ಶ್ರೀರಸ್ತು

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ.

ಶ್ರೀಮದಖಿಲವೇದವೇದಾಂತಸಿದ್ಧಾಂತಪರಮಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕೇ
ಲೇಖನ- ಪೂಜನ- ಪಾರಾಯಣಾದಿಭಿರ್ನಿಖಿಲಕಲಿಕಲ್ಮಷಾಪನೋದನಪಟುತರೇ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಪುರಾಣಾದಿಭಿಃ ಶೌನಃಪುನ್ಯೈನೊಪದಿಶ್ಯಮಾನ ಮಹಾಮಹಿಮೋದಯೇ
ವಾಲ್ಮೀಕಿಮಹರ್ಷಿ ಪ್ರಣೀತ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ಸಪ್ತಕಾಂಡ ಪರಿಮಿತೇ
ಸಂಕ್ಷೇಪ ರಾಮಾಯಣಾದಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಸರ್ಗ ಪರ್ಯಂತ ಷಟ್ಕಾಂಡ ಯುಕ್ತಂ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣಾಖ್ಯಾಯಂಗ್ರಂಥಃ.

ಶ್ರೀರಾಮಭಕ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಾನಾಂಸಮಸ್ತಶಿಷ್ಟಜನಾನಾಂ ಪಾರಾಯಣಾದ್ಯುಪಯೋಗಾಯ
ಶ್ರೀಮತ್ತೀರ್ಥೀಯಗೋವಿಂದರಾಜೀಯಾದ್ಯನೇಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನುರೋಧೇನಪ್ರಕೃತಾನುಸಾರೇಣಚ

ಶಾತ್ತನೂರು ಪ್ರತಿನಾಮಕ ಸಿದ್ಧಗ್ರಾಮನಿವಾಸಿನಾ- ವಿಶ್ವನಾಥಶಾಸ್ತ್ರಿಣಾ
ಇತಃಪೂರ್ವಂಮುದ್ರಿತಕೋಶಸ್ಥ ಪಾಠಭೇದಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿಮರ್ಶಪೂರ್ವಕಂ
ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ ಪರಿಷ್ಕೃತ್ಯ,
ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರತಿನಾಮಕ ಕಲ್ಯಾಣಪುರನಿವಾಸಿನಾ

ಬೂದಂಗುಡಿ, ನಾರಾಯಣಾರ್ಯಾಣಾಂ,

ಸತ್ಸಂಪ್ರದಾಯಕಳಾನಿಧಿಮುದ್ರಾಕ್ಷರಶಾಲಾಯಾಂ.

ಬುಕ್‌ಡಿಪೋಏಜಂಟು, ಬೂದಂಗುಡಿ, ಸ್ವಾಮಿನಾಥಾರ್ಯೇಣ
ಮುದ್ರಾಪ್ಯ ಪ್ರಕಟೀಕೃತಶ್ಚ ವಿಜಯತೇ.
ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶ್ಯಾಮಿಂದುವಾಸರೇ.

೧೮೮೭ ಸಂ॥

ಶ್ರೀರಸ್ತು.

ಶ್ರೀಸೋಮನಾಥನಾಮ್ನಾ ಶ್ರೀ ಪಂಡಿತವ್ಯೂಹತುಷ್ಟಯೇ। ಮುದ್ರಾ
ಪಿತಮಿಮಂಗ್ರಂಥಂ ಗೃಹ್ಣಂತು ಸಕಲಾಜನಾಃ ॥ ೧ ॥ ಶ್ರೀಸೋಮನಾ
ಥನಾಮ್ನಾ ಶ್ರೀಮತ್ಕಾಶ್ಯಪ ಕುಲಾಬ್ಧಿ ಚಂದ್ರೇಣ । ಮುದ್ರಾಪಿತಂಪ್ರ
ಬಂಧಂ ಗೃಹ್ಣಂತ್ವೇನಂಜನಾಮಹಾದರತಃ ॥೨॥ ಪರಿಶೋಧ್ಯಸುಷ್ಠುವಿ
ದುಷಾಂಪ್ರೀತ್ಯೈಶ್ರೀಸೋಮನಾಥೇನ। ಮುದ್ರಾಪಿತಾಂಕೃತಿಮಿಮಾಂ
ಸರ್ವಲೋಕಾಂಪ್ರಗೃಹ್ಣಂತು ॥ ೩ ॥ ಯೋಣ್ಣ್ಯಯ್ಯಾರ್ಯಸುತಃಪರಂ
ಭಗವತೋನಿತ್ಯಾರ್ಚನೆಯೋರತಃ ಯಶ್ಶ್ರೀಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರವಾರಿಧಿಶಶೀಯ
ಸ್ಸೋಮನಾಥಾಹ್ವಯಃ । ತೇನಪ್ರಾಜ್ಞ ಮುದೇಮಹಾಬುಧ ಜನೈಸ್ಸಂ
ಶೋಧ್ಯಮುದ್ರಾಪಿತಂ ಗ್ರಂಥಂತ್ವೇನ ಮಶೇಷ ಪಂಡಿತ ಜನಾಃ ಗೃಹ್ಣಂ
ತುಲಬ್ಧಾದರಾಃ ॥೪॥ . ... *

श्री

ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣಪೀಠಿಕಾ.

ತತ್ರ ಬಾಲಕಾಂಡಾದಿಷು ಧ್ಯಾನಕ್ರಮಃ.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣೇ- ೧೪೭ ಅಧ್ಯಾಯೇ

ಬಾಲಕಾಂಡೇ-- ಕಾಕಪಕ್ಷಧರಂದೇವಂವನಮಾಲಾವಿಭೂಷಿತಂ|ಶ್ರೀರಾಮಂಬಾಲಕಂಧ್ಯಾಯೇದ್ಬಾಲಕಾಂಡೇಮುನೀಶ್ವರ|

ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ- ಸೀತಾದೇವೀಯುತಂವೀರಂಸರ್ವಭೂಷಣಭೂಷಿತಂ| ಸೀತಾಪತಿಂಹರಿಂಧ್ಯಾಯೇದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡ ಉತ್ತಮೇ॥೨॥

ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ- ಜಟಿಲಂಚೀರವಸನಂದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿನಂ|ಮುನಿವೇಷಧರಂಧ್ಯಾಯೇದಾರಣ್ಯೇಕಾಂಡಉತ್ತಮೇ॥೩॥

ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ- ಸುಗ್ರೀವಾದಿಯುತಂಶ್ರೀಶಂ ಭಸ್ಮಾಂಗಾವೃತವಿಗ್ರಹಂ | ಮಹೇಶ್ವರಸಮಂಧ್ಯಾಯೇತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧ್ಯಾ ಕಾಂಡಉತ್ತಮೇ|| ೪||

ಸುಂದರಕಾಂಡೇ- ಚಂದ್ರಬಿಂಬಸಮಾಕಾರಂವಾಂಛಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಕಂ|ಹನೂಮತ್ಸೇವಿತಂಧ್ಯಾಯೇತ್ಸುಂದರೇಕಾಂಡ ಉತ್ತಮೇ|| ೫॥

ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ- ರಾವಣಾದಿ ನಿಹಂತಾರಂ ಶ್ರೀಶರುದ್ರಾದಿ ಸೇವಿತಂ | ಸೀತಾದೇವೀಯುತಂ ಯೌದ್ಧೇ ರಾಮಂ ಧ್ಯಾಯೇ ದ್ಧೃದಂಬುಜೇ॥ ೬॥ ... ...

ಉತ್ತರಕಾಂಡೇ- ಅಗಸ್ತ್ಯಾದಿ ಮುನಿಸ್ತುತ್ಯಂ ವಾಂಛಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಕಂ | ಸರ್ವದೇವೋತ್ತಮಂ ಧ್ಯಾಯೇದುತ್ತರೇ ಕಾಂಡಉತ್ತಮೇ॥೭॥

ಅಥ ಗಾಯತ್ರೀ ರಾಮಾಯಣಂ.

ಓಂ-ತಪಸ್ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯನಿರತಂ ತಪಸ್ವೀ ವಾಗ್ವಿದಾಂವರಂ|ನಾರದಂಪರಿಪಪ್ರಚ್ಛ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರ್ಮುನಿಪುಂಗವಂ॥ ೧ ॥ ಸಹತ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಯಜ್ಞಘ್ನಾನ್ರಘುನಂದನಃ | ಋಷಿಭಿಃಪೂಜ್ಯತಸ್ಸಮ್ಯಗ್ಯಥೇಂದ್ರೋವಿಜಯೀಪುರಾ॥ ೨॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾಶ್ರುತ್ವಾಜನಕಭಾಷಿತಂ| ವತ್ಸರಾಮಧನುಃಪಶ್ಯಇತಿರಾಘವಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೩ ॥ ತುಷ್ಟಾವಾ ಸ್ಯತದಾವಂಶಂಪ್ರವಿಶ್ಯಸವಿಶಾಂಪತೇಃ| ಶಯನೀಯಂನರೇಂದ್ರಸ್ಯತದಾಸಾದ್ಯವ್ಯತಿಷ್ಠತ ॥ ೪ ॥ ವನವಾಸಂಹಿಸಂಖ್ಯಾಯ ವಾಸಾಂಸ್ಯಾಭರಣಾನಿಚ| ಭರ್ತಾರಮನುಗಚ್ಛಂತ್ಯೈಸೀತಾಯೈಶ್ವಶುರೋದದೌ ॥ ರಾಜಾಸತ್ಯಂಚಧರ್ಮಂಚರಾಜಾಕು ಲವತಾಂಕುಲಂ|ರಾಜಾಮಾತಾಪಿತಾಚೈವರಾಜಾಹಿತಕರೋನೃಣಾಂ ॥ ೬ ॥ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಸಮುಹೂರ್ತಂತುದದರ್ಶಭರತೋ ಗುರುಂ| ಉಟಜೇರಾಮಮಾಸೀನಂ ಜಟಾವಲ್ಕಲಧಾರಿಣಂ ॥೭॥ ಯದಿಬುದ್ಧಿಃಕೃತಾದ್ರಷ್ಟುಮಗಸ್ತ್ಯಂತಂಮಹಾಮುನಿಂ| ಅದ್ಯೈವಗಮನೇಬುದ್ಧಿಂ ರೋಚಯಸ್ವಮಹಾಯಶಃ ॥೮॥ ಭರತಸ್ಯಾರ್ಯಪುತ್ರಸ್ಯಶ್ವಶ್ರೂಣಾಂಮಮಚಪ್ರಭೋ | ಮೃಗ ರೂಪಮಿದಂವ್ಯಕ್ತಂವಿಸ್ಮಯಂಜನಯಿಷ್ಯತಿ ॥ ೯॥ಗಚ್ಛಶೀಘ್ರಮಿತೋರಾಮಸುಗ್ರೀವತ್ವಂಮಹಾಬಲಂ| ವಯಸ್ಯಂತಂ ಕುರುಕ್ಷಿಪ್ರಮಿತೋಗತ್ವಾದ್ಯರಾಘವ॥೧೦॥ ದೇಶಕಾಲೌಪ್ರತೀಕ್ಷಸ್ವಕ್ಷಮಮಾಣಃಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯೇ|ಸುಖದುಃಖಸಹಃಕಾ ಲೇಸುಗ್ರೀವವಶಗೋಭವ॥೧೧॥ವಂದ್ಯಾಸ್ತೇತುತಪಸ್ಸಿದ್ಧಾಸ್ತಪಸಾವೀತಕಲ್ಮಷಾಃ|ಪ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಸ್ತೇಪಿಸೀತಾಯಾಃ ಪ್ರವೃ ತ್ತಿಂವಿನಯಾನ್ವಿತೈಃ॥೧೨॥ ಸನಿರ್ಜಿತ್ಯಪುರೀಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಂಲಂಕಾಂತಾಂಕಾಮರೂಪಿಣೀಂ| ವಿಕ್ರಮೇಣಮಹಾತೇಜಾಹನೂ ಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ॥ ೧೩॥ ಧನ್ಯಾದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಪರಮರ್ಷಯಃ| ಮಮಪಶ್ಯಂತಿಯೇನಾಥಂ ರಾಮಂರಾ ಜೀವಲೋಚನಂ॥೧೪॥ಮಂಗಳಾಭಿಮುಖೀತಸ್ಯಸಾತದಾಸೀನ್ಮಹಾಕಪೇಃ|ಉಪತಸ್ಥೇವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಪ್ರಯತಾಹವ್ಯವಾಹನಂ॥ ೧೫॥ ಹಿತಂಮಹಾರ್ಥಂಮೃದುಪೂರ್ವಸಂಹಿತಂವ್ಯತೀತಕಾಲಾಯತಿಸಂಪ್ರತಿಕ್ಷಯಂ| ನಿಶಮ್ಯತದ್ವಾಕ್ಯ ಮುಪಸ್ಥಿತಜ್ವ ರಃಪ್ರಸಂಗವಾನುತ್ತರಮೇತದಬ್ರವೀತ್॥ ೧೬ ॥ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾರಕ್ಷಸಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋಯಂವಿಭೀಷಣಃ| ಲಂಕೈಶ್ವ ರ್ಯಂಧ್ರುವಂಶ್ರೀಮಾನಯಂಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಕಂಟಕಂ॥ ೧೭ ॥ ಯೋವಜ್ರಪಾತಾಶನಿಸನ್ನಿಪಾತಾನ್ನಚುಕ್ಷುಭೇನಾಪಿಚಚಾಲ ರಾಜಾ|ಸರಾಮಬಾಣಾಭಿಹತೋಭೃಶಾರ್ತಶ್ಚಚಾಲಚಾಪಂಚಮುಮೋಚವೀರಃ॥೧೮॥ಯಸ್ಯವಿಕ್ರಮಮಾಸಾದ್ಯರಾಕ್ಷಸಾನಿ ಧನಂಗತಾಃ| ತಂಮನ್ಯೇರಾಘವಂವೀರಂನಾರಾಯಣಮನಾಮಯಂ॥೧೯॥ನತೇದದೃಶಿರೇರಾಮಂದಹಂತಮರಿವಾಹಿನೀಂ|ಮೋ ಹಿತಾಃಪರಮಾಸ್ತ್ರೇಣ ಗಾಂಧರ್ವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ॥೨೦ ॥ ಪ್ರಣಮ್ಯದೇವತಾಭ್ಯಶ್ಚಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಶ್ಚಮೈಥಿಲೀ| ಬದ್ಧಾಂಜಲಿ ಪುಟಾಚೇದಮುವಾಚಾಗ್ನಿಸಮೀಪತಃ॥೨೧॥ ಚಲನಾತ್ಪರ್ವತೇಂದ್ರಸ್ಯಗಣಾದೇವಾಶ್ಚಕಂಪಿತಾಃ| ಚಚಾಲಪಾರ್ವತೀ ಚಾಪಿ ತದಾಶ್ಲಿಷ್ಟಾಮಹೇಶ್ವರಂ॥೨೨॥ ದಾರಾಃಪುತ್ರಾಃಪುರಂರಾಷ್ಟ್ರಂಭೋಗಾಚ್ಛಾದನಭಾಜನಂ | ಸರ್ವಮೇವಾವಿಭಕ್ತಂನೋ ಭವಿಷ್ಯತಿಹರೀಶ್ವರ॥ ೨೩ ॥ ಯಾಮೇವರಾತ್ರಿಂಶತ್ರುಘ್ನಃಪರ್ಣಶಾಲಾಂಸಮಾವಿಶತ್ | ತಾಮೇವರಾತ್ರಿಂಸೀತಾಪಿಪ್ರಸೂ ತಾದಾರಕದ್ವಯಂ॥೨೪॥ ಇದಂರಾಮಾಯಣಂಕೃತ್ಸ್ನಂ ಗಾಯತ್ರೀಬೀಜಸಂಯುತಂ|ತ್ರಿಸಂಧ್ಯಂಯಃಪಠೇನ್ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ವಂ ಪಾಪೈಃಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ॥ ಓಂತತ್ಸತ್.

ಶ್ರೀರಸ್ತು.

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಾಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ.

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣ ಪಾರಾಯಣಾವಸರೇ ಪಠ್ಯಶ್ಲೋಕಾದಿಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಕ್ರಮಃ.

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ॥ ಹರಿಃ ಓಮ್॥ ತತ್ರಾದ್ವೈತಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರೇಣೇತ್ಥಂವಿಜ್ಞೇಯಂ॥ ಸ್ವಾತ್ಮಾರಾಮಃ ಪರಬ್ರಹ್ಮಬುದ್ಧಿಸ್ಸೀತಾಪುರಂವಪುಃ|ಜೀವೋರಾಮಾನುಜಶ್ಶಾನ್ತ್ಯಸದ್ಗುಣಾಸ್ತುಮಹರ್ಷಯಃ|ಅವಿದ್ಯಾರಾವಣಃಪ್ರೋಕ್ತೋ|ವಿದ್ಯಾನತ್ರವಿಭೀಷಣಃ|ಯುದ್ಧಂಯೋಗಸ್ತಪಃಕೀಶಾಸ್ಸಾಧನಾನಿಯಥಾಬಲಂ| ಚಿತ್ತಶುದ್ಧ್ಯಾಪ್ತಿತಃಸ್ವಸ್ಯಸ್ವರೂಪಾವಸ್ಥಿತಿಃಫಲಂ|ಇತಿರಾಮಾಯಣಂಸರ್ವಮನುಚಿಂತ್ಯಮನೀಷಯಾ|ಪ್ರಾಪ್ತಪ್ರಾಪ್ತಿಮವಾಪ್ನೋತಿಸ್ವಕಂಠಾಭರಣಂಯಥೇತಿ॥

ಶ್ರೀಮತೇರಾಮಾನುಜಾಯನಮಃ॥ ಹರಿಃಓಮ್॥ ತತ್ರವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರೇಣೇತ್ಥಂವಿಜ್ಞೇಯಂ॥ ವಿಷ್ಣುಸ್ಸರ್ವೋತ್ತಮೋರಾಮಶ್ಚಿದಚಿದ್ವಪುರೀಶ್ವರಃ | ತಸ್ಯೈವಕಿಂಕರಸ್ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿದ್ವಾನ್ರಾಮಾನುಜೋಮುನಿಃ | ವಿಭೀಷಣಾದಿಭಿಃಪ್ರಾಪ್ತಾಪ್ರಪತ್ತಿರ್ಮುಖ್ಯಸಾಧನಂ| ಮುಕ್ತಿರ್ವೈಕುಂಠಲೋಕೇತು ಬ್ರಹ್ಮಸಾರೂಪ್ಯಮದ್ವಯಂ| ಸಾರಭೂತಂಹಿಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಮಾಣಾನಾಮಿದಂಮತಂ|ಪುರಾವಾಲ್ಮೀಕಿನಾಪ್ರೋಕ್ತಂರಾಮಾಯಣಮಿತಿಶ್ರುತಿಃ| ಅತ್ರಶ್ಲೋಕೈಕಪಠನಾತ್ತ್ರಯೀಪಾಠಫಲಂಲಭೇದಿತಿ॥ ಶ್ರೀಹನುಮದ್ವಲ್ಲಭಾಯರಾಮಾಯನಮಃ.

ದ್ವೈತಸಂಪ್ರದಾಯಾನುಸಾರೇಣತು॥ ಹರಿಃಓಮ್॥ಪಿಪೀಲಿಕಾದಿಬ್ರಹ್ಮಾಂತಂತಾರತಮ್ಯೇನಸಂಸ್ಥಿತಂ|ಜಗತ್ಸತ್ಯಂಪಂಚಭೇದಾಸ್ತಾತ್ತ್ವಿಕಾಸ್ಸೋತ್ತಮೋಹರಿಃ॥ ಅಭೇದೋವಿಷ್ಣುರೂಪಾಣಾಂಮುಕ್ತೌಸ್ವ್ಯಾತ್ಮಾರತಮ್ಯಕಂ| ಹನೂಮಾನ್ಮುಖ್ಯಭಕ್ತಸ್ತುವೈಷ್ಣವಾಗ್ರೇಸರಸ್ಸಹಿ॥ ತತಏವಾಪರಾಭಕ್ತಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಮಾನುಜಾದಯಃ | ತತ್ಪ್ರಸಾದಾರ್ಥಮೇವೈತತ್ತತ್ತ್ವಂರಾಮಾಯಣಂಮಹತ್॥ ಮೂಲರಾಮಾಯಣಂನಾಮಪ್ರಮಾಣಂತತ್ತ್ವಸಂಮತಂ | ಹನೂಮದೇಕಜಪ್ಯಂತತ್ತತ್ತ್ವಾರ್ಥ್ಯಾವಬೋಧಕಂ॥ ಶ್ರೀಮಧ್ವಮುನಿನಿರ್ಣೀತಂಯಥಾತಾತ್ಪರ್ಯನಿರ್ಣಯೇ | ಸರ್ವಾರ್ಥಾನನುಸಂಧಾಯ ಪಠೇದ್ರಾಮಾಯಣಂಸುಧೀಃ॥ ಹನೂಮತ್ಸನ್ನಿಧಾನಾದೌವೇದಾಂತಫಲಮಶ್ನುತಇತಿ॥ ... ...

ಅತ್ರಸರ್ವಮತಸಾಧಾರಣ್ಯೇನಧ್ಯಾನಾದಿಶ್ಲೋಕಸಂಗ್ರಹಃ.

ಓಂಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂಚತುರ್ಭುಜಂ| ಪ್ರಸನ್ನವದನಂಧ್ಯಾಯೇತ್ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ॥ ವೈದೇಹೀಸಹಿತಂಸುರದ್ರುಮತಲೇಹೈಮೇಮಹಾಮಂಟಪೇ ಮಧ್ಯೇಪುಷ್ಪಕಮಾಸನೇಮಣಿಮಯೇವೀರಾಸನೇಸುಸ್ಥಿತಂ|ಅಗ್ರೇವಾಚಯತಿಪ್ರಭಂಜನಸುತೇತತ್ತ್ವಂಮುನಿಭ್ಯಃಪರಂವ್ಯಾಖ್ಯಾಂತಂಭರತಾದಿಭಿಃಪರಿವೃತಂರಾಮಂಭಜೇಶ್ಯಾಮಲಂ ॥ ರಾಮಂರಾಮಾನುಜಂಸೀತಾಂಭರತಂಭರತಾನುಜಂ|ಸುಗ್ರೀವಂಚಹನೂಮಂತಂಪ್ರಣಮಾಮಿಮುಹುರ್ಮುಹುಃ॥ ನಮೋಸ್ತುರಾಮಾಯಸಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯದೇವ್ಯೈಚತಸ್ಯೈಜನಕಾತ್ಮಜಾಯೈ|ನಮೋಸ್ತುರುದ್ರೇಂದ್ರಯಮಾನಿಲೇಭ್ಯೋನಮೋಸ್ತುಚಂದ್ರಾರ್ಕಮರುದ್ಗಣೇಭ್ಯಃ॥ಆಂಜನೇಯಮತಿಪಾಟಲಾನನಂಕಾಂಚನಾದ್ರಿಕಮನೀಯವಿಗ್ರಹಂಪಾರಿಜಾತತರುಮೂಲವಾಸಿನಂಭಾವಯಾಮಿಪವಮಾನನಂದನಂ॥ ಉಲ್ಲಂಘ್ಯಸಿಂಧೋಸ್ಸಲಿಲಂಸಲೀಲಂಯಶ್ಶೋಕವಹ್ನಿಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಯಾಃ|ಆದಾಯತೇನೈವದದಾಹಲಂಕಾಂನಮಾಮಿತಂಪ್ರಾಂಜಲಿರಾಂಜನೇಯಂ॥ಮನೋಜವಂಮಾರುತತುಲ್ಯವೇಗಂಜಿತೇಂದ್ರಿಯಂಬುದ್ಧಿಮತಾಂವರಿಷ್ಠಂ|ವಾತಾತ್ಮಜಂವಾನರಯೂಥಮುಖ್ಯಂಶ್ರೀರಾಮದೂತಂಶಿರಸಾನಮಾಮಿ ॥ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಿರಿಸಂಭೂತಾರಾಮಸಾಗರಗಾಮಿನೀ| ಪುನಾತುಭುವನಂಪುಣ್ಯಂರಾಮಾಯಣಮಹಾನದೀ॥ಶ್ಲೋಕಸಾರಸಮಾಕೀರ್ಣಂಸರ್ಗಕಲ್ಲೋಲಸಂಕುಲಂ| ಕಾಂಡಗ್ರಾಹಮಹಾಮೀನಂವಂದೇರಾಮಾಯಣಾರ್ಣವಂ॥ ವೇದವೇದ್ಯೇಪರೇಪುಂಸಿಜಾತೇದಶರಥಾತ್ಮಜೇ| ವೇದಃಪ್ರಾಚೇತಸಾದಾಸೀತ್ಸಾಕ್ಷಾದ್ರಾಮಾಯಣಾತ್ಮನಾ॥ ಶೃಣ್ವನ್ರಾಮಾಯಣಂಭಕ್ತ್ಯಾಯಃಪಾದಂಪದಮೇವವಾ| ಸಯಾತಿಬ್ರಹ್ಮಣಃಸ್ಥಾನಂಬ್ರಹ್ಮಣಾಪೂಜ್ಯತೇಸದಾ ॥ ಚರಿತಂರಘುನಾಥಸ್ಯಶತಕೋಟಿಪ್ರವಿಸ್ತರಂ | ಏಕೈಕಮಕ್ಷರಂಪ್ರೋಕ್ತಂಮಹಾಪಾತಕನಾಶನಂ ॥ ರಾಮಾಯರಾಮಭದ್ರಾಯ ರಾಮಚಂದ್ರಾಯವೇಧಸೇ | ರಘುನಾಥಾಯನಾಥಾಯಸೀತಾಯಾಃಪತಯೇನಮಃ॥

ಮೂಲಮಂತ್ರನ್ಯಾಸಧ್ಯಾನಜಪಾದಿಕಂತತ್ತದ್ಗುರೂಪದೇಶಾನುಸಾರೇಣಗಮ್ಯಂ – ಯತೋರಾಮತತ್ತ್ವಸ್ಯಸರ್ವೈರಾಸ್ತಿಕೈರಭಿಮತೋಪಾಸ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯವಿಷಯತ್ವೇನಸಂಪ್ರತಿಪನ್ನತ್ವಾತ್– ತೇಷಾಮಾಸ್ತಿಕಾನಾಂಶೈವವೈಷ್ಣವಾದಿಭೇದೇನಬಹುವಿಧತ್ವಾತ್|ರಾಮಸ್ಯತತ್ತದ್ದೇವತಾತ್ವೇನತತ್ತತ್ಪುರಾಣಾದಿಷುಪ್ರಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್॥ರಮಂತೇಯೋಗಿನೋನಂತೇನಿತ್ಯಾನಂದೇಚಿದಾತ್ಮನೀತ್ಯಾದಿಶ್ರುತಿಭಿರ್ವಸ್ತುತಃಶ್ರೀರಾಮಸ್ಯಪರಬ್ರಹ್ಮತ್ವಾತ್– ಪರಬ್ರಹ್ಮಣಏವಸರ್ವವೇದಾಂತಪ್ರಸಿದ್ಧತ್ವಾತ್ – ತಸ್ಯೈವದ್ವೈತಾಭಾವೋಪಲಕ್ಷಿತಬ್ರಹ್ಮತ್ವೇನಾಧ್ಯಾತ್ಮರಾಮಾಯಣವಾಸಿಷ್ಠರಾಮಾಯಣರಾಮೋತ್ತರತಾಪಿನ್ಯುಪನಿಷದಾದಿಷೂಪದಿಶ್ಯಮಾನತ್ವಾಚ್ಚ ರಾಮಏವಾದ್ವೈತಿನಾಂಚಸದುಪಾಸ್ಯಇತಿಸರ್ವಮವಿರುದ್ಧಂ ॥

ಶ್ರೀರಸ್ತು.

ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣ-ಬಾಲಕಾಂಡ ಪ್ರಾರಂಭಃ.

ಶ್ರೀ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತಶತ್ರುಘ್ನ ಹನುಮತ್ಸಮೇತ
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಗುರುಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ.

ತಪಸ್ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯನಿರತಂತಪಸ್ವೀವಾಗ್ವಿದಾಂವರಂ।ನಾರದಂಪರಿಪಪ್ರಚ್ಛವಾಲ್ಮೀಕಿರ್ಮುನಿಪುಂಗವಮ್ ॥೧॥ ಕೋ
ನ್ವಸ್ಮಿನ್ಸಾಂಪ್ರತಂಲೋಕೇಗುಣವಾನ್ಕಶ್ಚವೀರ್ಯವಾನ್।ಧರ್ಮಜ್ಞಶ್ಚಕೃತಜ್ಞಶ್ಚಸತ್ಯವಾಕ್ಯೋದೃಢವ್ರತಃ॥೨॥ಚಾರಿತ್ರೇ
ಣಚಕೋಯುಕ್ತಸ್ಸರ್ವಭೂತೇಷುಕೋಹಿತಃ।ವಿದ್ವಾನ್ಕಃಕಸ್ಸಮರ್ಥಶ್ಚಕಶ್ಚೈಕಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ ॥ ಆತ್ಮವಾನ್ಕೋಜಿತ
ಕ್ರೋಧೋದ್ಯುತಿಮಾನ್ಕೋನಸೂಯಕಃ।ಕಸ್ಯಬಿಭ್ಯತಿದೇವಾಶ್ಚಜಾತರೋಷಸ್ಯಸಂಯುಗೇ॥ಏತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂಶ್ರೋತುಂ
ಪರಂಕೌತೂಹಲಂಹಿಮೇ।ಮಹರ್ಷೇತ್ವಂಸಮರ್ಥೋಸಿಜ್ಞಾತುಮೇವಂವಿಧಂನರಮ್॥೫॥ ಶ್ರುತ್ವಾಚೈತತ್ತ್ರಿಲೋಕಜ್ಞೋವಾ
ಲ್ಮೀಕೇರ್ನಾರದೋವಚಃ।ಶ್ರೂಯತಾಮಿತಿಚಾಮಂತ್ರ್ಯಪ್ರಹೃಷ್ಟೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥೬॥ಬಹವೋದುರ್ಲಭಾಶ್ಚೈವಯೇ
ತ್ವಯಾಕೀರ್ತಿತಾಗುಣಾಃ।ಮುನೇವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂಬುದ್ಧ್ವಾತೈರ್ಯುಕ್ತಶ್ಶ್ರೂಯತಾಂನರಃ ॥೭॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶಪ್ರಭವೋ
ರಾಮೋನಾಮಜನೈಶ್ಶ್ರುತಃ। ನಿಯತಾತ್ಮಾ ಮಹಾವೀರ್ಯೋದ್ಯುತಿಮಾನ್ಧೃತಿಮಾನ್ವಶೀ ॥೮॥ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ನೀತಿಮಾನ್ವಾ
ಗ್ಮೀಶ್ರೀಮಾಂಛತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ। ವಿಪುಲಾಂಸೋಮಹಾಬಾಹುಃಕಂಬುಗ್ರೀವೋಮಹಾಹನುಃ॥೯॥ ಮಹೋರಸ್ಕೋಮಹೇ
ಷ್ವಾಸೋಗೂಢಜತ್ರುರರಿಂದಮಃ।ಆಜಾನುಬಾಹುಸ್ಸುಶಿರಾಸ್ಸುಲಲಾಟಸ್ಸುವಿಕ್ರಮಃ ॥೧೦॥ಸಮಸ್ಸಮವಿಭಕ್ತಾಂಗಸ್ಸ್ನಿ
ಗ್ಧವರ್ಣಃಪ್ರತಾಪವಾನ್।ಪೀನವಕ್ಷಾವಿಶಾಲಾಕ್ಷೋಲಕ್ಷ್ಮೀವಾಂಛುಭಲಕ್ಷಣಃ ॥ ಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಸತ್ಯಸಂಧಶ್ಚಪ್ರಜಾನಾಂಚ
ಹಿತೇರತಃ। ಯಶಸ್ವೀಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನಶ್ಶುಚಿರ್ವಶ್ಯಸ್ಸಮಾಧಿಮಾನ್ ॥೧೨॥ಪ್ರಜಾಪತಿಸಮಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಧಾತಾರಿಪುನಿಷೂದನಃ।
ರಕ್ಷಿತಾಜೀವಲೋಕಸ್ಯಧರ್ಮಸ್ಯಪರಿರಕ್ಷಿತಾ ॥ ೧೩ ॥ ರಕ್ಷಿತಾಸ್ವಸ್ಯಧರ್ಮಸ್ಯಸ್ವಜನಸ್ಯಚರಕ್ಷಿತಾ । ವೇದವೇದಾಂಗತತ್ತ್ವ
ಜ್ಞೋಧನುರ್ವೇದೇಚನಿಷ್ಠಿತಃ ॥೧೪॥ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥತತ್ತ್ವಜ್ಞಃಸ್ಮೃತಿಮಾನ್ಪ್ರತಿಭಾನವಾನ್ । ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಿಯಸ್ಸಾ
ಧುರದೀನಾತ್ಮಾವಿಚಕ್ಷಣಃ॥೧೫॥ಸರ್ವದಾಭಿಗತಸ್ಸದ್ಭಿಸ್ಸಮುದ್ರಇವಸಿಂಧುಭಿಃ।ಆರ್ಯಸ್ಸರ್ವಸಮಶ್ಚೈವಸದೈಕಪ್ರಿಯದ
ರ್ಶನಃ।ಸಚಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಃಕೌಸಲ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಃ।ಸಮುದ್ರಇವಗಾಂಭೀರ್ಯೇಧೈರ್ಯೇಣಹಿಮವಾನಿವ॥೧೭॥ವಿಷ್ಣುನಾ
ಸದೃಶೋವೀರ್ಯೇಸೋಮವತ್ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ । ಕಾಲಾಗ್ನಿಸದೃಶಃಕ್ರೋಧೇಕ್ಷಮಯಾಪೃಥಿವೀಸಮಃ ॥೧೮॥ ಧನದೇನಸಮ
ಸ್ತ್ಯಾಗೇಸತ್ಯೇಧರ್ಮಇವಾಪರಃ । ತಮೇವಂಗುಣಸಂಪನ್ನಂರಾಮಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ ॥೧೯॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣೈರ್ಯು
ಕ್ತಂಪ್ರಿಯಂದಶರಥಸ್ಸುತಂ। ಪ್ರಕೃತೀನಾಂಹಿತೈರ್ಯುಕ್ತಂಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ ॥೨೦॥ಯೌವರಾಜ್ಯೇನಸಂಯೋ
ಕ್ತುಮೈಚ್ಛತ್ಪ್ರೀತ್ಯಾಮಹೀಪತಿಃ। ತಸ್ಯಾಭಿಷೇಕಸಂಭಾರಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಭಾರ್ಯಾಥಕೈಕಯೀ॥೨೧॥ ಪೂರ್ವಂದತ್ತವರಾ
ದೇವೀವರಮೇನಮಯಾಚತ।ವಿವಾಸನಂಚರಾಮಸ್ಯಭರತಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನಮ್ ॥೨೨॥ ಸಸತ್ಯವಚನಾದ್ರಾಜಾಧರ್ಮಪಾಶೇನ
ಸಂಯುತಃ।ವಿವಾಸಯಾಮಾಸಸುತಂರಾಮಂದಶರಥಃಪ್ರಿಯಮ್॥೨೩॥ಸಜಗಾಮವನಂವೀರಃಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮನುಪಾಲಯನ್।
ಪಿತುರ್ವಚನನಿರ್ದೇಶಾತ್ಕೈಕೇಯ್ಯಾಃಪ್ರಿಯಕಾರಣಾತ್ ॥೨೪॥ತಂವ್ರಜಂತಂಪ್ರಿಯೋಭ್ರಾತಾಲಕ್ಷ್ಮಣೋನುಜಗಾಮಹ।
ಸ್ನೇಹಾದ್ವಿನಯಸಂಪನ್ನಸ್ಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧನಃ ॥೨೫॥ ಭ್ರಾತರಂದಯಿತೋಭ್ರಾತುಸ್ಸೌಭ್ರಾತ್ರಮನುದರ್ಶಯನ್ ।
ರಾಮಸ್ಯದಯಿತಾಭಾರ್ಯಾನಿತ್ಯಂಪ್ರಾಣಸಮಾಹಿತಾ॥೨೬॥ ಜನಕಸ್ಯಕುಲೇಜಾತಾದೇವಮಾಯೇವನಿರ್ಮಿತಾ।ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ
ಸಂಪನ್ನಾನಾರೀಣಾಮುತ್ತಮಾವಧೂಃ ॥೨೭॥ ಸೀತಾಪ್ಯನುಗತಾರಾಮಂಶಶಿನಂರೋಹಿಣೀಯಥಾ। ಪೌರೈರನುಗತೋ
ದೂರಂಪಿತ್ರಾದಶರಥೇನಚ ॥೨೮॥ಶೃಂಗಿಬೇರಪುರೇಸೂತಂಗಂಗಾಕೂಲೇವ್ಯಸರ್ಜಯತ್। ಗುಹಮಾಸಾದ್ಯಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಿಷಾ
ದಾಧಿಪತಿಂಪ್ರಿಯಮ್ ॥೨೯॥ ಗುಹೇನಸಹಿತೋರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚಸೀತಯಾ।ತೇವನೇನವನಂಗತ್ವಾನದೀಸ್ತೀರ್ತ್ವಾಬಹೂ
ದಕಾಃ॥೩೦॥ ಚಿತ್ರಕೂಟಮನುಪ್ರಾಪ್ಯಭರದ್ವಾಜಸ್ಯಶಾಸನಾತ್।ರಮ್ಯಮಾವಸಥಂಕೃತ್ವಾರಮಮಾಣಾವನೇತ್ರಯಃ॥
ದೇವಗಂಧರ್ವಸಂಕಾಶಾಸ್ತತ್ರತೇನ್ಯವಸನ್ಸುಖಂ । ಚಿತ್ರಕೂಟಂಗತೇರಾಮೇಪುತ್ರಶೋಕಾತುರಸ್ತದಾ ॥೩೨॥ ರಾಜಾದಶ
ರಥಸ್ಸ್ವರ್ಗಂಜಗಾಮವಿಲಪನ್ಸುತಂ । ಮೃತೇತುತಸ್ಮಿನ್ಭರತೋವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖೈರ್ದ್ವಿಜೈಃ॥೩೩॥ ನಿಯುಜ್ಯಮಾನೋ

ರಾಜ್ಯಾಯನೈಚ್ಛದ್ರಾಜ್ಯಂಮಹಾಬಲಃ । ಸಜಗಾಮವನಂವೀರೋರಾಮಪಾದಪ್ರಸಾದಕಃ ॥೩೪॥ ಗತ್ವಾತುಸುಮಹಾ
ತ್ಮಾನಂರಾಮಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ । ಅಯಾಚದ್ಭ್ರಾತರಂರಾಮಮಾರ್ಯಭಾವಪುರಸ್ಕೃತಃ ॥೩೫॥ ತ್ವಮೇವರಾಜಾಧರ್ಮ
ಜ್ಞ ಇತಿರಾಮಂವಚೋಬ್ರವೀತ್ । ರಾಮೋಪಿಪರಮೋದಾರಸ್ಸುಮುಖಸ್ಸುಮಹಾಯಶಾಃ ॥೩೬॥ ನಚೈಚ್ಛತ್ಪಿತುರಾದೇಶಾದ್ರಾ
ಜ್ಯಂರಾಮೋಮಹಾಬಲಃ । ಪಾದುಕೇಚಾಸ್ಯರಾಜ್ಯಾಯನ್ಯಾಸಂದತ್ವಾಪುನಃಪುನಃ ॥೩೭॥ ನಿವರ್ತಯಾಮಾಸತತೋಭರತಂ
ಭರತಾಗ್ರಜಃ । ಸಕಾಮಮನವಾಪ್ಯೈವರಾಮಪಾದಾವುಪಸ್ಪೃಶನ್ ॥ ನಂದಿಗ್ರಾಮೇಕರೋದ್ರಾಜ್ಯಂರಾಮಾಗಮನಕಾಂ
ಕ್ಷಯಾ । ಗತೇತುಭರತೇಶ್ರೀಮಾನ್ಸತ್ಯಸಂಧೋಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ರಾಮಸ್ತುಪುನರಾಲಕ್ಷ್ಯನಾಗರಸ್ಯಜನಸ್ಯಚ । ತತ್ರಾಗ
ಮನಮೇಕಾಗ್ರೋದಂಡಕಾನ್ಪ್ರವಿವೇಶಹ ॥೪೦॥ ಪ್ರವಿಶ್ಯತುಮಹಾರಣ್ಯಂರಾಮೋರಾಜೀವಲೋಚನಃ । ವಿರಾಧಂರಾಕ್ಷಸಂ
ಹತ್ವಾಶರಭಂಗಂದದರ್ಶಹ ॥೪೧॥ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಂಚಾಪ್ಯಗಸ್ತ್ಯಂಚಅಗಸ್ತ್ಯಭ್ರಾತರಂತಥಾ । ಅಗಸ್ತ್ಯವಚನಾಚ್ಚೈವಜ
ಗ್ರಾಹೈಂದ್ರಂಶರಾಸನಂ ॥ ಖಡ್ಗಂಚಪರಮಪ್ರೀತಸ್ತೂಣೀಚಾಕ್ಷಯಸಾಯಕೌ । ವಸತಸ್ತಸ್ಯರಾಮಸ್ಯವನೇವನಚರೈ
ಸ್ಸಹ ॥೪೩॥ ಋಷಯೋಭ್ಯಾಗಮನ್ಸರ್ವೇವಧಾಯಾಸುರರಕ್ಷಸಾಂ । ಸತೇಷಾಂಪ್ರತಿಶುಶ್ರಾವರಾಕ್ಷಸಾನಾಂತಥಾವನೇ ॥
ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಶ್ಚರಾಮೇಣವಧಸ್ಸಂಯತಿರಕ್ಷಸಾಂ । ಋಷೀಣಾಮಗ್ನಿಕಲ್ಪಾನಾಂದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿನಾಂ ॥೪೫॥ ತೇನತತ್ರೈ
ವವಸತಾಜನಸ್ಥಾನನಿವಾಸಿನೀ । ವಿರೂಪಿತಾಶೂರ್ಪಣಖಾರಾಕ್ಷಸೀಕಾಮರೂಪಿಣೀ ॥೪೬॥ ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖಾವಾಕ್ಯಾದು
ದ್ಯುಕ್ತಾನ್ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾನ್ । ಖರಂತ್ರಿಶಿರಸಂಚೈವದೂಷಣಂಚೈವರಾಕ್ಷಸಂ ॥೪೭॥ ನಿಜಘಾನರಣೇರಾಮಸ್ತೇಷಾಂಚೈ
ವಪದಾನುಗಾನ್ । ವನೇತಸ್ಮಿನ್ನಿವಸತಾಜನಸ್ಥಾನನಿವಾಸಿನಾಮ್ ॥೪೮॥ ರಕ್ಷಸಾಂನಿಹತಾನ್ಯಾಸನ್ಸಹಸ್ರಾಣಿಚತುರ್ದಶ ।
ತತೋಜ್ಞಾತಿವಧಂಶ್ರುತ್ವಾರಾವಣಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ ॥೪೯॥ ಸಹಾಯಂವರಯಾಮಾಸಮಾರೀಚಂನಾಮರಾಕ್ಷಸಂ । ವಾ
ರ್ಯಮಾಣಸ್ಸುಬಹುಶೋಮಾರೀಚೇನಸರಾವಣಃ ॥೫೦॥ ನವಿರೋಧೋಬಲವತಾಕ್ಷಮೋರಾವಣತೇನತೇ । ಅನಾದೃತ್ಯತುತದ್ವಾ
ಕ್ಯಂರಾವಣಃಕಾಲಚೋದಿತಃ ॥೫೧॥ ಜಗಾಮಸಹಮಾರೀಚಸ್ತಸ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂತದಾ । ತೇನಮಾಯಾವಿನಾದೂರಮಪವಾ
ಹ್ಯನೃಪಾತ್ಮಜೌ ॥೫೨॥ ಜಹಾರಭಾರ್ಯಾಂರಾಮಸ್ಯಗೃಧ್ರಂಹತ್ವಾಜಟಾಯುಷಂ । ಗೃಧ್ರಂಚನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಹೃತಾಂ
ಶ್ರುತ್ವಾಚಮೈಥಿಲೀಂ ॥೫೩॥ ರಾಘವಶ್ಶೋಕಸಂತಪ್ತೋವಿಲಲಾಪಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ । ತತಸ್ತೇನೈವಶೋಕೇನಗೃಧ್ರಂದಗ್ಧ್ವಾ
ಜಟಾಯುಷಂ ॥ ಮಾರ್ಗಮಾಣೋವನೇಸೀತಾಂರಾಕ್ಷಸಂಸಂದದರ್ಶಹ । ಕಬಂಧಂನಾಮರೂಪೇಣವಿಕೃತಂಘೋರದರ್ಶನಮ್ ॥
ತಂನಿಹತ್ಯಮಹಾಬಾಹುರ್ದದಾಹಸ್ವರ್ಗತಶ್ಚಸಃ । ಸಚಾಸ್ಯಕಥಯಾಮಾಸಶಬರೀಂಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಂ ॥೫೬॥ ಶ್ರಮಣೀಂ
ಧರ್ಮನಿಪುಣಾಮಭಿಗಚ್ಛೇತಿರಾಘವ । ಸೋಭ್ಯಗಚ್ಛನ್ಮಹಾತೇಜಾಶ್ಶಬರೀಂಶತ್ರುಸೂದನಃ ॥೫೭॥ ಶಬರ್ಯಾಪೂಜಿತಸ್ಸಮ್ಯ
ಗ್ರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ಪಂಪಾತೀರೇಹನುಮತಾಸಂಗತೋವಾನರೇಣಹ ॥೫೮॥ ಹನುಮದ್ವಚನಾಚ್ಚೈವಸುಗ್ರೀವೇಣ
ಸಮಾಗತಃ । ಸುಗ್ರೀವಾಯಚತತ್ಸರ್ವಂಶಂಸದ್ರಾಮೋಮಹಾಬಲಃ ॥೫೯॥ ಆದಿತಸ್ತದ್ಯಥಾವೃತ್ತಂಸೀತಾಯಾಶ್ಚವಿಶೇಷತಃ ।
ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚಾಪಿತತ್ಸರ್ವಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಸ್ಯವಾನರಃ ॥೬೦॥ ಚಕಾರಸಖ್ಯಂರಾಮೇಣಪ್ರೀತಶ್ಚೈವಾಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕಂ । ತ
ತೋವಾನರರಾಜೇನವೈರಾನುಕಥನಂಪ್ರತಿ ॥೬೧॥ ರಾಮಾಯಾವೇದಿತಂಸರ್ವಂಪ್ರಣಯಾದ್ದುಃಖಿತೇನಚ । ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂಚ
ರಾಮೇಣತದಾವಾಲಿವಧಂಪ್ರತಿ ॥೬೨॥ ವಾಲಿನಶ್ಚಬಲಂತತ್ರಕಥಯಾಮಾಸವಾನರಃ । ಸುಗ್ರೀವಶ್ಶಂಕಿತಶ್ಚಾಸೀನ್ನಿತ್ಯಂ
ವೀರ್ಯೇಣರಾಘವೇ ॥೬೩॥ ರಾಘವಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂತುದುಂದುಭೇಃಕಾಯಮುತ್ತಮಂ । ದರ್ಶಯಾಮಾಸಸುಗ್ರೀವೋಮಹಾಪ
ರ್ವತಸನ್ನಿಭಂ ॥೬೪॥ ಉತ್ಸ್ಮಯಿತ್ವಾಮಹಾಬಾಹುಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಚಾಸ್ಥಿಮಹಾಬಲಃ । ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇನಚಿಕ್ಷೇಪಸಂಪೂರ್ಣಂ
ದಶಯೋಜನಂ ॥೬೫॥ ಬಿಭೇದಚಪುನಸ್ಸಾಲಾನ್ಸಪ್ತೈಕೇನಮಹೇಷುಣಾ । ಗಿರಿಂರಸಾತಲಂಚೈವಜನಯನ್ಪ್ರತ್ಯಯಂತ
ದಾ ॥ ತತಃಪ್ರೀತಮನಾಸ್ತೇನವಿಶ್ವಸ್ತಸ್ಸಮಹಾಕಪಿಃ । ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂರಾಮಸಹಿತೋಜಗಾಮಚಗುಹಾಂತದಾ ॥೬೭॥ ತ
ತೋಗರ್ಜದ್ಧರಿವರಸ್ಸುಗ್ರೀವೋಹೇಮಪಿಂಗಳಃ । ತೇನನಾದೇನಮಹತಾನಿರ್ಜಗಾಮಹರೀಶ್ವರಃ ॥೬೮॥ ಅನುಮಾನ್ಯತದಾತಾ
ರಾಂಸುಗ್ರೀವೇಣಸಮಾಗತಃ । ನಿಜಘಾನಚತತ್ರೈನಂಶರೇಣೈಕೇನರಾಘವಃ ॥೬೯॥ ತತಸ್ಸುಗ್ರೀವವಚನಾದ್ಧತ್ವಾವಾಲಿ
ನಮಾಹವೇ । ಸುಗ್ರೀವಮೇವತದ್ರಾಜ್ಯೇರಾಘವಃಪ್ರತ್ಯಪಾದಯತ್ ॥೭೦॥ ಸಚಸರ್ವಾನ್ಸಮಾನೀಯವಾನರಾನ್ವಾನರ
ರ್ಷಭಃ । ದಿಶಃಪ್ರಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸದಿದೃಕ್ಷುರ್ಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ॥೭೧॥ ತತೋಗೃಧ್ರಸ್ಯವಚನಾತ್ಸಂಪಾತೇರ್ಹನುಮಾನ್ಬ
ಲೀ । ಶತಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಂಪುಪ್ಲುವೇಲವಣಾರ್ಣವಂ ॥೭೨॥ ತತ್ರಲಂಕಾಂಸಮಾಸಾದ್ಯಪುರೀಂರಾವಣಪಾಲಿತಾಂ ।
ದದರ್ಶಸೀತಾಂಧ್ಯಾಯಂತೀಮಶೋಕವನಿಕಾಂಗತಾಂ ॥ ೭೩ ॥ ನಿವೇದಯಿತ್ವಾಭಿಜ್ಞಾನಂಪ್ರವೃತ್ತಿಂಚನಿವೇದ್ಯಚ । ಸಮಾ
ಶ್ವಾಸ್ಯಚವೈದೇಹೀಂಮರ್ದಯಾಮಾಸತೋರಣಂ ॥ ೭೪ ॥ ಪಂಚಸೇನಾಗ್ರಗಾನ್ಹತ್ವಾಸಪ್ತಮಂತ್ರಿಸುತಾನಪಿ । ಶೂ
ರಮಕ್ಷಂಚನಿಷ್ಪಿಷ್ಯಗ್ರಹಣಂಸಮುಪಾಗಮತ್ ॥೭೫॥ ಅಸ್ತ್ರೇಣೋನ್ಮುಕ್ತಮಾತ್ಮಾನಂಜ್ಞಾತ್ವಾಪೈತಾಮಹಾದ್ವರಾತ್ ।

ಮರ್ಷಯನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ವೀರೋಯಂತ್ರಿಣಸ್ತಾನ್ಯದೃಚ್ಛಯಾ ॥ ೭೬ ॥ ತತೋದಗ್ಧ್ವಾಪುರೀಂಲಂಕಾಮೃತೇಸೀತಾಂ
ಚಮೈಥಿಲೀಂ । ರಾಮಾಯಪ್ರಿಯಮಾಖ್ಯಾತುಂಪುನರಾಯಾನ್ಮಹಾಕಪಿಃ ॥ ೭೭ ॥ ಸೋಭಿಗಮ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನಂ
ಕೃತ್ವಾರಾಮಂಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ । ನ್ಯವೇದಯದಮೇಯಾತ್ಮಾದೃಷ್ಟಾಸೀತೇತಿತತ್ತ್ವತಃ ॥ ೭೮ ॥ ತತಸ್ಸುಗ್ರೀವಸಹಿತೋಗತ್ವಾತೀ
ರಂಮಹೋದಧೇಃ । ಸಮುದ್ರಂಕ್ಷೋಭಯಾಮಾಸಶರೈರಾದಿತ್ಯಸನ್ನಿಭೈಃ ॥ ೭೯ ॥ ದರ್ಶಯಾಮಾಸಚಾತ್ಮಾನಂಸಮು
ದ್ರಸ್ಸರಿತಾಂಪತಿಃ । ಸಮುದ್ರವಚನಾಚ್ಚೈವನಲಂಸೇತುಮಕಾರಯತ್ ॥ ೮೦ ॥ ತೇನಗತ್ವಾಪುರೀಂಲಂಕಾಂಹತ್ವಾರಾ
ವಣಮಾಹವೇ । ರಾಮಸ್ಸೀತಾಮನುಪ್ರಾಪ್ಯಪರಾಂವ್ರೀಡಾಮುಪಾಗಮತ್ ॥ ೮೧ ॥ ತಾಮುವಾಚತತೋರಾಮಃಪರುಷಂ
ಜನಸಂಸದಿ । ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಾಸಾಸೀತಾವಿವೇಶಜ್ವಲನಂಸತೀ ॥ ೮೨ ॥ ತತೋಗ್ನಿವಚನಾತ್ಸೀತಾಂಜ್ಞಾತ್ವಾವಿಗತಕಲ್ಮಷಾಂ ।
ಕರ್ಮಣಾತೇನಮಹತಾತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂಸಚರಾಚರಮ್ ॥ ೮೩ ॥ ಸದೇವರ್ಷಿಗಣಂತುಷ್ಟಂರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಬಭೌ
ರಾಮಸ್ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಃಪೂಜಿತಸ್ಸರ್ವದೈವತೈಃ ॥ ೮೪ ॥ ಅಭಿಷಿಚ್ಯಚಲಂಕಾಯಾಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂವಿಭೀಷಣಂ । ಕೃತಕೃತ್ಯ
ಸ್ತದಾರಾಮೋವಿಜ್ವರಃಪ್ರಮುಮೋದಹ ॥ ೮೫ ॥ ದೇವತಾಭ್ಯೋವರಂಪ್ರಾಪ್ಯಸಮುತ್ಥಾಪ್ಯಚವಾನರಾನ್ । ಅಯೋಧ್ಯಾಂ
ಪ್ರಸ್ಥಿತೋರಾಮಃಪುಷ್ಪಕೇಣಸುಹೃದ್ವೃತಃ ॥ ೮೬ ॥ ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮಂಗತ್ವಾರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ । ಭರತಸ್ಯಾಂ
ತಿಕಂರಾಮೋಹನೂಮಂತಂವ್ಯಸರ್ಜಯತ್ ॥ ೮೭ ॥ ಪುನರಾಖ್ಯಾಯಿಕಾಂಜಲ್ಪನ್ಸುಗ್ರೀವಸಹಿತಶ್ಚಸಃ । ಪುಷ್ಪಕಂತತ್ಸ
ಮಾರುಹ್ಯನಂದಿಗ್ರಾಮಂಯಯೌತದಾ ॥ ೮೮ ॥ ನಂದಿಗ್ರಾಮೇಜಟಾಂಹಿತ್ವಾಭ್ರಾತೃಭಿಸ್ಸಹಿತೋನಘಃ । ರಾಮಸ್ಸೀತಾಮನು
ಪ್ರಾಪ್ಯರಾಜ್ಯಂಪುನರವಾಪ್ತವಾನ್ ॥ ೮೯ ॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮುದಿತೋಲೋಕಸ್ತುಷ್ಟಃಪುಷ್ಟಸ್ಸುಧಾರ್ಮಿಕಃ । ನಿರಾಮಯೋ
ಹ್ಯರೋಗಶ್ಚದುರ್ಭಿಕ್ಷಭಯವರ್ಜಿತಃ ॥ ೯೦ ॥ ನಪುತ್ರಮರಣಂಕಿಂಚಿದ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿಪುರುಷಾಃಕ್ವಚಿತ್ । ನಾರ್ಯಶ್ಚಾವಿಧವಾ
ನಿತ್ಯಂಭವಿಷ್ಯಂತಿಪತಿವ್ರತಾಃ ॥ ೯೧ ॥ ನಚಾಗ್ನಿಜಂಭಯಂಕಿಂಚಿನ್ನಾಪ್ಸುಮಜ್ಜಂತಿಜಂತವಃ । ನವಾತಜಂಭಯಂಕಿಂಚಿ
ನ್ನಾಪಿಜ್ವರಕೃತಂತಥಾ ॥ ೯೨ ॥ ನಚಾಪಿಕ್ಷುದ್ಭಯಂತತ್ರನತಸ್ಕರಭಯಂತಥಾ । ನಗರಾಣಿಚರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿಧನಧಾನ್ಯಯು
ತಾನಿಚ ॥ ೯೩ ॥ ನಿತ್ಯಂಪ್ರಮುದಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಯಥಾಕೃತಯುಗೇತಥಾ । ಅಶ್ವಮೇಧಶತೈರಿಷ್ಟ್ವಾತಥಾಬಹುಸುವರ್ಣಕೈಃ ॥
ಗವಾಂಕೋಟ್ಯಯುತಂದತ್ವಾಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂಪ್ರಯಾಸ್ಯತಿ । ಅಸಂಖ್ಯೇಯಂಧನಂದತ್ವಾಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋಮಹಾಯಶಾಃ ॥
ರಾಜವಂಶಾನ್ಶತಗುಣಾನ್ಸ್ಥಾಪಯಿಷ್ಯತಿರಾಘವಃ । ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂಚಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್ಸ್ವೇಸ್ವೇಧರ್ಮೇನಿಯೋಕ್ಷ್ಯತಿ ॥ ೯೬ ॥ ದ
ಶವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿದಶವರ್ಷಶತಾನಿಚ । ರಾಮೋರಾಜ್ಯಮುಪಾಸಿತ್ವಾಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥ ೯೭ ॥ ಇದಂಪವಿತ್ರಂ
ಪಾಪಘ್ನಂಪುಣ್ಯಂವೇದೈಶ್ಚಸಂಮಿತಂ । ಯಃಪಠೇದ್ರಾಮಚರಿತಂಸರ್ವಪಾಪೈಃಪ್ರಮುಚ್ಯತೇ ॥ ೯೮ ॥ ಏತದಾಖ್ಯಾನಮಾ
ಯುಷ್ಯಂಪಠನ್ರಾಮಾಯಣಂನರಃ । ಸಪುತ್ರಪೌತ್ರಸ್ಸಗಣಃಪ್ರೇತ್ಯಸ್ವರ್ಗೇಮಹೀಯತೇ ॥ ೯೯ ॥ ಪಠನ್ದ್ವಿಜೋವಾಗೃ
ಷಭತ್ವಮೀಯಾತ್ಸ್ಯಾತ್ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಭೂಮಿಪತಿತ್ವಮೀಯಾತ್ । ವಣಿಗ್ಜನಃಪಣ್ಯಫಲತ್ವಮೀಯಾಜ್ಜನಶ್ಚಶೂದ್ರೋಪಿ
ಮಹತ್ವಮೀಯಾತ್ ॥ ೧೦೦ ॥ ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ—ಆದಿಕಾವ್ಯೇಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಿಕಾಯಾಂಸಂಹಿತಾಯಾಂ
ಶ್ರೀಮದ್ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ರಾಮಾಯಣಕಥಾ ಸಂಕ್ಷೇಪೋನಾಮ—ಪ್ರಥಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ನಾರದಸ್ಯತುತದ್ವಾಕ್ಯಂಶ್ರುತ್ವಾವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ । ಪೂಜಯಾಮಾಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸಹಶಿಷ್ಯೋಮಹಾಮುನಿಃ ॥ ೧ ॥
ಯಥಾವತ್ಪೂಜಿತಸ್ತೇನದೇವರ್ಷಿರ್ನಾರದಸ್ತದಾ । ಆಪೃಚ್ಛ್ಯೈವಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಸ್ಸಜಗಾಮವಿಹಾಯಸಂ ॥ ೨ ॥ ಸಮುಹೂ
ರ್ತಂಗತೇತಸ್ಮಿನ್ದೇವಲೋಕಂಮುನಿಸ್ತದಾ । ಜಗಾಮತಮಸಾತೀರಂಜಾಹ್ನವ್ಯಾಸ್ತ್ವವಿದೂರತಃ ॥ ಸತುತೀರಂಸಮಾಸಾ
ದ್ಯತಮಸಾಯಾಮಹಾಮುನಿಃ । ಶಿಷ್ಯಮಾಹಸ್ಥಿತಂಪಾರ್ಶ್ವೇದೃಷ್ಟ್ವಾತೀರ್ಥಮಕರ್ದಮಮ್ ॥ ೪ ॥ ಅಕರ್ದಮಮಿದಂತೀ
ರ್ಥಂಭರದ್ವಾಜನಿಶಾಮಯ । ರಮಣೀಯಂಪ್ರಸನ್ನಾಂಬುಸನ್ಮನುಷ್ಯಮನೋಯಥಾ ॥ ೫ ॥ ನ್ಯಸ್ಯತಾಂಕಲಶಸ್ತಾತದೀ
ಯತಾಂವಲ್ಕಲಂಮಮ । ಇದಮೇವಾವಗಾಹಿಷ್ಯೇತಮಸಾತೀರ್ಥಮುತ್ತಮಮ್ ॥ ೬ ॥ ಏವಮುಕ್ತೋಭರದ್ವಾಜೋವಾಲ್ಮೀ
ಕಿನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಪ್ರಾಯಚ್ಛತಮುನೇಸ್ತಸ್ಯವಲ್ಕಲಂನಿಯತೋಗುರೋಃ ॥ ೭ ॥ ಸಶಿಷ್ಯಹಸ್ತಾದಾದಾಯವಲ್ಕಲಂನಿಯ
ತೇಂದ್ರಿಯಃ । ವಿಚಚಾರಹಪಶ್ಯಂಸ್ತತ್ಸರ್ವತೋವಿಪುಲಂವನಮ್ ॥ ೮ ॥ ತಸ್ಯಾಭ್ಯಾಶೇತುಮಿಥುನಂಚರಂತಮನಪಾಯಿನಂ ।
ದದರ್ಶಭಗವಾಂಸ್ತತ್ರಕ್ರೌಂಚಯೋಶ್ಚಾರುನಿಸ್ಸ್ವನಮ್ ॥ ೯ ॥ ತಸ್ಮಾತ್ತುಮಿಥುನಾದೇಕಂಪುಮಾಂಸಂಪಾಪನಿಶ್ಚಯಃ । ಜ
ಘಾನವೈರನಿಲಯೋನಿಷಾದಸ್ತಸ್ಯಪಶ್ಯತಃ ॥ ೧೦ ॥ ತಂಶೋಣಿತಪರೀತಾಂಗಂವೇಷ್ಟಮಾನಂಮಹೀತಲೇ । ಭಾರ್ಯಾತುನಿಹ
ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರುರಾವಕರುಣಾಂಗಿರಮ್ ॥ ೧೧ ॥ ವಿಯುಕ್ತಾಪತಿನಾತೇನದ್ವಿಜೇನಸಹಚಾರಿಣಾ । ತಾಮ್ರಶೀರ್ಷೇಣಮತ್ತೇನ
ಪತ್ರಿಣಾಸಹಿತೇನವೈ ॥ ೧೨ ॥ ತದಾತುತಂದ್ವಿಜಂದೃಷ್ಟ್ವಾನಿಷಾದೇನನಿಪಾತಿತಂ । ಋಷೇರ್ಧರ್ಮಾತ್ಮನಸ್ತಸ್ಯಕಾರುಣ್ಯಂ
ಸಮಪದ್ಯತ ॥ ೧೩ ॥ ತತಃಕರುಣವೇದಿತ್ವಾದಧರ್ಮೋಯಮಿತಿದ್ವಿಜಃ । ನಿಶಾಮ್ಯರುದತೀಂಕ್ರೌಂಚೀಮಿದಂವಚನಮಬ

ವೀತ್ ॥೧೪॥ ಮಾನಿಷಾದಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂತ್ವಮಗಮಶ್ಶಾಶ್ವತೀಸ್ಸಮಾಃ । ಯತ್ಕ್ರೌಂಚಮಿಥುನಾದೇಕಮವಧೀಃಕಾಮಮೋ
ಹಿತಮ್ ॥೧೫॥ ತಸ್ಯೈವಂಬ್ರುವತಶ್ಚಿಂತಾಬಭೂವಹೃದಿವೀಕ್ಷತಃ । ಶೋಕಾರ್ತೇನಾಸ್ಯಶಕುನೇಃಕಿಮಿದಂವ್ಯಾಹೃತಂಮ
ಯಾ ॥೧೬॥ ಚಿಂತಯನ್ಸಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಶ್ಚಕಾರಮತಿಮಾನ್ಮತಿಂ । ಶಿಷ್ಯಂಚೈವಾಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಮಿದಂಸಮುನಿಪುಂಗ
ವಃ ॥೧೭॥ ಪಾದಬದ್ಧೋಕ್ಷರಸಮಸ್ತಂತ್ರೀಲಯಸಮನ್ವಿತಃ ।ಶೋಕಾರ್ತಸ್ಯಪ್ರವೃತ್ತೋಯಂಶ್ಲೋಕೋಭವತುನಾನ್ಯ
ಥಾ ॥೧೮॥ ಶಿಷ್ಯಸ್ತುತಸ್ಯಬ್ರುವತೋಮುನೇರ್ವಾಕ್ಯಮನುತ್ತಮಂ । ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಸಂಹೃಷ್ಟಸ್ತಸ್ಯತುಷ್ಟೋಭವದ್ಗು
ರುಃ॥ಸೋಭಿಷೇಕಂತತಃಕೃತ್ವಾತೀರ್ಥೇತಸ್ಮಿನ್ಯಥಾವಿಧಿ। ತಮೇವಚಿಂತಯನ್ನರ್ಥಮುಪಾವರ್ತತವೈಮುನಿಃ ॥೨೦॥ ಭ
ರದ್ವಾಜಸ್ತತಶ್ಶಿಷ್ಯೋವಿನೀತಶ್ಶ್ರುತವಾನ್ಮುನೇಃ। ಕಲಶಂಪೂರ್ಣಮಾದಾಯಪೃಷ್ಠತೋನುಜಗಾಮಹ ॥೨೧॥ ಸಪ್ರವಿಶ್ಯಾ
ಶ್ರಮಪದಂಶಿಷ್ಯೇಣಸಹಧರ್ಮವಿತ್ । ಉಪವಿಷ್ಟಃಕಥಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಶ್ಚಕಾರಧ್ಯಾನಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥ ೨೨ ॥ ಆಜಗಾಮತತೋಬ್ರ
ಹ್ಮಾಲೋಕಕರ್ತಾಸ್ವಯಂಪ್ರಭುಃ।ಚತುರ್ಮುಖೋಮಹಾತೇಜಾದ್ರಷ್ಟುಂತಂಮುನಿಪುಂಗವಮ್ ॥೨೩॥ ವಾಲ್ಮೀಕಿರಥತಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾಸಹಸೋತ್ಥಾಯವಾಗ್ಯತಃ । ಪ್ರಾಂಜಲಿಃಪ್ರಯತೋಭೂತ್ವಾತಸ್ಥೌಪರಮವಿಸ್ಮಿತಃ ॥೨೪॥ ಪೂಜಯಾಮಾಸ
ತಂದೇವಂಪಾದ್ಯಾರ್ಘ್ಯಾಸನವಂದನೈಃ । ಪ್ರಣಮ್ಯವಿಧಿವಚ್ಚೈನಂಪೃಷ್ಟ್ವಾನಾಮಯಮವ್ಯಯಮ್ ॥೨೫॥ ಅಥೋಪ
ವಿಶ್ಯಭಗವಾನಾಸನೇಪರಮಾರ್ಚಿತೇ । ವಾಲ್ಮೀಕಯೇಮಹರ್ಷಯೇಸಂದಿದೇಶಾಸನಂತತಃ ॥೨೬॥ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಸಮನುಜ್ಞಾತ
ಸ್ಸೋಪ್ಯುಪಾವಿಶದಾಸನೇ । ಉಪವಿಷ್ಟೇತದಾತಸ್ಮಿನ್ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲೋಕಪಿತಾಮಹೇ ॥೨೭॥ ತದ್ಗತೇನೈವಮನಸಾವಾಲ್ಮೀಕಿ
ರ್ಧ್ಯಾನಮಾಸ್ಥಿತಃ । ಪಾಪಾತ್ಮನಾಕೃತಂಕಷ್ಟಂವೈರಗ್ರಹಣಬುದ್ಧಿನಾ ॥೨೮॥ ಯಸ್ತಾದೃಶಂಚಾರುರವಂಕ್ರೌಂಚಂ
ಹನ್ಯಾದಕಾರಣಾತ್ । ಶೋಚನ್ನೇವಮುಹುಃಕ್ರೌಂಚೀಮುಪಶ್ಲೋಕಮಿಮಂಪುನಃ ॥೨೯॥ ಜಗಾವಂತರ್ಗತಮನಾಭೂ
ತ್ವಾಶೋಕಪರಾಯಣಃ । ತಮುವಾಚತತೋಬ್ರಹ್ಮಾಪ್ರಹಸನ್ಮುನಿಪುಂಗವಮ್ ॥೩೦ ॥ ಶ್ಲೋಕಏವತ್ವಯಾಬದ್ಧೋನಾ
ತ್ರಕಾರ್ಯಾವಿಚಾರಣಾ । ಮಚ್ಛಂದಾದೇವತೇಬ್ರಹ್ಮನ್ಪ್ರವೃತ್ತೇಯಂಸರಸ್ವತೀ ॥ ೩೧ ॥ ರಾಮಸ್ಯಚರಿತಂಸರ್ವಂಕುರು
ತ್ವಮೃಷಿಸತ್ತಮ । ಧರ್ಮಾತ್ಮನೋಗುಣವತೋಲೋಕೇರಾಮಸ್ಯಧೀಮತಃ ॥೩೨॥ ವೃತ್ತಂಕಥಯವೀರಸ್ಯಯಥಾತೇನಾ
ರದಾಚ್ಛ್ರುತಂ । ರಹಸ್ಯಂಚಪ್ರಕಾಶಂಚಯದ್ವೃತ್ತಂತಸ್ಯಧೀಮತಃ ॥೩೩॥ ರಾಮಸ್ಯಸಹಸೌಮಿತ್ರೇರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚ
ಸರ್ವಶಃ । ವೈದೇಹ್ಯಾಶ್ಚೈವಯದ್ವೃತ್ತಂಪ್ರಕಾಶಂಯದಿವಾರಹಃ ॥೩೪॥ ತಚ್ಚಾಪ್ಯವಿದಿತಂಸರ್ವಂವಿದಿತಂತೇಭವಿಷ್ಯತಿ।
ನತೇವಾಗನೃತಾಕಾವ್ಯೇಕಾಚಿದತ್ರಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೩೫॥ ಕುರುರಾಮಕಥಾಂಪುಣ್ಯಾಂಶ್ಲೋಕಬದ್ಧಾಂಮನೋರಮಾಂ ।ಯಾ
ವತ್ಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿಗಿರಯಸ್ಸರಿತಶ್ಚಮಹೀತಲೇ ॥೩೬॥ ತಾವದ್ರಾಮಾಯಣಕಥಾಲೋಕೇಷುಪ್ರಚರಿಷ್ಯತಿ । ಯಾವದ್ರಾಮಾ
ಯಣಕಥಾತ್ವತ್ಕೃತಾಪ್ರಚರಿಷ್ಯತಿ॥೩೭॥ತಾವದೂರ್ಧ್ವಮಧಶ್ಚತ್ವಂಮಲ್ಲೋಕೇಚನಿವತ್ಸ್ಯಸಿ ।ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಭಗವಾನ್
ಬ್ರಹ್ಮಾತತ್ರೈವಾಂತರಧೀಯತ ॥೩೮॥ ತತಸ್ಸಶಿಷ್ಯೋಭಗವಾನ್ಮುನಿರ್ವಿಸ್ಮಯಮಾಯಯೌ । ತಸ್ಯಶಿಷ್ಯಾಸ್ತತಸ್ಸರ್ವೇಜ
ಗುಃಶ್ಲೋಕಮಿಮಂಪುನಃ॥೩೯॥ಮುಹುರ್ಮುಹುಃಪ್ರೀಯಮಾಣಾಃಪ್ರಾಹುಶ್ಚಭೃಶವಿಸ್ಮಿತಾಃ।ಸಮಾಕ್ಷರೈಶ್ಚತುರ್ಭಿರ್ಯಃ
ಪಾದೈರ್ಗೀತೋಮಹರ್ಷಿಣಾ॥೪೦॥ ಸೋನುವ್ಯಾಹರಣಾದ್ಭೂಯಃಶ್ಲೋಕಶ್ಶ್ಲೋಕತ್ವಮಾಗತಃ।ತಸ್ಯಬುದ್ಧಿರಿಯಂಜಾ
ತಾವಾಲ್ಮೀಕೇರ್ಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ ॥೪೧॥ ಕೃತ್ಸ್ನಂರಾಮಾಯಣಂಕಾವ್ಯಮೀದೃಶೈಃಕರವಾಣ್ಯಹಂ । ಉದಾರವೃತ್ತಾರ್ಥ
ಪದೈರ್ಮನೋರಮೈಸ್ತದಾಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಚಕಾರಕೀರ್ತಿಮಾನ್ ।ಸಮಾಕ್ಷರೈಶ್ಶ್ಲೋಕಶತೈರ್ಯಶಸ್ವಿನೋಯಶಸ್ಕರಂಕಾವ್ಯ
ಮುದಾರಧೀರ್ಮುನಿಃ ॥೪೨॥ ತದುಪಗತಸಮಾಸಸಂಧಿಯೋಗಂಸಮಮಧುರೋಪನತಾರ್ಥವಾಕ್ಯಬದ್ಧಂ । ರಘುವರಚರಿ
ತಂಮುನಿಪ್ರಣೀತಂದಶಶಿರಸಶ್ಚವಧಂನಿಶಾಮಯಧ್ವಮ್ ॥ ... ... ॥ ೪೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶ್ರುತ್ವಾವಸ್ತುಸಮಗ್ರಂತದ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಾಧರ್ಮಸಂಹಿತಂ।ವ್ಯಕ್ತಮನ್ವೇಷತೇಭೂಯೋಯದ್ವೃತ್ತಂತಸ್ಯಧೀಮತಃ॥
ನಪಸ್ಪೃಶ್ಯೋದಕಂಸಮ್ಯಙ್ಮುನಿಃಸ್ಥಿತ್ವಾಕೃತಾಂಜಲಿಃ । ಪ್ರಾಚೀನಾಗ್ರೇಷುದರ್ಭೇಷುಧರ್ಮೇಣಾನ್ವೇಷತೇಗತಿಮ್ ॥೨॥ ರಾ
ಮಲಕ್ಷ್ಮಣಸೀತಾಭೀರಾಜ್ಞಾದಶರಥೇನಚ । ಸಭಾರ್ಯೇಣಸರಾಷ್ಟ್ರೇಣಯತ್ಪ್ರಾಪ್ತಂತತ್ರತತ್ತ್ವತಃ ॥೩॥ಹಸಿತಂಭಾಷಿತಂ
ಚೈವಗತಿರ್ಯಾಯಚ್ಚಚೇಷ್ಟಿತಂ । ತತ್ಸರ್ವಂಧರ್ಮವೀರ್ಯೇಣಯಥಾವತ್ಸಂಪ್ರಪಶ್ಯತಿ ॥೪॥ ಸ್ತ್ರೀತೃತೀಯೇನಚತದಾಯ
ತ್ಪ್ರಾಪ್ತಂಚರತಾವನೇ । ಸತ್ಯಸಂಧೇನರಾಮೇಣತತ್ಸರ್ವಂಚಾನ್ವವೈಕ್ಷತ ॥೫॥ ತತಃಪಶ್ಯತಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾತತ್ಸರ್ವಂಯೋಗ
ಮಾಸ್ಥಿತಃ ।ಪುರಾಯತ್ತತ್ರನಿರ್ವೃತ್ತಂಪಾಣಾವಾಮಲಕಂಯಥಾ ॥೬॥ ತತ್ಸರ್ವಂತತ್ತ್ವತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಧರ್ಮೇಣಸಮಹಾ
ದ್ಯುತಿಃ । ಅಭಿರಾಮಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಚರಿತಂಕರ್ತುಮುದ್ಯತಃ ॥೭॥ ಕಾಮಾರ್ಥಗುಣಸಂಯುಕ್ತಂಧರ್ಮಾರ್ಥಗುಣವಿಸ್ತ
ರಂ । ಸಮುದ್ರಮಿವರತ್ನಾಢ್ಯಂಸರ್ವಶ್ರುತಿಮನೋಹರಮ್ ॥೮॥ಸಯಥಾಕಥಿತಂಪೂರ್ವಂನಾರದೇನಮಹರ್ಷಿಣಾ। ರಘು

ವಂಶಸ್ಯಚರಿತಂಚಕಾರಭಗವಾನೃಷಿಃ ‖೯‖ ಜನ್ಮರಾಮಸ್ಯಸುಮಹದ್ವೀರ್ಯಂಸರ್ವಾನುಕೂಲತಾಂ | ಲೋಕಸ್ಯಪ್ರಿಯ
ತಾಂಕ್ಷಾಂತಿಂಸೌಮ್ಯತಾಂಸತ್ಯಶೀಲತಾಮ್ ‖೧೦‖ ನಾನಾಚಿತ್ರಕಥಾಶ್ಚಾನ್ಯಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸಮಾಗಮೇ | ಜಾನಕ್ಯಾಶ್ಚ ವಿ
ವಾಹಂಚಧನುಷಶ್ಚ ವಿಭೇದನಮ್ ‖೧೧‖ ರಾಮರಾಮವಿವಾದಂಚಗುಣಂದಾಶರಥೇಸ್ತಥಾ | ತಥಾಭಿಷೇಕಂರಾಮಸ್ಯಕೈಕೇ
ಯ್ಯಾದುಷ್ಟಭಾವತಾಮ್ ‖೧೨‖ ವ್ಯಾಘಾತಂಚಾಭಿಷೇಕಸ್ಯರಾಘವಸ್ಯವಿವಾಸನಂ | ರಾಜ್ಞಶ್ಶೋಕಂವಿಲಾಪಂಚಪರಲೋ
ಕಸ್ಯಚಾಶ್ರಯಮ್ ‖೧೩‖ ಪ್ರಕೃತೀನಾಂವಿಷಾದಂಚಪ್ರಕೃತೀನಾಂವಿಸರ್ಜನಂ | ನಿಷಾದಾಧಿಪಸಂವಾದಂಸೂತೋಪಾ
ವರ್ತನಂತಥಾ‖೧೪‖ಗಂಗಾಯಾಶ್ಚಾಪಿಸಂತಾರಂಭರದ್ವಾಜಸ್ಯದರ್ಶನಂ|ಭರದ್ವಾಜಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾನಾಚ್ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯದರ್ಶ
ನಮ್‖ ವಾಸ್ತುಕರ್ಮನಿವೇಶಂಚಭರತಾಗಮನಂತಥಾ|ಪ್ರಸಾದನಂಚರಾಮಸ್ಯಪಿತುಶ್ಚ ಸಲಿಲಕ್ರಿಯಾಂ‖ಪಾದುಕಾಗ್ರ್ಯಾ
ಭಿಷೇಕಂಚನಂದಿಗ್ರಾಮನಿವಾಸನಂ|ದಂಡಕಾರಣ್ಯಗಮನಂವಿರಾಧಸ್ಯವಧಂತಥಾ‖೧೭‖ದರ್ಶನಂಶರಭಂಗಸ್ಯಸುತೀಕ್ಷ್ಣೇ
ನೇಸಮಾಗಮಂ | ಅನಸೂಯಾಸಹಾಸ್ಯಾಮಪ್ಯಂಗರಾಗಸ್ಯಚಾರ್ಪಣಮ್ ‖ ಅಗಸ್ತ್ಯದರ್ಶನಂಚೈವಜಟಾಯೋರಭಿಸಂ
ಗಮಂ|ಪಂಚವಟ್ಯಾಶ್ಚಗಮನಂಶೂರ್ಪಣಖ್ಯಾಶ್ಚ ದರ್ಶನಂ ‖ ಶೂರ್ಪಣಖ್ಯಾಶ್ಚಸಂವಾದಂವಿರೂಪಕರಣಂತಥಾ|ವಧಂಖ
ರತ್ರಿಶಿರಸೋರುತ್ಥಾನಂರಾವಣಸ್ಯಚ‖ಮಾರೀಚಸ್ಯವಧಂಚೈವವೈದೇಹ್ಯಾಹರಣಂತಥಾ ‖೨೦‖ ರಾಘವಸ್ಯವಿಲಾಪಂಚಗೃ
ಧ್ರರಾಜನಿಬರ್ಹಣಂ|ಕಬಂಧದರ್ಶನಂಚೈವಪಂಪಾಯಾಶ್ಚಾಪಿದರ್ಶನಂ‖೨೧‖ ಶಬರ್ಯಾದರ್ಶನಂಚೈವಹನುಮದ್ದರ್ಶನಂ
ತಥಾ | ಋಶ್ಯಮೂಕಸ್ಯಗಮನಂಸುಗ್ರೀವೇಣಸಮಾಗಮಂ ‖ ಪ್ರತ್ಯಯೋತ್ಪಾದನಂಸಖ್ಯಂವಾಲಿಸುಗ್ರೀವವಿಗ್ರಹಂ|ವಾ
ಲಿಪ್ರಮಥನಂಚೈವಸುಗ್ರೀವಪ್ರತಿಪಾದನಮ್‖೨೩‖ತಾರಾವಿಲಾಪಂಸಮಯಂವರ್ಷರಾತ್ರನಿವಾಸನಂ| ಕೋಪಂರಾಘವ
ಸಿಂಹಸ್ಯಬಲಾನಾಮುಪಸಂಗ್ರಹಂ‖೨೪‖ ದಿಶಃಪ್ರಸ್ಥಾಪನಂಚೈವಪೃಥಿವ್ಯಾಶ್ಚನಿವೇದನಂ | ಅಂಗುಳೀಯಕದಾನಂಚಋ
ಕ್ಷಸ್ಯಬಿಲದರ್ಶನಮ್ ‖ ೨೫ ‖ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನಂಚಾಪಿಸಂಪಾತೇಶ್ಚಾಪಿದರ್ಶನಂ | ಪರ್ವತಾರೋಹಣಂಚಾಪಿಸಾಗರಸ್ಯ
ಚಲಂಘನಂ ‖೨೬‖ ಸಮುದ್ರವಚನಾಚ್ಚೈವಮೈನಾಕಸ್ಯಚದರ್ಶನಂ | ಸಿಂಹಿಕಾಯಾಶ್ಚನಿಧನಂಲಂಕಾಮಲಯದರ್ಶ
ನಮ್ ‖೨೭ ‖ ರಾತ್ರೌಲಂಕಾಪ್ರವೇಶಂಚಹ್ಯೇಕಸ್ಯಾಪಿವಿಚಿಂತನಂ | ದರ್ಶನಂರಾವಣಸ್ಯಾಪಿಪುಷ್ಪಕಸ್ಯಚದರ್ಶನಂ ‖
ಆಪಾನಭೂಮಿಗಮನಮವರೋಧಸ್ಯದರ್ಶನಂ | ಅಶೋಕವನಿಕಾಯಾನಂಸೀತಾಯಾಶ್ಚಾಪಿದರ್ಶನಂ ‖೨೯‖ ಅಭಿಜ್ಞಾನಪ್ರ
ದಾನಂಚರಾವಣಸ್ಯಚದರ್ಶನಂ | ರಾಕ್ಷಸೀತರ್ಜನಂಚೈವತ್ರಿಜಟಾಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನಮ್ ‖೩೦‖ ಮಣಿಪ್ರದಾನಂಸೀತಾಯಾ
ವೃಕ್ಷಭಂಗಂತಥೈವಚ |ರಾಕ್ಷಸೀವಿದ್ರವಂಚೈವಕಿಂಕರಾಣಾಂನಿಬರ್ಹಣಂ ‖೩೧ ‖ ಗ್ರಹಣಂವಾಯುಸೂನೋಶ್ಚ ಲಂಕಾ
ದಾಹಾಭಿಗರ್ಜನಂ | ಪ್ರತಿಪ್ಲವನಮೇವಾಥಮಧೂನಾಂಹರಣಂತಥಾ ‖೩೨‖ ರಾಘವಾಶ್ವಾಸನಂಚಾಪಿಮಣಿನಿರ್ಯಾತನಂ
ತಥಾ | ಸಂಗಮಂಚಸಮುದ್ರೇಣನಲಸೇತೋಶ್ಚ ಬಂಧನಂ ‖೩೩‖ ಪ್ರತಾರಂಚಸಮುದ್ರಸ್ಯರಾತ್ರೌಲಂಕಾವರೋಧನಂ|ವಿ
ಭೀಷಣೇನಸಂಸರ್ಗಂವಧೋಪಾಯನಿವೇದನಮ್‖೩೪‖ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯನಿಧನಂಮೇಘನಾದನಿಬರ್ಹಣಂ|ರಾವಣಸ್ಯವಿನಾಶಂ
ಚಸೀತಾವಾಪ್ತಿಮರೇಃಪುರೇ ‖೩೫‖ ವಿಭೀಷಣಾಭಿಷೇಕಂಚಪುಷ್ಪಕಸ್ಯಚದರ್ಶನಂ | ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಶ್ಚಗಮನಂಭರತೇನಸ
ಮಾಗಮಮ್‖೩೬‖ ರಾಮಾಭಿಷೇಕಾಭ್ಯುದಯಂಸರ್ವಸೈನ್ಯವಿಸರ್ಜನಂ| ಸ್ವರಾಷ್ಟ್ರರಂಜನಂಚೈವವೈದೇಹ್ಯಾಶ್ಚ ವಿಸರ್ಜ
ನಮ್‖೩೭‖ಅನಾಗತಂಚಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ರಾಮಸ್ಯವಸುಧಾತಲೇ|ತಚ್ಚಕಾರೋತ್ತರೇಕಾವ್ಯೇವಾಲ್ಮೀಕಿರ್ಭಗವಾನೃಷಿಃ‖೩೮

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ——ತೃತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರಾಪ್ತರಾಜ್ಯಸ್ಯರಾಮಸ್ಯವಾಲ್ಮೀಕಿರ್ಭಗವಾನೃಷಿಃ|ಚಕಾರಚರಿತಂಕೃತ್ಸ್ನಂವಿಚಿತ್ರಪದಮಾತ್ಮವಾನ್‖೧‖ಚ
ತುರ್ವಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಾಣಿಶ್ಲೋಕಾನಾಮುಕ್ತವಾನೃಷಿಃ|ತಥಾಸರ್ಗಶತಾನ್ಪಂಚಷಟ್ಕಾಂಡಾನಿತಥೋತ್ತರಮ್‖೨‖ಕೃತ್ವಾಪಿ
ತನ್ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಸಭವಿಷ್ಯಂಸಹೋತ್ತರಂ | ಚಿಂತಯಾಮಾಸಕೋನ್ವೇತತ್ಪ್ರಯುಂಜೀಯಾದಿತಿಪ್ರಭುಃ‖೩‖ ತಸ್ಯಚಿಂ
ತಯಮಾನಸ್ಯಮಹರ್ಷೇರ್ಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ | ಅಗೃಹ್ಣೀತಾಂತತಃಪಾದೌಮುನಿವೇಷೌಕುಶೀಲವೌ ‖೪‖ ಕುಶೀಲವೌತುಧ
ರ್ಮಜ್ಞೌರಾಜಪುತ್ರೌಯಶಸ್ವಿನೌ | ಭ್ರಾತರೌಸ್ವರಸಂಪನ್ನೌದದರ್ಶಾಶ್ರಮವಾಸಿನೌ ‖೫ ‖ ಸತುಮೇಧಾವಿನೌದೃ
ಷ್ಟ್ವಾವೇದೇಷುಪರಿನಿಷ್ಠಿತೌ | ವೇದೋಪಬೃಂಹಣಾರ್ಥಾಯತಾವಗ್ರಾಹಯತಪ್ರಭುಃ ‖೬‖ ಕಾವ್ಯಂರಾಮಾಯಣಂಕೃ
ತ್ಸ್ನಂಸೀತಾಯಾಶ್ಚರಿತಂಮಹತ್ | ಪೌಲಸ್ತ್ಯವಧಮಿತ್ಯೇವಚಕಾರಚರಿತವ್ರತಃ ‖೭‖ ಪಾಠ್ಯೇಗೇಯೇಚಮಧುರಂಪ್ರಮಾ
ಣೈಸ್ತ್ರಿಭಿರನ್ವಿತಂ | ಜಾತಿಭಿಃಸಪ್ತಭಿರ್ಬದ್ಧಂತಂತ್ರೀಲಯಸಮನ್ವಿತಂ ‖೮‖ ರಸೈಶ್ಶೃಂಗಾರಕಾರುಣ್ಯಹಾಸ್ಯರೌದ್ರ
ಭಯಾನಕೈಃ | ವೀರಾದಿಭಿಶ್ಚ ಸಂಯುಕ್ತಂಕಾವ್ಯಮೇತದಗಾಯತಾಂ ‖೯‖ ತೌತುಗಾಂಧರ್ವತತ್ವಜ್ಞೌಮೂರ್ಛನಾಸ್ಥಾ
ನಕೋವಿದೌ | ಭ್ರಾತರೌಸ್ವರಸಂಪನ್ನೌಗಂಧರ್ವಾವಿವರೂಪಿಣೌ‖೧೦‖ ರೂಪಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನೌಮಧುರಸ್ವರಭಾಷಿ
ಣೌ| ಬಿಂಬಾದಿವೋದ್ಧೃತಾಬಿಂಬೌರಾಮದೇಹಾತ್ತಥಾಪರೌ ‖೧೧‖ ತೌರಾಜಪುತ್ರೌಕಾರ್ತ್ಸ್ನ್ಯೇನಧರ್ಮ್ಯಮಾಖ್ಯಾನ

ಮುತ್ತಮಂ । ವಾಚೋವಿಧೇಯಂತತ್ಸರ್ವಂಕೃತ್ವಾಕಾವ್ಯಮನಿಂದಿತೌ ॥ ಋಷೀಣಾಂಚದ್ವಿಜಾತೀನಾಂಸಾಧೂನಾಂಚಸ
ಮಾಗಮೇ।ಯಥೋಪದೇಶಂತತ್ವಜ್ಞೌಜಗತುಸ್ತೌಸಮಾಹಿತೌ॥೧೩॥ಮಹಾತ್ಮಾನೌಮಹಾಭಾಗೌಸರ್ವಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತೌ।
ತೌಕದಾಚಿತ್ಸಮೇತಾನಾಮೃಷೀಣಾಂಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಮ್॥೧೪॥ ಆಸೀನಾನಾಂಸಮೀಪಸ್ಥಾವಿದಂಕಾವ್ಯಮಗಾಯತಾಂ।ತ
ಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಮುನಯಸ್ಸರ್ವೇಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಾಃ॥೧೫॥ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿತಾವೂಚುಃಪರಂವಿಸ್ಮಯಮಾಗತಾಃ।ತೇಪ್ರೀ
ತಮನಸಸ್ಸರ್ವೇಮುನಯೋಧರ್ಮವತ್ಸಲಾಃ ॥೧೬॥ ಪ್ರಶಶಂಸುಃಪ್ರಶಸ್ತವ್ಯೌಗಾಯಮಾನೌಕುಶೀಲವೌ । ಅಹೋಗೀತ
ಸ್ಯಮಾಧುರ್ಯಂಶ್ಲೋಕಾನಾಂಚವಿಶೇಷತಃ ॥೧೭॥ ಚಿರನಿರ್ವೃತ್ತಮಪ್ಯೇತತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಿವದರ್ಶಿತಂ। ಪ್ರವಿಶ್ಯತಾವುಭೌಸು
ಷ್ಠುಭಾವಂಸಮ್ಯಗಗಾಯತಾಂ॥೧೮॥ಸಹಿತೌಮಧುರಂರಕ್ತಂಸಂಪನ್ನಂಸ್ವರಸಂಪದಾ।ಏವಂಪ್ರಶಸ್ಯಮಾನೌತೌಸ್ತ
ಪಶ್ಶ್ಲಾಘ್ಯೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ॥೧೯॥ ಸಂರಕ್ತತರಮತ್ಯರ್ಥಂಮಧುರಂತಾವಗಾಯತಾಂ । ಪ್ರೀತಃಕಶ್ಚಿನ್ಮುನಿಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ
ಸಂಸ್ಥಿತಃಕಲಶಂದದೌ ॥೨೦॥ ಪ್ರಸನ್ನೋವಲ್ಕಲಂಕಶ್ಚಿದ್ದದೌತಾಭ್ಯಾಂಮಹಾತಪಾಃ । ಅನ್ಯಃಕೃಷ್ಣಾಜಿನಂಪ್ರಾದಾ
ನ್ಮೌಂಜೀಮನ್ಯೋಮಹಾಮುನಿಃ ॥೨೧॥ ಕಶ್ಚಿತ್ಕಮಂಡಲುಂಪ್ರಾದಾದ್ಯಜ್ಞಸೂತ್ರಂತಥಾಪರಃ। ಔದುಂಬರೀಂಬ್ರುಸೀ
ಮನ್ಯೋಜಪಮಾಲಾಮಥಾಪರಃ ॥೨೨॥ ಆಯುಷ್ಯಮಪರೇಚೋಚುರ್ಮುದಾತತ್ರಮಹರ್ಷಯಃ । ಆಶ್ಚರ್ಯಮಿದಮಾಖ್ಯಾ
ನಂಮುನಿನಾಸಂಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ॥೨೩॥ ಪರಂಕವೀನಾಮಾಧಾರಂಸಮಾಪ್ತಂಚಯಥಾಕ್ರಮಂ । ಅಭಿಗೀತಮಿದಂಗೀತಂ
ಸರ್ವಗೀತೇಷುಕೋವಿದೌ ॥೨೪॥ ಆಯುಷ್ಯಂಪುಷ್ಟಿಜನಕಂಸರ್ವಶ್ರುತಿಮನೋಹರಂ । ಪ್ರಶಸ್ಯಮಾನೌಸರ್ವತ್ರಕದಾಚಿ
ತ್ತತ್ರಗಾಯಕೌ ॥೨೫॥ ರಥ್ಯಾಸುರಾಜಮಾರ್ಗೇಷುದದರ್ಶಭರತಾಗ್ರಜಃ । ಸ್ವವೇಶ್ಮಚಾನೀಯತತೋಭ್ರಾತರೌಸಕುಶೀ
ಲವೌ ॥೨೬॥ ಪೂಜಯಾಮಾಸಪೂಜಾರ್ಹೌರಾಮಶ್ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ। ಆಸೀನಃಕಾಂಚನೇದಿವ್ಯೇಸಚಸಿಂಹಾಸನೇಪ್ರಭುಃ॥
ಉಪೋಪವಿಷ್ಟಸ್ಸಚಿವೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚಪರಂತಪಃ।ದೃಷ್ಟ್ವಾತುರೂಪಸಂಪನ್ನೌತಾವುಭೌನಿಯತಸ್ತಥಾ॥೨೮॥ ಉವಾಚ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾಮಶ್ಶತ್ರುಘ್ನಂಭರತಂತದಾ। ಶ್ರೂಯತಾಮಿದಮಾಖ್ಯಾನಮನಯೋರ್ದೇವವರ್ಚಸೋಃ ॥೨೯॥ ವಿಚಿತ್ರಾ
ರ್ಥಪದಂಸಮ್ಯಗ್ಗಾಯಿನೌಸಮಚೋದಯತ್। ತೌಚಾಪಿಮಧುರಂರಕ್ತಂಸ್ವಂಚಿತಾಯತನಿಸ್ವನಮ್॥೩೦॥ತಂತ್ರೀಲಯ
ವದತ್ಯರ್ಥಂವಿಶ್ರುತಾರ್ಥಮಗಾಯತಾಂ।ಹ್ಲಾದಯತ್ಸರ್ವಗಾತ್ರಾಣಿಮನಾಂಸಿಹೃದಯಾನಿಚ॥೩೧॥ಶ್ರೋತ್ರಾಶ್ರಯಸು
ಖಂಗೇಯಂತದ್ಬಭೌಜನಸಂಸದಿ ॥ ಇಮೌಮುನೀಪಾರ್ಥಿವಲಕ್ಷಣಾನ್ವಿತೌಕುಶೀಲವೌಚೈವಮಹಾತಪಸ್ವಿನೌ।ಮಮಾ
ಪಿತದ್ಭೂತಿಕರಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯತೇಮಹಾನುಭಾವಂಚರಿತಂನಿಬೋಧತ ॥೩೨॥ ತತಸ್ತುತೌರಾಮವಚಃಪ್ರಚೋದಿತಾವಗಾಯ
ತಾಂಮಾರ್ಗವಿಧಾನಸಂಪದಾ । ಸಚಾಪಿರಾಮಃಪರಿಷದ್ಗತಶ್ಶನೈರ್ಬುಭೂಷಯಾಸಕ್ತಮನಾಬಭೂವಹ ॥ ॥೩೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ಥಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸರ್ವಾಪೂರ್ವಮಿಯಂಯೇಷಾಮಾಸೀತ್ಕೃತ್ಸ್ನಾವಸುಂಧರಾ । ಪ್ರಜಾಪತಿಮುಪಾದಾಯನೃಪಾಣಾಂಜಯಶಾಲಿ
ನಾಂ ॥೧॥ ಯೇಷಾಂಸಸಗರೋನಾಮಸಾಗರೋಯೇನಖಾನಿತಃ।ಷಷ್ಟಿಃಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿಯಂಯಾಂತಂಪರ್ಯವಾರಯನ್॥೨॥
ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಮಿದಂತೇಷಾಂರಾಜ್ಞಾಂವಂಶೇಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ಮಹದುತ್ಪನ್ನಮಾಖ್ಯಾನಂರಾಮಾಯಣಮಿತಿಶ್ರುತಂ॥
ತದಿದಂವರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿಸರ್ವಂನಿಖಿಲಮಾದಿತಃ।ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಸಹಿತಂಶ್ರೋತವ್ಯಮನಸೂಯಯಾ॥೪॥ಕೋಸಲೋ
ನಾಮಮುದಿತಸ್ಸ್ಫೀತೋಜನಪದೋಮಹಾನ್ । ನಿವಿಷ್ಟಸ್ಸರಯೂತೀರೇಪ್ರಭೂತಧನಧಾನ್ಯವಾನ್ ॥೫॥ ಅಯೋಧ್ಯಾನಾ
ಮನಗರೀತತ್ರಾಸೀಲ್ಲೋಕವಿಶ್ರುತಾ । ಮನುನಾಮಾನವೇಂದ್ರೇಣಯಾಪುರೀನಿರ್ಮಿತಾಸ್ವಯಮ್ ॥೬॥ ಆಯತಾದಶಚದ್ವೇ
ಚಯೋಜನಾನಿಮಹಾಪುರೀ। ಶ್ರೀಮತೀತ್ರೀಣಿವಿಸ್ತೀರ್ಣಾಸುವಿಭಕ್ತಮಹಾಪಥಾ ॥೭॥ ರಾಜಮಾರ್ಗೇಣಮಹತಾಸುವಿಭ
ಕ್ತೇನಶೋಭಿತಾ । ಮುಕ್ತಪುಷ್ಪಾವಕೀರ್ಣೇನಜಲಸಿಕ್ತೇನನಿತ್ಯಶಃ ॥೮॥ ತಾಂತುರಾಜಾದಶರಥೋಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವಿವರ್ಧ
ನಃ। ಪುರೀಮಾವಾಸಯಾಮಾಸದಿವಂದೇವಪತಿರ್ಯಥಾ ॥೯॥ ಕವಾಟತೋರಣವತೀಂಸುವಿಭಕ್ತಾಂತರಾಪಣಾಂ।ಸರ್ವಯಂ
ತ್ರಾಯುಧವತೀಮುಪೇತಾಂಸರ್ವಶಿಲ್ಪಿಭಿಃ ॥೧೦॥ ಸೂತಮಾಗಧಸಂಬಾಧಾಂಶ್ರೀಮತೀಮತುಲಪ್ರಭಾಂ। ಉಚ್ಚಾಟ್ಟಾಲ
ಧ್ವಜವತೀಂಶತಘ್ನೀಶತಸಂಕುಲಾಮ್ ॥೧೧॥ ವಧೂನಾಟಕಸಂಘೈಶ್ಚಸಂಯುಕ್ತಾಂಸರ್ವತಃಪುರೀಂ । ಉದ್ಯಾನಾಮ್ರ
ವಣೋಪೇತಾಂಮಹತೀಂಸಾಲಮೇಖಲಾಮ್ ॥೧೨॥ ದುರ್ಗಗಂಭೀರಪರಿಘಾಂದುರ್ಗಾಮನ್ಯೈರ್ದುರಾಸದಾಂ । ವಾಜಿವಾ
ರಣಸಂಪೂರ್ಣಾಂಗೋಭಿರುಷ್ಟ್ರೈಃಖರೈಸ್ತಥಾ ॥೧೩॥ ಸಾಮಂತರಾಜಸಂಘೈಶ್ಚಬಲಿಕರ್ಮಭಿರಾವೃತಾಂ । ನಾನಾದೇಶನಿ
ವಾಸೈಶ್ಚವಣಿಗ್ಭಿರುಪಶೋಭಿತಾಮ್ ॥೧೪॥ ಪ್ರಾಸಾದೈರತ್ನವಿಕೃತೈಃಪರ್ವತೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ । ಕೂಟಾಗಾರೈಶ್ಚಸಂ
ಪೂರ್ಣಾಮಿಂದ್ರಸ್ಯೇವಾಮರಾವತೀಂ ॥೧೫॥ ಚಿತ್ರಾಮಷ್ಟಾಪದಾಕಾರಾಂವರನಾರೀಗಣೈರ್ಯುತಾಂ । ಸರ್ವರತ್ನಸಮಾ
ಕೀರ್ಣಾಂವಿಮಾನಗೃಹಶೋಭಿತಾಮ್ ॥೧೬॥ ಗೃಹಗಾಢಾಮವಿಚ್ಛಿದ್ರಾಂಸಮಭೂಮೌನಿವೇಶಿತಾಂ । ಶಾಲಿತಂಡುಲಸಂ

ಪೂರ್ಣಾಮಿಕ್ಷುಕಾಂಡರಸೋದಕಾಮ್ ॥೧೭॥ ದುಂದುಭೀಭಿರ್ಮೃದಂಗೈಶ್ಚ ವೀಣಾಭಿಃ ಪಣವೈಸ್ತಥಾ । ನಾದಿತಾಂ ಭೃಶಮತ್ಯರ್ಥಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ತಾಮನುತ್ತಮಾಮ್ ॥೧೮॥ ವಿಮಾನಮಿವ ಸಿದ್ಧಾನಾಂ ತಪಸಾಧಿಗತಂ ದಿವಿ । ಸುನಿವೇಶಿತವೇಶ್ಮಾಂತಾಂ ನರೋತ್ತಮಸಮಾವೃತಾಮ್ ॥೧೯॥ ಯೇ ಚ ಬಾಣೈರ್ನ ವಿಧ್ಯಂತಿ ವಿವಿಕ್ತಮಪರಾಪರಮ್ । ಶಬ್ದವೇಧ್ಯಂ ಚ ವಿತತಂ ಲಘುಹಸ್ತಾ ವಿಶಾರದಾಃ ॥೨೦॥ ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರವರಾಹಾಣಾಂ ಮತ್ತಾನಾಂ ನರ್ದತಾಂ ವನೇ । ಹಂತಾರೋ ನಿಶಿತೈಶ್ಶಸ್ತ್ರೈರ್ಬಲಾದ್ಬಾಹುಬಲಾದಪಿ ॥೨೧॥ ತಾದೃಶಾನಾಂ ಸಹಸ್ರೈಸ್ತಾಮಭಿಪೂರ್ಣಾಂ ಮಹಾರಥೈಃ । ಪುರೀಮಾವಾಸಯಾಮಾಸ ರಾಜಾ ದಶರಥಸ್ತಥಾ ॥೨೨॥ ತಾಮಗ್ನಿಮದ್ಭಿರ್ಗುಣವದ್ಭಿರಾವೃತಾಂ ದ್ವಿಜೈರ್ವರೈರ್ವೇದಷಡಂಗಪಾರಗೈಃ । ಸಹಸ್ರದೈಸ್ಸತ್ಯರತೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿರ್ಮಹರ್ಷಿಕಲ್ಪೈರೃಷಿಭಿಶ್ಚ ಕೇವಲೈಃ ॥ ... ... ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ — ಪಂಚಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪುರ್ಯಾಂ ತಸ್ಯಾಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ವೇದವಿತ್ಸರ್ವಸಂಗ್ರಹಃ । ದೀರ್ಘದರ್ಶೀ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪೌರಜಾನಪದಪ್ರಿಯಃ ॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಮತಿರಥೋ ಯಜ್ವಾ ಧರ್ಮಪರೋ ವಶೀ । ಮಹರ್ಷಿಕಲ್ಪೋ ರಾಜರ್ಷಿಸ್ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಃ ॥೨॥ ಬಲವಾನ್ನಿಹತಾಮಿತ್ರೋ ಮಿತ್ರವಾನ್ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ । ಧನೈಶ್ಚ ಸಂಚಯೈಶ್ಚಾನ್ಯೈಶ್ಶಕ್ರವೈಶ್ರವಣೋಪಮಃ ॥೩॥ ಯಥಾ ಮನುರ್ಮಹಾತೇಜಾ ಲೋಕಸ್ಯ ಪರಿರಕ್ಷಿತಾ । ತಥಾ ದಶರಥೋ ರಾಜಾ ವಸನ್ ಜಗದಪಾಲಯತ್ ॥೪॥ ತೇನ ಸತ್ಯಾಭಿಸಂಧೇನ ತ್ರಿವರ್ಗಮನುತಿಷ್ಠತಾ । ಪಾಲಿತಾ ಸಾ ಪುರೀ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಇಂದ್ರೇಣೇವಾಮರಾವತೀ ॥೫॥ ತಸ್ಮಿನ್ಪುರವರೇ ಹೃಷ್ಟಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾನೋ ಬಹುಶ್ರುತಾಃ । ನರಾಸ್ತುಷ್ಟಾ ಧನೈಸ್ಸ್ವೈಸ್ಸ್ವೈರಲುಬ್ಧಾಸ್ಸತ್ಯವಾದಿನಃ ॥೬॥ ನಾಲ್ಪಸನ್ನಿಚಯಃ ಕಶ್ಚಿದಾಸೀತ್ತಸ್ಮಿನ್ಪುರೋತ್ತಮೇ । ಕುಟುಂಬೀ ಯೋ ಹ್ಯಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋಽಗವಾಶ್ವಧನಧಾನ್ಯವಾನ್ ॥ ಕಾಮೀ ವಾ ನ ಕದರ್ಯೋ ವಾ ನೃಶಂಸಃ ಪುರುಷಃ ಕ್ವಚಿತ್ । ದ್ರಷ್ಟುಂ ಶಕ್ಯಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ನಾವಿದ್ವಾನ್ನ ಚ ನಾಸ್ತಿಕಃ ॥೮॥ ಸರ್ವೇ ನರಾಶ್ಚ ನಾರ್ಯಶ್ಚ ಧರ್ಮಶೀಲಾಸ್ಸುಸಂಯುತಾಃ । ಉದಿತಾಶ್ಶೀಲವೃತ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಮಹರ್ಷಯ ಇವಾಮಲಾಃ ॥೯॥ ನಾಕುಂಡಲೀ ನಾಮಕುಟೀ ನಾಸ್ರಗ್ವೀ ನಾಲ್ಪಭೋಗವಾನ್ । ನಾಮೃಷ್ಟೋ ನಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗೋ ನಾಸುಗಂಧಶ್ಚ ವಿದ್ಯತೇ ॥೧೦॥ ನಾಮೃಷ್ಟಭೋಜೀ ನಾದಾತಾ ನಾಪ್ಯನಂಗದನಿಷ್ಕಧೃಕ್ । ನಾಹಸ್ತಾಭರಣೋ ವಾಪಿ ದೃಶ್ಯತೇ ನಾಪ್ಯನಾತ್ಮವಾನ್ ॥೧೧॥ ನಾನಾಹಿತಾಗ್ನಿರ್ನಾಯಜ್ವಾ ನ ಕ್ಷುದ್ರೋ ವಾ ನ ತಸ್ಕರಃ । ಕಶ್ಚಿದಾಸೀದಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ನ ಚ ನಿರ್ವೃತ್ತಸಂಕರಃ ॥೧೨॥ ಸ್ವಕರ್ಮನಿರತಾ ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಃ । ದಾನಾಧ್ಯಯನಶೀಲಾಶ್ಚ ಸಂಯತಾಶ್ಚ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ ॥೧೩॥ ನ ನಾಸ್ತಿಕೋ ನಾನೃತಕೋ ನ ಕಶ್ಚಿದಬಹುಶ್ರುತಃ । ನಾಸೂಯಕೋ ನ ಚಾಶಕ್ತೋ ನಾವಿದ್ವಾನ್ವಿದ್ಯತೇ ತದಾ ॥ ನಾಷಡಂಗವಿದತ್ರಾಸೀನ್ನಾವ್ರತೋ ನಾಸಹಸ್ರದಃ । ನ ದೀನಃ ಕ್ಷಿಪ್ತಚಿತ್ತೋ ವಾ ವ್ಯಥಿತೋ ವಾಪಿ ಕಶ್ಚನ ॥ ಕಶ್ಚಿನ್ನರೋ ವಾ ನಾರೀ ವಾ ನಾಶ್ರೀಮಾನ್ನಾಪ್ಯರೂಪವಾನ್ । ದ್ರಷ್ಟುಂ ಶಕ್ಯಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ನಾಪಿ ರಾಜನ್ಯಭಕ್ತಿಮಾನ್ । ವರ್ಣೇಷ್ವಗ್ರ್ಯಚತುರ್ಥೇಷು ದೇವತಾತಿಥಿಪೂಜಕಾಃ ॥ ಕೃತಜ್ಞಾಶ್ಚ ವದಾನ್ಯಾಶ್ಚ ಶೂರಾ ವಿಕ್ರಮಸಂಯುತಾಃ । ದೀರ್ಘಾಯುಷೋ ನರಾಸ್ಸರ್ವೇ ಧರ್ಮಂ ಸತ್ಯಂ ಚ ಸಂಶ್ರಿತಾಃ ॥೧೭॥ ಸಹಿತಾಃ ಪುತ್ರಪೌತ್ರೈಶ್ಚ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಪುರೋತ್ತಮೇ । ಕ್ಷತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮಮುಖಂ ಚಾಸೀದ್ವೈಶ್ಯಾಃ ಕ್ಷತ್ರಮನುವ್ರತಾಃ ॥೧೮॥ ಶೂದ್ರಾಸ್ಸ್ವಧರ್ಮನಿರತಾಸ್ತ್ರೀನ್ವರ್ಣಾನುಪಚಾರಿಣಃ । ಸಾ ತೇನೇಕ್ಷ್ವಾಕುನಾಥೇನ ಪುರೀ ಸುಪರಿರಕ್ಷಿತಾ ॥೧೯॥ ಯಥಾ ಪುರಸ್ತಾನ್ಮನುನಾ ಮಾನವೇಂದ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ । ಯೋಧಾನಾಮಗ್ನಿಕಲ್ಪಾನಾಂ ಪೇಶಲಾನಾಂ ಸುವರ್ಚಸಾಮ್ ॥೨೦॥ ಸಂಪೂರ್ಣಾ ಕೃತವಿದ್ಯಾನಾಂ ಗುಹಾ ಕೇಸರಿಣಾಮಿವ । ಕಾಂಭೋಜವಿಷಯೇ ಜಾತೈರ್ಬಾಹ್ಲೀಕೈಶ್ಚ ಹಯೋತ್ತಮೈಃ ॥೨೧॥ ವನಾಯುಜೈರ್ನದೀಜೈಶ್ಚ ಪೂರ್ಣಾ ಹರಿಹಯೋತ್ತಮೈಃ । ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಜೈರ್ಮತ್ತೈಃ ಪೂರ್ಣಾ ಹೈಮವತೈರಪಿ ॥೨೨॥ ಮದಾನ್ವಿತೈರತಿಬಲೈರ್ಮಾತಂಗೈಃ ಪರ್ವತೋಪಮೈಃ । ಐರಾವತಕುಲೀನೈಶ್ಚ ಮಹಾಪದ್ಮಕುಲೈಸ್ತಥಾ ॥೨೩॥ ಅಂಜನಾದಪಿ ನಿಷ್ಪನ್ನೈರ್ವಾಮನಾದಪಿ ಚ ದ್ವಿಪೈಃ । ಭದ್ರೈರ್ಮಂದ್ರೈರ್ಮೃಗೈಶ್ಚೈವ ಭದ್ರಮಂದ್ರಮೃಗೈಸ್ತಥಾ ॥೨೪॥ ಭದ್ರಮಂದ್ರೈರ್ಭದ್ರಮೃಗೈರ್ಮೃಗಮಂದ್ರೈಶ್ಚ ಸಾ ಪುರೀ । ನಿತ್ಯಮತ್ತೈಸ್ಸದಾ ಪೂರ್ಣಾ ನಾಗೈರಚಲಸನ್ನಿಭೈಃ ॥೨೫॥ ಸಾ ಯೋಜನೇ ಚ ದ್ವೇ ಭೂಯಸ್ಸತ್ಯನಾಮಾ ಪ್ರಕಾಶತೇ । ಯಸ್ಯಾಂ ದಶರಥೋ ರಾಜಾ ವಸನ್ ಜಗದಪಾಲಯತ್ ॥೨೬॥ ತಾಂ ಪುರೀಂ ಸ ಮಹಾತೇಜಾ ರಾಜಾ ದಶರಥೋ ಮಹಾನ್ । ಶಶಾಸ ಶಮಿತಾಮಿತ್ರೋ ನಕ್ಷತ್ರಾಣೀವ ಚಂದ್ರಮಾಃ ॥೨೭॥ ತಾಂ ಸತ್ಯನಾಮಾಂ ದೃಢತೋರಣಾರ್ಗಲಾಂ ಗೃಹೈರ್ವಿಚಿತ್ರೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ ಶಿವಾಮ್ । ಪುರೀಮಯೋಧ್ಯಾಂ ನೃಸಹಸ್ರಸಂಕುಲಾಂ ಶಶಾಸ ವೈ ಶಕ್ರಸಮೋ ಮಹೀಪತಿಃ ॥ ... ... ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ — ಷಷ್ಠಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯಾಮಾತ್ಯಾ ಗುಣೈರಾಸನ್ನಿಕ್ಷ್ವಾಕೋಸ್ತು ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಮಂತ್ರಜ್ಞಾಶ್ಚೇಂಗಿತಜ್ಞಾಶ್ಚ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಿಯಹಿತೇ ರತಾಃ ॥ ಅಷ್ಟೌ ಬಭೂವುರ್ವೀರಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಮಾತ್ಯಾ ಯಶಸ್ವಿನಃ । ಶುಚಯಶ್ಚಾನುರಕ್ತಾಶ್ಚ ರಾಜಕೃತ್ಯೇಷು ನಿತ್ಯಶಃ ॥೨॥ ಧೃಷ್ಟಿರ್ಜ

ಯಂತೋವಿಜಯಸ್ಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋಹ್ಯರ್ಥಸಾಧಕಃ । ಅಶೋಕೋಮಂತ್ರಪಾಲಶ್ಚ ಸುಮಂತ್ರಶ್ಚಾಷ್ಟಮೋಽಭವತ್ ॥೩॥ ಋ
ತ್ವಿಜಾವಭಿಮತೌತಸ್ಯಾಸ್ತಾಮೃಷಿಸತ್ತಮೌ । ವಸಿಷ್ಠೋವಾಮದೇವಶ್ಚ ಮಂತ್ರಿಣಶ್ಚ ತಥಾಪರೇ ॥೪॥ ವಿದ್ಯಾವಿನೀ
ತಾಹ್ರೀಮಂತಃಕುಶಲಾನಿಯತೇಂದ್ರಿಯಾಃ । ಪರಸ್ಪರಾನುರಕ್ತಾಶ್ಚನೀತಿಮಂತೋಬಹುಶ್ರುತಾಃ ॥೫॥ ಶ್ರೀಮಂತಶ್ಚ ಮ
ಹಾತ್ಮಾನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾದೃಢವಿಕ್ರಮಾಃ । ಕೀರ್ತಿಮಂತಃಪ್ರಣಿಹಿತಾಯಥಾವಚನಕಾರಿಣಃ ॥೬॥ತೇಜಃಕ್ಷಮಾಯಶಃಪ್ರಾ
ಪ್ತಾಃಸ್ಮಿತಪೂರ್ವಾಭಿಭಾಷಿಣಃ । ಕ್ರೋಧಾತ್ಕಾಮಾರ್ಥಹೇತೋರ್ವಾನಬ್ರೂಯುರನೃತಂವಚಃ ॥೭॥ತೇಷಾಮವಿದಿತಂಕಿಂ
ಚಿತ್ಸ್ವೇಷುನಾಸ್ತಿಪರೇಷುವಾ । ಕ್ರಿಯಮಾಣಂಕೃತಂವಾಪಿಚಾರೇಣಾಪಿಚಿಕೀರ್ಷಿತಮ್ ॥೮॥ ಕುಶಲಾವ್ಯವಹಾರೇಷುಸೌ
ಹೃದೇಸುಪರೀಕ್ಷಿತಾಃ । ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂಚತೇದಂಡಂಧಾರಯೇಯುಸ್ಸುತೇಷ್ವಪಿ ॥೯॥ಕೋಶಸಂಗ್ರಹಣೇಯುಕ್ತಾಬಲಸ್ಯಚಪ
ರಿಗ್ರಹೇ । ಅಹಿತಂಚಾಪಿಪುರುಷಂನವಿಹಿಂಸ್ಯುರದೂಷಕಮ್ ॥೧೦॥ ವೀರಾಶ್ಚನಿಯತೋತ್ಸಾಹಾರಾಜಶಾಸ್ತ್ರಮನುವ್ರ
ತಾಃ । ಶುಚೀನಾಂರಕ್ಷಿತಾರಶ್ಚನಿತ್ಯಂವಿಷಯವಾಸಿನಾಮ್ ॥೧೧॥ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರಮಹಿಂಸಂತಸ್ತೇಕೋಶಮಭಿವರ್ಧಯನ್ ।
ಸುತೀಕ್ಷ್ಣದಂಡಾಸ್ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಪುರುಷಸ್ಯಬಲಾಬಲಮ್ ॥೧೨॥ ಶುಚೀನಾಮೇಕಬುದ್ಧೀನಾಂಸರ್ವೇಷಾಂಸಂಪ್ರಜಾನತಾಂ
ನಾಸೀತ್ಪುರೇವಾರಾಷ್ಟ್ರೇವಾಮೃಷಾವಾದೀನರಃಕ್ವಚಿತ್ ॥೧೩॥ ಕಶ್ಚಿನ್ನದುಷ್ಟಸ್ತತ್ರಾಸೀತ್ಪರದಾರರತೋನರಃ । ಪ್ರ
ಶಾಂತಂಸರ್ವಮೇವಾಸೀದ್ರಾಷ್ಟ್ರಂಪುರವರಂಚತತ್ ॥೧೪॥ ಸುವಾಸಸಸ್ಸುವೇಷಾಶ್ಚತೇಚಸರ್ವೇಸುಶೀಲಿನಃ । ಹಿತಾರ್ಥಂಚ
ನರೇಂದ್ರಸ್ಯಜಾಗ್ರತೋನಯಚಕ್ಷುಷಾ ॥೧೫॥ ಗುರೌಗುಣಗೃಹೀತಾಶ್ಚಪ್ರಖ್ಯಾತಾಶ್ಚಪರಾಕ್ರಮೇ । ವಿದೇಶೇಷ್ವಪಿವಿಜ್ಞಾ
ತಾಸ್ಸರ್ವತೋಬುದ್ಧಿನಿಶ್ಚಯಾತ್ ॥೧೬॥ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹತತ್ತ್ವಜ್ಞಾಃಪ್ರಕೃತ್ಯಾಸಂಪದಾನ್ವಿತಾಃ । ಮಂತ್ರಸಂವರಣೇಶಕ್ತಾ
ಸ್ಸಕ್ತಾಸ್ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಸುಬುದ್ಧಿಷು ॥೧೭॥ ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವಿಶೇಷಜ್ಞಾಸ್ಸತತಂಪ್ರಿಯವಾದಿನಃ । ಈದೃಶೈಸ್ತೈರಮಾತ್ಯೈಸ್ತು
ರಾಜಾದಶರಥೋಽನಘಃ ॥೧೮॥ ಉಪಪನ್ನೋಗುಣೋಪೇತೈರನ್ವಶಾಸದ್ವಸುಂಧರಾಮ್ । ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಶ್ಚಾರೇಣಪ್ರಜಾಧ
ರ್ಮೇಣರಂಜಯನ್ ॥೧೯॥ ಪ್ರಜಾನಾಂಪಾಲನಂಕುರ್ವನ್ನಧರ್ಮಂಪರಿವರ್ಜಯನ್ । ವಿಶ್ರುತಸ್ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುವದಾನ್ಯ
ಸ್ಸತ್ಯಸಂಗರಃ ॥೨೦॥ಸತತ್ರಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಶ್ಶಶಾಸಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಮ್ । ನಾಧ್ಯಗಚ್ಛದ್ವಿಶಿಷ್ಟಂವಾತುಲ್ಯಂವಾಶತ್ರುಮಾ
ತ್ಮನಃ ॥೨೧॥ ಮಿತ್ರವಾನ್ನತಸಾಮಂತಃಪ್ರತಾಪಹತಕಂಟಕಃ । ಸಶಶಾಸಜಗದ್ರಾಜಾದಿವಂದೇವಪತಿರ್ಯಥಾ ॥೨೨॥ ತೈ
ರ್ಮಂತ್ರಿಭಿರ್ಮಂತ್ರಹಿತೇನಿವಿಷ್ಟೈರ್ವೃತೋಽನುರಕ್ತೈಃಕುಶಲೈಸ್ಸಮರ್ಥೈಃ । ಸಪಾರ್ಥಿವೋದೀಪ್ತಿಮವಾಪಯುಕ್ತಸ್ತೇ
ಜೋಮಯೈರ್ಗೋಭಿರಿವೋದಿತೋಽರ್ಕಃ ॥ ... ... ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯತ್ವೇವಂಪ್ರಭಾವಸ್ಯಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಸುತಾರ್ಥಂತಪ್ಯಮಾನಸ್ಯನಾಸೀದ್ವಂಶಕರಸ್ಸುತಃ ॥ ೧ ॥
ಚಿಂತಯಾನಸ್ಯತಸ್ಯೈವಂಬುದ್ಧಿರಾಸೀನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಸುತಾರ್ಥಂಹಯಮೇಧೇನಕಿಮರ್ಥಂನಯಜಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ೨ ॥ ಸ
ನಿಶ್ಚಿತಾಂಮತಿಂಕೃತ್ವಾಯಷ್ಟವ್ಯಮಿತಿಬುದ್ಧಿಮಾನ್ । ಮಂತ್ರಿಭಿಸ್ಸಹಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸರ್ವೈರೇವಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ ॥೩॥ ತತೋ
ಬ್ರವೀದಿದಂರಾಜಾಸುಮಂತ್ರಂಮಂತ್ರಿಸತ್ತಮಮ್ । ಶೀಘ್ರಮಾನಯಮೇಸರ್ವಾನ್ಗುರೂಂಸ್ತಾನ್ಸಪುರೋಹಿತಾನ್ ॥೪॥
ತತಸ್ಸುಮಂತ್ರಸ್ತ್ವರಿತಂಗತ್ವಾತ್ವರಿತವಿಕ್ರಮಃ । ಸಮಾನಯತ್ಸತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ನಿಪುಣಾನ್ವೇದಪಾರಗಾನ್ ॥೫॥ ಸುಯ
ಜ್ಞಂವಾಮದೇವಂಚಜಾಬಾಲಿಮಥಕಾಶ್ಯಪಮ್ । ಪುರೋಹಿತಂವಸಿಷ್ಠಂಚಯೇಚಾನ್ಯೇದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ ॥೬ ॥ ತಾನ್ಪೂಜಯಿ
ತ್ವಾಧರ್ಮಾತ್ಮಾರಾಜಾದಶರಥಸ್ತದಾ । ಇದಂಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತಂಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೭॥ ಮಮಲಾಲಪ್ಯಮಾ
ನಸ್ಯಪುತ್ರಾರ್ಥಂನಾಸ್ತಿವೈಸುಖಮ್ । ತದರ್ಥಂಹಯಮೇಧೇನಯಕ್ಷ್ಯಾಮೀತಿಮತಿರ್ಮಮ ॥೮ ॥ ತದಹಂಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿ
ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನಕರ್ಮಣಾ । ಕಥಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂಕಾಮಂಬುದ್ಧಿರತ್ರವಿಚಾರ್ಯತಾಮ್ ॥ ೯ ॥ ತತಸ್ಸಾಧ್ವಿತಿತದ್ವಾ
ಕ್ಯಂಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯನ್ । ವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖಾಸ್ಸರ್ವೇಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯಮುಖೇರಿತಮ್ ॥ ೧೦ ॥ ಊಚುಶ್ಚಪರಮ
ಪ್ರೀತಾಸ್ಸರ್ವೇದಶರಥಂವಚಃ । ಸಂಭಾರಾಸ್ಸಂಭ್ರಿಯಂತಾಂತೇತುರಗಶ್ಚವಿಮುಚ್ಯತಾಮ್ ॥೧೧॥ ಸರಯ್ವಾಶ್ಚೋತ್ತರೇತೀರೇ
ಯಜ್ಞಭೂಮಿರ್ವಿಧೀಯತಾಮ್ । ಸರ್ವಥಾಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇಪುತ್ರಾನಭಿಪ್ರೇತಾಂಶ್ಚಪಾರ್ಥಿವ ॥೧೨॥ ಯಸ್ಯತೇಧಾರ್ಮಿಕೀಬುದ್ಧಿರಿ
ಯಂಪುತ್ರಾರ್ಥಮಾಗತಾ । ತತಃಪ್ರೀತೋಽಭವದ್ರಾಜಾಶ್ರುತ್ವಾತದ್ದ್ವಿಜಭಾಷಿತಮ್ ॥೧೩॥ಅಮಾತ್ಯಾಂಶ್ಚಾಬ್ರವೀದ್ರಾ
ಜಾಹರ್ಷಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಃ । ಸಂಭಾರಾಸ್ಸಂಭ್ರಿಯಂತಾಂಮೇಗುರೂಣಾಂವಚನಾದಿಹ ॥೧೪॥ ಸಮರ್ಥಾಧಿಷ್ಠಿತಶ್ಚಾ
ಶ್ವಸ್ಸೋಪಾಧ್ಯಾಯೋವಿಮುಚ್ಯತಾಮ್ । ಸರಯ್ವಾಶ್ಚೋತ್ತರೇತೀರೇಯಜ್ಞಭೂಮಿರ್ವಿಧೀಯತಾಮ್ ॥೧೫॥ ಶಾಂತಯಶ್ಚಾಭಿ
ವರ್ಧಂತಾಂಯಥಾಕಲ್ಪಂಯಥಾವಿಧಿ । ಶಕ್ಯಃಪ್ರಾಪ್ತುಮಯಂಯಜ್ಞಸ್ಸರ್ವೇಣಾಪಿಮಹೀಕ್ಷಿತಾ ॥೧೬॥ ನಾಪರಾಧೋಭ
ವೇತ್ಕಷ್ಟೋಯದ್ಯಸ್ಮಿನ್ಕ್ರತುಸತ್ತಮೇ । ಛಿದ್ರಂಹಿಮೃಗಯಂತೇತ್ರವಿದ್ವಾಂಸೋಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ೧೭ ॥ ನಿಹತಸ್ಯಚ

ಜ್ಞಸ್ಯಸದ್ಯಃಕರ್ತಾವಿನಶ್ಯತಿ | ತದ್ಯಥಾವಿಧಿಪೂರ್ವಂಮೇಕ್ರತುರೇಷಸಮಾಪ್ಯತೇ ‖ ೧೮ ‖ ತಥಾವಿಧಾನಂಕ್ರಿಯತಾಂಸಮ
ರ್ಥಾಃಕರಣೇಷ್ವಿಹ|ತಥೇತಿಚಾಬ್ರುವನ್ಸರ್ವೇಮಂತ್ರಿಣಃಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯನ್ ‖೧೯‖ ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರಸ್ಯತದ್ವಾಕ್ಯಂಯಥಾಜ್ಞ
ಪ್ತಂನಿಶಮ್ಯತೇ | ತಥಾದ್ವಿಜಾಸ್ತೇಧರ್ಮಜ್ಞಾವರ್ಧಯಂತೋನೃಪೋತ್ತಮಮ್ ‖೨೦‖ ಅನುಜ್ಞಾತಾಸ್ತತಸ್ಸರ್ವೇಪುನರ್ಜಗ್ಮುರ್ಯ
ಥಾಗತಂ | ವಿಸರ್ಜಯಿತ್ವಾತಾನ್ವಿಪ್ರಾನ್ಸಚಿವಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್ ‖೨೧‖ ಋತ್ವಿಗ್ಭಿರುಪದಿಷ್ಟೋಯಂಯಥಾವತ್ಕ್ರತು
ರಾಪ್ಯತಾಂ| ತಾವದ್ಧ್ಯಾಯಂಚಭವಥಸಮರ್ಥಾಃಕರಣೇಷ್ವಿಹ ‖೨೨‖ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾನೃಪಶಾರ್ದೂಲಸ್ಸಚಿವಾನ್ಸಮುಪ
ಸ್ಥಿತಾನ್ | ವಿಸರ್ಜಯಿತ್ವಾಸ್ವಂವೇಶ್ಮಪ್ರವಿವೇಶಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ‖೨೩‖ ತತಸ್ಸಗತ್ವಾತಾಃಪತ್ನೀರ್ನರೇಂದ್ರೋಹೃದಯಪ್ರಿ
ಯಾಃ | ಉವಾಚದೀಕ್ಷಾಂವಿಶತಯಕ್ಷ್ಯೇಹಂಸುತಕಾರಣಾತ್ ‖ ತಾಸಾಂತೇನಾತಿಕಾಂತೇನವಚನೇನಸುವರ್ಚಸಾಂ | ಮುಖ
ಪದ್ಮಾನ್ಯಶೋಭಂತಪದ್ಮಾನೀವಹಿಮಾತ್ಯಯೇ ‖ ... ... ‖೨೪‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಹಸ್ಸೂತೋರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ | ಋತ್ವಿಗ್ಭಿರುಪದಿಷ್ಟೋಯಂಪುರಾವೃತ್ತೋಮಯಾಶ್ರು
ತಃ ‖೧‖ ಸನತ್ಕುಮಾರೋಭಗವಾನ್ಪೂರ್ವಂಕಥಿತವಾನ್ಕಥಾಂ | ಋಷೀಣಾಂಸನ್ನಿಧೌರಾಜಂಸ್ತವಪುತ್ರಾಗಮಂಪ್ರ
ತಿ ‖೨‖ ಕಾಶ್ಯಪಸ್ಯತುಪುತ್ರೋಸ್ತಿವಿಭಂಡಕಇತಿಶ್ರುತಃ | ಋಶ್ಯಶೃಂಗಇತಿಖ್ಯಾತಸ್ತಸ್ಯಪುತ್ರೋಭವಿಷ್ಯತಿ ‖೩‖ ಸವ
ನೇನಿತ್ಯಸಂವೃತ್ತೋಮುನಿರ್ವನಚರಸ್ಸದಾ| ನಾನ್ಯಂಜಾನಾತಿವಿಪ್ರೇಂದ್ರೋನಿತ್ಯಂಪಿತ್ರನುವರ್ತನಾತ್ ‖೪‖ ದ್ವೈವಿಧ್ಯಂಬ್ರ
ಹ್ಮಚರ್ಯಸ್ಯಭವಿಷ್ಯತಿಮಹಾತ್ಮನಃ |ಲೋಕೇಷುಪ್ರಥಿತಂರಾಜನ್ವಿಪ್ರೈಶ್ಚಕಥಿತಂಸದಾ ‖೫‖ತಸ್ಯೈವಂವರ್ತಮಾನಸ್ಯ
ಕಾಲಸ್ಸಮಭಿವರ್ತತ | ಅಗ್ನಿಂಶುಶ್ರೂಷಮಾಣಸ್ಯಪಿತರಂಚಯಶಸ್ವಿನಮ್ ‖೬‖ ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವಕಾಲೇತುರೋಮಪಾದಃಪ್ರ
ತಾಪವಾನ್| ಅಂಗೇಷುಪ್ರಥಿತೋರಾಜಾಭವಿಷ್ಯತಿಮಹಾಬಲಃ ‖೭‖ ತಸ್ಯವ್ಯತಿಕ್ರಮಾದ್ರಾಜ್ಞೋಭವಿಷ್ಯತಿಸುದಾರುಣಾ|
ಅನಾವೃಷ್ಟಿಸ್ಸುಘೋರಾವೈಸರ್ವಭೂತಭಯಾವಹಾ ‖೮‖ ಅನಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಂತುವೃತ್ತಾಯಾಂರಾಜದುಃಖಸಮನ್ವಿತಃ |
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಶ್ರುತವೃದ್ಧಾಂಶ್ಚಸಮಾನೀಯಪ್ರವಕ್ಷ್ಯತಿ ‖೯‖ ಭವಂತಶ್ರುತಧರ್ಮಾಣೋಲೋಕಚಾರಿತ್ರವೇದಿನಃ |ಸಮಾ
ದಿಶಂತುನಿಯಮಂಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂಯಥಾಭವೇತ್ ‖೧೦‖ ವಕ್ಷ್ಯಂತಿತೇಮಹೀಪಾಲಂಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವೇದಪಾರಗಾಃ | ವಿಭಂಡ
ಕಸುತಂರಾಜನ್ಸರ್ವೋಪಾಯೈರಿಹಾನಯ ‖೧೧‖ ಆನಾಯ್ಯಚಮಹೀಪಾಲಋಶ್ಯಶೃಂಗಂಪುರಸ್ಕೃತಂ|ಪ್ರಯಚ್ಛಕ
ನ್ಯಾಂಶಾಂತಾಂವೈವಿಧಿನಾಸುಸಮಾಹಿತಃ ‖೧೨‖ ತೇಷಾಂತುವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಜಾಚಿಂತಾಂಪ್ರಪತ್ಸ್ಯತೇ | ಕೇನೋಪಾ
ಯೇನವೈಶಕ್ಯಇಹಾನೇತುಂಸವೀರ್ಯವಾನ್ ‖೧೩‖ ತತೋರಾಜಾವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯಸಹಮಂತ್ರಿಭಿರಾತ್ಮವಾನ್ | ಪುರೋಹಿತಮಮಾ
ತ್ಯಾಂಶ್ಚತತಃಪ್ರೇಷ್ಯತಿಸತ್ಕೃತಾನ್ ‖೧೪‖ ತೇತುರಾಜ್ಞೋವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾವ್ಯಥಿತಾವಿನತಾನನಾಃ | ನಗಚ್ಛೇಮಋಷೇರ್ಭೀ
ತಾಅನುನೇಷ್ಯಂತಿತಂನೃಪಮ್ ‖೧೫‖ ವಕ್ಷ್ಯಂತಿಚಿಂತಯಿತ್ವಾತೇತಸ್ಯೋಪಾಯಾಂಶ್ಚತತ್ಕ್ಷಮಾನ್ |ಆನೇಷ್ಯಾಮೋವಯಂ
ವಿಪ್ರಂನಚದೋಷೋಭವಿಷ್ಯತಿ‖೧೬‖ ಏವಮಂಗಾಧಿಪೇನೈವಗಣಿಕಾಭಿಋಷೇಸ್ಸುತಃ |ಆನೀತೋವರ್ಷಯದ್ದೇವಶ್ಶಾಂತಾ
ಚಾಸ್ಮೈಪ್ರದೀಯತೇ‖೧೭‖ ಋಶ್ಯಶೃಂಗಸ್ತುಜಾಮಾತಃಪುತ್ರಾಂಸ್ತವವಿಧಾಸ್ಯತಿ|ಸನತ್ಕುಮಾರಕಥಿತಮೇತಾವದ್ವ್ಯಾ
ಹೃತಂಮಯಾ ‖೧೮‖ ಅಥಹೃಷ್ಟೋದಶರಥಸ್ಸುಮಂತ್ರಂಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ | ಯಥರ್ಶ್ಯಶೃಂಗಸ್ತ್ವಾನೀತೋವಿಸ್ತರೇಣತ್ವ
ಯೋಚ್ಯತಾಮ್‖೧೯‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ನವಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸುಮಂತ್ರಶ್ಚೋದಿತೋರಾಜ್ಞಾಪ್ರೋವಾಚೇದಂವಚಸ್ತದಾ | ಯಥರ್ಶ್ಯಶೃಂಗಸ್ತ್ವಾನೀತೋಯೇನೋಪಾಯೇನಮಂತ್ರಿ
ಭಿಃ‖ತನ್ಮೇನಿಗದತಸ್ಸರ್ವಂವಿಸ್ತರೇಣಶ್ರುಣುಷ್ವಹ|ರೋಮಪಾದಮುವಾಚೇದಂಸಹಾಮಾತ್ಯಃಪುರೋಹಿತಃ‖ ಉಪಾಯೋನಿ
ರಪಾಯೋಯಮಸ್ಮಾಭಿರಭಿಚಿಂತಿತಃ | ಋಶ್ಯಶೃಂಗೋವನಚರಸ್ತಪಸ್ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯನೇರತಃ ‖೩‖ ಅನಭಿಜ್ಞಸ್ಸನಾರೀ
ಣಾಂವಿಷಯಾಣಾಂಸುಖಸ್ಯಚ |ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೈರಭಿಮತೈರ್ನರಚಿತ್ತಪ್ರಮಾಥಿಭಿಃ ‖೪‖ ಪುರಮಾನಾಯಯಿಷ್ಯಾಮಃ
ಕ್ಷಿಪ್ರಂಚಾಧ್ಯವಸೀಯತಾಂ | ಗಣಿಕಾಸ್ತತ್ರಗಚ್ಛಂತುರೂಪವತ್ಯಸ್ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ ‖೫‖ಪ್ರಲೋಭ್ಯವಿವಿಧೋಪಾಯೈ
ರಾನೇಷ್ಯಂತೀಹಸತ್ಕೃತಾಃ| ಶ್ರುತ್ವಾತಥೇತಿರಾಜಾಚಪ್ರತ್ಯುವಾಚಪುರೋಹಿತಮ್ ‖೬‖ ಪುರೋಹಿತೋಮಂತ್ರಿಣಶ್ಚತಥಾ
ಚಕ್ರುಶ್ಚತೇತಥಾ | ವಾರಮುಖ್ಯಾಶ್ಚತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವನಂಪ್ರವಿವಿಶುರ್ಮಹತ್ ‖೭‖ ಆಶ್ರಮಸ್ಯಾವಿದೂರೇಸ್ಮಿನ್ಯತ್ನಂಕು
ರ್ವಂತಿದರ್ಶನೇ | ಋಷಿಪುತ್ರಸ್ಯಧೀರಸ್ಯನಿತ್ಯಮಾಶ್ರಮವಾಸಿನಃ ‖೮‖ಪಿತುಸ್ಸನಿತ್ಯಸಂತುಷ್ಟೋನಾತಿಚಕ್ರಾಮಚಾಶ್ರ
ಮಾತ್| ನತೇನಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂತಪಸ್ವಿನಾ ‖೯‖ ಸ್ತ್ರೀವಾಪುಮಾನ್ವಾಯಚ್ಚಾನ್ಯತ್ಸರ್ವಂನಗರರಾಷ್ಟ್ರಜಂ|
ತತಃಕದಾಚಿತ್ತಂದೇಶಮಾಜಗಾಮಯದೃಚ್ಛಯಾ ‖೧೦‖ ವಿಭಂಡಕಸುತಸ್ತತ್ರತಾಶ್ಚಾಪಶ್ಯದ್ವರಾಂಗನಾಃ | ತಾಶ್ಚಿತ್ರ
ವೇಷಾಃಪ್ರಮದಾಗಾಯಂತೋಮಧುರಸ್ವರಾಃ ‖೧೧‖ ಋಷಿಪುತ್ರಮುಪಾಗಮ್ಯಸರ್ವಾವಚನಮಬ್ರುವನ್ | ಕಸ್ತ್ವಂ

ಕಂವರ್ತಸೇಬ್ರಹ್ಮನ್ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಹೇವಯಮ್ ॥೧೨॥ ಏಕಸ್ತ್ವಂವಿಜನೇಘೋರೇವನೇಚರಸಿಶಂಸನಃ । ಅದೃಷ್ಟರೂಪಾ
ಸ್ತಾಸ್ತೇನಕಾಮ್ಯರೂಪಾವನೇಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥೧೩॥ ಹಾರ್ದಾತ್ತಸ್ಯಮತಿರ್ಜಾತಾಹ್ಯಾಖ್ಯಾತುಂಪಿತರಂಸ್ವಕಂ। ಪಿತಾವಿಭಾಂ
ಡಕೋಽಸ್ಮಾಕಂತಸ್ಯಾಹಂಸುತಔರಸಃ ॥೧೪॥ ಋಶ್ಯಶೃಂಗಇತಿಖ್ಯಾತಂನಾಮಕರ್ಮಚಮೇಭುವಿ । ಇಹಾಶ್ರಮಪದೋ
ಸ್ಮಾಕಂಸಮೀಪೇಶುಭದರ್ಶನಾಃ ॥ ೧೫ ॥ ಕರಿಷ್ಯೇವೋಽತ್ರಪೂಜಾಂವೈಸರ್ವೇಷಾಂವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ । ಋಷಿಪುತ್ರವಚಶ್ಶ್ರು
ತ್ವಾಸರ್ವಾಸಾಂಮತಿರಾಸವೈ ॥ ೧೬ ॥ ತದಾಶ್ರಮಪದಂದ್ರಷ್ಟುಂಜಗ್ಮುಸ್ಸರ್ವಾಶ್ಚತೇನತಾಃ । ಆಗತಾನಾಂತತಃಪೂಜಾ
ಮೃಷಿಪುತ್ರಶ್ಚಕಾರಹ ॥ ೧೭ ॥ ಇದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಂಪಾದ್ಯಮಿದಂಮೂಲಂಫಲಂಚನಃ । ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಚತಾಂಪೂಜಾಂ
ಸರ್ವಾಏವಸಮುತ್ಸುಕಾಃ ॥ ೧೮ ॥ ಋಷೇರ್ಭೀತಾಶ್ಚಶೀಘ್ರಂತುಗಮನಾಯಮತಿಂದಧುಃ । ಅಸ್ಮಾಕಮಪಿಮುಖ್ಯಾ
ನಿಫಲಾನೀಮಾನಿವೈದ್ವಿಜ ॥ ೧೯ ॥ ಗೃಹಾಣಪ್ರತಿಭದ್ರಂತೇಭಕ್ಷಯಸ್ವಚಮಾಚಿರಂ । ತತಸ್ತಾಸ್ತಂಸಮಾಲಿಂಗ್ಯಸರ್ವಾ
ಹರ್ಷಸಮನ್ವಿತಾಃ ॥ ೨೦ ॥ ಮೋದಕಾನ್ಪ್ರದದುಸ್ತಸ್ಮೈಭಕ್ಷ್ಯಾಂಶ್ಚವಿವಿಧಾನ್ಬಹೂನ್ । ತಾನಿಚಾಸ್ವಾದ್ಯತೇಜಸ್ವೀ
ಫಲಾನೀತಿಸ್ಮಮನ್ಯತೇ ॥೨೧॥ ಅನಾಸ್ವಾದಿತಪೂರ್ವಾಣಿವನೇನಿತ್ಯನಿವಾಸಿನಾಂ । ಆಪೃಚ್ಛ್ಯಚತದಾವಿಪ್ರಂವ್ರತಚರ್ಯಾಂ
ನಿವೇದ್ಯಚ ॥೨೨॥ ಗಚ್ಛಂತಿಸ್ಮಾಪದೇಶಾತ್ತಾಭೀತಾಸ್ತಸ್ಯಪಿತುಃಸ್ತ್ರಿಯಃ। ಗತಾಸುತಾಸುಸರ್ವಾಸುಕಾಶ್ಯಪಸ್ಯಾತ್ಮಜೋ
ದ್ವಿಜಃ॥೨೩॥ಅಸ್ವಸ್ಥಹೃದಯಶ್ಚಾಸೀದ್ದುಃಖಾತ್ಸ್ಮಪರಿವರ್ತತೇ। ತತೋಽಪರೇದ್ಯುಸ್ತಂದೇಶಮಾಜಗಾಮಸವೀರ್ಯವಾನ್ ॥
ಮನೋಜ್ಞಾಯತ್ರತಾದೃಷ್ಟಾವಾರಮುಖ್ಯಾಸ್ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ । ದೃಷ್ಟ್ವೈವತಾಸ್ತದಾವಿಪ್ರಮಾಯಾಂತಂಹೃಷ್ಟಮಾನ
ಸಾಃ॥೨೪॥ಉಪಸೃತ್ಯತತಸ್ಸರ್ವಾಸ್ತಾಸ್ತಮೂಚುರಿದಂವಚಃ। ಏಹ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂಸೌಮ್ಯಹ್ಯಸ್ಮಾಕಮಿತಿಚಾಬ್ರುವನ್॥
ತತ್ರಾಪ್ಯೇಷವಿಧಿಃಶ್ರೀಮಾನ್ವಿಶೇಷೇಣಭವಿಷ್ಯತಿ । ಶ್ರುತ್ವಾತುವಚನಂತಾಸಾಂಸರ್ವಾಸಾಂಹೃದಯಂಗಮಮ್ ॥೨೭॥ ಗಮ
ನಾಯಮತಿಂಚಕ್ರೇತಂಚನಿನ್ಯುಸ್ತದಾಸ್ತ್ರಿಯಃ । ತತ್ರಚಾನೀಯಮಾನೇತುವಿಪ್ರೇತಸ್ಮಿನ್ಮಹಾತ್ಮನಿ ॥೨೮॥ ವವರ್ಷಸ
ಹಸಾದೇವೋಜಗತ್ಪ್ರಹ್ಲಾದಯಂಸ್ತದಾ। ವರ್ಷೇಣೈವಾಗತಂವಿಪ್ರಂವಿಷಯಂಸ್ವಂನರಾಧಿಪಃ ॥೨೯॥ ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಮ್ಯಮು
ನಿಂಪ್ರಹ್ವಶ್ಶಿರಸಾಚಮಹೀಂಗತಃ ।ಅರ್ಘ್ಯಂಚಪ್ರದದೌತಸ್ಮೈನ್ಯಾಯತಸ್ಸುಸಮಾಹಿತಃ ॥೩೦॥ವವ್ರೇಪ್ರಸಾದಂವಿಪ್ರೇಂ
ದ್ರಾನ್ಮಾವಿಪ್ರಂಮನ್ಯುರಾವಿಶೇತ್ । ಅಂತಃಪುರಂಪ್ರವಿಶ್ಯಾಸ್ಮೈಕನ್ಯಾಂದತ್ವಾಯಥಾವಿಧಿ ॥೩೧॥ ಶಾಂತಾಂಶಾಂತೇನಮ
ನಸಾರಾಜಾಹರ್ಷಮವಾಪಸಃ । ಏವಂಸನ್ಯವಸತ್ತತ್ರಸರ್ವಕಾಮೈಸ್ಸುಪೂಜಿತಃ ॥ ೩೨ ॥ ಋಶ್ಯಶೃಂಗೋಮಹಾತೇಜಾ
ಶ್ಶಾಂತಯಾಸಹಭಾರ್ಯಯಾ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ದಶಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಭೂಯಏವಹಿರಾಜೇಂದ್ರಶೃಣುಮೇವಚನಂಹಿತಂ।ಯಥಾಸದೇವಪ್ರವರಃಕಥಾಯಾಮೇವಮಬ್ರವೀತ್॥೧॥ ಇಕ್ಷ್ವಾ
ಕೂಣಾಂಕುಲೇಜಾತೋಭವಿಷ್ಯತಿಸುಧಾರ್ಮಿಕಃ। ನಾಮ್ನಾದಶರಥೋನಾಮಶ್ರೀಮಾನ್ಸತ್ಯಪ್ರತಿಶ್ರವಃ॥೨॥ ಅಂಗರಾ
ಜೇನಸಖ್ಯಂಚತಸ್ಯರಾಜ್ಞೋಭವಿಷ್ಯತಿ । ಕನ್ಯಾಚಾಸ್ಯಮಹಾಭಾಗಾಶಾಂತಾನಾಮಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೩ ॥ ಪುತ್ರಸ್ತ್ವಂಗಾಧಿ
ರಾಜಸ್ಯರೋಮಪಾದಇತಿಶ್ರುತಃ । ತಂಸರಾಜಾದಶರಥೋಗಮಿಷ್ಯತಿಮಹಾಯಶಾಃ ॥೪॥ ಅನಪತ್ಯೋಽಸ್ಮಿಧರ್ಮಾತ್ಮನ್
ಶಾಂತಾಭರ್ತಾರಮುತ್ಕ್ರತುಂ ।ಆಹರೇತತ್ವಯಾಜ್ಞಪ್ತಸ್ಸಂತಾನಾರ್ಥಂಕುಲಸ್ಯಚ ॥೫॥ ಶ್ರುತ್ವಾರಾಜ್ಞೋಽಥತದ್ವಾಕ್ಯಂ
ಮನಸಾಸವಿಚಿಂತ್ಯಚ । ಪ್ರದಾಸ್ಯತೇಪುತ್ರವಂತಂಶಾಂತಾಭರ್ತಾರಮಾತ್ಮವಾನ್ ॥೬॥ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಚತಂವಿಪ್ರಂಸರಾ
ಜಾವಿಗತಜ್ವರಃ । ಆಹರಿಷ್ಯತಿತಂಯಜ್ಞಂಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥೭॥ತಂತುರಾಜಾದಶರಥೋಯಶಸ್ಕಾಮಃಕೃತಾಂ
ಜಲಿಃ। ಋಶ್ಯಶೃಂಗಂದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಂವರಯಿಷ್ಯತಿಧರ್ಮವಿತ್ ॥೮॥ಯಜ್ಞಾರ್ಥಂಪ್ರಸವಾರ್ಥಂಚಸ್ವರ್ಗಾರ್ಥಂಚನರೇಶ್ವರಃ।
ಲಭತೇಚಸತಂಕಾಮಂದ್ವಿಜಮುಖ್ಯಾದ್ವಿಶಾಂಪತಿಃ ॥೯॥ ಪುತ್ರಾಶ್ಚಾಸ್ಯಭವಿಷ್ಯಂತಿಚತ್ವಾರೋಽಮಿತವಿಕ್ರಮಾಃ।ವಂಶಪ್ರ
ತಿಷ್ಠಾನಕರಾಸ್ಸರ್ವಲೋಕೇಷುವಿಶ್ರುತಾಃ ॥೧೦॥ ಏವಂಸದೇವಪ್ರವರಃಪೂರ್ವಂಕಥಿತವಾನ್ಕಥಾಂ । ಸನತ್ಕುಮಾರೋಭ
ಗವಾನ್ಪುರಾದೇವಯುಗೇಪ್ರಭುಃ ॥೧೧॥ ಸತ್ವಂಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲತಮಾನಯಸುಸತ್ಕೃತಂ । ಸ್ವಯಮೇವಮಹಾರಾ
ಜಾಗತ್ವಾಸಬಲವಾಹನಃ ॥೧೨॥ ಅನುಮಾನ್ಯವಸಿಷ್ಠಂಚಸೂತವಾಕ್ಯಂನಿಶಮ್ಯಚ । ವಸಿಷ್ಠೇನಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋರಾಜಾಸಂ
ಪೂರ್ಣಮಾನಸಃ॥೧೩॥ಸಾಂತಃಪುರಸ್ಸಹಾಮಾತ್ಯಃಪ್ರಯಯೌಯತ್ರಸದ್ವಿಜಃ।ವನಾನಿಸರಿತಶ್ಚೈವವ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯಶನೈ
ಶ್ಶನೈಃ॥೧೪॥ಅಭಿಚಕ್ರಾಮತಂದೇಶಂಯತ್ರವೈಮುನಿಪುಂಗವಃ । ಆಸಾದ್ಯತಂದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಂರೋಮಪಾದಸಮೀಪಗಮ್॥
ಋಷಿಪುತ್ರಂದದರ್ಶಾಥೋದೀಪ್ಯಮಾನಮಿವಾನಲಂ । ತತೋರಾಜಾಯಥಾನ್ಯಾಯಂಪೂಜಾಂಚಕ್ರೇವಿಶೇಷತಃ ॥ ಸಖಿತ್ವಾ
ತ್ತಸ್ಯವೈರಾಜ್ಞಃಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ।ರೋಮಪಾದೇನಚಾಖ್ಯಾತಮೃಷಿಪುತ್ರಾಯಧೀಮತೇ॥೧೭॥ಸಖ್ಯಂಸಂಬಂಧ
ಕಂಚೈವತದಾತಂಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯತ್।ಏವಂಸುಸತ್ಕೃತಸ್ತೇನಸಹೋಷಿತ್ವಾನರರ್ಷಭಃ॥೧೮॥ ಸಪ್ತಾಷ್ಟದಿವಸಾನ್ರಾಜಾ
ರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ।ಶಾಂತಾತವಸುತಾರಾಜನ್ಸಹಭರ್ತ್ರಾವಿಶಾಂಪತೇ ॥೧೯॥ಮದೀಯನಗರಂಯಾತುಕಾರ್ಯಂಹಿ

ಮಹದುದ್ಯತಂ|ತಥೇತಿರಾಜಾಸಂಶ್ರುತ್ಯಗಮನಂತಸ್ಯಧೀಮತಃ॥ಉವಾಚವಚನಂವಿಪ್ರಂಗಚ್ಛತ್ವಂಸಹಭಾರ್ಯಯಾ|ಋಷಿ
ಪುತ್ರಃಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಯತಥೇತ್ಯಾಹನೃಪಂತದಾ ॥ ಸನೃಪೇಣಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಃಪ್ರಯಯೌಸಹಭಾರ್ಯಯಾ| ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಾಂಜ
ಲಿಂಕೃತ್ವಾಸ್ನೇಹಾತ್ಸಂಶ್ಲಿಷ್ಯಚೋರಸಾ ॥೨೨॥ ನನಂದತುರ್ದಶರಥೋಲೋಮಪಾದಶ್ಚವೀರ್ಯವಾನ್ | ತತಸ್ಸುಹೃದಮಾ
ಪೃಚ್ಛ್ಯಪ್ರಸ್ಥಿತೋರಘುನಂದನಃ ॥೨೩॥ ಪೌರೇಭ್ಯಃಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸದೂತಾನ್ವೈಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಃ | ಕ್ರಿಯತಾಂನಗ
ರಂಸರ್ವಂಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಸ್ವಲಂಕೃತಮ್॥೨೪॥ಧೂಪಿತಂಸಿಕ್ತಸಂಮೃಷ್ಟಂಪತಾಕಾಭಿರಲಂಕೃತಂ|ತತಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃಪೌ
ರಾಸ್ತೇಶ್ರುತ್ವಾರಾಜಾನಮಾಗತಂ॥೨೫॥ ತಥಾಪ್ರಚಕ್ರುಸ್ತತ್ಸರ್ವಂರಾಜ್ಞಾಯತ್ಪ್ರೇಷಿತಂತದಾ|ತತಸ್ಸ್ವಲಂಕೃತಂರಾಜಾನ
ಗರಂಪ್ರವಿವೇಶಹ॥೨೬॥ಶಂಖದುಂದುಭಿನಿರ್ಘೋಷೈಃಪುರಸ್ಕೃತ್ಯದ್ವಿಜರ್ಷಭಂ|ತತಃಪ್ರಮುದಿತಾಸ್ಸರ್ವೇದೃಷ್ಟ್ವಾವೈತಂನಾ
ಗರಾಃದ್ವಿಜಮ್॥೨೭॥ ಪ್ರವೇಶ್ಯಮಾನಂಸತ್ಕೃತ್ಯನರೇಂದ್ರೇಣೇಂದ್ರಕರ್ಮಣಾ|ಅಂತಃಪುರಂಪ್ರವೇಶ್ಯೈನಂಪೂಜಾಂಕೃತ್ವಾಚ
ಶಾಸ್ತ್ರತಃ॥ ಕೃತಕೃತ್ಯಂತದಾತ್ಮಾನಂಮೇನೇತಸ್ಯೋಪವಾಹನಾತ್|ಅಂತಃಪುರಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸರ್ವಾಶ್ಶಾಂತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾತಥಾ
ಗತಾಮ್ ॥೨೯॥ ಸಹಭರ್ತ್ರಾವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಂಪ್ರೀತ್ಯಾನಂದಮುಪಾಗಮನ್|ಪೂಜ್ಯಮಾನಾಚತಾಭಿಸ್ಸಾರಾಜ್ಞಾಚೈವವಿಶೇಷ
ತಃ ॥೩೦॥ ಉವಾಸತತ್ರಸುಖಿತಾಕಂಚಿತ್ಕಾಲಂಸಹದ್ವಿಜಾ ॥ ... ... ॥೩೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಕಾಲೇಬಹುತಿಥೇಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ಸುಮನೋಹರೇ|ವಸಂತೇಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತೇರಾಜ್ಞೋಯಷ್ಟುಂಮನೋಭವತ್॥೧॥ತತಃ
ಪ್ರಸಾದ್ಯಶಿರಸಾತಂವಿಪ್ರಂದೇವವರ್ಣಿನಂ|ಯಜ್ಞಾಯವರಯಾಮಾಸಸಂತಾನಾರ್ಥಂಕುಲಸ್ಯವೈ॥೨॥ ತಥೇತಿಚಸರಾಜಾನ
ಮುವಾಚಚಸುಸತ್ಕೃತಃ| ಸಂಭಾರಾಸ್ಸಂಭ್ರಿಯಂತಾಂತೇತುರಗಶ್ಚವಿಮುಚ್ಯತಾಮ್ ॥೩॥ ತತೋರಾಜಾಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂ
ಸುಮಂತ್ರಂಮಂತ್ರಿಸತ್ತಮಂ | ಸುಮಂತ್ರಾವಾಹಯಕ್ಷಿಪ್ರಮೃತ್ವಿಜೋಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ ॥ ೪ ॥ ಸುಯಜ್ಞಂವಾಮದೇವಂ
ಚಜಾಬಾಲಿಮಥಕಾಶ್ಯಪಂ | ಪುರೋಹಿತಂವಸಿಷ್ಠಂಚಯೇಚಾನ್ಯೇದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ ॥೫॥ ತತಸ್ಸುಮಂತ್ರಸ್ತ್ವರಿತಂಗತ್ವಾ
ತ್ವರಿತವಿಕ್ರಮಃ | ಸಮಾನಯತ್ಸತಾನ್ವಿಪ್ರಾನ್ಸಮಸ್ತಾನ್ವೇದಪಾರಗಾನ್ ॥೬ ॥ ತಾನ್ಪೂಜಯಿತ್ವಾಧರ್ಮಾತ್ಮಾರಾ
ಜಾದಶರಥಸ್ತದಾ|ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತಂಯುಕ್ತಂಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೭॥ ಮಮಲಾಲಪ್ಯಮಾನಸ್ಯಪುತ್ರಾರ್ಥಂ
ನಾಸ್ತಿವೈಸುಖಂ | ತದರ್ಥಂಹಯಮೇಧೇನಯಕ್ಷ್ಯಾಮೀತಿಮತಿರ್ಮಮ ॥೮ ॥ ತದಹಂಯಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನಕ
ರ್ಮಣಾ|ಋಷಿಪುತ್ರಪ್ರಭಾವೇನಕಾಮಾನ್ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಾಮಿಚಾಪ್ಯಹಮ್ ॥೯॥ ತತಸ್ಸಾಧ್ವಿತಿತದ್ವಾಕ್ಯಂಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃಪ್ರ
ತ್ಯಪೂಜಯನ್ | ವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖಾಸ್ಸರ್ವೇಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯಮುಖಾಚ್ಚ್ಯುತಮ್ ॥ ೧೦॥ ಋಶ್ಯಶೃಂಗಪುರೋಗಾಶ್ಚಪ್ರತ್ಯೂ
ಚುರ್ನೃಪತಿಂತದಾ | ಸಂಭಾರಾಸ್ಸಂಭ್ರಿಯಂತಾಂತೇತುರಗಶ್ಚವಿಮುಚ್ಯತಾಮ್ ॥೧೧॥ ಸರ್ವಥಾಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇಪುತ್ರಾಂಶ್ಚ
ತುರೋಮಿತವಿಕ್ರಮಾನ್|ಯಸ್ಯತೇಧಾರ್ಮಿಕೀಬುದ್ಧಿರಿಯಂಪುತ್ರಾರ್ಥಮಾಗತಾ॥೧೨॥ ತತಃಪ್ರೀತೋಭವದ್ರಾಜಾಶ್ರುತ್ವಾ
ತದ್ದ್ವಿಜಭಾಷಿತಂ|ಅಮಾತ್ಯಾಂಶ್ಚಾಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾಹರ್ಷೇಣೇದಂಶುಭಾಕ್ಷರಮ್ ॥೧೩॥ ಸಂಭಾರಾಸ್ಸಂಭ್ರಿಯಂತಾಂಮೇಗು
ರೂಣಾಂವಚನಾದಿಹ | ಸಮರ್ಥಾಧಿಷ್ಠಿತಶ್ಚಾಶ್ವಸ್ಸೋಪಾಧ್ಯಾಯೋವಿಮುಚ್ಯತಾಮ್ ॥೧೪॥ ಸರಯ್ವಾಶ್ಚೋತ್ತರೇತೀರೇಯ
ಜ್ಞಭೂಮಿರ್ವಿಧೀಯತಾಂ | ಶಾಂತಯಶ್ಚಪ್ರವರ್ತಂತಾಂಯಥಾಕಲ್ಪಂಯಥಾವಿಧಿ ॥ ೧೫ ॥ ಶಕ್ಯಃಪ್ರಾಪ್ತುಮಯಂ
ಯಜ್ಞಸ್ಸರ್ವೇಣಾಪಿಮಹೀಕ್ಷಿತಾ | ನಾಪರಾಧೋಭವೇತ್ಕಷ್ಟೋಯದ್ಯಸ್ಮಿನ್ಕ್ರತುಸತ್ತಮೇ ॥ ೧೬ ॥ ಛಿದ್ರಂಹಿಮೃಗಯಂ
ತೇತ್ರವಿದ್ವಾಂಸೋಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಾಃ | ನಿಹತಸ್ಯಚಯಜ್ಞಸ್ಯಸದ್ಯಃಕರ್ತಾವಿನಶ್ಯತಿ ॥ ೧೭ ॥ ತದ್ಯಥಾವಿಧಿಪೂರ್ವಂಮೇ
ಕ್ರತುರೇಷಸಮಾಪ್ಯತೇ | ತಥಾವಿಧಾನಂಕ್ರಿಯತಾಂಸಮರ್ಥಾಃಕರಣೇಷ್ವಿಹ॥೧೮॥ ತಥೇತಿಚತತಸ್ಸರ್ವೇಮಂತ್ರಿಣಃಪ್ರತ್ಯ
ಪೂಜಯನ್ | ಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರಸ್ಯತದ್ವಾಕ್ಯಂಯಥಾಜ್ಞಪ್ತಮಕುರ್ವತ ॥೧೯ ॥ ತತೋದ್ವಿಜಾಸ್ತೇಧರ್ಮಜ್ಞಮಸ್ತುವನ್ಪಾ
ರ್ಥಿವರ್ಷಭಂ | ಅನುಜ್ಞಾತಾಸ್ತತಸ್ಸರ್ವೇಪುನರ್ಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಮ್ ॥೨೦॥ ಗತಾನಾಂತುದ್ವಿಜಾತೀನಾಂಮಂತ್ರಿಣಸ್ತಾನ್ನ
ರಾಧಿಪಃ | ವಿಸರ್ಜಯಿತ್ವಾಸ್ವಂವೇಶ್ಮಪ್ರವಿವೇಶಮಹಾದ್ಯುತಿ ॥ ... ... ॥೨೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪುನಃಪ್ರಾಪ್ತೇವಸಂತೇತುಪೂರ್ಣಸ್ಸಂವತ್ಸರೋಭವತ್ | ಪ್ರಸವಾರ್ಥಂಗತೋಯಷ್ಟುಂಹಯಮೇಧೇನವೀರ್ಯವಾನ್॥
ಅಭಿವಾದ್ಯವಸಿಷ್ಠಂಚನ್ಯಾಯತಃಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯಚ | ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಶ್ರಿತಂವಾಕ್ಯಂಪ್ರಸವಾರ್ಥಂದ್ವಿಜೋತ್ತಮಮ್ ॥೨ ॥ ಯ
ಜ್ಞೋಮೇಕ್ರಿಯತಾಂಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಥೋಕ್ತಂಮುನಿಪುಂಗವ | ಯಥಾನವಿಘ್ನಃಕ್ರಿಯತೇಯಜ್ಞಾಂಗೇಷುವಿಧೀಯತಾಮ್॥೩
ಭವಾನ್ಸ್ನಿಗ್ಧಸ್ಸುಹೃನ್ಮಹ್ಯಂಗುರುಶ್ಚಪರಮೋಮಹಾನ್ | ವೋಢವ್ಯೋಭವತಾಚೈವಭಾರೋಯಜ್ಞಸ್ಯಚೋದ್ಯತಃ ॥೪॥
ತಥೇತಿಚಸರಾಜಾನಮಬ್ರವೀದ್ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ | ಕರಿಷ್ಯೇಸರ್ವಮೇವೈತದ್ಭವತಾಯತ್ಸಮರ್ಥಿತಮ್ ॥ ೫ ॥ ತತೋಬ್ರವೀದ್ದ್ವಿ

ಜಾನ್ವೃದ್ಧಾನ್ಯಜ್ಞಕರ್ಮಸುನಿಷ್ಠಿತಾನ್ । ಸ್ಥಾಪತ್ಯೇನಿಷ್ಠಿತಾಂಶ್ಚೈವವೃದ್ಧಾನ್ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಾನ್ ॥೬॥ ಕರ್ಮಾಂ
ತಿಕಾನ್ಶಿಲ್ಪಕರಾನ್ವರ್ಧಕೀನ್ಖನಕಾನಪಿ । ಗಣಕಾನ್ಶಿಲ್ಪಿನಶ್ಚೈವತಥೈವನಟನರ್ತಕಾನ್ ॥೭॥ ತಥಾಶುಚೀನ್ಶಾಸ್ತ್ರ
ವಿದಃಪುರುಷಾನ್ಸುಬಹುಶ್ರುತಾನ್ । ಯಜ್ಞಕರ್ಮಸಮೀಹಂತಾಂಭವಂತೋರಾಜಶಾಸನಾತ್ ॥೮॥ ಇಷ್ಟಕಾಬಹುಸಾಹ
ಸ್ರಾಶ್ಶೀಘ್ರಮಾನೀಯತಾಮಿತಿ । ಔಪಕಾರ್ಯಾಃಕ್ರಿಯಂತಾಂಚರಾಜ್ಞಾಂಬಹುಗುಣಾನ್ವಿತಾಃ ॥೯॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವಸಥಾ
ಶ್ಚೈವಕರ್ತವ್ಯಾಶ್ಶತಶಶ್ಶುಭಾಃ । ಭಕ್ಷ್ಯಾನ್ನಪಾನೈರ್ಬಹುಭಿಸ್ಸಮುಪೇತಾಸ್ಸುನಿಷ್ಠಿತಾಃ ॥೧೦॥ ತಥಾಪೌರಜನಸ್ಯಾಪಿ
ಕರ್ತವ್ಯಾಬಹುವಿಸ್ತರಾಃ । ಆವಾಸಾಬಹುಭಕ್ಷ್ಯಾವೈಸರ್ವಕಾಮೈರುಪಸ್ಥಿತಾಃ ॥೧೧॥ ತಥಾಜಾನಪದಸ್ಯಾಪಿಜನಸ್ಯಬ
ಹುಶೋಭನಂ । ದಾತವ್ಯಮನ್ನಂವಿಧಿವತ್ಸತ್ಕೃತ್ಯನತುಲೀಲಯಾ ॥೧೨॥ ಸರ್ವವರ್ಣಾಯಥಾಪೂಜಾಂಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿಸು
ಸತ್ಕೃತಾಃ । ನಚಾವಜ್ಞಾಪ್ರಯೋಕ್ತವ್ಯಾಕಾಮಕ್ರೋಧವಶಾದಪಿ ॥೧೩॥ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಸುಯೇವ್ಯಗ್ರಾಃಪುರುಷಾಶ್ಶಿಲ್ಪಿನ
ಸ್ತಥಾ । ತೇಷಾಮಪಿವಿಶೇಷೇಣಪೂಜಾಕಾರ್ಯಾಯಥಾಕ್ರಮಮ್ ॥೧೪॥ ತೇಚಸ್ಯುಸ್ಸಂಭೃತಾಸ್ಸರ್ವೇವಸುಭಿರ್ಭೋಜನೇನಚ ।
ಯಥಾಸರ್ವಂಸುವಿಹಿತಂನಕಿಂಚಿತ್ಪರಿಹೀಯತೇ ॥೧೫॥ ತಥಾಭವಂತಃಕುರ್ವಂತುಪ್ರೀತಿಸ್ನಿಗ್ಧೇನಚೇತಸಾ । ತತಸ್ಸರ್ವೇಸ
ಮಾಗಮ್ಯವಸಿಷ್ಠಮಿದಮಬ್ರುವನ್ ॥೧೬॥ ಯಥೋಕ್ತಂಯತ್ಸುವಿಹಿತಂನಕಿಂಚಿತ್ಪರಿಹೀಯತೇ । ಯಥೋಕ್ತಂತತ್ಕರಿಷ್ಯಾ
ಮೋನಕಿಂಚಿತ್ಪರಿಹಾಸ್ಯತೇ ॥೧೭॥ ತತಸ್ಸುಮಂತ್ರಮಾನೀಯವಸಿಷ್ಠೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ನಿಮಂತ್ರಯಸ್ವನೃಪತೀನ್
ಪೃಥಿವ್ಯಾಂಯೇಚಧಾರ್ಮಿಕಾಃ ॥೧೮॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ವೈಶ್ಯಾನ್ಶೂದ್ರಾಂಶ್ಚೈವಸಹಸ್ರಶಃ । ಸಮಾನ
ಯಸ್ವಸತ್ಕೃತ್ಯಸರ್ವದೇಶೇಷುಮಾನವಾನ್ ॥೧೯॥ ಮಿಥಿಲಾಧಿಪತಿಂಶೂರಂಜನಕಂಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ । ನಿಷ್ಠಿತಂಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರೇ
ಷುತಥಾವೇದೇಷುನಿಷ್ಠಿತಮ್ ॥೨೦॥ ತಮಾನಯಮಹಾಭಾಗಂಸ್ವಯಮೇವಸುಸತ್ಕೃತಂ । ಪೂರ್ವಸಂಬಂಧಿನಂಜ್ಞಾತ್ವಾತತಃ
ಪೂರ್ವಂಬ್ರವೀಮಿತೇ ॥೨೧॥ ತಥಾಕಾಶೀಪತಿಂಸ್ನಿಗ್ಧಂಸತತಂಪ್ರಿಯವಾದಿನಂ । ವಯಸ್ಯಂರಾಜಸಿಂಹಸ್ಯಸ್ವಯಮೇವಾನಯ
ಸ್ವಹ ॥೨೨॥ ತಥಾಕೇಕಯರಾಜಾನಂವೃದ್ಧಂಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಂ । ಶ್ವಶುರಂರಾಜಸಿಂಹಸ್ಯಸಪುತ್ರಂತ್ವಮಿಹಾನಯ ॥೨೩॥
ಅಂಗೇಶ್ವರಂಮಹಾಭಾಗಂರೋಮಪಾದಂಸುಸತ್ಕೃತಂ । ವಯಸ್ಯಂರಾಜಸಿಂಹಸ್ಯಸಮಾನಯಯಶಸ್ವಿನಮ್ ॥೨೪॥ ಪ್ರಾ
ಚೀನಾನ್ಸಿಂಧುಸೌವೀರಾನ್ಸೌರಾಷ್ಟ್ರೇಯಾಂಶ್ಚಪಾರ್ಥಿವಾನ್ । ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಾನ್ನರೇಂದ್ರಾಂಶ್ಚಸಮಸ್ತಾನಾನಯಸ್ವಹ ॥
ಸಂತಿಸ್ನಿಗ್ಧಾಶ್ಚಯೇಚಾನ್ಯೇರಾಜಾನಃಪೃಥಿವೀತಲೇ । ತಾನಾನಯಯಥಾಕ್ಷಿಪ್ರಂಸಾನುಗಾನ್ಸಹಬಾಂಧವಾನ್ ॥೨೬॥ ವಸಿ
ಷ್ಠವಾಕ್ಯಂತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಸುಮಂತ್ರಸ್ತ್ವರಿತಸ್ತದಾ । ವ್ಯಾದಿಶತ್ಪುರುಷಾಂಸ್ತತ್ರರಾಜ್ಞಾಮಾನಯನೇಶುಭಾನ್ ॥೨೭॥ ಸ್ವ
ಯಮೇವಹಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪ್ರಯಯೌಮುನಿಶಾಸನಾತ್ । ಸುಮಂತ್ರಸ್ತ್ವರಿತೋಭೂತ್ವಾಸಮಾನೇತುಂಮಹೀಕ್ಷಿತಃ ॥ ತೇ
ಚಕರ್ಮಾಂತಿಕಾಸ್ಸರ್ವೇವಸಿಷ್ಠಾಯಚಧೀಮತೇ । ಸರ್ವಂನಿವೇದಯಂತಿಸ್ಮಯಜ್ಞೇಯದುಪಕಲ್ಪಿತಮ್ ॥೨೯॥ ತತಃಪ್ರೀತೋ
ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತಾನ್ಸರ್ವಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ಅವಜ್ಞಯಾನದಾತವ್ಯಂಕಸ್ಯಚಿಲ್ಲೀಲಯಾಪಿವಾ ॥೩೦॥ ಅವಜ್ಞಯಾಕೃತಂಹ
ನ್ಯಾದ್ದಾತಾರಂನಾತ್ರಸಂಶಯಃ । ತತಃಕೈಶ್ಚಿದಹೋರಾತ್ರೈರುಪಯಾತಾಮಹೀಕ್ಷಿತಃ ॥೩೧॥ ಬಹೂನಿರತ್ನಾನ್ಯಾದಾಯ
ರಾಜ್ಞೋದಶರಥಸ್ಯವೈ । ತತೋವಸಿಷ್ಠಸ್ಸುಪ್ರೀತೋರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩೨॥ ಉಪಯಾತಾನರವ್ಯಾಘ್ರರಾಜಾ
ನಸ್ತವಶಾಸನಾತ್ । ಮಯಾಪಿಸತ್ಕೃತಾಸ್ಸರ್ವೇಯಥಾರ್ಹಂರಾಜಸತ್ತಮಾಃ ॥೩೩॥ ಯಜ್ಞೀಯಂಚಕೃತಂರಾಜನ್ಪುರುಷೈ
ಸ್ಸುಸಮಾಹಿತೈಃ । ನಿರ್ಯಾತುಚಭವಾನ್ಯಷ್ಟುಂಯಜ್ಞಾಯತನಮಂತಿಕಾತ್ ॥೩೪॥ ಸರ್ವಕಾಮೈರುಪಹೃತೈರುಪೇತಂವೈಸ
ಮಂತತಃ । ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿರಾಜೇಂದ್ರಮನಸೇವವಿನಿರ್ಮಿತಮ್ ॥೩೫॥ ತಥಾವಸಿಷ್ಠವಚನಾದೃಶ್ಯಶೃಂಗಸ್ಯಚೋಭಯೋಃ ।
ಶುಭೇದಿವಸನಕ್ಷತ್ರೇನಿರ್ಯಾತೋಜಗತೀಪತಿಃ ॥೩೬॥ ತತೋವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖಾಸ್ಸರ್ವಏವದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ । ಋಶ್ಯಶೃಂಗಂ
ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಯಜ್ಞಕರ್ಮಾರಭಂಸ್ತದಾ ॥೩೭॥ ಯಜ್ಞವಾಟಗತಾಸ್ಸರ್ವೇಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂಯಥಾವಿಧಿ ॥ ॥೩೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯೋದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥಸಂವತ್ಸರೇಪೂರ್ಣೇತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಾಪ್ತೇತುರಂಗಮೇ । ಸರಯ್ವಾಶ್ಚೋತ್ತರೇತೀರೇಯಜ್ಞೋರಾಜ್ಞೋಭ್ಯವರ್ತತ ॥ ಋ
ಶ್ಯಶೃಂಗಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಕರ್ಮಚಕ್ರುರ್ದ್ವಿಜರ್ಷಭಾಃ । ಅಶ್ವಮೇಧೇಮಹಾಯಜ್ಞೇರಾಜ್ಞೋಸ್ಯಸುಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೨॥ ಕರ್ಮ
ಕುರ್ವಂತಿವಿಧಿವದ್ಯಾಜಕಾವೇದಪಾರಗಾಃ । ಯಥಾವಿಧಿಯಥಾನ್ಯಾಯಂಪರಿಕ್ರಾಮಂತಿಶಾಸ್ತ್ರತಃ ॥೩॥ ಪ್ರವರ್ಗ್ಯಂಶಾಸ್ತ್ರ
ತಃಕೃತ್ವಾತಥೈವೋಪಸದಂದ್ವಿಜಾಃ । ಚಕ್ರುಶ್ಚವಿಧಿವತ್ಸರ್ವಮಧಿಕಂಕರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರತಃ ॥೪॥ ಅಭಿಪೂಜ್ಯತತೋಹೃಷ್ಟಾಸ್ಸ
ರ್ವೇಚಕ್ರುರ್ಯಥಾವಿಧಿ । ಪ್ರಾತಸ್ಸವನಪೂರ್ವಾಣಿಕರ್ಮಾಣಿಮುನಿಪುಂಗವಾಃ ॥೫॥ ಐಂದ್ರಶ್ಚವಿಧಿವದ್ದತ್ತೋರಾಜಾಚಾಭಿಷ್ಟು
ತೋನಘ । ಮಾಧ್ಯಂದಿನಂಚಸವನಂಪ್ರಾವರ್ತತಯಥಾಕ್ರಮಂ ॥ ತೃತೀಯಸವನಂಚೈವರಾಜ್ಞೋಸ್ಯಸುಮಹಾತ್ಮನಃ । ಚ
ಕ್ರುಸ್ತೇಶಾಸ್ತ್ರತೋದೃಷ್ಟ್ವಾತಥಾಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುಂಗವಾಃ ॥೭॥ ನಚಾಹುತಮಭೂತ್ತತ್ರಸ್ಖಲಿತಂವಾಪಿಕಿಂಚನ । ದೃಶ್ಯತೇ

ಬ್ರಹ್ಮವತ್ಸರ್ವಂಕ್ಷೇಮಯುಕ್ತಂಹಿಚಕ್ರಿರೇ॥೮॥ ನತೇಷ್ವಹಸ್ಸುಶ್ರಾಂತೋವಾಕ್ಷುಧಿತೋವಾಪಿದೃಶ್ಯತೇ|ನಾವಿದ್ವಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮ
ಣಸ್ತತ್ರನಾಶತಾನುಚರಸ್ತಥಾ ॥೯॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಭುಂಜತೇನಿತ್ಯಂನಾಥವಂತಶ್ಚಭುಂಜತೇ |ತಾಪಸಾಭುಂಜತೇಚಾಪಿಶ್ರಮ
ಣಾಭುಂಜತೇತಥಾ॥೧೦॥ವೃದ್ಧಾಶ್ಚವ್ಯಾಧಿತಾಶ್ಚೈವಸ್ತ್ರಿಯೋಬಾಲಾಸ್ತಥೈವಚ|ಅನಿಶಂಭುಂಜಮಾನಾನಾಂನತೃಪ್ತಿರುಪ
ಲಭ್ಯತೇ ॥೧೧॥ ದೀಯತಾಂದೀಯತಾಮನ್ನಂವಾಸಾಂಸಿವಿವಿಧಾನಿಚ |ಇತಿಸಂಚೋದಿತಾಸ್ತತ್ರತಥಾಚಕ್ರುರನೇಕಶಃ॥೧೨॥
ಅನ್ನಕೂಟಾಶ್ಚಬಹವೋದೃಶ್ಯಂತೇಪರ್ವತೋಪಮಾಃ|ದಿವಸೇದಿವಸೇತತ್ರಸಿದ್ಧಸ್ಯವಿಧಿವತ್ತದಾ ॥೧೩॥ ನಾನಾದೇಶಾದನುಪ್ರಾ
ಪ್ತಾಃಪುರುಷಾಸ್ತ್ರೀಗಣಾಸ್ತಥಾ | ಅನ್ನಪಾನೈಸ್ಸುವಿಹಿತಾಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಯಜ್ಞೇಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೧೪॥ ಅನ್ನಂಹಿವಿಧಿವತ್ಸ್ವಾ
ದುಪ್ರಶಂಸಂತಿದ್ವಿಜರ್ಷಭಾಃ | ಅಹೋತೃಪ್ತಾಸ್ಮಭದ್ರಂತಇತಿಶುಶ್ರಾವರಾಘವಃ ॥೧೫॥ಸ್ವಲಂಕೃತಾಶ್ಚಪುರುಷಾಬ್ರಾ
ಹ್ಮಣಾನ್ಪರ್ಯವೇಷಯನ್| ಉಪಾಸತೇಚತಾನನ್ಯೇಸುಮೃಷ್ಟಮಣಿಕುಂಡಲಾಃ ॥೧೬॥ ಕರ್ಮಾಂತರೇತದಾವಿಪ್ರಾಹೇತುವಾ
ದಾನ್ಬಹೂನಪಿ | ಪ್ರಾಹುಸ್ಸ್ಮವಾಗ್ಮಿನೋಧೀರಾಃಪರಸ್ಪರಜಿಗೀಷಯಾ ॥೧೭॥ ದಿವಸೇದಿವಸೇತತ್ರಸಂಸ್ತರೇಕುಶಲಾದ್ವಿ
ಜಾಃ | ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿಚಕ್ರುಸ್ತೇಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂಪ್ರಚೋದಿತಾಃ ॥೧೮॥ ನಾಷಡಂಗವಿದತ್ರಾಸೀನ್ನಾವ್ರತೋನಾಬಹುಶ್ರು
ತಃ | ಸದಸ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯವೈರಾಜ್ಞೋನಾವಾದಕುಶಲೋದ್ವಿಜಃ ॥೧೯॥ ಪ್ರಾಪ್ತೇಯೂಪೋಚ್ಛ್ರಯೇತಸ್ಮಿನ್ಷಡ್ಬೈಲ್ವಾಃಖಾ
ದಿರಾಸ್ತಥಾ | ತಾವಂತೋಬಿಲ್ವಸಹಿತಾಃಪರ್ಣಿನಶ್ಚತಥಾಪರೇ ॥೨೦॥ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕಮಯಸ್ತ್ವೇಕೋದೇವದಾರುಮಯಸ್ತ
ಥಾ | ದ್ವಾವೇವತತ್ರವಿಹಿತೌಬಾಹುವ್ಯಸ್ತಪರಿಗ್ರಹೌ ॥೨೧॥ ಕಾರಿತಾಸ್ಸರ್ವಏವೈತೇಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೈರ್ಯಜ್ಞಕೋವಿದೈಃ|ಶೋ
ಭಾರ್ಥಂತಸ್ಯಯಜ್ಞಸ್ಯಕಾಂಚನಾಲಂಕೃತಾಭವನ್ ॥೨೨॥ ಏಕವಿಂಶತಿಯೂಪಾಸ್ತೇಏಕವಿಂಶತ್ಯರತ್ನಯಃ |ವಾಸೋಭಿ
ರೇಕವಿಂಶದ್ಭಿರೇಕೈಕಂಸಮಲಂಕೃತಾಃ ॥೨೩॥ ವಿನ್ಯಸ್ತಾವಿಧಿವತ್ಸರ್ವೇಶಿಲ್ಪಿಭಿಸ್ಸುಕೃತಾದೃಢಾಃ |ಅಷ್ಟಾಶ್ರಯಸ್ಸರ್ವಏವಶ್ಲ
ಕ್ಷ್ಣರೂಪಸಮನ್ವಿತಾಃ॥೨೪॥ಆಚ್ಛಾದಿತಾಸ್ತೇವಾಸೋಭಿಃಪುಷ್ಪೈರ್ಗಂಧೈಶ್ಚಭೂಷಿತಾಃ|ಸಪ್ತರ್ಷಯೋದೀಪ್ತಿಮಂತೋವಿ
ರಾಜಂತೇಯಥಾದಿವಿ ॥೨೫॥ ಇಷ್ಟಕಾಶ್ಚಯಥಾನ್ಯಾಯಂಕಾರಿತಾಶ್ಚಪ್ರಮಾಣತಃ| ಚಿತೋಗ್ನಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಸ್ತತ್ರಕುಶಲೈ
ಶ್ಶಿಲ್ಪಕರ್ಮಣಿ॥೨೬॥ಸಚಿತ್ಯೋರಾಜಸಿಂಹಸ್ಯಸಂಚಿತಃಕುಶಲೈರ್ದ್ವಿಜೈಃ|ಗರುಡೋರುಕ್ಮಪಕ್ಷೋವೈತ್ರಿಗುಣೋಷ್ಟಾದಶಾ
ತ್ಮಕಃ ॥೨೭॥ ನಿಯುಕ್ತಾಸ್ತತ್ರಪಶವಸ್ತತ್ತದುದ್ದಿಶ್ಯದೈವತಂ | ಉರಗಾಃಪಕ್ಷಿಣಶ್ಚೈವಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂಪ್ರಚೋದಿತಾಃ ॥
ಶಾಮಿತ್ರೇತುಹಯಸ್ತತ್ರತಥಾಜಲಚರಾಶ್ಚಯೇ|ಋಷಿಭಿಸ್ಸರ್ವಮೇವೈತನ್ನಿಯುಕ್ತಂಶಾಸ್ತ್ರತಸ್ತದಾ॥೨೯॥ಪಶೂನಾಂತ್ರಿ
ಶತಂತತ್ರಯೂಪೇಷುನಿಯತಂತದಾ|ಅಶ್ವರತ್ನೋತ್ತಮಂತಸ್ಯರಾಜ್ಞೋದಶರಥಸ್ಯಚ॥೩೦॥ಕೌಸಲ್ಯಾತಂಹಯಂತತ್ರಪ
ರಿಚರ್ಯಸಮಂತತಃ | ಕೃಪಾಣೈರ್ವಿಶಶಾಸೈನಂತ್ರಿಭಿಃಪರಮಯಾಮುದಾ ॥೩೧॥ ಪತತ್ರಿಣಾತದಾಸಾರ್ಧಂಸುಸ್ಥಿತೇನಚ
ಚೇತಸಾ |ಅವಸದ್ರಜನೀಮೇಕಾಂಕೌಸಲ್ಯಾಧರ್ಮಕಾಂಕ್ಷಯಾ ॥೩೨॥ ಹೋತಾಧ್ವರ್ಯುಸ್ತಥೋದ್ಗಾತಾಹಯೇನಸಮಯೋಜ
ಯನ್|ಮಹಿಷ್ಯಾಪರಿವೃತ್ತ್ಯಾಥವಾವಾತಾಂಚತಥಾಪರಾಮ್ ॥ ಪತತ್ರಿಣಸ್ತಸ್ಯವಪಾಮುದ್ಧೃತ್ಯನಿಯತೇಂದ್ರಿಯಃ|ಋ
ತ್ವಿಕ್ಪರಮಸಂಪನ್ನಶ್ಶ್ರಪಯಾಮಾಸಶಾಸ್ತ್ರತಃ ॥೩೪॥ ಧೂಮಗಂಧಂವಪಾಯಾಸ್ತುಜಿಘ್ರತಿಸ್ಮನರಾಧಿಪಃ|ಯಥಾಕಾ
ಲಂಯಥಾನ್ಯಾಯಂನಿರ್ಣುದನ್ಪಾಪಮಾತ್ಮನಃ॥೩೫॥ಹಯಸ್ಯಯಾನಿಚಾಂಗಾನಿತಾನಿಸರ್ವಾಣಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ|ಅಗ್ನೌಪ್ರಾ
ಸ್ಯಂತಿವಿಧಿವತ್ಸಮಂತ್ರಾಃಷೋಡಶರ್ತ್ವಿಜಃ ॥೩೬ ॥ ಪ್ಲಕ್ಷಶಾಖಾಸುಯಜ್ಞಾನಾಮನ್ಯೇಷಾಂಕ್ರಿಯತೇಹವಿಃ| ಅಶ್ವಮೇಧಸ್ಯ
ಯಜ್ಞಸ್ಯವೈತಸೋಭಾಗಇಷ್ಯತೇ ॥ ೩೭ ॥ ತ್ರ್ಯಹೋಶ್ವಮೇಧಸ್ಸಂಖ್ಯಾತಃಕಲ್ಪಸೂತ್ರೇಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃ | ಚತುಷ್ಟೋಮ
ಮಹಸ್ತಸ್ಯಪ್ರಥಮಂಪರಿಕಲ್ಪಿತಮ್ ॥೩೮॥ ಉಕ್ಥ್ಯಂದ್ವಿತೀಯಂಸಂಖ್ಯಾತಮತಿರಾತ್ರಂತಥೋತ್ತರಂ | ಕಾರಿತಾಸ್ತತ್ರ
ಬಹವೋವಿಹಿತಾಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದರ್ಶನಾತ್ ॥ ೩೯ ॥ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಟೋಮಾಯುಷೀಚೈವಮತಿರಾತ್ರೌಚನಿರ್ಮಿತೌ | ಅಭಿಜಿದ್ವಿಶ್ವಜಿ
ಚ್ಚೈವಮಪ್ತೋರ್ಯಾಮೋಮಹಾಕ್ರತುಃ ॥೪೦॥ ಪ್ರಾಚೀಂಹೋತ್ರೇದದೌರಾಜಾದಿಶಂಸ್ವಕುಲವರ್ಧನಃ | ಅಧ್ವರ್ಯವೇಪ್ರ
ತೀಚೀಂತುಬ್ರಹ್ಮಣೇದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ ॥೪೧॥ ಉದ್ಗಾತ್ರೇಚತಥೋದೀಚೀಂದಕ್ಷಿಣೈಷಾವಿನಿರ್ಮಿತಾ | ಅಶ್ವಮೇಧೇಮಹಾಯಜ್ಞೇ
ಸ್ವಯಂಭುವಿಹಿತೇಪುರಾ ॥ ೪೨ ॥ ಕ್ರತುಂಸಮಾಪ್ಯತುತದಾನ್ಯಾಯತಃಪುರುಷರ್ಷಭಃ | ಋತ್ವಿಗ್ಭ್ಯೋಹಿದದೌರಾ
ಜಾಧರಾಂತಾಂಕ್ರತುವರ್ಧನಃ ॥ ೪೩ ॥ ಋತ್ವಿಜಸ್ತ್ವಬ್ರುವನ್ಸರ್ವೇರಾಜಾನಂಗತಕಲ್ಮಷಂ | ಭವಾನೇವಮಹೀಂಕೃ
ತ್ಸ್ನಾಮೇಕೋರಕ್ಷಿತುಮರ್ಹತಿ ॥ ೪೪ ॥ ನಭೂಮ್ಯಾಕಾರ್ಯಮಸ್ಮಾಕಂನಹಿಶಕ್ತಾಸ್ಸ್ಮಪಾಲನೇ | ರತಾಸ್ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ
ಕರಣೇವಯಂನಿತ್ಯಂಹಿಭೂಮಿಪ ॥ ೪೫ ॥ ನಿಷ್ಕ್ರಯಂಕಿಂಚಿದೇವೇಹಪ್ರಯಚ್ಛತುಭವಾನಿತಿ | ಮಣಿರತ್ನಂಸುವರ್ಣಂ
ವಾಗಾವೋಯದ್ವಾಸಮುದ್ಯತಮ್ ॥ ೪೬ ॥ ತತ್ಪ್ರಯಚ್ಛನರಶ್ರೇಷ್ಠಧರಣ್ಯಾನಪ್ರಯೋಜನಂ | ಏವಮುಕ್ತೋನರಪತಿ
ರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ವೇದಪಾರಗೈಃ ॥ ೪೭ ॥ ಗವಾಂಶತಸಹಸ್ರಾಣಿದಶತೇಭ್ಯೋದದೌನೃಪಃ | ದಶಕೋಟೀಸ್ಸುವರ್ಣಸ್ಯರಜ
ತಸ್ಯಚತುರ್ಗುಣಮ್ ॥೪೮॥ ಋತ್ವಿಜಶ್ಚತತಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರದದುಸ್ಸಹಿತಾವಸು|ಋಷ್ಯಶೃಂಗಾಯಮುನಯೇವಸಿಷ್ಠಾಯಚಧೀ

ಪತೇ ॥೪೯॥ ತತಸ್ತ್ವಾಯತಃಕೃತ್ವಾಪ್ರತಿಭಾಗಂದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಃ । ಸುಪ್ರೀತಮನಸಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರತ್ಯೂಚುರ್ಮುದಿತಾ
ಭೃಶಮ್ ॥೫೦॥ ತತಃಪ್ರಸರ್ಪಕೇಭ್ಯಸ್ತುಹಿರಣ್ಯಂಸುಸಮಾಹಿತಃ । ಜಾಂಬೂನದಂಕೋಟಿಸಂಖ್ಯಂಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋದದೌ
ತದಾ ॥೫೧॥ ದರಿದ್ರಾಯದ್ವಿಜಾಯಾಥಹಸ್ತಾಭರಣಮುತ್ತಮಂ । ಕಸ್ಮೈಚಿದ್ಯಾಚಮಾನಾಯದದೌರಾಘವನಂದನಃ ॥
ತತಃಪ್ರೀತೇಷುನೃಪತಿರ್ದ್ವಿಜೇಷುದ್ವಿಜವತ್ಸಲಃ । ಪ್ರಣಾಮಮಕರೋತ್ತೇಷಾಂಹರ್ಷಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಃ ॥೫೩॥ ತಸ್ಯಾಶಿ
ಷೋಥವಿಧಿವದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಸ್ಸಮುದೀರಿತಾಃ । ಉದಾರಸ್ಯನೃವೀರಸ್ಯಧರಣ್ಯಾಂಪ್ರಣತಸ್ಯಚ ॥೫೪॥ ತತಃಪ್ರೀತಮನಾ
ರಾಜಾಪ್ರಾಪ್ಯಯಜ್ಞಮನುತ್ತಮಂ । ಪಾಪಾಪಹಂಸ್ವರ್ನಯನಂದುಷ್ಕರಂಪಾರ್ಥಿವರ್ಷಭೈಃ ॥೫೫॥ ತತೋಬ್ರವೀದೃ
ಶ್ಯಶೃಂಗಂರಾಜಾದಶರಥಸ್ತದಾ । ಕುಲಸ್ಯವರ್ಧನಂತ್ವಂತುಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿಸುವ್ರತ ॥೫೬॥ ತಥೇತಿಚಸರಾಜಾನಮುವಾಚ
ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ । ಭವಿಷ್ಯಂತಿಸುತಾರಾಜಂಶ್ಚತ್ವಾರಸ್ತೇಕುಲೋದ್ವಹಾಃ ॥ ... ... ॥೫೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಮೇಧಾವೀತುತತೋಧ್ಯಾತ್ವಾಸಕಿಂಚಿದಿದಮುತ್ತರಂ । ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞಸ್ತತಸ್ತಂತುವೇದಜ್ಞೋನೃಪಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಇ
ಷ್ಟಿಂತೇಹಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಪುತ್ರೀಯಾಂಪುತ್ರಕಾರಣಾತ್ । ಅಥರ್ವಶಿರಸಿಪ್ರೋಕ್ತೈರ್ಮಂತ್ರೈಸ್ಸಿದ್ಧಾಂವಿಧಾನತಃ ॥೨॥ ತತಃ
ಪ್ರಕ್ರಮ್ಯದಿಷ್ಟಿಂತಾಂಪುತ್ರೀಯಾಂಪುತ್ರಕಾರಣಾತ್ । ಜುಹಾವಾಗ್ನೌಚತೇಜಸ್ವೀಮಂತ್ರದೃಷ್ಟೇನಕರ್ಮಣಾ ॥೩॥ ತ
ತೋದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ । ಭಾಗಪ್ರತಿಗ್ರಹಾರ್ಥಂವೈಸಮವೇತಾಯಥಾವಿಧಿ ॥೪॥ ತಾಸ್ಸಮೇತ್ಯ
ಯಥಾನ್ಯಾಯಂತಸ್ಮಿನ್ಸದಸಿದೇವತಾಃ । ಅಬ್ರುವಁಲ್ಲೋಕಕರ್ತಾರಂಬ್ರಹ್ಮಾಣಂವಚನಂಮಹತ್ ॥೫॥ ಭಗವಂಸ್ತ್ವ
ತ್ಪ್ರಸಾದೇನರಾವಣೋನಾಮರಾಕ್ಷಸಃ । ಸರ್ವಾನ್ನೋಬಾಧತೇವೀರ್ಯಾಚ್ಛಾಸಿತುಂತನ್ನಶಕ್ನುಮಃ ॥೬॥ ತ್ವಯಾತಸ್ಮೈ
ವರೋದತ್ತಃಪ್ರೀತೇನಭಗವನ್ಪುರಾ । ಮಾನಯಂತಶ್ಚತಂನಿತ್ಯಂಸರ್ವಂತಸ್ಯಕ್ಷಮಾಮಹೇ ॥೭॥ ಉದ್ವೇಜಯತಿಲೋಕಾಂ
ಸ್ತ್ರೀನುಚ್ಛ್ರಿತಾನ್ದ್ವೇಷ್ಟಿದುರ್ಮತಿಃ । ಶಕ್ರಂತ್ರಿದಶರಾಜಾನಂಪ್ರಧರ್ಷಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ॥೮॥ ಋಷೀನ್ಯಕ್ಷಾನ್ಸಗಂಧ
ರ್ವಾನಸುರಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಸ್ತಥಾ । ಅತಿಕ್ರಾಮತಿದುರ್ಧರ್ಷೋವರದಾನೇನಮೋಹಿತಃ ॥೯॥ ನೈನಂಸೂರ್ಯಃಪ್ರತಪತಿ
ಪಾರ್ಶ್ವೇವಾತಿನಮಾರುತಃ । ಚಲೋರ್ಮಿಮಾಲೀತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸಮುದ್ರೋಪಿನಕಂಪತೇ ॥೧೦॥ ತನ್ಮಹನ್ನೋಭಯಂತಸ್ಮಾ
ದ್ರಾಕ್ಷಸಾದ್ಘೋರದರ್ಶನಾತ್ । ವಧಾರ್ಥಂತಸ್ಯಭಗವನ್ನುಪಾಯಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೧॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸುರೈಸ್ಸರ್ವೈಶ್ಚಿಂತ
ಯಿತ್ವಾತತೋಬ್ರವೀತ್ । ಹಂತಾಯಂವಿದಿತಸ್ತಸ್ಯವಧೋಪಾಯೋದುರಾತ್ಮನಃ ॥೧೨॥ ತೇನಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಾಣಾಂದೇವದಾ
ನವರಕ್ಷಸಾಂ । ಅವಧ್ಯೋಸ್ಮೀತಿವಾಗುಕ್ತಾತಥೇತ್ಯುಕ್ತಂಚತನ್ಮಯಾ ॥೧೩॥ ನಾಕೀರ್ತಯದವಜ್ಞಾನಾತ್ತದ್ರಕ್ಷೋಮಾ
ನುಷಾಂಸ್ತದಾ । ತಸ್ಮಾತ್ಸಮಾನುಷಾದ್ವಧ್ಯೋಮೃತ್ಯುರ್ನಾನ್ಯೋಸ್ಯವಿದ್ಯತೇ ॥೧೪॥ ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಪ್ರಿಯಂವಾಕ್ಯಂಬ್ರ
ಹ್ಮಣಾಸಮುದಾಹೃತಂ । ದೇವಾಮಹರ್ಷಯಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ತೇಭವಂಸ್ತದಾ ॥೧೫॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇವಿಷ್ಣುರುಪಯಾತೋ
ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ । ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪಾಣಿಃಪೀತವಾಸಾಜಗತ್ಪತಿಃ ॥೧೬॥ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಚಸಮಾಗಮ್ಯತತ್ರತಸ್ಥೌಸಮಾಹಿ
ತಃ । ತಮಬ್ರುವನ್ಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇಸಮಭಿಷ್ಟೂಯಸನ್ನತಾಃ ॥೧೭॥ ತ್ವಾಂನಿಯೋಕ್ಷ್ಯಾಮಹೇವಿಷ್ಣೋಲೋಕಾನಾಂಹಿತಕಾ
ಮ್ಯಯಾ । ರಾಜ್ಞೋದಶರಥಸ್ಯತ್ವಮಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತೇಃಪ್ರಭೋ ॥೧೮॥ ಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಯವದಾನ್ಯಸ್ಯಮಹರ್ಷಿಸಮತೇಜಸಃ ।
ತಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಸುತಿಸೃಷುಹ್ರೀಶ್ರೀಕೀರ್ತ್ಯುಪಮಾಸುಚ ॥೧೯॥ ವಿಷ್ಣೋಪುತ್ರತ್ವಮಾಗಚ್ಛಕೃತ್ವಾತ್ಮಾನಂಚತುರ್ವಿಧಂ ।
ತತ್ರತ್ವಂಮಾನುಷೋಭೂತ್ವಾಪ್ರವೃದ್ಧಂಲೋಕಕಂಟಕಮ್ ॥೨೦॥ ಅವಧ್ಯಂದೈವತೈರ್ವಿಷ್ಣೋಸಮರೇಜಹಿರಾವಣಂ । ಸ
ಹಿದೇವಾಂಶ್ಚಗಂಧರ್ವಾನ್ಸಿದ್ಧಾಂಶ್ಚಮುನಿಸತ್ತಮಾನ್ ॥ ರಾಕ್ಷಸೋರಾವಣೋಮೂರ್ಖೋವೀರ್ಯೋತ್ಸೇಕೇನಬಾಧತೇ । ಋ
ಷಯಶ್ಚತತಸ್ತೇನಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಸ್ತಥಾ ॥೨೨॥ ಕ್ರೀಡಂತೋನಂದನವನೇರೌದ್ರೇಣಕಿಲಹಿಂಸಿತಾಃ । ವಧಾರ್ಥಂವಯಮಾ
ಯಾತಾಸ್ತಸ್ಯವೈಮುನಿಭಿಸ್ಸಹ ॥೨೩॥ ಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಾಶ್ಚತತಸ್ತ್ವಾಂಶರಣಂಗತಾಃ । ತ್ವಂಗತಿಃಪರಮೋದೇವಸ
ರ್ವೇಷಾಂನಃಪರಂತಪ ॥೨೪॥ ವಧಾಯದೇವಶತ್ರೂಣಾಂನೃಣಾಂಲೋಕೇಮನಃಕುರು । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುದೇವೇಶೋವಿಷ್ಣು
ಸ್ತ್ರಿದಶಪುಂಗವಃ ॥೨೫॥ ಪಿತಾಮಹಪುರೋಗಾಂಸ್ತಾನ್ಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಃ । ಅಬ್ರವೀತ್ತ್ರಿದಶಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಮೇ
ತಾನ್ಧರ್ಮಸಂಹಿತಾನ್ ॥೨೬॥ ಭಯಂತ್ಯಜತಭದ್ರಂವೋಹಿತಾರ್ಥಂಯುಧಿರಾವಣಂ । ಸಪುತ್ರಪೌತ್ರಂಸಾಮಾತ್ಯಂಸಮಿ
ತ್ರಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವಮ್ ॥ ಹತ್ವಾಕ್ರೂರಂದುರಾತ್ಮಾನಂದೇವರ್ಷೀಣಾಂಭಯಾವಹಂ । ದಶವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿದಶವರ್ಷಶತಾನಿ
ಚ । ವತ್ಸ್ಯಾಮಿಮಾನುಷೇಲೋಕೇಪಾಲಯನ್ಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಂ । ಏವಂದತ್ವಾವರಂದೇವೋದೇವಾನಾಂವಿಷ್ಣುರಾತ್ಮವಾನ್ ॥೨೯
ಮಾನುಷೇಚಿಂತಯಾಮಾಸಜನ್ಮಭೂಮಿಮಥಾತ್ಮನಃ । ತತಃಪದ್ಮಪಲಾಶಾಕ್ಷಃಕೃತ್ವಾತ್ಮಾನಂಚತುರ್ವಿಧಮ್ ॥೩೦॥ ಪಿತ
ರಂರೋಚಯಾಮಾಸತದಾದಶರಥಂನೃಪಂ । ತತೋದೇವಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸರುದ್ರಾಸ್ಸಾಪ್ಸರೋಗಣಾಃ ॥೩೧॥ ಸ್ತುತಿಭಿರ್ದಿವ್ಯ

ರೂಪಾಭಿಸ್ತುಷ್ಟುವುರ್ಮಧುಸೂದನಮ್ ॥ ೩೨ ॥ ತಮುದ್ಧತಂ ರಾವಣಮುಗ್ರತೇಜಸಂ ಪ್ರವೃದ್ಧದರ್ಪಂ ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರದ್ವಿ
ಷಮ್। ವಿರಾವಣಂ ಸಾಧುತಪಸ್ವಿಕಂಟಕಂ ತಪಸ್ವಿನಾಮುದ್ಧರ ತಂ ಭಯಾವಹಮ್ ॥೩೩॥ ತಮೇವ ಹತ್ವಾ ಸಬಲಂ ಸಬಾಂಧವಂ
ವಿರಾವಣಂ ರಾವಣಮುಗ್ರಪೌರುಷಮ್। ಸ್ವರ್ಲೋಕಮಾಗಚ್ಛ ಗತಜ್ವರಶ್ಚಿರಂ ಸುರೇಂದ್ರಗುಪ್ತಂ ಗತದೋಷಕಲ್ಮಷಮ್ ॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ — ಪಂಚದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋ ನಾರಾಯಣೋ ದೇವೋ ನಿಯುಕ್ತಸ್ಸುರಸತ್ತಮೈಃ। ಜಾನನ್ನಪಿ ಸುರಾನೇವಂ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಉ
ಪಾಯಃ ಕೋ ವಧೇ ತಸ್ಯ ರಾವಣಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ। ಯಮಹಂ ತಂ ಸಮಾಸ್ಥಾಯ ನಿಹನ್ಯಾಮೃಷಿಕಂಟಕಮ್ ॥೨॥ ಏವಮುಕ್ತಾ
ಸ್ಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇ ಪ್ರತ್ಯೂಚುರ್ವಿಷ್ಣುಮವ್ಯಯಮ್। ಮಾನುಷೀಂ ತನುಮಾಸ್ಥಾಯ ರಾವಣಂ ಜಹಿ ಸಂಯುಗೇ ॥೩॥ ಸ ಹಿ ತೇಪೇ ತ
ಪಸ್ತೀವ್ರಂ ದೀರ್ಘಕಾಲಮರಿಂದಮ। ಯೇನ ತುಷ್ಟೋಽಭವದ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಲೋಕಕೃಲ್ಲೋಕಪೂಜಿತಃ ॥೪॥ ಸಂತುಷ್ಟಃ ಪ್ರದದೌ
ತಸ್ಮೈ ರಾಕ್ಷಸಾಯ ವರಂ ಪ್ರಭುಃ। ನಾನಾವಿಧೇಭ್ಯೋ ಭೂತೇಭ್ಯೋ ಭಯಂ ನಾನ್ಯತ್ರ ಮಾನುಷಾತ್ ॥೫॥ ಅವಜ್ಞಾತಾಃ ಪು
ರಾ ತೇನ ವರದಾನೇ ಹಿ ಮಾನವಾಃ। ಏವಂ ಪಿತಾಮಹಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ವರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸ ದರ್ಪಿತಃ ॥೬॥ ಉತ್ಸಾದಯತಿ ಲೋಕಾಂಸ್ತ್ರೀನ್
ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚಾಪ್ಯಪಕರ್ಷತಿ। ತಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಯ ವಧೋ ದೃಷ್ಟೋ ಮಾನುಷೇಭ್ಯಃ ಪರಂತಪ ॥ ಇತ್ಯೇತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುರಾಣಾಂ
ವಿಷ್ಣುರಾತ್ಮವಾನ್। ಪಿತರಂ ರೋಚಯಾಮಾಸ ತದಾ ದಶರಥಂ ನೃಪಮ್ ॥೮॥ ಸ ಕೃತ್ವಾ ನಿಶ್ಚಯಂ ವಿಷ್ಣುರಾಮಂತ್ರ್ಯ ಚ ಪಿ
ತಾಮಹಮ್। ಅಂತರ್ಧಾನಂ ಗತೋ ದೇವೈಃ ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ ॥೯॥ ಸ ಚಾಪ್ಯಪ್ರತಿಮೋ ನೃಪತಿಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಕಾಲೇ ಮ
ಹಾದ್ಯುತಿಃ। ಅಯಜತ್ಪುತ್ರಿಯಾಮಿಷ್ಟಿಂ ಪುತ್ರೇಪ್ಸುರರಿಸೂದನಃ ॥೧೦॥ ತತೋ ವೈ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪಾವಕಾದತುಲಪ್ರಭಮ್।
ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಂ ಮಹದ್ಭೂತಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ಮಹಾಬಲಮ್ ॥ ಕೃಷ್ಣರಕ್ತಾಂಬರಧರಂ ರಕ್ತಾಸ್ಯಂ ದುಂದುಭಿಸ್ವನಮ್। ಸ್ನಿ
ಗ್ಧಹರ್ಯಕ್ಷತನುಜಶ್ಮಶ್ರುಪ್ರವರಮೂರ್ಧಜಮ್ ॥ ಶುಭಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಂ ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್। ಶೈಲಶೃಂಗಸಮುತ್ಸೇ
ಧಂ ದೃಪ್ತಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರಮಮ್ ॥೧೩॥ ದಿವಾಕರಸಮಾಕಾರಂ ದೀಪ್ತಾನಲಶಿಖೋಪಮಮ್। ತಪ್ತಜಾಂಬೂನದಮಯೀಂ ರಾ
ಜತಾಂತಪರಿಚ್ಛದಾಮ್ ॥೧೪॥ ದಿವ್ಯಪಾಯಸಸಂಪೂರ್ಣಾಂ ಪಾತ್ರೀಂ ಪತ್ನೀಮಿವ ಪ್ರಿಯಾಮ್। ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ವಿಪುಲಾಂ ದೋ
ರ್ಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಯಂ ಮಾಯಾಮಯೀಮಿವ ॥ ಸಮವೇಕ್ಷ್ಯಾಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಮಿದಂ ದಶರಥಂ ನೃಪಮ್। ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ನರಂ ವಿದ್ಧಿ
ಮಾಮಿಹಾಭ್ಯಾಗತಂ ನೃಪ ॥೧೬॥ ತತಃ ಪರಂ ತದಾ ರಾಜಾ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ। ಭಗವನ್ ಸ್ವಾಗತಂ ತೇಸ್ತು ಕಿಮಹಂ
ಕರವಾಣಿ ತೇ ॥ ಅಥೋ ಪುನರಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯೋ ನರೋಽಬ್ರವೀತ್। ರಾಜನ್ನರ್ಚಯತಾ ದೇವಾನದ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಮಿದಂ ತ್ವ
ಯಾ ॥ ಇದಂ ತು ನೃಪಶಾರ್ದೂಲ ಪಾಯಸಂ ದೇವನಿರ್ಮಿತಮ್। ಪ್ರಜಾಕರಂ ಗೃಹಾಣ ತ್ವಂ ಧನ್ಯಮಾರೋಗ್ಯವರ್ಧನಮ್ ॥ ಭಾರ್ಯಾ
ಣಾಮನುರೂಪಾಣಾಮಶ್ನೀತೇತಿ ಪ್ರಯಚ್ಛ ವೈ। ತಾಸು ತ್ವಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇ ಪುತ್ರಾನ್ ಯದರ್ಥಂ ಯಜಸೇ ನೃಪ ॥೨೦॥ ತಥೇತಿ ನೃ
ಪತಿಃ ಪ್ರೀತಶ್ಶಿರಸಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ತಾಮ್। ಪಾತ್ರೀಂ ದಿವ್ಯಾನ್ನಸಂಪೂರ್ಣಾಂ ದೇವದತ್ತಾಂ ಹಿರಣ್ಮಯೀಮ್ ॥೨೧॥ ಅಭಿವಾದ್ಯ ಚ ತ
ದ್ಭೂತಮದ್ಭುತಂ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಮ್। ಮುದಾ ಪರಮಯಾ ಯುಕ್ತಶ್ಚಕಾರಾಭಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥೨೨॥ ತತೋ ದಶರಥಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ
ಪಾಯಸಂ ದೇವನಿರ್ಮಿತಮ್। ಬಭೂವ ಪರಮಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಿತ್ತಮಿವಾಧನಃ ॥೨೩॥ ತತಸ್ತದದ್ಭುತಪ್ರಖ್ಯಂ ಭೂತಂ ಪರ
ಮಭಾಸ್ವರಮ್। ಸಂವರ್ತಯಿತ್ವಾ ತತ್ಕರ್ಮ ತತ್ರೈವಾಂತರಧೀಯತ ॥೨೪॥ ಹರ್ಷರಶ್ಮಿಭಿರುದ್ಯೋತಂ ತಸ್ಯಾಂತಃಪುರಮಾ
ಬಭೌ। ಶಾರದಸ್ಯಾಭಿರಾಮಸ್ಯ ಚಂದ್ರಸ್ಯೇವ ನಭೋಂಽಶುಭಿಃ ॥೨೫॥ ಸೋಂತಃಪುರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯೈವ ಕೌಸಲ್ಯಾಮಿದಮ
ಬ್ರವೀತ್। ಪಾಯಸಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ಪುತ್ರೀಯಂ ತ್ವಿದಮಾತ್ಮನಃ ॥೨೬॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಯೈ ನರಪತಿಃ ಪಾಯಸಾರ್ಧಂ ದ
ದೌ ತದಾ। ಅರ್ಧಾದರ್ಧಂ ದದೌ ಚಾಪಿ ಸುಮಿತ್ರಾಯೈ ನರಾಧಿಪಃ ॥೨೭॥ ಕೈಕೇಯ್ಯೈ ಚಾವಶಿಷ್ಟಾರ್ಧಂ ದದೌ ಪುತ್ರಾ
ರ್ಥಕಾರಣಾತ್। ಪ್ರದದೌ ಚಾವಶಿಷ್ಟಾರ್ಧಂ ಪಾಯಸಸ್ಯಾಮೃತೋಪಮಮ್ ॥೨೮॥ ಅನುಚಿಂತ್ಯ ಸುಮಿತ್ರಾಯೈ ಪುನ
ರೇವ ಮಹೀಪತಿಃ। ಏವಂ ತಾಸಾಂ ದದೌ ರಾಜಾ ಭಾರ್ಯಾಣಾಂ ಪಾಯಸಂ ಪೃಥಕ್ ॥೨೯॥ ತಾಸ್ತ್ವೇತತ್ಪಾಯಸಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನ
ರೇಂದ್ರಸ್ಯೋತ್ತಮಾಸ್ತ್ರಿಯಃ। ಸಮ್ಮಾನಂ ಮೇನಿರೇ ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಹರ್ಷೋದಿತಚೇತಸಃ ॥೩೦॥ ತತಸ್ತು ತಾಃ ಪ್ರಾಶ್ಯ ತದುತ್ತ
ಮಸ್ತ್ರಿಯೋ ಮಹೀಪತೇಃ ಪಾಯಸಮುತ್ತಮಂ ಪೃಥಕ್। ಹುತಾಶನಾದಿತ್ಯಸಮಾನತೇಜಸಶ್ಚಿರೇಣ ಗರ್ಭಾನ್ ಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ ತ
ದಾ ॥೩೧॥ ತತಸ್ತು ರಾಜಾ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತಾಸ್ಸ್ತ್ರಿಯಃ ಪ್ರರೂಢಗರ್ಭಾಃ ಪ್ರತಿಲಬ್ಧಮಾನಸಃ। ಬಭೂವ ಹೃಷ್ಟಸ್ತ್ರಿದಿ
ವೇ ಯಥಾ ಹರಿಸ್ಸುರೇಂದ್ರಸಿದ್ಧರ್ಷಿಗಣಾಭಿಪೂಜಿತಃ ॥ ... ... ॥ ೩೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ — ಷೋಡಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪುತ್ರತ್ವಂ ತು ಗತೇ ವಿಷ್ಣೌ ರಾಜ್ಞಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ। ಉವಾಚ ದೇವತಾಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭಗವಾನಿದಮ್ ॥೧॥
ಸತ್ಯಸಂಧಸ್ಯ ವೀರಸ್ಯ ಸರ್ವೇಷಾಂ ನೋ ಹಿತೈಷಿಣಃ। ವಿಷ್ಣೋಸ್ಸಹಾಯಾನ್ ಬಲಿನಸ್ಸೃಜಧ್ವಂ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ ॥೨॥ ಮಾ

ಯಾವಿದಶ್ಚ ಶೂರಾಂಶ್ಚ ವಾಯುವೇಗಸಮಾನ್ ಜವೇ। ನಯಜ್ಞಾನ್ ಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನಾನ್ ವಿಷ್ಣುತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾನ್ ॥೩॥ ಅಸಂ
ಹಾರ್ಯಾನುಪಾಯಜ್ಞಾನ್ ಸಿಂಹಸಂಹನನಾನ್ವಿತಾನ್ । ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಗುಣಸಂಪನ್ನಾನಮೃತಪ್ರಾಶನಾನಿವ ॥೪॥ ಅಪ್ಸರಸ್ಸು
ಚ ಮುಖ್ಯಾಸು ಗಂಧರ್ವೀಣಾಂ ತನೂಷು ಚ। ಯಕ್ಷಪನ್ನಗಕನ್ಯಾಸು ಋಕ್ಷೀವಿದ್ಯಾಧರೀಷು ಚ ॥೫॥ ಕಿನ್ನರೀಣಾಂ ಚ ಗಾ
ತ್ರೇಷು ವಾನರೀಣಾಂ ತನೂಷು ಚ । ಸೃಜಧ್ವಂ ಹರಿರೂಪೇಣ ಪುತ್ರಾಂಸ್ತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾನ್ ॥ ೬ ॥ ಪೂರ್ವಮೇವ ಮಯಾ
ಸೃಷ್ಟೋ ಜಾಂಬವಾನೃಕ್ಷಪುಂಗವಃ । ಜೃಂಭಮಾಣಸ್ಯ ಸಹಸಾ ಮಮ ವಕ್ತ್ರಾದಜಾಯತ ॥೭॥ ತೇ ತಥೋಕ್ತಾ ಭಗವತಾ ತ
ತ್ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಯ ಶಾಸನಂ । ಜನಯಾಮಾಸುರೇವಂ ತೇ ಪುತ್ರಾನ್ವಾನರರೂಪಿಣಃ ॥ ೮ ॥ ಋಷಯಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ಸಿದ್ಧವಿ
ದ್ಯಾಧರೋರಗಾಃ । ಚಾರಣಾಶ್ಚ ಸುತಾನ್ ವೀರಾನ್ ಸಸೃಜುರ್ವನಚಾರಿಣಃ ॥ ೯ ॥ ವಾನರೇಂದ್ರಂ ಮಹೇಂದ್ರಾಭಮಿಂದ್ರೋ
ವಾಲಿನಮೂರ್ಜಿತಂ । ಸುಗ್ರೀವಂ ಜನಯಾಮಾಸ ತಪನಸ್ತಪತಾಂ ವರಃ ॥೧೦॥ ಬೃಹಸ್ಪತಿಸ್ತ್ವಜನಯತ್ತಾರಂ ನಾಮ ಮ
ಹಾಹರಿಂ। ಸರ್ವವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂ ಬುದ್ಧಿಮಂತಮನುತ್ತಮಮ್ ॥೧೧॥ ಧನದಸ್ಯ ಸುತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಾನರೋ ಗಂಧಮಾ
ದನಃ । ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾತ್ವಜನಯನ್ನಲಂ ನಾಮ ಮಹಾಹರಿಮ್ ॥೧೨॥ ಪಾವಕಸ್ಯ ಸುತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ನೀಲೋಗ್ನಿಸದೃಶಪ್ರಭಃ।
ತೇಜಸಾ ಯಶಸಾ ವೀರ್ಯಾದತ್ಯರಿಚ್ಯತ ವಾನರಾನ್ ॥೧೩॥ ರೂಪದ್ರವಿಣಸಂಪನ್ನಾವಶ್ವಿನೌ ರೂಪಸಂಮತೌ । ಮೈಂದಂ
ಚ ದ್ವಿವಿದಂ ಚೈವ ಜನಯಾಮಾಸತುಸ್ಸ್ವಯಮ್ ॥ ೧೪ ॥ ವರುಣೋ ಜನಯಾಮಾಸ ಸುಷೇಣಂ ವಾನರರ್ಷಭಂ । ಶರಭಂ ಜನ
ಯಾಮಾಸ ಪರ್ಜನ್ಯಸ್ತು ಮಹಾಬಲಮ್ ॥೧೫॥ ಮಾರುತಸ್ಯಾತ್ಮಜಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹನೂಮಾನ್ನಾಮ ವಾನರಃ । ವಜ್ರಸಂಹ
ನನೋಪೇತೋ ವೈನತೇಯಸಮೋ ಜವೇ ॥ ೧೬ ॥ ಸರ್ವವಾನರಮುಖ್ಯೇಷು ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಬಲವಾನಪಿ । ತೇ ಸೃಷ್ಟಾ ಬಹುಸಾಹ
ಸ್ರಾ ದಶಗ್ರೀವವಧೇ ರತಾಃ ॥೧೭॥ ಅಪ್ರಮೇಯಬಲಾ ವೀರಾ ವಿಕ್ರಾಂತಾಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ । ತೇ ಗಜಾಚಲಸಂಕಾಶಾ ವಪು
ಷ್ಮಂತೋ ಮಹಾಬಲಾಃ ॥೧೮॥ ಋಕ್ಷವಾನರಗೋಪುಚ್ಛಾಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಾಭಿಜಜ್ಞಿರೇ। ಯಸ್ಯ ದೇವಸ್ಯ ಯದ್ರೂಪಂ ವೇಷೋ
ಯಶ್ಚ ಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೧೯॥ ಅಜಾಯತ ಸಮಸ್ತೇನ ತಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಸುತಃ ಪೃಥಕ್ । ಗೋಲಾಂಗೂಲೀಷು ಚೋತ್ಪನ್ನಾಃ ಕೇಚಿತ್ಸ
ಮ್ಮತವಿಕ್ರಮಾಃ ॥ ೨೦ ॥ ಋಕ್ಷೀಷು ಚ ತಥಾ ಜಾತಾ ವಾನರಾಃ ಕಿನ್ನರೀಷು ಚ। ದೇವಾ ಮಹರ್ಷಿಗಂಧರ್ವಾಸ್ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಾ ಯ
ಕ್ಷಾ ಯಶಸ್ವಿನಃ ॥೨೧॥ ನಾಗಾಃ ಕಿಂಪುರುಷಾಶ್ಚೈವ ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯಾಧರೋರಗಾಃ । ಬಹವೋ ಜನಯಾಮಾಸುರ್ಹೃಷ್ಟಾಸ್ತತ್ರ
ಸಹಸ್ರಶಃ ॥೨೨॥ ವಾನರಾನ್ ಸುಮಹಾಕಾಯಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ವೈ ವನಚಾರಿಣಃ । ಅಪ್ಸರಸ್ಸು ಚ ಮುಖ್ಯಾಸು ತಥಾ ವಿದ್ಯಾಧ
ರೀಷು ಚ ॥ ೨೩ ॥ ನಾಗಕನ್ಯಾಸು ಚ ತಥಾ ಗಂಧರ್ವೀಣಾಂ ತನೂಷು ಚ । ಕಾಮರೂಪಬಲೋಪೇತಾ ಯಥಾಕಾಮಂ ವಿಚಾರಿ
ಣಃ ॥೨೪॥ ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂಲಸದೃಶಾ ದರ್ಪೇಣ ಚ ಬಲೇನ ಚ । ಶಿಲಾಪ್ರಹರಣಾಸ್ಸರ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಪಾದಪಯೋಧಿನಃ ॥೨೫॥ ನಖ
ದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧಾಸ್ಸರ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಕೋವಿದಾಃ। ವಿಚಾಲಯೇಯುಶ್ಶೈಲೇಂದ್ರಾನ್ ಭೇದಯೇಯುಸ್ಸ್ಥಿರಾನ್ ದ್ರುಮಾನ್ ॥
ಕ್ಷೋಭಯೇಯುಶ್ಚ ವೇಗೇನ ಸಮುದ್ರಂ ಸರಿತಾಂ ಪತಿಂ। ದಾರಯೇಯುಃ ಕ್ಷಿತಿಂ ಪದ್ಭ್ಯಾಮಾಪ್ಲವೇಯುರ್ಮಹಾರ್ಣವಮ್ ॥೨೭
ನಭಸ್ಥಲಂ ವಿಶೇಯುಶ್ಚ ಗೃಹ್ಣೀಯುರಪಿ ತೋಯದಾನ್। ಗೃಹ್ಣೀಯುರಪಿ ಮಾತಂಗಾನ್ ಮತ್ತಾನ್ ಪ್ರವ್ರಜತೋ ವನೇ ॥೨೮
ನರ್ದಮಾನಾಶ್ಚ ನಾದೇನ ಪಾತಯೇಯುರ್ವಿಹಂಗಮಾನ್ । ಈದೃಶಾನಾಂ ಪ್ರಸೂತಾನಿ ಹರೀಣಾಂ ಕಾಮರೂಪಿಣಾಮ್ ॥೨೯॥
ಶತಂ ಶತಸಹಸ್ರಾಣಿ ಯೂಥಪಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ತೇ ಪ್ರಧಾನೇಷು ಯೂಥೇಷು ಹರೀಣಾಂ ಹರಿಯೂಥಪಾಃ ॥ ೩೦ ॥ ಬ
ಭೂವುರ್ಯೂಥಪಶ್ರೇಷ್ಠಾ ವೀರಾಂಶ್ಚಾಜನಯನ್ ಹರೀನ್। ಅನ್ಯೇ ಋಕ್ಷವತಃ ಪ್ರಸ್ಥಾನುಪತಸ್ಥುಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ ॥೩೧॥ ಅನ್ಯೇ
ನಾನಾವಿಧಾನ್ ಶೈಲಾನ್ ಭೇಜಿರೇ ಕಾನನಾನಿ ಚ । ಸೂರ್ಯಪುತ್ರಂ ಚ ಸುಗ್ರೀವಂ ಶಕ್ರಪುತ್ರಂ ಚ ವಾಲಿನಮ್ ॥ ೩೨ ॥ ಭ್ರಾತರಾ
ವುಪತಸ್ಥಸ್ತೇ ಸರ್ವ ಏವ ಹರೀಶ್ವರಾಃ । ನಲಂ ನೀಲಂ ಹನೂಮಂತಮನ್ಯಾಂಶ್ಚ ಹರಿಯೂಥಪಾನ್ ॥ ೩೩ ॥ ತೇ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಬಲ
ಸಂಪನ್ನಾಸ್ಸರ್ವೇ ಯುದ್ಧವಿಶಾರದಾಃ । ವಿಚರಂತೋರ್ದಯನ್ ದರ್ಪಾತ್ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರಮಹೋರಗಾನ್ ॥ ೩೪ ॥ ತಾಂಶ್ಚ ಸ
ರ್ವಾನ್ ಮಹಾಬಾಹುರ್ವಾಲೀ ವಿಪುಲವಿಕ್ರಮಃ। ಜುಗೋಪ ಭುಜವೀರ್ಯೇಣ ಋಕ್ಷಗೋಪುಚ್ಛವಾನರಾನ್ ॥೩೫॥ ತೈರಿಯಂ
ಪೃಥಿವೀ ಶೂರೈಸ್ಸಪರ್ವತವನಾರ್ಣವಾ । ಕೀರ್ಣಾ ವಿವಿಧಸಂಸ್ಥಾನೈರ್ನಾನಾವ್ಯಂಜನಲಕ್ಷಣೈಃ ॥೩೬॥ ತೈರ್ಮೇಘಬೃಂದಾ
ಚಲಕೂಟಕಲ್ಪೈರ್ಮಹಾಬಲೈರ್ವಾನರಯೂಥಪಾಲೈಃ । ಬಭೂವ ಭೂರ್ಭೀಮಶರೀರರೂಪೈಸ್ಸಮಾವೃತಾ ರಾಮ
ಸಹಾಯಹೇತೋಃ ॥೩೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ನಿವೃತ್ತೇ ತು ಕ್ರತೌ ತಸ್ಮಿನ್ ಹಯಮೇಧೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಸುರಾ ಭಾಗಾನ್ ಪ್ರತಿಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಮ್ ॥೧
ಸಮಾಪ್ತದೀಕ್ಷಾನಿಯಮಃ ಪತ್ನೀಗಣಸಮನ್ವಿತಃ । ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುರೀಂ ರಾಜಾ ಸಭೃತ್ಯಬಲವಾಹನಃ ॥೨॥ ಯಥಾರ್ಹಂ
ಪೂಜಿತಾಸ್ತೇನ ರಾಜ್ಞಾ ವೈ ಪೃಥಿವೀಶ್ವರಾಃ। ಮುದಿತಾಃ ಪ್ರಯಯುರ್ದೇಶಾನ್ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಮುನಿಪುಂಗವಮ್ ॥೩॥ ಶ್ರೀಮತಾಂ
ಗಚ್ಛತಾಂ ತೇಷಾಂ ಸ್ವಪುರಾಣಿ ಪುರಾತ್ತತಃ । ಬಲಾನಿ ರಾಜ್ಞಾಂ ಶುಭ್ರಾಣಿ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾನಿ ಚಕಾಶಿರೇ ॥೪॥ ಗತೇಷು ಪೃಥಿವೀಶೇಷು

ರಾಜಾದಶರಥಸ್ತದಾ । ಪ್ರವಿವೇಶಪುರೀಂಶ್ರೀಮಾನ್ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾನ್ ॥೫॥ ಶಾಂತಯಾಪ್ರಯಯೌಸಾರ್ಧ
ಮೃಶ್ಯಶೃಂಗಸ್ಸುಪೂಜಿತಃ । ಅನ್ವೀಯಮಾನೋರಾಜ್ಞಾಥಸಾನುಯಾತ್ರೇಣಧೀಮತಾ ॥೬॥ ಏವಂವಿಸೃಜ್ಯತಾನ್ಸರ್ವಾನ್
ರಾಜಾಸಂಪೂರ್ಣಮಾನಸಃ । ಉವಾಸಸುಖಿತಸ್ತತ್ರಪುತ್ರೋತ್ಪತ್ತಿಂವಿಚಿಂತಯನ್ ॥ ... ... ॥೭॥

ಶ್ರೀರಾಮ ಪರಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತೇ ರವತಾರಘಟ್ಟಃ

ತತೋಯಜ್ಞೇಸಮಾಪ್ತೇತುಋತೂನಾಂಷಟ್ಸಮತ್ಯಯುಃ । ತತಶ್ಚದ್ವಾದಶೇಮಾಸೇಚೈತ್ರೇನಾವಮಿಕೇತಿಥೌ ॥೮॥ ನ
ಕ್ಷತ್ರೇಽದಿತಿದೈವತ್ಯೇಸ್ವೋಚ್ಚಸಂಸ್ಥೇಷುಪಂಚಸು । ಗ್ರಹೇಷುಕರ್ಕಟೇಲಗ್ನೇವಾಕ್ಪತಾವಿಂದುನಾಸಹ ॥೯॥ ಪ್ರೋದ್ಯಮಾನೇಜ
ಗನ್ನಾಥಂಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಂ।ಕೌಸಲ್ಯಾಜನಯದ್ರಾಮಂದಿವ್ಯಲಕ್ಷಣಸಂಯುತಮ್ ॥೧೦॥ ವಿಷ್ಣೋರರ್ಧಂಮಹಾ
ಭಾಗಂಪುತ್ರಮೈಕ್ಷ್ವಾಕವರ್ಧನಂ । ಕೌಸಲ್ಯಾಶುಶುಭೇತೇನಪುತ್ರೇಣಾಮಿತತೇಜಸಾ ॥೧೧॥ ಯಥಾವರೇಣದೇವಾನಾಮ
ದಿತಿರ್ವಜ್ರಪಾಣಿನಾ । ಭರತೋನಾಮಕೈಕೇಯ್ಯಾಂಜಜ್ಞೇಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೧೨॥ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಷ್ಣೋಶ್ಚತುರ್ಭಾಗಸ
ರ್ವೈಸಮುದಿತೋಗುಣೈಃ । ಅಥಲಕ್ಷ್ಮಣಶತ್ರುಘ್ನೌಸುಮಿತ್ರಾಜನಯತ್ಸುತೌ ॥೧೩॥ ವೀರೌಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಕುಶಲೌ
ವಿಷ್ಣೋರರ್ಧಸಮನ್ವಿತೌ । ಪುಷ್ಯೇಜಾತಸ್ತುಭರತೋಮೀನಲಗ್ನೇಪ್ರಸನ್ನಧೀಃ ॥೧೪॥ ಸಾರ್ಪೇಜಾತೌತುಸೌಮಿತ್ರೀ
ಕುಳೀರೇಭ್ಯುದಿತೇರವೌ । ರಾಜ್ಞಃಪುತ್ರಾಮಹಾತ್ಮಾನಶ್ಚತ್ವಾರೋಜಜ್ಞಿರೇಪೃಥಕ್ ॥೧೫॥ ಗುಣವಂತೋನುರೂಪಾ
ಶ್ಚರುಚ್ಯಾಪ್ರೋಷ್ಠಪದೋಪಮಾಃ । ಜಗುಃಕಳಂಚಗಂಧರ್ವಾನನೃತುಶ್ಚಾಪ್ಸರೋಗಣಾಃ ॥೧೬॥ ದೇವದುಂದುಭಯೋನೇ
ದುಃಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಶ್ಚಖಾಚ್ಚ್ಯುತಾ । ಉತ್ಸವಶ್ಚಮಹಾನಾಸೀದಯೋಧ್ಯಾಯಾಂಜನಾಕುಲಃ ॥೧೭॥ ರಥ್ಯಾಶ್ಚಜನಸಂ
ಬಾಧಾನಟನರ್ತಕಸಂಕುಲಾಃ । ಗಾಯಕೈಶ್ಚವಿರಾವಿಣ್ಯೋವಾದಕೈಶ್ಚತಥಾಪರೈಃ ॥೧೮॥ ಪ್ರದೇಯಾಂಶ್ಚದದೌರಾಜಾ
ಸೂತಮಾಗಧವಂದಿನಾಂ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋದದೌವಿತ್ತಂಗೋಧನಾನಿಸಹಸ್ರಶಃ ॥೧೯॥ ಅತೀತ್ಯೈಕಾದಶಾಹಂತುನಾ
ಮಕರ್ಮತಥಾಕರೋತ್ । ಜ್ಯೇಷ್ಠಂರಾಮಂಮಹಾತ್ಮಾನಂಭರತಂಕೈಕಯೀಸುತಮ್ ॥೨೦॥ ಸೌಮಿತ್ರಿಂಲಕ್ಷ್ಮಣಮಿತಿಶ
ತ್ರುಘ್ನಮಪರಂತಥಾ।ವಸಿಷ್ಠಃಪರಮಪ್ರೀತೋನಾಮಾನಿಕೃತವಾಂಸ್ತದಾ ॥೨೧॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಭೋಜಯಾಮಾಸಪೌ
ರಾನ್ಜಾನಪದಾನಪಿ। ಪ್ರದದೌಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಶ್ಚರತ್ನೌಘಮಮಿತಂಬಹು ॥೨೨॥ ತೇಷಾಂಜನ್ಮಕ್ರಿಯಾದೀನಿಸರ್ವಕರ್ಮಾ
ಣ್ಯಕಾರಯತ್ । ತೇಷಾಂಕೇತುರಿವಜ್ಯೇಷ್ಠೋರಾಮೋರತಿಕರಃಪಿತುಃ ॥೨೩॥ ಬಭೂವಭೂಯೋಭೂತಾನಾಂಸ್ವಯಂಭೂ
ರಿವಸಂಮತಃ। ಸರ್ವೇವೇದವಿದಶ್ಶೂರಾಸ್ಸರ್ವಲೋಕಹಿತೇರತಾಃ ॥೨೪॥ಸರ್ವೇಜ್ಞಾನೋಪಸಂಪನ್ನಾಸ್ಸರ್ವೇಸಮುದಿತಾಗುಣೈಃ।
ತೇಷಾಮಪಿಮಹಾತೇಜಾರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೨೫॥ ಇಷ್ಟಸ್ಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯಶಶಾಂಕಇವನಿರ್ಮಲಃ । ಗಜಸ್ಕಂಧೇ
ಶ್ವಪೃಷ್ಠೇಚರಥಚರ್ಯಾಸುಸಂಮತಃ ॥೨೬॥ ಧನುರ್ವೇದೇಚನಿರತಃಪಿತೃಶುಶ್ರೂಷಣೇರತಃ । ಬಾಲ್ಯಾತ್ಪ್ರಭೃತಿಸುಸ್ನಿಗ್ಧೋ
ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಃ ॥೨೭॥ ರಾಮಸ್ಯಲೋಕರಾಮಸ್ಯಭ್ರಾತುರ್ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯನಿತ್ಯಶಃ। ಸರ್ವಪ್ರಿಯಕರಸ್ತಸ್ಯರಾಮ
ಸ್ಯಾಪಿಶರೀರತಃ ॥೨೮॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಲಕ್ಷ್ಮಿಸಂಪನ್ನೋಬಹಿಃಪ್ರಾಣಇವಾಪರಃ। ನಚತೇನವಿನಾನಿದ್ರಾಂಲಭತೇಪುರುಷೋ
ತ್ತಮಃ ॥೨೯॥ ಮೃಷ್ಟಮನ್ನಮುಪಾನೀತಮಶ್ನಾತಿನಚತಂವಿನಾ । ಯದಾಹಿಹಯಮಾರೂಢೋಮೃಗಯಾಂಯಾತಿರಾ
ಘವಃ ॥೩೦॥ ತದೈನಂಪೃಷ್ಠತೋಽನ್ವೇತಿಸಧನುಃಪರಿಪಾಲಯನ್ । ಭರತಸ್ಯಾಪಿಶತ್ರುಘ್ನೋಲಕ್ಷ್ಮಣಾವರಜೋಹಿಸಃ ।
ಪ್ರಾಣೈಃಪ್ರಿಯತರೋನಿತ್ಯಂತಸ್ಯಚಾಸೀತ್ತಥಾಪ್ರಿಯಃ । ಸಚತುರ್ಭಿರ್ಮಹಾಭಾಗೈಃಪುತ್ರೈರ್ದಶರಥಃಪ್ರಿಯೈಃ ॥೩೨॥
ಬಭೂವಪರಮಪ್ರೀತೋದೇವೈರಿವಪಿತಾಮಹಃ । ತೇಯದಾಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನಾಸ್ಸರ್ವೇಸಮುದಿತಾಗುಣೈಃ ॥೩೩॥ ಹ್ರೀಮಂ
ತಃಕೀರ್ತಿಮಂತಶ್ಚಸರ್ವಜ್ಞಾದೀರ್ಘದರ್ಶಿನಃ । ತೇಷಾಮೇವಂಪ್ರಭಾವಾನಾಂಸರ್ವೇಷಾಂದೀಪ್ತತೇಜಸಾಮ್ ॥೩೪॥ ಪಿತಾದಶ
ರಥೋಹೃಷ್ಟೋಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಧಿಪೋಯಥಾ। ತೇಚಾಪಿಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರಾವೈದಿಕಾಧ್ಯಯನೇರತಾಃ ॥೩೫॥ ಪಿತೃಶುಶ್ರೂಷಣ
ರತಾಧನುರ್ವೇದೇಚನಿಷ್ಠಿತಾಃ । ಅಥರಾಜಾದಶರಥಸ್ತೇಷಾಂದಾರಕ್ರಿಯಾಂಪ್ರತಿ ॥೩೬॥ ಚಿಂತಯಾಮಾಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸೋ
ಪಾಧ್ಯಾಯಸ್ಸಬಾಂಧವಃ। ತಸ್ಯಚಿಂತಯಮಾನಸ್ಯಮಂತ್ರಿಮಧ್ಯೇಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೩೭॥ ಅಭ್ಯಗಚ್ಛನ್ಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾ
ಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ । ಸರಾಜ್ಞೋದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷೀದ್ವಾರಾಧ್ಯಕ್ಷಾನುವಾಚಹ ॥೩೮॥ ಶೀಘ್ರಮಾಖ್ಯಾತಮಾಂಪ್ರಾ
ಪ್ತಂಕೌಶಿಕಂಗಾಧಿನಸ್ಸುತಂ । ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚನಂತಸ್ಯರಾಜ್ಞೋವೇಶ್ಮಪ್ರದುದ್ರುವುಃ ॥೩೯॥ ಸಂಭ್ರಾಂತಮನ
ಸಸ್ಸರ್ವೇತೇನವಾಕ್ಯೇನಚೋದಿತಾಃ । ತೇಗತ್ವಾರಾಜಭವನಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮೃಷಿಂತದಾ ॥೪೦॥ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾವೇದಯಾಮಾ
ಸುರ್ನೃಪಾಯೈಕ್ಷ್ವಾಕವೇತದಾ । ತೇಷಾಂತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸಪುರೋಧಾಸ್ಸಮಾಹಿತಃ ॥೪೧॥ ಪ್ರತ್ಯುಜ್ಜಗಾಮತಂಹೃ
ಷ್ಟೋಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಿವವಾಸವಃ । ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಜ್ವಲಿತಂದೀಪ್ತ್ಯಾತಾಪಸಂಸಂಶಿತವ್ರತಮ್ ॥೪೨॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನೋರಾ
ಜಾತತೋಽರ್ಘ್ಯಮುಪಾಹಾರಯತ್ । ಸರಾಜ್ಞಃಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾರ್ಘ್ಯಂಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನಕರ್ಮಣಾ ॥೪೩॥ ಕುಶಲಂಚಾವ್ಯ

ಯಂಚೈವಪರ್ಯಪೃಚ್ಛನ್ನರಾಧಿಪಂ | ಪುರೇಕೋಶೇಜನಪದೇಬಾಂಧವೇಷುಸುಹೃತ್ಸುಚ ॥೪೪॥ ಕುಶಲಂಕೌಶಿಕೋರಾಜ್ಞಃಪ
ರ್ಯಪೃಚ್ಛತ್ಸುಧಾರ್ಮಿಕಃ | ಅಪಿತೇಸನ್ನತಾಸ್ಸರ್ವೇಸಾಮಂತಾರಿಪವೋಜಿತಾಃ॥೪೫॥ ದೈವಂಚಮಾನುಷಂಚಾಪಿಕರ್ಮತೇಸಾ
ಧ್ವನುಷ್ಠಿತಂ|ವಸಿಷ್ಠಂಚಸಮಾಗಮ್ಯಕುಶಲಂಮುನಿಪುಂಗವಃ॥೪೬॥ಋಷೀಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನ್ಯಥಾನ್ಯಾಯಂಮಹಾಭಾಗಾ
ನುವಾಚಹ|ತೇಸರ್ವೇಹೃಷ್ಟಮನಸಸ್ತಸ್ಯರಾಜ್ಞೋನಿವೇಶನಮ್ ॥೪೭॥ವಿವಿಶುಃಪೂಜಿತಾಸ್ತತ್ರನಿಷೇದುಶ್ಚಯಥಾರ್ಹತಃ| ಅಥ
ಹೃಷ್ಟಮನಾರಾಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾಮುನಿಂ|ಉವಾಚಪರಮೋದಾರೋಹೃಷ್ಟಸ್ತಮಭಿಪೂಜಯನ್|ಯಥಾಮೃತಸ್ಯ
ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಿರ್ಯಥಾವರ್ಷಮನೂದಕೇ॥೪೯॥ ಯಥಾಸದೃಶದಾರೇಷುಪುತ್ರಜನ್ಮಾಪ್ರಶಸ್ಯತೇ|ಪ್ರಣಷ್ಟಸ್ಯಯಥಾಲಾಭೋ
ಯಥಾಹರ್ಷೋಮಹೋದಯೇ॥೫೦॥ ತಥೈವಾಗಮನಂಮನ್ಯೇಸ್ವಾಗತಂತೇಮಹಾಮುನೇ | ಕಂಚತೇಪರಮಂಕಾಮಂಕರೋ
ಮಿಕಿಮುಹರ್ಷಿತಃ॥ಪಾತ್ರಭೂತೋಸಿಮೇಬ್ರಹ್ಮನ್ದಿಷ್ಟ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತೋಸಿಕೌಶಿಕ|ಅದ್ಯಮೇಸಫಲಂಜನ್ಮಜೀವಿತಂಚಸುಜೀ
ವಿತಮ್ ॥೫೨॥ಪೂರ್ವಂರಾಜರ್ಷಿಶಬ್ದೇನತಪಸಾದ್ಯೋತಿತಪ್ರಭಃ | ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿತ್ವಮನುಪ್ರಾಪ್ತಃಪೂಜ್ಯೋಸಿಬಹುಧಾಮ
ಯಾ ॥೫೩॥ ತದದ್ಭುತಮಿದಂಬ್ರಹ್ಮನ್ಪವಿತ್ರಂಪರಮಂಮಮ | ಶುಭಕ್ಷೇತ್ರಗತಶ್ಚಾಹಂತವಸಂದರ್ಶನಾತ್ಪ್ರಭೋ ॥೫೪॥
ಬ್ರೂಹಿಯತ್ಪ್ರಾರ್ಥಿತಂತುಭ್ಯಂಕಾರ್ಯಮಾಗಮನಂಪ್ರತಿ | ಇಚ್ಛಾಮ್ಯನುಗೃಹೀತೋಹಂತ್ವದರ್ಥಪರಿವೃದ್ಧಯೇ॥೫೫॥
ಕಾರ್ಯಸ್ಯನವಿಮರ್ಶಂಚಗಂತುಮರ್ಹಸಿಕೌಶಿಕ | ಕರ್ತಾಚಾಹಮಶೇಷೇಣದೈವತಂಹಿಭವಾನ್ಮಮ ॥೫೬॥ಮಮಚಾಯಮ
ನುಪ್ರಾಪ್ತೋಮಹಾನಭ್ಯುದಯೋದ್ವಿಜ|ತವಾಗಮನಜಃಕೃತ್ಸ್ನೋಧರ್ಮಶ್ಚಾನುತ್ತಮೋಮಮ ॥೫೭॥ ಇತಿಹೃದಯಸುಖಂ
ನಿಶಮ್ಯವಾಕ್ಯಂಶ್ರುತಿಸುಖಮಾತ್ಮವತಾವಿನೀತಮುಕ್ತಂ |ಪ್ರಥಿತಗುಣಯಶಾಗುಣೈರ್ವಿಶಿಷ್ಟಃಪರಮಋಷಿಃಪರಮಂಜ
ಗಾಮಹರ್ಷಮ್॥೫೮॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಾಜಸಿಂಹಸ್ಯವಾಕ್ಯಮದ್ಭುತವಿಸ್ತರಂ| ಹೃಷ್ಟರೋಮಾಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಭ್ಯಭಾಷತ॥೧॥
ಸದೃಶಂರಾಜಶಾರ್ದೂಲತವೈತದ್ಭುವಿನಾನ್ಯಥಾ | ಮಹಾವಂಶಪ್ರಸೂತಸ್ಯವಸಿಷ್ಠವ್ಯಪದೇಶಿನಃ ॥೨॥ ಯತ್ತುಮೇಹೃದ್ಗ
ತಂವಾಕ್ಯಂತಸ್ಯಕಾರ್ಯಸ್ಯನಿಶ್ಚಯಂ | ಕುರುಷ್ವರಾಜಶಾರ್ದೂಲಭವಸತ್ಯಪ್ರತಿಶ್ರವಾಃ ॥೩॥ ಅಹಂನಿಯಮಮಾತಿಷ್ಠೇಸಿ
ದ್ಧ್ಯರ್ಥಂಪುರುಷರ್ಷಭ|ತಸ್ಯವಿಘ್ನಕರೌದ್ವೌತುರಾಕ್ಷಸೌಕಾಮರೂಪಿಣೌ॥೪॥ವ್ರತೇಮೇಬಹುಶಶ್ಚೀರ್ಣೇಸಮಾಪ್ತ್ಯಾಂ
ರಾಕ್ಷಸಾವಿಮೌ|ಮಾರೀಚಶ್ಚಸುಬಾಹುಶ್ಚವೀರ್ಯವಂತೌಸುಶಿಕ್ಷಿತೌ॥೫॥ತೌಮಾಂಸರುಧಿರೌಘೇಣವೇದೀಂತಾಮಭ್ಯವರ್ಷ
ತಾಂ|ಅವಧೂತೇತಥಾಭೂತೇತಸ್ಮಿನ್ನಿಯಮನಿಶ್ಚಯೇ ॥೬॥ ಕೃತಶ್ರಮೋನಿರುತ್ಸಾಹಸ್ತಸ್ಮಾದ್ದೇಶಾದಪಾಕ್ರಮೇ | ನಚಮೇ
ಕ್ರೋಧಮುತ್ಸ್ರಷ್ಟುಂಬುದ್ಧಿರ್ಭವತಿಪಾರ್ಥಿವ॥೭॥ ತಥಾಭೂತಾಹಿಸಾಚರ್ಯಾನಶಾಪಸ್ತತ್ರಮುಚ್ಯತೇ|ಸ್ವಪುತ್ರಂರಾಜಶಾ
ರ್ದೂಲರಾಮಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಮ್॥ ಕಾಕಪಕ್ಷಧರಂಶೂರಂಜ್ಯೇಷ್ಠಂಮೇದಾತುಮರ್ಹಸಿ|ಶಕ್ತೋಹ್ಯೇಷಮಯಾಗುಪ್ತೋ
ದಿವ್ಯೇನಸ್ವೇನತೇಜಸಾ ॥೯॥ ರಾಕ್ಷಸಾಯೇವಿಕರ್ತಾರಸ್ತೇಷಾಮಪಿವಿನಾಶನೇ | ಶ್ರೇಯಶ್ಚಾಸ್ಮೈಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿಬಹುರೂಪಂ
ನಸಂಶಯಃ ॥ ೧೦ ॥ ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿಲೋಕಾನಾಂಯೇನಖ್ಯಾತಿಂಗಮಿಷ್ಯತಿ | ನಚತೌರಾಮಮಾಸಾದ್ಯಶಕ್ತೌಸ್ಥಾ
ತುಂಕಥಂಚನ|ನಚತೌರಾಘವಾದನ್ಯೋಹಂತುಮುತ್ಸಹತೇಪುಮಾನ್ | ವೀರ್ಯೋತ್ಸಿಕ್ತೌಹಿತೌಪಾಪೌಕಾಲಪಾಶವಶಂ
ಗತೌ॥೧೨॥ರಾಮಸ್ಯರಾಜಶಾರ್ದೂಲನಪರ್ಯಾಪ್ತೌಮಹಾತ್ಮನಃ|ನಚಪುತ್ರಕೃತಂಸ್ನೇಹಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿಪಾರ್ಥಿವ ॥
ಅಹಂತೇಪ್ರತಿಜಾನಾಮಿಹತೌತೌವಿದ್ಧಿರಾಕ್ಷಸೌ|ಅಹಂವೇದ್ಮಿಮಹಾತ್ಮಾನಂರಾಮಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಮ್॥೧೪॥ ವಸಿಷ್ಠೋ
ಪಿಮಹಾತೇಜಾಯೇಚೇಮೇತಪಸಿಸ್ಥಿತಾಃ| ಯದಿತೇಧರ್ಮಲಾಭಂಚಯಶಶ್ಚಪರಮಂಭುವಿ॥೧೫॥ ಸ್ಥಿರಮಿಚ್ಛಸಿರಾಜೇಂದ್ರರಾ
ಮಂಮೇದಾತುಮರ್ಹಸಿ| ಯದ್ಯಭ್ಯನುಜ್ಞಾಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥದದತೇತವಮಂತ್ರಿಣಃ ॥೧೬॥ ವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖಾಸ್ಸರ್ವೇತತೋರಾ
ಮಂವಿಸರ್ಜಯ|ಅಭಿಪ್ರೇತಮಸಂಸಕ್ತಮಾತ್ಮಜಂದಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೭॥ ದಶರಾತ್ರಂಹಿಯಜ್ಞಸ್ಯರಾಮಂರಾಜೀವಲೋ
ಚನಂ|ನಾತ್ಯೇತಿಕಾಲೋಯಜ್ಞಸ್ಯಯಥಾಯಂಮಮರಾಘವ ॥೧೮॥ತಥಾಕುರುಷ್ವಭದ್ರಂತೇಮಾಚಶೋಕೇಮನಃಕೃಥಾಃ|
ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾಧರ್ಮಾತ್ಮಾಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತಂವಚಃ॥೧೯॥ ವಿರರಾಮಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ|ಸ
ತನ್ನಿಶಮ್ಯರಾಜೇಂದ್ರೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಚಶ್ಶುಭಂ ॥೨೦॥ ಶೋಕಮಭ್ಯಗಮತ್ತೀವ್ರಂವ್ಯಷೀದತಭಯಾನ್ವಿತಃ ॥೨೧॥ ಇತಿ
ಹೃದಯಮನೋವಿದಾರಣಂಮುನಿವಚನಂತದತೀವಶುಶ್ರುವಾನ್ | ನರಪತಿರಭವನ್ಮಹಾಂಸ್ತದಾವ್ಯಥಿತಮನಾಃಪ್ರಚಚಾ
ಲಚಾಸನಾತ್ ॥೨೨॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಾಜಶಾರ್ದೂಲೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯಭಾಷಿತಂ|ಮುಹೂರ್ತಮಿವನಿಸ್ಸಂಜ್ಞಸ್ಸಂಜ್ಞಾವಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್॥
ಊನಷೋಡಶವರ್ಷೋಮೇರಾಮೋರಾಜೀವಲೋಚನಃ| ನಯುದ್ಧಯೋಗ್ಯತಾಮಸ್ಯಪಶ್ಯಾಮಿಸಹರಾಕ್ಷಸೈಃ ॥೨॥ ಇಯ
ಮಕ್ಷೌಹಿಣೀಪೂರ್ಣಾಯಸ್ಯಾಹಂಪತಿರೀಶ್ವರಃ | ಅನಯಾಸಂವೃತೋಗತ್ವಾಯೋದ್ಧಾಹಂತೈರ್ನಿಶಾಚರೈಃ ॥ ೩ ॥ ಇಮೇ

ಶೂರಾಶ್ಚವಿಕ್ರಾಂತಾಭೃತ್ಯಾಮೇಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಾಃ।ಯೋಗ್ಯಾರಕ್ಷೋಗಣೈರ್ಯೋದ್ಧುಂನರಾಮಂನೇತುಮರ್ಹಸಿ॥೪॥ ಅಹಮೇ
ವಧನುಷ್ಪಾಣಿರ್ಗೋಪ್ತಾಸಮರಮೂರ್ಧನಿ। ಯಾವತ್ಪ್ರಾಣಾನ್ಧರಿಷ್ಯಾಮಿತಾವದ್ಯೋತ್ಸ್ಯೇನಿಶಾಚರೈಃ॥೫॥ನಿರ್ವಿಘ್ನಾ
ವ್ರತಚರ್ಯಾಸಾಭವಿಷ್ಯತಿಸುರಕ್ಷಿತಾ।ಅಹಂತತ್ರಗಮಿಷ್ಯಾಮಿನರಾಮಂನೇತುಮರ್ಹಸಿ॥೬॥ ಬಾಲೋಹ್ಯಕೃತವಿದ್ಯಶ್ಚ
ನಚವೇತ್ತಿಬಲಾಬಲಂ।ನಚಾಸ್ತ್ರಬಲಸಂಯುಕ್ತೋನಚಯುದ್ಧವಿಶಾರದಃ॥೭॥ ನಚಾಸೌರಕ್ಷಸಾಂಯೋಗ್ಯಃಕೂಟಯು
ದ್ಧಾಹಿತೇಧ್ರುವಂ। ವಿಪ್ರಯುಕ್ತೋಹಿರಾಮೇಣಮುಹೂರ್ತಮಪಿನೋತ್ಸಹೇ॥೮॥ಜೀವಿತುಂಮುನಿಶಾರ್ದೂಲನರಾಮಂನೇ
ತುಮರ್ಹಸಿ। ಯದಿವಾರಾಘವಂಬ್ರಹ್ಮನ್ನೇತುಮಿಚ್ಛಸಿಸುವ್ರತ॥೯॥ಚತುರಂಗಸಮಾಯುಕ್ತಂಮಯಾಚಸಹಿತಂನಯ
ಷಷ್ಟಿರ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿಜಾತಸ್ಯಮಮಕೌಶಿಕ॥೧೦॥ ದುಃಖೇನೋತ್ಪಾದಿತಶ್ಚಾಯಂನರಾಮಂನೇತುಮರ್ಹಸಿ।ಚತುರ್ಣಾ
ಮಾತ್ಮಜಾನಾಂಹಿಪ್ರೀತಿಃಪರಮಿಕಾಮಮ॥೧೧॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂಧರ್ಮಪ್ರಧಾನಂಚನರಾಮಂನೇತುಮರ್ಹಸಿ। ಕಿಂವೀರ್ಯಾರಾ
ಕ್ಷಸಾಸ್ತೇಚಕಸ್ಯಪುತ್ರಾಶ್ಚಕೇಚತೇ॥೧೨॥ ಕಥಂಪ್ರಮಾಣಾಃಕೇಚೈತಾನ್ರಕ್ಷಂತಿಮುನಿಪುಂಗವ।ಕಥಂಚಪ್ರತಿಕರ್ತವ್ಯಂ
ತೇಷಾಂರಾಮೇಣರಕ್ಷಸಾಮ್॥೧೩॥ ಮಾಮಕೈರ್ವಾಬಲೈರ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ಮಯಾವಾಕೂಟಯೋಧಿನಾಂ। ಸರ್ವಂಮೇಶಂಸಭಗ
ವನ್ಕಥಂತೇಷಾಂಮಯಾರಣೇ॥೧೪॥ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂದುಷ್ಟಭಾವಾನಾಂವೀರ್ಯೋತ್ಸಿಕ್ತಾಹಿರಾಕ್ಷಸಾಃ। ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರು
ತ್ವಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಭ್ಯಭಾಷತ॥೧೫॥ಪೌಲಸ್ತ್ಯವಂಶಪ್ರಭವೋರಾವಣೋನಾಮರಾಕ್ಷಸಃ।ಸಬ್ರಹ್ಮಣಾದತ್ತವರಸ್ತ್ರೈ
ಲೋಕ್ಯಂಬಾಧತೇಭೃಶಮ್॥೧೬॥ ಮಹಾಬಲೋಮಹಾವೀರ್ಯೋರಾಕ್ಷಸೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಃ।ಶ್ರೂಯತೇಹಿಮಹಾವೀರ್ಯೋ
ರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ॥೧೭॥ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವೈಶ್ರವಣಭ್ರಾತಾಪುತ್ರೋವಿಶ್ರವಸೋಮುನೇಃ। ಯದಾಸ್ವಯಂನಯಜ್ಞಸ್ಯ
ವಿಘ್ನಕರ್ತಾಮಹಾಬಲಃ॥೧೮॥ ತೇನಸಂಚೋದಿತೌದ್ವೌತುರಾಕ್ಷಸೌಸುಮಹಾಬಲೌ।ಮಾರೀಚಶ್ಚಸುಬಾಹುಶ್ಚಯಜ್ಞ
ವಿಘ್ನಂಕರಿಷ್ಯತಃ॥೧೯॥ ಇತ್ಯುಕ್ತೋಮುನಿನಾತೇನರಾಜೋವಾಚಮುನಿಂತದಾ।ನಹಿಶಕ್ತೋಸ್ಮಿಸಂಗ್ರಾಮೇಸ್ಥಾತುಂತಸ್ಯ
ದುರಾತ್ಮನಃ॥೨೦॥ ಸತ್ವಂಪ್ರಸಾದಂಧರ್ಮಜ್ಞಕುರುಷ್ವಮಮಪುತ್ರಕೇ।ಮಮಚೈವಾಲ್ಪಭಾಗ್ಯಸ್ಯದೈವತಂಹಿಭವಾನ್
ಗುರುಃ॥೨೧॥ ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಾಯಕ್ಷಾಃಪತಗಪನ್ನಗಾಃ।ನಶಕ್ತಾರಾವಣಂಸೋಢುಂಕಿಂಪುನರ್ಮಾನವಾಯುಧಿ॥
ಸಹಿವೀರ್ಯವತಾಂವೀರ್ಯಮಾದತ್ತೇಯುಧಿರಾಕ್ಷಸಃ।ತೇನಚಾಹಂನಶಕ್ತೋಸ್ಮಿಸಂಯೋದ್ಧುಂತಸ್ಯವಾಬಲೈಃ॥೨೩॥ ಸಬಲೋ
ವಾಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಸಹಿತೋವಾಮಮಾತ್ಮಜೈಃ।ಕಥಮಪ್ಯಮರಪ್ರಖ್ಯಂಸಂಗ್ರಾಮಾಣಾಮಕೋವಿದಂ॥೨೪॥ ಬಾಲಂಮೇತ
ನಯಂಬ್ರಹ್ಮನ್ನೈವದಾಸ್ಯಾಮಿಪುತ್ರಕಂ।ಅಥಕಾಲೋಪಮೌಯುದ್ಧೇಸುತೌಸುಂದೋಪಸುಂದಯೋಃ॥೨೫॥ ಯಜ್ಞ
ವಿಘ್ನಕರೌತೌತೇನೈವದಾಸ್ಯಾಮಿಪುತ್ರಕಂ। ಮಾರೀಚಶ್ಚಸುಬಾಹುಶ್ಚವೀರ್ಯವಂತೌಸುಶಿಕ್ಷಿತೌ॥೨೬॥ ತಯೋರನ್ಯತ
ರೇಣಾಹಂಯೋದ್ಧಾಸ್ಯಾಂಸಸುಹೃದ್ಗಣಃ॥೨೭॥ಇತಿನರಪತಿಜಲ್ಪನಾದ್ದ್ವಿಜೇಂದ್ರಂಕುಶಿಕಸುತಂಸುಮಹಾನ್ವಿವೇಶಮನ್ಯುಃ।
ಸುಹುತಇವಮಖೇಗ್ನಿರಾಜ್ಯಸಿಕ್ತಸ್ಸಮಭವದುಜ್ಜ್ವಲಿತೋಮಹರ್ಷಿವಹ್ನಿಃ॥ ... ... ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚನಂತಸ್ಯಸ್ನೇಹಪರ್ಯಾಕುಲಾಕ್ಷರಂ।ಸಮನ್ಯುಃಕೌಶಿಕೋವಾಕ್ಯಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹೀಪತಿಮ್॥
ಪೂರ್ವಮರ್ಥಂಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂಹಾತುಮಿಚ್ಛಸಿ।ರಾಘವಾಣಾಮಯುಕ್ತೋಯಂಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯವಿಪರ್ಯಯಃ॥೨॥ ಯ
ದೀದಂತೇಕ್ಷಮಂರಾಜನ್ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಯಥಾಗತಂ।ಮಿಥ್ಯಾಪ್ರತಿಜ್ಞಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸುಖೀಭವಸಬಾಂಧವಃ॥೩॥ತಸ್ಯರೋಷ
ಪರೀತಸ್ಯವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯಧೀಮತಃ।ಚಚಾಲವಸುಧಾಕೃತ್ಸ್ನಾವಿವೇಶಚಭಯಂಸುರಾನ್॥ ತ್ರಸ್ತರೂಪಂತುವಿಜ್ಞಾಯಜಗ
ತ್ಸರ್ವಂಮಹಾನೃಷಿಃ।ನೃಪತಿಂಸುವ್ರತೋಧೀರೋವಸಿಷ್ಠೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥೫॥ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂಕುಲೇಜಾತಸ್ಸಾಕ್ಷಾ
ದ್ಧರ್ಮಇವಾಪರಃ। ಧೃತಿಮಾನ್ಸುವ್ರತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ನಧರ್ಮಂಹಾತುಮರ್ಹಸಿ॥೬॥ ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುವಿಖ್ಯಾತೋಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಾಇತಿರಾಘವ।ಸ್ವಧರ್ಮಂಪ್ರತಿಪದ್ಯಸ್ವನಾಧರ್ಮಂವೋಢುಮರ್ಹಸಿ॥೭॥ ಸಂಶ್ರುತ್ಯೈವಂಕರಿಷ್ಯಾಮೀತ್ಯಕುರ್ವಾಣಸ್ಯ
ರಾಘವ।ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತವಧೋಭೂಯಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ರಾಮಂವಿಸರ್ಜಯ॥೮॥ ಕೃತಾಸ್ತ್ರಮಕೃತಾಸ್ತ್ರಂವಾನೈನಂಶಕ್ಷ್ಯಂ
ತಿರಾಕ್ಷಸಾಃ। ಗುಪ್ತಂಕುಶಿಕಪುತ್ರೇಣಜ್ವಲನೇನಾಮೃತಂಯಥಾ॥ ಏಷವಿಗ್ರಹವಾನ್ಧರ್ಮಏಷವೀರ್ಯವತಾಂವರಃ।ಏಷಬು
ದ್ಧ್ಯಾಧಿಕೋಲೋಕೇತಪಸಶ್ಚಪರಾಯಣಮ್॥೧೦॥ಏಷೋಸ್ತ್ರಾನ್ವಿವಿಧಾನ್ವೇತ್ತಿತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇಸಚರಾಚರೇ। ನೈನಮನ್ಯಃಪು
ಮಾನ್ವೇತ್ತಿನಚವೇತ್ಸ್ಯಂತಿಕೇಚನ॥೧೧॥ ನದೇವಾನರ್ಷಯಃಕೇಚಿನ್ನಾಸುರಾನಚರಾಕ್ಷಸಾಃ। ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಪ್ರವರಾಸ್ಸ
ಕಿನ್ನರಮಹೋರಗಾಃ॥೧೨॥ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಾಣಿಭೃಶಾಶ್ವಸ್ಯಪುತ್ರಾಃಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಾಃ। ಕೌಶಿಕಾಯಪುರಾದತ್ತಾಯ
ದಾರಾಜ್ಯಂಪ್ರಶಾಸತಿ॥೧೩॥ ತೇಪಿಪುತ್ರಾಭೃಶಾಶ್ವಸ್ಯಪ್ರಜಾಪತಿಸುತಾಸುತಾಃ।ನೈಕರೂಪಾಮಹಾವೀರ್ಯಾದೀಪ್ತಿಮಂ
ತೋಜಯಾವಹಾಃ॥೧೪॥ಜಯಾಚಸುಪ್ರಭಾಚೈವದಕ್ಷಕನ್ಯೇಸುಮಧ್ಯಮೇ। ತೇಸುವಾತೇಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಾಣಿಶತಂಪರಮಭಾಸ್ವ

ರಮ್ ॥೧೫॥ ಪಂಚಾಶತಂಸುತಾನ್ಲೇಭೇಜಯಾನಾಮಪರಾನ್ಪುರಾ । ವಧಾಯಾಸುರಸೈನ್ಯಾನಾಮಮೇಯಾನ್ಕಾಮರೂಪಿಣಃ ॥೧೬॥ ಸುಪ್ರಭಾಜನಯಚ್ಚಾಪಿಪುತ್ರಾನ್ಪಂಚಾಶತಂಪುನಃ । ಸಂಹಾರಾನ್ನಾಮದುರ್ಧರ್ಷಾನ್ದುರಾಕ್ರಾಮಾನ್ಬಲೀಯಸಃ ॥೧೭॥ ತಾನಿಚಾಸ್ತ್ರಾಣಿವೇತ್ತ್ಯೇಷಯಥಾವತ್ಕುಶಿಕಾತ್ಮಜಃ । ಅಪೂರ್ವಾಣಾಂಚಜನನೇಶಕ್ತೋಭೂಯಶ್ಚಧರ್ಮವಿತ್ ॥೧೮॥ ಏವಂವೀರ್ಯೋಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಯಶಾಃ । ನರಾಮಗಮನೇರಾಜನ್ಸಂಶಯಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೯॥ ತೇಷಾಂನಿಗ್ರಹಣೇಶಕ್ತಸ್ಸ್ವಯಂಚಕುಶಿಕಾತ್ಮಜಃ । ತವಪುತ್ರಹಿತಾರ್ಥಾಯತ್ವಾಮುಪೇತ್ಯಾಭಿಯಾಚತೇ ॥೨೦॥ ಇತಿಮುನಿವಚನಾತ್ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತೋರಘುವೃಷಭಸ್ತುಮುಮೋದಭಾಸ್ವರಾಂಗಃ । ಗಮನಮಭಿರುರೋಚರಾಘವಸ್ಯಪ್ರಥಿತಯಶಾಃಕುಶಿಕಾತ್ಮಜಾಯಬುದ್ಧ್ಯಾ ॥ ... ... ॥೨೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ---ಏಕವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಥಾವಸಿಷ್ಠೇಬ್ರುವತಿರಾಜಾದಶರಥಸ್ಸುತಮ್ । ಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನೋರಾಮಮಾಜುಹಾವಸಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್ ॥೧॥ ಕೃತಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಂಮಾತ್ರಾಪಿತ್ರಾದಶರಥೇನಚ । ಪುರೋಧಸಾವಸಿಷ್ಠೇನಮಂಗಳೈರಭಿಮಂತ್ರಿತಮ್ ॥೨॥ ಸಪುತ್ರಂಮೂರ್ಧ್ನ್ಯುಪಾಘ್ರಾಯರಾಜಾದಶರಥಃಪ್ರಿಯಮ್ । ದದೌಕುಶಿಕಪುತ್ರಾಯಸುಪ್ರೀತೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥೩॥ ತತೋವಾಯುಸ್ಸುಖಸ್ಪರ್ಶೋನೀರಜಸ್ಕೋವವೌತದಾ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಗತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಂರಾಜೀವಲೋಚನಮ್ ॥೪॥ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿರ್ಮಹತ್ಯಾಸೀದ್ದೇವದುಂದುಭಿನಿಸ್ಸ್ವನೈಃ । ಶಂಖದುಂದುಭಿನಿರ್ಘೋಷಃಪ್ರಯಾತೇತುಮಹಾತ್ಮನಿ ॥೫॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಯಯಾವಗ್ರೇತತೋರಾಮೋಧನುರ್ಧರಃ । ಕಾಕಪಕ್ಷಧರೋಧನ್ವೀತಂಚಸೌಮಿತ್ರಿರನ್ವಗಾತ್ ॥೬॥ ಕಲಾಪಿನೌಧನುಷ್ಪಾಣೀಶೋಭಯಾನೌದಿಶೋದಶ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾತ್ಮಾನಂತ್ರಿಶೀರ್ಷಾವಿವಪನ್ನಗೌ ॥೭॥ ಅನುಜಗ್ಮತುರಕ್ಷುದ್ರೌಪಿತಾಮಹಮಿವಾಶ್ವಿನೌ । ತದಾಕುಶಿಕಪುತ್ರಂತುಧನುಷ್ಪಾಣೀಸ್ವಲಂಕೃತೌ ॥೮॥ ಬದ್ಧಗೋಧಾಂಗುಳಿತ್ರಾಣೌಖಡ್ಗವಂತೌಮಹಾದ್ಯುತೀ । ಕುಮಾರೌಚಾರುವಪುಷೌಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೯॥ ಅನುಯಾತೌಶ್ರಿಯಾದೀಪ್ತೌಶೋಭಯೇತಾಮನಿಂದಿತೌ । ಸ್ಥಾಣುಂದೇವಮಿವಾಚಿಂತ್ಯಂಕುಮಾರಾವಿವಪಾವಕೀ ॥೧೦॥ ಅತ್ಯರ್ಧಯೋಜನಂಗತ್ವಾಸರಯ್ವಾದಕ್ಷಿಣೇತಟೇ । ರಾಮೇತಿಮಧುರಾಂವಾಣೀಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಭ್ಯಭಾಷತ ॥೧೧॥ ಗೃಹಾಣವತ್ಸಸಲಿಲಂಮಾಭೂತ್ಕಾಲಸ್ಯಪರ್ಯಯಃ । ಮಂತ್ರಗ್ರಾಮಂಗೃಹಾಣತ್ವಂಬಲಾಮತಿಬಲಾಂತಥಾ ॥೧೨॥ ನಶ್ರಮೋನಜ್ವರೋವಾತೇನರೂಪಸ್ಯವಿಪರ್ಯಯಃ । ನಚಸುಪ್ತಂಪ್ರಮತ್ತಂವಾಧರ್ಷಯಿಷ್ಯಂತಿನೈರ್ಋತಾಃ ॥ ನಬಾಹ್ವೋಸ್ಸದೃಶೋವೀರ್ಯೇಪೃಥಿವ್ಯಾಮಸ್ತಿಕಶ್ಚನ । ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುವೈರಾಮನಭವೇತ್ಸದೃಶಸ್ತವ ॥೧೪॥ ನಸೌಭಾಗ್ಯೇನದಾಕ್ಷಿಣ್ಯೇನಜ್ಞಾನೇಬುದ್ಧಿನಿಶ್ಚಯೇ । ನೋತ್ತರೇಪ್ರತಿವಕ್ತವ್ಯೇಸಮೋಲೋಕೇತವಾನಘ । ಏತದ್ವಿದ್ಯಾದ್ವಯೇಲಬ್ಧೇಭವಿತಾನಾಸ್ತಿತೇಸಮಃ ॥೧೫॥ ಬಲಾಚಾತಿಬಲಾಚೈವಸರ್ವಜ್ಞಾನಸ್ಯಮಾತರೌ । ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸೇನತೇರಾಮಭವಿಷ್ಯೇತೇನರೋತ್ತಮ ॥೧೬॥ ಬಲಾಮತಿಬಲಾಂಚೈವಪಠತಃಪಥಿರಾಘವ । ವಿದ್ಯಾದ್ವಯಮಧೀಯಾನೇಯಶಶ್ಚಾಪ್ಯತುಲಂತ್ವಯಿ ॥೧೭॥ ಪಿತಾಮಹಸುತೇಹ್ಯೇತೇವಿದ್ಯೇತೇಜಸ್ಸಮನ್ವಿತೇ । ಪ್ರದಾತುಂತವಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸದೃಶಸ್ತ್ವಂಹಿಧಾರ್ಮಿಕ ॥೧೮॥ ಕಾಮಂಬಹುಗುಣಾಸ್ಸರ್ವೇತ್ವಯ್ಯೇತೇನಾತ್ರಸಂಶಯಃ । ತಪಸಾಸಂಭೃತೇಚೈತೇಬಹುರೂಪೇಭವಿಷ್ಯತಃ ॥೧೯॥ ತತೋರಾಮೋಜಲಂಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನಶ್ಶುಚಿಃ । ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹತೇವಿದ್ಯೇಮಹರ್ಷೇರ್ಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ ॥೨೦॥ ವಿದ್ಯಾಸಮುದಿತೋರಾಮಶ್ಶುಶುಭೇಭೂರಿವಿಕ್ರಮಃ । ಸಹಸ್ರರಶ್ಮಿರ್ಭಗವಾನ್ಶರದೀವದಿವಾಕರಃ ॥೨೧॥ ಗುರುಕಾರ್ಯಾಣಿಸರ್ವಾಣಿನಿಯುಜ್ಯಕುಶಿಕಾತ್ಮಜೇ । ಊಷುಸ್ತಾಂರಜನೀಂತೀರೇಸರಯ್ವಾಸ್ಸುಸುಖಂತ್ರಯಃ ॥೨೨॥ ದಶರಥನೃಪಸೂನುಸತ್ತಮಾಭ್ಯಾಂತೃಣಶಯನೇನುಚಿತೇಸಹೋಷಿತಾಭ್ಯಾಮ್ । ಕುಶಿಕಸುತವಚೋನುಲಾಲಿತಾಭ್ಯಾಂಸುಖಮಿವಸಾವಿಬಭೌವಿಭಾವರೀಚ ॥ ... ... ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರಭಾತಾಯಾಂತುಶರ್ವರ್ಯಾಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ । ಅಭ್ಯಭಾಷತಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌಶಯಾನೌಪರ್ಣಸಂಸ್ತರೇ ॥೧॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಸುಪ್ರಜಾರಾಮಪೂರ್ವಾಸಂಧ್ಯಾಪ್ರವರ್ತತೇ । ಉತ್ತಿಷ್ಠನರಶಾರ್ದೂಲಕರ್ತವ್ಯಂದೈವಮಾಹ್ನಿಕಮ್ ॥೨॥ ತಸ್ಯರ್ಷೇಃಪರಮೋದಾರಂವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾನೃಪಾತ್ಮಜೌ । ಸ್ನಾತ್ವಾಕೃತೋದಕೌವೀರೌಜೇಪತುಃಪರಮಂಜಪಮ್ ॥೩॥ ಕೃತಾಹ್ನಿಕೌಮಹಾವೀರ್ಯೌವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂತಪೋಧನಮ್ । ಅಭಿವಾದ್ಯಾಭಿಸಂಹೃಷ್ಟೌಗಮನಾಯಾಭಿತಸ್ಥತುಃ ॥ ತೌಪ್ರಯಾತೌಮಹಾವೀರ್ಯೌದಿವ್ಯಾಂತ್ರಿಪಥಗಾಂನದೀಮ್ । ದದೃಶಾತೇತತಸ್ತತ್ರಸರಯ್ವಾಸ್ಸಂಗಮೇಶುಭೇ ॥೫॥ ತತ್ರಾಶ್ರಮಪದಂಪುಣ್ಯಮೃಷೀಣಾಮುಗ್ರತೇಜಸಾಮ್ । ಬಹುವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿತಪ್ಯತಾಂಪರಮಂತಪಃ ॥೬॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪರಮಪ್ರೀತೌರಾಘವೌಪುಣ್ಯಮಾಶ್ರಮಮ್ । ಊಚತುಸ್ತಂಮಹಾತ್ಮಾನಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಿದಂವಚಃ ॥೭॥ ಕಸ್ಯಾಯ

ಮಾಶ್ರಮಃಪುಣ್ಯಃಕೋನ್ವಸ್ಮಿನ್ವಸತೇಪುಮಾನ್ | ಭಗವನ್ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾವಃಪರಂಕೌತೂಹಲಂಹಿನೌ ॥೮॥ ತಯೋಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರಹಸ್ಯಮುನಿಪುಂಗವಃ| ಅಬ್ರವೀಚ್ಛ್ರೂಯತಾಂರಾಮಯಸ್ಯಾಯಂಪೂರ್ವಆಶ್ರಮಃ ॥೯॥ ಕಂದರ್ಪೋಮೂರ್ತಿಮಾನಾಸೀತ್ಕಾಮಇತ್ಯುಚ್ಯತೇಬುಧೈಃ | ತಪಸ್ಯಂತಮಿಹಸ್ಥಾಣುಂನಿಯಮೇನಸಮಾಹಿತಮ್ ॥೧೦॥ ಕೃತೋದ್ವಾಹಂತುದೇವೇಶಂಗಚ್ಛಂತಂಸಮರುದ್ಗಣಂ|ಧರ್ಷಯಾಮಾಸದುರ್ಮೇಧಾಹುಂಕೃತಶ್ಚಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೧೧॥ ಅವದಗ್ಧಸ್ಯರೌದ್ರೇಣಚಕ್ಷುಷಾರಘುನಂದನ | ವ್ಯಶೀರ್ಯಂತಶರೀರಾತ್ಸ್ವಾತ್ಸರ್ವಗಾತ್ರಾಣಿದುರ್ಮತೇಃ ॥೧೨॥ ತಸ್ಯಗಾತ್ರಂಹತಂತತ್ರನಿರ್ದಗ್ಧಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಾ | ಅಶರೀರಃಕೃತಃಕಾಮಃಕ್ರೋಧಾದ್ದೇವೇಶ್ವರೇಣಹಿ ॥೧೩॥ ಅನಂಗಇತಿವಿಖ್ಯಾತಸ್ತದಾಪ್ರಭೃತಿರಾಘವ | ಸಚಾಂಗವಿಷಯಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಯತ್ರಾಂಗಂಪ್ರಮುಮೋಚಹ ॥೧೪॥ ತಸ್ಯಾಯಮಾಶ್ರಮಃಪುಣ್ಯಸ್ತಸ್ಯೇಮೇಮುನಯಃಪುರಾ| ಶಿಷ್ಯಧರ್ಮಪರಾನಿತ್ಯಂತೇಷಾಂಪಾಪಂನವಿದ್ಯತೇ ॥೧೫॥ ಇಹಾದ್ಯರಜನೀಂರಾಮವಸೇಮಶುಭದರ್ಶನ | ಪುಣ್ಯಯೋಸ್ಸರಿತೋರ್ಮಧ್ಯೇಶ್ವಸ್ತರಿಷ್ಯಾಮಹೇವಯಂ ॥೧೬॥ ಅಭಿಗಚ್ಛಾಮಹೇಸರ್ವೇಶುಚಯಃಪುಣ್ಯಮಾಶ್ರಮಂ| ಸ್ನಾತಾಶ್ಚಕೃತಜಪ್ಯಾಶ್ಚಹುತಹವ್ಯಾನರೋತ್ತಮ ॥೧೭॥ ತೇಷಾಂಸಂವದತಾಂತತ್ರತಪೋದೀರ್ಘೇಣಚಕ್ಷುಷಾ | ವಿಜ್ಞಾಯಪರಮಪ್ರೀತಾಮುನಯೋಹರ್ಷಮಾಗಮನ್ ॥೧೮॥ ಅರ್ಘ್ಯಂಪಾದ್ಯಂತಥಾತಿಥ್ಯಂನಿವೇದ್ಯಕುಶಿಕಾತ್ಮಜೇ| ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋಃಪಶ್ಚಾದಕುರ್ವನ್ನತಿಥಿಕ್ರಿಯಾಂ॥೧೯॥ ಸತ್ಕಾರಂಸಮನುಪ್ರಾಪ್ಯಕಥಾಭಿರಭಿರಂಜಯನ್ | ಯಥಾರ್ಹಮಜಪನ್ಸಂಧ್ಯಾಃಮುನಯಸ್ತೇಸಮಾಹಿತಾಃ॥೨೦॥ ತತ್ರವಾಸಿಭಿರಾನೀತಾಮುನಿಭಿಸ್ಸುವ್ರತೈಸ್ಸಹ|ನ್ಯವಸನ್ಸುಸುಖಂತತ್ರಕಾಮಾಶ್ರಮಪದೇತದಾ ॥೨೧॥ ಕಥಾಭಿರಭಿರಾಮಾಭಿರಭಿರಾಮೌನೃಪಾತ್ಮಜೌ|ರಮಯಾಮಾಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾಕೌಶಿಕೋಮುನಿಪುಂಗವಃ॥೨೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯೋವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಪ್ರಭಾತೇವಿಮಲೇಕೃತಾಹ್ನಿಕಮರಿಂದಮೌ | ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯನದ್ಯಾಸ್ತೀರಮುಪಾಗತೌ ॥೧॥ ತೇಚಸರ್ವೇಮಹಾತ್ಮಾನೋಮುನಯಸ್ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ | ಉಪಸ್ಥಾಪ್ಯಶುಭಾಂನಾವಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಥಾಬ್ರುವನ್ ॥೨॥ಆರೋಹತುಭವಾನ್ನಾವಂರಾಜಪುತ್ರಪುರಸ್ಕೃತಃ|ಅರಿಷ್ಟಂಗಚ್ಛಪಂಥಾನಂಮಾಭೂತ್ಕಾಲವಿಪರ್ಯಯಃ॥೩॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾತಾನೃಷೀನಭಿಪೂಜ್ಯಚ|ತತಾರಸಹಿತಸ್ತಾಭ್ಯಾಂಸರಿತಂಸಾಗರಂಗಮಾಮ್॥೪॥ತತಶ್ಶುಶ್ರಾವವೈಶಬ್ದಮತಿಸಂರಂಭವರ್ಧಿತಂ|ಮಧ್ಯಮಾಗಮ್ಯತೋಯಸ್ಯಸಹರಾಮಃಕನೀಯಸಾ ॥ಅಥರಾಮಸ್ಸರಿನ್ಮಧ್ಯೇಪಪ್ರಚ್ಛಮುನಿಪುಂಗವಂ| ವಾರಿಣೋಭಿದ್ಯಮಾನಸ್ಯಕಿಮಯಂತುಮುಲೋಧ್ವನಿಃ ॥೬॥ ರಾಘವಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಕೌತೂಹಲಸಮನ್ವಿತಃ | ಕಥಯಾಮಾಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾತಸ್ಯಶಬ್ದಸ್ಯನಿಶ್ಚಯಮ್ ॥ಕೈಲಾಸಪರ್ವತೇರಾಮಮನಸಾನಿರ್ಮಿತಂಸರಃ| ಬ್ರಹ್ಮಣಾನರಶಾರ್ದೂಲತೇನೇದಂಮಾನಸಂಸರಃ॥೮॥ ತಸ್ಮಾತ್ಸುಸ್ರಾವಸರಸಸ್ಸಾಯೋಧ್ಯಾಮುಪಗೂಹತೇ|ಸರಃಪ್ರವೃತ್ತಾಸರಯೂಃಪುಣ್ಯಾಬ್ರಹ್ಮಸರಶ್ಚ್ಯುತಾ ॥೯॥ ತಸ್ಯಾಯಮತುಲಶ್ಶಬ್ದೋಜಾಹ್ನವೀಮಭಿವರ್ತತೇ | ವಾರಿಸಂಕ್ಷೋಭಜೋರಾಮಪ್ರಣಾಮಂನಿಯತಃಕುರು ॥೧೦॥ ತಾಭ್ಯಾಂತುತಾವುಭೌಕೃತ್ವಾಪ್ರಣಾಮಮತಿಧಾರ್ಮಿಕೌ| ತೀರಂದಕ್ಷಿಣಮಾಸಾದ್ಯಜಗ್ಮತುರ್ಲಘುವಿಕ್ರಮೌ ॥೧೧॥ ಸವನಂಘೋರಸಂಕಾಶಂದೃಷ್ಟ್ವಾನೃಪವರಾತ್ಮಜಃ | ಅವಿಪ್ರಹತಮೈಕ್ಷ್ವಾಕಃಪಪ್ರಚ್ಛಮುನಿಪುಂಗವಮ್ ॥೧೨॥ ಅಹೋವನಮಿದಂದುರ್ಗಂಝಿಲ್ಲಿಕಾಗಣನಾದಿತಂ | ಭೈರವೈಶ್ಶ್ವಾಪದೈಃಪೂರ್ಣಂಶಕುಂತೈರ್ದಾರುಣಾರುತೈಃ ॥೧೩॥ ನಾನಾಪ್ರಕಾರೈಶ್ಶಕುನೈರ್ವಾಶ್ಯದ್ಭಿರ್ಭೈರವಸ್ವನೈಃ | ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರವರಾಹೈಶ್ಚವಾರಣೈಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಮ್ ॥೧೪॥ ಧವಾಶ್ವಕರ್ಣಕಕುಭೈರ್ಬಿಲ್ವತಿಂದುಕಪಾಟಲೈಃ | ಸಂಕೀರ್ಣಂಬದರೀಭಿಶ್ಚಕಿನ್ನ್ವೇತದ್ದಾರುಣಂವನಮ್ ॥೧೫॥ತಮುವಾಚಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ|ಶ್ರೂಯತಾಂವತ್ಸಕಾಕುತ್ಸ್ಥಯಸ್ಯೈತದ್ದಾರುಣಂವನಮ್॥೧೬॥ಏತೌಜನಪದೌಸ್ಫೀತೌಪೂರ್ವಮಾಸ್ತಾಂನರೋತ್ತಮ| ಮಲದಾಂಶ್ಚಕರೂಷಾಂಶ್ಚದೇವನಿರ್ಮಾಣನಿರ್ಮಿತೌ॥ ಪುರಾವೃತ್ರವಧೇರಾಮಮಲೇನಸಮಭಿಪ್ಲುತಂ | ಕ್ಷುಧಾಚೈವಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಸಮಾವಿಶತ್ ॥೧೮॥ ತಮಿಂದ್ರಂಸ್ನಾಪಯನ್ದೇವಾಋಷಯಶ್ಚತಪೋಧನಾಃ|ಕಲಶೈಸ್ಸ್ನಾಪಯಾಮಾಸುರ್ಮಲಂಚಾಸ್ಯಪ್ರಮೋಚಯನ್ ॥೧೯॥ಇಹಭೂಮ್ಯಾಂಮಲಂದತ್ವಾದತ್ವಾಕಾರೂಷಮೇವಚ | ಶರೀರಜಂಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯತತೋಹರ್ಷಂಪ್ರಪೇದಿರೇ ॥೨೦॥ ನಿರ್ಮಲೋನಿಷ್ಕರೂಷಶ್ಚಶುಚಿರಿಂದ್ರೋಯದಾಭವತ್ | ದದೌದೇಶಸ್ಯಸುಪ್ರೀತೋವರಂಪ್ರಭುರನುತ್ತಮಮ್ ॥೨೧॥ ಇಮೌಜನಪದೌಸ್ಫೀತೌಖ್ಯಾತಿಂಲೋಕೇಗಮಿಷ್ಯತಃ| ಮಲದಾಶ್ಚಕರೂಷಾಶ್ಚಮಮಾಂಗಮಲಧಾರಿಣೌ ॥೨೨॥ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿತಂದೇವಾಃಪಾಕಶಾಸನಮಬ್ರುವನ್ | ದೇಶಸ್ಯಪೂಜಾಂತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಕೃತಾಂಶಕ್ರೇಣಧೀಮತಾ ॥೨೩॥ ಏತೌಜನಪದೌಸ್ಫೀತೌದೀರ್ಘಕಾಲಮರಿಂದಮ|ಮಲದಾಶ್ಚಕರೂಷಾಶ್ಚಮುದಿತೌಧನಧಾನ್ಯತಃ ॥೨೪॥ ಕಸ್ಯಚಿತ್ತ್ವಥಕಾಲಸ್ಯಯಕ್ಷೀವೈಕಾಮರೂಪಿಣೀ | ಬಲಂನಾಗಸಹಸ್ರಸ್ಯಧಾರಯಂತೀತದಾಹ್ಯಭೂತ್ ॥೨೫॥ ತಾಟಕಾನಾಮಭದ್ರಂತೇಭಾರ್ಯಾಸುಂದಸ್ಯಧೀ

ಸುತಃ। ಮಾರೀಚೋರಾಕ್ಷಸಃಪುತ್ರೋಯಸ್ಯಾಶ್ಶಕ್ರಪರಾಕ್ರಮಃ॥೨೬॥ ವೃತ್ತಬಾಹುರ್ಮಹಾವೀರ್ಯೋವಿಪುಲಾಸ್ಯತ
ನುರ್ಮಹಾನ್। ರಾಕ್ಷಸೋಭೈರವಾಕಾರೋನಿತ್ಯಂತ್ರಾಸಯತೇಪ್ರಜಾಃ॥೨೭॥ ಇಮೌಜನಪದೌನಿತ್ಯಂವಿನಾಶಯತಿರಾಘ
ವ।ಮಲದಾಂಶ್ಚಕರೂಷಾಂಶ್ಚತಾಟಕಾದುಷ್ಟಚಾರಿಣೀ॥೨೮॥ಸೇಯಂಪಂಥಾನಮಾವೃತ್ಯವಸತ್ಯತ್ಯರ್ಧಯೋಜನೇ। ಅತಏ
ವಚಗಂತವ್ಯಂತಾಟಕಾಯಾವನಂಯತಃ॥೨೯॥ ಸ್ವಬಾಹುಬಲಮಾಶ್ರಿತ್ಯಜಹೀಮಾಂದುಷ್ಟಚಾರಿಣೀಂ।ಮನ್ನಿಯೋಗಾದಿ
ಮಂದೇಶಂಕುರುನಿಷ್ಕಂಟಕಂಪುನಃ॥೩೦॥ನಹಿಕಶ್ಚಿದಿಮಂದೇಶಂಶಕ್ನೋತ್ಯಾಗಂತುಮೀದೃಶಂ।ಯಕ್ಷಿಣ್ಯಾಘೋರಯಾರಾಮ
ಉತ್ಸಾದಿತಮಸಹ್ಯಯಾ॥೩೧॥ ಏತತ್ತೇಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂಯಥೈತದ್ದಾರುಣಂವನಂ। ಯಕ್ಷ್ಯಾಚೋತ್ಸಾದಿತಂಸರ್ವಮ
ದ್ಯಾಪಿನನಿವರ್ತತೇ॥೩೨॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತಸ್ಯಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯಮುನೇರ್ವಚನಮುತ್ತಮಂ। ಶ್ರುತ್ವಾಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಶುಭಾಂಗಿರಮ್॥
ಅಲ್ಪವೀರ್ಯಾಯದಾಯಕ್ಷಾಶ್ಶ್ರೂಯಂತೇಮುನಿಪುಂಗವ। ಕಥಂನಾಗಸಹಸ್ರಸ್ಯಧಾರಯತ್ಯಬಲಾಬಲಮ್॥೨॥ ವಿಶ್ವಾಮಿ
ತ್ರೋಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂಶೃಣುಯೇನಬಲೋತ್ತರಾ। ವರದಾನಕೃತಂವೀರ್ಯಂಧಾರಯತ್ಯಬಲಾಬಲಮ್॥೩॥ ಪೂರ್ವಮಾಸೀ
ನ್ಮಹಾಯಕ್ಷಸ್ಸುಕೇತುರ್ನಾಮವೀರ್ಯವಾನ್। ಅನಪತ್ಯಶ್ಶುಭಾಚಾರಸ್ಸಚತೇಪೇಮಹತ್ತಪಃ॥೪॥ ಪಿತಾಮಹಸ್ತುಸುಪ್ರೀ
ತಸ್ತಸ್ಯಯಕ್ಷಪತೇಸ್ತದಾ।ಕನ್ಯಾರತ್ನಂದದೌರಾಮತಾಟಕಾಂನಾಮನಾಮತಃ॥ ಬಲಂನಾಗಸಹಸ್ರಸ್ಯದದೌಚಾಸ್ಯಾಃ
ಪಿತಾಮಹಃ। ನತ್ವೇವಪುತ್ರಂಯಕ್ಷಾಯದದೌಬ್ರಹ್ಮಾಮಹಾಯಶಾಃ॥೬॥ ತಾಂತುಜಾತಾಂವಿವರ್ಧಂತೀಂರೂಪಯೌ
ವನಶಾಲಿನೀಂ। ಝರ್ಝಪುತ್ರಾಯಸುಂದಾಯದದೌಭಾರ್ಯಾಂಯಶಸ್ವಿನೀಂ॥೭॥ಕಸ್ಯಚಿತ್ತ್ವಥಕಾಲಸ್ಯಯಕ್ಷೀಪುತ್ರಂ
ವ್ಯಜಾಯತ। ಮಾರೀಚಂನಾಮದುರ್ಧರ್ಷಂಯಶ್ಶಾಪಾದ್ರಾಕ್ಷಸೋಭವತ್॥೮॥ಸುಂದೇತುನಿಹತೇರಾಮಸಾಗಸ್ತ್ಯಮೃಷಿ
ಸತ್ತಮಂ। ತಾಟಕಾಸಹಪುತ್ರೇಣಪ್ರಧರ್ಷಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ॥೯॥ಭಕ್ಷಾರ್ಥಂಜಾತಸಂರಂಭಾಗರ್ಜಂತೀಸಾಭ್ಯಧಾವತ। ಆ
ಪತಂತೀಂತುತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಗಸ್ತ್ಯೋಭಗವಾನೃಷಿಃ॥ರಾಕ್ಷಸತ್ವಂಭಜಸ್ವೇತಿಮಾರೀಚಂವ್ಯಾಜಹಾರಸಃ। ಅಗಸ್ತ್ಯಃ
ಪರಮಃಕ್ರುದ್ಧಸ್ತಾಟಕಾಮಪಿಶಪ್ತವಾನ್॥೧೧॥ ಪುರುಷಾದೀಮಹಾಯಕ್ಷೀವಿರೂಪಾವಿಕೃತಾನನಾ। ಇದಂರೂಪಮ
ಪಾಸ್ಯೈವದಾರುಣಂರೂಪಮಸ್ತುತೇ॥೧೨॥ ಸೈಷಾಶಾಪಕೃತಾಮರ್ಷಾತಾಟಕಾಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾ। ದೇಶಮುತ್ಸಾದ
ಯತ್ಯೇನಮಗಸ್ತ್ಯಚರಿತಂಶುಭಮ್॥೧೩॥ ಏನಾಂರಾಘವದುರ್ವೃತ್ತಾಂಯಕ್ಷೀಂಪರಮದಾರುಣಾಂ। ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಹಿತಾರ್ಥಾಯಜಹಿದುಷ್ಟಪರಾಕ್ರಮಾಮ್॥೧೪॥ ನಹ್ಯೇನಾಂಶಾಪಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟಾಂಕಶ್ಚಿದುತ್ಸಹತೇಪುಮಾನ್। ನಿಹಂತುಂ
ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುತ್ವಾಮೃತೇರಘುನಂದನ॥೧೫॥ ನಹಿತೇಸ್ತ್ರೀವಧಕೃತೇಘೃಣಾಕಾರ್ಯಾನರೋತ್ತಮ। ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಹಿ
ತಾರ್ಥಾಯಕರ್ತವ್ಯಂರಾಜಸೂನುನಾ॥೧೬॥ ನೃಶಂಸಮನೃಶಂಸಂವಾಪ್ರಜಾರಕ್ಷಣಕಾರಣಾತ್। ಪಾತಕಂವಾಸ
ದೋಷಂವಾಕರ್ತವ್ಯಂರಕ್ಷತಾಸತಾಮ್॥೧೭॥ ರಾಜ್ಯಭಾರನಿಯುಕ್ತಾನಾಮೇಷಧರ್ಮಸ್ಸನಾತನಃ। ಅಧರ್ಮ್ಯಾಂಜಹಿ
ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಧರ್ಮೋಹ್ಯಸ್ಯಾನವಿದ್ಯತೇ॥೧೮॥ ಶ್ರೂಯತೇಹಿಪುರಾಶಕ್ರೋವಿರೋಚನಸುತಾಂನೃಪ। ಪೃಥಿವೀಂಹಂತುಮಿ
ಚ್ಛಂತೀಂಮಂಥರಾಮಭ್ಯಸೂದಯತ್॥೧೯॥ ವಿಷ್ಣುನಾಪಿಪುರಾರಾಮಭೃಗುಪತ್ನೀದೃಢವ್ರತಾ। ಅನಿಂದ್ರಂಲೋಕಮಿ
ಚ್ಛಂತೀಕಾವ್ಯಮಾತಾನಿಷೂದಿತಾ॥೨೦॥ ಏತೈರನ್ಯೈಶ್ಚಬಹುಭೀರಾಜಪುತ್ರಮಹಾತ್ಮಭಿಃ। ಅಧರ್ಮನಿರತಾನಾರ್ಯೋಹ
ತಾಃಪುರುಷಸತ್ತಮೈಃ॥೨೧॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಪಂಚವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಮುನೇರ್ವಚನಮಕ್ಲೀಬಂಶ್ರುತ್ವಾನರವರಾತ್ಮಜಃ। ರಾಘವಃಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭೂತ್ವಾಪ್ರತ್ಯುವಾಚದೃಢವ್ರತಃ॥೧॥
ಪಿತುರ್ವಚನನಿರ್ದೇಶಾತ್ಪಿತುರ್ವಚನಗೌರವಾತ್। ವಚನಂಕೌಶಿಕಸ್ಯೇತಿಕರ್ತವ್ಯಮವಿಶಂಕಯಾ॥೨॥ ಅನುಶಿಷ್ಟೋಸ್ಮ್ಯ
ಯೋಧ್ಯಾಯಾಂಗುರುಮಧ್ಯೇಮಹಾತ್ಮನಾ।ಪಿತ್ರಾದಶರಥೇನಾಹಂನಾವಜ್ಞೇಯಂಹಿತದ್ವಚಃ॥೩॥ಸೋಹಂಪಿತುರ್ವಚಶ್ಶ್ರು
ತ್ವಾಶಾಸನಾದ್ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ। ಕರಿಷ್ಯಾಮಿನಸಂದೇಹಸ್ತಾಟಕಾವಧಮುತ್ತಮಮ್॥೪॥ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾರ್ಥಾಯದೇಶ
ಸ್ಯಾಸ್ಯಸುಖಾಯಚ। ತವಚೈವಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯವಚನಂಕರ್ತುಮುದ್ಯತಃ॥೫॥ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಧನುರ್ಮಧ್ಯೇಬದ್ಧ್ವಾಮು
ಷ್ಟಿಮರಿಂದಮಃ। ಜ್ಯಾಶಬ್ದಮಕರೋತ್ತೀವ್ರಂದಿಶಶ್ಶಬ್ದೇನನಾದಯನ್॥೬॥ ತೇನಶಬ್ದೇನವಿತ್ರಸ್ತಾಸ್ತಾಟಕಾವನವಾಸಿನಃ।
ತಾಟಕಾಚಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಾತೇನಶಬ್ದೇನಮೋಹಿತಾ॥೭॥ ತಂಚಶಬ್ದಮಭಿಧ್ಯಾಯರಾಕ್ಷಸೀಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾ। ಶ್ರುತ್ವಾ
ಚಾಭ್ಯದ್ರವದ್ವೇಗಾದ್ಯತಶ್ಶಬ್ದೋವಿನಿಸ್ಸೃತಃ॥೮॥ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಘವಃಕ್ರುದ್ಧಾಂವಿಕೃತಾಂವಿಕೃತಾನನಾಂ। ಪ್ರಮಾ
ಣೇನಾತಿವೃದ್ಧಾಂಚಲಕ್ಷ್ಮಣಂಸೋಭ್ಯಭಾಷತ॥೯॥ ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಯಕ್ಷಿಣ್ಯಾಭೈರವಂದಾರುಣಂವಪುಃ।ಭಿದ್ಯೇರನ್ದರ್ಶ
ನಾದಸ್ಯಾಭೀರೂಣಾಂಹೃದಯಾನಿಚ॥೧೦॥ಏತಾಂಪಶ್ಯದುರಾಧರ್ಷಾಂಮಾಯಾಬಲಸಮನ್ವಿತಾಂ। ವಿನಿವೃತ್ತಾಂಕರೋ
ಮ್ಯದ್ಯಹೃತಕರ್ಣಾಗ್ರನಾಸಿಕಾಮ್॥೧೧॥ ನಹ್ಯೇನಾಮುತ್ಸಹೇಹಂತುಂಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವೇನರಕ್ಷಿತಾಂ। ವೀರ್ಯಂಚಾಸ್ಯಾಗ

ತಿಂಚಾಪಿಹನಿಷ್ಯಾಮೀತಿಮೇಮತಿಃ ||೧೨|| ಏವಂಬ್ರುವಾಣೇರಾಮೇತುತಾಟಕಾಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾ|ಉದ್ಯಮ್ಯಬಾಹೂಗರ್ಜಂತೀರಾಮಮೇವಾಭ್ಯಧಾವತ ||೧೩|| ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತುಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿರ್ಹುಂಕಾರೇಣಾಭಿಭರ್ತ್ಸ್ಯತಾಂ| ಸ್ವಸ್ತಿರಾಘವಯೋರಸ್ತುಜಯಂಚೈವಾಭ್ಯಭಾಷತ ||೧೪|| ಉದ್ಧೂನ್ವಾನಾರಜೋಘೋರಂತಾಟಕಾರಾಘವಾವುಭೌ |ರಜೋಮೇಘೇನಮಹತಾಮುಹೂರ್ತಂಸಾವ್ಯಮೋಹಯತ್ ||೧೫||ತತೋಮಾಯಾಂಸಮಾಸ್ಥಾಯಶಿಲಾವರ್ಷೇಣರಾಘವೌ | ಅವಾಕಿರತ್ಸುಮಹತಾತತಶ್ಚುಕ್ರೋಧರಾಘವಃ ||೧೬|| ಶಿಲಾವರ್ಷಂಮಹತ್ತಸ್ಯಾಶ್ಶರವರ್ಷೇಣರಾಘವಃ | ಪ್ರತಿಹತ್ಯೋಪಧಾವಂತ್ಯಾಃಕರೌಚಿಚ್ಛೇದಪತ್ರಿಭಿಃ ||೧೭|| ತತಶ್ಛಿನ್ನಭುಜಾಂಶ್ರಾಂತಾಮಭ್ಯಾಶೇಪರಿಗರ್ಜತೀಂ | ಸೌಮಿತ್ರಿರಕರೋತ್ಕ್ರೋಧಾದ್ಧೃತಕರ್ಣಾಗ್ರನಾಸಿಕಾಮ್ ||೧೮|| ಕಾಮರೂಪಧರಾಸದ್ಯಃಕೃತ್ವಾರೂಪಾಣ್ಯನೇಕಶಃ | ಅಂತರ್ಧಾನಂಗತಾಯಕ್ಷೀಮೋಹಯಂತೀಚಮಾಯಯಾ ||೧೯|| ಅಶ್ಮವರ್ಷಂವಿಮುಂಚಂತೀಭೈರವಂವಿಚಚಾರಹ | ತತಸ್ತಾವಶ್ಮವರ್ಷೇಣಕೀರ್ಯಮಾಣೌಸಮಂತತಃ ||೨೦|| ದೃಷ್ಟ್ವಾಗಾಧಿಸುತಶ್ಶ್ರೀಮಾನಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್| ಅಲಂತೇಘೃಣಯಾರಾಮಪಾಪೈಷಾದುಷ್ಟಚಾರಿಣೀ ||೨೧|| ಯಜ್ಞವಿಘ್ನಕರೀಯಕ್ಷೀಪುರಾವರ್ಧೇತಮಾಯಯಾ | ವಧ್ಯತಾಂತಾವದೇವೈಷಾಪುರಾಸಂಧ್ಯಾಪ್ರವರ್ತತೇ ||೨೨|| ರಕ್ಷಾಂಸಿಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೇಷುದುರ್ಧರ್ಷಾಣಿಭವಂತಿವೈ |ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತುತದಾಯಕ್ಷೀಮಶ್ಮವೃಷ್ಟ್ಯಾಭಿವರ್ಷತೀಂ ||೨೩|| ದರ್ಶಯಞ್ಛಬ್ದವೇಧಿತ್ವಂತಾಂರುರೋಧಸಸಾಯಕೈಃ |ಸಾರುದ್ಧಾಶರಜಾಲೇನಮಾಯಾಬಲಸಮನ್ವಿತಾ||೨೪|| ಅಭಿದುದ್ರಾವಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚವಿನೇದುಷೀ | ತಾಮಾಪತಂತೀಂವೇಗೇನವಿಕ್ರಾಂತಾಮಶನೀಮಿವ ||೨೫|| ಶರೇಣೋರಸಿವಿವ್ಯಾಧಸಾಪಪಾತಮಮಾರಚ | ತಾಂಹತಾಂಭೀಮಸಂಕಾಶಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸುರಪತಿಸ್ತದಾ ||೨೬|| ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಸುರಾಶ್ಚಸಮಪೂಜಯನ್ | ಉವಾಚಪರಮಪ್ರೀತಸ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃಪುರಂದರಃ ||೨೭|| ಸುರಾಶ್ಚಸರ್ವೇಸಂಹೃಷ್ಟಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಥಾಬ್ರುವನ್ | ಮುನೇಕೌಶಿಕಭದ್ರಂತೇಸೇಂದ್ರಾಸ್ಸರ್ವೇಮರುದ್ಗಣಾಃ ||೨೮|| ತೋಷಿತಾಃಕರ್ಮಣಾನೇನಸ್ನೇಹಂದರ್ಶಯರಾಘವೇ| ಪ್ರಜಾಪತೇಃಕೃಶಾಶ್ವಸ್ಯಪುತ್ರಾನ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾನ್ ||೨೯|| ತಪೋಬಲಭೃತಾನ್ಬ್ರಹ್ಮನ್ರಾಘವಾಯನಿವೇದಯ | ಪಾತ್ರಭೂತಶ್ಚತೇಬ್ರಹ್ಮಂಸ್ತವಾನುಗಮನೇಧೃತಃ ||೩೦|| ಕರ್ತವ್ಯಂಚಮಹತ್ಕರ್ಮಸುರಾಣಾಂರಾಜಸೂನುನಾ | ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇಹೃಷ್ಟಾಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಮ್ ||೩೧|| ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯತತಸ್ಸಂಧ್ಯಾಪ್ರವರ್ತತೇ | ತತೋಮುನಿವರಃಪ್ರೀತಸ್ತಾಟಕಾವಧತೋಷಿತಃ ||೩೨|| ಮೂರ್ಧ್ನಿರಾಮಮುಪಾಘ್ರಾಯಇದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ | ಇಹಾದ್ಯರಜನೀಂರಾಮವಸೇಮಶುಭದರ್ಶನ ||೩೩|| ಶ್ವಃಪ್ರಭಾತೇಗಮಿಷ್ಯಾಮಸ್ತದಾಶ್ರಮಪದಂಮಮ | ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಹೃಷ್ಟೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ ||೩೪|| ಉವಾಸರಜನೀಂತತ್ರತಾಟಕಾಯಾವನೇಸುಖಂ | ಮುಕ್ತಶಾಪಂವನಂತಚ್ಚತಸ್ಮಿನ್ನೇವತದಾಹನಿ ||೩೫|| ರಮಣೀಯಂವಿಬಭ್ರಾಜಯಥಾಚೈತ್ರರಥಂವನಮ್ ||೩೬ || ನಿಹತ್ಯತಾಂಯಕ್ಷಸುತಾಂಸರಾಮಃಪ್ರಶಸ್ಯಮಾನಸ್ಸುರಸಿದ್ಧಸಂಘೈಃ | ಉವಾಸತಸ್ಮಿನ್ಮುನಿನಾಸಹೈವಪ್ರಭಾತವೇಳಾಂಪ್ರತಿಬೋಧ್ಯಮಾನಃ ||೩೭||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಷಡ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತಾಂರಜನೀಮುಷ್ಯವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಯಶಾಃ | ಪ್ರಹಸ್ಯರಾಘವಂವಾಕ್ಯಮುವಾಚಮಧುರಾಕ್ಷರಂ ||೧|| ಪರಿತುಷ್ಟೋಸ್ಮಿಭದ್ರಂತೇರಾಜಪುತ್ರಮಹಾಯಶಃ | ಪ್ರೀತ್ಯಾಪರಮಯಾಯುಕ್ತೋದದಾಮ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿಸರ್ವಶಃ ||೨|| ದೇವಾಸುರಗಣಾನ್ವಾಪಿಸಗಂಧರ್ವೋರಗಾನಪಿ | ಯೈರಮಿತ್ರಾನ್ಪ್ರಸಹ್ಯಾಜೌವಶೀಕೃತ್ಯಜಯಿಷ್ಯಸಿ ||೩|| ತಾನಿದಿವ್ಯಾನಿಭದ್ರಂತೇದದಾಮ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿಸರ್ವಶಃ | ದಂಡಚಕ್ರಂಮಹದ್ದಿವ್ಯಂಕಾಲಚಕ್ರಂತಥೈವಚ ||೪|| ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರಂತಥಾತ್ಯುಗ್ರಮೈಂದ್ರಮಸ್ತ್ರಂತಥೈವಚ | ವಜ್ರಮಸ್ತ್ರಂನರಶ್ರೇಷ್ಠಶೈವಂಶೂಲವರಂತಥಾ ||೫|| ಅಸ್ತ್ರಂಬ್ರಹ್ಮಶಿರಶ್ಚೈವಐಷೀಕಮಪಿರಾಘವ | ದದಾಮಿತೇಮಹಾಬಾಹೋಬ್ರಾಹ್ಮಮಸ್ತ್ರಮನುತ್ತಮಮ್ ||೬|| ಗದೇದ್ವೇಚೈವಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮೋದಕೀಶಿಖರೀಉಭೇ| ಪ್ರದೀಪ್ತೇರಘುಶಾರ್ದೂಲಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿನೃಪಾತ್ಮಜ ||೭|| ಧರ್ಮಪಾಶಮಹಂರಾಮಕಾಲಪಾಶಂತಥೈವಚ| ವಾರುಣಂಪಾಶಮಸ್ತ್ರಂಚದದಾಮ್ಯಹಮನುತ್ತಮಮ್ ||೮|| ಶಕ್ತಿದ್ವಯಂಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥದದಾಮಿಚತವಾನಘ | ಅಶನೀದ್ವೇಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿಶುಷ್ಕಾರ್ದ್ರೇರಘುನಂದನ ||೯ || ದದಾಮಿಚಾಸ್ತ್ರಂಪೈನಾಕಮಸ್ತ್ರಂನಾರಾಯಣಂತಥಾ | ಆಗ್ನೇಯಮಸ್ತ್ರಂದಯಿತಂಶಿಖರಂನಾಮನಾಮತಃ ||೧೦|| ವಾಯವ್ಯಂಪ್ರಥನಂನಾಮದದಾಮಿತವರಾಘವ ! ಅಸ್ತ್ರಂಹಯಶಿರೋನಾಮಕ್ರೌಂಚಮಸ್ತ್ರಂತಥೈವಚ ||೧೧||ಶಕ್ತಿದ್ವಯಂಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥದದಾಮ್ಯಹಮನುತ್ತಮಂ | ಕಂಕಾಳಂಮುಸಲಂಘೋರಂಕಾಪಾಲಮಥಕಂಕಣಮ್ ||೧೨||ಧಾರಯಂತ್ಯಸುರಾಯಾನಿದದಾಮ್ಯೇತಾನಿಸರ್ವಶಃ| ವೈದ್ಯಾಧರಂಮಹಾಸ್ತ್ರಂಚನಂದನಂನಾಮನಾಮತಃ||೧೩|| ಅಸಿರತ್ನಂಮಹಾಬಾಹೋದದಾಮಿಚನೃಪಾತ್ಮಜ | ಗಾಂಧರ್ವಮಸ್ತ್ರಂದಯಿತಂಮಾನವಂನಾಮನಾಮತಃ ||೧೪ || ಪ್ರಸ್ವಾಪನಪ್ರಶಮನೇದದ್ಮಿಸೌರಂಚರಾಘವ | ದರ್ಪಣಂಶೋಷಣಂಚೈವಸಂತಾಪನವಿ

ಲಾಪನೇ ॥೧೫॥ ದಮನಂಚೈವದುರ್ಧರ್ಷಂಕಂದರ್ಪದಯಿತಂತಥಾ। ಪೈಶಾಚಮಸ್ತ್ರಂದಯಿತಂಮೋಹನಂನಾಮನಾಮ
ತಃ ॥ ಪ್ರತೀಚ್ಛನರಶಾರ್ದೂಲರಾಜಪುತ್ರಮಹಾಯಶಃ। ತಾಮಸಂನರಶಾರ್ದೂಲಸೌಮನಂಚಮಹಾಬಲ॥ಸಂವರ್ತಂ
ಚೈವದುರ್ಧರ್ಷಂಕಂದರ್ಪದಯಿತಂತಥಾ॥ಸತ್ಯಮಸ್ತ್ರಂಮಹಾಬಾಹೋತಥಾಮಾಯಾಧರಂಪರಂ।ಘೋರಂತೇಜಃಪ್ರಭಂ
ನಾಮಪರತೇಜೋಪಕರ್ಷಣಮ್ ॥ ಸೌಮ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಶಿಶಿರಂನಾಮತ್ವಷ್ಟುರಸ್ತ್ರಂಸುದಾಮನಂ।ದಾರುಣಂಚಭಗಸ್ಯಾಪಿಶೀತೇ
ಷುಮಥಮಾನವಮ್ ॥ಏತಾನ್ ರಾಮಮಹಾಬಾಹೋಕಾಮರೂಪಾನ್ಮಹಾಬಲಾನ್।ಗೃಹಾಣಪರಮೋದಾರಾನ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇ
ವನೃಪಾತ್ಮಜ॥೨೦॥ಸ್ಥಿತಸ್ತುಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋಭೂತ್ವಾಶುಚಿರ್ಮುನಿವರಸ್ತದಾ।ದದೌರಾಮಾಯಸುಪ್ರೀತೋಮಂತ್ರಗ್ರಾ
ಮಮನುತ್ತಮಮ್॥೨೧॥ಸರ್ವಸಂಗ್ರಹಣಂಯೇಷಾಂದೈವತೈರಪಿದುರ್ಲಭಂ।ತಾನ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿತದಾವಿಪ್ರೋರಾಘವಾಯನ್ಯ
ವೇದಯತ್॥ಜಪತಸ್ತುಮುನೇಸ್ತಸ್ಯವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯಧೀಮತಃ।ಉಪತಸ್ಥುರ್ಮಹಾರ್ಹಾಣಿಸರ್ವಾಣ್ಯಸ್ತ್ರಾಣಿರಾಘವಂ ॥
ಊಚುಶ್ಚಮುದಿತಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಮಂಪ್ರಾಂಜಲಯಸ್ತದಾ।ಇಮೇಸ್ಮಪರಮೋದಾರಾಃಕಿಂಕರಾಸ್ತವರಾಘವ॥೨೪॥ ಪ್ರತಿಗೃ
ಹ್ಯಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸಮಾಲಭ್ಯಚಪಾಣಿನಾ । ಮಾನಸಾಮೇಭವಿಷ್ಯಧ್ವಮಿತಿತಾನಭ್ಯಚೋದಯತ್ ॥೨೫॥ ತತಃಪ್ರೀತ
ಮನಾರಾಮೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾಮುನಿಂ । ಅಭಿವಾದ್ಯಮಹಾತೇಜಾಗಮನಾಯೋಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ... ॥೨೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತತೋಸ್ತ್ರಾಣಿಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನಶ್ಶುಚಿಃ । ಗಚ್ಛನ್ನೇವಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಥಾಬ್ರವೀತ್॥೧॥
ಗೃಹೀತಾಸ್ತ್ರೋಸ್ಮಿಭಗವನ್ ದುರಾಧರ್ಷಸ್ಸುರೈರಪಿ । ಅಸ್ತ್ರಾಣಾಂತ್ವಹಮಿಚ್ಛಾಮಿಸಂಹಾರಂಮುನಿಪುಂಗವ ॥೨॥ ಏ
ವಂಬ್ರುವತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ । ಸಂಹಾರಂವ್ಯಾಜಹಾರಾಥಧೃತಿಮಾನ್ ಸುವ್ರತಶ್ಶುಚಿಃ ॥೩ ॥ ಸ
ತ್ಯವಂತಂಸತ್ಯಕೀರ್ತಿಂಧೃಷ್ಟಂರಭಸಮೇವಚ । ಪ್ರತಿಹಾರತರಂನಾಮಪರಾಙ್ಮುಖಮವಾಙ್ಮುಖಮ್ ॥೪ ॥ ಲಕ್ಷಾಕ್ಷ
ವಿಷಮೌಚೈವದೃಢನಾಭಸುನಾಭಕೌ । ದಶಾಕ್ಷಶತವಕ್ತ್ರೌಚದಶಶೀರ್ಷಶತೋದರೌ ॥೫॥ ಪದ್ಮನಾಭಮಹಾನಾಭೌ
ದುಂದುನಾಭಸುನಾಭಕೌ । ಜ್ಯೋತಿಷಂಕೃಶನಂಚೈವನೈರಾಶ್ಯವಿಮಲಾವುಭೌ ॥ ೬ ॥ ಯೌಗಂಧರಹರಿದ್ರೌಚದೈತ್ಯ
ಪ್ರಶಮನೌತಥಾ । ಶುಚಿರ್ಬಾಹುರ್ಮಹಾಬಾಹುರ್ನಿಷ್ಕಲಿರ್ವಿರುಚಿಸ್ತಥಾ ॥೭ ॥ ಸಾರ್ಚಿರ್ಮಾಲೀಧೃತಿರ್ಮಾಲೀವೃತ್ತಿ
ಮಾನ್ ರುಚಿರಸ್ತಥಾ । ಪಿತೃಸೌಮನಸಂಚೈವವಿಧೂತಮಕರಾವುಭೌ ॥೮ ॥ ಕರವೀರಕರಂಚೈವಧನಧಾನ್ಯೌಚರಾಘ
ವ । ಕಾಮರೂಪಂಕಾಮರುಚಿಂಮೋಹಮಾವರಣಂತಥಾ ॥೯॥ ಜೃಂಭಕಂಸರ್ವನಾಭಂಚಸಂತಾನವರಣೌತಥಾ । ಭೃ
ಶಾಶ್ವತನಯಾನ್ ರಾಮಭಾಸ್ವರಾನ್ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ ॥೧೦॥ ಪ್ರತೀಚ್ಛಮಮಭದ್ರಂತೇಪಾತ್ರಭೂತೋಸಿರಾಘವ । ಬಾ
ಢಮಿತ್ಯೇವಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥೧೧॥ ಜಗ್ರಾಹಮಂತ್ರಗ್ರಾಮಂತೇಪ್ಯುಪತಸ್ಥುಶ್ಚರಾಘವಂ । ದಿವ್ಯ
ಭಾಸ್ವರದೇಹಾಶ್ಚಮೂರ್ತಿಮಂತಸ್ಸುಖಪ್ರದಾಃ ॥೧೨॥ ಕೇಚಿದಂಗಾರಸದೃಶಾಃಕೇಚಿದ್ಧೂಮೋಪಮಾಸ್ತಥಾ । ಚಂದ್ರಾ
ರ್ಕಸದೃಶಾಃಕೇಚಿತ್ಪ್ರಹ್ವಾಂಜಲಿಪುಟಾಸ್ತಥಾ ॥೧೩॥ ರಾಮಂಪ್ರಾಂಜಲಯೋಭೂತ್ವಾಬ್ರುವನ್ ಮಧುರಭಾಷಿಣಃ ।ಇ
ಮೇಸ್ಮನರಶಾರ್ದೂಲಶಾಧಿಕಿಂಕರವಾಮತೇ ॥೧೪॥ ಮಾನಸಾಃಕಾರ್ಯಕಾಲೇಷುಸಾಹಾಯ್ಯಂಮೇಕರಿಷ್ಯಥ।ಗಮ್ಯತಾಮಿತಿ
ತಾನಾಹಯಥೇಷ್ಟಂರಘುನಂದನಃ॥೧೫॥ಅಥತೇರಾಮಮಾಮಂತ್ರ್ಯಕೃತ್ವಾಚಾಪಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ।ಏವಮಸ್ತ್ವಿತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥ
ಮುಕ್ತ್ವಾಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಮ್ ॥ ತತಸ್ತುರಾಮಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಶ್ಶಾಸನಾದ್ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ।ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯಚತಾಂತ್ಸರ್ವಾನ್
ವರಾಸ್ತ್ರಾನ್ ರಘುನಂದನಃ ॥೧೭॥ ಸಂಹಾರಾನಪಿಸಂಹೃಷ್ಟಃಶ್ರೀಮಾಂಸ್ತಸ್ಮೈನ್ಯವೇದಯತ್ । ಸಚತಾನ್ರಾಘವೋಜ್ಞಾ
ತ್ವಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾಮುನಿಮ್ ॥ ೧೮ ॥ ಗಚ್ಛನ್ನೇವಾಥಮಧುರಂಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ಕಿನ್ನ್ವೇತನ್ಮೇಘಸಂ
ಕಾಶಂಪರ್ವತಸ್ಯಾವಿದೂರತಃ ॥ ೧೯ ॥ ವೃಕ್ಷಷಂಡಮಿತೋಭಾತಿಪರಂಕೌತೂಹಲಂಹಿಮೇ । ದರ್ಶನೀಯಂಮೃಗಾಕೀ
ರ್ಣಂಮನೋರಮಮತೀವಚ ॥ ೨೦ ॥ ನಾನಾಪ್ರಕಾರೈಶ್ಶಕುನೈರ್ವಲ್ಗುರಾವೈರಲಂಕೃತಂ । ನಿಸ್ಸೃತಾಃಸ್ಮಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠ
ಕಾಂತಾರಾದ್ರೋಮಹರ್ಷಣಾತ್ ॥೨೧॥ ಅನಯಾತ್ವವಗಚ್ಛಾಮಿದೇಶಸ್ಯಸುಖವತ್ತಯಾ। ಸರ್ವಂಮೇಶಂಸಭಗವನ್ ಕಸ್ಯಾ
ಶ್ರಮಪದಂತ್ವಿದಮ್ ॥ ೨೨ ॥ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಯತ್ರತೇಪಾಪಾಬ್ರಹ್ಮಘ್ನಾದುಷ್ಟಚಾರಿಣಃ । ತವಯಜ್ಞಸ್ಯವಿಘ್ನಾಯದು
ರಾತ್ಮಾನೋಮಹಾಮುನೇ ॥ ೨೩ ॥ ಭಗವಂಸ್ತಸ್ಯಕೋದೇಶಸ್ಸಾಯತ್ರತೇಯಾಜ್ಞಿಕೀ। ರಕ್ಷಿತವ್ಯಾಕ್ರಿಯಾಬ್ರಹ್ಮನ್ ಮ
ಯಾವಧ್ಯಾಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥೨೪॥ ಏತತ್ಸರ್ವಂಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂಪ್ರಭೋ॥ ... ॥೨೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತಸ್ಯಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯತದ್ವನಂಪರಿಪೃಚ್ಛತಃ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾತೇಜಾವ್ಯಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥೧॥
ಇಹರಾಮಮಹಾಬಾಹೋವಿಷ್ಣುರ್ದೇವವರಃಪ್ರಭುಃ । ವರ್ಷಾಣಿಸುಬಹೂನ್ಯೇವತಥಾಯುಗಶತಾನಿಚ ॥೨॥ ತಪಶ್ಚರಣಯೋ

ಗಾರ್ಥಮುವಾಸಸುಮಹಾತಪಾಃ|ಏಷಪೂರ್ವಾಶ್ರಮೋರಾಮವಾಮನಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ||೩|| ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಇತಿಖ್ಯಾತಸ್ಸಿ
ದ್ಧೋಹ್ಯತ್ರಮಹಾತಪಾಃ | ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವಕಾಲೇತುರಾಜಾವೈರೋಚನಿರ್ಬಲಿಃ ||೪|| ನಿರ್ಜಿತ್ಯದೈವತಗಣಾನ್ಸೇಂದ್ರಾಂಶ್ಚ
ಸಮರುದ್ಗಣಾನ್| ಕಾರಯಾಮಾಸತದ್ರಾಜ್ಯಂತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುವಿಶ್ರುತಃ ||೫|| ಬಲೇಸ್ತುಯಜಮಾನಸ್ಯದೇವಾಸ್ಸಾಗ್ನಿಪು
ರೋಗಮಾಃ | ಸಮಾಗಮ್ಯಸ್ವಯಂಚೈವವಿಷ್ಣುಮೂಚುರಿಹಾಶ್ರಮೇ ||೬|| ಬಲಿರ್ವೈರೋಚನಿರ್ವಿಷ್ಣೋಯಜತೇಯಜ್ಞಮು
ತ್ತಮಂ | ಅಸಮಾಪ್ತೇಕ್ರತೌತಸ್ಮಿನ್ಸ್ವಕಾರ್ಯಮಭಿಪದ್ಯತಾಮ್ ||೭|| ಯೇಚೈನಮಭಿವರ್ತಂತೇಯಾಚಿತಾರಇತಸ್ತತಃ |
ಯಚ್ಚಯತ್ರಯಥಾವಚ್ಚಸರ್ವಂತೇಭ್ಯಃಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ||೮|| ಸತ್ವಂಸುರಹಿತಾರ್ಥಾಯಮಾಯಾಯೋಗಮುಪಾಶ್ರಿತಃ | ವಾ
ಮನತ್ವಂಗತೋವಿಷ್ಣೋಕುರುಕಲ್ಯಾಣಮುತ್ತಮಮ್||೯||ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇರಾಮಕಾಶ್ಯಪೋಗ್ನಿಸಮಪ್ರಭಃ | ಅದಿತ್ಯಾಸ
ಹಿತೋರಾಮದೀಪ್ಯಮಾನಇವೌಜಸಾ ||೧೦|| ದೇವೀಸಹಾಯೋಭಗವಾನ್ದಿವ್ಯಂವರ್ಷಸಹಸ್ರಕಂ | ವ್ರತಂಸಮಾಪ್ಯವ
ರದಂತುಷ್ಟಾವಮಧುಸೂದನಮ್ ||೧೧||ತಪೋಮಯಂತಪೋರಾಶಿಂತಪೋಮೂರ್ತಿಂತಪಾತ್ಮಕಂ | ತಪಸಾತ್ವಾಂಸುತಪ್ತೇ
ನಪಶ್ಯಾಮಿಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ ||೧೨|| ಶರೀರೇತವಪಶ್ಯಾಮಿಜಗತ್ಸರ್ವಮಿದಂಪ್ರಭೋ | ತ್ವಮನಾದಿರನಿರ್ದೇಶ್ಯಸ್ತ್ವಾಮ
ಹಂಶರಣಂಗತಃ ||೧೩|| ತಮುವಾಚಹರಿಃಪ್ರೀತಃಕಾಶ್ಯಪಂಧೂತಕಲ್ಮಷಂ|ವರಂವರಯಭದ್ರಂತೇವರಾರ್ಹೋಸಿಮತೋ
ಮಮ ||೧೪|| ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚನಂತಸ್ಯಮಾರೀಚಃಕಾಶ್ಯಪೋಬ್ರವೀತ್ | ಅದಿತ್ಯಾದೇವತಾನಾಂಚಮಮಚೈವಾನುಯಾಚ
ತಃ || ೧೫ || ವರಂವರದಸುಪ್ರೀತೋದಾತುಮರ್ಹಸಿಸುವ್ರತ | ಪುತ್ರತ್ವಂಗಚ್ಛಭಗವನ್ನದಿತ್ಯಾಂಮಮಚಾನಘ ||೧೬||
ಭ್ರಾತಾಭವಯವೀಯಾಂಸ್ತ್ವಂಶಕ್ರಸ್ಯಾಸುರಸೂದನ | ಶೋಕಾರ್ತಾನಾಂತುದೇವಾನಾಂಸಾಹಾಯ್ಯಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||
ಅಯಂಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮೋನಾಮಪ್ರಸಾದಾತ್ತೇಭವಿಷ್ಯತಿ | ಸಿದ್ಧೇಕರ್ಮಣಿದೇವೇಶಉತ್ತಿಷ್ಠಭಗವನ್ನಿತಃ || ೧೮ || ಅಥವಿಷ್ಣುರ್ಮ
ಹಾತೇಜಾಅದಿತ್ಯಾಂಸಮಜಾಯತ|ವಾಮನಂರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯವೈರೋಚನಿಮುಪಾಗಮತ್||೧೯||ತ್ರೀನ್ಕ್ರಮಾನಥಭಿಕ್ಷಿ
ತ್ವಾಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಚಮಾನತಃ | ಆಕ್ರಮ್ಯಲೋಕಾನ್ಲೋಕಾತ್ಮಾಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತಃ || ಮಹೇಂದ್ರಾಯಪುನಃಪ್ರಾದಾ
ನ್ನಿಯಮ್ಯಬಲಿಮೋಜಸಾ|ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂಸಮಹಾತೇಜಾಶ್ಚಕ್ರೇಶಕ್ರವಶಂಪುನಃ||೨೧||ತೇನೈಷಪೂರ್ವಮಾಕ್ರಾಂತಆಶ್ರಮ
ಶ್ಶ್ರಮನಾಶನಃ| ಮಯಾಪಿಭಕ್ತ್ಯಾತಸ್ಯೈಷವಾಮನಸ್ಯೋಪಭುಜ್ಯತೇ ||೨೨|| ಏತಮಾಶ್ರಮಮಾಯಾಂತಿರಾಕ್ಷಸಾವಿಘ್ನ
ಕಾರಿಣಃ | ಅತ್ರೈವಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಹಂತವ್ಯಾದುಷ್ಟಚಾರಿಣಃ || ೨೩ || ಅದ್ಯಗಚ್ಛಾಮಹೇರಾಮಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಮನುತ್ತ
ಮಂ | ತದಾಶ್ರಮಪದಂತಾತತವಾಪ್ಯೇತದ್ಯಥಾಮಮ ||೨೪|| ಇದಂತುಸುಖದಂಶ್ರೀಮತ್ಸರ್ವರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತಂ | ಇತ್ಯು
ಕ್ತ್ವಾಪರಮಪ್ರೀತೋಗೃಹ್ಯರಾಮಂಸಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್ ||೨೫|| ಪ್ರವಿಶನ್ನಾಶ್ರಮಪದಂವ್ಯರೋಚತಮಹಾಮುನಿಃ | ಶಶೀವ
ಗತನೀಹಾರಃಪುನರ್ವಸುಸಮನ್ವಿತಃ ||೨೬|| ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮುನಯಸ್ಸರ್ವೇಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮನಿವಾಸಿನಃ | ಉತ್ಪತ್ಯೋತ್ಪತ್ಯಸ
ಹಸಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಪೂಜಯನ್ ||೨೭|| ಯಥಾರ್ಹಂಚಕ್ರಿರೇಪೂಜಾಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಯಧೀಮತೇ|ತಥೈವರಾಜಪುತ್ರಾಭ್ಯಾ
ಮಕುರ್ವನ್ನತಿಥಿಕ್ರಿಯಾಮ್||೨೮||ಮುಹೂರ್ತಮಥವಿಶ್ರಾಂತೌರಾಜಪುತ್ರಾವರಿಂದಮೌ |ಪ್ರಾಂಜಲೀಮುನಿಶಾರ್ದೂಲ
ಮೂಚತೂರಘುನಂದನೌ ||೨೯||ಅದ್ಯೈವದೀಕ್ಷಾಂಪ್ರವಿಶಭದ್ರಂತೇಮುನಿಪುಂಗವ |ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮೋಯಂಸಿದ್ಧಸ್ಸ್ಯಾತ್ಸ
ತ್ಯಮಸ್ತುವಚಸ್ತವ ||೩೦|| ಏವಮುಕ್ತೋಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾನೃಷಿಃ|ಪ್ರವಿವೇಶತದಾದೀಕ್ಷಾಂನಿಯತೋನಿ
ಯತೇಂದ್ರಿಯಃ ||೩೧|| ಕುಮಾರಾವಪಿತಾಂರಾತ್ರಿಮುಷಿತ್ವಾಸುಸಮಾಹಿತೌ |ಪ್ರಭಾತಕಾಲೇಚೋತ್ಥಾಯಪೂರ್ವಾಂಸಂ
ಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ಯಚ ||೩೨|| ಸ್ಪೃಷ್ಟೋದಕೌಶುಚೀಜಪ್ಯಂಸಮಾಪ್ಯನಿಯಮೇನಚ | ಹುತಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಮಾಸೀನಂವಿಶ್ವಾ
ಮಿತ್ರಮವಂದತಾಮ್||೩೩|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತೌದೇಶಕಾಲಜ್ಞೌರಾಜಪುತ್ರಾವರಿಂದಮೌ|ದೇಶೇಕಾಲೇಚವಾಕ್ಯಜ್ಞಾವಬ್ರೂತಾಂಕೌಶಿಕಂವಚಃ ||೧|| ಭಗವನ್
ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾವೋಯಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇನಿಶಾಚರೌ|ಸಂರಕ್ಷಣೀಯೌತೌಬ್ರಹ್ಮನ್ನಾತಿವರ್ತೇತತತ್ಕ್ಷಣಂ ||೨|| ಏವಂಬ್ರುವಾ
ಣೌಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌತ್ವರಮಾಣೌಯುಯುತ್ಸಯಾ| ಸರ್ವೇತೇಮುನಯಃಪ್ರೀತಾಃಪ್ರಶಶಂಸುರ್ನೃಪಾತ್ಮಜೌ||೩|| ಅದ್ಯಪ್ರ
ಭೃತಿಷಡ್ರಾತ್ರಂರಕ್ಷತಂರಾಘವೌಯುವಾಂ | ದೀಕ್ಷಾಂಗತೋಹ್ಯೇಷಮುನಿರ್ಮೌನಿತ್ವಂಚಗಮಿಷ್ಯತಿ ||೪|| ತೌತುತದ್ವ
ಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಜಪುತ್ರೌಯಶಸ್ವಿನೌ | ಅನಿದ್ರೌಷಡಹೋರಾತ್ರಂತಪೋವನಮರಕ್ಷತಾಮ್ ||೫|| ಉಪಾಸಾಂಚಕ್ರ
ತುರ್ವೀರೌಯತ್ತೌಪರಮಧನ್ವಿನೌ|ರರಕ್ಷತುರ್ಮುನಿವರಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮರಿಂದಮೌ ||೬|| ಅಥಕಾಲೇಗತೇತಸ್ಮಿನ್ಷಷ್ಠೇ
ಹನಿಸಮಾಗತೇ | ಸೌಮಿತ್ರಿಮಬ್ರವೀದ್ರಾಮೋಯತ್ತೋಭವಸಮಾಹಿತಃ || ೭ || ರಾಮಸ್ಯೈವಂಬ್ರುವಾಣಸ್ಯತ್ವರಿತಸ್ಯ
ಯುಯುತ್ಸಯಾ|ಪ್ರಜಜ್ವಾಲತತೋವೇದಿಸ್ಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಪುರೋಹಿತಾ||೮|| ಸದರ್ಭಚಮಸಸ್ರುಕ್ಕಾಸಸಮಿತ್ಕುಸುಮೋ
ಚ್ಚಯಾ | ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇಣಸಹಿತಾವೇದಿರ್ಜಜ್ವಾಲಸರ್ತ್ವಿಜಾ || ೯ || ಮಂತ್ರವಚ್ಚಯಥಾನ್ಯಾಯಂಯಜ್ಞೋಸಾಸಂಪ್ರವ

ರ್ಜತೇ। ಆಕಾಶೇಚಮಹಾಂಶ್ಶಬ್ದಃಪ್ರಾದುರಾಸೀದ್ಭಯಾನಕಃ ॥೧೦॥ ಆವಾರ್ಯಗಗನಂಮೇಘೋಯಥಾಪ್ರಾವೃಷಿನಿರ್ಗತಃ।
ತಥಾಮಾಯಾಂವಿಕುರ್ವಾಣೌರಾಕ್ಷಸಾವಭ್ಯಧಾವತಾಂ ॥ ಮಾರೀಚಶ್ಚಸುಬಾಹುಶ್ಚತಯೋರನುಚರಾಶ್ಚಯೇ। ಆಗಮ್ಯ
ಭೀಮಸಂಕಾಶಾರುಧಿರೌಘಾನವಾಸೃಜನ್ ॥೧೨॥ ಸಾತೇನರುಧಿರೌಘೇಣವೇದಿರ್ಜಜ್ವಾಲಮಂಡಿತಾ। ದೃಷ್ಟ್ವಾವೇದಿಂತ
ಥಾಭೂತಾಂಸಾನುಜಃಕ್ರೋಧಸಂಯುತಃ ॥೧೩॥ ಸಹಸಾಭಿದ್ರುತೋರಾಮಸ್ತಾನಪಶ್ಯತ್ತತೋದಿವಿ। ತಾವಾಪತಂತೌಸ
ಹಸಾದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಜೀವಲೋಚನಃ ॥೧೪॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂತ್ವಭಿಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಮೋವಚನಮಬ್ರವೀತ್। ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣದು
ರ್ವೃತ್ತಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಪಿಶಿತಾಶನಾನ್ ॥೧೫॥ ಮಾನವಾಸ್ತ್ರಸಮಾಧೂತಾನನಿಲೇನಯಥಾಘನಾನ್। ಮಾನವಂಪರಮೋ
ದಾರಮಸ್ತ್ರಂಪರಮಭಾಸ್ವರಮ್ ॥೧೬॥ ಚಿಕ್ಷೇಪಪರಮಕ್ರುದ್ಧೋಮಾರೀಚೋರಸಿರಾಘವಃ। ಸತೇನಪರಮಾಸ್ತ್ರೇಣಮಾ
ನವೇನಸಮಾಹತಃ ॥೧೭॥ ಸಂಪೂರ್ಣಂಯೋಜನಶತಂಕ್ಷಿಪ್ತಸ್ಸಾಗರಸಂಪ್ಲವೇ। ವಿಚೇತನಂವಿಘೂರ್ಣಂತಂಶೀತೇಷುಬಲತಾ
ಡಿತಮ್ ॥೧೮॥ ನಿರಸ್ತಂದೃಶ್ಯಮಾರೀಚಂರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್। ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಶೀತೇಷುಂಮಾನವಂಧರ್ಮಸಂ
ಹಿತಮ್ ॥೧೯॥ ಮೋಹಯಿತ್ವಾನಯತ್ಯೇನಂನಚಪ್ರಾಣೈರ್ವಿಯುಜ್ಯತೇ। ಇಮಾನಪಿವಧಿಷ್ಯಾಮಿನಿರ್ಘೃಣಾನ್ದುಷ್ಟಚಾ
ರಿಣಃ ॥೨೦॥ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಪಾಪಕರ್ಮಸ್ಥಾನ್ಯಜ್ಞಘ್ನಾನ್ರುಧಿರಾಶನಾನ್। ಸಂಗೃಹ್ಯಾಸ್ತ್ರಂತತೋರಾಮೋದಿವ್ಯಮಾ
ಗ್ನೇಯಮದ್ಭುತಮ್ ॥೨೧॥ ಸುಬಾಹೂರಸಿಚಿಕ್ಷೇಪಸವಿದ್ಧಃಪ್ರಾಪತದ್ಭುವಿ। ಶೇಷಾನ್ವಾಯವ್ಯಮಾದಾಯನಿಜಘಾನಮ
ಹಾಯಶಾಃ ॥೨೨॥ ರಾಘವಃಪರಮೋದಾರೋಮುನೀನಾಂಮುದಮಾವಹನ್। ಸಹತ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಯಜ್ಞಘ್ನಾನ್
ರಘುನಂದನಃ ॥೨೩॥ ಋಷಿಭಿಃಪೂಜಿತಸ್ತತ್ರಯಥೇಂದ್ರೋವಿಜಯೀಪುರಾ। ಅಥಯಜ್ಞೇಸಮಾಪ್ತೇತುವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ
ಮಹಾಮುನಿಃ ॥೨೪॥ ನಿರೀತಿಕಾದಿಶೋದೃಷ್ಟ್ವಾಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಿದಮಬ್ರವೀತ್। ಕೃತಾರ್ಥೋಽಸ್ಮಿಮಹಾಬಾಹೋಕೃತಂಗು
ರುವಚಸ್ತ್ವಯಾ ॥೨೫॥ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಮಿದಂಸತ್ಯಂಕೃತಂರಾಮಮಹಾಯಶಃ ॥ ... ... ॥೨೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತಾಂರಜನೀಂತತ್ರಕೃತಾರ್ಥೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ। ಊಷತುರ್ಮುದಿತೌವೀರೌಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ॥
ಪ್ರಭಾತಾಯಾಂತುಶರ್ವರ್ಯಾಂಕೃತಪೌರ್ವಾಹ್ಣಿಕಕ್ರಿಯೌ। ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮೃಷೀಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನ್ಸಹಿತಾವಭ್ಯಜಗ್ಮತುಃ ॥
ಅಭಿವಾದ್ಯಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಂಜ್ವಲಂತಮಿವಪಾವಕಂ। ಊಚತುರ್ಮಧುರೋದಾರಂವಾಕ್ಯಂಮಧುರಭಾಷಿಣೌ ॥೩॥ ಇ
ಮೌಸ್ವಮುನಿಶಾರ್ದೂಲಕಿಂಕರೌಸಮುಪಾಗತೌ। ಆಜ್ಞಾಪಯಯಥೇಷ್ಟಂವೈಶಾಸನಂಕರವಾವಕಿಮ್ ॥೪॥ ಏವಮು
ಕ್ತಾಸ್ತತಸ್ತಾಭ್ಯಾಂಸರ್ವಏವಮಹರ್ಷಯಃ। ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯರಾಮಂವಚನಮಬ್ರುವನ್ ॥೫॥ ಮೈಥಿಲಸ್ಯ
ನರಶ್ರೇಷ್ಠಜನಕಸ್ಯಭವಿಷ್ಯತಿ। ಯಜ್ಞಃಪರಮಧರ್ಮಿಷ್ಠಸ್ತತ್ರಯಾಸ್ಯಾಮಹೇವಯಮ್ ॥೬॥ ತ್ವಂಚೈವನರಶಾರ್ದೂ
ಲಸಹಾಸ್ಮಾಭಿರ್ಗಮಿಷ್ಯಸಿ। ಅದ್ಭುತಂಚಧನೂರತ್ನಂತತ್ರತದ್ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿ ॥೭॥ ತದ್ಧಿಪೂರ್ವಂನರಶ್ರೇಷ್ಠದತ್ತಂ
ಸದಸಿದೈವತೈಃ। ಅಪ್ರಮೇಯಬಲಂಘೋರಂಮಖೇಪರಮಭಾಸ್ವರಮ್ ॥೮॥ ನಾಸ್ಯದೇವಾನಗಂಧರ್ವಾನಾಸುರಾನಚರಾ
ಕ್ಷಸಾಃ। ಕರ್ತುಮಾರೋಪಣಂಶಕ್ತಾನಕಥಂಚನಮಾನುಷಾಃ ॥೯॥ ಧನುಷಸ್ತಸ್ಯವೀರ್ಯಂತುಜಿಜ್ಞಾಸಂತೋಮಹೀಕ್ಷಿ
ತಃ। ನಶೇಕುರಾರೋಪಯಿತುಂರಾಜಪುತ್ರಾಮಹಾಬಲಾಃ ॥೧೦॥ ತದ್ಧನುರ್ನರಶಾರ್ದೂಲಮೈಥಿಲಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ।
ತತ್ರದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಯಜ್ಞಂಚಾದ್ಭುತದರ್ಶನಮ್ ॥೧೧॥ ತದ್ಧಿಯಜ್ಞಫಲಂತೇನಮೈಥಿಲೇನೋತ್ತಮಂಧನುಃ। ಯಾ
ಚಿತಂನರಶಾರ್ದೂಲಸುನಾಭಂಸರ್ವದೈವತೈಃ ॥೧೨॥ ಆಯಾಗಭೂತಂನೃಪತೇಸ್ತಸ್ಯವೇಶ್ಮನಿರಾಘವ। ಅರ್ಚಿತಂವಿವಿ
ಧೈರ್ಗಂಧೈರ್ಧೂಪೈಶ್ಚಾಗರುಗಂಧಿಭಿಃ ॥೧೩॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮುನಿವರಃಪ್ರಸ್ಥಾನಮಕರೋತ್ತದಾ। ಸರ್ಷಿಸಂಘಸ್ಸ
ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಆಮಂತ್ರ್ಯವನದೇವತಾಃ ॥೧೪॥ ಸ್ವಸ್ತಿವೋಸ್ತುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸಿದ್ಧಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಾದಹಂ। ಉತ್ತರೇಜಾಹ್ನವೀತೀ
ರೇಹಿಮವಂತಂಶಿಲೋಚ್ಚಯಮ್ ॥೧೫॥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂತತಃಕೃತ್ವಾಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಮನುತ್ತಮಂ। ಉತ್ತರಾಂದಿಶಮುದ್ದಿಶ್ಯ
ಪ್ರಸ್ಥಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ತಂಪ್ರಯಾಂತಂಮುನಿವರಮನ್ವಯಾದನುಸಾರಿಣಾಂ। ಶಕಟೀಶತಮಾತ್ರಂತುಪ್ರಯಾಣೇ
ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಾಮ್ ॥೧೭॥ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಣಾಶ್ಚೈವಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮನಿವಾಸಿನಃ। ಅನುಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮ
ಹಾಮುನಿಮ್ ॥ ನಿವರ್ತಯಾಮಾಸತತಃಪಕ್ಷಿಸಂಘಾನ್ಮೃಗಾನಪಿ। ತೇಗತ್ವಾದೂರಮಧ್ವಾನಂಲಂಬಮಾನೇದಿವಾಕರೇ ॥೧೯॥
ವಾಸಂಚಕ್ರುರ್ಮುನಿಗಣಾಶ್ಶೋಣಾಕೂಲೇಸಮಾಹಿತಾಃ। ತೇಸ್ತಂಗತೇದಿನಕರೇಸ್ನಾತ್ವಾಹುತಹುತಾಶನಾಃ ॥೨೦॥ ವಿಶ್ವಾಮಿ
ತ್ರಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯನಿಷೇದುರಮಿತೌಜಸಃ। ರಾಮೋಪಿಸಹಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮುನೀಂಸ್ತಾನಭಿಪೂಜ್ಯಚ ॥೨೧॥ ಅಗ್ರತೋನಿಷಸಾದಾ
ಥಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯಧೀಮತಃ। ಅಥರಾಮೋಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾಮುನಿಮ್ ॥೨೨॥ ಪಪ್ರಚ್ಛನರಶಾರ್ದೂಲಃ
ಕೌತೂಹಲಸಮನ್ವಿತಃ। ಭಗವನ್ಕೋನ್ವಯಂದೇಶಸ್ಸಮೃದ್ಧವನಶೋಭಿತಃ ॥೨೩॥ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಭದ್ರಂತೇವಕ್ತುಮ

ರ್ಣಸಿತತ್ವತಃ।ತಸ್ಯದೇಶಸ್ಯನಿಖಿಲಂಪೃಚ್ಛತಿಸ್ಮಮಹಾತಪಾಃ।ಚೋದಿತೋರಾಮವಾಕ್ಯೇನಕಥಯಾಮಾಸಸುವ್ರತಃ॥೨೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಬ್ರಹ್ಮಯೋನಿರ್ಮಹಾನಾಸೀತ್ಕುಶೋನಾಮಮಹಾತಪಾಃ।ಅಕ್ಲಿಷ್ಟವ್ರತಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಸಜ್ಜನಪ್ರತಿಪೂಜಕಃ॥೧॥ಸಮ
ಹಾತ್ಮಾಕುಲೀನಾಯಾಂಯುಕ್ತಾಯಾಂಸುಗುಣೋಲ್ಬಣಾನ್।ವೈದರ್ಭ್ಯಾಂಜನಯಾಮಾಸಚತುರಸ್ಸದೃಶಾನ್ಸುತಾನ್॥
ಕುಶಾಂಬಂಕುಶನಾಭಂಚಆಧೂರ್ತರಜಸಂವಸುಂ।ದೀಪ್ತಿಯುಕ್ತಾನ್ಮಹೋತ್ಸಾಹಾನ್ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಚಿಕೀರ್ಷಯಾ॥೩॥
ತಾನುವಾಚಕುಶಃಪುತ್ರಾನ್ಧರ್ಮಿಷ್ಠಾನ್ಸತ್ಯವಾದಿನಃ।ಕ್ರಿಯತಾಂಪಾಲನಂಪುತ್ರಾಧರ್ಮಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಥಪುಷ್ಕಲಮ್॥
ಋಷೇಸ್ತುವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಚತ್ವಾರೋಲೋಕಸಂಮತಾಃ।ನಿವೇಶಂಚಕ್ರಿರೇಸರ್ವೇಪುರಾಣಾಂನೃವರಾಸ್ತದಾ॥೫॥ಕುಶಾಂ
ಬಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾಃಕೌಶಾಂಬೀಮಕರೋತ್ಪುರೀಂ।ಕುಶನಾಭಸ್ತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪುರಂಚಕ್ರೇಮಹೋದಯಮ್॥೬॥ಆಧೂ
ರ್ತರಜಸೋರಾಮಧರ್ಮಾರಣ್ಯಂಮಹೀಪತಿಃ।ಚಕ್ರೇಪುರವರಂರಾಜಾವಸುಶ್ಚಕ್ರೇಗಿರಿವ್ರಜಮ್॥೭॥ಏಷಾವಸುಮತೀರಾ
ಮವಸೋಸ್ತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ।ಏತೇಶೈಲವರಾಃಪಂಚಪ್ರಕಾಶಂತೇಸಮಂತತಃ॥೮॥ಸುಮಾಗಧೀನದೀರಮ್ಯಾಮಗಧಾನ್
ವಿಶ್ರುತಾಯಯೌ।ಪಂಚಾನಾಂಶೈಲಮುಖ್ಯಾನಾಂಮಧ್ಯೇಮಾಲೇವಶೋಭತೇ॥೯॥ಸೈಷಾಹಿಮಾಗಧೀರಾಮವಸೋಸ್ತ
ಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ।ಪೂರ್ವಾಭಿಚರಿತಾರಾಮಸುಕ್ಷೇತ್ರಾಸಸ್ಯಮಾಲಿನೀ॥೧೦॥ಕುಶನಾಭಸ್ತುರಾಜರ್ಷಿಃಕನ್ಯಾಶತಮನು
ತ್ತಮಂ।ಜನಯಾಮಾಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾಘೃತಾಚ್ಯಾಂರಘುನಂದನ॥೧೧॥ತಾಸ್ತುಯೌವನಶಾಲಿನ್ಯೋರೂಪವತ್ಯಸ್ಸ್ವ
ಲಂಕೃತಾಃ।ಉದ್ಯಾನಭೂಮಿಮಾಗಮ್ಯಪ್ರಾವೃಷೀವಶತಹ್ರದಾಃ॥೧೨॥ಗಾಯಂತ್ಯೋನೃತ್ಯಮಾನಾಶ್ಚವಾದಯಂತ್ಯ
ಶ್ಚಸರ್ವಶಃ।ಆಮೋದಂಪರಮಂಜಗ್ಮುರ್ವರಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ॥೧೩॥ಅಥತಾಶ್ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗ್ಯೋರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಾ
ಭುವಿ।ಉದ್ಯಾನಭೂಮಿಮಾಗಮ್ಯತಾರಾಇವಘನಾಂತರೇ॥೧೪॥ತಾಸ್ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನಾರೂಪಯೌವನಸಂಯುತಾಃ।
ದೃಷ್ಟ್ವಾಸರ್ವಾತ್ಮಕೋವಾಯುರಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥೧೫॥ಅಹಂವಃಕಾಮಯೇಸರ್ವಾಭಾರ್ಯಾಮಮಭವಿಷ್ಯಥ।ಮಾ
ನುಷಸ್ತ್ಯಜ್ಯತಾಂಭಾವೋದೀರ್ಘಮಾಯುರವಾಪ್ಸ್ಯಥ॥೧೬॥ಚಲಂಹಿಯೌವನಂನಿತ್ಯಂಮಾನುಷೇಷುವಿಶೇಷತಃ।ಅಕ್ಷ
ಯ್ಯಂಯೌವನಂಪ್ರಾಪ್ತಾಅಮರ್ತ್ಯಾಶ್ಚಭವಿಷ್ಯಥ॥೧೭॥ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾವಾಯೋರಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ।ಅಪಹಾ
ಸ್ಯತತೋವಾಕ್ಯಂಕನ್ಯಾಶತಮಥಾಬ್ರವೀತ್॥೧೮॥ಅಂತಶ್ಚರಸಿಭೂತಾನಾಂಸರ್ವೇಷಾಂತ್ವಂಸುರೋತ್ತಮ।ಪ್ರಭಾವಜ್ಞಾ
ಸ್ಸ್ಮತೇಸರ್ವಾಃಕಿಮಸ್ಮಾನವಮನ್ಯಸೇ॥೧೯॥ಕುಶನಾಭಸುತಾಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸಮರ್ಥಾಸ್ತ್ವಾಂಸುರೋತ್ತಮ।ಸ್ಥಾನಾಚ್ಚ್ಯಾ
ವಯಿತುಂದೇವಂರಕ್ಷಾಮಸ್ತುತಪೋವಯಮ್॥೨೦॥ಮಾಭೂತ್ಸಕಾಲೋದುರ್ಮೇಧಃಪಿತರಂಸತ್ಯವಾದಿನಂ।ನಾವಮನ್ಯ
ಸ್ವಧರ್ಮೇಣಸ್ವಯಂವರಮುಪಾಸ್ಮಹೇ॥೨೧॥ಪಿತಾಹಿಪ್ರಭುರಸ್ಮಾಕಂದೈವತಂಪರಮಂಹಿಸಃ।ಯಸ್ಯನೋದಾಸ್ಯತಿ
ಪಿತಾಸನೋಭರ್ತಾಭವಿಷ್ಯತಿ॥೨೨॥ತಾಸಾಂತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾವಾಯುಃಪರಮಕೋಪನಃ।ಪ್ರವಿಶ್ಯಸರ್ವಗಾತ್ರಾ
ಣಿಬಭಂಜಭಗವಾನ್ಪ್ರಭುಃ॥೨೩॥ಅರತ್ನಿಮಾತ್ರಾಕೃತಯೋಭಗ್ನದರ್ಪಾಭಯಾರ್ದಿತಾಃ।ತಾಃಕನ್ಯಾವಾಯುನಾಭ
ಗ್ನಾವಿವಿಶುರ್ನೃಪತೇರ್ಗೃಹಂ॥೨೪॥ಪ್ರಾಪತನ್ಭುವಿಸಂಭ್ರಾಂತಾಸ್ಸಲಜ್ಜಾಸ್ಸಾಸ್ರಲೋಚನಾಃ।ಸಚತಾದಯಿತಾದೀನಾಃ
ಕನ್ಯಾಃಪರಮಶೋಭನಾಃ॥೨೫॥ದೃಷ್ಟ್ವಾಭಗ್ನಾಸ್ತದಾರಾಜಾಸಂಭ್ರಾಂತಇದಮಬ್ರವೀತ್।ಕಿಮಿದಂಕಥ್ಯತಾಂಪು
ತ್ರ್ಯಃಕೋಧರ್ಮಮವಮನ್ಯತೇ॥೨೬॥ಕುಬ್ಜಾಃಕೇನಕೃತಾಸ್ಸರ್ವಾವೇಷ್ಟಂತ್ಯೋನಾಭಿಭಾಷಥ।ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತ
ತ್ತ್ವತೋಯಸ್ಯೇದಂಧರ್ಮಗರ್ಹಿತಮ್॥೨೭॥ಏವಂರಾಜಾವಿನಿಶ್ವಸ್ಯಸಮಾಧಿಂಸಂದಧೇತತಃ॥ ... ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಕುಶನಾಭಸ್ಯಧೀಮತಃ।ಶಿರೋಭಿಶ್ಚರಣೌಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಕನ್ಯಾಶತಮಭಾಷತ॥೧॥ವಾ
ಯುಸ್ಸರ್ವಾತ್ಮಕೋರಾಜನ್ಪ್ರಧರ್ಷಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ।ಅಶುಭಂಮಾರ್ಗಮಾಸ್ಥಾಯನಧರ್ಮಂಪ್ರತ್ಯವೇಕ್ಷತೇ॥೨॥ಪಿತೃ
ಮತ್ಯಸ್ಸ್ಮಭದ್ರಂತೇಸ್ವಚ್ಛಂದೇನವಯಂಸ್ಥಿತಾಃ।ಪಿತರಂನೋವೃಣೀಷ್ವತ್ವಂಯದಿನೋದಾಸ್ಯತೇತವ॥೩॥ತೇನಪಾಪಾ
ನುಬಂಧೇನವಚನಂನಪ್ರತೀಚ್ಛತಾ।ಏವಂಬ್ರುವತ್ಯಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸ್ಮವಾಯುನಾನಿಹತಾಭೃಶಮ್॥೪॥ತಾಸಾಂತದ್ವಚನಂಶ್ರು
ತ್ವಾರಾಜಾಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ।ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹಾತೇಜಾಃಕನ್ಯಾಶತಮನುತ್ತಮಮ್॥೫॥ಕ್ಷಾಂತಂಕ್ಷಮಾವತಾಂಪುತ್ರ್ಯಃ
ಕರ್ತವ್ಯಂಸುಮಹತ್ಕೃತಂ।ಐಕಮತ್ಯಮುಪಾಗಮ್ಯಕುಲಂಚಾವೇಕ್ಷಿತಂಮಮ॥೬॥ಅಲಂಕಾರೋಹಿನಾರೀಣಾಂಕ್ಷಮಾ
ತುಪುರುಷಸ್ಯವಾ।ದುಷ್ಕರಂತಚ್ಚಯತ್ಕ್ಷಾಂತಂತ್ರಿದಶೇಷುವಿಶೇಷತಃ॥೭॥ಯಾದೃಶೀವಃಕ್ಷಮಾಪುತ್ರ್ಯಸ್ಸರ್ವಾಸಾಮವಿ
ಶೇಷತಃ।ಕ್ಷಮಾದಾನಂಕ್ಷಮಾಯಜ್ಞಃಕ್ಷಮಾಸತ್ಯಂಹಿಪುತ್ರಿಕಾಃ॥೮॥ಕ್ಷಮಾಯಶಃಕ್ಷಮಾಧರ್ಮಃಕ್ಷಮಯಾವಿಷ್ಠಿ
ತಂಜಗತ್।ವಿಸೃಜ್ಯಕನ್ಯಾಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥರಾಜಾತ್ರಿದಶವಿಕ್ರಮಃ॥೯॥ಮಂತ್ರಜ್ಞೋಮಂತ್ರಯಾಮಾಸಪ್ರದಾನಂಸಹ

ಮಂತ್ರಿಭಿಃ । ದೇಶಕಾಲೇಪ್ರದಾನಸ್ಯಸದೃಶೇಪ್ರತಿಪಾದನಮ್ ॥ ೧೦ ॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವಕಾಲೇತುಚೂಳೀನಾಮಮಹಾಮುನಿಃ।ಊರ್ಧ್ವರೇತಾಶ್ಶುಭಾಚಾರೋಬ್ರಾಹ್ಮಂತಪಉಪಾಗಮತ್॥೧೧॥ ತಪ್ಯಂತಂತಮೃಷಿಂತತ್ರಗಂಧರ್ವೀಪರ್ಯುಪಾಸತೇ । ಸೋಮದಾನಾಮಭದ್ರಂತೇಊರ್ಮಿಳಾತನಯಾತದಾ ॥೧೨॥ ಸಾಚತಂಪ್ರಣತಾಭೂತ್ವಾಶುಶ್ರೂಷಣಪರಾಯಣಾ । ಉವಾಸಕಾಲೇಧರ್ಮಿಷ್ಠಾತಸ್ಯಾಸ್ತುಷ್ಟೋಭವದ್ಗುರುಃ ॥ ೧೩ ॥ ಸಚತಾಂಕಾಲಯೋಗೇನಪ್ರೋವಾಚರಘುನಂದನ । ಪರಿತುಷ್ಟೋಸ್ಮಿಭದ್ರಂತೇಕಿಂಕರೋಮಿತವಪ್ರಿಯಮ್ ॥೧೪ ॥ ಪರಿತುಷ್ಟಂಮುನಿಂಜ್ಞಾತ್ವಾಗಂಧರ್ವೀಮಧುರಸ್ವರಾ । ಉವಾಚಪರಮಪ್ರೀತಾವಾಕ್ಯಜ್ಞಾವಾಕ್ಯಕೋವಿದಮ್ ॥೧೫ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಸಮುದಿತೋಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋಮಹಾತಪಾಃ। ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣತಪಸಾಯುಕ್ತಂಪುತ್ರಮಿಚ್ಛಾಮಿಧಾರ್ಮಿಕ॥೧೬॥ಅಪತಿಶ್ಚಾಸ್ಮಿಭದ್ರಂತೇಭಾರ್ಯಾಚಾಸ್ಮಿನಕಸ್ಯಚಿತ್।ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣೋಪಗತಾಯಾಶ್ಚದಾತುಮರ್ಹಸಿಮೇಸುತಮ್॥೧೭॥ತಸ್ಯಾಃಪ್ರಸನ್ನೋಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿರ್ದದೌಪುತ್ರಮನುತ್ತಮಂ ।ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಇತಿಖ್ಯಾತಂಮಾನಸಂಚೂಳಿನಸ್ಸುತಮ್ ॥೧೮॥ ಸರಾಜಾಸೋಮದೇಯಸ್ತುಪುರೀಮಧ್ಯವಸತ್ತದಾ । ಕಾಂಪಿಲ್ಯಾಂಪರಯಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾದೇವರಾಜೋಯಥಾದಿವಮ್ ॥೧೯ ॥ ಸಬುದ್ಧಿಂಕೃತವಾನ್ರಾಜಾಕುಶನಾಭಸ್ಸುಧಾರ್ಮಿಕಃ। ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಾಯಕಾಕುತ್ಸ್ಥದಾತುಂಕನ್ಯಾಶತಂತದಾ ॥ ೨೦ ॥ ತಮಾಹೂಯಮಹಾತೇಜಾಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಂಮಹೀಪತಿಃ । ದದೌಕನ್ಯಾಶತಂರಾಜಾಸುಪ್ರೀತೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥ ೨೧ ॥ ಯಥಾಕ್ರಮಂತತಃಪಾಣಿಂಜಗ್ರಾಹರಘುನಂದನ । ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೋಮಹೀಪಾಲಸ್ತಾಸಾಂದೇವಪತಿರ್ಯಥಾ ॥೨೨ ॥ ಸ್ಪೃಷ್ಟಮಾತ್ರೇತತಃಪಾಣೌವಿಕುಬ್ಜಾವಿಗತಜ್ವರಾಃ । ಯುಕ್ತಾಃಪರಮಯಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಬಭುಃಕನ್ಯಾಶತಂತದಾ ॥ ೨೩ ॥ ಸದೃಷ್ಟ್ವಾವಾಯುನಾಮುಕ್ತಾಃಕುಶನಾಭೋಮಹೀಪತಿಃ । ಬಭೂವಪರಮಪ್ರೀತೋಹರ್ಷಂಲೇಭೇಪುನಃಪುನಃ ॥೨೪॥ಕೃತೋದ್ವಾಹಂತುರಾಜಾನಂಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಂಮಹೀಪತಿಃ । ಸದಾರಂಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಗಣಂತದಾ ॥ ೨೫ ॥ ಸೋಮದಾಪಿಸುಸಂಹೃಷ್ಟಾಪುತ್ರಸ್ಯಸದೃಶೀಂಕ್ರಿಯಾಂ । ಯಥಾನ್ಯಾಯಂಚಗಂಧರ್ವೀಸ್ನುಷಾಸ್ತಾಃಪ್ರತ್ಯನಂದತ॥೨೬॥ದೃಷ್ಟ್ವಾಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಚತಾಃಕನ್ಯಾಃಕುಶನಾಭಂಪ್ರಶಸ್ಯಚ ॥೨೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಕೃತೋದ್ವಾಹೇಗತೇತಸ್ಮಿನ್ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತೇಚರಾಘವ ।ಅಪುತ್ರಃಪುತ್ರಲಾಭಾಯಪೌತ್ರೀಮಿಷ್ಟಿಮಕಲ್ಪಯತ್॥೧॥ಇಷ್ಟ್ಯಾಂತುವರ್ತಮಾನಾಯಾಂಕುಶನಾಭಂಮಹೀಪತಿಂ। ಉವಾಚಪರಮೋದಾರಃಕುಶೋಬ್ರಹ್ಮಸುತಸ್ತದಾ॥೨॥ಪುತ್ರಸ್ತೇಸದೃಶಃಪುತ್ರಭವಿಷ್ಯತಿಸುಧಾರ್ಮಿಕಃ। ಗಾಧಿಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿತೇನತ್ವಂಕೀರ್ತಿಂಲೋಕೇಚಶಾಶ್ವತೀಮ್॥ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಕುಶೋರಾಮಕುಶನಾಭಂಮಹೀಪತಿಂ।ಜಗಾಮಾಕಾಶಮಾವಿಶ್ಯಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂಸನಾತನಮ್॥ಕಸ್ಯಚಿತ್ತ್ವಥಕಾಲಸ್ಯಕುಶನಾಭಸ್ಯಧೀಮತಃ।ಜಜ್ಞೇಪರಮಧರ್ಮಿಷ್ಠೋಗಾಧಿರಿತ್ಯೇವನಾಮತಃ॥ಸಪಿತಾಮಮಕಾಕುತ್ಸ್ಥಗಾಧಿಃಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ। ಕುಶವಂಶಪ್ರಸೂತೋಸ್ಮಿಕೌಶಿಕೋರಘುನಂದನ ॥೬॥ ಪೂರ್ವಜಾಭಗಿನೀಚಾಪಿಮಮರಾಘವಸುವ್ರತಾ। ನಾಮ್ನಾಸತ್ಯವತೀನಾಮಋಚೀಕೇಪ್ರತಿಪಾದಿತಾ ॥ ೭ ॥ ಸಶರೀರಾಗತಾಸ್ವರ್ಗಂಭರ್ತಾರಮನುವರ್ತಿನೀ । ಕೌಶಿಕೀಪರಮೋದಾರಾಸಾಪ್ರವೃತ್ತಾಮಹಾನದೀ ॥ ದಿವ್ಯಾಪುಣ್ಯೋದಕಾರಮ್ಯಾಹಿಮವಂತಮುಪಾಶ್ರಿತಾ । ಲೋಕಸ್ಯಹಿತಕಾಮಾರ್ಥಂಪ್ರವೃತ್ತಾಭಗಿನೀಮಮ॥೯॥ ತತೋಹಂಹಿಮವತ್ಪಾರ್ಶ್ವೇವಸಾಮಿನಿರತಸ್ಸುಖಂ।ಭಗಿನ್ಯಾಂಸ್ನೇಹಸಂಯುಕ್ತಃಕೌಶಿಕ್ಯಾಂರಘುನಂದನ ॥ ಸಾತುಸತ್ಯವತೀಪುಣ್ಯಾಸತ್ಯೇಧರ್ಮೇಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ।ಪತಿವ್ರತಾಮಹಾಭಾಗಾಕೌಶಿಕೀಸರಿತಾಂವರಾ ॥ ಅಹಂಹಿನಿಯಮಾದ್ರಾಮಹಿತ್ವಾತಾಂಸಮುಪಾಗತಃ।ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಮನುಪ್ರಾಪ್ಯಸಿದ್ಧೋಸ್ಮಿತವತೇಜಸಾ॥ಏಷಾರಾಮಮಮೋತ್ಪತ್ತಿಸ್ಸ್ವಸ್ಯವಂಶಸ್ಯಕೀರ್ತಿತಾ।ದೇಶಸ್ಯಚಮಹಾಬಾಹೋಯನ್ಮಾಂತ್ವಂಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ॥೧೩॥ ಗತೋರ್ಧರಾತ್ರಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಕಥಾಃಕಥಯತೋಮಮ । ನಿದ್ರಾಮಭ್ಯೇಹಿಭದ್ರಂತೇಮಾಭೂದ್ವಿಘ್ನೋಧ್ವನೀಹನಃ॥೧೪॥ ನಿಷ್ಪಂದಾಸ್ತರವಸ್ಸರ್ವೇನಿಲೀನಾಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ।ನೈಶೇನತಮಸಾವ್ಯಾಪ್ತಾದಿಶಶ್ಚರಘುನಂದನ॥೧೫॥ಶನೈರ್ವಿಯುಜ್ಯತೇಸಂಧ್ಯಾನಭೋನೇತ್ರೈರಿವಾವೃತಂ।ನಕ್ಷತ್ರತಾರಾಗಹನಂಜ್ಯೋತಿರ್ಭಿರವಭಾಸ್ಯತೇ ॥೧೬॥ ಉತ್ತಿಷ್ಠತಿಚಶೀತಾಂಶುಶ್ಶಶೀಲೋಕತಮೋನುದಃ। ಹ್ಲಾದಯನ್ಪ್ರಾಣಿನಾಂಲೋಕೇಮನಾಂಸಿಪ್ರಭಯಾವಿಭೋ ॥೧೭॥ ನೈಶಾನಿಸರ್ವಭೂತಾನಿಪ್ರಚರಂತಿತತಸ್ತತಃ । ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಸಂಘಾಶ್ಚರೌದ್ರಾಶ್ಚಪಿಶಿತಾಶನಾಃ ॥೧೮॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾವಿರರಾಮಮಹಾಮುನಿಃ । ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿತಂಸರ್ವೇಮುನಯೋಹ್ಯಭ್ಯಪೂಜಯನ್ ॥೧೯॥ ಕುಶಿಕಾನಾಮಯಂವಂಶೋಮಹಾನ್ಧರ್ಮಪರಸ್ಸದಾ । ಬ್ರಹ್ಮೋಪಮಾಮಹಾತ್ಮಾನಃಕುಶವಂಶ್ಯಾನರೋತ್ತಮಾಃ ॥೨೦॥ ವಿಶೇಷೇಣಭವಾನೇವವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಯಶಾಃ । ಕೌಶಿಕೀಸರಿತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಕುಲೋದ್ಯೋತಕರೀತವ॥೨೧॥ ಇತಿತೈರ್ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲೈಃಪ್ರಶಸ್ತಃಕುಶಿಕಾತ್ಮಜಃ।ನಿದ್ರಾಮುಪಾಗಮಚ್ಛ್ರೀಮಾನಸ್ತಮಿವಾಂಶುಮಾನ್॥೨೨॥ರಾಮೋಪಿಸಹಸೌಮಿತ್ರಿಃಕಿಂಚಿದಾಗತವಿಸ್ಮಯಃ ।ಪ್ರಶಸ್ಯಮುನಿಶಾರ್ದೂಲಂನಿದ್ರಾಂಸಮುಪಸೇವತೇ ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಉಪಾಸ್ಯರಾತ್ರಿಶೇಷಂತುಶೋಣಾಕೂಲೇಮಹರ್ಷಿಭಿಃ।ನಿಶಾಯಾಂಸುಪ್ರಭಾತಾಯಾಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಭ್ಯಭಾಷತ॥
ಸುಪ್ರಭಾತಾನಿಶಾರಾಮಪೂರ್ವಾಸಂಧ್ಯಾಪ್ರವರ್ತತೇ। ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠಭದ್ರಂತೇಗಮನಾಯಾಭಿರೋಚಯ ॥೨॥ ತಚ್ಛ್ರು
ತ್ವಾವಚನಂತಸ್ಯಕೃತ್ವಾಪೌರ್ವಾಹ್ಣಿಕೀಂಕ್ರಿಯಾಂ । ಗಮನಂರೋಚಯಾಮಾಸವಾಕ್ಯಂಚೇದಮುವಾಚಹ ॥೩॥ ಅಯಂ
ಶೋಣಶ್ಶುಭಜಲೋಗಾಧಃಪುಳಿನಮಂಡಿತಃ । ಕತರೇಣಪಥಾಬ್ರಹ್ಮನ್ಸಂತರಿಷ್ಯಾಮಹೇವಯಮ್ ॥೪॥ ಏವಮುಕ್ತ
ಸ್ತುರಾಮೇಣವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಬ್ರವೀದಿದಂ । ಏಷಪಂಥಾಮಯೋದ್ದಿಷ್ಟೋಯೇನಯಾಂತಿಮಹರ್ಷಯಃ ॥೫॥ ಏವಮುಕ್ತಾ
ಮಹರ್ಷಯೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇಣಧೀಮತಾ । ಪಶ್ಯಂತಸ್ತೇಪ್ರಯಾತಾವೈವನಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ ॥ ತೇಗತ್ವಾದೂರಮಧ್ವಾನಂ
ಗತೇರ್ಧದಿವಸೇತದಾ । ಜಾಹ್ನವೀಂಸರಿತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಂದದೃಶುರ್ಮುನಿಸೇವಿತಾಮ್ ॥೬॥ ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪುಣ್ಯಸಲಿಲಾಂ
ಹಂಸಸಾರಸಸೇವಿತಾಂ । ಬಭೂವುರ್ಮುದಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಮುನಯಸ್ಸಹರಾಘವಾಃ ॥೭॥ ತಸ್ಯಾಸ್ತೀರೇತತಶ್ಚಕ್ರುಸ್ತ ಆವಾಸಪ
ರಿಗ್ರಹಂ । ತತಸ್ಸ್ನಾತ್ವಾಯಥಾನ್ಯಾಯಂಸಂತರ್ಪ್ಯಪಿತೃದೇವತಾಃ ॥೮॥ ಹುತ್ವಾಚೈವಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಾಣಿಪ್ರಾಶ್ಯಚಾ
ನುತ್ತಮಂಹವಿಃ । ವಿವಿಶುರ್ಜಾಹ್ನವೀತೀರೇಶುಚೌಮುದಿತಮಾನಸಾಃ ॥೯॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾತ್ಮಾನಂಪರಿವಾರ್ಯ
ಸಮಂತತಃ । ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಾರಾಮೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ॥೧೦॥ ಭಗವನ್ಛ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಗಂಗಾಂ
ತ್ರಿಪಥಗಾಂನದೀಂ । ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂಕಥಮಾಕ್ರಮ್ಯಗತಾನದನದೀಪತಿಮ್ ॥೧೧॥ ಚೋದಿತೋರಾಮವಾಕ್ಯೇನವಿಶ್ವಾಮಿ
ತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ । ವೃದ್ಧಿಂಜನ್ಮಚಗಂಗಾಯಾವಕ್ತುಮೇವೋಪಚಕ್ರಮೇ ॥೧೨॥ ಶೈಲೇಂದ್ರೋಹಿಮವಾನ್ನಾಮಧಾತೂ
ನಾಮಾಕರೋಮಹಾನ್ ।ತಸ್ಯಕನ್ಯಾದ್ವಯಂರಾಮರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಂಭುವಿ॥೧೩॥ಯಾಮೇರುದುಹಿತಾರಾಮತಯೋ
ರ್ಮಾತಾಸುಮಧ್ಯಮಾ । ನಾಮ್ನಾಮನೋರಮಾನಾಮಪತ್ನೀಹಿಮವತಃಪ್ರಿಯಾ ॥೧೪॥ ತಸ್ಯಾಂಗಂಗೇಯಮಭವಜ್ಜ್ಯೇ
ಷ್ಠಾಹಿಮವತಸ್ಸುತಾ । ಉಮಾನಾಮದ್ವಿತೀಯಾಭೂನ್ನಾಮ್ನಾತಸ್ಯೈವರಾಘವ ॥೧೫॥ ಅಥಜ್ಯೇಷ್ಠಾಂಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇದೇವ
ತಾರ್ಥಚಿಕೀರ್ಷಯಾ । ಶೈಲೇಂದ್ರಂವರಯಾಮಾಸುರ್ಗಂಗಾಂತ್ರಿಪಥಗಾಂನದೀಮ್ ॥೧೬॥ ದದೌಧರ್ಮೇಣಹಿಮವಾಂಸ್ತ
ನಯಾಂಲೋಕಪಾವನೀಂ । ಸ್ವಚ್ಛಂದಪಥಗಾಂಗಂಗಾಂತ್ರೈಲೋಕ್ಯಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ ॥೧೭॥ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತತೋದೇವಾ
ಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಹಿತಕಾರಿಣಃ । ಗಂಗಾಮಾದಾಯತೇಗಚ್ಛನ್ಕೃತಾರ್ಥೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥೧೮॥ ಯಾಚಾನ್ಯಾಶೈಲದುಹಿ
ತಾಕನ್ಯಾಸೀದ್ರಘುನಂದನ । ಉಗ್ರಂಸಾವ್ರತಮಾಸ್ಥಾಯತಪಸ್ತೇಪೇತಪೋಧನಾ ॥೧೯॥ಉಗ್ರೇಣತಪಸಾಯುಕ್ತಾಂದದೌ
ಶೈಲವರಸ್ಸುತಾಂ । ರುದ್ರಾಯಾಪ್ರತಿರೂಪಾಯಉಮಾಂಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಾಮ್ ॥೨೦॥ ಏತೇತೇಶೈಲರಾಜಸ್ಯಸುತೇಲೋ
ಕನಮಸ್ಕೃತೇ । ಗಂಗಾಚಸರಿತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಉಮಾದೇವೀಚರಾಘವ॥೨೧॥ಏತತ್ತೇಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂಯಥಾತ್ರಿಪಥಗಾನದೀ।
ಖಂಗತಾಪ್ರಥಮಂತಾತಗತಿಂಗತಿಮತಾಂವರ ॥೨೨॥ ಸೈಷಾಸುರನದೀರಮ್ಯಾಶೈಲೇಂದ್ರಸ್ಯಸುತಾತದಾ । ಸುರಲೋಕಂ
ಸಮಾರೂಢಾವಿಪಾಪಾಜಲವಾಹಿನೀ ॥ ... ... ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಪಂಚತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಉಕ್ತವಾಕ್ಯೇಮುನೌತಸ್ಮಿನ್ನುಭೌರಾಘವಲಕ್ಷ್ಮಣೌ। ಪ್ರತಿನಂದ್ಯಕಥಾಂವೀರಾವೂಚತುರ್ಮುನಿಪುಂಗವಂ ॥೧॥
ಧರ್ಮಯುಕ್ತಮಿದಂಬ್ರಹ್ಮನ್ಕಥಿತಂಪರಮಂತ್ವಯಾ । ದುಹಿತುಶ್ಶೈಲರಾಜಸ್ಯಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯಾವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೨॥ ವಿ
ಸ್ತರಂವಿಸ್ತರಜ್ಞೋಸಿದಿವ್ಯಮಾನುಷಸಂಭವಂ । ತ್ರೀನ್ಪಥೋಹೇತುನಾಕೇನಪ್ಲಾವಯೇಲ್ಲೋಕಪಾವನೀ ॥೩॥ ಕಥಂಗಂ
ಗಾತ್ರಿಪಥಗಾವಿಶ್ರುತಾಸರಿದುತ್ತಮಾ। ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುಧರ್ಮಜ್ಞಕರ್ಮಭಿಃಕೈಸ್ಸಮನ್ವಿತಾ ॥೪॥ ತಥಾಬ್ರುವತಿಕಾಕು
ತ್ಸ್ಥೇವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತಪೋಧನಃ । ನಿಖಿಲೇನಕಥಾಂಸರ್ವಾಮೃಷಿಮಧ್ಯೇನ್ಯವೇದಯತ್ ॥೫॥ಪುರಾರಾಮಕೃತೋದ್ವಾಹೋನೀ
ಲಕಂಠೋಮಹಾತಪಾಃ । ದೃಷ್ಟ್ವಾಚಸ್ಪೃಹಯಾದೇವೀಂಮೈಥುನಾಯೋಪಚಕ್ರಮೇ ॥೬॥ ಶಿತಿಕಂಠಸ್ಯದೇವಸ್ಯದಿವ್ಯಂ
ವರ್ಷಶತಂಗತಂ । ನಚಾಪಿತನಯೋರಾಮತಸ್ಯಾಮಾಸೀತ್ಪರಂತಪ ॥೭॥ ತತೋದೇವಾಸ್ಸಮುದ್ವಿಗ್ನಾಃಪಿತಾಮಹಪುರೋ
ಗಮಾಃ । ಯದಿಹೋತ್ಪದ್ಯತೇಭೂತಂಕಸ್ತತ್ಪ್ರತಿಸಹಿಷ್ಯತೇ ॥೮॥ ಅಭಿಗಮ್ಯಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರಣಿಪತ್ಯೇದಮಬ್ರುವನ್ ।ದೇವ
ದೇವಮಹಾದೇವಲೋಕಸ್ಯಾಸ್ಯಹಿತೇರತ ॥೯॥ ಸುರಾಣಾಂಪ್ರಣಿಪಾತೇನಪ್ರಸಾದಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ । ನಲೋಕಾಧಾರಯಿ
ಷ್ಯಂತಿತವತೇಜಸ್ಸುರೋತ್ತಮ॥೧೦॥ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣತಪಸಾಯುಕ್ತೋದೇವ್ಯಾಸಹತಪಶ್ಚರ। ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಹಿತಕಾಮಾರ್ಥಂತೇಜ
ಸ್ತೇಜಸಿಧಾರಯ॥೧೧॥ರಕ್ಷಸರ್ವಾನಿಮಾನ್ಲೋಕಾನ್ನಾಲೋಕಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ। ದೇವತಾನಾಂವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಲೋಕಮ
ಹೇಶ್ವರಃ॥೧೨॥ಬಾಢಮಿತ್ಯಬ್ರವೀತ್ಸರ್ವಾನ್ಪುನಶ್ಚೇದಮುವಾಚಹ।ಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂತೇಜಸ್ತೇಜಸ್ಯೇವಸಹೋಮಯಾ॥
ತ್ರಿದಶಾಃಪೃಥಿವೀಚೈವನಿರ್ವಾಣಮಧಿಗಚ್ಛತು । ಯದಿದಂಕ್ಷುಭಿತಂಸ್ಥಾನಾನ್ಮಮತೇಜೋಹ್ಯನುತ್ತಮಮ್ ॥೧೪॥ ಧಾರಯಿ
ಷ್ಯತಿಕಸ್ತನ್ಮೇಬ್ರುವಂತುಸುರಸತ್ತಮಾಃ । ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತುಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರತ್ಯೂಚುರ್ವೃಷಭಧ್ವಜಮ್ ॥೧೫॥ ಯತ್ತೇಜಃ

ಕ್ಷುಭಿತಂಹ್ಯೇತತ್ತದ್ಧರಾಧಾರಯಿಷ್ಯತಿ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸುರಪತಿಃಪ್ರಮುಮೋಚಮಹೀತಲೇ ॥೧೬॥ ತೇಜಸಾಪೃಥಿವೀಯೇನ ವ್ಯಾಪ್ತಾಸಗಿರಿಕಾನನಾ । ತತೋದೇವಾಃಪುನರಿದಮೂಚುಶ್ಚಾಥಹುತಾಶನಂ ॥೧೭॥ ಪ್ರವಿಶತ್ವಂಮಹಾತೇಜೋರೌದ್ರಂ ವಾಯುಸಮನ್ವಿತಃ । ತದಗ್ನಿನಾಪುನರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂಸಂಜಾತಶ್ಶ್ವೇತಪರ್ವತಃ ॥೧೮॥ ದಿವ್ಯಂಶರವಣಂಚೈವಪಾವಕಾದಿತ್ಯಸ ನ್ನಿಭಂ । ಯತ್ರಜಾತೋಮಹಾತೇಜಾಃಕಾರ್ತಿಕೇಯೋಗ್ನಿಸಂಭವಃ ॥೧೯॥ ಅಥೋಮಾಂಚಶಿವಂಚೈವದೇವಾಸ್ಸರ್ಷಿಗಣಾಸ್ತ ದಾ । ಪೂಜಯಾಮಾಸುರತ್ಯರ್ಥಂಸುಪ್ರೀತಮನಸಸ್ತತಃ ॥೨೦॥ ಅಥಶೈಲಸುತಾರಾಮತ್ರಿದಶಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ಅಪ್ರಿ ಯಸ್ಯಕೃತಸ್ಯಾದ್ಯಫಲಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಥಮೇಸುರಾಃ ॥೨೧॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸಲಿಲಂಗೃಹ್ಯಪಾರ್ವತೀಭಾಸ್ಕರಪ್ರಭಾ । ಸಮನ್ಯು ರಶಪತ್ಸರ್ವಾನ್ಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತಲೋಚನಾ ॥೨೨॥ ಯಸ್ಮಾನ್ನಿವಾರಿತಾಚಾಹಂಸಂಗತಾಪುತ್ರಕಾಮ್ಯಯಾ । ಅಪತ್ಯಂಸ್ವೇ ಷುದಾರೇಷುನೋತ್ಪಾದಯಿತುಮರ್ಹಥ ॥೨೩॥ ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿಯುಷ್ಮಾಕಮಪ್ರಜಾಸ್ಸಂತುಪತ್ನಯಃ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಸು ರಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಶಶಾಪಪೃಥಿವೀಮಪಿ ॥೨೪॥ ಅವನೇನೈಕರೂಪಾತ್ವಂಬಹುಭಾರ್ಯಾಭವಿಷ್ಯಸಿ । ನಚಪುತ್ರಕೃತಾಂಪ್ರೀ ತಿಂಮತ್ಕ್ರೋಧಕಲುಷೀಕೃತಾ ॥೨೫॥ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿತ್ವಂಸುದುರ್ಮೇಧೇಮಮಪುತ್ರಮನಿಚ್ಛತೀ । ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವ್ರೀಳಿತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾಸುರಾನ್ಸುರಪತಿಸ್ತದಾ ॥೨೬॥ ಗಮನಾಯೋಪಚಕ್ರಾಮದಿಶಂವರುಣಪಾಲಿತಾಂ । ಸಗತ್ವಾತಪಆತಿಷ್ಠತ್ತಾಂ ಶ್ವೇತಸ್ಯೋತ್ತರೇಗಿರೇಃ ॥೨೭॥ ಹಿಮವತ್ಪ್ರಭವೇಶೃಂಗೇಸಹದೇವ್ಯಾಮಹೇಶ್ವರಃ । ಏಷತೇವಿಸ್ತರೋರಾಮಶೈಲಪುತ್ರ್ಯಾನಿವೇ ದಿತಃ ॥೨೮॥ ಗಂಗಾಯಾಃಪ್ರಭವಂಚೈವಶೃಣುಮೇಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥ ... ... ॥೨೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಪ್ಯಮಾನೇತಪೋದೇವೇದೇವಾಸ್ಸರ್ಷಿಗಣಾಃಪುರಾ । ಸೇನಾಪತಿಮಭೀಪ್ಸಂತಃಪಿತಾಮಹಮುಪಾಗಮನ್ ॥೧॥ ತತೋ ಬ್ರುವನ್ಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇಭಗವಂತಂಪಿತಾಮಹಂ । ಪ್ರಣಿಪತ್ಯಶುಭಂವಾಕ್ಯಂಸೇಂದ್ರಾಸ್ಸಾಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ ॥೨॥ ಯೋನ ಸ್ಸೇನಾಪತಿರ್ದೇವದತ್ತೋಭಗವತಾಪುರಾ । ನಸಜಾತೋದ್ಯಭಗವನ್ನಸ್ಮದ್ವೈರಿನಿಬರ್ಹಣಃ ॥೩॥ ತತ್ಪಿತಾಭಗವಾನ್ಶರ್ವೋ ಹಿಮವಚ್ಛಿಖರೇದ್ಯವೈ । ತಪಃಪರಮಮಾಸ್ಥಾಯತಪ್ಯತೇಸ್ಮಸಹೋಮಯಾ ॥೪॥ ಯದತ್ರಾನಂತರಂಕಾರ್ಯಂಲೋಕಾನಾಂ ಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ । ಸಂವಿಧತ್ಸ್ವವಿಧಾನಜ್ಞತ್ವಂಹಿನಃಪರಮಾಗತಿಃ ॥೫॥ ದೇವತಾನಾಂವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮ ಹಃ । ಸಾಂತ್ವಯನ್ಮಧುರೈರ್ವಾಕ್ಯೈಸ್ತ್ರಿದಶಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೬॥ ಶೈಲಪುತ್ರ್ಯಾಯದುಕ್ತಂತನ್ನಪ್ರಜಾಸ್ಸಂತುಪತ್ನ ಯಃ । ತಸ್ಯಾವಚನಮಕ್ಲಿಷ್ಟಂಸತ್ಯಮೇತನ್ನಸಂಶಯಃ ॥೭॥ ಇಯಮಾಕಾಶಗಾಗಂಗಾಯಸ್ಯಾಂಪುತ್ರಂಹುತಾಶನಃ । ಜನಯಿಷ್ಯತಿದೇವಾನಾಂಸೇನಾಪತಿಮರಿಂದಮಮ್ ॥೮॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಶೈಲೇಂದ್ರದುಹಿತಾಮಾನಯಿಷ್ಯತಿತಂಸುತಂ । ಉಮಾಯಾ ಸ್ತದ್ಬಹುಮತಂಭವಿಷ್ಯತಿನಸಂಶಯಃ ॥೯॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಕೃತಾರ್ಥಾರಘುನಂದನ । ಪ್ರಣಿಪತ್ಯಸುರಾಸ್ಸ ರ್ವೇಪಿತಾಮಹಮಪೂಜಯನ್ ॥೧೦॥ ತೇಗತ್ವಾಪರ್ವತಂರಾಮಕೈಲಾಸಂಧಾತುಮಂಡಿತಂ । ಅಗ್ನಿಂನಿಯೋಜಯಾಮಾಸುಃ ಪುತ್ರಾರ್ಥಂಸರ್ವದೇವತಾಃ ॥೧೧॥ ದೇವಕಾರ್ಯಮಿದಂದೇವಸಂವಿಧತ್ಸ್ವಹುತಾಶನ । ಶೈಲಪುತ್ರ್ಯಾಂಮಹಾತೇಜೋಗಂಗಾಯಾಂ ತೇಜಉತ್ಸೃಜ ॥೧೨॥ ದೇವಾನಾಂಚಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಗಂಗಾಮಭ್ಯೇತ್ಯಪಾವಕಃ । ಗರ್ಭಂಧಾರಯವೈದೇವಿದೇವತಾನಾಮಿದಂಪ್ರಿ ಯಮ್ ॥೧೩॥ ಅಗ್ನೇಸ್ತುವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾದಿವ್ಯಂರೂಪಮಧಾರಯತ್ । ದೃಷ್ಟ್ವಾತನ್ಮಹಿಮಾನಂಸಸಮಂತಾದವಕೀರ್ಯ ತ ॥೧೪॥ ಸಮಂತತಸ್ತದಾದೇವೀಮಭ್ಯಷಿಂಚತಪಾವಕಃ । ಸರ್ವಸ್ರೋತಾಂಸಿಪೂರ್ಣಾನಿಗಂಗಾಯಾರಘುನಂದನ ॥೧೫॥ ತಮುವಾಚತತೋಗಂಗಾಸರ್ವದೇವಪುರೋಗಮಂ । ಅಶಕ್ತಧಾರಣೇದೇವತದ್ಧಿತೇಜಸ್ಸಮುದ್ಯತಮ್ ॥೧೬॥ ದಹ್ಯಮಾನಾಗ್ನಿನಾ ತೇನಸಂಪ್ರವ್ಯಥಿತಚೇತನಾ । ಅಥಾಬ್ರವೀದಿದಂಗಂಗಾಂಸರ್ವದೇವಹುತಾಶನಃ ॥೧೭॥ ಇಹಹೈಮವತೇಪಾದೇಗರ್ಭೋಯಂ ಸನ್ನಿವೇಶ್ಯತಾಂ । ಶ್ರುತ್ವಾತ್ವಗ್ನಿವಚೋಗಂಗಾತಂಗರ್ಭಮತಿಭಾಸ್ವರಮ್ ॥೧೮॥ ಉತ್ಸಸರ್ಜಮಹಾತೇಜಾಃಸ್ರೋತೋಭ್ಯೋ ಹಿತದಾನಘ । ಯದಸ್ಯಾನಿರ್ಗತಂತಸ್ಮಾತ್ತಪ್ತಜಾಂಬೂನದಪ್ರಭಮ್ ॥೧೯॥ ಕಾಂಚನಂಧರಣೀಂಪ್ರಾಪ್ತಂಹಿರಣ್ಯಮ ಮಲಂಶುಭಂ । ತಾಮ್ರಂಕಾರ್ಷ್ಣಾಯಸಂಚೈವತೈಕ್ಷ್ಣ್ಯಾದೇವಾಭಿಜಾಯತ ॥೨೦॥ ಮಲಂತಸ್ಯಾಭವತ್ತತ್ರತ್ರಪುಸೀಸಕ ಮೇವಚ । ತದೇತದ್ಧರಣೀಂಪ್ರಾಪ್ಯನಾನಾಧಾತುರವರ್ಧತ ॥೨೧॥ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಮಾತ್ರೇಗರ್ಭೇತುತೇಜೋಭಿರಭಿರಂಜಿತಂ । ಸರ್ವಂ ಪರ್ವತಸನ್ನದ್ಧಂಸೌವರ್ಣಮಭವದ್ವನಂ ॥೨೨॥ ಜಾತರೂಪಮಿತಿಖ್ಯಾತಂತದಾಪ್ರಭೃತಿರಾಘವ । ಸುವರ್ಣಂಪುರುಷ ವ್ಯಾಘ್ರಹುತಾಶನಸಮಪ್ರಭಮ್ ॥೨೩॥ ತೃಣವೃಕ್ಷಲತಾಗುಲ್ಮಂಸರ್ವಂಭವತಿಕಾಂಚನಂ । ತಂಕುಮಾರಂತದಾಜಾತಂ ಸೇಂದ್ರಾಸ್ಸಹಮರುದ್ಗಣಾಃ ॥೨೪॥ ಕ್ಷೀರಸಂಭಾವನಾರ್ಥಾಯಕೃತ್ತಿಕಾಸ್ಸಮಯೋಜಯನ್ । ತಾಃಕ್ಷೀರಂಜಾತಮಾತ್ರ ಸ್ಯಕೃತ್ವಾಸಮಯಮುತ್ತಮಮ್ ॥೨೫॥ ದದುಃಪುತ್ರೋಯಮಸ್ಮಾಕಂಸರ್ವಾಸಾಮಿತಿನಿಶ್ಚಿತಾಃ । ತತಸ್ತುದೇವತಾಸ್ಸರ್ವಾಃ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಇತಿಬ್ರುವನ್ ॥೨೬॥ ಪುತ್ರಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಖ್ಯಾತೋಭವಿಷ್ಯತಿನಸಂಶಯಃ । ತೇಷಾಂತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸ್ಕ

ಸ್ನಂಗರ್ಭಪರಿಸ್ರವೇ॥೨೭॥ಸ್ನಾಪಯನ್ಪರಯಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾದೀಪ್ಯಮಾನಂಯಥಾನಲಂ । ಸ್ಕಂದಇತ್ಯಬ್ರುವನ್ದೇವಾಸ್ಸ್ಕಂ
ನ್ನಂಗರ್ಭಪರಿಸ್ರವಾತ್॥೨೮॥ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಂಮಹಾಭಾಗಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಜ್ವಲನೋಪಮಂ । ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಂತತಃಕ್ಷೀರಂ
ಕೃತ್ತಿಕಾನಾಮನುತ್ತಮಮ್ ॥೨೯॥ ಷಣ್ಣಾಂಷಡಾನನೋಭೂತ್ವಾಜಗ್ರಾಹಸ್ತನಜಂಪಯಃ । ಗೃಹೀತ್ವಾಕ್ಷೀರಮೇಕಾ
ಹ್ನಾಸುಕುಮಾರವಪುಸ್ತದಾ ॥೩೦॥ ಅಜಯತ್ಸ್ವೇನವೀರ್ಯೇಣದೈತ್ಯಸೈನ್ಯಗಣಾನ್ವಿಭುಃ । ಸುರಸೇನಾಗಣಪತಿಂತತಸ್ತ
ಮತುಲದ್ಯುತಿಮ್ ॥೩೧॥ ಅಭಿಷಿಂಚನ್ಸುರಗಣಾಸ್ಸಮೇತ್ಯಾಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ । ಏಷತೇರಾಮಗಂಗಾಯಾವಿಸ್ತರೋಭಿಹಿ
ತೋಮಯಾ ॥೩೨॥ ಕುಮಾರಸಂಭವಶ್ಚೈವಧನ್ಯಃಪುಣ್ಯಸ್ತಥೈವಚ । ಭಕ್ತಶ್ಚಯಃಕಾರ್ತಿಕೇಯೇಕಾಕುತ್ಸ್ಥಭುವಿಮಾ
ನವಃ ॥೩೩॥ ಆಯುಷ್ಮಾನ್ಪುತ್ರಪೌತ್ರೈಶ್ಚಸ್ಕಂದಸಾಲೋಕ್ಯತಾಂವ್ರಜೇತ್ ॥ ... ... ॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಂಕಥಾಂಕೌಶಿಕೋರಾಮೇನಿವೇದ್ಯಮಧುರಾಕ್ಷರಂ । ಪುನರೇವಾಪರಂವಾಕ್ಯಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥
ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿಶ್ಶೂರಃಪೂರ್ವಮಾಸೀನ್ನರಾಧಿಪಃ । ಸಗರೋನಾಮಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪ್ರಜಾಕಾಮಸ್ಸಚಾಪ್ರಜಃ ॥೨॥ ವೈ
ದರ್ಭದುಹಿತಾರಾಮಕೇಶಿನೀನಾಮನಾಮತಃ । ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಸಗರಪತ್ನೀಸಾಧರ್ಮಿಷ್ಠಾಸತ್ಯವಾದಿನೀ॥೩॥ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿದುಹಿ
ತಾರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಾಭುವಿ । ದ್ವಿತೀಯಾಸಗರಸ್ಯಾಸೀತ್ಪತ್ನೀಸುಮತಿಸಂಜ್ಞಿತಾ ॥೪॥ ತಾಭ್ಯಾಂಸಹತದಾರಾಜಾಪತ್ನಿ
ಭ್ಯಾಂತಪ್ತವಾಂಸ್ತಪಃ । ಹಿಮವಂತಂಸಮಾಸಾದ್ಯಭೃಗುಪ್ರಸ್ರವಣೇಗಿರೌ ॥೫॥ ಅಥವರ್ಷಶತೇಪೂರ್ಣೇತಪಸಾರಾಧಿ
ತೋಮುನಿಃ। ಸಗರಾಯವರಂಪ್ರಾದಾದ್ಭೃಗುಸ್ಸತ್ಯವತಾಂವರಃ ॥೬॥ ಅಪತ್ಯಲಾಭಸ್ಸುಮಹಾನ್ಭವಿಷ್ಯತಿತವಾನಘ।
ಕೀರ್ತಿಂಚಾಪ್ರತಿಮಾಂಲೋಕೇಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇಪುರುಷರ್ಷಭ ॥೭॥ ಏಕಾಜನಯಿತಾತಾತಪುತ್ರಂವಂಶಕರಂತವ । ಷಷ್ಟಿಂ
ಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಾಮಪರಾಜನಯಿಷ್ಯತಿ॥೮॥ಭಾಷಮಾಣಂಮಹಾತ್ಮಾನಂರಾಜಪುತ್ರ್ಯೌಪ್ರಸಾದ್ಯತಂ । ಊಚತುಃಪ
ರಮಪ್ರೀತೇಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟೇತದಾ ॥೯॥ ಏಕಃಕಸ್ಯಾಸ್ಸುತೋಬ್ರಹ್ಮನ್ಕಾಬಹೂನ್ಜನಯಿಷ್ಯತಿ । ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾವಹೇ
ಬ್ರಹ್ಮನ್ಸತ್ಯಮಸ್ತುವಚಸ್ತವ ॥೧೦॥ ತಯೋಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಭೃಗುಃಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ । ಉವಾಚಪರಮಾಂವಾ
ಣೀಂಸ್ವಚ್ಛಂದೋತ್ರವಿಧೀಯತಾಮ್॥೧೧॥ ಏಕೋವಂಶಕರೋವಾಸ್ತುಬಹವೋವಾಮಹಾಬಲಾಃ। ಕೀರ್ತಿಮಂತೋಮಹೋ
ತ್ಸಾಹಾಃಕಾವಾಕಂವರಮಿಚ್ಛತಿ॥೧೨॥ಮುನೇಸ್ತುವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಕೇಶಿನೀರಘುನಂದನ। ಪುತ್ರಂವಂಶಕರಂರಾಮಜಗ್ರಾ
ಹನೃಪಸನ್ನಿಧೌ ॥೧೩॥ಷಷ್ಟಿಂಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿಸುಪರ್ಣಭಗಿನೀತದಾ। ಮಹೋತ್ಸಾಹಾನ್ಕೀರ್ತಿಮತೋಜಗ್ರಾಹಸುಮ
ತಿಸ್ಸುತಾನ್॥೧೪॥ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮೃಷಿಂಕೃತ್ವಾಶಿರಸಾಭಿಪ್ರಣಮ್ಯಚ । ಜಗಾಮಸ್ವಪುರಂರಾಜಾಸಭಾರ್ಯೋರಘುನಂದನ॥
ಅಥಕಾಲೇಗತೇತಸ್ಮಿನ್ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಪುತ್ರಂವ್ಯಜಾಯತ । ಅಸಮಂಜಇತಿಖ್ಯಾತಂಕೇಶಿನೀಸಗರಾತ್ಮಜಮ್ ॥೧೬॥ ಸುಮತಿಸ್ತುನ
ರವ್ಯಾಘ್ರಗರ್ಭತುಂಬಂವ್ಯಜಾಯತ । ಷಷ್ಟಿಃಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿತುಂಬಭೇದಾದ್ವಿನಿಸ್ಸೃತಾಃ॥೧೭॥ ಘೃತಪೂರ್ಣೇಷುಕುಂ
ಭೇಷುಧಾತ್ರ್ಯಸ್ತಾನ್ಸಮವರ್ಧಯನ್। ಕಾಲೇನಮಹತಾಸರ್ವೇಯೌವನಂಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ॥೧೮॥ ಅಥದೀರ್ಘೇಣಕಾಲೇನರೂಪ
ಯೌವನಶಾಲಿನಃ । ಷಷ್ಟಿಃಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿಸಗರಸ್ಯಾಭವಂಸ್ತದಾ ॥ ೧೯ ॥ ಸಚಜ್ಯೇಷ್ಠೋನರಶ್ರೇಷ್ಠಃಸಗರಸ್ಯಾತ್ಮ
ಸಂಭವಃ । ಬಾಲಾನ್ಗೃಹೀತ್ವಾತುಜಲೇಸರಯ್ವಾರಘುನಂದನ ॥ ೨೦ ॥ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯಪ್ರಹಸನ್ನಿತ್ಯಂಮಜ್ಜತಸ್ತಾನ್ಸಮೀ
ಕ್ಷ್ಯವೈ।ಏವಂಪಾಪಸಮಾಚಾರಸ್ಸಜ್ಜನಪ್ರತಿಬಾಧಕಃ॥೨೧॥ಪೌರಾಣಾಮಹಿತೇಯುಕ್ತಃಪುತ್ರೋನಿರ್ವಾಸಿತಃಪುರಾತ್।
ತಸ್ಯಪುತ್ರೋಂಶುಮಾನ್ನಾಮಅಸಮಂಜಸ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ೨೨ ॥ ಸಂಮತಸ್ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಸರ್ವಸ್ಯಾಪಿಪ್ರಿಯಂವದಃ ।
ತತಃಕಾಲೇನಮಹತಾಮತಿಸ್ಸಮಭಿಜಾಯತ । ಸಗರಸ್ಯನರಶ್ರೇಷ್ಠಯಜೇಯಮಿತಿನಿಶ್ಚಿತಾ। ಸಕೃತ್ವಾನಿಶ್ಚಯಂರಾಮಸೋ
ಪಾಧ್ಯಾಯಗಣಸ್ತದಾ ॥೨೪॥ ಯಜ್ಞಕರ್ಮಣಿವೇದಜ್ಞೋಯಷ್ಟುಂಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ... ॥೨೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಕಥಾಂತೇರಘುನಂದನಃ।ಉವಾಚಪರಮಪ್ರೀತೋಮುನಿಂದೀಪ್ತಮಿವಾನಲಮ್॥೧॥ಶ್ರೋ
ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಭದ್ರಂತೇವಿಸ್ತರೇಣಕಥಾಮಿಮಾಂ । ಪೂರ್ವಕೋಮೇಕಥಂಬ್ರಹ್ಮನ್ಯಜ್ಞಂವೈಸಮುಪಾಹರತ್ ॥೨॥ತಸ್ಯತ
ದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಕೌತೂಹಲಸಮನ್ವಿತಂ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮುವಾಚಪ್ರಹಸನ್ನಿವ ॥೩॥ ಶ್ರೂಯತಾಂವಿ
ಸ್ತರೋರಾಮಸಗರಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ।ಶಂಕರಶ್ವಶುರೋನಾಮಹಿಮವಾನಚಲೋತ್ತಮಃ॥೪॥ ಇಂದ್ರದತ್ತವರಃಶ್ರೀಮಾ
ನದ್ರಿರಾಜ್ಯೇಭಿಷೇಚಿತಃ । ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಮಾಸಾದ್ಯನಿರೀಕ್ಷೇತೇಪರಸ್ಪರಮ್ ॥೫॥ ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇಪ್ರವೃತ್ತೋಭೂದ್ಯಜ್ಞಸ್ಸ
ಪುರುಷೋತ್ತಮ। ಸಹಿದೇಶೋನರವ್ಯಾಘ್ರಪ್ರಶಸ್ತೋಯಜ್ಞಕರ್ಮಣಿ॥೬॥ ತಸ್ಯಾಶ್ವಚರ್ಯಾಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥದೃಢಧನ್ವಾಮ
ಹಾರಥಃ । ಅಂಶುಮಾನಕರೋತ್ತಾತಸಗರಸ್ಯಮತೇಸ್ಥಿತಃ॥೭॥ ತಸ್ಯಪರ್ವಣಿತಂಯಜ್ಞಂಯಜಮಾನಸ್ಯವಾಸವಃ।ರಾಕ್ಷ

ಸೀಂತನುಮಾಸ್ಥಾಯಯಜ್ಞೀಯಾಶ್ವಮಪಾಹರತ್ ॥೮॥ ಹ್ರಿಯಮಾಣೇತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ತಸ್ಮಿನ್ನಶ್ವೇಮಹಾತ್ಮನಃ। ಉಪಾ
ಧ್ಯಾಯಗಣಾಸ್ಸರ್ವೇಯಜಮಾನಮಥಾಬ್ರುವನ್ ॥೯॥ ಅಯಂಪರ್ವಣಿವೇಗೇನಯಜ್ಞೀಯಾಶ್ವೋಪನೀಯತೇ । ಹರ್ತಾರಂ
ಜಹಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಹಯಶ್ಚೈವೋಪನೀಯತಾಮ್ ॥೧೦॥ ಉಪಾಧ್ಯಾಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾತಸ್ಮಿನ್ಸದಸಿಪಾರ್ಥಿವಃ। ಷಷ್ಟಿಂಪುತ್ರ
ಸಹಸ್ರಾಣಿವಾಕ್ಯಮೇತದುವಾಚಹ ॥೧೧॥ ಗತಿಂಪುತ್ರಾನಪಶ್ಯಾಮಿರಕ್ಷಸಾಂಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ । ಮಂತ್ರಪೂತೈರ್ಮಹಾ
ಭಾಗೈರಾಸ್ಥಿತೋಹಿಮಹಾಕ್ರತುಃ ॥೧೨॥ ತದ್ಗಚ್ಛತವಿಚಿನ್ವಧ್ವಂಪುತ್ರಕಾಭದ್ರಮಸ್ತುವಃ। ಸಮುದ್ರಮಾಲಿನೀಂಸರ್ವಾಂ
ಪೃಥಿವೀಮನುಗಚ್ಛತ ॥೧೩॥ ಏಕೈಕಯೋಜನಂಪುತ್ರಾವಿಸ್ತಾರಮಧಿಗಚ್ಛತ। ಯಾವತ್ತುರಗಸಂದರ್ಶಸ್ತಾವತ್ಖನತಮೇ
ದಿನೀಂ ॥೧೪॥ ತಂಚೈವಹಯಹರ್ತಾರಂಮಾರ್ಗಮಾಣಾಮಮಾಜ್ಞಯಾ। ದೀಕ್ಷಿತಃಪೌತ್ರಸಹಿತಸ್ಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಗಣೋ
ಹ್ಯಹಮ್ ॥೧೫॥ ಇಹಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಿಭದ್ರಂವೋಯಾವತ್ತುರಗದರ್ಶನಂ। ಇತ್ಯುಕ್ತಾಹೃಷ್ಟಮನಸೋರಾಜಪುತ್ರಾಮಹಾಬ
ಲಾಃ ॥೧೬॥ ಜಗ್ಮುರ್ಮಹೀತಲಂರಾಮಪಿತುರ್ವಚನಯಂತ್ರಿತಾಃ। ಯೋಜನಾಯಾಮವಿಸ್ತಾರಮೇಕೈಕೋಧರಣೀತಲಮ್॥
ಬಿಭಿದುಃಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾವಜ್ರಸ್ಪರ್ಶಸಮೈರ್ನಖೈಃ। ಶೂಲೈರಶನಿಕಲ್ಪೈಶ್ಚಹಲೈಶ್ಚಾಪಿಸುದಾರುಣೈಃ ॥೧೮॥ ಭಿದ್ಯಮಾ
ನಾವಸುಮತೀನನಾದರಘುನಂದನ । ನಾಗಾನಾಂವಧ್ಯಮಾನಾನಾಮಸುರಾಣಾಂಚರಾಘವ ॥೧೯॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚ
ದುರ್ಧರ್ಷಸ್ಸತ್ವಾನಾಂನಿನದೋಭವತ್। ಯೋಜನಾನಾಂಸಹಸ್ರಾಣಿಷಷ್ಟಿಂತುರಘುನಂದನ ॥೨೦॥ ಬಿಭಿದುರ್ಧರಣೀಂವೀ
ರಾರಸಾತಲಮನುತ್ತಮಂ । ಏವಂಪರ್ವತಸಂಬಾಧಂಜಂಬೂದ್ವೀಪಂನೃಪಾತ್ಮಜಾಃ ॥೨೧॥ ಖನಂತೋನರಶಾರ್ದೂಲ
ಸರ್ವತಃಪರಿಚಕ್ರಮುಃ । ತತೋದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಾಸುರಾಸ್ಸಹಪನ್ನಗಾಃ ॥೨೨॥ ಸಂಭ್ರಾಂತಮನಸಸ್ಸರ್ವೇಪಿತಾಮ
ಹಮುಪಾಗಮನ್ । ತೇಪ್ರಸಾದ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನಂವಿಷಣ್ಣವದನಾಸ್ತದಾ ॥೨೩॥ ಊಚುಃಪರಮಸಂತ್ರಸ್ತಾಃಪಿತಾಮಹ
ಮಿದಂವಚಃ । ಭಗವನ್ಪೃಥಿವೀಸರ್ವಾಖನ್ಯತೇಸಗರಾತ್ಮಜೈಃ ॥೨೪॥ ಬಹವಶ್ಚಮಹಾತ್ಮಾನೋವಧ್ಯಂತೇತಲವಾಸಿನಃ। ಅ
ಯಂಯಜ್ಞಹರೋಸ್ಮಾಕಮನೇನಾಶ್ವೋಪನೀಯತೇ ॥೨೫॥ ಇತಿತೇಸರ್ವಭೂತಾನಿನಿಘ್ನಂತಿಸಗರಾತ್ಮಜಾಃ ॥ ॥೨೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ದೇವತಾನಾಂವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಭಗವಾನ್ವೈಪಿತಾಮಹಃ। ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಸುಸಂತ್ರಸ್ತಾನ್ಕೃತಾಂತಬಲಮೋಹಿತಾನ್ ॥
ಯಸ್ಯೇಯಂವಸುಧಾಕೃತ್ಸ್ನಾವಾಸುದೇವಸ್ಯಧೀಮತಃ । ಕಾಪಿಲಂರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯಧಾರಯತ್ಯನಿಶಂಧರಾಮ್ ॥೨॥ ತ
ಸ್ಯಕೋಪಾಗ್ನಿನಾದಗ್ಧಾಭವಿಷ್ಯಂತಿನೃಪಾತ್ಮಜಾಃ । ಪೃಥಿವ್ಯಾಶ್ಚಾಪಿನಿರ್ಭೇದೋದೃಷ್ಟ ಏವಸನಾತನಃ ॥೩॥ ಸಗರಸ್ಯಚ
ಪುತ್ರಾಣಾಂವಿನಾಶೋದೀರ್ಘಜೀವಿನಾಂ । ಪಿತಾಮಹವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದರಿಂದಮ ॥೪॥ ದೇವಾಃಪರಮಸಂಹೃ
ಷ್ಟಾಃಪುನರ್ಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಂ । ಸಗರಸ್ಯಚಪುತ್ರಾಣಾಂಪ್ರಾದುರಾಸೀನ್ಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ ॥೫॥ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂಭಿದ್ಯಮಾ
ನಾಯಾಂನಿರ್ಘಾತಸಮನಿಸ್ವನಃ । ತತೋಗತ್ವಾಮಹೀಂಸರ್ವಾಂಕೃತ್ವಾಚಾಭಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥೬॥ ಸಹಿತಾಸ್ಸಾಗರಾಸ್ಸ
ರ್ವೇಪಿತರಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರುವನ್ । ಪರಿಕ್ರಾಂತಾಮಹೀಸರ್ವಾಸತ್ವವಂತಶ್ಚಸೂದಿತಾಃ ॥೭॥ ದೇವದಾನವರಕ್ಷಾಂಸಿಪಿಶಾಚೋ
ರಗಕಿನ್ನರಾಃ । ನಚಪಶ್ಯಾಮಹೇಶ್ವಂತೇಮಶ್ವಹರ್ತಾರಮೇವಚ ॥೮॥ ಕಿಂಕರಿಷ್ಯಾಮಭದ್ರಂತೇಬುದ್ಧಿರತ್ರವಿಚಾರ್ಯತಾಂ।
ತೇಷಾಂತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಪುತ್ರಾಣಾಂರಾಜಸತ್ತಮಃ ॥೯॥ ಸಮನ್ಯುರಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂಸಗರೋರಘುನಂದನ । ಭೂ
ಯಃಖನತಭದ್ರಂವೋನಿರ್ಭಿದ್ಯವಸುಧಾತಲಂ । ಅಶ್ವಹರ್ತಾರಮಾಸಾದ್ಯಕೃತಾರ್ಥಾಶ್ಚನಿವರ್ತತ । ಪಿತುರ್ವಚನಮಾಸಾ
ದ್ಯಸಗರಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೧೧॥ ಷಷ್ಟಿಃಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿರಸಾತಲಮಭಿದ್ರವನ್ । ಖನ್ಯಮಾನೇತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ದದೃಶುಃ
ಪರ್ವತೋಪಮಮ್ ॥೧೨॥ ದಿಶಾಗಜಂವಿರೂಪಾಕ್ಷಂಧಾರಯಂತಂಮಹೀತಲಂ । ಸಪರ್ವತವನಾಂಕೃತ್ಸ್ನಾಂಪೃಥಿವೀಂ
ರಘುನಂದನ ॥೧೩॥ ಶಿರಸಾಧಾರಯಾಮಾಸವಿರೂಪಾಕ್ಷೋಮಹಾಗಜಃ। ಯದಾಪರ್ವಣಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥವಿಶ್ರಮಾರ್ಥಂಮಹಾ
ಗಜಃ ॥೧೪॥ ಖೇದಾಚ್ಚಾಲಯತೇಶೀರ್ಷಂಭೂಮಿಕಂಪಸ್ತದಾಭವೇತ್ । ತಂತೇಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಕೃತ್ವಾದಿಶಾಪಾಲಂಮಹಾಗಜಂ॥
ಮಾನಯಂತೋಹಿತೇರಾಮಜಗ್ಮುರ್ಭಿತ್ವಾರಸಾತಲಂ। ತತಃಪೂರ್ವಾಂದಿಶಂಭಿತ್ವಾದಕ್ಷಿಣಾಂಬಿಭಿದುಃಪುನಃ ॥೧೬॥ ದಕ್ಷಿಣ
ಸ್ಯಾಮಪಿದಿಶಿದದೃಶುಸ್ತೇಮಹಾಗಜಂ। ಮಹಾಪದ್ಮಂಮಹಾತ್ಮಾನಂಸುಮಹಾಪರ್ವತೋಪಮಮ್ ॥೧೭॥ ಶಿರಸಾಧಾರಯಂ
ತಂತೇವಿಸ್ಮಯಂಜಗ್ಮುರುತ್ತಮಂ। ತತಃಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಕೃತ್ವಾಸಗರಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೧೮॥ ಷಷ್ಟಿಃಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿಪಶ್ಚಿ
ಮಾಂಬಿಭಿದುರ್ದಿಶಂ । ಪಶ್ಚಿಮಾಯಾಮಪಿದಿಶಿಮಹಾಂತಮಚಲೋಪಮಮ್ ॥೧೯॥ ದಿಶಾಗಜಂವಾಮನಂದದೃಶುಸ್ತೇಮ
ಹಾಬಲಾಃ । ತಂತೇಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಕೃತ್ವಾಪೃಷ್ಟ್ವಾಚಾಪಿನಿರಾಮಯಮ್ ॥೨೦॥ ಖನಂತಸ್ಸಮುಪಕ್ರಾಂತಾದಿಶಂಹೈಮವ
ತೀಂತತಃ । ಉತ್ತರಸ್ಯಾಂರಘುಶ್ರೇಷ್ಠದದೃಶುರ್ಹಿಮಪಾಂಡರಂ ॥೨೧॥ ಭದ್ರಂಭದ್ರೇಣವಪುಷಾಧಾರಯಂತಂಮಹೀಮಿ
ಮಾಂ। ಸಮಾಲಭ್ಯತತಸ್ಸರ್ವೇಕೃತ್ವಾಚೈನಂಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥೨೨॥ ಷಷ್ಟಿಃಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿಬಿಭಿದುರ್ವಸುಧಾತಲಂ। ತತಃ

ಪ್ರಾಗುತ್ತರಾಂಗತ್ವಾಸಾಗರಾಃಪ್ರಥಿತಾಂದಿಶಮ್ ॥೨೩॥ ರೋಷಾದಭ್ಯಖನನ್ಸರ್ವೇಪೃಥಿವೀಂಸಗರಾತ್ಮಜಾಃ । ತೇತುಸ
ರ್ವೇಮಹಾತ್ಮಾನೋಭೀಮವೇಗಾಮಹಾಬಲಾಃ ॥೨೪॥ ದದೃಶುಃಕಪಿಲಂತತ್ರವಾಸುದೇವಂಸನಾತನಂ । ಹಯಂಚತಸ್ಯದೇ
ವಸ್ಯಚರಂತಮವಿದೂರತಃ ॥೨೫॥ ಪ್ರಹರ್ಷಮತುಲಂಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಸರ್ವೇತೇರಘುನಂದನ । ತೇತಂಹಯಹರಂಜ್ಞಾತ್ವಾಕ್ರೋ
ಧಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಾಃ ॥೨೬॥ ಖನಿತ್ರಲಾಂಗಲಧರಾನಾನಾವೃಕ್ಷಶಿಲಾಧರಾಃ । ಅಭ್ಯಧಾವಂತಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಸ್ತಿಷ್ಠತಿಷ್ಠೇತಿಚಾ
ಬ್ರುವನ್ ॥೨೭॥ ಅಸ್ಮಾಕಂತ್ವಂಹಿತುರಗಂಯಜ್ಞೀಯಂಹೃತವಾನಸಿ । ದುರ್ಮೇಧಸ್ತ್ವಂಹಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ವಿದ್ಧಿನಸ್ಸಗರಾ
ತ್ಮಜಾನ್ ॥೨೮॥ ಶ್ರುತ್ವಾತುವಚನಂತೇಷಾಂಕಪಿಲೋರಘುನಂದನ । ರೋಷೇಣಮಹತಾವಿಷ್ಟೋಹುಂಕಾರಮಕರೋತ್ತದಾ ॥
ತತಸ್ತೇನಾಪ್ರಮೇಯೇನಕಪಿಲೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಭಸ್ಮರಾಶೀಕೃತಾಸ್ಸರ್ವೇಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸಗರಾತ್ಮಜಾಃ ॥ ॥೩೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚಿರಗತಾನ್ಜ್ಞಾತ್ವಾಸಗರೋರಘುನಂದನ । ನಪ್ತಾರಮಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾದೀಪ್ಯಮಾನಂಸ್ವತೇಜಸಾ ॥೧॥ ಶೂರ
ಶ್ಚಕೃತವಿದ್ಯಶ್ಚಪೂರ್ವೈಸ್ತುಲ್ಯೋಸಿತೇಜಸಾ ॥೨॥ ಪಿತೄಣಾಂಗತಿಮನ್ವಿಚ್ಛಯೇನಚಾಶ್ವೋಪಹಾರಿತಃ । ಅಂತರ್ಭೌಮಾ
ನಿಸತ್ವಾನಿವೀರ್ಯವಂತಿಮಹಾಂತಿಚ ॥ ತೇಷಾಂತ್ವಂಪ್ರತಿಘಾತಾರ್ಥಂಸಾಸಿಂಗೃಹ್ಣೀಷ್ವಕಾರ್ಮುಕಂ । ಅಭಿವಾದ್ಯಾಭಿವಾ
ದ್ಯಾಂಸ್ತ್ವಂಹತ್ವಾವಿಘ್ನಕರಾನಪಿ ॥ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಸ್ಸನ್ನಿವರ್ತಸ್ವಮಮಯಜ್ಞಸ್ಯಪಾರಗಃ । ಏವಮುಕ್ತೋಂಶುಮಾಂತ್ಸಮ್ಯ
ಕ್ಸಗರೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ ॥ ಧನುರಾದಾಯಖಡ್ಗಂಚಜಗಾಮಲಘುವಿಕ್ರಮಃ । ಸಖಾತಂಪಿತೃಭಿರ್ಮಾರ್ಗಮಂತರ್ಭೌಮಂಮ
ಹಾತ್ಮಭಿಃ ॥ ಪ್ರಾಪದ್ಯತನರಶ್ರೇಷ್ಠತೇನರಾಜ್ಞಾಭಿಚೋದಿತಃ । ದೈತ್ಯದಾನವರಕ್ಷೋಭಿಃಪಿಶಾಚಪತಗೋರಗೈಃ ॥ ಪೂಜ್ಯಮಾ
ನಂಮಹಾತೇಜಾದಿಶಾಗಜಮದೃಶ್ಯತ । ಸತಂಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಕೃತ್ವಾಪೃಷ್ಟ್ವಾಚೈವನಿರಾಮಯಮ್ ॥ ಪಿತೄನ್ಸಂಪರಿಪಪ್ರ
ಚ್ಛವಾಜಿಹರ್ತಾರಮೇವಚ । ದಿಶಾಗಜಸ್ತುತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಪ್ರತ್ಯಾಹಾಂಶುಮತೋವಚಃ ॥ ಅಸಮಂಜಕೃತಾರ್ಥಸ್ತ್ವಂಸಹಾ
ಶ್ವಶ್ಶೀಘ್ರಮೇಷ್ಯಸಿ । ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಾನೇವದಿಶಾಗಜಾನ್ ॥ ಯಥಾಕ್ರಮಂಯಥಾನ್ಯಾಯಂಪ್ರಷ್ಟುಂಸಮುಪ
ಚಕ್ರಮೇ । ತೈಶ್ಚಸರ್ವೈರ್ದಿಶಾಪಾಲೈರ್ವಾಕ್ಯಜ್ಞೈರ್ವಾಕ್ಯಕೋವಿದೈಃ ॥ ಪೂಜಿತಸ್ಸಹಯಶ್ಚೈವಗಂತಾಸೀತ್ಯಭಿಚೋದಿತಃ ।
ತೇಷಾಂತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಜಗಾಮಲಘುವಿಕ್ರಮಃ ॥ ಭಸ್ಮರಾಶೀಕೃತಾಯತ್ರಪಿತರಸ್ತಸ್ಯಸಾಗರಾಃ । ಸದುಃಖವಶಮಾ
ಪನ್ನಸ್ತ್ವಸಮಂಜಸುತಸ್ತದಾ ॥೧೨॥ ಚುಕ್ರೋಶಪರಮಾರ್ತಸ್ತುವಧಾತ್ತೇಷಾಂಸುದುಃಖಿತಃ । ಯಜ್ಞೀಯಂಚಹಯಂ
ತತ್ರಚರಂತಮವಿದೂರತಃ ॥೧೩॥ ದದರ್ಶಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೋದುಃಖಶೋಕಸಮನ್ವಿತಃ । ಸತೇಷಾಂರಾಜಪುತ್ರಾಣಾಂಕ
ರ್ತುಕಾಮೋಜಲಕ್ರಿಯಾಂ ॥೧೪॥ ಸಲಿಲಾರ್ಥೀಮಹಾತೇಜಾನಚಾಪಶ್ಯಜ್ಜಲಾಶಯಂ । ವಿಸಾರ್ಯನಿಪುಣಾಂದೃಷ್ಟಿಂತತೋಪ
ಶ್ಯತ್ಖಗಾಧಿಪಮ್ ॥೧೫॥ ಪಿತೄಣಾಂಮಾತುಲಂರಾಮಸುಪರ್ಣಮನಿಲೋಪಮಂ । ಸಚೈನಮಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂವೈನತೇ
ಯೋಮಹಾಬಲಃ ॥೧೬॥ ಮಾಶುಚಃಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರವಧೋಯಂಲೋಕಸಂಮತಃ । ಕಪಿಲೇನಾಪ್ರಮೇಯೇನದಗ್ಧಾಹೀಮೇ
ಮಹಾಬಲಾಃ ॥೧೭॥ ಸಲಿಲಂನಾರ್ಹಸಿಪ್ರಾಜ್ಞದಾತುಮೇಷಾಂಹಿಲೌಕಿಕಂ । ಗಂಗಾಹಿಮವತೋಜ್ಯೇಷ್ಠಾದುಹಿತಾಪುರುಷ
ರ್ಷಭ ॥೧೮॥ ತಸ್ಯಾಂಕುರುಮಹಾಬಾಹೋಪಿತೄಣಾಂತುಜಲಕ್ರಿಯಾಂ । ಭಸ್ಮರಾಶೀಕೃತಾನೇತಾನ್ಪ್ಲಾವಯೇಲ್ಲೋ
ಕಪಾವನೀ ॥೧೯॥ ತಯಾಕ್ಲಿನ್ನಮಿದಂಭಸ್ಮಗಂಗಯಾಲೋಕಕಾಂತಯಾ । ಷಷ್ಟಿಂಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂನ
ಯಿಷ್ಯತಿ ॥೨೦॥ ಗಚ್ಛಚಾಶ್ವಂಮಹಾಭಾಗತಂಗೃಹ್ಯಪುರುಷರ್ಷಭ । ಯಜ್ಞಂಪೈತಾಮಹಂವೀರಸಂವರ್ತಯಿತುಮರ್ಹ
ಸಿ ॥೨೧॥ ಸುಪರ್ಣವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸೋಂಶುಮಾನತಿವೀರ್ಯವಾನ್ । ತ್ವರಿತಂಹಯಮಾದಾಯಪುನರಾಯಾನ್ಮಹಾಯಶಾಃ ॥
ತತೋರಾಜಾನಮಾಸಾದ್ಯದೀಕ್ಷಿತಂರಘುನಂದನ । ನ್ಯವೇದಯದ್ಯಥಾವೃತ್ತಂಸುಪರ್ಣವಚನಂತದಾ ॥೨೩॥ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ
ಘೋರಸಂಕಾಶಂವಾಕ್ಯಮಂಶುಮತೋನೃಪಃ । ಯಜ್ಞಂನಿರ್ವರ್ತಯಾಮಾಸಯಥಾಕಲ್ಪಂಯಥಾವಿಧಿ ॥೨೪॥ ಸ್ವಪುರಂ
ಚಾಗಮಚ್ಛ್ರೀಮಾನಿಷ್ಟಯಜ್ಞೋಮಹೀಪತಿಃ । ಗಂಗಾಯಾಶ್ಚಾಗಮೇರಾಜಾನಿಶ್ಚಯಂನಾಧ್ಯಗಚ್ಛತ ॥೨೫॥ ಅಕೃತ್ವಾನಿ
ಶ್ಚಯಂರಾಜಾಕಾಲೇನಮಹತಾಮಹಾನ್ । ತ್ರಿಂಶದ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿರಾಜ್ಯಂಕೃತ್ವಾದಿವಂಗತಃ ॥ ... ॥೨೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಕಾಲಧರ್ಮಂಗತೇರಾಮಸಗರೇಪ್ರಕೃತೀಜನಾಃ । ರಾಜಾನಂರೋಚಯಾಮಾಸುರಂಶುಮಂತಂಸುಧಾರ್ಮಿಕಂ ॥೧॥ ಸ
ರಾಜಾಸುಮಹಾನಾಸೀದಂಶುಮಾನ್ರಘುನಂದನ । ತಸ್ಯಪುತ್ರೋಮಹಾನಾಸೀದ್ದಿಲೀಪಇತಿವಿಶ್ರುತಃ ॥೨॥ ತಸ್ಮಿನ್ರಾಜ್ಯಂ
ಸಮಾವೇಶ್ಯದಿಲೀಪೇರಘುನಂದನ । ಹಿಮವಚ್ಛಿಖರೇಪುಣ್ಯೇತಪಸ್ತೇಪೇಸುದಾರುಣಮ್ ॥೩॥ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಚ್ಚಸಹಸ್ರಾಣಿವ
ರ್ಷಾಣಿಸುಮಹಾಯಶಾಃ । ತಪೋವನಂಗತೋರಾಮಸ್ಸ್ವರ್ಗಂಲೇಭೇತಪೋಧನಃ ॥೪॥ ದಿಲೀಪಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಪೈ
ತಾಮಹಂವಧಂ । ದುಃಖೋಪಹತಯಾಬುದ್ಧ್ಯಾನಿಶ್ಚಯಂನಾಧ್ಯಗಚ್ಛತ ॥೫॥ ಕಥಂಗಂಗಾವತರಣಂಕಥಂತೇಷಾಂಜಲ

ಕ್ರಿಯಾ । ತಾರಯೇಯಂಕಥಂಚೈನಾನಿತಿಚಿಂತಾಪರೋಽಭವತ್ ॥೬॥ತಸ್ಯಚಿಂತಯತೋನಿತ್ಯಂಧರ್ಮೇಣವಿದಿತಾತ್ಮನಃ।ಪು
ತ್ರೋಭಗೀರಥೋನಾಮಜಜ್ಞೇಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ ॥೭॥ ದಿಲೀಪಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾಯಜ್ಞೈರ್ಬಹುಭಿರಿಷ್ಟವಾನ್ । ತ್ರಿಂಶದ್ವ
ರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿರಾಜಾರಾಜ್ಯಮಕಾರಯತ್ ॥೮॥ ಅಗತ್ವಾನಿಶ್ಚಯಂರಾಜಾತೇಷಾಮುದ್ಧರಣಂಪ್ರತಿ । ವ್ಯಾಧಿನಾನರಶಾ
ರ್ದೂಲಕಾಲಧರ್ಮಮುಪೇಯಿವಾನ್ ॥೯॥ ಇಂದ್ರಲೋಕಂಗತೋರಾಜಾಸ್ವಾರ್ಜಿತೇನೈವಕರ್ಮಣಾ ।ರಾಜ್ಯೇಭಗೀರಥಂಪು
ತ್ರಮಭಿಷಿಚ್ಯನರರ್ಷಭಃ ॥೧೦॥ ಭಗೀರಥಸ್ತುರಾಜರ್ಷಿರ್ಧಾರ್ಮಿಕೋರಘುನಂದನ । ಅನಪತ್ಯೋಮಹಾತೇಜಾಃಪ್ರ
ಜಾಕಾಮಸ್ಸಚಾಪ್ರಜಃ ॥೧೧॥ಮಂತ್ರಿಷ್ವಾಧಾಯತದ್ರಾಜ್ಯಂಗಂಗಾವತರಣೇರತಃ । ಸತಪೋದೀರ್ಘಮಾತಿಷ್ಠದ್ಗೋಕರ್ಣೇ
ರಘುನಂದನ ॥೧೨॥ ಊರ್ಧ್ವಬಾಹುಃಪಂಚತಪಾಮಾಸಾಹಾರೋಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ । ತಸ್ಯವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿಘೋರೇತಪಸಿ
ತಿಷ್ಠತಃ ॥೧೩॥ ಅತೀತಾನಿಮಹಾಬಾಹೋತಸ್ಯರಾಜ್ಞೋಮಹಾತ್ಮನಃ । ಸುಪ್ರೀತೋಭಗವಾನ್ಬ್ರಹ್ಮಾಪ್ರಜಾನಾಂಪತಿ
ರೀಶ್ವರಃ ॥೧೪॥ ತತಸ್ಸುರಗಣೈಸ್ಸಾರ್ಧಮುಪಾಗಮ್ಯಪಿತಾಮಹಃ । ಭಗೀರಥಂಮಹಾತ್ಮಾನಂತಪ್ಯಮಾನಮಥಾಬ್ರ
ವೀತ್ ॥೧೫॥ ಭಗೀರಥಮಹಾಭಾಗಪ್ರೀತಸ್ತೇಹಂಜನೇಶ್ವರ । ತಪಸಾಚಸುತಪ್ತೇನವರಂವರಯಸುವ್ರತ ॥೧೬॥ ತಮುವಾ
ಚಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಂ।ಭಗೀರಥೋಮಹಾಭಾಗಃಕೃತಾಂಜಲಿರುಪಸ್ಥಿತಃ ॥೧೭॥ ಯದಿಮೇಭಗವನ್ಪ್ರೀ
ತೋಯದ್ಯಸ್ತಿತಪಸಃಫಲಂ । ಸಗರಸ್ಯಾತ್ಮಜಾಸ್ಸರ್ವೇಮತ್ತಸ್ಸಲಿಲಮಾಪ್ನುಯುಃ ॥೧೮॥ ಗಂಗಾಯಾಸ್ಸಲಿಲಕ್ಲಿನ್ನೇಭಸ್ಮ
ನ್ಯೇಷಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ಸ್ವರ್ಗಂಗಚ್ಛೇಯುರತ್ಯಂತಂಸರ್ವೇಮೇಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ ॥೧೯॥ ದೇಯಾಚಸಂತತಿರ್ದೇವನಾವ
ಸೀದೇತ್ಕುಲಂಚನಃ । ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂಕುಲೇದೇವಹ್ಯೇಷಮೇಸ್ತುವರಃಪರಃ ॥೨೦॥ ಉಕ್ತವಾಕ್ಯಂತುರಾಜಾನಂಸರ್ವಲೋ
ಕಪಿತಾಮಹಃ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಶುಭಾಂವಾಣೀಂಮಧುರಾಂಮಧುರಾಕ್ಷರಾಮ್ ॥೨೧॥ ಮನೋರಥೋಮಹಾನೇಷಭಗೀರ
ಥಮಹಾರಥ । ಏವಂಭವತುಭದ್ರಂತೇಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲವರ್ಧನ ॥೨೨॥ ಇಯಂಹೈಮವತೀಗಂಗಾಜ್ಯೇಷ್ಠಾಹಿಮವತಸ್ಸು
ತಾ । ತಾಂವೈಧಾರಯಿತುಂಶಕ್ತೋಹರಸ್ತತ್ರನಿಯುಜ್ಯತಾಮ್ ॥೨೩॥ ಗಂಗಾಯಾಃಪತನಂರಾಜನ್ಪೃಥಿವೀನಸಹಿಷ್ಯತಿ ।
ತಾಂವೈಧಾರಯಿತುಂವೀರನಾನ್ಯಂಪಶ್ಯಾಮಿಶೂಲಿನಃ ॥೨೪॥ ತಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾರಾಜಾನಂಗಂಗಾಂಚಾಭಾಷ್ಯಲೋಕ
ಕೃತ್ । ಜಗಾಮತ್ರಿದಿವಂದೇವಸ್ಸಹದೇವೈರ್ಮರುದ್ಗಣೈಃ ॥ ... ... ॥೨೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ——ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ದೇವದೇವೇಗತೇತಸ್ಮಿನ್ಸೋಂಗುಷ್ಠಾಗ್ರನಿಪೀಡಿತಾಂ।ಕೃತ್ವಾವಸುಮತೀಂರಾಮಸಂವತ್ಸರಮುಪಾಸತ॥೧॥ಊರ್ಧ್ವ
ಬಾಹುರ್ನಿರಾಲಂಬೋವಾಯುಭಕ್ಷೋನಿರಾಶ್ರಯಃ । ಅಚಲಃಸ್ಥಾಣುವತ್ಸ್ಥಿತ್ವಾರಾತ್ರಿಂದಿವಮರಿಂದಮ ॥೨॥ ಅಥಸಂವ
ತ್ಸರೇಪೂರ್ಣೇಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಃ।ಉಮಾಪತಿಃಪಶುಪತೀರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩॥ ಪ್ರೀತಸ್ತೇಹಂನರಶ್ರೇಷ್ಠಕರಿ
ಷ್ಯಾಮಿತವಪ್ರಿಯಂ।ಶಿರಸಾಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿಶೈಲರಾಜಸುತಾಮಹಮ್॥ತತೋಹೈಮವತೀಜ್ಯೇಷ್ಠಾಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಕೃ
ತಾ।ತದಾಸಾತಿಮಹದ್ರೂಪಂಕೃತ್ವಾವೇಗಂಚದುಸ್ಸಹಮ್॥೫॥ಆಕಾಶಾದಪತದ್ರಾಮಶಿವೇಶಿವಶಿರಸ್ಯುತ। ಅಚಿಂತಯಚ್ಚಸಾ
ದೇವೀಗಂಗಾಪರಮದುರ್ಧರಾ ॥೬॥ ವಿಶಾಮ್ಯಹಂಹಿಪಾತಾಳಂಸ್ರೋತಸಾಗೃಹ್ಯಶಂಕರಂ। ತಸ್ಯಾವಲೇಪನಂಜ್ಞಾತ್ವಾಕ್ರು
ದ್ಧಸ್ತುಭಗವಾನ್ಹರಃ ॥೭॥ ತಿರೋಭಾವಯಿತುಂಬುದ್ಧಿಂಚಕ್ರೇತ್ರಿಣಯನಸ್ತದಾ । ಸಾತಸ್ಮಿನ್ಪತಿತಾಪುಣ್ಯಾಪುಣ್ಯೇರು
ದ್ರಸ್ಯಮೂರ್ಧನಿ ॥೮॥ ಹಿಮವತ್ಪ್ರತಿಮೇರಾಮಜಟಾಮಂಡಲಗಹ್ವರೇ । ಸಾಕಥಂಚಿನ್ಮಹೀಂಗಂತುಂನಾಶಕ್ನೋದ್ಯತ್ನ
ಮಾಸ್ಥಿತಾ॥೯॥ನೈವಸಾನಿರ್ಗಮಂಲೇಭೇಜಟಾಮಂಡಲಮೋಹಿತಾ। ತತ್ರೈವಾಬಂಭ್ರಮದ್ದೇವೀಸಂವತ್ಸರಗಣಾನ್ಬಹೂನ್॥
ತಾಮಪಶ್ಯನ್ಪುನಸ್ತತ್ರತಪಃಪರಮಮಾಸ್ಥಿತಃ।ಅನೇನತೋಷಿತಶ್ಚಾಭೂದತ್ಯರ್ಥಂರಘುನಂದನ ॥೧೧॥ ವಿಸಸರ್ಜತತೋ
ಗಂಗಾಂಹರೋಬಿಂದುಸರಃಪ್ರತಿ । ತಸ್ಯಾಂವಿಸೃಜ್ಯಮಾನಾಯಾಂಸಪ್ತಸ್ರೋತಾಂಸಿಜಜ್ಞಿರೇ ॥೧೨॥ ಹ್ಲಾದಿನೀಪಾವನೀ
ಚೈವನಳಿನೀಚತಥಾಪರಾ । ತಿಸ್ರಃಪ್ರಾಚೀಂದಿಶಂಜಗ್ಮುರ್ಗಂಗಾಶ್ಶಿವಜಲಾಶ್ಶುಭಾಃ ॥೧೩॥ ಸುಚಕ್ಷುಶ್ಚೈವಸೀತಾಚಸಿಂ
ಧುಶ್ಚೈವಮಹಾನದೀ । ತಿಸ್ರಸ್ತ್ವೇತಾದಿಶಂಜಗ್ಮುಃಪ್ರತೀಚೀಂತುಶುಭೋದಕಾಃ ॥೧೪॥ ಸಪ್ತಮೀಚಾನ್ವಗಾತ್ತಾಸಾಂ
ಭಗೀರಥಮಥೋನೃಪಂ । ಭಗೀರಥೋಪಿರಾಜರ್ಷಿರ್ದಿವ್ಯಂಸ್ಯಂದನಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೧೫॥ ಪ್ರಾಯಾದಗ್ರೇಮಹಾತೇಜಾಗಂ
ಗಾಂತಂಚಾಪ್ಯನುವ್ರಜತ್ । ಗಗನಾಚ್ಛಂಕರಶಿರಸ್ತತೋಧರಣಿಮಾಶ್ರಿತಾ ॥೧೬॥ ವ್ಯಸರ್ಪತಜಲಂತತ್ರತೀವ್ರಶಬ್ದಪುರ
ಸ್ಕೃತಂ। ಮತ್ಸ್ಯಕಚ್ಛಪಸಂಘೈಶ್ಚಶಿಂಶುಮಾರಗಣೈಸ್ತದಾ ॥೧೭॥ ಪತದ್ಭಿಃಪತಿತೈಶ್ಚಾನ್ಯೈರ್ವ್ಯರೋಚತವಸುಂಧರಾ।
ತತೋದೇವರ್ಷಿಗಂಧರ್ವಾಯಕ್ಷಾಸ್ಸಿದ್ಧಗಣಾಸ್ತದಾ॥೧೮॥ವ್ಯಲೋಕಯಂತತೇತತ್ರಗಗನಾದ್ಗಾಂಗತಾಂತದಾ।ವಿಮಾನೈರ್ನ
ಗರಾಕಾರೈರ್ಹಯೈರ್ಗಜವರೈಸ್ತಥಾ॥ ಪಾರಿಪ್ಲವಗತಾಶ್ಚಾಪಿದೇವತಾಸ್ತತ್ರವಿಷ್ಠಿತಾಃ।ತದದ್ಭುತತಮಂಲೋಕೇಗಂಗಾಪ
ತನಮುತ್ತಮಮ್॥೨೦॥ದಿದೃಕ್ಷವೋದೇವಗಣಾಸ್ಸಮೀಯುರಮಿತೌಜಸಃ । ಸಂಪತದ್ಭಿಸ್ಸುರಗಣೈಸ್ತೇಷಾಂಚಾಭರಣೌಜ್ಜ

ಸಾ ॥೨೧॥ ಶತಾದಿತ್ಯಮಿವಾಭಾತಿಗಗನಂಗತತೋಯದಂ । ಶಿಂಶುಮಾರೋರಗಗಣೈರ್ಮೀನೈರಪಿಚಚಂಚಲೈಃ ॥೨೨॥ ವಿ
ದ್ಯುದ್ಭಿರಿವವಿಕ್ಷಿಪ್ತಮಾಕಾಶಮಭವತ್ತದಾ । ಪಾಂಡರೈಸ್ಸಲಿಲೋತ್ಪೀಡೈಃಕೀರ್ಯಮಾಣೈಸ್ಸಹಸ್ರಧಾ ॥ ೨೩ ॥ ಶಾರದಾ
ಭ್ರೈರಿವಾಕೀರ್ಣಂಗಗನಂಹಂಸಸಂಪ್ಲವೈಃ । ಕ್ವಚಿದ್ದ್ರುತತರಂಯಾತಿಕುಟಿಲಂಕ್ವಚಿದಾಯತಮ್ ॥ ೨೪ ॥ ವಿನತಂ
ಕ್ವಚಿದುದ್ಭೂತಂಕ್ವಚಿದ್ಯಾತಿಶನೈಶ್ಶನೈಃ । ಸಲಿಲೇನೈವಸಲಿಲಂಕ್ವಚಿದಭ್ಯಾಹತಂಪುನಃ ॥ ೨೫॥ ಮುಹುರೂರ್ಧ್ವಮು
ಖಂಗತ್ವಾಪಪಾತವಸುಧಾತಲಂ । ತಚ್ಛಂಕರಶಿರೋಭ್ರಷ್ಟಂಭ್ರಷ್ಟಂಭೂಮಿತಲೇಪುನಃ ॥ ೨೬ ॥ ವ್ಯರೋಚತತದಾ
ತೋಯಂನಿರ್ಮಲಂಗತಕಲ್ಮಷಂ । ತತ್ರದೇವರ್ಷಿಗಂಧರ್ವಾವಸುಧಾತಲವಾಸಿನಃ ॥ ೨೭ ॥ ಭವಾಂಗಪತಿತಂತೋಯಂ
ಪವಿತ್ರಮಿತಿಪಸ್ಪೃಶುಃ । ಶಾಪಾತ್ಪ್ರಪತಿತಾಯೇಚಗಗನಾದ್ವಸುಧಾತಲಮ್ ॥ ೨೮ ॥ ಕೃತ್ವಾತತ್ರಾಭಿಷೇಕಂತೇಬಭೂವು
ರ್ಗತಕಲ್ಮಷಾಃ। ಧೂತಪಾಪಾಃಪುನಸ್ತೇನತೋಯೇನಾಥಸುಭಾಸ್ವತಾ ॥೨೯॥ ಪುನರಾಕಾಶಮಾವಿಶ್ಯಸ್ವಾನ್ಲೋಕಾನ್
ಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ । ಮುಮುದೇಮುದಿತೋಲೋಕಸ್ತೇನತೋಯೇನಭಾಸ್ವತಾ ॥ ೩೦ ॥ ಕೃತಾಭಿಷೇಕೋಗಂಗಾಯಾಂಬಭೂವವಿಗ
ಕ್ಲಮಃ । ಭಗೀರಥೋಪಿರಾಜರ್ಷಿರ್ದಿವ್ಯಂಸ್ಯಂದನಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೩೧॥ ಪ್ರಾಯಾದಗ್ರೇಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಂಗಂಗಾಪೃಷ್ಠತೋ
ನ್ವಗಾತ್ । ದೇವಾಸ್ಸರ್ಷಿಗಣಾಸ್ಸರ್ವೇದೈತ್ಯದಾನವರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥೩೨॥ ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಪ್ರವರಾಸ್ಸಕಿನ್ನರಮಹೋರಗಾಃ। ಸ
ರ್ವಾಶ್ಚಾಪ್ಸರಸೋರಾಮಭಗೀರಥರಥಾನುಗಾಮ್ ॥೩೩ ॥ ಗಂಗಾಮನ್ವಗಮನ್ಪ್ರೀತಾಸ್ಸರ್ವೇಜಲಚರಾಶ್ಚಯೇ। ಯತೋ
ಭಗೀರಥೋರಾಜಾತತೋಗಂಗಾಯಶಸ್ವಿನೀ ॥೩೪॥ ಜಗಾಮಸರಿತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಸರ್ವಪಾಪವಿನಾಶಿನೀ । ತತೋಹಿಯಜಮಾ
ನಸ್ಯಜಹ್ನೋರದ್ಭುತಕರ್ಮಣಃ ॥೩೫॥ ಗಂಗಾಸಂಪ್ಲಾವಯಾಮಾಸಯಜ್ಞವಾಟಂಮಹಾತ್ಮನಃ । ತಸ್ಯಾವಲೇಪನಂಜ್ಞಾ
ತ್ವಾಕ್ರುದ್ಧೋಯಜ್ವಾತುರಾಘವ ॥೩೬॥ ಅಪಿಬಚ್ಚಜಲಂಸರ್ವಂಗಂಗಾಯಾಃಪರಮಾದ್ಭುತಂ ।ತತೋದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾ
ಋಷಯಶ್ಚಸುವಿಸ್ಮಿತಾಃ ॥೩೭॥ ಪೂಜಯಂತಿಮಹಾತ್ಮಾನಂಜಹ್ನುಂಪುರುಷಸತ್ತಮಂ। ಗಂಗಾಂಚಾಪಿನಯಂತಿಸ್ಮದುಹಿ
ತೃತ್ವೇಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೩೮॥ತತಸ್ತುಷ್ಟೋಮಹಾತೇಜಾಶ್ಶ್ರೋತ್ರಾಭ್ಯಾಮಸೃಜತ್ಪುನಃ। ತಸ್ಮಾಜ್ಜಹ್ನುಸುತಾಗಂಗಾಪ್ರೋ
ಚ್ಯತೇಜಾಹ್ನವೀತಿಚ॥ಜಗಾಮಚಪುನರ್ಗಂಗಾಭಗೀರಥರಥಾನುಗಾ।ಸಾಗರಂಚಾಪಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಸಾಸರಿತ್ಪ್ರವರಾತದಾ॥
ರಸಾತಲಮುಪಾಗಚ್ಛತ್ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂತಸ್ಯಕರ್ಮಣಃ।ಭಗೀರಥೋಪಿರಾಜರ್ಷಿರ್ಗಂಗಾಮಾದಾಯಯತ್ನತಃ ॥೪೧॥ ಪಿತಾಮ
ಹಾನ್ಭಸ್ಮಕೃತಾನಪಶ್ಯದ್ದೀನಚೇತನಃ । ಅಥತದ್ಭಸ್ಮನಾಂರಾಶಿಂಗಂಗಾಸಲಿಲಮುತ್ತಮಮ್ ॥ ೪೨ ॥ ಪ್ಲಾವಯದ್ಧೂ
ತಪಾಪ್ಮಾನಸ್ಸ್ವರ್ಗಂಪ್ರಾಪ್ತಾರಘೋತ್ತಮ ॥ ... ... ॥೪೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಗತ್ವಾಸಾಗರಂರಾಜಾಗಂಗಯಾನುಗತಸ್ತದಾ।ಪ್ರವಿವೇಶತಲಂಭೂಮೇರ್ಯತ್ರತೇಭಸ್ಮಸಾತ್ಕೃತಾಃ॥೧॥ಭಸ್ಮನ್ಯ
ಥಾಪ್ಲುತೇರಾಮಗಂಗಾಯಾಸ್ಸಲಿಲೇನವೈ ।ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಭುರ್ಬ್ರಹ್ಮಾರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥ತಾರಿತಾನರಶಾರ್ದೂ
ಲದಿವಂಯಾತಾಶ್ಚದೇವವತ್।ಷಷ್ಟಿಃಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿಸಗರಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ॥ಸಾಗರಸ್ಯಜಲಂಲೋಕೇಯಾವತ್ಸ್ಥಾಸ್ಯತಿಪಾ
ರ್ಥಿವ।ಸಗರಸ್ಯಾತ್ಮಜಾಸ್ತಾವತ್ಸ್ವರ್ಗೇಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿದೇವವತ್ ॥ ಇಯಂಚದುಹಿತಾಜ್ಯೇಷ್ಠಾತವಗಂಗಾಭವಿಷ್ಯತಿ। ತ್ವತ್ಕೃತೇ
ನಚನಾಮ್ನಾಥಲೋಕೇಸ್ಥಾಸ್ಯದಿವಿಶ್ರುತಾ॥೫॥ ಗಂಗಾತ್ರಿಪಥಗಾರಾಜನ್ದಿವ್ಯಾಭಾಗೀರಥೀತಿಚ।ತ್ರೀನ್ಪಥೋಭಾವಯಂ
ತೀತಿತತಸ್ತ್ರಿಪಥಗಾಸ್ಮೃತಾ ॥೬॥ ಪಿತಾಮಹಾನಾಂಸರ್ವೇಷಾಂತ್ವಮತ್ರಮನುಜಾಧಿಪ । ಕುರುಷ್ವಸಲಿಲಂರಾಜನ್ಪ್ರ
ತಿಜ್ಞಾಮಪವರ್ಜಯ ॥೭॥ ಪೂರ್ವಕೇಣಹಿತೇರಾಜಂಸ್ತೇನಾತಿಯಶಸಾತದಾ । ಧರ್ಮಿಣಾಂಪ್ರವರೇಣಾಪಿನೈಷಪ್ರಾಪ್ತೋಮ
ನೋರಥಃ ॥೮॥ ತಥೈವಾಂಶುಮತಾತಾತಲೋಕೇಪ್ರತಿಮತೇಜಸಾ।ಗಂಗಾಂಪ್ರಾರ್ಥಯತಾನೇತುಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಾಪವರ್ಜಿತಾ॥
ರಾಜರ್ಷಿಣಾಗುಣವತಾಮಹರ್ಷಿಸಮತೇಜಸಾ।ಮತ್ತುಲ್ಯತಪಸಾಚೈವಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಸ್ಥಿತೇನಚ॥೧೦॥ ದಿಲೀಪೇನಮಹಾಭಾ
ಗತವಪಿತ್ರಾತಿತೇಜಸಾ।ಪುನರ್ನಶಂಕಿತಾನೇತುಂಗಂಗಾಂಪ್ರಾರ್ಥಯತಾನಘ॥೧೧॥ ಸಾತ್ವಯಾಸಮತಿಕ್ರಾಂತಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾ
ಪುರುಷರ್ಷಭ । ಪ್ರಾಪ್ತೋಸಿಪರಮಂಲೋಕೇಯಶಃಪರಮಸಮ್ಮತಮ್ ॥೧೨॥ ಯಚ್ಚಗಂಗಾವತರಣಂತ್ವಯಾಕೃತಮ
ರಿಂದಮ । ಅನೇನಚಭವಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತೋಧರ್ಮಸ್ಯಾಯತನಂಮಹತ್ ॥೧೩॥ ಪ್ಲಾವಯಸ್ವತ್ವಮಾತ್ಮಾನಂನರೋತ್ತಮಸ
ದೋಚಿತೇ।ಸಲಿಲೇಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಶುಚಿಃಪುಣ್ಯಫಲೋಭವ॥೧೪॥ ಪಿತಾಮಹಾನಾಂಸರ್ವೇಷಾಂಕುರುಷ್ವಸಲಿಲಕ್ರಿಯಾಂ।
ಸ್ವಸ್ತಿತೇಸ್ತುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸ್ವಂಲೋಕಂಗಮ್ಯತಾಂನೃಪ ॥೧೫॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾದೇವೇಶಸ್ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ । ಯ
ಥಾಗತಂತಥಾಗಚ್ಛದ್ದೇವಲೋಕಂಮಹಾಯಶಾಃ ॥೧೬॥ಭಗೀರಥೋಪಿರಾಜರ್ಷಿಃಕೃತ್ವಾಸಲಿಲಮುತ್ತಮಂ । ಯಥಾಕ್ರ
ಮಂಯಥಾನ್ಯಾಯಂಸಾಗರಾಣಾಂಮಹಾಯಶಾಃ ॥೧೭॥ ಕೃತೋದಕಶ್ಶುಚೀರಾಜಾಸ್ವಪುರಂಪ್ರವಿವೇಶಚ।ಸಮೃದ್ಧಾ
ರ್ಥೋನರಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸ್ವರಾಜ್ಯಂಪ್ರಶಶಾಸಹ॥೧೮ ॥ ಪ್ರಮುಮೋದಚಲೋಕಸ್ತಂನೃಪಮಾಸಾದ್ಯರಾಘವ । ನಷ್ಟಶೋಕ

ಸ್ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥೈರ್ಬಭೂವವಿಗತಜ್ವರಃ ॥೧೯॥ ಏಷತೇರಾಮಗಂಗಾಯಾವಿಸ್ತರೋಭಿಹಿತೋಮಯಾ । ಸ್ವಸ್ತಿಪ್ರಾಪ್ನು
ಹಿಭದ್ರಂತೇಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೋತಿವರ್ತತೇ ॥೨೦॥ಧನ್ಯಂಯಶಸ್ಯಮಾಯುಷ್ಯಂಪುತ್ರ್ಯಂಸ್ವರ್ಗ್ಯಮತೀವಚ । ಯಶ್ಶ್ರಾವಯ
ತಿವಿಪ್ರೇಷುಕ್ಷತ್ರಿಯೇಷ್ವಿತರೇಷುಚ ॥೨೧॥ ಪ್ರೀಯಂತೇಪಿತರಸ್ತಸ್ಯಪ್ರೀಯಂತೇದೈವತಾನಿಚ।ಇದಮಾಖ್ಯಾನಮವ್ಯಗ್ರೋ
ಗಂಗಾವತರಣಂಶುಭಮ್ ॥೨೨॥ ಯಶ್ಶೃಣೋತಿಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಾನವಾಪ್ನುಯಾತ್ । ಸರ್ವೇಪಾಪಾಃಪ್ರಣ
ಶ್ಯಂತಿಹ್ಯಾಯುಃಕೀರ್ತಿಶ್ಚವರ್ಧತೇ ॥ ... ... ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾರಾಘವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ವಿಸ್ಮಯಂಪರಮಂಗತ್ವಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಥಾಬ್ರವೀತ್॥೧॥ಅ
ತ್ಯದ್ಭುತಮಿದಂಬ್ರಹ್ಮನ್ಕಥಿತಂಪರಮಂತ್ವಯಾ । ಗಂಗಾವತರಣಂಪುಣ್ಯಂಸಾಗರಸ್ಯಾಪಿಪೂರಣಮ್ ॥೨॥ ತಸ್ಯಸಾಶ
ರ್ವರೀಸರ್ವಾಸಹಸೌಮಿತ್ರಿಣಾತದಾ । ಜಗಾಮಚಿಂತಯಾನಸ್ಯವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಕಥಾಂಶುಭಾಮ್ ॥ ೩॥ ತತಃಪ್ರಭಾತೇವಿಮ
ಲೇವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾಮುನಿಂ । ಉವಾಚರಾಘವೋವಾಕ್ಯಂಕೃತಾಹ್ನಿಕಮರಿಂದಮಃ ॥೪॥ ಗತಾಭಗವತೀರಾತ್ರಿಶ್ಶ್ರೋ
ತವ್ಯಂಪರಮಂಶ್ರುತಂ । ಕ್ಷಣಭೂತೇವನೋರಾತ್ರಿಸ್ಸಂವೃತ್ತೇಯಂಮಹಾತಪಃ॥೫॥ಇಮಾಂಚಿಂತಯತಸ್ಸರ್ವಾಂನಿಖಿಲೇ
ನಕಥಾಂತವ ।ತರಾಮಸರಿತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಂಪುಣ್ಯಾಂತ್ರಿಪಥಗಾಂನದೀಮ್॥೬॥ನೌರೇಷಾಹಿಸುಖಾಸ್ತೀರ್ಣಾಋಷೀಣಾಂ
ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾಂ । ಭಗವಂತಮಿಹಪ್ರಾಪ್ತಂಜ್ಞಾತ್ವಾತ್ವರಿತಮಾಗತಾ ॥ ೭॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಘವಸ್ಯಮ
ಹಾತ್ಮನಃ । ಸಂತಾರಂಕಾರಯಾಮಾಸಸರ್ಷಿಸಂಘಸ್ಸರಾಘವಃ ॥೮॥ ಉತ್ತರಂತೀರಮಾಸಾದ್ಯಸಂಪೂಜ್ಯರ್ಷಿಗಣಂತ
ದಾ । ಗಂಗಾಕೂಲೇನಿವಿಷ್ಟಾಸ್ತೇವಿಶಾಲಾಂದದೃಶುಃಪುರೀಂ ॥೯॥ ತತೋಮುನಿವರಸ್ತೂರ್ಣಂಜಗಾಮಸಹರಾಘವಃ ।ವಿ
ಶಾಲಾಂನಗರೀಂರಮ್ಯಾಂದಿವ್ಯಾಂಸ್ವರ್ಗೋಪಮಾಂತದಾ॥೧೦॥ ಅಥರಾಮೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾಮು
ನಿಂ । ಪಪ್ರಚ್ಛಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭೂತ್ವಾವಿಶಾಲಾಮುತ್ತಮಾಂಪುರೀಮ್ ॥೧೧॥ ಕತಮೋರಾಜವಂಶೋಯಂವಿಶಾಲಾಯಾಂ
ಮಹಾಮುನೇ। ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಭದ್ರಂತೇಪರಂಕೌತೂಹಲಂಹಿಮೇ ॥೧೨॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಸ್ಯಮುನಿ
ಪುಂಗವಃ । ಆಖ್ಯಾತುಂತತ್ಸಮಾರೇಭೇವಿಶಾಲಸ್ಯಪುರಾತನಮ್॥ ಶ್ರೂಯತಾಂರಾಮಶಕ್ರಸ್ಯಕಥಾಂಕಥಯತಶ್ಶುಭಾಂ।ಅ
ಸ್ಮಿನ್ದೇಶೇತುಯದ್ವೃತ್ತಂತದಪಿಶೃಣುರಾಘವ॥ ಪೂರ್ವಂಕೃತಯುಗೇರಾಮದಿತೇಃಪುತ್ರಾಮಹಾಬಲಾಃ।ಅದಿತೇಶ್ಚಮಹಾ
ಭಾಗಾವೀರ್ಯವಂತಸ್ಸುಧಾರ್ಮಿಕಾಃ ॥೧೫॥ ತತಸ್ತೇಷಾಂನರಶ್ರೇಷ್ಠಬುದ್ಧಿರಾಸೀನ್ಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ಅಮರಾಅಜರಾಶ್ಚೈವಕ
ಥಂಸ್ಯಾಮನಿರಾಮಯಾಃ ॥೧೬॥ ತೇಷಾಂಚಿಂತಯತಾಂರಾಮಬುದ್ಧಿರಾಸೀನ್ಮಹಾತ್ಮನಾಂ।ಕ್ಷೀರೋದಮಥನಂಕೃತ್ವಾರ
ಸಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಾಮತತ್ರವೈ ॥ ತತೋನಿಶ್ಚಿತ್ಯಮಥನಂಯೋಕ್ತ್ರಂಕೃತ್ವಾಚವಾಸುಕಿಂ। ಮಂಥಾನಂಮಂದರಂಕೃತ್ವಾಮ
ಮಂಥುರಮಿತೌಜಸಃ॥೧೮॥ ❖ಅಥವರ್ಷಸಹಸ್ರೇಣಯೋಕ್ತ್ರಸರ್ಪಶಿರಾಂಸಿಚ।ವಮಂತೋತಿವಿಷಂತತ್ರದದಂಶುರ್ದಶನೈಶ್ಶಿ
ಲಾಃ॥ಉತ್ಪಪಾತಾಗ್ನಿಸಂಕಾಶಂಹಾಲಾಹಲಮಹಾವಿಷಂ।ತೇನದಗ್ಧಂಜಗತ್ಸರ್ವಂಸದೇವಾಸುರಮಾನುಷಮ್॥ಅಥದೇವಾಮ
ಹಾದೇವಂಶಂಕರಂಶರಣಾರ್ಥಿನಃ।ಜಗ್ಮುಃಪಶುಪತಿಂರುದ್ರಂತ್ರಾಹಿತ್ರಾಹೀತಿತುಷ್ಟುವುಃ॥ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತೋದೇವೈರ್ದೇವ
ದೇವೇಶ್ವರಃಪ್ರಭುಃ। ಪ್ರಾದುರಾಸೀತ್ತತೋತ್ರೈವಶಂಖಚಕ್ರಧರೋಹರಿಃ ॥ ಉವಾಚೈನಂಸ್ಮಿತಂಕೃತ್ವಾರುದ್ರಂಶೂಲ
ಭೃತಂಹರಿಃ।ದೈವತೈರ್ಮಥ್ಯಮಾನೇತುಯತ್ಪೂರ್ವಂಸಮುಪಸ್ಥಿತಂ॥ ತತ್ತ್ವದೀಯಂಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಸುರಾಣಾಮಗ್ರಜೋಸಿ
ಯತ್।ಅಗ್ರಪೂಜಾಮಿಮಾಂಮತ್ವಾಗೃಹಾಣೇದಂವಿಷಂಪ್ರಭೋ॥ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಚಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತತ್ರೈವಾಂತರಧೀಯತ।ದೇ
ವತಾನಾಂಭಯಂದೃಷ್ಟ್ವಾಶ್ರುತ್ವಾವಾಕ್ಯಂತುಶಾರ್ಙ್ಗಿಣಃ॥ಹಾಲಾಹಲಂವಿಷಂಘೋರಂಸಜಗ್ರಾಹಾಮೃತೋಪಮಂ।ದೇ
ವಾನ್ವಿಸೃಜ್ಯದೇವೇಶೋಜಗಾಮಭಗವಾನ್ಹರಃ॥ ತತೋದೇವಾಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇಮಮಂಥೂರಘುನಂದನ।ಪ್ರವಿವೇಶಾಥಪಾತಾ
ಳಂಮಂಥಾನಃಪರ್ವತೋನಘ॥ತತೋದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ತುಷ್ಟುವುರ್ಮಧುಸೂದನಂ। ತ್ವಂಗತಿಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂವಿಶೇಷೇ
ಣದಿವೌಕಸಾಂ ॥ ಪಾಲಯಾಸ್ಮಾನ್ಮಹಾಬಾಹೋಗಿರಿಮುದ್ಧರ್ತುಮರ್ಹಸಿ । ಇತಿಶ್ರುತ್ವಾಹೃಷೀಕೇಶಃಕಾಮಠಂರೂಪ
ಮಾಸ್ಥಿತಃ॥ಪರ್ವತಂಪೃಷ್ಠತಃಕೃತ್ವಾಶಿಶ್ಯೇತತ್ರೋದಧೌಹರಿಃ। ಪರ್ವತಾಗ್ರಂತುಲೋಕಾತ್ಮಾಹಸ್ತೇನಾಕ್ರಮ್ಯಕೇಶವಃ॥
ದೇವಾನಾಂಮಧ್ಯತಸ್ಸ್ಥಿತ್ವಾಮಮಂಥಪುರುಷೋತ್ತಮಃ❖॥ಅಥವರ್ಷಸಹಸ್ರೇಣಸದಂಡಸ್ಸಕಮಂಡಲುಃ।ಪೂರ್ವಂಧನ್ವಂ
ತರಿರ್ನಾಮಪ್ಸರಾಶ್ಚಸುವರ್ಚಸಃ॥ಅಪ್ಸುನಿರ್ಮಥನಾದೇವರಸಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ವರಸ್ತ್ರಿಯಃ।ಉತ್ಪೇತುರ್ಮನುಜಶ್ರೇಷ್ಠತಸ್ಮಾ
ದಪ್ಸರಸೋಭವನ್॥ಷಷ್ಟಿಃಕೋಟ್ಯೋಭವಂಸ್ತಾಸಾಮಪ್ಸರಾಣಾಂಸುವರ್ಚಸಾಂ।ಅಸಂಖ್ಯೇಯಾಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಯಾಸ್ತಾ
ಸಾಂಪರಿಚಾರಿಕಾಃ ॥ ನತಾಸ್ಸ್ಮಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಂತಿಸರ್ವೇತೇದೇವದಾನವಾಃ।ಅಪ್ರತಿಗ್ರಹಣಾತ್ತಾಶ್ಚಸರ್ವಾಸ್ಸಾಧಾರಣಾಸ್ಸ್ಮೃ
ತಾಃ॥ವರುಣಸ್ಯತತಃಕನ್ಯಾವಾರುಣೀರಘುನಂದನ । ಉತ್ಪಪಾತಮಹಾಭಾಗಾಮಾರ್ಗಮಾಣಾಪರಿಗ್ರಹಮ್ ॥ ದಿತೇಃಪು

ತಾನ್ನತಾಂರಾಮಜಗೃಹುರ್ವರುಣಾತ್ಮಜಾಂ । ಅದಿತೇಸ್ತುಸುತಾವೀರಜಗೃಹುಸ್ತಾಮನಿಂದಿತಾಮ್ ॥೨೪॥ ಅಸುರಾಸ್ತೇನದೈ
ತೇಯಾಸ್ಸುರಾಸ್ತೇನಾದಿತೇಸ್ಸುತಾಃ । ಹೃಷ್ಟಾಃಪ್ರಮುದಿತಾಶ್ಚಾಸನ್ವಾರುಣೀಗ್ರಹಣಾತ್ಸುರಾಃ ॥೨೫॥ ಉಚ್ಚೈಶ್ಶ್ರವಾಹ
ಯಶ್ರೇಷ್ಠೋಮಣಿರತ್ನಂಚಕೌಸ್ತುಭಂ । ಉದತಿಷ್ಠನ್ನರಶ್ರೇಷ್ಠತಥೈವಾಮೃತಮುತ್ತಮಮ್ ॥ ೨೬ ॥ ಅಥತಸ್ಯಕೃತೇರಾ
ಮಮಹಾನಾಸೀತ್ಕುಲಕ್ಷಯಃ । ಅದಿತೇಸ್ತುತತಃಪುತ್ರಾದಿತೇಃಪುತ್ರಾನಸೂದಯನ್ ॥೨೭॥ ಏಕತೋಭ್ಯಾಗಮನ್ಸರ್ವೇಹ್ಯ
ಸುರಾರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸಹ । ಯುದ್ಧಮಾಸೀನ್ಮಹಾಘೋರಂವೀರತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮೋಹನಮ್ ॥೨೮॥ ಯದಾಕ್ಷಯಂಗತಂಸರ್ವಂ
ತದಾವಿಷ್ಣುರ್ಮಹಾಬಲಃ । ಅಮೃತಂಸೋಹರತ್ತೂರ್ಣಂಮಾಯಾಮಾಸ್ಥಾಯಮೋಹಿನೀಂ ॥೨೯॥ ಯೇಗತಾಭಿಮುಖಂ
ವಿಷ್ಣುಮಕ್ಷಯಂಪುರುಷೋತ್ತಮಂ । ಸಂಪಿಷ್ಟಾಸ್ತೇತದಾಯುದ್ಧೇವಿಷ್ಣುನಾಪ್ರಭವಿಷ್ಣುನಾ ॥೩೦॥ ಅದಿತೇರಾತ್ಮಜಾವೀ
ರಾದಿತೇಃಪುತ್ರಾನ್ನಿಜಘ್ನಿರೇ । ತಸ್ಮಿನ್ಘೋರೇಮಹಾಯುದ್ಧೇದೈತೇಯಾದಿತ್ಯಯೋರ್ಭೃಶಮ್ ॥೩೧॥ ನಿಹತ್ಯದಿತಿಪುತ್ರಾಂಸ್ತುರಾ
ಜ್ಯಂಪ್ರಾಪ್ಯಪುರಂದರಃ । ಶಶಾಸಮುದಿತೋಲೋಕಾನ್ಸರ್ಷಿಸಂಘಾನ್ಸಚಾರಣಾನ್ ॥ ... ॥೪೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಹತೇಷುತೇಷುಪುತ್ರೇಷುದಿತಿಃಪರಮದುಃಖಿತಾ । ಮಾರೀಚಂಕಾಶ್ಯಪಂರಾಮಭರ್ತಾರಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧ ॥ ಹತಪು
ತ್ರಾಸ್ಮಿಭಗವಂಸ್ತವಪುತ್ರೈರ್ಮಹಾಬಲೈಃ । ಶಕ್ರಹಂತಾರಮಿಚ್ಛಾಮಿಪುತ್ರಂದೀರ್ಘತಪೋರ್ಜಿತಮ್ ॥೨॥ ಸಾಹಂತಪ
ಶ್ಚರಿಷ್ಯಾಮಿಪುತ್ರಂಮೇದಾತುಮರ್ಹಸಿ । ಬಲವಂತಂಮಹೇಷ್ವಾಸಂಸ್ಥಿತಿಜ್ಞಂಸಮದರ್ಶಿನಮ್ ॥೩॥ ಈದೃಶಂಶಕ್ರಹಂತಾ
ರಂತ್ವಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ । ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಮಾರೀಚಃಕಾಶ್ಯಪಸ್ತದಾ ॥೪ ॥ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹಾತೇಜಾದಿ
ತಿಂಪರಮದುಃಖಿತಾಂ । ಏವಂಭವತುಭದ್ರಂತೇಶುಚಿರ್ಭವತಪೋಧನೇ ॥೫॥ ಜನಯಿಷ್ಯಸಿಪುತ್ರಂತ್ವಂಶಕ್ರಹಂತಾರಮಾಹ
ವೇ । ಪೂರ್ಣೇವರ್ಷಸಹಸ್ರೇತುಶುಚಿರ್ಯದಿಭವಿಷ್ಯಸಿ॥ ಪುತ್ರಂತ್ರೈಲೋಕ್ಯಭರ್ತಾರಂಮತ್ತಸ್ತ್ವಂಜನಯಿಷ್ಯಸಿ। ಏವಮು
ಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾಃಪಾಣಿನಾಸಮಮಾರ್ಜತಾಮ್ ॥೬ ॥ ಸಮಾಲಭ್ಯತತಸ್ಸ್ವಸ್ತೀತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಚತಪಸೇಯಯೌ । ಗತೇತ
ಸ್ಮಿನ್ನರಶ್ರೇಷ್ಠದಿತಿಃಪರಮಹರ್ಷಿತಾ ॥೮॥ ಕುಶಪ್ಲವನಮಾಸಾದ್ಯತಪಸ್ತೇಪೇಸುದಾರುಣಂ । ತಪಸ್ತಸ್ಯಾಂಹಿಕುರ್ವಂತ್ಯಾಂ
ಪರಿಚರ್ಯಾಂಚಕಾರಹ ॥೯॥ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೋನರಶ್ರೇಷ್ಠಪರಯಾಗುಣಸಂಪದಾ । ಅಗ್ನಿಂಕುಶಾನ್ಕಾಷ್ಠಮಪಃಫಲಂಮೂಲಂ
ತಥೈವಚ ॥೧೦॥ ನ್ಯವೇದಯತ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೋಯಚ್ಚಾನ್ಯದಪಿಕಾಂಕ್ಷಿತಂ । ಗಾತ್ರಸಂವಹನೈಶ್ಚೈವಶ್ರಮಾಪನಯನೈಸ್ತ
ಥಾ ॥೧೧॥ ಶಕ್ರಸ್ಸರ್ವೇಷುಕಾಲೇಷುದಿತಿಂಪರಿಚಚಾರಹ । ಅಥವರ್ಷಸಹಸ್ರೇತುದಶೋನೇರಘುನಂದನ ॥೧೨॥ ದಿತಿಃಪರಮ
ಸಂಪ್ರೀತಾಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಮಥಾಬ್ರವೀತ್ । ಯಾಚಿತೇನಸುರಶ್ರೇಷ್ಠತವಪಿತ್ರಾಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೧೩॥ ವರೋವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಂ
ತೇದತ್ತೋಮಮಸುತಂಪ್ರತಿ । ತಪಶ್ಚರಂತ್ಯಾವರ್ಷಾಣಿದಶವೀರ್ಯವತಾಂವರ ॥೧೪॥ ಅವಶಿಷ್ಟಾನಿಭದ್ರಂತೇಭ್ರಾತರಂದ್ರ
ಕ್ಷ್ಯಸೇತತಃ । ತಮಹಂತ್ವತ್ಕೃತೇಪುತ್ರಸಮಾಧಾಸ್ಯೇಜಯೋತ್ಸುಕಮ್ ॥೧೫॥ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಿಜಯಂಪುತ್ರಸಹಭೋಕ್ಷ್ಯ
ಸಿವಿಜ್ವರಃ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾದಿತಿಶ್ಶಕ್ರಂಪ್ರಾಪ್ತೇಮಧ್ಯಂದಿವಾಕರೇ ॥೧೬॥ ನಿದ್ರಯಾಪಹೃತಾದೇವೀಪಾದೌಕೃತ್ವಾಥಶೀರ್ಷ
ತಃ । ದೃಷ್ಟ್ವಾತಾಮಶುಚಿಂಶಕ್ರಃಪಾದತಃಕೃತಮೂರ್ಧಜಾಮ್ ॥೧೭॥ ಶಿರಸ್ಥಾನೇಕೃತೌಪಾದೌಜಹಾಸಚಮುಮೋ
ದಚ । ತಸ್ಯಾಶ್ಶರೀರವಿವರಂವಿವೇಶಚಪುರಂದರಃ ॥೧೮॥ ಗರ್ಭಂಚಸಪ್ತಧಾರಾಮಬಿಭೇದಪರಮಾತ್ಮವಾನ್ । ಭಿದ್ಯಮಾ
ನಸ್ತತೋಗರ್ಭೋವಜ್ರೇಣಶತಪರ್ವಣಾ ॥೧೯॥ ರುರೋದಸುಸ್ವರಂರಾಮತತೋದಿತಿರಬುಧ್ಯತ । ಮಾರುದೋಮಾರುದಶ್ಚೇ
ತಿಗರ್ಭಂಶಕ್ರೋಭ್ಯಭಾಷತ ॥ ೨೦ ॥ ಬಿಭೇದಚಮಹಾತೇಜಾರುದಂತಮಪಿವಾಸವಃ । ನಹಂತವ್ಯೋನಹಂತವ್ಯಇತ್ಯೇವಂದಿ
ತಿರಬ್ರವೀತ್ ॥೨೧॥ ನಿಷ್ಪಪಾತತತಶ್ಶಕ್ರೋಮಾತುರ್ವಚನಗೌರವಾತ್ । ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಜ್ರಸಹಿತೋದಿತಿಂಶಕ್ರೋಭ್ಯಭಾ
ಷತ ॥೨೨॥ ಅಶುಚಿರ್ದೇವಿಸುಪ್ತಾಸಿಪಾದಯೋಃಕೃತಮೂರ್ಧಜಾ । ತದಂತರಮಹಂಲಬ್ಧ್ವಾಶಕ್ರಹಂತಾರಮಾಹವೇ ॥೨೩॥
ಅಭಿದಂಸಪ್ತಧಾದೇವಿತನ್ಮೇತ್ವಂಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ... ... ॥೨೪॥

ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ಸಪ್ತಧಾತುಕೃತೇಗರ್ಭೇದಿತಿಃಪರಮದುಃಖಿತಾ । ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂದುರಾಧರ್ಷಂವಾಕ್ಯಂಸಾನುನಯಾಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಮ
ಮಾಪರಾಧಾದ್ಗರ್ಭೋಯಂಸಪ್ತಧಾವಿಫಲೀಕೃತಃ । ನಾಪರಾಧೋಸ್ತಿದೇವೇಶತವಾತ್ರಬಲಸೂದನ ॥೨॥ ಪ್ರಿಯಂತುಕೃತ
ಮಿಚ್ಛಾಮಿಮಮಗರ್ಭವಿಪರ್ಯಯೇ । ಮರುತಾಂಸಪ್ತಸಪ್ತಾನಾಂಸ್ಥಾನಪಾಲಾಭವಂತ್ವಿಮೇ ॥೩॥ ವಾತಸ್ಕಂಧಾಇಮೇಸ
ಪ್ತಚರಂತುದಿವಿಪುತ್ರಕಾಃ । ಮಾರುತಾಇತಿವಿಖ್ಯಾತಾದಿವ್ಯರೂಪಾಮಮಾತ್ಮಜಾಃ ॥೪॥ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂಚರತ್ವೇಕಇಂ
ದ್ರಲೋಕಂತಥಾಪರಃ । ದಿವಿವಾಯುರಿತಿಖ್ಯಾತಸ್ತೃತೀಯೋಪಿಮಹಾಯಶಾಃ ॥೫॥ ಚತ್ವಾರಸ್ತುಸುರಶ್ರೇಷ್ಠದಿಶೋವೈತ
ವಶಾಸನಾತ್ । ಸಂಚರಿಷ್ಯಂತುಭದ್ರಂತೇದೇವಭೂತಾಮಮಾತ್ಮಜಾಃ ॥ ೬ ॥ ತ್ವತ್ಕೃತೇನೈವನಾಮ್ನಾಚಮಾರುತಾಇತಿ

ವಿಶ್ರುತಾಃ|ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃಪುರಂದರಃ ||೭||ಉವಾಚಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂದಿತಿಂಬಲನಿಷೂದನಃ|
ಸರ್ವಮೇತದ್ಯಥೋಕ್ತಂತೇಭವಿಷ್ಯತಿನಸಂಶಯಃ ||೮|| ವಿಚರಿಷ್ಯಂತಿಭದ್ರಂತೇದೇವಭೂತಾಸ್ತವಾತ್ಮಜಾಃ | ಏವಂತೌನಿಶ್ಚ
ಯಂಕೃತ್ವಾಮಾತಾಪುತ್ರೌತಪೋವನೇ ||೯|| ಜಗ್ಮತುಸ್ತ್ರಿದಿವಂರಾಮಕೃತಾರ್ಥಾವಿತಿನಶ್ಶ್ರುತಂ|ಏಷದೇಶಸ್ಸಕಾಕುತ್ಸ್ಥ
ಮಹೇಂದ್ರಾಧ್ಯುಷಿತಃಪುರಾ ||೧೦|| ದಿತಿಂಯತ್ರತಪಸ್ಸಿದ್ಧಾಮೇವಂಪರಿಚಚಾರಸಃ | ಇಕ್ಷ್ವಾಕೋಸ್ತುನರವ್ಯಾಘ್ರಪು
ತ್ರಃಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ ||೧೧|| ಅಲಂಬುಸಾಯಾಮುತ್ಪನ್ನೋವಿಶಾಲಇತಿವಿಶ್ರುತಃ| ತೇನಚಾಸೀದಿಹಸ್ಥಾನೇವಿಶಾಲೇತಿಪುರೀ
ಕೃತಾ || ವಿಶಾಲಸ್ಯಸುತೋರಾಮಹೇಮಚಂದ್ರೋಮಹಾಬಲಃ| ಸುಚಂದ್ರಇತಿವಿಖ್ಯಾತೋಹೇಮಚಂದ್ರಾದನಂತರಃ||೧೨
ಸುಚಂದ್ರತನಯೋರಾಮಧೂಮ್ರಾಶ್ವಇತಿವಿಶ್ರುತಃ| ಧೂಮ್ರಾಶ್ವತನಯಶ್ಚಾಪಿಸೃಂಜಯಸ್ಸಮಪದ್ಯತ ||೧೩|| ಸೃಂಜ
ಯಸ್ಯಸುತಃಶ್ರೀಮಾನ್ಸಹದೇವಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ | ಕುಶಾಶ್ವಸ್ಸಹದೇವಸ್ಯಪುತ್ರಃಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ ||೧೪|| ಕುಶಾಶ್ವಸ್ಯ
ಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸೋಮದತ್ತಃಪ್ರತಾಪವಾನ್|ಸೋಮದತ್ತಸ್ಯಪುತ್ರಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಇತಿವಿಶ್ರುತಃ ||೧೫|| ತಸ್ಯಪುತ್ರೋಮ
ಹಾತೇಜಾಸ್ಸಂಪ್ರತ್ಯೇಷಪುರೀಮಿಮಾಂ | ಅವಸತ್ಯಮರಪ್ರಖ್ಯಸ್ಸುಮತಿರ್ನಾಮದುರ್ಜಯಃ ||೧೬|| ಇಕ್ಷ್ವಾಕೋಸ್ತುಪ್ರ
ಸಾದೇನಸರ್ವೇವೈಶಾಲಿಕಾನೃಪಾಃ | ದೀರ್ಘಾಯುಷೋಮಹಾತ್ಮಾನೋವೀರ್ಯವಂತಸ್ಸುಧಾರ್ಮಿಕಾಃ ||೧೭|| ಇಹಾದ್ಯರ
ಜನೀಂರಾಮಸುಖಂವತ್ಸ್ಯಾಮಹೇವಯಂ | ಶ್ವಃಪ್ರಭಾತೇನರಶ್ರೇಷ್ಠಜನಕಂದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿ ||೧೮|| ಸುಮತಿಸ್ತುಮಹಾ
ತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮುಪಾಗತಂ | ಶ್ರುತ್ವಾನರವರಶ್ರೇಷ್ಠಃಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಚ್ಛನ್ಮಹಾಯಶಾಃ || ೨೦ || ಪೂಜಾಂಚಪರಮಾಂ
ಕೃತ್ವಾಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಸ್ಸಬಾಂಧವಃ|ಪ್ರಾಂಜಲಿಃಕುಶಲಂಪೃಷ್ಟ್ವಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ||೨೧|| ಧನ್ಯೋಸ್ಮ್ಯ
ನುಗೃಹೀತೋಸ್ಮಿಯಸ್ಯಮೇವಿಷಯಂಮುನಿಃ | ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋದರ್ಶನಂಚೈವನಾಸ್ತಿಧನ್ಯತರೋಮಮ || ||೨೨||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪೃಷ್ಟ್ವಾತುಕುಶಲಂತತ್ರಪರಸ್ಪರಸಮಾಗಮೇ | ಕಥಾಂತೇಸುಮತಿರ್ವಾಕ್ಯಂವ್ಯಾಜಹಾರಮಹಾಮುನಿಮ್ ||೧||
ಇಮೌಕುಮಾರೌಭದ್ರಂತೇದೇವತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮೌ | ಗಜಸಿಂಹಗತೀವೀರೌಶಾರ್ದೂಲವೃಷಭೋಪಮೌ ||೨|| ಪದ್ಮ
ಪತ್ರವಿಶಾಲಾಕ್ಷೌಖಡ್ಗತೂಣೀಧನುರ್ಧರೌ | ಅಶ್ವಿನಾವಿವರೂಪೇಣಸಮುಪಸ್ಥಿತಯೌವನೌ || ೩ || ಯದೃಚ್ಛಯೈವ
ಗಾಂಪ್ರಾಪ್ತೌದೇವಲೋಕಾದಿವಾಮರೌ| ಕಥಂಪದ್ಭ್ಯಾಮಿಹಪ್ರಾಪ್ತೌಕಿಮರ್ಥಂಕಸ್ಯವಾಮುನೇ ||೪|| ಭೂಷಯಂ
ತಾವಿಮಂದೇಶಂಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾವಿವಾಂಬರಂ | ಪರಸ್ಪರಸ್ಯಸದೃಶೌಪ್ರಮಾಣೇಂಗಿತಚೇಷ್ಟಿತೈಃ ||೫|| ಕಿಮರ್ಥಂಚಮು
ನಿಶ್ರೇಷ್ಠಸಂಪ್ರಾಪ್ತೌದುರ್ಗಮೇಪಥಿ | ವರಾಯುಧಧರೌವೀರೌಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತತ್ವತಃ || ೬ || ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂ
ಶ್ರುತ್ವಾಯಥಾವೃತ್ತಂನ್ಯವೇದಯತ್| ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮನಿವಾಸಂಚರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವಧಂತಥಾ ||೭|| ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ
ರಾಜಾಪರಮಹರ್ಷಿತಃ | ಅತಿಥೀಪರಮೌಪ್ರಾಪ್ತೌಪುತ್ರೌದಶರಥಸ್ಯತೌ || ೮ || ಪೂಜಯಾಮಾಸವಿಧಿವತ್ಸತ್ಕಾರಾ
ರ್ಹೌಮಹಾಬಲೌ | ತತಃಪರಮಸತ್ಕಾರಂಸುಮತೇಃಪ್ರಾಪ್ಯರಾಘವೌ ||೯|| ಉಷ್ಯತತ್ರನಿಶಾಮೇಕಾಂಜಗ್ಮತುರ್ಮಿ
ಥಿಲಾಂತತಃ | ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮುನಯಸ್ಸರ್ವೇಜನಕಸ್ಯಪುರೀಂಶುಭಾಮ್ ||೧೦ || ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಶಂಸಂತೋಮಿಥಿಲಾಂಸ
ಮಪೂಜಯನ್ | ಮಿಥಿಲೋಪವನೇತತ್ರಹ್ಯಾಶ್ರಮಂದೃಶ್ಯರಾಘವಃ || ೧೧ || ಪುರಾಣಂನಿರ್ಜನಂರಮ್ಯಂಪಪ್ರಚ್ಛಮುನಿ
ಪುಂಗವಂ | ಶ್ರೀಮದಾಶ್ರಮಸಂಕಾಶಂಕಿನ್ನ್ವಿದಂಮುನಿವರ್ಜಿತಮ್ ||೧೨|| ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಭಗವನ್ಕಸ್ಯಾಯಂಪೂ
ರ್ವಆಶ್ರಮಃ | ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಾಘವೇಣೋಕ್ತಂವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ || ೧೩ || ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿ
ತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ | ಹಂತತೇಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿಶೃಣುತತ್ವೇನರಾಘವ ||೧೪|| ಯಸ್ಯೈತದಾಶ್ರಮಪದಂಶಪ್ತಂಕೋಪಾ
ನ್ಮಹಾತ್ಮನಾ | ಗೌತಮಸ್ಯನರಶ್ರೇಷ್ಠಪೂರ್ವಮಾಸೀನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ ||೧೫|| ಆಶ್ರಮೋದಿವ್ಯಸಂಕಾಶಸ್ಸುರೈರಪಿಸುಪೂಜಿ
ತಃ | ಸಚೇಹತಪಆತಿಷ್ಠದಹಲ್ಯಾಸಹಿತಃಪುರಾ ||೧೬|| ವರ್ಷಪೂಗಾನನೇಕಾಂಶ್ಚರಾಜಪುತ್ರಮಹಾಯಶಃ| ತಸ್ಯಾಂತರಂ
ವಿದಿತ್ವಾತುಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಶ್ಶಚೀಪತಿಃ ||೧೭|| ಮುನಿವೇಷಧರೋಹಲ್ಯಾಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ | ಋತುಕಾಲಂಪ್ರತೀಕ್ಷಂ
ತೇನಾರ್ಥಿನಸ್ಸುಸಮಾಹಿತೇ ||೧೮|| ಸಂಗಮಂತ್ವಹಮಿಚ್ಛಾಮಿತ್ವಯಾಸಹಸುಮಧ್ಯಮೇ|ಮುನಿವೇಷಂಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂವಿಜ್ಞಾಯ
ರಘುನಂದನ ||೧೯|| ಮತಿಂಚಕಾರದುರ್ಮೇಧಾದೇವರಾಜಕುತೂಹಲಾತ್ | ಅಥಾಬ್ರವೀತ್ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಂಕೃತಾರ್ಥೇನಾಂತರಾ
ತ್ಮನಾ ||೨೦|| ಕೃತಾರ್ಥಾಸ್ಮಿಸುರಶ್ರೇಷ್ಠಗಚ್ಛಶೀಘ್ರಮಿತಃಪ್ರಭೋ | ಆತ್ಮಾನಂಮಾಂಚದೇವೇಶಸರ್ವದಾರಕ್ಷಮಾನದ ||
ಇಂದ್ರಸ್ತುಪ್ರಹಸನ್ವಾಕ್ಯಮಹಲ್ಯಾಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ | ಪರಿತುಷ್ಟೋಸ್ಮಿಸುಶ್ರೋಣಿಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಯಥಾಗತಮ್||೨೨||
ಏವಂಸಂಗಮ್ಯತುತಯಾನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮೋಟಜಾತ್ತತಃ | ಸಸಂಭ್ರಮಾತ್ತ್ವರನ್ರಾಮಶಂಕಿತೋಗೌತಮಂಪ್ರತಿ ||೨೩||
ಗೌತಮಂಸಂದದರ್ಶಾಥಪ್ರವಿಶಂತಂಮಹಾಮುನಿಂ | ದೇವದಾನವದುರ್ಧರ್ಷಂತಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತಮ್ ||೨೪|| ತೀರ್ಥೋದಕ

ದಕೇಪರಿಕ್ಲಿನ್ನಂದೀಪ್ಯಮಾನಮಿವಾನಲಮ್ । ಗೃಹೀತಸಮಿಧಂತತ್ರಸಕುಶಂಮುನಿಪುಂಗವಮ್ ॥೨೫॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾಸುರಪತಿಸ್ತ್ರಸ್ತೋವಿಷಣ್ಣವದನೋಽಭವತ್ । ಅಥದೃಷ್ಟ್ವಾಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂಮುನಿವೇಷಧರಂಮುನಿಃ ॥೨೬॥ ದುರ್ವೃತ್ತಂವೃತ್ತಸಂಪನ್ನೋರೋಷಾದ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ಮಮರೂಪಂಸಮಾಸ್ಥಾಯಕೃತವಾನಸಿದುರ್ಮತೇ ॥ ೨೭ ॥ ಅಕರ್ತವ್ಯಮಿದಂತಸ್ಮಾದ್ವಿಫಲಸ್ತ್ವಂಭವಿಷ್ಯಸಿ । ಗೌತಮೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ಯಸರೋಷೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೨೮॥ ಪೇತತುರ್ವೃಷಣೌಭೂಮೌಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯತತ್ಕ್ಷಣಾತ್ । ತಥಾಶಪ್ತ್ವಾಚವೈಶಕ್ರಮಹಲ್ಯಾಮಪಿಶಪ್ತವಾನ್ ॥೨೯॥ ಇಹವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿಬಹೂನಿತ್ವಂನಿವತ್ಸ್ಯಸಿ । ವಾಯುಭಕ್ಷಾನಿರಾಹಾರಾತಪ್ಯಂತೀಭಸ್ಮಶಾಯಿನೀ ॥೩೦॥ ಅದೃಶ್ಯಾಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಾಶ್ರಮೇಽಸ್ಮಿನ್ನಿವತ್ಸ್ಯಸಿ। ಯದಾಚೈತದ್ವನಂಘೋರಂರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ ॥ ೩೧ ॥ ಆಗಮಿಷ್ಯತಿದುರ್ಧರ್ಷಸ್ತದಾಪೂತಾಭವಿಷ್ಯಸಿ । ತಸ್ಯಾತಿಥ್ಯೇನದುರ್ವೃತ್ತೇಲೋಭಮೋಹವಿವರ್ಜಿತಾ ॥೩೨॥ಮತ್ಸಕಾಶೇಮುದಾಯುಕ್ತಾಸ್ವಂವಪುರ್ಧಾರಯಿಷ್ಯಸಿ।ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾಗೌತಮೋದುಷ್ಟಚಾರಿಣೀಮ್ ॥೩೩॥ ಇಮಮಾಶ್ರಮಮುತ್ಸೃಜ್ಯಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತೇ। ಹಿಮವಚ್ಛಿಖರೇಪುಣ್ಯೇತಪಸ್ತೇಪೇಮಹಾತಪಾಃ ॥ ... ... ॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಫಲಸ್ತುತತಶ್ಶಕ್ರೋದೇವಾನಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾನ್ । ಅಬ್ರವೀತ್ತ್ರಸ್ತವದನಸ್ಸರ್ಷಿಸಂಘಾನ್ಸಚಾರಣಾನ್ ॥೧॥ ಕುರ್ವತಾತಪಸೋವಿಘ್ನಂಗೌತಮಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಕ್ರೋಧಮುತ್ಪಾದ್ಯಹಿಮಯಾಸುರಕಾರ್ಯಮಿದಂಕೃತಮ್ ॥೨॥ ಅಫಲೋಽಸ್ಮಿಕೃತಸ್ತೇನಕ್ರೋಧಾತ್ಸಾಚನಿರಾಕೃತಾ । ಶಾಪಮೋಕ್ಷೇಣಮಹತಾತಪೋಽಸ್ಯಾಪಹೃತಂಮಯಾ ॥೩॥ ತಸ್ಮಾತ್ಸುರವರಾಸ್ಸರ್ವೇಸರ್ಷಿಸಂಘಾಸ್ಸಚಾರಣಾಃ । ಸುರಸಾಹ್ಯಕರಂಸರ್ವೇಸಫಲಂಕರ್ತುಮರ್ಹಥ ॥೪॥ ಶತಕ್ರತೋರ್ವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾದೇವಾಸ್ಸಾಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ। ಪಿತೃದೇವಾನುಪೇತ್ಯಾಹುಸ್ಸಹಸರ್ವೈರ್ಮರುದ್ಗಣೈಃ ॥೫ ॥ ಅಯಂಮೇಷಸ್ಸವೃಷಣಶ್ಶಕ್ರೋಹ್ಯವೃಷಣಃಕೃತಃ । ಮೇಷಸ್ಯವೃಷಣೌಗೃಹ್ಯಶಕ್ರಾಯಾಶುಪ್ರಯಚ್ಛತ ॥೬॥ ಅಫಲಸ್ತುಕೃತೋಮೇಷಃಪರಾಂತುಷ್ಟಿಂಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ ।ಭವತಾಂಹರ್ಷಣಾರ್ಥಾಯಯೇಚದಾಸ್ಯಂತಿಮಾನವಾಃ ॥೭॥ ಅಗ್ನೇಸ್ತುವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಪಿತೃದೇವಾಸ್ಸಮಾಗತಾಃ । ಉತ್ಪಾಟ್ಯಮೇಷವೃಷಣೌಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೇನ್ಯವೇದಯನ್ ॥೮॥ ತದಾಪ್ರಭೃತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಪಿತೃದೇವಾಸ್ಸಮಾಗತಾಃ । ಅಫಲಾನ್ಭುಂಜತೇಮೇಷಾನ್ಫಲೈಸ್ತೇಷಾಮಯೋಜಯನ್ ॥೯ ॥ ಇಂದ್ರಸ್ತುಮೇಷವೃಷಣಸ್ತದಾಪ್ರಭೃತಿರಾಘವ । ಗೌತಮಸ್ಯಪ್ರಭಾವೇನತಪಸಶ್ಚಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೧೦ ॥ ತದಾಗಚ್ಛಮಹಾತೇಜಆಶ್ರಮಂಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಃ । ತಾರಯೈನಾಂಮಹಾಭಾಗಾಮಹಲ್ಯಾಂದೇವರೂಪಿಣೀಮ್ ॥೧೧॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾರಾಘವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ।ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯತಮಾಶ್ರಮಮಥಾವಿಶತ್ ॥೧೨॥ ದದರ್ಶಚಮಹಾಭಾಗಾಂತಪಸಾದ್ಯೋತಿತಪ್ರಭಾಂ।ಲೋಕೈರಪಿಸಮಾಗಮ್ಯದುರ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಾಂಸುರಾಸುರೈಃ ॥೧೩॥ ಪ್ರಯತ್ನಾನ್ನಿರ್ಮಿತಾಂಧಾತ್ರಾದಿವ್ಯಾಂಮಾಯಾಮಯೀಮಿವ । ಸತುಷಾರಾವೃತಾಂಸಾಭ್ರಾಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಮಿವ ॥೧೪॥ ಧೂಮೇನಾಭಿಪರೀತಾಂಗೀಂದೀಪ್ತಾಮಗ್ನಿಶಿಖಾಮಿವ । ಮಧ್ಯೇಂಭಸೋದುರಾಧರ್ಷಾಂದೀಪ್ತಾಂಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾಮಿವ ॥೧೫॥ ಸಾಹಿಗೌತಮವಾಕ್ಯೇನದುರ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಾಬಭೂವಹ। ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿಲೋಕಾನಾಂಯಾವದ್ರಾಮಸ್ಯದರ್ಶನಮ್ ॥೧೬॥ ಶಾಪಸ್ಯಾಂತಮುಪಾಗಮ್ಯತೇಷಾಂದರ್ಶನಮಾಗತಾ । ರಾಘವೌತುತತಸ್ತಸ್ಯಾಃಪಾದೌಜಗೃಹತುಸ್ತದಾ ॥೧೭॥ ಸ್ಮರಂತೀಗೌತಮವಚಃಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಸಾಚತೌ। ಪಾದ್ಯಮರ್ಘ್ಯಂತಥಾತಿಥ್ಯಂಚಕಾರಸುಸಮಾಹಿತಾ ॥೧೮॥ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋವಿಧಿದೃಷ್ಟೇನಕರ್ಮಣಾ । ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿರ್ಮಹತ್ಯಾಸೀದ್ದೇವದುಂದುಭಿನಿಸ್ವನೈಃ ॥೧೯॥ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಂಚಾಪಿಮಹಾನಾಸೀತ್ಸಮಾಗಮಃ । ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿದೇವಾಸ್ತಾಮಹಲ್ಯಾಂಸಮಪೂಜಯನ್ ॥೨೦॥ ತಪೋಬಲವಿಶುದ್ಧಾಂಗೀಂಗೌತಮಸ್ಯವಶಾನುಗಾಂ । ಗೌತಮೋಽಪಿಮಹಾತೇಜಾಅಹಲ್ಯಾಸಹಿತಸ್ಸುಖೀ ॥೨೧॥ ರಾಮಂಸಂಪೂಜ್ಯವಿಧಿವತ್ತಪಸ್ತೇಪೇಮಹಾತಪಾಃ।ರಾಮೋಽಪಿಪರಮಾಂಪೂಜಾಂಗೌತಮಸ್ಯಮಹಾಮುನೇಃ ॥೨೨॥ ಸಕಾಶಾದ್ವಿಧಿವತ್ಪ್ರಾಪ್ಯಜಗಾಮಮಿಥಿಲಾಂತತಃ ॥ ... ... ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಪ್ರಾಗುತ್ತರಾಂಗತ್ವಾರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ। ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಯಜ್ಞವಾಟಮುಪಾಗಮತ್ ॥ ರಾಮಸ್ತುಮುನಿಶಾರ್ದೂಲಮುವಾಚಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ।ಸಾಧ್ವೀಯಜ್ಞಸಮೃದ್ಧಿರ್ಹಿಜನಕಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ॥೨॥ ಬಹೂನೀಹಸಹಸ್ರಾಣಿನಾನಾದೇಶನಿವಾಸಿನಾಂ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂಮಹಾಭಾಗವೇದಾಧ್ಯಯನಶಾಲಿನಾಮ್ ॥೩॥ ಋಷಿವಾಟಾಶ್ಚದೃಶ್ಯಂತೇಶಕಟೀಶತಸಂಕುಲಾಃ । ದೇಶೋವಿಧೀಯತಾಂಬ್ರಹ್ಮನ್ಯತ್ರವತ್ಸ್ಯಾಮಹೇವಯಮ್ ॥೪ ॥ ರಾಮಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ ।ನಿವೇಶಮಕರೋದ್ದೇಶೇವಿವಿಕ್ತೇಸಲಿಲಾಯುತೇ॥೫॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂಶ್ರುತ್ವಾ

ಸನೃಪತಿಸ್ತದಾ।ಶತಾನಂದಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಪುರೋಹಿತಮನಿಂದಿತಮ್‖೬‖ ಪ್ರತ್ಯುಜ್ಜಗಾಮಸಹಸಾವಿನಯೇನಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಋತ್ವಿಜೋಽಪಿಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತ್ವರ್ಘ್ಯಮಾದಾಯಸತ್ವರಮ್ ‖೭‖ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಯಧರ್ಮೇಣದದುರ್ಮಂತ್ರಪುರಸ್ಕೃ
ತಂ । ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಚತಾಂಪೂಜಾಂಜನಕಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ‖೮‖ ಪಪ್ರಚ್ಛಕುಶಲಂರಾಜ್ಞೋಯಜ್ಞಸ್ಯಚನಿರಾಮಯಂ । ಶ
ತಾಂಶ್ಚಾಪಿಮುನೀನ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಪುರೋಧಸಃ ‖೯‖ ಯಥಾನ್ಯಾಯಂತತಸ್ಸರ್ವೈಸ್ಸಮಾಗಚ್ಛತ್ಪ್ರಹೃಷ್ಟವ
ತ್ । ಅಥರಾಜಾಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಂಕೃತಾಂಜಲಿರಭಾಷತ ‖೧೦‖ ಆಸನೇಭಗವಾನಾಸ್ತಾಂಸಹೈಭಿರ್ಮುನಿಪುಂಗವೈಃ । ಜನಕಸ್ಯ
ವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾನಿಷಸಾದಮಹಾಮುನಿಃ ‖೧೧‖ ಪುರೋಧಾಋತ್ವಿಜಶ್ಚೈವರಾಜಾಚಸಹಮಂತ್ರಿಭಿಃ । ಆಸನೇಷುಯಥಾ
ನ್ಯಾಯಮುಪವಿಷ್ಟಾನ್ಸಮಂತತಃ ‖೧೨‖ ದೃಷ್ಟ್ವಾಸನೃಪತಿಸ್ತತ್ರವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಥಾಬ್ರವೀತ್ । ಅದ್ಯಯಜ್ಞಸಮೃ
ದ್ಧಿರ್ಮೇಸಫಲಾದೈವತೈಃಕೃತಾ‖೧೩‖ಅದ್ಯಯಜ್ಞಫಲಂಪ್ರಾಪ್ತಂಭಗವದ್ದರ್ಶನಾನ್ಮಯಾ। ಧನ್ಯೋಸ್ಮ್ಯನುಗೃಹೀತೋ
ಸ್ಮಿಯಸ್ಯಮೇಮುನಿಪುಂಗವ ‖೧೪‖ ಯಜ್ಞೋಪಸದನಂಬ್ರಹ್ಮನ್ಪ್ರಾಪ್ತೋಸಿಮುನಿಭಿಸ್ಸಹ । ದ್ವಾದಶಾಹಂತುಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇ
ಶೇಷಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ ‖೧೫‖ ತತೋಭಾಗಾರ್ಥಿನೋದೇವಾನ್ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿಕೌಶಿಕ । ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಮುನಿಶಾರ್ದೂ
ಲಂಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನಸ್ತದಾ ‖೧೬‖ ಪುನಸ್ತಂಪರಿಪಪ್ರಚ್ಛಪ್ರಾಂಜಲಿಃಪ್ರಣತೋನೃಪಃ । ಇಮೌಕುಮಾರೌಭದ್ರಂತೇದೇ
ವತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮೌ ‖೧೭‖ ಗಜಸಿಂಹಗತೀವೀರೌಶಾರ್ದೂಲವೃಷಭೋಪಮೌ । ಪದ್ಮಪತ್ರವಿಶಾಲಾಕ್ಷೌಖಡ್ಗ
ತೂಣೀಧನುರ್ಧರೌ ‖೧೮‖ ಅಶ್ವಿನಾವಿವರೂಪೇಣಸಮುಪಸ್ಥಿತಯೌವನೌ । ಯದೃಚ್ಛಯೈವಗಾಂಪ್ರಾಪ್ತೌದೇವ
ಲೋಕಾದಿವಾಮರೌ‖೧೯‖ಕಥಂಪದ್ಭ್ಯಾಮಿಹಪ್ರಾಪ್ತೌಕಿಮರ್ಥಂಕಸ್ಯವಾಮುನೇ। ವರಾಯುಧಧರೌವೀರೌಕಸ್ಯಪು
ತ್ರೌಮಹಾಮುನೇ ‖೨೦‖ ಭೂಷಯಂತಾವಿಮಂದೇಶಂಚಂದ್ರಸೂರ್ಯವಿವಾಂಬರಂ । ಪರಸ್ಪರಸ್ಯಸದೃಶೌಪ್ರಮಾಣೇಂಗಿ
ತಚೇಷ್ಟಿತೈಃ ‖೨೧‖ ಕಾಕಪಕ್ಷಧರೌವೀರೌಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತತ್ತ್ವತಃ । ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಜನಕಸ್ಯಮಹಾ
ತ್ಮನಃ ‖೨೨‖ ನ್ಯವೇದಯನ್ಮಹಾತ್ಮಾನೌಪುತ್ರೌದಶರಥಸ್ಯತೌ । ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮನಿವಾಸಂಚರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವಧಂತಥಾ‖ತ
ಚ್ಚಾಗಮನಮವ್ಯಗ್ರಂವಿಶಾಲಾಯಾಶ್ಚದರ್ಶನಂ ।ಅಹಲ್ಯಾದರ್ಶನಂಚೈವಗೌತಮೇನಸಮಾಗಮಮ್ ‖೨೪‖ ಮಹಾಧನು
ಷಿಜಿಜ್ಞಾಸಾಂಕರ್ತುಮಾಗಮನಂತಥಾ। ಏತತ್ಸರ್ವಂಮಹಾತೇಜಾಜನಕಾಯಮಹಾತ್ಮನೇ ‖ ೨೫ ‖ ನಿವೇದ್ಯವಿರರಾಮಾಥವಿ
ಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ ‖೨೬‖ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯಧೀಮತಃ । ಹೃಷ್ಟರೋಮಾಮಹಾತೇಜಾಶ್ಶತಾನಂದೋಮಹಾತಪಾಃ‖೧‖
ಗೌತಮಸ್ಯಸುತೋಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ತಪಸಾದ್ಯೋತಿತಪ್ರಭಃ । ರಾಮಸಂದರ್ಶನಾದೇವಪರಂವಿಸ್ಮಯಮಾಗತಃ ‖೨‖ ಸತೌನಿಷ
ಣ್ಣೌಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸುಖಾಸೀನೌನೃಪಾತ್ಮಜೌ । ಶತಾನಂದೋಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ‖೩‖ ಅಪಿತೇ
ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲಮಮಮಾತಾಯಶಸ್ವಿನೀ । ದರ್ಶಿತಾರಾಜಪುತ್ರಾಯತಪೋದೀರ್ಘಮುಪಾಗತಾ ‖೪‖ ಅಪಿರಾಮೇಮಹಾ
ತೇಜೋಮಮಮಾತಾಯಶಸ್ವಿನೀ।ವನ್ಯೈರುಪಾಹರತ್ಪೂಜಾಂಪೂಜಾರ್ಹೇಸರ್ವದೇಹಿನಾಮ್‖೫‖ಅಪಿರಾಮಾಯಕಥಿತಂಯ
ಥಾವೃತ್ತಂಪುರಾತನಂ।ಮಮಮಾತುರ್ಮಹಾತೇಜೋದೇವೇನದುರನುಷ್ಠಿತಮ್ ‖ ಅಪಿಕೌಶಿಕಭದ್ರಂತೇಗುರುಣಾಮಮಸಂ
ಗತಾ । ಮಮಮಾತಾಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾಮಸಂದರ್ಶನಾದಿತಃ ‖೭‖ ಅಪಿಮೇಗುರುಣಾರಾಮಃಪೂಜಿತಃಕುಶಿಕಾತ್ಮಜ।ಇಹಾ
ಗತೋಮಹಾತೇಜಾಃಪೂಜಾಂಪ್ರಾಪ್ತೋಮಹಾತ್ಮನಃ ‖ ೮ ‖ ಅಪಿಶಾಂತೇನಮನಸಾಗುರುರ್ಮೇಕುಶಿಕಾತ್ಮಜ । ಇಹಾಗ
ತೇನರಾಮೇಣಪ್ರಯತೇನಾಭಿವಾದಿತಃ ‖೯‖ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚನಂತಸ್ಯವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಶ
ತಾನಂದಂವಾಕ್ಯಜ್ಞೋವಾಕ್ಯಕೋವಿದಮ್ ‖೧೦‖ ನಾತಿಕ್ರಾಂತಂಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಯತ್ಕರ್ತವ್ಯಂಕೃತಂಮಯಾ । ಸಂಗತಾ
ಮುನಿನಾಪತ್ನೀಭಾರ್ಗವೇಣೇವರೇಣುಕಾ ‖೧೧‖ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚನಂತಸ್ಯವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯಭಾಷಿತಂ।ಶತಾನಂದೋಮಹಾ
ತೇಜಾರಾಮಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ‖೧೨‖ ಸ್ವಾಗತಂತೇನರಶ್ರೇಷ್ಠದಿಷ್ಟ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತೋಸಿರಾಘವ ।ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ
ಮಹರ್ಷಿಮಪರಾಜಿತಮ್ ‖೧೩‖ ಅಚಿಂತ್ಯಕರ್ಮಾತಪಸಾಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿರತುಲಪ್ರಭಃ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾತೇಜಾವೇತ್ಸ್ಯೇ
ನಂಪರಮಾಂಗತಿಮ್ ‖೧೪‖ ನಾಸ್ತಿಧನ್ಯತರೋರಾಮತ್ವತ್ತೋನ್ಯೋಭುವಿಕಶ್ಚನ। ಗೋಪ್ತಾಕುಶಿಕಪುತ್ರಸ್ತೇಯೇನತಪ್ತಂ
ಮಹತ್ತಪಃ ‖೧೫‖ ಶ್ರೂಯತಾಂಚಾಭಿಧಾಸ್ಯಾಮಿಕೌಶಿಕಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಯಥಾಬಲಂಯಥಾವೃತ್ತಂತನ್ಮೇನಿಗದತ
ಶ್ಶೃಣು‖೧೬‖ ರಾಜಾಭೂದೇಷಧರ್ಮಾತ್ಮಾದೀರ್ಘಕಾಲಮರಿಂದಮಃ।ಧರ್ಮಜ್ಞಃಕೃತವಿದ್ಯಶ್ಚಪ್ರಜಾನಾಂಚಹಿತೇರತಃ ‖
ಪ್ರಜಾಪತಿಸುತಶ್ಚಾಸೀತ್ಕುಶೋನಾಮಮಹೀಪತಿಃ । ಕುಶಸ್ಯಪುತ್ರೋಬಲವಾನ್ಕುಶನಾಭಸ್ಸುಧಾರ್ಮಿಕಃ ‖೧೮‖ಕುಶನಾ
ಭಸುತಸ್ತ್ವಾಸೀದ್ಗಾಧಿರಿತ್ಯೇವವಿಶ್ರುತಃ । ಗಾಧೇಃಪುತ್ರೋಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ ‖ ೧೯‖ ವಿಶ್ವಾಮಿ
ತ್ರೋಮಹಾತೇಜಾಃಪಾಲಯಾಮಾಸಮೇದಿನೀಂ। ಬಹುವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿರಾಜಾರಾಜ್ಯಮಕಾರಯತ್ ‖೨೦‖ ಕದಾಚಿತ್ತು

ಮಹಾತೇಜಾಯೋಜಯಿತ್ವಾವರೂಥಿನೀಂ। ಅಕ್ಷೌಹಿಣೀಪರಿವೃತಃಪರಿಚಕ್ರಾಮಮೇದಿನೀಮ್ ॥೨೧॥ ನಗರಾಣಿಸರಾಷ್ಟ್ರಾ
ಣಿಸರಿತಶ್ಚತಥಾಗಿರೀನ್ । ಆಶ್ರಮಾನ್ಕ್ರಮಶೋರಾಮವಿಚರನ್ನಾಜಗಾಮಹ ॥ ೨೨ ॥ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂನಾನಾವೃ
ಕ್ಷಸಮಾಕುಲಂ । ನಾನಾಮೃಗಗಣಾಕೀರ್ಣಂಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತಮ್ ॥೨೩॥ ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವೈಃಕಿನ್ನರೈರುಪಶೋ
ಭಿತಂ । ಪ್ರಶಾಂತಹರಿಣಾಕೀರ್ಣಂದ್ವಿಜಸಂಘನಿಷೇವಿತಂ ॥೨೪॥ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಣಸಂಕೀರ್ಣಂದೇವರ್ಷಿಗಣಸೇವಿತಂ। ತಪಶ್ಚ
ರಣಸಂಸಿದ್ಧೈರಗ್ನಿಕಲ್ಪೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ ॥೨೫॥ ಅಬ್ಭಕ್ಷೈರ್ವಾಯುಭಕ್ಷೈಶ್ಚಶೀರ್ಣಪರ್ಣಾಶನೈಸ್ತಥಾ । ಫಲಮೂ
ಲಾಶನೈರ್ದಾಂತೈರ್ಜಿತರೋಷೈರ್ಜಿತೇಂದ್ರಿಯೈಃ ॥೨೬॥ ಋಷಿಭಿರ್ವಾಲಖಿಲ್ಯೈಶ್ಚಜಪಹೋಮಪರಾಯಣೈಃ । ಅನ್ಯೈ
ರ್ವೈಖಾನಸೈಶ್ಚೈವಸಮಂತಾದುಪಶೋಭಿತಮ್ ॥೨೭॥ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮಿವಾಪರಂ । ದದರ್ಶಜ
ಯತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಬಲಃ ॥ ... ... ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸದೃಷ್ಟ್ವಾಪರಮಪ್ರೀತೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಬಲಃ। ಪ್ರಣತೋವಿನಯಾದ್ವೀರೋವಸಿಷ್ಠಂಜಪತಾಂವರಂ॥
ಸ್ವಾಗತಂತವಚೇತ್ಯುಕ್ತೋವಸಿಷ್ಠೇನಮಹಾತ್ಮನಾ ।ಆಸನಂಚಾಸ್ಯಭಗವಾನ್ವಸಿಷ್ಠೋವ್ಯಾದಿದೇಶಹ ॥೨॥ ಉಪವಿಷ್ಟಾಯ
ಚತದಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಯಧೀಮತೇ । ಯಥಾನ್ಯಾಯಂಮುನಿವರಃಫಲಮೂಲಾನ್ಯುಪಾಹರತ್॥೩॥ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತುತಾಂಪೂ
ಜಾಂವಸಿಷ್ಠಾದ್ರಾಜಸತ್ತಮಃ । ತಪೋಗ್ನಿಹೋತ್ರಶಿಷ್ಯೇಷುಕುಶಲಂಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ ॥೪॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾತೇಜಾವನ
ಸ್ಪತಿಗಣೇತದಾ । ಸರ್ವತ್ರಕುಶಲಂಚಾಹವಸಿಷ್ಠೋರಾಜಸತ್ತಮಂ ॥೫॥ಸುಖೋಪವಿಷ್ಟಂರಾಜಾನಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾ
ತಪಾಃ।ಪಪ್ರಚ್ಛಜಪತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠೋವಸಿಷ್ಠೋಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸುತಃ॥೬॥ಕಚ್ಚಿತ್ತೇಕುಶಲಂರಾಜನ್ಕಚ್ಚಿದ್ಧರ್ಮೇಣರಂಜಯನ್।
ಪ್ರಜಾಃಪಾಲಯಸೇವೀರರಾಜವೃತ್ತೇನಧಾರ್ಮಿಕ ॥೭॥ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇಸಂಭೃತಾಭೃತ್ಯಾಃಕಚ್ಚಿತ್ತಿಷ್ಠಂತಿಶಾಸನೇ । ಕಚ್ಚಿತ್ತೇವಿ
ಜಿತಾಸ್ಸರ್ವೇರಿಪವೋರಿಪುಸೂದನ ॥೮॥ ಕಚ್ಚಿದ್ಬಲೇಷುಕೋಶೇಷುಮಿತ್ರೇಷುಚಪರಂತಪ । ಕುಶಲಂತೇನರವ್ಯಾಘ್ರಪುತ್ರ
ಪೌತ್ರೇತವಾನಘ ॥೯॥ ಸರ್ವತ್ರಕುಶಲಂರಾಜಾವಸಿಷ್ಠಂಪ್ರತ್ಯುದಾಹರತ್ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾತೇಜಾವಸಿಷ್ಠಂವಿನ
ಯಾನ್ವಿತಃ ॥ ೧೦ ॥ ಕೃತ್ವೋಭೌಸುಚಿರಂಕಾಲಂಧರ್ಮಿಷ್ಠೌತಾಃಕಥಾಶ್ಶುಭಾಃ । ಮುದಾಪರಮಯಾಯುಕ್ತೌಪ್ರೀಯೇ
ತಾಂತೌಪರಸ್ಪರಮ್ ॥೧೧॥ ತತೋವಸಿಷ್ಠೋಭಗವಾನ್ಕಥಾಂತೇರಘುನಂದನ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮಿದಂವಾಕ್ಯಮುವಾಚಪ್ರ
ಹಸನ್ನಿವ ॥೧೨॥ಆತಿಥ್ಯಂಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಬಲಸ್ಯಾಸ್ಯಮಹಾಬಲ ।ತವಚೈವಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯಯಥಾರ್ಹಂಸಂಪ್ರತೀಚ್ಛ
ಮೇ ॥೧೩॥ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಂತುಭವಾನೇತಾಂಪ್ರತೀಚ್ಛತುಮಯೋದ್ಯತಾಂ । ರಾಜಂಸ್ತ್ವಮತಿಥಿಶ್ರೇಷ್ಠಃಪೂಜನೀಯಃಪ್ರಯ
ತ್ನತಃ ॥ ೧೪ ॥ ಏವಮುಕ್ತೋವಸಿಷ್ಠೇನವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮತಿಃ । ಕೃತಮಿತ್ಯಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾಪ್ರಿಯವಾಕ್ಯೇನಮೇತ್ವ
ಯಾ ॥೧೫॥ ಫಲಮೂಲೇನಭಗವನ್ವಿದ್ಯತೇಯತ್ತವಾಶ್ರಮೇ । ಪಾದ್ಯೇನಾಚಮನೀಯೇನಭಗವದ್ದರ್ಶನೇನಚ॥೧೬॥ಸರ್ವ
ಥಾಚಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಪೂಜಾರ್ಹೇಣಸುಪೂಜಿತಃ । ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿನಮಸ್ತೇಸ್ತುಮೈತ್ರೇಣೇಕ್ಷಸ್ವಚಕ್ಷುಷಾ॥೧೭॥ಏವಂಬ್ರು
ವಂತಂರಾಜಾನಂವಸಿಷ್ಠಃಪುನರೇವಹಿ । ನ್ಯಮಂತ್ರಯತಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪುನಃಪುನರುದಾರಧೀಃ ॥೧೮॥ ಬಾಢಮಿತ್ಯೇವಗಾಧೇ
ಯೋವಸಿಷ್ಠಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ । ಯಥಾಪ್ರಿಯಂಭಗವತಸ್ತಥಾಸ್ತುಮುನಿಪುಂಗವ ॥೧೯॥ ಏವಮುಕ್ತೋಮಹಾತೇಜಾವಸಿ
ಷ್ಠೋಜಪತಾಂವರಃ। ಆಜುಹಾವತತಃಪ್ರೀತಃಕಲ್ಮಾಷೀಂಧೂತಕಲ್ಮಷಃ ॥೨೦॥ ಏಹ್ಯೇಹಿಶಬಲೇಕ್ಷಿಪ್ರಂಶೃಣುಚಾಪಿವ
ಚೋಮಮ । ನಬಲಸ್ಯಾಸ್ಯರಾಜರ್ಷೇಃಕರ್ತುಂವ್ಯವಸಿತೋಸ್ಮ್ಯಹಮ್ ॥೨೧॥ ಭೋಜನೇನಮಹಾರ್ಹೇಣಸತ್ಕಾರಂಸಂವಿಧ
ತ್ಸ್ವಮೇ। ಯಸ್ಯಯಸ್ಯಯಥಾಕಾಮಂಷಡ್ರಸೇಷ್ವಭಿಪೂಜಿತಮ್ ॥೨೨ ॥ ತತ್ಸರ್ವಂಕಾಮಧುಕ್ಕ್ಷಿಪ್ರಮಭಿವರ್ಷಕೃತೇಮ
ಮ । ರಸೇನಾನ್ನೇನಪಾನೇನಲೇಹ್ಯಚೋಷ್ಯೇಣಸಂಯುತಮ್ ॥೨೩॥ ಅನ್ನಾನಾಂನಿಚಯಂಸರ್ವಂಸೃಜಸ್ವಶಬಲೇತ್ವರ ॥೨೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತಾವಸಿಷ್ಠೇನಶಬಲಾಶತ್ರುಸೂದನ ।ವಿದಧೇಕಾಮಧುಕ್ಕಾಮಾನ್ಯಸ್ಯಯಸ್ಯಯಥೇಪ್ಸಿತಮ್ ॥೧॥ ಇಕ್ಷೂ
ನ್ಮಧೂಂಸ್ತಥಾಲಾಜಾನ್ಮೈರೇಯಾಂಶ್ಚವರಾಸವಾನ್ । ಪಾನಾನಿಚಮಹಾರ್ಹಾಣಿಭಕ್ಷ್ಯಾಂಶ್ಚೋಚ್ಚಾವಚಾಂಸ್ತಥಾ ॥೨॥
ಉಷ್ಣಾಢ್ಯಸ್ಯೌದನಸ್ಯಾತ್ರರಾಶಯಃಪರ್ವತೋಪಮಾಃ । ಮೃಷ್ಟಾನ್ನಾನಿಚಸೂಪಾಂಶ್ಚದಧಿಕುಲ್ಯಾಸ್ತಥೈವಚ॥೩॥
ನಾನಾಸ್ವಾದುರಸಾನಾಂಚಷಾಡಬಾನಾಂತಥೈವಚ । ಭಾಜನಾನಿಸುಪೂರ್ಣಾನಿಗೌಡಾನಿಚಸಹಸ್ರಶಃ ॥೪॥ ಸರ್ವಮಾಸೀ
ತ್ಸುಸಂತುಷ್ಟಂಹೃಷ್ಟಪುಷ್ಟಜನಾಯುತಂ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಬಲಂರಾಮವಸಿಷ್ಠೇನಾಭಿತರ್ಪಿತಮ್ ॥೫॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಪಿರಾ
ಜರ್ಷಿರ್ಹೃಷ್ಟಃಪುಷ್ಟಸ್ತಥಾಭವತ್ । ಸಾಂತಃಪುರವರೋರಾಜಾಸಬ್ರಾಹ್ಮಣಪುರೋಹಿತಃ ॥೬॥ಸಾಮಾತ್ಯೋಮಂತ್ರಿಸಹಿ
ತಸ್ಸಭೃತ್ಯಃಪೂಜಿತಸ್ತದಾ । ಯುಕ್ತಃಪರಮಹರ್ಷೇಣವಸಿಷ್ಠಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೭॥ ಪೂಜಿತೋಹಂತ್ವಯಾಬ್ರಹ್ಮನ್ಪೂ

ಜಾರ್ಹೇಣಸುಸತ್ಕೃತಃ | ಶ್ರೂಯತಾಮಭಿಧಾಸ್ಯಾಮಿವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದ ||೮||ಗವಾಂಶತಸಹಸ್ರೇಣದೀಯತಾಂಶಬ
ಳಾಮಮ | ರತ್ನಂಹಿಭಗವನ್ನೇತದ್ರತ್ನಹಾರೀಚಪಾರ್ಥಿವಃ ||೯|| ತಸ್ಮಾನ್ಮೇಶಬಳಾಂದೇಹಿಮಮೈಷಾಧರ್ಮತೋದ್ವಿಜ |ಏ
ವಮುಕ್ತಸ್ತುಭಗವಾನ್ವಸಿಷ್ಠೋಮುನಿಸತ್ತಮಃ ||೧೦|| ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇಣಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹೀಪತಿಂ | ನಾಹಂ
ಶತಸಹಸ್ರೇಣನಾಪಿಕೋಟಿಶತೈರ್ಗವಾಮ್ ||೧೧|| ರಾಜನ್ದಾಸ್ಯಾಮಿಶಬಳಾಂರಾಶಿಭೀರಜತಸ್ಯವಾ | ನಪರಿತ್ಯಾಗಮರ್ಹೇ
ಯಂಮತ್ಸಕಾಶಾದರಿಂದಮ ||೧೨|| ಶಾಶ್ವತೀಶಬಳಾಮಹ್ಯಂಕೀರ್ತಿರಾತ್ಮವತೋಯಥಾ |ಅಸ್ಯಾಂಹವ್ಯಂಚಕವ್ಯಂಚಪ್ರಾ
ಣಯಾತ್ರಾತಥೈವಚ ||೧೩|| ಆಯತ್ತಮಗ್ನಿಹೋತ್ರಂಚಬಲಿಹೋಮಸ್ತಥೈವಚ | ಸ್ವಾಹಾಕಾರವಷಟ್ಕಾರೌವಿದ್ಯಾಶ್ಚ
ವಿವಿಧಾಸ್ತಥಾ ||೧೪|| ಆಯತ್ತಮತ್ರರಾಜರ್ಷೇಸರ್ವಮೇತನ್ನಸಂಶಯಃ | ಸರ್ವಸ್ವಮೇತತ್ಸತ್ಯೇನಮಮತುಷ್ಟಿಕರೀಸದಾ ||
ಕಾರಣೈರ್ಬಹುಭೀರಾಜನ್ನದಾಸ್ಯೇಶಬಳಾಂತವ | ವಸಿಷ್ಠೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ತುವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಬ್ರವೀತ್ತತಃ ||೧೬|| ಸಂರಬ್ಧ
ತರಮತ್ಯರ್ಥಂವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ| ಹೈರಣ್ಯಕಕ್ಷ್ಯಾಗ್ರೈವೇಯಾನ್ಸುವರ್ಣಾಂಕುಶಭೂಷಿತಾನ್ ||೧೭|| ದದಾಮಿ
ಕುಂಜರಾಣಾಂತೇಸಹಸ್ರಾಣಿಚತುರ್ದಶ | ಹೈರಣ್ಯಾನಾಂರಥಾನಾಂತೇಶ್ವೇತಾಶ್ವಾನಾಂಚತುರ್ಯುಜಾಂ ||೧೮|| ದದಾಮಿತೇ
ಶತಾನ್ಯಷ್ಟೌಕಿಂಕಿಣೀಕವಿಭೂಷಿತಾನ್ | ಹಯಾನಾಂದೇಶಜಾತಾನಾಂಕುಲಜಾನಾಂಮಹೌಜಸಾಮ್ ||೧೯|| ಸಹಸ್ರಮೇ
ಕಂದಶಚದದಾಮಿತವಸುವ್ರತ | ನಾನಾವರ್ಣವಿಭಕ್ತಾನಾಂವಯಸ್ಸ್ಥಾನಾಂತಥೈವಚ||೨೦||ದದಾಮ್ಯೇಕಾಂಗವಾಂಕೋ
ಟಿಂಶಬಳಾದೀಯತಾಂಮಮ | ಯಾವದಿಚ್ಛಸಿರತ್ನಂವಾಹಿರಣ್ಯಂವಾದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ||೨೧|| ತಾವದ್ದದಾಮಿತತ್ಸರ್ವಂಶಬ
ಳಾದೀಯತಾಂಮಮ | ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಭಗವಾನ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇಣಧೀಮತಾ ||೨೨|| ನದಾಸ್ಯಾಮೀತಿಶಬಳಾಂಪ್ರಾಹರಾ
ಜನ್ಕಥಂಚನ | ಏತದೇವಹಿಮೇರತ್ನಮೇತದೇವಹಿಮೇಧನಮ್ ||೨೩|| ಏತದೇವಹಿಸರ್ವಸ್ವಮೇತದೇವಹಿಜೀವಿತಂ | ದರ್ಶಶ್ಚಪೂ
ರ್ಣಮಾಸಶ್ಚಯಜ್ಞಾಶ್ಚೈವಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣಾಃ ||೨೪|| ಏತದೇವಹಿಮೇರಾಜನ್ವಿವಿಧಾಶ್ಚಕ್ರಿಯಾಸ್ತಥಾ | ಅದೋಮೂಲಾಃಕ್ರಿ
ಯಾಸ್ಸರ್ವಾಮಮರಾಜನ್ನಸಂಶಯಃ ||೨೫|| ಬಹುನಾಕಿಂಪ್ರಲಾಪೇನನದಾಸ್ಯೇಕಾಮದೋಹಿನೀಮ್ || ||೨೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ,

ಕಾಮಧೇನುಂವಸಿಷ್ಠೋಪಿಯದಾನತ್ಯಜತೇಮುನಿಃ|ತದಾಸ್ಯಶಬಳಾಂರಾಮವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋನ್ವಕರ್ಷತ ||ನೀಯಮಾ
ನಾತುಶಬಳಾರಾಮರಾಜ್ಞಾಮಹಾತ್ಮನಾ|ದುಃಖಿತಾಚಿಂತಯಾಮಾಸರುದಂತೀಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ||ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾವಸಿಷ್ಠೇನಕಿಮ
ಹಂಸುಮಹಾತ್ಮನಾ | ಯಾಹಂರಾಜಭೃತ್ಯೈರ್ದೀನಾಹ್ರಿಯೇಯಂಭೃಶದುಃಖಿತಾ ||೩|| ಕಿಂಮಯಾಪಕೃತಂತಸ್ಯಮಹರ್ಷೇ
ರ್ಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ|ಯನ್ಮಾಮನಾಗಸಂಭಕ್ತಾಮಿಷ್ಟಾಂತ್ಯಜತಿಧಾರ್ಮಿಕಃ||ಇತಿಸಾಚಿಂತಯಿತ್ವಾತುನಿಶ್ಶ್ವಸ್ಯಚಪುನಃಪುನಃ|
ಜಗಾಮವೇಗೇನತದಾವಸಿಷ್ಠಂಪರಮೌಜಸಮ್ ||೫|| ನಿರ್ಧೂಯತಾಂಸ್ತದಾಭೃತ್ಯಾನ್ಶತಶಶ್ಶತ್ರುಸೂದನ | ಜಗಾಮಾನಿಲ
ವೇಗೇನಪಾದಮೂಲಂಮಹಾತ್ಮನಃ ||೬|| ಶಬಳಾಸಾರುದಂತೀಚಕ್ರೋಶಂತೀಚೇದಮಬ್ರವೀತ್| ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಗ್ರತಃಸ್ಥಿತ್ವಾ
ಮೇಘದುಂದುಭಿರಾವಿಣೀ|| ಭಗವನ್ಕಿಂಪರಿತ್ಯಕ್ತಾತ್ವಯಾಹಂಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸುತ | ಯಸ್ಮಾದ್ರಾಜಭಟಾಮಾಂಹಿನಯಂತೇ
ತ್ವತ್ಸಕಾಶತಃ ||೮|| ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿರಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ | ಶೋಕಸಂತಪ್ತಹೃದಯಾಂಸ್ವಸಾರಮಿವದುಃ
ಖಿತಾಮ್ ||೯|| ನತ್ವಾಂತ್ಯಜಾಮಿಶಬಳೇನಾಪಿಮೇಪಕೃತಂತ್ವಯಾ |ಏಷತ್ವಾಂನಯತೇರಾಜಾಬಲಾನ್ಮತ್ತೋಮಹಾಬಲಃ ||
ನಹಿತುಲ್ಯಂಬಲಂಮಹ್ಯಂರಾಜಾತ್ವದ್ಯವಿಶೇಷತಃ| ಬಲೀರಾಜಾಕ್ಷತ್ರಿಯಶ್ಚಪೃಥಿವ್ಯಾಃಪತಿರೇವಚ ||೧೧||ಇಯಮಕ್ಷೌಹಿ
ಣೀಪೂರ್ಣಾಸವಾಜಿರಥಸಂಕುಲಾ|ಹಸ್ತಿಧ್ವಜಸಮಾಕೀರ್ಣಾತೇನಾಸೌಬಲವತ್ತರಃ||ಏವಮುಕ್ತಾವಸಿಷ್ಠೇನಪ್ರತ್ಯುವಾಚ
ವಿನೀತವತ್|ವಚನಂವಚನಜ್ಞಾಸಾಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಮಮಿತಪ್ರಭಮ್||ನಬಲಂಕ್ಷತ್ರಿಯಸ್ಯಾಹುರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಬಲವತ್ತರಃ|ಬ್ರ
ಹ್ಮನ್ಬ್ರಹ್ಮಬಲಂದಿವ್ಯಂಕ್ಷತ್ರಾತ್ತುಬಲವತ್ತರಮ್||ಅಪ್ರಮೇಯಬಲಂತುಭ್ಯಂನತ್ವಯಾಬಲವತ್ತರಃ|ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮ
ಹಾವೀರ್ಯಸ್ತೇಜಸ್ತವದುರಾಸದಮ್|| ನಿಯುಂಕ್ಷ್ವಮಾಂಮಹಾಭಾಗತ್ವದ್ಬ್ರಹ್ಮಬಲಸಂಭೃತಾಂ| ತಸ್ಯದರ್ಪಬಲಂಯತ್ತ
|ನ್ನಾಶಯಾಮಿದುರಾತ್ಮನಃ||ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತುತಯಾರಾಮವಸಿಷ್ಠಸ್ಸುಮಹಾಯಶಾಃ|ಸೃಜಸ್ವೇತಿತದೋವಾಚಬಲಂಪರಬಲಾ
ರುಜಮ್||ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸುರಭಿಸ್ಸಾಸೃಜತ್ತದಾ|ತಸ್ಯಾಹುಂಭಾರವೋತ್ಸೃಷ್ಟಾಃಪಪ್ಲವಾಶ್ಶತಶೋನೃಪ||ನಾಶ
ಯಂತಿಬಲಂಸರ್ವಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯಪಶ್ಯತಃ|ಬಲಂಭಗ್ನಂತತೋದೃಷ್ಟ್ವಾರಥೇನಾಕ್ರಮ್ಯಕೌಶಿಕಃ||ಸರಾಜಾಪರಮಕ್ರು
ದ್ಧೋರೋಷಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಃ|| ಪಪ್ಲವಾನ್ನಾಶಯಾಮಾಸಶಸ್ತ್ರೈರುಚ್ಚಾವಚೈರಪಿ|ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾರ್ದಿತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಪಪ್ಲವಾನ್ಶತಶಸ್ತದಾ || ೨೦|| ಭೂಯಏವಾಸೃಜತ್ಕ್ರೋಧಾಚ್ಛಕಾನ್ಯವನಮಿಶ್ರಿತಾನ್ | ತೈರಾಸೀತ್ಸಂವೃತಾಭೂಮಿ
ಶ್ಶಕೈರ್ಯವನಮಿಶ್ರಿತೈಃ ||೨೧|| ಪ್ರಭಾವದ್ಭಿರ್ಮಹಾವೀರ್ಯೈರ್ಹೇಮಕಿಂಜಲ್ಕಸನ್ನಿಭೈಃ |ದೀರ್ಘಾಸಿಪಟ್ಟಿಸಧರೈರ್ಹೇಮ

ವರ್ಣಾಂಬರಾವೃತೈಃ ॥೨೨॥ನಿರ್ದಗ್ಧಂತದ್ಬಲಂಸರ್ವಂಪ್ರದೀಪ್ತೈರಿವಪಾವಕೈಃ । ತತೋಸ್ತ್ರಾಣಿಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿ
ತ್ರೋಮುಮೋಚಹ ॥೨೩॥ ತೈಸ್ತೈರ್ಯವನಕಾಂಭೋಜಾಃಪಪ್ಲವಾಶ್ಚಾಕುಲೀಕೃತಾಃ ॥ ... ॥೨೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಚತುಃಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತಾನಾಕುಲಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಸ್ತ್ರಮೋಹಿತಾನ್। ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚೋದಯಾಮಾಸಕಾಮಧುಕ್ಸೃಜಯೋಗ
ತಃ ॥೧॥ ತಸ್ಯಾಹುಂಭಾರವಾಜ್ಜಾತಾಃಕಾಂಭೋಜಾರವಿಸನ್ನಿಭಾಃ । ಊಧಸಸ್ತ್ವಥಸಂಜಾತಾಃಪಪ್ಲವಾಶ್ಶಸ್ತ್ರಪಾಣ
ಯಃ ॥೨॥ ಯೋನಿದೇಶಾಚ್ಚಯವನಾಶ್ಶಕೃದ್ದೇಶಾಚ್ಛಕಾಸ್ತಥಾ।ರೋಮಕೂಪೇಷುಚಮ್ಲೇಚ್ಛಾಹಾರೀತಾಸ್ಸಕಿರಾತಕಾಃ॥೩॥
ತೈಸ್ತೈರ್ನಿಷೂದಿತಂಸರ್ವಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯತತ್ಕ್ಷಣಾತ್ । ಸಪದಾತಿಗಜಂಸಾಶ್ವಂಸರಥಂರಘುನಂದನ ॥೪॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾನಿ
ಷೂದಿತಂಸೈನ್ಯಂವಸಿಷ್ಠೇನಮಹಾತ್ಮನಾ।ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸುತಾನಾಂತುಶತಂನಾನಾವಿಧಾಯುಧಮ್ ॥೫॥ ಅಭ್ಯಧಾವತ್ಸುಸಂ
ಕ್ರುದ್ಧಂವಸಿಷ್ಠಂಜಪತಾಂವರಂ।ಹುಂಕಾರೇಣೈವತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ದದಾಹಭಗವಾನೃಷಿಃ॥೬॥ತೇಸಾಶ್ವರಥಪಾದಾತಾವಸಿಷ್ಠೇ
ನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಭಸ್ಮೀಕೃತಾಮುಹೂರ್ತೇನವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸುತಾಸ್ತದಾ ॥೭॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾವಿನಾಶಿತಾನ್ಪುತ್ರಾನ್ಬಲಂಚ
ಸುಮಹಾಯಶಾಃ ।ಸವ್ರೀಳಶ್ಚಿಂತಯಾವಿಷ್ಟೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಭವತ್ತದಾ ॥೮॥ ಸಮುದ್ರಇವನಿರ್ವೇಗೋಭಗ್ನದಂಷ್ಟ್ರಇ
ವೋರಗಃ । ಉಪರಕ್ತಇವಾದಿತ್ಯಸ್ಸದ್ಯೋನಿಷ್ಪ್ರಭತಾಂಗತಃ ॥೯॥ ಹತಪುತ್ರಬಲೋದೀನೋಲೂನಪಕ್ಷಇವದ್ವಿಜಃ।ಹತದ
ರ್ಪೋಹತೋತ್ಸಾಹೋನಿರ್ವೇದಂಸಮಪದ್ಯತ ॥೧೦॥ ಸಪುತ್ರಮೇಕಂರಾಜ್ಯಾಯಪಾಲಯೇತಿನಿಯುಜ್ಯಚ।ಪೃಥಿವೀಂಕ್ಷತ್ರಧ
ರ್ಮೇಣವನಮೇವಾನ್ವಪದ್ಯತ॥೧೧॥ ಗತ್ವಾಹಿಮವತ್ಪಾರ್ಶ್ವಂಕಿನ್ನರೋರಗಸೇವಿತಂ।ಮಹಾದೇವಪ್ರಸಾದಾರ್ಥಂತಪಸ್ತೇ
ಪೇಮಹಾತಪಾಃ ॥೧೨॥ ಕೇನಚಿತ್ತ್ವಥಕಾಲೇನದೇವೇಶೋವೃಷಭಧ್ವಜಃ । ದರ್ಶಯಾಮಾಸವರದೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾ
ಬಲಮ್ ॥ ೧೩ ॥ ಕಿಮರ್ಥಂತಪ್ಯಸೇರಾಜನ್ಬ್ರೂಹಿಯತ್ತೇವಿವಕ್ಷಿತಂ । ವರದೋಸ್ಮಿವರೋಯಸ್ತೇಕಾಂಕ್ಷಿತಸ್ಸೋಭಿಧೀಯ
ತಾಮ್ ॥೧೪॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುದೇವೇನವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾತಪಾಃ । ಪ್ರಣಿಪತ್ಯಮಹಾದೇವಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥
ಯದಿತುಷ್ಟೋಮಹಾದೇವಧನುರ್ವೇದೋಮಮಾನಘ।ಸಾಂಗೋಪಾಂಗೋಪನಿಷದಸ್ಸರಹಸ್ಯಃಪ್ರದೀಯತಾಮ್ ।ಯಾನಿದೇವೇ
ಷುಚಾಸ್ತ್ರಾಣಿದಾನವೇಷುಮಹರ್ಷಿಷು।ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷರಕ್ಷಸ್ಸುಪ್ರತಿಭಾಂತುಮಮಾನಘ॥ತವಪ್ರಸಾದಾದ್ಭವತುದೇವದೇ
ವಮಮೇಪ್ಸಿತಂ।ಏವಮಸ್ತ್ವಿತಿದೇವೇಶೋವಾಕ್ಯಮುಕ್ತ್ವಾಗತಸ್ತದಾ ॥ ಪ್ರಾಪ್ಯಚಾಸ್ತ್ರಾಣಿರಾಜರ್ಷಿರ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮ
ಹಾಬಲಃ।ದರ್ಪೇಣಮಹತಾಯುಕ್ತೋದರ್ಪಪೂರ್ಣೋಭವತ್ತದಾ॥ ವಿವರ್ಧಮಾನೋವೀರ್ಯೇಣಸಮುದ್ರಇವಪರ್ವಣಿ।ಹತಮ್ಮೇ
ನೇತದಾಮುನೇವಸಿಷ್ಠಮೃಷಿಸತ್ತಮಮ್ ॥ ತತೋಗತ್ವಾಶ್ರಮಪದಂಮುಮೋಚಾಸ್ತ್ರಾಣಿಪಾರ್ಥಿವಃ।ಯೈಸ್ತತ್ತಪೋವನಂ
ಸರ್ವಂನಿರ್ದಗ್ಧಂಚಾಸ್ತ್ರತೇಜಸಾ॥ ಉದೀರ್ಯಮಾಣಮಸ್ತ್ರಂತದ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯಧೀಮತಃ।ದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಪ್ರದ್ರುತಾಸ್ಸರ್ವೇ
ಮುನಯಶ್ಶತಶೋದಿಶಃ॥ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಚಯೇಶಿಷ್ಯಾಸ್ತಥೈವಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ। ವಿದ್ರವಂತಿಭಯಾದ್ಭೀತಾನಾನಾದಿಗ್ಭ್ಯಸ್ಸಹಸ್ರ
ಶಃ ॥೨೩॥ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂಶೂನ್ಯಮಾಸೀನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಮುಹೂರ್ತಮಿವನಿಶ್ಶಬ್ದಮಾಸೀದಿರಿಣಸನ್ನಿಭಮ್॥೨೪
ವದತೋವೈವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಮಾಭೈಷ್ಟೇತಿಮುಹುರ್ಮುಹುಃ । ನಾಶಯಾಮ್ಯದ್ಯಗಾಧೇಯಂನೀಹಾರಮಿವಭಾಸ್ಕರಃ ॥೨೫॥ ಏವ
ಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾವಸಿಷ್ಠೋಜಪತಾಂವರಃ। ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂತದಾವಾಕ್ಯಂಸರೋಷಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೬॥ ಆಶ್ರಮಂ
ಚಿರಸಂವೃದ್ಧಂಯದ್ವಿನಾಶಿತವಾನಸಿ । ದುರಾಚಾರೋಸಿಯನ್ಮೂಢತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂನಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥೨೭ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಪರ
ಮಕ್ರುದ್ಧೋದಂಡಮುದ್ಯಮ್ಯಸತ್ವರಃ । ವಿಧೂಮಮಿವಕಾಲಾಗ್ನಿಂಯಮದಂಡಮಿವಾಪರಮ್ ॥ ... ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತೋವಸಿಷ್ಠೇನವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಬಲಃ । ಆಗ್ನೇಯಮಸ್ತ್ರಮುತ್ಸೃಜ್ಯತಿಷ್ಠತಿಷ್ಠೇತಿಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥
ಬ್ರಹ್ಮದಂಡಂಸಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯಕಾಲದಂಡಮಿವಾಪರಂ । ವಸಿಷ್ಠೋಭಗವಾನ್ಕ್ರೋಧಾದಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨॥ ಕ್ಷತ್ರ
ಬಂಧೋಸ್ಥಿತೋಸ್ಮ್ಯೇಷಯದ್ಬಲಂತದ್ವಿದರ್ಶಯ । ನಾಶಯಾಮ್ಯದ್ಯತೇದರ್ಪಂಶಸ್ತ್ರಸ್ಯತವಗಾಧಿಜ ॥೩॥ ಕ್ವಚತೇಕ್ಷತ್ರಿಯ
ಬಲಂಕ್ವಚಬ್ರಹ್ಮಬಲಂಮಹತ್ । ಪಶ್ಯಬ್ರಹ್ಮಬಲಂದಿವ್ಯಂಮಮಕ್ಷತ್ರಿಯಪಾಂಸನ ॥ ೪ ॥ ತಸ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಾಧಿಪುತ್ರಸ್ಯ
ಘೋರಮಾಗ್ನೇಯಮುದ್ಯತಂ । ಬ್ರಹ್ಮದಂಡೇನತಚ್ಛಾಂತಮಗ್ನೇರ್ವೇಗಇವಾಂಭಸಾ ॥೫॥ ವಾರುಣಂಚೈವರೌದ್ರಂಚಐಂ
ದ್ರಂಪಾಶುಪತಂತಥಾ।ಐಷೀಕಂಚಾಪಿಚಿಕ್ಷೇಪಕುಪಿತೋಗಾಧಿನಂದನಃ ॥೬॥ ಮಾನವಂಮೋಹನಂಚೈವಗಾಂಧರ್ವಂಸ್ವಾ
ಪನಂತಥಾ । ಜೃಂಭಣಂಮಾದನಂಚೈವಸಂತಾಪನವಿಲಾಪನೇ ॥೭॥ ಶೋಷಣಂದಾರಣಂಚೈವವಜ್ರಮಸ್ತ್ರಂಸುದುರ್ಜ
ಯಂ । ಬ್ರಹ್ಮಪಾಶಂಕಾಲಪಾಶಂವಾರುಣಂಪಾಶಮೇವಚ ॥೮॥ ಪೈನಾಕಾಸ್ತ್ರಂಚದಯಿತಂಶುಷ್ಕಾರ್ದ್ರೇಅಶನೀಉಭೇ ।
ದಂಡಾಸ್ತ್ರಮಥಪೈಶಾಚಂಕ್ರೌಂಚಮಸ್ತ್ರಂತಥೈವಚ ॥೯॥ ಧರ್ಮಚಕ್ರಂಕಾಲಚಕ್ರಂವಿಷ್ಣುಚಕ್ರಂತಥೈವಚ । ವಾ

ಯಮ್ಯಂ ಮಥನಂ ಚೈವ ಹಯಸ್ತ್ರಂ ಹಯಶಿರಸ್ತದಾ ॥೧೦॥ ಶಕ್ತಿದ್ವಯಂ ಚ ಚಿಕ್ಷೇಪ ಕಂಕಾಳಂ ಮುಸಲಂ ತಥಾ । ವೈದ್ಯಾಧರಂ
ಮಹಾಸ್ತ್ರಂ ಚ ಕಾಲಾಸ್ತ್ರಮಥ ದಾರುಣಮ್ ॥೧೧॥ ತ್ರಿಶೂಲಮಸ್ತ್ರಂ ಘೋರಂ ಚ ಕಾಪಾಲಮಥ ಕಂಕಣಂ । ಏತಾನ್ಯ
ಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚಿಕ್ಷೇಪ ಸರ್ವಾಣಿ ರಘುನಂದನ ॥೧೨॥ ವಸಿಷ್ಠೇ ಜಪತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠೇ ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್ । ತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ದಂಡೇನ ಗ್ರ
ಸತೇ ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸುತಃ ॥೧೩॥ ತೇಷು ಶಾಂತೇಷು ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಂ ಕ್ಷಿಪ್ತವಾನ್ ಗಾಧಿನಂದನಃ । ತದಸ್ತ್ರಮುದ್ಯತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇ
ವಾಸ್ಸಾಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ ॥ ೧೪ ॥ ದೇವರ್ಷಯಶ್ಚ ಸಂಭ್ರಾಂತಾ ಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಮಹೋರಗಾಃ । ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಾಸೀತ್ಸಂತ್ರ
ಸ್ತಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೇ ಸಮುದೀರಿತೇ ॥೧೫॥ ತದಪ್ಯಸ್ತ್ರಂ ಮಹಾಘೋರಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಂ ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣ ತೇಜಸಾ । ವಸಿಷ್ಠೋ ಗ್ರಸತೇ ಸರ್ವಂ
ಬ್ರಹ್ಮದಂಡೇನ ರಾಘವ ॥ ೧೬॥ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಂ ಗ್ರಸಮಾನಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮೋಹನಂ ರೌದ್ರಂ
ರೂಪಮಾಸೀತ್ಸುದಾರುಣಮ್ ॥೧೭॥ ರೋಮಕೂಪೇಷು ಸರ್ವೇಷು ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಮರೀಚ್ಯ ಇವ ನಿಷ್ಪೇತುರಗ್ನೇ
ರ್ಧೂಮಾಕುಲಾರ್ಚಿಷಃ ॥೧೮॥ ಪ್ರಾಜ್ವಲದ್ಬ್ರಹ್ಮದಂಡಶ್ಚ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ಕರೋದ್ಯತಃ । ವಿಧೂಮ ಇವ ಕಾಲಾಗ್ನಿರ್ಯಮದಂ
ಡ ಇವಾಪರಃ ॥೧೯॥ ತತೋಽಸ್ತುವನ್ಮುನಿಗಣಾ ವಸಿಷ್ಠಂ ಜಪತಾಂ ವರಂ । ಅಮೋಘಂ ತೇ ಬಲಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ತೇಜೋ ಧಾರಯ ತೇಜ
ಸಾ ॥ ನಿಗೃಹೀತಸ್ತ್ವಯಾ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಹಾತಪಾಃ । ಪ್ರಸೀದ ಜಪತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಲೋಕಾಸ್ಸಂತು ಗತವ್ಯಥಾಃ ॥
ಏವಮುಕ್ತೋ ಮಹಾತೇಜಾಶ್ಶಮಂ ಚಕ್ರೇ ಮಹಾತಪಾಃ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಪಿ ನಿಕೃತೋ ವಿನಿಶ್ಶ್ವಸ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೨॥ ಧಿಗ್ಬ
ಲಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯಬಲಂ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋ ಬಲಂ ಬಲಂ । ಏಕೇನ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡೇನ ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಹತಾನಿ ಮೇ ॥೨೩॥ ತದೇತತ್ಸಮವೇಕ್ಷ್ಯಾಹಂ
ಪ್ರಸನ್ನೇಂದ್ರಿಯಮಾನಸಃ । ತಪೋ ಮಹತ್ಸಮಾಸ್ಥಾಸ್ಯೇ ಯದ್ವೈ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವಕಾರಣಮ್ ॥ ... ... ॥೨೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ಸಂತಪ್ತಹೃದಯಸ್ಸ್ಮರನ್ನಿಗ್ರಹಮಾತ್ಮನಃ । ವಿನಿಶ್ಶ್ವಸ್ಯ ವಿನಿಶ್ಶ್ವಸ್ಯ ಕೃತವೈರೋ ಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೧॥ ಸ ದಕ್ಷಿಣಾಂ
ದಿಶಂ ಗತ್ವಾ ಮಹಿಷ್ಯಾ ಸಹ ರಾಘವ । ತತಾಪ ಪರಮಂ ಘೋರಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಹತ್ತಪಃ ॥೨॥ ಫಲಮೂಲಾಶನೋ ದಾಂ
ತಶ್ಚಚಾರ ಸುಮಹತ್ತಪಃ । ಅಥಾಸ್ಯ ಜಜ್ಞಿರೇ ಪುತ್ರಾಸ್ಸತ್ಯಧರ್ಮಪರಾಯಣಾಃ ॥ ಹವಿಷ್ಯಂದೋ ಮಧುಷ್ಯಂದೋ ದೃಢನೇತ್ರೋ
ಮಹಾರಥಃ । ಪೂರ್ಣೇ ವರ್ಷಸಹಸ್ರೇ ತು ಬ್ರಹ್ಮಾ ಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ ॥೪॥ ಅಬ್ರವೀನ್ಮಧುರಂ ವಾಕ್ಯಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ತಪೋಧ
ನಂ । ಜಿತಾ ರಾಜರ್ಷಿಲೋಕಾಸ್ತೇ ತಪಸಾ ಕುಶಿಕಾತ್ಮಜ ॥೫॥ ಅನೇನ ತಪಸಾ ತ್ವಾಂ ತು ರಾಜರ್ಷಿರಿತಿ ವಿದ್ಮಹೇ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ
ಮಹಾತೇಜಾ ಜಗಾಮ ಸಹ ದೈವತೈಃ ॥ ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಲೋಕಾನಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರಃ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಪಿ ತಚ್ಛ್ರು
ತ್ವಾ ಹ್ರಿಯಾ ಕಿಂಚಿದವಾಙ್ಮುಖಃ ॥೭॥ ದುಃಖೇನ ಮಹತಾವಿಷ್ಟಸ್ಸಮನ್ಯುರಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ತಪಶ್ಚ ಸುಮಹತ್ತಪ್ತಂ ರಾಜರ್ಷಿ
ರಿತಿ ಮಾಂ ವಿದುಃ ॥ ದೇವಾಸ್ಸರ್ಷಿಗಣಾಸ್ಸರ್ವೇ ನಾಸ್ತಿ ಮನ್ಯೇ ತಪಃಫಲಂ । ಇತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮನಸಾ ಭೂಯ ಏವ ಮಹಾತಪಾಃ ॥ ಕ್ರೋ
ಧೇನ ಮಹತಾವಿಷ್ಟಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ವ್ಯಥಯನ್ನಿವ । ತಪಶ್ಚಚಾರ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಪರಮಂ ಪರಮಾತ್ಮವಾನ್ ॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ
ತು ಸತ್ಯವಾದೀ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ । ತ್ರಿಶಂಕುರಿತಿ ವಿಖ್ಯಾತ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲವರ್ಧನಃ ॥ ತಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿಸ್ಸಮುತ್ಪನ್ನಾ ಯಜೇಯಮಿತಿ
ರಾಘವ । ಗಚ್ಛೇಯಂ ಸ್ವಶರೀರೇಣ ದೇವಾನಾಂ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ ॥ ಸ ವಸಿಷ್ಠಂ ಸಮಾಹೂಯ ಕಥಯಾಮಾಸ ಚಿಂತಿತಂ । ಅಶಕ್ಯಮಿ
ತಿ ಚಾಪ್ಯುಕ್ತೋ ವಸಿಷ್ಠೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೧೩॥ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತೋ ವಸಿಷ್ಠೇನ ಸ ಯಯೌ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದಿಶಂ । ತತಸ್ತತ್ಕರ್ಮಸಿ
ದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪುತ್ರಾಂಸ್ತಸ್ಯ ಗತೋ ನೃಪಃ ॥ ೧೪ ॥ ವಾಸಿಷ್ಠಾ ದೀರ್ಘತಪಸಸ್ತಪೋ ಯತ್ರ ಹಿ ತೇಪಿರೇ । ತ್ರಿಶಂಕುಸ್ಸುಮಹಾತೇ
ಜಾಶ್ಶತಂ ಪರಮಭಾಸ್ವರಮ್ ॥೧೫॥ ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರಾನ್ ದದೃಶೇ ತಪ್ಯಮಾನಾನ್ ಯಶಸ್ವಿನಃ । ಸೋಽಭಿಗಮ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನ
ಸ್ಸರ್ವಾನೇವ ಗುರೋಸ್ಸುತಾನ್ ॥೧೬॥ ಅಭಿವಾದ್ಯಾನುಪೂರ್ವ್ಯೇಣ ಹ್ರಿಯಾ ಕಿಂಚಿದವಾಙ್ಮುಖಃ । ಅಬ್ರವೀತ್ಸ ಮಹಾಭಾ
ಗಾನ್ ಸರ್ವಾನೇವ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ॥ ೧೭ ॥ ಶರಣಂ ವಃ ಪ್ರಪದ್ಯೇಽಹಂ ಶರಣ್ಯಾನ್ ಶರಣಾಗತಃ । ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತೋಽಸ್ಮಿ ಭದ್ರಂ
ವೋ ವಸಿಷ್ಠೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ ॥ ೧೮ ॥ ಯಷ್ಟುಕಾಮೋ ಮಹಾಯಜ್ಞಂ ತದನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಥ । ಗುರುಪುತ್ರಾನಹಂ ಸ
ರ್ವಾನ್ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಪ್ರಸಾದಯೇ ॥೧೯॥ ಶಿರಸಾ ಪ್ರಣತೋ ಯಾಚೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಸ್ತಪಸಿ ಸ್ಥಿತಾನ್ । ತೇ ಮಾಂ ಭವಂತಸ್ಸಿದ್ಧ್ಯ
ರ್ಥಂ ಯಾಜಯಂತು ಸಮಾಹಿತಾಃ ॥ ೨೦ ॥ ಸಶರೀರೋ ಯಥಾಹಂ ಹಿ ದೇವಲೋಕಮವಾಪ್ನುಯಾಂ । ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತೋ ವಸಿ
ಷ್ಠೇನ ಗತಿಮನ್ಯಾಂ ತಪೋಧನಾಃ ॥೨೧॥ ಗುರುಪುತ್ರಾನೃತೇ ಸರ್ವಾನ್ನಾಹಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕಾಂಚನ । ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂ ಹಿ ಸರ್ವೇ
ಷಾಂ ಪುರೋಧಾಃ ಪರಮಾ ಗತಿಃ ॥೨೨॥ ಪುರೋಧಸಸ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸಸ್ತಾರಯಂತಿ ಸದಾ ನೃಪಾನ್ । ತಸ್ಮಾದನಂತರಂ ಸರ್ವೇ
ಭವಂತೋ ದೈವತಂ ಮಮ ॥೨೩॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತ್ರಿಶಂಕೋರ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕ್ರೋಧಸಮನ್ವಿತಂ । ಋಷಿಪುತ್ರಶತಂ ರಾಮ ರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥
ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತೋಽಸಿ ದುರ್ಬುದ್ಧೇ ಗುರುಣಾ ಸತ್ಯವಾದಿನಾ । ತಂ ಕಥಂ ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಶಾಖಾಂತರಮುಪೇಯಿವಾನ್ ॥೨॥ ಇ

ಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂ ಹಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪುರೋಧಾಃ ಪರಮಾ ಗತಿಃ । ನ ಚಾತಿಕ್ರಮಿತುಂ ಶಕ್ಯಂ ವಚನಂ ಸತ್ಯವಾದಿನಃ ॥೩॥ ಅಶಕ್ಯಮಿತಿ ಚೋವಾಚ ವಸಿಷ್ಠೋ ಭಗವಾನೃಷಿಃ । ತಂ ವಯಂ ವೈ ಸಮಾಹರ್ತುಂ ಕ್ರತುಂ ಶಕ್ತಾಃ ಕಥಂ ತವ ॥೪॥ ಬಾಲಿಶಸ್ತ್ವಂ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಮ್ಯತಾಂ ಸ್ವಪುರಂ ಪುನಃ । ಯಾಜನೇ ಭಗವಾನ್ ಶಕ್ತಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯಾಪಿ ಪಾರ್ಥಿವ ॥೫॥ ಅವಮಾನಂ ಚ ತತ್ಕರ್ತುಂ ತಸ್ಯ ಶಕ್ಷ್ಯಾಮಹೇ ಕಥಮ್ । ತೇಷಾಂ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕ್ರೋಧಪರ್ಯಾಕುಲಾಕ್ಷರಮ್ ॥೬॥ ಸ ರಾಜಾ ಪುನರೇವೈತಾನಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತೋಽಸ್ಮಿ ಗುರುಣಾ ಗುರುಪುತ್ರೈಸ್ತಥೈವ ಚ ॥೭॥ ಅನ್ಯಾಂ ಗತಿಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಸ್ವಸ್ತಿ ವೋಽಸ್ತು ತಪೋಧನಾಃ । ಋಷಿಪುತ್ರಾಸ್ತು ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ವಾಕ್ಯಂ ಘೋರಾಭಿಸಂಹಿತಮ್ ॥೮॥ ಶೇಪುಃ ಪರಮಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಶ್ಚಂಡಾಲತ್ವಂ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ವಿವಿಶುಸ್ತೇ ಸ್ವಮಾಶ್ರಮಮ್ ॥೯॥ ಅಥ ರಾತ್ರ್ಯಾಂ ವ್ಯತೀತಾಯಾಂ ರಾಜಾ ಚಂಡಾಲತಾಂ ಗತಃ । ನೀಲವಸ್ತ್ರಧರೋ ನೀಲಃ ಪುರುಷೋ ಧ್ವಸ್ತಮೂರ್ಧಜಃ ॥೧೦॥ ಚಿತ್ಯಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪಶ್ಚ ಆಯಸಾಭರಣೋಽಭವತ್ । ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಂತ್ರಿಣಃ ಸರ್ವೇ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಚಂಡಾಲರೂಪಿಣಮ್ ॥೧೧॥ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ ಸಹಿತಾ ರಾಮ ಪೌರಾ ಯೇಽಸ್ಯಾನುಗಾಮಿನಃ । ಏಕೋ ಹಿ ರಾಜಾ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಜಗಾಮ ಪರಮಾತ್ಮವಾನ್ ॥೧೨॥ ದಹ್ಯಮಾನೋ ದಿವಾರಾತ್ರಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ ತಪೋಧನಮ್ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ವಿಫಲೀಕೃತಮ್ ॥೧೩॥ ಚಂಡಾಲರೂಪಿಣಂ ರಾಮ ಮುನಿಃ ಕಾರುಣ್ಯಮಾಗತಃ । ಕಾರುಣ್ಯಾತ್ಸ ಮಹಾತೇಜಾ ವಾಕ್ಯಂ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ ॥೧೪॥ ಇದಂ ಜಗಾದ ಭದ್ರಂ ತೇ ರಾಜಾನಂ ಘೋರದರ್ಶನಮ್ । ಕಿಮಾಗಮನಕಾರ್ಯಂ ತೇ ರಾಜಪುತ್ರ ಮಹಾಬಲ ॥ ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತೇ ವೀರ ಶಾಪಾಚ್ಚಂಡಾಲತಾಂ ಗತಃ । ಅಥ ತದ್ವಾಕ್ಯಮಾಕರ್ಣ್ಯ ರಾಜಾ ಚಂಡಾಲತಾಂ ಗತಃ ॥೧೬॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂ ವಾಕ್ಯಜ್ಞೋ ವಾಕ್ಯಕೋವಿದಮ್ । ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತೋಽಸ್ಮಿ ಗುರುಣಾ ಗುರುಪುತ್ರೈಸ್ತಥೈವ ಚ ॥೧೭॥ ಅನವಾಪ್ಯೈವ ತಂ ಕಾಮಂ ಮಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಿಪರ್ಯಯಃ । ಸಶರೀರೋ ದಿವಂ ಯಾಯಾಮಿತಿ ಮೇ ಸೌಮ್ಯದರ್ಶನ ॥೧೮॥ ಮಯಾ ಚೇಷ್ಟಂ ಕ್ರತುಶತಂ ತಚ್ಚ ನಾವಾಪ್ಯತೇ ಫಲಮ್ । ಅನೃತಂ ನೋಕ್ತಪೂರ್ವಂ ಮೇ ನ ಚ ವಕ್ಷ್ಯೇ ಕದಾಚನ ॥೧೯॥ ಕೃಚ್ಛ್ರೇಷ್ವಪಿ ಗತಃ ಸೌಮ್ಯ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮೇಣ ತೇ ಶಪೇ । ಯಜ್ಞೈರ್ಬಹುವಿಧೈರಿಷ್ಟಂ ಪ್ರಜಾ ಧರ್ಮೇಣ ಪಾಲಿತಾಃ ॥೨೦॥ ಗುರವಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಶ್ಶೀಲವೃತ್ತೇನ ತೋಷಿತಾಃ । ಧರ್ಮೇ ಪ್ರಯತಮಾನಸ್ಯ ಯಜ್ಞಂ ಚಾಹರ್ತುಮಿಚ್ಛತಃ ॥೨೧॥ ಪರಿತೋಷಂ ನ ಗಚ್ಛಂತಿ ಗುರವೋ ಮುನಿಪುಂಗವ । ದೈವಮೇವ ಪರಂ ಮನ್ಯೇ ಪೌರುಷಂ ತು ನಿರರ್ಥಕಮ್ ॥೨೨॥ ದೈವೇನಾಕ್ರಮ್ಯತೇ ಸರ್ವಂ ದೈವಂ ಹಿ ಪರಮಾ ಗತಿಃ । ತಸ್ಯ ಮೇ ಪರಮಾರ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಮಭಿಕಾಂಕ್ಷತಃ ॥೨೩॥ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಭದ್ರಂ ತೇ ದೈವೋಪಹತಕರ್ಮಣಃ । ನಾನ್ಯಾಂ ಗತಿಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ನಾನ್ಯಃ ಶರಣಮಸ್ತಿ ಮೇ ॥೨೪॥ ದೈವಂ ಪುರುಷಕಾರೇಣ ನಿವರ್ತಯಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ... ... ॥೨೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ — ಅಷ್ಟಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಉಕ್ತವಾಕ್ಯಂ ತು ರಾಜಾನಂ ಕೃಪಯಾ ಕುಶಿಕಾತ್ಮಜಃ । ಅಬ್ರವೀನ್ಮಧುರಂ ವಾಕ್ಯಂ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಚಂಡಾಲರೂಪಿಣಮ್ ॥ ಐಕ್ಷ್ವಾಕ ಸ್ವಾಗತಂ ವತ್ಸ ಜಾನಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಸುಧಾರ್ಮಿಕಃ । ಶರಣಂ ತೇ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾ ಭೈಷೀರ್ನೃಪಪುಂಗವ ॥೨॥ ಅಹಮಾಮಂತ್ರಯೇ ಸರ್ವಾನ್ಮಹರ್ಷೀನ್ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಃ । ಯಜ್ಞಸಾಹ್ಯಕರಾನ್ ರಾಜನ್ ತತೋ ಯಕ್ಷ್ಯಸಿ ನಿರ್ವೃತಃ ॥೩॥ ಗುರುಶಾಪಕೃತಂ ರೂಪಂ ಯದಿದಂ ತ್ವಯಿ ವರ್ತತೇ । ಅನೇನ ಸಹ ರೂಪೇಣ ಸಶರೀರೋ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ ॥೪॥ ಹಸ್ತಪ್ರಾಪ್ತಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ಸ್ವರ್ಗಂ ತವ ನರಾಧಿಪ । ಯಸ್ತ್ವಂ ಕೌಶಿಕಮಾಗಮ್ಯ ಶರಣ್ಯಂ ಶರಣಾಗತಃ ॥೫॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪುತ್ರಾನ್ ಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಾನ್ । ವ್ಯಾದಿದೇಶ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಾನ್ ಯಜ್ಞಸಂಭಾರಕಾರಣಾತ್ ॥೬॥ ಸರ್ವಾನ್ ಶಿಷ್ಯಾನ್ ಸಮಾಹೂಯ ವಾಕ್ಯಮೇತದುವಾಚ ಹ । ಸರ್ವಾನೃಷಿಗಣಾನ್ ವತ್ಸಾ ಆನಯಧ್ವಂ ಮಮಾಜ್ಞಯಾ ॥೭॥ ಸಶಿಷ್ಯಸುಹೃದಶ್ಚೈವ ಸರ್ತ್ವಿಜಃ ಸುಬಹುಶ್ರುತಾನ್ । ಯದನ್ಯೋ ವಚನಂ ಬ್ರೂಯಾನ್ಮದ್ವಾಕ್ಯಬಲಚೋದಿತಃ ॥೮॥ ತತ್ಸರ್ವಮಖಿಲೇನೋಕ್ತಂ ಮಮಾಖ್ಯೇಯಮನಾದೃತಮ್ । ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ದಿಶೋ ಜಗ್ಮುಸ್ತದಾಜ್ಞಯಾ ॥೯॥ ಆಜಗ್ಮುರಥ ದೇಶೇಭ್ಯಸ್ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಃ । ತೇ ಚ ಶಿಷ್ಯಾಸ್ಸಮಾಗಮ್ಯ ಮುನಿಂ ಜ್ವಲಿತತೇಜಸಮ್ ॥೧೦॥ ಊಚುಶ್ಚ ವಚನಂ ಸರ್ವೇ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಾಮ್ । ಶ್ರುತ್ವಾ ತೇ ವಚನಂ ಸರ್ವೇ ಸಮಾಯಾಂತಿ ದ್ವಿಜಾತಯಃ ॥೧೧॥ ಸರ್ವದೇಶೇಷು ಚಾಗಚ್ಛನ್ ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಮಹೋದಯಮ್ । ವಾಸಿಷ್ಠಂ ತಚ್ಛತಂ ಸರ್ವಂ ಕ್ರೋಧಪರ್ಯಾಕುಲಾಕ್ಷರಮ್ ॥೧೨॥ ಯದಾಹ ವಚನಂ ಸರ್ವಂ ಶೃಣು ತ್ವಂ ಮುನಿಪುಂಗವ । ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ಯಾಜಕೋ ಯಸ್ಯ ಚಂಡಾಲಸ್ಯ ವಿಶೇಷತಃ ॥೧೩॥ ಕಥಂ ಸದಸಿ ಭೋಕ್ತಾರೋ ಹವಿಸ್ತಸ್ಯ ಸುರರ್ಷಯಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಾ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಭುಕ್ತ್ವಾ ಚಂಡಾಲಭೋಜನಮ್ ॥೧೪॥ ಕಥಂ ಸ್ವರ್ಗಂ ಗಮಿಷ್ಯಂತಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇಣ ಪಾಲಿತಾಃ । ಏತದ್ವಚನನೈಷ್ಠುರ್ಯಮೂಚುಸ್ಸಂರಕ್ತಲೋಚನಾಃ ॥೧೫॥ ವಾಸಿಷ್ಠಾ ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲ ಸರ್ವೇ ತೇ ಸಮಹೋದಯಾಃ । ತೇಷಾಂ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಮುನಿಪುಂಗವಃ ॥೧೬॥ ಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತನಯನಸ್ಸರೋಷಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ಯದ್ದೂಷಯಂತ್ಯದುಷ್ಟಂ

ಪಮಾಂತಪಉಗ್ರಂಸಮಾಸ್ಥಿತಮ್॥೧೭॥ ಭಸ್ಮೀಭೂತಾದುರಾತ್ಮಾನೋಭವಿಷ್ಯಂತಿನಸಂಶಯಃ।ಅದ್ಯತೇಕಾಲಪಾಶೇನನೀತಾ ವೈವಸ್ವತಕ್ಷಯಮ್ ॥೧೮॥ ಸಪ್ತಜಾತಿಶತಾನ್ಯೇವಮೃತಪಾಸ್ಸಂತುಸರ್ವಶಃ । ಶ್ವಮಾಂಸನಿಯತಾಹಾರಾಮುಷ್ಟಿಕಾನಾ ಮನಿರ್ಘೃಣಾಃ ॥೧೯॥ವಿಕೃತಾಶ್ಚವಿರೂಪಾಶ್ಚಲೋಕಾನನುಚರಂತ್ವಿಮಾನ್। ಮಹೋದಯಸ್ತುದುರ್ಬುದ್ಧಿರ್ಮಾಮದೂ ಷ್ಯಂಹ್ಯದೂಷಯತ್ ॥ ೨೦ ॥ ದೂಷಿತಸ್ಸರ್ವಲೋಕೇಷುನಿಷಾದತ್ವಂಗಮಿಷ್ಯತಿ । ಪ್ರಾಣಾತಿಪಾತನಿರತೋನಿರನುಕ್ರೋ ಶತಾಂಗತಃ ॥೨೧॥ ದೀರ್ಘಕಾಲಂಮಮಕ್ರೋಧಾದ್ದುರ್ಗತಿಂವರ್ತಯಿಷ್ಯತಿ । ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾವಚನಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಹಾತಪಾಃ ॥೨೨॥ ವಿರರಾಮಮಹಾತೇಜಾಋಷಿಮಧ್ಯೇಮಹಾಮುನಿಃ ॥ ... ... ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಪೋಬಲಹತಾನ್ಕೃತ್ವಾವಾಸಿಷ್ಠಾನ್ಸಮಹೋದಯಾನ್ । ಋಷಿಮಧ್ಯೇಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಭ್ಯಭಾಷತ॥ ಅಯಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುದಾಯಾದಸ್ತ್ರಿಶಂಕುರಿತಿವಿಶ್ರುತಃ । ಧರ್ಮಿಷ್ಠಶ್ಚವದಾನ್ಯಶ್ಚಮಾಂಚೈವಶರಣಂಗತಃ॥೨॥ ತೇನಾನೇನಶರೀ ರೇಣದೇವಲೋಕಜಿಗೀಷಯಾ । ಯಥಾಯಂಸ್ವಶರೀರೇಣದೇವಲೋಕಂಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥೩॥ ತಥಾಪ್ರವರ್ತ್ಯತಾಂಯಜ್ಞೋಭವ ದ್ಭಿಶ್ಚಮಯಾಸಹ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಏವಮಹರ್ಷಯಃ॥೪॥ಊಚುಸ್ಸಮೇತ್ಯಸಹಿತಾಧರ್ಮಜ್ಞಾಧರ್ಮಸಂ ಹಿತಂ । ಅಯಂಕುಶಿಕದಾಯಾದೋಮುನಿಃಪರಮಕೋಪನಃ ॥೫॥ ಯದಾಹವಚನಂಸಮ್ಯಗೇತತ್ಕಾರ್ಯಂನಸಂಶಯಃ । ಅಗ್ನಿಕಲ್ಪೋಹಿಭಗವಾಂಛಾಪಂದಾಸ್ಯತಿರೋಷಿತಃ ॥೬॥ ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರವರ್ತ್ಯತಾಂಯಜ್ಞಸ್ಸಶರೀರೋಯಥಾದಿವಂ ।ಗಚ್ಛೇದಿ ಕ್ಷ್ವಾಕುದಾಯಾದೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ಯತೇಜಸಾ ॥೭॥ ತಥಾಪ್ರವರ್ತ್ಯತಾಂಯಜ್ಞಸ್ಸರ್ವೇಸಮಧಿತಿಷ್ಠತ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮ ಹರ್ಷಯಶ್ಚಕ್ರುಸ್ತಾಸ್ತಾಃಕ್ರಿಯಾಸ್ತದಾ ॥೮॥ ಯಾಜಕಶ್ಚಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಽಭವತ್ಕ್ರತೌ। ಋತ್ವಿಜಶ್ಚಾನು ಪೂರ್ವ್ಯೇಣಮಂತ್ರವನ್ಮಂತ್ರಕೋವಿದಾಃ ॥೯॥ ಚಕ್ರುಸ್ಸರ್ವಾಣಿಕರ್ಮಾಣಿಯಥಾಕಲ್ಪಂಯಥಾವಿಧಿ । ತತಃಕಾಲೇನಮಹ ತಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾತಪಾಃ॥೧೦॥ ಚಕಾರಾವಾಹನಂತತ್ರಭಾಗಾರ್ಥಂಸರ್ವದೇವತಾಃ।ನಾಭ್ಯಾಗಮಂಸ್ತದಾಹೂತಾ ಭಾಗಾರ್ಥಂಸರ್ವದೇವತಾಃ॥೧೧॥ ತತಃಕ್ರೋಧಸಮಾವಿಷ್ಟೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ। ಸ್ರುವಮುದ್ಯಮ್ಯಸಕ್ರೋ ಧಸ್ತ್ರಿಶಂಕುಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೨॥ ಪಶ್ಯಮೇತಪಸೋವೀರ್ಯಂಸ್ವಾರ್ಜಿತಸ್ಯನರೇಶ್ವರ। ಏಷತ್ವಾಂಸಶರೀರೇಣನಯಾಮಿ ಸ್ವರ್ಗಮೋಜಸಾ ॥೧೩॥ ದುಷ್ಪ್ರಾಪಂಸ್ವಶರೀರೇಣದಿವಂಗಚ್ಛನರಾಧಿಪ । ಸ್ವಾರ್ಜಿತಂಕಿಂಚಿದಪ್ಯಸ್ತಿಮಯಾಹಿತಪಸಃ ಫಲಮ್ ॥೧೪॥ ರಾಜನ್ಸ್ವತೇಜಸಾತಸ್ಯಸಶರೀರೋದಿವಂವ್ರಜ ।ಉಕ್ತವಾಕ್ಯೇಮುನೌತಸ್ಮಿನ್ಸಶರೀರೋನರೇಶ್ವರಃ ॥೧೫॥ ದಿವಂಜಗಾಮಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮುನೀನಾಂಪಶ್ಯತಾಂತದಾ । ದೇವಲೋಕಗತಂದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ರಿಶಂಕುಂಪಾಕಶಾಸನಃ ॥೧೬॥ ಸಹ ಸರ್ವೈಸ್ಸುರಗಣೈರಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್। ತ್ರಿಶಂಕೋಗಚ್ಛಭೂಯಸ್ತ್ವಂನಾಸಿಸ್ವರ್ಗಕೃತಾಲಯಃ ॥೧೭॥ ಗುರುಶಾ ಪಹತೋಮೂಢಪತಭೂಮಿಮವಾಕ್ಛಿರಾಃ। ಏವಮುಕ್ತೋಮಹೇಂದ್ರೇಣತ್ರಿಶಂಕುರಪತತ್ಪುನಃ ॥೧೮॥ ವಿಕ್ರೋಶಮಾ ನಸ್ತ್ರಾಹೀತಿವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂತಪೋಧನಂ। ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚನಂತಸ್ಯಕ್ರೋಶಮಾನಸ್ಯಕೌಶಿಕಃ ॥೧೯॥ರೋಷಮಾಹಾರಯ ತ್ತೀವ್ರಂತಿಷ್ಠತಿಷ್ಠೇತಿಚಾಬ್ರವೀತ್ । ಋಷಿಮಧ್ಯೇಸತೇಜಸ್ವೀಪ್ರಜಾಪತಿರಿವಾಪರಃ ॥ ೨೦ ॥ ಸೃಜನ್ದಕ್ಷಿಣಮಾರ್ಗಸ್ಥಾನ್ ಸಪ್ತರ್ಷೀನಪರಾನ್ಪುನಃ। ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಾಮಪರಾಮಸೃಜತ್ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ॥೨೧॥ದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಮಾಸ್ಥಾಯಮು ನಿಮಧ್ಯೇಮಹಾಯಶಾಃ । ಸೃಷ್ಟ್ವಾನಕ್ಷತ್ರವಂಶಂಚಕ್ರೋಧೇನಕಲುಷೀಕೃತಃ ॥೨೨॥ ಅನ್ಯಮಿಂದ್ರಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಲೋ ಕೋವಾಸ್ಯಾದನಿಂದ್ರಕಃ । ದೈವತಾನ್ಯಪಿಸಕ್ರೋಧಾತ್ಸ್ರಷ್ಟುಂಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥೨೩॥ತತಃಪರಮಸಂಭ್ರಾಂತಾಸ್ಸ ರ್ಷಿಸಂಘಾಸ್ಸಚಾರಣಾಃ।ಸಕಿನ್ನರಮಹಾಯಕ್ಷಾಸ್ಸಹಸಿದ್ಧಾಸ್ಸುರಾಸುರಾಃ ॥೨೪॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾತ್ಮಾನಮೂ ಚುಸ್ಸಾನುನಯಂವಚಃ । ಅಯಂರಾಜಾಮಹಾಭಾಗಗುರುಶಾಪಪರಿಕ್ಷತಃ ॥೨೫॥ ಸಶರೀರೋದಿವಂಯಾತುಂನಾರ್ಹತ್ಯೇ ವತಪೋಧನ । ತೇಷಾಂತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾದೇವಾನಾಂಮುನಿಪುಂಗವಃ ॥೨೬॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಸುಮಹದ್ವಾಕ್ಯಂಕೌಶಿಕಸ್ಸರ್ವದೇ ವತಾಃ । ಸಶರೀರಸ್ಯಭದ್ರಂವಸ್ತ್ರಿಶಂಕೋರಸ್ಯಭೂಪತೇಃ ॥೨೭॥ ಆರೋಹಣಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯನಾನೃತಂಕರ್ತುಮುತ್ಸಹೇ । ಸ್ವರ್ಗೋಸ್ತುಸಶರೀರಸ್ಯತ್ರಿಶಂಕೋರಸ್ಯಶಾಶ್ವತಃ ॥೨೮॥ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿಚಸರ್ವಾಣಿಮಾಮಕಾನಿಧ್ರುವಾಣ್ಯಥ । ಯಾ ವಲ್ಲೋಕಾಧರಿಷ್ಯಂತಿತಿಷ್ಠಂತ್ವೇತಾನಿಸರ್ವಶಃ ॥೨೯॥ಮತ್ಕೃತಾನಿಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇತದನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಥ ।ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ಸು ರಾಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರತ್ಯೂಚುರ್ಮುನಿಪುಂಗವಮ್॥೩೦॥ಏವಂಭವತುಭದ್ರಂತೇತಿಷ್ಠಂತ್ವೇತಾನಿಸರ್ವಶಃ।ಗಗನೇತಾನ್ಯನೇಕಾನಿವೈಶ್ವಾ ನರಪಥಾದ್ಬಹಿಃ ॥೩೧॥ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠತೇಷುಜ್ಯೋತಿಷ್ಷುಜಾಜ್ವಲನ್ ।ಅವಾಕ್ಛಿರಾಸ್ತ್ರಿಶಂಕುಶ್ಚತಿಷ್ಠತ್ವಮರಸ ನ್ನಿಭಃ ॥೩೨॥ ಅನುಯಾಸ್ಯಂತಿಚೈತಾನಿಜ್ಯೋತೀಂಷಿನೃಪಸತ್ತಮಂ । ಕೃತಾರ್ಥಂಕೀರ್ತಿಮಂತಂಚಸ್ವರ್ಗಲೋಕಗತಂ ಯಥಾ ॥೩೩॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸರ್ವದೇವೈರಭಿಷ್ಟುತಃ । ಋಷಿಭಿಶ್ಚಮಹಾತೇಜಾಬಾಢಮಿತ್ಯಾಹದೇವತಾಃ॥

ತತೋದೇವಾಮಹಾತ್ಮಾನೋಮುನಯಶ್ಚತಪೋಧನಾಃ। ಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಂಸರ್ವೇಯಜ್ಞಸ್ಯಾಂತೇನರೋತ್ತಮ॥ ॥೩೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾತ್ಮಾಥಪ್ರಸ್ಥಿತಾನ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯತಾನೃಷೀನ್ । ಅಬ್ರವೀನ್ನರಶಾರ್ದೂಲಸ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನ್ವನವಾ
ಸಿನಃ ॥ ಮಹಾನ್ವಿಘ್ನಃಪ್ರವೃತ್ತೋಯಂದಕ್ಷಿಣಾಮಾಸ್ಥಿತೋದಿಶಂ। ದಿಶಮನ್ಯಾಂಪ್ರಪತ್ಸ್ಯಾಮಸ್ತತ್ರತಪ್ಸ್ಯಾಮಹೇ
ತಪಃ॥೨॥ ಪಶ್ಚಿಮಾಯಾಂವಿಶಾಲಾಯಾಂಪುಷ್ಕರೇಷುಮಹಾತ್ಮನಃ।ಸುಖಂತಪಶ್ಚರಿಷ್ಯಾಮಃಪರಂತದ್ಧಿತಪೋವನಮ್॥೩॥
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾಃಪುಷ್ಕರೇಷುಮಹಾಮುನಿಃ । ತಪಉಗ್ರಂದುರಾಧರ್ಷಂತೇಪೇಮೂಲಫಲಾಶನಃ ॥೪॥ ಏತಸ್ಮಿ
ನ್ನೇವಕಾಲೇತುಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿರ್ನೃಪಃ । ಅಂಬರೀಷಇತಿಖ್ಯಾತೋಯಷ್ಟುಂಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥೫॥ ತಸ್ಯವೈಯಜಮಾ
ನಸ್ಯಪಶುಮಿಂದ್ರೋಜಹಾರಹ।ಪ್ರಣಷ್ಟೇತುಪಶೌವಿಪ್ರೋರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಪಶುರದ್ಯಹೃತೋರಾಜನ್ಪ್ರಣಷ್ಟ
ಸ್ತವದುರ್ನಯಾತ್।ಅರಕ್ಷಿತಾರಂರಾಜಾನಂಘ್ನಂತಿದೋಷಾನರೇಶ್ವರ॥ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂಮಹದ್ಧ್ಯೇತನ್ನರಂವಾಪುರುಷರ್ಷ
ಭ । ಆನಯಸ್ವಪಶುಂಶೀಘ್ರಂಯಾವತ್ಕರ್ಮಪ್ರವರ್ತತೇ ॥೮॥ ಉಪಾಧ್ಯಾಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸರಾಜಾಪುರುಷರ್ಷಭ ।ಅ
ನ್ವಿಯೇಷಮಹಾಬುದ್ಧಿಃಪಶುಂಗೋಭಿಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ॥೯॥ದೇಶಾನ್ಜನಪದಾಂಸ್ತಾನ್ನಗರಾಣಿವನಾನಿಚ ।ಆಶ್ರಮಾಣಿಚಪುಣ್ಯಾ
ನಿಮಾರ್ಗಮಾಣೋಮಹೀಪತಿಃ॥೧೦॥ ಸಪುತ್ರಸಹಿತಂತಾತಸಭಾರ್ಯಂರಘುನಂದನ।ಭೃಗುತುಂದೇಸಮಾಸೀನಮೃಚೀಕಂ
ಸಂದದರ್ಶಹ ॥ ೧೧॥ ತಮುವಾಚಮಹಾತೇಜಾಃಪ್ರಣಮ್ಯಾಭಿಪ್ರಸಾದ್ಯಚ । ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಂತಪಸಾದೀಪ್ತಂರಾಜರ್ಷಿರಮಿ
ತಪ್ರಭಃ ॥ ೧೨ ॥ ಪೃಷ್ಟ್ವಾಸರ್ವತ್ರಕುಶಲಮೃಚೀಕಂತಮಿದಂವಚಃ।ಗವಾಂಶತಸಹಸ್ರೇಣವಿಕ್ರೀಣೀಷೇಸುತಂಯದಿ ॥
ಪಶೋರರ್ಥೇಮಹಾಭಾಗಕೃತಕೃತ್ಯೋಸ್ಮಿಭಾರ್ಗವ। ಸರ್ವೇಪರಿಸೃತಾದೇಶಾಯಾಜ್ಞೀಯಂನಲಭೇಪಶುಮ್ ॥೧೪॥ ದಾತು
ಮರ್ಹಸಿಮೂಲ್ಯೇನಸುತಮೇಕಮಿತೋಮಮ । ಏವಮುಕ್ತೋಮಹಾತೇಜಾಋಚೀಕಸ್ತ್ವಬ್ರವೀದ್ವಚಃ ॥೧೫॥ ನಾಹಂ
ಜ್ಯೇಷ್ಠಂನರಶ್ರೇಷ್ಠವಿಕ್ರೀಣೀಯಾಂಕಥಂಚನ। ಋಚೀಕಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾತೇಷಾಂಮಾತಾಮಹಾತ್ಮನಾಮ್॥೧೬॥ಉವಾಚ
ನರಶಾರ್ದೂಲಮಂಬರೀಷಂತಪಸ್ವಿನೀ । ಅವಿಕ್ರೇಯಂಸುತಂಜ್ಯೇಷ್ಠಂಭಗವಾನಾಹಭಾರ್ಗವಃ ॥೧೭॥ ಮಮಾಪಿದಯಿತಂ
ವಿದ್ಧಿಕನಿಷ್ಠಂಶುನಕಂನೃಪ । ತಸ್ಮಾತ್ಕನೀಯಸಂಪುತ್ರಂನದಾಸ್ಯೇತವಪಾರ್ಥಿವ॥೧೮॥ ಪ್ರಾಯೇಣಹಿನರಶ್ರೇಷ್ಠಜ್ಯೇಷ್ಠಾಃ
ಪಿತೃಷುವಲ್ಲಭಾಃ। ಮಾತೄಣಾಂಚಕನೀಯಾಂಸಸ್ತಸ್ಮಾದ್ರಕ್ಷೇಕನೀಯಸಮ್ ॥೧೯॥ ಉಕ್ತವಾಕ್ಯೇಮುನೌತಸ್ಮಿನ್ಮುನಿಪ
ತ್ನ್ಯಾಂತಥೈವಚ। ಶುನಶ್ಶೇಫಃಸ್ವಯಂರಾಮಮಧ್ಯಮೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೨೦ ॥ ಪಿತಾಜ್ಯೇಷ್ಠಮವಿಕ್ರೇಯಂಮಾತಾ
ಚಾಹಕನೀಯಸಂ। ವಿಕ್ರೀತಂಮಧ್ಯಮಂಮನ್ಯೇರಾಜನ್ಪುತ್ರಂನಯಸ್ವಮಾಮ್ ॥೨೧॥ ಗವಾಂಶತಸಹಸ್ರೇಣಶುನಶ್ಶೇಫಂ
ನರೇಶ್ವರಃ।ಗೃಹೀತ್ವಾಪರಮಪ್ರೀತೋಜಗಾಮರಘುನಂದನ ॥೨೨॥ ಅಂಬರೀಷಸ್ತುರಾಜರ್ಷೀರಥಮಾರೋಪ್ಯಸತ್ವರಃ।
ಶುನಶ್ಶೇಫಂಮಹಾತೇಜಾಜಗಾಮಾಶುಮಹಾಯಶಾಃ ॥ ... ... ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶುನಶ್ಶೇಫಂನರಶ್ರೇಷ್ಠಗೃಹೀತ್ವಾತುಮಹಾಯಶಾಃ । ವ್ಯಶ್ರಾಮ್ಯತ್ಪುಷ್ಕರೇರಾಜಾಮಧ್ಯಾಹ್ನೇರಘುನಂದನ ॥೧॥ತ
ಸ್ಯವಿಶ್ರಮಮಾಣಸ್ಯಶುನಶ್ಶೇಫೋಮಹಾಯಶಾಃ। ಪುಷ್ಕರಕ್ಷೇತ್ರಮಾಸಾದ್ಯವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂದದರ್ಶಹ ॥೨॥ ತಪ್ಯಂತಮೃಷಿ
ಭಿಸ್ಸಾರ್ಧಂಮಾತುಲಂಪರಮಾತುರಃ। ವಿಷಣ್ಣವದನೋದೀನಸ್ತೃಷ್ಣಯಾಚಶ್ರಮೇಣಚ ॥೩॥ ಪಪಾತಾಂಕೇಮುನೇರಾಶು
ವಾಕ್ಯಂಚೇದಮುವಾಚಹ । ನಮೇಸ್ತಿಮಾತಾನಪಿತಾಜ್ಞಾತಯೋಬಾಂಧವಾಃಕುತಃ ॥೪॥ ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿಮಾಂಸೌಮ್ಯಧ
ರ್ಮೇಣಮುನಿಪುಂಗವ । ತ್ರಾತಾತ್ವಂಹಿಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಸರ್ವೇಷಾಂತ್ವಂಹಿಭಾವನಃ ॥೫॥ ರಾಜಾಚಕೃತಕಾರ್ಯಸ್ಸ್ಯಾದಹಂದೀ
ರ್ಘಾಯುರವ್ಯಯಃ । ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಮುಪಾಶ್ನೀಯಾಂತಪಸ್ತಪ್ತ್ವಾಹ್ಯನುತ್ತಮಮ್ ॥ ೬ ॥ ಮಮನಾಥೋಹ್ಯನಾಥಸ್ಯ
ಭವಭವ್ಯೇನಚೇತಸಾ । ಪಿತೇವಪುತ್ರಂಧರ್ಮಾತ್ಮನ್ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿಕಿಲ್ಬಿಷಾತ್ ॥ ೭ ॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾವಿಶ್ವಾಮಿ
ತ್ರೋಮಹಾತಪಾಃ । ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಬಹುವಿಧಂಪುತ್ರಾನಿದಮುವಾಚಹ ॥೮॥ ಯತ್ಕೃತೇಪಿತರಃಪುತ್ರಾನ್ಜನಯಂತಿಶು
ಭಾರ್ಥಿನಃ।ಪರಲೋಕಹಿತಾರ್ಥಾಯತಸ್ಯಕಾಲೋಯಮಾಗತಃ॥೯॥ಅಯಂಮುನಿಸುತೋಬಾಲೋಮತ್ತಶ್ಶರಣಮಿಚ್ಛತಿ।ಅ
ಸ್ಯಜೀವಿತಮಾತ್ರೇಣಪ್ರಿಯಂಕುರುತಪುತ್ರಕಾಃ ॥ಸರ್ವೇಸುಕೃತಕರ್ಮಾಣಸ್ಸರ್ವಧರ್ಮಪರಾಯಣಾ।ಪಶುಭೂತಾನರೇಂ
ದ್ರಸ್ಯತೃಪ್ತಿಮಗ್ನೇಃಪ್ರಯಚ್ಛತ॥ನಾಥವಾಂಶ್ಚಶುನಶ್ಶೇಫೋಯಜ್ಞಶ್ಚಾವಿಘ್ನತೋಭವೇತ್।ದೇವತಾಸ್ತರ್ಪಿತಾಶ್ಚಸ್ಯುರ್ಮಮ
ಚಾಪಿಕೃತಂವಚಃ ॥ ಮುನೇಸ್ತುವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಮಧುಷ್ಯಂದಾದಯಸ್ಸುತಾಃ । ಸಾಭಿಮಾನಂನರಶ್ರೇಷ್ಠಸಲೀಲಮಿದಮ
ಬ್ರುವನ್ ॥ ಕಥಮಾತ್ಮಸುತಾನ್ಹಿತ್ವಾತ್ರಾಯಸ್ಯೇನ್ಯಸುತಂವಿಭೋ।ಅಕಾರ್ಯಮಿವಪಶ್ಯಾಮಶ್ಶ್ವಮಾಂಸಮಿವಭೋಜನೇ॥
ತೇಷಾಂತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಪುತ್ರಾಣಾಂಮುನಿಪುಂಗವಃ। ಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತನಯನೋವ್ಯಾಹರ್ತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ॥ನಿಸ್ಸಾ

ಷ್ವಸಮಿದಂಪ್ರೋಕ್ತಂಧರ್ಮಾದಪಿವಿಗರ್ಹಿತಂ।ಅತಿಕ್ರಮ್ಯತುಮದ್ವಾಕ್ಯಂದಾರುಣಂರೋಮಹರ್ಷಣಮ್॥೧೬॥ ಶ್ವಮಾಂಸಭೋಜನಸ್ಸರ್ವೇವಾಸಿಷ್ಠಾಇವಜಾತಿಷು। ಪೂರ್ಣಂವರ್ಷಸಹಸ್ರಂತುಪೃಥಿವ್ಯಾಮನುವತ್ಸ್ಯಥ ॥೧೭॥ ಕೃತ್ವಾಶಾಪಸಮಾಯುಕ್ತಾನ್ಪುತ್ರಾನ್ಮುನಿವರಸ್ತಥಾ। ಶುನಶ್ಶೇಫಮುವಾಚಾರ್ತಂಕೃತ್ವಾರಕ್ಷಾಂನಿರಾಮಯಾಂ ॥೧೮॥ ಇದಮಾಹ ನರಶ್ರೇಷ್ಠವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾತಪಾಃ। ಪವಿತ್ರಪಾಶೈರಾಸಕ್ತೋರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ ॥೧೯॥ ವೈಷ್ಣವಂಯೂಪಮಾಸಾದ್ಯವಾಗ್ಭಿರಗ್ನಿಮುದಾಹರ। ಇಮೇತುಗಾಥೇದ್ವೇದಿವ್ಯೇಗಾಯೇಥಾಮುನಿಪುತ್ರಕ ॥೨೦॥ ಅಂಬರೀಷಸ್ಯಯಜ್ಞೇಸ್ಮಿಂಸ್ತತಸ್ಸಿದ್ಧಿಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ। ಶುನಶ್ಶೇಫೋಗೃಹೀತ್ವಾತೇದ್ವೇಗಾಥೇಸುಸಮಾಹಿತಃ ॥೨೧॥ ತ್ವರಯಾರಾಜಸಿಂಹಂತಮಂಬರೀಷಮುವಾಚಹ। ರಾಜಸಿಂಹಮಹಾಸತ್ವಶೀಘ್ರಂಗಚ್ಛಾವಹೇಸದಃ ॥೨೨॥ ನಿವರ್ತಯಸ್ವರಾಜೇಂದ್ರದೀಕ್ಷಾಂಚಸಮವಾಪ್ನುಹಿ। ತದ್ವಾಕ್ಯಮೃಷಿಪುತ್ರಸ್ಯಶ್ರುತ್ವಾಹರ್ಷಸಮುತ್ಸುಕಃ ॥೨೩॥ ಜಗಾಮನೃಪತಿಶ್ಶೀಘ್ರಂಯಜ್ಞವಾಟಮತಂದ್ರಿತಃ। ಸದಸ್ಯಾನುಮತೇರಾಜಾಪವಿತ್ರಕೃತಲಕ್ಷಣಮ್ ॥೨೪॥ ಪಶುಂರಕ್ತಾಂಬರಂಕೃತ್ವಾಯೂಪೇತಂಸಮಬಂಧಯತ್। ಸಬದ್ಧೋವಾಗ್ಭಿರಗ್ರ್ಯಾಭಿರಭಿತುಷ್ಟಾವವೈಸುರೌ ॥೨೫॥ ಇಂದ್ರಮಿಂದ್ರಾನುಜಂಚೈವಯಥಾವನ್ಮುನಿಪುತ್ರಕಃ। ತತಃಪ್ರೀತಸ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೋರಹಸ್ಯಸ್ತುತಿತರ್ಪಿತಃ ॥೨೬॥ ದೀರ್ಘಮಾಯುಸ್ತದಾಪ್ರಾದಾಚ್ಛುನಶ್ಶೇಫಾಯವಾಸವಃ। ಸಚರಾಜಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಯಜ್ಞಸ್ಯಚಸಮಾಪ್ತವಾನ್ ॥೨೭॥ ಫಲಂಬಹುಗುಣಂರಾಮಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಪ್ರಸಾದಜಂ। ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಪಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾಭೂಯಸ್ತೇಪೇಮಹಾತಪಾಃ॥೨೮॥ಪುಷ್ಕರೇಷುನರಶ್ರೇಷ್ಠದಶವರ್ಷಶತಾನಿಚ॥ಬಾಲಕಾಂಡೇ-ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ॥

ಪೂರ್ಣೇವರ್ಷಸಹಸ್ರೇತುವ್ರತಸ್ನಾತಂಮಹಾಮುನಿಂ। ಅಭ್ಯಾಗಚ್ಛನ್ಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇತಪಃಫಲಚಿಕೀರ್ಷವಃ ॥೧॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಸುಮಹಾತೇಜಾಬ್ರಹ್ಮಾಸುರುಚಿರಂವಚಃ। ಋಷಿಸ್ತ್ವಮಸಿಭದ್ರಂತೇಸ್ವಾರ್ಜಿತೈಃಕರ್ಮಭಿಶ್ಶುಭೈಃ ॥೨॥ ತಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾದೇವೇಶಸ್ತ್ರಿದಿವಂಪುನರಭ್ಯಗಾತ್।ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾತೇಜಾಭೂಯಸ್ತೇಪೇಮಹತ್ತಪಃ॥೩॥ತತಃಕಾಲೇನಮಹತಾಮೇನಕಾಪರಮಾಪ್ಸರಾಃ। ಪುಷ್ಕರೇಷುನರಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ನಾತುಂಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥೪॥ ತಾಂದದರ್ಶಮಹಾತೇಜಾಮೇನಕಾಂಕುಶಿಕಾತ್ಮಜಃ। ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಾಂತತ್ರವಿದ್ಯುತಂಜಲದೇಯಥಾ॥೫॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾಕಂದರ್ಪವಶಗೋಮುನಿಸ್ತಾಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ಅಪ್ಸರಃಸ್ವಾಗತಂತೇಸ್ತುವಸಚೇಹಮಮಾಶ್ರಮೇ ॥೬॥ ಅನುಗೃಹ್ಣೀಷ್ವಭದ್ರಂತೇಮದನೇನಸುಮೋಹಿತಂ । ಇತ್ಯುಕ್ತಾಸಾವರಾರೋಹಾತತ್ರಾವಾಸಮಥಾಕರೋತ್ ॥೭॥ ತಪಸೋಹಿಮಹಾವಿಘ್ನೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಮುಪಾಗತಃ।ತಸ್ಯಾಂವಸಂತ್ಯಾಂವರ್ಷಾಣಿಪಂಚಪಂಚಚರಾಘವ॥೮॥ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಶ್ರಮೇಸೌಮ್ಯಸುಖೇನವ್ಯತಿಚಕ್ರಮುಃ। ಅಥಕಾಲೇಗತೇತಸ್ಮಿನ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ ॥೯॥ಸವ್ರೀಳಇವಸಂವೃತ್ತಶ್ಚಿಂತಾಶೋಕಪರಾಯಣಃ। ಬುದ್ಧಿರ್ಮುನೇಸ್ಸಮುತ್ಪನ್ನಾಸಾಮರ್ಷಾರಘುನಂದನ ॥೧೦॥ ಸರ್ವಂಸುರಾಣಾಂಕರ್ಮೈತತ್ತಪೋಪಹರಣಂಮಹತ್। ಅಹೋರಾತ್ರಾಪದೇಶೇನಗತಾಸ್ಸಂವತ್ಸರಾದಶ॥೧೧॥ ಕಾಮಮೋಹಾಭಿಭೂತಸ್ಯವಿಘ್ನೋಯಂಪ್ರತ್ಯುಪಸ್ಥಿತಃ।ವಿನಿಶ್ಶ್ವಸನ್ಮುನಿವರಃಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪೇನದುಃಖಿತಃ॥೧೨॥ ಭೀತಾಮಪ್ಸರಸಂದೃಷ್ಟ್ವಾವೇಪಂತೀಂಪ್ರಾಂಜಲಿಂಸ್ಥಿತಾಂ। ಮೇನಕಾಂಮಧುರೈರ್ವಾಕ್ಯೈರ್ವಿಸೃಜ್ಯಕುಶಿಕಾತ್ಮಜಃ ॥೧೩॥ ಉತ್ತರಂಪರ್ವತಂರಾಮವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಜಗಾಮಹ।ಸಕೃತ್ವಾನೈಷ್ಠಿಕೀಂಬುದ್ಧಿಂಜೇತುಕಾಮೋಮಹಾಯಶಾಃ ॥ ೧೪ ॥ ಕೌಶಿಕೀತೀರಮಾಸಾದ್ಯತಪಸ್ತೇಪೇದುರಾಸದಂ । ತಸ್ಯವರ್ಷಸಹಸ್ರಂತುಘೋರಂತಪಉಪಾಸತಃ ॥೧೫॥ ಉತ್ತರೇಪರ್ವತೇರಾಮದೇವತಾನಾಮಭೂದ್ಭಯಂ। ಆಮಂತ್ರಯನ್ಸಮಾಗಮ್ಯಸರ್ವೇಸರ್ಷಿಗಣಾಸ್ಸುರಾಃ॥ ಮಹರ್ಷಿಶಬ್ದಂಲಭತಾಂಸಾಧ್ವಯಂಕುಶಿಕಾತ್ಮಜಃ । ದೇವತಾನಾಂವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ ॥೧೬॥ ಅಬ್ರವೀನ್ಮಧುರಂವಾಕ್ಯಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂತಪೋಧನಂ । ಮಹರ್ಷೇಸ್ವಾಗತಂವತ್ಸತಪಸೋಗ್ರೇಣತೋಷಿತಃ ॥೧೭॥ ಮಹತ್ತ್ವಮೃಷಿಮುಖ್ಯತ್ವಂದದಾಮಿತವಕೌಶಿಕ। ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರಸ್ಯಹ ॥೧೮॥ ನಹೃಷ್ಟೋ ನಚ ತುಷ್ಟೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತಪೋಧನಃ। ಪ್ರಾಂಜಲಿಃಪ್ರಣತೋಭೂತ್ವಾಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಮ್॥೧೯॥ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತತೋವಾಕ್ಯಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ।ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಶಬ್ದಮತುಲಂಸ್ವಾರ್ಜಿತೈಃಕರ್ಮಭಿಶ್ಶುಭೈಃ॥೨೦॥ ಯದಿಮೇಭಗವಾನಾಹತತೋಹಂವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ।ತಮುವಾಚತತೋಬ್ರಹ್ಮಾನತಾವತ್ತ್ವಂಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ॥೨೧॥ಯತಸ್ವಮುನಿಶಾರ್ದೂಲಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾತ್ರಿದಿವಂಗತಃ।ವಿಪ್ರಸ್ಥಿತೇಷುದೇವೇಷುವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ ॥೨೨॥ ಊರ್ಧ್ವಬಾಹುರ್ನಿರಾಲಂಬೋವಾಯುಭಕ್ಷಸ್ತಪಶ್ಚರನ್ । ಘರ್ಮೇಪಂಚತಪಾಭೂತ್ವಾವರ್ಷಾಸ್ವಾಕಾಶಸಂಶ್ರಯಃ॥೨೩॥ ಶಿಶಿರೇಸಲಿಲೇಶಾಯೀರಾತ್ರ್ಯಹಾನಿತಪೋಧನಃ। ಏವಂವರ್ಷಸಹಸ್ರಂಹಿತಪೋಘೋರಮುಪಾಗಮತ್ ॥೨೪॥ ತಸ್ಮಿನ್ಸಂತಪ್ಯಮಾನೇತುವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇಮಹಾಮುನೌ । ಸಂಭ್ರಮಸ್ಸುಮಹಾನಾಸೀತ್ಸುರಾಣಾಂವಾಸವಸ್ಯಚ ॥೨೫॥ ರಂಭಾಮಪ್ಸರಸಂಶಕ್ರಸ್ಸಹಸರ್ವೈರ್ಮರುದ್ಗಣೈಃ।ಉವಾಚಾತ್ಮಹಿತಂವಾಕ್ಯಮಹಿತಂಕೌಶಿಕಸ್ಯಚ ॥೨೬॥ ರಾಮಾಯಣೇಬಾಲಕಾಂಡೇ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ॥

ಸುರಕಾರ್ಯಮಿದಂರಂಭೇಕರ್ತವ್ಯಂಸುಮಹತ್ತ್ವಯಾ। ಲೋಭನಂಕೌಶಿಕಸ್ಯೇಹಕಾಮಮೋಹಸಮನ್ವಿತಮ್॥೧॥ ತ
ಥೋಕ್ತಾಸಾಪ್ಸರಾರಾಮಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೇಣಧೀಮತಾ। ವ್ರೀಳಿತಾಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚಸುರೇಶ್ವರಮ್ ॥ ೨ ॥ ಅ
ಯಂಸುರಪತೇಘೋರೋವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ। ಘೋರಮುತ್ಸೃಜತೇಕ್ರೋಧಂಮಯಿದೇವನಸಂಶಯಃ ॥೩॥ತತೋ
ಹಿಮೇಭಯಂದೇವಪ್ರಸಾದಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ। ಏವಮುಕ್ತಸ್ತಯಾರಾಮರಂಭಯಾಭೀತಯಾತದಾ ॥೪॥ತಾಮುವಾಚಸ
ಹಸ್ರಾಕ್ಷೋವೇಪಮಾನಾಂಕೃತಾಂಜಲಿಂ। ಮಾಭೈಷೀರಂಭೇಭದ್ರಂತೇಕುರುಷ್ವಮಮಶಾಸನಮ್ ॥೫॥ ಕೋಕಿಲೋಹೃದ
ಯಗ್ರಾಹೀಮಾಧವೇರುಚಿರದ್ರುಮೇ। ಅಹಂಕಂದರ್ಪಸಹಿತಃಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಿತವಪಾರ್ಶ್ವತಃ ॥೬॥ ತ್ವಂಹಿರೂಪಂಬಹುಗು
ಣಂಕೃತ್ವಾಪರಮಭಾಸ್ವರಂ।ತಮೃಷಿಂಕೌಶಿಕಂರಂಭೇಭೇದಯಸ್ವತಪಸ್ವಿನಂ॥ಸಾಶ್ರುತ್ವಾವಚನಂತಸ್ಯಕೃತ್ವಾರೂಪ
ಮನುತ್ತಮಂ। ಲೋಭಯಾಮಾಸಲಲಿತಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ ॥ ೮ ॥ ಕೋಕಿಲಸ್ಯತುಶುಶ್ರಾವವಲ್ಗುವ್ಯಾಹರತ
ಸ್ಸ್ವನಂ। ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಮನಸಾತತಏನಾಮುದೈಕ್ಷತ ॥೯॥ ಅಥತಸ್ಯಚಶಬ್ದೇನಗೀತೇನಾಪ್ರತಿಮೇನಚ। ದರ್ಶನೇನಚ
ರಂಭಾಯಾಮುನಿಸ್ಸಂದೇಹಮಾಗತಃ ॥೧೦॥ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯತತ್ಕರ್ಮವಿಜ್ಞಾಯಮುನಿಪುಂಗವಃ। ರಂಭಾಂಕ್ರೋಧಸಮಾ
ವಿಷ್ಟಶ್ಶಶಾಪಕುಶಿಕಾತ್ಮಜಃ ॥೧೧॥ ಯನ್ಮಾಂಲೋಭಯಸೇರಂಭೇಕಾಮಕ್ರೋಧಜಯೈಷಿಣಂ। ದಶವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿಶೈ
ಲೀಸ್ಥಾಸ್ಯಸಿದುರ್ಭಗೇ ॥೧೨॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸುಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತಃ। ಉದ್ಧರಿಷ್ಯತಿರಂಭೇತ್ವಾಂಮತ್ಕ್ರೋ
ಧಕಲುಷೀಕೃತಾಮ್ ॥೧೩॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ। ಅಶಕ್ನುವನ್ಧಾರಯಿತುಂಕ್ರೋ
ಧಂಸಂತಾಪಮಾಗತಃ ॥೧೪॥ ತಸ್ಯಶಾಪೇನಮಹತಾರಂಭಾಶೈಲೀತದಾಭವತ್। ವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾತುಕಂದರ್ಪೋಮಹರ್ಷೇಸ್ಸ
ಚನಿರ್ಗತಃ ॥೧೫॥ ಕೋಪೇನಸಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಪೋಪಹರಣೇಕೃತೇ। ಇಂದ್ರಿಯೈರಜಿತೈರಾಮನಲೇಭೇಶಾಂತಿಮಾತ್ಮನಃ ॥
ಬಭೂವಾಸ್ಯಮನಶ್ಚಿಂತಾತಪೋಪಹರಣೇಕೃತೇ। ನೈವಕ್ರೋಧಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿನಚವಕ್ಷ್ಯೇಕಥಂಚನ ॥೧೭॥ ಅಥವಾನೋ
ಚ್ಛ್ವಸಿಷ್ಯಾಮಿಸಂವತ್ಸರಶತಾನ್ಯಪಿ। ಅಹಂವಿಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿಹ್ಯಾತ್ಮಾನಂವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ೧೮ ॥ ತಾವದ್ಯಾವದ್ಧಿ
ಮೇಪ್ರಾಪ್ತಂಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂತಪಸಾರ್ಜಿತಂ। ಅನುಚ್ಛ್ವಸನ್ನಭುಂಜಾನಸ್ತಿಷ್ಠೇಯಂಶಾಶ್ವತೀಸ್ಸಮಾಃ ॥೧೯॥ ನಹಿಮೇತ
ಪ್ಯಮಾನಸ್ಯಕ್ಷಯಂಯಾಸ್ಯಂತಿಮೂರ್ತಯಃ। ಏವಂವರ್ಷಸಹಸ್ರಸ್ಯದೀಕ್ಷಾಂಸಮುನಿಪುಂಗವಃ ॥೨೦॥ ಚಕಾರಾಪ್ರತಿ
ಮಾಂಲೋಕೇಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂರಘುನಂದನ ॥ ... ... ॥೨೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥಹೈಮವತೀಂರಾಮದಿಶಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಮಹಾಮುನಿಃ। ಪೂರ್ವಾಂದಿಶಮನುಪ್ರಾಪ್ಯತಪಸ್ತೇಪೇಸುದಾರುಣಮ್॥೧॥
ಮೌನಂವರ್ಷಸಹಸ್ರಸ್ಯಕೃತ್ವಾವ್ರತಮನುತ್ತಮಂ। ಚಕಾರಾಪ್ರತಿಮಂರಾಮತಪಃಪರಮದುಷ್ಕರಮ್ ॥೨॥ ಪೂರ್ಣೇ
ವರ್ಷಸಹಸ್ರೇತುಕಾಷ್ಠಭೂತಂಮಹಾಮುನಿಂ। ವಿಘ್ನೈರ್ಬಹುಭಿರಾಧೂತಂಕ್ರೋಧೋನಾಂತರಮಾವಿಶತ್ ॥೩॥ ಸಕೃ
ತ್ವಾನಿಶ್ಚಯಂರಾಮತಪಆತಿಷ್ಠದವ್ಯಯಂ। ತಸ್ಯವರ್ಷಸಹಸ್ರಸ್ಯವ್ರತೇಪೂರ್ಣೇಮಹಾವ್ರತಃ ॥೪॥ ಭೋಕ್ತುಮಾರಬ್ಧ
ವಾನನ್ನಂತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇರಘೂತ್ತಮ। ಇಂದ್ರೋದ್ವಿಜಾತಿರ್ಭೂತ್ವಾತಂಸಿದ್ಧಮನ್ನಮಯಾಚತ ॥ ೫ ॥ ತಸ್ಮೈದತ್ವಾತ
ದಾಸಿದ್ಧಂಸರ್ವಂವಿಪ್ರಾಯನಿಶ್ಚಿತಃ। ನಿಶ್ಶೇಷಿತೇನ್ನೇಭಗವಾನಭುಕ್ತ್ವೈವಮಹಾತಪಾಃ ॥ ೬ ॥ ನಕಿಂಚಿದವದದ್ವಿಪ್ರಂ
ಮೌನವ್ರತಮುಪಸ್ಥಿತಃ।ತಥೈವಾಸೀತ್ಪುನರ್ಮೌನಮನುಚ್ಛ್ವಾಸಂಚಕಾರಹ ॥೭॥ ಅಥವರ್ಷಸಹಸ್ರಂವೈನೋಚ್ಛ್ವ
ಸನ್ಮುನಿಪುಂಗವಃ। ತಸ್ಯಾನುಚ್ಛ್ವಸಮಾನಸ್ಯಮೂರ್ಧ್ನಿಧೂಮೋವ್ಯಜಾಯತ ॥೮॥ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂಯೇನಸಂಭ್ರಾಂ
ತಮಾದೀಪಿತಮಿವಾಭವತ್। ತತೋದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಃಪನ್ನಗಾಸುರರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥೯॥ ಮೋಹಿತಾಸ್ತೇಜಸಾತಸ್ಯತಪಸಾ
ಮಂದರಶ್ಮಯಃ। ಕಶ್ಮಲೋಪಹತಾಸ್ಸರ್ವೇಪಿತಾಮಹಮಥಾಬ್ರುವನ್ ॥೧೦॥ ಬಹುಭಿಃಕಾರಣೈರ್ದೇವವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮ
ಹಾಮುನಿಃ। ಲೋಭಿತಃಕ್ರೋಧಿತಶ್ಚೈವತಪಸಾಭಿವಿವರ್ಧತೇ ॥ ೧೧ ॥ ನಹ್ಯಸ್ಯವೃಜಿನಂಕಿಂಚಿದ್ದೃಶ್ಯತೇಸೂಕ್ಷ್ಮಮ
ಪ್ಯಥ। ನದೀಯತೇಯದಿತ್ವಸ್ಯಮನಸಾಯದಭೀಪ್ಸಿತಮ್ ॥೧೨॥ ವಿನಾಶಯತಿತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂತಪಸಾಸಚರಾಚರಂ।ವ್ಯಾ
ಕುಲಾಶ್ಚದಿಶಸ್ಸರ್ವಾನಚಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶತೇ ॥೧೩॥ ಸಾಗರಾಃಕ್ಷುಭಿತಾಸ್ಸರ್ವೇವಿಶೀರ್ಯಂತೇಚಪರ್ವತಾಃ।ಪ್ರಕಂಪತೇಚಪೃಥಿ
ವೀವಾಯುರ್ವಾತಿಭೃಶಾಕುಲಃ ॥೧೪॥ ಬ್ರಹ್ಮನ್ನಪ್ರತಿಜಾನೀಮೋನಾಸ್ತಿಕೋಜಾಯತೇಜನಃ। ಸಂಮೂಢಮಿವತ್ರೈಲೋ
ಕ್ಯಂಸಂಪ್ರಕ್ಷುಭಿತಮಾನಸಮ್ ॥ ೧೫ ॥ ಭಾಸ್ಕರೋನಿಷ್ಪ್ರಭಶ್ಚೈವಮಹರ್ಷೇಸ್ತಸ್ಯತೇಜಸಾ। ಬುದ್ಧಿಂನಕುರುತೇಯಾವ
ನ್ನಾಶೇದೇವಮಹಾಮುನಿಃ॥೧೬॥ ತಾವತ್ಪ್ರಸಾದ್ಯೋಭಗವಾನಗ್ನಿರೂಪೋಮಹಾದ್ಯುತಿಃ।ಕಾಲಾಗ್ನಿನಾಯಥಾಪೂರ್ವಂತ್ರೈ
ಲೋಕ್ಯಂದಹ್ಯತೇಖಿಲಮ್॥ದೇವರಾಜ್ಯಂಚಿಕೀರ್ಷೇತದೀಯತಾಮಸ್ಯಯನ್ಮತಂ। ತತಸ್ಸುರಗಣಾಸ್ಸರ್ವೇಪಿತಾಮಹಪುರೋಗ
ಮಾಃ॥೧೮॥ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾತ್ಮಾನಂಮಧುರಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರುವನ್।ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇಸ್ವಾಗತಂತೇಸ್ತುತಪಸಾಸ್ಮಸುತೋಷಿ

ತಾಃ॥ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂತಪಸೊಗ್ರೆಣಪ್ರಾಪ್ತವಾನಸಿಕೌಶಿಕ। ದೀರ್ಘಮಾಯುಶ್ಚತೆಬ್ರಹ್ಮನ್ದದಾಮಿಸಮರುದ್ಗಣಃ॥೨೦
ಸ್ವಸ್ತಿಪ್ರಾಪ್ನುಹಿಭದ್ರಂತೆಗಚ್ಛಸೌಮ್ಯಯಥಾಸುಖಂ । ಪಿತಾಮಹವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವೆಷಾಂಚದಿವೌಕಸಾಮ್ ॥೨೧
ಕೃತ್ವಾಪ್ರಣಾಮಂಮುದಿತೊವ್ಯಾಜಹಾರಮಹಾಮುನಿಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂಯದಿಮೆಪ್ರಾಪ್ತಂದೀರ್ಘಮಾಯುಸ್ತಥೈವ
ಚ ॥೨೨॥ ಓಂಕಾರಶ್ಚವಷಟ್ಕಾರೊವೆದಾಶ್ಚವರಯಂತುಮಾಂ । ಕ್ಷತ್ರವೆದವಿದಾಂಶ್ರೆಷ್ಠೊಬ್ರಹ್ಮವೆದವಿದಾಮಪಿ॥೨೩।
ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರೊವಸಿಷ್ಠೊಮಾಮೆವಂವದತುದೆವತಾಃ । ಯದ್ಯಯಂಪರಮಃಕಾಮಃಕೃತೊಯಾಂತುಸುರರ್ಷಭಾಃ॥೨೪।
ತತಃಪ್ರಸಾದಿತೊದೆವೈರ್ವಸಿಷ್ಠೊಜಪತಾಂವರಃ । ಸಖ್ಯಂಚಕಾರಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿರೆವಮಸ್ತ್ವಿತಿಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥೨೫ ॥ ಬ್ರಹ್ಮ
ರ್ಷಿಸ್ತ್ವಂನಸಂದೆಹಸ್ಸರ್ವಂಸಂಪತ್ಸ್ಯತೆತವ । ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾದೆವತಾಶ್ಚಾಪಿಸರ್ವಾಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಗತಮ್ ॥೨೬॥ ವಿಶ್ವಾಮಿ
ತ್ರೊಪಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾಲಬ್ಧ್ವಾಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಮುತ್ತಮಂ । ಪೂಜಯಾಮಾಸಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಂವಸಿಷ್ಠಂಜಪತಾಂವರಮ್ ॥೨೭॥
ಕೃತಕಾಮೊಮಹೀಂಸರ್ವಾಂಚಚಾರತಪಸಿಸ್ಥಿತಃ । ಏವಂತ್ವನೆನಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂಪ್ರಾಪ್ತಂರಾಮಮಹಾತ್ಮನಾ ॥ ೨೮ ॥
ಏಷರಾಮಮುನಿಶ್ರೆಷ್ಠಏಷವಿಗ್ರಹವಾಂಸ್ತಪಃ । ಏಷಧರ್ಮಪರೊನಿತ್ಯಂವೀರ್ಯಸ್ಯೈಷಪರಾಯಣಮ್ ॥ ೨೯ ॥ ಏವ
ಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೆಜಾವಿರರಾಮದ್ವಿಜೊತ್ತಮಃ । ಶತಾನಂದವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಸನ್ನಿಧೌ ॥೩೦॥ ಜನಕಃ
ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಮುವಾಚಕುಶಿಕಾತ್ಮಜಂ । ಧನ್ಯೊಸ್ಮ್ಯನುಗೃಹೀತೊಸ್ಮಿಯಸ್ಯಮೆಮುನಿಪುಂಗವ ॥ ೩೧ ॥ ಯ
ಜ್ಞಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸಹಿತಃಪ್ರಾಪ್ತವಾನಸಿಧಾರ್ಮಿಕ । ಪಾವಿತೊಹಂತ್ವಯಾಬ್ರಹ್ಮನ್ದರ್ಶನೆನಮಹಾಮುನೆ ॥೩೨॥ ವಿಶ್ವಾ
ಮಿತ್ರಮಹಾಭಾಗಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೀಣಾಂವರೊತ್ತಮ । ಗುಣಾಬಹುವಿಧಾಃಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ತವಸಂದರ್ಶನಾನ್ಮಯಾ ॥ ೩೩ ॥ ವಿ
ಸ್ತರೆಣಚತೆಬ್ರಹ್ಮನ್ಕೀರ್ತ್ಯಮಾನಂಮಹತ್ತಪಃ । ಶ್ರುತಂಮಯಾಮಹಾತೆಜೊರಾಮೆಣಚಮಹಾತ್ಮನಾ ॥ ೩೪ ॥ ಸ
ದಸ್ಯೈಃಪ್ರಾಪ್ಯಚಸದಃಶ್ರುತಾಸ್ತೆಬಹವೊಗುಣಾಃ । ಅಪ್ರಮೆಯಂತಪಸ್ತುಭ್ಯಮಪ್ರಮೆಯಂಚತೆಬಲಮ್ ॥೩೫ ॥ ಅ
ಪ್ರಮೆಯಾಗುಣಾಶ್ಚೈವನಿತ್ಯಂತೆಕುಶಿಕಾತ್ಮಜ । ಪಿತಾಮಹಸ್ಯಚಯಥಾಯಥಾಚೈವಹ್ಯುಮಾಪತೆಃ ॥೩೬॥ ತೃಪ್ತಿ
ರಾಶ್ಚರ್ಯಭೂತಾನಾಂಕಥಾನಾಂನಾಸ್ತಿಮೆವಿಭೊ । ಕರ್ಮಕಾಲೊಮುನಿಶ್ರೆಷ್ಠಲಂಬತೆರವಿಮಂಡಲಮ್ ॥೩೭॥ ಶ್ವಃಪ್ರ
ಭಾತೆಮಹಾತೆಜೊದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿಮಾಂಪುನಃ । ಸ್ವಾಗತಂತಪತಾಂಶ್ರೆಷ್ಠಮಾಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥೩೮॥ ಏವಮು-
ಕ್ತೊಮುನಿವರಃಪ್ರಶಸ್ಯಪುರುಷರ್ಷಭಂ । ವಿಸಸರ್ಜಾಶುಜನಕಂಪ್ರೀತಂಪ್ರೀತಮನಾಸ್ತದಾ ॥೩೯॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ
ಮುನಿಶ್ರೆಷ್ಠಂವೈದೆಹೊಮಿಥಿಲಾಧಿಪಃ। ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಚಕಾರಾಶುಸೊಪಾಧ್ಯಾಯಸ್ಸಬಾಂಧವಃ ॥೪೦॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೊಪಿ
ಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸಹರಾಮಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ। ಸ್ವವಾಟಮಭಿಚಕ್ರಾಮಪೂಜ್ಯಮಾನೊಮಹರ್ಷಿಭಿಃ ॥ ... ॥೪೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೆ ಬಾಲಕಾಂಡೆ—ಪಂಚಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಪ್ರಭಾತೆವಿಮಲೆಕೃತಕರ್ಮಾನರಾಧಿಪಃ। ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾತ್ಮಾನಮಾಜುಹಾವಸರಾಘವಮ್ ॥೧॥ ತಮ
ರ್ಚಯಿತ್ವಾಧರ್ಮಾತ್ಮಾಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೆನಕರ್ಮಣಾ ।ರಾಘವೌಚಮಹಾತ್ಮಾನೌತದಾವಾಕ್ಯಮುವಾಚಹ॥೨॥ಭಗವನ್
ಸ್ವಾಗತಂತೆಸ್ತುಕಿಂಕರೊಮಿತವಾನಘ । ಭವಾನಾಜ್ಞಾಪಯತುಮಾಮಾಜ್ಞಾಪ್ಯೊಭವತಾಹ್ಯಹಮ್ ॥೩॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸಧ
ರ್ಮಾತ್ಮಾಜನಕೆನಮಹಾತ್ಮನಾ। ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮುನಿರ್ವೀರಂವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ ॥೪॥ ಪುತ್ರೌದಶರಥಸ್ಯೆಮೌ
ಕ್ಷತ್ರಿಯೌಲೊಕವಿಶ್ರುತೌ । ದ್ರಷ್ಟುಕಾಮೌಧನುಶ್ಶ್ರೆಷ್ಠಂಯದೆತತ್ತ್ವಯಿತಿಷ್ಠತಿ ॥ ೫ ॥ ಏತದ್ದರ್ಶಯಭದ್ರಂತೆಕೃ
ತಕಾಮೌನೃಪಾತ್ಮಜೌ । ದರ್ಶನಾದಸ್ಯಧನುಷೊಯಥೆಷ್ಟಂಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯತಃ ॥೬॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಜನಕಃಪ್ರತ್ಯುವಾ
ಚಮಹಾಮುನಿಂ।ಶ್ರೂಯತಾಮಸ್ಯಧನುಷೊಯದರ್ಥಮಿಹತಿಷ್ಠತಿ ॥೭॥ ದೆವರಾತಇತಿಖ್ಯಾತೊನಿಮೆಷ್ಷಷ್ಠೊಮಹೀ
ಪತಿಃ। ನ್ಯಾಸೊಯಂತಸ್ಯಭಗವನ್ಹಸ್ತೆದತ್ತೊಮಹಾತ್ಮನಾ॥೮॥ದಕ್ಷಯಜ್ಞವಧೆಪೂರ್ವಂಧನುರಾಯಮ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್।
ರುದ್ರಸ್ತುತ್ರಿದಶಾನ್ರೊಷಾತ್ಸಲೀಲಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೯॥ ಯಸ್ಮಾದ್ಭಾಗಾರ್ಥಿನೊಭಾಗಾನ್ನಾಕಲ್ಪಯತಮೆಸುರಾಃ।
ವರಾಂಗಾಣಿಮಹಾರ್ಹಾಣಿಧನುಷಾಶಾತಯಾಮಿವಃ ॥೧೦॥ ತತೊವಿಮನಸಸ್ಸರ್ವೆದೆವಾವೈಮುನಿಪುಂಗವ । ಪ್ರಸಾದ
ಯಂತಿದೆವೆಶಂತೆಷಾಂಪ್ರೀತೊಭವದ್ಭವಃ॥೧೧॥ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತಸ್ಸಸರ್ವೆಷಾಂದದೌತೆಷಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಂ।ತದೆತದ್ದೆ
ವದೆವಸ್ಯಧನೂರತ್ನಂಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೧೨॥ ನ್ಯಾಸಭೂತಂತದಾನ್ಯಸ್ತಮಸ್ಮಾಕಂಪೂರ್ವಕೆವಿಭೊ । ಅಥಮೆಕೃಷತಃ
ಕ್ಷೆತ್ರಂಲಾಂಗಲಾದುತ್ಥಿತಾಮಯಾ ॥ ೧೩ ॥ ಕ್ಷೆತ್ರಂಶೊಧಯತಾಲಬ್ಧಾನಾಮ್ನಾಸೀತೆತಿವಿಶ್ರುತಾ । ಭೂತಲಾದುತ್ಥಿ
ತಾಸಾತುವ್ಯವರ್ಧತಮಮಾತ್ಮಜಾ ॥೧೪॥ ವೀರ್ಯಶುಲ್ಕೆತಿಮೆಕನ್ಯಾಸ್ಥಾಪಿತೆಯಮಯೊನಿಜಾ । ಭೂತಲಾದುತ್ಥಿತಾಂ
ತಾಂತುವರ್ಧಮಾನಾಂಮಮಾತ್ಮಜಾಂ॥೧೫॥ ವರಯಾಮಾಸುರಾಗಮ್ಯರಾಜಾನೊಮುನಿಪುಂಗವ ।ತೆಷಾಂವರಯತಾಂ
ಕನ್ಯಾಂಸರ್ವೆಷಾಂಪೃಥಿವೀಕ್ಷಿತಾಮ್ ॥೧೬॥ ವೀರ್ಯಶುಲ್ಕೆತಿಭಗವನ್ನದದಾಮಿಸುತಾಮಹಂ । ತತಸ್ಸರ್ವೆನೃಪತಯಸ್ಸಮೆ

ತ್ಯೇಮುನಿಪುಂಗವ ॥೧೭॥ ಮಿಥಿಲಾಮಭ್ಯುಪಾಗಮ್ಯವೀರ್ಯಜಿಜ್ಞಾಸವಸ್ತದಾ । ತೇಷಾಂಜಿಜ್ಞಾಸಮಾನಾನಾಂವೀರ್ಯಂಧನುರುಪಾಹೃತಮ್ ॥೧೮॥ ನಶೇಕುರ್ಗ್ರಹಣೇತಸ್ಯಧನುಷಸ್ತೋಲನೇಪಿವಾ ।ತೇಷಾಂವೀರ್ಯವತಾಂವೀರ್ಯಮಲ್ಪಂಜ್ಞಾತ್ವಾಮಹಾಮುನೇ ॥೧೯॥ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಾನೃಪತಯಸ್ತನ್ನಿಬೋಧತಪೋಧನ ।ತತಃಪರಮಕೋಪೇನರಾಜಾನೋಮುನಿಪುಂಗವ॥೨೦॥ ನ್ಯರುಂಧನ್ಮಿಥಿಲಾಂಸರ್ವೇವೀರ್ಯಸಂದೇಹಮಾಗತಾಃ ।ಆತ್ಮಾನಮವಧೂತಂತೇವಿಜ್ಞಾಯನೃಪಪುಂಗವಾಃ॥೨೧॥ರೋಷೇಣಮಹತಾವಿಷ್ಟಾಪೀಡಯನ್ಮಿಥಿಲಾಂಪುರೀಂ। ತತಸ್ಸಂವತ್ಸರೇಪೂರ್ಣೇಕ್ಷಯಂಯಾತಾನಿಸರ್ವಶಃ॥೨೨॥ ಸಾಧನಾನಿಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠತತೋಹಂಭೃಶದುಃಖಿತಃ।ತತೋದೇವಗಣಾನ್ಸರ್ವಾನ್ತಪಸಾಹಂಪ್ರಸಾದಯಮ್ ॥ ದದುಶ್ಚಪರಮಪ್ರೀತಾಶ್ಚತುರಂಗಬಲಂಸುರಾಃ।ತತೋಭಗ್ನಾನೃಪತಯೋಹನ್ಯಮಾನಾದಿಶೋಯಯುಃ॥೨೪॥ಅವೀರ್ಯಾವೀರ್ಯಸಂದಿಗ್ಧಾಸ್ಸಾಮಾತ್ಯಾಃಪಾಪಕರ್ಮಿಣಃ । ತದೇತನ್ಮುನಿಶಾರ್ದೂಲಧನುಃಪರಮಭಾಸ್ವರಮ್॥೨೫॥ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋಶ್ಚಾಪಿದರ್ಶಯಿಷ್ಯಾಮಿಸುವ್ರತ।ಯದ್ಯಸ್ಯಧನುಷೋರಾಮಃಕುರ್ಯಾದಾರೋಪಣಂಮುನೇ ॥೨೬॥ಸುತಾಮಯೋನಿಜಾಂಸೀತಾಂದದ್ಯಾಂದಾಶರಥೇರಹಮ್॥೨೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಜನಕಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ।ಧನುರ್ದರ್ಶಯರಾಮಾಯಇತಿಹೋವಾಚಪಾರ್ಥಿವಂ ॥ ತತಸ್ಸರಾಜಾಜನಕಸ್ಸಾಮಂತಾನ್ವ್ಯಾದಿದೇಶಹ । ಧನುರಾನೀಯತಾಂದಿವ್ಯಂಗಂಧಮಾಲ್ಯವಿಭೂಷಿತಮ್॥೨॥ಜನಕೇನಸಮಾದಿಷ್ಟಾಸ್ಸಚಿವಾಃಪ್ರಾವಿಶನ್ಪುರೀಂ। ತದ್ಧನುಃಪುರತಃಕೃತ್ವಾನಿರ್ಜಗ್ಮುಃಪಾರ್ಥಿವಾಜ್ಞಯಾ॥೩॥ನೃಣಾಂಶತಾನಿಪಂಚಾಶದ್ವ್ಯಾಯತಾನಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಂ। ಮಂಜೂಷಾಮಷ್ಟಚಕ್ರಾಂತಾಂಸಮೂಹುಸ್ತೇಕಥಂಚನ ॥೪॥ತಾಮಾದಾಯತುಮಂಜೂಷಾಮಾಯಸೀಂಯತ್ರತದ್ಧನುಃ । ಸುರೋಪಮಂತೇಜನಕಮೂಚುರ್ನೃಪತಿಮಂತ್ರಿಣಃ ॥೫ ॥ ಇದಂಧನುರ್ವರಂರಾಜನ್ಪೂಜಿತಂಸರ್ವರಾಜಭಿಃ।ಮಿಥಿಲಾಧಿಪರಾಜೇಂದ್ರದರ್ಶನೀಯಂಯದೀಚ್ಛಸಿ॥೬॥ತೇಷಾಂನೃಪೋವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಕೃತಾಂಜಲಿರಭಾಷತ।ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಮಹಾತ್ಮಾನಂತೌಚೋಭೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೭॥ ಇದಂಧನುರ್ವರಂಬ್ರಹ್ಮನ್ಜನಕೈರಭಿಪೂಜಿತಂ।ರಾಜಭಿಶ್ಚಮಹಾವೀರ್ಯೈರಶಕ್ತೈಃಪೂರಿತುಂಪುರಾ ॥೮॥ ನೈತತ್ಸುರಗಣಾಸ್ಸರ್ವೇಸಾಸುರಾನಚರಾಕ್ಷಸಾಃ।ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಪ್ರವರಾಸ್ಸಕಿನ್ನರಮಹೋರಗಾಃ॥೯॥ ಕ್ವಗತಿರ್ಮಾನುಷಾಣಾಂಚಧನುಷೋಸ್ಯಪ್ರಪೂರಣೇ।ಆರೋಪಣೇಸಮಾಯೋಗೇವೇಪನೇತೋಲನೇಪಿವಾ॥ತದೇತದ್ಧನುಷಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಮಾನೀತಂಮುನಿಪುಂಗವ।ದರ್ಶಯೈತನ್ಮಹಾಭಾಗಹ್ಯನಯೋರಾಜಪುತ್ರಯೋಃ॥ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾಶ್ರುತ್ವಾಜನಕಭಾಷಿತಂ।ವತ್ಸರಾಮಧನುಃಪಶ್ಯಇತಿರಾಘವಮಬ್ರವೀತ್॥ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇರ್ವಚನಾದ್ರಾಮೋಯತ್ರತಿಷ್ಠತಿತದ್ಧನುಃ। ಮಂಜೂಷಾಂತಾಂಮಪಾವೃತ್ಯದೃಷ್ಟ್ವಾಧನುರಥಾಬ್ರವೀತ್ ॥ ಇದಂಧನುರ್ವರಂಬ್ರಹ್ಮನ್ಸಂಸ್ಪೃಶಾಮೀಹಪಾಣಿನಾ।ಯತ್ನವಾಂಶ್ಚಭವಿಷ್ಯಾಮಿತೋಲನೇಪೂರಣೇಪಿವಾ॥ಬಾಢಮಿತ್ಯೇವತಂರಾಜಾಮುನಿಶ್ಚಸಮಭಾಷತ।ಲೀಲಯಾಸಧನುರ್ಮಧ್ಯೇಜಗ್ರಾಹವಚನಾನ್ಮುನೇಃ॥ಪಶ್ಯತಾಂನೃಸಹಸ್ರಾಣಾಂಬಹೂನಾಂರಘುನಂದನಃ।ಆರೋಪಯಿತ್ವಾಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸಲೀಲಮಿವತದ್ಧನುಃ॥೧೬॥ಆರೋಪಯಿತ್ವಾಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪೂರಯಾಮಾಸತದ್ಧನುಃ।ತದ್ಬಭಂಜಧನುರ್ಮಧ್ಯೇನರಶ್ರೇಷ್ಠೋಮಹಾಯಶಾಃ ॥ ತಸ್ಯಶಬ್ದೋಮಹಾನಾಸೀನ್ನಿರ್ಘಾತಸಮನಿಸ್ವನಃ । ಭೂಮಿಕಂಪಶ್ಚಸುಮಹಾನ್ಪರ್ವತಸ್ಯೇವದೀರ್ಯತಃ ॥೧೮॥ ನಿಪೇತುಶ್ಚನರಾಸ್ಸರ್ವೇತೇನಶಬ್ದೇನಮೋಹಿತಾಃ । ವರ್ಜಯಿತ್ವಾಮುನಿವರಂರಾಜಾನಂತೌಚರಾಘವೌ ॥೧೯॥ ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಸ್ತೇಜನೇತಸ್ಮಿನ್ರಾಜಾವಿಗತಸಾಧ್ವಸಃ। ಉವಾಚಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯಜ್ಞೋಮುನಿಪುಂಗವಮ್ ॥೨೦॥ ಭಗವನ್ದೃಷ್ಟವೀರ್ಯೋಮೇರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ಅತ್ಯದ್ಭುತಮಚಿಂತ್ಯಂಚನತರ್ಕಿತಮಿದಂಮಯಾ ॥೨೧॥ ಜನಕಾನಾಂಕುಲೇಕೀರ್ತಿಮಾಹರಿಷ್ಯತಿಮೇಸುತಾ । ಸೀತಾಭರ್ತಾರಮಾಸಾದ್ಯರಾಮಂದಶರಥಾತ್ಮಜಮ್ ॥೨೨ ॥ ಮಮಸತ್ಯಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾಚವೀರ್ಯಶುಲ್ಕೇತಿಕೌಶಿಕ । ಸೀತಾಪ್ರಾಣೈರ್ಬಹುಮತಾದೇಯಾರಾಮಾಯಮೇಸುತಾ ॥೨೩॥ ಭವತೋನುಮತೇಬ್ರಹ್ಮನ್ಶೀಘ್ರಂಗಚ್ಛಂತುಮಂತ್ರಿಣಃ । ಮಮಕೌಶಿಕಭದ್ರಂತೇಅಯೋಧ್ಯಾಂತ್ವರಿತಾರಥೈಃ ॥ ೨೪ ॥ ರಾಜಾನಂಪ್ರಶ್ರಿತೈರ್ವಾಕ್ಯೈರಾನಯಂತುಪುರಂಮಮ । ಪ್ರದಾನಂವೀರ್ಯಶುಲ್ಕಾಯಾಃಕಥಯಂತುಚಸರ್ವಶಃ ॥೨೫॥ ಮುನಿಗುಪ್ತೌಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌಕಥಯಂತುನೃಪಾಯವೈ । ಪ್ರೀಯಮಾಣಂತುರಾಜಾನಮಾನಯಂತುಸುಶೀಘ್ರಗಾಃ ॥೨೬॥ ಕೌಶಿಕಶ್ಚತಥೇತ್ಯಾಹರಾಜಾಚಾಭಾಷ್ಯಮಂತ್ರಿಣಃ । ಅಯೋಧ್ಯಾಂಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾಕೃತಶಾಸನಾನ್ ॥೨೭॥ ಯಥಾವೃತ್ತಂಸಮಾಖ್ಯಾತುಮಾನೇತುಂನೃಪತಿಂತದಾ ॥ ... ... ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಜನಕೇನಸಮಾದಿಷ್ಟಾದೂತಾಸ್ತೇಕ್ಲಾಂತವಾಹನಾಃ। ತ್ರಿರಾತ್ರಮುಷಿತಾಮಾರ್ಗೇತೇಯೋಧ್ಯಾಂಪ್ರಾವಿಶನ್ಪುರೀಮ್॥ ರಾಜ್ಞೋಭವನಮಾಸಾದ್ಯದ್ವಾರಸ್ಥಾನಿದಮಬ್ರುವನ್। ಶೀಘ್ರಂನಿವೇದ್ಯತಾಂರಾಜ್ಞೇದೂತಾನ್ನೋಜನಕಸ್ಯಚ॥೨॥ ಇತ್ಯ

ಕ್ತಾದ್ವಾರಪಾಲಾಸ್ತೇರಾಘವಾಯನ್ಯವೇದಯನ್ |ತೇರಾಜವಚನಾದ್ದೂತಾರಾಜವೇಶ್ಮಪ್ರವೇಶಿತಾಃ ॥೩॥ ದದೃಶುರ್ದೇವಸಂ
ಕಾಶಂವೃದ್ಧಂದಶರಥಂನೃಪಂ | ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟಾಸ್ಸರ್ವೇದೂತಾವಿಗತಸಾಧ್ವಸಾಃ ॥೪॥ ರಾಜಾನಂಪ್ರಯತಾವಾಕ್ಯಮ
ಬ್ರುವನ್ಮಧುರಾಕ್ಷರಂ| ಮೈಥಿಲೋಜನಕೋರಾಜಾಸಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಪುರಸ್ಕೃತಮ್ ॥೫॥ ಕುಶಲಂಚಾವ್ಯಯಂಚೈವಸೋ
ಪಾಧ್ಯಾಯಪುರೋಹಿತಂ | ಮುಹುರ್ಮುಹುರ್ಮಧುರಯಾಸ್ನೇಹಸಂಯುಕ್ತಯಾಗಿರಾ ॥ ೬ ॥ ಜನಕಸ್ತ್ವಾಂಮಹಾರಾಜ
ಪೃಚ್ಛತೇಸಪುರಸ್ಸರಂ | ಪೃಷ್ಟ್ವಾಕುಶಲಮವ್ಯಗ್ರಂವೈದೇಹೋಮಿಥಿಲಾಧಿಪಃ ॥೭॥ ಕೌಶಿಕಾನುಮತೇವಾಕ್ಯಂಭವಂತ
ಮಿದಮಬ್ರವೀತ್|ಪೂರ್ವಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಿದಿತಾವೀರ್ಯಶುಲ್ಕಾಮಮಾತ್ಮಜಾ ॥೮॥ ರಾಜಾನಶ್ಚಕೃತಾಮರ್ಷಾನಿರ್ವೀರ್ಯಾವಿಮು
ಖೀಕೃತಾಃ | ಸೇಯಂಮಮಸುತಾರಾಜನ್ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಪುರಸ್ಸರೈಃ ॥೯॥ ಯದೃಚ್ಛಯಾಗತೈರ್ವೀರೈರ್ನಿರ್ಜಿತಾತವಪುತ್ರ
ಕೈಃ | ತಚ್ಚರಾಜನ್ಧನುರ್ದಿವ್ಯಂಮಧ್ಯೇಭಗ್ನಂಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೧೦॥ ರಾಮೇಣಹಿಮಹಾರಾಜಮಹತ್ಯಾಂಜನಸಂಸದಿ|ಅ
ಸ್ಮೈದೇಯಾಮಯಾಸೀತಾವೀರ್ಯಶುಲ್ಕಾಮಹಾಮುನೇ ॥೧೧॥ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತದನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ | ಸೋ
ಪಾಧ್ಯಾಯೋಮಹಾರಾಜಃಪುರೋಹಿತಪುರಸ್ಸರಃ ॥೧೨॥ ಶೀಘ್ರಮಾಗಚ್ಛಭದ್ರಂತೇದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿರಾಘವೌ | ಪ್ರೀ
ತಿಂಚಮಮರಾಜೇಂದ್ರನಿರ್ವರ್ತಯಿತುಮರ್ಹಸಿ॥೧೩॥ಪುತ್ರಯೋರುಭಯೋರೇವಪ್ರೀತಿಂತ್ವಮಪಿಲಪ್ಸ್ಯಸೇ|ಏವಂವಿದೇಹಾ
ಧಿಪತಿರ್ಮಧುರಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೪॥ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಶ್ಶತಾನಂದಮತೇಸ್ಥಿತಃ | ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾವಿರತಾದೂ
ತಾರಾಜಗೌರವಶಂಕಿತಾಃ ॥೧೫॥ ದೂತವಾಕ್ಯಂತುತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಾಜಾಪರಮಹರ್ಷಿತಃ | ವಸಿಷ್ಠಂವಾಮದೇವಂಚಮಂ
ತ್ರಿಣಸ್ಸ್ವಾಂಶ್ಚಸೋಬ್ರವೀತ್ ॥೧೬॥ ಗುಪ್ತಃಕುಶಿಕಪುತ್ರೇಣಕೌಸಲ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಃ | ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವಿದೇ
ಹೇಷುವಸತ್ಯಸೌ ॥೧೭॥ ದೃಷ್ಟವೀರ್ಯಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋಜನಕೇನಮಹಾತ್ಮನಾ| ಸಂಪ್ರದಾನಂಸುತಾಯಾಸ್ತುರಾಘವೇ
ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ॥೧೮॥ ಯದಿವೋರೋಚತೇವೃತ್ತಂಜನಕಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ|ಪುರೀಂಗಚ್ಛಾಮಹೇಶೀಘ್ರಂಮಾಭೂತ್ಕಾಲಸ್ಯಪ
ರ್ಯಯಃ॥ಮಂತ್ರಿಣೋಬಾಢಮಿತ್ಯಾಹುಸ್ಸಹಸರ್ವೈರ್ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ| ಸುಪ್ರೀತಶ್ಚಾಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾಶ್ವೋಯಾತ್ರೇತಿಸಮಂತ್ರಿ
ಣಃ॥ಮಂತ್ರಿಣಸ್ತುನರೇಂದ್ರಸ್ಯರಾತ್ರಿಂಪರಮಸತ್ಕೃತಾಃ|ಊಷುಸ್ತೇಮುದಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಗುಣೈಸ್ಸರ್ವೈಸ್ಸಮನ್ವಿತಾಃ॥೨೧

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋರಾತ್ರ್ಯಾಂವ್ಯತೀತಾಯಾಂಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಸ್ಸಬಾಂಧವಃ | ರಾಜಾದಶರಥೋಹೃಷ್ಟಸ್ಸುಮಂತ್ರಮಿದಮಬ್ರ
ವೀತ್॥ಅದ್ಯಸರ್ವೇಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಾಧನಮಾದಾಯಪುಷ್ಕಲಂ | ವ್ರಜಂತ್ವಗ್ರೇಸುವಿಹಿತಾನಾನಾರತ್ನಸಮನ್ವಿತಾಃ॥ಚತುರಂಗಂ
ಬಲಂಚಾಪಿಶೀಘ್ರಂನಿರ್ಯಾತುಸರ್ವಶಃ | ಮಮಾಜ್ಞಾಸಮಕಾಲಂಚಯಾನಯುಗ್ಯಮನುತ್ತಮಮ್॥೩॥ ವಸಿಷ್ಠೋವಾಮದೇ
ವಶ್ಚಜಾಬಾಲಿರಥಕಾಶ್ಯಪಃ|ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಸ್ಸುದೀರ್ಘಾಯುಃಋಷಿಃಕಾತ್ಯಾಯನಸ್ತಥಾ ॥೪॥ ಏತೇದ್ವಿಜಾಃಪ್ರಯಾಂ
ತ್ವಗ್ರೇಸ್ಯಂದನಂಯೋಜಯಸ್ವಮೇ |ಯಥಾಕಾಲಾತ್ಯಯೋನಸ್ಸ್ಯಾದ್ದೂತಾಹಿತ್ವರಯಂತಿಮಾಮ್॥೫॥ವಚನಾಚ್ಚನರೇಂದ್ರ
ಸ್ಯಸಾಸೇನಾಚತುರಂಗಿಣೀ |ರಾಜಾನಮೃಷಿಭಿಸ್ಸಾರ್ಧಂವ್ರಜಂತಂಪೃಷ್ಠತೋಽನ್ವಗಾತ್ ॥೬॥ ಗತ್ವಾಚತುರಹಂಮಾರ್ಗಂ
ವಿದೇಹಾನಭ್ಯುಪೇಯಿವಾನ್ | ರಾಜಾತುಜನಕಃಶ್ರೀಮಾನ್ಶ್ರುತ್ವಾಪೂಜಾಮಕಲ್ಪಯತ್ ॥ ತತೋರಾಜಾನಮಾಸಾದ್ಯವೃ
ದ್ಧಂದಶರಥಂನೃಪಂ | ಜನಕೋಮುದಿತೋರಾಜಾಹರ್ಷಂಚಪರಮಂಯಯೌ ॥೮॥ ಉವಾಚಚನರಶ್ರೇಷ್ಠೋನರಶ್ರೇಷ್ಠಂ
ಮುದಾನ್ವಿತಃ |ಸ್ವಾಗತಂತೇನರವ್ಯಾಘ್ರದಿಷ್ಟ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತೋಸಿರಾಘವ॥೯॥ ಪುತ್ರಯೋರುಭಯೋಃಪ್ರೀತಿಂಲಪ್ಸ್ಯಸೇವೀ
ರ್ಯನಿರ್ಜಿತಾಂ|ದಿಷ್ಟ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತೋಮಹಾತೇಜಾವಸಿಷ್ಠೋಭಗವಾನೃಷಿಃ॥೧೦॥ ಸಹಸರ್ವೈರ್ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠೈರ್ದೇವೈರಿವಶತಕ್ರ
ತುಃ | ದಿಷ್ಟ್ಯಾಮೇನಿರ್ಜಿತಾವಿಘ್ನಾದಿಷ್ಟ್ಯಾಮೇಪೂಜಿತಂಕುಲಮ್ ॥೧೧॥ ರಾಘವೈಸ್ಸಹಸಂಬಂಧಂವೀರ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠೈರ್ಮಹಾ
ತ್ಮಭಿಃ | ಶ್ವಃಪ್ರಭಾತೇನರೇಂದ್ರೇಂದ್ರನಿರ್ವರ್ತಯಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೧೨ ॥ ಯಜ್ಞಸ್ಯಾಂತೇನರಶ್ರೇಷ್ಠವಿವಾಹಮೃಷಿಸಂಮ
ತಂ| ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಋಷಿಮಧ್ಯೇನರಾಧಿಪಃ ॥೧೩॥ ವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿದಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹೀಪತಿಂ|
ಪ್ರತಿಗ್ರಹೋದಾತೃವಶಃಶ್ರುತಮೇತನ್ಮಯಾಪುರಾ ॥೧೪॥ ಯಥಾವಕ್ಷ್ಯಸಿಧರ್ಮಜ್ಞತತ್ಕರಿಷ್ಯಾಮಹೇವಯಂ | ಧರ್ಮಿ
ಷ್ಠಂಚಯಶಸ್ಯಂಚವಚನಂಸತ್ಯವಾದಿನಃ ॥೧೫॥ ಶ್ರುತ್ವಾವಿದೇಹಾಧಿಪತಿಃಪರಂವಿಸ್ಮಯಮಾಗತಃ | ತತಸ್ಸರ್ವೇಮುನಿಗ
ಣಾಃಪರಸ್ಪರಸಮಾಗಮೇ ॥೧೬॥ ಹರ್ಷೇಣಮಹತಾಯುಕ್ತಾಸ್ತಾಂನಿಶಾಮವಸನ್ಸುಖಂ | ರಾಜಾಚರಾಘವೌಪುತ್ರೌ
ನಿಶಾಮ್ಯಪರಿಹರ್ಷಿತಃ ॥೧೭॥ ಉವಾಸಪರಮಪ್ರೀತೋಜನಕೇನಸುಪೂಜಿತಃ | ಜನಕೋಪಿಮಹಾತೇಜಾಃಕ್ರಿಯಾಧರ್ಮೇ
ಣತತ್ತ್ವವಿತ್ ॥೧೮॥ ಯಜ್ಞಸ್ಯಚಸುತಾಭ್ಯಾಂಚಕೃತ್ವಾರಾತ್ರಿಮುವಾಸಹ ॥ ... ... ॥೧೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಪ್ರಭಾತೇಜನಕಃಕೃತಕರ್ಮಾಮಹರ್ಷಿಭಿಃ | ಉವಾಚವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯಜ್ಞಶ್ಶತಾನಂದಂಪುರೋಹಿತಮ್ ॥ ೧ ॥

ಭ್ರಾತಾಮಮಮಹಾತೇಜಾಯವೀಯಾನತಿಧಾರ್ಮಿಕಃ|ಕುಶಧ್ವಜಇತಿಖ್ಯಾತಃಪುರೀಮಧ್ಯವಸಚ್ಛುಭಾಮ್|| ವಾರ್ಯಾಫಲಕ
ಪರ್ಯಂತಾಂಪಿಬನ್ನಿಕ್ಷುಮತೀಂನದೀಂ | ಸಾಂಕಾಶ್ಯಾಂಪುಣ್ಯಸಂಕಾಶಾಂವಿಮಾನಮಿವಪುಷ್ಪಕಮ್ ||೩||ತಮಹಂದ್ರಷ್ಟು
ಮಿಚ್ಛಾಮಿಯಜ್ಞಗೋಪ್ತಾಸಮೇಮತಃ |ಪ್ರೀತಿಂಸೋಽಪಿಮಹಾತೇಜಾಇಮಾಂಭೋಕ್ತಾಮಯಾಸಹ ||೪|| ಏವಮುಕ್ತೇತು
ವಚನೇಶತಾನಂದಸ್ಯಸನ್ನಿಧೌ |ಆಗತಾಃಕೇಚಿದವ್ಯಗ್ರಾಜನಕಸ್ತಾನ್ಸಮಾದಿಶತ್||೫||ಶಾಸನಾತ್ತುನರೇಂದ್ರಸ್ಯಪ್ರಯಯು
ಶ್ಶೀಘ್ರವಾಜಿಭಿಃ | ಸಮಾನೇತುಂನರವ್ಯಾಘ್ರಂವಿಷ್ಣುಮಿಂದ್ರಾಜ್ಞಯಾಯಥಾ||೬||ಸಾಂಕಾಶ್ಯಾಂತೇಸಮಾಗತ್ಯದದೃಶುಶ್ಚ
ಕುಶಧ್ವಜಂ | ನ್ಯವೇದಯನ್ಯಥಾವೃತ್ತಂಜನಕಸ್ಯಚಚಿಂತಿತಮ್ ||೭|| ತದ್ವೃತ್ತಂನೃಪತಿಶ್ಶ್ರುತ್ವಾದೂತಶ್ರೇಷ್ಠೈರ್ಮ
ಹಾಬಲೈಃ | ಆಜ್ಞಯಾಥನರೇಂದ್ರಸ್ಯಆಜಗಾಮಕುಶಧ್ವಜಃ ||೮|| ಸದದರ್ಶಮಹಾತ್ಮಾನಂಜನಕಂಧರ್ಮವತ್ಸಲಂ|ಸೋಽಭಿ
ವಾದ್ಯಶತಾನಂದಂರಾಜಾನಂಚಾಪಿಧಾರ್ಮಿಕಮ್ ||೯|| ರಾಜಾರ್ಹಂಪರಮಂದಿವ್ಯಮಾಸನಂಚಾಧ್ಯರೋಹತ| ಉಪವಿಷ್ಟಾ
ವುಭೌತೌತುಭ್ರಾತರಾವಮಿತೌಜಸೌ ||೧೦|| ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸತುರ್ವೀರೌಮಂತ್ರಿಶ್ರೇಷ್ಠಂಸುದಾಮನಂ | ಗಚ್ಛಮಂತ್ರಿಪ
ತೇಶೀಘ್ರಮೈಕ್ಷ್ವಾಕಮಮಿತಪ್ರಭಮ್ ||೧೧ || ಆತ್ಮಜೈಸ್ಸಹದುರ್ಧರ್ಷಮಾನಯಸ್ವಸಮಂತ್ರಿಣಂ | ಔಪಕಾರ್ಯಾಂಸಗ
ತ್ವಾತುರಘೂಣಾಂಕುಲವರ್ಧನಮ್||ದದರ್ಶಶಿರಸಾಚೈನಮಭಿವಾದ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್|ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತೇವೀರವೈದೇಹೋಮಿ
ಥಿಲಾಧಿಪಃ ||೧೩|| ಸತ್ವಾಂದ್ರಷ್ಟುಂವ್ಯವಸಿತಸ್ಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಪುರೋಹಿತಂ| ಮಂತ್ರಿಶ್ರೇಷ್ಠವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾರಾಜಾಸರ್ಷಿ
ಗಣಸ್ತದಾ ||೧೪|| ಸಬಂಧುರಗಮತ್ತತ್ರಜನಕೋಯತ್ರವರ್ತತೇ|ಸರಾಜಾಮಂತ್ರಿಸಹಿತಸ್ಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಸ್ಸಬಾಂಧವಃ||
ವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿದಾಂಶ್ರೇಷ್ಠೋವೈದೇಹಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ | ವಿದಿತಂತೇಮಹಾರಾಜಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲದೈವತಮ್||೧೬||ವಕ್ತಾ
ಸರ್ವೇಷುಕೃತ್ಯೇಷುವಸಿಷ್ಠೋಭಗವಾನೃಷಿಃ| ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಸ್ಸಹಸರ್ವೈರ್ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ ||೧೭|| ಏಷವಕ್ಷ್ಯತಿಧ
ರ್ಮಾತ್ಮಾವಸಿಷ್ಠೋಮೇಯಥಾಕ್ರಮಂ | ಏವಮುಕ್ತ್ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠೇರಾಜ್ಞಾಂಮಧ್ಯೇಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ ||೧೮||ತೂಷ್ಣೀಂಭೂ
ತೇದಶರಥೇವಸಿಷ್ಠೋಭಗವಾನೃಷಿಃ | ಉವಾಚವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯಜ್ಞೋವೈದೇಹಂಸಪುರೋಧಸಮ್||೧೯||ಅವ್ಯಕ್ತಪ್ರಭವೋಬ್ರ
ಹ್ಮಾಶಾಶ್ವತೋನಿತ್ಯಅವ್ಯಯಃ|ತಸ್ಮಾನ್ಮರೀಚಿಸ್ಸಂಜಜ್ಞೇಮರೀಚೇಃಕಾಶ್ಯಪಸ್ಸುತಃ||೨೦||ವಿವಸ್ವಾನ್ಕಾಶ್ಯಪಾಜ್ಜಜ್ಞೇಮ
ನುರ್ವೈವಸ್ವತಸ್ಸ್ಮೃತಃ|ಮನುಃಪ್ರಜಾಪತಿಃಪೂರ್ವಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಸ್ತುಮನೋಸ್ಸುತಃ || ತಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ
ರಾಜಾನಂವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ | ಇಕ್ಷ್ವಾಕೋಸ್ತುಸುತಃಶ್ರೀಮಾನ್ಕುಕ್ಷಿರಿತ್ಯೇವವಿಶ್ರುತಃ ||೨೨|| ಕುಕ್ಷೇರಥಾತ್ಮಜಃಶ್ರೀಮಾನ್
ವಿಕುಕ್ಷಿರುದಪದ್ಯತ |ವಿಕುಕ್ಷೇಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾಬಾಣಃಪುತ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್||೨೩|| ಬಾಣಸ್ಯತುಮಹಾತೇಜಾಅನರಣ್ಯಃ
ಪ್ರತಾಪವಾನ್ | ಅನರಣ್ಯಾತ್ಪೃಥುರ್ಜಜ್ಞೇತ್ರಿಶಂಕುಸ್ತುಪೃಥೋಸ್ಸುತಃ||೨೪||ತ್ರಿಶಂಕೋರಭವತ್ಪುತ್ರೋಧುಂಧುಮಾ
ರೋಮಹಾಯಶಾಃ | ಧುಂಧುಮಾರಾನ್ಮಹಾತೇಜಾಯುವನಾಶ್ವೋಮಹಾರಥಃ || ೨೫|| ಯುವನಾಶ್ವಸುತಸ್ತ್ವಾಸೀನ್ಮಾಂ
ಧಾತಾಪೃಥಿವೀಪತಿಃ|ಮಾಂಧಾತುಸ್ತುಸುತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಸುಸಂಧಿರುದಪದ್ಯತ ||೨೬|| ಸುಸಂಧೇರಪಿಪುತ್ರೌದ್ವೌಧ್ರುವಸಂ
ಧಿಃಪ್ರಸೇನಜಿತ್|ಯಶಸ್ವೀಧ್ರುವಸಂಧೇಸ್ತುಭರತೋನಾಮನಾಮತಃ||ಭರತಾತ್ತುಮಹಾತೇಜಾಅಸಿತೋನಾಮಜಾತವಾನ್|
ಯಸ್ಯೈತೇಪ್ರತಿರಾಜಾನಉದಪದ್ಯಂತಶತ್ರವಃ||೨೮|| ಹೈಹಯಾಸ್ತಾಲಜಂಘಾಶ್ಚಶೂರಾಶ್ಚಶಶಿಬಿಂದವಃ|ತಾಂಸ್ತುಸಪ್ರ
ತಿಯುಧ್ಯನ್ವೈಯುದ್ಧೇರಾಜಾಪ್ರವಾಸಿತಃ|| ಹಿಮವಂತಮುಪಾಗಮ್ಯಭೃಗುಪ್ರಸ್ರವಣೇವಸತ್|ಅಸಿತೋಽಲ್ಪಬಲೋರಾಜಾ
ಮಂತ್ರಿಭಿಸ್ಸಹಿತಸ್ತದಾ ||೩೦||ದ್ವೇಚಾಸ್ಯಭಾರ್ಯೇಗರ್ಭಿಣ್ಯೌಬಭೂವತುರಿತಿಶ್ರುತಂ| ಏಕಾಗರ್ಭವಿನಾಶಾಯಸಪತ್ನ್ಯೈ
ಸಗರಂದದೌ ||೩೧|| ತತಶ್ಶೈಲವರಂರಮ್ಯಂಬಭೂವಾಭಿರತೋಮುನಿಃ|ಭಾರ್ಗವಶ್ಚ್ಯವನೋನಾಮಹಿಮವಂತಮುಪಾ
ಶ್ರಿತಃ||೩೨||ತತ್ರೈಕಾತುಮಹಾಭಾಗಾಭಾರ್ಗವಂದೇವವರ್ಚಸಂ|ವವಂದೇಪದ್ಮಪತ್ರಾಕ್ಷೀಕಾಂಕ್ಷಂತೀಸುತಮಾತ್ಮನಃ ||
ತಮೃಷಿಂಸಾಭ್ಯುಪಾಗಮ್ಯಕಾಳಿಂದೀಚಾಭ್ಯವಾದಯತ್|ಸತಾಮಭ್ಯವದದ್ವಿಪ್ರಃಪುತ್ರೇಪ್ಸುಂಪುತ್ರಜನ್ಮನಿ||೩೪||ತವಕು
ಕ್ಷೌಮಹಾಭಾಗೇಸುಪುತ್ರಸ್ಸುಮಹಾಬಲಃ|ಮಹಾವೀರ್ಯೋಮಹಾತೇಜಾಅಚಿರಾತ್ಸಂಜನಿಷ್ಯತಿ||ಗರೇಣಸಹಿತಃಶ್ರೀಮಾನ್
ಮಾಶುಚಃಕಮಲೇಕ್ಷಣೇ|ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾಅಸಿತೇಸ್ವರ್ಗತೇಸತಿ ||೩೬ || ವಿಧಾಯಚೇತೋನೃಪತೌವಿದ್ಯುಲ್ಲೇಖೇವಸು
ಪ್ರಭಾ | ಚ್ಯವನಂತುನಮಸ್ಕೃತ್ಯರಾಜಪುತ್ರೀಪತಿವ್ರತಾ ||೩೭|| ಪತಿಶೋಕಾತುರಾತಸ್ಮಾತ್ಪುತ್ರಂದೇವೀವ್ಯಜಾಯತ|
ಸಪತ್ನ್ಯಾತುಗರಸ್ತಸ್ಯೈದತ್ತೋಗರ್ಭಜಿಘಾಂಸಯಾ ||೩೮|| ಸಹತೇನಗರೇಣೈವಜಾತಸ್ಸಸಗರೋಽಭವತ್ | ಸಗರಸ್ಯಾಸ
ಮಂಜಸ್ತುಅಸಮಂಜಾತ್ತಥಾಂಶುಮಾನ್ ||೩೯|| ದಿಲೀಪೋಂಽಶುಮತಃಪುತ್ರೋದಿಲೀಪಸ್ಯಭಗೀರಥಃ ಭಗೀರಥಾತ್ಕಕು
ತ್ಸ್ಥಶ್ಚಕಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಯರಘುಸ್ಸುತಃ ||೪೦|| ರಘೋಸ್ತುಪುತ್ರಸ್ತೇಜಸ್ವೀಪ್ರವೃದ್ಧಃಪುರುಷಾದಕಃ |ಕಲ್ಮಾಷಪಾದೋಹ್ಯಭ
ವತ್ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತಸ್ತುಶಂಖಣಃ ||೧೪|| ಸುದರ್ಶನಶ್ಶಂಖಣಸ್ಯಅಗ್ನಿವರ್ಣಸ್ಸುದರ್ಶನಾತ್|ಶೀಘ್ರಗಸ್ತ್ವಗ್ನಿವರ್ಣಸ್ಯಶೀಘ್ರ
ಗಸ್ಯಮರುಸ್ಸುತಃ ||೪೨ || ಮರೋಃಪ್ರಶುಶ್ರುಕಸ್ತ್ವಾಸೀದಂಬರೀಷಃಪ್ರಶುಶ್ರುಕಾತ್| ಅಂಬರೀಷಸ್ಯಪುತ್ರೋಽಭೂನ್ನ

ಹುಷಃಪೃಥಿವೀಪತಿಃ ॥೪೩॥ ನಹುಷಸ್ಯಯಯಾತಿಸ್ತುನಾಭಾಗಸ್ತುಯಯಾತಿಜಃ।ನಾಭಾಗಸ್ಯಬಭೂವಾಜೋಅಜಾದ್ದಶರ
ಥೋಭವತ್ ॥೪೪॥ ಅಸ್ಮಾದ್ದಶರಥಾಜ್ಜಾತೌಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ। ಆದಿವಂಶವಿಶುದ್ಧಾನಾಂರಾಜ್ಞಾಂಪರಮಧರ್ಮಿ
ಣಾಮ್ ॥೪೫॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲಜಾತಾನಾಂವೀರಾಣಾಂಸತ್ಯವಾದಿನಾಂ । ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರರ್ಥೇತ್ವತ್ಸುತೇವರಯೇನೃ
ಪ ॥೪೬॥ ಸದೃಶಾಭ್ಯಾಂನರಶ್ರೇಷ್ಠಸದೃಶ್ಯೌದಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ... ... ॥೪೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೆ ಬಾಲಕಾಂಡೆ—ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಂಬ್ರುವಾಣಂಜನಕಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಕೃತಾಂಜಲಿಃ। ಶ್ರೋತುಮರ್ಹಸಿಭದ್ರಂತೇಕುಲಂನಃಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥ ಪ್ರ
ದಾನೇಹಿಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಕುಲಂನಿರವಶೇಷತಃ । ವಕ್ತವ್ಯಂಕುಲಜಾತೇನತನ್ನಿಬೋಧಮಹಾಮುನೇ॥೨॥ರಾಜಾಭೂತ್ತ್ರಿಷುಲೋ
ಕೇಷುವಿಶ್ರುತಃಸ್ವೇನಕರ್ಮಣಾ। ನಿಮಿಃಪರಮಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸರ್ವಸತ್ವವತಾಂವರಃ ॥೩॥ ತಸ್ಯಪುತ್ರೋಮಿಥಿರ್ನಾಮಮಿಥಿ
ಲಾಯೇನನಿರ್ಮಿತಾ । ಪ್ರಥಮೋಜನಕೋನಾಮಜನಕಾದಪ್ಯುದಾವಸುಃ ॥೪॥ ಉದಾವಸೋಸ್ತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾಜಾತೋವೈನಂ
ದಿವರ್ಧನಃ।ನಂದಿವರ್ಧನಪುತ್ರಸ್ತುಸುಕೇತುರ್ನಾಮನಾಮತಃ॥೫॥ಸುಕೇತೋರಪಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾದೇವರಾತೋಮಹಾಬಲಃ।ದೇ
ವರಾತಸ್ಯರಾಜರ್ಷೇರ್ಬೃಹದ್ರಥಇತಿಸ್ಮೃತಃ॥ಬೃಹದ್ರಥಸ್ಯಶೂರೋಭೂನ್ಮಹಾವೀರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್।ಮಹಾವೀರಸ್ಯ
ಧೃತಿಮಾನ್ಸುಧೃತಿಸ್ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ ॥೭॥ ಸುಧೃತೇರಪಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾಧೃಷ್ಟಕೇತುಸ್ಸುಧಾರ್ಮಿಕಃ । ಧೃಷ್ಟಕೇತೋಸ್ತುರಾಜ
ರ್ಷೇರ್ಹರ್ಯಶ್ವಇತಿವಿಶ್ರುತಃ॥ಹರ್ಯಶ್ವಸ್ಯಮರುಃಪುತ್ರೋಮರೋಃಪುತ್ರಃಪ್ರತಿಂಧಕಃ। ಪ್ರತಿಂಧಕಸ್ಯಧರ್ಮಾತ್ಮಾರಾಜಾ
ಕೀರ್ತಿರಥಸ್ಸುತಃ॥ಪುತ್ರಃಕೀರ್ತಿರಥಸ್ಯಾಸೀದ್ದೇವಮೀಢಇತಿಸ್ಮೃತಃ।ದೇವಮೀಢಸ್ಯವಿಬುಧೋವಿಬುಧಸ್ಯಮಹೀಧ್ರಕಃ॥
ಮಹೀಧ್ರಕಸುತೋರಾಜಾಕೀರ್ತಿರಾತೋಮಹಾಬಲಃ।ಕೀರ್ತಿರಾತಸ್ಯರಾಜರ್ಷೇರ್ಮಹಾರೋಮಾವ್ಯಜಾಯತ॥ಮಹಾರೋ
ಮ್ಣಸ್ತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸ್ವರ್ಣರೋಮಾವ್ಯಜಾಯತ।ಸ್ವರ್ಣರೋಮ್ಣಸ್ತುರಾಜರ್ಷೇರ್ಹ್ರಸ್ವರೋಮಾವ್ಯಜಾಯತ॥ತಸ್ಯಪುತ್ರ
ದ್ವಯಂಜಜ್ಞೇಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಜ್ಯೇಷ್ಠೋಹಮನುಜೋಭ್ರಾತಾಮಮವೀರಃಕುಶಧ್ವಜಃ ॥೧೩॥ ಮಾಂತುಜ್ಯೇ
ಷ್ಠಂಪಿತಾರಾಜ್ಯೇಸೋಭಿಷಿಚ್ಯನರಾಧಿಪಃ । ಕುಶಧ್ವಜಂಸಮಾವೇಶ್ಯಭಾರಂಮಯಿವನಂಗತಃ ॥೧೪॥ವೃದ್ಧೇಪಿತರಿಸ್ವರ್ಯಾತೇ
ಧರ್ಮೇಣಧುರಮಾವಹಂ । ಭ್ರಾತರಂದೇವಸಂಕಾಶಂಸ್ನೇಹಾತ್ಪಶ್ಯನ್ಕುಶಧ್ವಜಮ್ ॥೧೫॥ ಕಸ್ಯಚಿತ್ತ್ವಥಕಾಲಸ್ಯಸಾಂ
ಕಾಶ್ಯಾದಗಮತ್ಪುರಾತ್ । ಸುಧನ್ವಾವೀರ್ಯವಾನ್ರಾಜಾಮಿಥಿಲಾಮವರೋಧಕಃ ॥೧೬॥ ಸಚಮೇಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸಶೈವಂಧ
ನುರನುತ್ತಮಂ । ಸೀತಾಕನ್ಯಾಚಪದ್ಮಾಕ್ಷೀಮಹ್ಯಂವೈದೀಯತಾಮಿತಿ ॥೧೭॥ ತಸ್ಯಾಪ್ರದಾನಾದ್ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೇಯುದ್ಧಮಾ
ಸೀನ್ಮಯಾಸಹ । ಸಹತೋಭಿಮುಖೋರಾಜಾಸುಧನ್ವಾತುಮಯಾರಣೇ ॥೧೮॥ನಿಹತ್ಯತಂಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಸುಧನ್ವಾನಂನರಾ
ಧಿಪಂ । ಸಾಂಕಾಶ್ಯೇಭ್ರಾತರಂವೀರಮಭ್ಯಷಿಂಚಂಕುಶಧ್ವಜಮ್ ॥೧೯॥ ಕನೀಯಾನೇಷಮೇಭ್ರಾತಾಅಹಂಜ್ಯೇಷ್ಠೋಮಹಾ
ಮುನೇ । ದದಾಮಿಪರಮಪ್ರೀತೋವಧ್ವೌತೇಮುನಿಪುಂಗವ ॥೨೦॥ ಸೀತಾಂರಾಮಾಯಭದ್ರಂತೇಊರ್ಮಿಳಾಂಲಕ್ಷ್ಮಣಾ
ಯಚ । ವೀರ್ಯಶುಲ್ಕಾಂಮಮಸುತಾಂಸೀತಾಂಸುರಸುತೋಪಮಾಮ್ ॥೨೧॥ ದ್ವಿತೀಯಾಮೂರ್ಮಿಳಾಂಚೈವತ್ರಿರ್ದದಾ
ಮಿನಸಂಶಯಃ । ದದಾಮಿಪರಮಪ್ರೀತೋವಧ್ವೌತೇರಘುನಂದನ ॥೨೨॥ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರಾಜನ್ಗೋದಾನಂಕಾರ
ಯಸ್ವಹ । ಪಿತೃಕಾರ್ಯಂಚಭದ್ರಂತೇತತೋವೈವಾಹಿಕಂಕುರು ॥೨೩॥ ಮಘಾಹ್ಯದ್ಯಮಹಾಬಾಹೋತೃತೀಯೇದಿವಸೇಪ್ರ
ಭೋ।ಫಲ್ಗುನ್ಯಾಮುತ್ತರೇರಾಜಂಸ್ತಸ್ಮಿನ್ವೈವಾಹಿಕಂಕುರು॥ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರರ್ಥೇಗೋದಾನಂಚಸುಖೋದಯಮ್॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೆ ಬಾಲಕಾಂಡೆ—ಏಕಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಮುಕ್ತವಂತಂವೈದೇಹಂವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾಮುನಿಃ । ಉವಾಚವಚನಂವೀರಂವಸಿಷ್ಠಸಹಿತೋನೃಪಮ್ ॥೧॥ ಅ
ಚಿಂತ್ಯಾನ್ಯಪ್ರಮೇಯಾನಿಕುಲಾನಿನರಪುಂಗವ।ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂವಿದೇಹಾನಾಂನೈಷಾಂತುಲ್ಯೋಸ್ತಿಕಶ್ಚನ॥೨॥ಸದೃಶೋಧ
ರ್ಮಸಂಬಂಧಸ್ಸದೃಶೋರೂಪಸಂಪದಾ।ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರರ್ಥೇಸೀತಾಂಚೋರ್ಮಿಳಯಾಸಹ ॥ ವಕ್ತವ್ಯಂಚನರಶ್ರೇ
ಷ್ಠಶ್ರೂಯತಾಂವಚನಂಮಮ।ಭ್ರಾತಾಯವೀಯಾನ್ಧರ್ಮಜ್ಞಏಷರಾಜಾಕುಶಧ್ವಜಃ॥ಅಸ್ಯಧರ್ಮಾತ್ಮನೋರಾಜನ್ರೂ
ಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಂಭುವಿ।ಸುತಾದ್ವಯಂನರಶ್ರೇಷ್ಠಪತ್ನ್ಯರ್ಥಂವರಯಾಮಹೇ॥ಭರತಸ್ಯಕುಮಾರಸ್ಯಶತ್ರುಘ್ನಸ್ಯಚಧೀಮ
ತಃ।ವರಯಾಮಸ್ಸುತೇರಾಜಂಸ್ತಯೋರರ್ಥೇಮಹಾತ್ಮನೋಃ॥ ಪುತ್ರಾದಶರಥಸ್ಯೇಮೇರೂಪಯೌವನಶಾಲಿನಃ।ಲೋಕಪಾ
ಲೋಪಮಾಸ್ಸರ್ವೇದೇವತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾಃ॥೭॥ಉಭಯೋರಪಿರಾಜೇಂದ್ರಸಂಬಂಧೇನಾನುಬಧ್ಯತಾಂ।ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂಕು
ಲಂಚಾಗ್ರ್ಯಂಭವತಃಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಃ ॥೮॥ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಮತೇತದಾ ।ಜನಕಃಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯ
ಮುವಾಚಮುನಿಪುಂಗವೌ ॥೯॥ ಕುಲಂಧನ್ಯಮಿದಂಮನ್ಯೇಯೇಷಾಂನೋಮುನಿಪುಂಗವೌ । ಸದೃಶಂಕುಲಸಂಬಂಧಂಯ
ದಾಜ್ಞಾಪಯತಸ್ಸ್ವಯಮ್ ॥೧೦॥ ಏವಂಭವತುಭದ್ರಂವಃಕುಶಧ್ವಜಸುತೇಇಮೇ । ಪತ್ನ್ಯೌಭಜೇತಾಂಸಹಿತೌಶತ್ರುಘ್ನಭ

ಶತಾವುಭೌ ॥೧೧॥ ಏಕಾಹ್ನಾ ರಾಜಪುತ್ರೀಣಾಂಚತಸೃಣಾಂಮಹಾಮುನೇ । ಪಾಣೀನ್ಗೃಹ್ಣಂತುಚತ್ವಾರೋರಾಜಪು
ತ್ರಾಮಹಾಬಲಾಃ॥೧೨॥ ಉತ್ತರೇದಿವಸೇಬ್ರಹ್ಮನ್ಫಲ್ಗುನೀಭ್ಯಾಂಮನೀಷಿಣಃ।ವೈವಾಹಿಕಂಪ್ರಶಂಸಂತಿಭಗೋಯತ್ರಪ್ರ
ಜಾಪತಿಃ ॥೧೩॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾವಚಸ್ಸೌಮ್ಯಂಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾಯಕೃತಾಂಜಲಿಃ ।ಉಭೌಮುನಿವರೌರಾಜಾಜನಕೋವಾಕ್ಯ
ಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಪರೋಧರ್ಮಃಕೃತೋಮಹ್ಯಂಶಿಷ್ಯೋಽಸ್ಮಿಭವತೋಸ್ಸದಾ। ಇಮಾನ್ಯಾಸನಮುಖ್ಯಾನಿಆಸಾತಾಂಮುನಿಪುಂ
ಗವೌ ॥೧೫॥ಯಥಾದಶರಥಸ್ಯೇಯಂತಥಾಯೋಧ್ಯಾಪುರೀಮಮ ।ಪ್ರಭುತ್ವೇನಾಸ್ತಿಸಂದೇಹೋಯಥಾರ್ಹಂಕರ್ತುಮರ್ಹ
ಥ ॥೧೬॥ ತಥಾಬ್ರುವತಿವೈದೇಹೇಜನಕೇರಘುನಂದನಃ । ರಾಜಾದಶರಥೋಹೃಷ್ಟಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹೀಪತಿಮ್ ॥೧೭॥ಯು
ವಾಮಸಂಖ್ಯೇಯಗುಣೌಭ್ರಾತರೌಮಿಥಿಲೇಶ್ವರೌ । ಋಷಯೋರಾಜಸಂಘಾಶ್ಚಭವದ್ಭ್ಯಾಮಭಿಪೂಜಿತಾಃ ॥೧೮॥ ಸ್ವ
ಸ್ತಿಪ್ರಾಪ್ನುಹಿಭದ್ರಂತೇಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸ್ವಮಾಲಯಂ।ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಾಣಿಸರ್ವಾಣಿವಿಧಾಸ್ಯಾಮೀತಿಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥೧೯॥ ತ
ಮಾಪೃಷ್ಟ್ವಾನರಪತಿಂರಾಜಾದಶರಥಸ್ತದಾ।ಮುನೀಂದ್ರೌತೌಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಜಗಾಮಾಶುಮಹಾಯಶಾಃ॥೨೦॥ಸಗತ್ವಾ
ನಿಲಯಂರಾಜಾಶ್ರಾದ್ಧಂಕೃತ್ವಾವಿಧಾನತಃ । ಪ್ರಭಾತೇಕಾಲ್ಯಮುತ್ಥಾಯಚಕ್ರೇಗೋದಾನಮುತ್ತಮಮ್॥೨೧॥ ಗವಾಂಶ
ತಸಹಸ್ರಾಣಿಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋನರಾಧಿಪಃ । ಏಕೈಕಶೋದದೌರಾಜಾಪುತ್ರಾನುದ್ದಿಶ್ಯಧರ್ಮತಃ॥೨೨॥ಸುವರ್ಣಶೃಂಗಾ
ಸ್ಸಂಪನ್ನಾಸ್ಸವತ್ಸಾಃಕಾಂಸ್ಯದೋಹನಾಃ ।ಗವಾಂಶತಸಹಸ್ರಾಣಿಚತ್ವಾರಿಪುರುಷರ್ಷಭಃ॥೨೩॥ ವಿತ್ತಮನ್ಯಚ್ಚಸುಬಹುದ್ವಿ
ಜೇಭ್ಯೋರಘುನಂದನಃ । ದದೌಗೋದಾನಮುದ್ದಿಶ್ಯಪುತ್ರಾಣಾಂಪುತ್ರವತ್ಸಲಃ ॥೨೪ ॥ ಸಸುತೈಃಕೃತಗೋದಾನೈರ್ವೃತ
ಸ್ತುನೃಪತಿಸ್ತದಾ ।ಲೋಕಪಾಲೈರಿವಾಭಾತಿವೃತಸ್ಸೌಮ್ಯಃಪ್ರಜಾಪತಿಃ ॥ ... ... ॥೨೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತುದಿವಸೇರಾಜಾಚಕ್ರೇಗೋದಾನಮುತ್ತಮಂ । ತಸ್ಮಿಂಸ್ತುದಿವಸೇಶೂರೋಯುಧಾಜಿತ್ಸಮುಪೇಯಿವಾನ್ ॥
ಪುತ್ರಃಕೇಕಯರಾಜಸ್ಯಸಾಕ್ಷಾದ್ಭರತಮಾತುಲಃ।ದೃಷ್ಟ್ವಾಪೃಷ್ಟ್ವಾಚಕುಶಲಂರಾಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥ಕೇಕಯಾಧಿ
ಪತೀರಾಜಾಸ್ನೇಹಾತ್ಕುಶಲಮಬ್ರವೀತ್ । ಯೇಷಾಂಕುಶಲಕಾಮೋಽಸಿತೇಷಾಂಸಂಪ್ರತ್ಯನಾಮಯಂ ॥ ಸ್ವಸ್ರೀಯಂಮಮರಾ
ಜೇಂದ್ರದ್ರಷ್ಟುಕಾಮೋಮಹೀಪತಿಃ । ತದರ್ಥಮುಪಯಾತೋಽಹಮಯೋಧ್ಯಾಂರಘುನಂದನ ॥೪॥ ಶ್ರುತ್ವಾತ್ವಹಮಯೋ
ಧ್ಯಾಯಾಂವಿವಾಹಾರ್ಥಂತವಾತ್ಮಜಾನ್ । ಮಿಥಿಲಾಮುಪಯಾತಾಂಸ್ತುತ್ವಯಾಸಹಮಹೀಪತೇ ॥೫॥ ತ್ವರಯಾಭ್ಯುಪ
ಯಾತೋಽಹಂದ್ರಷ್ಟುಕಾಮಸ್ಸ್ವಸುಸ್ಸುತಂ । ಅಥರಾಜಾದಶರಥಃಪ್ರಿಯಾತಿಥಿಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ॥೬॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾಪರಮಸ
ತ್ಕಾರೈಃಪೂಜಾರ್ಹಂಸಮಪೂಜಯತ್ । ತತಸ್ತಾಮುಷಿತೋರಾತ್ರಿಂಸಹಪುತ್ರೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ ॥೭ ॥ ಪ್ರಭಾತೇಪುನರು
ತ್ಥಾಯಕೃತ್ವಾಕರ್ಮಾಣಿಕರ್ಮವಿತ್ । ಋಷೀಂಸ್ತದಾಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಯಜ್ಞವಾಟಮುಪಾಗಮತ್ ॥ ೮ ॥ ಯುಕ್ತೇಮು
ಹೂರ್ತೇವಿಜಯೇಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತೈಃ । ಭ್ರಾತೃಭಿಸ್ಸಹಿತೋರಾಮಃಕೃತಕೌತುಕಮಂಗಳಃ ॥೯॥ ವಸಿಷ್ಠಂಪುರತಃ
ಕೃತ್ವಾಮಹರ್ಷೀನಪರಾನಪಿ। ಪಿತುಸ್ಸಮೀಪಮಾಶ್ರಿತ್ಯತಸ್ಥೌಭ್ರಾತೃಭಿರಾವೃತಃ ॥೧೦॥ ವಸಿಷ್ಠೋಭಗವಾನೇತ್ಯವೈದೇ
ಹಮಿದಮಬ್ರವೀತ್।ರಾಜಾದಶರಥೋರಾಜನ್ಕೃತಕೌತುಕಮಂಗಳೈಃ॥೧೧॥ ಪುತ್ರೈರ್ನರವರಶ್ರೇಷ್ಠದಾತಾರಮಭಿಕಾಂ
ಕ್ಷತೇ। ದಾತೃಪ್ರತಿಗ್ರಹೀತೃಭ್ಯಾಂಸರ್ವಾರ್ಥಾಃಪ್ರಭವಂತಿಹಿ ॥೧೨॥ ಸ್ವಧರ್ಮಂಪ್ರತಿಪದ್ಯಸ್ವಕೃತ್ವಾವೈವಾಹ್ಯಮುತ್ತ
ಮಂ । ಇತ್ಯುಕ್ತಃಪರಮೋದಾರೋವಸಿಷ್ಠೇನಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೧೩॥ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹಾತೇಜಾವಾಕ್ಯಂಪರಮಧರ್ಮವಿತ್।
ಕಸ್ಸ್ಥಿತಃಪ್ರತಿಹಾರೋಮೇಕಸ್ಯಾಜ್ಞಾಂಸಂಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ ॥೧೪॥ ಸ್ವಗೃಹೇಕೋವಿಚಾರೋಽಸ್ತಿಯಥಾರಾಜ್ಯಮಿದಂತವ । ಕೃತ
ಕೌತುಕಸರ್ವಸ್ವಾವೇದಿಮೂಲಮುಪಾಗತಾಃ ॥೧೫॥ ಮಮಕನ್ಯಾಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠದೀಪ್ತಾವಹ್ನೇರಿವಾರ್ಚಿಷಃ।ಸಜ್ಜೋಽಹಂ
ತ್ವತ್ಪ್ರತೀಕ್ಷೋಽಸ್ಮಿವೇದ್ಯಾಮಸ್ಯಾಂಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ॥೧೬॥ ಅವಿಘ್ನಂಕುರುತಾಂರಾಜಾಕಿಮರ್ಥಮವಲಂಬತೇ । ತದ್ವಾಕ್ಯಂ
ಜನಕೇನೋಕ್ತಂಶ್ರುತ್ವಾದಶರಥಸ್ತದಾ ॥೧೭॥ ಪ್ರವೇಶಯಾಮಾಸಸುತಾನ್ಸರ್ವಾನೃಷಿಗಣಾನಪಿ । ತತೋರಾಜಾವಿದೇಹಾ
ನಾಂವಸಿಷ್ಠಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೮ ॥ ಕಾರಯಸ್ವಋಷೇಸರ್ವಮೃಷಿಭಿಸ್ಸಹಧಾರ್ಮಿಕ । ರಾಮಸ್ಯಲೋಕರಾಮಸ್ಯಕ್ರಿ
ಯಾಂವೈವಾಹಿಕೀಂವಿಭೋ ॥೧೯॥ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾತುಜನಕಂವಸಿಷ್ಠೋಭಗವಾನೃಷಿಃ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಶತಾ
ನಂದಂಚಧಾರ್ಮಿಕಮ್ ॥೨೦॥ ಪ್ರಪಾಮಧ್ಯೇತುವಿಧಿವದ್ವೇದಿಂಕೃತ್ವಾಮಹಾತಪಾಃ।ಅಲಂಚಕಾರತಾಂವೇದಿಂಗಂಧಪುಷ್ಪೈ
ಸ್ಸಮಂತತಃ ॥೨೧॥ ಸುವರ್ಣಪಾಲಿಕಾಭಿಶ್ಚಛಿದ್ರಕುಂಭೈಶ್ಚಸಾಂಕುರೈಃ । ಅಂಕುರಾಢ್ಯೈಶ್ಶರಾವೈಶ್ಚಧೂಪಪಾತ್ರೈ
ಸ್ಸಧೂಪಕೈಃ ॥೨೨॥ ಶಂಖಪಾತ್ರೈಸ್ಸ್ರುವೈಸ್ಸ್ರಗ್ಭಿಃಪಾತ್ರೈರರ್ಘ್ಯಾಭಿಪೂರಿತೈಃ । ಲಾಜಪೂರ್ಣೈಸ್ತಥಾಪಾತ್ರೈರ
ಕ್ಷತೈರಭಿಸಂಸ್ಕೃತೈಃ॥೨೩॥ ದರ್ಭೈಸ್ಸಮೈಸ್ಸಮಾಸ್ತೀರ್ಯವಿಧಿವನ್ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕಂ।ಅಗ್ನಿಮಾಧಾಯವೇದ್ಯಾಂತುವಿಧಿಮಂ
ತ್ರಪುರಸ್ಕೃತಮ್ ॥೨೪॥ ಜುಹಾವಾಗ್ನೌಮಹಾತೇಜಾವಸಿಷ್ಠೋಭಗವಾನೃಷಿಃ । ತತಸ್ಸೀತಾಂಸಮಾನೀಯಸರ್ವಾಭರಣ

ಭೂಷಿತಾಮ್ ॥ ಸಮಕ್ಷಮಗ್ನೇಸ್ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ರಾಘವಾಭಿಮುಖೇ ತದಾ । ಅಬ್ರವೀಜ್ಜನಕೋ ರಾಜಾ ಕೌಸಲ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಮ್ ॥

ಸೀತಾಕಲ್ಯಾಣಮ್.

ಇಯಂ ಸೀತಾ ಮಮ ಸುತಾ ಸಹಧರ್ಮಚರೀ ತವ । ಪ್ರತೀಚ್ಛ ಚೈನಾಂ ಭದ್ರಂ ತೇ ಪಾಣಿಂ ಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ಪಾಣಿನಾ ॥೨೭॥
ಪತಿವ್ರತಾ ಮಹಾಭಾಗಾ ಛಾಯೇವಾನುಗತಾ ಸದಾ । ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಾಕ್ಷಿಪದ್ರಾಜಾ ಮಂತ್ರಪೂತಂ ಜಲಂ ತದಾ ॥೨೮॥ ಸಾ
ಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ದೇವಾನಾಮೃಷೀಣಾಂ ವದತಾಂ ತದಾ । ದೇವದುಂದುಭಿನಿರ್ಘೋಷಃ ಪುಷ್ಪವರ್ಷೋ ಮಹಾನಭೂತ್ ॥೨೯॥ ಏವಂ
ದತ್ತ್ವಾ ತದಾ ಸೀತಾಂ ಮಂತ್ರೋದಕಪುರಸ್ಕೃತಾಮ್ । ಅಬ್ರವೀಜ್ಜನಕೋ ರಾಜಾ ಹರ್ಷೇಣಾಭಿಪರಿಪ್ಲುತಃ ॥೩೦॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ
ಗಚ್ಛ ಭದ್ರಂ ತೇ ಊರ್ಮಿಳಾಮುದ್ಯತಾಂ ಮಯಾ । ಪ್ರತೀಚ್ಛ ಪಾಣಿಂ ಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ಮಾಭೂತ್ಕಾಲಸ್ಯ ಪರ್ಯಯಃ ॥೩೧॥ ತ
ಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ಜನಕೋ ಭರತಂ ಚಾಭ್ಯಭಾಷತ । ಗೃಹಾಣ ಪಾಣಿಂ ಮಾಂಡವ್ಯಾಃ ಪಾಣಿನಾ ರಘುನಂದನ ॥೩೨॥ ಶತ್ರು
ಘ್ನಂ ಚಾಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಹ್ಯಬ್ರವೀಜ್ಜನಕೇಶ್ವರಃ । ಶ್ರುತಕೀರ್ತ್ಯಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ಪಾಣಿಂ ಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ಪಾಣಿನಾ ॥೩೩॥ ಸ
ರ್ವೇ ಭವಂತಸ್ಸೌಮ್ಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ಸುಚರಿತವ್ರತಾಃ । ಪತ್ನೀಭಿಸ್ಸಂತು ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಾ ಮಾಭೂತ್ಕಾಲಸ್ಯ ಪರ್ಯಯಃ ॥೩೪॥ ಜನಕ
ಸ್ಯ ವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ಪಾಣೀನ್ ಪಾಣಿಭಿಸ್ಸ್ಪೃಶನ್ । ಚತ್ವಾರಸ್ತೇ ಚತಸೄಣಾಂ ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ಮತೇ ಸ್ಥಿತಾಃ ॥೩೫॥ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರದ
ಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ ವೇದಿಂ ರಾಜಾನಮೇವ ಚ । ಋಷೀಂಶ್ಚೈವ ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ಸಭಾರ್ಯಾ ರಘುಸತ್ತಮಾಃ ॥೩೬॥ ಯಥೋಕ್ತೇನ
ತಥಾ ಚಕ್ರುರ್ವಿವಾಹಂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್ । ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೈಸ್ತು ಗೃಹೀತೇಷು ಲಲಿತೇಷು ಚ ಪಾಣಿಷು ॥೩೭॥ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿರ್ಮಹ
ತ್ಯಾಸೀದಂತರಿಕ್ಷಾತ್ಸುಭಾಸ್ವರಾ । ದಿವ್ಯದುಂದುಭಿನಿರ್ಘೋಷೈರ್ಗೀತವಾದಿತ್ರನಿಸ್ಸ್ವನೈಃ ॥೩೮॥ ನನೃತುಶ್ಚಾಪ್ಸರಸ್ಸಂಘಾ
ಗಂಧರ್ವಾಶ್ಚ ಜಗುಃ ಕಲಮ್ । ವಿವಾಹೇ ರಘುಮುಖ್ಯಾನಾಂ ತದದ್ಭುತಮದೃಶ್ಯತ ॥೩೯॥ ಈದೃಶೇ ವರ್ತಮಾನೇ ತು ತೂರ್ಯೋ
ದ್ಘುಷ್ಟನಿನಾದಿತೇ । ತ್ರಿರಗ್ನಿಂ ತೇ ಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ಊಹುರ್ಭಾರ್ಯಾಂ ಮಹೌಜಸಃ ॥೪೦॥ ಅಥೋಪಕಾರ್ಯಾಂ ಜಗ್ಮುಸ್ತೇ ಸಭಾರ್ಯಾ
ರಘುನಂದನಾಃ । ರಾಜಾಪ್ಯನುಯಯೌ ಪಶ್ಯನ್ ಸರ್ಷಿಸಂಘಸ್ಸಬಾಂಧವಃ ॥ ... ... ॥೪೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಬಾಲಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥ ರಾತ್ರ್ಯಾಂ ವ್ಯತೀತಾಯಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋ ಮಹಾಮುನಿಃ । ಆಪೃಷ್ಟ್ವಾ ತೌ ಚ ರಾಜಾನೌ ಜಗಾಮೋತ್ತರಪರ್ವ
ತಮ್ ॥೧॥ ಆಶೀರ್ಭಿಃ ಪೂರಯಿತ್ವಾ ಚ ಕುಮಾರಾಂಶ್ಚ ಸರಾಘವಾನ್ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೇ ಗತೇ ರಾಜಾ ವೈದೇಹಂ ಮಿಥಿಲಾಧಿಪಮ್ ॥೨॥
ಆಪೃಷ್ಟ್ವೈವ ಜಗಾಮಾಶು ರಾಜಾ ದಶರಥಃ ಪುರೀಮ್ । ಗಚ್ಛಂತಂ ತಂ ತು ರಾಜಾನಮನ್ವಗಚ್ಛನ್ನರಾಧಿಪಃ ॥೩॥ ಅಥ ರಾಜಾ
ವಿದೇಹಾನಾಂ ದದೌ ಕನ್ಯಾಧನಂ ಬಹು । ಗವಾಂ ಶತಸಹಸ್ರಾಣಿ ಬಹೂನಿ ಮಿಥಿಲೇಶ್ವರಃ ॥೪॥ ಕಂಬಳಾನಾಂ ಚ ಮುಖ್ಯಾನಾಂ
ಕ್ಷೌಮಕೋಟ್ಯಂಬರಾಣಿ ಚ । ಹಸ್ತ್ಯಶ್ವರಥಪಾದಾತಂ ದಿವ್ಯರೂಪಂ ಸ್ವಲಂಕೃತಮ್ ॥೫॥ ದದೌ ಕನ್ಯಾಪಿತಾ ತಾಸಾಂ ದಾ
ಸೀದಾಸಮನುತ್ತಮಮ್ । ಹಿರಣ್ಯಸ್ಯ ಸುವರ್ಣಸ್ಯ ಮುಕ್ತಾನಾಂ ವಿದ್ರುಮಸ್ಯ ಚ ॥೬॥ ದದೌ ಪರಮಸಂಹೃಷ್ಟಃ ಕನ್ಯಾಧನ
ಮನುತ್ತಮಮ್ । ದತ್ತ್ವಾ ಬಹುಧನಂ ರಾಜಾ ಸಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವಮ್ ॥೭॥ ಪ್ರವಿವೇಶ ಸ್ವನಿಲಯಂ ಮಿಥಿಲಾಂ ಮಿಥಿಲೇಶ್ವರಃ ।
ರಾಜಾಪ್ಯಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತಿಸ್ಸಹ ಪುತ್ರೈರ್ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ ॥೮॥ ಋಷೀನ್ಸರ್ವಾನ್ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ಜಗಾಮ ಸಬಲಾನುಗಃ । ಗಚ್ಛಂ
ತಂ ತಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರಂ ಸರ್ಷಿಸಂಘಂ ಸರಾಘವಮ್ ॥೯॥ ಘೋರಾಸ್ಸ್ಮ ಪಕ್ಷಿಣೋ ವಾಚೋ ವ್ಯಾಹರಂತಿ ತತಸ್ತತಃ । ಭೌಮಾ
ಶ್ಚೈವ ಮೃಗಾಸ್ಸರ್ವೇ ಗಚ್ಛಂತಿ ಸ್ಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥೧೦॥ ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜಶಾರ್ದೂಲೋ ವಸಿಷ್ಠಂ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ । ಅಸೌ
ಮ್ಯಾಃ ಪಕ್ಷಿಣೋ ಘೋರಾ ಮೃಗಾಶ್ಚಾಪಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಃ ॥೧೧॥ ಕಿಮಿದಂ ಹೃದಯೋತ್ಕಂಪಿ ಮನೋ ಮಮ ವಿಷೀದತಿ । ರಾಜ್ಞೋ
ದಶರಥಸ್ಯೈತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ವಾಕ್ಯಂ ಮಹಾನೃಷಿಃ ॥೧೨॥ ಉವಾಚ ಮಧುರಾಂ ವಾಣೀಂ ಶ್ರೂಯತಾಮಸ್ಯ ಯತ್ಫಲಮ್ । ಉ
ಪಸ್ಥಿತಂ ಭಯಂ ಘೋರಂ ದಿವ್ಯಂ ಪಕ್ಷಿಮುಖಾಚ್ಚ್ಯುತಮ್ ॥೧೩॥ ಮೃಗಾಃ ಪ್ರಶಮಯಂತ್ಯೇತೇ ಸಂತಾಪಸ್ತ್ಯಜ್ಯತಾಮಯಮ್ ।
ತೇಷಾಂ ಸಂವದತಾಂ ತತ್ರ ವಾಯುಃ ಪ್ರಾದುರ್ಬಭೂವ ಹ ॥೧೪॥ ಕಂಪಯನ್ ಪೃಥಿವೀಂ ಸರ್ವಾಂ ಪಾತಯಂಶ್ಚ ದ್ರುಮಾನ್
ಶುಭಾನ್ । ತಮಸಾ ಸಂವೃತಸ್ಸೂರ್ಯಸ್ಸರ್ವಾ ನ ಪ್ರಬಭುರ್ದಿಶಃ ॥೧೫॥ ಭಸ್ಮನಾ ಚಾವೃತಂ ಸರ್ವಂ ಸಮ್ಮೂಢಮಿವ ತದ್ಬ
ಲಮ್ । ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚರ್ಷಯಶ್ಚಾನ್ಯೇ ರಾಜಾ ಚ ಸಸುತಸ್ತದಾ ॥೧೬॥ ಸಸಂಜ್ಞಾ ಇವ ತತ್ರಾಸನ್ ಸರ್ವಮನ್ಯದ್ವಿಚೇತನಮ್ । ತಸ್ಮಿಂ
ಸ್ತಮಸಿ ಘೋರೇ ತು ಭಸ್ಮಚ್ಛನ್ನೇವ ಸಾ ಚಮೂಃ ॥೧೭॥ ದದರ್ಶ ಭೀಮಸಂಕಾಶಂ ಜಟಾಮಂಡಲಧಾರಿಣಮ್ । ಭಾರ್ಗವಂ ಜಾ
ಮದಗ್ನ್ಯಂ ತಂ ರಾಜಾ ರಾಜವಿಮರ್ದನಮ್ ॥೧೮॥ ಕೈಲಾಸಮಿವ ದುರ್ಧರ್ಷಂ ಕಾಲಾಗ್ನಿಮಿವ ದುಸ್ಸಹಮ್ । ಜ್ವಲಂತಮಿವ ತೇ
ಜೋಭಿರ್ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಂ ಪೃಥಗ್ಜನೈಃ ॥೧೯॥ ಸ್ಕಂಧೇ ಚಾಸಜ್ಯ ಪರಶುಂ ಧನುರ್ವಿದ್ಯುದ್ಗಣೋಪಮಮ್ । ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಶರಮು
ಖ್ಯಂ ಚ ತ್ರಿಪುರಘ್ನಂ ಯಥಾ ಶಿವಮ್ ॥೨೦॥ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಸಂಕಾಶಂ ಜ್ವಲಂತಮಿವ ಪಾವಕಮ್ । ವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖಾ
ವಿಪ್ರಾ ಜಪಹೋಮಪರಾಯಣಾಃ ॥೨೧॥ ಸಂಗತಾ ಮುನಯಸ್ಸರ್ವೇ ಸಂಜಜಲ್ಪುರಥೋ ಮಿಥಃ । ಕಚ್ಚಿತ್ಪಿತೃವಧಾಮರ್ಷೀ

ಕ್ಷತ್ರಂನೋತ್ಸಾದಯಿಷ್ಯತಿ ‖೨೨‖ ಪೂರ್ವಂಕ್ಷತ್ರವಧಂಕೃತ್ವಾ ಗತಮನ್ಯುರ್ಗತಜ್ವರಃ । ಕ್ಷತ್ರಸ್ಯೋತ್ಸಾದನಂಭೂಯೋ
ನಮಲ್ಪಸ್ಯಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ ‖೨೩‖ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾರ್ಘ್ಯಮಾದಾಯ ಭಾರ್ಗವಂಭೀಮದರ್ಶನಂ । ಋಷಯೋರಾಮರಾಮೇತಿ
ವಚೋಮಧುರಮಬ್ರುವನ್ ‖೨೪‖ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತುತಾಂಪೂಜಾ ಮೃಷಿದತ್ತಾಂಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ರಾಮಂದಾಶರಥಿಂರಾಮೋ
ಜಾಮದಗ್ನ್ಯೋಭ್ಯಭಾಷತ‖೨೫‖ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಬಾಲಕಾಂಡೇ ಚತುಸ್ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ

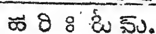
ರಾಮದಾಶರಥೇವೀರವೀರ್ಯಂತೇಶ್ರೂಯತೇದ್ಭುತಂ । ಧನುಷೋಭೇದನಂಚೈವ ನಿಖಿಲೇನಮಯಾಶ್ರುತಂ ‖ ೧ ‖
ತದದ್ಭುತಮಚಿಂತ್ಯಂಚಭೇದನಂಧನುಷಸ್ತ್ವಯಾ।ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಹಮನುಪ್ರಾಪ್ತೋಧನುರ್ಗೃಹ್ಯಪರಂಶುಭಂ ‖ ತದಿದಂ
ಘೋರಸಂಕಾಶಂಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂಮಹದ್ಧನುಃ।ಪೂರಯಸ್ವಶರೇಣೈವಸ್ವಬಲಂದರ್ಶಯಸ್ವಚ ‖ ತದಹಂತೇಬಲಂದೃಷ್ಟ್ವಾಧ
ನುಷೋಸ್ಯಪ್ರಪೂರಣೇ।ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಂಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿವೀರ್ಯಶ್ಲಾಘ್ಯಸ್ಯರಾಘವ‖ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಜಾದಶ
ರಥಸ್ತದಾವಿಷಣ್ಣವದನೋದೀನಃಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್‖ ಕ್ಷತ್ರರೋಷಾತ್ಪ್ರಶಾಂತಿಸ್ತ್ವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ಚ ಮಹಾ
ಯಶಾಃ।ಬಾಲಾನಾಂಮಮಪುತ್ರಾಣಾಮಭಯಂದಾತುಮರ್ಹಸಿ‖ಭಾರ್ಗವಾಣಾಂಕುಲೇಜಾತಸ್ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯವ್ರತಶಾಲಿನಾಂ।
ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೇಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಶಸ್ತ್ರಂನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಾನಸಿ‖ಸತ್ವಂಧರ್ಮಪರೋಭೂತ್ವಾ ಕಾಶ್ಯಪಾಯವಸುಂಧರಾಂ । ದತ್ವಾವನಮು
ಪಾಗಮ್ಯಮಹೇಂದ್ರಕೃತಕೇತನಃ ‖ಮಮಸರ್ವವಿನಾಶಾಯಸಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತ್ವಂಮಹಾಮುನೇ।ನಚೈಕಸ್ಮಿನ್ಹತೇರಾಮೇಸ
ರ್ವೇಜೀವಾಮಹೇವಯಂ‖ಬ್ರುವತ್ಯೇವಂದಶರಥೇಜಾಮದಗ್ನ್ಯಃಪ್ರತಾಪವಾನ್। ಅನಾದೃತ್ಯೈವತದ್ವಾಕ್ಯಂರಾಮಮೇವಾ
ಭ್ಯಭಾಷತ‖೧೦‖ಇಮೇದ್ವೇಧನುಷೀಶ್ರೇಷ್ಠೇದಿವ್ಯೇಲೋಕಾಭಿಪೂಜಿತೇ। ದೃಢೇಬಲವತೀಮುಖ್ಯೇಸುಕೃತೇವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ‖ಅತಿ
ಸೃಷ್ಟಂಸುರೈರೇಕಂತ್ರ್ಯಂಬಕಾಯಯುಯುತ್ಸವೇ।ತ್ರಿಪುರಘ್ನಂನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಗ್ನಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಯತ್ತ್ವಯಾ‖ಇದಂದ್ವಿತೀ
ಯಂದುರ್ಧರ್ಷಂವಿಷ್ಣೋರ್ದತ್ತಂಸುರೋತ್ತಮೈಃ।ತದಿದಂವೈಷ್ಣವಂರಾಮಧನುಃಪರಮಭಾಸ್ವರಂ‖ ಸಮಾನಸಾರಂಕಾ
ಕುತ್ಸ್ಥ ರೌದ್ರೇಣಧನುಷಾತ್ವಿದಂ।ತದಾತುದೇವತಾಸ್ಸರ್ವಾಃಪೃಚ್ಛಂತಿಸ್ಮ ಪಿತಾಮಹಂ‖ಶಿತಿಕಂಠಸ್ಯವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ ಬಲಾಬಲ
ನಿರೀಕ್ಷಯಾ।ಅಭಿಪ್ರಾಯಂತುವಿಜ್ಞಾಯದೇವತಾನಾಂಪಿತಾಮಹಃ‖ವಿರೋಧಂಜನಯಾಮಾಸತಯೋಸ್ಸತ್ಯವತಾಂವರಃ।ವಿ
ರೋಧೇಚಮಹದ್ಯುದ್ಧಮಭವದ್ರೋಮಹರ್ಷಣಂ‖ಶಿತಿಕಂಠಸ್ಯವಿಷ್ಣೋಶ್ಚ ಪರಸ್ಪರಜಿಗೀಷಿಣೋಃ।ತದಾತುಜೃಂಭಿತಂಶೈ
ವಂಧನುರ್ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಂ‖ ಹುಂಕಾರೇಣಮಹಾದೇವಸ್ತಂಭಿತೋಥತ್ರಿಲೋಚನಃ।ದೇವೈಸ್ತದಾಸಮಾಗಮ್ಯಸರ್ಷಿಸಂ
ಘೈಸ್ಸಚಾರಣೈಃ‖ಯಾಚಿತೌಪ್ರಶಮಂತತ್ರಜಗ್ಮತುಸ್ತೌ ಸುರೋತ್ತಮೌ।ಜೃಂಭಿತಂತದ್ಧನುರ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಶೈವಂವಿಷ್ಣುಪ
ರಾಕ್ರಮೈಃ‖ಅಧಿಕಂಮೇನಿರೇವಿಷ್ಣುಂದೇವಾಸ್ಸರ್ಷಿಗಣಾಸ್ತದಾ।ಧನೂರುದ್ರಸ್ತುಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ವಿದೇಹೇಷುಮಹಾಯಶಾಃ। ದೇ
ವರಾತಸ್ಯರಾಜರ್ಷೇರ್ದದೌಹಸ್ತೇಸಸಾಯಕಂ‖೨೦‖ಇದಂಚವೈಷ್ಣವಂರಾಮಧನುಃಪರಪುರಂಜಯಂ। ಋಚೀಕೇಭಾರ್ಗವೇ
ಪ್ರಾದಾದ್ವಿಷ್ಣುಸ್ಸನ್ನ್ಯಾಸಮುತ್ತಮಂ‖ಋಚೀಕಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾಃಪುತ್ರಸ್ಯಾಪ್ರತಿಕರ್ಮಣಃ।ಪಿತುರ್ಮಮದದೌದಿವ್ಯಂಜ
ಮದಗ್ನೇರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ‖ನ್ಯಸ್ತಶಸ್ತ್ರೇಪಿತರಿಮೇತಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತೇ।ಅರ್ಜುನೋವಿದಧೇಮೃತ್ಯುಂಪ್ರಾಕೃತಾಂಬುದ್ಧಿಮಾಸ್ಥಿತಃ‖
ವಧಮಪ್ರತಿರೂಪಂತುಪಿತುಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸುದಾರುಣಂ।ಕ್ಷತ್ರಮುತ್ಸಾದಯನ್ರೋಷಾಜ್ಜಾತಂಜಾತಮನೇಕಶಃ‖ಪೃಥಿವೀಂಚಾ
ಖಿಲಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಕಾಶ್ಯಪಾಯಮಹಾತ್ಮನೇ।ಯಜ್ಞಸ್ಯಾಂತೇತದಾರಾಮದಕ್ಷಿಣಾಂಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣೇ‖ದತ್ವಾಮಹೇಂದ್ರನಿಲಯಸ್ತ
ಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತಃ।ಶ್ರುತವಾನ್ಧನುಷೋಭೇದಂತತೋಹಂದ್ರುತಮಾಗತಃ‖ತದಿದಂವೈಷ್ಣವಂರಾಮಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂಮಹತ್।
ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಗೃಹ್ಣೀಷ್ವಧನುರುತ್ತಮಂ‖೨೭‖ಯೋಜಯಸ್ವಧನುಶ್ರೇಷ್ಠೇ ಶರಂಪರಪುರಂಜಯಂ।ಯದಿಶಕ್ನೋ
ಷಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥದ್ವಂದ್ವಂದಾಸ್ಯಾಮಿತೇತತಃ‖೨೮‖ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಬಾಲಕಾಂಡೇ – ಪಂಚಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ‖

ಶ್ರುತ್ವಾತಜ್ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಸ್ಯವಾಕ್ಯಂದಾಶರಥಿಸ್ತದಾ।ಗೌರವಾದ್ಯಂತ್ರಿತಕಥಃಪಿತೂರಾಮಮಥಾಬ್ರವೀತ್‖೧‖ಶ್ರುತವಾ
ನಸ್ಮಿಯತ್ಕರ್ಮಕೃತವಾನಸಿಭಾರ್ಗವ।ಅನುರುಂಧ್ಯಾಮಹೇಬ್ರಹ್ಮನ್ಪಿತುರಾನೃಣ್ಯಮಾಸ್ಥಿತಃ‖ ವೀರ್ಯಹೀನಮಿವಾಶಕ್ತಂಕ್ಷ
ತ್ರಧರ್ಮೇಣಭಾರ್ಗವ।ಅವಜಾನಾಸಿಮೇತೇಜಃಪಶ್ಯಮೇದ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ‖ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾರಾಘವಃಕ್ರುದ್ಧೋ ಭಾರ್ಗವಸ್ಯಶರಾಸ
ನಂ।ಶರಂಚಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಹಸ್ತಾಲ್ಲಘುಪರಾಕ್ರಮಃ‖ರೋಪ್ಯಸಧನೂರಾಮಶ್ಶರಂಸಜ್ಯಂಚಕಾರಹ। ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂತತೋ
ರಾಮಂರಾಮಃಕ್ರುದ್ಧೋಬ್ರವೀದ್ವಚಃ‖ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಸೀತಿಪೂಜ್ಯೋಮೇವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಕೃತೇನಚ।ತಸ್ಮಾಚ್ಛಕ್ತೋನತೇರಾಮ
ಮೋಕ್ತುಂಪ್ರಾಣಹರಂಶರಂ‖ಇಮಾಂಪಾದಗತಿಂರಾಮತಪೋಬಲಸಮಾರ್ಜಿತಾನ್।ಲೋಕಾನಪ್ರತಿಮಾನ್ವಾತೇಹನಿಷ್ಯಾಮಿ
ಯದಿಚ್ಛಸಿ‖ನಹ್ಯಯಂವೈಷ್ಣವೋದಿವ್ಯಶ್ಶರಃಪರಪುರಂಜಯಃ। ಮೋಘಃಪತತಿವೀರ್ಯೇಣಬಲದರ್ಪವಿನಾಶನಃ‖ವರಾಯುಧಧರಂ
ರಾಮಂದ್ರಷ್ಟುಂಸರ್ಷಿಗಣಾಸ್ಸುರಾಃ।ಪಿತಾಮಹಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಸಮೇತಾಸ್ತತ್ರಸಂಘಶಃ‖ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಶ್ಚೈವಸಿದ್ಧಚಾ
ರಣಕಿನ್ನರಾಃ।ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸನಾಗಾಶ್ಚತದ್ರಷ್ಟುಂಮಹದದ್ಭುತಂ‖೧೦‖ ಜಡೀಕೃತೇತದಾಲೋಕೇರಾಮೇವರಧನುರ್ಧರೇ।ನಿರ್ವೀ
ರ್ಯೋಜಾಮದಗ್ನ್ಯೋಸೌರಾಮೋರಾಮಮುದೈಕ್ಷತ‖ತೇಜೋಭಿಹತವೀರ್ಯತ್ವಾಜ್ಜಾಮದಗ್ನ್ಯೋಜಡೀಕೃತಃ।ರಾಮಂಕಮ

ಲಪತ್ರಾಕ್ಷಂಮಂದಂಮಂದಮುವಾಚಹ॥ಕಾಶ್ಯಪಾಯಮಯಾದತ್ತಾಯದಾಪೂರ್ವಂವಸುಂಧರಾ।ವಿಷಯೇವಿನವಸ್ತವ್ಯಮಿ
ತಿಮಾಂಕಾಶ್ಯಪೋಬ್ರವೀತ್॥ಸೋಹಂಗುರುವಚಃಕುರ್ವನ್ಪೃಥಿವ್ಯಾಂನವಸೇನಿಶಾಂ।ಕೃತಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾಕಾಕುತ್ಸ್ಥಕೃತಾಭೂಃಕಾ
ಶ್ಯಪಸ್ಯಹಿ॥ತದಿಮಾಂತ್ವಂಗತಿಂವೀರಹಂತುಂನಾರ್ಹಸಿರಾಘವ।ಮನೋಜವಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಮಹೇಂದ್ರಂಪರ್ವತೋತ್ತಮಂ॥
ಲೋಕಾಸ್ತ್ವಪ್ರತಿಮಾರಾಮನಿರ್ಜಿತಾಸ್ತಪಸಾಮಯಾ।ಜಹಿತಾನ್ಶರಮುಖ್ಯೇನಮಾಭೂತ್ಕಾಲಸ್ಯಪರ್ಯಯಃ॥ಅಕ್ಷಯ್ಯಂಮ
ಧುಹಂತಾರಂಜಾನಾಮಿತ್ವಾಂಸುರೇಶ್ವರಂ।ಧನುಷೋಸ್ಯಪರಾಮರ್ಶಾತ್ಸ್ವಸ್ತಿತೇಸ್ತುಪರಂತಪ॥ ಏತೇಸುರಗಣಾಸ್ಸರ್ವೇನಿರೀ
ಕ್ಷಂತೇಸಮಾಗತಾಃ।ತ್ವಾಮಪ್ರತಿಮಕರ್ಮಾಣಮಪ್ರತಿದ್ವಂದ್ವಮಾಹವೇ॥ನಚೇಯಂಮಮಕಾಕುತ್ಸ್ಥವ್ರೀಳಾಭವಿತುಮರ್ಹ
ತಿ।ತ್ವಯಾತ್ರೈಲೋಕ್ಯನಾಥೇನಯದಹಂವಿಮುಖೀಕೃತಃ॥ಶರಮಪ್ರತಿಮಂರಾಮಮೋಕ್ತುಮರ್ಹಸಿಸುವ್ರತ।ಶರಮೋಕ್ಷೇಗ
ಮಿಷ್ಯಾಮಿಮಹೇಂದ್ರಂಪರ್ವತೋತ್ತಮಮ್॥೨೦॥ತತಬ್ರುವತಿರಾಮೇತುಜಾಮದಗ್ನ್ಯೇಪ್ರತಾಪವಾನ್।ರಾಮೋದಾಶರಥಿಶ್ಶ್ರೀ
ಮಾಂಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪಶರಮುತ್ತಮಂ॥ಸಹತಾನ್ದೃಶ್ಯರಾಮೇಣಸ್ವಾನ್ಲೋಕಾಂಸ್ತಪಸಾರ್ಜಿತಾನ್।ಜಾಮದಗ್ನ್ಯೋಜಗಾಮಾಶುಮ
ಹೇಂದ್ರಂಪರ್ವತೋತ್ತಮಂ॥ತತೋವಿತಿಮಿರಾಸ್ಸರ್ವಾದಿಶಶ್ಚೋಪದಿಶಸ್ತದಾ । ಸುರಾಸ್ಸರ್ಷಿಗಣಾರಾಮಂಪ್ರಶಶಂಸುರುದಾ
ಯುಧಂ॥ರಾಮಂದಾಶರಥಿಂರಾಮೋಜಾಮದಗ್ನ್ಯಃಪ್ರಶಸ್ಯಚ । ತತಃಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಕೃತ್ವಾಜಗಾಮಾತ್ಮಗತಿಂಪ್ರಭುಃ॥ ೨೪॥

ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ಬಾಲಕಾಂಡೇ— ಷಟ್ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ. ಗತೇರಾಮೇಪ್ರಶಾಂತಾತ್ಮಾ ರಾಮೋದಾಶರಥಿರ್ಧನುಃ।ವ
ರುಣಾಯಾಪ್ರಮೇಯಾಯದದೌಹಸ್ತೇಸಸಾಯಕಂ॥೧॥ಅಭಿವಾದ್ಯತತೋರಾಮೋವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖಾನೃಷೀನ್।ಪಿತರಂ
ವಿಹ್ವಲಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರೋವಾಚರಘುನಂದನಃ॥ಜಾಮದಗ್ನ್ಯೋಗತೋರಾಮಃಪ್ರಯಾತುಚತುರಂಗಿಣೀ।ಅಯೋಧ್ಯಾಭಿಮು
ಖೀಸೇನಾತ್ವಯಾನಾಥೇನಪಾಲಿತಾ॥ರಾಮಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಜಾದಶರಥಸ್ಸುತಂ।ಬಾಹುಭ್ಯಾಂಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಮೂರ್ಧ್ನಿ
ಚಾಘ್ರಾಯರಾಘವಂ॥ಗತೋರಾಮಇತಿಶ್ರುತ್ವಾಹೃಷ್ಟಃಪ್ರಮುದಿತೋನೃಪಃ।ಪುನರ್ಜಾತಂತದಾಮೇನೇಪುತ್ರಮಾತ್ಮಾನಮೇ
ವಚ॥ಚೋದಯಾಮಾಸತಾಂಸೇನಾಂಜಗಾಮಾಶುತತಃಪುರೀಂ।ಪತಾಕಾಧ್ವಜಿನೀಂರಮ್ಯಾಂತೂರ್ಯೋದ್ಘುಷ್ಟನಿನಾದಿತಾಂ॥
ಸಿಕ್ತರಾಜಪಥಾಂರಮ್ಯಾಂಪ್ರಕೀರ್ಣಕುಸುಮೋತ್ಕರಾಂ।ರಾಜಪ್ರವೇಶಸುಮುಖೈಃಪೌರೈರ್ಮಂಗಳವಾದಿಭಿಃ॥ಸಂಪೂರ್ಣಾ
ಂಪ್ರಾವಿಶದ್ರಾಜಾಜನೌಘೈಸ್ಸಮಲಂಕೃತಾಂ।ಪೌರೈಃಪ್ರತ್ಯುದ್ಗತೋದೂರಂದ್ವಿಜೈಶ್ಚಪುರವಾಸಿಭಿಃ॥ಪುತ್ರೈರನುಗತ
ಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಶ್ರೀಮದ್ಭಿಶ್ಚಮಹಾಯಶಾಃ।ಪ್ರವಿವೇಶಗೃಹಂರಾಜಾಹಿಮವತ್ಸದೃಶಂಪುನಃ॥ನನಂದಸಜನೋರಾಜಾಗೃಹೇಕಾಮೈ
ಸ್ಸುಪೂಜಿತಃ।ಕೌಸಲ್ಯಾಚಸುಮಿತ್ರಾಚಕೈಕೇಯೀಚಸುಮಧ್ಯಮಾ॥ ವಧೂಪ್ರತಿಗ್ರಹೇಯುಕ್ತಾಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾರಾಜಯೋ
ಷಿತಃ।ತತಸ್ಸೀತಾಂಮಹಾಭಾಗಾಮೂರ್ಮಿಳಾಂಚಯಶಸ್ವಿನೀಂ॥ಕುಶಧ್ವಜಸುತೇಚೋಭೇಜಗೃಹುರ್ನೃಪಪತ್ನಯಃ। ಮಂಗಳಾ
ಲಾಪನೈಶ್ಚೈವಶೋಭಿತಾಃಕ್ಷೌಮವಾಸಸಃ॥ದೇವತಾಯತನಾನ್ಯಾಶುಸರ್ವಾಸ್ತಾಃಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯನ್।ಅಭಿವಾದ್ಯಾಭಿವಾದ್ಯಾಂ
ಶ್ಚಸರ್ವಾರಾಜಸುತಾಸ್ತದಾ॥ರೇಮಿರೇಮುದಿತಾಸ್ಸರ್ವಾಭರ್ತೃಭಿಸ್ಸಹಿತಾರಹಃ । ಕುಮಾರಾಶ್ಚಮಹಾತ್ಮಾನೋವೀರ್ಯೇಣಾ
ಪ್ರತಿಮಾಭುವಿ॥ಕೃತದಾರಾಃಕೃತಾಸ್ತ್ರಾಶ್ಚಸಧನಾಸ್ಸಸುಹೃಜ್ಜನಾಃ।ಶುಶ್ರೂಷಮಾಣಾಃಪಿತರಂವರ್ತಯಂತಿನರರ್ಷಭಾಃ॥
ಕಸ್ಯಚಿತ್ತ್ವಥಕಾಲಸ್ಯರಾಜಾದಶರಥಸ್ಸುತಂ।ಭರತಂಕೈಕಯೀಪುತ್ರಮಬ್ರವೀದ್ರಘುನಂದನಃ॥ಅಯಂಕೇಕಯರಾಜಸ್ಯಪು
ತ್ರೋವಸತಿಪುತ್ರಕ।ತ್ವಾಂನೇತುಮಾಗತೋವೀರಯುಧಾಜಿನ್ಮಾತುಲಸ್ತದಾ॥ಶ್ರುತ್ವಾದಶರಥಸ್ಯೈತದ್ಭರತಃಕೈಕಯೀಸುತಃ
ಗಮನಾಯಾಭಿಚಕ್ರಾಮಶತ್ರುಘ್ನಸಹಿತಸ್ತದಾ॥ಆಪೃಚ್ಛ್ಯಪಿತರಂಶೂರೋರಾಮಂಚಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾರಿಣಂ।ಮಾತೄಶ್ಚಾಪಿನ
ರಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಶತ್ರುಘ್ನಸಹಿತೋಯಯೌ॥ಗತೇತುಭರತೇರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ।ಪಿತರಂದೇವಸಂಕಾಶಂಪೂಜಯಾಮಾ
ಸತುಸ್ತದಾ॥ಪಿತುರಾಜ್ಞಾಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಪೌರಕಾರ್ಯಾಣಿಸರ್ವಶಃ।ಚಕಾರರಾಮೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪ್ರಿಯಾಣಿಚಹಿತಾನಿಚ॥ಮಾ
ತೃಭ್ಯೋಮಾತೃಕಾರ್ಯಾಣಿಕೃತ್ವಾಪರಮಯಂತ್ರಿತಃ। ಗುರೂಣಾಂಗುರುಕಾರ್ಯಾಣಿಕಾಲೇಕಾಲೇನ್ವವೈಕ್ಷತ ॥ ಏವಂದಶರಥ
ಪ್ರೀತೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನೈಗಮಾಸ್ತದಾ। ರಾಮಸ್ಯಶೀಲವೃತ್ತೇನಸರ್ವೇವಿಷಯವಾಸಿನಃ॥ತೇಷಾಮತಿಯಶಾಲೋಕೇರಾಮಸ್ಸತ್ಯ
ಪರಾಕ್ರಮಃ । ಸ್ವಯಂಭೂರಿವಭೂತಾನಾಂಬಭೂವಗುಣವತ್ತರಃ ॥ ರಾಮಸ್ತುಸೀತಯಾಸಾರ್ಧಂವಿಜಹಾರಬಹೂನೃ
ತೂನ್।ಮನಸ್ವೀತದ್ಗತಸ್ತಸ್ಯನಿತ್ಯಂಹೃದಿಸಮರ್ಪಿತಃ॥ಪ್ರಿಯಾತುಸೀತಾರಾಮಸ್ಯದಾರಾಃಪಿತೃಕೃತಾಇತಿ।ಗುಣಾದ್ರೂ
ಪಗುಣಾಚ್ಚಾಪಿಪ್ರೀತಿರ್ಭೂಯೋಭ್ಯವರ್ಧತ॥ತಸ್ಯಾಶ್ಚಭರ್ತಾದ್ವಿಗುಣಂಹೃದಯೇಪರಿವರ್ತತೇ। ಅಂತರ್ಜಾತಮಪಿವ್ಯಕ್ತ
ಮಾಖ್ಯಾತಿಹೃದಯಂಹೃದಾ॥ತಸ್ಯಭೂಯೋವಿಶೇಷೇಣಮೈಥಿಲೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ।ದೇವತಾಭಿಸ್ಸಮಾರೂಪೇಸೀತಾಶ್ರೀರಿವರೂಪಿ
ಣೀ॥ತಯಾಸರಾಜರ್ಷಿಸುತೋಭಿರಾಮಯಾಸಮೇಯಿವಾನುತ್ತಮರಾಜಕನ್ಯಯಾ।ಅತೀವರಾಮಶ್ಶುಶುಭೇತಿಕಾಮಯಾ ವಿ
ಭುಶ್ಶ್ರಿಯಾವಿಷ್ಣುರಿವಾಮರೇಶ್ವರಃ॥೨೯॥ ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ—ಆದಿಕಾವ್ಯೇ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ—
ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಿಕಾಯಾಂ— ಸಂಹಿತಾಯಾಂ— ಶ್ರೀಮದ್ಬಾಲಕಾಂಡೇ ಸಪ್ತಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ

ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ಬಾಲಕಾಂಡಸ್ಸಮಾಪ್ತಃ ಶ್ರೀರಾಮಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ಹರಿಃ ಓಮ್.

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ -- ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡಪ್ರಾರಂಭಃ.

ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ.

ಗಚ್ಛತಾಮಾತುಲಕುಲಂ ಭರತೇನತದಾನಘಃ। ಶತ್ರುಘ್ನೋನಿತ್ಯಶತ್ರುಘ್ನೋ ನೀತಃಪ್ರೀತಿಪುರಸ್ಕೃತಃ॥೧॥ಸತತ್ರ ನ್ಯವಸದ್ಭ್ರಾತ್ರಾ ಸಹಸತ್ಕಾರಸತ್ಕೃತಃ। ಮಾತುಲೇನಾಶ್ವಪತಿನಾ ಪುತ್ರಸ್ನೇಹೇನಲಾಲಿತಃ ॥೨॥ ತತ್ರಾಪಿನಿವಸಂತೌತೌ ತರ್ಪ್ಯಮಾಣೌಚಕಾಮತಃ।ಭ್ರಾತರೌಸ್ಮರತಾಂವೀರೌ ವೃದ್ಧಂದಶರಥಂನೃಪಂ॥೩॥ರಾಜಾಪಿತೌಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸಸ್ಮಾರಪ್ರೋಷಿತೌಸುತೌ। ಉಭೌಭರತಶತ್ರುಘ್ನೌ ಮಹೇಂದ್ರವರುಣೋಪಮೌ ॥೪॥ ಸರ್ವಏವತುತಸ್ಯೇಷ್ಟಾಶ್ಚತ್ವಾರಃಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ। ಸ್ವಶರೀರಾದ್ವಿನಿರ್ವೃತ್ತಾಶ್ಚತ್ವಾರಇವಬಾಹವಃ ॥೫॥ ತೇಷಾಮಪಿಮಹಾತೇಜಾ ರಾಮೋರತಿಕರಃಪಿತುಃ। ಸ್ವಯಂಭೂರಿವಭೂತಾನಾಂ ಬಭೂವಗುಣವತ್ತರಃ ॥ ೬ ॥ ಸಹಿದೇವೈರುದೀರ್ಣಸ್ಯ ರಾವಣಸ್ಯವಧಾರ್ಥಿಭಿಃ । ಅರ್ಥಿತೋಮಾನುಷೇಲೋಕೇ ಜಜ್ಞೇವಿಷ್ಣುಸ್ಸನಾತನಃ ॥೭॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಶುಶುಭೇತೇನ ಪುತ್ರೇಣಾಮಿತತೇಜಸಾ। ಯಥಾವರೇಣದೇವಾನಾಮದಿತಿರ್ವಜ್ರಪಾಣಿನಾ ॥೮॥ ಸಹಿರೂಪೋಪಪನ್ನಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನನಸೂಯಕಃ । ಭೂಮಾವನುಪಮಸ್ಸೂನುರ್ಗುಣೈರ್ದಶರಥೋಪಮಃ ॥೯॥ ಸತುನಿತ್ಯಂಪ್ರಶಾಂತಾತ್ಮಾ ಮೃದುಪೂರ್ವಂಚಭಾಷತೇ। ಉಚ್ಯಮಾನೋಪಿಪರುಷಂನೋತ್ತರಂಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ ॥೧೦॥ ಕಥಂಚಿದುಪಕಾರೇಣ ಕೃತೇನೈಕೇನತುಷ್ಯತಿ। ನಸ್ಮರತ್ಯಪಕಾರಾಣಾಂ ಶತಮಪ್ಯಾತ್ಮವತ್ತಯಾ॥೧೧॥ ಶೀಲವೃದ್ಧೈರ್ವಯೋವೃದ್ಧೈರ್ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧೈಶ್ಚಸಜ್ಜನೈಃ। ಕಥಯನ್ನಾಸ್ತವೈನಿತ್ಯಮಸ್ತ್ರಯೋಗ್ಯಾಂತರೇಷ್ವಪಿ ॥೧೨॥ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ಮಧುರಾಭಾಷೀ ಪೂರ್ವಭಾಷೀಪ್ರಿಯಂವದಃ। ವೀರ್ಯವಾನ್ನಚವೀರ್ಯೇಣ ಮಹತಾಸ್ವೇನವಿಸ್ಮಿತಃ ॥೧೩॥ ನಚಾನೃತಕಥೋವಿದ್ವಾನ್ ವೃದ್ಧಾನಾಂಪ್ರತಿಪೂಜಕಃ। ಅನುರಕ್ತಃಪ್ರಜಾಭಿಶ್ಚ ಪ್ರಜಾಶ್ಚಾಪ್ಯನುರಂಜತೇ ॥೧೪॥ ಸಾನುಕ್ರೋಶೋಜಿತಕ್ರೋಧೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರತಿಪೂಜಕಃ।ದೀನಾನುಕಂಪೀಧರ್ಮಜ್ಞೋ ನಿತ್ಯಂಪ್ರಗ್ರಹವಾನ್ ಶುಚಿಃ ॥೧೫॥ ಕುಲೋಚಿತಮತಿಃ ಕ್ಷಾತ್ರಂ ಧರ್ಮಂಸ್ವಂಬಹುಮನ್ಯತೇ। ಮನ್ಯತೇಪರಯಾಕೀರ್ತ್ಯಾ ಮಹತ್ಸ್ವರ್ಗಫಲಂತತಃ ॥ ೧೬ ॥ ನಾಶ್ರೇಯಸಿರತೋವಿದ್ವಾನ್ನವಿರುದ್ಧಕಥಾರುಚಿಃ। ಉತ್ತರೋತ್ತರಯುಕ್ತೌಚ ವಕ್ತಾವಾಚಸ್ಪತಿರ್ಯಥಾ ॥೧೭॥ ಅರೋಗಸ್ತರುಣೋವಾಗ್ಮೀವಪುಷ್ಮಾನ್ದೇಶಕಾಲವಿತ್। ಲೋಕೇಪುರುಷಸಾರಜ್ಞಸ್ಸಾಧುರೇಕೋವಿನಿರ್ಮಿತಃ ॥ ೧೮ ॥ ಸತುಶ್ರೇಷ್ಠೈರ್ಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾನಾಂಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ। ಬಹಿಶ್ಚರಇವಪ್ರಾಣೋಬಭೂವಗುಣತಃಪ್ರಿಯಃ॥೧೯॥ಸಮ್ಯಗ್ವಿದ್ಯಾವ್ರತಸ್ನಾತೋ ಯಥಾವತ್ಸಾಂಗವೇದವಿತ್। ಇಷ್ವಸ್ತ್ರೇಚಪಿತುಶ್ಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಬಭೂವಭರತಾಗ್ರಜಃ ॥೨೦॥ ಕಲ್ಯಾಣಾಭಿಜನಸ್ಸಾಧುರದೀನಸ್ಸತ್ಯವಾಗೃಜುಃ। ವೃದ್ಧೈರಭಿವಿನೀತಶ್ಚ ದ್ವಿಜೈರ್ಧರ್ಮಾರ್ಥದರ್ಶಿಭಿಃ ॥ ೨೧ ॥ ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥತತ್ವಜ್ಞಃ ಸ್ಮೃತಿಮಾನ್ಪ್ರತಿಭಾನವಾನ್। ಲೌಕಿಕೇಸಮಯಾಚಾರೇ ಕೃತಕಲ್ಪೋವಿಶಾರದಃ ॥೨೨॥ ಅಪ್ರಧೃಷ್ಯಶ್ಚಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕ್ರುದ್ಧೈರಪಿಸುರಾಸುರೈಃ । ನಿಭೃತಸ್ಸಂವೃತಾಕಾರೋ ಗುಪ್ತಮಂತ್ರಸ್ಸಹಾಯವಾನ್ ॥೨೩॥ ಅಮೋಘಕ್ರೋಧಹರ್ಷಶ್ಚ ತ್ಯಾಗಸಂಯಮಕಾಲವಿತ್। ದೃಢಭಕ್ತಿಸ್ಸ್ಥಿರಪ್ರಜ್ಞೋನಾಸದ್ಗ್ರಾಹೀನದುರ್ವಚಾಃ ॥೨೪॥ ನಿಸ್ತಂದ್ರಿರಪ್ರಮತ್ತಶ್ಚ ಸ್ವದೋಷಪರದೋಷವಿತ್। ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಶ್ಚಕೃತಜ್ಞಶ್ಚ ಪುರುಷಾಂತರಕೋವಿದಃ ॥೨೫॥ ಯಃಪ್ರಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಯೋರ್ಯಥಾನ್ಯಾಯಂವಿಚಕ್ಷಣಃ । ಸತ್ಸಂಗ್ರಹಪ್ರಗ್ರಹಣೇ ಸ್ಥಾನವಿನ್ನಿಗ್ರಹಸ್ಯಚ ॥೨೬॥ ಆಯಕರ್ಮಣ್ಯುಪಾಯಜ್ಞಸ್ಸಂದೃಷ್ಟವ್ಯಯಕರ್ಮವಿತ್। ಶ್ರೈಷ್ಠ್ಯಂಶಾಸ್ತ್ರಸಮೂಹೇಷು ಪ್ರಾಪ್ತೋವ್ಯಾಮಿಶ್ರಕೇಷುಚ॥೨೭॥ ಅರ್ಥಧರ್ಮೌಚಸಂಗೃಹ್ಯ ಸುಖತಂತ್ರೋನಚಾಲಸಃ।ವೈಹಾರಿಕಾಣಾಂ ಶಿಲ್ಪಾನಾಂ ವಿಜ್ಞಾತಾರ್ಥವಿಭಾಗವಿತ್ ॥ ೨೮ ॥ ಆರೋಹೇವಿನಯೇಚೈವ ಯುಕ್ತೋವಾರಣವಾಜಿನಾಂ। ಧನುರ್ವೇದವಿದಾಂಶ್ರೇಷ್ಠೋಲೋಕೇತಿರಥಸಮ್ಮತಃ ॥೨೯ ॥ ಅಭಿಯಾತಾಪ್ರಹರ್ತಾಚ ಸೇನಾನಯವಿಶಾರದಃ । ಅಪ್ರಧೃಷ್ಯಶ್ಚಸಂಗ್ರಾಮೇ ಕ್ರುದ್ಧೈರಪಿಸುರಾಸುರೈಃ ॥೩೦॥ ಅನಸೂಯೋಜಿತಕ್ರೋಧೋ ನದೃಪ್ತೋನಚಮತ್ಸರೀ । ನಚಾವಮಂತಾಭೂತಾನಾಂ ನಚಕಾಲವಶಾನುಗಃ ॥ ೩೧ ॥ ಏವಂಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಃ ಪ್ರಜಾನಾಂಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ । ಸಮ್ಮತಸ್ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷು ವಸುಧಾಯಾಃಕ್ಷಮಾಗುಣೈಃ ॥೩೨ ॥ ಬುದ್ಧ್ಯಾಬೃಹಸ್ಪತೇಸ್ತುಲ್ಯೋ ವೀರ್ಯೇಣಾಪಿಶಚೀಪತೇಃ । ತಥಾಸರ್ವಪ್ರಜಾಕಾಂತೈಃ ಪ್ರೀತಿಸಂಜನನೈಃಪಿತುಃ ॥೩೩ ॥ ಗುಣೈರ್ವಿರುರುಚೇರಾಮೋ ದೀಪ್ತಸ್ಸೂರ್ಯಇವಾಂಶುಭಿಃ । ತಮೇವಂವೃತ್ತಸಂಪನ್ನಮಪ್ರ

ತುಮರ್ಹಸಿ। ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಭೂಮಿಪಾಲಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠೋದ್ವಿಜಸತ್ತಮಃ ॥೭॥ ಆದಿದೇಶಾಗ್ರತೋರಾಜ್ಞಃ ಸ್ಥಿತಾನ್ಯುಕ್ತಾನ್
ಕೃತಾಂಜಲೀನ್। ಸುವರ್ಣಾದೀನಿರತ್ನಾನಿ ಬಲೀನ್ಸರ್ವೌಷಧೀರಪಿ॥೮॥ ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯಾನಿಲಾಜಾಂಶ್ಚ ಪೃಥಕ್ಚ ಮಧುಸರ್ಪಿ
ಷೀ। ಅಹತಾನಿಚ ವಾಸಾಂಸಿ ರಥಂಸರ್ವಾಯುಧಾನ್ಯಪಿ ॥೯॥ ಚತುರಂಗಬಲಂಚೈವ ಗಜಂಚಶುಭಲಕ್ಷಣಂ। ಚಾಮರವ್ಯಜ
ನೇಶ್ವೇತೇ ಧ್ವಜಂಛತ್ರಂಚಪಾಂಡರಂ ॥೧೦॥ ಶತಂಚಶಾತಕುಂಭಾನಾಂ ಕುಂಭಾನಾಮಗ್ನಿವರ್ಚಸಾಂ । ಹಿರಣ್ಯಶೃಂಗಮೃ
ಷಭಂ ಸಮಗ್ರಂವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಚ॥೧೧॥ ಉಪಸ್ಥಾಪಯತಪ್ರಾತ ರಗ್ನ್ಯಗಾರಂಮಹೀಪತೇಃ।ಯಚ್ಚಾನ್ಯತ್ಕಿಂಚಿದೇಷ್ಟವ್ಯಂ
ತತ್ಸರ್ವಮುಪಕಲ್ಪ್ಯತಾಂ ॥೧೨॥ ಅಂತಃಪುರಸ್ಯದ್ವಾರಾಣಿ ಸರ್ವಸ್ಯನಗರಸ್ಯಚ । ಚಂದನಸ್ರಗ್ಭಿರರ್ಚ್ಯಂತಾಂ ಧೂಪೈ
ಶ್ಚಘ್ರಾಣಹಾರಿಭಿಃ ॥೧೩॥ ಪ್ರಶಸ್ತಮನ್ನಂಗುಣವದ್ದಧಿಕ್ಷೀರೋಪಸೇಚನಂ । ದ್ವಿಜಾನಾಂಶತಸಾಹಸ್ರೇ ಯತ್ಪ್ರಕಾಮಮ
ಲಂಭವೇತ್ ॥೧೪॥ ಸತ್ಕೃತ್ಯದ್ವಿಜಮುಖ್ಯಾನಾಂಶ್ವಃಪ್ರಭಾತೇಪ್ರದೀಯತಾಂ । ಘೃತಂದಧಿಚಲಾಜಾಂಶ್ಚ ದಕ್ಷಿಣಾಶ್ಚಾಪಿಪು
ಷ್ಕಲಾಃ ॥೧೫॥ ಸೂರ್ಯೇಭ್ಯುದಿತಮಾತ್ರೇಶ್ವೋ ಭವಿತಾಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಂ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚನಿಮಂತ್ರ್ಯಂತಾಂಕಲ್ಪ್ಯಂತಾಮಾ
ಸನಾನಿಚ ॥೧೬॥ ಆಬಧ್ಯಂತಾಂಪತಾಕಾಶ್ಚ ರಾಜಮಾರ್ಗಶ್ಚಸಿಚ್ಯತಾಂ। ಸರ್ವೇಚತಾಳಾವಚರಾ ಗಣಿಕಾಶ್ಚಸ್ವಲಂಕೃತಾಃ॥
ಕಕ್ಷ್ಯಾಂದ್ವಿತೀಯಾಮಾಸಾದ್ಯ ತಿಷ್ಠಂತುನೃಪವೇಶ್ಮನಃ। ದೇವಾಯತನಚೈತ್ಯೇಷು ಸಾನ್ನಭಕ್ಷಾಸ್ಸದಕ್ಷಿಣಾಃ ॥೧೮ ॥ ಉಪ
ಸ್ಥಾಪಯಿತವ್ಯಾಸ್ಸ್ಯುರ್ಮಾಲ್ಯಯೋಗ್ಯಾಃಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್। ದೀರ್ಘಾಸಿಬದ್ಧಾ ಯೋಧಾಶ್ಚ ಸನ್ನದ್ಧಾ ಮೃಷ್ಟವಾಸಸಃ ॥೧೯
ಮಹಾರಾಜಾಂಗಣಂಸರ್ವೇ ಪ್ರವಿಶಂತುಮಹೋದಯಂ। ಏವಂವ್ಯಾದಿಶ್ಯವಿಪ್ರೌತೌ ಕ್ರಿಯಾಸ್ತತ್ರಸುನಿಷ್ಠಿತೌ ॥೨೦॥ಚ
ಕ್ರತುಶ್ಚೈವಯಚ್ಛೇಷಂ ಪಾರ್ಥಿವಾಯನಿವೇದ್ಯಚ। ಕೃತಮಿತ್ಯೇವಚಾಬ್ರೂತಾಮಭಿಗಮ್ಯಜಗತ್ಪತಿಂ॥ ೨೧ ॥ ಯಥೋಕ್ತವ
ಚನಂಪ್ರೀತೌ ಹರ್ಷಯುಕ್ತೌ ದ್ವಿಜರ್ಷಭೌ। ತತಸ್ಸುಮಂತ್ರಂದ್ಯುತಿಮಾನ್ ರಾಜಾವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೨॥ ರಾಮಃಕೃ
ತಾತ್ಮಾ ಭವತಾ ಶೀಘ್ರಮಾನೀಯತಾಮಿತಿ। ಸತಥೇತಿಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ಸುಮಂತ್ರೋರಾಜಶಾಸನಾತ್ ॥ ೨೩ ॥ ರಾಮಂತತ್ರಾನ
ಯಾಂಚಕ್ರೇ ರಥೇನರಥಿನಾಂವರಂ। ಅಥತತ್ರಸಹಾಸೀನಾ ಸ್ತದಾದಶರಥಂನೃಪಂ ॥೨೪ ॥ ಪ್ರಾಚ್ಯೋದೀಚ್ಯಾಃಪ್ರತೀಚ್ಯಾ
ಶ್ಚ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಾಶ್ಚಭೂಮಿಪಾಃ। ಮ್ಲೇಚ್ಛಾಚಾರ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇಚಾನ್ಯೇ ವನಶೈಲಾಂತವಾಸಿನಃ॥೨೫॥ ಉಪಾಸಾಂಚಕ್ರಿರೇಸರ್ವೇ
ತಂದೇವಾಇವವಾಸವಂ। ತೇಷಾಂಮಧ್ಯೇಸರಾಜರ್ಷಿರ್ಮರುತಾಮಿವವಾಸವಃ ॥ ೨೬ ॥ ಪ್ರಾಸಾದಸ್ಥೋರಥಗತಂ ದದರ್ಶಾ
ಯಾಂತಮಾತ್ಮಜಂ । ಗಂಧರ್ವರಾಜಪ್ರತಿಮಂ ಲೋಕೇವಿಖ್ಯಾತಪೌರುಷಂ॥೨೭॥ದೀರ್ಘಬಾಹುಂಮಹಾಸತ್ವಂ ಮತ್ತಮಾ
ತಂಗಗಾಮಿನಂ । ಚಂದ್ರಕಾಂತಾನನಂರಾಮ ಮತೀವಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ ॥೨೮॥ ರೂಪೌದಾರ್ಯಗುಣೈಃಪುಂಸಾಂ ದೃಷ್ಟಿಚಿ
ತ್ತಾಪಹಾರಿಣಂ। ಘರ್ಮಾಭಿತಪ್ತಾಃಪರ್ಜನ್ಯಂ ಹ್ಲಾದಯಂತಮಿವಪ್ರಜಾಃ ॥೨೯॥ ನತತರ್ಪಸಮಾಯಾಂತಂ ಪಶ್ಯಮಾ
ನೋನರಾಧಿಪಃ। ಅವತಾರ್ಯಸುಮಂತ್ರಸ್ತಂ ರಾಘವಂಸ್ಯಂದನೋತ್ತಮಾತ್ ॥೩೦॥ ಪಿತುಸ್ಸಮೀಪಗಚ್ಛಂತಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಃ
ಪೃಷ್ಠತೋನ್ವಗಾತ್। ಸತಂಕೈಲಾಸಶೃಂಗಾಭಂಪ್ರಾಸಾದಂನರಪುಂಗವಃ ॥೩೧ ॥ ಆರುರೋಹನೃಪಂದ್ರಷ್ಟುಂ ಸಹಸೂತೇ
ನರಾಘವಃ।ಸಪ್ರಾಂಜಲಿರಭಿಪ್ರೇತ್ಯ ಪ್ರಣತಃಪಿತುರಂತಿಕೇ॥೩೨॥ನಾಮಸ್ವಂಶ್ರಾವಯನ್ರಾಮೋ ವವಂದೇಚರಣೌಪಿತುಃ।
ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರಣತಂಪಾರ್ಶ್ವೇಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟಂನೃಪಃ॥೩೩॥ಗೃಹ್ಯಾಂಜಲೌಸಮಾಕೃಷ್ಯ ಸಸ್ವಜೇಪ್ರಿಯಮಾತ್ಮಜಂ।
ತಸ್ಮೈಚಾಭ್ಯುದಿತಂದಿವ್ಯಂ ಮಣಿಕಾಂಚನಭೂಷಿತಂ ॥೩೪॥ ದಿದೇಶರಾಜಾರುಚಿರಂ ರಾಮಾಯಪರಮಾಸನಂ।ತದಾಸನ
ವರಂಪ್ರಾಪ್ಯ ವ್ಯದೀಪಯತರಾಘವಃ ॥೩೫ ॥ ಸ್ವಯೈವಪ್ರಭಯಾಮೇರು ಮುದಯೇವಿಮಲೋರವಿಃ । ತೇನವಿಭ್ರಾಜತಾತ
ತ್ರ ಸಾಸಭಾಭಿವ್ಯರೋಚತ ॥೩೬॥ ವಿಮಲಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಾ ಶಾರದೀದ್ಯೌರಿವೇಂದುನಾ । ತಂಪಶ್ಯಮಾನೋನೃಪತಿ ಸ್ತುತೋ
ಷಪ್ರಿಯಮಾತ್ಮಜಂ ॥೩೭॥ ಅಲಂಕೃತಮಿವಾತ್ಮಾನ ಮಾದರ್ಶತಲಸಂಸ್ಥಿತಂ । ಸತಂಸಸ್ಮಿತಮಾಭಾಷ್ಯ ಪುತ್ರಂಪುತ್ರವ
ತಾಂವರಃ ॥೩೮ ॥ ಉವಾಚೇದಂವಚೋರಾಜಾ ದೇವೇಂದ್ರಮಿವಕಾಶ್ಯಪಃ। ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯಾಮಸಿಮೇಪತ್ನ್ಯಾಂ ಸದೃಶ್ಯಾಂಸದೃ
ಶಸ್ಸುತಃ ॥೩೯॥ ಉತ್ಪನ್ನಸ್ತ್ವಂಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮಮರಾಮಾತ್ಮಜಃಪ್ರಿಯಃ।ಯತಸ್ತ್ವಯಾಪ್ರಜಾಶ್ಚೇಮಾಃ ಸ್ವಗುಣೈರ
ನುರಂಜಿತಾಃ ॥೪೦॥ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂಪುಷ್ಯಯೋಗೇನಯೌವರಾಜ್ಯಮವಾಪ್ನುಹಿ।ಕಾಮತಸ್ತ್ವಂಪ್ರಕೃತ್ಯೈವ ವಿನೀತೋಗು
ಣವಾನಸಿ ॥೪೧ ॥ ಗುಣವತ್ಯಪಿತುಸ್ನೇಹಾತ್ಪುತ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿತೇಹಿತಂ।ಭೂಯೋವಿನಯಮಾಸ್ಥಾಯ ಭವನಿತ್ಯಂಜಿತೇಂದ್ರಿ
ಯಃ ॥೪೨॥ ಕಾಮಕ್ರೋಧಸಮುತ್ಥಾನಿ ತ್ಯಜೇಥಾವ್ಯಸನಾನಿಚ। ಪರೋಕ್ಷಯಾವರ್ತಮಾನೋ ವೃತ್ತ್ಯಾಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಯಾತಥಾ॥
ಅಮಾತ್ಯಪ್ರಭೃತೀಸ್ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಕೃತೀಶ್ಚಾನುರಂಜಯ।ಕೋಷ್ಠಾಗಾರಾಯುಧಾಗಾರೈಃ ಕೃತ್ವಾಸನ್ನಿಚಯಾನ್ಬಹೂನ್॥
ತುಷ್ಟಾನುರಕ್ತಪ್ರಕೃತಿರ್ಯಃಪಾಲಯತಿಮೇದಿನೀಂ। ತಸ್ಯನಂದಂತಿಮಿತ್ರಾಣಿಲಬ್ಧ್ವಾಮೃತಮಿವಾಮರಾಃ ॥ ತಸ್ಮಾತ್
ತ್ವಮಪಿಚಾತ್ಮಾನಂ ನಿಯಮ್ಯೈವಂಸಮಾಚರ। ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಸುಹೃದಸ್ತಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯಪ್ರಿಯಕಾರಿಣಃ ॥ ೪೬ ॥ ತ್ವರಿ
ತಾಶ್ಶೀಘ್ರಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಕೌಸಲ್ಯಾಯೈನ್ಯವೇದಯನ್।ಸಾಹಿರಣ್ಯಂಚಗಾಶ್ಚೈವ ರತ್ನಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ॥೪೭॥ವ್ಯಾದಿದೇಶಪ್ರಿಯಾ

ಶ್ಯೈಭ್ಯಃ ಕೌಸಲ್ಯಾಪ್ರಮದೋತ್ತಮಾ। ಅಥಾಭಿವಾದ್ಯರಾಜಾನಂ ರಥಮಾರುಹ್ಯರಾಘವಃ ॥೪೮॥ ಯಯೌಸ್ವಂದ್ಯುತಿಮ
ದ್ವೇಶ್ಮ ಜನೌಘೈಃಪ್ರತಿಪೂಜಿತಃ ॥ ತೇಚಾಪಿಪೌರಾನೃಪತೇರ್ವಚಸ್ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾತದಾಲಾಭಮಿವೇಷ್ಟಮಾಶು। ನರೇಂದ್ರಮಾ
ಮಂತ್ರ್ಯಗೃಹಾಣಿಗತ್ವಾ ದೇವಾನ್ಸಮಾನರ್ಚುರತಿಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ ॥ ... ... ೫೦॥

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ತೃತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಗತೇಷ್ವಥನೃಪೋಭೂಯಃ ಪೌರೇಷುಸಹಮಂತ್ರಿಭಿಃ। ಮಂತ್ರಯಿತ್ವಾತತಶ್ಚಕ್ರೇ ನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಸ್ಸನಿಶ್ಚಯಂ॥೧॥ ಶ್ವಏ
ವಪುಷ್ಯೋಭವಿತಾಶ್ವೋಭಿಷೇಚ್ಯಸ್ತುಮೇಸುತಃ। ರಾಮೋರಾಜೀವತಾಮ್ರಾಕ್ಷೋ ಯೌವರಾಜ್ಯಇತಿಪ್ರಭುಃ ॥೨॥ ಅಥಾಂ
ತರ್ಗೃಹಮಾವಿಶ್ಯ ರಾಜಾದಶರಥಸ್ತದಾ । ಸೂತಮಾಮಂತ್ರಯಾಮಾಸ ರಾಮಂಪುನರಿಹಾನಯ ॥ ೩ ॥ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಸತ
ದ್ವಾಕ್ಯಂ ಸೂತಃಪುನರುಪಾಯಯೌ। ರಾಮಸ್ಯಭವನಂಶೀಘ್ರಂ ರಾಮಮಾನಯಿತುಂಪುನಃ ॥೪ ॥ ದ್ವಾಸ್ಸ್ಥೈರಾವೇದಿ
ತಂತಸ್ಯ ರಾಮಾಯಾಗಮನಂಪುನಃ।ಶ್ರುತ್ವೈವಚಾಪಿರಾಮಸ್ತಂ ಪ್ರಾಪ್ತಶಂಕಾನ್ವಿತೋಭವತ್ ॥೫॥ ಪ್ರವೇಶ್ಯಚೈನಂತ್ವ
ರಿತಂ ರಾಮೋವಚನಮಬ್ರವೀತ್। ಯದಾಗಮನಕೃತ್ಯಂತೇ ಭೂಯಸ್ತದ್ಬ್ರೂಹ್ಯಶೇಷತಃ ॥೬ ॥ ತಮುವಾಚತತಸ್ಸೂತೋ
ರಾಜಾತ್ವಾಂದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ। ಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರಮಾಣಮತ್ರತ್ವಂ ಗಮನಾಯೇತರಾಯವಾ ॥೭॥ ಇತಿಸೂತವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾ
ಮೋಥತ್ವರಯಾನ್ವಿತಃ। ಪ್ರಯಯೌರಾಜಭವನಂ ಪುನರ್ದ್ರಷ್ಟುಂನರೇಶ್ವರಂ ॥ ೮ ॥ ತಂಶ್ರುತ್ವಾಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂ ರಾ
ಮಂದಶರಥೋನೃಪಃ। ಪ್ರವೇಶಯಾಮಾಸಗೃಹಂ ವಿವಕ್ಷುಃಪ್ರಿಯಮುತ್ತಮಂ ॥೯॥ ಪ್ರವಿಶನ್ನೇವಚಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಘವೋಭ
ವನಂಪಿತುಃ। ದದರ್ಶಪಿತರಂದೂರಾತ್ಪ್ರಣಿಪತ್ಯಕೃತಾಂಜಲಿಃ ॥೧೦॥ ಪ್ರಣಮಂತಂಸಮುತ್ಥಾಪ್ಯತಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಭೂಮಿ
ಪಃ। ಪ್ರದಿಶ್ಯಚಾಸ್ಮೈರುಚಿರಮಾಸನಂಪುನರಬ್ರವೀತ್ ॥೧೧॥ ರಾಮವೃದ್ಧೋಸ್ಮಿ ದೀರ್ಘಾಯುರ್ಭುಕ್ತಾ ಭೋಗಾಮಯೇ
ಪ್ಸಿತಾಃ। ಅನ್ನವದ್ಭಿಃಕ್ರತುಶತೈಸ್ತಥೇಷ್ಟಂಭೂರಿದಕ್ಷಿಣೈಃ ॥೧೨॥ ಜಾತಮಿಷ್ಟಮಪತ್ಯಂಮೇ ತ್ವಮದ್ಯಾನುಪಮಂಭುವಿ॥
ದತ್ತಮಿಷ್ಟಮಧೀತಂಚ ಮಯಾಪುರುಷಸತ್ತಮ ॥೧೩॥ ಅನುಭೂತಾನಿಚೇಷ್ಟಾನಿ ಮಯಾವೀರಸುಖಾನ್ಯಪಿ । ದೇವರ್ಷಿಪಿ
ತೃವಿಪ್ರಾಣಾಂ ಮನೃಣೋಸ್ಮಿ ತಥಾತ್ಮನಃ ॥೧೪॥ ನಕಿಂಚಿನ್ಮಮಕರ್ತವ್ಯಂ ತವಾನ್ಯತ್ರಾಭಿಷೇಚನಾತ್। ಅತೋಯತ್ತ್ವಾ
ಮಹಂಬ್ರೂಯಾಂ ತನ್ಮೇತ್ವಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೫॥ ಅದ್ಯಪ್ರಕೃತಯಸ್ಸರ್ವಾ ಸ್ತ್ವಾಮಿಚ್ಛಂತಿನರಾಧಿಪಂ । ಅತಸ್ತ್ವಾಂ
ಯುವರಾಜಾನಮಭಿಷೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಪುತ್ರಕ ॥೧೬॥ ಅಪಿಚಾದ್ಯಾಶುಭಾನ್ ರಾಮ ಸ್ವಪ್ನೇ ಪಶ್ಯಾಮಿದಾರುಣಾನ್ । ಸನಿರ್ಘಾತಾ
ದಿವೋಲ್ಕಾಚ ಪತತೀಹಮಹಾಸ್ವನಾ ॥೧೭ ॥ ಅವಷ್ಟಬ್ಧಂಚಮೇರಾಮ ನಕ್ಷತ್ರಂದಾರುಣೈರ್ಗ್ರಹೈಃ । ಆವೇದಯಂತಿದೈವ
ಜ್ಞಾಸ್ಸೂರ್ಯಾಂಗಾರಕರಾಹುಭಿಃ ॥೧೮ ॥ ಪ್ರಾಯೇಣಹಿನಿಮಿತ್ತಾನಾ ಮೀದೃಶಾನಾಂಸಮುದ್ಭವೇ । ರಾಜಾಹಿಮೃತ್ಯುಮಾ
ಪ್ನೋತಿ ಘೋರಾಂವಾಪದಮೃಚ್ಛತಿ॥೧೯॥ ತದ್ಯಾವದೇವಮೇಚೇತೋನವಿಮುಹ್ಯತಿರಾಘವ । ತಾವದೇವಾಭಿಷಿಂಚಸ್ವಚಲಾಹಿ
ಪ್ರಾಣಿನಾಂಮತಿಃ ॥ ೨೦ ॥ ಅದ್ಯಚಂದ್ರೋಭ್ಯುಪಗತಃ ಪುಷ್ಯಾತ್ಪೂರ್ವಂಪುನರ್ವಸೂ । ಶ್ವಃಪುಷ್ಯಯೋಗಂನಿಯತಂ ವ
ಕ್ಷ್ಯಂತೇದೈವಚಿಂತಕಾಃ ॥೨೧॥ ತತಃಪುಷ್ಯೇಭಿಷೇಚ್ಯಸ್ತ್ವಂ ಮನಸ್ತ್ವರಯತೀವಮಾಂ।ಶ್ವಸ್ತ್ವಾಹಮಭಿಷೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಯೌ
ವರಾಜ್ಯೇಪರಂತಪ ॥೨೨॥ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಯಾದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ನಿಶೇಯಂನಿಯತಾತ್ಮನಾ। ಸಹವಧ್ವೋಪವಸ್ತವ್ಯಾ ದರ್ಭಪ್ರಸ್ತ
ರಶಾಯಿನಾ ॥೨೩॥ ಸುಹೃದಶ್ಚಾಪ್ರಮತ್ತಾಸ್ತ್ವಾಂ ರಕ್ಷಂತ್ವದ್ಯಸಮಂತತಃ। ಭವಂತಿಬಹುವಿಘ್ನಾನಿ ಕಾರ್ಯಾಣ್ಯೇವಂವಿಧಾ
ನಿಹಿ ॥೨೪॥ ವಿಪ್ರೋಷಿತಶ್ಚಭರತೋ ಯಾವದೇವಪುರಾದಿತಃ।ತಾವದೇವಾಭಿಷೇಕಸ್ತೇ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲೋಮತೋಮಮ॥೨೫॥ಕಾ
ಮಂಖಲುಸತಾಂವೃತ್ತೇ ಭ್ರಾತಾತೇಭರತಸ್ಸ್ಥಿತಃ। ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನುವರ್ತೀಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸಾನುಕ್ರೋಶೋಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ॥೨೬॥ಕಿಂ
ತುಚಿತ್ತಂಮನುಷ್ಯಾಣಾ ಮನಿತ್ಯಮಿತಿಮೇಮತಿಃ।ಸತಾಂಚಧರ್ಮನಿತ್ಯಾನಾಂ ಕೃತಶೋಭಿಚರಾಘವ ॥ ೨೭ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ
ಸ್ಸೋಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಶ್ಶ್ವೋಭಾವಿನ್ಯಭಿಷೇಚನೇ। ವ್ರಜೇತಿರಾಮಃಪಿತರಮಭಿವಾದ್ಯಾಭ್ಯಯಾದ್ಗೃಹಂ ॥೨೮॥ ಪ್ರವಿಶ್ಯಚಾತ್ಮ
ನೋವೇಶ್ಮ ರಾಜ್ಞೋದ್ದಿಷ್ಟೇಭಿಷೇಚನೇ। ತತ್ಕ್ಷಣೇನಚನಿರ್ಗಮ್ಯ ಮಾತುರಂತಃಪುರಂಯಯೌ ॥೨೯॥ ತತ್ರತಾಂಪ್ರವಣಾಮೇ
ವ ಮಾತರಂಕ್ಷೌಮವಾಸಿನೀಂ। ವಾಗ್ಯತಾಂದೇವತಾಗಾರೇ ದದರ್ಶಾಯಾಚತೀಂಶ್ರಿಯಂ ॥೩೦ ॥ ಪ್ರಾಗೇವಚಾಗತಾತತ್ರ ಸು
ಮಿತ್ರಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತದಾ। ಸೀತಾಚಾನಾಯಿತಾಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರಿಯಂರಾಮಾಭಿಷೇಚನಂ ॥೩೧ ॥ ತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇಹಿಕೌಸಲ್ಯಾ ತ
ಸ್ಥಾವಾಮೀಲಿತೇಕ್ಷಣಾ। ಸುಮಿತ್ರಯಾನ್ವಾಸ್ಯಮಾನಾ ಸೀತಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚ ॥೩೨॥ ಶ್ರುತ್ವಾತುಪುಷ್ಯೇಪುತ್ರಸ್ಯ ಯೌ
ವರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ। ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇನಪುರುಷಂ ಧ್ಯಾಯಮಾನಾಜನಾರ್ದನಂ ॥೩೩॥ ತಥಾಸನ್ನಿಯಮಾಮೇವ ಸೋಭಿಗ
ಮ್ಯಾಭಿವಾದ್ಯಚ। ಉವಾಚವಚನಂರಾಮೋ ಹರ್ಷಯಂಸ್ತಾಮನಿಂದಿತಾಂ॥೩೪॥ ಅಂಬಪಿತ್ರಾನಿಯುಕ್ತೋಸ್ಮಿ ಪ್ರಜಾಪಾಲ
ನಕರ್ಮಣಿ। ಭವಿತಾಶ್ವೋಭಿಷೇಕೋಮೇ ಯಥಾಮೇಶಾಸನಂಪಿತುಃ ॥೩೫॥ ಸೀತಯಾಪ್ಯುಪವಸ್ತವ್ಯಾ ರಜನೀಯಂಮಯಾ
ಸಹ। ಏವಮೃತ್ವಿಗುಪಾಧ್ಯಾಯೈಸ್ಸಹಮಾಮುಕ್ತವಾನ್ಪಿತಾ ॥೩೬॥ ಯಾನಿಯಾನ್ಯತ್ರಯೋಗ್ಯಾನಿ ಶ್ವೋಭಾವಿನ್ಯಭಿಷೇಚ

ನೇ। ತಾನಿಮೇಮಂಗಳಾನ್ಯದ್ಯ ವೈದೇಹ್ಯಾಶ್ಚೈವಕಾರಯ ॥೩೭॥ ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾತುಕೌಸಲ್ಯಾ ಚಿರಕಾಲಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಿತ
ಹರ್ಷಬಾಷ್ಪಾಕುಲಂವಾಕ್ಯಮಿದಂರಾಮಮಭಾಷತ ॥ ೩೮ ॥ ವತ್ಸರಾಮಚಿರಂಜೀವ ಹತಾಸ್ತೇಪರಿಪಂಥಿನಃ । ಜ್ಞಾತೀ
ತ್ವಂಶ್ರಿಯಾಯುಕ್ತಸ್ಸುಮಿತ್ರಾಯಾಶ್ಚನಂದಯ ॥೩೯॥ ಕಲ್ಯಾಣೇಬತನಕ್ಷತ್ರೇ ಮಯಿಜಾತೋಸಿಪುತ್ರಕ। ಯೇನತ್ವಯಾ
ರಥೋ ಗುಣೈರಾರಾಧಿತಃಪಿತಾ ॥೪೦॥ ಅಮೋಘಂಬತಮೇಕ್ಷಾಂತಂ ಪುರುಷೇಪುಷ್ಕರೇಕ್ಷಣೇ । ಯೇಯಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುರಾಜ್ಯಶ್ರೀ
ಪುತ್ರತ್ವಾಂಸಂಶ್ರಯಿಷ್ಯತಿ ॥೪೧॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತೋಮಾತ್ರೇದಂ ರಾಮೋಭ್ರಾತರಮಬ್ರವೀತ್।ಪ್ರಾಂಜಲಿಂಪ್ರಹ್ವಮಾ
ನ ಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯಸ್ಮಯನ್ನಿವ ॥೪೨॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇಮಾಂಮಯಾಸಾರ್ಧಂ ಪ್ರಶಾಧಿತ್ವಂವಸುಂಧರಾಂ । ದ್ವಿತೀಯಂಮೇಂತ
ರಾತ್ಮಾನಂ ತ್ವಾಮಿಯಂಶ್ರೀರುಪಸ್ಥಿತಾ ॥೪೩॥ ಸೌಮಿತ್ರೇಭುಂಕ್ಷ್ವಭೋಗಾಂಸ್ತ್ವಮಿಷ್ಟಾನ್ರಾಜ್ಯಫಲಾನಿಚ।ಜೀವಿತಂ
ಹಿರಾಜ್ಯಂಚ ತ್ವದರ್ಥಮಭಿಕಾಮಯೇ ॥೪೪॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾಮೋ ಮಾತರಾವಭಿವಾದ್ಯಚ। ಅಭ್ಯನುಜ್ಞಾಪ್ಯ
ಸೀತಾಂಚ ಜಗಾಮಸ್ವಂನಿವೇಶನಂ ॥ ೪೫

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ಚತುರ್ಥಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಂದಿಶ್ಯರಾಮಂನೃಪತಿಶ್ಶ್ವೋಭಾವಿನ್ಯಭಿಷೇಚನೇ।ಪುರೋಹಿತಂಸಮಾಹೂಯ ವಸಿಷ್ಠಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥೧॥ಗಚ್ಛೋ
ಪವಾಸಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ಕಾರಯಾದ್ಯತಪೋಧನ। ಶ್ರೀಯಶೋರಾಜ್ಯಲಾಭಾಯ ವಧ್ವಾಸಹಯತವ್ರತಂ ॥೨ ॥ ತಥೇತಿಚಸ
ಜಾನ ಮುಕ್ತ್ವಾವೇದವಿದಾಂವರಃ।ಸ್ವಯಂವಸಿಷ್ಠೋಭಗವಾನ್ ಯಯೌರಾಮನಿವೇಶನಂ ॥೩॥ ಉಪವಾಸಯಿತುಂರಾಮ
ಮಂತ್ರವನ್ಮಂತ್ರಕೋವಿದಃ। ಬ್ರಾಹ್ಮಂರಥವರಂಯುಕ್ತಮಾಸ್ಥಾಯಸುದೃಢವ್ರತಃ ॥೪॥ ಸರಾಮಭವನಂಪ್ರಾಪ್ಯಪಾ
ಡರಾಭ್ರಘನಪ್ರಭಂ।ತಿಸ್ರಃಕಕ್ಷ್ಯಾರಥೇನೈವ ವಿವೇಶಮುನಿಸತ್ತಮಃ ॥೫॥ ತಮಾಗತಮೃಷಿಂರಾಮ ಸ್ತ್ವರನ್ನಿವಸಸಂಭ್ರ
ಮಃ। ಮಾನಯಿಷ್ಯನ್ಸಮಾನಾರ್ಹಂ ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮನಿವೇಶನಾತ್ ॥೬॥ ಅಭ್ಯೇತ್ಯತ್ವರಮಾಣಶ್ಚ ರಥಾಭ್ಯಾಶಂಮನೀಷಿಣಃ
ತತೋವತಾರಯಾಮಾಸ ಪರಿಗೃಹ್ಯರಥಾತ್ಸ್ವಯಂ ॥೭। ಸಚೈನಂಪ್ರಶ್ರಿತಂದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಭಾಷ್ಯಾಭಿಪ್ರಸಾದ್ಯಚ।ಪಿ
ಯಾರ್ಹಂಹರ್ಷಯನ್ರಾಮ ಮಿತ್ಯುವಾಚಪುರೋಹಿತಃ ॥೮॥ ಪ್ರಸನ್ನಸ್ತೇಪಿತಾರಾಮ ಯೌವರಾಜ್ಯಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ। ಉ
ಪವಾಸಂಭವಾನದ್ಯಕರೋತುಸಹಸೀತಯಾ ॥೯॥ ಪ್ರಾತಸ್ತ್ವಾಮಭಿಷೇಕ್ತಾಹಿ ಯೌವರಾಜ್ಯೇನರಾಧಿಪಃ। ಪಿತಾದಶರಥ
ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಯಯಾತಿಂನಹುಷೋಯಥಾ ॥ ೧೦ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸತದಾರಾಮ ಮುಪವಾಸಂಯತವ್ರತಂ। ಮಂತ್ರವತ್ಕಾ
ರಯಾಮಾಸ ವೈದೇಹ್ಯಾಸಹಿತಂಮುನಿಃ ॥೧೧॥ ತತೋಯಥಾವದ್ರಾಮೇಣ ಸರಾಜ್ಞೋಗುರುರರ್ಚಿತಃ । ಅಭ್ಯನುಜ್ಞಾಪ್ಯಕಾ
ಕುತ್ಸ್ಥಂ ಯಯೌರಾಮನಿವೇಶನಾತ್ ॥೧೨॥ ಸುಹೃದ್ಭಿಸ್ತತ್ರ ರಾಮೋಪಿ ಸಹಾಸೀನಃಪ್ರಿಯಂವದೈಃ। ಸಭಾಜಿತೋವಿವೇ
ಶ ತಾನನುಜ್ಞಾಪ್ಯಸರ್ವಶಃ॥೧೩॥ ಹೃಷ್ಟನಾರೀನರಯುತಂ ರಾಮವೇಶ್ಮತದಾಬಭೌ।ಯಥಾಮತ್ತದ್ವಿಜಗಣಂ ಪ್ರಫುಲ್ಲನ
ನಂಸರಃ ॥೧೪॥ ಸರಾಜಭವನಪ್ರಖ್ಯಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ರಾಮನಿವೇಶನಾತ್।ನಿಸ್ಸೃತ್ಯದದೃಶೇಮಾರ್ಗಂ ವಸಿಷ್ಠೋಜನಸಂವೃತಂ॥೧೫
ಬೃಂದಬೃಂದೈರಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ರಾಜಮಾರ್ಗಾಸ್ಸಮಂತತಃ।ಬಭೂವುರ್ಜನಸಂಬಾಧಾಃ ಕುತೂಹಲಜನೈರ್ವೃತಾ ॥೧೬॥
ಜನಬೃಂದೋರ್ಮಿಸಂಘರ್ಷ ಹರ್ಷಸ್ವನವತಸ್ತದಾ।ಬಭೂವರಾಜಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಸಾಗರಸ್ಯೇವನಿಸ್ವನಃ ॥೧೭॥ ಸಿಕ್ತಸಂಮೃ
ಷ್ಟರಥ್ಯಾಹಿ ತದಹರ್ವನಮಾಲಿನೀ।ಆಸೀದಯೋಧ್ಯಾನಗರೀ ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಗೃಹಧ್ವಜಾ ॥೧೮॥ ತದಾಹ್ಯಯೋಧ್ಯಾನಿಲಯಸ್ಸ
ಸ್ತ್ರೀಬಾಲಾಬಲೋಜನಃ। ರಾಮಾಭಿಷೇಕಮಾಕಾಂಕ್ಷನ್ನಾಕಾಂಕ್ಷದುದಯಂರವೇಃ ॥೧೯॥ ಪ್ರಜಾಲಂಕಾರಭೂತಂಚ ಜನ
ಸ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಂ। ಉತ್ಸುಕೋಭೂಜ್ಜನೋದ್ರಷ್ಟುಂ ತಮಯೋಧ್ಯಾಮಹೋತ್ಸವಂ ॥೨೦॥ ಏವಂತಂಜನಸಂಬಾಧಂ ರಾ
ಜಮಾರ್ಗಂಪುರೋಹಿತಃ।ವ್ಯೂಹನ್ನಿವಜನೌಘಂತಂ ಶನೈರ್ರಾಜಕುಲಂಯಯೌ ॥೨೧॥ ಸಿತಾಭ್ರಶಿಖರಂಪ್ರಖ್ಯಂ ಪ್ರಾ
ಸಾದಮಧಿರುಹ್ಯಸಃ। ಸಮೀಯಾಯನರೇಂದ್ರೇಣ ಶಕ್ರೇಣೇವಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ।॥೨೨॥ ತಮಾಗತಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಹಿತ್ವಾ ರಾಜಾಸನಂ
ನೃಪಃ। ಪಪ್ರಚ್ಛಸಚತಸ್ಮೈತತ್ಕೃತಮಿತ್ಯಭ್ಯವೇದಯತ್ ॥೨೩॥ ತೇನಚೈವತದಾತುಲ್ಯಂ ಸಹಾಸೀನಾಸ್ಸಭಾಸದಃ। ಆ
ಸನೇಭ್ಯಸ್ಸಮುತ್ತಸ್ಥುಃ ಪೂಜಯಂತಃಪುರೋಹಿತಂ ॥ ೨೪ ॥ ಗುರುಣಾತ್ವಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ ಮನುಜೌಘಂವಿಸೃಜ್ಯತಂ । ವಿ
ವೇಶಾಂತಃಪುರಂರಾಜಾ ಸಿಂಹೋಗಿರಿಗುಹಾಮಿವ ॥೨೫ ॥ ತದಗ್ರ್ಯವೇಷಪ್ರಮದಾಜನಾಕುಲಂ ಮಹೇಂದ್ರವೇಶ್ಮಪ್ರತಿಮಂನಿ
ಶನಂ।ವಿದೀಪಯಂಶ್ಚಾರುವಿವೇಶಪಾರ್ಥಿವಶ್ಶಶೀವತಾರಾಗಣಸಂಕುಲಂನಭಃ ॥ ೨೬

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ಪಂಚಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಗತೇಪುರೋಹಿತೇರಾಮಸ್ಸ್ನಾತೋನಿಯತಮಾನಸಃ। ಸಹಪತ್ನ್ಯಾವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯಾನಾರಾಯಣಮುಪಾಗಮತ್॥೧॥ ಪ್ರ
ಗೃಹ್ಯಶಿರಸಾಪಾತ್ರಂ ಹವಿಷೋವಿಧಿವತ್ತದಾ । ಮಹತೇದೈವತಾಯಾಜ್ಯಂ ಜುಹಾವಜ್ವಲಿತೇನಲೇ ॥ ೨ ॥ ಶೇಷಂಚಹವಿಷ
ಸ್ಸ ಪ್ರಾಶ್ಯಾಶಾಸ್ಯಾತ್ಮನಃಪ್ರಿಯಂ। ಧ್ಯಾಯನ್ನಾರಾಯಣಂದೇವಂ ಸ್ವಾಸ್ತೀರ್ಣೇಕುಶಸಂಸ್ತರೇ ॥೩ ॥ ವಾಗ್ಯತಸ್ಸಹವೈ

ಹ್ಯಾ ಭೂತ್ವಾನಿಯತಮಾನಸಃ। ಶ್ರೀಮತ್ಯಾಯತನೇವಿಷ್ಣೋಶ್ಶಿಶ್ಯೇನರವರಾತ್ಮಜಃ ॥೪॥ ಏಕಯಾಮಾವಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ರಾ
ತ್ರ್ಯಾಂಪ್ರತಿವಿಬುಧ್ಯಸಃ। ಅಲಂಕಾರವಿಧಿಂಕೃತ್ಸ್ನಂ ಕಾರಯಾಮಾಸವೇಶ್ಮನಃ ॥೫॥ ತತ್ರಶೃಣ್ವನ್ಸುಖಾವಾಚಃ ಸೂತ
ಮಾಗಧವಂದಿನಾಂ। ಪೂರ್ವಾಂಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸೀನೋ ಜಜಾಪಯತಮಾನಸಃ ॥೬॥ ತುಷ್ಟಾವಪ್ರಣತಶ್ಚೈವ ಶಿರಸಾಮ
ಧುಸೂದನಂ। ವಿಮಲಕ್ಷೌಮಸಂವೀತೋ ವಾಚಯಾಮಾಸಚದ್ವಿಜಾನ್ ॥೭॥ ತೇಷಾಂಪುಣ್ಯಾಹಘೋಷೋಥ ಗಂಭೀರಮಧು
ರಸ್ತದಾ। ಅಯೋಧ್ಯಾಂಪೂರಯಾಮಾಸ ತೂರ್ಯಘೋಷಾನುನಾದಿತಃ ॥೮॥ ಕೃತೋಪವಾಸಂತುತದಾ ವೈದೇಹ್ಯಾಸಹರಾ
ಘವಂ। ಅಯೋಧ್ಯಾನಿಲಯಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಃಪ್ರಮುದಿತೋಜನಃ ॥೯॥ ತತಃಪೌರಜನಸ್ಸರ್ವಶ್ಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಾಭಿಷೇಚನಂ।
ಪ್ರಭಾತಾಂರಜನೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಕ್ರೇಶೋಭಯಿತುಂಪುರೀಂ ॥೧೦॥ ಸಿತಾಭ್ರಶಿಖರಾಭೇಷು ದೇವತಾಯತನೇಷುಚ। ಚತುಷ್ಪ
ಥೇಷುರಥ್ಯಾಸು ಚೈತ್ಯೇಷ್ವಟ್ಟಾಲಕೇಷುಚ ॥೧೧॥ ನಾನಾಪಣ್ಯಸಮೃದ್ಧೇಷು ವಣಿಜಾಮಾಪಣೇಷುಚ। ಕುಟುಂಬಿನಾಂಸಮೃ
ದ್ಧೇಷು ಶ್ರೀಮತ್ಸುಭವನೇಷುಚ ॥೧೨॥ ಸಭಾಸುಚೈವಸರ್ವಾಸು ವೃಕ್ಷೇಷ್ವಾಲಕ್ಷಿತೇಷುಚ। ಧ್ವಜಾಸ್ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಾಶ್ಚಿತ್ರಾಃ
ಪತಾಕಾಶ್ಚಾಭವಂಸ್ತದಾ ॥೧೩॥ ನಟನರ್ತಕಸಂಘಾನಾಂ ಗಾಯಕಾನಾಂಚಗಾಯತಾಂ। ಮನಃಕರ್ಣಸುಖಾವಾಚಶ್ಶ
ಶ್ರುವುಶ್ಚತತಸ್ತತಃ ॥೧೪॥ ರಾಮಾಭಿಷೇಕಯುಕ್ತಾಶ್ಚ ಕಥಾಶ್ಚಕ್ರುರ್ಮಿಥೋಜನಾಃ। ರಾಮಾಭಿಷೇಕೇಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಚತ್ವರೇ
ಷುಗೃಹೇಷುಚ ॥೧೫॥ ಬಾಲಾಅಪಿಕ್ರೀಡಮಾನಾ ಗೃಹದ್ವಾರೇಷುಸಂಘಶಃ। ರಾಮಾಭಿಷೇಕಸಂಯುಕ್ತಾಶ್ಚಕ್ರುರೇವಂಮಿಥಃ
ಕಥಾಃ ॥೧೬॥ ಕೃತಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಶ್ಚ ಧೂಪಗಂಧಾಧಿವಾಸಿತಃ। ರಾಜಮಾರ್ಗಃಕೃತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಪೌರೈರಾಮಾಭಿಷೇಚ
ನೇ ॥೧೭॥ ಪ್ರಕಾಶಕರಣಾರ್ಥಂಚ ನಿಶಾಗಮನಶಂಕಯಾ। ದೀಪವೃಕ್ಷಾಂಸ್ತಥಾಚಕ್ರುರನುರಥ್ಯಾಸುಸರ್ವಶಃ ॥೧೮॥ ಅ
ಲಂಕಾರಪುರಸ್ಯೈವಂ ಕೃತ್ವಾತತ್ಪುರವಾಸಿನಃ। ಆಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಾರಾಮಸ್ಯ ಯೌವರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ ॥೧೯॥ ಸಮೇತ್ಯ
ಸಂಘಶಸ್ಸರ್ವೇ ಚತ್ವರೇಷುಸಭಾಸುಚ। ಕಥಯಂತೋಮಿಥಸ್ತತ್ರ ಪ್ರಶಶಂಸುರ್ಜನಾಧಿಪಂ ॥೨೦॥ ಅಹೋಮಹಾತ್ಮಾ ರಾ
ಜಾಯ ಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲನಂದನಃ। ಜ್ಞಾತ್ವಾಯೋವೃದ್ಧಮಾತ್ಮಾನಂ ರಾಮಂರಾಜ್ಯೇಭಿಷೇಕ್ಷ್ಯತಿ ॥೨೧॥ ಸರ್ವೇಪ್ಯನುಗೃಹೀ
ತಾಸ್ಸ್ಮ ಯನ್ನೋ ರಾಮೋಮಹೀಪತಿಃ। ಚಿರಾಯಭವಿತಾಗೋಪ್ತಾ ದೃಷ್ಟಲೋಕಪರಾವರಃ ॥ ಅನುದ್ಧತಮನಾವಿದ್ವಾನ್
ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಃ। ಯಥಾಚಭ್ರಾತೃಷುಸ್ನಿಗ್ಧಸ್ತಥಾಸ್ಮಾಸ್ವಪಿರಾಘವಃ ॥೨೩॥ ಚಿರಂಜೀವತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾ
ರಾಜಾದಶರಥೋನಘಃ। ಯತ್ಪ್ರಸಾದೇನಾಭಿಷಿಕ್ತಂ ರಾಮಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಹೇವಯಂ ॥೨೪॥ ಏವಂವಿಧಂಕಥಯತಾಂಪೌರಾ
ಣಾಂಶುಶ್ರುವುಸ್ತದಾ। ದಿಗ್ಭ್ಯೋವಿಶ್ರುತವೃತ್ತಾಂತಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾಜಾನಪದಾಜನಾಃ ॥೨೫॥ ತೇತುದಿಗ್ಭ್ಯಃಪುರೀಂಪ್ರಾಪ್ತಾ
ದ್ರಷ್ಟುಂರಾಮಾಭಿಷೇಚನಂ। ರಾಮಸ್ಯಪೂರಯಾಮಾಸುಃ ಪುರೀಂಕೌತೂಹಲಾನ್ವಿತಾಃ ॥೨೬॥ ಜನೌಘೈಸ್ತೈರ್ವಿಸರ್ಪ
ದ್ಭಿಃಶುಶ್ರುವೇತತ್ರನಿಸ್ವನಃ। ಪರ್ವಸೂದೀರ್ಣವೇಗಸ್ಯ ಸಾಗರಸ್ಯೇವನಿಸ್ವನಃ ॥೨೭॥ ತತಸ್ತದಿಂದ್ರಕ್ಷಯಸನ್ನಿಭಂಪುರಂದಿದೃ
ಕ್ಷುಭಿರ್ಜಾನಪದೈರುಪಾಗತೈಃ। ಸಮಂತತಸ್ಸಸ್ವನಮಾಕುಲಂಬಭೌ ಸಮುದ್ರಯಾದೋಭಿರಿವಾರ್ಣವೋದಕಂ॥ ೨೮॥

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ಷಷ್ಠಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಜ್ಞಾತಿದಾಸೀಯತೋಜಾತಾ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಸ್ತುಸಹೋಷಿತಾ। ಪ್ರಾಸಾದಂಚಂದ್ರಸಂಕಾಶ ಮಾರುರೋಹಯದೃಚ್ಛಯಾ ॥
ಸಿಕ್ತರಾಜಪಥಾಂಕೃತ್ಸ್ನಾಂ ಪ್ರಕೀರ್ಣಕುಸುಮೋತ್ಕರಾಂ। ಅಯೋಧ್ಯಾಂಮಂಥರಾತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಸಾದಾದನ್ವವೈಕ್ಷತ ॥೨
ಪತಾಕಾಭಿರ್ವರಾರ್ಹಾಭಿರ್ಧ್ವಜೈಶ್ಚ ಸಮಲಂಕೃತಾಂ। ವೃತಾಂಛಂದಃಪಥೈಶ್ಚಾಪಿ ಶಿರಸ್ಸ್ನಾತಜನೈರ್ವೃತಾಂ ॥೩॥ ಮಾ
ಲ್ಯಮೋದಕಹಸ್ತೈಶ್ಚ ದ್ವಿಜೇಂದ್ರೈರಭಿನಾದಿತಾಂ। ಶುಕ್ಲದೇವಗೃಹದ್ವಾರಾಂ ಸರ್ವವಾದಿತ್ರನಿಸ್ವನಾಂ ॥೪॥ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಜ
ನಾಕೀರ್ಣಾಂ ಬ್ರಹ್ಮಘೋಷಾನುನಾದಿತಾಂ। ಪ್ರಹೃಷ್ಟವರಹಸ್ತ್ಯಶ್ವಾಂ ಸಂಪ್ರಣರ್ದಿತಗೋವೃಷಾಂ ॥೫॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮು
ದಿತೈಃಪೌರೈರುಚ್ಛ್ರಿತಧ್ವಜಮಾಲಿನೀಂ। ಅಯೋಧ್ಯಾಂಮಂಥರಾದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪರಂವಿಸ್ಮಯಮಾಗತಾ ॥೬॥ ಪ್ರಹರ್ಷೋ
ತ್ಫುಲ್ಲನಯನಾಂ ಪಾಂಡರಕ್ಷೌಮವಾಸಿನೀಂ। ಅವಿದೂರೇಸ್ಥಿತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧಾತ್ರೀಂಪಪ್ರಚ್ಛಮಂಥರಾ ॥೭॥ ಉತ್ತಮೇ
ನಾಭಿಸಂಯುಕ್ತಾ ಹರ್ಷೇಣಾರ್ಥಪರಾಸತಿ। ರಾಮಮಾತಾಧನಂಕಿನ್ನು ಜನೇಭ್ಯಸ್ಸಂಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ॥೮॥ ಅತಿಮಾತ್ರಂಪ್ರಹ
ರ್ಷೋಯಂ ಕಿಂಜನಸ್ಯಚಶಂಸಮೇ। ಕಾರಯಿಷ್ಯತಿಕಿಂವಾಪಿ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟೋಮಹೀಪತಿಃ ॥೯॥ ವಿದೀರ್ಯಮಾಣಾಹರ್ಷೇಣ
ಧಾತ್ರೀತುಪರಯಾಮುದಾ। ಆಚಚಕ್ಷೇಥಕುಬ್ಜಾಯೈ ಭೂಯಸೀಂರಾಘವಶ್ರಿಯಂ ॥೧೦॥ ಶ್ವಃಪುಷ್ಯೇಣಜಿತಕ್ರೋಧಂಯೌ
ವರಾಜ್ಯೇನರಾಘವಂ। ರಾಜಾದಶರಥೋರಾಮ ಮಭಿಷೇಚಯಿತಾನಘಂ ॥೧೧॥ ಧಾತ್ರ್ಯಾಸ್ತುವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ಕುಬ್ಜಾ
ಕ್ಷಿಪ್ರಮಮರ್ಷಿತಾ। ಕೈಲಾಸಶಿಖರಾಕಾರಾತ್ಪ್ರಾಸಾದಾದವರೋಹತ ॥೧೨॥ ಸಾದಹ್ಯಮಾನಾಕೋಪೇನ ಮಂಥರಾಪಾಪ
ದರ್ಶಿನೀ। ಶಯಾನಾಮೇತ್ಯಕೈಕೇಯೀ ಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೩॥ ಉತ್ತಿಷ್ಠಮೂಢೇಕಿಂಶೇಷೇ ಭಯಂತ್ವಾಮಭಿವರ್ತತೇ।
ಉಪಪ್ಲುತಮಘೌಘೇನ ಕಿಮಾತ್ಮಾನಂನಬುಧ್ಯಸೇ ॥೧೪॥ ಅನಿಷ್ಟೇಸುಭಗಾಕಾರೇ ಸೌಭಾಗ್ಯೇನವಿಕತ್ಥಸೇ। ಚಲಂಹಿತವಸಾ

ತುಷ್ಟೇ ಹ್ಯಾನ್ಮನಸಾಧಾರ್ಯ್ಯತೇ ಮಯಾ | ರಾಮಾಭಿಷೇಕಸಂಭಾರಾನ್ ನಿಗೃಹ್ಯ ವಿನಿವರ್ತಯ ||೧೯|| ತೌ ವರೌ ಯಾಚ ಭರ್ತಾ
ರಂ ಭರತಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ | ಪ್ರವ್ರಾಜನಂ ಚ ರಾಮಸ್ಯ ತ್ವಂ ವರ್ಷಾಣಿ ಚತುರ್ದಶ ||೨೦|| ಚತುರ್ದಶ ಹಿ ವರ್ಷಾಣಿ ರಾಮೇ ಪ್ರ
ವ್ರಾಜಿತೇ ವನಂ | ಪ್ರಜಾಭಾವಗತಸ್ನೇಹಃ ಸ್ಥಿರಃ ಪುತ್ರೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೨೧|| ಕ್ರೋಧಾಗಾರಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾದ್ಯ ಕ್ರುದ್ಧೇವಾಶ್ವಪತೇ
ಸ್ಸುತೇ | ಶೇಷ್ವಾನಂತರ್ಹಿತಾಯಾಂ ತ್ವಂ ಭೂಮೌ ಮಲಿನವಾಸಿನೀ ||೨೨|| ಮಾಸ್ಮೈನಂ ಪ್ರತ್ಯುದೀಕ್ಷೇಥಾ ಮಾ ಚೈನಮಭಿ
ಭಾಷಥಾಃ | ರುದಂತೀ ಚಾಪಿ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಗತ್ಯಾಂ ಶೋಕಲಾಲಸಾ ||೨೩|| ದಯಿತಾ ತ್ವಂ ಸದಾ ಭರ್ತುರತ್ರ ಮೇ ನಾಸ್ತಿ ಸಂಶ
ಯಃ | ತ್ವತ್ಕೃತೇ ಚ ಮಹಾರಾಜೋ ವಿಶೇದಪಿ ಹುತಾಶನಂ ||೨೪|| ನ ತ್ವಾಂ ಕ್ರೋಧಯಿತುಂ ಶಕ್ತೋ ನ ಕ್ರುದ್ಧಾಂ ಪ್ರತ್ಯುದೀಕ್ಷಿ
ತುಂ | ತವ ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ರಾಜಾ ಹಿ ಪ್ರಾಣಾನಪಿ ಪರಿತ್ಯಜೇತ್ ||೨೫|| ನ ಹ್ಯತಿಕ್ರಮಿತುಂ ಶಕ್ತಸ್ತವ ವಾಕ್ಯಂ ಮಹೀಪತಿಃ | ಮಂ
ದಸ್ವಭಾವೇ ಬುಧ್ಯಸ್ವ ಸೌಭಾಗ್ಯಬಲಮಾತ್ಮನಃ ||೨೬|| ಮಣಿಮುಕ್ತಾಸುವರ್ಣಾನಿ ರತ್ನಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ | ದದ್ಯಾದ್ದಶರ
ಥೋ ರಾಜಾ ಮಾ ಸ್ಮ ತೇಷು ಮನಃ ಕೃಥಾಃ ||೨೭|| ಯೌ ತೌ ದೈವಾಸುರೇ ಯುದ್ಧೇ ವರೌ ದಶರಥೋ ದದಾತ್ | ತೌ ಸ್ಮಾರಯ ಮ
ಹಾಭಾಗೇ ಸೋಽರ್ಥೋ ಮಾ ತ್ವಾಮತಿಕ್ರಮೇತ್ ||೨೮|| ಯದಾ ತು ತೇ ವರಂ ದದ್ಯಾತ್ಸ್ವಯಮುತ್ಥಾಪ್ಯ ರಾಘವಃ | ವ್ಯವಸ್ಥಾಪ್ಯ
ಮಹಾರಾಜಂ ತ್ವಮಿಮಂ ವೃಣುಯಾ ವರಂ ||೨೯|| ರಾಮಂ ಪ್ರವ್ರಾಜಯಾರಣ್ಯೇ ನವ ವರ್ಷಾಣಿ ಪಂಚ ಚ | ಭರತಃ ಕ್ರಿಯತಾಂ
ರಾಜಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃ ಪಾರ್ಥಿವರ್ಷಭಃ ||೩೦|| ಚತುರ್ದಶ ಹಿ ವರ್ಷಾಣಿ ರಾಮೇ ಪ್ರವ್ರಾಜಿತೇ ವನಂ | ರೂಢಶ್ಚ ಕೃತಮೂಲಶ್ಚ ಶೇ
ಷಂ ಸ್ಥಾಸ್ಯತಿ ತೇ ಸುತಃ ||೩೧|| ರಾಮಪ್ರವ್ರಾಜನಂ ಚೈವ ದೇವಿ ಯಾಚಸ್ವ ತಂ ವರಂ | ಏವಂ ಸಿಧ್ಯಂತಿ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಸರ್ವಾರ್ಥಾಸ್ತವ
ಭಾಮಿನೀ ||೩೨|| ಏವಂ ಪ್ರವ್ರಜಿತಶ್ಚೈವ ರಾಮೋಽರಾಮೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ | ಭರತಶ್ಚ ಹತಾಮಿತ್ರಸ್ತವ ರಾಜಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೩೩||
ಯೇನ ಕಾಲೇನ ರಾಮಶ್ಚ ವನಾತ್ಪ್ರತ್ಯಾಗಮಿಷ್ಯತಿ | ತೇನ ಕಾಲೇನ ಪುತ್ರಸ್ತೇ ಕೃತಮೂಲೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ||೩೪|| ಸಂಗೃಹೀತ
ಮನುಷ್ಯಶ್ಚ ಸುಹೃದ್ಭಿಸ್ಸಾರ್ಧಮಾತ್ಮವಾನ್ | ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂ ತು ತೇ ಮನ್ಯೇ ರಾಜಾನಂ ವೀತಸಾಧ್ವಸಾ ||೩೫|| ರಾಮಾಭಿ
ಷೇಕಸಂಕಲ್ಪಾನ್ನಿಗೃಹ್ಯ ವಿನಿವರ್ತಯ | ಅನರ್ಥಮರ್ಥರೂಪೇಣ ಗ್ರಾಹಿತಾ ಸಾ ತತಸ್ತಯಾ ||೩೬|| ಹೃಷ್ಟಾ ಪ್ರತೀತಾ ಕೈಕೇ
ಯೀ ಮಂಥರಾಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ | ಸಾ ಹಿ ವಾಕ್ಯೇನ ಕುಬ್ಜಾಯಾಃ ಕಿಶೋರೀವೋತ್ಪಥಂ ಗತಾ ||೩೭|| ಕೈಕೇಯೀ ವಿಸ್ಮಯಂ
ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಪರಂ ಪರಮದರ್ಶನಾ | ಕುಬ್ಜೇ ತ್ವಾಂ ನಾಭಿಜಾನಾಮಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿಧಾಯಿನೀಂ ||೩೮|| ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಸಿ ಕು
ಬ್ಜಾನಾಮುತ್ತಮಾ ಬುದ್ಧಿನಿಶ್ಚಯೇ | ತ್ವಮೇವ ತು ಮಮಾರ್ಥೇಷು ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಾ ಹಿತೈಷಿಣೀ ||೩೯|| ನಾಹಂ ಸಮವಬುಧ್ಯೇಯಂ
ಕುಬ್ಜೇ ರಾಜ್ಞಶ್ಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ | ಸಂತಿ ದುಸ್ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ಕುಬ್ಜಾಃ ವಕ್ರಾಃ ಪರಮದಾರುಣಾಃ ||೪೦|| ತ್ವಂ ಪದ್ಮಮಿವ ವಾತೇನ ಸನ್ನ
ತಾ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾ | ಉರಸ್ತೇಽಭಿನಿವಿಷ್ಟಂ ವೈ ಯಾವತ್ಸ್ಕಂಧಾತ್ಸಮುನ್ನತಂ ||೪೧|| ಅಧಸ್ತಾಚ್ಚೋದರಂ ಶಾತಂ ಸುನಾಭಮಿ
ವ ಲಜ್ಜಿತಂ | ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ಚ ಜಘನಂ ಸುಪೀನೌ ಚ ಪಯೋಧರೌ ||೪೨|| ವಿಮಲೇಂದುಸಮಂ ವಕ್ತ್ರಮಹೋ ರಾಜಸಿ ಮಂ
ಥರೇ | ಜಘನಂ ತವ ನಿರ್ಘುಷ್ಟಂ ರಶನಾದಾಮಶೋಭಿತಂ ||೪೩|| ಜಂಘೇ ಭೃಶಮುಪನ್ಯಸ್ತೇ ಪಾದೌ ಚಾಪ್ಯಾಯತಾವುಭೌ |
ತ್ವಮಾಯತಾಭ್ಯಾಂ ಸಕ್ಥಿಭ್ಯಾಂ ಮಂಥರೇ ಕ್ಷೌಮವಾಸಿನೀ ||೪೪|| ಅಗ್ರತೋ ಮಮ ಗಚ್ಛಂತೀ ರಾಜಹಂಸೀವ ರಾಜಸೇ | ಆಸನ್
ಯಾಶ್ಶಂಬರೇ ಮಾಯಾಸ್ಸಹಸ್ರಮಸುರಾಧಿಪೇ ||೪೫|| ಸರ್ವಾಸ್ತ್ವಯಿ ನಿವಿಷ್ಟಾಸ್ತಾ ಭೂಯಶ್ಚಾನ್ಯಾಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ | ತವೇದಂ
ಸ್ಥಗು ಯದ್ದೀರ್ಘಂ ರಥಘೋಣಮಿವಾಯತಂ ||೪೬|| ಮತಯಃ ಕ್ಷತ್ರವಿದ್ಯಾಶ್ಚ ಮಾಯಾಶ್ಚಾತ್ರ ವಸಂತಿ ತೇ | ಅತ್ರ ತೇ ಪ್ರತಿಮೋ
ಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಲಾಂ ಕುಬ್ಜೇ ಹಿರಣ್ಮಯೀಂ ||೪೭|| ಅಭಿಷಿಕ್ತೇ ಚ ಭರತೇ ರಾಘವೇ ಚ ವನಂ ಗತೇ | ಜಾತ್ಯೇನ ಚ ಸುವರ್ಣೇನ ಸುನಿಷ್ಟ
ಪ್ತೇನ ಮಂಥರೇ ||೪೮|| ಲಬ್ಧಾರ್ಥಾ ಚ ಪ್ರತೀತಾ ಚ ಲೇಪಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಸ್ಥಗು | ಮುಖೇ ಚ ತಿಲಕಂ ಚಿತ್ರಂ ಜಾತರೂಪಮಯಂ
ಶುಭಂ ||೪೯|| ಕಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಕುಬ್ಜೇ ಶುಭಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ | ಪರಿಧಾಯ ಶುಭೇ ವಸ್ತ್ರೇ ದೇವದೇವ ಚರಿಷ್ಯಸಿ ||೫೦|| ಚಂದ್ರ
ಮಾಹ್ವಯಮಾನೇನ ಮುಖೇನಾಪ್ರತಿಮಾನನಾ | ಗಮಿಷ್ಯಸಿ ಗತಿಂ ಮುಖ್ಯಾಂ ಗರ್ವಯಂತೀ ದ್ವಿಷಜ್ಜನಂ ||೫೧|| ತವಾಪಿ ಕು
ಬ್ಜಾಃ ಕುಬ್ಜಾಯಾಸ್ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ | ಪಾದೌ ಪರಿಚರಿಷ್ಯಂತಿ ಯಥೈವ ತ್ವಂ ಸದಾ ಮಮ ||೫೨|| ಇತಿ ಪ್ರಶಸ್ಯಮಾನಾ
ಸಾ ಕೈಕೇಯೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ | ಶಯಾನಾಂ ಶಯನೇ ಶುಭ್ರೇ ವೇದ್ಯಾಮಗ್ನಿಶಿಖಾಮಿವ ||೫೩|| ಗತೋದಕೇ ಸೇತುಬಂಧೋ ನ ಕ
ಲ್ಯಾಣಿ ವಿಧೀಯತೇ | ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಕುರು ಕಲ್ಯಾಣಂ ರಾಜಾನಮನುದರ್ಶಯ ||೫೪|| ತದಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿತಾ ದೇವೀ ಗತ್ವಾ ಮಂಥರ
ಯಾ ಸಹ | ಕ್ರೋಧಾಗಾರಂ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ ಸೌಭಾಗ್ಯಮದಗರ್ವಿತಾ ||೫೫|| ಅನೇಕಶತಸಾಹಸ್ರಂ ಮುಕ್ತಾಹಾರಂ ವರಾಂಗ
ನಾ | ಅವಮುಚ್ಯ ವರಾರ್ಹಾಣಿ ಶುಭಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ ||೫೬|| ತತೋ ಹೇಮೋಪಮಾ ತತ್ರ ಕುಬ್ಜಾವಾಕ್ಯವಶಂ ಗತಾ | ಸಂವಿ
ಶ್ಯ ಭೂಮೌ ಕೈಕೇಯೀ ಮಂಥರಾಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ||೫೭|| ಇಹ ವಾ ಮಾಂ ಮೃತಾಂ ಕುಬ್ಜೇ ನೃಪಾಯಾವೇದಯಿಷ್ಯಸಿ | ವನಂ
ತು ರಾಘವೇ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಭರತಃ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿ ಕ್ಷಿತಿಂ ||೫೮|| ನ ಸುವರ್ಣೇನ ಮೇ ಹ್ಯರ್ಥೋ ನ ರತ್ನೈರ್ನ ಚ ಭೂಷಣೈಃ | ಏಷ ಮೇ
ಜೀವಿತಸ್ಯಾಂತೋ ರಾಮೋ ಯದ್ಯಭಿಷಿಚ್ಯತೇ ||೫೯|| ಅಥೋ ಪುನಸ್ತಾಂ ಮಹಿಷೀಂ ಮಹೀಕ್ಷಿತೋ ವಚೋಭಿರತ್ಯರ್ಥಮಹಾ

ಶರಾಕ್ರ್ಯೈಃ। ಉವಾಚ ಕುಬ್ಜಾ ಭರತಸ್ಯ ಮಾತರಂ ಹಿತಂ ವಚೋ ರಾಮಮುಪೇತ್ಯ ಚಾಹಿತಂ ॥೨೦॥ ಪ್ರಪತ್ಸ್ಯತೇ ರಾಜ್ಯಮಿ
ದಂ ಹಿ ರಾಘವೋ ಯದಿ ಧ್ರುವಂ ತ್ವಂ ಸಸುತಾ ಚ ತಪ್ಸ್ಯಸೇ। ಅತೋ ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಯತಸ್ವ ತತ್ತಥಾ ಯಥಾ ಸುತಸ್ತೇ ಭರತೋಭಿಷ
ಕ್ಷ್ಯತೇ ॥೨೧॥ ತದಾತಿವಿದ್ಧಾ ಮಹಿಷೀ ತು ಕುಬ್ಜಯಾ ಸಮಾಹತಾ ವಾಗಿಷುಭಿರ್ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ। ನಿಧಾಯ ಹಸ್ತೌ ಹೃದಯೇತಿ
ವಿಸ್ಮಿತಾ ಶಶಂಸ ಕುಬ್ಜಾಂ ಕುಪಿತಾ ಪುನಃ ಪುನಃ ॥೨೨॥ ಯಮಸ್ಯ ವಾ ಮಾಂ ವಿಷಯಂ ಗತಾಮಿತೋ ನಿಶಾಮ್ಯ ಕುಬ್ಜೇ ಪ್ರತಿವೇದ
ಯಿಷ್ಯಸಿ। ವನಂ ಗತೇ ವಾ ಸುಚಿರಾಯ ರಾಘವೇ ಸಮೃದ್ಧಕಾಮೋ ಭರತೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೨೩॥ ಅಹಂ ಹಿ ನೈವಾಸ್ತರಣಾನಿ ನ ಸ್ರ
ಜೋ ನ ಚಂದನಂ ನಾಂಜನಪಾನಭೋಜನಂ। ನ ಕಿಂಚಿದಿಚ್ಛಾಮಿ ನ ಚೇಹ ಜೀವಿತಂ ನ ಚೇದಿತೋ ಗಚ್ಛತಿ ರಾಘವೋ ವನಂ ॥೨೪॥ ಅ
ಥೈತದುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಸುದಾರುಣಂ ನಿಧಾಯ ಸರ್ವಾಭರಣಾನಿ ಭಾಮಿನೀ। ಅಸಂವೃತಾಮಾಸ್ತರಣೇನ ಮೇದಿನೀಂ ತದಾಧಿಶಿಶ್ಯೇ
ಪತಿತೇವ ಕಿನ್ನರೀ ॥೨೫॥ ಉದೀರ್ಣಸಂರಂಭತಮೋವೃತಾನನಾ ತಥಾವಮುಕ್ತೋತ್ತಮಮಾಲ್ಯಭೂಷಣಾ। ನರೇಂದ್ರಪತ್ನೀ
ವಿಮನಾ ಬಭೂವ ಸಾ ತಮೋವೃತಾ ದ್ಯೌರಿವ ಮಗ್ನತಾರಕಾ ॥ ೨೬ ॥ ... ...

ಇತಿ- ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-- ನವಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಿದರ್ಶಿತಾ ಯದಾ ದೇವೀ ಕುಬ್ಜಯಾ ಪಾಪಯಾ ಭೃಶಂ। ತದಾ ಶೇತೇ ಸ್ಮ ಸಾ ಭೂಮೌ ದಿಗ್ಧವಿದ್ಧೇವ ಕಿನ್ನರೀ ॥೧॥ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ
ಮನಸಾ ಕೃತ್ಯಂ ಸಾ ಸಮ್ಯಗಿತಿ ಭಾಮಿನೀ। ಮಂಥರಾಯೈ ಶನೈಸ್ಸರ್ವಮಾಚಚಕ್ಷೇ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ॥೨॥ ಸಾ ದೀನಾ ನಿಶ್ಚಯಂ ಕೃತ್ವಾ
ಮಂಥರಾವಾಕ್ಯಮೋಹಿತಾ। ನಾಗಕನ್ಯೇವ ನಿಶ್ವಸ್ಯ ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂ ಚ ಭಾಮಿನೀ ॥೩॥ ಮುಹೂರ್ತಂ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಮಾ
ರ್ಗಮಾತ್ಮಸುಖಾವಹಂ। ಸಾ ಸುಹೃಚ್ಚಾರ್ಥಕಾಮಾ ಚ ತಂ ನಿಶಮ್ಯ ಸುನಿಶ್ಚಯಂ ॥೪॥ ಬಭೂವ ಪರಮಪ್ರೀತಾ ಸಿದ್ಧಿಂ ಪ್ರಾ
ಪ್ಯೇವ ಮಂಥರಾ। ಅಥ ಸಾ ರುಷಿತಾ ದೇವೀ ಸಮ್ಯಕ್ಕೃತ್ವಾ ವಿನಿಶ್ಚಯಂ ॥೫॥ ಸಂವಿವೇಶಾಬಲಾ ಭೂಮೌ ನಿವೇಶ್ಯ ಭ್ರುಕುಟಿಂ ಮು
ಖೇ। ತತಶ್ಚಿತ್ರಾಣಿ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ದಿವ್ಯಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ ॥ ೬ ॥ ಅಪವಿದ್ಧಾನಿ ಕೈಕೇಯ್ಯಾ ತಾನಿ ಭೂಮಿಂ ಪ್ರಪೇದಿರೇ। ತಯಾ ತಾ
ನ್ಯಪವಿದ್ಧಾನಿ ಮಾಲ್ಯಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ ॥೭॥ ಅಶೋಭಯಂತ ವಸುಧಾಂ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ಯಥಾ ನಭಃ । ಕ್ರೋಧಾಗಾರೇ ಚ ಪತಿ
ತಾ ಸಾ ಬಭೌ ಮಲಿನಾಂಬರಾ ॥೮॥ ಏಕವೇಣೀಂ ದೃಢಂ ಬಧ್ವಾ ಗತಸತ್ವೇವ ಕಿನ್ನರೀ। ಆಜ್ಞಾಪ್ಯ ತು ಮಹಾರಾಜೋ ರಾಘವಸ್ಯಾ
ಭಿಷೇಚನಂ ॥೯॥ ಉಪಸ್ಥಾನಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಪ್ರವಿವೇಶ ನಿವೇಶನಂ। ಅದ್ಯ ರಾಮಾಭಿಷೇಕೋ ವೈ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಇತಿ ಜಜ್ಞಿವಾನ್ ॥೧೦॥
ಪ್ರಿಯಾರ್ಹಾಂ ಪ್ರಿಯಮಾಖ್ಯಾತುಂ ವಿವೇಶಾಂತಃಪುರಂ ವಶೀ। ಸ ಕೈಕೇಯ್ಯಾ ಗೃಹಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹಾಯಶಾಃ ॥ ೧೧ ॥
ಪಾಂಡರಾಭ್ರಮಿವಾಕಾಶೇ ರಾಹುಯುಕ್ತಂ ನಿಶಾಕರಃ। ಶುಕಬರ್ಹಿಣಸಂಘುಷ್ಟಂ ಕ್ರೌಂಚಹಂಸರುತಾಯುತಂ ॥೧೨॥ ವಾದಿ
ತ್ರರವಸಂಘುಷ್ಟಂ ಕುಬ್ಜಾವಾಮನಿಕಾಯುತಂ। ಲತಾಗೃಹೈಶ್ಚಿತ್ರಗೃಹೈಶ್ಚಂಪಕಾಶೋಕಶೋಭಿತೈಃ ॥೧೩ ॥ ದಾಂತರಾ
ಜತಸೌವರ್ಣ ವೇದಿಕಾಭಿಸ್ಸಮಾಯುತಂ। ನಿತ್ಯಪುಷ್ಪಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈರ್ವಾಪೀಭಿಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಂ ॥೧೪ ॥ ದಾಂತರಾಜತ
ಸೌವರ್ಣೈಸ್ಸಂವೃತಂ ಪರಮಾಸನೈಃ। ವಿವಿಧೈರನ್ನಪಾನೈಶ್ಚ ಭಕ್ಷ್ಯೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈರಪಿ ॥೧೫॥ ಉಪಪನ್ನಂ ಮಹಾರ್ಹೈಶ್ಚ
ಭೂಷಣೈಸ್ತ್ರಿದಿವೋಪಮಂ। ತತ್ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಮಹಾರಾಜಸ್ಸ್ವಮಂತಃಪುರಮೃದ್ಧಿಮತ್ ॥೧೬॥ ನ ದದರ್ಶ ಪ್ರಿಯಾಂ ರಾಜಾ ಕೈ
ಕೇಯೀಂ ಶಯನೋತ್ತಮೇ। ಸ ಕಾಮಬಲಸಂಯುಕ್ತೋ ರತ್ಯರ್ಥಂ ಮನುಜಾಧಿಪಃ ॥೧೭॥ ಅಪಶ್ಯನ್ದಯಿತಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಪಪ್ರ
ಚ್ಛ ವಿಷಸಾದ ಚ । ನ ಹಿ ತಸ್ಯ ಪುರಾ ದೇವೀ ತಾಂ ವೇಳಾಮತ್ಯವರ್ತತ ॥ ೧೮ ॥ ನ ಚ ರಾಜಗೃಹಂ ಶೂನ್ಯಂ ಪ್ರವಿವೇಶ ಕದಾ
ಚನ। ತತೋ ಗೃಹಗತೋ ರಾಜಾ ಕೈಕೇಯೀಂ ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ ॥೧೯॥ ಯಥಾಪೂರ್ವಮವಿಜ್ಞಾಯ ಸ್ವಾರ್ಥಲಿಪ್ಸುಮಪಂಡಿತಾಂ।
ಪ್ರತಿಹಾರೀ ತ್ವಥೋವಾಚ ಸಂತ್ರಸ್ತಾ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಃ ॥೨೦॥ ದೇವ ದೇವೀ ಭೃಶಂ ಕ್ರುದ್ಧಾ ಕ್ರೋಧಾಗಾರಮಭಿದ್ರುತಾ। ಪ್ರತಿ
ಹಾರ್ಯಾ ವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಜಾ ಪರಮದುರ್ಮನಾಃ ॥ ೨೧ ॥ ವಿಷಸಾದ ಪುನರ್ಭೂಯೋ ಲುಲಿತವ್ಯಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ। ತತ್ರ
ತಾಂ ಪತಿತಾಂ ಭೂಮೌ ಶಯಾನಾಮತಥೋಚಿತಾಂ ॥೨೨॥ ಪ್ರತಪ್ತ ಇವ ದುಃಖೇನ ಸೋಽಪಶ್ಯಜ್ಜಗತೀಪತಿಃ । ಸವೃದ್ಧಸ್ತರು
ಣೀಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಗರೀಯಸೀಂ ॥ ೨೩ ॥ ಅಪಾಪಃ ಪಾಪಸಂಕಲ್ಪಾಂ ದದರ್ಶ ಧರಣೀತಲೇ। ಲತಾಮಿವ ವಿನಿಷ್ಕೃ
ತ್ತಾಂ ಪತಿತಾಂ ದೇವತಾಮಿವ ॥೨೪॥ ಕಿನ್ನರೀಮಿವ ನಿರ್ಧೂತಾಂ ಚ್ಯುತಾಮಪ್ಸರಸಂ ಯಥಾ । ಮಾಯಾಮಿವ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾಂ
ಹರಿಣೀಮಿವ ಸಂಯತಾಂ ॥೨೫॥ ಕರೇಣುಮಿವ ದಿಗ್ಧೇನ ವಿದ್ಧಾಂ ಮೃಗಯುನಾ ವನೇ। ಮಹಾಗಜ ಇವಾರಣ್ಯೇ ಸ್ನೇಹಾತ್ಪರಿಮಮ
ರ್ಶ ತಾಂ ॥ ೨೬ ॥ ಪರಿಮೃಶ್ಯ ಚ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಮಭಿಸಂತ್ರಸ್ತಚೇತನಃ । ಕಾಮೀ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೀಮುವಾಚ ವನಿತಾಮಿದಂ ॥
ನ ತೇಽಹಮಭಿಜಾನಾಮಿ ಕ್ರೋಧಮಾತ್ಮನಿ ಸಂಶ್ರಿತಂ। ದೇವಿ ಕೇನಾಭಿಯುಕ್ತಾಸಿ ಕೇನ ವಾಸಿ ವಿಮಾನಿತಾ ॥ ೨೮ ॥ ಯದಿದಂ ಮಮ
ದುಃಖಾಯ ಶೇಷೇ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಪಾಂಸುಷು। ಭೂಮೌ ಶೇಷೇ ಕಿಮರ್ಥಂ ತ್ವಂ ಮಯಿ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಜೀವತಿ ॥೨೯ ॥ ಭೂತೋಪಹತಚಿ
ತ್ತೇವ ಮಮ ಚಿತ್ತಪ್ರಮಾಥಿನೀ। ಸಂತಿ ಮೇ ಕುಶಲಾ ವೈದ್ಯಾಸ್ತ್ವಭಿತುಷ್ಟಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ ॥ ೩೦ ॥ ಸುಖಿತಾಂ ತ್ವಾಂ ಕರಿಷ್ಯಂತಿ
ವ್ಯಾಧಿಮಾಚಕ್ಷ್ವ ಭಾಮಿನಿ। ಕಸ್ಯ ವಾ ತೇ ಪ್ರಿಯಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕೇನ ವಾ ವಿಪ್ರಿಯಂ ಕೃತಂ ॥೩೧ ॥ ಕಃ ಪ್ರಿಯಂ ಲಭತಾಮದ್ಯ ಕೋ

ನಾಸುಮಹದಪ್ರಿಯಂ| ಮಾರೋದೀರ್ಮಾಚಕಾರ್ಷೀಸ್ತ್ವಂ ದೇವೀಸಂಪರಿಶೋಷಣಂ ||೩೨|| ಅವಧ್ಯೋವಧ್ಯತಾಂಕೋವಾ
ಕೋವಾವಧ್ಯೋವಿಮುಚ್ಯತಾಂ|ದರಿದ್ರಃಕೋಭವತ್ವಾಢ್ಯೋ ದ್ರವ್ಯವಾನ್ವಾಪ್ಯಕಿಂಚನಃ ||೩೩|| ಅಹಂಚೈವಮದೀಯಾಶ್ಚ
ಸರ್ವೇತವವಶಾನುಗಾಃ| ನತೇಕಿಂಚಿದಭಿಪ್ರಾಯಂ ವ್ಯಾಹಂತುಮಹಮುತ್ಸಹೇ||೩೪|| ಆತ್ಮನೋಜೀವಿತೇನಾಪಿ ಬ್ರೂಹಿಯನ್ಮ
ನಸೇಚ್ಛಸಿ| ಬಲಮಾತ್ಮನಿಜಾನಂತೀ ನಮಾಂಶಂಕಿತುಮರ್ಹಸಿ ||೩೫|| ಕರಿಷ್ಯಾಮಿತವಪ್ರೀತಿಂ ಸುಕೃತೇನಾಪಿತೇಶಪೇ| ಯಾ
ವದಾವರ್ತತೇಚಕ್ರಂ ತಾವತೀಮೇವಸುಂಧರಾ ||೩೬ || ಪ್ರಾಚೀನಾಸ್ಸಿಂಧುಸೌವೀರಾಸ್ಸೌರಾಷ್ಟ್ರಾ ದಕ್ಷಿಣಾಪಥಾಃ| ವಂ
ಗಾಂಗಮಗಧಾಮತ್ಸ್ಯಾಸ್ಸಮೃದ್ಧಾಃಕಾಶಿಕೋಸಲಾಃ ||೩೭|| ತತ್ರಜಾತಂಚಮೇದ್ರವ್ಯಂ ಧನಧಾನ್ಯಮಜಾವಿಕಂ| ತತೋ
ವೃಣೀಷ್ವಕೈಕೇಯಿ ಯದ್ಯತ್ತ್ವಂಮನಸೇಚ್ಛಸಿ||೩೮|| ಕಿಮಾಯಾಸೇನತೇಭೀರು ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠಶೋಭನೇ|ತತ್ತ್ವಂಮೇಬ್ರೂ
ಹಿಕೈಕೇಯಿ ಯತಸ್ತೇಭಯಮಾಗತಂ || ೩೯ || ತತ್ತೇವ್ಯಪನಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನೀಹಾರಮಿವಭಾಸ್ಕರಃ|ತಥೋಕ್ತಾಸಾಸಮಾಶ್ವ
ಸ್ತಾವಕ್ತುಕಾಮಾತದಪ್ರಿಯಂ ||೪೦|| ಪರಿಪೀಡಯಿತುಂಭೂಯೋ ಭರ್ತಾರಮುಪಚಕ್ರಮೇ || ೪೧|| || ... ...

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ದಶಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಂಮನ್ಮಥಶರೈರ್ವಿದ್ಧಂ ಕಾಮವೇಗವಶಾನುಗಂ| ಉವಾಚಪೃಥಿವೀಪಾಲಂ ಕೈಕೇಯೀದಾರುಣಂವಚಃ||೧|| ನಾಸ್ಮಿ
ವಿಪ್ರಕೃತಾದೇವ ಕೇನಚಿನ್ನಾವಮಾನಿತಾ| ಅಭಿಪ್ರಾಯಸ್ತುಮೇಕಶ್ಚಿತ್ತಮಿಚ್ಛಾಮಿತ್ವಯಾಕೃತಂ ||೨|| ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂಪ್ರತಿಜಾ
ನೀಷ್ವ ಯದಿತ್ವಂಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ| ಅಥತದ್ವ್ಯಾಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಯದಭಿಪ್ರಾರ್ಥಿತಂಮಯಾ||೩|| ತಾಮುವಾಚಮಹಾತೇಜಾಃ
ಕೈಕೇಯೀಮೀಷದುತ್ಸ್ಮಿತಃ| ಕಾಮೀಹಸ್ತೇನಸಂಗೃಹ್ಯ ಮೂರ್ಧಜೇಷುಶುಚಿಸ್ಮಿತಾಂ || ೪ || ಅವಲಿಪ್ತೇನಜಾನಾಸಿ ತ್ವತ್ತಃ
ಪ್ರಿಯತಮಾಮಮ| ಮನುಜೋಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರಾದ್ರಾಮಾದನ್ಯೋನವಿದ್ಯತೇ ||೫|| ತೇನಾಜಯ್ಯೇನಮುಖ್ಯೇನ ರಾಘವೇಣಮ
ಹಾತ್ಮನಾ| ಶಪೇತೇಜೀವನಾರ್ಹೇಣ ಬ್ರೂಹಿಯನ್ಮನಸೇಚ್ಛಸಿ ||೬|| ಯಂಮುಹೂರ್ತಮಪಶ್ಯಂಸ್ತು ನಜೀವೇಯಮಹಂಧ್ರು
ವಂ| ತೇನರಾಮೇಣಕೈಕೇಯಿ ಶಪೇತೇವಚನಕ್ರಿಯಾಂ ||೭ || ಆತ್ಮನಾವಾತ್ಮಜೈಶ್ಚಾನ್ಯೈರ್ವೃಣೇಯಂಮನುಜರ್ಷಭಂ | ತೇನ
ರಾಮೇಣಕೈಕೇಯಿ ಶಪೇತೇವಚನಕ್ರಿಯಾಂ ||೮|| ಭದ್ರೇಹೃದಯಮಪ್ಯೇತದನುಮೃಶ್ಯೋದ್ಧರಸ್ವಮೇ | ಏತತ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕೈಕೇ
ಯಿ ಬ್ರೂಹಿಯತ್ಸಾಧುಮನ್ಯಸೇ ||೯|| ಬಲಮಾತ್ಮನಿಜಾನಂತೀ ನಮಾಂಶಂಕಿತುಮರ್ಹಸಿ| ಕರಿಷ್ಯಾಮಿತವಪ್ರೀತಿಂ ಸುಕೃ
ತೇನಾಪಿತೇಶಪೇ ||೧೦|| ಸಾತದರ್ಥಮನಾದೇವೀ ತಮಭಿಪ್ರಾಯಮಾಗತಂ| ನಿರ್ಮಾಧ್ಯಸ್ಥ್ಯಾಚ್ಚಹರ್ಷಾಚ್ಚ ಬಭಾಷೇದುರ್ವ
ಚಂವಚಃ || ೧೧ || ತೇನವಾಕ್ಯೇನಸಂಹೃಷ್ಟಾ ತಮಭಿಪ್ರಾಯಮಾತ್ಮನಃ| ವ್ಯಾಜಹಾರಮಹಾಘೋರಮಭ್ಯಾಗತಮಿವಾಂತ
ಕಂ ||೧೨|| ಯಥಾಕ್ರಮೇಣಶಪಸಿ ವರಂಮಮದದಾಸಿಚ| ತಚ್ಛೃಣ್ವಂತುತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ದೇವಾಸ್ಸಾಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ ||
ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯೌನಭಶ್ಚೈವ ಗ್ರಹಾರಾತ್ರ್ಯಹನೀದಿಶಃ| ಜಗಚ್ಚಪೃಥಿವೀಚೇಯಂ ಸಗಂಧರ್ವಾಸರಾಕ್ಷಸಂ||೧೪|| ನಿಶಾಚರಾ
ಣಿಭೂತಾನಿ ಗೃಹೇಷುಗೃಹದೇವತಾಃ| ಯಾನಿಚಾನ್ಯಾನಿಭೂತಾನಿ ಜಾನೀಯುರ್ಭಾಷಿತಂತವ ||೧೫ || ಸತ್ಯಸಂಧೋಮಹಾ
ತೇಜಾ ಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಸುಸಮಾಹಿತಃ| ವರಂಮಮದದಾತ್ಯೇಷ ತನ್ಮೇಶೃಣ್ವಂತುದೇವತಾಃ ||೧೬|| ಇತಿದೇವೀಮಹೇಷ್ವಾಸಂ ಪರಿ
ಗೃಹ್ಯಾಭಿಶಸ್ಯಚ| ತತಃಪರಮುವಾಚೇದಂ ವರದಂಕಾಮಮೋಹಿತಂ||೧೭|| ಸ್ಮರರಾಜನ್ಪುರಾವೃತ್ತಂ ತಸ್ಮಿಂದೈವಾಸು
ರೇರಣೇ|ತತ್ರಚಾಚ್ಯಾವಯಚ್ಛತ್ರುಸ್ತವಜೀವಿತಮಂತರಾ||ತತ್ರಚಾಪಿಮಯಾದೇವಯತ್ತ್ವಂಸಮಭಿರಕ್ಷಿತಃ|ಜಾಗ್ರತ್ಯಾಯ
ತಮಾನಾಯಾ ಸ್ತತೋಮೇಪ್ರಾದದಾವರೌ ||೧೯|| ತೌತುದತ್ತೌವರಾದೇವ ನಿಕ್ಷೇಪಂಮೃಗಯಾಮ್ಯಹಂ| ತವೈವಪೃಥಿವೀ
ಪಾಲ ಸಕಾಶೇಸತ್ಯಸಂಗರ ||೨೦|| ತತ್ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಯಧರ್ಮೇಣನಚೇದ್ದಾಸ್ಯಸಿಮೇವರಂ| ಅದ್ಯೈವಹಿಪ್ರಹಾಸ್ಯಾಮಿ ಜೀವಿತಂ
ತ್ವದ್ವಿಮಾನಿತಾ ||೨೧|| ವಾಙ್ಮಾತ್ರೇಣತದಾರಾಜಾ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಸ್ಸ್ವವಶೀಕೃತಃ| ಪ್ರಚಸ್ಕಂದವಿನಾಶಾಯ ಪಾಶಂಮೃಗಇ
ವಾತ್ಮನಃ ||೨೨|| ತತಃಪರಮುವಾಚೇದಂ ವರದಂಕಾಮಮೋಹಿತಂ | ವರೌಯೌಮೇಮಹಾರಾಜಾ ತ್ವಯಾದತ್ತೌಮಹೀ
ಪತೇ ||೨೩|| ತೌತಾವದಹಮದ್ಯೈವ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಶೃಣುಮೇವಚಃ| ಯೋಭಿಷೇಕಸಮಾರಂಭೋ ರಾಘವಸ್ಯೋಪಕಲ್ಪಿತಃ||
ಅನೇನೈವಾಭಿಷೇಕೇಣ ಭರತೋಮೇಭಿಷಿಚ್ಯತಾಂ| ಯೋದ್ವಿತೀಯೋವರೋದೇವ ದತ್ತಃಪ್ರೀತೇನಮೇತ್ವಯಾ||೨೫|| ತದಾದೈವಾ
ಸುರೇಯುದ್ಧೇ ತಸ್ಯಕಾಲೋಯಮಾಗತಃ| ನವಪಂಚಚವರ್ಷಾಣಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತಃ ||೨೬|| ಚೀರಾಜಿನಜಟಾಧಾರೀ
ರಾಮೋಭವತುತಾಪಸಃ| ಭರತೋಭಜತಾಮದ್ಯ ಯೌವರಾಜ್ಯಮಕಂಟಕಂ || ೨೭ || ಏಷಮೇಪರಮಃಕಾಮೋ ದತ್ತಮೇ
ವವರಂವೃಣೇ| ಅದ್ಯಚೈವಹಿಪಶ್ಯೇಯಂ ಪ್ರಯಾಂತಂರಾಘವಂವನಂ ||೨೮|| ಸರಾಜರಾಜೋಭವಸತ್ಯಸಂಗರಃ ಕುಲಂಚ
ಶೀಲಂಚಹಿರಕ್ಷಜನ್ಮಚ| ಪರತ್ರವಾಸೇಹಿವದಂತ್ಯನುತ್ತಮಂ ತಪೋಧನಾಸ್ಸತ್ಯವಚೋಹಿತಂನೃಣಾಂ ||೨೯|| ... ...

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ಏಕಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಮಹಾರಾಜಃ ಕೈಕೇಯ್ಯಾದಾರುಣಂವಚಃ। ಚಿಂತಾಮಭಿಸಮಾಪೇದೇ ಮುಹೂರ್ತಂಪ್ರತತಾಪಚ ॥೧॥
ಕಿಂನುಮೇಯದಿವಾಸ್ವಪ್ನಶ್ಚಿತ್ತಮೋಹೋಪಿವಾಮಮ। ಅ ನು ಭೂ ತೋ ಪ ಸ ರ್ಗೋ ವಾ ಮನಸೋವಾಪ್ಯುಪದ್ರವಃ॥೨॥
ಇತಿಸಂಚಿಂತ್ಯತದ್ರಾಜಾ ನಾಧ್ಯಗಚ್ಛತ್ತದಾಸುಖಂ।ಪ್ರತಿಲಭ್ಯಚಿರಾಂಸಂಜ್ಞಾಂ ಕೈಕೇಯೀವಾಕ್ಯತಾಡಿತಃ॥೩॥ ವ್ಯಥಿತೋ
ವಿಕ್ಲಬಶ್ಚೈವ ವ್ಯಾಘ್ರೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾಯಥಾಮೃಗಃ। ಅಸಂವೃತಾಯಾಮಾಸೀನೋ ಜಗತ್ಯಾಂದೀರ್ಘಮುಚ್ಛ್ವಸನ್ ॥೪॥
ಮಂಡಲೇಪನ್ನಗೋರುದ್ಧೋ ಮಂತ್ರೈರಿವಮಹಾವಿಷಃ। ಅಹೋಧಿಗಿತಿಸಾಮರ್ಷೋ ವಾಚಮುಕ್ತ್ವಾನರಾಧಿಪಃ॥೫॥ ಮೋ
ಹಮಾಪೇದಿವಾನ್ಭೂಯಶ್ಶೋಕೋಪಹತಚೇತನಃ। ಚಿರೇಣತುನೃಪಸ್ಸಂಜ್ಞಾಂ ಪ್ರತಿಲಭ್ಯಸುದುಃಖಿತಃ ॥೬॥ ಕೈಕೇಯೀಮ
ಬ್ರವೀತ್ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪ್ರದಹನ್ನಿವಚಕ್ಷುಷಾ। ನೃಶಂಸೇದುಷ್ಟಚಾರಿತ್ರೇ ಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯವಿನಾಶಿನಿ॥೭॥ ಕಿಂಕೃತಂತವರಾಮೇಣಪಾ
ಪಂಪಾಪೇಮಯಾಪಿವಾ। ಯದಾತೇಜನನೀತುಲ್ಯಾಂ ವೃತ್ತಿಂವಹತಿರಾಘವಃ॥೮॥ ತಸ್ಯೈವತ್ವಮನರ್ಥಾಯ ಕಿನ್ನಿಮಿತ್ತಮಿ
ಹೋದ್ಯತಾ। ತ್ವಂಮಯಾತ್ಮವಿನಾಶಾರ್ಥಂ ಭವನಂಸ್ವಂಪ್ರವೇಶಿತಾ ॥೯॥ ಅವಿಜ್ಞಾನಾನ್ನೃಪಸುತಾ ವ್ಯಾಳೀತೀಕ್ಷ್ಣವಿಷಾ
ಯಥಾ। ಜೀವಲೋಕೋಯದಾಸರ್ವೋ ರಾಮಸ್ಯಾಹಗುಣಸ್ತವಂ ॥೧೦॥ ಅಪರಾಧಂಕಮುದ್ದಿಶ್ಯತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮೀಷ್ಟಮಹಂ
ಸುತಂ। ಕೌಸಲ್ಯಾಂವಾಸುಮಿತ್ರಾಂವಾ ತ್ಯಜೇಯಮಪಿವಾಶ್ರಿಯಂ ॥೧೧॥ ಜೀವಿತಂವಾತ್ಮನೋರಾಮಂ ಸತ್ವೇವಪಿತೃವತ್ಸ
ಲಂ। ಪರಾಭವತಿಮೇಪ್ರೀತಿರ್ದೃಷ್ಟ್ವಾತನಯಮಗ್ರಜಂ ॥ ೧೨ ॥ ಅಪಶ್ಯತಸ್ತುಮೇರಾಮಂ ನಷ್ಟಾಭವತಿಚೇತನಾ। ತಿಷ್ಠೇ
ಲ್ಲೋಕೋವಿನಾಸೂರ್ಯಂ ಸಸ್ಯಂವಾಸಲಿಲಂವಿನಾ॥೧೩॥ ನತುರಾಮಂವಿನಾದೇಹೇ ತಿಷ್ಠೇತ್ತುಮಮಜೀವಿತಂ। ತದಲಂತ್ಯಜ್ಯ
ತಾಮೇಷ ನಿಶ್ಚಯಃಪಾಪನಿಶ್ಚಯೇ ॥೧೪॥ ಅಪಿತೇಚರಣೌಮೂರ್ಧ್ನಾಸ್ಪೃಶಾಮ್ಯೇಷಪ್ರಸೀದಮೇ। ಕಿಮಿದಂಚಿಂತಿತಂಪಾಪೇ
ತ್ವಯಾಪರಮದಾರುಣಂ ॥ ೧೫ ॥ ಅಥಜಿಜ್ಞಾಸಸೇಮಾಂತ್ವಂ ಭರತಸ್ಯಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯೇ। ಅಸ್ತುಯತ್ತತ್ತ್ವಯಾಪೂರ್ವಂ
ವ್ಯಾಹೃತಂರಾಘವಂಪ್ರತಿ ॥೧೬॥ ಸಮೇಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಸುತಃಶ್ರೀಮಾನ್ ಧರ್ಮಜ್ಯೇಷ್ಠ ಇತೀವಮೇ । ತತ್ತ್ವಯಾಪ್ರಿಯವಾದಿನ್ಯಾ
ಸೇವಾರ್ಥಂಕಥಿತಂಭವೇತ್॥೧೭॥ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಶೋಕಸಂತಪ್ತಾ ಸಂತಾಪಯಸಿಮಾಂಭೃಶಂ।ಆವಿಷ್ಟಾಸಿಗೃಹಂಶೂನ್ಯಂಸಾ
ತ್ವಂಪರವಶಂಗತಾ ॥೧೮॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂಕುಲೇದೇವೀ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಸುಮಹಾನಯಂ। ಅನಯೋನಯಸಂಪನ್ನೇ ಯತ್ರತೇ
ವಿಕೃತಾಮತಿಃ ॥೧೯॥ ನಹಿಕಿಂಚಿದಯುಕ್ತಂವಾ ವಿಪ್ರಿಯಂವಾಪುರಾಮಮ । ಅಕರೋಸ್ತ್ವಂವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿತೇನನಶ್ರದ್ದಧಾ
ಮ್ಯಹಮ್॥೨೦॥ನನುತೇರಾಘವಸ್ತುಲ್ಯೋಭರತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ।ಬಹುಶೋಹಿಸುಬಾಲೇತ್ವಂಕಥಾಂಕಥಯಸೇಮಮ॥೨೧॥ತ
ಸ್ಯಧರ್ಮಾತ್ಮನೋದೇವಿವನೇವಾಸಂಯಶಸ್ವಿನಃ।ಕಥಂರೋಚಯಸೇಭೀರುನವವರ್ಷಾಣಿಪಂಚಚ॥೨೨॥ ಅತ್ಯಂತಸುಕುಮಾ
ರಸ್ಯತಸ್ಯಧರ್ಮಧೃತಾತ್ಮನಃ । ಕಥಂರೋಚಯಸೇವಾಸ ಮರಣ್ಯೇಭೃಶದಾರುಣೇ ॥ ೨೩ ॥ ರೋಚಯಸ್ಯಭಿರಾಮಸ್ಯರಾ
ಮಸ್ಯಶುಭಲೋಚನೇ । ತವಶುಶ್ರೂಷಮಾಣಸ್ಯ ಕಿಮರ್ಥಂವಿಪ್ರವಾಸನಮ್॥ ೨೪ ॥ ರಾಮೋಹಿಭರತಾದ್ಭೂಯಸ್ತವಶು
ಶ್ರೂಷತೇಸದಾ।ವಿಶೇಷಂತ್ವಯಿತಸ್ಮಾತ್ತು ಭರತಸ್ಯನಲಕ್ಷಯೇ ॥೨೫॥ ಶುಶ್ರೂಷಾಂಗೌರವಂಚೈವ ಪ್ರಮಾಣಂವಚನಕ್ರಿ
ಯಾಂ। ಕಸ್ತೇಭೂಯಸ್ತರಂಕುರ್ಯಾದನ್ಯತ್ರಮನುಜರ್ಷಭಾತ್ ॥೨೬॥ ಬಹೂನಾಂಸ್ತ್ರೀಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಬಹೂನಾಂಚೋ
ಪಜೀವಿನಾಂ। ಪರಿವಾದೋಪವಾದೋವಾ ರಾಘವೇನೋಪಪದ್ಯತೇ ॥೨೭॥ ಸಾಂತ್ವಯನ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ರಾಮಶ್ಶುದ್ಧೇನಚೇತ
ಸಾ। ಗೃಹ್ಣಾತಿಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರಃ ಪ್ರಿಯೈರ್ವಿಷಯವಾಸಿನಃ ॥೨೮॥ ಸತ್ಯೇನಲೋಕಾಂಜಯತಿ ದೀನಾಂದಾನೇನರಾಘವಃ ।
ಗುರೂನ್ ಶುಶ್ರೂಷಯಾವೀರೋ ಧನುಷಾಯುಧಿಶಾತ್ರವಾನ್ ॥೨೯॥ ಸತ್ಯಂದಾನಂತಪಸ್ತ್ಯಾಗೋಮಿತ್ರತಾಶೌಚಮಾರ್ಜ
ವಂ । ವಿದ್ಯಾಚಗುರುಶುಶ್ರೂಷಾಧ್ರುವಾಣ್ಯೇತಾನಿರಾಘವೇ ॥೩೦॥ ತಸ್ಮಿನ್ನಾರ್ಜವಸಂಪನ್ನೇ ದೇವಿದೇವೋಪಮೇಕಥಂ । ಪಾ
ಪಮಾಶಂಸಸೇರಾಮೇಮಹರ್ಷಿ ಸಮತೇಜಸಿ ॥ ೩೧ ॥ ನಸ್ಮರಾಮ್ಯಪ್ರಿಯಂವಾಕ್ಯಂಲೋಕಸ್ಯಪ್ರಿಯವಾದಿನಃ । ಸಕಥಂತ್ವ
ತ್ಕೃತೇರಾಮಂವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಪ್ರಿಯಮಪ್ರಿಯಂ ॥ ೩೨ ॥ ಕ್ಷಮಾಯಸ್ಮಿನ್ದಮಸ್ತ್ಯಾಗಸ್ಸತ್ಯಂಧರ್ಮಃಕೃತಜ್ಞತಾ । ಅಪ್ಯ
ಹಿಂಸಾಚಭೂತಾನಾಂತಮೃತೇಕಾಗತಿರ್ಮಮ॥ ೩೩॥ ಮಮವೃದ್ಧಸ್ಯಕೈಕೇಯಿಗತಾಂತಸ್ಯತಪಸ್ವಿನಃ । ದೀನಂಲಾಲಪ್ಯ
ಮಾನಸ್ಯಕಾರುಣ್ಯಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ॥ ೩೪ ॥ಪೃಥಿವ್ಯಾಂಸಾಗರಾಂತಾಯಾಂಯತ್ಕಿಂಚಿದಧಿಗಮ್ಯತೇ । ತತ್ಸರ್ವಂತವದಾಸ್ಯಾ
ಮಿಮಾಚತ್ವಾಂಮನ್ಯುರಾವಿಶೇತ್ ॥ ೩೫ ॥ ಅಂಜಲಿಂಕುರ್ಮಿಕೈಕೇಯಿಪಾದೌಚಾಪಿಸ್ಪೃಶಾಮಿತೇ । ಶರಣಂಭವರಾಮಸ್ಯ
ಮಾಧರ್ಮೋಮಾಮಿಹಸ್ಪೃಶೇತ್॥ ೩೬॥ ಇತಿದುಃಖಾಭಿಸಂತಪ್ತಂವಿಲಪಂತಮಚೇತನಂ । ಘೂರ್ಣಮಾನಂ ಮಹಾರಾಜಂ
ಶೋಕೇನಸಮಭಿಪ್ಲುತಂ॥ ೩೭॥ ಪಾರಂಶೋಕಾರ್ಣವಸ್ಯಾಶುಪ್ರಾರ್ಥಯಂತಂಪುನಃಪುನಃ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾಥಕೈಕೇಯೀ
ರೌದ್ರಾರೌದ್ರತರಂವಚಃ ॥ ೩೮ ॥ ಯದಿದತ್ವಾವರೌರಾಜನ್ಪುನಃ ಪ್ರತ್ಯನುತಪ್ಯಸೇ । ಧಾರ್ಮಿಕತ್ವಂ ಕಥಂವೀರಪೃಥಿ
ವ್ಯಾಂಕಥಯಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೩೯ ॥ ಯದಾಸಮೇತಾಬಹವಸ್ತ್ವಯಾರಾಜರ್ಷಯಸ್ಸಹ । ಕಥಯಿಷ್ಯಂತಿಧರ್ಮಜ್ಞ ತತ್ರಕಿಂ ಪ್ರತಿವ
ಕ್ಷ್ಯಸಿ॥ ೪೦ ॥ಯಸ್ಯಾಃಪ್ರಸಾದೇಜೀವಾಮಿಯಾಚಮಾಮಭ್ಯಪಾಲಯತ್ । ತಸ್ಯಾಃಕೃತಂಮಯಾಮಿಥ್ಯಾಕೈಕೇಯ್ಯಾಇತಿ

ವಕ್ಷ್ಯಸಿ॥ ೪೧॥ ಕಿಲ್ಬಿಷಂತ್ವಂನರೇಂದ್ರಾಣಾಂಕರಿಷ್ಯಸಿನರಾಧಿಪ । ಯೋದತ್ವಾವರಮದ್ಯೈವಪುನರನ್ಯಾನಿಭಾಷಸೇ॥ ೪೨ ॥
ಶೈಬ್ಯಶ್ಶ್ಯೇನಕಪೋತೀಯೇಸ್ವಮಾಂಸಂಪಕ್ಷಿಣೇದದೌ । ಅಳರ್ಕಶ್ಚಕ್ಷುಷೀದತ್ವಾಜಗಾಮಗತಿಮುತ್ತಮಾಂ॥ ೪೩ ॥ ಸಾಗರ
ಸ್ಸಮಯಂಕೃತ್ವಾನವೇಲಾಮತಿವರ್ತತೇ । ಸಮಯಂಮಾನೃತಂಕಾರ್ಷೀಃಪೂರ್ವವೃತ್ತಮನುಸ್ಮರನ್॥ ೪೪॥ ಸತ್ವಂಧರ್ಮಂ
ಪರಿತ್ಯಜ್ಯರಾಮಂರಾಜ್ಯೇಽಭಿಷಿಚ್ಯಚ । ಸಹಕೌಸಲ್ಯಯಾನಿತ್ಯಂರಂತುಮಿಚ್ಛಸಿದುರ್ಮತೇ॥ ೪೫ ॥ ಭವತ್ವಧರ್ಮೋಧರ್ಮೋವಾ
ಸತ್ಯಂವಾಯದಿವಾನೃತಂ। ಯತ್ತ್ವಯಾಸಂಶ್ರುತಂಮಹ್ಯಂತಸ್ಯನಾಸ್ತಿವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ॥ ೪೬ ॥ ಅಹಂಹಿವಿಷಮದ್ಯೈವ
ಪೀತ್ವಾಬಹುತವಾಗ್ರತಃ। ಪಶ್ಯತಸ್ತೇಮರಿಷ್ಯಾಮಿ ರಾಮೋಯದ್ಯಭಿಷಿಚ್ಯತೇ ॥ ೪೭ ॥ ಏಕಾಹಮಪಿಪಶ್ಯೇಯಂ ಯದ್ಯಹಂ
ರಾಮಮಾತರಂ। ಅಂಜಲಿಂಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಂತೀಂ ಶ್ರೇಯೋನನುಮೃತಿರ್ಮಮ ॥೪೮॥ ಭರತೇನಾತ್ಮನಾಚಾಹಂ ಶಪೇತೇಮನುಜಾ
ಧಿಪ। ಯಥಾನಾನ್ಯೇನತುಷ್ಯೇಯ ಮೃತೇರಾಮವಿವಾಸನಾತ್ ॥೪೯॥ ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾವಚನಂ ಕೈಕೇಯೀವಿರರಾಮಹ। ವಿ
ಲಪಂತಂಚರಾಜಾನಂ ನಪ್ರತಿವ್ಯಾಜಹಾರಸಾ ॥೫೦॥ ಶ್ರುತ್ವಾತುರಾಜಾಕೈಕೇಯ್ಯಾ ವೃತ್ತಂಪರಮಶೋಭನಂ । ರಾಮ
ಸ್ಯಚವನೇವಾಸಮೈಶ್ವರ್ಯಂಭರತಸ್ಯಚ ॥೫೧॥ ನಾಭ್ಯಭಾಷತಕೈಕೇಯೀಂ ಮುಹೂರ್ತಂವ್ಯಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ।ಪ್ರೈಕ್ಷತಾ
ನಿಮಿಷೋದೇವೀಂ ಪ್ರಿಯಾಮಪ್ರಿಯವಾದಿನೀಂ ॥೫೨॥ ತಾಂಹಿವಜ್ರಸಮಾಂವಾಚ ಮಾಕರ್ಣ್ಯಹೃದಯಾಪ್ರಿಯಾಂ। ದುಃಖ
ಶೋಕಮಯೀಂಘೋರಾಂ ರಾಜಾನಸುಖಿತೋಽಭವತ್ ॥೫೩॥ ಸದೇವ್ಯಾವ್ಯವಸಾಯಂಚ ಘೋರಂಚಶಪಥಂಕೃತಂ।ಧ್ಯಾತ್ವಾ
ರಾಮೇತಿನಿಶ್ಶ್ವಸ್ಯ ಛಿನ್ನಸ್ತರುರಿವಾಪತತ್ ॥ ೫೪ ॥ ನಷ್ಟಚಿತ್ತೋಯಥೋನ್ಮತ್ತೋ ವಿಪರೀತೋಯಥಾತುರಃ। ಹೃತತೇಜಾಯ
ಥಾಸರ್ಪೋ ಬಭೂವಜಗತೀಪತಿಃ ॥೫೫॥ ದೀನಯಾತುಗಿರಾರಾಜಾ ಇತಿಹೋವಾಚಕೈಕಯೀಂ।ಅನರ್ಥಮಿಮಮರ್ಥಾಭಂ
ಕೇನತ್ವಮುಪದರ್ಶಿತಾ ॥೫೬॥ ಭೂತೋಪಹತಚಿತ್ತೇವ ಬ್ರುವಂತೀಮಾಂನಲಜ್ಜಸೇ। ಶೀಲವ್ಯಸನಮೇತತ್ತೇ ನಾಭಿಜಾನಾಮ್ಯ
ಹಂಪುರಾ ॥೫೭॥ ಬಾಲಾಯಾಸ್ತತ್ತ್ವಿದಾನೀಂತೇ ಲಕ್ಷಯೇವಿಪರೀತವತ್।ಕುತೋವಾತೇಭಯಂಜಾತಂ ಯಾತ್ವಮೇವಂವಿಧಂ
ವರಂ ॥೫೮॥ ರಾಷ್ಟ್ರೇಭರತಮಾಸೀನಂ ವೃಣೀಷೇರಾಘವಂವನೇ। ವಿರಮೈತೇನಭಾವೇನ ತ್ವಮೇತೇನಾನೃತೇನವಾ ॥೫೯॥ ಯ
ದಿಭರ್ತುಃಪ್ರಿಯಂಕಾರ್ಯಂ ಲೋಕಸ್ಯಭರತಸ್ಯಚ। ನೃಶಂಸೇಪಾಪಸಂಕಲ್ಪೇ ಕ್ಷುದ್ರೇದುಷ್ಕೃತಕಾರಿಣೀ ॥೬೦॥ ಕಿನ್ನುದುಃ
ಖಮಳೀಕಂವಾ ಮಯಿರಾಮೇಚಪಶ್ಯಸಿ। ನಕಥಂಚಿದೃತೇರಾಮಾದ್ಭರತೋರಾಜ್ಯಮಾವಸೇತ್ ॥೬೧ ॥ ರಾಮಾದಪಿಹಿತಂಮ
ನ್ಯೇ ಧರ್ಮತೋಬಲವತ್ತರಂ।ಕಥಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿರಾಮಸ್ಯ ವನಂಗಚ್ಛೇತಿಭಾಷಿತೇ ॥೬೨॥ ಮುಖವರ್ಣಂವಿವರ್ಣಂತಂಯಥೈ
ವೇಂದುಮುಪಪ್ಲುತಂ। ತಾಂಹಿಮೇಸುಕೃತಾಂಬುದ್ಧಿಂ ಸುಹೃದ್ಭಿಸ್ಸಹನಿಶ್ಚಿತಾಂ ॥೬೩ ॥ ಕಥಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಪಾವೃತ್ತಾಂ ಪ
ರೈರಿವಹತಾಂಚಮೂಂ।ಕಿಂಮಾಂವಕ್ಷ್ಯಂತಿರಾಜಾನೋ ನಾನಾದಿಗ್ಭ್ಯಸ್ಸಮಾಗತಾಃ॥೬೪॥ಬಾಲೋಬತಾಯಮೈಕ್ಷ್ವಾಕಶ್ಚಿ
ರಂರಾಜ್ಯಮಕಾರಯತ್। ಯದಾತುಬಹವೋವೃದ್ಧಾ ಗುಣವಂತೋಬಹುಶ್ರುತಾಃ ॥ ೬೫ ॥ ಪರಿಪ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ವ
ಕ್ಷ್ಯಾಮಿಕಿಮಹಂತದಾ। ಕೈಕೇಯ್ಯಾಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನೇನ ರಾಮಃಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋಮಯಾ ॥೬೬॥ ಯದಿಸತ್ಯಂಬ್ರವೀಮ್ಯೇತತ್ತದ
ಸತ್ಯಂಭವಿಷ್ಯತಿ। ಕಿಂಮಾಂವಕ್ಷ್ಯತಿಕೌಸಲ್ಯಾ ರಾಘವೇವನಮಾಸ್ಥಿತೇ ॥೬೭ ॥ ಕಿಂಚೈನಾಂಪ್ರತಿವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಕೃತ್ವಾವಿಪ್ರಿ
ಯಮೀದೃಶಂ। ಯದಾಯದಾಹಿಕೌಸಲ್ಯಾ ದಾಸೀವಚ್ಚಸಖೀವಚ ॥೬೮॥ ಭಾರ್ಯಾವದ್ಭಗಿನೀವಚ್ಚ ಮಾತೃವಚ್ಚೋಪತಿಷ್ಠ
ತಿ। ಸತತಂಪ್ರಿಯಕಾಮಾಮೇ ಪ್ರಿಯಪುತ್ರಾಪ್ರಿಯಂವದಾ ॥೬೯॥ ನಮಯಾಸತ್ಕೃತಾದೇವೀ ಸತ್ಕಾರಾರ್ಹಾಕೃತೇತವ। ಇ
ದಾನೀಂತತ್ತಪತಿಮಾಂ ಯನ್ಮಯಾಸುಕೃತಂತ್ವಯಿ ॥ ೭೦ ॥ ಅಪಥ್ಯವ್ಯಂಜನೋಪೇತಂ ಭುಕ್ತಮನ್ನಮಿವಾತುರಂ। ವಿಪ್ರ
ಕಾರಂಚರಾಮಸ್ಯ ಸಂಪ್ರಯಾಣಂವನಸ್ಯಚ ॥೭೧॥ ಸುಮಿತ್ರಾಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವೈಭೀತಾ ಕಥಂಮೇವಿಶ್ವಸಿಷ್ಯತಿ। ಕೃಪಣಂಬತ
ವೈದೇಹೀ ಶ್ರೋಷ್ಯತಿದ್ವಯಮಪ್ರಿಯಂ ॥೭೨॥ ಮಾಂಚಪಂಚತ್ವಮಾಪನ್ನಂ ರಾಮಂಚವನಮಾಶ್ರಿತಂ । ವೈದೇಹೀಬತಮೇ
ಪ್ರಾಣಾನ್ ಶೋಚಂತೀಕ್ಷಪಯಿಷ್ಯತಿ ॥೭೩॥ ಹೀನಾಹಿಮವತಃಪಾರ್ಶ್ವೇ ಕಿನ್ನರೇಣೇವಕಿನ್ನರೀ।ನಹಿರಾಮಮಹಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಪ್ರವಸಂತಂಮಹಾವನೇ ॥ ೭೪ ॥ ಚಿರಂಜೀವಿತುಮಾಶಂಸೇ ರುದಂತೀಂಚಾಪಿಮೈಥಿಲೀಂ। ಸಾನೂನಂವಿಧವಾರಾಜ್ಯಂಸಪು
ತ್ರಾಕಾರಯಿಷ್ಯಸಿ ॥೭೫॥ ನಹಿಪ್ರವ್ರಾಜಿತೇರಾಮೇ ದೇವಿಜೀವಿತುಮುತ್ಸಹೇ । ಸತೀಂತ್ವಾಮಹಮತ್ಯಂತಂ ವ್ಯವಸ್ಯಾಮ್ಯಸ
ತೀಂಸತೀಂ ॥೭೬॥ ರೂಪಿಣೀಂವಿಷಸಂಯುಕ್ತಾಂ ಪೀತ್ವೇವಮದಿರಾಂನರಃ । ಅನೃತೈರ್ಬತಮಾಂಸಾಂತ್ವೈಸ್ಸಾಂತ್ವಯಂ
ತೀಸ್ಮಭಾಷಸೇ ॥ ೭೭ ॥ ಗೀತಶಬ್ದೇನಸಂರುಧ್ಯ ಲುಬ್ಧೋಮೃಗಮಿವಾವಧೀಃ। ಅನಾರ್ಯಇತಿಮಾಮಾರ್ಯಾಃ ಪುತ್ರವಿಕ್ರಾಯಿ
ಕಂಧ್ರುವಂ ॥೭೮॥ ಧಿಕ್ಕರಿಷ್ಯಂತಿರಥ್ಯಾಸು ಸುರಾಪಂಬ್ರಾಹ್ಮಣಂಯಥಾ । ಅಹೋದುಃಖಮಹೋಕೃಚ್ಛ್ರಂಯತ್ರವಾಚಃಕ್ಷ
ಮೇತವ॥೭೯॥ದುಃಖಮೇವಂವಿಧಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಪುರಾಕೃತಮಿವಾಶುಭಂ।ಚಿರಂಖಲುಮಯಾಪಾಪೇ ತ್ವಂಪಾಪೇನಾಭಿರಕ್ಷಿತಾ॥
ಅಜ್ಞಾನಾದುಪಸಂಪನ್ನಾ ರಜ್ಜುರುದ್ಬಂಧಿನೀಯಥಾ। ರಮಮಾಣಸ್ತ್ವಯಾಸಾರ್ಧಂ ಮೃತ್ಯುಂತ್ವಾಂನಾಭಿಲಕ್ಷಯೇ॥೮
ಬಾಲೋರಹಸಿಹಸ್ತೇನ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪಮಿವಾಸ್ಪೃಶಂ। ಮಯಾಹ್ಯಪಿತೃಕಃಪುತ್ರಸ್ಸಮಹಾತ್ಮಾದುರಾತ್ಮನಾ ॥೮೨॥ ತಂತು

ಮಾಂಜೀವಲೋಕೋಯಂ ನೂನಮಾಕ್ರೋಷ್ಟುಮರ್ಹತಿ| ಬಾಲಿಶೋಬತಕಾಮಾತ್ಮಾ ರಾಜಾದಶರಥೋಭೃಶಂ ||೮೩|| ಯ
ಸ್ಸ್ತ್ರೀಕೃತೇಪ್ರಿಯಂಪುತ್ರಂ ವನಂಪ್ರವ್ರಾಜಯಿಷ್ಯತಿ| ವ್ರತೈಶ್ಚಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೈಶ್ಚ ಗುರುಭಿಶ್ಚೋಪಕರ್ಶಿತಃ ||೮೪|| ಭೋ
ಗಕಾಲೇಮಹತ್ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ಪುನರೇವಪ್ರಪತ್ಸ್ಯತೇ| ನಾಲಂದ್ವಿತೀಯಂವಚನಂ ಪುತ್ರೋಮಾಂಪ್ರತಿಭಾಷಿತುಂ ||೮೫|| ಸವನಂ
ಪ್ರವ್ರಜೇತ್ಯುಕ್ತೋ ಬಾಢಮಿತ್ಯೇವವಕ್ಷ್ಯತಿ| ಯದಿಮೇರಾಘವಃಕುರ್ಯಾದ್ವನಂಗಚ್ಛೇತಿಚೋದಿತಃ ||೮೬|| ಪ್ರತಿಕೂಲಂಪ್ರಿ
ಯಂಮೇಸ್ಯಾನ್ನತುವತ್ಸಃಕರಿಷ್ಯತಿ| ಶುದ್ಧಭಾವೋಹಿಭಾವಂಮೇ ನತುಜ್ಞಾಸ್ಯತಿರಾಘವಃ ||೮೭|| ಸವನಂಪ್ರವ್ರಜೇತ್ಯುಕ್ತೋ
ಬಾಢಮಿತ್ಯೇವವಕ್ಷ್ಯತಿ| ರಾಘವೇಹಿವನಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಧಿಕ್ಕೃತಂ ||೮೮|| ಮೃತ್ಯುರಕ್ಷಮಣೀಯಂಮಾಂ ನಯಿ
ಷ್ಯತಿಯಮಕ್ಷಯಂ| ಮೃತೇಮಯಿಗತೇರಾಮೇ ವನಂಮನುಜಪುಂಗವೇ ||೮೯|| ಇಷ್ಟೇಮಮಜನೇಶೇಷೇ ಕಿಂಪಾಪಂಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯ
ಸೇ| ಕೌಸಲ್ಯಾಮಾಂಚರಾಮಂಚ ಪುತ್ರೌಚಯದಿಹಾಸ್ಯತಿ ||೯೦|| ದುಃಖಾನ್ಯಸಹತೀದೇವೀ ಮಾಮೇವಾನುಮರಿಷ್ಯತಿ|
ಕೌಸಲ್ಯಾಂಚಸುಮಿತ್ರಾಂಚ ಮಾಂಚಪುತ್ರೈಸ್ತ್ರಿಭಿಸ್ಸಹ ||೯೧|| ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯನರಕೇಸಾತ್ವಂ ಕೈಕೇಯಿಸುಖಿತಾಭವ | ಮ
ಯಾರಾಮೇಣಚತ್ಯಕ್ತಂ ಶಾಶ್ವತಂಸತ್ಕೃತಂಗುಣೈಃ ||೯೨|| ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲಮಕ್ಷೋಭ್ಯ ಮಾಕುಲಂಪಾಲಯಿಷ್ಯಸಿ |
ಪ್ರಿಯಂಚೇದ್ಭರತಸ್ಯೈತದ್ರಾಮಪ್ರವ್ರಾಜನಂಭವೇತ್ ||೯೩|| ಮಾಸ್ಮಮೇಭರತಃಕಾರ್ಷೀತ್ಪ್ರೇತಕೃತ್ಯಂಗತಾಯುಷಃ|
ಹಂತಾನಾರ್ಯೇಮಮಾಮಿತ್ರೇ ಸಕಾಮಾಭವಕೈಕಯಿ ||೯೪|| ಮೃತೇಮಯಿಗತೇರಾಮೇ ವನಂಪುರುಷಪುಂಗವೇ| ಸೇದಾನೀಂ
ವಿಧವಾರಾಜ್ಯಂ ಸಪುತ್ರಾಕಾರಯಿಷ್ಯಸಿ ||೯೫|| ತ್ವಂರಾಜಪುತ್ರೀವಾದೇನ ನ್ಯವಸೋಮಮವೇಶ್ಮನಿ | ಅಕೀರ್ತಿಶ್ಚಾತುಲಾಲೋ
ಕೇ ಧ್ರುವಃಪರಿಭವಶ್ಚಮೇ ||೯೬|| ಸರ್ವಭೂತೇಷುಚಾವಜ್ಞಾ ಯಥಾಪಾಪಕೃತಸ್ತಥಾ| ಕಥಂರಥೈರ್ವಿಭುರ್ಯಾತ್ವಾ ಗಜಾಶ್ವೈಶ್ಚ
ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ||೯೭|| ಪದ್ಭ್ಯಾಂರಾಮೋಮಹಾರಣ್ಯೇ ವತ್ಸೋಮೇವಿಚರಿಷ್ಯತಿ | ಯಸ್ಯತ್ವಾಹಾರಸಮಯೇಸೂದಾಃ
ಕುಂಡಲಧಾರಿಣಃ ||೯೮|| ಅಹಂಪೂರ್ವಾಃಪಚಂತಿಸ್ಮ ಪ್ರಶಸ್ತಂಪಾನಭೋಜನಂ | ಸಕಥಂನುಕಷಾಯಾಣಿ ತಿಕ್ತಾನಿಕಟು
ಕಾನಿಚ ||೯೯|| ಭಕ್ಷಯನ್ವನ್ಯಮಾಹಾರಂ ಸುತೋಮೇವರ್ತಯಿಷ್ಯತಿ| ಮಹಾರ್ಹವಸ್ತ್ರಸಂವೀತೋ ಭೂತ್ವಾಚಿರಸುಖೋ
ಷಿತಃ ||೧೦೦|| ಕಾಷಾಯಪರಿಧಾನಸ್ತು ಕಥಂಭೂಮೌನಿವತ್ಸ್ಯತಿ| ಕಸ್ಯೈತದ್ದಾರುಣಂವಾಕ್ಯಮೇವಂವಿಧಮಚಿಂತಿತಂ ||
ರಾಮಸ್ಯಾರಣ್ಯಗಮನಂ ಭರತಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ| ಧಿಗಸ್ತುಯೋಷಿತೋನಾಮ ಶಠಾಸ್ಸ್ವಾರ್ಥಪರಾಸ್ಸದಾ ||೧೦೨|| ನಬ್ರವೀ
ಮಿಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸರ್ವಾ ಭರತಸ್ಯೈವಮಾತರಂ| ಅನರ್ಥಭಾವೇರ್ಥಪರೇನೃಶಂಸೇ ಮಮಾನುತಾಪಾಯನಿವಿಷ್ಟಭಾವೇ ||೧೦೩||
ಕಿಮಪ್ರಿಯಂಪಶ್ಯಸಿಮನ್ನಿಮಿತ್ತಂ ಹಿತಾನುಕಾರಿಣ್ಯಥವಾಪಿರಾಮೇ| ಪರಿತ್ಯಜೇಯುಃಪಿತರೋಹಿಪುತ್ರಾನ್ಭಾರ್ಯಾಃಪತೀಂ
ಶ್ಚಾಪಿಕೃತಾನುರಾಗಾಃ ||೧೦೪|| ಕೃತ್ಸ್ನಂಹಿಸರ್ವಂಕುಪಿತಂಜಗತ್ಸ್ಯಾದ್ದೃಷ್ಟ್ವೈವರಾಮಂವ್ಯಸನೇನಿಮಗ್ನಂ| ಅಹಂಪು
ನರ್ದೇವಕುಮಾರರೂಪಮಲಂಕೃತಂತಂಸುತಮಾವ್ರಜಂತಂ ||೧೦೫|| ನಂದಾಮಿಪಶ್ಯನ್ನಪಿದರ್ಶನೇನ ಭವಾಮಿದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಚಪುನರ್ಯುವೇವ| ವಿನಾಪಿಸೂರ್ಯೇಣಭವೇತ್ಪ್ರವೃತ್ತಿರವರ್ಷತಾವಜ್ರಧರೇಣವಾಪಿ ||೧೦೬|| ರಾಮಂತುಗಚ್ಛಂತಮಿತಸ್ಸಮೀ
ಕ್ಷ್ಯ ಜೀವೇನ್ನಕಶ್ಚಿತ್ತ್ವಿತಿಚೇತನಾಮೇ | ವಿನಾಶಕಾಮಾಮಹಿತಾಮಮಿತ್ರಾಮಾವಾಸಯಂಮೃತ್ಯುಮಿವಾತ್ಮನಸ್ತ್ವಾಂ ||
ಚಿರಂಬತಾಂಕೇನಧೃತಾಸಿಸರ್ಪೀ ಮಹಾವಿಷಾತೇನಹತೋಸ್ಮಿಮೋಹಾತ್ | ಮಯಾಚರಾಮೇಣಚಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಪ್ರಶಾಸ್ತುಹೀ
ನೋಭರತಸ್ತ್ವಯಾಸಹ ||೧೦೮|| ಪುರಂಚರಾಷ್ಟ್ರಂಚನಿಹತ್ಯಬಾಂಧವಾನ್ ಮಮಾಹಿತಾನಾಂಚಭವಾಭಿಹರ್ಷಿಣೀ| ನೃಶಂ
ಸವೃತ್ತೇವ್ಯಸನಪ್ರಹಾರಿಣೀ ಪ್ರಸಹ್ಯವಾಕ್ಯಂಯದಿಹಾದ್ಯಭಾಷಸೇ ||೧೦೯|| ನನಾಮತೇಕೇನಮುಖಾತ್ಪತಂತ್ಯಧೋ ವಿಶೀರ್ಯ
ಮಾಣಾದಶನಾಸ್ಸಹಸ್ರಧಾ| ನಕಿಂಚಿದಾಹಾಹಿತಮಪ್ರಿಯಂವಚೋನವೇತ್ತಿರಾಮಃಪರುಷಾಣಿಭಾಷಿತುಂ ||೧೧೦|| ಕಥಂನು
ರಾಮೇಹ್ಯಭಿರಾಮಭಾಮಿನಿ ಬ್ರವೀಷಿದೋಷಾನ್ಗುಣನಿತ್ಯಸಮ್ಮತೇ | ಪ್ರತಾಮ್ಯವಾಪ್ರಜ್ವಲವಾಪ್ರಣಶ್ಯವಾ ಸಹಸ್ರಶೋ
ವಾಸ್ಫುಟಿತಾಮಹೀಂವ್ರಜ ||೧೧೧|| ನತೇಕರಿಷ್ಯಾಮಿವಚಸ್ಸುದಾರುಣಂ ಮಮಾಹಿತಂಕೇಕಯರಾಜಪಾಂಸನಿ | ಕ್ಷುರೋಪ
ಮಾಂನಿತ್ಯಮಸತ್ಪ್ರಿಯಂವದಾಂ ಪ್ರದುಷ್ಟಭಾವಾಂಸ್ವಕುಲೋಪಘಾತಿನೀಂ ||೧೧೨|| ನಜೀವಿತುಂತ್ವಾಂವಿಷಹೇಮನೋರ
ಮಾಂ ದಿಧಕ್ಷಮಾಣಾಂಹೃದಯಂಸಬಂಧನಂ | ನಜೀವಿತಂಮೇಸ್ತಿಪುನಃಕುತಸ್ಸುಖಂ ವಿನಾತ್ಮಜೇನಾತ್ಮವತಃಕುತೋರತಿಃ ||
ಮಮಾಹಿತಂದೇವಿನಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿಸ್ಪೃಶಾಮಿಪಾದಾವಪಿತೇಪ್ರಸೀದಮೇ| ಸಭೂಮಿಪಾಲೋವಿಲಪನ್ನನಾಥವತ್ ಸ್ತ್ರಿಯಾ
ಗೃಹೀತೋಹೃದಯೇತಿಮಾತ್ರಯಾ| ಪಪಾತದೇವ್ಯಾಶ್ಚರಣೌಪ್ರಸಾರಿತಾ ವುಭಾವಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯಯಥಾತುರಸ್ತಥಾ||೧೧೪||

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ದ್ವಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅತದರ್ಹಂಮಹಾರಾಜಂಶಯಾನಮತಥೋಚಿತಂ | ಯಯಾತಿಮಿವಪುಣ್ಯಾಂತೇದೇವಲೋಕಾತ್ಪರಿಚ್ಯುತಂ ||೧|| ಅನ
ರ್ಥರೂಪಾಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಹ್ಯಭೀತಾಭಯದರ್ಶಿನೀ | ಪುನರಾಕಾರಯಾಮಾಸತಮೇವವರಮಂಗನಾ ||೨|| ತ್ವಂಕತ್ಥಸೇಮಹಾ
ರಾಜಸತ್ಯವಾದೀದೃಢವ್ರತಃ | ಮಮಚೇದಂವರಂಕಸ್ಮಾದ್ವಿಧಾರಯಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ ||೩|| ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಕೈಕೇಯ್ಯಾರಾಜಾ

ದಶರಥಸ್ತದಾ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತತಃಕ್ರುದ್ಧೋ ಮುಹೂರ್ತಂವಿಹ್ವಲನ್ನಿವ ॥೪॥ ಮೃತೇಮಯಿಗತೇರಾಮೇವನಂಮನುಜಪುಂಗ
ವೇ । ಹಂತಾನಾರ್ಯೇಮಮಾಮಿತ್ರೇಸಕಾಮಾಸುಖಿನೀಭವ ॥ ೫॥ ಸ್ವರ್ಗೇಪಿಖಲುರಾಮಸ್ಯಕುಶಲಂದೈವತೈರಹಂ। ಪ್ರತ್ಯಾದೇ
ಶಾದಭಿಹಿತಂಧಾರಯಿಷ್ಯೇಕಥಂಬತೇ ॥ ೬ ॥ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಃಪ್ರಿಯಕಾಮೇನರಾಮಃಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋಮಯಾ । ಯದಿಸತ್ಯಂಬ್ರ
ವೀಮ್ಯೇತತ್ತದಸತ್ಯಂಭವಿಷ್ಯತಿ। ೭॥ ಅಪುತ್ರೇಣಮಯಾಪುತ್ರಶ್ಶ್ರಮೇಣಮಹತಾಮಹಾನ್ । ರಾಮೋಲಬ್ಧೋಮಹಾಬಾ
ಹುಸ್ಸಕಥಂತ್ಯಜ್ಯತೇಮಯಾ॥ ೮ ॥ ಶೂರಶ್ಚಕೃತವಿದ್ಯಶ್ಚ ಜಿತಕ್ರೋಧಃಕ್ಷಮಾಪರಃ । ಕಥಂಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೋಮಯಾ
ರಾಮೋವಿವಾಸ್ಯತೇ ॥ ೯ ॥ ಕಥಮಿಂದೀವರಶ್ಯಾಮಂದೀರ್ಘಬಾಹುಂಮಹಾಬಲಂ । ಅಭಿರಾಮಮಹಂರಾಮಂಪ್ರೇಷಯಿಷ್ಯಾ
ಮಿದಂಡಕಾನ್॥ ೧೦॥ಸುಖಾನಾಮುಚಿತಸ್ಯೈವದುಃಖೈರನುಚಿತಸ್ಯಚ।ದುಃಖಂನಾಮಾನುಪಶ್ಯೇಯಂಕಥರಾಮಸ್ಯಧೀಮ
ತಃ ॥ ೧೧ ॥ ಯದಿದುಃಖಮಕೃತ್ವಾದ್ಯಮಮಸಂಕ್ರಮಣಂಭವೇತ್ । ಅದುಃಖಾರ್ಹಸ್ಯರಾಮಸ್ಯತತಸ್ಸುಖ ಮವಾಪ್ನು
ಯಾಂ ॥ ೧೨ ॥ನೃಶಂಸೇಪಾಪಸಂಕಲ್ಪೇರಾಮಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ । ಕಿಂವಿಪ್ರಿಯೇಣಕೈಕೇಯಿ ಪ್ರಿಯಂ ಯೋಜಯಸೇಮ
ಮ॥ ೧೩ ॥ ಅಕೀರ್ತಿರತುಲಾಲೋಕೇಧ್ರುವಃಪರಿಭವಶ್ಚಮೇ । ತಥಾವಿಲಪತಸ್ತಸ್ಯಪರಿಭ್ರಮಿತಚೇತಸಃ ॥೧೪॥ ಅಸ್ತಮಭ್ಯ
ಗಮತ್ಸೂರ್ಯೋರಜನೀಚಾಭ್ಯವರ್ತತ। ಸಾತ್ರಿಯಾಮಾತಥಾರ್ತಸ್ಯ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಮಂಡಿತಾ ॥ ೧೫ ॥ ರಾಜ್ಞೋವಿಲಪ
ಮಾನಸ್ಯನವ್ಯಭಾಸತಶರ್ವರೀ । ತಥೈವೋಷ್ಣಂವಿನಿಶ್ವಸ್ಯವೃದ್ಧೋದಶರಥೋನೃಪಃ ॥ ೧೬ ॥ ವಿಲಲಾಪಾರ್ತವದ್ದುಃಖಂ
ಗಗನಾಸಕ್ತಲೋಚನಃ। ನಪ್ರಭಾತಂತ್ವಯೇಚ್ಛಾಮಿನಿಶೇನಕ್ಷತ್ರಭೂಷಣೇ ॥ ೧೭ ॥ ಕ್ರಿಯತಾಂಮೇದಯಾಭದ್ರೇಮ ಯಾ
ಯಂರಚಿತೋಂಜಲಿಃ । ಅಥವಾಗಮ್ಯತಾಂಶೀಘ್ರಂನಾಹಮಿಚ್ಛಾಮಿನಿರ್ಘೃಣಾಂ॥ ೧೮ ॥ ನೃಶಂಸಾಂಕೈಕೇಯೀಂದ್ರಷ್ಟುಂ
ಯತ್ಕೃತೇವ್ಯಸನಂಮಹತ್ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತತೋರಾಜಾಕೈಕೇಯೀಂಸಂಯತಾಂಜಲಿಃ ॥ ೧೯ ॥ ಪ್ರಸಾದಯಾಮಾಸಪು
ನಃ ಕೈಕೇಯೀಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ । ಸಾಧುವೃತ್ತಸ್ಯದೀನಸ್ಯ ತ್ವದ್ಗತಸ್ಯಗತಾಯುಷಃ ॥ ೨೦ ॥ ಪ್ರಸಾದಃಕ್ರಿಯತಾಂದೇ
ವಿಭದ್ರೇರಾಜ್ಞೋವಿಶೇಷತಃ। ಶೂನ್ಯೇನಖಲುಸುಶ್ರೋಣಿಮಯೇದಂಸಮುದಾಹೃತಂ ॥ ೨೧ ॥ ಕುರುಸಾಧು ಪ್ರಸಾದಂಮೇ
ಬಾಲೇಸಹೃದಯಾಹ್ಯಸಿ । ಪ್ರಸೀದದೇವಿರಾಮೋಮೇತ್ವದ್ದತ್ತಂರಾಜ್ಯಮವ್ಯಯಂ॥೨೨ ॥ ಲಭತಾಮಸಿತಾಪಾಂಗೇಯಶಃ ಪರ
ಮವಾಪ್ನುಹಿ। ಮಮರಾಮಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯಗುರೂಣಾಂಭರತಸ್ಯಚ॥೨೩॥ ಪ್ರಿಯಮೇತದ್ಗುರುಶ್ರೋಣಿಕುರುಚಾರುಮುಖೇ
ಕ್ಷಣೇ । ವಿಶುದ್ಧಭಾವಸ್ಯಸುದುಷ್ಟಭಾವಾತಾಮ್ರೇಕ್ಷಣಸ್ಯಾಶ್ರುಕಲಸ್ಯರಾಜ್ಞಃ ॥ ೨೪ ॥ ಶ್ರುತ್ವಾವಿಚಿತ್ರಂ ಕರುಣಂವಿ
ಲಾಪಂ ಭರ್ತುರ್ನೃಶಂಸಾನಚಕಾರವಾಕ್ಯಂ ॥ ೨೫ ॥ ತತಸ್ಸರಾಜಾಪುನರೇವಮೂರ್ಛಿತಃಪ್ರಿಯಾಮದುಷ್ಟಾಂಪ್ರತಿಕೂ
ಲಭಾಷಿಣೀಂ । ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಪುತ್ರಸ್ಯವಿವಾಸನಂಪ್ರತಿಕ್ಷಿತೌವಿಸಂಜ್ಞೋನಿಪಪಾತದುಃಖಿತಃ ॥ ೨೬ ॥ ಇತೀವರಾಜ್ಞೋವ್ಯ
ಥಿತಸ್ಯಸಾನಿಶಾಜಗಾಮಘೋರಂಶ್ವಸತೋಮನಸ್ವಿನಃ । ವಿಬೋಧ್ಯಮಾನಃಪ್ರತಿಬೋಧನಂತದಾನಿವಾರಯಾಮಾಸಸರಾಜ
ಸತ್ತಮಃ ॥ ೨೭॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ--- ತ್ರಯೋದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ದಿತಂಪಾಪಾವಿಸಂಜ್ಞಂಪತಿತಂಭುವಿ । ವಿವೇಷ್ಟಮಾನಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಸೈಕ್ಷ್ವಾಕಮಿದ ಮಬ್ರವೀತ್॥
೧ ॥ ಪಾಪಂಕೃತ್ವೇವಕಿಮಿದಂಮಮಸಂಶ್ರುತ್ಯಸಂಶ್ರವಂ। ಶೇಷೇಕ್ಷಿತಿತಲೇಸನ್ನಃಸ್ಥಿತ್ಯಾಂಸ್ಥಾತುಂತ್ವಮರ್ಹಸಿ ॥ ೨॥ ಆಹು
ಸ್ಸತ್ಯಂಹಿಪರಮಂಧರ್ಮಂಧರ್ಮವಿದೋಜನಾಃ। ಸತ್ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯಹಿಮಯಾತ್ವಂಚಧರ್ಮಂಪ್ರಚೋದಿತಃ॥ ೩ ॥ ಸಂಶ್ರುತ್ಯ
ಶೈಬ್ಯಶ್ಶ್ಯೇನಾಯಸ್ವಾಂತನುಂಜಗತೀಪತಿಃ । ಪ್ರದಾಯಪಕ್ಷಿಣೇರಾಜನ್ ಜಗಾಮಗತಿಮುತ್ತಮಾಂ ॥ ೪ ॥ ತಥಾಹ್ಯಲರ್ಕ
ಸ್ತೇಜಸ್ವೀಬ್ರಾಹ್ಮಣೇವೇದಪಾರಗೇ । ಯಾಚಮಾನೇಸ್ವಕೇನೇತ್ರೇಉದ್ಧೃತ್ಯಾವಿಮನಾದದೌ॥ ೫ ॥ ಸರಿತಾಂತುಪತಿಸ್ಸ್ವಲ್ಪಾಂ
ಮರ್ಯಾದಾಂಸತ್ಯಮನ್ವಿತಃ । ಸತ್ಯಾನುರೋಧಾತ್ಸಮಯೇಸ್ವಾಂವೇಲಾಂನಾತಿವರ್ತತೇ ॥ ೬ ॥ ಸತ್ಯಮೇಕಪದಂಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯೇ
ಧರ್ಮಃಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ । ಸತ್ಯಮೇವಾಕ್ಷಯಾವೇದಾಸ್ಸತ್ಯೇನೈವಾಪ್ಯತೇಪರಂ॥೭ ॥ ಸತ್ಯಂಸಮನುವರ್ತಸ್ವಯದಿಧರ್ಮೇ ಧೃತಾ
ಮತಿಃ। ಸಫಲಸ್ಸವರೋಮೇಸ್ತುವರದೋಹ್ಯಸಿಸತ್ತಮ॥ ೮ ॥ ಧರ್ಮಸ್ಯೇಹಾಭಿಕಾಮಾರ್ಥಂಮಮಚೈವಾಭಿಚೋದನಾತ್ ।
ಪ್ರವ್ರಾಜಯಸುತಂರಾಮಂತ್ರಿಃಖಲುತ್ವಾಂಬ್ರವೀಮ್ಯಹಂ॥೯ ॥ ಸಮಯಂಚಮಮಾರ್ಯೇಮಂಯದಿತ್ವಂನಕರಿಷ್ಯಸಿ । ಅಗ್ರ
ತಸ್ತೇಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಪರಿತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮಿಜೀವಿತಂ॥ ೧೦॥ ಏವಂಪ್ರಚೋದಿತೋರಾಜಾಕೈಕೇಯ್ಯಾನಿರ್ವಿಶಂಕಯಾ । ನಾಶಕತ್ಪಾಶ
ಮುನ್ಮೋಕ್ತುಂ ಬಲಿರಿಂದ್ರಕೃತಂಯಥಾ॥೧೧॥ ಉದ್ಭ್ರಾಂತಹೃದಯಶ್ಚಾಪಿ ವಿವರ್ಣವದನೋಭವತ್। ಸಧುರ್ಯೋವೈಪ
ರಿಸ್ಪಂದನ್ ಯುಗಚಕ್ರಾಂತರಂಯಥಾ ॥೧೨॥ ವಿಹ್ವಲಾಭ್ಯಾಂಚನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಪಶ್ಯನ್ನಿವಭೂಪತಿ। ಕೃಚ್ಛ್ರಾದ್ಧೈರ್ಯೇಣ
ಸಂಸ್ತಭ್ಯ ಕೈಕೇಯೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೩॥ ಯಸ್ತೇಮಂತ್ರಕೃತಃಪಾಣಿರಗ್ನೌಪಾಪೇಮಯಾಧೃತಃ॥ ತಂತ್ಯಜಾಮಿಸ್ವ
ಜಂಚೈವ ತವಪುತ್ರ[illegible]ಯಾಸಹ ॥೧೪॥ ಪ್ರಯಾತಾರಜನೀದೇವಿ ಸೂರ್ಯಸ್ಯೋದಯನಂಪ್ರತಿ।ಅಭಿಷೇಕಂಗುರುಜನಸ್ತ್ವ
ರಯಿಷ್ಯತಿಮಾಂಧ್ರುವಂ ॥ ೧೫ ॥ ರಾಮಾಭಿಷೇಕಸಂಭಾರೈಸ್ತದರ್ಥಮುಪಕಲ್ಪಿತೈಃ । ರಾಮಃಕಾರಯಿತವ್ಯೋಮೇಮೃತ

ಸ್ಯಸಲಿಲಕ್ರಿಯಾಂ ॥ ೧೬ ॥ ತ್ವಯಾಸಪುತ್ರಯಾನೈವ ಕರ್ತವ್ಯಾಸಲಿಲಕ್ರಿಯಾ । ವ್ಯಾಹಂತಾಸ್ಯಶುಭಾಚಾರೇ ಯದಿರಾ
ಮಾಭಿಷೇಚನಂ ॥೧೭॥ ನಚಶಕ್ನೋಮ್ಯಹಂದ್ರಷ್ಟುಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಪೂರ್ವಂತಥಾಸುಖಂ। ಹತಹರ್ಷಂನಿರಾನಂದಂ ಪುನರ್ಜನ
ಮವಾಙ್ಮುಖಂ ॥೧೮॥ ತಾಂತಥಾಬ್ರುವತಸ್ತಸ್ಯ ಭೂಮಿಪಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ।ಪ್ರಭಾತಾಶರ್ವರೀಪುಣ್ಯಾ ಚಂದ್ರನಕ್ಷತ್ರಶಾ
ಲಿನೀ ॥೧೯॥ ತತಃಪಾಪಸಮಾಚಾರಾ ಕೈಕೇಯೀಪಾರ್ಥಿವಂಪುನಃ । ಉವಾಚಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂ ವಾಕ್ಯಜ್ಞಾಕ್ರೋಧಮೂ
ರ್ಛಿತಾ ॥೨೦ ॥ ಕಿಮಿದಂಭಾಷಸೇರಾಜನ್ ವಾಕ್ಯಂಗರರುಜೋಪಮಂ । ಆನಾಯಯಿತುಮಕ್ಲಿಷ್ಟಂ ಪುತ್ರಂರಾಮಮಿಹಾ
ರ್ಹಸಿ ॥ ೨೧ ॥ ಸ್ಥಾಪ್ಯರಾಜ್ಯೇಮಮಸುತಂ ಕೃತ್ವಾರಾಮಂವನೇಚರಂ। ನಿಸ್ಸಪತ್ನಾಂಚಮಾಂಕೃತ್ವಾ ಕೃತಕೃತ್ಯೋಭವಿ
ಷ್ಯಸಿ ॥೨೨॥ ಸನುನ್ನ ಇವತೀಕ್ಷ್ಣೇನ ಪ್ರತೋದೇನಹಯೋತ್ತಮಃ । ರಾಜಾಪ್ರಚೋದಿತೋಭೀಕ್ಷ್ಣಂ ಕೈಕೇಯೀಮಿದಮಬ್ರ
ವೀತ್ ॥೨೩॥ ಧರ್ಮಬಂಧೇನಬದ್ಧೋಸ್ಮಿ ನಷ್ಟಾಚಮಮಚೇತನಾ। ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರಂಪ್ರಿಯಂರಾಮಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿಧಾರ್ಮಿ
ಕಂ ॥೨೪॥ ತತಃಪ್ರಭಾತಾಂರಜನೀಂ ಮುದಿತೇಚದಿವಾಕರೇ। ಪುಣ್ಯೇನಕ್ಷತ್ರಯೋಗೇಚ ಮುಹೂರ್ತೇಚಸಮಾಹಿತೇ ॥ ೨೫ ॥ ವಸಿ
ಷ್ಠೋಗುಣಸಂಪನ್ನಶ್ಶಿಷ್ಯೈಃಪರಿವೃತಸ್ತದಾ।ಉಪಗೃಹ್ಯಾಶುಸಂಭಾರಾನ್ ಪ್ರವಿವೇಶಪುರೋತ್ತಮಂ॥೨೬॥ ಸಿಕ್ತಸಂಮಾ
ರ್ಜಿತಪಥಾಂ ಪತಾಕೋತ್ತಮಭೂಷಿತಾಂ।ವಿಚಿತ್ರಕುಸುಮಾಕೀರ್ಣಾಂ ನಾನಾಸ್ರಗ್ಭಿರ್ವಿರಾಜಿತಾಂ ॥೨೭॥ ಸಂಹೃಷ್ಟಮ
ನುಜೋಪೇತಾಂ ಸಮೃದ್ಧವಿಪಣಾಪಣಾಂ। ಮಹೋತ್ಸವಸಮಾಕೀರ್ಣಾಂ ರಾಘವಾರ್ಥೇಸಮುತ್ಸುಕಾಂ ॥೨೮ ॥ ಚಂದನಾ
ಗರುಧೂಪೈಶ್ಚ ಸರ್ವತಃಪ್ರತಿಧೂಪಿತಾಂ। ತಾಂಪುರೀಂಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಪುರಂದರಪುರೋಪಮಾಂ ॥೨೯ ॥ ದದರ್ಶಾಂತಃಪು
ರಂಶ್ರೇಷ್ಠಂ ನಾನಾದ್ವಿಜಗಣಾಯುತಂ। ಪೌರಜಾನಪದಾಕೀರ್ಣಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರುಪಶೋಭಿತಂ ॥ ೩೦ ॥ ಯಜ್ಞವಿದ್ಭಿಸ್ಸು
ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಸದಸ್ಯೈಃಪರಮದ್ವಿಜೈಃ। ತದಂತಃಪುರಮಾಸಾದ್ಯ ವ್ಯತಿಚಕ್ರಾಮತಂಜನಂ ॥೩೧॥ ವಸಿಷ್ಠಃಪರಮಪ್ರೀತಃ
ಪರಮರ್ಷಿರ್ವಿವೇಶಚ। ಸತ್ವಪಶ್ಯದ್ವಿನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಂ ಸುಮಂತ್ರಂನಾಮಸಾರಥಿಂ ॥೩೨ ॥ ದ್ವಾರೇಮನುಜಸಿಂಹಸ್ಯ ಸಚಿವಂ
ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ। ತಮುವಾಚಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸೂತಪುತ್ರಂವಿಶಾರದಂ ॥ ೩೩ ॥ ವಸಿಷ್ಠಃಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಚಕ್ಷ್ವ ನೃಪತೇರ್ಮಾಮಿ
ಹಾಗತಂ। ಇಮೇಗಂಗೋದಕಘಟಾಸ್ಸಾಗರೇಭ್ಯಶ್ಚಕಾಂಚನಾಃ ॥೩೪॥ ಔದುಂಬರಂಭದ್ರಪೀಠಮಭಿಷೇಕಾರ್ಥಮಾಹೃತಂ।
ಸರ್ವಬೀಜಾನಿಗಂಧಾಶ್ಚ ರತ್ನಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ ॥೩೫॥ ಕ್ಷೌದ್ರಂದಧಿಘೃತಂಲಾಜಾ ದರ್ಭಾಸ್ಸುಮನಸಃಪಯಃ। ಅಷ್ಟೌಚಕ
ನ್ಯಾರುಚಿರಾ ಮತ್ತಶ್ಚವರವಾರಣಃ ॥ ೩೬ ॥ ಚತುರಶ್ವೋರಥಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶೋಧನುರುತ್ತಮಂ। ವಾಹನಂನರಸಂ
ಯುಕ್ತಂ ಛತ್ರಂಚಶಶಿಸನ್ನಿಭಂ ॥ ೩೭ ॥ ಶ್ವೇತೇಚವಾಲವ್ಯಜನೇ ಭೃಂಗಾರುಶ್ಚಹಿರಣ್ಮಯಃ। ಹೇಮದಾಮಪಿನದ್ಧಶ್ಚ ಕಕು
ದ್ಮಾನ್ಪಾಂಡುರೋವೃಷಃ ॥೩೮॥ ಕೇಸರೀಚಚತುರ್ದಂಷ್ಟ್ರೋ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠೋಮಹಾಬಲಃ। ಸಿಂಹಾಸನಂವ್ಯಾಘ್ರತನುಸ್ಸ
ಮಿದ್ಧಶ್ಚಹುತಾಶನಃ ॥ ೩೯ ॥ ಸರ್ವವಾದಿತ್ರಸಂಘಾಶ್ಚ ವೇಶ್ಯಾಶ್ಚಾಲಂಕೃತಾಃಸ್ತ್ರಿಯಃ। ಆಚಾರ್ಯಾಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಗಾವಃ ಪು
ಣ್ಯಾಶ್ಚಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ ॥ ೪೦ ॥ ಪೌರಜಾನಪದಶ್ರೇಷ್ಠಾ ನೈಗಮಾಶ್ಚಗಣೈಸ್ಸಹ। ಏತೇಚಾನ್ಯೇಚಬಹವಃ ಪ್ರೀಯಮಾಣಾಃ
ಪ್ರಿಯಂವದಾಃ ॥೪೧॥ ಅಭಿಷೇಕಾಯರಾಮಸ್ಯ ಸಹತಿಷ್ಠಂತಿಪಾರ್ಥಿವೈಃ । ತ್ವರಯಸ್ವಮಹಾರಾಜಂ ಯಥಾಸಮುದಿತೇಹ
ನಿ ॥೪೨॥ಪುಣ್ಯೇನಕ್ಷತ್ರಯೋಗೇಚ ರಾಮೋರಾಜ್ಯಮವಾಪ್ನುಯಾತ್।ಇತಿತಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ಸೂತಪುತ್ರೋಮಹಾತ್ಮನಃ॥
ಸ್ತುವನ್ನೃಪತಿಶಾರ್ದೂಲಂ ಪ್ರವಿವೇಶನಿವೇಶನಂ।ತಂತುಪೂರ್ವೋದಿತಂವೃದ್ಧಂ ದ್ವಾರಸ್ಥಾರಾಜಸಂಮತಂ ॥೪೩॥ ನಶೇಕು
ರಭಿಸಂರೋದ್ಧುಂ ರಾಜ್ಞಃಪ್ರಿಯಚಿಕೀರ್ಷವಃ।ಸಸಮೀಪಸ್ಥಿತೋರಾಜ್ಞಸ್ತಾಮವಸ್ಥಾಮಜಜ್ಞಿವಾನ್ ॥೪೪॥ ವಾಗ್ಭಿಃಪರ
ಮತುಷ್ಟಾಭಿರಭಿಷ್ಟೋತುಂಪ್ರಚಕ್ರಮೇ। ತತಸ್ಸೂತೋಯಥಾಕಾಲಂ ಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯನಿವೇಶನೇ।ಸುಮಂತ್ರಃಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭೂ
ತ್ವಾ ತುಷ್ಟಾವಜಗತೀಪತಿಂ।ಯಥಾನಂದತಿತೇಜಸ್ವೀ ಸಾಗರೋಭಾಸ್ಕರೋದಯೇ ॥೪೬॥ ಪ್ರೀತಃಪ್ರೀತೇನಮನಸಾ ತಥಾನಂ
ದಘನಸ್ಸ್ವತಃ। ಇಂದ್ರಮಸ್ಯಾಂತುವೇಳಾಯಾ ಮಭಿತುಷ್ಟಾವಮಾತಲಿಃ ॥ ೪೮ ॥ ಸೋಜಯದ್ದಾನವಾನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತಥಾ
ತ್ವಾಂಬೋಧಯಾಮ್ಯಹಂ। ವೇದಾಸ್ಸಹಾಂಗವಿದ್ಯಾಶ್ಚ ಯಥಾಹ್ಯಾತ್ಮಭುವಂವಿಭುಂ ॥೪೯ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂಬೋಧಯಂತ್ಯದ್ಯ
ತಥಾತ್ವಾಂಬೋಧಯಾಮ್ಯಹಂ। ಆದಿತ್ಯಸ್ಸಹಚಂದ್ರೇಣ ಯಥಾಭೂತಧರಾಂಶುಭಾಂ ॥೫೦ ॥ ಬೋಧಯತ್ಯದ್ಯಪೃಥಿವೀಂ ತ
ಥಾತ್ವಾಂಬೋಧಯಾಮ್ಯಹಂ। ಉತ್ತಿಷ್ಠಾಶುಮಹಾರಾಜಾ ಕೃತಕೌತುಕಮಂಗಳಃ ॥೫೧॥ ವಿರಾಜಮಾನೋವಪುಷಾ ಮೇ
ರೋರಿವದಿವಾಕರಃ।ಸೋಮಸೂರ್ಯೌಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಶಿವವೈಶ್ರವಣಾವಪಿ ॥೫೨॥ ವರುಣಶ್ಚಾಗ್ನಿರಿಂದ್ರಶ್ಚ ವಿಜಯಂಪ್ರದಿಶಂ
ತುತೇ। ಗತಾಭಗವತೀರಾತ್ರಿಃ ಕೃತಂಕೃತ್ಯಮಿದಂವತ ॥೫೩॥ ಪ್ರತಿಬುಧ್ಯಸ್ವರಾಜರ್ಷೇ ಕೃತಕೃತ್ಯಮಿದಂತವ।ಉದತಿಷ್ಠತ
ರಾಮಸ್ಯ ಸಮಗ್ರಮಭಿಷೇಚನಂ ॥೫೪॥ ಪೌರಜಾನಪದೈಶ್ಚಾಪಿ ನೈಗಮೈಶ್ಚಕೃತಾಂಜಲಿಃ।ಸ್ವಯಂವಸಿಷ್ಠೋಭಗವಾನ್
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಸ್ಸಹತಿಷ್ಠತಿ ॥೫೫ ॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಜ್ಞಾಪ್ಯತಾಂರಾಜನ್ ರಾಘವಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ । ಯಥಾಹ್ಯಪಾಲಾಃಪಶವೋ ಯ
ಥಾಸೇನಾಹ್ಯನಾಯಕಾ॥೫೬॥ಯಥಾಚಂದ್ರಂವಿನಾರಾತ್ರಿರ್ಯಥಾಗಾವೋವಿನಾವೃಷಂ।ಏವಂಹಿಭವಿತಾರಾಷ್ಟ್ರಂ ಯತ್ರರಾಜಾ

ನದೃಶ್ಯತೇ ॥೫೭॥ ಇತಿತಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಾಂತ್ವಪೂರ್ವಮಿವಾರ್ಥವಿತ್।ಅಭ್ಯಕೀರ್ಯತಶೋಕೇನ ಭೂಯಏವಮಹೀಪತಿಃ॥
ತತಸ್ಸರಾಜಾತಂಸೂತಂ ಸನ್ನಹರ್ಷಸುತಂಪ್ರತಿ । ಶೋಕರಕ್ತೇಕ್ಷಣಶ್ಶ್ರೀಮಾನುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯೋವಾಚಧಾರ್ಮಿಕಃ ॥೫೯॥ ವಾ
ಕ್ಯೈಸ್ತುಖಲುಮರ್ಮಾಣಿ ಮಮಭೂಯೋನಿಕೃಂತಸಿ।ಸುಮಂತ್ರಃಕರುಣಂಶ್ರುತ್ವಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾದೀನಂಚಪಾರ್ಥಿವಂ॥೬೦
ಪ್ರಗೃಹೀತಾಂಜಲಿಃಕಿಂಚಿತ್ತಸ್ಮಾದ್ದೇಶಾದಪಾಕ್ರಮತ್। ಯದಾವಕ್ತುಂಸ್ವಯಂದೈನ್ಯಾನ್ನಶಶಾಕಮಹೀಪತಿಃ॥೬೧॥ತದಾ
ಸುಮಂತ್ರಂಮಂತ್ರಜ್ಞಾ ಕೈಕೇಯೀಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ। ಸುಮಂತ್ರರಾಜಾರಜನೀಂ ರಾಮಹರ್ಷಸಮುತ್ಸುಕಃ ॥೬೨॥ ಪ್ರಜಾ
ಗರಪರಿಶ್ರಾಂತೋ ನಿದ್ರಾಯಾವಶಮೇಯಿವಾನ್। ತದ್ಗಚ್ಛತ್ವರಿತಂಸೂತ ರಾಜಪುತ್ರಂಯಶಸ್ವಿನಂ ॥೬೩॥ ರಾಮಮಾನಯ
ಭದ್ರಂತೇ ನಾತ್ರಕಾರ್ಯಾವಿಚಾರಣಾ। ಸಮನ್ಯಮಾನಃಕಲ್ಯಾಣಂ ಹೃದಯೇನನನಂದಚ ॥೬೪॥ ನಿರ್ಜಗಾಮಚಸಂಪ್ರೀತ್ಯಾ
ತ್ವರಿತೋರಾಜಶಾಸನಾತ್।ಸುಮಂತ್ರಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ತ್ವರಿತಂಚೋದಿತಸ್ತಯಾ ॥ ೬೫ ॥ ವ್ಯಕ್ತಂರಾಮೋಭಿಷೇಕಾರ್ಥಮಿ
ಹಾಯಾಸ್ಯತಿಧರ್ಮವಿತ್। ಇತಿಸೂತೋಮತಿಂಕೃತ್ವಾ ಹರ್ಷೇಣಮಹತಾವೃತಃ ॥೬೬॥ ನಿರ್ಜಗಾಮಮಹಾಬಾಹೋ ರಾಘ
ವಸ್ಯದಿದೃಕ್ಷಯಾ। ಸಾಗರಹ್ರದಸಂಕಾಶಾತ್ಸುಮಂತ್ರೋಂತಃಪುರಾಚ್ಛುಭಾತ್ ॥೬೭॥ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಜನಸಂಬಾಧಂ ದದರ್ಶ
ದ್ವಾರಮಗ್ರತಃ ॥೬೮॥ ತತಃಪುರಸ್ತಾತ್ಸಹಸಾವಿನಿರ್ಗತೋ ಮಹೀಪತೀನ್ದ್ವಾರಗತೋವಿಲೋಕಯನ್ ।ದದರ್ಶಪೌರಾನ್ವಿ
ವಿಧಾನ್ಮಹಾಧನಾನುಪಸ್ಥಿತಾನ್ದ್ವಾರಮುಪೇತ್ಯವಿಷ್ಠಿತಾನ್ ॥೬೯॥ ... ... ❋

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧಾಕಾಂಡೇ— ಚತುರ್ದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತೇತುತಾಂರಜನೀಮುಷ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವೇದಪಾರಗಾಃ। ಉಪತಸ್ಥುರುಪಸ್ಥಾನಂಸಹರಾಜಪುರೋಹಿತಾಃ॥ಅಮಾತ್ಯಾ
ಬಲಮುಖ್ಯಾಶ್ಚ ಮುಖ್ಯಾಯೇನಿಗಮಸ್ಯಚ। ರಾಘವಸ್ಯಾಭಿಷೇಕಾರ್ಥಪ್ರೀಯಮಾಣಾಸ್ತುಸಂಗತಾಃ ॥ ೨ ॥ ಉದಿತೇವಿಮಲೇ
ಸೂರ್ಯೇಪುಷ್ಯೇಚಾಭ್ಯಾಗತೇಹನಿ । ಲಗ್ನೇ ಕರ್ಕಟಕೇಪ್ರಾಪ್ತೇ ಜನ್ಮರಾಮಸ್ಯಚಸ್ಥಿತೇ ॥ ೩ ॥ ಅಭಿಷೇಕಾಯರಾಮಸ್ಯದ್ವಿಜೇಂ
ದ್ರೈರುಪಕಲ್ಪಿತಂ। ಕಾಂಚನಾಜಲಕುಂಭಾಶ್ಚ ಭದ್ರಪೀಠಂಸ್ವಲಂಕೃತಂ ॥ ೪ ॥ ರಥಶ್ಚಸಮ್ಯಗಾಸ್ತೀರ್ಣೋಭಾಸ್ವತಾ
ವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಣಾ । ಗಂಗಾಯಮುನಯೋಃಪುಣ್ಯಾತ್ಸಂಗಮಾದಾಹೃತಂಜಲಂ ॥ ೫ ॥ ಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಸ್ಸರಿತಃಪುಣ್ಯಾಹ್ರ
ದಾಃಕೂಪಾಸ್ಸರಾಂಸಿಚ। ಕ್ಷೌದ್ರಂದಧಿಘೃತಂಲಾಜಾ ದರ್ಭಾಸ್ಸುಮನಸಃಪಯಃ ॥೬॥ ಅಷ್ಟೌಚಕನ್ಯಾರುಚಿರಾಮತ್ತ
ಶ್ಚ ಕರವಾರಣಃ। ಪ್ರಾಗ್ವಾಹಾಶ್ಚೋರ್ಧ್ವವಾಹಾಶ್ಚ ತಿರ್ಯಗ್ವಾಹಾಸ್ಸಮಾಹಿತಾಃ ॥೭॥ ತಾಭ್ಯಶ್ಚೈವಾಹೃತಂತೋಯಂ ಸ
ಮುದ್ರೇಭ್ಯಶ್ಚಸರ್ವಶಃ । ಸಲಾಜಾಃಕ್ಷೀರಭಿಶ್ಛನ್ನಾಘಟಾಃಕಾಂಚನರಾಜತಾಃ ॥ ೮ ॥ ಪದ್ಮೋತ್ಪಲಯುತಾಭಾಂತಿ ಪೂ
ರ್ಣಾಃಪರಮವಾರಿಣಾ । ಚಂದ್ರಾಂಶುವಿಕಚಪ್ರಖ್ಯಂಕಾಂಚನಂರತ್ನಭೂಷಿತಂ ॥ ೯ ॥ ಸಜ್ಜಂತಿಷ್ಠತಿರಾಮಸ್ಯ ವಾಲ
ವ್ಯಜನಮುತ್ತಮಂ। ಚಂದ್ರಮಂಡಲಸಂಕಾಶ ಮಾತಪತ್ರಂಚಪಾಂಡರಂ ॥೧೦॥ ಸಜ್ಜಂದ್ಯುತಿಕರಂಶ್ರೀಮದಭಿಷೇಕಪುರ
ಸ್ಕೃತಂ। ಪಾಂಡರಶ್ಚವೃಷಸ್ಸಜ್ಜಃ ಪಾಂಡರೋಶ್ವಶ್ಚಸುಸ್ಥಿತಃ ॥೧೧॥ ಪ್ರಸೃತಶ್ಚಗಜಶ್ರೀಮಾನೌಪವಾಹ್ಯಃಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ।
ಅಷ್ಟೌಚಕನ್ಯಾಮಾಂಗಲ್ಯಾಸ್ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥ ೧೨ ॥ ವಾದಿತ್ರಾಣಿಚಸರ್ವಾಣಿ ವಂದಿನಶ್ಚತಥಾಪರೇ। ವೇಶ್ಯಾ
ಶ್ಚೈವಶುಭಾಚಾರಾಸ್ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ ॥೧೩॥ ಲೀಲಾವತ್ಯಸ್ಸುಭ್ರುವಶ್ಚಲೋಲನೇತ್ರಾಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ । ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂ
ಣಾಂಯಥಾರಾಜ್ಯೇ ಸಂಭ್ರಿಯೇತಾಭಿಷೇಚನಂ ॥ ೧೪ ॥ ತಥಾಜಾತೀಯಮಾದಾಯ ರಾಜಪುತ್ರಾಭಿಷೇಚನಂ ತೇರಾಜವಚನಾ
ತ್ತತ್ರ ಸಮವೇತಾಮಹೀಪತಿಂ ॥೧೫॥ ಅಪಶ್ಯಂತೋಬ್ರುವನ್ಕೋನು ರಾಜ್ಞೋನಃಪ್ರತಿವೇದಯೇತ್ । ನಪಶ್ಯಾಮಶ್ಚರಾಜಾನ
ಮುದಿತಶ್ಚ ದಿವಾಕರಃ ॥೧೬॥ ಯೌವರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕಶ್ಚ ಸಜ್ಜೋರಾಮಸ್ಯಧೀಮತಃ । ಇತಿತೇಷುಬ್ರುವಾಣೇಷು ಸಾರ್ವಭೌ
ಮಾನ್ಮಹೀಪತೀನ್ ॥೧೭॥ಅಬ್ರವೀತ್ತಾನಿದಂಸರ್ವಾನ್ ಸುಮಂತ್ರೋರಾಜಸತ್ಕೃತಃ । ರಾಮಂರಾಜ್ಞೋನಿಯೋಗೇನ ತ್ವರ
ಯಾಪ್ರಸ್ಥಿತೋಸ್ಮ್ಯಹಂ ॥ ೧೮ ॥ ಪೂಜ್ಯಾರಾಜ್ಞೋಭವಂತಸ್ತು ರಾಮಸ್ಯಚವಿಶೇಷತಃ। ಅಯಂಪೃಚ್ಛಾಮಿವಚನಾತ್ಸುಖ
ಮಾಯುಷ್ಮತಾಮಹಂ ॥೧೯॥ ರಾಜ್ಞಸ್ಸಂಪ್ರತಿಬುದ್ಧಸ್ಯ ಯಚ್ಚಾಗಮನಕಾರಣಂ।ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂತಃಪುರದ್ವಾರಮಾಜಗಾ
ಮಪುರಾಣವಿತ್ ॥೨೦॥ ಸದಾಸಕ್ತಂಚತದ್ವೇಶ್ಮ ಸುಮಂತ್ರಃಪ್ರವಿವೇಶಹ । ತುಷ್ಟಾವಾಸ್ಯತದಾವಂಶಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯಸವಿಶಾಂ
ಪತೇಃ ॥ ೨೧॥ ಶಯನೀಯಂನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ತದಾಸಾದ್ಯವ್ಯತಿಷ್ಠತ। ಸೋತ್ಯಾಸಾದ್ಯತುತದ್ವೇಶ್ಮ ತಿರಸ್ಕರಣಿಮಂತರಾ ॥೨೨॥
ಆಶೀರ್ಭಿರ್ಗುಣಯುಕ್ತಾಭಿರಭಿತುಷ್ಟಾವರಾಘವಂ। ಸೋಮಸೂರ್ಯೌಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಶಿವವೈಶ್ರವಣಾವಪಿ ॥೨೩॥ ವರುಣ
ಶ್ಚಾಗ್ನಿರಿಂದ್ರಶ್ಚ ವಿಜಯಂಪ್ರದಿಶಂತುತೇ । ಗತಾಭಗವತೀರಾತ್ರಿರಹಶ್ಶಿವಮುಪಸ್ಥಿತಂ ॥ ೨೪ ॥ ಬುದ್ಧ್ಯಸ್ವನೃಪಶಾರ್ದೂ
ಲ ಕುರುಕಾರ್ಯಮನಂತರಂ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಬಲಮುಖ್ಯಾಶ್ಚ ನೈಗಮಾಶ್ಚಾಗತಾನೃಪ ॥ ೨೫ ॥ ದರ್ಶನಂಪ್ರತಿಕಾಂಕ್ಷಂತೇ
ಪ್ರತಿಬುಧ್ಯಸ್ವರಾಘವ। ಸ್ತುವಂತಂತಂತದಾಸೂತಂ ಸುಮಂತ್ರಂಮಂತ್ರಕೋವಿದಂ ॥ ೨೬ ॥ ಪ್ರತಿಬುಧ್ಯತತೋರಾಜಾ
ಇದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್। ರಾಮಮಾನಯಸೂತೇತಿ ಯದಸ್ಯಭಿಹಿತೋಮಯಾ ॥೨೭॥ ಕಿಮಿದಂಕಾರಣಂಯೇನಮಮಾಜ್ಞಾ

ಪ್ರತಿಹನ್ಯತೇ। ನಚೈವಸಂಪ್ರಸುಪ್ತೋಹಮಾನಯೇಹಾಶುರಾಘವಂ॥೨೮॥ಇತಿರಾಜಾದಶರಥಸ್ಸೂತಂತತ್ರಾನ್ವಶಾತ್ಪುನಃ।
ಸರಾಜವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ಶಿರಸಾಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯತಂ॥ ೨೯ ॥ನಿರ್ಜಗಾಮನೃಪಾವಾಸಾನ್ ಮನ್ಯಮಾನಃಪ್ರಿಯಂಮಹತ್। ಪ್ರಪ
ನ್ನೋರಾಜಮಾರ್ಗಂಚ ಪತಾಕಾಧ್ವಜಶೋಭಿತಂ ॥೩೦॥ ಹೃಷ್ಟಃಪ್ರಮುದಿತಸ್ಸೂತೋ ಜಗಾಮಾಶುವಿಲೋಕಯನ್।ಸಸೂ
ತಸ್ತತ್ರಶುಶ್ರಾವ ರಾಮಾಧಿಕರಣಾಃಕಥಾಃ ॥೩೧॥ ಅಭಿಷೇಚನಸಂಯುಕ್ತಾ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಹೃಷ್ಟವತ್ । ತತೋದದರ್ಶರು
ಚಿರಂ ಕೈಲಾಸಶಿಖರಪ್ರಭಂ ॥೩೨॥ ರಾಮವೇಶ್ಮಸುಮಂತ್ರಸ್ತು ಶಕ್ರವೇಶ್ಮಸಮಪ್ರಭಂ । ಮಹಾಕವಾಟವಿಹಿತಂ ವಿತರ್ದಿ
ಶತಶೋಭಿತಂ ॥೩೩॥ ಕಾಂಚನಪ್ರತಿಮೈಕಾಗ್ರಂ ಮಣಿವಿದ್ರುಮತೋರಣಂ। ಶಾರದಾಭ್ರಘನಪ್ರಖ್ಯಂ ದೀಪ್ತಂಮೇರುಗು
ಹೋಪಮಂ ॥೩೪॥ ಮಣಿಭಿರ್ವರಮಾಲ್ಯಾನಾಂ ಸುಮಹದ್ಭಿರಲಂಕೃತಂ । ಮುಕ್ತಾಮಣಿಭಿರಾಕೀರ್ಣಂ ಚಂದನಾಗರು
ಧೂಪಿತಂ॥೩೫॥ಗಂಧಾನ್ಮನೋಜ್ಞಾನ್ವಿಸೃಜದ್ದಾರ್ದುರಂಶಿಖರಂಯಥಾ।ಸಾರಸೈಶ್ಚ ಮಯೂರೈಶ್ಚ ವಿನದದ್ಭಿರ್ವಿರಾಜಿತಂ॥
ಸುಕೃತೇಹಾಮೃಗಾಕೀರ್ಣಂ ಸುಕೀರ್ಣಂಭಕ್ತಿಭಿಸ್ತದಾ।ಮನಶ್ಚಕ್ಷುಶ್ಚ ಭೂತಾನಾ ಮಾದದತ್ತಿಗ್ಮತೇಜಸಾ॥ಚಂದ್ರಭಾಸ್ಕ
ರಸಂಕಾಶಂಕುಬೇರಭವನೋಪಮಂ । ಮಹೇಂದ್ರಧಾಮಪ್ರತಿಮಂನಾನಾಪಕ್ಷಿಸಮಾಕುಲಂ ॥ ಮೇರುಶೃಂಗಸಮಂಸೂತೋ
ರಾಮವೇಶ್ಮದದರ್ಶಹ। ಉಪಸ್ಥಿತೈಸ್ಸಮಾಕೀರ್ಣಂಜನೈರಂಜಲಿಕಾರಿಭಿಃ ॥೩೯ ॥ ಉಪಾದಾಯಸಮಾಕ್ರಾಂತೈ ಸ್ತಥಾಜಾ
ನಪದೈರ್ಜನೈಃ। ರಾಮಾಭಿಷೇಕಸುಮುಖೈರುನ್ಮುಖೈಸ್ಸಮಲಂಕೃತಂ ॥೪೦॥ ಮಹಾಮೇಘಸಮಪ್ರಖ್ಯಮುದಗ್ರಂಸುವಿ
ಭೂಷಿತಂ। ನಾನಾರತ್ನಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ಕುಬ್ಜಕೈರಾತಕಾವೃತಂ ॥ ಸವಾಜಿಯುಕ್ತೇನರಥೇನಸಾರಥಿರ್ನರಾಕುಲಂರಾಜ
ಕುಲಂವಿಲೋಕಯನ್। ವರೂಥಿನಾರಾಮಗೃಹಾಭಿಪಾತಿನಾ ಪುರಸ್ಯಸರ್ವಸ್ಯಮನಾಂಸಿರಂಜಯನ್ ॥೪೨॥ ತತಸ್ಸಮಾಸಾ
ದ್ಯಮಹಾಧನಮಹತ್ಪ್ರಹೃಷ್ಟರೋಮಾಸಬಭೂವಸಾರಥಿಃ।ಮೃಗೈರ್ಮಯೂರೈಶ್ಚ ಸಮಾಕುಲೋಲ್ಬಣಂ ಗೃಹಂವರಾರ್ಹ
ಸ್ಯಶಚೀಪತೇರಿವ॥೪೩॥ ಸತತ್ರಕೈಲಾಸನಿಭಾಸ್ಸ್ವಲಂಕೃತಾಃಪ್ರವಿಶ್ಯಕಕ್ಷ್ಯಾಸ್ತ್ರಿದಶಾಲಯೋಪಮಾಃ।ಪ್ರಿಯಾನ್ನರಾನ್
ರಾಮಮತೇಸ್ಥಿತಾನ್ ಬಹೂನಪೋಹ್ಯಶುದ್ಧಾಂತಮುಪಸ್ಥಿತೋರಥೀ ॥೪೪॥ ಸತತ್ರಶುಶ್ರಾವಚಹರ್ಷಯುಕ್ತಾ ರಾಮಾಭಿಷೇ
ಕಾರ್ಥಕೃತಾಜನಾನಾಂ।ನರೇಂದ್ರಸೂನೋರಭಿಮಂಗಳಾರ್ಥಾಸ್ಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯಗಿರಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ॥೪೫॥ ಮಹೇಂದ್ರಸದ್ಮ
ಪ್ರತಿಮಂತವೇಶ್ಮ ರಾಮಸ್ಯರಮ್ಯಂಮೃಗಪಕ್ಷಿಜುಷ್ಟಂ। ದದರ್ಶಮೇರೋರಿವಶೃಂಗಮುಚ್ಚಂ ವಿಭ್ರಾಜಮಾನಂಪ್ರಭಯಾಸು
ಮಂತ್ರಃ ॥೪೬॥ ಉಪಸ್ಥಿತೈರಂಜಲಿಕಾರಕೈಶ್ಚ ಸೋಪಾಯನೈರ್ಜಾನಪದೈಶ್ಚ ಮರ್ತ್ಯೈಃ। ಕೋಟ್ಯಾಪರಾರ್ಧೈಶ್ಚ ವಿಮು
ಕ್ತಯಾನೈಸ್ಸಮಾಕುಲಂದ್ವಾರಪಥಂದದರ್ಶಹ ॥೪೭॥ ತತೋಮಹಾಮೇಘಮಹೀಧರಾಭಂ ಪ್ರಭಿನ್ನಮತ್ಯಂಕುಶಮಪ್ರ
ಸಹ್ಯಂ। ರಾಮೌಪವಾಹ್ಯಂರುಚಿರಂದದರ್ಶ ಶತ್ರುಂಜಯಂನಾಗಮುದಗ್ರಕಾಯಂ ॥೪೮॥ ಸ್ವಲಂಕೃತಾನ್ ಸಾಶ್ವರಥಾನ್
ಸಕುಂಜರಾನಮಾತ್ಯಮುಖ್ಯಾನ್ ಶತಶಶ್ಚ ವಲ್ಲಭಾನ್। ವ್ಯಪೋಹ್ಯಸೂತಸ್ಸಹಿತಾನ್ಸಮಂತತಸ್ಸಮೃದ್ಧಮಂತಃಪುರಮಾವಿ
ವೇಶ ॥೪೯॥ ತದದ್ರಿಕೂಟಾಚಲಮೇಘಸನ್ನಿಭಂ ಮಹಾವಿಮಾನೋತ್ತಮವೇಶ್ಮಸಂಘವತ್। ಅವಾರ್ಯಮಾಣಃಪ್ರವಿವೇಶಸಾರ
ಥಿಃ ಪ್ರಭೂತರತ್ನಂಮಕರೋಯಥಾರ್ಣವಂ ॥೫೦॥ ... ... ❋

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ಪಂಚದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸತದಂತಃಪುರದ್ವಾರಂ ಸಮತೀತ್ಯಜನಾಕುಲಂ। ಪ್ರವಿವಿಕ್ತಾಂತತಃಕಕ್ಷ್ಯಾಮಾಸಸಾದಪುರಾಣವಿತ್ ॥೧॥ ಪ್ರಾಸ
ಕಾರ್ಮುಕಬಿಭ್ರದ್ಭಿರ್ಯುವಭಿರ್ಮೃಷ್ಟಕುಂಡಲೈಃ। ಅಪ್ರಮಾದಿಭಿರೇಕಾಗ್ರೈಸ್ಸ್ವನುರಕ್ತೈರಧಿಷ್ಠಿತಾಂ ॥೨॥ ತತ್ರಕಾಷಾ
ಯಿಣೋವೃದ್ಧಾನ್ ವೇತ್ರಪಾಣೀನ್ಸ್ವಲಂಕೃತಾನ್ । ದದರ್ಶವಿಷ್ಠಿತಾನ್ ದ್ವಾರಿಸ್ತ್ರ್ಯಧ್ಯಕ್ಷಾನ್ಸುಸಮಾಹಿತಾನ್ ॥೩॥ ತೇ
ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಸಮಾಯಾಂತಂ ರಾಮಪ್ರಿಯಚಿಕೀರ್ಷವಃ। ಸಹಸೋತ್ಪತಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಸ್ವಾಸನೇಭ್ಯಸ್ಸಸಂಭ್ರಮಾಃ ॥೪॥ ತಾನು
ವಾಚವಿನೀತಾತ್ಮಾ ಸೂತಪುತ್ರಃಪ್ರದಕ್ಷಿಣಃ। ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಖ್ಯಾತರಾಮಾಯ ಸುಮಂತ್ರೋದ್ವಾರಿತಿಷ್ಠತಿ ॥೫॥ ತೇರಾಮ
ಮುಪಸಂಗಮ್ಯ ಭರ್ತುಃಪ್ರಿಯಚಿಕೀರ್ಷವಃ। ಸಸಭಾರ್ಯಾಯರಾಮಾಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಾಭಿಚಕ್ಷಿರೇ ॥೬॥ ಪ್ರತಿವೇದಿತಮಾ
ಜ್ಞಾಯ ಸೂತಮಭ್ಯಂತರಂಪಿತುಃ।ತತ್ರೈವಾನಾಯಯಾಮಾಸ ರಾಘವಃಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ ॥೭॥ ತಂವೈಶ್ರವಣಸಂಕಾ
ಶಮುಪವಿಷ್ಟಂಸ್ವಲಂಕೃತಂ। ದದರ್ಶಸೂತಃಪರ್ಯಂಕೇಸೌವರ್ಣೇಸೋತ್ತರಚ್ಛದೇ ॥೮॥ ವರಾಹರುಧಿರಾಭೇಣ ಶುಚಿನಾಚ
ಸುಗಂಧಿನಾ। ಅನುಲಿಪ್ತಂಪರಾರ್ಧ್ಯೇನ ಚಂದನೇನಪರಂತಪಂ॥ಸ್ಥಿತಯಾಪಾರ್ಶ್ವತಶ್ಚಾಪಿ ವಾಲವ್ಯಜನಹಸ್ತಯಾ। ಉಪೇ
ತಂಸೀತಯಾಭೂಯ ಶ್ಚಿತ್ರಯಾಶಶಿನಂಯಥಾ ॥ ೧೦ ॥ ತಂತಪಂತಮಿವಾದಿತ್ಯ ಮುಪಪನ್ನಂಸ್ವತೇಜಸಾ। ವವಂದೇವರದಂ
ವಂದೀ ವಿನಯಜ್ಞೋವಿನೀತವತ್ ॥೧೧॥ ಪ್ರಾಂಜಲಿಸ್ತುಸುಖಂಪೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಹಾರಶಯನಾಸನೇ । ರಾಜಪುತ್ರಮುವಾಚೇ
ದಂಸುಮಂತ್ರೋರಾಜಸತ್ಕೃತಃ ॥ ೧೨ ॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಸುಪ್ರಜಾರಾಮ ಪಿತಾತ್ವಾದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ । ಮಹಿಷ್ಯಾಸಹಕೈಕೇ
ಯ್ಯಾಗಮ್ಯತಾಂತತ್ರಮಾಚಿರಂ ॥ ೧೩ ॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸಂಹೃಷ್ಟೋ ನರಸಿಂಹೋಮಹಾದ್ಯುತಿಃ। ತತಸ್ಸಂಮಾನಯಾ

ಮಾಸ ಸೀತಾಮಿದಮುವಾಚಹ ॥೧೫॥ ದೇವಿದೇವಶ್ಚ ದೇವೀಚ ಸಮಾಗಮ್ಯಮದಂತರೇ। ಮಂತ್ರಯೇತೇಧ್ರುವಂಕಿಂಚಿದಭಿಷೇಚನ
ಸಂಹಿತಂ ॥೧೬॥ ಲಕ್ಷಯಿತ್ವಾಹ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಂ ಪ್ರಿಯಕಾಮಾಸುದಕ್ಷಿಣಾ । ಸಂಚೋದಯತಿರಾಜಾನಂಮದರ್ಥಂಮದಿರೇ
ಕ್ಷಣಾ ॥೧೭॥ ಸಾಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಮಹಾರಾಜಂ ಹಿತಕಾಮಾನುವರ್ತಿನೀ। ಜನನೀಚಾರ್ಥಕಾಮಾಮೇ ಕೇಕಯಾಧಿಪತೇಸ್ಸುತಾ ॥
ದಿಷ್ಟ್ಯಾಖಲುಮಹಾರಾಜೋ ಮಹಿಷ್ಯಾಪ್ರಿಯಯಾಸಹ । ಸುಮಂತ್ರಂಪ್ರಾಹಿಣೋ ದೂತಮರ್ಥಕಾಮಕರಂಮಮ॥
೧೮ ॥ ಯಾದೃಶೀಪರಿಷತ್ತತ್ರತಾದೃಶೋದೂತಆಗತಃ । ಧ್ರುವಮದ್ಯೈವಮಾಂರಾಜಾ ಯೌವರಾಜ್ಯೇಭಿಷೇಕ್ಷ್ಯತಿ॥೧೯
ಹಂತಶೀಘ್ರಮಿತೋಗತ್ವಾ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿಚಮಹೀಪತಿಂ । ಸಹತ್ವಂಪರಿವಾರೇಣ ಸುಖಮಾಸ್ಸ್ವರಮಸ್ವಚ॥ ೨೦ ॥ ಪತಿಸಂ
ಮಾನಿತಾಸೀತಾ ಭರ್ತಾರಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾ । ಆದ್ವಾರಮನುವವ್ರಾಜ ಮಂಗಳಾನ್ಯಭಿದಧ್ಯುಷೀ ॥ ೨೧ ॥ ರಾಜ್ಯಂ ದ್ವಿ
ಜಾತಿಭಿರ್ಜುಷ್ಟಂ ರಾಜಸೂಯಾಭಿಷೇಚನಂ । ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿತೇರಾಜಾ ವಾಸವಸ್ಯೇವಲೋಕಕೃತ್॥ ೨೨॥ ದೀಕ್ಷಿತಂವ್ರ
ತಸಂಪನ್ನಂ ವರಾಜಿನಧರಂಶುಚಿಂ। ಕುರಂಗಶೃಂಗಪಾಣಿಂಚ ಪಶ್ಯಂತೀತ್ವಾಂಭಜಾಮ್ಯಹಂ ॥೨೩॥ ಪೂರ್ವಾಂದಿಶಂವಜ್ರ
ಧರೋದಕ್ಷಿಣಾಂಪಾತುತೇಯಮಃ।ವರುಣಃಪಶ್ಚಿಮಾಮಾಶಾಂ ಧನೇಶಸ್ತೂತ್ತರಾಂದಿಶಂ॥೨೪॥ ಅಥಸೀತಾಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯಕೃತ
ಕೌತುಕಮಂಗಳಃ। ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮಸುಮಂತ್ರೇಣ ಸಹರಾಮೋನಿವೇಶನಾತ್ ॥೨೫॥ ಪರ್ವತಾದಿವನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಸಿಂಹೋಗಿರಿಗು
ಹಾಶಯಃ। ಲಕ್ಷ್ಮಣಂದ್ವಾರಿಸೋಪಶ್ಯತ್ಪ್ರಹ್ವಾಂಜಲಿಪುಟಂಸ್ಥಿತಂ॥೨೬॥ ಅಥಮಧ್ಯಮಕಕ್ಷ್ಯಾಯಾಂ ಸಮಾಗಮ್ಯಸು
ಹೃಜ್ಜನೈಃ । ಸಸರ್ವಾನರ್ಥಿನೋದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಮೇತ್ಯಪ್ರತಿನಂದ್ಯಚ ॥ ೨೭ ॥ ತತಃಪಾವಕಸಂಕಾಶ ಮಾರುರೋಹ
ರಥೋತ್ತಮಂ । ವೈಯಾಘ್ರಂಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೋ ರಾಜತಂರಾಜನಂದನಃ ॥ ೨೮ ॥
ಮೇಘನಾದಮಸಂಬಾಧಂಮಣಿಹೇಮವಿಭೂಷಿತಂ । ಮುಷ್ಣಂತಮಿವಚಕ್ಷೂಂಷಿಪ್ರಭಯಾಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಂ॥ ೨೯॥ ಕರೇ
ಣುಶಿಶುಕಲ್ಪೈಶ್ಚ ಯುಕ್ತಂಪರಮವಾಜಿಭಿಃ । ಹರಿಯುಕ್ತಂಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೋರಥಮಿಂದ್ರಇವಾಶುಗಂ॥೩೦॥ ಪ್ರಯಯೌತೂ
ರ್ಣಮಾಸ್ಥಾಯರಾಘವೋಜ್ವಲಿತಶ್ರಿಯಾ । ಸಪರ್ಜನ್ಯಇವಾಕಾಶೇಸ್ವನವಾನಭಿನಾದಯನ್ ॥ ೩೧ ॥ ನಿಕೇತಾನ್ನಿರ್ಯಯೌ
ಶ್ರೀಮಾನ್ಮಹೇಂದ್ರಾದಿವಚಂದ್ರಮಾಃ । ಛತ್ರಚಾಮರಪಾಣಿಸ್ತುಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾಘವಾನುಜಃ॥೩೨॥ ಜುಗೋಪಭ್ರಾತ
ರಂಭ್ರಾತಾರಥಮಾಸ್ಥಾಯಪೃಷ್ಠತಃ । ತತೋಹಲಹಲಾಶಬ್ದಸ್ತುಮುಲಸ್ಸಮಜಾಯತ ॥ ೩೩ ॥ ತಸ್ಯನಿಷ್ಕ್ರಮಮಾಣ
ಸ್ಯಜನೌಘಸ್ಯಸಮಂತತಃ।ತತೋಹಯವರಾಮುಖ್ಯಾನಾಗಾಶ್ಚ ಗಿರಿಸನ್ನಿಭಾಃ॥ ೩೪॥ ಅನುಜಗ್ಮುಸ್ತದಾರಾಮಂಶತಶೋಥ
ಸಹಸ್ರಶಃ। ಅಗ್ರತಶ್ಚಾಸ್ಯಸನ್ನದ್ಧಾಶ್ಚಂದನಾಗರುರೂಷಿತಾಃ ॥ ೩೫॥ಖಡ್ಗಚಾಪಧರಾಶ್ಶೂರಾಜಗ್ಮುರಾಶಂಸವೋಜನಾಃ।
ತತೋವಾದಿತ್ರಶಬ್ದಾಶ್ಚ ಸ್ತುತಿಶಬ್ದಾಶ್ಚ ವಂದಿನಾಂ ॥ ೩೬ ॥ ಸಿಂಹನಾದಾಶ್ಚ ಶೂರಾಣಾಂತದಾಶುಶ್ರುವಿರೇಪಥಿ । ಹರ್ಮ್ಯವಾ
ತಾಯನಸ್ಥಾಭಿರ್ಭೂಷಿತಾಭಿಸ್ಸಮಂತತಃ॥ಕೀರ್ಯಮಾಣಸ್ಸಪುಷ್ಪೌಘೈರ್ಯಯೌಸ್ತ್ರೀಭಿರರಿಂದಮಃ।ರಾಮಂಸರ್ವಾನ
ವದ್ಯಾಂಗ್ಯೋರಾಮಪಿಪ್ರೀಷಯಾತತಃ ॥ ವಚೋಭಿರಗ್ರ್ಯೈರ್ಹರ್ಮ್ಯಸ್ಥಾಃಕ್ಷಿತಿಸ್ಥಾಶ್ಚವವಂದಿರೇ । ನೂನಂನಂದತಿತೇ
ಮಾತಾಕೌಸಲ್ಯಾಮಾತೃನಂದನಾ ॥ ೩೯ ॥ ಪಶ್ಯಂತೀಸಿದ್ಧಯಾತ್ರಂತ್ವಾಂಪಿತ್ರ್ಯಂರಾಜ್ಯಮುಪಸ್ಥಿತಂ। ಸರ್ವಸೀಮಂ
ತಿನೀಭ್ಯಶ್ಚ ಸೀತಾಂಸೀಮಂತಿನೀವರಾಂ ॥ ೪೦॥ ಅಮನ್ಯಂತಹಿತಾನಾರ್ಯೋರಾಮಸ್ಯಹೃದಯಪ್ರಿಯಾಂ । ತಯಾಸುಚ
ರಿತಂದೇವ್ಯಾಪುರಾನೂನಂಮಹತ್ತಪಃ॥೪೧॥ ರೋಹಿಣೀವಶಶಾಂಕೇನ ರಾಮಸಂಯೋಗಮಾಪಯಾ । ಇತಿಪ್ರಾಸಾದಶೃಂ
ಗೇಷುಪ್ರಮದಾಭಿರ್ನರೋತ್ತಮಃ ॥ ೪೨ ॥ಶುಶ್ರಾವರಾಜಮಾರ್ಗಸ್ಥಃ ಪ್ರಿಯಾವಾಚಉದಾಹೃತಾಃ । ಸರಾಘವಸ್ತತ್ರಕ
ಥಾಪ್ರಪಂಚಾನ್ಶುಶ್ರಾವಲೋಕಸ್ಯಸಮಾಗತಸ್ಯ ॥ ೪೩ ॥ ಆತ್ಮಾಧಿಕಾರಾವಿವಿಧಾಶ್ಚವಾಚಃಪ್ರಹೃಷ್ಟರೂಪಸ್ಯಪುರೀಜ
ನಸ್ಯ। ಏಷಶ್ರಿಯಂ ಗಚ್ಛತಿರಾಘವೋದ್ಯರಾಜಪ್ರಸಾದಾದ್ವಿಪುಲಾಂಗಮಿಷ್ಯನ್ ॥೪೪॥ ಏತೇವಯಂಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಕಾಮಾ
ಯೇಷಾಮಯಂನೋಭವಿತಾಪ್ರಶಾಸ್ತಾ। ಲಾಭೋಜನಸ್ಯಾಸ್ಯಯದೇಷಸರ್ವಂಪ್ರಪತ್ಸ್ಯತೇರಾಷ್ಟ್ರಮಿದಂಚಿರಾಯ॥ ೪೫॥
ನಹ್ಯಪ್ರಿಯಂಕಿಂಚನಜಾತುಕಶ್ಚಿತ್ಪಶ್ಯೇನ್ನದುಃಖಂಮನುಜಾಧಿಪೇಸ್ಮಿನ್ । ಸಘೋಷವದ್ಭಿಶ್ಚ ಹಯೈರ್ಮತಂಗಜೈಃಪುರಸ್ಸ
ರೈಸ್ಸ್ವಸ್ತಿಕಸೂತಮಾಗಧೈಃ॥೪೬॥ಮಹೀಯಮಾನಃಪ್ರವರೈಶ್ಚವಾದಕೈರಭಿಷ್ಟುತೋವೈಶ್ರವಣೋಯಥಾಯಯೌ।ಕ
ರೇಣುಮಾತಂಗರಥಾಶ್ವಸಂಕುಲಂಮಹಾಜನೌಘಪ್ರತಿಪೂರ್ಣಚತ್ವರಂ ॥೪೭॥ ಪ್ರಭೂತರತ್ನಂಬಹುಪಣ್ಯಸಂಚಯಂದ
ದರ್ಶರಾಮೋರುಚಿರಂಮಹಾಪಥಂ ॥ ... ...

ಇತಿ-- ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-- ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-- ಷೋಡಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಗಾಮೋರಥಮಾಸ್ಥಾಯಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಸುಹೃಜ್ಜನಃ । ಪತಾಕಾಧ್ವಜಸಂಪನ್ನಂ ಮಹಾರ್ಹಾಗರುಧೂಪಿತಂ॥೧॥
ಅಪಶ್ಯನ್ನಗರಂಶ್ರೀಮಾನ್ನಾನಾಜನಸಮಾಕುಲಂ । ಸಗೃಹೈ ರಭ್ರಸಂಕಾಶೈಃ ಪಾಂಡರೈ ರುಪಶೋಭಿತಂ ॥ ೨ ॥ ರಾ
ಜಮಾರ್ಗಂಯಯೌರಾಮೋ ಮಧ್ಯೇ ನಾಗರುಧೂಪಿತಂ । ಚಂದನಾನಾಂಚಮುಖ್ಯಾನಾಮಗರೂಣಾಂಚಸಂಚಯೈಃ॥

ಉತ್ತಮಾನಾಂಚಗಂಧಾನಾಂಕ್ಷೌಮಕೋಶಾಂಬರಸ್ಯಚ । ಅವಿದ್ಧಾಭಿಶ್ಚಮುಕ್ತಾಭಿರುತ್ತಮೈಸ್ಸ್ಫಾಟಿಕೈರಪಿ ॥ ೪॥ ಶೋ
ಭಮಾನಮಸಂಬಾಧೈಸ್ತಂರಾಜಪಥಮುತ್ತಮಂ । ಸಂವೃತಂವಿವಿಧೈಃಪುಣ್ಯೈರ್ಭಕ್ಷ್ಯೈಶ್ಚ ರುಚ್ಚಾವಚೈರಪಿ ॥೫॥ ದದ
ರ್ಶತಂರಾಜಪಥಂದಿವಿದೇವಪಥಂಯಥಾ । ದಧ್ಯಕ್ಷತಹವಿರ್ಲಾಜೈರ್ಧೂಪೈರಗರುಚಂದನೈಃ ॥ ೬ ॥ ನಾನಾಮಾಲ್ಯೋ
ಪಗಂಧೈಶ್ಚ ಸದಾಭ್ಯರ್ಚಿತಸತ್ವರಂ । ಆಶೀರ್ವಾದಾನ್ಬಹೂನ್ಶೃಣ್ವನ್ಸುಹೃದ್ಭಿಸ್ಸಮುದೀರಿತಾನ್ ॥೭ ॥ ಯಥಾರ್ಹಂಚಾ
ಪಿಸಂಪೂಜ್ಯಸರ್ವಾನೇವನರಾನ್ ಯಯೌ । ಪಿತಾಮಹೈರಾಚರಿತಂತಥೈವಪ್ರಪಿತಾಮಹೈಃ ॥ ೮ । ಅದ್ಯೋಪಾದಾಯ
ತಂಮಾರ್ಗಮಭಿಷಿಕ್ತೋನುಪಾಲಯ।ಯಥಾಸ್ಮಲಾಲಿತಾಃಪಿತ್ರಾಯಥಾಪೂರ್ವೈಃಪಿತಾಮಹೈಃ ॥ ೯ ॥ ತತಸ್ಸುಖತರಂ
ರಾಮೇವಸ್ಸ್ಯಾಮಸ್ಸತಿರಾಜನಿ । ಅಲಮದ್ಯಹಿಭುಕ್ತೇನಪರಮಾರ್ಥೈರಲಂಚನಃ॥ ೧೦ ॥ ಯಥಾಪಶ್ಯಾಮನಿರ್ಯಾಂತಂರಾ
ಮಂರಾಜ್ಯೇಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ। ತತೋಹಿನಃಪ್ರಿಯತರಂನಾನ್ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೧॥ಯಥಾಭಿಷೇಕೋರಾಮಸ್ಯ ರಾಜ್ಯೇನಾ
ಮಿತತೇಜಸಃ । ಏತಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಶ್ಚ ಸುಹೃದಾಮುದಾಸೀನಃಕಥಾಶ್ಶುಭಾಃ ॥ ೧೨ ॥ ಆತ್ಮಸಂಪೂಜನೀಶ್ಶೃಣ್ವನ್ ಯಯೌರಾ
ಮೋಮಹಾಪಥಂ। ನಹಿತಸ್ಮಾನ್ಮನಃಕಶ್ಚಿಚ್ಚಕ್ಷುಷೀವಾನರೋತ್ತಮಾತ್ ॥ ೧೩॥ ನರಶ್ಶಕ್ನೋತ್ಯಪಾಕ್ರಷ್ಟುಮತಿಕ್ರಾಂ
ತೇಪಿರಾಘವೇ । ಯಶ್ಚರಾಮಂನಪಶ್ಯೇತ್ತುಯಂಚರಾಮೋನಪಶ್ಯತಿ ॥ ೧೪ ॥ ನಿಂದಿತಸ್ಸವಸೇಲ್ಲೋಕೇ ಸ್ವಾತ್ಮಾಪ್ಯೇನಂ ವಿಗ
ರ್ಹತೇ । ಸರ್ವೇಷಾಂಹಿಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವರ್ಣಾನಾಂಕುರುತೇದಯಾಂ ॥ ೧೫ ॥ ಚತುರ್ಣಾಂಹಿವಯಸ್ಸ್ಥಾನಾಂತೇನತೇತಮನು
ವ್ರತಾಃ।ಚತುಷ್ಪಥಾನ್ದೇವಪಥಾಂಶ್ಚೈತ್ಯಾನ್ಯಾಯತನಾನಿಚ॥ ೧೬ ॥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಪರಿಹರನ್ಜಗಾಮ ನೃಪತೇಸ್ಸುತಃ । ಸ
ರಾಜಕುಲಮಾಸಾದ್ಯಮೇಘಸಂಘೋಪಮೈಶ್ಶುಭೈಃ ॥ ೧೭ ॥ಪ್ರಾಸಾದಶೃಂಗೈರ್ವಿವಿಧೈಃಕೈಲಾಸಶಿಖರೋಪಮೈಃ।ಆವಾ
ರಯದ್ಭಿರ್ಗಗನಂವಿಮಾನೈರಿವಪಾಂಡುರೈಃ ॥೧೮ ॥ ವರ್ಧಮಾನಗೃಹೈಶ್ಚಾಪಿರತ್ನಜಾಲ ಪರಿಷ್ಕೃತೈಃ । ತತ್ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ
ಗೃಹವರಂಮಹೇಂದ್ರಭವನೋಪಮಂ ॥ ೧೯ ॥ ರಾಜಪುತ್ರಃಪಿತುರ್ವೇಶ್ಮ ಪ್ರವಿವೇಶಶ್ರಿಯಾಜ್ವಲನ್ । ಸಕಕ್ಷ್ಯಾಧನ್ವಿಭಿ
ರ್ಗುಪ್ತಾಸ್ತಿಸ್ರೋತಿಕ್ರಮ್ಯವಾಜಿಭಿಃ॥ ೨೦ ॥ ಪದಾತಿರಪರೇಕಕ್ಷ್ಯೇದ್ವೇಜಗಾಮನರೋತ್ತಮಃ । ಸಸರ್ವಾಸ್ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ
ಕಕ್ಷ್ಯಾದಶರಥಾತ್ಮಜಃ ॥ ೨೧॥ಸನ್ನಿವರ್ತ್ಯಜನಂಸರ್ವಂಶುದ್ಧಾಂತಂಪುನರಭ್ಯಗಾತ್ । ತತಃಪ್ರವಿಷ್ಟೇಪಿತುರಂತಿಕಂತದಾ
ಜನಸ್ಸಸರ್ವೋಮುದಿತೋನೃಪಾತ್ಮಜೇ ॥ ೨೨॥ ಪ್ರತೀಕ್ಷತೇತಸ್ಯಪುನಶ್ಚನಿರ್ಗಮಂಯಥೋದಯಂಚಂದ್ರಮಸಸ್ಸರಿತ್ಪತಿಃ॥

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ಸಪ್ತದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸದದರ್ಶಾಸನೇರಾಮೋನಿಷಣ್ಣಂಪಿತರಂಶುಭೇ। ಕೈಕೇಯೀಸಹಿತಂದೀನಂಮುಖೇನಪರಿಶುಷ್ಯತಾ॥ ೧ ॥ ಸಪಿತು
ಶ್ಚರಣೌಪೂರ್ವಮಭಿವಾದ್ಯವಿನೀತವತ್। ತತೋವವಂದೇಚರಣೌಕೈಕೇಯ್ಯಾಸ್ಸುಸಮಾಹಿತಃ॥ ೨ ॥ ರಾಮೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಚ
ವಚನಂಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಃ । ಶಶಾಕನೃಪತಿರ್ದೀನೋನೇಕ್ಷಿತುಂನಾಭಿಭಾಷಿತುಂ ॥ ೩ ॥ ತದಪೂರ್ವಂನರಪತೇರ್ದೃ
ಷ್ಟ್ವಾರೂಪಂಭಯಾವಹಂ । ರಾಮೋಪಿಭಯಮಾಪನ್ನಃಪದಾಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವೇವಪನ್ನಗಂ ॥೪॥ ಇಂದ್ರಿಯೈರಪ್ರಹೃಷ್ಟೈಸ್ತಂ
ಶೋಕಸಂತಾಪಕರ್ಶಿತಂ । ನಿಶ್ವಸಂತಂಮಹಾರಾಜಂ ವ್ಯಥಿತಾಕುಲಚೇತಸಂ ॥ ೫ ॥ ಊರ್ಮಿಮಾಲಿನ ಮಕ್ಷೋ
ಭ್ಯಂಕ್ಷುಭ್ಯಂತಮಿವಸಾಗರಂ । ಉಪಪ್ಲುತಮಿವಾದಿತ್ಯಮುಕ್ತಾನೃತಮೃಷಿಂಯಥಾ ॥ ೬॥ ಅಚಿಂತ್ಯಕಲ್ಪಂಹಿಪಿತುಸ್ತಂ
ಶೋಕಮುಪಧಾರಯನ್ । ಬಭೂವಸಂರಬ್ಧತರಸ್ಸಮುದ್ರಇವಪರ್ವಣಿ ॥ ೭ ॥ ಚಿಂತಯಾಮಾಸತದಾರಾಮಃ ಪಿತೃಹಿ
ತೇರತಃ । ಕಿಂಸ್ವಿದದ್ಯೈವನೃಪತಿರ್ನಮಾಂಪ್ರತ್ಯಭಿನಂದತಿ॥೮॥ ಅನ್ಯದಾಮಾಂಪಿತಾದೃಷ್ಟ್ವಾಕುಪಿತೋಪಿಪ್ರಸೀದತಿ।ತ
ಸ್ಯಮಾಮದ್ಯಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಕಿಮಾಯಾಸಃಪ್ರವರ್ತತೇ॥ ೯ ॥ ಸದೀನಇವಶೋಕಾರ್ತೋವಿಷಣ್ಣವದನದ್ಯುತಿಃ । ಕೈಕೇಯೀ
ಮಭಿವಾದ್ಯೈವರಾಮೋವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೦ ॥ ಕಚ್ಚಿನ್ಮಯಾನಾಪರಾದ್ಧಮಜ್ಞಾನಾದ್ಯೇನಮೇಪಿತಾ । ಕುಪಿತಸ್ತನ್ಮಮಾ
ಚಕ್ಷ್ವತ್ವಂಚೈವೈನಂಪ್ರಸಾದಯ॥ ೧೧ ॥ ಅಪ್ರಸನ್ನಮನಾಃಕಿನ್ನುಸದಾಮಾಂಪ್ರತಿವತ್ಸಲಃ। ವಿವರ್ಣವದನೋದೀನೋ
ನಹಿಮಾಮಭಿಭಾಷತೇ॥ ೧೨ ॥ ಶಾರೀರೋಮಾನಸೋವಾಪಿಕಚ್ಚಿದೇನಂನಬಾಧತೇ । ಸಂತಾಪೋವಾಭಿತಾಪೋವಾ ದುರ್ಲಭಂ
ಹಿಸದಾಸುಖಂ ॥ ೧೩ ॥ ಕಚ್ಚಿನ್ನಕಿಂಚಿದ್ಭರತೇಕುಮಾರೇಪ್ರಿಯದರ್ಶನೇ। ಶತ್ರುಘ್ನೇವಾಮಹಾಸತ್ವೇ ಮಾತೄಣಾಂವಾ
ಮಮಾಶುಭಂ ॥ ೧೪ ॥ ಅತೋಷಯನ್ಮಹಾರಾಜಮಕುರ್ವನ್ವಾಪಿತುರ್ವಚಃ । ಮುಹೂರ್ತಮಪಿನೇಚ್ಛೇಯಂ ಜೀವಿತುಂ
ಕುಪಿತೇನೃಪೇ॥ ೧೫ ॥ ಯತೋಮೂಲಂನರಃಪಶ್ಯೇತ್ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವಮಿಹಾತ್ಮನಃ । ಕಥಂತಸ್ಮಿನ್ನವರ್ತೇತಪ್ರತ್ಯಕ್ಷೇಸತಿ
ದೈವತೇ॥ ೧೬ ॥ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇಪರುಷಂಕಿಂಚಿದಭಿಮಾನಾತ್ಪಿತಾಮಮ । ಉಕ್ತೋಭವತ್ಯಾಕೋಪೇನ ಯತ್ರಾಸ್ಯಲುಳಿತಂಮ
ನಃ ॥ ೧೭ ॥ ಏತದಾಚಕ್ಷ್ವಮೇದೇವಿತತ್ವೇನಪರಿಪೃಚ್ಛತಃ । ಕಿನ್ನಿಮಿತ್ತಮಪೂರ್ವೋಯಂವಿಕಾರೋಮನುಜಾಧಿಪೇ॥ ೧೮॥
ಏವಮುಕ್ತಾತುಕೈಕೇಯೀರಾಘವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ । ಉವಾಚೇದಂಸುನಿರ್ಲಜ್ಜಾಧೃಷ್ಟಮಾತ್ಮಹಿತಂವಚಃ ॥ ೧೯ ॥ ನ
ರಾಜಾಕುಪಿತೋರಾಮವ್ಯಸನಂನಾಸ್ಯಕಿಂಚನ। ಕಿಂಚಿನ್ಮನೋಗತಂತ್ವಸ್ಯತ್ವದ್ಭಯಾನ್ನಾಭಿಭಾಷತೇ ॥ ೨೦ ॥ ಪ್ರಿಯಂತ್ವಾ

ಮಪ್ರಿಯಂವಕ್ತುಂವಾಣೀನಾಸ್ಯೋಪವರ್ತತೇ। ತದವಶ್ಯಂತ್ವಯಾಕಾರ್ಯಂಯದನೇನಾಶ್ರುತಂಮಮ॥ ೨೧ ॥ ಏಷಮಹ್ಯಂ
ವರಂದತ್ವಾಪುರಾಮಾಮಭಿಪೂಜ್ಯಚ । ಸಪಶ್ಚಾತ್ತಪ್ಯತೇರಾಜಾಯಥಾನ್ಯಃಪ್ರಾಕೃತಸ್ತಥಾ ॥ ೨೨ ॥ ಅತಿಸೃಜ್ಯದದಾನೀ
ತಿವರಂಮಮವಿಶಾಂಪತಿಃ । ಸನಿರರ್ಥಂಗತಜಲೇ ಸೇತುಂಬಂಧಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ॥ ೨೩ ॥ ಧರ್ಮಮೂಲಮಿದಂರಾಮವಿದಿತಂಚಸ
ತಾಮಪಿ । ತತ್ಸತ್ಯಂನತ್ಯಜೇದ್ರಾಜಾಕುಪಿತಸ್ತ್ವತ್ಕೃತೇಯಥಾ ॥ ೨೪ ॥ ಯದಿತದ್ವಕ್ಷ್ಯತೇರಾಜಾಶುಭಂವಾಯದಿವಾಶು
ಭಂ । ಕರಿಷ್ಯಸಿತತಸ್ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಿಪುನಸ್ತ್ವಹಂ॥೨೫॥ ಯದಿತ್ವಭಿಹಿತಂರಾಜ್ಞಾತ್ವಯಿತನ್ನವಿಪತ್ಸ್ಯತೇ।ತತೋ
ಹಮಭಿಧಾಸ್ಯಾಮಿನಹ್ಯೇಷತ್ವಯಿವಕ್ಷ್ಯತಿ॥ ೨೬॥ ಏತತ್ತುವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಕೈಕೇಯ್ಯಾಸಮುದಾಹೃತಂ । ಉವಾಚವ್ಯಥಿ
ತೋರಾಮಸ್ತಾಂದೇವೀಂನೃಪಸನ್ನಿಧೌ॥ ೨೭ ॥ ಅಹೋಧಿಙ್ನಾರ್ಹಸೇದೇವಿವಕ್ತುಂ ಮಾಮೀದೃಶಂವಚಃ । ಅಹಂಹಿವಚನಾ
ದ್ರಾಜ್ಞಃಪತೇಯಮಪಿಪಾವಕೇ ॥ ೨೮॥ ಭಕ್ಷಯೇಯಂವಿಷಂತೀಕ್ಷ್ಣಂಮಜ್ಜೇಯಮಪಿಚಾರ್ಣವೇ । ನಿಯುಕ್ತೋಗುರುಣಾಪಿ
ತ್ರಾನೃಪೇಣಚಹಿತೇನಚ॥ ೨೯॥ ತದ್ಬ್ರೂಹಿವಚನಂದೇವಿ ರಾಜ್ಞೋಯದಭಿಕಾಂಕ್ಷಿತಂ । ಕರಿಷ್ಯೇಪ್ರತಿಜಾನೇಚ ರಾಮೋದ್ವಿ
ರ್ನಾಭಿಭಾಷತೇ ॥೩೦॥ ತಮಾರ್ಜವಸಮಾಯುಕ್ತಮನಾರ್ಯಾಸತ್ಯವಾದಿನಂ। ಉವಾಚರಾಮಂಕೈಕೇಯೀ ವಚನಂಭೃ
ಶದಾರುಣಂ ॥೩೧॥ ಪುರಾದೈವಾಸುರೇಯುದ್ಧೇಪಿತ್ರಾತೇಮಮರಾಘವ । ರಕ್ಷಿತೇನವರೌದತ್ತೌಸಶಲ್ಯೇನಮಹಾರಣೇ॥ ೩೨॥
ತತ್ರಮೇಯಾಚಿತೋರಾಜಾಭರತಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ ।ಗಮನಂದಂಡಕಾರಣ್ಯೇತವಚಾದ್ಯೈವರಾಘವ॥ ೩೩ ॥ ಯದಿಸತ್ಯಪ್ರ
ತಿಜ್ಞಂತ್ವಂಪಿತರಂಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ।ಆತ್ಮಾನಂಚನರಶ್ರೇಷ್ಠಮಮವಾಕ್ಯಮಿದಂಶೃಣು॥ ೩೪ ॥ ಸನ್ನಿದೇಶೇಪಿತುಸ್ತಿಷ್ಠಯಥಾ
ತೇನಪ್ರತಿಶ್ರುತಂ । ತ್ವಯಾರಣ್ಯಂಪ್ರವೇಷ್ಟವ್ಯಂ ನವವರ್ಷಾಣಿಪಂಚಚ ॥೩೫ ॥ ಭರತಸ್ತ್ವಭಿಷಿಚ್ಯೇತ ಯದೇತದಭಿಷೇ
ಚನಂ । ತ್ವದರ್ಥೇವಿಹಿತಂರಾಜ್ಞಾತೇನಸರ್ವೇಣರಾಘವ ॥ ೩೬ ॥ ಸಪ್ತಸಪ್ತಚವರ್ಷಾಣಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತಃ । ಅಭಿ
ಷೇಕಮಿಮಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಜಟಾಜಿನಧರೋವಸ ॥ ೩೭ ॥ ಭರತಃಕೋಸಲಪುರೇಪ್ರಶಾಸ್ತುವಸುಧಾಮಿಮಾಂ । ನಾನಾರತ್ನಸ
ಮಾಕೀರ್ಣಾಂ ಸವಾಜಿರಥಕುಂಜರಾಂ॥೩೮॥ಏತೇನತ್ವಾಂನರೇಂದ್ರೋಯಂಕಾರುಣ್ಯೇನಸಮಾಪ್ಲುತಃ।ಶೋಕಸಂಕ್ಲಿಷ್ಟವದ
ನೋನಶಕ್ನೋತಿನಿರೀಕ್ಷಿತುಂ ॥೩೯॥ ಏತತ್ಕುರುನರೇಂದ್ರಸ್ಯವಚನಂರಘುನಂದನ। ಸತ್ಯೇನಮಹತಾರಾಮ ತಾರಯಸ್ವನರೇ
ಶ್ವರಂ॥ ೪೦॥ ಇತೀವತಸ್ಯಾಂಪರುಷಂವದಂತ್ಯಾಂ ನಚೈವರಾಮಃಪ್ರವಿವೇಶಶೋಕಂ । ಪ್ರವಿವ್ಯಥೇಚಾಪಿ ಮಹಾನುಭಾ
ವೋರಾಜಾತುಪುತ್ರವ್ಯಸನಾಭಿತಪ್ತಃ॥ ೪೧ ॥ ... ...

ಇತಿ– ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-- ಅಷ್ಟಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತದಪ್ರಿಯಮಮಿತ್ರಘ್ನೋ ವಚನಂಮರಣೋಪಮಂ। ಶ್ರುತ್ವಾನವಿವ್ಯಥೇರಾಮಃ ಕೈಕೇಯೀಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್॥೧॥
ಏವಮಸ್ತುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ವನಂವಸ್ತುಮಹಂತ್ವಿತಃ। ಜಟಾಜಿನಧರೋರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮನುಪಾಲಯನ್ ॥೨ ॥ ಇದಂತು
ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕಿಮರ್ಥಂಮಾಂಮಹೀಪತಿಃ। ನಾಭಿನಂದತಿದುರ್ಧರ್ಷೋ ಯಥಾಪುರಮರಿಂದಮಃ ॥೩ ॥ ಮನ್ಯುರ್ನಚ
ತ್ವಯಾಕಾರ್ಯೋ ದೇವಿಬ್ರೂಮಿತವಾಗ್ರತಃ। ಯಾಸ್ಯಾಮಿಭವಸುಪ್ರೀತಾ ವನಂಚೀರಜಟಾಧರಃ ॥ ೪ ॥ ಹಿತೇನಗುರುಣಾಪಿ
ತ್ರಾ ಕೃತಜ್ಞೇನನೃಪೇಣಚ। ನಿಯುಜ್ಯಮಾನೋವಿಸ್ರಬ್ಧಃ ಕಿನ್ನಕುರ್ಯಾಮಹಂಪ್ರಿಯಂ ॥೫॥ ಅಲೀಕಂಮಾನಸಂತ್ವೇಕಂಹೃ
ದಯಂದಹತೀವಮೇ। ಸ್ವಯಂಯನ್ನಾಹಮಾಂರಾಜಾ ಭರತಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ ॥ ೬ ॥ ಅಹಂಹಿಸೀತಾಂರಾಜ್ಯಂಚ ಪ್ರಾಣಾನಿ
ಷ್ಟಾನ್ಧನಾನಿಚ। ಹೃಷ್ಟೋಭ್ರಾತ್ರೇಸ್ವಯಂದದ್ಯಾಂ ಭರತಾಯಾಪ್ರಚೋದಿತಃ ॥೭॥ ಕಿಂಪುನರ್ಮನುಜೇಂದ್ರೇಣ ಸ್ವಯಂಪಿ
ತ್ರಾಪ್ರಚೋದಿತಃ। ತವಚಪ್ರಿಯಕಾಮಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮನುಪಾಲಯನ್ ॥ ೮ ॥ ತದಾಶ್ವಾಸಯಹೀಮಂತ್ವಂ ಕಿಂನ್ವಿದಂ
ಯನ್ಮಹೀಪತಿಃ। ವಸುಧಾಸಕ್ತನಯನೋ ಮಂದಮಶ್ರೂಣಿಮುಂಚತಿ ॥೯॥ ಗಚ್ಛಂತುಚೈವಾನಯಿತುಂ ದೂತಾಶ್ಶೀಘ್ರಜ
ವೈರ್ಹಯೈಃ। ಭರತಂಮಾತುಲಕುಲಾದದ್ಯೈವನೃಪಶಾಸನಾತ್ ॥ ೧೦ ॥ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಮೇಷೋಹಮಿತೋಗಚ್ಛಾಮಿಸತ್ವ
ರಃ। ಅವಿಚಾರ್ಯಪಿತುರ್ವಾಕ್ಯಂ ಸಮಾವಸ್ತುಂಚತುರ್ದಶ ॥ ೧೧ ॥ ಸಾಹೃಷ್ಟಾತಸ್ಯತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಸ್ಯಕೈಕ
ಯೀ। ಪ್ರಸ್ಥಾನಂಶ್ರದ್ದಧಾನಾಹಿ ತ್ವರಯಾಮಾಸರಾಘವಂ ॥ ೧೨ ॥ ಏವಂಭವತುಯಾಸ್ಯಂತಿದೂತಾಶ್ಶೀಘ್ರಜವೈರ್ಹ
ಯೈಃ। ಭರತಂಮಾತುಲಕುಲಾದುಪಾವರ್ತಯಿತುಂನರಾಃ ॥ ೧೩ ॥ ತವತ್ವಹಂಕ್ಷಮಂಮನ್ಯೇನೋತ್ಸುಕಸ್ಯವಿಲಂಬನಂ ।
ರಾಮತಸ್ಮಾದಿತಶ್ಶೀಘ್ರಂ ವನಂತ್ವಂಗಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೧೪ ॥ ವ್ರೀಡಾನ್ವಿತಸ್ಸ್ವಯಂಯಚ್ಚ ನೃಪಸ್ತ್ವಾಂನಾಭಿಭಾಷತೇ।
ನೈತತ್ಕಿಂಚಿನ್ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಮನ್ಯುರೇಷೋಪನೀಯತಾಂ ॥೧೫॥ ಯಾವತ್ತ್ವಂನವನಂಯಾತಃ ಪುರಾದಸ್ಮಾದಭಿತ್ವರನ್। ಪಿತಾ
ತಾವನ್ನತೇರಾಮಸ್ನಾಸ್ಯತೇಭೋಕ್ಷ್ಯತೇಪಿವಾ ॥೧೬॥ ಧಿಕ್ಕಷ್ಟಮಿತಿನಿಶ್ವಸ್ಯ ರಾಜಾಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತಃ। ಮೂರ್ಛಿತೋನ್ಯಪ
ತತ್ತಸ್ಮಿನ್ ಪರ್ಯಂಕೇಹೇಮಭೂಷಿತೇ ॥೧೭॥ ರಾಮೋಪ್ಯುತ್ಥಾಪ್ಯರಾಜಾನಂ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಭಿಪ್ರಚೋದಿತಃ। ಕಶಯೇವಾಹತೋ
ವಾಜೀ ವನಂಗಂತುಂಕೃತತ್ವರಃ॥೧೮॥ತದಪ್ರಿಯಮನಾರ್ಯಾಯಾ ವಚನಂದಾರುಣೋದಯಂ।ಶ್ರುತ್ವಾಗತವ್ಯಥೋರಾಮಃ

ಕೈಕೇಯೀಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೯ ॥ ನಾಹಮರ್ಥಪರೋದೇವಿ ಲೋಕಮಾವಸ್ತುಮುತ್ಸಹೇ । ವಿದ್ಧಿಮಾಮೃಷಿಭಿಸ್ತು
ಲ್ಯಂ ಕೇವಲಂಧರ್ಮಮಾಸ್ಥಿತಂ ॥೨೦॥ ಯದತ್ರಭವತಃಕಿಂಚಿಚ್ಛಕ್ಯಂಕರ್ತುಂಪ್ರಿಯಂಮಯಾ। ಪ್ರಾಣಾನಪಿಪರಿತ್ಯಜ್ಯ
ಸರ್ವಥಾಕೃತಮೇವತತ್ ॥೨೧॥ ನಹ್ಯತೋಧರ್ಮಚರಣಂ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ ಮಹತ್ತರಂ । ಯಥಾಪಿತರಿಶುಶ್ರೂಷಾ ತಸ್ಯವಾವಚ
ನಕ್ರಿಯಾ ॥೨೨॥ ಅನುಕ್ತೋಪ್ಯತ್ರಭವತಾ ಭವತ್ಯಾವಚನಾದಹಂ। ವನೇವತ್ಸ್ಯಾಮಿವಿಜನೇ ವರ್ಷಾಣೀಹಚತುರ್ದಶ ॥೨೩॥
ನನೂನಂಮಯಿಕೈಕೇಯಿ ಕಿಂಚಿದಾಶಂಸಸೇಗುಣಂ। ಯದ್ರಾಜಾನಮವೋಚಸ್ತ್ವಂಮಮೇಶ್ವರತರಾಸತೀ॥೨೪॥ ಯಾವನ್ಮಾ
ತರಮಾಪೃಚ್ಛೇ ಸೀತಾಂಚಾನುನಯಾಮ್ಯಹಂ। ತತೋದ್ಯೈವಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ದಂಡಕಾನಾಂಮಹದ್ವನಂ ॥೨೫॥ ಭರತಃಪಾ
ಲಯೇದ್ರಾಜ್ಯಂ ಶುಶ್ರೂಷೇಚ್ಚ ಪಿತುರ್ಯಥಾ।ತಥಾಭವತ್ಯಾಕರ್ತವ್ಯಂ ಸಹಿಧರ್ಮಸ್ಸನಾತನಃ ॥೨೬॥ ಸರಾಮಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರು
ತ್ವಾ ಭೃಶಂದುಃಖಹತಂಪಿತಾ। ಶೋಕಾದಶಕ್ನುವನ್ಬಾಷ್ಪಂ ಪ್ರರುರೋದಮಹಸ್ವನಂ ॥೨೭॥ ವಂದಿತ್ವಾಚರಣೌರಾಮೋ
ವಿಸಂಜ್ಞಸ್ಯಪಿತುಸ್ತದಾ। ಕೈಕೇಯ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯನಾರ್ಯಾಯಾ ನಿಷ್ಪಪಾತಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ॥೨೮॥ ಸರಾಮಃಪಿತರಂಕೃತ್ವಾ ಕೈ
ಕೇಯೀಂಚಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ। ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಾಂತಃಪುರಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ಸ್ವಂದದರ್ಶಸುಹೃಜ್ಜನಂ ॥ ೨೯ ॥ ತಂಬಾಷ್ಪಪರಿಪೂರ್ಣಾಕ್ಷಃ
ಪೃಷ್ಠತೋನುಜಗಾಮಹ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರಮಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧನಃ ॥ ೩೦ ॥ ಅಭಿಷೇಚನಿಕಂಭಾಂಡಂ ಕೃತ್ವಾ
ರಾಮಃಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ। ಶನೈರ್ಜಗಾಮಸಾಪೇಕ್ಷೋ ದೃಷ್ಟಿಂತತ್ರಾವಿಚಾಲಯನ್ ॥೩೧ ॥ ನಚಾಸ್ಯಮಹತೀಂಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ರಾಜ್ಯ
ನಾಶೋಪಕರ್ಷತಿ। ಲೋಕಕಾಂತಸ್ಯಕಾಂತತ್ವಾಚ್ಛೀತರಶ್ಮೇರಿವಕ್ಷಪಾ ॥೩೨॥ ನವನಂಗಂತುಕಾಮಸ್ಯ ತ್ಯಜತಶ್ಚವಸುಂ
ಧರಾಂ। ಸರ್ವಲೋಕಾತಿಗಸ್ಯೇವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇಚಿತ್ತವಿಕ್ರಿಯಾ ॥೩೩॥ ಪ್ರತಿಷಿಧ್ಯಶುಭಂಛತ್ರಂ ವ್ಯಜನೇಚಸ್ವಲಂಕೃತೇ। ವಿಸರ್ಜ
ಯಿತ್ವಾಸ್ವಜನಂ ರಥಂಪೌರಾಂಸ್ತಥಾಜನಾನ್ ॥೩೪॥ ಧಾರಯನ್ಮನಸಾದುಃಖಮಿಂದ್ರಿಯಾಣಿನಿಗೃಹ್ಯಚ।ಪ್ರವಿವೇಶಾತ್ಮ
ವಾನ್ವೇಶ್ಮ ಮಾತುರಪ್ರಿಯಶಂಸಿವಾನ್ ॥೩೫॥ಸರ್ವೋಹ್ಯಭಿಜನಃಶ್ರೀಮಾನ್ ಶ್ರೀಮತಸ್ಸತ್ಯವಾದಿನಃ।ನಾಲಕ್ಷಯತರಾಮಸ್ಯ
ಕಿಂಚಿದಾಕಾರಮಾನನೇ ॥೩೬॥ ಉಚಿತಂಚಮಹಾಬಾಹುರ್ನಜಹೌಹರ್ಷಮಾತ್ಮನಃ । ಶಾರದಸ್ಸಮುದೀರ್ಣಾಂಶುಶ್ಚಂದ್ರ
ಸ್ತೇಜಇವಾತ್ಮಜಂ ॥೩೭॥ ವಾಚಾಮಧುರಯಾರಾಮಸ್ಸರ್ವಂಸಂಮಾನಯನ್ಜನಂ।ಮಾತುಸ್ಸಮೀಪಂಧೀರಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಿವೇ
ಶಮಹಾಯಶಾಃ ॥ ೩೮ ॥ ತಂಗುಣೈಸ್ಸಮತಾಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ಭ್ರಾತಾವಿಪುಲವಿಕ್ರಮಃ। ಸೌಮಿತ್ರಿರನುವವ್ರಾಜ ಧಾರಯನ್
ದುಃಖಮಾತ್ಮಜಂ ॥ ೩೯ ॥ ಪ್ರವಿಶ್ಯವೇಶ್ಮಾತಿಭೃಶಂಮುದಾನ್ವಿತಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯತಾಂಚಾರ್ಥವಿಪತ್ತಿಮಾಗತಾಂ । ನಚೈವ
ರಾಮೋತ್ರಜಗಾಮವಿಕ್ರಿಯಾಂ ಸುಹೃಜ್ಜನಸ್ಯಾತ್ಮವಿಪತ್ತಿಶಂಕಯಾ ॥೪೦॥ ... ... ❋

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ಏಕೋನವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಮಿಂಸ್ತುಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೇನಿಷ್ಕ್ರಾಮತಿಕೃತಾಂಜಲೌ।ಆರ್ತಶಬ್ದೋಮಹಾನ್ಜಜ್ಞೇ ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಂತಃಪುರೇತದಾ॥
ಕೃತ್ಯೇಷ್ವಚೋದಿತಃಪಿತ್ರಾ ಸರ್ವಸ್ಯಾಂತಃಪುರಸ್ಯಚ । ಗತಿರ್ಯಶ್ಶರಣಂಚಾಪಿ ಸರಾಮೋದ್ಯಪ್ರವತ್ಸ್ಯತಿ ॥೨॥ ಕೌಸಲ್ಯಾ
ಯಾಂಯಥಾಯುಕ್ತೋ ಜನನ್ಯಾಂವರ್ತತೇಸದಾ। ತಥೈವವರ್ತತೇಸ್ಮಾಸು ಜನ್ಮಪ್ರಭೃತಿರಾಘವಃ ॥ ೩ ॥ ನಕ್ರುಧ್ಯತ್ಯಭಿಶ
ಪ್ತೋಪಿ ಕ್ರೋಧನೀಯಾನಿವರ್ಜಯನ್। ಕ್ರುದ್ಧಾನ್ಪ್ರಸಾದಯನ್ಸರ್ವಾನ್ ಸಇತೋದ್ಯಪ್ರವತ್ಸ್ಯತಿ ॥೪॥ ಅಬುದ್ಧಿರ್ಬತ
ನೋರಾಜಾ ಜೀವಲೋಕಂಚರತ್ಯಯಂ। ಯೋಗತಿಂಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಪರಿತ್ಯಜತಿರಾಘವಂ ॥೫ ॥ ಇತಿಸರ್ವಮಹಿಷ್ಯಸ್ತಾ
ವಿವತ್ಸಾಇವಧೇನವಃ।ಪತಿಮಾಚುಕ್ರುಶುಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸಸ್ವರಂಚಾಪಿಚುಕ್ರುಶುಃ ॥೬॥ ಸಹಿಚಾಂತಃಪುರೇಘೋರಮಾರ್ತಶಬ್ದಂ
ಮಹೀಪತಿಃ।ಪುತ್ರಶೋಕಾಭಿಸಂತಪ್ತಶ್ಶ್ರುತ್ವಾವ್ಯಾಲೀಯತಾಸನೇ ॥೭॥ ರಾಮಸ್ತುಭೃಶಮಾಯಸ್ತೋ ನಿಶ್ವಸನ್ನಿವಕುಂ
ಜರಃ। ಜಗಾಮಸಹಿತೋಭ್ರಾತ್ರಾ ಮಾತುರಂತಃಪುರಂವಶೀ ॥೮॥ ಸೋಪಶ್ಯತ್ಪುರುಷಂತತ್ರ ವೃದ್ಧಂಪರಮಪೂಜಿತಂ।ಉ
ಪವಿಷ್ಟಂಗೃಹದ್ವಾರಿ ತಿಷ್ಠತಶ್ಚಾಪರಾನ್ಬಹೂನ್ ॥೯॥ ದೃಷ್ಟ್ವೈವತುತದಾರಾಮಂ ತೇಸರ್ವೇಸಹಸೋತ್ಥಿತಾಃ। ಜಯೇನಜಯ
ತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಂ ವರ್ಧಯಂತಿಸ್ಮರಾಘವಂ ॥೧೦॥ ಪ್ರವಿಶ್ಯಪ್ರಥಮಾಂಕಕ್ಷ್ಯಾಂ ದ್ವಿತೀಯಾಯಾಂದದರ್ಶಸಃ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ
ನ್ವೇದಸಂಪನ್ನಾನ್ ವೃದ್ಧಾನ್ರಾಜ್ಞಾಭಿಸತ್ಕೃತಾನ್ ॥೧೧॥ ಪ್ರಣಮ್ಯರಾಮಸ್ತಾನ್ವೃದ್ಧಾನ್ ತೃತೀಯಾಯಾಂದದರ್ಶಸಃ
ಸ್ತ್ರಿಯೋವೃದ್ಧಾಸ್ತಥಾಬಾಲಾ ದ್ವಾರರಕ್ಷಣತತ್ಪರಾಃ॥೧೨॥ವರ್ಧಯಿತ್ವಾಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ತಾಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯಚಗೃಹಂಸ್ತ್ರಿಯಃ
ನ್ಯವೇದಯಂತತ್ವರಿತಾ ರಾಮಮಾತುಃಪ್ರಿಯಂತದಾ॥೧೩॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಪಿತದಾದೇವೀ ರಾತ್ರಿಂಸ್ಥಿತ್ವಾಸಮಾಹಿತಾ। ಪ್ರಭಾ
ತೇತ್ವಕರೋತ್ಪೂಜಾಂ ವಿಷ್ಣೋಃಪುತ್ರಹಿತೈಷಿಣೀ ॥೧೪॥ ಸಾಕ್ಷೌಮವಸನಾಹೃಷ್ಟಾ ನಿತ್ಯಂವ್ರತಪರಾಯಣಾ। ಅಗ್ನಿಂಜು
ಹೋತಿಸ್ಮತದಾ ಮಂತ್ರವತ್ಕೃತಮಂಗಳಾ ॥೧೫॥ ಪ್ರವಿಶ್ಯಚತದಾರಾಮೋ ಮಾತುರಂತಃಪುರಂಶುಭಂ।ದದರ್ಶಮಾತರಂ
ತತ್ರ ಹಾವಯಂತೀಂಹುತಾಶನಂ ॥೧೬॥ ದೇವಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತಂಚ ತತ್ರಾಪಶ್ಯತ್ಸಮುದ್ಯತಂ। ದಧ್ಯಕ್ಷತಂಘೃತಂಚೈವ ಮೋ
ದಕಾನ್ಹವಿಷಸ್ತಥಾ ॥೧೭॥ ಲಾಜಾನ್ಮಾಲ್ಯಾನಿಶುಕ್ಲಾನಿ ಪಾಯಸಂಕೃಸರಂತಥಾ।ಸಮಿಧಃಪೂರ್ಣಕುಂಭಾಂಶ್ಚ ದದರ್ಶ

ರಘುನಂದನಃ ॥೧೮॥ ತಾಂಶುಕ್ಲಕ್ಷೌಮಸಂವೀತಾಂ ವ್ರತಯೋಗೇನಕರ್ಶಿತಾಂ।ತರ್ಪಯಂತೀಂದದರ್ಶಾದ್ಭಿರ್ದೇವತಾಂದೇವ
ವರ್ಣಿನೀಂ ॥೧೯॥ ಸಾಚಿರಸ್ಯಾತ್ಮಜಂದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಾತೃನಂದನಮಾಗತಂ। ಅಭಿಚಕ್ರಾಮಸಂಹೃಷ್ಟಾ ಕಿಶೋರಂಬಡಬಾ
ಯಥಾ ॥೨೦॥ ಸಮಾತರಮಭಿಕ್ರಾಂತಾಮುಪಸಂಗೃಹ್ಯರಾಘವಃ। ಪರಿಷ್ವಕ್ತಶ್ಚಬಾಹುಭ್ಯಾಮುಪಾಘ್ರಾತಶ್ಚಮೂರ್ಧ
ನಿ ॥೨೧॥ ತಮುವಾಚದುರಾಧರ್ಷಂ ರಾಘವಂಸುತಮಾತ್ಮನಃ। ಕೌಸಲ್ಯಾಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯಾದಿದಂಪ್ರಿಯಹಿತಂವಚಃ॥೨೨॥
ವೃದ್ಧಾನಾಂಧರ್ಮಶೀಲಾನಾಂರಾಜರ್ಷೀಣಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಂ।ಪ್ರಾಪ್ನುಹ್ಯಾಯುಶ್ಚಕೀರ್ತಿಂಚ ಧರ್ಮಂಚೋಪಹಿತಂಕು
ಲೇ ॥೨೩॥ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞಂಪಿತರಂ ರಾಜಾನಂಪಶ್ಯರಾಘವ।ಅದ್ಯೈವಹಿತ್ವಾಂಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಯೌವರಾಜ್ಯೇಽಭಿಷೇಕ್ಷ್ಯತಿ॥೨೪
ದತ್ತಮಾಸನಮಾಲಭ್ಯ ಭೋಜನೇನನಿಮಂತ್ರಿತಃ। ಮಾತರಂರಾಘವಃಕಿಂಚಿತ್ ವ್ರೀಡಾತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್ ॥೨೫॥ ಸ್ವ
ಸ್ವಭಾವವಿನೀತಶ್ಚ ಗೌರವಾಚ್ಚತದಾನತಃ। ಪ್ರಸ್ಥಿತೋದಂಡಕಾರಣ್ಯಮಾಪ್ರಷ್ಟುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥೨೬॥ ದೇವಿನೂನಂನ
ಜಾನೀಷೇ ಮಹದ್ಭಯಮುಪಸ್ಥಿತಂ । ಇದಂತವಚದುಃಖಾಯ ವೈದೇಹ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಚ ॥೨೭॥ ಗಮಿಷ್ಯೇದಂಡಕಾರಣ್ಯಂ
ಕಿಮನೇನಾಸನೇನಮೇ। ವಿಷ್ಟರಾಸನಯೋಗ್ಯೋಹಿ ಕಾಲೋಯಂಮಾಮುಪಸ್ಥಿತಃ ॥೨೮॥ ಚತುರ್ದಶಹಿವರ್ಷಾಣಿ ವತ್ಸ್ಯಾ
ಮಿವಿಜನೇವನೇ।ಮಧುಮೂಲಫಲೈರ್ಜೀವನ್ ಹಿತ್ವಾಮುನಿವದಾಮಿಷಂ ॥೨೯॥ ಭರತಾಯಮಹಾರಾಜೋ ಯೌವರಾಜ್ಯಂ
ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ । ಮಾಂಪುನರ್ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ವಿವಾಸಯತಿತಾಪಸಂ ॥ ೩೦ ॥ ಸಷಟ್ಚಾಷ್ಟೌಚವರ್ಷಾಣಿ ವತ್ಸ್ಯಾಮಿವಿಜನೇ
ವನೇ । ಆಸೇವಮಾನೋವನ್ಯಾನಿ ಫಲಮೂಲೈಶ್ಚವರ್ತಯನ್ ॥ ೩೧ ॥ ಸಾನಿಕೃತ್ತೇವಸಾಲಸ್ಯ ಯಷ್ಟಿಃಪರಶುನಾವನೇ ।
ಪಪಾತಸಹಸಾದೇವೀ ದೇವತೇವದಿವಶ್ಚ್ಯುತಾ ॥೩೨॥ ತಾಮದುಃಖೋಚಿತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿತಾಂಕದಳೀಮಿವ। ರಾಮಸ್ತೂ
ತ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ಮಾತರಂಗತಚೇತಸಂ ॥೩೩॥ ಉಪಾವೃತ್ಯೋತ್ಥಿತಾಂದೀನಾಂಬಡಬಾಮಿವವಾಹಿತಾಂ ಪಾಂಸುಕುಂಠಿತ
ಸರ್ವಾಂಗೀಂ ವಿಮಮರ್ಶಚಪಾಣಿನಾ॥೩೪॥ಸಾರಾಘವಮುಪಾಸೀನಮಸುಖಾರ್ತಾಸುಖೋಚಿತಾ। ಉವಾಚಪುರುಷವ್ಯಾ
ಘ್ರಮುಪಶೃಣ್ವತಿಲಕ್ಷ್ಮಣೇ ॥೩೫॥ ಯದಿಪುತ್ರನಜಾಯೇಥಾ ಮಮಶೋಕಾಯರಾಘವ । ನಸ್ಮದುಃಖಮತೋಭೂಯಃಪ
ಶ್ಯೇಯಮಹಮಪ್ರಜಾಃ ॥೩೬॥ ಏಕಏವಹಿವಂಧ್ಯಾಯಾಶ್ಶೋಕೋಭವತಿಮಾನಸಃ। ಅಪ್ರಜಾಸ್ಮೀತಿಸಂತಾಪೋನಹ್ಯನ್ಯಃಪು
ತ್ರವಿದ್ಯತೇ ॥ ೩೭ ॥ ನದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂಕಲ್ಯಾಣಂ ಸುಖಂವಾಪತಿಪೌರುಷೇ।ಅಪಿಪುತ್ರೇಪಿಪಶ್ಯೇಯ ಮಿತಿರಾಮಾಸ್ಥಿತಂಮ
ಯಾ ॥೩೮॥ ಸಾಬಹೂನ್ಯಮನೋಜ್ಞಾನಿ ವಾಕ್ಯಾನಿಹೃದಯಚ್ಛಿದಾಂ। ಅಹಂಶ್ರೋಷ್ಯೇಸಪತ್ನೀನಾಮವರಾಣಾಂವರಾಸತೀ ॥
ಅತೋದುಃಖತರಂಕಿನ್ನು ಪ್ರಮದಾನಾಂಭವಿಷ್ಯತಿ। ಮಮಶೋಕೋವಿಲಾಪಶ್ಚ ಯಾದೃಶೋಯಮನಂತಕಃ ॥ ೪೦ ॥ ತ್ವಯಿ
ಸನ್ನಿಹಿತೇಪ್ಯೇವಮಹಮಾಸಂನಿರಾಕೃತಾ। ಕಿಂಪುನಃಪ್ರೋಷಿತೇತಾತ ಧ್ರುವಂಮರಣಮೇವಮೇ॥೪೧॥ ಅತ್ಯಂತಂನಿಗೃಹೀತಾಸ್ಮಿ
ಭರ್ತುರ್ನಿತ್ಯಮತಂತ್ರಿತಾ। ಪರಿವಾರೇಣಕೈಕೇಯ್ಯಾಸ್ಸಮಾವಾಪ್ಯಥವಾವರಾ ॥ ೪೨ ॥ ಯೋಹಿಮಾಂಸೇವತೇಕಶ್ಚಿ ದಥವಾ
ಪ್ಯನುವರ್ತತೇ। ಕೈಕೇಯ್ಯಾಃಪುತ್ರಮನ್ವೀಕ್ಷ್ಯ ಸಜನೋನಾಭಿಭಾಷತೇ ॥ ೪೩ ॥ ನಿತ್ಯಕ್ರೋಧತಯಾತಸ್ಯಾಃ ಕಥನ್ನುಖರ
ವಾದಿತತ್। ಕೈಕೇಯ್ಯಾವದನಂದ್ರಷ್ಟುಂ ಪುತ್ರಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿದುರ್ಗತಾ ॥ ೪೪॥ ದಶಸಪ್ತಚವರ್ಷಾಣಿ ತವಜಾತಸ್ಯರಾಘವ।
ಆಸಿತಾನಿಪ್ರಕಾಂಕ್ಷಂತ್ಯಾ ಮಯಾದುಃಖಪರಿಕ್ಷಯಂ ॥ ೪೫ ॥ ತದಕ್ಷಯಂಮಹದ್ದುಃಖಂನೋತ್ಸಹೇಸಹಿತುಂಪರಂ । ವಿ
ಪ್ರಕಾರಂಸಪತ್ನೀನಾ ಮೇವಂಜೀರ್ಣಾಪಿರಾಘವ ॥ ೪೬ ॥ ಅಪಶ್ಯಂತೀತವಮುಖಂ ಪರಿಪೂರ್ಣಶಶಿಪ್ರಭಂ।ಕೃಪಣಾವರ್ತ
ಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕಥಂಕೃಪಣಜೀವಿಕಾಂ ॥೪೭॥ ಉಪವಾಸೈಶ್ಚ ಯೋಗೈಶ್ಚ ಬಹುಭಿಶ್ಚ ಪರಿಶ್ರಮೈಃ। ದುಃಖಂಸಂವರ್ಧಿತೋಮೋ
ಘಂ ತ್ವಂಹಿದುರ್ಗತಯಾಮಯಾ ॥೪೮॥ ಸ್ಥಿರಂತುಹೃದಯಂಮನ್ಯೇ ಮಮೇದಂಯನ್ನದೀರ್ಯತೇ। ಪ್ರಾವೃಷೀವಮಹಾನದ್ಯಾ
ಸ್ಸ್ಪೃಷ್ಟಂಕೂಲಂನವಾಂಭಸಾ ॥೪೯॥ ಮಮೈವನೂನಂಮರಣಂನವಿದ್ಯತೇ ನಚಾವಕಾಶೋಸ್ತಿಯಮಕ್ಷಯೇಮಮ।ಯ
ದಂತಕೋದ್ಯೈವನಮಾಂಜಿಹೀರ್ಷತಿ ಪ್ರಸಹ್ಯಸಿಂಹೋರುದತೀಂಮೃಗೀಮಿವ ॥ ೫೦ ॥ ಸ್ಥಿರಂಹಿನೂನಂಹೃದಯಂಮಮಾ
ಯಸಂ ನಭಿದ್ಯತೇಯದ್ಭುವಿನಾವದೀರ್ಯತೇ।ಅನೇನದುಃಖೇನಚದೇಹಮರ್ಪಿತಂ ಧ್ರುವಂಹ್ಯಕಾಲೇಮರಣಂನವಿದ್ಯತೇ ॥೫೧॥ ಇದಂ
ತುದುಃಖಂಯದನರ್ಥಕಾನಿಮೇ ವ್ರತಾನಿದಾನಾನಿಚಸಂಯಮಾಶ್ಚಹಿ । ತಪಶ್ಚತಪ್ತಂಯದಪತ್ಯಕಾರಣಾತ್ಸುನಿಷ್ಫಲಂಬೀ
ಜಮಿವೋಪ್ತಮೂಷರೇ ॥೫೨॥ ಯದಿಹ್ಯಕಾಲೇಮರಣಂಸ್ವಯೇಚ್ಛಯಾ ಲಭೇತಕಶ್ಚಿದ್ಗುರುದುಃಖಕರ್ಶಿತಃ।ಗತಾಹಮದ್ಯೈ
ವಪರೇತಸಂಸದಂ ವಿನಾತ್ವಯಾಧೇನುರಿವಾತ್ಮಜೇನವೈ॥೫೩॥ ಅಥಾಪಿಕಿಂಜೀವಿತಮದ್ಯಮೇವೃಥಾ ತ್ವಯಾವಿನಾಚಂದ್ರನಿಭಾ
ನನಪ್ರಭ। ಅನುವ್ರಜಿಷ್ಯಾಮಿವನಂತ್ವಯೈವಗೌಸ್ಸುದುರ್ಬಲಾವತ್ಸಮಿವಾನುಕಾಂಕ್ಷಯಾ ॥೫೪॥ ಭೃಶಮಸುಖಮಮ
ರ್ಷಿತಾತದಾಬಹು ವಿಲಲಾಪಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾಘವಂ। ವ್ಯಸನಮುಪನಿಶಾಮ್ಯಸಾಮಹತ್ಸುತಮಿವಬದ್ಧಮವೇಕ್ಷ್ಯಕಿನ್ನರೀ ॥೫೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಥಾತು [illegible]ಂತೀಂತಾಂ ಕೌಸಲ್ಯಾಂರಾಮಮಾತರಂ । ಉವಾಚಲಕ್ಷ್ಮಣೋದೀನಸ್ತತ್ಕಾಲಸದೃಶಂವಚಃ ॥೧॥

ನರೋಚತೇಮಮಾಪ್ಯೇತದಾರ್ಯೇಯದ್ರಾಘವೋವನಮ್ । ತ್ಯಕ್ತ್ವಾರಾಜ್ಯಶ್ರಿಯಂಗಚ್ಛೇತ್ಸ್ತ್ರಿಯಾವಾಕ್ಯವಶಂಗತಃ॥ ೨॥ ವಿ
ಪರೀತಶ್ಚ ವೃದ್ಧಶ್ಚ ವಿಷಯೈಶ್ಚ ಪ್ರಧರ್ಷಿತಃ । ನೃಪಃಕಿಮಿವನಬ್ರೂಯಾ ಚ್ಚೋದ್ಯಮಾನಸ್ಸಮನ್ಮಥಃ ॥ ೩ ॥ ನಾಸ್ಯಾಪ
ರಾಧಂಪಶ್ಯಾಮಿನಾಪಿದೋಷಂತಥಾವಿಧಂ । ಯೇನನಿರ್ವಾಸ್ಯತೇರಾಷ್ಟ್ರಾದ್ವನವಾಸಾಯರಾಘವಃ॥ ೪ ॥ ಅಹಂಹನಿಷ್ಯೇಪಿತ
ರಂವೃದ್ಧಂಕಾಮವಶಂಗತಂ।ಸ್ತ್ರಿಯಾಯುಕ್ತಂಚನಿರ್ಲಜ್ಜಂಧರ್ಮಾಯುಕ್ತಂನೃಪಂಯಥಾ॥೫॥ನತಂಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂಲೋಕೇ
ಪರೋಕ್ಷಮಪಿಯೋನರಃ । ಸ್ವಮಿತ್ರೋಽಪಿನಿರಸ್ತೋಽಪಿಯೋಽಸ್ಯದೋಷಮುದಾಹರೇತ್॥ ೬ ॥ ದೇವಕಲ್ಪಮೃಜುಂದಾಂತಂರಿಪೂ
ಣಾಮಪಿವತ್ಸಲಂ । ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಃಕೋಧರ್ಮಂತ್ಯಜೇತ್ಪುತ್ರಮಕಾರಣಾತ್॥೭॥ ತದಿದಂವಚನಂರಾಜ್ಞಃಪುನರ್ಬಾಲ್ಯಮುಪೇ
ಯುಷಃ । ಪುತ್ರಃಕೋಹೃದಯೇಕುರ್ಯಾದ್ರಾಜವೃತ್ತಮನುಸ್ಮರನ್॥ ೮ ॥ ಯಾವದೇವನಜಾನಾತಿಕಶ್ಚಿದರ್ಥಮಿಮಂನರಃ ।
ತಾವದೇವಮಯಾಸಾರ್ಧಮಾತ್ಮಸ್ಥಂಕುರುಶಾಸನಂ ॥ ೯ ॥ ಮಯಾಪಾರ್ಶ್ವೇಸಧನುಷಾತವಗುಪ್ತಸ್ಯರಾಘವ । ಕಸ್ಸಮ
ರ್ಥೋಽಧಿಕಂಕರ್ತುಂಕೃತಾಂತಸ್ಯೇವತಿಷ್ಠತಃ॥ ೧೦॥ ನಿರ್ಮನುಷ್ಯಾಮಿಮಾಂಕೃತ್ಸ್ನಾಮಯೋಧ್ಯಾಂಮನುಜರ್ಷಭ । ಕರಿ
ಷ್ಯಾಮಿಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಯದಿಸ್ಥಾಸ್ಯತಿವಿಪ್ರಿಯೇ॥೧೧॥ಭರತಸ್ಯಾಥಪಕ್ಷ್ಯೋವಾಯೋವಾಸ್ಯಹಿತಮಿಚ್ಛತಿ।ಸರ್ವಾನೇತಾನ್ವ
ಧಿಷ್ಯಾಮಿಮೃದುರ್ಹಿಪರಿಭೂಯತೇ ॥ ೧೨ ॥ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿತೋಽಯಂಕೈಕೇಯ್ಯಾ ಸದುಷ್ಟೋಯದಿನಃಪಿತಾ । ಅಮಿತ್ರಭೂ
ತೋನಿಸ್ಸಂಗಂವಧ್ಯತಾಂಬಧ್ಯತಾಮಪಿ ॥ ೧೩ ॥ ಗುರೋರಪ್ಯವಲಿಪ್ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯಮಜಾನತಃ । ಉತ್ಪಥಂಪ್ರತಿಪ
ನ್ನಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಂಭವತಿಶಾಸನಂ॥ ೧೪ ॥ ಬಲಮೇಷಕಿಮಾಶ್ರಿತ್ಯಹೇತುಂವಾಪುರುಷರ್ಷಭ । ದಾತುಮಿಚ್ಛತಿಕೈಕೇಯ್ಯೈ
ರಾಜ್ಯಂಸ್ಥಿತಮಿದಂತವ॥ ೧೫॥ ತ್ವಯಾಚೈವಮಯಾಚೈವಕೃತ್ವಾವೈರಮನುತ್ತಮಂ । ಕಾಸ್ಯಶಕ್ತಿಃಶ್ರಿಯಂದಾತುಂಭರ
ತಾಯಾರಿಶಾಸನ ॥ ೧೬ ॥ ಅನುರಕ್ತೋಽಸ್ಮಿಭಾವೇನಭ್ರಾತರಂದೇವಿತತ್ತ್ವತಃ । ಸತ್ಯೇನಧನುಷಾಚೈವದತ್ತೇನೇಷ್ಟೇನ ತೇಶಪೇ ॥
೧೭॥ದೀಪ್ತಮಗ್ನಿಮರಣ್ಯಂವಾಯದಿರಾಮಃಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತಿ । ಪ್ರವಿಷ್ಟಂತತ್ರಮಾಂದೇವಿತ್ವಂಪೂರ್ವಮವಧಾರಯ॥ ೧೮ ॥ ಹ
ರಾಮಿವೀರ್ಯಾದ್ದುಃಖಂತೇತಮಸ್ಸೂರ್ಯಇವೋದಿತಃ । ದೇವೀಪಶ್ಯತುಮೇವೀರ್ಯಂರಾಘವಶ್ಚೈವಪಶ್ಯತು॥ ೧೯॥ ಏತತ್ತುವಚ
ನಂಶ್ರುತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಉವಾಚರಾಮಂಕೌಸಲ್ಯಾರುದಂತೀಶೋಕಲಾಲಸಾ॥ ೨೦ ॥ ಭ್ರಾತುಸ್ತೇವದತಃ
ಪುತ್ರಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಶ್ರುತಂತ್ವಯಾ। ಯದತ್ರಾನಂತರಂಕಾರ್ಯಂ ಕುರುಷ್ವಯದಿರೋಚತೇ ॥೨೧ ॥ ನಚಾಧರ್ಮ್ಯಂವಚಃಶ್ರು
ತ್ವಾಸಪತ್ನ್ಯಾಮಮಭಾಷಿತಂ । ವಿಹಾಯಶೋಕಸಂತಪ್ತಾಂಗಂತುಮರ್ಹಸಿಮಾಮಿತಃ॥ ೨೨ ॥ ಧರ್ಮಜ್ಞಯದಿಧರ್ಮಿಷ್ಠೋ
ಧರ್ಮಂಚರಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ । ಶುಶ್ರೂಷಮಾಮಿಹಸ್ಥಸ್ತ್ವಂಚರಧರ್ಮಮನುತ್ತಮಂ॥ ೨೩ ॥ ಶುಶ್ರೂಷುರ್ಜನನೀಂಪುತ್ರಸ್ಸ್ವಗೃ
ಹೇನಿಯತೋವಸನ್ । ಪರೇಣತಪಸಾಯುಕ್ತಃಕಾಶ್ಯಪಸ್ತ್ರಿದಿವಂಗತಃ ॥ ೨೪ ॥ ಯಥೈವರಾಜಾಪೂಜ್ಯಸ್ತೇಗೌರವೇಣತಥಾ
ಹ್ಯಹಂ । ತ್ವಾಂನಾಹಮನುಜಾನಾಮಿನಗಂತವ್ಯಮಿತೋವನಂ॥ ೨೫ ॥ ತ್ವದ್ವಿಯೋಗಾನ್ನಮೇಕಾರ್ಯಂಜೀವಿತೇನ ಸುಖೇನವಾ।
ತ್ವಯಾಸಹಮಮಶ್ರೇಯಸ್ತೃಣಾನಾಮಪಿಭಕ್ಷಣಂ॥ ೨೬ ॥ ಯದಿತ್ವಂಯಾಸ್ಯಸಿವನಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಮಾಂ ಶೋಕಲಾಲಸಾಂ।
ಅಹಂಪ್ರಾಯಮಿಹಾಸಿಷ್ಯೇ ನಹಿಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿಜೀವಿತುಂ ॥ ೨೭ ॥ ತತಸ್ತ್ವಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇಪುತ್ರನಿರಯಂಲೋಕವಿಶ್ರುತಂ।ಬ್ರ
ಹ್ಮಹತ್ಯಾಮಿವಾಧರ್ಮಾತ್ಸಮುದ್ರಸ್ಸರಿತಾಂಪತಿಃ॥ ೨೮ ॥ ವಿಲಪಂತೀಂತಥಾದೀನಾಂಕೌಸಲ್ಯಾಂಜನನೀಂತತಃ । ಉವಾಚ
ರಾಮೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವಚನಂಧರ್ಮಸಂಹಿತಂ ॥ ೨೯ ॥ ನಾಸ್ತಿಶಕ್ತಿಃಪಿತುರ್ವಾಕ್ಯಂಸಮತಿಕ್ರಮಿತುಂಮಮ । ಪ್ರಸಾ
ದಯೇತ್ವಾಂಶಿರಸಾಗಂತುಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂವನಂ॥ ೩೦ ॥ ಋಷಿಣಾಚಪಿತುರ್ವಾಕ್ಯಂಕುರ್ವತಾವ್ರತಚಾರಿಣಾ।ಗೌರ್ಹತಾ
ಜಾನತಾಧರ್ಮಂಕಂಡುನಾಪಿವಿಪಶ್ಚಿತಾ ॥ ೩೧ ॥ ಅಸ್ಮಾಕಂಚಕುಲೇಪೂರ್ವಂಸಗರಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾಪಿತುಃ । ಖನದ್ಭಿಸ್ಸಾಗರೈ
ರ್ಭೂಮಿಮವಾಪ್ತಸ್ಸುಮಹಾನ್ವಧಃ॥ ೩೨॥ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯೇನರಾಮೇಣ ರೇಣುಕಾಜನನೀಸ್ವಯಂ । ಕೃತ್ತಾ ಪರಶುನಾರ
ಣ್ಯೇಪಿತುರ್ವಚನಕಾರಿಣಾ॥೩೩॥ ಏತೈರನ್ಯೈಶ್ಚಬಹುಭಿರ್ದೇವಿದೇವಸಮೈಃಕೃತಂ। ಪಿತುರ್ವಚನಮಕ್ಲೀಬಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿಪಿ
ತುರ್ಹಿತಂ॥ ೩೪॥ ನಖಲ್ವೇತನ್ಮಯೈಕೇನಕ್ರಿಯತೇಪಿತೃಶಾಸನಂ । ಏತೈರಪಿಕೃತಂದೇವಿಯೇಮಯಾತವಕೀರ್ತಿತಾಃ॥ ೩೫॥
ನಾಹಂಧರ್ಮಮಪೂರ್ವಂತೇಪ್ರತಿಕೂಲಂಪ್ರವರ್ತಯೇ । ಪೂರ್ವೈರಯಮಭಿಪ್ರೇತೋಗತೋಮಾರ್ಗೋಽನುಗಮ್ಯತೇ॥೩೬॥ ತದೇ
ತತ್ತುಮಯಾಕಾರ್ಯಂಕ್ರಿಯತೇಭುವಿನಾನ್ಯಥಾ । ಪಿತುರ್ಹಿವಚನಂಕುರ್ವನ್ನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಮಹೀಯತೇ ॥ ೩೭ ॥ ತಾಮೇವಮು
ಕ್ತ್ವಾಜನನೀಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪುನರಬ್ರವೀತ್ । ವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿದಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸರ್ವಧನುಷ್ಮತಾಂ॥ ೩೮ ॥ ತವಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಜಾನಾಮಿಮಯಿಸ್ನೇಹಮನುತ್ತಮಂ । ವಿಕ್ರಮಂಚೈವಸತ್ತ್ವಂಚತೇಜಶ್ಚಸುದುರಾಸದಂ॥೩೯॥ ಮಮಮಾತುರ್ಮಹದ್ದುಃ
ಖಮತುಲಂಶುಭಲಕ್ಷಣ । ಅಭಿಪ್ರಾಯಮವಿಜ್ಞಾಯಸತ್ಯಸ್ಯಚಶಮಸ್ಯಚ ॥೪೦॥ ಧರ್ಮೋಹಿಪರಮೋಲೋಕೇಧರ್ಮೇಸತ್ಯಂ
ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ । ಧರ್ಮಸಂಶ್ರಿತಮೇತಚ್ಚಪಿತುರ್ವಚನಮುತ್ತಮಂ॥ ೪೧॥ ಸಂಶ್ರುತ್ಯಚಪಿತುರ್ವಾಕ್ಯಂ ಮಾತುರ್ವಾಬ್ರಾಹ್ಮ
ಣಸ್ಯವಾ । ನಕರ್ತವ್ಯಂವೃಥಾವೀರಧರ್ಮಮಾಶ್ರಿತ್ಯತಿಷ್ಠತಾ॥ ೪೨ ॥ ಸೋಽಹಂನಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿಪಿತುರ್ನಿಯೋಗಮತಿವರ್ತಿತುಂ।

ಪಿತುರ್ಹಿವಚನಾದ್ವೀರಕೈಕೇಯ್ಯಾಹಂಪ್ರಚೋದಿತಃ॥ ೪೩॥ ತದೇನಾಂವಿಸೃಜಾನಾರ್ಯಾಂಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಾಶ್ರಿತಾಂಮತಿಂ । ಧ
ರ್ಮಮಾಶ್ರಯಮಾತೈಕ್ಷ್ಣ್ಯಂಮದ್ಬುದ್ಧಿರನುಗಮ್ಯತಾಂ॥೪೪॥ ತಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾಸೌಹಾರ್ದಾದ್ಭ್ರಾತರಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರ
ಜಃ । ಉವಾಚಭೂಯಃಕೌಸಲ್ಯಾಂಪ್ರಾಂಜಲಿಶ್ಶಿರಸಾನತಃ॥೪೫॥ ಅನುಮನ್ಯಸ್ವಮಾಂದೇವಿಗಮಿಷ್ಯಂತಮಿತೋವನಂ ।
ಶಾಪಿತಾಸಿಮಮಪ್ರಾಣೈಃಕುರುಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಾನಿಮೇ॥ ೪೬॥ ತೀರ್ಣಪ್ರತಿಜ್ಞಶ್ಚವನಾತ್ಪುನರೇಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂಪುರೀಂ। ಯಯಾ
ತಿರಿವರಾಜರ್ಷಿಃಪುರಾಹಿತ್ವಾಪುನರ್ದಿವಂ॥ ೪೭ ॥ ಶೋಕಸ್ಸಂಧಾರ್ಯತಾಂಮಾತರ್ಹೃದಯೇಸಾಧುಮಾಶುಚಃ । ವನವಾಸಾ
ದಿಹೈಷ್ಯಾಮಿಪುನಃಕೃತ್ವಾಪಿತುರ್ವಚಃ॥ ೪೮॥ ತ್ವಯಾಮಯಾಚವೈದೇಹ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಸುಮಿತ್ರಯಾ । ಪಿತುರ್ನಿಯೋ
ಗೇಸ್ಥಾತವ್ಯಮೇಷಧರ್ಮಸ್ಸನಾತನಃ ॥ ೪೯ ॥ ಅಂಬಸಂಹೃತ್ಯ ಸಂಭಾರಾನ್ ದುಃಖಂಹೃದಿನಿಗೃಹ್ಯಚ । ವನವಾಸಕೃತಾ
ಬುದ್ಧಿರ್ಮಮಧರ್ಮ್ಯಾನುವರ್ತ್ಯತಾಂ॥ ೫೦॥ ಏತದ್ವಚಸ್ತಸ್ಯನಿಶಮ್ಯಮಾತಾಸುಧರ್ಮ್ಯಮವ್ಯಗ್ರಮವಿಕ್ಲಬಂಚ । ಮೃ
ತೇವಸಂಜ್ಞಾಂಪ್ರತಿಲಭ್ಯದೇವೀಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾಮಂಪುನರಿತ್ಯುವಾಚ ॥ ೫೧ ॥ ಯಥೈವತೇಪುತ್ರಪಿತಾತಥಾಹಂಗುರುಸ್ಸ್ವಧರ್ಮೇ
ಣಸುಹೃತ್ತಯಾಚ । ನತ್ವಾನುಜಾನಾಮಿನಮಾಂವಿಹಾಯಸುದುಃಖಿತಾಮರ್ಹಸಿಗಂತುಮೇವಂ ॥ ೫೨॥ ಕಿಂಜೀವಿತೇನೇಹವಿ
ನಾತ್ವಯಾಮೇಲೋಕೇನವಾಕಿಂಸ್ವಧಯಾಮೃತೇನ । ಶ್ರೇಯೋಮುಹೂರ್ತಂ ತವಸನ್ನಿಧಾನಂ ಮಮೇಹಕೃತ್ಸ್ನಾದಪಿಜೀವ
ಲೋಕಾತ್ ॥ ೫೩ ॥ ನರೈರಿವೋಲ್ಕಾಭಿರಪೋಹ್ಯಮಾನೋಮಹಾಗಜೋಧ್ವಾನಮನುಪ್ರವಿಷ್ಟಃ। ಭೂಯಃಪ್ರಜಜ್ವಾಲವಿಲಾ
ಪಮೇನಂನಿಶಮ್ಯರಾಮಃಕರುಣಂಜನನ್ಯಾಃ ॥ ೫೪ ॥ ಸಮಾತರಂಚೈವವಿಸಂಜ್ಞಕಲ್ಪಾಮಾರ್ತಂಚಸೌಮಿತ್ರಿಮಭಿಪ್ರತ
ಪ್ತಂ । ಧರ್ಮೇಸ್ಥಿತೋಧರ್ಮ್ಯಮುವಾಚವಾಕ್ಯಂಯಥಾಸಏವಾರ್ಹತಿತತ್ರವಕ್ತುಂ ॥ ೫೫ ॥ ಅಹಂಹಿತೇಲಕ್ಷ್ಮಣನಿತ್ಯಮೇವ
ಜಾನಾಮಿಭಕ್ತಿಂಚಪರಾಕ್ರಮಂಚ । ಮಮತ್ವಭಿಪ್ರಾಯಮಸನ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಮಾತ್ರಾಸಹಾಭ್ಯರ್ದಸಿಮಾಂಸುದುಃಖಂ ॥
೫೬ ॥ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಾಃಖಲುತಾತಲೋಕೇಸಮೀಕ್ಷಿತಾಧರ್ಮಫಲೋದಯೇಷು । ತೇತತ್ರಸರ್ವೇಸ್ಯುರಸಂಶಯಂಮೇಭಾರ್ಯೇ
ವವಶ್ಯಾಭಿಮತಾಸುಪುತ್ರಾ ॥ ೫೭॥ ಯಸ್ಮಿಂಸ್ತುಸರ್ವೇಸ್ಯುರಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಾಧರ್ಮೋಯತಸ್ಸ್ಯಾತ್ತದುಪಕ್ರಮೇತ। ದ್ವೇಷ್ಯೋ
ಭವತ್ಯರ್ಥಪರೋಹಿಲೋಕೇಕಾಮಾತ್ಮತಾಖಲ್ವಪಿನಪ್ರಶಸ್ತಾ ॥ ೫೮ ॥ ಗುರುಶ್ಚರಾಜಾಚಪಿತಾಚವೃದ್ಧಃಕ್ರೋಧಾತ್ಪ್ರಹ
ರ್ಷಾದ್ಯದಿವಾಪಿಕಾಮಾತ್ । ಯದ್ವ್ಯಾದಿಶೇತ್ಕಾರ್ಯಮವೇಕ್ಷ್ಯಧರ್ಮಂಕಸ್ತನ್ನಕುರ್ಯಾದನೃಶಂಸವೃತ್ತಿಃ॥ ೫೯ ॥ ಸವೈನ
ಶಕ್ನೋಮಿಪಿತುಃಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮಿಮಾಮಕರ್ತುಂಸಕಲಾಂಯಥಾವತ್ । ಸಹ್ಯಾವಯೋಸ್ತಾತಗುರುರ್ನಿಯೋಗೇ ದೇವ್ಯಾಶ್ಚಭರ್ತಾ
ಸಗತಿಸ್ಸಧರ್ಮಃ॥ ೬೦ ॥ ತಸ್ಮಿನ್ಪುನರ್ಜೀವತಿಧರ್ಮರಾಜೇವಿಶೇಷತಸ್ಸ್ವೇಪಥಿವರ್ತಮಾನೇ । ದೇವೀಮಯಾಸಾರ್ಧಮಿತೋ
ಪಗಚ್ಛೇತ್ಕಥಂಸ್ವಿದನ್ಯಾವಿಧವೇವನಾರೀ ॥೬೧ ॥ ಸಾಮಾನುಮನ್ಯಸ್ವವನಂವ್ರಜಂತಂ ಕುರುಷ್ವನಸ್ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಾನಿದೇವಿ।
ಯಥಾಸಮಾಪ್ತೇಪುನರಾವ್ರಜೇಯಂಯಥಾಹಿಸತ್ಯೇನಪುನರ್ಯಯಾತಿಃ ॥ ೬೨ ॥ ಯಶೋಹ್ಯಹಂಕೇವಲರಾಜ್ಯಕಾರಣಾನ್ನಪೃ
ಷ್ಠತಃಕರ್ತುಮಲಂಮಹೋದಯಂ । ಅದೀರ್ಘಕಾಲೇನತುದೇವಜೀವಿತೇವೃಣೇವರಾಮದ್ಯಮಹೀಮಧರ್ಮತಃ ॥ ೬೩ ॥ ಪ್ರ
ಸಾದಯನ್ನರವೃಷಭಸ್ಸಮಾತರಂಪರಾಕ್ರಮಾಜ್ಜಿಗಮಿಷುರೇವದಂಡಕಾನ್ । ಅಥಾನುಜಂಭೃಶಮನುಶಾಸ್ಯದರ್ಶನಂಚ
ಕಾರತಾಂಹೃದಿಜನನೀಂಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ॥ ... ...

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ಏಕವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತಂವ್ಯಥಯಾದೀನಂ ಸವಿಶೇಷಮಮರ್ಷಿತಂ। ಶ್ವಸಂತಮಿವನಾಗೇಂದ್ರಂ ರೋಷವಿಸ್ಫಾರಿತೇಕ್ಷಣಂ ॥೧॥ ಆಸಾದ್ಯ
ರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಂ ಸುಹೃದಂಭ್ರಾತರಂಪ್ರಿಯಂ। ಉವಾಚೇದಂಸಧೈರ್ಯೇಣ ಧಾರಯನ್ಸತ್ವಮಾತ್ಮವಾನ್ ॥೨॥ ನಿಗೃಹ್ಯರೋ
ಷಂಶೋಕಂಚ ಧೈರ್ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯಕೇವಲಂ। ಅವಮಾನಂನಿರಸ್ಯೇಮಂ ಗೃಹೀತ್ವಾಹರ್ಷಮುತ್ತಮಂ ॥ ೩ ॥ ಉಪಕ್ಲಪ್ತಂಹಿ
ಯತ್ಕಿಂಚಿದಭಿಷೇಕಾರ್ಥಮದ್ಯಮೇ। ಸರ್ವಂವಿಸರ್ಜಯಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಕುರುಕಾರ್ಯಂನಿರತ್ಯಯಂ॥೪॥ ಸೌಮಿತ್ರೇಯೋಭಿಷೇಕಾರ್ಥೇ
ಮಮಸಂಭಾರಸಂಭ್ರಮಃ।ಅಭಿಷೇಕನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥೇ ಸೋಸ್ತುಸಂಭಾರಸಂಭ್ರಮಃ ॥೫॥ ಯಸ್ಯಾಮದಭಿಷೇಕಾರ್ಥೇ ಮಾನಸಂ
ಪರಿತಪ್ಯತೇ। ಮಾತಾಮೇಸಾಯಥಾನಸ್ಯಾತ್ಸವಿಶಂಕಾತಥಾಕುರು ॥ ೬ ॥ ತಸ್ಯಾಶ್ಶಂಕಾಮಯಂದುಃಖಂ ಮುಹೂರ್ತಮ
ಪಿನೋತ್ಸಹೇ। ಮನಸಿಪ್ರತಿಸಂಜಾತಂ ಸೌಮಿತ್ರೇಹಮುಪೇಕ್ಷಿತುಂ॥೭॥ ನಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಂನಾಬುದ್ಧಂ ಸ್ಮರಾಮೀಹಕದಾಚನ।
ಮಾತೄಣಾಂವಾಪಿತುರ್ವಾಹಂ ಕೃತಮಲ್ಪಂಚವಿಪ್ರಿಯಂ॥೮॥ಸತ್ಯಸ್ಸತ್ಯಾಭಿಸಂಧಶ್ಚ ನಿತ್ಯಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ। ಪರಲೋ
ಕಭಯಾದ್ಭೀತೋ ನಿರ್ಭಯೋಸ್ತುಪಿತಾಮಮ ॥೯॥ ತಸ್ಯಾಪಿಹಿಭವೇದಸ್ಮಿನ್ ಕರ್ಮಣ್ಯಪ್ರತಿಸಂಹೃತೇ।ಸತ್ಯಂನೇತಿಮನಸ್ತಾ
ಪಸ್ತಸ್ಯತಾಪಸ್ತಪೇಚ್ಚಮಾಂ ॥೧೦ ॥ ಅಭಿಷೇಕವಿಧಾನಂತು ತಸ್ಮಾತ್ಸಂಹೃತ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಅನ್ವಗೇವಾಹಮಿಚ್ಛಾಮಿ ವನಂ
ಗಂತುಮಿತಃಪುನಃ ॥೧೧॥ ಮಮಪ್ರವ್ರಾಜನಾದದ್ಯ ಕೃತಕೃತ್ಯಾನೃಪಾತ್ಮಜಾ । ಸುತಂಭರತಮವ್ಯಗ್ರಮಭಿಷೇಚಯಿತಾ
ತತಃ॥೧೨॥ ಮಯಿಚೀರಾಜಿನಧರೇ ಜಟಾಮಂಡಲಧಾರಿಣೀ। ಗತೇರಣ್ಯಂಚಕೈಕೇಯ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯತಿಮನಸ್ಸುಖಂ॥೧೩॥ಬುದ್ಧಿಃ

ಪ್ರಣೀತಾಯೆನೆಯಂ ಮನಶ್ಚ ಸುಸಮಾಹಿತಂ। ತಂತುನಾರ್ಹಾಮಿಸಂಕ್ಲೇಷ್ಟುಂ ಪ್ರವ್ರಜಿಷ್ಯಾಮಿಮಾಚಿರಂ ॥ ೧೩ ॥ ಕೃ
ತಾಂತಸ್ತ್ವಿತಿ ಸೌಮಿತ್ರೇ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯೋ ಮತ್ಪ್ರವಾಸನೇ। ರಾಜ್ಯಸ್ಯ ಚ ವಿತೀರ್ಣಸ್ಯ ಪುನರೇವ ನಿವರ್ತನೇ॥೧೫॥ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಃ ಪ್ರ
ತಿಪತ್ತಿರ್ಹಿ ಕಥಂ ಸ್ಯಾನ್ಮಮ ಪೀಡನೇ। ಯದಿ ಭಾವೋ ನ ದೈವೋಽಯಂ ಕೃತಾಂತವಿಹಿತೋ ಭವೇತ್ ॥೧೬॥ ಜಾನಾಸಿ ಹಿ ಯಥಾ ಸೌ
ಮ್ಯ ನ ಮಾತೃಷು ಮಮಾಂತರಂ। ಭೂತಪೂರ್ವಂ ವಿಶೇಷೋ ವಾ ತಸ್ಯಾ ಮಯಿ ಸುತೇ ಪಿ ವಾ ॥೧೭॥ ಸೋಽಭಿಷೇಕನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥೈಃ
ಪ್ರವಾಸಾರ್ಥೈಶ್ಚ ದುರ್ವಚೈಃ। ಉಗ್ರೈರ್ವಾಕ್ಯೈರಹಂ ತಸ್ಯಾ ನಾನ್ಯದ್ದೈವಾತ್ಸಮರ್ಥಯೇ ॥ ೧೮ ॥ ಕಥಂ ಪ್ರಕೃತಿಸಂಪ
ನ್ನಾ ರಾಜಪುತ್ರೀ ತಥಾಗುಣಾ। ಬ್ರೂಯಾತ್ಸಾ ಪ್ರಾಕೃತೇವ ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ಪೀಡಾಂ ಭರ್ತೃಸನ್ನಿಧೌ ॥ ೧೯ ॥ ಯದಚಿಂತ್ಯಂ ತು
ತದ್ದೈವಂ ಭೂತೇಷ್ವಪಿ ನ ಹನ್ಯತೇ। ವ್ಯಕ್ತಂ ಮಯಿ ಚ ತಸ್ಯಾಂ ಚ ಪತಿತೋ ಹಿ ವಿಪರ್ಯಯಃ ॥೨೦॥ ಕಶ್ಚಿದ್ದೈವೇನ ಸೌಮಿತ್ರೇ
ಯೋದ್ಧುಮುತ್ಸಹತೇ ಪುಮಾನ್। ಯಸ್ಯ ನ ಗ್ರಹಣಂ ಕಿಂಚಿತ್ಕರ್ಮಣೋಽನ್ಯತ್ರ ದೃಶ್ಯತೇ ॥ ೨೧ ॥ ಸುಖದುಃಖೇ ಭಯಕ್ರೋಧೌ
ಲಾಭಾಲಾಭೌ ಭವಾಭವೌ। ಯಚ್ಚ ಕಿಂಚಿತ್ತಥಾಭೂತಂ ನನು ದೈವಸ್ಯ ಕರ್ಮ ತತ್ ॥೨೨॥ ಋಷಯೋಽಪ್ಯುಗ್ರತಪಸೋ ದೈ
ವೇನಾಭಿಪ್ರಪೀಡಿತಾಃ। ಉತ್ಸೃಜ್ಯ ನಿಯಮಾಂಸ್ತೀವ್ರಾನ್ ಭ್ರಶ್ಯಂತೇ ಕಾಮಮನ್ಯುಭಿಃ ॥೨೩॥ ಅಸಂಕಲ್ಪಿತಮೇವೇಹ ಯದ
ಕಸ್ಮಾತ್ಪ್ರವರ್ತತೇ। ನಿವರ್ತ್ಯಾರಂಭಮಾರಬ್ಧಂ ನನು ದೈವಸ್ಯ ಕರ್ಮ ತತ್ ॥೨೪॥ ಏತಯಾ ತತ್ತ್ವಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸಂಸ್ತಭ್ಯಾ
ತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ। ವ್ಯಾಹತೇಽಪ್ಯಭಿಷೇಕೇ ಮೇ ಪರಿತಾಪೋ ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥ ೨೫ ॥ ತಸ್ಮಾದಪರಿತಾಪಸ್ಸಂಸ್ತ್ವಮಪ್ಯನುವಿಧಾಯ
ಮಾಂ। ಪ್ರತಿಸಂಹಾರಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಭಿಷೇಚನಿಕೀಂ ಕ್ರಿಯಾಂ ॥೨೬॥ ಏಭಿರೇವ ಘಟೈಸ್ಸರ್ವೈರಭಿಷೇಚನಸಂಭೃತೈಃ। ಮಮ ಲ
ಕ್ಷ್ಮಣ ತಾಪಸ್ಯೇ ವ್ರತಸ್ನಾನಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೨೭ ॥ ಅಥವಾ ಕಿಂ ಮಮೈತೇನ ರಾಜದ್ರವ್ಯಮತೇನ ತು। ಉದ್ಧೃತಂ ಮೇ ಸ್ವಯಂ
ತೋಯಂ ವ್ರತಾದೇಶಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ॥ ೨೮ ॥ ಮಾ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಂತಾಪಂ ಕಾರ್ಷೀರ್ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ವಿಪರ್ಯಯೇ। ರಾಜ್ಯಂ ವಾ ವನವಾ
ಸೋ ವಾ ವನವಾಸೋ ಮಹೋದಯಃ ॥೨೯॥ ನ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಸ್ಮಿನ್ ಖಲು ಕರ್ಮವಿಘ್ನೇ ಮಾತಾ ಯವೀಯಸ್ಯತಿಶಂಕನೀಯಾ।
ದೈವಾಭಿಪನ್ನಾ ಹಿ ವದತ್ಯನಿಷ್ಟಂ ಜಾನಾಸಿ ದೈವಂ ಚ ತಥಾಪ್ರಭಾವಂ ॥೩೦॥ ... ... ❀

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀರಾಮಾಯಣೇ-ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತಿ ಬ್ರುವತಿ ರಾಮೇ ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಽಧಃಶಿರಾ ಮುಹುಃ। ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಧ್ಯಂ ಜಗಾಮೇವ ಮನಸಾ ದುಃಖಹರ್ಷಯೋಃ ॥೧॥
ತದಾ ತು ಬದ್ಧ್ವಾ ಭ್ರುಕುಟೀಂ ಭ್ರುವೋರ್ಮಧ್ಯೇ ನರರ್ಷಭಃ। ನಿಶಶ್ವಾಸ ಮಹಾಸರ್ಪೋ ಬಿಲಸ್ಥ ಇವ ರೋಷಿತಃ ॥೨॥ ತಸ್ಯ ದು
ಷ್ಪ್ರತಿವೀಕ್ಷ್ಯಂ ತದ್ಭ್ರುಕುಟೀಸಹಿತಂ ತದಾ। ಬಭೌ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಮುಖಸ್ಯ ಸದೃಶಂ ಮುಖಂ ॥ ೩ ॥ ಅಗ್ರಹಸ್ತಂ
ವಿಧೂನ್ವಂಸ್ತು ಹಸ್ತೀ ಹಸ್ತಮಿವಾತ್ಮನಃ। ತಿರ್ಯಗೂರ್ಧ್ವಂ ಶರೀರೇ ಚ ಪಾತಯಿತ್ವಾ ಶಿರೋಧರಾಂ ॥೪॥ ಅಗ್ರಾಕ್ಷ್ಣಾ ವೀಕ್ಷಮಾ
ಣಸ್ತು ತಿರ್ಯಗ್ಭ್ರಾತರಮಬ್ರವೀತ್। ಅಸ್ಥಾನೇ ಸಂಭ್ರಮೋ ಯಸ್ಯ ಜಾತೋ ವೈ ಸುಮಹಾನಯಂ ॥೫॥ ಧರ್ಮದೋಷಪ್ರಸಂ
ಗೇನ ಲೋಕಸ್ಯಾನತಿಶಂಕಯಾ। ಕಥಂ ಹ್ಯೇತದಸಂಭ್ರಾಂತಸ್ತ್ವದ್ವಿಧೋ ವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ ॥ ೬ ॥ ಯಥಾ ಹ್ಯೇವಮಶೌಂಡೀರಂ
ಶೌಂಡೀರಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭ। ಕಿಂ ನಾಮ ಕೃಪಣಂ ದೈವಮಶಕ್ತಮಭಿಶಂಸಸಿ ॥೭॥ ಪಾಪಯೋಸ್ತೇ ಕಥಂ ನಾಮ ತಯೋಶ್ಶಂಕಾ
ನ ವಿದ್ಯತೇ। ಸಂತಿ ಧರ್ಮೋಪಧಾಶ್ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮನ್ ಕಿಂ ನ ಬುಧ್ಯಸೇ ॥೮॥ ತಯೋಸ್ಸುಚರಿತಂ ಸ್ವಾರ್ಥಂ ಶಾಠ್ಯಾತ್ಪರಿಜಿ
ಹೀರ್ಷತೋಃ। ಯದಿ ನೈವಂ ವ್ಯವಸಿತಂ ಸ್ಯಾದ್ಧಿ ಪ್ರಾಗೇವ ರಾಘವ ॥೯॥ ತಯೋಃ ಪ್ರಾಗೇವ ದತ್ತಶ್ಚ ಸ್ಯಾದ್ವರಃ ಪ್ರಕೃತಶ್ಚ ಸಃ।
ಲೋಕವಿದ್ವಿಷ್ಟಮಾರಬ್ಧಂ ತ್ವದನ್ಯಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ ॥೧೦॥ ನೋತ್ಸಹೇ ಸಹಿತುಂ ವೀರ ತತ್ರ ಮೇ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ। ಯೇನೇಯ
ಮಾಗತಾ ದ್ವೈಧಂ ತವ ಬುದ್ಧಿರ್ಮಹಾಮತೇ ॥೧೧॥ ಸ ಹಿ ಧರ್ಮೋ ಮಮ ದ್ವೇಷ್ಯಃ ಪ್ರಸಂಗಾದ್ಯಸ್ಯ ಮುಹ್ಯಸಿ। ಕಥಂ ತ್ವಂ ಕ
ರ್ಮಣಾ ಶಕ್ತಃ ಕೈಕೇಯೀವಶವರ್ತಿನಃ ॥ ೧೨ ॥ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ಪಿತುರ್ವಾಕ್ಯಮಧರ್ಮಿಷ್ಠಂ ವಿಗರ್ಹಿತಂ। ಯದ್ಯಯಂ ಕಿಲ್ಬಿಷಾ
ದ್ಭೇದಃ ಕೃತೋಽಪ್ಯೇವಂ ನ ಗೃಹ್ಯತೇ ॥೧೩॥ ಜಾಯತೇ ತತ್ರ ಮೇ ದುಃಖಂ ಧರ್ಮಸಂಗಶ್ಚ ಗರ್ಹಿತಃ। ಮನಸಾಪಿ ಕಥಂ ಕಾಮಂ ಕು
ರ್ಯಾಸ್ತ್ವಂ ಕಾಮವೃತ್ತಯೋಃ ॥೧೪॥ ತಯೋಸ್ತ್ವಹಿತಯೋರ್ನಿತ್ಯಂ ಶತ್ರ್ವೋಃ ಪಿತ್ರಭಿಧಾನಯೋಃ। ಯದ್ಯಪಿ ಪ್ರತಿಪತ್ತಿ
ಸ್ತೇ ದೈವೀ ಚಾಪಿ ತಯೋರ್ಮತಂ ॥೧೫॥ ತಥಾಪ್ಯುಪೇಕ್ಷಣೀಯಂ ತೇ ನ ಮೇ ತದಪಿ ರೋಚತೇ। ವಿಕ್ಲಬೋ ವೀರ್ಯಹೀನೋ ಯಸ್ಸ ದೈ
ವಮನುವರ್ತತೇ ॥೧೬॥ ವೀರಾಸ್ಸಂಭಾವಿತಾತ್ಮಾನೋ ನ ದೈವಂ ಪರ್ಯುಪಾಸತೇ। ದೈವಂ ಪುರುಷಕಾರೇಣ ಯಸ್ಸಮರ್ಥಃ ಪ್ರಬಾ
ಧಿತುಂ ॥೧೭॥ ನ ದೈವೇನ ವಿಪನ್ನಾರ್ಥಃ ಪುರುಷಸ್ಸೋಽವಸೀದತಿ। ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿ ತ್ವದ್ಯ ದೈವಸ್ಯ ಪೌರುಷಂ ಪುರುಷಸ್ಯ ಚ ॥ ೧೮
ದೈವಮಾನುಷಯೋರದ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಾ ವ್ಯಕ್ತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ। ಅದ್ಯ ಮತ್ಪೌರುಷಹತಂ ದೈವಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿ ವೈ ಜನಾಃ ॥೧೯॥ ಯದ್ದೈ
ವಾದಾಹತಂ ತೇಽದ್ಯ ದೃಷ್ಟಂ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ। ಅತ್ಯಂಕುಶಮಿವೋದ್ದಾಮಂ ಗಜಂ ಮದಬಲೋದ್ಧತಂ ॥ ೨೦ ॥ ಪ್ರಧಾವಿತ
ಮಹಂ ದೈವಂ ಪೌರುಷೇಣ ನಿವರ್ತಯೇ। ಲೋಕಪಾಲಾಸ್ಸಮಸ್ತಾಸ್ತೇ ನಾದ್ಯ ರಾಮಾಭಿಷೇಚನಂ ॥೨೧॥ ನ ಚ ಕೃತ್ಸ್ನಾಸ್ತ್ರ
ಯೋ ಲೋಕಾ ವಿಹನ್ಯುಃ ಕಿಂ ಪುನಃ ಪಿತಾ। ಯೈರ್ವಿವಾಸಸ್ತವಾರಣ್ಯೇ ಮಿಥೋ ರಾಜನ್ ಸಮರ್ಥಿತಃ ॥೨೨॥ ಅರಣ್ಯೇ ತೇ ವಿವತ್ಸ್ಯಂತಿ

ಚತುರ್ದಶಸಮಾಸ್ತಥಾ । ಅಹಂತದಾಶಾಂಛೇತ್ಸ್ಯಾಮಿ ಪಿತುಸ್ತಸ್ಯಾಶ್ಚಯಾತವ ॥೨೩॥ ಅಭಿಷೇಕವಿಘಾತೇನ ಪುತ್ರರಾಜ್ಯಾ
ಯವರ್ತತೇ। ಮದ್ಬಲೇನವಿರುದ್ಧಾಯ ನಸ್ಯಾದ್ದೈವಬಲಂತಥಾ ॥೨೪॥ ಪ್ರಭವಿಷ್ಯತಿದುಃಖಾಯಯಥೋಗ್ರಂಪೌರುಷಂಮ
ಮ। ಊರ್ಧ್ವಂವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಂತೇ ಪ್ರಜಾಪಾಲ್ಯಮನಂತರಂ ॥ ೨೫ ॥ ಆರ್ಯಪುತ್ರಾಃಕರಿಷ್ಯಂತಿ ವನವಾಸಂಗತೇತ್ವಯಿ।
ಪೂರ್ವರಾಜರ್ಷಿವೃತ್ತ್ಯಾಹಿವನವಾಸೋವಿಧೀಯತೇ ॥೨೬॥ ಪ್ರಜಾನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಪುತ್ರೇಷು ಪುತ್ರವತ್ಪರಿಪಾಲನೇ। ಸಚೇಂದ್ರಾಜನ್ಯನೇ
ಕಾಗ್ರೇ ರಾಜ್ಯವಿಭ್ರಮಶಂಕಯಾ ॥೨೭॥ ನೈವಮಿಚ್ಛಸಿಧರ್ಮಾತ್ಮನ್ ರಾಜ್ಯಂರಾಮತ್ವಮಾತ್ಮನಿ । ಪ್ರತಿಜಾನೇಚತೇವೀರ
ಮಾಭೂವಂವೀರಲೋಕಭಾಕ್ ॥ ೨೮ ॥ ರಾಜ್ಯಂಚತವರಕ್ಷೇಯಮಹಂವೇಲೇವಸಾಗರಂ। ಮಂಗಳೈರಭಿಷಿಂಚಸ್ವ ತತ್ರತ್ವಂ
ವ್ಯಾಪೃತೋಭವ॥೨೯॥ ಅಹಮೇಕೋಮಹೀಪಾಲಾ ನಲಂವಾರಯಿತುಂಬಲಾತ್।ನಶೋಭಾರ್ಥಾವಿಮೌಬಾಹೂನಧನುರ್ಭೂ
ಷಣಾಯಮೇ ॥ ೩೦ ॥ ನಾಸಿರಾಬಂಧನಾರ್ಥಾಯ ನಶರಾಸ್ತಂಭಹೇತವಃ। ಅಮಿತ್ರದಮನಾರ್ಥಂಮೇ ಸರ್ವಮೇತಚ್ಚತುಷ್ಟ
ಯಂ ॥೩೧॥ ನಚಾಹಂಕಾಮಯೇತ್ಯರ್ಥಂ ಯಸ್ಸ್ಯಾಚ್ಛತ್ರುರ್ಮತೋಮಮ। ಅಸಿನಾತೀಕ್ಷ್ಣಧಾರೇಣ ವಿದ್ಯುಚ್ಚಲಿತವರ್ಚ
ಸಾ ॥೩೨॥ ಪ್ರಗೃಹೀತೇನವೈಶತ್ರುಂ ವಜ್ರಿಣಂವಾನಕಲ್ಪಯೇ। ಖಡ್ಗನಿಷ್ಪೇಷನಿಷ್ಪಿಷ್ಟೈರ್ಗಹನಾದುಶ್ಚರಾಚಮೇ ॥೩೩॥ ಹ
ಸ್ತ್ಯಶ್ವನರಹಸ್ತೋರು ಶಿರೋಭಿರ್ಭವಿತಾಮಹೀ। ಖಡ್ಗಧಾರಾಹತಾಮೇದ್ಯ ದೀಪ್ಯಮಾನಾಇವಾದ್ರಯಃ ॥೩೪॥ ಪತಿಷ್ಯಂ
ತಿದ್ವಿಪಾಭೂಮೌ ಮೇಘಾಇವಸವಿದ್ಯುತಃ। ಬದ್ಧಗೋಧಾಂಗುಳಿತ್ರಾಣೇ ಪ್ರಗೃಹೀತಶರಾಸನೇ ॥ ೩೫ ॥ ಕಥಂಪುರುಷಮಾ
ನೀಸ್ಯಾತ್ ಪುರುಷಾಣಾಂಮಯಿಸ್ಥಿತೇ । ಬಹುಭಿಶ್ಚೈಕಮತ್ಯಸ್ಯನ್ನೇಕೇನಚಬಹೂಞ್ಜನಾನ್ ॥ ೩೬ ॥ ವಿನಿಯೋಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ
ಬಾಣಾನ್ನೃವಾಜಿಗಜಮರ್ಮಸು। ಅದ್ಯಮೇಸ್ತ್ರಪ್ರಭಾವಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವಃಪ್ರಭವಿಷ್ಯತಿ॥೩೭॥ ರಾಜ್ಞಶ್ಚಾಪ್ರಭುತಾಂಕ
ರ್ತುಂಪ್ರಭುತ್ವಂಕವಚಪ್ರಭೋ । ಅದ್ಯಚಂದನಸಾರಸ್ಯಕೇಯೂರಾಮೋಕ್ಷಣಸ್ಯಚ ॥ ೩೮ ॥ ವಸೂನಾಂಚವಿಮೋಕ್ಷ
ಸ್ಯಸುಹೃದಾಂಪಾಲನಸ್ಯಚ । ಅನುರೂಪಾವಿಮೌಬಾಹೂ ರಾಮಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯತಃ ॥ ೩೯ ॥ ಅಭಿಷೇಚನವಿಘ್ನಸ್ಯಕ
ರ್ತೄಣಾಂತೇನಿವಾರಣೇ ॥ ಬ್ರವೀಹಿಕೋದ್ಯೈವಮಯಾವಿಯುಜ್ಯತಾಂ ತವಾಸುಹೃತ್ಪ್ರಾಣಯಶಸ್ಸುಹೃಜ್ಜನೈಃ। ಯಥಾತ
ವೇಯಂವಸುಧಾವಶೇಭವೇತ್ತಥೈವಮಾಂಶಾಧಿತವಾಸ್ಮಿಕಿಂಕರಃ ॥೪೦ ॥ ವಿಮೃಜ್ಯಬಾಷ್ಪಂಪರಿಸಾಂತ್ವ್ಯಚಾಸಕೃತ್ಸಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಂರಾಘವವಂಶವರ್ಧನಃ। ಉವಾಚಪಿತ್ರ್ಯೇವಚನೇವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ ನಿಬೋಧಮಾಮೇಷಹಿಸೌಮ್ಯಸತ್ಪಥಃ ॥೪೧॥ ❋

ಇತಿ- ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ತ್ರಯೋವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯತ್ವವಹಿತಂ ಪಿತುರ್ನಿರ್ದೇಶಪಾಲನೇ। ಕೌಸಲ್ಯಾಬಾಷ್ಪಸಂರುದ್ಧಾ ವಚೋಧರ್ಮಿಷ್ಠಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧
ಅದೃಷ್ಟದುಃಖೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಭೂತಪ್ರಿಯಂವದಃ।ಮಯಿಜಾತೋದಶರಥಾತ್ಕಥಮುಂಛೇನವರ್ತಯೇತ್॥೨॥ ಯಸ್ಯಭೃ
ತ್ಯಾಶ್ಚದಾಸಾಶ್ಚ ಮೃಷ್ಟಾನ್ಯನ್ನಾನಿಭುಂಜತೇ।ಕಥಂಸಂಭೋಕ್ಷ್ಯತೇನಾಥೋವನೇಮೂಲಫಲಾನ್ಯಯಂ॥೩॥ಕಏತಚ್ಛ್ರದ್ದ
ಧೇಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಕಸ್ಯವಾನಭವೇದ್ಭಯಂ। ಗುಣವಾನ್ ದಯಿತೋರಾಜ್ಞೋ ರಾಘವೋಯದ್ವಿವಾಸ್ಯತೇ ॥ ೪ ॥ ನೂನಂತುಬಲವಾನ್
ಲೋಕೇಕೃತಾಂತಸ್ಸರ್ವಮಾದಿಶನ್। ಲೋಕೇರಾಮಾಭಿರಾಮಸ್ತ್ವಂ ವನಂಯತ್ರಗಮಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೫ ॥ ಅಯಂತುಮಾಮಾತ್ರ
ಭವಸ್ತವಾದರ್ಶನಮಾರುತಃ। ವಿಲಾಪದುಃಖಸಮಿಧೋರುದಿತಾಶ್ರುಹುತಾಹುತಿಃ ॥೬॥ ಚಿಂತಾಬಾಷ್ಪಮಹಾಧೂಮಸ್ತವಾ
ದರ್ಶನಚಿತ್ತಜಃ। ಕರ್ಶಯಿತ್ವಾಭೃಶಂಪುತ್ರ ನಿಶ್ವಾಸಾಯಾಸಸಂಭವಃ ॥೭॥ ತ್ವಯಾವಿಹೀನಾಮಿಹಮಾಂ ಶೋಕಾಗ್ನಿರತು
ಲೋಮಹಾನ್ । ಪ್ರಧಕ್ಷ್ಯತಿಯಥಾಕಕ್ಷಂ ಚಿತ್ರಭಾನುರ್ಹಿಮಾತ್ಯಯೇ ॥೮ ॥ ಕಥಂಹಿಧೇನುಸ್ಸ್ವಂವತ್ಸಂ ಗಚ್ಛಂತಂನಾನು
ಗಚ್ಛತಿ। ಅಹಂತ್ವಾನುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಯತ್ರಪುತ್ರಗಮಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೯ ॥ ತಥಾನಿಗದಿತಂಮಾತ್ರಾ ತದ್ವಾಕ್ಯಂಪುರುಷರ್ಷಭಃ ।
ಶ್ರುತ್ವಾರಾಮೋಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂ ಮಾತರಂಭೃಶದುಃಖಿತಾಂ ॥೧೦ ॥ ಕೈಕೇಯ್ಯಾವಂಚಿತೋರಾಜಾ ಮಯಿಚಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿ
ತೇ। ಭವತ್ಯಾಚಪರಿತ್ಯಕ್ತೋ ನನೂನಂವರ್ತಯಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೧ ॥ ಭರ್ತುಃಕಿಲಪರಿತ್ಯಾಗೋನೃಶಂಸಃಕೇವಲಂಸ್ತ್ರಿಯಾಃ ।
ಭವತ್ಯಾನಕರ್ತವ್ಯೋಮನಸಾಪಿವಿಗರ್ಹಿತಃ ॥ ೧೨ ॥ ಯಾವಜ್ಜೀವತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ ಪಿತಾಮೇಜಗತೀಪತಿಃ । ಶುಶ್ರೂಷಾ
ಕ್ರಿಯತಾಂತಾವತ್ಸಹಿಧರ್ಮಸ್ಸನಾತನಃ ॥ ೧೩ ॥ ಏವಮುಕ್ತಾತುರಾಮೇಣ ಕೌಸಲ್ಯಾಶುಭದರ್ಶನಾ । ತಥೇತ್ಯುವಾಚ
ಸುಪ್ರೀತಾರಾಮ ಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾರಿಣಂ ॥ ೧೪ ॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುವಚನಂರಾಮೋಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಃ । ಭೂಯಸ್ತಾ
ಮಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂಮಾತರಂಭೃಶದುಃಖಿತಾಂ ॥ ೧೫ ॥ ಮಯಾಚೈವಭವತ್ಯಾಚಕರ್ತವ್ಯಂವಚನಂಪಿತುಃ । ರಾಜಾಭ
ರ್ತಾಗುರುಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸರ್ವೇಷಾಮೀಶ್ವರಃಪ್ರಭುಃ ॥ ೧೬ ॥ ಇಮಾನಿತುಮಹಾರಣ್ಯೇವಿಹೃತ್ಯನವಪಂಚಚ । ವರ್ಷಾಣಿಪರ
ಮಪ್ರೀತಃಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಿವಚನೇತವ ॥ ೧೭ ॥ ಏವಮುಕ್ತಾಪ್ರಿಯಂಪುತ್ರಂಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣಾನನಾತದಾ । ಉವಾಚಪರ
ಮಾರ್ತಾತು ಕೌಸಲ್ಯಾಪುತ್ರವತ್ಸಲಾ ॥ ೧೮ ॥ ಆಸಾಂರಾಮಸಪತ್ನೀನಾಂವಸ್ತುಂ ಮಧ್ಯೇನಮೇಕ್ಷಮಂ । ನಯಮಾ
ಮಪಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ವನಂವನ್ಯಾಂಮೃಗೀಂಯಥಾ ॥೧೯॥ ಯದಿತೇಗಮನೇಬುದ್ಧಿಃ ಕೃತಾಪಿತುರಪೇಕ್ಷಯಾ। ತಾಂತಥಾರುದ

ತೀಂರಾಮೋರುದನ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥೨೦ ॥ ಜೀವಂತ್ಯಾಹಿಸ್ತ್ರಿಯಾಭರ್ತಾದೈವತಂಪ್ರಭುರೇವಚ । ಭವತ್ಯಾಮಮಚೈ
ವಾದ್ಯರಾಜಾಪ್ರಭವತಿಪ್ರಭುಃ ॥ ೨೧॥ ನಹ್ಯನಾಥಾವಯಂರಾಜ್ಞಾಲೋಕನಾಥೇನಧೀಮತಾ । ಭರತಶ್ಚಾಪಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾ
ಸರ್ವಭೂತಪ್ರಿಯಂವದಃ ॥ ೨೨ ॥ ಭವತೀಮನುವರ್ತೇತಸಹಿಧರ್ಮರತಸ್ಸದಾ। ಯಥಾಮಯಿತುನಿಷ್ಕ್ರಾಂತೇಪುತ್ರಶೋ
ಕೇನಪಾರ್ಥಿವಃ ॥ ೨೩॥ ಶ್ರಮಂನಾವಾಪ್ನುಯಾತ್ಕಿಂಚಿದಪ್ರಮತ್ತಾತಥಾಕುರು। ದಾರುಣಶ್ಚಾಪ್ಯಯಂಶೋಕೋಯಥೈನಂ
ನವಿನಾಶಯೇತ್ ॥ ೨೪ ॥ ರಾಜ್ಞೋವೃದ್ಧಸ್ಯಸತತಂ ಹಿತಂಚರಸಮಾಹಿತಾ। ವ್ರತೋಪವಾಸನಿರತಾಯಾನಾರೀಪರಮೋತ್ತ
ಮಾ ॥ ೨೫ ॥ ಭರ್ತಾರಂನಾನುವರ್ತೇತಸಾಚಪಾಪಗತಿರ್ಭವೇತ್ । ಭರ್ತುಶ್ಶುಶ್ರೂಷಯಾನಾರೀಲಭತೇಸ್ವರ್ಗಮುತ್ತಮಂ॥
೨೬ ॥ ಅಪಿಯಾನಿರ್ನಮಸ್ಕಾರಾನಿವೃತ್ತಾದೇವಪೂಜನಾತ್ । ಶುಶ್ರೂಷಾಮೇವಕುರ್ವೀತಭರ್ತುಃಪ್ರಿಯಹಿತೇರತಾ॥೨೭॥ಏಷ
ಧರ್ಮಃಪುರಾದೃಷ್ಟೋಲೋಕೇವೇದೇಶ್ರುತಸ್ಸ್ಮೃತಃ । ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯೇಷುಚಸದಾಸುಮನೋಭಿಶ್ಚದೇವತಾಃ ॥ ೨೮ ॥ ಪೂಜ್ಯಾಸ್ತೇ
ಮತ್ಕೃತೇದೇವಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚೈವಸುವ್ರತಾಃ। ಏವಂಕಾಲಂಪ್ರತೀಕ್ಷಸ್ವಮಮಾಗಮನಕಾಂಕ್ಷಿಣೀ ॥ ೨೯ ॥ ನಿಯತಾನಿಯ
ತಾಹಾರಾಭರ್ತೃಶುಶ್ರೂಷಣೇರತಾ । ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇಪರಮಂಕಾಮಂಮಯಿಪ್ರತ್ಯಾಗತೇಸತಿ ॥ ೩೦ ॥ ಯದಿಧರ್ಮಭೃತಾಂ
ಶ್ರೇಷ್ಠೋಧಾರಯಿಷ್ಯತಿಜೀವಿತಂ। ಏವಮುಕ್ತಾತುರಾಮೇಣಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಾ॥೩೧॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ತಾ
ರಾಮಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್। ಗಮನೇಸುಕೃತಾಂಬುದ್ಧಿಂನತೇಶಕ್ನೋಮಿಪುತ್ರಕ ॥ ೩೨ ॥ ವಿನಿವರ್ತಯಿತುಂವೀರ ನೂನಂ
ಕಾಲೋದುರತ್ಯಯಃ । ಗಚ್ಛಪುತ್ರತ್ವಮೇಕಾಗ್ರೋಭದ್ರಂತೇಸ್ತುಸದಾವಿಭೋ ॥ ೩೩ ॥ ಪುನಸ್ತ್ವಯಿನಿವೃತ್ತೇತುಭವಿಷ್ಯಾ
ಮಿಗತಕ್ಲಮಾ। ಪ್ರತ್ಯಾಗತೇಮಹಾಭಾಗಕೃತಾರ್ಥಚರಿತವ್ರತೇ ॥ ೩೪॥ ಪಿತುರಾನೃಣ್ಯತಾಂಪ್ರಾಪ್ತೇತ್ವಯಿಲಪ್ಸ್ಯೇಪರಂ
ಸುಖಂ । ಕೃತಾಂತಸ್ಯಗತಿಃಪುತ್ರದುರ್ವಿಭಾವ್ಯಾಸದಾಭುವಿ॥೩೫॥ ಯಸ್ತ್ವಾಂಸಂಚೋದಯತಿಮೇವಚಆಚ್ಛಿದ್ಯರಾಘವ।
ಗಚ್ಛೇದಾನೀಂಮಹಾಬಾಹೋಕ್ಷೇಮೇಣಪುನರಾಗತಃ ॥ ೩೬ ॥ ನಂದಯಿಷ್ಯಸಿಮಾಂಪುತ್ರಸಾಮ್ನಾವಾಕ್ಯೇನಚಾರುಣಾ।
ಅಪೀದಾನೀಂಸಕಾಲಸ್ಸ್ಯಾದ್ವನಾತ್ಪ್ರತ್ಯಾಗತಂಪುನಃ॥ ೩೭ ॥ ಯತ್ತ್ವಾಂಪುತ್ರಕಪಶ್ಯೇಯಂಜಟಾವಲ್ಕಲಧಾರಿಣಂ। ತ
ಥಾಹಿರಾಮಂವನವಾಸನಿಶ್ಚಿತಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯದೇವೀಪರಮೇಣಚೇತಸಾ ॥ ೩೮ ॥ ಉವಾಚರಾಮಂಶುಭಲಕ್ಷಣಂವಚೋಬಭೂವ
ಚಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಿಣೀ॥ ... ...

ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ—ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಾಪನೀಯತಮಾಯಾಸಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯಜಲಂಶುಚಿ। ಚಕಾರಮಾತಾರಾಮಸ್ಯಮಂಗಳಾನಿಮನಸ್ವಿನೀ॥ ೧॥ ನಶ
ಕ್ಯಸೇವಾರಯಿತುಂಗಚ್ಛೇದಾನೀಂರಘೂತ್ತಮ। ಶೀಘ್ರಂಚವಿನಿವರ್ತಸ್ವವರ್ತಸ್ವಚಸತಾಂಕ್ರಮೇ ॥ ೨ ॥ಯಂಪಾಲಯಸಿಧ
ರ್ಮಂತ್ವಂ ಧೃತ್ಯಾಚನಿಯಮೇನಚ । ಸವೈರಾಘವಶಾರ್ದೂಲ ಧರ್ಮಸ್ತ್ವಾಮಭಿರಕ್ಷತು ॥ ೩ ॥ ಯೇಭ್ಯಃಪ್ರಣಮಸೇ
ಪುತ್ರಚೈತ್ಯೇಷ್ವಾಯತನೇಷುಚ । ತೇಚತ್ವಾಮಭಿರಕ್ಷಂತುವನೇಸಹಮಹರ್ಷಿಭಿಃ ॥ ೪ ॥ ಯಾನಿದತ್ತಾನಿತೇಸ್ತ್ರಾಣಿವಿಶ್ವಾ
ಮಿತ್ರೇಣಧೀಮತಾ । ತಾನಿತ್ವಾಮಭಿರಕ್ಷಂತುಗುಣೈಸ್ಸಮುದಿತಂಸದಾ ॥ ೫ ॥ ಪಿತೃಶುಶ್ರೂಷಯಾಪುತ್ರಮಾತೃಶುಶ್ರೂಷ
ಯಾತಥಾ । ಸತ್ಯೇನಚಮಹಾಬಾಹೋಚಿರಂಜೀವಾಭಿರಕ್ಷಿತಃ ॥೬ ॥ ಸಮಿತ್ಕುಶಪವಿತ್ರಾಣಿವೇದ್ಯಶ್ಚಾಯತನಾನಿಚ।ಸ್ಥಂಡಿ
ಲಾನಿವಿಚಿತ್ರಾಣಿಶೈಲಾವೃಕ್ಷಾಃಕ್ಷುಪಾಹ್ರದಾಃ॥ ೭ ॥ ಪತಂಗಾಃಪನ್ನಗಾಸ್ಸಿಂಹಾಸ್ತ್ವಾಂ ರಕ್ಷಂತುನರೋತ್ತಮ।ಸ್ವಸ್ತಿ
ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚವಿಶ್ವೇಚಮರುತಶ್ಚಮಹರ್ಷಯಃ॥೮॥ಸ್ವಸ್ತಿಧಾತಾವಿಧಾತಾಚಸ್ವಸ್ತಿಪೂಷಾಭಗೋರ್ಯಮಾ।ಲೋಕಪಾಲಾಶ್ಚತೇಸ
ರ್ವೇವಾಸವಪ್ರಮುಖಾಸ್ತಥಾ॥೯॥ಋತವಶ್ಚೈವಪಕ್ಷಾಶ್ಚಮಾಸಾಸ್ಸಂವತ್ಸರಾಃಕ್ಷಪಾಃ। ದಿನಾನಿಚಮುಹೂರ್ತಾಶ್ಚಸ್ವ
ಸ್ತಿಕುರ್ವಂತುತೇಸದಾ॥೧೦॥ ಸ್ಮೃತಿರ್ಧೃತಿಶ್ಚಧರ್ಮಶ್ಚಪಾತುತ್ವಾಂಪುತ್ರಸರ್ವತಃ । ಸ್ಕಂದಶ್ಚಭಗವಾನ್ದೇವಸ್ಸೋಮ
ಶ್ಚಸಬೃಹಸ್ಪತಿಃ॥ ಸಪ್ತರ್ಷಯೋನಾರದಶ್ಚತೇತ್ವಾಂರಕ್ಷಂತುಸರ್ವತಃ । ಯಾಶ್ಚಾಪಿಸರ್ವತಃಸಿದ್ಧಾದಿಶಶ್ಚಸದಿಗೀಶ್ವರಾಃ ॥
ಸ್ತುತಾಮಯಾವನೇತಸ್ಮಿನ್ಪಾಂತುತ್ವಾಂಪುತ್ರನಿತ್ಯಶಃ । ಶೈಲಾಸ್ಸರ್ವೇಸಮುದ್ರಾಶ್ಚರಾಜಾವರುಣಏವಚ ॥ ದ್ಯೌರಂತ
ರಿಕ್ಷಂ ಪೃಥಿವೀನದ್ಯಸ್ಸರ್ವಾಸ್ತಥೈವಚ । ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿಚಸರ್ವಾಣಿಗ್ರಹಾಶ್ಚಸಹದೇವತಾಃ ॥ ಅಹೋರಾತ್ರೇತಥಾಸಂಧ್ಯೇ
ಪಾಂತುತ್ವಾಂವನಮಾಶ್ರಿತಂ । ಋತವಶ್ಚೈವಷಟ್ಪುಣ್ಯಾಮಾಸಾಸ್ಸಂವತ್ಸರಾಸ್ತಥಾ॥ ಕಲಾಶ್ಚಕಾಷ್ಠಾಶ್ಚತಥಾತವಶ
ರ್ಮದಿಶಂತುತೇ । ಮಹಾವನೇವಿಚರತೋಮುನಿವೇಷಸ್ಯಧೀಮತಃ ॥ ತವಾದಿತ್ಯಾಶ್ಚದೈತ್ಯಾಶ್ಚ ಭವಂತುಸುಖದಾಸ್ಸದಾ।
ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಪಿಶಾಚಾನಾಂರೌದ್ರಾಣಾಂಕ್ರೂರಕರ್ಮಣಾಂ ॥ ಕ್ರವ್ಯಾದಾನಾಂಚಸರ್ವೇಷಾಂಮಾಭೂತ್ಪುತ್ರಕತೇಭ
ಯಂ। ಪ್ಲವಗಾವೃಶ್ಚಿಕಾದಂಶಾಮಶಕಾಶ್ಚೈವಕಾನನೇ॥ಸರೀಸೃಪಾಶ್ಚಕೀಟಾಶ್ಚಮಾಭೂವನ್ಗಹನೇತವ। ಮಹಾದ್ವಿಪಾ
ಶ್ಚಸಿಂಹಾಶ್ಚವ್ಯಾಘ್ರಾಋಕ್ಷಾಶ್ಚದಂಷ್ಟ್ರಿಣಃ ॥ ಮಹಿಷಾಶ್ಶೃಂಗಿಣೋರೌದ್ರಾನತೇದ್ರುಹ್ಯಂತುಪುತ್ರಕ । ನೃಮಾಂ
ಸಭೋಜನಾರೌದ್ರಾಯೇಚಾನ್ಯೇಸತ್ವಜಾತಯಃ ॥ ೨೦ ಮಾಚತ್ವಾಂಹಿಂಸಿಷುಃಪುತ್ರಮಯಾಸಂಪೂಜಿತಾಸ್ತ್ವಿಹ । ಆಗ

ಮಾಸ್ತೇಶಿವಾಸ್ಸಂತು ಸಿಧ್ಯಂತುಚಪರಾಕ್ರಮಾಃ ॥೨೧॥ ಸರ್ವಸಂಪತ್ತಯೇರಾಮಸ್ವಸ್ತಿಮಾನ್ಗಚ್ಛಪುತ್ರಕ। ಸ್ವಸ್ತಿತೇ
ಸ್ತ್ವಂತರಿಕ್ಷೇಭ್ಯಃಪಾರ್ಥಿವೇಭ್ಯಃಪುನಃಪುನಃ ॥ ೨೨॥ಸರ್ವೇಭ್ಯಶ್ಚೈವದೇವೇಭ್ಯೋಯೇಚತೇಪರಿಪಂಥಿನಃ ।ಗುರುಸ್ಸೋಮ
ಶ್ಚಸೂರ್ಯಶ್ಚಧನದೋಥಯಮಸ್ತಥಾ ॥ ಪಾಂತುತ್ವಾಮರ್ಚಿತಾರಾಮದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿನಂ॥೨೩॥ಅಗ್ನಿರ್ವಾಯುಸ್ತಥಾ
ಧೂಮೋಮಂತ್ರಾಶ್ಚರ್ಷಿಮುಖಾಚ್ಚ್ಯುತಾಃ । ಉಪಸ್ಪರ್ಶನಕಾಲೇತುಪಾಂತುತ್ವಾಂರಘುನಂದನ॥ ೨೪ ॥ ಸರ್ವಲೋಕ
ಪ್ರಭುರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಭೂತಭರ್ತಾತಥರ್ಷಯಃ । ಯೇಚಶೇಷಾಸ್ಸುರಾಸ್ತೇತ್ವಾಂರಕ್ಷಂತುವನವಾಸಿನಂ ॥ ೨೫ ॥ ಇತಿಮಾ
ಲ್ಯೈಸ್ಸುರಗಣಾನ್ಗಂಧೈಶ್ಚಾಪಿಯಶಸ್ವಿನೀ । ಸ್ತುತಿಭಿಶ್ಚಾನುರೂಪಾಭಿರಾನರ್ಚಾಯತಲೋಚನಾ ॥ ೨೬ ॥ ಜ್ವಲನಂ
ಸಮುಪಾದಾಯಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನಮಹಾತ್ಮನಾ। ಹಾವಯಾಮಾಸವಿಧಿನಾರಾಮಮಂಗಳಕಾರಣಾತ್ ॥ ೨೭ ॥ ಘೃತಂಶ್ವೇತಾ
ನಿಮಾಲ್ಯಾನಿಸಮಿಧಶ್ಶ್ವೇತಸರ್ಷಪಾನ್। ಉಪಸಂಪಾದಯಾಮಾಸಕೌಸಲ್ಯಾಪರಮಾಂಗನಾ॥ ೨೮ ॥ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಸ್ಸ
ವಿಧಿನಾಹುತ್ವಾಶಾಂತಿಮನಾಮಯಮ್। ಹುತಹವ್ಯಾವಶೇಷೇಣಬಾಹ್ಯಂಬಲಿಮಕಲ್ಪಯತ್ ॥ ೨೯ ॥ ಮಧುದಧ್ಯಕ್ಷತಘೃತೈ
ಸ್ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚ್ಯದ್ವಿಜಾಂಸ್ತತಃ। ವಾಚಯಾಮಾಸರಾಮಸ್ಯವನೇಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಕ್ರಿಯಾಃ ॥ ೩೦ ॥ ತತಸ್ತಸ್ಮೈದ್ವಿಜೇಂದ್ರಾ
ಯರಾಮಮಾತಾಯಶಸ್ವಿನೀ। ದಕ್ಷಿಣಾಂಪ್ರದದೌಕಾಮ್ಯಾಂರಾಘವಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೩೧ ॥ ಯನ್ಮಂಗಳಂಸಹಸ್ರಾ
ಕ್ಷೇಸರ್ವದೇವನಮಸ್ಕೃತೇ। ವೃತ್ರನಾಶೇಸಮಭವತ್ತತ್ತೇಭವತುಮಂಗಳಂ ॥೩೨॥ ಯನ್ಮಂಗಳಂಸುಪರ್ಣಸ್ಯವಿನತಾ ಕಲ್ಪ
ಯತ್ಪುರಾ । ಅಮೃತಂಪ್ರಾರ್ಥಯಾನಸ್ಯತತ್ತೇಭವತುಮಂಗಳಂ॥೩೩॥ಅಮೃತೋತ್ಪಾದನೇದೈತ್ಯಾನ್ಘ್ನತೋವಜ್ರಧರಸ್ಯ
ಯತ್।ಅದಿತಿರ್ಮಂಗಳಂಪ್ರಾದಾತ್ತತ್ತೇಭವತುಮಂಗಳಂ॥೩೪॥ತ್ರೀನ್ವಿಕ್ರಮಾನ್ಪ್ರಕ್ರಮತೋವಿಷ್ಣೋರಮಿತತೇಜಸಃ।ಯದಾ
ಸೀನ್ಮಂಗಳಂರಾಮತತ್ತೇಭವತುಮಂಗಳಂ॥೩೫॥ ಋತವಸ್ಸಾಗರಾದ್ವೀಪಾವೇದಾಲೋಕಾದಿಶಶ್ಚತೇ । ಮಂಗಳಾನಿಮಹಾ
ಬಾಹೋದಿಶಂತುಶುಭಮಂಗಳಾಃ ॥ ೩೬ ॥ ಇತಿಪುತ್ರಸ್ಯಶೇಷಾಶ್ಚಕೃತ್ವಾಶಿರಸಿಭಾಮಿನೀ । ಗಂಧೈಶ್ಚಾಪಿಸಮಾಲಭ್ಯರಾ
ಮಮಾಯತಲೋಚನಾ॥ ೩೭॥ ಓಷಧೀಂಚಾಪಿಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಂವಿಶಲ್ಯಕರಣೀಂಶುಭಾಂ।ಚಕಾರರಕ್ಷಾಂಕೌಸಲ್ಯಾಮಂತ್ರೈ
ರಭಿಜಜಾಪಚ ॥ ೩೮ ॥ ಉವಾಚಾತಿಪ್ರಹೃಷ್ಟೇವಸಾದುಃಖವಶವರ್ತಿನೀ । ವಾಙ್ಮಾತ್ರೇಣನಭಾವೇನವಾಚಾಸಂಸಜ್ಜಮಾನ
ಯಾ॥ ೩೯ ॥ ಆನಮ್ಯಮೂರ್ಧ್ನಿಚಾಘ್ರಾಯಪರಿಷ್ವಜ್ಯಯಶಸ್ವಿನೀ । ಅವದತ್ಪುತ್ರಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋಗಚ್ಛರಾಮಯಥಾಸು
ಖಂ ॥ ೪೦ ॥ ಅರೋಗಂಸರ್ವಸಿದ್ಧಾರ್ಥಮಯೋಧ್ಯಾಂಪುನರಾಗತಂ । ಪಶ್ಯಾಮಿತ್ವಾಂಸುಖಂವತ್ಸ ಸುಸ್ಥಿತಂರಾಜವರ್ತ್ಮ
ನಿ ॥ ೪೧ ॥ ಪ್ರಣಷ್ಟದುಃಖಸಂಕಲ್ಪಾಹರ್ಷವಿದ್ಯೋತಿತಾನನಾ । ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿತ್ವಾಂವನಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಮಿವೋ
ದಿತಂ ॥ ೪೨ ॥ ಭದ್ರಾಸನಗತಂರಾಮವನವಾಸಾದಿಹಾಗತಂ । ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿಚಪುನಸ್ತ್ವಾಂತು ತೀರ್ಣವಂತಂ ಪಿತುರ್ವ
ಚಃ॥ ೪೩ ॥ ಮಂಗಳೈರುಪಸಂಪನ್ನೋವನವಾಸಾದಿಹಾಗತಃ । ವಧ್ವಾ ಮಮಚನಿತ್ಯಂತ್ವಂ ಕಾಮಾನ್ಸಂವರ್ಧಯಾಹಿ
ಭೋ॥ ೪೪॥ ಮಯಾರ್ಚಿತಾದೇವಗಣಾಶ್ಶಿವಾದಯೋಮಹರ್ಷಯೋಭೂತಮಹಾಸುರೋರಗಾಃ । ಅಭಿಪ್ರಯಾತಸ್ಯವನಂ
ಚಿರಾಯತೇಹಿತಾನಿಕಾಂಕ್ಷಂತುದಿಶಶ್ಚರಾಘವ ॥ ಇತೀವಚಾಶ್ರುಪ್ರತಿಪೂರ್ಣಲೋಚನಾಸಮಾಪ್ಯಚಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಂಯಥಾ
ವಿಧಿ।ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಚೈವಚಕಾರರಾಘವಂಪುನಃಪುನಃಶ್ಚಾಪಿನಿಪೀಡ್ಯಸಸ್ವಜೇ॥೪೬॥ ತಥಾಚದೇವ್ಯಾಸಕೃತಪ್ರದಕ್ಷಿಣೋನಿಪೀ
ಡ್ಯಮಾತುಶ್ಚರಣೌಪುನಃ ಪುನಃ । ಜಗಾಮಸೀತಾನಿಲಯಂಮಹಾಯಶಾಸ್ಸರಾಘವಃಪ್ರಜ್ವಲಿತಸ್ಸ್ವಯಾಶ್ರಿಯಾ॥೪೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ— ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ಪಂಚವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಭಿವಾದ್ಯಚಕೌಸಲ್ಯಾಂ ರಾಮಸ್ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತೋವನಂ । ಕೃತಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನೋಮಾತ್ರಾಧರ್ಮಿಷ್ಠೇ ವರ್ತ್ಮನಿಸ್ಥಿ
ತಃ॥೧॥ ವಿರಾಜಯನ್ರಾಜಸುತೋರಾಜಮಾರ್ಗಂನರೈರ್ವೃತಂ । ಹೃದಯಾನ್ಯಾಮಮಂಥೇವಜನಸ್ಯಗುಣವತ್ತಯಾ॥ ೨॥
ವೈದೇಹೀಚಾಪಿತತ್ಸರ್ವಂನಶುಶ್ರಾವತಪಸ್ವಿನೀ । ತದೇವಹೃದಿತಸ್ಯಾಶ್ಚಯೌವರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ ॥ ೩ ॥ ದೇವಕಾರ್ಯಂಸ್ವ
ಯಂಕೃತ್ವಾಕೃತಜ್ಞಾಹೃಷ್ಟಚೇತನಾ । ಅಭಿಜ್ಞಾರಾಜಧರ್ಮಾಣಾಂ ರಾಜಪುತ್ರಂಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ ॥ ೪ ॥ಪ್ರವಿವೇಶಾಥ ರಾಮಸ್ತು
ಸ್ವಂವೇಶ್ಮಸುವಿಭೂಷಿತಂ । ಪ್ರಹೃಷ್ಟಜನಸಂಪೂರ್ಣಂ ಹ್ರಿಯಾಕಿಂಚಿದವಾಙ್ಮುಖಃ ॥ ೫ ॥ ಅಥಸೀತಾಸಮುತ್ಪತ್ಯವೇಪ
ಮಾನಾಚತಂಪತಿಂ । ಅಪಶ್ಯಚ್ಛೋಕಸಂತಪ್ತಂಚಿಂತಾವ್ಯಾಕುಲಿತೇಂದ್ರಿಯಂ ॥ ೬ ॥ ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸಹಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾ
ನಶಶಾಕಮನೋಗತಂ । ತಂಶೋಕಂರಾಘವಸ್ಸೋಢುಂ ತತೋವಿವೃತತಾಂಗತಃ ॥ ೭ ॥ ವಿವರ್ಣವದನಂದೃಷ್ಟ್ವಾತಂಪ್ರ
ಸ್ವಿನ್ನಮಮರ್ಷಣಂ । ಆಹದುಃಖಾಭಿಸಂತಪ್ತಾಕಿಮಿದಾನೀಮಿದಂಪ್ರಭೋ॥ ೮ ॥ ಅದ್ಯಬಾರ್ಹಸ್ಪತಶ್ಶ್ರೀಮಾನುಕ್ತಃಪು
ಷ್ಯೋನುರಾಘವ । ಪ್ರೋಚ್ಯತೇಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃಪ್ರಾಜ್ಞೈಃಕೇನತ್ವಮಸಿದುರ್ಮನಾಃ ॥ ೯॥ ನತೇಶತಶಲಾಕೇನಜಲಫೇನನಿಭೇನ
ಚ। ಆವೃತಂವದನಂವಲ್ಗುಛತ್ರೇಣಾಪಿವಿರಾಜತೇ ॥ ೧೦ ॥ ವ್ಯಜನಾಭ್ಯಾಂಚಮುಖ್ಯಾಭ್ಯಾಂಶತಪತ್ರನಿಭೇಕ್ಷಣಂ । ಚಂ
ದ್ರಹಂಸಪ್ರಕಾಶಾಭ್ಯಾಂ ವೀಜ್ಯತೇನತವಾನನಂ ॥ ೧೧॥ ವಾಗ್ಮಿನೋವಂದಿನಶ್ಚಾಪಿ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ತ್ವಾಂನರರ್ಷಭ । ಸ್ತು

ವಂತೋನಾತ್ರಸ್ಯೈಕ್ಯಂತೇತೆಯುಂಗಳ್ಳೈಸ್ಸನ್ನತಪರ್ವತಾಃ ॥ ೧೨ ॥ ಸತೇಷ್ಟೌದ್ವಿಂಜದಧಿಕಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವೇದಪಾರಗಾಃ । ಮೂ
ರ್ಧ್ನಿಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತಸ್ಯದಧತಿಸ್ಮ ವಿಧಾನತಃ ॥ ೧೩ ॥ ಸತ್ವಾಂಪ್ರಕೃತಯಸ್ಸರ್ವಾಃ ಶ್ರೇಣೀಮುಖ್ಯಾಶ್ಚಭೂಷಿತಾಃ । ಅ
ನುವ್ರಜತುಮಿಚ್ಛಂತಿಪೌರಜಾನಪದಾಸ್ತಥಾ ॥ ೧೪ ॥ ಚತುರ್ಭಿರ್ವೇಗಸಂಪನ್ನೈರ್ಹಯೈಃಕಾಂಚನಭೂಷಿತೈಃ । ಮು
ಖ್ಯಃಪುಷ್ಯರಥೋಯುಕ್ತಃಕಿನ್ನಗಚ್ಛತಿತೇಗ್ರತಃ ॥ ೧೫ ॥ ನಹಸ್ತೀಚಾಗ್ರತಶ್ಶ್ರೀಮಾಂಸ್ತವಲಕ್ಷಣಪೂಜಿತಃ । ಪ್ರಯಾಣೇಲ
ಕ್ಷ್ಯತೇಧೀರಯುಃಕೃಷ್ಣಮೇಘಗಿರಿಪ್ರಭಃ ॥ ೧೬ ॥ ನಚಕಾಂಚನಚಿತ್ರಂತೇಪಶ್ಯಾಮಿಪ್ರಿಯದರ್ಶನ । ಭದ್ರಾಸನಂ ಪುರಸ್ಕೃ
ತ್ಯಯಾತಂವೀರಪುರಸ್ಕೃತಂ ॥ ೧೭ ॥ ಅಭಿಷೇಕೋಯಥಾಸಜ್ಜಃಕಿಮಿದಾನೀಮಿದಂತವ । ಅಪೂರ್ವೋಮುಖವರ್ಣಶ್ಚನ
ಪ್ರಹರ್ಷಶ್ಚಲಕ್ಷ್ಯತೇ ॥ ಇತೀವವಿಲಪಂತೀಂತಾಂಪ್ರೋವಾಚರಘುನಂದನಃ । ಸೀತೇತತ್ರಭವಾಂಸ್ತಾತಃಪ್ರವ್ರಾಜಯತಿಮಾಂ
ವನಂ ॥ ೧೯ ॥ ಕುಲೇಮಹತಿಸಂಭೂತೇ ಧರ್ಮಜ್ಞೇಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ । ಶೃಣುಜಾನಕಿಯೇನೇದಂಕ್ರಮೇಣಾಭ್ಯಾಗತಂಮಮ ॥
೨೦ ॥ ರಾಜ್ಞಾಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೇನಪಿತ್ರಾದಶರಥೇನಚ । ಕೈಕೇಯ್ಯೈಮಮಮಾತ್ರೇತುಪುರಾದತ್ತೌಮಹಾವರೌ ॥ ೨೧ ॥ ತಯಾದ್ಯ
ಮಮಸಜ್ಜೇಸ್ಮಿನ್ನಭಿಷೇಕೇನೃಪೋದ್ಯತೇ । ಪ್ರಚೋದಿತಸ್ಸಸಮಯೋಧರ್ಮೇಣಪ್ರತಿನಿರ್ಜಿತಃ ॥ ೨೨ ॥ ಚತುರ್ದಶಹಿವರ್ಷಾಣಿ ವ
ಸ್ತವ್ಯಂದಂಡಕೇಮಯಾ । ಪಿತ್ರಾಮೇಭರತಶ್ಚಾಪಿಯೌವರಾಜ್ಯೇನಿಯೋಜಿತಃ ॥ ೨೩ ॥ ಸೋಹಂತ್ವಾಮಾಗತೋ ದ್ರಷ್ಟುಂಪ್ರ
ಸ್ಥಿತೋವಿಜನಂವನಂ । ಭರತಸ್ಯಸಮೀಪೇತುನಾಹಂಕಥ್ಯಃಕದಾಚನ ॥ ೨೪ ॥ ಋದ್ಧಿಯುಕ್ತಾಹಿಪುರುಷಾನಸಹಂತೇಪರ
ಸ್ತವಂ । ತಸ್ಮಾನ್ನತೇಗುಣಾಃಕಥ್ಯಾಭರತಸ್ಯಾಗ್ರತೋಮಮ ॥ ೨೫ ॥ ನಾಪಿತ್ವಂತೇನಭರ್ತವ್ಯಾವಿಶೇಷೇಣಕದಾಚನ । ಅ
ನುಕೂಲತಯಾಶಕ್ಯಂಸಮೀಪೇತಸ್ಯವರ್ತಿತುಂ ॥ ೨೬ ॥ ತಸ್ಮೈದತ್ತಂನೃಪತಿನಾ ಯೌವರಾಜ್ಯಂಸನಾತನಂ । ಸಪ್ರ
ಸಾದ್ಯಸ್ತ್ವಯಾಸೀತೇನೃಪತಿಶ್ಚವಿಶೇಷತಃ ॥ ೨೭ ॥ ಅಹಂಚಾಪಿಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂತಾಂ ಗುರೋಸ್ಸಮನುಪಾಲಯನ್ । ವನಮ
ದ್ಯೈವಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಸ್ಥಿರಾಭವಮನಸ್ವಿನೀ ॥ ೨೮ ॥ ಯಾತೇಚಮಯಿಕಲ್ಯಾಣೀವನಂಮುನಿನಿಷೇವಿತಂ । ವ್ರತೋಪವಾಸ
ಪರಯಾಭವಿತವ್ಯಂತ್ವಯಾನಘೇ ॥ ೨೯ ॥ ಕಾಲ್ಯಮುತ್ಥಾಯದೇವಾನಾಂಕೃತ್ವಾಪೂಜಾಂಯಥಾವಿಧಿ । ವಂದಿತವ್ಯೋದಶರ
ಥಃಪಿತಾಮಮನರೇಶ್ವರಃ ॥ ೩೦ ॥ ಮಾತಾಚಮಮಕೌಸಲ್ಯಾವೃದ್ಧಾಸಂತಾಪಕರ್ಶಿತಾ । ಧರ್ಮಮೇವಾಗ್ರತಃಕೃತ್ವಾ ತ್ವ
ತ್ತಸ್ಸಂಮಾನಮರ್ಹತಿ ॥ ೩೧ ॥ ವಂದಿತವ್ಯಾಶ್ಚತೇನಿತ್ಯಂಯಾಶ್ಶೇಷಾಮಮಮಾತರಃ । ಸ್ನೇಹಪ್ರಣಯಸಂಭೋಗೈಸ್ಸಮಾಹಿ
ಮಮಮಾತರಃ ॥ ೩೨ ॥ ಭ್ರಾತೃಪುತ್ರಸಮೌಚಾಪಿದ್ರಷ್ಟವ್ಯೌಚವಿಶೇಷತಃ । ತ್ವಯಾಭರತಶತ್ರುಘ್ನೌಪ್ರಾಣೈಃ ಪ್ರಿ
ಯತರೌಮಮ ॥ ೩೩ ॥ ವಿಪ್ರಿಯಂನಚಕರ್ತವ್ಯಂ ಭರತಸ್ಯಕದಾಚನ । ಸಹಿರಾಜಾಪ್ರಭುಶ್ಚೈವದೇಶಸ್ಯಚಕುಲಸ್ಯಚ ॥
ಆರಾಧಿತಾಹಿಶೀಲೇನಪ್ರಯತ್ನೈಶ್ಚೋಪಸೇವಿತಾಃ । ರಾಜಾನಸ್ಸಂಪ್ರಸೀದಂತಿಪ್ರಕುಪ್ಯಂತಿವಿಪರ್ಯಯೇ ॥ ೩೫ ॥ ಔರಸಾನ
ಪಿಪುತ್ರಾನ್ಹಿತ್ಯಜಂತ್ಯಹಿತಕಾರಿಣಃ । ಸಮರ್ಥಾನ್ಸಂಪ್ರಗೃಹ್ಣಂತಿಜನಾನಪಿಜನಾಧಿಪಾಃ ॥ ೩೬ ॥ ಸಾತ್ವಂವಸೇಹಕ
ಲ್ಯಾಣಿರಾಜ್ಞಸ್ಸಮನುವರ್ತಿನೀ । ಭರತಸ್ಯರತಾಧರ್ಮೇಸತ್ಯವ್ರತಪರಾಯಣಾ ॥ ೩೭ ॥ ಅಹಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಹಾವ
ನಂಪ್ರಿಯೇತ್ವಯಾಹಿವಸ್ತವ್ಯಮಿಹೈವಭಾಮಿನೀ । ಯಥಾವ್ಯಳೀಕಂ ಕುರುಷೇನ ಕಸ್ಯಚಿತ್ತಥಾತ್ವಯಾಕಾರ್ಯಮಿದಂವ
ಚೋಮಮ ॥ ೩೮ ॥ ... ... *

ಇತಿ-- ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-- ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-- ಷಡ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತಾತುವೈದೇಹೀಪ್ರಿಯಾರ್ಹಾಪ್ರಿಯವಾದಿನೀ । ಪ್ರಣಯಾದೇವಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಭರ್ತಾರಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧ ॥
ಕಿಮಿದಂಭಾಷಸೇವೀರವಾಕ್ಯಂಲಘುತಯಾಧ್ರುವಮ್ । ತ್ವಯಾಯದಪಹಾಸ್ಯಂಮೇಶ್ರುತ್ವಾನರವರೋತ್ತಮ ॥ ೨ ॥ ವೀ
ರಾಣಾಂರಾಜಪುತ್ರಾಣಾಂ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವಿದುಷಾಂನೃಪ । ಅನರ್ಹಮಯಶಸ್ಯಂಚನಶ್ರೋತವ್ಯಂತ್ವಯೇರಿತಂ ॥ ೩ ॥ ಆರ್ಯ
ಪುತ್ರಪಿತಾಮಾತಾಭ್ರಾತಾಪುತ್ರಸ್ತಥಾಸ್ನುಷಾ । ಸ್ವಾನಿಪುಣ್ಯಾನಿಭುಂಜಾನಾಸ್ಸ್ವಂಸ್ವಂ ಭಾಗ್ಯಮುಪಾಸತೇ ॥ ೪ ॥ ಭ
ರ್ತುರ್ಭಾಗ್ಯಂತುಭಾರ್ಯೈಕಾಪ್ರಾಪ್ನೋತಿಪುರುಷರ್ಷಭ । ಅತಶ್ಚೈವಾಹಮಾದಿಷ್ಟಾವನೇವಸ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯಪಿ ॥ ೫ ॥ ನಪಿತಾನಾ
ತ್ಮಜೋನಾತ್ಮಾನಮಾತಾನಸಖೀಜನಃ । ಇಹಪ್ರೇತ್ಯಚನಾರೀಣಾಂಪತಿರೇಕೋಗತಿಸ್ಸದಾ ॥ ೬ ॥ ಯದಿತ್ವಂ ಪ್ರಸ್ಥಿತೋದು
ರ್ಗಂವನಮದ್ಯೈವರಾಘವ । ಅಗ್ರತಸ್ತೇಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಮೃದ್ನಂತೀಂಕುಶಕಂಟಕಾನ್ ॥ ೭ ॥ ಈರ್ಷ್ಯಾರೋಷೌಬಹಿಷ್ಕೃ
ತ್ಯಭುಕ್ತಶೇಷಮಿವೋದಕಂ । ನಯಮಾಂವೀರವಿಸ್ರಬ್ಧಃ ಪಾಪಂಮಯಿನವಿದ್ಯತೇ ॥ ೮ ॥ ಪ್ರಾಸಾದಾಗ್ರೈರ್ವಿಮಾನೈರ್ವಾ
ವೈಹಾಯಸಗತೇನವಾ । ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಗತಾಭರ್ತುಃ ಪಾದಚ್ಛಾಯಾವಿಶಿಷ್ಯತೇ ॥ ೯ ॥ ಅನುಶಿಷ್ಟಾಸ್ಮಿಮಾತ್ರಾಚ ಪಿತ್ರಾ
ಚವಿವಿಧಾಶ್ರಯಂ । ನಾಸ್ಮಿಸಂಪ್ರತಿವಕ್ತವ್ಯಾವರ್ತಿತವ್ಯಂ ಯಥಾಮಯಾ ॥ ೧೦ ॥ ಅಹಂದುರ್ಗಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿವನಂಪುರು
ಷವರ್ಜಿತಂ । ನಾನಾಮೃಗಗಣಾಕೀರ್ಣಂಶಾರ್ದೂಲವೃಕಸೇವಿತಂ ॥ ೧೧ ॥ ಸುಖಂವನೇನಿವತ್ಸ್ಯಾಮಿಯಥೈವಭವನೇಪಿ
ತುಃ । ಅಚಿಂತಯಂತೀತ್ರೀನ್ಲೋಕಾಂಶ್ಚಿಂತಯಂತೀಪತಿವ್ರತಂ ॥ ೧೨ ॥ ಶುಶ್ರೂಷಮಾಣಾತೇನಿತ್ಯಂನಿಯತಾಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೀ ।

ಸಹರಂಸ್ಯೇತ್ವಯಾವೀರವನೇಷುಮಧುಗಂಧಿಷು ॥ ೧೩ ॥ ತ್ವಂಹಿಶಕ್ತೋವನೇಕರ್ತುಂರಾಮಸಂಪರಿಪಾಲನಮ್ । ಅನ್ಯ
ಸ್ಯಾಪಿಜನಸ್ಯೇಹಕಿಂಪುನರ್ಮಮಮಾನದ ॥ ೧೪ ॥ ಸಹತ್ವಯಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಿವನಮದ್ಯನಸಂಶಯಃ । ನಾಹಂಶಕ್ಯಾಮ
ಹಾಭಾಗನಿವರ್ತಯಿತುಮುದ್ಯತಾ॥ ೧೫॥ ಫಲಮೂಲಾಶನಾನಿತ್ಯಂಭವಿಷ್ಯಾಮಿನಸಂಶಯಃ । ನತೇದುಃಖಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿನಿ
ವಸಂತೀಸಹತ್ವಯಾ॥ ೧೬ ॥ಇಚ್ಛಾಮಿಪರಿತಶ್ಶೈಲಾನ್ಪಲ್ವಲಾನಿವನಾನಿಚ । ದ್ರಷ್ಟುಂಸರ್ವತ್ರನಿರ್ಭೀತಾತ್ವಯಾನಾಥೇ
ನಧೀಮತಾ ॥ ೧೭ ॥ ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಕೀರ್ಣಾಃಪದ್ಮಿನೀಸ್ಸಾಧುಪುಷ್ಪಿತಾಃ । ಇಚ್ಛೇಯಂಸುಖಿನೀದ್ರಷ್ಟುಂತ್ವಯಾವೀರೇ
ಣಸಂಗತಾ ॥ ೧೮ ॥ ಅಭಿಷೇಕಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿತಾಸುನಿತ್ಯಂಯತವ್ರತಾ । ಸಹತ್ವಯಾವಿಶಾಲಾಕ್ಷರಂಸ್ಯೇಪರಮನಂದಿನೀ॥
೧೯ ॥ ಏವಂವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಾಂಶತಂವಾಹಂತ್ವಯಾಸಹ। ವ್ಯತಿಕ್ರಮಂನವೇತ್ಸ್ಯಾಮಿಸ್ವರ್ಗೋಪಿನಹಿಮೇಮತಃ ॥ ೨೦ ॥
ಸ್ವರ್ಗೇಪಿಚವಿನಾವಾಸೋಭವಿತಾಯದಿರಾಘವ। ತ್ವಯಾಮಮನರವ್ಯಾಘ್ರನಾಹಂತಮಪಿರೋಚಯೇ ॥ ೨೧ ॥ ಅಹಂಗಮಿ
ಷ್ಯಾಮಿವನಂಸುದುರ್ಗಮಂಮೃಗಾಯುತಂವಾನರವಾರಣೈರ್ಯುತಂ। ವನೇನಿವತ್ಸ್ಯಾಮಿಯಥಾಪಿತುರ್ಗೃಹೇತವೈವಪಾದಾ
ವುಪಗೃಹ್ಯಸಂಯತಾ॥೨೨॥ ಅನನ್ಯಭಾವಾಮನುರಕ್ತಚೇತಸಂತ್ವಯಾವಿಯುಕ್ತಾಂಮರಣಾಯನಿಶ್ಚಿತಾಂ । ನಯಸ್ವಮಾಂ
ಸಾಧುಕುರುಷ್ವಯಾಚನಾಂನತೇಮಯಾತೋಗುರುತಾಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೨೩ ॥ ತಥಾಬ್ರುವಾಣಾಮಪಿಧರ್ಮವತ್ಸಲೋನಚಸ್ಮ
ಸೀತಾಂನೃವರೋನಿನೀಷತಿ । ಉವಾಚಚೈನಾಂಬಹುಸನ್ನಿವರ್ತನೇವನೇನಿವಾಸಸ್ಯಚದುಃಖಿತಾಂಪ್ರತಿ ॥ ೨೪ ॥ ... ❋

ಇತಿ-- ಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-ಸಪ್ತವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಏವಂಬ್ರುವತೀಂಸೀತಾಂಧರ್ಮಜ್ಞೋಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ। ನನೇತುಂಕುರುತೇಬುದ್ಧಿಂವನೇದುಃಖಾನಿಚಿಂತಯನ್॥೧॥
ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾಪುನಸ್ತಾಂತು ಬಾಷ್ಪದೂಷಿತಲೋಚನಾಂ। ನಿವರ್ತನಾರ್ಥೇಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ವಾಕ್ಯಮೇತದುವಾಚಹ ॥ ೨॥ ಸೀ
ತೇಮಹಾಕುಲೀನಾಸಿಧರ್ಮೇಚನಿರತಾಸದಾ। ಇಹಾಚರಸ್ವಧರ್ಮಂತ್ವಂಮಾಯಥಾಮನಸಸ್ಸುಖಂ॥ ೩॥ ಸೀತೇಯಥಾತ್ವಾಂ
ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿತಥಾಕಾರ್ಯಂತ್ವಯಾಬಲೇ । ವನೇದೋಷಾಹಿಬಹವೋ ವದತಸ್ತಾನ್ನಿಬೋಧಮೇ ॥ ೪ ॥ ಸೀತೇವಿಮುಚ್ಯತಾ ಮೇ
ಷಾವನವಾಸಕೃತಾಮತಿಃ । ಬಹುದೋಷಂಹಿ ಕಾಂತಾರಂವನಮಿತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ॥ ೫ ॥ ಹಿತಬುದ್ಧ್ಯಾಖಲುವಚೋಮಯೈತ
ದಭಿಧೀಯತೇ। ಸದಾಸುಖಂನಜಾನಾಮಿದುಃಖಮೇವಸದಾವನಂ ॥ ೬॥ ಗಿರಿನಿರ್ಝರಸಂಭೂತಾಗಿರಿಕಂದರವಾಸಿನಾಂ। ಸಿಂ
ಹಾನಾಂನಿನದಾದುಃಖಾ ಶ್ರೋತುಂದುಃಖಮತೋವನಂ॥ ೭ ॥ ಕ್ರೀಡಮಾನಾಶ್ಚವಿಸ್ರಬ್ಧಾ ಮತ್ತಾಶ್ಶೂನ್ಯೇ ಮಹಾಮೃ
ಗಾಃ । ದೃಷ್ಟ್ವಾಸಮಭಿವರ್ತಂತೇಸೀತೇದುಃಖಮತೋವನಂ॥ ೮ ॥ ಸಗ್ರಾಹಾಸ್ಸರಿತಶ್ಚೈವಪಂಕವತ್ಯಶ್ಚದುಸ್ತರಾಃ । ಮ
ತ್ತೈರಪಿಗಜೈರ್ನಿತ್ಯಮತೋದುಃಖತರಂವನಂ ॥ ೯ ॥ ಲತಾಕಂಟಕಸಂಕೀರ್ಣಾಃಕೃಕವಾಕೂಪನಾದಿತಾಃ । ನಿರಪಾಶ್ಚ
ಸುದುರ್ಗಾಶ್ಚಮಾರ್ಗಾದುಃಖಮತೋವನಂ॥ ೧೦॥ ಸುಪ್ಯತೇಪರ್ಣಶಯ್ಯಾಸುಸ್ವಯಂಭಗ್ನಾಸುಭೂತಲೇ । ರಾತ್ರಿಷುಶ್ರ
ಮಖಿನ್ನೇನತಸ್ಮಾದ್ದುಃಖತರಂವನಂ ॥ ೧೧ ॥ ಅಹೋರಾತ್ರಂಚಸಂತೋಷಃ ಕರ್ತವ್ಯೋನಿಯತಾತ್ಮನಾ । ಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷಾವ
ಪತಿತೈಸ್ಸೀತೇದುಃಖಮತೋವನಂ॥೧೨॥ಉಪವಾಸಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯೋಯಥಾಪ್ರಾಣೇನಮೈಥಿಲಿ । ಜಟಾಭಾರಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯೋವಲ್ಕ
ಲಾಂಬರಧಾರಿಣಾ॥೧೩॥ ದೇವತಾನಾಂಪಿತೄಣಾಂಚ ಕರ್ತವ್ಯಂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ । ಪ್ರಾಪ್ತಾನಾಮತಿಥೀನಾಂಚನಿತ್ಯಶಃ
ಪ್ರತಿಪೂಜನಂ॥೧೪ ॥ ಕಾರ್ಯಸ್ತ್ರಿರಭಿಷೇಕಶ್ಚ ಕಾಲೇಕಾಲೇಚನಿತ್ಯಶಃ । ಚರತಾನಿಯಮೇನೈವತಸ್ಮಾದ್ದುಃಖತರಂವನಂ॥
೧೫॥ ಉಪಹಾರಶ್ಚ ಕರ್ತವ್ಯಃ ಕುಸುಮೈಸ್ಸ್ವಯಮಾಹೃತೈಃ । ಆರ್ಷೇಣವಿಧಿನಾವೇದ್ಯಾಂಬಾಲೇ ದುಃಖ ಮತೋವನಂ॥
೧೬॥ ಯಥಾಲಬ್ಧೇನಸಂತೋಷಃಕರ್ತವ್ಯಸ್ತೇನಮೈಥಿಲಿ । ಯತಾಹಾರೈರ್ವನಚರೈರ್ನಿತ್ಯಂದುಃಖಮತೋವನಂ ॥ ೧೭ ॥
ಅತೀವವಾತಾಸ್ತಿಮಿರಂಬುಭುಕ್ಷಾಚಾತ್ರನಿತ್ಯಶಃ।ಭಯಾನಿಚಮಹಾಂತ್ಯತ್ರತತೋದುಃಖತರಂವನಂ॥೧೮॥ಸರೀಸೃಪಾಶ್ಚ
ಬಹವೋಬಹುರೂಪಾಶ್ಚಭಾಮಿನಿ । ಚರಂತಿಪೃಥಿವೀಂದರ್ಪಾತ್ತತೋದುಃಖತರಂವನಂ ॥ ೧೯ ॥ ನದೀನಿಲಯನಾಸ್ಸರ್ಪಾ
ನದೀಕುಟಿಲಗಾಮಿನಃ। ತಿಷ್ಠಂತ್ಯಾವೃತ್ಯಪಂಥಾನಂತತೋದುಃಖತರಂವನಂ॥ ೨೦॥ ಪತಂಗಾವೃಶ್ಚಿಕಾಃಕೀಟಾ ದಂಶಾಶ್ಚ
ಮಶಕೈಸ್ಸಹ । ಬಾಧಂತೇನಿತ್ಯಮಬಲೇಸರ್ವಂದುಃಖಮತೋವನಂ ॥೨೧॥ ದ್ರುಮಾಃಕಂಟಕಿನಶ್ಚೈವ ಕುಶಕಾಶಾಶ್ಚ ಭಾ
ಮಿನಿ । ವನೇವ್ಯಾಕುಲಶಾಖಾಗ್ರಾಸ್ತೇನದುಃಖತರಂವನಂ ॥ ೨೨॥ ಕಾಯಕ್ಲೇಶಾಶ್ಚ ಬಹವೋಭಯಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ। ಅರಣ್ಯ
ವಾಸೇವಸತೋದುಃಖಮೇವತತೋವನಂ ॥೨೩ ॥ ಕ್ರೋಧಲೋಭೌವಿಮೋಕ್ತವ್ಯೌಕರ್ತವ್ಯಾತಪಸೇಮತಿಃ । ನಭೇತವ್ಯಂ
ಚಭೇತವ್ಯೇ ನಿತ್ಯಂದುಃಖಮತೋವನಂ॥ ೨೪॥ ತದಲಂತೇವನಂಗತ್ವಾಕ್ಷಮಂನಹಿವನಂತವ । ವಿಮೃಶನ್ನಿಹಪಶ್ಯಾಮಿ ಬ
ಹುದೋಷತರಂವನಂ ॥ ೨೫॥ ವನಂತುನೇತುಂ ನಕೃತಾಮತಿಸ್ತದಾಬಭೂವರಾಮೇಣಯಥಾಮಹಾತ್ಮನಾ। ನತಸ್ಯಸೀ
ತಾವಚನಂಚಕಾರತತ್ತತೋಬ್ರವೀದ್ರಾಮಮಿದಂಸುದುಃಖಿತಾ॥ ... ... ❋

ಇತಿ-ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-- ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-- ಅಷ್ಟಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏತತ್ತು ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸೀತಾರಾಮಸ್ಯದುಃಖಿತಾ । ಪ್ರಸಕ್ತಾಶ್ರುಮುಖೀಮಂದಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥೧॥ಯೇ
ತ್ವಯಾಕೀರ್ತಿತಾದೋಷಾವನೇವಸ್ತವ್ಯತಾಂಪ್ರತಿ। ಗುಣಾನಿತ್ಯೇವತಾನ್ವಿದ್ಧಿ ತವಸ್ನೇಹಪುರಸ್ಕೃತಾನ್ ॥೨॥ ಮೃಗಾಸ್ಸಿಂಹಾಗ
ಜಾಶ್ಚೈವಶಾರ್ದೂಲಾಶ್ಶರಭಾಸ್ತಥಾ । ಪಕ್ಷಿಣಸ್ಸೃಮರಾಶ್ಚೈವಯೇಚಾನ್ಯೇವನಚಾರಿಣಃ॥೩॥ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವರೂಪತ್ವಾ
ತ್ಸರ್ವೇತೇತವರಾಘವ । ರೂಪಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪಸರ್ಪೇಯುರ್ಭಯೇಸರ್ವೇಹಿಬಿಭ್ಯತಿ ॥ ೪ ॥ತ್ವಯಾಚಸಹಗಂತವ್ಯಂ ಮಯಾಗು
ರುಜನಾಜ್ಞಯಾ। ತ್ವದ್ವಿಯೋಗೇನಮೇರಾಮತ್ಯಕ್ತವ್ಯಮಿಹಜೀವಿತಂ ॥ ೫ ॥ ನಚಮಾಂತ್ವತ್ಸಮೀಪಸ್ಥಾಮಪಿಶಕ್ನೋತಿ
ರಾಘವ । ಸುರಾಣಾಮೀಶ್ವರಶ್ಶಕ್ರಃಪ್ರಧರ್ಷಯಿತುಮೋಜಸಾ ॥ ೬ ॥ ಪತಿಹೀನಾತುಯಾನಾರೀನಸಾಶಕ್ಷ್ಯತಿಜೀವಿತುಂ।
ಕಾಮಮೇವಂವಿಧಂರಾಮತ್ವಯಾಮಮವಿದರ್ಶಿತಂ॥ ೭॥ ಅಥಚಾಪಿಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂಮಯಾಶ್ರುತಂ।ಪುರಾ
ಪಿತೃಗೃಹೇಸತ್ಯಂವಸ್ತವ್ಯಂಕಿಲಮೇವನೇ ॥ ೮ ॥ ಲಕ್ಷಣಿಭ್ಯೋದ್ವಿಜಾತಿಭ್ಯಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಹಂವಚನಂಪುರಾ। ವನವಾಸಕೃತೋ
ತ್ಸಾಹಾನಿತ್ಯಂಮೇವಮಹಾಬಲ ॥೯ ॥ ಆದೇಶೋವನವಾಸಸ್ಯಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಸ್ಸಮಯಾಕಿಲ । ಸಾತ್ವಯಾಸಹತತ್ರಾಹಂ ಯಾ
ಸ್ಯಾಮಿಪ್ರಿಯನಾನ್ಯಥಾ॥೧೦ ॥ ಕೃತಾದೇಶಾಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸಹತ್ವಯಾ।ಕಾಲಶ್ಚಾಯಂಸಮುತ್ಪನ್ನಸ್ಸತ್ಯವಾ
ಗ್ಭವತುದ್ವಿಜಃ ॥ ೧೧ ॥ ವನವಾಸೇಹಿಜಾನಾಮಿದುಃಖಾನಿಬಹುಧಾಕಿಲ । ಪ್ರಾಪ್ಯಂತೇನಿಯತಂವೀರಪುರುಷೈರಕೃತಾತ್ಮ
ಭಿಃ ॥ ೧೨ ॥ ಕನ್ಯಯಾಚಪಿತುರ್ಗೇಹೇವನವಾಸಶ್ಶ್ರುತೋಮಯಾ । ಭಿಕ್ಷಿಣ್ಯಾಸ್ಸಾಧುವೃತ್ತಾಯಾಮಮಮಾತು ರಿಹಾಗ್ರ
ತಃ ॥ ೧೩ ॥ ಪ್ರಸಾದಿತಶ್ಚವೈಪೂರ್ವಂತ್ವಂವೈಬಹುವಿಧಂಪ್ರಭೋ।ಗಮನಂವನವಾಸಸ್ಯಕಾಂಕ್ಷಿತಂಹಿಸಹತ್ವಯಾ॥ ಕೃತ
ಕ್ಷಣಾಹಂಭದ್ರಂತೇಗಮನಂಪ್ರತಿರಾಘವ ।.ವನವಾಸಸ್ಯಶೂರಸ್ಯಚರ್ಯಾಹಿಮಮರೋಚತೇ ॥ ೧೪॥ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ್ಪ್ರೇಮ
ಭಾವಾದ್ಧಿಭವಿಷ್ಯಾಮಿವಿಕಲ್ಮಷಾ। ಭರ್ತಾರಮನುಗಚ್ಛಂತೀಭರ್ತಾಹಿಮಮದೈವತಂ ॥ ೧೫ ॥ ಪ್ರೇತ್ಯಭಾವೇಹಿಕಲ್ಯಾಣ
ಸ್ಸಂಗಮೋಮೇಸಹತ್ವಯಾ । ಶ್ರುತಿರ್ಹಿಶ್ರೂಯತೇಪುಣ್ಯಾಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂತಪಸ್ವಿನಾಂ ॥ ೧೬ ॥ ಇಹಲೋಕೇಚಪಿತೃಭಿ
ರ್ಯಾಸ್ತ್ರೀಯಸ್ಯಮಹಾಮತೇ । ಅದ್ಭಿರ್ದತ್ತಾಸ್ವಧರ್ಮೇಣಪ್ರೇತ್ಯಭಾವೇಪಿತಸ್ಯಸಾ॥ ೧೭ ॥ ಏವಮಸ್ಮಾತ್ಸ್ವಕಾಂನಾರೀಂ
ಸುವೃತ್ತಾಂಹಿಪತಿವ್ರತಾಂ।ನಾಭಿರೋಚಯಸೇನೇತುಂತ್ವಂಮಾಂಕೇನೇಹಹೇತುನಾ॥ ೧೮ ॥ ಭಕ್ತಾಂಪತಿವ್ರತಾಂದೀನಾಂ
ಮಾಂಸಮಾಂಸುಖದುಃಖಯೋಃ। ನೇತುಮರ್ಹಸಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸಮಾನಸುಖದುಃಖಿನೀಂ॥ ೨೦ ॥ ಯದಿಮಾಂದುಃಖಿತಾಮೇವಂ
ವನಂನೇತುಂನಚೇಚ್ಛಸಿ। ವಿಷಮಗ್ನಿಂಜಲಂವಾಹಮಾಸ್ಥಾಸ್ಯೇಮೃತ್ಯುಕಾರಣಾತ್ ॥ ೨೧ ॥ ಏವಂಬಹುವಿಧಂತಂಸಾಯಾಚ
ತೇಗಮನಂಪ್ರತಿ। ನಾನುಮೇನೇಮಹಾಬಾಹುಸ್ತಾಂನೇತುಂವಿಜನಂವನಂ ॥ ೨೨ ॥ ಏವಮುಕ್ತಾತುಸಾಚಿಂತಾಂ ಮೈಥಿಲೀಸ
ಮುಪಾಗತಾ । ಸ್ನಾಪಯಂತೀವಗಾಮುಷ್ಣೈರಶ್ರುಭಿರ್ನಯನಚ್ಯುತೈಃ ॥ ೨೩ ॥ ಚಿಂತಯಂತೀಂತಥಾತಾಂತುನಿವರ್ತಯಿ
ತುಮಾತ್ಮವಾನ್ ।ತಾಮೋಷ್ಠೀಂಸತದಾಸೀತಾಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋಬಹ್ವಸಾಂತ್ವಯತ್ ॥ ೨೪ ॥ ... ※

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ– ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ– ಏಕೋನತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಾಂತ್ವ್ಯಮಾನಾತುರಾಮೇಣಮೈಥಿಲೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ। ವನವಾಸನಿಮಿತ್ತಾಯಭರ್ತಾರಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥
ಸಾತಮುತ್ತಮಸಂವಿಗ್ನಾಸೀತಾವಿಪುಲವಕ್ಷಸಂ । ಪ್ರಣಯಾಚ್ಚಾಭಿಮಾನಾಚ್ಚಪರಿಚಿಕ್ಷೇಪರಾಘವಂ ॥ ೨ ॥ ಕಿಂತ್ವಾಮ
ನ್ಯತವೈದೇಹಃಪಿತಾಮೇಮಿಥಿಲಾಧಿಪಃ । ರಾಮಜಾಮಾತರಂಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ತ್ರಿಯಂಪುರುಷವಿಗ್ರಹಂ ॥ ೩ ॥ ಅನೃತಂಬತಲೋ
ಕೋಯಮಜ್ಞಾನಾದ್ಯದ್ಧಿವಕ್ಷ್ಯತಿ । ತೇಜೋನಾಸ್ತಿಪರಂರಾಮೇತಪತೀವದಿವಾಕರೇ ॥ ೪ ॥ ಕಿಂಹಿಕೃತ್ವಾವಿಷಣ್ಣಸ್ತ್ವಂ ಕು
ತೋವಾಭಯಮಸ್ತಿತೇ। ಯತ್ಪರಿತ್ಯಕ್ತುಕಾಮಸ್ತ್ವಂಮಾಮನನ್ಯಪರಾಯಣಾಂ ॥ ೫ ॥ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನಸುತಂವೀರ ಸತ್ಯ
ವಂತಮನುವ್ರತಾಂ । ಸಾವಿತ್ರೀಮಿವಮಾಂವಿದ್ಧಿತ್ವಮಾತ್ಮವಶವರ್ತಿನೀಂ ॥ ೬ ॥ ನತ್ವಹಂಮನಸಾಪ್ಯನ್ಯಂ ದ್ರಷ್ಟಾಸ್ಮಿ
ತ್ವದೃತೇನಘ । ತ್ವಯಾರಾಘವಗಚ್ಛೇಯಂಯಥಾನ್ಯಾಕುಲಪಾಂಸಿನೀ॥ ೭ ॥ ಸ್ವಯಂತುಭಾರ್ಯಾಂಕೌಮಾರೀಂ ಚಿರಮ
ಧ್ಯುಷಿತಾಂಸತೀಂ । ಶೈಲೂಷಇವಮಾಂರಾಮಪರೇಭ್ಯೋದಾತುಮಿಚ್ಛಸಿ॥ ೮ ॥ ಯಸ್ಯಪಥ್ಯಂಚರಾಮಾತ್ಥ ಯಸ್ಯಚಾರ್ಥೇ
ವರುಧ್ಯಸೇ। ತ್ವಂತಸ್ಯಭವವಶ್ಯಶ್ಚವಿಧೇಯಶ್ಚಸದಾನಘ ॥ ೯ ॥ ಸಮಾಮನಾದಾಯವನಂನತ್ವಂ ಪ್ರಸ್ಥಾತುಮರ್ಹಸಿ । ತ
ಪೋವಾಯದಿವಾರಣ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಗೋವಾಮೇಸಹತ್ವಯಾ ॥ ೧೦॥ ನಚಮೇಭವಿತಾತತ್ರಕಶ್ಚಿತ್ಪಥಿಪರಿಶ್ರಮಃ । ಪೃಷ್ಠತಸ್ತವಗ
ಚ್ಛಂತ್ಯಾ ವಿಹಾರಶಯನೇಷ್ವಿವ ॥ ೧೧ ॥ ಕುಶಕಾಶಶರೇಷೀಕಾಯೇಚಕಂಟಕಿನೋದ್ರುಮಾಃ । ತೂಲಾಜಿನಸಮಸ್ಪರ್ಶಾ
ಮಾರ್ಗೇಮಮಸಹತ್ವಯಾ ॥ ೧೨ ॥ ಮಹಾವಾತಸಮುದ್ಧೂತಂ ಯನ್ಮಾಮಪಕರಿಷ್ಯತಿ । ರಜೋರಮಣ ತನ್ಮನ್ಯೇಪರ
ಮಾರ್ಧ್ಯಮಿವಚಂದನಂ॥೧೩ ॥ ಶಾದ್ವಲೇಷುಯಥಾಶಿಶ್ಯೇವನಾಂತೇವನಗೋಚರ । ಕುಥಾಸ್ತರಣತಲ್ಪೇಷು ಕಿಂಸ್ಯಾತ್ಸುಖತ
ರಂತತಃ॥ ೧೪ ॥ ಪತ್ರಂಮೂಲಫಲಂಯತ್ತ್ವಮಲ್ಪಂವಾಯದಿವಾಬಹು । ದಾಸ್ಯಸಿಸ್ವಯಮಾಹೃತ್ಯ ತನ್ಮೇಮೃತರಸೋ
ಪಮಂ ॥ ೧೫ ॥ ನಮಾತುರ್ನಪಿತುಸ್ತತ್ರ ಸ್ಮರಿಷ್ಯಾಮಿ ನವೇಶ್ಮನಃ । ಆರ್ತವಾನ್ಯುಪ ಭುಂಜಾನಾ ಪುಷ್ಪಾಣಿಚ

ಫಲಾನಿಚ ॥ ೧೬ ॥ ನಚತತ್ರಗತಃಕಿಂಚಿದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿವಿಪ್ರಿಯಂ । ಮತ್ಕೃತೇನಚತೇಶೋಕೋನ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿದುರ್ಭ
ರಾ ॥ ೧೭ ॥ಯಸ್ತ್ವಯಾಸಹಸಸ್ಸ್ವರ್ಗೋನಿರಯೋಯಸ್ತ್ವಯಾವಿನಾ।ಇತಿಜಾನನ್ಪರಾಂಪ್ರೀತಿಂಗಚ್ಛರಾಮಮಯಾಸ
ಹ ॥ ೧೮ ॥ ಅಥಮಾಮೇವಮವ್ಯಗ್ರಾಂ ವನಂನೈವನಯಿಷ್ಯಸಿ ।ವಿಷಮದ್ಯೈವಪಾಸ್ಯಾಮಿಮಾವಿಶಂದ್ವಿಷತಾಂವಶಂ॥೧೯॥
ಪಶ್ಚಾದಪಿಹಿದುಃಖೇನಮಮನೈವಾಸ್ತಿಜೀವಿತಂ । ಉಜ್ಝಿತಾಯಾಸ್ತ್ವಯಾನಾಥತದೈವಮರಣಂವರಂ ॥ ೨೦॥ ಇಮಂ
ಹಿಸಹಿತುಂಶೋಕಂಮುಹೂರ್ತಮಪಿನೋತ್ಸಹೇ । ಕಿಂಪುನರ್ದಶವರ್ಷಾಣಿ ತ್ರೀಣಿಚೈಕಂಚದುಃಖಿತಾ ॥ ೨೧ ॥ ಇತಿಸಾ
ಶೋಕಸಂತಪ್ತಾವಿಲಪ್ಯಕರುಣಂಬಹು । ಚುಕ್ರೋಶಪತಿಮಾಯಸ್ತಾಭೃಶಮಾಲಿಂಗ್ಯಸಸ್ವರಂ॥ ೨೨ ॥ ಸಾವಿದ್ಧಾಬಹು
ಭಿರ್ವಾಕ್ಯೈರ್ದಿಗ್ಧೈರಿವಗಜಾಂಗನಾ। ಚಿರಸನ್ನಿಯತಂಬಾಷ್ಪಂಮುಮೋಚಾಗ್ನಿಮಿವಾರಣಿಃ ॥ ೨೩ ॥ ತಸ್ಯಾಸ್ಸ್ಫಟಿಕಸಂ
ಕಾಶಂವಾರಿಸಂತಾಪಸಂಭವಂ । ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪರಿಸುಸ್ರಾವ ಪಂಕಜಾಭ್ಯಾಮಿವೋದಕಂ ॥ ೨೪ ॥ ತಚ್ಚೈವಾಮಲಚಂ
ದ್ರಾಭಂಮುಖಮಾಯತಲೋಚನಂ । ಪರ್ಯಶುಷ್ಯತಬಾಷ್ಪೇಣಜಲೋದ್ಧೃತಮಿವಾಂಬುಜಂ॥ ೨೫॥ ತಾಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಬಾ
ಹುಭ್ಯಾಂವಿಸಂಜ್ಞಾಮಿವದುಃಖಿತಾಂ। ಉವಾಚವಚನಂರಾಮಃಪರಿವಿಶ್ವಾಸಯಂಸ್ತದಾ॥ ೨೬॥ ನದೇವಿತವದುಃಖೇನ ಸ್ವರ್ಗ
ಮಪ್ಯಭಿರೋಚಯೇ । ನಹಿಮೇಸ್ತಿಭಯಂಕಿಂಚಿತ್ಸ್ವಯಂಭೋರಿವಸರ್ವತಃ ॥ ೨೭ ॥ ತವಸರ್ವಮಭಿಪ್ರಾಯಮವಿಜ್ಞಾಯ
ಶುಭಾನನೇ। ವಾಸಂನರೋಚಯೇರಣ್ಯೇ ಶಕ್ತಿಮಾನಪಿರಕ್ಷಣೇ॥ ೨೮ ॥ ಯತ್ಸೃಷ್ಟಾಸಿಮಯಾಸಾರ್ಧಂವನವಾಸಾಯ ಮೈಥಿ
ಲೀ । ನವಿಹಾತುಂಮಯಾಶಕ್ಯಾಕೀರ್ತಿರಾತ್ಮವತಾಯಥಾ॥೨೯ ॥ ಧರ್ಮಸ್ತುಗಜನಾಸೋರುಸದ್ಭಿರಾಚರಿತಃಪುರಾ।ತಂಚಾ
ಹಮನುವರ್ತೇದ್ಯಯಥಾಸೂರ್ಯಂಸುವರ್ಚಲಾ ॥ ೩೦ ॥ ನಖಲ್ವಹಂನಗಚ್ಛೇಯಂವನಂಜನಕನಂದಿನೀ । ವಚನಂತನ್ನಯತಿ
ಮಾಂಪಿತುಸ್ಸತ್ಯೋಪಬೃಂಹಿತಂ ॥ ೩೧॥ಏಷಧರ್ಮಸ್ತುಸುಶ್ರೋಣಿಪಿತುರ್ಮಾತುಶ್ಚವಶ್ಯತಾ । ಅತಶ್ಚತಂ ವ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ
ನಾಹಂಜೀವಿತುಮುತ್ಸಹೇ॥ ೩೨ ॥ ಅಸ್ವಾಧೀನಂಕಥಂದೈವಂಪ್ರಕಾರೈರಭಿರಾಧ್ಯತೇ। ಸ್ವಾಧೀನಂಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯಮಾತರಂ
ಪಿತರಂಗುರುಂ ॥ ೩೩ ॥ ಯತ್ರಯಂತತ್ರಯೋಲೋಕಾಃಪವಿತ್ರಂತತ್ಸಮಂಭುವಿ। ನಾನ್ಯದಸ್ತಿಶುಭಾಪಾಂಗೇತೇನೇದಮಭಿ
ರಾಧ್ಯತೇ॥ ೩೪ ॥ ನಸತ್ಯಂದಾನಮಾನೌವಾ ನಯಜ್ಞಾಶ್ಚಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣಾಃ । ತಥಾಬಲಕರಾಸ್ಸೀತೇಯಥಾಸೇವಾಪಿತುರ್ಹಿತಾ॥
೩೫॥ ಸ್ವರ್ಗೋಧನಂವಾಧಾನ್ಯಂವಾ ವಿದ್ಯಾಃಪುತ್ರಾಸ್ಸುಖಾನಿಚ । ಗುರುವೃತ್ತ್ಯನುರೋಧೇನನಕಿಂಚಿದಪಿದುರ್ಲಭಂ॥೩೬॥
ದೇವಗಂಧರ್ವಗೋಲೋಕಾನ್ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾಂಸ್ತಥಾನರಾಃ । ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿಮಹಾತ್ಮಾನೋಮಾತಾಪಿತೃಪರಾಯಣಾಃ॥
೩೭॥ ಸಮಾಪಿತಾಯಥಾಶಾಸ್ತಿಸತ್ಯಧರ್ಮಪಥೇಸ್ಥಿತಃ । ತಥಾವರ್ತಿತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಸಹಿಧರ್ಮಸ್ಸನಾತನಃ ॥೩೮॥ ಮಮಸ
ನ್ನಾಮತಿಸ್ಸೀತೇತ್ವಾಂನೇತುಂದಂಡಕಾವನಂ।ವಸಿಷ್ಯಾಮೀತಿಸಾತ್ವಂಮಾಮನುಯಾತುಂಸುನಿಶ್ಚಿತಾ॥೩೯॥ ಸಾಹಿಸ್ಸೃಷ್ಟಾನವ
ದ್ಯಾಂಗೀವನಾಯಮದಿರೇಕ್ಷಣೇ । ಅನುಗಚ್ಛಸ್ವಮಾಂಭೀರುಸಹಧರ್ಮಚರೀಭವ॥೪೦॥ ಸರ್ವಥಾಸದೃಶಂಸೀತೇಮಮಸ್ವ
ಸ್ಯಕುಲಸ್ಯಚ । ವ್ಯವಸಾಯಮತಿಕ್ರಾಂತಾ ಕಾಂತೇತ್ವಮತಿಶೋಭನಂ ॥ ೪೧ ॥ ಆರಭಸ್ವಶುಭಶ್ರೋಣಿವನವಾಸಕ್ಷಮಾಃ
ಕ್ರಿಯಾಃ। ನೇದಾನೀಂತ್ವದೃತೇಸೀತೇಸ್ವರ್ಗೋಪಿಮಮರೋಚತೇ ॥ ೪೨॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಶ್ಚರತ್ನಾನಿಭಿಕ್ಷುಕೇಭ್ಯಶ್ಚಭೋಜನಂ।
ದೇಹಿಚಾಶಂಸಮಾನೇಭ್ಯಸ್ಸಂತ್ವರಸ್ವಚಮಾಚಿರಂ॥೪೩॥ಭೂಷಣಾನಿಮಹಾರ್ಹಾಣಿವರವಸ್ತ್ರಾಣಿಯಾನಿಚ।ರಮಣೀಯಾ
ಶ್ಚಯೇಕೇಚಿತ್ಕ್ರೀಡಾರ್ಥಾಶ್ಚಾಪ್ಯುಪಸ್ಕರಾಃ ॥ ೪೪॥ ಶಯನೀಯಾನಿಯಾನಾನಿಮಮಚಾನ್ಯಾನಿಯಾನಿಚ ।ದೇಹಿಸ್ವಭೃತ್ಯ
ವರ್ಗಸ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮನಂತರಂ॥ ೪೫॥ ಅನುಕೂಲಂತುಸಾಭರ್ತುರ್ಜ್ಞಾತ್ವಾಗಮನಮಾತ್ಮನಃ । ಕ್ಷಿಪ್ರಂಪ್ರಮುದಿ
ತಾದೇವೀದಾತುಮೇವೋಪಚಕ್ರಮೇ॥೪೬॥ ತತಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಪ್ರತಿಪೂರ್ಣಮಾನಸಾಯಶಸ್ವಿನೀಭರ್ತುರವೇಕ್ಷ್ಯಭಾಷಿತಂ।ಧ
ನಾನಿರತ್ನಾನಿಚದಾತುಮಂಗನಾಪ್ರಚಕ್ರಮೇಧರ್ಮಭೃತಾಂಮನಸ್ವಿನೀ॥ ೪೭॥ ... ...

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ—ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಂಶ್ರುತ್ವಾತುಸಂವಾದಂಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪೂರ್ವಮಾಗತಃ। ಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲಮುಖಶ್ಶೋಕಂಸೋಢುಮಶಕ್ನು
ವನ್ ॥ ೧ ॥ ಸಭ್ರಾತುಶ್ಚರಣೌಗಾಢಂನಿಪೀಡ್ಯರಘುನಂದನಃ । ಸೀತಾಮುವಾಚಾತಿಯಶಾರಾಘವಂಚಮಹಾವ್ರತಂ॥೨
ಯದಿಗಂತುಂಕೃತಾಬುದ್ಧಿರ್ವನಂಮೃಗಗಜಾಯುತಂ । ಅಹಂತ್ವಾನುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿವನಮಗ್ರೇಧನುರ್ಧರಃ॥ ೩॥ ಮಯಾಸ
ಮೇತೋರಣ್ಯಾನಿಬಹೂನಿವಿಚರಿಷ್ಯಸಿ। ಪಕ್ಷಿಭಿರ್ಮೃಗಯೂಥೈಶ್ಚಸಂಘುಷ್ಟಾನಿಸಮಂತತಃ ॥ ೪ ॥ ನದೇವಲೋಕಾಕ್ರಮ
ಣಂನಾಮರತ್ವಮಹಂವೃಣೇ । ಐಶ್ವರ್ಯಂವಾಪಿಲೋಕಾನಾಂಕಾಮಯೇನತ್ವಯಾವಿನಾ ॥ ೫ ॥ ಏವಂಬ್ರುವಾಣಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿ
ವನವಾಸಾಯನಿಶ್ಚಿತಃ।ರಾಮೇಣಬಹುಭಿಸ್ಸಾಂತ್ವೈರ್ನಿಷಿದ್ಧಃಪುನರಬ್ರವೀತ್॥೬॥ ಅನುಜ್ಞಾತಶ್ಚಭವತಾ ಪೂರ್ವಮೇವಯದ
ಸ್ಮ್ಯಹಂ। ಕಿಮಿದಾನೀಂಪುನರಿದಂಕ್ರಿಯತೇಮೇನಿವಾರಣಂ॥ ೭ ॥ ಯದರ್ಥಂಪ್ರತಿಷೇಧೋಮೇಕ್ರಿಯತೇಗಂತುಮಿಚ್ಛತಃ । ಏ
ತದಿಚ್ಛಾಮಿವಿಜ್ಞಾತುಂಸಂಶಯೋಹಿಮಮಾನಘ ॥ ೮ ॥ ತತೋಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಗ್ರತಃ । ಸ್ಥಿತಂ

ಪಶ್ಚಾಗ್ಗಾಮಿನಂವೀರಂಯಾಚಮಾನಂಕೃತಾಂಜಲಿಂ॥೯॥ಸ್ನಿಗ್ಧೋಧರ್ಮರತೋವೀರಸ್ಸತತಂಸತ್ಪಥೇಸ್ಥಿತಃ|ಪ್ರಿಯಃಪ್ರಾಣ
ಸಮೋವಶ್ಯೋಭ್ರಾತಾಚಾಪಿಸಖಾಚಮೇ॥ ೧೦ ॥ ಮಯಾದ್ಯಸಹಸೌಮಿತ್ರೇತ್ವಯಿಗಚ್ಛತಿತದ್ವನಂ | ಕೋಭರಿಷ್ಯತಿಕೌಸ
ಲ್ಯಾಂಸುಮಿತ್ರಾಂವಾಯಶಸ್ವಿನೀಂ ॥ ೧೧ ॥ ಅಭಿವರ್ಷತಿಕಾಮೈರ್ಯಃಪರ್ಜನ್ಯಃಪೃಥಿವೀಮಿವ| ಸಕಾಮಪಾಶಪರ್ಯಸ್ತೋ
ಮಹಾತೇಜಾಮಹೀಪತಿಃ ॥ ೧೨ ॥ ಸಾಹಿರಾಜ್ಯಮಿದಂಪ್ರಾಪ್ಯನೃಪಸ್ಯಾಶ್ವಪತೇಸ್ಸುತಾ | ದುಃಖಿತಾನಾಂ ಸಪತ್ನೀನಾಂನ
ಕರಿಷ್ಯತಿಶೋಭನಂ॥ನಸ್ಮರಿಷ್ಯತಿಕೌಸಲ್ಯಾಂಸುಮಿತ್ರಾಂಚಸುದುಃಖಿತಾಂ | ಭರತೋರಾಜ್ಯಮಾಸಾದ್ಯಕೈಕೇಯ್ಯಾಂಪ
ರ್ಯವಸ್ಥಿತಃ॥೧೪ ॥ ತಾಮಾರ್ಯಾಂಸ್ವಯಮೇವೇಹರಾಜಾನುಗ್ರಹಣೇನವಾ| ಸೌಮಿತ್ರೇಭರಕೌಸಲ್ಯಾಮುಕ್ತಮರ್ಥಮಿಮಂಚ
ರ ॥ ೧೫॥ ಏವಂಮಯಿಚತೇಭಕ್ತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿಸುದರ್ಶಿತಾ | ಧರ್ಮಜ್ಞಗುರುಪೂಜಾಯಾಂ ಧರ್ಮಶ್ಚಾಪ್ಯತುಲೋಮ
ಹಾನ್॥ ೧೬॥ ಏವಂಕುರುಷ್ವಸೌಮಿತ್ರೇಮತ್ಕೃತೇರಘುನಂದನ | ಅಸ್ಮಾಭಿರ್ವಿಪ್ರಹೀಣಾಯಾಮಾತುರ್ನೋ ನಭವೇ
ತ್ಸುಖಂ ॥ ೧೭॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾಗಿರಾ|ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತದಾರಾಮಂವಾಕ್ಯಜ್ಞೋವಾಕ್ಯ
ಕೋವಿದಂ॥ ೧೮॥ ತವೈವತೇಜಸಾವೀರಭರತಃಪೂಜಯಿಷ್ಯತಿ | ಕೌಸಲ್ಯಾಂಚಸುಮಿತ್ರಾಂಚಪ್ರಯತೋ ನಾತ್ರಸಂಶ
ಯಃ ॥ ೧೯॥ ಯದಿ ದುಷ್ಟೋನರಕ್ಷೇತಭರತೋರಾಜ್ಯಮುತ್ತಮಂ| ಪ್ರಾಪ್ಯದುರ್ಮನಸಾವೀರಗರ್ವೇಣಚವಿಶೇಷತಃ ॥ ೨೦॥
ತಮಹಂದುರ್ಮತಿಂಕ್ರೂರಂವಧಿಷ್ಯಾಮಿನಸಂಶಯಃ | ತತ್ಪಕ್ಷ್ಯಾನಪಿತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಪಿ ಕಿನ್ನು
ಸಾ॥೨೧॥ಕೌಸಲ್ಯಾಬಿಭೃಯಾದಾರ್ಯಾಸಹಸ್ರಮಪಿಮದ್ವಿಧಾನ್| ಯಸ್ಯಾಸ್ಸಹಸ್ರಂಗ್ರಾಮಾಣಾಂಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮುಪಜೀ
ವನಂ॥೨೨॥ ತದಾತ್ಮಭರಣೇಚೈವಮಮಮಾತುಸ್ತಥೈವಚ | ಪರ್ಯಾಪ್ತಾಮದ್ವಿಧಾನಾಂಚಭರಣಾಯಯಶಸ್ವಿನೀ॥೨೩॥
ಕುರುಷ್ವಮಾಮನುಚರಂವೈಧರ್ಮ್ಯಂನೇಹವಿದ್ಯತೇ| ಕೃತಾರ್ಥೋಹಂಭವಿಷ್ಯಾಮಿತವಚಾರ್ಥಃಪ್ರಕಲ್ಪತೇ॥೨೪॥ಧನುರಾ
ದಾಯಸಶರಂಖನಿತ್ರಪಿಟಕಾಧರಃ | ಅಗ್ರತಸ್ತೇಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಪಂಥಾನಮನುದರ್ಶಯನ್॥ ಆಹರಿಷ್ಯಾಮಿತೇನಿತ್ಯಂಮೂಲಾ
ನಿಚಫಲಾನಿಚ| ವನ್ಯಾನಿಯಾನಿಚಾನ್ಯಾನಿಸ್ವಾಹಾರಾಣಿತಪಸ್ವಿನಾಂ॥೨೬॥ ಭವಾಂಸ್ತುಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಗಿರಿಸಾನುಷುರಂಸ್ಯ
ತೇ|ಅಹಂಸರ್ವಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಜಾಗ್ರತಸ್ಸ್ವಪತಶ್ಚತೇ॥ ೨೭॥ರಾಮಸ್ತ್ವನೇನವಾಕ್ಯೇನಸುಪ್ರೀತಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚತಂ|ವ್ರಜಾಪೃ
ಚ್ಛಸ್ವಸೌಮಿತ್ರೇಸರ್ವಮೇವಸುಹೃಜ್ಜನಂ ॥ ೨೮ ॥ ಯೇಚರಾಜ್ಞೋದದೌದಿವ್ಯೇಮಹಾತ್ಮಾವರುಣಸ್ಸ್ವಯಂ|ಜನಕಸ್ಯಮ
ಹಾಯಜ್ಞೇಧನುಷೀರೌದ್ರದರ್ಶನೇ ॥೨೯॥ ಅಭೇದ್ಯಕವಚೇದಿವ್ಯೇತೂಣೀಚಾಕ್ಷಯಸಾಯಕೌ| ಆದಿತ್ಯವಿಮಲೌಚೋಭೌಖ
ಡ್ಗೌಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತೌ ॥ ೩೦॥ ಸತ್ಕೃತ್ಯನಿಹಿತಂಸರ್ವಮೇತದಾಚಾರ್ಯಸದ್ಮನಿ|ಸರ್ವಮಾಯುಧಮಾದಾಯಕ್ಷಿಪ್ರಮಾವ್ರ
ಜಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ೩೧ ॥ ಸಸುಹೃಜ್ಜನಮಾಮಂತ್ರ್ಯ ವನವಾಸಾಯನಿಶ್ಚಿತಃ | ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಗುರುಮಾಗಮ್ಯ ಜಗ್ರಾಹಾಯುಧ
ಮುತ್ತಮಂ ॥ ೩೨॥ ತದ್ದಿವ್ಯಂರಾಜಶಾರ್ದೂಲಸತ್ಕೃತಂಮಾಲ್ಯಭೂಷಿತಂ|ರಾಮಾಯದರ್ಶಯಾಮಾಸಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ಸರ್ವ
ಮಾಯುಧಂ॥೩೩॥ ತಮುವಾಚಾತ್ಮವಾನ್ ರಾಮಃಪ್ರೀತ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾಗತಂ|ಕಾಲೇತ್ವಮಾಗತಸ್ಸೌಮ್ಯಕಾಂಕ್ಷಿತೇಮಮ
ಲಕ್ಷ್ಮಣ॥೩೪॥ಅಹಂಪ್ರದಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಯದಿದಂಮಾಮಕಂಧನಂ|ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಸ್ತಪಸ್ವಿಭ್ಯಸ್ತ್ವಯಾಸಹಪರಂತಪ॥
೩೫॥ವಸಂತೀಹದೃಢಂಭಕ್ತ್ಯಾಗುರುಷುದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ| ತೇಷಾಮಪಿಚಮೇಭೂಯಸ್ಸರ್ವೇಷಾಂಚೋಪಜೀವಿನಾಂ ॥೩೬॥
ವಸಿಷ್ಠಪುತ್ರಂತುಸುಯಜ್ಞಮಾರ್ಯಂತ್ವಮಾನಯಾಶು ಪ್ರವರಂದ್ವಿಜಾನಾಂ | ಅಭಿಪ್ರಯಾಸ್ಯಾಮಿ ವನಂಸಮಸ್ತಾನಭ್ಯ
ರ್ಚ್ಯಶಿಷ್ಟಾನಪರಾನ್ ದ್ವಿಜಾತೀನ್ ॥೩೭॥ಇತಿ-ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-ಏಕತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಶ್ಶಾಸನಮಾಜ್ಞಾಯಭ್ರಾತುಶ್ಶುಭತರಂಪ್ರಿಯಂ|ಗತ್ವಾಸಪ್ರವಿವೇಶಾಶುಸುಯಜ್ಞಸ್ಯನಿವೇಶನಂ ॥ ೧॥ತಂವಿಪ್ರ
ಮಗ್ನ್ಯಗಾರಸ್ಥಂವಂದಿತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣೋಬ್ರವೀತ್|ಸಖೇಭ್ಯಾಗಚ್ಛಪಶ್ಯತ್ವಂ ವೇಶ್ಮದುಷ್ಕರಕಾರಿಣಃ॥ ೨ ॥ತತಸ್ಸಂಧ್ಯಾಮು
ಪಾಸ್ಯಾಶುಗತ್ವಾಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ| ಜುಷ್ಟಂತತ್ಪ್ರಾವಿಶಲ್ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾರಮ್ಯಂರಾಮನಿವೇಶನಂ ॥ ೩ ॥ ತಮಾಗತಂವೇದವಿದಂ
ಪ್ರಾಂಜಲಿಸ್ಸೀತಯಾಸಹ|ಸುಯಜ್ಞಮಭಿಚಕ್ರಾಮರಾಘವೋಗ್ನಿಮಿವಾರ್ಚಿತಂ॥೪॥ಜಾತರೂಪಮಯೈರ್ಮುಖ್ಯೈ ರಂಗ
ದೈಃಕುಂಡಲೈಶ್ಶುಭೈಃ|ಸಹೇಮಸೂತ್ರೈರ್ಮಣಿಭಿಃಕೇಯೂರೈರ್ವಲಯೈರಪಿ॥೫॥ಅನ್ಯೈಶ್ಚರತ್ನೈರ್ಬಹುಭಿಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ
ಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯತ್ |ಸುಯಜ್ಞಂಸತದೋವಾಚ ರಾಮಸ್ಸೀತಾಪ್ರಚೋದಿತಃ॥ ೬॥ಹಾರಂಚಹೇಮಸೂತ್ರಂಚಭಾರ್ಯಾಯೈಸೌ
ಮ್ಯಹಾರಯ|ರಶನಾಂಚಾಧುನಾಸೀತಾದಾತುಮಿಚ್ಛತಿತೇಸಖೇ ॥೭॥ ಅಂಗದಾನಿವಿಚಿತ್ರಾಣಿಕೇಯೂರಾಣಿಶುಭಾನಿಚ|ಪ್ರಯ
ಚ್ಛತಿಸಖೇತುಭ್ಯಂಭಾರ್ಯಾಯೈಗಚ್ಛತೀವನಂ॥೮॥ ಪರ್ಯಂಕಮಗ್ರ್ಯಾಸ್ತರಣಂನಾನಾರತ್ನವಿಭೂಷಿತಂ|ತಮಪೀಚ್ಛತಿವೈ
ದೇಹೀಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಿತುಂತ್ವಯಿ॥೯॥ನಾಗಶ್ಶತ್ರುಂಜಯೋನಾಮಮಾತುಲೋಯಂದದೌಮಮ|ತಂತೇಗಜಸಹಸ್ರೇಣದದಾಮಿ
ದ್ವಿಜಪುಂಗವ॥೧೦॥ ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ಸಹಿರಾಮೇಣಸುಯಜ್ಞಃಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತತ್| ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಸೀತಾನಾಂಪ್ರಯುಯೋಜಾಶಿಷ
ಶ್ಶುಭಾಃ॥೧೧॥ಅಥಭ್ರಾತರಮವ್ಯಗ್ರಂಪ್ರಿಯಂರಾಮಃಪ್ರಿಯಂವದಃ|ಸೌಮಿತ್ರಿಂತಮುವಾಚೇದಂಬ್ರಹ್ಮೇವತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಂ॥

೧೨ ॥ ಅಗಸ್ತ್ಯಂ ಕೌಶಿಕಂ ಚೈವ ತಾವುಭೌ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮೌ । ಅರ್ಚಯಾಹೂಯ ಸೌಮಿತ್ರೇ ರತ್ನೈಸ್ಸಸ್ಯಮಿ
ವಾಂಬುಭಿಃ ॥ ೧೩ ॥ ತರ್ಪಯಸ್ವ ಮಹಾಬಾಹೋ ಗೋಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ ಮಾನದ । ಸುವರ್ಣೈ ರಜತೈಶ್ಚೈವ ಮಣಿಭಿಶ್ಚ ಮಹಾಧ
ನೈಃ ॥ ೧೪ ॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಂ ಚ ಯ ಆಶೀರ್ಭಿರ್ಭಕ್ತಃ ಪರ್ಯುಪತಿಷ್ಠತಿ । ಆಚಾರ್ಯಸ್ತೈತ್ತಿರೀಯಾಣಾ ಮಭಿರೂಪಶ್ಚ ವೇದವಿತ್ ॥
ತಸ್ಯ ಯಾನಂ ಚ ದಾಸೀಶ್ಚ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಸಂಪ್ರದಾಪಯ । ಕೌಶೇಯಾನಿ ಚ ವಸ್ತ್ರಾಣಿ ಯಾವತ್ತುಷ್ಯತಿ ಸ ದ್ವಿಜಃ ॥ ೧೬ ॥ ಸೂತ
ಶ್ಚಿತ್ರರಥಶ್ಚಾರ್ಯಸ್ಸಚಿವಸ್ಸುಚಿರೋಷಿತಃ । ತೋಷಯೈನಂ ಮಹಾರ್ಹೈಶ್ಚ ರತ್ನೈರ್ವಸ್ತ್ರೈರ್ಧನೈಸ್ತಥಾ ॥ ೧೭ ॥ ಪಶುಕಾ
ಭಿಶ್ಚ ಸರ್ವಾಭಿರ್ಗವಾಂ ದಶಶತೇನ ಚ । ಯೇ ಚೇಮೇ ಕಠಕಾಲಾಪಾ ಬಹವೋ ದಂಡಮಾಣವಾಃ ॥ ೧೮ ॥ ನಿತ್ಯಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಶೀಲತ್ವಾ
ನ್ನಾನ್ಯತ್ಕುರ್ವಂತಿ ಕಿಂಚನ । ಅಲಸಾಸ್ಸ್ವಾದುಕಾಮಾಶ್ಚ ಮಹತಾಂ ಚಾಪಿ ಸಮ್ಮತಾಃ ॥ ೧೯ ॥ ತೇಷಾಮಶೀತಿಯಾನಾನಿ ರತ್ನಪೂ
ರ್ಣಾನಿ ದಾಪಯ । ಶಾಲಿವಾಹಸಹಸ್ರಂ ಚ ದ್ವೇ ಶತೇ ಭದ್ರಕಾಂಸ್ತಥಾ ॥ ೨೦ ॥ ವ್ಯಂಜನಾರ್ಥಂ ಚ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಗೋಸಹಸ್ರಮು
ಪಾಕುರು । ಮೇಖಲೀನಾಂ ಮಹಾಸಂಘಃ ಕೌಸಲ್ಯಾಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ ॥ ೨೧ ॥ ತೇಷಾಂ ಸಹಸ್ರಂ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಸಂಪ್ರ
ದಾಪಯ । ಅಂಬಾ ಯಥಾ ಚ ಸಾ ನಂದೇತ್ಕೌಸಲ್ಯಾ ಮಮ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ॥ ೨೨ ॥ ತಥಾ ದ್ವಿಜಾತೀಂಸ್ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾರ್ಚ
ಯ ಸರ್ವಶಃ । ತತಸ್ಸ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಸ್ತದ್ಧನಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸ್ವಯಂ ॥ ೨೩ ॥ ಯಥೋಕ್ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಂದ್ರಾಣಾಮದ
ದಾದ್ಧನದೋ ಯಥಾ । ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ಬಾಷ್ಪಕಲಾಂಸ್ತಿಷ್ಠತಶ್ಚೋಪಜೀವಿನಃ ॥ ೨೪ ॥ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಹುದ್ರವ್ಯಮೇಕೈಕ
ಸ್ಯೋಪಜೀವನಂ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಚ ಯದ್ವೇಶ್ಮ ಗೃಹಂ ಚ ಯದಿದಂ ಮಮ ॥ ೨೫ ॥ ಅಶೂನ್ಯಂ ಕಾರ್ಯಮೇಕೈಕಂ ಯಾವದಾಗ
ಮನಂ ಮಮ । ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ದುಃಖಿತಂ ಸರ್ವಂ ಜನಂ ತಮುಪಜೀವಿನಂ ॥ ೨೬ ॥ ಉವಾಚೇದಂ ಧನಾಧ್ಯಕ್ಷಂ ಧನಮಾನೀಯ
ತಾಮಿತಿ । ತತೋಸ್ಯ ಧನಮಾಜಹ್ರುಸ್ಸರ್ವಮೇವೋಪಜೀವಿನಃ ॥ ೨೭ ॥ ಸ ರಾಶಿಸ್ಸುಮಹಾಂಸ್ತತ್ರ ದರ್ಶನೀಯೋ ಹ್ಯದೃಶ್ಯತ ।
ತತಸ್ಸ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಸ್ತದ್ಧನಂ ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥ ೨೮ ॥ ದ್ವಿಜೇಭ್ಯೋ ಬಾಲವೃದ್ಧೇಭ್ಯಃ ಕೃಪಣೇಭ್ಯೋ ಹ್ಯದಾಪಯತ್ । ತ
ತ್ರಾಸೀತ್ಪಿಂಗಳೋ ಗಾರ್ಗ್ಯಸ್ತ್ರಿಜಟೋ ನಾಮ ವೈ ದ್ವಿಜಃ ॥ ೨೯ ॥ ಉಂಛವೃತ್ತಿರ್ವನೇ ನಿತ್ಯಂ ಫಾಲಕುದ್ದಾಲಲಾಂಗಲೀ । ತಂ
ವೃದ್ಧಂ ತರುಣೀ ಭಾರ್ಯಾ ಬಾಲಾನಾದಾಯ ದಾರಕಾನ್ ॥ ೩೦ ॥ ಅಬ್ರವೀದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾಕ್ಯಂ ದಾರಿದ್ರ್ಯೇಣಾಭಿಪೀಡಿತಾ । ಅ
ಪಾಸ್ಯ ಫಾಲಂ ಕುದ್ದಾಲಂ ಕುರುಷ್ವ ವಚನಂ ಮಮ ॥ ೩೧ ॥ ರಾಮಂ ದರ್ಶಯ ಧರ್ಮಜ್ಞಂ ಯದಿ ಕಿಂಚಿದವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ । ಸ ಭಾರ್ಯಾ
ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶಾಟೀಮಾಚ್ಛಾದ್ಯ ದುಶ್ಛದಾಂ ॥ ೩೨ ॥ ಸ ಪ್ರಾತಿಷ್ಠತ ಪಂಥಾನಂ ಯತ್ರ ರಾಮನಿವೇಶನಂ । ಭೃಗ್ವಂಗಿರಸಮಂ
ದೀಪ್ತ್ಯಾ ತ್ರಿಜಟಂ ಜನಸಂಸದಿ ॥ ಆಪಂಚಮಾಯಾಃ ಕಕ್ಷ್ಯಾಯಾ ನೈನಂ ಕಶ್ಚಿದವಾರಯತ್ । ಸ ರಾಜಪುತ್ರಮಾಸಾದ್ಯ ತ್ರಿಜ
ಟೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೩೪ ॥ ನಿರ್ಧನೋ ಬಹುಪುತ್ರೋಸ್ಮಿ ರಾಜಪುತ್ರ ಮಹಾಯಶಃ । ಉಂಛವೃತ್ತಿರ್ವನೇ ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯವೇಕ್ಷ
ಸ್ವ ಮಾಮಿತಿ ॥ ೩೫ ॥ ತಮುವಾಚ ತತೋ ರಾಮಃ ಪರಿಹಾಸಸಮನ್ವಿತಂ । ಗವಾಂ ಸಹಸ್ರಮಪ್ಯೇಕಂ ನ ತು ವಿಶ್ರಾಣಿತಂ ಮಯಾ ॥
ಪರಿಕ್ಷಿಪಸಿ ದಂಡೇನ ಯಾವತ್ತಾವದವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ । ಸ ಶಾಟೀಂ ತ್ವರಿತಃ ಕಟ್ಯಾಂ ಸಂಭ್ರಾಂತ್ಯಃ ಪರಿವೇಷ್ಟ್ಯ ತಾಂ ॥ ೩೭ ॥ ಆವಿಧ್ಯ
ದಂಡಂ ಚಿಕ್ಷೇಪ ಸರ್ವಪ್ರಾಣೇನ ವೇಗಿತಃ । ಸ ತೀರ್ತ್ವಾ ಸರಯೂಪಾರಂ ದಂಡಸ್ತಸ್ಯ ಕರಾಚ್ಚ್ಯುತಃ ॥ ೩೮ ॥ ಗೋವ್ರಜೇ ಬಹುಸಾಹ
ಸ್ರೇ ಪಪಾತೋಕ್ಷಣಸನ್ನಿಧೌ । ತಂ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಆ ತಸ್ಮಾತ್ಸರಯೂತಟಾತ್ ॥ ೩೯ ॥ ಆನಯಾಮಾಸ ತಾ ಗೋಪೈ
ಸ್ತ್ರಿಜಟಾಯಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ । ಉವಾಚ ಚ ತತೋ ರಾಮಸ್ತಂ ಗಾರ್ಗ್ಯಮಭಿಸಾಂತ್ವಯನ್ ॥ ೪೦ ॥ ಮನ್ಯುರ್ನ ಖಲು ಕರ್ತವ್ಯಃ
ಪರಿಹಾಸೋ ಹ್ಯಯಂ ಮಮ । ಇದಂ ಹಿ ತೇಜಸ್ತವ ಯದ್ದುರತ್ಯಯಂ ತದೇವ ಜಿಜ್ಞಾಸಿತುಮಿಚ್ಛತಾ ಮಯಾ ॥ ೪೧ ॥ ಇಮಂ ಭವಾನರ್ಥ
ಮಭಿಪ್ರಚೋದಿತೋ ವೃಣೀಷ್ವ ಕಿಂಚೇದಪರಂ ವ್ಯವಸ್ಯತಿ । ಬ್ರವೀಮಿ ಸತ್ಯೇನ ನ ತೇಸ್ತಿ ಯಂತ್ರಣಾ ಧನಂ ಹಿ ಯದ್ಯನ್ಮಮ ವಿಪ್ರ
ಕಾರಣಾತ್ ॥ ೪೨ ॥ ಭವತ್ಸು ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರತಿಪಾದನೇನ ತನ್ಮಯಾರ್ಜಿತಂ ಪ್ರೀತಿಯಶಸ್ಕರಂ ಭವೇತ್ । ತತಸ್ಸಭಾರ್ಯಸ್ತ್ರಿಜಟೋ ಮ
ಹಾಮುನಿರ್ಗವಾಮನೀಕಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಮೋದಿತಃ ॥ ೪೩ ॥ ಯಶೋಬಲಪ್ರೀತಿಸುಖೋಪಬೃಂಹಣೀಸ್ತದಾಶಿಷಃ ಪ್ರತ್ಯವದನ್ಮ
ಹಾತ್ಮನಃ । ಸ ಚಾಪಿ ರಾಮಃ ಪ್ರತಿಪೂರ್ಣಮಾನಸೋ ಮಹದ್ಧನಂ ಧರ್ಮಬಲೈರುಪಾರ್ಜಿತಂ ॥ ೪೪ ॥ ನಿಯೋಜಯಾಮಾಸ
ಸುಹೃಜ್ಜನೇ ಚಿರಾದ್ಯಥಾರ್ಹಸಮ್ಮಾನವಚಃಪ್ರಚೋದಿತಃ । ದ್ವಿಜಸ್ಸುಹೃದ್ಭೃತ್ಯಜನೋಥವಾ ತದಾ ದರಿದ್ರಭಿಕ್ಷಾಚರಣಶ್ಚ
ಯೋ ಭವತ್ ॥ ೪೫ ॥ ನ ತತ್ರ ಕಶ್ಚಿನ್ನ ಬಭೂವ ತರ್ಪಿತೋ ಯಥಾರ್ಹಸಮ್ಮಾನನದಾನಸಂಭ್ರಮೈಃ ॥ ೪೬ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ
ಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

*

ದತ್ವಾ ತು ಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ಧನಂ ಬಹು । ಜಗ್ಮತುಃ ಪಿತರಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸೀತಯಾ ಸಹ ರಾಘವೌ ॥ ೧ ॥ ತತೋ
ಗೃಹೀತೇ ದುಷ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯೇ ಶೋಭೇತಾಂ ತದಾಯುಧೇ । ಮಾಲಾದಾಮಭಿರಾಬದ್ಧೇ ಸೀತಯಾ ಸಮಲಂಕೃತೇ ॥ ೨ ॥ ತತಃ ಪ್ರಾಸಾದಹ
ರ್ಮ್ಯಾಣಿ ವಿಮಾನಶಿಖರಾಣಿ ಚ । ಅಧಿರುಹ್ಯ ಜನಃ ಶ್ರೀಮಾನುದಾಸೀನೋ ವ್ಯಲೋಕಯತ್ ॥ ನ ಹಿ ರಥ್ಯಾಸ್ಸ್ಮ ಶಕ್ಯಂತೇ ಗಂತುಂ
ಬಹುಜನಾಕುಲಾಃ । ಆರುಹ್ಯ ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಸಾದಾನ್ದೀನಾಃ ಪಶ್ಯಂತಿ ರಾಘವಂ ॥ ೪ ॥ ಪದಾತಿಂ ವರ್ಜಿತಚ್ಛತ್ರಂ ರಾಮಂ

ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜನಾಸ್ತದಾ| ಊಚುರ್ಬಹುವಿಧಾವಾಚಶ್ಶೋಕೋಪಹತಚೇತಸಃ ||೫|| ಯಂಯಾಂತಮನುಯಾತಿಸ್ಮ ಚತುರಂಗಬಲಂಮಹತ್| ತಮೇಕಂಸೀತಯಾಸಾರ್ಧಮನುಯಾತಿಸ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ||೬|| ಐಶ್ವರ್ಯಸ್ಯರಸಜ್ಞಸ್ಸನ್ ಕಾಮಿನಾಂಚೈವಕಾಮದಃ| ನೇಚ್ಛತ್ಯೇವಾನೃತಂಕರ್ತುಂ ಪಿತರಂಧರ್ಮಗೌರವಾತ್||೭|| ಯಾನಶಕ್ಯಾಪುರಾದ್ರಷ್ಟುಂ ಭೂತೈರಾಕಾಶಗೈರಪಿ| ತಾಮದ್ಯಸೀತಾಂಪಶ್ಯಂತಿ ರಾಜಮಾರ್ಗಗತಾಜನಾಃ ||೮|| ಅಂಗರಾಗೋಚಿತಾಂಸೀತಾಂ ರಕ್ತಚಂದನಸೇವಿನೀಂ|ವರ್ಷಮುಷ್ಣಂಚಶೀತಂಚನೇಷ್ಯಂತ್ಯಾಶುವಿವರ್ಣತಾಂ ||೯|| ಅದ್ಯನೂನಂದಶರಥಸ್ಸತ್ವಮಾವಿಶ್ಯಭಾಷತೇ | ನಹಿರಾಜಾಪ್ರಿಯಂಪುತ್ರಂ ವಿವಾಸಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ||೧೦|| ನಿರ್ಗುಣಸ್ಯಾಪಿಪುತ್ರಸ್ಯ ಕಥಂಸ್ಯಾದ್ವಿಪ್ರವಾಸನಂ | ಕಿಂಪುನರ್ಯಸ್ಯಲೋಕೋಯಂ ಜಿತೋವೃತ್ತೇನಕೇವಲಂ ||೧೧|| ಆನೃಶಂಸ್ಯಮನುಕ್ರೋಶಶ್ಶ್ರುತಂಶೀಲಂದಮಶ್ಶಮಃ | ರಾಘವಂಶೋಭಯಂತ್ಯೇತೇ ಷಡ್ಗುಣಾಃಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ||೧೨|| ತಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಯೋಪಘಾತೇನ ಪ್ರಜಾಃಪರಮಪೀಡಿತಾಃ| ಔದಕಾನೀವಸತ್ವಾನಿಗ್ರೀಷ್ಮೇ ಸಲಿಲಸಂಕ್ಷಯಾತ್ ||೧೩|| ಪೀಡಯಾಪೀಡಿತಂಸರ್ವಂ ಜಗದಸ್ಯಜಗತ್ಪತೇಃ | ಮೂಲಸ್ಯೇವೋಪಘಾತೇನ ವೃಕ್ಷಃಪುಷ್ಪಫಲೋಪಗಃ ||೧೪|| ಮೂಲಂಹ್ಯೇಷಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ಧರ್ಮಸಾರೋಮಹಾದ್ಯುತಿಃ| ಪುಷ್ಪಂಫಲಂಚಪತ್ರಂಚ ಶಾಖಾಶ್ಚಾಸ್ಯೇತರೇಜನಾಃ ||೧೫|| ತೇಲಕ್ಷ್ಮಣಇವಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸಪತ್ನ್ಯಸ್ಸಹಬಾಂಧವಾಃ| ಗಚ್ಛಂತಮನುಗಚ್ಛಾಮೋ ಯೇನಗಚ್ಛತಿರಾಘವಃ || ಉದ್ಯಾನಾನಿಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಾಣಿಚಗೃಹಾಣಿಚ | ಏಕದುಃಖಸುಖಾರಾಮ ಮನುಗಚ್ಛಾಮಧಾರ್ಮಿಕಂ ||೧೭|| ಸಮುದ್ಧೃತನಿಧಾನಾನಿ ಪರಿಧ್ವಸ್ತಾಜಿರಾಣಿಚ| ಉಪಾತ್ತಧನಧಾನ್ಯಾನಿ ಹೃತಸಾರಾಣಿಸರ್ವಶಃ ||೧೮|| ರಜಸಾಭ್ಯವಕೀರ್ಣಾನಿ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾನಿದೈವತೈಃ| ಮೂಷಕೈಃಪರಿಧಾವದ್ಭಿರುದ್ಬಿಲೈರಾವೃತಾನಿಚ||೧೯|| ಅಪೇತೋದಕಧೂಮಾನಿ ಹೀನಸಂಮಾರ್ಜನಾನಿಚ| ಪ್ರಣಷ್ಟಬಲಿಕರ್ಮೇಜ್ಯಾ ಮಂತ್ರಹೋಮಜಪಾನಿಚ||೨೦||ದುಷ್ಕಾಲೇನೇವಭಗ್ನಾನಿ ಭಿನ್ನಭಾಜನವಂತಿಚ|ಅಸ್ಮತ್ತ್ಯಕ್ತಾನಿವೇಶ್ಮಾನಿ ಕೈಕೇಯೀಪ್ರತಿಪದ್ಯತಾಂ ||೨೧|| ವನಂನಗರಮೇವಾಸ್ತು ಯೇನಗಚ್ಛತಿರಾಘವಃ | ಅಸ್ಮಾಭಿಶ್ಚಪರಿತ್ಯಕ್ತಂ ಪುರಂಸಂಪದ್ಯತಾಂವನಂ|| ೨೨ || ಬಿಲಾನಿದಂಷ್ಟ್ರಿಣಸ್ಸರ್ವೇಸಾನೂನಿಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ| ತ್ಯಜಂತ್ವಸ್ಮದ್ಭಯಾದ್ಭೀತಾಗಜಾಸ್ಸಿಂಹಾವನಾನ್ಯಪಿ||ಅಸ್ಮತ್ತ್ಯಕ್ತಂಪ್ರಪದ್ಯಂತಾಂಸೇವ್ಯಮಾನಂತ್ಯಜಂತುಚ|ತೃಣಮಾಂಸಫಲಾದಾನಾಂದೇಶಂವ್ಯಾಳಮೃಗದ್ವಿಜಂ||೨೪||ಪ್ರಪದ್ಯತಾಂಹಿಕೈಕೇಯೀಸಪುತ್ರಾಸಹಬಾಂಧವೈಃ|ರಾಘವೇಣವನೇಸರ್ವೇಸಹವತ್ಸ್ಯಾಮನಿರ್ವೃತಾಃ||೨೫|| ಇತ್ಯೇವಂವಿವಿಧಾವಾಚೋನಾನಾಜನಸಮೀರಿತಾಃ|ಶುಶ್ರಾವರಾಮಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಚನವಿಚಕ್ರೇಸ್ಯಮಾನಸಂ||ಸತುವೇಶ್ಮಪಿತುರ್ದೂರಾತ್ಕೈಲಾಸಶಿಖರಪ್ರಭಂ|ಅಭಿಚಕ್ರಾಮಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮತ್ತಮಾತಂಗವಿಕ್ರಮಃ|| ೨೭|| ವಿನೀತವೀರಪುರುಷಂಪ್ರವಿಶ್ಯತು ನೃಪಾಲಯಂ|ದದರ್ಶಾವಸ್ಥಿತಂದೀನಂಸುಮಂತ್ರಮವಿದೂರತಃ||೨೮||ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣೋಭಿಜನಂತದಾರ್ತಮನಾರ್ತರೂಪಪ್ರಹಸನ್ನಿವಾಥ |ಜಗಾಮರಾಮಃಪಿತರಂದಿದೃಕ್ಷುಃಪಿತುರ್ನಿದೇಶಂವಿಧಿವಚ್ಚಿಕೀರ್ಷುಃ||೨೯||ತತ್ಪೂರ್ವಮೈಕ್ಷ್ವಾಕಸುತೋಮಹಾತ್ಮಾ ರಾಮೋಗಮಿಷ್ಯನ್ವನಮಾರ್ತರೂಪಂ|ವ್ಯತಿಷ್ಠತಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯತದಾಸುಮಂತ್ರಂಪಿತುರ್ಮಹಾತ್ಮಾ ಪ್ರತಿಹಾರಣಾರ್ಥಂ||೩೦||ಪಿತುರ್ನಿದೇಶೇನತುಧರ್ಮವತ್ಸಲೋವನಪ್ರವೇಶೇಕೃತಬುದ್ಧಿನಿಶ್ಚಯಃ|ಸರಾಘವಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸುಮಂತ್ರಮಬ್ರವೀನ್ನಿವೇದಯಸ್ವಾಗಮನಂನೃಪಾಯಮೇ||೩೧||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ – ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ *

ತತಃಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷಶ್ಶ್ಯಾಮೋನಿರುಪಮೋಮಹಾನ್ | ಉವಾಚರಾಮಸ್ತಂಸೂತಂಪಿತುರಾಖ್ಯಾಹಿಮಾಮಿತಿ||೧|| ಸರಾಮಪ್ರೇಷಿತಃಕ್ಷಿಪ್ರಂಸಂತಾಪಕಲುಷೇಂದ್ರಿಯಃ|ಪ್ರವಿಶ್ಯನೃಪತಿಂಸೂತೋನಿಶ್ಶ್ವಸಂತಂದದರ್ಶಹ|| ೨ || ಉಪರಕ್ತಮಿವಾದಿತ್ಯಂಭಸ್ಮಚ್ಛನ್ನಮಿವಾನಲಂ | ತಟಾಕಮಿವನಿಸ್ತೋಯಮಪಶ್ಯಜ್ಜಗತೀಪತಿಂ|| ೩|| ಆಲೋಕ್ಯತುಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃಪರಮಾಕುಲಚೇತಸಂ| ರಾಮಮೇವಾನುಶೋಚಂತಂಸೂತಃಪ್ರಾಂಜಲಿರಾಸದತ್ || ೪ || ತಂವರ್ಧಯಿತ್ವಾರಾಜಾನಂಸೂತಃಪೂರ್ವಂಜಯಾಶಿಷಾ| ಭಯವಿಕ್ಲಬಯಾವಾಚಾಮಂದಯಾಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಮಬ್ರವೀತ್ ||೫|| ಅಯಂಸಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೋದ್ವಾರಿತಿಷ್ಠತಿತೇಸುತಃ|ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋಧನಂದತ್ವಾಸರ್ವಂಚೈವೋಪಜೀವಿನಾಂ|| ಸತ್ವಾಪಶ್ಯತುಭದ್ರಂತೇರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ| ಸರ್ವಾನ್ಸುಹೃದಆಪೃಚ್ಛ್ಯತ್ವಾಮಿದಾನೀಂದಿದೃಕ್ಷತೇ||೭||ಗಮಿಷ್ಯತಿಮಹಾರಣ್ಯಂತಂಪಶ್ಯಜಗತೀಪತೇ|ವೃತಂರಾಜಗುಣೈಸ್ಸರ್ವೈರಾದಿತ್ಯಮಿವರಶ್ಮಿಭಿಃ||೮||ಸಸತ್ಯವಾದೀಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಗಾಂಭೀರ್ಯಾತ್ಸಾಗರೋಪಮಃ| ಆಕಾಶಇವನಿಷ್ಪಂಕೋನರೇಂದ್ರಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚತಂ||೯||ಸುಮಂತ್ರಾನಯಮೇದಾರಾನ್ಯೇಕೇಚಿದಿಹಮಾಮಕಾಃ|ದಾರೈಃಪರಿವೃತಸ್ಸರ್ವೈರ್ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿಧಾರ್ಮಿಕಂ||೧೦||ಸೋಂತಃಪುರಮತೀತ್ಯೈವಸ್ತ್ರಿಯಸ್ತಾವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ | ಆರ್ಯಾಹ್ವಯತಿವೋರಾಜಾಗಮ್ಯತಾಂತತ್ರಮಾಚಿರಂ||೧೧||ಏವಮುಕ್ತಾಃಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸುಮಂತ್ರೇಣನೃಪಾಜ್ಞಯಾ| ಪ್ರಚಕ್ರಮುಸ್ತದ್ಭವನಂಭರ್ತುರಾಜ್ಞಾಯಶಾಸನಂ||೧೨||ಅರ್ಧಸಪ್ತಶತಾಸ್ತಾಸ್ತುಪ್ರಮದಾಸ್ತಾಮ್ರಲೋಚನಾಃ|ಕೌಸಲ್ಯಾಂಪರಿವಾರ್ಯಾಥಶನೈರ್ಜಗ್ಮುರ್ಧೃತವ್ರತಾಃ||೧೩||ಆಗತೇಷುಚದಾರೇಷುಸಮವೇಕ್ಷ್ಯಮಹೀಪತಿಃ | ಉವಾಚರಾಜಾತಂಸೂತಂಸುಮಂತ್ರಾನಯಮೇಸುತಂ||೧೪||

ಸಸೂತೋರಾಮಮಾದಾಯಲಕ್ಷ್ಮಣಂಮೈಥಿಲೀಂತದಾ|ಜಗಾಮಾಭಿಮುಖಸ್ತೂರ್ಣಂಸಕಾಶಂಜಗತೀಪತೇಃ॥೧೫॥ ಸರಾ
ಜಾಪುತ್ರಮಾಯಾಂತಂದೃಷ್ಟ್ವಾದೂರಾತ್ಕೃತಾಂಜಲಿಂ|ಉತ್ಪಪಾತಾಸನಾತ್ತೂರ್ಣಮಾರ್ತಸ್ಸ್ತ್ರೀಜನಸಂವೃತಃ ॥ ೧೬ ॥
ಸೋಽಭಿದುದ್ರಾವವೇಗೇನರಾಮಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಶಾಂಪತಿಃ|ತಮಸಂಪ್ರಾಪ್ಯದುಃಖಾರ್ತಃಪಪಾತಭುವಿಮೂರ್ಛಿತಃ॥೧೭॥ತಂ
ರಾಮೋಽಭ್ಯಪತತ್ಕ್ಷಿಪ್ರಂಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾರಥಃ|ವಿಸಂಜ್ಞಮಿವದುಃಖೇನಸಶೋಕಂನೃಪತಿಂತದಾ॥೧೮॥ ಸ್ತ್ರೀಸಹಸ್ರನಿ
ನಾದಶ್ಚಸಂಜಜ್ಞೇರಾಜವೇಶ್ಮನಿ|ಹಾಹಾರಾಮೇತಿಸಹಸಾಭೂಷಣಧ್ವನಿಮೂರ್ಛಿತಃ॥೧೯ ॥ ತಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಬಾಹುಭ್ಯಾಂತಾ
ವುಭೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ|ಪರ್ಯಂಕೇ ಸೀತಯಾಸಾರ್ಧಂರುದಂತಸ್ಸಮವೇಶಯನ್॥೨೦॥ ಅಥರಾಮೋಮುಹೂರ್ತೇನಲಬ್ಧಸಂ
ಜ್ಞಂಮಹೀಪತಿಂ|ಉವಾಚಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭೂತ್ವಾಶೋಕಾರ್ಣವಪರಿಪ್ಲುತಂ॥ ೨೧॥ಆಪೃಚ್ಛೇತ್ವಾಂಮಹಾರಾಜಸರ್ವೇಷಾಮೀಶ್ವ
ರೋಸಿನಃ|ಪ್ರಸ್ಥಿತಂದಂಡಕಾರಣ್ಯಂಪಶ್ಯತ್ವಂಕುಶಲೇನಮಾಂ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಾನುಜಾನೀಹಿಸೀತಾಚಾನ್ವೇತಿಮಾಂವನಂ|
ಕಾರಣೈರ್ಬಹುಭಿಸ್ತಥ್ಯೈರ್ವಾರ್ಯಮಾಣೌನಚೇಚ್ಛತಃ॥೨೩॥ ಅನುಜಾನೀಹಿಸರ್ವಾನ್ನಶ್ಶೋಕಮುತ್ಸೃಜ್ಯಮಾನದ|ಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಂಮಾಂಚಸೀತಾಂಚಪ್ರಜಾಪತಿರಿವಪ್ರಜಾಃ॥ ೨೪ ॥ ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣಮವ್ಯಗ್ರಮನುಜ್ಞಾಂಜಗತೀಪತೇಃ| ಉವಾಚರಾಜಾ
ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವನವಾಸಾಯರಾಘವಂ॥೨೫॥ಅಹಂರಾಘವಕೈಕೇಯ್ಯಾವರದಾನೇನಮೋಹಿತಃ | ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಸ್ತ್ವಮೇವಾ
ದ್ಯಭವರಾಜಾನಿಗೃಹ್ಯಮಾಂ॥೨೬॥ಏವಮುಕ್ತೋನೃಪತಿನಾರಾಮೋಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಃ|ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾಂಜಲಿಂಕೃತ್ವಾಪಿತ
ರಂವಾಕ್ಯಕೋವಿದಃ ॥ ೨೭ ॥ ಭವಾನ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಯುಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾನೃಪತೇಪತಿಃ| ಅಹಂತ್ವರಣ್ಯೇವತ್ಸ್ಯಾಮಿನಮೇಕಾ
ರ್ಯಂತ್ವಯಾನೃತಂ॥ ೨೮ ॥ ನವಪಂಚಚವರ್ಷಾಣಿವನವಾಸೇವಿಹೃತ್ಯತೇ| ಪುನಃಪಾದೌಗ್ರಹೀಷ್ಯಾಮಿಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂತೇ ನರಾ
ಧಿಪ ॥ ೨೯॥ ರುದನ್ನಾರ್ತಃಪ್ರಿಯಂಪುತ್ರಂಸತ್ಯಪಾಶೇನಸಂಯತಃ | ಕೈಕೇಯ್ಯಾಚೋದ್ಯಮಾನಸ್ತು ಮಿಥೋರಾಜಾತ
ಮಬ್ರವೀತ್॥ ೩೦ ॥ ಶ್ರೇಯಸೇವೃದ್ಧಯೇತಾತಪುನರಾಗಮನಾಯಚ | ಗಚ್ಛಸ್ವಾರಿಷ್ಟಮವ್ಯಗ್ರಃ ಪಂಥಾನ ಮಕುತೋಭ
ಯಂ ॥ ೩೧॥ ನಹಿಸತ್ಯಾತ್ಮನಸ್ತಾತಧರ್ಮಾಭಿಮನಸಸ್ತವ | ವಿನಿವರ್ತಯಿತುಂಬುದ್ಧಿಶ್ಶಕ್ಯತೇರಘುನಂದನ ॥ ೩೨॥ಅದ್ಯ
ತ್ವಿದಾನೀಂರಜನೀಂಪುತ್ರಮಾಗಚ್ಛಸರ್ವಥಾ | ಏಕಾಹದರ್ಶನೇನಾಪಿಸಾಧುತಾವಚ್ಚರಾಮ್ಯಹಂ॥೩೩ ॥ ಮಾತರಂಮಾಂಚ
ಸಂಪಶ್ಯನ್ ವಸೇಮಾಮದ್ಯಶರ್ವರೀಂ | ತರ್ಪಿತಸ್ಸರ್ವಕಾಮೈಸ್ತ್ವಂಶ್ವಃಕಾಲೇಸಾಧಯಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೩೪ ॥ ದುಷ್ಕರಂಕ್ರಿಯತೇ
ಪುತ್ರಸರ್ವಥಾರಾಘವತ್ವಯಾ | ಮತ್ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂಪ್ರಿಯಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಯದ್ಯಾಸಿವಿಜನಂವನಂ ॥ ೩೫ ॥ ನಚೈತನ್ಮೇಪ್ರಿ
ಯಂಪುತ್ರಶಪೇಸತ್ಯೇನರಾಘವ | ಛನ್ನಯಾಚಲಿತಸ್ತ್ವಸ್ಮಿಸ್ತ್ರಿಯಾಚ್ಛನ್ನಾಗ್ನಿ ಕಲ್ಪಯಾ ॥ ೩೬ ॥ ವಂಚನಾಯಾತುಲ
ಬ್ಧಾಮೇತಾಂತ್ವಂನಿಸ್ತರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ| ಅನಯಾವೃತ್ತಸಾದಿನ್ಯಾಕೈಕೇಯ್ಯಾಭಿಪ್ರಚೋದಿತಃ॥ ೩೭॥ ನಚೈತದಾಶ್ಚರ್ಯತಮಂ
ಯಸ್ತ್ವಂಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಸುತೋಮಮ | ಅಪಾನೃತಕಥಂಪುತ್ರ ಪಿತರಂಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥ ೩೮ ॥ ಅಥರಾಮಸ್ತಥಾಶ್ರುತ್ವಾ ಪಿ
ತುರಾರ್ತಸ್ಯಭಾಷಿತಂ | ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾದೀನೋವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೩೯॥ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಾಮಿಯಾನದ್ಯಗುಣಾನ್
ಕೋಮೇಶ್ವಸ್ತಾನ್ಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ | ಅಪಕ್ರಮಣಮೇವಾತಸ್ಸರ್ವಕಾಮೈರಹಂವೃಣೇ॥ ೪೦ ॥ ಇಯಂಸರಾಷ್ಟ್ರಾಸಜನಾಧನ
ಧಾನ್ಯಸಮಾಕುಲಾ| ಮಯಾನಿಸೃಷ್ಟಾವಸುಧಾಭರತಾಯಪ್ರದೀಯತಾಂ॥ ೪೧ ॥ ವನವಾಸಕೃತಾಬುದ್ಧಿರ್ನಚಮೇದ್ಯಚ
ಲಿಷ್ಯತಿ | ಯಸ್ತುಷ್ಟೇನವರೋದತ್ತಃಕೈಕೇಯ್ಯೈವರದತ್ವಯಾ॥೪೨॥ದೀಯತಾಂನಿಖಿಲೇನೈವಸತ್ಯಸ್ತ್ವಂಭವಪಾರ್ಥಿವ| ಅ
ಹಂನಿದೇಶಂಭವತೋಯಥೋಕ್ತಮನುಪಾಲಯನ್॥ ೪೩ ॥ ಚತುರ್ದಶಸಮಾವತ್ಸ್ಯೇವನೇವನಚರೈಸ್ಸಹ | ಮಾವಿಮರ್ಶೋ
ವಸುಮತೀಭರತಾಯಪ್ರದೀಯತಾಂ ॥ ೪೪॥ ನಹಿಮೇಕಾಂಕ್ಷಿತಂರಾಜ್ಯಂ ಸುಖಮಾತ್ಮನಿವಾಪ್ರಿಯಂ | ಯಥಾನಿದೇಶಂಕ
ರ್ತುಂವೈತವೈವರಘುನಂದನ॥ ೪೫॥ ಅಪಗಚ್ಛತುತೇದುಃಖಂಮಾಭೂರ್ಬಾಷ್ಪಪರಿಪ್ಲುತಃ| ನಹಿಕ್ಷುಭ್ಯತಿ ದುರ್ಧರ್ಷಸ್ಸ
ಮುದ್ರಸ್ಸರಿತಾಂಪತಿಃ ॥ ೪೬ ॥ ನೈವಾಹಂರಾಜ್ಯಮಿಚ್ಛಾಮಿನಸುಖಂನಚಮೈಥಿಲೀಂ| ನೈವಸರ್ವಾನಿಮಾನ್ಕಾಮಾನ್ನ
ಸ್ವರ್ಗಂನೈವಜೀವಿತಂ॥ ೪೭ ॥ ತ್ವಾಮಹಂಸತ್ಯಮಿಚ್ಛಾಮಿನಾನೃತಂಪುರುಷರ್ಷಭ| ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂತವಸತ್ಯೇನಸುಕೃತೇ ನಚ
ತೇಶಪೇ ॥ ೪೮ ॥ ನಚಶಕ್ಯಂಮಯಾತಾತಸ್ಥಾತುಂಕ್ಷಣಮಪಿಪ್ರಭೋ | ನಶೋಕಂಧಾರಯಸ್ವೈನಂ ನಹಿಮೇಽಸ್ತಿವಿಪರ್ಯ
ಯಃ ॥೪೯॥ ಅರ್ಥಿತೋಹ್ಯಸ್ಮಿಕೈಕೇಯ್ಯಾವನಂಗಚ್ಛೇತಿರಾಘವ|ಮಯಾಚೋಕ್ತಂವ್ರಜಾಮೀತಿತತ್ಸತ್ಯಮನುಪಾಲಯೇ॥
೫೦॥ ಮಾಚೋತ್ಕಂಠಾಂಕೃಥಾದೇವವನೇರಂಸ್ಯಾಮಹೇವಯಂ| ಪ್ರಶಾಂತಹರಿಣಾಕೀರ್ಣೇನಾನಾಶಕುನನಾದಿತೇ॥೫೧ ॥ ಪಿ
ತಾಹಿದೈವತಂತಾತದೇವತಾನಾಮಪಿಸ್ಮೃತಂ | ತಸ್ಮಾದ್ದೈವತಮಿತ್ಯೇವಕರಿಷ್ಯಾಮಿಪಿತುರ್ವಚಃ ॥ ೫೨ ॥ ಚತುರ್ದಶಸು
ವರ್ಷೇಷುಗತೇಷುನರಸತ್ತಮ | ಪುನರ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಮಾಂಪ್ರಾಪ್ತಂಸಂತಾಪೋಽಯಂವಿಮುಚ್ಯತಾಂ॥ ೫೩ ॥ ಯೇನಸಂಸ್ತಂಭ
ನೀಯೋಽಯಂಸರ್ವೋಬಾಷ್ಪಗಳೋಜನಃ | ಸತ್ವಂಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲ ಕಿಮರ್ಥಂ ವಿಕ್ರಿಯಾಂ ಗತಃ ॥ ೫೪ ॥ ಪುರಂಚರಾ
ಷ್ಟ್ರಂಚಮಹೀಚಕೇವಲಾಮಯಾನಿಸೃಷ್ಟಾಭರತಾಯದೀಯತಾಂ| ಅಹಂನಿದೇಶಂಭವತೋಽನುಪಾಲಯನ್ವನಂಗಮಿಷ್ಯಾ

ವಿಚಿರಾಯಸೇವಿತುಂ॥ ೫೫॥ ಮಯಾವಿಸೃಷ್ಟಾಂಭರತೋಮಹೀಮಿಮಾಂಸಶೈಲಷಂಡಾಂಸಪುರಾಂಸಕಾನನಾಂ।ಶಿವಾಂಸು
ಸೀಮಾಮನುಶಾಸ್ತುಕೇವಲಂತ್ವಯಾಯದುಕ್ತಂನೃಪತೇತಥಾಸ್ತುತತ್॥ ೫೬ ॥ ನಮೇತಥಾಪಾರ್ಥಿವಧೀಯತೇಮನೋಮಹ
ತ್ಸುಕಾಮೇಷುನಚಾತ್ಮನಃಪ್ರಿಯೇ । ಯಥಾನಿದೇಶೇತವಶಿಷ್ಟಸಂಮತೇವ್ಯಪೈತುದುಃಖಂತವಮತ್ಕೃತೇನಘ॥ ೫೭॥ ತದದ್ಯನೈ
ವಾನಘರಾಜ್ಯಮವ್ಯಯಂನಸರ್ವಕಾಮಾನ್ನಸುಖಂನಮೈಥಿಲೀಂ। ನಜೀವಿತಂತ್ವಾಮನೃತೇನಯೋಜಯನ್ವೃಣೀಯಸತ್ಯಂ
ವ್ರತಮಸ್ತುತೇತಥಾ ॥ ೫೮ ॥ ಫಲಾನಿಮೂಲಾನಿಚಭಕ್ಷಯನ್ವನೇಗಿರೀಂಶ್ಚಪಶ್ಯನ್ಸರಿತಸ್ಸರಾಂಸಿಚ । ವನಂಪ್ರವಿಶ್ಯೈವ
ವಿಚಿತ್ರಪಾದಪಂಸುಖೀಭವಿಷ್ಯಾಮಿತವಾಸ್ತುನಿರ್ವೃತಿಃ ॥ ೫೯ ॥ ಏವಂ ಸರಾಜಾವ್ಯಸನಾಭಿಪನ್ನಶ್ಶೋಕೇನ ದುಃಖೇನಚ
ತಾಮ್ಯಮಾನಃ । ಆಲಿಂಗ್ಯಪುತ್ರಂಸುವಿನಷ್ಟಸಂಜ್ಞೋಮೋಹಂಗತೋನೈವಚಿಚೇಷ್ಟಕಿಂಚಿತ್ ॥ ದೇವ್ಯಸ್ತತಸ್ಸಂರುರುದು
ಸ್ಸಮೇತಾಸ್ತಾಂವರ್ಜಯಿತ್ವಾನರದೇವಪತ್ನೀಂ।ರುದನ್ಸುಮಂತ್ರೋಪಿ ಜಗಾಮಮೂರ್ಛಾಂ ಹಾಹಾಕೃತಂತತ್ರ ಬಭೂವ
ಸರ್ವಂ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ—ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ— ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋನಿರ್ಧೂಯಸಹಸಾಶಿರೋನಿಶ್ವಸ್ಯಚಾಸಕೃತ್ । ಪಾಣೌಪಾಣಿಂವಿನಿಷ್ಪಿಷ್ಯ ದಂತಾನ್ಕಟಕಟಾಪ್ಯಚ॥೧॥
ಲೋಚನೇಕೋಪಸಂರಕ್ತೇವರ್ಣಂಪೂರ್ವೋಚಿತಂಜಹತ್। ಕೋಪಾಭಿಭೂತಸ್ಸಹಸಾಸಂತಾಪಮಶುಭಂಗತಃ ॥ ೨ ॥ ಮನ
ಸ್ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಶ್ಚಸೂತೋದಶರಥಸ್ಯಸಃ। ಕಂಪಯನ್ನಿವಕೈಕೇಯ್ಯಾಹೃದಯಂವಾಕ್ಛರೈಶ್ಶಿತೈಃ ॥ ೩ ॥ ವಾಕ್ಯವಜ್ರೈ
ರನುಪಮೈರ್ನಿರ್ಭಿಂದನ್ನಿವಚಾಶುಭೈಃ । ಕೈಕೇಯ್ಯಾಸ್ಸರ್ವಮರ್ಮಾಣಿಸುಮಂತ್ರಃಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ॥ ೪॥ ಯಸ್ಯಾಸ್ತವಪತಿ
ಸ್ತ್ಯಕ್ತೋರಾಜಾದಶರಥಸ್ಸ್ವಯಂಭರ್ತಾಸರ್ವಸ್ಯಜಗತಃಸ್ಥಾವರಸ್ಯಚರಸ್ಯಚ॥೫॥ನಹ್ಯಕಾರ್ಯತಮಂಕಿಂಚಿತ್ತವದೇವೀ
ಹವಿದ್ಯತೇ। ಪತಿಘ್ನೀಂತ್ವಾಮಹಂಮನ್ಯೇಕುಲಘ್ನೀಮಪಿಚಾಂತತಃ॥ ೬ ॥ ಯನ್ಮಹೇಂದ್ರಮಿವಾಜಯ್ಯಂದುಷ್ಪ್ರಕಂಪ್ಯಮಿ
ವಾಚಲಂ । ಮಹೋದಧಿಮಿವಾಕ್ಷೋಭ್ಯಂಸಂತಾಪಯಸಿಕರ್ಮಭಿಃ ॥ ೭ ॥ ಮಾವಮಂಸ್ಥಾದಶರಥಂಭರ್ತಾರಂವರದಂಪ
ತಿಂ । ಭರ್ತುರಿಚ್ಛಾಹಿನಾರೀಣಾಂಪುತ್ರಕೋಟ್ಯಾವಿಶಿಷ್ಯತೇ ॥ ೮ ॥ ಯಥಾವಯೋಹಿರಾಜ್ಯಾನಿ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿನೃಪಕ್ಷ
ಯೇ । ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲನಾಥೇಸ್ಮಿಂಸ್ತಲ್ಲೋಪಯಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥ ೯ ॥ ರಾಜಾಭವತುತೇಪುತ್ರೋಭರತಶ್ಶಾಸ್ತುಮೇದಿನೀಂ। ವ
ಯಂತತ್ರಗಮಿಷ್ಯಾಮೋಯತ್ರರಾಮೋಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೦ ॥ ನಹಿತೇವಿಷಯೇಕಶ್ಚಿದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವಸ್ತುಮರ್ಹತಿ। ತಾದೃಶಂ
ತ್ವಮಮರ್ಯಾದಮದ್ಯಕರ್ಮಚಿಕೀರ್ಷಸಿ ॥ ೧೧ ॥ ಆಶ್ಚರ್ಯಮಿವಪಶ್ಯಾಮಿಯಸ್ಯಾಸ್ತೇವೃತ್ತಮೀದೃಶಂ । ಆಚರಂತ್ಯಾನವಿ
ವೃತಾಸದ್ಯೋಭವತಿಮೇದಿನೀ॥೧೨॥ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಜುಷ್ಟಾವಾಜ್ವಲಂತೋಭೀಮದರ್ಶನಾಃ। ಧಿಗ್ವಾಗ್ದಂಡಾನಹಿಂಸಂತಿ
ರಾಮಪ್ರವ್ರಾಜನೇಸ್ಥಿತಾಂ ॥ ೧೩ ॥ ಆಮ್ರಂಛಿತ್ವಾಕುಠಾರೇಣನಿಂಬಂಪರಿಚರೇತ್ತುಯಃ। ಯಶ್ಚೈನಂಪಯಸಾಸಿಂಚೇನ್ನೈ
ವಾಸ್ಯಮಧುರೋಭವೇತ್ ॥ ೧೪॥ ಅಭಿಜಾತಂಹಿತೇಮನ್ಯೇಯಥಾಮಾತುಸ್ತಥೈವಚ। ನಹಿನಿಂಬಾತ್ಸ್ರವೇತ್ಕ್ಷೌದ್ರಂ ಲೋಕೇ
ನಿಗದಿತಂವಚಃ ॥ ೧೫॥ ತವಮಾತುರಸದ್ಗ್ರಾಹಂವಿದ್ಮಃಪೂರ್ವಂಯಥಾಶ್ರುತಂ। ಪಿತುಸ್ತೇವರದಃಕಶ್ಚಿದ್ದದೌವರಮನುತ್ತ
ಮಂ ॥ ೧೬॥ ಸರ್ವಭೂತರುತಂತಸ್ಮಾತ್ಸಂಜಜ್ಞೇವಸುಧಾಧಿಪಃ। ತೇನತಿರ್ಯಗ್ಗತಾನಾಂಚಭೂತಾನಾಂವಿದಿತಂವಚಃ॥೧೭॥
ತತೋಜೃಂಭಸ್ಯಶಯನೇವಿರುತಾದ್ಭೂರಿವರ್ಚಸಃ । ಪಿತುಸ್ತೇವಿದಿತೋಭಾವಸ್ಸತತ್ರಬಹುಧಾಹಸತ್॥ ೧೮ ॥ ತತ್ರತೇ ಜನನೀ
ಕ್ರುದ್ಧಾ ಮೃತ್ಯುಪಾಶಮಭೀಪ್ಸತೀ। ಹಾಸಂತೇನೃಪತೇಸೌಮ್ಯಜಿಜ್ಞಾಸಾಮೀತಿಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥ನೃಪಶ್ಚೋವಾಚತಾಂದೇವೀಂ
ದೇವಿಶಂಸಾಮಿತೇಯದಿ।ತತೋಮೇಮರಣಂಸದ್ಯೋಭವಿಷ್ಯತಿನಸಂಶಯಃ॥೨೦ ॥ ಮಾತಾತೇಪಿತರಂದೇವಿತತಃಕೇಕಯಮಬ್ರವೀ
ತ್।ಶಂಸಮೇಜೀವವಾಮಾವಾನಮಾಮಪಹಸಿಷ್ಯಸಿ॥೨೧॥ ಪ್ರಿಯಯಾಚತಥೋಕ್ತಸ್ಸನ್ಕೇಕಯಃಪೃಥಿವೀಪತಿಃ। ತಸ್ಮೈತಂ
ವರದಾಯಾರ್ಥಂಕಥಯಾಮಾಸತತ್ತ್ವತಃ॥೨೨॥ತತಸ್ಸವರದಸ್ಸಾಧೂರಾಜಾನಂಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ। ಮ್ರಿಯತಾಂಧ್ವಂಸತಾಂ
ವೇಯಂಮಾಕೃಥಾಸ್ತ್ವಂಮಹೀಪತೇ॥೨೩॥ಸತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚಸ್ತಸ್ಯಪ್ರಸನ್ನಮನಸೋನೃಪಃ।ಮಾತರಂತೇನಿರಸ್ಯಾಶುವಿಜ
ಹಾರಕುಬೇರವತ್॥೨೪॥ ತಥಾತ್ವಮಪಿರಾಜಾನಂದುರ್ಜನಾಚರಿತೇಪಥಿ।ಅಸದ್ಗ್ರಾಹಮಿಮಂಮೋಹಾತ್ಕುರುಷೇಪಾಪದರ್ಶಿ
ನೀ॥ ೨೫॥ ಸತ್ಯಶ್ಚಾದ್ಯಪ್ರವಾದೋಯಂಲೌಕಿಕಃಪ್ರತಿಭಾತಿಮಾ। ಪಿತೄನ್ಸಮನುಜಾಯಂತೇನರಾಮಾತರಮಂಗನಾಃ॥
ನೈವಂಭವಗೃಹಾಣೇದಂಯದಾಹವಸುಧಾಧಿಪಃ। ಭರ್ತುರಿಚ್ಛಾಮುಪಾಸ್ವೇಹಜನಸ್ಯಾಸ್ಯಗತಿರ್ಭವ ॥ ೨೭ ॥ ಮಾತ್ವಂಪ್ರೋ
ತ್ಸಾಹಿತಾಪಾಪೈರ್ದೇವರಾಜಸಮಪ್ರಭಂ।ಭರ್ತಾರಂಲೋಕಭರ್ತಾರಮಸದ್ಧರ್ಮಮುಪಾದಧಾಃ॥೨೮॥ನಹಿಮಿಥ್ಯಾಪ್ರತಿ
ಜ್ಞಾತಂಕರಿಷ್ಯತಿತವಾನಘಃ । ಶ್ರೀಮಾನ್ದಶರಥೋರಾಜಾದೇವಿರಾಜೀವಲೋಚನಃ ॥ ೨೯ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋವದಾನ್ಯಃಕರ್ಮಣ್ಯ
ಸ್ಸ್ವಧರ್ಮಪರಿರಕ್ಷಿತಾ । ರಕ್ಷಿತಾಜೀವಲೋಕಸ್ಯಬಲೀರಾಮೋಭಿಷಿಚ್ಯತಾಂ ॥ ೩೦ ॥ ಪರಿವಾದೋಹಿತೇದೇವಿಮಹಾಂಲ್ಲೋ
ಕೇಚರಿಷ್ಯತಿ।ಯದಿರಾಮೋವನಂಯಾತಿವಿಹಾಯಪಿತರಂನೃಪಂ ॥ ೩೧ ॥ ಸರಾಜ್ಯಂರಾಘವಃಪಾತುಭವತ್ವಂವಿಗತಜ್ವರಾ।
ನಹಿತೇರಾಘವಾದನ್ಯಃಕ್ಷಮಃಪುರವರೇವಸೇತ್ ॥ ೩೨ ॥ ರಾಮೇಹಿಯೌವರಾಜ್ಯಸ್ಥೇರಾಜಾದಶರಥೋವನಂ।ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತಿಮ

ಹೇಷ್ವಾಸಃಪೂರ್ವವೃತ್ತಮನುಸ್ಮರನ್॥ ೩೩ ॥ ಇತಿಸಾಂತ್ವೈಶ್ಚತೀಕ್ಷ್ಣೈಶ್ಚಕೈಕೇಯೀಂರಾಜಸಂಸದಿ। ಸುಮಂತ್ರಃಕ್ಷೋ
ಭಯಾಮಾಸಭೂಯಏವಕೃತಾಂಜಲಿಃ ॥ ೩೪ ॥ ನೈವಸಾಕ್ಷುಭ್ಯತೇದೇವೀನಚಸ್ಮಪರಿದೂಯತೇ।ನಚಾಸ್ಯಾಮುಖವರ್ಣಸ್ಯ
ವಿಕ್ರಿಯಾಲಕ್ಷ್ಯತೇತದಾ॥೩೫॥ ಇತಿ– ಪಂಚತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ॥ ... ...

ತತಸ್ಸುಮಂತ್ರಮೈಕ್ಷ್ವಾಕಃಪೀಡಿತೋತ್ರಪ್ರತಿಜ್ಞಯಾ।ಸಬಾಷ್ಪಮತಿನಿಶ್ವಸ್ಯಜಗಾದೇದಂಪುನಃಪುನಃ॥೧॥ಸೂತರ
ತ್ನಸುಸಂಪೂರ್ಣಾಚತುರ್ವಿಧಬಲಾಚಮೂಃ। ರಾಘವಸ್ಯಾನುಯಾತ್ರಾರ್ಥಂಕ್ಷಿಪ್ರಂಪ್ರತಿವಿಧೀಯತಾಂ ॥೨॥ರೂಪಾಜೀ
ವಾಶ್ಚಶಾಲಿನ್ಯೋವಣಿಜಶ್ಚಮಹಾಧನಾಃ। ಶೋಭಯಂತುಕುಮಾರಸ್ಯವಾಹಿನೀಂಸುಪ್ರಸಾರಿತಾಃ ॥ ೩ ॥ ಯೇಚೈನಮುಪ
ಜೀವಂತಿರಮತೇಯೈಶ್ಚವೀರ್ಯತಃ। ತೇಷಾಂಬಹುಧನಂದತ್ವಾತಾನಪ್ಯತ್ರನಿಯೋಜಯ ॥ ೪ ॥ ಆಯುಧಾನಿಚಮುಖ್ಯಾನಿನಾ
ಗರಾಶ್ಶಕಟಾನಿಚ। ಅನುಗಚ್ಛಂತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ವ್ಯಾಧಾಶ್ಚಾರಣ್ಯಗೋಚರಾಃ ॥೫॥ ನಿಘ್ನನ್ಮೃಗಾನ್ಕುಂಜರಾಂಶ್ಚ ಪಿ
ಬಂಶ್ಚಾರಣ್ಯಕಂಮಧು। ನದೀಶ್ಚವಿವಿಧಾಃಪಶ್ಯನ್ನರಾಜ್ಯಸ್ಯಸ್ಮರಿಷ್ಯತಿ ॥ ೬ ॥ ಧಾನ್ಯಕೋಶಶ್ಚಯಃಕಶ್ಚಿದ್ಧನಕೋಶಶ್ಚಮಾ
ಮಕಃ। ತೌರಾಮಮನುಗಚ್ಛೇತಾಂ ವಸಂತಂನಿರ್ಜನೇವನೇ ॥೭॥ ಯಜನ್ಪುಣ್ಯೇಷುದೇಶೇಷು ವಿಸೃಜಂಶ್ಚಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣಾಃ।ಋ
ಷಿಭಿಶ್ಚಸಮಾಗಮ್ಯ ಪ್ರವತ್ಸ್ಯತಿಸುಖಂವನೇ ॥೮॥ ಭರತಶ್ಚಮಹಾಬಾಹುರಯೋಧ್ಯಾಂಪಾಲಯಿಷ್ಯತಿ। ಸರ್ವಕಾಮೈಸ್ಸಹ
ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಮಸ್ಸಂಸಾಧ್ಯತಾಮಿತಿ ॥೯॥ ಏವಂಬ್ರುವತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಭಯಮಾಗತಂ। ಮುಖಂಚಾಪ್ಯಗಮ
ಚ್ಛೋಷಂಸ್ವರಶ್ಚಾಪಿನ್ಯರುಧ್ಯತ॥೧೦॥ ಸಾವಿಷಣ್ಣಾಚಸಂತ್ರಸ್ತಾಮುಖೇನಪರಿಶುಷ್ಯತಾ।ರಾಜಾನಮೇವಾಭಿಮುಖೀಕೈಕೇ
ಯೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೧ ॥ ರಾಜ್ಯಂಗತಜನಂಸಾಧೋಪೀತಮಂಡಾಂಸುರಾಮಿವ। ನಿರಾಸ್ವಾದ್ಯತಮಂಶೂನ್ಯಂಭರ
ತೋನಾಭಿಪತ್ಸ್ಯತೇ ॥ ೧೨ ॥ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಂಮುಕ್ತಲಜ್ಜಾಯಾಂವದಂತ್ಯಾಮತಿದಾರುಣಂ। ರಾಜಾದಶರಥೋವಾಕ್ಯಮು
ವಾಚಾಯತಲೋಚನಾಂ ॥ ೧೩ ॥ ವಹಂತಂಕಿಂತುದಸಿಮಾಂನಿಯುಜ್ಯಧುರಿಮಾಹಿತೇ। ಅನಾರ್ಯೇಕೃತ್ಯಮಾರಬ್ಧಂ ಕಿನ್ನಪೂ
ರ್ವಮುಪಾರುಧಃ॥ ೧೪॥ ತಸ್ಯೈತತ್ಕ್ರೋಧಸಂಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂಶ್ರುತ್ವಾವರಾಂಗನಾ। ಕೈಕೇಯೀದ್ವಿಗುಣಂಕ್ರುದ್ಧಾ ರಾ
ಜಾನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥ ೧೫॥ ತವೈವವಂಶೇಸಗರೋಜ್ಯೇಷ್ಠಂಪುತ್ರಮುಪಾರುಧತ್। ಅಸಮಂಜಇತಿಖ್ಯಾತಂತಥಾಯಂಗಂತು
ಮರ್ಹತಿ ॥ ೧೬ ॥ ಏವಮುಕ್ತೋಧಿಗಿತ್ಯೇವರಾಜಾದಶರಥೋಬ್ರವೀತ್। ವ್ರೀಡಿತಶ್ಚಜನಸ್ಸರ್ವಸ್ಸಾಚತನ್ನಾವಬುಧ್ಯತ ॥ ೧೭॥
ತತ್ರವೃದ್ಧೋಮಹಾಮಾತ್ರಸ್ಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋನಾಮನಾಮತಃ। ಶುಚಿರ್ಬಹುಮತೋರಾಜ್ಞಃಕೈಕೇಯೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥ ೧೮॥
ಅಸಮಂಜೋಗೃಹೀತ್ವಾತುಕ್ರೀಡತಃಪಥಿದಾರಕಾನ್।ಸರಯ್ವಾಃಪ್ರಕ್ಷಿಪನ್ನಪ್ಸುರಮತೇತೇನದುರ್ಮತಿಃ॥೧೯॥ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ನಾಗರಾಸ್ಸರ್ವೇಕ್ರುದ್ಧಾರಾಜಾನಮಬ್ರುವನ್। ಅಸಮಂಜಂವೃಣೀಷ್ವೈಕಮಸ್ಮಾನ್ವಾರಾಷ್ಟ್ರವರ್ಧನ ॥೨೦॥ ತಾನು
ವಾಚತತೋರಾಜಾಕಿಂನಿಮಿತ್ತಮಿದಂಭಯಂ।ತಾಶ್ಚಾಪಿರಾಜ್ಞಾಸಂಪೃಷ್ಟಾವಾಕ್ಯಂಪ್ರಕೃತಯೋಬ್ರುವನ್ ॥೨೧॥ ಕ್ರೀ
ಡತಸ್ತ್ವೇಷನಃಪುತ್ರಾನ್ಬಾಲಾನುದ್ಭ್ರಾಂತಚೇತನಃ। ಸರಯ್ವಾಂಪ್ರಕ್ಷಿಪನ್ಮೌರ್ಖ್ಯಾದತುಲಾಂಪ್ರೀತಿಮಶ್ನುತೇ॥೨೨॥
ಸತಾಸಾಂವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರಕೃತೀನಾಂನರಾಧಿಪಃ। ತಂತತ್ಯಾಜಾಹಿತಂಪುತ್ರಂತೇಷಾಂಪ್ರಿಯಚಿಕೀರ್ಷಯಾ ॥೨೩॥ ತಂ
ಯಾನೇಶೀಘ್ರಮಾರೋಪ್ಯಸಭಾರ್ಯಂಸಪರಿಚ್ಛದಂ।ಯಾವಜ್ಜೀವಂವಿವಾಸ್ಯೋಯಮಿತಿಸ್ವಾನನ್ವಶಾತ್ಪಿತಾ॥ ೨೪॥ ಸಫಾಲ
ಪಿಟಕಂಗೃಹ್ಯಗಿರಿದುರ್ಗಾಣ್ಯಲೋಳಯತ್। ದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಸ್ತ್ವನುಚರನ್ಸಯಥಾಪಾಪಕರ್ಮಕೃತ್ ॥ಇತ್ಯೇನಮತ್ಯಜದ್ರಾ
ಜಾಸಗರೋವೈಸುಧಾರ್ಮಿಕಃ। ರಾಮಃಕಿಮಕರೋತ್ಪಾಪಂಯೇನೈವಮುಪರುಧ್ಯತೇ।ನಹಿಕಂಚನಪಶ್ಯಾಮೋರಾಘವಸ್ಯಾ
ಗುಣಂವಯಂ। ದುರ್ಲಭೋಹ್ಯಸ್ಯನಿರಯಶ್ಶಶಾಂಕಸ್ಯೇವಕಲ್ಮಷಂ ॥ ೨೭ ॥ ಅಥವಾದೇವಿದೋಷಂತ್ವಂಕಂಚಿತ್ಪಶ್ಯಸಿರಾಘ
ವೇ।ತಮದ್ಯಬ್ರೂಹಿತತ್ವೇನತತೋರಾಮೋವಿವಾಸ್ಯತಾಂ ॥ ೨೮ ॥ ಅದುಷ್ಟಸ್ಯಹಿಸಂತ್ಯಾಗಸ್ಸತ್ಪಥೇನಿರತಸ್ಯಚ। ನಿರ್ದಹೇದ
ಪಿಶಕ್ರಸ್ಯದ್ಯುತಿಂಧರ್ಮನಿರೋಧನಾತ್ ॥ ೨೯ ॥ ತದಲಂದೇವಿರಾಮಸ್ಯಶ್ರಿಯಾವಿಹತಯಾತ್ವಯಾ। ಲೋಕತೋಪಿಹಿತೇತ್ರ
ಸ್ಯಾಃಪರಿವಾದಶ್ಶುಭಾನನೇ ॥೩೦॥ ಶ್ರುತ್ವಾತುಸಿದ್ಧಾರ್ಥವಚೋರಾಜಾಶ್ರಾಂತತರಸ್ವನಃ। ಶೋಕೋಪಹತಯಾವಾಚಾಕೈ
ಕೇಯೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥ ೩೧ ॥ ಏತದ್ವಚೋನೇಚ್ಛಸಿಪಾಪವೃತ್ತೇಹಿತಂನಜಾನಾಸಿಮಮಾತ್ಮನೋವಾ।ಆಸ್ಥಾಯಮಾರ್ಗಂ
ಕೃಪಣಂಕುಚೇಷ್ಟಾಚೇಷ್ಟಾಹಿತೇಸಾಧುಪಥಾದಪೇತಾ ॥ ೩೨ ॥ ಅನುವ್ರಜಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಮದ್ಯರಾಮಂರಾಜ್ಯಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯಸು
ಖಂಧನಂಚ। ಸಹೈವರಾಜ್ಞಾಭರತೇನಚತ್ವಂಯಥಾಸುಖಂಭುಂಕ್ಷ್ವಚಿರಾಯರಾಜ್ಯಂ॥ ಇತಿ–ಷಟ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಮಹಾಮಾತ್ರವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾರಾಮೋದಶರಥಂತದಾ।ಅಭ್ಯಭಾಷತವಾಕ್ಯಂತುವಿನಯಜ್ಞೋವಿನೀತವತ್॥ ೧ ॥ ತ್ಯಕ್ತಭೋ
ಗಸ್ಯ ಮೇರಾಜನ್ವನೇವನ್ಯೇನಜೀವತಃ।ಕಿಂಕಾರ್ಯಮನುಯಾತ್ರೇಣತ್ಯಕ್ತಸಂಗಸ್ಯಸರ್ವತಃ ॥ ಯೋಹಿದತ್ವಾದ್ವಿಪಶ್ರೇಷ್ಠಂಕ
ಕ್ಷ್ಯಾಯಾಂಕುರುತೇಮನಃ। ರಜ್ಜುಸ್ನೇಹೇನಕಿಂತಸ್ಯತ್ಯಜತಃಕುಂಜರೋತ್ತಮಂ॥೩॥ತಥಾಮಮಸತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಿಂಧ್ವಜಿನ್ಯಾ
ಜಗತ್ಪತೇ।ಸರ್ವಾಣ್ಯೇವಾನುಜಾನಾಮಿಚೀರಾಣ್ಯೇವಾನಯಂತುಮೇ ॥೪॥ ಖನಿತ್ರಪಿಟಕೇಚೋಭೇಸಮಾನಯತಗಚ್ಛತಃ।ಚತು

ದರ್ಶವನೇವಾಸಂವರ್ಷಾಣಿವಸತೋಮಮ ॥೫॥ ಅಥಚೀರಾಣಿಕೈಕೇಯೀಸ್ವಯಮಾಹೃತ್ಯರಾಘವಂ।ಉವಾಚಪರಿಧತ್ಸ್ವೇತಿ
ಜನೌಘೇನಿರಪತ್ರಪಾ॥ ೬ ॥ ಸಚೀರೇಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಃಕೈಕೇಯ್ಯಾಃಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತೇ । ಸೂಕ್ಷ್ಮವಸ್ತ್ರಮವಕ್ಷಿಪ್ಯ ಮುನಿವ
ಸ್ತ್ರಾಣ್ಯವಸ್ತ ಹ॥೭॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಾಪಿತತ್ರೈವವಿಹಾಯವಸನೇಶುಭೇ । ತಾಪಸಾಚ್ಛಾದನೇಚೈವಜಗ್ರಾಹ ಪಿತುರಗ್ರತಃ ॥
೮॥ ಅಥಾತ್ಮಪರಿಧಾನಾರ್ಥಂಸೀತಾಕೌಶೇಯವಾಸಿನೀ । ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಚೀರಂಸಂತ್ರಸ್ತಾಪೃಷತೀವಾಗುರಾಮಿವ ॥೯ ॥ ಸಾ
ವ್ಯಪತ್ರಪಮಾಣೇವಪ್ರಗೃಹ್ಯಚಸುದುರ್ಮನಾಃ । ಕೈಕೇಯೀಕುಶಚೀರೇತೇಜಾನಕೀಶುಭಲಕ್ಷಣಾ ॥ ೧೦ ॥ ಅಶ್ರುಸಂಪೂ
ರ್ಣನೇತ್ರಾಚಧರ್ಮಜ್ಞಾಧರ್ಮದರ್ಶಿನೀ । ಗಂಧರ್ವರಾಜಪ್ರತಿಮಂಭರ್ತಾರಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೧ ॥ ಕಥನ್ನುಚೀರಂಬ
ಧ್ನಂತಿಮುನಯೋವನವಾಸಿನಃ । ಇತಿಹ್ಯಕುಶಲಾಸೀತಾಸಾಮುಮೋಹಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥ ೧೨ ॥ ಕೃತ್ವಾಕಂಠೇಚಸಾ
ಚೀರಮೇಕಮಾದಾಯಪಾಣಿನಾ। ತಸ್ಥೌಹ್ಯಕುಶಲಾತತ್ರವ್ರೀಳಿತಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ॥ ೧೩ ॥ ತಸ್ಯಾಸ್ತತ್ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಗಮ್ಯ
ರಾಮೋಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಃ। ಚೀರಂಬಬಂಧಸೀತಾಯಾಃಕೌಶೇಯಸ್ಯೋಪರಿಸ್ವಯಂ॥ ೧೪॥ ರಾಮಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯತು ಸೀತಾ
ಯಾಬಧ್ನಂತಂಚೀರಮುತ್ತಮಂ । ಅಂತಃಪುರಗತಾನಾರ್ಯೋಮುಮುಚುರ್ವಾರಿನೇತ್ರಜಂ ॥ ೧೫ ॥ ಊಚುಶ್ಚಪರಮಾಯ
ಸ್ತಾರಾಮಂಜ್ವಲಿತತೇಜಸಂ । ವತ್ಸನೈವಂನಿಯುಕ್ತೇಯಂವನವಾಸೇಮನಸ್ವಿನೀ॥ ೧೬ ॥ ಪಿತುರ್ವಾಕ್ಯಾನುರೋಧೇನಗತಸ್ಯ
ವಿಜನಂವನಂ।ತಾವದ್ದರ್ಶನಮಸ್ಯಾಂನಸ್ಸಫಲಂಭವತುಪ್ರಭೋ॥೧೭॥ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಾಯೇನವನಂಗಚ್ಛಸ್ವಪುತ್ರಕ।ನೇಯ
ಮರ್ಹತಿಕಲ್ಯಾಣೀವಸ್ತುಂತಾಪಸವದ್ವನೇ॥ ೧೮॥ ಕುರುನೋಯಾಚನಾಂಪುತ್ರಸೀತಾತಿಷ್ಠತುಭಾಮಿನೀ। ಧರ್ಮನಿತ್ಯಸ್ಸ್ವ
ಯಂಸ್ಥಾತುಂನಹೀದಾನೀಂತ್ವಮಿಚ್ಛಸಿ ॥ ೧೯॥ ತಾಸಾಮೇವಂವಿಧಾವಾಚಶ್ಶೃಣ್ವನ್ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ। ಬಬಂಧೈವತದಾಚೀ
ರಂಸೀತಯಾತುಲ್ಯಶೀಲಯಾ॥ ೨೦॥ ಚೀರೇಗೃಹೀತೇತುತಯಾಸಮೀಕ್ಷ್ಯನೃಪತೇರ್ಗುರುಃ । ನಿವಾರ್ಯಸೀತಾಂ ಕೈಕೇಯೀಂ
ವಸಿಷ್ಠೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೨೧ ॥ ಅತಿಪ್ರವೃತ್ತೇದುರ್ಮೇಧೇಕೈಕೇಯಿಕುಲಪಾಂಸನಿ । ವಂಚಯಿತ್ವಾಚರಾಜಾನಂ ನಪ್ರ
ಮಾಣೇವತಿಷ್ಠಸೇ ॥ ೨೨ ॥ ನಗಂತವ್ಯಂವನಂದೇವ್ಯಾಸೀತಯಾಶೀಲವರ್ಜಿತೇ।ಅನುಷ್ಠಾಸ್ಯತಿರಾಮಸ್ಯ ಸೀತಾಪ್ರಕೃತ ಮಾಸ
ನಂ॥ ೨೩॥ಆತ್ಮಾಹಿದಾರಾಸ್ಸರ್ವೇಷಾಂದಾರಸಂಗ್ರಹವರ್ತಿನಾಂ। ಆತ್ಮೇಯಮಿತಿರಾಮಸ್ಯಪಾಲಯಿಷ್ಯತಿಮೇದಿನೀಂ॥೨೪॥ಅಥ
ಯಾಸ್ಯತಿವೈದೇಹೀವನಂರಾಮೇಣಸಂಗತಾ। ವಯಮಪ್ಯನುಯಾಸ್ಯಾಮಃಪುರಂಚೇದಂಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥ ೨೫॥ ಅಂತಪಾಲಾಶ್ಚ
ಯಾಸ್ಯಂತಿಸದಾರೋಯತ್ರರಾಘವಃ।ಸಹೋಪಜೀವ್ಯಂರಾಷ್ಟ್ರಂಚಪುರಂಚಸಪರಿಚ್ಛದಂ॥ ೨೬ ॥ ಭರತಶ್ಚಸಶತ್ರುಘ್ನ
ಶ್ಚೀರವಾಸಾವನೇಚರಃ । ವನೇವಸಂತಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮನುವತ್ಸ್ಯತಿಪೂರ್ವಜಂ ॥ ೨೭ ॥ ತತಶ್ಶೂನ್ಯಾಂಗತಜನಾಂವಸುಧಾಂ
ಪಾದಪೈಸ್ಸಹ । ತ್ವಮೇಕಾಶಾಧಿದುರ್ವೃತ್ತಾಪ್ರಜಾನಾಮಹಿತೇಸ್ಥಿತಾ॥ ೨೮ ॥ ನಹಿತದ್ಭವಿತಾರಾಷ್ಟ್ರಂಯತ್ರ ರಾಮೋನ
ಭೂಪತಿಃ । ತದ್ವನಂಭವಿತಾರಾಷ್ಟ್ರಂ ಯತ್ರರಾಮೋನಿವತ್ಸ್ಯತಿ ॥ ೨೯ ॥ ನಹ್ಯದತ್ತಾಂಮಹೀಂಪಿತ್ರಾಭರತಶ್ಶಾಸ್ತು
ಮರ್ಹತಿ। ತ್ವಯಿವಾಪುತ್ರವದ್ವಸ್ತುಂಯದಿಜಾತೋಮಹೀಪತೇಃ ॥ ೩೦ ॥ ಯದ್ಯಪಿತ್ವಂಕ್ಷಿತಿತಲಾದ್ಗಗನಂಚೋತ್ಪತಿಷ್ಯಸಿ।
ಪಿತೃವಂಶಚರಿತ್ರಜ್ಞಃ ಸೋನ್ಯಥಾನಕರಿಷ್ಯತಿ॥ ೩೧ ॥ ತತ್ತ್ವಯಾಪುತ್ರಗರ್ಧಿನ್ಯಾಪುತ್ರಸ್ಯಕೃತಮಪ್ರಿಯಂ। ಲೋಕೇಹಿ
ಸನವಿದ್ಯೇತಯೋನರಾಮಮನುವ್ರತಃ ॥ ೩೨॥ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸ್ಯದ್ಯೈವಕೈಕೇಯಿಪಶುವ್ಯಾಳಮೃಗದ್ವಿಜಾನ್ । ಗಚ್ಛತಸ್ಸಹ ರಾ
ಮೇಣಪಾದಪಾಂಶ್ಚತದುನ್ಮುಖಾನ್॥ ೩೩॥ಅಥೋತ್ತಮಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿದೇವಿದೇಹಿಸ್ನುಷಾಯೈವ್ಯಪನೀಯಚೀರಂ।ನಚೀರ
ಮಸ್ಯಾಃಪ್ರವಿಧೀಯತೇತಿನ್ಯವಾರಯತ್ತದ್ವಸನಂವಸಿಷ್ಠಃ॥ ೩೪ ॥ ಏಕಸ್ಯರಾಮಸ್ಯವನೇನಿವಾಸಸ್ತ್ವಯಾವೃತಃ ಕೇಕ
ಯರಾಜಪುತ್ರಿ। ವಿಭೂಷಿತೇಯಂಪ್ರತಿಕರ್ಮನಿತ್ಯಾವಸತ್ವರಣ್ಯೇಸಹರಾಘವೇಣ ॥ ೩೫ ॥ ಯಾನೈಶ್ಚಮುಖ್ಯೈಃಪರಿಚಾರ
ಕೈಶ್ಚಸುಸಂವೃತಾಗಚ್ಛತುರಾಜಪುತ್ರೀ। ವಸ್ತ್ರೈಶ್ಚಸರ್ವೈಸ್ಸಹಿತೈರ್ವಿಧಾನೈರ್ನೇಯಂವೃತಾತೇವರಸಂಪ್ರದಾನೇ॥೩೬॥ತಸ್ಮಿಂ
ಸ್ತಥಾಜಲ್ಪತಿವಿಪ್ರಮುಖ್ಯೇಗುರೌನೃಪಸ್ಯಾಪ್ರತಿಮಪ್ರಭಾವೇ । ನೈವಸ್ಮಸೀತಾವಿನಿವೃತ್ತಭಾವಾಪ್ರಿಯಸ್ಯಭರ್ತುಃ ಪ್ರತಿ
ಕಾರಕಾಮಾ॥ ೩೭॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ. ❋

ತಸ್ಯಾಂಚೀರಂವಸಾನಾಯಾಂನಾಥವತ್ಯಾಮನಾಥವತ್ ।ಪ್ರಚುಕ್ರೋಶಜನಸ್ಸರ್ವೋಧಿಕ್ತ್ವಾಂದಶರಥಂತ್ವಿತಿ॥
೧ ॥ ತೇನತತ್ರಪ್ರಣಾದೇನದುಃಖಿತಸ್ಸಮಹೀಪತಿಃ।ಚಿಚ್ಛೇದಜೀವಿತೇಶ್ರದ್ಧಾಂಧರ್ಮೇಯಶಸಿಚಾತ್ಮನಃ ॥೨॥ ಸನಿಶ್ಶ್ವಸ್ಯೋಷ್ಣ
ಮೈಕ್ಷ್ವಾಕಸ್ತಾಂಭಾರ್ಯಾಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ಕೈಕೇಯಿಕುಶಚೀರೇಣನಸೀತಾಗಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೩ ॥ ಸುಕುಮಾರೀಚಬಾ
ಲಾಚಸತತಂಚಸುಖೋಚಿತಾ। ನೇಯಂವನಸ್ಯಯೋಗ್ಯೇತಿಸತ್ಯಮಾಹಗುರುರ್ಮಮ ॥೪ ॥ ಇಯಂಹಿಕಸ್ಯಾಪಕರೋತಿಕಿಂಚಿ
ತ್ತಪಸ್ವಿನೀರಾಜವರಸ್ಯಕನ್ಯಾ। ಯಾಚೀರಮಾಸಾದ್ಯಜನಸ್ಯಮಧ್ಯೇಸ್ಥಿತಾವಿಸಂಜ್ಞಾಶ್ರಮಣೀವಕಾಚಿತ್॥ ೫ ॥ ಚೀರಾಣ್ಯ
ಪಾಸ್ಯಾಜ್ಜನಕಸ್ಯಕನ್ಯಾನೇಯಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮಮದತ್ತಪೂರ್ವಾ।ಯಥಾಸುಖಂಗಚ್ಛತುರಾಜಪುತ್ರೀವನಂಸಮಗ್ರಾಸಹಸರ್ವ
ರತ್ನೈಃ ॥ ೬ ॥ ಅಜೀವನಾರ್ಹೇಣಮಯಾನೃಶಂಸಾಕೃತಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಿಯಮೇನತಾವತ್।ತ್ವಯಾಹಿಬಾಲ್ಯಾತ್ಪ್ರತಿಪನ್ನಮೇತ

ತ್ತನ್ಮಾಂ ದಹೇದ್ವೇಣುಮಿವಾತ್ಮಪುಷ್ಪಂ॥ ೭ ॥ ರಾಮೇಣಯದಿತೇಪಾಪೇಕಿಂಚಿತ್ಕೃತಮಶೋಭನಂ । ಅಪಕಾರಃಕಇಹತೇವೈ
ದೇಹ್ಯಾದರ್ಶಿತೋಥವಾ॥ ೮॥ ಮೃಗೀವೋತ್ಫುಲ್ಲನಯನಾಮೃದುಶೀಲಾತಪಸ್ವಿನೀ । ಅಪಕಾರಂಕಮಿಹತೇಕರೋತಿ ಜನಕಾತ್ಮ
ಜಾ॥ ೯॥ ನನುಪರ್ಯಾಪ್ತಮೇಕತ್ತೇಪಾಪೇರಾಮವಿವಾಸನಂ । ಕಿಮೇಭಿಃಕೃಪಣೈರ್ಭೂಯಃ ಪಾತಕೈರಪಿತೇಕೃತೈಃ॥ ೧೦॥
ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂಮಯಾತಾವತ್ತ್ವಯೋಕ್ತಂದೇವಿಶೃಣ್ವತಾ । ರಾಮಂಯದಭಿಷೇಕಾಯತ್ವಮಿಹಾಗತಮಬ್ರವೀಃ॥ ೧೧ ॥ ತತ್ತ್ವೇ
ತತ್ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯನಿರಯಂಗಂತುಮಿಚ್ಛಸಿ। ಮೈಥಿಲೀಮಪಿಯಾಹಿತ್ವಮೀಕ್ಷಸೇಚೀರವಾಸಿನೀಂ ॥ ೧೨ ॥ ಇತೀವರಾಜಾವಿಲ
ಪನ್ಮಹಾತ್ಮಾ ಶೋಕಸ್ಯನಾಂತಂಸದದರ್ಶಕಿಂಚಿತ್।ಭೃಶಾತುರತ್ವಾಚ್ಚ ಪಪಾತಭೂಮೌತೇನೈವಪುತ್ರವ್ಯಸನೇನಿಮಗ್ನಃ।
ಏವಂಬ್ರುವಂತಂಪಿತರಂರಾಮಸ್ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತೋವನಂ । ಅವಾಕ್ಶಿರಸಮಾಸೀನಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೪॥ ಇಯಂಧಾ
ರ್ಮಿಕಕೌಸಲ್ಯಾಮಮಮಾತಾಯಶಸ್ವಿನೀ । ವೃದ್ಧಾಚಾಕ್ಷುದ್ರಶೀಲಾಚನಚತ್ವಾಂದೇವಗರ್ಹತೇ॥೧೫ ॥ ಮಯಾವಿಹೀನಾಂ
ವರದಪ್ರಪನ್ನಾಂಶೋಕಸಾಗರಂ । ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವವ್ಯಸನಾಂಭೂಯಸ್ಸಂಮಂತುಮರ್ಹಸಿ॥ ೧೬ ॥ ಪುತ್ರಶೋಕಂಯಥಾ
ನರ್ಚ್ಛೇತ್ತ್ವಯಾಪೂಜ್ಯೇನಪೂಜಿತಾ। ಮಾಂಹಿಸಂಚಿಂತಯಂತೀಸಾತ್ವಯಿಜೀವೇತ್ತಪಸ್ವಿನೀ ॥ ೧೭ ॥ ಇಮಾಂಮಹೇಂದ್ರೋಪ
ಮಜಾತಗರ್ಧಿನೀಂತಥಾವಿಧಾತುಂಜನನೀಂಮಮಾರ್ಹಸಿ । ಯಥಾವನಸ್ಥೇಮಯಿಶೋಕಕರ್ಶಿತಾನಜೀವಿತಂನ್ಯಸ್ಯಯಮಕ್ಷ
ಯಂವ್ರಜೇತ್॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ – ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ರಾಮಸ್ಯತುವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಮುನಿವೇಷಧರಂಚತಂ । ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಸಹಭಾರ್ಯಾಭೀರಾಜಾವಿಗತಚೇತನಃ॥ ೧॥ ನೈನಂದುಃ
ಖೇನಸಂತಪ್ತಃಪ್ರತ್ಯವೈಕ್ಷತರಾಘವಂ । ನಚೈನಮಭಿಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಪ್ರತ್ಯಭಾಷತದುರ್ಮನಾಃ॥ ೨॥ ಸಮುಹೂರ್ತಮಿವಾ
ಸಂಜ್ಞೋದುಃಖಿತಶ್ಚಮಹೀಪತಿಃ । ವಿಲಲಾಪಮಹಾಬಾಹೂರಾಮಮೇವಾನುಚಿಂತಯನ್॥ ೩ ॥ ಮನ್ಯೇಖಲುಮಯಾಪೂ
ರ್ವಂವಿವತ್ಸಾಬಹವಃಕೃತಾಃ । ಪ್ರಾಣಿನೋಹಿಂಸಿತಾ ವಾಪಿತಸ್ಮಾದಿದಮುಪಸ್ಥಿತಂ ॥ ೪ ॥ ನತ್ವೇವಾನಾಗತೇಕಾಲೇದೇಹಾ
ಚ್ಚ್ಯವತಿಜೀವಿತಂ । ಕೈಕೇಯ್ಯಾಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನಸ್ಯಮೃತ್ಯುರ್ಮಮನವಿದ್ಯತೇ॥ ೫॥ ಯೋಹಂಪಾವಕಸಂಕಾಶಂಪಶ್ಯಾಮಿಪುರ
ತಸ್ಸ್ಥಿತಂ । ವಿಹಾಯವಸನೇಸೂಕ್ಷ್ಮೇತಾಪಸಾಚ್ಛಾದಮಾತ್ಮಜಂ॥ ೬ ॥ ಏಕಸ್ಯಾಃಖಲುಕೈಕೇಯ್ಯಾಃ ಕೃತೇಯಂಕ್ಲಿಶ್ಯತೇ
ಜನಃ । ಸ್ವಾರ್ಥೇಪ್ರಯತಮಾನಾಯಾಸ್ಸಂಶ್ರಿತ್ಯನಿಕೃತಿಂತ್ವಿಮಾಂ ॥ ೭ ॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುವಚನಂ ಬಾಷ್ಪೇಣಪಿಹಿತೇಂದ್ರಿ
ಯಃ । ರಾಮೇತಿಸಕೃದೇವೋಕ್ತ್ವಾವ್ಯಾಹರ್ತುಂನಶಶಾಕಹ॥೮॥ ಸಂಜ್ಞಾಂತುಪ್ರತಿಲಭ್ಯೈವಮುಹೂರ್ತಾತ್ಸಂ ಮಹೀಪತಿಃ॥
ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಂಸುಮಂತ್ರಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥ ೯॥ ಔಪವಾಹ್ಯಂರಥಂಯುಕ್ತ್ವಾತ್ವಮಾಯಾಹಿಹಯೋ
ತ್ತಮೈಃ । ಪ್ರಾಪಯೈನಂಮಹಾಭಾಗಮಿತೋಜನಪದಾತ್ಪರಮ್ ॥ ೧೦ ॥ ಏವಂಮನ್ಯೇಗುಣವತಾಂಗುಣಾನಾಂಫಲಮು
ಚ್ಯತೇ । ಪಿತ್ರಾಮಾತ್ರಾಚಯತ್ಸಾಧುರ್ವೀರೋನಿರ್ವಾಸ್ಯತೇವನಂ॥ ೧೧॥ ರಾಜ್ಞೋವಚನಮಾಜ್ಞಾಯಸುಮಂತ್ರಶ್ಶೀಘ್ರವಿಕ್ರ
ಮಃ । ಯೋಜಯಿತ್ವಾಯಯೌತತ್ರರಥಮಶ್ವೈರಲಂಕೃತಂ ॥೧೨॥ ತಂರಥಂರಾಜಪುತ್ರಾಯಸೂತಃಕನಕಭೂಷಿತಂ।
ಆಚಚಕ್ಷೇಂಜಲಿಂಕೃತ್ವಾಯುಕ್ತಂಪರಮವಾಜಿಭಿಃ॥ ೧೩॥ ರಾಜಾಸತ್ವರಮಾಹೂಯವ್ಯಾಪೃತಂವಿತ್ತಸಂಚಯೇ । ಉವಾ
ಚದೇಶಕಾಲಜ್ಞಂನಿಶ್ಚಿತಂಸರ್ವತಶ್ಶುಚಿಂ॥ ೧೪ ॥ ವಾಸಾಂಸಿಚಮಹಾರ್ಹಾಣಿಭೂಷಣಾನಿವರಾಣಿಚ । ವರ್ಷಾಣ್ಯೇತಾನಿ
ಸಂಖ್ಯಾಯವೈದೇಹ್ಯಾಃಕ್ಷಿಪ್ರಮಾನಯ ॥ ೧೫ ॥ ನರೇಂದ್ರೇಣೈವಮುಕ್ತಸ್ತುಗತ್ವಾಕೋಶಗೃಹಂತತಃ। ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ್ಸರ್ವ
ಮಾಹೃತ್ಯಸೀತಾಯೈಸಮಮೇವತತ್ ॥ ೧೬ ॥ ಸಾಸುಜಾತಾಸುಜಾತಾನಿವೈದೇಹೀಪ್ರಸ್ಥಿತಾವನಂ । ಭೂಷಯಾಮಾಸಗಾ
ತ್ರಾಣಿತೈರ್ವಿಚಿತ್ರೈರ್ವಿಭೂಷಣೈಃ॥ ೧೭॥ ವ್ಯರಾಜಯತವೈದೇಹೀವೇಶ್ಮತತ್ಸುವಿಭೂಷಿತಾ। ಉದ್ಯತೋಂಶುಮತಃಕಾಲೇಖಂ
ಪ್ರಭೇವವಿವಸ್ವತಃ॥೧೮॥ತಾಂಭುಜಾಭ್ಯಾಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಶ್ವಶ್ರೂರ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ।ಅನಾಚರಂತೀಂಕೃಪಣಂಮೂರ್ಧ್ನ್ಯುಪ
ಘ್ರಾಯಮೈಥಿಲೀಂ ॥ ೧೯ ॥ ಅಸತ್ಯಸ್ಸರ್ವಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್ಸತತಂಸತ್ಕೃತಾಪ್ರಿಯೈಃ । ಭರ್ತಾರಂನಾನುಮನ್ಯಂತೇವಿನಿ
ಪಾತಗತಂಸ್ತ್ರಿಯಃ॥ ೨೦ ॥ ಏಷಸ್ವಭಾವೋನಾರೀಣಾಮನುಭೂಯಪುರಾಸುಖಂ । ಅಲ್ಪಾಮಪ್ಯಾಪದಂಪ್ರಾಪ್ಯದೂ
ಷ್ಯಂತಿಪ್ರಜಹತ್ಯಪಿ॥ ೨೧॥ ಅಸತ್ಯಶೀಲಾವಿಕೃತಾದುರ್ಗ್ರಾಹ್ಯಹೃದಯಾಸ್ಸದಾ । ಯುವತ್ಯಃಪಾಪಸಂಕಲ್ಪಾಃಕ್ಷಣಮಾ
ತ್ರಾದ್ವಿರಾಗಿಣಃ ॥ ನಕುಲಂನಕೃತಂವಿದ್ಯಾಂ ನದತ್ತಂನಾಪಿಸಂಗ್ರಹಂ। ಸ್ತ್ರೀಣಾಂಗೃಹ್ಣಾತಿಹೃದಯಮನಿತ್ಯಹೃದಯಾ
ಹಿತಾಃ ॥೨೩॥ಸಾಧ್ವೀನಾಂಹಿಸ್ಥಿತಾನಾಂತುಶೀಲೇಸತ್ಯೇಶ್ರುತೇಶಮೇ।ಸ್ತ್ರೀಣಾಂಪವಿತ್ರಂಪರಮಂಪತಿರೇಕೋವಿಶಿಷ್ಯತೇ॥೨೪॥
ಸತ್ವಯಾತಾವಮಂತವ್ಯಃಪುತ್ರಃಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋಮಮ । ತವದೈವತಮಸ್ತ್ವೇಷನಿರ್ಧನಸ್ಸಧನೋಪಿವಾ ॥ ೨೫ ॥ ವಿಜ್ಞಾಯ
ವಚನಂಸೀತಾತಸ್ಯಾಧರ್ಮಾರ್ಥಸಂಹಿತಂ । ಕೃತಾಂಜಲಿರುವಾಚೇದಂಶ್ವಶ್ರೂಮಭಿಮುಖೇಸ್ಥಿತಾಂ ॥ ೨೬ ॥ ಕರಿಷ್ಯೇಸರ್ವ
ಮೇವಾಹಮಾರ್ಯಾಯದನುಶಾಸ್ತಿಮಾಂ । ಅಭಿಜ್ಞಾಸ್ಮಿಯಥಾಭರ್ತುರ್ವರ್ತಿತವ್ಯಂಶ್ರುತಂಚಮೇ ॥ ೨೭ ॥ ನಮಾಮಸಜ್ಜನೇನಾ
ರ್ಯಾಸಮಾನಯಿತುಮರ್ಹಸಿ । ಧರ್ಮಾದ್ವಿಚಲಿತುಂನಾಹಮಲಂಚಂದ್ರಾದಿವಪ್ರಭಾ ॥ ೨೮ ॥ ನಾತಂತ್ರೀವಾದ್ಯತೇವೀಣಾ

ನಾಚಕ್ರೋವರ್ತತೇರಥಃ । ನಾಪತಿಸ್ಸುಖಮೇಧೇತಯಾಸ್ಯಾದಪಿಶತಾತ್ಮಜಾ ॥೨೯॥ ಮಿತಂದದಾತಿಹಿಪಿತಾಮಿತಂಮಾತಾಮಿ
ತಂಸುತಃ । ಅಮಿತಸ್ಯಹಿದಾತಾರಂಭರ್ತಾರಂಕಾನಪೂಜಯೇತ್ ॥ ೩೦ ॥ ಸಾಹಮೇವಂಗತಾಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಶ್ರುತಧರ್ಮಪ
ರಾವರಾ । ಆರ್ಯೇಕಿಮವಮನ್ಯೇಯಂಸ್ತ್ರೀಣಾಂಭರ್ತಾಹಿದೈವತಂ॥ ೩೧॥ ಸೀತಾಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ಕೌಸಲ್ಯಾಹೃದಯಂ
ಗಮಂ। ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಾಮುಮೋಚಾಶ್ರುಸಹಸಾದುಃಖಹರ್ಷಜಂ॥ ೩೨ ॥ ತಾಂಪ್ರಾಂಜಲಿರಭಿಕ್ರಮ್ಯಮಾತೃಮಧ್ಯೇತಿಸತ್ಕೃ
ತಾಂ।ರಾಮಃಪರಮಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮಾತರಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥೩೩॥ಅಂಬಮಾದುಃಖಿತಾಭೂಸ್ತ್ವಂಪಶ್ಯೇತ್ವಂಪಿತರಂಮ
ಮ। ಕ್ಷಯೋಹಿವನವಾಸಸ್ಯಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೩೪ ॥ ಸುಪ್ತಾಯಾಸ್ತೇಗಮಿಷ್ಯಂತಿನವವರ್ಷಾಣಿಪಂಚಚ । ಸಾಸ
ಮಗ್ರಮಿಹಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂಮಾಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಸುಹೃದ್ವೃತಂ॥ ೩೫॥ಏತಾವದಭಿನೀತಾರ್ಥಮುಕ್ತ್ವಾಸಜನನೀಂವಚಃ। ತ್ರಯಶ್ಶತ
ಶತಾರ್ಧಾಹಿದದರ್ಶಾವೇಕ್ಷ್ಯಮಾತರಃ॥ ೩೬ ॥ತಾಶ್ಚಾಪಿಸತಥೈವಾರ್ತಾಮಾತೄರ್ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ಧರ್ಮಯುಕ್ತಮಿದಂ
ವಾಕ್ಯಂನಿಜಗಾದಕೃತಾಂಜಲಿಃ ॥ ೩೭ ॥ಸಂವಾಸಾತ್ಪರುಷಂಕಿಂಚಿದಜ್ಞಾನಾದ್ವಾಪಿಯತ್ಕೃತಂ । ತನ್ಮೇಸಮನುಜಾನೀತಸ
ರ್ವಾಶ್ಚಾಮಂತ್ರಯಾಮಿವಃ ॥ ೩೮ ॥ ವಚನಂರಾಘವಸ್ಯೈತದ್ಧರ್ಮಯುಕ್ತಂಸಮಾಹಿತಂ । ಶುಶ್ರುವುಸ್ತಾಸ್ಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸ
ರ್ವಾಶ್ಶೋಕೋಪಹತಚೇತಸಃ॥೩೯ ॥ ಜಜ್ಞೇಥತಾಸಾಂಸನ್ನಾದಃಕ್ರೌಂಚೀನಾಮಿವನಿಸ್ವನಃ । ಮಾನವೇಂದ್ರಸ್ಯಭಾರ್ಯಾ
ಣಾಮೇವಂವದತಿರಾಘವೇ॥೪೦॥ಮುರಜಪಣವಮೇಘಘೋಷವದ್ದಶರಥವೇಶ್ಮ ಬಭೂವಯತ್ಪುರಾ।ವಿಲಪಿತಪರಿದೇವನಾಕುಲಂ
ವ್ಯಸನಗತಂತದಭೂತ್ಸುದುಃಖಿತಂ॥೪೧॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-ಏಕೋನಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ಅಥರಾಮಶ್ಚಸೀತಾಚಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಕೃತಾಂಜಲಿಃ।ಉಪಸಂಗೃಹ್ಯರಾಜಾನಂಚಕ್ರುರ್ದೀನಾಃಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ॥೧॥ ತಂಚಾ
ಪಿಸಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಸೀತಯಾಸಹ।ರಾಘವಶ್ಶೋಕಸಂಮೂಢೋಜನನೀಮಭ್ಯವಾದಯತ್ ॥ ೨ ॥ ಅನ್ವಕ್ಷಂಲಕ್ಷ್ಮ
ಣೋಭ್ರಾತುಃಕೌಸಲ್ಯಾಮಭ್ಯವಾದಯತ್।ಅಥಮಾತುಸ್ಸುಮಿತ್ರಾಯಾಜಗ್ರಾಹಚರಣೌಪುನಃ॥೩ ॥ ತಂವಂದಮಾನಂರು
ದತೀಮಾತಾಸೌಮಿತ್ರಿಮಬ್ರವೀತ್।ಹಿತಕಾಮಾಮಹಾಬಾಹುಂಮೂರ್ಧ್ನ್ಯುಪಾಘ್ರಾಯಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥ ೪ ॥ ಸೃಷ್ಟಸ್ತ್ವಂ
ವನವಾಸಾಯಸ್ವನುರಕ್ತಸ್ಸುಹೃಜ್ಜನೇ।ರಾಮೇಪ್ರಮಾದಂಮಾಕಾರ್ಷೀಃಪುತ್ರಭ್ರಾತರಿಗಚ್ಛತಿ ॥ ವ್ಯಸನೀವಾಸಮೃದ್ಧೋ
ವಾಗತಿರೇಷತವಾನಘ।ಏಷಲೋಕೇಸತಾಂಧರ್ಮೋಯಜ್ಜ್ಯೇಷ್ಠವಶಗೋಭವೇತ್ ॥೬॥ ಇದಂಹಿವೃತ್ತಮುಚಿತಂಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯಸ
ನಾತನಂ । ದಾನಂದೀಕ್ಷಾಚಯಜ್ಞೇಷುತನುತ್ಯಾಗೋಮೃಧೇಷುಚ ॥ ೭॥ ರಾಮಂದಶರಥಂವಿದ್ಧಿಮಾಂವಿದ್ಧಿಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ।
ಅಯೋಧ್ಯಾಮಟವೀಂವಿದ್ಧಿಗಚ್ಛತಾತಯಥಾಸುಖಂ॥೮॥ಲಕ್ಷ್ಮಣಂತ್ವೇವಮುಕ್ತ್ವಾಸಾಸಂಸಿದ್ಧಂಪ್ರಿಯರಾಘವಂ।ಸುಮಿತ್ರಾ
ಗಚ್ಛಗಚ್ಛೇತಿಪುನಃಪುನರುವಾಚತಂ ॥ ೯ ॥ ತತಸ್ಸುಮಂತ್ರಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ವಿನೀತೋವಿನ
ಯಜ್ಞಶ್ಚಮಾತಲಿರ್ವಾಸವಂಯಥಾ ॥ ೧೦ ॥ ರಥಮಾರೋಹಭದ್ರಂತೇರಾಜಪುತ್ರಮಹಾಯಶಃ । ಕ್ಷಿಪ್ರಂತ್ವಾಂಪ್ರಾಪಯಿ
ಷ್ಯಾಮಿಯತ್ರಮಾಂರಾಮವಕ್ಷ್ಯಸಿ ॥ ಚತುರ್ದಶಹಿವರ್ಷಾಣಿವಸ್ತವ್ಯಾನಿವನೇತ್ವಯಾ। ತಾನ್ಯುಪಕ್ರಮಿತವ್ಯಾನಿಯಾನಿದೇ
ವ್ಯಾಸಿಚೋದಿತಃ॥೧೨॥ ತಂರಥಂಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶಂಸೀತಾಹೃಷ್ಟೇನಚೇತಸಾ।ಆರುರೋಹವರಾರೋಹಾಕೃತ್ವಾಲಂಕಾರಮಾ
ತ್ಮನಃ ॥ ೧೩ ॥ ಅಥೋಜ್ವಲನಸಂಕಾಶಂಚಾಮೀಕರವಿಭೂಷಿತಂ। ತಮಾರುರುಹತುಸ್ತೂರ್ಣಂಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮ
ಣೌ ॥ ೧೪ ॥ ವನವಾಸಂಹಿಸಂಖ್ಯಾಯವಾಸಾಂಸ್ಯಾಭರಣಾನಿಚ । ಭರ್ತಾರಮನುಗಚ್ಛಂತ್ಯೈಸೀತಾಯೈಶ್ವಶುರೋದ
ದೌ ॥ ೧೫ ॥ ತಥೈವಾಯುಧಜಾಲಾನಿಭ್ರಾತೃಭ್ಯಾಂಕವಚಾನಿಚ।ರಥೋಪಸ್ಥೇಪ್ರತಿನ್ಯಸ್ಯಸಚರ್ಮಕಠಿನಂಚತತ್॥ ೧೬॥
ಸೀತಾತೃತೀಯಾನಾರೂಢಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾರಥಮಚೋದಯತ್।ಸುಮಂತ್ರಸ್ಸಮ್ಮತಾನಶ್ವಾನ್ವಾಯುವೇಗಸಮಾನ್ಜವೇ॥೧೭
ಪ್ರತಿಯಾತೇಮಹಾರಣ್ಯಂಚಿರರಾತ್ರಾಯರಾಘವೇ।ಬಭೂವನಗರೇಮೂರ್ಛಾಬಲಮೂರ್ಛಾಜನಸ್ಯಚ ॥೧೮ ॥ತತ್ಸಮಾಕು
ಲಸಂಭ್ರಾಂತಂಮತ್ತಸಂಕುಪಿತದ್ವಿಪಂ । ಹಯಶಿಂಜಿತನಿರ್ಘೋಷಂಪುರಮಾಸೀನ್ಮಹಾಸ್ವನಂ ॥ ೧೯ ॥ ತತಸ್ಸಬಾಲವೃ
ದ್ಧಾಸಾಪುರೀಪರಮಪೀಡಿತಾ । ರಾಮಮೇವಾಭಿದುದ್ರಾವಘರ್ಮಾರ್ತಾಸಲಿಲಂಯಥಾ॥೨೦ ॥ ಪಾರ್ಶ್ವತಃಪೃಷ್ಠತಶ್ಚಾಪಿ
ಲಂಬಮಾನಾಸ್ತದುನ್ಮುಖಾಃ।ಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣಮುಖಾಸ್ಸರ್ವೇತಮೂಚುರ್ಭೃಶನಿಸ್ವನಾಃ॥೨೧॥ ಸಂಯಚ್ಛವಾಜಿನಾಂರಶ್ಮೀ
ನ್ಸೂತಯಾಹಿಶನೈಶ್ಶನೈಃ । ಮುಖಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮರಾಮಸ್ಯ ದುರ್ದರ್ಶಂನೋಭವಿಷ್ಯತಿ॥ ೨೨॥ ಆಯಸಂಹೃದಯಂನೂನಂ
ರಾಮಮಾತುರಸಂಶಯಂ। ಯದ್ದೇವಗರ್ಭಪ್ರತಿಮೇವನಂಯಾತಿನಭಿದ್ಯತೇ ॥ ೨೩ ॥ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಹಿವೈದೇಹೀಛಾಯೇವಾ
ನುಗತಾಂಪತಿಂ । ನಜಹಾತಿರತಾಧರ್ಮೇಮೇರುಮರ್ಕಪ್ರಭಾಯಥಾ॥ ೨೪ ॥ ಅಹೋಲಕ್ಷ್ಮಣಸಿದ್ಧಾರ್ಥಸ್ಸತತಂಪ್ರಿಯವಾ
ದಿನಂ । ಭ್ರಾತರಂದೇವಸಂಕಾಶಂಯಸ್ತ್ವಂಪರಿಚರಿಷ್ಯಸಿ॥ ೨೫॥ ಮಹತ್ಯೇಷಾಹಿತೇಸಿದ್ಧಿರೇಷಚಾಭ್ಯುದಯೋಮಹಾನ್ । ಏಷ
ಸ್ವರ್ಗಸ್ಯಮಾರ್ಗಶ್ಚಯದೇನಮನುಗಚ್ಛಸಿ ॥೨೬॥ ಏವಂವದಂತಸ್ತೇಸೋಢುಂನಶೇಕುರ್ಬಾಷ್ಪಮಾಗತಂ। ನರಾಸ್ತಮನುಗ
ಚ್ಛಂತಃ ಪ್ರಿಯಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಂದನಂ ॥೨೭॥ ಅಥರಾಜಾವೃತಸ್ಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ದೀನಾಭಿರ್ದೀನಚೇತನಃ। ನಿರ್ಜಗಾಮಪ್ರಿಯಂಪು

ತ್ರಂದ್ರಷ್ಟ್ಯಾಮೀತಿಬ್ರುವನ್ಗೃಹಾತ್ ‖ ೨೮ ‖ ಶುಶ್ರುವೇಚಾಗ್ರತಸ್ತ್ರೀಣಾಂರುದಂತೀನಾಂಮಹಾಸ್ವನಃ। ಯಥಾನಾದಃಕರೇ
ಣೂನಾಂಬದ್ಧೇಮಹತಿಕುಂಜರೇ ‖ ೨೯ ‖ ಪಿತಾಹಿರಾಜಾಕಾಕುತ್ಸ್ಥಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಸನ್ನಸ್ತದಾಭವತ್। ಪರಿಪೂರ್ಣಶಶೀಕಾಲೇ
ಗ್ರಹೇಣೋಪಪ್ಲುತೋಯಥಾ ‖ ೩೦ ‖ ಸಚಶ್ರೀಮಾನಚಿಂತ್ಯಾತ್ಮಾರಾಮೋ ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ಸೂತಂಸಂಚೋದಯಾಮಾಸ
ತ್ವರಿತಂವಾಹ್ಯತಾಮಿತಿ ‖ ೩೧ ‖ ರಾಮೋಯಾಹೀತಿಸೂತಂತಂತಿಷ್ಠೇತಿಸಜನಸ್ತದಾ । ಉಭಯಂನಾಶಕತ್ಸೂತಃಕರ್ತುಮ
ಧ್ವನಿಚೋದಿತಃ ‖ ೩೨ ‖ ನಿರ್ಗಚ್ಛತಿಮಹಾಬಾಹೌರಾಮೇಪೌರಜನಾಶ್ರುಭಿಃ । ಪತಿತೈರಭ್ಯವಹಿತಂ ಪ್ರಶಶಾಮಮಹೀರ
ಜಃ ‖ ೩೩ ‖ ರುದಿತಾಶ್ರುಪರಿಕ್ಲಿನ್ನಂಹಾಹಾಕೃತಮಚೇತನಂ । ಪ್ರಯಾಣೇರಾಘವಸ್ಯಾಸೀತ್ಪುರಂಪರಮಪೀಡಿತಂ ‖ ೩೪ ‖
ಸುಸ್ರಾವನಯನೈಃಸ್ತ್ರೀಣಾಮಾಸ್ರಮಾಯಾಸಸಂಭವಂ । ಮೀನಸಂಕ್ಷೋಭಚಲಿತೈಸ್ಸಲಿಲಂಪಂಕಜೈರಿವ ‖ ೩೫ ‖ ದೃ
ಷ್ಟ್ವಾತುನೃಪತಿಶ್ಶ್ರೀಮಾನೇಕಚಿತ್ತಂಗತಂಪುರಂ। ನಿಪಪಾತೈವದುಃಖೇನಹತಮೂಲಇವದ್ರುಮಃ ‖ ೩೬ ‖ ತತೋಹಲಹ
ಲಾಶಬ್ದೋಜಜ್ಞೇರಾಮಸ್ಯಪೃಷ್ಠತಃ । ನರಾಣಾಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಜಾನಂಸೀದಂತಂಭೃಶದುಃಖಿತಂ ‖ ೩೭ ‖ ಹಾರಾಮೇತಿಜನಾಃ
ಕೇಚಿದ್ರಾಮಮಾತೇತಿಚಾಪರೇ। ಅಂತಃಪುರಂಸಮೃದ್ಧಂಚಕ್ರೋಶಂತಃಪರ್ಯದೇವಯನ್ ‖ ೩೮ ‖ ಅನ್ವೀಕ್ಷಮಾಣೋರಾಮಸ್ತು
ನಿಷಣ್ಣಂಭ್ರಾಂತಚೇತಸಂ । ರಾಜಾನಂಮಾತರಂಚೈವದದರ್ಶಾನುಗತೌಪಥಿ ‖ ೩೯ ‖ ಸಬದ್ಧಇವಪಾಶೇನಕಿಶೋರೋಮಾ
ತರಂಯಥಾ । ಧರ್ಮಪಾಶೇನಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಃಪ್ರಕಾಶಂನಾಭ್ಯುದೈಕ್ಷತ ‖ ೪೦ ‖ ಪದಾತಿನೌಚಯಾನಾರ್ಹಾವದುಃಖಾರ್ಹೌ
ಸುಖೋಚಿತೌ। ದೃಷ್ಟ್ವಾಸಂಚೋದಯಾಮಾಸಶೀಘ್ರಂಯಾಹೀತಿಸಾರಥಿಂ ‖ ೪೧ ‖ ನಹಿತತ್ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೋದುಃಖಸಂದ
ರ್ಶನಂಪಿತುಃ । ಮಾತುಶ್ಚಸಹಿತುಂಶಕ್ತಸ್ತೋತ್ರಾರ್ದಿತಇವದ್ವಿಪಃ ‖ ೪೨ ‖ ಪ್ರತ್ಯಗಾರಮಿವಾಯಾಂತೀವತ್ಸಲಾವತ್ಸಕಾ
ರಣಾತ್ । ಬದ್ಧವತ್ಸಾಯಥಾಧೇನೂರಾಮಮಾತಾಭ್ಯಧಾವತ ‖ ೪೩ ‖ ತಥಾರುದಂತೀಂಕೌಸಲ್ಯಾಂರಥಂತಮನುಧಾವ
ತೀಂ । ಕ್ರೋಶಂತೀಂರಾಮರಾಮೇತಿಹಾಸೀತೇಲಕ್ಷ್ಮಣೇತಿಚ ‖ ೪೪ ‖ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಸೀತಾರ್ಥಂಸ್ರವಂತೀಂವಾರಿನೇತ್ರ
ಜಂ । ಅಸಕೃತ್ಪ್ರೈಕ್ಷತಸತಾಂನೃತ್ಯಂತೀಮಿವಮಾತರಂ ‖ ೪೫ ‖ ತಿಷ್ಠೇತಿರಾಜಾಚುಕ್ರೋಶ ಯಾಹಿಯಾಹೀತಿರಾಘವಃ । ಸು
ಮಂತ್ರಸ್ಯಬಭೂವಾತ್ಮಾಚಕ್ರಯೋರಿವಚಾಂತರಾ ‖ ೪೬ ‖ ನಾಶ್ರೌಷಮಿತಿರಾಜಾನಮುಪಾಲಬ್ಧೋಪಿವಕ್ಷ್ಯಸಿ । ಚಿರಂ
ದುಃಖಸ್ಯಪಾಪಿಷ್ಠಮಿತಿರಾಮಸ್ತಮಬ್ರವೀತ್ ‖ ೪೭ ‖ ರಾಮಸ್ಯಸವಚಃಕುರ್ವನ್ನನುಜ್ಞಾಪ್ಯಚತಂಜನಂ। ವ್ರಜತೋಪಿ
ಹಯಾನ್ಶೀಘ್ರಂಚೋದಯಾಮಾಸಸಾರಥಿಃ ‖ ೪೮ ‖ ನ್ಯವರ್ತತಜನೋರಾಜ್ಞೋರಾಮಂಕೃತ್ವಾಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ । ಮನಸಾಪ್ಯ
ಶ್ರುವೇಗೈಶ್ಚನನ್ಯವರ್ತತಮಾನುಷಂ ‖ ೪೯ ‖ ಯಮಿಚ್ಛೇತ್ಪುನರಾಯಾಂತಂನೈನಂದೂರಮನುವ್ರಜೇತ್ । ಇತ್ಯಮಾತ್ಯಾ
ಮಹಾರಾಜಮೂಚುರ್ದಶರಥಂವಚಃ ‖ ೫೦ ‖ ತೇಷಾಂವಚಸ್ಸರ್ವಗುಣೋಪಪನ್ನಂಪ್ರಸ್ವಿನ್ನಗಾತ್ರಃಪ್ರವಿಷಣ್ಣರೂಪಃ।
ನಿಶಮ್ಯರಾಜಾಕೃಪಣಸ್ಸಭಾರ್ಯೋವ್ಯವಸ್ಥಿತಸ್ತಂಸುತಮೀಕ್ಷಮಾಣಃ ‖ ೫೧ ‖ ಇತಿಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ–ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ
ತಸ್ಮಿಂಸ್ತುಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೇನಿರ್ಯಾತಿಕೃತಾಂಜಲೌ । ಆರ್ತಶಬ್ದೋಹಸಂಜಜ್ಞೇಸ್ತ್ರೀಣಾಮಂತಃಪುರೇಮಹಾನ್ ‖ ೧ ‖
ಅನಾಥಸ್ಯಜನಸ್ಯಾಸ್ಯದುರ್ಬಲಸ್ಯತಪಸ್ವಿನಃ । ಯೋಗತಿಶ್ಶರಣಂಚಾಸೀತ್ಸನಾಥಃಕ್ವನುಗಚ್ಛತಿ ‖ ೨ ‖ ನಕ್ರುಧ್ಯತ್ಯಭಿಶ
ಪ್ತೋಪಿಕ್ರೋಧನೀಯಾನಿವರ್ಜಯನ್। ಕ್ರುದ್ಧಾನ್ಪ್ರಸಾದಯನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಮದುಃಖಃಕ್ವಗಚ್ಛತಿ ‖ ೩ ‖ ಕೌಸಲ್ಯಾಯಾಂ
ಮಹಾತೇಜಾಯಥಾಮಾತರಿವರ್ತತೇ। ತಥಾಯೋವರ್ತತೇಸ್ಮಾಸುಮಹಾತ್ಮಾಕ್ವನುಗಚ್ಛತಿ ‖ ೪ ‖ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನೇನರಾ
ಜ್ಞಾಸಂಚೋದಿತಂವನಂ । ಪರಿತ್ರಾತಾಜನಸ್ಯಾಸ್ಯಜಗತಃಕ್ವನುಗಚ್ಛತಿ ‖ ೫ ‖ ಅಹೋನಿಶ್ಚೇತನೋರಾಜಾಜೀವಲೋಕಸ್ಯ
ಸಂಪ್ರಿಯಂ । ಧರ್ಮಸತ್ಯವ್ರತಂರಾಮಂ ವನವಾಸೇಪ್ರವತ್ಸ್ಯತಿ ‖ ೬ ‖ ಇತಿಸರ್ವಾಮಹಿಷ್ಯಸ್ತಾವಿವತ್ಸಾಇವಧೇನವಃ। ರು
ರುದುಶ್ಚೈವದುಃಖಾರ್ತಾಸ್ಸಸ್ವರಂಚವಿಚುಕ್ರುಶುಃ ‖ ೭ ‖ ಸತಮಂತಃಪುರೇಘೋರಮಾರ್ತಶಬ್ದಂಮಹೀಪತಿಃ । ಪು
ತ್ರಶೋಕಾಭಿಸಂತಪ್ತಃಶ್ರುತ್ವಾಚಾಸೀತ್ಸುದುಃಖಿತಃ ‖ ೮ ‖ ನಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಾಣ್ಯಹೂಯಂತನಾಪಚನ್ಗೃಹಮೇಧಿನಃ ।
ಅಕುರ್ವನ್ನಪ್ರಜಾಃಕಾರ್ಯಂಸೂರ್ಯಶ್ಚಾಂತರಧೀಯತ ‖ ೯ ‖ ವ್ಯಸೃಜನ್ಕಬಳಾನ್ನಾಗಾಗಾವೋವತ್ಸಾನ್ನಪಾಯಯನ್ । ಪು
ತ್ರಂಪ್ರಥಮಜಂಲಬ್ಧ್ವಾಜನನೀನಾಭ್ಯನಂದತ ‖ ೧೦ ‖ ತ್ರಿಶಂಕುರ್ಲೋಹಿತಾಂಗಶ್ಚಬೃಹಸ್ಪತಿಬುಧಾವಪಿ। ದಾರುಣಾಸ್ಸೋ
ಮಮಭ್ಯೇತ್ಯಗ್ರಹಾಸ್ಸರ್ವೇವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ ‖ ೧೧ ‖ ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿಗತಾರ್ಚೀಂಷಿಗ್ರಹಾಶ್ಚಗತತೇಜಸಃ। ವಿಶಾಖಾಸ್ಸಧೂಮಾ
ಶ್ಚನಭಸಿಪ್ರಚಕಾಶಿರೇ ‖ ೧೨ ‖ ಕಾಳಿಕಾನಿಲವೇಗೇನಮಹೋದಧಿರಿವೋತ್ಥಿತಃ। ರಾಮೇವನಂಪ್ರವ್ರಜಿತೇನಗರಂಪ್ರಚಚಾಲತತ್ ‖
ದಿಶಃಪರ್ಯಾಕುಲಾಸ್ಸರ್ವಾಸ್ತಿಮಿರೇಣೇವಸಂವೃತಾಃ। ನಗ್ರಹೋನಾಪಿನಕ್ಷತ್ರಂಪ್ರಚಕಾಶೇನಕಿಂಚನ ‖ ೧೩ ‖ ಅಕಸ್ಮಾನ್ನಾಗ
ರಸ್ಸರ್ವೋಜನೋದೈನ್ಯಮುಪಾಗಮತ್ । ಆಹಾರೇವಾವಿಹಾರೇವಾನಕಶ್ಚಿದಕರೋನ್ಮನಃ ‖ ೧೪ ‖ ಶೋಕಪರ್ಯಾಯಸಂತಪ್ತ
ಸ್ಸತತಂದೀರ್ಘಮುಚ್ಛ್ವಸನ್ । ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಂಜನಸ್ಸರ್ವಶ್ಶುಶೋಚಜಗತೀಪತಿಂ ‖ ೧೫ ‖ ಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲಮುಖೋ
ರಾಜಮಾರ್ಗಗತೋಜನಃ । ನಹೃಷ್ಟೋಲಕ್ಷ್ಯತೇಕಶ್ಚಿತ್ಸರ್ವಶ್ಶೋಕಪರಾಯಣಃ ‖ ೧೬ ‖ ನವಾತಿಪವನಶ್ಶೀತೋನಶಶೀಸೌಮ್ಯ

ದರ್ಶನಃ । ನಸೂರ್ಯಸ್ತಪತೇಲೋಕಂಸರ್ವಂಪರ್ಯಾಕುಲಂಜಗತ್ ॥ ೧೮॥ ಅನರ್ಥಿನಸ್ಸುತಾಃಸ್ತ್ರೀಣಾಂಭರ್ತಾರೋಭ್ರಾತ
ರಸ್ತದಾ । ಸರ್ವೇಸರ್ವಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯರಾಮಮೇವಾನ್ವಚಿಂತಯನ್ ॥ ೧೯ ॥ ಯೇತುರಾಮಸ್ಯಸುಹೃದಸ್ಸರ್ವೇತೇಮೂಢಚೇತಸಃ ।
ಶೋಕಭಾರೇಣಚಾಕ್ರಾಂತಾಶ್ಶಯನಂನಜಹುಸ್ತದಾ ॥ ತತಸ್ತ್ವಯೋಧ್ಯಾರಹಿತಾಮಹಾತ್ಮನಾಪುರಂದರೇಣೇವ ಮಹೀಸಪ
ರ್ವತಾ । ಚಚಾಲಘೋರಂಭಯಶೋಕಪೀಡಿತಾಸನಾಗಯೋಧಾಶ್ವಗಣಾನನಾದಚ ॥ ೨೧॥

ಇತಿಶ್ರೀಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ- ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಯಾವತ್ತುನಿರ್ಯತಸ್ತಸ್ಯರಜೋರೂಪಮದೃಶ್ಯತ । ನೈವೇಕ್ಷ್ವಾಕುವರಸ್ತಾವತ್ ಸಂಜಹಾರಾತ್ಮಚಕ್ಷುಷೀ ॥ ೧ ॥ಯಾವ
ದ್ರಾಜಾಪ್ರಿಯಂಪುತ್ರಂಪಶ್ಯತ್ಯತ್ಯಂತಧಾರ್ಮಿಕಂ । ತಾವದ್ವ್ಯವರ್ಧತೇವಾಸ್ಯಧರಣ್ಯಾಂಪುತ್ರದರ್ಶನೇ ॥ ೨॥ ನಪಶ್ಯತಿರಜೋ
ಪ್ಯಸ್ಯಯದಾರಾಮಸ್ಯಭೂಮಿಪಃ । ತದಾರ್ತಶ್ಚ ವಿಷಣ್ಣಶ್ಚ ಪಪಾತಧರಣೀತಲೇ ॥ ೩॥ ತಸ್ಯದಕ್ಷಿಣಮನ್ವಾಗಾತ್ಕೌಸಲ್ಯಾ
ಬಾಹುಮಂಗನಾ । ವಾಮಂಚಾಸ್ಯಾನ್ವಗಾತ್ಪಾರ್ಶ್ವಂಕೈಕೇಯೀಭರತಪ್ರಿಯಾ ॥ ೪ ॥ ತಾಂನಯೇನಚಸಂಪನ್ನೋ
ಧರ್ಮೇಣವಿನಯೇನಚ । ಉವಾಚರಾಜಾಕೈಕೇಯೀಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯವ್ಯಥಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ೫॥ ಕೈಕೇಯಿಮಾಮಮಾಂಗಾನಿಮಾಸ್ಪ್ರಾಕ್ಷೀ
ಸ್ತ್ವಂದುಷ್ಟಚಾರಿಣೀ । ನಹಿತ್ವಾಂದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿನಭಾರ್ಯಾನಚಬಾಂಧವೀ ॥ ೬ ॥ಯೇಚತ್ವಾಮನುಜೀವಂತಿ ನಾಹಂ
ತೇಷಾಂನತೇಮಮ । ಕೇವಲಾರ್ಥಪರಾಂಹಿತ್ವಾಂತ್ಯಕ್ತಧರ್ಮಾಂತ್ಯಜಾಮ್ಯಹಂ ॥ ೭॥ ಅಗೃಹ್ಣಾಂಯಚ್ಚತೇಪಾಣಿ ಮಗ್ನಿಂಪ
ರ್ಯಣಯಂಚಯತ್ । ಅನುಜಾನಾಮಿತತ್ಸರ್ವಮಸ್ಮಿನ್ ಲೋಕೇಪರತ್ರಚ ॥೮॥ ಭರತಶ್ಚೇತ್ಪ್ರತೀತಸ್ಸ್ಯಾದ್ರಾಜ್ಯಂಪ್ರಾಪ್ಯೈತದ
ವ್ಯಯಂ । ಯನ್ಮೇಸದದ್ಯಾತ್ಪಿತ್ರರ್ಥಂಮಾಂಮಾತದ್ದತ್ತಮಾಗಮತ್ ॥೯ ॥ ಅಥರೇಣುಸಮುಧ್ವಸ್ತಂತಮುತ್ಥಾಪ್ಯನರಾ
ಧಿಪಂ । ನ್ಯವರ್ತತತದಾದೇವೀಕೌಸಲ್ಯಾಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ ॥ ೧೦ ॥ ಹತ್ವೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣಂಕಾಮಾತ್ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಗ್ನಿಮಿವಪಾ
ಣಿನಾ । ಅನ್ವತಪ್ಯತಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪುತ್ರಂಸಂಚಿಂತ್ಯತಾಪಸಂ ॥ ೧೧ ॥ ನಿವೃತ್ಯೈವನಿವೃತ್ಯೈವಸೀದತೋರಥವರ್ತ್ಮಸು ।
ರಾಜ್ಞೋನಾತಿಬಭೌರೂಪಂಗ್ರಸ್ತಸ್ಯಾಂಶುಮತೋಯಥಾ ॥ ೧೨ ॥ ವಿಲಲಾಪಚದುಃಖಾರ್ತಃ ಪ್ರಿಯಂಪುತ್ರಮನುಸ್ಮ
ರನ್ । ನಗರಾಂತಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂಬುದ್ಧ್ವಾಪುತ್ರಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ॥೧೩ ॥ ವಾಹನಾನಾಂಚಮುಖ್ಯಾನಾಂವಹತಾಂತಂಮಮಾ
ತ್ಮಜಂ । ಪದಾನಿಪಥಿದೃಶ್ಯಂತೇಸಮಹಾತ್ಮಾನದೃಶ್ಯತೇ ॥೧೪॥ ಯಸ್ಸುಖೇಷೂಪಧಾನೇಷುಶೇತೇಚಂದನರೂಷಿತಃ । ವೀಜ್ಯಮಾ
ನೋಮಹಾರ್ಹಾಭಿಸ್ಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ಮಮಸುತೋತ್ತಮಃ ॥೧೫॥ ಸನೂನಂಕ್ವಚಿದೇವಾದ್ಯವೃಕ್ಷಮೂಲಮುಪಾಶ್ರಿತಃ । ಕಾಷ್ಠಂವಾ
ಯದಿವಾಶ್ಮಾನಮುಪಧಾಯಶಯಿಷ್ಯತೇ ॥೧೬॥ಉತ್ಥಾಸ್ಯತಿಚಮೇದಿನ್ಯಾಃ ಕೃಪಣಃಪಾಂಸುಕುಂಠಿತಃ । ವಿನಿಶ್ವಸನ್ಪ್ರಸ್ರವ
ಣಾತ್ಕರೇಣೂನಾಮಿವರ್ಷಭಃ ॥ ೧೭॥ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿನೂನಂಪುರುಷಾದೀರ್ಘಬಾಹುಂವನೇಚರಾಃ । ರಾಮಮುತ್ಥಾಯಗಚ್ಛಂ
ತಂಲೋಕನಾಥಮನಾಥವತ್ ॥ ೧೮॥ ಸಾನೂನಂಜನಕಸ್ಯೇಷ್ಟಾಸುತಾಸುಖಸದೋಚಿತಾ । ಕಂಟಕಾಕ್ರಮಣಾಕ್ರಾಂತಾ
ವನಮದ್ಯಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೯ ॥ ಅನಭಿಜ್ಞಾವನಾನಾಂಸಾನೂನಂಭಯಮುಪೈಷ್ಯತಿ । ಶ್ವಾಪದಾನರ್ದಿತಂಶ್ರುತ್ವಾಗಂಭೀ
ರಂರೋಮಹರ್ಷಣಂ ॥೨೦॥ಸಕಾಮಾಭವಕೈಕೇಯಿವಿಧವಾರಾಜ್ಯಮಾವಸ । ನಹಿತಂಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂವಿನಾಜೀವಿತುಮುತ್ಸ
ಹೇ ॥೨೧॥ಇತ್ಯೇವಂವಿಲಪನ್ರಾಜಾಜನೌಘೇನಾಭಿಸಂವೃತಃ । ಅಪಸ್ನಾತಇವಾರಿಷ್ಟಂಪ್ರವಿವೇಶಪುರೋತ್ತಮಂ ॥೨೨॥ಶೂನ್ಯಚ
ತ್ವರವೇಶ್ಮಾಂತಾಂಸಂವೃತಾಪಣದೇವತಾಂ । ಕ್ಲಾಂತದುರ್ಬಲದುಃಖಾರ್ತಾಂನಾತ್ಯಾಕೀರ್ಣಮಹಾಪಥಾಂ ॥೨೩॥ತಾಮವೇ
ಕ್ಷ್ಯಪುರೀಂ ಸರ್ವಾಂರಾಮಮೇವಾನುಚಿಂತಯನ್ । ವಿಲಪನ್ಪ್ರಾವಿಶದ್ರಾಜಾಗೃಹಂಸೂರ್ಯಇವಾಂಬುದಂ ॥೨೪ ॥ ಮಹಾ
ಹ್ರದಮಿವಾಕ್ಷೋಭ್ಯಂಸುಪರ್ಣೇನಹೃತೋರಗಂ । ರಾಮೇಣರಹಿತಂವೇಶ್ಮವೈದೇಹ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚ ॥ ೨೫ ॥ ಅಥಗದ್ಗದಶಬ್ದ
ಸ್ತುವಿಲಪನ್ಮನುಜಾಧಿಪಃ । ಉವಾಚಮೃದುಮಂದಾರ್ಥಂವಚನಂದೀನಮಸ್ವರಂ ॥೨೬॥ಕೌಸಲ್ಯಾಯಾಗೃಹಂಶೀಘ್ರಂರಾ
ಮಮಾತುರ್ನಯಂತುಮಾಂ । ನಹ್ಯನ್ಯತ್ರಮಮಾಶ್ವಾಸೋಹೃದಯಸ್ಯಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೨೭॥ಇತಿಬ್ರುವಂತಂರಾಜಾನಮನಯನ್
ದ್ವಾರದರ್ಶಿನಃ । ಕೌಸಲ್ಯಾಯಾಗೃಹಂತತ್ರನ್ಯವೇಶ್ಯತವಿನೀತವತ್ ॥ ೨೮ ॥ತತಸ್ತಸ್ಯಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯ ಕೌಸಲ್ಯಾಯಾನಿವೇ
ಶನಂ । ಅಧಿರುಹ್ಯಾಪಿಶಯನಂ ಬಭೂವಲುಳಿತಂಮನಃ ॥೨೯ ॥ ಪುತ್ರದ್ವಯವಿಹೀನಂಚಸ್ನುಷಯಾಪಿವಿವರ್ಜಿತಂ । ಅಪ
ಶ್ಯದ್ಭವನಂರಾಜಾನಷ್ಟಚಂದ್ರಮಿವಾಂಬರಂ ॥೩೦॥ತಚ್ಚದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹಾರಾಜೋಭುಜಮುದ್ಯಮ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ಉಚ್ಚೈ
ಸ್ಸ್ವರೇಣಚುಕ್ರೋಶಹಾರಾಘವಜಹಾಸಿಮಾಂ ॥ ೩೧॥ ಸುಖಿತಾಬತತಂಕಾಲಂಜೀವಿಷ್ಯಂತಿನರೋತ್ತಮಾಃ । ಪರಿಷ್ವಜಂ
ತೋಯೇರಾಮಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿಪುನರಾಗತಂ ॥ ೩೨॥ ಅಥರಾತ್ರ್ಯಾಂಪ್ರಪನ್ನಾಯಾಂಕಾಳರಾತ್ರ್ಯಾಮಿವಾತ್ಮನಃ । ಅರ್ಧ
ರಾತ್ರೇದಶರಥಃಕೌಸಲ್ಯಾಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೩೩ ॥ ನತ್ವಾಂಪಶ್ಯಾಮಿಕೌಸಲ್ಯೇಸಾಧುಮಾಂಪಾಣಿನಾಸ್ಪೃಶ । ರಾಮಂಮೇ
ನುಗತಾದೃಷ್ಟಿರದ್ಯಾಪಿನನಿವರ್ತತೇ ॥೩೪॥ ತಂರಾಮಮೇವಾನುವಿಚಿಂತಯಂತಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯದೇವೀಶಯನೇನರೇಂದ್ರಂ । ಉಪೋ
ಪವಿಶ್ಯಾಧಿಕಮಾರ್ತರೂಪಾವಿನಿಶ್ವಸಂತೀವಿಲಲಾಪಕೃಚ್ಛ್ರಂ ॥೩೫॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಶಯನೇಸನ್ನಂಶೋಕೇನಪಾರ್ಥಿವಂ । ಕೌಸಲ್ಯಾಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ತಾತಮುವಾಚಮಹೀಪತಿಂ ॥
೧॥ ರಾಘವೇನರಶಾರ್ದೂಲೇವಿಷಂಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾವಿಜಿಂಹತಾಂ ।ವಿಚರಿಷ್ಯತಿಕೈಕೇಯೀನಿರ್ಮುಕ್ತೇವಹಿಪನ್ನಗೀ॥ ೨ ॥ ವಿವಾಸ್ಯ
ರಾಮಂಸುಭಗಾಲಬ್ಧಕಾಮಾಸಮಾಹಿತಾ। ತ್ರಾಸಯಿಷ್ಯತಿಮಾಂಭೂಯೋದುಷ್ಟಾಹಿರಿವವೇಶ್ಮನಿ॥ ೩ ॥ ಅಥಸ್ಮನಗರೇ
ರಾಮಶ್ಚರನ್ಭೈಕ್ಷಂಗೃಹೇವಸೇತ್ । ಕಾಮಕಾರೋವರಂದಾತುಮಪಿದಾಸಂಮಮಾತ್ಮಜಂ ॥ ೪ ॥ ಪಾತಯಿತ್ವಾತುಕೈಕೇ
ಯ್ಯಾರಾಮಸ್ಥಾನಾದ್ಯಥೇಷ್ಟತಃ । ಪ್ರದಿಷ್ಟೋದಕ್ಷಸಾಂಭಾಗಃಪರ್ವಣೀವಾಹಿತಾಗ್ನಿನಾ॥ ೫ ॥ ಗಜರಾಜಗತಿರ್ವೀರೋಮ
ಹಾಬಾಹುರ್ಧನುರ್ಧರಃ।ವನಮಾವಿಶತೇನೂನಂಸಭಾರ್ಯಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥ ೬॥ ವನೇತ್ವದೃಷ್ಟದುಃಖಾನಾಂ ಕೈಕೇಯ್ಯಾನು
ಮತೇತ್ವಯಾ। ತ್ಯಕ್ತಾನಾಂವನವಾಸಾಯಕಾನ್ವವಸ್ಥಾಭವಿಷ್ಯತಿ॥ ೭॥ ತೇರತ್ನಹೀನಾಸ್ತರುಣಾಃಫಲಕಾಲೇವಿವಾಸಿತಾಃ ।
ಕಥಂವತ್ಸ್ಯಂತಿಕೃಪಣಾಃಫಲಮೂಲೈಃಕೃತಾಶನಾಃ॥೮ ॥ ಅಪೀದಾನೀಂಸಕಾಲಸ್ಸ್ಯಾನ್ಮಮಶೋಕಕ್ಷಯಶ್ಶಿವಃ । ಸಭಾ
ರ್ಯಂಯತ್ಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಪಶ್ಯೇಯಮಿಹರಾಘವಂ॥೯ ॥ ಸುಪ್ತ್ವೈವೋಪಸ್ಥಿತೌವೀರೌಕದಾಯೋಧ್ಯಾಂಗಮಿಷ್ಯತಃ । ಯಶಸ್ವಿ
ನೀಹೃಷ್ಟಜನಾಸೂಚ್ಛ್ರಿತಧ್ವಜಮಾಲಿನೀ॥ ೧೦॥ ಕದಾಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯನರವ್ಯಾಘ್ರಾವರಣ್ಯಾತ್ಪುನರಾಗತೌ। ನಂದಿಷ್ಯತಿಪುರೀ
ಹೃಷ್ಟಾಸಮುದ್ರಇವಪರ್ವಣಿ॥ ೧೧ ॥ ಕದಾಯೋಧ್ಯಾಂಮಹಾಬಾಹುಃಪುರೀಂವೀರಃಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತಿ । ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯರಥೇಸೀ
ತಾಂವೃಷಭೋಗೋವಧೂಮಿವ॥ ೧೨॥ ಕದಾಪ್ರಾಣಿಸಹಸ್ರಾಣಿರಾಜಮಾರ್ಗೇಮಮಾತ್ಮಜೌ। ಲಾಜೈರವಕಿರಿಷ್ಯಂತಿಪ್ರವಿ
ಶಂತಾವರಿಂದಮೌ ॥೧೩॥ ಪ್ರವಿಶಂತೌಕದಾಯೋಧ್ಯಾಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿಶುಭಕುಂಡಲೌ।ಉದಗ್ರಾಯುಧನಿಸ್ತ್ರಿಂಶೌ ಸಶೃಂ
ಗಾವಿವಪರ್ವತೌ॥೧೪ ॥ ಕದಾಸುಮನಸಃಕನ್ಯಾದ್ವಿಜಾತೀನಾಂಫಲಾನಿಚ।ಪ್ರದಿಶಂತ್ಯಃಪುರೀಂಹೃಷ್ಟಾಃಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಪ್ರದ
ಕ್ಷಿಣಂ॥ ೧೫॥ಕದಾಪರಿಣತೋಬುದ್ಧ್ಯಾವಯಸಾಚಾಮರಪ್ರಭಃ। ಅಭ್ಯುಪೈಷ್ಯತಿಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ತ್ರಿವರ್ಷಇವಲಾಲಯನ್॥
೧೬॥ ನಿಸ್ಸಂಶಯಂಮಯಾಮನ್ಯೇಪುರಾವೀರಕದರ್ಯಯಾ।ಪಾತುಕಾಮೇಷುವತ್ಸೇಷುಮಾತೄಣಾಂಶಾಸಿತಾಃಸ್ತನಾಃ॥೧೭॥
ಸಾಹಂಗೌರಿವಸಿಂಹೇನವಿವತ್ಸಾವತ್ಸಲಾಕೃತಾ। ಕೈಕೇಯ್ಯಾಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಬಾಲವತ್ಸೇವಗೌರ್ಬಲಾತ್ ॥ ೧೮॥ ನಹಿತಾವ
ದ್ಗುಣೈರ್ಜುಷ್ಟಂಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಂ । ಏಕಪುತ್ರಾವಿನಾಪುತ್ರಮಹಂಜೀವಿತುಮುತ್ಸಹೇ॥ ೧೯॥ ನಹಿಮೇಜೀವಿತೇಕಿಂ
ಚಿತ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಿಹಕಲ್ಪ್ಯತೇ । ಅಪಶ್ಯಂತ್ಯಾಃಪ್ರಿಯಂಪುತ್ರಂಮಹಾಬಾಹುಂಮಹಾಬಲಂ॥೨೦॥ ಅಯಂಹಿಮಾಂದೀಪಯ
ತೇಸಮುತ್ಥಿತಸ್ತನೂಜಶೋಕಪ್ರಭವೋಹುತಾಶನಃ । ಮಹೀಮಿಮಾಂರಶ್ಮಿಭಿರುದ್ಧತಪ್ರಭೋಯಥಾನಿದಾಘೇ ಭಗವಾನ್ದಿ
ವಾಕರಃ॥ ೨೧॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ- ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಿಲಪಂತೀಂತಥಾತಾಂತುಕೌಸಲ್ಯಾಂಪ್ರಮದೋತ್ತಮಾಂ । ಇದಂಧರ್ಮೇಸ್ಥಿತಾಧರ್ಮ್ಯಂಸುಮಿತ್ರಾವಾಕ್ಯಮ
ಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ತವಾರ್ಯೇಸದ್ಗುಣೈರುಕ್ತಃಪುತ್ರಸ್ಸಪುರುಷೋತ್ತಮಃ। ಕಿಂತೇವಿಲಪಿತೇನೈವಂಕೃಪಣಂರುದಿತೇನವಾ॥ ೨॥ ಯಸ್ತ
ವಾರ್ಯೇಗತಃಪುತ್ರಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾರಾಜ್ಯಂಮಹಾಬಲಃ। ಸಾಧುಕುರ್ವನ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂಪಿತರಂಸತ್ಯವಾದಿನಂ॥೩॥ ಶಿಷ್ಟೈರಾ
ಚರಿತೇಸಮ್ಯಕ್ಛಶ್ವತ್ಪ್ರೇತ್ಯಫಲೋದಯೇ। ರಾಮೋಧರ್ಮೇಸ್ಥಿತಶ್ರೇಷ್ಠೋನಸಶೋಚ್ಯಃಕದಾಚನ॥೪॥ವರ್ತತೇಚೋತ್ತಮಾಂ
ವೃತ್ತಿಂಲಕ್ಷ್ಮಣೋಸ್ಮಿನ್ಸದಾನಘಃ। ದಯಾವಾನ್ಸರ್ವಭೂತೇಷುಲಾಭಸ್ತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೫॥ಅರಣ್ಯವಾಸೇಯದ್ದುಃ
ಖಂಜಾನತೀವೈಸುಖೋಚಿತಾ। ಅನುಗಚ್ಛತಿವೈದೇಹೀಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಂತವಾತ್ಮಜಂ ॥ ೬ ॥ ಕೀರ್ತಿಭೂತಾಂಪತಾಕಾಂಯೋ
ಲೋಕೇಭ್ರಮಯತಿಪ್ರಭುಃ।ಧರ್ಮಸತ್ಯವ್ರತಧನಃಕಿಂನಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತವಾತ್ಮಜಃ॥ವ್ಯಕ್ತಂರಾಮಸ್ಯವಿಜ್ಞಾಯಶೌಚಂಮಾಹಾ
ತ್ಮ್ಯಮುತ್ತಮಂ।ನಗಾತ್ರಮಂಶುಭಿಸ್ಸೂರ್ಯಸ್ಸಂತಾಪಯಿತುಮರ್ಹತಿ॥ ಶಿವಸ್ಸರ್ವೇಷುಕಾಲೇಷುಕಾನನೇಭ್ಯೋವಿನಿಸ್ಸೃತಃ।
ರಾಘವಂಯುಕ್ತಶೀತೋಷ್ಣಸ್ಸೇವಿಷ್ಯತಿಸುಖೋನಿಲಃ ॥ ೯ ॥ ಶಯಾನಮನಘಂರಾತ್ರೌಪಿತೇವಾಭಿಪರಿಷ್ವಜನ್।ರಶ್ಮಿಭಿಸ್ಸಂ
ಸ್ಪೃಶನ್ಶೀತೈಶ್ಚಂದ್ರಮಾಹ್ಲಾದಯಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೦॥ ದದೌಚಾಸ್ತ್ರಾಣಿದಿವ್ಯಾನಿಯಸ್ಮೈಬ್ರಹ್ಮಾಮಹೌಜಸೇ। ದಾನವೇಂ
ದ್ರಂಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾತಿಮಿಧ್ವಜಸುತಂರಣೇ॥೧೧॥ಸಶೂರಃಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಸ್ಸ್ವಬಾಹುಬಲಮಾಶ್ರಿತಃ । ಅಸಂತ್ರಸ್ತೋ
ಪ್ಯರಣ್ಯಸ್ಥೋವೇಶ್ಮನೀವನಿವತ್ಸ್ಯತಿ ॥ ೧೨॥ ಯಸ್ಯೇಷುಪಥಮಾಸಾದ್ಯವಿನಾಶಂಯಾಂತಿಶತ್ರವಃ । ಕಥಂನಪೃಥಿವೀತಸ್ಯ
ಶಾಸನೇಸ್ಥಾತುಮರ್ಹತಿ॥೧೩॥ ಯಾಶ್ರೀಶ್ಶೌರ್ಯಂಚರಾಮಸ್ಯಯಾಚಕಲ್ಯಾಣಸತ್ವತಾ । ನಿವೃತ್ತಾರಣ್ಯವಾಸಸ್ಸಃಕ್ಷಿಪ್ರಂ
ರಾಜ್ಯಮವಾಪ್ಸ್ಯತಿ ॥ ೧೪ ॥ ಸೂರ್ಯಸ್ಯಾಪಿಭವೇತ್ಸೂರ್ಯೋಹ್ಯಗ್ನೇರಗ್ನಿಃ ಪ್ರಭೋಃಪ್ರಭುಃ । ಶ್ರಿಯಶ್ಶ್ರೀಶ್ಚಭವೇದಗ್ರ್ಯಾ
ಕೀರ್ತಿಃಕೀರ್ತ್ಯಾಃಕ್ಷಮಾಕ್ಷಮಾ॥ ೧೫ ॥ ದೈವತಂದೈವತಾನಾಂಚಭೂತಾನಾಂಭೂತಸತ್ತಮಃ । ತಸ್ಯಕೇಹ್ಯಗುಣಾದೇವಿ
ರಾಷ್ಟ್ರೇವಾಪ್ಯಥವಾಪುರೇ॥ ೧೬ ॥ ಪೃಥಿವ್ಯಾಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಶ್ರಿಯಾಚಪುರುಷರ್ಷಭಃ । ಕ್ಷಿಪ್ರಂತಿಸೃಭಿರೇತಾಭಿಸ್ಸಹರಾ
ಮೋಭಿಷೇಕ್ಷ್ಯತಿ॥ ೧೭॥ ದುಃಖಜಂವಿಸೃಜಂತ್ಯಸ್ರಂನಿಷ್ಕ್ರಾಮಂತಮುದೀಕ್ಷ್ಯಯಂ।ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಂಜನಾಸ್ಸರ್ವೇಶೋಕ
ವೇಗಸಮಾಹತಾಃ॥೧೮॥ ಕುಶಚೀರಧರಂದೇವಂಗಚ್ಛಂತಮಪರಾಜಿತಂ । ಸೀತೇವಾನುಗತಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತಸ್ಯಕಿನ್ನಾಮದು

ರ್ಲಭಮ್ ॥ ೧೯ ॥ ಧನುರ್ಗ್ರಹವರೋಯಸ್ಯಬಾಣಖಡ್ಗಾಸ್ತ್ರಭೃತ್ಸ್ವಯಂ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೋವ್ರಜತಿಹ್ಯಗ್ರೇತಸ್ಯ
ಕಿನ್ನಾಮದುರ್ಲಭಂ ॥ ೨೦ ॥ ನಿವೃತ್ತವನವಾಸಂತಂದ್ರಷ್ಟಾಸಿಪುನರಾಗತಂ । ಜಹಿಶೋಕಂಚಮೋಹಂಚ ದೇವಿ
ಸತ್ಯಂಬ್ರವೀಮಿತೇ॥ ೨೧॥ಶಿರಸಾಚರಣಾವೇತೌವಂದಮಾನಮನಿಂದಿತೇ। ಪುನರ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಕಲ್ಯಾಣಿಪುತ್ರಂಚಂದ್ರ ಮಿವೋದಿ
ತಂ ॥ ೨೨ ॥ ಪುನಃಪ್ರವಿಷ್ಟಂದೃಷ್ಟ್ವಾತಮಭಿಷಿಕ್ತಂಮಹಾಶ್ರಿಯಂ । ಸಮುತ್ಸ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಮಾನಂದ
ಜಂಪಯಃ॥ ೨೩ ॥ಮಾಶೋಕೋದೇವಿದುಃಖಂವಾನರಾಮೇದೃಶ್ಯತೇಶಿವಂ। ಕ್ಷಿಪ್ರಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಪುತ್ರಂತ್ವಂಸಸೀತಂ ಸಹಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಂ॥ ೨೪ ॥ ತ್ವಯಾಶೇಷೋಜನಶ್ಚೈವಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯೋಯದಾನಘೇ। ಕಿಮಿದಾನೀಮಿದಂದೇವಿಕರೋಷಿಹೃದಿವಿಕ್ಲಬಂ॥ ೨೫॥
ನಾರ್ಹಾತ್ವಂಶೋಚಿತುಂದೇವಿಯಸ್ಯಾಸ್ತೇರಾಘವಸ್ಸುತಃ।ನಹಿರಾಮಾತ್ಪರೋಲೋಕೇವಿದ್ಯತೇಸತ್ಪಥೇಸ್ಥಿತಃ॥ಅಭಿವಾದಯಮಾ
ನಂದಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸಸುಹೃದಂಸುತಂ । ಮುದಾಶ್ರುಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇಕ್ಷಿಪ್ರಂಮೇಘಲೇಖೇವವಾರ್ಷಿಕೀ॥ ೨೭॥ ಪುತ್ರಸ್ತೇವರದಃಕ್ಷಿ
ಪ್ರಮಯೋಧ್ಯಾಂಪುನರಾಗತಃ। ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂಮೃದುಪೀನಾಭ್ಯಾಂಚರಣೌಪೀಡಯಿಷ್ಯತಿ॥ಅಭಿವಾದ್ಯನಮಸ್ಯಂತಂಶೂ
ರಂಸಸುಹೃದಂಸುತಂ।ಮುದಾಸ್ತ್ರೈಃಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯಸೇಪುನರ್ಮೇಘರಾಜಿರಿವಾಚಲಂ॥ ೨೯ ॥ಆಶ್ವಾಸಯಂತೀವಿವಿಧೈಶ್ಚವಾಕ್ಯೈ
ರ್ವಾಕ್ಯೋಪಚಾರೇಕುಶಲಾನವದ್ಯಾ। ರಾಮಸ್ಯತಾಂಮಾತರಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾದೇವೀಸುಮಿತ್ರಾವಿರರಾಮರಾಮಾ ॥ ೩೦॥
ನಿಶಮ್ಯತಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾತೃವಾಕ್ಯಂರಾಮಸ್ಯಮಾತುರ್ನರದೇವಪತ್ನ್ಯಾಃ । ಸದ್ಯಶ್ಶರೀರೇವಿನನಾಶಶೋಕಶ್ಶರದ್ಗತೋಮೇಘ
ಇವಾಲ್ಪತೋಯಃ॥ ೩೧॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅನುರಕ್ತಾಮಹಾತ್ಮಾನಂರಾಮಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ । ಅನುಜಗ್ಮುಃಪ್ರಯಾಂತಂತಂವನವಾಸಾಯಮಾನವಾಃ॥
೧॥ ನಿವರ್ತಿತೇಪಿಚಬಲಾತ್ಸುಹೃದ್ವರ್ಗೇಚರಾಜನಿ। ನೈವತೇಸನ್ನ್ಯವರ್ತಂತರಾಮಸ್ಯಾನುಗತಾರಥಂ ॥೨॥ಅಯೋಧ್ಯಾನಿಲಯಾ
ನಾಂಹಿಪುರುಷಾಣಾಂಮಹಾಯಶಾಃ।ಬಭೂವಗುಣಸಂಪನ್ನಃಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಇವಪ್ರಿಯಃ॥೩॥ಸಯಾಚ್ಯಮಾನಃಕಾಕುತ್
ಸ್ಥಃಸ್ವಾಭಿಃಪ್ರಕೃತಿಭಿಸ್ತದಾ।ಕುರ್ವಾಣಃಪಿತರಂಸತ್ಯಂವನಮೇವಾನ್ವಪದ್ಯತ॥೪॥ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಸ್ಸಸ್ನೇಹಂಚಕ್ಷುಷಾಪ್ರ
ಪಿಬನ್ನಿವ।ಉವಾಚರಾಮಸ್ಸ್ನೇಹೇನತಾಃಪ್ರಜಾಸ್ಸ್ವಾಃಪ್ರಜಾಇವ॥೫॥ ಯಾಪ್ರೀತಿರ್ಬಹುಮಾನಶ್ಚಮಯ್ಯಯೋಧ್ಯಾನಿವಾ
ಸಿನಾಂ। ಮತ್ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂವಿಶೇಷೇಣಭರತೇಸಾನಿವೇಶ್ಯತಾಂ॥ ೬ ॥ಸಹಿಕಲ್ಯಾಣಚಾರಿತ್ರಃಕೈಕೇಯ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಃ। ಕರಿಷ್ಯ
ತಿಯಥಾವದ್ವಃಪ್ರಿಯಾಣಿಚಹಿತಾನಿಚ॥೭॥ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧೋವಯೋಬಾಲೋಮೃದುರ್ವೀರ್ಯಗುಣಾನ್ವಿತಃ।ಅನುರೂಪ ಸ್ಸವೋ
ಭರ್ತಾಭವಿಷ್ಯತಿಭಯಾಪಹಃ॥೮॥ಸಹಿರಾಜಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತೋಯುವರಾಜಸ್ಸಮೀಕ್ಷಿತಃ। ಅಪಿಚಾಪಿಮಯಾಶಿಷ್ಟೈಃಕಾರ್ಯಂ
ವೋಭರ್ತೃಶಾಸನಂ॥ನಚತಪ್ಯೇದ್ಯಥಾಚಾಸೌವನವಾಸಂಗತೇಮಯಿ । ಮಹಾರಾಜಸ್ತಥಾಕಾರ್ಯೋಮಮಪ್ರಿಯಚಿಕೀರ್ಷ
ಯಾ॥೧೦॥ಯಥಾಯಥಾದಾಶರಥಿರ್ಧರ್ಮಏವಾಸ್ಥಿತೋಭವತ್ । ತಥಾತಥಾಪ್ರಕೃತಯೋರಾಮಂಪತಿಮಕಾಮಯನ್ ॥ ೧೧॥
ಬಾಷ್ಪೇಣಪಿಹಿತಂದೀನಂರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ । ಚಕರ್ಷೇವಗುಣೈರ್ಬದ್ಧ್ವಾಜನಂಪುರನಿವಾಸಿನಂ ॥ ೧೨॥ತೇದ್ವಿಜಾಸ್ತ್ರಿ
ವಿಧಂವೃದ್ಧಾಜ್ಞಾನೇನವಯಸೌಜಸಾ।ವಯಃಪ್ರಕಂಪಶಿರಸೋದೂರಾದೂಚುರಿದಂವಚಃ ॥ ವಹಂತೋಜವನಾರಾಮಂಭೋ
ಭೋಜಾತ್ಯಾಸ್ತುರಂಗಮಾಃ।ನಿವರ್ತಧ್ವಂನಗಂತವ್ಯಂಹಿತಾಭವತಭರ್ತರಿ॥೧೪॥ಕರ್ಣವಂತಿಹಿಭೂತಾನಿವಿಶೇಷೇಣತುರಂಗ
ಮಾಃ।ಯೂಯಂತಸ್ಮಾನ್ನಿವರ್ತಧ್ವಂಯಾಚನಾಂಪ್ರತಿವೇದಿತಾಃ॥೧೫॥ಧರ್ಮತಸ್ಸವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾವೀರಶ್ಶುಭದೃಢವ್ರತಃ।
ಉಪವಾಹ್ಯಸ್ತುವೋಭರ್ತಾನಾಪವಾಹ್ಯಃಪುರಾದ್ವನಂ ॥ ಏವಮಾರ್ತಪ್ರಲಾಪಾಂಸ್ತಾನ್ವೃದ್ಧಾನ್ಪ್ರಲಪತೋದ್ವಿಜಾನ್।
ಅವೇಕ್ಷ್ಯಸಹಸಾರಾಮೋರಥಾದವತತಾರಹ ॥ ಪದ್ಭ್ಯಾಮೇವಜಗಾಮಾಥಸಸೀತಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟಪದನ್ಯಾ
ಸೋರಾಮೋವನಪರಾಯಣಃ ॥ ೧೮ ॥ ದ್ವಿಜಾತೀಂಸ್ತುಪದಾತೀಂಸ್ತಾನ್ರಾಮಶ್ಚಾರಿತ್ರವತ್ಸಲಃ। ನಶಶಾಕಘೃಣಾಚಕ್ಷುಃ
ಪರಿಮೋಕ್ತುಂರಥೇನಸಃ ॥ ೧೯ ॥ ಗಚ್ಛಂತಮೇವತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಂಸಂಭ್ರಾಂತಚೇತಸಃ । ಊಚುಃಪರಮಸಂತಪ್ತಾ
ರಾಮಂವಾಕ್ಯಮಿದಂದ್ವಿಜಾಃ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಂಸರ್ವಮೇತತ್ತ್ವಾಂಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಮನುಗಚ್ಛತಿ । ದ್ವಿಜಸ್ಕಂಧಾಧಿರೂಢಾಸ್ತ್ವಾ
ಮಗ್ನಯೋಪ್ಯನುಯಾಂತ್ಯಮೀ ॥ ವಾಜಪೇಯಸಮುತ್ಥಾನಿಛತ್ರಾಣ್ಯೇತಾನಿಪಶ್ಯನಃ।ಪೃಷ್ಠತೋನುಪ್ರಯಾತಾನಿಮೇಘಾನಿವ
ಜಲಾತ್ಯಯೇ॥ ೨೨ ॥ ಅನವಾಪ್ತಾತಪತ್ರಸ್ಯರಶ್ಮಿಸಂತಾಪಿತಸ್ಯತೇ।ಏಭಿಶ್ಛಾಯಾಂಕರಿಷ್ಯಾಮಸ್ಸ್ವೈಶ್ಛತ್ರೈರ್ವಾಜಪೇಯಿ
ಕೈಃ ॥ ೨೩ ॥ ಯಾಹಿನಸ್ಸತತಂಬುದ್ಧಿರ್ವೇದಮಂತ್ರಾನುಸಾರಿಣೀ।ತ್ವತ್ಕೃತೇಸಾಕೃತಾವತ್ಸವನವಾಸಾನುಸಾರಿಣೀ ॥ ೨೪ ॥
ಹೃದಯೇಷ್ವೇವತಿಷ್ಠಂತಿವೇದಾಯೇನಃಪರಂಧನಂ।ವತ್ಸ್ಯಂತ್ಯಪಿಗೃಹೇಷ್ವೇವದಾರಾಶ್ಚಾರಿತ್ರರಕ್ಷಿತಾಃ ॥ ೨೫॥ ನಪುನರ್ನಿಶ್ಚಯಃ
ಕಾರ್ಯಸ್ತ್ವದ್ಗತೌಸುಕೃತಾಮತಿಃ।ತ್ವಯಿಧರ್ಮವ್ಯಪೇಕ್ಷೇತುಕಿಂಸ್ಯಾದ್ಧರ್ಮಮಪೇಕ್ಷಿತುಂ ॥೨೬॥ ಯಾಚಿತೋನೋನಿವರ್ತ
ಸ್ವಹಂಸಶುಕ್ಲಶಿರೋರುಹೈಃ । ಶಿರೋಭಿರ್ನಿಭೃತಾಚಾರಮಹೀಪತನಪಾಂಸುಲೈಃ ॥ ೨೭ ॥ಬಹೂನಾಂವಿತತಾಯಜ್ಞಾದ್ವಿ
ಜಾನಾಂಯಇಹಾಗತಾಃ।ತೇಷಾಂಸಮಾಪ್ತಿರಾಯತ್ತಾತವವತ್ಸನಿವರ್ತನೇ ॥ ೨೮ ॥ ಭಕ್ತಿಮಂತಿಹಿಭೂತಾನಿಜಂಗಮಾಜಂ

ಗಮಾನಿಚ|ಯಾಚಮಾನೇಷುರಾಮತ್ವಂಭಕ್ತಿಂಭಕ್ತೇಷುದರ್ಶಯ ॥ ೨೯ ॥ ಅನುಗಂತುಮಶಕ್ತಾಸ್ತ್ವಾಂಮೂಲೈರುದ್ಧ
ತವೇಗಿನಃ । ಉನ್ನತಾವಾಯುವೇಗೇನವಿಕ್ರೋಶಂತೀವಪಾದಪಾಃ ॥ ೩೦ ॥ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಾಹಾರಸಂಚಾರಾವೃಕ್ಷೈಕಸ್ಥಾನನಿಷ್ಠಿ
ತಾಃ|ಪಕ್ಷಿಣೋಪಿಪ್ರಯಾಚಂತೇಸರ್ವಭೂತಾನುಕಂಪಿನಂ॥೩೧॥ಏವಂವಿಕ್ರೋಶತಾಂತೇಷಾಂದ್ವಿಜಾತೀನಾಂನಿವರ್ತನೇ|ದದೃ
ಶೇತಮಸಾತತ್ರವಾರಯಂತೀವರಾಘವಂ॥ ೩೨ ॥ ತತಸ್ಸುಮಂತ್ರೋಪಿರಥಾದ್ವಿಮುಚ್ಯಶ್ರಾಂತಾನ್ ಹಯಾನ್ಸಂಪರಿವರ್ತ್ಯ
ಶೀಘ್ರಂ|ಪೀತೋದಕಾಂಸ್ತೋಯಪರಿಪ್ಲುತಾಂಗಾನಚಾರಯದ್ವೈತಮಸಾವಿದೂರೇ॥೩೩॥ ಇತಿ- ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತುತಮಸಾತೀರಂರಮ್ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯರಾಘವಃ|ಸೀತಾಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಸೌಮಿತ್ರಿಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥ ೧॥ಇಯಮ
ದ್ಯನಿಶಾಪೂರ್ವಾಸೌಮಿತ್ರೇಪ್ರಹಿತಾವನಂ| ವನವಾಸಸ್ಯಭದ್ರಂತೇಸನೋತ್ಕಂಠಿತುಮರ್ಹಸಿ॥ ೨ ॥ ಪಶ್ಯಶೂನ್ಯಾನ್ಯರಣ್ಯಾ
ನಿರುದಂತೀವಸಮಂತತಃ । ಯಥಾನಿಲಯಮಾಯದ್ಭಿರ್ನಿಲೀನಾನಿಮೃಗದ್ವಿಜೈಃ ॥ಅದ್ಯಾಯೋಧ್ಯಾತು ನಗರೀರಾಜಧಾನೀಪಿ
ತುರ್ಮಮ । ಸಸ್ತ್ರೀಪುಂಸಾಗತಾನಸ್ಮಾನ್ ಶೋಚಿಷ್ಯತಿನಸಂಶಯಃ ॥ ಅನುರಕ್ತಾಹಿಮನುಜಾರಾಜಾನಂ ಬಹುಭಿರ್ಗುಣೈ
ಃ । ತ್ವಾಂಚಮಾಂಚನರವ್ಯಾಘ್ರಶತ್ರುಘ್ನಭರತೌತಥಾ ॥ ಪಿತರಂಚಾನುಶೋಚಾಮಿಮಾತರಂಚಯಶಸ್ವಿನೀಂ| ಅಪಿ
ವಾಂಧೌಭವೇತಾಂತುರುದಂತೌತಾವಭೀಕ್ಷ್ಣಶಃ| ಭರತಃಖಲುಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪಿತರಂಮಾತರಂಚಮೇ|ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಸ
ಹಿತೈರ್ವಾಕ್ಯೈರಾಶ್ವಾಸಯಿಷ್ಯತಿ ॥ ಭರತಸ್ಯಾನೃಶಂಸತ್ವಂವಿಚಿಂತ್ಯಾಹಂಪುನಃಪುಃ । ನಾನುಶೋಚಾಮಿಪಿತರಂಮಾತ
ರಂಚಾಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ತ್ವಯಾಕಾರ್ಯಂನರವ್ಯಾಘ್ರಮಾಮನುವ್ರಜತಾಕೃತಂ |ಅನ್ವೇಷ್ಟವ್ಯಾಹಿವೈದೇಹ್ಯಾರಕ್ಷಣಾರ್ಥೇಸ
ಹಾಯತಾ ॥ ೯ ॥ ಅದ್ಭಿರೇವತುಸೌಮಿತ್ರೇವತ್ಸ್ಯಾಮ್ಯದ್ಯನಿಶಾಮಿಮಾಂ|ಏತದ್ಧಿರೋಚತೇಮಹ್ಯಂವನ್ಯೇಪಿವಿವಿಧೇಸತಿ ॥ ೧೦ ॥
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಸೌಮಿತ್ರಿಂಸುಮಂತ್ರಮಪಿರಾಘವಃ । ಅಪ್ರಮತ್ತಸ್ತ್ವಮಶ್ವೇಷುಭವಸೌಮ್ಯೇತ್ಯುವಾಚಹ ॥ ೧೧ ॥
ಸೋಶ್ವಾನ್ಸುಮಂತ್ರಸ್ಸಂಯಮ್ಯಸೂರ್ಯೇಸ್ತಂಸಮುಪಾಗತೇ| ಪ್ರಭೂತಯವಸಾನ್ಕೃತ್ವಾಬಭೂವಪ್ರತ್ಯನಂತರಃ ॥
ಉಪಾಸ್ಯತುಶಿವಾಂಸಂಧ್ಯಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾತ್ರಿಮುಪಸ್ಥಿತಾಂ | ರಾಮಸ್ಯಶಯನಂಚಕ್ರೇಸೂತಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ ॥ ೧೨ ॥
ತಾಂಶಯ್ಯಾಂತಮಸಾತೀರೇವೀಕ್ಷ್ಯವೃಕ್ಷದಳೈಃಕೃತಾಂ|ರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಾರ್ಧಂಸಭಾರ್ಯಸ್ಸಂವಿವೇಶಹ॥೧೩ ॥ ಸಭಾ
ರ್ಯಂಸಂಪ್ರಸುಪ್ತಂತಂಭ್ರಾತರಂವೀಕ್ಷ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಃ | ಕಥಯಾಮಾಸಸೂತಾಯರಾಮಸ್ಯವಿವಿಧಾನ್ಗುಣಾನ್ ॥ ೧೪ ॥
ಜಾಗ್ರತೋಹ್ಯೇವತಾಂರಾತ್ರಿಂಸೌಮಿತ್ರೇರುದಿತೋರವಿಃ| ಸೂತಸ್ಯತಮಸಾತೀರೇರಾಮಸ್ಯಬ್ರುವತೋಗುಣಾನ್ ॥೧೫॥ ಗೋ
ಕುಲಾಕುಲತೀರಾಯಾಸ್ತಮಸಾಯಾವಿದೂರತಃ| ಅವಸತ್ತತ್ರತಾಂರಾತ್ರಿಂರಾಮಃಪ್ರಕೃತಿಭಿಸ್ಸಹ ॥೧೬॥ ಉತ್ಥಾಯಚ
ಮಹಾತೇಜಾಃಪ್ರಕೃತೀಸ್ತಾನಿಶಾಮ್ಯಚ| ಅಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾತರಂರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪುಣ್ಯಲಕ್ಷಣಂ॥ ೧೮ ॥ ಅಸ್ಮದ್ವ್ಯಪೇ
ಕ್ಷಾನ್ಸೌಮಿತ್ರೇನಿರಪೇಕ್ಷಾನ್ಗೃಹೇಷ್ವಪಿ| ವೃಕ್ಷಮೂಲೇಷುಸಂಸುಪ್ತಾನ್ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಸಾಂಪ್ರತಂ ॥ ೧೯ ॥ ಯಥೈತೇನಿ
ಯಮಂಪೌರಾಃಕುರ್ವಂತ್ಯಸ್ಮನ್ನಿವರ್ತನೇ|ಅಪಿಪ್ರಾಣಾನಸಿಷ್ಯಂತಿನತುತ್ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿನಿಶ್ಚಯಂ॥೨೦ ॥ ಯಾವದೇವತುಸಂ
ಸುಪ್ತಾಸ್ತಾವದೇವವಯಂಲಘು| ರಥಮಾರುಹ್ಯಗಚ್ಛಾಮಃಪಂಥಾನಮಕುತೋಭಯಂ ॥೨೧ ॥ ಅತೋಭೂಯೋಪಿನೇದಾ
ನೀಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಪುರವಾಸಿನಃ । ಸ್ವಪೇಯುರನುರಕ್ತಾಮಾಂವೃಕ್ಷಮೂಲಾನಿಸಂಶ್ರಿತಾಃ ॥ ಪೌರಾಹ್ಯಾತ್ಮಕೃತಾದ್ದುಃಖಾ
ದ್ವಿಪ್ರಮೋಕ್ಷ್ಯಾನೃಪಾತ್ಮಜೈಃ|ನತುಖಲ್ವಾತ್ಮನಾಯೋಜ್ಯಾದುಃಖೇನಪುರವಾಸಿನಃ॥೨೩ ॥ ಅಬ್ರವೀಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾಮಂ
ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧರ್ಮಮಿವಸ್ಥಿತಂ| ರೋಚತೇಮೇತಥಾಪ್ರಾಜ್ಞಕ್ಷಿಪ್ರಮಾರುಹ್ಯತಾಮಿತಿ ॥ ೨೪ ॥ ಅಥರಾಮೋಬ್ರವೀಚ್ಛ್ರೀಮಾನ್
ಸುಮಂತ್ರಂಯುಜ್ಯತಾಂರಥಃ|ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿತತೋರಣ್ಯಂಗಚ್ಛಶೀಘ್ರಮಿತಃಪ್ರಭೋ॥೨೫॥ಸೂತಸ್ತತಸ್ಸನ್ತ್ವರಿತಸ್ಸ್ಯಂ
ದನಂತೈರ್ಹಯೋತ್ತಮೈಃ| ಯೋಜಯಿತ್ವಾಥರಾಮಾಯಪ್ರಾಂಜಲಿಃಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್ ॥೨೬॥ ಅಯಂಯುಕ್ತೋಮಹಾಬಾ
ಹೋರಥಸ್ತೇರಥಿನಾಂವರ | ತ್ವಮಾರೋಹಸ್ವಭದ್ರಂತೇಸಸೀತಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥ ೨೭ ॥ ತಂಸ್ಯಂದನಮಧಿಷ್ಠಾಯರಾಘವ
ಸ್ಸಪರಿಚ್ಛದಃ|ಶೀಘ್ರಗಾಮಾಕುಲಾವರ್ತಾಂತಮಸಾಮತರನ್ನದೀಂ ॥ ೨೮ ॥ ಸಸಂತೀರ್ಯಮಹಾಬಾಹುಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಶಿವಮ
ಕಂಟಕಂ | ಪ್ರಾಪದ್ಯತಮಹಾಮಾರ್ಗಮಭಯಂಭಯದರ್ಶಿನಾಂ ॥ ೨೯ ॥ ಮೋಹನಾರ್ಥಂತುಪೌರಾಣಾಂಸೂತಂರಾ
ಮೋಬ್ರವೀದ್ವಚಃ | ಉದಙ್ಮುಖಃಪ್ರಯಾಹಿತ್ವಂರಥಮಾಸ್ಥಾಯಸಾರಥೇ ॥ ೩೦ ॥ ಮುಹೂರ್ತಂತ್ವರಿತಂಗತ್ವಾನಿವರ್ತ
ಯರಥಂಪುನಃ| ಯಥಾನವಿದ್ಯುಃಪೌರಾಮಾಂತಥಾಕುರುಸಮಾಹಿತಃ ॥ ೩೧ ॥ ರಾಮಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾತಥಾಚಕ್ರೇಸ
ಸಾರಥಿಃ | ಪ್ರತ್ಯಾಗಮ್ಯಚರಾಮಸ್ಯಸ್ಯಂದನಂಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್ ॥ ೩೨॥ತೌಸಂಪ್ರಯುಕ್ತಂತುರಥಂಸಮಾಸ್ಥಿತೌತದಾ
ಸಸೀತೌರಘುವಂಶವರ್ಧನೌ|ಪ್ರಚೋದಯಾಮಾಸತತಸ್ತುರಂಗಮಾನ್ಸಸಾರಥಿರ್ಯೇನಪಥಾತಪೋಧನಃ॥೩೩ ॥ ತತಸ್ಸಮಿ
ಮಾಸ್ಥಾಯರಥಂಮಹಾರಥಸ್ಸಸಾರಥಿರ್ದಾಶರಥಿರ್ವನಂಯಯೌ|ಉದಙ್ಮುಖಂತಂತುರಥಂಚಕಾರಸಪ್ರಯಾಣಮಾಂಗ
ಲ್ಯನಿಮಿತ್ತದರ್ಶನಾತ್ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ- ಷಟ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರಭಾತಾಯಾಂತುಶರ್ವರ್ಯಾಂಪೌರಾಸ್ತೇರಾಘವಂವಿನಾ। ಶೋಕೋಪಹತನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಾಬಭೂವುರ್ಹತಚೇತಸಃ॥೧॥
ಶೋಕಜಾಶ್ರುಪರಿದ್ಯೂನಾವೀಕ್ಷಮಾಣಾಸ್ತತಸ್ತತಃ। ಆಲೋಕಮಪಿರಾಮಸ್ಯನಪಶ್ಯಂತಿಸ್ಮದುಃಖಿತಾಃ॥ ತೇವಿಷಾದಾರ್ತವ
ದನಾರಹಿತಾಸ್ತೇನಧೀಮತಾ। ಕೃಪಣಾಃಕರುಣಾವಾಚೋವದಂತಿಸ್ಮಮನಸ್ವಿನಃ॥೩॥ ಧಿಗಸ್ತುಖಲುನಿದ್ರಾಂತಾಂಯಯಾಪ
ಹೃತಚೇತಸಃ। ನಾದ್ಯಪಶ್ಯಾಮಹೇರಾಮಂಪೃಥೂರಸ್ಕಂಮಹಾಭುಜಂ ॥ ೪ ॥ ಕಥಂನಾಮಮಹಾಬಾಹುಸ್ಸತಥಾವಿತಥ
ಕ್ರಿಯಃ। ಭಕ್ತಂಜನಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯಪ್ರವಾಸಂರಾಘವೋಗತಃ॥೫॥ ಯೋನಸ್ಸದಾಪಾಲಯತಿಪಿತಾಪುತ್ರಾನಿವೌರಸಾನ್ । ಕ
ಥಂರಘೂಣಾಂಸಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾನೋವಿಪಿನಂಗತಃ॥ ೬॥ ಇಹೈವನಿಧನಂಯಾಮೋಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನಮೇವವಾ। ರಾಮೇ
ಣರಹಿತಾನಾಂಹಿಕಿಮರ್ಥಂಜೀವಿತಂಹಿನಃ॥೭॥ಸಂತಿಶುಷ್ಕಾಣಿಕಾಷ್ಠಾನಿಪ್ರಭೂತಾನಿಮಹಾಂತಿಚ । ತೈಃಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯಚಿ
ತಾಂಸರ್ವೇಪ್ರವಿಶಾಮೋಥಪಾವಕಂ ॥ ಕಿಂವಕ್ಷ್ಯಾಮೋಮಹಾಬಾಹುರನಸೂಯಃಪ್ರಿಯಂವದಃ। ನೀತಸ್ಸರಾಘವೋಸ್ಮಾಭಿ
ರಿತಿವಕ್ತುಂಕಥಂಕ್ಷಮಂ॥೯॥ ಸಾನೂನಂನಗರೀದೀನಾದೃಷ್ಟ್ವಾಸ್ಮಾನ್ರಾಘವಂವಿನಾ । ಭವಿಷ್ಯತಿನಿರಾನಂದಾ ಸಸ್ತ್ರೀ
ಬಾಲವಯೋಧಿಕಾ ॥ ೧೦॥ ನಿರ್ಯಾತಾಸ್ತೇನವೀರೇಣಸಹನಿತ್ಯಂಜಿತಾತ್ಮನಾ। ವಿಹೀನಾಸ್ತೇನಚಪುನಃಕಥಂಪಶ್ಯಾಮತಾಂಪು
ರೀಂ॥೧೧॥ ಇತೀವಬಹುಧಾವಾಚೋಬಾಹುಮುದ್ಯಮ್ಯತೇಜನಾಃ। ವಿಲಪಂತಿಸ್ಮದುಃಖಾರ್ತಾವಿವತ್ಸಾಇವಧೇನವಃ॥ ೧೨॥ ತ
ತೋಮಾರ್ಗಾನುಸಾರೇಣಗತ್ವಾಕಿಂಚಿತ್ಕ್ಷಣಂಪುನಃ। ಮಾರ್ಗನಾಶಾದ್ವಿಷಾದೇನಮಹತಾಸಮಭಿಪ್ಲುತಾಃ॥ ೧೩ ॥ ರಥಸ್ಯ
ಮಾರ್ಗನಾಶೇನನ್ಯವರ್ತಂತಮನಸ್ವಿನಃ। ಕಿಮಿದಂಕಿಂಕರಿಷ್ಯಾಮೋದೈವೇನೋಪಹತಾಇತಿ॥ ೧೪॥ತತೋಯಥಾಗತೇನೈವಮಾ
ರ್ಗೇಣಕ್ಲಾಂತಚೇತಸಃ । ಅಯೋಧ್ಯಾಮಗಮನ್ಸರ್ವೇಪುರೀಂವ್ಯಥಿತಸಜ್ಜನಾಂ॥೧೫॥ ಆಲೋಕ್ಯನಗರೀಂತಾಂಚಕ್ಷಯವ್ಯಾ
ಕುಲಮಾನಸಾಃ। ಆವರ್ತಯಂತತೇಶ್ರೂಣಿನಯನೈಶ್ಶೋಕಪೀಡಿತೈಃ॥ ೧೬ ॥ ಏಷಾರಾಮೇಣನಗರೀರಹಿತಾನಾತಿಶೋಭ
ತೇ। ಆಪಗಾಗರುಡೇನೇವಹ್ರದಾದುದ್ಧೃತಪನ್ನಗಾ॥ ೧೭॥ ಚಂದ್ರಹೀನಮಿವಾಕಾಶಂತೋಯಹೀನಮಿವಾರ್ಣವಂ । ಅಪಶ್ಯ
ನ್ನಿಹತಾನಂದಂನಗರಂತೇವಿಚೇತಸಃ॥ ೧೮॥ತೇತಾನಿವೇಶ್ಮಾನಿಮಹಾಧನಾನಿದುಃಖೇನದುಃಖೋಪಹತಾವಿಶಂತಃ। ನೈವಪ್ರಜಜ್ಞು
ಸ್ಸ್ವಜನಂಜನಂವಾನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಾಃಪ್ರನಷ್ಟಹರ್ಷಾಃ॥೧೯॥

ಇತಿಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ-ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತೇಷಾಮೇವಂವಿಷಣ್ಣಾನಾಂಪೀಡಿತಾನಾಮತೀವಚ। ಬಾಷ್ಪವಿಪ್ಲುತನೇತ್ರಾಣಾಂಸಶೋಕಾನಾಂಮುಮೂರ್ಷಯಾ॥೧॥
ಅನುಗಮ್ಯನಿವೃತ್ತಾನಾಂರಾಮಂನಗರವಾಸಿನಾಂ। ಉದ್ಗತಾನೀವಸತ್ವಾನಿಬಭೂವುರಮನಸ್ವಿನಾಂ॥೨ ॥ ಸ್ವಂಸ್ವಂನಿಲಯ
ಮಾಗಮ್ಯಪುತ್ರದಾರೈಸ್ಸಮಾವೃತಾಃ। ಅಶ್ರೂಣಿಮುಮುಚುಸ್ಸರ್ವೇಬಾಷ್ಪೇಣಪಿಹಿತಾನನಾಃ॥೩॥ನಚಾಹೃಷ್ಯನ್ನಚಾಮೋ
ದನ್ವಣಿಜೋನಪ್ರಸಾರಯನ್। ನಚಾಶೋಭಂತಪಣ್ಯಾನಿನಾಪಚನ್ಗೃಹಮೇಧಿನಃ॥೪ ॥ ನಷ್ಟಂದೃಷ್ಟ್ವಾನಾಭ್ಯನಂದನ್ವಿ
ಪುಲಂವಾಧನಾಗಮಂ। ಪುತ್ರಂಪ್ರಥಮಜಂಲಬ್ಧ್ವಾಜನನೀನಾಭ್ಯನಂದತ ॥ ೫ ॥ ಗೃಹೇಗೃಹೇರುದಂತ್ಯಶ್ಚಭರ್ತಾರಂಗೃಹ
ಮಾಗತಂ । ವ್ಯಗರ್ಹಯಂತ ದುಃಖಾರ್ತಾ ವಾಗ್ಭಿಸ್ತೋತ್ತ್ರೈರಿವ ದ್ವಿಪಾನ್ ॥ ೬ ॥ ಕಿನ್ನುತೇಷಾಂ ಗೃಹೈಃಕಾರ್ಯಂಕಿಂ
ದಾರೈಃಕಿಂಧನೇನವಾ। ಪುತ್ರೈರ್ವಾಕಿಂಸುಖೈರ್ವಾಪಿಯೇನಪಶ್ಯಂತಿರಾಘವಂ॥೭॥ ಏಕಸ್ಸತ್ಪುರುಷೋಲೋಕೇಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸಹ
ಸೀತಯಾ। ಯೋನುಗಚ್ಛತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂರಾಮಂಪರಿಚರನ್ವನೇ॥೮ ॥ ಆಪಗಾಃಕೃತಪುಣ್ಯಾಸ್ತಾಃಪದ್ಮಿನ್ಯಶ್ಚಸರಾಂಸಿಚ ।
ಯೇಷುಸ್ನಾಸ್ಯತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋವಿಗಾಹ್ಯಸಲಿಲಂಶುಚಿ॥೯॥ ಶೋಭಯಿಷ್ಯತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಟವ್ಯೋರಮ್ಯಕಾನನಾಃ। ಆಪಗಾ
ಶ್ಚಮಹಾನೂಪಾಸ್ಸಾನುಮಂತಶ್ಚಪರ್ವತಾಃ ॥ ೧೦॥ ಕಾನನಂವಾಪಿಶೈಲಂವಾಯಂರಾಮೋಭಿಗಮಿಷ್ಯತಿ । ಪ್ರಿಯಾತಿಥಿ
ಮಿವಪ್ರಾಪ್ತಂನೈನಂಶಕ್ಷ್ಯಂತ್ಯನರ್ಚಿತುಂ॥ ವಿಚಿತ್ರಕುಸುಮಾಪೀಡಾಬಹುಮಂಜರಿಧಾರಿಣಃ। ರಾಘವಂದರ್ಶಯಿಷ್ಯಂತಿ
ನಗಾಭ್ರಮರಶಾಲಿನಃ॥ ೧೨॥ಅಕಾಲೇಚಾಪಿಮುಖ್ಯಾನಿಪುಷ್ಪಾಣಿಚಫಲಾನಿಚ। ದರ್ಶಯಿಷ್ಯಂತ್ಯನುಕ್ರೋಶಾದ್ಗಿರಯೋರಾ
ಮಮಾಗತಂ॥೧೩॥ ಪ್ರಸ್ರವಿಷ್ಯಂತಿತೋಯಾನಿವಿಮಲಾನಿಮಹೀಧರಾಃ। ವಿದರ್ಶಯಂತೋವಿವಿಧಾನ್ಭೂಯಶ್ಚಿತ್ರಾಂಶ್ಚನಿ
ರ್ಝರಾನ್ ॥೧೪॥ ಪಾದಪಾಃಪರ್ವತಾಗ್ರೇಷುರಮಯಿಷ್ಯಂತಿರಾಘವಂ । ಯತ್ರರಾಮೋಭಯಂನಾತ್ರನಾಸ್ತಿತತ್ರಪರಾಭ
ವಃ॥ ೧೫॥ ಸಹಿಶೂರೋಮಹಾಬಾಹುಃ ಪುತ್ರೋದಶರಥಸ್ಯಚ। ಪುರಾಭವತಿನೋದೂರಾದನುಗಚ್ಛಾಮರಾಘವಂ॥೧೬॥
ಪಾದಚ್ಛಾಯಾಸುಖಾಭರ್ತುಸ್ತಾದೃಶಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ। ಸಹಿನಾಥೋಜನಸ್ಯಾಸ್ಯಸಗತಿಸ್ಸಪರಾಯಣಂ॥೧೭॥ ವಯಂಪ
ರಿಚರಿಷ್ಯಾಮಃಸೀತಾಂಯೂಯಂತುರಾಘವಂ । ಇತಿಪೌರಸ್ತ್ರಿಯೋಭರ್ತ್ರೂನ್ದುಃಖಾರ್ತಾಸ್ತತ್ತದಬ್ರುವನ್ ॥ ೧೮ ॥
ಯುಷ್ಮಾಕಂರಾಘವೋರಣ್ಯೇಯೋಗಕ್ಷೇಮಂವಿಧಾಸ್ಯತಿ। ಸೀತಾನಾರೀಜನಸ್ಯಾಸ್ಯಯೋಗಕ್ಷೇಮಂಕರಿಷ್ಯತಿ ॥ ಕೋನ್ವನೇನಾ
ಪ್ರತೀತೇನಸೋತ್ಕಂಠಿತಜನೇನಚ । ಸಂಪ್ರಿಯೇತಾಮನೋಜ್ಞೇನವಾಸೇನಹೃದಚೇತಸಾ॥೨೦॥ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಯದಿಚೇದ್ರಾಜ್ಯಂ

ಸ್ಯಾದಥಪರ್ಯಾಘುನಾಥವತ್ | ನಹಿನೋಜೀವಿತೇನಾರ್ಥಃಕುತಃಪುತ್ರೈಃ ಕುತೋಧನೈಃ॥ ೨೧ ॥ ಯಯಾಪುತ್ರಶ್ಚ ಭರ್ತಾಚ
ತ್ಯಕ್ತಾಹ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಕಾರಣಾತ್|ಕಂಸಾಪರಿಹರೇದನ್ಯಂಕೈಕೇಯೀಕುಲಪಾಂಸನೀ॥ ೨೨॥ ಕೈಕೇಯ್ಯಾನವಯಂರಾಜ್ಯೇಭೃತ
ಕಾನಿವಸೇಮಹಿ| ಜೀವಂತ್ಯಾಜಾತುಜೀವಂತ್ಯಃಪುತ್ರೈರಪಿಶಪಾಮಹೇ ॥ ೨೩ ॥ ಯಾಪುತ್ರಂಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರಸ್ಯಪ್ರವಾಸ
ಯತಿನಿರ್ಘೃಣಾ|ಕಸ್ತಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಸುಖಂಜೀವೇದಧಮ್ಯಾಂದುಷ್ಟಚಾರಿಣೀಂ॥೨೪॥ಉಪದ್ರುತಮಿದಂಸರ್ವಮನಾಲಂಬಮ
ನಾಯಕಂ|ಕೈಕೇಯ್ಯಾಹಿಕೃತೇಸರ್ವಂವಿನಾಶಮುಪಯಾಸ್ಯತಿ॥೨೫॥ ನಹಿಪ್ರವ್ರಜಿತೇರಾಮೇಜೀವಿಷ್ಯತಿಮಹೀಪತಿಃ| ಮೃತ
ದಶರಥೇವ್ಯಕ್ತಂವಿಲಾಸಸ್ತದನಂತರಂ॥ ೨೬॥ ತೇವಿಷಂಪಿಬತಾಲೋಡ್ಯಕ್ಷೀಣಪುಣ್ಯಾಸ್ತದುರ್ಗತಾಃ| ರಾಘವಂವಾನುಗಚ್ಛ
ಧ್ವಮಶ್ರುತಿಂವಾಪಿಗಚ್ಛತ ॥ ೨೭॥ ಮಿಥ್ಯಾಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋರಾಮಃಸಸೀತಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ| ಭರತೇಸನ್ನಿಸೃಷ್ಟಾಸ್ಸ್ಮಸೌನಿ
ಕೇಪಶವೋಯಥಾ॥೨೮ ॥ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಾನನಶ್ಶ್ಯಾಮೋಗೂಢಜತ್ರುರರಿಂದಮಃ| ಆಜಾನುಬಾಹುಃಪದ್ಮಾಕ್ಷೋರಾಮೋಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಃ॥ ೨೯॥ಪೂರ್ವಾಭಿಭಾಷೀಮಧುರಃಸತ್ಯವಾದೀಮಹಾಬಲಃ | ಸೌಮ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಚಂದ್ರವತ್ಪ್ರಿ
ಯದರ್ಶನಃ॥೩೦॥ ನೂನಂಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲೋಮತ್ತಮಾತಂಗವಿಕ್ರಮಃ|ಶೋಭಯಿಷ್ಯತ್ಯರಣ್ಯಾನಿವಿಚರನ್ಸಮಹಾರ
ಥಃ॥ ೩೧॥ತಾಸ್ತದಾವಿಲಪಂತ್ಯಸ್ತುನಗರೇನಾಗರಸ್ತ್ರಿಯಃ|ಚುಕ್ರುಶುರ್ದುಃಖಸಂತಪ್ತಾಮೃತ್ಯೋರಿವಭಯಾಗಮೇ॥೩೨॥
ಇತ್ಯೇವಂವಿಲಪಂತೀನಾಂಸ್ತ್ರೀಣಾಂವೇಶ್ಮಸುರಾಘವಂ|ಜಗಾಮಾಸ್ತಂದಿನಕರೋರಜನೀಚಾಭ್ಯವರ್ತತ॥೩೩॥ನಷ್ಟಜ್ವಲನ
ಸಂಪಾತಾಪ್ರಶಾಂತಾಧ್ಯಾಯಸತ್ಕಥಾ|ತಿಮಿರೇಣಾಭಿಲಿಪ್ತೇವತದಾಸಾನಗರೀಬಭೌ॥ಉಪಶಾಂತವಣಿಕ್ಪಣ್ಯಾನಷ್ಟಹರ್ಷಾ
ನಿರಾಶ್ರಯಾ|ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರೀಚಾಸೀನ್ನಷ್ಟತಾರಮಿವಾಂಬರಂ॥೩೫॥ ತಥಾಸ್ತ್ರಿಯೋರಾಮನಿಮಿತ್ತಮಾತುರಾಯಥಾಸು
ತೇಭ್ರಾತರಿವಾವಿವಾಸಿತೇ| ವಿಲಪ್ಯದೀನಾರುರುದುರ್ವಿಚೇತಸಸ್ಸುತೈರ್ಹಿತಾಸಾಮಧಿಕೋಹಿಸೋಭವತ್ ॥ ಪ್ರಶಾಂತಗೀತೋತ್ಸ
ವನೃತ್ತವಾದನಾವ್ಯಪಾಸ್ತಹರ್ಷಾಪಿಹಿತಾಪಣೋದಯಾ | ತದಾಹ್ಯಯೋಧ್ಯಾನಗರೀಬಭೂವಸಾಮಹಾರ್ಣವಸ್ಸಂಕ್ಷಿಪಿ
ತೋದಕೋಯಥಾ॥೩೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮ ದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ —ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶ ಸ್ಸರ್ಗಃ

ರಾಮೋಪಿರಾತ್ರಿಶೇಷೇಣತೇನೈವಮಹದಂತರಂ|ಜಗಾಮಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಃಪಿತುರಾಜ್ಞಾಮನುಸ್ಮರನ್ ॥ ೧॥ ತಥೈವಗಚ್ಛ
ತಸ್ತಸ್ಯವ್ಯಪಾಯಾದ್ರಜನೀಶಿವಾ|ಉಪಾಸ್ಯಸಶಿವಾಂಸಂಧ್ಯಾಂವಿಷಯಾಂತಂವ್ಯಗಾಹತ॥೨॥ ಗ್ರಾಮಾನ್ವಿಕೃಷ್ಟಸೀಮಾಂ
ತಾನ್ಪುಷ್ಪಿತಾನಿವನಾನಿಚ|ಪಶ್ಯನ್ನತಿಯಯೌಶೀಘ್ರಂಶನೈರಿವಹಯೋತ್ತಮೈಃ ॥೩॥ ಶೃಣ್ವನ್ವಾಚೋಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ
ಗ್ರಾಮಸಂವಾಸವಾಸಿನಾಂ|ರಾಜಾನಂಧಿಗ್ದಶರಥಂಕಾಮಸ್ಯವಶಮಾಸ್ಥಿತಂ ॥ ಹಾನೃಶಂಸಾದ್ಯಕೈಕೇಯೀಪಾಪಾಪಾಪಾ
ನುಬಂಧಿನೀ|ತೀಕ್ಷ್ಣಾಸಂಭಿನ್ನಮರ್ಯಾದಾತೀಕ್ಷ್ಣೇಕರ್ಮಣಿವರ್ತತೇ॥ ೫॥ಯಾಪುತ್ರಮೀದೃಶಂರಾಜ್ಞಃಪ್ರವಾಸಯತಿಧಾರ್ಮಿ
ಕಂ|ವನವಾಸೇಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಂಸಾನುಕ್ರೋಶಂಜಿತೇಂದ್ರಿಯಂ॥ ೬॥ ಕಥಂನಾಮಮಹಾಭಾಗಾಸೀತಾಜನಕನಂದಿನೀ|ಸದಾ
ಸುಖೇಷ್ವಭಿರತಾದುಃಖಾನ್ಯನುಭವಿಷ್ಯತಿ॥೭॥ಅಹೋದಶರಥೋರಾಜಾನಿಸ್ನೇಹಸ್ಸ್ವಸುತಂಪ್ರಿಯಂ|ಪ್ರಜಾನಾಮನಘಂರಾ
ಮಂಪರಿತ್ಯಕ್ತುಮಿಹೇಚ್ಛತಿ ॥ ಏತಾವಾಚೋಮನುಷ್ಯಾಣಾಂಗ್ರಾಮಸಂವಾಸವಾಸಿನಾಂ|ಶೃಣ್ವನ್ನತಿಯಯೌವೀರಃಕೋ
ಸಲಾನ್ಕೋಸಲೇಶ್ವರಃ॥ತತೋವೇದಶ್ರುತಿಂನಾಮಶಿವವಾರಿವಹಾಂನದೀಂ|ಉತ್ತೀರ್ಯಾಭಿಮುಖಃಪ್ರಾಯಾದಗಸ್ತ್ಯಾಧ್ಯುಷಿ
ತಾಂದಿಶಂ ॥ ೧೦ ॥ ಗತ್ವಾತುಸುಚಿರಂಕಾಲಂತತಶ್ಶಿವಜಲಾಂನದೀಂ | ಗೋಮತೀಂಗೋಯುತಾನೂಪಾಮತರತ್ಸಾಗರಂಗ
ಮಾಂ॥ ೧೧॥ ಗೋಮತೀಂಚಾಪ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯರಾಘವಶ್ಶೀಘ್ರಗೈರ್ಹಯೈಃ|ಮಯೂರಹಂಸಾಭಿರುತಾಂತತಾರಸ್ಯಂದಿಕಾಂನ
ದೀಂ॥೧೨॥ ಸಮಹೀಂಮನುನಾರಾಜ್ಞಾದತ್ತಾಮಿಕ್ಷ್ವಾಕವೇಪುರಾ|ಸೀತಾಂರಾಷ್ಟ್ರಾವೃತಾಂರಾಮೋ ವೈದೇಹೀಮನ್ವದರ್ಶ
ಯತ್॥೧೩॥ಸೂತಇತ್ಯೇವಚಾಭಾಷ್ಯಸಾರಥಿಂತಮಭೀಕ್ಷ್ಣಶಃ|ಹಂಸಮತ್ತಸ್ವರಶ್ಶ್ರೀಮಾನುವಾಚಪುರುಷರ್ಷಭಃ॥೧೪ ॥
ಕದಾಹಂಪುನರಾಗಮ್ಯಸರಯ್ವಾಃಪುಷ್ಪಿತೇವನೇ|ಮೃಗಯಾಂಪರ್ಯಟಿಷ್ಯಾಮಿಮಾತ್ರಾಪಿತ್ರಾಚಸಂಗತಃ॥೧೫॥ರಾಜರ್ಷೀ
ಣಾಂಹಿಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್ರತ್ಯರ್ಥಂಮೃಗಯಾವನೇ|ಕಾಲೇವೃತಾಂತಾಂಮನುಜೈರ್ಧನ್ವಿನಾಮಭಿಕಾಂಕ್ಷಿತಾಂ ॥ ನಾತ್ಯರ್ಥಮ
ಭಿಕಾಂಕ್ಷಾಮಿಮೃಗಯಾಂಸರಯೂವನೇ|ರತಿರ್ಹ್ಯೇಷಾತುಲಾಲೋಕೇರಾಜರ್ಷಿಗಣಸಂಮತಾ॥೧೭॥ಸತಮಧ್ವಾನಮೈಕ್ಷ್ವಾ
ಕಸ್ಸೂತಂಮಧುರಯಾಗಿರಾ|ತಂತಮರ್ಥಮಭಿಪ್ರೇತ್ಯಯಯೌವಾಕ್ಯಮುದೀರಯನ್ ॥೧೮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ — ಏಕೋನ ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ವಿಶಾಲಾನ್ಕೋಸಲಾನ್ರಮ್ಯಾನ್ಯಾತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಃ|ಅಯೋಧ್ಯಾಭಿಮುಖೋಧೀಮಾನ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯ
ಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧॥ ಆಪೃಚ್ಛೇತ್ವಾಂಪುರಿಶ್ರೇಷ್ಠೇಕಾಕುತ್ಸ್ಥಪರಿಪಾಲಿತೇ | ದೈವತಾನಿಚಯಾನಿತ್ವಾಂಪಾಲಯಂತ್ಯವಸಂತಿಚ॥
ನಿವೃತ್ತವನವಾಸಸ್ತ್ವಾಮನೃಣೋಜಗತೀಪತೇಃ|ಪುನರ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿಮಾತ್ರಾಚಪಿತ್ರಾಚಸಹಸಂಗತಃ ॥೩॥ ತತೋರುಧಿರ

ತಾಮಾಪ್ತೋಭುಜಮುದ್ಯಮ್ಯದಕ್ಷಿಣಂ|ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣಮುಖೋದೀನೋಽಬ್ರವೀಜ್ಜಾನಪದಂಜನಂ॥೪॥ಅನುಕ್ರೋಶೋದಯಾ
ಚೈವಯಥಾರ್ಹಂಮಯಿವಃಕೃತಃ| ಚಿರಂದುಃಖಸ್ಯಪಾಪೀಯೋಗಮ್ಯತಾಮರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥ ೫ ॥ ತೇಭಿವಾದ್ಯಮಹಾತ್ಮಾ
ನಂಕೃತ್ವಾಚಾಪಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ|ವಿಲಪಂತೋನರಾಘೋರಂವ್ಯತಿಷ್ಠಂತಕ್ವಚಿತ್ಕ್ವಚಿತ್॥ ೬ ॥ ತಥಾವಿಲಪತಾಂತೇಷಾಮತೃ
ಪ್ತಾನಾಂಚರಾಘವಃ|ಅಚಕ್ಷುರ್ವಿಷಯಂಪ್ರಾಯಾದ್ಯಥಾರ್ಕಃಕ್ಷಣದಾಮುಖೇ ॥೭॥ ತತೋಧಾನ್ಯಧನೋಪೇತಾನ್ ದಾನಶೀಲ
ಜನಾನ್ ಶಿವಾನ್ | ಅಕುತಶ್ಚಿದ್ಭಯಾನ್ ರಮ್ಯಾಂಶ್ಚೈತ್ಯಯೂಪಸಮಾವೃತಾನ್ ॥ ಉದ್ಯಾನಾಮ್ರವಣೋಪೇತಾನ್ ಸಂಪನ್ನ
ಸಲಿಲಾಶಯಾನ್| ತುಷ್ಟಪುಷ್ಟಜನಾಕೀರ್ಣಾನ್ ಗೋಕುಲಾಕುಲಸೇವಿತಾನ್ ॥೯॥ಲಕ್ಷಣೀಯಾನ್ನರೇಂದ್ರಾಣಾಂಬ್ರಹ್ಮಘೋ
ಷಾಭಿನಾದಿತಾನ್ | ರಥೇನಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಃಕೋಸಲಾನತ್ಯವರ್ತತ॥ ೧೦॥ ಮಧ್ಯೇನಮುದಿತಂಸ್ಫೀತಂರಮ್ಯೋದ್ಯಾನಸಮಾ
ಕುಲಮ್ | ರಾಜ್ಯಂಭೋಗ್ಯಂನರೇಂದ್ರಾಣಾಂಯಯೌಧೃತಿಮತಾಂವರಃ ॥ ೧೧ ॥ ತತಸ್ತ್ರಿಪಥಗಾಂದಿವ್ಯಾಂಶಿವತೋಯಾ
ಮಶೈವಲಾಂ | ದದರ್ಶರಾಘವೋಗಂಗಾಂಪುಣ್ಯಾಮೃಷಿನಿಷೇವಿತಾಂ॥ ೧೨ ॥ ಆಶ್ರಮೈರವಿದೂರಸ್ಥೈಃಶ್ರೀಮದ್ಭಿಸ್ಸಮಲಂ
ಕೃತಾಂ | ಕಾಲೇಪ್ಸರೋಭಿಃಹೃಷ್ಟಾಭಿಃಸೇವಿತಾಂಭೋಹ್ರದಾಂಶಿವಾಮ್॥ ೧೩॥ ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವೈಃಕಿನ್ನರೈರುಪಶೋಭಿ
ತಾಂ | ನಾನಾಗಂಧರ್ವಪತ್ನೀಭಿಃಸೇವಿತಾಂಸತತಂಶಿವಾಂ॥ ೧೪॥ ದೇವಾಕ್ರೀಡಶತಾಕೀರ್ಣಾಂದೇವೋದ್ಯಾನಶತಾಯುತಾಂ| ದೇ
ವಾರ್ಥಮಾಕಾಶಗಮಾಂವಿಖ್ಯಾತಾಂದೇವಪದ್ಮಿನೀಂ॥ ೧೫॥ ಜಲಾಘಾತಾಟ್ಟಹಾಸೋಗ್ರಾಂಫೇನನಿರ್ಮಲಹಾಸಿನೀಂ | ಕ್ವಚಿ
ದ್ವೇಣೀಕೃತಜಲಾಂಕ್ವಚಿದಾವರ್ತಶೋಭಿತಾಂ ॥ ೧೬ ॥ ಕ್ವಚಿತ್ಸ್ತಿಮಿತಗಂಭೀರಾಂಕ್ವಚಿದ್ವೇಗಜಲಾಕುಲಾಂ | ಕ್ವಚಿದ್ಗಂ
ಭೀರನಿರ್ಘೋಷಾಂಕ್ವಚಿದ್ಭೈರವನಿಸ್ವನಾಂ॥ ೧೭॥ ದೇವಸಂಘಾಪ್ಲುತಜಲಾಂ ನಿರ್ಮಲೋತ್ಪಲಶೋಭಿತಾಂ|ಕ್ವಚಿದಾಭೋ
ಗಪುಳಿನಾಂಕ್ವಚಿನ್ನಿರ್ಮಲವಾಲುಕಾಂ॥ ೧೮॥ಹಂಸಸಾರಸಸಂಘುಷ್ಟಾಂಚಕ್ರವಾಕೋಪಕೂಜಿತಾಂ|ಸದಾಮತ್ತೈಶ್ಚ ವಿಹ
ಗೈರಭಿಸನ್ನಾದಿತಾಂತರಾಂ ॥ ೧೯ ॥ ಕ್ವಚಿತ್ತೀರರುಹೈರ್ವೃಕ್ಷೈರ್ಮಾಲಾಭಿರಿವಶೋಭಿತಾಂ | ಕ್ವಚಿತ್ಫುಲ್ಲೋತ್ಪಲಚ್ಛ
ನ್ನಾಂಕ್ವಚಿತ್ಪದ್ಮವನಾಕುಲಂ ॥ ೨೦ ॥ ಕ್ವಚಿತ್ಕುಮುದಷಂಡೈಶ್ಚ ಕುಟ್ಮಲೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ | ನಾನಾಪುಷ್ಪರಜೋಧ್ವ
ಸ್ತಾಂಸಮದಾಮಿವಚಕ್ವಚಿತ್॥ ೨೧ ॥ ವ್ಯಪೇತಮಲಸಂಘಾತಾಂಮಣಿನಿರ್ಮಲದರ್ಶನಾಂ| ದಿಶಾಗಜೈರ್ವನಗಜೈರ್ಮತ್ತೈ
ಶ್ಚ ವರವಾರಣೈಃ ॥ ೨೨॥ ದೇವೋಪವಾಹ್ಯೈಶ್ಚ ಮುಹುಸ್ಸನ್ನಾದಿತವನಾಂತರಾಂ | ಪ್ರಮದಾಮಿವಯತ್ನೇನಭೂಷಿತಾಂಭೂ
ಷಣೋತ್ತಮೈಃ ॥ ೨೩ ॥ ಫಲೈಃಪುಷ್ಪೈಃಕಿಸಲಯೈರ್ವೃತಾಂಗುಲ್ಮೈರ್ದ್ವಿಜೈಸ್ತಥಾ|ಶಿಂಶುಮಾರೈಶ್ಚನಕ್ರೈಶ್ಚ ಭುಜಂ
ಗೈಶ್ಚನಿಷೇವಿತಾಂ॥ ೨೪ ॥ ವಿಷ್ಣುಪಾದಚ್ಯುತಾಂದಿವ್ಯಾಮಪಾಪಾಂಪಾಪನಾಶಿನೀಂ|ತಾಂಶಂಕರಜಟಾಜೂಟಾದ್ಭ್ರಷ್ಟಾಂ
ಸಾಗರತೇಜಸಾ ॥ ೨೫ ॥ ಸಮುದ್ರಮಹಿಷೀಂಗಂಗಾಂಸಾರಸಕ್ರೌಂಚನಾದಿತಾಂ | ಆಸಸಾದಮಹಾಬಾಹುಶ್ಶೃಂಗಿಬೇರಪು
ರಂಪ್ರತಿ॥ ೨೬॥ ತಾಮೂರ್ಮಿಕಲಿಲಾವರ್ತಾಮನ್ವವೇಕ್ಷ್ಯಮಹಾರಥಃ | ಸುಮಂತ್ರಮಬ್ರವೀತ್ಸೂತಮಿಹೈವಾದ್ಯವಸಾ
ಮಹೇ॥ ೨೭॥ ಅವಿದೂರಾದಯಂನದ್ಯಾಬಹುಪುಷ್ಪಪ್ರವಾಳವಾನ್| ಸುಮಹಾನಿಂಗುದೀವೃಕ್ಷೋವಸಾಮೋತ್ರೈವಸಾರಥೇ॥
೨೮ ॥ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಸ್ಸರಿತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಂಸಂಮಾನ್ಯಸಲಿಲಾಂಶಿವಾಂ|ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಮೃಗಮಾನುಷಪಕ್ಷಿಣಾಂ॥೨೯॥ ಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಸುಮಂತ್ರಶ್ಚಬಾಢಮಿತ್ಯೇವರಾಘವಂ| ಉಕ್ತ್ವಾತಮಿಂಗುದೀವೃಕ್ಷಂತದೋಪಯಯತುರ್ಹಯೈಃ॥ ೩೦ ॥ ರಾ
ಮೋಭಿಯಾಯತಂರಮ್ಯಂವೃಕ್ಷಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಂದನಃ|ರಥಾದವಾತರತ್ತಸ್ಮಾತ್ಸಭಾರ್ಯಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥೩೧॥ಸುಮಂತ್ರೋ
ಪ್ಯವತೀರ್ಯಾಸ್ಮಾನ್ಮೋಚಯಿತ್ವಾಹಯೋತ್ತಮಾನ್|ವೃಕ್ಷಮೂಲಗತಂರಾಮಮುಪತಸ್ಥೇಕೃತಾಂಜಲಿಃ ॥೩೨॥ ತತ್ರ
ರಾಜಾಗುಹೋನಾಮರಾಮಸ್ಯಾತ್ಮಸಮಸ್ಸಖಾ | ನಿಷಾದಜಾತ್ಯೋಬಲವಾನ್ಸ್ಥಪತಿಶ್ಚೇತಿವಿಶ್ರುತಃ ॥೩೩ ॥ ಸಶ್ರುತ್ವಾಪು
ರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂರಾಮಂವಿಷಯಮಾಗತಂ| ವೃದ್ಧೈಃಪರಿವೃತೋಮಾತ್ಯೈರ್ಜ್ಞಾತಿಭಿಶ್ಚಾಭ್ಯುಪಾಗತಃ॥ ೩೪ ॥ ತತೋನಿಷಾ
ದಾಧಿಪತಿಂದೃಷ್ಟ್ವಾದೂರಾದುಪಸ್ಥಿತಂ| ಸಹಸೌಮಿತ್ರಿಣಾರಾಮಸ್ಸಮಾಗಚ್ಛದ್ಗುಹೇನಸಃ॥೩೫॥ ತಮಾರ್ತಸ್ಸಂಪರಿಷ್ವ
ಜ್ಯಗುಹೋರಾಘವಮಬ್ರವೀತ್|ಯಥಾಯೋಧ್ಯಾತಥೇಯಂತೇರಾಮಕಿಂಕರವಾಣಿತೇ॥ ೩೬ ॥ ಈದೃಶಂಹಿಮಹಾಬಾಹೋಕಃ
ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತ್ಯತಿಥಿಂಪ್ರಿಯಂ|ತತೋಗುಣವದನ್ನಾದ್ಯಮುಪಾದಾಯಪೃಥಗ್ವಿಧಂ॥ ೩೭ ॥ ಅರ್ಘ್ಯಂಚೋಪಾನಯತ್ಕ್ಷಿಪ್ರಂ
ವಾಕ್ಯಂಚೇದಮುವಾಚಹ|ಸ್ವಾಗತಂತೇಮಹಾಬಾಹೋತವೇಯಮಖಿಲಾಮಹೀ॥೩೮॥ ವಯಂಪ್ರೇಷ್ಯಾಭವಾನ್ ಭರ್ತಾಸಾಧು
ರಾಜ್ಯಂಪ್ರಶಾಧಿನಃ|ಭಕ್ಷ್ಯಂಭೋಜ್ಯಂಚಪೇಯಂಚಲೇಹ್ಯಂಚೇದಮುಪಸ್ಥಿತಂ॥೩೯॥ಶಯನಾನಿಚಮುಖ್ಯಾನಿವಾಜಿನಾಂಖಾದ
ನಂಚತೇ | ಗುರುಮೇವಂಬ್ರುವಾಣಂತುರಾಘವಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ ॥ ೪೦ ॥ ಅರ್ಚಿತಾಶ್ಚೈವಹೃಷ್ಟಾಶ್ಚಭವತಾಸರ್ವಥಾವ
ಯಂ| ಪದ್ಭ್ಯಾಮಭಿಗಮಾಚ್ಚೈವಸ್ನೇಹಸಂದರ್ಶನೇನಚ॥ ೪೧ ॥ ಭುಜಾಭ್ಯಾಂಸಾಧುಪೀನಾಭ್ಯಾಂಪೀಡಯನ್ ವಾಕ್ಯಮ
ಬ್ರವೀತ್| ದಿಷ್ಟ್ಯಾತ್ವಾಂಗುಹಪಶ್ಯಾಮಿಹ್ಯರೋಗಂಸಹಬಾಂಧವೈಃ ॥ ೪೨ ॥ ಅಪಿತೇಕುಶಲಂರಾಷ್ಟ್ರೇಮಿತ್ರೇಷುಚಧನೇಷು

ಚ। ಯತ್ಸ್ವಿದಂ ಭವತಃ ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಸಮಭಿಕಲ್ಪಿತಂ॥೪೩॥ ಸರ್ವಂ ತದನುಜಾನಾಮಿ ನಹಿ ವರ್ತೇ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ। ಕುಶಚೀ
ರಾಜಿನಧರಂ ಫಲಮೂಲಾಶಿನಂ ಚ ಮಾಂ॥೪೪॥ ವಿದ್ಧಿ ಪ್ರಣಿಹಿತಂ ಧರ್ಮೇ ತಾಪಸಂ ವನಗೋಚರಂ। ಅಶ್ವಾನಾಂ ಖಾದನೇನಾಹಮ
ರ್ಥೀ ನಾನ್ಯೇನ ಕೇನಚಿತ್ ॥ ೪೫ ॥ ಏತಾವತಾತ್ರ ಭವತಾ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ ಸುಪೂಜಿತಃ। ಏತೇ ಹಿ ದಯಿತಾ ರಾಜ್ಞಃ ಪಿತುರ್ದಶರಥಸ್ಯ
ಮೇ॥೪೬॥ ಏತೈಸ್ಸುವಿಹಿತೈರಶ್ವೈರ್ಭವಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಮರ್ಚಿತಃ। ಅಶ್ವಾನಾಂ ಪ್ರತಿಪಾನಂ ಚ ಖಾದನಂ ಚೈವ ಸೋಽನ್ವಶಾತ್॥
ಗುಹಸ್ತತ್ರೈವ ಪುರುಷಾಂಸ್ತ್ವರಿತಂ ದೀಯತಾಮಿತಿ। ತತಶ್ಚೀರೋತ್ತರಾಸಂಗಸ್ಸಂಧ್ಯಾಮನ್ವಾಸ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಾಂ ॥ ೪೭ ॥ ಜಲಮೇ
ವಾದದೇ ಭೋಜ್ಯಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಾಹೃತಂ ಸ್ವಯಂ। ತಸ್ಯ ಭೂಮೌ ಶಯಾನಸ್ಯ ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥ ೪೯ ॥ ಸಭಾರ್ಯ
ಸ್ಯ ತತೋಽಭ್ಯೇತ್ಯ ತಸ್ಥೌ ವೃಕ್ಷಮುಪಾಶ್ರಿತಃ। ಗುಹೋಽಪಿ ಸಹ ಸೂತೇನ ಸೌಮಿತ್ರಿಮನುಭಾಷಯನ್ ॥ ೫೦ ॥ ಅನ್ವಜಾಗ್ರತ್ತ
ತೋ ರಾಮಮಪ್ರಮತ್ತೋ ಧನುರ್ಧರಃ ॥೫೧॥ ತಥಾ ಶಯಾನಸ್ಯ ತತೋಽಸ್ಯ ಧೀಮತೋ ಯಶಸ್ವಿನೋ ದಾಶರಥೇರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ।
ಅದೃಷ್ಟದುಃಖಸ್ಯ ಸುಖೋಚಿತಸ್ಯ ಸಾ ತದಾ ವ್ಯತೀಯಾಯ ಚಿರೇಣ ಶರ್ವರೀ ॥ ೫೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ- ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ- ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಂ ಜಾಗ್ರತಮದಂಭೇನ ಭ್ರಾತುರರ್ಥಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ। ಗುಹಸ್ಸಂತಾಪಸಂತಪ್ತೋ ರಾಘವಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥ ಇಯಂ
ತಾತ ಸುಖಾ ಶಯ್ಯಾ ತ್ವದರ್ಥಮುಪಕಲ್ಪಿತಾ। ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಸಿಹಿ ಸಾಧ್ವಸ್ಯಾಂ ರಾಜಪುತ್ರ ಯಥಾಸುಖಂ ॥ ೨ ॥ ಉಚಿತೋಽಯಂ
ಜನಸ್ಸರ್ವಃ ಕ್ಲೇಶಾನಾಂ ತ್ವಂ ಸುಖೋಚಿತಃ। ಗುಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಜಾಗರಿಷ್ಯಾಮಃ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಯ ವಯಂ ನಿಶಾಂ॥೩॥ ನಹಿ ರಾಮಾತ್ಪ್ರಿ
ಯತಮೋ ಮಮಾಸ್ತಿ ಭುವಿ ಕಶ್ಚನ। ಬ್ರವೀಮ್ಯೇತದಹಂ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯೇನೈವ ಚ ತೇ ಶಪೇ॥೪॥ ಅಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಾದಾಶಂಸೇ ಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್
ಸುಮಹದ್ಯಶಃ। ಧರ್ಮಾವಾಪ್ತಿಂ ಚ ವಿಪುಲಾಮರ್ಥಕಾಮೌ ಚ ಪುಷ್ಕಲೌ॥೫॥ ಸೋಽಹಂ ಪ್ರಿಯಸಖಂ ರಾಮಂ ಶಯಾನಂ ಸಹ
ಸೀತಯಾ। ರಕ್ಷಿಷ್ಯಾಮಿ ಧನುಷ್ಪಾಣಿಸ್ಸರ್ವತೋ ಜ್ಞಾತಿಭಿಸ್ಸಹ ॥ ೬ ॥ ನಹಿ ಮೇಽವಿದಿತಂ ಕಿಂಚಿದ್ವನೇಸ್ಮಿಂಶ್ಚರತಸ್ಸದಾ । ಚತು
ರಂಗಂ ಹ್ಯಪಿ ಬಲಂ ಸುಮಹತ್ಪ್ರಸಹೇಮಹಿ ॥ ೭ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತಂ ತದೋವಾಚ ರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾಸ್ತ್ವಯಾನಘ । ನಾತ್ರ ಭೀತಾ
ವಯಂ ಸರ್ವೇ ಧರ್ಮಮೇವಾನುಪಶ್ಯತಾ॥೮॥ ಕಥಂ ದಾಶರಥೌ ಭೂಮೌ ಶಯಾನೇ ಸಹ ಸೀತಯಾ। ಶಕ್ಯಾ ನಿದ್ರಾ ಮಯಾ ಲಬ್ಧುಂ
ಜೀವಿತಂ ವಾ ಸುಖಾನಿ ವಾ ॥ ಯೋ ನ ದೇವಾಸುರೈಸ್ಸರ್ವೈಶ್ಶಕ್ಯಃ ಪ್ರಸಹಿತುಂ ಯುಧಿ। ತಂ ಪಶ್ಯ ಸುಖಸಂವಿಷ್ಟಂ ತೃಣೇಷು ಸಹ
ಸೀತಯಾ ॥ ಯೋ ಮಂತ್ರತಪಸಾ ಲಬ್ಧೋ ವಿವಿಧೈಶ್ಚ ಪರಿಶ್ರಮೈಃ। ಏಕೋ ದಶರಥಸ್ಯೈಷ ಪುತ್ರಸ್ಸದೃಶಲಕ್ಷಣಃ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್
ಪ್ರವ್ರಾಜಿತೇ ರಾಜಾ ನ ಚಿರಂ ವರ್ತಯಿಷ್ಯತಿ। ವಿಧವಾ ಮೇದಿನೀ ನೂನಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೧೨॥ ವಿನದ್ಯ ಸುಮಹಾನಾದಂ
ಶ್ರಮೇಣೋಪರತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ। ನಿರ್ಘೋಷೋಪರತಂ ಚಾತೋ ಮನ್ಯೇ ರಾಜನಿವೇಶನಂ॥೧೩॥ ಕೌಸಲ್ಯಾ ಚೈವ ರಾಜಾ ಚ ತಥೈವ
ಜನನೀ ಮಮ। ನಾಶಂಸೇ ಯದಿ ಜೀವಂತಿ ಸರ್ವೇ ತೇ ಶರ್ವರೀಮಿಮಾಂ ॥ ೧೪ ॥ ಜೀವೇದಪಿ ಹಿ ಮೇ ಮಾತಾ ಶತ್ರುಘ್ನಸ್ಯಾನ್ವವೇಕ್ಷ
ಯಾ। ತದ್ದುಃಖಂ ಯತ್ತು ಕೌಸಲ್ಯಾ ವೀರಸೂರ್ವಿನಶಿಷ್ಯತಿ॥ ೧೫ ॥ ಅನುರಕ್ತಜನಾಕೀರ್ಣಾ ಸುಖಾಲೋಕಪ್ರಿಯಾವಹಾ।
ರಾಜವ್ಯಸನಸಂಸೃಷ್ಟಾ ಸಾ ಪುರೀ ವಿನಶಿಷ್ಯತಿ॥ ೧೬ ॥ ಕಥಂ ಪುತ್ರಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಪ್ರಿಯಮಪಶ್ಯತಃ। ಶರೀರಂ ಧಾರ
ಯಿಷ್ಯಂತಿ ಪ್ರಾಣಾ ರಾಜ್ಞೋ ಮಹಾತ್ಮನಃ॥೧೭॥ ವಿನಷ್ಟೇ ನೃಪತೌ ಪಶ್ಚಾತ್ಕೌಸಲ್ಯಾ ವಿನಶಿಷ್ಯತಿ । ಅನಂತರಂ ಚ ಮಾತಾಪಿ
ಮಮ ನಾಶಮುಪೈಷ್ಯತಿ॥೧೮॥ ಅತಿಕ್ರಾಂತಮತಿಕ್ರಾಂತಮನವಾಪ್ಯ ಮನೋರಥಂ। ರಾಜ್ಯೇ ರಾಮಮನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಪಿತಾ ಮೇ ವಿನಶಿ
ಷ್ಯತಿ ॥ ೧೯ ॥ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಃ ಪಿತರಂ ವೃತ್ತಂ ತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇ ಹ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ। ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಸಂಸ್ಕರಿಷ್ಯಂತಿ ಭೂಮಿಪಂ॥
೨೦ ॥ ರಮ್ಯಚತ್ವರಸಂಸ್ಥಾನಾಂ ಸುವಿಭಕ್ತಮಹಾಪಥಾಂ। ಹರ್ಮ್ಯಪ್ರಾಸಾದಸಂಪನ್ನಾಂ ಗಣಿಕಾವರಶೋಭಿತಾಂ॥ ೨೧॥
ರಥಾಶ್ವಗಜಸಂಬಾಧಾಂ ತೂರ್ಯನಾದವಿನಾದಿತಾಂ। ಸರ್ವಕಲ್ಯಾಣಸಂಪೂರ್ಣಾಂ ಹೃಷ್ಟಪುಷ್ಟಜನಾಕುಲಾಂ॥೨೨॥ ಆರಾಮೋ
ದ್ಯಾನಸಂಪನ್ನಾಂ ಸಮಾಜೋತ್ಸವಶಾಲಿನೀಂ । ಸುಖಿತಾ ವಿಚರಿಷ್ಯಂತಿ ರಾಜಧಾನೀಂ ಪಿತುರ್ಮಮ॥೨೩ ॥ ಅಪಿ ಜೀವೇದ್ದಶರ
ಥೋ ವನವಾಸಾತ್ಪುನರ್ವಯಂ। ಪ್ರತ್ಯಾಗಮ್ಯ ಮಹಾತ್ಮಾನಮಪಿ ಪಶ್ಯೇಮ ಸುವ್ರತಂ॥ ೨೪॥ ಅಪಿ ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೇನ ಸಾರ್ಧಂ
ಕುಶಲಿನೋ ವಯಂ । ನಿವೃತ್ತವನವಾಸೇಸ್ಮಿನ್ನಯೋಧ್ಯಾಂ ಪ್ರವಿಶೇಮಹಿ ॥ ೨೫ ॥ ಪರಿದೇವಯಮಾನಸ್ಯ ದುಃಖಾರ್ತಸ್ಯ ಮಹಾ
ತ್ಮನಃ। ತಿಷ್ಠತೋ ರಾಜಪುತ್ರಸ್ಯ ಶರ್ವರೀ ಸಾತ್ಯವರ್ತತ॥ ೨೬ ॥ ತಥಾ ಹಿ ಸತ್ಯಂ ಬ್ರುವತಿ ಪ್ರಜಾಹಿತೇ ನರೇಂದ್ರಪುತ್ರೇ ಗುರುಸೌ
ಹೃದಾದ್ಗುಹಃ। ಮುಮೋಚ ಬಾಷ್ಪಂ ವ್ಯಸನಾಭಿಪೀಡಿತೋ ಜ್ವರಾತುರೋ ನಾಗ ಇವ ವ್ಯಥಾತುರಃ॥ ೨೭ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಯೋ
ಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ – ಏಕಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ. ... ...

ಪ್ರಭಾತಾಯಾಂ ತು ಶರ್ವರ್ಯಾಂ ಪೃಥುವಕ್ಷಾ ಮಹಾಯಶಾಃ। ಉವಾಚ ರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಶುಭಲಕ್ಷಣಂ॥
ಭಾಸ್ಕರೋದಯಕಾಲೋಽಯಂ ಗತಾ ಭಗವತೀ ನಿಶಾ। ಅಸೌ ಸುಕೃಷ್ಣೋ ವಿಹಗಃ ಕೋಕಿಲಸ್ತಾತ ಕೂಜತಿ॥ ಬರ್ಹಿಣಾನಾಂ ಚ ನಿ

ಘೋಷಃ ಶ್ರೂಯತೇನದತಾಂವನೇ| ತೇ ರಾಮಜಾಹ್ನವೀಂಪ್ರಾಪ್ಯಶೀಘ್ರಾಂಗಾಂ ಸಾಗರಂಗಮಾಂ||೩|| ವಿಜ್ಞಾಯರಾಮಸ್ಯವಚ
ಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮಿತ್ರನಂದನಃ| ಗುಹಮಾಮಂತ್ರ್ಯ ಸೂತಂಚ ಸೋತಿಷ್ಠದ್ಭ್ರಾತುರಗ್ರತಃ|| ೪ || ಸತುರಾಮಸ್ಯವಚನಂನಿ
ಶಮ್ಯಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಚ | ಸ್ಥಪತಿಸ್ತೂರ್ಣಮಾಹೂಯಸಚಿವಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್||೫ || ಅಸ್ಯವಾಹನಸಂಯುಕ್ತಾಂಕರ್ಣಗ್ರಾ
ಹವತೀಂಶುಭಾಂ| ಸುಪ್ರತಾರಾಂದೃಢಾಂತೀರ್ಥೇಶೀಘ್ರಂನಾವಮುಪಾಹರ||೬ || ತಂನಿಶಮ್ಯಸಮಾದೇಶಂ ಗುಹಾಮಾತ್ಯಗ
ಣೋಮಹಾನ್ | ಉಪೋಹ್ಯರುಚಿರಾಂನಾವಂಗುಹಾಯಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್ || ೭ || ತತಸ್ಸಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭೂತ್ವಾಗುಹೋರಾ
ಘವಮಬ್ರವೀತ್ | ಉಪಸ್ಥಿತೇಯಂನೌರ್ದೇವಭೂಯಃಕಿಂಕರವಾಣಿತೇ||೮||ತವಾಮರಸುತಪ್ರಖ್ಯತರ್ತುಂಸಾಗರಗಾಂನ
ದೀಂ|ನೌರಿಯಂಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರತಾಂತ್ವಮಾರೋಹಸುವ್ರತ || ೯ || ಅಥೋವಾಚಮಹಾತೇಜಾರಾಮೋಗುಹಮಿದಂವಚಃ|
ಕೃತಕಾಮೋಸ್ಮಿಭವತಾಶೀಘ್ರಮಾರೋಪ್ಯತಾಮಿತಿ || ೧೦ || ತತಃಕಲಾಪಾನ್ಸನ್ನಹ್ಯಖಡ್ಗೌಬಧ್ವಾಚಧನ್ವಿನೌ| ಜಗ್ಮ
ತುರ್ಯೇನತೌಗಂಗಾಂಸೀತಯಾಸಹರಾಘವೌ || ೧೧ || ರಾಮಮೇವತುಧರ್ಮಜ್ಞಮುಪಗಮ್ಯವಿನೀತವತ್| ಕಿಮಹಂಕರವಾ
ಣೀತಿಸೂತಃಪ್ರಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್ || ೧೨ || ತತೋಬ್ರವೀದ್ದಾಶರಥಿಸ್ಸುಮಂತ್ರಂಸ್ಪೃಶನ್ಕರೇಣೋತ್ತಮದಕ್ಷಿಣೇನ| ಸುಮಂ
ತ್ರಶೀಘ್ರಂಪುನರೇವಯಾಹಿರಾಜ್ಞಸ್ಸಕಾಶೇಭವಚಾಪ್ರಮತ್ತಃ ||೧೩ || ನಿವರ್ತಸ್ವೇತ್ಯುವಾಚೈನಮೇತಾವದ್ಧಿಕೃತಂಮಮ|
ರಥಂವಿಹಾಯಪದ್ಭ್ಯಾಂತುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಮಹಾವನಂ || ೧೪ || ಆತ್ಮಾನಂತ್ವಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಮವೇಕ್ಷ್ಯಾರ್ತಸ್ಸಸಾರಥಿಃ| ಸು
ಮಂತ್ರಃಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಮೈಕ್ಷ್ವಾಕಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ || ೧೫ || ನಾತಿಕ್ರಾಂತಮಿದಂಲೋಕೇಪುರುಷೇಣೇಹಕೇನಚಿತ್ | ತವಸ
ಭ್ರಾತೃಭಾರ್ಯಸ್ಯವಾಸಃಪ್ರಾಕೃತವದ್ವನೇ||೧೬|| ನಮನ್ಯೇಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೇಸ್ತಿಸ್ವಧೀತೇವಾಫಲೋದಯಃ|ಮಾರ್ದವಾರ್ಜವಯೋ
ರ್ವಾಪಿತ್ವಾಂಚೇದ್ವ್ಯಸನಮಾಗತಂ|| ೧೭ ||ಸಹರಾಘವವೈದೇಹ್ಯಾಭ್ರಾತ್ರಾಚೈವವನೇವಸನ್|ತ್ವಂಗತಿಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇವೀರ
ತ್ರೀಂಲ್ಲೋಕಾಂಸ್ತುಜಯನ್ನಿವ || ೧೮ || ವಯಂಖಲುಹತಾರಾಮಯೇತ್ವಯಾಪ್ಯುಪವಂಚಿತಾಃ| ಕೈಕೇಯ್ಯಾವಶಮೇಷ್ಯಾಮಃ
ಪಾಪಾಯಾದುಃಖಭಾಗಿನಃ || ೧೯ || ಇತಿಬ್ರುವನ್ನಾತ್ಮಸಮಂಸುಮಂತ್ರಸ್ಸಾರಥಿಸ್ತದಾ | ದೃಷ್ಟ್ವಾದೂರಗತಂರಾಮಂ
ದುಃಖಾರ್ತೋರುರುದೇಚಿರಂ || ೨೦ || ತತಸ್ತುವಿಗತೇಬಾಷ್ಪೇಸೂತಂಸ್ಪೃಷ್ಟೋದಕಂಶುಚಿಂ | ರಾಮಸ್ತುಮಧುರಂವಾಕ್ಯಂ
ಪುನಃಪುನರುವಾಚತಂ || ೨೧ || ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂತ್ವಯಾತುಲ್ಯಂ ಸುಹೃದಂನೋಪಲಕ್ಷಯೇ | ಯಥಾದಶರಥೋ ರಾಜಾ
ಮಾಂನಶೋಚೇತ್ತಥಾಕುರು || ೨೨ || ಶೋಕೋಪಹತಚೇತಾಶ್ಚವೃದ್ಧಶ್ಚಜಗತೀಪತಿಃ | ಕಾಮಭಾರಾವಸನ್ನಶ್ಚತಸ್ಮಾದೇತ
ದ್ಬ್ರವೀಮಿತೇ|| ೨೩ || ಯದ್ಯದಾಜ್ಞಾಪಯೇತ್ಕಿಂಚಿತ್ಸಮಹಾತ್ಮಾಮಹೀಪತಿಃ | ಕೈಕೇಯ್ಯಾಃಪ್ರಿಯಕಾಮಾರ್ಥಂಕಾರ್ಯಂತದ
ವಿಕಾಂಕ್ಷಯಾ|| ೨೪|| ಏತದರ್ಥಂಹಿರಾಜ್ಯಾನಿಪ್ರಶಾಸಂತೇನರೇಶ್ವರಾಃ| ಯದೇಷಾಂಸರ್ವಕೃತ್ಯೇಷುಮನೋನಪ್ರತಿಹನ್ಯತೇ||
ಯದ್ಯಥಾಸಮಹಾರಾಜೋನಾಳೀಕಮಧಿಗಚ್ಛತಿ | ನಚತಾಮ್ಯತಿದುಃಖೇನಸುಮಂತ್ರಕುರುತತ್ತಥಾ|| ೨೬ || ಅದೃಷ್ಟದುಃ
ಖಂರಾಜಾನಂವೃದ್ಧಮಾರ್ಯಂಜಿತೇಂದ್ರಿಯಂ | ಬ್ರೂಯಾಸ್ತ್ವಮಭಿವಾದ್ಯೈವಮಮಹೇತೋರಿದಂವಚಃ|| ೨೭ || ನೈವಾಹ
ಮನುಶೋಚಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಚಮೈಥಿಲೀ | ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಶ್ಚ್ಯುತಾಶ್ಚೇತಿವನೇವತ್ಸ್ಯಾಮಹೇತಿಚ|| ೨೮|| ಚತುರ್ದಶಸು
ವರ್ಷೇಷುನಿವೃತ್ತೇಷುಪುನಃಪುನಃ | ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಮಾಂಚಸೀತಾಂಚದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಗತಾನ್|| ೨೯ || ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತು
ರಾಜಾನಂಮಾತರಂಚಸುಮಂತ್ರಮೇ | ಅನ್ಯಾಶ್ಚದೇವೀಸ್ಸಹಿತಾಃಕೈಕೇಯೀಂಚಪುನಃಪುನಃ || ೩೦ || ಆರೋಗ್ಯಂಬ್ರೂಹಿ
ಕೌಸಲ್ಯಾಮಥಪಾದಾಭಿವಂದನಂ|ಸೀತಾಯಾಮಮಚಾರ್ಯಸ್ಯವಚನಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಚ||೩೧ || ಬ್ರೂಯಾಶ್ಚಹಿಮಹಾರಾ
ಜಂಭರತಂಕ್ಷಿಪ್ರಮಾನಯ | ಆಗತಶ್ಚಾಪಿಭರತಃ ಸ್ಥಾಪ್ಯೋನೃಪಮತೇಪದೇ|| ೩೨|| ಭರತಂಚಪರಿಷ್ವಜ್ಯಯೌವರಾಜ್ಯೇಭಿ
ಷಿಚ್ಯಚ| ಅಸ್ಮತ್ಸಂತಾಪಜಂದುಃಖಂನತ್ವಾಮಭಿಭವಿಷ್ಯತಿ || ೩೩||ಭರತಶ್ಚಾಪಿವಕ್ತವ್ಯೋಯಥಾರಾಜನಿವರ್ತಸೇ | ತಥಾ
ಮಾತೃಷುವರ್ತೇಥಾಸ್ಸರ್ವಾಸ್ವೇವಾವಿಶೇಷತಃ || ೩೪ || ಯಥಾಚತವಕೈಕೇಯೀಸುಮಿತ್ರಾಚವಿಶೇಷತಃ| ತಥೈವದೇವೀಕೌಸ
ಲ್ಯಾಮಮಮಾತಾವಿಶೇಷತಃ|| ೩೫|| ತಾತಸ್ಯಪ್ರಿಯಕಾಮೇನಯೌವರಾಜ್ಯಮಪೇಕ್ಷತಾ | ಲೋಕಯೋರುಭಯೋಶ್ಶಕ್ಯಂ
ತ್ವಯಾಯತ್ಸುಖಮೇಧಿತುಂ|| ೩೬ ||ನಿವರ್ತ್ಯಮಾನೋರಾಮೇಣಸುಮಂತ್ರಶ್ಶೋಕಕರ್ಶಿತಃ | ತತ್ಸರ್ವಂವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ
ಸ್ನೇಹಾತ್ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಬ್ರವೀತ್|| ೩೭|| ಯದಹಂನೋಪಚಾರೇಣಬ್ರೂಯಾಂಸ್ನೇಹಾದವಿಕ್ಲಬಃ| ಭಕ್ತಿಮಾನಿತಿತತ್ತಾವದ್ವಾ
ಕ್ಯಂತ್ವಂಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ || ೩೮ || ಕಥಂಹಿತ್ವದ್ವಿಹೀನೋಹಂ ಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯಾಮಿತಾಂಪುರೀಂ | ತವತಾತವಿ
ಯೋಗೇನಪುತ್ರಶೋಕಾಕುಲಾಮಿವ||೩೯|| ಸರಾಮಮಪಿತಾವನ್ಮೇರಥಂದೃಷ್ಟ್ವಾತದಾಜನಃ|ವಿನಾರಾಮಂರಥಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿ
ದೀರ್ಯೇತಾಪಿಸಾಪುರೀ|| ೪೦|| ದೈನ್ಯಂಹಿನಗರೀಗಚ್ಛೇದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಶೂನ್ಯಮಿಮಂರಥಂ | ಸೂತಾವಶೇಷಂಸ್ವಂಸೈನ್ಯಂ ಹ
ತವೀರಮಿವಾಹವೇ || ೪೧|| ದೂರೇಪಿನಿವಸಂತಂತ್ವಾಂಮಾನಸೇನಾಗ್ರತಃಸ್ಥಿತಂ | ಚಿಂತಯಂತ್ಯೋದ್ಯನೂನಂತ್ವಾಂ ನಿರಾ

ಹಾಹಾಕಾರಕೃತಾಃಪ್ರಜಾಃ ॥ ೪೨ ॥ ದೃಷ್ಟ್ವಂತದ್ಧಿತ್ವಯಾರಾಮಯಾದೃಶಂತ್ವತ್ಪ್ರವಾಸನೇ । ಪ್ರಜಾನಾಂಸಂಕುಲಂವೃತ್ತಂ
ತ್ವಚ್ಛೋಕಕ್ಲಾಂತಚೇತಸಾಂ ॥ ೪೩ ॥ ಆರ್ತನಾದೋಹಿಯಃಪೌರೈರ್ಮುಕ್ತಸ್ತ್ವದ್ವಿಪ್ರವಾಸನೇ । ಸರಥಂಮಾಂನಿಶಾ
ಮ್ಯೈವಕುರ್ಯಾಚ್ಛತಗುಣಂತತಃ ॥ ೪೪ ॥ ಅಹಂಕಿಂಚಾಪಿವಕ್ಷ್ಯಾಮಿದೇವೀಂತವಸುತೋಮಯಾ । ನೀತೋಸೌಮಾತುಲಕು
ಲಂಸಂತಾಪಂಮಾಕೃಥಾಇತಿ ॥ ೪೫ ॥ ಅಸತ್ಯಮಪಿ ನೈವಾಹಂ ಬ್ರೂಯಾಂವಚನಮೀದೃಶಂ । ಕಥಮಪ್ರಿಯಮೇವಾಹಂ
ಬ್ರೂಯಾಂಸತ್ಯಮಿದಂವಚಃ ॥ ೪೬ ॥ ಮಮತಾವನ್ನಿಯೋಗಸ್ಥಾಸ್ತ್ವದ್ಬಂಧುಜನವಾಹಿನಃ । ಕಥಂರಥಂತ್ವಯಾಹೀನಂ
ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಂತಿಹಯೋತ್ತಮಾಃ ॥ ೪೭ ॥ ತನ್ನಶಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂಗಂತುಮಯೋಧ್ಯಾಂತ್ವದೃತೇನಘ । ವನವಾಸಾನುಯಾನಾಯ
ಮಾಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೪೮ ॥ ಯದಿಮೇಯಾಚಮಾನಸ್ಯತ್ಯಾಗಮೇವಕರಿಷ್ಯಸಿ । ಸರಥೋಗ್ನಿಂಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿತ್ಯಕ್ತಮಾ
ತ್ರಇಹತ್ವಯಾ ॥ ೪೯ ॥ ಭವಿಷ್ಯಂತಿವನೇಯಾನಿತಪೋವಿಘ್ನಕರಾಣಿತೇ । ರಥೇನಪ್ರತಿಬಾಧಿಷ್ಯೇತಾನಿಸರ್ವಾಣಿರಾಘವ ॥ ೫೦ ॥
ತ್ವತ್ಕೃತೇನಮಯಾವಾಪ್ತಂರಥಚರ್ಯಾಕೃತಂಸುಖಂ । ಆಶಂಸೇತ್ವತ್ಕೃತೇನಾಹಂವನವಾಸಕೃತಂಸುಖಂ ॥ ೫೧ ॥ ಪ್ರಸೀದೇ
ಚ್ಛಾಮಿತೇರಣ್ಯೇಭವಿತುಂಪ್ರತ್ಯನಂತರಃ । ಪ್ರೀತ್ಯಾಭಿಹಿತಮಿಚ್ಛಾಮಿಭವಮೇಪ್ರತ್ಯನಂತರಃ ॥ ೫೨ ॥ ಇಮೇಚಾಪಿಹಯಾ
ವೀರಯದಿತೇವನವಾಸಿನಃ । ಪರಿಚರ್ಯಾಂಕರಿಷ್ಯಂತಿಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಂತಿಪರಮಾಂಗತಿಂ ॥ ೫೩ ॥ ತವಶುಶ್ರೂಷಣಂಮೂರ್ಧ್ನಾಕ
ರಿಷ್ಯಾಮಿವನೇವಸನ್ । ಅಯೋಧ್ಯಾಂದೇವಲೋಕಂವಾಸರ್ವಥಾಪ್ರಜಹಾಮ್ಯಹಂ ॥ ೫೪ ॥ ನಹಿಶಕ್ಯಾಪ್ರವೇಷ್ಟುಂ ಸಾಮಯಾ
ಧ್ಯಾತ್ವಯಾವಿನಾ । ರಾಜಧಾನೀಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ಯಥಾದುಷ್ಕೃತಕರ್ಮಣಾ ॥ ೫೫ ॥ ವನವಾಸೇಕ್ಷಯಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಮಮೈಷ
ಹಿಮನೋರಥಃ । ಯದನೇನರಥೇನೈವತ್ವಾಂವಹೇಯಂ ಪುರೀಂಪುನಃ ॥ ಚತುರ್ದಶಹಿವರ್ಷಾಣಿಸಹಿತಸ್ಯತ್ವಯಾವನೇ । ಕ್ಷಣ
ಭೂತಾನಿಯಾಸ್ಯಂತಿಶತಸಂಖ್ಯಾನ್ಯತೋನ್ಯಥಾ ॥ ೫೭ ॥ ಭಕ್ತವತ್ಸಲತಿಷ್ಠಂತಂಭರ್ತೃಪುತ್ರಗತೇಪಥಿ । ಭಕ್ತಂಭೃತ್ಯಂ
ಸ್ಥಿತಂಸ್ಥಿತ್ಯಾತ್ವಂನಮಾಂಹಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೫೮ ॥ ಏವಂಬಹುವಿಧಂದೀನಂಯಾಚಮಾನಂಪುನಃಪುನಃ । ರಾಮೋಭೃತ್ಯಾ
ನುಕಂಪೀತುಸುಮಂತ್ರಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಜಾನಾಮಿಪರಮಾಂಭಕ್ತಿಂಮಯಿತೇಭರ್ತೃವತ್ಸಲ । ಶೃಣುಚಾಪಿಯದರ್ಥಂ
ತ್ವಾಂಪ್ರೇಷಯಾಮಿಪುರೀಮಿತಃ ॥ ೬೦ ॥ ನಗರೀಂತ್ವಾಂಗತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಜನನೀಮೇಯವೀಯಸೀ । ಕೈಕೇಯೀಪ್ರತ್ಯಯಂಗಚ್ಛೇ
ದಿತಿರಾಮೋವನಂಗತಃ ॥ ೬೧ ॥ ಪರಿತುಷ್ಟಾಹಿಸಾದೇವೀವನವಾಸಂಗತೇಮಯಿ । ರಾಜಾನಂನಾತಿಶಂಕೇತಮಿಥ್ಯಾವಾದೀತಿಧಾ
ರ್ಮಿಕಂ ॥ ೬೨ ॥ ಏಷಮೇಪ್ರಥಮಃಕಲ್ಪೋಯದಂಬಾಮೇಯವೀಯಸೀ । ಭರತಾರಕ್ಷಿತಂಸ್ಫೀತಂಪುತ್ರರಾಜ್ಯ ಮವಾಪ್ನು
ಯಾತ್ ॥ ೬೩ ॥ ಮಮಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂರಾಜ್ಞಶ್ಚಸರಥಸ್ತ್ವಂಪುರೀಂವ್ರಜ । ಸಂದಿಷ್ಟಶ್ಚಾಸಿಯಾನರ್ಥಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತಾನ್ಬ್ರೂ
ಯಾಸ್ತಥಾತಥಾ ॥ ೬೪ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾವಚನಂಸೂತಂಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾಪುನಃಪುನಃ । ಗುಹಂವಚನಮಕ್ಲೀಬೋರಾಮೋ
ಹೇತುಮದಬ್ರವೀತ್ ॥ ೬೫ ॥ ನೇದಾನೀಂಗುಹಯೋಗ್ಯೋಯಂವಾಸೋಮೇಸಜನೇವನೇ । ಅವಶ್ಯಂಹ್ಯಾಶ್ರಮೇವಾಸಃಕರ್ತವ್ಯ
ಸ್ತದ್ಗತೋವಿಧಿಃ ॥ ೬೬ ॥ ಸೋಹಂಗೃಹೀತ್ವಾನಿಯಮಂತಪಸ್ವಿಜನಭೂಷಣಂ । ಹಿತಕಾಮಃಪಿತುರ್ಭೂಯಸ್ಸೀತಾಯಾಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಚ ॥ ೬೭ ॥ ಜಟಾಃಕೃತ್ವಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಿನ್ಯಗ್ರೋಧಕ್ಷೀರಮಾನಯ । ತತ್ ಕ್ಷೀರಂ ರಾಜಪುತ್ರಾಯಗುರುಃಕ್ಷಿಪ್ರ
ಮುಪಾಹರತ್ ॥ ೬೮ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಾತ್ಮನಶ್ಚೈವರಾಮಸ್ತೇನಾಕರೋಜ್ಜಟಾಃ । ದೀರ್ಘಬಾಹುರ್ನರವ್ಯಾಘ್ರೋಜಟಿಲತ್ವ
ಮಧಾರಯತ್ ॥ ೬೯ ॥ ತೌತದಾಚೀರವಸನೌಜಟಾಮಂಡಲಧಾರಿಣೌ । ಅಶೋಭೇತಾಮೃಷಿಸಮೌಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮ
ಣೌ ॥ ೭೦ ॥ ತತೋವೈಖಾನಸಂಮಾರ್ಗಮಾಸ್ಥಿತಃಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ವ್ರತಮಾದಿಷ್ಟವಾನ್ರಾಮಃ ಸಖಾಯಂಗುಹಮಬ್ರ
ವೀತ್ ॥ ೭೧ ॥ ಅಪ್ರಮತ್ತೋಬಲೇಕೋಶೇದುರ್ಗೇಜನಪದೇತಥಾ । ಭವೇಥಾಗುಹರಾಜ್ಯಂಹಿದುರಾರಕ್ಷತಮಂಮತಂ ॥ ೭೨ ॥ ತತ
ಸ್ತಂಸಮನುಜ್ಞಾಯಗುಹಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಂದನಃ । ಜಗಾಮತೂರ್ಣಮವ್ಯಗ್ರಃಸಭಾರ್ಯಃಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥ ೭೩ ॥ ಸತುದೃಷ್ಟ್ವಾ
ನದೀತೀರೇನಾವಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಂದನಃ । ತಿತೀರ್ಷುಃಶೀಘ್ರಗಾಂಗಂಗಾಮಿದಂಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೭೪ ॥ ಆರೋಹತ್ವಂನರ
ವ್ಯಾಘ್ರಸ್ಥಿತಾಂನಾವಮಿಮಾಂಶನೈಃ । ಸೀತಾಂಚಾರೋಪಯಾನ್ವಕ್ಷಂಪರಿಗೃಹ್ಯಮನಸ್ವಿನೀಂ ॥ ೭೫ ॥ ಸಭ್ರಾತುಶ್ಶಾಸನಂ
ಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಮಪ್ರತಿಕೂಲಯನ್ । ಆರೋಪ್ಯಮೈಥಿಲೀಂಪೂರ್ವಮಾರುರೋಹಾತ್ಮವಾಂಸ್ತತಃ ॥ ೭೬ ॥ ಅಥಾರುರೋಹ
ತೇಜಸ್ವೀಸ್ವಯಂಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಃ । ತತೋನಿಷಾದಾಧಿಪತಿರ್ಗುಹೋಜ್ಞಾತೀನಚೋದಯತ್ ॥ ೭೭ ॥ ರಾಘವೋಪಿಮಹಾತೇಜಾ
ನಾವಮಾರುಹ್ಯತಾಂತತಃ । ಬ್ರಹ್ಮವತ್ಕ್ಷತ್ರವಚ್ಚೈವಜಜಾಪಹಿತಮಾತ್ಮನಃ ॥ ೭೮ ॥ ಆಚಮ್ಯಚಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂನದೀಂ
ತಾಂಸಹಸೀತಯಾ । ಪ್ರಣಮತ್ಪ್ರೀತಿಸಂಹೃಷ್ಟೋಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಾಮಿತಪ್ರಭಃ ॥ ೭೯ ॥ ಅನುಜ್ಞಾಯಸುಮಂತ್ರಂಚಸಬಲಂ
ಚೈವತಂಗುಹಂ । ಆಸ್ಥಾಯನಾವಂ ರಾಮಸ್ತು ಚೋದಯಾಮಾಸನಾವಿಕಾನ್ ॥ ೮೦ ॥ ತತಸ್ತೈಶ್ಚೋದಿತಾಸಾನೌಃಕರ್ಣ
ಧಾರಸಮಾಹಿತಾ । ಶುಭಸ್ಫ್ಯವೇಗಾಭಿಹತಾಶೀಘ್ರಂಸಲಿಲಮತ್ಯಗಾತ್ ॥ ೮೧ ॥ ಮಧ್ಯಂತುಸಮನುಪ್ರಾಪ್ಯಭಾಗೀರಥ್ಯಾಸ್ತ್ವ

ನಿಂದಿತಾ । ವೈದೇಹೀಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭೂತ್ವಾತಾಂನದೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೮೨ ॥ ಪುತ್ರೋದಶರಥಸ್ಯಾಯಂಮಹಾರಾಜಸ್ಯಧೀ
ಮತಃ।ನಿದೇಶಂಪಾಲಯತ್ವೇಮಂಗಂಗೇತ್ವದಭಿರಕ್ಷಿತಃ ॥ ೮೩ ॥ ಚತುರ್ದಶಹಿವರ್ಷಾಣಿಸಮಗ್ರಾಣ್ಯುಷ್ಯಕಾನನೇ । ಭ್ರಾ
ತ್ರಾಸಹಮಯಾಚೈವಪುನಃಪ್ರತ್ಯಾಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥ ೮೪ ॥ ತತಸ್ತ್ವಾಂದೇವಿಸುಭಗೇಕ್ಷೇಮೇಣಪುನರಾಗತಾ।ಯಕ್ಷ್ಯೇಪ್ರಮು
ದಿತಾಗಂಗೇಸರ್ವಕಾಮಸಮೃದ್ಧಿನೀ ॥ ೮೫ ॥ ತ್ವಂಹಿತ್ರಿಪಥಗಾದೇವಿಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂಸಮೀಕ್ಷಸೇ।ಭಾರ್ಯಾಚೋದಧಿರಾಜಸ್ಯ
ಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್ಸಂಪ್ರದೃಶ್ಯಸೇ ॥ ೮೬ ॥ ಸಾತ್ವಾಂದೇವಿನಮಸ್ಯಾಮಿಪ್ರಶಂಸಾಮಿಚಶೋಭನೇ।ಪ್ರಾಪ್ತರಾಜ್ಯೇನರವ್ಯಾಘ್ರೇಶಿವೇ
ನಪುನರಾಗತೇ ॥ ೮೭ ॥ ಗವಾಂಶತಸಹಸ್ರಾಣಿವಸ್ತ್ರಾಣ್ಯನ್ನಂಚಪೇಶಲಂ ॥ ೮೮ ॥ ಸುರಾಘಟಸಹಸ್ರೇಣಮಾಂಸಭೂತೋ
ದನೇನಚ। ಯಕ್ಷ್ಯೇತ್ವಾಂಪ್ರಯತಾದೇವಿಪುರೀಂಪುನರುಪಾಗತಾ ॥೮೯ ॥ ಯಾನಿತ್ವತ್ತೀರವಾಸೀನಿದೈವತಾನಿಚಸಂತಿಚ। ತಾ
ನಿಸರ್ವಾಣಿಯಕ್ಷ್ಯಾಮಿತೀರ್ಥಾನ್ಯಾಯತನಾನಿಚ॥೯೦॥ಪುನರೇವಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಯಾಭ್ರಾತ್ರಾಚಸಂಗತಃ।ಅಯೋಧ್ಯಾಂ
ವನವಾಸಾತ್ತುಪ್ರವಿಶತ್ವನಘೋನಘೇ॥೯೧॥ತಥಾಸಂಭಾಷಮಾಣಾಸಾಸೀತಾಗಂಗಾಮನಿಂದಿತಾ। ದಕ್ಷಿಣಾದಕ್ಷಿಣಂತೀರಂ
ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಾಭ್ಯುಪಾಗಮತ್॥೯೨॥ತೀರಂತುಸಮನುಪ್ರಾಪ್ಯನಾವಂಹಿತ್ವಾನರರ್ಷಭಃ। ಪ್ರಾತಿಷ್ಠತಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವೈದೇ
ಹ್ಯಾಚಪರಂತಪಃ॥೯೩॥ಅಥಾಬ್ರವೀನ್ಮಹಾಬಾಹುಸ್ಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧನಂ।ಭವಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಾಯಸಜನೇವಿಜನೇಪಿವಾ॥
೯೪॥ಅವಶ್ಯಂರಕ್ಷಣಂಕಾರ್ಯಮದೃಷ್ಟೇವಿಜನೇವನೇ।ಅಗ್ರತೋಗಚ್ಛಸೌಮಿತ್ರೇಸೀತಾತ್ವಾಮನುಗಚ್ಛತು ॥ ಪೃಷ್ಠತೋಹಂಗ
ಮಿಷ್ಯಾಮಿತ್ವಾಂಚಸೀತಾಂಚಪಾಲಯನ್।ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯೇಹನೋರಕ್ಷಾಕರ್ತವ್ಯಾಪುರುಷರ್ಷಭ॥೯೬॥ನಹಿತಾವದತಿಕ್ರಾಂ
ತಾಸುಕರಾಕಾಚನಕ್ರಿಯಾ।ಅದ್ಯದುಃಖಂತುವೈದೇಹೀವನವಾಸಸ್ಯವೇತ್ಸ್ಯತಿ॥೯೭॥ ಪ್ರಣಷ್ಟಜನಸಂಬಾಧಂಕ್ಷೇತ್ರಾರಾಮ
ವಿವರ್ಜಿತಂ।ವಿಷಮಂಚಪ್ರಪಾತಂಚವನಮದ್ಯಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತಿ॥೯೮॥ಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಸ್ಯವಚನಂಪ್ರತಸ್ಥೇಲಕ್ಷ್ಮಣೋಗ್ರತಃ।
ಅನಂತರಂಚಸೀತಾಯಾರಾಘವೋರಘುನಂದನಃ॥೯೯॥ ಗತಂತುಗಂಗಾಪರಪಾರಮಾಶುರಾಮಂಸುಮಂತ್ರಃಪ್ರತತಂನಿರೀ
ಕ್ಷ್ಯ।ಅಧ್ವಪ್ರಕರ್ಷಾದ್ವಿನಿವೃತ್ತದೃಷ್ಟಿರ್ಮುಮೋಚಬಾಷ್ಪಂವ್ಯಥಿತಸ್ತಪಸ್ವೀ॥೧೦೦॥ಸಲೋಕಪಾಲಪ್ರತಿಮಪ್ರಭಾವವಾಂ
ಸ್ತೀರ್ತ್ವಾಮಹಾತ್ಮಾವರದೋಮಹಾನದೀಂ । ತತಸ್ಸಮೃದ್ಧಾನ್ಶುಭಸಸ್ಯಮಾಲಿನಃ ಕ್ರಮೇಣವತ್ಸಾನ್ಮುದಿತಾನುಪಾಗ
ಮತ್॥೧೦೧॥ತೌತತ್ರಹತ್ವಾಚತುರೋಮಹಾಮೃಗಾನ್ವರಾಹಮೃಶ್ಯಂಪೃಷತಂಮಹಾರುರುಂ।ಆದಾಯಮೇಧ್ಯಂತ್ವರಿತಂ
ಬುಭುಕ್ಷಿತೌವಾಸಾಯಕಾಲೇಯಯತುರ್ವನಸ್ಪತಿಂ॥೧೦೨॥ಇತಿಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ- ದ್ವಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.
ಸತಂವೃಕ್ಷಂಸಮಾಸಾದ್ಯಸಂಧ್ಯಾಮನ್ವಾಸ್ಯಪಶ್ಚಿಮಾಂ। ರಾಮೋರಮಯತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠ ಇತಿಹೋವಾಚಲಕ್ಷ್ಮಣಂ॥ ೧॥ ಅ
ದ್ಯೇಯಂಪ್ರಥಮಾರಾತ್ರಿರ್ಯಾತಾಜನಪದಾದ್ಬಹಿಃ।ಯಾಸುಮಂತ್ರೇಣರಹಿತಾತಾಂನೋತ್ಕಂಠಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೨ ॥ ಜಾಗರ್ತ
ವ್ಯಮತಂದ್ರಿಭ್ಯಾಮದ್ಯಪ್ರಭೃತಿರಾತ್ರಿಷು। ಯೋಗಕ್ಷೇಮೌಹಿಸೀತಾಯಾವರ್ತೇತೇಲಕ್ಷ್ಮಣಾವಯೋಃ॥೩ ॥ ರಾತ್ರಿಂಕಥಂ
ಚಿದೇವೇಮಾಂಸೌಮಿತ್ರೇವರ್ತಯಾಮಹೇ।ಉಪಾವರ್ತಾಮಹೇಭೂಮಾವಾಸ್ತೀರ್ಯಸ್ವಯಮಾರ್ಜಿತೈಃ॥೪॥ ಸತುಸಂವಿಶ್ಯಮೇ
ದಿನ್ಯಾಂಮಹಾರ್ಹಶಯನೋಚಿತಃ।ಇಮಾಂಸೌಮಿತ್ರಯೇರಾಮೋವ್ಯಾಜಹಾರಕಥಾಶ್ಶುಭಾಃ॥೫॥ಧ್ರುವಮದ್ಯಮಹಾರಾಜೋ
ದುಃಖಂಸ್ವಪಿತಿಲಕ್ಷ್ಮಣ। ಕೃತಕಾಮಾತುಕೈಕೇಯೀತುಷ್ಟಾಭವಿತುಮರ್ಹತಿ॥ ೬ ॥ ಸಾಹಿದೇವೀಮಹಾರಾಜಂಕೈಕೇಯೀ
ರಾಜ್ಯಕಾರಣಾತ್। ಅಪಿನಚ್ಯಾವಯೇತ್ಪ್ರಾಣಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಭರತಮಾಗತಂ॥ ೭ ॥ ಅನಾಥಶ್ಚಹಿವೃದ್ಧಶ್ಚಮಯಾಚೈವವಿ
ನಾಕೃತಃ । ಕಿಂಕರಿಷ್ಯತಿಕಾಮಾತ್ಮಾಕೈಕೇಯೀವಶಮಾಗತಃ ॥ ೮ ॥ ಇದಂವ್ಯಸನಮಾಲೋಕ್ಯರಾಜ್ಞಶ್ಚಮತಿವಿಭ್ರಮಂ।
ಕಾಮಏವಾರ್ಥಧರ್ಮಾಭ್ಯಾಂಗರೀಯಾನಿತಿಮೇಮತಿಃ॥ಕೋಹ್ಯವಿದ್ವಾನಪಿಪುಮಾನ್ಪ್ರಮದಾಯಾಃಕೃತೇತ್ಯಜೇತ್। ಛಂದಾ
ನುವರ್ತಿನಂಪುತ್ರಂತಾತೋಮಾಮಿವಲಕ್ಷ್ಮಣ॥೧೦॥ ಸುಖೀಬತಸಭಾರ್ಯಶ್ಚಭರತಃಕೈಕಯೀಸುತಃ । ಮುದಿತಾನ್ಕೋಸ
ಲಾನೇಕೋಯೋಭೋಕ್ಷ್ಯತ್ಯಧಿರಾಜವತ್॥೧೧॥ಸಹಿಸರ್ವಸ್ಯರಾಜ್ಯಸ್ಯಮುಖಮೇಕಂಭವಿಷ್ಯತಿ । ತಾತೇಚವಯಸಾತೀತೇಮ
ಯಿಚಾರಣ್ಯಮಾಸ್ಥಿತೇ॥೧೨॥ ಅರ್ಥಧರ್ಮೌಪರಿತ್ಯಜ್ಯಯಃಕಾಮಮನುವರ್ತತೇ। ಏವಮಾಪದ್ಯತೇಕ್ಷಿಪ್ರಂರಾಜಾದಶರಥೋ
ಯಥಾ॥೧೩ ॥ ಮನ್ಯೇದಶರಥಾಂತಾಯಮಮಪ್ರವ್ರಾಜನಾಯಚ । ಕೈಕೇಯೀಸೌಮ್ಯಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾರಾಜ್ಯಾಯಭರತಸ್ಯ
ಚ॥ ೧೪ ॥ ಅಪೀದಾನೀಂನಕೈಕೇಯೀಸೌಭಾಗ್ಯಮದಮೋಹಿತಾ।ಕೌಸಲ್ಯಾಂಚಸುಮಿತ್ರಾಂಚಸಂಪ್ರಬಾಧೇತಮತ್ಕೃತೇ॥
೧೫॥ ಮಾಸ್ಮಮತ್ಕಾರಣಾದ್ದೇವೀಸುಮಿತ್ರಾದುಃಖಮಾವಸೇತ್ । ಅಯೋಧ್ಯಾಮಿತಏವತ್ವಂಕಾಲ್ಯೇಪ್ರವಿಶಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ಅಹ
ಮೇಕೋಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸೀತಯಾಸಹದಂಡಕಾನ್। ಅನಾಥಾಯಾಹಿನಾಥಸ್ತ್ವಂಕೌಸಲ್ಯಾಯಾಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೧೭ ॥ ಕ್ಷುದ್ರ
ಕರ್ಮಾಹಿಕೈಕೇಯೀದ್ವೇಷ್ಯಮನ್ಯಾಯ್ಯಮಾಚರೇತ್। ಪರಿದದ್ಯಾಹಿಧರ್ಮಜ್ಞೇ ಭರತೇಮಮಮಾತರಂ ॥ ೧೮ ॥ ನೂನಂ
ಜಾತ್ಯಂತರೇಕಸ್ಮಿನ್ ಸ್ತ್ರಿಯಃಪುತ್ರೈರ್ವಿಯೋಜಿತಾಃ ।ಜನನ್ಯಾಮಮಸೌಮಿತ್ರೇತಸ್ಮಾದೇತದುಪಸ್ಥಿತಂ॥೧೯॥ ಮಯಾಹಿಚಿ

ರಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನದುಃಖಸಂವರ್ಧಿತೇನಚ। ವಿಪ್ರಾಯುಜ್ಯತಕೌಸಲ್ಯಾಫಲಕಾಲೇಧಿಗಸ್ತುಮಾಂ॥೨೦॥ಮಾಸ್ಮಸೀಮಂತಿನೀಕಾಚಿಜ್ಜ
ನಯೇತ್ಪುತ್ರಮೀದೃಶಂ। ಸೌಮಿತ್ರೇಯೋಹಮಂಬಾಯಾದದ್ಮಿಶೋಕಮನಂತಕಂ॥ ೨೧॥ಮನ್ಯೇಪ್ರೀತಿವಿಶಿಷ್ಟಾಸಾಮತ್ತೋ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಶಾರಿಕಾ। ಯಸ್ಯಾಸ್ತಚ್ಛ್ರೂಯತೇವಾಕ್ಯಂಶುಕಪಾದಮರೇರ್ದಶ॥೨೨॥ ಶೋಚಂತ್ಯಾಅಲ್ಪಭಾಗ್ಯಾಯಾನಕಿಂಚಿ
ದುಪಕುರ್ವತಾ। ಪುತ್ರೇಣಕಿಮಪುತ್ರಾಯಾಮಯಾಕಾರ್ಯಮರಿಂದಮ॥ ೨೩॥ ಅಲ್ಪಭಾಗ್ಯಾಹಿಮೇಮಾತಾಕೌಸಲ್ಯಾರಹಿ
ತಾಮಯಾ। ಶೇತೇಪರಮದುಃಖಾರ್ತಾಪತಿತಾಶೋಕಸಾಗರೇ॥೨೪॥ಏಕೋಹ್ಯಹಮಯೋಧ್ಯಾಂಚ ಪೃಥಿವೀಂಚಾಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣ।
ತರೇಯಮಿಷುಭಿಃಕ್ರುದ್ಧೋ ನನುವೀರ್ಯಮಕಾರಣಂ॥೨೫॥ ಅಧರ್ಮಭಯಭೀತಶ್ಚ ಪರಲೋಕಸ್ಯಚಾನಘ। ತೇನಲಕ್ಷ್ಮ
ಣನಾದ್ಯಾಹಮಾತ್ಮಾನಮಭಿಷೇಚಯೇ॥ ೨೬॥ ಏತದನ್ಯಚ್ಚ ಕರುಣಂವಿಲಪ್ಯವಿಜನೇವನೇ। ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣಮುಖೋರಾಮೋ
ನಿಶಿತೂಷ್ಣೀಮುಪಾವಿಶತ್॥೨೭॥ ವಿಲಪ್ಯೋಪರತಂರಾಮಂಗತಾರ್ಚಿಷಮಿವಾನಲಂ। ಸಮುದ್ರಮಿವನಿರ್ವೇಗಮಾಶ್ವಾಸಯತ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥೨೮॥ಧ್ರುವಮದ್ಯಪುರೀರಾಜನ್ನಯೋಧ್ಯಾಯುಧಿನಾಂವರ। ನಿಷ್ಪ್ರಭಾತ್ವಯಿನಿಷ್ಕ್ರಾಂತೇಗತಚಂದ್ರೇವಶರ್ವರೀ॥
೨೯॥ ನೈತದೌಪಯಿಕಂರಾಮಯದಿದಂಪರಿತಪ್ಯಸೇ। ವಿಷಾದಯಸಿಸೀತಾಂಚಮಾಂಚೈವಪುರುಷರ್ಷಭ॥ ೩೦॥ ನಚಸೀ
ತಾತ್ವಯಾಹೀನಾನಚಾಹಮಪಿರಾಘವ। ಮುಹೂರ್ತಮಪಿಜೀವಾವೋಜಲಾನ್ಮತ್ಸ್ಯಾವಿವೋದ್ಧೃತೌ॥೩೧॥ ನಹಿತಾತಂನ
ಶತ್ರುಘ್ನಂನಸುಮಿತ್ರಾಂಪರಂತಪ। ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛೇಯಮದ್ಯಾಹಂಸ್ವರ್ಗಂವಾಪಿತ್ವಯಾವಿನಾ॥ ೩೨॥ ತತಸ್ತತ್ರಸುಖಾ
ಸೀನೌನಾತಿದೂರೇನಿರೀಕ್ಷ್ಯತಾಂ। ನ್ಯಗ್ರೋಧೇಸುಕೃತಾಂಶಯ್ಯಾಂಭೇಜಾತೇಧರ್ಮವತ್ಸಲೌ ॥ ೩೩॥ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯೋತ್ತ
ಮಪುಷ್ಕಲಂವಚೋನಿಶಮ್ಯಚೈವಂವನವಾಸಮಾದರಾತ್। ಸಮಾಸ್ಸಮಸ್ತಾವಿದಧೇಪರಂತಪಃಪ್ರಪದ್ಯಧರ್ಮಂ ಸುಚಿರಾ
ಯರಾಘವಃ॥ ೩೪॥ತತಸ್ತುತಸ್ಮಿನ್ವಿಜನೇವನೇತದಾಮಹಾಬಲೌರಾಘವವಂಶವರ್ಧನೌ। ನತೌಭಯಂಸಂಭ್ರಮಮಭ್ಯು
ಪೇಯತುರ್ಯಥೈವಸಿಂಹೌಗಿರಿಸಾನುಗೋಚರೌ॥೩೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ- ತ್ರಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತೇತುತಸ್ಮಿನ್ಮಹಾವೃಕ್ಷೇಉಷಿತ್ವಾರಜನೀಂಶಿವಾಂ। ವಿಮಲೇಭ್ಯುದಿತೇಸೂರ್ಯೇತಸ್ಮಾದ್ದೇಶಾತ್ಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ॥ ೧॥ಯ
ತ್ರಭಾಗೀರಥೀಂಗಂಗಾಂಯಮುನಾಭಿಪ್ರವರ್ತತೇ। ಜಗ್ಮುಸ್ತಂದೇಶಮುದ್ದಿಶ್ಯವಿಗಾಹ್ಯಸುಮಹದ್ವನಂ ॥ ೨॥ ತೇಭೂಮಿಭಾ
ಗಾನ್ವಿವಿಧಾನ್ದೇಶಾಂಶ್ಚಾಪಿಮನೋರಮಾನ್। ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾನ್ಪಶ್ಯಂತಸ್ತತ್ರತತ್ರಯಶಸ್ವಿನಃ॥೩॥ಯಥಾಕ್ಷೇಮೇಣಗಚ್ಛನ್
ಸಪಶ್ಯಂಶ್ಚವಿವಿಧಾನ್ದ್ರುಮಾನ್। ನಿವೃತ್ತಮಾತ್ರೇದಿವಸೇರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಮಬ್ರವೀತ್॥ ೪ ॥ ಪ್ರಯಾಗಮಭಿತಃ ಪಶ್ಯಸೌ
ಮಿತ್ರೇಧೂಮಮುನ್ನತಂ। ಅಗ್ನೇರ್ಭಗವತಃಕೇತುಂ ಮನ್ಯೇಸನ್ನಿಹಿತೋಮುನಿಃ ॥ ೫ ॥ ನೂನಂಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಸ್ಮಸಂಭೇದಂ
ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ವಯಂ। ತಥಾಹಿಶ್ರೂಯತೇಶಬ್ದೋವಾರಿಣೋವಾರಿಘಟ್ಟಿತಃ ॥ ೬ ॥ ದಾರೂಣಿಪರಿಭಿನ್ನಾನಿವನಜೈ
ರುಪಜೀವಿಭಿಃ। ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮೇಚೈತೇದೃಶ್ಯಂತೇವಿವಿಧಾದ್ರುಮಾಃ॥ ೭ ॥ ಧನ್ವಿನೌತೌಸುಖಂಗತ್ವಾಲಂಬಮಾನೇದಿವಾಕ
ರೇ। ಗಂಗಾಯಮುನಯೋಸ್ಸಂಧೌಪ್ರಾಪತುರ್ನಿಲಯಂಮುನೇಃ॥ ೮ ॥ ರಾಮಸ್ತ್ವಾಶ್ರಮಮಾಸಾದ್ಯತ್ರಾಸಯನ್ ಮೃಗ
ಪಕ್ಷಿಣಃ। ಗತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಮಧ್ವಾನಂಭರದ್ವಾಜಮುಪಾಗಮತ್ ॥ ೯ ॥ ತತಸ್ತ್ವಾಶ್ರಮಮಾಸಾದ್ಯಮುನೇರ್ದರ್ಶನ
ಕಾಂಕ್ಷಿಣೌ। ಸೀತಯಾನುಗತೌವೀರೌದೂರಾದೇವಾವತಸ್ಥತುಃ ॥ ೧೦ ॥ ಸಪ್ರವಿಶ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನಮೃಷಿಂಶಿಷ್ಯಗಣೈ
ರ್ವೃತಂ। ಸಂಶಿತವ್ರತಮೇಕಾಗ್ರಂತಪಸಾಲಬ್ಧಚಕ್ಷುಷಂ ॥ ೧೧॥ಹುತಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಂದೃಷ್ಟ್ವೈವಮಹಾಭಾಗಂಕೃತಾಂಜಲಿಃ।
ರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಾರ್ಧಂಸೀತಯಾಚಾಭ್ಯವಾದಯತ್॥೧೨॥ನ್ಯವೇದಯತಚಾತ್ಮಾನಂತಸ್ಮೈಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಃ। ಪು
ತ್ರೌದಶರಥಸ್ಯಾವಾಂಭಗವನ್ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥ ೧೩ ॥ಭಾರ್ಯಾಮಮೇಯಂವೈದೇಹೀಕಲ್ಯಾಣೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ। ಮಾಂ
ಚಾನುಯಾತಾವಿಜನಂತಪೋವನಮನಿಂದಿತಾ॥೧೪ ॥ ಪಿತ್ರಾಪ್ರವ್ರಾಜ್ಯಮಾನಂಮಾಂಸೌಮಿತ್ರಿರನುಜಃಪ್ರಿಯಃ। ಅಯಮ
ನ್ವಗಮದ್ಭ್ರಾತಾವನಮೇವದೃಢವ್ರತಃ॥೧೫॥ ಪಿತ್ರಾನಿಯುಕ್ತಾಭಗವನ್ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಸ್ತಪೋವನಂ। ಧರ್ಮಮೇವಾಚರಿ
ಷ್ಯಾಮಸ್ತತ್ರಮೂಲಫಲಾಶನಾಃ ॥ ೧೬ ॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಜಪುತ್ರಸ್ಯಧೀಮತಃ। ಉಪಾನಯತಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಾಗಾಮರ್ಘ್ಯಮುದಕಂತತಃ ॥ ೧೭ ॥ ನಾನಾವಿಧಾನನ್ನರಸಾನ್ವನ್ಯಮೂಲಫಲಾಶ್ರಯಾನ್। ತೇಭ್ಯೋದದೌತಪ್ತತ
ಪಾವಾಸಂಚೈವಾಭ್ಯಕಲ್ಪಯತ್ ॥ ೧೮ ॥ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಭಿರಾಸೀನೋಮುನಿಭಿಶ್ಚಸಮಂತತಃ। ರಾಮಮಾಗತಮಭ್ಯರ್ಚ್ಯ
ಸ್ವಾಗತೇನಾಹತಂಮುನಿಃ ॥ ೧೯ ॥ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಚತಾಮರ್ಚಾಮುಪವಿಷ್ಟಂಸರಾಘವಂ। ಭರದ್ವಾಜೋಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂಧ
ರ್ಮಯುಕ್ತಮಿದಂತದಾ॥೨೦॥ಚಿರಸ್ಯಖಲುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಪಶ್ಯಾಮಿತ್ವಾಮಿಹಾಗತಂ। ಶ್ರುತಂತವಮಯಾಚೇದಂವಿವಾಸನ
ಮಕಾರಣಂ॥೨೧॥ಅವಕಾಶೋವಿವಿಕ್ತೋಯಂಮಹಾನದ್ಯೋಸ್ಸಮಾಗಮೇ। ಪುಣ್ಯಶ್ಚರಮಣೀಯಶ್ಚವಸತ್ವಿಹಭವಾನ್ಸುಖಂ॥

ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುವಚನಂಭರದ್ವಾಜೇನರಾಘವಃ|ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಶುಭಂವಾಕ್ಯಂರಾಮಸ್ಸರ್ವಹಿತೇರತಃ॥ ಭಗವನ್ನಿತಆಸನ್ನಃ
ಪೌರಜಾನಪದೋಜನಃ|ಸುದರ್ಶಮಿಹಮಾಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಮನ್ಯೇಹಮಿಮಮಾಶ್ರಮಂ॥ಆಗಮಿಷ್ಯತಿವೈದೇಹೀಂಮಾಂಚಾಪಿಪ್ರೇ
ಕ್ಷಕೋಜನಃ|ಅನೇನಕಾರಣೇನಾಹಮಿಹವಾಸಂನರೋಚಯೇ॥ಏಕಾಂತೇಪಶ್ಯಭಗವನ್ನಾಶ್ರಮಸ್ಥಾನಮುತ್ತಮಂ। ರಮೇತಯ
ತ್ರವೈದೇಹೀಸುಖಾರ್ಹಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ॥ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಶುಭಂವಾಕ್ಯಂಭರದ್ವಾಜೋಮಹಾಮುನಿಃ। ರಾಘವಸ್ಯತತೋವಾ
ಕ್ಯಮರ್ಥಗ್ರಾಹಕಮಬ್ರವೀತ್॥ದಶಕ್ರೋಶಇತಸ್ತಾತಗಿರಿರ್ಯತ್ರನಿವತ್ಸ್ಯಸಿ|ಮಹರ್ಷಿಸೇವಿತಃಪುಣ್ಯಸ್ಸರ್ವತಸ್ಸುಖದರ್ಶನಃ॥
ಗೋಲಾಂಗೂಲಾನುಚರಿತೋವಾನರರ್ಕ್ಷನಿಷೇವಿತಃ|ಚಿತ್ರಕೂಟಇತಿಖ್ಯಾತೋಗಂಧಮಾದನಸನ್ನಿಭಃ॥ ಯಾವತಾಚಿತ್ರಕೂ
ಟಸ್ಯನರಶ್ಶೃಂಗಾಣ್ಯವೇಕ್ಷತೇ|ಕಲ್ಯಾಣಾನಿಸಮಾಧತ್ತೇನಪಾಪೇಕುರುತೇಮನಃ॥ಋಷಯಸ್ತತ್ರಬಹವೋವಿಹೃತ್ಯಶರದಾಂಶ
ತಂ|ತಪಸಾದಿವಮಾರೂಢಾಃಕಪಾಲಶಿರಸಾಸಹ॥ಪ್ರವಿವಿಕ್ತಮಹಂಮನ್ಯೇತಂವಾಸಂಭವತಸ್ಸುಖಂ|ಇಹವಾವನವಾಸಾಯ
ವಸರಾಮಮಯಾಸಹ॥ಸರಾಮಂಸರ್ವಕಾಮೈಸ್ತಂಭರದ್ವಾಜಃಪ್ರಿಯಾತಿಥಿಂ|ಸಭಾರ್ಯಂಸಹಚಭ್ರಾತ್ರಾಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಧ
ರ್ಮವಿತ್॥ತಸ್ಯಪ್ರಯಾಗೇರಾಮಸ್ಯತಂಮಹರ್ಷಿಮುಪೇಯುಷಃ|ಪ್ರಪನ್ನಾರಜನೀಪುಣ್ಯಾಚಿತ್ರಾಃಕಥಯತಃಕಥಾಃ॥ ಸೀ
ತಾತೃತೀಯಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಪರಿಶ್ರಾಂತಸ್ಸುಖೋಚಿತಃ। ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮೇರಮ್ಯೇತಾಂರಾತ್ರಿಮವಸತ್ಸುಖಂ॥ ಪ್ರಭಾತಾ
ಯಾಂರಜನ್ಯಾಂತುಭರದ್ವಾಜಮುಪಾಗಮತ್|ಉವಾಚನರಶಾರ್ದೂಲೋಮುನಿಂಜ್ವಲಿತತೇಜಸಂ॥ಶರ್ವರೀಂಭಗವನ್ನದ್ಯಸ
ತ್ಯಶೀಲತವಾಶ್ರಮೇ|ಉಷಿತಾಸ್ಮೇಹವಸತಿಮನುಜಾನಾತುನೋಭವಾನ್॥ ರಾತ್ರ್ಯಾಂತುತಸ್ಯಾಂವ್ಯುಷ್ಟಾಯಾಂಭರದ್ವಾ
ಜೋಬ್ರವೀದಿದಂ|ಮಧುಮೂಲಫಲೋಪೇತಂಚಿತ್ರಕೂಟಂವ್ರಜೇತಿಚ॥೩೮॥ ವಾಸಮೌಪಯಿಕಂಮನ್ಯೇತವರಾಮಮಹಾ
ಬಲ|ನಾನಾನಗಗಣೋಪೇತಃಕಿನ್ನರೋರಗಸೇವಿತಃ॥ ಮಯೂರನಾದಾಭಿರುತೋಗಜರಾಜನಿಷೇವಿತಃ|ಗಮ್ಯತಾಂಭವತಾಶೈ
ಲಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಸವಿಶ್ರುತಃ॥ ಪುಣ್ಯಶ್ಚರಮಣೀಯಶ್ಚಬಹುಮೂಲಫಲಾಯುತಃ|ತತ್ರಕುಂಜರಯೂಥಾನಿಮೃಗಯೂಥಾ
ನಿಚಾಭಿತಃ॥ ವಿಚರಂತಿವನಾಂತೇಸ್ಮಿಂಸ್ತಾನಿದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿರಾಘವ। ಸರಿತ್ಪ್ರಸ್ರವಣಪ್ರಸ್ಥಾನ್ದರೀಕಂದರನಿರ್ಝರಾನ್॥ ಚ
ರತಸ್ಸೀತಯಾಸಾರ್ಧಂನಂದಿಷ್ಯತಿಮನಸ್ತವ॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಕೋಯಷ್ಟಿಕಕೋಕಿಲಸ್ವನೈರ್ವಿನಾದಿತಂತಂವಸುಧಾಧರಂಶಿವಂ|
ಮೃಗೈಶ್ಚಮತ್ತೈರ್ಬಹುಭಿಶ್ಚಕುಂಜರೈಸ್ಸುರಮ್ಯಮಾಸಾದ್ಯಸಮಾವಸಾಶ್ರಮಂ॥ ಇತಿ–ಚತುಃಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಉಷಿತ್ವಾರಜನೀಂತತ್ರರಾಜಪುತ್ರಾವರಿಂದಮೌ|ಮಹರ್ಷಿಮಭಿವಾದ್ಯಾಥಜಗ್ಮತುಸ್ತಂಗಿರಿಂಪ್ರತಿ॥ ೧ ॥ ತೇಷಾಂ
ಚೈವಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಂಮಹರ್ಷಿಸ್ಸಚಕಾರಹ| ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಂಶ್ಚೈವತಾನ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಪಿತಾಪುತ್ರಾನಿವಾನ್ವಗಾತ್॥ ೨ ॥ ತತಃಪ್ರ
ಚಕ್ರಮೇವಕ್ತುಂವಚನಂಸಮಹಾಮುನಿಃ। ಭರದ್ವಾಜೋಮಹಾತೇಜಾರಾಮಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ॥೩॥ ಗಂಗಾಯಮುನ
ಯೋಸ್ಸಂಧಿಮಾಸಾದ್ಯಮನುಜರ್ಷಭೌ। ಕಾಳಿಂದೀಮನುಗಚ್ಛೇತಾಂನದೀಂಪಶ್ಚಾನ್ಮುಖಾಶ್ರಿತಾಂ॥ ೪ ॥ ಅಥಾಸಾದ್ಯತು
ಕಾಳಿಂದೀಂಶೀಘ್ರಸ್ರೋತಸಮಾಪಗಾಂ|ತಸ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಥಂಪ್ರಚಲಿತಂಪುರಾಣಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಘವೌ॥೫॥ ತತ್ರಯೂಯಂ
ಪ್ಲವಂಕೃತ್ವಾತರತಾಂಶುಮತೀಂನದೀಂ। ತತೋನ್ಯಗ್ರೋಧಮಾಸಾದ್ಯಮಹಾಂತಂಹರಿತಚ್ಛದಂ॥೬॥ ವಿವೃದ್ಧಂಬಹು
ಭಿರ್ವೃಕ್ಷೈಶ್ಶ್ಯಾಮಂಸಿದ್ಧೋಪಸೇವಿತಂ। ತಸ್ಮೈಸೀತಾಂಜಲಿಂಕೃತ್ವಾಪ್ರಯುಂಜೀತಾಶಿಷಶ್ಶಿವಾಃ॥೭॥ ಸಮಾಸಾದ್ಯಚ
ತಂವೃಕ್ಷಂವಸೇದ್ವಾತಿಕ್ರಮೇತವಾ| ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರಂತತೋಗತ್ವಾನೀಲಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಥಕಾನನಂ॥೮॥ ಪಲಾಶಬದರೀಮಿಶ್ರಂ
ರಮ್ಯಂವಂಶೈಶ್ಚಯಾಮುನೈಃ|ಸಪಂಥಾಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯಗತಸ್ಸುಬಹುಶೋಮಯಾ॥೯॥ರಮ್ಯೋಮಾರ್ದವಯುಕ್ತಶ್ಚವನದಾ
ವೈರ್ವಿವರ್ಜಿತಃ। ಇತಿಪಂಥಾನಮಾವೇದ್ಯಮಹರ್ಷಿಸ್ಸನ್ಯವರ್ತತ॥೧೦॥ ಅಭಿವಾದ್ಯತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾರಾಮೇಣವಿನಿವರ್ತಿ
ತಃ| ಉಪಾವೃತ್ತೇಮುನೌತಸ್ಮಿನ್ರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್॥೧೧॥ಕೃತಪುಣ್ಯಾಸ್ಸ್ಮಸೌಮಿತ್ರೇಮುನಿರ್ಯನ್ನೋನುಕಂಪ
ತೇ| ಇತಿತೌಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೌಮಂತ್ರಯಿತ್ವಾಮನಸ್ವಿನೌ॥೧೨॥ ಸೀತಾಮೇವಾಗ್ರತಃಕೃತ್ವಾಕಾಳಿಂದೀಂಜಗ್ಮತುರ್ನ
ದೀಂ॥ ಅಥಾಸಾದ್ಯತುಕಾಳಿಂದೀಂಶೀಘ್ರಸ್ರೋತೋವಹಾಂನದೀಂ॥ ಚಿಂತಾಮಾಪೇದಿರೇಸರ್ವೇನದೀಜಲತಿತೀರ್ಷವಃ॥ ತೌಕಾ
ಷ್ಠಸಂಘಾಟಮಥೋಚಕ್ರತುಸ್ಸುಮಹಾಪ್ಲವಂ॥೧೪॥ ಶುಷ್ಕೈರ್ವಂಶೈಸ್ಸಮಾಸ್ತೀರ್ಣಮುಶೀರೈಶ್ಚಸಮಾವೃತಂ| ತ
ತೋವೇತಸಶಾಖಾಶ್ಚಜಂಬೂಶಾಖಾಶ್ಚವೀರ್ಯವಾನ್॥೧೫॥ ಚಕಾರಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಛಿತ್ವಾಸೀತಾಯಾಸ್ಸುಖಮಾಸನಂ। ತತ್ರಶ್ರಿ
ಯಮಿವಾಚಿಂತ್ಯಾಂರಾಮೋದಾಶರಥಿಃಪ್ರಿಯಾಂ॥೧೬॥ ಈಷತ್ಸಲಜ್ಜಮಾನಾಂತಾಮಧ್ಯಾರೋಪಯತಪ್ಲವಂ| ಪಾರ್ಶ್ವೇ
ಚತತ್ರವೈದೇಹ್ಯಾವಸನೇಭೂಷಣಾನಿಚ॥೧೭॥ ಪ್ಲವೇಕಠಿನಕಾಜಂಚರಾಮಶ್ಚಕ್ರೇಸಹಾಯುಧೈಃ| ಆರೋಪ್ಯಪ್ರಥಮಂ
ಸೀತಾಂಸಂಘಾಟಂಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತೌ॥ ತತಃಪ್ರತೇರತುರ್ಯತ್ತೌವೀರೌದಶರಥಾತ್ಮಜೌ|ಕಾಳಿಂದೀಮಧ್ಯಮಾಯಾತಾಸೀತಾ
ತ್ವೇನಾಮವಂದತ॥ಸ್ವಸ್ತಿದೇವಿತರಾಮಿತ್ವಾಂಪಾರಯೇನ್ಮೇಪತಿರ್ವ್ರತಂ| ಯಕ್ಷ್ಯೇತ್ವಾಂಗೋಸಹಸ್ರೇಣಸುರಾಘಟಶತೇನಚ॥
೨೦॥ಸ್ವಸ್ತಿಪ್ರತ್ಯಾಗತೇರಾಮೇಪುರೀಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಪಾಲಿತಾಂ|ಕಾಳಿಂದೀಮಥಸೀತಾತುಯಾಚಮಾನಾಕೃತಾಂಜಲಿಃ॥ತೀರಮೇ

ವಾಭಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾದಕ್ಷಿಣಾಂವರವರ್ಣಿನೀ| ತತಃಪ್ಲವೇನಾಂಶುಮತೀಂಶೀಘ್ರಗಾಮೂರ್ಮಿಮಾಲಿನೀಂ ॥ ತೀರಜೈರ್ಬಹುಭಿ
ರ್ವೃಕ್ಷೈಸ್ಸಂತೇರುರ್ಯಮುನಾಂನದೀಂ|ತೇತೀರ್ಣಾಃಪ್ಲವಮುತ್ಸೃಜ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾಯಯಮುನಾವನಾತ್ ॥ ಶ್ಯಾಮಂನ್ಯಗ್ರೋಧ
ಮಾಸೇದುಶ್ಶೀತಳಂಹರಿತಚ್ಛದಂ|ನ್ಯಗ್ರೋಧಂತಮುಪಾಗಮ್ಯವೈದೇಹೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ನಮಸ್ತೇಸ್ತುಮಹಾವೃಕ್ಷಪಾರ
ಯೇನ್ಮೇಪತಿರ್ವ್ರತಂ|ಕೌಸಲ್ಯಾಂಚೈವಪಶ್ಯೇಯಂಸುಮಿತ್ರಾಂಚಯಶಸ್ವಿನೀಂ॥ ೨೫॥ ಇತಿಸೀತಾಂಜಲಿಂಕೃತ್ವಾಪರ್ಯಗಚ್ಛ
ದ್ವನಸ್ಪತಿಂ|ಅವಲೋಕ್ಯತತಸ್ಸೀತಾಮಾಯಾಚಂತೀಮನಿಂದಿತಾಂ॥ದಯಿತಾಂಚವಿಧೇಯಾಂಚರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್|
ಸೀತಾಮಾದಾಯಗಚ್ಛತ್ವಮಗ್ರತೋಭರತಾಗ್ರಜ ॥ಪೃಷ್ಠತೋಹಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸಾಯುಧೋದ್ವಿಪದಾಂವರ| ಯದ್ಯತ್ಫಲಂ
ಪ್ರಾರ್ಥಯತೇಪುಷ್ಪಂವಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ॥ತತ್ತತ್ಪ್ರದದ್ಯಾವೈದೇಹ್ಯಾಯತ್ರಾಸ್ಯಾರಮತೇಮನಃ|ಗಚ್ಛತೋಸ್ತುತಯೋರ್ಮ
ಧ್ಯೇಬಭೂವಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥ ಮಾತಂಗಯೋರ್ಮಧ್ಯಗತಾಶುಭಾನಾಗವಧೂರಿವ| ಏಕೈಕಂಪಾದಪಂಗುಲ್ಮಂಲತಾಂವಾಪು
ಷ್ಪಶಾಲಿನೀಂ॥೩೦॥ ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾಂಪಶ್ಯಂತೀರಾಮಂಪಪ್ರಚ್ಛಸಾಬಲಾ ॥ ರಮಣೀಯಾನ್ಬಹುವಿಧಾನ್ಪಾದಪಾನ್ಕು
ಸುಮೋತ್ಕಟಾನ್ ॥೩೧॥ ಸೀತಾವಚನಸಂರಬ್ಧಆನಯಾಮಾಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥ವಿಚಿತ್ರವಾಲುಕಜಲಾಂಹಂಸಸಾರಸನಾದಿತಾಂ॥
ರೇಮೇಜನಕರಾಜಸ್ಯತದಾಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸುತಾನದೀಂ|ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರಂತತೋಗತ್ವಾಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ॥೩೨ ॥ ಬಹೂ
ನ್ಮೇಧ್ಯಾನ್ಮೃಗಾನ್ಹತ್ವಾಚೇರತುರ್ಯಮುನಾವನೇ|ವಿಹೃತ್ಯತೇಬರ್ಹಿಣಪೂಗನಾದಿತೇಶುಭೇವನೇವಾನರವಾರಣಾಯುತೇ॥ ಸಮಂ
ನದೀವಪ್ರಮುಪೇತ್ಯಸಮ್ಮತಂ ನಿವಾಸಮಾಜಗ್ಮುರದೀನದರ್ಶನಾಃ ॥೩೩ ॥ ಇತಿಶ್ರೀ– ಪಂಚಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥರಾತ್ರ್ಯಾಂವ್ಯತೀತಾಯಾಮವಸುಪ್ತಮನಂತರಂ| ಪ್ರಬೋಧಯಾಮಾಸಶನೈರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಘುನಂದನಃ ॥೧॥
ಸೌಮಿತ್ರೇಶೃಣುವನ್ಯಾನಾಂವಲ್ಗುವ್ಯಾಹರತಾಂಸ್ವನಂ|ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾಮಹೇಕಾಲಃಪ್ರಸ್ಥಾನಸ್ಯಪರಂತಪ ॥೨ ॥ ಸಸುಪ್ತ
ಸ್ಸಮಯೇಭ್ರಾತ್ರಾಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರತಿಬೋಧಿತಃ|ಜಹೌನಿದ್ರಾಂಚತಂದ್ರೀಂಚಪ್ರಸಕ್ತಂಚಪಥಿಶ್ರಮಂ ॥೩ ॥ ತತ ಉತ್ಥಾಯ
ತೇಸರ್ವೇಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾನದ್ಯಾಶ್ಶಿವಂಜಲಂ|ಪಂಥಾನಮೃಷಿಣಾದಿಷ್ಟಂಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯತಂಯಯುಃ ॥೪ ॥ ತತಸ್ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಃಕಾ
ಲೇರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ | ಸೀತಾಂಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೀಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೫ ॥ ಆದೀಪ್ತಾನಿವವೈದೇಹಿ ಸರ್ವತಃ
ಪುಷ್ಪಿತಾನ್ನಗಾನ್| ಸ್ವೈಃಪುಷ್ಪೈಃಕಿಂಶುಕಾನ್ಪಶ್ಯಮಾಲಿನಶ್ಶಿಶಿರಾತ್ಯಯೇ॥ ಪಶ್ಯಭಲ್ಲಾತಕಾನ್ಫುಲ್ಲಾನ್ನರೈರನುಪಸೇ
ವಿತಾನ್|ಫಲಪತ್ರೈರವನತಾನ್ನೂನಂಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿಜೀವಿತುಂ ॥೭ ॥ ಪಶ್ಯದ್ರೋಣಪ್ರಮಾಣಾನಿಲಂಬಮಾನಾನಿಲಕ್ಷ್ಮಣ |
ಮಧೂನಿಮಧುಕಾರೀಭಿಸ್ಸಂಭೃತಾನಿನಗೇನಗೇ॥೮॥ ಏಷಕ್ರೋಶತಿನತ್ಯೂಹಸ್ತಂಶಿಖೀಪ್ರತಿಕೂಜತಿ|ರಮಣೀಯೇ ವನೋದ್ದೇ
ಶೇಪುಷ್ಪಸಂಸ್ತರಸಂಕಟೇ॥೯॥ಮಾತಂಗಯೂಥಾನುಸೃತಂಪಕ್ಷಿಸಂಘಾನುನಾದಿತಂ|ಚಿತ್ರಕೂಟಮಿಮಂಪಶ್ಯಪ್ರವೃದ್ಧಶಿಖ
ರಂಗಿರಿಂ ॥೧೦॥ ಸಮಭೂಮಿತಲೇರಮ್ಯೇದ್ರುಮೈರ್ಬಹುಭಿರಾವೃತೇ | ಪುಣ್ಯೇರಂಸ್ಯಾಮಹೇತಾತಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯಕಾನನೇ ॥
ತತಸ್ತೌಪಾದಚಾರೇಣಗಚ್ಛಂತೌಸಹಸೀತಯಾ|ರಮ್ಯಮಾಸೇದತುಶ್ಶೈಲಂಚಿತ್ರಕೂಟಂಮನೋರಮಂ॥೧೨॥ ತಂತುಪರ್ವ
ತಮಾಸಾದ್ಯನಾನಾಪಕ್ಷಿಗಣಾಯುತಂ|ಬಹುಮೂಲಫಲಂರಮ್ಯಂಸಂಪನ್ನಂಸರಸೋದಕಂ ॥೧೩ ॥ ಮನೋಜ್ಞೋಯಂಗಿ
ರಿಸ್ಸೌಮ್ಯನಾನಾದ್ರುಮಲತಾಯುತಃ|ಬಹುಮೂಲಫಲೋರಮ್ಯಸ್ಸ್ವಾಜೀವಃಪ್ರತಿಭಾತಿಮೇ ॥ ೧೪॥ ಮುನಯಶ್ಚಮಹಾ
ತ್ಮಾನೋವಸಂತ್ಯಸ್ಮಿನ್ಶಿಲೋಚ್ಚಯೇ|ಅಯಂವಾಸೋಭವೇತ್ತಾವದತ್ರಸೌಮ್ಯರಮೇಮಹಿ ॥ ೧೫॥ ಇತಿಸೀತಾಚರಾಮಶ್ಚಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಕೃತಾಂಜಲಿಃ|ಅಭಿಗಮ್ಯಾಶ್ರಮಂಸರ್ವೇವಾಲ್ಮೀಕಿಮಭಿವಾದಯನ್ ॥೧೬॥ ತಾನ್ಮಹರ್ಷಿಃಪ್ರಮುದಿತಃಪೂಜಯಾ
ಮಾಸಧರ್ಮವಿತ್| ಆಸ್ಯತಾಮಿತಿಚೋವಾಚಸ್ವಾಗತಂತಂನಿವೇದ್ಯಚ॥೧೭॥ ತತೋಬ್ರವೀನ್ಮಹಾಬಾಹುರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಾಗ್ರಜಃ| ಸನ್ನಿವೇದ್ಯಯಥಾನ್ಯಾಯಮಾತ್ಮಾನಮೃಷಯೇಪ್ರಭುಃ ॥೧೮ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನಯದಾರೂಣಿದೃಢಾನಿಚವರಾ
ಣಿಚ | ಕುರುಷ್ವಾವಸಥಂಸೌಮ್ಯವಾಸೇಮೇಭಿರತಂಮನಃ ॥ ೧೯ ॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ವಿವಿಧಾನ್ದ್ರು
ಮಾನ್|ಆಜಹಾರತತಶ್ಚಕ್ರೇಪರ್ಣಶಾಲಾಮರಿಂದಮಃ ॥೨೦॥ ತಾಂನಿಷ್ಠಿತಾಂಬದ್ಧಕಟಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಸ್ಸುದರ್ಶನಾಂ|
ಶುಶ್ರೂಷಮಾಣಮೇಕಾಗ್ರಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೧॥ ಐಣೇಯಂಮಾಂಸಮಾಹೃತ್ಯಶಾಲಾಂಯಕ್ಷ್ಯಾಮಹೇವಯಂ| ಕ
ರ್ತವ್ಯಂವಾಸ್ತುಶಮನಂಸೌಮಿತ್ರೇಚಿರಜೀವಿಭಿಃ ॥ ಮೃಗಂಹತ್ವಾನಯಕ್ಷಿಪ್ರಂಲಕ್ಷ್ಮಣೇಹಶುಭೇಕ್ಷಣ | ಕರ್ತವ್ಯಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ
ದೃಷ್ಟೋಹಿವಿಧಿರ್ಧರ್ಮಮನುಸ್ಮರ ॥೨೩॥ ಭ್ರಾತುರ್ವಚನಮಾಜ್ಞಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರವೀರಹಾ| ಚಕಾರಚಯಥೋಕ್ತಂ
ಚತಂರಾಮಃಪುನರಬ್ರವೀತ್ ॥ ೨೪ ॥ ಐಣೇಯಂಶ್ರಪಯಸ್ವೈತಚ್ಛಾಲಾಂಯಕ್ಷ್ಯಾಮಹೇವಯಂ | ತ್ವರಸೌಮ್ಯಮುಹೂ
ರ್ತೋಯಂಧ್ರುವಶ್ಚದಿವಸೋಹ್ಯಯಂ॥೨೫॥ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃಕೃಷ್ಣಮೃಗಂಹತ್ವಾಮೇಧ್ಯಂಪ್ರತಾಪವಾನ್|ಅಥಚಿಕ್ಷೇಪಸೌಮಿತ್ರಿ
ಸ್ಸಮಿದ್ಧೇಜಾತವೇದಸಿ ॥ ೨೬॥ ತಂತುಪಕ್ವಂಸಮಾಜ್ಞಾಯನಿಷ್ಟಪ್ತಂಛಿನ್ನಶೋಣಿತಂ| ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಮಥರಾ
ಘವಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಅಯಂಕೃಷ್ಣಸ್ಸಮಾಪ್ತಾಂಗಶ್ಶೃತಃಕೃಷ್ಣಮೃಗೋಯಥಾ|ದೇವತಾದೇವಸಂಕಾಶಯಜಸ್ವಕುಶಲೋ

ಕ್ಯಾಃ॥ ೨೯ ॥ ರಾಮಸ್ಸ್ನಾತ್ವಾತುನಿಯತೋ ಗುಣವಾನ್ಜಪ್ಯಕೋವಿದಃ । ಸಂಗ್ರಹೇಣಾಕರೋತ್ಸರ್ವಾನ್ ಮಂತ್ರಾನ್ಸಂ
ತ್ರಾನಸಮಾಪಿಕಾನ್॥ ಇಷ್ಟ್ವಾದೇವಗಣಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವಿವೇಶಾವಸಥಂಶುಚಿಃ|ಬಭೂವಚಮನೋಹ್ಲಾದೋರಾಮಸ್ಯಾಮಿತತೇ
ಜಸಃ॥೩೦॥ವೈಶ್ವದೇವಬಲಿಂಕೃತ್ವಾರೌದ್ರಂವೈಷ್ಣವಮೇವಚ ।ವಾಸ್ತುಸಂಶಮನೀಯಾನಿಮಂಗಳಾನಿಪ್ರವರ್ತಯನ್ ॥ ಜ
ಪಂಚನ್ಯಾಯತಃಕೃತ್ವಾ ಸ್ನಾತ್ವಾನದ್ಯಾಂಯಥಾವಿಧಿ| ಪಾಪಸಂಶಮನಂರಾಮ ಶ್ಚಕಾರಬಲಿಮುತ್ತಮಂ ॥೩೨॥ ವೇದಿಸ್ಥ
ಲವಿಧಾನಾನಿ ಚೈತ್ಯಾನ್ಯಾಯತನಾನಿಚ| ಆಶ್ರಮಸ್ಯಾನುರೂಪಾಣಿಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸರಾಘವಃ ॥೩೩॥ ವನ್ಯೈರ್ಮಾಲ್ಯೈಃ
ಫಲೈರ್ಮೂಲೈಃಪಕ್ವೈರ್ಮಾಂಸೈರ್ಯಥಾವಿಧಿ| ಅದ್ಭಿರ್ಜಪೈಶ್ಚವೇದೋಕ್ತೈರ್ದರ್ಭೈಶ್ಚಸಸಮಿತ್ಕುಶೈಃ ॥೩೪ ॥ ತೌತರ್ಪ
ಯಿತ್ವಾಭೂತಾನಿ ರಾಘವೌಸಹಸೀತಯಾ| ತದಾವಿವಿಶತುಶ್ಶಾಲಾಂಸುಶುಭಾಂಶುಭಲಕ್ಷಣೌ॥೩೫॥ತಾಂವೃಕ್ಷಪರ್ಣಚ್ಛದ
ನಾಂಮನೋಜ್ಞಾಂ ಯಥಾಪ್ರದೇಶಂಸುಕೃತಾನಿವಾತಾಂ । ವಾಸಾಯಸರ್ವೇ ವಿವಿಶುಸ್ಸಮೇತಾಸ್ಸಭಾಂಯಥಾದೇವ ಗಣಾಸ್ಸುಧ
ರ್ಮಾಂ ॥೩೬॥ ಅನೇಕನಾನಾಮೃಗಪಕ್ಷಿಸಂಕುಲೇ ವಿಚಿತ್ರಪುಷ್ಪಸ್ತಬಕೈರ್ದ್ರುಮೈರ್ಯುತೇ| ವನೋತ್ತಮೇವ್ಯಾಳಮೃಗಾನು
ನಾದಿತೇ ತದಾವಿಜಹ್ರುಸ್ಸುಸುಖಂಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಃ ॥ ಸುರಮ್ಯಮಾಸಾದ್ಯತುಚಿತ್ರಕೂಟಂ ನದೀಂಚತಾಂಮಾಲ್ಯವತೀಂಸು
ತೀರ್ಥಾಂ| ನನಂದಹೃಷ್ಟೋಮೃಗಪಕ್ಷಿಜುಷ್ಟಾಂ ಜಹೌಚದುಃಖಂಪುರವಿಪ್ರವಾಸಾತ್ ॥೩೮॥ಇತಿ- ಷಟ್ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ॥

ಕಥಯಿತ್ವಾಸುದುಃಖಾರ್ತಸ್ಸುಮಂತ್ರೇಣಚಿರಂಸಹ| ರಾಮೇದಕ್ಷಿಣಕೂಲಸ್ಥೇ ಜಗಾಮಸ್ವಗೃಹಂಗುಹಃ॥೧॥ಭರ
ದ್ವಾಜಾಭಿಗಮನಂಪ್ರಯಾಗೇಚಸಹಾಸನಂ| ಆಗಿರೇರ್ಗಮನಂತೇಷಾಂತತ್ರಸ್ಥೈರಭಿಲಕ್ಷಿತಂ ॥೨॥ಅನುಜ್ಞಾತಸ್ಸುಮಂತ್ರೋ
ಥಯೋಜಯಿತ್ವಾಹಯೋತ್ತಮಾನ್| ಅಯೋಧ್ಯಾಮೇವನಗರೀಂಪ್ರಯಯೌಗಾಢದುರ್ಮನಾಃ॥ ೩ ॥ ಸವನಾನಿಸುಗಂಧೀನಿ
ಸರಿತಶ್ಚಸರಾಂಸಿಚ । ಪಶ್ಯನ್ನತಿಯಯೌಶೀಘ್ರಂಗ್ರಾಮಾಣಿನಗರಾಣಿಚ ॥ ೪ ॥ ತತಸ್ಸಾಯಾಹ್ನಸಮಯೇತೃತೀಯೇಹನಿ
ಸಾರಥಿಃ । ಅಯೋಧ್ಯಾಂಸಮನುಪ್ರಾಪ್ಯನಿರಾನಂದಾಂದದರ್ಶಹ ॥ ೫ ॥ ಸಶೂನ್ಯಾಮಿವನಿಶ್ಶಬ್ದಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಪರಮದು
ರ್ಮನಾಃ| ಸುಮಂತ್ರಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸಶೋಕವೇಗಸಮಾಹತಃ ॥ ೬ ॥ ಕಚ್ಚಿನ್ನಸಗಜಾಸಾಶ್ವಾಸಜನಾಸಜನಾಧಿಪಾ । ರಾ
ಮಸಂತಾಪದುಃಖೇನದಗ್ಧಾ ಶೋಕಾಗ್ನಿನಾಪುರೀ॥ ೭ ॥ ಇತಿಚಿಂತಾಪರಸ್ಸೂತೋವಾಜಿಭಿಶ್ಶೀಘ್ರಪಾತಿಭಿಃ । ನಗರದ್ವಾ
ರಮಾಸಾದ್ಯತ್ವರಿತಃಪ್ರವಿವೇಶಹ ॥ ೮ ॥ ಸುಮಂತ್ರಮಭಿಯಾಂತಂತಂಶತಶೋಥಸಹಸ್ರಶಃ । ಕ್ವರಾಮ ಇತಿ ಪೃಚ್ಛಂತಃ
ಸೂತಮಭ್ಯದ್ರವನ್ನರಾಃ ॥೯॥ ತೇಷಾಂಶಶಂಸಗಂಗಾಯಾಮಹಮಾಪೃಚ್ಛ್ಯರಾಘವಂ । ಅನುಜ್ಞಾತೋನಿವೃತ್ತೋಸ್ಮಿ ಧಾ
ರ್ಮಿಕೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ ॥ ೧೦॥ ತೇತೀರ್ಣಾಇತಿವಿಜ್ಞಾಯಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣಮುಖಾಜನಾಃ| ಅಹೋಧಿಗಿತಿನಿಶ್ಶ್ವಸ್ಯಹಾರಾಮೇತಿಚ
ಚುಕ್ರುಶುಃ॥ ೧೧ ॥ ಶುಶ್ರಾವಚವಚಸ್ತೇಷಾಂಬೃಂದಂಬೃಂದಂಚತಿಷ್ಠತಾಂ| ಹತಾಸ್ಸ್ಮಖಲುಯೇನೇಹ ಪಶ್ಯಾಮಇತಿರಾಘ
ವಂ॥ ೧೨ ॥ ದಾನಯಜ್ಞವಿವಾಹೇಷುಸಮಾಜೇಷುಮಹತ್ಸುಚ । ನದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಃಪುನರ್ಜಾತು ಧಾರ್ಮಿಕಂರಾಮಮಂತರಾ॥
೧೩॥ ಕಿಂಸಮರ್ಥಂಜನಸ್ಯಾಸ್ಯಕಿಂಪ್ರಿಯಂಕಿಂಸುಖಾವಹಂ । ಇತಿರಾಮೇಣನಗರಂಪಿತೃವತ್ಪರಿಪಾಲಿತಂ ॥ ೧೪ ॥ ವಾತಾ
ಯನಗತಾನಾಂಚಸ್ತ್ರೀಣಾಮನ್ವಂತರಾಪಣಂ । ರಾಮಶೋಕಾಭಿತಪ್ತಾನಾಂಶುಶ್ರಾವಪರಿದೇವನಂ॥ ೧೫ ॥ ಸರಾಜಮಾ
ರ್ಗಮಧ್ಯೇನಸುಮಂತ್ರಃಪಿಹಿತಾನನಃ । ಯತ್ರರಾಜಾದಶರಥಸ್ತದೇವೋಪಯಯೌಗೃಹಂ ॥ ೧೬ ॥ ಸೋವತೀರ್ಯರಥಾಚ್ಛೀ
ಘ್ರಂರಾಜವೇಶ್ಮಪ್ರವಿಶ್ಯಚ|ಕಕ್ಷ್ಯಾಸ್ಸಪ್ತಾಭಿಚಕ್ರಾಮಮಹಾಜನಸಮಾಕುಲಾಃ ॥ ೧೭॥ ಹರ್ಮ್ಯೈರ್ವಿಮಾನೈಃಪ್ರಾಸಾ
ದೈರವೇಕ್ಷ್ಯಾಥಸಮಾಗತಂ|ಹಾಹಾಕಾರಕೃತಾನಾರ್ಯೋರಾಮದರ್ಶನಕರ್ಶಿತಾಃ ॥ ೧೮ ॥ ಆಯತೈರ್ವಿಮಲೈರ್ನೇತ್ರೈರಶ್ರು
ವೇಗಪರಿಪ್ಲುತೈಃ । ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿವೀಕ್ಷಂತೇವ್ಯಕ್ತಮಾರ್ತತರಾಸ್ಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥೧೯॥ ತತೋದಶರಥಸ್ತ್ರೀಣಾಂಪ್ರಾಸಾ
ದೇಭ್ಯಸ್ತತಸ್ತತಃ|ರಾಮಶೋಕಾಭಿತಪ್ತಾನಾಂಮಂದಂಶುಶ್ರಾವಜಲ್ಪಿತಂ॥೨೦॥ಸಹರಾಮೇಣನಿರ್ಯಾತೋವಿನಾರಾಮಮಿಹಾ
ಗತಃ । ಸೂತಃ ಕಿನ್ನಾಮಕೌಸಲ್ಯಾಂಶೋಚಂತೀಂಪ್ರತಿವಕ್ಷ್ಯತಿ ॥ ಯಥಾಚಮನ್ಯೇದುರ್ಜೀವಮೇವಂನಸುಕರಂಧ್ರುವಂ|
ಆಚ್ಛಿದ್ಯಪುತ್ರೇನಿರ್ಯಾತೇಕೌಸಲ್ಯಾಯತ್ರಜೀವತಿ ॥ ೨೨॥ ಸತ್ಯರೂಪಂತುತದ್ವಾಕ್ಯಂರಾಜ್ಞಸ್ಸ್ತ್ರೀಣಾಂನಿಶಾಮಯನ್|
ಪ್ರದೀಪ್ತಮಿವಶೋಕೇನವಿವೇಶಸಹಸಾಗೃಹಂ ॥ ಸಪ್ರವಿಶ್ಯಾಷ್ಟಮೀಂಕಕ್ಷ್ಯಾಂರಾಜಾನಂದೀನಮಾತುರಂ|ಪುತ್ರಶೋಕಪರಿ
ದ್ಯೂನಮಪಶ್ಯತ್ಪಾಂಡರೇಗೃಹೇ॥ಅಭಿಗಮ್ಯತಮಾಸೀನಂನರೇಂದ್ರಮಭಿವಾದ್ಯಚ| ಸುಮಂತ್ರೋರಾಮವಚನಂಯಥೋಕ್ತಂ
ಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್॥ಸತೂಷ್ಣೀಮೇವತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಾಜಾವಿಭ್ರಾಂತಚೇತನಃ|ಮೂರ್ಛಿತೋನ್ಯಪತದ್ಭೂಮೌರಾಮಶೋಕಾಭಿ
ಪೀಡಿತಃ॥ತತೋಂತಃಪುರಮಾವಿದ್ಧಂಮೂರ್ಛಿತೇಪೃಥಿವೀಪತೌ|ಉದ್ಧೃತ್ಯಬಾಹೂಚುಕ್ರೋಶನೃಪತೌಪತಿತೇಕ್ಷಿತೌ॥ಸು
ಮಿತ್ರಯಾತುಸಹಿತಾಕೌಸಲ್ಯಾಪತಿತಂಪತಿಂ|ಉತ್ಥಾಪಯಾಮಾಸತದಾವಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್॥ ಇಮಂತಸ್ಯಮಹಾಭಾ
ಗದೂತಂದುಷ್ಕರಕಾರಿಣಃ|ವನವಾಸಾದನುಪ್ರಾಪ್ತಂಕಸ್ಮಾನ್ನಪ್ರತಿಭಾಷಸೇ॥ಅದ್ಯೇಮಮನಯಂಕೃತ್ವಾವ್ಯಪತ್ರಪಸಿರಾ
ಘವ|ಉತ್ತಿಷ್ಠಸುಕೃತಂತೇಸ್ತುಶೋಕೇನಸ್ಯಾತ್ಸಹಾಯತಾ॥ದೇವಯಸ್ಯಾಭಯಾದ್ರಾಮೋನಾಪೃಚ್ಛಸಿಸಾರಥಿಂ|ನೇಹತಿಷ್ಠ

ಶಿಕೈಕೇಯೀವಿಸ್ರಬ್ಧಂಪ್ರತಿಭಾಷ್ಯತಾಂ ॥ ಸಾತಥೋಕ್ತ್ವಾಮಹಾರಾಜಂಕೌಸಲ್ಯಾಶೋಕಲಾಲಸಾ।ಧರಣ್ಯಾಂನಿಪಪಾ
ತಾಶುಬಾಷ್ಪವಿಪ್ಲುತಭಾಷಿಣೀ॥ಏವಂವಿಲಪತೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾಕೌಸಲ್ಯಾಂಪತಿತಾಂಭುವಿ।ಪತಿಂಚಾವೇಕ್ಷ್ಯತಾಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸುಸ್ವ
ರಂಪರುರುದುಸ್ಸ್ತ್ರಿಯಃ॥ತತಸ್ತಮಂತಃಪುರನಾದಮುತ್ಥಿತಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯವೃದ್ಧಾಸ್ತರುಣಾಶ್ಚಮಾನವಾಃ।ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚಸರ್ವಾ
ರುರುದುಸ್ಸಮಂತತಃಪುರಂತದಾಸೀತ್ಪುನರೇವಸಂಕುಲಂ॥೩೪ ॥ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ – ಸಪ್ತಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಸ್ತೋಯದಾರಾಜಾ ಮೋಹಾತ್ಪ್ರತ್ಯಾಗತಂಪುನಃ । ಅಥಾಜುಹಾವತಂಸೂತಂ ರಾಮವೃತ್ತಾಂತ ಕಾರ
ಣಾತ್ ॥೧॥ ಅಥಸೂತೋಮಹಾರಾಜಂ ಕೃತಾಂಜಲಿರುಪಸ್ಥಿತಃ। ರಾಮಮೇವಾನುಶೋಚಂತಂ ದುಃಖಶೋಕಸಮನ್ವಿತಂ॥
ವೃದ್ಧಂಪರಮಸಂತಪ್ತಂ ನವಗ್ರಹಮಿವದ್ವಿಪಂ। ವಿನಿಶ್ವಸಂತಂಧ್ಯಾಯಂತಮಸ್ವಸ್ಥಮಿವಕುಂಜರಂ ॥ ೩ ॥ ರಾಜಾತುರಜ
ಸಾಸೂತಂ ಧ್ವಸ್ತಾಂಗಂಸಮುಪಸ್ಥಿತಂ। ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣಮುಖಂದೀನಮುವಾಚಪರಮಾರ್ತವತ್ ॥ ೪ ॥ ಕ್ವನುವತ್ಸ್ಯತಿಧ
ರ್ಮಾತ್ಮಾ ವೃಕ್ಷಮೂಲಮುಪಾಶ್ರಿತಃ। ಸೋತ್ಯಂತಸುಖಿತಸ್ಸೂತಕಿಮಶಿಷ್ಯತಿರಾಘವಃ ॥೫॥ ದುಃಖಸ್ಯಾನುಚಿತೋದುಃ
ಖಂ ಸುಮಂತ್ರಶಯನೋಚಿತಃ। ಭೂಮಿಪಾಲಾತ್ಮಜೋಭೂಮೌ ಶೇತೇಕಥಮನಾಥವತ್ ॥೬॥ ಯಂಯಾಂತಮನುಯಾಂತಿ
ಸ್ಮ ಪದಾತಿರಥಕುಂಜರಾಃ। ಸವತ್ಸ್ಯತಿಕಥಂರಾಮೋ ವಿಜನಂವನಮಾಶ್ರಿತಃ ॥ ೭ ॥ ವ್ಯಾಳೈರ್ಮೃಗೈರಾಚರಿತಂ ಕೃಷ್ಣಸ
ರ್ಪನಿಷೇವಿತಂ।ಕಥಂಕುಮಾರೌವೈದೇಹ್ಯಾ ಸಾರ್ಧಂವನಮುಪಸ್ಥಿತೌ ॥೮॥ ಸುಕುಮಾರ್ಯಾತಪಸ್ವಿನ್ಯಾಸುಮಂತ್ರಸಹಸೀ
ತಯಾ।ರಾಜಪುತ್ರೌಕಥಂಪಾದೈರವರುಹ್ಯರಥಾದ್ಗತೌ॥೯॥ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಃಖಲುಸೂತತ್ವಂ ಯೇನದೃಷ್ಟೌಮಮಾತ್ಮಜೌ।
ವನಾಂತಂಪ್ರವಿಶಂತೌತಾವಶ್ವಿನಾವಿವಮಂದರಂ॥೧೦॥ ಕಿಮುವಾಚವಚೋರಾಮಃ ಕಿಮುವಾಚಲಕ್ಷ್ಮಣಃ। ಸುಮಂತ್ರ
ವನಮಾಸಾದ್ಯಕಿಮುವಾಚಚಮೈಥಿಲೀ ॥ ೧೧ ॥ ಆಸಿತಂಶಯಿತಂಭುಕ್ತಂ ಸೂತರಾಮಸ್ಯಕೀರ್ತಯ। ಜೀವಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹ
ಮೇತೇನಯಯಾತಿರಿವಸಾಧುಷು ॥ ೧೨ ॥ ಇತಿಸೂತೋನರೇಂದ್ರೇಣಚೋದಿತಸ್ಸಜ್ಜಮಾನಯಾ। ಉವಾಚವಾಚಾರಾಜಾನಂ ಸ
ಬಾಷ್ಪಪರಿರಬ್ಧಯಾ ॥೧೩॥ ಅಬ್ರವೀನ್ಮಾಂಮಹಾರಾಜ ಧರ್ಮಮೇವಾನುಪಾಲಯನ್। ಅಂಜಲಿಂರಾಘವಃಕೃತ್ವಾ ಶಿರಸಾ
ಭಿಪ್ರಣಮ್ಯಚ ॥ ೧೪ ॥ ಸೂತಮದ್ವಚನಾತ್ತಸ್ಯ ತಾತಸ್ಯವಿದಿತಾತ್ಮನಃ। ಶಿರಸಾವಂದನೀಯಸ್ಯ ವಂದ್ಯೌಪಾದೌಮಹಾ
ತ್ಮನಃ ॥ ೧೫ ॥ ಸರ್ವಮಂತಃಪುರಂವಾಚ್ಯಂ ಸೂತಮದ್ವಚನಾತ್ತ್ವಯಾ। ಆರೋಗ್ಯಮವಿಶೇಷೇಣ ಯಥಾರ್ಹಂಚಾಭಿವಾದ
ನಂ॥೧೬॥ಮಾತಾಚಮಮಕೌಸಲ್ಯಾ ಕುಶಲಂಚಾಭಿವಾದನಂ।ಅಪ್ರಮಾದಂಚವಕ್ತವ್ಯಾ ಬ್ರೂಯಾಶ್ಚೈನಾಮಿದಂವಚಃ॥
ಧರ್ಮನಿತ್ಯಾಯಥಾಕಾಲ ಮಗ್ನ್ಯಗಾರಪರಾಭವ। ದೇವಿದೇವಸ್ಯಪಾದೌಚದೇವವತ್ಪರಿಪಾಲಯ ॥ ೧೮ ॥ ಅಭಿಮಾನಂಚಮಾ
ನಂಚತ್ಯಕ್ತ್ವಾವರ್ತಸ್ವಮಾತೃಷು। ಅನುರಾಜಾನಮಾರ್ಯಾಂಚ ಕೈಕೇಯೀಮಂಬಕಾರಯ ॥೧೯॥ ಕುಮಾರೇಭರತೇವೃತ್ತಿ
ರ್ವರ್ತಿತವ್ಯಾಚರಾಜವತ್। ಅರ್ಥಜ್ಯೇಷ್ಠಾಹಿರಾಜಾನೋ ರಾಜಧರ್ಮಮನುಸ್ಮರ ॥೨೦॥ ಭರತಃಕುಶಲಂವಾಚ್ಯೋ ವಾಚ್ಯೋ
ಮದ್ವಚನೇನಚ। ಸರ್ವಾಸ್ವೇವಯಥಾನ್ಯಾಯಂವೃತ್ತಿಂವರ್ತಸ್ವಮಾತೃಷು ॥ ವಕ್ತವ್ಯಶ್ಚಮಹಾಬಾಹುರಿಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲನಂ
ದನಃ। ಪಿತರಂಯೌವರಾಜ್ಯಸ್ಥೋ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಮನುಪಾಲಯ ॥ ಅತಿಕ್ರಾಂತವಯಾರಾಜಾಮಾಸ್ಮೈನಂವ್ಯಪರೋರುಧಃ।
ಕುಮಾರರಾಜ್ಯೇಜೀವತ್ವಂತಸ್ಯೈವಾಜ್ಞಾಪ್ರವರ್ತನಾತ್ ॥ ೨೩ ॥ ಅಬ್ರವೀಚ್ಚಾಪಿಮಾಂಭೂಯೋಭೃಶಮಶ್ರೂಣಿವರ್ತ
ಯನ್। ಮಾತೇವಮಮಮಾತಾತೇದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಪುತ್ರಗರ್ಧಿನೀ॥೨೪ ॥ ಇತ್ಯೇವಂಮಾಂಮಹಾರಾಜಬ್ರುವನ್ನೇವಮಹಾಯಶಾಃ।
ರಾಮೋರಾಜೀವತಾಮ್ರಾಕ್ಷೋಭೃಶಮಶ್ರೂಣ್ಯವರ್ತಯತ್ ॥ ೨೫ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತುಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧೋನಿಶ್ವಸನ್ವಾಕ್ಯಮ
ಬ್ರವೀತ್। ಕೇನಾಯಮಪರಾಧೇನರಾಜಪುತ್ರೋವಿವಾಸಿತಃ ॥ ೨೬ ॥ರಾಜ್ಞಾತುಖಲುಕೈಕೇಯ್ಯಾಲಘುತ್ವಾಶ್ರಿತ್ಯಶಾಸನಂ।ಕೃ
ತಂಕಾರ್ಯಮಕಾರ್ಯಂವಾವಯಂಯೇನಾಭಿಪೀಡಿತಾಃ॥೨೭॥ಯದಿಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋರಾಮೋಲೋಭಕಾರಣಕಾರಿತಂ।ವರದಾನನಿ
ಮಿತ್ತಂವಾಸರ್ವಥಾದುಷ್ಕೃತಂಕೃತಂ॥ ೨೮ ॥ ಇದಂತಾವದ್ಯಥಾಕಾಮಮೀಶ್ವರಸ್ಯಕೃತೇಕೃತಂ । ರಾಮಸ್ಯತುಪರಿತ್ಯಾ
ಗೇನಹೇತುಮುಪಲಕ್ಷಯೇ॥ ೨೯॥ ಅಸಮೀಕ್ಷ್ಯಸಮಾರಬ್ಧಂವಿರುದ್ಧಂಬುದ್ಧಿಲಾಘವಾತ್। ಜನಯಿಷ್ಯತಿಸಂಕ್ರೋಶಂರಾಘ
ವಸ್ಯವಿವಾಸನಂ ॥ ೩೦॥ ಅಹಂತಾವನ್ಮಹಾರಾಜೇಪಿತೃತ್ವಂನೋಪಲಕ್ಷಯೇ। ಭ್ರಾತಾಭರ್ತಾಚಬಂಧುಶ್ಚಪಿತಾಚಮಮರಾ
ಘವಃ॥ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಿಯಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಸರ್ವಲೋಕಹಿತೇರತಂ।ಸರ್ವಲೋಕೋನುರಜ್ಯೇತಕಥಂತ್ವಾನೇನಕರ್ಮಣಾ॥ಸರ್ವಪ್ರ
ಜಾಭಿರಾಮಂಹಿರಾಮಂಪ್ರವ್ರಾಜ್ಯಧಾರ್ಮಿಕಂ।ಸರ್ವಲೋಕಂವಿರುಧ್ಯೇಮಂಕಥಂರಾಜಾಭವಿಷ್ಯಸಿ॥ಜಾನಕೀಚಮಹಾರಾ
ಜನಿಶ್ವಸಂತೀತಪಸ್ವಿನೀ।ಭೂತೋಪಹತಚಿತ್ತೇವವಿಷ್ಠಿತಾವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ಮೃತಾ॥ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವವ್ಯಸನಾರಾಜಪುತ್ರೀಯಶಸ್ವಿನೀ।
ತೇನದುಃಖೇನರುದತೀನೈವಮಾಕಿಂಚಿದಬ್ರವೀತ್॥ಉದ್ವೀಕ್ಷಮಾಣಾಭರ್ತಾರಂಮುಖೇನಪರಿಶುಷ್ಯತಾ।ಮುಮೋಚಸಹಸಾಬಾ
ಷ್ಪಂಮಾಂಪ್ರಯಾಂತಮುದೀಕ್ಷ್ಯಸಾ॥ತಥೈವರಾಮೋಶ್ರುಮುಖಃಕೃತಾಂಜಲಿಃಸ್ಥಿತೋಭವಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಬಾಹುಪಾಲಿತಃ।ತಥೈ
ವಸೀತಾರುದತೀತಪಸ್ವಿನೀನಿರೀಕ್ಷತೇರಾಜರಥಂತಥೈವಮಾಂ॥೩೭॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ– ಅಷ್ಟಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ಇತಿಬ್ರುವಂತಂತಂಸೂತಂಸುಮಂತ್ರಂಮಂತ್ರಿಸತ್ತಮಂ | ಬ್ರೂಹಿಶೇಷಂಪುನರಿತಿರಾಜಾವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ||೧||
ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸುಮಂತ್ರೋಬಾಷ್ಪವಿಕ್ಲಬಃ | ಕಥಯಾಮಾಸಭೂಯೋಽಪಿರಾಮಸಂದೇಶವಿಸ್ತರಮ್ ||೨|| ಜ
ಟಾಃಕೃತ್ವಾಮಹಾರಾಜಚೀರವಲ್ಕಲಧಾರಿಣೌ | ಗಂಗಾಮುತ್ತೀರ್ಯತೌವೀರೌಪ್ರಯಾಗಾಭಿಮುಖೌಗತೌ ||೩|| ಅ
ಗ್ರತೋಲಕ್ಷ್ಮಣೋಯಾತಃಪಾಲಯನ್ರಘುನಂದನಂ | ತಾಂಸ್ತಥಾಗಚ್ಛತೋದೃಷ್ಟ್ವಾನಿವೃತ್ತೋಽಸ್ಮ್ಯವಶಸ್ತದಾ ||೪||
ಮಮತ್ವಶ್ವಾನಿವೃತ್ತಸ್ಯನಪ್ರಾವರ್ತಂತವರ್ತ್ಮನಿ | ಉಷ್ಣಮಶ್ರುಪ್ರಮುಂಚಂತೋರಾಮೇಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತೇವನಂ ||೫|| ಉ
ಭಾಭ್ಯಾಂರಾಜಪುತ್ರಾಭ್ಯಾಮಥಕೃತ್ವಾಹಮಂಜಲಿಂ | ಪ್ರಸ್ಥಿತೋರಥಮಾಸ್ಥಾಯತದ್ದುಃಖಮಪಿಧಾರಯನ್ ||೬|| ಗು
ಹೇನಸಾರ್ಧಂತತ್ರೈವಸ್ಥಿತೋಽಸ್ಮಿದಿವಸಾನ್ಬಹೂನ್ | ಆಶಯಾಯದಿಮಾಂರಾಮಃಪುನಶ್ಶಬ್ದಾಪಯೇದಿತಿ ||೭|| ವಿಷಯೇತೇ
ಮಹಾರಾಜರಾಮವ್ಯಸನಕರ್ಶಿತಾಃ | ಅಪಿವೃಕ್ಷಾಃಪರಿಮ್ಲಾನಾಸ್ಸಪುಷ್ಪಾಂಕುರಕೋರಕಾಃ ||೮|| ಉಪತಪ್ತೋದಕಾನ
ದ್ಯಃಪಲ್ವಲಾನಿಸರಾಂಸಿಚ | ಪರಿಶುಷ್ಕಪಲಾಶಾನಿವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿಚ ||೯|| ನಚಸರ್ಪಂತಿಸತ್ವಾನಿವ್ಯಾಳಾನಪ್ರಚರಂತಿ
ಚ | ರಾಮಶೋಕಾಭಿಭೂತಂತನ್ನಿಷ್ಕೂಜಮಭವದ್ವನಮ್ ||೧೦||ಲೀನಪುಷ್ಕರಪತ್ರಾಶ್ಚನರೇಂದ್ರಕಲುಷೋದಕಾಃ |ಸಂ
ತಪ್ತಪದ್ಮಾಃಪದ್ಮಿನ್ಯೋಲೀನಮೀನವಿಹಂಗಮಾಃ ||೧೧|| ಜಲಜಾನಿಚಪುಷ್ಪಾಣಿಮಾಲ್ಯಾನಿಸ್ಥಲಜಾನಿಚ | ನಾದ್ಯಭಾಂ
ತ್ಯಲ್ಪಗಂಧೀನಿಫಲಾನಿಚಯಥಾಪುರಮ್ ||೧೨|| ಅತ್ರೋದ್ಯಾನಾನಿಶೂನ್ಯಾನಿಪ್ರಲೀನವಿಹಗಾನಿಚ |ನಚಾಭಿರಾಮಾನಾರಾ
ಮಾನ್ಪಶ್ಯಾಮಿಮನುಜರ್ಷಭ ||೧೩|| ಪ್ರವಿಶಂತಮಯೋಧ್ಯಾಂಮಾಂನಕಶ್ಚಿದಭಿನಂದತಿ | ನರಾರಾಮಮಪಶ್ಯಂತೋನಿಶ್ವ
ಸಂತಿಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ||೧೪|| ದೇವರಾಜರಥಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿನಾರಾಮಮಿಹಾಗತಂ | ದುಃಖಾದಶ್ರುಮುಖಸ್ಸರ್ವೋರಾಜ
ಮಾರ್ಗಗತೋಜನಃ ||೧೫|| ಹರ್ಮ್ಯೈರ್ವಿಮಾನೈಃಪ್ರಾಸಾದೈರವೇಕ್ಷ್ಯರಥಮಾಗತಂ |ಹಾಹಾಕಾರಕೃತಾನಾರ್ಯೋರಾ
ಮಾದರ್ಶನಕರ್ಶಿತಾಃ ||೧೬||ಆಯತೈರ್ವಿಮಲೈರ್ನೇತ್ರೈರಶ್ರುವೇಗಪರಿಪ್ಲುತೈಃ |ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿವೀಕ್ಷಂತೇವ್ಯಕ್ತಮಾರ್ತ
ತರಾಃಸ್ತ್ರಿಯಃ ||೧೭|| ನಾಮಿತ್ರಾಣಾಂನಮಿತ್ರಾಣಾಮುದಾಸೀನಜನಸ್ಯಚ | ಅಹಮಾರ್ತತಯಾಕಂಚಿದ್ವಿಶೇಷಮುಪ
ಲಕ್ಷಯೇ ||೧೮|| ಅಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನುಷ್ಯಾಚದೀನನಾಗತುರಂಗಮಾ | ಆರ್ತಸ್ವರಪರಿಮ್ಲಾನಾವಿನಿಶ್ವಸಿತನಿಸ್ವನಾ ||೧೯||
ನಿರಾನಂದಾಮಹಾರಾಜರಾಮಪ್ರವ್ರಾಜನಾತುರಾ | ಕೌಸಲ್ಯಾಪುತ್ರಹೀನೇವಅಯೋಧ್ಯಾಪ್ರತಿಭಾತಿಮಾ ||೨೦|| ಸೂ
ತಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾವಾಚಾಪರಮದೀನಯಾ | ಬಾಷ್ಪೋಪಹತಯಾರಾಜಾತಂಸೂತಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ||೨೧|| ಕೈಕೇ
ಯ್ಯಾವಿನಿಯುಕ್ತೇನಪಾಪಾಭಿಜನಭಾವಯಾ | ಮಯಾನಮಂತ್ರಕುಶಲೈರ್ವೃದ್ಧೈಸ್ಸಹಸಮರ್ಥಿತಂ ||೨೨|| ನಸುಹೃದ್ಭಿ
ರ್ನಚಾಮಾತ್ಯೈರ್ಮಂತ್ರಯಿತ್ವಾನನೈಗಮೈಃ | ಮಯಾಯಮರ್ಥಸ್ಸಂಮೋಹಾತ್ಸ್ತ್ರೀಹೇತೋಸ್ಸಹಸಾಕೃತಃ ||೨೩||
ಭವಿತವ್ಯತಯಾನೂನಮಿದಂವಾವ್ಯಸನಂಮಹತ್ | ಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯವಿನಾಶಾಯಪ್ರಾಪ್ತಂಸೂತಯದೃಚ್ಛಯಾ ||೨೪||
ಸೂತಯದ್ಯಸ್ತಿತೇಕಿಂಚಿನ್ಮಯಾತುಸುಕೃತಂಕೃತಂ | ತ್ವಂಪ್ರಾಪಯಾಶುಮಾಂ ರಾಮಂಪ್ರಾಣಾಸ್ಸಂತ್ವರಯಂತಿ
ಮಾಂ ||೨೫|| ಯದ್ಯದ್ಯಾಪಿಮಮೈವಾಜ್ಞಾನಿವರ್ತಯತುರಾಘವಂ | ನಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿವಿನಾರಾಮಂಮುಹೂರ್ತಮಪಿಜೀ(ವಿ
ತುಂ ||೨೬|| ಅಥವಾಪಿಮಹಾಬಾಹುರ್ಗತೋದೂರಂಭವಿಷ್ಯತಿ | ಮಾಮೇವರಥಮಾರೋಪ್ಯಶೀಘ್ರಂರಾಮಾಯದರ್ಶಯ ||
ವೃತ್ತದಂಷ್ಟ್ರೋಮಹೇಷ್ವಾಸಃಕ್ವಾಸೌಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಃ | ಯದಿಜೀವಾಮಿಸಾಧ್ವೇನಂಪಶ್ಯೇಯಂಸೀತಯಾಸಹ ||೨೮||
ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಂಮಹಾಬಾಹುಮಾಮುಕ್ತಮಣಿಕುಂಡಲಂ | ರಾಮಂಯದಿನಪಶ್ಯೇಯಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಯಮಕ್ಷಯಂ ||೨೯||
ಅತೋನುಕಿಂದುಃಖತರಂಸೋಽಹಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಂದನಂ | ಇಮಾಮವಸ್ಥಾಮಾಪನ್ನೋನೇಹಪಶ್ಯಾಮಿರಾಘವಮ್ ||೩೦|| ಹಾ
ರಾಮರಾಮಾನುಜಹಾಹಾವೈದೇಹಿತಪಸ್ವಿನಿ | ನಮಾಂಜಾನೀತದುಃಖೇನಮ್ರಿಯಮಾಣಮನಾಥವತ್ ||೩೧|| ಸತೇನರಾಜಾ
ದುಃಖೇನಭೃಶಮರ್ಪಿತಚೇತನಃ | ಅವಗಾಢಸ್ಸುದುಷ್ಪಾರಂಶೋಕಸಾಗರಮಬ್ರವೀತ್ ||೩೨|| ರಾಮಶೋಕಮಹಾಭೋಗ
ಸ್ಸೀತಾವಿರಹಪಾರಗಃ | ಶ್ವಸಿತೋರ್ಮಿಮಹಾವರ್ತೋಬಾಷ್ಪಫೇನಜಲಾವಿಲಃ ||೩೩|| ಬಾಹುವಿಕ್ಷೇಪಮೀನೌಘೋವಿಕ್ರಂ
ದಿತಮಹಾಸ್ವನಃ | ಪ್ರಕೀರ್ಣಕೇಶಶೈವಾಲಃಕೈಕೇಯೀಬಡಬಾಮುಖಃ ||೩೪|| ಮಮಾಶ್ರುವೇಗಪ್ರಭವಃಕುಬ್ಜಾವಾಕ್ಯ
ಮಹಾಗ್ರಹಃ | ವರವೇಲೋನೃಶಂಸಾಯಾರಾಮಪ್ರವ್ರಾಜನಾಯತಃ ||೩೫|| ಯಸ್ಮಿನ್ಬತನಿಮಗ್ನೋಹಂಕೌಸಲ್ಯೇರಾ
ಘವಂವಿನಾ | ದುಸ್ತರೋಜೀವತಾದೇವಿಮಯಾಯಂಶೋಕಸಾಗರಃ ||೩೬|| ಅಶೋಭನಂಯೋಹಮಿಹಾದ್ಯರಾಘವಂದಿದೃ
ಕ್ಷಮಾಣೋನಲಭೇಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ | ಇತೀವರಾಜಾವಿಲಪನ್ಮಹಾಯಶಾಃಪಪಾತತೂರ್ಣಂಶಯನೇಸಮೂರ್ಛಿತಃ ||೩೭|| ಇ
ತಿವಿಲಪತಿಪಾರ್ಥಿವೇಪ್ರಣಷ್ಟೇಕರುಣತರಂದ್ವಿಗುಣಂಚರಾಮಹೇತೋಃ | ವಚನಮನುನಿಶಮ್ಯತಸ್ಯದೇವೀಭಯಮಗಮ
ತ್ಪುನರೇವರಾಮಮಾತಾ || ||೩೮||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋಭೂತೋಪಸೃಷ್ಟೇವವೇಪಮಾನಾಪುನಃಪುನಃ । ಧರಣ್ಯಾಂಗತಸತ್ತ್ವೇವಕೌಸಲ್ಯಾಸೂತಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ನ
ಯಮಾಂಯತ್ರಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸೀತಾಯತ್ರಚಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ತಾನ್ವಿನಾಕ್ಷಣಮಪ್ಯತ್ರಜೀವಿತುಂಚಾಪಿನೋತ್ಸಹೇ ॥೨॥ ನಿ
ವರ್ತಯಸ್ವರಥಂಶೀಘ್ರಂದಂಡಕಾನ್ನಯಮಾಮಪಿ । ಅಥತಾನ್ನಾನುಗಚ್ಛಾಮಿಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಯಮಕ್ಷಯಮ್ ॥೩॥ ಬಾಷ್ಪ
ವೇಗೋಪಹತಯಾಸವಾಚಾಸಜ್ಜಮಾನಯಾ । ಇದಮಾಶ್ವಾಸಯನ್ದೇವೀಂಸೂತಃಪ್ರಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್ ॥೪॥ ತ್ಯಜಶೋ
ಕಂಚಮೋಹಂಚಸಂಭ್ರಮಂದುಃಖಜಂತಥಾ । ವ್ಯವಧೂಯಚಸಂತಾಪಂವನೇವತ್ಸ್ಯತಿರಾಘವಃ ॥೫॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಾಪಿ
ರಾಮಸ್ಯಪಾದೌಪರಿಚರನ್ವನೇ । ಆರಾಧಯತಿಧರ್ಮಜ್ಞಃಪರಲೋಕಂಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥೬॥ ವಿಜನೇಪಿವನೇಸೀತಾವಾಸಂಪ್ರಾ
ಪ್ಯಗೃಹೇಷ್ವಿವ । ವಿಸ್ರಂಭಂಲಭತೇಽಭೀತಾರಾಮೇಸನ್ನ್ಯಸ್ತಮಾನಸಾ ॥೭॥ ನಾಸ್ಯಾದೈನ್ಯಂಕೃತಂಕಿಂಚಿತ್ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮ
ಮಪಿಲಕ್ಷ್ಯತೇ । ಉಚಿತೇವಪ್ರವಾಸಾನಾಂವೈದೇಹೀಪ್ರತಿಭಾತಿಮಾ ॥೮॥ ನಗರೋಪವನಂಗತ್ವಾಯಥಾಸ್ಮರಮತೇಪುರಾ ।
ತಥೈವರಮತೇಸೀತಾನಿರ್ಜನೇಷುವನೇಷ್ವಪಿ ॥೯॥ ಬಾಲೇವರಮತೇಸೀತಾಬಾಲಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾ । ರಾಮಾರಾಮೇಹ್ಯದೀನಾ
ತ್ಮಾವಿಜನೇಪಿವನೇಸತೀ ॥೧೦॥ ತದ್ಗತಂಹೃದಯಂಹ್ಯಸ್ಯಾಸ್ತದಧೀನಂಚಜೀವಿತಂ । ಅಯೋಧ್ಯಾಪಿಭವೇತ್ತಸ್ಯಾರಾಮ
ಹೀನಾತಥಾವನಮ್ ॥೧೧॥ ಪರಿಪೃಚ್ಛತಿವೈದೇಹೀಗ್ರಾಮಾಂಶ್ಚನಗರಾಣಿಚ । ಗತಿಂದೃಷ್ಟ್ವಾನದೀನಾಂಚಪಾದಪಾನ್
ವಿವಿಧಾನಪಿ ॥೧೨॥ ರಾಮಂವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂವಾಪಿಪೃಷ್ಟ್ವಾಜಾನಾತಿಜಾನಕೀ । ಅಯೋಧ್ಯಾಕ್ರೋಶಮಾತ್ರೇತುವಿಹಾರ
ಮಿವಸಂಶ್ರಿತಾ ॥೧೩॥ ಇದಮೇವಸ್ಮರಾಮ್ಯಸ್ಯಾಸ್ಸಹಸೈವೋಪಜಲ್ಪಿತಂ । ಕೈಕೇಯೀಸಂಶ್ರಿತಂವಾಕ್ಯಂನೇದಾನೀಂಪ್ರತಿ
ಭಾತಿಮಾ ॥೧೪॥ ಧ್ವಂಸಯಿತ್ವಾತುತದ್ವಾಕ್ಯಂಪ್ರಮಾದಾತ್ಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತಂ । ಹ್ಲಾದನಂವಚನಂಸೂತೋದೇವ್ಯಾಮಧು
ರಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೫॥ ಅಧ್ವನಾವಾತವೇಗೇನಸಂಭ್ರಮೇಣಾತಪೇನಚ । ನವಿಗಚ್ಛತಿವೈದೇಹ್ಯಾಶ್ಚಂದ್ರಾಂಶುಸದೃಶೀಪ್ರ
ಭಾ ॥೧೬॥ ಸದೃಶಂಶತಪತ್ರಸ್ಯಪೂರ್ಣಚಂದ್ರೋಪಮಪ್ರಭಂ । ವದನಂತದ್ವದಾನ್ಯಾಯಾವೈದೇಹ್ಯಾನವಿಕಂಪತೇ ॥೧೭॥
ಅಲಕ್ತರಸರಕ್ತಾಭಾವಲಕ್ತರಸವರ್ಜಿತೌ । ಅದ್ಯಾಪಿಚರಣೌತಸ್ಯಾಃಪದ್ಮಕೋಶಸಮಪ್ರಭೌ ॥೧೮॥ ನೂಪುರೋ
ದ್ಘುಷ್ಟಹೇಲೇವಖೇಲಂಗಚ್ಛತಿಭಾಮಿನೀ । ಇದಾನೀಮಪಿವೈದೇಹೀತದ್ರಾಗಾನ್ಯಸ್ತಭೂಷಣಾ ॥೧೯॥ ಗಜಂವಾವೀಕ್ಷ್ಯಸಿಂ
ಹಂವಾವ್ಯಾಘ್ರಂವಾವನಮಾಶ್ರಿತಾ । ನಾಹಾರಯತಿಸಂತ್ರಾಸಂಬಾಹೂರಾಮಸ್ಯಸಂಶ್ರಿತಾ ॥೨೦॥ ನಶೋಚ್ಯಾಸ್ತೇನಚಾ
ತ್ಮಾನಶೋಚ್ಯೋನಾಪಿಜನಾಧಿಪಃ । ಇದಂಹಿಚರಿತಂಲೋಕೇಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸ್ಯತಿಶಾಶ್ವತಮ್ ॥೨೧॥ ವಿಧೂಯಶೋಕಂಪರಿ
ಹೃಷ್ಟಮಾನಸಾಮಹರ್ಷಿಯಾತೇಪಥಿಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ । ವನೇರತಾವನ್ಯಫಲಾಶನಾಃಪಿತುಶ್ಶುಭಾಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂಪರಿಪಾ
ಲಯಂತಿತೇ ॥೨೨॥ ತಥಾಪಿಸೂತೇನಸುಯುಕ್ತವಾದಿನಾನಿವಾರ್ಯಮಾಣಾಸುತಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ । ನಚೈವದೇವೀವಿರರಾಮ
ಕೂಜಿತಾತ್ಪ್ರಿಯೇತಿಪುತ್ರೇತಿಚರಾಘವೇತಿಚ ॥ ... ... ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವನಂಯಾತೇಧರ್ಮಪರೇರಾಮೇರಮಯತಾಂವರೇ । ಕೌಸಲ್ಯಾರುದತೀಸ್ವಾರ್ತಾಭರ್ತಾರಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥
ಯದ್ಯಪಿತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುಪ್ರಥಿತಂತೇಮಹದ್ಯಶಃ । ಸಾನುಕ್ರೋಶೋವದಾನ್ಯಶ್ಚಪ್ರಿಯವಾದೀಚರಾಘವಃ ॥೨॥ ಕಥಂನ
ರವರಶ್ರೇಷ್ಠಪುತ್ರೌತೌಸಹಸೀತಯಾ । ದುಃಖಿತೌಸುಖಸಂವೃದ್ಧೌವನೇದುಃಖಂಸಹಿಷ್ಯತಃ ॥೩॥ ಸಾನೂನಂತರುಣೀ
ಶ್ಯಾಮಾಸುಕುಮಾರೀಸುಖೋಚಿತಾ । ಕಥಮುಷ್ಣಂಚಶೀತಂಚಮೈಥಿಲೀಪ್ರಸಹಿಷ್ಯತೇ ॥೪॥ ಭುಕ್ತ್ವಾಶನಂವಿಶಾಲಾ
ಕ್ಷೀಸೂಪದಂಶಾನ್ವಿತಂಶುಭಂ । ವನ್ಯಂನೈವಾರಮಾಹಾರಂಕಥಂಸೀತೋಪಭೋಕ್ಷ್ಯತೇ ॥೫॥ ಗೀತವಾದಿತ್ರನಿರ್ಘೋಷಂ
ಶ್ರುತ್ವಾಶುಭಮನಿಂದಿತಾ । ಕಥಂಕ್ರವ್ಯಾದಸಿಂಹಾನಾಂಶಬ್ದಂಶ್ರೋಷ್ಯತ್ಯಶೋಭನಮ್ ॥೬॥ ಮಹೇಂದ್ರಧ್ವಜಸಂಕಾಶಃ
ಕ್ವನುಶೇತೇಮಹಾಭುಜಃ । ಭುಜಂಪರಿಘಸಂಕಾಶಮುಪಧಾಯಮಹಾಬಲಃ ॥೭॥ ಪದ್ಮವರ್ಣಂಸುಕೇಶಾಂತಂಪದ್ಮನಿಶ್ವಾ
ಸಮುತ್ತಮಂ । ಕದಾದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿರಾಮಸ್ಯವದನಂಪುಷ್ಕರೇಕ್ಷಣಮ್ ॥೮॥ ವಜ್ರಸಾರಮಯಂನೂನಂಹೃದಯಂಮೇನಸಂ
ಶಯಃ । ಅಪಶ್ಯಂತ್ಯಾನತಂಯದ್ವೈಫಲತೀದಂಸಹಸ್ರಧಾ ॥೯॥ ಯತ್ತ್ವಯಾಕರುಣಂಕರ್ಮವ್ಯಪೋಹ್ಯಮಮಬಾಂಧ
ವಾಃ । ನಿರಸ್ತಾಃಪರಿಧಾವಂತಿಸುಖಾರ್ಹಾಃಕೃಪಣಾವನೇ ॥೧೦॥ ಯದಿಪಂಚದಶೇವರ್ಷೇರಾಘವಃಪುನರೇಷ್ಯತಿ । ಜಹ್ಯಾ
ದ್ರಾಜ್ಯಂಚಕೋಶಂಚಭರತೇನೋಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ ॥೧೧॥ ಭೋಜಯಂತಿಕಿಲಶ್ರಾದ್ಧೇಕೇಚಿತ್ಸ್ವಾನೇವಬಾಂಧವಾನ್ । ತತಃಪ
ಶ್ಚಾತ್ಸಮೀಕ್ಷಂತೇಕೃತಕಾರ್ಯಾದ್ವಿಜರ್ಷಭಾನ್ ॥೧೨॥ ತತ್ರಯೇಗುಣವಂತಶ್ಚವಿದ್ವಾಂಸಶ್ಚದ್ವಿಜಾತಯಃ । ನಪಶ್ಚಾತ್ತೇ
ಽಭಿಮನ್ಯಂತೇಸುಧಾಮಪಿಸುರೋಪಮಾಃ ॥೧೩॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷ್ವಪಿತೃಪ್ತೇಷುಪಶ್ಚಾದ್ಭೋಕ್ತುಂದ್ವಿಜರ್ಷಭಾಃ । ನಾಭ್ಯು
ಪೈತುಮಲಂಪ್ರಾಜ್ಞಾಶ್ಶೃಂಗಚ್ಛೇದಮಿವರ್ಷಭಾಃ ॥೧೪॥ ಏವಂಕನೀಯಸಾಭ್ರಾತ್ರಾಭುಕ್ತಂರಾಜ್ಯಂವಿಶಾಂಪತೇ । ಭ್ರಾ
ತಾಜ್ಯೇಷ್ಠೋವರಿಷ್ಠಶ್ಚಕಿಮರ್ಥಂನಾವಮಂಸ್ಯತೇ ॥೧೫॥ ನಪರೇಣಾಹೃತಂಭಕ್ಷ್ಯಂವ್ಯಾಘ್ರಃಖಾದಿತುಮಿಚ್ಛತಿ । ಏವಮೇವ

ಶರವ್ಯಾಘ್ರೈಃಪರಲೀಢಂನಮಂಸ್ಯತೇ॥೧೬॥ ಹವಿರಾಜ್ಯಂಪುರೋಡಾಶಾಃಕುಶಾಯೂಪಾಶ್ಚಖಾದಿರಾಃ।ನೈತಾನಿಯಾತಯಾ
ಮಾನಿಕುರ್ವಂತಿಪುನರಧ್ವರೇ॥೧೭॥ ತಥಾಹ್ಯಾತ್ತಮಿದಂರಾಜ್ಯಂಹೃತಸಾರಾಂಸುರಾಮಿವ। ನಾಭಿಮಂತುಮಲಂರಾಮೋ
ನಷ್ಟಸೋಮಮಿವಾಧ್ವರಂ॥೧೮॥ ನಚೇಮಾಂಧರ್ಷಣಾಂರಾಮಸ್ಸಂಗಚ್ಛೇದತ್ಯಮರ್ಷಣಃ। ದಾರಯೇನ್ಮಂದರಮಪಿಸಹಿ
ಕ್ರುದ್ಧಶ್ಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ॥೧೯॥ ತ್ವಾಂತುನೋತ್ಸಹತೇಹಂತುಂಮಹಾತ್ಮಾಪಿತೃಗೌರವಾತ್। ಸಸೋಮಾರ್ಕಗ್ರಹಗಣಂನಭ
ಸ್ಸ್ತಾರಾವಿಚಿತ್ರಿತಮ್॥೨೦॥ ಪಾತಯೇದ್ಯೋದಿವಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸತ್ವಾಂನಪ್ರತಿವರ್ತತೇ। ಪ್ರಕ್ಷೋಭಯೇದ್ವಾರಯೇದ್ವಾಪಿಮ
ಹೀಂಶೈಲಶತಾಚಿತಾಮ್॥೨೧॥ನೈವಂವಿಧಮಸತ್ಕಾರಂರಾಘವೋಮರ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ। ಬಲವಾನಿವಶಾರ್ದೂಲೋವಾಲಧೇರಭಿ
ಮರ್ಶನಂ॥೨೨॥ ನೈತಸ್ಯಸಹಿತಾಲೋಕಾಭಯಂಕುರ್ಯುರ್ಮಹಾಮೃಧೇ। ಅಧರ್ಮಂತ್ವಿಹಧರ್ಮಾತ್ಮಾಲೋಕಂಧರ್ಮೇಣ
ಯೋಜಯೇತ್॥೨೩॥ ನನ್ವಸೌಕಾಂಚನೈರ್ಬಾಣೈರ್ಮಹಾವೀರ್ಯೋಮಹಾಭುಜಃ। ಯುಗಾಂತಇವಭೂತಾನಿಸಾಗರಾ
ನಪಿನಿರ್ದಹೇತ್॥೨೪॥ ಸತಾದೃಶಸ್ಸಿಂಹಬಲೋವೃಷಭಾಕ್ಷೋನರರ್ಷಭಃ। ಸ್ವಯಮೇವಹತಃಪಿತ್ರಾಜಲಜೇನಾತ್ಮಜೋ
ಯಥಾ॥೨೫॥ ದ್ವಿಜಾತಿಚರಿತೋಧರ್ಮಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಸ್ಸನಾತನಃ। ಯದಿತೇಧರ್ಮನಿರತತ್ವಯಾಪುತ್ರೇಪ್ರವಾಸಿತೇ॥೨೬॥ಗತಿ
ರೇಕಾಪತಿರ್ನಾರ್ಯಾದ್ವಿತೀಯಾಗತಿರಾತ್ಮಜಃ। ತೃತೀಯಾಜ್ಞಾತಯೋರಾಜಂಶ್ಚತುರ್ಥೀನೇಹವಿದ್ಯತೇ॥೨೭॥ ತತ್ರತ್ವಂಚೈ
ವಮೇನಾಸ್ತಿರಾಮಶ್ಚವನಮಾಶ್ರಿತಃ। ನವನಂಗಂತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಸರ್ವಥಾಹಿಹತಾತ್ವಯಾ॥೨೮॥ ಹತಂತ್ವಯಾರಾಜ್ಯಮಿ
ದಂಸರಾಷ್ಟ್ರಂಹತಸ್ತಥಾತ್ಮಾಸಹಮಂತ್ರಿಭಿಶ್ಚ।ಹತಾಸಪುತ್ರಾಸ್ಮಿಹತಾಶ್ಚಪೌರಾಸ್ಸುತಶ್ಚಭಾರ್ಯಾಚತವಪ್ರಹೃಷ್ಟೌ॥
ಇಮಾಂಗಿರಂದಾರುಣಶಬ್ದಸಂಶ್ರಿತಾಂನಿಶಮ್ಯರಾಜಾಪಿಮುಮೋಹದುಃಖಿತಃ। ತತಸ್ಸಶೋಕಂಪ್ರವಿವೇಶಪಾರ್ಥಿವಸ್ಸ್ವ
ದುಷ್ಕೃತಂಚಾಪಿಪುನಸ್ತದಾಸ್ಮರತ್॥ ... ... ॥೩೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಏಕಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಂತುಕ್ರುದ್ಧಯಾರಾಜಾರಾಮಮಾತ್ರಾಸಶೋಕಯಾ।ಶ್ರಾವಿತಃಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂಚಿಂತಯಾಮಾಸದುಃಖಿತಃ॥
ಚಿಂತಯಿತ್ವಾಸಚನೃಪೋಮುಮೋಹವ್ಯಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ। ಅಥದೀರ್ಘೇಣಕಾಲೇನಸಂಜ್ಞಾಮಾಪಪರಂತಪಃ॥೨॥ಸಸಂಜ್ಞಾ
ಮುಪಲಭ್ಯೈವದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂಚನಿಶ್ವಸನ್। ಕೌಸಲ್ಯಾಂಪಾರ್ಶ್ವತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಪುನಶ್ಚಿಂತಾಮುಪಾಗಮತ್॥೩॥ ತ
ಸ್ಯಚಿಂತಯಮಾನಸ್ಯಪ್ರತ್ಯಭಾತ್ಕರ್ಮದುಷ್ಕೃತಂ। ಯದನೇನಕೃತಂಪೂರ್ವಮಜ್ಞಾನಾಚ್ಛಬ್ದವೇಧಿನಾ॥೪॥ ಅಮನಾ
ಸ್ತೇನಶೋಕೇನರಾಮಶೋಕೇನಚಪ್ರಭುಃ। ದ್ವಾಭ್ಯಾಮಪಿಮಹಾರಾಜಶ್ಶೋಕಾಭ್ಯಾಮನ್ವತಪ್ಯತ॥೫॥ ದಹ್ಯಮಾನಸ್ಸ
ಶೋಕಾಭ್ಯಾಂಕೌಸಲ್ಯಾಮಾಹಭೂಪತಿಃ। ವೇಪಮಾನೋಂಜಲಿಂಕೃತ್ವಾಪ್ರಸಾದಾರ್ಥಮವಾಙ್ಮುಖಃ॥೬॥ ಪ್ರಸಾದ
ಯೇತ್ವಾಂಕೌಸಲ್ಯೇರಚಿತೋಯಂಮಯಾಂಜಲಿಃ। ವತ್ಸಲಾಚಾನೃಶಂಸಾಚತ್ವಂಹಿನಿತ್ಯಂಪರೇಷ್ವಪಿ॥೭॥ ಭರ್ತಾತುಖ
ಲುನಾರೀಣಾಂಗುಣವಾನ್ನಿರ್ಗುಣೋಪಿವಾ। ಧರ್ಮಂವಿಮೃಶಮಾನಾನಾಂಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂದೇವಿದೈವತಮ್॥೮॥ಸಾತ್ವಂಧರ್ಮ
ಪರಾನಿತ್ಯಂದೃಷ್ಟಲೋಕಪರಾವರಾ। ನಾರ್ಹಸೇವಿಪ್ರಿಯಂವಕ್ತುಂದುಃಖಿತಾಪಿಸುದುಃಖಿತಮ್॥೯॥ ತದ್ವಾಕ್ಯಂಕರು
ಣಂರಾಜ್ಞಶ್ಶ್ರುತ್ವಾದೀನಸ್ಯಭಾಷಿತಂ। ಕೌಸಲ್ಯಾವ್ಯಸೃಜದ್ಬಾಷ್ಪಂಪ್ರಣಾಳೀವನವೋದಕಮ್॥೧೦॥ ಸಾಮೂರ್ಧ್ನಿಬ
ದ್ಧ್ವಾರುದತೀರಾಜ್ಞಃಪದ್ಮಮಿವಾಂಜಲಿಂ। ಸಂಭ್ರಮಾದಬ್ರವೀತ್ತ್ರಾಸಾತ್ತ್ವರಮಾಣಾಕ್ಷರಂವಚಃ॥೧೧॥ಪ್ರಸೀದಶಿರಸಾ
ಯಾಚೇಭೂಮೌನಿಪತಿತಾಸ್ಮಿತೇ। ಯಾಚಿತಾಸ್ಮಿಹತಾದೇವಹಂತವ್ಯಾಹಂನಹಿತ್ವಯಾ॥೧೨॥ ನೈಷಾಹಿಸಾಸ್ತ್ರೀಭವತಿಶ್ಲಾ
ಘನೀಯೇನಧೀಮತಾ। ಉಭಯೋರ್ಲೋಕಯೋರ್ವೀರಪತ್ಯಾಯಾಸಂಪ್ರಸಾದ್ಯತೇ॥೧೩॥ ಜಾನಾಮಿಧರ್ಮಂಧರ್ಮ
ಜ್ಞತ್ವಾಂಜಾನೇಸತ್ಯವಾದಿನಂ।ಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ತಯಾತತ್ತುಮಯಾಕಿಮಪಿಭಾಷಿತಮ್॥೧೪॥ಶೋಕೋನಾಶಯತೇಧೈರ್ಯಂ
ಶೋಕೋನಾಶಯತೇಶ್ರುತಂ। ಶೋಕೋನಾಶಯತೇಸರ್ವಂನಾಸ್ತಿಶೋಕಸಮೋರಿಪುಃ॥೧೫॥ಶಕ್ಯೋಹ್ಯಾಪತಿತಸ್ಸೋಢುಂ
ಪ್ರಹಾರೋರಿಪುಹಸ್ತತಃ। ಸೋಢುಮಾಪತಿತಶ್ಶೋಕಃಸುಸೂಕ್ಷ್ಮೋಪಿನಶಕ್ಯತೇ॥೧೬॥ ಧರ್ಮಜ್ಞಾಶ್ಶ್ರುತಿಮಂತೋಪಿ
ಛಿನ್ನಧರ್ಮಾರ್ಥಸಂಶಯಾಃ। ಯತಯೋವೀರಮುಹ್ಯಂತಿಶೋಕಸಂಮೂಢಚೇತಸಃ॥೧೭॥ ವನವಾಸಾಯರಾಮಸ್ಯ
ಪಂಚರಾತ್ರೋದ್ಯಗಣ್ಯತೇ। ಯಶ್ಶೋಕಹತಹರ್ಷಾಯಾಃಪಂಚವರ್ಷೋಪಮೋಮಮ॥೧೮॥ ತಂಹಿಚಿಂತಯಮಾನಾ
ಯಾಶ್ಶೋಕೋಯಂಹೃದಿವರ್ಧತೇ। ನದೀನಾಮಿವವೇಗೇನಸಮುದ್ರಸಲಿಲಂಮಹತ್॥೧೯॥ ಏವಂಹಿಕಥಯಂತ್ಯಾಸ್ತುಕೌ
ಸಲ್ಯಾಯಾಶ್ಶುಭಂವಚಃ। ಮಂದರಶ್ಮಿರಭೂತ್ಸೂರ್ಯೋರಜನೀಚಾಭ್ಯವರ್ತತ॥೨೦॥ ತಥಾಪ್ರಸಾದಿತೋವಾಕ್ಯೈರ್ದೇ
ವ್ಯಾಕೌಸಲ್ಯಯಾನೃಪಃ। ಶೋಕೇನಚಸಮಾಕ್ರಾಂತೋನಿದ್ರಾಯಾವಶಮೇಯಿವಾನ್॥ ... ... ॥೨೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರತಿಬುದ್ಧೋಮುಹೂರ್ತೇನಶೋಕೋಪಹತಚೇತನಃ। ಅಥರಾಜಾದಶರಥಸ್ಸಚಿಂತಾಮಭ್ಯಪದ್ಯತ॥೧॥ ರಾಮಲ

ಷ್ಮಣಯೋಶ್ಚೈವವಿವಾಸಾದ್ವಾಸವೋಪಮಮ್ । ಆವಿವೇಶೋಪಸರ್ಗಸ್ತಂತಮಸ್ಸೂರ್ಯಮಿವಾಸುರಮ್ ॥೨॥ ಸಭಾರ್ಯೇನಿರ್ಗ
ತೇರಾಮೇಕೌಸಲ್ಯಾಂಕೋಸಲೇಶ್ವರಃ । ವಿವಕ್ಷುರಸಿತಾಪಾಂಗಾಂಸ್ಮೃತ್ವಾದುಷ್ಕೃತಮಾತ್ಮನಃ ॥೩॥ ಸರಾಜಾರಜನೀಂ
ಷಷ್ಠೀಂರಾಮೇಪ್ರವ್ರಾಜಿತೇವನಮ್ । ಅರ್ಧರಾತ್ರೇದಶರಥಸ್ಸಂಸ್ಮರನ್ದುಷ್ಕೃತಂಕೃತಮ್ ॥೪॥ ಸರಾಜಾಪುತ್ರಶೋಕಾ
ರ್ತಃಸ್ಮೃತ್ವಾದುಷ್ಕೃತಮಾತ್ಮನಃ । ಕೌಸಲ್ಯಾಂಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ತಾಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೫॥ ಯದಾಚರತಿಕಲ್ಯಾ
ಣಿಶುಭಂವಾಯದಿವಾಶುಭಮ್ । ತದೇವಲಭತೇಭದ್ರೇಕರ್ತಾಕರ್ಮಜಮಾತ್ಮನಃ ॥೬॥ ಗುರುಲಾಘವಮರ್ಥಾನಾಮಾರಂಭೇಕ
ರ್ಮಣಾಂಫಲಮ್ । ದೋಷಂವಾಯೋನಜಾನಾತಿಸಬಾಲಇತಿಹೋಚ್ಯತೇ ॥೭॥ ಕಶ್ಚಿದಾಮ್ರವಣಂಛಿತ್ವಾಪಲಾಶಾಂಶ್ಚನಿಷಿಂಚತಿ ।
ಪುಷ್ಪಂದೃಷ್ಟ್ವಾಫಲೇಗೃಧ್ನುಸ್ಸಶೋಚತಿಫಲಾಗಮೇ ॥೮॥ ಅವಿಜ್ಞಾಯಫಲಂಯೋಹಿಕರ್ಮತ್ವೇವಾನುಧಾವತಿ । ಸಶೋಚೇತ್ಫ
ಲವೇಳಾಯಾಂಯಥಾಕಿಂಶುಕಸೇಚಕಃ ॥೯॥ ಸೋಹಮಾಮ್ರವಣಂಛಿತ್ವಾಪಲಾಶಾಂಶ್ಚನ್ಯಷೇಚಯಮ್ । ರಾಮಂಫಲಾಗಮೇ
ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಪಶ್ಚಾಚ್ಛೋಚಾಮಿದುರ್ಮತಿಃ ॥೧೦॥ ಲಬ್ಧಶಬ್ದೇನಕೌಸಲ್ಯೇಕುಮಾರೇಣಧನುಷ್ಮತಾ । ಕುಮಾರಶ್ಶಬ್ದವೇಧೀತಿಮ
ಯಾಪಾಪಮಿದಂಕೃತಮ್ ॥೧೧॥ ತದಿದಂಮೇನುಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂದೇವಿದುಃಖಂಸ್ವಯಂಕೃತಮ್ । ಸಮ್ಮೋಹಾದಿಹಬಾಲೇನಯ
ಥಾಸ್ಯಾದ್ಭಕ್ಷಿತಂವಿಷಮ್ ॥೧೨॥ ಯಥಾನ್ಯಃಪುರುಷಃಕಶ್ಚಿತ್ಪಲಾಶೈರ್ಮೋಹಿತೋಭವೇತ್ । ಏವಂಮಮಾಪ್ಯವಿಜ್ಞಾತಂಶಬ್ದ
ವೇಧ್ಯಮಯಂಫಲಮ್ ॥೧೩॥ ದೇವ್ಯನೂಢಾತ್ವಮಭವೋಯುವರಾಜೋಭವಾಮ್ಯಹಮ್ । ತತಃಪ್ರಾವೃಡನುಪ್ರಾಪ್ತಾಮದ
ಕಾಮವಿವರ್ಧನೀ ॥೧೪॥ ಉಪಾಸ್ಯಹಿರಸಾನ್ಭೌಮಾಂಸ್ತಪ್ತ್ವಾಚಜಗದಂಶುಭಿಃ । ಪರೇತಾಚರಿತಾಂಭೀಮಾಂರವಿರಾವಿಶ
ತೇದಿಶಮ್ ॥೧೫॥ ಉಷ್ಣಮಂತರ್ದಧೇಸದ್ಯಃಸ್ನಿಗ್ಧಾದದೃಶಿರೇಘನಾಃ । ತತೋಜಹೃಷಿರೇಸರ್ವೇಭೇಕಸಾರಂಗಬರ್ಹಿಣಃ ॥೧೬॥ ಕ್ಲಿ
ನ್ನಪಕ್ಷೋತ್ತರಾಸ್ಸ್ನಾತಾಃಕೃಚ್ಛ್ರಾದಿವಪತತ್ರಿಣಃ । ವೃಷ್ಟಿವಾತಾವಧೂತಾಗ್ರಾನ್ಪಾದಪಾನಭಿಪೇದಿರೇ ॥೧೭॥ ಪತಿ
ತೇನಾಂಭಸಾಚ್ಛನ್ನಃಪತಮಾನೇನಚಾಸಕೃತ್ । ಆಬಭೌಮತ್ತಸಾರಂಗಸ್ತೋಯರಾಶಿರಿವಾಚಲಃ ॥೧೮॥ ಪಾಂಡುರಾರುಣವ
ರ್ಣಾನಿಸ್ರೋತಾಂಸಿವಿಮಲಾನ್ಯಪಿ । ಸುಸ್ರುವುರ್ಗಿರಿಧಾತುಭ್ಯಸ್ಸಭಸ್ಮಾನಿಭುಜಂಗವತ್ ॥೧೯॥ ಆಕುಲಾರುಣತೋಯಾ
ನಿಸ್ರೋತಾಂಸಿವಿಮಲಾನ್ಯಪಿ । ಉನ್ಮಾರ್ಗಜಲವಾಹೀನಿಬಭೂವುರ್ಜಲದಾಗಮೇ ॥೨೦॥ ತಸ್ಮಿನ್ನತಿಸುಖೇಕಾಲೇಧನುಷ್ಮಾ
ನಿಷುಮಾನ್ರಥೀ । ವ್ಯಾಯಾಮಕೃತಸಂಕಲ್ಪಸ್ಸರಯೂಮನ್ವಗಾಂನದೀಮ್ ॥೨೧॥ ನಿಪಾನೇಮಹಿಷಂರಾತ್ರೌಗಜಂವಾ
ಭ್ಯಾಗತಂನದೀಮ್ । ಅನ್ಯಂವಾಶ್ವಾಪದಂಕಂಚಿಜ್ಜಿಘಾಂಸುರಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥೨೨॥ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತತ್ರಾಹಮೇಕಾಂತೇರಾತ್ರೌವಿ
ವೃತಕಾರ್ಮುಕಃ । ತತ್ರಾಹಂಸಂವೃತಂವನ್ಯಂಹತವಾಂಸ್ತೀರಮಾಗತಮ್ ॥೨೩॥ ಅನ್ಯಂಚಾಪಿಮೃಗಂಹಿಂಸ್ರಂಶಬ್ದಂ
ಶ್ರುತ್ವಾಭ್ಯುಪಾಗತಮ್ । ಅಥಾಂಧಕಾರೇತ್ವಶ್ರೌಷಂಜಲೇಕುಂಭಸ್ಯಪೂರ್ಯತಃ ॥೨೪॥ ಅಚಕ್ಷುರ್ವಿಷಯೇಘೋಷಂವಾರಣ
ಸ್ಯೇವನರ್ದತಃ । ತತೋಹಂಶರಮುದ್ಧೃತ್ಯದೀಪ್ತಮಾಶೀವಿಷೋಪಮಮ್ ॥೨೫॥ ಶಬ್ದಂಪ್ರತಿಗಜಪ್ರೇಪ್ಸುರಭಿಲಕ್ಷ್ಯತ್ವಪಾ
ತಯಮ್ । ಅಮುಂಚಂನಿಶಿತಂಬಾಣಮಹಮಾಶೀವಿಷೋಪಮಮ್ ॥೨೬॥ ತತ್ರವಾಗುಷಸಿವ್ಯಕ್ತಾಪ್ರಾದುರಾಸೀದ್ವನೌಕಸಃ ।
ಹಾಹೇತಿಪತತಸ್ತೋಯೇಬಾಣಾಭಿಹತಮರ್ಮಣಃ ॥೨೭॥ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇಬಾಣೇವಾಗಭೂತ್ತತ್ರಮಾನುಷೀ । ಕಥಮಸ್ಮ
ದ್ವಿಧೇಶಸ್ತ್ರಂನಿಪತೇತ್ತುತಪಸ್ವಿನಿ ॥೨೮॥ ಪ್ರವಿವಿಕ್ತಾಂನದೀಂರಾತ್ರಾವುದಹಾರೋಹಮಾಗತಃ । ಇಷುಣಾಭಿಹತಃಕೇನ
ಕಸ್ಯವಾಕಿಂಕೃತಂಮಯಾ ॥೨೯॥ ಋಷೇರ್ಹಿನ್ಯಸ್ತದಂಡಸ್ಯವನೇವನ್ಯೇನಜೀವತಃ । ಕಥನ್ನುಶಸ್ತ್ರೇಣವಧೋಮದ್ವಿಧ
ಸ್ಯವಿಧೀಯತೇ ॥೩೦॥ ಜಟಾಭಾರಧರಸ್ಯೈವವಲ್ಕಲಾಜಿನವಾಸಸಃ । ಕೋವಧೇನಮಮಾರ್ಥೀಸ್ಯಾತ್ಕಿಂವಾಸ್ಯಾಪಕೃತಂ
ಮಯಾ ॥೩೧॥ ಏವಂನಿಷ್ಫಲಮಾರಬ್ಧಂಕೇವಲಾನರ್ಥಸಂಹಿತಮ್ । ನಕಶ್ಚಿತ್ಸಾಧುಮನ್ಯೇತಯಥೈವಗುರುತಲ್ಪಗಮ್ ॥೩೨॥
ನಾಹಂತಥಾನುಶೋಚಾಮಿಜೀವಿತಕ್ಷಯಮಾತ್ಮನಃ । ಮಾತರಂಪಿತರಂಚೋಭಾವನುಶೋಚಾಮಿಮದ್ವಧೇ ॥೩೩॥ ತದೇತ
ನ್ಮಿಥುನಂವೃದ್ಧಂಚಿರಕಾಲಭೃತಂಮಯಾ । ಮಯಿಪಂಚತ್ವಮಾಪನ್ನೇಕಾಂವೃತ್ತಿಂವರ್ತಯಿಷ್ಯತಿ ॥೩೪॥ ವೃದ್ಧೌಚಮಾ
ತಾಪಿತರಾವಹಂಚೈಕೇಷುಣಾಹತಃ । ಕೇನಸ್ಮನಿಹತಾಸ್ಸರ್ವೇಸುಬಾಲೇನಾಕೃತಾತ್ಮನಾ ॥೩೫॥ ತಾಂಗಿರಂಕರುಣಾಂಶ್ರು
ತ್ವಾಮಮಧರ್ಮಾನುಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ । ಕರಾಭ್ಯಾಂಸಶರಂಚಾಪಂವ್ಯಥಿತಸ್ಯಾಪತದ್ಭುವಿ ॥೩೬॥ ತಸ್ಯಾಹಂಕರುಣಂಶ್ರು
ತ್ವಾನಿಶಿಲಾಲಪತೋಬಹು । ಸಂಭ್ರಾಂತಶ್ಶೋಕವೇಗೇನಭೃಶಮಾಸಂವಿಚೇತನಃ ॥೩೭॥ ತಂದೇಶಮಹಮಾಗಮ್ಯದೀನಸತ್ತ್ವ
ಸ್ಸುದುರ್ಮನಾಃ । ಅಪಶ್ಯಮಿಷುಣಾತೀರೇಸರಯ್ವಾಸ್ತಾಪಸಂಹತಮ್ ॥೩೮॥ ಅವಕೀರ್ಣಜಟಾಭಾರಂಪ್ರವಿದ್ಧಕಲಶೋದ
ಕಮ್ । ಪಾಂಸುಶೋಣಿತದಿಗ್ಧಾಂಗಂಶಯಾನಂಶಲ್ಯಪೀಡಿತಮ್ ॥೩೯॥ ಸಮಾಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂತ್ರಸ್ತಮಸ್ವಸ್ಥಚೇ
ತಸಮ್ । ಇತ್ಯುವಾಚತತಃಕ್ರೂರಂದಿಧಕ್ಷನ್ನಿವತೇಜಸಾ ॥೪೦॥ ಕಿಂತವಾಪಕೃತಂರಾಜನ್ವನೇನಿವಸತಾಮಯಾ । ಜಿಹೀ
ರ್ಷುರಂಭೋಗುರ್ವರ್ಥಂಯದಹಂತಾಡಿತಸ್ತ್ವಯಾ ॥೪೧॥ ಏಕೇನಖಲುಬಾಣೇನಮರ್ಮಣ್ಯಭಿಹತೇಮಯಿ । ದ್ವಾವಂಧೌ
ನಿಹತೌವೃದ್ಧೌಮಾತಾಜನಯಿತಾಚಮೇ ॥೪೨॥ ತೌನೂನಂದುರ್ಬಲಾವಂಧೌಮತ್ಪ್ರತೀಕ್ಷೌಪಿಪಾಸಿತೌ । ಚಿರಮಾಶಾ

ಕೃತಾಂತೃಷ್ಣಾಂಕಷ್ಟಾಂಸಂಧಾರಯಿಷ್ಯತಃ ||೪೩|| ನನೂನಂತಪಸೋವಾಸ್ತಿಫಲಯೋಗಃಶ್ರುತಸ್ಯವಾ|ಪಿತಾಯನ್ಮಾಂ
ನಜಾನಾತಿಶಯಾನಂಪತಿತಂಭುವಿ ||೪೪|| ಜಾನನ್ನಪಿಚಕಿಂಕುರ್ಯಾದಶಕ್ತಿರಪರಿಕ್ರಮಃ | ಛಿದ್ಯಮಾನಮಿವಾಶಕ್ತಸ್ತ್ರಾ
ತುಮನ್ಯೋನಗೋನಗಮ್ ||೪೫|| ಪಿತುಸ್ತ್ವಮೇವಮೇಗತ್ವಾಶೀಘ್ರಮಾಚಕ್ಷ್ವರಾಘವ| ನತ್ವಾಮನುದಹೇತ್ಕ್ರುದ್ಧೋವ
ನಂವಹ್ನಿರಿವೈಧಿತಃ ||೪೬||ಇಯಮೇಕಪದೀರಾಜನ್ಯತೋಮೇಪಿತುರಾಶ್ರಮಃ|ತಂಪ್ರಸಾದಯಗತ್ವಾತ್ವಂನತ್ವಾಂಸಕುಪಿ
ತಶ್ಶಪೇತ್ ||೪೭|| ವಿಶಲ್ಯಂಕುರುಮಾಂರಾಜನ್ಮರ್ಮಮೇನಿಶಿತಶ್ಶರಃ | ರುಣದ್ಧಿಮೃದುಸೋತ್ಸೇಧಂತೀರಮಂಬುರಯೋಯ
ಥಾ ||೪೮|| ಸಶಲ್ಯಃಕ್ಲಿಶ್ಯತೇಪ್ರಾಣೈರ್ವಿಶಲ್ಯೋವಿನಶಿಷ್ಯತಿ | ಇತಿಮಾಮವಿಶಚ್ಚಿಂತಾತಸ್ಯಶಲ್ಯಾಪಕರ್ಷಣೇ ||೪೯|| ದುಃಖಿ
ತಸ್ಯಚದೀನಸ್ಯಮಮಶೋಕಾತುರಸ್ಯಚ | ಲಕ್ಷಯಾಮಾಸಹೃದಯೇಚಿಂತಾಂಮುನಿಸುತಸ್ತದಾ ||೫೦|| ತಾಮ್ಯಮಾನಸ್ಸ
ಮಾಂಕೃಛ್ರಾದುವಾಚಪರಮಾರ್ತವತ್ | ಸೀದಮಾನೋವಿವೃತ್ತಾಂಗೋವೇಷ್ಟಮಾನೋಗತಃಕ್ಷಯಂ ||೫೧|| ಸಂಸ್ತಭ್ಯ
ಶೋಕಂಧೈರ್ಯೇಣಸ್ಥಿರಚಿತ್ತೋಭವಾನಘ | ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಕೃತಂಪಾಪಂಹೃದಯಾದಪನೀಯತಾಂ ||೫೨|| ನದ್ವಿಜಾತಿರಹಂ
ರಾಜನ್ಮಾಭೂತ್ತೇಮನಸೋವ್ಯಥಾ | ಶೂದ್ರಾಯಾಮಸ್ಮಿವೈಶ್ಯೇನಜಾತೋಜನಪದಾಧಿಪ ||೫೩|| ಇತೀವವದತಃಕೃಛ್ರಾ
ದ್ಬಾಣಾಭಿಹತಮರ್ಮಣಃ | ವಿಘೂರ್ಣತೋವಿಚೇಷ್ಟಸ್ಯವೇಪಮಾನಸ್ಯಭೂತಲೇ ||೫೪|| ತಸ್ಯತ್ವಾನಮ್ಯಮಾನಸ್ಯತಂಬಾ
ಣಮಹಮುದ್ಧರಂ|ಸಮಾಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಸಂತ್ರಸ್ತೋಜಹೌಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತಪೋಧನಃ ||೫೫||ಜಲಾರ್ದ್ರಗಾತ್ರಂತುವಿಲಪ್ಯಕೃ
ಛ್ರಾನ್ಮರ್ಮವ್ರಣಂಸಂತತಮುಚ್ಛ್ವಸಂತಂ|ತತಸ್ಸರಯ್ವಾಂತಮಹಂಶಯಾನಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಭದ್ರೇಸ್ಮಿಭೃಶಂವಿಷಣ್ಣಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಧಮಪ್ರತಿರೂಪಂತುಮಹರ್ಷೇಸ್ತಸ್ಯರಾಘವಃ| ವಿಲಪನ್ನೇವಧರ್ಮಾತ್ಮಾಕೌಸಲ್ಯಾಂಪುನರಬ್ರವೀತ್ || ತದಜ್ಞಾ
ನಾನ್ಮಹತ್ಪಾಪಂಕೃತ್ವಾಹಂವ್ಯಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ|ಏಕಸ್ತ್ವಚಿಂತಯಂಬುದ್ಧ್ಯಾಕಥಂನುಸುಕೃತಂಭವೇತ್||ತತಸ್ತಂಘಟ
ಮಾದಾಯಪೂರ್ಣಂಪರಮವಾರಿಣಾ|ಆಶ್ರಮಂತಮಹಂಪ್ರಾಪ್ಯಯಥಾಖ್ಯಾತಪಥಂಗತಃ||ತತ್ರಾಹಂದುರ್ಬಲಾವಂಧೌ
ವೃದ್ಧಾವಪರಿಣಾಯಕೌ| ಅಪಶ್ಯಂತಸ್ಯಪಿತರೌಲೂನಪಕ್ಷಾವಿವದ್ವಿಜೌ || ತನ್ನಿಮಿತ್ತಾಭಿರಾಸೀನೌಕಥಾಭಿರಪರಿಕ್ರ
ಮೌ|ತಾಮಾಶಾಂಮತ್ಕೃತೇಹೀನಾವುದಾಸೀನಾವನಾಥವತ್||ಶೋಕೋಪಹತಚಿತ್ತಶ್ಚಭಯಸಂತ್ರಸ್ತಚೇತನಃ |ತಚ್ಚಾಶ್ರ
ಮಪದಂಗತ್ವಾಭೂಯಶ್ಶೋಕಮಹಂಗತಃ||ಪದಶಬ್ದಂತುಮೇಶ್ರುತ್ವಾಮುನಿರ್ವಾಕ್ಯಮಭಾಷತ| ಕಿಂಚಿರಾಯಸಿಮೇಪು
ತ್ರಪಾನೀಯಂಕ್ಷಿಪ್ರಮಾನಯ|| ಯನ್ನಿಮಿತ್ತಮಿದಂತಾತಸಲಿಲೇಕ್ರೀಡಿತಂತ್ವಯಾ| ಉತ್ಕಂಠಿತಾತೇಮಾತೇಯಂಪ್ರವಿಶಕ್ಷಿ
ಪ್ರಮಾಶ್ರಮಂ||ಯದ್ವ್ಯಳೀಕಂಕೃತಂಪುತ್ರಮಾತ್ರಾತೇಯದಿವಾಮಯಾ|ನತನ್ಮನಸಿಕರ್ತವ್ಯಂತ್ವಯಾತಾತತಪಸ್ವಿನಾ||
ತ್ವಂಗತಿಸ್ತ್ವಗತೀನಾಂಚಚಕ್ಷುಸ್ತ್ವಂಹೀನಚಕ್ಷುಷಾಂ | ಸಮಾಸಕ್ತಾಸ್ತ್ವಯಿಪ್ರಾಣಾಃಕಿಂತ್ವಂನೋನಾಭಿಭಾಷಸೇ||
ಮುನಿಮವ್ಯಕ್ತಯಾವಾಚಾತಮಹಂಸಜ್ಜಮಾನಯಾ|ಹೀನವ್ಯಂಜನಯಾಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಭೀತೋಭೀತಇವಾಬ್ರುವಮ್||ಮನಸಃ
ಕರ್ಮಚೇಷ್ಟಾಭಿರಭಿಸಂಸ್ತಭ್ಯವಾಗ್ಬಲಂ|ಆಚಚಕ್ಷೇತ್ವಹಂತಸ್ಮೈಪುತ್ರವ್ಯಸನಜಂಭಯಂ|| ಕ್ಷತ್ರಿಯೋಹಂದಶರಥೋನಾ
ಹಂಪುತ್ರೋಮಹಾತ್ಮನಃ|ಸಜ್ಜನಾವಮತಂದುಃಖಮಿದಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಸ್ವಕರ್ಮಜಮ್|| ಭಗವಂಶ್ಚಾಪಹಸ್ತೋಹಂಸರಯೂ
ತೀರಮಾಗತಃ | ಜಿಘಾಂಸುಶ್ಶ್ವಾಪದಂಕಂಚಿನ್ನಿಪಾನೇಚಾಗತಂಗಜಮ್||ತತಶ್ಶ್ರುತೋಮಯಾಶಬ್ದೋಜಲೇಕುಂಭಸ್ಯಪೂ
ರ್ಯತಃ|ದ್ವಿಪೋಯಮಿತಿಮತ್ವಾಯಂಬಾಣೇನಾಭಿಹತೋಮಯಾ||ಗತ್ವಾನದ್ಯಾಸ್ತತಸ್ತೀರಮಪಶ್ಯಮಿಷುಣಾಹೃದಿ|ವಿನಿರ್ಭಿ
ನ್ನಂಗತಪ್ರಾಣಂಶಯಾನಂಭುವಿತಾಪಸಂ||ಭಗವನ್ ಶಬ್ದಮಾಲಕ್ಷ್ಯಮಯಾಗಜಜಿಘಾಂಸುನಾ|ವಿಸೃಷ್ಟೋಂಭಸಿನಾರಾ
ಚಸ್ತತಸ್ತೇನಿಹತಸ್ಸುತಃ|| ತತಸ್ತಸ್ಯೈವವಚನಾದುಪೇತ್ಯಪರಿತಪ್ಯತಃ |ಸಮಯಾಸಹಸಾಬಾಣಉದ್ಧೃತೋಮರ್ಮತಸ್ತ
ದಾ ||೧೮||ಸಚೋದ್ಧೃತೇನಬಾಣೇನತತ್ರೈವಸ್ವರ್ಗಮಾಸ್ಥಿತಃ |ಭವಂತೌಪಿತರೌಶೋಚನ್ನಂಧಾವಿತಿವಿಲಪ್ಯಚ||ಅಜ್ಞಾನಾ
ದ್ಭವತಃಪುತ್ರಸ್ಸಹಸಾಭಿಹತೋಮಯಾ|ಶೇಷಮೇವಂಗತೇಯತ್ಸ್ಯಾತ್ತತ್ಪ್ರಸೀದತುಮೇಮುನಿಃ||ಸತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚಃಕ್ರೂ
ರಂಮಯೋಕ್ತಮಘಶಂಸಿನಾ|ನಾಶಕತ್ತೀವ್ರಮಾಯಾಸಮಕರ್ತುಂಭಗವಾನೃಷಿಃ||ಸಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣವದನೋನಿಶ್ವಸನ್ಶೋ
ಕಕರ್ಶಿತಃ| ಮಾಮುವಾಚಮಹಾತೇಜಾಃಕೃತಾಂಜಲಿಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ || ಯದ್ಯೇತದಶುಭಂಕರ್ಮನತ್ವಂಮೇಕಥಯೇಸ್ಸ್ವ
ಯಂ|ಫಲೇನ್ಮೂರ್ಧಾಸ್ಮತೇರಾಜನ್ಸದ್ಯಶ್ಶತಸಹಸ್ರಧಾ ||ಕ್ಷತ್ರಿಯೇಣವಧೋರಾಜನ್ವಾನಪ್ರಸ್ಥೇವಿಶೇಷತಃ |ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಂ
ಕೃತಃಸ್ಥಾನಾಚ್ಚ್ಯಾವಯೇದಪಿವಜ್ರಿಣಮ್ ||೨೪|| ಸಪ್ತಧಾತುಫಲೇನ್ಮೂರ್ಧಾಮುನೌತಪಸಿತಿಷ್ಠತಿ |ಜ್ಞಾನಾದ್ವಿಸೃಜತಶ್ಶ
ಸ್ತ್ರಂತಾದೃಶೇಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿ||ಅಜ್ಞಾನಾದ್ಧಿಕೃತಂಯಸ್ಮಾದಿದಂತೇನೈವಜೀವಸಿ|ಅಪಿಹ್ಯದ್ಯಕುಲಂನಸ್ಯಾದಿಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂ
ಕುತೋಭವಾನ್ ||೨೬||ನಯನೌನೃಪತಂದೇಶಮಿತಿಮಾಂಚಾಭ್ಯಭಾಷತ| ಅದ್ಯತಂದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾವಃಪುತ್ರಂಪಶ್ಚಿಮದರ್ಶ
ನಮ್ ||೨೭|| ರುಧಿರೇಣಾವಸಿಕ್ತಾಂಗಂಪ್ರಕೀರ್ಣಾಜಿನವಾಸಸಂ| ಶಯಾನಂಭುವಿನಿಸ್ಸಂಜ್ಞಂಧರ್ಮರಾಜವಶಂಗತಮ್||ಅ

ಥಾಹಮೇಕಸ್ತಂದೇಶಂನೀತ್ವಾತೌಭೃಶದುಃಖಿತೌ।ಅಸ್ಪರ್ಶಯಮಹಂಪುತ್ರಂತಂಮುನಿಂಸಹಭಾರ್ಯಯಾ॥ತೌಪುತ್ರಮಾತ್ಮನಸ್ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾತಮಾಸಾದ್ಯತಪಸ್ವಿನೌ।ನಿಪೇತತುಶ್ಶರೀರೇಸ್ಯಪಿತಾಚಾಸ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್॥ ನಾಭಿವಾದಯಸೇಮಾದ್ಯನಚಮಾಮಭಿಭಾಷಸೇ। ಕಿನ್ನುಶೇಷೇತುಭೂಮೌತ್ವಂವತ್ಸಕಿಂಕುಪಿತೋಹ್ಯಸಿ॥೪೧॥ನತ್ವಹಂತೇಪ್ರಿಯಃಪುತ್ರಮಾತರಂಪಶ್ಯಧಾರ್ಮಿಕ । ಕಿನ್ನುನಾಲಿಂಗಸೇಪುತ್ರಸುಕುಮಾರವಚೋವದ ॥ ಕಸ್ಯವಾಪರರಾತ್ರೇಹಂಶ್ರೋಷ್ಯಾಮಿಹೃದಯಂಗಮಂ । ಅಧೀಯಾನಸ್ಯಮಧುರಂಶಾಸ್ತ್ರಂವಾನ್ಯದ್ವಿಶೇಷತಃ ॥೪೨॥ ಕೋಮಾಂಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಸ್ಯೈವಸ್ನಾತ್ವಾಹುತಹುತಾಶನಃ। ಶ್ಲಾಘಯಿಷ್ಯತ್ಯುಪಾಸೀನಃಪುತ್ರಶೋಕಭಯಾರ್ದಿತಮ್॥ಕಂದಮೂಲಫಲಂಹೃತ್ವಾಕೋಮಾಂಪ್ರಿಯಮಿವಾತಿಥಿಂ।ಭೋಜಯಿಷ್ಯತ್ಯಕರ್ಮಣ್ಯಮಪ್ರಗ್ರಹಮನಾಯಕಮ್॥೪೩॥ ಇಮಾಮಂಧಾಂಚವೃದ್ಧಾಂಚಮಾತರಂತೇತಪಸ್ವಿನೀಂ । ಕಥಂವತ್ಸಭರಿಷ್ಯಾಮಿಕೃಪಣಾಂಪುತ್ರಗರ್ಧಿನೀಮ್॥ ತಿಷ್ಠಮಾಮಾಂಗತಃಪುತ್ರಯಮಸ್ಯಸದನಂಪ್ರತಿ।ಶ್ವೋಮಯಾಸಹಗಂತಾಸಿಜನನ್ಯಾಚಸಮೇಧಿತಃ ॥ ಉಭಾವಪಿಚಶೋಕಾರ್ತಾವನಾಥೌಕೃಪಣೌವನೇ । ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಗಮಿಷ್ಯಾವಸ್ತ್ವಯಾಹೀನೌಯಮಕ್ಷಯಮ್॥ ತತೋವೈವಸ್ವತಂದೃಷ್ಟ್ವಾತಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಭಾರತೀಂ।ಕ್ಷಮತಾಂಧರ್ಮರಾಜೋಮೇಬಿಭೃಯಾತ್ಪಿತರಾವಯಮ್॥ದಾತುಮರ್ಹತಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾಲೋಕಪಾಲೋಮಹಾಯಶಾಃ ।ಈದೃಶಸ್ಯಮಮಾಕ್ಷಯ್ಯಾಮೇಕಾಮಭಯದಕ್ಷಿಣಾಮ್॥ಅಪಾಪಸ್ತ್ವಂಯದಾಪುತ್ರನಿಹತಃಪಾಪಕರ್ಮಣಾ।ತೇನಸತ್ಯೇನಗಚ್ಛಾಶುಯೇಲೋಕಾಶ್ಶಸ್ತ್ರಯೋಧಿನಾಮ್ ॥ ಯಾಂತಿಶೂರಾಗತಿಂಯಾಂಚಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಃ।ಹತಾಸ್ತ್ವಭಿಮುಖಾಃಪುತ್ರಗತಿಂತಾಂಪರಮಾಂವ್ರಜ॥ಯಾಂಗತಿಂಸಗರಶ್ಶೈಬ್ಯೋದಿಲೀಪೋಜನಮೇಜಯಃ।ನಹುಷೋಧುಂಧುಮಾರಶ್ಚಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ತಾಂಗಚ್ಛಪುತ್ರಕ॥ ಯಾಗತಿಸ್ಸರ್ವಸಾಧೂನಾಂಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಾತ್ತಪಸಾಚಯಾ।ಯಾಭೂಮಿದಸ್ಯಾಹಿತಾಗ್ನೇರೇಕಪತ್ನೀವ್ರತಸ್ಯಚ॥ಗೋಸಹಸ್ರಪ್ರದಾತೄಣಾಂಯಾಯಾಗುರುಭೃತಾಮಪಿ । ದೇಹನ್ಯಾಸಕೃತಾಂಯಾಚತಾಂಗತಿಂಗಚ್ಛಪುತ್ರಕ॥ನಹಿತ್ವಸ್ಮಿನ್ಕುಲೇಜಾತೋಗಚ್ಛತ್ಯಕುಶಲಾಂಗತಿಂ।ಸತುಯಾಸ್ಯತಿಯೇನತ್ವಂನಿಹತೋಮಮಬಾಂಧವಃ॥ಏವಂಸಕೃಪಣಂತತ್ರಪರ್ಯದೇವಯತಾಸಕೃತ್ । ತತೋಸ್ಮೈಕರ್ತುಮುದಕಂಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಸಹಭಾರ್ಯಯಾ ॥ಸತುದಿವ್ಯೇನರೂಪೇಣಮುನಿಪುತ್ರಸ್ಸ್ವಕರ್ಮಭಿಃ।ಸ್ವರ್ಗಮಧ್ಯಾರುಹತ್ಕ್ಷಿಪ್ರಂಶಕ್ರೇಣಸಹಧರ್ಮವಿತ್॥ಆಬಭಾಷೇಚತೌವೃದ್ಧೌಸಹಶಕ್ರೇಣತಾಪಸಃ। ಆಶ್ವಾಸ್ಯಚಮುಹೂರ್ತಂತುಪಿತರೌವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ಸ್ಥಾನಮಸ್ಮಿಮಹತ್ಪ್ರಾಪ್ತೋಭವತೋಃಪರಿಚಾರಣಾತ್। ಭವಂತಾವಪಿಚಕ್ಷಿಪ್ರಂಮಮಮೂಲಮುಪೈಷ್ಯತಃ ॥ ೫೦ ॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುದಿವ್ಯೇನವಿಮಾನೇನವಪುಷ್ಮತಾ । ಆರುರೋಹದಿವಂಕ್ಷಿಪ್ರಂಮುನಿಪುತ್ರೋಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ಸಕೃತ್ವಾತೂದಕಂತೂರ್ಣಂತಾಪಸಸ್ಸಹಭಾರ್ಯಯಾ।ಮಾಮುವಾಚಮಹಾತೇಜಾಃಕೃತಾಂಜಲಿಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ॥ ಅದ್ಯೈವಜಹಿಮಾಂರಾಜನ್ಮರಣೇನಾಸ್ತಿಮೇವ್ಯಥಾ ।ಯಚ್ಛರೇಣೈಕಪುತ್ರಂಮಾಂತ್ವಮಕಾರ್ಷೀರಪುತ್ರಕಂ ॥ ತ್ವಯಾತುಯದವಿಜ್ಞಾನಾನ್ನಿಹತೋಮೇಸುತಶ್ಶುಚಿಃ । ತೇನತ್ವಾಮಭಿಶಪ್ಸ್ಯಾಮಿಸುದುಃಖಮತಿದಾರುಣಂ ॥೫೪॥ ಪುತ್ರವ್ಯಸನಜಂದುಃಖಂಯದೇತನ್ಮಮಸಾಂಪ್ರತಂ । ಏವಂತ್ವಂಪುತ್ರಶೋಕೇನರಾಜನ್ಕಾಲಂಕರಿಷ್ಯಸಿ ॥೫೫॥ ಅಜ್ಞಾನಾತ್ತುಹತೋಯಸ್ಮಾತ್ಕ್ಷತ್ರಿಯೇಣತ್ವಯಾಮುನಿಃ । ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಾಂನಾವಿಶತ್ಯಾಶುಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾನರಾಧಿಪ ॥೫೬॥ ತ್ವಾಮಪ್ಯೇತಾದೃಶೋಭಾವಃಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಗಮಿಷ್ಯತಿ । ಜೀವಿತಾಂತಕರೋಘೋರೋದಾತಾರಮಿವದಕ್ಷಿಣಾ॥೫೭॥ ಏವಂಶಾಪಂಮಯಿನ್ಯಸ್ಯವಿಲಪ್ಯಕರುಣಂಬಹು । ಚಿತಾಮಾರೋಪ್ಯದೇಹಂತನ್ಮಿಥುನಂಸ್ವರ್ಗಮಭ್ಯಯಾತ್ ॥೫೮॥ ತದೇತಚ್ಚಿಂತಯಾನೇನಸ್ಮೃತಂಪಾಪಂಮಯಾಸ್ವಯಂ ।ತದಾಬಾಲ್ಯಾತ್ಕೃತಂದೇವಿಶಬ್ದವೇಧ್ಯಾನುಶಿಕ್ಷಿಣಾ ॥೫೯॥ ತಸ್ಯಾಯಂಕರ್ಮಣೋದೇವಿವಿಪಾಕಸ್ಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ । ಅಪಥ್ಯೈಸ್ಸಹಸಂಭುಕ್ತೇವ್ಯಾಧಿರನ್ನರಸೇಯಥಾ॥೬೦॥ ತಸ್ಮಾನ್ಮಾಮಾಗತಂಭದ್ರೇತಸ್ಯೋದಾರಸ್ಯತದ್ವಚಃ । ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸರುದಂಸ್ತ್ರಸ್ತೋಭಾರ್ಯಾಮಾಹಚಭೂಪತಿಃ। ತದಹಂಪುತ್ರಶೋಕೇನಸಂತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯದ್ಯಜೀವಿತಂ । ಚಕ್ಷುರ್ಭ್ಯಾಂತ್ವಾಂನಪಶ್ಯಾಮಿಕೌಸಲ್ಯೇಸಾಧುಮಾಂಸ್ಪೃಶ ॥೬೧॥ ಯಮಕ್ಷಯಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಂತೇಮಾನವಾಮಯಾ ।ಯದಿಮಾಂಸಂಸ್ಪೃಶೇದ್ರಾಮಸ್ಸಕೃದದ್ಯಲಭೇತವಾ ॥೬೩॥ ಧನಂವಾಯೌವರಾಜ್ಯಂವಾಜೀವೇಯಮಿತಿಮೇಮತಿಃ । ನತನ್ಮೇಸದೃಶಂದೇವಿಯನ್ಮಯಾರಾಘವೇಕೃತಂ ॥೬೪॥ ಸದೃಶಂತತ್ತುತಸ್ಯೈವಯದನೇನಕೃತಂಮಯಿ । ದುರ್ವೃತ್ತಮಪಿಕಃಪುತ್ರಂತ್ಯಜೇದ್ಭುವಿವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥೬೫॥ ಕಶ್ಚಪ್ರವ್ರಾಜ್ಯಮಾನೋವಾನಾಸೂಯೇತ್ಪಿತರಂಸುತಃ । ಚಕ್ಷುಷಾತ್ವಾಂನಪಶ್ಯಾಮಿಸ್ಮೃತಿರ್ಮಮವಿಲುಪ್ಯತೇ ॥೬೬॥ ದೂತಾವೈವಸ್ವತಸ್ಯೈತೇಕೌಸಲ್ಯೇತ್ವರಯಂತಿಮಾಂ ।ಅತಸ್ತುಕಿಂದುಃಖತರಂಯದಹಂಜೀವಿತಕ್ಷಯೇ ॥೬೭॥ ನಹಿಪಶ್ಯಾಮಿಧರ್ಮಜ್ಞಂರಾಮಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ।ತಸ್ಯಾದರ್ಶನಜಶ್ಶೋಕಸ್ಸುತಸ್ಯಾಪ್ರತಿಕರ್ಮಣಃ ॥೬೮॥ ಉಚ್ಛೋಷಯತಿಮೇಪ್ರಾಣಾನ್ವಾರಿಸ್ತೋಕಮಿವಾತಪಃ । ನತೇಮನುಷ್ಯಾದೇವಾಸ್ತೇಯೇಚಾರುಶುಭಕುಂಡಲಂ॥೬೯॥ಮುಖಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿರಾಮಸ್ಯವರ್ಷೇಪಂಚದಶೇಪುನಃ।ಪದ್ಮಪತ್ರೇಕ್ಷಣಂಸುಭ್ರು

ಸುದಂಷ್ಟ್ರಂಚಾರುನಾಸಿಕಂ ||೬೯|| ಧನ್ಯಾದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿರಾಮಸ್ಯತಾರಾಧಿಪನಿಭಂಮುಖಂ | ಸದೃಶಂಶಾರದಸ್ಯೇಂದೋಃ
ಫುಲ್ಲಸ್ಯಕಮಲಸ್ಯಚ ||೭೧|| ಸುಗಂಧಿಮಮನಾಥಸ್ಯಧನ್ಯಾದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿತನ್ಮುಖಂ | ನಿವೃತ್ತವನವಾಸಂತಮಯೋಧ್ಯಾಂ
ಪುನರಾಗತಂ ||೭೨|| ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿಸುಖಿನೋರಾಮಂಶುಕ್ರಂಮಾರ್ಗಗತಂಯಥಾ |ಕೌಸಲ್ಯೇಚಿತ್ತಮೋಹೇನಹೃದಯಂಸೀ
ದತೀವಮೇ ||೭೩||ವೇದಯೇನಚಸಂಯುಕ್ತಾಞ್ಛಬ್ದಸ್ಪರ್ಶರಸಾನಹಂ | ಚಿತ್ತನಾಶಾದ್ವಿಪದ್ಯಂತೇಸರ್ವಾಣ್ಯೇವೇಂದ್ರಿಯಾಣಿ
ಮೇ ||೭೪|| ಕ್ಷೀಣಸ್ನೇಹಸ್ಯದೀಪಸ್ಯಸಂಸಕ್ತಾರಶ್ಮಯೋಯಥಾ | ಅಯಮಾತ್ಮಭವಶ್ಶೋಕೋಮಾಮನಾಥಮಚೇತಸಂ ||
ಸಂಸಾದಯತಿವೇಗೇನಯಥಾಕೂಲಂನದೀರಯಃ | ಹಾರಾಘವಮಹಾಬಾಹೋಹಾಮಮಾಯಾಸನಾಶನ ||೭೬|| ಹಾಪಿ
ತೃಪ್ರಿಯಮೇನಾಥಹಾದ್ಯಕ್ವಾಸಿಗತಸ್ಸುತ|ಹಾಕೌಸಲ್ಯೇನಶಿಷ್ಯಾಮಿಹಾಸುಮಿತ್ರೇತಪಸ್ವಿನಿ ||೭೭ || ಹಾನೃಶಂಸೇಮಮಾ
ಮಿತ್ರೇಕೈಕೇಯಿಕುಲಪಾಂಸನಿ|ಇತಿರಾಮಸ್ಯಮಾತುಶ್ಚಸುಮಿತ್ರಾಯಾಶ್ಚಸನ್ನಿಧೌ ||೭೮|| ರಾಜಾದಶರಥಶ್ಶೋಚಞ್ಜೀವಿ
ತಾಂತಮುಪಾಗಮತ್ | ಯದಾತುದೀನಂಕಥಯನ್ನರಾಧಿಪಃಪ್ರಿಯಸ್ಯಪುತ್ರಸ್ಯವಿವಾಸನಾತುರಃ | ಗತೇರ್ಧರಾತ್ರೇಭೃಶ
ದುಃಖಪೀಡಿತಸ್ತದಾಜಹೌಪ್ರಾಣಮುದಾರದರ್ಶನಃ || ... ... ||೮೦||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥರಾತ್ರ್ಯಾಂವ್ಯತೀತಾಯಾಂಪ್ರಾತರೇವಾಪರೇಹನಿ|ವಂದಿನಃಪರ್ಯುಪಾತಿಷ್ಠಂಸ್ತತ್ಪಾರ್ಥಿವನಿವೇಶನಮ್|| ಸೂತಾಃ
ಪರಮಸಂಸ್ಕಾರಾಮಂಗಳಾಶ್ಚೋತ್ತಮಾಶ್ರುತಾಃ|ಗಾಯಕಾಃಸ್ತುತಿಶೀಲಾಶ್ಚನಿಗದಂತಃಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್||ರಾಜಾನಂಸ್ತು
ವತಾಂತೇಷಾಮುದಾತ್ತಾಭಿಹಿತಾಶಿಷಾಂ|ಪ್ರಾಸಾದಾಭೋಗವಿಸ್ತೀರ್ಣಃಸ್ತುತಿಶಬ್ದೋಹ್ಯವರ್ತತ ||ತತಸ್ತುಸ್ತುವತಾಂತೇ
ಷಾಂಸೂತಾನಾಂಪಾಣಿವಾದಕಾಃ |ಅಪದಾನಾನ್ಯುದಾಹೃತ್ಯಪಾಣಿವಾದಾನವಾದಯನ್ ||೪||ತೇನಶಬ್ದೇನವಿಹಗಾಃಪ್ರತಿಬು
ದ್ಧಾವಿಸಸ್ವನುಃ|ಶಾಖಾಸ್ಥಾಃಪಂಜರಸ್ಥಾಶ್ಚಯೇರಾಜಕುಲಗೋಚರಾಃ||ವ್ಯಾಹೃತಾಃಪುಣ್ಯಶಬ್ದಾಶ್ಚವೀಣಾನಾಂಚಾಪಿನಿ
ಸ್ವನಾಃ|ಆಶೀರ್ಗೇಯಂಚಗಾಥಾನಂಪೂರಯಾಮಾಸವೇಶ್ಮತತ್||ತತಶ್ಶುಚಿಸಮಾಚಾರಾಃಪರ್ಯುಪಸ್ಥಾನಕೋವಿದಾಃ|ಸ್ತ್ರೀ
ವರ್ಷವರಭೂಯಿಷ್ಠಾಉಪತಸ್ಥುರ್ಯಥಾಪುರಂ|| ಹರಿಚಂದನಸಂಪೃಕ್ತಮುದಕಂಕಾಂಚನೈರ್ಘಟೈಃ|ಆನಿನ್ಯುಸ್ಸ್ನಾನಶಿ
ಕ್ಷಾಜ್ಞಾಯಥಾಕಾಲಂಯಥಾವಿಧಿ || ಮಂಗಳಾಲಂಭನೀಯಾನಿಪ್ರಾಶನೀಯಾನ್ಯುಪಸ್ಕರಾನ್ |ಉಪನಿನ್ಯುಸ್ತಥಾಪ್ಯನ್ಯಾಃ
ಕುಮಾರೀಬಹುಳಾಃಸ್ತ್ರಿಯಃ||೯||ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಂಸರ್ವಂವಿಧಿವದರ್ಚಿತಂ | ಸರ್ವಂಸುಗುಣಲಕ್ಷ್ಮೀವತ್ತದ್ಬಭೂ
ವಾಭಿಹಾರಿಕಮ್ || ತತ್ತುಸೂರ್ಯೋದಯಂಯಾವತ್ಸರ್ವಂಪರಿಸಮುತ್ಸುಕಂ|ತಸ್ಥಾವನುಪಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂಕಿಂಸ್ವಿದಿತ್ಯುಪ
ಶಂಕಿತಮ್ ||೧೧|| ಅಥಯಾಃಕೋಸಲೇಂದ್ರಸ್ಯಶಯನಂಪ್ರತ್ಯನಂತರಾಃ|ತಾಃಸ್ತ್ರಿಯಸ್ತುಸಮಾಗಮ್ಯಭರ್ತಾರಂಪ್ರತ್ಯ
ಬೋಧಯನ್ ||ತಥಾಪ್ಯುಚಿತವೃತ್ತಾಸ್ತಾವಿನಯೇನನಯೇನಚ||ನಹ್ಯಸ್ಯಶಯನಂಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಕಿಂಚಿದಪ್ಯುಪಲೇಭಿರೇ|| ತಾಃ
ಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸ್ವಪ್ನಶೀಲಜ್ಞಾಶ್ಚೇಷ್ಟಾಸಂಚಲನಾದಿಷು | ತಾವೇಪಥುಪರೀತಾಶ್ಚರಾಜ್ಞಃಪ್ರಾಣೇಷುಶಂಕಿತಾಃ||೧೪||ಪ್ರತಿಸ್ರೋ
ತಸ್ತೃಣಾಗ್ರಾಣಾಂಸದೃಶಂಸಂಚಕಂಪಿರೇ | ಅಥಸಂವೇಪಮಾನಾನಾಂಸ್ತ್ರೀಣಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಚಪಾರ್ಥಿವಮ್ || ಯತ್ತದಾ
ಶಂಕಿತಂಪಾಪಂತಸ್ಯಜಜ್ಞೇವಿನಿಶ್ಚಯಃ | ಕೌಸಲ್ಯಾಚಸುಮಿತ್ರಾಚಪುತ್ರಶೋಕಪರಾಜಿತೇ||ಪ್ರಸುಪ್ತೇನಪ್ರಬುಧ್ಯೇತೇಯ
ಥಾಕಾಲಸಮನ್ವಿತೇ | ನಿಷ್ಪ್ರಭಾಚವಿವರ್ಣಾಚಸನ್ನಾಶೋಕೇನಸನ್ನತಾ ||೧೭||ನವ್ಯರಾಜತಕೌಸಲ್ಯಾತಾರೇವತಿಮಿರಾವೃ
ತಾ | ಕೌಸಲ್ಯಾನಂತರಂರಾಜ್ಞಸ್ಸುಮಿತ್ರಾತದನಂತರಂ ||೧೮|| ನಸ್ಮವಿಭ್ರಾಜತೇದೇವೀಶೋಕಾಶ್ರುಲುಳಿತಾನನಾ | ತೇಚ
ದೃಷ್ಟ್ವಾತಥಾಸುಪ್ತೇಉಭೇದೇವ್ಯೌಚತಂನೃಪಂ ||೧೯|| ಸುಪ್ತಮೇವೋದ್ಗತಪ್ರಾಣಮಂತಃಪುರಮದೃಶ್ಯತ |ತತಃಪ್ರಚು
ಕ್ರುಶುರ್ದೀನಾಸ್ಸಸ್ವರಂತಾವರಾಂಗನಾಃ ||೨೦|| ಕರೇಣವಇವಾರಣ್ಯೇಸ್ಥಾನಪ್ರಚ್ಯುತಯೂಥಪಾಃ| ತಾಸಾಮಾಕ್ರಂದ
ಶಬ್ದೇನಸಹಸೋದ್ಗತಚೇತನೇ ||೨೧|| ಕೌಸಲ್ಯಾಚಸುಮಿತ್ರಾಚತ್ಯಕ್ತನಿದ್ರೇಬಭೂವತುಃ | ಕೌಸಲ್ಯಾಚಸುಮಿತ್ರಾಚದೃ
ಷ್ಟ್ವಾಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಚಪಾರ್ಥಿವಂ ||೨೨|| ಹಾನಾಥೇತಿಪರಿಕ್ರುಶ್ಯಪೇತತುರ್ಧರಣೀತಲೇ | ಸಾಕೋಸಲೇಂದ್ರದುಹಿತಾವೇಷ್ಟ
ಮಾನಾಮಹೀತಲೇ||೨೩||ನಬಭ್ರಾಜರಜೋಧ್ವಸ್ತಾತಾರೇವಗಗನಾಚ್ಚ್ಯುತಾ|ನೃಪೇಶಾಂತಗುಣೇಜಾತೇಕೌಸಲ್ಯಾಂಪತಿತಾಂ
ಭುವಿ ||೨೪|| ಅಪಶ್ಯಂಸ್ತಾಃಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸರ್ವಾಹತಾಂನಾಗವಧೂಮಿವ | ತತಸ್ಸರ್ವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಯಕೈಕೇಯೀಪ್ರಮುಖಾಃ
ಸ್ತ್ರಿಯಃ ||೨೫|| ರುದಂತ್ಯಶ್ಶೋಕಸಂತಪ್ತಾನಿಪೇತುರ್ಗತಚೇತನಾಃ | ತಾಭಿಸ್ಸಬಲವಾನ್ನಾದಃಕ್ರೋಶಂತೀಭಿರನುದ್ರು
ತಃ ||೨೬|| ಯೇನಸ್ಫೀಕೃತಂಭೂಯಸ್ತದ್ಗೃಹಂಸಮನಾದಯತ್| ತತ್ಸಮುತ್ತ್ರಸ್ತಸಂಭ್ರಾಂತಂಪರ್ಯುತ್ಸುಕಜನಾಕು
ಲಂ ||೨೭|| ಸರ್ವತಸ್ತುಮುಲಾಕ್ರಂದಂಪರಿತಾಪಾರ್ತಬಾಂಧವಂ | ಸದ್ಯೋನಿಪತಿತಾನಂದಂದೀನವಿಕ್ಲಬದರ್ಶನಂ||೨೮||
ಬಭೂವನರದೇವಸ್ಯಸದ್ಮದಿಷ್ಟಾಂತಮೀಯುಷಃ | ಅತೀತಮಾಜ್ಞಾಯತುಪಾರ್ಥಿವರ್ಷಭಂಯಶಸ್ವಿನಂಸಂಪರಿವಾರ್ಯಪತ್ನ್ಯ
ಃ||ಭೃಶಂರುದಂತ್ಯಃಕರುಣಂಸುದುಃಖಿತಾಃಪ್ರಗೃಹ್ಯಬಾಹೂವ್ಯಲಪನ್ನನಾಥವತ್ || ಪಂಚಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಮಗ್ನಿಮಿವಸಂಶಾಂತಮಂಬುಹೀನಮಿವಾರ್ಣವಂ | ಹತಪ್ರಭಮಿವಾದಿತ್ಯಂಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಪಾರ್ಥಿವಂ ||೧||
ಕೌಸಲ್ಯಾಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣಾಕ್ಷೀವಿವಿಧಂಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ | ಉಪಗೃಹ್ಯಶಿರೋರಾಜ್ಞಃಕೈಕೇಯೀಂಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ||೨|| ಸಕಾ
ಮಾಭವಕೈಕೇಯಿಭುಙ್ಕ್ಷ್ವರಾಜ್ಯಮಕಂಟಕಂ|ತ್ಯಕ್ತ್ವಾರಾಜಾನಮೇಕಾಗ್ರಾ ನೃಶಂಸೇದುಷ್ಟಚಾರಿಣಿ || ವಿಹಾಯಮಾಂ
ಗತೋರಾಮೋಭರ್ತಾಚಸ್ವರ್ಗತೋಮಮ | ವಿಪಥೇಸಾರ್ಥಹೀನೇವನಾಹಂಜೀವಿತುಮುತ್ಸಹೇ ||೪|| ಭರ್ತಾರಂತಂಪರಿತ್ಯ
ಜ್ಯಕಾಸ್ತ್ರೀದೈವತಮಾತ್ಮನಃ| ಇಚ್ಛೇಜ್ಜೀವಿತುಮನ್ಯತ್ರಕೈಕೇಯ್ಯಾಸ್ತ್ಯಕ್ತಧರ್ಮಣಃ ||೫|| ನಲುಬ್ಧೋಬುಧ್ಯತೇದೋ
ಷಾನ್ ಕಿಂಪಾಕಮಿವಭಕ್ಷಯನ್ | ಕುಬ್ಜಾನಿಮಿತ್ತಂಕೈಕೇಯ್ಯಾರಾಘವಾಣಾಂಕುಲಂಹತಂ || ೬ || ಅನಿಯೋಗೇನಿಯುಕ್ತೇ
ನರಾಜ್ಞಾರಾಮಂವಿವಾಸಿತಂ | ಸಭಾರ್ಯಂಜನಕಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಪರಿತಪ್ಸ್ಯತ್ಯಹಂಯಥಾ||೭|| ಸಮಾಮನಾಥಾಂವಿಧವಾಂನಾದ್ಯ
ಜಾನಾತಿಧಾರ್ಮಿಕಃ | ರಾಮಃಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೋಜೀವನ್ನಾಶಮಿತೋಗತಃ ||೮|| ವಿದೇಹರಾಜಸ್ಯಸುತಾತಥಾಸೀತಾತಪಸ್ವಿ
ನೀ | ದುಃಖಸ್ಯಾನುಚಿತಾದುಃಖಂವನೇಪರ್ಯುದ್ವಿಜಿಷ್ಯತಿ ||೯|| ನದತಾಂಭೀಮಘೋಷಾಣಾಂನಿಶಾಸುಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಾಂ |
ನಿಶಮ್ಯನೂನಂಸಂತ್ರಸ್ತಾರಾಘವಂಸಂಶ್ರಯಿಷ್ಯತಿ ||೧೦|| ವೃದ್ಧಶ್ಚೈವಾಲ್ಪಪುತ್ರಶ್ಚವೈದೇಹೀಮನುಚಿಂತಯನ್ |ಸೋ
ಪಿಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟೋಮನುತ್ಯಕ್ಷ್ಯತಿಜೀವಿತಂ ||೧೧|| ಸಾಹಮದ್ಯೈವದಿಷ್ಟಾಂತಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಪತಿವ್ರತಾ| ಇದಂಶರೀ
ರಮಾಲಿಂಗ್ಯಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಹುತಾಶನಂ ||೧೨|| ತಾಂತತಸ್ಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯವಿಲಪಂತೀಂತಪಸ್ವಿನೀಂ | ವ್ಯಪನಿನ್ಯುಸ್ಸುದುಃ
ಖಾರ್ತಾಂಕೌಸಲ್ಯಾಂವ್ಯಾವಹಾರಿಕಾಃ ||೧೩|| ತೈಲದ್ರೋಣ್ಯಾಮಥಾಮಾತ್ಯಾಸ್ಸಂವೇಶ್ಯಜಗತೀಪತಿಂ | ರಾಜ್ಞಸ್ಸರ್ವಾ
ಣ್ಯಥಾದಿಷ್ಟಾಶ್ಚಕ್ರುಃಕರ್ಮಾಣ್ಯನಂತರಂ || ೧೪ || ನತುಸಂಕಲನಂರಾಜ್ಞೋವಿನಾಪುತ್ರೇಣಮಂತ್ರಿಣಃ | ಸರ್ವಜ್ಞಾಃಕ
ರ್ತುಮೀಷುಸ್ತೇತತೋರಕ್ಷಂತಿಭೂಮಿಪಂ||೧೫|| ತೈಲದ್ರೋಣ್ಯಾಂತುಸಚಿವೈಶ್ಶಾಯಿತಂತಂನರಾಧಿಪಂ|ಹಾಮೃತೋಯ
ಮಿತಿಜ್ಞಾತ್ವಾಸ್ತ್ರಿಯಸ್ತಾಃಪರ್ಯದೇವಯನ್ ||೧೬|| ಬಾಹುಮುದ್ಯಮ್ಯಕೃಪಣಾನೇತ್ರಪ್ರಸ್ರವಣೈರ್ಮುಖೈಃ | ರುದಂತ್ಯ
ಶ್ಶೋಕಸಂತಪ್ತಾಃಕೃಪಣಂಪರ್ಯದೇವಯನ್ || ಹಾಮಹಾರಾಜರಾಮೇಣಸತತಂಪ್ರಿಯವಾದಿನಾ ! ವಿಹೀನಾಸ್ಸತ್ಯಸಂ
ಧೇನಕಿಮರ್ಥಂವಿಜಹಾಸಿನಃ ||೧೮|| ಕೈಕೇಯ್ಯಾದುಷ್ಟಭಾವಾಯಾರಾಘವೇಣವಿಯೋಜಿತಾಃ| ಕಥಂಪತಿಘ್ನ್ಯಾವತ್ಸ್ಯಾ
ಮಸ್ಸಮೀಪೇವಿಧವಾವಯಂ ||೧೯|| ಸಹಿನಾಥಸ್ಸದಾಸ್ಮಾಕಂತವಚಪ್ರಭುರಾತ್ಮವಾನ್ | ವನಂರಾಮೋಗತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್
ವಿಹಾಯನೃಪತಿಶ್ರಿಯಂ ||೨೦|| ತ್ವಯಾತೇನಚವೀರೇಣವಿನಾವ್ಯಸನಮೋಹಿತಾಃ| ಕಥಂವಯಂವಿವತ್ಸ್ಯಾಮಃಕೈಕೇಯ್ಯಾ
ಚವಿದೂಷಿತಾಃ ||೨೧||ಯಯಾತುರಾಜಾರಾಮಶ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ | ಸೀತಯಾಸಹಸಂತ್ಯಕ್ತಾಸ್ಸಾಕಮನ್ಯಂನ
ಹಾಸ್ಯತಿ ||೨೨|| ತಾಬಾಷ್ಪೇಣಚಸಂವೀತಾಶ್ಶೋಕೇನವಿಪುಲೇನಚ|ವ್ಯವೇಷ್ಟಂತನಿರಾನಂದಾರಾಘವಸ್ಯವರಸ್ತ್ರಿಯಃ||೨೩||
ನಿಶಾಚಂದ್ರವಿಹೀನೇವಸ್ತ್ರೀವಭರ್ತೃವಿವರ್ಜಿತಾ | ಪುರೀನಾರಾಜತಾಯೋಧ್ಯಾಹೀನಾರಾಜ್ಞಾಮಹಾತ್ಮನಾ ||೨೪||
ಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲಜನಾಹಾಹಾಭೂತಕುಲಾಂಗನಾ | ಶೂನ್ಯಚತ್ವರವೇಶ್ಮಾಂತಾನಬಭ್ರಾಜಯಥಾಪುರಂ ||೨೫|| ಗ
ತೇತುಶೋಕಾತ್ತ್ರಿದಿವಂ ನರಾಧಿಪೇಮಹೀತಲಸ್ಥಾಸುನೃಪಾಂಗನಾಸುಚ | ನಿವೃತ್ತಚಾರಸ್ಸಹಸಾಗತೋರವಿಃಪ್ರವೃತ್ತ
ಚಾರಾರಜನೀಹ್ಯುಪಸ್ಥಿತಾ || ೨೬ || ಋತೇತುಪುತ್ರಾದ್ದಹನಂಮಹೀಪತೇರ್ನರೋಚಯಂತೇಸುಹೃದಸ್ಸಮಾಗತಾಃ | ಇ
ತೀವತಸ್ಮಿನ್ ಶಯನೇನ್ಯವೇಶಯನ್ವಿಚಿಂತ್ಯರಾಜಾನಮಚಿಂತ್ಯದರ್ಶನಂ || ೨೭ ||ಗತಪ್ರಭಾದ್ಯೌರಿವಭಾಸ್ಕರಂವಿನಾವ್ಯಪೇ
ತನಕ್ಷತ್ರಗಣೇವಶರ್ವರೀ | ಪುರೀಬಭಾಸೇರಹಿತಾಮಹಾತ್ಮನಾನಚಾಸ್ರಕಂಠಾಕುಲಮಾರ್ಗಚತ್ವರಾ || ೨೮ || ನರಾಶ್ಚ
ನಾರ್ಯಶ್ಚಸಮೇತ್ಯಸಂಘಶೋವಿಗರ್ಹಮಾಣಾಭರತಸ್ಯಮಾತರಂ | ತದಾನಗರ್ಯಾಂನರದೇವಸಂಕ್ಷಯೇಬಭೂವುರಾರ್ತಾ
ನಚಶರ್ಮಲೇಭಿರೇ|| ... ... ||೨೯||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ——ಷಟ್ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಆಕ್ರಂದಿತನಿರಾನಂದಾಸಾಸ್ರಕಂಠಜನಾಕುಲಾ|ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಮವತತಾಸಾವ್ಯತೀಯಾಯಶರ್ವರೀ ||೧|| ವ್ಯ
ತೀತಾಯಾಂತುಶರ್ವರ್ಯಾಮಾದಿತ್ಯಸ್ಯೋದಯೇತತಃ | ಸಮೇತ್ಯರಾಜಕರ್ತಾರಸ್ಸಭಾಮೀಯುರ್ದ್ವಿಜಾತಯಃ ||೨||ಮಾ
ರ್ಕಂಡೇಯೋಥಮೌದ್ಗಲ್ಯೋವಾಮದೇವಶ್ಚಕಾಶ್ಯಪಃ | ಕಾತ್ಯಾಯನೋಗೌತಮಶ್ಚಜಾಬಾಲಿಶ್ಚಮಹಾಯಶಾಃ ||೩ || ಏ
ತೇದ್ವಿಜಾಸ್ಸಹಾಮಾತ್ಯೈಃಪೃಥಗ್ವಾಚಮುದೀರಯನ್ | ವಸಿಷ್ಠಮೇವಾಭಿಮುಖಾಶ್ಶ್ರೇಷ್ಠಂರಾಜಪುರೋಹಿತಂ ||೪|| ಅತೀ
ತಾಶರ್ವರೀದುಃಖಂಯಾನೋವರ್ಷಶತೋಪಮಾ!ಅಸ್ಮಿನ್ಪಂಚತ್ವಮಾಪನ್ನೇಪುತ್ರಶೋಕೇನಪಾರ್ಥಿವೇ||೫|| ಸ್ವರ್ಗತಶ್ಚಮ
ಹಾರಾಜೋರಾಮಶ್ಚಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತಃ | ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಾಪಿತೇಜಸ್ವೀರಾಮೇಣೈವಗತಸ್ಸಹ ||೬|| ಉಭೌಭರತಶತ್ರುಘ್ನೌ
ಕೇಕಯೇಷುಪರಂತಪೌ | ಪುರೇರಾಜಗೃಹೇರಮ್ಯೇಮಾತಾಮಹನಿವೇಶನೇ ||೭|| ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಮಿಹಾದ್ಯೈವಕಶ್ಚಿದ್ರಾಜಾ
ವಿಧೀಯತಾಂ|ಅರಾಜಕಂಹಿನೋರಾಷ್ಟ್ರಂನವಿನಾಶಮವಾಪ್ನುಯಾತ್||೮||ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೀಮಹಾಸ್ವನಃ|

ಅಭಿವರ್ಷತಿಪರ್ಜನ್ಯೋಮಹೀಂದಿವ್ಯೇನವಾರಿಣಾ ॥೯॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಬೀಜಮುಷ್ಟಿಃಪ್ರಕೀರ್ಯತೇ। ನಾರಾಜಕೇಪಿತುಃ
ಪುತ್ರೋಭಾರ್ಯಾವಾವರ್ತತೇವಶೇ ॥೧೦॥ ನಾರಾಜಕೇಧನಂನಾಸ್ತಿನಾಸ್ತಿಭಾರ್ಯಾಪ್ಯರಾಜಕೇ।ಇದಮತ್ಯಾಹಿತಂಚಾನ್ಯತ್ಕುತ
ಸ್ಸತ್ಯಮರಾಜಕೇ ॥೧೧॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಕಾರಯಂತಿಸಭಾಂನರಾ । ಉದ್ಯಾನಾನಿಚರಮ್ಯಾಣಿಹೃಷ್ಟಾಃಪುಣ್ಯಗೃಹಾ
ಣಿಚ ॥೧೨॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಯಜ್ಞಶೀಲಾದ್ವಿಜಾತಯಃ । ಸತ್ರಾಣ್ಯನ್ವಾಸತೇದಾಂತಾಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸ್ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ ॥
ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಮಹಾಯಜ್ಞೇಷುಯಜ್ವನಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವಸುಸಂಪನ್ನಾವಿಸೃಜಂತ್ಯಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣಾಃ ॥೧೪॥ ನಾರಾಜ
ಕೇಜನಪದೇಪ್ರಭೂತನಟನರ್ತಕಾಃ । ಉತ್ಸವಾಶ್ಚಸಮಾಜಾಶ್ಚವರ್ಧಂತೇರಾಷ್ಟ್ರವರ್ಧನಾಃ ॥೧೫॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಸಿ
ದ್ಧಾರ್ಥಾವ್ಯವಹಾರಿಣಃ । ಕಥಾಭಿರನುರಜ್ಯಂತೇಕಥಾಶೀಲಾಃಕಥಾಪ್ರಿಯೈಃ ॥೧೬॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಉದ್ಯಾನಾನಿಸ
ಮಾಗತಾಃ । ಸಾಯಾಹ್ನೇಕ್ರೀಡಿತುಂಯಾಂತಿಕುಮಾರ್ಯೋಹೇಮಭೂಷಿತಾಃ ॥೧೭॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇವಾಹನೈಶ್ಶೀಘ್ರ
ಗಾಮಿಭಿಃ । ನರಾನಿರ್ಯಾಂತ್ಯರಣ್ಯಾನಿನಾರೀಭಿಸ್ಸಹಕಾಮಿನಃ ॥೧೮॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಧನವಂತಸ್ಸುರಕ್ಷಿತಾಃ।ಶೇರತೇವಿ
ವೃತದ್ವಾರಾಃಕೃಷಿಗೋರಕ್ಷಜೀವಿನಃ॥೧೯॥ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಬದ್ಧಘಂಟಾವಿಷಾಣಿನಃ । ಅಟಂತಿರಾಜಮಾರ್ಗೇಷುಕುಂ
ಜರಾಷಷ್ಟಿಹಾಯನಾಃ ॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಶರಾನ್ಸತತಮಸ್ಯತಾಂ।ಶ್ರೂಯತೇತಲನಿರ್ಘೋಷಇಷ್ವಸ್ತ್ರಾಣಾಮು
ಪಾಸನೇ ॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇವಣಿಜೋದೂರಗಾಮಿನಃ । ಗಚ್ಛಂತಿಕ್ಷೇಮಮಧ್ವಾನಂಬಹುಪಣ್ಯಸಮಾಚಿತಾಃ ॥೨೨॥ನಾ
ರಾಜಕೇಜನಪದೇಚರತ್ಯೇಕಚರೋವಶೀ ।ಭಾವಯನ್ನಾತ್ಮನಾತ್ಮಾನಂಯತ್ರಸಾಯಂಗೃಹೋಮುನಿಃ ॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇ
ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂಪ್ರವರ್ತತೇ। ನಚಾಪ್ಯರಾಜಕೇಸೇನಾಶತ್ರೂನ್ವಿಷಹತೇಯುಧಿ॥೨೪॥ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಹೃಷ್ಟೈಃಪರಮವಾ
ಜಿಭಿಃ । ನರಾಸ್ಸಂಯಾಂತಿಸಹಸಾರಥೈಶ್ಚಪರಿಮಂಡಿತಾಃ ॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇನರಾಶ್ಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಾಃ।ಸಂವದಂತೋ
ವತಿಷ್ಠಂತೇವನೇಷೂಪವನೇಷುಚ ॥ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಮಾಲ್ಯಮೋದಕದಕ್ಷಿಣಾಃ ।ದೇವತಾಭ್ಯರ್ಚನಾರ್ಥಾಯಕಲ್ಪ್ಯಂತೇನಿ
ಯತೈರ್ಜನೈಃ ॥ ನಾರಾಜಕೇಜನಪದೇಚಂದನಾಗರುರೂಷಿತಾಃ । ರಾಜಪುತ್ರಾವಿರಾಜಂತೇವಸಂತಇವಶಾಖಿನಃ ॥ ಯಥಾ
ಹ್ಯನುದಕಾನದ್ಯೋಯಥಾವಾಪ್ಯತೃಣಂವನಂ ।ಅಗೋಪಾಲಾಯಥಾಗಾವಸ್ತಥಾರಾಷ್ಟ್ರಮರಾಜಕಮ್ ॥೨೯॥ ಧ್ವಜೋ
ರಥಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞಾನಂಧೂಮೋಜ್ಞಾನಂವಿಭಾವಸೋಃ ।ತೇಷಾಂಯೋನೋಧ್ವಜೋರಾಜಾಸದೇವತ್ವಮಿತೋಗತಃ॥ನಾರಾಜಕೇಜನ
ಪದೇಸ್ವಕಂಭವತಿಕಸ್ಯಚಿತ್ । ಮತ್ಸ್ಯಾಇವನರಾನಿತ್ಯಂಭಕ್ಷಯಂತಿಪರಸ್ಪರಮ್ ॥ ಯೇಹಿಸಂಭಿನ್ನಮರ್ಯಾದಾನಾಸ್ತಿಕಾ
ಶ್ಛಿನ್ನಸಂಶಯಾಃ ।ತೇಪಿಭಾವಾಯಕಲ್ಪಂತೇರಾಜದಂಡನಿಪೀಡಿತಾಃ ॥೩೨॥ ಯಥಾದೃಷ್ಟಿಶ್ಶರೀರಸ್ಯನಿತ್ಯಮೇವಪ್ರವರ್ತತೇ।
ತಥಾನರೇಂದ್ರೋರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯಪ್ರಭವಸ್ಸತ್ಯಧರ್ಮಯೋಃ ॥೩೩॥ರಾಜಾಸತ್ಯಂಚಧರ್ಮಶ್ಚರಾಜಾಕುಲವತಾಂಕುಲಂ।ರಾ
ಜಾಮಾತಾಪಿತಾಚೈವರಾಜಾಹಿತಕರೋನೃಣಾಮ್॥೩೪॥ಯಮೋವೈಶ್ರವಣಶ್ಶಕ್ರೋವರುಣಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ।ವಿಶೇಷ್ಯಂತೇನ
ರೇಂದ್ರೇಣವೃತ್ತೇನಮಹತಾತತಃ ॥೩೫॥ ಅಹೋತಮಇವೇದಂಸ್ಯಾನ್ನಪ್ರಜ್ಞಾಯೇತಕಿಂಚನ ।ರಾಜಾಚೇನ್ನಭವೇಲ್ಲೋಕೇವಿಭ
ಜನ್ಸಾಧ್ವಸಾಧುನೀ ॥೩೬॥ ಜೀವತ್ಯಪಿಮಹಾರಾಜೇತವೈವವಚನಂವಯಂ ।ನಾತಿಕ್ರಮಾಮಹೇಸರ್ವೇವೇಲಾಂಪ್ರಾಪ್ಯೇವ
ಸಾಗರಃ ॥೩೭॥ ಸನಸ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯದ್ವಿಜವರ್ಯವೃತ್ತಂನೃಪಂವಿನಾರಾಜ್ಯಮರಣ್ಯಭೂತಂ । ಕುಮಾರಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಸುತಂವ
ದಾನ್ಯಂತ್ವಮೇವರಾಜಾನಮಿಹಾಭಿಷಿಂಚ ॥ ... ... ॥೩೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತೇಷಾಂಹಿವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾವಸಿಷ್ಠಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ।ಮಿತ್ರಾಮಾತ್ಯಗಣಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಸ್ತಾನಿದಂವಚಃ॥
ಯದಸೌಮಾತುಲಕುಲೇಪುರೇರಾಜಗೃಹೇಸುಖೀ।ಭರತೋವಸತಿಭ್ರಾತ್ರಾಶತ್ರುಘ್ನೇನಸಮನ್ವಿತಃ॥ತಚ್ಛೀಘ್ರಂಜವನಾದೂ
ತಾಗಚ್ಛಂತುತ್ವರಿತೈರ್ಹಯೈಃ।ಆನೇತುಂಭ್ರಾತರೌವೀರೌಕಿಂಸಮೀಕ್ಷಾಮಹೇವಯಮ್॥ಗಚ್ಛಂತ್ವಿತಿತತಸ್ಸರ್ವೇವಸಿಷ್ಠಂ
ವಾಕ್ಯಮಬ್ರುವನ್।ತೇಷಾಂತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾವಸಿಷ್ಠೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥೪॥ ಏಹಿಸಿದ್ಧಾರ್ಥವಿಜಯಜಯಂತಾಶೋಕ
ನಂದನ । ಶ್ರೂಯತಾಮಿತಿಕರ್ತವ್ಯಂಸರ್ವಾನೇವಬ್ರವೀಮಿವಃ ॥೫॥ ಪುರಂರಾಜಗೃಹಂಗತ್ವಾಶೀಘ್ರಂಶೀಘ್ರಜವೈರ್ಹ
ಯೈಃ । ತ್ಯಕ್ತಶೋಕೈರಿದಂವಾಚ್ಯಶ್ಶಾಸನಾದ್ಭರತೋಮಮ ॥೬॥ ಪುರೋಹಿತಸ್ತ್ವಾಂಕುಶಲಂಪ್ರಾಹಸರ್ವೇಚಮಂತ್ರಿ
ಣಃ । ತ್ವರಮಾಣಶ್ಚನಿರ್ಯಾಹಿಕೃತ್ಯಮಾತ್ಯಯಿಕಂತ್ವಯಾ॥೭॥ ಮಾಚಾಸ್ಮೈಪ್ರೋಷಿತಂರಾಮಂಮಾಚಾಸ್ಮೈಪಿತರಂ
ಮೃತಂ । ಭವಂತಶ್ಶಂಸಿಷುರ್ಗತ್ವಾರಾಘವಾಣಾಮಿಮಂಕ್ಷಯಮ್॥೮॥ ಕೌಶೇಯಾನಿಚವಸ್ತ್ರಾಣಿಭೂಷಣಾನಿವರಾಣಿ
ಚ । ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾದಾಯರಾಜ್ಞಶ್ಚಭರತಸ್ಯಚಗಚ್ಛತ॥೯॥ ದತ್ತಪಥ್ಯಶನಾದೂತಾಜಗ್ಮುಸ್ಸ್ವಂಸ್ವಂನಿವೇಶನಂ। ಕೇಕಯಾಂ
ಸ್ತೇಗಮಿಷ್ಯಂತೋಹಯಾನಾರುಹ್ಯಸಂಮತಾನ್ ॥೧೦॥ ತತಃಪ್ರಾಸ್ಥಾನಿಕಂಕೃತ್ವಾಕಾರ್ಯಶೇಷಮನಂತರಂ।ವಸಿಷ್ಠೇನಾಭ್ಯ
ನುಜ್ಞಾತಾದೂತಾಸ್ಸಂತ್ವರಿತಾಯಯುಃ ॥೧೧॥ ನ್ಯಂತೇನಾಪರತಾಲಸ್ಯಪ್ರಲಂಬಸ್ಯೋತ್ತರಂಪ್ರತಿ । ನಿಷೇವಮಾಣಾಸ್ತೇಜ

ಗ್ಮುರ್ನದೀಂಮಧ್ಯೇನಮಾಲಿನೀಂ ॥೧೨॥ ತೇಹಸ್ತಿನಪುರೇಗಂಗಾಂತೀರ್ತ್ವಾಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಾಯಯುಃ । ಪಾಂಚಾಲದೇಶಮಾ
ಸಾದ್ಯಮಧ್ಯೇನಕುರುಜಾಂಗಲಮ್ ॥೧೩॥ ಸರಾಂಸಿಚಸುಪೂರ್ಣಾನಿನದೀಶ್ಚವಿಮಲೋದಕಾಃ । ನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಾಸ್ತೇಜಗ್ಮು
ರ್ದೂತಾಃಕಾರ್ಯವಶಾದ್ದ್ರುತಂ ॥೧೪॥ ತೇಪ್ರಸನ್ನೋದಕಾಂದಿವ್ಯಾಂನಾನಾವಿಹಗಸೇವಿತಾಂ । ಅತೀತ್ಯಜಗ್ಮುರ್ವೇಗೇನಶರ
ದಂಡಾಂಜನಾಕುಲಾಂ ॥೧೫॥ ನಿಕೂಲವೃಕ್ಷಮಾಸಾದ್ಯದಿವ್ಯಂಸತ್ಯೋಪಯಾಚನಂ । ಅಭಿವಾದ್ಯಾಭಿವಾದ್ಯಂತಂಕುಲಿಂ
ಗಾಂಪ್ರಾವಿಶನ್ಪುರೀಂ ॥೧೬॥ ಅಭಿಕಾಳಂತತಃಪ್ರಾಪ್ಯತೇಬೋಧಿಭವನಾಚ್ಚ್ಯುತಾಃ । ಪಿತೃಪೈತಾಮಹೀಂಪುಣ್ಯಾಂತೇ
ರುರಿಕ್ಷುಮತೀಂನದೀಂ ॥೧೭॥ ಅವೇಕ್ಷ್ಯಾಂಜಲಿಪಾನಾಂಶ್ಚಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ವೇದಪಾರಗಾನ್ । ಯಯುರ್ಮಧ್ಯೇನಬಾಹ್ಲೀ
ಕಾನ್ಸುದಾಮಾನಾಂಚಪರ್ವತಂ ॥೧೮॥ ವಿಷ್ಣೋಃಪದಂಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾವಿಪಾಶಾಂಚಾಪಿಶಾಲ್ಮಲೀಂ । ನದೀರ್ವಾಪೀಸ್ತ
ಟಾಕಾನಿಪಲ್ವಲಾನಿಸರಾಂಸಿಚ ॥೧೯॥ ಪಶ್ಯಂತೋವಿವಿಧಾಂಶ್ಚಾಪಿಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರಮೃಗದ್ವಿಪಾನ್ । ಯಯುಃಪಥಾತಿಮ
ಹತಾಶಾಸನಂಭರ್ತುರೀಪ್ಸವಃ ॥೨೦॥ ತೇಶ್ರಾಂತವಾಹನಾದೂತಾವಿಕೃಷ್ಟೇನಪಥಾತತಃ । ಗಿರಿವ್ರಜಂಪುರವರಂಶೀಘ್ರಮಾ
ಸೇದುರಂಜಸಾ॥೨೧॥ ಭರ್ತುಃಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂಕುಲರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂಭರ್ತುಶ್ಚವಂಶಸ್ಯಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥಂ।ಅಹೇಡಮಾನಾಸ್ತ್ವ
ರಯಾಸ್ಮದೂತಾರಾತ್ರ್ಯಾಂತುತೇತತ್ಪುರಮೇವಯಾತಾಃ॥ ... ... ॥೨೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಯಾಮೇವರಾತ್ರಿಂತೇದೂತಾಃಪ್ರವಿಶಂತಿಸ್ಮತಾಂಪುರೀಂ।ಭರತೇನಾಪಿತಾಂರಾತ್ರಿಂಸ್ವಪ್ನೋದೃಷ್ಟೋಯಮಪ್ರಿಯಃ॥
ವ್ಯುಷ್ಟಾಮೇವತುತಾಂರಾತ್ರಿಂದೃಷ್ಟ್ವಾತಂಸ್ವಪ್ನಮಪ್ರಿಯಂ ।ಪುತ್ರೋರಾಜಾಧಿರಾಜಸ್ಯಸುಭೃಶಂಪರ್ಯತಪ್ಯತ॥೨॥
ತಪ್ಯಮಾನಂಸಮಾಜ್ಞಾಯವಯಸ್ಯಾಃಪ್ರಿಯವಾದಿನಃ।ಆಯಾಸಂಹಿವಿನೇಷ್ಯಂತಸ್ಸಭಾಯಾಂಚಕ್ರಿರೇಕಥಾಃ॥ ವಾದಯಂತಿ
ತಥಾಶಾಂತಿಂಲಾಸಯಂತ್ಯಪಿಚಾಪರೇ । ನಾಟಕಾನ್ಯಪರೇಪ್ರಾಹುರ್ಹಾಸ್ಯಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ ॥ ಸತೈರ್ಮಹಾತ್ಮಾಭರತಸ್ಸ
ಖಿಭಿಃಪ್ರಿಯವಾದಿಭಿಃ॥ ಗೋಷ್ಠೀಹಾಸ್ಯಾನಿಕುರ್ವದ್ಭಿರ್ನಪ್ರಾಹೃಷ್ಯತರಾಘವಃ ॥ ತಮಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಿಯಸಖೋಭರತಂಸ
ಖಿಭಿರ್ವೃತಂ ।ಸುಹೃದ್ಭಿಃಪರ್ಯುಪಾಸೀನಃಕಿಂಸಖೇನಾನುಮೋದಸೇ ॥ ಏವಂಬ್ರುವಾಣಂಸುಹೃದಂಭರತಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ।
ಶೃಣುತ್ವಂಯನ್ನಿಮಿತ್ತಂಮೇದೈನ್ಯಮೇತದುಪಾಗತಂ ॥೭॥ ಸ್ವಪ್ನೇಪಿತರಮದ್ರಾಕ್ಷಂಮಲಿನಂಮುಕ್ತಮೂರ್ಧಜಂ ।ಪ
ತಂತಮದ್ರಿಶಿಖರಾತ್ಕಲುಷೇಗೋಮಯಹ್ರದೇ॥೮॥ ಪ್ಲವಮಾನಶ್ಚಮೇದೃಷ್ಟಸ್ಸತಸ್ಮಿನ್ಗೋಮಯಹ್ರದೇ।ಪಿಬನ್ನಂಜಲಿನಾತೈ
ಲಂಹಸನ್ನಿವಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥೯॥ ತತಸ್ತಿಲೋದನಂಭುಕ್ತ್ವಾಪುನಃಪುನರಧಶ್ಶಿರಾಃ।ತೈಲೇನಾಭ್ಯಕ್ತಸರ್ವಾಂಗಸ್ತೈ
ಲಮೇವಾವಗಾಹತ ॥೧೦॥ ಸ್ವಪ್ನೇಪಿಸಾಗರಂಶುಷ್ಕಂಚಂದ್ರಂಚಪತಿತಂಭುವಿ । ಉಪರುದ್ಧಾಂಚಜಗತೀಂತಮಸೇವಸಮಾ
ವೃತಾಂ ॥೧೧॥ ಔಪವಾಹ್ಯಸ್ಯನಾಗಸ್ಯವಿಷಾಣಂಶಕಲೀಕೃತಂ । ಸಹಸಾಚಾಪಿಸಂಶಾಂತಂಜ್ವಲಿತಂಜಾತವೇದಸಂ ॥
ಅವತೀರ್ಣಾಂಚಪೃಥಿವೀಂಶುಷ್ಕಾಂಶ್ಚವಿವಿಧಾನ್ದ್ರುಮಾನ್। ಅಹಂಪಶ್ಯಾಮಿವಿಧ್ವಸ್ತಾನ್ಸಧೂಮಾಂಶ್ಚಾಪಿಪರ್ವತಾನ್॥
ಪೀಠೇಕಾರ್ಷ್ಣಾಯಸೇಚೈನಂವಿಷಣ್ಣಂಕೃಷ್ಣವಾಸಸಂ । ಪ್ರಹಸಂತಿಸ್ಮರಾಜಾನಂಪ್ರಮದಾಃಕೃಷ್ಣಪಿಂಗಳಾಃ ॥೧೪॥
ತ್ವರಮಾಣಶ್ಚಧರ್ಮಾತ್ಮಾರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ । ರಥೇನಖರಯುಕ್ತೇನಪ್ರಯಾತೋದಕ್ಷಿಣಾಮುಖಃ॥೧೫॥ಪ್ರಹಸಂ
ತೀವರಾಜಾನಂಪ್ರಮದಾರಕ್ತವಾಸಿನೀ ।ಪ್ರಕರ್ಷಂತೀಮಯಾದೃಷ್ಟಾರಾಕ್ಷಸೀವಿಕೃತಾನನಾ ॥೧೬॥ ಏವಮೇತನ್ಮಯಾ
ದೃಷ್ಟಮಿಮಾಂರಾತ್ರಿಂಭಯಾವಹಂ ।ಅಹಂರಾಮೋಥವಾರಾಜಾಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾಮರಿಷ್ಯತಿ॥೧೭॥ನರೋಯಾನೇನಯಸ್ಸ್ವ
ಪ್ನೇಖರಯುಕ್ತೇನಯಾತಿಹಿ । ಅಚಿರಾತ್ತಸ್ಯಧೂಮಾಗ್ರಂಚಿತಾಯಾಂಸಂಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ ॥೧೮॥ ಏತನ್ನಿಮಿತ್ತಂದೀನೋಹಂ
ತನ್ನವಃಪ್ರತಿಪೂಜಯೇ । ಶುಷ್ಯತೀವಚಮೇಕಂಠೋನಸ್ವಸ್ಥಮಿವಮೇಮನಃ ॥೧೯॥ ನಪಶ್ಯಾಮಿಭಯಸ್ಥಾನಂಭಯಂಚೈ
ವೋಪಧಾರಯೇ । ಭ್ರಷ್ಟಶ್ಚಸ್ವರಯೋಗೋಮೇಛಾಯಾಚೋಪಹತಾಮಮ ॥೨೦॥ಜುಗುಪ್ಸನ್ನಿವಚಾತ್ಮಾನಂನಚಪಶ್ಯಾಮಿ
ಕಾರಣಂ ।ಇಮಾಂಹಿದುಸ್ಸ್ವಪ್ನಗತಿಂನಿಶಾಮ್ಯತಾಮನೇಕರೂಪಾಮವಿತರ್ಕಿತಾಂಪುರಾ ॥೨೧॥ ಭಯಂಮಹತ್ತದ್ಧೃದ
ಯಾನ್ನಯಾತಿಮೇವಿಚಿಂತ್ಯರಾಜಾನಮಚಿಂತ್ಯದರ್ಶನಂ ॥ ... ... ॥೨೧೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಭರತೇಬ್ರುವತಿಸ್ವಪ್ನಂದೂತಾಸ್ತೇಕ್ಲಾಂತವಾಹನಾಃ।ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಸಹ್ಯಪರಿಘಂರಮ್ಯಂರಾಜಗೃಹಂಪುರಂ॥೧॥ಸಮಾ
ಗಮ್ಯತುರಾಜ್ಞಾಚರಾಜಪುತ್ರೇಣಚಾರ್ಚಿತಾಃ । ರಾಜ್ಞಃಪಾದೌಗೃಹೀತ್ವಾತುತಮೂಚುರ್ಭರತಂವಚಃ॥೨॥ ಪುರೋಹಿ
ತಸ್ತ್ವಾಂಕುಶಲಂಪ್ರಾಹಸರ್ವೇಚಮಂತ್ರಿಣಃ । ತ್ವರಮಾಣಶ್ಚನಿರ್ಯಾಹಿಕೃತ್ಯಮಾತ್ಯಯಿಕಂತ್ವಯಾ ॥೩॥ ಇಮಾನಿ
ಚಮಹಾರ್ಹಾಣಿವಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾಭರಣಾನಿಚ । ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯವಿಶಾಲಾಕ್ಷಮಾತುಲಸ್ಯಚದಾಪಯ ॥೪॥ ಅತ್ರವಿಂಶತಿಕೋಟ್ಯ
ಸ್ತುನೃಪತೇರ್ಮಾತುಲಸ್ಯತೇ । ದಶಕೋಟ್ಯಸ್ತುಸಂಪೂರ್ಣಾಸ್ತಥೈವಚನೃಪಾತ್ಮಜ ॥ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತುತತ್ಸರ್ವಮನುರ

ಕ್ತಸ್ಸುಹೃಜ್ಜನೇ । ದೂತಾನುವಾಚಭರತಃಕಾಮೈಸ್ಸಂಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯತಾನ್ ॥೬॥ ಕಚ್ಚಿತ್ಸುಕುಶಲೀರಾಜಾಪಿತಾದಶರಥೋ
ಮಮ।ಕಚ್ಚಿಚ್ಚಾರೋಗತಾರಾಮೇಲಕ್ಷ್ಮಣೇಚಮಹಾತ್ಮನಿ॥೭॥ಆರ್ಯಾಚಧರ್ಮನಿರತಾಧರ್ಮಜ್ಞಾಧರ್ಮದರ್ಶಿನೀ।ಅರೋಗಾ
ಚಾಪಿಕೌಸಲ್ಯಾಮಾತಾರಾಮಸ್ಯಧೀಮತಃ ॥೮॥ ಕಚ್ಚಿತ್ಸುಮಿತ್ರಾಧರ್ಮಜ್ಞಾಜನನೀಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಯಾ । ಶತ್ರುಘ್ನಸ್ಯ
ಚವೀರಸ್ಯಸಾರೋಗಾಚಸುಮಧ್ಯಮಾ ॥೯॥ ಆತ್ಮಕಾಮಾಸದಾಚಂಡೀಕ್ರೋಧನಾಪ್ರಾಜ್ಞಮಾನಿನೀ । ಅರೋಗಾಚಾಪಿ
ಮೇಮಾತಾಕೈಕೇಯೀಕಿಮುವಾಚಹ ॥೧೦॥ ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತುತೇದೂತಾಭರತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಊಚುಸ್ಸಪ್ರಶ್ರಯಂ
ವಾಕ್ಯಮಿದಂತಂಭರತಂತದಾ ॥೧೧॥ ಕುಶಲಾಸ್ತೇನರವ್ಯಾಘ್ರಯೇಷಾಂಕುಶಲಮಿಚ್ಛಸಿ । ಶ್ರೀಶ್ಚತ್ವಾಂವೃಣುತೇಪದ್ಮಾ
ಯುಜ್ಯತಾಂಚಾಪಿತೇರಥಃ ॥೧೨॥ ಭರತಶ್ಚಾಪಿತಾನ್ದೂತಾನೇವಮುಕ್ತೋಽಭ್ಯಭಾಷತ । ಆಪೃಚ್ಛೇಽಹಂಮಹಾರಾಜಂದೂ
ತಾಸ್ಸಂತ್ವರಯಂತಿಮಾಂ ॥೧೩॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುತಾನ್ದೂತಾನ್ಭರತಃಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ । ದೂತೈಸ್ಸಂಚೋದಿತೋ
ವಾಕ್ಯಂಮಾತಾಮಹಮುವಾಚಹ ॥೧೪॥ರಾಜನ್ಪಿತುರ್ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸಕಾಶಂದೂತಚೋದಿತಃ । ಪುನರಪ್ಯಹಮೇಷ್ಯಾ
ಮಿಯದಾಮೇತ್ವಂಸ್ಮರಿಷ್ಯತಿ ॥೧೫॥ ಭರತೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ತುನೃಪೋಮಾತಾಮಹಸ್ತದಾ । ತಮುವಾಚಶುಭಂವಾಕ್ಯಂಶಿರ
ಸ್ಯಾಘ್ರಾಯರಾಘವಂ ॥೧೬॥ ಗಚ್ಛತಾತಾನುಜಾನೇತ್ವಾಂಕೈಕೇಯೀಸುಪ್ರಜಾಸ್ತ್ವಯಾ । ಮಾತರಂಕುಶಲಂಬ್ರೂಯಾಃ
ಪಿತರಂಚಪರಂತಪ॥ ಪುರೋಹಿತಂಚಕುಶಲಂಯೇಚಾನ್ಯೇದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ । ತೌಚತಾತಮಹೇಷ್ವಾಸೌಭ್ರಾತರೌರಾಮ
ಲಕ್ಷ್ಮಣೌ॥ ತಸ್ಮೈಹಸ್ತ್ಯುತ್ತಮಾಂಶ್ಚಿತ್ರಾನ್ಕಂಬಳಾನಜಿನಾನಿಚ।ಅಭಿಸತ್ಕೃತ್ಯಕೈಕೇಯೀಭರತಾಯಧನಂದದೌ॥
ರುಕ್ಮನಿಷ್ಕಸಹಸ್ರೇದ್ವೇಷೋಡಶಾಶ್ವಶತಾನಿಚ। ಸತ್ಕೃತ್ಯಕೈಕೇಯೀಪುತ್ರಂಕೇಕಯೋಧನಮಾದಿಶತ್ ॥ ತಥಾಮಾತ್ಯಾನ
ಭಿಪ್ರೇತಾನ್ವಿಶ್ವಾಸ್ಯಾಂಶ್ಚಗುಣಾನ್ವಿತಾನ್ । ದದಾವಶ್ವಪತಿಃಕ್ಷಿಪ್ರಂಭರತಾಯಾನುಯಾಯಿನಃ ॥೨೧॥ ಐರಾವತಾನೈಂ
ದ್ರಶಿರಾನ್ನಾಗಾನ್ವೈಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾನ್ । ಖರಾನ್ಶೀಘ್ರಾನ್ಸುಸಂಯುಕ್ತಾನ್ಮಾತುಲೋಸ್ಮೈಧನಂದದೌ॥೨೨॥ ಅಂತಃ
ಪುರೇತಿಸಂವೃದ್ಧಾನ್ವ್ಯಾಘ್ರವೀರ್ಯಬಲಾನ್ವಿತಾನ್ । ದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧಾನ್ಮಹಾಕಾಯಾನ್ಶುನಶ್ಚೋಪಾಯನಂದದೌ ॥
ಸದತ್ತಂಕೇಕಯೇಂದ್ರೇಣಧನಂತನ್ನಾಭ್ಯನಂದತ । ಭರತಃಕೈಕಯೀಪುತ್ರೋಗಮನತ್ವರಯಾತದಾ ॥೨೪॥ ಬಭೂವ
ಹ್ಯಸ್ಯಹೃದಯೇಚಿಂತಾಸುಮಹತೀತದಾ । ತ್ವರಯಾಚಾಪಿದೂತಾನಾಂಸ್ವಪ್ನಸ್ಯಾಪಿಚದರ್ಶನಾತ್ ॥ ಸಸ್ವವೇಶ್ಮಾಭ್ಯತಿ
ಕ್ರಮ್ಯನರನಾಗಾಶ್ವಸಂವೃತಃ। ಪ್ರಪೇದೇಸುಮಹಚ್ಛ್ರೀಮಾನ್ರಾಜಮಾರ್ಗಮನುತ್ತಮಂ ॥ಅಭ್ಯತೀತ್ಯತತೋಪಾಸ್ಯ
ಅಂತಃಪುರಮುದಾರಧೀಃ।ತತಸ್ತದ್ಭರತಃಶ್ರೀಮಾನಾವಿವೇಶಾನಿವಾರಿತಃ ॥ಸಮಾತಾಮಹಮಾಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾತುಲಂಚಯು
ಧಾಜಿತಂ ।ರಥಮಾರುಹ್ಯಭರತಶ್ಶತ್ರುಘ್ನಸಹಿತೋಯಯೌ ॥೨೮॥ರಥಾನ್ಮಂಡಲಚಕ್ರಾಂಶ್ಚಯೋಜಯಿತ್ವಾಪರಶ್ಶತಂ।
ಉಷ್ಟ್ರಗೋಶ್ವಬಲೈರ್ಭೃತ್ಯಾಭರತಂಯಾಂತಮನ್ವಯುಃ ॥೨೯॥ ಬಲೇನಗುಪ್ತೋಭರತೋಮಹಾತ್ಮಾಸಹಾರ್ಯಕಸ್ಯಾ
ತ್ಮಸಮೈರಮಾತ್ಯೈಃ । ಆದಾಯಶತ್ರುಘ್ನಮಪೇತಶತ್ರುರ್ಗೃಹಾದ್ಯಯೌಸಿದ್ಧಇವೇಂದ್ರಲೋಕಾತ್ ॥ ॥೩೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋರಾಜಗೃಹಾದಭಿನಿರ್ಯಾಯರಾಘವಃ । ತತಸ್ಸುದಾಮಾಂದ್ಯುತಿಮಾನ್ಸಂತೀರ್ಯಾವೇಕ್ಷ್ಯತಾಂನದೀಂ॥
ಹ್ಲಾದಿನೀಂದೂರಪಾರಾಂಚಪ್ರತ್ಯಕ್ಸ್ರೋತಸ್ತರಂಗಿಣೀಂ।ಶತದ್ರೂಮತರಚ್ಛ್ರೀಮಾನ್ನದೀಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಂದನಃ॥೨॥
ಏಲಧಾನೇನದೀಂತೀರ್ತ್ವಾಪ್ರಾಪ್ಯಚಾಪರಪರ್ಪಟಾನ್ ।ಶಿಲಾಮಾಕುರ್ವತೀಂತೀರ್ತ್ವಾಆಗ್ನೇಯಂಶಲ್ಯಕರ್ತನಂ॥ಸತ್ಯಸಂ
ಧಶ್ಶುಚಿಃಶ್ರೀಮಾನ್ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಶ್ಶಿಲಾವಹಾಂ।ಅತ್ಯಯಾತ್ಸಮಹಾಶೈಲಾನ್ವನಂಚೈತ್ರರಥಂಪ್ರತಿ ॥ಸರಸ್ವತೀಂಚಗಂ
ಗಾಂಚಯುಗ್ಮೇನಪ್ರತಿಪದ್ಯಚ।ಉತ್ತರಂವೀರಮತ್ಸ್ಯಾನಾಂಭಾರುಂಡಂಪ್ರಾವಿಶದ್ವನಂ॥ವೇಗಿನೀಂಚಕುಳಿಂಗಾಖ್ಯಾಂಹ್ರಾ
ದಿನೀಂಪರ್ವತಾವೃತಾಂ।ಯಮುನಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಸಂತೀರ್ಣೋಬಲಮಾಶ್ವಾಸಯತ್ತದಾ ॥ ಶೀತೀಕೃತ್ಯತುಗಾತ್ರಾಣಿಕ್ಲಾಂ
ತಾನಾಮಾಶ್ವಾಸ್ಯವಾಜಿನಃ।ತತ್ರಸ್ನಾತ್ವಾಚಪೀತ್ವಾಚಪ್ರಾಯಾದಾದಾಯಚೋದಕಂ ॥ ರಾಜಪುತ್ರೋಮಹಾರಣ್ಯಮನಭಿ
ಕ್ಷ್ಣೋಪಸೇವಿತಂ । ಭದ್ರೋಭದ್ರೇಣಯಾನೇನಮಾರುತಃಖಮಿವಾತ್ಯಯಾತ್ ॥೮॥ ಭಾಗೀರಥೀಂದುಷ್ಪ್ರತರಾಮಂಶುಧಾನೇ
ಮಹಾನದೀಂ।ಉಪಾಯಾದ್ರಾಘವಸ್ತೂರ್ಣಂಪ್ರಾಗ್ವಟೇವಿಶ್ರುತೇಪುರೇ॥ ಸಗಂಗಾಂಪ್ರಾಗ್ವಟೇತೀರ್ತ್ವಾಸಮಾಯಾತ್ಕು
ಟಿಕೋಷ್ಟಿಕಾಂ। ಸಬಲಸ್ತಾಂಸತೀರ್ತ್ವಾಥಸಮಾಯಾದ್ಧರ್ಮವರ್ಧನಂ ॥ ತೋರಣಂದಕ್ಷಿಣಾರ್ಧೇನಜಂಬೂಪ್ರಸ್ಥಮು
ಪಾಗಮತ್ । ವರೂಥಂಚಯಯೌರಮ್ಯಂಗ್ರಾಮಂದಶರಥಾತ್ಮಜಃ॥ ತತ್ರರಮ್ಯೇವನೇವಾಸಂಕೃತ್ವಾಸೌಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ
ಯಯೌ। ಉದ್ಯಾನಮುಜ್ಜಿಹಾನಾಯಾಃಪ್ರಿಯಕಾಯತ್ರಪಾದಪಾಃ ॥ ಸಾಲಾಂಸ್ತುಪ್ರಿಯಕಾನ್ಪ್ರಾಪ್ಯಶೀಘ್ರಾನಾ
ಸ್ಥಾಯವಾಜಿನಃ । ಅನುಜ್ಞಾಪ್ಯಾಥಭರತೋವಾಹಿನೀಂತ್ವರಿತೋಯಯೌ ॥ ವಾಸಂಕೃತ್ವಾಸರ್ವತೀರ್ಥೇತೀರ್ತ್ವಾಚೋ
ತ್ತಾನಿಕಾಂನದೀಂ । ಅನ್ಯಾಂನದೀಂಶ್ಚವಿವಿಧಾಃಪಾರ್ವತೀಯೈಸ್ತುರಂಗಮೈಃ॥೧೪॥ಹಸ್ತಿಪೃಷ್ಠಕಮಾಸಾದ್ಯಕುಟಿಕಾಮ

್ರವರ್ತತ । ತತಾರ ಚ ನರವ್ಯಾಘ್ರೋ ಲೌಹಿತ್ಯೇ ಸ ಕಪೀವತೀಮ್ ॥೧೫॥ ಏಕಸಾಲೇ ಸ್ಥಾಣುಮತೀಂ ವಿನತೇ ಗೋಮತೀಂ ನದೀಮ್
ಕಳಿಂಗನಗರೇ ಚಾಪಿ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸಾಲವನಂ ತದಾ ॥೧೬॥ ಭರತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಗಚ್ಛತ್ಸುಪರಿಶ್ರಾಂತವಾಹನಃ । ವನಂ ಚ ಸಮತೀ
ತ್ಯಾಶು ಶರ್ವರ್ಯಾಮರುಣೋದಯೇ ॥೧೭॥ ಅಯೋಧ್ಯಾಂ ಮನುನಾ ರಾಜ್ಞಾ ನಿರ್ಮಿತಾಂ ಸಂದದರ್ಶ ಹ । ತಾಂ ಪುರೀಂ ಪುರುಷ
ವ್ಯಾಘ್ರಸ್ಸಪ್ತರಾತ್ರೋಷಿತಃ ಪಥಿ ॥೧೮॥ ಅಯೋಧ್ಯಾಮಗ್ರತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾರಥಿಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಏಷಾ ನಾತಿಪ್ರ
ತೀತಾ ಮೇ ಪುಣ್ಯೋದ್ಯಾನಾ ಯಶಸ್ವಿನೀ ॥೧೯॥ ಅಯೋಧ್ಯಾ ದೃಶ್ಯತೇ ದೂರಾತ್ಸಾರಥೇ ಪಾಂಡುಮೃತ್ತಿಕಾ । ಯಜ್ವಭಿರ್ಗುಣ
ಸಂಪನ್ನೈರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರ್ವೇದಪಾರಗೈಃ ॥ ಭೂಯಿಷ್ಠಮೃದ್ಧೈರಾಕೀರ್ಣಾ ರಾಜರ್ಷಿಪರಿಪಾಲಿತಾ । ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ
ಪುರಾ ಶಬ್ದಃ ಶ್ರೂಯತೇ ತುಮುಲೋ ಮಹಾನ್ ॥೨೧॥ ಸಮಂತನ್ನರನಾರೀಣಾಂ ತಮದ್ಯ ನ ಶೃಣೋಮ್ಯಹಮ್ । ಉದ್ಯಾನಾನಿ
ಹಿ ಸಾಯಾಹ್ನೇ ಕ್ರೀಡಿತ್ವೋಪರತೈರ್ನರೈಃ ॥೨೨॥ ಸಮಂತಾದ್ವಿಪ್ರಧಾವದ್ಭಿಃ ಪ್ರಕಾಶಂತೇ ಮಮಾನ್ಯದಾ । ತಾನ್ಯದ್ಯಾನುರು
ದಂತೀವ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾನಿ ಕಾಮಿಭಿಃ ॥೨೩॥ ಅರಣ್ಯಭೂತೇವ ಪುರೀ ಸಾರಥೇ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ । ನಹ್ಯತ್ರ ಯಾನೈರ್ದೃಶ್ಯಂತೇ ನ ಗಜೈ
ರ್ನ ಚ ವಾಜಿಭಿಃ ॥೨೪॥ ನಿರ್ಯಾಂತೋ ವಾಭಿಯಾಂತೋ ವಾ ನರಮುಖ್ಯಾ ಯಥಾಪುರಮ್ । ಉದ್ಯಾನಾನಿ ಪುರಾ ಭಾಂತಿ ಮತ್ತಪ್ರ
ಮುದಿತಾನಿ ಚ ॥೨೫॥ ಜನಾನಾಂ ರತಿಸಂಯೋಗೇಷ್ವತ್ಯಂತಗುಣವಂತಿ ಚ । ತಾನ್ಯೇತಾನ್ಯದ್ಯ ಪಶ್ಯಾಮಿ ನಿರಾನಂದಾನಿ ಸರ್ವಶಃ ॥
ಸ್ರಸ್ತಪರ್ಣೈರನುಪಥಂ ವಿಕ್ರೋಶದ್ಭಿರಿವ ದ್ರುಮೈಃ । ನಾದ್ಯಾಪಿ ಶ್ರೂಯತೇ ಶಬ್ದೋ ಮತ್ತಾನಾಂ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಾಮ್ ॥೨೭॥
ಸಂರಕ್ತಾಂ ಮಧುರಾಂ ವಾಣೀಂ ಕಲಂ ವ್ಯಾಹರತಾಂ ಬಹು । ಚಂದನಾಗರುಸಂಪೃಕ್ತೋ ಧೂಪಸಂಮೂರ್ಛಿತೋಽತುಲಃ ॥
ಪ್ರವಾತಿ ಪವನಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕಿನ್ನು ನಾದ್ಯ ಯಥಾಪುರಮ್ । ಭೇರೀಮೃದಂಗವೀಣಾನಾಂ ಕೋಣಸಂಘಟ್ಟಿತಃ ಪುನಃ ॥೨೯॥ ಕಿ
ಮದ್ಯ ಶಬ್ದೋ ವಿರತಸ್ಸದಾದೀನಗತಿಃ ಪುರಾ । ಅನಿಷ್ಟಾನಿ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ ॥೩೦॥ ನಿಮಿತ್ತಾನ್ಯಮನೋಜ್ಞಾ
ನಿ ತೇನ ಸೀದತಿ ಮೇ ಮನಃ । ಸರ್ವಥಾ ಕುಶಲಂ ಸೂತ ದುರ್ಲಭಂ ಮಮ ಬಂಧುಷು ॥೩೧॥ ತಥಾ ಹ್ಯಸತಿ ಸಂಮೋಹೇ ಹೃದಯಂ ಸೀ
ದತೀವ ಮೇ । ವಿಷಣ್ಣಶ್ಶ್ರಾಂತಹೃದಯಸ್ತ್ರಸ್ತಸ್ಸಲುಳಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ೩೨ ॥ ಭರತಃ ಪ್ರವಿವೇಶಾಶು ಪುರೀಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಪಾಲಿ
ತಾಮ್ । ದ್ವಾರೇಣ ವೈಜಯಂತೇನ ಪ್ರಾವಿಶಚ್ಛ್ರಾಂತವಾಹನಃ ॥೩೩॥ ದ್ವಾಸ್ಸ್ಥೈರುತ್ಥಾಯ ವಿಜಯಂ ಪೃಷ್ಟಸ್ತೈಸ್ಸಹಿತೋ
ಯಯೌ । ಸತ್ವನೇಕಾಗ್ರಹೃದಯೋ ದ್ವಾಸ್ಸ್ಥಂ ಪ್ರತ್ಯರ್ಚ್ಯ ತಂ ಜನಮ್ ॥೩೪॥ ಸೂತಮಶ್ವಪತೇಃ ಕ್ಲಾಂತಮಬ್ರವೀತ್ತತ್ರ
ರಾಘವಃ । ಕಿಮಹಂ ತ್ವರಯಾನೀತಃ ಕಾರಣೇನ ವಿನಾನಘ ॥ ೩೫ ॥ ಅಶುಭಾಶಂಕಿ ಹೃದಯಂ ಶೀಲಂ ಚ ಪತತೀವ ಮೇ । ಶ್ರು
ತಾ ನೋ ಯಾದೃಶಾಃ ಪೂರ್ವಂ ನೃಪತೀನಾಂ ವಿನಾಶನೇ ॥೩೬॥ ಆಕಾರಾಂಸ್ತಾನಹಂ ಸರ್ವಾನಿಹ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸಾರಥೇ । ಸಂಮಾ
ರ್ಜನವಿಹೀನಾನಿ ಪರುಷಾಣ್ಯುಪಲಕ್ಷಯೇ ॥೩೭॥ ಅಸಂಯತಕವಾಟಾನಿ ಶ್ರೀವಿಹೀನಾನಿ ಸರ್ವಶಃ । ಬಲಿಕರ್ಮವಿಹೀನಾ
ನಿ ಧೂಪಸಂಮೋದನೇನ ಚ ॥೩೮॥ ಅನಾಶಿತಕುಟುಂಬಾನಿ ಪ್ರಭಾಹೀನಜನಾನಿ ಚ । ಅಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾನಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕುಟುಂಬಿಭವ
ನಾನ್ಯಹಮ್ ॥೩೯॥ ಅಪೇತಮಾಲ್ಯಶೋಭಾನ್ಯಸಂಮೃಷ್ಟಾಜಿರಾಣಿ ಚ । ದೇವಾಗಾರಾಣಿ ಶೂನ್ಯಾನಿ ನ ಚಾಭಾಂತಿ ಯಥಾ
ಪುರಮ್ ॥೪೦॥ ದೇವತಾರ್ಚಾಃ ಪ್ರವಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಯಜ್ಞಗೋಷ್ಠ್ಯಸ್ತಥಾವಿಧಾಃ । ಮಾಲ್ಯಾಪಣೇಷು ರಾಜಂತೇ ನಾದ್ಯ ಪಣ್ಯಾನಿ ವಾ
ತಥಾ ॥೪೧॥ ದೃಶ್ಯಂತೇ ವಣಿಜೋಽಪ್ಯದ್ಯ ನ ಯಥಾಪೂರ್ವಮತ್ರ ವೈ । ಧ್ಯಾನಸಂವಿಗ್ನಹೃದಯಾ ನಷ್ಟವ್ಯಾಪಾರಯಂತ್ರಿತಾಃ ॥
ದೇವಾಯತನಚೈತ್ಯೇಷು ದೀನಾಃ ಪಕ್ಷಿಗಣಾಸ್ತಥಾ । ಮಲಿನಂ ಚಾಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಕ್ಷಂ ದೀನಂ ಧ್ಯಾನಪರಂ ಕೃಶಮ್ ॥೪೩॥ ಸ
ಸ್ತ್ರೀಪುಂಸಂ ಚ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಜನಮುತ್ಕಂಠಿತಂ ಪುರೇ । ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ಭರತಸ್ಸೂತಂ ತಂ ದೀನಮಾನಸಃ ॥೪೪॥ ತಾನ್ಯನಿ
ಷ್ಟಾನ್ಯಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ರಾಜಗೃಹಂ ಯಯೌ ॥೪೫॥ ತಾಂ ಶೂನ್ಯಶೃಂಗಾಟಕವೇಶ್ಮರಥ್ಯಾಂ ರಜೋಽರುಣದ್ವಾರಕ
ವಾಟಯಂತ್ರಾಮ್ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುರೀಮಿಂದ್ರಪುರಪ್ರಕಾಶಾಂ ದುಃಖೇನ ಸಂಪೂರ್ಣತರೋ ಬಭೂವ ॥೪೬॥ ಬಹೂನಿ ಪಶ್ಯನ್ಮನ
ಸೋಽಪ್ರಿಯಾಣಿ ಯಾನ್ಯನ್ಯದಾ ನಾಸ್ಯ ಪುರೇ ಬಭೂವುಃ । ಅವಾಕ್ಛಿರಾ ದೀನಮನಾ ನ ಹೃಷ್ಟಃ ಪಿತುರ್ಮಹಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಿವೇಶ ವೇಶ್ಮ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಏಕಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಪಶ್ಯಂಸ್ತು ತತಸ್ತತ್ರ ಪಿತರಂ ಪಿತುರಾಲಯೇ । ಜಗಾಮ ಭರತೋ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಮಾತರಂ ಮಾತುರಾಲಯೇ ॥ ಅನುಪ್ರಾ
ಪ್ತಂ ತು ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೈಕೇಯೀ ಪ್ರೋಷಿತಂ ಸುತಮ್ । ಉತ್ಪಪಾತ ತದಾ ಹೃಷ್ಟಾ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸೌವರ್ಣಮಾಸನಮ್ ॥೨॥ ಸ ಪ್ರವಿ
ಶ್ಯೈವ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸ್ವಗೃಹಂ ಶ್ರೀವಿವರ್ಜಿತಮ್ । ಭರತಃ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಜನನ್ಯಾಶ್ಚರಣೌ ಶುಭೌ ॥೩॥ ಸಾ ತಂ ಮೂರ್ಧನ್ಯು
ಪಾಘ್ರಾಯ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಯಶಸ್ವಿನಮ್ । ಅಂಕೇ ಭರತಮಾರೋಪ್ಯ ಪ್ರಷ್ಟುಂ ಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥೪॥ ಅದ್ಯ ತೇ ಕತಿಚಿದ್ರಾತ್ರ್ಯ
ಶ್ಚ್ಯುತಸ್ಯಾರ್ಯಕವೇಶ್ಮನಃ । ಅಪಿ ನಾಧ್ವಶ್ರಮಶ್ಶೀಘ್ರಂ ರಥೇನಾಪತತಸ್ತವ ॥ ಆರ್ಯಕಸ್ತೇ ಸುಕುಶಲೀ ಯುಧಾಜಿನ್ಮಾತುಲ
ಸ್ತವ । ಪ್ರವಾಸಾಚ್ಚ ಸುಖಂ ಪುತ್ರ ಸರ್ವಂ ಮೇ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ಏವಂ ಪೃಷ್ಟಸ್ತು ಕೈಕೇಯ್ಯಾ ಪ್ರಿಯಂ ಪಾರ್ಥಿವನಂದನಃ ॥
ಆಚಷ್ಟ ಭರತಸ್ಸರ್ವಂ ಮಾತ್ರೇ ರಾಜೀವಲೋಚನಃ ॥ ಅದ್ಯ ಮೇ ಸಪ್ತಮೀ ರಾತ್ರಿಶ್ಚ್ಯುತಸ್ಯಾರ್ಯಕವೇಶ್ಮನಃ । ಅಂಬಾಯಾಃ

ಕುಶಲೀತಾತೋಯುಧಾಜಿನ್ಮಾತುಲಶ್ಚಮೇ ॥ ಯಸ್ಮೈಧನಂಚರತ್ನಂಚದದೌರಾಜಾಪರಂತಪಃ । ಪರಿಶ್ರಾಂತಂಪಥ್ಯಭವ
ತ್ತತೋಹಂಪೂರ್ವಮಾಗತಃ ॥೯॥ ರಾಜವಾಕ್ಯಹರೈರ್ದೂತೈಸ್ತ್ವರ್ಯಮಾಣೋಹಮಾಗತಃ ।ಯದಹಂಪ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿ
ತದಂಬಾವಕ್ತುಮರ್ಹತಿ ॥ ಶೂನ್ಯೋಯಂಶಯನೀಯಸ್ತೇಪರ್ಯಂಕೋಹೇಮಭೂಷಿತಃ।ನಚಾಯಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಜನಃಪ್ರಹೃ
ಷ್ಟಃಪ್ರತಿಭಾತಿಮೇ ॥೧೧॥ ರಾಜಾಭವತಿಭೂಯಿಷ್ಠಮಿಹಾಂಬಾಯಾನಿವೇಶನೇ । ತಮಹಂನಾದ್ಯಪಶ್ಯಾಮಿದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛ
ನ್ನಿಹಾಗತಃ॥೧೨॥ಪಿತುರ್ಗ್ರಹೀಷ್ಯೇಚರಣೌತಂಮಮಾಖ್ಯಾಹಿಪೃಚ್ಛತಃ।ಆಹೋಸ್ವಿದಂಬಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯಾಃಕೌಸಲ್ಯಾಯಾ
ನಿವೇಶನೇ ॥ ತಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚಕೈಕೇಯೀಪ್ರಿಯವದ್ಘೋರಮಪ್ರಿಯಂ।ಅಜಾನಂತಂಪ್ರಜಾನಂತೀರಾಜ್ಯಲೋಭೇನಮೋಹಿತಾ॥
ಯಾಗತಿಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂತಾಂಗತಿಂತೇಪಿತಾಗತಃ।ರಾಜಾಮಹಾತ್ಮಾತೇಜಸ್ವೀಯಾಯಜೂಕಸ್ಸತಾಂಗತಿಃ॥ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ
ಭರತೋವಾಕ್ಯಂಧರ್ಮಾಭಿಜನವಾಞ್ಛುಚಿಃ । ಪಪಾತಸಹಸಾಭೂಮೌಪಿತೃಶೋಕಬಲಾರ್ದಿತಃ ॥೧೬॥ ಹಾಹತೋಸ್ಮೀ
ತಿಕೃಪಣಾಂದೀನಾಂವಾಚಮುದೀರಯನ್ ।ನಿಪಪಾತಮಹಾಬಾಹುರ್ಬಾಹೂವಿಕ್ಷಿಪ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ತತಶ್ಶೋಕೇನಸಂವೀತಃ
ಪಿತುರ್ಮರಣದುಃಖಿತಃ।ವಿಲಲಾಪಮಹಾತೇಜಾಭ್ರಾಂತಾಕುಲಿತಚೇತನಃ ॥ಏತತ್ಸುರುಚಿರಂಭಾತಿಪಿತುರ್ಮೇಶಯನಂಪು
ರಾ । ಶಶಿನೇವಾಮಲಂರಾತ್ರೌಗಗನಂತೋಯದಾತ್ಯಯೇ ॥೧೯॥ ತದಿದಂನವಿಭಾತ್ಯದ್ಯವಿಹೀನಂತೇನಧೀಮತಾ । ವ್ಯೋಮೇ
ವಶಶಿನಾಹೀನಮಪ್ಶುಷ್ಕಇವಸಾಗರಃ॥೨೦॥ ಬಾಷ್ಪಮುತ್ಸೃಜ್ಯಕಂಠೇನಸ್ವಾರ್ತಃಪಗಮಪೀಡಿತಃ ।ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯವದನಂ
ಶ್ರೀಮದ್ವಸ್ತ್ರೇಣಜಯತಾಂವರಃ ॥೨೧॥ ತಮಾರ್ತಂದೇವಸಂಕಾಶಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಪತಿತಂಭುವಿ । ನಿಕೃತ್ತಮಿವಸಾಲಸ್ಯ
ಸ್ಕಂಧಂಪರಶುನಾವನೇ ॥೨೨॥ ಮತ್ತಮಾತಂಗಸಂಕಾಶಂಚಂದ್ರಾರ್ಕಸದೃಶಂಭುವಃ ।ಉತ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾಶೋಕಾರ್ತಂವ
ಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೩॥ ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠಕಿಂಶೇಷೇರಾಜಪುತ್ರಮಹಾಯಶಃ । ತ್ವದ್ವಿಧಾನಹಿಶೋಚಂತಿಸಂತಸ್ಸದಸಿ
ಸಂಮತಾಃ॥ದಾನಯಜ್ಞಾಧಿಕಾರಾಹಿಶೀಲಶ್ರುತಿತಪೋನುಗಾಃ । ಬುದ್ಧಿಸ್ತೇಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನಪ್ರಭೇವಾರ್ಕಸ್ಯಮಂದರೇ ॥೨೫॥
ಸರುದಿತ್ವಾಚಿರಂಕಾಲಂಭೂಮೌವಿಪರಿವೃತ್ಯಚ । ಜನನೀಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂಶೋಕೈರ್ಬಹುಭಿರಾವೃತಃ ॥೨೬॥ ಅಭಿಷೇ
ಕ್ಷ್ಯತಿರಾಮಂನುರಾಜಯಜ್ಞಂನುಯಕ್ಷ್ಯತೇ।ಇತ್ಯಹಂಕೃತಸಂಕಲ್ಪೋಹೃಷ್ಟೋಯಾತ್ರಾಮಯಾಸಿಷಂ॥೨೭॥ತದಿದಂಹ್ಯ
ನ್ಯಥಾಭೂತಮವದೀರ್ಣಂಮನೋಮಮ।ಪಿತರಂಯೋನಪಶ್ಯಾಮಿನಿತ್ಯಂಪ್ರಿಯಹಿತೇರತಂ॥೨೮॥ ಅಂಬಕೇನಾತ್ಯಗಾದ್ರಾ
ಜಾವ್ಯಾಧಿನಾಮಯ್ಯನಾಗತೇ।ಧನ್ಯಾರಾಮಾದಯಸ್ಸರ್ವೇಯೈಃಪಿತಾಸಂಸ್ಕೃತಸ್ಸ್ವಯಂ ॥೨೯॥ ನನೂನಂಮಾಂಮಹಾ
ರಾಜಃಪ್ರಾಪ್ತಂಜಾನಾತಿಕೀರ್ತಿಮಾನ್ । ಉಪಜಿಘ್ರೇದ್ಧಿಮಾಂಮೂರ್ಧ್ನಿತಾತಸ್ಸಂನಮ್ಯಸತ್ವರಂ ॥೩೦॥ ಕ್ವಸಪಾಣಿಸ್ಸು
ಖಸ್ಪರ್ಶಸ್ತಾತಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ ।ಯೇನಮಾಂರಜಸಾಧ್ವಸ್ತಮಭೀಕ್ಷ್ಣಂಪರಿಮಾರ್ಜತಿ ॥ ೩೧ ॥ ಯೋಮೇಭ್ರಾತಾಪಿ
ತಾಬಂಧುರ್ಯಸ್ಯದಾಸೋಸ್ಮಿಧೀಮತಃ । ತಸ್ಯಮಾಂಶೀಘ್ರಮಾಖ್ಯಾಹಿರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ ॥೩೨॥ ಪಿತಾಹಿಭವ
ತಿಜ್ಯೇಷ್ಠೋಧರ್ಮಮಾರ್ಯಸ್ಯಜಾನತಃ। ತಸ್ಯಪಾದೌಗ್ರಹೀಷ್ಯಾಮಿಸಹೀದಾನೀಂಗತಿರ್ಮಮ ॥೩೩॥ ಧರ್ಮವಿದ್ಧರ್ಮನಿ
ತ್ಯಶ್ಚಸತ್ಯಸಂಧೋದೃಢವ್ರತಃ । ಆರ್ಯಃಕಿಮಬ್ರವೀದ್ರಾಜಾಪಿತಾಮೇಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ ॥೩೪॥ ಪಶ್ಚಿಮಂಸಾಧುಸಂದೇಶಮಿ
ಚ್ಛಾಮಿಶ್ರೋತುಮಾತ್ಮನಃ ।ಇತಿಪೃಷ್ಟಾಯಥಾತತ್ವಂಕೈಕೇಯೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥೩೫॥ ರಾಮೇತಿರಾಜಾವಿಲಪನ್ ಹಾ
ಸೀತೇಲಕ್ಷ್ಮಣೇತಿಚ ।ಸಮಹಾತ್ಮಾಪರಂಲೋಕಂಗತೋಗತಿಮತಾಂವರಃ ॥೩೬॥ ಇಮಾಂತುಪಶ್ಚಿಮಾಂವಾಚಂವ್ಯಾಜಹಾ
ರಪಿತಾತವ ।ಕಾಲಧರ್ಮಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಃಪಾಶೈರಿವಮಹಾಗಜಃ ॥೩೭॥ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಸ್ತೇನರಾರಾಮಮಾಗತಂಸೀತಯಾಸಹ ।
ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾಬಾಹುಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿಪುನರಾಗತಂ॥೩೮॥ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಿಷಸಾದೈವದ್ವಿತೀಯಾಪ್ರಿಯಶಂಸನಾತ್।ವಿಷಣ್ಣ
ವದನೋಭೂತ್ವಾಭೂಯಃಪಪ್ರಚ್ಛಮಾತರಂ ॥೩೯॥ ಕ್ವಚೇದಾನೀಂಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾಕೌಸಲ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಃ।ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ
ನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಸೀತಯಾಚಸಮಂಗತಃ॥೪೦॥ತಥಾಪೃಷ್ಟಾಯಥಾತತ್ವಮಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ।ಮಾತಾಸ್ಯಸುಮಹ
ದ್ವಾಕ್ಯಂವಿಪ್ರಿಯಂಪ್ರಿಯಶಂಕಯಾ॥ಸಹಿರಾಜಸುತಃಪುತ್ರಚೀರವಾಸಾಮಹಾವನಂ।ದಂಡಕಾನ್ ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಾನುಚರೋಗತಃ ॥೪೨॥ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಭರತಸ್ತ್ರಸ್ತೋಭ್ರಾತುಶ್ಚಾರಿತ್ರಶಂಕಯಾ।ಸ್ವಸ್ಯವಂಶಸ್ಯಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಾತ್ಪ್ರ
ಷ್ಟುಂಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ೪೩॥ ಕಚ್ಚಿನ್ನಬ್ರಾಹ್ಮಣಧನಂಹೃತಂರಾಮೇಣಕಸ್ಯಚಿತ್ ।ಕಚ್ಚಿನ್ನಾಢ್ಯೋದರಿದ್ರೋವಾತೇನಾ
ಪಾಪೋವಿಹಿಂಸಿತಃ ॥೪೪॥ ಕಚ್ಚಿನ್ನಪರದಾರಾನ್ವಾರಾಜಪುತ್ರೋಭಿಮನ್ಯತೇ । ಕಸ್ಮಾತ್ಸದಂಡಕಾರಣ್ಯೇಭ್ರೂಣಹೇವ
ವಿವಾಸಿತಃ ॥೪೫॥ ಅಥಾಸ್ಯಚಪಲಾಮಾತಾತತ್ಸ್ವಕರ್ಮಯಥಾತಥಂ। ತೇನೈವಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವೇನವ್ಯಾಹರ್ತುಮುಪಚಕ್ರ
ಮೇ ॥೪೬॥ ಏವಮುಕ್ತಾತುಕೈಕೇಯೀಭರತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಉವಾಚವಚನಂಹೃಷ್ಟಾಮೂಢಾಪಂಡಿತಮಾನಿನೀ ॥೪೭॥
ನಬ್ರಾಹ್ಮಣಧನಂಕಿಂಚಿದ್ಧೃತಂರಾಮೇಣಕಸ್ಯಚಿತ್।ಕಶ್ಚಿನ್ನಾಢ್ಯೋದರಿದ್ರೋವಾತೇನಾಪಾಪೋವಿಹಿಂಸಿತಃ॥೪೮॥ನರಾಮಃ
ಪರದಾರಾಂಶ್ಚಚಕ್ಷುರ್ಭ್ಯಾಮಪಿಪಶ್ಯತಿ । ಮಯಾತುಪುತ್ರಶ್ರುತ್ವೈವರಾಮಸ್ಯೈವಾಭಿಷೇಚನಂ ॥೪೯॥ ಯಾಚಿತಸ್ತೇ

ಪಿತ್ರಾರಾಜ್ಯಂರಾಮಸ್ಯಚವಿವಾಸನಂ ॥ ಸಸ್ವವೃತ್ತಿಂಸಮಾಸ್ಥಾಯಪಿತಾತೇತತ್ತಥಾಕರೋತ್ ॥೫೦॥ ರಾಮಶ್ಚ ಸಹಸೌಮಿ
ತ್ರಿಃಪ್ರೇಷಿತಸ್ಸೀತಯಾಸಹ ।ತಮಪಶ್ಯನ್ಪ್ರಿಯಂಪುತ್ರಂಮಹೀಪಾಲೋಮಹಾಯಶಾಃ॥೫೧॥ಪುತ್ರಶೋಕಪರಿದ್ಯೂನಃ
ಪಂಚತ್ವಮುಪಪೇದಿವಾನ್ ।ತ್ವಯಾತ್ವಿದಾನೀಂಧರ್ಮಜ್ಞರಾಜತ್ವಮವಲಂಬ್ಯತಾಂ ॥೫೨॥ ತ್ವತ್ಕೃತೇಹಿಮಯಾಸರ್ವಮಿ
ದಮೇವಂವಿಧಂಕೃತಂ । ಮಾಶೋಕಂಮಾಚಸಂತಾಪಂಧೈರ್ಯಮಾಶ್ರಯಪುತ್ರಕ ॥ ತ್ವದಧೀನಾಹಿನಗರೀರಾಜ್ಯಂಚೈತದ
ನಾಮಯಂ ॥ ತತ್ಪುತ್ರಶೀಘ್ರಂವಿಧಿನಾವಿಧಿಜ್ಞೈರ್ವಸಿಷ್ಠಮುಖ್ಯೈಸ್ಸಹಿತೋದ್ವಿಜೇಂದ್ರೈಃ ।ಸಂಕಾಲ್ಯರಾಜಾನಮದೀನ
ಸತ್ವಮಾತ್ಮಾನಮುರ್ವ್ಯಾಮಭಿಷೇಚಯಸ್ವ ॥ ... ... ॥೫೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶ್ರುತ್ವಾತುಪಿತರಂವೃತ್ತಂಭ್ರಾತರೌಚವಿವಾಸಿತೌ । ಭರತೋದುಃಖಸಂತಪ್ತಇದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಕಿ
ನ್ನುಕಾರ್ಯಂಹತಸ್ಯೇಹಮಮರಾಜ್ಯೇನಶೋಚತಃ । ವಿಹೀನಸ್ಯಾಥಪಿತ್ರಾಚಭ್ರಾತ್ರಾಪಿತೃಸಮೇನಚ ॥೨॥ ದುಃಖೇಮೇದುಃ
ಖಮಕರೋರ್ವ್ರಣೇಕ್ಷಾರಮಿವಾದಧಾಃ । ರಾಜಾನಂಪ್ರೇತಭಾವಸ್ಥಂಕೃತ್ವಾರಾಮಂಚತಾಪಸಮ್ ॥೩॥ ಕುಲಸ್ಯತ್ವಮ
ಭಾವಾಯಕಾಳರಾತ್ರಿರಿವಾಗತಾ। ಅಂಗಾರಮುಪಗೂಹ್ಯಸ್ಮಪಿತಾಮೇನಾವಬುದ್ಧವಾನ್ ॥೪॥ ಮೃತ್ಯುಮಾಪಾದಿತೋರಾ
ಜಾತ್ವಯಾಮೇಪಾಪದರ್ಶಿನಿ । ಸುಖಂಪರಿಹೃತಂಮೋಹಾತ್ಕುಲೇಸ್ಮಿನ್ಕುಲಪಾಂಸಿನಿ ॥೫॥ ತ್ವಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಹಿಪಿತಾಮೇದ್ಯ
ಸತ್ಯಸಂಧೋಮಹಾಯಶಾಃ । ತೀವ್ರದುಃಖಾಭಿಸಂತಪ್ತೋವೃತ್ತೋದಶರಥೋನೃಪಃ ॥೬॥ ವಿನಾಶಿತೋಮಹಾರಾಜಃಪಿ
ತಾಮೇಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ । ಕಸ್ಮಾತ್ಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋರಾಮಃಕಸ್ಮಾದೇವವನಂಗತಃ ॥೭॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಚಸುಮಿತ್ರಾಚಪುತ್ರ
ಶೋಕಾಭಿಪೀಡಿತೇ । ದುಷ್ಕರಂಯದಿಜೀವೇತಾಂಪ್ರಾಪ್ಯತ್ವಾಂಜನನೀಂಮಮ ॥೮॥ ನನುತ್ವಾರ್ಯೋಪಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾತ್ವಯಿ
ವೃತ್ತಿಮನುತ್ತಮಾಂ । ವರ್ತತೇಗುರುವೃತ್ತಿಜ್ಞೋಯಥಾಮಾತರಿವರ್ತತೇ ॥೯॥ ತಥಾಜ್ಯೇಷ್ಠಾಹಿಮೇಮಾತಾಕೌಸಲ್ಯಾದೀ
ರ್ಘದರ್ಶಿನೀ । ತ್ವಯಿಧರ್ಮಂಸಮಾಸ್ಥಾಯಭಗಿನ್ಯಾಮಿವವರ್ತತೇ॥೧೦॥ ತಸ್ಯಾಃಪುತ್ರಂಕೃತಾತ್ಮಾನಂಚೀರವಲ್ಕಲವಾ
ಸಸಂ ।ಪ್ರಸ್ಥಾಪ್ಯವನವಾಸಾಯಕಥಂಪಾಪೇನಶೋಚಸಿ॥೧೧॥ ಅಪಾಪದರ್ಶನಂಶೂರಂಕೃತಾತ್ಮಾನಂಯಶಸ್ವಿನಂ।ಪ್ರ
ವ್ರಾಜ್ಯಚೀರವಸನಂಕಿನ್ನುಪಶ್ಯಸಿಕಾರಣಮ್ ॥೧೨॥ ಲುಬ್ಧಾಯಾವಿದಿತೋಮನ್ಯೇನತೇಹಂರಾಘವಂಪ್ರತಿ । ತಥಾಹ್ಯನ
ರ್ಥೋರಾಜ್ಯಾರ್ಥಂತ್ವಯಾನೀತೋಮಹಾನಯಮ್ ॥೧೩॥ ಅಹಂಹಿಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾವಪಶ್ಯನ್ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ।ಕೇನ
ಶಕ್ತಿಪ್ರಭಾವೇನರಾಜ್ಯಂರಕ್ಷಿತುಮುತ್ಸಹೇ ॥೧೪॥ ತಂಹಿನಿತ್ಯಂಮಹಾರಾಜೋಬಲವಂತಂಮಹಾಬಲಃ । ಅಪಾಶ್ರಿತೋ
ಭೂದ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಾಮೇರುರ್ಮೇರುವನಂಯಥಾ॥೧೫॥ಸೋಹಂಕಥಮಿಮಂಭಾರಂಮಹಾಧುರ್ಯಸಮುದ್ಧೃತಂ।ದಮ್ಯೋಧು
ರಮಿವಾಸಾದ್ಯವಹೇಯಂಕೇನಚೌಜಸಾ॥೧೬॥ ಅಥವಾಮೇಭವೇಚ್ಛಕ್ತಿರ್ಯೋಗೈರ್ಬುದ್ಧಿಬಲೇನವಾ। ಸಕಾಮಾಂನಕರಿಷ್ಯೇ
ಮಿತ್ವಾಮಹಂಪುತ್ರಗರ್ಧಿನೀಮ್॥೧೭॥ ನಮೇವಿಕಾಂಕ್ಷಾಜಾಯೇತತ್ಯಕ್ತುಂತ್ವಾಂಪಾಪನಿಶ್ಚಯಾಂ । ಯದಿರಾಮಸ್ಯನಾ
ಪೇಕ್ಷಾತ್ವಯಿಸ್ಯಾನ್ಮಾತೃವತ್ಸದಾ ॥೧೮॥ ಉತ್ಪನ್ನಾತುಕಥಂಬುದ್ಧಿಸ್ತವೇಯಂಪಾಪದರ್ಶಿನೀ । ಸಾಧುಚಾರಿತ್ರವಿಭ್ರ
ಷ್ಟೇಪೂರ್ವೇಷಾಂನೋವಿಗರ್ಹಿತಾ ॥ ೧೯ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಕುಲೇಹಿಪೂರ್ವೇಷಾಂಜ್ಯೇಷ್ಠೋರಾಜ್ಯೇಭಿಷಿಚ್ಯತೇ । ಅಪರೇಭ್ರಾತರಸ್ತ
ಸ್ಮಿನ್ಪ್ರವರ್ತಂತೇಸಮಾಹಿತಾಃ ॥೨೦॥ ನಹಿಮನ್ಯೇನೃಶಂಸೇತ್ವಂರಾಜಧರ್ಮಮವೇಕ್ಷಸೇ । ಗತಿಂವಾನವಿಜಾನಾಸಿರಾಜವೃ
ತ್ತಸ್ಯಶಾಶ್ವತೀಂ ॥೨೧॥ ಸತತಂರಾಜವೃತ್ತೇಹಿಜ್ಯೇಷ್ಠೋರಾಜ್ಯೇಭಿಷಿಚ್ಯತೇ ।ರಾಜ್ಞಾಮೇತತ್ಸಮಂತತ್ಸ್ಯಾದಿಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂ
ವಿಶೇಷತಃ ॥೨೨॥ ತೇಷಾಂಧರ್ಮೈಕರಕ್ಷಾಣಾಂಕುಲಚಾರಿತ್ರಶೋಭಿನಾಂ । ಅತ್ರಚಾರಿತ್ರಶೌಂಡೀರ್ಯಂತ್ವಾಂಪ್ರಾಪ್ಯವಿನಿ
ವರ್ತಿತಂ ॥೨೩॥ತವಾಪಿಸುಮಹಾಭಾಗಾಜನೇಂದ್ರಾಃಕುಲಪೂರ್ವಗಾಃ । ಬುದ್ಧಿಮೋಹಃಕಥಮಯಂಸಂಭೂತಸ್ತ್ವಯಿ
ಗರ್ಹಿತಃ ॥೨೪॥ ನತುಕಾಮಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿತವಾಹಂಪಾಪನಿಶ್ಚಯೇ । ತ್ವಯಾವ್ಯಸನಮಾರಬ್ಧಂಜೀವಿತಾಂತಕರಂಮ
ಮ ॥೨೫॥ ಏಷತ್ವಿದಾನೀಮೇವಾಹಮಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂತವಾನಘಂ । ನಿವರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿವನಾದ್ಭ್ರಾತರಂಸ್ವಜನಪ್ರಿಯಂ॥
ನಿವರ್ತಯಿತ್ವಾರಾಮಂಚತಸ್ಯಾಹಂದೀಪ್ತತೇಜಸಃ । ದಾಸಭೂತೋಭವಿಷ್ಯಾಮಿಸುಸ್ಥಿತೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥೨೬॥ ಇತ್ಯೇವ
ಮುಕ್ತ್ವಾಭರತೋಮಹಾತ್ಮಾಪ್ರಿಯೇತರೈರ್ವಾಕ್ಯಗಣೈಸ್ತುದಂಸ್ತಾಂ । ಶೋಕಾತುರಶ್ಚಾಪಿನನಾದಭೂಯಸ್ಸಿಂಹೋ
ಯಥಾಮಂದರಕಂದರಸ್ಥಃ॥ ... ... ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಂತಥಾಗರ್ಹಯಿತ್ವಾತುಮಾತರಂಭರತಸ್ತದಾ । ರೋಷೇಣಮಹತಾವಿಷ್ಟಃಪುನರೇವಾಬ್ರವೀದ್ವಚಃ ॥ ರಾಜ್ಯಾ
ದ್ಭ್ರಂಶಸ್ವಕೈಕೇಯಿನೃಶಂಸೇದುಷ್ಟಚಾರಿಣಿ।ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಚಧರ್ಮೇಣಮಾಮೃತಂರುದತೀಭವ ॥ಕಿನ್ನುತೇದೂಷಯದ್ರಾ
ಜಾರಾಮೋವಾಭೃಶಧಾರ್ಮಿಕಃ।ಯಯೋರ್ಮೃತ್ಯುರ್ವಿವಾಸಶ್ಚತ್ವತ್ಕೃತೇತುಲ್ಯಮಾಗತೌ॥ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾಮಸಿಪ್ರಾಪ್ತಾ

ಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯ ವಿನಾಶನಾತ್ | ಕೈಕೇಯಿನರಕಂಗಚ್ಛ ಮಾಚಭರ್ತುಸ್ಸಲೋಕತಾಂ ‖ ಯತ್ತ್ವಯಾಹೀದೃಶಂಪಾಪಂಕೃತಂ
ಘೋರೇಣಕರ್ಮಣಾ | ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಿಯಂಹಿತ್ವಾ ಮಮಾಪ್ಯಾಪಾದಿತಂಭಯಂ ‖ ತ್ವತ್ಕೃತೇಮೇಪಿತಾವೃತ್ತೋ ರಾಮಶ್ಚಾರ
ಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತಃ | ಅಯಶೋಜೀವಲೋಕೇಚತ್ವಯಾಹಂಪ್ರತಿಪಾದಿತಃ ‖ ಮಾತೃರೂಪೇಮಮಾಮಿತ್ರೇನೃಶಂಸೇರಾಜ್ಯಕಾಮುಕೇ |
ನತೇಹಮಭಿಭಾಷ್ಯೋಸ್ಮಿದುರ್ವೃತ್ತೇಪತಿಘಾತಿನಿ ‖ ಕೌಸಲ್ಯಾಚಸುಮಿತ್ರಾಚಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಮಮಮಾತರಃ | ದುಃಖೇನಮ
ಹತಾವಿಷ್ಟಾಸ್ತ್ವಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಕುಲದೂಷಿಣೀಂ ‖ ನತ್ವಮಶ್ವಪತೇಃಕನ್ಯಾಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯಧೀಮತಃ | ರಾಕ್ಷಸೀತತ್ರಜಾತಾಸಿ
ಕುಲಪ್ರಧ್ವಂಸಿನೀಪಿತುಃ ‖ ಯತ್ತ್ವಯಾಧಾರ್ಮಿಕೋರಾಮೋನಿತ್ಯಂಸತ್ಯಪರಾಯಣಃ | ವನಂಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತೋದುಃಖಾತ್ಪಿ
ತಾಚತ್ರಿದಿವಂಗತಃ ‖ ಯತ್ಪ್ರಧಾನಾಸಿತತ್ಪಾಪಂಮಯಿಪಿತ್ರಾವಿನಾಕೃತೇ | ಭ್ರಾತೃಭ್ಯಾಂಚಪರಿತ್ಯಕ್ತೇಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಚಾ
ಪ್ರಿಯೇ ‖ ಕೌಸಲ್ಯಾಂಧರ್ಮಸಂಯುಕ್ತಾಂವಿಯುಕ್ತಾಂಪಾಪನಿಶ್ಚಯೇ | ಕೃತ್ವಾಕಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇತ್ವದ್ಯಲೋಕಂನಿರಯಗಾ
ಮಿನಿ ‖ ಕಿನ್ನಾವಬುಧ್ಯಸೇಕ್ರೂರೇನಿಯತಂಬಂಧುಸಂಶ್ರಯಂ | ಜ್ಯೇಷ್ಠಂಪಿತೃಸಮಂರಾಮಂಕೌಸಲ್ಯಾಯಾತ್ಮಸಂಭವಂ ‖
ಅಂಗಪ್ರತ್ಯಂಗಜಃಪುತ್ರೋಹೃದಯಾಚ್ಚಾಭಿಜಾಯತೇ | ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಿಯತರೋಮಾತುಃಪ್ರಿಯತ್ವಾನ್ನತುಬಾಂಧವಃ ‖
ಅನ್ಯದಾಕಿಲಧರ್ಮಜ್ಞಾಸುರಭಿಸ್ಸುರಸಮ್ಮತಾ | ವಹಮಾನೌದದರ್ಶೋರ್ವ್ಯಾಂಪುತ್ರೌವಿಗತಚೇತಸೌ ‖೧೫‖ ತಾವರ್ಧ
ದಿವಸಂಶ್ರಾಂತೌದೃಷ್ಟ್ವಾಪುತ್ರೌಮಹೀತಲೇ | ರುರೋದಪುತ್ರಶೋಕೇನಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಾ ‖೧೬‖ ಅಧಸ್ತಾ
ದ್ವ್ರಜತಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ಸುರರಾಜ್ಞೋಮಹಾತ್ಮನಃ | ಬಿಂದವಃಪತಿತಾಗಾತ್ರೇಸೂಕ್ಷ್ಮಾಸ್ಸುರಭಿಗಂಧಿನಃ ‖೧೭‖ ಇಂದ್ರೋಪ್ಯ
ಶ್ರುನಿಪಾತಂತಂಸ್ವಗಾತ್ರೇಪುಣ್ಯಗಂಧಿನಂ | ಸುರಭಿಂಮನ್ಯತೇದೃಷ್ಟ್ವಾಭೂಯಸೀಂತಾಂಸುರೇಶ್ವರಃ ‖೧೮‖ ನಿರೀಕ್ಷಮಾ
ಣಶ್ಶಕ್ರಸ್ತಾಂದದರ್ಶಸುರಭಿಂಸ್ಥಿತಾಂ | ಆಕಾಶೇವಿಷ್ಠಿತಾಂದೀನಾಂರುದತೀಂಭೃಶದುಃಖಿತಾಮ್ ‖೧೯‖ ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಶೋಕಸಂತಪ್ತಾಂವಜ್ರಪಾಣಿರ್ಯಶಸ್ವಿನೀಂ | ಇಂದ್ರಃಪ್ರಾಂಜಲಿರುದ್ವಿಗ್ನಸ್ಸುರರಾಜೋಬ್ರವೀದ್ವಚಃ ‖೨೦‖ ಭಯಂಕ
ಚ್ಚಿನ್ನಚಾಸ್ಮಾಸುಕುತಶ್ಚಿದ್ವಿದ್ಯತೇಮಹತ್ | ಕುತೋನಿಮಿತ್ತಶ್ಶೋಕಸ್ತೇಬ್ರೂಹಿಸರ್ವಹಿತೈಷಿಣಿ ‖೨೧‖ ಏವಮುಕ್ತಾತುಸುರ
ಭಿಸ್ಸುರರಾಜೇನಧೀಮತಾ | ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತತೋಧೀರಾವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಂ ‖೨೨‖ ಶಾಂತಂಪಾಪಂನವಃಕಿಂಚಿತ್ಕು
ತಶ್ಚಿದಮರಾಧಿಪ | ಅಹಂತುಮಗ್ನೌಶೋಚಾಮಿಸ್ವಪುತ್ರೌವಿಷಮೇಸ್ಥಿತೌ ‖೨೩‖ ಏತೌದೃಷ್ಟ್ವಾಕೃಶೌದೀನೌಸೂರ್ಯ
ರಶ್ಮಿಪ್ರತಾಪಿತೌ | ಬಾಧ್ಯಮಾನೌಬಲೀವರ್ದೌಕರ್ಷಕೇಣಸುರಾಧಿಪ ‖೨೪‖ ಮಮಕಾಯಾತ್ಪ್ರಸೂತೌಹಿದುಃಖಿತೌ
ಭಾರಪೀಡಿತೌ | ಯೌದೃಷ್ಟ್ವಾಪರಿತಪ್ಯೇಹಂನಾಸ್ತಿಪುತ್ರಸಮಃಪ್ರಿಯಃ ‖೨೫‖ ಯಸ್ಯಾಃಪುತ್ರಸಹಸ್ರೈಸ್ತುಕೃ
ತ್ಸ್ನಂವ್ಯಾಪ್ತಮಿದಂಜಗತ್ | ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾರುದತೀಂಶಕ್ರೋನಸುತಾನ್ಮನ್ಯತೇಪರಂ ‖೨೬‖ ಸದಾಪ್ರತಿಮವೃತ್ತಾಯಾ
ಲೋಕಧಾರಣಕಾಮ್ಯಯಾ | ಶ್ರೀಮತ್ಯಾಗುಣನಿತ್ಯಾಯಾಸ್ಸ್ವಭಾವಪರಿವೇಷಯಾ ‖೨೭‖ ಯಸ್ಯಾಃಪುತ್ರಸಹಸ್ರಾಣಿ
ಸಾಪಿಶೋಚತಿಕಾಮಧುಕ್ | ಕಿಂಪುನರ್ಯಾವಿನಾರಾಮಂಕೌಸಲ್ಯಾವರ್ತಯಿಷ್ಯತಿ ‖೨೮‖ ಏಕಪುತ್ರಾಚಸಾಧ್ವೀಚವಿವತ್ಸೇ
ಯಂತ್ವಯಾಕೃತಾ | ಕಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂಸತತಂದುಃಖಂಪ್ರೇತ್ಯಚೇಹಚಲಪ್ಸ್ಯಸೇ ‖೨೯‖ ಅಹಂಹ್ಯಪಚಿತಿಂಭ್ರಾತುಃಪಿತುಶ್ಚಸ
ಕಲಾಮಿಮಾಂ | ವರ್ಧನಂಯಶಸಶ್ಚಾಪಿಕರಿಷ್ಯಾಮಿನಸಂಶಯಃ ‖೩೦‖ ಆನಾಯಯಿತ್ವಾತನಯಂಕೌಸಲ್ಯಾಯಾಮಹಾ
ಬಲಂ | ಸ್ವಯಮೇವಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿವನಂಮುನಿನಿಷೇವಿತಮ್ ‖೩೧‖ ನಹ್ಯಹಂಪಾಪಸಂಕಲ್ಪೇಪಾಪೇಪಾಪಂತ್ವಯಾಕೃ
ತಂ | ಶಕ್ತೋಧಾರಯಿತುಂಪೌರೈರಶ್ರುಕಂಠೈರ್ನಿರೀಕ್ಷಿತಃ ‖೩೨‖ ಸಾತ್ವಮಗ್ನಿಂಪ್ರವಿಶವಾಸ್ವಯಂವಾದಂಡಕಾನ್ವಿಶ
ರಜ್ಜುಂಬಧಾನವಾಕಂಠೇನಹಿತೇನ್ಯತ್ಪರಾಯಣಮ್ ‖೩೩‖ ಅಹಮಪ್ಯವನೀಂಪ್ರಾಪ್ತೇರಾಮೇಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮೇ | ಕೃತಕೃ
ತ್ಯೋಭವಿಷ್ಯಾಮಿವಿಪ್ರವಾಸಿತಕಲ್ಮಷಃ ‖೩೪‖ ಇತಿನಾಗಇವಾರಣ್ಯೇತೋಮರಾಂಕುಶಚೋದಿತಃ | ಪಪಾತಭುವಿಸಂಕ್ರು
ದ್ಧೋನಿಶ್ವಸನ್ನಿವಪನ್ನಗಃ ‖೩೫‖ ಸಂರಕ್ತನೇತ್ರಶ್ಶಿಥಿಲಾಂಬರಸ್ತಥಾವಿಧೂತಸರ್ವಾಭರಣಃಪರಂತಪಃ | ಬಭೂವಭೂ
ಮೌಪತಿತೋನೃಪಾತ್ಮಜಶ್ಶಚೀಪತೇಃಕೇತುರಿವೋತ್ಸವಕ್ಷಯೇ ‖ ... ... ‖೩೬‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಚತುಸ್ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ದೀರ್ಘಕಾಲಾತ್ಸಮುತ್ಥಾಯಸಂಜ್ಞಾಂಲಬ್ಧ್ವಾಚವೀರ್ಯವಾನ್ | ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಂದೀನಾಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ
ಮಾತರಂ ‖ ಸೋಮಾತ್ಯಮಧ್ಯೇಭರತೋಜನನೀಮಭ್ಯಕುತ್ಸಯತ್ | ರಾಜ್ಯಂನಕಾಮಯೇಜಾತುಮಂತ್ರಯೇನಾಪಿಮಾತರಂ ‖
ಅಭಿಷೇಕಂನಜಾನಾಮಿಯೋಭೂದ್ರಾಜ್ಞಾಸಮೀಕ್ಷಿತಃ | ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟೇಹ್ಯಹಂದೇಶೇಶತ್ರುಘ್ನಸಹಿತೋವಸಂ ‖ ವನವಾಸಂನಜಾ
ನಾಮಿರಾಮಸ್ಯಾಹಂಮಹಾತ್ಮನಃ | ವಿವಾಸನಂಚಸೌಮಿತ್ರೇಸ್ಸೀತಾಯಾಶ್ಚಯದಾಭವತ್ ‖ ತಥೈವಕ್ರೋಶತಸ್ತಸ್ಯಭರತ
ಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ | ಕೌಸಲ್ಯಾಶಬ್ದಮಾಜ್ಞಾಯಸುಮಿತ್ರಾಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ‖ ಆಗತಃಕ್ರೂರಕಾರ್ಯಾಯಾಃಕೈಕೇಯ್ಯಾಭರತ
ಸ್ಸುತಃ | ತಮಹಂದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿಭರತಂದೀರ್ಘದರ್ಶಿನಂ ‖೬‖ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಸುಮಿತ್ರಾಂಸಾವಿವರ್ಣಾಮಲಿನಾಂಬರಾ |

ಪ್ರತಸ್ಥೇಭರತೋಯತ್ರವೇಪಮಾನೋವಿಚೇತನಃ॥ಸತುರಾಮಾನುಜಶ್ಚಾಪಿಶತ್ರುಘ್ನಸಹಿತಸ್ತದಾ।ಪ್ರತಸ್ಥೇಭರತೋಯತ್ರ
ಕೌಸಲ್ಯಾಯಾನಿವೇಶನಂ॥ತತಶ್ಶತ್ರುಘ್ನಭರತೌಕೌಸಲ್ಯಾಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯದುಃಖಿತೌ।ಪರ್ಯಷ್ವಜೇತಾಂದುಃಖಾರ್ತಾಂಪತಿತಾಂ
ನಷ್ಟಚೇತನಾಂ॥ರುದಂತೌರುದತೀಂದುಃಖಾತ್ಸಮೇತ್ಯಾರ್ಯಾಂಮನಸ್ವಿನೀಂ।ಭರತಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂಕೌಸಲ್ಯಾಭೃಶದುಃ
ಖಿತಾ॥ಇದಂತೇರಾಜ್ಯಕಾಮಸ್ಯರಾಜ್ಯಂಪ್ರಾಪ್ತಮಕಂಟಕಂ । ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂಬತಕೈಕೇಯ್ಯಾಶೀಘ್ರಂಕ್ರೂರೇಣಕರ್ಮ
ಣಾ ॥ ಪ್ರಸ್ಥಾಪ್ಯಚೀರವಸನಂಪುತ್ರಂಮೇವನವಾಸಿನಂ । ಕೈಕೇಯೀಕಂಗುಣಂತತ್ರಪಶ್ಯತಿಕ್ರೂರದರ್ಶಿನೀ ॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ
ಮಾಮಪಿಕೈಕೇಯೀಪ್ರಸ್ಥಾಪಯಿತುಮರ್ಹತಿ । ಹಿರಣ್ಯನಾಭೋಯತ್ರಾಸ್ತೇಸುತೋಮೇಸುಮಹಾಯಶಾಃ ॥೧೩॥ ಅಥ
ವಾಸ್ವಯಮೇವಾಹಂಸುಮಿತ್ರಾನುಚರಾಸುಖಂ । ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಪ್ರಸ್ಥಾಸ್ಯೇಯತ್ರರಾಘವಃ ॥೧೪॥ ಕಾ
ಮಂವಾಸ್ವಯಮೇವಾದ್ಯತತ್ರಮಾಂನೇತುಮರ್ಹಸಿ ।ಯತ್ರಾಸೌಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಃಪುತ್ರೋಮೇತಪ್ಯತೇತಪಃ ॥೧೫॥ಇದಂ
ಹಿತವವಿಸ್ತೀರ್ಣಂಧನಧಾನ್ಯಸಮಾಚಿತಂ । ಅಸ್ತ್ಯಶ್ವರಥಸಂಪೂರ್ಣಂರಾಜ್ಯಂನಿರ್ಯಾತಿತಂತ್ವಯಾ ॥೧೬॥ ಇತ್ಯಾದಿಬ
ಹುಭಿರ್ವಾಕ್ಯೈಃಕ್ರೂರೈಸ್ಸಂಭರ್ತ್ಸಿತೋನಘಃ।ವಿವ್ಯಥೇಭರತಸ್ತೀವ್ರಂವ್ರಣೇತುದ್ಯೇವಸೂಚಿನಾ ॥೧೭॥ ಪಪಾತಚರಣೌ
ತಸ್ಯಾಸ್ತದಾಸಂಭ್ರಾಂತಚೇತನಃ । ವಿಲಪ್ಯಬಹುಧಾಸಂಜ್ಞೋಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞಸ್ತತಃಸ್ಥಿತಃ ॥೧೮॥ಏವಂವಿಲಪಮಾನಾಂತಾಂ
ಭರತಃಪ್ರಾಂಜಲಿಸ್ತದಾ । ಕೌಸಲ್ಯಾಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂಶೋಕೈರ್ಬಹುಭಿರಾವೃತಾಂ ॥೧೯॥ ಆರ್ಯೇಕಸ್ಮಾದಜಾನಂತಂ
ಗರ್ಹಸೇಮಾಮಕಿಲ್ಬಿಷಂ। ವಿಪುಲಾಂಚಮಮಪ್ರೀತಿಂಸ್ಥಿರಾಂಜಾನಾಸಿರಾಘವೇ ॥೨೦॥ ಕೃತಾಶಾಸ್ತ್ರಾನುಗಾಬುದ್ಧಿರ್ಮಾ
ಭೂತ್ತಸ್ಯಕದಾಚನ । ಸತ್ಯಸಂಧಸ್ಸತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠೋಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೨೧॥ ಪ್ರೇಷ್ಯಂಪಾಪೀಯಸಾಂಯಾತು
ಸೂರ್ಯಂಚಪ್ರತಿಮೇಹತು । ಹಂತುಪಾದೇನಗಾಂಸುಪ್ತಾಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೨೨॥ ಕಾರಯಿತ್ವಾಮಹತ್ಕರ್ಮ
ಭರ್ತಾಭೃತ್ಯಮನರ್ಥಕಂ । ಅಧರ್ಮೋಯೋಸ್ಯಸೋಸ್ಯಾಸ್ತುಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೨೩॥ ಪರಿಪಾಲಯಮಾನಸ್ಯ
ರಾಜ್ಞೋಭೂತಾನಿಪುತ್ರವತ್ । ತತಸ್ತದ್ದ್ರುಹ್ಯತಾಂಪಾಪಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೨೪॥ ಬಲಿಷಡ್ಭಾಗಮುದ್ಧೃತ್ಯ
ನೃಪಸ್ಯಾರಕ್ಷತಃಪ್ರಜಾಃ । ಅಧರ್ಮೋಯೋಸ್ಯಸೋಸ್ಯಾಸ್ತುಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೨೫॥ ಸಂಶ್ರುತ್ಯಚತಪಸ್ವಿಭ್ಯ
ಸ್ಸತ್ರೇವೈಯಜ್ಞದಕ್ಷಿಣಾಂ । ತಾಂವಿಪ್ರಲಪತಾಂಪಾಪಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೨೬॥ಹಸ್ತ್ಯಶ್ವರಥಸಂಬಾಧೇಯುದ್ಧೇ
ಶಸ್ತ್ರಸಮಾಕುಲೇ। ಮಾಸ್ಮಕಾರ್ಷೀತ್ಸತಾಂಧರ್ಮಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೨೭॥ ಉಪದಿಷ್ಟಂಸುಸೂಕ್ಷ್ಮಾರ್ಥಂ
ಶಾಸ್ತ್ರಂಯತ್ನೇನಧೀಮತಾ । ಸನಾಶಯತುದುಷ್ಟಾತ್ಮಾಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೨೮॥ ಮಾಚತಂವ್ಯೂಢಬಾಹ್ವಂ
ಸಂಚಂದ್ರಾರ್ಕಸಮತೇಜಸಂ । ದ್ರಾಕ್ಷೀದ್ರಾಜ್ಯಸ್ಥಮಾಸೀನಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೨೯॥ ಪಾಯಸಂಕೃಸರಂ
ಛಾಗಂವೃಥಾಸೋಶ್ನಾತುನಿರ್ಘೃಣಃ । ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪ್ಯವಜಾನಾತುಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೩೦॥ ಗಾಶ್ಚಸ್ಪೃಶತು
ಪಾದೇನಗುರೂನ್ಪರಿವದೇತ್ಸ್ವಯಂ । ಮಿತ್ರೇದ್ರುಹ್ಯೇತಸೋತ್ಯಂತಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೩೧॥ ವಿಶ್ವಾಸಾತ್ಕಥಿ
ತಂಕಿಂಚಿತ್ಪರಿವಾದಂಮಿಥಃಕ್ವಚಿತ್।ವಿವೃಣೋತುಸದುಷ್ಟಾತ್ಮಾಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೩೨॥ ಅಕರ್ತಾಹ್ಯಕೃತಜ್ಞ
ಶ್ಚತ್ಯಕ್ತಾತ್ಮಾನಿರಪತ್ರಪಃ । ಲೋಕೇಭವತುವಿದ್ವೇಷ್ಯೋಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೩೩॥ಪುತ್ರೈರ್ದಾರೈಶ್ಚಭೃತ್ಯೈಶ್ಚಸ್ವ
ಗೃಹೇಪರಿವಾರಿತಃ । ಸಏಕೋಮೃಷ್ಟಮಶ್ನಾತುಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೩೪॥ಅಪ್ರಾಪ್ಯಸದೃಶಾನ್ದಾರಾನನಪತ್ಯಃ
ಪ್ರಮೀಯತಾಂ । ಅನವಾಪ್ಯಕ್ರಿಯಾಂಧರ್ಮ್ಯಾಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೩೫॥ ಮಾತ್ಮನಸ್ಸಂತತಿಂದ್ರಾಕ್ಷೀತ್ಸ್ವೇ
ಷುದಾರೇಷುದುಃಖಿತಃ । ಆಯುಸ್ಸಮಗ್ರಮಪ್ರಾಪ್ಯಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೩೬॥ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಬಾಲವೃದ್ಧಾನಾಂ
ವಧೇಯತ್ಪಾಪಮುಚ್ಯತೇ । ಭೃತ್ಯತ್ಯಾಗೇಚಯತ್ಪಾಪಂತತ್ಪಾಪಂಪ್ರತಿಪದ್ಯತಾಂ ॥೩೭॥ಲಾಕ್ಷಯಾಮಧುಮಾಂಸೇನಲೋ
ಹೇನಚವಿಷೇಣಚ । ಸದೈವಬಿಭೃಯಾದ್ಭೃತ್ಯಾನ್ಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥ ೩೮ ॥ ಸಂಗ್ರಾಮೇಸಮುಪೋಢೇಸ್ಮಶತ್ರು
ಪಕ್ಷಭಯಂಕರೇ । ಪಲಾಯಮಾನೋವಧ್ಯೇತಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥ ೩೯ ॥ ಕಪಾಲಪಾಣಿಃಪೃಥಿವೀಮಟತಾಂ
ಚೀರಸಂವೃತಃ । ಭಿಕ್ಷಮಾಣೋಯಥೋನ್ಮತ್ತೋಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೪೦॥ ಪಾನೇಪ್ರಸಕ್ತೋಭವತುಸ್ತ್ರೀ
ಷ್ವಕ್ಷೇಷುಚನಿತ್ಯಶಃ । ಕಾಮಕ್ರೋಧಾಭಿಭೂತಸ್ತುಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೪೧॥ ಮಾಸ್ಮಧರ್ಮೇಮನೋಭೂಯಾ
ದಧರ್ಮಂಸನಿಷೇವತಾಂ । ಅಪಾತ್ರವರ್ಷೀಭವತುಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೪೨॥ಸಂಚಿತಾನ್ಯಸ್ಯವಿತ್ತಾನಿವಿವಿಧಾನಿಸ
ಹಸ್ರಶಃ । ದಸ್ಯುಭಿರ್ವಿಪ್ರಲುಪ್ಯಂತಾಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೪೩॥ಉಭೇಸಂಧ್ಯೇಶಯಾನಸ್ಯಯತ್ಪಾಪಂಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ
ತೇ । ತಚ್ಚಪಾಪಂಭವತ್ವಸ್ಯಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ ॥೪೪॥ ಯದಗ್ನಿದಾಯಕೇಪಾಪಂಯತ್ಪಾಪಂಗುರುತಲ್ಪಗೇ । ಮಿ
ತ್ರದ್ರೋಹೇಚಯತ್ಪಾಪಂತತ್ಪಾಪಂಪ್ರತಿಪದ್ಯತಾಂ॥೪೫॥ ದೇವತಾನಾಂಪಿತೄಣಾಂಚಮಾತಾಪಿತ್ರೋಸ್ತಥೈವಚ।ಮಾಸ್ಮ
ಕಾರ್ಷೀತ್ಸಶುಶ್ರೂಷಾಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋನುಮತೇಗತಃ॥೪೬॥ ಸತಾಂಲೋಕಾತ್ಸತಾಂಕೀರ್ತ್ಯಾಸ್ಸಜ್ಜುಷ್ಟಾತ್ಕರ್ಮಣಸ್ತಥಾ।

ಭಕ್ಷ್ಯಂತುಕ್ಷಿಪ್ರಮದ್ಯೈವಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೪೭|| ಅಪಾಸ್ಯಮಾತೃಶುಶ್ರೂಷಾಮನರ್ಥೇಸೋಽವತಿಷ್ಠತಾಂ | ದೀ
ರ್ಘಬಾಹುರ್ಮಹಾವಕ್ಷಾಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೪೮|| ಬಹುಪುತ್ರೋದರಿದ್ರಶ್ಚಜ್ವರರೋಗಸಮನ್ವಿತಃ | ಸಭೂಯಾ
ತ್ಸತತಕ್ಲೇಶೀಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೪೯|| ಆಶಾಮಾಶಂಸಮಾನಾನಾಂದೀನಾನಾಮೂರ್ಧ್ವಚಕ್ಷುಷಾಂ | ಅರ್ಥಿನಾಂ
ವಿತಥಾಂಕುರ್ಯಾದ್ಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೫೦|| ಮಾಯಯಾರಮತಾಂನಿತ್ಯಂಪರುಷಃಪಿಶುನೋಽಶುಚಿಃ | ರಾಜ್ಞೋಭೀತ
ಸ್ತ್ವಧರ್ಮಾತ್ಮಾಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೫೧|| ಋತುಸ್ನಾತಾಂಸತೀಂಭಾರ್ಯಾಮೃತುಕಾಲಾನುರೋಧಿನೀಂ | ಅತಿ
ವರ್ತೇತದುಷ್ಟಾತ್ಮಾಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೫೨|| ಧರ್ಮದಾರಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಪರದಾರಾನ್ನಿಷೇವತಾಂ | ತ್ಯಕ್ತಧರ್ಮ
ರತಿರ್ಮೂಢೋಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೫೩|| ಪಾನೀಯದೂಷಕೇಪಾಪಂತಥೈವವಿಷದಾಯಕೇ | ಯತ್ತದೇಕಸ್ಸಲ
ಭತಾಂಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೫೪|| ವಿಪ್ರಲುಪ್ತಪ್ರಜಾತಸ್ಯದುಷ್ಕೃತಂಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಯತ್ | ತದೇತತ್ಪ್ರತಿಪದ್ಯೇ
ತಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೫೫|| ಭಕ್ತ್ಯಾವಿವದಮಾನೇಷುಮಾರ್ಗಮಾಶ್ರಿತ್ಯಪಶ್ಯತಃ | ತಸ್ಯಪಾಪೇನಯುಜ್ಯೇತಯ
ಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೫೬|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯೋದ್ಯತಾಂಪೂಜಾಂವಿಹಂತುಕಲುಷೇಂದ್ರಿಯಃ | ಬಾಲವತ್ಸಾಂಚಗಾಂದೋ
ಗ್ಧಿಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೫೭|| ತೃಷ್ಣಾರ್ತಂಸತಿಪಾನೀಯೇವಿಪ್ರಲಂಭೇನಯೋಜಯನ್ | ಯತ್ಪಾಪಂಲಭತೇತಸ್ಯಾ
ದ್ಯಸ್ಯಾರ್ಯೋಽನುಮತೇಗತಃ ||೫೮|| ವಿಹೀನಾಂಪತಿಪುತ್ರಾಭ್ಯಾಂಕೌಸಲ್ಯಾಂಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ | ಏವಮಾಶ್ವಾಸಯನ್ನೇವ
ದುಃಖಾರ್ತೋನಿಪಪಾತಹ ||೫೯|| ತಥಾತುಶಪಥೈಃಕಷ್ಟೈಶ್ಶಪಮಾನಮಚೇತನಂ | ಭರತಂಶೋಕಸಂತಪ್ತಂಕೌಸಲ್ಯಾ
ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ||೬೦|| ಮಮದುಃಖಮಿದಂಪುತ್ರಭೂಯಸ್ಸಮುಪಜಾಯತೇ | ಶಪಥೈಶ್ಶಪಮಾನೋಹಿಪ್ರಾಣಾನುಪ
ರುಣತ್ಸಿಮೇ ||೬೧|| ದಿಷ್ಟ್ಯಾನಚಲಿತೋಧರ್ಮಾದಾತ್ಮಾತೇಶುಭಲಕ್ಷಣಃ | ವತ್ಸಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೋಹಿಸತಾಂಲೋಕಾನವಾ
ಪ್ಸ್ಯಸಿ ||೬೨|| ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಚಾಂಕಮಾನೀಯಭರತಂಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಂ | ಪರಿಷ್ವಜ್ಯಮಹಾಬಾಹುಂರುರೋದಭೃಶದುಃ
ಖಿತಾ ||೬೩|| ಏವಂವಿಲಪಮಾನಸ್ಯದುಃಖಾರ್ತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ | ಮೋಹಾಚ್ಚಶೋಕಸಂರೋಧಾದ್ಬಭೂವಲುಳಿತಂಮ
ನಃ ||೬೪|| ಲಾಲಪ್ಯಮಾನಸ್ಯವಿಚೇತನಸ್ಯಪ್ರಣಷ್ಟಬುದ್ಧೇಃಪತಿತಸ್ಯಭೂಮೌ | ಮುಹುರ್ಮುಹುರ್ನಿಶ್ವಸತಶ್ಚದೀರ್ಘಂ
ಸಾತಸ್ಯಶೋಕೇನಜಗಾಮರಾತ್ರಿಃ || ||೬೫||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ

ತಮೇವಂಶೋಕಸಂತಪ್ತಂಭರತಂಕೈಕಯೀಸುತಂ | ಉವಾಚವದತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠೋವಸಿಷ್ಠಶ್ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗೃಷಿಃ ||೧|| ಅ
ಲಂಶೋಕೇನಭದ್ರಂತೇರಾಜಪುತ್ರಮಹಾಯಶಃ | ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂನರಪತೇಃಕುರುಸಂಯಾನಮುತ್ತಮಂ ||೨|| ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ
ವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಭರತೋಧಾರಣಾಂಗತಃ | ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಾಣಿಸರ್ವಾಣಿಕಾರಯಾಮಾಸಧರ್ಮವಿತ್ ||೩|| ಉದ್ಧೃತಂತೈಲಸಂ
ಕ್ಲೇದಾತ್ಸತುಭೂಮೌನಿವೇಶಿತಂ | ಆಪೀತವರ್ಣವದನಂಪ್ರಸುಪ್ತಮಿವಭೂಪತಿಂ ||೪|| ಸಂವೇಶ್ಯಶಯನೇಚಾಗ್ರ್ಯೇನಾನಾ
ರತ್ನಪರಿಷ್ಕೃತೇ | ತತೋದಶರಥಂಪುತ್ರೋವಿಲಲಾಪಸುದುಃಖಿತಃ ||೫|| ಕಿಂತೇವ್ಯವಸಿತಂರಾಜನ್ಪ್ರೋಷಿತೇಮಯ್ಯನಾಗ
ತೇ | ವಿವಾಸ್ಯರಾಮಂಧರ್ಮಜ್ಞಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾಬಲಂ ||೬|| ಕ್ವಯಾಸ್ಯಸಿಮಹಾರಾಜಹಿತ್ವೇಮಂದುಃಖಿತಂಜನಂ |
ಹೀನಂಪುರುಷಸಿಂಹೇನರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ ||೭|| ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂತುತೇರಾಜನ್ಕೋಸ್ಮಿನ್ಕಲ್ಪಯಿತಾಪುರೇ | ತ್ವ
ಯಿಪ್ರಯಾತೇಸ್ವಸ್ತಾತರಾಮೇಚವನಮಾಶ್ರಿತೇ ||೮|| ವಿಧವಾಪೃಥಿವೀರಾಜಂಸ್ತ್ವಯಾಹೀನಾನರಾಜತೇ | ಹೀನಚಂದ್ರೇವ
ರಜನೀನಗರೀಪ್ರತಿಭಾತಿಮೇ ||೯|| ಏವಂವಿಲಪಮಾನಂತಂಭರತಂದೀನಮಾನಸಂ | ಅಬ್ರವೀದ್ವಚನಂಭೂಯೋವಸಿಷ್ಠ
ಸ್ತುಮಹಾಮುನಿಃ ||೧೦|| ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಾಣಿಯಾನ್ಯಸ್ಯಕರ್ತವ್ಯಾನಿವಿಶಾಂಪತೇಃ | ತಾನ್ಯವ್ಯಗ್ರಂಮಹಾಬಾಹೋಕ್ರಿಯಂ
ತಾಮವಿಚಾರಿತಂ ||೧೧|| ತಥೇತಿಭರತೋವಾಕ್ಯಂವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಾಭಿಪೂಜಿತಂ | ಋತ್ವಿಕ್ಪುರೋಹಿತಾಚಾರ್ಯಾಂಸ್ತ್ವರಯಾ
ಮಾಸಸರ್ವಶಃ || ೧೨ || ಯೇತ್ವಗ್ನಯೋನರೇಂದ್ರಸ್ಯಚಾಗ್ನ್ಯಗಾರಾದ್ಬಹಿಷ್ಕೃತಾಃ | ಋತ್ವಿಗ್ಭಿರ್ಯಾಜಕೈಶ್ಚೈವತೇಹ್ರಿ
ಯಂತಯಥಾವಿಧಿ ||೧೩|| ಶಿಬಿಕಾಯಾಮಥಾರೋಪ್ಯರಾಜಾನಂಗತಚೇತಸಂ | ಬಾಷ್ಪಕಂಠಾವಿಮನಸಸ್ತಮೂಹುಃಪರಿಚಾ
ರಕಾಃ || ಹಿರಣ್ಯಂಚಸುವರ್ಣಂಚವಾಸಾಂಸಿವಿವಿಧಾನಿಚ | ಪ್ರಕಿರಂತೋಜನಾಮಾರ್ಗಂನೃಪತೇರಗ್ರತೋಯಯುಃ ||೧೫||
ಚಂದನಾಗರುನಿರ್ಯಾಸಾನ್ಸರಳಂಪದ್ಮಕಂತಥಾ | ದೇವದಾರೂಣಿಚಾಹೃತ್ಯಚಿತಾಂಚಕ್ರುಸ್ತದಾಪರೇ ||೧೬|| ಗಂಧಾನು
ಚ್ಚಾವಚಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾಂಸ್ತತ್ರಗತ್ವಾಥಭೂಪತಿಂ | ತತಸ್ಸಂವೇಶಯಾಮಾಸುಶ್ಚಿತಾಮಧ್ಯೇತಮೃತ್ವಿಜಃ ||೧೭|| ತಥಾಹುತಾ
ಶನಂದತ್ವಾಜೇಪುಸ್ತಸ್ಯತಮೃತ್ವಿಜಃ | ಜಗುಶ್ಚತೇಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಂತತ್ರಸಾಮಾನಿಸಾಮಗಾಃ ||೧೮|| ಶಿಬಿಕಾಭಿಶ್ಚಯಾನೈ
ಶ್ಚಯಥಾರ್ಹಂತಸ್ಯಯೋಷಿತಃ | ನಗರಾನ್ನಿರ್ಯಯುಸ್ತತ್ರವೃದ್ಧೈಃಪರಿವೃತಾಸ್ತದಾ ||೧೯|| ಪ್ರಸವ್ಯಂಚಾಪಿತಂಚಕ್ರುಃ
ಋತ್ವಿಜೋಗ್ನಿಚಿತಂನೃಪಂ | ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚಶೋಕಸಂತಪ್ತಾಃಕೌಸಲ್ಯಾಪ್ರಮುಖಾಸ್ತದಾ ||೨೦|| ಕ್ರೌಂಚೀನಾಮಿ

ವನಾರೀಣಾಂನಿನಾದಸ್ತತ್ರಶುಶ್ರುವೇ | ಆರ್ತಾನಾಂಕರುಣಂಕಾಲೇಕ್ರೋಶಂತೀನಾಂಸಹಸ್ರಶಃ ||೨೧|| ತತೋರುದಂತ್ಯೋ
ವಿವಶಾವಿಲಪ್ಯಚಪುನಃಪುನಃ | ಯಾನೇಭ್ಯಸ್ಸರಯೂತೀರಮವತೇರುರ್ವರಾಂಗನಾಃ ||೨೨|| ಕೃತ್ವೋದಕಂತೇಭರತೇನಸಾ
ರ್ಧಂನೃಪಾಂಗನಾಮಂತ್ರಿಪುರೋಹಿತಾಶ್ಚ | ಪುರಂಪ್ರವಿಶ್ಯಾಶ್ರುಪರೀತನೇತ್ರಾಭೂಮೌದಶಾಹಂವ್ಯನಯಂತದುಃಖಂ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋದಶಾಹೇತಿಗತೇಕೃತಶೌಚೋನೃಪಾತ್ಮಜಃ | ದ್ವಾದಶೇಹನಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮಾಣ್ಯಕಾರಯತ್ ||೧|| ಬ್ರಾ
ಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋದದೌರತ್ನಂಧನಮನ್ನಂಚಪುಷ್ಕಲಂ | ವಾಸಾಂಸಿಚಮಹಾರ್ಹಾಣಿರತ್ನಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ || ಬಾಸ್ತಿಕಂಬಹುಶು
ಕ್ಲಂಚಗಶ್ಚಾಪಿಶತಶಸ್ತದಾ | ದಾಸೀದಾಸಂಚಯಾನಂಚವೇಶ್ಮಾನಿಸುಮಹಾಂತಿಚ ||೩|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋದದೌಪುತ್ರೋರಾ
ಜ್ಞಸ್ತಸ್ಯಾರ್ಧ್ವದೈಹಿಕಂ | ತತಃಪ್ರಭಾತಸಮಯೇದಿವಸೇಥತ್ರಯೋದಶೇ ||೪|| ವಿಲಲಾಪಮಹಾಬಾಹುರ್ಭರತಶ್ಶೋಕಮೂ
ರ್ಛಿತಃ | ಶಬ್ದಾಪಿಹಿತಕಂಠಸ್ತುಶೋಧನಾರ್ಥಮುಪಾಗತಃ || ಚಿತಾಮೂಲೇಪಿತುರ್ವಾಕ್ಯಮಿದಮಾಹಸುದುಃಖಿತಃ | ತಾತ
ಯಸ್ಮಿನ್ನಿಸೃಷ್ಟೋಹಂತ್ವಯಾಭ್ರಾತರಿರಾಘವೇ || ತಸ್ಮಿನ್ವನಂಪ್ರವ್ರಜಿತೇಶೂನ್ಯೇತ್ಯಕ್ತೋಸ್ಮ್ಯಹಂತ್ವಯಾ | ಯಸ್ಯಾಗತಿ
ರನಾಥಾಯಾಃಪುತ್ರಃಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋವನಂ || ತಾಮಂಬಾಂತಾತಕೌಸಲ್ಯಾಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾತ್ವಂಕ್ವಗತೋನೃಪ | ದೃಷ್ಟ್ವಾಭ
ಸ್ಮಾರುಣಂತಚ್ಚದಗ್ಧಾಸ್ಥಿಸ್ಥಾನಮಂಡಲಂ || ಪಿತುಶ್ಶರೀರನಿರ್ವಾಣಂನಿಷ್ಟನನ್ವಿಷಸಾದನಃ | ಸತುದೃಷ್ಟ್ವಾರುದಂದೀ
ನಃಪಪಾತಧರಣೀತಲೇ || ಉತ್ಥಾಪ್ಯಮಾನಶ್ಶಕ್ರಸ್ಯಯಂತ್ರಧ್ವಜಇವಚ್ಯುತಃ | ಅಭಿಪೇತುಸ್ತತಸ್ಸರ್ವೇತಸ್ಯಾಮಾತ್ಯಾಶ್ಶು
ಚಿವ್ರತಂ | ಅಂತಕಾಲೇನಿಪತಿತಂಯಯಾತಿಮೃಷಯೋಯಥಾ | ಶತ್ರುಘ್ನಶ್ಚಾಪಿಭರತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತಂ || ವಿಸಂ
ಜ್ಞೋನ್ಯಪತದ್ಭೂಮೌಭೂಮಿಪಾಲಮನುಸ್ಮರನ್ | ಉನ್ಮತ್ತಇವನಿಶ್ಚೇತಾವಿಲಲಾಪಸುದುಃಖಿತಃ || ಸ್ಮೃತ್ವಾಪಿತುರ್ಗು
ಣಾಂಗಾನಿತಾನಿತಾನಿತಥಾತಥಾ | ಮಂದರಾಪ್ರಭವಸ್ತೀವ್ರಃಕೈಕೇಯೀಗ್ರಾಹಸಂಕುಲಃ || ವರದಾನಮಯೋಕ್ಷೋಭ್ಯೋಮ
ಜ್ಜಯಚ್ಛೋಕಸಾಗರಃ | ಸುಕುಮಾರಂಚಬಾಲಂಚಸತತಂಲಾಲಿತಂತ್ವಯಾ || ಕ್ವತಾತಭರತಂಹಿತ್ವಾವಿಲಪಂತಂಗತೋಭ
ವಾನ್ | ನನುಭೋಜ್ಯೇಷುಪಾನೇಷುವಸ್ತ್ರೇಷ್ವಾಭರಣೇಷುಚ || ಪ್ರವಾರಯಸಿನಸ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತನ್ನಃಕೋನ್ಯಃಕರಿಷ್ಯತಿ | ಅವಧಾ
ರಣಕಾಲೇತುಪೃಥಿವೀನಾವದೀರ್ಯತೇ ||೧೬|| ಯಾವಿಹೀನಾತ್ವಯಾರಾಜ್ಞಾಧರ್ಮಜ್ಞೇನಮಹಾತ್ಮನಾ | ಪಿತರಿಸ್ವರ್ಗಮಾಪನ್ನೇ
ರಾಮೇಚಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತೇ ||೧೭|| ಕಿಂಮೇಜೀವಿತಸಾಮರ್ಥ್ಯಂಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಹುತಾಶನಂ | ಹೀನೋಭ್ರಾತ್ರಾಚಪಿತ್ರಾಚಶೂ
ನ್ಯಾಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಪಾಲಿತಾಮ್ || ಅಯೋಧ್ಯಾಂನಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿತಪೋವನಂ | ತಯೋರ್ವಿಲಪಿತಂಶ್ರುತ್ವಾವ್ಯ
ಸನಂಚಾನ್ವವೇಕ್ಷ್ಯತತ್ ||೧೯|| ಭೃಶಮಾರ್ತತರಾಭೂಯಸ್ಸರ್ವಏವಾನುಗಾಮಿನಃ | ತತೋವಿಷಣ್ಣೌಶ್ರಾಂತೌಚಶತ್ರು
ಘ್ನಭರತಾವುಭೌ || ಧರಣ್ಯಾಂಸಂವ್ಯವೇಷ್ಟೇತಾಂಭಗ್ನಶೃಂಗಾವಿವರ್ಷಭೌ | ತತಃಪ್ರಕೃತಿಮಾನ್ವೈದ್ಯಃಪಿತುರೇಷಾಂಪು
ರೋಹಿತಃ | ವಸಿಷ್ಠೋಭರತಂವಾಕ್ಯಮುತ್ಥಾಪ್ಯತಮುವಾಚಹ | ತ್ರಯೋದಶೋಯಂದಿವಸಃಪಿತುರ್ವೃತ್ತಸ್ಯತೇವಿಭೋ ||
ಸಾವಶೇಷಾಸ್ಥಿನಿಚಯೇಕಿಮಿಹತ್ವಂವಿಲಂಬಸೇ | ತ್ರೀಣಿದ್ವಂದ್ವಾನಿಭೂತೇಷುಪ್ರವೃತ್ತಾನ್ಯವಿಶೇಷತಃ || ತೇಷುಚಾಪರಿಹಾರ್ಯೇ
ಷುನೈವಂಭವಿತುಮರ್ಹಸಿ | ಸುಮಂತ್ರಶ್ಚಾಪಿಶತ್ರುಘ್ನಮುತ್ಥಾಪ್ಯಾಭಿಪ್ರಸಾದ್ಯಚ ||೨೦|| ಶ್ರಾವಯಾಮಾಸತತ್ವಜ್ಞಃ
ಸರ್ವಭೂತಭವಾಭವಂ | ಉತ್ಥಿತೌಚನರವ್ಯಾಘ್ರೌಪ್ರಕಾಶೇತೇಯಶಸ್ವಿನೌ || ವರ್ಷಾತಪಪರಿಕ್ಲಿನ್ನಾಪೃಥಗಿಂದ್ರಧ್ವಜಾ
ವಿವ | ಅಶ್ರೂಣಿಪರಿಮೃದ್ನಂತೌರಕ್ತಾಕ್ಷೌದೀನಭಾಷಿಣೌ || ಅಮಾತ್ಯಾಸ್ತ್ವರಯಂತಿಸ್ಮತನಯೌಚಾಪರಾಃಕ್ರಿಯಾಃ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥಯಾತ್ರಾಂಸಮೀಹಂತಂಶತ್ರುಘ್ನೋಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಜಃ | ಭರತಂಶೋಕಸಂತಪ್ತಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ || ಗತಿ
ರ್ಯಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂದುಃಖೇಕಿಂಪುನರಾತ್ಮನಃ | ಸರಾಮಸ್ಸತ್ವಸಂಪನ್ನಃಸ್ತ್ರಿಯಾಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋವನಮ್ || ಬಲವಾನ್ವೀ
ರ್ಯಸಂಪನ್ನೋಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಾಮಯೋಪ್ಯಸೌ | ಕಿಂನಮೋಚಯತೇರಾಮಂಕೃತ್ವಾಸ್ಯಪಿತೃನಿಗ್ರಹಮ್ || ಪೂರ್ವಮೇವತು
ನಿಗ್ರಾಹ್ಯಸ್ಸಮವೇಕ್ಷ್ಯನಯಾನಯೌ | ಉತ್ಪಥಂಯಸ್ಸಮಾರೂಢೋನಾರ್ಯಾರಾಜಾವಶಂಗತಃ || ಇತಿಸಂಭಾಷಮಾಣೇತು
ಶತ್ರುಘ್ನೇಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಜೇ | ಪ್ರಾಗ್ದ್ವಾರೇಭೂತ್ತದಾಕುಬ್ಜಾಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾ ||೫|| ಲಿಪ್ತಾಚಂದನಸಾರೇಣರಾಜವ
ಸ್ತ್ರಾಣಿಬಿಭ್ರತೀ | ವಿವಿಧಂವಿವಿಧೈಸ್ತೈಸ್ತೈರ್ಭೂಷಣೈಶ್ಚವಿಭೂಷಿತಾ ||೬|| ಮೇಖಲಾದಾಮಭಿಶ್ಚಿತ್ರೈರನ್ಯೈಶ್ಚಶುಭಭೂ
ಷಣೈಃ | ಬಭಾಸೇಬಹುಭಿರ್ಬದ್ಧಾರಜ್ಜುಬದ್ಧೇವವಾನರೀ || ತಾಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯತದಾದ್ವಾಸ್ಥಾಸ್ಸುಭೃಶಂಪಾಪಕಾರಿಣೀಂ | ಗೃಹೀ
ತ್ವಾಕರುಣಾಂಕುಬ್ಜಾಂಶತ್ರುಘ್ನಾಯನ್ಯವೇದಯನ್ ||೮|| ಯಸ್ಯಾಃಕೃತೇವನೇರಾಮೋನ್ಯಸ್ತದೇಹಶ್ಚವಃಪಿತಾ | ಸೇಯಂಪಾ
ಪಾನೃಶಂಸಾಚತಸ್ಯಾಃಕುರುಯಥಾಮತಿ ||೯|| ಶತ್ರುಘ್ನಶ್ಚತದಾಜ್ಞಾಯವಚನಂಭೃಶದುಃಖಿತಃ | ಅಂತಃಪುರಚರಾನ್ಸ
ರ್ವಾನಿತ್ಯುವಾಚಧೃತವ್ರತಃ ||೧೦|| ತೀವ್ರಮುತ್ಪಾದಿತಂದುಃಖಂಭ್ರಾತೄಣಾಂಮೇತಥಾಪಿತುಃ | ಯಯಾಸಾಯಂನೃಶಂಸ

ಸ್ಯೈಕರ್ಮಣಃಫಲಮಶ್ನುತಾಮ್॥ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುತೇನಾಶುಸಖೀಜನಸಮಾವೃತಾ।ಗೃಹೀತಾಬಲವತ್ಕುಬ್ಜಾಸಾತದ್ಗೃಹ
ಮನಾದಯತ್।ತತಸ್ಸುಭೃಶಸಂತಪ್ತಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ಸರ್ವಸಖೀಜನಃ।ಕ್ರುದ್ಧಮಾಜ್ಞಾಯಶತ್ರುಘ್ನಂವಿಪಲಾಯತಸರ್ವಶಃ॥ ಆ
ಮಂತ್ರಯತಕೃತ್ಸ್ನಶ್ಚತಸ್ಯಾಸ್ಸರ್ವಸಖೀಜನಃ।ಯಥಾಯಂಸಮುಪಕ್ರಾಂತೋನಿಶ್ಶೇಷಂನಃಕರಿಷ್ಯತಿ॥ಸಾನುಕ್ರೋಶಾಂ
ವದಾನ್ಯಾಂಚಧರ್ಮಜ್ಞಾಂಚಯಶಸ್ವಿನೀಂ। ಕೌಸಲ್ಯಾಂಶರಣಂಯಾಮಸ್ಸಾಹಿನೋಸ್ತುಧ್ರುವಾಗತಿಃ॥೧೫॥ಸಚರೋಷೇಣ
ತಾಮ್ರಾಕ್ಷಶ್ಶತ್ರುಘ್ನಶ್ಶತ್ರುತಾಪನಃ।ವಿಚಕರ್ಷತದಾಕುಬ್ಜಾಂಕ್ರೋಶಂತೀಂಧರಣೀತಲೇ॥೧೬॥ ತಸ್ಯಾಹ್ಯಾಕೃಷ್ಯಮಾ
ಣಾಯಾಮಂಥರಾಯಾಸ್ತತಸ್ತತಃ।ಚಿತ್ರಂಬಹುವಿಧಂಭಾಂಡಂಪೃಥಿವ್ಯಾಂತದ್ವ್ಯಶೀರ್ಯತ॥ತೇನಭಾಂಡೇನಸಂಸ್ತೀರ್ಣಂ
ಶ್ರೀಮದ್ರಾಜನಿವೇಶನಂ। ಅಶೋಭತತದಾಭೂಯಶ್ಶಾರದಂಗಗನಂಯಥಾ॥ಸಬಲೀಬಲವತ್ಕ್ರೋಧಾದ್ಗೃಹೀತ್ವಾಪುರುಷ
ರ್ಷಭಃ।ಕೈಕೇಯೀಮಭಿನಿರ್ಭರ್ತ್ಸ್ಯಬಭಾಷೇಪರುಷಂವಚಃ॥ತೈರ್ವಾಕ್ಯೈಃಪರುಷೈರ್ದುಃಖೈಃಕೈಕೇಯೀಭೃಶದುಃಖಿತಾ।
ಶತ್ರುಘ್ನಭಯಸಂತ್ರಸ್ತಾಪುತ್ರಂಶರಣಮಾಗತಾ॥ ತಾಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಭರತಃಕ್ರುದ್ಧಂಶತ್ರುಘ್ನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್। ಅವಧ್ಯಾ
ಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂಪ್ರಮದಾಃಕ್ಷಮ್ಯತಾಮಿತಿ॥೨೧॥ ಹನ್ಯಾಮಹಮಿಮಾಂಪಾಪಾಂಕೈಕೇಯೀಂದುಷ್ಟಚಾರಿಣೀಂ।ಯದಿ
ಮಾಂಧಾರ್ಮಿಕೋರಾಮೋನಾಸೂಯೇನ್ಮಾತೃಘಾತಕಮ್॥ ಇಮಾಮಪಿಹತಾಂಕುಬ್ಜಾಂಯದಿಜಾನಾತಿರಾಘವಃ।ತ್ವಾಂ
ಚಮಾಂಚಹಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಾಭಿಭಾಷಿಷ್ಯತೇಧ್ರುವಮ್॥ ಭರತಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಶತ್ರುಘ್ನೋಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಜಃ।ನ್ಯವರ್ತತತ
ತೋರೋಷಾತ್ತಾಂಮುಮೋಚಚಮಂಥರಾಮ್॥ಸಾಪಾದಮೂಲೇಕೈಕೇಯ್ಯಾಮಂಥರಾನಿಪಪಾತಹ। ನಿಶ್ಶ್ವಸಂತೀಸುದುಃ
ಖಾರ್ತಾಕೃಪಣಂವಿಲಲಾಪಚ॥ಶತ್ರುಘ್ನವಿಕ್ಷೇಪವಿಮೂಢಸಂಜ್ಞಾಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕುಬ್ಜಾಂಭರತಸ್ಯಮಾತಾ। ಶನೈಸ್ಸಮಾ
ಶ್ವಾಸಯದಾರ್ತರೂಪಾಂಕ್ರೌಂಚೀಂವಿಲಗ್ನಾಮಿವವೀಕ್ಷಮಾಣಾಮ್॥ ... ... ॥೨೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಪ್ರಭಾತಸಮಯೇದಿವಸೇಚಚತುರ್ದಶೇ।ಸಮೇತ್ಯರಾಜಕರ್ತಾರೋಭರತಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರುವನ್॥ ಗತೋದಶರಥ
ಸ್ಸ್ವರ್ಗಂಯೋನೋಗುರುತರೋಗುರುಃ।ರಾಮಂಪ್ರವ್ರಾಜ್ಯವೈಜ್ಯೇಷ್ಠಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾಬಲಂ॥ ತ್ವಮದ್ಯಭವನೋ
ರಾಜಾರಾಜಪುತ್ರಮಹಾಯಶಃ।ಸಂಗತ್ಯಾನಾಪರಾಧ್ನೋತಿರಾಜ್ಯಮೇತದನಾಯಕಂ॥ ಆಭಿಷೇಚನಿಕಂಸರ್ವಮಿದಮಾದಾ
ಯರಾಘವ।ಪ್ರತೀಕ್ಷತೇತ್ವಾಂಸ್ವಜನಶ್ಶ್ರೇಣಯಶ್ಚನೃಪಾತ್ಮಜ॥ರಾಜ್ಯಂಗೃಹಾಣಭರತಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂಧ್ರುವಂ।ಅಭಿ
ಷೇಚಯಚಾತ್ಮಾನಂಪಾಹಿಚಾಸ್ಮಾನ್ನರರ್ಷಭ॥ಆಭಿಷೇಚನಿಕಂಭಾಂಡಂಕೃತ್ವಾಸರ್ವಂಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ। ಭರತಸ್ತಂಜನಂಸ
ರ್ವಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚದೃಢವ್ರತಃ॥ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯರಾಜತಾನಿತ್ಯಮುಚಿತಾಹಿಕುಲಸ್ಯನ। ನೈವಂಭವಂತೋಮಾಂವಕ್ತುಮರ್ಹಂ
ತಿಕುಶಲಾಜನಾಃ॥ರಾಮಃಪೂರ್ವೋಹಿನೋಭ್ರಾತಾಭವಿಷ್ಯತಿಮಹೀಪತಿಃ। ಅಹಂತ್ವರಣ್ಯೇವತ್ಸ್ಯಾಮಿವರ್ಷಾಣಿನವಪಂ
ಚಚ॥ಯುಜ್ಯತಾಂಮಹತೀಸೇನಾಚತುರಂಗಮಹಾಬಲಾ।ಆನಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂಜ್ಯೇಷ್ಠಂಭ್ರಾತರಂರಾಘವಂವನಾತ್॥ಆಭಿ
ಷೇಚನಿಕಂಚೈವಸರ್ವಮೇತದುಪಸ್ಕೃತಂ।ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಗಮಿಷ್ಯಾಮಿರಾಮಹೇತೋರ್ವನಂಪ್ರತಿ॥೧೦॥ತತ್ರೈವತಂನರವ್ಯಾ
ಘ್ರಮಭಿಷಿಚ್ಯಪುರಸ್ಕೃತಂ। ಆನೇಷ್ಯಾಮಿತುವೈರಾಮಂಹವ್ಯವಾಹಮಿವಾಧ್ವರಾತ್॥ ನಸಕಾಮಾಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಸ್ವಾಮಿ
ಮಾಂಮಾತೃಗಂಧಿನೀಂ।ವನೇವತ್ಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂದುರ್ಗೇರಾಮೋರಾಜಾಭವಿಷ್ಯತಿ॥೧೨॥ ಕ್ರಿಯತಾಂಶಿಲ್ಪಿಭಿಃಪಂಥಾಸ್ಸಮಾ
ನಿವಿಷಮಾಣಿಚ। ರಕ್ಷಿಣಶ್ಚಾನುಸಂಯಾಂತುಪಥಿದುರ್ಗವಿಚಾರಕಾಃ॥೧೩॥ ಏವಂಸಂಭಾಷಮಾಣಂತಂರಾಮಹೇತೋ
ರ್ನೃಪಾತ್ಮಜಂ।ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಜನಸ್ಸರ್ವಶ್ಶ್ರೀಮದ್ವಾಕ್ಯಮನುತ್ತಮಂ॥೧೪॥ಏವಂತೇಭಾಷಮಾಣಸ್ಯಪದ್ಮಾಶ್ರೀರುಪತಿ
ಷ್ಠತಾತ್॥ ಯಸ್ತ್ವಂಜ್ಯೇಷ್ಠೇನೃಪಸುತೇಪೃಥಿವೀಂದಾತುಮಿಚ್ಛಸಿ॥ ಅನುತ್ತಮಂತದ್ವಚನಂನೃಪಾತ್ಮಜಪ್ರಭಾಷಿತಂಸಂ
ಶ್ರವಣೇನಿಶಮ್ಯಚ। ಪ್ರಹರ್ಷಜಾಸ್ತಂಪ್ರತಿಬಾಷ್ಪಬಿಂದವೋನಿಪೇತುರಾರ್ಯಾನನನೇತ್ರಸಂಭವಾಃ॥೧೬॥ಊಚುಸ್ತೇವಚನ
ಮಿದಂನಿಶಮ್ಯಹೃಷ್ಟಾಸ್ಸಾಮಾತ್ಯಾಸ್ಸಪರಿಷದೋವಿಯಾತಶೋಕಾಃ।ಪಂಥಾನಂನರವರಭಕ್ತಿಮಾನ್ಜನಶ್ಚವ್ಯಾದಿಷ್ಟಸ್ತ
ವವಚನಾಚ್ಚಶಿಲ್ಪಿವರ್ಗಃ ॥೧೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಾಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥಭೂಮಿಪ್ರದೇಶಜ್ಞಾಃಸೂತ್ರಕರ್ಮವಿಶಾರದಾಃ।ಸ್ವಕರ್ಮಾಭಿರತಾಶ್ಶೂರಾಃಖನಕಾಯಂತ್ರಕಾಸ್ತಥಾ॥ ಕಾ
ರ್ಮಾಂತಿಕಾಃಸ್ಥಪತಯಃಪುರುಷಾಯಂತ್ರಕೋವಿದಾಃ।ತಥಾವರ್ಧಕಯಶ್ಚೈವಮಾರ್ಗಿಣೋವೃಕ್ಷತಕ್ಷಕಾಃ॥ಕೂಪಕಾ
ರಾಸ್ಸುಧಾಕಾರಾವಂಶಕರ್ಮಕೃತಸ್ತಥಾ। ಸಮರ್ಥಾಯೇಚದ್ರಷ್ಟಾರಃಪುರತಸ್ತೇಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ॥ಸತುಹರ್ಷಾತ್ತಮುದ್ದೇಶಂ
ಜನೌಘೋವಿಪುಲಃಪ್ರಯಾನ್।ಅಶೋಭತಮಹಾವೇಗಸ್ಸಮುದ್ರಇವಪರ್ವಣಿ॥ ತೇಸ್ವವಾರಂಸಮಾಸ್ಥಾಯವರ್ತ್ಮಕರ್ಮ
ಣಿಕೋವಿದಾಃ।ಕರಣೈರ್ವಿವಿಧೋಪೇತೈಃಪುರಸ್ತಾತ್ಸಂಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ॥ ಲತಾವಲ್ಲೀಶ್ಚಗುಲ್ಮಾಂಶ್ಚಸ್ಥಾಣೂನಶ್ಮನಏವಚ।ಜನಾ

ಸ್ತೇಚಕ್ರಿರೇಮಾರ್ಗಂಛಿಂದಂತೋವಿವಿಧಾನ್ದ್ರುಮಾನ್ ॥೬॥ ಅವೃಕ್ಷೇಷುಚದೇಶೇಷುಕೇಚಿದ್ವೃಕ್ಷಾನರೋಪಯನ್ । ಕೇಚಿತ್ಕುಠಾರೈಷ್ಟಂಕೈಶ್ಚದಾತ್ರೈಶ್ಛಿಂದನ್ಕ್ವಚಿತ್ಕ್ವಚಿತ್ ॥ಅಪರೇವೀರಣಸ್ತಂಬಾನ್ ಬಲಿನೋಬಲವತ್ತರಾಃ। ವಿಧಮಂತಿಸ್ಮದುರ್ಗಾಣಿಸ್ಥಲಾನಿಚತತಸ್ತತಃ॥ ಅಪರೇಽಪೂರಯನ್ಕೂಪಾನ್ಪಾಂಸುಭಿಶ್ಶ್ವಭ್ರಮಾಯತಂ।ನಿಮ್ನಭಾಗಾಂಸ್ತತಃಕೇಚಿತ್ಸಮಾಂಶ್ಚಕ್ರುಸ್ಸಮಂತತಃ ॥೯॥ ಬಬಂಧುರ್ಬಂಧನೀಯಾಂಶ್ಚಕ್ಷೋದ್ಯಾನ್ಸಂಚುಕ್ಷುದುಸ್ತದಾ । ಬಿಭಿದುರ್ಭೇದನೀಯಾಂಶ್ಚ ತಾಂಸ್ತಾನ್ದೇಶಾನ್ನರಾಸ್ತದಾ ॥೧೦॥ ಅಚಿರೇಣೈವಕಾಲೇನಪರಿವಾಹಾನ್ಬಹೂದಕಾನ್ । ಚಕ್ರುರ್ಬಹುವಿಧಾಕಾರಾನ್ಸಾಗರಪ್ರತಿಮಾನ್ಬಹೂನ್ ॥೧೧॥ ನಿರ್ಜಲೇಷುಚದೇಶೇಷುಖಾನಯಾಮಾಸುರುತ್ತಮಾನ್ । ಉದಪಾನಾನ್ಬಹುವಿಧಾನ್ವೇದಿಕಾಪರಿಮಂಡಿತಾನ್ ॥ಸಸುಧಾಕುಟ್ಟಿಮತಲಃಪ್ರಪುಷ್ಪಿತಮಹೀರುಹಃ।ಮತ್ತೋದ್ಘುಷ್ಟದ್ವಿಜಗಣಃಪತಾಕಾಭಿರಲಂಕೃತಃ॥೧೩ ಚಂದನೋದಕಸಂಸಿಕ್ತೋನಾನಾಕುಸುಮಭೂಷಿತಃ ।ಬಹ್ವಶೋಭತಸೇನಾಯಾಃಪಂಥಾಸ್ಸುರಪಥೋಪಮಃ॥ ಆಜ್ಞಾಪ್ಯಾಥಯಥಾಜ್ಞಪ್ತಿಯುಕ್ತಾಸ್ತೇಽಧಿಕೃತಾನರಾಃ ।ರಮಣೀಯೇಷುದೇಶೇಷುಬಹುಸ್ವಾದುಫಲೇಷುಚ।ಯೋನಿವೇಶಸ್ತ್ವಭಿಪ್ರೇತೋಭರತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ।ಭೂಯಸ್ತಂಶೋಭಯಾಮಾಸುರ್ಭೂಷಾಭಿರ್ಭೂಷಣೋಪಮಮ್ ॥೧೬॥ ನಕ್ಷತ್ರೇಷುಪ್ರಶಸ್ತೇಷುಮುಹೂರ್ತೇಷುಚತದ್ವಿದಃ॥ನಿವೇಶಂಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸುರ್ಭರತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ॥೧೭॥ಬಹುಪಾಂಸುಚಯಾಶ್ಚಾಪಿಪರಿಖಾಪರಿವಾರಿತಾಃ । ತತ್ರೇಂದ್ರಕೀಲಪ್ರತಿಮಾಃಪ್ರತೋಳೀವರಶೋಭಿತಾಃ ॥೧೮॥ ಪ್ರಾಸಾದಮಾಲಾವಿತತಾಸ್ಸೌಧಪ್ರಾಕಾರಸಂವೃತಾಃ । ಪತಾಕಾಶೋಭಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಸುನಿರ್ಮಿತಮಹಾಪಥಾಃ ॥೧೯॥ವಿಸರ್ಪದ್ಭಿರಿವಾಕಾಶೇವಿಟಂಕಾಗ್ರವಿಮಾನಕೈಃ। ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತೈರ್ನಿವೇಶಾಸ್ತೇಬಭುಶ್ಶಕ್ರಪುರೋಪಮಾಃ ॥೨೦॥ ಜಾಹ್ನವೀಂತುಸಮಾಸಾದ್ಯವಿವಿಧದ್ರುಮಕಾನನಾಂ । ಶೀತಲಾಮಲಪಾನೀಯಾಂಮಹಾಮೀನಸಮಾಕುಲಾಂ । ಸಚಂದ್ರತಾರಾಗಣಮಂಡಿತಂಯಥಾನಭಃಕ್ಷಪಾಯಾಮಮಲಂ ವಿರಾಜತೇ । ನರೇಂದ್ರಮಾರ್ಗಸ್ಸತಥಾವ್ಯರಾಜತಕ್ರಮೇಣರಮ್ಯಶ್ಶುಭಶಿಲ್ಪಿನಿರ್ಮಿತಃ ॥ ... ... ॥೨೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಅಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋನಾಂದೀಮುಖೀಂರಾತ್ರಿಂಭರತಂಸೂತಮಾಗಧಾಃ ।ತುಷ್ಟುವುರ್ವಾಗ್ವಿಶೇಷಜ್ಞಾಸ್ಸ್ತವೈರ್ಮಂಗಳಸಂಹಿತೈಃ॥ ಸುವರ್ಣಕೋಣಾಭಿಹತಃಪ್ರಾಣದದ್ಯಾಮದುಂದುಭಿಃ ।ದಧ್ಮುಶ್ಶಂಖಾಂಶ್ಚಶತಶೋವಾದ್ಯಾಂಶ್ಚೋಚ್ಚಾವಚಸ್ವರಾನ್ ॥ ಸತೂರ್ಯಘೋಷಸ್ಸುಮಹಾನ್ದಿವಮಾಪೂರಯನ್ನಿವ।ಭರತಂಶೋಕಸಂತಪ್ತಂಭೂಯಶ್ಶೋಕೈರರಂಧ್ರಯತ್॥ ತತಃಪ್ರಬುದ್ಧೋಭರತಸ್ತಂಘೋಷಂಸನ್ನ್ಯವರ್ತ್ಯತ । ನಾಹಂರಾಜೇತಿಚಾಪ್ಯುಕ್ತ್ವಾಶತ್ರುಘ್ನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥ಪಶ್ಯಶತ್ರುಘ್ನಕೈಕೇಯ್ಯಾಲೋಕಸ್ಯಾಪಕೃತಂಮಹತ್।ವಿಸೃಜ್ಯಮಯಿದುಃಖಾನಿರಾಜಾದಶರಥೋಗತಃ ॥ ತಸ್ಯೈಷಾಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯಧರ್ಮಮೂಲಾಮಹಾತ್ಮನಃ।ಪರಿಭ್ರಮತಿರಾಜ್ಯಶ್ರೀರ್ನೌರಿವಾಕರ್ಣಿಕಾಜಲೇ॥ಯೋಹಿನಸ್ಸುಮಹಾನ್ನಾಥಃಸೋಽಪಿಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋವನಂ।ಅನಯಾಧರ್ಮಮುತ್ಸೃಜ್ಯಮಾತ್ರಾಮೇರಾಘವಸ್ಸ್ವಯಮ್॥ ಇತ್ಯೇವಂಭರತಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವಿಲಪಂತಂಚೇತನಂ ವಿಕೃಪಣಂರುರುದುಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸಸ್ವರಂಯೋಷಿತಸ್ತದಾ॥ತಥಾತಸ್ಮಿನ್ವಿಲಪತಿವಸಿಷ್ಠೋರಾಜಧರ್ಮವಿತ್।ಸಭಾಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಾಥಸ್ಯಪ್ರವಿವೇಶಮಹಾಯಶಾಃ॥ಶಾತಕುಂಭಮಯೀಂರಮ್ಯಾಂಮಣಿರತ್ನಸಮಾಕುಲಾಂ।ಸುಧರ್ಮಾಮಿವಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸಗಣಃಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ ॥೧೦॥ ಸಕಾಂಚನಮಯಂಪೀಠಂಸುಖಾಸ್ತರಣಸಂವೃತಂ । ಅಧ್ಯಾಸ್ತಸರ್ವವೇದಜ್ಞೋದೂತಾನನುಶಶಾಸಚ ॥ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ವೈಶ್ಯಾನಮಾತ್ಯಾನ್ಗಣವಲ್ಲಭಾನ್।ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾನಯತಾವ್ಯಗ್ರಾಃಕೃತ್ಯಮಾತ್ಯಯಿಕಂಹಿನಃ ॥ ಸರಾಜಪುತ್ರಂಶತ್ರುಘ್ನಂಭರತಂಚಯಶಸ್ವಿನಂ। ಯುಧಾಜಿತಂಸುಮಂತ್ರಂಚಯೇಚತತ್ರಹಿತಾಜನಾಃ॥ ತತೋಹಲಹಲಾಶಬ್ದಸ್ಸುಮಹಾನ್ಸಮಪದ್ಯತ । ರಥೈರಶ್ವೈರ್ಗಜೈಶ್ಚಾಪಿಜನಾನಾಮುಪಗಚ್ಛತಾಂ ॥೧೩॥ ತತೋಭರತಮಾಯಾಂತಂಶತಕ್ರತುಮಿವಾಮರಾಃ ।ಪ್ರತ್ಯನಂದನ್ಪ್ರಕೃತಯೋಯಥಾದಶರಥಂತಥಾ ॥೧೪॥ಹ್ರದಇವತಿಮಿನಾಗಸಂವೃತಸ್ಸ್ತಿಮಿತಜಲೋಮಣಿಶಂಖಶರ್ಕರಃ । ದಶರಥಸುತಶೋಭಿತಾಸಭಾಸದಶರಥೇವಬಭೌಯಥಾಪುರಾ॥ ॥೧೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಏಕಾಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಮಾರ್ಯಗಣಸಂಪೂರ್ಣಾಂಭರತಃಪ್ರಗ್ರಹಾಂಸಭಾಂ।ದದರ್ಶಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನಃಪೂರ್ಣಚಂದ್ರೋನಿಶಾಮಿವ॥೧॥ ಆಸನಾನಿಯಥಾನ್ಯಾಯಮಾರ್ಯಾಣಾಂವಿಶತಾಂತದಾ ।ವಸ್ತ್ರಾಂಗರಾಗಪ್ರಭಯಾದ್ಯೋತಿತಾಸಾಸಭೋತ್ತಮಾ॥೨॥ ಸಾವಿದ್ವಜ್ಜನಸಂಪೂರ್ಣಾಸಭಾಸುರುಚಿರಾತದಾ । ಅದೃಶ್ಯತಘನಾಪಾಯೇಪೂರ್ಣಚಂದ್ರೇವಶರ್ವರೀ ॥೩॥ ರಾಜ್ಞಸ್ತುಪ್ರಕೃತೀಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸಸಮಗ್ರಾಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಧರ್ಮವಿತ್। ಇದಂಪುರೋಹಿತೋವಾಕ್ಯಂಭರತಂಮೃದುಚಾಬ್ರವೀತ್॥ ತಾತರಾಜಾದಶರಥಸ್ಸ್ವರ್ಗತೋಧರ್ಮಮಾಚರನ್ । ಧನಧಾನ್ಯವತೀಂಸ್ಫೀತಾಂಪ್ರದಾಯಪೃಥಿವೀಂತವ ॥೫॥ ರಾಮಸ್ತಥಾಸತ್ಯಧೃತಿಸ್ಸತಾಂಧರ್ಮಮನುಸ್ಮರನ್ ।ನಾಜಹಾತ್ಪಿತುರಾದೇಶಂಶಶೀಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಮಿವೋದಿತಃ॥೬॥ ಪಿತಾಭ್ರಾತಾಚತೇದತ್ತಂರಾಜ್ಯಂ

ನಿಹತಕಂಟಕಂ| ತದ್ಭವಂತ್ವಮುದಿತಾಮಾತ್ಯಾಃಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಾಭಿಷೇಚಯ ||೭|| ಉದೀಚ್ಯಾಶ್ಚಪ್ರತೀಚ್ಯಾಶ್ಚದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಾ
ಶ್ಚಕೇವಲಾಃ | ಕೋಟ್ಯಾಪರಾಂತಾಸ್ಸಾಮುದ್ರಾರತ್ನಾನ್ಯಭಿಹರಂತುತೇ ||೮|| ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಭರತೋವಾಕ್ಯಂಶೋಕೇನಾಭಿ
ಪರಿಪ್ಲುತಃ| ಜಗಾಮಮನಸಾರಾಮಂಧರ್ಮಜ್ಞೋಧರ್ಮಕಾಂಕ್ಷಯಾ ||೯|| ಸಬಾಷ್ಪಕಲಯಾವಾಚಾಕಲಹಂಸಸ್ವರೋ
ಯುವಾ | ವಿಲಲಾಪಸಭಾಮಧ್ಯೇಜಗರ್ಹೇಚಪುರೋಹಿತಂ ||೧೦|| ಚರಿತಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಸ್ಯವಿದ್ಯಾಸ್ನಾತಸ್ಯಧೀಮತಃ|ಧರ್ಮೇ
ಪ್ರಯತಮಾನಸ್ಯಕೋರಾಜ್ಯಂಮದ್ವಿಧೋಹರೇತ್||೧೧||ಕಥಂದಶರಥಾಜ್ಜಾತೋಭವೇದ್ರಾಜ್ಯಾಪಹಾರಕಃ|ರಾಜ್ಯಂಚಾಹಂ
ಚರಾಮಸ್ಯಧರ್ಮಂವಕ್ತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ ||೧೨||ಜ್ಯೇಷ್ಠಶ್ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಚಧರ್ಮಾತ್ಮಾದಿಲೀಪನಹುಷೋಪಮಃ | ಲಬ್ಧುಮರ್ಹತಿ
ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋರಾಜ್ಯಂದಶರಥೋಯಥಾ ||೧೩||ಅನಾರ್ಯಜುಷ್ಟಮಸ್ವರ್ಗ್ಯಂಕುರ್ಯಾಂಪಾಪಮಹಂಯದಿ|ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾ
ಮಹಂಲೋಕೇಭವೇಯಂಕುಲಪಾಂಸನಃ ||೧೪|| ಯದ್ಧಿಮಾತ್ರಾಕೃತಂಪಾಪಂನಾಹಂತದಪಿರೋಚಯೇ|ಇಹಸ್ಥೋವನದು
ರ್ಗಸ್ಥಂನಮಸ್ಯಾಮಿಕೃತಾಂಜಲಿಃ ||೧೫|| ರಾಮಮೇವಾನುಗಚ್ಛಾಮಿರಾಜಾಸದ್ವಿಪದಾಂವರಃ|ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿಲೋಕಾ
ನಾಂರಾಜ್ಯಮರ್ಹತಿರಾಘವಃ ||೧೬|| ತದ್ವಾಕ್ಯಂಧರ್ಮಸಂಯುಕ್ತಂಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವೇಸಭಾಸದಃ | ಹರ್ಷಾನ್ಮುಮುಚುರ
ಶ್ರೂಣಿರಾಮೇನಿಹಿತಚೇತಸಃ||೧೭||ಯದಿತ್ವಾರ್ಯಂನಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿವಿನಿವರ್ತಯಿತುಂವನಾತ್ |ವನೇತತ್ರೈವವತ್ಸ್ಯಾಮಿಯಥಾ
ರ್ಯೋಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತಥಾ ||೧೮|| ಸರ್ವೋಪಾಯಂತುವರ್ತಿಷ್ಯೇವಿನಿವರ್ತಯಿತುಂಬಲಾತ್|ಸಮಕ್ಷಮಾರ್ಯಮಿಶ್ರಾಣಾಂಸಾಧೂ
ನಾಂಗುಣವರ್ತಿನಾಮ್||ವಿಷ್ಟಿಕರ್ಮಾಂತಿಕಾಸ್ಸರ್ವೇಮಾರ್ಗಶೋಧಕರಕ್ಷಕಾಃ | ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಾಮಯಾಪೂರ್ವಂಯಾತ್ರಾಪಿ
ಮಮರೋಚತೇ|ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾಭರತೋಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಃ|ಸಮೀಪಸ್ಥಮುವಾಚೇದಂಸುಮಂತ್ರಂಮಂತ್ರಕೋವಿ
ದಂ|| ತೂರ್ಣಮುತ್ಥಾಯಗಚ್ಛತ್ವಂಸುಮಂತ್ರಮಮಶಾಸನಾತ್|ಯಾತ್ರಾಮಾಜ್ಞಾಪಯಕ್ಷಿಪ್ರಂಬಲಂಚೈವಸಮಾನಯ||
ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸುಮಂತ್ರಸ್ತುಭರತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ|ಹೃಷ್ಟಸ್ತದಾದಿಶತ್ಸರ್ವಂಯಥಾಸಂದಿಷ್ಟಮಿಷ್ಟವತ್||ತಾಃಪ್ರಕೃಷ್ಟಾಃ
ಪ್ರಕೃತಯೋಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾಬಲಸ್ಯಚ |ಶ್ರುತ್ವಾಯಾತ್ರಾಂತಮಾಜ್ಞಪ್ತಾಂರಾಘವಸ್ಯನಿವರ್ತನೇ ||ತತೋಯೋಧಾಂಗನಾಸ್ಸ
ರ್ವಾಭರ್ತೄನ್ಸರ್ವಾನ್ಗೃಹೇಗೃಹೇ | ಯಾತ್ರಾಗಮನಮಾಜ್ಞಾಯತ್ವರಯಂತಿಸ್ಮಹರ್ಷಿತಾಃ || ತೇಹಯೈರ್ಗೋರಥೈಶ್ಶೀ
ಘ್ರೈಸ್ಸ್ಯಂದನೈಶ್ಚಮಹಾಜವೈಃ |ಸಹಯೋಧೈರ್ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾಬಲಂಸರ್ವಮಚೋದಯನ್||ಸಜ್ಜಂತುತದ್ಬಲಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಭರತೋಗುರುಸನ್ನಿಧೌ |ರಥಂಮೇತ್ವರಯಸ್ವೇತಿಸುಮಂತ್ರಂಪಾರ್ಶ್ವತೋಬ್ರವೀತ್||ಭರತಸ್ಯತುತಸ್ಯಾಜ್ಞಾಂಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ
ಚಹರ್ಷಿತಃ |ರಥಂಗೃಹೀತ್ವಾಪ್ರಯಯೌಯುಕ್ತಂಪರಮವಾಜಿಭಿಃ||ಸರಾಘವಸ್ಸತ್ಯಧೃತಿಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ಬ್ರುವನ್ಸು
ಯುಕ್ತಂದೃಢಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ|ಗುರುಂಮಹಾರಣ್ಯಗತಂಯಶಸ್ವಿನಂಪ್ರಸಾದಯಿಷ್ಯನ್ಭರತೋಬ್ರವೀತ್ತದಾ||ತೂರ್ಣಂ
ಸಮುತ್ಥಾಯಸುಮಂತ್ರಗಚ್ಛಬಲಸ್ಯಯೋಗಾಯಬಲಪ್ರಧಾನಾನ್ |ಆನೇತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಹಿತಂವನಸ್ಥಂಪ್ರಸಾದ್ಯರಾಮಂಜ
ಗತೋಹಿತಾಯ||ಸಸೂತಪುತ್ರೋಭರತೇನಸಮ್ಯಗಾಜ್ಞಾಪಿತಸ್ಸಂಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮಃ | ಶಶಾಸಸರ್ವಾನ್ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಧಾ
ನಾನ್ಬಲಸ್ಯಮುಖ್ಯಾಂಶ್ಚಸುಹೃಜ್ಜನಂಚ || ತತಸ್ಸಮುತ್ಥಾಯಕುಲೇಕುಲೇತೇರಾಜನ್ಯವೈಶ್ಯಾವೃಷಲಾಶ್ಚವಿಪ್ರಾಃ | ಅ
ಯೂಯುಜನ್ನುಷ್ಟ್ರಖರಾನ್ರಥಾಂಶ್ಚನಾಗಾನ್ಹಯಾಂಶ್ಚೈವಕುಲಪ್ರಸೂತಾನ್ || ... ... ||೩೨||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವ್ಯಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಸಮುತ್ಥಿತಃಕಾಲ್ಯಮಾಸ್ಥಾಯಸ್ಯಂದನೋತ್ತಮಂ| ಪ್ರಯಯೌಭರತಶ್ಶೀಘ್ರಂರಾಮದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಯಾ||
ಅಗ್ರತಃಪ್ರಯಯುಸ್ತಸ್ಯಸರ್ವೇಮಂತ್ರಿಪುರೋಧಸಃ || ಅಧಿರುಹ್ಯಹಯೈರ್ಯುಕ್ತಾನ್ರಥಾನ್ಸೂರ್ಯರಥೋಪಮಾನ್ ||ನವ
ನಾಗಸಹಸ್ರಾಣಿಕಲ್ಪಿತಾನಿಯಥಾವಿಧಿ | ಅನ್ವಯುರ್ಭರತಂಯಾಂತಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲನಂದನಮ್||ಷಷ್ಟೀರಥಸಹಸ್ರಾಣಿಧ
ನ್ವಿನೋವಿವಿಧಾಯುಧಾಃ| ಅನ್ವಯುರ್ಭರತಂಯಾಂತಂರಾಜಪುತ್ರಂಯಶಸ್ವಿನಮ್||ಶತಂಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಶ್ವಾನಾಂಸಮಾರೂ
ಢಾನಿರಾಘವಂ|ಅನ್ವಯುರ್ಭರತಂಯಾಂತಂಸತ್ಯಸಂಧಂಜಿತೇಂದ್ರಿಯಂ||ಕೈಕೇಯೀಚಸುಮಿತ್ರಾಚಕೌಸಲ್ಯಾಚಯಶಸ್ವಿ
ನೀ|ರಾಮಾನಯನಸಂಹೃಷ್ಟಾಯಯುರ್ಯಾನೇನಭಾಸ್ವತಾ || ಪ್ರಯಾತಾಶ್ಚಾರ್ಯಸಂಘಾತಾರಾಮಂದ್ರಷ್ಟುಂಸಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಂ|ತಸ್ಯೈವಚಕಥಾಶ್ಚಿತ್ರಾಃಕುರ್ವಾಣಾಹೃಷ್ಟಮಾನಸಾಃ ||ಮೇಘಶ್ಯಾಮಂಮಹಾಬಾಹುಂದೃಢಸತ್ವಂಸ್ಥಿರವ್ರತಂ|ಕ
ದಾದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಹೇರಾಮಂಜಗತಶ್ಶೋಕನಾಶನಂ||ದೃಷ್ಟಏವಹಿನಶ್ಶೋಕಮಪನೇಷ್ಯತಿರಾಘವಃ |ತಮಸ್ಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯ
ಸಮುದ್ಯನ್ನಿವಭಾಸ್ಕರಃ||ಇತ್ಯೇವಂಕಥಯಂತಸ್ತೇಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃಕಥಾಶ್ಶುಭಾಃ|ಪರಿಷ್ವಜಾನಾಶ್ಚಾನ್ಯೋನ್ಯಂಯಯುತ
ಯುಸ್ತನಾಗರಿಕಾಜನಾಃ||ಯೇಚತತ್ರಾಪರೇಸರ್ವೇಸಂಮತಾಯೇಚನೈಗಮಾಃ | ರಾಮಂಪ್ರತಿಯಯುರ್ಹೃಷ್ಟಾಸ್ಸರ್ವಾಃ
ಪ್ರಕೃಥಾ ||ಮಣಿಕಾರಾಶ್ಚಯೇಕೇಚಿತ್ಕುಂಭಕಾರಾಶ್ಚಶೋಭನಾಃ|ಸೂತ್ರಕರ್ಮಕೃತಶ್ಚೈವಯೇಚಶಸ್ತ್ರೋಪಜೀವಿನಃ||
ಮಾಯೂರಕಾಃಕ್ರಾಕಚಿಕಾರೋಚಕಾವೇಧಕಾಸ್ತಥಾ|ದಂತಕಾರಾಸ್ಸುಧಾಕಾರಾಸ್ತಥಾಗಂಧೋಪಜೀವಿನಃ||ಸುವರ್ಣಕ

ರಕಾಃ ಪ್ರಖ್ಯಾತಾಸ್ತಥಾಕಂಬಳಧಾವಕಾಃ । ಸ್ನಾಪಕೋಷ್ಣೋದಕಾವೈದ್ಯಾಧೂಪಕಾಶ್ಶೌಂಡಿಕಾಸ್ತಥಾ ॥೧೪॥ರಜಕಾಸ್ತು
ನ್ನವಾಯಾಶ್ಚಗ್ರಾಮಘೋಷಮಹತ್ತರಾಃ । ಶೈಲೂಷಾಶ್ಚಸಹಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ಯ್ಯಯುಃಕೈವರ್ತಕಾಸ್ತಥಾ ॥ಸಮಾಹಿತಾವೇದವಿ
ದೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವೃತ್ತಸಂಮತಾಃ।ಗೋರಥೈರ್ಭ್ಭರತಂಯಾಂತಮನುಜಗ್ಮುಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ॥ ಸುವೇಷಾಶ್ಶುದ್ಧವಸನಾಸ್ತಾಮ್ರ
ಮೃಷ್ಟಾನುಲೇಪನಾಃ । ಸರ್ವೇತೇವಿವಿಧೈರ್ಯ್ಯಾನೈಶ್ಶನೈರ್ಭರತಮನ್ವಯುಃ ॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮುದಿತಾಸೇನಾಸಾನ್ವಯಾತ್ಕೈಕೇ
ಯಿಸುತಂ । ಭ್ರಾತುರಾನಯನೇಯಾಂತಂಭರತಂಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಮ್ ॥೧೮॥ ತೇಗತ್ವಾದೂರಮಧ್ವಾನಂರಥಯಾನಾಶ್ವ
ಕುಂಜರೈಃ।ಸಮಾಸೇದುಸ್ತತೋಗಂಗಾಂಶೃಂಗಿಬೇರಪುರಂಪ್ರತಿ॥೧೯॥ ಯತ್ರರಾಮಸಖೋವೀರೋಗುಹೋಜ್ಞಾತಿಗಣೈರ್ವೃ
ತಃ । ನಿವಸತ್ಯಪ್ರಮಾದೇನದೇಶಂತಂಪರಿಪಾಲಯನ್ ॥ ೨೦ ॥ ಉಪೇತ್ಯತೀರಂಗಂಗಾಯಾಶ್ಚಕ್ರವಾಕೈರಲಂಕೃತಂ । ವ್ಯ
ವಾತಿಷ್ಠತಸಾಸೇನಾಭರತಸ್ಯಾನುಯಾಯಿನೀ ॥ ೨೧ ॥ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಾನುಗತಾಂಸೇನಾಂತಾಂಚಗಂಗಾಂಶಿವೋದಕಾಂ ।ಭರತಸ್ಸ
ಚಿವಾನ್ಸರ್ವಾನಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಕೋವಿದಃ॥ನಿವೇಶಯತಮೇಸೈನ್ಯಮಭಿಪ್ರಾಯೇಣಸರ್ವತಃ।ವಿಶ್ರಾಂತಾಃಪ್ರತರಿಷ್ಯಾಮ
ಶ್ಶ್ವ ಇದಾನೀಮಿಮಾಂನದೀಂ॥ದಾತುಂಚತಾವದಿಚ್ಛಾಮಿಸ್ವರ್ಗತಸ್ಯಮಹೀಪತೇಃ।ಔರ್ಧ್ವದೇಹನಿಮಿತ್ತಾರ್ಥಮವತಾರ್ಯೋ
ದಕಂನದೀಂ ॥ತಸ್ಯೈವಂಬ್ರುವತೋಮಾತ್ಯಾಸ್ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸಮಾಹಿತಾಃ ।ನ್ಯವೇಶಯಂಸ್ತಾಂಛಂದೇನಸ್ವೇನಸ್ವೇನಪೃಥ
ಕ್ಪೃಥಕ್ ॥೨೫॥ ನಿವೇಶ್ಯಗಂಗಾಮನುತಾಂಮಹಾನದೀಂಚಮೂಂವಿಧಾನೈಃಪರಿಬರ್ಹಶೋಭಿನೀಂ । ಉವಾಸರಾಮಸ್ಯತ
ದಾಮಹಾತ್ಮನೋವಿಚಿಂತಯಾನೋಭರತೋನಿವರ್ತನಂ ॥ ... ... ॥೨೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರ್ಯಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋನಿವಿಷ್ಟಾಂಧ್ವಜಿನೀಂಗಂಗಾಮನ್ವಾಶ್ರಿತಾಂನದೀಂ । ನಿಷಾದರಾಜೋದೃಷ್ಟ್ವೈವಜ್ಞಾತೀನ್ಸಂತ್ವರಿತೋಬ್ರ
ವೀತ್॥ ಮಹತೀಯಮಿತಸ್ಸೇನಾಸಾಗರಾಭಾಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ।ನಾಸ್ಯಾಂತಮಧಿಗಚ್ಛಾಮಿಮನಸಾಪಿವಿಚಿಂತಯನ್ ॥ ಯಥಾತು
ಖಲುದುರ್ಬುದ್ಧಿರ್ಭರತಸ್ಸ್ವಯಮಾಗತಃ। ಸಏಷಹಿಮಹಾಕಾಯಃಕೋವಿದಾರಧ್ವಜೋರಥೇ ॥ ಬಂಧಯಿಷ್ಯತಿವಾದಾಶಾ
ನಥವಾಂಸ್ಮಾನ್ವಧಿಷ್ಯತಿ।ಅಥದಾಶರಥಿಂರಾಮಂಪಿತ್ರಾರಾಜ್ಯಾದ್ವಿವಾಸಿತಮ್॥ಸಂಪನ್ನಾಂಶ್ರಿಯಮನ್ವಿಚ್ಛಂಸ್ತಸ್ಯರಾಜ್ಞ
ಸ್ಸುದುರ್ಲಭಾಂ।ಭರತಃಕೈಕಯೀಪುತ್ರೋಹಂತುಂಸಮಧಿಗಚ್ಛತಿ॥ಭರ್ತಾಚೈವಸಖಾಚೈವರಾಮೋದಾಶರಥಿರ್ಮಮ।ತ
ಸ್ಯಾರ್ಥಕಾಮಾಸ್ಸನ್ನದ್ಧಾಗಂಗಾನೂಪೇಪ್ರತಿಷ್ಠತ ॥ತಿಷ್ಠಂತುಸರ್ವದಾಶಾಶ್ಚಗಂಗಾಮನ್ವಾಶ್ರಿತಾನದೀಂ।ಬಲಯುಕ್ತಾನ
ದೀರಕ್ಷಾಮಾಂಸಮೂಲಫಲಾಶನಾಃ ॥ ನಾವಾಂಶತಾನಾಂಪಂಚಾನಾಂಕೈವರ್ತಾನಾಂಶತಂಶತಂ। ಸನ್ನದ್ಧಾನಾಂತಥಾ
ಯೂನಾಂತಿಷ್ಠಂತ್ವಿತ್ಯಭ್ಯಚೋದಯತ್ ॥ಯದಾದುಷ್ಟಸ್ತುಭರತೋರಾಮಸ್ಯೇಹಭವಿಷ್ಯತಿ । ಸೇಯಂಸ್ವಸ್ತಿಮತೀಸೇನಾಗ
ಗಾಮದ್ಯತರಿಷ್ಯತಿ ॥೯ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವೋಪಾಯನಂಗೃಹ್ಯಮತ್ಸ್ಯಮಾಂಸಮಧೂನಿಚ।ಅಭಿಚಕ್ರಾಮಭರತಂನಿಷಾದಾಧಿ
ಪತಿರ್ಗುಹಃ ॥ತಮಾಯಾಂತಂತುಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸೂತಪುತ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ಭರತಾಯಾಚಚಕ್ಷೇಥವಿನಯಜ್ಞೋವಿನೀತ
ವತ್ ॥ಏಷಜ್ಞಾತಿಸಹಸ್ರೇಣಸ್ಥಪತಿಃಪರಿವಾರಿತಃ । ಕುಶಲೋದಂಡಕಾರಣ್ಯೇವೃದ್ಧೋಭ್ರಾತುಶ್ಚತೇಸಖಾ ॥ ತಸ್ಮಾತ್ಪಶ್ಯ
ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥತ್ವಾಂನಿಷಾದಪತಿರ್ಗುಹಃ । ಅಸಂಶಯಂವಿಜಾನೀತೇಯತ್ರತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೧೩॥ ಏತತ್ತುವಚನಂ
ಶ್ರುತ್ವಾಸುಮಂತ್ರಾದ್ಭರತಶ್ಶುಭಂ । ಉವಾಚವಚನಂಶೀಘ್ರಂಗುಹಂಪಶ್ಯತುಮಾಮಿತಿ ॥ ೧೪ ॥ಲಬ್ಧ್ವಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾಂಸಂ
ಹೃಷ್ಟೋಜ್ಞಾತಿಭಿಃಪರಿವಾರಿತಃ । ಆಗಮ್ಯಭರತಂಪ್ರಹ್ವೋಗುಹೋವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ನಿಷ್ಕುಟಶ್ಚೈವದೇಶೋಯಂವಂ
ಚಿತಾಶ್ಚಾಪಿತೇವಯಂ । ನಿವೇದಯಾಮಸ್ತೇಸರ್ವೇಸ್ವಕೇದಾಸಕುಲೇವಸ॥೧೬॥ ಅಸ್ತಿಮೂಲಂಫಲಂಚೈವನಿಷಾದೈಸ್ಸಮುಪಾ
ಹೃತಂ।ಆರ್ದ್ರಂಚಮಾಂಸಂಶುಷ್ಕಂಚವನ್ಯಂಚೋಚ್ಚಾವಚಂಮಹತ್॥೧೭॥ಆಶಂಸೇಸ್ವಾಶಿತಾಸೇನಾವತ್ಸ್ಯತೀಮಾಂವಿಭಾವ
ರೀಂ । ಅರ್ಚಿತೋವಿವಿಧೈಃಕಾಮೈಶ್ಶ್ವಸ್ಸಸೈನ್ಯೋಗಮಿಷ್ಯಸಿ॥ ... ... ॥೧೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಚತುರಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಭರತೋನಿಷಾದಾಧಿಪತಿಂಗುಹಂ ॥ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋವಾಕ್ಯಂಹೇತ್ವರ್ಥಸಂಹಿತಂ॥
ಊರ್ಜಿತಃಖಲುತೇಕಾಮಃಕೃತೋಮಮಗುರೋಸ್ಸಖೇ । ಯೋಮೇತ್ವಮೀದೃಶೀಂಸೇನಾಮೇಕೋಭ್ಯರ್ಚಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ॥ಇತ್ಯು
ಕ್ತ್ವಾತುಮಹಾತೇಜಾಗುಹಂವಚನಮುತ್ತಮಂ। ಅಬ್ರವೀದ್ಭರತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ನಿಷಾದಾಧಿಪತಿಂಪುನಃ॥ಕತರೇಣಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ
ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮಂಗುಹ।ಗಹನೋಯಂಭೃಶಂದೇಶೋಗಂಗಾನೂಪೋದುರತ್ಯಯಃ॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಜಪುತ್ರ
ಸ್ಯಧೀಮತಃ।ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಗುಹೋಗಹನಗೋಚರಃ ॥ ದಾಶಾಸ್ತ್ವಾನುಗಮಿಷ್ಯಂತಿಧನ್ವಿನಸ್ಸುಸಮಾಹಿ
ತಾಃ।ಅಹಂತ್ವಾನುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿರಾಜಪುತ್ರಮಹಾಯಶಃ॥ಕಚ್ಚಿನ್ನದುಷ್ಟೋವ್ರಜಸಿರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ।ಇಯಂ
ತೇಮಹತೀಸೇನಾಶಂಕಾಂಜನಯತೀವಮೇ ॥ ತಮೇವಮಭಿಭಾಷಂತಮಾಕಾಶಇವನಿರ್ಮಲಃ।ಭರತಶ್ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾವಾಚಾಗು

ಚಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥ಮಾಭೂತ್ಸಕಾಲೋಯತ್ಕಷ್ಟಂನಮಾಂಶಂಕಿತುಮರ್ಹಸಿ।ರಾಘವಸ್ಸಹಿಮೇಭ್ರಾತಾಜ್ಯೇಷ್ಠಃಪಿತೃ
ಸಮೋಮತಃ॥ ತಂನಿವರ್ತಯಿತುಂಯಾಮಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂವನವಾಸಿನಂ।ಬುದ್ಧಿರನ್ಯಾನತೇಕಾರ್ಯಾಗುಹಸತ್ಯಂಬ್ರವೀಮಿತೇ॥ಸತು
ಸಂತುಷ್ಟವದನಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಭರತಭಾಷಿತಂ । ಪುನರೇವಾಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂಭರತಂಪ್ರತಿಹರ್ಷಿತಃ॥ಧನ್ಯಸ್ತ್ವಂನತ್ವಯಾತು
ಲ್ಯಂಪಶ್ಯಾಮಿಜಗತೀತಲೇ । ಅಯತ್ನಾದಾಗತಂರಾಜ್ಯಂಯಸ್ತ್ವಂತ್ಯಕ್ತುಮಿಹೇಚ್ಛಸಿ॥ಶಾಶ್ವತೀಖಲುತೇಕೀರ್ತಿರ್ಲೋಕಾ
ನ್ಸಂಚರಿಷ್ಯತಿ ।ಯಸ್ತ್ವಂಕೃಚ್ಛ್ರಗತಂರಾಮಂಪ್ರತ್ಯಾನಯಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥ ಏವಂಸಂಭಾಷಮಾಣಸ್ಯಗುಹಸ್ಯಭರತಂತ
ದಾ।ಬಭೌನಷ್ಟಪ್ರಭಸ್ಸೂರ್ಯೋರಜನೀಚಾಭ್ಯವರ್ತತ॥ ಸನ್ನಿವೇಶ್ಯಸತಾಂಸೇನಾಂಗುಹೇನಪರಿತೋಷಿತಃ।ಶತ್ರುಘ್ನೇನಸಹ
ಶ್ರೀಮಾನ್ಶಯನಂಸಮುಪಾಗಮತ್ ॥೧೫॥ರಾಮಚಿಂತಾಮಯಶ್ಶೋಕೋಭರತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಉಪಸ್ಥಿತೋಹ್ಯನ
ರ್ಹಸ್ಯಧರ್ಮಪ್ರೇಕ್ಷಸ್ಯತಾದೃಶಃ ॥೧೬॥ ಅಂತರ್ದಾಹೇನದಹನಸ್ಸಂತಾಪಯತಿರಾಘವಂ । ವನದಾಹಾಭಿಸಂತಪ್ತಂಗೂ
ಢೋಗ್ನಿರಿವಪಾದಪಮ್ ॥೧೭॥ ಪ್ರಸ್ರುತಸ್ಸರ್ವಗಾತ್ರೇಭ್ಯಸ್ಸ್ವೇದಂಶೋಕಾಗ್ನಿಸಂಭವಮ್। ಯಥಾಸೂರ್ಯಾಂಶುಸಂತಪ್ತೋಹಿ
ಮವಾನ್ಪ್ರಸ್ರುತೋಹಿಮಮ್ ॥೧೮॥ ಧ್ಯಾನನಿರ್ದರಶೈಲೇನವಿನಿಶ್ಶ್ವಸಿತಧಾತುನಾ । ದೈನ್ಯಪಾದಪಸಂಘೇನಶೋಕಾಯಾಸಾ
ಧಿಶೃಂಗಿಣಾ ॥೧೯॥ ಪ್ರಮೋಹಾನಂತಸತ್ವೇನಸಂತಾಪೌಷಧಿವೇಣುನಾ । ಆಕ್ರಾಂತೋದುಃಖಶೈಲೇನಮಹತಾಕೈಕಯೀ
ಸುತಃ ॥೨೦॥ವಿನಿಶ್ಶ್ವಸನ್ವೈಭೃಶದುರ್ಮನಾಸ್ತತಃಪ್ರಮೂಢಸಂಜ್ಞಃಪರಮಾಪದಂಗತಃ । ಶಮಂನಲೇಭೇಹೃದಯಜ್ವರಾ
ರ್ದಿತೋನರರ್ಷಭೋಯೂಥಗತೋಯಥರ್ಷಭಃ ॥ ೨೧ ॥ಗುಹೇನಸಾರ್ಧಂಭರತಸ್ಸಮಾಗತೋಮಹಾನುಭಾವಸ್ಸಜನಸ್ಸ
ಮಾಹಿತಃ । ಸುದುರ್ಮನಾಸ್ತಂಭರತಂತದಾಪುನರ್ಗುಹಸ್ಸಮಾಶ್ವಾಸಯದಗ್ರಜಂಪ್ರತಿ॥ ... ॥೨೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಾಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಆಚಚಕ್ಷೇಥಸದ್ಭಾವಂಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಭರತಾಯಾಪ್ರಮೇಯಾಯಗುಹೋಗಹನಗೋಚರಃ ॥ ತಂಜಾ
ಗ್ರತಂಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಂಶರಚಾಪಾಸಿಧಾರಿಣಂ। ಭ್ರಾತೃಗುಪ್ತ್ಯರ್ಥಮತ್ಯಂತಮಹಂಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವಮ್ ॥ ಇಯಂ
ತಾತಸುಖಾಶಯ್ಯಾತ್ವದರ್ಥಮುಪಕಲ್ಪಿತಾ । ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಸಿಹಿಶೇಷ್ವಾಸ್ಯಾಂಸುಖಂರಾಘವನಂದನ॥ ಉಚಿತೋಯಂಜನ
ಸ್ಸರ್ವೋದುಃಖಾನಾಂತ್ವಂಸುಖೋಚಿತಃ ।ಧರ್ಮಾತ್ಮಂಸ್ತಸ್ಯಗುಪ್ತ್ಯರ್ಥಂಜಾಗರಿಷ್ಯಾಮಹೇವಯಂ॥ನಹಿರಾಮಾತ್ಪ್ರಿ
ಯತರೋಮಮಾಸ್ತಿಭುವಿಕಶ್ಚನ।ಮೋತ್ಸುಕೋಭೂರ್ಬ್ರವೀಮ್ಯೇತದಪ್ಯಸತ್ಯಂತವಾಗ್ರತಃ॥ ಅಸ್ಯಪ್ರಸಾದಾದಾಶಂಸೇ
ಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್ಸುಮಹದ್ಯಶಃ ।ಧರ್ಮಾವಾಪ್ತಿಂಚವಿಪುಲಾಮರ್ಥಾವಾಪ್ತಿಂಚಕೇವಲಾಂ ॥ ಸೋಹಂಪ್ರಿಯಸಖಂರಾಮಂಶ
ಯಾನಂಸಹಸೀತಯಾ । ರಕ್ಷಿಷ್ಯಾಮಿಧನುಷ್ಪಾಣಿಸ್ಸರ್ವೈಸ್ಸ್ವೈರ್ಜ್ಞಾತಿಭಿಸ್ಸಹ॥ನಹಿಮೇವಿದಿತಂಕಿಂಚಿದ್ವನೇಸ್ಮಿನ್ಚರತ
ಸ್ಸದಾ।ಚತುರಂಗಂಹ್ಯಪಿಬಲಂಪ್ರಸಹೇಮವಯಂಯುಧಿ॥ಏವಮಸ್ಮಾಭಿರುಕ್ತೇನಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಮಹಾತ್ಮನಾ। ಅನುನೀತಾ
ವಯಂಸರ್ವೇಧರ್ಮಮೇವಾನುಪಶ್ಯತಾ॥ಕಥಂದಾಶರಥೌಭೂಮೌಶಯಾನೇಸಹಸೀತಯಾ। ಶಕ್ಯಾನಿದ್ರಾಮಯಾಲಬ್ಧುಂ
ಜೀವಿತಂವಾಸುಖಾನಿವಾ॥ಯೋನದೇವಾಸುರೈಸ್ಸರ್ವೈಶ್ಶಕ್ಯಃಪ್ರಸಹಿತುಂಯುಧಿ।ತಂಪಶ್ಯಗುಹಸಂವಿಷ್ಟಂತೃಣೇಷುಸಹ
ಸೀತಯಾ ॥ ಮಹತಾತಪಸಾಲಬ್ಧೋವಿವಿಧೈಶ್ಚಪರಿಶ್ರಮೈಃ । ಏಕೋದಶರಥಸ್ಯೈಷಪುತ್ರಸ್ಸದೃಶಲಕ್ಷಣಃ॥ಅಸ್ಮಿನ್ಪ್ರ
ವ್ರಾಜಿತೇರಾಜಾನಚಿರಂವರ್ತಯಿಷ್ಯತಿ।ವಿಧವಾಮೇದಿನೀನೂನಂಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ವಿನದ್ಯಸುಮಹಾನಾದಂಶ್ರಮೇ ।
ನಾಣೋಪರತಾಸ್ಸ್ತ್ರಿಯಃ।ನಿರ್ಘೋಷೋಪರತಂತಾತಮನ್ಯೇರಾಜನಿವೇಶನಮ್ ॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಚೈವರಾಜಾಚತಥೈವಜನನೀ
ಮಮಶಂಸೇಯಧಿಜೀವೇಯುಸ್ಸರ್ವೇತೇರಜನೀಮಿಮಾಂ॥ ಜೀವೇದಪಿಚಮೇಮಾತಾಶತ್ರುಘ್ನಸ್ಯಾನ್ವವೇಕ್ಷಯಾ।ದುಃಖಿತಾಯಾ
ತುಕೌಸಲ್ಯಾವೀರಸೂರ್ವಿನಶಿಷ್ಯತಿ ॥ ಅತಿಕ್ರಾಂತಮತಿಕ್ರಾಂತಮನವಾಪ್ಯಮನೋರಥಂ।ರಾಜ್ಯೇರಾಮಮನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಪಿತಾ
ಮೇವಿನಶಿಷ್ಯತಿ ॥೧೭॥ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಃಪಿತರಂವೃತ್ತಂತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇಹ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ ।ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯೇಷುಸರ್ವೇಷುಸಂಸ್ಕರಿಷ್ಯಂತಿಭೂ
ಮಿಪಂ ॥ರಮ್ಯಚತ್ವರಸಂಸ್ಥಾನಾಂಸುವಿಭಕ್ತಮಹಾಪಥಾಂ । ಹರ್ಮ್ಯಪ್ರಾಸಾದಸಂಪನ್ನಾಂಸರ್ವರತ್ನವಿಭೂಷಿತಾಂ॥
ಗಜಾಶ್ವರಥಸಂಬಾಧಾಂತೂರ್ಯನಾದವಿನಾದಿತಾಂ । ಸರ್ವಕಲ್ಯಾಣಸಂಪೂರ್ಣಾಂಹೃಷ್ಟಪುಷ್ಟಜನಾಕುಲಾಂ ॥ ಆರಾಮೋ
ದ್ಯಾನಸಂಪೂರ್ಣಾಂಸಮಾಜೋತ್ಸವಶಾಲಿನೀಂ । ಸುಖಿತಾವಿಚರಿಷ್ಯಂತಿರಾಜಧಾನೀಂಪಿತುರ್ಮಮ ॥ಅಪಿಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞೇನ
ಸಾರ್ಧಂಕುಶಲಿನಾವಯಂ । ನಿವೃತ್ತೇಸಮಯೇಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ಸುಖಿತಾಃಪ್ರವಿಶೇಮಹಿ॥ ಪರಿದೇವಯಮಾನಸ್ಯತಸ್ಯೈವಂಸುಮ
ಹಾತ್ಮನಃ।ತಿಷ್ಠತೋರಾಜಪುತ್ರಸ್ಯಶರ್ವರೀಸಾತ್ಯವರ್ತತ ॥ ಪ್ರಭಾತೇವಿಮಲೇಸೂರ್ಯೇಕಾರಯಿತ್ವಾಜಟಾಉಭೌ।ಅಸ್ಮಿನ್
ಭಾಗೀರಥೀತೀರೇಸುಖಂಸಂತಾರಿತೌಮಯಾ ॥ ಜಟಾಧರೌತೌದ್ರುಮಚೀರವಾಸಸೌಮಹಾಬಲೌಕುಂಜರಯೂಥಪೋಪ
ಮೌ।ವರೇಷುಚಾಪಾಸಿಧರೌಪರಂತಪೌವ್ಯಪೇಕ್ಷಮಾಣೌಸಹಸೀತಯಾಗತೌ॥ ... ... ॥೨೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಷಡಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಗುಹಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಭರತೋಭೃಶಮಪ್ರಿಯಂ । ಧ್ಯಾನಂಜಗಾಮತತ್ರೈವಯತ್ರತಚ್ಛ್ರುತಮಪ್ರಿಯಂ ॥ ಸುಕುಮಾರೋಮಹಾಸತ್ವಸ್ಸಿಂಹಸ್ಕಂಧೋಮಹಾಭುಜಃ।ಪುಂಡರೀಕವಿಶಾಲಾಕ್ಷಸ್ತರುಣಃಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ॥ಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಸ್ಯ ಮುಹೂರ್ತಂತುಕಾಲಂಪರಮದುರ್ಮನಾಃ।ಪಪಾತಸಹಸಾತೋತ್ತ್ರೈರ್ಹೃತಿವಿದ್ಧಇವದ್ವಿಪಃ ॥ ತದವಸ್ಥಂತುಭರತಂಶತ್ರುಘ್ನೋನಂತರಸ್ಥಿತಃ। ಪರಿಷ್ವಜ್ಯರುರೋದೋಚ್ಚೈರ್ವಿಸಂಜ್ಞಃಶೋಕಕರ್ಶಿತಃ॥ ತತಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸಮಾಪೇತುರ್ಮಾತರೋಭರತಸ್ಯತಾಃ।ಉಪವಾಸಕೃಶಾದೀನಾಭರ್ತೃವ್ಯಸನಕರ್ಶಿತಾಃ॥ತಾಶ್ಚತಂಪತಿತಂಭೂಮೌರುದಂತ್ಯಃಪರ್ಯವಾರಯನ್। ಕೌಸಲ್ಯಾತ್ವನುಸೃತ್ಯೈನಂದುರ್ಮನಾಃಪರಿಷಸ್ವಜೇ ॥ ವತ್ಸಲಾಸ್ವಂಯಥಾವತ್ಸಮುಪಗೂಹ್ಯತಪಸ್ವಿನೀ । ಪರಿಪಪ್ರಚ್ಛಭರತಂರುದಂತೀಶೋಕಲಾಲಸಾ ॥ ಪುತ್ರವ್ಯಾಧಿರ್ನತೇಕಚ್ಚಿಚ್ಛರೀರಂಪರಿಬಾಧತೇ।ಅದ್ಯರಾಜಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯತ್ವದಧೀನಂಹಿಜೀವಿತಮ್॥ ತ್ವಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪುತ್ರಜೀವಾಮಿರಾಮೇಸಭ್ರಾತೃಕೇಗತೇ। ವೃತ್ತೇದಶರಥೇರಾಜ್ಞಿನಾಥಏಕಸ್ತ್ವಮದ್ಯನಃ॥ಕಚ್ಚಿನ್ನಲಕ್ಷ್ಮಣೇಪುತ್ರಶ್ರುತಂತೇಕಿಂಚಿದಪ್ರಿಯಂ। ಪುತ್ರೇವಾಹ್ಯೇಕಪುತ್ರಾಯಾಸ್ಸಹಭಾರ್ಯೇವನಂಗತೇ॥ಸಮುಹೂರ್ತಂಸಮಾಶ್ವಸ್ಯರುದನ್ನೇವಮಹಾಯಶಾಃ।ಕೌಸಲ್ಯಾಂಪರಿಸಾಂತ್ವ್ಯೇದಂಗುಹಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥ ಭ್ರಾತಾಮೇಕ್ವಾವಸದ್ರಾತ್ರೌಕ್ವಸೀತಾಕ್ವಚಲಕ್ಷ್ಮಣಃ।ಅಸ್ವಪಚ್ಛಯನೇಕಸ್ಮಿನ್ಕಿಂಭುಕ್ತ್ವಾಗುಹಶಂಸಮೇ ॥ ಸೋಽಬ್ರವೀದ್ಭರತಂಹೃಷ್ಟೋನಿಷಾದಾಧಿಪತಿರ್ಗುಹಃ।ಯದ್ವಿಧಂಪ್ರತಿಪೇದೇಚರಾಮೇಪ್ರಿಯಹಿತೇತಿಥೌ॥ ಅನ್ನಮುಚ್ಚಾವಚಂಭಕ್ಷ್ಯಾಃಫಲಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ। ರಾಮಾಯಾಭ್ಯವಹಾರಾರ್ಥಂಬಹುಚೋಪಹೃತಂಮಯಾ ॥ ತತ್ಸರ್ವಂಪ್ರತ್ಯನುಜ್ಞಾಸೀದ್ರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ।ನತುತತ್ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾತ್ಸಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಮನುಸ್ಮರನ್॥ನಹ್ಯಸ್ಮಾಭಿಃಪ್ರತಿಗ್ರಾಹ್ಯಂಸಖೇದೇಯಂತುಸರ್ವದಾ ।ಇತಿತೇನವಯಂರಾಜನ್ನನುನೀತಾಮಹಾತ್ಮನಾ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಮಾನೀತಂಪೀತ್ವಾವಾರಿಮಹಾಯಶಾಃ । ಔಪವಾಸ್ಯಂತದಾ
ಕಾರ್ಷೀದ್ರಾಘವಸ್ಸಹಸೀತಯಾ ॥೧೮॥ ತತಸ್ತುಜಲಶೇಷೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣೋಪ್ಯಕರೋತ್ತದಾ । ವಾಗ್ಯತಾಸ್ತೇತ್ರಯಸ್ಸಂ
ಧ್ಯಾಂಸಮುಪಾಸತಸಂಹಿತಾಃ। ಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ತುತತಃಪಶ್ಚಾದಕರೋತ್ಸ್ವಾಸ್ತರಂಶುಭಂ।ಸ್ವಯಮಾನೀಯಬರ್ಹೀಂಷಿ
ಕ್ಷಿಪ್ರಂರಾಘವಕಾರಣಾತ್ ॥೧೯॥ತಸ್ಮಿನ್ಸಮಾವಿಶದ್ರಾಮಸ್ಸ್ವಾಸ್ತರೇಸಹಸೀತಯಾ । ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯಚತಯೋಃಪಾದಾವ
ಪಚಕ್ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೨೦॥ ಏತತ್ತದಿಂಗುದೀಮೂಲಮಿದಮೇವಚತತ್ತೃಣಂ। ಯಸ್ಮಿನ್ರಾಮಶ್ಚಸೀತಾಚರಾತ್ರಿಂ
ತಾಂಶಯಿತಾವುಭೌ ॥೨೧॥ ನಿಯಮ್ಯಪೃಷ್ಠೇತುತಲಾಂಗುಳಿತ್ರವಾನ್ಶರೈಸ್ಸುಪೂರ್ಣಾವಿಷುಧೀಪರಂತಪಃ। ಮಹದ್ಧನು
ಸ್ಸಜ್ಯಮುಪೋಹ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಿಶಾಮತಿಷ್ಠತ್ಪರಿತೋಸ್ಯಕೇವಲಮ್॥೨೨॥ ತತಸ್ತ್ವಹಂಚೋತ್ತಮಬಾಣಚಾಪಧೃತ್ಸ್ಥಿತೋ
ಭವಂತತ್ರಸಯತ್ರಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ।ಅತಂದ್ರಿಭಿರ್ಜ್ಞಾತಿಭಿರಾತ್ತಕಾರ್ಮುಕೈರ್ಮಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪಂಪರಿಪಾಲಯಂಸ್ತದಾ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಾಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾನಿಪುಣಂಸರ್ವಂಭರತಸ್ಸಹಮಂತ್ರಿಭಿಃ।ಇಂಗುದೀಮೂಲಮಾಗಮ್ಯರಾಮಶಯ್ಯಾಮವೇಕ್ಷ್ಯತಾಮ್॥ ಅಬ್ರವೀಜ್ಜನನೀಸ್ಸರ್ವಾಇಹತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ।ಶರ್ವರೀಶಯಿತಂಭೂಮಾವಿದಮಸ್ಯವಿಮರ್ದಿತಮ್॥ಮಹಾಭಾಗಕುಲೀನೇನಮಹಾಭಾಗೇನಧೀಮತಾ। ಜಾತೋದಶರಥೇನೋರ್ವ್ಯಾಂನರಾಮಸ್ಸ್ವಪ್ತುಮರ್ಹತಿ॥ಅಜಿನೋತ್ತರಸಂಸ್ತೀರ್ಣೇವರಾಸ್ತರಣಸಂಚಯೇ।ಶಯಿತ್ವಾಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಃಕಥಂಶೇತೇಮಹೀತಲೇ॥ಪ್ರಾಸಾದಾಗ್ರವಿಮಾನೇಷುವಲಭೀಷುಚಸರ್ವದಾ । ಹೈಮರಾಜತಭೌಮೇಷುವರಾಸ್ತರಣಶಾಲಿಷು॥ಪುಷ್ಪಸಂಚಯಚಿತ್ರೇಷುಚಂದನಾಗರುಗಂಧಿಷು।ಪಾಂಡರಾಭ್ರಪ್ರಕಾಶೇಷುಶುಕಸಂಘರುತೇಷುಚ ॥ ಪ್ರಾಸಾದವರವರ್ಯೇಷುಶೀತವತ್ಸುಸುಗಂಧಿಷು । ಉಷಿತ್ವಾಮೇರುಕಲ್ಪೇಷುಕೃತಕಾಂಚನಭಿತ್ತಿಷು ॥ ಗೀತವಾದಿತ್ರನಿರ್ಘೋಷೈರ್ವರಾಭರಣನಿಸ್ಸ್ವನೈಃ।ಮೃದಂಗವರಶಬ್ದೈಶ್ಚಸತತಂಪ್ರತಿಬೋಧಿತಃ ॥ ವಂದಿಭಿರ್ವಂದಿತಃಕಾಲೇಬಹುಭಿಸ್ಸೂತಮಾಗಧೈಃ। ಗಾಥಾಭಿರನುರೂಪಾಭಿಸ್ಸ್ತುತಿಭಿಶ್ಚಪರಂತಪಃ॥ ಅಶ್ರದ್ಧೇಯಮಿದಂಲೋಕೇ
ನಸತ್ಯಂಪ್ರತಿಭಾತಿಮಾ । ಮುಹ್ಯತೇಖಲುಮೇಭಾವಸ್ಸ್ವಪ್ನೋಯಮಿತಿಮೇಮತಿಃ॥೧೦॥ನನೂನಂದೈವತಂಕಿಂಚಿತ್ಕಾಲೇನಬ
ಲವತ್ತರಂ । ಯತ್ರದಾಶರಥೀರಾಮೋಭೂಮಾವೇವಶಯೀತಸಃ॥೧೧॥ವಿದೇಹರಾಜಸ್ಯಸುತಾಸೀತಾಚಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾ।ದ
ಯಿತಾಶಯಿತಾಭೂಮೌಸ್ನುಷಾದಶರಥಸ್ಯಚ ॥೧೨॥ ಇಯಂಶಯ್ಯಾಮಮಭ್ರಾತುರಿದಂಹಿಪರಿವರ್ತಿತಂ।ಸ್ಥಂಡಿಲೇಕಠಿನೇ
ಸರ್ವಂಗಾತ್ರೈರ್ವಿಮೃದಿತಂತೃಣಮ್ ॥೧೩॥ಮನ್ಯೇಸಾಭರಣಾಸುಪ್ತಾಸೀತಾಸ್ಮಿನ್ಶಯನೋತ್ತಮೇ।ತತ್ರತತ್ರಹಿದೃಶ್ಯಂತೇ
ಸಕ್ತಾಃಕನಕಬಿಂದವಃ ॥೧೪॥ಉತ್ತರೀಯಮಿಹಾಸಕ್ತಂಸುವ್ಯಕ್ತಂಸೀತಯಾತದಾ । ತಥಾಹ್ಯೇತೇಪ್ರಕಾಶಂತೇಸಕ್ತಾಃ
ಕೌಶೇಯತಂತವಃ ॥೧೫॥ ಮನ್ಯೇಭರ್ತುಸ್ಸುಖಾಶಯ್ಯಾಯೇನಬಾಲಾತಪಸ್ವಿನೀ । ಸುಕುಮಾರೀಸತೀದುಃಖಂನವಿಜಾನಾ
ತಿಮೈಥಿಲೀ ॥೧೬॥ ಹಾಹಂತಾಸ್ಮಿನೃಶಂಸೋಹಂಯತ್ಸಭಾರ್ಯಃಕೃತೇಮಮ । ಈದೃಶೀಂರಾಘವಶ್ಶಯ್ಯಾಮಧಿಶೇತೇಹ್ಯನಾಥವತ್॥ ಸಾರ್ವಭೌಮಕುಲೇಜಾತಸ್ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಸಮ್ಮತಃ।ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಿಯಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾರಾಜ್ಯಂಸುಖಮನುತ್ತಮಂ॥

ಕಥಮಿಂದೀವರಶ್ಯಾಮೋರಕ್ತಾಕ್ಷಃಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ | ಸುಖಭಾಗೀನದುಃಖಾರ್ಹಃಶಯಿತೋಭುವಿರಾಘವಃ ॥೧೯॥ ಧನ್ಯಃ ಖಲುಮಹಾಭಾಗೋಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶುಭಲಕ್ಷಣಃ | ಭ್ರಾತರಂವಿಷಮೇಕಾಲೇಯೋರಾಮಮನುವರ್ತತೇ ॥೨೦॥ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಖಲುವೈದೇಹೀಪತಿಂಯಾನುಗತಾವನಂ|ವಯಂಸಂಶಯಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಹೀನಾಸ್ತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ ॥ ಅಕರ್ಣಧಾರಾಪೃಥಿವೀಶೂನ್ಯೇವಪ್ರತಿಭಾತಿಮಾ |ಗತೇದಶರಥೇಸ್ವರ್ಗಂರಾಮೇಚಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತೇ ॥ ನಚಪ್ರಾರ್ಥಯತೇಕಶ್ಚಿನ್ಮನಸಾಪಿವಸುಂಧರಾಂ| ವನೇಪಿವಸತಸ್ತಸ್ಯಬಾಹುವೀರ್ಯಾಭಿರಕ್ಷಿತಾಂ ॥ ಶೂನ್ಯಸಂವರಣಾರಕ್ಷಾಮಯಂತ್ರಿತಹಯದ್ವಿಪಾಂ | ಅಪಾವೃತಪುರದ್ವಾರಾಂರಾಜಧಾನೀಮರಕ್ಷಿತಾಂ ॥ ಅಪ್ರಹೃಷ್ಟಬಲಾಂನ್ಯೂನಾಂವಿಷಮಸ್ಥಾಮನಾವೃತಾಂ |ಶತ್ರವೋನಾಭಿಮನ್ಯಂತೇ ಭಕ್ಷ್ಯಾನ್ವಿಷಕೃತಾನಿವ ॥ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿಭೂಮೌತುಶಯಿಷ್ಯೇಹಂತೃಣೇಷುವಾ| ಫಲಮೂಲಾಶನೋನಿತ್ಯಂಜಟಾಚೀರಾಣಿ ಧಾರಯನ್ ॥ ತಸ್ಯಾರ್ಥಮುತ್ತರಂಕಾಲಂನಿವತ್ಸ್ಯಾಮಿಸುಖಂವನೇ|ತಂಪ್ರತಿಶ್ರವಮಾಮುಚ್ಯನಾಸ್ಯಮಿಥ್ಯಾಭವಿಷ್ಯತಿ॥ ವಸಂತಂಭ್ರಾತುರರ್ಥಾಯಶತ್ರುಘ್ನೋಮಾನುವತ್ಸ್ಯತಿ | ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹತ್ವಾರ್ಯೋಹ್ಯಯೋಧ್ಯಾಂಪಾಲಯಿಷ್ಯತಿ ॥ ಅಭಿಷೇಕ್ಷ್ಯಂತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂದ್ವಿಜಾತಯಃ|ಅಪಿಮೇದೇವತಾಃಕುರ್ಯುರಿಮಂಸತ್ಯಂಮನೋರಥಂ ॥ ಪ್ರಸಾದ್ಯಮಾನಶ್ಶಿರಸಾಮಯಾಸ್ವಯಂಬಹುಪ್ರಕಾರಂಯದಿನಪ್ರಪತ್ಸ್ಯತೇ | ತತೋನುವತ್ಸ್ಯಾಮಿಚಿರಾಯರಾಘವಂವನೇವಸನ್ನಾರ್ಹತಿಮಾಮುಪೇಕ್ಷಿತುಂ ॥ ... ... ॥೩೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಉಷ್ಯರಾತ್ರಿಂತುತತ್ರೈವಗಂಗಾಕೂಲೇಸರಾಘವಃ |ಭರತಃಕಾಲಮುತ್ಥಾಯಶತ್ರುಘ್ನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥ಶತ್ರುಘ್ನೋತ್ತಿಷ್ಠಕಿಂಶೇಷೇನಿಷಾದಾಧಿಪತಿಂಗುಹಂ | ಶೀಘ್ರಮಾನಯಭದ್ರಂತೇತಾರಯಿಷ್ಯತಿವಾಹಿನೀಂ ॥೨॥ ಜಾಗರ್ಮಿನಾಹಂಸ್ವಪಿಮಿತಮೇವಾರ್ಯಂವಿಚಿಂತಯನ್ |ಇತ್ಯೇವಮಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾತಾಶತ್ರುಘ್ನೋಪಿಪ್ರಚೋದಿತಃ ॥೩॥ ಇತಿಸಂವದತೋರೇವಮನ್ಯೋನ್ಯಂನರಸಿಂಹಯೋಃ |ಆಗಮ್ಯಪ್ರಾಂಜಲಿಃಕಾಲೇಗುಹೋಭರತಮಬ್ರವೀತ್ ॥ಕಚ್ಚಿತ್ಸುಖಂನದೀತೀರೇವಾತ್ಸೀಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಶರ್ವರೀಂ|ಕಚ್ಚಿತ್ತೇಸಹಸೈನ್ಯಸ್ಯತಾವತ್ಸರ್ವಮನಾಮಯಂ ॥ಗುಹಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾತತ್ತುಸ್ನೇಹಾದುದೀರಿತಂ| ರಾಮಸ್ಯಾನುವಶೋವಾಕ್ಯಂಭರತೋಪೀದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ಸುಖಾನಶ್ಶರ್ವರೀರಾಜನ್ಪೂಜಿತಾಶ್ಚಾಪಿತೇವಯಂ |ಗಂಗಾಂತುನೌಭಿರ್ಬಹ್ವೀಭಿರ್ದಾಶಾಸ್ಸಂತಾರಯಂತುನಃ ॥೭॥ ತತೋಗುಹಸ್ಸಂತ್ವರಿತಂಶ್ರುತ್ವಾಭರತಶಾಸನಂ | ಪ್ರತಿಪ್ರವಿಶ್ಯನಗರಂತಂಜ್ಞಾತಿಜನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಉತ್ತಿಷ್ಠತಪ್ರಬುಧ್ಯಧ್ವಂಭದ್ರಮಸ್ತುಚವಸ್ಸದಾ | ನಾವಸ್ಸಮನುಕರ್ಷಧ್ವಂತಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿವಾಹಿನೀಂ॥ ತೇತಥೋಕ್ತಾಸ್ಸಮುತ್ಥಾಯತ್ವರಿತಾರಾಜಶಾಸನಾತ್|ಪಂಚನಾವಾಂಶತಾನ್ಯಾಶುಸಮಾನಿನ್ಯುಸ್ಸಮಂತತಃ॥ ಅನ್ಯಾಸ್ಸ್ವಸ್ತಿಕವಿಜ್ಞೇಯಾಮಹಾಘಂಟಾಧರಾವರಾಃ |ಶೋಭಮಾನಾಃಪತಾಕಾಭಿರ್ಯುಕ್ತವಾಹಾಸ್ಸುಸಂಹತಾಃ॥ ತತಸ್ಸ್ವಸ್ತಿಕವಿಜ್ಞೇಯಾಂಪಾಂಡುಕಂಬಳಸಂವೃತಾಂ | ಸನಂದಿಘೋಷಾಂಕಲ್ಯಾಣೀಂಗುಹೋನಾವಮುಪಾಹರತ್॥ತಾಮಾರುರೋಹಭರತಶ್ಶತ್ರುಘ್ನಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ|ಕೌಸಲ್ಯಾಚಸುಮಿತ್ರಾಚಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾರಾಜಯೋಷಿತಃ ॥೧೩॥ ಪುರೋಹಿತಶ್ಚತತ್ಪೂರ್ವಂಗುರವೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚಯೇ | ಅನಂತರಂರಾಜದಾರಾಸ್ತಥೈವಶಕಟಾಪಣಾಃ॥ಆವಾಸಮಾದೀಪಯತಾಂತೀರ್ಥಂಚಾಪ್ಯವಗಾಹತಾಂ |ಭಾಂಡಾನಿಚಾದದಾನಾನಾಂಘೋಷಸ್ತ್ರಿದಿವಮಸ್ಪೃಶತ್॥ ಪತಾಕಿನ್ಯಸ್ತುತಾನಾವಸ್ಸ್ವಯಂದಾಶೈರಧಿಷ್ಠಿತಾಃ|ವಹಂತ್ಯೋಜನಮಾರೂಢಂತದಾಸಂಪೇತುರಾಶುಗಾಃ॥ನಾರೀಣಾಮಭಿಪೂರ್ಣಾಸ್ತುಕಾಶ್ಚಿತ್ಕಾಶ್ಚಿಚ್ಚವಾಜಿನಾಂ | ಕಾಶ್ಚಿದತ್ರವಹಂತಿಸ್ಮಯಾನಯುಗ್ಯಂಮಹಾಧನಮ್ ॥ ತಾಸ್ತುಗತ್ವಾಪರಂತೀರಮವರೋಪ್ಯಚತಂಜನಂ|ನಿವೃತ್ತಾಃಕಾಂಡಚಿತ್ರಾಣಿಕ್ರಿಯಂತೇದಾಶಬಂಧುಭಿಃ ॥೧೮॥ಸವೈಜಯಂತಾಸ್ತುಗಜಾಗಜಾರೋಹಪ್ರಚೋದಿತಾಃ | ತರಂತಃಸ್ಮಪ್ರಕಾಶಂತೇಸಧ್ವಜಾಇವಪರ್ವತಾಃ॥೧೯॥ ನಾವಶ್ಚಾರುರುಹುಶ್ಚಾನ್ಯೇಪ್ಲವೈಸ್ತೇರುಸ್ತಥಾಪರೇ|ಅನ್ಯೇಕುಂಭಘಟೈಸ್ತೇರುರನ್ಯೇತೇರುಶ್ಚಬಾಹುಭಿಃ ॥ ಸಾಪುಣ್ಯಾಧ್ವಜಿನೀಗಂಗಾಂದಾಶೈಸ್ಸಂತಾರಿತಾಸ್ವಯಂ|ಮೈತ್ರೇಮುಹೂರ್ತೇಪ್ರಯಯೌಪ್ರಯಾಗವನಮುತ್ತಮಮ್॥ಆಶ್ವಾಸಯಿತ್ವಾಚಚಮೂಂಮಹಾತ್ಮಾನಿವೇಶಯಿತ್ವಾಚಯಥೋಪಜೋಷಂ |ದ್ರಷ್ಟುಂಭರದ್ವಾಜಮೃಷಿಪ್ರವರ್ಯಮೃತ್ವಿಗ್ವೃತಸ್ಸನ್ಭರತಃಪ್ರತಸ್ಥೇ ॥ ಸಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯಾಶ್ರಮಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯಮಹಾತ್ಮನೋದೇವಪುರೋಹಿತಸ್ಯ | ದದರ್ಶರಮ್ಯೋಟಜವೃಕ್ಷಷಂಡಂಮಹದ್ವನಂವಿಪ್ರವರಸ್ಯರಮ್ಯಂ॥ ... ... ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮಂದೃಷ್ಟ್ವಾಕ್ರೋಶಾದೇವನರರ್ಷಭಃ | ಬಲಂಸರ್ವಮವಸ್ಥಾಪ್ಯಜಗಾಮಸಹಮಂತ್ರಿಭಿಃ ॥೧॥ ಪದ್ಭ್ಯಾಮೇವಹಿಧರ್ಮಜ್ಞೋನ್ಯಸ್ತಶಸ್ತ್ರಪರಿಚ್ಛದಃ | ವಸಾನೋವಾಸಸೀಕ್ಷೌಮೇಪುರೋಧಾಯಪುರೋಧಸಂ ॥೨॥ ತತಸ್ಸಂದರ್ಶನೇತಸ್ಯಭರದ್ವಾಜಸ್ಯರಾಘವಃ | ಮಂತ್ರಿಣಸ್ತಾನವಸ್ಥಾಪ್ಯಜಗಾಮಾನುಪುರೋಹಿತಂ ॥೩॥ ವಸಿಷ್ಠಮಥದೃ

ಷ್ಟ್ವೈವಭರದ್ವಾಜೋಮಹಾತಪಾಃ । ಸಂಚಚಾಲಾಸನಾತ್ತೂರ್ಣಂಶಿಷ್ಯಾನರ್ಘ್ಯಮಿತಿಬ್ರುವನ್ ॥೪॥ ಸಮಾಗಮ್ಯವ
ಸಿಷ್ಠೇನಭರತೇನಾಭಿವಾದಿತಃ । ಅಬುಧ್ಯತಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸುತಂದಶರಥಸ್ಯತಂ ॥೫॥ ತಾಭ್ಯಾಮರ್ಘ್ಯಂಚಪಾದ್ಯಂಚದತ್ತ್ವಾ
ಪಶ್ಚಾತ್ಫಲಾನಿಚ । ಆನುಪೂರ್ವ್ಯಾಚ್ಚಧರ್ಮಜ್ಞಃಪಪ್ರಚ್ಛಕುಶಲಂಕುಲೇ ॥೬॥ ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಂಬಲೇಕೋಶೇಮಿತ್ರೇಷ್ವಪಿ
ಚಮಂತ್ರಿಷು । ಜಾನನ್ದಶರಥಂವೃತ್ತಂನರಾಜಾನಮುದಾಹರತ್ ॥೭॥ ವಸಿಷ್ಠೋಭರತಶ್ಚೈನಂಪಪ್ರಚ್ಛತುರನಾಮ
ಯಂ । ಶರೀರೇಗ್ನಿಷುವೃಕ್ಷೇಷುಶಿಷ್ಯೇಷುಮೃಗಪಕ್ಷಿಷು ॥೮॥ ತಥೇತಿಚಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಭರದ್ವಾಜೋಮಹಾತಪಾಃ । ಭರತಂ
ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂರಾಘವಸ್ನೇಹಬಂಧನಾತ್ ॥೯॥ ಕಿಮಿಹಾಗಮನೇಕಾರ್ಯಂತವರಾಜ್ಯಂಪ್ರಶಾಸತಃ । ಏತದಾಚಕ್ಷ್ವಮೇಸ
ರ್ವಂನಹಿಮೇಶುಧ್ಯತೇಮನಃ ॥೧೦॥ ಸುಷುವೇಯಮಮಿತ್ರಘ್ನಂಕೌಸಲ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಂ । ಭ್ರಾತ್ರಾಸಹಸಭಾರ್ಯೋ
ಯಂಚಿರಂಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋವನಂ ॥೧೧॥ ನಿಯುಕ್ತಃಸ್ತ್ರೀನಿಯುಕ್ತೇನಪಿತ್ರಾಯೋಸೌಮಹಾಯಶಾಃ । ವನವಾಸೀಭವೇತೀ
ಹಸಮಾಃಕಿಲಚತುರ್ದಶ ॥೧೨॥ ಕಚ್ಚಿನ್ನತಸ್ಯಾಪಾಪಸ್ಯಪಾಪಂಕರ್ತುಮಿಹೇಚ್ಛಸಿ ॥ ಅಕಂಟಕಂಭೋಕ್ತುಮನಾರಾಜ್ಯಂ
ತಸ್ಯಾನುಜಸ್ಯಚ ॥೧೩॥ ಏವಮುಕ್ತೋಭರದ್ವಾಜಂಭರತಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ । ಪರ್ಯಶ್ರುನಯನೋದುಃಖಾದ್ವಾಚಾಸಂ
ಸಜ್ಜಮಾನಯಾ ॥೧೪॥ ಹತೋಸ್ಮಿಯದಿಮಾಮೇವಂಭಗವಾನಪಿಮನ್ಯತೇ । ಮತ್ತೋನದೋಷಮಾಶಂಕೇರ್ನೈವಂಮಾಮನು
ಶಾಧಿಹಿ ॥೧೫॥ ನಚೈತದಿಷ್ಟಂಮಾತಾಮೇಯದವೋಚನ್ಮದಂತರೇ । ನಾಹಮೇತೇನತುಷ್ಟಶ್ಚನತದ್ವಚನಮಾದದೇ ॥೧೬॥ ಅ
ಹಂತುತಂನರವ್ಯಾಘ್ರಮುಪಯಾತಃಪ್ರಸಾದಕಃ । ಪ್ರತಿನೇತುಮಯೋಧ್ಯಾಂಚಪಾದೌತಸ್ಯಾಭಿವಂದಿತುಂ ॥೧೭॥ ತ್ವಂ
ಮಾಮೇವಂಗತಂಮತ್ವಾಪ್ರಸಾದಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ । ಶಂಸಮೇಭಗವನ್ ರಾಮಃಕ್ವಸಂಪ್ರತಿಮಹೀಪತಿಃ ॥೧೮॥ ವಸಿಷ್ಠಾ
ದಿಭಿರೃತ್ವಿಗ್ಭಿರ್ಯಾಚಿತೋಭಗವಾಂಸ್ತತಃ । ಉವಾಚತಂಭರದ್ವಾಜಃಪ್ರಸಾದಾದ್ಭರತಂವಚಃ ॥ ತ್ವಯ್ಯೇತತ್ಪುರುಷ
ವ್ಯಾಘ್ರಯುಕ್ತಂರಾಘವವಂಶಜೇ । ಗುರುವೃತ್ತಿರ್ದಮಶ್ಚೈವಸಾಧೂನಾಮನುಯಾಯಿತಾ ॥ ಜಾನೇಚೈತನ್ಮನಸ್ಥಂತೇದೃ
ಢೀಕರಣಮಸ್ತ್ವಿತಿ । ಅಪೃಚ್ಛಂತ್ವಾಂತವಾತ್ಯರ್ಥಂಕೀರ್ತಿಂಸಮಭಿವರ್ಧಯನ್ ॥೨೧॥ ಜಾನೇಚರಾಮಂಧರ್ಮಜ್ಞಂಸಸೀ
ತಂಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಂ । ಅಸೌವಸತಿತೇಭ್ರಾತಾಚಿತ್ರಕೂಟೇಮಹಾಗಿರೌ ॥೨೨॥ ಶ್ವಸ್ತುಗಂತಾಸಿತಂದೇಶಂವಸಾದ್ಯಸಹಮಂ
ತ್ರಿಭಿಃ । ಏತಂಮೇಕುರುಸುಪ್ರಾಜ್ಞಕಾಮಂಕಾಮಾರ್ಥಕೋವಿದ ॥೨೩॥ ತತಸ್ತಥೇತ್ಯೇವಮುದಾರದರ್ಶನಃಪ್ರತೀತರೂಪೋ
ಭರತೋಬ್ರವೀದ್ವಚಃ । ಚಕಾರಬುದ್ಧಿಂಚತದಾಮಹಾಶ್ರಮೇನಿಶಾನಿವಾಸಾಯನರಾಧಿಪಾತ್ಮಜಃ ॥ ... ॥೨೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ——ನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಕೃತಬುದ್ಧಿಂನಿವಾಸಾಯತತ್ರೈವಸಮುನಿಸ್ತದಾ । ಭರತಂಕೈಕಯೀಪುತ್ರಮಾತಿಥ್ಯೇನನ್ಯಮಂತ್ರಯತ್ ॥ ಅಬ್ರವೀ
ದ್ಭರತಸ್ತ್ವೇನಂನನ್ವಿದಂಭವತಾಕೃತಂ । ಪಾದ್ಯಮರ್ಘ್ಯಂತಥಾತಿಥ್ಯಂವನೇಯದುಪಪದ್ಯತೇ ॥ ಅಥೋವಾಚಭರದ್ವಾಜೋಭ
ರತಂಪ್ರಹಸನ್ನಿವ । ಜಾನೇತ್ವಾಂಪ್ರೀತಿಸಂಯುಕ್ತಂತುಷ್ಯೇಸ್ತ್ವಂಯೇನಕೇನಚಿತ್ ॥ ಸೇನಾಯಾಸ್ತುತವೈತಸ್ಯಾಃಕರ್ತುಮಿ
ಚ್ಛಾಮಿಭೋಜನಂ । ಮಮಪ್ರೀತಿರ್ಯಥಾರೂಪಾತ್ವಮರ್ಹೋಮನುಜರ್ಷಭ ॥ ಕಿಮರ್ಥಂಚಾಪಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯದೂರೇಬಲಮಿಹಾಗ
ತಃ । ಕಸ್ಮಾನ್ನೇಹೋಪಯಾತೋಸಿಸಬಲಃಪುರುಷರ್ಷಭ ॥ ಭರತಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂಪ್ರಾಂಜಲಿಸ್ತಂತಪೋಧನಂ । ಸಸೈನ್ಯೋ
ನೋಪಯಾತೋಸ್ಮಿಭಗವನ್ಭಗವದ್ಭಯಾತ್ ॥ ರಾಜ್ಞಾಚಭಗವನ್ನಿತ್ಯಂರಾಜಪುತ್ರೇಣವಾಸದಾ । ಯತ್ನತಃಪರಿಹರ್ತವ್ಯಾವಿ
ಷಯೇಷುತಪಸ್ವಿನಃ ॥೭॥ ವಾಜಿಮುಖ್ಯಾಮನುಷ್ಯಾಶ್ಚಮತ್ತಾಶ್ಚವರವಾರಣಾಃ । ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯಭಗವನ್ಭೂಮಿಂಮಹತೀ
ಮನುಯಾಂತಿಮಾಮ್ ॥ ತೇವೃಕ್ಷಾನುದಕಂಭೂಮಿಮಾಶ್ರಮೇಷೂಟಜಾಂಸ್ತಥಾ । ನಹಿಂಸ್ಯುರಿತಿತೇನಾಹಮೇಕಏವಸಮಾಗ
ತಃ ॥ ಆನೀಯತಾಮಿತಸ್ಸೇನೇತ್ಯಾಜ್ಞಪ್ತಃಪರಮರ್ಷಿಣಾ । ತತಸ್ತುಚಕ್ರೇಭರತಸ್ಸೇನಾಯಾಸ್ಸಮುಪಾಗಮಮ್ ॥೧೦॥ ಅಗ್ನಿ
ಶಾಲಾಂಪ್ರವಿಶ್ಯಾಥಪೀತ್ವಾಪಃಪರಿಮೃಜ್ಯಚ । ಆತಿಥ್ಯಸ್ಯಕ್ರಿಯಾಹೇತೋರ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾಣಮಾಹ್ವಯತ್ ॥೧೧॥ ಆಹ್ವಯೇವಿ
ಶ್ವಕರ್ಮಾಣಮಹಂತ್ವಷ್ಟಾರಮೇವಚ । ಆತಿಥ್ಯಂಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತತ್ರಮೇಸಂವಿಧೀಯತಾಮ್ ॥ ಆಹ್ವಯೇಲೋಕಪಾ
ಲಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ದೇವಾಞ್ಶಕ್ರಮುಖಾಂಸ್ತಥಾ । ಆತಿಥ್ಯಂಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತತ್ರಮೇಸಂವಿಧೀಯತಾಮ್ ॥ ಪ್ರಾಕ್ಸ್ರೋತಸಶ್ಚ
ಯಾನದ್ಯಃಪ್ರತ್ಯಕ್ಸ್ರೋತಸಏವಚ । ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಂತರಿಕ್ಷೇಚಸಮಾಯಾಂತ್ವದ್ಯಸರ್ವಶಃ ॥ ಅನ್ಯಾಃಸ್ರವಂತುಮೈರೇಯಂ
ಸುರಾಮನ್ಯಾಸ್ಸುನಿಷ್ಠಿತಾಂ ॥ ಅಪರಾಶ್ಚೋದಕಂಶೀತಮಿಕ್ಷುಕಾಂಡರಸೋಪಮಮ್ ॥ ಆಹ್ವಯೇದೇವಗಂಧರ್ವಾನ್ವಿಶ್ವಾವ
ಸುಹಹಾಹುಹೂನ್ । ತಥೈವಾಪ್ಸರಸೋದೇವೀರ್ಗಂಧರ್ವೀಶ್ಚಾಪಿಸರ್ವಶಃ ॥೧೬॥ ಘೃತಾಚೀಮಥವಿಶ್ವಾಚೀಂಮಿಶ್ರಕೇಶೀ
ಮಲಂಬುಸಾಂ । ನಾಗದಂತಾಂಚಹೇಮಾಂಚಹಿಮಾಮದ್ರಿಕೃತಸ್ಥಲಾಮ್ ॥ ಶಕ್ರಂಯಾಶ್ಚೋಪತಿಷ್ಠಂತಿಬ್ರಹ್ಮಾಣಂಯಾಶ್ಚ
ಯೋಷಿತಃ । ಸರ್ವಾಸ್ತುಂಬುರುಣಾಸಾರ್ಧಮಾಹ್ವಯೇಸಪರಿಚ್ಛದಾಃ ॥೧೮॥ ವನಂಕುರುಷುಯದ್ದಿವ್ಯಂವಾಸೋಭೂಷ
ಣಪತ್ರವತ್ । ದಿವ್ಯನಾರೀಫಲಂಶಶ್ವತ್ತತ್ಕೌಬೇರಮಿಹೈವತು ॥೧೯॥ ಇಹಮೇಭಗವಾನ್ಸೋಮೋವಿಧತ್ತಾಮನ್ನಮುತ್ತ

ಷಂ । ಭಕ್ಷ್ಯಂಭೋಜ್ಯಂಚಚೋಷ್ಯಂಚಲೇಹ್ಯಂಚವಿವಿಧಂಬಹು ॥ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿಚಮಾಲ್ಯಾನಿಪಾದಪಪ್ರಚ್ಯುತಾನಿಚ । ಸು
ರಾದೀನಿಚಪೇಯಾನಿಮಾಂಸಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ ॥೨೧॥ ಏವಂಸಮಾಧಿನಾಯುಕ್ತಸ್ತೇಜಸಾಪ್ರತಿಮೇನಚ । ಶೀಕ್ಷಾಸ್ವರಸಮಾಯು
ಕ್ತಂತಪಸಾಚಾಬ್ರವೀನ್ಮುನಿಃ ॥೨೨॥ ಮನಸಾಧ್ಯಾಯತಸ್ತಸ್ಯಪ್ರಾಙ್ಮುಖಸ್ಯಕೃತಾಂಜಲೇಃ । ಆಜಗ್ಮುಸ್ತಾನಿಸರ್ವಾಣಿ
ದೈವತಾನಿಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ ॥೨೩॥ ಮಲಯಂದರ್ದುರಂಚೈವತತಸ್ಸ್ವೇದನುದೋಽನಿಲಃ । ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯವವೌಯುಕ್ತ್ಯಾಸು
ಪ್ರಿಯಾತ್ಮಾಸುಖಶ್ಶಿವಃ ॥೨೪॥ ತತೋಽಭ್ಯವರ್ತಂತಘನಾದಿವ್ಯಾಃಕುಸುಮವೃಷ್ಟಯಃ । ದಿವ್ಯದುಂದುಭಿಘೋಷಶ್ಚದಿಕ್ಷು
ಸರ್ವಾಸುಶುಶ್ರುವೇ ॥೨೫॥ ಪ್ರವವುಶ್ಚೋತ್ತಮಾವಾತಾನನೃತುಶ್ಚಾಪ್ಸರೋಗಣಾಃ । ಜಗುಶ್ಚದೇವಗಂಧರ್ವಾವೀಣಾಃಪ್ರ
ಮುಮುಚುಸ್ಸ್ವರಾನ್ ॥೨೬॥ ಸಶಬ್ದೋದ್ಯಾಂಚಭೂಮಿಂಚಪ್ರಾಣಿನಾಂಶ್ರವಣಾನಿಚ । ವಿವೇಶೋಚ್ಚಾರಿತಶ್ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಸ್ಸಮೋ
ಲಯಗುಣಾನ್ವಿತಃ ॥೨೭॥ ತಸ್ಮಿನ್ನುಪರತೇಶಬ್ದೇದಿವ್ಯೇಶ್ರೋತ್ರಸುಖೇನೃಣಾಂ । ದದರ್ಶಭಾರತಂಸೈನ್ಯಂವಿಧಾನಂವಿಶ್ವಕ
ರ್ಮಣಃ ॥೨೮॥ ಬಭೂವಹಿಸಮಾಭೂಮಿಸ್ಸಮಂತಾತ್ಪಂಚಯೋಜನಾ । ಶಾದ್ವಲೈರ್ಬಹುಭಿಶ್ಛನ್ನಾನೀಲವೈಡೂರ್ಯಸ
ನ್ನಿಭೈಃ ॥೨೯॥ ತಸ್ಮಿನ್ಬಿಲ್ವಾಃಕಪಿತ್ಥಾಶ್ಚಪನಸಾಬೀಜಪೂರಕಾಃ । ಆಮಲಕ್ಯೋಬಭೂವುಶ್ಚಚೂತಾಶ್ಚಫಲಭೂಷ
ಣಾಃ ॥೩೦॥ ಉತ್ತರೇಭ್ಯಃಕುರುಭ್ಯಶ್ಚವನಂದಿವ್ಯೋಪಭೋಗವತ್ । ಆಜಗಾಮನದೀದಿವ್ಯಾತೀರಜೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃ
ತಾ ॥೩೧॥ ಚತುಶ್ಶಾಲಾನಿಶುಭ್ರಾಣಿಶಾಲಾಶ್ಚಗಜವಾಜಿನಾಂ । ಹರ್ಮ್ಯಪ್ರಾಸಾದಸಂಬಾಧಾಸ್ತೋರಣಾನಿಶುಭಾನಿಚ ॥೩೨॥
ಸಿತಮೇಘನಿಭಂಚಾಪಿರಾಜವೇಶ್ಮಸುತೋರಣಂ । ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯಕೃತಾಕಾರಂದಿವ್ಯಗಂಧಸಮುಕ್ಷಿತಮ್ ॥೩೩॥ ಚತು
ರಶ್ರಮಸಂಬಾಧಂಶಯನಾಸನಯಾನವತ್ । ದಿವ್ಯೈಸ್ಸರ್ವರಸೈರ್ಯುಕ್ತಂದಿವ್ಯಭೋಜನವಸ್ತ್ರವತ್ ॥೩೪॥ ಉಪಕಲ್ಪಿತಸ
ರ್ವಾನ್ನಂಧೌತನಿರ್ಮಲಭಾಜನಂ । ಕ್ಲೃಪ್ತಸರ್ವಾಸನಶ್ರೀಮತ್ಸ್ವಾಸ್ತೀರ್ಣಶಯನೋತ್ತಮಂ ॥೩೫॥ ಪ್ರವಿವೇಶಮಹಾ
ಬಾಹುರನುಜ್ಞಾತೋಮಹರ್ಷಿಣಾ । ವೇಶ್ಮತದ್ರತ್ನಸಂಪೂರ್ಣಂಭರತಃಕೈಕಯೀಸುತಃ ॥೩೬॥ ಅನುಜಗ್ಮುಶ್ಚತಂಸರ್ವೇ
ಮಂತ್ರಿಣಸ್ಸಪುರೋಹಿತಾಃ । ಬಭೂವುಶ್ಚಮುದಾಯುಕ್ತಾದೃಷ್ಟ್ವಾತಂವೇಶ್ಮಸಂವಿಧಿಂ ॥೩೭॥ ತತ್ರರಾಜಾಸನಂದಿವ್ಯಂವ್ಯ
ಜನಂಛತ್ರಮೇವಚ । ಭರತೋಮಂತ್ರಿಭಿಸ್ಸಾರ್ಧಮಭ್ಯವರ್ತತರಾಜವತ್ ॥೩೮॥ ಆಸನಂಪೂಜಯಾಮಾಸರಾಮಾಯಾಭಿ
ಪ್ರಣಮ್ಯಚ । ವಾಲವ್ಯಜನಮಾದಾಯನ್ಯಷೀದತ್ಸಚಿವಾಸನೇ ॥೩೯॥ ಆನುಪೂರ್ವ್ಯಾನ್ನಿಷೇದುಶ್ಚಸರ್ವೇಮಂತ್ರಿಪುರೋಹಿ
ತಾಃ । ತತಸ್ಸೇನಾಪತಿಃಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ರಶಾಸ್ತಾಚನಿಷೇದತುಃ ॥೪೦॥ ತತಸ್ತತ್ರಮುಹೂರ್ತೇನನದ್ಯಃಪಾಯಸಕರ್ದಮಾಃ । ಉ
ಪಾತಿಷ್ಠಂತಭರತಂಭರದ್ವಾಜಸ್ಯಶಾಸನಾತ್ ॥೪೧॥ ತಾಸಾಮುಭಯತಃಕೂಲಂಪಾಂಡುಮೃತ್ತಿಕಲೇಪನಾಃ । ರಮ್ಯಾ
ಶ್ಚಾವಸಥಾದಿವ್ಯಾಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ತುಪ್ರಸಾದಜಾಃ ॥೪೨॥ ತೇನೈವಚಮುಹೂರ್ತೇನದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ । ಆಗುರ್ವಿಂಶತಿಸಾ
ಹಸ್ರಾಬ್ರಹ್ಮಣಾಪ್ರಹಿತಾಸ್ಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥೪೩॥ ಸುವರ್ಣಮಣಿಮುಕ್ತೇನಪ್ರವಾಳೇನಚಶೋಭಿತಾಃ । ಆಗುರ್ವಿಂಶತಿಸಾಹ
ಸ್ರಾಃಕುಬೇರಪ್ರಹಿತಾಸ್ಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥೪೪॥ ಯಾಭಿರ್ಗೃಹೀತಃಪುರುಷಸ್ಸೋನ್ಮಾದಇವಲಕ್ಷ್ಯತೇ । ಆಗುರ್ವಿಂಶತಿಸಾಹಸ್ರಾ
ನಂದನಾದಪ್ಸರೋಗಣಾಃ ॥೪೫॥ ನಾರದಸ್ತುಂಬುರುರ್ಗೋಪಃಪ್ರವರಾಸ್ಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಃ । ಏತೇಗಂಧರ್ವರಾಜಾನೋಭರ
ತಸ್ಯಾಗ್ರತೋಜಗುಃ ॥೪೬॥ ಅಲಂಬುಸಾಮಿಶ್ರಕೇಶೀಪುಂಡರೀಕಾಥವಾಮನಾ । ಉಪಾನೃತ್ಯಂಸ್ತುಭರತಂಭರದ್ವಾಜ
ಸ್ಯಶಾಸನಾತ್ ॥೪೭॥ ಯಾನಿಮಾಲ್ಯಾನಿದೇವೇಷುಯಾನಿಚೈತ್ರರಥೇವನೇ । ಪ್ರಯಾಗೇತಾನ್ಯದೃಶ್ಯಂತಭರದ್ವಾಜಸ್ಯತೇಜಸಾ ॥
ಬಿಲ್ವಾಮಾರ್ದಂಗಿಕಾಆಸನ್ಶಮ್ಯಾಗ್ರಾಹಾವಿಭೀತಕಾಃ । ಅಶ್ವತ್ಥಾನರ್ತಕಾಶ್ಚಾಸನ್ಭರದ್ವಾಜಸ್ಯಶಾಸನಾತ್ ॥ ತತಸ್ಸರಳ
ತಾಳಾಶ್ಚತಿಲಕಾನಕ್ತಮಾಲಕಾಃ । ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ತತ್ರಸಂಪೇತುಃಕುಬ್ಜಾಭೂತ್ವಾಥವಾಮನಾಃ ॥ ಶಿಂಶುಪಾಮಲಕೀಜಂ
ಬ್ವೋಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಃಕಾನನೇಷುತಾಃ । ಮಾಲತೀಮಲ್ಲಿಕಾಜಾತೀರ್ಯಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಃಕಾನನೇಲತಾಃ ॥ ಪ್ರಮದಾವಿಗ್ರಹಂಕೃತ್ವಾಭ
ರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮೇವಸನ್ । ಸುರಾಸ್ಸುರಾಪಾಃಪಿಬತಪಾಯಸಂಚಬುಭುಕ್ಷಿತಾಃ ॥ ಮಾಂಸಾನಿಚಸುಮೇಧ್ಯಾನಿಭಕ್ಷ್ಯಂತಾಂ
ಯಾವದಿಚ್ಛಥ । ಉಚ್ಛಾದ್ಯಸ್ನಾಪಯಂತಿಸ್ಮನದೀತೀರೇಷುವಲ್ಗುಷು ॥ ಅಪ್ಯೇಕಮೇಕಂಪುರುಷಂಪ್ರಮದಾಸ್ಸಪ್ತಚಾಷ್ಟಚ ।
ಸಂವಾಹಂತ್ಯಸ್ಸಮಾಪೇತುರ್ನಾರ್ಯೋರುಚಿರಲೋಚನಾಃ ॥೫೪॥ ಪರಿಮೃಜ್ಯತಥಾನ್ಯೋನ್ಯಂಪಾಯಯಂತಿವರಾಂಗನಾಃ । ಹ
ಯಾನ್ಗಜಾನ್ಖರಾನುಷ್ಟ್ರಾಂಸ್ತಥೈವಸುರಭೇಸ್ಸುತಾನ್ ॥ ಅಭೋಜಯನ್ವಾಹನಪಾಸ್ತೇಷಾಂಭೋಜ್ಯಂಯಥಾವಿಧಿ । ಇ
ಕ್ಷೂನ್ಮಧುಚಲಾಜಾಂಶ್ಚಭೋಜಯಂತಿಸ್ಮವಾಹನಾನ್ ॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವರಯೋಧಾನಾಂಚೋದಯಂತೋಮಹಾಬಲಾಃ । ನಾಶ್ವ
ಬಂಧೋಽಶ್ವಮಾಜಜ್ಞೌನಾನ್ನಗಜಂಕುಂಜರಗ್ರಹಃ ॥ ಮತ್ತಪ್ರಮತ್ತಮುದಿತಾಚಮೂಸ್ಸಾತತ್ರಸಂಬಭೌ । ತರ್ಪಿತಾಸ್ಸರ್ವಕಾ
ಮೈಸ್ತೈರಕ್ತಚಂದನರೂಷಿತಾಃ ॥ ಅಪ್ಸರೋಗಣಸಂಯುಕ್ತಾಸ್ಸೈನ್ಯಾವಾಚಮುದೈರಯನ್ । ನೈವಾಯೋಧ್ಯಾಂಗಮಿಷ್ಯಾ
ಮೋನಗಮಿಷ್ಯಾಮದಂಡಕಾನ್ ॥ ಕುಶಲಂಭರತಸ್ಯಾಸ್ತುರಾಮಸ್ಯಾಸ್ತುತಥಾಸುಖಂ । ಇತಿಪಾದಾತಯೋಧಾಶ್ಚಹಸ್ತ್ಯ
ಶ್ವಾರೋಹಬಂಧಕಾಃ ॥ ಅನಾಥಾಸ್ತಂವಿಧಿಂಲಬ್ಧ್ವಾವಾಚಮೇತಾಮುದೈರಯನ್ । ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಾವಿನೇದುಸ್ತೇನರಾಸ್ತತ್ರ

ಸಹಸ್ರಶಃ||ಭರತಸ್ಯಾನುಯಾತಾರಃಸ್ವರ್ಗೋಽಯಮಿತಿಚಾಬ್ರುವನ್|ನೃತ್ಯಂತಶ್ಚಹಸಂತಶ್ಚಗಾಯಂತಶ್ಚಸೈನಿಕಾಃ||ಸ
ಮಂತಾತ್ಪರಿಧಾವಂತಿನರಾಮಾಲ್ಯೋಪೇತಾಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ|ತತೋಭುಕ್ತವತಾಂತೇಷಾಂತದನ್ನಮಮೃತೋಪಮಮ್||೬೩||ದಿವ್ಯಾನು
ದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷ್ಯಾಂಸ್ತಾನಭವದ್ಭಕ್ಷಣೇಮತಿಃ| ಪ್ರೇಷ್ಯಾಶ್ಚೇಟ್ಯಶ್ಚವಧ್ವಶ್ಚಬಲಸ್ಥಾಶ್ಚಸಹಸ್ರಶಃ||೬೪||ಬಭೂವುಸ್ತೇಭೃಶಂ
ದೃಪ್ತಾಃಸರ್ವೇಚಾಹತವಾಸಸಃ|ಕುಂಜರಾಶ್ಚಖರೋಷ್ಟ್ರಶ್ಚಗೋಶ್ವಾಶ್ಚಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ ||೬೫|| ಬಭೂವುಃಸುಭೃತಾಸ್ತ
ತ್ರನಾನ್ಯೋಹ್ಯನ್ಯಮಕಲ್ಪಯತ್ | ನಾಶುಕ್ಲವಾಸಾಸ್ತತ್ರಾಸೀತ್ಕ್ಷುಧಿತೋಮಲಿನೋಽಪಿವಾ ||೬೬|| ರಜಸಾಧ್ವಸ್ತಕೇಶೋ
ವಾನರಃಕಶ್ಚಿದದೃಶ್ಯತ | ಆಜೈಶ್ಚಾಪಿಚವಾರಾಹೈರ್ನಿಷ್ಠಾನವರಸಂಚಯೈಃ ||೬೭|| ಫಲನಿರ್ಯೂಹಸಂಸಿದ್ಧೈಃಸೂಪೈ
ರ್ಗಂಧರಸಾನ್ವಿತೈಃ | ಪುಷ್ಪಧ್ವಜವತೀಃಪೂರ್ಣಾಃಶುಕ್ಲಸ್ಯಾನ್ನಸ್ಯಚಾಭಿತಃ ||೬೮ || ದದೃಶುರ್ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ತತ್ರನರಾಲೌ
ಹೀಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ |ಬಭೂವುರ್ವನಪಾರ್ಶ್ವೇಷುಕೂಪಾಃಪಾಯಸಕರ್ದಮಾಃ ||೬೯||ತಾಶ್ಚಕಾಮದುಘಾಗಾವೋದ್ರುಮಾಶ್ಚಾ
ಸನ್ಮಧುಸ್ರುತಃ |ವಾಪ್ಯೋಮೈರೇಯಪೂರ್ಣಾಶ್ಚಮೃಷ್ಟಮಾಂಸಚಯೈರ್ವೃತಾಃ ||೭೦|| ಪ್ರತಪ್ತಪಿಠರೈಶ್ಚಾಪಿಮಾರ್ಗ
ಮಾಯೂರಕೌಕ್ಕುಟೈಃ | ಪಾತ್ರೀಣಾಂಚಸಹಸ್ರಾಣಿಸ್ಥಾಲೀನಾಂನಿಯುತಾನಿಚ ||೭೧||ನ್ಯರ್ಬುದಾನಿಚಪಾತ್ರಾಣಿಶಾ
ತಕುಂಭಮಯಾನಿಚ | ಸ್ಥಾಲ್ಯಃಕುಂಭ್ಯಃಕರಂಭ್ಯಶ್ಚದಧಿಪೂರ್ಣಾಸ್ಸುಸಂಸ್ಕೃತಾಃ ||೭೨||ಯೌವನಸ್ಥಸ್ಯಗೌರಸ್ಯಕ
ಪಿತ್ಥಸ್ಯಸುಗಂಧಿನಃ | ಹ್ರದಾಃಪೂರ್ಣಾರಸಾಲಸ್ಯದಧ್ನಶ್ಶ್ವೇತಸ್ಯಚಾಪರೇ ||೭೩|| ಬಭೂವುಃಪಾಯಸಸ್ಯಾನ್ಯೇಶರ್ಕರಾ
ಯಾಶ್ಚಸಂಚಯಾಃ | ಕಲ್ಕಾಂಶ್ಚೂರ್ಣಕಷಾಯಾಂಶ್ಚಸ್ನಾನಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ ||೭೪|| ದದೃಶುರ್ಭಾಜನಸ್ಥಾನಿತೀರ್ಥೇಷುಸ
ರಿತಾಂನರಾಃ | ಶುಕ್ಲಾನಂಶುಮತಶ್ಚಾಪಿದಂತಧಾವನಸಂಚಯಾನ್ ||೭೫|| ಶುಕ್ಲಾಂಶ್ಚಂದನಕಲ್ಕಾಂಶ್ಚಸಮುದ್ಗೇಷ್ವವತಿ
ಷ್ಠತಃ | ದರ್ಪಣಾನ್ಪರಿಮೃಷ್ಟಾಂಶ್ಚವಾಸಸಾಂಚಾಪಿಸಂಚಯಾನ್ ||೭೬|| ಪಾದುಕೋಪಾನಹಾಂಚೈವಯುಗ್ಮಾನಿಚಸ
ಹಸ್ರಶಃ | ಆಂಜನೀಃಕಂಕತಾನ್ಕೂರ್ಚಾನ್ಶಸ್ತ್ರಾಣಿಚಧನೂಂಷಿಚ ||೭೭|| ಮರ್ಮತ್ರಾಣಾನಿಚಿತ್ರಾಣಿಶಯನಾನ್ಯಾಸ
ನಾನಿಚ |ಪ್ರತಿಪಾನಹ್ರದಾನ್ಪೂರ್ಣಾನ್ಖರೋಷ್ಟ್ರಗಜವಾಜಿನಾಂ ||೭೮|| ಅವಗಾಹ್ಯಸುತೀರ್ಥಾಂಶ್ಚಹ್ರದಾನ್ಸೋತ್ಪ
ಲಪುಷ್ಕರಾನ್ |ಆಕಾಶವರ್ಣಪ್ರತಿಮಾನ್ಸ್ವಚ್ಛತೋಯಾನ್ಸುಖಪ್ಲವಾನ್ ||೭೯||ನೀಲವೈಡೂರ್ಯವರ್ಣಾಂಶ್ಚಮೃದೂನ್
ಯವಸಸಂಚಯಾನ್ | ನಿರ್ವಾಪಾರ್ಥಾನ್ಪಶೂನಾಂತೇದದೃಶುಸ್ತತ್ರಸರ್ವಶಃ ||೮೦|| ವ್ಯಸ್ಮಯಂತಮನುಷ್ಯಾಸ್ತೇಸ್ವ
ಪ್ನಕಲ್ಪಂತದದ್ಭುತಂ | ದೃಷ್ಟ್ವಾತಿಥ್ಯಂಕೃತಂತಾದೃಗ್ಭರತಸ್ಯಮಹರ್ಷಿಣಾ||೮೧||ಇತ್ಯೇವಂರಮಮಾಣಾನಾಂದೇವಾನಾ
ಮಿವನಂದನೇ | ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮೇರಮ್ಯೇಸಾರಾತ್ರಿರ್ವ್ಯತ್ಯವರ್ತತ || ೮೨ || ಪ್ರತಿಜಗ್ಮುಶ್ಚತಾನದ್ಯೋಗಂಧರ್ವಾಶ್ಚಯ
ಥಾಗತಂ | ಭರದ್ವಾಜಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯತಾಶ್ಚಸರ್ವಾವರಾಂಗನಾಃ || ೮೩ || ತಥೈವಮತ್ತಾಮದಿರೋತ್ಕಟಾನರಾಸ್ತಥೈವದಿ
ವ್ಯಾಗರುಚಂದನೋಕ್ಷಿತಾಃ | ತಥೈವದಿವ್ಯಾವಿವಿಧಾಸ್ರಗುತ್ತಮಾಃಪೃಥಕ್ಪ್ರಕೀರ್ಣಾಮನುಜೈಃಪ್ರಮರ್ದಿತಾಃ ||೮೪||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಏಕನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತಾಂರಜನೀಮುಷ್ಯಭರತಸ್ಸಪರಿಚ್ಛದಃ |ಕೃತಾತಿಥ್ಯೋಭರದ್ವಾಜಂಕಾಮಾದಭಿಜಗಾಮಹ||ತಮೃಷಿಃಪುರು
ಷವ್ಯಾಘ್ರಂಪ್ರಾಂಜಲಿಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಚಾಗತಂ|ಹುತಾಗ್ನಿಹೋತ್ರೋಭರತಂಭರದ್ವಾಜೋಽಭ್ಯಭಾಷತ || ಕಚ್ಚಿದತ್ರಸುಖಾ
ರಾತ್ರಿಸ್ತವಾಸ್ಮದ್ವಿಷಯೇಗತಾ | ಸಮಗ್ರಸ್ತೇಜನಃಕಚ್ಚಿದಾತಿಥ್ಯೇಶಂಸಮೇಽನಘ ||ತಮುವಾಚಾಂಜಲಿಂಕೃತ್ವಾಭರತೋಽಭಿ
ಪ್ರಣಮ್ಯಚ |ಆಶ್ರಮಾದಭಿನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಮೃಷಿಮುತ್ತಮತೇಜಸಮ್||ಸುಖೋಷಿತೋಽಸ್ಮಿಭಗವನ್ಸಮಗ್ರಬಲವಾಹನಃ|ತ
ರ್ಪಿತಸ್ಸರ್ವಕಾಮೈಶ್ಚಸಾಮಾತ್ಯೋಬಲವತ್ತ್ವಯಾ || ಅಪೇತಕ್ಲಮಸಂತಾಪಾಸ್ಸುಭಕ್ಷ್ಯಾಸ್ಸುಪ್ರತಿಶ್ರಯಾಃ|ಅಪಿಪ್ರೇಷ್ಯಾ
ನುಪಾದಾಯಸರ್ವೇಸ್ಮಸುಸುಖೋಷಿತಾಃ || ಆಮಂತ್ರಯೇಽಹಂಭಗವನ್ಕಾಮಂತ್ವಾಮೃಷಿಸತ್ತಮ|ಸಮೀಪಂಪ್ರಸ್ಥಿತಂ
ಭ್ರಾತುರ್ಮೈತ್ರೇಣೇಕ್ಷಸ್ವಚಕ್ಷುಷಾ || ಆಶ್ರಮಂತಸ್ಯಧರ್ಮಜ್ಞಧಾರ್ಮಿಕಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ|ಆಚಕ್ಷ್ವಕತಮೋಮಾರ್ಗಃ
ಕಿಯಾನಿತಿಚಶಂಸಮೇ ||೮|| ಇತಿಪೃಷ್ಟಸ್ತುಭರತಂಭ್ರಾತೃದರ್ಶನಲಾಲಸಂ | ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹಾತೇಜಾಭರದ್ವಾಜೋ
ಮಹಾತಪಾಃ ||೯|| ಭರತಾರ್ಧತೃತೀಯೇಷುಯೋಜನೇಷ್ವಜನೇವನೇ | ಚಿತ್ರಕೂಟಗಿರಿಸ್ತತ್ರರಮ್ಯನಿರ್ದರಕಾನನಃ|| ಉ
ತ್ತರಂಪಾರ್ಶ್ವಮಾಸಾದ್ಯತಸ್ಯಮಂದಾಕಿನೀನದೀ | ಪುಷ್ಪಿತದ್ರುಮಸಂಛನ್ನಾರಮ್ಯಪುಷ್ಪಿತಕಾನನಾ ||೧೧||ಅನಂತರಂ
ತತ್ಸರಿತಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟಶ್ಚಪರ್ವತಃ | ತಯೋಃಪರ್ಣಕುಟೀತಾತತತ್ರತೌವಸತೋಧ್ರುವಂ ||೧೨|| ದಕ್ಷಿಣೇನೈವಮಾರ್ಗೇಣ
ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣಮೇವವಾ | ಗಜವಾಜಿರಥಾಕೀರ್ಣಾಂವಾಹಿನೀಂವಾಹಿನೀಪತೇ ||೧೩|| ವಾಹಯಸ್ವಮಹಾಭಾಗತತೋದ್ರಕ್ಷ್ಯ
ಸಿರಾಘವಂ | ಪ್ರಯಾಣಮಿತಿಚಶ್ರುತ್ವಾರಾಜರಾಜಸ್ಯಯೋಷಿತಃ | ಹಿತ್ವಾಯಾನಾನಿಯಾನಾರ್ಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣಂಪರ್ಯ
ವಾರಯನ್ | ವೇಪಮಾನಾಕೃಶಾದೀನಾಸಹದೇವ್ಯಾಸುಮಿತ್ರಯಾ ||೧೫|| ಕೌಸಲ್ಯಾತತ್ರಜಗ್ರಾಹಕರಾಭ್ಯಾಂಚರಣೌ
ಮುನೇಃ | ಅಸಮೃದ್ಧೇನಕಾಮೇನಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಗರ್ಹಿತಾ || ೬|| ಕೈಕೇಯೀತಸ್ಯಜಗ್ರಾಹಚರಣೌಸವ್ಯಪತ್ರಪಾ|ತಂ

ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮಾಗಮ್ಯಭಗವಂತಂಮಹಾಮುನಿಮ್||೧೭||ಅದೂರಾದ್ಭರತಸ್ಯೈವತಸ್ಥೌದೀನಮನಾಸ್ತದಾ|ತತಃಪಪ್ರಚ್ಛ
ಭರತಂಭರದ್ವಾಜೋದೃಢವ್ರತಃ||೧೮||ವಿಶೇಷಂಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಮಾತೄಣಾಂತವರಾಘವ|ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಭರತೋಭ
ರದ್ವಾಜೇನಧೀಮತಾ ||೧೯|| ಉವಾಚಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭೂತ್ವಾವಾಕ್ಯಂವಚನಕೋವಿದಃ | ಯಾಮಿಮಾಂಭಗವನ್ದೀನಾಂ
ಶೋಕಾನಶನಕರ್ಶಿತಾಂ ||೨೦|| ಪಿತುರ್ಹಿಮಹಿಷೀಂದೇವೀಂದೇವತಾಮಿವಪಶ್ಯಸಿ | ಏಷಾತಾಂಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂಸಿಂಹವಿ
ಕ್ರಾಂತಗಾಮಿನಮ್ ||೨೧|| ಕೌಸಲ್ಯಾಸುಷುವೇರಾಮಂಧಾತಾರಮದಿತಿರ್ಯಥಾ | ಅಸ್ಯಾವಾಮಭುಜಂಶ್ಲಿಷ್ಟಾಯೈಷಾತಿ
ಷ್ಠತಿದುರ್ಮನಾಃ ||೨೨|| ಕರ್ಣಿಕಾರಸ್ಯಶಾಖೇವಶೀರ್ಣಪುಷ್ಪಾವನಾಂತರೇ | ಏತಸ್ಯಾಸ್ತುಸುತೌದೇವ್ಯಾಃಕುಮಾರೌದೇವ
ವರ್ಣಿನೌ ||೨೩|| ಉಭೌಲಕ್ಷ್ಮಣಶತ್ರುಘ್ನೌವೀರೌಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮೌ |ಯಸ್ಯಾಃಕೃತೇನರವ್ಯಾಘ್ರೌಜೀವನಾಶಮಿ
ತೋಗತೌ ||೨೪||ರಾಜಾಪುತ್ರವಿಹೀನಶ್ಚಸ್ವರ್ಗಂದಶರಥೋಗತಃ | ಕ್ರೋಧನಾಮಕೃತಪ್ರಜ್ಞಾಂದೃಪ್ತಾಂಸುಭಗಮಾನಿ
ನೀಂ ||೨೫|| ಐಶ್ವರ್ಯಕಾಮಾಂಕೈಕೇಯೀಮನಾರ್ಯಾಮಾರ್ಯರೂಪಿಣೀಂ | ಮಮೈತಾಂಮಾತರಂವಿದ್ಧಿನೃಶಂಸಾಂಪಾಪ
ನಿಶ್ಚಯಾಂ ||೨೬|| ಯತೋಮೂಲಂಹಿಪಶ್ಯಾಮಿವ್ಯಸನಂಮಹದಾತ್ಮನಃ | ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾನರಶಾರ್ದೂಲೋಬಾಷ್ಪಗದ್ಗದ
ಯಾಗಿರಾ ||೨೭|| ನಿಶಶ್ವಾಸಸತಾಮ್ರಾಕ್ಷೋನಾಗಃಕ್ರುದ್ಧಇವಶ್ವಸನ್ |ಭರದ್ವಾಜೋಮಹರ್ಷಿಸ್ತಂಬ್ರುವಂತಂಭರತಂತ
ಥಾ ||೨೮|| ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹಾಬುದ್ಧಿರಿದಂವಚನಮರ್ಥವಿತ್ | ನದೋಷೇಣಾವಗಂತವ್ಯಾಕೈಕೇಯೀಭರತತ್ವಯಾ ||೨೯||
ರಾಮಪ್ರವ್ರಾಜನಂಹ್ಯೇತತ್ಸುಖೋದರ್ಕಂಭವಿಷ್ಯತಿ | ದೇವಾನಾಂದಾನವಾನಾಂಚಋಷೀಣಾಂಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ ||೩೦|| ಹಿ
ತಮೇವಭವಿಷ್ಯದ್ಧಿರಾಮಪ್ರವ್ರಾಜನಾದಿಹ | ಅಭಿವಾದ್ಯತುಸಂಸಿದ್ಧಃಕೃತ್ವಾಚೈನಂಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ||೩೧|| ಆಮಂತ್ರ್ಯಭ
ರತಸ್ಸೈನ್ಯಂಯುಜ್ಯತಾಮಿತ್ಯಚೋದಯತ್| ತತೋವಾಜಿರಥಾನ್ಯುಕ್ತ್ವಾದಿವ್ಯಾನ್ಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತಾನ್ ||೩೨|| ಅಧ್ಯಾ
ರೋಹತ್ಪ್ರಯಾಣಾರ್ಥೀಬಹೂನ್ಬಹುವಿಧೋಜನಃ | ಗಜಕನ್ಯಾಗಜಾಶ್ಚೈವಹೇಮಕಕ್ಷ್ಯಾಃಪತಾಕಿನಃ ||೩೩|| ಜೀಮೂ
ತಾಇವಘರ್ಮಾಂತೇಸಘೋಷಾಸ್ಸಂಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ | ವಿವಿಧಾನ್ಯಪಿಯಾನಾನಿಮಹಾಂತಿಚಲಘೂನಿಚ ||೩೪|| ಪ್ರಯಯುಸ್ಸು
ಮಹಾರ್ಹಾಣಿಪಾದೈರೇವಪದಾತಯಃ | ಅಥಯಾನಪ್ರವೇಕೈಸ್ತುಕೌಸಲ್ಯಾಪ್ರಮುಖಾಸ್ತ್ರಿಯಃ ||೩೫|| ರಾಮದರ್ಶನ
ಕಾಂಕ್ಷಿಣ್ಯಃಪ್ರಯಯುರ್ಮುದಿತಾಸ್ತದಾ | ಚಂದ್ರಾರ್ಕತರುಣಾಭಾಸಾಂನಿಯುಕ್ತಾಂಶಿಬಿಕಾಂಶುಭಾಮ್ ||೩೬|| ಆಸ್ಥಾ
ಯಪ್ರಯಯೌಶ್ರೀಮಾನ್ಭರತಸ್ಸಪರಿಚ್ಛದಃ | ಸಾಪ್ರಯಾತಾಮಹಾಸೇನಾಗಜವಾಜಿರಥಾಕುಲಾ ||೩೭|| ದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶ
ಮಾವೃತ್ಯಮಹಾಮೇಘಇವೋತ್ಥಿತಃ | ವನಾನಿತುವ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯಜುಷ್ಟಾನಿಮೃಗಪಕ್ಷಿಭಿಃ ||೩೮|| ಗಂಗಾಯಾಃಪರವೇಲಾ
ಯಾಂಗಿರಿಷ್ವಪಿನದೀಷುಚ || ಸಾಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟದ್ವಿಪವಾಜಿಯೋಧಾವಿತ್ರಾಸಯಂತೀಮೃಗಪಕ್ಷಿಸಂಘಾನ್ | ಮಹದ್ವನಂ
ತತ್ಪ್ರವಿಗಾಹಮಾನಾರರಾಜಸೇನಾಭರತಸ್ಯತತ್ರ || ... ... ||೩೯||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಯಾಮಹತ್ಯಾಯಾಯಿನ್ಯಾಧ್ವಜಿನ್ಯಾವನವಾಸಿನಃ|ಅರ್ದಿತಾಯೂಥಪಾಮತ್ತಾಸ್ಸಯೂಥಾಸ್ಸಂಪ್ರದುದ್ರುವುಃ||
ಋಕ್ಷಾಃಪೃಷತಸಂಘಾಶ್ಚರುರವಶ್ಚಸಮಂತತಃ | ದೃಶ್ಯಂತೇವನರಾಜೀಷುಗಿರಿಷ್ವಪಿನದೀಷುಚ || ಸಸಂಪ್ರತಸ್ಥೇಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಾಪ್ರೀತೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ|ವೃತೋಮಹತ್ಯಾನಾದಿನ್ಯಾಸೇನಯಾಚತುರಂಗಯಾ ||ಸಾಗರೌಘನಿಭಾಸೇನಾಭರತಸ್ಯಮ
ಹಾತ್ಮನಃ | ಮಹೀಂಸಂಛಾದಯಾಮಾಸಪ್ರಾವೃಷಿದ್ಯಾಮಿವಾಂಬುದಃ ||ತುರಂಗೌಘೈರವತತಾವಾರಣೈಶ್ಚಮಹಾಜ
ವೈಃ | ಅನಾಲಕ್ಷ್ಯಾಚಿರಂಕಾಲಂತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇಬಭೂವಭೂಃ || ಸಯಾತ್ವಾದೂರಮಧ್ವಾನಂಸುಪರಿಶ್ರಾಂತವಾಹನಃ |
ಉವಾಚಭರತಃಶ್ರೀಮಾನ್ವಸಿಷ್ಠಂಮಂತ್ರಿಣಾಂವರಮ್||೬||ಯಾದೃಶಂಲಕ್ಷ್ಯತೇರೂಪಂಯಥಾಚೈವಶ್ರುತಂಮಯಾ|ವ್ಯ
ಕ್ತಂಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಮತಂದೇಶಂಭರದ್ವಾಜೋಯಮಬ್ರವೀತ್||ಅಯಂಗಿರಿಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟಇಯಂಮಂದಾಕಿನೀನದೀ|ಏತತ್ಪ್ರಕಾ
ಶತೇದೂರಾನ್ನೀಲಮೇಘನಿಭಂವನಮ್ || ಗಿರೇಸ್ಸಾನೂನಿರಮ್ಯಾಣಿಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯಸಂಪ್ರತಿ | ವಾರಣೈರವಮೃದ್ಯಂತೇಮಾ
ಮಕೈಃಪರ್ವತೋಪಮೈಃ ||ಮುಂಚಂತಿಕುಸುಮಾನ್ಯೇತೇನಗಾಃಪರ್ವತಸಾನುಷು|ನೀಲಾಇವಾತಪಾಪಾಯೇತೋಯಂತೋ
ಯಧರಾಘನಾ ||ಕಿನ್ನರಾಚರಿತಂದೇಶಂಪಶ್ಯಶತ್ರುಘ್ನಪರ್ವತಂ|ಮೃಗೈಸ್ಸಮಂತಾದಾಕೀರ್ಣಂಮಕರೈರಿವಸಾಗರಮ್ ||
ಏತೇಮೃಗಗಣಾಭಾಂತಿಶೀಘ್ರವೇಗಾಃಪ್ರಚೋದಿತಾಃ | ವಾಯುಪ್ರವಿದ್ಧಾಶ್ಶರದಿಮೇಘರಾಜಿರಿವಾಂಬರೇ || ಕುರ್ವಂತಿಕುಸು
ಮಾಪೀಡಾನ್ಶಿರಸ್ಸುಸುರಭೀನಮೀ | ಮೇಘಪ್ರಕಾಶೈಃಫಲಕೈರ್ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಾಯಥಾನರಾಃ||ನಿಷ್ಕೂಜಮಿವಭೂತ್ವೇದಂ
ವನಂಘೋರಪ್ರದರ್ಶನಂ |ಅಯೋಧ್ಯೇವಜನಾಕೀರ್ಣಾಸಂಪ್ರತಿಪ್ರತಿಭಾತಿಮಾ||ಖುರೈರುದೀರಿತೋರೇಣುರ್ದಿವಂಪ್ರಚ್ಛಾ
ದ್ಯತಿಷ್ಠತಿ |ತಂವಹತ್ಯನಿಲಶ್ಶೀಘ್ರಂಕುರ್ವನ್ನಿವಮಮಪ್ರಿಯಮ್ || ಸ್ಯಂದನಾಂಸ್ತುರಗೋಪೇತಾನ್ಸೂತಮುಖ್ಯೈರಧಿಷ್ಠಿ
ತಾನ್ | ಏತಾನ್ಸಂಪತತಶ್ಶೀಘ್ರಂಪಶ್ಯಶತ್ರುಘ್ನಕಾನನೇ||ಏತಾನ್ವಿತ್ರಾಸಿತಾನ್ಪಶ್ಯಬರ್ಹಿಣಃಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾನ್ |ಏತ

ಮಾವಿಶತಶ್ಶೀಘ್ರಮಧಿವಾಸಂಪತತ್ರಿಣಃ॥ ಅತಿಮಾತ್ರಮಯಂದೇಶೋಮನೋಜ್ಞಃಪ್ರತಿಭಾತಿಮಾ।ತಾಪಸಾನಾಂನಿವಾಸೋ
ಽಯಂವ್ಯಕ್ತಂಸ್ವರ್ಗಪಥೋಯಥಾ ॥೧೮॥ಮೃಗಾಮೃಗೀಭಿಸ್ಸಹಿತಾಬಹವಃಪೃಷತಾವನೇ । ಮನೋಜ್ಞರೂಪಾಲಕ್ಷ್ಯಂತೇ
ಕುಸುಮೈರಿವಚಿತ್ರಿತಾಃ॥ ಸಾಧುಸೈನ್ಯಾಃಪ್ರತಿಷ್ಠಂತಾಂವಿಚಿನ್ವಂತುಚಕಾನನೇ।ಯಥಾತೌಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೌದೃಶ್ಯೇತೇ
ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೨೦॥ ಭರತಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಪುರುಷಾಶ್ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಯಃ । ವಿವಿಶುಸ್ತದ್ವನಂಶೂರಾಧೂಮಂಚದ
ದೃಶುಸ್ತತಃ ॥೨೧॥ ತೇಸಮಾಲೋಕ್ಯಧೂಮಾಗ್ರಮೂಚುರ್ಭರತಮಾಗತಾಃ।ನಾಮನುಷ್ಯೇಭವತ್ಯಗ್ನಿರ್ವ್ಯಕ್ತಮತ್ರೈವ
ರಾಘವೌ ॥೨೨॥ ಅಥನಾತ್ರನರವ್ಯಾಘ್ರೌರಾಜಪುತ್ರೌಪರಂತಪೌ । ಮನ್ಯೇರಾಮೋಪಮಾಸ್ಸಂತಿವ್ಯಕ್ತಮತ್ರತಪ
ಸ್ವಿನಃ ॥೨೩॥ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಭರತಸ್ತೇಷಾಂವಚನಂಸಾಧುಸಂಮತಂ ।ಸೈನ್ಯಾನುವಾಚಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನಮಿತ್ರಬಲಮರ್ದ
ನಃ ॥೨೪॥ ಯತ್ತಾಭವಂತಸ್ತಿಷ್ಠಂತುನೇತೋಗಂತವ್ಯಮಗ್ರತಃ । ಅಹಮೇವಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸುಮಂತ್ರೋಗುರುರೇವಚ ॥೨೫॥
ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತತಸ್ಸರ್ವೇತತ್ರತಸ್ಥುಸ್ಸಮಂತತಃ । ಭರತೋಯತ್ರಧೂಮಾಗ್ರಂತತ್ರದೃಷ್ಟಿಂಸಮಾದಧಾತ್ ॥೨೬॥ ವ್ಯ
ವಸ್ಥಿತಾಯಾಭರತೇನಸಾಚಮೂರ್ನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಾಪಿಚಧೂಮಮಗ್ರತಃ । ಬಭೂವಹೃಷ್ಟಾನಚಿರೇಣಜಾನತೀಪ್ರಿಯಸ್ಯ
ರಾಮಸ್ಯಸಮಾಗಮಂತದಾ॥ ... ... ॥೨೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಣವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ದೀರ್ಘಕಾಲೋಷಿತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಗಿರೌಗಿರಿವನಪ್ರಿಯಃ । ವೈದೇಹ್ಯಾಃಪ್ರಿಯಮಾಕಾಂಕ್ಷನ್ಸ್ವಂಚಚಿತ್ತಂವಿಲೋಭ
ಯನ್॥ಅಥದಾಶರಥಿಶ್ಚಿತ್ರಂಚಿತ್ರಕೂಟಮದರ್ಶಯತ್ ।ಭಾರ್ಯಾಮಮರಸಂಕಾಶಶ್ಶಚೀಮಿವಪುರಂದರಃ॥೨॥ ನರಾಜ್ಯಾ
ದ್ಭ್ರಂಶನಂಭದ್ರೇನಸುಹೃದ್ಭಿರ್ವಿನಾಭವಃ ।ಮನೋಮೇಬಾಧತೇದೃಷ್ಟ್ವಾರಮಣೀಯಮಿಮಂಗಿರಿಂ॥ಪಶ್ಯೇಮಮಚಲಂಭ
ದ್ರೇನಾನಾದ್ವಿಜಗಣಾಯುತಂ।ಶಿಖರೈಃಖಮಿವೋದ್ವಿದ್ಧೈರ್ಧಾತುಮದ್ಭಿರ್ವಿಭೂಷಿತಂ ॥ ಕೇಚಿದ್ರಜತಸಂಕಾಶಾಃಕೇಚಿತ್ಕ್ಷತ
ಜಸನ್ನಿಭಾಃ।ಪೀತಮಾಂಜಿಷ್ಠವರ್ಣಾಶ್ಚಕೇಚಿನ್ಮಣಿವರಪ್ರಭಾಃ॥ಪುಷ್ಪಾರ್ಕಕೇತಕಾಭಾಶ್ಚಕೇಚಿಜ್ಜ್ಯೋತೀರಸಪ್ರಭಾಃ
ವಿರಾಜಂತೇಽಚಲೇಂದ್ರಸ್ಯದೇಶಾಧಾತುವಿಭೂಷಿತಾಃ॥ ನಾನಾಮೃಗಗಣದ್ವೀಪಿತರಕ್ಷ್ವೃಕ್ಷಗಣೈರ್ವೃತಾಃ।ಅದುಷ್ಟೈರ್ಭಾ
ತ್ಯಯಂಶೈಲೋಬಹುಪಕ್ಷಿಸಮಾಯುತಃ॥ಆಮ್ರಜಂಬ್ವಸನೈರ್ಲೋಧ್ರೈಃಪ್ರಿಯಾಳೈಃಪನಸೈರ್ಧವೈಃ।ಅಂಕೋಲೈರ್ಭ
ವ್ಯತಿನಿಶೈರ್ಬಿಲ್ವತಿಂದುಕವೇಣುಭಿಃ॥ಕಾಶ್ಮರ್ಯರಿಷ್ಟವರುಣೈರ್ಮಧೂಕೈಸ್ತಿಲಕೈಸ್ತಥಾ । ಬದರ್ಯಾಮಲಕೈರ್ನೀಪೈರ್ವೇ
ತ್ರಧನ್ವನಬೀಜಕೈಃ॥ಪುಷ್ಪವದ್ಭಿಃಫಲೋಪೇತೈಶ್ಛಾಯಾವದ್ಭಿರ್ಮನೋರಮೈಃ।ಏವಮಾದಿಭಿರಾಕೀರ್ಣಃಶ್ರಿಯಂಪುಷ್ಯತ್ಯ
ಯಂಗಿರಿಃ॥ಶೈಲಪ್ರಸ್ಥೇಷುರಮ್ಯೇಷುಪಶ್ಯೇಮಾನ್ರೋಮಹರ್ಷಣಾನ್।ಕಿನ್ನರಾನ್ದ್ವಂದ್ವಶೋಭದ್ರೇರಮಮಾಣಾನ್ಮನಸ್ವಿ
ನಃ ॥ಶಾಖಾವಸಕ್ತಾಂಶ್ಚಖಡ್ಗಾನ್ಪ್ರವರಾಣ್ಯಂಬರಾಣಿಚ।ಪಶ್ಯವಿದ್ಯಾಧರಸ್ತ್ರೀಣಾಂಕ್ರೀಡೋದ್ದೇಶಾನ್ಮನೋರಮಾನ್॥
ಜಲಪ್ರಪಾತೈರುದ್ಭೇದೈರ್ನಿಷ್ಯಂದೈಶ್ಚಕ್ವಚಿತ್ಕ್ವಚಿತ್।ಸ್ರವದ್ಭಿರ್ಭಾತ್ಯಯಂಶೈಲಃಸ್ರವನ್ಮದಇವದ್ವಿಪಃ॥ ೧೩ ॥ ಗುಹಾ
ಸಮೀರಣೋಗಂಧಾನ್ನಾನಾಪುಷ್ಪಭವಾನ್ವಹನ್। ಘ್ರಾಣತರ್ಪಣಮಭ್ಯೇತ್ಯಕಂನರಂನಪ್ರಹರ್ಷಯೇತ್ ॥ ಯದೀಹಶರ
ದೋನೇಕಾಸ್ತ್ವಯಾಸಾರ್ಧಮನಿಂದಿತೇ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚವತ್ಸ್ಯಾಮಿನಮಾಂಶೋಕಃಪ್ರಧಕ್ಷ್ಯತಿ ॥೧೫॥ಬಹುಪುಷ್ಪಫಲೇರ
ಮ್ಯೇನಾನಾದ್ವಿಜಗಣಾಯುತೇ ।ವಿಚಿತ್ರಶಿಖರೇಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ರತವಾನಸ್ಮಿಭಾಮಿನಿ ॥೧೬॥ ಅನೇನವನವಾಸೇನಮಯಾಪ್ರಾಪ್ತಂಫ
ಲದ್ವಯಂ । ಪಿತುಶ್ಚಾನೃಣತಾಧರ್ಮೇಭರತಸ್ಯಪ್ರಿಯಂತಥಾ ॥ ವೈದೇಹಿರಮಸೇಕಚ್ಚಿಚ್ಚಿತ್ರಕೂಟೇಮಯಾಸಹ।ಪಶ್ಯಂ
ತೀವಿವಿಧಾನ್ಭಾವಾನ್ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಸಂಯತಾನ್ ॥೧೮॥ಇದಮೇವಾಮೃತಂಪ್ರಾಹೂರಾಜ್ಞಾಂರಾಜರ್ಷಯಃಪರೇ । ವನ
ವಾಸಂಭವಾರ್ಥಾಯಪ್ರೇತ್ಯಮೇಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ ॥೧೯॥ಶಿಲಾಃಶೈಲಸ್ಯಶೋಭಂತೇವಿಶಾಲಾಶ್ಶತಶೋಭಿತಃ ।ಬಹುಳಾಬಹು
ಳೈರ್ವರ್ಣೈರ್ನೀಲಪೀತಸಿತಾರುಣೈಃ ॥೨೦॥ ನಿಶಿಭಾಂತ್ಯಚಲೇಂದ್ರಸ್ಯಹುತಾಶನಶಿಖಾಇವ । ಓಷಧ್ಯಸ್ಸ್ವಪ್ರಭಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ
ಭ್ರಾಜಮಾನಾಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ ॥೨೧॥ ಕೇಚಿತ್ಕ್ಷಯನಿಭಾದೇಶಾಃಕೇಚಿದುದ್ಯಾನಸನ್ನಿಭಾಃ । ಕೇಚಿದೇಕಶಿಲಾಭಾಂತಿಪರ್ವತಸ್ಯಾ
ಸ್ಯಭಾಮಿನಿ॥ ಭಿತ್ತ್ವೇವವಸುಧಾಂಭಾತಿಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಸಮುತ್ಥಿತಃ।ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯಕೂಟೋಽಸೌದೃಶ್ಯತೇಸರ್ವತಶ್ಶುಭಃ॥ಕು
ಷ್ಠಪುನ್ನಾಗಸ್ಥಗರಭೂರ್ಜಪತ್ರೋತ್ತರಚ್ಛದಾನ್ ।ಕಾಮಿನಾಂಸ್ವಾಸ್ತರಾನ್ಪಶ್ಯಕುಶೇಶಯದಳಾಯುತಾನ್ ॥೨೪॥ ಮೃದಿ
ತಾಶ್ಚಾಪವಿದ್ಧಾಶ್ಚದೃಶ್ಯಂತೇಕಮಲಸ್ರಜಃ । ಕಾಮಿಭಿರ್ವನಿತೇಪಶ್ಯಫಲಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ ॥೨೫॥ ವಸ್ವೌಕಸಾರಾಂನಳಿನೀಮ
ತ್ಯೇತೀವೋತ್ತರಾನ್ಕುರೂನ್।ಪರ್ವತಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟೋಽಸೌಬಹುಮೂಲಫಲೋದಕಃ ॥ ಇಮಂತುಕಾಲಂವನಿತೇವಿಜಹ್ರಿವಾನ್
ತ್ವಯಾಚಸೀತೇಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚ।ರತಿಂಪ್ರಪತ್ಸ್ಯೇಕುಲಧರ್ಮವರ್ಧನೀಂಸತಾಂಪಥಿಸ್ಸ್ವೈರ್ನಿಯಮೈಃಪರೈಸ್ಸ್ಥಿತಃ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥಶೈಲಾದ್ವಿನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಮೈಥಿಲೀಂಕೋಸಲೇಶ್ವರಃ।ಅದರ್ಶಯಚ್ಛುಭಜಲಾಂರಮ್ಯಾಂಮಂದಾಕಿನೀಂನದೀಂ ॥೧॥

ಅಭ್ಯವೀಕ್ಷ್ಯ ಧರಾರೋಹಾಂಚಾರುಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಂ| ವಿದೇಹರಾಜಸ್ಯಸುತಾಂರಾಮೋರಾಜೀವಲೋಚನಃ ‖ ವಿಚಿತ್ರಪುಳಿನಾಂರಮ್ಯಾಂಹಂಸಸಾರಸಸೇವಿತಾಂ|ಕಮಲೈರುಪಸಂಪನ್ನಾಂಪಶ್ಯಮಂದಾಕಿನೀಂನದೀಂ ‖ ನಾನಾವಿಧೈಸ್ತೀರರುಹೈ ರ್ವೃತಾಂಪುಷ್ಪಫಲದ್ರುಮೈಃ|ರಾಜಂತೀಂರಾಜರಾಜಸ್ಯನಳಿನೀಮಿವಸರ್ವತಃ‖ಮೃಗಯೂಥನಿಪೀತಾನಿಕಲುಷಾಂಭಾಂಸಿಸಾಂಪ್ರತಂ|ತೀರ್ಥಾನಿರಮಣೀಯಾನಿರತಿಂಸಂಜನಯಂತಿಮೇ‖೫‖ಜಟಾಜಿನಧರಾಃಕಾಲೇವಲ್ಕಲೋತ್ತರವಾಸಸಃ| ಋಷಯಸ್ತ್ವವಗಾಹಂತೇನದೀಂಮಂದಾಕಿನೀಂಪ್ರಿಯೇ‖೬‖ಆದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠಂತೇನಿಯಮಾದೂರ್ಧ್ವಬಾಹವಃ|ಏತೇಪರೇವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಮುನಯಸ್ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ ‖೭‖ ಮಾರುತೋದ್ಧೂತಶಿಖರೈಃಪ್ರನೃತ್ತಇವಪರ್ವತಃ|ಪಾದಪೈಃಪತ್ರಪುಷ್ಪಾಣಿಸೃಜದ್ಭಿರಭಿತೋನದೀಂ ‖ಕ್ವಚಿನ್ಮಣಿನಿಕಾಶೋದಾಂಕ್ವಚಿತ್ಪುಳಿನಶಾಲಿನೀಂ | ಕ್ವಚಿತ್ಸಿದ್ಧಜನಾಕೀರ್ಣಾಂಪಶ್ಯಮಂದಾಕಿನೀಂನದೀಂ ‖೯‖ ನಿರ್ಧೂತಾನ್ವಾಯುನಾಪಶ್ಯವಿತತಾನ್ಪುಷ್ಪಸಂಚಯಾನ್ | ಪೋಪ್ಲೂಯಮಾನಾನಪರಾನ್ಪಶ್ಯತ್ವಂಜಲಮಧ್ಯಗಾನ್ ‖ ತಾಂಶ್ಚಾತಿವಲ್ಗುವಚಸೋರಥಾಂಗಾಹ್ವಯನಾದ್ವಿಜಾಃ|ಅಧಿರೋಹಂತಿಕಲ್ಯಾಣಿನಿಕೂಜಂತಶ್ಶುಭಾಗಿರಃ‖ದರ್ಶನಂಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಶ್ಚಶೋಭನೇ | ಅಧಿಕಂಪುರವಾಸಾಚ್ಚಮನ್ಯೇಚತವದರ್ಶನಾತ್ ‖ ವಿಧೂತಕಲುಷೈಸ್ಸಿದ್ಧೈಸ್ತಪೋದಮಶಮಾನ್ವಿತೈಃ | ನಿತ್ಯವಿಕ್ಷೋಭಿತಜಲಾಂವಿಗಾಹಸ್ವಮಯಾಸಹ ‖೧೩‖ ಸಖೀವಚ್ಚವಿಗಾಹಸ್ವಸೀತೇಮಂದಾಕಿನೀಂನದೀಂ | ಕಮಲಾನ್ಯವಮಜ್ಜಂತೀಪುಷ್ಕರಾಣಿಚಭಾಮಿನಿ ‖೧೪‖ ತ್ವಂಪೌರಜನವದ್ವ್ಯಾಳಾನಯೋಧ್ಯಾಮಿವಪರ್ವತಂ | ಮನ್ಯಸ್ವವನಿತೇನಿತ್ಯಂಸರಯೂವದಿಮಾಂನದೀಂ ‖೧೫‖ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಾಪಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮನ್ನಿದೇಶೇವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ | ತ್ವಂಚಾನುಕೂಲಾವೈದೇಹೀಪ್ರೀತಿಂಜನಯಥೋಮಮ‖೧೬‖ಉಪಸ್ಪೃಶಂಸ್ತ್ರಿಷವಣಂಮಧುಮೂಲಫಲಾಶನಃ|ನಾಯೋಧ್ಯಾಯೈನರಾಜ್ಯಾಯಸ್ಪೃಹಯೇದ್ಯತ್ವಯಾಸಹ ‖೧೭‖ ಇಮಾಂಹಿರಮ್ಯಾಂಗಜಯೂಥಪಾಳಿನೀಂನಿಪೀತತೋಯಾಂಗಜಸಿಂಹವಾನರೈಃ | ಸುಪುಷ್ಪಿತೈಃಪುಷ್ಪಧರೈರಲಂಕೃತಾಂನಸೋಸ್ತಿಯಸ್ಸ್ಯಾದಗತಕ್ಲಮಸ್ಸುಖೀ ‖೧೮‖ ಇತೀವರಾಮೋಬಹುಸಂಗತಂವಚಃಪ್ರಿಯಾಸಹಾಯಸ್ಸರಿತಂಪ್ರತಿಬ್ರುವನ್ | ಚಚಾರರಮ್ಯಂನಯನಾಂಜನಪ್ರಭಂಸಚಿತ್ರಕೂಟಂರಘುವಂಶವರ್ಧನಃ ‖ ... ... ‖೧೯‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ- -ಪಂಚನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಂತಥಾದರ್ಶಯಿತ್ವಾತುಮೈಥಿಲೀಂಗಿರಿನಿಮ್ನಗಾಂ | ನಿಷಸಾದಗಿರಿಪ್ರಸ್ಥೇ ಸೀತಾಂಮಾಂಸೇನಛಂದಯನ್‖೧‖ಇದಂಮೇಧ್ಯಮಿದಂಸ್ವಾದುನಿಷ್ಟಪ್ತಮಿದಮಗ್ನಿನಾ | ಏವಮಾಸ್ತೇಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸೀತಯಾಸಹರಾಘವಃ ‖೨‖ ತಥಾತತ್ರಾಸತಸ್ತಸ್ಯಭರತಸ್ಯೋಪಯಾಯಿನಃ | ಸೈನ್ಯರೇಣುಶ್ಚಶಬ್ದಶ್ಚಪ್ರಾದುರಾಸ್ತಾಂನಭಃಸ್ಪೃಶೌ ‖೩‖ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇತ್ರಸ್ತಾಶ್ಶಬ್ದೇನಮಹತಾತತಃ | ಅರ್ದಿತಾಯೂಥಪಾಮತ್ತಾಸ್ಸಯೂಥಾದುದ್ರುವುರ್ದಿಶಃ ‖೪‖ ಸತಂಸೈನ್ಯಸಮುದ್ಧೂತಂಶಬ್ದಂಶುಶ್ರಾವರಾಘವಃ | ತಾಂಶ್ಚವಿಪ್ರದ್ರುತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಯೂಥಪಾನನ್ವವೈಕ್ಷತ ‖ತಾಂಶ್ಚವಿದ್ರವತೋದೃಷ್ಟ್ವಾತಂಚಶ್ರುತ್ವಾಚನಿಸ್ವನಂ | ಉವಾಚರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂದೀಪ್ತತೇಜಸಂ ‖ ಹಂತಲಕ್ಷ್ಮಣಪಶ್ಯೇಹಸುಮಿತ್ರಾಸುಪ್ರಜಾಸ್ತ್ವಯಾ | ಭೀಮಸ್ತನಿತಗಂಭೀರಸ್ತುಮುಲಶ್ಶ್ರೂಯತೇಸ್ವನಃ ‖ ಗಜಯೂಥಾನಿವಾರಣ್ಯೇಮಹಿಷಾವಾಮಹಾವನೇ | ವಿತ್ರಾಸಿತಾಮೃಗಾಸಿಂಹೈಸ್ಸಹಸಾಪ್ರದ್ರುತಾದಿಶಃ ‖ ರಾಜಾವಾರಾಜಮಾತ್ರೋವಾಮೃಗಯಾಮಟತೇವನೇ|ಅನ್ಯದ್ವಾಶ್ವಾಪದಂಕಿಂಚಿತ್ಸೌಮಿತ್ರೇಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ ‖ ಸುದುಶ್ಚರೋಗಿರಿಶ್ಚಾಯಂಪಕ್ಷಿಣಾಮಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣ |ಸರ್ವಮೇತದ್ಯಥಾತತ್ತ್ವಮಚಿರಾಜ್ಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ ‖ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸತ್ವರಿತಂಸಾಲಮಾರುಹ್ಯಪುಷ್ಪಿತಂ| ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣೋದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಃಪೂರ್ವಾಂದಿಶಮುದೈಕ್ಷತ ‖ ಉದಙ್ಮುಖಃಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣೋದದರ್ಶಮಹತೀಂಚಮೂಂ | ರಥಾಶ್ವಗಜಸಂಬಾಧಾಂಯತ್ತೈರ್ಯುಕ್ತಾಂಪದಾತಿಭಿಃ‖೧೨‖ತಾಮಶ್ವಗಜಸಂಪೂರ್ಣಾಂರಥಧ್ವಜವಿಭೂಷಿತಾಂ|ಶಶಂಸಸೇನಾಂರಾಮಾಯವಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್‖೧೩‖ಅಗ್ನಿಂಸಂಶಮಯತ್ವಾರ್ಯಸ್ಸೀತಾಚಭಜತಾಂಗುಹಾಂ | ಸಜ್ಜಂಕುರುಷ್ವಚಾಪಂಚಶರಾಂಶ್ಚಕವಚಂತಥಾ ‖೧೪‖ ತಂರಾಮಃಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೋಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ|ಅಂಗಾವೇಕ್ಷಸ್ವಸೌಮಿತ್ರೇಕಸ್ಯೇಮಾಂಮನ್ಯಸೇಚಮೂಂ‖೧೫‖ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ | ದಿಧಕ್ಷನ್ನಿವತಾಂಸೇನಾಂರುಷಿತಃಪಾವಕೋಯಥಾ ‖ಸಂಪನ್ನಂರಾಜ್ಯಮಿಚ್ಛಂಸ್ತುವ್ಯಕ್ತಂಪ್ರಾಪ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ | ಆವಾಂಹಂತುಂಸಮಭ್ಯೇತಿಕೈಕೇಯ್ಯಾಭರತಸ್ಸುತಃ ‖೧೭‖ಏಷವೈಸುಮಹಾನ್ಶ್ರೀಮಾನ್ವಿಟಪೀಸಂಪ್ರಕಾಶತೇ |ವಿರಾಜತ್ಯುದ್ಗತಸ್ಕಂಧಃಕೋವಿದಾರಧ್ವಜೋರಥೇ ‖೧೮‖ಅಸೌಹಿಸುಮಹಾಸ್ಕಂಧೋವಿಟಪೀಚಮಹಾದ್ರುಮಃ | ವಿರಾಜತಿಮಹಾಸೈನ್ಯೇಕೋವಿದಾರಧ್ವಜೋರಥೇ‖೧೯‖ ಭಜಂತ್ಯೇತೇಯಥಾಕಾಮಮಶ್ವಾನಾರುಹ್ಯಶೀಘ್ರಗಾನ್ | ಏತೇಭ್ರಾಜಂತಿಸಂಹೃಷ್ಟಾಗಜಾನಾರುಹ್ಯಸಾದಿನಃ ‖೨೦‖ಗೃಹೀತಧನುಷೌಚಾವಾಂಗಿರಿಂವೀರಶ್ರಯಾವಹೈ | ಅಥವೇಹೈವತಿಷ್ಠಾವಸ್ಸನ್ನದ್ಧಾವುದ್ಯತಾಯುಧೌ ‖೨೧‖ ಅಪಿನೌವಶಮಾಗಚ್ಛೇತ್ಕೋವಿದಾರಧ್ವಜೋರಣೇ |

ಅಪಿದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿಭರತಂಯತ್ಕೃತೇವ್ಯಸನಂಮಹತ್ ॥೨೨॥ ತ್ವಯಾರಾಘವಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂಸೀತಯಾಚಮಯಾತಥಾ ।ಯನ್ನಿಮಿತ್ತಂಭವಾನ್ರಾಜ್ಯಾಚ್ಚ್ಯುತೋರಾಘವಶಾಶ್ವತಾತ್॥೨೩॥ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋಽಯಮರಿರ್ವೀರಭರತೋವಧ್ಯಏವಮೇ। ಭರತಸ್ಯವಧೇದೋಷಂನಾಹಂಪಶ್ಯಾಮಿರಾಘವ ॥೨೪॥ಪೂರ್ವಾಪಕಾರಿಣಾಂತ್ಯಾಗೇನಹ್ಯಧರ್ಮೋವಿಧೀಯತೇ।ಪೂರ್ವಾಪಕಾರೀಭರತಸ್ತ್ಯಕ್ತಧರ್ಮಶ್ಚರಾಘವ॥ಏತಸ್ಮಿನ್ನಿಹತೇಕೃತ್ಸ್ನಾಮನುಶಾಧಿವಸುಂಧರಾ ।ಅದ್ಯಪುತ್ರಂಹತಂಸಂಖ್ಯೇಕೈಕೇಯೀರಾಜ್ಯಕಾಮುಕಾ ॥೨೬॥ ಮಯಾಪಶ್ಯೇತ್ಸುದುಃಖಾರ್ತಾಹಸ್ತಿಭಗ್ನಮಿವದ್ರುಮಂ। ಕೈಕೇಯೀಂಚವಧಿಷ್ಯಾಮಿಸಾನುಬಂಧಾಂಸಬಾಂಧವಾಂ ॥೨೭॥ ಕಲುಷೇಣಾದ್ಯಮಹತಾಮೇದಿನೀಪರಿಮುಚ್ಯತಾಂ । ಅದ್ಯೇಮಂಸಂಯತಂಕ್ರೋಧಮಸತ್ಕಾರಂಚಮಾನದ ॥೨೮॥ಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿಶತ್ರುಸೈನ್ಯೇಷುಕಕ್ಷೇಷ್ವಿವಹುತಾಶನಂ।ಅದ್ಯೈತಚ್ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯಕಾನನಂನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ॥ಛಿಂದಞ್ಛತ್ರುಶರೀರಾಣಿಕರಿಷ್ಯೇಶೋಣಿತೋಕ್ಷಿತಂ । ಶರೈರ್ನಿರ್ಭಿನ್ನಹೃದಯಾನ್ಕುಂಜರಾಂಸ್ತುರಗಾಂಸ್ತಥಾ ॥೩೦॥ ಶ್ವಾಪದಾಃಪರಿಕರ್ಷಂತುನರಾಂಶ್ಚನಿಹತಾನ್ಮಯಾ । ಶರಾಣಾಂಧನುಷಶ್ಚಾಹಮನೃಣೋಽಸ್ಮಿನ್ಮಹಾಮೃಧೇ ॥೩೧॥ ಸಸೈನ್ಯಂಭರತಂಹತ್ವಾಭವಿಷ್ಯಾಮಿನಸಂಶಯಃ॥ ... ... ॥೩೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಷಣ್ಣವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸುಸಂರಬ್ಧಂತುಸೌಮಿತ್ರಿಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಂ । ರಾಮಸ್ತುಪರಿಸಾಂತ್ವ್ಯಾಥವಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್॥ಕಿಮತ್ರಧನುಷಾಕಾರ್ಯಮಸಿನಾವಾಸಚರ್ಮಣಾ । ಮಹೇಷ್ವಾಸೇಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೇಭರತೇಸ್ವಯಮಾಗತೇ ॥ ಪಿತುಸ್ಸತ್ಯಂಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಯಹತ್ವಾಭರತಮಾಗತಂ।ಕಿಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿರಾಜ್ಯೇನಸಾಪವಾದೇನಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ಯದ್ದ್ರವ್ಯಂಬಾಂಧವಾನಾಂವಾಮಿತ್ರಾಣಾಂವಾಕ್ಷಯೇಭವೇತ್।ನಾಹಂತತ್ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಯಾಂಭಕ್ಷ್ಯಾನ್ವಿಷಕೃತಾನಿವ॥ಧರ್ಮಮರ್ಥಂಚಕಾಮಂಚಪೃಥಿವೀಂಚಾಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣ।ಇಚ್ಛಾಮಿಭವತಾಮರ್ಥೇಹ್ಯೇತತ್ಪ್ರತಿಶೃಣೋಮಿತೇ ॥ ಭ್ರಾತೄಣಾಂಸಂಗ್ರಹಾರ್ಥಂಚಸುಖಾರ್ಥಂಚಾಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣ।ರಾಜ್ಯಮಪ್ಯಹಮಿಚ್ಛಾಮಿಸತ್ಯೇನಾಯುಧಮಾಲಭೇ ॥ ನೇಯಂಮಮಮಹೀಸೌಮ್ಯದುರ್ಲಭಾಸಾಗರಾಂಬರಾ।ನಹೀಚ್ಛೇಯಮಧರ್ಮೇಣಶಕ್ರತ್ವಮಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ಯದ್ವಿನಾಭರತಂತ್ವಾಂಚಶತ್ರುಘ್ನಂಚಾಪಿಮಾನದ।ಭವೇನ್ಮಮಸುಖಂಕಿಂಚಿದ್ಭಸ್ಮತತ್ಕುರುತಾಂಶಿಖೀ॥ಮನ್ಯೇಹಮಾಗತೋಽಯೋಧ್ಯಾಂಭರತೋಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಃ।ಮಮಪ್ರಾಣಾತ್ಪ್ರಿಯತರಃಕುಲಧರ್ಮಮನುಸ್ಮರನ್॥ಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರವ್ರಾಜಿತಂಮಾಂಹಿಜಟಾವಲ್ಕಲಧಾರಿಣಂ।ಜಾನಕ್ಯಾಸಹಿತಂವೀರತ್ವಯಾಚಪುರುಷರ್ಷಭ॥ಸ್ನೇಹೇನಾಕ್ರಾಂತಹೃದಯಶ್ಶೋಕೇನಾಕುಲಿತೇಂದ್ರಿಯಃ । ದ್ರಷ್ಟುಮಭ್ಯಾಗತೋಹ್ಯೇಷಭರತೋನಾನ್ಯಥಾಗತಃ॥ಅಂಬಾಂಚಕೈಕಯೀಂರುಷ್ಯಪರುಷಂಚಾಪ್ರಿಯಂವದನ್ । ಪ್ರಸಾದ್ಯಪಿತರಂಶ್ರೀಮಾನ್ರಾಜ್ಯಂಮೇದಾತುಮಾಗತಃ ॥ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂಯದೇಷೋಽಸ್ಮಾನ್ಭರತೋದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ।ಅಸ್ಮಾಸುಮನಸಾಪ್ಯೇಷನಾಪ್ರಿಯಂಕಿಂಚಿದಾಚರೇತ್ ॥ ವಿಪ್ರಿಯಂಕೃತಪೂರ್ವಂತೇಭರತೇನಕದಾನುಕಿಂ।ಈದೃಶಂವಾಭಯಂತೇದ್ಯಭರತಂಯೋತ್ರಶಂಕಸೇ ॥ ನಹಿತೇನಿಷ್ಠುರಂವಾಚ್ಯೋಭರತೋನಾಪ್ರಿಯಂವಚಃ।ಅಹಂಹ್ಯಪ್ರಿಯಮುಕ್ತಸ್ಸ್ಯಾಂಭರತಸ್ಯಾಪ್ರಿಯೇಕೃತೇ॥ಕಥಂನುಪುತ್ರಾಃಪಿತರಂಹನ್ಯುಃಕಸ್ಯಾಂಚಿದಾಪದಿ । ಭ್ರಾತಾವಾಭ್ರಾತರಂಹನ್ಯಾತ್ಸೌಮಿತ್ರೇಪ್ರಾಣಮಾತ್ಮನಃ॥ಯದಿರಾಜ್ಯಸ್ಯಹೇತೋಸ್ತ್ವಮಿಮಾಂವಾಚಂಪ್ರಭಾಷಸೇ । ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಭರತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಜ್ಯಮಸ್ಮೈಪ್ರದೀಯತಾಮ್ ॥ ಉಚ್ಯಮಾನೋಽಪಿಭರತೋಮಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣತತ್ತ್ವತಃ । ರಾಜ್ಯಮಸ್ಮೈಪ್ರಯಚ್ಛೇತಿಬಾಢಮಿತ್ಯೇವವಕ್ಷ್ಯತಿ ॥ ತಥೋಕ್ತೋಧರ್ಮಶೀಲೇನಭ್ರಾತ್ರಾತಸ್ಯಹಿತೇರತಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರವಿವೇಶೇವಸ್ವಾನಿಗಾತ್ರಾಣಿಲಜ್ಜಯಾ ॥ ತದ್ವಾಕ್ಯಂಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶ್ರುತ್ವಾವ್ರೀಳಿತಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ ।ತ್ವಾಂಮನ್ಯೇದ್ರಷ್ಟುಮಾಯಾತಃಪಿತಾದಶರಥಸ್ಸ್ವಯಮ್ ॥ ವ್ರೀಳಿತಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಘವಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ॥ಏಷಮನ್ಯೇಮಹಾಬಾಹುರಿಹಾಸ್ಮಾನ್ದ್ರಷ್ಟುಮಾಗತಃ ॥ಅಥವಾನೌಧ್ರುವಂಮನ್ಯೇಮನ್ಯಮಾನಸ್ಸುಖೋಚಿತೌ । ವನವಾಸಮನುಧ್ಯಾಯಗೃಹಾಯಪ್ರತಿನೇಷ್ಯತಿ ॥೨೨॥ ಇಮಾಂವಾಪ್ಯೇಷವೈದೇಹೀಮತ್ಯಂತಸುಖಸೇವಿನೀಂ । ಪಿತಾಮೇರಾಘವಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ವನಾದಾದಾಯಯಾಸ್ಯತಿ ॥೨೩ ॥ ಏತೌತೌಸಂಪ್ರಕಾಶೇತೇಗೋತ್ರವಂತೌಮನೋರಮೌ । ವಾಯುವೇಗಸಮೌವೀರಜವನೌತುರಗೋತ್ತಮೌ ॥೨೪॥ಸಏಷಸುಮಹಾಕಾಯಃಕಂಪತೇವಾಹಿನೀಮುಖೇ। ನಾಗಶ್ಶತ್ರುಂಜಯೋನಾಮವೃದ್ಧಸ್ತಾತಸ್ಯಧೀಮತಃ॥೨೫॥ ನತುಪಶ್ಯಾಮಿತಚ್ಛತ್ರಂಪಾಂಡುರಂಲೋಕಸತ್ಕೃತಂ ।ಪಿತುರ್ದಿವ್ಯಂಮಹಾಬಾಹೋಸಂಶಯೋಭವತೀಹಮೇ ॥೨೬॥ವೃಕ್ಷಾಗ್ರಾದವರೋಹತ್ವಂಕುರುಲಕ್ಷ್ಮಣಮದ್ವಚಃ ।ಇತೀವರಾಮೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸೌಮಿತ್ರಿಂತಮುವಾಚಹ ॥೨೭॥ ಅವತೀರ್ಯತುಸಾಲಾಗ್ರಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ಸಸಮಿತಿಂಜಯಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭೂತ್ವಾತಸ್ಥೌರಾಮಸ್ಯಪಾರ್ಶ್ವತಃ॥೨೮॥ಭರತೇನಾಪಿಸಂದಿಷ್ಟಾಸಂಮರ್ದೋನಭವೇದಿತಿ । ಸಮಂತಾತ್ತಸ್ಯಶೈಲಸ್ಯಸೇನಾವಾಸಮಕಲ್ಪಯತ್॥ಅಧ್ಯರ್ಧಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಚಮೂರ್ಯೋಜನಂಪರ್ವತಸ್ಯಸಾ ।ಪಾರ್ಶ್ವೇನ್ಯವಿಶದಾವೃತ್ಯಗಜವಾಜಿರಥಾಕುಲ

ಸ ಚಿತ್ರಕೂಟೇ ಭರತೇನ ಸೇನಾ ಧರ್ಮಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ವಿಧೂಯ ದರ್ಪಂ । ಪ್ರಸಾದನಾರ್ಥಂ ರಘುನಂದನಸ್ಯ ವಿರಾಜತೇ ನೀತಿಮತಾ ಪ್ರಣೀತಾ ॥ ... ... ॥೩೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ನಿವೇಶ್ಯ ಸೇನಾಂ ತು ವಿಭುಃ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಪಾದವತಾಂ ವರಃ । ಅಭಿಗಂತುಂ ಸ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಿಯೇಷ ಗುರುವರ್ತಕಂ ॥ ನಿವಿಷ್ಟಮಾತ್ರೇ ಸೈನ್ಯೇ ತು ಯಥೋದ್ದೇಶಂ ವಿನೀತವತ್ । ಭರತೋ ಭ್ರಾತರಂ ವಾಕ್ಯಂ ಶತ್ರುಘ್ನಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವನಮಿದಂ ಸೌಮ್ಯ ನರಸಂಘೈಸ್ಸಮಂತತಃ । ಲುಬ್ಧೈಶ್ಚ ಸಹಿತೈರೇಭಿಸ್ತ್ವಮನ್ವೇಷಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೩॥ ಗುಹೋ ಜ್ಞಾತಿಸಹಸ್ರೇಣ ಶರಚಾಪಾಸಿಧಾರಿಣಾ । ಸಮನ್ವೇಷತು ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಾವಸ್ಮಿನ್ ಪರಿವೃತಸ್ಸ್ವಯಮ್ ॥ ಅಮಾತ್ಯೈಸ್ಸಹ ಪೌರೈಶ್ಚ ಗುರುಭಿಶ್ಚ ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ । ವನಂ ಸರ್ವಂ ಚರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಪರಿವೃತಸ್ಸ್ವಯಮ್ ॥೫॥ ಯಾವನ್ನ ರಾಮಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ವಾ ಮಹಾಬಲಂ । ವೈದೇಹೀಂ ವಾ ಮಹಾಭಾಗಾಂ ನ ಮೇ ಶಾಂತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೬॥ ಯಾವನ್ನ ಚಂದ್ರಸಂಕಾಶಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶುಭಮಾನನಂ । ಭ್ರಾತುಃ ಪದ್ಮಪಲಾಶಾಕ್ಷಂ ನ ಮೇ ಶಾಂತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೭॥ ಯಾವನ್ನ ಚರಣೌ ಭ್ರಾತುಃ ಪಾರ್ಥಿವವ್ಯಂಜನಾನ್ವಿತೌ । ಶಿರಸಾ ಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ನ ಮೇ ಶಾಂತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೮॥ ಯಾವನ್ನ ರಾಜ್ಯೇ ರಾಜ್ಯಾರ್ಹಃ ಪಿತೃಪೈತಾಮಹೇ ಸ್ಥಿತಃ । ಅಭಿಷೇಕಜಲಕ್ಲಿನ್ನೋ ನ ಮೇ ಶಾಂತಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೯॥ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಃ ಖಲು ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಯಶ್ಚಂದ್ರವಿಮಲೋಪಮಂ । ಮುಖಂ ಪಶ್ಯತಿ ರಾಮಸ್ಯ ರಾಜೀವಾಕ್ಷಂ ಮಹಾದ್ಯುತಿ ॥೧೦॥ ಕೃತಕೃತ್ಯಾ ಮಹಾಭಾಗಾ ವೈದೇಹೀ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಭರ್ತಾರಂ ಸಾಗರಾಂತಾಯಾಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಯಾನುಗಚ್ಛತಿ ॥೧೧॥ ಸುಭಗಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟೋಽಸೌ ಗಿರಿರಾಜೋಪಮೋ ಗಿರಿಃ । ಯಸ್ಮಿನ್ ವಸತಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ ಕುಬೇರ ಇವ ನಂದನೇ ॥೧೨॥ ಕೃತಕಾರ್ಯಮಿದಂ ದುರ್ಗಂ ವನಂ ವ್ಯಾಲನಿಷೇವಿತಂ । ಯದಧ್ಯಾಸ್ತೇ ಮಹಾತೇಜಾ ರಾಮಶ್ಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ವರಃ ॥೧೩॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾತೇಜಾ ಭರತಃ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ । ಪದ್ಭ್ಯಾಮೇವ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹದ್ವನಮ್ ॥ ಸ ತಾನಿ ದ್ರುಮಜಾಲಾನಿ ಜಾತಾನಿ ಗಿರಿಸಾನುಷು । ಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರಾಣಿ ಮಧ್ಯೇನ ಜಗಾಮ ವದತಾಂ ವರಃ ॥೧೫॥ ಸ ಗಿರೇಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯ ಸಾಲಮಾಸಾದ್ಯ ಪುಷ್ಪಿತಂ । ರಾಮಾಶ್ರಮಗತಸ್ಯಾಗ್ನೇರ್ದದರ್ಶ ಧ್ವಜಮುಚ್ಛ್ರಿತಮ್ ॥೧೬॥ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭರತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮುಮೋದ ಸಹಬಾಂಧವಃ । ಅತ್ರ ರಾಮ ಇತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಗತಃ ಪಾರಮಿವಾಂಭಸಃ ॥೧೭॥ ಸ ಚಿತ್ರಕೂಟೇ ತು ಗಿರೌ ನಿಶಾಮ್ಯ ರಾಮಾಶ್ರಮಂ ಪುಣ್ಯಜನೋಪಪನ್ನಂ । ಗುಹೇನ ಸಾರ್ಧಂ ತ್ವರಿತೋ ಜಗಾಮ ಪುನರ್ನಿವೇಶ್ಯೈವ ಚಮೂಂ ಮಹಾತ್ಮಾ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ನಿವಿಷ್ಟಾಯಾಂ ತು ಸೇನಾಯಾಮುತ್ಸುಕೋ ಭರತಸ್ತದಾ । ಜಗಾಮ ಭ್ರಾತರಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಶತ್ರುಘ್ನಮನುದರ್ಶಯನ್ ॥ ಋಷಿಂ ವಸಿಷ್ಠಂ ಸಂದಿಶ್ಯ ಮಾತೄರ್ಮೇ ಶೀಘ್ರಮಾನಯ । ಇತಿ ತ್ವರಿತಮಗ್ರೇ ಸ ಜಗಾಮ ಗುರುವತ್ಸಲಃ ॥ ಸುಮಂತ್ರಸ್ತ್ವಪಿ ಶತ್ರುಘ್ನಮದೂರಾದನ್ವಪದ್ಯತ । ರಾಮದರ್ಶನಜಸ್ತರ್ಷೋ ಭರತಸ್ಯೇವ ತಸ್ಯ ಚ ॥ ಗಚ್ಛನ್ನೇವಾಥ ಭರತಸ್ತಾಪಸಾಲಯಸಂಸ್ಥಿತಾಂ । ಭ್ರಾತುಃ ಪರ್ಣಕುಟೀಂ ಶ್ರೀಮಾನುಟಜಂ ಚ ದದರ್ಶ ಹ ॥ ಶಾಲಾಯಾಸ್ತ್ವಗ್ರತಸ್ತಸ್ಯಾ ದದರ್ಶ ಭರತಸ್ತದಾ । ಕಾಷ್ಠಾನಿ ಚಾವಭಗ್ನಾನಿ ಪುಷ್ಪಾಣ್ಯುಪಚಿತಾನಿ ಚ ॥ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯ ದದರ್ಶಾಶ್ರಮಮೀಯುಷಃ । ಕೃತಂ ವೃಕ್ಷೇಷ್ವಭಿಜ್ಞಾನಂ ಕುಶಚೀರೈಃ ಕ್ವಚಿತ್ ಕ್ವಚಿತ್ ॥ ದದರ್ಶ ಚ ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಮಹತಸ್ಸಂಚಯಾನ್ ಕೃತಾನ್ । ಮೃಗಾಣಾಂ ಮಹಿಷಾಣಾಂ ಚ ಕರೀಷೈಶ್ಶೀತಕಾರಣಾತ್ ॥ ಗಚ್ಛನ್ನೇವ ಮಹಾಬಾಹುರ್ದ್ಯುತಿಮಾನ್ ಭರತಸ್ತದಾ । ಶತ್ರುಘ್ನಂ ಚಾಬ್ರವೀದ್ಧೃಷ್ಟಸ್ತಾನಮಾತ್ಯಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ ॥ ಮನ್ಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಮ ತಂ ದೇಶಂ ಭರದ್ವಾಜೋ ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ನಾತಿದೂರೇ ಹಿ ಮನ್ಯೇಽಹಂ ನದೀಂ ಮಂದಾಕಿನೀಮಿತಃ ॥ ಉಚ್ಚೈರ್ಬದ್ಧಾನಿ ಚೀರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಭವೇದಯಂ । ಅಭಿಜ್ಞಾನಕೃತಃ ಪಂಥಾ ವಿಕಾಲೇ ಗಂತುಮಿಚ್ಛತಾ ॥ ಇದಂ ಚೋದಾತ್ತದಂತಾನಾಂ ಕುಂಜರಾಣಾಂ ತರಸ್ವಿನಾಂ । ಶೈಲಪಾರ್ಶ್ವೇ ಪರಿಕ್ರಾಂತಮನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಗರ್ಜತಾಮ್ ॥ ಯಮೇವಾಧಾತುಮಿಚ್ಛಂತಿ ತಾಪಸಾಸ್ಸತತಂ ವನೇ । ತಸ್ಯಾಸೌ ದೃಶ್ಯತೇ ಧೂಮಸ್ಸಂಕುಲಃ ಕೃಷ್ಣವರ್ತ್ಮನಃ ॥ ಅತ್ರಾಹಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂ ಗುರುಸತ್ಕಾರಕಾರಿಣಂ । ಆರ್ಯಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸಂಹೃಷ್ಟೋ ಮಹರ್ಷಿಮಿವ ರಾಘವಮ್ ॥ ಅಥ ಗತ್ವಾ ಮುಹೂರ್ತಂ ತು ಚಿತ್ರಕೂಟಂ ಸ ರಾಘವಃ । ಮಂದಾಕಿನೀಮನುಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತಂ ಜನಂ ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೪॥ ಜಗತ್ಯಾಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಆಸ್ತೇ ವೀರಾಸನೇ ರತಃ । ಜನೇಂದ್ರೋ ನಿರ್ಜನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಧಿಙ್ಮೇ ಜನ್ಮ ಸಜೀವಿತಂ ॥೧೫॥ ಮತ್ಕೃತೇ ವ್ಯಸನಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಲೋಕನಾಥೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ । ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ವನೇ ವಸತಿ ರಾಘವಃ ॥೧೬॥ ಇತಿ ಲೋಕಸಮಾಕ್ರುಷ್ಟಃ ಪಾದೇಷ್ವದ್ಯ ಪ್ರಸಾದಯನ್ । ರಾಮಸ್ಯ ನಿಪತಿಷ್ಯಾಮಿ ಸೀತಾಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಚ ॥೧೭॥ ಏವಂ ಸ ವಿಲಪಂಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ವನೇ ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ದದರ್ಶ ಮಹತೀಂ ಪುಣ್ಯಾಂ ಪರ್ಣಶಾಲಾಂ ಮನೋರಮಾಂ ॥ ಸಾಲತಾಲಾಶ್ವಕರ್ಣಾನಾಂ ಪರ್ಣೈರ್ಬಹುಭಿರಾವೃತಾಂ । ವಿಶಾಲಾಂ ಮೃದುಭಿಸ್ತೀರ್ಣಾಂ ಕುಶೈರ್ವೇದಿಮಿವಾಧ್ವರೇ ॥೧೯॥ ಶಕ್ರಾಯುಧನಿಕಾಶೈಶ್ಚ ಕಾರ್ಮುಕೈರ್ಭಾರಸಾಧನೈಃ ।

ರುಕ್ಮಪೃಷ್ಠೈರ್ಮಹಾಸಾರೈಶ್ಶೋಭಿತಾಂಶತ್ರುಬಾಧಕೈಃ॥೨೦॥ಅರ್ಕರಶ್ಮಿಪ್ರತೀಕಾಶೈರ್ಘೋರೈಸ್ತೂಣೀಗತೈಶ್ಶರೈಃ।
ಶೋಭಿತಾಂದೀಪ್ತವದನೈಸ್ಸರ್ಪೈರ್ಭೋಗವತೀಮಿವ॥೨೧॥ ಮಹಾರಜತವಾಸೋಭ್ಯಾಮಸಿಭ್ಯಾಂಚವಿರಾಜಿತಾಂ ।ರುಕ್ಮ
ಬಿಂದುವಿಚಿತ್ರಾಭ್ಯಾಂಚರ್ಮಭ್ಯಾಂಚಾಪಿಶೋಭಿತಾಮ್ ॥೨೨॥ ಗೋಧಾಂಗುಳಿತ್ರೈರಾಸಕ್ತೈಶ್ಚಿತ್ರೈಃಕಾಂಚನಭೂಷಿ
ತೈಃ । ಅರಿಸಂಘೈರನಾಧೃಷ್ಯಾಂಮೃಗೈಸ್ಸಿಂಹಗುಹಾಮಿವ ॥೨೩॥ ಪ್ರಾಗುದಕ್ಪ್ರವಣಾಂವೇದಿಂವಿಶಾಲಾಂದೀಪ್ತಪಾವ
ಕಾಂ । ದದರ್ಶಭರತಸ್ತತ್ರಪುಣ್ಯಾಂರಾಮನಿವೇಶನೇ ॥೨೪॥ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಸಮುಹೂರ್ತಂತುದದರ್ಶಭರತೋಗುರುಂ । ಉಟ
ಜೇರಾಮಮಾಸೀನಂಜಟಾಮಂಡಲಧಾರಿಣಂ ॥೨೫॥ ತಂತುಕೃಷ್ಣಾಜಿನಧರಂಚೀರವಲ್ಕಲವಾಸಸಂ । ದದರ್ಶರಾಮಮಾ
ಸೀನಮಭಿತಃಪಾವಕೋಪಮಂ ॥೨೬॥ ಸಿಂಹಸ್ಕಂಧಂಮಹಾಬಾಹುಂಪುಂಡರೀಕನಿಭೇಕ್ಷಣಂ । ಪೃಥಿವ್ಯಾಸ್ಸಾಗರಾಂತಾ
ಯಾಭರ್ತಾರಂಧರ್ಮಚಾರಿಣಂ ॥೨೭॥ ಉಪವಿಷ್ಟಂಮಹಾಬಾಹುಂಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಿವಶಾಶ್ವತಂ । ಸ್ಥಂಡಿಲೇದರ್ಭಸಂಸ್ತೀ
ರ್ಣೇಸೀತಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚ॥೨೮॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಭರತಃಶ್ರೀಮಾನ್ದುಃಖಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತಃ । ಅಭ್ಯಧಾವತಧರ್ಮಾತ್ಮಾ
ಭರತಃಕೈಕಯೀಸುತಃ ॥೨೯॥ ದೃಷ್ಟ್ವೈವವಿಲಲಾಪಾರ್ತೋಬಾಷ್ಪಸಂದಿಗ್ಧಯಾಗಿರಾ । ಅಶಕ್ನುವನ್ಧಾರಯಿತುಂಧೈ
ರ್ಯಾದ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩೦॥ ಯಸ್ಸಂಸದಿಪ್ರಕೃತಿಭಿರ್ಭವೇದ್ಯುಕ್ತಉಪಾಸಿತುಂ । ವನ್ಯೈರ್ಮೃಗೈರುಪಾಸೀನಸ್ಸೋ
ಯಮಾಸ್ತೇಮಮಾಗ್ರಜಃ ॥೩೧॥ ವಾಸೋಭಿರ್ಬಹುಸಾಹಸ್ರೈರ್ಯೋಮಹಾತ್ಮಾಪುರೋಚಿತಃ । ಮೃಗಾಜಿನೇಸೋಯಮಿ
ಹಪ್ರವಸ್ತೇಧರ್ಮಮಾಚರನ್ ॥೩೨॥ ಅಧಾರಯದ್ಯೋವಿವಿಧಾಶ್ಚಿತ್ರಾಸ್ಸುಮನಸಸ್ತದಾ । ಸೋಯಂಜಟಾಭಾರಮಿಮಂವ
ಹತೇರಾಘವಃಕಥಂ ॥೩೩॥ ಯಸ್ಯಯಜ್ಞೈರ್ಯಥಾದೃಷ್ಟೈರ್ಯುಕ್ತೋಧರ್ಮಸ್ಯಸಂಚಯಃ । ಶರೀರಕ್ಲೇಶಸಂಭೂತಂಸ
ಧರ್ಮಂಪರಿಮಾರ್ಗತೇ ॥೩೪॥ ಚಂದನೇನಮಹಾರ್ಹೇಣಯಸ್ಯಾಂಗಮುಪಸೇವಿತಂ । ಮಲೇನತಸ್ಯಾಂಗಮಿದಂಕಥಮಾರ್ಯ
ಸ್ಯಸೇವ್ಯತೇ ॥ ೩೫ ॥ ಮನ್ನಿಮಿತ್ತಮಿದಂದುಃಖಂಪ್ರಾಪ್ತೋರಾಮಸ್ಸುಖೋಚಿತಃ । ಧಿಗ್ಜೀವಿತಂನೃಶಂಸಸ್ಯಮಮಲೋಕವಿ
ಗರ್ಹಿತಮ್ ॥೩೬॥ ಇತ್ಯೇವಂವಿಲಪನ್ದೀನಃಪ್ರಸ್ವಿನ್ನಮುಖಪಂಕಜಃ । ಪಾದಾವಪ್ರಾಪ್ಯರಾಮಸ್ಯಪಪಾತಭರತೋ
ರುದನ್ ॥೩೭॥ದುಃಖಾಭಿತಪ್ತೋಭರತೋರಾಜಪುತ್ರೋಮಹಾಬಲಃ । ಉಕ್ತ್ವಾರ್ಯೇತಿಸಕೃದ್ದೀನಂಪುನರ್ನೋವಾಚಕಿಂಚ
ನ ॥೩೮ ॥ ಬಾಷ್ಪಾಪಿಹಿತಕಂಠಶ್ಚಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಮಂಯಶಸ್ವಿನಂ । ಆರ್ಯೇತ್ಯೇವಾಥಸಂಕ್ರುಶ್ಯವ್ಯಾಹರ್ತುಂನಾಶಕತ್ತದಾ॥
ಶತ್ರುಘ್ನಶ್ಚಾಪಿರಾಮಸ್ಯವವಂದೇಚರಣೌರುದನ್ ।ತಾವುಭೌಸಸಮಾಲಿಂಗ್ಯರಾಮಶ್ಚಾಶ್ರೂಣ್ಯವರ್ತಯತ್ ॥೪೦॥ತತ
ಸ್ಸುಮಂತ್ರೇಣಗುಹೇನಚೈವಸಮೀಯತೂರಾಜಸುತಾವರಣ್ಯೇ । ದಿವಾಕರಶ್ಚೈವನಿಶಾಕರಶ್ಚಯಥಾಂಬರೇಶುಕ್ರಬೃಹಸ್ಪತಿ
ಭ್ಯಾಮ್ ॥೪೧॥ತಾನ್ಪಾರ್ಥಿವಾನ್ವಾರಣಯೂಥಪಾಭಾನ್ಸಮಾಗತಾಂಸ್ತತ್ರಮಹತ್ಯರಣ್ಯೇ । ವನೌಕಸಸ್ತೇಪಿಸಮೀಕ್ಷ್ಯ
ಸರ್ವೇಪ್ಯಶ್ರೂಣ್ಯಮುಂಚನ್ಪ್ರವಿಹಾಯಹರ್ಷಮ್ ॥ ... ... ॥೪೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ——ಏಕೋನಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಜಟಿಲಂಚೀರವಸನಂಪ್ರಾಂಜಲಿಂಪತಿತಂಭುವಿ ।ದದರ್ಶರಾಮೋದುರ್ದರ್ಶಂಯುಗಾಂತೇಭಾಸ್ಕರಂಯಥಾ॥ಕಥಂಚಿ
ದಭಿವಿಜ್ಞಾಯವಿವರ್ಣವದನಂಕೃಶಂ।ಭ್ರಾತರಂಭರತಂರಾಮಃಪರಿಜಗ್ರಾಹಬಾಹುನಾ॥ ಆಘ್ರಾಯರಾಮಸ್ತಂಮೂರ್ಧ್ನಿ
ಪರಿಷ್ವಜ್ಯಚರಾಘವಃ । ಅಂಕೇಭರತಮಾರೋಪ್ಯಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ್ಸಮಾಹಿತಃ ॥ ಕ್ವನುತೇಭೂತ್ಪಿತಾತಾತಯದರಣ್ಯಂತ್ವ
ಮಾಗತಃ ।ನಹಿತ್ವಂಜೀವತಸ್ತಸ್ಯವನಮಾಗಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ಚಿರಸ್ಯಬತಪಶ್ಯಾಮಿದೂರಾದ್ಭರತಮಾಗತಂ।ದುಷ್ಪ್ರತೀ
ಕಮರಣ್ಯೇಸ್ಮಿನ್ಕಿಂತಾತವನಮಾಗತಃ ॥ಕಚ್ಚಿನ್ನ ಭರತೇತಾತರಾಜಾಯತ್ತ್ವಮಿಹಾಗತಃ ।ಕಚ್ಚಿನ್ನ ದೀನಸ್ಸಹಸಾರಾಜಾ
ಲೋಕಾಂತರಂಗತಃ॥ಕಚ್ಚಿತ್ಸೌಮ್ಯನತೇರಾಜ್ಯಂಭ್ರಷ್ಟಂಬಾಲಸ್ಯಶಾಶ್ವತಂ।ಕಚ್ಚಿಚ್ಛುಶ್ರೂಷಸೇತಾತಪಿತರಂಸತ್ಯವಿಕ್ರ
ಮಂ ॥ ಕಚ್ಚಿದ್ದಶರಥೋರಾಜಾಕುಶಲೀಸತ್ಯಸಂಗರಃ । ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧಾನಾಮಾಹರ್ತಾಧರ್ಮನಿಶ್ಚಯಃ॥ ಸಕಚ್ಚಿ
ದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋವಿದ್ವಾನ್ಧರ್ಮನಿತ್ಯೋಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ।ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಮುಪಾಧ್ಯಾಯೋಯಥಾವತ್ತಾತಪೂಜ್ಯತೇ॥ಸಾತಾ
ತಕಚ್ಚಿತ್ಕೌಸಲ್ಯಾಸುಮಿತ್ರಾಚಪ್ರಜಾವತೀ।ಸುಖಿನೀಕಚ್ಚಿದಾರ್ಯಾಚದೇವೀನಂದತಿಕೈಕಯೀ ॥ ಕಚ್ಚಿದ್ವಿನಯಸಂಪನ್ನಃ
ಕುಲಪುತ್ರೋಬಹುಶ್ರುತಃ।ಅನಸೂಯುರನುದ್ರಷ್ಟಾಸತ್ಕೃತಸ್ತೇಪುರೋಹಿತಃ ॥ಕಚ್ಚಿದಗ್ನಿಷುತೇಯುಕ್ತೋವಿಧಿಜ್ಞೋಮ
ತಿಮಾನೃಜುಃ।ಹುತಂಚಹೋಷ್ಯಮಾಣಂಚಕಾಲೇವೇದಯತೇಸದಾ॥ಕಚ್ಚಿದ್ದೇವಾನ್ಪಿತೄನ್ಮಾತೄರ್ಗುರೂನ್ಪಿತೃಸಮಾ
ನಪಿ।ವೃದ್ಧಾಂಶ್ಚತಾತವೈದ್ಯಾಂಶ್ಚಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚಾಭಿಮನ್ಯಸೇ ॥ ಇಷ್ವಸ್ತ್ರವರಸಂಪನ್ನಮರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಂ ।ಸು
ಧನ್ವಾನಮುಪಾಧ್ಯಾಯಂಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವಂತಾತಮನ್ಯಸೇ ॥ಕಚ್ಚಿದಾತ್ಮಸಮಾಶ್ಶೂರಾಶ್ಶ್ರುತವಂತೋಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಃ।ಕುಲೀ
ನಾಶ್ಚೇಂಗಿತಜ್ಞಾಶ್ಚಕೃತಾಸ್ತೇತಾತಮಂತ್ರಿಣಃ॥ಮಂತ್ರೋವಿಜಯಮೂಲಂಹಿರಾಜ್ಞಾಂಭವತಿರಾಘವ।ಸುಸಂವೃತೋಮಂತ್ರ
ಧರೈರಮಾತ್ಯೈಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಕೋವಿದೈಃ॥ಕಚ್ಚಿನ್ನಿದ್ರಾವಶಂನೈಷಿಃಕಚ್ಚಿತ್ಕಾಲೇಪ್ರಬುಧ್ಯಸೇ । ಕಚ್ಚಿಚ್ಚಾಪರರಾತ್ರೇಷು

ತಯುಸ್ಯಾರ್ಥಸ್ಯನೈಪುಣಂ||ಕಚ್ಚಿನ್ಮಂತ್ರಯಸೇನೈಕಃಕಚ್ಚಿನ್ನಬಹುಭಿಸ್ಸಹ|ಕಚ್ಚಿತ್ತೇಮಂತ್ರಿತೋಮಂತ್ರೋರಾಷ್ಟ್ರಂನಪರಿ
ಧಾವತಿ ||೧೮||ಕಚ್ಚಿದರ್ಥಂವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯಲಘುಮೂಲಂಮಹೋದಯಂ |ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾರಭಸೇಕರ್ತುಂನದೀರ್ಘಯಸಿರಾಘವ||
ಕಚ್ಚಿತ್ತುಸುಕೃತಾನ್ಯೇವಕೃತರೂಪಾಣಿವಾಪುನಃ | ವಿದುಸ್ತೇಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿನಕರ್ತವ್ಯಾನಿಪಾರ್ಥಿವಾಃ ||೨೦|| ಕಚ್ಚಿ
ನ್ನತರ್ಕೈರ್ಯುಕ್ತ್ಯಾವಾಯೇಚಾಪ್ಯಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ | ತ್ವಯಾವಾತವವಾಮಾತ್ಯೈರ್ಬುಧ್ಯತೇತಾತಮಂತ್ರಿತಂ ||ಕಚ್ಚಿತ್ಸ
ಹಸ್ರಾನ್ಮೂರ್ಖಾಣಾಮೇಕಮಿಚ್ಛಸಿಪಂಡಿತಂ|ಪಂಡಿತೋಹ್ಯರ್ಥಕೃಚ್ಛ್ರೇಷುಕುರ್ಯಾನ್ನಿಶ್ಶ್ರೇಯಸಂಮಹತ್ ||ಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಪಿ
ಮೂರ್ಖಾಣಾಂಯದ್ಯುಪಾಸ್ತೇಮಹೀಪತಿಃ|ಅಥವಾಪ್ಯಯುತಾನ್ಯೇವನಾಸ್ತಿತೇಷುಸಹಾಯತಾ ||ಏಕೋಪ್ಯಮಾತ್ಯೋಮೇ
ಧಾವೀಶೂರೋದಕ್ಷೋವಿಚಕ್ಷಣಃ|ರಾಜಾನಂರಾಜಮಾತ್ರಂವಾಪ್ರಾಪಯೇನ್ಮಹತೀಂಶ್ರಿಯಂ||ಕಚ್ಚಿನ್ಮುಖ್ಯಾಮಹತ್ಸ್ವೇವ
ಮಧ್ಯಮೇಷುಚಮಧ್ಯಮಾಃ|ಜಘನ್ಯಾಸ್ತುಜಘನ್ಯೇಷುಭೃತ್ಯಾಃಕರ್ಮಸುಯೋಜಿತಾಃ || ಅಮಾತ್ಯಾನುಪಧಾತೀತಾನ್ಪಿ
ತೃಪೈತಾಮಹಾನ್ಶುಚೀನ್ | ಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ಛ್ರೇಷ್ಠೇಷುಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವಂನಿಯೋಜಯಸಿಕರ್ಮಸು ||ಕಚ್ಚಿನ್ನೋಗ್ರೇಣದಂಡೇನಭೃಶ
ಮುದ್ವೇಜಿತಪ್ರಜಂ | ರಾಜ್ಯಂತವಾನುಜಾನಂತಿಮಂತ್ರಿಣಃಕೈಕಯೀಸುತ ||ಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವಾಂನಾವಜಾನಂತಿಯಾಜಕಾಃಪತಿ
ತಂಯಥಾ| ಉಗ್ರಪ್ರತಿಗ್ರಹೀತಾರಂಕಾಮಯಾನಮಿವಸ್ತ್ರಿಯಃ|| ಉಪಾಯಕುಶಲಂವೈದ್ಯಂಭೃತ್ಯಸಂದೂಷಣೇರತಂ |
ಶೂರಮೈಶ್ವರ್ಯಕಾಮಂಚಯೋನಹಂತಿಸವಧ್ಯತೇ || ಕಚ್ಚಿದ್ಧೃಷ್ಟಶ್ಚಶೂರಶ್ಚಮತಿಮಾನ್ಧೃತಿಮಾನ್ಶುಚಿಃ | ಕುಲೀನ
ಶ್ಚಾನುರಕ್ತಶ್ಚದಕ್ಷಸ್ಸೇನಾಪತಿಃಕೃತಃ|| ಬಲವಂತಶ್ಚಕಚ್ಚಿತ್ತೇಮುಖ್ಯಾಯುದ್ಧವಿಶಾರದಾಃ | ದೃಷ್ಟಾಪದಾನಾವಿಕ್ರಾಂತಾ
ಸ್ತ್ವಯಾಸತ್ಕೃತ್ಯಮಾನಿತಾಃ|| ಕಚ್ಚಿದ್ಬಲಸ್ಯಭಕ್ತಂಚವೇತನಂಚಯಥೋಚಿತಂ|ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂದಾತವ್ಯಂದದಾಸಿ
ನವಿಲಂಬಸೇ || ಕಾಲಾತಿಕ್ರಮಣಾಚ್ಚೈವಭಕ್ತವೇತನಯೋರ್ಭೃತಾಃ | ಭರ್ತುಃಕುಪ್ಯಂತಿದುಷ್ಯಂತಿಸೋನರ್ಥಸ್ಸುಮ
ಹಾನ್ಸ್ಮೃತಃ||ಕಚ್ಚಿತ್ಸರ್ವೇನುರಕ್ತಾಸ್ತ್ವಾಂಕುಲಪುತ್ರಾಃಪ್ರಧಾನತಃ| ಕಚ್ಚಿತ್ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತವಾರ್ಥೇಷುಸಂತ್ಯಜಂತಿಸ
ಮಾಹಿತಾಃ||ಕಚ್ಚಿಜ್ಜಾನಪದೋವಿದ್ವಾನ್ದಕ್ಷಿಣಃಪ್ರತಿಭಾನವಾನ್ | ಯಥೋಕ್ತವಾದೀದೂತಸ್ತೇಕೃತೋಭರತಪಂಡಿತಃ||
ಕಚ್ಚಿದಷ್ಟಾದಶಾನ್ಯೇಷುಸ್ವಪಕ್ಷೇದಶಪಂಚಚ| ತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿರವಿಜ್ಞಾತೈರ್ವೇತ್ಸಿತೀರ್ಥಾನಿಚಾರಕೈಃ || ಕಚ್ಚಿದ್ವ್ಯಪಾಸ್ತಾ
ನಹಿತಾನ್ಪ್ರತಿಯಾತಾಂಶ್ಚಸರ್ವದಾ | ದುರ್ಬಲಾನನವಜ್ಞಾಯವರ್ತಸೇರಿಪುಸೂದನ ||೩೭|| ಕಚ್ಚಿನ್ನಲೋಕಾಯತಿಕಾನ್
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಸ್ತಾತಸೇವಸೇ | ಅನರ್ಥಕುಶಲಾಹ್ಯೇತೇಬಾಲಾಃಪಂಡಿತಮಾನಿನಃ ||೩೮|| ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರೇಷುಮುಖ್ಯೇಷುವಿದ್ಯ
ಮಾನೇಷುದುರ್ಬುಧಾಃ | ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ವೀಕ್ಷಿಕೀಂಪ್ರಾಪ್ಯನಿರರ್ಥಂಪ್ರವದಂತಿತೇ||೩೯|| ವೀರೈರಧ್ಯುಷಿತಾಂಪೂರ್ವಮಸ್ಮಾ
ಕಂತಾತಪೂರ್ವಕೈಃ|ಸತ್ಯನಾಮಾಂದೃಢದ್ವಾರಾಂಹಸ್ತ್ಯಶ್ವರಥಸಂಕುಲಾಂ||೪೦|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃಕ್ಷತ್ರಿಯೈರ್ವೈಶ್ಯೈಃ
ಸ್ವಕರ್ಮನಿರತೈಸ್ಸದಾ |ಜಿತೇಂದ್ರಿಯೈರ್ಮಹೋತ್ಸಾಹೈರ್ವೃತಾಮಾರ್ಯೈಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ||೪೧||ಪ್ರಾಸಾದೈರ್ವಿವಿಧಾಕಾರೈರ್ವೃ
ತಾಂವೈದ್ಯಜನಾಕುಲಾಂ | ಕಚ್ಚಿತ್ಸಮುದಿತಾಂಸ್ಫೀತಾಮಯೋಧ್ಯಾಂಪರಿರಕ್ಷಸಿ ||೪೨ || ಕಚ್ಚಿಚ್ಚೈತ್ಯಶತೈರ್ಜುಷ್ಟ
ಸ್ಸುನಿವಿಷ್ಟಜನಾಕುಲಃ | ದೇವಸ್ಥಾನೈಃಪ್ರಪಾಭಿಶ್ಚತಟಾಕೈಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಃ||೪೩|| ಪ್ರಹೃಷ್ಟನರನಾರೀಕಸ್ಸಮಾಜೋ
ತ್ಸವಶೋಭಿತಃ| ಸುಕೃಷ್ಟಸೀಮಾಪಶುಮಾನ್ಹಿಂಸಾಭಿಃಪರಿವರ್ಜಿತಃ ||ಅದೇವಮಾತೃಕೋರಮ್ಯಶ್ಶ್ವಾಪದೈಃಪರಿವರ್ಜಿ
ತಃ|ಪರಿತ್ಯಕ್ತೋಭಯೈಸ್ಸರ್ವೈಃಖನಿಭಿಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಃ||ವಿವರ್ಜಿತೋನರೈಃಪಾಪೈರ್ಮಮಪೂರ್ವೈಸ್ಸುರಕ್ಷಿತಃ|ಕಚ್ಚಿಜ್ಜ
ನಪದಸ್ಸ್ಫೀತಸ್ಸುಖಂವಸತಿರಾಘವ||ಕಚ್ಚಿತ್ತೇದಯಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಕೃಷಿಗೋರಕ್ಷಜೀವಿನಃ |ವಾರ್ತಾಯಾಂಸಂಶ್ರಿತಸ್ತಾತಲೋ
ಕೋಹಿಸುಖಮೇಧತೇ || ತೇಷಾಂಗುಪ್ತಿಪರೀಹಾರೈಃಕಚ್ಚಿತ್ತೇಭರಣಂಕೃತಂ| ರಕ್ಷ್ಯಾಹಿರಾಜ್ಞಾಧರ್ಮೇಣಸರ್ವೇವಿಷಯವಾಸಿ
ನಃ || ಕಚ್ಚಿತ್ಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸಾಂತ್ವಯಸಿಕಚ್ಚಿತ್ತಾಸ್ತೇಸುರಕ್ಷಿತಾಃ|ಕಚ್ಚಿನ್ನಶ್ರದ್ದಧಾಸ್ಯಾಸಾಂಕಚ್ಚಿದ್ಗುಹ್ಯಂನಭಾಷಸೇ||ಕ
ಚ್ಚಿನ್ನಾಗವನಂಗುಪ್ತಂಕಚ್ಚಿತ್ತೇಸಂತಿಧೇನುಕಾಃ|ಕಚ್ಚಿನ್ನಗಣಿಕಾಶ್ವಾನಾಂಕುಂಜರಾಣಾಂಚತೃಪ್ಯಸಿ ||ಕಚ್ಚಿದ್ದರ್ಶಯ
ಸೇನಿತ್ಯಂಮಾನುಷಾಣಾಂವಿಭೂಷಿತಂ | ಉತ್ಥಾಯೋತ್ಥಾಯಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇರಾಜಪುತ್ರಮಹಾಪಥೇ||ಕಚ್ಚಿನ್ನಸರ್ವೇಕರ್ಮಾಂ
ತಾಃಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಸ್ತೇವಿಶಂಕಯಾ |ಸರ್ವೇವಾಪುನರುತ್ಸೃಷ್ಟಾಮಧ್ಯಮೇವಾತ್ರಕಾರಣಮ್ || ಕಚ್ಚಿತ್ಸರ್ವಾಣಿದುರ್ಗಾಣಿಧ
ನಧಾನ್ಯಾಯುಧೋದಕೈಃ | ಯಂತ್ರೈಶ್ಚಪರಿಪೂರ್ಣಾನಿತಥಾಶಿಲ್ಪಿಧನುರ್ಧರೈಃ ||೫೩|| ಆಯಸ್ತೇವಿಪುಲಃಕಚ್ಚಿತ್ಕಚ್ಚಿ
ದಲ್ಪತರೋವ್ಯಯಃ | ಅಪಾತ್ರೇಷುನತೇಕಚ್ಚಿತ್ಕೋಶೋಗಚ್ಛತಿರಾಘವ ||೫೪|| ದೇವತಾರ್ಥೇಚಪಿತ್ರರ್ಥೇಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಭ್ಯಾ
ಗತೇಷುಚ | ಯೋಧೇಷುಮಿತ್ರವರ್ಗೇಷುಕಚ್ಚಿದ್ಗಚ್ಛತಿತೇವ್ಯಯಃ ||೫೫||ಕಚ್ಚಿದಾರ್ಯೋವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾಕ್ಷಾರಿತಶ್ಚೋರಕರ್ಮ
ಣಾ | ಅಪೃಷ್ಟಶಾಸ್ತ್ರಕುಶಲೈರ್ನಲೋಭಾದ್ವಧ್ಯತೇಶುಚಿಃ ||೫೬|| ಗೃಹೀತಶ್ಚೈವಪೃಷ್ಟಶ್ಚಕಾಲೇದೃಷ್ಟಸ್ಸಕಾರಣಃ | ಕ
ಚ್ಚಿನ್ನಮುಚ್ಯತೇಚೋರೋಧನಲೋಭಾನ್ನರರ್ಷಭ ||೫೭|| ವ್ಯಸನೇಕಚ್ಚಿದಾಢ್ಯಸ್ಯದುರ್ಗತಸ್ಯಚರಾಘವ | ಅರ್ಥಂವಿರಾ
ಗಾಃಪಶ್ಯಂತಿತವಾಮಾತ್ಯಾಬಹುಶ್ರುತಾಃ||೫೮|| ಯಾನಿಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಸ್ತಾನಾಂಪತಂತ್ಯಸ್ರಾಣಿರಾಘವ| ತಾನಿಪುತ್ರಪ

ಶೂನ್ಘ್ನಂತಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಮನುಶಾಸತಃ ॥೫೯॥ ಕಚ್ಚಿದ್ವೃದ್ಧಾಂಶ್ಚಬಾಲಾಂಶ್ಚವೈದ್ಯಮುಖ್ಯಾಂಶ್ಚರಾಘವ । ದಾನೇನ
ಮನಸಾವಾಚಾತ್ರಿಭಿರೇತೈರ್ಬುಭೂಷಸೇ॥೬೦॥ ಕಚ್ಚಿದ್ಗುರೂಂಶ್ಚವೃದ್ಧಾಂಶ್ಚತಾಪಸಾನ್ದೇವತಾತಿಥೀನ್ । ಚೈತ್ಯಾಂಶ್ಚ
ಸರ್ವಾನ್ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚನಮಸ್ಯಸಿ॥೬೧॥ಕಚ್ಚಿದರ್ಥೇನವಾಧರ್ಮಮರ್ಥಂಧರ್ಮೇಣವಾಪುನಃ । ಉಭೌ
ವಾಪ್ರೀತಿಲೋಭೇನಕಾಮೇನಚನಬಾಧಸೇ ॥೬೨॥ ಕಚ್ಚಿದರ್ಥಂಚಧರ್ಮಂಚಕಾಮಂಚಜಯತಾಂವರ । ವಿಭಜ್ಯಕಾಲೇಕಾ
ಲಜ್ಞಸರ್ವಾನ್ವರದಸೇವಸೇ ॥೬೩॥ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಶರ್ಮಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಕೋವಿದಾಃ । ಆಶಂಸಂತೇಮಹಾಪ್ರಾ
ಜ್ಞಪೌರಜಾನಪದೈಸ್ಸಹ ॥೬೪॥ ನಾಸ್ತಿಕ್ಯಮನೃತಂಕ್ರೋಧಂಪ್ರಮಾದಂದೀರ್ಘಸೂತ್ರತಾಂ । ಅದರ್ಶನಂಜ್ಞಾನವತಾ
ಮಾಲಸ್ಯಂಪಂಚವೃತ್ತಿತಾಮ್॥೬೫॥ ಏಕಚಿಂತನಮರ್ಥಾನಾಮನರ್ಥಜ್ಞೈಶ್ಚಮಂತ್ರಣಂ । ನಿಶ್ಚಿತಾನಾಮನಾರಂಭಂ
ಮಂತ್ರಸ್ಯಾಪರಿರಕ್ಷಣಮ್ ॥೬೬॥ ಮಂಗಳಾದ್ಯಪ್ರಯೋಗಂಚಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನಂಚಸರ್ವತಃ । ಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವಂವರ್ಜಯಸ್ಯೇ
ತಾನ್ರಾಜದೋಷಾಂಶ್ಚತುರ್ದಶ ॥೬೭॥ ದಶಪಂಚಚತುರ್ವರ್ಗಾನ್ಸಪ್ತವರ್ಗಂಚತತ್ತ್ವತಃ । ಅಷ್ಟವರ್ಗಂತ್ರಿವರ್ಗಂ
ಚವಿದ್ಯಾಸ್ತಿಸ್ರಶ್ಚರಾಘವ ॥೬೮॥ ಇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂಜಯಂಬುದ್ಧ್ವಾಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಂದೈವಮಾನುಷಂ।ಕೃತ್ಯಂವಿಂಶತಿವರ್ಗಂ
ಚತಥಾಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲಮ್ ॥೬೯॥ ಯಾತ್ರಾದಂಡವಿಧಾನಂಚದ್ವಿಯೋನೀಸಂಧಿವಿಗ್ರಹೌ । ಕಚ್ಚಿದೇತಾನ್ಮಹಾಪ್ರಾ
ಜ್ಞಯಥಾವದನುಮನ್ಯಸೇ ॥೭೦॥ ಮಂತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ವಂಯಥೋದ್ದಿಷ್ಟೈಶ್ಚತುರ್ಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿರೇವವಾ।ಕಚ್ಚಿತ್ಸಮಸ್ತೈರ್ವ್ಯಸ್ತೈಶ್ಚ
ಮಂತ್ರಂಮಂತ್ರಯಸೇಮಿಥಃ ॥೭೧॥ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇಸಫಲಾವೇದಾಃಕಚ್ಚಿತ್ತೇಸಫಲಾಃಕ್ರಿಯಾಃ । ಕಚ್ಚಿತ್ತೇಸಫಲಾದಾರಾಃಕ
ಚ್ಚಿತ್ತೇಸಫಲಂಶ್ರುತಮ್॥೭೨॥ ಕಚ್ಚಿದೇಷೈವತೇಬುದ್ಧಿರ್ಯಥೋಕ್ತಾಮಮರಾಘವ। ಆಯುಷ್ಯಾಚಯಶಸ್ಯಾಚಧರ್ಮಕಾಮಾ
ರ್ಥಸಂಹಿತಾ ॥೭೩॥ಯಾಂವೃತ್ತಿಂವರ್ತತೇತಾತೋಯಾಂಚನಃಪ್ರಪಿತಾಮಹಾಃ।ತಾಂವೃತ್ತಿಂವರ್ತಸೇಕಚ್ಚಿದ್ಯಾಚಸತ್ಪಥ
ಗಾಶುಭಾ ॥೭೪॥ ಕಚ್ಚಿತ್ಸ್ವಾದುಕೃತಂಭೋಜ್ಯಮೇಕೋನಾಶ್ನಾಸಿರಾಘವ । ಕಚ್ಚಿದಾಶಂಸಮಾನೇಭ್ಯೋಮಿತ್ರೇಭ್ಯಸ್ಸಂಪ್ರ
ಯಚ್ಛಸಿ॥೭೫॥ ರಾಜಾತುಧರ್ಮೇಣಹಿಪಾಲಯಿತ್ವಾಮಹಾಮತಿರ್ದಂಡಧರಃಪ್ರಜಾನಾಂ। ಅವಾಪ್ಯಕೃತ್ಸ್ನಾಂವಸುಧಾಂ
ಯಥಾವದಿತಶ್ಚ್ಯುತಸ್ಸ್ವರ್ಗಮುಪೈತಿವಿದ್ವಾನ್ ॥ ... ... ॥೭೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರಾಮಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಭರತಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ ।ಕಿಂಮೇಧರ್ಮಾದ್ವಿಹೀನಸ್ಯರಾಜಧರ್ಮಃಕರಿಷ್ಯತಿ ॥ಶಾಶ್ವತೋ
ಯಂಸದಾಧರ್ಮಃಸ್ಥಿತೋಸ್ಮಾಸುನರರ್ಷಭ।ಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರೇಸ್ಥಿತೇರಾಜನ್ನಕನೀಯಾನ್ನೃಪೋಭವೇತ್॥ಸಸಮೃದ್ಧಾಂಮಯಾ
ಸಾರ್ಧಮಯೋಧ್ಯಾಂಗಚ್ಛರಾಘವ। ಅಭಿಷೇಚಯಚಾತ್ಮಾನಂಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯಭವಾಯನಃ॥೩॥ ರಾಜಾನಂಮಾನುಷಂಪ್ರಾ
ಹುರ್ದೇವತ್ವೇಸಂಮತೋಮಮ । ಯಸ್ಯಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತಂವೃತ್ತಮಾಹುರಮಾನುಷಮ್ ॥೪॥ಕೇಕಯಸ್ಥೇಚಮಯಿತುತ್ವ
ಯಿಚಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತೇ । ದಿವಮಾರ್ಯೋಗತೋರಾಜಾಯಾಯಜೂಕಸ್ಸತಾಂಮತಃ ॥೫॥ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಮಾತ್ರೇಭವತಿಸಹಸೀತೇ
ಸಲಕ್ಷ್ಮಣೇ । ದುಃಖಶೋಕಾಭಿಭೂತಸ್ತುರಾಜಾತ್ರಿದಿವಮಭ್ಯಗಾತ್॥೬॥ ಉತ್ತಿಷ್ಠಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಕ್ರಿಯತಾಮುದಕಂ
ಪಿತುಃ । ಅಹಂಚಾಯಂಚಶತ್ರುಘ್ನಃಪೂರ್ವಮೇವಕೃತೋದಕೌ ॥೭॥ ಪ್ರಿಯೇಣಖಲುದತ್ತಂಹಿಪಿತೃಲೋಕೇಷುರಾಘವ।
ಅಕ್ಷಯ್ಯಂಭವತೀತ್ಯಾಹುರ್ಭವಾಂಶ್ಚೈವಪಿತುಃಪ್ರಿಯಃ ॥೮॥ ತ್ವಾಮೇವಶೋಚಂಸ್ತವದರ್ಶನೇಪ್ಸುಸ್ತ್ವಯ್ಯೇವಸಕ್ತಾ
ಮನಿವರ್ತ್ಯಬುದ್ಧಿಂ । ತ್ವಯಾವಿಹೀನಸ್ತವಶೋಕರುಗ್ಣಸ್ತ್ವಾಂಸಂಸ್ಮರನ್ನಸ್ತಮಿತಃಪಿತಾತೇ ॥ ... ॥೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಏಕೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಂಶ್ರುತ್ವಾಕರುಣಾಂವಾಚಂಪಿತುರ್ಮರಣಸಂಹಿತಾಂ।ರಾಘವೋಭರತೇನೋಕ್ತಾಂಬಭೂವಗತಚೇತನಃ॥ತಂತುವ
ಜ್ರಮಿವೋತ್ಸೃಷ್ಟಮಾಹವೇದಾನವಾರಿಣಾ।ವಾಗ್ವಜ್ರಂಭರತೇನೋಕ್ತಮಮನೋಜ್ಞಂಪರಂತಪಃ ॥೨॥ ಪ್ರಗೃಹ್ಯಬಾಹೂ
ರಾಮೋವೈಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರೋಯಥಾದ್ರುಮಃ।ವನೇಪರಶುನಾಕೃತ್ತಸ್ತಥಾಭುವಿಪಪಾತಹ ॥೩॥ ತಥಾನಿಪತಿತಂರಾಮಂಜಗ
ತ್ಯಾಂಜಗತೀಪತಿಂ। ಕೂಲಘಾತಪರಿಶ್ರಾಂತಂಪ್ರಸುಪ್ತಮಿವಕುಂಜರಮ್॥ಭ್ರಾತರಸ್ತೇಮಹೇಷ್ವಾಸಂಸರ್ವತಶ್ಶೋಕಕರ್ಶಿ
ತಂ।ರುದಂತಸ್ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಸಿಷಿಚುಸ್ಸಲಿಲೇನವೈ॥ಸತುಸಂಜ್ಞಾಂಪುನರ್ಲಬ್ಧ್ವಾನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಾಸ್ರಮುತ್ಸೃಜನ್।ಉಪಾ
ಕ್ರಾಮತಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಕೃಪಣಂಬಹುಭಾಷಿತುಮ್॥ ಸರಾಮಸ್ಸ್ವರ್ಗತಂಶ್ರುತ್ವಾಪಿತರಂಪೃಥಿವೀಪತಿಂ।ಉವಾಚಭರತಂ
ವಾಕ್ಯಂಧರ್ಮಾತ್ಮಾಧರ್ಮಸಂಹಿತಮ್॥ ಕಿಂಕರಿಷ್ಯಾಮ್ಯಯೋಧ್ಯಾಯಾಂತಾತೇದಿಷ್ಟಾಂಗತಿಂಗತೇ।ಕಸ್ತಾಂರಾಜವರಾದ್ಧೀ
ನಾಮಯೋಧ್ಯಾಂಪಾಲಯಿಷ್ಯತಿ॥ಕಿಂನುತಸ್ಯಮಯಾಕಾರ್ಯಂದುರ್ಜಾತೇನಮಹಾತ್ಮನಃ।ಯೋಮೃತೋಮಮಶೋಕೇನನಮ
ಯಾಚಾಪಿಸಂಸ್ಕೃತಃ ॥ ಅಹೋಭರತಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋಯೇನರಾಜಾತ್ವಯಾನಘ।ಶತ್ರುಘ್ನೇನಚಸರ್ವೇಷುಪ್ರೇತಕೃತ್ಯೇಷು
ಸತ್ಕೃತಃ॥ನಿಷ್ಪ್ರಧಾನಾಮನೇಕಾಗ್ರಾಂನರೇಂದ್ರೇಣವಿನಾಕೃತಾಂ।ನಿವೃತ್ತವನವಾಸೋಪಿನಾಯೋಧ್ಯಾಂಗಂತುಮುತ್ಸಹೇ ॥

ಸಮಾಪ್ತವನವಾಸಂಮಾಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂಪರಂತಪ । ಕೋನುಶಾಸಿಷ್ಯತಿಪುನಸ್ತಾತೇಲೋಕಾಂತರಂಗತೇ ॥೧೨॥ ಪು
ರಾಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ಸುವೃತ್ತಂಮಾಂಪಿತಾಯಾನ್ಯಾಹಸಾಂತ್ವಯನ್ । ವಾಕ್ಯಾನಿತಾನಿಶ್ರೋಷ್ಯಾಮಿಕುತಃಶ್ರೋತ್ರಸುಖಾನ್ಯ
ಹಂ ॥೧೩॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಸಭರತಂಭಾರ್ಯಾಮಭ್ಯೇತ್ಯರಾಘವಃ । ಉವಾಚಶೋಕಸಂತಪ್ತಃಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭಾನ
ನಾಮ್ ॥೧೪॥ ಸೀತೇಮೃತಸ್ತೇಶ್ವಶುರಃಪಿತ್ರಾಹೀನೋಸಿಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಭರತೋದುಃಖಮಾಚಷ್ಟೇಸ್ವರ್ಗತಂಪೃಥಿವೀಪತಿಮ್॥
ತತೋಬಹುಗುಣಂತೇಷಾಂಬಾಷ್ಪಂನೇತ್ರೇಷ್ವಜಾಯತ । ತಥಾಬ್ರುವತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇಕುಮಾರಾಣಾಂಯಶಸ್ವಿನಾಂ ॥೧೬॥
ತತಸ್ತೇಭ್ರಾತರಸ್ಸರ್ವೇಭೃಶಮಾಶ್ವಾಸ್ಯರಾಘವಂ।ಅಬ್ರುವನ್ಜಗತೀಭರ್ತುಃಕ್ರಿಯತಾಮುದಕಂಪಿತುಃ ॥೧೭॥ ಸಾಸೀತಾ
ಶ್ವಶುರಂಶ್ರುತ್ವಾಸ್ವರ್ಗಲೋಕಗತಂನೃಪಂ।ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಮಶಕನ್ನೇಕ್ಷಿತುಂಪತಿಮ್॥೧೮॥ ಸಾಂತ್ವ
ಯಿತ್ವಾತುತಾಂರಾಮೋರುದಂತೀಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ।ಉವಾಚಲಕ್ಷ್ಮಣಂತತ್ರದುಃಖಿತೋದುಃಖಿತಂವಚಃ॥೧೯॥ಆನಯೇಂ
ಗುದಿಪಿಣ್ಯಾಕಂಚೀರಮಾಹರಚೋತ್ತರಂ । ಜಲಕ್ರಿಯಾರ್ಥಂತಾತಸ್ಯಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಮಹಾತ್ಮನಃ॥೨೦॥ ಸೀತಾಪುರಸ್ತಾ
ದ್ವ್ರಜತುತ್ವಮೇನಾಮಭಿತೋವ್ರಜ । ಅಹಂಪಶ್ಚಾದ್ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಗತಿರ್ಹ್ಯೇಷಾಸುದಾರುಣಾ ॥೨೧॥ ತತೋನಿತ್ಯಾನುಗ
ಸ್ತೇಷಾಂವಿದಿತಾತ್ಮಾಮಹಾಮತಿಃ । ಮೃದುರ್ದಾಂತಶ್ಚಶಾಂತಶ್ಚರಾಮೇಚದೃಢಭಕ್ತಿಮಾನ್ ॥ ಸುಮಂತ್ರಸ್ಸನೃಪ
ಸುತೈಸ್ಸಾರ್ಧಮಾಶ್ವಾಸ್ಯರಾಘವಂ।ಅವಾತಾರಯದಾಲಂಬ್ಯನದೀಂಮಂದಾಕಿನೀಂಶಿವಾಮ್॥ತೇಸುತೀರ್ಥಾಂತತಃಕೃಛ್ರಾ
ದುಪಾಗಮ್ಯಯಶಸ್ವಿನಃ । ನದೀಂಮಂದಾಕಿನೀಂರಮ್ಯಾಂಸದಾಪುಷ್ಪಿತಕಾನನಾಮ್॥೨೪॥ ಶೀಘ್ರಸ್ರೋತಸಮಾಸಾದ್ಯ
ತೀರ್ಥಂಶಿವಮಕರ್ದಮಂ । ಸಿಷಿಚುಸ್ತೂದಕಂರಾಜ್ಞೇತತ್ರೈತತ್ತೇಭವತ್ವಿತಿ ॥೨೫॥ ಪ್ರಗೃಹ್ಯಚಮಹೀಪಾಲೋಜಲಪೂರಿ
ತಮಂಜಲಿಂ । ದಿಶಂಯಾಮ್ಯಾಮಭಿಮುಖೋರುದನ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥೨೬॥ಏತತ್ತೇರಾಜಶಾರ್ದೂಲವಿಮಲಂತೋಯಮ
ಕ್ಷಯಂ । ಪಿತೃಲೋಕಗತಸ್ಯಾದ್ಯಮದ್ದತ್ತಮುಪತಿಷ್ಠತು ॥ ತತೋಮಂದಾಕಿನೀತೀರಾತ್ಪ್ರತ್ಯುತ್ತೀರ್ಯಸರಾಘವಃ ।
ಪಿತುಶ್ಚಕಾರತೇಜಸ್ವೀನಿವಾಪಂಭ್ರಾತೃಭಿಸ್ಸಹ ॥೨೮॥ಐಂಗುದಂಬದರೀಮಿಶ್ರಂಪಿಣ್ಯಾಕಂದರ್ಭಸಂಸ್ತರೇ । ನ್ಯಸ್ಯರಾಮ
ಸ್ಸುದುಃಖಾರ್ತೋರುದನ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೨೯ ॥ ಇದಂಭುಂಕ್ಷ್ವಮಹಾರಾಜಪ್ರೀತೋಯದಶನಾವಯಂ । ಯದನ್ನಃ
ಪುರುಷೋಭವತಿತದನ್ನಾಸ್ತಸ್ಯದೇವತಾಃ ॥೩೦॥ ತತಸ್ತೇನೈವಮಾರ್ಗೇಣಪ್ರತ್ಯುತ್ತೀರ್ಯನದೀತಟಾತ್ ।ಆರುರೋಹನರವ್ಯಾ
ಘ್ರೋರಮ್ಯಸಾನುಂಮಹೀಧರಮ್ ॥೩೧॥ ತತಃಪರ್ಣಕುಟೀದ್ವಾರಮಾಸಾದ್ಯಜಗತೀಪತಿಃ । ಪರಿಜಗ್ರಾಹಬಾಹುಭ್ಯಾ
ಮುಭೌಭರತಲಕ್ಷ್ಮಣೌ॥೩೨॥ ತೇಷಾಂತುರುದತಾಂಶಬ್ದಾತ್ಪ್ರತಿಶ್ರುತ್ಕೋಭವದ್ಗಿರೌ।ಭ್ರಾತೄಣಾಂಸಹವೈದೇಹ್ಯಾ
ಸಿಂಹಾನಾಮಿವನರ್ದತಾಮ್ ॥ಮಹಾಬಲಾನಾಂರುದತಾಂಕುರ್ವತಾಮುದಕಂಪಿತುಃ । ವಿಜ್ಞಾಯತುಮುಲಂಶಬ್ದಂತ್ರಸ್ತಾ
ಭರತಸೈನಿಕಾಃ॥ಅಬ್ರುವಂಶ್ಚಾಪಿರಾಮೇಣಭರತಸ್ಸಂಗತೋಧ್ರುವಂ।ತೇಷಾಮೇವಮಹಾಶಬ್ದಶ್ಶೋಚತಾಂಪಿತರಂಮೃತಂ॥
ಅಥವಾಸಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯತಂಸರ್ವೇಭಿಮುಖಾಸ್ಸ್ವನಂ। ಅಪ್ಯೇಕಮನಸೋಜಗ್ಮುರ್ಯಥಾಸ್ಥಾನಂಪ್ರಧಾವಿತಾಃ॥೩೬॥ ಹಯೈ
ರನ್ಯೇಗಜೈರನ್ಯೇರಥೈರನ್ಯೇಸ್ಸ್ವಲಂಕೃತೈಃ । ಸುಕುಮಾರಾಸ್ತಥೈವಾನ್ಯೇಪದ್ಭಿರೇವನರಾಯಯುಃ ॥೩೭॥ ಅಚಿರಪ್ರೋಷಿತಂ
ರಾಮಂಚಿರವಿಪ್ರೋಷಿತಂಯಥಾ । ದ್ರಷ್ಟುಕಾಮೋಜನಸ್ಸರ್ವೋಜಗಾಮಸಹಸಾಶ್ರಮಮ್ ॥ ೩೮ ॥ ಭ್ರಾತೄಣಾಂತ್ವರಿ
ತಾಸ್ತೇದ್ರಷ್ಟುಕಾಮಾಸ್ಸಮಾಗಮಂ। ಯಯುರ್ಬಹುವಿಧೈರ್ಯಾನೈಃಖುರನೇಮಿಸ್ವನಾಕುಲೈಃ ॥೩೯॥ಸಾಭೂಮಿರ್ಬ
ಹುಭಿರ್ಯಾನೈಃಖುರನೇಮಿಸಮಾಹತಾ ।ಮುಮೋಚತುಮುಲಂಶಬ್ದಂದ್ಯೌರಿವಾಭ್ರಸಮಾಗಮೇ ॥೪೦॥ ತೇನವಿತ್ರಾಸಿತಾನಾ
ಗಾಃಕರೇಣುಪರಿವಾರಿತಾಃ । ಆವಾಸಯಂತೋಗಂಧೇನಜಗ್ಮುರನ್ಯದ್ವನಂತತಃ ॥೪೧॥ ವರಾಹವೃಕಸಂಘಾಶ್ಚಮಹಿಷಾಸ್ಸ
ರ್ಪವಾನರಾಃ । ವ್ಯಾಘ್ರಗೋಕರ್ಣಗವಯಾವಿತ್ರೇಸುಃಪೃಷತೈಸ್ಸಹ ॥೪೨॥ ರಥಾಂಗಸಾಹ್ವಾನತ್ಯೂಹಾಹಂಸಾಃಕಾರಂ
ಡವಾಃಪ್ಲವಾಃ ।ತಥಾಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲಾಃಕ್ರೌಂಚಾವಿಸಂಜ್ಞಾಭೇಜಿರೇದಿಶಃ॥೪೩॥ತೇನಶಬ್ದೇನವಿತ್ರಸ್ತೈರಾಕಾಶಂಪಕ್ಷಿಭಿರ್ವೃ
ತಂ । ಮನುಷ್ಯೈರಾವೃತಾಭೂಮಿರುಭಯಂಪ್ರಬಭೌತದಾ ॥ ೪೪ ॥ ತತಸ್ತಂಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂಯಶಸ್ವಿನಮರಿಂದ
ಮಂ । ಆಸೀನಂಸ್ಥಂಡಿಲೇರಾಮಂದದರ್ಶಸಹಸಾಜನಃ ॥೪೫॥ ವಿಗರ್ಹಮಾಣಃಕೈಕೇಯೀಂಸಹಿತಾಂಮಂಥರಾಮಪಿ।ಅಭಿ
ಗಮ್ಯಜನೋರಾಮಂಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣಮುಖೋಭವತ್ ॥ ತಾನ್ನರಾನ್ಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣಾಕ್ಷಾನ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾಥಸುದುಃಖಿತಾನ್ ।
ಪರ್ಯಷ್ವಜತಧರ್ಮಜ್ಞಃಪಿತೃವನ್ಮಾತೃವಚ್ಚಸಃ ॥ ೪೭ ॥ ಸತತ್ರಕಾಂಶ್ಚಿತ್ಪರಿಷಸ್ವಜೇನರಾನ್ನರಾಶ್ಚಕೇಚಿತ್ತುತಮಭ್ಯವಾದ
ಯನ್ । ಚಕಾರಸರ್ವಾನ್ಸವಯಸ್ಯಬಾಂಧವಾನ್ಯಥಾರ್ಹಮಾಸಾದ್ಯತಥಾನೃಪಾತ್ಮಜಃ॥೪೮॥ಸತತ್ರತೇಷಾಂರುದತಾಂ
ಮಹಾತ್ಮನಾಂಭುವಂಚಖಂಚಾನುವಿನಾದಯನ್ಸ್ವನಃ । ಗುಹಾಗಿರೀಣಾಂಚದಿಶಶ್ಚಸಂತತಂಮೃದಂಗಘೋಷಪ್ರತಿಮಃ
ಪ್ರಶುಶ್ರುವೇ॥೪೯॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಸಿಷ್ಠಃಪುರತಃಕೃತ್ವಾದಾರಾನ್ದಶರಥಸ್ಯಚ । ಅಭಿಚಕ್ರಾಮತಂದೇಶಂರಾಮದರ್ಶನತರ್ಷಿತಃ॥೧॥ರಾಜಪತ್ನ್ಯ

ಶ್ಚಗಚ್ಛಂತೋಮಂದಂಮಂದಾಕಿನೀಂಪ್ರತಿ।ದದೃಶುಸ್ತತ್ರತತ್ತೀರ್ಥಂರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಸೇವಿತಮ್॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣೇ
ನಮುಖೇನಪರಿಶುಷ್ಯತಾ । ಸುಮಿತ್ರಾಮಬ್ರವೀದ್ದೀನಾಯಾಶ್ಚಾರ್ಯಾರಾಜಯೋಷಿತಃ ॥ ಇದಂತೇಷಾಮನಾಥಾನಾಂಕ್ಲಿಷ್ಟ
ಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾಂ । ವನೇಪ್ರಾಕ್ಕೇವಲಂತೀರ್ಥಂಮೇತೇನಿರ್ವಿಷಯೀಕೃತಾಃ ॥ಇತಸ್ಸುಮಿತ್ರೇಪುತ್ರಸ್ತೇಸದಾಜಲಮತಂದ್ರಿ
ತಃ।ಸ್ವಯಂಹರತಿಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮಮಪುತ್ರಸ್ಯಕಾರಣಾತ್ ॥ ಜಘನ್ಯಮಪಿತೇಪುತ್ರಃಕೃತವಾನ್ನತುಗರ್ಹಿತಃ ।ಭ್ರಾತುರ್ಯದ
ರ್ಥಸಹಿತಂಸರ್ವಂತದ್ವಿಹಿತಂಗುಣೈಃ॥ಅದ್ಯಾಯಮಪಿತೇಪುತ್ರಃಕ್ಲೇಶಾನಾಮತಥೋಚಿತಃ ।ನೀಚಾನರ್ಥಸಮಾಚಾರಂಸ
ಜ್ಜಂಕರ್ಮಪ್ರಮುಂಚತು॥ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ರೇಷುದರ್ಭೇಷುಸಾದದರ್ಶಮಹೀತಲೇ ।ಪಿತುರಿಂಗುದಿಪಿಣ್ಯಾಕಂನ್ಯಸ್ತಮಾಯತಲೋ
ಚನಾ ॥೮॥ ತಂಭೂಮೌಪಿತುರಾರ್ತೇನನ್ಯಸ್ತಂರಾಮೇಣವೀಕ್ಷ್ಯಸಾ।ಉವಾಚದೇವೀಕೌಸಲ್ಯಾಸರ್ವಾದಶರಥಸ್ತ್ರಿಯಃ॥
ಇದಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಾಥಸ್ಯರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ।ರಾಘವೇಣಪಿತುರ್ದತ್ತಂಪಶ್ಯತೈತದ್ಯಥಾವಿಧಿ॥೧೦॥ ತಸ್ಯದೇವಸಮಾ
ನಸ್ಯಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ನೈತದೌಪಯಿಕಂಮನ್ಯೇಭುಕ್ತಭೋಗಸ್ಯಭೋಜನಮ್॥೧೧॥ ಚತುರಂತಾಂಮಹೀಂ
ಭುಕ್ತ್ವಾಮಹೇಂದ್ರಸದೃಶೋವಿಭುಃ।ಕಥಮಿಂಗುದಿಪಿಣ್ಯಾಕಂಸಭುಙ್ಕ್ತೇವಸುಧಾಧಿಪಃ ॥೧೨॥ ಅತೋದುಃಖತರಂಲೋ
ಕೇನಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರತಿಭಾತಿಮಾ । ಯತ್ರರಾಮಃಪಿತುರ್ದದ್ಯಾದಿಂಗುದೀಕ್ಷೋದಮೃದ್ಧಿಮಾನ್ ॥೧೩॥ ರಾಮೇಣೇಂಗುದಿಪಿಣ್ಯಾಕ
ಪಿತುರ್ದತ್ತಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಮೇ । ಕಥಂದುಃಖೇನಹೃದಯಂನಸ್ಫೋಟತಿಸಹಸ್ರಧಾ ॥೧೪॥ ಶ್ರುತಿಸ್ತುಖಲ್ವಿಯಂಸತ್ಯಾಲೌಕಿ
ಕೀಪ್ರತಿಭಾತಿಮಾ । ಯದನ್ನಃಪುರುಷೋಭವತಿತದನ್ನಾಸ್ತಸ್ಯದೇವತಾಃ ॥೧೫॥ ಏವಮಾರ್ತಾಂಸಪತ್ನ್ಯಸ್ತಾಜಗ್ಮುರಾ
ಶ್ವಾಸ್ಯತಾಂತದಾ । ದದೃಶುಶ್ಚಾಶ್ರಮೇರಾಮಂಸ್ವರ್ಗಚ್ಯುತಮಿವಾಮರಮ್॥೧೬॥ ಸರ್ವಭೋಗೈಃಪರಿತ್ಯಕ್ತಂರಾಮಂಸಂ
ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಮಾತರಃ । ಆರ್ತಾಮುಮುಚುರಶ್ರೂಣಿಸಸ್ವರಂಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಃ ॥೧೭॥ ತಾಸಾಂರಾಮಸ್ಸಮುತ್ಥಾಯಜಗ್ರಾ
ಹಚರಣಾನ್ ಶುಭಾನ್ । ಮಾತೄಣಾಂಮನುಜವ್ಯಾಘ್ರಸ್ಸರ್ವಾಸಾಂಸತ್ಯಸಂಗರಃ ॥೧೮॥ ತಾಃಪಾಣಿಭಿಸ್ಸುಖಸ್ಪರ್ಶೈ
ರ್ಮೃದ್ವಂಗುಳಿತಲೈಶ್ಶುಭೈಃ । ಪ್ರಮಮಾರ್ಜೂರಜಃಪೃಷ್ಠಾದ್ರಾಮಸ್ಯಾಯತಲೋಚನಾಃ ॥೧೯॥ ಸೌಮಿತ್ರಿರಪಿತಾಸ್ಸ
ರ್ವಾಮಾತೄಸ್ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯದುಃಖಿತಃ । ಅಭ್ಯವಾದಯತಾಸಕ್ತಂಶನೈರಾಮಾದನಂತರಮ್ ॥೨೦॥ ಯಥಾರಾಮೇತಥಾತ
ಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಾವವೃತಿರೇಸ್ತ್ರಿಯಃ । ವೃತ್ತಿಂದಶರಥಾಜ್ಜಾತೇಲಕ್ಷ್ಮಣೇಶುಭಲಕ್ಷಣೇ ॥೨೧॥ ಸೀತಾಪಿಚರಣಾಂಸ್ತಾಸಾಮುಪ
ಸಂಗೃಹ್ಯದುಃಖಿತಾ । ಶ್ವಶ್ರೂಣಾಮಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಕ್ಷೀಸಾಬಭೂವಾಗ್ರತಃಸ್ಥಿತಾ॥೨೨ ॥ ತಾಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯದುಃಖಾರ್ತಾಂ
ಮಾತಾದುಹಿತರಂಯಥಾ । ವನವಾಸಕೃಶಾಂದೀನಾಂಕೌಸಲ್ಯಾವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೩॥ವಿದೇಹರಾಜಸ್ಯಸುತಾಸ್ನುಷಾ
ದಶರಥಸ್ಯಚ ॥ ರಾಮಪತ್ನೀಕಥಂದುಃಖಂಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾನಿರ್ಜನೇವನೇ ॥೨೪ ॥ ಪದ್ಮಮಾತಪಸಂತಪ್ತಂಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟಮಿವೋ
ತ್ಪಲಂ। ಕಾಂಚನಂರಜಸಾಧ್ವಸ್ತಂಕ್ಲಿಷ್ಟಂಚಂದ್ರಮಿವಾಂಬುದೈಃ ॥೨೫॥ ಮುಖಂತೇಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಮಾಂಶೋಕೋದಹತ್ಯ
ಗ್ನಿರಿವಾಶ್ರಯಂ । ಭೃಶಂಮನಸಿವೈದೇಹಿವ್ಯಸನಾರಣಿಸಂಭವಃ ॥೨೬॥ ಬ್ರುವಂತ್ಯಾಮೇವಮಾರ್ತಾಯಾಂಜನನ್ಯಾಂಭರ
ತಾಗ್ರಜಃ । ಪಾದಾವಾಸಾದ್ಯಜಗ್ರಾಹವಸಿಷ್ಠಸ್ಯಚರಾಘವಃ ॥ ೨೭ ॥ ಪುರೋಹಿತಸ್ಯಾಗ್ನಿಸಮಸ್ಯವೈತದಾಬೃಹ
ಸ್ಪತೇರಿಂದ್ರಇವಾಮರಾಧಿಪಃ । ಪ್ರಗೃಹ್ಯಪಾದೌಸುಸಮೃದ್ಧತೇಜಸಸ್ಸಹೈವತೇನೋಪವಿವೇಶರಾಘವಃ ॥೨೮॥ ತತೋಜಘ
ನ್ಯಂಸಹಿತೈಸ್ಸಮಂತ್ರಿಭಿಃಪುರಪ್ರಧಾನೈಶ್ಚಸಹೈವಸೈನಿಕೈಃ। ಜನೇನಧರ್ಮಜ್ಞತಮೇನಧರ್ಮವಾನುಪೋಪವಿಷ್ಟೋಭರತಸ್ತ
ದಾಗ್ರಜಮ್ ॥೨೯ ॥ ಉಪೋಪವಿಷ್ಟಸ್ತುತದಾಸವೀರ್ಯವಾಂಸ್ತಪಸ್ವಿವೇಷೇಣಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾಘವಂ। ಶ್ರಿಯಾಜ್ವಲಂತಂಭರತಃ
ಕೃತಾಂಜಲಿರ್ಯಥಾಮಹೇಂದ್ರಃಪ್ರಯತಃಪ್ರಜಾಪತಿಮ್ ॥೩೦॥ ಕಿಮೇಷವಾಕ್ಯಂಭರತೋದ್ಯರಾಘವಂಪ್ರಣಮ್ಯಸತ್ಕೃ
ತ್ಯಚಸಾಧುವಕ್ಷ್ಯತಿ ।ಇತೀವತಸ್ಯಾರ್ಯಜನಸ್ಯತತ್ತ್ವತೋಬಭೂವಕೌತೂಹಲಮುತ್ತಮಂತದಾ ॥೩೧॥ಸರಾಘವಸ್ಸತ್ಯ
ಧೃತಿಶ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣೋಮಹಾನುಭಾವೋಭರತಶ್ಚಧಾರ್ಮಿಕಃ। ವೃತಾಸ್ಸುಹೃದ್ಭಿಶ್ಚವಿರೇಜುರಧ್ವರೇಯಥಾಸದಸ್ಯೈಸ್ಸಹಿತಾಸ್ತ್ರ
ಯೋಗ್ನಯಃ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಂತುರಾಮಸ್ಸಮಾಜ್ಞಾಯಭ್ರಾತರಂಗುರುವತ್ಸಲಂ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಪ್ರಷ್ಟುಂಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ಕಿ
ಮೇತದಿಚ್ಛೇಯಮಹಂಶ್ರೋತುಂಪ್ರವ್ಯಾಹೃತಂತ್ವಯಾ।ಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮಾಗತೋದೇಶಮಿಮಂಚೀರಜಟಾಜಿನೀ॥ಕಿನ್ನಿಮಿತ್ತ
ಮಿಮಂದೇಶಂಕೃಷ್ಣಾಜಿನಜಟಾಧರಃ । ಹಿತ್ವಾರಾಜ್ಯಂಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತ್ವಂತತ್ಸರ್ವಂವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೩॥ ಇತ್ಯುಕ್ತಃಕೈಕ
ಯೀಪುತ್ರಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಪ್ರಗೃಹ್ಯಬಲವದ್ಭೂಯಃಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥ಆರ್ಯಂತಾತಃಪರಿ
ತ್ಯಜ್ಯಕೃತ್ವಾಕರ್ಮಸುದುಷ್ಕರಂ । ಗತಸ್ಸ್ವರ್ಗಂಮಹಾಬಾಹುಃಪುತ್ರಶೋಕಾಭಿಪೀಡಿತಃ॥ ಸ್ತ್ರಿಯಾನಿಯುಕ್ತಃಕೈಕೇ
ಯ್ಯಾಮಮಮಾತ್ರಾಪರಂತಪ । ಚಕಾರಸುಮಹತ್ಪಾಪಮಿದಮಾತ್ಮಯಶೋಹರಮ್॥ಸಾರಾಜ್ಯಫಲಮಪ್ರಾಪ್ಯವಿಧವಾ
ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ । ಪತಿಷ್ಯತಿಮಹಾಘೋರೇನಿರಯೇಜನನೀಮಮ । ತಸ್ಯಮೇದಾಸಭೂತಸ್ಯಪ್ರಸಾದಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥

ಅಭಿಷಿಂಚಸ್ವ ಚಾದ್ಯೈವ ರಾಜ್ಯೇನ ಮಘವಾನಿವ॥ ಇಮಾಃ ಪ್ರಕೃತಯಸ್ಸರ್ವಾ ವಿಧವಾ ಮಾತರಶ್ಚ ಯಾಃ । ತ್ವತ್ಸಕಾಶಮನು
ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಪ್ರಸಾದಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ತದಾನುಪೂರ್ವ್ಯಾ ಯುಕ್ತಂ ಚ ಯುಕ್ತಂ ಚಾತ್ಮನಿ ಮಾನದ । ರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನುಹಿ ಧ
ರ್ಮೇಣ ಸಕಾಮಾನ್ ಸುಹೃದಃ ಕುರು ॥ ಭವತ್ವವಿಧವಾ ಭೂಮಿಸ್ಸಮಗ್ರಾ ಪತಿನಾ ತ್ವಯಾ । ಶಶಿನಾ ವಿಮಲೇನೇವ ಶಾರದೀ ರಜನೀ
ಯಥಾ ॥ ಏಭಿಶ್ಚ ಸಚಿವೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಶಿರಸಾ ಯಾಚಿತೋ ಮಯಾ । ಭ್ರಾತುಶ್ಶಿಷ್ಯಸ್ಯ ದಾಸಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ತದಿ
ದಂ ಶಾಶ್ವತಂ ಪಿತ್ರ್ಯಂ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲಮ್ । ಪೂಜಿತಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ನಾತಿಕ್ರಮಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮ
ಹಾಬಾಹುಸ್ಸಬಾಷ್ಪಃ ಕೈಕಯೀಸುತಃ । ರಾಮಸ್ಯ ಶಿರಸಾ ಪಾದೌ ಜಗ್ರಾಹ ವಿಧಿವತ್ಪುನಃ ॥ ತಂ ಮತ್ತಮಿವ ಮಾತಂಗಂ ನಿಶ್ಶ್ವ
ಸಂತಂ ಪುನಃ ಪುನಃ । ಭ್ರಾತರಂ ಭರತಂ ರಾಮಃ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಕುಲೀನಸ್ಸತ್ತ್ವಸಂಪನ್ನಸ್ತೇಜಸ್ವೀ ಚರಿತವ್ರತಃ ।
ರಾಜ್ಯಹೇತೋಃ ಕಥಂ ಪಾಪಮಾಚರೇತ್ತ್ವದ್ವಿಧೋ ಜನಃ ॥ ನ ದೋಷಂ ತ್ವಯಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಪ್ಯರಿಸೂದನ । ನ ಚಾಪಿ
ಜನನೀಂ ಬಾಲ್ಯಾತ್ತ್ವಂ ವಿಗರ್ಹಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೭॥ ಕಾಮಕಾರೋ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಗುರೂಣಾಂ ಸರ್ವದಾನಘ । ಉಪಪ
ನ್ನೇಷು ದಾರೇಷು ಪುತ್ರೇಷು ಚ ವಿಧೀಯತೇ ॥೧೮॥ ವಯಮಸ್ಯ ಯಥಾ ಲೋಕೇ ಸಂಖ್ಯಾತಾಸ್ಸೌಮ್ಯ ಸಾಧುಭಿಃ । ಭಾರ್ಯಾಃ ಪು
ತ್ರಾಶ್ಚ ಶಿಷ್ಯಾಶ್ಚ ತ್ವಮನುಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೯॥ ವನೇ ವಾ ಚೀರವಸನಂ ಸೌಮ್ಯ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರಮ್ । ರಾಜ್ಯೇ ವಾಪಿ ಮ
ಹಾರಾಜೋ ಮಾಂ ವಾಸಯಿತುಮೀಶ್ವರಃ ॥೨೦॥ ಯಾವತ್ಪಿತರಿ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಗೌರವಂ ಲೋಕಸತ್ಕೃತಮ್ । ತಾವದ್ಧರ್ಮಭೃತಾಂ
ಶ್ರೇಷ್ಠ ಜನನ್ಯಾಮಪಿ ಗೌರವಮ್ ॥೨೧॥ ಏತಾಭ್ಯಾಂ ಧರ್ಮಶೀಲಾಭ್ಯಾಂ ವನಂ ಗಚ್ಛೇತಿ ರಾಘವ । ಮಾತಾಪಿತೃಭ್ಯಾಮುಕ್ತೋ
ಽಹಂ ಕಥಮನ್ಯತ್ಸಮಾಚರೇ ॥೨೨॥ ತ್ವಯಾ ರಾಜ್ಯಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಂ ಲೋಕಸತ್ಕೃತಮ್ । ವಸ್ತವ್ಯಂ ದಂಡಕಾ
ರಣ್ಯೇ ಮಯಾ ವಲ್ಕಲವಾಸಸಾ ॥೨೩॥ ಏವಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಹಾರಾಜೋ ವಿಭಾಗಂ ಲೋಕಸನ್ನಿಧೌ । ವ್ಯಾದಿಶ್ಯ ಚ ಮಹಾತೇಜಾ
ದಿವಂ ದಶರಥೋ ಗತಃ ॥೨೪॥ ಸ ಚ ಪ್ರಮಾಣಂ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ರಾಜಾ ಲೋಕಗುರುಸ್ತವ । ಪಿತ್ರಾ ದತ್ತಂ ಯಥಾಭಾಗಮು
ಪಭೋಕ್ತುಂ ತ್ವಮರ್ಹಸಿ ॥೨೫॥ ಚತುರ್ದಶ ಸಮಾಸ್ಸೌಮ್ಯ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಮಾಶ್ರಿತಃ । ಉಪಭೋಕ್ಷ್ಯೇ ತ್ವಹಂ ದತ್ತಂ ಭಾ
ಗಂ ಪಿತ್ರಾ ಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೨೬॥ ಯದಬ್ರವೀನ್ಮಾಂ ನರಲೋಕಸತ್ಕೃತಃ ಪಿತಾ ಮಹಾತ್ಮಾ ವಿಬುಧಾಧಿಪೋಪಮಃ । ತದೇವ
ಮನ್ಯೇ ಪರಮಾತ್ಮನೋ ಹಿತಂ ನ ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರಭಾವಮವ್ಯಯಮ್ ॥ ... ... ॥೨೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ — ಚತುರುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃ ಪುರುಷಸಿಂಹಾನಾಂ ವೃತಾನಾಂ ತೈಸ್ಸುಹೃದ್ಗಣೈಃ । ಶೋಚತಾಮೇವ ರಜನೀ ದುಃಖೇನ ವ್ಯತ್ಯವರ್ತತ ॥೧॥ ರಜ
ನ್ಯಾಂ ಸುಪ್ರಭಾತಾಯಾಂ ಭ್ರಾತರಸ್ತೇ ಸುಹೃದ್ವೃತಾಃ । ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಂ ಹುತಂ ಜಪ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾ ರಾಮಮುಪಾಗಮನ್ ॥
ತೂಷ್ಣೀಂ ತೇ ಸಮುಪಾಸೀನಾ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ಕಿಂಚಿದಬ್ರವೀತ್ । ಭರತಸ್ತು ಸುಹೃನ್ಮಧ್ಯೇ ರಾಮಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩॥ ಸಾಂತ್ವಿತಾ
ಮಾಮಿಕಾ ಮಾತಾ ದತ್ತಂ ರಾಜ್ಯಮಿದಂ ಮಮ । ತದ್ದದಾಮಿ ತವೈವಾಹಂ ಭುಂಕ್ಷ್ವ ರಾಜ್ಯಮಕಂಟಕಮ್ ॥ ಮಹತೇವಾಂಬುವೇಗೇ
ನ ಭಿನ್ನಸ್ಸೇತುರ್ಜಲಾಗಮೇ । ದುರಾವಾರಂ ತ್ವದನ್ಯೇನ ರಾಜ್ಯಖಂಡಮಿದಂ ಮಹತ್ ॥ ಗತಿಂ ಖರ ಇವಾಶ್ವಸ್ಯ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಸ್ಯೇವ ಪತ
ತ್ರಿಣಃ । ಅನುಗಂತುಂ ನ ಶಕ್ತಿರ್ಮೇ ಗತಿಂ ತವ ಮಹೀಪತೇ ॥ ಸುಜೀವಂ ನಿತ್ಯಶಸ್ತಸ್ಯ ಯಃ ಪರೈರುಪಜೀವ್ಯತೇ । ರಾಮ ತೇನ ತು ದು
ರ್ಜೀವಂ ಯಃ ಪರಾನುಪಜೀವತಿ । ಯಥಾ ತು ರೋಪಿತೋ ವೃಕ್ಷಃ ಪುರುಷೇಣ ವಿವರ್ಧಿತಃ । ಹ್ರಸ್ವಕೇಣ ದುರಾರೋಹೋ ರೂಢಸ್ಕಂ
ಧೋ ಮಹಾದ್ರುಮಃ ॥ ಸ ಯಥಾ ಪುಷ್ಪಿತೋ ಭೂತ್ವಾ ಫಲಾನಿ ನ ವಿದರ್ಶಯೇತ್ । ಸ ತಾಂ ನಾನುಭವೇತ್ಪ್ರೀತಿಂ ಯಸ್ಯ ಹೇತೋಃ
ಪ್ರರೋಪಿತಃ ॥೯॥ ಏಷೋಪಮಾ ಮಹಾಬಾಹೋ ತಮರ್ಥಂ ವೇತ್ತುಮರ್ಹಸಿ । ಯದಿ ತ್ವಮಸ್ಮಾನ್ವೃಷಭೋ ಭರ್ತಾ ಭೃತ್ಯಾನ್ನ
ಶಾಧಿ ಹಿ ॥೧೦॥ ಶ್ರೇಣಯಸ್ತ್ವಾಂ ಮಹಾರಾಜ ಪಶ್ಯಂತ್ವಗ್ರ್ಯಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ । ಪ್ರತಪಂತಮಿವಾದಿತ್ಯಂ ರಾಜ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಮರಿಂ
ದಮಮ್ ॥ ತವಾನುಯಾನೇ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಮತ್ತಾ ನರ್ದಂತು ಕುಂಜರಾಃ । ಅಂತಃಪುರಗತಾ ನಾರ್ಯೋ ನಂದಂತು ಸುಸಮಾಹಿತಾಃ ॥
ತಸ್ಯ ಸಾಧ್ವಿತ್ಯಮನ್ಯಂತ ನಾಗರಾ ವಿವಿಧಾ ಜನಾಃ । ಭರತಸ್ಯ ವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಮಂ ಪ್ರತ್ಯನುಯಾಚತಃ ॥ ತಮೇವಂ ದುಃಖಿ
ತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ವಿಲಪಂತಂ ಯಶಸ್ವಿನಮ್ । ರಾಮಃ ಕೃತಾತ್ಮಾ ಭರತಂ ಸಮಾಶ್ವಾಸಯದಾತ್ಮವಾನ್ ॥ ನಾತ್ಮನಃ ಕಾಮಕಾರೋಽಸ್ತಿ
ಪುರುಷೋಽಯಮನೀಶ್ವರಃ । ಇತಶ್ಚೇತರತಶ್ಚೈನಂ ಕೃತಾಂತಃ ಪರಿಕರ್ಷತಿ ॥ ಸರ್ವೇ ಕ್ಷಯಾಂತಾ ನಿಚಯಾಃ ಪತನಾಂತಾಸ್ಸ
ಮುಚ್ಛ್ರಯಾಃ । ಸಂಯೋಗಾ ವಿಪ್ರಯೋಗಾಂತಾ ಮರಣಾಂತಂ ಚ ಜೀವಿತಮ್ ॥ ಯಥಾ ಫಲಾನಾಂ ಪಕ್ವಾನಾಂ ನಾನ್ಯತ್ರ ಪತ
ನಾದ್ಭಯಮ್ । ಏವಂ ನರಸ್ಯ ಜಾತಸ್ಯ ನಾನ್ಯತ್ರ ಮರಣಾದ್ಭಯಮ್ ॥ ಯಥಾಗಾರಂ ದೃಢಸ್ಥೂಣಂ ಜೀರ್ಣಂ ಭೂತ್ವಾವಸೀ
ದತಿ । ತಥೈವ ಸೀದಂತಿ ನರಾ ಜರಾಮೃತ್ಯುವಶಂಗತಾಃ ॥ ಅತ್ಯೇತಿ ರಜನೀ ಯಾ ತು ಸಾ ನ ಪ್ರತಿನಿವರ್ತತೇ । ಯಾತ್ಯೇವ ಯಮುನಾ
ಪೂರ್ಣಾ ಸಮುದ್ರಂ ಲವಣಾರ್ಣವಮ್ ॥ ಅಹೋರಾತ್ರಾಣಿ ಗಚ್ಛಂತಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಾಣಿನಾಮಿಹ । ಆಯೂಂಷಿ ಕ್ಷಪಯಂ
ತ್ಯಾಶು ಗ್ರೀಷ್ಮೇ ಜಲಮಿವಾಂಶವಃ ॥ ಆತ್ಮಾನಮನುಶೋಚ ತ್ವಂ ಕಿಮನ್ಯಮನುಶೋಚಸಿ । ಆಯುಸ್ತೇ ಹೀಯತೇ ಯಸ್ಯ ಸ್ಥಿತ

ಯಶಾಂತಾಮತಿಶಯಿನೀಂಸುಖೀಶ್ರಯಿಷ್ಯೇ ॥೧೮॥ ಶತ್ರುಘ್ನಃಕುಶಲಮತಿಸ್ತುತೇಸಹಾಯಃಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮಮವಿದಿತಃಪ್ರಧಾನ
ಮಿತ್ರಂ । ಚತ್ವಾರಸ್ತನಯವರಾವಯಂನರೇಂದ್ರಂಸತ್ಯಸ್ಥಂಭರತಚರಾಮಮಾವಿಷಾದಮ್ ॥ ... ॥೧೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಆಶ್ವಾಸಯಂತಂಭರತಂಜಾಬಾಲಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಃ ।ಉವಾಚರಾಮಂಧರ್ಮಜ್ಞಂಧರ್ಮಾಪೇತಮಿದಂವಚಃ॥ಸಾ
ಧುರಾಘವಮಾಭೂತ್ತೇಬುದ್ಧಿರೇವಂನಿರರ್ಥಿಕಾ । ಪ್ರಾಕೃತಸ್ಯನರಸ್ಯೇವಹ್ಯಾರ್ಯಬುದ್ಧೇರ್ಮನಸ್ವಿನಃ ॥ ಕಃಕಸ್ಯಪುರು
ಷೋಬಂಧುಃಕಿಮಾಪ್ಯಂಕಸ್ಯಕೇನಚಿತ್।ಯದೇಕೋಜಾಯತೇಜಂತುರೇಕಏವವಿನಶ್ಯತಿ॥ ತಸ್ಮಾನ್ಮಾತಾಪಿತಾಚೇತಿರಾಮಸಜ್ಜೇ
ತಯೋನರಃ । ಉನ್ಮತ್ತಇವಸಜ್ಞೇಯೋನಾಸ್ತಿಕಶ್ಚಿದ್ಧಿಕಸ್ಯಚಿತ್ ॥ ಯಥಾಗ್ರಾಮಾಂತರಂಗಚ್ಛನ್ನರಃಕಶ್ಚಿತ್ಕ್ವಚಿದ್ವಸೇ
ತ್।ಉತ್ಸೃಜ್ಯಚತಮಾವಾಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠೇತಾಪರೇಹನಿ ॥ ಏವಮೇವಮನುಷ್ಯಾಣಾಂಪಿತಾಮಾತಾಗೃಹಂವಸು।ಆವಾಸಮಾತ್ರಂ
ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸಜ್ಜಂತೇನಾತ್ರಸಜ್ಜನಾಃ॥ಪಿತ್ರ್ಯಂರಾಜ್ಯಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯಸನಾರ್ಹಸಿನರೋತ್ತಮ।ಆಸ್ಥಾತುಂಕಾಪಥಂದುಃಖಂವಿ
ಷಮಂಬಹುಕಂಟಕಮ್॥ಸಮೃದ್ಧಾಯಾಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಮಾತ್ಮಾನಮಭಿಷೇಚಯ।ಏಕವೇಣೀಧರಾಹಿತ್ವಾನಗರೀಸಂಪ್ರ
ತೀಕ್ಷತೇ॥ರಾಜಭೋಗಾನನುಭವನ್ಮಹಾರ್ಹಾನ್ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜ।ವಿಹರತ್ವಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂಯಥಾಶಕ್ರಸ್ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪೇ॥
ನತೇಕಶ್ಚಿದ್ದಶರಥಸ್ತ್ವಂಚತಸ್ಯನಕಶ್ಚನ ।ಅನ್ಯೋರಾಜಾತ್ವಮನ್ಯಸ್ಸತಸ್ಮಾತ್ಕುರುಯದುಚ್ಯತೇ॥ಬೀಜಮಾತ್ರಂಪಿತಾಜಂ
ತೋಃಶುಕ್ಲಂರುಧಿರಮೇವಚ । ಸಂಯುಕ್ತಮೃತುಮನ್ಮಾತ್ರಾಪುರುಷಸ್ಯೇಹಜನ್ಮತತ್ ॥ ಗತಸ್ಸನೃಪತಿಸ್ತತ್ರಗಂತವ್ಯಂ
ಯತ್ರತೇನವೈ । ಪ್ರವೃತ್ತಿರೇಷಾಮರ್ತ್ಯಾನಾಂತ್ವಂತುಮಿಥ್ಯಾವಿಹನ್ಯಸೇ॥ಅರ್ಥಧರ್ಮಪರಾಯೇಯೇತಾಂಸ್ತಾಞ್ಶೋಚಾಮಿ
ನೇತರಾನ್ । ತೇಹಿದುಃಖಮಿಹಪ್ರಾಪ್ಯವಿನಾಶಂಪ್ರೇತ್ಯಭೇಜಿರೇ ॥ ಅಷ್ಟಕಾಪಿತೃದೈವತ್ಯಮಿತ್ಯಯಂಪ್ರಸೃತೋಜನಃ। ಅನ್ನ
ಸ್ಯೋಪದ್ರವಂಪಶ್ಯಮೃತೋಹಿಕಿಮಶಿಷ್ಯತಿ ॥ ಯದಿಭುಕ್ತಮಿಹಾನ್ಯನದೇಹಮನ್ಯಸ್ಯಗಚ್ಛತಿ।ದದ್ಯಾತ್ಪ್ರವಸತಃಶ್ರಾದ್ಧಂ
ನತತ್ಪಥ್ಯಶನಂಭವೇತ್ ॥ ದಾನಸಂವನನಾಹ್ಯೇತೇಗ್ರಂಥಾಮೇಧಾವಿಭಿಃಕೃತಾಃ । ಯಜಸ್ವದೇಹಿದೀಕ್ಷಸ್ವತಪಸ್ತಪ್ಯಸ್ವಸಂ
ತ್ಯಜ ॥ ಸನಾಸ್ತಿಪರಮಿತ್ಯೇವಕುರುಬುದ್ಧಿಂಮಹಾಮತೇ । ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂಯತ್ತದಾತಿಷ್ಠಪರೋಕ್ಷಂಪೃಷ್ಠತಃಕುರು॥ ಸತಾಂ
ಬುದ್ಧಿಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಸರ್ವಲೋಕನಿದರ್ಶಿನೀಂ।ರಾಜ್ಯಂತ್ವಂಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ವಭರತೇನಪ್ರಸಾದಿತಃ ॥ ॥೧೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಜಾಬಾಲೇಸ್ತುವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಸ್ಸತ್ಯಾತ್ಮನಾಂವರಃ।ಉವಾಚಪರಯಾಭಕ್ತ್ಯಾಸ್ವಬುದ್ಧ್ಯಾಚಾವಿಪನ್ನಯಾ॥
ಭವಾನ್ಮೇಪ್ರಿಯಕಾಮಾರ್ಥಂವಚನಂಯದಿಹೋಕ್ತವಾನ್ । ಅಕಾರ್ಯಂಕಾರ್ಯಸಂಕಾಶಮಪಥ್ಯಂಪಥ್ಯಸಂನಿಭಂ॥ನಿರ್ಮ
ರ್ಯಾದಸ್ತುಪುರುಷಃಪಾಪಾಚಾರಸಮನ್ವಿತಃ।ಮಾನಂನಲಭತೇಸತ್ಸುಭಿನ್ನಚಾರಿತ್ರದರ್ಶನಃ ॥ ಕುಲೀನಮಕುಲೀನಂವಾ
ವೀರಂಪುರುಷಮಾನಿನಂ।ಚಾರಿತ್ರಮೇವವ್ಯಾಖ್ಯಾತಿಶುಚಿಂವಾಯದಿವಾಶುಚಿಂ ॥ ಅನಾರ್ಯಸ್ತ್ವಾರ್ಯಸಂಕಾಶಶ್ಶೌಚಾದ್ಧೀ
ನಸ್ತಥಾಶುಚಿಃ।ಲಕ್ಷಣ್ಯವದಲಕ್ಷಣ್ಯೋದುಶ್ಶೀಲಶ್ಶೀಲವಾನಿವ ॥ಅಧರ್ಮಂಧರ್ಮವೇಷೇಣಯದೀಮಂಲೋಕಸಂಕರಂ।ಅಭಿಪ
ತ್ಸ್ಯೇಶುಭಂಹಿತ್ವಾಕ್ರಿಯಾವಿಧಿವಿವರ್ಜಿತಂ॥ಕಶ್ಚೇತಯಾನಃಪುರುಷಃಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯವಿಚಕ್ಷಣಃ।ಬಹುಮಂಸ್ಯತಿಮಾಂಲೋ
ಕೇದುರ್ವೃತ್ತಂಲೋಕದೂಷಣಂ॥ಕಸ್ಯಧಾಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂವೃತ್ತಂಕೇನವಾಸ್ವರ್ಗಮಾಪ್ನುಯಾಂ । ಅನಯಾವರ್ತಮಾನೋ
ಹಿವೃತ್ತ್ಯಾಹೀನಪ್ರತಿಜ್ಞಯಾ ॥ ಕಾಮವೃತ್ತಸ್ತ್ವಯಂಲೋಕಃಕೃತ್ಸ್ನಸ್ಸಮುಪವರ್ತತೇ । ಯದ್ವೃತ್ತಾಸ್ಸಂತಿರಾ
ಜಾನಸ್ತದ್ವೃತ್ತಾಸ್ಸಂತಿಹಿಪ್ರಜಾಃ ॥ ಸತ್ಯಮೇವಾನೃಶಂಸಂಚರಾಜವೃತ್ತಂಸನಾತನಂ ।ತಸ್ಮಾತ್ಸತ್ಯಾತ್ಮಕಂರಾಜ್ಯಂಸ
ತ್ಯೇಲೋಕಃಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ॥ ಋಷಯಶ್ಚೈವದೇವಾಶ್ಚಸತ್ಯಮೇವಹಿಮೇನಿರೇ । ಸತ್ಯವಾದೀಹಿಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್ಪರಮಂಗಚ್ಛತಿಕ್ಷ
ಯಂ ॥ ಉದ್ವಿಜಂತೇಯಥಾಸರ್ಪಾನ್ನರಾದನೃತವಾದಿನಃ ।ಧರ್ಮಸ್ಸತ್ಯಂಪರೋಲೋಕೇಮೂಲಂಸ್ವರ್ಗಸ್ಯಚೋಚ್ಯತೇ ॥
ಸತ್ಯಮೇವೇಶ್ವರೋಲೋಕೇಸತ್ಯಂಪದ್ಮಾಶ್ರಿತಾಸದಾ। ಸತ್ಯಮೂಲಾನಿಸರ್ವಾಣಿಸತ್ಯಾನ್ನಾಸ್ತಿಪರಂಪದಂ ॥ ದತ್ತಮಿಷ್ಟಂ
ಹುತಂಚೈವತಪ್ತಾನಿಚತಪಾಂಸಿಚ । ವೇದಾಸ್ಸತ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಾಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಸತ್ಯಪರೋಭವೇತ್॥ಏಕಃಪಾಲಯತೇಲೋಕಮೇ
ಕಃಪಾಲಯತೇಕುಲಂ ।ಮಜ್ಜತ್ಯೇಕೋಹಿನಿರಯೇಏಕಃಸ್ವರ್ಗೇಮಹೀಯತೇ॥೧೫॥ಸೋಹಂಪಿತುರ್ನಿಯೋಗಂತುಕಿಮರ್ಥಂ
ನಾನುಪಾಲಯೇ ।ಸತ್ಯಪ್ರತಿಶ್ರವಸ್ಸತ್ಯಂಸತ್ಯೇನಸಮಯೀಕೃತಃ॥ನೈವಲೋಭಾನ್ನಮೋಹಾದ್ವಾನಹ್ಯಜ್ಞಾನಾತ್ತಮೋನ್ವಿ
ತಃ । ಸೇತುಂಸತ್ಯಸ್ಯಭೇತ್ಸ್ಯಾಮಿಗುರೋಸ್ಸತ್ಯಪ್ರತಿಶ್ರವಃ ॥ ಅಸತ್ಯಸಂಧಸ್ಯಸತಶ್ಚಲಸ್ಯಾಸ್ಥಿರಚೇತಸಃ।ನೈವದೇವಾನಪಿ
ತರಃಪ್ರತೀಚ್ಛಂತೀತಿನಶ್ಶ್ರುತಮ್ ॥ಪ್ರತ್ಯಗಾತ್ಮಮಿಮಂಧರ್ಮಂಸತ್ಯಂಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂಸ್ವಯಂ । ಭಾರಸ್ಸತ್ಪುರುಷಾ
ಚೀರ್ಣಸ್ತದರ್ಥಮಭಿಮನ್ಯತೇ ॥೧೯॥ಕ್ಷಾತ್ರಂಧರ್ಮಮಹಂತ್ಯಕ್ಷ್ಯೇಹ್ಯಧರ್ಮಂಧರ್ಮಸಂಹಿತಂ।ಕ್ಷುದ್ರೈರ್ನೃಶಂಸೈ
ರ್ಲುಬ್ಧೈಶ್ಚಸೇವಿತಂಪಾಪಕರ್ಮಭಿಃ ॥ ಕಾಯೇನಕುರುತೇಪಾಪಂಮನಸಾಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಚ।ಅನೃತಂಜಿಹ್ವಯಾಚಾಹತ್ರಿ

ವಿಧಂಕರ್ಮಪಾತಕಂ ॥ ಭೂಮಿಃಕೀರ್ತಿರ್ಯಶೋಲಕ್ಷ್ಮೀಃಪುರುಷಂಪ್ರಾರ್ಥಯಂತಿಹಿ ।ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಂಚಾನುಪಶ್ಯಂತಿಸತ್ಯ
ಮೇವಭಜೇತತತ್ ॥ ಶ್ರೇಷ್ಠಂಹ್ಯನಾರ್ಯಮೇವಸ್ಯಾದ್ಯದ್ಭವಾನವಧಾರ್ಯಮಾಂ । ಆಹಯುಕ್ತಿಕರೈರ್ವಾಕ್ಯೈರಿದಂಭದ್ರಂಕು
ರುಷ್ವಹ ॥೨೩॥ ಕಥಂಹ್ಯಹಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯವನವಾಸಮಿಮಂಗುರೌ । ಭರತಸ್ಯಕರಿಷ್ಯಾಮಿವಚೋಹಿತ್ವಾಗುರೋರ್ವ
ಚಃ ॥ಸ್ಥಿರಾಮಯಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾಗುರುಸನ್ನಿಧೌ । ಪ್ರಹೃಷ್ಯಮಾಣಾಸಾದೇವೀಕೈಕೇಯೀಚಾಭವತ್ತದಾ ॥ವನವಾ
ಸಂವಸನ್ನೇವಂಶುಚಿರ್ನಿಯತಭೋಜನಃ।ಮೂಲೈಃಪುಷ್ಪೈಃಫಲೈಃಪುಣ್ಯೈಃಪಿತೄನ್‌ದೇವಾಂಶ್ಚತರ್ಪಯನ್ ॥ ಸಂತುಷ್ಟ
ಪಂಚವರ್ಗೋಹಂಲೋಕಯಾತ್ರಾಂಪ್ರವರ್ತಯೇ ।ಅಕುಹಶ್ಶ್ರದ್ದಧಾನಸ್ಸನ್‌ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯವಿಚಕ್ಷಣಃ॥ಕರ್ಮಭೂಮಿ
ಮಿಮಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಕರ್ತವ್ಯಂಕರ್ಮಯಚ್ಛುಭಂ।ಅಗ್ನಿರ್ವಾಯುಶ್ಚಸೂರ್ಯಶ್ಚಕರ್ಮಣಾಂಫಲಭಾಗಿನಃ ॥ಶತಂಕ್ರತೂನಾ
ಮಾಹೃತ್ಯದೇವರಾಟ್ತ್ರಿದಿವಂಗತಃ । ತಪಾಂಸ್ಯುಗ್ರಾಣಿಚಾಸ್ಥಾಯದಿವಂಯಾತಾಮಹರ್ಷಯಃ॥ ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಃಪುನ
ರುಗ್ರತೇಜಾನಿಶಮ್ಯತಂನಾಸ್ತಿಕವಾಕ್ಯಹೇತುಂ। ಅಥಾಬ್ರವೀತ್ತಂನೃಪತೇಸ್ತನೂಜೋವಿಗರ್ಹಮಾಣೋವಚನಾನಿತಸ್ಯ॥ಸ
ತ್ಯಂಚಧರ್ಮಂಚಪರಾಕ್ರಮಂಚಭೂತಾನುಕಂಪಾಂಪ್ರಿಯವಾದಿತಾಂಚ। ದ್ವಿಜಾತಿದೇವಾತಿಥಿಪೂಜನಂಚಪಂಥಾನಮಾಹು
ಸ್ತ್ರಿದಿವಸ್ಯಸಂತಃ ॥ತೇನೈವಮಾಜ್ಞಾಯಯಥಾವದರ್ಥಮೇಕೋದಯಂಸಂಪ್ರತಿಪದ್ಯವಿಪ್ರಾಃ।ಧರ್ಮಂಚರಂತಸ್ಸಕಲಂಯ
ಥಾವತ್ಕಾಂಕ್ಷಂತಿಲೋಕಾಗಮಮಪ್ರಮತ್ತಾಃ॥ನಿಂದಾಮ್ಯಹಂಕರ್ಮಪಿತುಃಕೃತಂತದ್ಯಸ್ತ್ವಾಮಗೃಹ್ಣಾದ್ವಿಷಮಸ್ಥಬು
ದ್ಧಿಂ।ಬುದ್ಧ್ಯಾನಯೈವಂವಿಧಯಾಚರಂತಂಸುನಾಸ್ತಿಕಂಧರ್ಮಪಥಾದಪೇತಂ॥ ಯಥಾಹಿಚೋರಸ್ಸತಥಾಹಿಬುದ್ಧಸ್ತಥಾ
ಗತಂನಾಸ್ತಿಕಮತ್ರವಿದ್ಧಿ ।ತಸ್ಮಾದ್ಧಿಯಶ್ಶಂಕ್ಯತಮಃಪ್ರಜಾನಾಂನನಾಸ್ತಿಕೇನಾಭಿಮುಖೋಬುಧಸ್ಸ್ಯಾತ್॥ತ್ವತ್ತೋಜನಾಃ
ಪೂರ್ವತರೇವರಾಶ್ಚಶುಭಾನಿಕರ್ಮಾಣಿಬಹೂನಿಚಕ್ರುಃ।ಜಿತ್ವಾಸದೇಮಂಚಪರಂಚಲೋಕಂತಸ್ಮಾದ್ದ್ವಿಜಾಸ್ಸ್ವಸ್ತಿಹುತಂಕೃ
ತಂಚ ॥೩೩॥ ಧರ್ಮೇರತಾಸ್ಸತ್ಪುರುಷೈಸ್ಸಮೇತಾಸ್ತೇಜಸ್ವಿನೋದಾನಗುಣಪ್ರಧಾನಾಃ । ಅಹಿಂಸಕಾವೀತಮಲಾಶ್ಚಲೋ
ಕೇಭವಂತಿಪೂಜ್ಯಾಮುನಯಃಪ್ರಧಾನಾಃ॥೩೬॥ ಇತಿಬ್ರುವಂತಂವಚನಂಸರೋಷಂರಾಮಂಮಹಾತ್ಮಾನಮದೀನಸತ್ತ್ವಂ।
ಉವಾಚತಥ್ಯಂಪುನರಾಸ್ತಿಕಂಚಸತ್ಯಂವಚಸ್ಸಾನುನಯಂಚವಿಪ್ರಃ॥೩೭॥ ನನಾಸ್ತಿಕಾನಾಂವಚನಂಬ್ರವೀಮ್ಯಹಂನನಾ
ಸ್ತಿಕೋಹಂನಚನಾಸ್ತಿಕಿಂಚನ । ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕಾಲಂಪುನರಾಸ್ತಿಕೋಭವಂಭವೇಯಕಾಲೇಪುನರೇವನಾಸ್ತಿಕಃ ॥೩೮॥ ಸಚಾ
ಪಿಕಾಲೋಯಮುಪಾಗತಶ್ಶನೈರ್ಯಥಾಮಯಾನಾಸ್ತಿಕವಾಗುದೀರಿತಾ । ನಿವರ್ತನಾರ್ಥಂತವರಾಮಕಾರಣಾತ್ಪ್ರಸಾದ
ನಾರ್ಥಂಚಮಯೈತದೀರಿತಂ॥ ... ... ॥೩೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ನವೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಕ್ರುದ್ಧಮಾಜ್ಞಾಯರಾಮಂತುವಸಿಷ್ಠಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ । ಜಾಬಾಲಿರಪಿಜಾನೀತೇಲೋಕಸ್ಯಾಸ್ಯಗತಾಗತಿಂ ॥ನಿವರ್ತ
ಯಿತುಕಾಮಸ್ತುತ್ವಾಮೇತದ್ವಾಕ್ಯಮುಕ್ತವಾನ್ । ಇಮಾಂಲೋಕಸಮುತ್ಪತ್ತಿಂಲೋಕನಾಥನಿಬೋಧಮೇ ॥ ಸರ್ವಂಸಲಿಲ
ಮೇವಾಸೀತ್ಪೃಥಿವೀಯತ್ರನಿರ್ಮಿತಾ । ತತಸ್ಸಮಭವದ್ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ವಯಂಭೂರ್ದೈವತೈಸ್ಸಹ ॥ಸವರಾಹಸ್ತತೋಭೂತ್ವಾ
ಪ್ರೋಜ್ಜಹಾರವಸುಂಧರಾಂ । ಅಸೃಜಚ್ಚಜಗತ್ಸರ್ವಂಸಹಪುತ್ರೈಃಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ ॥ ಆಕಾಶಪ್ರಭವೋಬ್ರಹ್ಮಾಶಾಶ್ವತೋನಿ
ತ್ಯಅವ್ಯಯಃ । ತಸ್ಮಾನ್ಮರೀಚಿಸ್ಸಂಜಜ್ಞೇಮರೀಚೇಃಕಾಶ್ಯಪಸ್ಸುತಃ॥ ವಿವಸ್ವಾನ್‌ಕಾಶ್ಯಪಾಜ್ಜಜ್ಞೇಮನುರ್ವೈವಸ್ವತಸ್ಸು
ತಃ । ಸತುಪ್ರಜಾಪತಿಃಪೂರ್ವಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಸ್ತುಮನೋಸ್ಸುತಃ ॥ ಯಸ್ಯೇಯಂಪ್ರಥಮಂದತ್ತಾಸಮೃದ್ಧಾಮನುನಾಮಹೀ।
ತಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂರಾಜಾನಂವಿದ್ಧಿಪೂರ್ವಕಂ ॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕೋಸ್ತುಸುತಃಶ್ರೀಮಾನ್‌ಕುಕ್ಷಿರೇವೇತಿವಿಶ್ರುತಃ।ಕು
ಕ್ಷೇರಥಾತ್ಮಜಃಶ್ರೀಮಾನ್‌ವಿಕುಕ್ಷಿರುದಪದ್ಯತ ॥ ವಿಕುಕ್ಷೇಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾಬಾಣಃಪುತ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ಬಾಣಸ್ಯತುಮ
ಹಾಬಾಹುರನರಣ್ಯೋಮಹಾಯಶಾಃ ॥ ನಾನಾವೃಷ್ಟಿರ್ಬಭೂವಾಸ್ಮಿನ್ನದುರ್ಭಿಕ್ಷಂಸತಾಂವರೇ । ಅನರಣ್ಯೇಮಹಾರಾ
ಜೇತಸ್ಕರೋನಾಪಿಕಶ್ಚನ ॥ ಅನರಣ್ಯಾನ್ಮಹಾಬಾಹುಃಪೃಥೂರಾಜಾಬಭೂವಹ । ತಸ್ಮಾತ್ಪೃಥೋರ್ಮಹಾರಾಜಸ್ತ್ರಿಶಂ
ಕುರುದಪದ್ಯತ । ಸಸತ್ಯವಚನಾದ್ವೀರಸ್ಸಶರೀರೋದಿವಂಗತಃ । ತ್ರಿಶಂಕೋರಭವತ್ಸೂನುರ್ಧುಂಧುಮಾರೋಮಹಾಯ
ಶಾಃ ॥ ಧುಂಧುಮಾರೋಮಹಾತೇಜಾಯುವನಾಶ್ವೋವ್ಯಜಾಯತ । ಯುವನಾಶ್ವಸುತಃಶ್ರೀಮಾನ್‌ಮಾಂಧಾತಾಸಮಪದ್ಯ
ತ ॥ ಮಾಂಧಾತುಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸುಸಂಧಿರುದಪದ್ಯತ । ಸುಸಂಧೇರಪಿಪುತ್ರೌದ್ವೌಧ್ರುವಸಂಧಿಃಪ್ರಸೇನಜಿತ್ ॥ ಯಶ
ಸ್ವೀಧ್ರುವಸಂಧೇಸ್ತುಭರತೋರಿಪುಸೂದನಃ । ಭರತಸ್ಯಮಹಾಬಾಹೋರಸಿತೋನಾಮಜಾಯತ ॥೧೫॥ ಯಸ್ಯೈತೇಪ್ರತಿ
ರಾಜಾನಉದಪದ್ಯಂತಶತ್ರವಃ।ಹೈಹಯಾಸ್ತಾಲಜಂಘಾಶ್ಚಶೂರಾಶ್ಚಶಶಿಬಿಂದವಃ ॥೧೬॥ತಾಂಸ್ತುಸರ್ವಾನ್‌ಪ್ರತಿವ್ಯೂ
ಹ್ಯಯುದ್ಧೇರಾಜಾಪ್ರವಾಸಿತಃ।ಸಚಶೈಲವರೇರಮ್ಯೇಬಭೂವಾಭಿರತೋಮುನಿಃ॥೧೭॥ದ್ವೇಚಾಸ್ಯಭಾರ್ಯೇಗರ್ಭಿಣ್ಯೌಬಭೂ
ವತುರಿತಿಶ್ರುತಿಃ । ಏಕಾಗರ್ಭವಿನಾಶಾಯಸಪತ್ನ್ಯೈಸಗರಂದದೌ ॥೧೮॥ ಭಾರ್ಗವಶ್ಚ್ಯವನೋನಾಮಹಿಮವಂತಮು

ಪಾಶ್ರಿತಃ । ತಮೃಷಿಂಸಮುಪಾಗಮ್ಯಕಾಳಿಂದೀತ್ವಭ್ಯವಾದಯತ್ ॥೧೯॥ ಸತಾಮಭ್ಯವದದ್ವಿಪ್ರೋವರೇಪ್ಸುಂಪುತ್ರಜ
ನ್ಮನಿ । ಪುತ್ರಸ್ತೇಭವಿತಾದೇವಿಮಹಾತ್ಮಾಲೋಕವಿಶ್ರುತಃ ॥೨೦॥ ಧಾರ್ಮಿಕಶ್ಚಸುಧೀಮಾಂಶ್ಚವಂಶಕರ್ತಾರಿಸೂದನಃ ।
ಕೃತ್ವಾಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಹೃಷ್ಟಾಮುನಿಂತಮನುಮಾನ್ಯಚ ॥೨೧॥ ಪದ್ಮಪತ್ರವಿಶಾಲಾಕ್ಷಂಪದ್ಮಗರ್ಭಸಮಪ್ರಭಂ । ತತಸ್ಸಾ
ಗೃಹಮಾಗಮ್ಯದೇವೀಪುತ್ರಂವ್ಯಜಾಯತ ॥೨೨॥ ಸಪತ್ನ್ಯಾತುಗರಸ್ತಸ್ಯೈದತ್ತೋಗರ್ಭಜಿಘಾಂಸಯಾ । ಗರೇಣಸಹತೇ
ನೈವಜಾತಸ್ಸಸಗರೋಽಭವತ್ ॥೨೩॥ ಸರಾಜಾಸಗರೋನಾಮಯಸ್ಸಮುದ್ರಮಖಾನಯತ್ । ಇಷ್ಟ್ವಾಪರ್ವಣಿವೇಗೇನತ್ರಾ
ಸಯಂತಮಿಮಾಃಪ್ರಜಾಃ ॥೨೪॥ ಅಸಮಂಜಸ್ತುಪುತ್ರೋಽಭೂತ್ಸಗರಸ್ಯೇತಿನಃಶ್ರುತಂ । ಜೀವನ್ನೇವಸಪಿತ್ರಾತುನಿರಸ್ತಃಪಾ
ಪಕರ್ಮಕೃತ್ ॥೨೫॥ ಅಂಶುಮಾನಿತಿಪುತ್ರೋಽಭೂದಸಮಂಜಸ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ದಿಲೀಪೋಂಶುಮತಃಪುತ್ರೋದಿಲೀಪಸ್ಯಭ
ಗೀರಥಃ ॥೨೬॥ ಭಗೀರಥಾತ್ಕಕುತ್ಸ್ಥಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಾಯೇನವಿಶ್ರುತಾಃ । ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಯಚಪುತ್ರೋಽಭೂದ್ರಘುರ್ಯೇನತು
ರಾಘವಾಃ ॥೨೭॥ ರಘೋಸ್ತುಪುತ್ರಸ್ತೇಜಸ್ವೀಪ್ರವೃದ್ಧಃಪುರುಷಾದಕಃ । ಕಲ್ಮಾಷಪಾದಸ್ಸೌದಾಸಇತ್ಯೇವಪ್ರಥಿತೋ
ಭುವಿ ॥೨೮॥ ಕಲ್ಮಾಷಪಾದಪುತ್ರೋಽಭೂಚ್ಛಂಖಣಸ್ತ್ವಿತಿವಿಶ್ರುತಃ । ಯಸ್ತುತದ್ವೀರ್ಯಮಾಸಾದ್ಯಸಹಸೈನ್ಯೋವ್ಯನೀ
ನಶತ್ ॥೨೯॥ ಶಂಖಣಸ್ಯಚಪುತ್ರೋಽಭೂಚ್ಛೂರಃಶ್ರೀಮಾನ್ಸುದರ್ಶನಃ । ಸುದರ್ಶನಸ್ಯಾಗ್ನಿವರ್ಣ ಅಗ್ನಿವರ್ಣಸ್ಯಶೀಘ್ರ
ಗಃ ॥ ಶೀಘ್ರಗಸ್ಯಮರುಃಪುತ್ರೋಮರೋಃಪುತ್ರಃಪ್ರಶುಶ್ರುಕಃ । ಪ್ರಶುಶ್ರುಕಸ್ಯಪುತ್ರೋಽಭೂದಂಬರೀಷೋಮಹಾದ್ಯು
ತಿಃ ॥೩೧॥ ಅಂಬರೀಷಸ್ಯಪುತ್ರೋಽಭೂನ್ನಹುಷಸ್ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ । ನಹುಷಸ್ಯಚನಾಭಾಗಃಪುತ್ರಃಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ ॥
ಅಜಶ್ಚಸುವ್ರತಶ್ಚೈವನಾಭಾಗಸ್ಯಸುತಾವುಭೌ । ಅಜಸ್ಯೈವಚಧರ್ಮಾತ್ಮಾರಾಜಾದಶರಥಸ್ಸುತಃ ॥೩೩॥ ತಸ್ಯಜ್ಯೇಷ್ಠೋ
ಽಸಿದಾಯಾದೋರಾಮಇತ್ಯಭಿವಿಶ್ರುತಃ । ತದ್ಗೃಹಾಣಸ್ವಕಂರಾಜ್ಯಮವೇಕ್ಷಸ್ವಜನಂನೃಪ ॥೩೪॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂ
ಹಿಸರ್ವೇಷಾಂರಾಜಾಭವತಿಪೂರ್ವಜಃ । ಪೂರ್ವಜೇನಾವರಃಪುತ್ರೋಜ್ಯೇಷ್ಠೋರಾಜ್ಯೇಽಭಿಷಿಚ್ಯತೇ ॥೩೫॥ ಸರಾಘವಾಣಾಂಕು
ಲಧರ್ಮಮಾತ್ಮನಸ್ಸನಾತನಂನಾದ್ಯವಿಹಂತುಮರ್ಹಸಿ । ಪ್ರಭೂತರತ್ನಾಮನುಶಾಧಿಮೇದಿನೀಂಪ್ರಭೂತರಾಷ್ಟ್ರಾಂಪಿ
ತೃವನ್ಮಹಾಯಶಃ ॥ ... ... ॥೩೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ

ವಸಿಷ್ಠಸ್ತುಮಹಾರಾಮಮುಕ್ತ್ವಾರಾಜಪುರೋಹಿತಃ । ಅಬ್ರವೀದ್ಧರ್ಮಸಂಯುಕ್ತಂಪುನರೇವಾಪರಂವಚಃ ॥೧॥
ಪುರುಷಸ್ಯೇಹಜಾತಸ್ಯಭವಂತಿಗುರವಸ್ತ್ರಯಃ । ಆಚಾರ್ಯಶ್ಚೈವಕಾಕುತ್ಸ್ಥಪಿತಾಮಾತಾಚರಾಘವ ॥ ಪಿತಾಹ್ಯೇನಂಜನ
ಯತಿಪುರುಷಂಪುರುಷರ್ಷಭ । ಪ್ರಜ್ಞಾಂದದಾತಿಚಾಚಾರ್ಯಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಸಗುರುರುಚ್ಯತೇ ॥ ಸೋಽಹಂತೇಪಿತುರಾಚಾರ್ಯಸ್ತವಚೈ
ವಪರಂತಪ । ಮಮತ್ವಂವಚನಂಕುರ್ವನ್ನಾತಿವರ್ತೇಸ್ಸತಾಂಗತಿಂ ॥ ಇಮಾಹಿತೇಪರಿಷದಃಶ್ರೇಣಯಶ್ಚದ್ವಿಜಾಸ್ತಥಾ । ಏ
ಷಾಂತಾತಚರನ್ಧರ್ಮಂನಾತಿವರ್ತೇಃಸತಾಂಗತಿಂ ॥ ವೃದ್ಧಾಯಾಧರ್ಮಶೀಲಾಯಾಮಾತುರ್ನಾರ್ಹಸ್ಯವರ್ತಿತುಂ । ಅ
ಸ್ಯಾಸ್ತುವಚನಂಕುರ್ವನ್ನಾತಿವರ್ತೇಸ್ಸತಾಂಗತಿಂ ॥ ಭರತಸ್ಯವಚಃಕುರ್ವನ್ಯಾಚಮಾನಸ್ಯರಾಘವ । ಆತ್ಮಾನಂನಾತಿವ
ರ್ತೇಸ್ತ್ವಂಸತ್ಯಧರ್ಮಪರಾಯಣಃ ॥ ಏವಂಮಧುರಮುಕ್ತಸ್ಸನ್ಗುರುಣಾರಾಘವಸ್ಸ್ವಯಂ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಸಮಾಸೀನಂ
ವಸಿಷ್ಠಂಪುರುಷರ್ಷಭಃ ॥ ಯನ್ಮಾತಾಪಿತರೌವೃತ್ತಂತನಯೇಕುರುತಸ್ಸದಾ । ನಸುಪ್ರತಿಕರಂತತ್ತುಮಾತ್ರಾಪಿತ್ರಾಚ
ಯತ್ಕೃತಂ ॥ ಯಥಾಶಕ್ತಿಪ್ರದಾನೇನಸ್ನಾಪನಾಚ್ಛಾದನೇನಚ । ನಿತ್ಯಂಚಪ್ರಿಯವಾದೇನತಥಾಸಂವರ್ಧನೇನಚ ॥ ಸಹಿರಾಜಾಜ
ನಯಿತಾಪಿತಾದಶರಥೋಮಮ । ಆಜ್ಞಾತಂಯನ್ಮಯಾತಸ್ಯನತನ್ಮಿಥ್ಯಾಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣಭರತಃಪ್ರತ್ಯ
ನಂತರಂ । ಉವಾಚವಿಪುಲೋರಸ್ಕಸ್ಸೂತಂಪರಮದುರ್ಮನಾಃ ॥ ಇಹಮೇಸ್ಥಂಡಿಲೇಶೀಘ್ರಂಕುಶಮಾಸ್ತರಸಾರಥೇ । ಆರ್ಯಂ
ಪ್ರತ್ಯುಪವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಯಾವನ್ಮೇನಪ್ರಸೀದತಿ ॥ ಅನಾಹಾರೋನಿರಾಲೋಕೋಧನಹೀನೋಯಥಾದ್ವಿಜಃ । ಶಯ್ಯೇಪುರಸ್ತಾಚ್ಛಾ
ಲಾಯಾಯಾವನ್ನಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯತಿ ॥ ಸತುರಾಮಮವೇಕ್ಷಂತಂಸುಮಂತ್ರಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯದುರ್ಮನಾಃ । ಕುಶೋತ್ತರಮುಪಸ್ಥಾ
ಪ್ಯಭೂಮಾವೇವಾಸ್ತರಸ್ಸ್ವಯಂ ॥ ತಮುವಾಚಮಹಾತೇಜಾರಾಮೋರಾಜರ್ಷಿಸತ್ತಮಃ । ಕಿಂಮಾಂಭರತಕುರ್ವಾಣಂತಾ
ತಪ್ರತ್ಯುಪವೇಕ್ಷ್ಯಸಿ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಹ್ಯೇಕಪಾರ್ಶ್ವೇನನರಾನ್ರೋದ್ಧುಮಿಹಾರ್ಹತಿ । ನತುಮೂರ್ಧಾಭಿಷಿಕ್ತಾನಾಂವಿಧಿಃ
ಪ್ರತ್ಯುಪವೇಶನೇ ॥ ಉತ್ತಿಷ್ಠನರಶಾರ್ದೂಲಹಿತ್ವೈತದ್ದಾರುಣಂವ್ರತಂ । ಪುರವರ್ಯಾಮಿತಃಕ್ಷಿಪ್ರಮಯೋಧ್ಯಾಂಯಾಹಿರಾ
ಘವ ॥ ಆಸೀನಸ್ತ್ವೇವಭರತಃಪೌರಜಾನಪದಂಜನಂ । ಉವಾಚಸರ್ವತಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಕಿಮಾರ್ಯಂನಾನುಶಾಸಥ ॥ ತೇತಮೂಚು
ರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂಪೌರಜಾನಪದಾಜನಾಃ । ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಭಿಜಾನೀಮಸ್ಸಮ್ಯಗ್ವದತಿರಾಘವಃ ॥೨೦॥ ಏಷೋಪಿಹಿಮಹಾ
ಭಾಗಃಪಿತುರ್ವಚಸಿತಿಷ್ಠತಿ । ಅತಏವನಶಕ್ತಾಸ್ಸ್ಮೋವ್ಯಾವರ್ತಯಿತುಮಂಜಸಾ ॥ ತೇಷಾಮಾಜ್ಞಾಯವಚನಂರಾಮೋವಚನ
ಮಬ್ರವೀತ್ । ಏವಂನಿಬೋಧವಚನಂಸುಹೃದಾಂಧರ್ಮಚಕ್ಷುಷಾಂ ॥ ಏತಚ್ಚೈವೋಭಯಂಶ್ರುತ್ವಾಸಮ್ಯಕ್ಸಂಪಶ್ಯರಾಘವ

ವ |ಉತ್ತಿಷ್ಠತ್ವಂಮಹಾಬಾಹೋಮಾಂಚಸ್ಪೃಶತಥೋದಕಂ ॥ ೨೩ ॥ ಅಥೋತ್ಥಾಯಜಲಂಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಭರತೋವಾಕ್ಯ-
ಮಬ್ರವೀತ್ | ಶೃಣ್ವಂತುಮೇಪರಿಷದೋಮಂತ್ರಿಣಶ್ಶ್ರೇಣಯಸ್ತಥಾ ॥೨೪॥ ನಯಾಚೇಪಿತರಂರಾಜ್ಯಂನಾನುಶಾಸಾಮಿಮಾ
ತರಂ|ಆರ್ಯಂಪರಮಧರ್ಮಜ್ಞಂನಾನುಜಾನಾಮಿರಾಘವಂ ॥೨೫॥ ಯದಿತ್ವವಶ್ಯಂವಸ್ತವ್ಯಂಕರ್ತವ್ಯಂಚಪಿತುರ್ವಚಃ |
ಅಹಮೇವನಿವತ್ಸ್ಯಾಮಿಚತುರ್ದಶಸಮಾವನೇ ॥೨೬॥ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸತ್ಯತಥ್ಯೇನಭ್ರಾತುರ್ವಾಕ್ಯೇನವಿಸ್ಮಿತಃ | ಉವಾಚರಾ
ಮಸ್ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಪೌರಜಾನಪದಂಜನಂ ॥ ೨೭ ॥ ವಿಕ್ರೀತಮಾಹಿತಂಕ್ರೀತಂಯತ್ಪಿತ್ರಾಜೀವತಾಮಮ | ನತಲ್ಲೋಪ
ಯಿತುಂಶಕ್ಯಂಮಯಾವಾಭರತೇನವಾ ॥೨೮॥ ಉಪಧಿರ್ನಮಯಾಕಾರ್ಯೋವನವಾಸೇಜಿಗುಪ್ಸಿತಃ | ಯುಕ್ತಮುಕ್ತಂಚಕೈ
ಕೇಯ್ಯಾಪಿತ್ರಾಮೇಸುಕೃತಂಕೃತಂ ॥ ೨೯ ॥ ಜಾನಾಮಿಭರತಂಕ್ಷಾಂತಂಗುರುಸತ್ಕಾರಕಾರಿಣಂ | ಸರ್ವಮೇವಾತ್ರಕ
ಲ್ಯಾಣಂಸತ್ಯಸಂಧೇಮಹಾತ್ಮನಿ ॥೩೦॥ ಅನೇನಧರ್ಮಶೀಲೇನವನಾತ್ಪ್ರತ್ಯಾಗತಃಪುನಃ | ಭ್ರಾತ್ರಾಸಹಭವಿಷ್ಯಾಮಿಪೃ
ಥಿವ್ಯಾಃಪತಿರುತ್ತಮಃ ॥೩೧॥ ವೃತೋರಾಜಾಹಿಕೈಕೇಯ್ಯಾಮಯಾತದ್ವಚನಂಕೃತಂ | ಅನೃತಾನ್ಮೋಚಯಾನೇನಪಿತ
ರಂತಂಮಹೀಪತಿಂ ॥ ... ... ॥೩೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಏಕಾದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಮಪ್ರತಿಮತೇಜೋಭ್ಯಾಂಭ್ರಾತೃಭ್ಯಾಂರೋಮಹರ್ಷಣಂ|ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ಸಂಗಮಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸಮವೇತಾಮಹರ್ಷಯಃ॥
ಅಂತರ್ಹಿತಾಸ್ತ್ವೃಷಿಗಣಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ | ತೌಭ್ರಾತರೌಮಹಾತ್ಮಾನೌಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌಪ್ರಶಶಂಸಿರೇ॥೨॥
ಸಧನ್ಯೋಯಸ್ಯಪುತ್ರೌದ್ವೌಧರ್ಮಜ್ಞೌಧರ್ಮವಿಕ್ರಮೌ | ಶ್ರುತ್ವಾವಯಂಹಿಸಂಭಾಷಾಮುಭಯೋಸ್ಸ್ಪೃಹಯಾ
ಮಹೇ ॥೩॥ ತತಸ್ತ್ವೃಷಿಗಣಾಃಕ್ಷಿಪ್ರಂದಶಗ್ರೀವವಧೈಷಿಣಃ | ಭರತಂರಾಜಶಾರ್ದೂಲಮಿತ್ಯೂಚುಸ್ಸಂಗತಾವಚಃ ॥೪॥
ಕುಲೇಜಾತಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಮಹಾವೃತ್ತಮಹಾಯಶಃ | ಗ್ರಾಹ್ಯಂರಾಮಸ್ಯವಾಕ್ಯಂತೇಪಿತರಂಯದ್ಯವೇಕ್ಷಸೇ ॥೫॥ ಸದಾ
ನೃಣಮಿಮಂರಾಮಂವಯಮಿಚ್ಛಾಮಹೇಪಿತುಃ |ಅನೃಣತ್ವಾಚ್ಚಕೈಕೇಯ್ಯಾಸ್ಸ್ವರ್ಗಂದಶರಥೋಗತಃ॥ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾ
ವಚನಂಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಮಹರ್ಷಯಃ | ರಾಜರ್ಷಯಶ್ಚೈವತದಾಸರ್ವೇಸ್ವಾಂಸ್ವಾಂಗತಿಂಗತಾಃ ॥೭॥ಹ್ಲಾದಿತಸ್ತೇನವಾಕ್ಯೇ
ನಶುಭೇನಶುಭದರ್ಶನಃ | ರಾಮಸ್ಸಂಹೃಷ್ಟವದನಸ್ತಾನೃಷೀನಭ್ಯಪೂಜಯತ್ ॥೮॥ ತ್ರಸ್ತಗಾತ್ರಸ್ತುಭರತಸ್ಸವಾಚಾಸ
ಜ್ಜಮಾನಯಾ| ಕೃತಾಂಜಲಿರಿದಂವಾಕ್ಯಂರಾಘವಂಪುನರಬ್ರವೀತ್ ॥೯॥ ರಾಜಧರ್ಮಮನುಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಕುಲಧರ್ಮಾನುಸಂ
ತತಿಂ | ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಮಮಾತುಶ್ಚಯಾಚನಾಂ ॥೧೦॥ ರಕ್ಷಿತುಂಸುಮಹದ್ರಾಜ್ಯಮಹಮೇಕಸ್ತುನೋತ್ಸ
ಹೇ | ಪೌರಜಾನಪದಾಂಶ್ಚಾಪಿರಕ್ತಾನ್ರಂಜಯಿತುಂತಥಾ॥೧೧॥ಜ್ಞಾತಯಶ್ಚಹಿಯೋಧಾಶ್ಚಮಿತ್ರಾಣಿಸುಹೃದಶ್ಚನಃ |ತ್ವಾ
ಮೇವಪ್ರತಿಕಾಂಕ್ಷಂತೇಪರ್ಜನ್ಯಮಿವಕರ್ಷಕಾಃ ॥೧೨॥ ಇದಂರಾಜ್ಯಂಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಥಾಪಯಪ್ರತಿಪದ್ಯಹಿ| ಶಕ್ತಿಮಾ
ನಸಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಲೋಕಸ್ಯಪರಿಪಾಲನೇ ॥೧೩॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾನ್ಯಪತದ್ಭ್ರಾತುಃಪಾದಯೋರ್ಭರತಸ್ತದಾ| ಭೃಶಂಸಂಪ್ರಾ
ರ್ಥಯಾಮಾಸರಾಮಮೇವಪ್ರಿಯಂವದಃ॥೧೪॥ತಮಂಕೇಭ್ರಾತರಂಕೃತ್ವಾರಾಮೋವಚನಮಬ್ರವೀತ್ | ಶ್ಯಾಮಂನಳಿನಪ
ತ್ರಾಕ್ಷಂಮತ್ತಹಂಸಸ್ವರಸ್ಸ್ವಯಂ ॥೧೫॥ ಆಗತಾತ್ವಾಮಿಯಂಬುದ್ಧಿಸ್ಸ್ವಜಾವೈನಯಿಕೀಚಯಾ | ಭೃಶಮುತ್ಸಹಸೇತಾ
ತರಕ್ಷಿತುಂಪೃಥಿವೀಮಪಿ ॥೧೬॥ ಅಮಾತ್ಯೈಶ್ಚಸುಹೃದ್ಭಿಶ್ಚಬುದ್ಧಿಮದ್ಭಿಶ್ಚಮಂತ್ರಿಭಿಃ | ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿಸಂಮಂತ್ರ್ಯ
ಸುಮಹಾಂತ್ಯಪಿಕಾರಯ॥೧೭॥ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚಂದ್ರಾದಪೇಯಾದ್ವಾಹಿಮವಾನ್ವಾಹಿಮಂತ್ಯಜೇತ್|ಅತೀಯಾತ್ಸಾಗರೋವೇಲಾಂ
ನಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮಹಂಪಿತುಃ ॥೧೮॥ ಕಾಮಾದ್ವಾತಾತಲೋಭಾದ್ವಾಮಾತ್ರಾತುಭ್ಯಮಿದಂಕೃತಂ | ನತನ್ಮನಸಿಕರ್ತವ್ಯಂವ
ರ್ತಿತವ್ಯಂಚಮಾತೃವತ್ ॥೧೯॥ ಏವಂಬ್ರುವಾಣಂಭರತಃಕೌಸಲ್ಯಾಸುತಮಬ್ರವೀತ್ | ತೇಜಸಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಂಪ್ರತಿಪ
ಚ್ಚಂದ್ರದರ್ಶನಂ ॥೨೦॥ ಅಧಿರೋಹಾರ್ಯಪಾದಾಭ್ಯಾಂಪಾದುಕೇಹೇಮಭೂಷಿತೇ | ಏತೇಹಿಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಯೋಗಕ್ಷೇಮಂವಿ
ಧಾಸ್ಯತಃ ॥೨೧॥ ಸೋಧಿರುಹ್ಯನರವ್ಯಾಘ್ರಃಪಾದುಕೇಹ್ಯವರುಹ್ಯಚ | ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ್ಸುಮಹಾತೇಜಾಭರತಾಯಮಹಾತ್ಮ
ನೇ ॥ ಸಪಾದುಕೇಸಂಪ್ರಣಮ್ಯರಾಮಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ | ಚತುರ್ದಶಹಿವರ್ಷಾಣಿಜಟಾಚೀರಧರೋಹ್ಯಹಮ್॥ಫಲಮೂ
ಲಾಶನೋವೀರಭವೇಯಂರಘುನಂದನ|ತವಾಗಮನಮಾಕಾಂಕ್ಷನ್ವಸನ್ವೈನಗರಾದ್ಬಹಿಃ ॥ ತವಪಾದುಕಯೋರ್ನ್ಯಸ್ತ
ರಾಜ್ಯತಂತ್ರಃಪರಂತಪ|ಚತುರ್ದಶೇಹಿಸಂಪೂರ್ಣೇವರ್ಷೇಹಿರಘುನಂದನ ॥ ನದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿಯದಿತ್ವಾಂತುಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಹು
ತಾಶನಂ |ತಥೇತಿಚಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯತಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಸಾದರಮ್॥ಶತ್ರುಘ್ನಂಚಪರಿಷ್ವಜ್ಯಭರತಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ |ಮಾತರಂರಕ್ಷ
ಕೈಕೇಯೀಂಮಾರೋಷಂಕುರುತಾಂಪ್ರತಿ ॥ ಮಯಾಚಸೀತಯಾಚೈವಶಪ್ತೋಸಿರಘುಸತ್ತಮ | ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಶ್ರುಪರೀ
ತಾಕ್ಷೋಭ್ರಾತರಂವಿಸಸರ್ಜಹ ॥೨೪॥ ಸಪಾದುಕೇತೇಭರತಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ಸ್ವಲಂಕೃತೇಸಂಪರಿಪೂಜ್ಯಧರ್ಮವಿತ್ | ಪ್ರದ
ಕ್ಷಿಣಂಚೈವಚಕಾರರಾಘವಂಚಕಾರತೇಚೋತ್ತಮನಾಗಮೂರ್ಧನಿ ॥ ಅಥಾನುಪೂರ್ವ್ಯಾತ್ಪ್ರತಿಸಂದ್ಯತಂಜನಂಗುರೂಂ

ಶ್ಚ ಮಂತ್ರಿಪ್ರಕೃತೀಸ್ತಥಾನುಜೌ । ವ್ಯಸರ್ಜಯದ್ರಾಘವವಂಶವರ್ಧನಃಸ್ಥಿರಸ್ಸ್ವಧರ್ಮೇಹಿಮವಾನಿವಾಚಲಃ ॥೩೦॥ ತಂ
ಮಾತರೋಬಾಷ್ಪಗೃಹೀತಕಂಠ್ಯೋದುಃಖೇನನಾಮಂತ್ರಯಿತುಂಹಿಶೇಕುಃ । ಸತ್ವೇವಮಾತೄರಭಿವಾದ್ಯಸರ್ವಾರುದನ್‌ಕು
ಟೀಂಸ್ವಾಂಪ್ರವಿವೇಶರಾಮಃ॥ ... ... ॥೩೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಶ್ಶಿರಸಿಕೃತ್ವಾತುಪಾದುಕೇಭರತಸ್ತದಾ।ಆರುರೋಹರಥಂಹೃಷ್ಟಃಶತ್ರುಘ್ನೇನಸಮನ್ವಿತಃ ॥೧॥ವಸಿಷ್ಠೋವಾಮ
ದೇವಶ್ಚ ಜಾಬಾಲಿಶ್ಚದೃಢವ್ರತಃ । ಅಗ್ರತಃಪ್ರಯಯುಃಸರ್ವೇಮಂತ್ರಿಣೋಮಂತ್ರಪೂಜಿತಾಃ॥೨॥ ಮಂದಾಕಿನೀಂನದೀಂರ
ಮ್ಯಾಂಪ್ರಾಙ್ಮುಖಾಸ್ತೇಯಯುಸ್ತದಾ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಚಕುರ್ವಾಣಾಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟಂಮಹಾಗಿರಿಮ್॥೩॥ ಪಶ್ಯನ್‌ಧಾತುಸಹ
ಸ್ರಾಣಿರಮ್ಯಾಣಿವಿವಿಧಾನಿಚ।ಪ್ರಯಯೌತಸ್ಯಪಾರ್ಶ್ವೇನಸಸೈನ್ಯೋಭರತಸ್ತದಾ॥ಅದೂರಾಚ್ಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯದದರ್ಶಭ
ರತಸ್ತದಾ । ಆಶ್ರಮಂಯತ್ರಸಮುನಿರ್ಭರದ್ವಾಜಃಕೃತಾಲಯಃ ॥೫॥ ಸತಮಾಶ್ರಮಮಾಗಮ್ಯಭರದ್ವಾಜಸ್ಯಬುದ್ಧಿ
ಮಾನ್ ।ಅವತೀರ್ಯರಥಾತ್ಪಾದೌವವಂದೇಭರತಸ್ತದಾ ॥೬॥ ತತೋಹೃಷ್ಟೋಭರದ್ವಾಜೋಭರತಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್।ಅಪಿ
ಕೃತ್ಯಂಕೃತಂತಾತರಾಮೇಣಚಸಮಾಗತಮ್॥ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸತುತತೋಭರದ್ವಾಜೇನಧೀಮತಾ।ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಭರದ್ವಾಜಂ
ಭರತೋಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಃ ॥೮॥ ಸಯಾಚ್ಯಮಾನೋಗುರುಣಾಮಯಾಚದೃಢವಿಕ್ರಮಃ । ರಾಘವಃಪರಮಪ್ರೀತೋವಸಿ
ಷ್ಠಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೯॥ಪಿತುಃಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂತಾಮೇವಪಾಲಯಿಷ್ಯಾಮಿತತ್ತ್ವತಃ।ಚತುರ್ದಶಹಿವರ್ಷಾಣಿಯಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪಿ
ತುರ್ಮಮ ॥೧೦॥ ಏವಮುಕ್ತೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋವಸಿಷ್ಠಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ । ವಾಕ್ಯಜ್ಞೋವಾಕ್ಯಕುಶಲಂರಾಘವಂವಚ
ನಂಮಹತ್ ॥೧೧॥ ಏತೇಪ್ರಯಚ್ಛಸಂಹೃಷ್ಟಃಪಾದುಕೇಹೇಮಭೂಷಿತೇ । ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಂಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಯೋಗಕ್ಷೇಮಕ
ರೇತವ ॥೧೨॥ ಏವಮುಕ್ತೋವಸಿಷ್ಠೇನರಾಘವಃಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃಸ್ಥಿತಃ।ಪಾದುಕೇಅಧಿರುಹ್ಯೈತೇಮಮರಾಜ್ಯಾಯವೈದದೌ॥
ನಿವೃತ್ತೋಹಮನುಜ್ಞಾತೋರಾಮೇಣಸುಮಹಾತ್ಮನಾ । ಅಯೋಧ್ಯಾಮೇವಗಚ್ಛಾಮಿಗೃಹೀತ್ವಾಪಾದುಕೇಶುಭೇ ॥೧೩॥ ಏ
ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಶುಭಂವಾಕ್ಯಂಭರತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಭರದ್ವಾಜಶ್ಶುಭತರಂಮುನಿರ್ವಾಕ್ಯಮುವಾಚತಮ್ ॥ ೧೫ ॥ ನೈ
ತಚ್ಚಿತ್ರಂನರವ್ಯಾಘ್ರಶೀಲವೃತ್ತವತಾಂವರ । ಯದಾರ್ಯಂತ್ವಯಿತಿಷ್ಠೇತ್ತುನಿಮ್ನೇವೃಷ್ಟಿಮಿವೋದಕಮ್ ॥ ೧೬ ॥ ಅಮೃತ
ಸ್ಸಮಹಾಬಾಹುಃಪಿತಾದಶರಥಸ್ತವ । ಯಸ್ಯತ್ವಮೀದೃಶಃಪುತ್ರೋಧರ್ಮಜ್ಞೋಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ ॥ ೧೭ ॥ ತಮೃಷಿಂತು
ಮಹಾತ್ಮಾನ ಮುಕ್ತವಾಕ್ಯಂ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ । ಆಮಂತ್ರಯಿತುಮಾರೇಭೇ ಚರಣಾ ವುಪಗೃಹ್ಯಚ ॥ ೧೮ ॥ ತತಃ ಪ್ರ
ದಕ್ಷಿಣಂಕೃತ್ವಾಭರದ್ವಾಜಂಪುನಃಪುನಃ । ಭರತಸ್ತುಯಯೌಶ್ರೀಮಾನಯೋಧ್ಯಾಂಸಹಮಂತ್ರಿಭಿಃ ॥ ೧೯ ॥ ಯಾನೈ
ಶ್ಚಶಕಟೈಶ್ಚೈವಹಯೈರ್ನಾಗೈಶ್ಚಸಾಚಮೂಃ । ಪುನರ್ನಿವೃತ್ತಾವಿಸ್ತೀರ್ಣಾಭರತಸ್ಯಾನುಯಾಯಿನೀ ॥ ೨೦ ॥ ತತ
ಸ್ತೇಯಮುನಾಂದಿವ್ಯಾಂನದೀಂತೀರ್ತ್ವೋರ್ಮಿಮಾಲಿನೀಂ । ದದೃಶುಸ್ತೇಪುನಸ್ಸರ್ವೇಗಂಗಾಂಶುಭಜಲಾಂನದೀಮ್ ॥೨೧॥
ತಾಂರಮ್ಯಜಲಸಂಪೂರ್ಣಾಂಸಂತೀರ್ಯಸಹಬಾಂಧವಃ । ಶೃಂಗಿಬೇರಪುರಂರಮ್ಯಂಪ್ರವಿವೇಶಸಸೈನಿಕಃ ॥೨೨॥ ಶೃಂಗಿಬೇರ
ಪುರಾದ್ಭೂಯಸ್ತ್ವಯೋಧ್ಯಾಂಸಂದದರ್ಶಹ । ಅಯೋಧ್ಯಾಂಚತತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಪಿತ್ರಾಭ್ರಾತ್ರಾವಿವರ್ಜಿತಾಂ ॥ ಭರ
ತೋದುಃಖಸಂತಪ್ತಸ್ಸಾರಥಿಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ । ಸಾರಥೇಪಶ್ಯವಿಧ್ವಸ್ತಾಸಾಯೋಧ್ಯಾನಪ್ರಕಾಶತೇ॥ನಿರಾಕಾರಾನಿರಾನಂ
ದಾದೀನಾಪ್ರತಿಹತಸ್ವರಾ ॥ ... ... ॥೨೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯೋದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸ್ನಿಗ್ಧಗಂಭೀರಘೋಷೇಣಸ್ಯಂದನೇನೋಪಯಾನ್ಪ್ರಭುಃ।ಅಯೋಧ್ಯಾಂಭರತಃಕ್ಷಿಪ್ರಂಪ್ರವಿವೇಶಮಹಾಯಶಾಃ ॥ ಬಿ
ಡಾಲೋಲೂಕಚರಿತಾಮಾಲೀನನರವಾರಣಾಂ । ತಿಮಿರಾಭ್ಯಾಹತಾಂಕಾಳೀಮಪ್ರಕಾಶಾಂನಿಶಾಮಿವ ॥ ರಾಹುಶತ್ರೋಃ
ಪ್ರಿಯಾಂಪತ್ನೀಂಶ್ರಿಯಾಪ್ರಜ್ವಲಿತಪ್ರಭಾಂ।ಗ್ರಹೇಣಾಭ್ಯುತ್ಥಿತೇನೈಕಾಂರೋಹಿಣೀಮಿವಪೀಡಿತಾಂ॥ಅಲ್ಪೋಷ್ಣಕ್ಷುಬ್ಧಸ
ಲಿಲಾಂಘರ್ಮೋತ್ತಪ್ತವಿಹಂಗಮಾಂ । ಲೀನಮೀನಝಷಗ್ರಾಹಾಂಕೃಶಾಂಗಿರಿನದೀಮಿವ॥ವಿಧೂಮಾಮಿವಹೇಮಾಭಾಮ
ಧ್ವರಾಗ್ನಿಸಮುತ್ಥಿತಾಂ।ಹವಿರಭ್ಯುಕ್ಷಿತಾಂಪಶ್ಚಾಚ್ಛಿಖಾಂವಿಪ್ರಳಯಂಗತಾಮ್ ॥ವಿಧ್ವಸ್ತಕವಚಾಂರುಗ್ಣಗಜವಾಜಿರಥ
ಧ್ವಜಾಂ । ಹತಪ್ರವೀರಮಾಪನ್ನಾಂಚಮೂಮಿವಮಹಾಹವೇ॥ ಸಫೇನಾಸಸ್ವನಾಭೂತ್ವಾಸಾಗರಸ್ಯಸಮುತ್ಥಿತಾಂ ।ಪ್ರ
ಶಾಂತಮಾರುತೋದ್ಧೂತಾಂಜಲೋರ್ಮಿಮಿವನಿಸ್ಸ್ವನಾಂ॥ ತ್ಯಕ್ತಾಂಯಜ್ಞಾಯುಧೈಸ್ಸರ್ವೈರಭಿರೂಪೈಶ್ಚಯಾಜಕೈಃ । ಸು
ತ್ಯಾಕಾಲೇವಿನಿರ್ವೃತ್ತೇವೇದಿಂಗತರವಾಮಿವ॥೮॥ಗೋಷ್ಠಮಧ್ಯೇಸ್ಥಿತಾಮಾರ್ತಾಮಚರಂತೀಂತೃಣಂನವಂ ।ಗೋವೃಷೇಣಪ
ರಿತ್ಯಕ್ತಾಂಗವಾಂಪತ್ನೀಮಿವೋತ್ಸುಕಾಮ್ ॥೯॥ ಪ್ರಭಾಕರಾದ್ಯೈಸ್ಸುಸ್ನಿಗ್ಧೈಃಪ್ರಜ್ವಲದ್ಭಿರಿವೋತ್ತಮೈಃ । ವಿಯುಕ್ತಾಂ
ಮಣಿಭಿರ್ಜಾತ್ಯೈರ್ನವಾಂಮುಕ್ತಾವಳೀಮಿವ॥೧೦॥ ಸಹಸಾಚಲಿತಾಂಸ್ಥಾನಾನ್ಮಹೀಂಪುಣ್ಯಕ್ಷಯಾದ್ಗತಾಂ । ಸಂಕ್ಷ

ದ್ಯುತಿವಿಸ್ತೀರ್ಣಾಂತಾರಾಮಿವದಿವಶ್ಚ್ಯುತಾಮ್ ‖ ಪುಷ್ಪನದ್ಧಾಂವಸಂತಾಂತೇಮತ್ತಭ್ರಮರನಾದಿತಾಂ|ದ್ರುತದಾವಾಗ್ನಿ
ವಿಪ್ಲುಷ್ಟಾಂಕ್ಲಾಂತಾಂವನಲತಾಮಿವ ‖ ಸಂಮೂಢನಿಗಮಾಂಸ್ತಬ್ಧಾಂಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಿಪಣಾಪಣಾಂ | ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಶಶಿನಕ್ಷ
ತ್ರಾಂದ್ಯಾಮಿವಾಂಬುಧರೈರ್ವೃತಾಂ‖ಕ್ಷೀಣಪಾನೋತ್ತಮೈರ್ಭಿನ್ನೈಶ್ಶರಾವೈರಭಿಸಂವೃತಾಂ|ಹತಶೌಂಡಾಮಿವಾಕಾಶೇ
ಪಾನಭೂಮಿಮಸಂಸ್ಕೃತಾಮ್‖೧೪‖ ವೃಕ್ಣಭೂಮಿತಲಾಂನಿಮ್ನಾಂವೃಕ್ಣಪಾತ್ರೈಸ್ಸಮಾವೃತಾಂ | ಉಪಯುಕ್ತೋ
ದಕಾಂಭಗ್ನಾಂಪ್ರಪಾಂನಿಪತಿತಾಮಿವ ‖೧೫‖ ವಿಪುಲಾಂವಿತತಾಂಚೈವಯುಕ್ತಪಾಶಾಂತರಸ್ವಿನಾಂ | ಭೂಮೌಬಾಣೈ
ರ್ವಿನಿಷ್ಕೃತ್ತಾಂಪತಿತಾಂಜ್ಯಾಮಿವಾಯುಧಾತ್ ‖೧೬‖ ಸಹಸಾಯುದ್ಧಶೌಂಡೇನಹಯಾರೋಹೇಣವಾಹಿತಾಂ | ನಿಕ್ಷಿಪ್ತ
ಭಾಂಡಾಮುತ್ಸೃಷ್ಟಾಂಕಿಶೋರೀಮಿವದುರ್ಬಲಾಮ್‖೧೭‖ ಶುಷ್ಕತೋಯಾಂಮಹಾಮತ್ಸ್ಯೈಃಕೂರ್ಮೈಶ್ಚಬಹುಭಿರ್ವೃ
ತಾಂ|ಪ್ರಭಿನ್ನತಟವಿಸ್ತೀರ್ಣಾಂವಾಪೀಮಿವಹೃತೋತ್ಪಲಾಮ್‖೧೮‖ಪುರುಷಸ್ಯಾಪ್ರಹೃಷ್ಟಸ್ಯಪ್ರತಿಷಿದ್ಧಾನುಲೇಪನಾಂ|
ಸಂತಪ್ತಾಮಿವಶೋಕೇನಗಾತ್ರಯಷ್ಟಿಮಭೂಷಣಾಮ್‖೧೯‖ ಪ್ರಾವೃಷಿಪ್ರವಿಗಾಢಾಯಾಂಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯಾಭ್ರಮಂಡಲಂ|
ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಾಂನೀಲಜೀಮೂತೈರ್ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯಪ್ರಭಾಮಿವ ‖೨೦‖ ಭರತಸ್ತುರಥಸ್ಥಸ್ಸನ್ಶ್ರೀಮಾನ್ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ | ವಾ
ಹಯಂತಂರಥಶ್ರೇಷ್ಠಂಸಾರಥಿಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ‖೨೧‖ ಕಿನ್ನುಖಲ್ವದ್ಯಗಂಭೀರೋಮೂರ್ಛಿತೋನನಿಶಮ್ಯತೇ| ಯಥಾ
ಪುರಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂಗೀತವಾದಿತ್ರನಿಸ್ವನಃ ‖೨೨‖ವಾರುಣೀಮದಗಂಧಶ್ಚಮಾಲ್ಯಗಂಧಶ್ಚಮೂರ್ಛಿತಃ | ಧೂಪಿತಾಗ
ರುಗಂಧಶ್ಚನಪ್ರವಾತಿಸಮಂತತಃ ‖ ಯಾನಪ್ರವರಘೋಷಶ್ಚಸ್ನಿಗ್ಧಶ್ಚಹಯನಿಸ್ವನಃ|ಪ್ರಮತ್ತಗಜನಾದಶ್ಚಮಹಾಂಶ್ಚ
ರಥನಿಸ್ವನಃ ‖೨೪‖ ನೇದಾನೀಂಶ್ರೂಯತೇಪುರ್ಯಾಮಸ್ಯಾಂರಾಮೇವಿವಾಸಿತೇ | ಚಂದನಾಗರುಧೂಪಾಶ್ಚಮಹಾರ್ಹಾಶ್ಚನ
ವಸ್ರಜಃ ‖೨೫‖ಗತೇಹಿರಾಮೇತರುಣಾಸ್ಸಂತಪ್ತಾನೋಪಭುಂಜತೇ |ಬಹಿರ್ಯಾತ್ರಾಂನಗಚ್ಛಂತಿಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಧರಾನರಾಃ‖
ನೋತ್ಸವಾಸ್ಸಂಪ್ರವರ್ತಂತೇರಾಮಶೋಕಾರ್ದಿತೇಪುರೇ | ಸಹನೂನಂಮಮಭ್ರಾತ್ರಾಪುರಸ್ಯಾಸ್ಯದ್ಯುತಿರ್ಗತಾ ‖೨೬‖ ನ
ಹಿರಾಜತ್ಯಯೋಧ್ಯೇಯಂಸಾಸಾರೇವಾರ್ಜುನೀಕ್ಷಪಾ |ಕದಾನುಖಲುಮೇಭ್ರಾತಾಮಹೋತ್ಸವಇವಾಗತಃ ‖೨೮‖ಜನಯಿ
ಷ್ಯತ್ಯಯೋಧ್ಯಾಯಾಂಹರ್ಷಂಗ್ರೀಷ್ಮಇವಾಂಬುದಃ | ತರುಣೈಶ್ಚಾರುವೇಷೈಶ್ಚನರೈರುನ್ನತಗಾಮಿಭಿಃ ‖೨೯‖ ಸಂಪತದ್ಭಿ
ರಯೋಧ್ಯಾಯಾಂನಾಭಿಭಾಂತಿಮಹಾಪಥಾಃ | ಏವಂಬಹುವಿಧಂಜಲ್ಪನ್ವಿವೇಶವಸತಿಂಪಿತುಃ ‖೩೦‖ತೇನಹೀನಾಂನರೇಂದ್ರೇ
ಣಸಿಂಹಹೀನಾಂಗುಹಾಮಿವ ‖೩೧‖ ತದಾತದಂತಃಪುರಮುಜ್ಝಿತಪ್ರಭಂಸುರೈರಿವೋತ್ಕೃಷ್ಟಮಭಾಸ್ಕರಂದಿನಂ |ನಿರೀ
ಕ್ಷ್ಯಸರ್ವಂತುವಿವಿಕ್ತಮಾತ್ಮವಾನ್ಮುಮೋಚಬಾಷ್ಪಂಭರತಸ್ಸುದುಃಖಿತಃ ‖ ... ... ‖೩೨‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಮಾತೄಸ್ಸಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಂದೃಢವ್ರತಃ|ಭರತಶ್ಶೋಕಸಂತಪ್ತೋಗುರೂನಿದಮಥಾಬ್ರವೀತ್‖ನಂದಿ
ಗ್ರಾಮಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸರ್ವಾನಾಮಂತ್ರಯೇಽದ್ಯವಃ|ತತ್ರದುಃಖಮಿದಂಸರ್ವಂಸಹಿಷ್ಯೇರಾಘವಂವಿನಾ‖ ಗತಶ್ಚಹಿದಿವಂರಾ
ಜಾವನಸ್ಥಶ್ಚಗುರುರ್ಮಮ|ರಾಮಂಪ್ರತೀಕ್ಷ್ಯೇರಾಜ್ಯಾಯಸಹಿರಾಜಾಮಹಾಯಶಾಃ‖ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಶುಭಂವಾಕ್ಯಂಭರ
ತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ|ಅಬ್ರುವನ್ಮಂತ್ರಿಣಸ್ಸರ್ವೇವಸಿಷ್ಠಶ್ಚಪುರೋಹಿತಃ ‖ಸುಭೃಶಂಶ್ಲಾಘನೀಯಂಚಯದುಕ್ತಂಭರತತ್ವ
ಯಾ|ವಚನಂಭ್ರಾತೃವಾತ್ಸಲ್ಯಾದನುರೂಪಂತವೈವತತ್‖ನಿತ್ಯಂತೇಬಂಧುಲುಬ್ಧಸ್ಯತಿಷ್ಠತೋಭ್ರಾತೃಸೌಹೃದೇ |ಆರ್ಯಮಾ
ರ್ಗಂಪ್ರಪನ್ನಸ್ಯನಾನುಮನ್ಯೇತಕಃಪುಮಾನ್‖ ಮಂತ್ರಿಣಾಂವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಯಥಾಭಿಲಷಿತಂಪ್ರಿಯಂ |ಅಬ್ರವೀತ್ಸಾರ
ಥಿಂವಾಕ್ಯಂರಥೋಮೇಯುಜ್ಯತಾಮಿತಿ‖ಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನಸ್ಸರ್ವಾಮಾತೄಸ್ಸಮಭಿವಾದ್ಯಸಃ |ಆರುರೋಹರಥಂಶ್ರೀಮಾನ್
ಶತ್ರುಘ್ನೇನಸಮನ್ವಿತಃ‖ಆರುಹ್ಯಚರಥಂಶೀಘ್ರಂಶತ್ರುಘ್ನಭರತಾವುಭೌ| ಯಯತುಃಪರಮಪ್ರೀತೌವೃತೌಮಂತ್ರಿಪು
ರೋಹಿತೈಃ ‖ ಅಗ್ರತೋಗುರವಸ್ತತ್ರವಸಿಷ್ಠಪ್ರಮುಖಾದ್ವಿಜಾಃ |ಪ್ರಯಯುಃಪ್ರಾಙ್ಮುಖಾಸ್ಸರ್ವೇನಂದಿಗ್ರಾಮೋಯ
ತೋಭವತ್‖ ಬಲಂಚತದನಾಹೂತಂಗಜಾಶ್ವರಥಸಂಕುಲಂ| ಪ್ರಯಯೌಭರತೇಯಾತೇಸರ್ವೇಚಪುರವಾಸಿನಃ ‖೧೦‖ ರಥ
ಸ್ಥಸ್ಸಹಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾಭರತೋಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಃ | ನಂದಿಗ್ರಾಮಂಯಯೌತೂರ್ಣಂಶಿರಸ್ಯಾಧಾಯಪಾದುಕೇ‖ತತಸ್ತುಭರ
ತಃಕ್ಷಿಪ್ರಂನಂದಿಗ್ರಾಮಂಪ್ರವಿಶ್ಯಸಃ|ಅವತೀರ್ಯರಥಾತ್ತೂರ್ಣಂಗುರೂನಿದಮುವಾಚಹ‖ಏತದ್ರಾಜ್ಯಂಮಮಭ್ರಾತ್ರಾ
ದತ್ತಂಸನ್ನ್ಯಾಸವತ್ಸ್ವಯಂ |ಯೋಗಕ್ಷೇಮವಹೇಚೇಮೇಪಾದುಕೇಹೇಮಭೂಷಿತೇ ‖ ಭರತಶ್ಶಿರಸಾಕೃತ್ವಾಸನ್ನ್ಯಾಸಂಪಾ
ದುಕೇತತಃ|ಅಬ್ರವೀದ್ದುಃಖಸಂತಪ್ತಸ್ಸರ್ವಂಪ್ರಕೃತಿಮಂಡಲಂ‖ಛತ್ರಂಧಾರಯತಕ್ಷಿಪ್ರಮಾರ್ಯಪಾದಾವಿಮೌಮತೌ|
ಆಭ್ಯಾಂರಾಜ್ಯೇಸ್ಥಿತೋಧರ್ಮಃಪಾದುಕಾಭ್ಯಾಂಗುರೋರ್ಮಮ ‖ ಭ್ರಾತ್ರಾಹಿಮಯಿಸನ್ನ್ಯಾಸೋನಿಕ್ಷಿಪ್ತಸ್ಸೌಹೃದಾದ
ಯಂ|ತಮಿಮಂಪಾಲಯಿಷ್ಯಾಮಿರಾಘವಾಗಮನಂಪ್ರತಿ‖ಕ್ಷಿಪ್ರಂಸಂಯೋಜಯಿತ್ವಾತುರಾಘವಸ್ಯಪುನಸ್ಸ್ವಯಂ|ಚ
ರಣೌತೌತುರಾಮಸ್ಯದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸಹಪಾದುಕೌ ‖ ತತೋನಿಕ್ಷಿಪ್ತಭಾರೋಽಹಂರಾಘವೇಣಸಮಾಗತಃ| ನಿವೇದ್ಯಗುರವೇ

ರಾಜ್ಯಂಭಜಿಷ್ಯೇಗುರುವೃತ್ತಿತಾಮ್॥ರಾಘವಾಯಚಸನ್ನ್ಯಾಸಂದತ್ತ್ವೇಮೌವರಪಾದುಕೇ।ರಾಜ್ಯಂಚೇದಮಯೋಧ್ಯಾಂಚಧೂ
ತಪಾಪೋಭವಾಮಿಚ ॥ ಅಭಿಷಿಕ್ತೇತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇಪ್ರಹೃಷ್ಟಮುದಿತೇಜನೇ ।ಪ್ರೀತಿರ್ಮಮಯಶಶ್ಚೈವಭವೇದ್ರಾಜ್ಯಾಚ್ಚತು
ರ್ಗುಣಂ ॥ಏವಂತುವಿಲಪನ್ದೀನೋಭರತಸ್ಸಮಹಾಯಶಾಃ। ನಂದಿಗ್ರಾಮೇಕರೋದ್ರಾಜ್ಯಂದುಃಖಿತೋಮಂತ್ರಿಭಿಸ್ಸಹ ॥
ಸವಲ್ಕಲಜಟಾಧಾರೀಮುನಿವೇಷಧರಃಪ್ರಭುಃ। ನಂದಿಗ್ರಾಮೇವಸದ್ವೀರಸ್ಸಸೈನ್ಯೋಭರತಸ್ತದಾ ॥ ರಾಮಾಗಮನಮಾ
ಕಾಂಕ್ಷನ್ಭರತೋಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಃ।ಭ್ರಾತುರ್ವಚನಕಾರೀಚಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪಾರಗಸ್ತಥಾ ॥ಪಾದುಕೇತ್ವಭಿಷಿಚ್ಯಾಥನಂದಿಗ್ರಾ
ಮೇವಸತ್ತದಾ।ಭರತಶ್ಶಾಸನಂಸರ್ವಂಪಾದುಕಾಭ್ಯಾಂನ್ಯವೇದಯತ್॥ತತಸ್ತುಭರತಶ್ಶ್ರೀಮಾನಭಿಷಿಚ್ಯಾರ್ಯಪಾದುಕೇ ॥ತ
ದಧೀನಸ್ತದಾರಾಜ್ಯಂಕಾರಯಾಮಾಸಸರ್ವದಾ ॥ ತದಾಹಿಯತ್ಕಾರ್ಯಮುಪೈತಿಕಿಂಚಿದುಪಾಯನಂಚೋಪಹೃತಂಮಹಾ
ರ್ಹಂ।ಸಪಾದುಕಾಭ್ಯಾಂಪ್ರಥಮಂನಿವೇದ್ಯಚಕಾರಪಶ್ಚಾದ್ಭರತೋಯಥಾವತ್॥ ... ... ||೨೭||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಪಂಚದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರತಿಯಾತೇತುಭರತೇವಸನ್ರಾಮಸ್ತಪೋವನೇ । ಲಕ್ಷಯಾಮಾಸಸೋದ್ವೇಗಮಥೌತ್ಸುಕ್ಯಂತಪಸ್ವಿನಾಮ್ ॥೧॥ಯೇತ
ತ್ರಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯಪುರಸ್ತಾತ್ತಾಪಸಾಶ್ರಮೇ । ರಾಮಮಾಶ್ರಿತ್ಯನಿರತಾಸ್ತಾನಲಕ್ಷಯದುತ್ಸುಕಾನ್ ॥೨॥ ನಯನೈರ್ಭೃ
ಕುಟೀಭಿಶ್ಚರಾಮಮುದ್ದಿಶ್ಯಶಂಕಿತಾಃ । ಅನ್ಯೋನ್ಯಮುಪಜಲ್ಪಂತಶ್ಶನೈಶ್ಚಕ್ರುರ್ಮಿಥಃಕಥಾಃ ॥೩॥ ತೇಷಾಮೌತ್ಸುಕ್ಯ
ಮಾಲಕ್ಷ್ಯರಾಮಸ್ತ್ವಾತ್ಮನಿಶಂಕಿತಃ।ಕೃತಾಂಜಲಿರುವಾಚೇದಮೃಷಿಂಕುಲಪತಿಂತತಃ ॥ ನಕಚ್ಚಿದ್ಭಗವನ್ಕಿಂಚಿತ್ಪೂ
ರ್ವವೃತ್ತಮಿದಂಮಯಿ । ದೃಶ್ಯತೇವಿಕೃತಂಯೇನವಿಕ್ರಿಯಂತೇತಪಸ್ವಿನಃ ॥೫॥ ಪ್ರಮಾದಾಚ್ಚರಿತಂಕಚ್ಚಿತ್ಕಿಂಚಿನ್ನಾವರಜ
ಸ್ಯಮೇ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯರ್ಷಿಭಿರ್ದೃಷ್ಟಂನಾನುರೂಪಮಿವಾತ್ಮನಃ ॥೬ ॥ ಕಚ್ಚಿಚ್ಛುಶ್ರೂಷಮಾಣಾವಃಶುಶ್ರೂಷಣಪರಾ
ಮಯಿ । ಪ್ರಮದಾಭ್ಯುಚಿತಾಂವೃತ್ತಿಂಸೀತಾಯುಕ್ತಂನವರ್ತತೇ ॥೭॥ ಅಥರ್ಷಿರ್ಜರಯಾವೃದ್ಧಸ್ತಪಸಾಚಜರಾಂಗತಃ।
ವೇಪಮಾನಇವೋವಾಚರಾಮಂಭೂತದಯಾಪರಂ । ಕುತಃಕಲ್ಯಾಣಸತ್ತ್ವಾಯಾಃಕಲ್ಯಾಣಾಭಿರತೇಸ್ತಥಾ । ಚಲನಂತಾ
ತವೈದೇಹ್ಯಾಸ್ತಪಸ್ವಿಷುವಿಶೇಷತಃ ॥೯॥ ತ್ವನ್ನಿಮಿತ್ತಮಿದಂತಾವತ್ತಾಪಸಾನ್ಪ್ರತಿವರ್ತತೇ । ರಕ್ಷೋಭ್ಯಸ್ತೇನಸಂವಿಗ್ನಾಃಕ
ಥಯಂತಿಮಿಥಃಕಥಾಃ ॥೧೦॥ ರಾವಣಾವರಜಃಕಶ್ಚಿತ್ಖರೋನಾಮೇಹರಾಕ್ಷಸಃ । ಉತ್ಪಾಟ್ಯತಾಪಸಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಜನಸ್ಥಾ
ನನಿಕೇತನಾನ್ ॥೧೧॥ ಧೃಷ್ಟಶ್ಚಜಿತಕಾಶೀಚನೃಶಂಸಃಪುರುಷಾದಕಃ । ಅವಲಿಪ್ತಶ್ಚಪಾಪಶ್ಚತ್ವಾಂಚತಾತನಮೃಷ್ಯತೇ ॥
ತ್ವಂಯದಾಪ್ರಭೃತಿಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಾಶ್ರಮೇತಾತವರ್ತಸೇ । ತದಾಪ್ರಭೃತಿರಕ್ಷಾಂಸಿವಿಪ್ರಕುರ್ವಂತಿತಾಪಸಾನ್ ॥೧೩॥ ದರ್ಶ
ಯಂತಿಹಿಬೀಭತ್ಸೈಃಕ್ರೂರೈರ್ಭೀಷಣಕೈರಪಿ । ನಾನಾರೂಪೈರ್ವಿರೂಪೈಶ್ಚರೂಪೈರ್ವಿಕೃತದರ್ಶನೈಃ ॥೧೪॥ ಅಪ್ರಶ
ಸ್ತೈರಶುಚಿಭಿಸ್ಸಂಪ್ರಯೋಜ್ಯಚತಾಪಸಾನ್ ।ಪ್ರತಿಘ್ನಂತ್ಯಪರಾನ್ಕ್ಷಿಪ್ರಮನಾರ್ಯಾಃಪುರತಃಸ್ಥಿತಾಃ ॥೧೫॥ ತೇಷು
ತೇಷ್ವಾಶ್ರಮಸ್ಥಾನೇಷ್ವಬುದ್ಧಮವಲೀಯಚ । ರಮಂತೇತಾಪಸಾಂಸ್ತತ್ರನಾಶಯಂತೋಲ್ಪಚೇತಸಃ ॥೧೬॥ ಅವಕ್ಷಿಪಂತಿ
ಸ್ರುಗ್ಭಾಂಡಾನಗ್ನೀನ್ಸಿಂಚಂತಿವಾರಿಣಾ । ಕಲಶಾಂಶ್ಚಪ್ರಮೃದ್ನಂತಿಹವನೇಸಮುಪಸ್ಥಿತೇ ॥೧೭॥ ತೈರ್ದುರಾತ್ಮಭಿರಾ
ವಿಷ್ಟಾನಾಶ್ರಮಾನ್ಪ್ರಜಿಹಾಸವಃ ।ಗಮನಾಯಾನ್ಯದೇಶಸ್ಯಚೋದಯಂತ್ಯೃಷಯೋದ್ಯಮಾಮ್ ॥೧೮॥ ತತ್ಪುರಾರಾ
ಮಶಾರೀರೀಮುಪಹಿಂಸಾಂತಪಸ್ವಿಷು ।ದರ್ಶಯಂತಿಹಿದುಷ್ಟಾಸ್ತೇತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮಇಮಮಾಶ್ರಮಮ್ ॥೧೯॥ ಬಹುಮೂಲಫ
ಲಂಚಿತ್ರಮವಿದೂರಾದಿತೋವನಂ । ಪುರಾಣಾಶ್ರಮಮೇವಾಹಂಶ್ರಯಿಷ್ಯೇಸಗಣಃಪುನಃ ॥ ೨೦ ॥ ಖರಸ್ತ್ವಯ್ಯಪಿಚಾ
ಯುಕ್ತಂಪುರಾತಾತಪ್ರವರ್ತತೇ। ಸಹಾಸ್ಮಾಭಿರಿತೋಗಚ್ಛಯದಿಬುದ್ಧಿಃಪ್ರವರ್ತತೇ ॥೨೧॥ಸಕಳತ್ರಸ್ಯಸಂದೇಹೋನಿತ್ಯಂ
ಯತ್ತಸ್ಯರಾಘವ।ಸಮರ್ಥಸ್ಯಾಪಿಹಿಸತೋವಾಸೋದುಃಖಮಿಹಾದ್ಯತೇ॥ಇತ್ಯುಕ್ತವಂತಂರಾಮಸ್ತಂರಾಜಪುತ್ರಸ್ತಪಸ್ವಿ
ನಂ।ನಶಶಾಕೋತ್ತರೈರ್ವಾಕ್ಯೈರವರೋದ್ಧುಂಸಮುತ್ಸುಕಮ್॥ಅಭಿನಂದ್ಯಸಮಾಪೃಚ್ಛ್ಯಸಮಾಧಾಯಚರಾಘವಂ।ಸಜ
ಗಾಮಾಶ್ರಮಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಕುಲೈಃಕುಲಪತಿಸ್ಸಹ ॥೨೩॥ರಾಮಸ್ಸಂಸಾಧ್ಯತ್ವೃಷಿಗಣಮನುಗಮನಾದ್ದೇಶಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ಕುಲ
ಪತಿಮಭಿವಾದ್ಯರ್ಷಿಂ । ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರೀತೈಸ್ತೈರನುಮತಉಪದಿಷ್ಟಾರ್ಥಃಪುಣ್ಯಂವಾಸಾಯಸ್ವನಿಲಯಮುಪಸಂಪೇದೇ ॥
ಆಶ್ರಮಂತ್ವೃಷಿವಿರಹಿತಂಪ್ರಭುಃಕ್ಷಣಮಪಿನವಿಜಹೌಸರಾಘವಃ । ರಾಘವಂಹಿಸತತಮನುಗತಾಸ್ತಾಪಸಾಶ್ಚಾರ್ಷ
ಚರಿತಧೃತಗುಣಾಃ ॥ ... ... ||೨೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಷೋಡಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರಾಘವಸ್ತ್ವಥಯಾತೇಷುತಪಸ್ವಿಷುವಿಚಿಂತಯನ್ । ನತತ್ರಾರೋಚಯದ್ವಾಸಂಕಾರಣೈರ್ಬಹುಭಿಸ್ತದಾ ॥೧॥ ಇ
ಹಮೇಭರತೋದೃಷ್ಟೋಮಾತರಶ್ಚಸನಾಗರಾಃ । ಸಾಚಮೇಸ್ಮೃತಿರನ್ವೇತಿತಾನ್ನಿತ್ಯಮನುಶೋಚತಃ ॥೨॥ ಸ್ಕಂಧಾವಾರನಿವೇ
ಶೇನತೇನತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಹಯಹಸ್ತಿಕರೀಷೈಶ್ಚಉಪಮರ್ದಃಕೃತೋಭೃಶಮ್ ॥೩॥ ತಸ್ಮಾದನ್ಯತ್ರಗಚ್ಛಾಮಇತಿಸಂ

ಚಿಂತ್ಯರಾಘವಃ । ಪ್ರಾತಿಷ್ಠತಸವೈದೇಹ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚಸಂಗತಃ ॥ ಸೋತ್ರೇರಾಶ್ರಮಮಾಸಾದ್ಯತಂವವಂದೇಮಹಾಯ
ಶಾಃ।ತಂಚಾಪಿಭಗವಾನತ್ರಿಃಪುತ್ರವತ್ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ॥ಸ್ವಯಮಾತಿಥ್ಯಮಾದಿಶ್ಯಸರ್ವಮಸ್ಯಸುಸತ್ಕೃತಂ।ಸೌಮಿತ್ರಿಂಚ
ಮಹಾಭಾಗಾಂಸೀತಾಂಚಸಮಸಾಂತ್ವಯತ್॥ಪತ್ನೀಂಚಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾಂವೃದ್ಧಾಮಾಮಂತ್ರ್ಯಸತ್ಕೃತಾಂ।ಸಾಂತ್ವ
ಯಾಮಾಸಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತಃ ॥ ಅನಸೂಯಾಂಮಹಾಭಾಗಾಂತಾಪಸೀಂಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಂ। ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀ
ಷ್ವವೈದೇಹೀಮಬ್ರವೀದೃಷಿಸತ್ತಮಃ ॥ ರಾಮಾಯಚಾಚಚಕ್ಷೇತಾಂತಾಪಸೀಂಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಂ । ದಶವರ್ಷಾಣ್ಯನಾವೃ
ಷ್ಟ್ಯಾದಗ್ಧೇಲೋಕೇನಿರಂತರಂ॥ಯಯಾಮೂಲಫಲೇಸೃಷ್ಟೇಜಾಹ್ನವೀಚಪ್ರವರ್ತಿತಾ। ಉಗ್ರೇಣತಪಸಾಯುಕ್ತಾನಿಯಮೈ
ಶ್ಚಾಪ್ಯಲಂಕೃತಾ॥ದಶವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿಯಯಾತಪ್ತಂಮಹತ್ತಪಃ।ಅನಸೂಯಾವ್ರತೈಸ್ತಾತಪ್ರತ್ಯೂಹಾಶ್ಚನಿವರ್ಹಿ
ತಾಃ ॥ ದೇವಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತಂಚಯಯಾಸಂತ್ವರಮಾಣಯಾ । ದಶರಾತ್ರಂಕೃತಾರಾತ್ರಿಸ್ಸೇಯಂಮಾತೇವತೇನಘ ॥ ತಾಮಿ
ಮಾಂಸರ್ವಭೂತಾನಾಂನಮಸ್ಕಾರ್ಯಾಂಯಶಸ್ವಿನೀಂ । ಅಭಿಗಚ್ಛತುವೈದೇಹೀವೃದ್ಧಾಮಕ್ರೋಧನಾಂಸದಾ ॥೧೩॥ ಏವಂ
ಬ್ರುವಾಣಂತಮೃಷಿಂತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸರಾಘವಃ।ಸೀತಾಮುವಾಚಧರ್ಮಜ್ಞಾಮಿದಂವಚನಮುತ್ತಮಂ॥೧೪॥ರಾಜಪುತ್ರಿ
ಶ್ರುತಮಿದಂಮುನೇರಸ್ಯಸಮೀರಿತಂ। ಶ್ರೇಯೋರ್ಥಮಾತ್ಮನಶ್ಶೀಘ್ರಮಭಿಗಚ್ಛತಪಸ್ವಿನೀಂ॥ ಅನಸೂಯೇತಿಯಾಲೋಕೇಕ
ರ್ಮಭಿಃಖ್ಯಾತಿಮಾಗತಾ । ತಾಂಶೀಘ್ರಮಭಿಗಚ್ಛತ್ವಮಭಿಗಮ್ಯಾಂತಪಸ್ವಿನೀಂ ॥೧೬॥ಸೀತಾತ್ವೇತದ್ವಚಃಶ್ರುತ್ವಾರಾ
ಘವಸ್ಯಹಿತೈಷಿಣಃ । ತಾಮತ್ರಿಪತ್ನೀಂಧರ್ಮಜ್ಞಾಮಭಿಚಕ್ರಾಮಮೈಥಿಲೀ ॥೧೭॥ಶಿಥಿಲಾಂವಲಿತಾಂವೃದ್ಧಾಂಜರಾಪಾಂ
ಡರಮೂರ್ಧಜಾಂ । ಸತತಂವೇಪಮಾನಾಂಗೀಂಪ್ರವಾತೇಕದಳೀಯಥಾ ॥೧೮॥ ತಾಂತುಸೀತಾಮಹಾಭಾಗಾಮನಸೂ
ಯಾಂಪತಿವ್ರತಾಂ । ಅಭ್ಯವಾದಯದವ್ಯಗ್ರಾಸ್ವನಾಮಸಮುದಾಹರತ್ ॥೧೯॥ ಅಭಿವಾದ್ಯಚವೈದೇಹೀತಾಪಸೀಂತಾಮ
ನಿಂದಿತಾಂ। ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟಾಹೃಷ್ಟಾಪರ್ಯಪೃಚ್ಛದನಾಮಯಂ ॥೨೦॥ ತತಸ್ಸೀತಾಂಮಹಾಭಾಗಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾತಾಂಧ
ರ್ಮಚಾರಿಣೀಂ। ಸಾಂತ್ವಯಂತ್ಯಬ್ರವೀದ್ಧೃಷ್ಟಾದಿಷ್ಟ್ಯಾಧರ್ಮಮವೇಕ್ಷಸೇ ॥೨೧॥ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಜ್ಞಾತಿಜನಂಸೀತೇಮಾನವೃ
ದ್ಧಿಂಚಭಾಮಿನಿ । ಅವರುದ್ಧಂವನೇರಾಮಂದಿಷ್ಟ್ಯಾತ್ವಮನುಗಚ್ಛಸಿ ॥೨೨॥ ನಗರಸ್ಥೋವನಸ್ಥೋವಾಪಾಪೋವಾಯದಿವಾ
ಶುಭಃ । ಯಾಸಾಂಸ್ತ್ರೀಣಾಂಪ್ರಿಯೋಭರ್ತಾತಾಸಾಂಲೋಕಾಮಹೋದಯಾಃ॥೨೩॥ ದುಶ್ಶೀಲಃಕಾಮವೃತ್ತೋವಾಧನೈ
ರ್ವಾಪರಿವರ್ಜಿತಃ । ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಾರ್ಯಸ್ವಭಾವಾನಾಂಪರಮಂದೈವತಂಪತಿಃ॥೨೪॥ನಾತೋವಿಶಿಷ್ಟಂಪಶ್ಯಾಮಿಬಾಂಧವಂ
ವಿಮೃಶಂತ್ಯಹಂ । ಸರ್ವತ್ರಯೋಗ್ಯಂವೈದೇಹಿತಪಃಕೃತಮಿವಾವ್ಯಯಂ ॥೨೫॥ ನತ್ವೇವಮವಗಚ್ಛಂತಿಗುಣದೋಷಮಸತ
ಸ್ತ್ರಿಯಃ।ಕಾಮವಕ್ತವ್ಯಹೃದಯಾಭರ್ತೃನಾಥಾಶ್ಚರಂತಿಯಾಃ॥೨೬॥ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತ್ಯಯಶಶ್ಚೈವಧರ್ಮಭ್ರಂಶಂಚಮೈ
ಥಿಲಿ।ಅಕಾರ್ಯವಶಮಾಪನ್ನಾಃಸ್ತ್ರಿಯೋಯಾಃಖಲುತದ್ವಿಧಾಃ ॥ತದ್ವಿಧಾಸ್ತುಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತಾದೃಷ್ಟಲೋಕಪರಾವರಾಃ ।
ಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸ್ವರ್ಗೇಚರಿಷ್ಯಂತಿಯಥಾಧರ್ಮಕೃತಸ್ತಥಾ ॥೨೮॥ ತದೇವಮೇನಂತ್ವಮನುವ್ರತಾಸತೀಪತಿಪ್ರಧಾನಾಸಮಯಾ
ನುವರ್ತಿನಿ । ಭವಸ್ವಭರ್ತುಸ್ಸಹಧರ್ಮಚಾರಿಣೀಯಶಶ್ಚಧರ್ಮಂಚತತಸ್ಸಮಾಪ್ಸ್ಯಸಿ॥ ... ... ॥೨೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಾತ್ವೇವಮುಕ್ತಾವೈದೇಹೀಅನಸೂಯಾನಸೂಯಯಾ । ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯವಚೋಮಂದಂಪ್ರವಕ್ತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥
ನೈತದಾಶ್ಚರ್ಯಮಾರ್ಯಾಯಾಯನ್ಮಾಂತ್ವಮಭಿಭಾಷಸೇ।ವಿದಿತಂತುಮಮಾಪ್ಯೇತದ್ಯಥಾನಾರ್ಯಾಃಪತಿರ್ಗುರುಃ॥ ಯದ್ಯಪ್ಯೇ
ಷಭವೇದ್ಭರ್ತಾಮಮಾರ್ಯೇವೃತ್ತವರ್ಜಿತಃ।ಅದ್ವೈಧಮುಪಚರ್ತವ್ಯಸ್ತಥಾಪ್ಯೇಷಮಯಾಭವೇತ್॥ ಕಿಂಪುನರ್ಯೋಗುಣಶ್ಲಾ
ಘ್ಯಸ್ಸಾನುಕ್ರೋಶೋಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ।ಸ್ಥಿರಾನುರಾಗೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾಮಾತೃವತ್ಪಿತೃವತ್ಪ್ರಿಯಃ ॥ ಯಾಂವೃತ್ತಿಂವರ್ತತೇರಾ
ಮಃಕೌಸಲ್ಯಾಯಾಂಮಹಾಬಲಃ। ತಾಮೇವನೃಪನಾರೀಣಾಮನ್ಯಾಸಾಮಪಿವರ್ತತೇ ॥ಸಕೃದ್ದೃಷ್ಟಾಸ್ವಪಿಸ್ತ್ರೀಷುನೃ
ಪೇಣನೃಪವತ್ಸಲಃ।ಮಾತೃವದ್ವರ್ತತೇವೀರೋಮಾನಮುತ್ಸೃಜ್ಯಧರ್ಮವಿತ್॥ಆಗಚ್ಛಂತ್ಯಾಶ್ಚವಿಜನಂವನಮೇವಂಭಯಾವ
ಹಂ।ಸಮಾಹಿತಂಮೇಶ್ವಶ್ರ್ವಾಚಹೃದಯೇತದ್ಧೃತಂಮಹತ್॥ ಪಾಣಿಪ್ರದಾನಕಾಲೇಚಯತ್ಪುರಾತ್ವಗ್ನಿಸನ್ನಿಧೌ । ಅನುಶಿ
ಷ್ಟಾಜನನ್ಯಾಸ್ಮಿವಾಕ್ಯಂತದಪಿಮೇಧೃತಂ ॥ ನವಿಸ್ಮೃತಂತುತತ್ಸರ್ವಂವಾಕ್ಯೈಸ್ತೇಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ।ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಣಾನ್ನಾ
ರ್ಯಾಸ್ತಪೋನಾನ್ಯದ್ವಿಧೀಯತೇ ॥೯॥ ಸಾವಿತ್ರೀಪತಿಶುಶ್ರೂಷಾಂಕೃತ್ವಾಸ್ವರ್ಗೇಮಹೀಯತೇ । ತಥಾವೃತ್ತಿಶ್ಚಯಾತಾತ್ವಂ
ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಯಾದಿವಂ॥ವರಿಷ್ಠಾಸರ್ವನಾರೀಣಾಮೇಷಾಚದಿವಿದೇವತಾ । ರೋಹಿಣೀನವಿನಾಚಂದ್ರಂಮುಹೂರ್ತಮಪಿ
ದೃಶ್ಯತೇ॥ಏವಂವಿಧಾಶ್ಚಪ್ರವರಾಃಸ್ತ್ರಿಯೋಭರ್ತೃದೃಢವ್ರತಾಃ।ದೇವಲೋಕೇಮಹೀಯಂತೇಪುಣ್ಯೇನಸ್ವೇನಕರ್ಮಣಾ॥೧೨॥
ತತೋನಸೂಯಾಸಂಹೃಷ್ಟಾಶ್ರುತ್ವೋಕ್ತಂಸೀತಯಾವಚಃ।ಶಿರಸ್ಯಾಘ್ರಾಯಚೋವಾಚಮೈಥಿಲೀಂಹರ್ಷಯಂತ್ಯುತ ॥
ನಿಯಮೈರ್ವಿವಿಧೈರಾಪ್ತಂತಪೋಹಿಮಹದಸ್ತಿಮೇ । ತತ್ಸಂಶ್ರಿತ್ಯಬಲಂಸೀತೇಛಂದಯೇತ್ವಾಂಶುಚಿಸ್ಮಿತೇ ॥ ಉಪಪನ್ನಂ

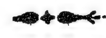
ನೋಜ್ಝಿತಂ ಚ ವಚನಂ ತವ ಮೈಥಿಲಿ। ಪ್ರೀತಾ ಚಾಸ್ಮ್ಯುಚಿತಂ ಕಿಂ ತೇ ಕರವಾಣಿ ಬ್ರವೀಹಿ ಮೇ ॥ ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಿ
ಸ್ಮಿತಾ ಮಂದವಿಸ್ಮಯಾ। ಕೃತಮಿತ್ಯಬ್ರವೀತ್ಸೀತಾ ತಪೋಬಲಸಮನ್ವಿತಾಮ್॥ ಸಾ ತ್ವೇವಮುಕ್ತಾ ಧರ್ಮಜ್ಞಾ ತಯಾ ಪ್ರೀತತರಾ
ಭವತ್ । ಸಫಲಂ ಚ ಪ್ರಹರ್ಷಂ ತೇ ಹಂತ ಸೀತೇ ಕರೋಮ್ಯಹಮ್॥೧೭॥ ಇದಂ ದಿವ್ಯಂ ವರಂ ಮಾಲ್ಯಂ ವಸ್ತ್ರಮಾಭರಣಾನಿ ಚ।ಅಂ
ಗರಾಗಂ ಚ ವೈದೇಹಿ ಮಹಾರ್ಹಂ ಚಾನುಲೇಪನಮ್॥ ಮಯಾ ದತ್ತಮಿದಂ ಸೀತೇ ತವ ಗಾತ್ರಾಣಿ ಶೋಭಯೇತ್ । ಅನುರೂಪಮ
ಸಂಕ್ಲಿಷ್ಟಂ ನಿತ್ಯಮೇವ ಭವಿಷ್ಯತಿ॥೧೯॥ ಅಂಗರಾಗೇಣ ದಿವ್ಯೇನ ಲಿಪ್ತಾಂಗೀ ಜನಕಾತ್ಮಜೇ। ಶೋಭಯಿಷ್ಯಸಿ ಭರ್ತಾರಂ ಯಥಾ
ಶ್ರೀರ್ವಿಷ್ಣುಮವ್ಯಯಮ್॥ ಸಾ ವಸ್ತ್ರಮಂಗರಾಗಂ ಚ ಭೂಷಣಾನಿ ಸ್ರಜಸ್ತಥಾ।ಮೈಥಿಲೀ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಪ್ರೀತಿದಾನಮನು
ತ್ತಮಮ್॥ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಚ ತತ್ಸೀತಾ ಪ್ರೀತಿದಾನಂ ಯಶಸ್ವಿನೀ।ಶ್ಲಿಷ್ಟಾಂಜಲಿಪುಟಾ ತತ್ರ ಸಮುಪಾಸ್ತ ತಪೋಧನಾಮ್॥ ತಥಾ ಸೀ
ತಾಮುಪಾಸೀನಾಮನಸೂಯಾ ದೃಢವ್ರತಾ।ವಚನಂ ಪ್ರಷ್ಟುಮಾರೇಭೇ ಕಥಾಂ ಕಾಂಚಿದನುಪ್ರಿಯಾಮ್॥ಸ್ವಯಂವರೇ ಕಿಲ ಪ್ರಾ
ಪ್ತಾ ತ್ವಮನೇನ ಯಶಸ್ವಿನಾ।ರಾಘವೇಣೇತಿ ಮೇ ಸೀತೇ ಕಥಾ ಶ್ರುತಿಮುಪಾಗತಾ॥ ತಾಂ ಕಥಾಂ ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ವಿಸ್ತರೇಣ ಚ
ಮೈಥಿಲಿ। ಯಥಾನುಭೂತಂ ಕಾರ್ತ್ಸ್ನ್ಯೇನ ತನ್ಮೇ ತ್ವಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥ಏವಮುಕ್ತಾ ತು ಸಾ ಸೀತಾ ತಾಂ ತತೋ ಧರ್ಮಚಾರಿ
ಣೀಮ್।ಶ್ರೂಯತಾಮಿತಿ ಚೋಕ್ತ್ವಾ ವೈ ಕಥಯಾಮಾಸ ತಾಂ ಕಥಾಮ್॥ಮಿಥಿಲಾಧಿಪತಿರ್ವೀರೋ ಜನಕೋ ನಾಮ ಧರ್ಮವಿತ್ । ಕ್ಷ
ತ್ರಧರ್ಮೇ ಹ್ಯಭಿರತೋ ನ್ಯಾಯತಶ್ಶಾಸ್ತಿ ಮೇದಿನೀಮ್॥ತಸ್ಯ ಲಾಂಗಲಹಸ್ತಸ್ಯ ಕರ್ಷತಃ ಕ್ಷೇತ್ರಮಂಡಲಮ್। ಅಹಂ ಕಿಲೋತ್ಥಿತಾ
ಭಿತ್ತ್ವಾ ಜಗತೀಂ ನೃಪತೇಸ್ಸುತಾ॥ ಸ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನರಪತಿರ್ಮುಷ್ಟಿವಿಕ್ಷೇಪತತ್ಪರಃ । ಪಾಂಸುಕುಂಠಿತಸರ್ವಾಂಗೀಂ ಜನ
ಕೋ ವಿಸ್ಮಿತೋಽಭವತ್ ॥೨೯॥ ಅನಪತ್ಯೇನ ಚ ಸ್ನೇಹಾದಂಕಮಾರೋಪ್ಯ ಚ ಸ್ವಯಮ್। ಮಮೇಯಂ ತನಯೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ನೇಹೋ
ಮಯಿ ನಿಪಾತಿತಃ । ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಚ ವಾಗುಕ್ತಾ ಪ್ರತಿಮಾಮಾನುಷೀ ಕಿಲ ॥೩೦॥ ಏವಮೇತನ್ನರಪತೇ ಧರ್ಮೇಣ ತನಯಾ ತವ।ತ
ತಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪಿತಾ ಮೇ ಮಿಥಿಲಾಧಿಪಃ ॥೩೧॥ ಅವಾಪ್ತೋ ವಿಪುಲಾಮೃದ್ಧಿಂ ಮಾಮವಾಪ್ಯ ನರಾಧಿಪಃ ।ದತ್ತಾ
ಚಾಸ್ಮೀಷ್ಟವದ್ದೇವ್ಯೈ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯೈ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾ ॥೩೨॥ ತಯಾ ಸಂಭಾವಿತಾ ಚಾಸ್ಮಿ ಸ್ನಿಗ್ಧಯಾ ಮಾತೃಸೌಹೃದಾತ್ ।
ಪತಿಸಂಯೋಗಸುಲಭಂ ವಯೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಮೇ ಪಿತಾ ॥೩೩॥ ಚಿಂತಾಮಭ್ಯಗಮದ್ದೀನೋ ವಿತ್ತನಾಶಾದಿವಾಧನಃ।ಸದೃಶಾ
ಚ್ಚಾಪಕೃಷ್ಟಾಚ್ಚ ಲೋಕೇ ಕನ್ಯಾಪಿತಾ ಜನಾತ್॥ಪ್ರಧರ್ಷಣಾಮವಾಪ್ನೋತಿ ಶಕ್ರೇಣಾಪಿ ಸಮೋ ಭುವಿ ।ತಾಂ ಧರ್ಷಣಾಮದೂ
ರಸ್ಥಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಾತ್ಮನಿ ಪಾರ್ಥಿವಃ॥ಚಿಂತಾರ್ಣವಗತಃ ಪಾರಂ ನಾಸಸಾದಾಪ್ಲವೋ ಯಥಾ । ಅಯೋನಿಜಾಂ ಹಿ ಮಾಂ ಜ್ಞಾ
ತ್ವಾ ನಾಧ್ಯಗಚ್ಛದ್ವಿಚಿಂತಯನ್ ॥ ಸದೃಶಂ ಚಾನುರೂಪಂ ಚ ಮಹೀಪಾಲಃ ಪತಿಂ ಮಮ । ತಸ್ಯ ಬುದ್ಧಿರಿಯಂ ಜಾತಾ ಚಿಂತ
ಯಾನಸ್ಯ ಸಂತತಮ್॥ಸ್ವಯಂವರಂ ತನೂಜಾಯಾಃ ಕರಿಷ್ಯಾಮೀತಿ ಧೀಮತಃ । ಮಹಾಯಜ್ಞೇ ತದಾ ತಸ್ಯ ವರುಣೇನ ಮಹಾ
ತ್ಮನಾ ॥೩೮॥ದತ್ತಂ ಧನುರ್ವರಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ತೂಣೀ ಚಾಕ್ಷಯಸಾಯಕೌ ।ಅಸಂಚಾಲ್ಯಂ ಮನುಷ್ಯೈಶ್ಚ ಯತ್ನೇನಾಪಿ ಚ ಗೌ
ರವಾತ್ ॥೩೯॥ ತನ್ನ ಶಕ್ತಾ ನಮಯಿತುಂ ಸ್ವಪ್ನೇಷ್ವಪಿ ನರಾಧಿಪಾಃ । ತದ್ಧನುಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮೇ ಪಿತ್ರಾ ವ್ಯಾಹೃತಂ ಸತ್ಯವಾದಿ
ನಾ ॥೪೦॥ ಸಮವಾಯೇ ನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಪೂರ್ವಮಾಮಂತ್ರ್ಯ ಪಾರ್ಥಿವಾನ್ । ಇದಂ ಚ ಧನುರುದ್ಯಮ್ಯ ಸಜ್ಯಂ ಯಃ ಕುರುತೇ
ನರಃ ॥೪೧॥ ತಸ್ಯ ಮೇ ದುಹಿತಾ ಭಾರ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ ಸಂಶಯಃ।ತಚ್ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಧನುಃಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಗೌರವಾದ್ಗಿರಿಸನ್ನಿಭಮ್॥೪೨॥
ಅಭಿವಾದ್ಯ ನೃಪಾ ಜಗ್ಮುರಶಕ್ತಾಸ್ತಸ್ಯ ತೋಲನೇ । ಸುದೀರ್ಘಸ್ಯ ತು ಕಾಲಸ್ಯ ರಾಘವೋಽಯಂ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ॥೪೩॥ವಿಶ್ವಾ
ಮಿತ್ರೇಣ ಸಹಿತೋ ಯಜ್ಞಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸಮಾಗತಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಸಹ ಭ್ರಾತ್ರಾ ರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೪೪॥ ವಿಶ್ವಾಮಿ
ತ್ರಸ್ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮಮ ಪಿತ್ರಾ ಸುಪೂಜಿತಃ।ಪ್ರೋವಾಚ ಪಿತರಂ ತತ್ರ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ॥೪೫॥ ಸುತೌ ದಶರ
ಥಸ್ಯೇಮೌ ಧನುರ್ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣೌ ।ಧನುರ್ದರ್ಶಯ ರಾಮಾಯ ರಾಜಪುತ್ರಾಯ ದೈವಿಕಮ್ ॥೪೬॥ ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತೇನ ವಿಪ್ರೇ
ಣ ತದ್ಧನುಸ್ಸಮುಪಾನಯತ್ ॥ ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾತ್ರೇಣ ತದಾನಮ್ಯ ಸ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೪೭॥ ಜ್ಯಾಂ ಸಮಾರೋಪ್ಯ ಝಟಿತಿ
ಪೂರಯಾಮಾಸ ವೀರ್ಯವಾನ್ । ತೇನ ಪೂರಯತಾ ವೇಗಾನ್ಮಧ್ಯೇ ಭಗ್ನಂ ದ್ವಿಧಾ ಧನುಃ ॥೪೮॥ ತಸ್ಯ ಶಬ್ದೋಽಭವದ್ಭೀಮಃ ಪತಿತ
ಸ್ಯಾಶನೇರಿವ । ತತೋಽಹಂ ತತ್ರ ರಾಮಾಯ ಪಿತ್ರಾ ಸತ್ಯಾಭಿಸಂಧಿನಾ ॥೪೯॥ ನಿಶ್ಚಿತಾ ದಾತುಮುದ್ಯಮ್ಯ ಜಲಭಾಜನಮುತ್ತ
ಮಮ್ । ದೀಯಮಾನಾಂ ನ ತು ತದಾ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ರಾಘವಃ ॥೫೦॥ ಅವಿಜ್ಞಾಯ ಪಿತುಶ್ಛಂದಮಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತೇಃ ಪ್ರಭೋಃ।
ತತಃ ಶ್ವಶುರಮಾಮಂತ್ರ್ಯ ವೃದ್ಧಂ ದಶರಥಂ ನೃಪಮ್ ॥೫೧॥ ಮಮ ಪಿತ್ರಾ ತ್ವಹಂ ದತ್ತಾ ರಾಮಾಯ ವಿದಿತಾತ್ಮನೇ । ಮಮ
ಚೈವಾನುಜಾ ಸಾಧ್ವೀ ಊರ್ಮಿಳಾ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾ ॥೫೨॥ ಭಾರ್ಯಾರ್ಥೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಾಪಿ ಪಿತ್ರಾ ದತ್ತಾ ಮಮ ಸ್ವಯಮ್ । ಏ
ವಂ ದತ್ತಾಸ್ಮಿ ರಾಮಾಯ ತದಾ ತಸ್ಮಿನ್ ಸ್ವಯಂವರೇ ॥೫೩॥ಅನುರಕ್ತಾಸ್ಮಿ ಧರ್ಮೇಣ ಪತಿಂ ವೀರ್ಯವತಾಂ ವರಮ್ ॥ ॥೫೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅನಸೂಯಾ ತು ಧರ್ಮಜ್ಞಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಾಂ ಮಹತೀಂ ಕಥಾಮ್।ಪರ್ಯಷ್ವಜತ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಶಿರಸ್ಯಾಘ್ರಾಯ ಮೈಥಿಲೀಮ್॥

ವ್ಯಕ್ತಾಕ್ಷರಪದಂಚಿತ್ರಂಭಾಷಿತಂಮಧುರಂತ್ವಯಾ।ಯಥಾಸ್ವಯಂವರಂವೃತ್ತಂತತ್ಸರ್ವಂಹಿಶ್ರುತಂಮಯಾ॥೨॥ ರಮೇ
ಹಂಕಥಯಾತೇತುದೃಢಂಮಧುರಭಾಷಿಣಿ । ರವಿರಸ್ತಂಗತಃಶ್ರೀಮಾನ್ಉಪೋಹ್ಯರಜನೀಂಶಿವಾಮ್ ॥ ೩ ॥ ದಿವಸಂಪ್ರತಿ
ಕೀರ್ಣಾನಾಮಾಹಾರಾರ್ಥಂಪತತ್ರಿಣಾಂ।ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೇನಿಲೀನಾನಾಂನಿದ್ರಾರ್ಥಂಶ್ರೂಯತೇಧ್ವನಿಃ॥೪॥ಏತೇಚಾಪ್ಯಭಿಷೇ
ಕಾರ್ದ್ರಾಮುನಯಃಕಲಶೋದ್ಯತಾಃ । ಸಹಿತಾಹ್ಯುಪವರ್ತಂತೇಸಲಿಲಾಪ್ಲುತವಲ್ಕಲಾಃ॥೫॥ಋಷೀಣಾಮಗ್ನಿಹೋತ್ರೇಷು
ಹುತೇಷುವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ । ಕಪೋತಾಂಗಾರುಣೋಧೂಮೋದೃಶ್ಯತೇಪವನೋದ್ಧತಃ ॥೬॥ ಅಲ್ಪಪರ್ಣಾಹಿತರವೋಘನೀಭೂ
ತಾಸ್ಸಮಂತತಃ।ವಿಪ್ರಕೃಷ್ಟೇಽಪಿದೇಶೇಸ್ಮಿನ್ನಪ್ರಕಾಶಂತಿವೈದಿಶಃ॥೭॥ರಜನೀಚರಸತ್ವಾನಿಪ್ರಚರಂತಿಸಮಂತತಃ।ತಪೋವನ
ಮೃಗಾಹ್ಯೇತೇವೇದಿತೀರ್ಥೇಷುಶೇರತೇ ॥ ೮ ॥ ಸಂಪ್ರವೃತ್ತಾನಿಶಾಸೀತೇನಕ್ಷತ್ರಸಮಲಂಕೃತಾ । ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಪ್ರಾವರಣಶ್ಚಂ
ದ್ರೋದೃಶ್ಯತೇಭ್ಯುದಿತೋಂಬರೇ॥೯॥ ಗಮ್ಯತಾಮನುಜಾನಾಮಿರಾಮಸ್ಯಾನುಚರೀಭವ।ಕಥಯಂತ್ಯಾಹಿಮಧುರಂತ್ವಯಾ
ಹಂಪರಿತೋಷಿತಾ ॥೧೦॥ ಅಲಂಕುರುಚತಾವತ್ತ್ವಂಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂಮಮಮೈಥಿಲಿ । ಪ್ರೀತಿಂಜನಯಮೇವತ್ಸೇದಿವ್ಯಾಲಂಕಾರ
ಶೋಭಿತಾ॥ಸಾತಥಾಸಮಲಂಕೃತ್ಯಸೀತಾಸುರಸುತೋಪಮಾ।ಪ್ರಣಮ್ಯಶಿರಸಾತಸ್ಯೈರಾಮಂತ್ವಭಿಮುಖೀಯಯೌ ॥
ತಥಾತುಭೂಷಿತಾಂಸೀತಾಂದದರ್ಶವದತಾಂವರಃ । ರಾಘವಃಪ್ರೀತಿದಾನೇನತಪಸ್ವಿನ್ಯಾಜಹರ್ಷಚ॥೧೩॥ನ್ಯವೇದಯತ್ತತ
ಸ್ಸರ್ವಂಸೀತಾರಾಮಾಯಮೈಥಿಲೀ।ಪ್ರೀತಿದಾನಂತಪಸ್ವಿನ್ಯಾವಸನಾಭರಣಸ್ರಜಂ॥ಪ್ರಹೃಷ್ಟಸ್ತ್ವಭವದ್ರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಶ್ಚಮಹಾರಥಃ । ಮೈಥಿಲ್ಯಾಸ್ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮಾನುಷೇಷುಸುದುರ್ಲಭಾಂ ॥ ತತಸ್ತಾಂಶರ್ವರೀಂಪ್ರೀತಃಪು
ಣ್ಯಾಂಶಶಿನಿಭಾನನಃ।ಅರ್ಚಿತಸ್ತಾಪಸೈಸ್ಸಿದ್ಧೈರುವಾಸರಘುನಂದನಃ॥ತಸ್ಯಾಂರಾತ್ರ್ಯಾಂವ್ಯತೀತಾಯಾಮಭಿಷಿಚ್ಯಹು
ತಾಗ್ನಿಕಾನ್।ಆಪೃಚ್ಛೇತಾಂನರವ್ಯಾಘ್ರೌತಾಪಸಾನ್ವನಗೋಚರಾನ್॥ ತಾವೂಚುಸ್ತೇವನಚರಾಸ್ತಾಪಸಾಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ।
ವನಸ್ಯತಸ್ಯಸಂಚಾರಂರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸಮಭಿಪ್ಲುತಮ್॥ ರಕ್ಷಾಂಸಿಪುರುಷಾದಾನಿನಾನಾರೂಪಾಣಿರಾಘವ । ವಸಂತ್ಯಸ್ಮಿನ್
ಮಹಾರಣ್ಯೇವ್ಯಾಳಾಶ್ಚರುಧಿರಾಶನಾಃ॥೧೯॥ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಂವಾಪ್ರಮತ್ತಂವಾತಾಪಸಂಧರ್ಮಚಾರಿಣಂ । ಅದಂತ್ಯಸ್ಮಿನ್ಮ
ಹಾರಣ್ಯೇತಾನ್ನಿವಾರಯರಾಘವ ॥೨೦॥ ಏಷಪಂಥಾಮಹರ್ಷೀಣಾಂಫಲಾನ್ಯಾಹರತಾಂವನೇ ।ಅನೇನತುವನಂದುರ್ಗಂಗಂ
ತುಂರಾಘವತೇಕ್ಷಮಮ್॥೨೧॥ ಇತೀವತೈಃಪ್ರಾಂಜಲಿಭಿಸ್ತಪಸ್ವಿಭಿರ್ದ್ವಿಜೈಃಕೃತಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಃಪರಂತಪಃ।ವನಂಸಭಾ
ರ್ಯಃಪ್ರವಿವೇಶರಾಘವಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸೂರ್ಯಇವಾಭ್ರಮಂಡಲಮ್॥ ... ... ॥೨೨॥

ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ—
ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಿಕಾಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ—
ಏಕೋನವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

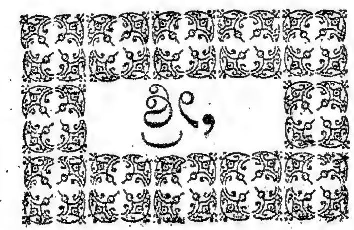

ಶ್ರೀಮದಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡಪಠನಶ್ರವಣಯೋಃಫಲಂ
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣೇ ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೇ ಅಧ್ಯಾಯೇ.

ಕಾಂಡಂದ್ವಿತೀಯಂಶೃಣ್ವನ್ಯಃಪ್ರೋಕ್ತೇನನಿಯಮೇನತು । ಸೋಗ್ನಿಸಾಯುಜ್ಯಮಾಪ್ನೋತಿಪಠನಾದ್ವಾಪಿಶಾಸ್ತ್ರತಃ ॥

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂಮಾತ್ರಾಹೀನಂತುಯದ್ಭವೇತ್ ।ತತ್ಸರ್ವಂಕ್ಷಮ್ಯತಾಂದೇವನಾರಾಯಣನಮೋಸ್ತುತೇ॥
ಓಂ ತತ್ಸತ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡಸ್ಸಮಾಪ್ತಃ.

ಹರಿಃಓಂ

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡ ಪ್ರಾರಂಭಃ.

ಶ್ರೀ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ.

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ

ಪ್ರವಿಶ್ಯತುಮಹಾರಣ್ಯಂದಂಡಕಾರಣ್ಯಮಾತ್ಮವಾನ್ । ದದರ್ಶರಾಮೋದುರ್ಧರ್ಷಸ್ತಾಪಸಾಶ್ರಮಮಂಡಲಂ ॥೧॥ ಕುಶಚೀರಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಸಮಾವೃತಂ। ಯಥಾಪ್ರದೀಪ್ತಂದುರ್ಧರ್ಷಂಗಗನೇಸೂರ್ಯಮಂಡಲಂ ॥೨॥ ಶರಣ್ಯಂಸರ್ವಭೂತಾನಾಂಸುಸಮ್ಮೃಷ್ಟಾಜಿರಂತಥಾ । ಮೃಗೈರ್ಬಹುಭಿರಾಕೀರ್ಣಂಪಕ್ಷಿಸಂಘೈಸ್ಸಮಾವೃತಂ॥೩॥ ಪೂಜಿತಂಚೋಪನೃತ್ತಂಚನಿತ್ಯಮಪ್ಸರಸಾಂಗಣೈಃ । ವಿಶಾಲೈರಗ್ನಿಶರಣೈಃಸ್ರುಗ್ಭಾಂಡೈರಜಿನೈಃಕುಶೈಃ ॥೪॥ ಸಮಿದ್ಭಿಸ್ತೋಯಕಲಶೈಃಫಲಮೂಲೈಶ್ಚಶೋಭಿತಂ । ಅರಣ್ಯೈಶ್ಚಮಹಾವೃಕ್ಷೈಃಪುಣ್ಯೈಸ್ಸ್ವಾದುಫಲೈರ್ವೃತಂ ॥೫॥ ಬಲಿಹೋಮಾರ್ಚಿತಂಪುಣ್ಯಂಬ್ರಹ್ಮಘೋಷನಿನಾದಿತಂ । ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಭಿರ್ಮಹಾಭಾಗೈರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೈರುಪಶೋಭಿತಂ ॥೬॥ ಪುಷ್ಪೈಶ್ಚಾನ್ಯೈಃಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂಪದ್ಮಿನ್ಯಾಚಸಪದ್ಮಯಾ । ಫಲಮೂಲಾಶನೈರ್ದಾಂತೈಶ್ಚೀರಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರೈಃ ॥೭॥ ಸೂರ್ಯವೈಶ್ವಾನರಾಭೈಶ್ಚಪುರಾಣೈರ್ಮುನಿಭಿರ್ವೃತಂ । ಪುಣ್ಯೈಶ್ಚನಿಯತಾಹಾರೈಶ್ಶೋಭಿತಂಪರಮರ್ಷಿಭಿಃ ॥೮॥ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮಭವನಪ್ರಖ್ಯಂಬ್ರಹ್ಮಘೋಷನಿನಾದಿತಂ । ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಘವಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ತಾಪಸಾಶ್ರಮಮಂಡಲಂ ॥೯॥ ಅಭ್ಯಗಚ್ಛನ್ಮಹಾತೇಜಾವಿಜ್ಯಂಕೃತ್ವಾಮಹದ್ಧನುಃ । ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನೋಪಪನ್ನಾಸ್ತೇರಾಮಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹರ್ಷಯಃ ॥೧೦॥ ಅಭ್ಯಗಚ್ಛಂಸ್ತದಾಪ್ರೀತಾವೈದೇಹೀಂಚಯಶಸ್ವಿನೀಂ । ತೇತಂಸೋಮಮಿವೋದ್ಯಂತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವೈಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ ॥೧೧॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚೈವದೃಷ್ಟ್ವಾತುವೈದೇಹೀಂಚಯಶಸ್ವಿನೀಂ । ಮಂಗಳಾನಿಪ್ರಯುಂಜಾನಾಃಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣನ್ದೃಢವ್ರತಾಃ ॥೧೨॥ ರೂಪಂಸಂಹನನೀಂಲಕ್ಷ್ಮೀಂಸೌಕುಮಾರ್ಯಂಸುವೇಷತಾಂ । ದದೃಶುರ್ವಿಸ್ಮಿತಾಕಾರಾರಾಮಸ್ಯವನವಾಸಿನಃ ॥೧೩॥ ವೈದೇಹೀಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾಮಂನೇತ್ರೈರನಿಮಿಷೈರಿವ। ಆಶ್ಚರ್ಯಭೂತಾನ್ದದೃಶುಸ್ಸರ್ವೇತೇವನಚಾರಿಣಃ॥೧೪॥ ಅತ್ರೈನಂಹಿಮಹಾಭಾಗಾಸ್ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತಾಃ। ಅತಿಥಿಂಪರ್ಣಶಾಲಾಯಾಂರಾಘವಂಸನ್ನ್ಯವೇಶಯನ್ ॥೧೫॥ ತತೋರಾಮಸ್ಯಸತ್ಕೃತ್ಯವಿಧಿನಾಪಾವಕೋಪಮಾಃ। ಆಜಹ್ರುಸ್ತೇಮಹಾಭಾಗಾಸ್ಸಲಿಲಂಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ॥ ಪುಷ್ಪಂಮೂಲಂಫಲಂಸರ್ವಮಾಶ್ರಮಂಚಮಹಾತ್ಮನಃ। ನಿವೇದಯಿತ್ವಾಧರ್ಮಜ್ಞಾಸ್ತತಃಪ್ರಾಂಜಲಯೋಬ್ರುವನ್ ॥೧೭॥ ಧರ್ಮಪಾಲೋಜನಸ್ಯಾಸ್ಯಶರಣ್ಯಸ್ತ್ವಂಮಹಾಯಶಾಃ। ಪೂಜನೀಯಶ್ಚಮಾನ್ಯಶ್ಚರಾಜಾದಂಡಧರೋಗುರುಃ॥೧೮॥ ಇಂದ್ರಸ್ಯೈವಚತುರ್ಭಾಗಃಪ್ರಜಾರಕ್ಷತಿರಾಘವ। ರಾಜಾತಸ್ಮಾದ್ವರಾನ್ಭೋಗಾನ್ಭುಂಕ್ತೇಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಃ॥೧೯॥ ತೇವಯಂಭವತಾರಕ್ಷ್ಯಾಭವದ್ವಿಷಯವಾಸಿನಃ। ನಗರಸ್ಥೋವನಸ್ಥೋವಾತ್ವಂನೋರಾಜಾಜನೇಶ್ವರಃ ॥೨೦॥ ನ್ಯಸ್ತದಂಡಾವಯಂರಾಜನ್ಜಿತಕ್ರೋಧಾಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಃ। ರಕ್ಷಿತವ್ಯಾಸ್ತ್ವಯಾಶಶ್ವದ್ಗರ್ಭಭೂತಾಸ್ತಪೋಧನಾಃ ॥೨೧॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಫಲೈರ್ಮೂಲೈಃಪುಷ್ಪೈರನ್ಯೈಶ್ಚರಾಘವಂ। ಅನ್ಯೈಶ್ಚವಿವಿಧಾಹಾರೈಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಮಪೂಜಯನ್ ॥೨೨॥ ಯಥಾನ್ಯೇತಾಪಸಾಸ್ಸಿದ್ಧಾರಾಮಂವೈಶ್ವಾನರೋಪಮಾಃ । ನ್ಯಾಯವೃತ್ತಾಯಥಾನ್ಯಾಯಂತರ್ಪಯಾಮಾಸುರೀಶ್ವರಂ॥೨೩॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಪ್ರಥಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಕೃತಾತಿಥ್ಯೋಥರಾಮಸ್ತು ಸೂರ್ಯಸ್ಯೋದಯನಂಪ್ರತಿ । ಆಮಂತ್ರ್ಯಸಮುನೀನ್ಸರ್ವಾನ್ವನಮೇವಾನ್ವಗಾಹತ ॥೧॥ ನಾನಾಮೃಗಗಣಾಕೀರ್ಣಂಶಾರ್ದೂಲವೃಕಸೇವಿತಂ । ಧ್ವಸ್ತವೃಕ್ಷಲತಾಗುಲ್ಮಂದುರ್ದರ್ಶಸಲಿಲಾಶಯಂ॥೨॥ ನಿಷ್ಕೂಜನಾನಾಶಕುನಿಝಿಲ್ಲಿಕಾಗಣಸೇವಿತಂ ।ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಗತೋರಾಮೋವನಮಧ್ಯಂದದರ್ಶಹ ॥ ೩ ॥ ಸೀತಯಾಸಹಕಾಕುತ್ ಸ್ಥಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಘೋರಮೃಗಾಯುತೇ । ದದರ್ಶಗಿರಿಶೃಂಗಾಭಂಪುರುಷಾದಂಮಹಾಸ್ವನಂ ॥೪॥ ಗಂಭೀರಾಕ್ಷಂಮಹಾವಕ್ತ್ರಂವಿಕಟಂವಿಷಮೋದರಂ । ಭೀಭತ್ಸಂವಿಷಮಂದೀರ್ಘಂವಿಕೃತಂಘೋರದರ್ಶನಂ ॥೫॥ ವಸಾನಂಚರ್ಮವೈಯಾಘ್ರಂವಸಾರ್ದ್ರಂರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಂ । ತ್ರಾಸನಂಸರ್ವಭೂತಾನಾಂವ್ಯಾದಿತಾಸ್ಯಮಿವಾಂತಕಂ ॥೬॥ ತ್ರೀನ್ಸಿಂಹಾಂಶ್ಚತುರೋವ್ಯಾಘ್ರಾನ್ದ್ವೌವೃಕೌಪೃಷತಾಂದಶ । ಸವಿಷಾಣಂವಸಾದಿಗ್ಧಂಗಜಸ್ಯಚಶಿರೋಮಹತ್ ॥೭॥ ಅವಸಜ್ಯಾಯಸೇಶೂಲೇವಿನದಂತಂಮಹಾಸ್ವನಂ । ಸರಾ

ಮಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚೈವ ಸೀತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ ಮೈಥಿಲೀಂ ॥೮॥ ಅಭ್ಯಧಾವತ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಪ್ರಜಾಃ ಕಾಲ ಇವಾಂತಕಃ । ಸ ಕೃತ್ವಾ ಭೈರ
ವಂ ನಾದಂ ಚಾಲಯನ್ನಿವ ಮೇದಿನೀಂ ॥೯॥ ಅಂಕೇನಾದಾಯ ವೈದೇಹೀಮಪಕ್ರಮ್ಯ ತತೋಽಬ್ರವೀತ್ । ಯುವಾಂ ಜಟಾಚೀರಧರೌ
ಸಭಾರ್ಯೌ ಕ್ಷೀಣಜೀವಿತೌ ॥೧೦॥ ಪ್ರವಿಷ್ಟೌ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಂ ಶರಚಾಪಾಸಿಧಾರಿಣೌ । ಕಥಂ ತಾಪಸಯೋರ್ವಾಂ ಚ ವಾಸಃ ಪ್ರಮದ
ಯಾ ಸಹ ॥೧೧॥ ಅಧರ್ಮಚಾರಿಣೌ ಪಾಪೌ ಕೌ ಯುವಾಂ ಮುನಿದೂಷಕೌ । ಅಹಂ ವನಮಿದಂ ದುರ್ಗಂ ವಿರಾಧೋ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಃ ।
ಚರಾಮಿ ಸಾಯುಧೋ ನಿತ್ಯಮೃಷಿಮಾಂಸಾನಿ ಭಕ್ಷಯನ್ । ಇಯಂ ನಾರೀ ವರಾರೋಹಾ ಮಮ ಭಾರ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೧೩॥ ಯುವಯೋಃ
ಪಾಪಯೋಶ್ಚಾಹಂ ಪಾಸ್ಯಾಮಿ ರುಧಿರಂ ಮೃಧೇ । ತಸ್ಯೈವಂ ಬ್ರುವತೋ ದುಷ್ಟಂ ವಿರಾಧಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ ॥೧೪॥ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಗ
ರ್ವಿತಂ ವಾಕ್ಯಂ ಸಂಭ್ರಾಂತಾ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಸೀತಾ ಪ್ರಾವೇಪತೋದ್ವೇಗಾತ್ಪ್ರವಾತೇ ಕದಲೀ ಯಥಾ ॥೧೫॥ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾ
ಘವಸ್ಸೀತಾಂ ವಿರಾಧಾಂಕಗತಾಂ ಶುಭಾಂ । ಅಬ್ರವೀಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ವಾಕ್ಯಂ ಮುಖೇನ ಪರಿಶುಷ್ಯತಾ ॥೧೬॥ ಪಶ್ಯ ಸೌಮ್ಯ ನರೇಂದ್ರ
ಸ್ಯ ಜನಕಸ್ಯಾತ್ಮಸಂಭವಾಂ । ಮಮ ಭಾರ್ಯಾಂ ಶುಭಾಚಾರಾಂ ವಿರಾಧಾಂಕೇ ಪ್ರವೇಶಿತಾಂ ॥೧೭॥ ಅತ್ಯಂತಸುಖಸಂವೃದ್ಧಾಂ ರಾ
ಜಪುತ್ರೀಂ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ । ಯದಭಿಪ್ರೇತಮಸ್ಮಾಸು ಪ್ರಿಯಂ ವರವೃತಂ ಚ ಯತ್ ॥೧೮॥ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಸ್ತು ಸುಸಂವೃತ್ತಂ ಕ್ಷಿಪ್ರ
ಮದ್ಯೈವ ಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಯಾ ನ ತುಷ್ಯತಿ ರಾಜ್ಯೇನ ಪುತ್ರಾರ್ಥೇ ದೀರ್ಘದರ್ಶಿನೀ ॥೧೯॥ ಯಯಾಹಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಹಿತಃ ಪ್ರ
ಸ್ಥಾಪಿತೋ ವನಂ । ಅದ್ಯೇದಾನೀಂ ಸಕಾಮಾ ಸಾ ಯಾ ಮಾತಾ ಮಮ ಮಧ್ಯಮಾ ॥೨೦॥ ಪರಸ್ಪರ್ಶಾತ್ತು ವೈದೇಹ್ಯಾ ನ ದುಃಖತರ
ಮಸ್ತಿ ಮೇ । ಪಿತುರ್ವಿಯೋಗಾತ್ಸೌಮಿತ್ರೇ ಸ್ವರಾಜ್ಯಹರಣಾತ್ತಥಾ ॥೨೧॥ ಇತಿ ಬ್ರುವತಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇ ಬಾಷ್ಪಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತೇ ।
ಅಬ್ರವೀಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರುದ್ಧೋ ನಾಗ ಇವ ಶ್ವಸನ್ ॥೨೨॥ ಅನಾಥ ಇವ ಭೂತಾನಾಂ ನಾಥಸ್ತ್ವಂ ವಾಸವೋಪಮಃ । ಮ
ಯಾ ಪ್ರೇಷ್ಯೇಣ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಕಿಮರ್ಥಂ ಪರಿತಪ್ಯಸೇ ॥೨೩॥ ಶರೇಣ ನಿಹತಸ್ಯಾದ್ಯ ಮಯಾ ಕ್ರುದ್ಧೇನ ರಕ್ಷಸಃ । ವಿರಾಧಸ್ಯ ಗತಾಸೋ
ರ್ಹಿ ಮಹೀ ಪಾಸ್ಯತಿ ಶೋಣಿತಂ ॥೨೪॥ ರಾಜ್ಯಕಾಮೇ ಮಮ ಕ್ರೋಧೋ ಭರತೇ ಯೋ ಬಭೂವ ಹ । ತಂ ವಿರಾಧೇ ಪ್ರಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವಜ್ರೀ
ವಜ್ರಮಿವಾಚಲೇ ॥೨೫॥ ಮಮ ಭುಜಬಲವೇಗವೇಗಿತಃ ಪತತು ಶರೋಽಸ್ಯ ಮಹಾನ್ಮಹೋರಸಿ । ವ್ಯಪನಯತು ತನೋಶ್ಚ ಜೀವಿತಂ ಪ
ತತು ತತಸ್ಸ ಮಹೀಂ ವಿಘೂರ್ಣಿತಃ ॥೨೬॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ದ್ವಿತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಕ್ಷಸಂ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ । ಕೋ ಭವಾನ್ ವನಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಚರಿಷ್ಯಸಿ ಯಥಾಸುಖಂ ॥೧॥ ಅ
ಥೋವಾಚ ಪುನರ್ವಾಕ್ಯಂ ವಿರಾಧಃ ಪೂರಯನ್ವನಂ । ಆತ್ಮಾನಂ ಪೃಚ್ಛತೇ ಬ್ರೂತ ಕೌ ಯುವಾಂ ಕ್ವ ಗಮಿಷ್ಯಥಃ ॥೨॥ ತಮುವಾ
ಚ ತತೋ ರಾಮೋ ರಾಕ್ಷಸಂ ಜ್ವಲಿತಾನನಂ । ಪೃಚ್ಛಂತಂ ಸುಮಹಾತೇಜಾ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲಮಾತ್ಮನಃ ॥೩॥ ಕ್ಷತ್ರಿಯೌ ವೃತ್ತಸಂಪ
ನ್ನೌ ವಿದ್ಧಿ ನೌ ವನಗೋಚರೌ । ತ್ವಾಂ ತು ವೇದಿತುಮಿಚ್ಛಾವಃ ಕಸ್ತ್ವಂ ಚರಸಿ ದಂಡಕಾನ್ ॥೪॥ ತಮುವಾಚ ವಿರಾಧಸ್ತು ರಾಮಂ ಸತ್ಯ
ಪರಾಕ್ರಮಂ । ಹಂತ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ರಾಜನ್ ನಿಬೋಧ ಮಮ ರಾಘವ ॥೫॥ ಪುತ್ರಃ ಕಿಲ ಜಯಸ್ಯಾಹಂ ಮಮ ಮಾತಾ ಶತಹ್ರದಾ । ವಿರಾ
ಧ ಇತಿ ಮಾಮಾಹುಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥೬॥ ತಪಸಾ ಚಾಪಿ ಮೇ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಬ್ರಹ್ಮಣೋ ಹಿ ಪ್ರಸಾದಜಾ । ಶಸ್ತ್ರೇಣಾವಧ್ಯ
ತಾ ಲೋಕೇ ಛೇದ್ಯಾಭೇದ್ಯತ್ವಮೇವ ಚ ॥೭॥ ಉತ್ಸೃಜ್ಯ ಪ್ರಮದಾಮೇನಾಮನಪೇಕ್ಷೌ ಯಥಾಗತಂ । ತ್ವರಮಾಣೌ ಪಲಾಯೇಥಾಂ ನ ವಾಂ
ಜೀವಿತಮಾದದೇ ॥೮॥ ತಂ ರಾಮಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂ ಕೋಪಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ । ರಾಕ್ಷಸಂ ವಿಕೃತಾಕಾರಂ ವಿರಾಧಂ ಪಾಪಚೇತಸಂ ॥
ಕ್ಷುದ್ರ ಧಿಕ್ತ್ವಾಂ ತು ಹೀನಾರ್ಥಂ ಮೃತ್ಯುಮನ್ವೇಷಸೇ ಧ್ರುವಂ । ರಣೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇ ತಿಷ್ಠ ನ ಮೇ ಜೀವನ್ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ ॥೧೦॥
ತತಸ್ಸಜ್ಯಂ ಧನುಃ ಕೃತ್ವಾ ರಾಮಸ್ಸುನಿಶಿತಾನ್ ಶರಾನ್ । ಸುಶೀಘ್ರಮಭಿಸಂಧಾಯ ರಾಕ್ಷಸಂ ನಿಜಘಾನ ಹ ॥೧೧॥ ಧನುಷಾ ಜ್ಯಾ
ಗುಣವತಾ ಸಪ್ತ ಬಾಣಾನ್ಮುಮೋಚ ಹ । ರುಕ್ಮಪುಂಖಾನ್ಮಹಾವೇಗಾನ್ ಸುಪರ್ಣಾನಿಲತುಲ್ಯಗಾನ್ ॥೧೨॥ ತೇ ಶರೀರಂ ವಿರಾಧಸ್ಯ
ಭಿತ್ತ್ವಾ ಬರ್ಹಿಣವಾಸಸಃ । ನಿಪೇತುಶ್ಶೋಣಿತಾದಿಗ್ಧಾ ಧರಣ್ಯಾಂ ಪಾವಕೋಪಮಾಃ ॥೧೩॥ ಸ ವಿದ್ಧೋ ನ್ಯಸ್ಯ ವೈದೇಹೀಂ ಶೂಲಮುದ್ಯ
ಮ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಃ । ಅಭ್ಯದ್ರವತ್ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ತದಾ ರಾಮಂ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥೧೪॥ ಸ ವಿನದ್ಯ ಮಹಾನಾದಂ ಶೂಲಂ ಶಕ್ರಧ್ವಜೋಪಮಂ ।
ಪ್ರಗೃಹ್ಯಾಶೋಭತ ತದಾ ವ್ಯಾತ್ತಾನನ ಇವಾಂತಕಃ ॥೧೫॥ ಅಥ ತೌ ಭ್ರಾತರೌ ದೀಪ್ತಂ ಶರವರ್ಷಂ ವವರ್ಷತುಃ । ವಿರಾಧೇ ರಾಕ್ಷಸೇ
ತಸ್ಮಿನ್ ಕಾಲಾಂತಕಯಮೋಪಮೇ ॥೧೬॥ ಸ ಪ್ರಹಸ್ಯ ಮಹಾರೌದ್ರಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾಜೃಂಭತ ರಾಕ್ಷಸಃ । ಜೃಂಭಮಾಣಸ್ಯ ತೇ ಬಾಣಾಃ ಕಾ
ಯಾನ್ನಿಷ್ಪೇತುರಾಶುಗಾಃ ॥೧೭॥ ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ತು ವರದಾನೇನ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಸಂರೋಧ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಃ । ವಿರಾಧಶ್ಶೂಲಮುದ್ಯಮ್ಯ ರಾಘವಾ
ವಭ್ಯಧಾವತ ॥೧೮॥ ತಚ್ಛೂಲಂ ವಜ್ರಸಂಕಾಶಂ ಗಗನೇ ಜ್ವಲನೋಪಮಂ । ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಶರಾಭ್ಯಾಂ ಚಿಚ್ಛೇದ ರಾಮಶ್ಶಸ್ತ್ರಭೃ
ತಾಂ ವರಃ ॥೧೯॥ ತದ್ರಾಮವಿಶಿಖೈಶ್ಛಿನ್ನಂ ಶೂಲಂ ತಸ್ಯ ಕರಾದ್ಭುವಿ । ಪಪಾತಾಶನಿನಾ ಛಿನ್ನಂ ಮೇರೋರಿವ ಶಿಲಾತಲಂ ॥೨೦॥
ತೌ ಖಡ್ಗೌ ಕ್ಷಿಪ್ರಮುದ್ಯಮ್ಯ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪೋಪಮೌ ಶುಭೌ । ತೂರ್ಣಮಾಪತತಸ್ತಸ್ಯ ತದಾ ಪ್ರಹರತಾಂ ಬಲಾತ್ ॥೨೧॥ ಸ ವ
ಧ್ಯಮಾನಸ್ಸುಭೃಶಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪರಿರಭ್ಯ ತೌ । ಅಪ್ರಕಂಪ್ಯೌ ನರವ್ಯಾಘ್ರೌ ರೌದ್ರಃ ಪ್ರಸ್ಥಾತುಮೈಚ್ಛತ ॥೨೨॥ ತಸ್ಯಾಭಿ
ಪ್ರಾಯಮಾಜ್ಞಾಯ ರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ । ವಹತ್ವಯಮಲಂ ತಾವತ್ಪಥಾನೇನ ತು ರಾಕ್ಷಸಃ ॥೨೩॥ ಯಥಾ ಚೇಚ್ಛತಿ ಸೌಮಿ
ತ್ರೇ ತಥಾ ವಹತು ರಾಕ್ಷಸಃ । ಅಯಮೇವ ಹಿ ನಃ ಪಂಥಾ ಯೇನ ಯಾತಿ ನಿಶಾಚರಃ ॥೨೪॥ ಸ ತು ಸ್ವಬಲವೀರ್ಯೇಣ ಸಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯ ನಿಶಾಚರಃ ।

ಬಾಲಾವಿವಸ್ಕಂಧಗತೌಚಕಾರಾತಿಬಲೋದ್ಧತಃ ॥ ೨೫ ॥ ತಾವಾರೋಪ್ಯತತಸ್ಕಂಧಂರಾಘವೌರಜನೀಚರಃ । ವಿರಾಧೋನಿನ
ದನ್ಘೋರಂಜಗಾಮಾಭಿಮುಖೋವನಮ್ ॥೨೬॥ ವನಂಮಹಾಮೇಘನಿಭಂಪ್ರವಿಷ್ಟೋದ್ರುಮೈರ್ಮಹದ್ಭಿರ್ವಿವಿಧೈರುಪೇತಮ್ ।
ನಾನಾವಿಧೈಃಪಕ್ಷಿಶತೈರ್ವಿಚಿತ್ರಂಶಿವಾಯುತಂವ್ಯಾಳಮೃಗೈರ್ವಿಕೀರ್ಣಮ್॥ ೨೭॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ತೃತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ॥

ಹ್ರಿಯಮಾಣೌತುತೌದೃಷ್ಟ್ವಾವೈದೇಹೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ। ಉಚ್ಚೈಸ್ಸ್ವರೇಣಚುಕ್ರೋಶಪ್ರಗೃಹ್ಯಸುಭುಜಾಭುಜೌ॥
ಏಷದಾಶರಥೀರಾಮಸ್ಸತ್ಯವಾನ್ಶೀಲವಾನ್ಶುಚಿಃ । ರಕ್ಷಸಾರೌದ್ರರೂಪೇಣಹ್ರಿಯತೇಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೨॥ ಮಾಂವೃಕಾಭಕ್ಷ
ಯಿಷ್ಯಂತಿಶಾರ್ದೂಲದ್ವೀಪಿನಸ್ತಥಾ।ಮಾಂಹರೋತ್ಸೃಜ್ಯಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌನಮಸ್ತೇರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮ ॥೩॥ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರು
ತ್ವಾವೈದೇಹ್ಯಾರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ವೇಗಂಪ್ರಚಕ್ರತುರ್ವೀರೌವಧೇತಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ ॥ ೪ ॥ ತಸ್ಯರೌದ್ರಸ್ಯಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಬಾಹುಂ
ಸವ್ಯಂಬಭಂಜಹ । ರಾಮಸ್ತುದಕ್ಷಿಣಂಬಾಹುಂತರಸಾತಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ ॥೫॥ ಸಭಗ್ನಬಾಹುಸ್ಸಂವಿಗ್ನೋನಿಪಪಾತಾಶುರಾಕ್ಷಸಃ।
ಧರಣ್ಯಾಂಮೇಘಸಂಕಾಶೋವಜ್ರಭಿನ್ನ ಇವಾಚಲಃ ॥ ೬ ॥ ಮುಷ್ಟಿಭಿರ್ಜಾನುಭಿಃಪದ್ಭಿಃಸೂದಯಂತೌತುರಾಕ್ಷಸಮ್ । ಉದ್ಯ
ಮ್ಯೋದ್ಯಮ್ಯಚಾಪ್ಯೇನಂಸ್ಥಂಡಿಲೇನಿಷ್ಪಿಪೇಷತುಃ ॥ ೭ ॥ ಸವಿದ್ಧೋಬಹುಭಿರ್ಬಾಣೈಃಖಡ್ಗಾಭ್ಯಾಂಚಪರಿಕ್ಷತಃ । ನಿಷ್ಪಿ
ಷ್ಟೋಬಹುಧಾಭೂಮೌನಮಮಾರಸರಾಕ್ಷಸಃ ॥ ೮ ॥ ತಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಮಸ್ಸುಭೃಶಮವಧ್ಯಮಚಲೋಪಮಮ್ । ಭಯೇಷ್ವಭ
ಯದಃಶ್ರೀಮಾನಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೯॥ ತಪಸಾಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರರಾಕ್ಷಸೋಯನ್ನಶಕ್ಯತೇ। ಶಸ್ತ್ರೇಣಯುಧಿನಿರ್ಜೇತುಂರಾ
ಕ್ಷಸಂನಿಖನಾವಹೇ ॥೧೦॥ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಾಘವೇಣೋಕ್ತಂರಾಕ್ಷಸಃಪ್ರಶ್ರಿತಂವಚಃ । ಇದಂಪ್ರೋವಾಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂವಿರಾಧಃಪು
ರುಷರ್ಷಭಮ್ ॥ ೧೧ ॥ ಹತೋಸ್ಮಿಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಶಕ್ರತುಲ್ಯಬಲೇನವೈ । ಮಯಾತುಪೂರ್ವಂತ್ವಂಮೋಹಾನ್ನಜ್ಞಾತಃಪುರುಷ
ರ್ಷಭ ॥೧೨॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಸುಪ್ರಜಾರಾಮತಾತತ್ವಂವಿದಿತೋಮಯಾ । ವೈದೇಹೀಚಮಹಾಭಾಗಾಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾಯಶಾಃ॥
ಅಭಿಶಾಪಾದಹಂಘೋರಾಂಪ್ರವಿಷ್ಟೋರಾಕ್ಷಸೀಂತನುಮ್ । ತುಂಬುರುರ್ನಾಮಗಂಧರ್ವಶ್ಶಪ್ತೋವೈಶ್ರವಣೇನಹ ॥೧೪॥ ಪ್ರಸಾದ್ಯ
ಮಾನಶ್ಚಮಯಾಸೋಬ್ರವೀನ್ಮಾಂಮಹಾಯಶಾಃ। ಯದಾದಾಶರಥೀರಾಮಸ್ತ್ವಾಂವಧಿಷ್ಯತಿಸಂಯುಗೇ ॥೧೫॥ ತದಾಪ್ರಕೃತಿ
ಮಾಪನ್ನೋಭವಾನ್ಸ್ವರ್ಗಂಗಮಿಷ್ಯತಿ। ಇತಿವೈಶ್ರವಣೋರಾಜಾರಂಭಾಸಕ್ತಂಪುರಾನಘ ॥೧೬॥ ಅನುಪಸ್ಥೀಯಮಾನೋಮಾಂ
ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋವ್ಯಾಜಹಾರಹ। ತವಪ್ರಸಾದಾನ್ಮುಕ್ತೋಹಮಭಿಶಾಪಾತ್ಸುದಾರುಣಾತ್ ॥೧೭॥ ಭುವನಂಸ್ವಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸ್ವಸ್ತಿ
ವೋಸ್ತುಪರಂತಪ । ಇತೋವಸತಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾಶರಭಂಗಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ ॥೧೮॥ ಅಧ್ಯರ್ಧಯೋಜನೇತಾತಮಹರ್ಷಿಸ್ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿ
ಭಃ । ತಂಕ್ಷಿಪ್ರಮಭಿಗಚ್ಛತ್ವಂಸತೇಶ್ರೇಯೋವಿಧಾಸ್ಯತಿ ॥೧೯॥ ಅವಟೇಚಾಪಿಮಾಂರಾಮಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯಕುಶಲೀವ್ರಜ । ರಕ್ಷಸಾಂಗತ
ಸತ್ವಾನಾಮೇಷಧರ್ಮಸ್ಸನಾತನಃ ॥ ೨೦ ॥ ಅವಟೇಯೇನಿಧೀಯಂತೇತೇಷಾಂಲೋಕಾಸ್ಸನಾತನಾಃ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಕಾಕು
ತ್ಸ್ಥಂವಿರಾಧಶ್ಶರಪೀಡಿತಃ ॥೨೧॥ ಬಭೂವಸ್ವರ್ಗಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋನ್ಯಸ್ತದೇಹೋಮಹಾಬಲಃ । ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಾಘವೋವಾಕ್ಯಂ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಂವ್ಯಾದಿದೇಶಹ ॥ ೨೨ ॥ ಕುಂಜರಸ್ಯೇವರೌದ್ರಸ್ಯರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಾಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣ । ವನೇಸ್ಮಿನ್ಸುಮಹಚ್ಛ್ವಭ್ರಂಖನ್ಯತಾಂ
ರೌದ್ರಕರ್ಮಣಃ ॥೨೩॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾಮಃಪ್ರದರಃಖನ್ಯತಾಮಿತಿ । ತಸ್ಥೌವಿರಾಧಮಾಕ್ರಮ್ಯಕಂಠೇಪಾದೇನವೀ
ರ್ಯವಾನ್ ॥೨೪॥ ತತಃಖನಿತ್ರಮಾದಾಯಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶ್ವಭ್ರಮುತ್ತಮಮ್ । ಅಖನತ್ಪಾರ್ಶ್ವತಸ್ತಸ್ಯವಿರಾಧಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥
ತಂಮುಕ್ತಕಂಠಂನಿಷ್ಪಿಷ್ಯಶಂಕುಕರ್ಣಂಮಹಾಸ್ವನಮ್। ವಿರಾಧಂಪ್ರಾಕ್ಷಿಪಚ್ಛ್ವಭ್ರೇನದಂತಂಭೈರವಸ್ವನಮ್ ॥೨೫॥ ತಮಾಹವೇನಿ
ರ್ಜಿತಮಾಶುವಿಕ್ರಮೌಸ್ಥಿರಾವುಭೌಸಂಯತಿರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಮುದಾನ್ವಿತೌಚಿಕ್ಷಿಪತುರ್ಭಯಾವಹಂನದಂತಮುತ್ಕ್ಷಿ
ಪ್ಯಬಿಲೇತುರಾಕ್ಷಸಮ್॥೨೬॥ಅವಧ್ಯತಾಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಮಹಾಸುರಸ್ಯತೌಶಿತೇನಶಸ್ತ್ರೇಣತದಾನರರ್ಷಭೌ। ಸಮರ್ಥ್ಯಚಾತ್ಯರ್ಥವಿಶಾ
ರದಾವುಭೌಬಿಲೇವಿರಾಧಸ್ಯವಧಂಪ್ರಚಕ್ರತುಃ ॥೨೭॥ ಸ್ವಯಂವಿರಾಧೇನಹಿಮೃತ್ಯುಮಾತ್ಮನಃಪ್ರಸಹ್ಯರಾಮೇಣವಧಾರ್ಥಮೀಪ್ಸಿ
ತಃ। ನಿವೇದಿತಃಕಾನನಚಾರಿಣಾಸ್ವಯಂನಮೇವಧಶ್ಶಸ್ತ್ರಕೃತೋಭವೇದಿತಿ॥೨೮॥ ತದೇವರಾಮೇಣನಿಶಮ್ಯಭಾಷಿತಂಕೃತಾಮತಿಸ್ತ
ಸ್ಯಬಿಲಪ್ರವೇಶನೇ । ಬಿಲಂಚರಾಮೇಣಬಲೇನರಕ್ಷಸಾಪ್ರವೇಶ್ಯಮಾನೇನವನಂವಿನಾದಿತಮ್ ॥೨೯॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟರೂಪಾವಿವರಾಮಲಕ್ಷ್ಮ
ಣೌವಿರಾಧಮುರ್ವ್ಯಾಂಪ್ರದರೇನಿಹತ್ಯತೌ । ನನಂದತುರ್ವೀತಭಯೌಮಹಾವನೇಶಿಲಾಭಿರಂತರ್ದಧತುಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಮ್ ॥ ತತಸ್ತು
ತೌಕಾಂಚನಚಿತ್ರಕಾರ್ಮುಕೌನಿಹತ್ಯರಕ್ಷಃಪರಿಗೃಹ್ಯಮೈಥಿಲೀಮ್ । ವಿಜಹ್ರತುಸ್ತೌಮುದಿತೌಮಹಾವನೇದಿವಿಸ್ಥಿತೌಚಂದ್ರದಿವಾ
ಕರಾವಿವ॥೩೨॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಚತುರ್ಥಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಹತ್ವಾತುತಂ ಭೀಮಬಲಂವಿರಾಧಂರಾಕ್ಷಸಂವನೇ। ತತಸ್ಸೀತಾಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯಚವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೧॥ ಅಬ್ರವೀ
ಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ರಾಮೋಭ್ರಾತರಂದೀಪ್ತತೇಜಸಮ್ । ಕಷ್ಟಂವನಮಿದಂದುರ್ಗಂನಚಸ್ಮವನಗೋಚರಾಃ ॥೨॥ ಅಭಿಗಚ್ಛಾಮಹೇಶೀ
ಘ್ರಂಶರಭಂಗಂತಪೋಧನಮ್। ಆಶ್ರಮಂಶರಭಂಗಸ್ಯರಾಘವೋಭಿಜಗಾಮಹ ॥೩॥ ತಸ್ಯದೇವಪ್ರಭಾವಸ್ಯತಪಸಾಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ।
ಸಮೀಪೇಶರಭಂಗಸ್ಯದದರ್ಶಮಹದದ್ಭುತಮ್ ॥೪॥ ವಿಭ್ರಾಜಮಾನಂವಪುಷಾಸೂರ್ಯವೈಶ್ವಾನರೋಪಮಮ್। ಅವರುಹ್ಯರಥೋತ್ಸಂಗಾ
ದಾಕಾಶೇವಿಬುಧಾನುಗಮ್ ॥೫॥ ಅಸಂಸ್ಪೃಶಂತಂವಸುಧಾಂದದರ್ಶವಿಬುಧೇಶ್ವರಮ್। ಸುಪ್ರಭಾಭರಣಂದೇವಂವಿರಜೋಂಬರಧಾರಿ

ಣಂ ॥೬॥ ತದ್ವಿಧೈರೇವ ಬಹುಭಿಃ ಪೂಜ್ಯಮಾನಂ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ । ಹರಿಭಿರ್ವಾಜಿಭಿರ್ಯುಕ್ತಮಂತರಿಕ್ಷೇ ತಂ ರಥಂ ॥೭॥ ದದ
ರ್ಶಾದೂರತಸ್ತಸ್ಯ ತರುಣಾದಿತ್ಯಸನ್ನಿಭಂ । ಪಾಂಡುರಾಭ್ರಘನಪ್ರಖ್ಯಂ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಸನ್ನಿಭಂ ॥೮॥ ಅಪಶ್ಯದ್ವಿಮಲಂ ಛತ್ರಂ
ಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯೋಪಶೋಭಿತಂ । ಚಾಮರವ್ಯಜನೇ ಚಾಗ್ರ್ಯೇ ರುಕ್ಮದಂಡೇ ಮಹಾಧನೇ ॥೯॥ ಗೃಹೀತೇ ವರನಾರೀಭ್ಯಾಂ ಧೂಯಮಾನೇ
ಚ ಮೂರ್ಧನಿ । ಗಂಧರ್ವಾಮರಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಬಹವಃ ಪರಮರ್ಷಯಃ ॥೧೦॥ ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಂ ದೇವಂ ವಾಗ್ಭಿರಗ್ರ್ಯಾಭಿರೀಡಿರೇ । ಸಹ
ಸಂಭಾಷಮಾಣೇ ತು ಶರಭಂಗೇಣ ವಾಸವೇ ॥೧೧॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶತಕ್ರತುಂ ತತ್ರ ರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ । ಅರ್ಚಿಷ್ಮಂತಂ ಶ್ರಿ
ಯಾ ಜುಷ್ಟಮದ್ಭುತಂ ಪಶ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೧೨॥ ಪ್ರತಪಂತಮಿವಾದಿತ್ಯಮಂತರಿಕ್ಷಗತಂ ರಥಂ । ಯೇ ಹಯಾಃ ಪುರುಹೂತಸ್ಯ ಪುರಾ ಶ
ಕ್ರಸ್ಯ ನಃ ಶ್ರುತಾಃ ॥೧೩॥ ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಾ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ ಇಮೇ ಹರಯೋ ಧ್ರುವಂ । ಇಮೇ ಚ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾ ಯೇ ತಿಷ್ಠಂತ್ಯಭಿತೋ ರಥಂ ॥
ಶತಂ ಶತಂ ಕುಂಡಲಿನೋ ಯುವಾನಃ ಖಡ್ಗಪಾಣಯಃ । ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಿಪುಲೋರಸ್ಕಾಃ ಪರಿಘಾಯತಬಾಹವಃ ॥೧೫॥ ಶೋಣಾಂಶು
ವಸನಾಸ್ಸರ್ವೇ ವ್ಯಾಘ್ರಾ ಇವ ದುರಾಸದಾಃ । ಉರೋದೇಶೇಷು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಹಾರಾ ಜ್ವಲನಸನ್ನಿಭಾಃ ॥೧೬॥ ರೂಪಂ ಬಿಭ್ರತಿ ಸೌಮಿ
ತ್ರೇ ಪಂಚವಿಂಶತಿವಾರ್ಷಿಕಂ । ಏತದ್ಧಿ ಕಿಲ ದೇವಾನಾಂ ವಯೋ ಭವತಿ ನಿತ್ಯದಾ ॥೧೭॥ ಯಥೇಮೇ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಾ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಪ್ರಿಯದ
ರ್ಶನಾಃ । ಇಹೈವ ಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಮುಹೂರ್ತಂ ತಿಷ್ಠ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೧೮॥ ಯಾವಜ್ಜಾನಾಮ್ಯಹಂ ವ್ಯಕ್ತಂ ಕ ಏಷ ದ್ಯುತಿಮಾನ್ರಥೇ ।
ತಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸೌಮಿತ್ರಿಮಿಹೈವ ಸ್ಥೀಯತಾಮಿತಿ ॥೧೯॥ ಅಭಿಚಕ್ರಾಮ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಶ್ಶರಭಂಗಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿ । ತತ
ಸ್ಸಮಭಿಗಚ್ಛಂತಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ರಾಮಂ ಶಚೀಪತಿಃ ॥೨೦॥ ಶರಭಂಗಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ವಿಬುಧಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ಇಹೋಪಯಾತ್ಯಸೌ ರಾ
ಮೋ ಯಾವನ್ಮಾಂ ನಾಭಿಭಾಷತೇ ॥೨೧॥ ನಿಷ್ಠಾಂ ನಯತು ತಾವತ್ತು ತತೋ ಮಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹತಿ । ಜಿತವಂತಂ ಕೃತಾರ್ಥಂ ಚ ದ್ರ
ಷ್ಟಾಹಮಚಿರಾದಿಮಂ ॥೨೨॥ ಕರ್ಮ ಹ್ಯನೇನ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಮಹದನ್ಯೈಸ್ಸುದುಷ್ಕರಂ । ನಿಷ್ಪಾದಯಿತ್ವಾ ತತ್ಕರ್ಮ ತತೋ
ಮಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹತಿ ॥೨೩॥ ಇತಿ ವಜ್ರೀ ತಮಾಮಂತ್ರ್ಯ ಮಾನಯಿತ್ವಾ ಚ ತಾಪಸಂ । ರಥೇನ ಹಯಯುಕ್ತೇನ ಯಯೌ ದಿವಮ
ರಿಂದಮಃ ॥೨೪॥ ಪ್ರಯಾತೇ ತು ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೇ ರಾಘವಸ್ಸಪರಿಚ್ಛದಃ । ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಮುಪಾಸೀನಂ ಶರಭಂಗಮುಪಾಗಮತ್ ॥
ತಸ್ಯ ಪಾದೌ ಚ ಸಂಗೃಹ್ಯ ರಾಮಸ್ಸೀತಾ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ನಿಷೇದುಸ್ಸಮನುಜ್ಞಾತಾ ಲಬ್ಧವಾಸಾ ನಿಮಂತ್ರಿತಾಃ ॥೨೬॥ ತತಶ್ಶಕ್ರೋ
ಪಯಾನಂ ತು ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತ್ಸ ರಾಘವಃ । ಶರಭಂಗಶ್ಚ ತತ್ಸರ್ವಂ ರಾಘವಾಯ ನ್ಯವೇದಯತ್ ॥೨೭॥ ಮಾಮೇಷ ವರದೋ ರಾಮ
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ನಿನೀಷತಿ । ಜಿತಮುಗ್ರೇಣ ತಪಸಾ ದುಷ್ಪ್ರಾಪಮಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ ॥೨೮॥ ಅಹಂ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ವರ್ತಮಾನ
ಮದೂರತಃ । ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ನ ಗಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಾಮದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಿಯಾತಿಥಿಂ ॥೨೯॥ ತ್ವಯಾಹಂ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಧಾರ್ಮಿಕೇಣ
ಮಹಾತ್ಮನಾ । ಸಮಾಗಮ್ಯ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ತ್ರಿದಿವಂ ದೇವಸೇವಿತಂ ॥೩೦॥ ಅಕ್ಷಯಾ ನರಶಾರ್ದೂಲ ಮಯಾ ಲೋಕಾ ಜಿತಾಶ್ಶು
ಭಾಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾಶ್ಚ ನಾಕಪೃಷ್ಠ್ಯಾಶ್ಚ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ಮಾಮಕಾಃ ॥೩೧॥ ಏವಮುಕ್ತೋ ನರವ್ಯಾಘ್ರಸ್ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರ
ದಃ । ಋಷಿಣಾ ಶರಭಂಗೇಣ ರಾಘವೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩೨॥ ಅಹಮೇವಾಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಾನ್ ಲೋಕಾನ್ ಮಹಾಮುನೇ ।
ಆವಾಸಂ ತ್ವಹಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಪ್ರದಿಷ್ಟಮಿಹ ಕಾನನೇ ॥೩೩॥ ರಾಘವೇಣೈವಮುಕ್ತಸ್ತು ಶಕ್ರತುಲ್ಯಬಲೇನ ವೈ । ಶರಭಂಗೋ ಮ
ಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಪುನರೇವಾಬ್ರವೀದ್ವಚಃ ॥೩೪॥ ಇಹ ರಾಮ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸುತೀಕ್ಷ್ಣೋ ನಾಮ ಧಾರ್ಮಿಕಃ । ವಸತ್ಯರಣ್ಯೇ ಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಾ ಸ ತೇ ಶ್ರೇಯೋ ವಿಧಾಸ್ಯತಿ ॥೩೫॥ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಮಭಿಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಶುಚೌ ದೇಶೇ ತಪಸ್ವಿನಂ । ರಮಣೀಯೇ ವನೋದ್ದೇಶೇ ಸ ತೇ ವಾಸಂ ವಿ
ಧಾಸ್ಯತಿ ॥೩೬॥ ಇಮಾಂ ಮಂದಾಕಿನೀಂ ರಾಮ ಪ್ರತಿಸ್ರೋತಾಮನುವ್ರಜ । ನದೀಂ ಪುಷ್ಪೋಡುಪವಹಾಂ ತತಸ್ತತ್ರ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ ।
ಏಷ ಪಂಥಾ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಮುಹೂರ್ತಂ ಪಶ್ಯ ತಾತ ಮಾಂ । ಯಾವಜ್ಜಹಾಮಿ ಗಾತ್ರಾಣಿ ಜೀರ್ಣಾಂ ತ್ವಚಮಿವೋರಗಃ ॥೩೮॥ ತತೋ
ಗ್ನಿಂ ಸುಸಮಾಧಾಯ ಹುತ್ವಾ ಚಾಜ್ಯೇನ ಮಂತ್ರವಿತ್ । ಶರಭಂಗೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪ್ರವಿವೇಶ ಹುತಾಶನಂ ॥೩೯॥ ತಸ್ಯ ರೋಮಾಣಿ
ಕೇಶಾಂಶ್ಚ ದದಾಹಾಗ್ನಿರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಜೀರ್ಣಾಂ ತ್ವಚಂ ತಥಾಸ್ಥೀನಿ ಯಚ್ಚ ಮಾಂಸಂ ಚ ಶೋಣಿತಂ ॥೪೦॥ ರಾಮಸ್ತು ವಿಸ್ಮಿ
ತೋ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಭಾರ್ಯಯಾ ಚ ಸಹಾತ್ಮವಾನ್ । ಸ ಚ ಪಾವಕಸಂಕಾಶಃ ಕುಮಾರಸ್ಸಮಪದ್ಯತ ॥೪೧॥ ಉತ್ಥಾಯಾಗ್ನಿಚಯಾತ್ತ
ಸ್ಮಾಚ್ಛರಭಂಗೋ ವ್ಯರೋಚತ । ಸ ಲೋಕಾನಾಹಿತಾಗ್ನೀನಾಮೃಷೀಣಾಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ ॥೪೨॥ ದೇವಾನಾಂ ಚ ವ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ
ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ವ್ಯರೋಹತ ॥ ಸ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಾ ಭವನೇ ದ್ವಿಜರ್ಷಭಃ ಪಿತಾಮಹಂ ಸಾನುಚರಂ ದದರ್ಶ ಹ । ಪಿತಾಮಹಶ್ಚಾಪಿ ಸಮೀ
ಕ್ಷ್ಯ ತಂ ದ್ವಿಜಂ ನನಂದ ಸುಸ್ವಾಗತಮಿತ್ಯುವಾಚ ಹ ॥೪೩॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಮಸ್ಸರ್ಗಃ ...

ಶರಭಂಗೇ ದಿವಂ ಯಾತೇ ಮುನಿಸಂಘಾಸ್ಸಮಾಗತಾಃ । ಅಭ್ಯಗಚ್ಛಂತ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ರಾಮಂ ಜ್ವಲಿತತೇಜಸಂ ॥೧॥ ವೈಖಾ
ನಸಾ ವಾಲಖಿಲ್ಯಾಸ್ಸಂಪ್ರಕ್ಷಾಲಾ ಮರೀಚಿಪಾಃ । ಅಶ್ಮಕುಟ್ಟಾಶ್ಚ ಬಹವಃ ಪತ್ರಾಹಾರಾಶ್ಚ ತಾಪಸಾಃ ॥೨॥ ದಂತೋಲೂಖಲಿನಶ್ಚೈ
ವ ತಥೈವೋನ್ಮಜ್ಜಕಾಃ ಪರೇ । ಗಾತ್ರಶಯ್ಯಾ ಅಶಯ್ಯಾಶ್ಚ ತಥೈವಾಭ್ರಾವಕಾಶಕಾಃ ॥೩॥ ಮುನಯಸ್ಸಲಿಲಾಹಾರಾ ವಾಯು
ಭಕ್ಷಾಸ್ತಥಾಪರೇ । ಆಕಾಶನಿಲಯಾಶ್ಚೈವ ತಥಾ ಸ್ಥಂಡಿಲಶಾಯಿನಃ ॥೪॥ ಸನೋಪವಾಸಿನೋ ದಾಂತಾಸ್ತಥಾರ್ದ್ರಪಟವಾಸಸಃ ।
ಸಜಪಾಶ್ಚ ತಪೋನಿತ್ಯಾಸ್ತಥಾ ಪಂಚತಪೋನ್ವಿತಾಃ ॥೫॥ ಸರ್ವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾ ಶ್ರಿಯಾ ಜುಷ್ಟಾ ದೃಢಯೋಗಾಸ್ಸಮಾಹಿತಾಃ । ಶರ

ಭಂಗಾಶ್ರಮೇರಾಮಮಭಿಜಗ್ಮುಶ್ಚ ತಾಪಸಾಃ ॥೬॥ ಅಭಿಗಮ್ಯಚಧರ್ಮಜ್ಞಾರಾಮಂಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಂ । ಊಚುಃಪರಮ
ಧರ್ಮಜ್ಞಮೃಷಿಸಂಘಾಸ್ಸಮಾಹಿತಾಃ ॥ ತ್ವಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲಸ್ಯಾಸ್ಯಪೃಥಿವ್ಯಾಶ್ಚ ಮಹಾರಥ ।ಪ್ರಧಾನಶ್ಚಾಪಿನಾಥಶ್ಚದೇವಾನಾಂ
ಮಘವಾನಿವ॥೮॥ ವಿಶ್ರುತಸ್ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುಯಶಸಾವಿಕ್ರಮೇಣಚ।ಪಿತೃಭಕ್ತಿಶ್ಚಸತ್ಯಂಚತ್ವಯಿಧರ್ಮಾಶ್ಚಪುಷ್ಕಲಾಃ ॥೯॥
ತ್ವಾಮಾಸಾದ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನಂಧರ್ಮಜ್ಞಂಧರ್ಮವತ್ಸಲಂ । ಅರ್ಥಿತ್ವಾನ್ನಾಥವಕ್ಷ್ಯಾಮಸ್ತಚ್ಚನಃಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೦॥ಅ
ಧರ್ಮಸ್ತುಮಹಾಂಸ್ತಾತಭವೇತ್ತಸ್ಯಮಹೀಪತೇಃ । ಯೋಹರೇದ್ಬಲಿಷಡ್ಭಾಗಂನಚರಕ್ಷತಿಪುತ್ರವತ್ ॥೧೧ ಯುಂಜಾನಸ್ಸ್ವಾ
ನಿವಪ್ರಾಣಾನ್ಪ್ರಾಣೈರಿಷ್ಟಾನ್ಸುತಾನಿವ । ನಿತ್ಯಯುಕ್ತಸ್ಸದಾರಕ್ಷನ್ಸರ್ವಾನ್ವಿಷಯವಾಸಿನಃ ॥೧೨॥ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿಶಾ
ಶ್ವತೀಂರಾಮಕೀರ್ತಿಂಸಬಹುವಾರ್ಷಿಕೀಂ । ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸ್ಥಾನಮಾಸಾದ್ಯತತ್ರಚಾಪಿಮಹೀಯತೇ ॥ ಯಃಕರೋತಿಪರಂಧರ್ಮಂ
ಮುನಿರ್ಮೂಲಫಲಾಶನಃ।ತತ್ರರಾಜ್ಞಶ್ಚತುರ್ಭಾಗಃಪ್ರಜಾಧರ್ಮೇಣರಕ್ಷತಃ॥೧೪॥ಸೋಯಂಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೂಯಿಷ್ಠೋವಾನ
ಪ್ರಸ್ಥಗಣೋಮಹಾನ್। ತ್ವಂನಾಥೋನಾಥವದ್ರಾಮರಾಕ್ಷಸೈರ್ವಧ್ಯತೇಭೃಶಂ॥೧೫॥ ಏಹಿಪಶ್ಯಶರೀರಾಣಿಮುನೀನಾಂಭಾವಿತಾ
ತ್ಮನಾಂ । ಹತಾನಾಂರಾಕ್ಷಸೈರ್ಘೋರೈರ್ಬಹೂನಾಂಬಹುಧಾವನೇ ॥೧೬॥ ಪಂಪಾನದೀನಿವಾಸಾನಾಮನುಮಂದಾಕಿನೀಮ
ಪಿ।ಚಿತ್ರಕೂಟಾಲಯಾನಾಂಚಕ್ರಿಯತೇಕದನಂಮಹತ್ ॥೧೭॥ಏವಂವಯಂನಮೃಷ್ಯಾಮೋವಿಪ್ರಕಾರಂತಪಸ್ವಿನಾಂ। ಕ್ರಿಯ
ಮಾಣಂವನೇಘೋರಂರಕ್ಷೋಭಿರ್ಭೀಮಕರ್ಮಭಿಃ ॥೧೮॥ ತತಸ್ತ್ವಾಂಶರಣಾರ್ಥಂಚಶರಣ್ಯಂಸಮುಪಾಗತಾಃ।ಪರಿಪಾಲಯನೋ
ರಾಮವಧ್ಯಮಾನಾನ್ನಿಶಾಚರೈಃ ॥೧೯॥ ಪರಾತ್ವತ್ತೋಗತಿರ್ವೀರಪೃಥಿವ್ಯಾಂನೋಪಪದ್ಯತೇ । ಪರಿಪಾಲಯನಸ್ಸರ್ವಾನ್ರಾ
ಕ್ಷಸೇಭ್ಯೋನೃಪಾತ್ಮಜ ॥ ೨೦ ॥ ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ತಾಪಸಾನಾಂತಪಸ್ವಿನಾಂ । ಇದಂಪ್ರೋವಾಚಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಾಸರ್ವಾನೇವತಪಸ್ವಿನಃ ॥ ೨೧ ॥ ನೈವಮರ್ಹತಮಾಂವಕ್ತುಮಾಜ್ಞಾಪ್ಯೋಹಂತಪಸ್ವಿನಾಂ। ಕೇವಲಂನೈವಕಾರ್ಯೇಣಪ್ರವೇಷ್ಟ
ವ್ಯಂಮಯಾವನಂ ॥೨೨॥ ವಿಪ್ರಕಾರಮಪಾಕ್ರಷ್ಟುಂರಾಕ್ಷಸೈರ್ಭವತಾಮಿಮಂ। ಪಿತುಸ್ತುನಿರ್ದೇಶಕರಃಪ್ರವಿಷ್ಟೋಹಮಿದಂ
ವನಂ॥೨೩॥ ಭವತಾಮರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಾಗತೋಹಂಯದೃಚ್ಛಯಾ।ತಸ್ಯಮೇಯಂವನೇವಾಸೋಭವಿಷ್ಯತಿಮಹಾಫಲಃ ॥೨೪॥
ತಪಸ್ವಿನಾಂರಣೇಶತ್ರೂನ್ಹಂತುಮಿಚ್ಛಾಮಿರಾಕ್ಷಸಾನ್। ಪಶ್ಯಂತುವೀರ್ಯಂಮೃಷಯಸ್ಸಭ್ರಾತುರ್ಮೇತಪೋಧನಾಃ। ॥೨೫॥
ದತ್ವಾವರಂಚಾಪಿತಪೋಧನಾನಾಂಧರ್ಮೇಧೃತಾತ್ಮಾಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ । ತಪೋಧನೈಶ್ಚಾಪಿಸಹಾರ್ಯವೃತ್ತಸ್ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಮೇವಾ
ಭಿಜಗಾಮವೀರಃ ॥೨೬॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಷಷ್ಠಸ್ಸರ್ಗಃ. ... ...

ರಾಮಸ್ತುಸಹಿತೋಭ್ರಾತ್ರಾಸೀತಯಾಚಪರಂತಪಃ। ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಸ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂಜಗಾಮಸಹತೈರ್ದ್ವಿಜೈಃ ॥೧॥ ಸಗ
ತ್ವಾದೂರಮಧ್ವಾನಂನದೀಸ್ತೀರ್ತ್ವಾಬಹೂದಕಾಃ । ದದರ್ಶವಿಮಲಂಶೈಲಂಮಹಾಮೇರುಮಿವೋನ್ನತಂ ॥೨॥ ತತಸ್ತಮಿ
ಕ್ಷ್ವಾಕುವರೌಸತತಂವಿವಿಧೈರ್ದ್ರುಮೈಃ। ಕಾನನಂತೌವಿವಿಶತುಸ್ಸೀತಯಾಸಹರಾಘವೌ ॥೩॥ ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತುವನಂಘೋರಂಬ
ಹುಪುಷ್ಪಫಲದ್ರುಮಂ।ದದರ್ಶಾಶ್ರಮಮೇಕಾಂತೇಚೀರಮಾಲಾಪರಿಷ್ಕೃತಂ॥೪॥ ತತ್ರತಾಪಸಮಾಸೀನಂಮಲಪಂಕಜಟಾಧ
ರಂ। ರಾಮಸ್ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಂವಿಧಿವತ್ತಪೋವೃದ್ಧಮಭಾಷತ॥೫॥ ರಾಮೋಹಮಸ್ಮಿಭಗವನ್ಭವಂತಂದ್ರಷ್ಟುಮಾಗತಃ। ತ್ವಂಮಾಭಿ
ವದಧರ್ಮಜ್ಞಮಹರ್ಷೇಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ॥೬॥ ಸನಿರೀಕ್ಷ್ಯತತೋವೀರಂರಾಮಂಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಂ। ಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯಚಬಾಹುಭ್ಯಾ
ಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೭॥ ಸ್ವಾಗತಂಖಲುತೇವೀರರಾಮಧರ್ಮಭೃತಾಂವರ । ಆಶ್ರಮೋಯಂತ್ವಯಾಕ್ರಾಂತಸ್ಸನಾಥ
ಇವಸಾಂಪ್ರತಂ॥೮॥ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ತ್ವಾಮೇವನಾರೋಹೇಹಂಮಹಾಯಶಃ। ದೇವಲೋಕಮಿತೋವೀರದೇಹಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಮಹೀತ
ಲೇ॥೯॥ಚಿತ್ರಕೂಟಮುಪಾದಾಯರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟೋಸಿಮೇಶ್ರುತಃ। ಇಹೋಪಯಾತಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥದೇವರಾಜಶ್ಶತಕ್ರತುಃ ॥೧೦॥ಉ
ಪಗಮ್ಯಚಮೇದೇವೋಮಹಾದೇವಸ್ಸುರೇಶ್ವರಃ। ಸರ್ವಾನ್ಲೋಕಾನ್ಜಿತಾನಾಹಮಮಪುಣ್ಯೇನಕರ್ಮಣಾ ॥೧೧॥ ತೇಷುದೇವರ್ಷಿ
ಜುಷ್ಟೇಷುಜಿತೇಷುತಪಸಾಮಯಾ।ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸಭಾರ್ಯಸ್ತ್ವಂವಿಹರಸ್ವಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥೧೨॥ ತಮುಗ್ರತಪಸಾಯುಕ್ತಂಮಹ
ರ್ಷಿಂಸತ್ಯವಾದಿನಂ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾತ್ಮವಾನ್ರಾಮೋಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಿವಕಾಶ್ಯಪಃ ॥೧೩॥ ಅಹಮೇವಾಹರಿಷ್ಯಾಮಿಸ್ವಯಂ
ಲೋಕಾನ್ಮಹಾಮುನೇ।ಆವಾಸಂತ್ವಹಮಿಚ್ಛಾಮಿಪ್ರದಿಷ್ಟಮಿಹಕಾನನೇ।೧೪॥ ಭವಾನ್ಸರ್ವತ್ರಕುಶಲಸ್ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತಃ।
ಆಖ್ಯಾತಶ್ಶರಭಂಗೇಣಗೌತಮೇನಮಹಾತ್ಮನಾ॥೧೫॥ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣಮಹರ್ಷಿರ್ಲೋಕವಿಶ್ರುತಃ।ಅಬ್ರವೀನ್ಮಧುರಂ
ವಾಕ್ಯಂಹರ್ಷೇಣಮಹತಾವೃತಃ॥೧೬॥ ಅಯಮೇವಾಶ್ರಮೋರಾಮಗುಣವಾನ್ರಮ್ಯತಾಮಿಹ। ಋಷಿಸಂಘಾನುಚರಿತಸ್ಸದಾ
ಮೂಲಫಲಾಶನೈಃ॥೧೭॥ ಇಮಮಾಶ್ರಮಮಾಗಮ್ಯಮೃಗಸಂಘಾಮಹಾಯಶಃ । ಅಟಿತ್ವಾಪ್ರತಿಗಚ್ಛಂತಿಲೋಭಯಿತ್ವಾಕು
ತೋಭಯಾಃ ॥೧೮॥ ನಾನ್ಯೋದೋಷೋಭವೇದತ್ರಮೃಗೇಭ್ಯೋನ್ಯತ್ರವಿದ್ಧಿವೈ । ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚನಂತಸ್ಯಮಹರ್ಷೇರ್ಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಾಗ್ರಜಃ॥೧೯ ॥ ಉವಾಚವಚನಂಧೀರೋವಿಕೃಷ್ಯಸಶರಂಧನುಃ । ತಾನಹಂಸುಮಹಾಭಾಗಮೃಗಸಂಘಾನ್ಸಮಾಗತಾನ್॥
ಹನ್ಯಾಂನಿಶಿತಧಾರೇಣಶರೇಣಾಶನಿವರ್ಚಸಾ। ಭವಾಂಸ್ತತ್ರಾಭಿಷಜ್ಯೇತಕಿಂಸ್ಯಾತ್ಕೃಚ್ಛ್ರತರಂತತಃ ॥೨೦॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಾಶ್ರಮೇ
ವಾಸಂಚಿರಂತುನಸಮರ್ಥಯೇ।ತಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾವರದಂರಾಮಸ್ಸಂಧ್ಯಾಮುಪಾಗಮತ್ ॥೨೧॥ಅನ್ವಾಸ್ಯಪಶ್ಚಿಮಾಂಸಂಧ್ಯಾಂ

ತತ್ರವಾಸಮಕಲ್ಪಯತ್। ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಸ್ಯಾಶ್ರಮೇರಮ್ಯೇಸೀತಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚ॥೨೩॥ ತತಶ್ಶುಭಂತಾಪಸಭೋಜ್ಯಮನ್ನಂಸ್ವಯಂಸುತೀಕ್ಷ್ಣಃಪುರುಷರ್ಷಭಾಭ್ಯಾಂ । ತಾಭ್ಯಾಂಸುಸತ್ಕೃತ್ಯದದೌಮಹಾತ್ಮಾಸಂಧ್ಯಾನಿವೃತ್ತೌರಜನೀಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯ।೨೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ–ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಸಪ್ತಮಸ್ಸರ್ಗಃ. ... ...

ರಾಮಸ್ತುಸಹಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ಸುತೀಕ್ಷ್ಣೇನಾಭಿಪೂಜಿತಃ। ಪರಿಣಾಮ್ಯನಿಶಾಂತತ್ರಪ್ರಭಾತೇಪ್ರತ್ಯಬುಧ್ಯತ ॥೧॥ ಉತ್ಥಾಯತುಯಥಾಕಾಲಂರಾಘವಸ್ಸಹಸೀತಯಾ । ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯಸುಶೀತೇನಜಲೇನೋತ್ಪಲಗಂಧಿನಾ ॥ ೨ ॥ ಅಥತೇಗ್ನಿಂಸುರಾಂಶ್ಚೈವವೈದೇಹೀರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಕಾಲ್ಯಂವಿಧಿವದಭ್ಯರ್ಚ್ಯತಪಸ್ವಿಶರಣಾವನೇ ॥೩॥ ಉದಯಂತಂದಿನಕರಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಗತಕಲ್ಮಷಾಃ । ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಮಭಿಗಮ್ಯೇದಂಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂವಚನಮಬ್ರುವನ್ ॥೪॥ ಸುಖೋಷಿತಾಸ್ಸ್ಮಭಗವನ್ತ್ವಯಾಪೂಜ್ಯೇನಪೂಜಿತಾಃ। ಆಪೃಚ್ಛಾಮಃಪ್ರಯಾಸ್ಯಾಮೋಮುನಯಸ್ತ್ವರಯಂತಿನಃ ॥೫॥ ತ್ವರಾಮಹೇವಯಂದ್ರಷ್ಟುಂಕೃತ್ಸ್ನಮಾಶ್ರಮಮಂಡಲಂ। ಋಷೀಣಾಂಪುಣ್ಯಶೀಲಾನಾಂದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿನಾಂ ॥೬॥ ಅಭ್ಯನುಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಸ್ಸಹೈಭಿರ್ಮುನಿಪುಂಗವೈಃ । ಧರ್ಮನಿತ್ಯೈಸ್ತಪೋದಾಂತೈರ್ವಿಶಿಖೈರಿವಪಾವಕೈಃ ॥ ೭ ॥ ಅವಿಷಹ್ಯಾತಪೋಯಾವತ್ಸೂರ್ಯೋನಾತಿವಿರಾಜತೇ । ಅಮಾರ್ಗೇಣಾಗತಾಂಲಕ್ಷ್ಮೀಂಪ್ರಾಪ್ಯೇವಾನ್ವಯವರ್ಜಿತಃ॥೮॥ ತಾವದಿಚ್ಛಾಮಹೇಗಂತುಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಚರಣೌಮುನೇಃ । ವವಂದೇಸಹಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ಸೀತಯಾಸಹರಾಘವಃ ॥ ೯ ॥ ತೌಸಂಸ್ಪೃಶಂತೌಚರಣಾವುತ್ಥಾಪ್ಯಮುನಿಪುಂಗವಃ । ಗಾಢಮಾಲಿಂಗ್ಯಸಸ್ನೇಹಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೦॥ ಅರಿಷ್ಟಂಗಚ್ಛಪಂಥಾನಂರಾಮಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ । ಸೀತಯಾಚಾನಯಾಸಾರ್ಧಂಛಾಯಯೇವಾನುವೃತ್ತಯಾ॥೧೧॥ ಪಶ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂರಮ್ಯಂದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿನಾಂ। ಏಷಾಂತಪಸ್ವಿನಾಂವೀರತಪಸಾಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ॥೧೨॥ ಸುಪ್ರಾಜ್ಯಫಲಮೂಲಾನಿಪುಷ್ಪಿತಾನಿವನಾನಿಚ। ಪ್ರಶಸ್ತಮೃಗಯೂಥಾನಿಶಾಂತಪಕ್ಷಿಗಣಾನಿಚ॥೧೩॥ ಫುಲ್ಲಪಂಕಜಷಂಡಾನಿಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾನಿಚ। ಕಾರಂಡವವಿಕೀರ್ಣಾನಿತಟಾಕಾನಿಸರಾಂಸಿಚ ॥೧೪॥ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇದೃಷ್ಟಿರಮ್ಯಾಣಿಗಿರಿಪ್ರಸ್ರವಣಾನಿಚ। ರಮಣೀಯಾನ್ಯರಣ್ಯಾನಿಮಯೂರಾಭಿರುತಾನಿಚ॥೧೫॥ ಗಮ್ಯತಾಂವತ್ಸಸೌಮಿತ್ರೇಭವಾನಪಿಚಗಚ್ಛತು। ಆಗಂತವ್ಯಂತ್ವಯಾತಾತಪುನರೇವಾಶ್ರಮಂಮಮ॥೧೬॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ। ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಮುನಿಂಕೃತ್ವಾಪ್ರಸ್ಥಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ॥೧೭॥ ತತಶ್ಶುಭತರೇತೂಣೀಧನುಷೀಚಾಯತೇಕ್ಷಣಾ। ದದೌಸೀತಾತಯೋರ್ಭ್ರಾತ್ರೋಃಖಡ್ಗೌಚವಿಮಲತ್ಸರೂ॥೧೮॥ ಆಬಧ್ಯಚಶುಭೌತೂಣೀಚಾಪೌಚಾದಾಯಸಸ್ವನೌ। ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಾವಾಶ್ರಮಾದ್ಗಂತುಮುಭೌತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೧೯॥ ಶ್ರೀಮಂತೌರೂಪಸಂಪನ್ನೌದೀಪ್ಯಮಾನೌಸ್ವತೇಜಸಾ। ಪ್ರಸ್ಥಿತೌಧೃತಚಾಪೌತೌಸೀತಯಾಸಹರಾಘವೌ ॥೨೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ–ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಅಷ್ಟಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸುತೀಕ್ಷ್ಣೇನಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಂಪ್ರಸ್ಥಿತಂರಘುನಂದನಂ। ಹೃದ್ಯಯಾಸ್ನಿಗ್ಧಯಾವಾಚಾಭರ್ತಾರಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥೧॥ ಅಯಂಧರ್ಮಸ್ಸುಸೂಕ್ಷ್ಮೇಣವಿಧಿನಾಪ್ರಾಪ್ಯತೇಮಹಾನ್। ನಿವೃತ್ತೇನತುಶಕ್ಯೋಯಂವ್ಯಸನಾತ್ಕಾಮಜಾದಿಹ॥೨॥ ತ್ರೀಣ್ಯೇವವ್ಯಸನಾನ್ಯತ್ರಕಾಮಜಾನಿಭವಂತ್ಯುತ। ಮಿಥ್ಯಾವಾಕ್ಯಂಗುರುತರಂತಸ್ಮಾದ್ಗುರುತರೌಉಭೌ॥೩॥ ಪರದಾರಾಭಿಗಮನಂವಿನಾವೈರಂಚರೌದ್ರತಾ । ಮಿಥ್ಯಾವಾಕ್ಯಂನತೇಭೂತಂನಭವಿಷ್ಯತಿರಾಘವ ॥೪॥ ಕುತೋಭಿಲಾಷಣಂಸ್ತ್ರೀಣಾಂಪರೇಷಾಂಧರ್ಮನಾಶನಂ। ತವನಾಸ್ತಿಮನುಷ್ಯೇಂದ್ರನಚಾಭೂತ್ತೇಕದಾಚನ ॥೫॥ ಮನಸ್ಯಪಿತಥಾರಾಮನಚೈತದ್ವಿದ್ಯತೇಕ್ವಚಿತ್। ಸ್ವದಾರನಿರತಸ್ತ್ವಂಚನಿತ್ಯಮೇವನೃಪಾತ್ಮಜ॥೬॥ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಸ್ಸತ್ಯಸಂಧಶ್ಚಪಿತುರ್ನಿರ್ದೇಶಕಾರಕಃ । ಸತ್ಯಸಂಧಮಹಾಭಾಗಶ್ರೀಮನ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜ ತ್ವಯಿಧರ್ಮಂಚಸತ್ಯಂಚತ್ವಯಿಸರ್ವಂಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ ॥ ತಚ್ಚಸರ್ವಂಮಹಾಬಾಹೋಶಕ್ಯಂವೋಢುಂಜಿತೇಂದ್ರಿಯೈಃ। ತವವಶ್ಯೇಂದ್ರಿಯತ್ವಂಚಜಾನಾಮಿಶುಭದರ್ಶನ॥ ತೃತೀಯಂಯದಿದಂರೌದ್ರಂಪರಪ್ರಾಣಾಭಿಹಿಂಸನಂ। ನಿರ್ವೈರಂಕ್ರಿಯತೇಮೋಹಾತ್ತಚ್ಚತೇಸಮುಪಸ್ಥಿತಂ॥೯॥ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಸ್ತ್ವಯಾವೀರದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿನಾಂ। ಋಷೀಣಾಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥಾಯವಧಸ್ಸಂಯತಿರಕ್ಷಸಾಂ॥ ಏತನ್ನಿಮಿತ್ತಂವಚನಂದಂಡಕಾಇತಿವಿಶ್ರುತಂ । ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ತ್ವಂಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಧೃತಬಾಣಶರಾಸನಃ ॥೧೧॥ ತತಸ್ತ್ವಾಂಪ್ರಸ್ಥಿತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮಮಚಿಂತಾಕುಲಂಮನಃ। ತ್ವದ್ವೃತ್ತಂಚಿಂತಯಂತ್ಯಾವೈಭವೇನ್ನಿಶ್ರೇಯಸಂಹಿತಂ ॥೧೨॥ ನಹಿಮೇರೋಚತೇವೀರಗಮನಂದಂಡಕಾನ್ಪ್ರತಿ। ಕಾರಣಂತತ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿವದಂತ್ಯಾಶ್ಶ್ರೂಯತಾಂಮಮ॥೧೩॥ ತ್ವಂಹಿಬಾಣಧನುಷ್ಪಾಣಿರ್ಭ್ರಾತ್ರಾಸಹವನಂಗತಃ। ದೃಷ್ಟ್ವಾವನಚರಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಕಚ್ಚಿತ್ಕುರ್ಯಾಶ್ಶರವ್ಯಯಂ॥೧೪॥ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಮಿಹಧನುರ್ಹುತಾಶಸ್ಯೇಂಧನಾನಿಚ। ಸಮೀಪತಸ್ಸ್ಥಿತಂತೇಜೋಬಲಮುಚ್ಛ್ರಯತೇಭೃಶಂ॥೧೫॥ ಪುರಾಕಿಲಮಹಾಬಾಹೋತಪಸ್ವೀಸತ್ಯವಾಕ್ಛುಚಿಃ । ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಭವತ್ಪುಣ್ಯೇವನೇರತಮೃಗದ್ವಿಜೇ ॥೧೬॥ ತಸ್ಯೈವತಪಸೋವಿಘ್ನಂಕರ್ತುಮಿಂದ್ರಶ್ಶಚೀಪತಿಃ। ಖಡ್ಗಪಾಣಿರಥಾಗಚ್ಛದಾಶ್ರಮಂಭಟರೂಪಧೃತ್॥೧೭॥ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತದಾಶ್ರಮಪದೇನಿಶಿತಃಖಡ್ಗಉತ್ತಮಃ। ಸನ್ಯಾಸವಿಧಿನಾದತ್ತಃಪುಣ್ಯೇತಪಸಿತಿಷ್ಠತಃ। ತಸ್ಸಚ್ಛಸ್ತ್ರಮನುಪ್ರಾಪ್ಯನ್ಯಾಸರಕ್ಷಣತತ್ಪರಃ। ವನೇತಂವಿಚರತ್ಯೇವರಕ್ಷನ್ಪ್ರತ್ಯಯಮಾತ್ಮನಃ॥೧೯॥ ಯತ್ರಗಚ್ಛತ್ಯುಪಾದಾತುಂಮೂಲಾನಿಚಫಲಾನಿಚ। ನವಿನಾಯಾತಿತಂಖಡ್ಗಂನ್ಯಾಸರಕ್ಷಣತತ್ಪರಃ ॥೨೦॥ ನಿತ್ಯಂಶಸ್ತ್ರಂಪರಿವಹನ್ಕ್ರಮೇಣಸತಪೋಧ

ನಃ।ಚಕಾರ ರೌದ್ರೀಂ ಸ್ವಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತಪಸಿ ನಿಶ್ಚಯಂ ॥೨೧॥ ತತಸ್ಸ ರೌದ್ರೇಭಿರತಃ ಪ್ರಮತ್ತೋಧರ್ಮಕರ್ಶಿತಃ । ತಸ್ಯ ಶ
ಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಸಂವಾಸಜ್ಜಗಾಮ ನರಕಂ ಮುನಿಃ ॥೨೨॥ ಏವಮೇತತ್ಪುರಾವೃತ್ತಂ ಶಸ್ತ್ರಸಂಯೋಗಕಾರಣಂ । ಅಗ್ನಿಸಂಯೋಗವದ್ಧೇತು
ಶ್ಶಸ್ತ್ರಸಂಯೋಗ ಉಚ್ಯತೇ ॥೨೩॥ ಸ್ನೇಹಾಚ್ಚ ಬಹುಮಾನಾಚ್ಚ ಸ್ಮಾರಯೇ ತ್ವಾಂ ನ ಶಿಕ್ಷಯೇ । ನ ಕಥಂಚನ ಸಾ ಕಾರ್ಯಾ ಗೃಹೀತ
ಧನುಷಾ ತ್ವಯಾ ॥೨೪॥ ಬುದ್ಧಿರ್ವೈರಂ ವಿನಾ ಹಂತುಂ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ದಂಡಕಾಶ್ರಿತಾನ್ । ಅಪರಾಧಂ ವಿನಾ ಹಂತುಂ ಲೋಕಾನ್
ವೀರ ನ ಕಾಮಯೇ ॥೨೫॥ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಣಾಂ ತು ವೀರಾಣಾಂ ವನೇಷು ನಿರತಾತ್ಮನಾಂ । ಧನುಷಾ ಕಾರ್ಯಮೇತಾವದಾರ್ತಾನಾಮಭಿ
ರಕ್ಷಣಂ ॥೨೬॥ ಕ್ವ ಚ ಶಸ್ತ್ರಂ ಕ್ವ ಚ ವನಂ ಕ್ವ ಚ ಕ್ಷಾತ್ರಂ ತಪಃ ಕ್ವ ಚ । ವ್ಯಾವಿದ್ಧಮಿದಮಸ್ಮಾಭಿರ್ದೇಶಧರ್ಮಸ್ತು ಪೂಜ್ಯತಾಂ॥
ತದಾರ್ಯ ಕಲುಷಾ ಬುದ್ಧಿರ್ಜಾಯತೇ ಶಸ್ತ್ರಸೇವನಾತ್ । ಪುನರ್ಗತ್ವಾ ತ್ವಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮಂ ಚರಿಷ್ಯಸಿ ॥೨೮॥ ಅಕ್ಷ
ಯಾ ತು ಭವೇತ್ ಪ್ರೀತಿಃ ಶ್ವಶ್ರೂಶ್ವಶುರಯೋರ್ಮಮ । ಯದಿ ರಾಜ್ಯಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಭವೇಸ್ತ್ವಂ ನಿರತೋ ಮುನಿಃ ॥೨೯॥ ಧರ್ಮಾದರ್ಥಃ
ಪ್ರಭವತಿ ಧರ್ಮಾತ್ ಪ್ರಭವತೇ ಸುಖಂ । ಧರ್ಮೇಣ ಲಭತೇ ಸರ್ವಂ ಧರ್ಮಸಾರಮಿದಂ ಜಗತ್ ॥೩೦॥ ಆತ್ಮಾನಂ ನಿಯಮೈಸ್ತೈ
ಸ್ತೈಃ ಕರ್ಶಯಿತ್ವಾ ಪ್ರಯತ್ನತಃ । ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ನಿಪುಣೈರ್ಧರ್ಮೋ ನ ಸುಖಾಲ್ಲಭ್ಯತೇ ಸುಖಂ ॥೩೧॥ ನಿತ್ಯಂ ಶುಚಿಮತಿಸ್ಸೌಮ್ಯ ಚ
ರ ಧರ್ಮಂ ತಪೋವನೇ । ಸರ್ವಂ ಹಿ ವಿದಿತಂ ತುಭ್ಯಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಪಿ ತತ್ತ್ವತಃ ॥೩೨॥ ಸ್ತ್ರೀಚಾಪಲಾದೇತದುದಾಹೃತಂ ಮೇ ಧ
ರ್ಮಂ ಚ ವಕ್ತುಂ ತವ ಕಸ್ಸಮರ್ಥಃ । ವಿಚಾರ್ಯ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ತು ಸಹಾನುಜೇನ ಯದ್ರೋಚತೇ ತತ್ಕುರು ಮಾಚಿರೇಣ ॥೩೩॥ ಇತಿ ಶ್ರೀ
ಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ–ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ–ನವಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

... ...

ವಾಕ್ಯಮೇತತ್ತು ವೈದೇಹ್ಯಾ ವ್ಯಾಹೃತಂ ಭರ್ತೃಭಕ್ತಯಾ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಧರ್ಮೇ ಸ್ಥಿತೋ ರಾಮಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾಥ ಮೈಥಿ
ಲೀಂ ॥೧॥ ಹಿತಮುಕ್ತಂ ತ್ವಯಾ ದೇವಿ ಸ್ನಿಗ್ಧಯಾ ಸದೃಶಂ ವಚಃ । ಕುಲಂ ವ್ಯಪದಿಶಂತ್ಯಾ ಚ ಧರ್ಮಜ್ಞೇ ಜನಕಾತ್ಮಜೇ ॥೨॥ ಕಿಂ
ತು ವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ದೇವಿ ತ್ವಯೈವೋಕ್ತಮಿದಂ ವಚಃ । ಧಾರ್ಯತೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯೈಶ್ಚಾಪೋ ನಾರ್ತಶಬ್ದೋ ಭವೇದಿತಿ ॥೩॥ ತೇ ಚಾರ್ತಾ
ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಮುನಯಸ್ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ । ಮಾಂ ಸೀತೇ ಸ್ವಯಮಾಗಮ್ಯ ಶರಣ್ಯಾಶ್ಶರಣಂ ಗತಾಃ ॥೪॥ ವಸಂತೋ ಧರ್ಮನಿರ
ತಾ ವನೇ ಮೂಲಫಲಾಶನಾಃ । ನ ಲಭಂತೇ ಸುಖಂ ಭೀತಾ ರಾಕ್ಷಸೈಃ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಭಿಃ ॥೫॥ ಕಾಲೇ ಕಾಲೇ ಚ ನಿರತಾ ನಿಯಮೈ
ರ್ವಿವಿಧೈರ್ವನೇ । ಭಕ್ಷ್ಯಂತೇ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಭೀಮೈರ್ನರಮಾಂಸೋಪಜೀವಿಭಿಃ ॥೬॥ ತೇ ಭಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾ ಮುನಯೋ ದಂಡಕಾರ
ಣ್ಯವಾಸಿನಃ । ಅಸ್ಮಾನಭ್ಯವಪದ್ಯೇತಿ ಮಾಮೂಚುರ್ದ್ವಿಜಸತ್ತಮಾಃ ॥೭॥ ಮಯಾ ತು ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತೇಷಾಮೇವಂ ಮುಖಾಚ್ಚ್ಯು
ತಂ । ಕೃತ್ವಾ ಚರಣಶುಶ್ರೂಷಾಂ ವಾಕ್ಯಮೇತದುದಾಹೃತಂ ॥೮॥ ಪ್ರಸೀದಂತು ಭವಂತೋ ಮೇ ಹ್ರೀರೇಷಾ ಹಿ ಮಮಾತುಲಾ । ಯ
ದೀದೃಶೈರಹಂ ವಿಪ್ರೈರುಪಸ್ಥೇಯೈರುಪಸ್ಥಿತಃ ॥೯॥ ಕಿಂ ಕರೋಮೀತಿ ಚ ಮಯಾ ವ್ಯಾಹೃತಂ ದ್ವಿಜಸನ್ನಿಧೌ । ಸರ್ವೈರೇತೈಸ್ಸ
ಮಾಗಮ್ಯ ವಾಗಿಯಂ ಸಮುದಾಹೃತಾ ॥೧೦॥ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಬಹುಭಿಃ ಕಾಮರೂಪಿಭಿಃ । ಅರ್ದಿತಾಸ್ಸ್ಮ ದೃಢಂ ರಾ
ಮ ಭವಾನ್ನಸ್ತತ್ರ ರಕ್ಷತು ॥೧೧॥ ಹೋಮಕಾಲೇಷು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಪರ್ವಕಾಲೇಷು ಚಾನಘ । ಧರ್ಷಯಂತಿ ಸುದುರ್ಧರ್ಷಾ ರಾ
ಕ್ಷಸಾಃ ಪಿಶಿತಾಶನಾಃ ॥೧೨॥ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಧರ್ಷಿತಾನಾಂ ಚ ತಾಪಸಾನಾಂ ತಪಸ್ವಿನಾಂ । ಗತಿಂ ಮೃಗಯಮಾಣಾನಾಂ ಭವಾ
ನ್ನಃ ಪರಮಾ ಗತಿಃ ॥೧೩॥ ಕಾಮಂ ತಪಃಪ್ರಭಾವೇನ ಶಕ್ತಾ ಹಂತುಂ ನಿಶಾಚರಾನ್ । ಚಿರಾರ್ಜಿತಂ ತು ನೇಚ್ಛಾಮಸ್ತಪಃ ಖಂಡಯಿ
ತುಂ ವಯಂ ॥೧೪॥ ಬಹುವಿಘ್ನಂ ತಪೋ ನಿತ್ಯಂ ದುಶ್ಚರಂ ಚೈವ ರಾಘವ । ತೇನ ಶಾಪಂ ನ ಮುಂಚಾಮೋ ಭಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾಶ್ಚ ರಾ
ಕ್ಷಸೈಃ ॥೧೫॥ ತದರ್ದ್ಯಮಾನಾನ್ ರಕ್ಷೋಭಿರ್ದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿಭಿಃ । ರಕ್ಷ ನಸ್ತ್ವಂ ಸಹ ಭ್ರಾತ್ರಾ ತ್ವನ್ನಾಥಾ ಹಿ ವಯಂ
ವನೇ ॥೧೬॥ ಮಯಾ ಚೈತದ್ವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ಕಾರ್ತ್ಸ್ನ್ಯೇನ ಪರಿಪಾಲನಂ । ಋಷೀಣಾಂ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಸಂಶ್ರುತಂ ಜನಕಾತ್ಮ
ಜೇ ॥೧೭॥ ಸಂಶ್ರುತ್ಯ ಚ ನ ಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಜೀವಮಾನಃ ಪ್ರತಿಶ್ರವಂ । ಮುನೀನಾಮನ್ಯಥಾ ಕರ್ತುಂ ಸತ್ಯಮಿಷ್ಟಂ ಹಿ ಮೇ ಸದಾ ॥೧೮॥
ಅಪ್ಯಹಂ ಜೀವಿತಂ ಜಹ್ಯಾಂ ತ್ವಾಂ ವಾ ಸೀತೇ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂ । ನ ತು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ಸಂಶ್ರುತ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೧೯॥ ತದ
ವಶ್ಯಂ ಮಯಾ ಕಾರ್ಯಮೃಷೀಣಾಂ ಪರಿಪಾಲನಂ । ಅನುಕ್ತೇನಾಪಿ ವೈದೇಹಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯ ತು ಕಿಂ ಪುನಃ ॥೨೦॥ ಮಮ ಸ್ನೇಹಾಚ್ಚ ಸೌ
ಹಾರ್ದಾದಿದಮುಕ್ತಂ ತ್ವಯಾನಘೇ । ಪರಿತುಷ್ಟೋಸ್ಮ್ಯಹಂ ಸೀತೇ ನ ಹ್ಯನಿಷ್ಟೋನುಶಿಷ್ಯತೇ ॥ ೨೧ ॥ ಸದೃಶಂ ಚಾನುರೂಪಂ ಚ
ಕುಲಸ್ಯ ತವ ಚಾತ್ಮನಃ । ಸಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ ಮೇ ತ್ವಂ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಪಿ ಗರೀಯಸೀ ॥ ೨೨ ॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಮಹಾ
ತ್ಮಾ ಸೀತಾಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ಮೈಥಿಲರಾಜಪುತ್ರೀಂ । ರಾಮೋ ಧನುಷ್ಮಾನ್ ಸಹ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಜಗಾಮ ರಮ್ಯಾಣಿ ತಪೋವನಾನಿ ॥ ೨೩ ॥
ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ–ದಶಮಸ್ಸರ್ಗಃ

... ...

ಅಗ್ರತಃ ಪ್ರಯಯೌ ರಾಮಃ ಸೀತಾ ಮಧ್ಯೇ ಸುಮಧ್ಯಮಾ । ಪೃಷ್ಠತಸ್ತು ಧನುಷ್ಪಾಣಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೋನುಜಗಾಮ ಹ ॥ ೧ ॥
ತೌ ಪಶ್ಯಮಾನೌ ವಿವಿಧಾನ್ ಶೈಲಪ್ರಸ್ಥಾನ್ ವನಾನಿ ಚ । ನದೀಶ್ಚ ವಿವಿಧಾ ರಮ್ಯಾ ಜಗ್ಮತುಸ್ಸೀತಯಾ ಸಹ ॥೨॥ ಸಾರಸಾಂಶ್ಚಕ್ರವಾ
ಕಾಂಶ್ಚ ನದೀಪುಲಿನಚಾರಿಣಃ । ಸರಾಂಸಿ ಚ ಸಪದ್ಮಾನಿ ಯುಕ್ತಾನಿ ಜಲಜೈಃ ಖಗೈಃ ॥೩॥ ಯೂಥಬದ್ಧಾಂಶ್ಚ ಪೃಷತಾನ್ ಮದೋ
ನ್ಮತ್ತಾನ್ ವಿಷಾಣಿನಃ । ಮಹಿಷಾಂಶ್ಚ ವರಾಹಾಂಶ್ಚ ನಾಗಾಂಶ್ಚ ದ್ರುಮವೈರಿಣಃ ॥ ೪ ॥ ತೇ ಗತ್ವಾ ದೂರಮಧ್ವಾನಂ ಲಂಬಮಾನೇ

ದಿವಾಕರೇ । ದದೃಶುಸ್ಸಹಿತಾರಮ್ಯಂತಟಾಕಂಯೋಜನಾಯತಂ ॥ ೫ ॥ ಪದ್ಮಪುಷ್ಕರಸಂಬಾಧಂಗಜಯೂಥೈರಲಂಕೃತಂ ।
ಸಾರಸೈರ್ಹಂಸಕಾದಂಬೈಸ್ಸಂಕುಲಂಜಲಚಾರಿಭಿಃ ॥ ೬ ॥ ಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲೇರಮ್ಯೇತಸ್ಮಿನ್ಸರಸಿಶುಶ್ರುವೇ । ಗೀತವಾದಿತ್ರನಿರ್ಘೋ
ಷೋನತುಕಶ್ಚನದೃಶ್ಯತೇ ॥ ೭ ॥ ತತಃಕೌತೂಹಲಾದ್ರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ । ಮುನಿಂಧರ್ಮಭೃತಂನಾಮಪ್ರಷ್ಟುಂ
ಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ೮ ॥ ಇದಮತ್ಯದ್ಭುತಂಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವೇಷಾಂನೋಮಹಾಮುನೇ । ಕೌತೂಹಲಂಮಹಜ್ಜಾತಂಕಿಮಿದಂಸಾಧು
ಕಥ್ಯತಾಂ ॥ ೯ ॥ ವಕ್ತವ್ಯಂಯದಿಚೇದ್ವಿಪ್ರನಾತಿಗುಹ್ಯಮಪಿಪ್ರಭೋ । ತೇನೈವಮುಕ್ತೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾರಾಘವೇಣಮುನಿಸ್ತದಾ ।
ಪ್ರಭಾವಂಸರಸಃಕೃತ್ಸ್ನಮಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ । ಇದಂಪಂಚಾಪ್ಸರೋನಾಮತಟಾಕಂಸಾರ್ವಕಾಲಿಕಂ । ೧೧ ॥ ನಿರ್ಮಿತಂತ
ಪಸಾರಾಮಮುನಿನಾಮಾಂಡಕರ್ಣಿನಾ । ಸಹಿತೇಪೇತಪಸ್ತೀವ್ರಂಮಾಂಡಕರ್ಣಿರ್ಮಹಾಮುನಿಃ ॥ ೧೨ ॥ ದಶವರ್ಷಸಹಸ್ರಾ
ಣಿವಾಯುಭಕ್ಷೋಜಲಾಶ್ರಯಃ । ತತಃಪ್ರವ್ಯಥಿತಾಸ್ಸರ್ವೇದೇವಾಸ್ಸಾಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ ॥ ೧೩ ॥ ಅಬ್ರುವನ್ವಚನಂಸರ್ವೇಪರಸ್ಪರ
ಸಮಾಗತಾಃ । ಅಸ್ಮಾಕಂಕಸ್ಯಚಿತ್ಸ್ಥಾನಮೇಷಪ್ರಾರ್ಥಯತೇಮುನಿಃ ॥ ೧೪ ॥ ಇತಿಸಂವಿಗ್ನಮನಸಸ್ಸರ್ವೇತತ್ರದಿವೌಕ
ಸಃ । ತತ್ರಕರ್ತುಂತಪೋವಿಘ್ನಂದೇವೈಸ್ಸರ್ವೈರ್ನಿಯೋಜಿತಾಃ ॥ ೧೫ ॥ ಪ್ರಧಾನಾಪ್ಸರಸಃಪಂಚವಿದ್ಯುಚ್ಚಲಿತವರ್ಚಸಃ । ಅ
ಪ್ಸರೋಭಿಸ್ತತಸ್ತಾಭಿರ್ಮುನಿರ್ದೃಷ್ಟಪರಾವರಃ ॥ ೧೬ ॥ ನೀತೋಮದನವಶ್ಯತ್ವಂಸುರಾಣಾಂಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಯೇ । ತಾಶ್ಚೈವಾ
ಪ್ಸರಸಃಪಂಚಮುನೇಃಪತ್ನೀತ್ವಮಾಗತಾಃ ॥ ೧೭ ॥ ತಟಾಕೇನಿರ್ಮಿತಂತಾಸಾಮಸ್ಮಿನ್ನಂತರ್ಹಿತಂಗೃಹಂ । ತಥೈವಾಪ್ಸರಸಃ
ಪಂಚನಿವಸಂತ್ಯೋಯಥಾಸುಖಂ ॥ ೧೮ ॥ ರಮಯಂತಿತಪೋಯೋಗಾತ್ಮುನಿಂಯೌವನಮಾಸ್ಥಿತಂ । ತಾಸಾಂಸಂಕ್ರೀಡಮಾ
ನಾನಾಮೇಷವಾದಿತ್ರನಿಸ್ವನಃ ॥ ೧೯ ॥ ಶ್ರೂಯತೇಭೂಷಣೋನ್ಮಿಶ್ರೋಗೀತಶಬ್ದೋಮನೋಹರಃ । ಆಶ್ಚರ್ಯಮಿತಿತಸ್ಯೈತದ್ವಚ
ನಂಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ ॥ ೨೦ ॥ ರಾಘವಃಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಮಹಾಯಶಾಃ । ಏವಂಕಥಯಮಾನಸ್ಯದದರ್ಶಾಶ್ರಮಮಂ
ಡಲಂ ॥ ೨೧ ॥ ಕುಶಚೀರಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಸಮಾವೃತಂ । ಪ್ರವಿಶ್ಯಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚರಾಘವಃ ॥ ಉವಾ
ಸಮುನಿಭಿಃಸರ್ವೈಃಪೂಜ್ಯಮಾನೋಮಹಾಯಶಾಃ । ತಥಾತಸ್ಮಿನ್ಸಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಶ್ರೀಮತ್ಯಾಶ್ರಮಮಂಡಲೇ ॥ ೨೩ ॥ ಉಷಿ
ತ್ವಾತುಸುಖಂತತ್ರಪೂಜ್ಯಮಾನೋಮಹರ್ಷಿಭಿಃ । ಜಗಾಮಚಾಶ್ರಮಾಂಸ್ತೇಷಾಂಪರ್ಯಾಯೇಣತಪಸ್ವಿನಾಂ ॥ ೨೪ ॥ ಯೇಷಾ
ಮುಷಿತವಾನ್ಪೂರ್ವಂಸಕಾಶೇಸಮಹಾಸ್ತ್ರವಿತ್ । ಕ್ವಚಿತ್ಪರಿದಶಾನ್ಮಾಸಾನೇಕಂಸಂವತ್ಸರಂಕ್ವಚಿತ್ ॥ ೨೫ ॥ ಕ್ವಚಿಚ್ಚತು
ರೋಮಾಸಾನ್ಪಂಚಷಟ್ಚಾಪರಾನ್ಕ್ವಚಿತ್ । ಅಪರತ್ರಾಧಿಕಂಮಾಸಾದಪ್ಯರ್ಧಮಧಿಕಂಕ್ವಚಿತ್ ॥ ೨೬ ॥ ತ್ರೀನ್ಮಾಸಾ
ನಷ್ಟಮಾಸಾಂಶ್ಚರಾಘವೋನ್ಯವಸತ್ಸುಖಂ । ತಥಾಸಂವಸತಸ್ತಸ್ಯಮುನೀನಾಮಾಶ್ರಮೇಷುವೈ ॥ ೨೭ ॥ ರಮತಶ್ಚಾನುಕೂ
ಲ್ಯೇನಯಯುಸ್ಸಂವತ್ಸರಾದಶ । ಪರಿಸೃತ್ಯಚಧರ್ಮಜ್ಞೋರಾಘವಸ್ಸಹಸೀತಯಾ ॥ ೨೮ ॥ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಸ್ಯಾಶ್ರಮಂಶ್ರೀಮಾನ್
ಪುನರೇವಾಜಗಾಮಹ । ಸತಮಾಶ್ರಮಮಾಸಾದ್ಯಮುನಿಭಿಃಪ್ರತಿಪೂಜಿತಃ ॥ ೨೯ ॥ ತತ್ರಾಪಿನ್ಯವಸದ್ರಾಮಃಕಂಚಿತ್ಕಾಲಮರಿಂ
ದಮಃ । ತದಾಶ್ರಮಸ್ಥೋವಿನಯಾತ್ಕದಾಚಿತ್ತಂಮಹಾಮುನಿಂ ॥ ೩೦ ॥ ಉಪಾಸೀನಸ್ಸಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಸುತೀಕ್ಷ್ಣಮಿದಮಬ್ರವೀ
ತ್ । ಅಸ್ಮಿನ್ನರಣ್ಯೇಭಗವಾನಗಸ್ತ್ಯೋಮುನಿಸತ್ತಮಃ ॥ ೩೧ ॥ ವಸತೀತಿಮಯಾನಿತ್ಯಂಕಥಾಃಕಥಯತಾಂಶ್ರುತಂ । ನತು
ಜಾನಾಮಿತಂದೇಶಂವನಸ್ಯಾಸ್ಯಮಹತ್ತಯಾ ॥ ೩೨ ॥ ಕುತ್ರಾಶ್ರಮಮಿದಂಪುಣ್ಯಂಮಹರ್ಷೇಸ್ತಸ್ಯಧೀಮತಃ । ಪ್ರಸಾದಾತ್ತ
ತ್ರಭವತಸ್ಸಾನುಜಸ್ಸಹಸೀತಯಾ ॥ ೩೩ ॥ ಅಗಸ್ತ್ಯಮಭಿಗಚ್ಛೇಯಮಭಿವಾದಯಿತುಂಮುನಿಂ । ಮನೋರಥೋಮಹಾನೇಷಹೃ
ದಿಮೇಪರಿವರ್ತತೇ ॥ ೩೪ ॥ ಯದ್ಯಹಂತಂಮುನಿವರಂಶುಶ್ರೂಷೇಯಮಪಿಸ್ವಯಂ । ಇತಿರಾಮಸ್ಯಸಮುನೇಃಶ್ರುತ್ವಾಧರ್ಮಾತ್ಮ
ನೋವಚಃ ॥ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂಪ್ರೀತೋದಶರಥಾತ್ಮಜಂ । ಅಹಮಪ್ಯೇತದೇವತ್ವಾಂವಕ್ತುಂಕಾಮಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥ ೩೬ ॥
ಅಗಸ್ತ್ಯಮಭಿಗಚ್ಛೇತಿಸೀತಯಾಸಹರಾಘವ । ದಿಷ್ಟ್ಯಾತ್ವಿದಾನೀಮರ್ಥೇಽಸ್ಮಿನ್ಸ್ವಯಮೇವಬ್ರವೀಷಿಮಾಂ ॥ ೩೭ ॥ ಆಖ್ಯಾ
ಸ್ಯಾಮಿತೇವತ್ಸಯತ್ರಾಗಸ್ತ್ಯೋಮಹಾಮುನಿಃ । ಯೋಜನಾನ್ಯಾಶ್ರಮಾದಸ್ಮಾತ್ತಥಾಚತ್ವಾರಿವೈತತಃ ॥ ೩೮ ॥ ದಕ್ಷಿಣೇನಮ
ಹಾನ್ಶ್ರೀಮಾನಗಸ್ತ್ಯಭ್ರಾತುರಾಶ್ರಮಃ । ಸ್ಥಲಪ್ರಾಯೇವನೋದ್ದೇಶೇಪಿಪ್ಪಲೀವನಶೋಭಿತೇ ॥ ೩೯ ॥ ಬಹುಪುಷ್ಪಫಲೇರಮ್ಯೇನಾ
ನಾಶಕುನಿನಾದಿತೇ । ಪದ್ಮಿನ್ಯೋವಿವಿಧಾಸ್ತತ್ರಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾಶ್ಶಿವಾಃ ॥ ೪೦ ॥ ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಕೀರ್ಣಾಶ್ಚಕ್ರವಾಕೋಪಶೋಭಿ
ತಾಃ । ತತ್ರೈಕಾಂರಜನೀಮುಷ್ಯಪ್ರಭಾತೇರಾಮಗಮ್ಯತಾಂ ॥ ೪೧ ॥ ದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಮಾಸ್ಥಾಯವನಷಂಡಸ್ಯಪಾರ್ಶ್ವತಃ । ತ
ತ್ರಾಗಸ್ತ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂಗತ್ವಾಯೋಜನಮಂತರಾ ॥ ರಮಣೀಯೇವನೋದ್ದೇಶೇಬಹುಪಾದಪಸಂವೃತೇ । ರಂಸ್ಯತೇತತ್ರವೈದೇಹೀಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಸಹತ್ವಯಾ ॥ ೪೩ ॥ ಸಹಿರಮ್ಯೋವನೋದ್ದೇಶೋಬಹುಪಾದಪಸಂಕುಲಃ । ಯದಿಬುದ್ಧಿಃಕೃತಾದ್ರಷ್ಟುಮಗಸ್ತ್ಯಂತಂಮ
ಹಾಮುನಿಂ ॥ ೪೪ ॥ ಅದ್ಯೈವಗಮನೇಬುದ್ಧಿಂರೋಚಯಸ್ವಮಹಾಯಶಃ । ಇತಿರಾಮೋಮುನೇಃಶ್ರುತ್ವಾಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಭಿವಾದ್ಯಚ ॥
ಪ್ರತಸ್ಥೇಗಸ್ತ್ಯಮುದ್ದಿಶ್ಯಸಾನುಜಸ್ಸೀತಯಾಸಹ । ಪಶ್ಯನ್ವನಾನಿರಮ್ಯಾಣಿಪರ್ವತಾಂಶ್ಚಾಭ್ರಸನ್ನಿಭಾನ್ ॥ ಸರಾಂಸಿಸರಿ
ತಶ್ಚೈವಪಥಿಮಾರ್ಗವಶಾನುಗಾಃ । ಸುತೀಕ್ಷ್ಣೇನೋಪದಿಷ್ಟೇನಗತ್ವಾತೇನಪಥಾಸುಖಂ ॥ ಇದಂಪರಮಸಂಹೃಷ್ಟೋವಾಕ್ಯಂಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಮಬ್ರವೀತ್ । ಏತದೇವಾಶ್ರಮಪದಂನೂನಂತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೪೮ ॥ ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯಮುನೇರ್ಭ್ರಾತುರ್ದೃಶ್ಯತೇಪುಣ್ಯಕರ್ಮ

ಣಃ । ಯಥಾಹೀಮೇವನಸ್ಯಾಸ್ಯಜ್ಞಾತಾಃಪಥಿಸಹಸ್ರಶಃ ॥ ೪೯ ॥ ಸನ್ನತಾಃಫಲಭಾರೇಣಪುಷ್ಪಭಾರೇಣಚದ್ರುಮಾಃ । ಪಿಪ್ಪಲೀ
ನಾಂಚಪಕ್ವಾನಾಂವನಾದಸ್ಮಾದುಪಾಗತಃ ॥ ೫೦ ॥ ಗಂಧೋಯಂಪವನೋತ್ಕ್ಷಿಪ್ತಸ್ಸಹಸಾಕಟುಕೋದಯಃ । ತತ್ರತತ್ರಚದೃ
ಶ್ಯಂತೇಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಾಃಕಾಷ್ಠಸಂಚಯಾಃ ॥ ೫೧ ॥ ಲೂನಾಶ್ಚಪಥಿದೃಶ್ಯಂತೇದರ್ಭಾವೈಡೂರ್ಯವರ್ಚಸಃ । ಏತಚ್ಚವನಮಧ್ಯಸ್ಥಂಕೃ
ಷ್ಣಾಭ್ರಶಿಖರೋಪಮಮ್ ॥ ೫೨ ॥ ಪಾವಕಸ್ಯಾಶ್ರಮಸ್ಥಸ್ಯಧೂಮಾಗ್ರಂಸಂಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ । ವಿವಿಕ್ತೇಷುಚತೀರ್ಥೇಷುಕೃತಸ್ನಾನಾದ್ವಿ
ಜಾತಯಃ ॥ ೫೩ ॥ ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಂಕುರ್ವಂತಿಕುಸುಮೈಃಸ್ವಯಮಾರ್ಜಿತೈಃ । ತತ್ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಸ್ಯವಚನಂಯಥಾಸೌಮ್ಯಮ
ಯಾಶ್ರುತಮ್ ॥ ೫೪ ॥ ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಮೋಭ್ರಾತುರ್ನೂನಮೇಷಭವಿಷ್ಯತಿ । ನಿಗೃಹ್ಯತಪಸಾಮೃತ್ಯುಂಲೋಕಾನಾಂಹಿತಕಾಮ್ಯ
ಯಾ ॥ ೫೫ ॥ ಯಸ್ಯಭ್ರಾತ್ರಾಕೃತೇಯಂದಿಕ್ಛರಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾ । ಇಹೈಕದಾಕಿಲಕ್ರೂರೋವಾತಾಪಿರಪಿಚೇಲ್ವಲಃ ॥ ೫೬ ॥
ಭ್ರಾತರೌಸಹಿತಾವಾಸ್ತಾಂಬ್ರಾಹ್ಮಣಘ್ನೌಮಹಾಸುರೌ । ಧಾರಯನ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂರೂಪಮಿಲ್ವಲಸ್ಸಂಸ್ಕೃತಂವದನ್ ॥ ೫೭ ॥
ಆಮಂತ್ರಯತಿವಿಪ್ರಾನ್ಸಶ್ರಾದ್ಧಮುದ್ದಿಶ್ಯನಿರ್ಘೃಣಃ । ಭ್ರಾತರಂಸಂಸ್ಕೃತಂಕೃತ್ವಾತತಸ್ತಂಮೇಷರೂಪಿಣಮ್ ॥ ೫೮ ॥ ತಾನ್
ದ್ವಿಜಾನ್ಭೋಜಯಾಮಾಸಶ್ರಾದ್ಧದೃಷ್ಟೇನಕರ್ಮಣಾ । ತತೋಭುಕ್ತವತಾಂತೇಷಾಂವಿಪ್ರಾಣಾಮಿಲ್ವಲೋಬ್ರವೀತ್ ॥ ೫೯ ॥
ವಾತಾಪೇನಿಷ್ಕ್ರಮಸ್ವೇತಿಸ್ವರೇಣಮಹತಾವದನ್ । ತತೋಭ್ರಾತುರ್ವಚಃಶ್ರುತ್ವಾವಾತಾಪಿರ್ಮೇಷವನ್ನದನ್ ॥ ೬೦ ॥ ಭಿತ್ವಾಭಿ
ತ್ವಾಶರೀರಾಣಿಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂವಿನಿಷ್ಪತತ್ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂಸಹಸ್ರಾಣಿತೈರೇವಂಕಾಮರೂಪಿಭಿಃ ॥ ೬೧ ॥ ವಿನಾಶಿತಾನಿಸಂಹ
ತ್ಯನಿತ್ಯಶಃಪಿಶಿತಾಶನೈಃ । ಅಗಸ್ತ್ಯೇನತದಾದೇವೈಃಪ್ರಾರ್ಥಿತೇನಮಹರ್ಷಿಣಾ ॥ ೬೨ ॥ ಅನುಭೂಯಕಿಲಶ್ರಾದ್ಧೇಭಕ್ಷಿತಸ್ಸಮಹಾ
ಸುರಃ । ತತಸ್ಸಂಪನ್ನಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾದತ್ವಾಹಸ್ತಾವಸೇಚನಮ್ ॥ ೬೩ ॥ ಭ್ರಾತರಂನಿಷ್ಕ್ರಮಸ್ವೇತಿಚೇಲ್ವಲಸ್ಸೋಭ್ಯಭಾಷತ । ಸತಂ
ತಥಾಭಾಷಮಾಣಂಭ್ರಾತರಂವಿಪ್ರಘಾತಿನಮ್ ॥ ೬೪ ॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಹಸನ್ಧೀಮಾನಗಸ್ತ್ಯೋಮುನಿಸತ್ತಮಃ । ಕುತೋನಿಷ್ಕ್ರಮಿ
ತುಂಶಕ್ತಿರ್ಮಯಾಜೀರ್ಣಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ ॥ ೬೫ ॥ ಭ್ರಾತುಸ್ತೇಮೇಷರೂಪಸ್ಯಗತಸ್ಯಯಮಸಾದನಮ್ । ಅಥತಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಭ್ರಾ
ತುರ್ನಿಧನಸಂಶ್ರಯಮ್ ॥ ೬೬ ॥ ಪ್ರಧರ್ಷಯಿತುಮಾರೇಭೇಮುನಿಂಕ್ರೋಧಾನ್ನಿಶಾಚರಃ । ಸೋಭಿದ್ರವನ್ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಂಮುನಿನಾದೀ
ಪ್ತತೇಜಸಾ ॥ ೬೭ ॥ ಚಕ್ಷುಷಾನಲಕಲ್ಪೇನನಿರ್ದಗ್ಧೋನಿಧನಂಗತಃ । ತಸ್ಯಾಯಮಾಶ್ರಮೋಭ್ರಾತುಸ್ತಟಾಕವನಶೋಭಿತಃ ॥ ೬೮ ॥
ವಿಪ್ರಾನುಕಂಪಯಾಯೇನಕರ್ಮೇದಂದುಷ್ಕರಂಕೃತಮ್ । ಏವಂಕಥಯಮಾನಸ್ಯತಸ್ಯಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ ॥ ೬೯ ॥ ರಾಮಸ್ಯಾ
ಸ್ತಂಗತಸ್ಸೂರ್ಯಸ್ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೋಭ್ಯವರ್ತತ । ಉಪಾಸ್ಯಪಶ್ಚಿಮಾಂಸಂಧ್ಯಾಂಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಯಥಾವಿಧಿ ॥ ಪ್ರವಿವೇಶಾಶ್ರಮಪ
ದಂತಮೃಷಿಂಸೋಭ್ಯವಾದಯತ್ । ಸಮ್ಯಕ್ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಶ್ಚಮುನಿನಾತೇನರಾಘವಃ ॥ ೭೧ ॥ ನ್ಯವಸತ್ತಾಂನಿಶಾಮೇಕಾಂಪ್ರಾ
ಶ್ಯಮೂಲಫಲಾನಿಚ । ತಸ್ಯಾಂರಾತ್ರ್ಯಾಂವ್ಯತೀತಾಯಾಂವಿಮಲೇಸೂರ್ಯಮಂಡಲೇ ॥ ೭೨ ॥ ಭ್ರಾತರಂತಮಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯಹ್ಯಾಮಂ
ತ್ರಯತರಾಘವಃ । ಅಭಿವಾದಯೇತ್ವಾಂಭಗವನ್ಸುಖಮಧ್ಯುಷಿತೋನಿಶಾಮ್ ॥ ೭೩ ॥ ಆಮಂತ್ರಯೇತ್ವಾಂಗಚ್ಛಾಮಿಗುರುಂತೇದ್ರ
ಷ್ಟುಮಗ್ರಜಮ್ । ಗಮ್ಯತಾಮಿತಿತೇನೋಕ್ತೋಜಗಾಮರಘುನಂದನಃ ॥ ೭೪ ॥ ಯಥೋದ್ದಿಷ್ಟೇನಮಾರ್ಗೇಣವನಂತಚ್ಚಾವಲೋಕ
ಯನ್ । ನೀವಾರಾನ್ಪನಸಾಂಸ್ತಾಲಾಂಸ್ತಿಮಿಶಾನ್ವಂಜುಲಾನ್ಧವಾನ್ ॥ ೭೫ ॥ ಚಿರಿಬಿಲ್ವಾನ್ಮಧೂಕಾಂಶ್ಚಬಿಲ್ವಾನಪಿಚತಿಂದು
ಕಾನ್ । ಪುಷ್ಪಿತಾನ್ಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರಾಭಿರ್ಲತಾಭಿರನುವೇಷ್ಟಿತಾನ್ ॥ ೭೬ ॥ ದದರ್ಶರಾಮಶ್ಶತಶಸ್ತತ್ರಕಾಂತಾರಪಾದಪಾನ್ ।
ಹಸ್ತಿಹಸ್ತೈರ್ವಿಮೃದಿತಾನ್ವಾನರೈರುಪಶೋಭಿತಾನ್ ॥ ೭೭ ॥ ಮತ್ತೈಶ್ಶಕುನಿಸಂಘೈಶ್ಚಶತಶಶ್ಚಪ್ರಣಾದಿತಾನ್ । ತತೋಬ್ರ
ವೀತ್ಸಮೀಪಸ್ಥಂರಾಮೋರಾಜೀವಲೋಚನಃ ॥ ೭೮ ॥ ಪೃಷ್ಠತೋನುಗತಂವೀರಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಮ್ । ಸ್ನಿಗ್ಧಪತ್ರಾಯಥಾ
ವೃಕ್ಷಾಯಥಾಶಾಂತಾಮೃಗದ್ವಿಜಾಃ ॥ ೭೯ ॥ ಆಶ್ರಮೋನಾತಿದೂರಸ್ಥೋಮಹರ್ಷೇರ್ಭಾವಿತಾತ್ಮನಃ । ಅಗಸ್ತ್ಯಇತಿವಿಖ್ಯಾತೋ
ಲೋಕೇಸ್ವೇನೈವಕರ್ಮಣಾ ॥ ೮೦ ॥ ಆಶ್ರಮೋದೃಶ್ಯತೇತಸ್ಯಪರಿಶ್ರಾಂತಶ್ರಮಾಪಹಃ । ಪ್ರಾಜ್ಯಧೂಮಾಕುಲವನಶ್ಚೀರಮಾಲಾ
ಪರಿಷ್ಕೃತಃ ॥ ೮೧ ॥ ಪ್ರಶಾಂತಮೃಗಯೂಥಶ್ಚನಾನಾಶಕುನಿನಾದಿತಃ । ನಿಗೃಹ್ಯತರಸಾಮೃತ್ಯುಂಲೋಕಾನಾಂಹಿತಕಾಮ್ಯ
ಯಾ ॥ ೮೨ ॥ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಕ್ಕೃತಾಯೇನಶರಣ್ಯಾಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾ । ತಸ್ಯೇದಮಾಶ್ರಮಪದಂಪ್ರಭಾವಾದ್ಯಸ್ಯರಾಕ್ಷಸೈಃ ॥ ೮೩ ॥
ದಿಗಿಯಂದಕ್ಷಿಣಾತ್ರಾಸಾದ್ದೃಶ್ಯತೇನೋಪಭುಜ್ಯತೇ । ಯದಾಪ್ರಭೃತಿಚಾಕ್ರಾಂತಾದಿಗಿಯಂಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾ ॥ ೮೪ ॥ ತದಾ
ಪ್ರಭೃತಿನಿರ್ವೈರಾಃಪ್ರಶಾಂತಾರಜನೀಚರಾಃ । ನಾಮ್ನಾಚೇಯಂಭಗವತೋದಕ್ಷಿಣಾದಿಕ್ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾ ॥ ೮೫ ॥ ಪ್ರಥಿತಾತ್ರಿಷುಲೋ
ಕೇಷುದುರ್ಧರ್ಷಾಕ್ರೂರಕರ್ಮಭಿಃ । ಮಾರ್ಗಂನಿರೋದ್ಧುಂನಿರತೋಭಾಸ್ಕರಸ್ಯಾಚಲೋತ್ತಮಃ ॥ ನಿದೇಶಂಪಾಲಯನ್ಯಸ್ಯ
ವಿಂಧ್ಯಶ್ಶೈಲೋನವರ್ಧತೇ । ಅಯಂದೀರ್ಘಾಯುಷಸ್ತಸ್ಯಲೋಕೇವಿಶ್ರುತಕರ್ಮಣಃ । ಅಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಮಃಶ್ರೀಮಾನ್ವಿನೀತಜನಸೇ
ವಿತಃ । ಏಷಲೋಕಾರ್ಚಿತಸ್ಸಾಧುರ್ಹಿತೇನಿತ್ಯರತಸ್ಸತಾಮ್ । ಅಸ್ಮಾನಭಿಗತಾನೇಷಶ್ರೇಯಸಾಯೋಜಯಿಷ್ಯತಿ ॥ ೮೮ ॥ ಆರಾಧಯಿ
ಷ್ಯಾಮ್ಯತ್ರಾಹಮಗಸ್ತ್ಯಂತಂಮಹಾಮುನಿಮ್ । ಶೇಷಂಚವನವಾಸಸ್ಯಸೌಮ್ಯವತ್ಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂಪ್ರಭೋ ॥ ಅತ್ರದೇವಾಸ್ಸಗಂಧ
ರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ । ಅಗಸ್ತ್ಯಂನಿಯತಾಹಾರಂಸತತಂಪರ್ಯುಪಾಸತೇ ॥ ೯೦ ॥ ನಾತ್ರಜೀವೇನ್ಮೃಷಾವಾದೀಕ್ರೂರೋ
ವಾಯದಿವಾಶಠಃ । ನೃಶಂಸಃಕಾಮವೃತ್ತೋವಾಮುನಿರೇಷತಥಾವಿಧಃ ॥ ಅತ್ರದೇವಾಶ್ಚಯಕ್ಷಾಶ್ಚನಾಗಾಶ್ಚಪತಗೈಸ್ಸಹ । ವಸಂ

ತಿನಿಯತಾಹಾರಾಧರ್ಮಮಾರಾಧಯಿಷ್ಣವಃ ॥೯೨॥ ಅತ್ರಸಿದ್ಧಾಮಹಾತ್ಮಾನೋವಿಮಾನೈಸ್ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭೈಃ । ತ್ಯಕ್ತದೇಹಾನವೈರ್ದೇಹೈಸ್ಸ್ವರ್ಯಾತಾಃಪರಮರ್ಷಯಃ ॥೯೩॥ ಯಕ್ಷತ್ವಮಮರತ್ವಂಚರಾಜ್ಯಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ । ಅತ್ರದೇವಾಃಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿಭೂತೈರಾರಾಧಿತಾಶ್ಶುಭೈಃ ॥೯೪॥ ಆಗತಾಃಸ್ಮಾಶ್ರಮಪದಂಸೌಮಿತ್ರೇಪ್ರವಿಶಾಗ್ರತಃ । ನಿವೇದಯೇಹಮಾಂಪ್ರಾಪ್ತಮೃಷಯೇಸೀತಯಾಸಹ ॥೯೫॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಏಕಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಸಪ್ರವಿಶ್ಯಾಶ್ರಮಪದಂಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾಘವಾನುಜಃ । ಅಗಸ್ತ್ಯಶಿಷ್ಯಮಾಸಾದ್ಯವಾಕ್ಯಮೇತದುವಾಚಹ ॥೧॥ ರಾಜಾದಶರಥೋನಾಮಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ತಸ್ಯಸುತೋಬಲೀ । ರಾಮಃಪ್ರಾಪ್ತೋಮುನಿಂದ್ರಷ್ಟುಂಭಾರ್ಯಯಾಸಹಸೀತಯಾ ॥೨॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಾಮತಸ್ಯಾಹಂಭ್ರಾತಾತ್ವವರಜೋಹಿತಃ । ಅನುಕೂಲಶ್ಚಭಕ್ತಶ್ಚಯದಿತೇಶ್ರೋತ್ರಮಾಗತಃ ॥೩॥ ತೇವಯಂವನಮತ್ಯುಗ್ರಂಪ್ರವಿಷ್ಟಾಃಪಿತೃಶಾಸನಾತ್ । ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಹೇಸರ್ವೇಭಗವಂತಂನಿವೇದ್ಯತಾಂ ॥೪॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯತಪೋಧನಃ । ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಗ್ನಿಶರಣಂಪ್ರವಿವೇಶನಿವೇದಿತುಂ ॥೫॥ ಸಪ್ರವಿಶ್ಯಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಂತಪಸಾದುಷ್ಪ್ರಧರ್ಷಣಂ । ಕೃತಾಂಜಲಿರುವಾಚೇದಂರಾಮಾಗಮನಮಂಜಸಾ ॥೬॥ ಯಥೋಕ್ತಂಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೈವಶಿಷ್ಯೋಗಸ್ತ್ಯಸ್ಯಸಂಮತಃ । ಪುತ್ರೌದಶರಥಸ್ಯೇಮೌರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಏವಚ ॥೭॥ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾವಾಶ್ರಮಪದಂಸೀತಯಾಸಹಭಾರ್ಯಯಾ । ದ್ರಷ್ಟುಂಭವಂತಮಾಯಾತೌಶುಶ್ರೂಷಾರ್ಥಮರಿಂದಮೌ ॥೮॥ ಯದತ್ರಾನಂತರಂತತ್ತ್ವಮಾಜ್ಞಾಪಯಿತುಮರ್ಹಸಿ । ತತಶ್ಶಿಷ್ಯಾದುಪಶ್ರುತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಂರಾಮಂಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥೯॥ ವೈದೇಹೀಂಚಮಹಾಭಾಗಾಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ದಿಷ್ಟ್ಯಾರಾಮಶ್ಚಿರಸ್ಯಾದ್ಯದ್ರಷ್ಟುಂಮಾಂಸಮುಪಾಗತಃ ॥೧೦॥ ಮನಸಾಕಾಂಕ್ಷಿತಂಹ್ಯಸ್ಯಮಯಾಪ್ಯಾಗಮನಂಪ್ರತಿ । ಗಮ್ಯತಾಂಸತ್ಕೃತೋರಾಮಸ್ಸಭಾರ್ಯಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೧೧॥ ಪ್ರವೇಶ್ಯತಾಂಸಮೀಪಂಮೇಕಿಂಚಾಸೌನಪ್ರವೇಶಿತಃ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಮುನಿನಾಧರ್ಮಜ್ಞೇನಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೧೨॥ ಅಭಿವಾದ್ಯಾಬ್ರವೀಚ್ಛಿಷ್ಯಸ್ತಥೇತಿನಿಯತಾಂಜಲಿಃ । ತತೋನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಸಂಭ್ರಾಂತಶ್ಶಿಷ್ಯೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೩॥ ಕ್ವಾಸೌರಾಮೋಮುನಿಂದ್ರಷ್ಟುಮೇತುಪ್ರವಿಶತುಸ್ವಯಂ । ತತೋಗತ್ವಾಶ್ರಮದ್ವಾರಂಶಿಷ್ಯೇಣಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೧೪॥ ದರ್ಶಯಾಮಾಸಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಸೀತಾಂಚಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ । ತಂಶಿಷ್ಯಃಪ್ರಶ್ರಿತೋವಾಕ್ಯಮಗಸ್ತ್ಯವಚನಂಬ್ರುವನ್ ॥೧೫॥ ಪ್ರಾವೇಶಯದ್ಯಥಾನ್ಯಾಯಂಸತ್ಕಾರಾರ್ಹಂಸುಸತ್ಕೃತಂ । ಪ್ರವಿವೇಶತತೋರಾಮಸ್ಸೀತಯಾಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೧೬॥ ಪ್ರಶಾಂತಹರಿಣಾಕೀರ್ಣಮಾಶ್ರಮಂಹ್ಯವಲೋಕಯನ್ । ಸತತ್ರಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸ್ಥಾನಮಗ್ನೇಸ್ಸ್ಥಾನಂತಥೈವಚ ॥೧೭॥ ವಿಷ್ಣೋಸ್ಸ್ಥಾನಂಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯಸ್ಥಾನಂಚೈವವಿವಸ್ವತಃ । ಸೋಮಸ್ಥಾನಂಶಿವಸ್ಥಾನಂಸ್ಥಾನಂಕೌಬೇರಮೇವಚ ॥೧೮॥ ಧಾತುರ್ವಿಧಾತುಸ್ಸ್ಥಾನೇಚವಾಯೋಸ್ಸ್ಥಾನಂತಥೈವಚ । ನಾಗರಾಜಸ್ಯಚಸ್ಥಾನಮನಂತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೧೯॥ ಸ್ಥಾನಂತಥೈವಗಾಯತ್ರ್ಯಾವಸೂನಾಂಸ್ಥಾನಮೇವಚ । ಸ್ಥಾನಂಚಪಾಶಹಸ್ತಸ್ಯವರುಣಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೨೦॥ ಕಾರ್ತಿಕೇಯಸ್ಯಚಸ್ಥಾನಂಧರ್ಮಸ್ಥಾನಂಚಪಶ್ಯತಿ । ತತಶ್ಶಿಷ್ಯೈಃಪರಿವೃತೋಮುನಿರಪ್ಯಭಿನಿಷ್ಪತತ್ ॥೨೧॥ ತಂದದರ್ಶಾಗ್ರತೋರಾಮೋಮುನೀನಾಂದೀಪ್ತತೇಜಸಾಂ । ಅಬ್ರವೀದ್ವಚನಂವೀರೋಲಕ್ಷ್ಮಣಂಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಂ ॥೨೨॥ ಏಷಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಷ್ಕ್ರಾಮತ್ಯಗಸ್ತ್ಯೋಭಗವಾನೃಷಿಃ । ಔದಾರ್ಯೇಣಾವಗಚ್ಛಾಮಿನಿಧಾನಂತಪಸಾಮಿಮಂ ॥೨೩॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾಬಾಹುರಗಸ್ತ್ಯಂಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಂ । ಜಗ್ರಾಹಪರಮಪ್ರೀತಸ್ತಸ್ಯಪಾದೌಪರಂತಪಃ ॥೨೪॥ ಅಭಿವಾದ್ಯತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾತಸ್ಥೌರಾಮಃಕೃತಾಂಜಲಿಃ । ಸೀತಯಾಸಹವೈದೇಹ್ಯಾತದಾರಾಮಃಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೨೫॥ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮರ್ಚಯಿತ್ವಾಸನೋದಕೈಃ । ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನಮುಕ್ತ್ವಾಚಆಸ್ಯತಾಮಿತಿಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥೨೬॥ ಅಗ್ನಿಂಹುತ್ವಾಪ್ರದಾಯಾರ್ಘ್ಯಮತಿಥೀನ್ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯಚ । ವಾನಪ್ರಸ್ಥೇನಧರ್ಮೇಣಸತೇಷಾಂಭೋಜನಂದದೌ ॥೨೭॥ ಪ್ರಥಮಂಚೋಪವಿಶ್ಯಾಥಧರ್ಮಜ್ಞೋಮುನಿಪುಂಗವಃ । ಉವಾಚರಾಮಮಾಸೀನಂಪ್ರಾಂಜಲಿಂಧರ್ಮಕೋವಿದಂ ॥೨೮॥ ಅಗ್ನಿಂಹುತ್ವಾಪ್ರದಾಯಾರ್ಘ್ಯಮತಿಥಿಂಪ್ರತಿಪೂಜಯೇತ್ । ಅನ್ಯಥಾಖಲುಕಾಕುತ್ಸ್ಥತಪಸ್ವೀಸಮುದಾಚರನ್ ॥೨೯॥ ದುಸ್ಸಾಕ್ಷೀವಪರೇಲೋಕೇಸ್ವಾನಿಮಾಂಸಾನಿಭಕ್ಷಯೇತ್ । ರಾಜಾಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯಧರ್ಮಚಾರೀಮಹಾರಥಃ ॥೩೦॥ ಪೂಜನೀಯಶ್ಚಮಾನ್ಯಶ್ಚಭವಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತಃಪ್ರಿಯಾತಿಥಿಃ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಫಲೈರ್ಮೂಲೈಃಪುಷ್ಪೈರನ್ಯೈಶ್ಚರಾಘವಂ ॥೩೧॥ ಪೂಜಯಿತ್ವಾಯಥಾಕಾಮಂಪುನರೇವತತೋಬ್ರವೀತ್ । ಇದಂದಿವ್ಯಂಮಹಚ್ಚಾಪಂಹೇಮರತ್ನವಿಭೂಷಿತಂ ॥೩೨॥ ವೈಷ್ಣವಂಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರನಿರ್ಮಿತಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ । ಅಮೋಘಸ್ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶೋಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಶ್ಶರೋತ್ತಮಃ ॥೩೩॥ ದತ್ತೌಮಮಮಹೇಂದ್ರೇಣತೂಣೀಚಾಕ್ಷಯಸಾಯಕೌ । ಸಂಪೂರ್ಣೌನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ಜ್ವಲದ್ಭಿರಿವಪಾವಕೈಃ ॥೩೪॥ ಮಹಾರಜತಕೋಶೋಯಮಸಿರ್ಹೇಮವಿಭೂಷಿತಃ । ಅನೇನಧನುಷಾರಾಮಹತ್ವಾಸಂಖ್ಯೇಮಹಾಸುರಾನ್ । ಆಜಹಾರಶ್ರಿಯಂದೀಪ್ತಾಂಪುರಾವಿಷ್ಣುರ್ದಿವೌಕಸಾಂ । ತದ್ಧನುಸ್ತೌಚತೂಣೀರೌಶರಂಖಡ್ಗಂಚಮಾನದ ॥೩೬॥ ಜಯಾಯಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ವವಜ್ರಂವಜ್ರಧರೋಯಥಾ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸಮಸ್ತಂತದ್ವರಾಯುಧಂ ॥೩೭॥ ದತ್ವಾರಾಮಾಯಭಗವಾನಗಸ್ತ್ಯಃಪುನರಬ್ರವೀತ್ ॥೩೮॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ದ್ವಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ರಾಮಪ್ರೀತೋಸ್ಮಿಭದ್ರಂತೇಪರಿತುಷ್ಟೋಸ್ಮಿಲಕ್ಷ್ಮಣ। ಅಭಿವಾದಯಿತುಂಯನ್ಮಾಂಸಂಪ್ರಾಪ್ತೌಸಹಸೀತಯಾ॥೧॥ಧ್ವ
ಶ್ರಮೇಣವಾಂಖೇದೋಬಾಧತೇಪ್ರಚುರಶ್ರಮಃ। ವ್ಯಕ್ತಮುತ್ಕಂಠತೇಚಾಪಿಮೈಥಿಲೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ॥೨॥ ಏಷಾಹಿಸುಕುಮಾರೀಚ
ದುಃಖೈಶ್ಚನವಿಮಾನಿತಾ। ಪ್ರಾಜ್ಯದೋಷಂವನಂಪ್ರಾಪ್ತಾಭರ್ತೃಸ್ನೇಹಪ್ರಚೋದಿತಾ ॥೩॥ ಯಥೈಷಾರಮತೇರಾಮಇಹ
ಸೀತಾತಥಾಕುರು। ದುಷ್ಕರಂಕೃತವತ್ಯೇಷಾವನೇತ್ವಾಮನುಗಚ್ಛತೀ॥೪॥ ಏಷಾಹಿಪ್ರಕೃತಿಸ್ತ್ರೀಣಾಮಾಸೃಷ್ಟೇರಘುನಂದನ।
ಸಮಸ್ತಮನುರಂಜಂತಿವಿಷಮಸ್ಥಂತ್ಯಜಂತಿಚ॥೫॥ ಶತಹ್ರದಾನಾಂಲೋಲತ್ವಂಶಸ್ತ್ರಾಣಾಂತೀಕ್ಷ್ಣತಾಂತಥಾ। ಗರುಡಾನಿಲಯೋ
ಶ್ಶೈಘ್ರ್ಯಮನುಗಚ್ಛಂತಿಯೋಷಿತಃ॥೬॥ ಇಯಂತುಭವತೋಭಾರ್ಯಾದೋಷೈರೇತೈರ್ವಿವರ್ಜಿತಾ। ಶ್ಲಾಘ್ಯಾಚವ್ಯಪದೇಶ್ಯಾಚಯ
ಥಾದೇವೀಹ್ಯರುಂಧತೀ ॥೭॥ ಅಲಂಕೃತೋಯಂದೇಶಶ್ಚಯತ್ರಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ। ವೈದೇಹ್ಯಾಚಾನಯಾರಾಮವತ್ಸ್ಯಸಿತ್ವಮರಿಂ
ದಮ॥೮॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಮಹಾಬಾಹುಮಗಸ್ತ್ಯಃಪುನರಬ್ರವೀತ್। ಸುಖಂಸ್ವಪಮಹಾಬಾಹೋಸೀತಯಾಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥೯॥
ರವಿರಸ್ತಂಗತಸ್ಸೌಮ್ಯಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೋಭ್ಯುಪಾಗತಃ। ಏತೇನಿಶಾಚರಾರಾಮಲಿನೀನಾಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ ॥೧೦॥ ನಗಾಗ್ರೇಷುಭೃಶಂ
ಲೀನಾದೃಶ್ಯಂತೇಸುಸಮಾಹಿತಾಃ। ನೈಶೇನತಮಸಾವ್ಯಾಪ್ತಮಪ್ರಕಾಶಂನಭಸ್ಥಲಂ ॥೧೧॥ ಏವಮುಕ್ತೋಮಹಾಬಾಹುರಗಸ್ತ್ಯೇ
ನಮಹಾತ್ಮನಾ। ಉಪಾಸ್ಯಪಶ್ಚಿಮಾಂಸಂಧ್ಯಾಂರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ ॥೧೨॥ ಅಭಿವಾದ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನಮಗಸ್ತ್ಯಮೃ
ಷಿಸತ್ತಮಂ। ಸುಷ್ವಾಪರಜನೀಂತಾಂತುಪೂಜಿತಃಪರಮರ್ಷಿಣಾ ॥೧೩॥ ಸುಖೋಷಿತಸ್ತದಾರಾಮಸ್ಸಂಧ್ಯಾಮನ್ವಾಸ್ಯ
ಸಾನುಜಃ। ಕೃತ್ವಾಪೌರ್ವಾಹ್ಣಿಕಂತಸ್ಥೌಸ್ನಾತೋಹುತಹುತಾಶನಃ॥೧೪॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಸೀತಯಾಚಪರಂತಪಃ। ಉ
ಪಾಗಮದಮೇಯಾತ್ಮಾಹ್ಯಗಸ್ತ್ಯಂಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಂ॥೧೫॥ ಸದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಘವಂಶ್ರೀಮಾನಗಸ್ತ್ಯಸ್ಸಂಯುತಾಂಜಲಿಂ। ಪ್ರ
ತಿಪೂಜ್ಯಯಥಾನ್ಯಾಯಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥೧೬॥ ಕಚ್ಚಿತ್ಸುಖಂನಿಶಾರಾಮವ್ಯತೀತಾರಘುನಂದನ। ತವಸಭ್ರಾತೃಭಾ
ರ್ಯಸ್ಯಮಮಾಶ್ರಮಪದೇವಿಭೋ॥೧೭॥ ಅಗಸ್ತ್ಯೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್। ಮಾನಿತಾಃಸ್ಮಯಥಾನ್ಯಾ
ಯಂತ್ವಯಾಪೂಜ್ಯೇನಪೂಜಿತಾಃ ॥೧೮॥ ಶಯನಾಸನಮಾನೇನಭೋಜನಾಚ್ಛಾದನೈಶ್ಶುಭೈಃ। ರಾಜ್ಞೋದಶರಥಸ್ಯೇವಪುರೇ
ಚಾಂತಃಪುರೇಯಥಾ॥೧೯॥ ಸುಖೋಷಿತಾಃಸ್ಮಭಗವನ್ಸರ್ವಕಾಮೈರುಪಸ್ಥಿತಾಃ। ಉಪವಿಶ್ಯಾಪ್ಯಗಸ್ತ್ಯಸ್ತುನಿಷೀದಧ್ವಮುವಾ
ಚಹ ॥೨೦॥ ಸರ್ವಾನೇವಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾಪ್ಯಮುನೀಂಸ್ತತ್ರಸಹಾಗತಾಃ। ಸುಖೋಪವಿಷ್ಟೇರಾಮೇತುಸಹಸೀತೇಸಲಕ್ಷ್ಮಣೇ ॥೨೧॥
ಸತೇನಮುನಿಸಂಘೇನಅಗಸ್ತ್ಯೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್। ಕಾಲೋಯಂಬತಭೂಯಿಷ್ಠೋಯಃಕಾಲಸ್ತವರಾಘವ॥೨೨॥ ಸಮಯೋ
ಯೋನರೇಂದ್ರೇಣಕೃತೋದಶರಥೇನತೇ। ತೀರ್ಣಪ್ರತಿಜ್ಞಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸುಖಂರಾಜ್ಯೇನಿವತ್ಸ್ಯಸಿ॥೨೩॥ ಧನ್ಯಸ್ತೇಜನಕೋರಾಮಸ
ರಾಜರಘುನಂದನಃ। ಯಸ್ತ್ವಯಾಜ್ಯೇಷ್ಠಪುತ್ರೇಣಯಯಾತಿರಿವತಾರಿತಃ ॥೨೪॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತೋರಾಮಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಕೃ
ತಾಂಜಲಿಃ। ಪ್ರೀತಃಪ್ರಿಯತರಂವಾಕ್ಯಮಿದಮಾಹಮಹಾಯಶಾಃ ॥೨೫॥ ಧನ್ಯೋಸ್ಮ್ಯನುಗೃಹೀತೋಸ್ಮಿಯಸ್ಯಮೇಮುನಿಪುಂ
ಗವಃ। ಪ್ರೀಯಮಾಣಸ್ಯಸುಪ್ರೀತೋನಾಸ್ತಿಧನ್ಯತರೋಮಮ ॥೨೬॥ ನಮಯಾತಾರಿತೋರಾಜಾಸ್ವಗುಣೈರೇವತಾರಿತಃ। ಸ್ವ
ರ್ಗಂದಶರಥಃಪ್ರಾಪ್ತಃಸ್ವಕೃತೈಃಪೂರ್ವಕರ್ಮಭಿಃ ॥೨೭॥ ಅಯಂದೇಶೋಹಿನಿಖಿಲಸ್ಸರ್ವಏವಮಹಾತಪಃ। ಅಶರಣ್ಯಶ್ಶ
ರಣ್ಯೋಭೂದ್ವ್ಯಥೈವವಿನಿವೇಶಿತಃ ॥೨೮॥ ತದಾಖ್ಯಾಹ್ಯರ್ಥತತ್ತ್ವೇನಪರಂಕೌತೂಹಲಂಮಮ। ಶ್ರುತ್ವಾತುವಚನಂತಸ್ಯರಾಮ
ಸ್ಯಮಧುರಾಕ್ಷರಂ॥೨೯॥ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತತೋರಾಮಮಗಸ್ತ್ಯೋಭಗವಾನೃಷಿಃ। ಶೃಣುರಾಘವತತ್ತ್ವೇನದೇಶಸ್ಯಾಸ್ಯಯಥಾತ
ಥಂ॥೩೦॥ ದಂಡಕೇನಪರಿತ್ಯಕ್ತೋಹ್ಯಯಂದೇಶೋಮಹಾತ್ಮನಾ। ಭಾರ್ಗವಸ್ಯಚಶಾಪೇನನಿರ್ಮನುಷ್ಯಮೃಗೋಭವತ್॥೩೧॥ ವೃ
ಕ್ಷಗುಲ್ಮಲತಾಹೀನಂತಾಪಸೈರಪಿವರ್ಜಿತಂ। ಕಾಂತಾರಮಭವತ್ತತ್ರಘೋರಂಪರಮದಾರುಣಂ॥೩೨॥ ಯೋಜನಾನಾಂಸಹಸ್ರಂ
ತುವಿಂಧ್ಯಪಾದಸ್ಯದಕ್ಷಿಣೇ। ನಾತ್ರವರ್ಷತಿಪರ್ಜನ್ಯೋನಾಪಿಯಾತಿಸುಖೋನಿಲಃ॥೩೩॥ ರೂಕ್ಷಂಪ್ರತಿಭಯಂಘೋರಮಾಸೀದ್ಧೂ
ಮಾಕುಲಂವನಂ। ಬಹೂನ್ಯಬ್ದಸಹಸ್ರಾಣಿಇದಮಾಸೀದನಾಕುಲಂ ॥೩೪॥ ಗಂಧರ್ವೈರೃಷಿಸಂಘೈಶ್ಚದೇವೈಶ್ಚಪರಿವರ್ಜಿತಂ।
ಕಸ್ಯಚಿತ್ತ್ವಥಕಾಲಸ್ಯದೈವಯೋಗಾದಹಂನೃಪ ॥೩೫॥ ಹಿಮವಚ್ಛಿಖರಾಚ್ಚ್ಯುತಾದಿಹಪ್ರಾಪ್ತೋಸ್ಮಿಮಾನದ। ತತೋಮಯಾ
ಸಮಾನೀತಃಪರ್ಜನ್ಯೋಜಲದೈಸ್ಸಹ ॥೩೬॥ ಸ್ವಚ್ಛಂದವರ್ಷಸ್ಸಕೃತಃಕಿಂಚಿತ್ಕಾಲಮರಿಂದಮ। ಯಮಸ್ಯಚೈವಚಾರಾ
ಸ್ತುಬಹೂನ್ಯಬ್ದಶತಾನಿವೈ ॥೩೭॥ ತೇಜಸಾಮೃತ್ಯುದೂತಾಶ್ಚವ್ಯಾಧಯಶ್ಚನಿರಾಕೃತಾಃ। ಹಿಮವತ್ಪಾದಜಾವೃಕ್ಷಾಶ್ಚಿಂತಿತಾ
ಮನಸಾಗತಾಃ ॥೩೮॥ ಪ್ರವೃತ್ತಾಶ್ಚಪುನರ್ನದ್ಯಃಫುಲ್ಲಪಂಕಜಮಂಡಿತಾಃ। ತಟಾಕಾನಿಸುರಮ್ಯಾಣಿಸರಿತಶ್ಚಸರಾಂಸಿಚ।
ನೀರಜಸ್ಕಂಸುಗಂಧಂಚಸುಖಶೀತಜಲಾನಿಲಂ। ಪ್ರವೃತ್ತವನಷಂಡಾಢ್ಯಂಸ್ಫೀತಸಸ್ಯಸಮಾಕುಲಂ ॥೪೦॥ ಅಚಿರೇಣಾಭವತ್ಪ್ರ
ವೃತ್ತ್ಯಮೃಷಿಸಂಘಾನುಸೇವಿತಂ। ಕೇವಲಂತ್ವಭಿಶಾಪೇನತಸ್ಯೈವರಘುನಂದನ ॥ ೪೧ ॥ ಸೋದದ್ರವಮಿವಾಪ್ಯೇತದ್ರಾಕ್ಷಸೈಃ
ಕ್ರೂರಕರ್ಮಭಿಃ। ಯದಾಪ್ರಭೃತಿಚಾಸೀತ್ತ್ವಂಚಿತ್ರಕೂಟಮುಪಾಗತಃ॥೪೨॥ ತದಾಪ್ರಭೃತಿರಕ್ಷಾಂಸಿವಿಪ್ರಕುರ್ವಂತಿತಾಪ
ಸಾನ್। ಋಷೀಣಾಮಭಯಂವೀರದಾತುಮರ್ಹಸಿಮಾನದ॥೪೩॥ ಅಸ್ಮಾದ್ಧಿಕಾರಣಾದ್ರಾಮದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿನಾಂ। ತ್ರಾ
ಣಾರ್ಥಮಿಹಸಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿನೋಭವಾನ್ ॥೪೪॥ ಸಮರ್ಥೋಹ್ಯಸಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥತ್ರೈಲೋಕ್ಯಸ್ಯಾಪಿರಕ್ಷಣೇ। ೪೦

ಪುನರ್ವೀರರಕ್ಷಾಂಸಿದ್ವಿಜಮನ್ಯುಹತಾನಿವೈ ॥೪೫॥ ಇದಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಪುತ್ರೇಣದಂಡಕೇನಮಹಾಬಲ । ದೇಶೋನಿರಾಕೃತೋರಾ
ಮಶಾಪದೋಷೇಣರಾಘವ॥೪೬॥ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಮಖಿಲಂದರ್ಶನಾದೇವಪಾಲಿತಂ । ಶಾಪಸ್ಯಾಂತಾಯಕಾಕುತ್ಸ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತ್ವ
ಮರಿಸೂದನ ॥೪೭॥ ಸತ್ಯಮದ್ಯಪುರಾವೃತ್ತೈಃಪಿತೃಭಿಶ್ಚನಿರಾಕೃತಂ । ತಾರಯಸ್ವಮಹಾಭಾಗದಂಡಕಾರಣ್ಯಮದ್ಯವೈ ।
ಯಸ್ಯದೋಷಾದಿದಂರಾಮದಂಡಕಾರಣ್ಯಮುಚ್ಯತೇ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತದಾರಾಮಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹಾಮುನಿಂ॥೪೯॥ ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಮಿದಮಾಖ್ಯಾತಂದೇವಸ್ಯಾಸ್ಯಯಥಾತಥಂ । ಕಿಂತುವ್ಯಾದಿಶಮೇದೇಶಂಸೋದಕಂಬಹುಕಾನನಂ॥೫೦॥ ಯತ್ರಾಶ್ರಮಪದಂಕೃತ್ವಾ
ವಸೇಯಂನಿರತಸ್ಸುಖಂ । ತತೋಬ್ರವೀನ್ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಃಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಸ್ಯತದ್ವಚಃ ॥೫೧॥ ಧ್ಯಾತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂಧರ್ಮಾತ್ಮಾ
ಧೀರೋಧೀರತರಂವಚಃ । ಇತೋದ್ವಿಯೋಜನೇತಾತಬಹುಮೂಲಫಲೋದಕಃ ॥೫೨॥ ದೇಶೋಬಹುಮೃಗಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಪಂಚವಟ್ಯಭಿ
ವಿಶ್ರುತಃ । ತತ್ರಗತ್ವಾಶ್ರಮಪದಂಕೃತ್ವಾಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ ।೫೩॥ ರಂಸ್ಯಸೇತ್ವಂಪಿತುರ್ವಾಕ್ಯಂಯಥೋಕ್ತಮನುಪಾಲಯನ್ ।
ವಿದಿತೋಹ್ಯೇಷವೃತ್ತಾಂತೋಮಮಸರ್ವಸ್ತವಾನಘ ॥೫೪॥ ತಪಸಶ್ಚಪ್ರಭಾವೇನಸ್ನೇಹಾದ್ದಶರಥಸ್ಯಚ । ಹೃದಯಸ್ಥಶ್ಚತೇಛಂ
ದೋವಿಜ್ಞಾತಸ್ತಪಸಾಮಯಾ ॥೫೫॥ ಇಹಾವಾಸಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಮಯಾಸಹತಪೋವನೇ । ವಸಂತಂತ್ವಾಂಜನಾಸ್ಸರ್ವೇಜ್ಞಾಸ್ಯಂ
ತಿರಘುನಂದನ॥೫೬॥ ಅತಶ್ಚತ್ವಾಮಹಂಬ್ರೂಮಿಗಚ್ಛಪಂಚವಟೀಮಿತಿ । ಸಹಿರಮ್ಯೋವನೋದ್ದೇಶೋಮೈಥಿಲೀತತ್ರರಂಸ್ಯತೇ ।
ಸದೇಶಶ್ಶ್ಲಾಘನೀಯಶ್ಚನಾತಿದೂರೇಚರಾಘವ । ಗೋದಾವರ್ಯಾಸ್ಸಮೀಪೇಚಮೈಥಿಲೀತತ್ರರಂಸ್ಯತೇ ೫೮ ॥ ಪ್ರಾಜ್ಯಮೂಲಫ
ಲೈಶ್ಚೈವನಾನಾದ್ವಿಜಗಣೈರ್ಯುತಃ । ವಿವಿಕ್ತಶ್ಚಮಹಾಬಾಹೋಪುಣ್ಯೋರಮ್ಯಸ್ತಥೈವಚ ॥೫೯॥ ಭವಾನಪಿಸದಾರಶ್ಚಶಕ್ತ
ಶ್ಚಪರಿರಕ್ಷಣೇ । ಅಪಿಚಾತ್ರವಸನ್ರಾಮತಾಪಸಾನ್ಪಾಲಯಿಷ್ಯಸಿ ॥೬೦॥ ಏತದಾಲಕ್ಷ್ಯತೇವೀರಮಧೂಕಾನಾಂಮಹದ್ವನಂ ।
ಉತ್ತರೇಣಾಸ್ಯಗಂತವ್ಯಂನ್ಯಗ್ರೋಧಮಪಿಗಚ್ಛತ ॥೬೧॥ ತತಃಸ್ಥಲಮುಪಾರುಹ್ಯಪರ್ವತಸ್ಯಾವಿದೂರತಃ । ಖ್ಯಾತಃಪಂಚವಟೀ
ತ್ಯೇವನಿತ್ಯಪುಷ್ಪಿತಕಾನನಃ ॥೬೨॥ ಅಗಸ್ತ್ಯೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ । ಸತ್ಕೃತ್ಯಾಮಂತ್ರಯಾಮಾಸತಮೃ
ಷಿಂಸತ್ಯವಾದಿನಂ ॥ ೬೩ ॥ ತೌತುತೇನಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೌಕೃತಪಾದಾಭಿವಂದನೌ । ತದಾಶ್ರಮಾತ್ಪಂಚವಟೀಂಜಗ್ಮತುಸ್ಸಹ
ಸೀತಯಾ ॥೬೪॥ ಗೃಹೀತಚಾಪೌತುನರಾಧಿಪಾತ್ಮಜೌವಿಷಕ್ತತೂಣೌಸಮರೇಷ್ವಕಾತರೌ । ಯಥೋಪದಿಷ್ಟೇನಪಥಾಮಹರ್ಷಿ
ಣಾಪ್ರಜಗ್ಮತುಃಪಂಚವಟೀಂಸಮಾಹಿತೌ ॥ ೬೫॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ತ್ರಯೋದಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಅಥಪಂಚವಟೀಂಗಚ್ಛನ್ನಂತರಾರಘುನಂದನಃ । ಆಸಸಾದಮಹಾಕಾಯಂಗೃಧ್ರಂಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಂ ॥ ೧ ॥ ತಂದೃ
ಷ್ಟ್ವಾತೌಮಹಾಭಾಗೌವಟಸ್ಥಂರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಮೇನಾತೇರಾಕ್ಷಸಂಪಕ್ಷಿಂಬ್ರುವಾಣೌಕೋಭವಾನಿತಿ ॥೨॥ ಸತೌಮಧುರಯಾ
ವಾಚಾಸೌಮ್ಯಯಾಪ್ರೀಣಯನ್ನಿವ । ಉವಾಚವತ್ಸಮಾಂವಿದ್ಧಿವಯಸ್ಯಂಪಿತುರಾತ್ಮನಃ ॥೩॥ ಸತಂಪಿತೃಸಖಂಬುದ್ಧ್ವಾಪೂ
ಜಯಾಮಾಸರಾಘವ । ಸತಸ್ಯಕುಲಮವ್ಯಗ್ರಮಥಪಪ್ರಚ್ಛನಾಮಚ ॥೪॥ ರಾಮಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಭೂತಸಮುದ್ಭವಂ ।
ಆಚಚಕ್ಷೇದ್ವಿಜಸ್ತಸ್ಮೈಕುಲಮಾತ್ಮಾನಮೇವಚ ॥ ೫ ॥ ಪೂರ್ವಕಾಲೇಮಹಾಬಾಹೋಯೇಪ್ರಜಾಪತಯೋಭವನ್ । ತಾನ್ಮೇನಿಗದ
ತಸ್ಸರ್ವಾನಾದಿತಶ್ಶೃಣುರಾಘವ ॥೬॥ ಕರ್ದಮಃಪ್ರಥಮಸ್ತೇಷಾಂವಿಕ್ರೀತಸ್ತದನಂತರಃ । ಶೇಷಶ್ಚಸಂಶ್ರಯಶ್ಚೈವಬಹುಪು
ತ್ರಶ್ಚವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೭॥ ಸ್ಥಾಣುರ್ಮರೀಚಿರತ್ರಿಶ್ಚಕ್ರತುಶ್ಚೈವಮಹಾಬಲಃ । ಪುಲಸ್ತ್ಯಶ್ಚಾಂಗಿರಾಶ್ಚೈವಪ್ರಚೇತಾಃಪುಲಹಸ್ತ
ಥಾ ॥೮॥ ದಕ್ಷೋವಿವಸ್ವಾನಪರೋರಿಷ್ಟನೇಮಿಶ್ಚರಾಘವ । ಕಾಶ್ಯಪಶ್ಚಮಹಾತೇಜಾಸ್ತೇಷಾಮಾಸೀಚ್ಚಪಶ್ಚಿಮಃ ॥೯॥ ಪ್ರಜಾಪತೇಸ್ತು
ದಕ್ಷಸ್ಯಬಭೂವುರಿತಿವಿಶ್ರುತಂ । ಷಷ್ಟಿರ್ದುಹಿತರೋರಾಮಯಶಸ್ವಿನ್ಯೋಮಹಾಯಶಃ ॥೧೦॥ ಕಾಶ್ಯಪಃಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹತಾಸಾ
ಮಷ್ಟೌಸುಮಧ್ಯಮಾಃ । (ಅಂಗಿರಾಸ್ತ್ವಪರಾರಾಮಕನ್ಯಾಃಪ್ರತ್ಯಗ್ರಹೀತ್ತದಾ ।) ಅದಿತಿಂಚದಿತಿಂಚೈವದನುಮಪ್ಯಥಕಾಳಿ
ಕಾಂ ॥೧೧॥ ತಾಮ್ರಾಂಕ್ರೋಧವಶಾಂಚೈವಮನುಂಚಾಪ್ಯನಲಾಮಪಿ । ತಾಸ್ತುಕನ್ಯಾಸ್ತತಃಪ್ರೀತಃಕಾಶ್ಯಪಃಪುನರಬ್ರವೀತ್ ॥
ಪುತ್ರಾಂಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಭರ್ತೄನ್ವೈಜನಯಿಷ್ಯಥಮತ್ಸಮಾನ್ । ಅದಿತಿಸ್ತನ್ಮನಾರಾಮದಿತಿಶ್ಚಮನುಜರ್ಷಭ ॥ ೧೩॥ ಕಾಳಿಕಾ
ಚಮಹಾಬಾಹೋಶೇಷಾಸ್ತ್ವಮನಸೋಭವನ್ । ಅದಿತ್ಯಾಂಜಜ್ಞಿರೇದೇವಾಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದರಿಂದಮ ॥೧೪॥ ಆದಿತ್ಯಾವಸವೋರುದ್ರಾ
ಹ್ಯಶ್ವಿನೌಚಪರಂತಪ । ದಿತಿಸ್ತ್ವಜನಯತ್ಪುತ್ರಾನ್ದೈತ್ಯಾಂಸ್ತಾತಯಶಸ್ವಿನಃ ॥೧೫॥ ತೇಷಾಮಿಯಂವಸುಮತೀಪುರಾಸೀತ್ಸ
ವನಾರ್ಣವಾ । ದನುಸ್ತ್ವಜನಯತ್ಪುತ್ರಮಶ್ವಗ್ರೀವಮರಿಂದಮ ॥೧೬॥ ನರಕಂಕಾಲಕಂಚೈವಕಾಳಿಕಾಪಿವ್ಯಜಾಯತ । ಕ್ರೌಂ
ಚೀಂಭಾಸೀಂತಥಾಶ್ಯೇನೀಂಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೀಂತಥಾಶುಕೀಂ ॥೧೭॥ ತಾಮ್ರಾಪಿಸುಷುವೇಕನ್ಯಾಃಪಂಚೈತಾಲೋಕವಿಶ್ರುತಾಃ ।
ಉಲೂಕಾನ್ಜನಯತ್ಕ್ರೌಂಚೀಭಾಸೀಭಾಸಾನ್ವ್ಯಜಾಯತ ॥ ೧೮॥ ಶ್ಯೇನೀಶ್ಯೇನಾಂಶ್ಚಗೃಧ್ರಾಂಶ್ಚವ್ಯಜಾಯತಸುತೇಜ
ಸಃ । ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರೀತುಹಂಸಾಂಶ್ಚಕಲಹಂಸಾಂಶ್ಚಸರ್ವಶಃ ॥೧೯॥ ಚಕ್ರವಾಕಾಂಶ್ಚಭದ್ರಂತೇವಿಜಜ್ಞೇಸಾಪಿಭಾಮಿನೀ । ಶುಕೀ
ನತಾಂವಿಜಜ್ಞೇತುನತಾಯಾವಿನತಾಸುತಾ ॥೨೦॥ ದಶಕ್ರೋಧವಶಾರಾಮವಿಜಜ್ಞೇಹ್ಯಾತ್ಮಸಂಭವಾಃ । ಮೃಗೀಂಚಮೃಗಮಂ
ದಾಂಚಹರಿಂಭದ್ರಮದಾಮಪಿ ॥೨೧॥ ಮಾತಂಗೀಮಪಿಶಾರ್ದೂಲೀಂಶ್ವೇತಾಂಚಸುರಭಿಂತಥಾ । ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಾಂ
ಸುರಸಾಂಕದ್ರುಕಾಮಪಿ ॥೨೨॥ ಅಪತ್ಯಂತುಮೃಗಾಸ್ಸರ್ವೇಮೃಗ್ಯಾನರವರೋತ್ತಮ । ಋಕ್ಷಾಶ್ಚಮೃಗಮಂದಾಯಾಸ್ಸೃ

ಮರಾಶ್ಚಮರಾಸ್ತದಾ॥೨೩॥ ತತಸ್ತ್ವಿರಾವತೀಂನಾಮಜಜ್ಞೇಭದ್ರಮದಾಸುತಾಂ। ತಸ್ಯಾಸ್ತ್ವೈರಾವತಃಪುತ್ರೋಲೋಕನಾ
ಥೋಮಹಾಗಜಃ ॥೨೪॥ ಹರ್ಯಾಶ್ಚಹರಯೋಽಪತ್ಯಂವಾನರಾಶ್ಚತರಸ್ವಿನಃ। ಗೋಲಾಂಗೂಲಾಂಶ್ಚಶಾರ್ದೂಲೀವ್ಯಾಘ್ರಾಂ
ಶ್ಚಾಜನಯತ್ಸುತಾನ್ ॥೨೫॥ ಮಾತಂಗಸ್ತ್ವಥಮಾತಂಗ್ಯಾಅಪತ್ಯಂಮನುಜರ್ಷಭ । ದಿಶಾಗಜಾಂಶ್ಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥಶ್ವೇ
ತಾಪ್ಯಜನಯತ್ಸುತಾನ್ ॥೨೬॥ ತತೋದುಹಿತರೌರಾಮಸುರಭಿರ್ದ್ವೇವ್ಯಜಾಯತ। ರೋಹಿಣೀಂನಾಮಭದ್ರಂತೇಗಂಧರ್ವೀಂ
ಚಯಶಸ್ವಿನೀಂ ॥೨೭॥ ರೋಹಿಣ್ಯಜನಯದ್ಗಾವೈಗಂಧರ್ವೀವಾಜಿನಸ್ಸುತಾನ್। ಸುರಸಾಜನಯನ್ನಾಗಾನ್ರಾಮಕದ್ರೂಸ್ತು
ಪನ್ನಗಾನ್ ॥೨೮॥ ಮನುರ್ಮನುಷ್ಯಾನ್ಜನಯದ್ರಾಮಪುತ್ರಾನ್ಯಶಸ್ವಿನಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ್ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ವೈಶ್ಯಾನ್
ಶೂದ್ರಾಂಶ್ಚಮನುಜರ್ಷಭ ॥೨೯॥ ಸರ್ವಾನ್ಪುಣ್ಯಫಲಾನ್ವೃಕ್ಷಾನನಲಾಪಿವ್ಯಜಾಯತ। ವಿನತಾಚಶುಕೀಪೌತ್ರೀಕದ್ರೂಶ್ಚ
ಸುರಸಾಸ್ವಸಾ ॥೩೦॥ ಕದ್ರೂರ್ನಾಗಂಸಹಸ್ರಾಸ್ಯಂವಿಜಜ್ಞೇಧರಣೀಧರಂ । ದ್ವೌಪುತ್ರೌವಿನತಾಯಾಸ್ತುಗರುಡೋರುಣಏವ
ಚ॥೩೧॥ ತಸ್ಮಾಜ್ಜಾತೋಹಮರುಣಾತ್ಸಂಪಾತಿಸ್ತುಮಮಾಗ್ರಜಃ। ಜಟಾಯುರಿತಿಮಾಂವಿದ್ಧಿಶ್ಯೇನೀಪುತ್ರಮರಿಂದಮ॥೩೨॥ ಸೋ
ಹಂವಾಸಸಹಾಯಸ್ತೇಭವಿಷ್ಯಾಮಿಯದೀಚ್ಛಸಿ। ಇದಂದುರ್ಗಂಹಿಕಾಂತಾರಂಮೃಗರಾಕ್ಷಸಸೇವಿತಂ।॥೩೩॥ ಸೀತಾಂಚತಾತರಕ್ಷಿ
ಷ್ಯೇತ್ವಯಿಯಾತೇಸಲಕ್ಷ್ಮಣೇ । ಜಟಾಯುಷಂತಂಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯರಾಘವೋಮುದಾಪರಿಷ್ವಜ್ಯಚಸಂನತೋಭವತ್। ಪಿತುರ್ಹಿ
ಶುಶ್ರಾವಸಖಿತ್ವಮಾತ್ಮವಾನ್ಜಟಾಯುಷಾಸಂಕಥಿತಂಪುನಃಪುನಃ ॥೩೪॥ ಸತತ್ರಸೀತಾಂಪರಿಧಾಯಮೈಥಿಲೀಂಸಹೈವತೇ
ನಾತಿಬಲೇನಪಕ್ಷಿಣಾ। ಜಗಾಮತಾಂಪಂಚವಟೀಂಸಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಿಪೂನ್ದಿಧಕ್ಷನ್ಶಲಭಾನಿವಾನಲಃ ॥೩೫॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾ
ಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಚತುರ್ದಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತತಃಪಂಚವಟೀಂಗತ್ವಾನಾನಾವ್ಯಾಳಮೃಗಾಯುತಾಂ। ಉವಾಚಭ್ರಾತರಂರಾಮಃಸೌಮಿತ್ರಿಂದೀಪ್ತತೇಜಸಂ ॥೧॥
ಆಗತಾಸ್ಸ್ಮಯಥೋದ್ದಿಷ್ಟಮಮುಂದೇಶಂಮಹರ್ಷಿಣಾ। ಅಯಂಪಂಚವಟೀದೇಶಸ್ಸೌಮ್ಯಪುಷ್ಪಿತಪಾದಪಃ॥೨॥ ಸರ್ವತಶ್ಚಾರ್ಯ
ತಾಂದೃಷ್ಟಿಃಕಾನನೇನಿಪುಣೋಹ್ಯಸಿ। ಆಶ್ರಮಃಕತರಸ್ಮಿನ್ನೋದೇಶೇಭವತಿಸಂಮತಃ ॥೩॥ ರಮತೇಯತ್ರವೈದೇಹೀತ್ವಮಹಂ
ಚೈವಲಕ್ಷ್ಮಣ। ತಾದೃಶೋದೃಶ್ಯತಾಂದೇಶಸ್ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟಜಲಾಶಯಃ ॥೪॥ ವನರಾಮಣ್ಯಕಂಯತ್ರಸ್ಥಲರಾಮಣ್ಯಕಂತಥಾ। ಸ
ನ್ನಿಕೃಷ್ಟಂಚಯತ್ರಸ್ಯಾತ್ಸಮಿತ್ಪುಷ್ಪಕುಶೋದಕಂ॥೫॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸಂಯತಾಂಜಲಿಃ। ಸೀತಾಸಮ
ಕ್ಷಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥೬॥ ಪರವಾನಸ್ಮಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥತ್ವಯಿವರ್ಷಶತಂಸ್ಥಿತೇ। ಸ್ವಯಂತುರುಚಿರೇದೇಶೇಕ್ರಿಯ
ತಾಮಿತಿಮಾಂವದ॥೭॥ ಸುಪ್ರೀತಸ್ತೇನವಾಕ್ಯೇನಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ। ವಿಮೃಶನ್ರೋಚಯಾಮಾಸದೇಶಂಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತಂ।
ಸತಂರುಚಿರಮಾಕ್ರಮ್ಯದೇಶಮಾಶ್ರಮಕರ್ಮಣಿ। ಹಸ್ತೌಗೃಹೀತ್ವಾಹಸ್ತೇನರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಮಬ್ರವೀತ್॥೯॥ ಅಯಂದೇಶಸ್ಸ
ಮಃಶ್ರೀಮಾನ್ಪುಷ್ಪಿತೈಸ್ತರುಭಿರ್ವೃತಃ। ಇಹಾಶ್ರಮಪದಂಸೌಮ್ಯಯಥಾವತ್ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ॥೧೦॥ ಇಯಮಾದಿತ್ಯಸಂಕಾ
ಶೈಃಪದ್ಮೈಸ್ಸುರಭಿಗಂಧಿಭಿಃ। ಅದೂರೇದೃಶ್ಯತೇರಮ್ಯಾಪದ್ಮಿನೀಪದ್ಮಸೇವಿತಾ॥೧೧॥ ಯಥಾಖ್ಯಾತಮಗಸ್ತ್ಯೇನಮುನಿನಾಭಾವಿತಾ
ತ್ಮನಾ। ಇಯಂಗೋದಾವರೀರಮ್ಯಾಪುಷ್ಪಿತೈಸ್ತರುಭಿರ್ವೃತಾ ॥೧೨॥ ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಕೀರ್ಣಾಚಕ್ರವಾಕೋಪಶೋಭಿ
ತಾ। ನಾತಿದೂರೇನಚಾಸನ್ನೇಮೃಗಯೂಥನಿಪೀಡಿತಾಃ॥೧೩॥ ಮಯೂರನಾದಿತಾರಮ್ಯಾಃಪ್ರಾಂಶವೋಬಹುಕಂದರಾಃ। ದೃಶ್ಯಂ
ತೇಗಿರಯಸ್ಸೌಮ್ಯಪುಲ್ಲೈಸ್ತರುಭಿರಾವೃತಾಃ॥೧೪॥ ಸೌವರ್ಣೈರಾಜತೈಸ್ತಾಮ್ರೈರ್ದೇಶೇದೇಶೇಚಧಾತುಭಿಃ। ಗವಾಕ್ಷಿತಾಇವಾ
ಭಾಂತಿಗಜಾಃಪರಮಭಕ್ತಿಭಿಃ॥೧೫॥ ಸಾಲೈಸ್ತಾಲೈಸ್ತಮಾಲೈಶ್ಚಖರ್ಜೂರಪನಸಾಮ್ರಕೈಃ। ನೀವಾರೈಸ್ತಿಮಿಶೈಶ್ಚೈವಪುನ್ನಾಗೈ
ಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಾಃ ॥೧೬॥ ಚೂತೈರಶೋಕೈಸ್ತಿಲಕೈಶ್ಚಂಪಕೈಃಕೇತಕೈರಪಿ। ಪುಷ್ಪಗುಲ್ಮಲತೋಪೇತೈಸ್ತೈಸ್ತೈಸ್ತರುಭಿರಾ
ವೃತಾಃ ॥೧೭॥ ಚಂದನೈಸ್ಸ್ಯಂದನೈರ್ನೀಪೈಃಪರ್ಣಾಸೈರ್ಲಿಕುಚೈರಪಿ। ಧವಾಶ್ವಕರ್ಣಖದಿರೈಶ್ಶಮೀಕಿಂಶುಕಪಾಟಲೈಃ॥
ಇದಂಪುಣ್ಯಮಿದಂಮೇಧ್ಯಮಿದಂಬಹುಮೃಗದ್ವಿಜಂ। ಇಹವತ್ಸ್ಯಾಮಿಸೌಮಿತ್ರೇಸಾರ್ಧಮೇತೇನಪಕ್ಷಿಣಾ॥೧೯॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು
ರಾಮೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರವೀರಹಾ। ಅಚಿರೇಣಾಶ್ರಮಂಭ್ರಾತುಶ್ಚಕಾರಸುಮಹಾಬಲಃ ॥೨೦॥ ಪರ್ಣಶಾಲಾಂಸುವಿಪುಲಾಂತತ್ರ
ಸಂಘಾತಮೃತ್ತಿಕಾಂ। ಸುಸ್ತಂಭಾಂಮಸ್ಕರೈರ್ದೀರ್ಘೈಃಕೃತವಂಶಾಂಸುಶೋಭನಾಂ ॥೨೧॥ ಶಮೀಶಾಖಾಭಿರಾಸ್ತೀ
ರ್ಯದೃಢಪಾಶಾವಪಾಶಿತಾಂ। ಕುಶಕಾಶಶರೈಃಪರ್ಣೈಸ್ಸುಪರಿಚ್ಛಾದಿತಾಂತಥಾ ॥ ಸಮೀಕೃತತಲಾಂರಮ್ಯಾಂಚಕಾರಸುಮ
ಹಾಬಲಃ । ನಿವಾಸಂರಾಘವಸ್ಯಾರ್ಥೇಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಮನುತ್ತಮಂ । ಸಗತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಃಶ್ರೀಮಾನ್ನದೀಂಗೋದಾವರೀಂತ
ದಾ ॥೨೨॥ ಸ್ನಾತ್ವಾಪದ್ಮಾನಿಚಾದಾಯಸಫಲಃಪುನರಾಗತಃ । ತತಃಪುಷ್ಪಬಲಿಂಕೃತ್ವಾಶಾಂತಿಂಚಸಯಥಾವಿಧಿ ।
ದರ್ಶಯಾಮಾಸರಾಮಾಯತದಾಶ್ರಮಪದಂಕೃತಂ। ಸತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಕೃತಂಸೌಮ್ಯಮಾಶ್ರಮಂಸೀತಯಾಸಹ॥೨೪॥ ರಾಘ
ವಃಪರ್ಣಶಾಲಾಯಾಂಹರ್ಷಮಾಹಾರಯತ್ಪರಂ । ಸುಸಂಹೃಷ್ಟಃಪರಿಷ್ವಜ್ಯಬಾಹುಭ್ಯಾಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂತದಾ ॥೨೫॥ ಅತಿ
ಸ್ನಿಗ್ಧಂಚಗಾಢಂಚವಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್। ಪ್ರೀತೋಸ್ಮಿತೇಮಹತ್ಕರ್ಮತ್ವಯಾಕೃತಮಿದಂಪ್ರಭೋ ॥೨೬॥ ಪ್ರದೇಯೋಯನ್ನಿ
ಮಿತ್ತಂತೇಪರಿಷ್ವಂಗೋಮಯಾಕೃತಃ। ಭಾವಜ್ಞೇನಕೃತಜ್ಞೇನಧರ್ಮಜ್ಞೇನಚಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೨೭॥ ತ್ವಯಾಪುತ್ರೇಣಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಸಂ
ವೃತ್ತಃಪಿತಾಮಮ। ಏವಂಲಕ್ಷ್ಮಣಮುಕ್ತ್ವಾತುರಾಘವೋಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಃ ॥೨೮॥ ತಸ್ಮಿನ್ದೇಶೇಬಹುಫಲೇನ್ಯವಸತ್ಸಸುಖಂ

ವಶೀ। ಕಂಚಿತ್ಕಾಲಂಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸೀತಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚ ॥೨೯॥ ಅನ್ವಾಸ್ಯಮಾನೋನ್ಯವಸತ್ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇಯಥಾಮರಃ।
ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಪಂಚದಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ವಸತಸ್ತಸ್ಯತುಸುಖಂರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ। ಶರದ್ವ್ಯಪಾಯೇಹೇಮಂತಋತುರಿಷ್ಟಃಪ್ರವರ್ತತೇ॥೧॥ ಸಕದಾಚಿತ್ಪ್ರ
ಭಾತಾಯಾಂಶರ್ವರ್ಯಾಂರಘುನಂದನಃ। ಪ್ರಯಯಾವಭಿಷೇಕಾರ್ಥಂರಮ್ಯಾಂಗೋದಾವರೀಂನದೀಂ ॥೨॥ ಪ್ರಹ್ವಃಕಲಶಹಸ್ತ
ಸ್ತಂಸೀತಯಾಸಹವೀರ್ಯವಾನ್। ಪೃಷ್ಠತೋನುವ್ರಜನ್ಭ್ರಾತಾಸೌಮಿತ್ರಿರಿದಮಬ್ರವೀತ್॥೩॥ ಅಯಂಸಕಾಲಸ್ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ
ಪ್ರಿಯೋಯಸ್ತೇಪ್ರಿಯಂವದ। ಅಲಂಕೃತಇವಾಭಾತಿಯೇನಸಂವತ್ಸರಶ್ಶುಭಃ॥೪॥ ನೀಹಾರಪರುಷೋಲೋಕಃಪೃಥಿವೀಸಸ್ಯಶಾಲಿನೀ।
ಜಲಾನ್ಯನುಪಭೋಗ್ಯಾನಿಸುಭಗೋಹವ್ಯವಾಹನಃ॥೫॥ ನವಾಗ್ರಯಣಪೂಜಾಭಿರಭ್ಯರ್ಚ್ಯಪಿತೃದೇವತಾಃ। ಕೃತಾಗ್ರಯಣಕಾಃಕಾ
ಲೇಸಂತೋವಿಗತಕಲ್ಮಷಾಃ ॥೬॥ ಪ್ರಾಜ್ಯಕಾಮಾಜನಪದಾಸ್ಸಂಪನ್ನತರಗೋರಸಾಃ। ವಿಚರಂತಿಮಹೀಪಾಲಾಯಾತ್ರಾಸ್ಥಾ ವಿಜಿ
ಗೀಷವಃ॥೭॥ ಸೇವಮಾನೇದೃಢಂಸೂರ್ಯೇದಿಶಮಂತಕಸೇವಿತಾಂ। ವಿಹೀನತಿಲಕೇವಸ್ತ್ರೀನೋತ್ತರಾದಿಕ್ಪ್ರಕಾಶತೇ॥೮॥ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ
ಹಿಮಕೋಶಾಢ್ಯೋದೂರಸೂರ್ಯಶ್ಚಸಾಂಪ್ರತಂ। ಯಥಾರ್ಥನಾಮಾಸುವ್ಯಕ್ತಂಹಿಮವಾನ್ಹಿಮವಾನ್ಗಿರಿಃ॥೯॥ ಅತ್ಯಂತಸು
ಖಸಂಚಾರಾಮಧ್ಯಾಹ್ನೇಸ್ಪರ್ಶತಸ್ಸುಖಾಃ। ದಿವಸಾಸ್ಸುಭಗಾದಿತ್ಯಶ್ಛಾಯಾಸಲಿಲದುರ್ಭಗಾಃ ॥೧೦॥ ಮೃದುಸೂರ್ಯಾಸ್ಸ
ನೀಹಾರಾಃಪಟುಶೀತಾಸ್ಸಮಾರುತಾಃ ಶೂನ್ಯಾರಣ್ಯಾಹಿಮಧ್ವಸ್ತಾ ದಿವಸಾಭಾಂತಿಸಾಂಪ್ರತಂ ॥೧೧॥ ನಿವೃತ್ತಾಕಾಶಶಯನಾಃ
ಪುಷ್ಯನೀತಾಹಿಮಾರುಣಾಃ । ಶೀತಾವೃದ್ಧತರಾಯಾಮಾಸ್ತ್ರಿಯಾಮಾಯಾಂತಿಸಾಂಪ್ರತಂ ॥ ೧೨ ॥ ರವಿಸಂಕ್ರಾಂತಸೌಭಾ
ಗ್ಯಸ್ತುಷಾರಾರುಣಮಂಡಲಃ। ನಿಶ್ವಾಸಾಂಧಇವಾದರ್ಶಶ್ಚಂದ್ರಮಾನಪ್ರಕಾಶತೇ ॥೧೩॥ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾತುಷಾರಮಲಿನಾಪೌರ್ಣ
ಮಾಸ್ಯಾಂನರಾಜತೇ । ಸೀತೇವಚಾತಪಶ್ಯಾಮಾಲಕ್ಷ್ಯತೇನತುಶೋಭತೇ ॥೧೪॥ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾಶೀತಲಸ್ಪರ್ಶೋಹಿಮವಿದ್ಧಶ್ಚಸಾಂಪ್ರ
ತಂ। ಪ್ರವಾತಿಪಶ್ಚಿಮೋವಾಯುಃಕಾಲೇದ್ವಿಗುಣಶೀತಲಃ ॥೧೫॥ ಬಾಷ್ಪಚ್ಛನ್ನಾನ್ಯರಣ್ಯಾನಿಯವಗೋಧೂಮವಂತಿಚ। ಶೋಭ ತೇ
ಭ್ಯುದಿತೇಸೂರ್ಯೇನದದ್ಭಿಃಕ್ರೌಂಚಸಾರಸೈಃ॥೧೬॥ ಖರ್ಜೂರಪುಷ್ಪಾಕೃತಿಭಿಶ್ಶಿರೋಭಿಃಪೂರ್ಣತಂಡುಲೈಃ। ಶೋಭಂತೇಕಿಂಚಿ
ದಾನಮ್ರಾಃಶಾಲಯಃಕನಕಪ್ರಭಾಃ ॥೧೭॥ ಮಯೂಖೈರುಪಸರ್ಪದ್ಭಿರ್ಹಿಮನೀಹಾರಸಂವೃತೈಃ। ದೂರಮಭ್ಯುದಿತಸ್ಸೂ
ರ್ಯಃಶಶಾಂಕಇವಲಕ್ಷ್ಯತೇ॥೧೮॥ ಅಗ್ರಾಹ್ಯವೀರ್ಯಃಪೂರ್ವಾಹ್ಣೇಮಧ್ಯಾಹ್ನೇಸ್ಪರ್ಶತಸ್ಸುಖಃ। ಸಂರಕ್ತಃಕಿಂಚಿದಾಪಾಂಡು
ರಾತಪಶ್ಶೋಭತೇಕ್ಷಿತೌ ॥೧೯॥ ಅವಶ್ಯಾಯನಿಪಾತೇನಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರಕ್ಲಿನ್ನಶಾದ್ವಲಾ। ವನಾನಾಂಶೋಭತೇಭೂಮಿರ್ನಿವಿಷ್ಟತರುಣಾ
ತಪಾ ॥೨೦॥ ಸ್ಪೃಶಂಸ್ತುವಿಮಲಂಶೀತಮುದಕಂದ್ವಿರದಸ್ಸುಖಂ। ಅತ್ಯಂತತೃಷಿತೋವನ್ಯಃಪ್ರತಿಸಂಹರತೇಕರಂ ॥೨೧॥ ಏತೇ
ಹಿಸಮುಪಾಸೀನಾವಿಹಗಾಜಲಚಾರಿಣಃ। ನಾವಗಾಹಂತಿಸಲಿಲಮಪ್ರಗಲ್ಭಾಇವಾಹವಂ ॥೨೨॥ ಅವಶ್ಯಾಯತಮೋನದ್ಧಾನೀಹಾ
ರತಮಸಾವೃತಾಃ। ಪ್ರಸುಪ್ತಾಇವಲಕ್ಷ್ಯಂತೇವಿಪುಷ್ಪಾವನರಾಜಯಃ॥೨೩॥ ಬಾಷ್ಪಸಂಛನ್ನಸಲಿಲಾರುತವಿಜ್ಞೇಯಸಾರಸಾಃ। ಹಿ
ಮಾರ್ದ್ರವಾಲುಕೈಸ್ತೀರೈಸ್ಸರಿತೋಭಾಂತಿಸಾಂಪ್ರತಂ ॥೨೪॥ ತುಷಾರಪತನಾಚ್ಚೈವಮೃದುತ್ವಾದ್ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯಚ । ಶೈತ್ಯಾ
ದಗಾಗ್ರಸ್ಥಮಪಿಪ್ರಾಯೇಣರಸವಜ್ಜಲಂ ॥೨೫॥ ಜರಾಜರ್ಜರಿತೈಃಪದ್ಮೈಶ್ಶೀರ್ಣಕೇಸರಕರ್ಣಿಕೈಃ । ನಾಲಶೇಷೈರ್ಹಿಮ
ಧ್ವಸ್ತೈರ್ನಭಾಂತಿಕಮಲಾಕರಾಃ॥೨೬॥ ಅಸ್ಮಿಂಸ್ತುಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಃಕಾಲೇದುಃಖಸಮನ್ವಿತಃ। ತಪಶ್ಚರತಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾತ್ವ
ದ್ಭಕ್ತ್ಯಾಭರತಃಪುರೇ॥೨೭॥ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾರಾಜ್ಯಂಚಮಾನಂಚಭೋಗಾಂಶ್ಚವಿವಿಧಾನ್ಬಹೂನ್। ತಪಸ್ವೀನಿಯತಾಹಾರಃಶೇತೇಶೀ
ತೇಮಹೀತಲೇ॥೨೮॥ ಸೋಪಿವೇಲಾಮಿಮಾಂನೂನಮಭಿಷೇಕಾರ್ಥಮುದ್ಯತಃ। ವೃತಃಪ್ರಕೃತಿಭಿರ್ನಿತ್ಯಂಪ್ರಯಾತಿಸರಯೂಂನ
ದೀಂ॥೨೯॥ ಅತ್ಯಂತಸುಖಸಂವೃದ್ಧಸ್ಸುಕುಮಾರಸ್ಸುಖೋಚಿತಃ। ಕಥಂನ್ವಪರರಾತ್ರೇಷುಸರಯೂಮವಗಾಹತೇ॥೩೦॥ ಪದ್ಮಪ
ತ್ರೇಕ್ಷಣೋಶ್ಯಾಮೋನಿರುದರೋಮಹಾನ್ ಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಸತ್ಯವಾದೀಚಹ್ರೀನಿಷೇಧೋಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥೩೧॥ ಪ್ರಿಯಾಭಿಭಾಷೀಮ
ಧುರೋದೀರ್ಘಬಾಹುರರಿಂದಮಃ। ಸಂತ್ಯಜ್ಯವಿವಿಧಾನ್ಭೋಗಾನಾರ್ಯಂಸರ್ವಾತ್ಮನಾಶ್ರಿತಃ ॥೩೨॥ ಜಿತಸ್ಸ್ವರ್ಗಸ್ತವಭ್ರಾತ್ರಾಭರ
ತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ। ವನಸ್ಥಮಪಿತಾಪಸ್ಯೇಯಸ್ತ್ವಾಮನುವಿಧೀಯತೇ॥೩೩॥ ನಪಿತ್ರ್ಯಮನುವರ್ತಂತೇಮಾತೃಕಂದ್ವಿಪದಾಇತಿ।
ಖ್ಯಾತೋಲೋಕಪ್ರವಾದೋಯಂಭರತೇನಾನ್ಯಥಾಕೃತಃ॥೩೪॥ ಭರ್ತಾದಶರಥೋಯಸ್ಯಾಸಾಧುಶ್ಚಭರತಸ್ಸುತಃ। ಕಥಂನುಸಾಂ
ಬಾಕೈಕೇಯೀತಾದೃಶೀಕ್ರೂರದರ್ಶಿನೀ॥೩೫॥ ಇತ್ಯೇವಂಲಕ್ಷ್ಮಣೇವಾಕ್ಯಂಸ್ನೇಹಾದ್ಬ್ರುವತಿಧಾರ್ಮಿಕೇ। ಪರಿವಾದಂಜನನ್ಯಾಸ್ತಮಸ
ಹನ್ರಾಘವೋಬ್ರವೀತ್॥೩೬॥ ನತೇಂಬಾಮಧ್ಯಮಾತಾತಗರ್ಹಿತವ್ಯಾಕಥಂಚನ। ತಾಮೇವೇಕ್ಷ್ವಾಕುನಾಥಸ್ಯಭರತಸ್ಯಕಥಾಂ
ಕುರು॥೩೭॥ ನಿಶ್ಚಿತಾಪಿಹಿಮೇಬುದ್ಧಿರ್ವನವಾಸೇದೃಢವ್ರತಾ। ಭರತಸ್ನೇಹಸಂತಪ್ತಾಬಾಲಿಶೀಕ್ರಿಯತೇಪುನಃ॥೩೮॥ ಸಂಸ್ಮರಾಮ್ಯ
ಸ್ಯವಾಕ್ಯಾನಿಪ್ರಿಯಾಣಿಮಧುರಾಣಿಚ। ಹೃದ್ಯಾನ್ಯಮೃತಕಲ್ಪಾನಿಮನಃಪ್ರಹ್ಲಾದನಾನಿಚ॥೩೯॥ ಕದಾಹ್ಯಹಂಸಮೇಷ್ಯಾಮಿಭರ
ತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ। ಶತ್ರುಘ್ನೇನಚವೀರೇಣತ್ವಯಾಚರಘುನಂದನ ॥೪೦॥ ಇತ್ಯೇವಂವಿಲಪಂಸ್ತತ್ರಪ್ರಾಪ್ಯಗೋದಾವರೀಂನದೀಂ।
ಚಕ್ರೇಭಿಷೇಕಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸಾನುಜಸ್ಸಹಸೀತಯಾ॥೪೧॥ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾಥಸಲಿಲೈಸ್ತೇಪಿತೄನ್ದೈವತಾನಿಚ। ಸ್ತುವಂತಿಸ್ಮೋ
ದಿತಂಸೂರ್ಯಂದೇವತಾಶ್ಚಸಮಾಹಿತಾಃ ॥೪೨ ॥ ಕೃತಾಭಿಷೇಕಸ್ಸರರಾಜರಾಮಸ್ಸೀತಾದ್ವಿತೀಯಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ । ಕೃತಾ

ಭಿಷೇಕೋಗಿರಿರಾಜಪುತ್ರ್ಯಾರುದ್ರಸ್ಸನಂದೀಭಗವಾನಿವೇಶಃ ॥೪೩॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಷೋಡಶಸ್ಸರ್ಗಃ ...
ಕೃತಾಭಿಷೇಕೋರಾಮಸ್ತುಸೀತಾಸೌಮಿತ್ರಿರೇವಚ । ತಸ್ಮಾದ್ಗೋದಾವರೀತೀರಾತ್ತತೋಜಗ್ಮುಸ್ಸ್ವಮಾಶ್ರಮಂ ॥ ೧ ॥
ಆಶ್ರಮಂತಮುಪಾಗಮ್ಯರಾಘವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಕೃತ್ವಾಪೌರಾಹ್ಣಿಕಂಕರ್ಮಪರ್ಣಶಾಲಾಮುಪಾಗಮತ್ ॥ ೨ ॥ ಉವಾ
ಸಸುಖಿತಸ್ತತ್ರಪೂಜ್ಯಮಾನೋಮಹರ್ಷಿಭಿಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಚಕಾರವಿವಿಧಾಃಕಥಾಃ ॥೩॥ ಸರಾಮಃಪರ್ಣಶಾ
ಲಾಯಾಮಾಸೀನಸ್ಸಹಸೀತಯಾ । ವಿರರಾಜಮಹಾಬಾಹುಶ್ಚಿತ್ರಯಾಚಂದ್ರಮಾಇವ ॥ ೪ ॥ ತಥಾಸೀನಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಕಥಾ
ಸಂಸಕ್ತಚೇತಸಃ । ತಂದೇಶಂರಾಕ್ಷಸೀಕಾಚಿದಾಜಗಾಮಯದೃಚ್ಛಯಾ ॥ ೫ ॥ ಸಾತುಶೂರ್ಪಣಖಾನಾಮದಶಗ್ರೀವಸ್ಯರಕ್ಷ
ಸಃ । ಭಗಿನೀರಾಮಮಾಸಾದ್ಯದದರ್ಶತ್ರಿದಶೋಪಮಂ ॥೬॥ ಸಿಂಹೋರಸ್ಕಂಮಹಾಬಾಹುಂಪದ್ಮಪತ್ರನಿಭೇಕ್ಷಣಂ। ಆಜಾನುಬಾ
ಹುಂದೀಪ್ತಾಸ್ಯಮತೀವಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ ॥೭॥ ಗಜವಿಕ್ರಾಂತಗಮನಂಜಟಾಮಂಡಲಧಾರಿಣಂ। ಸುಕುಮಾರಂಮಹಾಸತ್ವಂ
ಪಾರ್ಥಿವವ್ಯಂಜನಾನ್ವಿತಂ ॥೮॥ ರಾಮಮಿಂದೀವರಶ್ಯಾಮಂಕಂದರ್ಪಸದೃಶಪ್ರಭಂ। ಬಭೂವೇಂದ್ರೋಪಮಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾ
ಕ್ಷಸೀಕಾಮಮೋಹಿತಾ ॥೯॥ ಸುಮುಖಂದುರ್ಮುಖೀರಾಮಂವೃತ್ತಮಧ್ಯಂಮಹೋದರೀ । ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಂವಿರೂಪಾಕ್ಷೀಸುಕೇಶಂ
ತಾಮ್ರಮೂರ್ಧಜಾ ॥೧೦॥ ಪ್ರೀತಿರೂಪಂವಿರೂಪಾಸಾಸುಸ್ವರಂಭೈರವಸ್ವರಾ । ತರುಣಂದಾರುಣಾವೃದ್ಧಾದಕ್ಷಿಣಂವಾಮ
ಭಾಷಿಣೀ । ೧೧ ॥ ನ್ಯಾಯವೃತ್ತಂಸುದುರ್ವೃತ್ತಾಪ್ರಿಯಮಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾ। ಶರೀರಜಸಮಾವಿಷ್ಟಾರಾಕ್ಷಸೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರ
ವೀತ್ ॥೧೨॥ ಜಟೀತಾಪಸರೂಪೇಣಸಭಾರ್ಯಶ್ಶರಚಾಪಧೃತ್ । ಆಗತಸ್ತ್ವಮಿಮಂದೇಶಂಕಥಂರಾಕ್ಷಸಸೇವಿತಂ ॥೧೩॥ ಕಿಮಾ
ಗಮನಕೃತ್ಯಂತೇತತ್ವಮಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಕ್ಷಸ್ಯಾಶೂರ್ಪಣಖ್ಯಾಪರಂತಪಃ ॥ ೧೪ ॥ ಋಜುಬುದ್ಧಿತ
ಯಾಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ । ಅನೃತಂನಹಿರಾಮಸ್ಯಕದಾಚಿದಪಿಸಮ್ಮತಂ ॥ ವಿಶೇಷೇಣಾಶ್ರಮಸ್ಥಸ್ಯಸಮೀಪೇಸ್ತ್ರೀ
ಜನಸ್ಯಚ । ಆಸೀದ್ದಶರಥೋನಾಮರಾಜಾತ್ರಿದಶವಿಕ್ರಮಃ ॥೧೬॥ ತಸ್ಯಾಹಮಗ್ರಜಃಪುತ್ರೋರಾಮೋನಾಮಜನೈಶ್ಶ್ರುತಃ ।
ಭ್ರಾತಾಯಂಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಾಮಯವೀಯಾನ್ಮಾಮನುವ್ರತಃ ॥೧೭॥ ಇಯಂಭಾರ್ಯಾಚವೈದೇಹೀಮಮಸೀತೇತಿವಿಶ್ರುತಾ। ನಿಯೋ
ಗಾತ್ತುನರೇಂದ್ರಸ್ಯಪಿತುರ್ಮಾತುಶ್ಚಯಂತ್ರಿತಃ ॥೧೮॥ ಧರ್ಮಾರ್ಥಂಧರ್ಮಕಾಂಕ್ಷೀಚವನಂವಸ್ತುಮಿಹಾಗತಃ। ತ್ವಾಂತು
ವೇದಿತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಕಥ್ಯತಾಂಕಾಸಿಕಸ್ಯವಾ ॥೧೯॥ ನಹಿತಾವನ್ಮನೋಜ್ಞಾಂಗೀರಾಕ್ಷಸೀಪ್ರತಿಭಾಸಿಮೇ। ಇಹವಾಕಿಂನಿಮಿತ್ತಂ
ತ್ವಮಾಗತಾಬ್ರೂಹಿತತ್ವತಃ ॥೨೦॥ ಸಾಬ್ರವೀದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷಸೀಮದನಾರ್ದಿತಾ। ಶ್ರೂಯತಾಂರಾಮವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ
ತತ್ವಾರ್ಥಂವಚನಂಮಮ ॥೨೧॥ ಅಹಂಶೂರ್ಪಣಖಾನಾಮರಾಕ್ಷಸೀಕಾಮರೂಪಿಣೀ। ಅರಣ್ಯಂವಿಚರಾಮೀದಮೇಕಾಸರ್ವ
ಭಯಂಕರಾ ॥೨೨॥ ರಾವಣೋನಾಮಮೇಭ್ರಾತಾಬಲೀಯಾನ್ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ । ವೀರೋವಿಶ್ರವಸಃಪುತ್ರೋಯದಿತೇಶ್ರೋತ್ರಮಾ
ಗತಃ ॥೨೩॥ ಪ್ರವೃದ್ಧನಿದ್ರಶ್ಚಸದಾಕುಂಭಕರ್ಣೋಮಹಾಬಲಃ। ವಿಭೀಷಣಸ್ತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾನತುರಾಕ್ಷಸಚೇಷ್ಟಿತಃ ॥೨೪॥
ಪ್ರಖ್ಯಾತವೀರ್ಯೌಚರಣೇಭ್ರಾತರೌಖರದೂಷಣೌ । ತಾನಹಂಸಮತಿಕ್ರಾಂತಾರಾಮತ್ವಾಪೂರ್ವದರ್ಶನಾತ್ ॥೨೫॥ ಸಮು
ಪೇತಾಸ್ಮಿಭಾವೇನಭರ್ತಾರಂಪುರುಷೋತ್ತಮಂ । ಅಹಂಪ್ರಭಾವಸಂಪನ್ನಾಸ್ವಚ್ಛಂದಬಲಗಾಮಿನೀ ॥೨೬॥ ಚಿರಾಯಭವಮೇ
ಭರ್ತಾಸೀತಯಾಕಿಂಕರಿಷ್ಯಸಿ॥ ವಿಕೃತಾಚವಿರೂಪಾಚನಚೇಯಂಸದೃಶೀತವ ॥೨೭॥ ಅಹಮೇವಾನುರೂಪಾತೇಭಾರ್ಯಾರೂಪೇ
ಣಪಶ್ಯಮಾಂ । ಇಮಾಂವಿರೂಪಾಮಸತೀಂಕರಾಲಾಂನಿರ್ಣತೋದರೀಂ ॥೨೮॥ ಅನೇನತೇಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿಮಾ
ನುಷೀಂ । ತತಃಪರ್ವತಶೃಂಗಾಣಿವನಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ ॥೨೯॥ ಪಶ್ಯನ್ಸಹಮಯಾಕಾಂತದಂಡಕಾನ್ವಿಚರಿಷ್ಯಸಿ। ಇತ್ಯೇವಮು
ಕ್ತಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಪ್ರಹಸ್ಯಮದಿರೇಕ್ಷಣಾಂ ॥೩೦॥ ಇದಂವಚನಮಾರೇಭೇವಕ್ತುಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ । ೩೧ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾ
ಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಸಪ್ತದಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...
ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖಾಂರಾಮಃಕಾಮಪಾಶಾವಪಾಶಿತಾಂ । ಸ್ವೇಚ್ಛಯಾಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾವಾಚಾಸ್ಮಿತಪೂರ್ವಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ।
ಕೃತದಾರೋಸ್ಮಿಭವತಿಭಾರ್ಯೇಯಂದಯಿತಾಮಮ। ತ್ವದ್ವಿಧಾನಾಂತುನಾರೀಣಾಂಸುದುಃಖಾಸಸಪತ್ನತಾ ॥೨॥ ಅನುಜಸ್ತ್ವೇ
ಷಮೇಭ್ರಾತಾಶೀಲವಾನ್ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ। ಶ್ರೀಮಾನಕೃತದಾರಶ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಾಮವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೩॥ ಅಪೂರ್ವೀಭಾರ್ಯಯಾ
ಚಾರ್ಥೀತರುಣಃಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ। ಅನುರೂಪಶ್ಚತೇಭರ್ತಾರೂಪಸ್ಯಾಸ್ಯಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೪॥ ಏನಂಭಜವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಭರ್ತಾರಂಭ್ರಾ
ತರಂಮಮ। ಅಸಪತ್ನಾವರಾರೋಹೇಮೇರುಮರ್ಕಪ್ರಭಾಯಥಾ ॥೫॥ ಇತಿರಾಮೇಣಸಾಪ್ರೋಕ್ತಾರಾಕ್ಷಸೀಕಾಮಮೋಹಿತಾ।
ವಿಸೃಜ್ಯರಾಮಂಸಹಸಾತತೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ ॥೬॥ ಅಸ್ಯರೂಪಸ್ಯತೇಯುಕ್ತಾಭಾರ್ಯಾಹಂವರವರ್ಣಿನೀ । ಮಯಾಸಹ
ಸುಖಂಸರ್ವಾನ್ದಂಡಕಾನ್ವಿಚರಿಷ್ಯಸಿ ॥೭॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸೌಮಿತ್ರೀರಾಕ್ಷಸ್ಯಾವಾಕ್ಯಕೋವಿದಃ । ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖೀಂ
ಸ್ಮಿತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣೋಯುಕ್ತಮಬ್ರವೀತ್ ॥೮॥ ಕಥಂದಾಸಸ್ಯಮೇದಾಸೀಭಾರ್ಯಾಭವಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ। ಸೋಹಮಾರ್ಯೇಣಪರವಾನ್
ಭ್ರಾತ್ರಾಕಮಲವರ್ಣಿನಿ ॥೯॥ ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಸ್ಯಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಮುದಿತಾಮಲವರ್ಣಿನೀ । ಆರ್ಯಸ್ಯತ್ವಂವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಭಾರ್ಯಾಭ
ವಯವೀಯಸಿ ॥೧೦॥ ಏನಾಂವಿರೂಪಾಮಸತೀಂಕರಾಲಾಂನಿರ್ಣತೋದರೀಂ । ಭಾರ್ಯಾಂವೃದ್ಧಾಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯತ್ವಾಮೇವೈಷಭಜಿ

ಸ್ಯತಿ ॥೧೧॥ ಕೋಹಿರೂಪಮಿದಂಶ್ರೇಷ್ಠಂಸಂತ್ಯಜ್ಯವರವರ್ಣಿನೀ । ಮಾನುಷೀಷುವರಾರೋಹೇಕುರ್ಯಾದ್ಭಾವಂವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥೧೨॥
ಇತಿಸಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೋಕ್ತಾ ಕರಾಲಾನಿರ್ಣತೋದರೀ । ಮನ್ಯತೇತದ್ವಚಸ್ತಥ್ಯಂಪರಿಹಾಸಾವಿಚಕ್ಷಣಾ ॥೧೩॥ ಸಾರಾಮಂಪರ್ಣ
ಶಾಲಾಯಾಮುಪವಿಷ್ಟಂಪರಂತಪಂ । ಸೀತಯಾಸಹದುರ್ಧರ್ಷಮಬ್ರವೀತ್ಕಾಮಮೋಹಿತಾ ॥೧೪॥ ಏನಾಂವಿರೂಪಾಮಸತೀಂ
ಕರಾಲಾಂನಿರ್ಣತೋದರೀಂ । ವೃದ್ಧಾಂಭಾರ್ಯಾಮವಷ್ಟಭ್ಯಮಾಂನತ್ವಂಬಹುಮನ್ಯಸೇ ॥೧೫॥ ಅದ್ಯೇಮಾಂಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ
ಪಶ್ಯತಸ್ತವಮಾನುಷೀಂ । ತ್ವಯಾಸಹಚರಿಷ್ಯಾಮಿನಿಸ್ಸಪತ್ನಾ ಯಥಾಸುಖಂ ॥೧೬॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀಮಲಾ
ತಸದೃಶೇಕ್ಷಣಾ । ಅಭ್ಯಧಾವತ್ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಾ ಮಹೋಲ್ಕಾರೋಹಿಣೀಮಿವ ॥೧೭॥ ತಾಂಮೃತ್ಯುಪಾಶಪ್ರತಿಮಾಮಾಪತಂತೀಂ
ಮಹಾಬಲಃ । ನಿಗೃಹ್ಯರಾಮಃಕುಪಿತಸ್ತತೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೮॥ ಕ್ರೂರೈರನಾರ್ಯೈಸ್ಸೌಮಿತ್ರೇಪರಿಹಾಸಃಕಥಂ
ಚನ । ನಕಾರ್ಯಃಪಶ್ಯವೈದೇಹೀಂಕಥಂಚಿತ್ಸೌಮ್ಯಜೀವತೀಂ ॥೧೯॥ ಇಮಾಂವಿರೂಪಾಮಸತೀಮತಿಮತ್ತಾಂಮಹೋ
ದರೀಂ । ರಾಕ್ಷಸೀಂಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರವಿರೂಪಯಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೨೦॥ ಇತ್ಯುಕ್ತೋಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತಸ್ಯಾಃಕ್ರುದ್ಧೋರಾಮಸ್ಯಪಾ
ಶ್ವರ್ತಃ । ಉದ್ಧೃತ್ಯಖಡ್ಗಂಚಿಚ್ಛೇದಕರ್ಣನಾಸಂಮಹಾಬಲಃ ॥೨೧॥ ನಿಕೃತ್ತಕರ್ಣನಾಸಾತುವಿಸ್ವರಂಸಾವಿನದ್ಯಚ । ಯ
ಥಾಗತಂಪ್ರದುದ್ರಾವಘೋರಾಶೂರ್ಪಣಖಾವನಂ ॥೨೨॥ ಸಾವಿರೂಪಾಮಹಾಘೋರಾರಾಕ್ಷಸೀಶೋಣಿತೋಕ್ಷಿತಾ । ನನಾದವಿವಿ
ಧಾನ್ನಾದಾನ್ಯಥಾಪ್ರಾವೃಷಿತೋಯದಃ ॥೨೩॥ ಸಾವಿಕ್ಷರಂತೀರುಧಿರಂಬಹುಧಾಘೋರದರ್ಶನಾ । ಪ್ರಗೃಹ್ಯಬಾಹೂಗರ್ಜಂ
ತೀಪ್ರವಿವೇಶಮಹಾವನಂ ॥೨೪॥ ತತಸ್ತುಸಾರಾಕ್ಷಸಸಂಘಸಂವೃತಂಖರಂಜನಸ್ಥಾನಗತಂವಿರೂಪಿತಾ । ಉಪೇತ್ಯತಂಭ್ರಾತರ
ಮುಗ್ರದರ್ಶನಂಸಪಾತಭೂಮೌಗಗನಾದ್ಯದಾಶನಿಃ ॥೨೫॥ ತತಸ್ಸಭಾರ್ಯಂಭಯಮೋಹಮೂರ್ಛಿತಾಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾಘ
ವನಾಗತಂವನಂ । ವಿರೂಪಣಂಚಾತ್ಮನಿಶೋಣಿತೋಕ್ಷಿತಾಶಶಂಸಸರ್ವಂಭಗಿನೀಖರಸ್ಯಸಾ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಅ
ಷ್ಟಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತಾಂತಥಾಪತಿತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿರೂಪಾಂಶೋಣಿತೋಕ್ಷಿತಾಂ । ಭಗಿನೀಂಕ್ರೋಧಸಂತಪ್ತಃಖರಃಪಪ್ರಚ್ಛರಾಕ್ಷಸಃ ॥೧॥
ಉತ್ತಿಷ್ಠತಾವದಾಖ್ಯಾಹಿಪ್ರಮೋಹಂಜಹಿಸಂಭ್ರಮಂ । ವ್ಯಕ್ತಮಾಖ್ಯಾಹಿಕೇನತ್ವಮೇವಂರೂಪಾವಿರೂಪಿತಾ ॥೨॥ ಕಃಕೃಷ್ಣ
ಸರ್ಪಮಾಸೀನಮಾಶೀವಿಷಮನಾಗಸಂ । ತುದತ್ಯಭಿಸಮಾಪನ್ನಮಂಗುಳ್ಯಗ್ರೇಣಲೀಲಯಾ ॥೩॥ ಕಃಕಾಲಪಾಶಮಾಸಜ್ಯಕಂ
ಠೇಮೋಹಾನ್ನಬುಧ್ಯತೇ । ಯಸ್ತ್ವಾಮದ್ಯಸಮಾಸಾದ್ಯಪೀತವಾನ್ವಿಷಮುತ್ತಮಂ ॥೪॥ ಬಲವಿಕ್ರಮಸಂಪನ್ನಾಕಾಮಗಾಕಾಮ
ರೂಪಿಣೀ । ಇಮಾಮವಸ್ಥಾಂನೀತಾತ್ವಂಕೇನಾಂತಕಸಮಾಗತಾ ॥೫॥ ದೇವಗಂಧರ್ವಭೂತಾನಾಮೃಷೀಣಾಂಚಮಹಾತ್ಮನಾಂ ।
ಕೋಯಮೇವಂವಿರೂಪಾಂತ್ವಾಂಮಹಾವೀರ್ಯಶ್ಚಕಾರಹ ॥೬॥ ನಹಿಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂಲೋಕೇಯಃಕುರ್ಯಾನ್ಮಮವಿಪ್ರಿಯಂ । ಅಮರೇ
ಷುಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂಮಹೇಂದ್ರಂಪಾಕಶಾಸನಂ ॥೭॥ ಅದ್ಯಾಹಂಮಾರ್ಗಣೈಃಪ್ರಾಣಾನಾದಾಸ್ಯೇಜೀವಿತಾಂತಕೈಃ । ಸಲಿಲೇಕ್ಷೀರಮಾ
ಸಕ್ತಂನಿಷ್ಪಿಬನ್ನಿವಸಾರಸಃ ॥೮॥ ನಿಹತಸ್ಯಮಯಾಸಂಖ್ಯೇಶರಸಂಕೃತ್ತಮರ್ಮಣಃ । ಸಫೇನಂರುಧಿರಂರಕ್ತಂಮೇದಿನೀಕಸ್ಯ
ಪಾಸ್ಯತಿ ॥೯॥ ಕಸ್ಯಪತ್ರರಥಾಃಕಾಯಾನ್ಮಾಂಸಮುತ್ಕೃತ್ಯಸಂಗತಾಃ । ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಂತಿನಿಹತಸ್ಯಮಯಾರಣೇ ॥೧೦॥
ತಂನದೇವಾನಗಂಧರ್ವಾನಪಿಶಾಚಾನರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಮಯಾಪಕೃಷ್ಟಂಕೃಪಣಂಶಕ್ತಾಸ್ತ್ರಾತುಮಿಹಾಹವೇ ॥೧೧॥ ಉಪಲಭ್ಯ
ಶನೈಸ್ಸಂಜ್ಞಾಂತಂಮೇಶಂಸಿತುಮರ್ಹಸಿ । ಯೇನತ್ವಂದುರ್ವಿನೀತೇನವನೇವಿಕ್ರಮ್ಯನಿರ್ಜಿತಾ ॥೧೨॥ ಇತಿಭ್ರಾತುರ್ವಚಃಶ್ರು
ತ್ವಾಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯಚವಿಶೇಷತಃ । ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖಾವಾಕ್ಯಂಸಬಾಷ್ಪಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೩॥ ತರುಣೌರೂಪಸಂಪನ್ನೌಸುಕು
ಮಾರೌಮಹಾಬಲೌ । ಪುಂಡರೀಕವಿಶಾಲಾಕ್ಷೌಚೀರಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರೌ ॥೧೪॥ ಫಲಮೂಲಾಶನೌದಾಂತೌತಾಪಸೌಧರ್ಮ
ಚಾರಿಣೌ । ಪುತ್ರೌದಶರಥಸ್ಯಾಸ್ತಾಂಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೧೫॥ ಗಂಧರ್ವರಾಜಪ್ರತಿಮೌಪಾರ್ಥಿವವ್ಯಂಜನಾನ್ವಿ
ತೌ । ದೇವೌವಾಮಾನುಷೌವಾತೌನತರ್ಕಯಿತುಮುತ್ಸಹೇ ॥೧೬॥ ತರುಣೀರೂಪಸಂಪನ್ನಾಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾ । ದೃ
ಷ್ಟಾತತ್ರಮಯಾನಾರೀತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇಸುಮಧ್ಯಮಾ ॥೧೭॥ ತಾಭ್ಯಾಮುಭಾಭ್ಯಾಂಸಂಭೂಯಪ್ರಮದಾಮಧಿಕೃತ್ಯತಾಂ । ಇ
ಮಾಮವಸ್ಥಾಂನೀತಾಹಂಯಥಾನಾಥಸತೀತಥಾ ॥೧೮॥ ತಸ್ಯಾಶ್ಚಾನೃಜುವೃತ್ತಾಯಾಸ್ತಯೋಶ್ಚಹತಯೋರಹಂ । ಸಫೇನಂಪಾತು
ಮಿಚ್ಛಾಮಿರುಧಿರಂರಣಮೂರ್ಧನಿ ॥೧೯॥ ಏಷಮೇಪ್ರಥಮಃಕಾಮಃಕೃತಸ್ತತ್ರತ್ವಯಾಭವೇತ್ । ತಸ್ಯಾಸ್ತಯೋಶ್ಚರುಧಿರಂ
ಪಿಬೇಯಮಹಮಾಹವೇ ॥೨೦॥ ಇತಿತಸ್ಯಾಂಬ್ರುವಾಣಾಯಾಂಚತುರ್ದಶಮಹಾಬಲಾನ್ । ವ್ಯಾದಿದೇಶಖರಃಕ್ರುದ್ಧೋರಾಕ್ಷಸಾ
ನಂತಕೋಪಮಾನ್ ॥೨೧॥ ಮಾನುಷೌಶಸ್ತ್ರಸಂಪನ್ನೌಚೀರಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರೌ । ಪ್ರವಿಷ್ಟೌದಂಡಕಾರಣ್ಯಂಘೋರಂಪ್ರಮದ
ಯಾಸಹ ॥೨೨॥ ತೌಹತ್ವಾತಾಂಚದುರ್ವೃತ್ತಾಮುಪಾವರ್ತಿತುಮರ್ಹಥ । ಇಯಂಚರುಧಿರಂತೇಷಾಂಭಗಿನೀಮಮಪಾಸ್ಯ
ತಿ ॥ ಮನೋರಥೋಯಮಿಷ್ಟೋಸ್ಯಾಭಗಿನ್ಯಾಮಮರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಶೀಘ್ರಂಸಂಪಾದ್ಯತಾಂತೌಚಪ್ರಮಥ್ಯಸ್ವೇನತೇಜಸಾ ॥೨೪॥
ಇತಿಪ್ರತಿಸಮಾದಿಷ್ಟಾರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇಚತುರ್ದಶ । ತತ್ರಜಗ್ಮುಸ್ತಯಾಸಾರ್ಧಂಘನಾವಾತೇರಿತಾಯಥಾ ॥೨೫॥ ತತಸ್ತುತೇತಂಸ
ಮುದಗ್ರತೇಜಸಂತಥಾಪಿತೀಕ್ಷ್ಣಪ್ರದರಾನಿಶಾಚರಾಃ । ನಶೇಕುರೇನಂಸಹಸಾಪ್ರಮರ್ದಿತುಂವನದ್ವಿಪಾದೀಪ್ತಮಿವಾಗ್ನಿಮುತ್ಥಿ
ತಂ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ- ಏಕೋನವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖಾಘೋರಾರಾಘವಾಶ್ರಮಮಾಗತಾ । ರಕ್ಷಸಾಮಾಚಚಕ್ಷೇತೌಭ್ರಾತರೌಸಹಸೀತಯಾ ॥ ೧ ॥ ತೇರಾ
ಮಂಪರ್ಣಶಾಲಾಯಾಮುಪವಿಷ್ಟಂಮಹಾಬಲಂ। ದದೃಶುಸ್ಸೀತಯಾಸಾರ್ಧಂವೈದೇಹ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚ ॥೨॥ ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ರಾಘವಶ್ಶ್ರೀಮಾನಾಗತಾಂಸ್ತಾಂಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಾನ್ ।ಅಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾತರಂರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಂದೀಪ್ತತೇಜಸಂ ॥೩॥ ಮುಹೂರ್ತಂಭ
ವಸೌಮಿತ್ರೇಸೀತಾಯಾಃಪ್ರತ್ಯನಂತರಃ । ಇಮಾನಸ್ಯಾವಧಿಷ್ಯಾಮಿಪದವೀಮಾಗತಾನಿಹ ॥೪॥ ವಾಕ್ಯಮೇತತ್ತತಶ್ಶ್ರುತ್ವಾರಾ
ಮಸ್ಯವಿದಿತಾತ್ಮನಃ ।ತಥೇತಿಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾಕ್ಯಂರಾಮಸ್ಯಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯತ್ ॥೫॥ ರಾಘವೋಽಪಿಮಹಚ್ಚಾಪಂಚಾಮೀಕರವಿಭೂ
ಷಿತಂ । ಚಕಾರಸಜ್ಯಂಧರ್ಮಾತ್ಮಾತಾನಿರಕ್ಷಾಂಸಿಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥೬॥ ಪುತ್ರೌದಶರಥಸ್ಯಾವಾಂಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ।
ಪ್ರವಿಷ್ಟೌಸೀತಯಾಸಾರ್ಧಂದುಶ್ಚರಂದಂಡಕಾವನಂ ॥೭॥ ಫಲಮೂಲಾಶನೌದಾಂತೌತಾಪಸೌಧರ್ಮಚಾರಿಣೌ।ವಸಂತೌದಂ
ಡಕಾರಣ್ಯೇಕಿಮರ್ಥಮುಪಹಿಂಸಥ ॥೮॥ ಯುಷ್ಮಾನ್ಪಾಪಾತ್ಮಕಾನ್ಹಂತುಂವಿಪ್ರಕಾರಾನ್ಮಹಾಹವೇ । ಋಷೀಣಾಂತುನಿ
ಯೋಗೇನಪ್ರಾಪ್ತೋಽಹಂಸಶರಾಯುಧಃ ॥೯॥ ತಿಷ್ಠತೈವಾತ್ರಸಂತುಷ್ಟಾನೋಪಾವರ್ತಿತುಮರ್ಹಥ । ಯದಿಪ್ರಾಣೈರಿಹಾರ್ಥೋ
ವೋನಿವರ್ತಧ್ವಂನಿಶಾಚರಾಃ ॥ ೧೦ ॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇಚತುರ್ದಶ । ಊಚುರ್ವಾಚಂಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಬ್ರ
ಹ್ಮಘ್ನಾಶ್ಶೂಲಪಾಣಯಃ ॥ ೧೧ ॥ ಸಂರಕ್ತನಯನಾಘೋರಾರಾಮಂಸಂರಕ್ತಲೋಚನಂ । ಪರುಷಂಮಧುರಾಭಾಷಂಹೃಷ್ಟಾ
ದೃಷ್ಟಪರಾಕ್ರಮಂ ॥೧೨॥ ಕ್ರೋಧಮುತ್ಪಾದ್ಯನೋಭರ್ತುಃಖರಸ್ಯಸುಮಹಾತ್ಮನಃ। ತ್ವಮೇವಹಾಸ್ಯಸೇಪ್ರಾಣಾನದ್ಯಾಸ್ಮಾಭಿ
ರ್ಹತೋಯುಧಿ ॥೧೩॥ ಕಾಹಿತೇಶಕ್ತಿರೇಕಸ್ಯಬಹೂನಾಂರಣಮೂರ್ಧನಿ । ಅಸ್ಮಾಕಮಗ್ರತಸ್ಸ್ಥಾತುಂಕಿಂಪುನರ್ಯೋದ್ಧುಮಾಹ
ವೇ ॥ ಏಹಿಬಾಹುಪ್ರಯುಕ್ತೈರ್ನಃಪರಿಘೈಶ್ಶೂಲಪಟ್ಟಿಸೈಃ । ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಸಿವೀರ್ಯಂಚಧನುಶ್ಚಕರಪೀಡಿತಂ ॥೧೫॥ ಇತ್ಯೇ
ವಮುಕ್ತ್ವಾಸಂಕ್ರುದ್ಧಾರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇಚತುರ್ದಶ । ಉದ್ಯತಾಯುಧನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಾಸ್ತಾವುಭಾವಭಿದುದ್ರುವುಃ।ಅಭಿಪತ್ಯತತೋವೇ
ಗಾತ್ಸೃಷ್ಟತಸ್ತೇನಿಶಾಚರಾಃ ।೧೬। ಪರಿಘಾನ್ಪಟ್ಟಸಾನ್ಶೂಲಾನ್ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಾನ್ಹೇಮಭೂಷಿತಾನ್। ಚಿಕ್ಷಿಪುಸ್ತಾನಿಶೂಲಾನಿರಾ
ಘವಂಪ್ರತಿದುರ್ಜಯಂ ॥೧೭॥ ತಾನಿಶೂಲಾನಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಸಮಸ್ತಾನಿಚತುರ್ದಶ । ತಾವದ್ಭಿರೇವಚಿಚ್ಛೇದಶರೈಃಕಾಂಚನ
ಭೂಷಣೈಃ ।ತತಃಪಶ್ಚಾನ್ಮಹಾತೇಜಾನಾರಾಚಾನ್ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭಾನ್। ಜಗ್ರಾಹಪರಮಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚತುರ್ದಶಶಿಲಾಶಿತಾನ್ ॥೧೮॥
ಗೃಹೀತ್ವಾಧನುರಾಯಮ್ಯಲಕ್ಷ್ಯಾನುದ್ದಿಶ್ಯರಾಕ್ಷಸಾನ್ ।ಮುಮೋಚರಾಘವೋಬಾಣಾನ್ವಜ್ರಾನಿವಶತಕ್ರತುಃ ॥೧೯॥ ರುಕ್ಮ
ಪುಂಖಾಶ್ಚವಿಶಿಖಾದೀಪ್ತಾಹೇಮವಿಭೂಷಿತಾಃ। ತೇಭಿತ್ತ್ವಾರಕ್ಷಸಾಂವೇಗಾದ್ವಕ್ಷಾಂಸಿರುಧಿರಾಪ್ಲುತಾಃ ॥೨೦॥ ವಿನಿಷ್ಪೇತುಸ್ತದಾಭೂ
ಮೌನ್ಯಮಜ್ಜಂತಾಶನಿಸ್ವನಾಃ । ತೇಭಿನ್ನಹೃದಯಾಭೂಮೌಛಿನ್ನಮೂಲಾಇವದ್ರುಮಾಃ ॥೨೧॥ ನಿಪೇತುಶ್ಶೋಣಿತಾದ್ರಾಂ
ಗಾವಿಕೃತಾವಿಗತಾಸವಃ।ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಪತಿತಾನ್ಭೂಮೌರಾಕ್ಷಸೀಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾ।ಪರಿತ್ರಸ್ತಾಪುನಸ್ತತ್ರವ್ಯಸೃಜದ್ಭೈ
ರವಸ್ವನಾನ್ । ಸಾನದಂತೀಪುನರ್ನಾದಂಜವಾಚ್ಛೂರ್ಪಣಖಾಪುನಃ ॥೨೨॥ ಉಪಗಮ್ಯಖರಂಸಾತುಕಿಂಚಿತ್ಸಂಶುಷ್ಕಶೋ
ಣಿತಾ । ಪಪಾತಪುನರೇವಾರ್ತಾಸನಿರ್ಯಾಸೇವಸಲ್ಲಕೀ ॥೨೩॥ ಭ್ರಾತುಸ್ಸಮೀಪೇಶೋಕಾರ್ತಾಸಸರ್ಜನಿನದಂಮುಹುಃ । ಸಸ್ವರಂ
ಮುಮುಚೇಬಾಷ್ಪಂವಿಷಣ್ಣವದನಾತದಾ ॥೨೪॥ ನಿಪಾತಿತಾನ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಣೇತುರಾಕ್ಷಸಾನ್ಪ್ರಧಾವಿತಾಶೂರ್ಪಣಖಾಪುನಸ್ತತಃ।
ವಧಂಚತೇಷಾಂನಿಖಿಲೇನರಕ್ಷಸಾಂಶಶಂಸಸರ್ವಂಭಗಿನೀಖರಸ್ಯಸಾ ॥ ೨೫ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮ. ದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ಸಪುನಃಪತಿತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಕ್ರೋಧಾಚ್ಛೂರ್ಪಣಖಾಂಖರಃ। ಉವಾಚವ್ಯಕ್ತಯಾವಾಚಾತಾಮನರ್ಥಾರ್ಥಮಾಗತಾಂ।
ಮಯಾತ್ವಿದಾನೀಂಶೂರಾಸ್ತೇರಾಕ್ಷಸಾರುಧಿರಾಶನಾಃ । ತ್ವತ್ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂವಿನಿರ್ದಿಷ್ಟಾಃಕಿಮರ್ಥಂರುದ್ಯತೇಪುನಃ ॥೨॥ ಭ
ಕ್ತಾಶ್ಚೈವಾನುರಕ್ತಾಶ್ಚಹಿತಾಶ್ಚಮಮನಿತ್ಯಶಃ। ಘ್ನಂತೋಽಪಿನನಿಹಂತವ್ಯಾನನಕುರ್ಯುರ್ವಚೋಮಮ ॥೩॥ ಕಿಮೇತಚ್ಛ್ರೋತು
ಮಿಚ್ಛಾಮಿಕಾರಣಂಯತ್ಕೃತೇಪುನಃ । ಹಾನಾಥೇತಿವಿನರ್ದಂತೀಸರ್ಪವದ್ವೇಷ್ಟಸೇಕ್ಷಿತೌ ॥ ೪ ॥ ಅನಾಥವದ್ವಿಲಪಸಿಕಿಂನು
ನಾಥೇಮಯಿಸ್ಥಿತೇ। ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠಮಾಭೈಷೀರ್ವೈಕ್ಲಬ್ಯಂತ್ಯಜ್ಯತಾಮಿಹ॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತಾದುರ್ಧರ್ಷಾಖರೇಣಪರಿಸಾಂ
ತ್ವಿತಾ। ವಿಮೃಜ್ಯನಯನೇಸಾಸ್ರೇಖರಂಭ್ರಾತರಮಬ್ರವೀತ್ ॥೬॥ ಅಸ್ಮೀದಾನೀಮಹಂಪ್ರಾಪ್ತಾಹೃತಶ್ರವಣನಾಸಿಕಾ।ಶೋಣಿ
ತೌಘಪರಿಕ್ಲಿನ್ನಾತ್ವಯಾಚಪರಿಸಾಂತ್ವಿತಾ ॥೭॥ ಪ್ರೇಷಿತಾಶ್ಚತ್ವಯಾವೀರರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇಚತುರ್ದಶ । ನಿಹಂತುಂರಾಘವಂಕ್ರೋ
ಧಾನ್ಮತ್ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥೮॥ ತೇತುರಾಮೇಣಸಾಮರ್ಷಾಶ್ಶೂಲಪಟ್ಟಸಪಾಣಯಃ । ಸಮರೇನಿಹತಾಸ್ಸರ್ವೇಸಾಯ
ಕೈರ್ಮರ್ಮಭೇದಿಭಿಃ ॥ ೯ ॥ ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಪತಿತಾನ್ಭೂಮೌಕ್ಷಣೇನೈವಮಹಾಬಲಾನ್ । ರಾಮಸ್ಯಚಮಹತ್ಕರ್ಮಮ
ಹಾನ್ತ್ರಾಸೋಽಭವನ್ಮಮ ॥ ಅಹಮಸ್ಮಿಸಮುದ್ವಿಗ್ನಾವಿಷಣ್ಣಾಚನಿಶಾಚರ। ಶರಣಂತ್ವಾಂಪುನಃಪ್ರಾಪ್ತಾಸರ್ವತೋಭಯದ
ರ್ಶಿನೀ ॥೧೧॥ ವಿಷಾದನಕ್ರಾಧ್ಯುಷಿತೇಪರಿತ್ರಾಸೋರ್ಮಿಮಾಲಿನಿ । ಕಿಂಮಾಂನತ್ರಾಯಸೇಮಗ್ನಾಂವಿಪುಲೇಶೋಕಸಾಗರೇ ॥೧೨॥
ಏತೇಚನಿಹತಾಭೂಮೌರಾಮೇಣನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ । ಯೇಪಿಮೇಪದವೀಂಪ್ರಾಪ್ತಾರಾಕ್ಷಸಾಃಪಿಶಿತಾಶನಾಃ ॥ ೧೩ ॥ ಮಯಿತೇ
ಯದ್ಯನುಕ್ರೋಶೋಯದಿರಕ್ಷಸ್ಸುತೇಷುಚ । ರಾಮೇಣಯದಿತೇಶಕ್ತಿಸ್ತೇಜೋವಾಸ್ತಿನಿಶಾಚರ ॥ ೧೪ ॥ ದಂಡಕಾರಣ್ಯನಿಲಯಂ
ಜಹಿರಾಕ್ಷಸಕಂಟಕಂ । ಯದಿರಾಮಂಮಮಾಮಿತ್ರಂನತ್ವಮದ್ಯವಧಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೧೫ ॥ ತವಚೈವಾಗ್ರತಃಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾ

ಮಿನಿರಪತ್ರಪಾ । ಬುದ್ಧ್ಯಾಹಮನುಪಶ್ಯಾಮಿ ನತ್ವಂ ರಾಮಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ ॥೧೬॥ ಸ್ಥಾತುಂ ಪ್ರತಿಮುಖೇ ಶಕ್ತಸ್ಸಬಲಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮನಃ। ಶೂರಮಾನೀ ನಶೂರಸ್ತ್ವಂ ಮಿಥ್ಯಾರೋಪಿತವಿಕ್ರಮಃ ॥೧೭॥ ಮಾನುಷೌ ಯೌ ನಶಕ್ನೋಷಿ ಹಂತುಂ ತೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ರಾಮೇಣ ಯದಿ ತೇ ಶಕ್ತಿಸ್ತೇಜೋ ವಾಸ್ತಿ ನಿಶಾಚರ ॥೧೮॥ ದಂಡಕಾರಣ್ಯನಿಲಯಂ ಜಹಿ ತಂ ಕುಲಪಾಂಸನ । ನಿಸ್ಸತ್ತ್ವಸ್ಯಾಲ್ಪವೀರ್ಯಸ್ಯ ವಾಸಸ್ತೇ ಕೀದೃಶಸ್ತ್ವಿಹ ॥೧೯॥ ಅಪಯಾಹಿ ಜನಸ್ಥಾನಾತ್ತ್ವರಿತಸ್ಸಹಬಾಂಧವಃ। ರಾಮತೇಜೋಭಿಭೂತೋ ಹಿ ತ್ವಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಿನಶಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೨೦ ॥ ಸಹಿ ತೇಜಸ್ಸಮಾಯುಕ್ತೋ ರಾಮೋ ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ಭ್ರಾತಾ ಚಾಸ್ಯ ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ಯೇನ ಚಾಸ್ಮಿ ವಿರೂಪಿತಾ ॥ ೨೧ ॥ ಏವಂ ವಿಲಪ್ಯ ಬಹುಶೋ ರಾಕ್ಷಸೀ ಪ್ರಥಿತೋದರೀ। ಕರಾಭ್ಯಾಮುದರಂ ಹತ್ವಾ ರುರೋದ ಭೃಶದುಃಖಿತಾ ॥ ೨೨ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಏಕವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಏವಮಾಧರ್ಷಿತಶ್ಶೂರಶ್ಶೂರ್ಪಣಖ್ಯಾ ಖರಸ್ತದಾ । ಉವಾಚ ರಕ್ಷಸಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಖರಃ ಖರತರಂ ವಚಃ ॥ ೧ । ತವಾಪಮಾನಪ್ರಭವಃ ಕ್ರೋಧೋಯಮತುಲೋ ಮಮ । ನಶಕ್ಯತೇ ಧಾರಯಿತುಂ ಲವಣಾಂಭ ಇವೋತ್ಥಿತಂ ॥ ೨ ॥ ನರಾಮಂ ಗಣಯೇ ವೀರ್ಯಾನ್ಮಾನುಷಂ ಕ್ಷೀಣಜೀವಿತಂ । ಆತ್ಮದುಶ್ಚರಿತೈಃ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಹತೋ ಯೋದ್ಯ ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯತಿ ॥ ೩ ॥ ಬಾಷ್ಪಸ್ಸಂಹ್ರಿಯತಾಮೇಷ ಸಂಭ್ರಮಶ್ಚ ವಿಮುಚ್ಯತಾಂ । ಅಹಂ ರಾಮಂ ಸಹಭ್ರಾತ್ರಾ ನಯಾಮಿ ಯಮಸಾದನಂ ॥ ೪ ॥ ಪರಶ್ವಧಹತಸ್ಯಾದ್ಯ ಮಂದಪ್ರಾಣಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ । ರಾಮಸ್ಯ ರುಧಿರಂ ರಕ್ತಮುಷ್ಣಂ ಪಾಸ್ಯಸಿ ರಾಕ್ಷಸಿ ॥೫॥ ಸಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ಖರಸ್ಯ ವದನಾಚ್ಚ್ಯುತಂ। ಪ್ರಶಶಂಸ ಪುನರ್ಮೌರ್ಖ್ಯಾದ್ಭ್ರಾತರಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ವರಂ ॥೬॥ ತಯಾ ಪರುಷಿತಃ ಪೂರ್ವಂ ಪುನರೇವ ಪ್ರಶಂಸಿತಃ । ಅಬ್ರವೀದ್ದೂಷಣಂ ನಾಮ ಖರಸ್ಸೇನಾಪತಿಂ ತದಾ ॥೭॥ ಚತುರ್ದಶ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಮಮ ಚಿತ್ತಾನುವರ್ತಿನಾಂ । ರಕ್ಷಸಾಂ ಭೀಮವೇಗಾನಾಂ ಸಮರೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಾಂ ॥೮ ॥ ನೀಲಜೀಮೂತವರ್ಣಾನಾಂ ಘೋರಾಣಾಂ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಣಾಂ । ಲೋಕಹಿಂಸಾವಿಹಾರಾಣಾಂ ಬಲಿನಾಮುಗ್ರತೇಜಸಾಂ ॥೯॥ ತೇಷಾಂ ಶಾರ್ದೂಲದರ್ಪಾಣಾಂ ಮಹಾಸ್ಯಾನಾಂ ಮಹೌಜಸಾಂ । ಸರ್ವೋದ್ಯೋಗಮುದೀರ್ಣಾನಾಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಸೌಮ್ಯ ಕಾರಯ ॥೧೦ ॥ ಉಪಸ್ಥಾಪಯ ಮೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ರಥಂ ಸೌಮ್ಯ ಧನೂಂಷಿ ಚ । ಶರಾಂಶ್ಚಿತ್ರಾಂಶ್ಚ ಖಡ್ಗಾಂಶ್ಚ ಶಕ್ತೀಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಶ್ಶಿತಾಃ ॥೧೧॥ ಅಗ್ರೇ ನಿರ್ಯಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ವಧಾರ್ಥಂ ದುರ್ವಿನೀತಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯ ರಣಕೋವಿದಃ ॥೧೨॥ ಇತಿ ತಸ್ಯ ಬ್ರುವಾಣಸ್ಯ ಸೂರ್ಯವರ್ಣಂ ಮಹಾರಥಂ । ಸದಶ್ವೈಶ್ಶಬಲೈರ್ಯುಕ್ತಮಾಚಚಕ್ಷೇಥ ದೂಷಣಃ॥ ತಂ ಮೇರುಶಿಖರಾಕಾರಂ ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣಂ । ಹೇಮಚಕ್ರಮಸಂಬಾಧಂ ವೈಡೂರ್ಯಮಯಕೂಬರಂ ॥೧೪॥ ಮತ್ಸ್ಯೈಃ ಪುಷ್ಪೈರ್ದ್ರುಮೈಶ್ಶೈಲೈಶ್ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೈಶ್ಚ ಕಾಂಚನೈಃ । ಮಂಗಳ್ಯೈಃ ಪಕ್ಷಿಸಂಘೈಶ್ಚ ತಾರಾಭಿರಭಿಸಂವೃತಂ ॥ ೧೫ ॥ ಧ್ವಜನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಸಂಪನ್ನಂ ಕಿಂಕಿಣೀಕವಿರಾಜಿತಂ । ಸದಶ್ವಯುಕ್ತಂ ಸಾಮರ್ಷಾದಾರುರೋಹ ಖರೋ ರಥಂ ॥ ೧೬ ॥ ನಿಶಾಮ್ಯ ತು ರಥಸ್ಥಂ ತಂ ರಾಕ್ಷಸಾ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ । ತಸ್ಥುಸ್ಸಂಪರಿವಾರ್ಯೈನಂ ದೂಷಣಂ ಚ ಮಹಾಬಲಂ ॥೧೭॥ ಖರಸ್ತು ತಾನ್ ಮಹೇಷ್ವಾಸಾನ್ ಘೋರವರ್ಮಾಯುಧಧ್ವಜಾನ್ । ನಿರ್ಯಾತೇತ್ಯಬ್ರವೀದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಥಸ್ಥಸ್ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾನ್ ॥ ೧೮ ॥ ತತಸ್ತದ್ರಾಕ್ಷಸಂ ಸೈನ್ಯಂ ಘೋರವರ್ಮಾಯುಧಧ್ವಜಂ । ನಿರ್ಜಗಾಮ ಜನಸ್ಥಾನಾನ್ಮಹಾನಾದಂ ಮಹಾಜವಂ ॥ ೧೯ ॥ ಮುದ್ಗರೈಃ ಪಟ್ಟಿಸೈಶ್ಶೂಲೈಸ್ಸುತೀಕ್ಷ್ಣೈಶ್ಚ ಪರಶ್ವಧೈಃ । ಖಡ್ಗೈಶ್ಚಕ್ರೈಶ್ಚ ಹಸ್ತಸ್ಥೈರ್ಭ್ರಾಜಮಾನೈಶ್ಚ ತೋಮರೈಃ । ೨೦ ॥ ಶಕ್ತಿಭಿಃ ಪರಿಘೈರ್ಘೋರೈರತಿಮಾತ್ರೈಶ್ಚ ಕಾರ್ಮುಕೈಃ । ಗದಾಸಿಮುಸಲೈರ್ವಜ್ರೈರ್ಗೃಹೀತೈರ್ಭೀಮದರ್ಶನೈಃ ॥ ೨೧ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಸುಘೋರಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚತುರ್ದಶ। ನಿರ್ಯಾತಾನಿ ಜನಸ್ಥಾನಾತ್ಖರಚಿತ್ತಾನುವರ್ತಿನಾಂ ॥೨೨॥ ತಾಂಸ್ತ್ವಭಿದ್ರವತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಾನ್। ಖರಸ್ಯಾಪಿ ರಥಃ ಕಿಂಚಿಜ್ಜಗಾಮ ತದನಂತರಂ ॥೨೩॥ ತತಸ್ತಾನ್ ಶಬಲಾನಶ್ವಾಂಸ್ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಿತಾನ್ । ಖರಸ್ಯ ಮತಿಮಾಜ್ಞಾಯ ಸಾರಥಿಸ್ಸಮಚೋದಯತ್ ॥ ೨೪ ॥ ಸಂಚೋದಿತೋ ರಥಶ್ಶೀಘ್ರಂ ಖರಸ್ಯ ರಿಪುಘಾತಿನಃ । ಶಬ್ದೇನಾಪೂರಯಾಮಾಸ ದಿಶಶ್ಚ ಪ್ರದಿಶಸ್ತದಾ ॥ ೨೫ ॥ ಪ್ರವೃದ್ಧಮನ್ಯುಸ್ತು ಖರಃ ಖರಸ್ವನೋ ರಿಪೋರ್ವಧಾರ್ಥಂ ತ್ವರಿತೋ ಯಥಾಂತಕಃ । ಅಚೂಚುದತ್ಸಾರಥಿಮುನ್ನದನ್ ಭೃಶಂ ಮಹಾಬಲೋ ಮೇಘ ಇವಾಶ್ಮವರ್ಷವಾನ್ ॥ ೨೬ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ದ್ವಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತಂ ಪ್ರಯಾಂತಂ ಜನಸ್ಥಾನಾದಶಿವಂ ಶೋಣಿತೋದಕಂ। ಅಭ್ಯವರ್ಷನ್ಮಹಾಮೇಘಸ್ತುಮುಲೋ ಗರ್ದಭಾರುಣಃ ॥೧॥ ನಿಪೇತುಸ್ತುರಗಾಸ್ತಸ್ಯ ರಥಯುಕ್ತಾ ಮಹಾಜವಾಃ । ಸಮೇ ಪುಷ್ಪಚಿತೇ ದೇಶೇ ರಾಜಮಾರ್ಗೇ ಯದೃಚ್ಛಯಾ ॥೨॥ ಶ್ಯಾಮಂ ರುಧಿರಪರ್ಯಂತಂ ಬಭೂವ ಪರಿವೇಷಣಂ । ಅಲಾತಚಕ್ರಪ್ರತಿಮಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ದಿವಾಕರಂ ॥ ೩ ॥ ತತೋ ಧ್ವಜಮುಪಾಗಮ್ಯ ಹೇಮದಂಡಂ ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಂ । ಸಮಾಕ್ರಮ್ಯ ಮಹಾಕಾಯಸ್ತಸ್ಥೌ ಗೃಧ್ರಸ್ಸುದಾರುಣಃ ॥೪॥ ಜನಸ್ಥಾನಸಮೀಪೇ ತು ಸಮಾಗಮ್ಯ ಖರಸ್ವನಾಃ। ವಿಸ್ವರಾನ್ ವಿವಿಧಾಂಶ್ಚಕ್ರುರ್ಮಾಂಸಾದಾ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ॥ ವ್ಯಾಜಹ್ರುಶ್ಚ ಪ್ರದೀಪ್ತಾಯಾಂ ದಿಶಿ ವೈ ಭೈರವಸ್ವನಂ । ಅಶಿವಂ ಯಾತುಧಾನಾನಾಂ ಶಿವಾ ಘೋರಾ ಮಹಾಸ್ವನಾಃ॥೬॥ ಪ್ರಭಿನ್ನಗಿರಿಸಂಕಾಶಾಸ್ತೋಯಶೋಣಿತಧಾರಿಣಃ। ಆಕಾಶಂ ತದನಾಕಾಶಂ ಚಕ್ರುರ್ಭೀಮಾ ಬಲಾಹಕಾಃ ॥೭॥ ಬಭೂವ ತಿಮಿರಂ ಘೋರಮುದ್ಧತಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ। ದಿಶೋ ವಾ ವಿದಿಶೋ ವಾಪಿ ನಚ ವ್ಯಕ್ತಂ ಚಕಾಶಿ

ರೇ ॥೮॥ ಕ್ಷತಜಾರ್ದ್ರಸವರ್ಣಾಭಾ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಂ ವಿನಾ ಬಭೌ । ಖರಸ್ಯಾಭಿಮುಖಾ ನೇದುಸ್ತದಾ ಘೋರಾ ಮೃಗಾಃ ಖಗಾಃ ॥೯॥
ಕಂಕಗೋಮಾಯುಗೃಧ್ರಾಶ್ಚ ಚುಕ್ರುಶುರ್ಭಯಶಂಸಿನಃ । ನಿತ್ಯಾಶುಭಕರಾ ಯುದ್ಧೇ ಶಿವಾ ಘೋರನಿದರ್ಶನಾಃ ॥೧೦॥ ನೇದು
ರ್ಬಲಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಜ್ವಾಲೋದ್ಗಾರಿಭಿರಾನನೈಃ । ಕಬಂಧಃ ಪರಿಘಾಭಾಸೋ ದೃಶ್ಯತೇ ಭಾಸ್ಕರಾಂತಿಕೇ ॥೧೧॥ ಜಗ್ರಾಹ ಸೂ
ರ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಭಾನುರಪರ್ವಣಿ ಮಹಾಗ್ರಹಃ । ಪ್ರವಾತಿ ಮಾರುತಶ್ಶೀಘ್ರಂ ನಿಷ್ಪ್ರಭೋಽಭೂದ್ದಿವಾಕರಃ ॥೧೨॥ ಉತ್ಪೇತುಶ್ಚ ವಿ
ನಾ ರಾತ್ರಿಂ ತಾರಾಃ ಖದ್ಯೋತಸಪ್ರಭಾಃ । ಸಂಲೀನಮೀನವಿಹಗಾ ನಳಿನ್ಯಶ್ಶುಷ್ಕಪಂಕಜಾಃ ॥೧೩॥ ತಸ್ಮಿನ್ ಕ್ಷಣೇ ಬಭೂವುಶ್ಚ
ವಿನಾ ಪುಷ್ಪೈಃ ಫಲೈರ್ದ್ರುಮಾಃ । ಉದ್ಧೂತಶ್ಚ ವಿನಾ ವಾತಂ ರೇಣುರ್ಜಲಧರಾರುಣಃ ॥೧೪॥ ವೀಚೀಕೂಚೀತಿ ವಾಶ್ಯಂತ್ಯೋ ಬ
ಭೂವುಸ್ತತ್ರ ಸಾರಿಕಾಃ । ಉಲ್ಕಾಶ್ಚಾಪಿ ಸನಿರ್ಘಾತಾ ನಿಪೇತುರ್ಘೋರದರ್ಶನಾಃ ॥೧೫॥ ಪ್ರಚಚಾಲ ಮಹೀ ಸರ್ವಾ ಸಶೈಲ
ವನಕಾನನಾ । ಖರಸ್ಯ ಚ ರಥಸ್ಥಸ್ಯ ನರ್ದಮಾನಸ್ಯ ಧೀಮತಃ ॥೧೬॥ ಪ್ರಾಕಂಪತ ಭುಜಸ್ಸವ್ಯಃ ಸ್ವರಶ್ಚಾಸ್ಯಾವಸಜ್ಜತ । ಸಾಸ್ರಾ
ಸಂಪದ್ಯತೇ ದೃಷ್ಟಿಃ ಪಶ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಸರ್ವತಃ ॥೧೭॥ ಲಲಾಟೇ ಚ ರುಜಾ ಜಾತಾ ನ ಚ ಮೋಹಾನ್ನ್ಯವರ್ತತ । ತಾನ್ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಮ
ಹೋತ್ಪಾತಾನುತ್ಥಿತಾನ್ ರೋಮಹರ್ಷಣಾನ್ ॥೧೮॥ ಅಬ್ರವೀದ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರಹಸನ್ ಸ ಖರಸ್ತದಾ । ಮಹೋತ್ಪಾ
ತಾನಿಮಾನ್ ಸರ್ವಾನುತ್ಥಿತಾನ್ ಘೋರದರ್ಶನಾನ್ ॥೧೯॥ ನ ಚಿಂತಯಾಮ್ಯಹಂ ವೀರ್ಯಾದ್ಬಲವಾನ್ ದುರ್ಬಲಾನಿವ । ತಾರಾ ಅಪಿ
ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಪಾತಯಾಮಿ ನಭಸ್ಥಲಾತ್ ॥೨೦॥ ಮೃತ್ಯುಂ ಮರಣಧರ್ಮೇಣ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಯೋಜಯಾಮ್ಯಹಂ । ರಾಘ
ವಂ ತಂ ಬಲೋತ್ಸಿಕ್ತಂ ಭ್ರಾತರಂ ಚಾಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥೨೧॥ ಅಹತ್ವಾ ಸಾಯಕೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ನೋಪಾವರ್ತಿತುಮುತ್ಸಹೇ । ಸ
ಕಾಮಾ ಭಗಿನೀ ಮೇಽಸ್ತು ಪೀತ್ವಾ ತು ರುಧಿರಂ ತಯೋಃ ॥೨೨॥ ಯನ್ನಿಮಿತ್ತಸ್ತು ರಾಮಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ವಿಪರ್ಯಯಃ । ನ ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರಾ
ಪ್ತಪೂರ್ವೋ ಮೇ ಸಂಯುಗೇಷು ಪರಾಜಯಃ ॥೨೩॥ ಯುಷ್ಮಾಕಮೇತತ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ನಾನೃತಂ ಕಥಯಾಮ್ಯಹಂ । ದೇವರಾಜಮಪಿ ಕ್ರು
ದ್ಧೋ ಮತ್ತೈರಾವತಯಾಯಿನಂ ॥೨೪॥ ವಜ್ರಹಸ್ತಂ ರಣೇ ಹನ್ಯಾಂ ಕಿಂ ಪುನಸ್ತೌ ಕುಮಾನುಷೌ । ಸಾ ತಸ್ಯ ಗರ್ಜಿತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ
ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯ ಮಹಾಚಮೂಃ ॥೨೫॥ ಪ್ರಹರ್ಷಮತುಲಂ ಲೇಭೇ ಮೃತ್ಯುಪಾಶಾವಪಾಶಿತಾ । ಸಮೀಯುಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಯುದ್ಧ
ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ॥೨೬॥ ಋಷಯೋ ದೇವಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಸಹ ಚಾರಣೈಃ । ಸಮೇತ್ಯ ಚೋಚುಸ್ಸಹಿತಾಸ್ತೇಽನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪು
ಣ್ಯಕರ್ಮಣಃ ॥೨೭॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಸ್ತು ಲೋಕಾನಾಂ ಯೇ ಹಿ ಸಂಗತಾಃ । ಜಯತಾಂ ರಾಘವಸ್ಸಂಖ್ಯೇ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಾ
ನ್ರಜನೀಚರಾನ್ ॥೨೮॥ ಚಕ್ರಹಸ್ತೋ ಯಥಾ ಯುದ್ಧೇ ಸರ್ವಾನಸುರಪುಂಗವಾನ್ । ಏತಚ್ಚಾನ್ಯಚ್ಚ ಬಹುಶೋ ಬ್ರುವಾಣಾಃ ಪರ
ಮರ್ಷಯಃ ॥೨೯॥ ಜಾತಕೌತೂಹಲಾಸ್ತತ್ರ ವಿಮಾನಸ್ಥಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ । ದದೃಶುರ್ವಾಹಿನೀಂ ತೇಷಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಗತಾ
ಯುಷಾಂ ॥೩೦॥ ರಥೇನ ತು ಖರೋ ವೇಗಾದುಗ್ರಸೈನ್ಯೋ ವಿನಿಸ್ಸೃತಃ । ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಂ ಭೂಯೋ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚ ವಿನಿಸ್ಸೃ
ತಾಃ ॥೩೧॥ ಶ್ಯೇನಗಾಮೀ ಪೃಥುಗ್ರೀವೋ ಯಜ್ಞಶತ್ರುರ್ವಿಹಂಗಮಃ । ದುರ್ಜಯಃ ಕರವೀರಾಕ್ಷಃ ಪರುಷಃ ಕಾಲಕಾರ್ಮುಕಃ ।
ಮೇಘಮಾಲೀ ಮಹಾಮಾಲೀ ಸರ್ಪಾಸ್ಯೋ ರುಧಿರಾಶನಃ । ದ್ವಾದಶೈತೇ ಮಹಾವೀರ್ಯಾಃ ಪ್ರತಸ್ಥುರಭಿತಃ ಖರಂ ॥೩೩॥ ಮಹಾಕ
ಪಾಲಸ್ಸ್ಥೂಲಾಕ್ಷಃ ಪ್ರಮಾಥೀ ತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತಥಾ । ಚತ್ವಾರ ಏತೇ ಸೇನಾನ್ಯೋ ದೂಷಣಂ ಪೃಷ್ಠತೋಽನ್ವಯುಃ ॥೩೪॥ ಸಾ ಭೀಮವೇಗಾ
ಸಮರಾಭಿಕಾಮಾ ಮಹಾಬಲಾ ರಾಕ್ಷಸವೀರಸೇನಾ । ತೌ ರಾಜಪುತ್ರೌ ಸಹಸಾಭ್ಯುಪೇತಾ ಮಾಲಾ ಗ್ರಹಾಣಾಮಿವ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೌ ।

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ತ್ರಯೋವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಆಶ್ರಮಂ ಪ್ರತಿಯಾತೇ ತು ಖರೇ ಖರಪರಾಕ್ರಮೇ । ತಾನೇವೌತ್ಪಾತಿಕಾನ್ ರಾಮಸ್ಸಹ ಭ್ರಾತ್ರಾ ದದರ್ಶ ಹ ॥೧॥ ತಾನುತ್ಪಾ
ತಾನ್ ಮಹಾಘೋರಾನುತ್ಥಿತಾನ್ ರೋಮಹರ್ಷಣಾನ್ । ಪ್ರಜಾನಾಮಹಿತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಾಕ್ಯಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨॥ ಇ
ಮಾನ್ ಪಶ್ಯ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸರ್ವಭೂತಾಪಹಾರಿಣಃ । ಸಮುತ್ಥಿತಾನ್ ಮಹೋತ್ಪಾತಾನ್ ಸಂಹರ್ತುಂ ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾನ್ ॥೩॥
ಅಮೀ ರುಧಿರಧಾರಾಸ್ತು ವಿಸೃಜಂತಃ ಖರಸ್ವನಾನ್ । ವ್ಯೋಮ್ನಿ ಮೇಘಾ ವಿವರ್ತಂತೇ ಪರುಷಾ ಗರ್ದಭಾರುಣಾಃ ॥೪॥ ಸಧೂಮಾ
ಶ್ಚ ಶರಾಸ್ಸರ್ವೇ ಮಮ ಯುದ್ಧಾಭಿನಂದಿತಾಃ । ರುಕ್ಮಪೃಷ್ಠಾನಿ ಚಾಪಾನಿ ವಿವೇಷ್ಟಂತೇ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೫॥ ಯಾದೃಶಾ ಇಹ ಕೂಜಂತಿ
ಪಕ್ಷಿಣೋ ವನಚಾರಿಣಃ । ಅಗ್ರತೋ ನೋ ಭಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಸಂಶಯೋ ಜೀವಿತಸ್ಯ ಚ ॥೬॥ ಸಂಪ್ರಹಾರಸ್ತು ಸುಮಹಾನ್ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನ
ಸಂಶಯಃ । ಅಯಮಾಖ್ಯಾತಿ ಮೇ ಬಾಹುಸ್ಸ್ಫುರಮಾಣೋ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥೭॥ ಸನ್ನಿಕರ್ಷೇ ತು ನಶ್ಶೂರ ಜಯಂ ಶತ್ರೋಃ ಪರಾಜ
ಯಂ । ಸುಪ್ರಭಂ ಚ ಪ್ರಸನ್ನಂ ಚ ತವ ವಕ್ತ್ರಂ ಹಿ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ॥೮॥ ಉದ್ಯತಾನಾಂ ಹಿ ಯುದ್ಧಾರ್ಥಂ ಯೇಷಾಂ ಭವತಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ । ನಿ
ಷ್ಪ್ರಭಂ ವದನಂ ತೇಷಾಂ ಭವತ್ಯಾಯುಃಪರಿಕ್ಷಯಃ ॥೯॥ ರಕ್ಷಸಾಂ ನರ್ದತಾಂ ಘೋರಶ್ಶ್ರೂಯತೇ ಚ ಮಹಾಧ್ವನಿಃ । ಆಹತಾನಾಂ
ಚ ಭೇರೀಣಾಂ ರಾಕ್ಷಸೈಃ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಭಿಃ ॥೧೦॥ ಅನಾಗತವಿಧಾನಂ ತು ಕರ್ತವ್ಯಂ ಶುಭಮಿಚ್ಛತಾ । ಆಪದಂ ಶಂಕಮಾನೇನ ಪು
ರುಷೇಣ ವಿಪಶ್ಚಿತಾ ॥೧೧॥ ತಸ್ಮಾದ್ಗೃಹೀತ್ವಾ ವೈದೇಹೀಂ ಶರಪಾಣಿರ್ಧನುರ್ಧರಃ । ಗುಹಾಮಾಶ್ರಯ ಶೈಲಸ್ಯ ದುರ್ಗಾಂ ಪಾ
ದಪಸಂಕುಲಾಂ ॥೧೨॥ ಪ್ರತಿಕೂಲಿತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ನ ಹಿ ವಾಕ್ಯಮಿದಂ ತ್ವಯಾ । ಶಾಪಿತೋ ಮಮ ಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ಗಮ್ಯತಾಂ ವತ್ಸ ಮಾ
ಚಿರಂ ॥೧೩॥ ತ್ವಂ ಹಿ ಶೂರಶ್ಚ ಬಲವಾನ್ ಹನ್ಯಾ ಹ್ಯೇತಾನ್ನ ಸಂಶಯಃ । ಸ್ವಯಂ ತು ಹಂತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸರ್ವಾನೇವ ನಿಶಾಚರಾನ್ ॥೧೪॥

ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ರಾಮೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸಹ ಸೀತಯಾ । ಶರಾನಾದಾಯ ಚಾಪಂ ಚ ಗುಹಾಂ ದುರ್ಗಾಂ ಸಮಾಶ್ರಯತ್ ॥೧೬॥ ತ
ಸ್ಮಿನ್ಪ್ರವಿಷ್ಟೇ ತು ಗುಹಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ ಸಹ ಸೀತಯಾ । ಹಂತ ನಿರ್ಯುಕ್ತಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ರಾಮಃ ಕವಚಮಾವಿಶತ್ ॥೧೭॥ ಸ ತೇನಾ
ಗ್ನಿನಿಕಾಶೇನ ಕವಚೇನ ವಿಭೂಷಿತಃ । ಬಭೂವ ರಾಮಸ್ತಿಮಿರೇ ವಿಧೂಮೋಗ್ನಿರಿವೋತ್ಥಿತಃ ॥೧೮॥ ಸ ಚಾಪಮುದ್ಯಮ್ಯ ಮಹಚ್ಛರಾ
ನಾದಾಯ ವೀರ್ಯವಾನ್ । ಬಭೂವಾವಸ್ಥಿತಸ್ತತ್ರ ಜ್ಯಾಸ್ವನೈಃ ಪೂರಯನ್ದಿಶಃ ॥೧೯॥ ತತೋ ದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಸಹ
ಚಾರಣೈಃ । ಸಮೇಯುಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಯುದ್ಧದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ॥೨೦॥ ಋಷಯಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ಲೋಕೇ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ
ಸತ್ತಮಾಃ । ಸಮೇತ್ಯ ಚೋಚುಸ್ಸಹಿತಾ ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಃ ॥೨೧॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಶ್ಚ ಲೋಕಾನಾಂ ಯೇ
ಭಿಸಂಗತಾಃ । ಜಯತಾಂ ರಾಘವೋ ಯುದ್ಧೇ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಾನ್ರಜನೀಚರಾನ್ ॥೨೨॥ ಚಕ್ರಹಸ್ತೋ ಯಥಾ ಯುದ್ಧೇ ಸರ್ವಾನಸುರ
ಪುಂಗವಾನ್ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಪುನಃ ಪ್ರೋಚುರಾಲೋಕ್ಯ ಚ ಪರಸ್ಪರಂ ॥೨೩॥ ಚತುರ್ದಶ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ರಕ್ಷಸಾಂ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾಂ
ಏಕಶ್ಚ ರಾಮೋ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಕಥಂ ಯುದ್ಧಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೨೪॥ ಇತಿ ರಾಜರ್ಷಯಸ್ಸಿದ್ಧಾಸ್ಸಗಣಾಶ್ಚ ದ್ವಿಜರ್ಷಭಾಃ । ಜಾತಕೌತೂ
ಹಲಾಸ್ತಸ್ಥುರ್ವಿಮಾನಸ್ಥಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ॥೨೫॥ ಆವಿಷ್ಟಂ ತೇಜಸಾ ರಾಮಂ ಸಂಗ್ರಾಮಶಿರಸಿ ಸ್ಥಿತಂ । [illegible]
ನಿ ಭಯಯೋ ವ್ಯವ್ಯಥಿರೇ ತದಾ ॥೨೬॥ ರೂಪಮಪ್ರತಿಮಂ ತಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ । ಬಭೂವ ರೂಪಂ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ರುದ್ರಸ್ಯೇ
ವ ಪಿನಾಕಿನಃ ॥೨೭॥ ಇತಿ ಸಂಭಾಷಮಾಣೇ ತು ದೇವಗಂಧರ್ವಚಾರಣೈಃ । ತತೋ ಗಂಭೀರನಿರ್ಹ್ರಾದಂ ಘೋರವರ್ಮಾಯುಧಧ್ವ
ಜಂ ॥೨೮॥ ಅನೀಕಂ ಯಾತುಧಾನಾನಾಂ ಸಮಂತಾತ್ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ । ಸಿಂಹನಾದಂ ವಿಸೃಜತಾಮನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಗರ್ಜತಾಂ ।
ಚಾಪಾನಿ ವಿಸ್ಫಾರಯತಾಂ ಜೃಂಭತಾಂ ಚಾಪ್ಯಭೀಕ್ಷ್ಣಶಃ । ವಿಪ್ರಘುಷ್ಟಸ್ವನಾನಾಂ ಚ ದುಂದುಭೀಂಶ್ಚಾಪಿ ನಿಘ್ನತಾಂ ॥೨೯॥ ತೇ
ಷಾಂ ಸುತುಮುಲಶ್ಶಬ್ದಃ ಪೂರಯಾಮಾಸ ತದ್ವನಂ । ತೇನ ಶಬ್ದೇನ ವಿತ್ರಸ್ತಾಶ್ಶ್ವಾಪದಾ ವನಚಾರಿಣಃ ॥೩೦॥ ದುದ್ರುವುರ್ಯತ್ರ ನಿಶ್ಶ
ಬ್ದಃ ಪೃಷ್ಠತೋ ನಾವಲೋಕಯನ್ । ತತ್ತ್ವನೀಕಂ ಮಹಾವೇಗಂ ರಾಮಂ ಸಮುಪಸರ್ಪತ ॥೩೧॥ ಧೃತನಾನಾಪ್ರಹರಣಂ ಗಂ
ಭೀರಂ ಸಾಗರೋಪಮಂ । ರಾಮೋಪಿ ಚಾರಯಂಶ್ಚಕ್ಷುಸ್ಸರ್ವತೋ ರಣಪಂಡಿತಃ ॥೩೨॥ ದದರ್ಶ ಖರಸೈನ್ಯಂ ತದ್ಯುದ್ಧಾಯಾಭಿಮುಖಂ ಸ್ಥಿ
ತಂ । ವಿತತ್ಯ ಚ ಧನುರ್ಭೀಮಂ ತೂಣ್ಯಾಶ್ಚೋದ್ಧೃತ್ಯ ಸಾಯಕಾನ್ ॥೩೩॥ ಕ್ರೋಧಮಾಹಾರಯತ್ತೀವ್ರಂ ವಧಾರ್ಥಂ ಸರ್ವ
ರಕ್ಷಸಾಂ । ದುಷ್ಪ್ರೇಕ್ಷಸ್ಸೋಭವತ್ಕ್ರುದ್ಧೋ ಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿರಿವ ಜ್ವಲನ್ ॥೩೪॥ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇಜಸಾವಿಷ್ಟಂ ಪ್ರಾವ್ಯಥನ್ವನದೇ
ವತಾಃ । ತಸ್ಯ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ರೂಪಂ ತು ರಾಮಸ್ಯ ದದೃಶೇ ತದಾ ॥೩೫॥ ದಕ್ಷಸ್ಯೇವ ಕ್ರತುಂ ಹಂತುಮುದ್ಯತಸ್ಯ ಪಿನಾಕಿನಃ । ಆವಿಷ್ಟಂ
ತೇಜಸಾ ರಾಮಂ ಸಂಗ್ರಾಮಶಿರಸಿ ಸ್ಥಿತಂ ॥೩೬॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವಾಣಿ ಭೂತಾನಿ ಭಯಾರ್ತಾನಿ ಪ್ರದುದ್ರುವುಃ । [illegible]
ರಾಭರಣೈರ್ಧ್ವಜೈಶ್ಚ ತೈರ್ವರ್ಮಭಿಶ್ಚಾಗ್ನಿಸಮಾನವರ್ಣೈಃ । ಬಭೂವ ಸೈನ್ಯಂ ಪಿಶಿತಾಶನಾನಾಂ [illegible]
ಭ್ರವೃಂದಂ ॥೩೭॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಚತುರ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ಅವಷ್ಟಬ್ಧಧನುಂ ರಾಮಂ ಕ್ರುದ್ಧಂ ಚ ರಿಪುಘಾತಿನಂ । ದದರ್ಶಾಶ್ರಮಮಾಗಮ್ಯ ಖರಸ್ಸಹ ಪುರಸ್ಸರೈಃ ॥೧॥ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಸಶರಂ ಚಾಪಮುದ್ಯಮ್ಯ ಖರನಿಸ್ವನಂ । ರಾಮಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಸೂತಂ ಚೋದ್ಯತಾಮಿತ್ಯಚೋದಯತ್ ॥೨॥ ಸ ಖರಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾ
ಸೂತಸ್ತುರಗಾನ್ಸಮಚೋದಯತ್ । ಯತ್ರ ರಾಮೋ ಮಹಾಬಾಹುರೇಕೋ ಧುನ್ವನ್ಸ್ಥಿತೋ ಧನುಃ ॥೩॥ ತಂ ತು ನಿಷ್ಪತಿತಂ ದೃ
ಷ್ಟ್ವಾ ಸರ್ವೇ ತೇ ರಜನೀಚರಾಃ । ನರ್ದಮಾನಾ ಮಹಾನಾದಂ ಸಚಿವಾಃ ಪರ್ಯವಾರಯನ್ ॥೪॥ ಸ ತೇಷಾಂ ಯಾತುಧಾನಾನಾಂ ಮಧ್ಯೇ ರ
ಥಗತಃ ಖರಃ । ಬಭೂವ ಮಧ್ಯೇ ತಾರಾಣಾಂ ಲೋಹಿತಾಂಗ ಇವೋದಿತಃ ॥೫॥ ತತಶ್ಶರಸಹಸ್ರೇಣ ರಾಮಮಪ್ರತಿಮೌಜಸಂ । ಅರ್ದ
ಯಿತ್ವಾ ಮಹಾನಾದಂ ನನಾದ ಸಮರೇ ಖರಃ ॥೬॥ ತತಸ್ತಂ ಭೀಮಧನ್ವಾನಂ ಕ್ರುದ್ಧಾಸ್ಸರ್ವೇ ನಿಶಾಚರಾಃ । ರಾಮಂ ನಾನಾವಿಧೈ
ಶ್ಶಸ್ತ್ರೈರಭ್ಯವರ್ಷಂತ ದುರ್ಜಯಂ ॥೭॥ ಮುದ್ಗರೈಃ ಪಟ್ಟಿಶೈಶ್ಶೂಲೈಃ ಪ್ರಾಸೈಃ ಖಡ್ಗೈಃ ಪರಶ್ವಧೈಃ । ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸಮರೇ ಶೂ
ರಾಮಂ ನಿಜಘ್ನೂ ರೋಷತತ್ಪರಾಃ ॥೮॥ ತೇ ಬಲಾಹಕಸಂಕಾಶಾ ಮಹಾನಾದಾ ಮಹೌಜಸಃ । ಅಭ್ಯಧಾವಂತ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ರ
ಥೈರ್ವಾಜಿಭಿರೇವ ಚ ॥೯॥ ಗಜೈಃ ಪರ್ವತಕೂಟಾಭೈ ರಾಮಂ ಯುದ್ಧೇ ಜಿಘಾಂಸವಃ । ತೇ ರಾಮೇ ಶರವರ್ಷಾಣಿ ವ್ಯಸೃಜನ್ರಕ್ಷ
ಸಾಂ ಗಣಾಃ ॥೧೦॥ ಶೈಲೇಂದ್ರಮಿವ ಧಾರಾಭಿರ್ವರ್ಷಮಾಣಾ ವಲಾಹಕಾಃ । ಸ ತೈಃ ಪರಿವೃತೋ ಘೋರೈ ರಾಘವೋ ರಕ್ಷಸಾಂ
ಗಣೈಃ ॥೧೧॥ ತಾನಿ ಮುಕ್ತಾನಿ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಯಾತುಧಾನೈಸ್ಸ ರಾಘವಃ । ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ವಿಶಿಖೈರ್ನದ್ಯೋಘಾನಿವ ಸಾಗರಃ ॥೧೨॥
ಸ ತೈಃ ಪ್ರಹರಣೈರ್ಘೋರೈರ್ಭಿನ್ನಗಾತ್ರೋ ನ ವಿವ್ಯಥೇ । ರಾಮಃ ಪ್ರದೀಪ್ತೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವಜ್ರೈರಿವ ಮಹಾಚಲಃ ॥೧೩॥ ಸ ವಿ
ದ್ಧಃ ಕ್ಷತಜಾದಿಗ್ಧಸ್ಸರ್ವಗಾತ್ರೇಷು ರಾಘವಃ । ಬಭೂವ ರಾಮಸ್ಸಂಧ್ಯಾಭ್ರೈರ್ದಿವಾಕರ ಇವಾವೃತಃ ॥೧೪॥ ವಿಷೇದುರ್ದೇ
ವಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಪರಮರ್ಷಯಃ । ಏಕಂ ಸಹಸ್ರೈರ್ಬಹುಭಿಸ್ತದಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಮಾವೃತಂ ॥೧೫॥ ತತೋ ರಾಮಸ್ಸುಸಂಕ್ರು
ದ್ಧೋ ಮಂಡಲೀಕೃತಕಾರ್ಮುಕಃ । ಸಸರ್ಜ ವಿಶಿಖಾನ್ಬಾಣಾನ್ಶತಶೋಥ ಸಹಸ್ರಶಃ ॥೧೬॥ ದುರಾವಾರಾನ್ದುರ್ವಿಷಹಾನ್
ಕಾಲದಂಡೋಪಮಾನ್ರಣೇ । ಮುಮೋಚ ಲೀಲಯಾ ರಾಮಃ ಕಂಕಪತ್ರಾನಜಿಹ್ಮಗಾನ್ ॥೧೭॥ ತೇ ಶರಾಶ್ಶತ್ರುಸೈನ್ಯೇಷು ಮುಕ್ತಾ
ರಾಮೇಣ ಲೀಲಯಾ । ಆದದೂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಪ್ರಾಣಾನ್ಪಾಶಾಃ ಕಾಲಕೃತಾ ಇವ ॥೧೮॥ ಭಿತ್ತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸದೇಹಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತೇ ಶರಾ ರು

ಧಿರಾಪ್ಲುತಾಃ । ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಾ ರೇಜುರ್ದೀಪ್ತಾಗ್ನಿಸಮತೇಜಸಃ ॥ ೧೯ ॥ ಅಸಂಖ್ಯೇಯಾಸ್ತು ರಾಮಸ್ಯ ಸಾಯಕಾಶ್ಚಾಪಮಂಡಲಾತ್ । ವಿನಿಷ್ಪೇತುರತೀವೋಗ್ರಾ ರಕ್ಷಃಪ್ರಾಣಾಪಹಾರಿಣಃ ॥ ೨೦ ॥ ತೈರ್ಧನೂಂಷಿ ಧ್ವಜಾಗ್ರಾಣಿ ವರ್ಮಾಣಿ ಚ ಶಿರಾಂಸಿ ಚ । ಬಾಹೂನ್ ಸಹಸ್ತಾಭರಣಾನೂರೂನ್ ಕರಿಕರೋಪಮಾನ್ ॥ ಚಿಚ್ಛೇದುರ್ಬಿಭಿದುಶ್ಚಾಪಿ ರಾಮಚಾಪಗುಣಾಚ್ಚ್ಯುತಾಃ । ಬಾಹೂನ್ ಸಹಸ್ತಾಭರಣಾನೂರೂನ್ ಕರಿಕರೋಪಮಾನ್ ॥೨೨॥ ಚಿಚ್ಛೇದ ರಾಮಸ್ಸಮರೇ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ । ಹಯಾನ್ ಕಾಂಚನಸನ್ನಾಹಾನ್ ರಥಯುಕ್ತಾನ್ ಸಸಾರಥೀನ್ ॥೨೩॥ ಗಜಾಂಶ್ಚ ಸಗಜಾರೋಹಾನ್ ಸಹಯಾನ್ ಸಾದಿನಸ್ತಥಾ । ಪದಾತೀನ್ ಸಮರೇ ಹತ್ವಾ ಹ್ಯನಯದ್ಯಮಸಾದನಂ ॥೨೪॥ ತತೋ ನಾಲೀಕನಾರಾಚೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರೈಶ್ಚ ವಿಕರ್ಣಿಭಿಃ । ಭೀಮಮಾರ್ತಸ್ವರಂ ಚಕ್ರುರ್ಭಿದ್ಯಮಾನಾ ನಿಶಾಚರಾಃ ॥೨೫॥ ತತ್ಸೈನ್ಯಂ ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರರ್ದಿತಂ ಮರ್ಮಭೇದಿಭಿಃ । ರಾಮೇಣ ನ ಸುಖಂ ಲೇಭೇ ಶುಷ್ಕಂ ವನಮಿವಾಗ್ನಿನಾ ॥ ೨೬ ॥ ಕೇಚಿದ್ಭೀಮಬಲಾಃ ಶೂರಾಃ ಶೂಲಾನ್ ಖಡ್ಗಾನ್ ಪರಶ್ವಧಾನ್ । ರಾಮಸ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಗತ್ವಾ ಚಿಕ್ಷಿಪುಃ ಪರಮಾಯುಧಾನ್ ॥೨೭॥ ತೇಷಾಂ ಬಾಣೈರ್ಮಹಾಬಾಹುಃ ಶಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾವಾರ್ಯ ರಾಘವಃ । ಜಹಾರ ಸಮರೇ ಪ್ರಾಣಾಂಶ್ಚಿಚ್ಛೇದ ಚ ಶಿರೋಧರಾನ್ ॥೨೮॥ ತೇ ಛಿನ್ನಶಿರಸಃ ಪೇತುಶ್ಛಿನ್ನವರ್ಮಶರಾಸನಾಃ । ಸುಪರ್ಣವಾತವಿಕ್ಷಿಪ್ತಾ ಜಗತ್ಯಾಂ ಪಾದಪಾ ಯಥಾ ॥೨೯॥ ಅವಶಿಷ್ಟಾಶ್ಚ ಯೇ ತತ್ರ ವಿಷಣ್ಣಾಶ್ಚ ನಿಶಾಚರಾಃ । ಖರಮೇವಾಭ್ಯಧಾವಂತ ಶರಣಾರ್ಥಂ ಶರಾರ್ದಿತಾಃ ॥೩೦॥ ತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಪುನರಾದಾಯ ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಚ ದೂಷಣಃ । ಅಭ್ಯಧಾವತ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರುದ್ರಮಿವಾಂತಕಃ ॥೩೧॥ ನಿವೃತ್ತಾಸ್ತು ಪುನಸ್ಸರ್ವೇ ದೂಷಣಾಶ್ರಯಸಂಶ್ರಿತಾಃ । ರಾಮಮೇವಾಭ್ಯಧಾವಂತ ಸಾಲತಾಲಶಿಲಾಯುಧಾಃ ॥೩೨॥ ಶೂಲಮುದ್ಗರಹಸ್ತಾಶ್ಚ ಚಾಪಹಸ್ತಾ ಮಹಾಬಲಾಃ । ಸೃಜಂತಶ್ಶರವರ್ಷಾಣಿ ಶಸ್ತ್ರವರ್ಷಾಣಿ ಸಂಯುಗೇ ॥೩೩॥ ದ್ರುಮವರ್ಷಾಣಿ ಮುಂಚಂತಶ್ಶಿಲಾವರ್ಷಾಣಿ ರಾಕ್ಷಸಾಃ । ತದ್ಬಭೂವಾದ್ಭುತಂ ಯುದ್ಧಂ ತುಮುಲಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ ॥೩೪॥ ರಾಮಸ್ಯ ಚ ಮಹಾಘೋರಂ ಪುನಸ್ತೇಷಾಂ ಚ ರಕ್ಷಸಾಂ । ತೇ ಸಮಂತಾದಭಿಕ್ರುದ್ಧಾ ರಾಘವಂ ಪುನರಭ್ಯಯುಃ ॥೩೫॥ ತೈಶ್ಚ ಸರ್ವಾ ದಿಶೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರದಿಶಶ್ಚ ಸಮಾವೃತಾಃ । ರಾಕ್ಷಸೈರುದ್ಯತಪ್ರಾಸೈಶ್ಶರವರ್ಷಾಭಿವರ್ಷಿಭಿಃ ॥ ೩೬ ॥ ಸ ಕೃತ್ವಾ ಭೈರವಂ ನಾದಮಸ್ತ್ರಂ ಪರಮಭಾಸ್ವರಂ । ಸಂಯೋಜಯತ ಗಾಂಧರ್ವಂ ರಾಕ್ಷಸೇಷು ಮಹಾಬಲಃ ॥ ೩೭ ॥ ತತಶ್ಶರಸಹಸ್ರಾಣಿ ನಿರ್ಯಯುಶ್ಚಾಪಮಂಡಲಾತ್ । ಸರ್ವಾ ದಶ ದಿಶೋ ಬಾಣೈರಾವಾರ್ಯಂತ ಸಮಾಗತೈಃ ॥ ೩೮ ॥ ನಾದದಾನಂ ಶರಾನ್ ಘೋರಾನ್ನ ಮುಂಚಂತಂ ಶಿಲೀಮುಖಾನ್ । ವಿಕರ್ಷಮಾಣಂ ಪಶ್ಯಂತಿ ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇ ಶರಾರ್ದಿತಾಃ ॥೩೯॥ ಶರಾಂಧಕಾರಮಾಕಾಶಮಾವೃಣೋತ್ಸದಿವಾಕರಂ । ಬಭೂವಾವಸ್ಥಿತೋ ರಾಮಃ ಪ್ರವಮನ್ನಿವ ತಾನ್ ಶರಾನ್ । ಯುಗಪತ್ಪತಮಾನೈಶ್ಚ ಯುಗಪಚ್ಚ ಹತೈರ್ಭೃಶೈಃ । ಯುಗಪತ್ಪತಿತೈಶ್ಚೈವ ವಿಕೀರ್ಣಾ ವಸುಧಾಭವತ್ ॥ ೪೧॥ ನಿಹತಾಃ ಪತಿತಾಃ ಕ್ಷೀಣಾಶ್ಛಿನ್ನಾ ಭಿನ್ನಾ ವಿದಾರಿತಾಃ । ತತ್ರ ತತ್ರ ಸ್ಮ ದೃಶ್ಯಂತೇ ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇ ಸಹಸ್ರಶಃ ॥ ೪೨ ॥ ಸೋಷ್ಣೀಷೈರುತ್ತಮಾಂಗೈಶ್ಚ ಸಾಂಗದೈರ್ಬಾಹುಭಿಸ್ತಥಾ । ಊರುಭಿರ್ಜಾನುಭಿಶ್ಛಿನ್ನೈರ್ನಾನಾರೂಪೈರ್ವಿಭೂಷಣೈಃ ॥ ೪೩ ॥ ಹಯೈಶ್ಚ ದ್ವಿಪಮುಖ್ಯೈಶ್ಚ ರಥೈರ್ಭಿನ್ನೈರನೇಕಶಃ । ಚಾಮರೈರ್ವ್ಯಜನೈಶ್ಛತ್ರೈರ್ಧ್ವಜೈರ್ನಾನಾವಿಧೈರಪಿ ॥ ರಾಮಸ್ಯ ಬಾಣಾಭಿಹತೈರ್ವಿಚಿತ್ರೈಶ್ಶೂಲಪಟ್ಟಿಸೈಃ । ಖಡ್ಗೈಃ ಖಂಡೀಕೃತೈಃ ಪ್ರಾಸೈರ್ವಿಕೀರ್ಣೈಶ್ಚ ಪರಶ್ವಧೈಃ ॥೪೫॥ ಚೂರ್ಣಿತಾಭಿಶ್ಶಿಲಾಭಿಶ್ಚ ಶರೈಶ್ಚಿತ್ರೈರನೇಕಶಃ । ವಿಚ್ಛಿನ್ನೈಸ್ಸಮರೇ ಭೂಮಿರ್ವಿಕೀರ್ಣಾ ಭೂದ್ಭಯಂಕರಾ ॥ ಇತಿ ಪಂಚವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ದೂಷಣಸ್ತು ಸ್ವಕಂ ಸೈನ್ಯಂ ಹನ್ಯಮಾನಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಸಃ । ಸಂದಿದೇಶ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಭೀಮವೇಗಾನ್ ದುರಾಸದಾನ್ ॥೧॥ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಪಂಚಸಾಹಸ್ರಾನ್ ಸಮರೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಃ । ತೇ ಶೂಲೈಃ ಪಟ್ಟಿಸೈಃ ಖಡ್ಗೈಶ್ಶಿಲಾವರ್ಷೈರ್ದ್ರುಮೈರಪಿ ॥ ೨ ॥ ಶರವರ್ಷೈರವಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ವವೃಷುಸ್ತಂ ಸಮಂತತಃ । ಸದ್ರುಮಾಣಾಂ ಶಿಲಾನಾಂ ಚ ವರ್ಷಂ ಪ್ರಾಣಹರಂ ಮಹತ್ ॥ ೩ ॥ ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ರಾಘವಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಸಾಯಕೈಃ । ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಚ ತದ್ವರ್ಷಂ ನಿಮೀಲಿತ ಇವರ್ಷಭಃ ॥ ೪ ॥ ರಾಮಃ ಕ್ರೋಧಂ ಪರಂ ಲೇಭೇ ವಧಾರ್ಥಂ ಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ । ತತಃ ಕ್ರೋಧಸಮಾವಿಷ್ಟಃ ಪ್ರದೀಪ್ತ ಇವ ತೇಜಸಾ ॥ ೫ ॥ ಶರೈರವಾಕಿರತ್ಸೈನ್ಯಂ ಸರ್ವತಸ್ಸಹದೂಷಣಂ । ತತಸ್ಸೇನಾಪತಿಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ದೂಷಣಶ್ಶತ್ರುದೂಷಣಃ ॥೬॥ ಶರೈರಶನಿಕಲ್ಪೈಸ್ತಂ ರಾಘವಂ ಸಮವಾಕಿರತ್ । ತತೋ ರಾಮಸ್ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಕ್ಷುರೇಣಾಸ್ಯ ಮಹದ್ಧನುಃ ॥ ೭ ॥ ಚಿಚ್ಛೇದ ಸಮರೇ ವೀರಶ್ಚತುರ್ಭಿಶ್ಚತುರೋ ಹಯಾನ್ । ಹತ್ವಾ ಚಾಶ್ವಾನ್ ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರರ್ಧಚಂದ್ರೇಣ ಸಾರಥೇಃ ॥ ಶಿರೋ ಜಹಾರ ತದ್ರಕ್ಷಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ವಿವ್ಯಾಧ ವಕ್ಷಸಿ । ಸಚ್ಛಿನ್ನಧನ್ವಾ ವಿರಥೋ ಹತಾಶ್ವೋ ಹತಸಾರಥಿಃ ॥ ೯ ॥ ಜಗ್ರಾಹ ಗಿರಿಶೃಂಗಾಭಂ ಪರಿಘಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ । ವೇಷ್ಟಿತಂ ಕಾಂಚನೈಃ ಪಟ್ಟೈರ್ದೇವಸೈನ್ಯಪ್ರಮರ್ದನಂ ॥೧೦॥ ಆಯಸೈಶ್ಶಂಕುಭಿಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಕೀರ್ಣಂ ಪರವಸೋಕ್ಷಿತಂ । ವಜ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶಂ ಪರಗೋಪುರದಾರಣಂ ॥ ತಂ ಮಹೋರಗಸಂಕಾಶಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಪರಿಘಂ ರಣೇ । ದೂಷಣೋಽಭ್ಯದ್ರವದ್ರಾಮಂ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಾ ನಿಶಾಚರಃ ॥ ೧೨ ॥ ತಸ್ಯಾಭಿಪತಮಾನಸ್ಯ ದೂಷಣಸ್ಯ ಸ ರಾಘವಃ । ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಶರಾಭ್ಯಾಂ ಚಿಚ್ಛೇದ ಸಹಸ್ತಾಭರಣೌ ಭುಜೌ ॥ ೧೩ ॥ ಭ್ರಷ್ಟಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾಕಾಯಃ ಪಪಾತ ರಣಮೂರ್ಧನಿ । ಪರಿಘಶ್ಛಿನ್ನಹಸ್ತಸ್ಯ ಶಕ್ರಧ್ವಜ ಇವಾಗ್ರತಃ ॥ ೧೪ ॥ ಸ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ವಿಕೀರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಪಪಾತ ಭುವಿ ದೂಷಣಃ । ವಿಷಾಣಾಭ್ಯಾಂ ವಿಶೀರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಮನಸ್ವೀವ ಮಹಾಗಜಃ ॥೧೫॥ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ದೂಷಣಂ ನಿ

ಹತಂ ರಣೇ। ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಸರ್ವಭೂತಾನ್ಯಪೂಜಯನ್ ॥೧೮॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇಕ್ರುದ್ಧಾಸ್ತ್ರಯಸ್ಸೇನಾಗ್ರ[illegible]
ನಃ। ಸಂಹೃತ್ಯಾಭ್ಯದ್ರವನ್ ರಾಮಂಮೃತ್ಯುಪಾಶಾವಪಾಶಿತಾಃ ॥೧೨॥ ಮಹಾಕಪಾಲಸ್ಸ್ಥೂಲಾಕ್ಷಃಪ್ರಮಾಥೀಚಮಹಾಬಲಃ।
ಮಹಾಕಪಾಲೋವಿಪುಲಂಶೂಲಮುದ್ಯಮ್ಯರಾಕ್ಷಸಃ ॥೧೪॥ ಸ್ಥೂಲಾಕ್ಷಃಪಟ್ಟಸಂಗೃಹ್ಯ ಪ್ರಮಾಥೀ ಚ ಪರಶ್ವಧಂ।
ದೃಷ್ಟ್ವೈವಾಪತತಸ್ತೂರ್ಣಂರಾಘವಸ್ಸಾಯಕೈಶ್ಶಿತೈಃ ॥೧೯॥ ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರೈಃಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾನತಿಥೀನಿವ ಮಹಾ
ಕಪಾಲಸ್ಯಶಿರಶ್ಚಿಚ್ಛೇದಪರಮೇಷುಭಿಃ ॥೨೦॥ ಅಸಂಖ್ಯೇಯೈಸ್ತುಬಾಣೌಘೈಃಪ್ರಮಮಾಥಪ್ರಮಾಥಿನಂ । ಸಪಪಾತಹತೋಭೂ
ಮೌವಿಟಪೀವಮಹಾದ್ರುಮಃ ॥೨೧॥ ಸ್ಥೂಲಾಕ್ಷಸ್ಯಾಕ್ಷಿಣೀತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಪೂರಯಾಮಾಸಸಾಯಕೈಃ। ದೂಷಣಸ್ಯಾನುಗಾನ್
ಪಂಚಸಾಹಸ್ರಾನ್ ಕುಪಿತಃಕ್ಷಣಾತ್ ॥೨೨॥ ಬಾಣೌಘೈಃಪಂಚಸಾಹಸ್ರೈರನಯದ್ಯಮಸಾದನಂ। ದೂಷಣಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ತಸ್ಯಚೈವಪದಾನುಗಾನ್ ॥೨೩॥ ವ್ಯಾದಿದೇಶಖರಃಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸೇನಾಧ್ಯಕ್ಷಾನ್ಮಹಾಬಲಾನ್ । ಅಯಂವಿನಿಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇದೂ
ಷಣಸ್ಸಪದಾನುಗಃ ॥೨೪॥ ಮಹತ್ಯಾಸೇನಯಾಸಾರ್ಧಂಯುಧ್ವಾರಾಮಂಕುಮಾನುಷಂ । ಶಸ್ತ್ರೈರ್ನಾನಾವಿಧಾಕಾರೈ
ರ್ಹನಧ್ವಂಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥೨೫॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಖರಃಕ್ರುದ್ಧೋರಾಮಮೇವಾಭಿದುದ್ರುವೇ । ಶ್ಯೇನಗಾಮೀಪೃಥುಗ್ರೀವೋಯ
ಜ್ಞಶತ್ರುರ್ವಿಹಂಗಮಃ ॥೨೬॥ ದುರ್ಜಯಃಕರವೀರಾಕ್ಷಃಪರುಷಃಕಾಲಕಾರ್ಮುಕಃ । ಮೇಘಮಾಲೀಮಹಾಮಾಲೀಸರ್ಪಾ
ಸ್ಯೋರುಧಿರಾಶನಃ ॥೨೭॥ ದ್ವಾದಶೈತೇಮಹಾವೀರ್ಯಾಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾಸ್ಸಸೈನಿಕಾಃ । ರಾಮಮೇವಾಭ್ಯವರ್ತಂತ[illegible]
ತಶ್ಶರೋತ್ತಮಾನ್ ॥೨೮॥ ತತಃಪಾವಕಸಂಕಾಶೈರ್ಹೇಮವಜ್ರವಿಭೂಷಿತೈಃ । ಜಘಾನಶೇಷಂತೇಜಸ್ವೀತಸ್ಯಸೈನ್ಯಸ್ಯ[illegible]
ಯಕೈಃ ॥೨೯॥ ತೇರುಕ್ಮಪುಂಖಾವಿಶಿಖಾಸ್ಸಧೂಮಾಇವಪಾವಕಾಃ । ನಿಜಘ್ನುಸ್ತಾನಿರಕ್ಷಾಂಸಿವಜ್ರಾಇವಮಹಾದ್ರುಮಾನ್ ।
ರಕ್ಷಸಾಂತುಶತಂರಾಮಶ್ಶತೇನೈಕೇನಕರ್ಣಿನಾ । ಸಹಸ್ರಂಚಸಹಸ್ರೇಣಜಘಾನರಣಮೂರ್ಧನಿ ॥೩೦॥ ತೈರ್ಭಿನ್ನವರ್ಮಾ
ಭರಣಾಶ್ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಶರಾಸನಾಃ । ನಿಪೇತುಶ್ಶೋಣಿತಾದಿಗ್ಧಾಧರಣ್ಯಾಂರಜನೀಚರಾಃ ॥೩೧॥ ತೈರ್ಮುಕ್ತಕೇಶೈಸ್ಸಮರೇಪತಿತೈ
ಶ್ಶೋಣಿತೋಕ್ಷಿತೈಃ । ಆಸ್ತೀರ್ಣಾವಸುಧಾಕೃತ್ಸ್ನಾಮಹಾವೇದೀಕುಶೈರಿವ ॥೩೨॥ ಕ್ಷಣೇನತುಮಹಾಘೋರಂವನಂನಿಹತ
ರಾಕ್ಷಸಂ। ಬಭೂವನಿರಯಪ್ರಖ್ಯಂಮಾಂಸಶೋಣಿತಕರ್ದಮಂ ॥೩೩॥ ಚತುರ್ದಶಸಹಸ್ರಾಣಿರಕ್ಷಸಾಂಭೀಮಕರ್ಮಣಾಂ।
ಹತಾನ್ಯೇಕೇನರಾಮೇಣಮಾನುಷೇಣಪದಾತಿನಾ ॥ ೩೪ ॥ ತಸ್ಯಸೈನ್ಯಸ್ಯಸರ್ವಸ್ಯಖರಶ್ಶೇಷೋಮಹಾರಥಃ । ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರಿಶಿ
ರಾಶ್ಚೈವರಾಮಶ್ಚರಿಪುಸೂದನಃ ॥೩೫॥ ಶೇಷಾಹತಾಮಹಾಸತ್ತ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾರಣಮೂರ್ಧನಿ । ಘೋರಾಮಪ್ರಧನಾದ್ಯಾ
ಶ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಾಗ್ರಜೇನತೇ ॥೩೬॥ ತತಸ್ತುತದ್ಭೀಮಬಲಂಮಹಾಹವೇಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾಮೇಣಹತಂಬಲೀಯಸಾ [illegible]
ಮಹತಾಖರಸ್ತದಾಸಮಾಸಸಾದೇಂದ್ರಇವೋದ್ಯತಾಶನಿಃ ॥೩೭॥ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇಷಡ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಖರಂತುರಾಮಾಭಿಮುಖಂಪ್ರಯಾಂತಂವಾಹಿನೀಪತಿಃ । ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರಿಶಿರಾನಾಮಸನ್ನಿಪತ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ [illegible]
ಯೋಜಯವಿಕ್ರಾಂತಂಸನ್ನಿವರ್ತಸ್ವಸಾಹಸಾತ್। ಪಶ್ಯರಾಮಂಮಹಾಬಾಹುಂಸಂಯುಗೇವಿನಿಪಾತಿತಂ ॥೨॥ ಪ್ರತಿಜಾನಾಮಿ
ತೇಸತ್ಯಮಾಯುಧಂಚಾಹಮಾಲಭೇ। ಯಥಾರಾಮಂವಧಿಷ್ಯಾಮಿವಧಾರ್ಹಂಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ ॥ ೩ ॥ ಅಹಂವಾಸ್ಯರಣೇಮೃತ್ಯು
ರೇಷವಾಸಮರೇಮಮ । ವಿನಿವೃತ್ಯರಣೋತ್ಸಾಹಾನ್ಮುಹೂರ್ತಂಪ್ರಾಶ್ನಿಕೋಭವ ॥೪॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋವಾಹತೇರಾಮೇಜನಸ್ಥಾನಂ
ಪ್ರಯಾಸ್ಯಸಿ । ಮಯಿವಾನಿಹತೇರಾಮಂಸಂಯುಗಾಯೋಪಯಾಸ್ಯಸಿ ॥೫॥ ಖರಸ್ತ್ರಿಶಿರಸಾತೇನಮೃತ್ಯುಲೋಭಾತ್ಪ್ರಸಾದಿತಃ ।
ಗಚ್ಛಯುಧ್ಯೇತ್ಯನುಜ್ಞಾತೋರಾಘವಾಭಿಮುಖೋಯಯೌ ॥೬॥ ತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತುರಥೇನೈವವಾಜಿಯುಕ್ತೇನಭಾಸ್ವತಾ । ಅಭ್ಯದ್ರವ
ದ್ರಣೇರಾಮಂತ್ರಿಶೃಂಗಇವಪರ್ವತಃ ॥೭॥ ಶರಧಾರಾಸಮೂಹಾನ್ಸಮಹಾಮೇಘಇವೋತ್ಸೃಜನ್ । ವ್ಯಸೃಜತ್ಸದೃಶಂನಾದಂ
ಜಲಾರ್ದ್ರಸ್ಯೇವದುಂದುಭೇಃ ॥೮॥ ಆಗಚ್ಛಂತಂತ್ರಿಶಿರಸಂರಾಕ್ಷಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಘವಃ । ಧನುಷಾಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹವಿಧೂನ್ವನ್ಸಾ
ಯಕಾನ್ ಶಿತಾನ್ ॥೯॥ ಸಸಂಪ್ರಹಾರಸ್ತುಮುಲೋರಾಮತ್ರಿಶಿರಸೋರ್ಮಹಾನ್ । ಬಭೂವಾತೀವಬಲಿನೋಸ್ಸಿಂಹಕುಂಜರ
ಯೋರಿವ ॥೧೦॥ ತತಸ್ತ್ರಿಶಿರಸಾಬಾಣೈರ್ಲಲಾಟೇತಾಡಿತಸ್ತ್ರಿಭಿಃ। ಅಮರ್ಷೀಕುಪಿತೋರಾಮಸ್ಸಂರಬ್ಧಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ।
ಅಹೋವಿಕ್ರಮಶೂರಸ್ಯರಾಕ್ಷಸಸ್ಯೇದೃಶಂಬಲಂ । ಪುಷ್ಪೈರಿವಶರೈರ್ಯಸ್ಯಲಲಾಟೇಸ್ಮಿಪರಿಕ್ಷತಃ ॥ ೧೨ ॥ ಮಮಾಪಿಪ್ರತೀ
ಚ್ಛಸ್ವಶರಾಂಶ್ಚಾಪಗುಣಾಚ್ಚ್ಯುತಾನ್ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಸಂರಬ್ಧಶ್ಶರಾನಾಶೀವಿಷೋಪಮಾನ್ ॥೧೩॥ ತ್ರಿಶಿರೋವಕ್ಷಸಿಕ್ರು
ದ್ಧೋನಿಜಘಾನಚತುರ್ದಶ । ಚತುರ್ಭಿಸ್ತುರಗಾನಸ್ಯಶರೈಸ್ಸನ್ನತಪರ್ವಭಿಃ ॥೧೪॥ ನ್ಯಪಾತಯತತೇಜಸ್ವೀಚತುರಸ್ತಸ್ಯವಾಜಿ
ನಃ। ಅಷ್ಟಭಿಸ್ಸಾಯಕೈಸ್ಸೂತಂರಥೋಪಸ್ಥೇನ್ಯಪಾತಯತ್ ॥೧೫॥ ರಾಮಶ್ಚಿಚ್ಛೇದಬಾಣೇನಧ್ವಜಂಚಾಸ್ಯಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಂ।
ತತೋಹತರಥಾತ್ತಸ್ಮಾದುತ್ಪತಂತಂನಿಶಾಚರಂ ॥೧೬॥ ಬಿಭೇದರಾಮಸ್ತಂಬಾಣೈರ್ಹೃದಯೇಸೋಭವಜ್ಜಡಃ। ಸಾಯಕೈಶ್ಚಾ
ಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮಾಸಾಮರ್ಷಸ್ತಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ ॥೧೭॥ ಶಿರಾಂಸ್ಯಪಾತಯದ್ರಾಮೋವೇಗವದ್ಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿಶ್ಶಿತೈಃ । ಸಭೂಮೌರುಧಿರೋ
ದ್ಗಾರೀರಾಮಬಾಣಾಭಿಪೀಡಿತಃ ॥೧೮॥ ನ್ಯಪತತ್ಪತಿತೈಃಪೂರ್ವಂಸ್ವಶಿರೋಭಿರ್ನಿಶಾಚರಃ । ಹತಶೇಷಾಸ್ತತೋಭಗ್ನಾರಾಕ್ಷ
ಸಾಃಖರಸಂಶ್ರಯಾಃ ॥೧೯॥ ದ್ರವಂತಿಸ್ಮನತಿಷ್ಠಂತಿವ್ಯಾಘ್ರತ್ರಸ್ತಾಮೃಗಾಇವ। ತಾನ್ ಖರೋದ್ರವತೋದೃಷ್ಟ್ವಾನಿವರ್ತ್ಯರುಷಿ

ತ್ರಿಷ್ವವ್ಯಯಂ ॥೨೦॥ ರಾಮಮೇವಾಭಿದುದ್ರಾವ ರಾಹುಶ್ಚಂದ್ರಮಸಂ ಯಥಾ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಸಪ್ತವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ನಿಹತಂ ದೂಷಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಣೇ ತ್ರಿಶಿರಸಾ ಸಹ। ಖರಸ್ಯಾಪ್ಯಭವತ್ತ್ರಾಸೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮಸ್ಯ ವಿಕ್ರಮಂ॥೧॥ ಸ ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ರಾಕ್ಷಸಂ ಸೈನ್ಯಮವಿಷಹ್ಯಂ ಮಹಾಬಲಃ। ಹತಮೇಕೇನ ರಾಮೇಣ ತ್ರಿಶಿರೋದೂಷಣಾವಪಿ ॥೨॥ ತದ್ಬಲಂ ಹತಭೂಯಿಷ್ಠಂ ವಿಮ
ನಾಃ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಃ। ಆಸಸಾದ ಖರೋ ರಾಮಂ ನಮುಚಿರ್ವಾಸವಂ ಯಥಾ ॥೩॥ ವಿಕೃಷ್ಯ ಬಲವಚ್ಚಾಪಂ ನಾರಾಚಾನ್ರ
ಕ್ತಭೋಜನಾನ್। ಖರಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪ ರಾಮಾಯ ಕ್ರುದ್ಧಾನಾಶೀವಿಷಾನಿವ॥೪॥ ಜ್ಯಾಂ ವಿಧೂನ್ವನ್ಸುಬಹುಶಶ್ಶಿಕ್ಷಯಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ದರ್ಶ
ಯನ್। ಚಕಾರ ಸಮರೇ ಮಾರ್ಗಾನ್ಶರೈ ರಥಗತಃ ಖರಃ ॥೫॥ ಸ ಸರ್ವಾಶ್ಚ ದಿಶೋ ಬಾಣೈಃ ಪ್ರದಿಶಶ್ಚ ಮಹಾರಥಃ। ಪೂರಯಾ
ಮಾಸ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮೋಽಪಿ ಸುಮಹದ್ಧನುಃ ॥೬॥ ಸ ಸಾಯಕೈರ್ದುರ್ವಿಷಹೈಸ್ಸಸ್ಫುಲಿಂಗೈರಿವಾಗ್ನಿಭಿಃ। ನಭಶ್ಚ
ಕಾರಾವಿವರಂ ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ವೃಷ್ಟಿಭಿಃ ॥೭॥ ತದ್ಬಭೂವಾಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಃ ಖರರಾಮವಿಸರ್ಜಿತೈಃ। ಪರ್ಯಾಕಾಶಮನಾಕಾಶಂ ಸ
ರ್ವತಶ್ಶರಸಂಕುಲಂ ॥೮॥ ಶರಜಾಲಾವೃತಸ್ಸೂರ್ಯೋ ನ ತದಾ ಸ್ಮ ಪ್ರಕಾಶತೇ। ಅನ್ಯೋನ್ಯವಧಸಂರಂಭಾದುಭಯೋಸ್ಸಂ
ಪ್ರಯುಧ್ಯತೋಃ ॥೯॥ ತತೋ ನಾಲೀಕನಾರಾಚೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರೈಶ್ಚ ವಿಕರ್ಣಿಭಿಃ। ಆಜಘಾನ ಖರೋ ರಾಮಂ ತೋತ್ತ್ರೈರಿವ ಮಹಾ
ದ್ವಿಪಂ ॥೧೦॥ ತಂ ರಥಸ್ಥಂ ಧನುಷ್ಪಾಣಿಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ಪರ್ಯವಸ್ಥಿತಂ। ದದೃಶುಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಪಾಶಹಸ್ತಮಿವಾಂತಕಂ ॥೧೧॥
ಹಂತಾರಂ ಸರ್ವಸೈನ್ಯಸ್ಯ ಪೌರುಷೇ ಪರ್ಯವಸ್ಥಿತಂ। ಪರಿಶ್ರಾಂತಂ ಮಹಾಸತ್ತ್ವಂ ಮೇನೇ ರಾಮಂ ಖರಸ್ತದಾ ॥೧೨॥ ತಂ
ಸಿಂಹಮಿವ ವಿಕ್ರಾಂತಂ ಸಿಂಹವಿಕ್ರಾಂತಗಾಮಿನಂ। ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನೋದ್ವಿಜತೇ ರಾಮಃ ಸಿಂಹಃ ಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಂ ಯಥಾ ॥೧೩॥ ತತ
ಸ್ಸೂರ್ಯನಿಕಾಶೇನ ರಥೇನ ಮಹತಾ ಖರಃ। ಆಸಸಾದ ರಣೇ ರಾಮಂ ಪತಂಗ ಇವ ಪಾವಕಂ ॥೧೪॥ ತತೋಽಸ್ಯ ಸಶರಂ ಚಾಪಂ ಮುಷ್ಟಿದೇ
ಶೇ ಮಹಾತ್ಮನಃ। ಖರಶ್ಚಿಚ್ಛೇದ ರಾಮಸ್ಯ ದರ್ಶಯನ್ಪಾಣಿಲಾಘವಂ ॥೧೫॥ ಸ ಪುನಸ್ತ್ವಪರಾನ್ಸಪ್ತ ಶರಾನಾದಾಯ ವ
ರ್ಮಣಿ। ನಿಜಘಾನ ಖರಃ ಕ್ರುದ್ಧಶ್ಶಕ್ರಾಶನಿಸಮಪ್ರಭಾನ್॥೧೬॥ ತತಸ್ತತ್ಪ್ರಹತಂ ಬಾಣೈಃ ಖರಮುಕ್ತೈಸ್ಸುಪರ್ವಭಿಃ। ಪಪಾ
ತ ಕವಚಂ ಭೂಮೌ ರಾಮಸ್ಯಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸಃ ॥೧೭॥ ತತಶ್ಶರಸಹಸ್ರೇಣ ರಾಮಮಪ್ರತಿಮೌಜಸಂ। ಅರ್ದಯಿತ್ವಾ ಮಹಾನಾ
ದಂ ನನಾದ ಸಮರೇ ಖರಃ ॥೧೮॥ ಸ ಶರೈರರ್ಪಿತಃ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸರ್ವಗಾತ್ರೇಷು ರಾಘವಃ। ರರಾಜ ಸಮರೇ ರಾಮೋ ವಿಧೂಮೋಽಗ್ನಿರಿ
ವ ಜ್ವಲನ್ ॥೧೯॥ ತತೋ ಗಂಭೀರನಿರ್ಹ್ರಾದಂ ರಾಮಶ್ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ। ಚಕಾರಾಂತಾಯ ಸ ರಿಪೋಸ್ಸಜ್ಯಮನ್ಯನ್ಮಹದ್ಧ
ನುಃ ॥೨೦॥ ಸುಮಹದ್ವೈಷ್ಣವಂ ಯತ್ತದತಿಸೃಷ್ಟಂ ಮಹರ್ಷಿಣಾ। ವರಂ ತದ್ಧನುರುದ್ಯಮ್ಯ ಖರಂ ಸಮಭಿಧಾವತ॥೨೧॥ ತತಃ
ಕನಕಪುಂಖೈಸ್ತು ಶರೈಸ್ಸನ್ನತಪರ್ವಭಿಃ। ಬಿಭೇದ ರಾಮಃ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಖರಸ್ಯ ಸಮರೇ ಧ್ವಜಂ ॥೨೨॥ ಸ ದರ್ಶನೀಯೋ ಬಹು
ಧಾ ವಿಕೀರ್ಣಃ ಕಾಂಚನಧ್ವಜಃ। ಜಗಾಮ ಧರಣೀಂ ಸೂರ್ಯೋ ದೇವತಾನಾಮಿವಾಜ್ಞಯಾ॥೨೩॥ ತಂ ಚತುರ್ಭಿಃ ಖರಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾ
ಮಂ ಗಾತ್ರೇಷು ಮಾರ್ಗಣೈಃ। ವಿವ್ಯಾಧ ಯುಧಿ ಮರ್ಮಜ್ಞೋ ಮಾತಂಗಮಿವ ತೋಮರೈಃ ॥೨೪॥ ಸ ರಾಮೋ ಬಹುಭಿರ್ಬಾಣೈಃ
ಖರಕಾರ್ಮುಕನಿಸ್ಸೃತೈಃ। ವಿದ್ಧೋ ರುಧಿರಸಿಕ್ತಾಂಗೋ ಬಭೂವ ರುಷಿತೋ ಭೃಶಂ॥೨೫॥ ಸ ಧನುರ್ಧನ್ವಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ
ಪರಮಾಹವೇ। ಮುಮೋಚ ಪರಮೇಷ್ವಾಸಷ್ಷಟ್ ಶರಾನಭಿಲಕ್ಷಿತಾನ್ ॥೨೬॥ ಶಿರಸ್ಯೇಕೇನ ಬಾಣೇನ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಬಾಹ್ವೋರಥಾರ್ಪ
ಯತ್। ತ್ರಿಭಿಶ್ಚಂದ್ರಾರ್ಧವಕ್ತ್ರೈಶ್ಚ ವಕ್ಷಸ್ಯಭಿಜಘಾನ ಹ॥೨೭॥ ತತಃ ಪಶ್ಚಾನ್ಮಹಾತೇಜಾ ನಾರಾಚಾನ್ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭಾನ್
ಜಿಘಾಂಸೂ ರಾಕ್ಷಸಂ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತ್ರಯೋದಶ ಸಮಾದದೇ ॥೨೮॥ ತತೋಽಸ್ಯ ಯುಗಮೇಕೇನ ಚತುರ್ಭಿಶ್ಚತುರೋ ಹಯಾನ್। ಷಷ್ಠೇನ
ತು ಶಿರಸ್ಸಂಖ್ಯೇ ಖರಸ್ಯ ರಥಸಾರಥೇಃ ॥೨೯॥ ತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರಿವೇಣುಂ ಬಲವಾನ್ದ್ವಾಭ್ಯಾಮಕ್ಷಂ ಮಹಾಬಲಃ। ದ್ವಾದಶೇನ ತು
ಬಾಣೇನ ಖರಸ್ಯ ಸಶರಂ ಧನುಃ ॥೩೦॥ ಛಿತ್ತ್ವಾ ವಜ್ರನಿಕಾಶೇನ ರಾಘವಃ ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ। ತ್ರಯೋದಶೇನೇಂದ್ರಸಮೋ ಬಿಭೇದ ಸಮರೇ ಖ
ರಂ ॥೩೧॥ ಪ್ರಭಗ್ನಧನ್ವಾ ವಿರಥೋ ಹತಾಶ್ವೋ ಹತಸಾರಥಿಃ। ಗದಾಪಾಣಿರವಪ್ಲುತ್ಯ ತಸ್ಥೌ ಭೂಮೌ ಖರಸ್ತದಾ॥೩೨॥ ತತ್ಕ
ರ್ಮ ರಾಮಸ್ಯ ಮಹಾರಥಸ್ಯ ಸಮೇತ್ಯ ದೇವಾಶ್ಚ ಮಹರ್ಷಯಶ್ಚ। ಅಪೂಜಯನ್ಪ್ರಾಂಜಲಯಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ತದಾ ವಿಮಾನಾಗ್ರಗತಾ
ಸ್ಸಮೇತಾಃ ॥೩೩॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ–ಅಷ್ಟಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಖರಂ ತು ವಿರಥಂ ರಾಮೋ ಗದಾಪಾಣಿಮವಸ್ಥಿತಂ। ಮೃದುಪೂರ್ವಂ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪರುಷಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥೧॥ ಗಜಾ
ಶ್ವರಥಸಂಬಾಧೇ ಬಲೇ ಮಹತಿ ತಿಷ್ಠತಾ। ಕೃತಂ ಸುದಾರುಣಂ ಕರ್ಮ ಸರ್ವಲೋಕಜುಗುಪ್ಸಿತಂ॥೨॥ ಉದ್ವೇಜನೀಯೋ ಭೂತಾನಾಂ
ನೃಶಂಸಃ ಪಾಪಕರ್ಮಕೃತ್। ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿ ಲೋಕಾನಾಮೀಶ್ವರೋಽಪಿ ನ ತಿಷ್ಠತಿ॥೩॥ ಕರ್ಮ ಲೋಕವಿರುದ್ಧಂ ತು ಕುರ್ವಾಣಂ
ಕ್ಷಣದಾಚರ। ತೀಕ್ಷ್ಣಂ ಸರ್ವಜನೋ ಹಂತಿ ಸರ್ಪಂ ದುಷ್ಟಮಿವಾಗತಂ॥೪॥ ಲೋಭಾತ್ಪಾಪಾನಿ ಕುರ್ವಾಣಃ ಕಾಮಾದ್ವಾ ಯೋ ನ ಬು
ಧ್ಯತೇ। ಭ್ರಷ್ಟಃ ಪಶ್ಯತಿ ತಸ್ಯಾಂತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಕರಕಾದಿವ ॥೫॥ ವಸತೋ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ತಾಪಸಾನ್ಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ। ಕಿಂ ನು
ಹತ್ವಾ ಮಹಾಭಾಗಾನ್ಫಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ರಾಕ್ಷಸ ॥೬॥ ನ ಚಿರಂ ಪಾಪಕರ್ಮಾಣಃ ಕ್ರೂರಾ ಲೋಕಜುಗುಪ್ಸಿತಾಃ। ಐಶ್ವರ್ಯಂ
ಪ್ರಾಪ್ಯ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಶೀರ್ಣಮೂಲಾ ಇವ ದ್ರುಮಾಃ ॥೭॥ ಅವಶ್ಯಂ ಲಭತೇ ಜಂತುಃ ಫಲಂ ಪಾಪಸ್ಯ ಕರ್ಮಣಃ। ಘೋರಂ ಪರ್ಯಾಗತೇ
ಕಾಲೇ ದ್ರುಮಃ ಪುಷ್ಪಮಿವಾರ್ತವಂ ॥೮॥ ನ ಚಿರಾತ್ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಲೋಕೇ ಪಾಪಾನಾಂ ಕರ್ಮಣಾಂ ಫಲಂ। ಸವಿಷಾಣಾಮಿವಾನ್ನಾ

ನಾಂಭುಕ್ತ್ವಾ ನಾಂಕ್ಷಣದಾಚರ ॥೯॥ ಪಾಪಮಾಚರತಾಂ ಘೋರಂ ಲೋಕಸ್ಯಾಪ್ರಿಯಮಿಚ್ಛತಾಂ । ಅಹಮಾಸಾದಿತೋ ರಾಜ್ಞಾ
ಪ್ರಾಣಾನ್ಹಂತುಂ ನಿಶಾಚರ ॥೧೦॥ ಅದ್ಯಭಿತ್ತ್ವಾ ಮಯಾಮುಕ್ತಾಶ್ಶರಾಃ ಕಾಂಚನಭೂಷಣಾಃ । ವಿದಾರ್ಯ ನಿಪತಿಷ್ಯಂತಿ ವ
ಲ್ಮೀಕಮಿವ ಪನ್ನಗಾಃ ॥ ೧೧ ॥ ಯೇ ತ್ವಯಾ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಭಕ್ಷಿತಾ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ । ತಾನದ್ಯ ನಿಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇ ಸಸೈನ್ಯೋನು
ಗಮಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೧೨ ॥ ಅದ್ಯ ತ್ವಾಂ ನಿಹತಂ ಬಾಣೈಃ ಪಶ್ಯಂತು ಪರಮರ್ಷಯಃ । ನಿರಯಸ್ಥಂ ವಿಮಾನಸ್ಥಾ ಯೇ ತ್ವಯಾ ಹಿಂಸಿತಾಃ
ಪುರಾ ॥೧೩॥ ಪ್ರಹರಸ್ವ ಯಥಾಕಾಮಂ ಕುರು ಯತ್ನಂ ಕುಲಾಧಮ । ಅದ್ಯ ತೇ ಪಾತಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶಿರಸ್ತಾಲಫಲಂ ಯಥಾ ॥೧೪॥
ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ರಾಮೇಣ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಖರೋ ರಾಮಂ ಪ್ರಹಸನ್ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ ॥೧೫॥ ಪ್ರಾ
ಕೃತಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಹತ್ವಾ ಯುದ್ಧೇ ದಶರಥಾತ್ಮಜ । ಆತ್ಮನಾ ಕಥಮಾತ್ಮಾನಮಪ್ರಶಸ್ಯಂ ಪ್ರಶಂಸಸಿ ॥೧೬॥ ವಿಕ್ರಾಂತಾ ಬಲವಂ
ತೋ ವಾ ಯೇ ಭವಂತಿ ನರರ್ಷಭಾಃ । ಕಥಯಂತಿ ನ ತೇ ಕಿಂಚಿತ್ತೇಜಸಾ ಸ್ವೇನ ಗರ್ವಿತಾಃ ॥ ೧೭ ॥ ಪ್ರಾಕೃತಾಸ್ತ್ವಕೃತಾತ್ಮಾನೋ ಲೋ
ಕೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯಪಾಂಸನಾಃ । ನಿರರ್ಥಕಂ ವಿಕತ್ಥಂತೇ ಯಥಾ ರಾಮ ವಿಕತ್ಥಸೇ ॥ ೧೮ ॥ ಕುಲಂ ವ್ಯಪದಿಶನ್ವೀರಃ ಸಮರೇ ಕೋಽಭಿಧಾಸ್ಯ
ತಿ । ಮೃತ್ಯುಕಾಲೇ ಹಿ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇ ಸ್ವಯಮಪ್ರಸ್ತವೇ ಸ್ತವಂ ॥ ೧೯ ॥ ಸರ್ವಥೈವ ಲಘುತ್ವಂ ತೇ ಕತ್ಥನೇನ ವಿದರ್ಶಿತಂ । ಸುವರ್ಣ
ಪ್ರತಿರೂಪೇಣ ತಪ್ತೇನೇವ ಕುಶಾಗ್ನಿನಾ ॥ ೨೦ ॥ ನ ತು ಮಾಮಿಹ ತಿಷ್ಠಂತಂ ಪಶ್ಯಸಿ ತ್ವಂ ಗದಾಧರಂ । ಧರಾಧರಮಿವಾಕಂಪ್ಯಂ ಪರ್ವ
ತಂ ಧಾತುಭಿಶ್ಚಿತಂ ॥೨೧॥ ಪರ್ಯಾಪ್ತೋಹಂ ಗದಾಪಾಣಿರ್ಹಂತುಂ ಪ್ರಾಣಾನ್ರಣೇ ತವ । ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿ ಲೋಕಾನಾಂ ಪಾಶಹಸ್ತ
ಇವಾಂತಕಃ ॥೨೨॥ ಕಾಮಂ ಬಹ್ವಪಿ ವಕ್ತವ್ಯಂ ತ್ವಯಿ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ನ ತ್ವಹಂ । ಅಸ್ತಂ ಗಚ್ಛೇದ್ಧಿ ಸವಿತಾ ಯುದ್ಧವಿಘ್ನಸ್ತತೋ ಭವೇತ್ ॥
ಚತುರ್ದಶ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಹತಾನಿ ತೇ । ತ್ವದ್ವಿನಾಶಾತ್ಕರೋಮ್ಯದ್ಯ ತೇಷಾಮಶ್ರುಪ್ರಮಾರ್ಜನಂ ॥ ೨೪ ॥ ಇತ್ಯು
ಕ್ತ್ವಾ ಪರಮಕ್ರುದ್ಧಸ್ತಾಂ ಗದಾಂ ಪರಮಾಂಗದಃ । ಖರಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪ ರಾಮಾಯ ಪ್ರದೀಪ್ತಾಮಶನಿಂ ಯಥಾ ॥೨೫॥ ಖರಬಾಹುಪ್ರಮು
ಕ್ತಾ ಸಾ ಪ್ರದೀಪ್ತಾ ಮಹತೀ ಗದಾ । ಭಸ್ಮ ವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ಗುಲ್ಮಾಂಶ್ಚ ಕೃತ್ವಾಗಾತ್ತತ್ಸಮೀಪತಃ ॥೨೬॥ ತಾಮಾಪತಂತೀಂ ಜ್ವಲಿತಾಂ
ಮೃತ್ಯುಪಾಶೋಪಮಾಂ ಗದಾಂ । ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಾಂ ರಾಮಶ್ಚಿಚ್ಛೇದ ಬಹುಧಾ ಶರೈಃ ॥ ೨೭ ॥ ಸಾ ವಿಶೀರ್ಣಾ ಶರೈರ್ಭಿನ್ನಾ ಪಪಾ
ತ ಧರಣೀತಲೇ । ಗದಾ ಮಂತ್ರೌಷಧಬಲೈರ್ವ್ಯಾಲೀವ ವಿನಿಪಾತಿತಾ ॥೨೮॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಏಕೋನತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ಭಿತ್ತ್ವಾ ತು ತಾಂ ಗದಾಂ ಬಾಣೈ ರಾಘವೋ ಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ । ಸ್ಮಯಮಾನಃ ಖರಂ ವಾಕ್ಯಂ ಸಂರಬ್ಧಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧ ॥
ಏತತ್ತೇ ಬಲಸರ್ವಸ್ವಂ ದರ್ಶಿತಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮ । ಶಕ್ತಿಹೀನತರೋ ಮತ್ತೋ ವೃಥಾ ತ್ವಮನುಗರ್ಜಸಿ ॥೨॥ ಏಷಾ ಬಾಣವಿಭಿನ್ನಾ
ಗದಾ ಭೂಮಿತಲಂ ಗತಾ । ಅಭಿಧಾನಪ್ರಗಲ್ಭಸ್ಯ ತವ ಪ್ರತ್ಯಯಘಾತಿನೀ ॥ ೩ ॥ ಯತ್ತ್ವಯೋಕ್ತಂ ವಿನಷ್ಟಾನಾಮಹಮಶ್ರುಪ್ರಮಾ
ರ್ಜನಂ । ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಕರೋಮೀತಿ ಮಿಥ್ಯಾ ತದಪಿ ತೇ ವಚಃ ॥೪॥ ನೀಚಸ್ಯ ಕ್ಷುದ್ರಶೀಲಸ್ಯ ಮಿಥ್ಯಾವೃತ್ತಸ್ಯ ರಕ್ಷಸಃ । ಪ್ರಾಣಾ
ನಪಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ಗರುತ್ಮಾನಮೃತಂ ಯಥಾ ॥ ೫ ॥ ಅದ್ಯ ತೇ ಭಿನ್ನಕಂಠಸ್ಯ ಫೇನಬುದ್ಬುದಭೂಷಿತಂ । ವಿದಾರಿತಸ್ಯ ಮದ್ಬಾಣೈ
ರ್ಮಹೀ ಪಾಸ್ಯತಿ ಶೋಣಿತಂ ॥ ೬ ॥ ಪಾಂಸುರೂಷಿತಸರ್ವಾಂಗಃ ಸ್ರಸ್ತನ್ಯಸ್ತಭುಜದ್ವಯಃ । ಸ್ವಪ್ಸ್ಯಸೇ ಗಾಂ ಸಮಾಲಿಂಗ್ಯ
ದುರ್ಲಭಾಂ ಪ್ರಮದಾಮಿವ ॥ ೭ ॥ ಪ್ರವೃದ್ಧನಿದ್ರೇ ಶಯಿತೇ ತ್ವಯಿ ರಾಕ್ಷಸಪಾಂಸನೇ । ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯಶರಣ್ಯಾನಾಂ ಶರಣ್ಯಾ ದಂಡ
ಕಾ ಇಮೇ ॥೮॥ ಜನಸ್ಥಾನೇ ಹತಸ್ಥಾನೇ ತವ ರಾಕ್ಷಸ ಮಚ್ಛರೈಃ । ನಿರ್ಭಯಾ ವಿಚರಿಷ್ಯಂತಿ ಸರ್ವತೋ ಮುನಯೋ ವನೇ ॥೯॥ ಅದ್ಯ
ವಿಪ್ರಸರಿಷ್ಯಂತಿ ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋ ಹತಬಾಂಧವಾಃ । ಬಾಷ್ಪಾರ್ದ್ರವದನಾ ದೀನಾ ಭಯಾದನ್ಯಭಯಾವಹಾಃ ॥ ೧೦ ॥ ಅದ್ಯ ಶೋಕರ
ಸಜ್ಞಾಸ್ತಾ ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ನಿರರ್ಥಕಾಃ । ಅನುರೂಪಕುಲಾಃ ಪತ್ನ್ಯೋ ಯಾಸಾಂ ತ್ವಂ ಪತಿರೀದೃಶಃ ॥೧೧॥ ನೃಶಂಸಶೀಲ ಕ್ಷುದ್ರಾತ್ಮನ್
ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಂಟಕ । ಯತ್ಕೃತೇ ಶಂಕಿತೈರಗ್ನೌ ಮುನಿಭಿಃ ಪಾತ್ಯತೇ ಹವಿಃ ॥೧೨॥ ತಮೇವಮಭಿಸಂರಬ್ಧಂ ಬ್ರುವಾಣಂ ರಾ
ಘವಂ ರಣೇ । ಖರೋ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸಯಾಮಾಸ ರೋಷಾತ್ಖರತರಸ್ವನಃ ॥ ೧೩ ॥ ದೃಢಂ ಖಲ್ವವಲಿಪ್ತೋಽಸಿ ಭಯೇಷ್ವಪಿ ಚ ನಿರ್ಭ
ಯಃ । ವಾಚ್ಯಾವಾಚ್ಯಂ ತತೋ ಹಿ ತ್ವಂ ಮೃತ್ಯುವಶ್ಯೋ ನ ಬುಧ್ಯಸೇ ॥೧೪॥ ಕಾಲಪಾಶಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಾ ಭವಂತಿ ಪುರುಷಾ ಹಿ ಯೇ । ಕಾರ್ಯಾ
ಕಾರ್ಯಂ ನ ಜಾನಂತಿ ತೇ ನಿರಸ್ತಷಡಿಂದ್ರಿಯಾಃ ॥೧೫॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತೋ ರಾಮಂ ಸಂರುಧ್ಯ ಭ್ರುಕುಟಿಂ ತತಃ । ಸ ದದರ್ಶ ಮಹಾ
ಸಾಲಮವಿದೂರೇ ನಿಶಾಚರಃ ॥ ೧೬ ॥ ರಣೇ ಪ್ರಹರಣಸ್ಯಾರ್ಥೇ ಸರ್ವತೋ ಹ್ಯವಲೋಕಯನ್ । ಸ ತಮುತ್ಪಾಟಯಾಮಾಸ ಸಂದಷ್ಟದ
ಶನಚ್ಛದಂ ॥೧೭॥ ತಂ ಸಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ವಿನದ್ಯ ಚ ಮಹಾಬಲಃ । ರಾಮಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಚಿಕ್ಷೇಪ ಹತಸ್ತ್ವಮಿತಿ ಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥
ತಮಾಪತಂತಂ ಬಾಣೌಘೈಶ್ಛಿತ್ತ್ವಾ ರಾಮಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ರೋಷಮಾಹಾರಯತ್ತೀವ್ರಂ ನಿಹಂತುಂ ಸಮರೇ ಖರಂ ॥ ೧೯ ॥ ಜಾ
ತಸ್ವೇದಸ್ತತೋ ರಾಮೋ ರೋಷಾದ್ರಕ್ತಾಂತಲೋಚನಃ । ನಿರ್ಬಿಭೇದ ಸಹಸ್ರೇಣ ಬಾಣಾನಾಂ ಸಮರೇ ಖರಂ ॥೨೦॥ ತಸ್ಯ ಬಾಣಾಂತ
ರಾದ್ರಕ್ತಂ ಬಹು ಸುಸ್ರಾವ ಫೇನಿಲಂ । ಗಿರೇಃ ಪ್ರಸ್ರವಣಸ್ಯೇವ ತೋಯಧಾರಾಪರಿಸ್ರವಃ ॥ ೨೧ ॥ ವಿಹ್ವಲಸ್ಸಕೃತೋ ಬಾಣೈಃ ಖರೋ
ರಾಮೇಣ ಸಂಯುಗೇ । ಮತ್ತೋ ರುಧಿರಗಂಧೇನ ತಮೇವಾಭ್ಯದ್ರವದ್ದ್ರುತಂ ॥೨೨॥ ತಮಾಪತಂತಂ ಸಂರಬ್ಧಂ ಕೃತಾಸ್ತ್ರೋ ರುಧಿರಾಪ್ಲು
ತಂ । ಅಪಾಸರ್ಪತ್ಪ್ರತಿಪದಂ ಕಿಂಚಿತ್ತ್ವರಿತವಿಕ್ರಮಃ ॥೨೩॥ ತತಃ ಪಾವಕಸಂಕಾಶಂ ವಧಾಯ ಸಮರೇ ಶರಂ । ಖರಸ್ಯ ರಾಮೋ ಜಗ್ರಾ
ಹ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡಮಿವಾಪರಂ ॥ ೨೪ ॥ ಸ ತಂ ದತ್ತಂ ಮಘವತಾ ಸುರರಾಜೇನ ಧೀಮತಾ । ಸಂದಧೇ ಚಾಪಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಮುಮೋಚ ಚ

ಚ ಚ ಖರಂ ಪ್ರತಿ ॥೨೫॥ ಸ ವಿಮುಕ್ತೋ ಮಹಾಬಾಣೋ ನಿರ್ಘಾತಸಮನಿಸ್ವನಃ । ರಾಮೇಣ ಧನುರಾಯಮ್ಯ ಖರಸ್ಯೋರಸ್ಯಪಾತ
ಯತ್ ॥೨೬॥ ಸ ಪಪಾತ ಖರೋ ಭೂಮೌ ದಹ್ಯಮಾನಶ್ಶರಾಗ್ನಿನಾ । ರುದ್ರೇಣೇವ ವಿನಿರ್ದಗ್ಧಶ್ಶ್ವೇತಾರಣ್ಯೇ ಯಥಾಂಧಕಃ ॥೨೭॥
ಸ ವೃತ್ರ ಇವ ವಜ್ರೇಣ ಫೇನೇನ ನಮುಚಿರ್ಯಥಾ । ಬಲೋ ವೇಂದ್ರಾಶನಿಹತೋ ನಿಪಪಾತ ಹತಃ ಖರಃ ॥೨೮॥ ತತೋ ರಾಜರ್ಷಯಸ್ಸರ್ವೇ
ಸಂಗತಾಃ ಪರಮರ್ಷಯಃ । ಸಮೇತ್ಯ ಮುದಿತಾ ರಾಮಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರುವನ್ ॥೨೯॥ ಏತದರ್ಥಂ ಮಹಾತೇಜಾ ಮಹೇಂದ್ರಃ
ಪಾಕಶಾಸನಃ । ಶರಭಂಗಾಶ್ರಮಂ ಪುಣ್ಯಮಾಜಗಾಮ ಪುರಂದರಃ ॥೩೦॥ ಆನೀತಸ್ತ್ವಮಿಮಂ ದೇಶಮುಪಾಯೇನ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ । ಏ
ಷಾಂ ವಧಾರ್ಥಂ ಕ್ರೂರಾಣಾಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಪಾಪಕರ್ಮಣಾಂ ॥೩೧॥ ತದಿದಂ ನಃ ಕೃತಂ ಕಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ದಶರಥಾತ್ಮಜ । ಸುಖಂ ಧ
ರ್ಮಂ ಚರಿಷ್ಯಂತಿ ದಂಡಕೇಷು ಮಹರ್ಷಯಃ ॥೩೨॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ದೇವಾಶ್ಚಾರಣೈಸ್ಸಹ ಸಂಗತಾಃ । ದುಂದುಭೀಂಶ್ಚಾಭಿನಿಘ್ನಂತಃ
ಪುಷ್ಪವರ್ಷಂ ಸಮಂತತಃ ॥೩೩॥ ರಾಮಸ್ಯೋಪರಿ ಸಂಹೃಷ್ಟಾ ವವರ್ಷುರ್ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ತದಾ । ಅರ್ಧಾಧಿಕಮುಹೂರ್ತೇನ ರಾಮೇ
ಣ ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ ॥೩೪॥ ಚತುರ್ದಶಸಹಸ್ರಾಣಿ ರಕ್ಷಸಾಂ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾಂ । ಖರದೂಷಣಮುಖ್ಯಾನಾಂ ನಿಹತಾನಿ ಮಹಾಹ
ವೇ ॥೩೫॥ ಅಹೋ ಬತ ಮಹತ್ಕರ್ಮ ರಾಮಸ್ಯ ವಿದಿತಾತ್ಮನಃ । ಅಹೋ ವೀರ್ಯಮಹೋ ದಾರ್ಢ್ಯಂ ವಿಷ್ಣೋರಿವ ಹಿ ದೃಶ್ಯತೇ ॥೩೬॥ ಇ
ತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ತೇ ಸರ್ವೇ ಯಯುರ್ದೇವಾ ಯಥಾಗತಂ । ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ವೀರೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸಹ ಸೀತಯಾ ॥೩೭॥ ಗಿರಿದುರ್ಗಾ
ದ್ವಿನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಸಂವಿವೇಶಾಶ್ರಮಂ ಸುಖೀ । ತತೋ ರಾಮಸ್ತು ವಿಜಯೀ ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ ॥೩೮॥ ಪ್ರವಿವೇಶಾಶ್ರಮಂ
ವೀರೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಾಭಿಪೂಜಿತಃ । ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶತ್ರುಹಂತಾರಂ ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ಸುಖಾವಹಂ ॥೩೯॥ ಬಭೂವ ಹೃಷ್ಟಾ ವೈದೇಹೀ
ಭರ್ತಾರಂ ಪರಿಷಸ್ವಜೇ । ಮುದಾ ಪರಮಯಾ ಯುಕ್ತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಕ್ಷೋಗಣಾನ್ ಹತಾನ್ ॥೪೦॥ ರಾಮಂ ಚೈವಾವ್ಯಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ತುತೋಷ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ತತಸ್ತು ತಂ ರಾಕ್ಷಸಸಂಘಮರ್ದನಂ ಸಭಾಜ್ಯಮಾನಂ ಮುದಿತೈರ್ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ । ಪುನಃ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಶಶಿ
ಪ್ರಭಾನನಾ ಬಭೂವ ಹೃಷ್ಟಾ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ ತದಾ ॥೪೧॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ತ್ವರಮಾಣಸ್ತತೋ ಗತ್ವಾ ಜನಸ್ಥಾನಾದಕಂಪನಃ । ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಲಂಕಾಂ ವೇಗೇನ ರಾವಣಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಜನಸ್ಥಾ
ನಸ್ಥಿತಾ ರಾಜನ್ ರಾಕ್ಷಸಾ ಬಹವೋ ಹತಾಃ । ಖರಶ್ಚ ನಿಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇ ಕಥಂಚಿದಹಮಾಗತಃ ॥೨॥ ಏವಮುಕ್ತೋ ದಶಗ್ರೀವಃ ಕ್ರುದ್ಧ
ಸ್ಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ । ಅಕಂಪನಮುವಾಚೇದಂ ನಿರ್ದಹನ್ನಿವ ಚಕ್ಷುಷಾ ॥೩॥ ಕೇನ ರಮ್ಯಂ ಜನಸ್ಥಾನಂ ಹತಂ ಮಮ ಪರಾಸುನಾ ।
ಕೋ ಹಿ ಸರ್ವೇಷು ಲೋಕೇಷು ಗತಿಂ ನಾಧಿಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥೪॥ ನ ಹಿ ಮೇ ವಿಪ್ರಿಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಶಕ್ಯಂ ಮಘವತಾ ಸುಖಂ । ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ವೈಶ್ರವಣೇ
ನಾಪಿ ನ ಯಮೇನ ನ ವಿಷ್ಣುನಾ ॥೫॥ ಕಾಲಸ್ಯ ಚಾಪ್ಯಹಂ ಕಾಲೋ ದಹೇಯಮಪಿ ಪಾವಕಂ । ಮೃತ್ಯುಂ ಮರಣಧರ್ಮೇಣ ಸಂಯೋಜ
ಯಿತುಮುತ್ಸಹೇ ॥೬॥ ದಹೇಯಮಪಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ತೇಜಸಾದಿತ್ಯಪಾವಕೌ । ವಾತಸ್ಯ ತರಸಾ ವೇಗಂ ನಿಹಂತುಮಹಮುತ್ಸಹೇ ॥೭॥ ತ
ಥಾ ಕ್ರುದ್ಧಂ ದಶಗ್ರೀವಂ ಕೃತಾಂಜಲಿರಕಂಪನಃ । ಭಯಾತ್ಸಂದಿಗ್ಧಯಾ ವಾಚಾ ರಾವಣಂ ಯಾಚತಾಭಯಂ ॥೮॥ ದಶಗ್ರೀವೋಭಯಂ ತ
ಸ್ಮೈ ಪ್ರದದೌ ರಕ್ಷಸಾಂ ವರಃ । ಸ ವಿಸ್ರಬ್ಧೋ ಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಮಸಂದಿಗ್ಧಮಕಂಪನಃ ॥೯॥ ಪುತ್ರೋ ದಶರಥಸ್ಯಾಸ್ತಿ ಸಿಂಹಸಂಹನ
ನೋ ಯುವಾ । ರಾಮೋ ನಾಮ ವೃಷಸ್ಕಂಧೋ ವೃತ್ತಾಯತಮಹಾಭುಜಃ ॥೧೦॥ ವೀರಃ ಪೃಥುಯಶಾಃ ಶ್ರೀಮಾನತುಲ್ಯಬಲವಿಕ್ರ
ಮಃ । ಹತಂ ತೇನ ಜನಸ್ಥಾನಂ ಖರಶ್ಚ ಸಹ ದೂಷಣಃ ॥೧೧॥ ಅಕಂಪನವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ । ನಾಗೇಂದ್ರ ಇವ
ನಿಶ್ವಸ್ಯ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೨॥ ಸ ಸುರೇಂದ್ರೇಣ ಸಂಯುಕ್ತೋ ರಾಮಸ್ಸರ್ವಾಮರೈಸ್ಸಹ । ಉಪಯಾತೋ ಜನಸ್ಥಾನಂ
ಬ್ರೂಹಿ ಕಚ್ಚಿದಕಂಪನ ॥೧೩॥ ರಾವಣಸ್ಯ ಪುನರ್ವಾಕ್ಯಂ ನಿಶಮ್ಯ ತದಕಂಪನಃ । ಆಚಚಕ್ಷೇ ಬಲಂ ತಸ್ಯ ವಿಕ್ರಮಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮ
ನಃ ॥೧೪॥ ರಾಮೋ ನಾಮ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸರ್ವಧನುಷ್ಮತಾಂ । ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗುಣಸಂಪನ್ನಃ ಪುರಂದರಸಮೋ ಯುಧಿ ॥೧೫॥
ತಸ್ಯಾನುರೂಪೋ ಬಲವಾನ್ ರಕ್ತಾಕ್ಷೋ ದುಂದುಭಿಸ್ವನಃ । ಕನೀಯಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ನಾಮ ಭ್ರಾತಾ ಶಶಿನಿಭಾನನಃ ॥೧೬॥ ಸ ತೇ
ನ ಸಹ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಪಾವಕೇನಾನಿಲೋ ಯಥಾ । ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಜವರಸ್ತೇನ ಜನಸ್ಥಾನಂ ನಿಪಾತಿತಂ ॥೧೭॥ ನೈವ ದೇವಾ ಮಹಾತ್ಮಾ
ನೋ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ । ಶರಾ ರಾಮೇಣ ತೂತ್ಸೃಷ್ಟಾ ರುಕ್ಮಪುಂಖಾಃ ಪತತ್ರಿಣಃ ॥೧೮॥ ಸರ್ಪಾಃ ಪಂಚಾನನಾ ಭೂತ್ವಾ ಭ
ಕ್ಷಯಂತಿ ಸ್ಮ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ । ಯೇನ ಯೇನ ಚ ಗಚ್ಛಂತಿ ರಾಕ್ಷಸಾ ಭಯಕರ್ಶಿತಾಃ ॥೧೯॥ ತೇನ ತೇನ ಸ್ಮ ಪಶ್ಯಂತಿ ರಾಮಮೇವಾಗ್ರತಃ ಸ್ಥಿ
ತಂ । ಇತ್ಥಂ ವಿನಾಶಿತಂ ತೇನ ಜನಸ್ಥಾನಂ ತವಾನಘ ॥೨೦॥ ಅಕಂಪನವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾವಣೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಜನಸ್ಥಾ
ನಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಹಂತುಂ ರಾಮಂ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥೨೧॥ ಅಥೈವಮುಕ್ತೇ ವಚನೇ ಪ್ರೋವಾಚೇದಮಕಂಪನಃ । ಶೃಣು ರಾಜನ್ ಯಥಾವೃ
ತ್ತಂ ರಾಮಸ್ಯ ಬಲಪೌರುಷಂ ॥೨೨॥ ಅಸಾಧ್ಯಃ ಕುಪಿತೋ ರಾಮೋ ವಿಕ್ರಮೇಣ ಮಹಾಯಶಾಃ । ಆಪಗಾಯಾಸ್ಸುಪೂರ್ಣಾಯಾ ವೇ
ಗಂ ಪರಿಹರೇಚ್ಛರೈಃ ॥೨೩॥ ಸತಾರಾಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಂ ನಭಶ್ಚಾಪ್ಯವಸಾದಯೇತ್ । ಅಸೌ ರಾಮಸ್ತು ಸೀದಂತೀಂ ಶ್ರೀಮಾನಭ್ಯುದ್ಧರೇ
ನ್ಮಹೀಂ ॥೨೪॥ ಭಿತ್ವಾ ವೇಲಾಂ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಲೋಕಾನಾಪ್ಲಾವಯೇದ್ವಿಭುಃ । ವೇಗಂ ವಾಪಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ವಾಯುಂ ವಾ ವಿಧಮೇಚ್ಛ
ರೈಃ ॥೨೫॥ ಸಂಹೃತ್ಯ ವಾ ಪುನರ್ಲೋಕಾನ್ ವಿಕ್ರಮೇಣ ಮಹಾಯಶಾಃ । ಶಕ್ತಸ್ಸ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಃ ಸ್ರಷ್ಟುಂ ಪುನರಪಿ ಪ್ರಜಾಃ ॥೨೬॥
ನ ಹಿ ರಾಮೋ ದಶಗ್ರೀವ ಶಕ್ಯೋ ಜೇತುಂ ತ್ವಯಾ ಯುಧಿ । ರಕ್ಷಸಾಂ ವಾಪಿ ಲೋಕೇನ ಸ್ವರ್ಗಃ ಪಾಪಜನೈರಿವ ॥೨೭॥ ನ ತಂ ವಧ್ಯಮ

ಹಂ ಮನ್ಯೇ ಸರ್ವೈರ್ದೇವಾಸುರೈರಪಿ । ಅಯಂ ತಸ್ಯ ವಧೋಪಾಯಸ್ತನ್ಮಮೈಕಮನಾಶ್ಶೃಣು ॥೨೮॥ ಭಾರ್ಯಾ ತಸ್ಯೋತ್ತಮಾ ಲೋಕೇ ಸೀತಾ ನಾಮ ಸುಮಧ್ಯಮಾ । ಶ್ಯಾಮಾ ಸಮವಿಭಕ್ತಾಂಗೀ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಂ ರತ್ನಭೂಷಿತಾ ॥೨೯॥ ನೈವ ದೇವೀ ನ ಗಂಧರ್ವೀ ನಾಪ್ಸರಾ ನಾಪಿ ದಾನವೀ । ತುಲ್ಯಾ ಸೀಮಂತಿನೀ ತಸ್ಯಾ ಮಾನುಷೀಷು ಕುತೋ ಭವೇತ್ ॥೩೦॥ ತಸ್ಯಾಪಹರ ಭಾರ್ಯಾಂ ತ್ವಂ ಪ್ರಮಥ್ಯ ತು ಮಹಾವನೇ । ಸ ತಯಾ ರಹಿತಃ ಕಾಮೀ ರಾಮೋ ಹಾಸ್ಯತಿ ಜೀವಿತಂ ॥೩೧॥ ಅರೋಚಯತ ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ । ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಬಾಹುರಕಂಪನಮುವಾಚ ಹ ॥೩೨॥ ಬಾಢಂ ಕಾಲ್ಯಂ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಹ್ಯೇಕಸ್ಸಾರಥಿನಾ ಸಹ । ಆನಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವೈದೇಹೀಮಿಮಾಂ ಹೃಷ್ಟೋ ಮಹಾಪುರೀಂ ॥೩೩॥ ಅಥೈವಮುಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಯಯೌ ಖರಯುಕ್ತೇನ ರಾವಣಃ । ರಥೇನಾದಿತ್ಯವರ್ಣೇನ ದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರಕಾಶಯನ್ ॥೩೪॥ ಸ ರಥೋ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಪಥಗೋ ಮಹಾನ್ । ಸಂಚಾರ್ಯಮಾಣಶ್ಶುಶುಭೇ ಜಲದೇ ಚಂದ್ರಮಾ ಇವ ॥೩೫॥ ಸ ಮಾರೀಚಾಶ್ರಮಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತಾಟಕೇಯಮುಪಾಗಮತ್ । ಮಾರೀಚೇನಾರ್ಚಿತೋ ರಾಜಾ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯೈರಮಾನುಷೈಃ ॥೩೬॥ ತಂ ಸ್ವಯಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತು ಆಸನೇನೋದಕೇನ ಚ । ಅರ್ಥೋಪಹಿತಯಾ ವಾಚಾ ಮಾರೀಚೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩೭॥ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ಕುಶಲಂ ರಾಜನ್ ಲೋಕಾನಾಂ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ । ಆಶಂಕೇ ನಾಥ ಜಾನೇ ತ್ವಂ ಯತಸ್ತೂರ್ಣಮಿಹಾಗತಃ ॥೩೮॥ ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ಸ ಮಹಾತೇಜಾ ಮಾರೀಚೇನ ಸ ರಾವಣಃ । ತತಃ ಪಶ್ಚಾದಿದಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಕೋವಿದಃ ॥೩೯॥ ಆರಕ್ಷೋ ಮೇ ಹತಸ್ತಾತ ರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ । ಜನಸ್ಥಾನಮವಧ್ಯಂ ತತ್ಸರ್ವಂ ಯುಧಿ ನಿಪಾತಿತಂ ॥೪೦॥ ತಸ್ಯ ಮೇ ಕುರು ಸಾಚಿವ್ಯಂ ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಪಹಾರಣೇ । ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಾರೀಚೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೪೧॥ ಆಖ್ಯಾತಾ ಕೇನ ಸೀತಾ ಸಾ ಮಿತ್ರರೂಪೇಣ ಶತ್ರುಣಾ । ತ್ವಯಾ ರಾಕ್ಷಸಶಾರ್ದೂಲ ಕೋ ನ ನಂದತಿ ನಂದಿತಃ ॥೪೨॥ ಸೀತಾಮಿಹಾನಯಸ್ವೇತಿ ಕೋ ಬ್ರವೀತಿ ಬ್ರವೀಹಿ ಮೇ । ರಕ್ಷೋಲೋಕಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯ ಕಶ್ಶೃಂಗಂ ಛೇತ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ ॥೪೩॥ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಯತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ತ್ವಾಂ ಸ ಹಿ ಶತ್ರುರಸಂಶಯಃ । ಆಶೀವಿಷಮುಖಾದ್ದಂಷ್ಟ್ರಾಮುದ್ಧರ್ತುಂ ಚೇಚ್ಛತಿ ತ್ವಯಾ ॥೪೪॥ ಕರ್ಮಣಾನೇನ ಕೇನಾಸಿ ಕಾಪಥಂ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಃ । ಸುಖಸುಪ್ತಸ್ಯ ತೇ ರಾಜನ್ ಪ್ರಹೃತಂ ಕೇನ ಮೂರ್ಧನಿ ॥೪೫॥ ವಿಶುದ್ಧವಂಶಾಭಿಜನಾಗ್ರಹಸ್ತಸ್ತೇಜೋಮದಸ್ಸಂಸ್ಥಿತದೋರ್ವಿಷಾಣಃ । ಉದೀಕ್ಷಿತುಂ ರಾವಣ ನೇಹ ಯುಕ್ತಸ್ಸ ಸಂಯುಗೇ ರಾಘವಗಂಧಹಸ್ತೀ ॥೪೬॥ ಅಸೌ ರಣಾಂತಸ್ಸ್ಥಿತಿಸಂಧಿವಾಲೋ ವಿದಗ್ಧರಕ್ಷೋಮೃಗಹಾ ನೃಸಿಂಹಃ । ಸುಪ್ತಸ್ತ್ವಯಾ ಬೋಧಯಿತುಂ ನ ಯುಕ್ತಶ್ಶರಾಂಗಪೂರ್ಣೋ ನಿಶಿತಾಸಿದಂಷ್ಟ್ರಃ ॥೪೭॥ ಚಾಪಾಪಹಾರೇ ಭುಜವೇಗಪಂಕೇ ಶರೋರ್ಮಿಮಾಲೇ ಸುಮಹಾಹವೌಘೇ । ನ ರಾಮಪಾತಾಲಮುಖೇಽತಿಘೋರೇ ಪ್ರಸ್ಕಂದಿತುಂ ರಾಕ್ಷಸರಾಜ ಯುಕ್ತಂ ॥೪೮॥ ಪ್ರಸೀದ ಲಂಕೇಶ್ವರ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ ಲಂಕಾಂ ಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ ಸಾಧು ಗಚ್ಛ । ತ್ವಂ ಸ್ವೇಷು ದಾರೇಷು ರಮಸ್ವ ನಿತ್ಯಂ ರಾಮಸ್ಸಭಾರ್ಯೋ ರಮತಾಂ ವನೇಷು ॥೪೯॥ ಏವಮುಕ್ತೋ ದಶಗ್ರೀವೋ ಮಾರೀಚೇನ ಸ ರಾವಣಃ । ನ್ಯವರ್ತತ ಪುರೀಂ ಲಂಕಾಂ ವಿವೇಶ ಚ ಗೃಹೋತ್ತಮಂ ॥೫೦॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಏಕತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಚತುರ್ದಶ । ಹತಾನ್ಯೇಕೇನ ರಾಮೇಣ ರಕ್ಷಸಾಂ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾಂ ॥೧॥ ದೂಷಣಂ ಚ ಖರಂ ಚೈವ ಹತಂ ತ್ರಿಶಿರಸಾ ಸಹ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪುನರ್ಮಹಾನಾದಂ ನನಾದ ಜಲದೋ ಯಥಾ ॥೨॥ ಸಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕರ್ಮ ರಾಮಸ್ಯ ಕೃತಮನ್ಯೈಸ್ಸುದುಷ್ಕರಂ । ಜಗಾಮ ಪರಮೋದ್ವಿಗ್ನಾ ಲಂಕಾಂ ರಾವಣಪಾಲಿತಾಂ ॥೩॥ ಸಾ ದದರ್ಶ ವಿಮಾನಾಗ್ರೇ ರಾವಣಂ ದೀಪ್ತತೇಜಸಂ । ಉಪೋಪವಿಷ್ಟಂ ಸಚಿವೈರ್ಮರುದ್ಭಿರಿವ ವಾಸವಂ ॥೪॥ ಆಸೀನಂ ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶೇ ಕಾಂಚನೇ ಪರಮಾಸನೇ । ರುಕ್ಮವೇದಿಗತಂ ಪ್ರಾಜ್ಯಂ ಜ್ವಲಂತಮಿವ ಪಾವಕಂ ॥೫॥ ದೇವಗಂಧರ್ವಭೂತಾನಾಮೃಷೀಣಾಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ಅಜೇಯಂ ಸಮರೇ ಶೂರಂ ವ್ಯಾತ್ತಾನನಮಿವಾಂತಕಂ ॥೬॥ ದೇವಾಸುರವಿಮರ್ದೇಷು ವಜ್ರಾಶನಿಕೃತವ್ರಣಂ । ಐರಾವತವಿಷಾಣಾಗ್ರೈರುತ್ಕೃಷ್ಟಕಿಣವಕ್ಷಸಂ ॥೭॥ ವಿಂಶದ್ಭುಜಂ ದಶಗ್ರೀವಂ ದರ್ಶನೀಯಪರಿಚ್ಛದಂ । ವಿಶಾಲವಕ್ಷಸಂ ವೀರಂ ರಾಜಲಕ್ಷಣಶೋಭಿತಂ ॥೮॥ ಸ್ನಿಗ್ಧವೈಢೂರ್ಯಸಂಕಾಶಂ ತಪ್ತಕಾಂಚನಕುಂಡಲಂ । ಸುಭುಜಂ ಶುಕ್ಲದಶನಂ ಮಹಾಸ್ಯಂ ಪರ್ವತೋಪಮಂ ॥೯॥ ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರನಿಪಾತೈಶ್ಚ ಶತಶೋ ದೇವಸಂಯುಗೇ । ಅನ್ಯೈಶ್ಶಸ್ತ್ರಪ್ರಹಾರೈಶ್ಚ ಮಹಾಯುದ್ಧೇಷು ತಾಡಿತಂ ॥೧೦॥ ಅಹತಾಂಗಂ ಸಮಸ್ತೈಶ್ಚ ದೈವಪ್ರಹರಣೈಸ್ತಥಾ । ಅಕ್ಷೋಭ್ಯಾಣಾಂ ಸಮುದ್ರಾಣಾಂ ಕ್ಷೋಭಕಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರಿಣಂ ॥೧೧॥ ಕ್ಷೇಪ್ತಾರಂ ಪರ್ವತೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಸುರಾಣಾಂ ಚ ಪ್ರಮರ್ದನಂ । ಉಚ್ಛೇತ್ತಾರಂ ಚ ಧರ್ಮಾಣಾಂ ಪರದಾರಾಭಿಮರ್ಶನಂ ॥೧೨॥ ಸರ್ವದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಯೋಕ್ತಾರಂ ಯಜ್ಞವಿಘ್ನಕರಂ ಸದಾ । ಪುರೀಂ ಭೋಗವತೀಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಪರಾಜಿತ್ಯ ಚ ವಾಸುಕಿಂ ॥೧೩॥ ತಕ್ಷಕಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಪರಾಜಿತ್ಯ ಜಹಾರ ಯಃ । ಕೈಲಾಸಪರ್ವತಂ ಗತ್ವಾ ವಿಜಿತ್ಯ ನರವಾಹನಂ ॥೧೪॥ ವಿಮಾನಂ ಪುಷ್ಪಕಂ ತಸ್ಯ ಕಾಮಗಂ ವೈ ಜಹಾರ ಯಃ । ವನಂ ಚೈತ್ರರಥಂ ರಮ್ಯಂ ನಳಿನೀಂ ನಂದನಂ ವನಂ ॥೧೫॥ ವಿನಾಶಯತಿ ಯಃ ಕ್ರೋಧಾದ್ದೇವೋದ್ಯಾನಾನಿ ವೀರ್ಯವಾನ್ । ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೌ ಮಹಾಭಾಗವುತ್ತಿಷ್ಠಂತೌ ಪರಂತಪೌ ॥೧೬॥ ನಿವಾರಯತಿ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಯಶ್ಶೈಲಶಿಖರೋಪಮಃ । ದಶವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿ ತಪಸ್ತಪ್ತ್ವಾ ಮಹಾವನೇ ॥೧೭॥ ಪುರಾ ಸ್ವಯಂಭುವೇ ಧೀರಶ್ಶಿರಾಂಸ್ಯುಪಜಹಾರ ಯಃ । ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಪಿಶಾಚಪತಗೋರಗೈಃ ॥೧೮॥ ಅಭಯಂ ಯಸ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಮೃತ್ಯುತೋ ಮಾನುಷಾದ್ಯತೇ । ಮಂತ್ರೈರಭಿಷ್ಟುತಂ ಪುಣ್ಯಮಧ್ವರೇಷು ದ್ವಿಜಾತಿಭಿಃ ॥೧೯॥ ಹವಿರ್ಧಾನ

ನೈಷಾಯಸ್ಸೋಮಮುಪಹಂತಿಮಹಾಬಲಃ । ಪ್ರಾಪ್ತಯಜ್ಞಹರಂಕ್ರೂರಂಬ್ರಹ್ಮಘ್ನಂದುಷ್ಟಚಾರಿಣಂ ।೨೦। ಕರ್ಕಶಂನಿರ
ನುಕ್ರೋಶಂಪ್ರಜಾನಾಮಹಿತೇರತಂ। ರಾವಣಂಸರ್ವಭೂತಾನಾಂಸರ್ವಲೋಕಭಯಾವಹಂ।೨೧। ರಾಕ್ಷಸೀಭ್ರಾತರಂಶೂರಂಸಾದದ
ರ್ಶಮಹಾಬಲಂ। ತಂದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರಾಭರಣಂದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯೋಪಶೋಭಿತಂ।೨೨। ಆಸನೇಸೂಪವಿಷ್ಟಂತಂಕಾಲಕಾಲಮಿವೋದ್ಯತಂ। ರಾ
ಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂಮಹಾಭಾಗಂಪೌಲಸ್ತ್ಯಕುಲನಂದನಂ ।೨೩। ರಾವಣಂಶತ್ರುಹಂತಾರಂಮಂತ್ರಿಭಿಃಪರಿವಾರಿತಂ । ಅಭಿಗಮ್ಯಾಬ್ರವೀ
ದ್ವಾಕ್ಯಂರಾಕ್ಷಸೀಭಯವಿಹ್ವಲಾ ॥೨೪॥ ತಮಬ್ರವೀದ್ದೀಪ್ತವಿಶಾಲಲೋಚನಂಪ್ರದರ್ಶಯಿತ್ವಾಭಯಮೋಹಮೂರ್ಛಿತಾ ।
ಸುದಾರುಣಂವಾಕ್ಯಮಭೀತಚಾರಿಣೀಮಹಾತ್ಮನಾಶೂರ್ಪಣಖಾವಿರೂಪಿತಾ ॥೨೫॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-ಅ
ರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖಾದೀನಾರಾವಣಂಲೋಕರಾವಣಂ। ಅಮಾತ್ಯಮಧ್ಯೇಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಪರುಷಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್।೧। ಪ್ರಮ
ತ್ತಃಕಾಮಭೋಗೇಷುಸ್ವೈರವೃತ್ತೋನಿರಂಕುಶಃ । ಸಮುತ್ಪನ್ನಂಭಯಂಘೋರಂಬೋದ್ಧವ್ಯಂನಾವಬುಧ್ಯಸೇ ।೨। ಸಕ್ತಂ
ಗ್ರಾಮ್ಯೇಷುಭೋಗೇಷುಕಾಮವೃತ್ತಂಮಹೀಪತಿಂ । ಲುಬ್ಧಂನಬಹುಮನ್ಯಂತೇಶ್ಮಶಾನಾಗ್ನಿಮಿವಪ್ರಜಾಃ ।೩। ಸ್ವಯಂಕಾ
ರ್ಯಾಣಿಯಃಕಾಲೇನಾನುತಿಷ್ಠತಿಪಾರ್ಥಿವಃ । ಸತುವೈಸಹರಾಜ್ಯೇನತೈಶ್ಚಕಾರ್ಯೈರ್ವಿನಶ್ಯತಿ ।೪। ಅಯುಕ್ತಚಾರಂದುರ್ದರ್ಶ
ಮಸ್ವಾಧೀನಂನರಾಧಿಪಂ । ವರ್ಜಯಂತಿನರಾದೂರಾನ್ನದೀಪಂಕಮಿವದ್ವಿಪಾಃ ।೫। ಯೇನರಕ್ಷಂತಿವಿಷಯಮಸ್ವಾಧೀನಾನ್ನ
ರಾಧಿಪಾಃ । ತೇನವೃದ್ಧ್ಯಾಪ್ರಕಾಶಂತೇಗಿರಯಸ್ಸಾಗರೇಯಥಾ ।೬। ಆತ್ಮವದ್ಭಿರ್ವಿಗೃಹ್ಯತ್ವಂದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವೈಃ। ಅಯು
ಕ್ತಚಾರಶ್ಚಪಲಃಕಥಂರಾಜಾಭವಿಷ್ಯಸಿ ।೭। ತ್ವಂತುಬಾಲಸ್ವಭಾವಶ್ಚಬುದ್ಧಿಹೀನಶ್ಚರಾಕ್ಷಸ । ಜ್ಞಾತವ್ಯಂತುನಜಾನೀಷೇಕಥಂ
ರಾಜಾಭವಿಷ್ಯಸಿ ।೮। ಯೇಷಾಂಚಾರಶ್ಚಕೋಶಶ್ಚನಯಶ್ಚಜಯತಾಂವರ। ಅಸ್ವಾಧೀನಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂಪ್ರಾಕೃತೈಸ್ತೇಜ
ನೈಸ್ಸಮಾಃ ।೯। ಯಸ್ಮಾತ್ಪಶ್ಯಂತಿದೂರಸ್ಥಾನ್ಸರ್ವಾನರ್ಥಾನ್ನರಾಧಿಪಾಃ । ಚಾರೇಣತಸ್ಮಾದುಚ್ಯಂತೇರಾಜಾನೋದೀರ್ಘ
ಚಕ್ಷುಷಃ।೧೦। ಅಯುಕ್ತಚಾರಂಮನ್ಯೇತ್ವಾಂಪ್ರಾಕೃತೈಸ್ಸಚಿವೈರ್ವೃತಂ। ಸ್ವಜನಂತುಜನಸ್ಥಾನೇಹತಂಯೋನಾವಬುಧ್ಯಸೇ।
ಚತುರ್ದಶಸಹಸ್ರಾಣಿರಕ್ಷಸಾಂಕ್ರೂರಕರ್ಮಣಾಂ । ಹತಾನ್ಯೇಕೇನರಾಮೇಣಖರಶ್ಚಸಹದೂಷಣಃ ।೧೨। ಋಷೀಣಾಮಭ
ಯಂದತ್ತಂಕೃತಕ್ಷೇಮಾಶ್ಚದಂಡಕಾಃ । ಧರ್ಷಿತಂಚಜನಸ್ಥಾನಂರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ ।೧೩। ತ್ವಂತುಲುಬ್ಧಃಪ್ರಮ
ತ್ತಶ್ಚಪರಾಧೀನಶ್ಚರಾವಣ । ವಿಷಯೇಸ್ವೇಸಮುತ್ಪನ್ನಂಭಯಂಯೋನಾವಬುಧ್ಯಸೇ ।೧೪। ತೀಕ್ಷ್ಣಮಲ್ಪಪ್ರದಾತಾರಂಪ್ರಮ
ತ್ತಂಗರ್ವಿತಂಶಠಂ । ವ್ಯಸನೇಸರ್ವಭೂತಾನಿನಾಭಿಧಾವಂತಿಪಾರ್ಥಿವಂ । ೧೫ । ಅತಿಮಾನಿನಮಗ್ರಾಹ್ಯಮಾತ್ಮಸಂಭಾವಿ
ತಂನರಂ । ಕ್ರೋಧನಂವ್ಯಸನೇಹಂತಿಸ್ವಜನೋಪಿಮಹೀಪತಿಂ ।೧೬। ನಾನುತಿಷ್ಠತಿಕಾರ್ಯಾಣಿಭಯೇಷುನಬಿಭೇತಿಚ । ಕ್ಷಿ
ಪ್ರಂರಾಜ್ಯಾಚ್ಚ್ಯುತೋದೀನಸ್ತೃಣೈಸ್ತುಲ್ಯೋಭವಿಷ್ಯತಿ।೧೭। ಶುಷ್ಕಕಾಷ್ಠೈರ್ಭವೇತ್ಕಾರ್ಯಂಲೋಷ್ಟೈರಪಿಚಪಾಂಸು
ಭಿಃ। ನತುಸ್ಥಾನಾತ್ಪರಿಭ್ರಷ್ಟೈಃಕಾರ್ಯಂಸ್ಯಾದ್ವಸುಧಾಧಿಪೈಃ।೧೮। ಉಪಭುಕ್ತಂಯಥಾವಾಸಸ್ಸ್ರಜೋವಾಮೃದಿತಾ
ಯಥಾ। ಏವಂರಾಜ್ಯಾತ್ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಸ್ಸಮರ್ಥೋಪಿನಿರರ್ಥಕಃ ।೧೯। ಅಪ್ರಮತ್ತಶ್ಚಯೋರಾಜಾಸರ್ವಜ್ಞೋವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ। ಕೃತ
ಜ್ಞೋಧರ್ಮಶೀಲಶ್ಚಸರಾಜಾತಿಷ್ಠತೇಚಿರಂ ।೨೦। ನಯನಾಭ್ಯಾಂಪ್ರಸುಪ್ತೋಪಿಜಗರ್ತಿನಯಚಕ್ಷುಷಾ । ವ್ಯಕ್ತಕ್ರೋಧಪ್ರ
ಸಾದಶ್ಚಸರಾಜಾಪೂಜ್ಯತೇಜನೈಃ ।೨೧। ತ್ವಂತುರಾವಣದುರ್ಬುದ್ಧಿರ್ಗುಣೈರೇತೈರ್ವಿವರ್ಜಿತಃ । ಯಸ್ಯತೇವಿದಿತಶ್ಚಾರೈರ
ಕ್ಷಸಾಂಸುಮಹಾನ್ವಧಃ । ೨೨ । ಪರಾವಮಂತಾವಿಷಯೇಷುಸಂಗತೋನದೇಶಕಾಲಪ್ರವಿಭಾಗತತ್ವವಿತ್ । ಅಯುಕ್ತಬುದ್ಧಿ
ರ್ಗುಣದೋಷನಿಶ್ಚಯೇವಿಪನ್ನರಾಜ್ಯೋನಚಿರಾದ್ವಿಪತ್ಸ್ಯಸೇ ।೨೩। ಇತಿಸ್ವದೋಷಾನ್ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಂಸ್ತಯಾಸಮೀಕ್ಷ್ಯಬು
ದ್ಧ್ಯಾಕ್ಷಣದಾಚರೇಶ್ವರಃ । ಧನೇನದರ್ಪೇಣಬಲೇನಚಾನ್ವಿತೋವಿಚಿಂತಯಾಮಾಸಚಿರಂಸರಾವಣಃ ।೨೪। ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯ
ಕಾಂಡೇ-ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖಾಂಕ್ರುದ್ಧಾಂಬ್ರುವಂತೀಂಪರುಷಂವಚಃ। ಅಮಾತ್ಯಮಧ್ಯೇಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಪರಿಪಪ್ರಚ್ಛರಾವಣಃ।೧। ಕಶ್ಚ
ರಾಮಃಕಥಂವೀರ್ಯಃಕಿಂರೂಪಃಕಿಂಪರಾಕ್ರಮಃ। ಕಿಮರ್ಥಂದಂಡಕಾರಣ್ಯಂಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಸುದುರಾಸದಂ।೨। ಆಯುಧಂಕಿಂಚರಾಮ
ಸ್ಯನಿಹತಾಯೇನರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಖರಶ್ಚನಿಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇದೂಷಣಸ್ತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತಥಾ ।೩। ಇತ್ಯುಕ್ತಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣರಾಕ್ಷಸೀಕ್ರೋಧ
ಮೂರ್ಛಿತಾ। ತತೋರಾಮಂಯಥಾತತ್ವಮಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ।೪। ದೀರ್ಘಬಾಹುರ್ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಶ್ಚೀರಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬ
ರಃ । ಕಂದರ್ಪಸಮರೂಪಶ್ಚರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ ।೫। ಶಕ್ರಚಾಪನಿಭಂಚಾಪಂವಿಕೃಷ್ಯಕನಕಾಂಗದಂ। ದೀಪ್ತಾನ್ಕ್ಷಿಪತಿ
ನಾರಾಚಾನ್ಸರ್ಪಾನಿವಮಹಾವಿಷಾನ್ ।೬। ನಾದದಾನಂಶರಾನ್ಘೋರಾನ್ನಮುಂಚಂತಂಶಿಲೀಮುಖಾನ್ । ನಕಾರ್ಮುಕಂ
ವಿಕರ್ಷಂತಂರಾಮಂಪಶ್ಯಾಮಿಸಂಯುಗೇ ।೭। ಹನ್ಯಮಾನಂತುತತ್ಸೈನ್ಯಂಪಶ್ಯಾಮಿಶರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ । ಇಂದ್ರೇಣೇವೋತ್ತಮಂಸ
ಸ್ಯಮಾಹತಂತ್ವಶ್ಮವೃಷ್ಟಿಭಿಃ ।೮। ರಕ್ಷಸಾಂಭೀಮರೂಪಾಣಾಂಸಹಸ್ರಾಣಿಚತುರ್ದಶ । ನಿಹತಾನಿಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಸ್ತೇನೈ

ಕೇನ ಪದಾತಿನಾ ||೯|| ಅಥಾರ್ಧಿಕಮುಹೂರ್ತೇನ ಖರಶ್ಚ ಸಹದೂಷಣಃ | ಋಷೀಣಾಮಭಯಂ ದತ್ತಂ ಕೃತಕ್ಷೇಮಾಶ್ಚ ದಂಡಕಾಃ ||
ಏಕಃ ಕಥಂಚಿನ್ಮುಕ್ತಾಹಂ ಪರಿಭೂಯ ಮಹಾತ್ಮನಾ | ಸ್ತ್ರೀವಧಂ ಶಂಕಮಾನೇನ ರಾಮೇಣ ವಿದಿತಾತ್ಮನಾ ||೧೧|| ಭ್ರಾತಾ ಚಾಸ್ಯ
ಮಹಾತೇಜಾ ಗುಣತಸ್ತುಲ್ಯವಿಕ್ರಮಃ | ಅನುರಕ್ತಶ್ಚ ಭಕ್ತಶ್ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ನಾಮ ವೀರ್ಯವಾನ್ ||೧೨|| ಅಮರ್ಷೀ ದು
ರ್ಜಯೋ ಜೇತಾ ವಿಕ್ರಾಂತೋ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ಬಲೀ | ರಾಮಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೋ ಬಾಹುರ್ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಾಣೋ ಬಹಿಶ್ಚರಃ ||೧೩|| ರಾಮಸ್ಯ ತು ವಿ
ಶಾಲಾಕ್ಷೀ ಪೂರ್ಣೇಂದುಸದೃಶಾನನಾ | ಧರ್ಮಪತ್ನೀ ಪ್ರಿಯಾ ಭರ್ತುರ್ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಿಯಹಿತೇ ರತಾ ||೧೪|| ಸಾ ಸುಕೇಶೀ ಸುನಾ
ಸೋರುಸ್ಸುರೂಪಾ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀ | ದೇವತೇವ ವನಸ್ಯಾಸ್ಯ ರಾಜತೇ ಶ್ರೀರಿವಾಪರಾ ||೧೫|| ತಪ್ತಕಾಂಚನವರ್ಣಾಭಾ ರಕ್ತತುಂಗ
ನಖೀ ಶುಭಾ | ಸೀತಾ ನಾಮ ವರಾರೋಹಾ ವೈದೇಹೀ ತನುಮಧ್ಯಮಾ ||೧೬|| ನೈವ ದೇವೀ ನ ಗಂಧರ್ವೀ ನ ಯಕ್ಷೀ ನ ಚ ಕಿನ್ನರೀ |
ನೈವಂರೂಪಾ ಮಯಾ ನಾರೀ ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾ ಮಹೀತಲೇ ||೧೭|| ಯಸ್ಯ ಸೀತಾ ಭವೇದ್ಭಾರ್ಯಾ ಯಂ ಚ ಹೃಷ್ಟಾ ಪರಿಷ್ವಜೇತ್ |
ಅತಿಜೀವೇತ್ಸ ಸರ್ವೇಷು ಲೋಕೇಷ್ವಪಿ ಪುರಂದರಾತ್ ||೧೮|| ಸಾ ಸುಶೀಲಾ ವಪುಃಶ್ಲಾಘ್ಯಾ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಾ ಭುವಿ | ತವಾನುರೂ
ಪಾ ಭಾರ್ಯಾ ಸಾ ತ್ವಂ ಚ ತಸ್ಯಾಸ್ತಥಾ ಪತಿಃ ||೧೯|| ತಾಂ ತು ವಿಸ್ತೀರ್ಣಜಘನಾಂ ಪೀನಶ್ರೋಣೀಪಯೋಧರಾಂ | ಭಾರ್ಯಾರ್ಥೇ
ಚ ತವಾನೇತುಮುದ್ಯತಾಹಂ ವರಾನನಾಂ ||೨೦|| ವಿರೂಪಿತಾಸ್ಮಿ ಕ್ರೂರೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಮಹಾಭುಜ | ತಾಂ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾದ್ಯ ವೈ
ದೇಹೀಂ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಂ ||೨೧|| ಮನ್ಮಥಸ್ಯ ಶರಾಣಾಂ ವೈ ತ್ವಂ ವಿಧೇಯೋ ಭವಿಷ್ಯಸಿ | ಯದಿ ತಸ್ಯಾಮಭಿಪ್ರಾಯೋ
ಭಾರ್ಯಾರ್ಥೇ ತವ ಜಾಯತೇ ||೨೨|| ಶೀಘ್ರಮುದ್ಧ್ರಿಯತಾಂ ಪಾದೋ ಜಯಾರ್ಥಮಿಹ ದಕ್ಷಿಣಃ | ಕುರು ಪ್ರಿಯಂ ತಥಾ ತೇಷಾಂ ರ
ಕ್ಷಸಾಂ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ ||೨೩|| ವಧಾತ್ತಸ್ಯ ನೃಶಂಸಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯಾಶ್ರಮವಾಸಿನಃ | ತಂ ಶರೈರ್ನಿಶಿತೈರ್ಹತ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚ ಮ
ಹಾರಥಂ ||೨೪|| ಹತನಾಥಾ ಸುಖಂ ಸೀತಾಂ ಯಥಾವದುಪಭೋಕ್ಷ್ಯಸಿ | ರೋಚತೇ ಯದಿ ತೇ ವಾಕ್ಯಂ ಮಮೈತದ್ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ ||೨೫||
ಕ್ರಿಯತಾಂ ನಿರ್ವಿಶಂಕೇನ ವಚನಂ ಮಮ ರಾವಣ | ವಿಜ್ಞಾಯೇಹಾತ್ಮಶಕ್ತಿಂ ಚ ಹ್ರಿಯತಾಮಬಲಾ ಬಲಾತ್ ||೨೬|| ಸೀತಾ ಸ
ರ್ವಾನವದ್ಯಾಂಗೀ ಭಾರ್ಯಾರ್ಥೇ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ | ನಿಶಮ್ಯ ರಾಮೇಣ ಶರೈರಜಿಹ್ಮಗೈರ್ಹತಾನ್ ಜನಸ್ಥಾನಗತಾನ್ ನಿಶಾಚರಾನ್ |
ಖರಂ ಚ ಬುದ್ಧ್ವಾ ನಿಹತಂ ಚ ದೂಷಣಂ ತ್ವಮದ್ಯ ಕೃತ್ಯಂ ಪ್ರತಿಪತ್ತುಮರ್ಹಸಿ ||೨೭|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯ
ಕಾಂಡೇ-ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖಾವಾಕ್ಯಂ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ | ಸಚಿವಾನಭ್ಯನುಜ್ಞಾಯ ಕಾರ್ಯಂ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಜಗಾಮ ಸಃ ||
ತತ್ಕಾರ್ಯಮನುಗಮ್ಯಾಥ ಯಥಾವದುಪಲಭ್ಯ ಚ | ದೋಷಾಣಾಂ ಚ ಗುಣಾನಾಂ ಚ ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯ ಬಲಾಬಲಂ ||೨|| ಇತಿ ಕರ್ತವ್ಯಮಿ
ತ್ಯೇವ ಕೃತ್ವಾ ನಿಶ್ಚಯಮಾತ್ಮನಃ | ಸ್ಥಿರಬುದ್ಧಿಸ್ತತೋ ರಮ್ಯಾಂ ಯಾನಶಾಲಾಂ ಜಗಾಮ ಹ ||೩|| ಯಾನಶಾಲಾಂ ತತೋ ಗತ್ವಾ
ಪ್ರಚ್ಛನ್ನೋ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ | ಸೂತಂ ಸಂಚೋದಯಾಮಾಸ ರಥಸ್ಸಂಯೋಜ್ಯತಾಮಿತಿ ||೪|| ಏವಮುಕ್ತಃ ಕ್ಷಣೇನೈವ ಸಾರಥಿರ್ಲ
ಘುವಿಕ್ರಮಃ | ರಥಂ ಸಂಯೋಜಯಾಮಾಸ ತಸ್ಯಾಭಿಮತಮುತ್ತಮಂ ||೫|| ಕಾಂಚನಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಕಾಮಗಂ ರತ್ನಭೂಷಿ
ತಂ | ಪಿಶಾಚವದನೈರ್ಯುಕ್ತಂ ಖರೈಃ ಕಾಂಚನಭೂಷಣೈಃ ||೬|| ಮೇಘಪ್ರತಿಮನಾದೇನ ಸ ತೇನ ಧನದಾನುಜಃ | ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತಿಶ್ಶ್ರೀ
ಮಾನ್ ಯಯೌ ನದನದೀಪತಿಂ ||೭|| ಸಶ್ವೇತವಾಲವ್ಯಜನಶ್ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರೋ ದಶಾನನಃ | ಸ್ನಿಗ್ಧವೈಡೂರ್ಯಸಂಕಾಶಸ್ತಪ್ತಕಾಂ
ಚನಕುಂಡಲಃ ||೮|| ವಿಂಶದ್ಭುಜೋ ದಶಗ್ರೀವೋ ದರ್ಶನೀಯಪರಿಚ್ಛದಃ | ತ್ರಿದಶಾರಿರ್ಮುನೀಂದ್ರಘ್ನೋ ದಶಶೀರ್ಷ ಇವಾದ್ರಿ
ರಾಟ್ ||೯|| ಕಾಮಗಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಶುಶುಭೇ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ | ವಿದ್ಯುನ್ಮಂಡಲವಾನ್ ಮೇಘಸ್ಸಬಲಾಕ ಇವಾಂಬರೇ ||೧೦|| ಸಶೈ
ಲಂ ಸಾಗರಾನೂಪಂ ವೀರ್ಯವಾನವಲೋಕಯನ್ | ನಾನಾಪುಷ್ಪಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈರನುಕೀರ್ಣಂ ಸಹಸ್ರಶಃ ||೧೧|| ಶೀತಮಂಗಳತೋ
ಯಾಭಿಃ ಪದ್ಮಿನೀಭಿಸ್ಸಮಂತತಃ | ವಿಶಾಲೈರಾಶ್ರಮಪದೈರ್ವೇದಿಮದ್ಭಿಸ್ಸಮಾವೃತಂ ||೧೨|| ಕದಳ್ಯಾಢಕಿಸಂಬಾಧಂ ನಾ
ರಿಕೇಳೋಪಶೋಭಿತಂ | ಸಾಲೈಸ್ತಾಲೈಸ್ತಮಾಲೈಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿತೈಸ್ತರುಭಿರ್ವೃತಂ ||೧೩|| ಅತ್ಯಂತನಿಯತಾಹಾರೈಶ್ಶೋಭಿತಂ
ಪರಮರ್ಷಿಭಿಃ | ನಾಗೈಸ್ಸುಪರ್ಣೈರ್ಗಂಧರ್ವೈಃ ಕಿನ್ನರೈಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ ||೧೪|| ಆಜೈರ್ವೈಖಾನಸೈರ್ಮಾಷೈರ್ವಾಲ
ಖಿಲ್ಯೈರ್ಮರೀಚಿಪೈಃ | ಜಿತಕಾಮೈಶ್ಚ ಸಿದ್ಧೈಶ್ಚ ಚಾರಣೈರುಪಶೋಭಿತಂ ||೧೫|| ದಿವ್ಯಾಭರಣಮಾಲ್ಯಾಭಿರ್ದಿವ್ಯರೂಪಾ
ಭಿರಾವೃತಂ | ಕ್ರೀಡಾರತಿವಿಧಿಜ್ಞಾಭಿರಪ್ಸರೋಭಿಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ ||೧೬|| ಸೇವಿತಂ ದೇವಪತ್ನೀಭಿಃ ಶ್ರೀಮತೀಭಿಃ ಶ್ರಿಯಾವೃತಂ | ದೇವದಾ
ನವಸಂಘೈಶ್ಚ ಚರಿತಂ ತ್ವಮೃತಾಶಿಭಿಃ ||೧೭|| ಹಂಸಕ್ರೌಂಚಪ್ಲವಾಕೀರ್ಣಂ ಸಾರಸೈಸ್ಸಂಪ್ರಣಾದಿತಂ | ವೈಡೂರ್ಯಪ್ರಸ್ತ
ರಂ ರಮ್ಯಂ ಸ್ನಿಗ್ಧಂ ಸಾಗರತೇಜಸಾ ||೧೮|| ಪಾಂಡುರಾಣಿ ವಿಶಾಲಾನಿ ದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯಯುತಾನಿ ಚ | ತೂರ್ಯಗೀತಾಭಿಜುಷ್ಟಾನಿ ವಿ
ಮಾನಾನಿ ಸಮಂತತಃ ||೧೯|| ತಪಸಾ ಜಿತಲೋಕಾನಾಂ ಕಾಮಗಾನ್ಯಭಿಸಂಪತನ್ | ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಶ್ಚೈವ ದದರ್ಶ ಧನದಾನು
ಜಃ ||೨೦|| ನಿರ್ಯಾಸರಸಮೂಲಾನಾಂ ಚಂದನಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಶಃ | ವನಾನಿ ಪಶ್ಯನ್ ಸೌಮ್ಯಾನಿ ಘ್ರಾಣತೃಪ್ತಿಕರಾಣಿ ಚ ||೨೧||
ಅಗರೂಣಾಂ ಚ ಮುಖ್ಯಾನಾಂ ವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿ ಚ | ತಕ್ಕೋಲಾನಾಂ ಚ ಜಾತ್ಯಾನಾಂ ಫಲಾನಾಂ ಚ ಸುಗಂಧಿನಾಂ ||೨೨|| ಪುಷ್ಪಾ
ಣಿ ಚ ತಮಾಲಸ್ಯ ಗುಲ್ಮಾನಿ ಮರಿಚಸ್ಯ ಚ | ಮುಕ್ತಾನಾಂ ಚ ಸಮೂಹಾನಿ ಶುಷ್ಯಮಾಣಾನಿ ತೀರತಃ ||೨೩|| ಶಂಖಾನಾಂ ಪ್ರಸ್ತರಂ
ಚೈವ ಪ್ರವಾಳನಿಚಯಂ ತಥಾ | ಕಾಂಚನಾನಿ ಚ ಶೈಲಾನಿ ರಾಜತಾನಿ ಚ ಸರ್ವಶಃ ||೨೪|| ಪ್ರಸ್ರವಾಣಿ ಮನೋಜ್ಞಾನಿ ಪ್ರಸನ್ನಾನಿ

ಕೃದಾನಿ ಚ । ಧನಧಾನ್ಯೋಪಪನ್ನಾನಿ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನೈಶ್ಶೋಭಿತಾನಿ ಚ ॥ ೨೫ ॥ ಹಸ್ತ್ಯಶ್ವರಥಗಾಢಾನಿ ನಗರಾಣ್ಯವಲೋಕಯನ್ ।
ತಂ ಸಮಂ ಸರ್ವತಸ್ಸ್ನಿಗ್ಧಂ ಮೃದುಸಂಸ್ಪರ್ಶಮಾರುತಂ ॥೨೬॥ ಅನೂಪಂ ಸಿಂಧುರಾಜಸ್ಯ ದದರ್ಶ ತ್ರಿದಿವೋಪಮಂ । ತತ್ರಾಪ
ಶ್ಯತ್ಸ ಮೇಘಾಭಂ ನ್ಯಗ್ರೋಧಂ ಮುನಿಭಿರ್ವೃತಂ ॥ ೨೭ ॥ ಸಮಂತಾದ್ಯಸ್ಯ ತಾಶ್ಶಾಖಾಶ್ಶತಯೋಜನಮಾಯತಾಃ । ಯಸ್ಯ ಹಸ್ತಿ
ನಮಾದಾಯ ಮಹಾಕಾಯಂ ಚ ಕಚ್ಛಪಂ ॥೨೮॥ ಭಕ್ಷಾರ್ಥಂ ಗರುಡಶ್ಶಾಖಾಮಾಜಗಾಮ ಮಹಾಬಲಃ । ತಸ್ಯ ತಾಂ ಸಹಸಾ ಶಾ
ಖಾಂ ಭಾರೇಣ ಪತಗೋತ್ತಮಃ ॥ ೨೯ ॥ ಸುಪರ್ಣಃ ಪರ್ಣಬಹುಲಾಂ ಬಭಂಜಾಥ ಮಹಾಬಲಃ । ತತ್ರ ವೈಖಾನಸಾ ಮಾಷಾ ವಾಲ
ಖಿಲ್ಯಾ ಮರೀಚಿಪಾಃ ॥೩೦॥ ಅಜಾ ಬಭೂವುರ್ಧೂಮ್ರಾಶ್ಚ ಸಂಗತಾಃ ಪರಮರ್ಷಯಃ । ತೇಷಾಂ ದಯಾರ್ಥಂ ಗರುಡಸ್ತಾಂ ಶಾಖಾಂ
ಶತಯೋಜನಾಂ ॥೩೧॥ ಜಗಾಮಾದಾಯ ವೇಗೇನ ತೌ ಚೋಭೌ ಗಜಕಚ್ಛಪೌ । ಏಕಪಾದೇನ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ತದಾಮಿಷಂ ॥
೩೨ ॥ ನಿಷಾದವಿಷಯಂ ಹತ್ವಾ ಶಾಖಯಾ ಪತಗೋತ್ತಮಃ । ಪ್ರಹರ್ಷಮತುಲಂ ಲೇಭೇ ಮೋಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಮಹಾಮುನೀನ್ ॥೩೩॥ ಸ ತೇ
ನೈವ ಪ್ರಹರ್ಷೇಣ ದ್ವಿಗುಣೀಕೃತವಿಕ್ರಮಃ । ಅಮೃತಾನಯನಾರ್ಥಂ ವೈ ಚಕಾರ ಮತಿಮಾನ್ಮತಿಂ ॥೩೪॥ ಅಯೋಜಾಲಾನಿ ನಿ
ರ್ಮಥ್ಯ ಭಿತ್ತ್ವಾ ರತ್ನಮಯಂ ಗೃಹಂ । ಮಹೇಂದ್ರಭವನಾದ್ಗುಪ್ತಮಾಜಹಾರಾಮೃತಂ ತತಃ ॥ ೩೫ ॥ ತಂ ಮಹರ್ಷಿಗಣೈರ್ಜು
ಷ್ಟಂ ಸುಪರ್ಣಕೃತಲಕ್ಷಣಂ । ನಾಮ್ನಾ ಸುಭದ್ರಂ ನ್ಯಗ್ರೋಧಂ ದದರ್ಶ ಧನದಾನುಜಃ ॥೩೬॥ ತಂ ತು ಗತ್ವಾ ಪರಂ ಪಾರಂ ಸಮು
ದ್ರಸ್ಯ ನದೀಪತೇಃ । ದದರ್ಶಾಶ್ರಮಮೇಕಾಂತೇ ರಮ್ಯೇ ಪುಣ್ಯೇ ವನಾಂತರೇ ॥೩೭॥ ತತ್ರ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಧರಂ ಜಟಾವಲ್ಕಲಧಾರಿಣಂ । ದದ
ರ್ಶ ನಿಯತಾಹಾರಂ ಮಾರೀಚಂ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಂ ॥ ೩೮ ॥ ರಾವಣಸ್ತಂ ಸಮಾಗಮ್ಯ ವಿಧಿವತ್ತೇನ ರಕ್ಷಸಾ । ಮಾರೀಚೇನಾರ್ಚಿ
ತೋ ರಾಜಾ ಸರ್ವಕಾಮೈರಮಾನುಷೈಃ ॥ ೩೯ ॥ ತಂ ಸ್ವಯಂ ಪೂಜಯಿತ್ವಾ ತು ಭೋಜನೇನೋದಕೇನ ಚ । ಅರ್ಥೋಪಹಿತಯಾ ವಾ
ಚಾ ಮಾರೀಚೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೪೦॥ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ಕುಶಲಂ ರಾಜನ್ ಲಂಕಾಯಾಂ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ । ಕೇನಾರ್ಥೇನ ಪುನಸ್ತ್ವಂ ವೈ
ತೂರ್ಣಮೇವಮಿಹಾಗತಃ ॥೪೧॥ ಏವಮುಕ್ತೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಮಾರೀಚೇನ ಸ ರಾವಣಃ । ತಂ ತು ಪಶ್ಚಾದಿದಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀ
ದ್ವಾಕ್ಯಕೋವಿದಃ ॥೪೨॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ–ಪಂಚತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಮಾರೀಚ ಶ್ರೂಯತಾಂ ತಾತ ವಚನಂ ಮಮ ಭಾಷತಃ । ಆರ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಮಮ ಚಾರ್ತಸ್ಯ ಭವಾನ್ ಹಿ ಪರಮಾ ಗತಿಃ ॥೧॥ ಜಾನೀಷೇ
ತ್ವಂ ಜನಸ್ಥಾನಂ ಭ್ರಾತಾ ಯತ್ರ ಖರೋ ಮಮ । ದೂಷಣಶ್ಚ ಮಹಾಬಾಹುಸ್ಸ್ವಸಾ ಶೂರ್ಪಣಖಾ ಚ ಮೇ ॥೨॥ ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚ ಮಹಾ
ತೇಜಾ ರಾಕ್ಷಸಃ ಪಿಶಿತಾಶನಃ । ಅನ್ಯೇ ಚ ಬಹವಶ್ಶೂರಾ ಲಬ್ಧಲಕ್ಷಾ ನಿಶಾಚರಾಃ ॥ ೩ ॥ ವಸಂತಿ ಮನ್ನಿಯೋಗೇನ ರಾತ್ರಿಂ ಚಾಹಶ್ಚ
ರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಬಾಧಮಾನಾ ಮಹಾರಣ್ಯೇ ಮುನೀನ್ ವೈ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ ॥ ೪ ॥ ಚತುರ್ದಶ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ರಕ್ಷಸಾಂ ಭೀಮಕರ್ಮ
ಣಾಂ । ಶೂರಾಣಾಂ ಲಬ್ಧಲಕ್ಷಾಣಾಂ ಖರಚಿತ್ತಾನುವರ್ತಿನಾಂ ॥೫॥ ತೇ ತ್ವಿದಾನೀಂ ಜನಸ್ಥಾನೇ ವಸಮಾನಾ ಮಹಾಬಲಾಃ । ಸಂ
ಗತಾಃ ಪರಮಾಯತ್ತಾ ರಾಮೇಣ ಸಹ ಸಂಯುಗೇ ॥ ೬ ॥ ನಾನಾಪ್ರಹರಣೋಪೇತಾಃ ಖರಪ್ರಮುಖರಾಕ್ಷಸಾಃ । ತೇನ ಸಂಜಾತರೋ
ಷೇಣ ರಾಮೇಣ ರಣಮೂರ್ಧನಿ ॥ ೭ ॥ ಅನುಕ್ತ್ವಾ ಪರುಷಂ ಕಿಂಚಿಚ್ಛರೈರ್ವ್ಯಾಪಾರಿತಂ ಧನುಃ । ಚತುರ್ದಶ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ರಕ್ಷ
ಸಾಮುಗ್ರತೇಜಸಾಂ ॥೮॥ ನಿಹತಾನಿ ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಮಾನುಷೇಣ ಪದಾತಿನಾ । ಖರಶ್ಚ ನಿಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇ ದೂಷಣಶ್ಚ ನಿಪಾತಿತಃ ॥೯॥
ತತಶ್ಚ ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚಾಪಿ ನಿರ್ಭಯಾ ದಂಡಕಾಃ ಕೃತಾಃ । ಪಿತ್ರಾ ನಿರಸ್ತಃ ಕ್ರುದ್ಧೇನ ಸಭಾರ್ಯಃ ಕ್ಷೀಣಜೀವಿತಃ ॥ ೧೦ ॥ ಸ ಹಂತಾ
ತಸ್ಯ ಸೈನ್ಯಸ್ಯ ರಾಮಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಪಾಂಸನಃ । ದುಶ್ಶೀಲಃ ಕರ್ಕಶಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೋ ಮೂರ್ಖೋ ಲುಬ್ಧೋಽಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥೧೧॥ ತ್ಯಕ್ತಧ
ರ್ಮಾ ಹ್ಯಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭೂತಾನಾಮಹಿತೇ ರತಃ । ಯೇನ ವೈರಂ ವಿನಾರಣ್ಯೇ ಸತ್ತ್ವಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಕೇವಲಂ ॥ ೧೨ ॥ ಕರ್ಣನಾಸಾಪ
ಹರಣಾದ್ಭಗಿನೀ ಮೇ ವಿರೂಪಿತಾ । ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಂ ಜನಸ್ಥಾನಾತ್ಸೀತಾಂ ಸುರಸುತೋಪಮಾಂ ॥೧೩॥ ಆನಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ಸ
ಹಾಯಸ್ತತ್ರ ಮೇ ಭವ । ತ್ವಯಾ ಹ್ಯಹಂ ಸಹಾಯೇನ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥೇನ ಮಹಾಬಲ ॥ ೧೪ ॥ ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಚ ಸುರಾನ್ ಯುದ್ಧೇ
ಸಮಗ್ರಾನ್ನಾಭಿಚಿಂತಯೇ । ತತ್ಸಹಾಯೋ ಭವ ತ್ವಂ ಮೇ ಸಮರ್ಥೋ ಹ್ಯಸಿ ರಾಕ್ಷಸ ॥೧೫॥ ವೀರ್ಯೇ ಯುದ್ಧೇ ಚ ದರ್ಪೇ ಚ ನ ಹ್ಯಸ್ತಿ ಸದೃಶ
ಸ್ತವ । ಉಪಾಯಜ್ಞೋ ಮಹಾನ್ ಶೂರಃ ಸರ್ವಮಾಯಾವಿಶಾರದಃ ॥ ೧೬ ॥ ಏತದರ್ಥಮಹಂ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತ್ವತ್ಸಮೀಪಂ ನಿ
ಶಾಚರ । ಶೃಣು ತತ್ಕರ್ಮ ಸಾಹಾಯ್ಯೇ ಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ವಚನಾನ್ಮಮ ॥೧೭॥ ಸೌವರ್ಣಸ್ತ್ವಂ ಮೃಗೋ ಭೂತ್ವಾ ಚಿತ್ರೋ ರಜತಬಿಂ
ದುಭಿಃ । ಆಶ್ರಮೇ ತಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯ ಸೀತಾಯಾಃ ಪ್ರಮುಖೇ ಚರ ॥೧೮॥ ತ್ವಾಂ ತು ನಿಸ್ಸಂಶಯಂ ಸೀತಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಮೃಗರೂಪಿ
ಣಂ । ಗೃಹ್ಯತಾಮಿತಿ ಭರ್ತಾರಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚಾಭಿಧಾಸ್ಯತಿ ॥೧೯॥ ತತಸ್ತಯೋರಪಾಯೇ ತು ಶೂನ್ಯೇ ಸೀತಾಂ ಯಥಾಸುಖಂ । ನಿ
ರಾಬಾಧೋ ಹರಿಷ್ಯಾಮಿ ರಾಹುಶ್ಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಮಿವ ॥೨೦॥ ತತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ಸುಖಂ ರಾಮೇ ಭಾರ್ಯಾಹರಣಕರ್ಶಿತೇ । ವಿಸ್ರಬ್ಧಂ ಪ್ರಹ
ರಿಷ್ಯಾಮಿ ಕೃತಾರ್ಥೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥೨೧॥ ತಸ್ಯ ರಾಮಕಥಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಾರೀಚಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಶುಷ್ಕಂ ಸಮಭವ
ದ್ವಕ್ತ್ರಂ ಪರಿತ್ರಸ್ತೋ ಬಭೂವ ಹ ॥೨೨॥ ಓಷ್ಠೌ ಪರಿಲಿಹನ್ ಶುಷ್ಕೌ ನೇತ್ರೈರನಿಮಿಷೈರಿವ । ಮೃತಭೂತ ಇವಾರ್ತಸ್ತು ರಾವ
ಣಂ ಸಮುದೈಕ್ಷತ ॥ ೨೩ ॥ ಸ ರಾವಣಂ ತ್ರಸ್ತವಿಷಣ್ಣಚೇತಾ ಮಹಾವನೇ ರಾಮಪರಾಕ್ರಮಜ್ಞಃ । ಕೃತಾಂಜಲಿಸ್ತತ್ತ್ವಮುವಾ
ಚ ವಾಕ್ಯಂ ಹಿತಂ ಚ ತಸ್ಮೈ ಹಿತಮಾತ್ಮನಶ್ಚ ॥೨೪॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ–ಆರಣ್ಯಕಾಂಡೇ–ಷಟ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಾಕ್ಯಂ ವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋ ಮಾರೀಚೋ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ ॥೧॥

ಮಾರೀಚೇನತುತದ್ವಾಕ್ಯಂಕ್ಷಮಂಯುಕ್ತಂನಿಶಾಚರಃ। ಉಕ್ತೋನಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಮರ್ತುಕಾಮಇವೌಷಧಂ ॥೧॥ ತಂಪಥ್ಯಹಿತವಕ್ತಾರಂಮಾರೀಚಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ। ಅಬ್ರವೀತ್ಪರುಷಂವಾಕ್ಯಮಯುಕ್ತಂಕಾಲಚೋದಿತಃ ॥೨॥ ಯತ್ಕಿಲೈತದಯುಕ್ತಾರ್ಥಂಮಾರೀಚಮಯಿಕಥ್ಯತೇ। ವಾಕ್ಯಂನಿಷ್ಫಲಮತ್ಯರ್ಥಮುಪ್ತಂಬೀಜಮಿವೋಷರೇ ॥೩॥ ತ್ವದ್ವಾಕ್ಯೈರ್ನತುಮಾಂಶಕ್ಯಂಭೇತ್ತುಂರಾಮಸ್ಯಸಂಯುಗೇ। ಪಾಪಶೀಲಸ್ಯಮೂರ್ಖಸ್ಯಮಾನುಷಸ್ಯವಿಶೇಷತಃ ॥೪॥ ಯಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಸುಹೃದೋರಾಜ್ಯಂಮಾತರಂಪಿತರಂತಥಾ। ಸ್ತ್ರೀವಾಕ್ಯಂಪ್ರಾಕೃತಂಶ್ರುತ್ವಾವನಮೇಕಪದೇಗತಃ ॥೫॥ ಅವಶ್ಯಂತುಮಯಾತಸ್ಯಸಂಯುಗೇಖರಘಾತಿನಃ। ಪ್ರಾಣೈಃಪ್ರಿಯತರಾಸೀತಾಹರ್ತವ್ಯಾತವಸನ್ನಿಧೌ ॥೬॥ ಏವಂಮೇನಿಶ್ಚಿತಾಬುದ್ಧಿರ್ಹೃದಿಮಾರೀಚವರ್ತತೇ। ನವ್ಯಾವರ್ತಯಿತುಂಶಕ್ಯಾಸೇಂದ್ರೈರಪಿಸುರಾಸುರೈಃ ॥೭॥ ದೋಷಂಗುಣಂವಾಸಂಪೃಷ್ಟಸ್ತ್ವಮೇವಂವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ। ಅಪಾಯಂವಾಪ್ಯುಪಾಯಂವಾಕಾರ್ಯಸ್ಯಾಸ್ಯವಿನಿಶ್ಚಯೇ ॥೮॥ ಸಂಪೃಷ್ಟೇನತುವಕ್ತವ್ಯಂಸಚಿವೇನವಿಪಶ್ಚಿತಾ। ಉದ್ಯತಾಂಜಲಿನಾರಾಜ್ಞೋಯಇಚ್ಛೇದ್ಭೂತಿಮಾತ್ಮನಃ ॥೯॥ ವಾಕ್ಯಮಪ್ರತಿಕೂಲಂತುಮೃದುಪೂರ್ವಂಹಿತಂಶುಭಂ। ಉಪಚಾರೇಣಯುಕ್ತಂಚವಕ್ತವ್ಯೋವಸುಧಾಧಿಪಃ ॥೧೦॥ ಸಾವಮರ್ದಂತುಯದ್ವಾಕ್ಯಂಮಾರೀಚಹಿತಮುಚ್ಯತೇ। ನಾಭಿನಂದತಿತದ್ರಾಜಾಮಾನಾರ್ಹೋಮಾನವರ್ಜಿತಂ ॥೧೧॥ ಪಂಚರೂಪಾಣಿರಾಜಾನೋಧಾರಯಂತ್ಯಮಿತೌಜಸಃ। ಅಗ್ನೇರಿಂದ್ರಸ್ಯಸೋಮಸ್ಯವರುಣಸ್ಯಯಮಸ್ಯಚ ॥೧೨॥ ಔಷ್ಣ್ಯಂತಥಾವಿಕ್ರಮಂಚಸೌಮ್ಯಂದಂಡಂಪ್ರಸನ್ನತಾಂ। ಧಾರಯಂತಿಮಹಾತ್ಮಾನೋರಾಜಾನಃಕ್ಷಣದಾಚರ ॥೧೩॥ ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಾಸ್ವವಸ್ಥಾಸುಮಾನ್ಯಾಃಪೂಜ್ಯಾಶ್ಚಪಾರ್ಥಿವಾಃ। ತ್ವಂತುಧರ್ಮಮವಿಜ್ಞಾಯಕೇವಲಂಮೋಹಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೧೪॥ ಅಭ್ಯಾಗತಂಮಾಂದೌರಾತ್ಮ್ಯಾತ್ಪರುಷಂವಕ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ। ಗುಣದೋಷೌನಪೃಚ್ಛಾಮಿಕ್ಷಮಂಚಾತ್ಮನಿರಾಕ್ಷಸ ॥೧೫॥ ಮಯೋಕ್ತಂತವಚೈತಾವತ್ಸಂಪ್ರತ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮ। ಅಸ್ಮಿಂಸ್ತುತ್ವಂಮಹಾಕೃತ್ಯೇಸಾಹಾಯ್ಯಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೬॥ ಶೃಣುತತ್ಕರ್ಮಸಾಹಾಯ್ಯೇಯತ್ಕಾರ್ಯಂವಚನಾನ್ಮಮ। ಸೌವರ್ಣಸ್ತ್ವಂಮೃಗೋಭೂತ್ವಾಚಿತ್ರೋರಜತಬಿಂದುಭಿಃ ॥೧೭॥ ಆಶ್ರಮೇತಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಸೀತಾಯಾಃಪ್ರಮುಖೇಚರ। ಪ್ರಲೋಭಯಿತ್ವಾವೈದೇಹೀಂಯಥೇಷ್ಟಂಗಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೮॥ ತ್ವಾಂತುಮಾಯಾಮೃಗಂದೃಷ್ಟ್ವಾಕಾಂಚನಂಜಾತವಿಸ್ಮಯಾ। ಆನಯೈನಮಿತಿಕ್ಷಿಪ್ರಂರಾಮಂವಕ್ಷ್ಯತಿಮೈಥಿಲೀ ॥೧೯॥ ಅಪಕ್ರಾಂತೇಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇದೂರಂಯಾತ್ವಾವ್ಯುದಾಹರ। ಹಾಸೀತೇಲಕ್ಷ್ಮಣೇತ್ಯೇವಂರಾಮವಾಕ್ಯಾನುರೂಪಕಂ ॥೨೦॥ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಾಮಪದವೀಂಸೀತಯಾಚಪ್ರಚೋದಿತಃ। ಅನುಗಚ್ಛತಿಸಂಭ್ರಾಂತಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿರಪಿಸೌಹೃದಾತ್ ॥೨೧॥ ಅಪಕ್ರಾಂತೇಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇಲಕ್ಷ್ಮಣೇಚಯಥಾಸುಖಂ। ಆನಯಿಷ್ಯಾಮಿವೈದೇಹೀಂಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಶ್ಶಚೀಮಿವ ॥೨೨॥ ಏವಂಕೃತ್ವಾತ್ವಿದಂಕಾರ್ಯಂಯಥೇಷ್ಟಂಗಚ್ಛರಾಕ್ಷಸ। ರಾಜ್ಯಸ್ಯಾರ್ಧಂಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿಮಾರೀಚತವಸುವ್ರತ ॥೨೩॥ ಗಚ್ಛಸೌಮ್ಯಶಿವಂಮಾರ್ಗಂಕಾರ್ಯಸ್ಯಾಸ್ಯವಿವೃದ್ಧಯೇ। ಅಹಂತ್ವಾನುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸರಥೋದಂಡಕಾವನಂ ॥೨೪॥ ಪ್ರಾಪ್ಯಸೀತಾಮಯುದ್ಧೇನವಂಚಯಿತ್ವಾತುರಾಘವಂ। ಲಂಕಾಂಪ್ರತಿಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಕೃತಕಾರ್ಯಸ್ಸಹತ್ವಯಾ ॥೨೫॥ ನಚೇತ್ಕರೋಷಿಮಾರೀಚಹನ್ಮಿತ್ವಾಮಹಮದ್ಯವೈ। ಏತತ್ಕಾರ್ಯಮವಶ್ಯಂಮೇಬಲಾದಪಿಕರಿಷ್ಯಸಿ ॥೨೬॥ ರಾಜ್ಞೋಹಿಪ್ರತಿಕೂಲಸ್ಥೋನಜಾತುಸುಖಮೇಧತೇ। ಆಸಾದ್ಯತಂಜೀವಿತಸಂಶಯಸ್ತೇಮೃತ್ಯುರ್ಧ್ರುವೋಹ್ಯದ್ಯಮಯಾವಿರುಧ್ಯ। ಏತದ್ಯಥಾವತ್ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಬುದ್ಧ್ಯಾಯದತ್ರಪಥ್ಯಂಕುರುತತ್ತಥಾತ್ವಂ ॥೨೭॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

... ...

ಆಜ್ಞಪ್ತೋರಾಜವದ್ವಾಕ್ಯಂಪ್ರತಿಕೂಲಂನಿಶಾಚರಃ। ಅಬ್ರವೀತ್ಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂಮಾರೀಚೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ ॥೧॥ ಕೇನಾಯಮುಪದಿಷ್ಟಸ್ತೇವಿನಾಶಃಪಾಪಕರ್ಮಣಾ। ಸಪುತ್ರಸ್ಯಸರಾಷ್ಟ್ರಸ್ಯಸಾಮಾತ್ಯಸ್ಯನಿಶಾಚರ ॥೨॥ ಕಸ್ತ್ವಯಾಸುಖಿನಾರಾಜನ್ನಾಭಿನಂದತಿಪಾಪಕೃತ್। ಕೇನೇದಮುಪದಿಷ್ಟಂತೇಮೃತ್ಯುದ್ವಾರಮುಪಾಯತಃ ॥೩॥ ಶತ್ರವಸ್ತವಸುವ್ಯಕ್ತಂಹೀನವೀರ್ಯಾನಿಶಾಚರಾಃ। ಇಚ್ಛಂತಿತ್ವಾಂವಿನಶ್ಯಂತಮುಪರುದ್ಧಂಬಲೀಯಸಾ ॥೪॥ ಕೇನೇದಮುಪದಿಷ್ಟಂತೇಕ್ಷುದ್ರೇಣಾಹಿತವಾದಿನಾ। ಯಸ್ತ್ವಾಮಿಚ್ಛತಿನಶ್ಯಂತಂಸ್ವಕೃತೇನನಿಶಾಚರ ॥೫॥ ವಧ್ಯಾಃಖಲುನಹನ್ಯಂತೇಸಚಿವಾಸ್ತವರಾವಣ। ಯೇತ್ವಾಮುತ್ಪಥಮಾರೂಢಂನನಿಗೃಹ್ಣಂತಿಸರ್ವಶಃ ॥೬॥ ಅಮಾತ್ಯೈಃಕಾಮವೃತ್ತೋಹಿರಾಜಾಕಾಪಥಮಾಶ್ರಿತಃ। ನಿಗ್ರಾಹ್ಯಸ್ಸರ್ವಥಾಸದ್ಭಿರ್ನನಿಗ್ರಾಹ್ಯೋನಿಗೃಹ್ಯಸೇ ॥೭॥ ಧರ್ಮಮರ್ಥಂಚಕಾಮಂಚಯಶಶ್ಚಜಯತಾಂವರ। ಸ್ವಾಮಿಪ್ರಸಾದಾತ್ಸಚಿವಾಃಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿನಿಶಾಚರ ॥೮॥ ವಿಪರ್ಯಯೇತುತತ್ಸರ್ವಂವ್ಯರ್ಥಂಭವತಿರಾವಣ। ವ್ಯಸನಂಸ್ವಾಮಿವೈಗುಣ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತೀತರೇಜನಾಃ ॥೯॥ ರಾಜಮೂಲೋಹಿಧರ್ಮಶ್ಚಜಯಶ್ಚಜಯತಾಂವರ। ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವಾಸ್ವವಸ್ಥಾಸುರಕ್ಷಿತವ್ಯಾನರಾಧಿಪಾಃ ॥೧೦॥ ರಾಜ್ಯಂಪಾಲಯಿತುಂಶಕ್ಯಂನತೀಕ್ಷ್ಣೇನನಿಶಾಚರ। ನಚಾಪಿಪ್ರತಿಕೂಲೇನನಾವಿನೀತೇನರಾಕ್ಷಸ ॥೧೧॥ ಯೇತೀಕ್ಷ್ಣಮಂತ್ರಾಸ್ಸಚಿವಾಭಜ್ಯಂತೇಸಹತೇನವೈ। ವಿಷಮೇತುರಗಾಶ್ಶೀಘ್ರಾಮಂದಸಾರಥಯೋಯಥಾ ॥೧೨॥ ಬಹವಸ್ಸಾಧವೋಲೋಕೇಯುಕ್ತಾಧರ್ಮಮನುಷ್ಠಿತಾಃ। ಪರೇಷಾಮಪರಾಧೇನವಿನಷ್ಟಾಸ್ಸಪರಿಚ್ಛದಾಃ ॥೧೩॥ ಸ್ವಾಮಿನಾಪ್ರತಿಕೂಲೇನಪ್ರಜಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೇನರಾವಣ। ರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾನವರ್ಧಂತೇಮೇಷಾಗೋಮಾಯುನಾಯಥಾ ॥೧೪॥ ಅವಶ್ಯಂವಿನಶಿಷ್ಯಂತಿಸರ್ವೇರಾವಣರಾಕ್ಷಸಾಃ। ಯೇಷಾಂತ್ವಂಕರ್ಕಶೋರಾಜಾದು

ರ್ಬುದ್ಧಿರಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ೧೫ ॥ ತದಿದಂಕಾಕತಾಳೀಯಂಘೋರಮಾಸಾದಿತಂಮಯಾ ॥ ಅತ್ರೈವಶೋಚನೀಯಸ್ತ್ವಂಸ್ವ
ಸೈನ್ಯೇನವಿನಶಿಷ್ಯಸಿ ॥೧೬ ॥ ಮಾಂನಿಪತ್ಯತುರಾಮಸ್ತು ನಚಿರಾತ್ತ್ವಾಂವಧಿಷ್ಯತಿ । ಅನೇನಕೃತಕೃತ್ಯೋಸ್ಮಿಮ್ರಿಯೇಯಮರಿ
ಣಾಹತಃ ॥ ೧೭ ॥ ದರ್ಶನಾದೇವರಾಮಸ್ಯಹತಂಮಾಮುಪಧಾರಯ । ಆತ್ಮಾನಂಚಹತಂವಿದ್ಧಿಹೃತ್ವಾಸೀತಾಂಸಬಾಂಧವಾಂ ।
೧೮ ॥ ಆನಯಿಷ್ಯಸಿಚೇತ್ಸೀತಾಮಾಶ್ರಮಾತ್ಸಹಿತೋಮಯಾ । ನೈವತ್ವಮಸಿನಾಹಂಚನೈವಲಂಕಾನರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ೧೯ ॥ ನಿ
ವಾರ್ಯಮಾಣಸ್ತುಮಯಾಹಿತೈಷಿಣಾನಮೃಷ್ಯಸೇವಾಕ್ಯಮಿದಂನಿಶಾಚರ । ಪರೇತಕಲ್ಪಾಹಿಗತಾಯುಷೋನರಾಹಿತಂನಗೃಹ್ಣ
ಂತಿಸುಹೃದ್ಭಿರೀರಿತಂ ॥೨೦॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ–ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಪರುಷಂಮಾರೀಚೋರಾವಣಂತತಃ । ಗಚ್ಛಾವೇತ್ಯಬ್ರವೀದ್ದೀನೋಭಯಾದ್ರಾತ್ರಿಂಚರಪ್ರಭೋಃ ॥೧॥ ದೃ
ಷ್ಟಶ್ಚಾಹಂಪುನಸ್ತೇನಶರಚಾಪಾಸಿಧಾರಿಣಾ । ಮದ್ವಧೋದ್ಯತಶಸ್ತ್ರೇಣವಿನಷ್ಟಂಜೀವಿತಂಚಮೇ ॥ ೨ ॥ ನಹಿರಾಮಂಪರಾ
ಕ್ರಮ್ಯಜೀವನ್ಪ್ರತಿನಿವರ್ತತೇ।ವರ್ತತೇಪ್ರತಿರೂಪೋಸೌಯಮದಂಡಹತಸ್ಯತೇ॥೩॥ಕಿಂನುಶಕ್ಯಂಮಯಾಕರ್ತುಮೇವಂತ್ವಯಿ
ದುರಾತ್ಮನಿ । ಏಷಗಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂತಾತಸ್ವಸ್ತಿತೇಸ್ತುನಿಶಾಚರ ॥೪॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಸ್ತ್ವಭವತ್ತೇನವಚನೇನಸರಾವಣಃ । ಪರಿಷ್ವ
ಜ್ಯಸುಸಂಶ್ಲಿಷ್ಟಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೫ ॥ ಏತಚ್ಛೌಂಡೀರ್ಯಯುಕ್ತಂತೇಮಚ್ಛಂದಾದಿವಭಾಷಿತಂ । ಇದಾನೀಮಸಿ
ಮಾರೀಚಃಪೂರ್ವಮನ್ಯೋನಿಶಾಚರಃ ॥೬ ॥ ಆರುಹ್ಯತಾಮಯಂಶೀಘ್ರಂರಥೋರತ್ನವಿಭೂಷಿತಃ । ಮಯಾಸಹರಥೋಯುಕ್ತಃ
ಪಿಶಾಚವದನೈಃಖರೈಃ ॥ ೭ ॥ ಪ್ರಲೋಭಯಿತ್ವಾವೈದೇಹೀಂಯಥೇಷ್ಟಂಗಂತುಮರ್ಹಸಿ । ತಾಂಶೂನ್ಯೇಪ್ರಸಭಂಸೀತಾ
ಮಾನಯಿಷ್ಯಾಮಿಮೈಥಿಲೀಂ ॥ ೮ ॥ ತತೋರಾವಣಮಾರೀಚೌವಿಮಾನಮಿವತಂರಥಂ । ಆರುಹ್ಯಯಯತುಶ್ಶೀಘ್ರಂತಸ್ಮಾ
ದಾಶ್ರಮಮಂಡಲಾತ್ ॥ ೯ ॥ ತತ್ರತತ್ರಪುರಾಣ್ಯಂತಾವಪಶ್ಯಂತೌವನಾನಿಚ । ಗಿರೀಂಶ್ಚಸರಿತಸ್ಸರ್ವಾರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿನಗರಾ
ಣಿಚ ॥೧೦॥ ಸಮೇತ್ಯದಂಡಕಾರಣ್ಯಂರಾಘವಸ್ಯಾಶ್ರಮಂತತಃ । ದದರ್ಶಸಹಮಾರೀಚೋರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ॥೧೧॥
ಅವತೀರ್ಯರಥಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ತತಃ ಕಾಂಚನಭೂಷಿತಾತ್ । ಹಸ್ತೇಗೃಹೀತ್ವಾಮಾರೀಚಂರಾವಣೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೨ ॥
ಏತದ್ರಾಮಾಶ್ರಮಪದಂದೃಶ್ಯತೇಕದಳೀವೃತಂ । ಕ್ರಿಯತಾಂತತ್ಸಖೇಶೀಘ್ರಂಯದರ್ಥಂವಯಮಾಗತಾಃ ॥೧೩॥ ಸರಾವಣ
ವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಮಾರೀಚೋರಾಕ್ಷಸಸ್ತದಾ । ಮೃಗೋಭೂತ್ವಾಶ್ರಮದ್ವಾರೇರಾಮಸ್ಯವಿಚಚಾರಹ ॥ ೧೪ ॥ ಸತುರೂಪಂಸಮಾ
ಸ್ಥಾಯಮಹದದ್ಭುತದರ್ಶನಂ । ಮಣಿಪ್ರವರಶೃಂಗಾಗ್ರಸಿತಾಸಿತಮುಖಾಕೃತಿಃ ॥೧೫॥ ರಕ್ತಪದ್ಮೋತ್ಪಲಮುಖಇಂದ್ರ
ನೀಲೋತ್ಪಲಶ್ರವಾಃ । ಕಿಂಚಿದಭ್ಯುನ್ನತಗ್ರೀವಇಂದ್ರನೀಲದಳಾಧರಃ ॥೧೬॥ ಕುಂದೇಂದುವಜ್ರಸಂಕಾಶಮುದರಂಚಾಸ್ಯಭಾ
ಸ್ವರಂ । ಮಧೂಕನಿಭಪಾರ್ಶ್ವಶ್ಚಪದ್ಮಕಿಂಜಲ್ಕಸನ್ನಿಭಃ ॥೧೭॥ ವೈಡೂರ್ಯಸಂಕಾಶಖುರಸ್ತನುಜಂಘಸ್ಸುಸಂಹತಃ। ಇಂ
ದ್ರಾಯುಧಸವರ್ಣೇನಪುಚ್ಛೇನೋರ್ಧ್ವಂವಿರಾಜತಾ ॥೧೮ ॥ ಮನೋಹರಸ್ನಿಗ್ಧವರ್ಣೋರತ್ನೈರ್ನಾನಾವಿಧೈರ್ವೃತಃ । ಕ್ಷ
ಣೇನರಾಕ್ಷಸೋಜಾತೋಮೃಗಃಪರಮಶೋಭನಃ ॥ ೧೯ ॥ ವನಂಪ್ರಜ್ವಲಯನ್ರಮ್ಯಂರಾಮಾಶ್ರಮಪದಂಚತತ್ । ಮನೋಹ
ರಂದರ್ಶನೀಯಂರೂಪಂಕೃತ್ವಾಸರಾಕ್ಷಸಃ ॥೨೦॥ ಪ್ರಲೋಭನಾರ್ಥಂವೈದೇಹ್ಯಾನಾನಾಧಾತುವಿಚಿತ್ರಿತಂ । ವಿಚರನ್ಗಚ್ಛ
ತೇತಸ್ಮಾಚ್ಛಾದ್ವಲಾನಿಸಮಂತತಃ ॥೨೧॥ ರೂಪ್ಯೈರ್ಬಿಂದುಶತೈಶ್ಚಿತ್ರೋಭೂತ್ವಾಸಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ। ವಿಟಪಾನಾಂಕಿಸಲ
ಯಾನ್ಭಙ್ಕ್ತ್ವಾದನ್ವಿಚಚಾರಹ ॥೨೨॥ ಕದಳೀಗೃಹಕಂಗತ್ವಾಕರ್ಣಿಕಾರಾನಿತಸ್ತತಃ। ಸಮಾಶ್ರಯನ್ಮಂದಗತಿಸ್ಸೀತಾಸಂ
ದರ್ಶನಂತಥಾ॥೨೩॥ ರಾಜೀವಚಿತ್ರಪೃಷ್ಠಸ್ಸವಿರರಾಜಮಹಾಮೃಗಃ। ರಾಮಾಶ್ರಮಪದಾಭ್ಯಾಶೇವಿಚಚಾರಯಥಾಸುಖಂ।
೨೪ ॥ ಪುನರ್ಗತ್ವಾನಿವೃತ್ತಶ್ಚವಿಚಚಾರಮೃಗೋತ್ತಮಃ । ಗತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂತ್ವರಯಾಪುನಃಪ್ರತಿನಿವರ್ತತೇ ॥೨೫॥
ವಿಕ್ರೀಡಂಶ್ಚಕ್ವಚಿದ್ಭೂಮೌಪುನರೇವನಿಷೀದತಿ । ಆಶ್ರಮದ್ವಾರಮಾಗಮ್ಯಮೃಗಯೂಥಾನಿಗಚ್ಛತಿ ॥ ೨೬ ॥ ಮೃಗಯೂ
ಥೈರನುಗತಃಪುನರೇವನಿವರ್ತತೇ । ಸೀತಾದರ್ಶನಮಾಕಾಂಕ್ಷನ್ರಾಕ್ಷಸೋಮೃಗತಾಂಗತಃ ॥೨೭॥ ಪರಿಭ್ರಮತಿಚಿತ್ರಾಣಿ
ಮಂಡಲಾನಿವಿನಿಷ್ಪತನ್।ಸಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಚತಂಸರ್ವೇಮೃಗಾಹ್ಯನ್ಯೇವನೇಚರಾಃ ॥೨೮॥ ಉಪಾಗಮ್ಯಸಮಾಘ್ರಾಯವಿದ್ರವಂತಿದಿ
ಶೋದಶ।ರಾಕ್ಷಸಸ್ಸೋಪಿತಾನ್ವನ್ಯಾನ್ಮೃಗಾನ್ಮೃಗವಧೇರತಃ ॥೨೯॥ ಪ್ರಚ್ಛಾದನಾರ್ಥಂಭಾವಸ್ಯನಭಕ್ಷಯತಿಸಂಸ್ಪೃಶನ್।
ತಸ್ಮಿನ್ನೇವತತಃಕಾಲೇವೈದೇಹೀಶುಭಲೋಚನಾ ॥೩೦॥ ಕುಸುಮಾಪಚಯೇವ್ಯಗ್ರಾಪಾದಪಾನಭ್ಯವರ್ತತ ॥ ಕರ್ಣಿಕಾರಾನ
ಶೋಕಾಂಶ್ಚಚೂತಾಂಶ್ಚಮದಿರೇಕ್ಷಣಾ ॥೩೧ ॥ ಕುಸುಮಾನ್ಯಪಚಿನ್ವಂತೀಚಚಾರರುಚಿರಾನನಾ । ಅನರ್ಹಾರಣ್ಯವಾಸಸ್ಯ
ಸಾತಂರತ್ನಮಯಂಮೃಗಂ ॥೩೨॥ ಮುಕ್ತಾಮಣಿವಿಚಿತ್ರಾಂಗಂದದರ್ಶಪರಮಾಂಗನಾ। ಸಾತಂರುಚಿರದಂತೋಷ್ಠೀರೂಪ್ಯ
ಧಾತುತನೂರುಹಂ ॥೩೩ ॥ ವಿಸ್ಮಯೋತ್ಫುಲ್ಲನಯನಾಸಸ್ನೇಹಂಸಮುದೈಕ್ಷತ । ಸಚತಾಂರಾಮದಯಿತಾಂಪಶ್ಯನ್ಮಾಯಾ
ಮಯೋಮೃಗಃ ॥೩೪॥ ವಿಚಚಾರಪುನಶ್ಚಿತ್ರಂದೀಪಯನ್ನಿವತದ್ವನಂ । ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂತಂದೃಷ್ಟ್ವಾನಾನಾರತ್ನಮಯಂ
ಮೃಗಂ ॥೩೫॥ ವಿಸ್ಮಯಂಪರಮಂಸೀತಾಜಗಾಮಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥ ಇತ್ಯರಣ್ಯಕಾಂಡೇದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ॥
ಸಾತಂಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸುಶ್ರೋಣೀಕುಸುಮಾನ್ಯಪಚಿನ್ವತೀ। ಹೈಮರಾಜತವರ್ಣಾಭ್ಯಾಂಪಾರ್ಶ್ವಾಭ್ಯಾಮುಪಶೋಭಿತಂ ॥೧॥
ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಚಾನವದ್ಯಾಂಗೀಮೃಷ್ಟಹಾಟಕವರ್ಣಿನೀ। ಭರ್ತಾರಮಪಿಚಾಕ್ರಂದಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಾಪಿಸಾಯುಧಂ ॥೨॥

ತಯಾಹೂತೌನರವ್ಯಾಘ್ರೌವೈದೇಹ್ಯಾರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ವೀಕ್ಷಮಾಣೌತುತಂದೇಶಂತದಾದದೃಶತುರ್ಮೃಗಂ ॥೩॥ ಶಂಕಮಾ
ನಸ್ತುತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾಮಮಬ್ರವೀತ್ । ತಮೇವೈನಮಹಂಮನ್ಯೇಮಾರೀಚಂರಾಕ್ಷಸಂಮೃಗಂ ॥೪॥ ಚರಂತೋ
ಮೃಗಯಾಂಹೃಷ್ಟಾಃಪಾಪೇನೋಪಾಧಿನಾವನೇ । ಅನೇನನಿಹತಾರಾಜನ್ರಾಜಾನಃಕಾಮರೂಪಿಣಾ ॥೫॥ ಅಸ್ಯಮಾಯಾವಿನೋ
ಮಾಯಾಮೃಗರೂಪಮಿದಂಕೃತಂ । ಭಾನುಮತ್ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಗಂಧರ್ವಪುರಸನ್ನಿಭಂ ॥೬॥ ಮೃಗೋಹ್ಯೇವಂವಿಧೋರತ್ನವಿ
ಚಿತ್ರೋನಾಸ್ತಿರಾಘವ । ಜಗತ್ಯಾಂಜಗತೀನಾಥಮಾಯೈಷಾಹಿನಸಂಶಯಃ ॥೭॥ ಏವಂಬ್ರುವಾಣಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಪ್ರತಿವಾ
ರ್ಯಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ । ಉವಾಚಸೀತಾಸಂಹೃಷ್ಟಾಚರ್ಮಣಾಹೃತಚೇತನಾ ॥೮॥ ಆರ್ಯಪುತ್ರಾಭಿರಾಮೋಸೌಮೃಗೋಹರತಿಮೇಮ
ನಃ । ಆನಯೈನಂಮಹಾಬಾಹೋಕ್ರೀಡಾರ್ಥಂನೋಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೯॥ ಇಹಾಶ್ರಮಪದೇಸ್ಮಾಕಂಬಹವಃಪುಣ್ಯದರ್ಶನಾಃ । ಮೃ
ಗಾಶ್ಚರಂತಿಸಹಿತಾಶ್ಚಮರಾಸ್ಸೃಮರಾಸ್ತಥಾ ॥೧೦॥ ಋಕ್ಷಾಃಪೃಷತಸಂಘಾಶ್ಚವಾನರಾಃಕಿನ್ನರಾಸ್ತಥಾ । ವಿಚರಂತಿಮ
ಹಾಬಾಹೋರೂಪಶ್ರೇಷ್ಠಾಮನೋಹರಾಃ ॥೧೧॥ ನಚಾಸ್ಯಸದೃಶೋರಾಜನ್ದೃಷ್ಟಪೂರ್ವೋಮೃಗಃಪುರಾ । ತೇಜಸಾಕ್ಷಮಯಾ
ದೀಪ್ತ್ಯಾಯಥಾಯಂಮೃಗಸತ್ತಮಃ ॥೧೨॥ ನಾನಾವರ್ಣವಿಚಿತ್ರಾಂಗೋರತ್ನಬಿಂದುಸಮಾಚಿತಃ । ದ್ಯೋತಯನ್ವನಮ
ವ್ಯಗ್ರಂಶೋಭತೇಶಶಿಸನ್ನಿಭಃ ॥೧೩॥ ಅಹೋರೂಪಮಹೋಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ಸ್ವರಸಂಪಚ್ಚಶೋಭನಾ । ಮೃಗೋದ್ಭುತೋವಿಚಿತ್ರಾಂಗೋ
ಹೃದಯಂಹರತೀವಮೇ ॥೧೪॥ ಯದಿಗ್ರಹಣಮಭ್ಯೇತಿಜೀವನ್ನೇವಮೃಗಸ್ತವ । ಆಶ್ಚರ್ಯಭೂತಂಭವತಿವಿಸ್ಮಯಂಜನಯಿಷ್ಯತಿ ॥
೧೫॥ ಸಮಾಪ್ತವನವಾಸಾನಾಂರಾಜ್ಯಸ್ಥಾನಾಂಚನಃಪುನಃ । ಅಂತಃಪುರವಿಭೂಷಾರ್ಥೋಮೃಗಏಷಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೧೬॥ ಭರತ
ಸ್ಯಾರ್ಯಪುತ್ರಸ್ಯಶ್ವಶ್ರೂಣಾಂಮಮಚಪ್ರಭೋ । ಮೃಗರೂಪಮಿದಂವ್ಯಕ್ತಂವಿಸ್ಮಯಂಜನಯಿಷ್ಯತಿ ॥೧೭॥ ಜೀವನ್ನಯದಿತೇ
ಭ್ಯೇತಿಗ್ರಹಣಂಮೃಗಸತ್ತಮಃ । ಅಜಿನಂನರಶಾರ್ದೂಲರುಚಿರಂಮೇಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೧೮॥ ನಿಹತಸ್ಯಾಸ್ಯಸತ್ವಸ್ಯಜಾಂಬೂನದಮಯ
ತ್ವಚಿ । ಶಷ್ಪಬೃಸ್ಯಾಂವಿನೀತಾಯಾಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಮುಪಾಸಿತುಂ ॥೧೯॥ ಕಾಮವೃತ್ತಮಿದಂರೌದ್ರಂಸ್ತ್ರೀಣಾಮಸದೃಶಂಮ
ತಂ । ವಪುಷಾತ್ವಸ್ಯಸತ್ವಸ್ಯವಿಸ್ಮಯೋಜನಿತೋಮಮ ॥೨೦॥ ತೇನಕಾಂಚನರೋಮ್ಣಾತುಮಣಿಪ್ರವರಶೃಂಗಿಣಾ । ತರುಣಾದಿತ್ಯವ
ರ್ಣೇನನಕ್ಷತ್ರಪಥವರ್ಚಸಾ ॥೨೧॥ ಬಭೂವರಾಘವಸ್ಯಾಪಿಮನೋವಿಸ್ಮಯಮಾಗತಂ । ಏವಂಸೀತಾವಚಃಶ್ರುತ್ವಾತಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಮೃಗಮದ್ಭುತಂ ॥೨೨॥ ಲೋಭಿತಸ್ತೇನರೂಪೇಣಸೀತಯಾಚಪ್ರಚೋದಿತಃ । ಉವಾಚರಾಘವೋಹೃಷ್ಟೋಭ್ರಾತರಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂ
ವಚಃ ॥೨೩॥ ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣವೈದೇಹ್ಯಾಸ್ಸ್ಪೃಹಾಂಮೃಗಗತಾಮಿಮಾಂ । ರೂಪಶ್ರೇಷ್ಠತಯಾಹ್ಯೇಷಮೃಗೋದ್ಯನಭವಿಷ್ಯತಿ ॥
ನವನೇನಂದನೋದ್ದೇಶೇನಚೈತ್ರರಥಸಂಶ್ರಯೇ । ಕುತಃಪೃಥಿವ್ಯಾಂಸೌಮಿತ್ರೇಯೋಸ್ಯಕಶ್ಚಿತ್ಸಮೋಮೃಗಃ ॥೨೫॥ ಪ್ರತಿಲೋಮಾನು
ಲೋಮಾಶ್ಚರುಚಿರಾರೋಮರಾಜಯಃ । ಶೋಭಂತೇಮೃಗಮಾಶ್ರಿತ್ಯಚಿತ್ರಾಃಕನಕಬಿಂದವಃ ॥೨೬॥ ಪಶ್ಯಾಸ್ಯಜೃಂಭಮಾಣಸ್ಯ
ದೀಪ್ತಾಮಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮಾಂ । ಜಿಹ್ವಾಂಮುಖಾನ್ನಿಸ್ಸರಂತೀಂಮೇಘಾದಿವಶತಹ್ರದಾಂ ॥೨೭॥ ಮಸಾರಗಲ್ಲರ್ಕಮುಖಶ್ಶಂಖಮು
ಕ್ತಾನಿಭೋದರಃ । ಕಸ್ಯನಾಮಾಭಿರೂಪೋಸೌನಮನೋಲೋಭಯೇನ್ಮೃಗಃ ॥೨೮॥ ಕಸ್ಯರೂಪಮಿದಂದೃಷ್ಟ್ವಾಜಾಂಬೂನದಮ
ಯಪ್ರಭಂ । ನಾನಾರತ್ನಮಯಂದಿವ್ಯಂನಮನೋವಿಸ್ಮಯಂವ್ರಜೇತ್ ॥೨೯॥ ಕಿಂಪುನರ್ಮೈಥಿಲೀಸೀತಾಬಾಲಾನಾರೀನವಿಸ್ಮಯೇ
ತ್ । ಮಾಂಸಹೇತೋರಪಿಮೃಗಾನ್ವಿಹಾರಾರ್ಥಂಚಧನ್ವಿನಃ ॥೩೦॥ ಘ್ನಂತಿಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಜಾನೋಮೃಗಯಾಯಾಂಮಹಾವನೇ । ಧ
ನಾನಿವ್ಯವಸಾಯೇನವಿಚೀಯಂತೇಮಹಾವನೇ ॥೩೧॥ ಧಾತವೋವಿವಿಧಾಶ್ಚಾಪಿಮಣಿರತ್ನಸುವರ್ಣಿನಃ । ತತ್ಸಾರಮಖಿಲಂನೄಣಾಂ
ಧನಂನಿಚಯವರ್ಧನಂ ॥೩೨॥ ಮನಸಾಚಿಂತಿತಂಸರ್ವಂಯಥಾಶುಕ್ರಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಅರ್ಥೀಯೇನಾರ್ಥಕೃತ್ಯೇನಸಂವ್ರಜತ್ಯ
ವಿಚಾರಯನ್ ॥೩೩॥ ತಮರ್ಥಮರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಃಪ್ರಾಹುರರ್ಥ್ಯಾಶ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಏತಸ್ಯಮೃಗರತ್ನಸ್ಯಪರಾರ್ಧ್ಯೇಕಾಂಚನ
ತ್ವಚಿ ॥೩೪॥ ಉಪವೇಕ್ಷ್ಯತಿವೈದೇಹೀಮಯಾಸಹಸುಮಧ್ಯಮಾ । ನಕಾದಲೀನಪ್ರಿಯಕೀನಪ್ರವೇಣೀನಚಾವಿಕೀ ॥೩೫॥ ಭವೇದೇತ
ಸ್ಯಸದೃಶೀಸ್ಪರ್ಶನೇನೇತಿಮೇಮತಿಃ । ಏಷಚೈವಮೃಗಃಶ್ರೀಮಾನ್ಯಶ್ಚದಿವ್ಯೋನಭಶ್ಚರಃ ॥೩೬॥ ಉಭಾವೇತೌಮೃಗೌದಿವ್ಯೌತಾ
ರಾಮೃಗಮಹೀಮೃಗೌ । ಯದಿವಾಯಂತಥಾಯನ್ಮಾಂಭವೇದ್ವದಸಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೩೭॥ ಮಾಯೈಷಾರಾಕ್ಷಸಸ್ಯೇತಿಕರ್ತವ್ಯೋಸ್ಯ
ವಧೋಮಯಾ । ಅನೇನಹಿನೃಶಂಸೇನಮಾರೀಚೇನಾಕೃತಾತ್ಮನಾ ॥೩೮॥ ವನೇವಿಚರತಾಪೂರ್ವಂಹಿಂಸಿತಾಮುನಿಪುಂಗವಾಃ । ಉ
ತ್ಥಾಯಬಹವೋಯೇನಮೃಗಯಾಯಾಂಜನಾಧಿಪಾಃ ॥೩೯॥ ನಿಹತಾಃಪರಮೇಷ್ವಾಸಾಸ್ತಸ್ಮಾದ್ವಧ್ಯಸ್ತ್ವಯಂಮೃಗಃ । ಪು
ರಸ್ತಾದಿಹವಾತಾಪಿಃಪರಿಭೂಯತಪಸ್ವಿನಃ ॥೪೦॥ ಉದರಸ್ಥೋದ್ವಿಜಾನ್ಹಂತಿಸ್ವಗರ್ಭೋಶ್ವತರೀಮಿವ । ಸಕದಾಚಿಚ್ಚಿರಾ
ಲ್ಲೋಭಾದಾಸಸಾದಮಹಾಮುನಿಂ ॥೪೧॥ ಅಗಸ್ತ್ಯಂತೇಜಸಾಯುಕ್ತಂಭಕ್ಷಸ್ತಸ್ಯಬಭೂವಹ । ಸಮುತ್ಥಾನೇಚತದ್ರೂ
ಪಂಕರ್ತುಕಾಮಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯತಂ ॥೪೨॥ ಉತ್ಸ್ಮಯಿತ್ವಾತುಭಗವಾನ್ವಾತಾಪಿಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ತ್ವಯಾವಿಗಣ್ಯವಾತಾ
ಪೇಪರಿಭೂತಾಃಸ್ವತೇಜಸಾ ॥೪೩॥ ಜೀವಲೋಕೇದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠಾಸ್ತಸ್ಮಾದಸಿಜರಾಂಗತಃ । ಏವಂತನ್ನಭವೇದ್ರಕ್ಷೋವಾತಾಪಿರಿವಲ
ಕ್ಷ್ಮಣ ॥೪೪॥ ಮದ್ವಿಧಂಯೋತಿಮನ್ಯೇತಧರ್ಮನಿತ್ಯಂಜಿತೇಂದ್ರಿಯಂ । ಭವೇದ್ಧತೋಯಂವಾತಾಪಿರಗಸ್ತ್ಯೇನೇವಮಾಗತಃ ॥೪೫॥
ಇಹತ್ವಂಭವಸನ್ನದ್ಧೋಯಂತ್ರಿತೋರಕ್ಷಮೈಥಿಲೀಂ । ಅಸ್ಯಾಮಾಯತ್ತಮಸ್ಮಾಕಂಯತ್ಕೃತ್ಯಂರಘುನಂದನ ॥೪೬॥ ಅಹ

ಮೇನಂ ವಧಿಷ್ಯಾಮಿ ಗ್ರಹೀಷ್ಯಾಮ್ಯಥವಾ ಮೃಗಂ । ಯಾವದ್ಗಚ್ಛಾಮಿ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಮೃಗಮಾನಯಿತುಂ ದ್ರುತಂ ॥೪೭॥ ಪಶ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮ
ಣ ವೈದೇಹೀಂ ಮೃಗತ್ವಚಿ ಗತಸ್ಪೃಹಾಂ । ತ್ವಚಾ ಪ್ರಧಾನಯಾ ಹ್ಯೇಷ ಮೃಗೋಽದ್ಯ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೪೮॥ ಅಪ್ರಮತ್ತೇನ ತೇ ಭಾವ್ಯ
ಮಾಶ್ರಮಸ್ಥೇನ ಸೀತಯಾ । ಯಾವತ್ಪೃಷತಮೇಕೇನ ಸಾಯಕೇನ ನಿಹನ್ಮ್ಯಹಂ ॥೪೯॥ ಹತ್ವೈತಚ್ಚರ್ಮ ಚಾದಾಯ ಶೀಘ್ರಮೇಷ್ಯಾ
ಮಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೇನಾತಿಬಲೇನ ಪಕ್ಷಿಣಾ ಜಟಾಯುಷಾ ಬುದ್ಧಿಮತಾ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಭವಾಪ್ರಮತ್ತಃ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಮೈಥಿಲೀಂ
ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ ಸರ್ವತ ಏವ ಶಂಕಿತಃ ॥೫೦॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾ(ಅ)ರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತಥಾ ತು ತಂ ಸಮಾದಿಶ್ಯ ಭ್ರಾತರಂ ರಘುನಂದನಃ । ಬಬಂಧಾಸಿಂ ಮಹಾತೇಜಾ ಜಾಂಬೂನದಮಯತ್ಸರುಂ ॥ ೧ ॥ ತತ
ಸ್ತ್ರಿವಿನತಂ ಚಾಪಮಾದಾಯಾತ್ಮವಿಭೂಷಣಂ । ಆಬಧ್ಯ ಚ ಕಲಾಪೌ ದ್ವೌ ಜಗಾಮೋದಗ್ರವಿಕ್ರಮಃ ॥೨॥ ತಂ ವಂಚಯಾನೋ ರಾ
ಜೇಂದ್ರಮಾಪತಂತಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ವೈ । ಬಭೂವಾಂತರ್ಹಿತಸ್ತ್ರಾಸಾತ್ಪುನಸ್ಸಂದರ್ಶನೇಽಭವತ್ ॥೩॥ ಬದ್ಧಾಸಿರ್ಧನುರಾದಾಯ
ಪ್ರದುದ್ರಾವ ಯತೋ ಮೃಗಃ । ತಂ ಸ್ಮ ಪಶ್ಯತಿ ರೂಪೇಣ ದ್ಯೋತಮಾನಮಿವಾಗ್ರತಃ ॥೪॥ ಅವೇಕ್ಷ್ಯಾವೇಕ್ಷ್ಯ ಧಾವಂತಂ ಧನುಷ್ಪಾ
ಣಿರ್ಮಹಾವನೇ । ಅತಿವೃತ್ತಮಿಷೋಃ ಪಾತಾಲ್ಲೋಭಯಾನಂ ಕದಾಚನ ॥ ಶಂಕಿತಂ ತು ಸಮುದ್ಭ್ರಾಂತಮುತ್ಪತಂತಮಿವಾಂಬರೇ ।
ದೃಶ್ಯಮಾನಮದೃಶ್ಯಂ ಚ ವನೋದ್ದೇಶೇಷು ಕೇಷುಚಿತ್ ॥೬॥ ಛಿನ್ನಾಭ್ರೈರಿವ ಸಂವೀತಂ ಶಾರದಂ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಂ । ಮುಹೂರ್ತಾದೇವ
ದದೃಶೇ ಮುಹುರ್ದೂರಾತ್ಪ್ರಕಾಶತೇ ॥೭॥ ದರ್ಶನಾದರ್ಶನಾದೇವಂ ಸೋಽಪಾಕರ್ಷತ ರಾಘವಂ । ಸುದೂರಮಾಶ್ರಮಸ್ಯಾಸ್ಯ
ಮಾರೀಚೋ ಮೃಗತಾಂ ಗತಃ ॥ ೮ ॥ ಆಸೀತ್ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತು ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋ ವಿವಶಸ್ತೇನ ಮೋಹಿತಃ । ಅಥಾವತಸ್ಥೇ ಸಂಭ್ರಾಂತಶ್ಛಾ
ಯಾಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಶಾದ್ವಲೇ ॥೯॥ ಸ ತಮುನ್ಮಾದಯಾಮಾಸ ಮೃಗರೂಪೋ ನಿಶಾಚರಃ । ಮೃಗೈಃ ಪರಿವೃತೋ ವನ್ಯೈರದೂರಾತ್ಪ್ರ
ತ್ಯದೃಶ್ಯತ ॥೧೦॥ ಗೃಹೀತುಕಾಮಂ ದೃಷ್ಟ್ವೈನಂ ಪುನರೇವಾಭ್ಯಧಾವತ । ತತ್ಕ್ಷಣಾದೇವ ಸಂತ್ರಾಸಾತ್ಪುನರಂತರ್ಹಿತೋಽಭವ
ತ್ ॥೧೧॥ ಪುನರೇವ ತತೋ ದೂರಾದ್ವೃಕ್ಷಷಂಡಾದ್ವಿನಿಸ್ಸೃತಂ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮೋ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಂ ಹಂತುಂ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ ॥
೧೨॥ ಭೂಯಸ್ತು ಶರಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಕುಪಿತಸ್ತತ್ರ ರಾಘವಃ । ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಪ್ರತೀಕಾಶಂ ಜ್ವಲಂತಮರಿಮರ್ದನಃ ॥೧೩॥ ಸಂಧಾ
ಯ ಸುದೃಢೇ ಚಾಪೇ ವಿಕೃಷ್ಯ ಬಲವದ್ಬಲೀ । ತಮೇವ ಮೃಗಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಶ್ವಸಂತಮಿವ ಪನ್ನಗಂ ॥೧೪॥ ಮುಮೋಚ ಜ್ವಲಿತಂ ದೀಪ್ತಮ
ಸ್ತ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿನಿರ್ಮಿತಂ । ಸ ಭೃಶಂ ಮೃಗರೂಪಸ್ಯ ವಿನಿರ್ಭಿದ್ಯ ಶರೋತ್ತಮಃ ॥೧೫॥ ಮಾರೀಚಸ್ಯೈವ ಹೃದಯಂ ಬಿಭೇದಾಶನಿಸ
ನ್ನಿಭಃ । ತಾಲಮಾತ್ರಮಥೋತ್ಪ್ಲುತ್ಯ ನ್ಯಪತತ್ಸ ಶರಾಹತಃ ॥೧೬॥ ವಿನದನ್ಭೈರವಂ ನಾದಂ ಧರಣ್ಯಾಮಲ್ಪಜೀವಿತಃ । ಮ್ರಿಯ
ಮಾಣಸ್ತು ಮಾರೀಚೋ ಜಹೌ ತಾಂ ಕೃತ್ರಿಮಾಂ ತನುಂ ॥೧೭॥ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ತದ್ವಚನಂ ರಕ್ಷೋ ದಧ್ಯೌ ಕೇನ ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ । ಇಹ ಪ್ರ
ಸ್ಥಾಪಯೇತ್ಸೀತಾ ತಾಂ ಶೂನ್ಯೇ ರಾವಣೋ ಹರೇತ್ ॥೧೮॥ ಸ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಾಜ್ಞಾಯ ಚಕಾರ ಚ ತತಸ್ಸ್ವರಂ । ಸದೃಶಂ ರಾಘವಸ್ಯೈ
ವ ಹಾ ಸೀತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇತಿ ಚ ॥೧೯॥ ತೇನ ಮರ್ಮಣಿ ನಿರ್ವಿದ್ಧಃ ಶರೇಣಾನುಪಮೇನ ಚ । ಮೃಗರೂಪಂ ತು ತತ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಂ ರೂ
ಪಮಾತ್ಮನಃ ॥೨೦॥ ಚಕ್ರೇ ಸ ಸುಮಹಾಕಾಯೋ ಮಾರೀಚೋ ಜೀವಿತಂ ತ್ಯಜನ್ । ತತೋ ವಿಚಿತ್ರಕೇಯೂರಸ್ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಃ ॥
ಹೇಮಮಾಲೀ ಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರೋ ರಾಕ್ಷಸೋಽಭೂಚ್ಛರಾಹತಃ । ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ರಾಕ್ಷಸಂ ಘೋರದರ್ಶನಂ ॥೨೨॥ ರಾ
ಮೋ ರುಧಿರಸಿಕ್ತಾಂಗಂ ಚೇಷ್ಟಮಾನಂ ಮಹೀತಲೇ । ಜಗಾಮ ಮನಸಾ ಸೀತಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ವಚಸ್ಸ್ಮರನ್ ॥೨೩॥ ಮಾರೀಚಸ್ಯೈ
ವ ಮಾಯೈಷಾ ಪೂರ್ವೋಕ್ತಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ತು । ತತ್ತಥಾ ಹ್ಯಭವಚ್ಚಾದ್ಯ ಮಾರೀಚೋಽಯಂ ಮಯಾ ಹತಃ ॥೨೪॥ ಹಾ ಸೀತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ
ತ್ಯೇವಮಾಕ್ರುಶ್ಯ ತು ಮಹಾಸ್ವರಂ । ಮಮಾರ ರಾಕ್ಷಸಸ್ಸೋಽಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸೀತಾ ಕಥಂ ಭವೇತ್ ॥೨೫॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚ ಮಹಾಬಾ
ಹುಃ ಕಾಮವಸ್ಥಾಂ ಗಮಿಷ್ಯತಿ । ಇತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ರಾಮೋ ಹೃಷ್ಟತನೂರುಹಃ ॥ ೨೬ ॥ ತತ್ರ ರಾಮಂ ಭಯಂ ತೀ
ವ್ರಮಾವಿವೇಶ ವಿಷಾದಜಂ । ರಾಕ್ಷಸಂ ಮೃಗರೂಪಂ ತಂ ಹತ್ವಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ಚ ತತ್ಸ್ವರಂ ॥೨೭॥ ನಿಹತ್ಯ ಪೃಷತಂ ಚಾನ್ಯಂ ಮಾಂಸ
ಮಾದಾಯ ರಾಘವಃ । ತ್ವರಮಾಣೋ ಜನಸ್ಥಾನಂ ಸಸಾರಾಭಿಮುಖಸ್ತದಾ ॥೨೮॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯ
ಕಾಂಡೇ-ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಆರ್ತಸ್ವರಂ ತು ತಂ ಭರ್ತುರ್ವಿಜ್ಞಾಯ ಸದೃಶಂ ವನೇ । ಉವಾಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಸೀತಾ ಗಚ್ಛ ಜಾನೀಹಿ ರಾಘವಂ ॥೧॥ ನಹಿ
ಮೇ ಹೃದಯಂ ಸ್ಥಾನೇ ಜೀವಿತಂ ವಾವತಿಷ್ಠತಿ । ಕ್ರೋಶತಃ ಪರಮಾರ್ತಸ್ಯ ಶ್ರುತಶ್ಶಬ್ದೋ ಮಯಾ ಭೃಶಂ ॥೨॥ ಆಕ್ರಂದಮಾನಂ ತು ವನೇ
ಭ್ರಾತರಂ ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿ । ತಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಭಿಧಾವ ತ್ವಂ ಭ್ರಾತರಂ ಶರಣೈಷಿಣಂ ॥೩॥ ರಕ್ಷಸಾಂ ವಶಮಾಪನ್ನಂ ಸಿಂಹಾನಾಮಿವ
ಗೋವೃಷಂ । ನ ಜಗಾಮ ತಥೋಕ್ತಸ್ತು ಭ್ರಾತುರಾಜ್ಞಾಯ ಶಾಸನಂ ॥೪॥ ತಮುವಾಚ ತತಸ್ತತ್ರ ಕುಪಿತಾ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಸೌಮಿತ್ರೇ
ಮಿತ್ರರೂಪೇಣ ಭ್ರಾತುಸ್ತ್ವಮಸಿ ಶತ್ರುವತ್ ॥೫॥ ಯಸ್ತ್ವಮಸ್ಯಾಮವಸ್ಥಾಯಾಂ ಭ್ರಾತರಂ ನಾಭಿಪತ್ಸ್ಯಸೇ । ಇಚ್ಛಸಿ ತ್ವಂ ವಿನ
ಶ್ಯಂತಂ ರಾಮಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮತ್ಕೃತೇ ॥೬॥ ಲೋಭಾತ್ತ್ವಂ ಮತ್ಕೃತೇ ನೂನಂ ನಾನುಗಚ್ಛಸಿ ರಾಘವಂ । ವ್ಯಸನಂ ತೇ ಪ್ರಿಯಂ ಮ
ನ್ಯೇ ಸ್ನೇಹೋ ಭ್ರಾತರಿ ನಾಸ್ತಿ ತೇ ॥೭॥ ತೇನ ತಿಷ್ಠಸಿ ವಿಸ್ರಬ್ಧಸ್ತಮಪಶ್ಯನ್ಮಹಾದ್ಯುತಿಂ । ಕಿಂ ಹಿ ಸಂಶಯಮಾಪನ್ನೇ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಹ ಮ
ಯಾ ಭವೇತ್ ॥೮॥ ಕರ್ತವ್ಯಮಿಹ ತಿಷ್ಠಂತ್ಯಾ ಯತ್ಪ್ರಧಾನಸ್ತ್ವಮಾಗತಃ । ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಾಂ ವೈದೇಹೀಂ ಬಾಷ್ಪಶೋಕಪರಿಪ್ಲು

ತಾಂ ॥೯॥ ಅಬ್ರವೀಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತ್ರಸ್ತಾಂಸೀತಾಂಮೃಗವಧೂಮಿವ । ಪನ್ನಗಾಸುರಗಂಧರ್ವದೇವಮಾನುಷರಾಕ್ಷಸೈಃ ॥೧೦॥
ಅಶಕ್ಯಸ್ತವವೈದೇಹಿಭರ್ತಾಜೇತುಂನಸಂಶಯಃ । ದೇವಿದೇವಮನುಷ್ಯೇಷುಗಂಧರ್ವೇಷುಪತತ್ರಿಷು ॥೧೧॥ ರಾಕ್ಷಸೇಷುಪಿಶಾಚೇಷು
ಕಿನ್ನರೇಷುಮೃಗೇಷುಚ । ದಾನವೇಷುಚಘೋರೇಷುನಸವಿದ್ಯೇತಶೋಭನೇ ॥೧೨॥ ಯೋರಾಮಂಪ್ರತಿಯುಧ್ಯೇತಸಮರೇವಾಸವೋಪ
ಮಂ । ಅವಧ್ಯಸ್ಸಮರೇರಾಮೋನೈವಂತ್ವಂವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೩॥ ನತ್ವಾಮಸ್ಮಿನ್ವನೇಹಾತುಮುತ್ಸಹೇರಾಘವಂವಿನಾ । ಅನಿ
ವಾರ್ಯಂಬಲಂತಸ್ಯಬಲೈರ್ಬಲವತಾಮಪಿ ॥೧೪॥ ತ್ರಿಭಿರ್ಲೋಕೈಸ್ಸಮುದ್ಯುಕ್ತೈಸ್ಸೇಶ್ವರೈರಪಿಸಾಮರೈ । ಹೃದಯಂನಿರ್ವೃ
ತಂತೇಸ್ತುಸಂತಾಪಸ್ತ್ಯಜ್ಯತಾಮಯಂ ॥೧೫॥ ಆಗಮಿಷ್ಯತಿತೇಭರ್ತಾಶೀಘ್ರಂಹತ್ವಾಮೃಗೋತ್ತಮಂ । ನಚತಸ್ಯಸ್ವರೋವ್ಯ
ಕ್ತಂಮಾಯಯಾಕೇನಚಿತ್ಕೃತಃ ॥೧೬॥ ಗಂಧರ್ವನಗರಪ್ರಖ್ಯಾಮಾಯಾಸಾತಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ। ನ್ಯಾಸಭೂತಾಸಿವೈದೇಹಿನ್ಯಸ್ತಾಮ
ಯಿಮಹಾತ್ಮನಾ॥೧೭॥ ರಾಮೇಣತ್ವಂವರಾರೋಹೇನತ್ವಾಂತ್ಯಕ್ತುಮಿಹೋತ್ಸಹೇ। ಕೃತವೈರಾಶ್ಚವೈದೇಹಿವಯಮೇತೈರ್ನಿಶಾ
ಚರೈಃ ॥೧೮॥ ಖರಸ್ಯನಿಧನಾದೇವಜನಸ್ಥಾನವಧಂಪ್ರತಿ । ರಾಕ್ಷಸಾವಿವಿಧಾವಾಚೋವಿಸೃಜಂತಿಮಹಾವನೇ ॥೧೯॥ ಹಿಂಸಾ
ವಿಹಾರಾವೈದೇಹಿನಚಿಂತಯಿತುಮರ್ಹಸಿ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೈವಮುಕ್ತಾಸಾಕ್ರುದ್ಧಾಸಂರಕ್ತಲೋಚನಾ ॥೨೦॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಪರು
ಷಂವಾಕ್ಯಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಸತ್ಯವಾದಿನಂ । ಅನಾರ್ಯಕರುಣಾರಂಭನೃಶಂಸಕುಲಪಾಂಸನ ॥೨೧॥ ಅಹಂತವಪ್ರಿಯಂಮನ್ಯೇರಾಮ
ಸ್ಯವ್ಯಸನಂಮಹತ್ । ರಾಮಸ್ಯವ್ಯಸನಂದೃಷ್ಟ್ವಾತೇನೈತಾನಿಪ್ರಭಾಷಸೇ ॥೨೨॥ ನೈತಚ್ಚಿತ್ರಂಸಪತ್ನೇಷುಪಾಪಂಲಕ್ಷ್ಮಣಯ
ದ್ಭವೇತ್ । ತ್ವದ್ವಿಧೇಷುನೃಶಂಸೇಷುನಿತ್ಯಂಪ್ರಚ್ಛನ್ನಚಾರಿಷು ॥೨೩॥ ಸುದುಷ್ಟಸ್ತ್ವಂವನೇರಾಮಮೇಕಮೇಕೋನುಗಚ್ಛಸಿ ।
ಮಮಹೇತೋಃಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಃಪ್ರಯುಕ್ತೋಭರತೇನವಾ ॥೨೪॥ ತನ್ನಸಿಧ್ಯತಿಸೌಮಿತ್ರೇತವವಾಭರತಸ್ಯವಾ । ಕಥಮಿಂದೀವರಶ್ಯಾ
ಮಂಪದ್ಮಪತ್ರನಿಭೇಕ್ಷಣಂ ॥ ೨೫ ॥ ಉಪಸಂಶ್ರಿತ್ಯಭರ್ತಾರಂಕಾಮಯೇಯಂಪೃಥಗ್ಜನಂ । ಸಮಕ್ಷಂತವಸೌಮಿತ್ರೇಪ್ರಾ
ಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯೇನಸಂಶಯಃ॥೨೬॥ ರಾಮಂವಿನಾಕ್ಷಣಮಪಿನಹಿಜೀವಾಮಿಭೂತಲೇ। ಇತ್ಯುಕ್ತಃಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂಸೀತಯಾರೋ
ಮಹರ್ಷಣಂ ॥೨೭॥ ಅಬ್ರವೀಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸೀತಾಂಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ । ಉತ್ತರಂನೋತ್ಸಹೇವಕ್ತುಂದೈವತಂಭವತೀ
ಮಮ ॥೨೮॥ ವಾಕ್ಯಮಪ್ರತಿರೂಪಂತುನಚಿತ್ರಂಸ್ತ್ರೀಷುಮೈಥಿಲಿ। ಸ್ವಭಾವಸ್ತ್ವೇಷನಾರೀಣಾಮೇವಂಲೋಕೇಷುದೃಶ್ಯತೇ॥೨೯॥
ವಿಮುಕ್ತಧರ್ಮಾಶ್ಚಪಲಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಭೇದಕರಾಃಸ್ತ್ರಿಯಃ । ನಸಹೇಹೀದೃಶಂವಾಕ್ಯಂವೈದೇಹಿಜನಕಾತ್ಮಜೇ ॥೩೦॥ ಶ್ರೋತ್ರಯೋ
ರುಭಯೋರ್ಮಧ್ಯೇತಪ್ತನಾರಾಚಸನ್ನಿಭಂ। ಉಪಶೃಣ್ವಂತುಮೇಸರ್ವೇಸಾಕ್ಷಿಭೂತಾವನೇಚರಾಃ॥೩೧॥ ನ್ಯಾಯವಾದೀಯಥಾನಾ
ಯಮುಕ್ತೋಹಂಪರುಷಂತ್ವಯಾ। ಧಿಕ್ತ್ವಾಮದ್ಯಪ್ರಣಶ್ಯತ್ವಂಯನ್ಮಾಮೇವಂವಿಶಂಕಸೇ ॥೩೨॥ ಸ್ತ್ರೀತ್ವಂದುಷ್ಟಂಸ್ವಭಾವೇ
ನಗುರುವಾಕ್ಯೇವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ । ಗಮಿಷ್ಯೇಯತ್ರಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಸ್ವಸ್ತಿತೇಸುವರಾನನೇ ॥೩೩॥ ರಕ್ಷಂತುತ್ವಾಂವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಸಮಗ್ರಾವ
ನದೇವತಾಃ । ನಿಮಿತ್ತಾನಿಹಿಘೋರಾಣಿಯಾನಿಪ್ರಾದುರ್ಭವಂತಿಮೇ ॥೩೪॥ ಅಪಿತ್ವಾಸಹರಾಮೇಣಪಶ್ಯೇಯಂಪುನರಾಗತಃ । ನ
ವೇತಿನೈವಜಾನಾಮಿವೈದೇಹಿಜನಕಾತ್ಮಜೇ ॥೩೫॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೈವಮುಕ್ತಾಸಾರುದಂತೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ। ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತತೋವಾ
ಕ್ಯಂತೀವ್ರಂಬಾಷ್ಪಪರಿಪ್ಲುತಾ ॥೩೬॥ ಗೋದಾವರೀಂಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿವಿನಾರಾಮೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣ। ಆಬಂಧಿಷ್ಯೇಥವಾತ್ಯಕ್ಷ್ಯೇವಿಷಮೇ
ದೇಹಮಾತ್ಮನಃ ॥೩೭॥ ಪಿಬಾಮ್ಯಹಂವಿಷಂತೀಕ್ಷ್ಣಂಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಹುತಾಶನಂ । ನತ್ವಹಂರಾಘವಾದನ್ಯಂಪದಾಪಿಪುರುಷಂ
ಸ್ಪೃಶೇ ॥೩೮॥ ಇತಿಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾಕ್ರುಶ್ಯಸೀತಾದುಃಖಸಮನ್ವಿತಾ। ರುರೋದದುಃಖಶೋಕಾಭ್ಯಾಂಮುಚರಂಪ್ರಜಘಾನಚ॥ ತಾ
ಮಾರ್ತರೂಪಾಂವಿಮನಾರುದಂತೀಂಸೌಮಿತ್ರಿರಾಲೋಕ್ಯವಿಶಾಲನೇತ್ರಾಂ। ಆಶ್ವಾಸಯಾಮಾಸನಚೈವಭರ್ತುಸ್ತಂಭ್ರಾತರಂಕಿಂ
ಚಿದುವಾಚಸೀತಾ ॥೪೦॥ ತತಸ್ತುಸೀತಾಮಭಿವಾದ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಃಕೃತಾಂಜಲಿಃಕಿಂಚಿದಭಿಪ್ರಣಮ್ಯಚ । ಅನ್ವೀಕ್ಷಮಾಣೋಬ
ಹುಶಶ್ಚಮೈಥಿಲೀಂಜಗಾಮರಾಮಸ್ಯಸಮೀಪಮಾತ್ಮವಾನ್ ॥೪೧॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ
ತಯಾಪರುಷಮುಕ್ತಸ್ತುಕುಪಿತೋರಾಘವಾನುಜಃ । ಸವಿಕಾಂಕ್ಷನ್ಭೃಶಂರಾಮಂಪ್ರತಸ್ಥೇನಚಿರಾದಿವ ॥೧॥ ತದಾಸಾ
ದ್ಯದಶಗ್ರೀವಃಕ್ಷಿಪ್ರಮಂತರಮಾಸ್ಥಿತಃ । ಅಭಿಚಕ್ರಾಮವೈದೇಹೀಂಪರಿವ್ರಾಜಕರೂಪಧೃತ್ ॥೨॥ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಕಾಷಾಯಸಂವೀ
ತಃಶಿಖೀಛತ್ರೀಉಪಾನಹೀ। ವಾಮೇಚಾಂಸೇವಸಜ್ಯಾಥಶುಭೇಯಷ್ಟಿಕಮಂಡಲೂ॥೩॥ ಪರಿವ್ರಾಜಕರೂಪೇಣವೈದೇಹೀಂಸಮುಪಾ
ಗಮತ್ । ತಾಮಾಸಸಾದಾತಿಬಲೋಭ್ರಾತೃಭ್ಯಾಂರಹಿತಾಂವನೇ ॥೪॥ ರಹಿತಾಂಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾಭ್ಯಾಂಸಂಧ್ಯಾಮಿವಮಹತ್ತ
ಮಃ । ತಾಮಪಶ್ಯತ್ತತೋಬಾಲಾಂರಾಮಪತ್ನೀಂಯಶಸ್ವಿನೀಂ ॥ ೫ ॥ ರೋಹಿಣೀಂಶಶಿನಾಹೀನಾಂಗ್ರಹವದ್ಭೃಶದಾರು
ಣಃ । ತಮುಗ್ರತೇಜಃಕರ್ಮಾಣಂಜನಸ್ಥಾನರುಹಾದ್ರುಮಾಃ ॥೬॥ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯನಪ್ರಕಂಪಂತೇನಪ್ರವಾತಿಚಮಾರುತಃ । ಶೀ
ಘ್ರಸ್ರೋತಾಶ್ಚತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವೀಕ್ಷಂತಂರಕ್ತಲೋಚನಂ॥೭॥ ಸ್ತಿಮಿತಂಗಂತುಮಾರೇಭೇಭಯಾದ್ಗೋದಾವರೀನದೀ। ರಾಮಸ್ಯತ್ವಂ
ತರಪ್ರೇಪ್ಸುರ್ದಶಗ್ರೀವಸ್ತದಂತರೇ ॥೮॥ ಉಪತಸ್ಥೇಚವೈದೇಹೀಂಭಿಕ್ಷುರೂಪೇಣರಾವಣಃ । ಅಭವ್ಯೋಭವ್ಯರೂಪೇಣಭರ್ತಾರ
ಮನುಶೋಚತೀಂ ॥೯ ॥ ಅಭ್ಯವರ್ತತವೈದೇಹೀಂಚಿತ್ರಾಮಿವಶನೈಶ್ಚರಃ। ಸಪಾಪೋಭವ್ಯರೂಪೇಣತೃಣೈಃಕೂಪಇವಾವೃತಃ ॥
ಅತಿಷ್ಠತ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವೈದೇಹೀಂರಾಮಪತ್ನೀಂಯಶಸ್ವಿನೀಂ। ಶುಭಾಂರುಚಿರದಂತೋಷ್ಠೀಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಂ ॥೧೧॥ ಆ

ಸೀತಾಂಪರ್ಣಶಾಲಾಯಾಂಬಾಷ್ಪಶೋಕಾಭಿಪೀಡಿತಾಂ । ಸತಾಂಪದ್ಮಪಲಾಶಾಕ್ಷೀಂಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸಿನೀಂ ॥ ೧೨ ॥ ಅಭ್ಯಗಚ್ಛತವೈದೇಹೀಂದುಷ್ಟಚೇತಾನಿಶಾಚರಃ । ಸಮನ್ಮಥಶರಾವಿಷ್ಟೋಬ್ರಹ್ಮಘೋಷಮುದೀರಯನ್ ॥೧೩॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಶ್ರಿತಂವಾಕ್ಯಂರಹಿತೇರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ । ತಾಮುತ್ತಮಾಂತ್ರಿಲೋಕಾನಾಂಪದ್ಮಹೀನಾಮಿವಶ್ರಿಯಂ ॥೧೪॥ ವಿಭ್ರಾಜಮಾನಾಂವಪುಷಾರಾವಣಃಪ್ರಶಶಂಸಹ । ಕಾತ್ವಂಕಾಂಚನವರ್ಣಾಭೇಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸಿನಿ ॥ ೧೫ ॥ ಕಮಲಾನಾಂಶುಭಾಂಮಾಲಾಂಪದ್ಮಿನೀವಹಿಬಿಭ್ರತೀ । ಹ್ರೀಃಕೀರ್ತಿಃಶ್ರೀಃಶುಭಾಲಕ್ಷ್ಮೀರಪ್ಸರಾವಾಶುಭಾನನೇ ॥ ೧೬ ॥ ಭೂತಿರ್ವಾತ್ವಂವರಾರೋಹೇರತಿರ್ವಾಸ್ವೈರಚಾರಿಣೀ । ಸಮಾಶ್ಶಿಖರಿಣಸ್ಸ್ನಿಗ್ಧಾಃಪಾಂಡರಾದಶನಾಸ್ತವ ॥೧೭॥ ವಿಶಾಲೇವಿಮಲೇನೇತ್ರೇರಕ್ತಾಂತೇಕೃಷ್ಣತಾರಕೇ । ವಿಶಾಲಂಜಘನಂಪೀನಮೂರೂಕರಿಕರೋಪಮೌ ॥೧೮॥ ಏತಾವುಪಚಿತೌವೃತ್ತೌಸಂಹತೌಸಂಪ್ರವಲ್ಗಿತೌ । ಪೀನೋನ್ನತಮುಖೌಕಾಂತೌಸ್ನಿಗ್ಧತಾಳಫಲೋಪಮೌ ॥ ೧೯ ॥ ಮಣಿಪ್ರವೇಕಾಭರಣೌರುಚಿರೌತೇಪಯೋಧರೌ । ಚಾರುಸ್ಮಿತೇಚಾರುದತಿಚಾರುನೇತ್ರೇವಿಲಾಸಿನೀ ॥೨೦॥ ಮನೋಹರಸಿಮೇಕಾಂತೇನದೀಕೂಲಮಿವಾಂಭಸಾ । ಕರಾಂತಮಿತಮಧ್ಯಾಸಿಸುಕೇಶೀಸಂಹತಸ್ತನೀ ॥೨೧॥ ನೈವದೇವೀನಗಂಧರ್ವೀನಯಕ್ಷೀನಚಕಿನ್ನರೀ । ನೈವಂರೂಪಾಮಯಾನಾರೀದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾಮಹೀತಲೇ ॥೨೨॥ ರೂಪಮಗ್ರ್ಯಂಚಲೋಕೇಷುಸೌಕುಮಾರ್ಯಂವಯಶ್ಚತೇ । ಇಹವಾಸಶ್ಚಕಾಂತಾರೇಚಿತ್ತಮುನ್ಮಾದಯಂತಿಮೇ ॥ ೨೩ ॥ ಸಾಪ್ರತಿಕ್ರಾಮಭದ್ರಂತೇನತ್ವಂವಸ್ತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ । ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮಯಂವಾಸೋಘೋರಾಣಾಂಕಾಮರೂಪಿಣಾಂ ॥ ೨೪ ॥ ಪ್ರಾಸಾದಾಗ್ರಾಣಿರಮ್ಯಾಣಿನಗರೋಪವನಾನಿಚ । ಸಂಪನ್ನಾನಿಸುಗಂಧೀನಿಯುಕ್ತಾನ್ಯಾಚರಿತುಂತ್ವಯಾ ॥೨೫॥ ವರಂಮಾಲ್ಯಂವರಂಭೋಜ್ಯಂವರಂವಸ್ತ್ರಂಚಶೋಭನೇ । ಭರ್ತಾರಂಚವರಂಮನ್ಯೇತ್ವದ್ಯುಕ್ತಮಸಿತೇಕ್ಷಣೇ ॥೨೬॥ ಕಾತ್ವಂಭವಸಿರುದ್ರಾಣಾಂಮರುತಾಂವಾವರಾನನೇ । ವಸೂನಾಂವಾವರಾರೋಹೇದೇವತಾಪ್ರತಿಭಾಸಿಮೇ ॥೨೭॥ ನೇಹಗಚ್ಛಂತಿಗಂಧರ್ವಾನದೇವಾನಚಕಿನ್ನರಾಃ । ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮಯಂವಾಸಃಕಥನ್ನುತ್ವಮಿಹಾಗತಾ ॥ ೨೮ ॥ ಇಹಶಾಖಾಮೃಗಾಸ್ಸಿಂಹಾದ್ವೀಪಿವ್ಯಾಘ್ರಮೃಗಾಸ್ತಥಾ । ಋಕ್ಷಾಸ್ತರಕ್ಷವಃಕಂಕಾಃಕಥಂತೇಭ್ಯೋನಬಿಭ್ಯಸಿ ॥೨೯॥ ಮದಾನ್ವಿತಾನಾಂಘೋರಾಣಾಂಕುಂಜರಾಣಾಂತರಸ್ವಿನಾಂ । ಕಥಮೇಕಾಮಹಾರಣ್ಯೇನಬಿಭೇಷಿವರಾನನೇ ॥೩೦॥ ಕಾಸಿಕಸ್ಯಕುತಶ್ಚತ್ವಂಕಿಂನಿಮಿತ್ತಂಚದಂಡಕಾನ್ । ಏಕಾಚರಸಿಕಲ್ಯಾಣಿಘೋರಾನ್ರಾಕ್ಷಸಸೇವಿತಾನ್ ॥ ೩೧ ॥ ಇತಿಪ್ರಶಸ್ತಾವೈದೇಹೀರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ । ದ್ವಿಜಾತಿವೇಷೇಣಹಿತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣಮಾಗತಂ ॥೩೨॥ ಸರ್ವೈರತಿಥಿಸತ್ಕಾರೈಃಪೂಜಯಾಮಾಸಮೈಥಿಲೀ । ಉಪನೀಯಾಸನಂಪೂರ್ವಂಪಾದ್ಯೇನಾಭಿನಿಮಂತ್ರ್ಯಚ ॥ ೩೩ ॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಸಿದ್ಧಮಿತ್ಯೇವತದಾತಂಸೌಮ್ಯದರ್ಶನಂ । ದ್ವಿಜಾತಿವೇಷೇಣಸಮೀಕ್ಷ್ಯಮೈಥಿಲೀಸಮಾಗತಂಪಾತ್ರಕುಸುಂಭಧಾರಿಣಂ । ಅಶಕ್ಯಮುದ್ದ್ವೇಷ್ಟುಮುಪಾಯದರ್ಶನಂನ್ಯಮಂತ್ರಯದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣವತ್ತದಾಂಗನಾ ॥ ೩೪ ॥ ಇಯಂಬ್ರಸೀಬ್ರಾಹ್ಮಣಕಾಮಮಾಸ್ಯತಾಮಿದಂಚಪಾದ್ಯಂಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮಿತಿ । ಇದಂಚಸಿದ್ಧಂವನಜಾತಮುತ್ತಮಂತ್ವದರ್ಥಮವ್ಯಗ್ರಮಿಹೋಪಭುಜ್ಯತಾಂ ॥ ೩೫ ॥ ನಿಮಂತ್ರ್ಯಮಾಣಃಪ್ರತಿಪೂರ್ಣಭಾಷಿಣೀಂನರೇಂದ್ರಪತ್ನೀಂಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯಮೈಥಿಲೀಂ । ಪ್ರಸಹ್ಯತಸ್ಯಾಹರಣೇಧೃತಂಮನಸ್ಸಮರ್ಪಯತ್ಸ್ವಾತ್ಮವಧಾಯರಾವಣಃ ॥ ೩೬ ॥ ತತಸ್ಸುವೇಷಂಮೃಗಯಾಗತಂಪತಿಂಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣಾಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಂತದಾ । ದಿವೀಕ್ಷಮಾಣಾಹರಿತಂದದರ್ಶತನ್ಮಹದ್ವನಂನೈವತುರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥ ೩೭ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಷಟ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ॥

ರಾವಣೇನತುವೈದೇಹೀತಥಾಪೃಷ್ಟಾಜಿಹೀರ್ಷತಾ । ಪರಿವ್ರಾಜಕಲಿಂಗೇನಶಶಂಸಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ ॥ ೧ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ಚಾತಿಥಿಶ್ಚಾಯಮನುಕ್ತೋಹಿಶಪೇತಮಾಂ । ಇತಿಧ್ಯಾತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂತುಸೀತಾವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨॥ ದುಹಿತಾಜನಕಸ್ಯಾಹಂಮೈಥಿಲಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಸೀತಾನಾಮ್ನಾಸ್ಮಿಭದ್ರಂತೇರಾಮಸ್ಯಮಹಿಷೀದ್ವಿಜ ॥ ೩ ॥ ಉಷಿತ್ವಾದ್ವಾದಶಸಮಾಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂನಿವೇಶನೇ । ಭುಂಜಾನಾಮಾನುಷಾನ್ಭೋಗಾನ್ಸರ್ವಕಾಮಸಮೃದ್ಧಿನೀ ॥೪॥ ತತಸ್ತ್ರಯೋದಶೇವರ್ಷೇರಾಜಾಮಂತ್ರಯತಪ್ರಭುಃ । ಅಭಿಷೇಚಯಿತುಂರಾಮಂಸಮೇತೋರಾಜಮಂತ್ರಿಭಿಃ ॥೫॥ ತಸ್ಮಿನ್ಸಂಭ್ರಿಯಮಾಣೇತುರಾಘವಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನೇ । ಕೈಕೇಯೀನಾಮಭರ್ತಾರಮಮಾರ್ಯಾಸಾಯಾಚತೇವರಂ ॥ ೬ ॥ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತುಕೈಕೇಯೀಶ್ವಶುರಂಸುಕೃತೇನಮೇ । ಮಮಪ್ರವ್ರಾಜನಂಭರ್ತುರ್ಭರತಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ ॥೭॥ ದ್ವಾವಯಾಚತಭರ್ತಾರಂಸತ್ಯಸಂಧಂನೃಪೋತ್ತಮಂ । ನಾದ್ಯಭೋಕ್ಷ್ಯೇನಚಸ್ವಪ್ಸ್ಯೇನಪಾಸ್ಯೇಚಕಥಂಚನ ॥ ೮ ॥ ಏಷಮೇಜೀವಿತಸ್ಯಾಂತೋರಾಮೋಯದ್ಯಭಿಷಿಚ್ಯತೇ । ಇತಿಬ್ರುವಾಣಾಕೈಕೇಯೀಂಶ್ವಶುರೋಮೇಸಮಾನದಃ ॥೯॥ ಅಯಾಚತಾರ್ಥೈರನ್ವರ್ಥೈರ್ನಚಯಾಚ್ಞಾಂಚಕಾರಸಾ । ಮಮಭರ್ತಾಮಹಾತೇಜಾವಯಸಾಪಂಚವಿಂಶಕಃ ॥೧೦॥ ಅಷ್ಟಾದಶಹಿವರ್ಷಾಣಿಮಮಜನ್ಮನಿಗಣ್ಯತೇ । ರಾಮೇತಿಪ್ರಥಿತೋಲೋಕೇಗುಣವಾನ್ಸತ್ಯವಾನ್ಶುಚಿಃ ॥೧೧॥ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೋಮಹಾಬಾಹುಸ್ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತಃ । ಕಾಮಾರ್ತಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾಃಪಿತಾದಶರಥಸ್ಸ್ವಯಂ ॥೧೨॥ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಃಪ್ರಿಯಕಾಮಾರ್ಥಂತಂರಾಮಂನಾಭ್ಯಷೇಚಯತ್ । ಅಭಿಷೇಕಾಯತುಪಿತುಸ್ಸಮೀಪಂರಾಮಮಾಗತಂ ॥೧೩॥ ಕೈಕೇಯೀಮಮಭರ್ತಾರಮಿತ್ಯುವಾಚಧೃತಂವಚಃ । ತವಪಿತ್ರಾಸಮಾಜ್ಞಪ್ತಂಮಮೇದಂಶೃಣುರಾಘವ ॥೧೪॥ ಭರತಾಯಪ್ರದಾತವ್ಯಮಿದಂರಾಜ್ಯಮಕಂಟಕಂ । ತ್ವಯಾಹಿಖಲುವಸ್ತವ್ಯಂನವವರ್ಷಾಣಿಪಂಚಚ ॥೧೫॥ ವನಂಪ್ರವ್ರಜಕಾಕುತ್ಸ್ಥಪಿತರಂಮೋಚಯಾನೃ

ತಾತ್ । ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಚ ತಾಂ ರಾಮಃ ಕೈಕೇಯೀಮಕುತೋಭಯಃ ॥೧೬॥ ಚಕಾರ ತದ್ವಚಸ್ತಸ್ಯಾ ಮಮ ಭರ್ತಾ ದೃಢವ್ರತಃ । ದದ್ಯಾನ್ನ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ಸತ್ಯಂ ಬ್ರೂಯಾನ್ನ ಚಾನೃತಮ್ ॥೧೭॥ ಏತದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಾಮಸ್ಯ ಧ್ರುವಂ ವ್ರತಮನುತ್ತಮಮ್ । ತಸ್ಯ ಭ್ರಾತಾ ತು ವೈಮಾತ್ರೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ನಾಮ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೧೮॥ ರಾಮಸ್ಯ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಃ ಸಹಾಯಸ್ಸಮರೇಽರಿಹಾ । ಸ ಭ್ರಾತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ನಾಮ ಧರ್ಮಚಾರೀ ದೃಢವ್ರತಃ ॥೧೯॥ ಅನ್ವಗಚ್ಛದ್ಧನುಷ್ಪಾಣಿಃ ಪ್ರವ್ರಜಂತಂ ಮಯಾ ಸಹ । ಜಟೀ ತಾಪಸರೂಪೇಣ ಮಯಾ ಸಹ ಸಹಾನುಜಃ ॥೨೦॥ ಪ್ರವಿಷ್ಟೋ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಂ ಧರ್ಮನಿತ್ಯೋ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ । ತೇ ವಯಂ ಪ್ರಚ್ಯುತಾ ರಾಜ್ಯಾತ್ಕೈಕೇಯ್ಯಾಸ್ತು ಕೃತೇ ತ್ರಯಃ ॥೨೧॥ ವಿಚರಾಮ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠ ವನಂ ಗಂಭೀರಮೋಜಸಾ । ಸಮಾಶ್ವಸ ಮುಹೂರ್ತಂ ತು ಶಕ್ಯಂ ವಸ್ತುಮಿಹ ತ್ವಯಾ ॥೨೨॥ ಆಗಮಿಷ್ಯತಿ ಮೇ ಭರ್ತಾ ವನ್ಯಮಾದಾಯ ಪುಷ್ಕಲಮ್ । ರುರೂನ್ಗೋಧಾನ್ವರಾಹಾಂಶ್ಚ ಹತ್ವಾದಾಯಾಮಿಷಾನ್ಬಹೂನ್ ॥೨೩॥ ಸ ತ್ವಂ ನಾಮ ಚ ಗೋತ್ರಂ ಚ ಕುಲಂ ಚಾಚಕ್ಷ್ವ ತತ್ತ್ವತಃ । ಏಕಶ್ಚ ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ ಕಿಮರ್ಥಂ ಚರಸಿ ದ್ವಿಜ ॥೨೪॥ ಏವಂ ಬ್ರುವಂತ್ಯಾಂ ಸೀತಾಯಾಂ ರಾಮಪತ್ನ್ಯಾಂ ಮಹಾಬಲಃ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೋತ್ತರಂ ತೀವ್ರಂ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ॥೨೫॥ ಯೇನ ವಿತ್ರಾಸಿತಾ ಲೋಕಾಸ್ಸದೇವಾಸುರಪನ್ನಗಾಃ । ಅಹಂ ತು ರಾವಣೋ ನಾಮ ಸೀತೇ ರಕ್ಷೋಗಣೇಶ್ವರಃ ॥೨೬॥ ತ್ವಾಂ ತು ಕಾಂಚನವರ್ಣಾಭಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕೌಶೇಯವಾಸಿನೀಮ್ । ರತಿಂ ಸ್ವಕೇಷು ದಾರೇಷು ನಾಧಿಗಚ್ಛಾಮ್ಯನಿಂದಿತೇ ॥೨೭॥ ಬಹ್ವೀನಾಮುತ್ತಮಸ್ತ್ರೀಣಾಮಾಹೃತಾನಾಮಿತಸ್ತತಃ । ಸರ್ವಾಸಾಮೇವ ಭದ್ರಂ ತೇ ಮಮಾಗ್ರಮಹಿಷೀ ಭವ ॥೨೮॥ ಲಂಕಾ ನಾಮ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಮಧ್ಯೇ ಮಮ ಮಹಾಪುರೀ । ಸಾಗರೇಣ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಾ ನಿವಿಷ್ಟಾ ನಗಮೂರ್ಧನಿ ॥೨೯॥ ತತ್ರ ಸೀತೇ ಮಯಾ ಸಾರ್ಧಂ ವನೇಷು ವಿಚರಿಷ್ಯಸಿ । ನ ಚಾಸ್ಯಾರಣ್ಯವಾಸಸ್ಯ ಸ್ಪೃಹಯಿಷ್ಯಸಿ ಭಾಮಿನಿ ॥೩೦॥ ಪಂಚದಾಸ್ಯಸ್ಸಹಸ್ರಾಣಿ ಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾಃ । ಸೀತೇ ಪರಿಚರಿಷ್ಯಂತಿ ಭಾರ್ಯಾ ಭವಸಿ ಮೇ ಯದಿ ॥೩೧॥ ರಾವಣೇನೈವಮುಕ್ತಾ ತು ಕುಪಿತಾ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾನವದ್ಯಾಂಗೀ ತಮನಾದೃತ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಮ್ ॥೩೨॥ ಮಹಾಗಿರಿಮಿವಾಕಂಪ್ಯಂ ಮಹೇಂದ್ರಸದೃಶಂ ಪತಿಮ್ । ಮಹೋದಧಿಮಿವಾಕ್ಷೋಭ್ಯಮಹಂ ರಾಮಮನುವ್ರತಾ ॥೩೩॥ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಂ ನ್ಯಗ್ರೋಧಪರಿಮಂಡಲಮ್ । ಸತ್ಯಸಂಧಂ ಮಹಾಬಾಹುಮಹಂ ರಾಮಮನುವ್ರತಾ ॥೩೪॥ ಮಹಾಬಾಹುಂ ಮಹೋರಸ್ಕಂ ಸಿಂಹವಿಕ್ರಾಂತಗಾಮಿನಮ್ । ನೃಸಿಂಹಂ ಸಿಂಹಸಂಕಾಶಮಹಂ ರಾಮಮನುವ್ರತಾ ॥೩೫॥ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಾನನಂ ರಾಮಂ ರಾಜವತ್ಸಂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಮ್ । ಪೃಥುಕೀರ್ತಿಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಮಹಂ ರಾಮಮನುವ್ರತಾ ॥೩೬॥ ತ್ವಂ ಪುನರ್ಜಂಬುಕಸ್ಸಿಂಹೀಂ ಮಾಮಿಚ್ಛಸಿ ಸುದುರ್ಲಭಾಮ್ । ನಾಹಂ ಶಕ್ಯಾ ತ್ವಯಾ ಸ್ಪ್ರಷ್ಟುಮಾದಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಭಾ ಯಥಾ ॥೩೭॥ ಪಾದಪಾನ್ಕಾಂಚನಾನ್ನೂನಂ ಬಹೂನ್ಪಶ್ಯಸಿ ಮಂದಭಾಕ್ । ರಾಘವಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಯಸ್ತ್ವಮಿಚ್ಛಸಿ ರಾವಣ ॥೩೮॥ ಕ್ಷುಧಿತಸ್ಯ ಹಿ ಸಿಂಹಸ್ಯ ಮೃಗಶತ್ರೋಸ್ತರಸ್ವಿನಃ । ಆಶೀವಿಷಸ್ಯ ಮುಖಾದ್ದಂಷ್ಟ್ರಾಮಾದಾತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೩೯॥ ಮಂದರಂ ಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪಾಣಿನಾ ಹರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ । ಕಾಲಕೂಟಂ ವಿಷಂ ಪೀತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿಮಾನ್ಗಂತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೪೦॥ ಅಕ್ಷಿ ಸೂಚ್ಯಾ ಪ್ರಮೃಜಸಿ ಜಿಹ್ವಯಾ ಲೇಢಿ ಚ ಕ್ಷುರಮ್ । ರಾಘವಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಮಧಿಗಂತುಂ ತ್ವಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೪೧॥ ಅವಸಜ್ಯ ಶಿಲಾಂ ಕಂಠೇ ಸಮುದ್ರಂ ತರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ । ಸೂರ್ಯಾಚಂದ್ರಮಸೌ ಚೋಭೌ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಹರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೪೨॥ ಯೋ ರಾಮಸ್ಯ ಪ್ರಿಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಪ್ರಧರ್ಷಯಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ । ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಸ್ತ್ರೇಣಾಹರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೪೩॥ ಕಲ್ಯಾಣವೃತ್ತಾಂ ರಾಮಸ್ಯ ಯೋ ಭಾರ್ಯಾಂ ಹರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ । ಅಯೋಮುಖಾನಾಂ ಶೂಲಾನಾಮಗ್ರೇ ಚರಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೪೪॥ ರಾಮಸ್ಯ ಸದೃಶೀಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಯೋಽಧಿಗಂತುಂ ತ್ವಮಿಚ್ಛಸಿ । ಯದಂತರಂ ಸಿಂಹಸೃಗಾಲಯೋರ್ವನೇ ಯದಂತರಂ ಸ್ಯಂದನಿಕಾಸಮುದ್ರಯೋಃ ॥೪೫॥ ಸುರಾಗ್ರ್ಯಸೌವೀರಕಯೋರ್ಯದಂತರಂ ತದಂತರಂ ವೈ ತವ ರಾಘವಸ್ಯ ಚ । ಯದಂತರಂ ಕಾಂಚನಸೀಸಲೋಹಯೋರ್ಯದಂತರಂ ಚಂದನವಾರಿಪಂಕಯೋಃ ॥೪೬॥ ಯದಂತರಂ ಹಸ್ತಿಬಿಡಾಲಯೋರ್ವನೇ ತದಂತರಂ ದಾಶರಥೇಸ್ತವೈವ ಚ । ಯದಂತರಂ ವಾಯಸವೈನತೇಯಯೋರ್ಯದಂತರಂ ಮದ್ಗುಮಯೂರಯೋರಪಿ ॥೪೭॥ ಯದಂತರಂ ಸಾರಸಗೃಧ್ರಯೋರ್ವನೇ ತದಂತರಂ ದಾಶರಥೇಸ್ತವೈವ ಚ । ತಸ್ಮಿನ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸಮಪ್ರಭಾವೇ ರಾಮೇ ಸ್ಥಿತೇ ಕಾರ್ಮುಕಬಾಣಪಾಣೌ ॥೪೮॥ ಹೃತಾಪಿ ತೇಽಹಂ ನ ಜರಾಂ ಗಮಿಷ್ಯೇ ವಜ್ರಂ ಯಥಾ ಮಕ್ಷಿಕಯಾವಗೀರ್ಣಮ್ । ಇತೀವ ತದ್ವಾಕ್ಯಮದುಷ್ಟಭಾವಾ ಸುಧೃಷ್ಟಮುಕ್ತ್ವಾ ರಜನೀಚರಂ ತಮ್ ॥೪೯॥ ಗಾತ್ರಪ್ರಕಂಪಾದ್ವ್ಯಥಿತಾ ಬಭೂವ ವಾತೋದ್ಧತಾ ಸಾ ಕದಲೀವ ತನ್ವೀ । ತಾಂ ವೇಪಮಾನಾಮುಪಲಕ್ಷ್ಯ ಸೀತಾಂ ಸ ರಾವಣೋ ಮೃತ್ಯುಸಮಪ್ರಭಾವಃ ॥೫೦॥ ಕುಲಂ ಬಲಂ ನಾಮ ಚ ಕರ್ಮ ಚಾತ್ಮನಃ ಸಮಾಚಚಕ್ಷೇ ಭಯಕಾರಣಾರ್ಥಮ್ । ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

... ...

ಏವಂ ಬ್ರುವಂತ್ಯಾಂ ಸೀತಾಯಾಂ ಸಂರಬ್ಧಃ ಪರುಷಂ ವಚಃ । ಲಲಾಟೇ ಭ್ರುಕುಟೀಂ ಕೃತ್ವಾ ರಾವಣಃ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಹ ॥೧॥ ಭ್ರಾತಾ ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯಾಹಂ ಸಾಪತ್ನ್ಯೋ ವರವರ್ಣಿನಿ । ರಾವಣೋ ನಾಮ ಭದ್ರಂ ತೇ ದಶಗ್ರೀವಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ॥೨॥ ಯಸ್ಯ ದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಃ ಪಿಶಾಚಪತಗೋರಗಾಃ । ವಿದ್ರವಂತಿ ಭಯಾದ್ಭೀತಾ ಮೃತ್ಯೋರಿವ ಸದಾ ಪ್ರಜಾಃ ॥೩॥ ಯೇನ ವೈಶ್ರವಣೋ ರಾಜಾ ದ್ವೈಮಾತ್ರಃ ಕಾರಣಾಂತರೇ । ದ್ವಂದ್ವಮಾಸಾದಿತಃ ಕ್ರೋಧಾದ್ರಣೇ ವಿಕ್ರಮ್ಯ ನಿರ್ಜಿತಃ ॥೪॥ ಯದ [illegible]

ಧಿಷ್ಠಾನಮಪ್ಯವಧೀತ್। ಕೈಲಾಸಂಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠಮಧ್ಯಾಸ್ತೇನರವಾಹನಃ॥೫॥ ಯಸ್ಯತತ್ಪುಷ್ಪಕಂನಾಮವಿಮಾನಂಕಾಮಗಂ
ಶುಭಂ। ವೀರ್ಯಾದೇವಾರ್ಜಿತಂಭದ್ರೇಯೇನಯಾಮಿವಿಹಾಯಸಂ ॥೬॥ ಮಮಸಂಜಾತರೋಷಸ್ಯಮುಖಂದೃಷ್ಟ್ವೈವಮೈಥಿಲಿ।
ವಿದ್ರವಂತಿಪರಿತ್ರಸ್ತಾಸ್ಸುರಾಸ್ಸಶಕ್ರಪುರೋಗಮಾಃ। ಯತ್ರತಿಷ್ಠಾಮ್ಯಹಂತತ್ರಮಾರುತೋವಾತಿಶಂಕಿತಃ। ತೀವ್ರಾಂಶುರಮೃತಾಂ
ಶುಃ ಭಯಾತ್ಸಂಪದ್ಯತೇರವಿಃ ॥೮॥ ನಿಷ್ಕಂಪಪತ್ರಾಸ್ತರವೋನದ್ಯಶ್ಚಸ್ತಿಮಿತೋದಕಾಃ। ಭವಂತಿಯತ್ರಯತ್ರಾಹಂತಿಷ್ಠಾಮಿ
ಚಚರಾಮಿಚ ॥೯॥ ಮಮಪಾರೇಸಮುದ್ರಸ್ಯಲಂಕಾನಾಮಪುರೀಶುಭಾ। ಸಂಪೂರ್ಣಾರಾಕ್ಷಸೈರ್ಘೋರೈರ್ಯಥೇಂದ್ರಸ್ಯಾ
ಮರಾವತೀ ॥೧೦॥ ಪ್ರಾಕಾರೇಣಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಾಪಾಂಡುರೇಣವಿರಾಜತಾ। ಹೇಮಕಕ್ಷ್ಯಾಪುರೀರಮ್ಯಾವೈಡೂರ್ಯಮಯತೋರಣಾ।
ಹಸ್ತ್ಯಶ್ವರಥಸಂಬಾಧಾತೂರ್ಯನಾದವಿನಾದಿತಾ। ಸರ್ವಕಾಲಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈಸ್ಸಂಕುಲೋದ್ಯಾನಶೋಭಿತಾ॥೧೨॥ ತತ್ರತ್ವಂವ
ಸತೀಸೀತೇರಾಜಪುತ್ರಿಮಯಾಸಹ। ನಸ್ಮರಿಷ್ಯಸಿನಾರೀಣಾಂಮಾನುಷೀಣಾಂಮನಸ್ವಿನಿ ॥೧೩॥ ಭುಂಜಾನಾಮಾನು
ಷಾನ್ಭೋಗಾನ್ದಿವ್ಯಾಂಶ್ಚವರವರ್ಣಿನಿ। ನಸ್ಮರಿಷ್ಯಸಿರಾಮಸ್ಯಮಾನುಷಸ್ಯಗತಾಯುಷಃ ॥೧೪॥ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾಪ್ರಿಯಂ
ಪುತ್ರಂರಾಜ್ಞಾದಶರಥೇನಯಃ। ಮಂದವೀರ್ಯಸ್ಸುತೋಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ತತಃಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತೋಹ್ಯಯಂ॥೧೫॥ ತೇನಕಿಂಭ್ರಷ್ಟರಾಜ್ಯೇನರಾ
ಮೇಣಗತಚೇತಸಾ। ಕರಿಷ್ಯಸಿವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿತಾಪಸೇನತಪಸ್ವಿನಾ ॥೧೬॥ ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಭರ್ತಾರಂಕಾಮಾತ್ಸ್ವಯಮಿಹಾಗತಂ।
ನಮನ್ಮಥಶರಾವಿಷ್ಟಂಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತುಂತ್ವಮರ್ಹಸಿ ॥೧೭॥ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾಯಹಿಮಾಂಭೀರುಪರಿತಾಪಂಗಮಿಷ್ಯಸಿ। ಚರ
ಣೇನಾಭಿಹತ್ಯೇವಪುರೂರವಸಮೂರ್ವಶೀ ॥೧೮॥ ಅಂಗುಲ್ಯಾನಸಮೋರಾಮೋಮಮಯುದ್ಧೇಸಮಾನುಷಃ। ತವಭಾಗ್ಯೇನಸಂ
ಪ್ರಾಪ್ತಂಭಜಸ್ವವರವರ್ಣಿನಿ ॥೧೯॥ ಏವಮುಕ್ತಾತುವೈದೇಹೀಕ್ರುದ್ಧಾಸಂರಕ್ತಲೋಚನಾ। ಅಬ್ರವೀತ್ಪರುಷಂವಾ
ಕ್ಯಂರಹಿತೇರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ ॥೨೦॥ ಕಥಂವೈಶ್ರವಣಂದೇವಂಸರ್ವಭೂತನಮಸ್ಕೃತಂ। ಭ್ರಾತರಂವ್ಯಪದಿಶ್ಯತ್ವಮಶುಭಂಕ
ರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೨೧॥ ಅವಶ್ಯಂವಿನಶಿಷ್ಯಂತಿಸರ್ವೇರಾವಣರಾಕ್ಷಸಾಃ। ಯೇಷಾಂತ್ವಂಕರ್ಕಶೋರಾಜಾದುರ್ಬುದ್ಧಿರಜಿತೇಂದ್ರಿ
ಯಃ ॥೨೨॥ ಅಪಹೃತ್ಯಶಚೀಂಭಾರ್ಯಾಂಶಕ್ಯಮಿಂದ್ರಸ್ಯಜೀವಿತುಂ। ನಚರಾಮಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಂಮಾಮಪನೀಯತುಜೀವಿತುಂ॥೨೩॥
ಜೀವೇಚ್ಚಿರಂವಜ್ರಧರಸ್ಯಹಸ್ತಾಚ್ಛಚೀಂಪ್ರಧೃಷ್ಯಾಪ್ರತಿರೂಪರೂಪಾಂ। ನಮಾದೃಶೀಂರಾಕ್ಷಸದೂಷಯಿತ್ವಾಪೀತಾಮೃತಸ್ಯಾ
ಪಿತವಾಸ್ತಿಮೋಕ್ಷಃ॥೨೪॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಸೀತಾಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾದಶಗ್ರೀವಃಪ್ರತಾಪವಾನ್। ಹಸ್ತೇಹಸ್ತಂಸಮಾಹತ್ಯಚಕಾರಸುಮಹದ್ವಪುಃ ॥೧॥ ಸಮೈ
ಥಿಲೀಂಪುನರ್ವಾಕ್ಯಂಬಭಾಷೇಚತತೋಭೃಶಂ। ನೋನ್ಮತ್ತಯಾಶ್ರುತೌಮನ್ಯೇಮಮವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮೌ ॥೨॥ ಉದ್ವಹೇ
ಯಂಭುಜಾಭ್ಯಾಂತುಮೇದಿನೀಮಂಬರೇಸ್ಥಿತಃ। ಆಪಿಬೇಯಂಸಮುದ್ರಂಚಹನ್ಯಾಂಮೃತ್ಯುಂರಣೇಸ್ಥಿತಃ ॥೩॥ ಅರ್ಕಂರುಂಧ್ಯಾಂಶ
ರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ನಿರ್ಭಿಂದ್ಯಾಂಹಿಮಹೀತಲಂ। ಕಾಮರೂಪಿಣಮುನ್ಮತ್ತೇಪಶ್ಯಮಾಂಕಾಮದಂಪತಿಂ ॥೪॥ ಏವಮುಕ್ತವತಸ್ತ
ಸ್ಯಸೂರ್ಯಕಲ್ಪೇಶಿಖಿಪ್ರಭೇ। ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯಹರಿಪರ್ಯಂತೇರಕ್ತೇನೇತ್ರೇಬಭೂವತುಃ॥೫॥ ಸದ್ಯಸ್ಸೌಮ್ಯಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯಭಿಕ್ಷುರೂಪಂಚಸಂ
ಮತಂ। ಸ್ವಂರೂಪಂಕಾಲರೂಪಾಭಂಭೇಜೇವೈಶ್ರವಣಾನುಜಃ ॥೬॥ ಸಂರಕ್ತನಯನಶ್ಶ್ರೀಮಾಂಸ್ತಪ್ತಕಾಂಚನಕುಂಡಲಃ।
ಕ್ರೋಧೇನಮಹತಾವಿಷ್ಟೋನೀಲಜೀಮೂತಸನ್ನಿಭಃ॥೭॥ ದಶಾಸ್ಯಃಕಾರ್ಮುಕೀಬಾಣೀಬಭೂವಕ್ಷಣದಾಚರಃ। ಸಪರಿವ್ರಾಜಕಚ್ಛ
ದ್ಮಮಹಾಕಾಯೋವಿಹಾಯತತ್॥೮॥ ಪ್ರತಿಪದ್ಯಸ್ವಕಂರೂಪಂರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ। ಸಂರಕ್ತನಯನಃಕ್ರೋಧಾಜ್ಜೀಮೂ
ತನಿಚಯಪ್ರಭಃ॥೯॥ ರಕ್ತಾಂಬರಧರಸ್ತಸ್ಥೌಸ್ತ್ರೀರತ್ನಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಮೈಥಿಲೀಂ। ಸೀತಾಮಸಿತಕೇಶಾಂತಾಂಭಾಸ್ಕರಸ್ಯಪ್ರಭಾಮಿ
ವ ॥೧೦॥ ವಸನಾಭರಣೋಪೇತಾಂಮೈಥಿಲೀಂರಾವಣೋಬ್ರವೀತ್। ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುವಿಖ್ಯಾತಂಯದಿಭರ್ತಾರಮಿಚ್ಛಸಿ॥೧೧॥
ಮಾಮಾಶ್ರಯವರಾರೋಹೇತವಾಹಂಸದೃಶಃಪತಿಃ। ಮಾಂಭಜಸ್ವಚಿರಾಯತ್ವಮಹಂಶ್ಲಾಘ್ಯಃಪ್ರಿಯಸ್ತವ ॥೧೨॥ ನೈ
ವಚಾಹಂಕ್ವಚಿದ್ಭದ್ರೇರಾಮಂಪರಿಮಿತಾಯುಷಂ। ತ್ಯಜತಾಂಮಾನುಷೇಭಾವೋಮಯಿಭಾವಃಪ್ರಣೀಯತಾಂ ॥೧೩॥ ರಾ
ಜ್ಯಾಚ್ಚ್ಯುತಮಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂರಾಮಂಪರಿಮಿತಾಯುಷಂ। ಕೈರ್ಗುಣೈರನುರಕ್ತಾಸಿಮೂಢೇಪಂಡಿತಮಾನಿನಿ॥೧೪॥ ಯಃಸ್ತ್ರಿಯಾ
ವಚನಾದ್ರಾಜ್ಯಂವಿಹಾಯಸಸುಹೃಜ್ಜನಂ। ಅಸ್ಮಿನ್ವ್ಯಾಲಾನುಚರಿತೇವನೇವಸತಿದುರ್ಮತಿಃ ॥೧೫॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಮೈಥಿಲೀಂ
ವಾಕ್ಯಂಪ್ರಿಯಾರ್ಹಾಂಪ್ರಿಯವಾದಿನೀಂ। ಅಭಿಗಮ್ಯಸುದುಷ್ಟಾತ್ಮಾರಾಕ್ಷಸಃಕಾಮಮೋಹಿತಃ ॥೧೬॥ ಜಗ್ರಾಹರಾವಣ
ಸ್ಸೀತಾಂಬುಧಃಖೇರೋಹಿಣೀಮಿವ। ವಾಮೇನಸೀತಾಂಪದ್ಮಾಕ್ಷೀಂಮೂರ್ಧಜೇಷುಕರೇಣಸಃ ॥೧೭॥ ಊರ್ವೋಸ್ತುದಕ್ಷಿಣೇನೈವ
ಪರಿಜಗ್ರಾಹಪಾಣಿನಾ। ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮೃತ್ಯುಸಂಕಾಶಂತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಂಮಹಾಭುಜಂ ॥ ಪ್ರಾದ್ರವನ್ಗಿರಿಶೃಂಗಾಭಂಭ
ಯಾರ್ತಾವನದೇವತಾಃ। ಸಚಮಾಯಾಮಯೋದಿವ್ಯಃಖರಯುಕ್ತಃಖರಸ್ವನಃ ॥೧೯॥ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತಹೇಮಾಂಗೋರಾವಣಸ್ಯಮ
ಹಾರಥಃ। ತತಸ್ತಾಂಪರುಷೈರ್ವಾಕ್ಯೈರಭಿತರ್ಜ್ಯಮಹಾಸ್ವನಃ ॥೨೦॥ ಅಂಕೇನಾದಾಯವೈದೇಹೀಂರಥಮಾರೋಹಯತ್ತದಾ।
ಸಾಗೃಹೀತಾವಿಚುಕ್ರೋಶರಾವಣೇನಯಶಸ್ವಿನೀ ॥೨೧॥ ರಾಮೇತಿಸೀತಾದುಃಖಾರ್ತಾರಾಮಂದೂರಗತಂವನೇ। ತಾಮಕಾ
ಮಾಂಸಕಾಮಾರ್ತಃಪನ್ನಗೇಂದ್ರವಧೂಮಿವ ॥೨೨॥ ವಿವೇಷ್ಟಮಾನಾಮಾದಾಯಉತ್ಪಪಾತಾಥರಾವಣಃ। ತತಸ್ಸಾರಾಕ್ಷ

ಸೇಂದ್ರೇಣಾಪಿಹ್ರಿಯಮಾಣಾವಿಹಾಯಸಾ ॥ ೨೩ ॥ ಭೃಶಂಚುಕ್ರೋಶಮತ್ತೇವಭ್ರಾಂತಚಿತ್ತಾಯಥಾತುರಾ । ಹಾಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಮಹಾಬಾಹೋಗುರುಚಿತ್ತಪ್ರಸಾದಕ ॥೨೪॥ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಂನಜಾನೀಷೇರಕ್ಷಸಾಮಾಮಮರ್ಷಿಣಾ। ಜೀವಿತಂಸುಖಮರ್ಥಾಂ
ಶ್ಚಧರ್ಮಹೇತೋಃಪರಿತ್ಯಜನ್ ॥೨೫॥ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಮಧರ್ಮೇಣಮಾಂರಾಘವನಪಶ್ಯಸಿ। ನನುನಾಮಾವಿನೀತಾನಾಂವಿನೇತಾಸಿ
ಪರಂತಪ ॥೨೬॥ ಕಥಮೇವಂವಿಧಂಪಾಪಂನತ್ವಂಶಾಸಿಹಿರಾವಣಂ । ನನುಸದ್ಯೋವಿನೀತಸ್ಯದೃಶ್ಯತೇಕರ್ಮಣಃಫಲಂ ॥ ೨೭ ॥
ಕಾಲೋಽಪ್ಯಂಗೀಭವತ್ಯತ್ರಸಸ್ಯಾನಾಮಿವಪಕ್ತಯೇ । ಸಕರ್ಮಕೃತವಾನೇತತ್ಕಾಲೋಪಹತಚೇತನಃ ॥೨೮॥ ಜೀವಿತಾಂತಕರಂ
ಘೋರಂರಾಮಾದ್ವ್ಯಸನಮಾಪ್ನುಹಿ । ಹಂತೇದಾನೀಂಸಕಾಮಾಸ್ತುಕೈಕೇಯೀಸಹಬಾಂಧವೈಃ ॥ ೨೯ ॥ ಹ್ರಿಯೇಯದ್ಧ
ರ್ಮಕಾಮಸ್ಯಧರ್ಮಪತ್ನೀಯಶಸ್ವಿನಃ । ಆಮಂತ್ರಯೇಜನಸ್ಥಾನೇಕರ್ಣಿಕಾರಾನ್ಸುಪುಷ್ಪಿತಾನ್ ॥೩೦॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಂರಾಮಾಯ
ಶಂಸಧ್ವಂಸೀತಾಂಹರತಿರಾವಣಃ । ಮಾಲ್ಯವಂತಂಶಿಖರಿಣಂವಂದೇಪ್ರಸ್ರವಣಂಗಿರಿಂ ॥ ೩೧ ॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಂರಾಮಾಯಶಂಸತ್ವಂ
ಸೀತಾಂಹರತಿರಾವಣಃ । ಹಂಸಸಾರಸಸಂಘುಷ್ಟಾಂವಂದೇಗೋದಾವರೀಂನದೀಂ ॥ ೩೨ ॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಂರಾಮಾಯಶಂಸತ್ವಂ
ಸೀತಾಂಹರತಿರಾವಣಃ । ದೈವತಾನಿಚಯಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ವನೇವಿವಿಧಪಾದಪೇ ॥ ೩೩ ॥ ನಮಸ್ಕರೋಮ್ಯಹಂತೇಭ್ಯೋಭರ್ತುಃಶಂ
ಸಂತಮಾಂಹೃತಾಂ । ಯಾನಿಕಾನಿಚಿದಪ್ಯತ್ರಸತ್ತ್ವಾನಿನಿವಸಂತ್ಯುತ ॥ ೩೪ ॥ ಸರ್ವಾಣಿಶರಣಂಯಾಮಿಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಣಾನಪಿ।
ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಂಪ್ರಿಯಾಂಭರ್ತುಃಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಪಿಗರೀಯಸೀಂ ॥೩೫॥ ವಿವಶಾಪಹೃತಾಸೀತಾರಾವಣೇನೇತಿಶಂಸತ। ವಿದಿತ್ವಾ
ಮಾಂಮಹಾಬಾಹುರಮುತ್ರಾಪಿಮಹಾಬಲಃ ॥೩೬॥ ಆನೇಷ್ಯತಿಪರಾಕ್ರಮ್ಯವೈವಸ್ವತಹೃತಾಮಪಿ। ಸಾತದಾಕರುಣಾವಾಚೋ
ವಿಲಪಂತೀಸುದುಃಖಿತಾ ॥೩೭॥ ವನಸ್ಪತಿಗತಂಗೃಧ್ರಂದದರ್ಶಾಯತಲೋಚನಾ। ಸಾತಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಸುಶ್ರೋಣೀರಾವಣಸ್ಯವ
ಶಂಗತಾ ॥ ಸಮಾಕ್ರಂದದ್ಭಯಪರಾದುಃಖೋಪಹತಯಾಗಿರಾ । ಜಟಾಯೋಪಶ್ಯಮಾಮಾರ್ಯಹ್ರಿಯಮಾಣಾಮನಾಥವತ್॥
ಅನೇನರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣಕರುಣಂಪಾಪಕರ್ಮಣಾ । ನೈಷವಾರಯಿತುಂಶಕ್ಯಸ್ತ್ವಯಾಕ್ರೂರೋನಿಶಾಚರಃ ॥ ೪೦ ॥ ಸತ್ತ್ವವಾನ್ಜಿತ
ಕಾಶೀಚಸಾಯುಧಶ್ಚೈವದುರ್ಮತಿಃ । ರಾಮಾಯತುಯಥಾತತ್ತ್ವಂಜಟಾಯೋಹರಣಂಮಮ ॥೪೧॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯಚತತ್ಸ
ರ್ವಮಾಖ್ಯಾತವ್ಯಮಶೇಷತಃ । ಇತಿಶ್ರೀಮದರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಏಕೋನಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತಂಶಬ್ದಮವಸುಪ್ತಸ್ತುಜಟಾಯುರಥಶುಶ್ರುವೇ। ನಿರೀಕ್ಷ್ಯರಾವಣಂಕ್ಷಿಪ್ರಂವೈದೇಹೀಂಚದದರ್ಶಸಃ॥೧॥ ತತಃಪರ್ವತ
ಕೂಟಾಭಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣತುಂಡಃಖಗೋತ್ತಮಃ। ವನಸ್ಪತಿಗತಃಶ್ರೀಮಾನ್ವ್ಯಾಜಹಾರಶುಭಾಂಗಿರಂ॥೨॥ದಶಗ್ರೀವಸ್ಥಿತೋಧರ್ಮೇಪು
ರಾಣೇಸತ್ಯಸಂಶ್ರಯಃ । ಜಟಾಯುರ್ನಾಮನಾಮ್ನಾಹಂಗೃಧ್ರರಾಜೋಮಹಾಬಲಃ ॥೩ ॥ ರಾಜಾಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯಮಹೇಂದ್ರ
ವರುಣೋಪಮಃ।ಲೋಕಾನಾಂಚಹಿತೇಯುಕ್ತೋರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ॥೪॥ ತಸ್ಯೈಷಾಲೋಕನಾಥಸ್ಯಧರ್ಮಪತ್ನೀಯಶಸ್ವಿನೀ।
ಸೀತಾನಾಮವರಾರೋಹಾಯಾಂತ್ವಂಹರ್ತುಮಿಹೇಚ್ಛಸಿ॥೫॥ ಕಥಂರಾಜಾಸ್ಥಿತೋಧರ್ಮೇಪರದಾರಾನ್ಪರಾಮೃಶೇತ್ । ರಕ್ಷಣೀ
ಯಾವಿಶೇಷೇಣರಾಜದಾರಾಮಹಾಬಲ ॥೬॥ ನಿವರ್ತಯಮತಿಂನೀಚಾಂಪರದಾರಾಭಿಮರ್ಶನಾತ್ । ನತತ್ಸಮಾಚರೇದ್ಧೀರೋಯ
ತ್ಪರೋಽಸ್ಯವಿಗರ್ಹಯೇತ್ ॥೭॥ ಯಥಾತ್ಮನಸ್ತಥಾನ್ಯೇಷಾಂದಾರಾರಕ್ಷ್ಯಾವಿಮರ್ಶನಾತ್ । ಧರ್ಮಮರ್ಥಂಚಕಾಮಂಚಶಿಷ್ಟಾ
ಶ್ಶಾಸ್ತ್ರೇಷ್ವನಾಗತಂ ॥ ೮ ॥ ವ್ಯವಸ್ಯಂತಿನರಾಜಾನಂಧರ್ಮಃಪೌಲಸ್ತ್ಯನಂದನ । ರಾಜಾಧರ್ಮಶ್ಚಕಾಮಶ್ಚದ್ರವ್ಯಾಣಾಂ
ಚೋತ್ತಮೋನಿಧಿಃ ॥೯॥ ಧರ್ಮಶ್ಶುಭಂವಾಪಾಪಂವಾರಾಜಮೂಲಂಪ್ರವರ್ತತೇ । ಪಾಪಸ್ವಭಾವಶ್ಚಪಲಃಕಥಂತ್ವಂರಕ್ಷಸಾಂ
ವರಃ ॥೧೦॥ ಐಶ್ವರ್ಯಮಭಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋವಿಮಾನಾಮಿವದುಷ್ಕೃತಿಃ। ಕಾಮಂಸ್ವಭಾವೋಯೋಯಸ್ಯನಶಕ್ಯಃಪರಿವರ್ಜಿತುಂ॥೧೧॥
ನಹಿದುಷ್ಟಾತ್ಮನಾಮಾರ್ಯಮಾವಸತ್ಯಾಲಯೇಚಿರಂ । ವಿಷಯೇವಾಪುರೇವಾತೇಯದಾರಾಮೋಮಹಾಬಲಃ ॥೧೨॥ ನಾಪರಾಧ್ಯತಿಧ
ರ್ಮಾತ್ಮಾಕಥಂತಸ್ಯಾಪರಾಧ್ಯಸಿ । ಯದಿಶೂರ್ಪಣಖಾಹೇತೋರ್ಜನಸ್ಥಾನಗತಃಖರಃ ॥೧೩॥ ಅತಿವೃತ್ತೋಹತಃಪೂರ್ವಂ
ರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ । ಅತ್ರಬ್ರೂಹಿಯಥಾತತ್ತ್ವಂಕೋರಾಮಸ್ಯವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ ॥೧೪॥ ಯಸ್ಯತ್ವಂಲೋಕನಾಥಸ್ಯಭಾ
ರ್ಯಾಂಹೃತ್ವಾಗಮಿಷ್ಯಸಿ । ಕ್ಷಿಪ್ರಂವಿಸೃಜವೈದೇಹೀಂಮಾತ್ವಾಘೋರೇಣಚಕ್ಷುಷಾ ॥೧೫॥ ದಹೇದ್ದಹನಭೂತೇನವೃತ್ರಮಿಂದ್ರಾ
ಶನಿರ್ಯಥಾ । ಸರ್ಪಮಾಶೀವಿಷಂಬದ್ಧ್ವಾವಸ್ತ್ರಾಂತೇನಾವಬುಧ್ಯಸೇ ॥೧೬॥ ಗ್ರೀವಾಯಾಂಪ್ರತಿಮುಕ್ತಂಚಕಾಲಪಾಶಂನಪಶ್ಯಸಿ ।
ಸಭಾರಸ್ಸೌಮ್ಯಭರ್ತವ್ಯೋಯೋನರಂನಾವಸಾದಯೇತ್ ॥೧೭ ॥ ತದನ್ನಮುಪಿಭೋಕ್ತವ್ಯಂಜೀರ್ಯತೇಯದನಾಮಯಂ। ಯತ್ಕೃ
ತ್ವಾನಭವೇದ್ಧರ್ಮೋನಕೀರ್ತಿರ್ನಯಶೋಭುವಿ ॥೧೮॥ ಶರೀರಸ್ಯಭವೇತ್ಖೇದಃಕಸ್ತತ್ಕರ್ಮಸಮಾಚರೇತ್ । ಷಷ್ಟಿರ್ವರ್ಷ
ಸಹಸ್ರಾಣಿಮಮಜಾತಸ್ಯರಾವಣ ॥೧೯॥ ಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂರಾಜ್ಯಂಯಥಾವದನುತಿಷ್ಠತಃ । ವೃದ್ಧೋಹಂತ್ವಂಯುವಾಧನ್ವೀ
ಸಶರಃಕವಚೀರಥೀ ॥೨೦॥ ತಥಾಪ್ಯಾದಾಯವೈದೇಹೀಂಕುಶಲೀನಗಮಿಷ್ಯಸಿ । ನಶಕ್ತಸ್ತ್ವಂಬಲಾದ್ಧರ್ತುಂವೈದೇಹೀಂಮ
ಮಪಶ್ಯತಃ ॥೨೧॥ ಹೇತುಭಿರ್ನ್ಯಾಯಸಂಯುಕ್ತೈರ್ಧ್ರುವಾಂವೇದಶ್ರುತೀಮಿವ । ಯುಧ್ಯಸ್ವಯದಿಶೂರೋಸಿಮುಹೂರ್ತಂ
ತಿಷ್ಠರಾವಣ ॥೨೨॥ ಶಯಿಷ್ಯಸೇಹತೋಭೂಮೌಯಥಾಪೂರ್ವಂಖರಸ್ತಥಾ। ಅಸಕೃತ್ಸಂಯುಗೇಯೇನನಿಹತಾದೈತ್ಯದಾನವಾಃ॥
೨೩॥ ನಚಿರಾಚ್ಚೀರವಾಸಾಸ್ತ್ವಾಂರಾಮೋಯುಧಿವಧಿಷ್ಯತಿ। ಕಿಂನುಶಕ್ಯಂಮಯಾಕರ್ತುಂಗತೌದೂರಂನೃಪಾತ್ಮಜೌ ॥ ೨೪ ॥

ಕ್ಷಿಪ್ರಂತ್ವಂನಶ್ಯಸೇನೀಚತವಮೃತ್ಯೋರ್ನಸಂಶಯಃ । ನಹಿಮೇಜೀವಮಾನಸ್ಯನಯಿಷ್ಯಸಿಶುಭಾಮಿಮಾಂ ॥೨೫॥ ಸೀತಾಂಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೀಂರಾಮಸ್ಯಮಹಿಷೀಂಪ್ರಿಯಾಂ । ಅವಶ್ಯಂತುಮಯಾಕಾರ್ಯಂಪ್ರಿಯಂತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೨೬॥ ಜೀವಿತೇನಾಪಿರಾಮಸ್ಯತಥಾದಶರಥಸ್ಯಚ । ತಿಷ್ಠತಿಷ್ಠದಶಗ್ರೀವಮುಹೂರ್ತಂಪಶ್ಯರಾವಣ ॥೨೭॥ ಯುದ್ಧಾತಿಥ್ಯಂಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿಯಥಾವತ್ಪ್ರಾಣಂನಿಶಾಚರ । ವೃಂತಾದಿವಫಲಂತ್ವಾಂತುಪಾತಯೇಯಂರಥೋತ್ತಮಾತ್ ॥೨೮॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ಯಯಥಾನ್ಯಾಯಂರಾವಣಸ್ಯಜಟಾಯುಷಾ । ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯಾಗ್ನಿನಿಭಾಸ್ಸರ್ವಾರೇಜುರ್ವಿಂಶತಿದೃಷ್ಟಯಃ ॥೧॥ ಸಂರಕ್ತನಯನಃಕೋಪಾತ್ತಪ್ತಕಾಂಚನಕುಂಡಲಃ । ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋಽಭಿದುದ್ರಾವಪತಗೇಂದ್ರಮಮರ್ಷಣಃ ॥೨॥ ಸಸಂಪ್ರಹಾರಸ್ತುಮುಲಸ್ತಯೋಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಮಹಾವನೇ । ಬಭೂವವಾತೋದ್ಧತಯೋರ್ಮೇಘಯೋರ್ಗಗನೇಯಥಾ ॥೩॥ ತದ್ಬಭೂವಾದ್ಭುತಂಯುದ್ಧಂಗೃಧ್ರರಾಕ್ಷಸಯೋಸ್ತದಾ । ಸಪಕ್ಷಯೋರ್ಮಾಲ್ಯವತೋರ್ಮಹಾಪರ್ವತಯೋರಿವ ॥೪॥ ತತೋನಾಳೀಕನಾರಾಚೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರೈಶ್ಚವಿಕರ್ಣಿಭಿಃ । ಅಭ್ಯವರ್ಷನ್ಮಹಾಘೋರೈರ್ಗೃಧ್ರರಾಜಂಮಹಾಬಲಃ ॥೫॥ ಸತಾನಿಶರಜಾಲಾನಿಗೃಧ್ರಃಪತ್ರರಥೇಶ್ವರಃ । ಜಟಾಯುಃಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹರಾವಣಾಸ್ತ್ರಾಣಿಸಂಯುಗೇ ॥೬॥ ತಸ್ಯತೀಕ್ಷ್ಣನಖಾಭ್ಯಾಂತುಚರಣಾಭ್ಯಾಂಮಹಾಬಲಃ । ಚಕಾರಬಹುಧಾಗಾತ್ರೇವ್ರಣಾನ್ಪತಗಸತ್ತಮಃ ॥೭॥ ಅಥಕ್ರೋಧಾದ್ದಶಗ್ರೀವೋಜಗ್ರಾಹದಶಮಾರ್ಗಣಾನ್ । ಮೃತ್ಯುದಂಡನಿಭಾನ್ಘೋರಾನ್ಶತ್ರುಮರ್ದನಕಾಂಕ್ಷಯಾ ॥೮॥ ಸತೈರ್ಬಾಣೈರ್ಮಹಾವೀರ್ಯಃಪೂರ್ಣಮುಕ್ತೈರಜಿಹ್ಮಗೈಃ । ಬಿಭೇದನಿಶಿತೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಗೃಧ್ರಂಘೋರೈಶ್ಶಿಲೀಮುಖೈಃ ॥೯॥ ಸರಾಕ್ಷಸರಥೇಪಶ್ಯನ್ಜಾನಕೀಂಬಾಷ್ಪಲೋಚನಾಂ । ಅಚಿಂತಯಿತ್ವಾತಾನ್ಬಾಣಾನ್ರಾಕ್ಷಸಂಸಮಭಿದ್ರವತ್ ॥೧೦॥ ತತೋಽಸ್ಯಸಶರಂಚಾಪಂಮುಕ್ತಾಮಣಿವಿಭೂಷಿತಂ । ಚರಣಾಭ್ಯಾಂಮಹಾತೇಜಾಬಭಂಜಪತಗೇಶ್ವರಃ ॥೧೧॥ ತತೋಽನ್ಯದ್ಧನುರಾದಾಯರಾವಣಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ । ವವರ್ಷಶರವರ್ಷಾಣಿಶತಶೋಽಥಸಹಸ್ರಶಃ ॥೧೨॥ ಶರೈರಾವಾರಿತಸ್ತಸ್ಯಸಂಯುಗೇಪತಗೇಶ್ವರಃ । ಕುಲಾಯಮುಪಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃಪಕ್ಷೀವಪ್ರಬಭೌತದಾ ॥೧೩॥ ಸತಾನಿಶರವರ್ಷಾಣಿಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂಚವಿಧೂಯಚ । ಚರಣಾಭ್ಯಾಂಮಹಾತೇಜಾಬಭಂಜಾಸ್ಯಮಹದ್ಧನುಃ ॥೧೪॥ ತಚ್ಚಾಗ್ನಿಸದೃಶಂದೀಪ್ತಂರಾವಣಸ್ಯಶರಾಸನಂ । ಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂಚಮಹಾವೀರ್ಯೋವ್ಯಾಧುನೋತ್ಪತಗೇಶ್ವರಃ ॥೧೫॥ ಕಾಂಚನೋರಶ್ಛದಾನ್ದಿವ್ಯಾನ್ಪಿಶಾಚವದನಾನ್ಖರಾನ್ । ತಾಂಶ್ಚಾಸ್ಯಜವಸಂಪನ್ನಾನ್ಜಘಾನಸಮರೇಬಲೀ ॥೧೬॥ ವರಂತ್ರಿವೇಣುಸಂಪನ್ನಂಕಾಮಗಂಪಾವಕಾರ್ಚಿಷಂ । ಮಣಿಹೇಮವಿಚಿತ್ರಾಂಗಂಬಭಂಜಚಮಹಾರಥಂ ॥೧೭॥ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಪ್ರತೀಕಾಶಂಛತ್ರಂಚವ್ಯಜನೈಸ್ಸಹ । ಪಾತಯಾಮಾಸವೇಗೇನಗ್ರಾಹಿಭೀರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸಹ ॥೧೮॥ ಸಾರಥೇಶ್ಚಾಸ್ಯವೇಗೇನತುಂಡೇನೈವಮಹಚ್ಛಿರಃ । ಪುನರ್ವ್ಯಪಾಹರಚ್ಛ್ರೀಮಾನ್ಪಕ್ಷಿರಾಜೋಮಹಾಬಲಃ ॥೧೯॥ ಸಭಗ್ನಧನ್ವಾವಿರಥೋಹತಾಶ್ವೋಹತಸಾರಥಿಃ । ಅಂಕೇನಾದಾಯವೈದೇಹೀಂಪಪಾತಭುವಿರಾವಣಃ ॥ ೨೦ ॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾನಿಪತಿತಂಭೂಮೌರಾವಣಂಭಗ್ನವಾಹನಂ । ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಭೂತಾನಿಗೃಧ್ರರಾಜಮಪೂಜಯನ್ ॥೨೧॥ ಪರಿಶ್ರಾಂತಂತುತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಜರಯಾಪಕ್ಷಿಯೂಥಪಂ । ಉತ್ಪಪಾತಪುನರ್ಹೃಷ್ಟೋಮೈಥಿಲೀಂಗೃಹ್ಯರಾವಣಃ ॥೨೨॥ ತಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಂನಿಧಾಯಾಂಕೇಗಚ್ಛಂತಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ । ಗೃಧ್ರರಾಜಸ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯಸಮಭಿದ್ರುತ್ಯರಾವಣಂ ॥ ಸಮಾವಾರ್ಯಮಹಾತೇಜಾಜಟಾಯುರಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ವಜ್ರಸಂಸ್ಪರ್ಶಬಾಣಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಂರಾಮಸ್ಯರಾವಣ ॥೨೩॥ ಅಲ್ಪಬುದ್ಧೇಹರಸ್ಯೇನಾಂವಧಾಯಖಲುರಕ್ಷಸಾಂ । ಸಮಿತ್ರಬಂಧುಸ್ಸಾಮಾತ್ಯಸ್ಸಬಲಸ್ಸಪರಿಚ್ಛದಃ ॥೨೪॥ ವಿಷಪಾನಂಪಿಬಸ್ಯೇತತ್ಪಿಪಾಸಿತಇವೋದಕಂ । ಅನುಬಂಧಮಜಾನಂತಃಕರ್ಮಣಾಮವಿಚಕ್ಷಣಾಃ ॥೨೫॥ ಶೀಘ್ರಮೇವವಿನಶ್ಯಂತಿಯಥಾತ್ವಂವಿನಶಿಷ್ಯಸಿ । ಬದ್ಧಸ್ತ್ವಂಕಾಲಪಾಶೇನಕ್ವಗತಸ್ತಸ್ಯಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ॥೨೬॥ ವಧಾಯಬಡಿಶಂಗೃಹ್ಯಸಾಮಿಷಂಜಲಜೋಯಥಾ । ನಹಿಜಾತುದುರಾಧರ್ಷೌಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌತವರಾವಣ ॥೧೮॥ ಧರ್ಷಣಂಚಾಶ್ರಮಸ್ಯಾಸ್ಯಕ್ಷಮಿಷ್ಯೇತೇತುರಾಘವೌ । ಯಥಾತ್ವಯಾಕೃತಂಕರ್ಮಭೀರುಣಾಲೋಕಗರ್ಹಿತಂ ॥೨೯॥ ತಸ್ಕರಾಚರಿತೋಮಾರ್ಗೋನೈಷವೀರನಿಷೇವಿತಃ । ಯುಧ್ಯಸ್ವಯದಿಶೂರೋಽಸಿಮುಹೂರ್ತಂತಿಷ್ಠರಾವಣ ॥೩೦॥ ಶಯಿಷ್ಯಸೇಹತೋಭೂಮೌಯಥಾಭ್ರಾತಾಖರಸ್ತಥಾ । ಪರೇತಕಾಲೇಪುರುಷೋಯತ್ಕರ್ಮಪ್ರತಿಪದ್ಯತೇ ॥೩೧॥ ವಿನಾಶಾಯಾತ್ಮನೋಽಧರ್ಮ್ಯಂಪ್ರತಿಪನ್ನೋಽಸಿಕರ್ಮತತ್ । ಪಾಪಾನುಬಂಧೋವೈಯಸ್ಯಕರ್ಮಣಃಕರ್ಮಕೋನುತತ್ ॥೩೨॥ ಕುರ್ವೀತಲೋಕಾಧಿಪತಿಸ್ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭಗವಾನಪಿ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಶುಭಂವಾಕ್ಯಂಜಟಾಯುಸ್ತಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ ॥೩೩॥ ನಿಪಪಾತಭೃಶಂಪೃಷ್ಠೇದಶಗ್ರೀವಸ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ತಂಗೃಹೀತ್ವಾನಖೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ವಿದದಾರಸಮಂತತಃ ॥೩೪॥ ಅಧಿರೂಢೋಗಜಾರೋಹೋಯಥಾಸ್ಯಾದ್ದುಷ್ಟವಾರಣಂ । ವಿರರಾದನಖೈರಸ್ಯತುಂಡಂಪೃಷ್ಠೇಸಮರ್ಪಯನ್ ॥೩೫॥ ಕೇಶಾಂಶ್ಚೋತ್ಪಾಟಯಾಮಾಸನಖಪಕ್ಷಮುಖಾಯುಧಃ । ಸತಥಾಗೃಧ್ರರಾಜೇನಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನೋಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥೩೬॥ ಅಮರ್ಷಸ್ಫುರಿತೋಷ್ಠಸ್ಸನ್ಪ್ರಾಕಂಪತಸರಾವಣಃ । ಸಪರಿಷ್ವಜ್ಯವೈದೇಹೀಂವಾಮೇನಾಂಕೇನರಾವಣಃ ॥೩೭॥ ತಲೇನಾಭಿಜಘಾನಾಶುಜಟಾಯುಂಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ । ಜಟಾಯುಸ್ತಮಭಿಕ್ರಮ್ಯತುಂಡೇನಾಸ್ಯಖಗಾಧಿಪಃ ॥೩೮॥ ವಾಮಬಾಹೂನ್ದಶತದಾವ್ಯಪಾಹರದರಿಂದ

ಮಃ। ಸಂಛಿನ್ನಬಾಹೋಸ್ಸದ್ಯೈವ ಬಾಹವಸ್ಸಹಸಾಭವನ್ ॥೩೯॥ ವಿಷಜ್ವಾಲಾವಲೀಯುಕ್ತಾ ವಲ್ಮೀಕಾದಿವ ಪನ್ನಗಾಃ। ತತಃ ಕ್ರೋಧಾದ್ದಶಗ್ರೀವಃ ಸೀತಾಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ರಾವಣಃ ॥೪೦॥ ಮುಷ್ಟಿಭ್ಯಾಂ ಚರಣಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಗೃಧ್ರರಾಜಮಪೋಥಯತ್। ತತೋ ಮುಹೂರ್ತಂ ಸಂಗ್ರಾಮೋ ಬಭೂವಾತುಲವೀರ್ಯಯೋಃ ॥೪೧॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ಮುಖ್ಯಸ್ಯ ಪಕ್ಷಿಣಾಂ ಪ್ರವರಸ್ಯ ಚ। ತಸ್ಯ ವ್ಯಾಯಚ್ಛಮಾನಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯಾರ್ಥೇಽಥ ರಾವಣಃ ॥೪೨॥ ಪಕ್ಷೌ ಪಾರ್ಶ್ವೌ ಚ ಪಾದೌ ಚ ಖಡ್ಗಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಸೋಽಚ್ಛಿನತ್। ಸಂಛಿನ್ನಪಕ್ಷಸ್ಸಹಸಾ ರಕ್ಷಸಾ ರೌದ್ರಕರ್ಮಣಾ ॥೪೩॥ ನಿಪಪಾತ ಹತೋ ಗೃಧ್ರೋ ಧರಣ್ಯಾಮಲ್ಪಜೀವಿತಃ। ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ಕ್ಷತಜಾರ್ದ್ರಂ ಜಟಾಯುಷಂ ॥೪೪॥ ಅಭ್ಯಧಾವತ ವೈದೇಹೀ ಸ್ವಬಂಧುಮಿವ ದುಃಖಿತಾ। ತಂ ನೀಲಜೀಮೂತನಿಕಾಶಕಲ್ಪಂ ಸುಪಾಂಡರೋರಸ್ಕಮುದಾರವೀರ್ಯಂ। ದದರ್ಶ ಲಂಕಾಧಿಪತಿಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಜಟಾಯುಷಂ ಶಾಂತಮಿವಾಗ್ನಿದಾವಂ ॥೪೫॥ ತತಸ್ತು ತಂ ಪತ್ರರಥಂ ಮಹೀತಲೇ ನಿಪಾತಿತಂ ರಾವಣವೇಗಮರ್ದಿತಂ। ಪುನಃ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಶಶಿಪ್ರಭಾನನಾ ರುರೋದ ಸೀತಾ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ ತದಾ ॥೪೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಏಕಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತಮಲ್ಪಜೀವಿತಂ ಗೃಧ್ರಂ ಸ್ಫುರಂತಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ। ದದರ್ಶ ಭೂಮೌ ಪತಿತಂ ಸಮೀಪೇ ರಾಘವಾಶ್ರಮಾತ್ ॥೧॥ ಸಾ ತು ತಾರಾಧಿಪಮುಖೀ ರಾವಣೇನ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತಂ। ಗೃಧ್ರರಾಜಂ ವಿನಿಹತಂ ವಿಲಲಾಪ ಸುದುಃಖಿತಾ ॥೨॥ ಆಲಿಂಗ್ಯ ಗೃಧ್ರಂ ನಿಹತಂ ರಾವಣೇನ ಬಲೀಯಸಾ। ವಿಲಲಾಪ ಸುದುಃಖಾರ್ತಾ ಸೀತಾ ಶಶಿನಿಭಾನನಾ ॥೩॥ ನಿಮಿತ್ತಂ ಲಕ್ಷಣಜ್ಞಾನಂ ಶಕುನಿಸ್ವರದರ್ಶನಂ। ಅವಶ್ಯಂ ಸುಖದುಃಖೇಷು ನರಾಣಾಂ ಪ್ರತಿದೃಶ್ಯತೇ ॥೪॥ ನೂನಂ ರಾಮ ನ ಜಾನಾಸಿ ಮಹದ್ವ್ಯಸನಮಾತ್ಮನಃ। ಧಾವಂತಿ ನೂನಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಮದರ್ಥಂ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ ॥೫॥ ಅಯಂ ಹಿ ಪಾಪಚಾರೇಣ ಮಾಂ ತ್ರಾತುಮಭಿಸಂಗತಃ। ಶೇತೇ ವಿನಿಹತೋ ಭೂಮೌ ಮಮಾಭಾಗ್ಯಾದ್ವಿಹಂಗಮಃ ॥೬॥ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಮದ್ಯ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇತಿ ವರಾಂಗನಾ। ಸುಸಂತ್ರಸ್ತಾ ಸಮಾಕ್ರಂದಚ್ಛೃಣ್ವತಾಂ ತು ಯಥಾಂತಿಕೇ ॥೭॥ ಸಕೃದ್ರಾಮಂ ಪುನಶ್ಶ್ರೂಸ್ತತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಂಗನಾ। ಅಸಕೃತ್ತತ್ರ ವೈದೇಹೀ ವಿಲಲಾಪ ದ್ವಿಜಾಂತಿಕೇ ॥೮॥ ತಾಂ ಕ್ಲಿಷ್ಟಮಾಲ್ಯಾಭರಣಾಂ ವಿಲಪಂತೀಮನಾಥವತ್। ಅಭ್ಯಧಾವತ ವೈದೇಹೀಂ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ॥೯॥ ತಾಂ ಲತಾಮಿವ ವೇಷ್ಟಂತೀಮಾಲಿಂಗಂತೀಂ ಮಹಾದ್ರುಮಾನ್। ಮುಂಚ ಮುಂಚೇತಿ ಬಹುಶಃ ಪ್ರವದನ್ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ॥೧೦॥ ಕ್ರೋಶಂತೀಂ ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ರಾಮೇಣ ರಹಿತಾಂ ವನೇ। ಜೀವಿತಾಂತಾಯ ಕೇಶೇಷು ಜಗ್ರಾಹಾಂತಕಸನ್ನಿಭಃ ॥೧೧॥ ಪ್ರಧರ್ಷಿತಾಯಾಂ ಸೀತಾಯಾಂ ಬಭೂವ ಸಚರಾಚರಂ। ಜಗತ್ಸರ್ವಮಮರ್ಯಾದಂ ತಮಸಾಂಧೇನ ಸಂವೃತಂ ॥೧೨॥ ನ ವಾತಿ ಮಾರುತಸ್ತತ್ರ ನಿಷ್ಪ್ರಭೋಽಭೂದ್ದಿವಾಕರಃ। ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೀತಾಂ ಪರಾಮೃಷ್ಟಾಂ ದೀನಾಂ ದಿವ್ಯೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ ॥೧೩॥ ಕೃತಂ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವ್ಯಾಜಹಾರ ಪಿತಾಮಹಃ। ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ವ್ಯಥಿತಾಶ್ಚಾಸನ್ ಸರ್ವೇ ತೇ ಪರಮರ್ಷಯಃ ॥೧೪॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೀತಾಂ ಪರಾಮೃಷ್ಟಾಂ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿನಃ। ರಾವಣಸ್ಯ ವಿನಾಶಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಯದೃಚ್ಛಯಾ ॥೧೫॥ ಸ ತು ತಾಂ ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ರುದಂತೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇತಿ ಚ। ಜಗಾಮಾದಾಯ ಚಾಕಾಶಂ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥೧೬॥ ತಪ್ತಸ್ವರ್ಣಸವರ್ಣಾಂಗೀ ಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸಿನೀ। ರರಾಜ ರಾಜಪುತ್ರೀ ತು ವಿದ್ಯುತ್ಸೌದಾಮಿನೀ ಯಥಾ ॥೧೭॥ ಉದ್ಧೂತೇನ ಚ ವಸ್ತ್ರೇಣ ತಸ್ಯಾಃ ಪೀತೇನ ರಾವಣಃ। ಅಧಿಕಂ ಪ್ರತಿಬಭ್ರಾಜ ಗಿರಿರ್ದೀಪ್ತ ಇವಾಗ್ನಿನಾ ॥೧೮॥ ತಸ್ಯಾಃ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣ್ಯಾಸ್ತಾಮ್ರಾಣಿ ಸುರಭೀಣಿ ಚ। ಪದ್ಮಪತ್ರಾಣಿ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಅಭ್ಯಕೀರ್ಯಂತ ರಾವಣಂ ॥೧೯॥ ತಸ್ಯಾಃ ಕೌಶೇಯಮುದ್ಧೂತಮಾಕಾಶೇ ಕನಕಪ್ರಭಂ। ಬಭೌ ಚಾದಿತ್ಯರಾಗೇಣ ತಾಮ್ರಮಭ್ರಮಿವಾತಪೇ ॥೨೦॥ ತಸ್ಯಾಸ್ತತ್ಸುನಸಂ ವಕ್ತ್ರಮಾಕಾಶೇ ರಾವಣಾಂಕಗಂ। ನ ರರಾಜ ವಿನಾ ರಾಮಂ ವಿನಾಲಮಿವ ಪಂಕಜಂ ॥೨೧॥ ಬಭೂವ ಜಲದಂ ನೀಲಂ ಭಿತ್ತ್ವಾ ಚಂದ್ರ ಇವೋದಿತಃ। ಸುಲಲಾಟಂ ಸುಕೇಶಾಂತಂ ಪದ್ಮಗರ್ಭಾಭಮವ್ರಣಂ ॥೨೨॥ ಶುಕ್ಲೈಸ್ಸುವಿಮಲೈರ್ದಂತೈಃ ಪ್ರಭಾವದ್ಭಿರಲಂಕೃತಂ। ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಿಮಲಂ ವಕ್ತ್ರಮಾಕಾಶೇ ರಾವಣಾಂಕಗಂ ॥೨೩॥ ರುದಿತಂ ವ್ಯಪಮೃಷ್ಟಾಸ್ರಂ ಚಂದ್ರವತ್ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ। ಸುನಾಸಂ ಚಾರುತಾಮ್ರೋಷ್ಠಮಾಕಾಶೇ ಹಾಟಕಪ್ರಭಂ ॥೨೪॥ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸಮಾಧೂತಂ ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವದನಂ ಶುಭಂ। ಶುಶುಭೇ ನ ವಿನಾ ರಾಮಂ ದಿವಾ ಚಂದ್ರ ಇವೋದಿತಃ ॥೨೫॥ ಸಾ ಹೇಮವರ್ಣಾ ನೀಲಾಂಗಂ ಮೈಥಿಲೀ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ। ಶುಶುಭೇ ಕಾಂಚನೀ ಕಾಂಚೀ ನೀಲಂ ಮಣಿಮಿವಾಶ್ರಿತಾ ॥೨೬॥ ಸಾ ಪದ್ಮಗೌರೀ ಹೇಮಾಭಾ ರಾವಣಂ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ। ವಿದ್ಯುದ್ಘನಮಿವಾವಿಶ್ಯ ಶುಶುಭೇ ತಪ್ತಭೂಷಣಾ ॥೨೭॥ ತಸ್ಯಾ ಭೂಷಣಘೋಷೇಣ ವೈದೇಹ್ಯಾ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ। ಬಭೌ ಸಚಪಲೋ ನೀಲಸ್ಸಘೋಷ ಇವ ತೋಯದಃ ॥೨೮॥ ಉತ್ತಮಾಂಗಚ್ಯುತಾ ತಸ್ಯಾಃ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಸ್ಸಮಂತತಃ। ಸೀತಾಯಾ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಯಾಃ ಪಪಾತ ಧರಣೀತಲೇ ॥೨೯॥ ಸಾ ತು ರಾವಣವೇಗೇನ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಸ್ಸಮಂತತಃ। ಸಮಾಧೂತಾ ದಶಗ್ರೀವಂ ಪುನರೇವಾಭ್ಯವರ್ತತ ॥೩೦॥ ಅಭ್ಯವರ್ತತ ಪುಷ್ಪಾಣಾಂ ಧಾರಾ ವೈಶ್ರವಣಾನುಜಂ। ನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಾವಿಮಲಾ ಮೇರುಂ ನಗಮಿವೋನ್ನತಂ ॥೩೧॥ ಚರಣಾನ್ನೂಪುರಂ ಭ್ರಷ್ಟಂ ವೈದೇಹ್ಯಾ ರತ್ನಭೂಷಿತಂ। ವಿದ್ಯುನ್ಮಂಡಲಸಂಕಾಶಂ ಪಪಾತ ಮಧುರಸ್ವನಂ ॥೩೨॥ ತರುಪ್ರವಾಳರಕ್ತಾ ಸಾ ನೀಲಾಂಗಂ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ। ಪ್ರಾಶೋಭಯತ ವೈದೇಹೀ ಗಜಂ ಕಕ್ಷ್ಯೇವ ಕಾಂಚನೀ ॥೩೩॥ ತಾಂ ಮಹೋಲ್ಕಾಮಿವಾಕಾಶೇ ದೀಪ್ಯಮಾನಾಂ ಸ್ವತೇಜಸಾ। ಜಹಾರಾಕಾಶಮಾವಿಶ್ಯ ಸೀತಾಂ ವೈಶ್ರವಣಾನುಜಃ ॥೩೪॥ ತಸ್ಯಾಸ್ತಾನ್ಯಗ್ನಿವರ್ಣಾನಿ ಭೂಷಣಾನಿ ಮಹೀತಲೇ। ಸಘೋಷಾಣ್ಯವಕೀರ್ಯಂತ ಕ್ಷೀಣಾಸ್ತಾರಾ ಇವಾಂಬರಾತ್ ॥೩೫॥ ತಸ್ಯಾಸ್ತನಾಂತರಾದ್ಭ್ರಷ್ಟೋ ಹಾರಸ್ತಾರಾಧಿಪದ್ಯುತಿಃ। ವೈದೇಹ್ಯಾ ನಿಪತನ್ ಭಾತಿ ಗಂ

ನವೇಗನಾಚ್ಯುತಾಃ ॥೩೬॥ ಉತ್ಪನ್ನವಾತಾಭಿಹತಾನಾನಾದ್ವಿಜಗಣಾಯುತಾಃ । ಮಾಭೈರಿತಿವಿಧೂತಾಗ್ರಾ ವ್ಯಾಜಹ್ರುರಿವಪಾ
ದಪಾಃ ॥೩೭॥ ನಳಿನ್ಯೋಧ್ವಸ್ತಕಮಲಾಸ್ತ್ರಸ್ತಮೀನಜಲೇಚರಾಃ । ಸಖೀಮಿವಗತೋಚ್ಛ್ವಾಸಾಮನ್ವಶೋಚಂತಮೈಥಿಲೀಂ ॥೩೮॥
ಸಮಂತಾದಭಿಸಂಪತ್ಯ ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರಮೃಗದ್ವಿಜಾಃ । ಅನ್ವಧಾವಂಸ್ತಥಾರೋಷಾತ್ಸೀತಾಂಛಾಯಾನುಗಾಮಿನಃ ॥೩೯॥ ಜಲ
ಪ್ರಪಾತಾಸ್ರಮುಖಾಃ ಶೃಂಗೈರುಚ್ಛ್ರಿತಬಾಹುಭಿಃ । ಸೀತಾಯಾಂ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಯಾಂ ವಿಕ್ರೋಶಂತೀವಪರ್ವತಾಃ ॥೪೦॥ ಹ್ರಿ
ಯಮಾಣಾಂತುವೈದೇಹೀಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾದೀನೋದಿವಾಕರಃ । ಪ್ರತಿಧ್ವಸ್ತಪ್ರಭಃ ಶ್ರೀಮಾನಾಸೀತ್ಪಾಂಡರಮಂಡಲಃ ॥೪೧॥ ನಾ
ಸ್ತಿಧರ್ಮಃ ಕುತಸ್ಸತ್ಯಂ ನಾರ್ಜವಂ ನಾನೃಶಂಸತಾ । ಯತ್ರರಾಮಸ್ಯವೈದೇಹೀಂ ಭಾರ್ಯಾಂಹರತಿರಾವಣಃ ॥೪೨॥ ಇತಿಸರ್ವಾ
ಣಿಭೂತಾನಿಗಣಶಃ ಪರ್ಯದೇವಯನ್ । ವಿತ್ರಸ್ತಕಾದೀನಮುಖಾರುರುದುರ್ಮೃಗಪೋತಕಾಃ ॥೪೩॥ ಉದ್ವೀಕ್ಷ್ಯೋದ್ವೀಕ್ಷ್ಯ
ನಯನೈರಾಸ್ರಪಾತಾವಿಲೇಕ್ಷಣಾಃ । ಸುಪ್ರವೇಪಿತಗಾತ್ರಾಶ್ಚ ಬಭೂವುರ್ವನದೇವತಾಃ ॥೪೪॥ ವಿಕ್ರೋಶಂತೀಂದೃಢಂಸೀತಾಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾದುಃಖಂತಥಾಗತಾಂ । ತಾಂತುಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಮೇತಿಕ್ರೋಶಂತೀಂಮಧುರಸ್ವರಂ ॥೪೫॥ ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಾಂಬಹುಶೋವೈ
ದೇಹೀಂಧರಣೀತಲಂ । ಸತಾಮಾಕುಲಕೇಶಾಂತಾಂ ವಿಪ್ರಮೃಷ್ಟವಿಶೇಷಕಾಂ ॥೪೬॥ ಜಹಾರಾತ್ಮವಿನಾಶಾಯ ದಶಗ್ರೀವೋಮನ
ಸ್ವಿನೀಂ । ತತಸ್ತುಸಾಚಾರುದತೀಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ ವಿನಾಕೃತಾಬಂಧುಜನೇನಮೈಥಿಲೀ । ಅಪಶ್ಯತೀರಾಘವಲಕ್ಷ್ಮಣಾವುಭೌ ವಿವರ್ಣ
ವಕ್ತ್ರಾಭಯಭಾರಪೀಡಿತಾ ॥೪೭॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ದ್ವಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಖಮುತ್ಪತಂತಂತಂದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮೈಥಿಲೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ದುಃಖಿತಾಪರಮೋದ್ವಿಗ್ನಾ ಭಯೇಮಹತಿವರ್ತಿನೀ ॥೧॥ ರೋಷ
ರೋದನತಾಮ್ರಾಕ್ಷೀ ಭೀಮಾಕ್ಷಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ । ರುದಂತೀಕರುಣಂಸೀತಾಹ್ರಿಯಮಾಣೇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨॥ ನವ್ಯಪತ್ರಪ
ಸೇನೀಚಕರ್ಮಣಾನೇನರಾವಣ । ಜ್ಞಾತ್ವಾವಿರಹಿತಾಂಯನ್ಮಾಂ ಚೋರಯಿತ್ವಾಪಲಾಯಸೇ ॥೩॥ ತ್ವಯೈವನೂನಂದುಷ್ಟಾ
ತ್ಮನ್ಭೀರುಣಾಹರ್ತುಮಿಚ್ಛತಾ । ಮಮಾಪವಾಹಿತೋಭರ್ತಾಮೃಗರೂಪೇಣಮಾಯಯಾ ॥೪॥ ಯೋಹಿಮಾಮುದ್ಯತಸ್ತ್ರಾ
ತುಂಸೋಽಪ್ಯಯಂವಿನಿಪಾತಿತಃ । ಗೃಧ್ರರಾಜಃಪುರಾಣೋಽಸೌಶ್ವಶುರಸ್ಯಸಖಾಮಮ ॥೫॥ ಪರಮಂಖಲುತೇವೀರ್ಯಂದೃಶ್ಯತೇ
ರಾಕ್ಷಸಾಧಮ । ವಿಶ್ರಾವ್ಯನಾಮಧೇಯಂಹಿ ಯುದ್ಧೇನಾಪಜಿತಸ್ತ್ವಯಾ ॥೬॥ ಈದೃಶಂಗರ್ಹಿತಂಕರ್ಮ ಕಥಂಕೃತ್ವಾನಲಜ್ಜಸೇ ।
ಸ್ತ್ರಿಯಾಶ್ಚಹರಣಂನೀಚ ರಹಿತೇಚಪರಸ್ಯಚ ॥೭॥ ಕಥಯಿಷ್ಯಂತಿಲೋಕೇಷುಪುರುಷಾಃ ಕರ್ಮಕುತ್ಸಿತಂ । ಸುನೃಶಂಸಮಧರ್ಮಿ
ಷ್ಠಂತವಶೌಂಡೀರ್ಯಮಾನಿನಃ ॥೮॥ ಧಿಕ್ತೇಶೌರ್ಯಂಚಸತ್ತ್ವಂಚ ಯತ್ತ್ವಂಕಥಿತವಾಂಸ್ತದಾ । ಕುಲಾಕ್ರೋಶಕರಂಲೋಕೇ ಧಿಕ್ತೇ
ಚಾರಿತ್ರಮೀದೃಶಂ ॥೯॥ ಕಿಂಕರ್ತುಂಶಕ್ಯಮೇವಂಹಿ ಯಜ್ಜವೇನೈವಧಾವಸಿ । ಮುಹೂರ್ತಮಪಿತಿಷ್ಠಸ್ವ ನಜೀವನ್ಪ್ರತಿಯಾ
ಸ್ಯತಿ ॥೧೦॥ ನಹಿಚಕ್ಷುಃಪಥಂಪ್ರಾಪ್ಯ ತಯೋಃಪಾರ್ಥಿವಪುತ್ರಯೋಃ । ಸಸೈನ್ಯೋಽಪಿಸಮರ್ಥಸ್ತ್ವಂ ಮುಹೂರ್ತಮಪಿಜೀವಿ
ತುಂ ॥೧೧॥ ನತ್ವಂತಯೋಶ್ಶರಸ್ಪರ್ಶಂ ಸೋಢುಂಶಕ್ಯಃಕಥಂಚನ । ವನೇಪ್ರಜ್ವಲಿತಸ್ಯೇವ ಸ್ಪರ್ಶಮಗ್ನೇರ್ವಿಹಂಗಮಃ ॥೧೨॥
ಸಾಧುಕೃತ್ವಾತ್ಮನಃಪಥ್ಯಂ ಸಾಧುಮಾಂಮುಂಚರಾವಣ । ಮತ್ಪ್ರಧರ್ಷಣರುಷ್ಟೋಹಿ ಭ್ರಾತ್ರಾಸಹಪತಿರ್ಮಮ ॥೧೩॥
ವಿಧಾಸ್ಯತಿವಿನಾಶಾಯ ತ್ವಂಮಾಂಯದಿನಮುಂಚಸಿ । ಯೇನತ್ವಂವ್ಯವಸಾಯೇನ ಬಲಾನ್ಮಾಂಹರ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೧೪॥ ವ್ಯವಸಾ
ಯಸ್ಸತೇನೀಚ ಭವಿಷ್ಯತಿನಿರರ್ಥಕಃ । ನಹ್ಯಹಂತಮಪಶ್ಯಂತೀ ಭರ್ತಾರಂವಿಬುಧೋಪಮಂ ॥೧೫॥ ಉತ್ಸಹೇಶತ್ರುವಶಗಾಪ್ರಾ
ಣಾನ್ಧಾರಯಿತುಂಚಿರಂ । ನನೂನಂಚಾತ್ಮನಃಶ್ರೇಯಃ ಪಥ್ಯಂವಾಸಮವೇಕ್ಷಸೇ ॥೧೬॥ ಮೃತ್ಯುಕಾಲೇಯಥಾಮರ್ತ್ಯೋವಿ
ಪರೀತಾನಿಸೇವತೇ । ಮುಮೂರ್ಷೂಣಾಂಹಿಸರ್ವೇಷಾಂ ಯತ್ಪಥ್ಯಂತನ್ನರೋಚತೇ ॥೧೭॥ ಪಶ್ಯಾಮೀವಹಿಕಂಠೇತ್ವಾಂ ಕಾಲ
ಪಾಶಾವಪಾಶಿತಂ । ಯಥಾಚಾಸ್ಮಿನ್ಭಯಸ್ಥಾನೇ ನಬಿಭೇಷಿದಶಾನನ ॥೧೮॥ ವ್ಯಕ್ತಂಹಿರಣ್ಮಯಾನ್ಹಿತ್ವಂ ಸಂಪಶ್ಯಸಿಮ
ಹೀರುಹಾನ್ । ನದೀಂವೈತರಣೀಂಘೋರಾಂ ರುಧಿರೌಘಪ್ರವಾಹಿನೀಂ ॥೧೯॥ ಅಸಿಪತ್ರವನಂಚೈವ ಭೀಮಂಪಶ್ಯಸಿರಾವಣ ।
ತಪ್ತಕಾಂಚನಪುಷ್ಪಾಂಚ ವೈಡೂರ್ಯಪ್ರವರಚ್ಛದಾಂ ॥೨೦॥ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇಶಾಲ್ಮಲೀಂತೀಕ್ಷ್ಣಾಮಾಯಸೈಃಕಂಟಕೈಶ್ಚಿತಾಂ ।
ನಹಿತ್ವಮೀದೃಶಂಕೃತ್ವಾ ತಸ್ಯಾಲೀಕಂಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೨೧॥ ಚರಿತುಂಶಕ್ಷ್ಯಸಿಚಿರಂ ವಿಷಂಪೀತ್ವೇವನಿರ್ಘೃಣಃ । ಬದ್ಧಸ್ತ್ವಂ
ಕಾಲಪಾಶೇನದುರ್ನಿವಾರೇಣರಾವಣ ॥೨೨॥ ಕ್ವಗತೋಲಪ್ಸ್ಯಸೇಶರ್ಮ ಭರ್ತುರ್ಮಮಮಹಾತ್ಮನಃ । ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾತ್ರೇ
ಣವಿನಾಭ್ರಾತ್ರಾಮಹಾವನೇ ॥೨೩॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಿಹತಾಯೇನ ಸಹಸ್ರಾಣಿಚತುರ್ದಶ । ಸಕಥಂರಾಘವೋವೀರಸ್ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಕುಶ
ಲೋಬಲೀ ॥೨೪॥ ನತ್ವಾಂಹನ್ಯಾಚ್ಛರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರಿಷ್ಟಭಾರ್ಯಾಪಹಾರಿಣಂ । ಏತಚ್ಚಾನ್ಯಚ್ಚಪರುಷಂ ವೈದೇಹೀರಾವಣಾಂಕ
ಗಾ ॥೨೫॥ ಭಯಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟಾ ಕರುಣಂವಿಲಲಾಪಹ । ತಥಾಭೃಶಾರ್ತಾಂಬಹುಚೈವಭಾಷಿಣೀಂ ವಿಲಾಪಪೂರ್ವಂಕರು
ಣಂಚಭಾಮಿನೀಂ । ಜಹಾರಪಾಪಃಕರುಣಂವಿವೇಷ್ಟತೀಂ ನೃಪಾತ್ಮಜಾಮಾಗತಗಾತ್ರವೇಪಥುಂ ॥೨೬॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀ
ಕಿರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ತ್ರಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಹ್ರಿಯಮಾಣಾತುವೈದೇಹೀ ಕಂಚಿನ್ನಾಥಮಪಶ್ಯತೀ । ದದರ್ಶಗಿರಿಶೃಂಗಸ್ಥಾನ್ ಪಂಚವಾನರಪುಂಗವಾನ್ ॥೧॥ ತೇಷಾಂ
ಮಧ್ಯೇವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀ ಕೌಶೇಯಂಕನಕಪ್ರಭಂ । ಉತ್ತರೀಯಂವರಾರೋಹಾ ಶುಭಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿಚ ॥೨॥ ಮುಮೋಚಯದಿರಾಮಾ

ಯ ಶಂಸೇಯುರಿತಿ ಮೈಥಿಲೀ । ವಸ್ತ್ರಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ತನ್ಮಧ್ಯೇ ನಿಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಸಹಭೂಷಣಂ ॥೩॥ ಸಂಭ್ರಮಾತ್ತು ದಶಗ್ರೀವಸ್ತತ್ಕರ್ಮ
ನ ಚ ಬುದ್ಧವಾನ್ । ಪಿಂಗಾಕ್ಷಾಸ್ತಾಂ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಂ ನೇತ್ರೈರನಿಮಿಷೈರಿವ ॥೪॥ ವಿಕ್ರೋಶಂತೀಂ ತದಾ ಸೀತಾಂ ದದೃಶುರ್ವಾನರ
ರ್ಷಭಾಃ । ಸ ಚ ಪಂಪಾಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಲಂಕಾಮಭಿಮುಖಃ ಪುರೀಂ ॥೫॥ ಜಗಾಮ ರುದತೀಂ ಗೃಹ್ಯ ವೈದೇಹೀಂ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ।
ತಾಂ ಜಹಾರ ಸುಸಂಹೃಷ್ಟೋ ರಾವಣೋ ಮೃತ್ಯುಮಾತ್ಮನಃ ॥೬॥ ಉತ್ಸಂಗೇನೈವ ಭುಜಗೀಂ ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಾಂ ಮಹಾವಿಷಾಂ । ವ
ನಾನಿ ಸರಿತಃ ಶೈಲಾನ್ ಸರಾಂಸಿ ಚ ವಿಹಾಯಸಾ ॥೭॥ ಸ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸಮತೀಯಾಯ ಶರಶ್ಚಾಪಾದಿವ ಚ್ಯುತಃ । ತಿಮಿನಕ್ರನಿಕೇತಂ ತು
ವರುಣಾಲಯಮಕ್ಷಯಂ ॥೮॥ ಸರಿತಾಂ ಶರಣಂ ಗತ್ವಾ ಸಮತೀಯಾಯ ಸಾಗರಂ । ಸಂಭ್ರಮಾತ್ಪರಿವೃತ್ತೋರ್ಮಿ ರುದ್ಧ
ಮೀನಮಹೋರಗಃ ॥೯॥ ವೈದೇಹ್ಯಾಂ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಯಾಂ ಬಭೂವ ವರುಣಾಲಯಃ । ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಾ ವಾಚಃ ಸಸೃಜುಶ್ಚಾರ
ಣಾಸ್ತಥಾ ॥೧೦॥ ಏತದಂತೋ ದಶಗ್ರೀವ ಇತಿ ಸಿದ್ಧಾಸ್ತದಾಬ್ರುವನ್ । ಸ ತು ಸೀತಾಂ ವಿವೇಷ್ಟಂತೀಮಂಕೇನಾದಾಯ ರಾವಣಃ ॥೧೧॥
ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುರೀಂ ಲಂಕಾಂ ರೂಪಿಣೀಂ ಮೃತ್ಯುಮಾತ್ಮನಃ । ಸೋಽಭಿಗಮ್ಯ ಪುರೀಂ ಲಂಕಾಂ ಸುವಿಭಕ್ತಮಹಾಪಥಾಂ ॥೧೨॥ ಸಂ
ರೂಢಕಕ್ಷ್ಯಾಬಹುಳಂ ಸ್ವಮಂತಃಪುರಮಾವಿಶತ್ । ತತ್ರ ತಾಮಸಿತಾಪಾಂಗಾಂ ಶೋಕಮೋಹಪರಾಯಣಾಂ ॥೧೩॥ ನಿದಧೇ ರಾವಣಃ
ಸೀತಾಂ ಮಯೋ ಮಾಯಾಮಿವಾಸುರೀಂ । ಅಬ್ರವೀಚ್ಚ ದಶಗ್ರೀವಃ ಪಿಶಾಚೀರ್ಘೋರದರ್ಶನಾಃ ॥೧೪॥ ಯಥಾ ನೈನಾಂ ಪು
ಮಾನ್ ಸ್ತ್ರೀ ವಾ ಸೀತಾಂ ಪಶ್ಯತ್ಯಸಮ್ಮತಃ । ಮುಕ್ತಾಮಣಿಸುವರ್ಣಾನಿ ವಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ ॥೧೫॥ ಯದ್ಯದಿಚ್ಛೇತ್ತದೇವಾ
ಸ್ಯಾ ದೇಯಂ ಮಚ್ಛಂದತೋ ಯಥಾ । ಯಾ ಚ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ವೈದೇಹೀಂ ವಚನಂ ಕಿಂಚಿದಪ್ರಿಯಂ ॥೧೬॥ ಅಜ್ಞಾನಾದ್ಯದಿ ವಾ ಜ್ಞಾನಾನ್ನ
ತಸ್ಯಾ ಜೀವಿತಂ ಪ್ರಿಯಂ । ತಥೋಕ್ತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸೀಸ್ತಾಸ್ತು ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ॥೧೭॥ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಾಂತಃಪುರಾತ್ತಸ್ಮಾ
ತ್ಕಿಂ ಕೃತ್ಯಮಿತಿ ಚಿಂತಯನ್ । ದದರ್ಶಾಷ್ಟೌ ಮಹಾವೀರ್ಯಾನ್ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಪಿಶಿತಾಶನಾನ್ ॥೧೮॥ ಸ ತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾವೀ
ರ್ಯೋ ವರದಾನೇನ ಮೋಹಿತಃ । ಉವಾಚೈತಾನಿದಂ ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರಶಸ್ಯ ಬಲವೀರ್ಯತಃ ॥೧೯॥ ನಾನಾಪ್ರಹರಣಾಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಿತೋ ಗಚ್ಛ
ತ ಸತ್ವರಾಃ । ಜನಸ್ಥಾನಂ ಹತಸ್ಥಾನಂ ಭೂತಪೂರ್ವಂ ಖರಾಲಯಂ ॥೨೦॥ ತತ್ರೋಷ್ಯತಾಂ ಜನಸ್ಥಾನೇ ಶೂನ್ಯೇ ನಿಹತರಾಕ್ಷಸೇ ।
ಪೌರುಷಂ ಬಲಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ತ್ರಾಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ದೂರತಃ ॥೨೧॥ ಬಲಂ ಹಿ ಸುಮಹದ್ಯನ್ಮೇ ಜನಸ್ಥಾನೇ ನಿವೇಶಿತಂ । ಸದೂಷಣಖರಂ ಯು
ದ್ಧೇ ಹತಂ ರಾಮೇಣ ಸಾಯಕೈಃ ॥೨೨॥ ತತಃ ಕ್ರೋಧೋ ಮಮಾಪೂರ್ವೋ ಧೈರ್ಯಸ್ಯೋಪರಿ ವರ್ತತೇ । ವೈರಂ ಚ ಸುಮಹಜ್ಜಾತಂ ರಾ
ಮಂ ಪ್ರತಿ ಸುದಾರುಣಂ ॥೨೩॥ ನಿರ್ಯಾತಯಿತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತಚ್ಚ ವೈರಮಹಂ ರಿಪೋಃ । ನ ಹಿ ಲಪ್ಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ನಿದ್ರಾಮಹತ್ವಾ
ಸಂಯುಗೇ ರಿಪುಂ ॥೨೪॥ ತಂ ತ್ವಿದಾನೀಮಹಂ ಹತ್ವಾ ಖರದೂಷಣಘಾತಿನಂ । ರಾಮಂ ಶರ್ಮೋಪಲಪ್ಸ್ಯಾಮಿ ಧನಂ ಲಬ್ಧ್ವೇವ ನಿರ್ಧ
ನಃ ॥೨೫॥ ಜನಸ್ಥಾನೇ ವಸದ್ಭಿಸ್ತು ಭವದ್ಭೀ ರಾಮಮಾಶ್ರಿತಾ । ಪ್ರವೃತ್ತಿರುಪನೇತವ್ಯಾ ಕಿಂ ಕರೋತೀತಿ ತತ್ತ್ವತಃ ॥೨೬॥ ಅಪ್ರಮಾ
ದಾಚ್ಚ ಗಂತವ್ಯಂ ಸರ್ವೈರಪಿ ನಿಶಾಚರೈಃ । ಕರ್ತವ್ಯಶ್ಚ ಸದಾ ಯತ್ನೋ ರಾಘವಸ್ಯ ವಧಂ ಪ್ರತಿ ॥೨೭॥ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ಚ ಬಲಜ್ಞೋ
ಽಹಂ ಬಹುಶೋ ರಣಮೂರ್ಧನಿ । ಅತಶ್ಚಾಸ್ಮಿನ್ ಜನಸ್ಥಾನೇ ಮಯಾ ಯೂಯಂ ನಿಯೋಜಿತಾಃ ॥೨೮॥ ತತಃ ಪ್ರಿಯಂ ವಾಕ್ಯಮುಪೇತ್ಯ
ರಾಕ್ಷಸಾ ಮಹಾರ್ಥಮಷ್ಟಾವಭಿವಾದ್ಯ ರಾವಣಂ । ವಿಹಾಯ ಲಂಕಾಂ ಸಹಿತಾಃ ಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ ಯತೋ ಜನಸ್ಥಾನಮಲಕ್ಷ್ಯದರ್ಶನಾಃ ॥
೨೯॥ ತತಸ್ತು ಸೀತಾಮುಪಲಭ್ಯ ರಾವಣಃ ಸುಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಮೈಥಿಲೀಂ । ಪ್ರಸಜ್ಯ ರಾಮೇಣ ಚ ವೈರಮುತ್ತಮಂ ಬ
ಭೂವ ಮೋಹಾನ್ಮುದಿತಸ್ಸ ರಾಕ್ಷಸಃ ॥೩೦॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಚತುಃಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ. ... ...

ಸಂದಿಶ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಘೋರಾನ್ ರಾವಣೋಽಷ್ಟೌ ಮಹಾಬಲಾನ್ । ಆತ್ಮಾನಂ ಬುದ್ಧಿವೈಕ್ಲಬ್ಯಾತ್ಕೃತಕೃತ್ಯಮಮನ್ಯತ ॥೧॥
ಸ ಚಿಂತಯಾನೋ ವೈದೇಹೀಂ ಕಾಮಬಾಣಸಮರ್ಪಿತಃ । ಪ್ರವಿವೇಶ ಗೃಹಂ ರಮ್ಯಂ ಸೀತಾಂ ದ್ರಷ್ಟುಮಭಿತ್ವರನ್ ॥೨॥ ಸ ಪ್ರವಿಶ್ಯ
ತು ತದ್ವೇಶ್ಮ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ । ಅಪಶ್ಯದ್ರಾಕ್ಷಸೀಮಧ್ಯೇ ಸೀತಾಂ ಶೋಕಪರಾಯಣಾಂ ॥೩॥ ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣಮುಖೀಂ
ದೀನಾಂ ಶೋಕಭಾರಾಭಿಪೀಡಿತಾಂ । ವಾಯುವೇಗೈರಿವಾಕ್ರಾಂತಾಂ ಮಜ್ಜಂತೀಂ ನಾವಮರ್ಣವೇ ॥೪॥ ಮೃಗಯೂಥಪರಿಭ್ರ
ಷ್ಟಾಂ ಮೃಗೀಂ ಶ್ವಭಿರಿವಾವೃತಾಂ । ಅಧೋಮುಖಮುಖೀಂ ಸೀತಾಮಭ್ಯೇತ್ಯ ಚ ನಿಶಾಚರಃ ॥೫॥ ತಾಂ ತು ಶೋಕವಶಾಂ ದೀನಾ
ಮವಶಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ । ಸ ಬಲಾದ್ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಗೃಹಂ ದೇವಗೃಹೋಪಮಂ ॥೬॥ ಹರ್ಮ್ಯಪ್ರಾಸಾದಸಂಬಾಧಂ ಸ್ತ್ರೀಸ
ಹಸ್ರನಿಷೇವಿತಂ । ನಾನಾಪಕ್ಷಿಗಣೈರ್ಜುಷ್ಟಂ ನಾನಾರತ್ನಸಮನ್ವಿತಂ ॥೭॥ ದಾಂತೈಶ್ಚ ತಾಪನೀಯೈಶ್ಚ ಸ್ಫಾಟಿಕೈ ರಾಜತೈ
ರಪಿ । ವಜ್ರವೈಡೂರ್ಯಚಿತ್ರೈಶ್ಚ ಸ್ತಂಭೈರ್ದೃಷ್ಟಿಮನೋಹರೈಃ ॥೮॥ ದಿವ್ಯದುಂದುಭಿನಿರ್ಹ್ರಾದಂ ತಪ್ತಕಾಂಚನತೋರಣಂ ।
ಸೋಪಾನಂ ಕಾಂಚನಂ ಚಿತ್ರಮಾರುರೋಹ ತಯಾ ಸಹ ॥೯॥ ದಾಂತಿಕಾ ರಾಜತಾಶ್ಚೈವ ಗವಾಕ್ಷಾಃ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಃ । ಹೇಮಜಾ
ಲಾವೃತಾಶ್ಚಾಸನ್ ತತ್ರ ಪ್ರಾಸಾದಪಙ್ಕ್ತಯಃ ॥೧೦॥ ಸುಧಾಮಣಿವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಭೂಮಿಭಾಗಾನಿ ಸರ್ವಶಃ । ದಶಗ್ರೀವಸ್ಸ್ವಭವನೇ ಪ್ರಾ
ದರ್ಶಯತ ಮೈಥಿಲೀಂ ॥೧೧॥ ದೀರ್ಘಿಕಾಃ ಪುಷ್ಕರಿಣ್ಯಶ್ಚ ನಾನಾವೃಕ್ಷಸಮನ್ವಿತಾಃ । ರಾವಣೋ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ಸೀತಾಂ
ಶೋಕಪರಾಯಣಾಂ ॥೧೨॥ ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ತು ವೈದೇಹ್ಯಾಃ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ತದ್ಭವನೋತ್ತಮಂ । ಉವಾಚ ವಾಕ್ಯಂ ಪಾಪಾತ್ಮಾ
ಸೀತಾಂ ಲೋಭಿತುಮಿಚ್ಛಯಾ ॥೧೩॥ ದಶ ರಾಕ್ಷಸಕೋಟ್ಯಶ್ಚ ದ್ವಾವಿಂಶತಿರಥಾಪರಾಃ । ತೇಷಾಂ ಪ್ರಭುರಹಂ ಸೀತೇ ಸರ್ವೇಷಾಂ

ಥೀಮನುಕಾಮುಣಾಂ ॥೧೪॥ ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಜರಾವೃದ್ಧಾನ್ ಬಾಲಾಂಶ್ಚ ರಜನೀಚರಾನ್ । ಸಹಸ್ರಮೇಕಮೇಕಸ್ಯ ಮಮ ಕಾರ್ಯಪು
ರಸ್ಸರಂ ॥೧೫॥ ಯದಿದಂ ರಾಜತಂತ್ರಂ ಮೇ ತ್ವಯಿ ಸರ್ವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ । ಜೀವಿತಂ ಚ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ತ್ವಂ ಮೇ ಪ್ರಾಣೈರ್ಗರೀಯಸೀ ॥
೧೬॥ ಬಹೂನಾಂ ಸ್ತ್ರೀಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಮಮ ಯೋಸೌ ಪರಿಗ್ರಹಃ । ತಾಸಾಂ ತ್ವಮೀಶ್ವರೀ ಸೀತೇ ಮಮ ಭಾರ್ಯಾ ಭವ ಪ್ರಿಯೇ ॥೧೭॥
ಸಾಧು ಕಿಂ ತೇನ್ಯಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ರೋಚಯಸ್ವ ವಚೋ ಮಮ । ಭಜಸ್ವ ಮಾಭಿತಪ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದಂ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೮॥ ಪರಿಕ್ಷಿ
ಪ್ತಾ ಸಮುದ್ರೇಣ ಲಂಕೇಯಂ ಶತಯೋಜನಾ । ನೇಯಂ ಧರ್ಷಯಿತುಂ ಶಕ್ಯಾ ಸೇಂದ್ರೈರಪಿ ಸುರಾಸುರೈಃ ॥೧೯॥ ನ ದೇವೇಷು ನ ಯ
ಕ್ಷೇಷು ನ ಗಂಧರ್ವೇಷು ನರ್ಷಿಷು । ಅಹಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಲೋಕೇಷು ಯೋ ಮೇ ವೀರ್ಯಸಮೋ ಭವೇತ್ ॥೨೦॥ ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟೇನ ದೀನೇನ ತಾಪಸೇನ ಗ
ತಾಯುಷಾ । ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ ರಾಮೇಣ ಮಾನುಷೇಣಾಲ್ಪತೇಜಸಾ ॥೨೧॥ ಭಜಸ್ವ ಸೀತೇ ಮಾಮೇವ ಭರ್ತಾಹಂ ಸದೃಶಸ್ತವ । ಯೌ
ವನಂ ಹ್ಯಧ್ರುವಂ ಭೀರು ರಮಸ್ವೇಹ ಮಯಾ ಸಹ ॥೨೨॥ ದರ್ಶನೇ ಮಾ ಕೃಥಾ ಬುದ್ಧಿಂ ರಾಘವಸ್ಯ ವರಾನನೇ । ಕಾಸ್ಯ ಶಕ್ತಿರಿಹಾಗಂ
ತುಮಪಿ ಸೀತೇ ಮನೋರಥೈಃ ॥೨೩॥ ನ ಶಕ್ಯೋ ವಾಯುರಾಕಾಶೇ ಪಾಶೈರ್ಬದ್ಧುಂ ಮಹಾಜವಃ । ದೀಪ್ಯಮಾನಸ್ಯ ವಾಪ್ಯಗ್ನೇರ್ಗ್ರಹೀ
ತುಂ ವಿಮಲಾಂ ಶಿಖಾಂ ॥೨೪॥ ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿ ಲೋಕಾನಾಂ ನ ತಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಶೋಭನೇ । ವಿಕ್ರಮೇಣ ನಯೇದ್ಯಸ್ತ್ವಾಂ ಮದ್ಬಾ
ಹುಪರಿಪಾಲಿತಾಂ ॥೨೫॥ ಲಂಕಾಯಾಂ ಸುಮಹದ್ರಾಜ್ಯಮಿದಂ ತ್ವಮನುಪಾಲಯ । ತ್ವತ್ಪ್ರೇಷ್ಯಾ ಮದ್ವಿಧಾಶ್ಚೈವ ದೇವಾಶ್ಚಾಪಿ
ಚರಾಚರಾಃ ॥೨೬॥ ಅಭಿಷೇಕೋದಕಕ್ಲಿನ್ನಾ ತುಷ್ಟಾ ಚ ರಮಯಸ್ವ ಮಾಂ । ದುಷ್ಕೃತಂ ಯತ್ಪುರಾ ಕರ್ಮ ವನವಾಸೇನ ತದ್ಗತಂ ॥
೨೭॥ ಯಶ್ಚ ತೇ ಸುಕೃತೋ ಧರ್ಮಸ್ತಸ್ಯೇಹ ಫಲಮಾಪ್ನುಹಿ । ಇಹ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ದಿವ್ಯಗಂಧಾನಿ ಮೈಥಿಲಿ ॥೨೮॥ ಭೂಷ
ಣಾನಿ ಚ ಮುಖ್ಯಾನಿ ಸೇವಸ್ವ ಚ ಮಯಾ ಸಹ । ಪುಷ್ಪಕಂ ನಾಮ ಸುಶ್ರೋಣಿ ಭ್ರಾತುರ್ವೈಶ್ರವಣಸ್ಯ ಮೇ ॥೨೯॥ ವಿಮಾನಂ ಸೂ
ರ್ಯಸಂಕಾಶಂ ತರಸಾ ನಿರ್ಜಿತಂ ಮಯಾ । ವಿಶಾಲಂ ರಮಣೀಯಂ ಚ ತದ್ವಿಮಾನಮನುತ್ತಮಂ ॥೩೦॥ ತತ್ರ ಸೀತೇ ಮಯಾ ಸಾ
ರ್ಧಂ ವಿಹರಸ್ವ ಯಥಾಸುಖಂ । ವದನಂ ಪದ್ಮಸಂಕಾಶಂ ವದನಂ ಚಾರುದರ್ಶನಂ ॥೩೧॥ ಶೋಕಾರ್ತಂ ತು ವರಾರೋಹೇ ನ ಭ್ರಾಜ
ತಿ ವರಾನನೇ । ಏವಂ ವದತಿ ತಸ್ಮಿನ್ ಸಾ ವಸ್ತ್ರಾಂತೇನ ವರಾಂಗನಾ ॥೩೨॥ ಪಿಧಾಯೇಂದುನಿಭಂ ಸೀತಾ ಮುಖಮಶ್ರೂಣ್ಯವ
ರ್ತಯತ್ । ಧ್ಯಾಯಂತೀಂ ತಾಮಿವಾಸ್ವಸ್ಥಾಂ ದೀನಾಂ ಚಿಂತಾಹತಪ್ರಭಾಂ ॥೩೩॥ ಉವಾಚ ವಚನಂ ಪಾಪೋ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸೇ
ಶ್ವರಃ । ಅಲಂ ವ್ರೀಳೇನ ವೈದೇಹಿ ಧರ್ಮಲೋಪಕೃತೇನ ಚ ॥೩೪॥ ಆರ್ಷೋಯಂ ದೈವನಿಷ್ಯಂದೋ ಯಸ್ತ್ವಾಮಭಿಗಮಿಷ್ಯತಿ ।
ಏತೌ ಪಾದೌ ಮಯಾ ಸ್ನಿಗ್ಧೌ ಶಿರೋಭಿಃ ಪರಿಪೀಡಿತೌ ॥೩೫॥ ಪ್ರಸಾದಂ ಕುರು ಮೇ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ವಶ್ಯೋ ದಾಸೋಹಮಸ್ಮಿ ತೇ । ಇಮಾ
ಶ್ಶೂನ್ಯಾ ಮಯಾ ವಾಚಶ್ಶುಷ್ಯಮಾಣೇನ ಭಾಷಿತಾಃ ॥೩೬॥ ನ ಚಾಪಿ ರಾವಣಃ ಕಾಂಚಿನ್ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಸ್ತ್ರೀಂ ಪ್ರಣಮೇತ ಹ । ಏವಮು
ಕ್ತ್ವಾ ದಶಗ್ರೀವೋ ಮೈಥಿಲೀಂ ಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ॥೩೭॥ ಕೃತಾಂತವಶಮಾಪನ್ನೋ ಮಮೇಯಮಿತಿ ಮನ್ಯತೇ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರ
ಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಪಂಚಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ. ... ...

ಸಾ ತಥೋಕ್ತಾ ತು ವೈದೇಹೀ ನಿರ್ಭಯಾ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ । ತೃಣಮಂತರತಃ ಕೃತ್ವಾ ರಾವಣಂ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ॥೧॥ ರಾಜಾ ದ
ಶರಥೋ ನಾಮ ಧರ್ಮಸೇತುರಿವಾಚಲಃ । ಸತ್ಯಸಂಧಃ ಪರಿಜ್ಞಾತೋ ಯಸ್ಯ ಪುತ್ರಸ್ಸ ರಾಘವಃ ॥೨॥ ರಾಮೋ ನಾಮ ಸ ಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಾ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ವಿಶ್ರುತಃ । ದೀರ್ಘಬಾಹುರ್ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೋ ದೈವತಂ ಹಿ ಪತಿರ್ಮಮ ॥೩॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂ ಕುಲೇ ಜಾತಸ್ಸಿಂ
ಹಸ್ಕಂಧೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಸಹ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಯಸ್ತೇ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಹರಿಷ್ಯತಿ ॥೪॥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ಯದ್ಯಹಂ ತಸ್ಯ ತ್ವ
ಯಾ ಸ್ಯಾಂ ಧರ್ಷಿತಾ ಬಲಾತ್ । ಶಯಿತಾ ತ್ವಂ ಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇ ಜನಸ್ಥಾನೇ ಯಥಾ ಖರಃ ॥೫॥ ಯ ಏತೇ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾ ಘೋ
ರರೂಪಾ ಮಹಾಬಲಾಃ । ರಾಘವೇ ನಿರ್ವಿಷಾಸ್ಸರ್ವೇ ಸುಪರ್ಣೇ ಪನ್ನಗಾ ಯಥಾ ॥೬॥ ತಸ್ಯ ಜ್ಯಾವಿಪ್ರಮುಕ್ತಾಸ್ತೇ ಶರಾಃ ಕಾಂಚನಭೂ
ಷಣಾಃ । ಶರೀರಂ ವಿಧಮಿಷ್ಯಂತಿ ಗಂಗಾಕೂಲಮಿವೋರ್ಮಯಃ ॥೭॥ ಅಸುರೈರ್ವಾ ಸುರೈರ್ವಾ ತ್ವಂ ಯದ್ಯವಧ್ಯೋಸಿ ರಾವ
ಣ । ಉತ್ಪಾದ್ಯ ಸುಮಹದ್ವೈರಂ ಜೀವಂಸ್ತಸ್ಯ ನ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ॥೮॥ ಸ ತೇ ಜೀವಿತಶೇಷಸ್ಯ ರಾಘವೋಂತಕರೋ ಬಲೀ । ಪಶೋ
ರ್ಯೂಪಗತಸ್ಯೇವ ಜೀವಿತಂ ತವ ದುರ್ಲಭಂ ॥೯॥ ಯದಿ ಪಶ್ಯೇತ್ಸ ರಾಮಸ್ತ್ವಾಂ ರೋಷದೀಪ್ತೇನ ಚಕ್ಷುಷಾ । ರಕ್ಷಸ್ತ್ವಮದ್ಯ ನಿರ್ದ
ಗ್ಧೋ ಗಚ್ಛೇಸ್ಸದ್ಯಃ ಪರಾಭವಂ ॥೧೦॥ ಯಶ್ಚಂದ್ರಂ ನಭಸೋ ಭೂಮೌ ಪಾತಯೇನ್ನಾಶಯೇತ ವಾ । ಸಾಗರಂ ಶೋಷಯೇದ್ವಾಪಿ ಸ ಸೀ
ತಾಂ ಮೋಚಯೇದಿಹ ॥೧೧॥ ಗತಾಯುಸ್ತ್ವಂ ಗತಶ್ರೀಕೋ ಗತಸತ್ತ್ವೋ ಗತೇಂದ್ರಿಯಃ । ಲಂಕಾ ವೈಧವ್ಯಸಂಯುಕ್ತಾ ತ್ವತ್ಕೃತೇನ
ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೧೨॥ ನ ತೇ ಪಾಪಮಿದಂ ಕರ್ಮ ಸುಖೋದರ್ಕಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ । ಯಾಹಂ ನೀತಾ ವಿನಾಭಾವಂ ಪತಿಪಾರ್ಶ್ವಾತ್ತ್ವಯಾ ವ
ನೇ ॥೧೩॥ ಸ ಹಿ ದೈವತಸಂಯುಕ್ತೋ ಮಮ ಭರ್ತಾ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ । ನಿರ್ಭಯೋ ವೀರ್ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಶೂನ್ಯೇ ವಸತಿ ದಂಡಕೇ ॥೧೪॥ ಸ ತೇ
ದರ್ಪಂ ಬಲಂ ವೀರ್ಯಮುತ್ಸೇಕಂ ಚ ತಥಾವಿಧಂ । ಅಪನೇಷ್ಯತಿ ಗಾತ್ರೇಭ್ಯಶ್ಶರವರ್ಷೇಣ ಸಂಯುಗೇ ॥೧೫॥ ಯದಾ ವಿನಾಶೋ ಭೂ
ತಾನಾಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಕಾಲಚೋದಿತಃ । ತದಾ ಕಾರ್ಯೇ ಪ್ರಮಾದ್ಯಂತಿ ನರಾಃ ಕಾಲವಶಂ ಗತಾಃ ॥೧೬॥ ಮಾಂ ಪ್ರಧೃಷ್ಯ ಸ ತೇ ಕಾಲಃ
ಪ್ರಾಪ್ತೋಯಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮ । ಆತ್ಮನೋ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ವಧಾಯಾಂತಃಪುರಸ್ಯ ಚ ॥೧೭॥ ನ ಶಕ್ಯಾ ಯಜ್ಞಮಧ್ಯಸ್ಥಾ ವೇದಿ
ಸ್ಸ್ರುಗ್ಭಾಂಡಮಂಡಿತಾ । ದ್ವಿಜಾತಿಮಂತ್ರಪೂತಾ ಚ ಚಂಡಾಲೇನಾಭಿಮರ್ದಿತುಂ ॥೧೮॥ ತಥಾಹಂ ಧರ್ಮನಿತ್ಯಸ್ಯ ಧರ್ಮಪ

ತ್ರೀ ಪತಿವ್ರತಾ । ತ್ವಯಾ ಸ್ಪ್ರಷ್ಟುಂ ನ ಶಕ್ಯಾಸ್ಮಿ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮ ಪಾಪಿನಾ ॥ ೧೯ ॥ ಕ್ರೀಡಂತೀ ರಾಜಹಂಸೇನ ಪದ್ಮಷಂಡೇಷು ನಿತ್ಯ
ಶಃ । ಹಂಸೀ ಸಾ ತೃಣಷಂಡಸ್ಥಂ ಕಥಂ ಪಶ್ಯೇತ ಮದ್ಗುಕಂ ॥೨೦॥ ಇದಂ ಶರೀರಂ ನಿಸ್ಸಂಜ್ಞಂ ಬಂಧ ವಾ ಖಾದಯಸ್ವ ವಾ । ನೇದಂ ಶ
ರೀರಂ ರಕ್ಷಿಷ್ಯೇ ಜೀವಿತಂ ವಾಪಿ ರಾಕ್ಷಸ ॥೨೧॥ ನೈವ ಶಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯುಪಕ್ರೋಶಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ದಾತುಮಾತ್ಮನಃ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ವೈ
ದೇಹೀ ಕ್ರೋಧಾತ್ಸುಪರುಷಂ ವಚಃ ॥೨೨॥ ರಾವಣಂ ಮೈಥಿಲೀ ತತ್ರ ಪುನರ್ನೋವಾಚ ಕಿಂಚನ । ಸೀತಾಯಾ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪರು
ಷಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ ॥ ೨೩ ॥ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ತತಸ್ಸೀತಾಂ ಭಯಸಂದರ್ಶನಂ ವಚಃ । ಶೃಣು ಮೈಥಿಲಿ ಮದ್ವಾಕ್ಯಂ ಮಾಸಾನ್
ದ್ವಾದಶ ಭಾಮಿನಿ ॥೨೪॥ ಕಾಲೇನಾನೇನ ನಾಭ್ಯೇಷಿ ಯದಿ ಮಾಂ ಚಾರುಹಾಸಿನಿ । ತತಸ್ತ್ವಾಂ ಪ್ರಾತರಾಶಾರ್ಥಂ ಸೂದಾಶ್ಛೇತ್ಸ್ಯಂ
ತಿ ಲೇಶಶಃ ॥೨೫॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಪರುಷಂ ವಾಕ್ಯಂ ರಾವಣಶ್ಶತ್ರುರಾವಣಃ । ರಾಕ್ಷಸೀಶ್ಚ ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೬॥
ಶೀಘ್ರಮೇವ ಹಿ ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋ ವಿಕೃತಾ ಘೋರದರ್ಶನಾಃ । ದರ್ಪಮಸ್ಯಾ ವಿನೇಷ್ಯಂತು ಮಾಂಸಶೋಣಿತಭೋಜನಾಃ ॥೨೭॥ ವಚನಾದೇವ
ತಾಸ್ತಸ್ಯ ಸುಘೋರಾ ರಾಕ್ಷಸೀಗಣಾಃ । ಕೃತಪ್ರಾಂಜಲಯೋ ಭೂತ್ವಾ ಮೈಥಿಲೀಂ ಪರ್ಯವಾರಯನ್ ॥ ೨೮ ॥ ಸ ತಾಃ ಪ್ರೋವಾಚ
ರಾಜಾ ತು ರಾವಣೋ ಘೋರದರ್ಶನಃ । ಪ್ರಚಾಲ್ಯ ಚರಣೋತ್ಕರ್ಷೈರ್ದಾರಯನ್ನಿವ ಮೇದಿನೀಂ ॥೨೯॥ ಅಶೋಕವನಿಕಾಮಧ್ಯೇ ಮೈ
ಥಿಲೀ ನೀಯತಾಮಿಯಂ । ತತ್ರೇಯಂ ರಕ್ಷ್ಯತಾಂ ಗೂಢ ಯುಷ್ಮಾಭಿಃ ಪರಿವಾರಿತಾ ॥೩೦॥ ತತ್ರೈನಾಂ ತರ್ಜನೈರ್ಘೋರೈಃ ಪುನ
ಸ್ಸಾಂತ್ವೈಶ್ಚ ಮೈಥಿಲೀಂ । ಆನಯಧ್ವಂ ವಶಂ ಸರ್ವಾ ವನ್ಯಾಂ ಗಜವಧೂಮಿವ ॥ ೩೧ ॥ ಇತಿ ಪ್ರತಿಸಮಾದಿಷ್ಟಾ ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋ ರಾ
ವಣೇನ ತಾಃ । ಅಶೋಕವನಿಕಾಂ ಜಗ್ಮುರ್ಮೈಥಿಲೀಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ತು ॥ ೩೨ ॥ ಸರ್ವಕಾಮಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈರ್ನಾನಾಪುಷ್ಪಫಲೈ
ರ್ವೃತಾಂ । ಸರ್ವಕಾಲಮದೈಶ್ಚಾಪಿ ದ್ವಿಜೈಸ್ಸಮುಪಸೇವಿತಾಂ ॥೩೩॥ ಸಾ ತು ಶೋಕಪರೀತಾಂಗೀ ಮೈಥಿಲೀ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ ।
ರಾಕ್ಷಸೀವಶಮಾಪನ್ನಾ ವ್ಯಾಘ್ರೀಣಾಂ ಹರಿಣೀ ಯಥಾ ॥ ೩೪ ॥ ಶೋಕೇನ ಮಹತಾ ಗ್ರಸ್ತಾ ಮೈಥಿಲೀ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ನ ಶರ್ಮ
ಲಭತೇ ಭೀರುಃ ಪಾಶಬದ್ಧಾ ಮೃಗೀ ಯಥಾ ॥೩೫॥ ನ ವಿಂದತೇ ತತ್ರ ತು ಶರ್ಮ ಮೈಥಿಲೀ ವಿರೂಪನೇತ್ರಾಭಿರತೀವ ತರ್ಜಿತಾ । ಪ
ತಿಂ ಸ್ಮರಂತೀ ದಯಿತಂ ಚ ದೈವತಂ ವಿಚೇತನಾಭೂದ್ಭಯಶೋಕಪೀಡಿತಾ ॥೩೬॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಷಟ್ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರಾಕ್ಷಸಂ ಮೃಗರೂಪೇಣ ಚರಂತಂ ಕಾಮರೂಪಿಣಂ । ನಿಹತ್ಯ ರಾಮೋ ಮಾರೀಚಂ ತೂರ್ಣಂ ಪಥಿ ನಿವರ್ತತೇ ॥೧॥ ತಸ್ಯ
ಸಂತ್ವರಮಾಣಸ್ಯ ದ್ರಷ್ಟುಕಾಮಸ್ಯ ಮೈಥಿಲೀಂ । ಕ್ರೂರಸ್ವರೋಽಥ ಗೋಮಾಯುರ್ವಿನನಾದಾಸ್ಯ ಪೃಷ್ಠತಃ ॥೨॥ ಸ ತಸ್ಯ ಸ್ವರ
ಮಾಜ್ಞಾಯ ದಾರುಣಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ । ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಗೋಮಾಯೋಸ್ಸ್ವರೇಣ ಪರಿಶಂಕಿತಃ ॥೩॥ ಅಶುಭಂ ಬತ ಮನ್ಯೇಽಹಂ
ಗೋಮಾಯುರ್ವಾಶ್ಯತೇ ಯಥಾ । ಸ್ವಸ್ತಿ ಸ್ಯಾದಪಿ ವೈದೇಹ್ಯಾ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಭಕ್ಷಣಂ ವಿನಾ ॥೪॥ ಮಾರೀಚೇನ ತು ವಿಜ್ಞಾಯ ಸ್ವರಮಾ
ಲಂಬ್ಯ ಮಾಮಕಂ । ವಿಕ್ರುಷ್ಟಂ ಮೃಗರೂಪೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶೃಣುಯಾದ್ಯದಿ ॥೫॥ ಸ ಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ಸ್ವರಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಾಂ ಚ ಹಿತ್ವಾ
ಚ ಮೈಥಿಲೀಂ । ತಯೈವ ಪ್ರಹಿತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಮತ್ಸಕಾಶಮಿಹೈಷ್ಯತಿ ॥೬॥ ರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸಹಿತೈರ್ನೂನಂ ಸೀತಾಯಾ ಈಪ್ಸಿತೋ ವಧಃ ।
ಕಾಂಚನಶ್ಚ ಮೃಗೋ ಭೂತ್ವಾ ವ್ಯಪನೀಯಾಶ್ರಮಾತ್ತು ಮಾಂ ॥೭॥ ದೂರಂ ನೀತ್ವಾ ತು ಮಾರೀಚೋ ರಾಕ್ಷಸೋಽಭೂಚ್ಛರಾಹತಃ ।
ಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಹತೋಽಸ್ಮೀತಿ ಯದ್ವಾಕ್ಯಂ ವ್ಯಾಜಹಾರ ಚ ॥೮॥ ಅಪಿ ಸ್ವಸ್ತಿ ಭವೇತ್ತಾಭ್ಯಾಂ ರಹಿತಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಾವನೇ । ಜನಸ್ಥಾನನಿಮಿ
ತ್ತಂ ಹಿ ಕೃತವೈರೋಽಸ್ಮಿ ರಾಕ್ಷಸೈಃ ॥೯॥ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಚ ಘೋರಾಣಿ ದೃಶ್ಯಂತೇಽದ್ಯ ಬಹೂನಿ ಚ । ಇತ್ಯೇವಂ ಚಿಂತಯನ್ ರಾಮಃ ಶ್ರು
ತ್ವಾ ಗೋಮಾಯುನಿಸ್ವನಂ ॥೧೦॥ ಆತ್ಮನಶ್ಚಾಪನಯನಾನ್ಮೃಗರೂಪೇಣ ರಕ್ಷಸಾ । ನಿವರ್ತಮಾನಸ್ತ್ವರಯಾ ಜವೇನಾಶ್ರಮ
ಮಾತ್ಮನಃ ॥೧೧॥ ಅಜಗಾಮ ಜನಸ್ಥಾನಂ ರಾಘವಃ ಪರಿಶಂಕಿತಃ । ತಂ ದೀನಮನಸೋ ದೀನಮಾಸೇದುರ್ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ ॥೧೨॥
ಸವ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಘೋರಾಂಶ್ಚ ಸಸೃಜುಸ್ಸ್ವರಾನ್ । ತಾನಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಮಹಾಘೋರಾಣಿ ರಾಘವಃ ॥೧೩॥ ಆ
ಜಗಾಮ ಜನಸ್ಥಾನಂ ಚಿಂತಯನ್ನೇವ ರಾಘವಃ । ಸೀತಾಂ ಸ ತು ವರಾರೋಹಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚ ಮಹಾಬಲಂ ॥೧೪॥ ನ್ಯವರ್ತತಾಥ
ತ್ವರಿತೋ ಜವೇನಾಶ್ರಮಮಾತ್ಮನಃ । ತತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾಯಾಂತಂ ದದರ್ಶ ವಿಗತಪ್ರಭಂ ॥೧೫॥ ತತೋಽವಿದೂರೇ ರಾಮೇಣ ಸಮೀ
ಯಾಯ ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ವಿಷಣ್ಣಸ್ಸ ವಿಷಣ್ಣೇನ ದುಃಖಿತೋ ದುಃಖಭಾಗಿನಾ ॥೧೬॥ ಸಂಜಗರ್ಹೇಽಥ ತಂ ಭ್ರಾತಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಮಾಗತಂ । ವಿಹಾಯ ಸೀತಾಂ ವಿಜನೇ ವನೇ ರಾಕ್ಷಸಸೇವಿತೇ ॥೧೭॥ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಚ ಕರಂ ಸವ್ಯಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ರಘುನಂದನಃ । ಉವಾಚ ಮ
ಧುರೋದರ್ಕಮಿದಂ ಪರುಷಮಾರ್ತವತ್ ॥೧೮॥ ಅಹೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗರ್ಹ್ಯಂ ತೇ ಕೃತಂ ಯತ್ತ್ವಂ ವಿಹಾಯ ತಾಂ । ಸೀತಾಮಿಹಾಗ
ತಸ್ಸೌಮ್ಯ ಕಚ್ಚಿತ್ಸ್ವಸ್ತಿ ಭವೇದಿಹ ॥೧೯॥ ನ ಮೇಽಸ್ತಿ ಸಂಶಯೋ ವೀರ ಸರ್ವಥಾ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ವಿನಷ್ಟಾ ಭಕ್ಷಿತಾ ವಾಪಿ ರಾಕ್ಷಸೈ
ರ್ವನಚಾರಿಭಿಃ ॥೨೦॥ ಅಶುಭಾನ್ಯೇವ ಭೂಯಿಷ್ಠಂ ಯಥಾ ಪ್ರಾದುರ್ಭವಂತಿ ಮೇ । ಅಪಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸೀತಾಯಾಸ್ಸಾಮಗ್ರ್ಯಂ
ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾವಹೇ ॥೨೧॥ ಜೀವಂತ್ಯಾಃ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಸುತಾಯಾ ಜನಕಸ್ಯ ವೈ । ಯಥಾ ವೈ ಮೃಗಸಂಘಾಶ್ಚ ಗೋಮಾಯು
ಶ್ಚೈವ ಭೈರವಂ ॥೨೨॥ ವಾಶ್ಯಂತೇ ಶಕುನಾಶ್ಚಾಪಿ ಪ್ರದೀಪ್ತಾಮಭಿತೋ ದಿಶಂ । ಅಪಿ ಸ್ವಸ್ತಿ ಭವೇತ್ತಸ್ಯಾ ರಾಜಪುತ್ರ ಮಹಾ
ಬಲ ॥೨೩॥ ಇದಂ ಹಿ ರಕ್ಷೋಮೃಗಸಂನಿಕಾಶಂ ಪ್ರಲೋಭ್ಯ ಮಾಂ ದೂರಮನುಪ್ರಯಾಂತಂ । ಹತಂ ಕಥಂಚಿನ್ಮಹತಾ ಶ್ರಮೇ
ಣ ಸ ರಾಕ್ಷಸೋಽಭೂನ್ಮ್ರಿಯಮಾಣ ಏವ ॥೨೪॥ ಮನಶ್ಚ ಮೇ ದೀನಮಿಹಾಪ್ರಹೃಷ್ಟಂ ಚಕ್ಷುಶ್ಚ ಸವ್ಯಂ ಕುರುತೇ ವಿಕಾರಂ । ಅಸಂ
ಶಯಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ನಾಸ್ತಿ ಸೀತಾ ಹೃತಾ ಮೃತಾ ವಾ ಪಥಿ ವರ್ತತೇ ವಾ ॥೨೫॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಸಪ್ತಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂದೀನಂಶೂನ್ಯೇದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ಪರ್ಯಪೃಚ್ಛತಧರ್ಮಾತ್ಮಾವೈದೇಹೀಮಾಗತಂವಿನಾ ॥ ೧॥ ಪ್ರ
ಸ್ಥಿತಂದಂಡಕಾರಣ್ಯಂಯಾಮಾಮನುಜಗಾಮಹ । ಕ್ವಸಾಲಕ್ಷ್ಮಣವೈದೇಹೀಯಾಂಹಿತ್ವಾತ್ವಮಿಹಾಗತಃ ॥೨॥ ರಾಜ್ಯಭ್ರ
ಷ್ಟಸ್ಯದೀನಸ್ಯದಂಡಕಾನ್ಪರಿಧಾವತಃ । ಕ್ವಸಾದುಃಖಸಹಾಯಾಮೇವೈದೇಹೀತನುಮಧ್ಯಮಾ ॥ ೩ ॥ ಯಾಂವಿನಾನೋತ್ಸಹೇ
ವೀರಮುಹೂರ್ತಮಪಿಜೀವಿತುಂ । ಕ್ವಸಾಪ್ರಾಣಸಹಾಯಾಮೇಸೀತಾಸುರಸುತೋಪಮಾ ॥೪॥ ಪತಿತ್ವಮಮರಾಣಾಂವಾಪೃ
ಥಿವ್ಯಾಶ್ಚಾಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣ । ತಾಂವಿನಾತಪನೀಯಾಭಾಂನೇಚ್ಛೇಯಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ॥೫॥ ಕಚ್ಚಿಜ್ಜೀವತಿವೈದೇಹೀಪ್ರಾಣೈಃಪ್ರಿಯ
ತರಾಮಮ । ಕಚ್ಚಿತ್ಪ್ರವ್ರಾಜನಂಸೌಮ್ಯನಮೇಮಿಥ್ಯಾಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೬॥ ಸೀತಾನಿಮಿತ್ತಂಸೌಮಿತ್ರೇಮೃತೇಮಯಿಗತೇತ್ವಯಿ । ಕ
ಚ್ಚಿತ್ಸಕಾಮಾಸುಖಿತಾಕೈಕೇಯೀಸಾಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೭॥ ಸಪುತ್ರರಾಜ್ಯಾಂಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಂಮೃತಪುತ್ರಾತಪಸ್ವಿನೀ । ಉಪಸ್ಥಾಸ್ಯ
ತಿಕೌಸಲ್ಯಾಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವಾಸ್ಯೈನಕೈಕಯೀಂ ॥೮॥ ಯದಿಜೀವತಿವೈದೇಹೀಗಮಿಷ್ಯಾಮ್ಯಾಶ್ರಮಂಪುನಃ । ಸುವೃತ್ತಾಯದಿವೃತ್ತಾಸಾ
ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ೯ ॥ ಯದಿಮಾಮಾಶ್ರಮಗತಂವೈದೇಹೀನಾಭಿಭಾಷತೇ । ಪುನಃಪ್ರಹಸಿತಾಸೀತಾವಿನಶಿ
ಷ್ಯಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ೧೦ ॥ ಬ್ರೂಹಿಲಕ್ಷ್ಮಣವೈದೇಹೀಯದಿಜೀವತಿವಾನವಾ । ತ್ವಯಿಪ್ರಮತ್ತೇರಕ್ಷೋಭಿರ್ಭಕ್ಷಿತಾವಾತಪಸ್ವಿ
ನೀ ॥೧೧॥ ಸುಕುಮಾರೀಚಬಾಲಾಚನಿತ್ಯಂಚಾದುಃಖದರ್ಶಿನೀ । ಮದ್ವಿಯೋಗೇನವೈದೇಹೀವ್ಯಕ್ತಂಶೋಚತಿದುರ್ಮನಾಃ ॥೧೨॥
ಸರ್ವಥಾರಕ್ಷಸಾತೇನಜಿಹ್ಮೇನಸುದುರಾತ್ಮನಾ । ವದತಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇತ್ಯುಚ್ಚೈಸ್ತವಾಪಿಜನಿತಂಭಯಂ ॥೧೩॥ ಶ್ರುತಶ್ಚಶಂಕೇವೈ
ದೇಹ್ಯಾಸಸ್ವರಸ್ಸದೃಶೋಮಮ । ತ್ರಸ್ತಯಾಪ್ರೇಷಿತಸ್ತ್ವಂಚದ್ರಷ್ಟುಂಮಾಂಶೀಘ್ರಮಾಗತಃ ॥ ೧೪ ॥ ಸರ್ವಥಾತುಕೃತಂಕ
ಷ್ಟಂಸೀತಾಮುತ್ಸೃಜತಾವನೇ । ಪ್ರತಿಕರ್ತುಂನೃಶಂಸಾನಾಂರಕ್ಷಸಾಂದತ್ತಮಂತರಂ ॥ ೧೫ ॥ ದುಃಖಿತಾಃಖರಘಾತೇನರಾಕ್ಷ
ಸಾಃಪಿಶಿತಾಶನಾಃ । ತೈಸ್ಸೀತಾನಿಹತಾಘೋರೈರ್ಭವಿಷ್ಯತಿನಸಂಶಯಃ ॥ ೧೬ ॥ ಅಹೋಸ್ಮಿವ್ಯಸನೇಮಗ್ನಸ್ಸರ್ವಥಾಶತ್ರು
ಸೂದನ । ಕಿಂನ್ವಿದಾನೀಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಶಂಕೇಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಮೀದೃಶಂ ॥ ೧೭ ॥ ಇತಿಸೀತಾಂವರಾರೋಹಾಂಚಿಂತಯನ್ನೇವರಾಘ
ವಃ । ಆಜಗಾಮಜನಸ್ಥಾನಂತ್ವರಯಾಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೧೮॥ ವಿಗರ್ಹಮಾಣೋನುಜಮಾರ್ತರೂಪಂಕ್ಷುಧಾಶ್ರಮಾಚ್ಚೈವಪಿಪಾಸ
ಯಾಚ । ವಿನಿಶ್ವಸಚ್ಛುಷ್ಕಮುಖೋವಿವರ್ಣಃಪ್ರತಿಶ್ರಯಂಪ್ರಾಪ್ಯಸಮೀಕ್ಷ್ಯಶೂನ್ಯಂ ॥ ೧೯ ॥ ಸ್ವಮಾಶ್ರಮಂಸಂಪ್ರವಿ
ಗಾಹ್ಯವೀರೋವಿಹಾರದೇಶಾನನುಸೃತ್ಯಕಾಂಶ್ಚಿತ್ । ಏತತ್ತದಿತ್ಯೇವನಿವಾಸಭೂಮೌಪ್ರಹೃಷ್ಟರೋಮಾವ್ಯಥಿತೋಬಭೂವ ॥೨೦॥
ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಅಷ್ಟಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಅಥಾಶ್ರಮಾದುಪಾವೃತ್ತಮಂತರಾರಘುನಂದನಃ । ಪರಿಪಪ್ರಚ್ಛಸೌಮಿತ್ರಿಂರಾಮೋದುಃಖಾದಿದಂಪುನಃ ॥೧॥ ತಮುವಾಚ
ಕಿಮರ್ಥಂತ್ವಮಾಗತೋಪಾಸ್ಯಮೈಥಿಲೀಂ । ಯದಾಸಾತವವಿಶ್ವಾಸಾದ್ವನೇವಿರಹಿತಾಮಯಾ ॥೨॥ ದೃಷ್ಟ್ವೈವಾಭ್ಯಾಗತಂ
ತ್ವಾಂಮೇಮೈಥಿಲೀಂತ್ಯಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಶಂಕಮಾನಂಮಹತ್ಪಾಪಂಯತ್ಸತ್ಯಂವ್ಯಥಿತಂಮನಃ ॥ ೩ ॥ ಸ್ಫುರತೇನಯನಂಸವ್ಯಂ
ಬಾಹುಶ್ಚಹೃದಯಂಚಮೇ । ದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣದೂರೇತ್ವಾಂಸೀತಾವಿರಹಿತಂಪಥಿ ॥೪॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶು
ಭಲಕ್ಷಣಃ । ಭೂಯೋದುಃಖಸಮಾವಿಷ್ಟೋದುಃಖಿತಂರಾಮಮಬ್ರವೀತ್ ॥೫॥ ನಸ್ವಯಂಕಾಮಕಾರೇಣತಾಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಹಮಿ
ಹಾಗತಃ । ಪ್ರಚೋದಿತಸ್ತಯೈವೋಗ್ರೈಸ್ತ್ವತ್ಸಕಾಶಮಿಹಾಗತಃ ॥ ೬ ॥ ಆರ್ಯೇಣೇವಪರಾಕ್ರುಷ್ಟಂಹಾಸೀತೇಲಕ್ಷ್ಮಣೇತಿಚ ।
ಪರಿತ್ರಾಹೀತಿಯದ್ವಾಕ್ಯಂಮೈಥಿಲ್ಯಾಸ್ತಚ್ಛ್ರುತಿಂಗತಂ ॥೭॥ ಸಾತಮಾರ್ತಸ್ವರಂಶ್ರುತ್ವಾತವಸ್ನೇಹೇನಮೈಥಿಲೀ । ಗಚ್ಛಗಚ್ಛೇ
ತಿಮಾಮಾಹರುದಂತೀಭಯವಿಹ್ವಲಾ ॥೮॥ ಪ್ರಚೋದ್ಯಮಾನೇನಮಯಾಗಚ್ಛೇತಿಬಹುಶಸ್ತಯಾ । ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಾಮೈಥಿಲೀವಾಕ್ಯಮಿ
ದಂತ್ವತ್ಪ್ರತ್ಯಯಾನ್ವಿತಂ ॥ ೯ ॥ ನತತ್ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂರಕ್ಷೋಯದಸ್ಯಭಯಮಾವಹೇತ್ । ನಿರ್ವೃತಾಭವನಾಸ್ತ್ಯೇತತ್ಕೇನಾಪ್ಯೇ
ವಮುದಾಹೃತಂ ॥೧೦॥ ವಿಗರ್ಹಿತಂಚನೀಚಂಚಕಥಮಾರ್ಯೋಭಿಧಾಸ್ಯತಿ । ತ್ರಾಹೀತಿವಚನಂಸೀತೇಯಸ್ತ್ರಾಯೇತ್ತ್ರಿದಶಾನ
ಪಿ ॥೧೧॥ ಕಿಂನಿಮಿತ್ತಂತುಕೇನಾಪಿಭ್ರಾತುರಾಲಂಬ್ಯಮೇಸ್ವರಂ । ರಾಕ್ಷಸೇನೇರಿತಂವಾಕ್ಯಂತ್ರಾಹಿತ್ರಾಹೀತಿಶೋಭನೇ ॥ ೧೨ ॥ ವಿ
ಸ್ವರಂವ್ಯಾಹೃತಂವಾಕ್ಯಂಲಕ್ಷ್ಮಣತ್ರಾಹಿಮಾಮಿತಿ । ನಭವತ್ಯಾವ್ಯಥಾಕಾರ್ಯಾಕುನಾರೀಜನಸೇವಿತಾ ॥೧೩॥ ಅಲಂವೈಕ್ಲಬ್ಯಮಾ
ಲಂಬ್ಯಸ್ವಸ್ಥಾಭವನಿರುತ್ಸುಕಾ । ನಸೋಸ್ತಿತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುಪುಮಾನ್ಯೋರಾಘವಂರಣೇ ॥೧೪॥ ಜಾತೋವಾಜಾಯಮಾನೋವಾ
ಸಂಯುಗೇಯಃಪರಾಜಯೇತ್ । ನಜಯ್ಯೋರಾಘವೋಯುದ್ಧೇದೇವೈಶ್ಶಕ್ರಪುರೋಗಮೈಃ ॥೧೫॥ ಏವಮುಕ್ತಾತುವೈದೇಹೀಪರಿಮೋ
ಹಿತಚೇತನಾ । ಉವಾಚಾಶ್ರೂಣಿಮುಂಚಂತೀದಾರುಣಂಮಾಮಿದಂವಚಃ ॥೧೬॥ ಭಾವೋಮಯಿತವಾತ್ಯರ್ಥಂಪಾಪಏವನಿವೇ
ಶಿತಃ । ವಿನಷ್ಟೇಭ್ರಾತರಿಪ್ರಾಪ್ತುಂನಚತ್ವಂಮಾಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ॥೧೭॥ ಸಂಕೇತಾದ್ಭರತೇನತ್ವಂರಾಮಂಸಮನುಗಚ್ಛಸಿ । ಕ್ರೋ
ಶಂತಂಹಿಯಥಾತ್ಯರ್ಥಂನೈನಮಭ್ಯವಪದ್ಯಸೇ ॥೧೮ ॥ ರಿಪುಃಪ್ರಚ್ಛನ್ನಚಾರೀತ್ವಂಮದರ್ಥಮನುಗಚ್ಛಸಿ । ರಾಘವಸ್ಯಾಂತ
ರಪ್ರೇಪ್ಸುಸ್ತಥೈವಂನಾಭಿಪದ್ಯಸೇ ॥೧೯॥ ಏವಮುಕ್ತೋಹಿವೈದೇಹ್ಯಾಸಂರಬ್ಧೋರಕ್ತಲೋಚನಃ । ಕ್ರೋಧಾತ್ಪ್ರಸ್ಫುರಮಾಣೋಷ್ಠ
ಆಶ್ರಮಾದಸ್ಮಿನಿರ್ಗತಃ ॥೨೦॥ ಏವಂಬ್ರುವಾಣಂಸೌಮಿತ್ರಿಂರಾಮಸ್ಸಂತಾಪಮೋಹಿತಃ । ಅಬ್ರವೀದ್ದುಷ್ಕೃತಂಸೌಮ್ಯತಾಂ
ವಿನಾಯತ್ತ್ವಮಾಗತಃ ॥೨೧ ॥ ಜಾನನ್ನಪಿಸಮರ್ಥಂಮಾಂರಕ್ಷಸಾಂವಿನಿವಾರಣೇ । ಅನೇನಕ್ರೋಧವಾಕ್ಯೇನಮೈಥಿಲ್ಯಾನಿಸ್ಸ್ರು

ತೋಽಭವತ್ ॥೨೦॥ ನಹಿ ತೇ ಪರಿತುಷ್ಯಾಮಿ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಯದ್ಯಾಸಿ ಮೈಥಿಲೀಂ। ಕ್ರುದ್ಧಾಯಾಃ ಪರುಷಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಾಂ ವಿಹಾಯ ತ್ವ-
ಮಾಗತಃ ॥೨೧॥ ಸರ್ವಥಾ ತ್ವಪನೀತಂ ತೇ ಸೀತಯಾ ಯತ್ಪ್ರಚೋದಿತಃ। ಕ್ರೋಧಸ್ಯ ವಶಮಾಪನ್ನೋ ನಾಕರೋಶ್ಶಾಸನಂ ಮಮ ॥೨೨॥
ಅಸೌ ಹಿ ರಾಕ್ಷಸಶ್ಶೇತೇ ಶರೇಣಾಭಿಹತೋ ಮಯಾ। ಮೃಗರೂಪೇಣ ಯೇನಾಹಮಾಶ್ರಮಾದಪವಾಹಿತಃ ॥೨೩॥ ವಿಕೃಷ್ಯ ಚಾಪಂ ಪರಿಧಾಯ
ಸಾಯಕಂ ಸಲೀಲಬಾಣೇನ ಚ ತಾಡಿತೋ ಮಯಾ। ಮಾರ್ಗೀಂ ತನುಂ ತ್ಯಜ್ಯ ಚ ವಿಕ್ಲಬಸ್ವರೋ ಬಭೂವ ಕೇಯೂರಧರಸ್ಸ ರಾಕ್ಷಸಃ ॥೨೪॥
ಶರಾಹತೇನೈವ ತದಾರ್ತಯಾ ಗಿರಾ ಸ್ವರಂ ಮಮಾಲಂಬ್ಯ ಸುದೂರಸಂಶ್ರವಂ। ಉದಾಹೃತಂ ತದ್ವಚನಂ ಸುದಾರುಣಂ ತ್ವಮಾಗ-
ತೋ ಯೇನ ವಿಹಾಯ ಮೈಥಿಲೀಂ ॥೨೫॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ ಏಕೋನಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಭೃಶಮಾವ್ರಜಮಾನಸ್ಯ ತಸ್ಯಾಧೋವಾಮಲೋಚನಂ। ಪ್ರಾಸ್ಫುರಚ್ಚಾಸ್ಖಲದ್ರಾಮೋ ವೇಪಥುಶ್ಚಾಪ್ಯಜಾಯತ ॥೧॥ ಉ-
ಪಾಲಕ್ಷ್ಯ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಸೋಽಶುಭಾನಿ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ। ಅಪಿ ಕ್ಷೇಮಂ ನು ಸೀತಾಯಾ ಇತಿ ವೈ ವ್ಯಾಜಹಾರ ಚ ॥೨॥ ತ್ವರಮಾಣೋ ಜಗಾ-
ಮಾಥ ಸೀತಾದರ್ಶನಲಾಲಸಃ। ಶೂನ್ಯಮಾವಸಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಭೂವೋದ್ವಿಗ್ನಮಾನಸಃ ॥೩॥ ಉದ್ಭ್ರಮನ್ನಿವ ವೇಗೇನ ವಿಕ್ಷಿಪನ್
ರಘುನಂದನಃ। ತತ್ರ ತತ್ರೋಟಜಸ್ಥಾನಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ಸಮಂತತಃ ॥೪॥ ದದರ್ಶ ಪರ್ಣಶಾಲಾಂ ಚ ರಹಿತಾಂ ಸೀತಯಾ ತದಾ। ಶ್ರಿ-
ಯಾ ವಿರಹಿತಾಂ ಧ್ವಸ್ತಾಂ ಹೇಮಂತೇ ಪದ್ಮಿನೀಮಿವ ॥೫॥ ರುದಂತಮಿವ ವೃಕ್ಷೈಶ್ಚ ಮ್ಲಾನಪುಷ್ಪಮೃಗದ್ವಿಜಂ। ಶ್ರಿಯಾ ವಿಹೀನಂ
ವಿಧ್ವಸ್ತಂ ಸಂತ್ಯಕ್ತವನದೈವತಂ ॥೬॥ ವಿಪ್ರಕೀರ್ಣಾಜಿನಕುಶಂ ವಿಪ್ರವಿದ್ಧಬೃಸೀಕಟಂ। ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೂನ್ಯಂ ನಿಜಸ್ಥಾನಂ ವಿಲಲಾಪ
ಪುನಃ ಪುನಃ ॥೭॥ ಹೃತಾ ಮೃತಾ ವಾ ನಷ್ಟಾ ವಾ ಭಕ್ಷಿತಾ ವಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ। ನಿಲೀನಾಪ್ಯಥವಾ ಭೀರುರಥವಾ ವನಮಾಶ್ರಿತಾ ॥೮॥ ಗತಾ
ವಿಚೇತುಂ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಫಲಾನ್ಯಪಿ ಚ ವಾ ಪುನಃ। ಅಥವಾ ಪದ್ಮಿನೀಂ ಯಾತಾ ಜಲಾರ್ಥಂ ವಾ ನದೀಂ ಗತಾ ॥೯॥ ಯತ್ನಾನ್ಮೃಗಯಮಾ-
ಣಸ್ತು ನಾಸಸಾದ ವನೇ ಪ್ರಿಯಾಂ। ಶೋಕರಕ್ತೇಕ್ಷಣಶ್ಶೋಕಾದುನ್ಮತ್ತ ಇವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ॥೧೦॥ ವೃಕ್ಷಾದ್ವೃಕ್ಷಂ ಪ್ರಧಾವನ್ಸ ಗಿರೇಶ್ಚಾ-
ದ್ರಿಂ ನದಾನ್ನದೀಂ। ಬಭೂವ ವಿಲಪನ್ ರಾಮಶ್ಶೋಕಾರ್ಣವಪರಿಪ್ಲುತಃ ॥೧೧॥ ಅಪಿ ಕಚ್ಚಿತ್ತ್ವಯಾ ದೃಷ್ಟಾ ಸಾ ಕದಂಬಪ್ರಿಯಾ
ಪ್ರಿಯಾ। ಕದಂಬ ಯದಿ ಜಾನೀಷೇ ಶಂಸ ಸೀತಾಂ ಶುಭಾನನಾಂ ॥೧೨॥ ಸ್ನಿಗ್ಧಪಲ್ಲವಸಂಕಾಶಾ ಪೀತಕೌಶೇಯವಾಸಿನೀ।
ಶಂಸಸ್ವ ಯದಿ ವಾ ದೃಷ್ಟಾ ಬಿಲ್ವ ಬಿಲ್ವೋಪಮಸ್ತನೀ ॥೧೩॥ ಅಥವಾರ್ಜುನ ಶಂಸ ತ್ವಂ ಪ್ರಿಯಾಂ ತಾಮರ್ಜುನಪ್ರಿಯಾಂ।
ಜನಕಸ್ಯ ಸುತಾ ಭೀರುರ್ಯದಿ ಜೀವತಿ ವಾ ನ ವಾ ॥೧೪॥ ಕಕುಭಃ ಕಕುಭೋರೂಂ ತಾಂ ವ್ಯಕ್ತಂ ಜಾನಾತಿ ಮೈಥಿಲೀಂ। ಲತಾಪಲ್ಲವಪು-
ಷ್ಪಾಢ್ಯೋ ಭಾತಿ ಹ್ಯೇಷ ವನಸ್ಪತಿಃ ॥೧೫॥ ಭ್ರಮರೈರುಪಗೀತಶ್ಚ ಯಥಾ ದ್ರುಮವರೋ ಹ್ಯಯಂ। ಏಷ ವ್ಯಕ್ತಂ ವಿಜಾನಾತಿ ತಿಲಕ-
ಸ್ತಿಲಕಪ್ರಿಯಾಂ ॥೧೬॥ ಅಶೋಕ ಶೋಕಾಪನುದ ಶೋಕೋಪಹತಚೇತಸಂ। ತ್ವನ್ನಾಮಾನಂ ಕುರು ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರಿಯಾಸಂದರ್ಶನೇನ
ಮಾಂ ॥೧೭॥ ಯದಿ ತಾಲ ತ್ವಯಾ ದೃಷ್ಟಾ ಪಕ್ವತಾಲಫಲಸ್ತನೀ। ಕಥಯಸ್ವ ವರಾರೋಹಾಂ ಕಾರುಣ್ಯಂ ಯದಿ ತೇ ಮಯಿ ॥೧೮॥ ಯ-
ದಿ ದೃಷ್ಟಾ ತ್ವಯಾ ಸೀತಾ ಜಂಬೂ ಜಾಂಬೂನದಪ್ರಭಾ। ಪ್ರಿಯಾಂ ಯದಿ ವಿಜಾನಾಸಿ ನಿಶ್ಶಂಕಂ ಕಥಯಸ್ವ ಮೇ ॥೧೯॥ ಅಹೋ ತ್ವಂ
ಕರ್ಣಿಕಾರಾದ್ಯ ಸುಪುಷ್ಪೈಶ್ಶೋಭಸೇ ಭೃಶಂ। ಕರ್ಣಿಕಾರಪ್ರಿಯಾ ಸಾಧ್ವೀ ಶಂಸ ದೃಷ್ಟಾ ಪ್ರಿಯಾ ಯದಿ ॥೨೦॥ ಚೂತನೀಪಮ-
ಹಾಸಾಲಾನ್ ಪನಸಾನ್ ಕುರವಾನ್ ಧವಾನ್। ದಾಡಿಮಾನಶನಾನ್ ಗತ್ವಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮೋ ಮಹಾಯಶಾಃ ॥೨೧॥ ಮಲ್ಲಿಕಾಮಾ-
ಧವೀಶ್ಚೈವ ಚಂಪಕಾನ್ ಕೇತಕೀಸ್ತಥಾ। ಪೃಚ್ಛನ್ ರಾಮೋ ವನೇ ಭ್ರಾಂತ ಉನ್ಮತ್ತ ಇವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ॥೨೨॥ ಅಥವಾ ಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀಂ
ಮೃಗ ಜಾನಾಸಿ ಮೈಥಿಲೀಂ। ಮೃಗವಿಪ್ರೇಕ್ಷಣೀ ಕಾಂತಾ ಮೃಗೀಭಿಸ್ಸಹಿತಾ ಭವೇತ್ ॥೨೩॥ ಗಜ ಸಾ ಗಜನಾಸೋರುರ್ಯದಿ ದೃ-
ಷ್ಟಾ ತ್ವಯಾ ಭವೇತ್। ತಾಂ ಮನ್ಯೇ ವಿದಿತಾಂ ತುಭ್ಯಮಾಖ್ಯಾಹಿ ವರವಾರಣ ॥೨೪॥ ಶಾರ್ದೂಲ ಯದಿ ಸಾ ದೃಷ್ಟಾ ಪ್ರಿಯಾ ಚಂದ್ರನಿ-
ಭಾನನಾ। ಮೈಥಿಲೀ ಮಮ ವಿಸ್ರಬ್ಧಂ ಕಥಯಸ್ವ ನ ತೇ ಭಯಂ ॥೨೫॥ ಕಿಂ ಧಾವಸಿ ಪ್ರಿಯೇ ದೂರಂ ದೃಷ್ಟಾಸಿ ಕಮಲೇಕ್ಷಣೇ। ವೃಕ್ಷೈರಾ-
ಚ್ಛಾದ್ಯ ಚಾತ್ಮಾನಂ ಕಿಂ ಮಾಂ ನ ಪ್ರತಿಭಾಷಸೇ ॥೨೬॥ ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠ ವರಾರೋಹೇ ನ ತೇಽಸ್ತಿ ಕರುಣಾ ಮಯಿ। ನಾತ್ಯರ್ಥಂ ಹಾಸ್ಯಶೀಲಾ-
ಸಿ ಕಿಮರ್ಥಂ ಮಾಮುಪೇಕ್ಷಸೇ ॥೨೭॥ ಪೀತಕೌಶೇಯಕೇನಾಸಿ ಸೂಚಿತಾ ವರವರ್ಣಿನಿ। ಧಾವಂತ್ಯಪಿ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಾ ತಿಷ್ಠ ಯದ್ಯ-
ಸ್ತಿ ಸೌಹೃದಂ ॥೨೮॥ ನೈವ ಸಾ ನೂನಮಥವಾ ಹಿಂಸಿತಾ ಚಾರುಹಾಸಿನೀ। ಕೃಚ್ಛ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಹಿ ಮಾಂ ನೂನಂ ಯಥೋಪೇಕ್ಷಿ-
ತುಮರ್ಹತಿ ॥೨೯॥ ವ್ಯಕ್ತಂ ಸಾ ಭಕ್ಷಿತಾ ಬಾಲಾ ರಾಕ್ಷಸೈಃ ಪಿಶಿತಾಶನೈಃ। ವಿಭಜ್ಯಾಂಗಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಮಯಾ ವಿರಹಿತಾ ಪ್ರಿ-
ಯಾ ॥೩೦॥ ನೂನಂ ತಚ್ಛುಭದಂತೋಷ್ಠಂ ಸುನಾಸಂ ಚಾರುಕುಂಡಲಂ। ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭಂ ಗ್ರಸ್ತಂ ಮುಖಂ ನಿಷ್ಪ್ರಭತಾಂ ಗ-
ತಂ ॥೩೧॥ ಸಾ ಹಿ ಚಂಪಕವರ್ಣಾಭಾ ಗ್ರೀವಾ ಗ್ರೈವೇಯಶೋಭಿತಾ। ಕೋಮಲಾ ವಿಲಪಂತ್ಯಾಸ್ತು ಕಾಂತಾಯಾ ಭಕ್ಷಿತಾ ಶುಭಾ ॥೩೨॥
ನೂನಂ ವಿಕ್ಷಿಪ್ಯಮಾಣೌ ತೌ ಬಾಹೂ ಪಲ್ಲವಕೋಮಲೌ। ಭಕ್ಷಿತೌ ವೇಪಮಾನಾಗ್ರೌ ಸಹಸ್ತಾಭರಣಾಂಗದೌ ॥೩೩॥ ಮಯಾ ವಿರಹಿತಾ
ಬಾಲಾ ರಕ್ಷಸಾಂ ಭಕ್ಷಣಾಯ ವೈ। ಸಾರ್ಥೇನೇವ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾ ಭಕ್ಷಿತಾ ಬಹುಬಾಂಧವಾ ॥೩೪॥ ಹಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮಹಾಬಾಹೋ ಪಶ್ಯಸಿ ತ್ವಂ
ಪ್ರಿಯಾಂ ಕ್ವಚಿತ್। ಹಾ ಪ್ರಿಯೇ ಕ್ವ ಗತಾ ಭದ್ರೇ ಹಾ ಸೀತೇತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ॥೩೫॥ ಇತ್ಯೇವಂ ವಿಲಪನ್ ರಾಮಃ ಪರಿಧಾವನ್ ವನಾದ್ವನಂ।
ಕ್ವಚಿದುದ್ಭ್ರಮತೇ ವೇಗಾತ್ ಕ್ವಚಿದ್ವಿಭ್ರಮತೇ ಬಲಾತ್ ॥೩೬॥ ಕ್ವಚಿನ್ಮತ್ತ ಇವಾಭಾತಿ ಕಾಂತಾನ್ವೇಷಣತತ್ಪರಃ। ಸ ವನಾನಿ ನದೀ-
ಶ್ಶೈಲಾನ್ ಗಿರಿಪ್ರಸ್ರವಣಾನಿ ಚ ॥೩೭॥ ಕಾನನಾನಿ ಚ ವೇಗೇನ ಭ್ರಮತ್ಯಪರಿಸಂಸ್ಥಿತಃ। ತಥಾ ಸ ಗತ್ವಾ ವಿಪುಲಂ ಮಹದ್ವನಂ ಪರಿ-

ತ್ಯೈಸರ್ವಂತ್ವಥಮೈಥಿಲೀಂಪ್ರತಿ। ಅನಿಷ್ಕೃತಾಶಸ್ಸಚಕಾರಮಾರ್ಗಣೇಪುನಃಪ್ರಿಯಾಯಾಃಪರಮಂಪರಿಶ್ರಮಂ॥೩೮ ॥ ಇತಿಶ್ರೀ
ಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ದೃಷ್ಟ್ವಾಶ್ರಮಪದಂಶೂನ್ಯಂರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ರಹಿತಾಂಪರ್ಣಶಾಲಾಂಚವಿಧ್ವಸ್ತಾನ್ಯಾಸನಾನಿಚ ॥೧॥ ಅದೃ
ಷ್ಟ್ವಾತತ್ರವೈದೇಹೀಂಸಂನಿರೀಕ್ಷ್ಯಚಸರ್ವಶಃ। ಉವಾಚರಾಮಃಪ್ರಾಕ್ರುಶ್ಯಪ್ರಗೃಹ್ಯರುಚಿರೌಭುಜೌ ॥ ೨ ॥ ಕ್ವನುಲಕ್ಷ್ಮ
ಣವೈದೇಹೀಕಂವಾದೇಶಮಿತೋಗತಾ। ಕೇನಾಹೃತಾವಾಸೌಮಿತ್ರೇಭಕ್ಷಿತಾಕೇನವಾಪ್ರಿಯಾ ॥೩॥ ವೃಕ್ಷೇಣಾಚ್ಛಾದ್ಯಯದಿಮಾಂ
ಸೀತೇಹಸಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ । ಅಲಂತೇಹಸಿತೇನಾದ್ಯಮಾಂಭಜಸ್ವಸುದುಃಖಿತಂ ॥೪॥ ಯೈಸ್ಸಹಕ್ರೀಡಸೇಸೀತೇವಿಶ್ವಸ್ತೈರ್ಮೃಗ
ಪೋತಕೈಃ । ಏತೇಹೀನಾಸ್ತ್ವಯಾಸೌಮ್ಯೇಧ್ಯಾಯಂತ್ಯಸ್ರಾವಿಲೇಕ್ಷಣಾಃ ॥ ೫ ॥ ಸೀತಯಾರಹಿತೋಹಂವೈನಹಿಜೀವಾಮಿಲ
ಕ್ಷ್ಮಣ । ಮೃತಂಶೋಕೇನಮಹತಾಸೀತಾಹರಣಜೇನಮಾಂ ॥ ೬ ॥ ಪರಲೋಕೇಮಹಾರಾಜೋನೂನಂದ್ರಕ್ಷ್ಯತಿಮೇಪಿತಾ । ಕ
ಥಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂಸಂಶ್ರುತ್ಯಮಯಾತ್ವಮಭಿಯೋಜಿತಃ ॥ ೭ ॥ ಅಪೂರಯಿತ್ವಾತಂಕಾಲಂಮತ್ಸಕಾಶಮಿಹಾಗತಃ। ಕಾಮವೃತ್ತ
ಮನಾರ್ಯಂಮಾಂಮೃಷಾವಾದಿನಮೇವಚ ॥೮॥ ಧಿಕ್ತ್ವಾಮಿತಿಪರೇಲೋಕೇವ್ಯಕ್ತಂವಕ್ಷ್ಯತಿಮೇಪಿತಾ । ವಿವಶಂಶೋಕಸಂತಪ್ತಂ
ದೀನಂಭಗ್ನಮನೋರಥಂ ॥೯ ॥ ಮಾಮಿಹೋತ್ಸೃಜ್ಯಕರುಣಂಕೀರ್ತಿರ್ನರಮಿವಾನೃಜುಂ । ಕ್ವಗಚ್ಛಸಿವರಾರೋಹೇಮಾನು
ತ್ಸೃಜ್ಯಸುಮಧ್ಯಮೇ ॥೧೦॥ ತ್ವಯಾವಿರಹಿತಶ್ಚಾಹಂಮೋಕ್ಷ್ಯೇಜೀವಿತಮಾತ್ಮನಃ । ಇತೀವವಿಲಪನ್ರಾಮಃಸೀತಾದರ್ಶನಲಾ
ಲಸಃ ॥೧೧॥ ನದದರ್ಶಸುದುಃಖಾರ್ತೋರಾಘವೋಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ।ಅನಾಸಾದಯಮಾನಂತಂಸೀತಾಂದಶರಥಾತ್ಮಜಂ॥೧೨॥
ಪಂಕಮಾಸಾದ್ಯವಿಪುಲಂಸೀದಂತಮಿವಕುಂಜರಂ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾಮಮತ್ಯರ್ಥಮುವಾಚಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ ॥೧೩॥ ಮಾವಿಷಾ
ದಂಮಹಾಬಾಹೋಕುರುಯತ್ನಂಮಯಾಸಹ । ಇದಂಚಹಿವನಂಶೂರಬಹುಕಂದರಶೋಭಿತಂ ॥೧೪॥ ಪ್ರಿಯಕಾನನಸಂಚಾರಾ
ವನೋನ್ಮತ್ತೇವಮೈಥಿಲೀ । ಸಾವನಂವಾಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸ್ಯಾನ್ನಳಿನೀಂವಾಸುಪುಷ್ಪಿತಾಂ ॥೧೫॥ ಸರಿತಂವಾಪಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಮೀನವಂ
ಜುಳಸೇವಿತಾಂ । ಸ್ನಾತುಕಾಮಾನಿಲೀನಾಸ್ಯಾದ್ಧಾಸಕಾಮಾವನೇಕ್ವಚಿತ್ ॥ ೧೬ ॥ ವಿತ್ರಾಸಯಿತುಕಾಮಾವಾಲೀನಾಸ್ಯಾ
ತ್ಕಾನನೇಕ್ವಚಿತ್ ।ಜಿಜ್ಞಾಸಮಾನಾವೈದೇಹೀತ್ವಾಂಮಾಂಚಪುರುಷರ್ಷಭ ॥ ೧೭ ॥ ತಸ್ಯಾಹ್ಯನ್ವೇಷಣೇಶ್ರೀಮನ್ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಯ
ತಾವಹೇ । ವನಂಸರ್ವಂವಿಚಿನುವೋಯತ್ರಸಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ॥ ೧೮॥ ಮನ್ಯಸೇಯದಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಾಸ್ಮಶೋಕೇಮನಃಕೃಥಾಃ।
ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸೌಹಾರ್ದಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಮಾಹಿತಃ ॥ ೧೯ ॥ ಸಹಸೌಮಿತ್ರಿಣಾರಾಮೋವಿಚೇತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ । ತೌವನಾನಿ
ಗಿರೀಂಶ್ಚೈವಸರಿತಶ್ಚಸರಾಂಸಿಚ ॥ ೨೦ ॥ ನಿಖಿಲೇನವಿಚಿನ್ವಾನೌಸೀತಾಂದಶರಥಾತ್ಮಜೌ । ತಸ್ಯಶೈಲಸ್ಯಸಾನೂನಿಗುಹಾಶ್ಚ
ಶಿಖರಾಣಿಚ॥೨೧॥ನಿಖಿಲೇನವಿಚಿನ್ವಾನೌನೈವತಾಮಭಿಜಗ್ಮತುಃ ।ವಿಚಿತ್ಯಸರ್ವತಶ್ಶೈಲಂರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೨॥
ನೇಹಪಶ್ಯಾಮಿಸೌಮಿತ್ರೇವೈದೇಹೀಂಪರ್ವತೇಶುಭಾಂ । ತತೋದುಃಖಾಭಿಸಂತಪ್ತೋಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥೨೩॥ ವಿಚರನ್
ದಂಡಕಾರಣ್ಯಂಭ್ರಾತರಂದೀಪ್ತತೇಜಸಂ । ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿತ್ವಂಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಮೈಥಿಲೀಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ॥೨೪॥ ಯಥಾವಿಷ್ಣುರ್ಮ
ಹಾಬಾಹುರ್ಬಲಿಂಬಧ್ವಾಮಹೀಮಿಮಾಂ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸೌಹಾರ್ದಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸರಾಘವಃ ॥ ೨೫ ॥ ಉವಾಚದೀನಯಾ
ವಾಚಾದುಃಖಾಭಿಹತಚೇತನಃ । ವನಂಸರ್ವಂಸುವಿಚಿತಂಪದ್ಮಿನ್ಯಃಫುಲ್ಲಪಂಕಜಾಃ ॥೨೬॥ ಗಿರಿಶ್ಚಾಯಂಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಬಹು
ಕಂದರನಿರ್ಝರಃ । ನಹಿಪಶ್ಯಾಮಿವೈದೇಹೀಂಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಪಿಗರೀಯಸೀಂ ॥ ೨೭ ॥ ಏವಂಸವಿಲಪನ್ರಾಮಸ್ಸೀತಾಹರಣಕರ್ಶಿ
ತಃ। ದೀನಶ್ಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟೋಮುಹೂರ್ತಂವಿಹ್ವಲೋಭವತ್ ॥ ೨೮ ॥ ಸಂತಪ್ತೋಹ್ಯವಸನ್ನಾಂಗೋಗತಬುದ್ಧಿರ್ವಿಚೇತನಃ।
ನಿಷಸಾದಾತುರೋದೀನೋನಿಶ್ವಸ್ಯಾಶೀತಮಾಯತಂ ॥೨೯॥ ಬಹುಳಂಸತುನಿಶ್ವಸ್ಯರಾಮೋರಾಜೀವಲೋಚನಃ । ಹಾಪ್ರಿಯೇತಿ
ವಿಚುಕ್ರೋಶಬಹುಶೋಬಾಷ್ಪಗದ್ಗದಃ ॥ ೩೦ ॥ ತಂತತಸ್ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರಿಯಬಾಂಧವಃ । ಬಹುಪ್ರಕಾರಂಧ
ರ್ಮಜ್ಞಃಪ್ರಶ್ರಿತಂಪ್ರಶ್ರಿತಾಂಜಲಿಃ ॥ ೩೧ ॥ ಅನಾದೃತ್ಯತುತದ್ವಾಕ್ಯಂಲಕ್ಷ್ಮಣೋಷ್ಠಪುಟಾಚ್ಚ್ಯುತಂ । ಅಪಶ್ಯಂಸ್ತಾಂ
ಪ್ರಿಯಾಂಸೀತಾಂಪ್ರಾಕ್ರೋಶತ್ಸಪುನಃಪುನಃ ॥ ೩೨ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಏಕಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ...............

ಸೀತಾಮಪಶ್ಯನ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಾರಾಮೋರಾಜೀವಲೋಚನಃ । ವಿಲಲಾಪಮಹಾಬಾಹೂರಾಮಃಕಮಲಲೋಚನಃ ॥೧॥ಪಶ್ಯ
ನ್ನಿವಚತಾಂಸೀತಾಮಪಶ್ಯನ್ಮದನಾರ್ದಿತಃ । ಉವಾಚರಾಘವೋವಾಕ್ಯಂವಿಲಾಪಾಶ್ರಯದುರ್ವಚಂ ॥ ೨ ॥ ತ್ವಮಶೋಕಸ್ಯ
ಶಾಖಾಭಿಃಪುಷ್ಪಪ್ರಿಯತಯಾಪ್ರಿಯೇ । ಆವೃಣೋಷಿಶರೀರಂತೇಮಮಶೋಕವಿವರ್ಧನಿ ॥೩॥ ಕದಳೀಕಾಂಡಸದೃಶೌಕದಳ್ಯಾಸಂ
ವೃತಾವುಭೌ । ಊರೂಪಶ್ಯಾಮಿತೇದೇವಿನಾಸಿಶಕ್ತಾವಿಗೂಹಿತುಂ ॥ ೪ ॥ ಕರ್ಣಿಕಾರವನಂಭದ್ರೇಹಸಂತೀದೇವಿಸೇವಸೇ । ಅಲಂತೇ
ಪರಿಹಾಸೇನಮಮಬಾಧಾವಹೇನವೈ ॥ ೫ ॥ ಪರಿಹಾಸೇನಕಿಂಸೀತೇಪರಿಶ್ರಾಂತಸ್ಯಮೇಪ್ರಿಯೇ । ಅಯಂಸಪರಿಹಾಸೋಪಿಸಾಧುದೇವಿ
ನರೋಚತೇ ॥೬॥ ವಿಶೇಷೇಣಾಶ್ರಮಸ್ಥಾನೇಹಾಸೋಯಂನಪ್ರಶಸ್ಯತೇ । ಅವಗಚ್ಛಾಮಿತೇಶೀಲಂಪರಿಹಾಸಪ್ರಿಯಂಪ್ರಿಯೇ ॥ ೭ ॥ಆ
ಗಚ್ಛತ್ವಂವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಶೂನ್ಯೋಯಮುಟಜಸ್ತವ। ಸುವ್ಯಕ್ತಂರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸೀತಾಭಕ್ಷಿತಾವಾಹೃತಾಪಿವಾ ॥೮ ॥ ನಹಿಸಾವಿಲಪಂ
ತಂಮಾಮುಪಸಂಪ್ರೈತಿಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಏತಾನಿಮೃಗಯೂಥಾನಿಸಾಶ್ರುನೇತ್ರಾಣಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ೯ ॥ ಶಂಸಂತೀವಹಿವೈದೇಹೀಂಭ

ಕ್ಷಿತಾಂ ರಜನೀಚರೈಃ । ಹಾ ಮಮಾರ್ಯೇ ಕ್ವ ಯಾತಾಸಿ ಹಾ ಸಾಧ್ವಿ ವರವರ್ಣಿನಿ ॥೧೦॥ ಹಾ ಸಕಾಮಾ ತ್ವಯಾ ದೇವೀ ಕೈಕೇಯೀ ಸಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ । ಸೀತಯಾ ಸಹ ನಿರ್ಯಾತೋ ವಿನಾ ಸೀತಾಮುಪಾಗತಃ ॥೧೧॥ ಕಥಂ ನಾಮ ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಶೂನ್ಯಮಂತಃಪುರಂ ಪುನಃ । ನಿರ್ವೀರ್ಯ ಇತಿ ಲೋಕೋ ಮಾಂ ನಿರ್ದಯಶ್ಚೇತಿ ವಕ್ಷ್ಯತಿ ॥೧೨॥ ಕಾತರತ್ವಂ ಪ್ರಕಾಶಂ ಹಿ ಸೀತಾಪನಯನೇನ ಮೇ । ನಿವೃತ್ತವನವಾಸಶ್ಚ ಜನಕಂ ಮಿಥಿಲಾಧಿಪಂ ॥೧೩॥ ಕುಶಲಂ ಪರಿಪೃಚ್ಛಂತಂ ಕಥಂ ಶಕ್ಷ್ಯೇ ನಿರೀಕ್ಷಿತುಂ । ವಿದೇಹರಾಜೋ ನೂನಂ ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿರಹಿತಂ ತಯಾ ॥೧೪॥ ಸುತಾಸ್ನೇಹೇನ ಸಂತಪ್ತೋ ಮೋಹಸ್ಯ ವಶಮೇಷ್ಯತಿ । ಅಥವಾ ನ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಪುರೀಂ ಭರತಪಾಲಿತಾಂ ॥೧೫॥ ಸ್ವರ್ಗೋಽಪಿ ಸೀತಯಾ ಹೀನಃ ಶೂನ್ಯ ಏವ ಮತೋ ಮಮ । ತನ್ಮಾಮಿಹೋತ್ಸೃಜ್ಯ ವನೇ ಗಚ್ಛಾಯೋಧ್ಯಾಂ ಪುರೀಂ ಶುಭಾಂ ॥೧೬॥ ನ ತ್ವಹಂ ತಾಂ ವಿನಾ ಸೀತಾಂ ಜೀವೇಯಂ ಹಿ ಕಥಂಚನ । ಗಾಢಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ಭರತೋ ವಾಚ್ಯೋ ಮದ್ವಚನಾತ್ತ್ವಯಾ ॥೧೭॥ ಅನುಜ್ಞಾತೋಽಸಿ ರಾಮೇಣ ಪಾಲಯೇತಿ ವಸುಂಧರಾಂ । ಅಂಬಾ ಚ ಮಮ ಕೈಕೇಯೀ ಸುಮಿತ್ರಾ ಚ ತ್ವಯಾ ವಿಭೋ ॥೧೮॥ ಕೌಸಲ್ಯಾ ಚ ಯಥಾನ್ಯಾಯಮಭಿವಾದ್ಯಾ ಮಮಾಜ್ಞಯಾ । ರಕ್ಷಣೀಯಾ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಭವತಾ ಸೂಕ್ತಕಾರಿಣಾ ॥೧೯॥ ಸೀತಾಯಾಶ್ಚ ವಿನಾಶೋಽಯಂ ಮಮ ಚಾಮಿತ್ರಕರ್ಶನ । ವಿಸ್ತರೇಣ ಜನನ್ಯಾ ಮೇ ವಿನಿವೇದ್ಯಸ್ತ್ವಯಾ ಭವೇತ್ ॥೨೦॥ ಇತಿ ವಿಲಪತಿ ರಾಘವೇ ಸುದೀನೇ ವನಮುಪಗಮ್ಯ ತಯಾ ವಿನಾ ಸುಕೇಶ್ಯಾ । ಭಯವಿಕಲಮುಖಸ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಽಪಿ ವ್ಯಥಿತಮನಾ ಭೃಶಮಾತುರೋ ಬಭೂವ ॥೨೧॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ

... ...

ಸ ರಾಜಪುತ್ರಃ ಪ್ರಿಯಯಾ ವಿಹೀನಃ ಶೋಕೇನ ಮೋಹೇನ ಚ ಪೀಡ್ಯಮಾನಃ । ವಿಷಾದಯನ್ ಭ್ರಾತರಮಾರ್ತರೂಪೋ ಭೂಯೋ ವಿಷಾದಂ ಪ್ರವಿವೇಶ ತೀವ್ರಂ ॥೧॥ ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಶೋಕವಶಾಭಿಪನ್ನಂ ಶೋಕೇ ನಿಮಗ್ನೋ ವಿಪುಲೇ ತು ರಾಮಃ । ಉವಾಚ ವಾಕ್ಯಂ ವ್ಯಸನಾನುರೂಪಮುಷ್ಣಂ ವಿನಿಶ್ವಸ್ಯ ರುದನ್ ಸಶೋಕಂ ॥೨॥ ನ ಮದ್ವಿಧೋ ದುಷ್ಕೃತಕರ್ಮಕಾರೀ ಮನ್ಯೇ ದ್ವಿತೀಯೋಽಸ್ತಿ ವಸುಂಧರಾಯಾಂ । ಶೋಕೇನ ಶೋಕೋ ಹಿ ಪರಂಪರಾಯಾ ಮಾಮೇತಿ ಭಿಂದನ್ ಹೃದಯಂ ಮನಶ್ಚ ॥೩॥ ಪೂರ್ವಂ ಮಯಾ ನೂನಮಭೀಪ್ಸಿತಾನಿ ಪಾಪಾನಿ ಕರ್ಮಾಣ್ಯಸಕೃತ್ಕೃತಾನಿ । ತತ್ರಾಯಮದ್ಯಾಪತಿತೋ ವಿಪಾಕೋ ದುಃಖೇನ ದುಃಖಂ ಯದಹಂ ವಿಶಾಮಿ ॥೪॥ ರಾಜ್ಯಪ್ರಣಾಶಃ ಸ್ವಜನೈರ್ವಿಯೋಗಃ ಪಿತುರ್ವಿನಾಶೋ ಜನನೀವಿಯೋಗಃ । ಸರ್ವಾಣಿ ಮೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶೋಕವೇಗಮಾಪೂರಯಂತಿ ಪ್ರವಿಚಿಂತಿತಾನಿ ॥೫॥ ಸರ್ವಂ ತು ದುಃಖಂ ಮಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇದಂ ಶಾಂತಂ ಶರೀರೇ ವನಮೇತ್ಯ ಶೂನ್ಯಂ । ಸೀತಾವಿಯೋಗಾತ್ಪುನರಭ್ಯುದೀರ್ಣಂ ಕಾಷ್ಠೈರಿವಾಗ್ನಿಸ್ಸಹಸಾ ಪ್ರದೀಪ್ತಃ ॥೬॥ ಸಾ ನೂನಮಾರ್ಯಾ ಮಮ ರಾಕ್ಷಸೇನ ಬಲಾದ್ಧೃತಾ ಖಂ ಸಮುಪೇತ್ಯ ಭೀರುಃ । ಅಪಸ್ವರಂ ಸಸ್ವರವಿಪ್ರಲಾಪಾ ಭಯೇನ ವಿಕ್ರಂದಿತವತ್ಯಭೀಕ್ಷ್ಣಂ ॥೭॥ ತೌ ಲೋಹಿತಸ್ಯ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಸ್ಯ ಸದೋಚಿತಾವುತ್ತಮಚಂದನಸ್ಯ । ವೃತ್ತೌ ಸ್ತನೌ ಶೋಣಿತಪಂಕದಿಗ್ಧೌ ನೂನಂ ಪ್ರಿಯಾಯಾ ಮಮ ನಾಭಿಭಾತಃ ॥೮॥ ತಚ್ಛ್ಲಕ್ಷ್ಣಸುವ್ಯಕ್ತಮೃದುಪ್ರಲಾಪಂ ತಸ್ಯಾ ಮುಖಂ ಕುಂಚಿತಕೇಶಭಾರಂ । ರಕ್ಷೋವಶಂ ನೂನಮುಪಾಗತಾಯಾ ನ ಭ್ರಾಜತೇ ರಾಹುಮುಖೇ ಯಥೇಂದುಃ ॥೯॥ ತಾಂ ಹಾರಪಾಶಸ್ಯ ಸದೋಚಿತಾಯಾ ಗ್ರೀವಾಂ ಪ್ರಿಯಾಯಾ ಮಮ ಸುವ್ರತಾಯಾಃ । ರಕ್ಷಾಂಸಿ ನೂನಂ ಪರಿಪೀತವಂತಿ ವಿಭಿದ್ಯ ಶೂನ್ಯೇ ರುಧಿರಾಶನಾನಿ ॥೧೦॥ ಮಯಾ ವಿಹೀನಾ ವಿಜನೇ ವನೇ ಯಾ ರಕ್ಷೋಭಿರಾಹೃತ್ಯ ವಿಕೃಷ್ಯಮಾಣಾ । ನೂನಂ ವಿನಾದಂ ಕುರರೀವ ದೀನಾ ಸಾ ಮುಕ್ತವತ್ಯಾಯತಕಾಂತನೇತ್ರಾ ॥೧೧॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಮಯಾ ಸಾರ್ಧಮುದಾರಶೀಲಾ ಶಿಲಾತಲೇ ಪೂರ್ವಮುಪೋಪವಿಷ್ಟಾ । ಕಾಂತಸ್ಮಿತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜಾತಹಾಸಾ ತ್ವಾಮಾಹ ಸೀತಾ ಬಹುವಾಕ್ಯಜಾತಂ ॥೧೨॥ ಗೋದಾವರೀಯಂ ಸರಿತಾಂ ವರಿಷ್ಠಾ ಪ್ರಿಯಾ ಪ್ರಿಯಾಯಾ ಮಮ ನಿತ್ಯಕಾಲಂ । ಅಪ್ಯತ್ರ ಗಚ್ಛೇದಿತಿ ಚಿಂತಯಾಮಿ ನೈಕಾಕಿನೀ ಯಾತಿ ಹಿ ಸಾ ಕದಾಚಿತ್ ॥೧೩॥ ಪದ್ಮಾನನಾ ಪದ್ಮವಿಶಾಲನೇತ್ರಾ ಪದ್ಮಾನಿ ಚಾನೇತುಮಭಿಪ್ರಯಾತಾ । ತದಪ್ಯಯುಕ್ತಂ ನಹಿ ಸಾ ಕದಾಚಿನ್ಮಯಾ ವಿನಾ ಗಚ್ಛತಿ ಪಂಕಜಾನಿ ॥೧೪॥ ಕಾಮಂ ತ್ವಿದಂ ಪುಷ್ಪಿತವೃಕ್ಷಷಂಡಂ ನಾನಾವಿಧೈಃ ಪಕ್ಷಿಗಣೈರುಪೇತಂ । ವನಂ ಪ್ರಯಾತಾ ನು ತದಪ್ಯಯುಕ್ತಮೇಕಾಕಿನೀ ಸಾತಿಬಿಭೇತಿ ಭೀರುಃ ॥೧೫॥ ಆದಿತ್ಯ ಭೋ ಲೋಕಕೃತಾಕೃತಜ್ಞ ಲೋಕಸ್ಯ ಸತ್ಯಾನೃತಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿನ್ । ಮಮ ಪ್ರಿಯಾ ಸಾ ಕ್ವ ಗತಾ ಹೃತಾ ವಾ ಶಂಸಸ್ವ ಮೇ ಶೋಕವಶಸ್ಯ ನಿತ್ಯಂ ॥೧೬॥ ಲೋಕೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಚ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿದ್ಯತ್ತೇ ನ ನಿತ್ಯಂ ವಿದಿತಂ ಭವೇತ್ತತ್ । ಶಂಸಸ್ವ ವಾಯೋ ಕುಲಶಾಲಿನೀಂ ತಾಂ ಹೃತಾ ಮೃತಾ ವಾ ಪಥಿ ವರ್ತತೇ ವಾ ॥೧೭॥ ಇತೀವ ತಂ ಶೋಕವಿಧೇಯದೇಹಂ ರಾಮಂ ವಿಸಂಜ್ಞಂ ವಿಲಪಂತಮೇವಂ । ಉವಾಚ ಸೌಮಿತ್ರಿರದೀನಸತ್ತ್ವೋ ನ್ಯಾಯೇ ಸ್ಥಿತಃ ಕಾಲಯುತಂ ಚ ವಾಕ್ಯಂ ॥೧೮॥ ಶೋಕಂ ವಿಮುಂಚಾರ್ಯ ಧೃತಿಂ ಭಜಸ್ವ ಸೋತ್ಸಾಹತಾ ಚಾಸ್ತು ವಿಮಾರ್ಗಣೇಽಸ್ಯಾಃ । ಉತ್ಸಾಹವಂತೋ ಹಿ ನರಾ ನ ಲೋಕೇ ಸೀದಂತಿ ಕರ್ಮಸ್ವತಿದುಷ್ಕರೇಷು ॥೧೯॥ ಇತೀವ ಸೌಮಿತ್ರಿಮುದಗ್ರಪೌರುಷಂ ಬ್ರುವಂತಮಾರ್ತೋ ರಘುವಂಶವರ್ಧನಃ । ನ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಧೃತಿಂ ವಿಮುಕ್ತವಾನ್ ಪುನಶ್ಚ ದುಃಖಂ ಮಹದಭ್ಯುಪಾಗಮತ್ ॥೨೦॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ತ್ರಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ

... ...

ಸ ದೀನೋ ದೀನಯಾ ವಾಚಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಶೀಘ್ರಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜಾನೀಹಿ ಗತ್ವಾ ಗೋದಾವರೀಂ ನದೀಂ ॥೧॥ ಅಪಿ ಗೋದಾವರೀಂ ಸೀತಾ ಪದ್ಮಾನ್ಯಾನಯಿತುಂ ಗತಾ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ರಾಮೇಣ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಪರವೀರಹಾ ॥೨॥ ನದೀಂ ಗೋದಾವರೀಂ ರಮ್ಯಾಂ ಜಗಾಮ ಲಘುವಿಕ್ರಮಃ । ತಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತೀರ್ಥವತೀಂ ವಿಚಿತ್ವಾ ರಾಮಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩॥ ನೈನಾಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ತೀರ್ಥೇ

ಷ್ಟಾಕಾರ್ತಶ್ಶತ್ರುಹನ್ನಶೃಣೋತಿಮೇ । ಕಂನುಸಾದೇಶಮಾಪನ್ನಾವೈದೇಹೀಕ್ಲೇಶನಾಶಿನೀ ॥ ೪ ॥ ನಹ್ಯಹಂವೇದತಂದೇಶಂಯತ್ರಸಾ
ಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾದೀನಸ್ಸಂತಾಪಮೋಹಿತಃ ॥ ೫ ॥ ರಾಮಸ್ಸಮಭಿಚಕ್ರಾಮಸ್ವಯಂಗೋದಾವರೀಂ
ನದೀಂ। ಸತಾಮುಪಸ್ಥಿತೋರಾಮಃಕ್ವಸೀತೇತ್ಯೇವಮಬ್ರವೀತ್ ॥೬॥ ಭೂತಾನಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣವಧಾರ್ಹೇಣಹೃತಾಮಿತಿ। ನತಾಂ
ಶಶಂಸೂರಾಮಾಯತಥಾಗೋದಾವರೀನದೀ ॥೭ ॥ ತತಃಪ್ರಚೋದಿತಾಭೂತೈಶ್ಶಂಸಾಸ್ಮೈತಾಂಪ್ರಿಯಾಮಿತಿ । ನತುಸಾ
ಭ್ಯವದತ್ಸೀತಾಂಪೃಷ್ಟಾರಾಮೇಣಶೋಚತಾ॥೮॥ ರಾವಣಸ್ಯಚತದ್ರೂಪಂಕರ್ಮಾಣಿಚದುರಾತ್ಮನಃ। ಧ್ಯಾತ್ವಾಭಯಾತ್ತುವೈ
ದೇಹೀಂಸಾನದೀನಶಶಂಸತಾಂ ॥೯॥ ನಿರಾಶಸ್ತುತಯಾನದ್ಯಾಸೀತಾಯಾದರ್ಶನೇಕೃತಃ। ಉವಾಚರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಂಸೀತಾದ
ರ್ಶನಕರ್ಶಿತಃ॥೧೦॥ ಏಷಾಗೋದಾವರೀಸೌಮ್ಯಕಿಂಚಿನ್ನಪ್ರತಿಭಾಷತೇ। ಕಿನ್ನುಲಕ್ಷ್ಮಣವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸಮೇತ್ಯಜನಕಂವಚಃ ॥೧೧॥
ಮಾತರಂಚೈವವೈದೇಹ್ಯಾವಿನಾತಾಮಹಮಪ್ರಿಯಂ । ಯಾಮೇರಾಜ್ಯವಿಹೀನಸ್ಯವನೇವನ್ಯೇನಜೀವತಃ ॥ ೧೨ ॥ ಸರ್ವಂವ್ಯಪ
ನಯೇಚ್ಛೋಕಂವೈದೇಹೀಕ್ವನುಸಾಗತಾ। ಜ್ಞಾತಿಪಕ್ಷವಿಹೀನಸ್ಯರಾಜಪುತ್ರೀಮಪಶ್ಯತಃ ॥ ೧೩ ॥ ಮನ್ಯೇದೀರ್ಘಾಭವಿಷ್ಯಂತಿ
ರಾತ್ರಯೋಮಮಜಾಗ್ರತಃ । ಮಂದಾಕಿನೀಂಜನಸ್ಥಾನಮಿಮಂಪ್ರಸ್ರವಣಂಗಿರಿಂ ॥೧೪॥ ಸರ್ವಾಣ್ಯನುಚರಿಷ್ಯಾಮಿಯದಿಸೀ
ತಾಹಿದೃಶ್ಯತೇ । ಏತೇಮೃಗಾಮಹಾವೀರಮಾಮೀಕ್ಷಂತೇಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥ ೧೫ ॥ ವಕ್ತುಕಾಮಾಇವಹಿಮೇಇಂಗಿತಾನ್ಯುಪಲ
ಕ್ಷಯೇ । ತಾಂಸ್ತುದೃಷ್ಟ್ವಾನರವ್ಯಾಘ್ರೋರಾಘವಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ ॥ ೧೬ ॥ ಕ್ವಸೀತೇತಿನಿರೀಕ್ಷನ್ವೈಬಾಷ್ಪಸಂರುದ್ಧಯಾದೃ
ಶಾ । ಏವಮುಕ್ತಾನರೇಂದ್ರೇಣತೇಮೃಗಾಸ್ಸಹಸೋತ್ಥಿತಾಃ ॥೧೭॥ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖಾಸ್ಸರ್ವೇದರ್ಶಯಂತೋನಭಸ್ಥಲಂ।ಮೈ
ಥಿಲೀಹ್ರಿಯಮಾಣಾಸಾದಿಶಂಯಾಮಭ್ಯಪದ್ಯತ ॥೧೮ ॥ ತೇನಮಾರ್ಗೇಣಧಾವಂತೋನಿರೀಕ್ಷಂತೇನರಾಧಿಪಂ । ಯೇನಮಾರ್ಗಂಚ
ಭೂಮಿಂಚನಿರೀಕ್ಷಂತೇಸ್ಮತೇಮೃಗಾಃ ॥೧೯॥ ಪುನಶ್ಚಮಾರ್ಗಮಿಚ್ಛಂತೋಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೋಪಲಕ್ಷಿತಾಃ । ತೇಷಾಂವಚನಸರ್ವಸ್ವಂ
ಲಕ್ಷಯಾಮಾಸಚೇಂಗಿತಂ ॥೨೦॥ ಉವಾಚಲಕ್ಷ್ಮಣೋಜ್ಯೇಷ್ಠಂಧೀಮಾನ್ಭ್ರಾತರಮಾರ್ತವತ್ । ಕ್ವಸೀತೇತಿತ್ವಯಾಪೃಷ್ಟಾಯ
ಥೇಮೇಸಹಸೋತ್ಥಿತಾಃ ॥೨೧॥ ದರ್ಶಯಂತಿಕ್ಷಿತಿಂಚೈವದಕ್ಷಿಣಾಂಚದಿಶಂಮೃಗಾಃ । ಸಾಧುಗಚ್ಛಾವಹೇದೇವದಿಶಮೇತಾಂಹಿನೈ
ಋತಿಂ ॥೨೨॥ ಯದಿಸ್ಯಾದಾಗಮಃಕಶ್ಚಿದಾರ್ಯಾವಾಸಾಥಲಕ್ಷ್ಯತೇ। ಬಾಢಮಿತ್ಯೇವಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಪ್ರಸ್ಥಿತೋದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ॥
ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಗತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ವೀಕ್ಷಮಾಣೋವಸುಂಧರಾಂ । ಏವಂಸಂಭಾಷಮಾಣೌತಾವನ್ಯೋನ್ಯಂಭ್ರಾತರಾವುಭೌ ॥೨೪॥
ವಸುಂಧರಾಯಾಂಪತಿತಂಪುಷ್ಪಮಾರ್ಗಮಪಶ್ಯತಾಂ । ತಾಂಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಂಪತಿತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮೋಮಹೀತಲೇ ॥೨೫॥ ಉವಾ
ಚಲಕ್ಷ್ಮಣಂವೀರೋದುಃಖಿತೋದುಃಖಿತಂವಚಃ। ಅಭಿಜಾನಾಮಿಪುಷ್ಪಾಣಿತಾನೀಮಾನೀಹಲಕ್ಷ್ಮಣ॥೨೬॥ ಪಿನದ್ಧಾನೀಹವೈದೇ
ಹ್ಯಾಮಯಾದತ್ತಾನಿಕಾನನೇ। ಮನ್ಯೇಸೂರ್ಯಶ್ಚವಾಯುಶ್ಚಮೇದಿನೀಚಯಶಸ್ವಿನೀ॥೨೭॥ ಅಭಿರಕ್ಷಂತಿಪುಷ್ಪಾಣಿಪ್ರಕುರ್ವಂತೋ
ಮಮಪ್ರಿಯಂ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾಬಾಹುರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪುರುಷರ್ಷಭಃ ॥೨೮॥ ಉವಾಚರಾಮೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾಗಿರಿಂಪ್ರಸ್ರ
ವಣಾಕುಲಂ। ಕಚ್ಚಿತ್ಕ್ಷಿತಿಭೃತಾಂನಾಥದೃಷ್ಟಾಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರೀ ॥೨೯॥ ರಾಮಾರಮ್ಯೇವನೋದ್ದೇಶೇಮಯಾವಿರಹಿತಾತ್ವಯಾ।
ಕ್ರುದ್ಧೋಬ್ರವೀದ್ಗಿರಿಂತತ್ರಸಿಂಹಃಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಂಯಥಾ ॥೩೦॥ ತಾಂಹೇಮವರ್ಣಾಂಹೇಮಾಭಾಂಸೀತಾಂದರ್ಶಯಪರ್ವತ। ಯಾ
ವತ್ಸಾನೂನಿಸರ್ವಾಣಿನತೇವಿಧ್ವಂಸಯಾಮ್ಯಹಂ ॥೩೧॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣಪರ್ವತೋಮೈಥಿಲೀಂಪ್ರತಿ। ಶಂಸನ್ನಿವತತಸ್ಸೀ
ತಾಂನಾದರ್ಶಯತರಾಘವೇ ॥೩೨॥ ತತೋದಾಶರಥೀರಾಮಉವಾಚಚಶಿಲೋಚ್ಚಯಂ । ಮಮಬಾಣಾಗ್ನಿನಿರ್ದಗ್ಧೋಭಸ್ಮೀ
ಭೂತೋಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥೩೩॥ ಅಸೇವ್ಯಸ್ಸಂತತಂಚೈವನಿಸ್ತೃಣದ್ರುಮಪಲ್ಲವಃ । ಇಮಾಂವಾಸರಿತಂಚಾದ್ಯಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿಲ
ಕ್ಷ್ಮಣ ॥೩೪॥ ಯದಿನಾಖ್ಯಾತಿಮೇಸೀತಾಮದ್ಯಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಂ । ಏವಂಸರುಷಿತೋರಾಮೋದಿಧಕ್ಷನ್ನಿವಚಕ್ಷುಷಾ ॥
೩೫॥ ದದರ್ಶಭೂಮೌನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಂರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಪದಂಮಹತ್ । ತ್ರಸ್ತಾಯಾರಾಮಕಾಂಕ್ಷಿಣ್ಯಾಃಪ್ರಧಾವಂತ್ಯಾಇತಸ್ತತಃ ॥
೩೬॥ ರಾಕ್ಷಸೇನಾನುವೃತ್ತಾಯಾಮೈಥಿಲ್ಯಾಶ್ಚಪದಾನ್ಯಥ । ಸಸಮೀಕ್ಷ್ಯಪರಿಕ್ರಾಂತಂಸೀತಾಯಾರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಚ ॥೩೭॥ ಭ
ಗ್ನಂಧನುಶ್ಚತೂಣೀಚವಿಕೀರ್ಣಂಬಹುಧಾರಥಂ । ಸಂಭ್ರಾಂತಹೃದಯೋರಾಮಶ್ಶಶಂಸಭ್ರಾತರಂಪ್ರಿಯಂ ॥೩೮॥ ಪಶ್ಯಲ
ಕ್ಷ್ಮಣವೈದೇಹ್ಯಾಶ್ಶೀರ್ಣಾಃಕನಕಬಿಂದವಃ। ಭೂಷಣಾನಾಂಹಿಸೌಮಿತ್ರೇಮಾಲ್ಯಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ ॥೩೯॥ ತಪ್ತಬಿಂದುನಿಕಾಶೈ
ಶ್ಚಚಿತ್ರೈಃಕ್ಷತಜಬಿಂದುಭಿಃ । ಆವೃತಂಪಶ್ಯಸೌಮಿತ್ರೇಸರ್ವತೋಧರಣೀತಲಂ ॥೪೦॥ ಮನ್ಯೇಲಕ್ಷ್ಮಣವೈದೇಹೀರಾಕ್ಷಸೈಃಕಾಮ
ರೂಪಿಭಿಃ ।ಭಿತ್ವಾಭಿತ್ವಾವಿಭಕ್ತಾವಾಭಕ್ಷಿತಾವಾಭವಿಷ್ಯತಿ॥೪೧॥ತಸ್ಯಾನಿಮಿತ್ತಂವೈದೇಹ್ಯಾದ್ವಯೋರ್ವಿವದಮಾನಯೋಃ। ಬಭೂ
ವಯುದ್ಧಂಸೌಮಿತ್ರೇಘೋರಂರಾಕ್ಷಸಯೋರಿಹ ॥೪೨॥ ಮುಕ್ತಾಮಣಿಚಿತಂಚೇದಂತಪನೀಯವಿಭೂಷಿತಂ। ಧರಣ್ಯಾಂಪತಿತಂಸೌ
ಮ್ಯಕಸ್ಯಭಗ್ನಂಮಹದ್ಧನುಃ ॥೪೩॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮಿದಂವತ್ಸಸುರಾಣಾಮಥವಾಪಿವಾ । ತರುಣಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಂವೈಡೂರ್ಯ
ಗುಳಿಕಾಚಿತಂ ॥೪೪॥ ವಿಶೀರ್ಣಂಪತಿತಂಭೂಮೌಕವಚಂಕಸ್ಯಕಾಂಚನಂ । ಛತ್ರಂಶತಶಲಾಕಂಚದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯೋಪಶೋಭಿ
ತಂ ॥೪೫॥ ಭಗ್ನದಂಡಮಿದಂಕಸ್ಯಭೂಮೌಸೌಮ್ಯನಿಪಾತಿತಂ । ಕಾಂಚನೋರಶ್ಛದಾಶ್ಚೇಮೇಪಿಶಾಚವದನಾಃಖರಾಃ ॥೪೬॥
ಭೀಮರೂಪಾಮಹಾಕಾಯಾಃಕಸ್ಯವಾನಿಹತಾರಣೇ। ದೀಪ್ತಪಾವಕಸಂಕಾಶೋದ್ಯುತಿಮಾನ್ಸಮರಧ್ವಜಃ ॥ ೪೭ ॥ ಅಪವಿದ್ಧ

ಶ್ಚಭಗ್ನಶ್ಚಕಸ್ಯಸಾಂಗ್ರಾಮಿಕೋರಥಃ । ರಥಾಕ್ಷಮಾತ್ರಾವಿಶಿಖಾಸ್ತಪನೀಯವಿಭೂಷಣಾಃ ॥ ೪೮ ॥ ಕಸ್ಯೇಮೇಽಭಿಹತಾಬಾ
ಣಾಃಪ್ರಕೀರ್ಣಾಘೋರಕರ್ಮಣಃ । ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮಿಮೇವತ್ಸಸುರಾಣಾಮಥವಾಪ್ಯುತ ॥ ೪೯ ॥ ಶರಾವರೌಶರೈಃಪೂರ್ಣೌ
ವಿಧ್ವಸ್ತೌಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಪ್ರತೋದಾಭೀಶುಹಸ್ತೋವೈಕಸ್ಯಾಯಂಸಾರಥಿರ್ಹತಃ ॥ ೫೦ ॥ ಸಾರಥಿಂಹತವಾನ್ಕೋವಾಮ
ಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಃ । ಕಸ್ಯೇಮೌಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಶಯಾತೇನಿಹತೌಯುಧಿ ॥ ೫೧ ॥ ಚಾಮರಗ್ರಾಹಿಣೌಸೌಮ್ಯಸೋಷ್ಣೀಷ
ಮಣಿಕುಂಡಲೌ । ಪದವೀಪುರುಷಸ್ಯೈಷಾವ್ಯಕ್ತಂಕಸ್ಯಾಪಿರಕ್ಷಸಃ ॥ ೫೨ ॥ ವೈರಂಶತಗುಣಂಪಶ್ಯಮಮೇದಂಜೀವಿತಾಂತಕಂ ।
ಸುಘೋರಹೃದಯೈಸ್ಸೌಮ್ಯರಾಕ್ಷಸೈಃಕಾಮರೂಪಿಭಿಃ ॥ ೫೩ ॥ ಹೃತಾಮೃತಾವಾಸೀತಾಹಿಭಕ್ಷಿತಾವಾತಪಸ್ವಿನೀ । ನಧರ್ಮ
ಸ್ತ್ರಾಯತೇಸೀತಾಂಹ್ರಿಯಮಾಣಾಂಮಹಾವನೇ ॥ ೫೪ ॥ ಭಕ್ಷಿತಾಯಾಂತುವೈದೇಹ್ಯಾಂಹೃತಾಯಾಮಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಕೇಹಿಲೋ
ಕೇಪ್ರಿಯಂಕರ್ತುಂಶಕ್ತಾಸ್ಸೌಮ್ಯಮಹೇಶ್ವರಾಃ ॥ ೫೫ ॥ ಕರ್ತಾರಮಪಿಲೋಕಾನಾಂಶೂರಂಕರುಣವೇದಿನಂ । ಅಜ್ಞಾನಾದವ
ಮನ್ಯೇರನ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ೫೬ ॥ ಮೃದುಂಲೋಕಹಿತೇಯುಕ್ತಂದಾಂತಂಕರುಣವೇದಿನಂ । ನಿರ್ವೀರ್ಯಇತಿಮ
ನ್ಯಂತೇನೂನಂಮಾಂತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಾಃ ॥ ೫೭ ॥ ಮಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಹಿಗುಣೋದೋಷಸ್ಸಂವೃತ್ತಃಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಅದ್ಯೈವಸರ್ವಭೂ
ತಾನಾಂರಕ್ಷಸಾಮಭವಾಯಚ ॥ ೫೮ ॥ ಸಂಹೃತ್ಯೈವಶಶಿಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಂಮಹಾನ್ಸೂರ್ಯಇವೋದಿತಃ । ಸಂಹೃತ್ಯೈವಗು
ಣಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಮಮತೇಜಃಪ್ರಕಾಶತೇ ॥ ೫೯ ॥ ನೈವಯಕ್ಷಾನಗಂಧರ್ವಾನಪಿಶಾಚಾನರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಕಿನ್ನರಾವಾಮನುಷ್ಯಾವಾ
ಸುಖಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಂತಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ೬೦ ॥ ಮಮಾಸ್ತ್ರಬಾಣಸಂಪೂರ್ಣಮಾಕಾಶಂಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣ । ನಿಸ್ಸಂಪಾತಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಹ್ಯದ್ಯ
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಚಾರಿಣಾಂ ॥ ೬೧ ॥ ಸನ್ನಿರುದ್ಧಗ್ರಹಗಣಮಾವಾರಿತನಿಶಾಕರಂ । ವಿಪ್ರಣಷ್ಟಾನಲಮರುದ್ಭಾಸ್ಕರದ್ಯುತಿಸಂವೃತಂ ॥
೬೨ ॥ ವಿನಿರ್ಮಥಿತಶೈಲಾಗ್ರಂಶುಷ್ಯಮಾಣಜಲಾಶಯಂ । ಧ್ವಸ್ತದ್ರುಮಲತಾಗುಲ್ಮಂವಿಪ್ರಣಾಶಿತಸಾಗರಂ ॥ ೬೩ ॥ ತ್ರೈ
ಲೋಕ್ಯಂತುಕರಿಷ್ಯಾಮಿಸಂಯುಕ್ತಂಕಾಲಕರ್ಮಣಾ । ನತಾಂಕುಶಲಿನೀಂಸೀತಾಂಪ್ರದಾಸ್ಯಂತಿಮಮೇಶ್ವರಾಃ ॥ ೬೪ ॥ ಅಸ್ಮಿ
ನ್ಮುಹೂರ್ತೇಸೌಮಿತ್ರೇಮಮದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿವಿಕ್ರಮಂ । ನಾಕಾಶಮುತ್ಪತಿಷ್ಯಂತಿಸರ್ವಭೂತಾನಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ೬೫ ॥ ಮಮಚಾ
ಪಗುಣೋನ್ಮುಕ್ತೈರ್ಬಾಣಜಾಲೈರ್ನಿರಂತರಂ । ಮರ್ದಿತಂಮಮನಾರಾಚೈರ್ಧ್ವಸ್ತಭ್ರಾಂತಮೃಗದ್ವಿಜಂ ॥ ೬೬ ॥ ಸಮಾಕು
ಲಮಮರ್ಯಾದಂಜಗತ್ಪಶ್ಯಾದ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಆಕರ್ಣಪೂರ್ಣೈರಿಷುಭಿರ್ಜೀವಲೋಕಂದುರಾವರೈಃ ॥ ೬೭ ॥ ಕರಿಷ್ಯೇಮೈಥಿಲೀಹೇ
ತೋರಪಿಶಾಚಮರಾಕ್ಷಸಂ । ಮಮರೋಷಪ್ರಯುಕ್ತಾನಾಂಸಾಯಕಾನಾಂಬಲಂಸುರಾಃ ॥ ೬೮ ॥ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತ್ಯದ್ಯವಿಮುಕ್ತಾನಾಮ
ತಿದೂರಾತಿಗಾಮಿನಾಂ । ನೈವದೇವಾನದೈತೇಯಾನಪಿಶಾಚಾನರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ೬೯ ॥ ಭವಿಷ್ಯಂತಿಮಮಕ್ರೋಧಾತ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇವಿಪ್ರ
ಣಾಶಿತೇ । ದೇವದಾನವಯಕ್ಷಾಣಾಂಲೋಕಾಯೇರಕ್ಷಸಾಮಪಿ ॥ ೭೦ ॥ ಬಹುಧಾನಭವಿಷ್ಯಂತಿಬಾಣೌಘೈಶ್ಶಕಲೀಕೃತಾಃ । ನಿರ್ಮ
ರ್ಯಾದಾನಿಮಾನ್ಲೋಕಾನ್ಕರಿಷ್ಯಾಮ್ಯದ್ಯಸಾಯಕೈಃ ॥ ೭೧ ॥ ಹೃತಾಂಮೃತಾಂವಾಸೌಮಿತ್ರೇನದಾಸ್ಯಂತಿಯದೀಶ್ವರಾಃ । ಯ
ಥಾರೂಪಾಂಹಿವೈದೇಹೀಂನದಾಸ್ಯಂತಿಯದಿಪ್ರಿಯಾಂ ॥ ೭೨ ॥ ನಾಶಯಾಮಿಜಗತ್ಸರ್ವಂತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂಸಚರಾಚರಂ । ಯಾವದ್ದ
ರ್ಶನಮಸ್ಯಾವೈತಾವದೇವಹಿಸಾಯಕೈಃ ॥ ೭೩ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾರೋಷತಾಮ್ರಾಕ್ಷಃಸ್ಫುರಮಾಣೋಷ್ಠಸಂಪುಟಃ । ವಲ್ಕಲಾಜಿನಮಾ
ಬಧ್ಯಜಟಾಭಾರಮಬಂಧಯತ್ ॥ ೭೪ ॥ ತ್ರಿಪುರಂಜಘ್ನುಷಃಪೂರ್ವಂರುದ್ರಸ್ಯೇವಬಭೌತನುಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಾದಥಚಾದಾಯರಾ
ಮೋನಿಷ್ಪೀಡ್ಯಕಾರ್ಮುಕಂ ॥ ೭೫ ॥ ಶರಮಾದಾಯಸಂದೀಪ್ತಂಘೋರಮಾಶೀವಿಷೋಪಮಂ । ಸಂಧಾಯಧನುಷಿಶ್ರೀಮಾನ್
ರಾಮಃಪರಪುರಂಜಯಃ ॥ ೭೬ ॥ ಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿರಿವಕ್ರುದ್ಧಇದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ಯಥಾಜರಾಯಥಾಮೃತ್ಯುರ್ಯಥಾಕಾ
ಲೋಯಥಾವಿಧಿಃ ॥ ೭೭ ॥ ನಿತ್ಯಂನಪ್ರತಿಹನ್ಯಂತೇಸರ್ವಭೂತೇಷುಲಕ್ಷ್ಮಣ । ತಥಾಹಂಕ್ರೋಧಸಂಯುಕ್ತೋನನಿವಾರ್ಯೋಸ್ಮ್ಯಸ
ರ್ವಥಾ ॥ ೭೮ ॥ ಪುರೇವಮೇಚಾರುದತೀಮನಿಂದಿತಾಂದಿಶಂತಿಸೀತಾಂಯದಿನಾದ್ಯಮೈಥಿಲೀಂ । ಸದೇವಗಂಧರ್ವಮನುಷ್ಯಪನ್ನ
ಗಂಜಗತ್ಸಶೈಲಂಪರಿವರ್ತಯಾಮ್ಯಹಂ ॥ ೭೯ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ–ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ
ತಪ್ಯಮಾನಂತಥಾರಾಮಂಸೀತಾಹರಣಕರ್ಶಿತಂ । ಲೋಕಾನಾಮಹಿತೇಯುಕ್ತಂಸಾಂವರ್ತಕಮಿವಾನಲಂ ॥ ೧ ॥ ವೀಕ್ಷ
ಮಾಣಂಧನುಸ್ಸಜ್ಯಂನಿಶ್ಶ್ವಸಂತಂಪುನಃಪುನಃ । ದಗ್ಧುಕಾಮಂಜಗತ್ಸರ್ವಂಯುಗಾಂತೇತುಯಥಾಹರಂ ॥ ೨ ॥ ಅದೃಷ್ಟಪೂ
ರ್ವಂಸಂಕ್ರುದ್ಧಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಂತುಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಮುಖೇನಪರಿಶುಷ್ಯತಾ ॥ ೩ ॥ ಪುರಾಭೂತ್ವಾ
ಮೃದುರ್ದಾಂತಸ್ಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತಃ । ನಕ್ರೋಧವಶಮಾಪನ್ನಃಪ್ರಕೃತಿಂಹಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೪ ॥ ಚಂದ್ರೇಲಕ್ಷ್ಮೀಃಪ್ರಭಾಸೂರ್ಯೇ
ಗತಿರ್ವಾಯೌಭುವಿಕ್ಷಮಾ । ಏತಚ್ಚನಿಯತಂಸರ್ವಂತ್ವಯಿಚಾನುತ್ತಮಂಯಶಃ ॥ ೫ ॥ ಏಕಸ್ಯನಾಪರಾಧೇನಲೋಕಾನ್ಹಂ
ತುಂತ್ವಮರ್ಹಸಿ । ನತುಜಾನಾಮಿಕಸ್ಯಾಯಂಭಗ್ನಸ್ಸಾಂಗ್ರಾಮಿಕೋರಥಃ ॥ ೬ ॥ ಕೇನವಾಕಸ್ಯವಾಹೇತೋಸ್ಸಾಯುಧಸ್ಸಪರಿ
ಚ್ಛದಃ । ಖುರನೇಮಿಕ್ಷತಶ್ಚಾಯಂಸಿಕ್ತೋರುಧಿರಬಿಂದುಭಿಃ ॥ ೭ ॥ ದೇಶೋನಿವೃತ್ತಸಂಗ್ರಾಮಃಸುಘೋರಃಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜ । ಏಕ
ಸ್ಯತುವಿಮರ್ದೋಯಂನದ್ವಯೋರ್ವದತಾಂವರ ॥ ೮ ॥ ನಹಿವೃತ್ತಂಹಿಪಶ್ಯಾಮಿಬಲಸ್ಯಮಹತಃಪದಂ । ನೈಕಸ್ಯತುಕೃತೇಲೋಕಾನ್

ನ್ವಿನಾಶಯಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೯॥ ಯುಕ್ತದಂಡಾಹಿಮೃದವಃಪ್ರಶಾಂತಾವಸುಧಾಧಿಪಾಃ ।ಸದಾತ್ವಂಸರ್ವಭೂತಾನಾಂಶರಣ್ಯಃ
ಪರಮಾಗತಿಃ ॥೧೦॥ ಕೋನುದಾರಪ್ರಣಾಶಂತೇಸಾಧುಮನ್ಯೇತರಾಘವ।ಸರಿತಸ್ಸಾಗರಾಶ್ಶೈಲಾದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ॥೧೧॥
ನಾಲಂತೇವಿಪ್ರಿಯಂಕರ್ತುಂದೀಕ್ಷಿತಸ್ಯೇವಸಾಧವಃ । ಯೇನರಾಜನ್ಹೃತಾಸೀತಾತಮನ್ವೇಷಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೨॥ ಮದ್ದ್ವಿ
ತೀಯೋಧನುಷ್ಪಾಣಿಸ್ಸಹಾಯೈಃಪರಮರ್ಷಿಭಿಃ । ಸಮುದ್ರಂಚವಿಚೇಷ್ಯಾಮಃಪರ್ವತಾಂಶ್ಚವನಾನಿಚ ॥೧೩॥ ಗುಹಾಶ್ಚ
ಥಾಘೋರಾನದೀಃಪದ್ಮವನಾನಿಚ । ದೇವಗಂಧರ್ವಲೋಕಾಂಶ್ಚವಿಚೇಷ್ಯಾಮಸ್ಸಮಾಹಿತಾಃ ॥ ೧೪ ॥ ಯಾವನ್ನಾಧಿಗಮಿಷ್ಯಾ
ಮಸ್ತವಭಾರ್ಯಾಪಹಾರಿಣ । ನಚೇತ್ಸಾಮ್ನಾಪ್ರದಾಸ್ಯಂತಿಪತ್ನೀಂತೇತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಾಃ ॥೧೫ ॥ಕೋಸಲೇಂದ್ರತತಃಪಶ್ಚಾತ್ಪ್ರಾಪ್ತಕಾ
ಲಂಕರಿಷ್ಯಸಿ ।ಶೀಲೇನಸಾಮ್ನಾವಿನಯೇನಸೀತಾಂನಯೇನನಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿಚೇನ್ನರೇಂದ್ರ ।ತತಸ್ಸಮುತ್ಸಾದಯಹೇಮಪುಂಖೈರ್ಮ
ಹೇಂದ್ರವಜ್ರಪ್ರತಿಮೈಶ್ಶರೌಘೈಃ ॥೧೬॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಪಂಚಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತಂತಥಾಶೋಕಸಂತಪ್ತಂವಿಲಪಂತಮನಾಥವತ್ । ಮೋಹೇನಮಹತಾವಿಷ್ಟಂಪರಿದ್ಯೂನಮಚೇತನಂ ॥೧॥ ತತಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿ
ರಾಶ್ವಾಸ್ಯಮುಹೂರ್ತಾದಿವಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ರಾಮಸಂಬೋಧಯಾಮಾಸಚರಣೌಚಾಪಿಪೀಡಯನ್ ॥೨॥ ಮಹತಾತಪಸಾರಾಮ
ಮಹತಾಚಾಪಿಕರ್ಮಣಾ । ರಾಜ್ಞಾದಶರಥೇನಾಸಿಲಬ್ಧೋಮೃತಮಿವಾಮರೈಃ ॥೩॥ ತವಚೈವಗುಣೈರ್ಬದ್ಧಸ್ತ್ವದ್ವಿಯೋಗಾ
ನ್ಮಹೀಪತಿಃ । ರಾಜಾದೇವತ್ವಮಾಪನ್ನೋಭರತಸ್ಯಯಥಾಶ್ರುತಂ ॥೪॥ ಯದಿದುಃಖಮಿದಂಪ್ರಾಪ್ತಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥನಸಹಿಷ್ಯ
ಸೇ । ಪ್ರಾಕೃತಶ್ಚಾಲ್ಪಸತ್ವಶ್ಚಇತರಃಕಸ್ಸಹಿಷ್ಯತಿ ॥೫॥ ದುಃಖಿತೋಹಿಭವಾನ್ಲೋಕಾಂಸ್ತೇಜಸಾಯದಿಧಕ್ಷ್ಯತೇ।ಆರ್ತಾಃ
ಪ್ರಜಾನರವ್ಯಾಘ್ರಕ್ವನುಯಾಸ್ಯಂತಿನಿರ್ವೃತಿಂ ॥೬॥ ಲೋಕಸ್ವಭಾವಏವೈಷಯಯಾತಿರ್ನಹುಷಾತ್ಮಜಃ। ಗತಶ್ಶಕ್ರೇಣಸಾಲೋ
ಕ್ಯಮನಯಸ್ತಂತಮಸ್ಪೃಶತ್ ॥೭॥ ಮಹರ್ಷಿರ್ಯೋವಸಿಷ್ಠಸ್ತುಯಃಪಿತುರ್ನಃಪುರೋಹಿತಃ ।ಅಹ್ನಾಪುತ್ರಶತಂಜಜ್ಞೇತಥೈವಾ
ಸ್ಯಪುನರ್ಹತಂ ॥೮॥ ಯಾಚೇಯಂಜಗತಾಂಮಾತಾದೇವೀಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಾ । ಅಸ್ಯಾಶ್ಚಚಲನಂಭೂಮೇರ್ದೃಶ್ಯತೇಸತ್ಯಸಂ
ಶ್ರವ ॥೯॥ ಯೌಧರ್ಮೌಜಗತಾಂನೇತ್ರೌಯತ್ರಸರ್ವಂಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ ।ಆದಿತ್ಯಚಂದ್ರೌಗ್ರಹಣಮಭ್ಯುಪೇತೌಮಹಾಬಲೌ ॥೧೦॥
ಸುಮಹಾಂತ್ಯಪಿಭೂತಾನಿದೇವಾಶ್ಚಪುರುಷರ್ಷಭ।ನದೈವಸ್ಯಪ್ರಮುಂಚಂತಿಸರ್ವಭೂತಾನಿದೇಹಿನಃ॥೧೧॥ಶಕ್ರಾದಿಷ್ವಪಿದೇವೇಷು
ವರ್ತಮಾನೌನಯಾನಯೌ । ಶ್ರೂಯೇತೇನರಶಾರ್ದೂಲನತ್ವಂವ್ಯಥಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೨॥ ನಷ್ಟಾಯಾಮಪಿವೈದೇಹ್ಯಾಂಹೃತಾ
ಯಾಮಪಿಚಾನಘ । ಶೋಚಿತುಂನಾರ್ಹಸೇವೀರಯಥಾನ್ಯಃಪ್ರಾಕೃತಸ್ತಥಾ ॥೧೩॥ತ್ವದ್ವಿಧಾನಹಿಶೋಚಂತಿಸತತಂಸಮದರ್ಶ
ನಾಃ । ಸುಮಹತ್ಸ್ವಪಿಕೃಚ್ಛ್ರೇಷುರಾಮಾನಿರ್ವಿಣ್ಣದರ್ಶನಾಃ ॥೧೪॥ ತತ್ವತೋಹಿನರಶ್ರೇಷ್ಠಬುದ್ಧ್ಯಾಸಮನುಚಿಂತಯ । ಬು
ದ್ಧ್ಯಾಯುಕ್ತಾಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಾವಿಜಾನಂತಿಶುಭಾಶುಭೇ ॥ ೧೫॥ ಅದೃಷ್ಟಗುಣದೋಷಾಣಾಮಧೃತಾನ್ಯಂತುಕರ್ಮಣಾಂ ।
ನಾಂತರೇಣಕ್ರಿಯಾಂತೇಷಾಂಫಲಮಿಷ್ಟಂಪ್ರವರ್ತತೇ ॥೧೬॥ ಮಾಮೇವಹಿಪುರಾರಾಮತ್ವಮೇವಂಬಹುಶೋನ್ವಶಾಃ। ಅನುಶಿಷ್ಯಾದ್ಧಿ
ಕೋನುತ್ವಾಮಪಿಸಾಕ್ಷಾದ್ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ ॥ ೧೭ ॥ ಬುದ್ಧಿಶ್ಚತೇಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞದೇವೈರಪಿದುರನ್ವಯಾ । ಶೋಕೇನಾಭಿಪ್ರಸುಪ್ತಂತೇ
ಜ್ಞಾನಂಸಂಬೋಧಯಾಮ್ಯಹಂ ॥೧೮॥ ದಿವ್ಯಂಚಮಾನುಷಂಚತ್ವಮಾತ್ಮನಶ್ಚಪರಾಕ್ರಮಂ । ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವೃಷಭಾವೇಕ್ಷ್ಯಯ
ತಸ್ವದ್ವಿಷತಾಂವಧೇ ॥೧೯॥ ಕಿಂತೇಸರ್ವವಿನಾಶೇನಕೃತೇನಪುರುಷರ್ಷಭ । ತಮೇವತ್ವಂರಿಪುಂಪಾಪಂವಿಜ್ಞಾಯೋದ್ಧರ್ತುಮರ್ಹ
ಸಿ ॥೨೦॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಷಟ್ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಪೂರ್ವಜೋಪ್ಯುಕ್ತಮಾತ್ರಸ್ತುಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸುಭಾಷಿತಂ । ಸಾರಗ್ರಾಹೀಮಹಾಸಾರಂಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹರಾಘವಃ ॥೧ ॥ಸಂ
ನಿಗೃಹ್ಯಮಹಾಬಾಹುಃಪ್ರವೃದ್ಧಂಕೋಪಮಾತ್ಮನಃ । ಅವಷ್ಟಭ್ಯಧನುಶ್ಚಿತ್ರಂರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨॥ ಕಿಂಕರಿ
ಷ್ಯಾವಹೇವತ್ಸಕ್ವವಾಗಚ್ಛಾವಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಕೇನೋಪಾಯೇನಪಶ್ಯೇಯಂಸೀತಾಮಿತಿವಿಚಿಂತಯ ॥ ೩॥ ತಂತಥಾಪರಿತಾಪಾರ್ತಂಲ
ಕ್ಷ್ಮಣೋರಾಮಮಬ್ರವೀತ್। ಇದಮೇವಜನಸ್ಥಾನಂತ್ವಮನ್ವೇಷಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೪॥ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಬಹುಭಿಃಕೀರ್ಣಂನಾನಾದ್ರು
ಮಲತಾಯುತಂ । ಸಂತೀಹಗಿರಿದುರ್ಗಾಣಿನಿರ್ದರಾಃಕಂದರಾಣಿಚ ॥೫॥ ಗುಹಾಶ್ಚವಿವಿಧಾಘೋರಾನಾನಾಮೃಗಗಣಾಕು
ಲಾಃ । ಆವಾಸಾಃಕಿನ್ನರಾಣಾಂಚಗಂಧರ್ವಭವನಾನಿಚ ॥೬॥ ತಾನಿಯುಕ್ತೋಮಯಾಸಾರ್ಧಂತ್ವಮನ್ವೇಷಿತುಮರ್ಹಸಿ ।ತ್ವ
ದ್ವಿಧಾಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನಾಮಹಾತ್ಮಾನೋನರರ್ಷಭ ॥೭॥ ಆಪತ್ಸುನಪ್ರಕಂಪಂತೇವಾಯುವೇಗೈರಿವಾಚಲಾಃ । ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತದ್ವನಂ
ಸರ್ವಂವಿಚಚಾರಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೮॥ ಕ್ರುದ್ಧೋರಾಮಶ್ಶರಂಘೋರಂಸಂಧಾಯಧನುಷಿಕ್ಷುರಂ। ತತಃಪರ್ವತಕೂಟಾಭಂಮಹಾಭಾ
ಗಂದ್ವಿಜೋತ್ತಮಂ ॥೯॥ ದದರ್ಶಪತಿತಂಭೂಮೌಕ್ಷತಜಾರ್ದ್ರಂಜಟಾಯುಷಂ ।ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಗಿರಿಶೃಂಗಾಭಂರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೦॥ ಅನೇನಸೀತಾವೈದೇಹೀಭಕ್ಷಿತಾನಾತ್ರಸಂಶಯಃ। ಗೃಧ್ರರೂಪಮಿದಂರಕ್ಷೋವ್ಯಕ್ತಂಭವತಿಕಾನನೇ॥೧೧॥
ಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಮಾಸ್ತೇಸೀತಾಂಯಥಾಸುಖಂ। ಏನಂವಧಿಷ್ಯೇದೀಪ್ತಾಸ್ಯೈರ್ಘೋರೈರ್ಬಾಣೈರಜಿಹ್ಮಗೈಃ ॥೧೨॥ ಇ
ತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಭ್ಯಪತದ್ಗೃಧ್ರಂಸಂಧಾಯಧನುಷಿಕ್ಷುರಂ । ಕ್ರುದ್ಧೋರಾಮಸ್ಸಮುದ್ರಾಂತಾಂಕಂಪಯನ್ನಿವಮೇದಿನೀಂ॥೧೩॥ತಂ
ದೀನಂದೀನಯಾವಾಚಾಸಫೇನಂರುಧಿರಂವಮನ್ । ಅಭ್ಯಭಾಷತಪಕ್ಷೀತುರಾಮಂದಶರಥಾತ್ಮಜಂ ॥ ೧೪ ॥ಯಾಂನಮಾ

ರಯುಭದ್ರಂತೇಮ್ರಿಯಮಾಣಂಸ್ವಕರ್ಮಣಾ । ಯಾಮೋಷಧಿಮಿವಾಯುಷ್ಮನ್ನನ್ವೇಷಸಿಮಹಾವನೇ ॥೧೫॥ ಸಾದೇವೀಮಮಚ
ಪ್ರಾಣೋರಾವಣೇನೋಭಯಂಹೃತಂ । ತ್ವಯಾವಿರಹಿತಾದೇವೀಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚರಾಘವ ॥೧೬॥ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಮಯಾದೃಷ್ಟಾ
ರಾವಣೇನಬಲೀಯಸಾ । ಸೀತಾಮಭ್ಯವಪನ್ನೋಹಂರಾವಣಶ್ಚರಣೇಮಯಾ ॥೧೭॥ ವಿಧ್ವಂಸಿತರಥಚ್ಛತ್ರಃಪಾತಿತೋಧರಣೀತಲೇ ।
ಏತತ್ತಸ್ಯಧನುರ್ಭಗ್ನಮೇತತ್ತಸ್ಯಶರಾವರಂ ॥೧೮॥ ಅಯಮಸ್ಯರಥೋರಾಮಭಗ್ನಸ್ಸಾಂಗ್ರಾಮಿಕೋಮಯಾ । ಅಯಂತು
ಸಾರಥಿಸ್ತಸ್ಯಮತ್ಪಕ್ಷನಿಹತೋಯುಧಿ ॥೧೯॥ ಪರಿಶ್ರಾಂತಸ್ಯಮೇಪಕ್ಷೌಛಿತ್ವಾಖಡ್ಗೇನರಾವಣಃ । ಸೀತಾಮಾದಾಯವೈದೇಹೀಮು
ತ್ಪಪಾತವಿಹಾಯಸಂ ॥೨೦॥ ರಕ್ಷಸಾನಿಹತಂಪೂರ್ವಂನಮಾಂಹಂತುಂತ್ವಮರ್ಹಸಿ । ರಾಮಸ್ತಸ್ಯತುವಿಜ್ಞಾಯಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣ
ಮುಖಸ್ತದಾ ॥೨೧॥ ದ್ವಿಗುಣೀಕೃತತಾಪಾರ್ತಸ್ಸೀತಾಸಕ್ತಾಂಪ್ರಿಯಾಂಕಥಾಂ । ಶ್ರುತ್ವಾಜಟಾಯುಷೋವಾಕ್ಯಂರಾಮ
ಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ ॥೨೨॥ ಗೃಧ್ರರಾಜಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಪರಿತ್ಯಜ್ಯಮಹದ್ಧನುಃ । ನಿಪಪಾತಾವಶೋಭೂಮೌರುರೋದಸಹಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಃ ॥೨೩॥ ಏಕಮೇಕಾಯನೇದುರ್ಗೇನಿಶ್ವಸಂತಂಕಥಂಚನ । ಸಮೀಕ್ಷ್ಯದುಃಖಿತತರೋರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೪॥
ರಾಜ್ಯಾದ್ಭ್ರಂಶೋವನೇವಾಸಃಸೀತಾನಷ್ಟಾದ್ವಿಜೋಹತಃ । ಈದೃಶೀಯಂಮಮಾಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ನಿರ್ದಹೇದಪಿಪಾವಕಂ ॥೨೫॥ ಸಂ
ಪೂರ್ಣಮಪಿಚೇದದ್ಯಪ್ರವಿಶೇಯಂಮಹೋದಧಿಂ । ಸೋಽಪಿನೂನಂಮಮಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾವಿಶುಷ್ಯೇತ್ಸರಿತಾಂಪತಿಃ ॥೨೬॥ ನಾಸ್ತ್ಯ
ಭಾಗ್ಯತರೋಲೋಕೇಮತ್ತೋಸ್ಮಿನ್ಸಚರಾಚರೇ । ಯೇನೇಯಂಮಹತೀಪ್ರಾಪ್ತಾಮಯಾವ್ಯಸನವಾಗುರಾ ॥೨೭॥ ಅಯಂಪಿತೃವಯ
ಸ್ಯೋಮೇಗೃಧ್ರರಾಜೋಜರಾನ್ವಿತಃ । ಶೇತೇವಿನಿಹತೋಭೂಮೌಮಮಭಾಗ್ಯವಿಪರ್ಯಯಾತ್ ॥೨೮॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾಬಹುಶೋ
ರಾಘವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಜಟಾಯುಷಂಚಪಸ್ಪರ್ಶಪಿತೃಸ್ನೇಹಂಪ್ರದರ್ಶಯನ್ ॥೨೯॥ ನಿಕೃತ್ತಪಕ್ಷಂರುಧಿರಾವಸಿಕ್ತಂಸಗೃ
ಧ್ರರಾಜಂಪರಿರಭ್ಯರಾಮಃ । ಕ್ವಮೈಥಿಲೀಪ್ರಾಣಸಮಾಮಮೇತಿವಿಮುಚ್ಯವಾಚಂನಿಪಪಾತಭೂಮೌ ॥೩೦॥ ಇತಿಶ್ರೀ
ಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ–ಸಪ್ತಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ರಾಮಸ್ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯತಂಗೃಧ್ರಂಭುವಿರೌದ್ರೇಣಪಾತಿತಂ । ಸೌಮಿತ್ರಿಂಮಿತ್ರಸಂಪನ್ನಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಮ
ಮಾಯಂನೂನಮರ್ಥೇಷುಯತಮಾನೋವಿಹಂಗಮಃ । ರಾಕ್ಷಸೇನಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯತಿದುಸ್ತ್ಯಜಾನ್ ॥೨॥ ಅಯ
ಮಸ್ಯಶರೀರೇಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಾಣೋಲಕ್ಷ್ಮಣವಿದ್ಯತೇ । ತಥಾಹಿಸ್ವರಹೀನೋಯಂವಿಕ್ಲಬಸ್ಸಮುದೀಕ್ಷತೇ ॥೩॥ ಜಟಾಯೋಯದಿಶಕ್ನೋ
ಷಿವಾಕ್ಯಂವ್ಯಾಹರಿತುಂಪುನಃ । ಸೀತಾಮಾಖ್ಯಾಹಿಭದ್ರಂತೇವಧಮಾಖ್ಯಾಹಿಚಾತ್ಮನಃ ॥೪॥ ಕಿಂನಿಮಿತ್ತೋಹರತ್ಸೀತಾಂರಾವಣ
ಸ್ತಸ್ಯಕಿಂಮಯಾ । ಅಪರಾಧಂತುಯಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣೇನಹೃತಾಪ್ರಿಯಾ ॥೫॥ ಕಥಂತಚ್ಚಂದ್ರಸಂಕಾಶಂಮುಖಮಾಸೀನ್ಮ
ನೋಹರಂ । ಸೀತಯಾಕಾನಿಚೋಕ್ತಾನಿತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ॥೬॥ ಕಥಂವೀರ್ಯಃಕಥಂರೂಪಃಕಿಂಕರ್ಮಾಸಚರಾಕ್ಷಸಃ ।
ಕ್ವಚಾಸ್ಯಭವನಂತಾತಬ್ರೂಹಿಮೇಪರಿಪೃಚ್ಛತಃ ॥೭॥ ತಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಾಥದೀನಾತ್ಮಾವಿಲಪಂತಮನಂತರಂ । ವಾಚಾತಿಸನ್ನ
ಯಾರಾಮಂಜಟಾಯುರಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೮॥ ಹೃತಾಸಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣರಾವಣೇನವಿಹಾಯಸಾ । ಮಾಯಾಮಾಸ್ಥಾಯವಿಪುಲಾಂ
ವಾತದುರ್ದಿನಸಂಕುಲಾಂ ॥೯॥ ಪರಿಶ್ರಾಂತಸ್ಯಮೇತಾತಪಕ್ಷೌಛಿತ್ವಾಸರಾಕ್ಷಸಃ । ಸೀತಾಮಾದಾಯವೈದೇಹೀಂಪ್ರಯಾತೋದ
ಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ ॥೧೦॥ ಉಪರುಧ್ಯಂತಿಮೇಪ್ರಾಣಾದೃಷ್ಟಿರ್ಭ್ರಮತಿರಾಘವ । ಪಶ್ಯಾಮಿವೃಕ್ಷಾನ್ಸೌವರ್ಣಾನುಶೀರಕೃತಮೂ
ರ್ಧಜಾನ್ ॥೧೧॥ ಯೇನಯಾತಿಮುಹೂರ್ತೇನಸೀತಾಮಾದಾಯರಾವಣಃ । ವಿಪ್ರಣಷ್ಟಂಧನಂಕ್ಷಿಪ್ರಂತತ್ಸ್ವಾಮೀಪ್ರತಿಪದ್ಯ
ತೇ ॥೧೨॥ ವಿಂದೋನಾಮಮುಹೂರ್ತೋಯಂಸಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥನಾಂಬುಧತ್ । ತ್ವತ್ಪ್ರಿಯಾಂಜಾನಕೀಂಹೃತ್ವಾರಾವಣೋರಾ
ಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥೧೩॥ ಝಷವದ್ಬಡಿಶಂಗೃಹ್ಯಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವವಿನಶ್ಯತಿ । ನಚತ್ವಯಾವ್ಯಥಾಕಾರ್ಯಾಜನಕಸ್ಯಸುತಾಂಪ್ರತಿ ॥೧೪॥ ವೈ
ದೇಹ್ಯಾರಂಸ್ಯಸೇಕ್ಷಿಪ್ರಂಹತ್ವಾತಂರಾಕ್ಷಸಂರಣೇ । ಅಸಂಮೂಢಸ್ಯಗೃಧ್ರಸ್ಯರಾಮಂಪ್ರತ್ಯನುಭಾಷತಃ ॥೧೫॥ ಆಸ್ಯಾತ್ಸುಸ್ರಾ
ವರುಧಿರಂಮ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯಸಾಮಿಷಂ । ಪುತ್ರೋವಿಶ್ರವಸಸ್ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭ್ರಾತಾವೈಶ್ರವಣಸ್ಯಚ ॥೧೬॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾದುರ್ಲ
ಭಾನ್ಪ್ರಾಣಾನ್ಮುಮೋಚಪತಗೇಶ್ವರಃ । ಬ್ರೂಹಿಬ್ರೂಹೀತಿರಾಮಸ್ಯಬ್ರುವಾಣಸ್ಯಕೃತಾಂಜಲೇಃ ॥೧೭॥ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಶರೀ
ರಂಗೃಧ್ರಸ್ಯಜಗ್ಮುಃಪ್ರಾಣಾವಿಹಾಯಸಂ । ಸನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಶಿರೋಭೂಮೌಪ್ರಸಾರ್ಯಚರಣೌತದಾ ॥೧೮॥ ವಿಕ್ಷಿಪ್ಯಚಶರೀರಂಸ್ವಂ
ಪಪಾತಧರಣೀತಲೇ । ತಂಗೃಧ್ರಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯತಾಮ್ರಾಕ್ಷಂಗತಾಸುಮಚಲೋಪಮಂ ॥೧೯॥ ರಾಮಸ್ಸುಬಹುಭಿರ್ದುಃಖೈರ್ದೀನ
ಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಮಬ್ರವೀತ್ । ಬಹೂನಿರಕ್ಷಸಾಂವಾಸೇವರ್ಷಾಣಿವಸತಾಸುಖಂ ॥೨೦॥ ಪಕ್ಷಿರಾಜೇನವೃದ್ಧೇನತಾತಮಿತ್ರೇಣನಸ್ಸು
ಖಂ । ಅನೇನದಂಡಕಾರಣ್ಯೇವಿಶೀರ್ಣಮಿಹಪಕ್ಷಿಣಾ ॥೨೧॥ ಅನೇಕವಾರ್ಷಿಕೋಯಸ್ತುಚಿರಕಾಲಸಮುತ್ಥಿತಃ । ಸೋಽಯಮ
ದ್ಯಹತಶ್ಶೇತೇಕಾಲೋಹಿದುರತಿಕ್ರಮಃ ॥೨೨॥ ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಗೃಧ್ರೋಯಮುಪಕಾರೀಹತಶ್ಚಮೇ । ಸೀತಾಮಭ್ಯವಪನ್ನೋವೈ
ರಾವಣೇನಬಲೀಯಸಾ ॥೨೩॥ ಗೃಧ್ರರಾಜ್ಯಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂಮಹತ್ । ಮಮಹೇತೋರಯಂಪ್ರಾಣಾನ್ಮು
ಮೋಚಪತಗೇಶ್ವರಃ ॥೨೪॥ ಸೀತಾಹರಣಜಂದುಃಖಂನಮೇಸೌಮ್ಯತಥಾಗತಂ । ಯಥಾವಿನಾಶೋಗೃಧ್ರಸ್ಯಮತ್ಕೃತೇಚಪರಂ
ತಪ ॥೨೫॥ ಸರ್ವತ್ರಖಲುದೃಶ್ಯಂತೇಸಾಧವೋಧರ್ಮಚಾರಿಣಃ । ಶೂರಾಶ್ಶರಣ್ಯಾಸ್ಸೌಮಿತ್ರೇತಿರ್ಯಗ್ಯೋನಿಗತೇಷ್ವಪಿ ॥೨೬॥ ರಾ

ಜಾ ದಶರಥಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಯಥಾ ಮಮ ಮಹಾಯಶಾಃ। ಪೂಜನೀಯಶ್ಚ ಮಾನ್ಯಶ್ಚ ತಥಾಽಯಂ ಪತಗೇಶ್ವರಃ ॥ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಹರ ಕಾಷ್ಠಾನಿ ನಿರ್ಮಥಿಷ್ಯಾಮಿ ಪಾವಕಂ। ಗೃಧ್ರರಾಜಂ ನಿಧಕ್ಷಾಮಿ ಮತ್ಕೃತೇ ನಿಧನಂ ಗತಂ ॥ ೨೮ ॥ ದೇಹಂ ಪತಗರಾಜಸ್ಯ ಚಿತಾಮಾರೋಪ್ಯ ರಾಘವಃ। ಇಮಂ ಧಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಹತಂ ರೌದ್ರೇಣ ರಕ್ಷಸಾ ॥ ೨೯ ॥ ಯಾ ಗತಿರ್ಯಜ್ಞಶೀಲಾನಾಮಾಹಿತಾಗ್ನೇಶ್ಚ ಯಾ ಗತಿಃ। ಅಪರಾವರ್ತಿನಾಂ ಯಾ ಚ ಯಾ ಚ ಭೂಮಿಪ್ರದಾಯಿನಾಂ ॥ ೩೦ ॥ ಮಯಾ ತ್ವಂ ಸಮನುಜ್ಞಾತೋ ಗಚ್ಛ ಲೋಕಾನನುತ್ತಮಾನ್। ಗೃಧ್ರರಾಜ ಮಹಾಸತ್ತ್ವ ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಚ ಮಯಾ ದ್ವಿಜ ॥ ೩೧ ॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಚಿತಾಂ ದೀಪ್ತಾಮಾರೋಪ್ಯ ಪತಗೇಶ್ವರಂ। ದದಾಹ ರಾಮೋ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸ್ವಬಂಧುಮಿವ ದುಃಖಿತಃ ॥ ೩೨ ॥ ರಾಮೋಽಥ ಸಹಸೌಮಿತ್ರಿರ್ವನಂ ಗತ್ವಾ ಸ ವೀರ್ಯವಾನ್। ಸ್ಥೂಲಾನ್ ಹತ್ವಾ ಮಹಾರೋಹೀನನು ತಸ್ತಾರ ತಂ ದ್ವಿಜಂ ॥ ೩೩ ॥ ರೋಹಿಮಾಂಸಾನಿ ಚೋತ್ಕೃತ್ಯ ಪೇಶೀಕೃತ್ಯ ಮಹಾಯಶಾಃ। ಶಕುನಾಯ ದದೌ ರಾಮೋ ರಮ್ಯೇ ಹರಿತಶಾದ್ವಲೇ ॥ ೩೪ ॥ ಯತ್ತತ್ಪ್ರೇತಸ್ಯ ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ ಕಥಯಂತಿ ದ್ವಿಜಾತಯಃ। ತತ್ಸ್ವರ್ಗಗಮನಂ ತಸ್ಯ ಪಿತ್ರ್ಯಂ ರಾಮೋ ಜಜಾಪ ಹ ॥ ೩೫ ॥ ತತೋ ಗೋದಾವರೀಂ ಗತ್ವಾ ನದೀಂ ನರವರಾತ್ಮಜೌ। ಉದಕಂ ಚಕ್ರತುಸ್ತಸ್ಮೈ ಗೃಧ್ರರಾಜಾಯ ತಾವುಭೌ ॥ ೩೬ ॥ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನ ವಿಧಿನಾ ಜಲೇ ಗೃಧ್ರಾಯ ರಾಘವೌ। ಸ್ನಾತ್ವಾ ತೌ ಗೃಧ್ರರಾಜಾಯ ಉದಕಂ ಚಕ್ರತುಸ್ತದಾ ॥ ೩೭ ॥ ಸ ಗೃಧ್ರರಾಜಃ ಕೃತವಾನ್ಯಶಸ್ಕರಂ ಸುದುಷ್ಕರಂ ಕರ್ಮ ರಣೇ ನಿಪಾತಿತಃ। ಮಹರ್ಷಿಕಲ್ಪೇನ ಚ ಸಂಸ್ಕೃತಸ್ತದಾ ಜಗಾಮ ಪುಣ್ಯಾಂ ಗತಿಮಾತ್ಮನಶ್ಶುಭಾಂ ॥ ೩೮ ॥ ಕೃತೋದಕೌ ತಾವಪಿ ಪಕ್ಷಿಸತ್ತಮೇ ಸ್ಥಿರಾಂ ಚ ಬುದ್ಧಿಂ ಪ್ರಣಿಧಾಯ ಜಗ್ಮತುಃ। ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಸೀತಾಧಿಗಮೇ ತತೋ ಮನೋ ವನಂ ಸುರೇಂದ್ರಾವಿವ ವಿಷ್ಣುವಾಸವೌ ॥ ೩೯ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಅಷ್ಟಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಕೃತ್ವೈವಮುದಕಂ ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಸ್ಥಿತೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ। ಅವೇಕ್ಷಂತೌ ವನೇ ಸೀತಾಂ ಪಶ್ಚಿಮಾಂ ಜಗ್ಮತುರ್ದಿಶಂ ॥ ೧ ॥ ತೌ ದಿಶಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಗತ್ವಾ ಶರಚಾಪಾಸಿಧಾರಿಣೌ। ಅವಿಪ್ರಹತಮೈಕ್ಷ್ವಾಕೌ ಪಂಥಾನಂ ಪ್ರತಿಪೇದತುಃ ॥ ೨ ॥ ಗುಲ್ಮೈರ್ವೃಕ್ಷೈಶ್ಚ ಬಹುಭಿರ್ಲತಾಭಿಶ್ಚ ಪ್ರವಿಷ್ಟಿತಂ। ಆವೃತಂ ಸರ್ವತೋ ದುರ್ಗಂ ಗಹನಂ ಘೋರದರ್ಶನಂ ॥ ೩ ॥ ವ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯ ತು ವೇಗೇನ ವ್ಯಾಳಸಿಂಹನಿಷೇವಿತಂ। ಸುಭೀಮಂ ತನ್ಮಹಾರಣ್ಯಂ ವ್ಯತಿಯಾತೌ ಮಹಾಬಲೌ ॥ ೪ ॥ ತತಃ ಪರಂ ಜನಸ್ಥಾನಾತ್ತ್ರಿಕ್ರೋಶಂ ಗಮ್ಯ ರಾಘವೌ। ಕ್ರೌಂಚಾರಣ್ಯಂ ವಿವಿಶತುರ್ಗಹನಂ ತೌ ಮಹೌಜಸೌ ॥ ೫ ॥ ನಾನಾಮೇಘಘನಪ್ರಖ್ಯಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮಿವ ಸರ್ವತಃ। ನಾನಾಪಕ್ಷಿಗಣೈರ್ಜುಷ್ಟಂ ನಾನಾವ್ಯಾಳಮೃಗೈರ್ಯುತಂ ॥ ೬ ॥ ದಿದೃಕ್ಷಮಾಣೌ ವೈದೇಹೀಂ ತದ್ವನಂ ತೌ ವಿಚಿಕ್ಯತುಃ। ತತ್ರ ತತ್ರಾವತಿಷ್ಠಂತೌ ಸೀತಾಹರಣಕರ್ಶಿತೌ ॥ ೭ ॥ ತತಃ ಪೂರ್ವೇಣ ತೌ ಗತ್ವಾ ತ್ರಿಕ್ರೋಶಂ ಭ್ರಾತರೌ ತದಾ। ಕ್ರೌಂಚಾರಣ್ಯಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಮತಂಗಾಶ್ರಮಮಂತರಾ ॥ ೮ ॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ತದ್ವನಂ ಘೋರಂ ಬಹುಭೀಮಮೃಗದ್ವಿಜಂ। ನಾನಾಸತ್ತ್ವಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ಸರ್ವಂ ಗಹನಪಾದಪಂ ॥ ೯ ॥ ದದೃಶಾತೇ ತು ತೌ ತತ್ರ ದರೀಂ ದಶರಥಾತ್ಮಜೌ। ಪಾತಾಳಸಮಗಂಭೀರಾಂ ತಮಸಾ ನಿತ್ಯಸಂವೃತಾಂ ॥ ಆಸಾದ್ಯ ತೌ ನರವ್ಯಾಘ್ರೌ ದರ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯಾವಿದೂರತಃ। ದದರ್ಶ ತು ಮಹಾರೂಪಾಂ ರಾಕ್ಷಸೀಂ ವಿಕೃತಾನನಾಂ ॥ ೧೧ ॥ ಭಯದಾಮಲ್ಪಸತ್ತ್ವಾನಾಂ ಭೀಭತ್ಸಾಂ ರೌದ್ರದರ್ಶನಾಂ। ಲಂಬೋದರೀಂ ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಾಂ ಕರಾಳಾಂ ಪರುಷತ್ವಚಂ ॥ ೧೨ ॥ ಭಕ್ಷಯಂತೀಂ ಮೃಗಾನ್ ಭೀಮಾನ್ ವಿಕಟಾಂ ಮುಕ್ತಮೂರ್ಧಜಾಂ। ಪ್ರೈಕ್ಷೇತಾಂ ತೌ ತತಸ್ತತ್ರ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥ ೧೩ ॥ ಸಾ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ತೌ ವೀರೌ ವ್ರಜಂತಂ ಭ್ರಾತುರಗ್ರತಃ। ಏಹಿ ರಂಸ್ಯಾವಹೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಮಾಲಂಬತ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥ ೧೪ ॥ ಉವಾಚ ಚೈನಂ ವಚನಂ ಸೌಮಿತ್ರಿಮುಪಗೂಹ್ಯ ಸಾ। ಅಹಂ ತ್ವಯೋಮುಖೀ ನಾಮ ಲಾಭಸ್ತೇ ತ್ವಮಸಿ ಪ್ರಿಯಃ ॥ ೧೫ ॥ ನಾಥ ಪರ್ವತಕೂಟೇಷು ನದೀನಾಂ ಪುಳಿನೇಷು ಚ। ಆಯುಶ್ಶೇಷಮಿಮಂ ವೀರ ತ್ವಂ ಮಯಾ ಸಹ ರಂಸ್ಯಸೇ ॥ ೧೬ ॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಕುಪಿತಃ ಖಡ್ಗಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ। ಕರ್ಣನಾಸೌ ಸ್ತನೌ ಚಾಸ್ಯಾ ನಿಚಕರ್ತಾರಿಸೂದನಃ ॥ ೧೭ ॥ ಕರ್ಣನಾಸೇ ನಿಕೃತ್ತೇ ತು ವಿಸ್ವರಂ ಸಾ ವಿನದ್ಯ ಚ। ಯಥಾಗತಂ ಪ್ರದುದ್ರಾವ ರಾಕ್ಷಸೀ ಭೀಮದರ್ಶನಾ ॥ ೧೮ ॥ ತಸ್ಯಾಂ ಗತಾಯಾಂ ಗಹನಂ ವಿಶಂತೌ ವನಮೋಜಸಾ। ಆಸೇದತುರಮಿತ್ರಘ್ನೌ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥ ೧೯ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತು ಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸತ್ತ್ವವಾನ್ ಶೀಲವಾನ್ ಶುಚಿಃ। ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂ ಭ್ರಾತರಂ ದೀಪ್ತತೇಜಸಂ ॥ ೨೦ ॥ ಸ್ಪಂದತೇ ಮೇ ದೃಢಂ ಬಾಹುರುದ್ವಿಗ್ನಮಿವ ಮೇ ಮನಃ। ಪ್ರಾಯಶಶ್ಚಾಪ್ಯನಿಷ್ಟಾನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನ್ಯುಪಲಕ್ಷಯೇ ॥ ೨೧ ॥ ತಸ್ಮಾತ್ಸಜ್ಜೀಭವಾರ್ಯ ತ್ವಂ ಕುರುಷ್ವ ವಚನಂ ಹಿತಂ। ಮಮೈವ ಹಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಸದ್ಯಶ್ಶಂಸಂತಿ ಸಂಭ್ರಮಂ ॥ ೨೨ ॥ ಏಷ ವಂಜುಳಕೋ ನಾಮ ಪಕ್ಷೀ ಪರಮದಾರುಣಃ। ಆವಯೋರ್ವಿಜಯಂ ಯುದ್ಧೇ ಶಂಸನ್ನಿವ ವಿನರ್ದತಿ ॥ ೨೩ ॥ ತಯೋರನ್ವೇಷತೋರೇವಂ ಸರ್ವಂ ತದ್ವನಮೋಜಸಾ। ಸಂಜಜ್ಞೇ ವಿಪುಲಶ್ಶಬ್ದಃ ಪ್ರಭಂಜನ್ನಿವ ತದ್ವನಂ ॥ ೨೪ ॥ ಸಂವೇಷ್ಟಿತಮಿವಾತ್ಯರ್ಥಂ ಗಗನಂ ಮಾತರಿಶ್ವನಾ। ವನಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಶಬ್ದೋಽಭೂದ್ದಿವಮಾಪೂರಯನ್ನಿವ ॥ ೨೫ ॥ ತಂ ಶಬ್ದಂ ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಸ್ತು ರಾಮಃ ಕಕ್ಷೇ ಸಹಾನುಜಃ। ದದರ್ಶ ಸುಮಹಾಕಾಯಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ವಿಪುಲೋರಸಂ ॥ ೨೬ ॥ ಆಸೇದತುಸ್ತತಸ್ತತ್ರ ತಾವುಭೌ ಪ್ರಮುಖೇ ಸ್ಥಿತಂ। ವಿವೃದ್ಧಮಶಿರೋಗ್ರೀವಂ ಕಬಂಧಮುದರಮುಖಂ ॥ ೨೭ ॥ ರೋಮಭಿರ್ನಿಚಿತೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಮಹಾಗಿರಿಮಿವೋಚ್ಛ್ರಿತಂ। ನೀಲಮೇಘನಿಭಂ ರೌದ್ರಂ ಮೇಘಸ್ತನಿತನಿಸ್ಸ್ವನಂ ॥ ೨೮ ॥ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲಾನಿಕಾಶೇನ ಲಲಾಟಸ್ಥೇನ ದೀಪ್ಯತಾ। ಮಹಾಪಕ್ಷ್ಮೇಣ ಪಿಂಗೇನ ವಿಪುಲೇನಾ

ಯತೇನಃ ॥೨೯॥ ಏಕೇನೋರಸಿ ಘೋರೇಣ ನಯನೇನಾಶುದರ್ಶಿನಾ। ಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರೋಪಪನ್ನಂ ತಂ ಲೇಲಿಹಾನಂ ಮಹಾಮುಖಂ ॥೩೦॥
ಭಕ್ಷಯಂತಂ ಮಹಾಘೋರಾನೃಕ್ಷಸಿಂಹಮೃಗದ್ವಿಪಾನ್ । ಘೋರೌ ಭುಜೌ ವಿಕುರ್ವಾಣಮುಭೌ ಯೋಜನಮಾಯತೌ ॥೩೧॥
ಕರಾಭ್ಯಾಂ ವಿವಿಧಾನ್ ಗೃಹ್ಯ ಋಕ್ಷಾನ್ ಪಕ್ಷಿಗಣಾನ್ ಮೃಗಾನ್ । ಆಕರ್ಷಂತಂ ವಿಕರ್ಷಂತಮನೇಕಾನ್ ಮೃಗಯೂಥಪಾನ್ ॥೩೨॥
ಸ್ಥಿತಮಾವೃತ್ಯ ಪಂಥಾನಂ ತಯೋರ್ಭ್ರಾತ್ರೋಃ ಪ್ರಪನ್ನಯೋಃ । ಅಥ ತೌ ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರೇ ದದರ್ಶತುಃ ॥೩೩॥ ಮ
ಹಾಂತಂ ದಾರುಣಂ ಭೀಮಂ ಕಬಂಧಂ ಭುಜಸಂವೃತಂ । ಕಬಂಧಮಿವ ಸಂಸ್ಥಾನಾದತಿಘೋರಪ್ರದರ್ಶನಂ ॥೩೪॥ ಸ ಮಹಾಬಾ
ಹುರತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಸಾರ್ಯ ವಿಪುಲೌ ಭುಜೌ । ಜಗ್ರಾಹ ಸಹಿತಾವೇವ ರಾಘವೌ ಪೀಡಯನ್ ಬಲಾತ್ ॥೩೫॥ ಖಡ್ಗಿನೌ ದೃಢಧನ್ವಾನೌ ತಿ
ಗ್ಮತೇಜೋವಪುರ್ಧರೌ । ಭ್ರಾತರೌ ವಿವಶಂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಕೃಷ್ಯಮಾಣೌ ಮಹಾಬಲೌ ॥೩೬॥ ತತ್ರ ಧೈರ್ಯೇಣ ಶೂರಸ್ತು ರಾಘವೋ ನೈವ
ವಿವ್ಯಥೇ। ಬಾಲ್ಯಾದನಾಶ್ರಯತ್ವಾಚ್ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತ್ವತಿವಿವ್ಯಥೇ ॥೩೭॥ ಉವಾಚ ಚ ವಿಷಣ್ಣಸ್ಸನ್ ರಾಘವಂ ರಾಘವಾನುಜಃ । ಪಶ್ಯ
ಮಾಂ ವೀರ ವಿವಶಂ ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯ ವಶಂ ಗತಂ ॥೩೮॥ ಮಯೈಕೇನ ವಿನಿರ್ಯುಕ್ತಃ ಪರಿಮುಂಚಸ್ವ ರಾಘವ । ಮಾಂ ಹಿ ಭೂತಬಲಿಂ ದತ್ವಾ
ಪಲಾಯಸ್ವ ಯಥಾಸುಖಂ ॥೩೯॥ ಅಧಿಗಂತಾಸಿ ವೈದೇಹೀಮಚಿರೇಣೇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ। ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ಚ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಪಿತೃಪೈತಾಮಹೀಂ
ಮಹೀಂ ॥೪೦॥ ತತ್ರ ಮಾಂ ರಾಮ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಃ ಸ್ಮರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ಸರ್ವದಾ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ತು ರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಮಬ್ರ
ವೀತ್ ॥೪೧॥ ಮಾ ಸ್ಮ ತ್ರಾಸಂ ಕೃಥಾ ವೀರ ನಹಿ ತ್ವಾದೃಗ್ವಿಷೀದತಿ । ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಕ್ರೂರೋ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥ ಪ
ಪ್ರಚ್ಛ ಘನನಿರ್ಘೋಷಃ ಕಬಂಧೋ ದಾನವೋತ್ತಮಃ । ಕೌ ಯುವಾಂ ವೃಷಭಸ್ಕಂಧೌ ಮಹಾಖಡ್ಗಧನುರ್ಧರೌ ॥೪೨॥ ಘೋರಂ
ದೇಶಮಿಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಮಮ ಭಕ್ಷಾವುಪಸ್ಥಿತೌ। ವದತಂ ಕಾರ್ಯಮಿಹ ವಾಂ ಕಿಮರ್ಥಂ ಚಾಗತೌ ಯುವಾಂ ॥೪೪॥ ಇಮಂ ದೇಶಮನು
ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಕ್ಷುಧಾರ್ತಸ್ಯೇಹ ತಿಷ್ಠತಃ । ಸಬಾಣಚಾಪಖಡ್ಗೌ ಚ ತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗಾವಿವರ್ಷಭೌ ॥೪೫॥ ಮಮಾಸ್ಯಮನುಸಂಪ್ರಾಪ್ತೌ
ದುರ್ಲಭಂ ಜೀವಿತಂ ಪುನಃ । ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕಬಂಧಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ ॥೪೬॥ ಉವಾಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ರಾಮೋ ಮುಖೇನ ಪರಿ
ಶುಷ್ಯತಾ । ಕೃಚ್ಛ್ರಾತ್ ಕೃಚ್ಛ್ರತರಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ದಾರುಣಂ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ ॥೪೭॥ ವ್ಯಸನಂ ಜೀವಿತಾಂತಾಯ ಪ್ರಾಪ್ತಮಪ್ರಾಪ್ಯ ತಾಂ
ಪ್ರಿಯಾಂ । ಕಾಲಸ್ಯ ಸುಮಹದ್ವೀರ್ಯಂ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೪೮॥ ತ್ವಾಂ ಚ ಮಾಂ ಚ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ವ್ಯಸನೈಃ ಪಶ್ಯ ಮೋಹಿತೌ।
ನಾತಿಭಾರೋಸ್ತಿ ದೈವಸ್ಯ ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೪೯॥ ಶೂರಾಶ್ಚ ಬಲವಂತಶ್ಚ ಕೃತಾಸ್ತ್ರಾಶ್ಚ ರಣಾಜಿರೇ। ಕಾಲಾಭಿಪನ್ನಾಸ್ಸೀ
ದಂತಿ ಯಥಾ ವಾಲುಕಸೇತವಃ ॥ ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣೋ ದೃಢಸತ್ಯವಿಕ್ರಮೋ ಮಹಾಯಶಾ ದಾಶರಥಿಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ಅವೇಕ್ಷ್ಯ ಸೌಮಿ
ತ್ರಿಮುದಗ್ರಪೌರುಷಂ ಸ್ಥಿರಾಂ ತದಾ ಸ್ವಾಂ ಮತಿಮಾತ್ಮನಾಕರೋತ್ ॥೫೦॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯ
ಕಾಂಡೇ-ಏಕೋನಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತೌ ತು ತತ್ರ ಸ್ಥಿತೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಬಾಹುಪಾಶಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತೌ ಕಬಂಧೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ತಿ
ಷ್ಠತಃ ಕಿಂ ನು ಮಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕ್ಷುಧಾರ್ತಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಷಭೌ। ಆಹಾರಾರ್ಥಂ ತು ಸಂದಿಷ್ಟೌ ದೈವೇನ ಗತಚೇತಸೌ ॥೨॥ ತಚ್ಛ್ರು
ತ್ವಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂ ಹಿತಂ ತದಾ। ಉವಾಚಾರ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನೋ ವಿಕ್ರಮೇ ಕೃತಲಕ್ಷಣಃ ॥೩॥ ತ್ವಾಂ ಚ ಮಾಂ
ಚ ಪುರಾ ತೂರ್ಣಮಾದತ್ತೇ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮಃ । ತಸ್ಮಾದಸಿಭ್ಯಾಮಸ್ಯಾಶು ಬಾಹೂ ಛಿಂದಾವಹೇ ಗುರೂ ॥೪॥ ಭೀಷಣೋಯಂ ಮ
ಹಾಕಾಯೋ ರಾಕ್ಷಸೋ ಭುಜವಿಕ್ರಮಃ । ಲೋಕಂ ಹ್ಯತಿಜಿತಂ ಕೃತ್ವಾ ಹ್ಯಾವಾಂ ಹಂತುಮಿಹೇಚ್ಛತಿ ॥೫॥ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಾನಾಂ ವಧೋ ರಾ
ಜನ್ ಕುತ್ಸಿತೋ ಜಗತೀಪತೇ । ಕ್ರತುಮಧ್ಯೋಪನೀತಾನಾಂ ಪಶೂನಾಮಿವ ರಾಘವ ॥೬॥ ಏತತ್ಸಂಜಲ್ಪಿತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತಯೋಃ
ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತು ರಾಕ್ಷಸಃ । ವಿದಾರ್ಯಾಸ್ಯಂ ತದಾ ರೌದ್ರಸ್ತೌ ಭಕ್ಷಯಿತುಮಾರಭತ್ ॥೭॥ ತತಸ್ತೌ ದೇಶಕಾಲಜ್ಞೌ ಖಡ್ಗಾಭ್ಯಾಮೇವ ರಾಘ
ವೌ । ಅಚ್ಛಿಂದತಾಂ ಸುಸಂವಿಗ್ನೌ ಬಾಹೂ ತಸ್ಯಾಂಸದೇಶತಃ ॥೮॥ ದಕ್ಷಿಣೋ ದಕ್ಷಿಣಂ ಬಾಹುಮಸಕ್ತಮಸಿನಾ ತತಃ । ಚಿಚ್ಛೇ
ದ ರಾಮೋ ವೇಗೇನ ಸವ್ಯಂ ವೀರಸ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೯॥ ಸ ಪಪಾತ ಮಹಾಬಾಹುಶ್ಛಿನ್ನಬಾಹುರ್ಮಹಾಸ್ವನಃ । ಖಂ ಚ ಗಾಂ ಚ ದಿಶ
ಶ್ಚೈವ ನಾದಯನ್ ಜಲದೋ ಯಥಾ ॥೧೦॥ ಸ ನಿಕೃತ್ತೌ ಭುಜೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೋಣಿತೌಘಪರಿಪ್ಲುತಃ । ದೀನಃ ಪ್ರಚ್ಛ ತೌ ವೀರೌ ಕೌ
ಯುವಾಮಿತಿ ದಾನವಃ ॥೧೧॥ ಇತಿ ತಸ್ಯ ಬ್ರುವಾಣಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶುಭಲಕ್ಷಣಃ । ಶಶಂಸ ರಾಘವಂ ತಸ್ಯ ಕಬಂಧಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥
ಅಯಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುದಾಯಾದೋ ರಾಮೋ ನಾಮ ಜನೈಃ ಶ್ರುತಃ । ಅಸ್ಯೈವಾವರಜಂ ವಿದ್ಧಿ ಭ್ರಾತರಂ ಮಾಂ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥ ೧೨ ॥
ಮಾತ್ರಾ ಪ್ರತಿಹತೇ ರಾಜ್ಯೇ ರಾಮಃ ಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋ ವನಂ । ಮಯಾ ಸಹ ಚರತ್ಯೇಷ ಭಾರ್ಯಯಾ ಚ ಮಹದ್ವನಂ ॥ ೧೩ ॥ ಅಸ್ಯ ದೇವಪ್ರ
ಭಾವಸ್ಯ ವಸತೋ ವಿಜನೇ ವನೇ । ರಕ್ಷಸಾಪಹೃತಾ ಪತ್ನೀ ಯಾಮಿಚ್ಛಂತಾವಿಹಾಗತೌ ॥ ೧೪ ॥ ತ್ವಂ ತು ಕೋ ವಾ ಕಿಮರ್ಥಂ ವಾ
ಕಬಂಧಸದೃಶೋ ವನೇ । ಆಸ್ಯೇನೋರಸಿ ದೀಪ್ತೇನ ಭಗ್ನಜಂಘೋ ವಿವೇಷ್ಟಸೇ ॥ ೧೫ ॥ ಏವಮುಕ್ತಃ ಕಬಂಧಸ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೋತ್ತರಂ
ವಚಃ । ಉವಾಚ ಪರಮಪ್ರೀತಸ್ತದಿಂದ್ರವಚನಂ ಸ್ಮರನ್ ॥ ೧೬ ॥ ಸ್ವಾಗತಂ ವಾಂ ನರವ್ಯಾಘ್ರೌ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಚಾಪ್ಯಹಂ।
ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ಚೇಮೌ ನಿಕೃತ್ತೌ ಮೇ ಯುವಾಭ್ಯಾಂ ಬಾಹುಬಂಧನೌ ॥೧೭॥ ವಿರೂಪಂ ಯಚ್ಚ ಮೇ ರೂಪಂ ಪ್ರಾಪ್ತಂ ಹ್ಯವಿನಯಾದ್ಯಥಾ ।
ತನ್ಮೇ ಶೃಣು ನರವ್ಯಾಘ್ರ ತತ್ತ್ವತಶ್ಶಂಸತಸ್ತವ ॥೧೮॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ಪುರಾರಾಮಮಹಾಬಾಹೋಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮ । ರೂಪಮಾಸೀನ್ಮಮಾಚಿಂತ್ಯಂತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುವಿಶ್ರುತಂ ॥೧॥ ಯ
ಥಾಸೋಮಸ್ಯಶಕ್ರಸ್ಯಸೂರ್ಯಸ್ಯಚಯಥಾವಪುಃ । ಸೋಹಂರೂಪಮಿದಂಕೃತ್ವಾಲೋಕವಿತ್ರಾಸನಂಮಹತ್ ॥ ೨ ॥ ಋಷೀನ್
ವನಗತಾನ್ರಾಮತ್ರಾಸಯಾಮಿತತಸ್ತತಃ । ತತಸ್ಸ್ಥೂಲಶಿರಾನಾಮಮಹರ್ಷಿಃಕೋಪಿತೋಮಯಾ ॥ ೩ ॥ ಸಂಚಿನ್ವನ್ವಿ
ವಿಧಂವನ್ಯಂರೂಪೇಣಾನೇನಧರ್ಷಿತಃ । ತೇನಾಹಮುಕ್ತಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯೈವಂಘೋರಶಾಪಾಭಿಧಾಯಿನಾ ॥ ೪ ॥ ಏತದೇವನೃಶಂಸಂತೇ
ರೂಪಮಸ್ತುವಿಗರ್ಹಿತಂ । ಸಮಯಾಯಾಚಿತಃಕ್ರುದ್ಧಃಶಾಪಸ್ಯಾಂತೋಭವೇದಿತಿ ॥೫॥ ಅಭಿಶಾಪಕೃತಸ್ಯೇತಿತೇನೇದಂಭಾಷಿತಂವ
ಚಃ । ಯದಾಛಿತ್ತ್ವಾಭುಜೌರಾಮಸ್ತ್ವಾಂದಹೇದ್ವಿಜನೇವನೇ ॥೬॥ ತದಾತ್ವಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸೇರೂಪಂಸ್ವಮೇವವಿಪುಲಂಶುಭಂ । ಶ್ರಿ
ಯಾವಿರಾಜಿತಂಪುತ್ರಂದನೋಸ್ತ್ವಂವಿದ್ಧಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೭॥ ಇಂದ್ರಕೋಪಾದಿದಂರೂಪಂಪ್ರಾಪ್ತಮೇವಂರಣಾಜಿರೇ । ಅಹಂಹಿತಪ
ಸೋಗ್ರೇಣಪಿತಾಮಹಮತೋಷಯಂ ॥ ೮॥ ದೀರ್ಘಮಾಯುಸ್ಸಮೇಪ್ರಾದಾತ್ತತೋಮಾಂವಿಭ್ರಮೋಸ್ಪೃಶತ್ । ದೀರ್ಘಮಾ
ಯುರ್ಮಯಾಪ್ರಾಪ್ತಂಕಿಂಮೇಶಕ್ರಃಕರಿಷ್ಯತಿ ॥೯॥ ಇತ್ಯೇವಂಬುದ್ಧಿಮಾಸ್ಥಾಯರಣೇಶಕ್ರಮಧರ್ಷಯಂ । ತಸ್ಯಬಾಹುಪ್ರ
ಮುಕ್ತೇನವಜ್ರೇಣಶತಪರ್ವಣಾ ॥ ೧೦ ॥ ಸಕ್ಥಿನೀಚಶಿರಶ್ಚೈವಶರೀರೇಸಂಪ್ರವೇಶಿತಂ । ಸಮಯಾಯಾಚ್ಯಮಾನಸ್ಸನ್ನಾನಯದ್ಯ
ಮಸಾದನಂ ॥೧೧॥ ಪಿತಾಮಹವಚಸ್ಸತ್ಯಂತದಸ್ತ್ವಿತಿಮಮಾಬ್ರವೀತ್ । ಅನಾಹಾರಃಕಥಂಶಕ್ತೋಭಗ್ನಸಕ್ಥಿಶಿರೋಮುಖಃ ॥
೧೨॥ ವಜ್ರೇಣಾಭಿಹತಃಕಾಲಂಸುದೀರ್ಘಮಪಿಜೀವಿತುಂ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಮೇಶಕ್ರೋಬಾಹೂಯೋಜನಮಾಯತೌ ॥೧೩॥ ಪ್ರಾ
ದಾದಾಸ್ಯಂಚಮೇಕುಕ್ಷೌತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಮಕಲ್ಪಯತ್ । ಸೋಹಂಭುಜಾಭ್ಯಾಂದೀರ್ಘಾಭ್ಯಾಂಸಮಾಕೃಷ್ಯವನೇಚರಾನ್ ॥
ಸಿಂಹದ್ವಿಪಮೃಗವ್ಯಾಘ್ರಾನ್ಭಕ್ಷಯಾಮಿಸಮಂತತಃ । ಸತುಮಾಮಬ್ರವೀದಿಂದ್ರೋಯದಾರಾಮಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥ ೧೫ ॥ ಛೇ
ತ್ಸ್ಯತೇಸಮರೇಬಾಹೂತದಾಸ್ವರ್ಗಂಗಮಿಷ್ಯಸಿ । ಅನೇನವಪುಷಾರಾಮವನೇಸ್ಮಿನ್ರಾಜಸತ್ತಮ ॥೧೬॥ ಯದ್ಯತ್ಪಶ್ಯಾಮಿಸರ್ವ
ಸ್ಯಗ್ರಹಣಂಸಾಧುರೋಚಯೇ । ಅವಶ್ಯಂಗ್ರಹಣಂರಾಮೋಮನ್ಯೇಹಂಸಮುಪೈಷ್ಯತಿ ॥ ೧೭ ॥ ಇಮಾಂಬುದ್ಧಿಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯದೇ
ಹನ್ಯಾಸಕೃತಶ್ರಮಃ । ಸತ್ವಂರಾಮೋಸಿಭದ್ರಂತೇನಾಹಮನ್ಯೇನರಾಘವ ॥ ೧೮ ॥ ಶಕ್ಯೋಹಂತುಂಯಥಾತತ್ತ್ವಮೇವಮುಕ್ತಂ
ಮಹರ್ಷಿಣಾ । ಅಹಂಹಿಮತಿಸಾಚಿವ್ಯಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿನರರ್ಷಭ ॥ ೧೯ ॥ ಮಿತ್ರಂಚೈವೋಪದೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಯುವಾಭ್ಯಾಂಸಂಸ್ಕೃ
ತೋಗ್ನಿನಾ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾದನುನಾತೇನರಾಘವಃ ॥೨೦॥ ಇದಂಜಗಾದವಚನಂಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯೋಪಶೃಣ್ವತಃ । ರಾ
ವಣೇನಹೃತಾಭಾರ್ಯಾಮಮಸೀತಾಯಶಸ್ವಿನೀ ॥೨೧॥ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಸ್ಯಜನಸ್ಥಾನಾತ್ಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಯಥಾಸುಖಂ । ನಾಮಮಾ
ತ್ರಂತುಜಾನಾಮಿನರೂಪಂತಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ ॥ ೨೨ ॥ ನಿವಾಸಂವಾಪ್ರಭಾವಂವಾವಯಂತಸ್ಯನವಿದ್ಮಹೇ । ಶೋಕಾರ್ತಾನಾ
ಮನಾಥಾನಾಮೇವಂವಿಪರಿಧಾವತಾಂ ॥೨೩॥ ಕಾರುಣ್ಯಂಸದೃಶಂಕರ್ತುಮುಪಕಾರೇಚವರ್ತತಾಂ । ಕಾಷ್ಠಾನ್ಯಾದಾಯಶುಷ್ಕಾ
ಣಿಕಾಲೇಭಗ್ನಾನಿಕುಂಜರೈಃ ॥ ೨೪ ॥ ಧಕ್ಷ್ಯಾಮಸ್ತ್ವಾಂವಯಂವೀರಶ್ವಭ್ರೇಮಹತಿಕಲ್ಪಿತೇ । ಸತ್ವಂಸೀತಾಂಸಮಾಚಕ್ಷ್ವಯೇ
ನವಾಯತ್ರವಾಹೃತಾ ॥೨೫॥ ಕುರುಕಲ್ಯಾಣಮತ್ಯರ್ಥಂಯದಿಜಾನಾಸಿತತ್ತ್ವತಃ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣವಾಕ್ಯಂದನುರನು
ತ್ತಮಂ ॥೨೬॥ ಪ್ರೋವಾಚಕುಶಲೋವಕ್ತಾವಕ್ತಾರಮಪಿರಾಘವಂ । ದಿವ್ಯಮಸ್ತಿನಮೇಜ್ಞಾನಂನಾಭಿಜಾನಾಮಿಮೈಥಿಲೀಂ ॥೨೭॥
ಯಸ್ತಾಂಜ್ಞಾಸ್ಯತಿತಂವಕ್ಷ್ಯೇದಗ್ಧಸ್ಸ್ವಂರೂಪಮಾಸ್ಥಿತಃ । ಅದಗ್ಧಸ್ಯತುವಿಜ್ಞಾತುಂಶಕ್ತಿರಸ್ತಿನಮೇಪ್ರಭೋ ॥೨೮॥ ರಾಕ್ಷಸಂತಂ
ಮಹಾವೀರ್ಯಂಸೀತಾಯೇನಹೃತಾತವ । ವಿಜ್ಞಾನಂಹಿಮಮಭ್ರಷ್ಟಂಶಾಪದೋಷೇಣರಾಘವ ॥೨೯॥ ಸ್ವಕೃತೇನಮಯಾಪ್ರಾಪ್ತಂ
ರೂಪಂಲೋಕವಿಗರ್ಹಿತಂ । ಕಿಂತುಯಾವನ್ನಯಾತ್ಯಸ್ತಂಸವಿತಾಶ್ರಾಂತವಾಹನಃ ॥೩೦॥ ತಾವನ್ಮಾಮವಟೇಕ್ಷಿಪ್ತ್ವಾದಹರಾಮ
ಯಥಾವಿಧಿ । ದಗ್ಧಸ್ತ್ವಯಾಹಮವಟೇನ್ಯಾಯೇನರಘುನಂದನ ॥ ೩೧ ॥ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿತಮಹಂವೀರಯಸ್ತಂಜ್ಞಾಸ್ಯತಿರಾಕ್ಷಸಂ । ತೇ
ನಸಖ್ಯಂಚಕರ್ತವ್ಯಂನ್ಯಾಯ್ಯವೃತ್ತೇನರಾಘವ ॥೩೨॥ ಕಲ್ಪಯಿಷ್ಯತಿತೇಪ್ರೀತಸ್ಸಾಹಾಯ್ಯಂಲಘುವಿಕ್ರಮಃ । ನಹಿತಸ್ಯಾ
ಸ್ತ್ಯವಿಜ್ಞಾತಂತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುರಾಘವ ॥ ಸರ್ವಾನ್ಪರಿಸೃತೋಲೋಕಾನ್ಪುರಾಸೌಕಾರಣಾಂತರೇ ॥ ॥ಇತಿಏಕಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ

ಏವಮುಕ್ತೌತುತೌವೀರೌಕಬಂಧೇನನರೇಶ್ವರೌ । ಗಿರಿಪ್ರದರಮಾಸಾದ್ಯಪಾವಕಂವಿಸಸರ್ಜತುಃ ॥೧॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತುಮಹೋ
ಲ್ಕಾಭಿರ್ಜ್ವಲಿತಾಭಿಸ್ಸಮಂತತಃ । ಚಿತಾಮಾದೀಪಯಾಮಾಸಸಾಪ್ರಜಜ್ವಾಲಸರ್ವತಃ ॥೨॥ ತಚ್ಛರೀರಂಕಬಂಧಸ್ಯಘೃತಪಿಂಡೋ
ಪಮಂಮಹತ್ । ಮೇದಸಾಪಚ್ಯಮಾನಸ್ಯಮಂದಂದಹತಿಪಾವಕಃ ॥೩॥ ಸವಿಧೂಯಚಿತಾಮಾಶುವಿಧೂಮೋಗ್ನಿರಿವೋತ್ಥಿತಃ । ಅರ
ಜೇವಾಸಸೀಬಿಭ್ರನ್ಮಾಲ್ಯಂದಿವ್ಯಂಮಹಾಬಲಃ ॥ ೪ ॥ ತತಶ್ಚಿತಾಯಾವೇಗೇನಭಾಸ್ವರೋವಿರಜೋಂಬರಃ । ಉತ್ಪಪಾತಾಶುಸಂ
ಹೃಷ್ಟಸ್ಸರ್ವಪ್ರತ್ಯಂಗಭೂಷಣಃ ॥ ೫ ॥ ವಿಮಾನೇಭಾಸ್ವರೇತಿಷ್ಠನ್ಹಂಸಯುಕ್ತೇಯಶಸ್ಕರೇ । ಪ್ರಭಯಾಚಮಹಾತೇಜಾದಿಶೋದ
ಶವಿರಾಜಯನ್ ॥೬॥ ಸೋಂತರಿಕ್ಷಗತೋರಾಮಂಕಬಂಧೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಶೃಣುರಾಘವತತ್ತ್ವೇನಯಥಾಸೀತಾಮವಾ
ಪ್ಸ್ಯಸಿ ॥೭॥ ರಾಮಷಡ್ಯುಕ್ತಯೋಲೋಕೇಯಾಭಿಸ್ಸರ್ವಂವಿಮೃಶ್ಯತೇ । ಪರಿಮೃಷ್ಟೋದಶಾಂತೇನದಶಾಭಾಗೇನಸೇವ್ಯತೇ ॥೮॥ ದಶಾಭಾಗಗ
ತೋಹೀನಸ್ತ್ವಂಹಿರಾಮಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಯತ್ಕೃತೇವ್ಯಸನಂಪ್ರಾಪ್ತಂತ್ವಯಾದಾರಪ್ರಧರ್ಷಣಂ ॥ ೯ ॥ ತದವಶ್ಯಂತ್ವ
ಯಾಕಾರ್ಯಸ್ಸಸುಹೃತ್ಸುಹೃದಾಂವರ । ಅಕೃತ್ವಾಹಿನತೇಸಿದ್ಧಿಮಹಂಪಶ್ಯಾಮಿಚಿಂತಯನ್ ॥ ೧೦ ॥ ಶ್ರೂಯತಾಂರಾಮವ
ಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸುಗ್ರೀವೋನಾಮವಾನರಃ । ಭ್ರಾತ್ರಾನಿರಸ್ತಃಕ್ರುದ್ಧೇನವಾಲಿನಾಶಕ್ರಸೂನುನಾ ॥೧೧॥ ಋಶ್ಯಮೂಕೇಗಿರಿವರೇಪಂಪಾ
ಪರ್ಯಂತಶೋಭಿತೇ । ನಿವಸತ್ಯಾತ್ಮವಾನ್ವೀರಶ್ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಹವಾನರೈಃ ॥ ೧೨॥ ವಾನರೇಂದ್ರೋಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ತೇಜಸ್ವೀಚಾಮಿತ

ಪ್ರಭುಃ। ಸತ್ಯಸಂಧೋವಿನೀತಶ್ಚಧೃತಿಮಾನ್ಮತಿಮಾನ್ಮಹಾನ್ ॥೧೩॥ ದಕ್ಷಃಪ್ರಗಲ್ಭೋದ್ಯುತಿಮಾನ್ಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಃ। ಭ್ರಾತ್ರಾವಿವಾಸಿತೋರಾಮರಾಜ್ಯಹೇತೋರ್ಮಹಾಬಲಃ ॥ ೧೪ ॥ ಸತೇಸಹಾಯೋಮಿತ್ರಂಚಸೀತಾಯಾಃಪರಿಮಾರ್ಗಣೇ । ಭವಿಷ್ಯತಿಹಿತೇರಾಮಮಾಚಶೋಕೇಮನಃಕೃಥಾಃ ॥ ೧೫ ॥ ಭವಿತವ್ಯಂಹಿಯಚ್ಚಾಪಿನತಚ್ಛಕ್ಯಮಿಹಾನ್ಯಥಾ। ಕರ್ತುಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಶಾರ್ದೂಲಕಾಲೋಹಿದುರತಿಕ್ರಮಃ ॥೧೬॥ ಗಚ್ಛಶೀಘ್ರಮಿತೋರಾಮಸುಗ್ರೀವಂತಂಮಹಾಬಲಂ। ವಯಸ್ಯಂತಂಕುರುಕ್ಷಿಪ್ರಮಿತೋಗತ್ವಾದ್ಯರಾಘವ ॥೧೭॥ ಅದ್ರೋಹಾಯಸಮಾಗಮ್ಯದೀಪ್ಯಮಾನೇವಿಭಾವಸೌ। ಸಚತೇನಾವಮಂತವ್ಯಸ್ಸುಗ್ರೀವೋವಾನರಾಧಿಪಃ। ಕೃತಜ್ಞಃಕಾಮರೂಪೀಚಸಹಾಯಾರ್ಥೀಚವೀರ್ಯವಾನ್ । ಶಕ್ತೌಹ್ಯದ್ಯಯುವಾಂಕರ್ತುಂಕಾರ್ಯಂತಸ್ಯಚಿಕೀರ್ಷಿತಂ। ಕೃತಾರ್ಥೋವಾಕೃತಾರ್ಥೋವಾಕೃತ್ಯಂತವಕರಿಷ್ಯತಿ। ಸಋಕ್ಷರಜಸಃಪುತ್ರಃಪಂಪಾಮಟತಿಶಂಕಿತಃ ॥ ೨೦ ॥ ಭಾಸ್ಕರಸ್ಯೌರಸಃಪುತ್ರೋವಾಲಿನಾಕೃತಕಿಲ್ಬಿಷಃ । ಸಂನಿಧಾಯಾಯುಧಂಕ್ಷಿಪ್ರಮೃಶ್ಯಮೂಕಾಲಯಂಕಪಿಂ ॥೨೧॥ ಕುರುರಾಘವಸತ್ಯೇನವಯಸ್ಯಂವನಚಾರಿಣಂ । ಸಹಿಸ್ಥಾನಾನಿಸರ್ವಾಣಿಕಾರ್ತ್ಸ್ನ್ಯೇನಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥೨೨॥ ನರಮಾಂಸಾಶಿನಾಂಲೋಕೇನೈಪುಣ್ಯಾದಧಿಗಚ್ಛತಿ। ನತಸ್ಯಾವಿದಿತಂಲೋಕೇಕಿಂಚಿದಸ್ತಿಹಿರಾಘವ ॥೨೩॥ ಯಾವತ್ಸೂರ್ಯಃಪ್ರತಪತಿಸಹಸ್ರಾಂಶುರರಿಂದಮ। ಸನದೀರ್ವಿಪುಲಾಂಶೈಲಾನ್ಗಿರಿದುರ್ಗಾಣಿಕಂದರಾನ್ ॥ ೨೪ ॥ ಅನ್ವೀಕ್ಷ್ಯವಾನರೈಸ್ಸಾರ್ಧಂಪತ್ನೀಂತೇಧಿಗಮಿಷ್ಯತಿ। ವಾನರಾಂಶ್ಚಮಹಾಕಾಯಾನ್ಪ್ರೇಷಯಿಷ್ಯತಿರಾಘವ ॥೨೫॥ ದಿಶೋವಿಚೇತುಂತಾಂಸೀತಾಂತ್ವದ್ವಿಯೋಗೇನಶೋಚತೀಂ । ಸಜ್ಞಾಸ್ಯತಿವರಾರೋಹಾಂನಿರ್ಮಲಾಂರಾವಣಾಲಯೇ ॥೨೬॥ ಸಮೇರುಶೃಂಗಾಗ್ರಗತಾಮನಿಂದಿತಾಂಪ್ರವಿಶ್ಯಪಾತಾಳತಲೇಪಿವಾಶ್ರಿತಾಂ । ಪ್ಲವಂಗಮಾನಾಂಪ್ರವರಸ್ತವಪ್ರಿಯಾಂನಿಹತ್ಯರಕ್ಷಾಂಸಿಪುನಃಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ ॥೨೭॥ ಇತ್ಯರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ದ್ವಿಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ...

ನಿದರ್ಶಯಿತ್ವಾರಾಮಾಯಸೀತಾಯಾಃಪ್ರತಿಮಾರ್ಗಣೇ। ವಾಕ್ಯಮನ್ವರ್ಥಮರ್ಥಜ್ಞಃಕಬಂಧಃಪುನರಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಏಷರಾಮಶ್ಶಿವಃಪಂಥಾಯತ್ರೈತೇಪುಷ್ಪಿತಾದ್ರುಮಾಃ। ಪ್ರತೀಚೀಂದಿಶಮಾಶ್ರಿತ್ಯಪ್ರಕಾಶಂತೇಮನೋರಮಾಃ ॥೨॥ ಜಂಬೂಪ್ರಿಯಾಳಪನಸಪ್ಲಕ್ಷನ್ಯಗ್ರೋಧತಿಂದುಕಾಃ। ಅಶ್ವತ್ಥಾಃಕರ್ಣಿಕಾರಾಶ್ಚಚೂತಾಶ್ಚಾನ್ಯೇಚಪಾದಪಾಃ ॥೩॥ ಧನ್ವನಾನಾಗವೃಕ್ಷಾಶ್ಚತಿಲಕಾನಕ್ತಮಾಲಕಾಃ । ನೀಲಾಶೋಕಾಃಕದಂಬಾಶ್ಚಕರವೀರಾಶ್ಚಪುಷ್ಪಿತಾಃ ॥೪॥ ಅಗ್ನಿಮುಖ್ಯಾಅಶೋಕಾಶ್ಚಸುರಕ್ತಾಃಪಾರಿಭದ್ರಕಾಃ । ತಾನಾರುಹ್ಯಾಥವಾಭೂಮೌಪಾತಯಿತ್ವಾಚತಾನ್ಬಲಾತ್ ॥೫॥ ಫಲಾನ್ಯಮೃತಕಲ್ಪಾನಿಭಕ್ಷಯಂತೌಗಮಿಷ್ಯಥಃ। ತದತಿಕ್ರಮ್ಯಕಾಕುತ್ಸ್ಥವನಂಪುಷ್ಪಿತಪಾದಪಂ ॥೬॥ ನಂದನಪ್ರತಿಮಂಚಾನ್ಯತ್ಕುರವೋಹ್ಯುತ್ತರಾಇವ। ಸರ್ವಕಾಮಫಲಾವೃಕ್ಷಾಃಪಾದಪಾಸ್ತುಮಧುಸ್ರವಾಃ ॥೭॥ ಸರ್ವೇಚಋತವಸ್ತತ್ರವನೇಚೈತ್ರರಥೇಯಥಾ। ಫಲಭಾರಾನತಾಸ್ತತ್ರಮಹಾವಿಟಪಧಾರಿಣಃ ॥೮॥ ಶೋಭಂತೇಸರ್ವತಸ್ತತ್ರಮೇಘಪರ್ವತಸನ್ನಿಭಾಃ । ತಾನಾರುಹ್ಯಾಥವಾಭೂಮೌಪಾತಯಿತ್ವಾಯಥಾಸುಖಂ। ಫಲಾನ್ಯಮೃತಕಲ್ಪಾನಿಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತೇಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ । ಚಂಕ್ರಮಂತೌವರಾನ್ದೇಶಾನ್ಶೈಲಾಚ್ಛೈಲಂವನಾದ್ವನಂ ॥೧೦॥ ತತಃಪುಷ್ಕರಿಣೀಂವೀರೌಪಂಪಾನಾಮಗಮಿಷ್ಯಥಃ । ಅಶರ್ಕರಾಮವಿಭ್ರಂಶಾಂಸಮತೀರ್ಥಾಮಶೈವಲಾಂ ॥೧೧॥ ರಾಮಸಂಜಾತವಾಲುಕಾಂಕಮಲೋತ್ಪಲಶಾಲಿನೀಂ। ತತ್ರಹಂಸಾಃಪ್ಲವಾಃಕ್ರೌಂಚಾಃಕುರರಾಶ್ಚೈವರಾಘವ ॥೧೨॥ ವಲ್ಗುಸ್ವನಾನಿಕೂಜಂತಿಪಂಪಾಸಲಿಲಗೋಚರಾಃ । ನೋದ್ವಿಜಂತೇನರಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾವಧಸ್ಯಾಕೋವಿದಾಶ್ಶುಭಾಃ ॥೧೩॥ ಘೃತಪಿಂಡೋಪಮಾನ್ಸ್ಥೂಲಾಂಸ್ತಾನ್ದ್ವಿಜಾನ್ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಥಃ । ರೋಹಿತಾನ್ವಕ್ರತುಂಡಾಂಶ್ಚನಡಮೀನಾಂಶ್ಚರಾಘವ ॥೧೪॥ ಪಂಪಾಯಾಮಿಷುಭಿರ್ಮತ್ಸ್ಯಾನ್ಹತ್ವಾಖಾದಸ್ವರಾಘವ। ನಿಸ್ತ್ವಕ್ಪಕ್ಷಾನಯಸ್ತಪ್ತಾನಕೃಶಾನೇಕಕಂಟಕಾನ್ ॥೧೫॥ ತವಭಕ್ತ್ಯಾಸಮಾಯುಕ್ತೋಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸಂಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ । ಭೃಶಂತೇಖಾದತೋಮತ್ಸ್ಯಾನ್ಪಂಪಾಯಾಃಪುಷ್ಪಸಂಚಯೇ ॥ ೧೬ ॥ ಪದ್ಮಗಂಧಿಶಿವಂವಾರಿಸುಖಶೀತಮನಾಮಯಂ। ಉದ್ಧೃತ್ಯಸತದಾಕ್ಲಿಷ್ಟಂರೌಪ್ಯಸ್ಫಾಟಿಕಸನ್ನಿಭಂ ॥ ೧೭ ॥ ಅಸೌಪುಷ್ಕರಪರ್ಣೇನಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪಾಯಯಿಷ್ಯತಿ । ಸ್ಥೂಲಾನ್ಗಿರಿಗುಹಾಶಯ್ಯಾನ್ವರಾಹಾನ್ವನಚಾರಿಣಃ ॥೧೮॥ ಅಪಾಂಲೋಭಾದುಪಾವೃತ್ತಾನ್ವೃಷಭಾನಿವನರ್ದತಃ । ರೂಪಾನ್ವಿತಾಂಶ್ಚಪಂಪಾಯಾಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿತ್ವಂನರೋತ್ತಮ ॥ ೧೯ ॥ ಸಾಯಾಹ್ನೇವಿಚರನ್ರಾಮವಿಟಪೀನ್ಮಾಲ್ಯಧಾರಿಣಃ । ಶೀತೋದಕಂಚಪಂಪಾಯಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಶೋಕಂವಿಹಾಸ್ಯಸಿ ॥೨೦॥ ಸುಮನೋಭಿಶ್ಚಿತಾಸ್ತತ್ರತಿಲಕಾನಕ್ತಮಾಲಕಾಃ। ಉತ್ಪಲಾನಿಚಫುಲ್ಲಾನಿಪಂಕಜಾನಿಚರಾಘವ ॥ ೨೧ ॥ ನತಾನಿಕಶ್ಚಿನ್ಮಾಲ್ಯಾನಿತತ್ರಾರೋಪಯಿತಾನರಃ । ನಚವೈಮ್ಲಾನತಾಂಯಾಂತಿನಚಶೀರ್ಯಂತಿರಾಘವ ॥ ೨೨ ॥ ಮತಂಗಶಿಷ್ಯಾಸ್ತತ್ರಾಸನ್ನೃಷಯಸ್ಸುಸಮಾಹಿತಾಃ । ತೇಷಾಂಭಾರಾಭಿತಪ್ತಾನಾಂವನ್ಯಮಾಹರತಾಂಗುರೋಃ ॥ ೨೩ ॥ ಯೇಪ್ರಪೇತುರ್ಮಹೀಂತೂರ್ಣಂಶರೀರಾತ್ಸ್ವೇದಬಿಂದವಃ । ತಾನಿಜಾತಾನಿಮಾಲ್ಯಾನಿಮುನೀನಾಂತಪಸಾತದಾ ॥೨೪॥ ಸ್ವೇದಬಿಂದುಸಮುತ್ಥಾನಿನವಿನಶ್ಯಂತಿರಾಘವ । ತೇಷಾಮದ್ಯಾಪಿತತ್ರೈವದೃಶ್ಯತೇಪರಿಚಾರಿಣೀ ॥೨೫॥ ಶ್ರಮಣೀಶಬರೀನಾಮಕಾಕುತ್ಸ್ಥಚಿರಜೀವಿನೀ। ತ್ವಾಂತುಧರ್ಮೇಸ್ಥಿತಂನಿತ್ಯಂಸರ್ವಭೂತನಮಸ್ಕೃತಂ ॥೨೬॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾದೇವೋಪಮಂರಾಮಸ್ವರ್ಗಲೋಕಂಗಮಿಷ್ಯತಿ । ತತಸ್ತದ್ರಾಮಪಂಪಾಯಾಸ್ತೀರಮಾಶ್ರಿತ್ಯಪಶ್ಚಿಮಂ ॥೨೭॥ ಆಶ್ರಮಸ್ಥಾನಮತುಲಂಗುಹ್ಯಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಪಶ್ಯಸಿ। ನತತ್ರಾಕ್ರಮಿತುಂನಾಗಾಶ್ಶಕ್ನುವಂತಿತದಾಶ್ರಮಂ ॥೨೮॥ ವಿವಿಧಾಸ್ತತ್ರವೈನಾಗಾವನೇತಸ್ಮಿಂಶ್ಚಪರ್ವತೇ । ಋಷೇಸ್ತಸ್ಯಮತಂಗಸ್ಯವಿಧಾನಾತ್ತಚ್ಚಕಾನನಂ ॥೨೯॥ ಮತಂಗವನಮಿತ್ಯೇವವಿಶ್ರುತಂರಘುನಂದನ । ತಸ್ಮಿನ್ನಂದನಸಂಕಾಶೇದೇವಾರಣ್ಯೋಪಮೇವನೇ ॥ ೩೦ ॥ ನಾನಾವಿಹಗಸಂಕೀರ್ಣೇರಂಸ್ಯಸೇರಾಮನಿರ್ವೃತಃ । ಋಶ್ಯಮೂಕಸ್ತುಪಂಪಾಯಾಃಪುರಸ್ತಾತ್ಪುಷ್ಪಿತದ್ರುಮಃ ॥೩೧॥ ಸುದುಃಖಾರೋಹಣೋನಾಮಶಿಶುನಾಗಾಭಿರಕ್ಷಿತಃ । ಉದಾರೋಬ್ರಹ್ಮಣಾಚೈವಪೂರ್ವಕಾಲೇವಿನಿರ್ಮಿತಃ ॥ ೩೨ ॥ ಶಯಾನಃಪುರುಷೋರಾಮತಸ್ಯಶೈಲಸ್ಯಮೂರ್ಧನಿ । ಯತ್ಸ್ವಪ್ನೇಲಭತೇವಿತ್ತಂತತ್ಪ್ರಬುದ್ಧೋಧಿಗಚ್ಛತಿ ॥೩೩॥ ನತ್ವೇವವಿಷಮಾಚಾರಃಪಾಪಕರ್ಮಾಧಿರೋಹತಿ । ಯಸ್ತುತಂವಿಷಮಾಚಾರಃಪಾಪಕರ್ಮಾಧಿ

ರೋಹತಿ ॥೩೪॥ ತತ್ರೈವ ಪ್ರಹರಂತ್ಯೇನಂ ಸುಪ್ತಮಾದಾಯ ರಾಕ್ಷಸಾಃ । ತತ್ರಾಪಿ ಶಿಶುನಾಗಾನಾಮಾಕ್ರಂದಃ ಶ್ರೂಯತೇ ಮ
ಹಾನ್ ॥೩೫॥ ಕ್ರೀಡತಾಂ ರಾಮ ಪಂಪಾಯಾಂ ಮತಂಗಾರಣ್ಯವಾಸಿನಾಂ । ಸಿಕ್ತಾ ರುಧಿರಧಾರಾಭಿಸ್ಸಂಹತ್ಯ ಪರಮದ್ವಿಪಾಃ ॥೩೬॥
ಪ್ರಚರಂತಿ ಪೃಥಕ್ಕೀರ್ಣಾ ಮೇಘವರ್ಣಾಸ್ತರಸ್ವಿನಃ । ತೇ ತತ್ರ ಪೀತ್ವಾ ಪಾನೀಯಂ ವಿಮಲಂ ಶೀತಮವ್ಯಯಂ ॥೩೭॥ ನಿವೃ
ತ್ತಾಸ್ಸಂವಿಗಾಹಂತೇ ವನಾನಿ ವನಗೋಚರಾಃ । ಋಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ದ್ವೀಪಿನಶ್ಚೈವ ನೀಲಕೋಮಲಕಪ್ರಭಾನ್ ॥೩೮॥ ರುರೂನ್ಗತಭ
ಯಾಂಶ್ಚೈವ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೋಕಂ ಜಯಿಷ್ಯಸಿ । ರಾಮ ತಸ್ಯ ತು ಶೈಲಸ್ಯ ಮಹತೀ ಶೋಭತೇ ಗುಹಾ ॥೩೯॥ ಶಿಲಾಪಿಧಾನಾ ಕಾಕು
ತ್ಸ್ಥ ದುಃಖಂ ಚಾಸ್ಯಾಃ ಪ್ರವೇಶನಂ । ತಸ್ಯಾ ಗುಹಾಯಾಃ ಪ್ರಾಗ್ದ್ವಾರೇ ಮಹಾನ್ಶೀತೋದಕೋ ಹ್ರದಃ ॥೪೦॥ ಬಹುಮೂಲಫ
ಲೋ ರಮ್ಯೋ ನಾನಾಮೃಗಸಮಾವೃತಃ । ತಸ್ಯಾಂ ವಸತಿ ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಹ ವಾನರೈಃ ॥೪೧॥ ಕದಾಚಿಚ್ಛಿಖರೇ ತಸ್ಯ ಪರ್ವತ
ಸ್ಯಾಧಿತಿಷ್ಠತಿ । ಕಬಂಧಸ್ತ್ವನುಶಾಸ್ಯೈವಂ ತಾವುಭೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೪೨॥ ಸ್ರಗ್ವೀ ಭಾಸ್ಕರವರ್ಣಾಭಃ ಖೇ ವ್ಯರೋಚತ
ವೀರ್ಯವಾನ್ । ತಂ ತು ಖಸ್ಥಂ ಮಹಾಭಾಗಂ ಕಬಂಧಂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೪೩॥ ಪ್ರಸ್ಥಿತೌ ತ್ವಂ ವ್ರಜಸ್ವೇತಿ ವಾಕ್ಯಮೂಚತುರಂ
ತಿಕೇ । ಗಮ್ಯತಾಂ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮಿತಿ ತಾವಬ್ರವೀತ್ಸ ಚ ॥೪೪॥ ಸುಪ್ರೀತೌ ತಾವನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಕಬಂಧಃ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ತದಾ । ಸ ತ
ತ್ಕಬಂಧಃ ಪ್ರತಿಪದ್ಯ ರೂಪಂ ವೃತಃ ಶ್ರಿಯಾ ಭಾಸ್ಕರತುಲ್ಯದೇಹಃ । ನಿದರ್ಶಯನ್ರಾಮಮವೇಕ್ಷ್ಯ ಖಸ್ಥಃ ಸಖ್ಯಂ ಕುರುಷ್ವೇತಿ ತದಾಭ್ಯು
ವಾಚ ॥೪೫॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-ಅರಣ್ಯಕಾಂಡೇ-ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ತೌ ಕಬಂಧೇನ ತಂ ಮಾರ್ಗಂ ಪಂಪಾಯಾ ದರ್ಶಿತಂ ವನೇ । ಪ್ರತಸ್ಥತುರ್ದಿಶಂ ಗೃಹ್ಯ ಪ್ರತೀಚೀಂ ನೃವರಾತ್ಮಜೌ ॥೧॥ ತೌ
ಶೈಲೇಷ್ವಾಚಿತಾನೇಕಾನ್ಕ್ಷೌದ್ರಕಲ್ಪಫಲದ್ರುಮಾನ್ । ವೀಕ್ಷಂತೌ ಜಗ್ಮತುರ್ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸುಗ್ರೀವಂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೨॥ ಕೃ
ತ್ವಾ ಚ ಶೈಲಪೃಷ್ಠೇ ತು ತೌ ವಾಸಂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಪಂಪಾಯಾಃ ಪಶ್ಚಿಮಂ ತೀರಂ ರಾಘವಾವುಪತಸ್ಥತುಃ ॥೩॥ ತೌ ಪುಷ್ಕ
ರಿಣ್ಯಾಃ ಪಂಪಾಯಾಸ್ತೀರಮಾಸಾದ್ಯ ಪಶ್ಚಿಮಂ । ಅಪಶ್ಯತಾಂ ತತಸ್ತತ್ರ ಶಬರ್ಯಾ ರಮ್ಯಮಾಶ್ರಮಂ ॥೪॥ ತೌ ತಮಾಶ್ರಮಮಾ
ಸಾದ್ಯ ದ್ರುಮೈರ್ಬಹುಭಿರಾವೃತಂ । ಸುರಮ್ಯಮಭಿವೀಕ್ಷಂತೌ ಶಬರೀಮಭ್ಯುಪೇಯತುಃ ॥೫॥ ತೌ ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತದಾ ಸಿದ್ಧಾ ಸ
ಮುತ್ಥಾಯ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ । ರಾಮಸ್ಯ ಪಾದೌ ಜಗ್ರಾಹ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಚ ಧೀಮತಃ ॥೬॥ ಪಾದ್ಯಮಾಚಮನೀಯಂ ಚ ಸರ್ವಂ ಪ್ರಾ
ದಾದ್ಯಥಾವಿಧಿ । ತಾಮುವಾಚ ತತೋ ರಾಮಃ ಶ್ರಮಣೀಂ ಸಂಶಿತವ್ರತಾಂ ॥೭॥ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ನಿರ್ಜಿತಾ ವಿಘ್ನಾಃ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ವರ್ಧತೇ ತ
ಪಃ । ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ನಿಯತಃ ಕ್ರೋಧ ಆಹಾರಶ್ಚ ತಪೋಧನೇ ॥೮॥ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ನಿಯಮಾಃ ಪ್ರಾಪ್ತಾಃ ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ಮನಸಸ್ಸುಖಂ । ಕಚ್ಚಿತ್ತೇ ಗು
ರುಶುಶ್ರೂಷಾ ಸಫಲಾ ಚಾರುಭಾಷಿಣಿ ॥೯॥ ರಾಮೇಣ ತಾಪಸೀ ಪೃಷ್ಟಾ ಸಾ ಸಿದ್ಧಾ ಸಿದ್ಧಸಮ್ಮತಾ । ಶಶಂಸ ಶಬರೀ ವೃದ್ಧಾ ರಾಮಾ
ಯ ಪ್ರತ್ಯವಸ್ಥಿತಾ ॥೧೦॥ ಅದ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ತಪಸ್ಸಿದ್ಧಿಸ್ತವ ಸಂದರ್ಶನಾನ್ಮಯಾ । ಅದ್ಯ ಮೇ ಸಫಲಂ ತಪ್ತಂ ಗುರವಶ್ಚ ಸುಪೂಜಿತಾಃ ॥
೧೧॥ ಅದ್ಯ ಮೇ ಸಫಲಂ ಜನ್ಮ ಸ್ವರ್ಗಶ್ಚೈವ ಭವಿಷ್ಯತಿ । ತ್ವಯಿ ದೇವವರೇ ರಾಮ ಪೂಜಿತೇ ಪುರುಷರ್ಷಭ ॥೧೨॥ ತವಾಹಂ ಚಕ್ಷು
ಷಾ ಸೌಮ್ಯ ಪೂತಾ ಸೌಮ್ಯೇನ ರಾಘವ । ಗಮಿಷ್ಯಾಮ್ಯಕ್ಷಯಾನ್ಲೋಕಾಂಸ್ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾದರಿಂದಮ ॥೧೩॥ ಚಿತ್ರಕೂಟಂ ತ್ವ
ಯಿ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ವಿಮಾನೈರತುಲಪ್ರಭೈಃ । ಇತಸ್ತೇ ದಿವಮಾರೂಢಾ ಯಾನಹಂ ಪರ್ಯಚಾರಿಷಂ ॥೧೪॥ ತೈಶ್ಚಾಹಮುಕ್ತಾ ಧರ್ಮ
ಜ್ಞೈರ್ಮಹಾಭಾಗೈರ್ಮಹರ್ಷಿಭಿಃ । ಆಗಮಿಷ್ಯತಿ ತೇ ರಾಮಸ್ಸುಪುಣ್ಯಮಿಮಮಾಶ್ರಮಂ ॥೧೫॥ ಸ ತೇ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೀತವ್ಯಸ್ಸೌಮಿ
ತ್ರಿಸಹಿತೋಽತಿಥಿಃ । ತಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವರಾನ್ಲೋಕಾನಕ್ಷಯಾಂಸ್ತ್ವಂ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ ॥೧೬॥ ಮಯಾ ತು ವಿವಿಧಂ ವನ್ಯಂ ಸಂಚಿತಂ
ಪುರುಷರ್ಷಭ । ತವಾರ್ಥೇ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರ ಪಂಪಾಯಾಸ್ತೀರಸಂಭವಂ ॥೧೭॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಶಬರ್ಯಾ ಶಬ
ರೀಮಿದಂ । ರಾಘವಃ ಪ್ರಾಹ ವಿಜ್ಞಾನೇ ತಾಂ ನಿತ್ಯಮಬಹಿಷ್ಕೃತಾಂ ॥೧೮॥ ದನೋಸ್ಸಕಾಶಾತ್ತತ್ವೇನ ಪ್ರಭಾವಂ ತೇ ಮಹಾತ್ಮ
ನಃ । ಶ್ರುತಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಸಂದ್ರಷ್ಟುಂ ಯದಿ ಮನ್ಯಸೇ ॥೧೯॥ ಏತತ್ತು ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಮವಕ್ತ್ರಾದ್ವಿನಿಸ್ಸೃತಂ । ಶಬ
ರೀ ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ತಾವುಭೌ ತದ್ವನಂ ಮಹತ್ ॥೨೦॥ ಪಶ್ಯ ಮೇಘಘನಪ್ರಖ್ಯಂ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಸಮಾಕುಲಂ । ಮತಂಗವನಮಿತ್ಯೇ
ವ ವಿಶ್ರುತಂ ರಘುನಂದನ ॥೨೧॥ ಇಹ ತೇ ಭಾವಿತಾತ್ಮಾನೋ ಗುರವೋ ಮೇ ಮಹಾವನೇ । ಜುಹವಾಂಚಕ್ರಿರೇ ತೀರ್ಥಂ ಮಂತ್ರವನ್ಮಂ
ತ್ರಪೂಜಿತಂ ॥೨೨॥ ಇಯಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಸ್ಥಲೀ ವೇದಿರ್ಯತ್ರ ತೇ ಮೇ ಸುಸತ್ಕೃತಾಃ । ಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಶ್ರಮಾದುದ್ವೇಪಿಭಿಃ
ಕರೈಃ ॥೨೩॥ ತೇಷಾಂ ತಪಃಪ್ರಭಾವೇನ ಪಶ್ಯಾದ್ಯಾಪಿ ರಘೂದ್ವಹ । ದ್ಯೋತಯಂತಿ ದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಃ ಶ್ರಿಯಾ ವೇದ್ಯೋಽತುಲಪ್ರಭಾಃ ॥೨೪॥
ಅಶಕ್ನುವದ್ಭಿಸ್ತೈರ್ಗಂತುಮುಪವಾಸಶ್ರಮಾಲಸೈಃ । ಚಿಂತಿತೇಽಭ್ಯಾಗತಾನ್ಪಶ್ಯ ಸಹಿತಾನ್ಸಪ್ತಸಾಗರಾನ್ ॥೨೫॥ ಕೃತಾಭಿಷೇ
ಕೈಸ್ತೈರ್ನ್ಯಸ್ತಾ ವಲ್ಕಲಾಃ ಪಾದಪೇಷ್ವಿಹ । ಅದ್ಯಾಪಿ ನಾವಶುಷ್ಯಂತಿ ಪ್ರದೇಶೇ ರಘುನಂದನ ॥೨೬॥ ದೇವಕಾರ್ಯಾಣಿ ಕುರ್ವದ್ಭಿ
ರ್ಯಾನೀಮಾನಿ ಕೃತಾನಿ ವೈ । ಪುಷ್ಪೈಃ ಕಿಸಲಯೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಮ್ಲಾನತ್ವಂ ನೋಪಯಾಂತಿ ವೈ ॥೨೭॥ ಕೃತ್ಸ್ನಂ ವನಮಿ
ದಂ ದೃಷ್ಟಂ ಶ್ರೋತವ್ಯಂ ಚ ಶ್ರುತಂ ತ್ವಯಾ । ತದಿಚ್ಛಾಮ್ಯಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ತ್ಯಕ್ತುಮೇತತ್ಕಳೇಬರಂ ॥೨೮॥ ತೇಷಾಮಿಚ್ಛಾ
ಮ್ಯಹಂ ಗಂತುಂ ಸಮೀಪಂ ಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ । ಮುನೀನಾಮಾಶ್ರಮೋ ಯೇಷಾಮಹಂ ಚ ಪರಿಚಾರಿಣೀ ॥೨೯॥ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಂ ತು
ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಘವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಪ್ರಹರ್ಷಮತುಲಂ ಲೇಭೇ ಹ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಮಿತಿ ತತ್ವತಃ ॥೩೦॥ ತಾಮುವಾಚ ತತೋ ರಾಮಃ ಶ್ರ

ಮುಣೀಂ ಸಂಶಿತವ್ರತಾಂ। ಅರ್ಚಿತೋಹಂ ತ್ವಯಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗಚ್ಛ ಕಾಮಂ ಯಥಾಸುಖಂ ‖೩೧‖ ಇತ್ಯುಕ್ತಾ ಜಟಿಲಾ ವೃದ್ಧಾ ಚೀರಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರಾ। ತಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇ ಶಬರೀ ದೇಹಂ ಜೀರ್ಣಂ ಜಿಹಾಸತೀ ‖೩೨‖ ಅನುಜ್ಞಾತಾ ತು ರಾಮೇಣ ಹುತ್ವಾತ್ಮಾನಂ ಹುತಾಶನೇ। ಜ್ವಲತ್ಪಾವಕಸಂಕಾಶಾ ಸ್ವರ್ಗಮೇವ ಜಗಾಮ ಸಾ ‖೩೩‖ ದಿವ್ಯಾಭರಣಸಂಯುಕ್ತಾ ದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಾ। ದಿವ್ಯಾಂಬರಧರಾ ತತ್ರ ಬಭೂವ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾ ‖೩೪‖ ವಿರಾಜಯಂತೀ ತಂ ದೇಶಂ ವಿದ್ಯುತ್ಸೌದಾಮಿನೀ ಯಥಾ। ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ರಾಮಂ ಸ್ವರ್ಗತಾ ಸುಪ್ರಭಾನನಾ ‖೩೫‖ ಯತ್ರ ತೇ ಸುಕೃತಾತ್ಮಾನೋ ವಿಹರಂತಿ ಮಹರ್ಷಯಃ। ತತ್ಪುಣ್ಯಂ ಶಬರೀ ಸ್ಥಾನಂ ಜಗಾಮಾತ್ಮಸಮಾಧಿನಾ ‖೩೬‖ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ–ಚತುಸ್ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ ... ...

ದಿವಂ ತು ತಸ್ಯಾಂ ಯಾತಾಯಾಂ ಶಬರ್ಯಾಂ ಸ್ವೇನ ತೇಜಸಾ। ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಸಹ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ರಾಘವಃ ‖೧‖ ಸ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರಭಾವಂ ತಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ। ಹಿತಕಾರಿಣಮೇಕಾಗ್ರಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ರಾಘವೋಽಬ್ರವೀತ್ ‖೨‖ ದೃಷ್ಟೋಽಯಮಾಶ್ರಮಸ್ಸೌಮ್ಯ ಬಹ್ವಾಶ್ಚರ್ಯೋ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ। ವಿಶ್ವಸ್ತಮೃಗಶಾರ್ದೂಲೋ ನಾನಾವಿಹಗಸೇವಿತಃ ‖೩‖ ಸಪ್ತಾನಾಂ ಚ ಸಮುದ್ರಾಣಾಮೇಷು ತೀರ್ಥೇಷು ಲಕ್ಷ್ಮಣ। ಉಪಸ್ಪೃಷ್ಟಂ ಚ ವಿಧಿವತ್ಪಿತರಶ್ಚಾಪಿ ತರ್ಪಿತಾಃ ‖೪‖ ಪ್ರಣಷ್ಟಮಶುಭಂ ಯತ್ತತ್ಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಂ। ತೇನ ತತ್ತ್ವೇನ ಹೃಷ್ಟಂ ಮೇ ಮನೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಂಪ್ರತಿ ‖೫‖ ಹೃದಯೇ ಹಿ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಶುಭಮಾವಿರ್ಭವಿಷ್ಯತಿ। ತದಾಗಚ್ಛ ಗಮಿಷ್ಯಾವಃ ಪಂಪಾಂ ತಾಂ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಂ ‖೬‖ ಋಶ್ಯಮೂಕೋ ಗಿರಿರ್ಯತ್ರ ನಾತಿದೂರೇ ಪ್ರಕಾಶತೇ। ಯಸ್ಮಿನ್ವಸತಿ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸುಗ್ರೀವೋಂಶುಮತಸ್ಸುತಃ ‖೭‖ ನಿತ್ಯಂ ವಾಲಿಭಯಾತ್ತ್ರಸ್ತಶ್ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಹ ವಾನರೈಃ। ಅಭಿತ್ವರೇ ಚ ತಂ ದ್ರಷ್ಟುಂ ಸುಗ್ರೀವಂ ವಾನರರ್ಷಭಂ ‖೮‖ ತದಧೀನಂ ಹಿ ಮೇ ಸೌಮ್ಯ ಸೀತಾಯಾಃ ಪರಿಮಾರ್ಗಣಂ। ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಂ ತಂ ರಾಮಂ ಸೌಮಿತ್ರಿರಿದಮಬ್ರವೀತ್ ‖೯‖ ಗಚ್ಛಾವಸ್ತ್ವರಿತಂ ತತ್ರ ಮಮಾಪಿ ತ್ವರತೇ ಮನಃ। ಆಶ್ರಮಾತ್ತು ತತಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ಸ ವಿಶಾಂಪತಿಃ ‖೧೦‖ ಆಜಗಾಮ ತತಃ ಪಂಪಾಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಸಹ ಪ್ರಭುಃ। ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಃ ಪುಷ್ಪಾಢ್ಯಂ ಸರ್ವತೋ ವಿಪುಲದ್ರುಮಂ ‖೧೧‖ ಕೋಯಷ್ಟಿಕೈಶ್ಚಾರ್ಜುನಕೈಶ್ಶತಪತ್ರೈಶ್ಚ ಕೀಚಕೈಃ। ಏತೈಶ್ಚಾನ್ಯೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈರ್ನಾದಿತಂ ತದ್ವನಂ ಮಹತ್ ‖೧೨‖ ಸ ರಾಮೋ ವಿವಿಧಾನ್ವೃಕ್ಷಾನ್ಸರಾಂಸಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ। ಪಶ್ಯನ್ಕಾಮಾಭಿಸಂತಪ್ತೋ ಜಗಾಮ ಪರಮಂ ಹ್ರದಂ ‖೧೩‖ ಸ ತಾಮಾಸಾದ್ಯ ವೈ ರಾಮೋ ದೂರಾದುದಕವಾಹಿನೀಂ। ಮತಂಗಸರಸಂ ನಾಮ ಹ್ರದಂ ಸಮವಗಾಹತ ‖೧೪‖ ತತೋ ಜಗ್ಮ[redacted]ರಣ್ಯಗೌ ರಾಘವೌ ಹಿ ಸಮಾಗತೌ। ಸ ತು ಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟೋ ರಾಮೋ ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ ‖೧೫‖ ವಿವೇಶ ನಲಿನೀಂ ಪಂಪಾಂ ಪಂಕಜೈಶ್ಚ ಸಮಾವೃತಾಂ। ತಿಲಕಾಶೋಕಪುನ್ನಾಗವಕುಲೋದ್ದಾಲಕಾಶಿನೀಂ ‖೧೬‖ ರಮ್ಯೋಪವನಸಂಬಾಧಾಂ ಪದ್ಮಸಂಪೀಡಿತೋದಕಾಂ। ಸ್ಫಟಿಕೋಪಮತೋಯಾಢ್ಯಾಂ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣವಾಲುಕಸೇವಿತಾಂ ‖೧೭‖ ಮತ್ಸ್ಯಕಚ್ಛಪಸಂಬಾಧಾಂ ತೀರಸ್ಥದ್ರುಮಸಖೀಭಿರಿವ ಸೇವಿತಾಂ। ಯುಕ್ತಾಂ ಭಿಲತಾಭಿರನುವೇಷ್ಟಿತಾಂ ‖೧೮‖ ಕಿನ್ನರೋರಗಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಸೇವಿತಾಂ। ನಾನಾದ್ರುಮಲತಾಕೀರ್ಣಾಂ ಶೀತವಾರಿನಿಧಿಂ ಶುಭಾಂ ‖೧೯‖ ಪದ್ಮೈಸ್ಸೌಗಂಧಿಕೈಸ್ತಾಮ್ರಾಂ ಶುಕ್ಲಾಂ ಕುಮುದಮಂಡಲೈಃ। ನೀಲಾಂ ಕುವಲಯೋದ್ಘಾತೈರ್ಬಹುವರ್ಣಾಂ ಕುಥಾಮಿವ ‖೨೦‖ ಅರವಿಂದೋತ್ಪಲವತೀಂ ಪದ್ಮಸೌಗಂಧಿಕಾಯುತಾಂ। ಪುಷ್ಪಿತಾಮ್ರವಣೋಪೇತಾಂ ಬರ್ಹಿಣೋದ್ಘುಷ್ಟನಾದಿತಾಂ ‖೨೧‖ ಸ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತಃ ಪಂಪಾಂ ರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾ ಸಹ। ವಿಲಲಾಪ ಚ ತೇಜಸ್ವೀ ಕಾಮಾದ್ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ ‖೨೨‖ ತಿಲಕೈರ್ಬೀಜಪೂರೈಶ್ಚ ಧವೈಶ್ಶುಕ್ಲದ್ರುಮೈಸ್ತಥಾ। ಪುಷ್ಪಿತೈಃ ಕರವೀರೈಶ್ಚ ಪುನ್ನಾಗೈಶ್ಚ ಸುಪುಷ್ಪಿತೈಃ ‖೨೩‖ ಮಾಲತೀಕುಂದಗುಲ್ಮೈಶ್ಚ ಭಾಂಡೀರೈರ್ನಿಚುಲೈಸ್ತಥಾ। ಅಶೋಕೈಸ್ಸಪ್ತಪರ್ಣೈಶ್ಚ ಕೇತಕೈರತಿಮುಕ್ತಕೈಃ ‖೨೪‖ ಅನ್ಯೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈರ್ವೃಕ್ಷೈಃ ಪ್ರಮದಾಮಿವ ಭೂಷಿತಾಂ। ಅಸ್ಯಾಸ್ತೀರೇ ತು ಪೂರ್ವೋಕ್ತಃ ಪರ್ವತೋ ಧಾತುಮಂಡಿತಃ ‖೨೫‖ ಋಶ್ಯಮೂಕ ಇತಿ ಖ್ಯಾತಶ್ಚಿತ್ರಪುಷ್ಪಿತಕಾನನಃ। ಹರೇರೃಕ್ಷರಜೋನಾಮ್ನಃ ಪುತ್ರಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ‖೨೬‖ ಅಧ್ಯಾಸ್ತೇ ತಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ಸುಗ್ರೀವ ಇತಿ ವಿಶ್ರುತಃ। ಸುಗ್ರೀವಮಭಿಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ವಾನರೇಂದ್ರಂ ನರರ್ಷಭ ‖೨೭‖ ಇತ್ಯುವಾಚ ಪುನರ್ವಾಕ್ಯಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಂ। ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟೇನ ದೀನೇನ ತಸ್ಯಾಮಾಸಕ್ತಚೇತಸಾ ‖೨೮‖ ಕಥಂ ಮಯಾ ವಿನಾ ಸೀತಾಂ ಶಕ್ಯಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಜೀವಿತುಂ। ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ಮದನಾಭಿಪೀಡಿತಸ್ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ವಾಕ್ಯಮನನ್ಯಚೇತಸಂ। ವಿವೇಶ ಪಂಪಾಂ ನಲಿನೀಂ ಮನೋರಮಾಂ ರಘೂತ್ತಮಶ್ಶೋಕವಿಷಾದಯಂತ್ರಿತಃ ‖೨೯‖ ತತೋ ಮಹದ್ವರ್ತ್ಮ ಸುದೂರಸಂಕ್ರಮಃ ಕ್ರಮೇಣ ಗತ್ವಾ ಪ್ರತಿಕೂಲಧನ್ವನಂ। ದದರ್ಶ ಪಂಪಾಂ ಶುಭದರ್ಶಕಾನನಾಮನೇಕನಾನಾವಿಧಪಕ್ಷಿಜಾಲಕಾಂ ‖೩೦‖ ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ–ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ–ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಿಕಾಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ–ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡೇ–ಪಂಚಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶ್ರೀಮದಾರಣ್ಯಕಾಂಡಪಠನಶ್ರವಣಯೋಃ ಫಲಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣೇ–ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೇ–ಅಧ್ಯಾಯೇ
ಆರಣ್ಯಕಂ ತು ಯಃ ಕಾಂಡಮತಿಭಕ್ತಿಸಮನ್ವಿತಃ। ಪಠೇದ್ವಾ ಶೃಣುಯಾದ್ವಾಪಿ ಸೋಮಸಾಯುಜ್ಯಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ‖

ಅರಣ್ಯಕಾಂಡಸ್ಸಮಾಪ್ತಃ.

ಶ್ರೀರಸ್ತು.

ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡಪ್ರಾರಂಭಃ.

ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತಶತ್ರುಘ್ನ ಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ.

ಸತಾಂಪುಷ್ಕರಿಣೀಂಗತ್ವಾಪದ್ಮೋತ್ಪಲಝಷಾಕುಲಾಂ।ರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಸಹಿತೋವಿಲಲಾಪಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ॥೧॥
ತಸ್ಯದೃಷ್ಟ್ವೈವತಾಂಹರ್ಷಾದಿಂದ್ರಿಯಾಣಿಚಕಂಪಿರೇ।ಸಕಾಮವಶಮಾಪನ್ನಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥೨॥ ಸೌಮಿತ್ರೇಶೋ
ಭತೇಪಂಪಾವೈಡೂರ್ಯವಿಮಲೋದಕಾ। ಫುಲ್ಲಪದ್ಮೋತ್ಪಲವತೀಶೋಭಿತಾವಿವಿಧೈರ್ದ್ರುಮೈಃ॥೩॥ಸೌಮಿತ್ರೇಪಶ್ಯಪಂಪಾ
ಯಾಃಕಾನನಂಶುಭದರ್ಶನಂ।ಯತ್ರರಾಜಂತಿಶೈಲಾಭಾದ್ರುಮಾಸ್ಸಶಿಖರಾಇವ॥೪॥ ಮಾಂತುಶೋಕಾಭಿಸಂತಪ್ತಮಾಧ
ಯಃಪೀಡಯಂತಿವೈ।ಭರತಸ್ಯಚದುಃಖೇನವೈದೇಹ್ಯಾಹರಣೇನಚ॥ ಶೋಕಾರ್ತಸ್ಯಾಪಿಮೇಪಂಪಾಶೋಭತೇಚಿತ್ರಕಾನನಾ।
ವ್ಯವಕೀರ್ಣಾಬಹುವಿಧೈಃಪುಷ್ಪೈಶ್ಶೀತಜಲಾಶುಭಾ॥೬॥ ನಳಿನೈರಪಿಸಂಛನ್ನಾಹ್ಯತ್ಯರ್ಥಂಶುಭದರ್ಶನಾ। ಸರ್ಪವ್ಯಾಳಾ
ನುಚರಿತಾಮೃಗದ್ವಿಜಸಮಾಕುಲಾ॥೭॥ಅಧಿಕಂಪ್ರತಿಭಾತ್ಯೇಷಾನೀಲಪೀತಂತುಶಾದ್ವಲಂ।ದ್ರುಮಾಣಾಂವಿವಿಧೈಃಪುಷ್ಪೈಃ
ಪರಿಸ್ತೋಮೈರಿವಾರ್ಪಿತಮ್॥೮॥ ನಾನಾಪ್ರಖ್ಯಾತಿಕುಸುಮೈಶ್ಛನ್ನಾಭೋರ್ಗ್ಯಾತಿಲಕ್ಷ್ಮಣ। ಪುಷ್ಪಭಾರಸಮೃದ್ಧಾನಿಶಿಖ
ರಾಣಿಸಮಂತತಃ॥೯॥ಲತಾಭಿಃಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರಾಭಿರುಪಗೂಢಾನಿಸರ್ವತಃ।ಸುಖಾನಿಲೋಯಂಸೌಮಿತ್ರೇಕಾಲಃಪ್ರಚುರಮ
ನ್ಮಥಃ॥ಗಂಧವಾನ್ಸುರಭಿರ್ಮಾಸೋಜಾತಪುಷ್ಪಫಲದ್ರುಮಃ। ಪಶ್ಯರೂಪಾಣಿಸೌಮಿತ್ರೇವನಾನಾಂಪುಷ್ಪಶಾಲಿನಾಮ್॥
ಸೃಜತಾಂಪುಷ್ಪವರ್ಷಾಣಿತೋಯಂತೋಯಮುಚಾಮಿವ। ಪ್ರಸ್ತರೇಷುಚರಮ್ಯೇಷುವಿವಿಧಾಃಕಾನನದ್ರುಮಾಃ॥ ವಾಯು
ವೇಗಪ್ರಚಲಿತಾಃಪುಷ್ಪೈರವಕಿರಂತಿಗಾಂ।ಪತಿತೈಃಪತಮಾನೈಶ್ಚಪಾದಪಸ್ಥೈಶ್ಚಮಾರುತಃ॥೧೩॥ಕುಸುಮೈಃಪಶ್ಯಸೌಮಿ
ತ್ರೇಕ್ರೀಡನ್ನಿವಸಮಂತತಃ।ವಿಕ್ಷಿಪನ್ವಿವಿಧಾಶ್ಶಾಖಾನಗಾನಾಂಕುಸುಮೋತ್ಕರಾಃ॥೧೪॥ಮಾರುತಶ್ಚಲಿತಸ್ಥಾನೈಃಷಟ್ಪದೈರ
ನುಗೀಯತೇ। ಮತ್ತಕೋಕಿಲಸನ್ನಾದೈರ್ನರ್ತಯನ್ನಿವಪಾದಪಾನ್॥೧೫॥ಶೈಲಕಂದರನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಃಪ್ರಗೀತಇವಚಾನಿಲಃ।
ತೇನವಿಕ್ಷಿಪತಾತ್ಯರ್ಥಂಪವನೇನಸಮಂತತಃ॥೧೬॥ ಅಮೀಸಂಸಕ್ತಶಾಖಾಗ್ರಾಗ್ರಥಿತಾಇವಪಾದಪಾಃ।ಸುಖಸುಖಸಂಸ್ಪ
ರ್ಶೋವಾತಿಚಂದನಶೀತಳಃ॥೧೭॥ ಗಂಧಮಭ್ಯಾವಹನ್ಪುಣ್ಯಂಶ್ರಮಾಪನಯನೋನಿಲಃ। ಅಮೀಪವನವಿಕ್ಷಿಪ್ತಾವಿನದಂ
ತೀವಪಾದಪಾಃ॥೧೮॥ ಷಟ್ಪದೈರನುಕೂಜಂತೋವನೇಷುಮಧುಗಂಧಿಷು। ಗಿರಿಪ್ರಸ್ಥೇಷುರಮ್ಯೇಷುಪುಷ್ಪವದ್ಭಿರ್ಮನೋ
ಹರೈಃ॥೧೯॥ ಸಂಸಕ್ತಶಿಖರಾಶೈಲಾವಿರಾಜಂತೇಮಹಾದ್ರುಮೈಃ। ಪುಷ್ಪಸಂಛನ್ನಶಿಖರಾಮಾರುತೋತ್ಕ್ಷೇಪಚಂಚ
ಲಾಃ॥೨೦॥ ಅಮೀಮಧುಕರೋತ್ತಂಸಾಃಪ್ರಗೀತಾಇವಪಾದಪಾಃ। ಸುಪುಷ್ಪಿತಾಂಸ್ತುಪಶ್ಯೈತಾನ್ಕರ್ಣಿಕಾರಾನ್ಸ
ಮಂತತಃ॥೨೧॥ ಹಾಟಕಪ್ರತಿಸಂಛನ್ನಾನ್ನರಾನ್ಪೀತಾಂಬರಾನಿವ। ಅಯಂವಸಂತಸ್ಸೌಮಿತ್ರೇನಾನಾವಿಹಗನಾದಿತಃ॥೨೨
ಸೀತಯಾವಿಪ್ರಹೀಣಸ್ಯಶೋಕಸಂದೀಪನೋಮಮ। ಮಾಂಹಿಶೋಕಸಮಾಕ್ರಾಂತಂಸಂತಾಪಯತಿಮನ್ಮಥಃ॥೨೩॥
ಹೃಷ್ಟಃಪ್ರವದಮಾನಶ್ಚಮಾಮಾಹ್ವಯತಿಕೋಕಿಲಃ। ಏಷದಾತ್ಯೂಹಕೋಹೃಷ್ಟೋರಮ್ಯೇಮಾಂವನನಿರ್ಝರೇ॥೨೪॥
ಪ್ರಣದನ್ಮನ್ಮಥಾವಿಷ್ಟಂಶೋಚಯಿಷ್ಯತಿಲಕ್ಷ್ಮಣ। ಶ್ರುತ್ವೈತಸ್ಯಪುರಾಶಬ್ದಮಾಶ್ರಮಸ್ಥಾಮಮಪ್ರಿಯಾ॥೨೫॥
ಮಾಮಾಹೂಯಪ್ರಮುದಿತಾಪರಮಂಪ್ರತ್ಯನಂದತ। ಏವಂವಿಚಿತ್ರಾಃಪತಗಾನಾನಾರಾವವಿರಾವಿಣಃ॥೨೬॥ ವೃಕ್ಷಗು
ಲ್ಮಲತಾಃಪಶ್ಯಸಂಪತಂತಿತತಸ್ತತಃ। ವಿಮಿಶ್ರಾವಿಹಗೈಃಪುಂಭಿರಾತ್ಮವ್ಯೂಹಾಭಿನಂದಿತಾಃ॥೨೭॥ಭೃಂಗರಾಜಪ್ರಮು
ದಿತಾಸ್ಸೌಮಿತ್ರೇಮಧುರಸ್ವರಾಃ। ಅಸ್ಯಾಃಕೂಲೇಪ್ರಮುದಿತಾಶ್ಶಕುನಾಸ್ಸಂಘಶಸ್ತ್ವಿಹ॥೨೮॥ ನತ್ಯೂಹರುತವಿಕ್ರಂ
ದೈಃಪುಂಸ್ಕೋಕಿಲರುತೈರಪಿ। ಸ್ವನಂತಿಪಾದಪಾಶ್ಚೇಮೇಮಮಾನಂಗಪ್ರದೀಪನಾಃ॥೨೯॥ ಅಶೋಕಸ್ತಬಕಾಂಗಾರಃಷಟ್ಪ
ದಸ್ವನನಿಸ್ವನಃ।ಮಾಂಹಿಪಲ್ಲವತಾಮ್ರಾರ್ಚಿಸ್ಸಂತಾಪಾಗ್ನಿಃಪ್ರಧಕ್ಷ್ಯತಿ॥೩೦॥ನಹಿತಾಂಸೂಕ್ಷ್ಮಪಕ್ಷ್ಮಾಕ್ಷೀಂಸುಕೇಶೀಂ
ಮೃದುಭಾಷಿಣೀಂ।ಅಪಶ್ಯತೋಮೇಸೌಮಿತ್ರೇಜೀವಿತೇಸ್ತಿಪ್ರಯೋಜನಮ್॥೩೧॥ ಅಯಂಹಿದಯಿತಸ್ತಸ್ಯಾಃಕಾಲೋರುಚಿರ
ಕಾನನಃ। ಕೋಕಿಲಾಕುಲಸೀಮಾಂತೋದಯಿತಾಂಮಾಮಮಾನಘ॥೩೨॥ ಮನ್ಮಥಾಯಾಸಸಂಭೂತೋವಸಂತಗು
ಣವರ್ಧಿತಃ। ಅಯಂಮಾಂಧಕ್ಷ್ಯತಿಕ್ಷಿಪ್ರಂಶೋಕಾಗ್ನಿರ್ನಚಿರಾದಿವ॥೩೩॥ ಅಪಶ್ಯತಸ್ತಾಂದಯಿತಾಂಪಶ್ಯತೋರುಚಿರ
ದ್ರುಮಾನ್।ಮಮಾಯಮಾತ್ಮಪ್ರಭವೋಭೂಯಸ್ತ್ವಮುಪಯಾಸ್ಯತಿ॥೩೪॥ಅದೃಶ್ಯಮಾನಾವೈದೇಹೀಶೋಕಂವರ್ಧಯ
ತೀಹಮೇ।ದೃಶ್ಯಮಾನೋವಸಂತಶ್ಚಸ್ವೇದಸಂಸರ್ಗದೂಷಕಃ॥ ಮಾಂಹ್ಯದ್ಯಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀಚಿಂತಾಶೋಕಬಲಾತ್ಕೃತಂ।

ಸಂತಾಪಯತಿಸೌಮಿತ್ರೇಜೀವಿತೇಸ್ತಿಪ್ರಯೋಜನಮ್ ॥೩೬॥ ಅಮೀಮಯೂರಾಶ್ಶೋಭಂತೇಪ್ರನೃತ್ಯಂತಸ್ತತಸ್ತತಃ ।
ಸ್ವೈಃಪಕ್ಷೈಃಪವನೋದ್ಧೂತೈರ್ಗವಾಕ್ಷೈಃಸ್ಫಾಟಿಕೈರಿವ ॥೩೭॥ ಶಿಖಿನೀಭಿಃಪರಿವೃತಾಸ್ತಏತೇಮದಮೂರ್ಛಿತಾಃ । ಮನ್ಮ
ಥಾಭಿಪರೀತಸ್ಯಮಮಮನ್ಮಥವರ್ಧನಾಃ ॥೩೮॥ ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣನೃತ್ಯಂತಂಮಯೂರಮುಪನೃತ್ಯತಿ । ಶಿಖಿನೀಮನ್ಮಥಾ
ರ್ತೈಷಾಭರ್ತಾರಂಗಿರಿಸಾನುಷು ॥೩೯॥ ತಾಮೇವಮನ್ಮಥಾವಿಷ್ಟೋಮಯೂರೋಪ್ಯಭಿಧಾವತಿ । ವಿತತ್ಯರುಚಿರೌಪಕ್ಷೌ
ರುತೈರುಪಹಸನ್ನಿವ ॥೪೦॥ ಮಯೂರಸ್ಯವನೇನೂನಂರಕ್ಷಸಾನಹೃತಾಪ್ರಿಯಾ । ತಸ್ಮಾನ್ನೃತ್ಯತಿರಮ್ಯೇಷುವನೇಷುಸ
ಹಕಾಂತಯಾ ॥೪೧॥ ಮಮತ್ವಯಂವನೇವಾಸಃಪುಷ್ಪಮಾಸೇಸುದುಸ್ಸಹಃ । ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಸಂರಾಗಂತಿರ್ಯಗ್ಯೋನಿಗತೇಷ್ವಪಿ ॥
ಯದೇಷಾಶಿಖಿನೀಕಾಮಾದ್ಭರ್ತಾರಂರಮತೇಂತಿಕೇ । ಮಾಮಪ್ಯೇವಂವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಜಾನಕೀಜಾತಸಂಭ್ರಮಾ ॥೪೩॥ ಮದನೇ
ನಾಭಿವರ್ತೇತಯದಿನಾಪಹೃತಾಭವೇತ್ । ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಪುಷ್ಪಾಣಿನಿಷ್ಫಲಾನಿಭವಂತಿಮೇ ॥೪೪॥ ಪುಷ್ಪಭಾರಸಮೃದ್ಧಾನಾಂ
ವನಾನಾಂಶಿಶಿರಾತ್ಯಯೇ । ರುಚಿರಾಣ್ಯಪಿಪುಷ್ಪಾಣಿಪಾದಪಾನಾಮತಿಶ್ರಿಯಾ ॥೪೫॥ ನಿಷ್ಫಲಾನಿಮಹೀಂಯಾಂತಿಸಮಂ
ಮಧುಕರೋತ್ಕರೈಃ । ವದಂತಿರಾವಂಮುದಿತಾಶ್ಶಕುನಾಸ್ಸಂಘಶಃಕಲಮ್ ॥೪೬॥ ಆಹ್ವಯಂತಇವಾನ್ಯೋನ್ಯಂಕಾಮೋನ್ಮಾ
ದಕರಾಮಮ । ವಸಂತೋಯದಿತತ್ರಾಪಿಯತ್ರಮೇವಸತಿಪ್ರಿಯಾ ॥೪೭॥ ನೂನಂಪರವಶಾಸೀತಾಸಾಪಿಶೋಚತ್ಯಹಂಯಥಾ ।
ನೂನಂನತುವಸಂತೋಯಂದೇಶಂಸ್ಪೃಶತಿಯತ್ರಸಾ ॥೪೮॥ ಕಥಂಹ್ಯಸಿತಪದ್ಮಾಕ್ಷೀವರ್ತಯೇತ್ಸಾಮಯಾವಿನಾ । ಅಥವಾ
ವರ್ತತೇತತ್ರವಸಂತೋಯತ್ರಮೇಪ್ರಿಯಾ ॥೪೯॥ ಕಿಂಕರಿಷ್ಯತಿಸುಶ್ರೋಣೀಸಾತುನಿರ್ಭರ್ತ್ಸಿತಾಪರೈಃ । ಶ್ಯಾಮಾಪದ್ಮಪಲಾ
ಶಾಕ್ಷೀಮೃದುಪೂರ್ವಾಭಿಭಾಷಿಣೀ ॥೫೦॥ ನೂನಂವಸಂತಮಾಸಾದ್ಯಪರಿತ್ಯಕ್ಷ್ಯತಿಜೀವಿತಂ । ದೃಢಂಹಿಹೃದಯೇಬುದ್ಧಿ
ರ್ಮಮಸಂಪ್ರತಿವರ್ತತೇ ॥೫೧॥ ನಾಲಂವರ್ತಯಿತುಂಸೀತಾಸಾಧ್ವೀಮದ್ವಿರಹಂಗತಾ । ಮಯಿಭಾವಸ್ತುವೈದೇಹ್ಯಾಸ್ತತ್ವತೋ
ವಿನಿವೇಶಿತಃ ॥೫೨॥ ಮಮಾಪಿಭಾವಸ್ಸೀತಾಯಾಂಸರ್ವಥಾವಿನಿವೇಶಿತಃ । ಏಷಪುಷ್ಪವಹೋವಾಯುಸ್ಸುಖಸ್ಪರ್ಶೋಹಿಮಾವ
ಹಃ ॥೫೩॥ ತಾಂವಿಚಿಂತಯತಃಕಾಂತಾಂಪಾವಕಪ್ರತಿಮೋಮಮ । ಸದಾಸುಖಮಹಂಮನ್ಯೇಯಂಪುರಾಸಹಸೀತಯಾ ॥
ಮಾರುತಸ್ಸವಿನಾಸೀತಾಂಶೋಕಂವರ್ಧಯತೇಮಮ । ತಾಂವಿನಾಸವಿಹಂಗೋಯಃಪಕ್ಷೀಪ್ರಣದಿತಸ್ತದಾ ॥೫೫॥ ವಾಯ
ಸಃಪಾದಪಗತಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಮಭಿನರ್ದತಿ । ಏಷವೈತತ್ರವೈದೇಹ್ಯಾವಿಹಗಃಪ್ರತಿಹಾರಕಃ ॥೫೬॥ ಪಕ್ಷೀಮಾಂತುವಿಶಾಲಾ
ಕ್ಷ್ಯಾಸ್ಸಮೀಪಮುಪನೇಷ್ಯತಿ । ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಸನ್ನಾದಂವನೇಮದವಿವರ್ಧನಮ್ ॥೫೭॥ ಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರೇಷುವೃಕ್ಷೇಷುದ್ವಿಜಾ
ನಾಮುಪಕೂಜತಾಂ । ವಿಕ್ಷಿಪ್ತಾಂಪವನೇನೈತಾಮಸೌತಿಲಕಮಂಜರೀಮ್ ॥೫೮॥ ಷಟ್ಪದಸ್ಸಹಸಾಭ್ಯೇತಿಮದೋದ್ಧೂತಾ
ಮಿವಪ್ರಿಯಾಮ್ । ಕಾಮಿನಾಮಯಮತ್ಯಂತಮಶೋಕಶ್ಶೋಕವರ್ಧನಃ ॥೫೯॥ ಸ್ತಬಕೈಃಪವನೋತ್ಕ್ಷಿಪ್ತೈಸ್ತರ್ಜಯ
ನ್ನಿವಮಾಂಸ್ಥಿತಃ । ಅಮೀಲಕ್ಷ್ಮಣದೃಶ್ಯಂತೇಚೂತಾಃಕುಸುಮಶಾಲಿನಃ ॥೬೦॥ ವಿಭ್ರಮೋತ್ಸಿಕ್ತಮನಸಸ್ಸಾಂಗರಾಗಾ
ನರಾಇವ । ಸೌಮಿತ್ರೇಪಶ್ಯಪಂಪಾಯಾಶ್ಚಿತ್ರಾಸುವನರಾಜಿಷು ॥೬೧॥ ಕಿನ್ನರಾನರಶಾರ್ದೂಲವಿಚರಂತಿತತಸ್ತತಃ । ಇ
ಮಾನಿಶುಭಗಂಧೀನಿಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಸರ್ವಶಃ ॥೬೨॥ ನಳಿನಾನಿಪ್ರಕಾಶಂತೇಜಲೇತರುಣಸೂರ್ಯವತ್ । ಏಷಾಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾ
ಪದ್ಮನೀಲೋತ್ಪಲಾಯುತಾ ॥೬೩॥ ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಕೀರ್ಣಾಪಂಪಾಸೌಗಂಧಿಕಾಯುತಾ । ಜಲೇತರುಣಸೂರ್ಯಾಭೈ
ಷ್ಷಟ್ಪದಾಹತಕೇಸರೈಃ ॥೬೪॥ ಪಂಕಜೈಶ್ಶೋಭತೇಪಂಪಾಸಮಂತಾದಭಿಸಂವೃತಾ । ಚಕ್ರವಾಕಯುತಾನಿತ್ಯಂಚಿತ್ರಪ್ರ
ಸ್ಥವನಾಂತರಾ ॥೬೫॥ ಮಾತಂಗಮೃಗಯೂಥೈಶ್ಚಶೋಭತೇಸಲಿಲಾರ್ಥಿಭಿಃ । ಪವನಾಹತವೇಗಾಭಿರೂರ್ಮಿಭಿರ್ವಿಮಲೇಂಭ
ಸಿ ॥೬೬॥ ಪಂಕಜಾನಿವಿರಾಜಂತೇತಾಡ್ಯಮಾನಾನಿಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಪದ್ಮಪತ್ರವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಂಸತತಂಪಂಕಜಪ್ರಿಯಾಮ್ ॥೬೭॥
ಅಪಶ್ಯತೋಮೇವೈದೇಹೀಂಜೀವಿತಂನಾಭಿರೋಚತೇ । ಅಹೋಕಾಮಸ್ಯವಾಮತ್ವಂಯೋಗತಾಮಪಿದುರ್ಲಭಾಂ ॥೬೮॥ ಸ್ಮಾ
ರಯಿಷ್ಯ [illegible] ಕಲ್ಯಾಣೀಂಕಲ್ಯಾಣತರವಾದಿನೀಂ । ಶಕ್ಯೋಧಾರಯಿತುಂಕಾಮೋಭವೇದದ್ಯಾಗತೋಮಯಾ ॥೬೯॥ ಯದಿ
ಭೂಯೋವಸಂತೋಮಾಂನಹನ್ಯಾತ್ಪುಷ್ಪಿತದ್ರುಮಃ । ಯಾನಿಸ್ಮರಮಣೀಯಾನಿತಯಾಸಹಭವಂತಿಮೇ ॥೭೦॥ ತಾನ್ಯೇ
ವಾರಮಣೀಯಾನಿಜಾಯಂತೇಮೇತಯಾವಿನಾ । ಪದ್ಮಕೋಶಪಲಾಶಾನಿದ್ರಷ್ಟುಂದೃಷ್ಟಿರ್ಹಿಮನ್ಯತೇ ॥೭೧॥ ಸೀತಾಯಾನೇ
ತ್ರಕೋಶಾಭ್ಯಾಂಸದೃಶಾನೀತಿಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಪದ್ಮಕೇಸರಸಂಸೃಷ್ಟೋವೃಕ್ಷಾಂತರವಿನಿಸ್ಸೃತಃ ॥೭೨॥ ನಿಶ್ವಾಸಇವಸೀತಾ
ಯಾವಾತಿವಾಯುರ್ಮನೋಹರಃ । ಸೌಮಿತ್ರೇಪಶ್ಯಪಂಪಾಯಾದಕ್ಷಿಣೇಗಿರಿಸಾನುನಿ ॥೭೩॥ ಪುಷ್ಪಿತಾಂಕರ್ಣಿಕಾರಸ್ಯಯ
ಷ್ಟಿಂಪರಮಶೋಭನಾಂ । ಅಧಿಕಂಶೈಲರಾಜೋಯಂಧಾತುಭಿಸ್ಸುವಿಭೂಷಿತಃ ॥೭೪॥ ವಿಚಿತ್ರಂಸೃಜತೇರೇಣುಂವಾಯುವೇ
ಗವಿಘಟ್ಟಿತಮ್ । ಗಿರಿಪ್ರಸ್ಥಾಸ್ತುಸೌಮಿತ್ರೇಸರ್ವತಸ್ಸಂಪ್ರಪುಷ್ಪಿತೈಃ ॥೭೫॥ ನಿಷ್ಪತ್ರೈಸ್ಸರ್ವತೋರಮ್ಯೈಃಪ್ರದೀಪಾಇವ
ಕಿಂಶುಕೈಃ । ಪಂಪಾತೀರರುಹಾಶ್ಚೇಮೇಸಂಸಕ್ತಾಮಧುಗಂಧಿನಃ ॥ ಮಾಲತೀಮಲ್ಲಿಕಾಷಂಡಾಃಕರವೀರಾಶ್ಚಪುಷ್ಪಿತಾಃ ।

ಕೇತಕ್ಯಸ್ಸಿಂಧುವಾರಾಶ್ಚವಾಸಂತ್ಯಶ್ಚಸುಪುಷ್ಪಿತಾಃ ॥ ೭೭ ॥ ಮಾಧವ್ಯೋಗಂಧಪೂರ್ಣಾಶ್ಚಕುಂದಗುಲ್ಮಾಶ್ಚಸರ್ವಶಃ
ಚಿರಿಬಿಲ್ವಾಮಧೂಕಾಶ್ಚವಂಜುಳಾವಕುಳಾಸ್ತಥಾ ॥ ೭೮ ॥ ಚಂಪಕಾಸ್ತಿಲಕಾಶ್ಚೈವನಾಗವೃಕ್ಷಾಸ್ಸುಪುಷ್ಪಿತಾಃ । ನೀ
ಪಾಶ್ಚವರಣಾಶ್ಚೈವಖರ್ಜೂರಾಶ್ಚಸುಪುಷ್ಪಿತಾಃ ॥ ೭೯ ॥ ಪದ್ಮಕಾಶ್ಚೋಪಶೋಭಂತೇನೀಲಾಶೋಕಾಶ್ಚಪುಷ್ಪಿತಾಃ । ಲೋ
ಧ್ರಾಶ್ಚಗಿರಿಪೃಷ್ಠೇಷುಸಿಂಹಕೇಸರಪಿಂಜರಾಃ ॥ ೮೦ ॥ ಅಂಕೋಲಾಶ್ಚಕುರಂಟಾಶ್ಚಚೂರ್ಣಕಾಃಪಾರಿಭದ್ರಕಾಃ । ಚೂತಾಃ
ಪಾಟಲಯಶ್ಚೈವಕೋವಿದಾರಾಶ್ಚಪುಷ್ಪಿತಾಃ ॥ ೮೧ ॥ ಮುಚುಕುಂದಾರ್ಜುನಾಶ್ಚೈವದೃಶ್ಯಂತೇಗಿರಿಸಾನುಷು । ಕೇತಕೋ
ದ್ದಾಲಕಾಶ್ಚೈವಶಿರೀಷಾಶ್ಶಿಂಶುಪಾಧವಾಃ ॥ ೮೨ ॥ ಶಾಲ್ಮಲ್ಯಃಕಿಂಶುಕಾಶ್ಚೈವರಕ್ತಾಃಕುರವಕಾಸ್ತಥಾ । ತಿನಿಶಾನಕ್ತ
ಮಾಲಾಶ್ಚಚಂದನಾಸ್ಸ್ಯಂದನಾಸ್ತಥಾ ॥ ೮೩ ॥ ಪುಷ್ಪಿತಾನ್ಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರಾಭಿರ್ಲತಾಭಿಃಪರಿವೇಷ್ಟಿತಾನ್ । ದ್ರುಮಾನ್ಪಶ್ಯೇ
ಹಸೌಮಿತ್ರೇಪಂಪಾಯಾರುಚಿರಾನ್ಬಹೂನ್ ॥ ೮೪ ॥ ವಾತವಿಕ್ಷಿಪ್ತವಿಟಪಾನ್ಯಥಾಸನ್ನಾನ್ದ್ರುಮಾನಿಮಾನ್ । ಲತಾ
ಸ್ಸಮನುವರ್ತಂತೇಮತ್ತಾಇವವರಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥ ೮೫ ॥ ಪಾದಪಾತ್ಪಾದಪಂಗಚ್ಛನ್ಶೈಲಾಚ್ಛೈಲಂವನಾದ್ವನಮ್ । ವಾತಿನೈ
ಕರಸಾಸ್ವಾದಸ್ಸಂಮೋದಿತಇವಾನಿಲಃ ॥ ೮೬ ॥ ಕೇಚಿತ್ಪರ್ಯಾಪ್ತಕುಸುಮಾಃಪಾದಪಾಮಧುಗಂಧಿನಃ । ಕೇಚಿನ್ಮುಕುಳಸಂ
ವೀತಾಶ್ಶ್ಯಾಮವರ್ಣಾಇವಾಬಭುಃ ॥ ೮೭ ॥ ಇದಂಮೃಷ್ಟಮಿದಂಸ್ವಾದುಪ್ರಫುಲ್ಲಮಿದಮಿತ್ಯಪಿ । ರಾಗಮತ್ತೋಮಧುಕರಃ
ಕುಸುಮೇಷ್ವವಲೀಯತೇ ॥ ೮೮ ॥ ನಿಲೀಯಪುನರುತ್ಪತ್ಯಸಹಸಾನ್ಯತ್ರಗಚ್ಛತಿ । ಮಧುಲುಬ್ಧೋಮಧುಕರಃಪಂಪಾತೀರ
ದ್ರುಮೇಷ್ವಸೌ ॥ ೮೯ ॥ ಇಯಂಕುಸುಮಸಂಘಾತೈರುಪಸ್ತೀರ್ಣಾಸುಖಾಕೃತಾ । ಸ್ವಯಂನಿಪತಿತೈರ್ಭೂಮಿಶ್ಶಯನಪ್ರ
ಸ್ತರೈರಿವ ॥ ೯೦ ॥ ವಿವಿಧಾವಿವಿಧೈಃಪುಷ್ಪೈಸ್ತೈರೇವನಗಸಾನುಷು । ವಿಕೀರ್ಣೈಃಪೀತರಕ್ತಾಹಿಸೌಮಿತ್ರೇಪ್ರಸ್ತರಾಃಕೃತಾಃ ॥
ಹಿಮಾಂತೇಪಶ್ಯಸೌಮಿತ್ರೇವೃಕ್ಷಾಣಾಂಪುಷ್ಪಸಂಭವಂ । ಪುಷ್ಪಮಾಸೇಹಿತರವಸ್ಸಂಘರ್ಷಾದಿವಪುಷ್ಪಿತಾಃ ॥ ೯೨ ॥ ಆಹ್ವ
ಯಂತಇವಾನ್ಯೋನ್ಯಂನಗಾಷ್ಷಟ್ಪದನಾದಿತಾಃ । ಕುಸುಮೋತ್ತಂಸವಿಟಪಾಶ್ಶೋಭಂತೇಬಹುಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ೯೩ ॥ ಏಷಕಾರಂ
ಡವಃಪಕ್ಷೀವಿಗಾಹ್ಯಸಲಿಲಂಶುಭಂ । ರಮತೇಕಾಂತಯಾಸಾರ್ಧಂಕಾಮಮುದ್ದೀಪಯನ್ನಿವ ॥ ೯೪ ॥ ಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಸ್ತು
ಯದಿತದ್ರೂಪಮೇತನ್ಮನೋಹರಂ । ಸ್ಥಾನೇಜಗತಿವಿಖ್ಯಾತಾಗುಣಾಸ್ತಸ್ಯಾಮನೋರಮಾಃ ॥ ೯೫ ॥ ಯದಿದೃಶ್ಯೇತಸಾಸಾಧ್ವೀ
ಯದಿಚೇಹವಸೇಮಹಿ । ಸ್ಪೃಹಯೇಯಂನಶಕ್ರಾಯನಾಯೋಧ್ಯಾಯೈರಘೂತ್ತಮ ॥ ೯೬ ॥ ನಹ್ಯೇವಂರಮಣೀಯೇಷುಶಾ
ದ್ವಲೇಷುತಯಾಸಹ । ರಮತೋಮೇಭವೇಚ್ಚಿಂತಾನಸ್ಪೃಹಾನ್ಯೇಷುವಾಭವೇತ್ ॥ ೯೭ ॥ ಅಮೀಹಿವಿವಿಧೈಃಪುಷ್ಪೈಸ್ತ
ರವೋರುಚಿರಚ್ಛದಾಃ । ಕಾನನೇಸ್ಮಿನ್ವಿನಾಕಾಂತಾಂಚಿತ್ತಮುನ್ಮಾದಯಂತಿಮೇ ॥ ೯೮ ॥ ಪಶ್ಯಶೀತಜಲಾಂಚೇಮಾಂಸೌಮಿ
ತ್ರೇಪುಷ್ಕರಾಯುತಾಂ । ಚಕ್ರವಾಕಾನುಚರಿತಾಂಕಾರಂಡವನಿಷೇವಿತಾಂ ॥ ೯೯ ॥ ಪ್ಲವೈಃಕ್ರೌಂಚೈಶ್ಚಸಂಪೂರ್ಣಾಂವರಾ
ಹಮೃಗಸೇವಿತಾಂ । ಅಧಿಕಂಶೋಭತೇಪಂಪಾವಿಕೂಜದ್ಭಿರ್ವಿಹಂಗಮೈಃ ॥ ೧೦೦ ॥ ದೀಪಯಂತೀವಮೇಕಾಮಂವಿವಿಧಾಮುದಿ
ತಾದ್ವಿಜಾಃ । ಶ್ಯಾಮಾಂಚಂದ್ರಮುಖೀಂಸ್ಮೃತ್ವಾಮನ್ಮಥೋವರ್ತತೇಹಿಮೇ ॥ ೧೦೧ ॥ ಪಶ್ಯಸಾನುಷುಚಿತ್ರೇಷುಮೃಗೀಭಿ
ಸ್ಸಹಿತಾನ್ಮೃಗಾನ್ । ಮಾಂಪುನರ್ಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷ್ಯಾವೈದೇಹ್ಯಾವಿರಹೀಕೃತಂ ॥ ೧೦೨ ॥ ವ್ಯಥಯಂತೀವಮೇಚಿತ್ತಂಸಂಚ
ರಂತಸ್ತತಸ್ತತಃ । ಅಸ್ಮಿನ್ಸಾನುನಿರಮ್ಯೇಹಿಮತ್ತದ್ವಿಜಗಣಾಯುತೇ ॥ ೧೦೩ ॥ ಪಶ್ಯೇಯಂಯದಿತಾಂಕಾಂತಾಂತತಸ್ಸ್ವಸ್ತಿ
ಭವೇನ್ಮಮ । ಜೀವೇಯಂಖಲುಸೌಮಿತ್ರೇಮಯಾಸಹಸುಮಧ್ಯಮಾ ॥ ೧೦೪ ॥ ಸೇವತೇಯದಿವೈದೇಹೀಪಂಪಾಯಾಃಪವನಂ
ಸುಖಂ । ಪದ್ಮಸೌಗಂಧಿಕವಹಂಶಿವಂಶೋಕವಿನಾಶನಂ ॥ ೧೦೫ ॥ ಧನ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸೇವಂತೇಪಂಪೋಪವನಮಾರುತಂ । ಶ್ಯಾ
ಮಾಪದ್ಮಪಲಾಶಾಕ್ಷೀಪ್ರಿಯಾವಿರಹಿತಾಮಯಾ ॥ ೧೦೬ ॥ ಕಥಂಧಾರಯತಿಪ್ರಾಣಾನ್ವಿವಶಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಕಿನ್ನುವ
ಕ್ಷ್ಯಾಮಿರಾಜಾನಂಧರ್ಮಜ್ಞಂಸತ್ಯವಾದಿನಂ ॥ ೧೦೭ ॥ ಸೀತಾಯಾಜನಕಂಪೃಷ್ಟಃಕುಶಲಂಜನಸಂಸದಿ । ಯಾಮಾಮನು
ಗತಾಮಂದಂಪಿತ್ರಾಪ್ರವ್ರಾಜಿತಂವನಮ್ ॥ ೧೦೮ ॥ ಸೀತಾಸತ್ಪಥಮಾಸ್ಥಾಯಕ್ವನುಸಾವರ್ತತೇಪ್ರಿಯಾ । ತಯಾವಿಹೀನಃಕೃ
ಪಣಃಕಥಂಲಕ್ಷ್ಮಣಧಾರಯೇ ॥ ೧೦೯ ॥ ಯಾಮಾಮನುಗತಾರಾಜ್ಯಾದ್ಭ್ರಷ್ಟಂವಿಗತಚೇತಸಂ । ತಚ್ಚಾರ್ವಂಚಿತಪ
ದ್ಮಾಕ್ಷಂಸುಗಂಧಿಶುಭಮವ್ರಣಂ ॥ ೧೧೦ ॥ ಅಪಶ್ಯತೋಮುಖಂತಸ್ಯಾಸ್ಸೀದತೀವಮನೋಮಮ । ಸ್ಮಿತಹಾಸ್ಯಾಂತರಯು
ತಂಗುಣವನ್ಮಧುರಂಹಿತಂ ॥ ೧೧೧ ॥ ವೈದೇಹ್ಯಾವಾಕ್ಯಮತುಲಂಕದಾಶ್ರೋಷ್ಯಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಪ್ರಾಪ್ಯದುಃಖಂವನೇ
ಶ್ಯಾಮಾಸಾಮಾಂಮನ್ಮಥಕರ್ಶಿತಂ ॥ ೧೧೨ ॥ ನಷ್ಟದುಃಖೇವಹೃಷ್ಟೇವಸಾಧ್ವೀಸಾಧ್ವಭ್ಯಭಾಷತ । ಕಿನ್ನುವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಕೌಸ
ಲ್ಯಾಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂನೃಪಾತ್ಮಜ ॥ ೧೧೩ ॥ ಕ್ವಸಾಸ್ನುಷೇತಿಪೃಚ್ಛಂತೀಂಕಥಂಚಾತಿಮನಸ್ವಿನೀಂ । ಗಚ್ಛಲಕ್ಷ್ಮಣಪಶ್ಯ
ತ್ವಂಭರತಂಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಂ ॥ ೧೧೪ ॥ ನಹ್ಯಹಂಜೀವಿತುಂಶಕ್ತಸ್ತಾಮೃತೇಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ । ಇತಿರಾಮಂಮಹಾತ್ಮಾನಂ
ವಿಲಪಂತಮನಾಥವತ್ ॥ ೧೧೫ ॥ ಉವಾಚಲಕ್ಷ್ಮಣೋಭ್ರಾತಾವಚನಂಯುಕ್ತಮವ್ಯಯಂ । ಸಂಸ್ತಂಭರಾಮಭದ್ರಂತೇ

ಮಾಶುಚಃಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥೧೧೭॥ ನೇದೃಶಾನಾಂಮತಿರ್ಮಂದಾಭವತ್ಯಕಲುಷಾತ್ಮನಾಂ। ಸ್ಮೃತ್ವಾವಿಯೋಗಜಂದುಃಖಂ ತ್ಯಜಸ್ನೇಹಂಪ್ರಿಯೇಜನೇ ॥೧೧೭॥ ಅತಿಸ್ನೇಹಪರಿಷ್ವಂಗಾದ್ವರ್ತಿರಾದ್ರಾಪಿದಹ್ಯತೇ। ಯದಿಗಚ್ಛತಿಪಾತಾಳಂತತೋಹ್ಯಧಿಕ ಮೇವವಾ ॥೧೧೮॥ ಸರ್ವಥಾರಾವಣಸ್ತಾವನ್ನ ಭವಿಷ್ಯತಿರಾಘವ। ಪ್ರವೃತ್ತಿರ್ಲಭ್ಯತಾಂತಾವತ್ತಸ್ಯಪಾಪಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ ॥೧೧೯॥ ತತೋಹಾಸ್ಯತಿವಾಸೀತಾಂನಿಧನಂವಾಗಮಿಷ್ಯತಿ। ಯದಿಯಾತ್ಯದಿತೇರ್ಗರ್ಭಂರಾವಣಸ್ಸಹಸೀತಯಾ ॥೧೨೦॥ ತದಾಪ್ಯೇ ನಂಹನಿಷ್ಯಾಮಿನಚೇದ್ದಾಸ್ಯತಿಮೈಥಿಲೀಂ। ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಂಭದ್ರಭಜಸ್ವಾರ್ಯತ್ಯಜ್ಯತಾಂಕೃಪಣಾಮತಿಃ ॥೧೨೧॥ ಅರ್ಥೋಹಿ ನಷ್ಟಕಾರ್ಯಾರ್ಥೈರ್ನಾಯತ್ನೇನಾಧಿಗಮ್ಯತೇ। ಉತ್ಸಾಹೋಬಲವಾನಾರ್ಯನಾಸ್ತ್ಯುತ್ಸಾಹಾತ್ಪರಂಬಲಂ ॥೧೨೨॥ ಸೋತ್ಸಾ ಹಸ್ಯಾಸ್ತಿಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್ನ ಕಿಂಚಿದಪಿದುರ್ಲಭಂ। ಉತ್ಸಾಹವಂತಃಪುರುಷಾನಾವಸೀದಂತಿಕರ್ಮಸು ॥೧೨೩॥ ಉತ್ಸಾಹಮಾ ತ್ರಮಾಶ್ರಿತ್ಯಪ್ರತಿಲಪ್ಸ್ಯಾಮಜಾನಕೀಂ। ತ್ಯಜ್ಯತಾಂಕಾಮವೃತ್ತತ್ವಂಶೋಕಂಸನ್ನ್ಯಸ್ಯಪೃಷ್ಠತಃ ॥೧೨೪॥ ಮಹಾತ್ಮಾ ನಂಕೃತಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮಾನಂಕಿಂನಬುಧ್ಯಸೇ। ಏವಂಸಂಬೋಧಿತಸ್ತತ್ರಶೋಕೋಪಹತಚೇತನಃ ॥೧೨೫॥ ನ್ಯಸ್ಯಶೋಕಂ ಮೋಹಂಚತತೋಧೈರ್ಯಮುಪಾಗಮತ್। ಸೋಭ್ಯತಿಕ್ರಾಮದವ್ಯಗ್ರಸ್ತಾಮಚಿಂತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೧೨೬॥ ರಾಮಃ ಪಂಪಾಂಸುರುಚಿರಾಂರಮ್ಯಾಂಪಾರಿಪ್ಲವದ್ರುಮಾಮ್ ॥ ಅತೀತ್ಯರಾಮಸ್ಸಹಸಾಮಹಾತ್ಮಾಸರ್ವಂವನಂನಿರ್ಝರಕಂದರಾಢ್ಯಂ। ಉದ್ವಿಗ್ನಚೇತಾಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣೇನವಿಚಾರ್ಯದುಃಖೋಪಹತಃಪ್ರತಸ್ಥೇ ॥೧೨೭॥ ತಂಮತ್ತಮಾತಂಗವಿಲಾಸಗಾಮೀಗಚ್ಛಂತ ಮವ್ಯಗ್ರಮನಾಮಹಾತ್ಮಾ। ಸಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾಘವಮಪ್ರಮತ್ತೋರರಕ್ಷಧರ್ಮೇಣಬಲೇನಚೈವ ॥೧೨೮॥ ತಾವೃಶ್ಯಮೂಕ ಸ್ಯಸಮೀಪಚಾರೀಚರನ್ದದರ್ಶಾದ್ಭುತದರ್ಶನೀಯೌ। ಶಾಖಾಮೃಗಾಣಾಮಧಿಪಸ್ತರಸ್ವೀವಿತತ್ರಸೇನೈವವಿಚೇಷ್ಟ ಚೇತ್ ॥೧೨೯॥ ಸತೌಮಹಾತ್ಮಾಗಜಮಂದಗಾಮೀಶಾಖಾಮೃಗಸ್ತತ್ರವನೇಚರಂತೌ। ದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಷಾದಂಪರಮಂಜಗಾ ಮಚಿಂತಾಪರೀತೋಭಯಭಾರಮಗ್ನಃ ॥೧೩೦॥ ತಮಾಶ್ರಮಂಪುಣ್ಯಸುಖಂಶರಣ್ಯಂಸದೈವಶಾಖಾಮೃಗಸೇವಿತಾಂತಂ। ತ್ರಸ್ತಾಶ್ಚದೃಷ್ಟ್ವಾಹರಯೋಭಿಜಗ್ಮುರ್ಮಹೌಜಸೌರಾಘವಲಕ್ಷ್ಮಣೌತೌ ॥ ... ... ॥ ೧೩೧ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಪ್ರಥಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತೌತುದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹಾತ್ಮಾನೌಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ। ವರಾಯುಧಧರೌವೀರೌಸುಗ್ರೀವಶ್ಶಂಕಿತೋ ಭವತ್ ॥೧॥ ಉದ್ವಿಗ್ನಹೃದಯಸ್ಸರ್ವಾದಿಶಸ್ಸಮವಲೋಕಯನ್। ನವ್ಯತಿಷ್ಠತಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದ್ದೇಶೇವಾನರಪುಂಗವಃ ॥೨॥ ನೈವ ಚಕ್ರೇಮನಃಸ್ಥಾನೇವೀಕ್ಷಮಾಣೌಮಹಾಬಲೌ। ಕಪೇಃಪರಮಭೀತಸ್ಯಚಿತ್ತಂವ್ಯವಸಸಾದಹ ॥೩॥ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾಸಧ ರ್ಮಾತ್ಮಾವಿಮೃಶ್ಯಗುರುಲಾಘವಂ। ಸುಗ್ರೀವಃಪರಮೋದ್ವಿಗ್ನಸ್ಸರ್ವೈರನುಚರೈಸ್ಸಹ ॥೪॥ ತತಸ್ಸಸಚಿವೇಭ್ಯಸ್ತು ಸುಗ್ರೀ ವಃಪ್ಲವಗಾಧಿಪಃ। ಶಶಂಸಪರಮೋದ್ವಿಗ್ನಃಪಶ್ಯಂಸ್ತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೫॥ ಏತೌವನಮಿದಂದುರ್ಗಂವಾಲಿಪ್ರಣಿಹಿತೌ ಧ್ರುವಂ। ಛದ್ಮನಾಚೀರವಸನೌಪ್ರಚರಂತಾವಿಹಾಗತೌ ॥೬॥ ತತಸ್ಸುಗ್ರೀವಸಚಿವಾದೃಷ್ಟ್ವಾಪರಮಧನ್ವಿನೌ। ಜ ಗ್ಮುರ್ಗಿರಿತಟಾತ್ತಸ್ಮಾದನ್ಯಚ್ಛಿಖರಮುತ್ತಮಂ ॥೭॥ ತೇಕ್ಷಿಪ್ರಮಭಿಗಮ್ಯಾಥಯೂಥಪಾಯೂಥಪರ್ಷಭಂ। ಹರಯೋ ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಂಪರಿವಾರ್ಯೋಪತಸ್ಥಿರೇ ॥೮॥ ಏಕಮೇಕಾಯನಗತಾಃಪ್ಲವಮಾನಾಗಿರೇರ್ಗಿರಿಂ। ಪ್ರಕಂಪಯಂತೋವೇಗೇನಗಿ ರೀಣಾಂಶಿಖರಾಣ್ಯಪಿ ॥೯॥ ತತಶ್ಶಾಖಾಮೃಗಾಸ್ಸರ್ವೇಪ್ಲವಮಾನಾಮಹಾಬಲಾಃ। ಬಭಂಜುಶ್ಚನಗಾಂಸ್ತತ್ರಪುಷ್ಪಿತಾನ್ ದುರ್ಗಸಂಶ್ರಿತಾಃ ॥೧೦॥ ಆಪ್ಲವಂತೋಹರಿವರಾಸ್ಸರ್ವತಸ್ತಂಮಹಾಗಿರಿಂ। ಮೃಗಮಾರ್ಜಾರಶಾರ್ದೂಲಾಂಸ್ತ್ರಾಸಯಂ ತೋಯಯುಸ್ತದಾ ॥೧೧॥ ತತಸ್ಸುಗ್ರೀವಸಚಿವಾಃಪರ್ವತೇಂದ್ರಂಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ। ಸಂಗಮ್ಯಕಪಿಮುಖ್ಯೇನಸರ್ವೇಪ್ರಾಂ ಜಲಯಃಸ್ಥಿತಾಃ ॥೧೨॥ ತತಸ್ತಂಭಯಸಂವಿಗ್ನಂವಾಲಿಕಿಲ್ಬಿಷಶಂಕಿತಂ। ಉವಾಚಹನುಮಾನ್ವಾಕ್ಯಂಸುಗ್ರೀವಂವಾಕ್ಯ ಕೋವಿದಃ ॥೧೩॥ ಸಂಭ್ರಮಸ್ತ್ಯಜ್ಯತಾಮೇಷಸರ್ವೈರ್ವಾಲಿಕೃತೇಮಹಾನ್। ಮಲಯೋಯಂಗಿರಿವರೋಭಯಂನೇಹಾಸ್ತಿವಾ ಲಿನಃ ॥೧೪॥ ಯಸ್ಮಾದುದ್ವಿಗ್ನಚೇತಾಸ್ತ್ವಂಪ್ರದ್ರುತೋಹರಿಪುಂಗವ। ತಂಕ್ರೂರದರ್ಶನಂಕ್ರೂರಂನೇಹಪಶ್ಯಾಮಿವಾಲಿ ನಂ ॥೧೫॥ ಯಸ್ಮಾತ್ತವಭಯಂಸೌಮ್ಯಪೂರ್ವಜಾತ್ಪಾಪಕರ್ಮಣಃ। ಸನೇಹವಾಲೀದುಷ್ಟಾತ್ಮಾನತೇಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂಭಯಂ। ಅಹೋಶಾಖಾಮೃಗತ್ವಂತೇವ್ಯಕ್ತಮೇವಪ್ಲವಂಗಮ। ಲಘುಚಿತ್ತತಯಾತ್ಮಾನಂನಸ್ಥಾಪಯಸಿಯೋಮತೌ ॥೧೬॥ ಬು ದ್ಧಿವಿಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನಇಂಗಿತೈಸ್ಸರ್ವಮಾಚರ। ನಹ್ಯಬುದ್ಧಿಂಗತೋರಾಜಾಸರ್ವಭೂತಾನಿಶಾಸ್ತಿಹಿ ॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ತುಶುಭಂ ವಾಕ್ಯಂಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಂಹನೂಮತಃ। ತತಶ್ಶುಭತರಂವಾಕ್ಯಂಹನೂಮಂತಮುವಾಚಹ ॥೧೯॥ ದೀರ್ಘಬಾಹೂವಿಶಾ ಲಾಕ್ಷೌಶರಚಾಪಾಸಿಧಾರಿಣೌ। ಕಸ್ಯನಸ್ಯಾದ್ಭಯಂದೃಷ್ಟ್ವಾಹ್ಯೇತೌಸುರಸುತೋಪಮೌ ॥೨೦॥ ವಾಲಿಪ್ರಣಿಹಿತಾವೇ ತೌಶಂಕೇಹಂಪುರುಷೋತ್ತಮೌ। ರಾಜಾನೋಬಹುಮಿತ್ರಾಶ್ಚವಿಶ್ವಾಸೋನಾತ್ರಹಿಕ್ಷಮಃ ॥೨೧॥ ಅರಯಶ್ಚಮನುಷ್ಯೇಣ

ವಿಜ್ಞೇಯಾಶ್ಛನ್ನಚಾರಿಣಃ | ವಿಶ್ವಸ್ತಾನಾಮವಿಶ್ವಸ್ತಾಶ್ಛಿದ್ರೇಷುಪ್ರಹರಂತಿಹಿ ||೨೨|| ಕೃತ್ಯೇಷುವಾಲೀಮೇಧಾವೀರಾಜಾನೋಬಹುದರ್ಶಿನಃ | ಭವಂತಿಪರಹಂತಾರಸ್ತೇಜ್ಞೇಯಾಃಪ್ರಾಕೃತೈರ್ನರೈಃ ||೨೩|| ತೌತ್ವಯಾಪ್ರಾಕೃತೇನೈವಗತ್ವಾಜ್ಞೇಯೌಪ್ಲವಂಗಮ | ಇಂಗಿತಾನಾಂಪ್ರಕಾರೇಣರೂಪವ್ಯಾಭಾಷಣೇನಚ ||೨೪|| ಲಕ್ಷಯಸ್ವತಯೋರ್ಭಾವಂಪ್ರದುಷ್ಟಮನಸೌಯದಿ | ವಿಶ್ವಾಸಯನ್ಪ್ರಶಂಸಾಭಿರಿಂಗಿತೈಶ್ಚಪುನಃಪುನಃ ||೨೫|| ಮಮೈವಾಭಿಮುಖಃಸ್ಥಿತ್ವಾಪೃಚ್ಛತ್ವಂಹರಿಪುಂಗವ | ಪ್ರಯೋಜನಂಪ್ರವೇಶಸ್ಯವನಸ್ಯಾಸ್ಯಧನುರ್ಧರೌ ||೨೬|| ಶುದ್ಧಾತ್ಮಾನೌಯದಿತ್ವೇತೌಜಾನೀಹಿತ್ವಂಪ್ಲವಂಗಮ | ವ್ಯಾಭಾಷಿತೈರ್ವಾವಿಜ್ಞೇಯಾಸ್ಯಾದ್ದುಷ್ಟದುಷ್ಟತಾತಯೋಃ ||೨೭|| ಇತ್ಯೇವಂಕಪಿರಾಜೇನಸಂದಿಷ್ಟೋಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ಚಕಾರಗಮನೇಬುದ್ಧಿಂಯತ್ರತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ||೨೮|| ತಥೇತಿಸಂಪೂಜ್ಯವಚಸ್ತುತಸ್ಯಕಪೇಸ್ಸುಭೀತಸ್ಯದುರಾಸದಸ್ಯ | ಮಹಾನುಭಾವೋಹನುಮಾನ್ಯಯೌತದಾಸಯತ್ರರಾಮೋತಿಬಲಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ || ... ... ||೨೯||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಚೋವಿಜ್ಞಾಯಹನುಮಾನ್ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ | ಪರ್ವತಾದೃಶ್ಯಮೂಕಾತ್ತುಪುಪ್ಲುವೇಯತ್ರರಾಘವೌ || ಕಪಿರೂಪಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ | ಭಿಕ್ಷುರೂಪಂತತೋಭೇಜೇಶಠಬುದ್ಧಿತಯಾಕಪಿಃ | ತತಸ್ಸಹನುಮಾನ್ವಾಚಾಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾಸುಮನೋಜ್ಞಯಾ | ವಿನೀತವದುಪಾಗಮ್ಯರಾಘವೌಪ್ರಣಿಪತ್ಯಚ ||೩|| ಆಬಭಾಷೇತದಾವೀರೌಯಥಾವತ್ಪ್ರಶಶಂಸಚ | ಸಂಪೂಜ್ಯವಿಧಿವದ್ವೀರೋಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ||೪|| ಉವಾಚಕಾಮತೋವಾಕ್ಯಂಮೃದುಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮೌ | ರಾಜರ್ಷಿದೇವಪ್ರತಿಮೌತಾಪಸೌಸಂಶಿತವ್ರತೌ ||೫|| ದೇಶಂಕಥಮಿಮಂಪ್ರಾಪ್ತೌಭವಂತೌವನಚಾರಿಣೌ | ತ್ರಾಸಯಂತೌಮೃಗಗಣಾನನ್ಯಾಂಶ್ಚವನಚಾರಿಣಃ ||೬|| ಪಂಪಾತೀರರುಹಾನ್ವೃಕ್ಷಾನ್ವೀಕ್ಷಮಾಣೌಸಮಂತತಃ | ಇಮಾಂನದೀಂಶುಭಜಲಾಂಶೋಭಯಂತೌತಪಸ್ವಿನೌ ||೭|| ಧೈರ್ಯವಂತೌಸುವರ್ಣಾಭೌಕೌಯುವಾಂಚೀರವಾಸಸೌ | ನಿಶ್ವಸಂತೌವರಭುಜೌಪೀಡಯಂತಾವಿಮಾಃಪ್ರಜಾಃ ||೮|| ಸಿಂಹವಿಪ್ರೇಕ್ಷಿತೌವೀರೌಸಿಂಹಾತಿಬಲವಿಕ್ರಮೌ | ಶಕ್ರಚಾಪನಿಭೇಚಾಪೇಗೃಹೀತ್ವಾಶತ್ರುಸೂದನೌ ||೯|| ಶ್ರೀಮಂತೌರೂಪಸಂಪನ್ನೌವೃಷಭಶ್ರೇಷ್ಠವಿಕ್ರಮೌ | ಹಸ್ತಿಹಸ್ತೋಪಮಭುಜೌದ್ಯುತಿಮಂತೌನರರ್ಷಭೌ ||೧೦|| ಪ್ರಭಯಾಪರ್ವತೇಂದ್ರೋಯಂಯುವಯೋರವಭಾಸಿತಃ | ರಾಜ್ಯಾರ್ಹಾವಮರಪ್ರಖ್ಯೌಕಥಂದೇಶಮಿಹಾಗತೌ ||೧೧|| ಪದ್ಮಪತ್ರೇಕ್ಷಣೌವೀರೌಜಟಾಮಂಡಲಧಾರಿಣೌ | ಅನ್ಯೋನ್ಯಸದೃಶೌವೀರೌದೇವಲೋಕಾದಿವಾಗತೌ ||೧೨|| ಯದೃಚ್ಛಯೇವಸಂಪ್ರಾಪ್ತೌಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೌವಸುಂಧರಾಂ | ವಿಶಾಲವಕ್ಷಸೌವೀರೌಮಾನುಷಾದೇವರೂಪಿಣೌ ||೧೩|| ಸಿಂಹಸ್ಕಂಧೌಮಹಾಸತ್ವೌಸಮದಾವಿವಗೋವೃಷೌ | ಆಯತಾಶ್ಚಸುವೃತ್ತಾಶ್ಚಬಾಹವಃಪರಿಘೋಪಮಾಃ ||೧೪|| ಸರ್ವಭೂಷಣಭೂಷಾರ್ಹಾಃಕಿಮರ್ಥಂನವಿಭೂಷಿತಾಃ | ಉಭೌಯೋಗ್ಯಾವಹಂಮನ್ಯೇರಕ್ಷಿತುಂಪೃಥಿವೀಮಿಮಾಂ ||೧೫|| ಸಸಾಗರವನಾಂಕೃತ್ಸ್ನಾಂವಿಂಧ್ಯಮೇರುವಿಭೂಷಿತಾಂ | ಇಮೇಚಧನುಷೀಚಿತ್ರೇಶ್ಲಕ್ಷ್ಣೇಚಿತ್ರಾನುಲೇಪನೇ ||೧೬|| ಪ್ರಕಾಶೇತೇಯಥೇಂದ್ರಸ್ಯವಜ್ರೇಹೇಮವಿಭೂಷಿತೇ | ಸಂಪೂರ್ಣಾಶ್ಚಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಸ್ತೂಣಾಶ್ಚಶುಭದರ್ಶನಾಃ ||೧೭|| ಜೀವಿತಾಂತಕರೈರ್ಘೋರೈಃಶ್ವಸದ್ಭಿರಿವಪನ್ನಗೈಃ | ಮಹಾಪ್ರಮಾಣೌವಿಪುಲೌತಪ್ತಹಾಟಕಭೂಷಿತೌ ||೧೮|| ಖಡ್ಗಾವೇತೌವಿರಾಜೇತೇನಿರ್ಮುಕ್ತಾವಿವಪನ್ನಗೌ | ಏವಂಮಾಂಪರಿಭಾಷಂತಂಕಸ್ಮಾದ್ವೈನಾಭಿಭಾಷಥಃ ||೧೯|| ಸುಗ್ರೀವೋನಾಮಧರ್ಮಾತ್ಮಾಕಶ್ಚಿದ್ವಾನರಯೂಥಪಃ | ವೀರೋವಿನಿಕೃತೋಭ್ರಾತ್ರಾಜಗದ್ಭ್ರಮತಿದುಃಖಿತಃ ||೨೦|| ಪ್ರಾಪ್ತೋಹಂಪ್ರೇಷಿತಸ್ತೇನಸುಗ್ರೀವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ | ರಾಜ್ಞಾವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ||೨೧|| ಯುವಾಭ್ಯಾಂಸಹಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಖ್ಯಮಿಚ್ಛತಿ | ತಸ್ಯಮಾಂಸಚಿವಂವಿದ್ಧಿವಾನರಂಪವನಾತ್ಮಜಂ ||೨೨|| ಭಿಕ್ಷುರೂಪಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಂಸುಗ್ರೀವಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ | ಋಶ್ಯಮೂಕಾದಿಹಪ್ರಾಪ್ತಂಕಾಮಗಂಕಾಮರೂಪಿಣಂ ||೨೩|| ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಹನುಮಾಂಸ್ತೌವೀರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ | ವಾಕ್ಯಜ್ಞೌವಾಕ್ಯಕುಶಲಾಃಪುನರ್ನೋವಾಚಕಿಂಚನ ||೨೪|| ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚಸ್ತಸ್ಯರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ | ಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಭ್ರಾತರಂಪಾರ್ಶ್ವತಃಸ್ಥಿತಂ ||೨೫|| ಸಚಿವೋಯಂಕಪೀಂದ್ರಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ | ತಮೇವಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯಮಮಾಂತಿಕಮುಪಾಗತಃ ||೨೬|| ಅಭಿಭಾಷಸ್ವಸೌಮಿತ್ರೇಸುಗ್ರೀವಸಚಿವಂಕಪಿಂ | ವಾಕ್ಯಜ್ಞಂಮಧುರೈರ್ವಾಕ್ಯೈಸ್ಸ್ನೇಹಯುಕ್ತಮರಿಂದಮ ||೨೭|| ನಾನೃಗ್ವೇದವಿನೀತಸ್ಯನಾಯಜುರ್ವೇದಧಾರಿಣಃ | ನಾಸಾಮವೇದವಿದುಷಶ್ಶಕ್ಯಮೇವಂಪ್ರಭಾಷಿತುಂ ||೨೮|| ನೂನಂವ್ಯಾಕರಣಂಕೃತ್ಸ್ನಮನೇನಬಹುಧಾಶ್ರುತಂ | ಬಹುವ್ಯಾಹರತಾನೇನನಕಿಂಚಿದಪಶಬ್ದಿತಂ ||೨೯|| ನಮುಖೇನೇತ್ರಯೋರ್ವಾಪಿಲಲಾಟೇಚಭ್ರುವೋಸ್ತಥಾ | ಅನ್ಯೇಷ್ವಪಿಚಸರ್ವೇಷುದೋಷಸ್ಸಂವಿದಿತಃಕ್ವಚಿತ್ ||೩೦|| ಅವಿಸ್ತರಮಸಂದಿಗ್ಧಮವಿಳಂಬಿತಮದ್ರುತಂ | ಉರಸ್ಥಂಕಂಠಗಂವಾಕ್ಯಂವರ್ತತೇಮಧ್ಯಮೇಸ್ವರೇ ||೩೧||

ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ರಮಸಂಪನ್ನಾಮದ್ರುತಾಮವಿಲಂಬಿತಾಂ|ಉಚ್ಚಾರಯತಿಕಲ್ಯಾಣೀಂವಾಚಂಹೃದಯಹರ್ಷಿಣೀಂ ॥೩೨॥ ಅನಯಾಚಿತ್ರಯಾವಾಚಾತ್ರಿಸ್ಥಾನವ್ಯಂಜನಸ್ಥಯಾ । ಕಸ್ಯನಾರಾಧ್ಯತೇಚಿತ್ತಮುದ್ಯತಾಸೇರರೇರಪಿ ॥೩೩॥ ಏವಂವಿಧೋಯಸ್ಯದೂತೋನಭವೇತ್ಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯತು । ಸಿಧ್ಯಂತಿಹಿಕಥಂತಸ್ಯಕಾರ್ಯಾಣಾಂಗತಯೋನಘ ॥೩೪॥ ಏವಂಗುಣಗಣೈರ್ಯುಕ್ತಾಯಸ್ಯಸ್ಯುಃಕಾರ್ಯಸಾಧಕಾಃ । ತಸ್ಯಸಿಧ್ಯಂತಿಸರ್ವಾರ್ಥಾದೂತವಾಕ್ಯಪ್ರಚೋದಿತಾಃ ॥೩೫॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ಸುಗ್ರೀವಸಚಿವಂಕಪಿಂ । ಅಭ್ಯಭಾಷತಭಾವಜ್ಞೋವಾಕ್ಯಜ್ಞಂಪವನಾತ್ಮಜಂ ॥೩೬॥ ವಿದಿತಾನೌಗುಣಾವಿದ್ವನ್ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ತಮೇವಚಾವಾಂಮಾರ್ಗಾವಸ್ಸುಗ್ರೀವಂಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಂ ॥೩೭॥ ಯಥಾಬ್ರವೀಷಿಹನುಮನ್ಸುಗ್ರೀವವಚನಾದಿಹ| ತತ್ತಥಾಹಿಕರಿಷ್ಯಾವೋವಚನಾತ್ತವಸತ್ತಮ ॥೩೮॥ ತತ್ತಸ್ಯವಾಕ್ಯಂನಿಪುಣಂನಿಶಮ್ಯಪ್ರಹೃಷ್ಟರೂಪಃಪವನಾತ್ಮಜಃಕಪಿಃ । ಮನಸ್ಸಮಾಧಾಯಜಯೋಪಪತ್ತೌಸಖ್ಯಂತದಾಕರ್ತುಮಿಯೇಷತಾಭ್ಯಾಂ ॥ ... ॥೩೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ತೃತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಪ್ರಹೃಷ್ಟೋಹನುಮಾನ್ಕೃತ್ಯವಾನಿತಿತದ್ವಚಃ|ಶ್ರುತ್ವಾಮಧುರಸಂಭಾಷಂಸುಗ್ರೀವಂಮನಸಾಗತಃ ॥೧॥ ಭವ್ಯೋರಾಜ್ಯಾಗಮಸ್ತಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ| ಯದಹಂಕೃತ್ಯವಾನ್ಪ್ರಾಪ್ತಃಕೃತ್ಯಂಚೈತದುಪಾಗತಂ ॥ ತತಃಪರಮಸಂಹೃಷ್ಟೋಹನುಮಾನ್ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ|ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತತೋವಾಕ್ಯಂರಾಮಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ ॥೩॥ ಕಿಮರ್ಥಂತ್ವಂವನಂಘೋರಂಪಂಪಾಕಾನನಮಂಡಿತಂ |ಆಗತಸ್ಸಾನುಜೋದುರ್ಗಂನಾನಾವ್ಯಾಳಮೃಗಾಯುತಂ ॥೪॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾಮಚೋದಿತಃ|ಆಚಚಕ್ಷೇಮಹಾತ್ಮಾನಂರಾಮಂದಶರಥಾತ್ಮಜಂ ॥೫॥ ರಾಜಾದಶರಥೋನಾಮದ್ಯುತಿಮಾನ್ಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ|ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಂಸ್ವಧರ್ಮೇಣನಿತ್ಯಮೇವಾಭ್ಯಪಾಲಯತ್ ॥೬॥ ನದ್ವೇಷ್ಟಾವಿದ್ಯತೇತಸ್ಯನಚಸದ್ವೇಷ್ಟಿಕಂಚನ|ಸಚಸರ್ವೇಷುಭೂತೇಷುಪಿತಾಮಹಇವಾಪರಃ ॥ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಭಿರ್ಯಜ್ಞೈರಿಷ್ಟವಾನಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣೈಃ|ತಸ್ಯಾಯಂಪೂರ್ವಜಾಃಪುತ್ರೋರಾಮೋನಾಮಜನೈಶ್ಶ್ರುತಃ ॥೮॥ ಶರಣ್ಯಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂಪಿತುರ್ನಿರ್ದೇಶಪಾರಗಃ|ವೀರೋದಶರಥಸ್ಯಾಯಂಪುತ್ರಾಣಾಂಗುಣವತ್ತಮಃ ॥ ರಾಜಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನಸ್ಸಂಯುಕ್ತೋರಾಜಸಂಪದಾ|ರಾಜ್ಯಾದ್ಭ್ರಷ್ಟೋವನೇವಸ್ತುಂಮಯಾಸಾರ್ಧಮಿಹಾಗತಃ ॥೧೦॥ ಭಾರ್ಯಯಾಚಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸೀತಯಾನುಗತೋವಶೀ | ದಿನಕ್ಷಯೇಮಹಾತೇಜಾಃಪ್ರಭಯೇವದಿವಾಕರಃ ॥೧೧॥ ಅಹಮಸ್ಯಾವರೋಭ್ರಾತಾಗುಣೈರ್ದಾಸ್ಯಮುಪಾಗತಃ | ಕೃತಜ್ಞಸ್ಯಬಹುಜ್ಞಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಾಮನಾಮತಃ ॥೧೨॥ ಸುಖಾರ್ಹಸ್ಯಮಹಾರ್ಹಸ್ಯಸರ್ವಭೂತಹಿತಾತ್ಮನಃ | ಐಶ್ವರ್ಯೇಣವಿಹೀನಸ್ಯವನವಾಸಾಶ್ರಿತಸ್ಯಚ ॥೧೩॥ ರಕ್ಷಸಾಪಹೃತಾಭಾರ್ಯಾರಹಿತೇಕಾಮರೂಪಿಣಾ | ತಚ್ಚನಜ್ಞಾಯತೇರಕ್ಷಃಪತ್ನೀಯೇನಾಸ್ಯಸಾಹೃತಾ ॥೧೪॥ ದನುರ್ನಾಮಶ್ರಿಯಃಪುತ್ರಶ್ಶಾಪಾದ್ರಾಕ್ಷಸತಾಂಗತಃ | ಆಖ್ಯಾತಸ್ತೇನಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಮರ್ಥೋವಾನರರ್ಷಭಃ ॥೧೫॥ ಸಜ್ಞಾಸ್ಯತಿಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ತವಭಾರ್ಯಾಪಹಾರಿಣಂ|ಏವಮುಕ್ತ್ವಾದನುಸ್ಸ್ವರ್ಗಂಭ್ರಾಜಮಾನೋಗತಸ್ಸುಖಂ ॥೧೬॥ ಏತತ್ತೇಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂಯಾಥಾತಥ್ಯೇನಪೃಚ್ಛತಃ | ಅಹಂಚೈವಸರಾಮಶ್ಚಸುಗ್ರೀವಂಶರಣಂಗತೌ ॥೧೭॥ ಏಷದತ್ವಾಚವಿತ್ತಾನಿಪ್ರಾಪ್ಯಚಾನುತ್ತಮಂಯಶಃ| ಲೋಕನಾಥಃಪುರಾಭೂತ್ವಾಸುಗ್ರೀವಂನಾಥಮಿಚ್ಛತಿ ॥೧೮॥ ಪಿತಾಯಸ್ಯಪುರಾಹ್ಯಾಸೀಚ್ಛರಣ್ಯೋಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ|ತಸ್ಯಪುತ್ರಶ್ಶರಣ್ಯಶ್ಚಸುಗ್ರೀವಂಶರಣಂಗತಃ ॥೧೯॥ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಧರ್ಮಾತ್ಮಾಶರಣ್ಯಶ್ಶರಣಂಪುರಾ |ಗುರುರ್ಮೇರಾಘವಸ್ಸೋಯಂಸುಗ್ರೀವಂಶರಣಂಗತಃ ॥೨೦॥ ಯಸ್ಯಪ್ರಸಾದೇಸತತಂಪ್ರಸೀದೇಯುರಿಮಾಃಪ್ರಜಾಃ| ಸರಾಮೋವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಯಪ್ರಸಾದಮಭಿಕಾಂಕ್ಷತೇ ॥೨೧॥ ಯೇನಸರ್ವಗುಣೋಪೇತಾಃಪೃಥಿವ್ಯಾಂಸರ್ವಪಾರ್ಥಿವಾಃ | ಮಾನಿತಾಸ್ಸತತಂರಾಜ್ಞಾಸದಾದಶರಥೇನವೈ ॥೨೨॥ ತಸ್ಯಾಯಂಪೂರ್ವಜಃಪುತ್ರಸ್ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುವಿಶ್ರುತಃ|ಸುಗ್ರ[illegible]ಂವಾನರೇಂದ್ರಂತುರಾಮಶ್ಶರಣಮಾಗತಃ ॥ ಶೋಕಾಭಿಭೂತೇರಾಮೇತುಶೋಕಾರ್ತೇಶರಣಂಗತೇ|ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿಸುಗ್ರೀವಃಪ್ರಸಾದಂಹರಿಯೂಥಪಃ ॥ ಏವಂಬ್ರುವಾಣಂಸೌಮಿತ್ರಿಂಕರುಣಂಸಾಶ್ರುಲೋಚನಂ | ಹನೂಮಾನ್ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ ॥ ಈದೃಶಾಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನಾಜಿತಕ್ರೋಧಾಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಃ| ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾವಾನರೇಂದ್ರೇಣದಿಷ್ಟ್ಯಾದರ್ಶನಮಾಗತಾಃ ॥ ಸಹಿರಾಜ್ಯಾತ್ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಃಕೃತವೈರಶ್ಚವಾಲಿನಾ|ಹೃತದಾರೋವನೇತ್ಯಕ್ತೋಭ್ರಾತ್ರಾವಿನಿಕೃತೋಭೃಶಂ ॥೨೭॥ ಕರಿಷ್ಯತಿಸಸಾಹಾಯ್ಯಂಯುವಯೋರ್ಭಾಸ್ಕರಾತ್ಮಜಃ | ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಹಚಾಸ್ಮಾಭಿಸ್ಸೀತಾಯಾಃಪರಿಮಾರ್ಗಣೇ ॥೨೮॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾಹನುಮಾನ್ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂಮಧುರಯಾಗಿರಾ|ಬಭಾಷೇಸೋಭಿಗಚ್ಛೇಮಸುಗ್ರೀವಮಿತಿರಾಘವಂ ॥ ಏವಂಬ್ರುವಾಣಂಧರ್ಮಾತ್ಮಾಹನೂಮಂತಂಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ | ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯಯಥಾನ್ಯಾಯಮಿದಂಪ್ರೋವಾಚರಾಘವಂ ॥ ಕಪಿಃಕಥಯತೇಹೃಷ್ಟೋಯಥಾಯಂಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ|ಕೃತ್ಯವಾನ್ಸೋಪಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃಕೃತಕೃತ್ಯೋಸಿರಾಘವ ॥೩೧॥ ಪ್ರಸನ್ನಮುಖವರ್ಣಶ್ಚವ್ಯಕ್ತಂಹೃಷ್ಟಶ್ಚಭಾಷತೇ | ನಾನೃತಂವಕ್ಷ್ಯತೇವೀರೋಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥೩೨॥ ತತಸ್ತು

ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ | ಜಗಾಮಾದಾಯತೌವೀರೌಹರಿರಾಜಾಯರಾಘವೌ ||೩೩||ಭಿಕ್ಷುರೂ
ಪಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯವಾನರಂರೂಪಮಾಸ್ಥಿತಃ|ಪೃಷ್ಠಮಾರೋಪ್ಯತೌವೀರೌಜಗಾಮಕಪಿಕುಂಜರಃ||೩೪||ಸತುವಿಪುಲಯಶಾಃ
ಕಪಿಪ್ರವೀರಃಪವನಸುತಃಕೃತಕೃತ್ಯವತ್ಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ | ಗಿರಿವರಮುರುವಿಕ್ರಮಃಪ್ರಯಾತಶ್ಶುಭಮತಿಸ್ಸಹರಾಮಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಾಭ್ಯಾಂ ||೩೫|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ಥಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಋಶ್ಯಮೂಕಾತ್ತುಹನುಮಾನ್ಗತ್ವಾತುಮಲಯಂಗಿರಿಂ | ಆಚಚಕ್ಷೇತದಾವೀರೌಕಪಿರಾಜಾಯರಾಘವೌ || ಅ
ಯಂರಾಮೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋದೃಢವಿಕ್ರಮಃ | ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾರಾಮೋಽಯಂಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ ||ಇ
ಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂಕುಲೇಜಾತೋರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ | ಧರ್ಮೇನಿಗದಿತಶ್ಚೈವಪಿತುರ್ನಿರ್ದೇಶಪಾರಗಃ ||೩|| ತಸ್ಯಾಸ್ಯವ
ಸತೋಽರಣ್ಯೇನಿಯತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ | ರಾವಣೇನಹೃತಾಭಾರ್ಯಾಸತ್ವಾಂಶರಣಮಾಗತಃ || ೪ || ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧೈ
ಶ್ಚವಹ್ನಿರ್ಯೇನಾಭಿತರ್ಪಿತಃ | ದಕ್ಷಿಣಾಶ್ಚತಥೋತ್ಸೃಷ್ಟಾಗಾವಶ್ಶತಸಹಸ್ರಶಃ ||೫|| ತಪಸಾಸತ್ಯವಾಕ್ಯೇನವಸುಧಾಯೇನ
ಪಾಲಿತಾ | ಸ್ತ್ರೀಹೇತೋಸ್ತಸ್ಯಪುತ್ರೋಽಯಂರಾಮಸ್ತ್ವಾಂಶರಣಂಗತಃ || ೬ || ಭವತಾಸಖ್ಯಕಾಮೌತೌಭ್ರಾತರೌ
ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ | ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾರ್ಚಯಸ್ವೈತೌಪೂಜನೀಯತಮಾವುಭೌ ||೭|| ಶ್ರುತ್ವಾಹನುಮತೋವಾಕ್ಯಂಸುಗ್ರೀ
ವೋಹೃಷ್ಟಮಾನಸಃ | ಭಯಂಚರಾಘವಾದ್ಘೋರಂಪ್ರಜಹೌವಿಗತಜ್ವರಃ || ೮ || ಸಕೃತ್ವಾಮಾನುಷಂರೂಪಂಸುಗ್ರೀ
ವಃಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ| ದರ್ಶನೀಯತಮೋಭೂತ್ವಾಪ್ರೀತ್ಯಾಪ್ರೋವಾಚರಾಘವಮ್ ||೯|| ಭವಾನ್ಧರ್ಮವಿನೀತಶ್ಚವಿಕ್ರಾಂ
ತಸ್ಸರ್ವವತ್ಸಲಃ | ಆಖ್ಯಾತಾವಾಯುಪುತ್ರೇಣತತ್ವತೋಮೇಭವದ್ಗುಣಾಃ ||೧೦|| ತನ್ಮಮೈವೈಷಸತ್ಕಾರೋಲಾಭಶ್ಚೈವೋ
ತ್ತಮಃಪ್ರಭೋ | ಯತ್ತ್ವಮಿಚ್ಛಸಿಸೌಹಾರ್ದಂವಾನರೇಣಮಯಾಸಹ || ೧೧ || ರೋಚತೇಯದಿವಾಸಖ್ಯಂಬಾಹುರೇಷಪ್ರ
ಸಾರಿತಃ | ಗೃಹ್ಯತಾಂಪಾಣಿನಾಪಾಣಿರ್ಮರ್ಯಾದಾಬಧ್ಯತಾಂಧ್ರುವಾ ||೧೨|| ಏತತ್ತುವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸುಗ್ರೀವೇಣಸು
ಭಾಷಿತಂ | ಸಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಾಹಸ್ತಂಪೀಡಯಾಮಾಸಪಾಣಿನಾ ||೧೩|| ಹೃದ್ಯಂಸೌಹೃದಮಾಲಂಬ್ಯಪರ್ಯಷ್ವಜತಪೀಡಿ
ತಂ | ತತೋಹನೂಮಾನ್ಸಂತ್ಯಜ್ಯಭಿಕ್ಷುರೂಪಮರಿಂದಮಃ||೧೪|| ಕಾಷ್ಠತಃಸ್ವೇನರೂಪೇಣಜನಯಾಮಾಸಪಾವಕಂ|
ದೀಪ್ಯಮಾನಂತತೋವಹ್ನಿಂಪುಷ್ಪೈರಭ್ಯರ್ಚ್ಯಸತ್ಕೃತಮ್ ||೧೫|| ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇತುಸುಪ್ರೀತೋನಿದಧೇಸುಸಮಾಹಿತಃ |
ತತೋಽಗ್ನಿಂದೀಪ್ಯಮಾನಂತೌಚಕ್ರತುಶ್ಚಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ||೧೬|| ಸುಗ್ರೀವೋರಾಘವಶ್ಚೈವವಯಸ್ಯತ್ವಮುಪಾಗತೌ | ತ
ತಸ್ಸುಪ್ರೀತಮನಸೌತಾವುಭೌಹರಿರಾಘವೌ ||೧೭|| ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿವೀಕ್ಷಂತೌನತೃಪ್ತಿಮುಪಜಗ್ಮತುಃ| ತ್ವಂವಯ
ಸ್ಯೋಽಸಿಮೇಹೃದ್ಯೋಹ್ಯೇಕಂದುಃಖಂಸುಖಂಚನೌ ||೧೮|| ಸುಗ್ರೀವೋರಾಘವಂವಾಕ್ಯಮಿತ್ಯುವಾಚಪ್ರಹೃಷ್ಟವತ್ |ತತ
ಸ್ಸಪರ್ಣಬಹುಳಾಂಭಿತ್ವಾಶಾಖಾಂಸುಪುಷ್ಪಿತಾಮ್ ||೧೯|| ಸಾಲಸ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಯಸುಗ್ರೀವೋನಿಷಸಾದಸರಾಘವಃ | ಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಾಯಾಥಸಂಹೃಷ್ಟೋಹನುಮಾನ್ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ ||೨೦|| ಶಾಖಾಂಚಂದನವೃಕ್ಷಸ್ಯದದೌಪರಮಪುಷ್ಪಿತಾಂ| ತತಃಪ್ರ
ಹೃಷ್ಟಃಸುಗ್ರೀವಶ್ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂಮಧುರಯಾಗಿರಾ ||೨೧|| ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತದಾರಾಮಂಹರ್ಷವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನಃ | ಅಹಂವಿ
ನಿಕೃತೋರಾಮಚರಾಮೀಹಭಯಾರ್ದಿತಃ || ೨೨ || ಹೃತಭಾರ್ಯೋವನೇತ್ರಸ್ತೋದುರ್ಗಮೇತದುಪಾಶ್ರಿತಃ | ಸೋಽಹಂತ್ರ
ಸ್ತೋವನೇಭೀತೋವಸಾಮ್ಯುದ್ಭ್ರಾಂತಚೇತನಃ ||೨೩|| ವಾಲಿನಾನಿಕೃತೋಭ್ರಾತ್ರಾಕೃತವೈರಶ್ಚರಾಘವ | ವಾಲಿನೋ
ಮೇಮಹಾಭಾಗಭಯಾರ್ತಸ್ಯಾಭಯಂಕರ ||೨೪|| ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಭಯಂಮೇನಭವೇದ್ಯಥಾ | ಏವಮುಕ್ತ
ಸ್ತುತೇಜಸ್ವೀಧರ್ಮಜ್ಞೋಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ ||೨೫|| ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸುಗ್ರೀವಂಪ್ರಹಸನ್ನಿವ | ಉಪಕಾರಫಲಂ
ಮಿತ್ರಂವಿದಿತಂಮೇಮಹಾಕಪೇ ||೨೬|| ವಾಲಿನಂತಂವಧಿಷ್ಯಾಮಿತವಭಾರ್ಯಾಪಹಾರಿಣಂ | ಅಮೋಘಾಸ್ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶಾ
ಮಮೈತೇನಿಶಿತಾಶ್ಶರಾಃ ||೨೭|| ತಸ್ಮಿನ್ವಾಲಿನಿದುರ್ವೃತ್ತೇನಿಪತಿಷ್ಯಂತಿವೇಗಿತಾಃ | ಕಂಕಪತ್ರಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಾಮಹೇಂದ್ರಾಶ
ನಿಸನ್ನಿಭಾಃ ||೨೮|| ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರಾಋಜುಪರ್ವಾಣಸ್ಸರೋಷಾಭುಜಗಾಇವ | ತಮದ್ಯವಾಲಿನಂಪಶ್ಯಕ್ರೂರೈರಾಶೀವಿಷೋ
ಪಮೈಃ ||೨೯|| ಶರೈರ್ವಿನಿಹತಂಭೂಮೌವಿಕೀರ್ಣಮಿವಪರ್ವತಂ| ಸತುತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಘವಸ್ಯಾತ್ಮನೋಹಿತಂ||
ಸುಗ್ರೀವಃಪರಮಪ್ರೀತಸ್ಸುಮಹದ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ||೩೦|| ತವಪ್ರಸಾದೇನನೃಸಿಂಹರಾಘವಪ್ರಿಯಾಂಚರಾಜ್ಯಂಚಸ
ಮಾಪ್ನುಯಾಮಹಂ | ತಥಾಕುರುತ್ವಂನರದೇವವೈರಿಣಂಯಥಾನಿಹಂಸ್ಯತ್ಸಪ್ರಸನ್ನಮಾಗ್ರಜಂ ||೩೧|| ಸೀತಾಕಪೀಂ
ದ್ರಕ್ಷಣದಾಚರಾಣಾಂರಾಜೀವಹೇಮಜ್ವಲನೋಪಮಾನಿ| ಸುಗ್ರೀವರಾಮಪ್ರಣಯಪ್ರಸಂಗೇವಾಮಾನಿನೇತ್ರಾಣಿಸಮಂ
ಸ್ಫುರಂತಿ ||೩೨|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪುನರೇವಾಬ್ರವೀತ್ಪ್ರೀತೋರಾಘವಂರಘುನಂದನಂ | ಅಯಮಾಖ್ಯಾತಿಮೇರಾಮಸಚಿವೋಮಂತ್ರಿಸತ್ತಮಃ ||೧|| ಹ
ನೂಮಾನ್ಯನ್ನಿಮಿತ್ತಂತ್ವಂನಿರ್ಜನಂವನಮಾಗತಃ | ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವಸತಶ್ಚವನೇತವ ||೨|| ರಕ್ಷಸಾಪಹೃತಾ

ಭಾರ್ಯಾಮ್ಮೈಥಿಲೀಂಜನಕಾತ್ಮಜಾ ।ತ್ವಯಾವಿಯುಕ್ತಾರುದತೀಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚಧೀಮತಾ ॥೩॥ ಅಂತರಪ್ರೇಪ್ಸುನಾತೇನಹತ್ವಾ
ಗೃಧ್ರಂಜಟಾಯುಷಂ । ಭಾರ್ಯಾವಿಯೋಗಜಂದುಃಖಮಚಿರಾತ್ತ್ವಂವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ॥ ೪ ॥ ಅಹಂತಾಮಾನಯಿಷ್ಯಾಮಿನ
ಷ್ಟಾಂವೇದಶ್ರುತೀಮಿವ।ರಸಾತಲೇವಾವರ್ತಂತೀಂವರ್ತಂತೀಂವಾನಭಸ್ಸ್ಥಲೇ ॥೫॥ ಅಹಮಾನೀಯದಾಸ್ಯಾಮಿತವಭಾರ್ಯಾ
ಮರಿಂದಮ। ಇದಂತಥ್ಯಂಮಮವಚಸ್ತ್ವಮವೇಹಿಚರಾಘವ ॥೬॥ ನಶಕ್ಯಾಸಾಜರಯಿತುಮಪಿಸೇಂದ್ರೈಸ್ಸುರಾಸುರೈಃ।
ತವಭಾರ್ಯಾಮಹಾಬಾಹೋಭಕ್ಷ್ಯಂವಿಷಕೃತಂಯಥಾ ॥೭॥ ತ್ಯಜಶೋಕಂಮಹಾಬಾಹೋತಾಂಕಾಂತಾಮಾನಯಾಮಿತೇ।
ಅನುಮಾನಾತ್ತುಜಾನಾಮಿಮೈಥಿಲೀಸಾನಸಂಶಯಃ ॥೮॥ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಮಯಾದೃಷ್ಟಾರಕ್ಷಸಾಕ್ರೂರಕರ್ಮಣಾ ।
ಕ್ರೋಶಂತೀರಾಮರಾಮೇತಿಲಕ್ಷ್ಮಣೇತಿಚವಿಸ್ವರಂ ॥೯॥ ಸ್ಫುರಂತೀರಾವಣಸ್ಯಾಂಕೇಪನ್ನಗೇಂದ್ರವಧೂರ್ಯಥಾ। ಆತ್ಮ
ನಾಪಂಚಮಂಮಾಂಹಿದೃಷ್ಟ್ವಾಶೈಲತಟೇಸ್ಥಿತಮ್ ॥೧೦॥ ಉತ್ತರೀಯಂತಯಾತ್ಯಕ್ತಂಶುಭಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿಚ । ತಾನ್ಯ
ಸ್ಮಾಭಿರ್ಗೃಹೀತಾನಿನಿಹಿತಾನಿಚರಾಘವ ॥೧೧॥ ಆನಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂತಾನಿಪ್ರತ್ಯಭಿಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ। ತಮಬ್ರವೀತ್ತತೋ
ರಾಮಸ್ಸುಗ್ರೀವಂಪ್ರಿಯವಾದಿನಮ್ ॥೧೨॥ ಆನಯಸ್ವಸಖೇಶೀಘ್ರಂಕಿಮರ್ಥಂಪ್ರವಿಲಂಬಸೇ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸುಗ್ರೀವ
ಶ್ಶೈಲಸ್ಯಗಹನಾಂಗುಹಾಮ್ ॥ ೧೩ ॥ ಪ್ರವಿವೇಶತತಶ್ಶೀಘ್ರಂರಾಘವಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ । ಉತ್ತರೀಯಂಗೃಹೀತ್ವಾ
ತುಶುಭಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿಚ ॥ ೧೪ ॥ ಇದಂಪಶ್ಯೇತಿರಾಮಾಯದರ್ಶಯಾಮಾಸವಾನರಃ । ತತೋಗೃಹೀತ್ವಾತದ್ವಾಸಃ
ಶುಭಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿಚ ॥೧೫॥ ಅಭವದ್ಬಾಷ್ಪಸಂರುದ್ಧೋನೀಹಾರೇಣೇವಚಂದ್ರಮಾಃ । ಸೀತಾಸ್ನೇಹಪ್ರವೃತ್ತೇನಸತುಬಾ
ಷ್ಪೇಣಪೂರಿತಃ ॥೧೬॥ ಹಾಪ್ರಿಯೇತಿರುದನ್ಧೈರ್ಯಮುತ್ಸೃಜ್ಯನ್ಯಪತತ್ಕ್ಷಿತೌ । ಹೃದಿಕೃತ್ವಾತುಬಹುಶಸ್ತಮಲಂಕಾರ
ಮುತ್ತಮಮ್ ॥೧೭॥ ನಿಶಶ್ವಾಸಭೃಶಂಸರ್ಪೋಬಿಲಸ್ಥಇವರೋಷಿತಃ । ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನಾಶ್ರುವೇಗಸ್ತುಸೌಮಿತ್ರಿಂವೀಕ್ಷ್ಯಪಾ
ರ್ಶ್ವತಃ ॥೧೮ ॥ ಪರಿದೇವಯಿತುಂದೀನಂರಾಮಸ್ಸಮುಪಚಕ್ರಮೇ । ಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣವೈದೇಹ್ಯಾಸಂತ್ಯಕ್ತಂಹ್ರಿಯಮಾಣ
ಯಾ ॥೧೯॥ ಉತ್ತರೀಯಮಿದಂಭೂಮೌಶರೀರಾದ್ಭೂಷಣಾನಿಚ । ಶಾದ್ವಲಿನ್ಯಾಂಧ್ರುವಂಭೂಮ್ಯಾಂಸೀತಯಾಹ್ರಿ
ಯಮಾಣಯಾ ॥೨೦॥ ಉತ್ಸೃಷ್ಟಂಭೂಷಣಮಿದಂತಥಾರೂಪಂಹಿದೃಶ್ಯತೇ ।ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾ
ಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥೨೧॥ನಾಹಂಜಾನಾಮಿಕೇಯೂರೇನಾಹಂಜಾನಾಮಿಕುಂಡಲೇ।ನೂಪುರೇತ್ವಭಿಜಾನಾಮಿನಿತ್ಯಂಪಾದಾಭಿವಂ
ದನಾತ್ ॥೨೨॥ ತತಸ್ಸರಾಘವೋದೀನಸ್ಸುಗ್ರೀವಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ । ಬ್ರೂಹಿಸುಗ್ರೀವಕಂದೇಶಂಹ್ರಿಯಂತೀಲಕ್ಷಿತಾತ್ವ
ಯಾ॥೨೩॥ರಕ್ಷಸಾರೌದ್ರರೂಪೇಣಮಮಪ್ರಾಣೈಃಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯಾ।ಕ್ವವಾವಸತಿತದ್ರಕ್ಷೋಮಹದ್ವ್ಯಸನದಂಮಮ॥
ಯನ್ನಿಮಿತ್ತಮಹಂಸರ್ವಾನ್ನಾಶಯಿಷ್ಯಾಮಿರಾಕ್ಷಸಾನ್ । ಹರತಾಮೈಥಿಲೀಂಯೇನಮಾಂಚರೋಷಯತಾಭೃಶಂ ॥೨೫॥ ಆ
ತ್ಮನೋಜೀವಿತಾಂತಾಯಮೃತ್ಯುದ್ವಾರಮಪಾವೃತಂ ॥ಮಮದಯಿತತರಾಹೃತಾವನಾಂತಾದ್ರಜನಿಚರೇಣವಿಮಥ್ಯಯೇ
ನಸಾ । ಕಥಯಮಮರಿಪುಂತ್ವಮದ್ಯವೈಪ್ಲವಗಪತೇಯಮಸನ್ನಿಧಿಂನಯಾಮಿ ॥ ... ... ॥೨೬॥

ಇತಿ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಷಷ್ಠಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸುಗ್ರೀವೋರಾಮೇಣಾರ್ತೇನವಾನರಃ।ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಸಬಾಷ್ಪಂಬಾಷ್ಪಗದ್ಗದಃ ॥ ನ
ಜಾನೇನಿಲಯಂತಸ್ಯಸರ್ವಥಾಪಾಪರಕ್ಷಸಃ । ಸಾಮರ್ಥ್ಯಂವಿಕ್ರಮಂವಾಪಿದೌಷ್ಕುಲೇಯಸ್ಯವಾಕುಲಂ॥೨॥ ಸತ್ಯಂತೇಪ್ರ
ತಿಜಾನಾಮಿತ್ಯಜಶೋಕಮರಿಂದಮ।ಕರಿಷ್ಯಾಮಿತಥಾಯತ್ನಂಯಥಾಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿಮೈಥಿಲೀಂ॥೩॥ರಾವಣಂಸಗಣಂಹತ್ವಾ
ಪರಿತೋಷ್ಯಾತ್ಮಪೌರುಷಂ । ತಥಾಸ್ಮಿಕರ್ತಾನಚಿರಾದ್ಯಥಾಪ್ರೀತೋಭವಿಷ್ಯಸಿ॥೪॥ ಅಲಂವೈಕ್ಲಬ್ಯಮಾಲಂಬ್ಯಧೈರ್ಯ
ಮಾತ್ಮಗತಂಸ್ಮರ। ತ್ವದ್ವಿಧಾನಾಂನಸದೃಶಮೀದೃಶಂವಿದ್ಧಿಲಾಘವಂ ॥೫॥ ಮಯಾಪಿವ್ಯಸನಂಪ್ರಾಪ್ತಂಭಾರ್ಯಾಹರಣ
ಜಂಮಹತ್।ನಚಾಹಮೇವಂಶೋಚಾಮಿನಚಧೈರ್ಯಂಪರಿತ್ಯಜೇ॥೬॥ನಾಹಂತಾಮನುಶೋಚಾಮಿಪ್ರಾಕೃತೋವಾನರೋಽಪಿಸನ್
ಮಹಾತ್ಮಾಚವಿನೀತಶ್ಚಕಿಂಪುನರ್ಧೃತಿಮಾನ್ಭವಾನ್ ॥೭॥ ಬಾಷ್ಪಮಾಪತಿತಂಧೈರ್ಯಾನ್ನಿಗ್ರಹೀತುಂತ್ವಮರ್ಹಸಿ।ಮರ್ಯಾ
ದಾಂಸತ್ವಯುಕ್ತಾನಾಂಧೃತಿಂನೋತ್ಸ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿ ॥೮॥ ವ್ಯಸನೇವಾರ್ಥಕೃಚ್ಛ್ರೇವಾಭಯೇವಾಜೀವಿತಾಂತಕೇ । ವಿಮೃಶ
ನ್ವೈಸ್ವಯಾಬುದ್ಧ್ಯಾಧೃತಿಮಾನ್ನಾವಸೀದತಿ ॥೯॥ ಬಾಲಿಶಸ್ತುನರೋನಿತ್ಯಂವೈಕ್ಲಬ್ಯಂಯೋಽನುವರ್ತತೇ । ಸಮಜ್ಜತ್ಯ
ವಶಶ್ಶೋಕೇಭಾರಾಕ್ರಾಂತೇವನೌರ್ಜಲೇ ॥೧೦॥ ಏಷೋಂಜಲಿರ್ಮಯಾಬದ್ಧಃಪ್ರಣಯಾತ್ತ್ವಾಂಪ್ರಸಾದಯೇ।ಪೌರುಷಂ
ಶ್ರಯಶೋಕಸ್ಯನಾಂತರಂದಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೧॥ ಯೇಶೋಕಮನುವರ್ತಂತೇನತೇಷಾಂವಿದ್ಯತೇಸುಖಂ । ತೇಜಶ್ಚಕ್ಷೀಯತೇತೇ
ಷಾಂನತ್ವಂಶೋಚಿತುಮರ್ಹಸಿ॥೧೨॥ಶೋಕೇನಾಭಿಪ್ರಪನ್ನಸ್ಯಜೀವಿತೇಚಾಪಿಸಂಶಯಃ । ಸಶೋಕಂತ್ಯಜರಾಜೇಂದ್ರಧೈರ್ಯ
ಮಾಶ್ರಯಕೇವಲಂ ॥ ಹಿತಂವಯಸ್ಯಭಾವೇನಬ್ರೂಮಿನೋಪದಿಶಾಮಿತೇ। ವಯಸ್ಯತಾಂಪೂಜಯನ್ಮೇತ್ವಂಶೋಚಿತುಮರ್ಹ
ಸಿ ॥೧೪॥ ಮಧುರಂಸಾಂತ್ವಿತಸ್ತೇನಸುಗ್ರೀವೇಣಸರಾಘವಃ । ಮುಖಮಶ್ರುಪರಿಕ್ಲಿನ್ನಂವಸ್ತ್ರಾಂತೇನಪ್ರಮಾರ್ಜಯತ್।

ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸುಗ್ರೀವವಚನಾತ್ಪ್ರಭುಃ| ಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಸುಗ್ರೀವಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ||೧೬|| ಕರ್ತವ್ಯಂಯದ್ವಯಸ್ಯೇನಸ್ನಿಗ್ಧೇನಚಹಿತೇನಚ | ಅನುರೂಪಂಚಯುಕ್ತಂಚಕೃತಂಸುಗ್ರೀವತತ್ತ್ವಯಾ ||೧೭|| ಏಷಚಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥೋಹಮನುನೀತಸ್ತ್ವಯಾಸಖೇ | ದುರ್ಲಭೋಹೀದೃಶೋಬಂಧುರಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇವಿಶೇಷತಃ ||೧೮||ಕಿಂತುಯತ್ನಸ್ತ್ವಯಾಕಾರ್ಯೋಮೈಥಿಲ್ಯಾಃಪರಿಮಾರ್ಗಣೇ|ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಚರೌದ್ರಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ||೧೯|| ಮಯಾಚಯದನುಷ್ಠೇಯಂವಿಸ್ರಬ್ಧೇನತದುಚ್ಯತಾಂ|ವರ್ಷಾಸ್ವಿವಚಸುಕ್ಷೇತ್ರೇಸರ್ವಂಸಂಪದ್ಯತೇಮಯಿ||೨೦|| ಮಯಾಚಯದಿದಂವಾಕ್ಯಮಭಿಮಾನಾತ್ಸಮೀರಿತಂ | ತತ್ತ್ವಯಾಹರಿಶಾರ್ದೂಲತತ್ವಮಿತ್ಯುಪಧಾರ್ಯತಾಂ ||೨೧|| ಅನೃತಂನೋಕ್ತಪೂರ್ವಂಮೇನಚವಕ್ಷ್ಯೇಕದಾಚನ | ಏತತ್ತೇಪ್ರತಿಜಾನಾಮಿಸತ್ಯೇನೈವಚತೇಶಪೇ||೨೨|| ತತಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಸ್ಸುಗ್ರೀವೋವಾನರೈಸ್ಸಚಿವೈಸ್ಸಹ | ರಾಘವಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂವಿಶೇಷತಃ ||೨೩|| ಏವಮೇಕಾಂತಸಂಪೃಕ್ತೌತತಸ್ತೌನರವಾನರೌ|ಉಭಾವನ್ಯೋನ್ಯಸದೃಶಂಸುಖಂದುಃಖಮಭಾಷತಾಂ || ೨೪ || ಮಹಾನುಭಾವಸ್ಯವಚೋನಿಶಮ್ಯಹರಿರ್ನರಾಣಾಮೃಷಭಸ್ಯತಸ್ಯ| ಕೃತಂಸಮೇನೇಹರಿವೀರಮುಖ್ಯಸ್ತದಾಸ್ವಕಾರ್ಯಂಹೃದಯೇನವಿದ್ವಾನ್ || ... ... ||೨೫||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪರಿತುಷ್ಟಸ್ತುಸುಗ್ರೀವಸ್ತೇನವಾಕ್ಯೇನವಾನರಃ |ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಾಗ್ರತೋರಾಮಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ||೧|| ಸರ್ವಥಾಹಮನುಗ್ರಾಹ್ಯೋದೇವತಾನಾಮಸಂಶಯಃ|ಉಪಪನ್ನಗುಣೋಪೇತಸ್ಸಖಾಯಸ್ಯಭವಾನ್ಮಮ|| ಶಕ್ಯಂಖಲುಭವೇದ್ರಾಮಸಹಾಯೇನತ್ವಯಾನಘ|ಸುರರಾಜ್ಯಮಪಿಪ್ರಾಪ್ತುಂಸ್ವರಾಜ್ಯಂಕಿಂಪುನಃಪ್ರಭೋ ||೩|| ಸೋಹಂಸಭಾಜ್ಯೋಬಂಧೂನಾಂಸುಹೃದಾಂಚೈವರಾಘವ| ಯಸ್ಯಾಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕಂಮಿತ್ರಂಲಬ್ಧಂರಾಘವವಂಶಜಂ ||೪|| ಅಹಮಪ್ಯನುರೂಪಸ್ತೇವಯಸ್ಯೋಜ್ಞಾಸ್ಯಸೇಶನೈಃ | ನತುವಕ್ತುಂಸಮರ್ಥೋಹಂಸ್ವಯಮಾತ್ಮಗತಾನ್ಗುಣಾನ್ ||೫|| ಮಹಾತ್ಮನಾಂತುಭೂಯಿಷ್ಠಂತ್ವದ್ವಿಧಾನಾಂಕೃತಾತ್ಮನಾಂ|ನಿಶ್ಚಲಾಭವತಿಪ್ರೀತಿರ್ಧೈರ್ಯಮಾತ್ಮವತಾಮಿವ||೬||ರಜತಂವಾಸುವರ್ಣಂವಾವಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾಭರಣಾನಿಚ|ಅವಿಭಕ್ತಾನಿಸಾಧೂನಾಮವಗಚ್ಛಂತಿಸಾಧವಃ||೭||ಆಢ್ಯೋವಾಪಿದರಿದ್ರೋವಾದುಃಖಿತಸ್ಸುಖಿತೋಪಿವಾ|ನಿರ್ದೋಷೋವಾಸದೋಷೋವಾವಯಸ್ಯಃಪರಮಾಗತಿಃ ||೮|| ಧನತ್ಯಾಗಸ್ಸುಖತ್ಯಾಗೋದೇಹತ್ಯಾಗೋಪಿವಾಪುನಃ| ವಯಸ್ಯಾರ್ಥೇಪ್ರವರ್ತಂತೇಸ್ನೇಹಂದೃಷ್ಟ್ವಾತಥಾವಿಧಂ ||೯|| ತತ್ತಥೇತ್ಯಬ್ರವೀದ್ರಾಮಸ್ಸುಗ್ರೀವಂಪ್ರಿಯವಾದಿನಂ |ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಾಗ್ರತೋಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾವಾಸವಸ್ಯೇವಧೀಮತಃ ||೧೦|| ತತೋರಾಮಂಸ್ಥಿತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾಬಲಂ| ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸರ್ವತಶ್ಚಕ್ಷುರ್ವನೇಲೋಲಮಪಾತಯತ್ ||೧೧|| ಸದದರ್ಶತತಸ್ಸಾಲಮವಿದೂರೇಹರೀಶ್ವರಃ| ಸುಪುಷ್ಪಮೀಷತ್ಪತ್ರಾಢ್ಯಂಭ್ರಮರೈರುಪಶೋಭಿತಂ ||೧೨|| ತಸ್ಯೈಕಾಂಪರ್ಣಬಹುಳಾಂಭಂಕ್ತ್ವಾಶಾಖಾಂಸುಪುಷ್ಪಿತಾಂ | ಸಾಲಸ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಯಸುಗ್ರೀವೋನಿಷಸಾದಸರಾಘವಃ ||೧೩|| ತಾವಾಸೀನೌತತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಹನೂಮಾನಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣಂ | ಸಾಲಶಾಖಾಂಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯವಿನೀತಮುಪವೇಶಯತ್ ||೧೪|| ಸುಖೋಪವಿಷ್ಟಂರಾಮಂತುಪ್ರಸನ್ನಮುದಧಿಂಯಥಾ|ಫಲಪುಷ್ಪಸಮಾಕೀರ್ಣೇತಸ್ಮಿನ್ಗಿರಿವರೋತ್ತಮೇ ||೧೫|| ತತಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಸ್ಸುಗ್ರೀವಃಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂಮಧುರಯಾಗಿರಾ| ಉವಾಚಪ್ರಣಯಾದ್ರಾಮಂಹರ್ಷವ್ಯಾಕುಲಿತಾಕ್ಷರಂ ||೧೬|| ಅಹಂವಿನಿಕೃತೋಭ್ರಾತ್ರಾಚರಾಮ್ಯೇಷಭಯಾರ್ದಿತಃ | ಋಶ್ಯಮೂಕಂಗಿರಿವರಂಹೃತಭಾರ್ಯಸ್ಸುದುಃಖಿತಃ ||೧೭|| ಸೋಹಂತ್ರಸ್ತೋಭಯೇಮಗ್ನೋವಸಾಮ್ಯುದ್ಭ್ರಾಂತಚೇತನಃ|ವಾಲಿನಾನಿಕೃತೋಭ್ರಾತ್ರಾಕೃತವೈರಶ್ಚರಾಘವ ||೧೮|| ವಾಲಿನೋಮೇಭಯಾರ್ತಸ್ಯಸರ್ವಲೋಕಾಭಯಂಕರ | ಮಮಾಪಿತ್ವಮನಾಥಸ್ಯಪ್ರಸಾದಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ||೧೯|| ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುತೇಜಸ್ವೀಧರ್ಮಜ್ಞೋಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ | ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಸಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸುಗ್ರೀವಂಪ್ರಹಸನ್ನಿವ || ಉಪಕಾರಫಲಂಮಿತ್ರಮಪಕಾರೋರಿಲಕ್ಷಣಂ |ಅದ್ಯೈವತಂಹನಿಷ್ಯಾಮಿತವಭಾರ್ಯಾಪಹಾರಿಣಂ ||೨೧|| ಇಮೇಹಿಮೇಮಹಾವೇಗಾಃಪತ್ರಿಣಸ್ತಿಗ್ಮತೇಜಸಃ|ಕಾರ್ತಿಕೇಯವನೋದ್ಭೂತಾಃಶರಾಹೇಮವಿಭೂಷಿತಾಃ||೨೨|| ಕಂಕಪತ್ರಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಾಮಹೇಂದ್ರಾಶನಿಸನ್ನಿಭಾಃ|ಸುಪರ್ವಾಣಸ್ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರಾಸ್ಸರೋಷಾಭುಜಗಾಇವ||೨೩||ಭ್ರಾತೃಸಂಜ್ಞಮಮಿತ್ರಂತೇವಾಲಿನಂಕೃತಕಿಲ್ಬಿಷಂ | ಶರೈರ್ವಿನಿಹತಂಪಶ್ಯವಿಕೀರ್ಣಮಿವಪರ್ವತಂ ||೨೪|| ರಾಘವಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸುಗ್ರೀವೋವಾನರಾಧಿಪಃ|ಪ್ರಹರ್ಷಮತುಲಂಲೇಭೇಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಚಾಬ್ರವೀತ್||೨೫||ರಾಮಶೋಕಾಭಿಭೂತೋಹಂಶೋಕಾರ್ತಾನಾಂಭವಾನ್ಗತಿಃ|ವಯಸ್ಯಇತಿಕೃತ್ವಾಹಿತ್ವಯ್ಯಹಂಪರಿದೇವಯೇ||೨೬|| ತ್ವಂಹಿಪಾಣಿಪ್ರದಾನೇನವಯಸ್ಯೋಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕಃ|ಕೃತಃಪ್ರಾಣೈರ್ಬಹುಮತಸ್ಸತ್ಯೇನಾಪಿಶಪಾಮಿತೇ ||೨೭|| ವಯಸ್ಯಇತಿಕೃತ್ವಾಚವಿಸ್ರಬ್ಧಂಪ್ರವದಾಮ್ಯಹಂ | ದುಃಖಮಂತರ್ಗತಂಯನ್ಮೇಮನೋಹರತಿನಿತ್ಯಶಃ ||೨೮|| ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾವಚನಂಬಾಷ್ಪದೂಷಿತಲೋಚನಃ| ಬಾಷ್ಪೋಪಹತಯಾವಾಚಾನೋಚ್ಚೈಶ್ಶಕ್ನೋತಿಭಾಷಿತುಂ ||೨೯|| ಬಾಷ್ಪವೇಗಂತುಸಹಸಾನದೀವೇಗಮಿವಾಗತಂ | ಧಾರಯಾಮಾಸಧೈರ್ಯೇಣಸುಗ್ರೀವೋರಾಮ

ಸನ್ನಿಧೌ ॥೩೦॥ ಸನ್ನಿಗೃಹ್ಯತುತಂಬಾಷ್ಪಂಪ್ರಮೃಜ್ಯನಯನೇಶುಭೇ । ವಿನಿಶ್ವಸ್ಯಚತೇಜಸ್ವೀರಾಘವಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥
ಪುರಾಹಂವಾಲಿನಾರಾಮರಾಜ್ಯಾತ್ಸ್ವಾದವರೋಪಿತಃ । ಪರುಷಾಣಿಚಸಂಶ್ರಾವ್ಯನಿರ್ಧೂತೋಸ್ಮಿಬಲೀಯಸಾ ॥೩೨॥ಹೃ
ತಾಭಾರ್ಯಾಚಮೇತೇನಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಪಿಗರೀಯಸೀ । ಸುಹೃದಶ್ಚಮದೀಯಾಯೇಸಂಯತಾಬಂಧನೇಷುತೇ ॥೩೩॥ಯತ್ನವಾಂಶ್ಚ
ಸುದುಷ್ಟಾತ್ಮಾಮದ್ವಿನಾಶಾಯರಾಘವ। ಬಹುಶಸ್ತತ್ಪ್ರಯುಕ್ತಾಶ್ಚವಾನರಾನಿಹತಾಮಯಾ ॥೩೪॥ ಶಂಕಯಾತ್ವೇತಯಾ
ಚಾಹಂದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ವಾಮಪಿರಾಘವ । ನೋಪಸರ್ಪಾಮ್ಯಹಂಭೀತೋಭಯೇಸರ್ವೇಹಿಬಿಭ್ಯತಿ ॥೩೫॥ ಕೇವಲಂಹಿಸಹಾಯಾ
ಮೇಹನೂಮತ್ಪ್ರಮುಖಾಸ್ತ್ವಿಮೇ । ಅತೋಹಂಧಾರಯಾಮ್ಯದ್ಯಪ್ರಾಣಾನ್ಕೃಚ್ಛ್ರಗತೋಪಿಸನ್ ॥೩೬॥ ಏತೇಹಿಕಪಯಃ
ಸ್ನಿಗ್ಧಾಮಾಂರಕ್ಷಂತಿಸಮಂತತಃ । ಸಹಗಚ್ಛಂತಿಗಂತವ್ಯೇನಿತ್ಯಂತಿಷ್ಠಂತಿಚಸ್ಥಿತೇ ॥ ೩೭ ॥ ಸಂಕ್ಷೇಪಸ್ತ್ವೇಷತೇರಾಮಕಿ
ಮುಕ್ತ್ವಾವಿಸ್ತರಂಹಿತೇ । ಸಮೇಜ್ಯೇಷ್ಠೋರಿಪುರ್ಭ್ರಾತಾವಾಲೀವಿಶ್ರುತಪೌರುಷಃ ॥೩೮॥ ತದ್ವಿನಾಶಾದ್ಧಿಮೇದುಃಖಂಪ್ರ
ಣಷ್ಟಂಸ್ಯಾದನಂತರಂ । ಸುಖಂಚಜೀವಿತಂಚೈವತದ್ವಿನಾಶನಿಬಂಧನಂ ॥ ೩೯ ॥ ಏಷಮೇರಾಮಶೋಕಾಂತಶ್ಶೋಕಾರ್ತೇನ
ನಿವೇದಿತಃ । ದುಃಖಿತಸ್ಸುಖಿತೋವಾಪಿಸಖ್ಯುರ್ನಿತ್ಯಂಸಖಾಗತಿಃ ॥೪೦॥ ಶ್ರುತ್ವೈತದ್ವಚನಂರಾಮಸ್ಸುಗ್ರೀವಮಿದಮಬ್ರ
ವೀತ್ ।ಕಿಂನಿಮಿತ್ತಮಭೂದ್ವೈರಂಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತತ್ವತಃ॥೪೧॥ ಸುಖಂಹಿಕಾರಣಂಶ್ರುತ್ವಾವೈರಸ್ಯತವವಾನರ।ಆ
ನಂತರ್ಯಂವಿಧಾಸ್ಯಾಮಿಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಬಲಾಬಲಂ ॥ ೪೨ ॥ ಬಲವಾನ್ಹಿಮಮಾಮರ್ಷಃಶ್ರುತ್ವಾತ್ವಾಮವಮಾನಿತಂ ।
ವರ್ಧತೇಹೃದಯೋತ್ಕಂಪೀಪ್ರಾವೃಡ್ವೇಗಇವಾಂಭಸಃ ॥೪೩॥ ಹೃಷ್ಟಃಕಥಯವಿಸ್ರಬ್ಧೋಯಾವದಾರೋಪ್ಯತೇಧನುಃ ।ಸೃ
ಷ್ಟಶ್ಚಹಿಮಯಾಬಾಣೋನಿರಸ್ತಶ್ಚರಿಪುಸ್ತವ ॥೪೪॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸುಗ್ರೀವಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಪ್ರಹರ್ಷ
ಮತುಲಂಲೇಭೇಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಹವಾನರೈಃ ॥೪೫॥ ತತಃಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನಸ್ಸುಗ್ರೀವೋಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜೇ।ವೈರಸ್ಯಕಾರಣಂತತ್ತ್ವ
ಮಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ... ... ॥೪೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶ್ರೂಯತಾಂರಾಮಯದ್ವೃತ್ತಮಾದಿತಃಪ್ರಭೃತಿಕ್ರಮಾತ್ । ಯಥಾವೈರಂಸಮುದ್ಭೂತಂಯಥಾಚಾಹಂನಿರಾ
ಕೃತಃ॥೧॥ ವಾಲೀನಾಮಮಮಭ್ರಾತಾಜ್ಯೇಷ್ಠಶ್ಶತ್ರುನಿಷೂದನಃ।ಪಿತುರ್ಬಹುಮತೋನಿತ್ಯಂಮಮಾಪಿಚಯಥಾಪುರಾ॥
ಪಿತರ್ಯುಪರತೇಸ್ಮಾಕಂಜ್ಯೇಷ್ಠೋಯಮಿತಿಮಂತ್ರಿಭಿಃ । ಕಪೀನಾಮೀಶ್ವರೋರಾಜ್ಯೇಕೃತಃಪರಮಸಂಮತಃ ॥೩॥ ರಾಜ್ಯಂ
ಪ್ರಶಾಸತಸ್ತಸ್ಯಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂಮಹತ್ । ಅಹಂಸರ್ವೇಷುಕಾಲೇಷುಪ್ರಣತಃಪ್ರೇಷ್ಯವತ್ಸ್ಥಿತಃ॥೪॥ಮಾಯಾವೀನಾಮ
ತೇಜಸ್ವೀಪೂರ್ವಜೋದುಂದುಭೇಸ್ಸುತಃ । ತೇನತಸ್ಯಮಹದ್ವೈರಂಸ್ತ್ರೀಕೃತಂವಿಶ್ರುತಂಪುರಾ॥೫॥ಸತುಸುಪ್ತೇಜನೇರಾತ್ರೌ
ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾದ್ವಾರಮಾಗತಃ । ನರ್ದತಿಸ್ಮಸುಸಂರಬ್ಧೋವಾಲಿನಂಚಾಹ್ವಯದ್ರಣೇ॥೬॥ ಪ್ರಸುಪ್ತಸ್ತುಮಮಭ್ರಾತಾನರ್ದಿ
ತಂಭೈರವಸ್ವನಂ।ಶ್ರುತ್ವಾನಮಮೃಷೇವಾಲೀನಿಷ್ಪಪಾತಜವಾತ್ತದಾ ॥೭॥ ಸತುವೈನಿಸ್ಸೃತಃಕ್ರೋಧಾತ್ತಂಹಂತುಮಸು
ರೋತ್ತಮಂ । ವಾರ್ಯಮಾಣಸ್ತತಃಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ಮಯಾಚಪ್ರಣತಾತ್ಮನಾ ॥೮॥ ಸತುನಿರ್ಧೂಯಸರ್ವಾನ್ನೋನಿರ್ಜಗಾಮ
ಮಹಾಬಲಃ । ತತೋಹಮಪಿಸೌಹಾರ್ದಾನ್ನಿಸ್ಸೃತೋವಾಲಿನಾಸಹ ॥೯॥ ಸತುಮೇಭ್ರಾತರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮಾಂಚದೂರಾ
ದವಸ್ಥಿತಂ।ಅಸುರೋಜಾತಸಂತ್ರಾಸಃಪ್ರದುದ್ರಾವತತೋಭೃಶಂ ॥ತಸ್ಮಿನ್ದ್ರವತಿಸಂತ್ರಸ್ತೇಹ್ಯಾವಾಂದ್ರುತತರಂಗತೌ।
ಪ್ರಕಾಶಶ್ಚಕೃತೋಮಾರ್ಗಶ್ಚಂದ್ರೇಣೋದ್ಗಚ್ಛತಾತದಾ॥೧೧॥ ಸತೃಣೈರಾವೃತಂದುರ್ಗಂಧರಣ್ಯಾವಿವೃತಂಮಹತ್ । ಪ್ರ
ವಿವೇಶಾಸುರೋವೇಗಾದಾವಾಮಾಸಾದ್ಯವಿಷ್ಠಿತೌ॥ ತಂಪ್ರವಿಷ್ಟಂರಿಪುಂದೃಷ್ಟ್ವಾಬಿಲಂರೋಷವಶಂಗತಃ । ಮಾಮುವಾಚ
ತದಾವಾಲೀವಚನಂಕ್ಷುಭಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥೧೩॥ ಇಹತ್ವಂತಿಷ್ಠಸುಗ್ರೀವಬಿಲದ್ವಾರಿಸಮಾಹಿತಃ । ಯಾವತ್ತತ್ರಪ್ರವಿಶ್ಯಾ
ಹಂನಿಹನ್ಮಿಸಹಸಾರಿಪುಂ ॥೧೪॥ ಮಯಾತ್ವೇತದ್ವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಯಾಚಿತಸ್ಸಪರಂತಪಃ। ಶಾಪಯಿತ್ವಾತುಮಾಂಪದ್ಭ್ಯಾಂ
ಪ್ರವಿವೇಶಬಿಲಂಮಹತ್ ॥೧೫॥ ತಸ್ಯಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯಬಿಲಂಸಾಗ್ರಸ್ಸಂವತ್ಸರೋಗತಃ । ಸ್ಥಿತಸ್ಯಚಮಮದ್ವಾರಿಸಕಾಲೋವ್ಯ
ತ್ಯವರ್ತತ ॥೧೬॥ ಅಹಂತುನಷ್ಟಂಜ್ಞಾತ್ವಾತಂಸ್ನೇಹಾದಾಗತಸಂಭ್ರಮಃ। ಭ್ರಾತರಂನಚಪಶ್ಯಾಮಿಪಾಪಶಂಕಿಚಮೇಮ
ನಃ ॥೧೭॥ ಅಥದೀರ್ಘಸ್ಯಕಾಲಸ್ಯಬಿಲಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ವಿನಿಸ್ಸೃತಂ । ಸಫೇನಂರುಧಿರಂರಕ್ತಮಹಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸುದುಃಖಿತಃ॥
ನರ್ದತಾಮಸುರಾಣಾಂಚಧ್ವನಿರ್ಮೇಶ್ರೋತ್ರಮಾಗತಃ ।ನಿರಸ್ತಸ್ಯಚಸಂಗ್ರಾಮೇಕ್ರೋಶತೋನಿಸ್ಸ್ವನೋಗುರೋಃ॥೧೯॥
ಅಹಂತ್ವವಗತೋಬುದ್ಧ್ಯಾಚಿಹ್ನೈಸ್ತೈರ್ಭ್ರಾತರಂಹತಂ।ಪಿಧಾಯಚಬಿಲದ್ವಾರಂಶಿಲಯಾಗಿರಿಮಾತ್ರಯಾ ॥೨೦॥ ಶೋ
ಕಾರ್ತಶ್ಚೋದಕಂದತ್ವಾಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಮಾಗತಸ್ಸಖೇ । ಗೂಹಮಾನಸ್ಯಮೇತತ್ತ್ವಂಯತ್ನತೋಮಂತ್ರಿಭಿಃಶ್ರುತಂ ॥೨೧॥ ತ
ತೋಹಂತೈಸ್ಸಮಾಗಮ್ಯಸಮಸ್ತೈರಭಿಷೇಚಿತಃ । ರಾಜ್ಯಂಪ್ರಶಾಸತಸ್ತಸ್ಯನ್ಯಾಯತೋಮಮರಾಘವ ॥೨೨॥ ಆಜಗಾಮ
ರಿಪುಂಹತ್ವಾವಾಲೀತಮಸುರೋತ್ತಮಂ।ಅಭಿಷಿಕ್ತಂತುಮಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾಲೀಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ॥೨೩॥ ಮದೀಯಾನ್ಮಂ

ತ್ರಿಣೋಬಧ್ವಾಪರುಷಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ | ನಿಗ್ರಹೇಪಿಸಮರ್ಥಸ್ಯತಂಪಾಪಂಪ್ರತಿರಾಘವ ॥೨೪॥ ನಪ್ರಾವರ್ತತಮೇ
ಬುದ್ಧಿರ್ಭ್ರಾತೃಗೌರವಯಂತ್ರಿತಾ | ಹತ್ವಾಶತ್ರುಂಸಮೇಭ್ರಾತಾಪ್ರವಿವೇಶಪುರಂತದಾ ॥೨೫॥ ಮಾನಯಂಸ್ತಂಮಹಾ
ತ್ಮಾನಂಯಥಾವಚ್ಚಾಭ್ಯವಾದಯಂ | ಉಕ್ತಾಶ್ಚನಾಶಿಷಸ್ತೇನಸಂತುಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥೨೬॥ ನತ್ವಾಪಾದಾವಹಂತ
ಸ್ಯಮುಕುಟೇನಾಸ್ಪೃಶಂಪ್ರಭೋ | ಅಪಿವಾಲೀಮಮಕ್ರೋಧಾನ್ನಪ್ರಸಾದಂಚಕಾರಸಃ ॥ ... ... ॥೨೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ನವಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಕ್ರೋಧಸಮಾವಿಷ್ಟಂಸಂರಬ್ಧಂತಮುಪಾಗತಂ | ಅಹಂಪ್ರಸಾದಯಾಂಚಕ್ರೇಭ್ರಾತರಂಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ॥
ದಿಷ್ಟ್ಯಾಸಿಕುಶಲೀಪ್ರಾಪ್ತೋನಿಹತಶ್ಚತ್ವಯಾರಿಪುಃ | ಅನಾಥಸ್ಯಹಿಮೇನಾಥಸ್ತ್ವಮೇಕೋನಾಥನಂದನಃ ॥೨॥ ಇದಂ
ಬಹುಶಲಾಕಂತೇಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಮಿವೋದಿತಂ| ಛತ್ರಂಸವಾಲವ್ಯಜನಂಪ್ರತೀಚ್ಛಸ್ವಮಯೋದ್ಯತಮ್ ॥೩॥ ಆರ್ತಶ್ಚಾಥಬಿಲ
ದ್ವಾರಿಸ್ಥಿತಸ್ಸಂವತ್ಸರಂಪ್ರಭೋ | ದೃಷ್ಟ್ವಾಹಂಶೋಣಿತಂದ್ವಾರಿಬಿಲಾಚ್ಚಾಪಿಸಮುತ್ಥಿತಮ್ ॥೪॥ ಶೋಕಸಂವಿಗ್ನಹೃದ
ಯೋಭೃಶಂವ್ಯಾಕುಲಿತೇಂದ್ರಿಯಃ| ಅಪಿಧಾಯಬಿಲದ್ವಾರಂಶೈಲಶೃಂಗೇಣತತ್ತಥಾ ॥೫॥ ತಸ್ಮಾದ್ದೇಶಾದಪಾಕ್ರಮ್ಯಕಿಷ್ಕಿಂ
ಧಾಂಪ್ರಾವಿಶಂಪುನಃ | ವಿಷಾದಾತ್ತ್ವಿಹಮಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪೌರೈರ್ಮಂತ್ರಿಭಿರೇವಚ ॥೬॥ ಅಭಿಷಿಕ್ತೋನಕಾಮೇನತನ್ಮೇ
ತ್ವಂಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ|ತ್ವಮೇವರಾಜಾಮಾನಾರ್ಹಸ್ಸದಾಚಾಹಂಯಥಾಪುರಂ ॥೭॥ ರಾಜಭಾವನಿಯೋಗೋಯಂಮಯಾತ್ವ
ದ್ವಿರಹಾತ್ಕೃತಃ|ಸಾಮಾತ್ಯಪೌರನಗರಂಸ್ಥಿತಂನಿಹತಕಂಟಕಮ್॥೮॥ ನ್ಯಾಸಭೂತಮಿದಂರಾಜ್ಯಂತವನಿರ್ಯಾತಯಾಮ್ಯ
ಹಂ | ಮಾಚರೋಷಂಕೃಥಾಸ್ಸೌಮ್ಯಮಯಿಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣ ॥೯॥ ಯಾಚೇತ್ವಾಂಶಿರಸಾರಾಜನ್ಮಯಾಬದ್ಧೋಯಮಂಜ
ಲಿಃ | ಬಲಾದಸ್ಮಿಸಮಾಗಮ್ಯಮಂತ್ರಿಭಿಃಪುರವಾಸಿಭಿಃ ॥೧೦॥ ರಾಜಭಾವೇನಿಯುಕ್ತೋಹಂಶೂನ್ಯದೇಶಜಿಗೀಷಯಾ | ಸ್ನಿ
ಗ್ಧಮೇವಂಬ್ರುವಾಣಂಮಾಂಸತುನಿರ್ಭರ್ತ್ಸ್ಯವಾನರಃ ॥೧೧॥ ಧಿಕ್ತ್ವಾಮಿತಿಚಮಾಮುಕ್ತ್ವಾಬಹುತತ್ತದುವಾಚಹ!ಪ್ರ
ಕೃತೀಶ್ಚಸಮಾನೀಯಮಂತ್ರಿಣಶ್ಚೈವಸಂಮತಾನ್ ॥೧೨॥ ಮಾಮಾಹಸುಹೃದಾಂಮಧ್ಯೇವಾಕ್ಯಂಪರಮಗರ್ಹಿತಂ | ವಿದಿ
ತಂವೋಯಥಾರಾತ್ರೌಮಾಯಾವೀಸಮಹಾಸುರಃ॥೧೩॥ಮಾಂಸಮಾಹ್ವಯತಕ್ರೂರೋಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷೀಸುದುರ್ಮತಿಃ|
ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾನಿಸ್ಸೃತೋಹಂನೃಪಾಲಯಾತ್ ॥೧೪॥ ಅನುಯಾತಶ್ಚಮಾಂತೂರ್ಣಮಯಂಭ್ರಾತಾಸುದಾರು
ಣಃ | ಸತುದೃಷ್ಟ್ವೈವಮಾಂರಾತ್ರೌಸದ್ವಿತೀಯಂಮಹಾಬಲಃ ॥೧೫॥ ಪ್ರಾದ್ರವದ್ಭಯಸಂತ್ರಸ್ತೋವೀಕ್ಷ್ಯಾವಾಂತ
ಮನುದ್ರುತೌ | ಅನುದ್ರುತಶ್ಚವೇಗೇನಪ್ರವಿವೇಶಮಹಾಬಿಲಮ್ ॥೧೬ ॥ ತಂಪ್ರವಿಷ್ಟಂವಿದಿತ್ವಾತುಸುಘೋರಂಸುಮಹದ್ಬಿ
ಲಂ | ಅಯಮುಕ್ತೋಥಮೇಭ್ರಾತಾಮಯಾತುಕ್ರೂರದರ್ಶನಃ ॥ ೧೭ ॥ ಅಹತ್ವಾನಾಸ್ತಿಮೇಶಕ್ತಿಃಪ್ರತಿಗಂತುಮಿತಃಪು
ರೀಂ|ಬಿಲದ್ವಾರಿಪ್ರತೀಕ್ಷತ್ವಂಯಾವದೇನಂನಿಹನ್ಮ್ಯಹಮ್॥೧೮॥ಸ್ಥಿತೋಯಮಿತಿಮತ್ವಾತುಪ್ರವಿಷ್ಟೋಹಂದುರಾಸದಂ| ತಂ
ಚಮೇಮಾರ್ಗಮಾಣಸ್ಯಗತಸ್ಸಂವತ್ಸರಸ್ತದಾ ॥೧೯॥ ಸತುದೃಷ್ಟೋಮಯಾಶತ್ರುರನಿರ್ವೇದಾದ್ಭಯಾವಹಃ | ನಿಹತಶ್ಚಮ
ಯಾತತ್ರಸೋಸುರೋಬಂಧುಭಿಸ್ಸಹ ॥೨೦॥ ತಸ್ಯಾಸ್ಯಾತ್ತುಪ್ರವೃತ್ತೇನರುಧಿರೌಘೇಣತದ್ಬಿಲಂ | ಪೂರ್ಣಮಾಸೀದ್ದುರಾ
ಕ್ರಾಮಂಸ್ತನತಸ್ತಸ್ಯಭೂತಲೇ ॥೨೧॥ ಸೂದಯಿತ್ವಾತುತಂಶತ್ರುಂವಿಕ್ರಾಂತಂದುಂದುಭೇಸ್ಸುತಂ | ನಿಷ್ಕ್ರಾಮನ್ನೈವ
ಪಶ್ಯಾಮಿಬಿಲಸ್ಯಪಿಹಿತಂಮುಖಮ್ ॥೨೨॥ ವಿಕ್ರೋಶಮಾನಸ್ಯತುಮೇಸುಗ್ರೀವೇತಿಪುನಃಪುನಃ !| ಯದಾಪ್ರತಿವಚೋನಾ
ಸ್ತಿತತೋಹಂಭೃಶದುಃಖಿತಃ ॥೨೩॥ ಪಾದಪ್ರಹಾರೈಸ್ತುಮಯಾಬಹುಭಿಸ್ತದ್ವಿದಾರಿತಂ | ತತೋಹಂತೇನನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಯ
ಥಾಪುರಮುಪಾಗತಃ ॥೨೪॥ ಅತ್ರಾನೇನಾಸ್ಮಿಸಂರುದ್ಧೋರಾಜ್ಯಂಪ್ರಾರ್ಥಯತಾತ್ಮನಃ | ಸುಗ್ರೀವೇಣನೃಶಂಸೇನವಿಸ್ಮೃ
ತ್ಯಭ್ರಾತೃಸೌಹೃದಮ್ ॥ ೨೫ ॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಮಾಂತತ್ರವಸ್ತ್ರೇಣೈಕೇನವಾನರಃ | ನಿರ್ವಾಸಯಾಮಾಸತದಾವಾಲೀ
ವಿಗತಸಾಧ್ವಸಃ ॥೨೬॥ ತೇನಾಹಮಪವಿದ್ಧಶ್ಚಹೃತದಾರಶ್ಚರಾಘವ | ತದ್ಭಯಾಚ್ಚಮಹೀಕೃತ್ಸ್ನಾಕ್ರಾಂತೇಯಂಸವನಾ
ರ್ಣವಾ ॥೨೭॥ ಋಶ್ಯಮೂಕಂಗಿರಿವರಂಭಾರ್ಯಾಹರಣದುಃಖಿತಃ | ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಸ್ಮಿದುರಾಧರ್ಷಂವಾಲಿನಃಕಾರಣಾಂತ
ರೇ ॥೨೮॥ ಏತತ್ತೇಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂವೈರಾನುಕಥನಂಮಹತ್ | ಅನಾಗಸಾಮಯಾಪ್ರಾಪ್ತಂವ್ಯಸನಂಪಶ್ಯರಾಘವ॥೨೯
ವಾಲಿನಸ್ತುಭಯಾರ್ತಸ್ಯಸರ್ವಲೋಕಾಭಯಂಕರ| ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿಮೇವೀರಪ್ರಸಾದಂತಸ್ಯನಿಗ್ರಹಾತ್ ॥೩೦॥ ಏವಮು
ಕ್ತಸ್ತುತೇಜಸ್ವೀಧರ್ಮಜ್ಞೋಧರ್ಮಸಂಹಿತಂ | ವಚನಂವಕ್ತುಮಾರೇಭೇಸುಗ್ರೀವಂಪ್ರಹಸನ್ನಿವ ॥೩೧॥ ಅಮೋಘಾಸ್ಸೂ
ರ್ಯಸಂಕಾಶಾಮಮೈತೇನಿಶಿತಾಶ್ಶರಾಃ | ತಸ್ಮಿನ್ವಾಲಿನಿದುರ್ವೃತ್ತೇನಿಪತಿಷ್ಯಂತಿವೇಗಿತಾಃ॥೩೨॥ ಯಾವತ್ತನ್ನಾಭಿಪಶ್ಯಾಮಿ
ತವಭಾರ್ಯಾಪಹಾರಿಣಂ | ತಾವತ್ಸಜೀವೇತ್ಪಾಪಾತ್ಮಾವಾಲೀಚಾರಿತ್ರದೂಷಕಃ ॥ ೩೩ ॥ ಆತ್ಮಾನುಮಾನಾತ್ಪಶ್ಯಾಮಿಮ
ಗ್ನಂತ್ವಾಂಶೋಕಸಾಗರೇ | ತ್ವಾಮಹಂತಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿಕಾಮಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿಪುಷ್ಕಲಂ ॥೩೪॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ
ರಾಘವಸ್ಯಾತ್ಮನೋಹಿತಂ | ಸುಗ್ರೀವಃಪರಮಪ್ರೀತಸ್ಸುಮಹದ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩೫॥ ಇತಿ ದಶಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರಾಮಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಹರ್ಷಪೌರುಷವರ್ಧನಂ । ಸುಗ್ರೀವಃಪೂಜಯಾಂಚಕ್ರೇರಾಘವಂಪ್ರಶಶಂಸಚ ॥೧॥
ಅಸಂಶಯಂಪ್ರಜ್ವಲಿತೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಮರ್ಮಾತಿಗೈಶ್ಶರೈಃ । ತ್ವಂದಹೇತ್ಕುಪಿತೋಲೋಕಾನ್ಯುಗಾಂತಇವಭಾಸ್ಕರಃ ॥೨॥
ವಾಲಿನಃಪೌರುಷಂಯತ್ತದ್ಯಚ್ಚವೀರ್ಯಂಧೃತಿಶ್ಚಯಾ । ತನ್ಮಮೈಕಮನಾಃಶ್ರುತ್ವಾವಿಧತ್ಸ್ವಯದನಂತರಂ ॥೩॥ ಸಮು
ದ್ರಾತ್ಪಶ್ಚಿಮಾತ್ಪೂರ್ವಂದಕ್ಷಿಣಾದಪಿಚೋತ್ತರಂ । ಕ್ರಾಮತ್ಯನುದಿತೇಸೂರ್ಯೇವಾಲೀವ್ಯಪಗತಕ್ಲಮಃ ॥೪॥ ಅಗ್ರಾಣ್ಯಾ
ರುಹ್ಯಶೈಲಾನಾಂಶಿಖರಾಣಿಮಹಾಂತ್ಯಪಿ । ಊರ್ಧ್ವಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯತರಸಾಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೫॥ ಬಹವಸ್ಸಾರ
ವಂತಶ್ಚವನೇಷುವಿವಿಧಾದ್ರುಮಾಃ । ವಾಲಿನಾತರಸಾಭಗ್ನಾಬಲಂಪ್ರಥಯತಾತ್ಮನಃ ॥೬॥ ಮಹಿಷೋದುಂದುಭಿರ್ನಾಮ
ಕೈಲಾಸಶಿಖರಪ್ರಭಃ । ಬಲಂನಾಗಸಹಸ್ರಸ್ಯಧಾರಯಾಮಾಸವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೭॥ ವೀರ್ಯೋತ್ಸೇಕೇನದುಷ್ಟಾತ್ಮಾವರದಾನಾ
ಚ್ಚಮೋಹಿತಃ । ಜಗಾಮಸುಮಹಾಕಾಯಸ್ಸಮುದ್ರಂಸರಿತಾಂಪತಿಮ್ ॥೮॥ ಊರ್ಮಿಮಂತಮತಿಕ್ರಮ್ಯಸಾಗರಂರತ್ನ
ಸಂಚಯಂ । ಮಹ್ಯಂಯುದ್ಧಂಪ್ರಯಚ್ಛೇತಿತಮುವಾಚಮಹಾರ್ಣವಮ್ ॥೯॥ ತತಸ್ಸಮುದ್ರೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸಮುತ್ಥಾ
ಯಮಹಾಬಲಃ । ಅಬ್ರವೀದ್ವಚನಂರಾಜನ್ನಸುರಂಕಾಲಚೋದಿತಮ್ ॥೧೦॥ ಸಮರ್ಥೋನಾಸ್ಮಿತೇದಾತುಂಯುದ್ಧಂಯು
ದ್ಧವಿಶಾರದ । ಶ್ರೂಯತಾಂಚಾಭಿಧಾಸ್ಯಾಮಿಯಸ್ತೇಯುದ್ಧಂಪ್ರದಾಸ್ಯತಿ ॥೧೧॥ ಶೈಲರಾಜೋಮಹಾರಣ್ಯೇತಪಸ್ವಿಶ
ರಣಂಪರಂ । ಶಂಕರಶ್ವಶುರೋನಾಮ್ನಾಹಿಮವಾನಿತಿವಿಶ್ರುತಃ ॥೧೨॥ ಗುಹಾಪ್ರಸ್ರವಣೋಪೇತೋಬಹುಕಂದರನಿರ್ಝ
ರಃ । ಸಸಮರ್ಥಸ್ತವಪ್ರೀತಿಮತುಲಾಂಕರ್ತುಮಾಹವೇ ॥೧೩॥ ತಂಭೀತಇತಿವಿಜ್ಞಾಯಸಮುದ್ರಮಸುರೋತ್ತಮಃ । ಹಿ
ಮವದ್ವನಮಾಗಚ್ಛಚ್ಛರಶ್ಚಾಪಾದಿವಚ್ಯುತಃ ॥೧೪॥ ತತಸ್ತಸ್ಯಗಿರೇಃಶ್ವೇತಾಗಜೇಂದ್ರವಿಪುಲಾಶ್ಶಿಲಾಃ । ಚಿಕ್ಷೇಪಬಹುಧಾ
ಭೂಮೌದುಂದುಭಿರ್ವಿನನಾದಚ ॥೧೫॥ ತತಶ್ಶ್ವೇತಾಂಬುದಾಕಾರಸ್ಸೌಮ್ಯಃಪ್ರೀತಿಕರಾಕೃತಿಃ । ಹಿಮವಾನಬ್ರವೀದ್ವಾ
ಕ್ಯಂಸ್ವಏವಶಿಖರೇಸ್ಥಿತಃ ॥೧೬॥ ಕ್ಲೇಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿಮಾಂನತ್ವಂದುಂದುಭೇಧರ್ಮವತ್ಸಲ । ರಣಕರ್ಮಸ್ವಕುಶಲಸ್ತಪ
ಸ್ವಿಶರಣಂಹ್ಯಹಂ ॥೧೭॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಗಿರಿರಾಜಸ್ಯಧೀಮತಃ । ಉವಾಚದುಂದುಭಿರ್ವಾಕ್ಯಂರೋಷಾತ್ಸಂರ
ಕ್ತಲೋಚನಃ ॥೧೮॥ ಯದಿಯುದ್ಧೇಸಮರ್ಥಸ್ತ್ವಂಮದ್ಭಯಾದ್ವಾನಿರುದ್ಯಮಃ । ತಮಾಚಕ್ಷ್ವಪ್ರದದ್ಯಾನ್ಮೇಯೋದ್ಯಯು
ದ್ಧಂಯುಯುತ್ಸತಃ ॥೧೯॥ ಹಿಮವಾನಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂಶ್ರುತ್ವಾವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ । ಅನುಕ್ತಪೂರ್ವಂಧರ್ಮಾತ್ಮಾಕ್ರೋ
ಧಾತ್ತಮಸುರೋತ್ತಮಮ್ ॥೨೦॥ ವಾಲೀನಾಮಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಶ್ಶಕ್ರತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ । ಅಧ್ಯಾಸ್ತೇವಾನರಶ್ಶ್ರೀಮಾ
ನ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಮತುಲಪ್ರಭಾಮ್ ॥೨೧॥ ಸಸಮರ್ಥೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತವಯುದ್ಧವಿಶಾರದಃ । ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಂಮಹದ್ದಾ
ತುಂನಮುಚೇರಿವವಾಸವಃ ॥೨೨॥ ತಂಕ್ಷಿಪ್ರಮಭಿಗಚ್ಛತ್ವಂಯದಿಯುದ್ಧಮಿಹೇಚ್ಛಸಿ । ಸಹಿದುರ್ಧರ್ಷಣೋನಿತ್ಯಂಶೂರ
ಸ್ಸಮರಕರ್ಮಣಿ ॥೨೩॥ ಶ್ರುತ್ವಾಹಿಮವತೋವಾಕ್ಯಂಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಟಸ್ಸದುಂದುಭಿಃ । ಜಗಾಮತಾಂಪುರೀಂತಸ್ಯಕಿಷ್ಕಿಂ
ಧಾಂವಾಲಿನಸ್ತದಾ ॥೨೪॥ ಧಾರಯನ್ಮಾಹಿಷಂರೂಪಂತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗೋಭಯಾವಹಃ । ಪ್ರಾವೃಷೀವಮಹಾಮೇಘಸ್ತೋ
ಯಪೂರ್ಣೋನಭಃಸ್ಥಲೇ ॥೨೫॥ ತತಸ್ತುದ್ವಾರಮಾಗತ್ಯಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಯಾಮಹಾಬಲಃ । ನನರ್ದಕಂಪಯನ್ಭೂಮಿಂದುಂ
ದುಭಿರ್ದುಂದುಭಿರ್ಯಥಾ ॥೨೬॥ ಸಮೀಪಸ್ಥಾನ್ದ್ರುಮಾನ್ಭಂಜನ್ವಸುಧಾಂದಾರಯನ್ಖುರೈಃ । ವಿಷಾಣೇನೋಲ್ಲಿಖನ್ದ
ರ್ಪಾತ್ತದ್ವಾರಂದ್ವಿರದೋಯಥಾ ॥೨೭॥ ಅಂತಃಪುರಗತೋವಾಲೀಶ್ರುತ್ವಾಶಬ್ದಮಮರ್ಷಣಃ । ನಿಷ್ಪಪಾತಸಹಸ್ತ್ರೀಭಿ
ಸ್ತಾರಾಭಿರಿವಚಂದ್ರಮಾಃ ॥೨೮॥ ಮಿತಂವ್ಯಕ್ತಾಕ್ಷರಪದಂತಮುವಾಚಾಥದುಂದುಭಿಂ । ಹರೀಣಾಮೀಶ್ವರೋವಾಲೀಸ
ರ್ವೇಷಾಂವನಚಾರಿಣಾಮ್ ॥೨೯॥ ಕಿಮರ್ಥಂನಗರದ್ವಾರಮಿದಂರುದ್ಧ್ವಾವಿನರ್ದಸಿ । ದುಂದುಭೇವಿದಿತೋಮೇಸಿರಕ್ಷಪ್ರಾಣಾ
ನ್ಮಹಾಬಲ ॥೩೦॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಯಧೀಮತಃ । ಉವಾಚದುಂದುಭಿರ್ವಾಕ್ಯಂರೋಷಾತ್ಸಂರಕ್ತ
ಲೋಚನಃ ॥೩೧॥ ನತ್ವಂಸ್ತ್ರೀಸನ್ನಿಧೌವೀರವಚನಂವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ । ಮಮಯುದ್ಧಂಪ್ರಯಚ್ಛಾದ್ಯತತೋಜ್ಞಾಸ್ಯಾಮಿ
ತೇಬಲಮ್ ॥೩೨॥ ಅಥವಾಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿಕ್ರೋಧಮದ್ಯನಿಶಾಮಿಮಾಂ । ಗೃಹ್ಯತಾಮುದಯಸ್ಸ್ವೈರಂಕಾಮಭೋಗೇಷು
ವಾನರ ॥೩೩॥ ದೀಯತಾಂಸಂಪ್ರದಾನಂಚಪರಿಷ್ವಜ್ಯಚವಾನರಾನ್ । ಸರ್ವಶಾಖಾಮೃಗೇಂದ್ರಸ್ತ್ವಂಸಂಸಾದಯಸು
ಹೃಜ್ಜನಾನ್ ॥೩೪॥ ಸುದೃಷ್ಟಾಂಕುರುಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಕುರುಷ್ವಾತ್ಮಸಮಂಪುರೇ । ಕ್ರೀಡಸ್ವಚಸಹಸ್ತ್ರೀಭಿರಹಂತೇದ
ರ್ಪನಾಶನಃ ॥೩೫॥ ಯೋಹಿಮತ್ತಂಪ್ರಮತ್ತಂವಾಸುಪ್ತಂವಾರಹಿತಂಭೃಶಂ । ಹನ್ಯಾತ್ಸಭ್ರೂಣಹಾಲೋಕೇತ್ವ
ದ್ವಿಧಂಮದಮೋಹಿತಂ ॥೩೬॥ ಸಪ್ರಹಸ್ಯಾಬ್ರವೀನ್ಮಂದಂಕ್ರೋಧಾತ್ತಮಸುರೋತ್ತಮಂ । ವಿಸೃಜ್ಯತಾಃಸ್ತ್ರಿಯ
ಸ್ಸರ್ವಾಸ್ತಾರಾಪ್ರಭೃತಿಕಾಸ್ತದಾ ॥೩೭॥ ಮತ್ತೋಯಮಿತಿಮಾಮಂಸ್ಥಾಯದ್ಯಭೀತೋಸಿಸಂಯುಗೇ । ಮದೋಯಂ
ಸಂಪ್ರಹಾರೇಸ್ಮಿನ್ವೀರಪಾನಂಸಮರ್ಥ್ಯತಾಂ ॥೩೮॥ ತಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾಸಂಕ್ರುದ್ಧೋಮಾಲಾಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯಕಾಂಚನೀಂ ।
ಪಿತ್ರಾದತ್ತಾಂಮಹೇಂದ್ರೇಣಯುದ್ಧಾಯವ್ಯವತಿಷ್ಠತ ॥೩೯॥ ವಿಷಾಣಯೋರ್ಗೃಹೀತ್ವಾತಂದುಂದುಭಿಂಗಿರಿಸನ್ನಿಭಂ ।

ಆವಿಧ್ಯತತದಾವಾಲೀವಿನದನ್ಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥೪೦॥ ಬಿಲಾದ್ವ್ಯಾಪಾದಯಾಂಚಕ್ರೇನನರ್ದಚಮಹಾಸ್ವನಂ । ಶ್ರೋತ್ರಾ
ಭ್ಯಾಮಥರಕ್ತಂತುತಸ್ಯಸುಸ್ರಾವಪಾತ್ಯತಃ ॥೪೧॥ ತಯೋಸ್ತುಕ್ರೋಧಸಂರಂಭಾತ್ಪರಸ್ಪರಜಯೈಷಿಣೋಃ । ಯುದ್ಧಂ
ಸಮಭವದ್ಘೋರಂದುಂದುಭೇರ್ವಾನರಸ್ಯಚ ॥ ಅಯುಧ್ಯತತತೋವಾಲೀಶಕ್ರತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ । ಮುಷ್ಟಿಭಿರ್ಜಾನುಭಿ
ಶ್ಚೈವಶಿಲಾಭಿಃಪಾದಪೈಸ್ತಥಾ ॥೪೩॥ ಪರಸ್ಪರಂಘ್ನತೋಸ್ತತ್ರವಾನರಾಸುರಯೋಸ್ತದಾ । ಆಸೀದವಸುರೋಯುದ್ಧೇಶ
ಕ್ರಸೂನುರ್ವ್ಯವರ್ಧತ ॥೪೪॥ ವ್ಯಾಪಾರವೀರ್ಯಧೈರ್ಯೈಶ್ಚಪರಿಕ್ಷೀಣಂಪರಾಕ್ರಮೈಃ । ತಂತುದುಂದುಭಿಮುತ್ಪಾಟ್ಯಧ
ರಣ್ಯಾಮಭ್ಯಪಾತಯತ್ ॥೪೫॥ ಯುದ್ಧೇಪ್ರಾಣಹರೇತಸ್ಮಿನ್ನಿಷ್ಪಿಷ್ಟೋದುಂದುಭಿಸ್ತದಾ । ಸ್ರೋತೋಭ್ಯೋಬಹುರಕ್ತಂತು
ತಸ್ಯಸುಸ್ರಾವಪಾತ್ಯತಃ ॥೪೬॥ ಪಪಾತಚಮಹಾಕಾಯಃಕ್ಷಿತೌಪಂಚತ್ವಮಾಗತಃ । ತಂತೋಲಯಿತ್ವಾಬಾಹುಭ್ಯಾಂಗ
ತಸತ್ವಮಚೇತನಂ ॥೪೭॥ ಚಿಕ್ಷೇಪಬಲವಾನ್ವಾಲೀವೇಗೇನೈಕೇನಯೋಜನಂ । ತಸ್ಯವೇಗಪ್ರವಿದ್ಧಸ್ಯವಕ್ತ್ರಾತ್ಕ್ಷತಜಬಿಂದವಃ ॥
ಪ್ರಪೇತುರ್ಮಾರುತೋತ್ಕ್ಷಿಪ್ತಾಮತಂಗಸ್ಯಾಶ್ರಮಂಪ್ರತಿ । ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಪತಿತಾಂಸ್ತತ್ರಮುನಿಶ್ಶೋಣಿತವಿಪ್ರುಷಃ ॥ ಕ್ರು
ದ್ಧಸ್ತಸ್ಯಮಹಾಭಾಗಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸಕೋನ್ವಯಂ । ಯೇನಾಹಂಸಹಸಾಸ್ಪೃಷ್ಟಃಶೋಣಿತೇನದುರಾತ್ಮನಾ ॥೫೦॥ ಕೋ
ಯಂದುರಾತ್ಮಾದುರ್ಬುದ್ಧಿರಕೃತಾತ್ಮಾಚಬಾಲಿಶಃ । ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಥವಿನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯದದರ್ಶಮುನಿಪುಂಗವಃ ॥೫೧॥ ಮಹಿ
ಷಂಪರ್ವತಾಕಾರಂಗತಾಸುಪತಿತಂಭುವಿ । ಸತುವಿಜ್ಞಾಯತಪಸಾವಾನರೇಣಕೃತಂಹಿತಂ ॥೫೨॥ ಉತ್ಸಸರ್ಜಮಹಾಶಾ
ಪಂಕ್ಷೇಪ್ತಾರಂವಾಲಿನಂಪ್ರತಿ । ಇಹತೇನಾಪ್ರವೇಷ್ಟವ್ಯಂಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಯವಧೋಭವೇತ್ ॥೫೩॥ ವನಂಮತ್ಸಂಶ್ರಯಂಯೇನದೂ
ಷಿತಂರುಧಿರಸ್ರವೈಃ । ಸಂಭಗ್ನಾಃಪಾದಪಾಶ್ಚೇಮೇಕ್ಷಿಪತೇಹಾಸುರೀಂತನುಂ ॥೫೪॥ ಸಮಂತಾದ್ಯೋಜನಂಪೂರ್ಣಮಾಶ್ರ
ಮಂಮಾಮಕಂಯದಿ । ಆಗಮಿಷ್ಯತಿದುರ್ಬುದ್ಧಿರ್ವ್ಯಕ್ತಂಸನಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೫೫॥ ಯೇಚಾಸ್ಯಸಚಿವಾಃಕೇಚಿತ್ಸಂಶ್ರಿತಾಮಾ
ಮಕಂವನಂ । ನಚತೈರಿಹವಸ್ತವ್ಯಂಶ್ರುತ್ವಾಯಾಂತುಯಥಾಸುಖಂ ॥೫೬॥ ಯದಿತೇಪೀಹತಿಷ್ಠಂತಿಶಪಿಷ್ಯೇತಾನಪಿಧ್ರು
ವಂ । ವನೇಸ್ಮಿನ್ಮಾಮಕೇನಿತ್ಯಂಪುತ್ರವತ್ಪರಿರಕ್ಷಿತೇ ॥೫೭॥ ಪತ್ರಾಂಕುರವಿನಾಶಾಯಫಲಮೂಲಾಭವಾಯಚ । ದಿವಸ
ಶ್ಚಾದ್ಯಮರ್ಯಾದಾಯಂದೃಷ್ಟಾಶ್ವೋಸ್ಮಿವಾನರಂ ॥೫೮॥ ಬಹುವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿಸವೈಶೈಲೋಭವಿಷ್ಯತಿ । ತತಸ್ತೇವಾನ
ರಾಃಶ್ರುತ್ವಾಗಿರಂಮುನಿಸಮೀರಿತಾಂ ॥೫೯॥ ನಿಶ್ಚಕ್ರಮುರ್ವನಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾವಾಲಿರಬ್ರವೀತ್ । ಕಿಂಭವಂ
ತಸ್ಸಮಸ್ತಾಶ್ಚಮತಂಗವನವಾಸಿನಃ ॥೬೦॥ ಮತ್ಸಮೀಪಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾಅಪಿಸ್ವಸ್ತಿವನೌಕಸಾಂ । ತತಸ್ತೇಕಾರಣಂ
ಸರ್ವಂತದಾಶಾಪಂಚವಾಲಿನಃ ॥೬೧॥ ಶಶಂಸುರ್ವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇವಾಲಿನೇಹೇಮಮಾಲಿನೇ । ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾತದಾವಾಲೀವಚ
ನಂವಾನರೇರಿತಂ ॥೬೨॥ ಸಮಹರ್ಷಿಂತದಾಸಾದ್ಯಯಾಚತೇಸ್ಮಕೃತಾಂಜಲಿಃ । ಮಹರ್ಷಿಸ್ತಮನಾದೃತ್ಯಪ್ರವಿವೇಶಾಶ್ರಮಂ
ತದಾ ॥೬೩॥ ಶಾಪಧಾರಣಭೀತಸ್ತುವಾಲೀವಿಹ್ವಲತಾಂಗತಃ । ತತಶ್ಶಾಪಭಯಾದ್ಭೀತಋಶ್ಯಮೂಕಂಮಹಾಗಿರಿಂ ॥
ಪ್ರವೇಷ್ಟುಂನೇಚ್ಛತಿಹರಿರ್ದ್ರಷ್ಟುಂವಾಪಿನರೇಶ್ವರ । ತಸ್ಯಾಪ್ರವೇಶಂಜ್ಞಾತ್ವಾಹಮಿದಂರಾಮಮಹಾವನಂ ॥೬೫॥ ವಿಚರಾ
ಮಿಸಹಾಮಾತ್ಯೋವಿಷಾದೇನಚವರ್ಜಿತಃ । ಏಷೋಸ್ಥಿನಿಚಯಸ್ತಸ್ಯದುಂದುಭೇಸ್ಸಂಪ್ರಕಾಶತೇ ॥೬೬॥ ವೀರ್ಯೋತ್ಸೇಕಾನ್ನಿರ
ಸ್ತಸ್ಯಗಿರಿಕೂಟೋಪಮೋಮಹಾನ್ ॥ ಇಮೇಚವಿಪುಲಾಸ್ಸಾಲಾಸ್ಸಪ್ತಶಾಖಾವಲಂಬಿನಃ ॥೬೭॥ ಯತ್ರೈಕಂಘಟತೇವಾ
ಲೀನಿಷ್ಪತ್ರಯಿತುಮೋಜಸಾ । ಏತದಸ್ಯಾಸಮಂವೀರ್ಯಂಮಯಾರಾಮಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ॥೬೮॥ ಕಥಂತಂವಾಲಿನಂಹಂತುಂ
ಸಮರೇಶಕ್ಷ್ಯಸೇನೃಪ । ತಥಾಬ್ರುವಾಣಂಸುಗ್ರೀವಂಪ್ರಹಸನ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಬ್ರವೀತ್ ॥೬೯॥ ಕಸ್ಮಿನ್ಕರ್ಮಣಿನಿರ್ವೃತ್ತೇಶ್ರದ್ದ
ಧ್ಯಾವಾಲಿನೋವಧಂ । ತಮುವಾಚಾಥಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಪ್ತಸಾಲಾನಿಮಾನ್ಪುರಾ ॥೭೦॥ ಏವಮೇಕೈಕಶೋವಾಲೀವಿವ್ಯಾಧಾಥಸ
ಚಾಸಕೃತ್ । ರಾಮೋಪಿದಾರಯೇದೇಷಾಂಬಾಣೇನೈಕೇನಚೇದ್ದ್ರುಮಂ ॥೭೧॥ ವಾಲಿನಂನಿಹತಂಮನ್ಯೇದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಸ್ಯವಿಕ್ರ
ಮಂ । ಹತಸ್ಯಮಹಿಷಸ್ಯಾಸ್ಥಿಪಾದೇನೈಕೇನಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ಉದ್ಯಮ್ಯಾಥಪ್ರಕ್ಷಿಪೇಚ್ಚೇತ್ತರಸಾದ್ವೇಧನುಶ್ಶತೇ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತು
ಸುಗ್ರೀವೋರಾಮಂರಕ್ತಾಂತಲೋಚನಂ ॥ ಧ್ಯಾತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಪುನರೇವವಚೋಬ್ರವೀತ್ । ಶೂರಶ್ಚಶೂರ
ಘಾತೀಚಪ್ರಖ್ಯಾತಬಲಪೌರುಷಃ ॥೭೪॥ ಬಲವಾನ್ವಾನರೋವಾಲೀಸಂಯುಗೇಷ್ವಪರಾಜಿತಃ । ದೃಶ್ಯಂತೇಚಾಸ್ಯಕರ್ಮಾಣಿ
ದುಷ್ಕರಾಣಿಸುರೈರಪಿ ॥೭೫॥ ಯಾನಿಸಂಚಿಂತ್ಯಭೀತೋಹಮೃಶ್ಯಮೂಕಂಸಮಾಶ್ರಿತಃ । ತಮಜಯ್ಯಮಧೃಷ್ಯಂಚವಾನರೇಂ
ದ್ರಮಮರ್ಷಣಂ ॥೭೬॥ ವಿಚಿಂತಯನ್ನಮುಂಚಾಮಿಋಶ್ಯಮೂಕಮಹಂತ್ವಿಮಂ । ಉದ್ವಿಗ್ನಶ್ಶಂಕಿತಶ್ಚಾಪಿವಿಚರಾಮಿ
ಮಹಾವನೇ ॥೭೭॥ ಅನುರಕ್ತೈಸ್ಸಹಾಮಾತ್ಯೈರ್ಹನುಮತ್ಪ್ರಮುಖೈರ್ವರೈಃ । ಉಪಲಬ್ಧಂಚಮೇಶ್ಲಾಘ್ಯಂಸನ್ಮಿತ್ರಂಮಿ
ತ್ರವತ್ಸಲ ॥ ತ್ವಾಮಹಂಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಹಿಮವಂತಮಿವಾಶ್ರಿತಃ । ಕಿಂತುತಸ್ಯಬಲಜ್ಞೋಹಂದುರ್ಭ್ರಾತುರ್ಬಲಶಾಲಿನಃ ॥
ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂತುಮೇವೀರ್ಯಂಸಮರೇತವರಾಘವ । ನಖಲ್ವಹಂತ್ವಾಂತುಲಯೇನಾವಮನ್ಯೇನಭೀಷಯೇ ॥೮೦॥ ಕರ್ಮಭಿಸ್ತ
ಸ್ಯಭೀಮೈಸ್ತುಕಾತರ್ಯಂಜನಿತಂಮಮ । ಕಾಮಂರಾಘವತೇವಾಣೀಪ್ರಮಾಣಂಧೈರ್ಯಮಾಕೃತಿಃ ॥೮೧॥ ಸೂಚಯಂತಿ

ಪರಂತೇಜೋಘನಸ್ಯಘನಸ್ಯೇವಿವಾನಲಂ | ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ||೮೨|| ಸ್ಮಿತಪೂರ್ವಮಥೋರಾಮಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹರಿಂಪ್ರಭುಃ | ಯದಿನಪ್ರತ್ಯಯೋಽಸ್ಮಾಸುವಿಕ್ರಮೇತವವಾನರ ||೮೩|| ಪ್ರತ್ಯಯಂಸಮರೇಶ್ಲಾಘ್ಯಮಹಮುತ್ಪಾದಯಾಮಿತೇ | ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಸುಗ್ರೀವಂಸಾಂತ್ವಂಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಃ ||೮೪|| ರಾಘವೋದುಂದುಭೇಃಕಾಯಂಪಾದಾಂಗುಷ್ಠೇನಲೀಲಯಾ | ತೋಲಯಿತ್ವಾಮಹಾಬಾಹುಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪದಶಯೋಜನಂ ||೮೫|| ಕ್ಷಿಪ್ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾತತಃಕಾಯಂಸುಗ್ರೀವಃಪುನರಬ್ರವೀತ್ | ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಾಗ್ರತೋರಾಮಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ||೮೬|| ಆರ್ದ್ರಸ್ಸಮಾಂಸಃಪ್ರತ್ಯಗ್ರಃಕ್ಷಿಪ್ತಃಕಾಯಃಪುರಾಸಖೇ | ಲಘುಸ್ಸಂಪ್ರತಿನಿರ್ಮಾಂಸಸ್ತೃಣಭೂತಶ್ಚರಾಘವ ||೮೭|| ಪರಿಶ್ರಾಂತೇನಮತ್ತೇನಭ್ರಾತ್ರಾಮೇವಾಲಿನಾತದಾ | ಕ್ಷಿಪ್ತಮೇವಂಪ್ರಹರ್ಷೇಣಭವತಾರಘುನಂದನ ||೮೮|| ನಾತ್ರಶಕ್ಯಂಬಲಂಜ್ಞಾತುಂತವವಾತಸ್ಯವಾಧಿಕಂ | ಆರ್ದ್ರಂಶುಷ್ಕಮಿತಿಹ್ಯೇತತ್ಸುಮಹದ್ರಾಘವಾಂತರಂ ||೮೯|| ಸಏವಸಂಶಯಸ್ತಾತತವತಸ್ಯಚಯದ್ಬಲೇ | ಸಾಲಮೇಕಂತುನಿರ್ಭಿದ್ಯಾಃಭವೇದ್ವ್ಯಕ್ತಿರ್ಬಲಾಬಲೇ ||೯೦|| ಕೃತ್ವೇದಂಕಾರ್ಮುಕಂಸಜ್ಯಂಹಸ್ತಿಹಸ್ತಮಿವಾತತಂ | ಆಕರ್ಣಪೂರ್ಣಮಾಯಮ್ಯವಿಸೃಜಸ್ವಮಹಾಶರಂ ||೯೧|| ಇಮಂಹಿಸಾಲಂಪ್ರಹಿತಸ್ತ್ವಯಾಶರೋನಸಂಶಯೋತ್ರಾಸ್ತಿವಿದಾರಯಿಷ್ಯತಿ | ಅಲಂವಿಮರ್ಶೇನಮಮಪ್ರಿಯಂಧ್ರುವಂಕುರುಷ್ವರಾಜಾತ್ಮಜಶಾಪಿತೋಮಯಾ ||೯೨|| ಯಥಾಹಿತೇಜಸ್ಸುವರಃಸದಾರವಿರ್ಯಥಾಹಿಶೈಲೋಹಿಮವಾನ್ಮಹಾದ್ರಿಷು | ಯಥಾಚತುಷ್ಪಾತ್ಸುಚಕೇಸರೀವರಸ್ತಥಾನರಾಣಾಮಸಿವಿಕ್ರಮೇವರಃ ||೯೩||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಏಕಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏತಚ್ಚವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸುಗ್ರೀವೇಣಸುಭಾಷಿತಂ | ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂಮಹಾತೇಜಾರಾಮೋಜಗ್ರಾಹಕಾರ್ಮುಕಂ || ಸಗೃಹೀತ್ವಾಧನುರ್ಘೋರಂಶರಮೇಕಂಚಮಾನದಃ | ಸಾಲಾನುದ್ದಿಶ್ಯಚಿಕ್ಷೇಪಜ್ಯಾಸ್ವನೈಃಪೂರಯನ್ದಿಶಃ ||೨|| ಸವಿಸೃಷ್ಟೋಬಲವತಾಬಾಣಸ್ಸ್ವರ್ಣಪರಿಷ್ಕೃತಃ | ಭಿತ್ವಾಸಾಲಾನ್ಗಿರಿಪ್ರಸ್ಥೇಸಪ್ತಭೂಮಿಂವಿವೇಶಹ ||೩|| ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ತುಮುಹೂರ್ತೇನರಸಾಂಭಿತ್ವಾಮಹಾಜವಃ | ನಿಷ್ಪತ್ಯಚಪುನಸ್ತೂರ್ಣಂಸ್ವತೂಣೀಂಪ್ರವಿವೇಶಹ ||೪|| ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಸಪ್ತನಿರ್ಭಿನ್ನಾನ್ಸಾಲಾನ್ವಾನರಪುಂಗವಃ | ರಾಮಸ್ಯಶರವೇಗೇನವಿಸ್ಮಯಂಪರಮಂಗತಃ ||೫|| ಸಮೂರ್ಧ್ನಾನ್ಯಪತದ್ಭೂಮೌಪ್ರಲಂಬೀಕೃತಭೂಷಣಃ | ಸುಗ್ರೀವಃಪರಮಪ್ರೀತೋರಾಘವಾಯಕೃತಾಂಜಲಿಃ ||೬|| ಇದಂಚೋವಾಚಧರ್ಮಜ್ಞಂಕರ್ಮಣಾತೇನಹರ್ಷಿತಃ | ರಾಮಂಸರ್ವಾಸ್ತ್ರವಿದುಷಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಂಶೂರಮವಸ್ಥಿತಂ ||೭|| ಸೇಂದ್ರಾನಪಿಸುರಾನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತ್ವಂಬಾಣೈಃಪುರುಷರ್ಷಭ | ಸಮರ್ಥಸ್ಸಮರೇಹಂತುಂಕಿಂಪುನರ್ವಾಲಿನಂಪ್ರಭೋ ||೮|| ಯೇನಸಪ್ತಮಹಾಸಾಲಾಗಿರಿರ್ಭೂಮಿಶ್ಚದಾರಿತಾಃ | ಬಾಣೇನೈಕೇನಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಥಾತಾತೇಕೋರಣಾಗ್ರತಃ ||೯|| ಅದ್ಯಮೇವಿಗತಶ್ಶೋಕಃಪ್ರೀತಿರದ್ಯಪರಾಮಮ | ಸುಹೃದಂತ್ವಾಂಸಮಾಸಾದ್ಯಮಹೇಂದ್ರವರುಣೋಪಮಂ ||೧೦|| ತ್ವಮದ್ಯೈವಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂಮೇವೈರಿಣಂಭ್ರಾತೃರೂಪಿಣಂ | ವಾಲಿನಂಜಹಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಯಾಬದ್ಧೋಯಮಂಜಲಿಃ ||೧೧|| ತತೋರಾಮಃಪರಿಷ್ವಜ್ಯಸುಗ್ರೀವಂಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ | ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಮತಂವಚಃ ||೧೨|| ತಸ್ಮಾದ್ಗಚ್ಛಾಮಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂಗಚ್ಛತ್ವಮಗ್ರತಃ | ಗತ್ವಾಚಾಹ್ವಯಸುಗ್ರೀವವಾಲಿನಂಭ್ರಾತೃಗಂಧಿನಂ ||೧೩|| ಸರ್ವೇತೇತ್ವರಿತಂಗತ್ವಾಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂವಾಲಿನಃಪುರೀಂ | ವೃಕ್ಷೈರಾತ್ಮಾನಮಾವೃತ್ಯವ್ಯತಿಷ್ಠನ್ಗಹನೇವನೇ ||೧೪|| ಸುಗ್ರೀವೋವ್ಯನದದ್ಘೋರಂವಾಲಿನೋಹ್ವಾನಕಾರಣಾತ್ | ಗಾಢಂಪರಿಹಿತೋವೇಗಾನ್ನಾದೈರ್ಭಿಂದನ್ನಿವಾಂಬರಂ ||೧೫|| ತಂಶ್ರುತ್ವಾನಿನದಂಭ್ರಾತುಃಕ್ರುದ್ಧೋವಾಲೀಮಹಾಬಲಃ | ನಿಷ್ಪಪಾತಸುಸಂರಬ್ಧೋಭಾಸ್ಕರೋಸ್ತತಟಾದಿವ || ತತಸ್ಸುತುಮುಲಂಯುದ್ಧಂವಾಲಿಸುಗ್ರೀವಯೋರಭೂತ್ | ಗಗನೇಗ್ರಹಯೋರ್ಘೋರಂಬುಧಾಂಗಾರಕಯೋರಿವ ||೧೭|| ತಲೈರಶನಿಕಲ್ಪೈಶ್ಚವಜ್ರಕಲ್ಪೈಶ್ಚಮುಷ್ಟಿಭಿಃ | ಜಘ್ನತುಸ್ಸಮರೇನ್ಯೋನ್ಯಂಭ್ರಾತರೌಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತೌ ||೧೮|| ತತೋರಾಮೋಧನುಷ್ಪಾಣಿಸ್ತಾವುಭೌಸಮುದೀಕ್ಷ್ಯತು | ಅನ್ಯೋನ್ಯಸದೃಶೌವೀರಾವುಭೌದೇವಾವಿವಾಶ್ವಿನೌ ||೧೯|| ಯನ್ನಾವಗಚ್ಛತ್ಸುಗ್ರೀವಂವಾಲಿನಂವಾಪಿರಾಘವಃ | ತತೋನಕೃತವಾನ್ಬುದ್ಧಿಂಮೋಕ್ತುಮಂತಕರಂಶರಂ ||೨೦|| ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇಭಗ್ನಸ್ಸುಗ್ರೀವಸ್ತೇನವಾಲಿನಾ | ಅಪಶ್ಯನ್ರಾಘವಂನಾಥಮೃಶ್ಯಮೂಕಂಪ್ರದುದ್ರುವೇ ||೨೧|| ಕ್ಲಾಂತೋರುಧಿರಸಿಕ್ತಾಂಗಃಪ್ರಹಾರೈರ್ಜರ್ಜರೀಕೃತಃ | ವಾಲಿನಾಭಿದ್ರುತಃಕ್ರೋಧಾತ್ಪ್ರವಿವೇಶಮಹಾವನಂ ||೨೨|| ತಂಪ್ರವಿಷ್ಟಂವನಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾಲೀಶಾಪಭಯಾರ್ದಿತಃ | ಮುಕ್ತೋಹ್ಯಸಿತ್ವಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸನಿವೃತ್ತೋಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ||೨೩|| ರಾಘವೋಪಿಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಸಹಚೈವಹನೂಮತಾ | ತದೇವವನಮಾಗಚ್ಛತ್ಸುಗ್ರೀವೋಯತ್ರವಾನರಃ ||೨೪|| ತಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾಗತಂರಾಮಂಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಂ | ಹ್ರೀಮಾನ್ದೀನಮುವಾಚೇದಂವಸುಧಾಮವಲೋಕಯನ್ || ಆಹ್ವಯಸ್ವೇತಿಮಾಮುಕ್ತ್ವಾದರ್ಶಯಿತ್ವಾಚವಿಕ್ರಮಂ | ವೈರಿಣಾಘಾತಯಿತ್ವಾಚಕಿಮಿದಾನೀಂತ್ವಯಾಕೃತಂ ||೨೬|| ತಾಮೇವವೇಳಾಂವಕ್ತವ್ಯಂತ್ವಯಾರಾಘವತತ್ವತಃ | ವಾಲಿನಂನನಿಹನ್ಮೀತಿತತೋನಾಹಮಿತೋವ್ರಜೇ || ೨೭ || ತಸ್ಯಚೈವಂ

ಬ್ರುವಾಣಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ|ಕರುಣಂದೀನಯಾವಾಚಾರಾಘವಂಪುನರಬ್ರವೀತ್॥೨೮॥ಸುಗ್ರೀವಶ್ರೂಯತಾಂ
ತಾತಕ್ರೋಧಶ್ಚವ್ಯಪನೀಯತಾಂ | ಕಾರಣಂಯೇನಬಾಣೋಽಯಂನಮಯಾಸವಿಸರ್ಜಿತಃ ॥೨೯॥ ಅಲಂಕಾರೇಣವೇಷೇಣಪ್ರ
ಮಾಣೇನಗತೇನಚ | ತ್ವಂಚಸುಗ್ರೀವವಾಲೀಚಸದೃಶೌಸ್ಥಃಪರಸ್ಪರಂ ॥೩೦॥ ಸ್ವರೇಣವರ್ಚಸಾಚೈವಪ್ರೇಕ್ಷಿತೇನಚವಾನರ |
ವಿಕ್ರಮೇಣಚವಾಕ್ಯೈಶ್ಚವ್ಯಕ್ತಿಂವಾಂನೋಪಲಕ್ಷಯೇ ॥೩೧॥ ತತೋಽಹಂರೂಪಸಾದೃಶ್ಯಾನ್ಮೋಹಿತೋವಾನರೋತ್ತಮ |
ನೋತ್ಸೃಜಾಮಿಮಹಾವೇಗಂಶರಂಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಂ ॥೩೨॥ ಜೀವಿತಾಂತಕರಂಘೋರಂಸಾದೃಶ್ಯಾತ್ತುವಿಶಂಕಿತಃ| ಮೂ
ಲಘಾತೋನನೌಸ್ಯಾದ್ಧಿದ್ವಯೋರಪಿಕೃತೋಮಯಾ॥೩೩॥ ತ್ವಯಿವೀರೇವಿಪನ್ನೇಹಿಅಜ್ಞಾನಾಲ್ಲಾಘವಾನ್ಮಯಾ|ಮೌಢ್ಯಂ
ಚಮಮಬಾಲ್ಯಂಚಖ್ಯಾಪಿತಂಸ್ಯಾತ್ಕಪೀಶ್ವರ ॥೩೪॥ ದತ್ತಾಭಯವಧೋನಾಮಪಾತಕಂಮಹದುಚ್ಯತೇ |ಅಹಂಚಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಶ್ಚೈವಸೀತಾಚವರವರ್ಣಿನೀ ॥೩೫॥ ತ್ವದಧೀನಾವಯಂಸರ್ವೇವನೇಽಸ್ಮಿಞ್ಶರಣಂಭವಾನ್ | ತಸ್ಮಾದ್ಯುಧ್ಯಸ್ವಭೂಯ
ಸ್ತ್ವಂಮಾಚಶಂಕೀಶ್ಚವಾನರ ॥೩೬॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇಸುಗ್ರೀವಪಶ್ಯವಾಲಿನಮಾಹವೇ|ನಿರಸ್ತಮಿಷುಣೈಕೇನವೇಷ್ಟಮಾ
ನಂಮಹೀತಲೇ ॥೩೭॥ ಅಭಿಜ್ಞಾನಂಕುರುಷ್ವತ್ವಮಾತ್ಮನೋವಾನರೇಶ್ವರ | ಯೇನತ್ವಾಮಭಿಜಾನೀಯಾಂದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧ
ಮುಪಾಗತಂ ॥ ೩೮ ॥ ಗಜಪುಷ್ಪೀಮಿಮಾಂಫುಲ್ಲಾಮುತ್ಪಾಟ್ಯಶುಭಲಕ್ಷಣಾಂ | ಕುರುಲಕ್ಷ್ಮಣಕಂಠೇಽಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ
ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೩೯॥ ತತೋಗಿರಿತಟೇಜಾತಾಮುತ್ಪಾಟ್ಯಕುಸುಮಾಕುಲಾಂ| ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಗಜಪುಷ್ಪೀಂತಾಂತಸ್ಯಕಂಠೇವ್ಯ
ಸರ್ಜಯತ್ ॥೪೦॥ ಸತಥಾಶುಶುಭೇಶ್ರೀಮಾಂಲ್ಲತಯಾಕಂಠಸಕ್ತಯಾ | ವಿಪರೀತಇವಾಕಾಶೇಸೂರ್ಯೋನಕ್ಷತ್ರಮಾಲ
ಯಾ॥೪೧॥ಮಾಲಯೇವಬಲಾಕಾನಾಂಸಸಂಧ್ಯಇವತೋಯದಃ|ವಿಭ್ರಾಜಮಾನೋವಪುಷಾರಾಮವಾಕ್ಯಸಮಾಹಿತಃ॥೪೨॥
ಜಗಾಮಸಹರಾಮೇಣಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂವಾಲಿಪಾಲಿತಾಂ ॥ ... ... ॥೪೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಋಶ್ಯಮೂಕಾತ್ಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಃ | ಜಗಾಮಸಹಸುಗ್ರೀವೋವಾಲಿವಿಕ್ರಮಪಾಲಿತಾಂ॥
ಸಮುದ್ಯಮ್ಯಮಹಚ್ಚಾಪಂರಾಮಃಕಾಂಚನಭೂಷಿತಂ | ಶರಾಂಶ್ಚಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಾನ್ಗೃಹೀತ್ವಾರಣಸಾಧಕಾನ್ ॥೨॥ಅ
ಗ್ರತಸ್ತುಯಯೌತಸ್ಯರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ| ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಂಹತಗ್ರೀವೋಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ॥೩॥ಪೃಷ್ಠತೋಹನು
ಮಾನ್ವೀರೋನಲೋನೀಲಶ್ಚವಾನರಃ|ತಾರಶ್ಚೈವಮಹಾತೇಜಾಹರಿಯೂಥಪಯೂಥಪಃ ॥೪॥ ತೇವೀಕ್ಷಮಾಣಾವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚ
ಪುಷ್ಪಭಾರಾವಲಂಬಿನಃ|ಪ್ರಸನ್ನಾಂಬುವಹಾಶ್ಚೈವಸರಿತಸ್ಸಾಗರಂಗಮಾಃ ॥೫॥ ಕಂದರಾಣಿಚಶೈಲಾಂಶ್ಚನಿರ್ಝರಾಣಿ
ಗುಹಾಸ್ತಥಾ|ಶಿಖರಾಣಿಚಮುಖ್ಯಾನಿದರೀಶ್ಚಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಃ॥೬॥ವೈಡೂರ್ಯವಿಮಲೈಃಪರ್ಣೈಃಪದ್ಮೈಶ್ಚಾಕೋಶಕುಟ್ಮ
ಲೈಃ | ಶೋಭಿತಾನ್ಸಜಲಾನ್ಮಾರ್ಗೇತಟಾಕಾಂಶ್ಚವ್ಯಲೋಕಯನ್॥೭॥ಕಾರಂಡೈಸ್ಸಾರಸೈರ್ಹಂಸೈರ್ವಂಜುಳೈರ್ಜಲಕು
ಕ್ಕುಟೈಃ | ಚಕ್ರವಾಕೈಸ್ತಥಾಚಾನ್ಯೈಶ್ಶಕುನೈರುಪನಾದಿತಾನ್ ॥೮॥ ಮೃದುಶಷ್ಪಾಂಕುರಾಹಾರಾನ್ನಿರ್ಭಯಾನ್ವನಗೋ
ಚರಾನ್ | ಚರತಸ್ಸರ್ವತೋಽಪಶ್ಯನ್ಸ್ಥಲೀಷುಹರಿಣಾನ್ಸ್ಥಿತಾನ್ ॥೯॥ ತಟಾಕವೈರಿಣಶ್ಚಾಪಿಶುಕ್ಲದಂತವಿಭೂಷಿತಾನ್ |
ಘೋರಾನೇಕಚರಾನ್ವನ್ಯಾನ್ದ್ವಿರದಾನ್ಕೂಲಘಾತಿನಃ ॥೧೦॥ ಮತ್ತಾನ್ಗಿರಿತಟೋತ್ಕೃಷ್ಟಾನ್ಸ್ವತಾನಿವಜಂಗಮಾನ್ |
ವಾರಣಾನ್ವಾರಿದಪ್ರಖ್ಯಾನ್ಮಹೀರೇಣುಸಮುಕ್ಷಿತಾನ್ ॥೧೧॥ ವನೇವನಚರಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನ್ಖೇಚರಾಂಶ್ಚವಿಹಂಗಮಾನ್ | ಪ
ಶ್ಯಂತಸ್ತ್ವರಿತಾಜಗ್ಮುಸ್ಸುಗ್ರೀವವಶವರ್ತಿನಃ ॥೧೨॥ ತೇಷಾಂತುಗಚ್ಛತಾಂತತ್ರತ್ವರಿತಂರಘುನಂದನಃ| ದ್ರುಮಷಂಡಂ
ವನಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಸ್ಸುಗ್ರೀವಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೩॥ ಏಷಮೇಘಇವಾಕಾಶೇವೃಕ್ಷಷಂಡಃಪ್ರಕಾಶತೇ |ಮೇಘಸಂಘಾತವಿಪು
ಲಃಪರ್ಯಂತಕದಳೀವೃತಃ ॥೧೪॥ ಕಿಮೇತಜ್ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಸಖೇಕೌತೂಹಲಂಹಿಮೇ| ಕೌತೂಹಲಾಪನಯನಂಕರ್ತು
ಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂತ್ವಯಾ॥೧೫॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ|ಗಚ್ಛನ್ನೇವಾಚಚಕ್ಷೇಥಸುಗ್ರೀವಸ್ತನ್ಮ
ಹದ್ವನಂ॥ಏತದ್ರಾಘವವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಾಶ್ರಮಂಶ್ರಮನಾಶನಂ|ಉದ್ಯಾನವನಸಂಪನ್ನಂಸ್ವಾದುಮೂಲಫಲೋದಕಂ ॥ ಅ
ತ್ರಸಪ್ತಜನಾನಾಮಮುನಯಸ್ಸಂಶಿತವ್ರತಾಃ| ಸಪ್ತೈವಾಸನ್ನಧಶ್ಶೀರ್ಷಾನಿಯತಂಜಲಶಾಯಿನಃ॥೧೮॥ಸಪ್ತರಾತ್ರಕೃ
ತಾಹಾರಾವಾಯುನಾವನವಾಸಿನಃ | ದಿವಂವರ್ಷಶತೈರ್ಯಾತಸ್ಸಪ್ತಭಿಸ್ಸಕಳೇಬರಾಃ ॥ ೧೯ ॥ ತೇಷಾಮೇವಂಪ್ರಭಾವಾ
ನಾಂದ್ರುಮಪ್ರಾಕಾರಸಂವೃತಃ | ಆಶ್ರಮಂಸುದುರಾಧರ್ಷಮಪಿಸೇಂದ್ರೈಸ್ಸುರಾಸುರೈಃ ॥೨೦॥ ಪಕ್ಷಿಣೋವರ್ಜಯಂ
ತ್ಯೇತತ್ತಥಾನ್ಯೇವನಚಾರಿಣಃ|ವಿಶಂತಿಮೋಹಾದ್ಯೇತತ್ರನಿವರ್ತಂತೇನತೇಪುನಃ॥೨೧॥ವಿಭೂಷಣರವಾಸ್ತತ್ರಶ್ರೂಯಂತೇಸಕ
ಲಾಕ್ಷರಾಃ | ತೂರ್ಯಗೀತಸ್ವನಾಶ್ಚಾತ್ರಗಂಧೋದಿವ್ಯಶ್ಚರಾಘವ ॥ ೨೨ ॥ ತ್ರೇತಾಗ್ನಯೋಽಪಿದೀಪ್ಯಂತೇಧೂಮೋಹ್ಯತ್ರಪ್ರ
ಕಾಶತೇ | ವೇಷ್ಟಯನ್ನಿವವೃಕ್ಷಾಗ್ರಾನ್ಕಪೋತಾಂಗಾರುಣೋಘನಃ ॥೨೩॥ ಏತೇವೃಕ್ಷಾಃಪ್ರಕಾಶಂತೇಧೂಮಸಂಸಕ್ತಮಸ್ತ
ಕಾಃ | ಮೇಘಜಾಲಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಾವೈಡೂರ್ಯಗಿರಯೋಯಥಾ ॥ ೨೪ ॥ ಕುರುಪ್ರಣಾಮಂಧರ್ಮಾತ್ಮನ್ತಾನ್ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ

ರಾಘವ। ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾ ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ಸಂಯತಾಂಜಲಿಃ ॥೨೫॥ ಪ್ರಣಮಂತಿಹಿಯೇತೇಷಾಂಮುನೀನಾಂಭಾವಿತಾತ್ಮ
ನಾಂ । ನತೇಷಾಮಶುಭಂಕಿಂಚಿಚ್ಛರೀರೇರಾಮದೃಶ್ಯತೇ ॥೨೬॥ ತತೋರಾಮಸ್ಸಹಭ್ರಾತ್ರಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಕೃತಾಂಜಲಿಃ । ಸ
ಮುದ್ದಿಶ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತಾನೃಷೀನಭ್ಯವಾದಯತ್ ॥ ೨೭ ॥ ಅಭಿವಾದ್ಯತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ರಾಮೋಭ್ರಾತಾಚಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ।
ಸುಗ್ರೀವೋವಾನರಶ್ಚೈವಜಗ್ಮುಸ್ಸಂಹೃಷ್ಟಮಾನಸಾಃ ॥೨೮॥ ತೇಗತ್ವಾದೂರಮಧ್ವಾನಂತಸ್ಮಾತ್ಸಪ್ತಜನಾಶ್ರಮಾತ್ । ದ
ದೃಶುಸ್ತಾಂದುರಾಧರ್ಷಾಂಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂವಾಲಿಪಾಲಿತಾಂ ॥೨೯॥ ತತಸ್ತುರಾಮಾನುಜರಾಮವಾನರಾಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯಶಸ್ತ್ರಾ
ಣ್ಯುದಿತಾಗ್ರ್ಯತೇಜಸಃ । ಪುರೀಂಸುರೇಶಾತ್ಮಜವೀರ್ಯಪಾಲಿತಾಂವಧಾಯಶತ್ರೋಃಪುನರಾಗತಾಸ್ಸಹ ॥ ॥೩೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯೋದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸರ್ವೇತೇತ್ವರಿತಂಗತ್ವಾ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂವಾಲಿಪಾಲಿತಾಂ। ವೃಕ್ಷೈರಾತ್ಮಾನಮಾವೃತ್ಯ ವ್ಯತಿಷ್ಠನ್ಗಹನೇವನೇ ॥೧॥ ವಿಚಾ
ರ್ಯಸರ್ವತೋದೃಷ್ಟಿಂಕಾನನೇಕಾನನಪ್ರಿಯಃ । ಸುಗ್ರೀವೋವಿಪುಲಗ್ರೀವಃಕ್ರೋಧಮಾಹಾರಯದ್ಭೃಶಮ್ ॥೨॥ ತತಸ್ಸ
ನಿನದಂಘೋರಂಕೃತ್ವಾಯುದ್ಧಾಯಚಾಹ್ವಯತ್ । ಪರಿವಾರೈಃಪರಿವೃತೋನಾದೈರ್ಭಿಂದನ್ನಿವಾಂಬರಂ ॥೩॥ ಗರ್ಜನ್ನಿವ
ಮಹಾಮೇಘೋವಾಯುವೇಗಪುರಸ್ಸರಃ । ಅಥಬಾಲಾರ್ಕಸದೃಶೋದೃಪ್ತಸಿಂಹಗತಿಸ್ತದಾ ॥ ೪ ॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಂಕ್ರಿ
ಯಾದಕ್ಷಂಸುಗ್ರೀವೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಹರಿವಾಗುರಯಾವ್ಯಾಪ್ತಂತಪ್ತಕಾಂಚನತೋರಣಾಂ ॥೫॥ ಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಸ್ಮಧ್ವಜ
ಯಂತ್ರಾಢ್ಯಾಂಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂವಾಲಿನಃಪುರೀಂ । ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾತ್ವಯಾವೀರಕೃತಾವಾಲಿವಧೇಪುರಾ ॥೬॥ ಸಫಲಾಂತಾಂಕುರು
ಕ್ಷಿಪ್ರಂಲತಾಂಕಾಲಇವಾಗತಃ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸುಗ್ರೀವೇಣಸರಾಘವಃ ॥ ತಮಥೋವಾಚಸುಗ್ರೀವಂವಚನಂ
ಶತ್ರುಸೂದನಃ । ಕೃತಾಭಿಜ್ಞಾನಚಿಹ್ನಸ್ತ್ವಮನಯಾಗಜಸಾಹ್ವಯಾ ॥೮॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯಯೈಷಾಕಂಠೇಕೃತಾ
ತವ । ಶೋಭಸೇಹ್ಯಧಿಕಂವೀರಲತಯಾಕಂಠಸಕ್ತಯಾ ॥೯॥ ವಿಪರೀತಇವಾಕಾಶೇಸೂರ್ಯೋನಕ್ಷತ್ರಮಾಲಯಾ । ಅದ್ಯವಾ
ಲಿಸಮುತ್ಥಂತೇಭಯಂವೈರಂಚವಾನರ ॥೧೦॥ ಏಕೇನಾಹಂಪ್ರಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿಬಾಣಮೋಕ್ಷೇಣಸಂಯುಗೇ । ಮಮದರ್ಶಯ
ಸುಗ್ರೀವವೈರಿಣಂಭ್ರಾತೃರೂಪಿಣಂ ॥ ೧೧ ॥ ವಾಲೀವಿನಿಹತೋಯಾವದ್ವನೇಪಾಂಸುಷುವೇಷ್ಟತೇ । ಯದಿದೃಷ್ಟಿಪಥಂ
ಪ್ರಾಪ್ತೋಜೀವನ್ಸವಿನಿವರ್ತತೇ ॥೧೨॥ ತತೋದೋಷೇಣಮಾಗಚ್ಛೇತ್ಸದ್ಯೋಗರ್ಹೇಚ್ಚಮಾಭವಾನ್ । ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂಸಪ್ತತೇಸಾ
ಲಾಮಯಾಬಾಣೇನದಾರಿತಾಃ ॥೧೩॥ ತೇನಾವೇಹಿಬಲೇನಾದ್ಯವಾಲಿನಂನಿಹತಂಮಯಾ । ಅನೃತಂನೋಕ್ತಪೂರ್ವಂಮೇವೀರಕೃ
ಚ್ಛ್ರೇಪಿತಿಷ್ಠತಾ ॥೧೪॥ ಧರ್ಮಲೋಪಪರೀತೇನನಚವಕ್ಷ್ಯೇಕಥಂಚನ । ಸಫಲಾಂಚಕರಿಷ್ಯಾಮಿಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂಜಹಿಸಂಭ್ರಮ
ಮ್ ॥೧೫॥ ಪ್ರಸೂತಂಕಲಮಂಕ್ಷೇತ್ರೇವರ್ಷೇಣೇವಶತಕ್ರತುಃ । ತದಾಹ್ವಾನನಿಮಿತ್ತಂತ್ವಂವಾಲಿನೋಹೇಮಮಾಲಿನಃ ॥೧೬॥
ಸುಗ್ರೀವಕುರುತಂಶಬ್ದಂನಿಷ್ಪತೇದ್ಯೇನವಾನರಃ । ಜಿತಕಾಶೀಬಲಶ್ಲಾಘೀತ್ವಯಾಚಾಧರ್ಷಿತಃಪುರಾ ॥೧೭॥ ನಿಷ್ಪತಿಷ್ಯತ್ಯಸಂ
ಗೇನವಾಲೀಸಪ್ರಿಯಸಂಯುಗಃ । ರಿಪೂಣಾಂಧರ್ಷಣಂಶೂರಮರ್ಷಯಂತಿನಸಂಯುಗೇ ॥ ಜಾನಂತಸ್ತುಸ್ವಕಂವೀರ್ಯಂಸ್ತ್ರೀ
ಸಮಕ್ಷಂವಿಶೇಷತಃ । ಸತುರಾಮವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಸುಗ್ರೀವೋಹೇಮಪಿಂಗಳಃ ॥೧೯॥ ನನರ್ದಕ್ರೂರನಾದೇನವಿನಿರ್ಭಿಂದನ್ನಿ
ವಾಂಬರಂ । ತಸ್ಯಶಬ್ದೇನವಿತ್ರಸ್ತಾಗಾವೋಯಾಂತಿಹತಪ್ರಭಾಃ ॥೨೦॥ ರಾಜದೋಷಪರಾಮೃಷ್ಟಾಃಕುಲಸ್ತ್ರಿಯಇವಾ
ಕುಲಾಃ । ದ್ರವಂತಿಚಮೃಗಾಶ್ಶೀಘ್ರಂಭಗ್ನಾಇವರಣೇಹಯಾಃ ॥೨೧॥ ಪತಂತಿಚಖಗಾಭೂಮೌಕ್ಷೀಣಪುಣ್ಯಾಇವಗ್ರ
ಹಾಃ ॥ ತತಸ್ಸಜೀಮೂತಗಣಪ್ರಣಾದೋನಾದಂಹ್ಯಮುಂಚತ್ತ್ವರಯಾಪ್ರತೀತಃ । ಸೂರ್ಯಾತ್ಮಜಶ್ಶೌರ್ಯವಿವೃದ್ಧತೇ
ಜಾಸ್ಸರಿತ್ಪತಿರ್ವಾನಿಲಚಂಚಲೋರ್ಮಿಃ ॥೨೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತಸ್ಯನಿನಾದಂತುಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಶುಶ್ರಾವಾಂತಃಪುರಗತೋವಾಲೀಭ್ರಾತುರಮರ್ಷಣಃ ॥ ೧ ॥
ಶ್ರುತ್ವಾತುತಸ್ಯನಿನದಂಸರ್ವಭೂತಪ್ರಕಂಪನಂ । ಮದಶ್ಚೈಕಪದೇನಷ್ಟಃಕ್ರೋಧಶ್ಚಾಪಾದಿತೋಮಹಾನ್ ॥೨॥ ಸತು
ರೋಷಪರೀತಾಂಗೋವಾಲೀಸಂಧ್ಯಾತಪಪ್ರಭಃ । ಉಪರಕ್ತಇವಾದಿತ್ಯಸ್ಸದ್ಯೋನಿಷ್ಪ್ರಭತಾಂಗತಃ ॥೩॥ ವಾಲೀದಂ
ಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳಸ್ತುಕ್ರೋಧಾದ್ದೀಪ್ತಾಗ್ನಿಸನ್ನಿಭಃ । ಭಾತ್ಯುತ್ಪತಿತಪದ್ಮಾಭಸ್ಸಮೃಣಾಳಇವಹ್ರದಃ ॥೪॥ ಶಬ್ದಂದುರ್ಮ
ರ್ಷಣಂಶ್ರುತ್ವಾನಿಷ್ಪಪಾತತತೋಹರಿಃ । ವೇಗೇನಚರಣನ್ಯಾಸೈರ್ದಾರಯನ್ನಿವಮೇದಿನೀಂ ॥೫॥ ತಂತುತಾರಾಪರಿಷ್ವಜ್ಯ
ಸ್ನೇಹಾದ್ದರ್ಶಿತಸೌಹೃದಾ । ಉವಾಚತ್ರಸ್ತಸಂಭ್ರಾಂತಾಹಿತೋದರ್ಕಮಿದಂವಚಃ ॥೬॥ ಸಾಧುಕ್ರೋಧಮಿಮಂವೀರನ
ದೀವೇಗಮಿವಾಗತಂ । ಶಯನಾದುತ್ಥಿತಃಕಾಲ್ಯಂತ್ಯಜಭುಕ್ತಾಮಿವಸ್ರಜಂ ॥೭॥ ಕಾಲ್ಯಮೇತೇನಸಂಗ್ರಾಮಂಕರಿಷ್ಯಸಿಚವಾ
ನರ । ವೀರತೇಶತ್ರುಬಾಹುಳ್ಯಂಫಲ್ಗುತಾವಾನವಿದ್ಯತೇ ॥೮॥ ಸಹಸಾತವನಿಷ್ಕ್ರಾಮೋಮಮತಾವನ್ನರೋಚತೇ । ಶ್ರೂಯ
ತಾಂಚಾಭಿಧಾಸ್ಯಾಮಿಯನ್ನಿಮಿತ್ತಂನಿವಾರ್ಯಸೇ ॥೯॥ ಪೂರ್ವಮಾಪತಿತಃಕ್ರೋಧಾತ್ಸತ್ವಾಮಾಹ್ವಯತೇಯುಧಿ । ನಿಷ್ಪತ್ಯ
ಚನಿರಸ್ತಸ್ತೇಹನ್ಯಮಾನೋದಿಶೋಗತಃ ॥೧೦॥ ತ್ವಯಾತಸ್ಯನಿರಸ್ತಸ್ಯಪೀಡಿತಸ್ಯವಿಶೇಷತಃ । ಇಹೈತ್ಯಪುನರಾಹ್ವಾನಂ

ಶಂಕಾಂ ಜನಯತೀವ ಮೇ ॥೧೧॥ ದರ್ಪಶ್ಚ ವ್ಯವಸಾಯಶ್ಚ ಯಾದೃಶಸ್ತಸ್ಯ ನರ್ದತಃ। ನಿನಾದಸ್ಯಾಪಿ ಸಂರಂಭೋ ನೈತದಲ್ಪಂ ಹಿ
ಕಾರಣಂ ॥೧೨॥ ನಾಸಹಾಯಮಹಂ ಮನ್ಯೇ ಸುಗ್ರೀವಂ ತಮಿಹಾಗತಂ। ಅವಷ್ಟಬ್ಧಸಹಾಯಶ್ಚ ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯೈಷ ಗರ್ಜತಿ॥
ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ನಿಪುಣಶ್ಚೈವ ಬುದ್ಧಿಮಾಂಶ್ಚೈವ ವಾನರಃ। ಅಪರೀಕ್ಷಿತವೀರ್ಯೇಣ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಹ ನೈಷ್ಯತಿ॥೧೪॥ ಪೂರ್ವಮೇವ
ಮಯಾ ವೀರ ಶ್ರುತಂ ಕಥಯತೋ ವಚಃ। ಅಂಗದಸ್ಯ ಕುಮಾರಸ್ಯ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಹಿತಂ ವಚಃ ॥೧೫॥ ಅಂಗದಸ್ತು ಕು
ಮಾರೋಯಂ ವನಾಂತಮುಪನಿರ್ಗತಃ। ಪ್ರವೃತ್ತಿಸ್ತೇನ ಕಥಿತಾ ಚಾರೈರಾಪ್ತೈರ್ನಿವೇದಿತಾ ॥೧೬॥ ಅಯೋಧ್ಯಾಧಿಪತೇಃ ಪು
ತ್ರೌ ಶೂರೌ ಸಮರದುರ್ಜಯೌ। ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂ ಕುಲೇ ಜಾತೌ ಪ್ರಥಿತೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೧೭॥ ಸುಗ್ರೀವಪ್ರಿ
ಯಕಾಮಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ತತ್ರ ದುರಾಸದೌ। ತವ ಭ್ರಾತುರ್ಹಿ ವಿಖ್ಯಾತಸ್ಸಹಾಯೋ ರಣಕರ್ಕಶಃ ॥೧೮॥ ರಾಮಃ ಪರ
ಬಲಾಮರ್ದೀ ಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿರಿವೋತ್ಥಿತಃ। ನಿವಾಸವೃಕ್ಷಸ್ಸಾಧೂನಾಮಾಪನ್ನಾನಾಂ ಪರಾ ಗತಿಃ॥೧೯॥ ಆರ್ತಾನಾಂ ಸಂಶ್ರಯ
ಶ್ಚೈವ ಯಶಸಶ್ಚೈಕಭಾಜನಂ। ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನಸಂಪನ್ನೋ ನಿದೇಶೇ ನಿರತಃ ಪಿತುಃ ॥೨೦॥ ಧಾತೂನಾಮಿವ ಶೈಲೇಂದ್ರೋ ಗುಣಾನಾ
ಮಾಕರೋ ಮಹಾನ್। ತತ್ಕ್ಷಮಂ ನ ವಿರೋಧಸ್ತೇ ಸಹ ತೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೨೧॥ ದುರ್ಜಯೇನಾಪ್ರಮೇಯೇನ ರಾಮೇಣ ರಣಕ
ರ್ಮಸು। ಶೂರ ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ತೇ ಕಿಂಚಿನ್ನ ಚೇಚ್ಛಾಮ್ಯಭ್ಯಸೂಯಿತುಂ ॥೨೨॥ ಶ್ರೂಯತಾಂ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಚೈವ ತವ ವಕ್ಷ್ಯಾ
ಮಿ ಯದ್ಧಿತಂ। ಯೌವರಾಜ್ಯೇನ ಸುಗ್ರೀವಂ ತೂರ್ಣಂ ಸಾಧ್ವಭಿಷೇಚಯ ॥೨೩॥ ವಿಗ್ರಹಂ ಮಾ ಕೃಥಾ ವೀರ ಭ್ರಾತ್ರಾ ರಾಜನ್ ಬ
ಲೀಯಸಾ। ಅಹಂ ಹಿ ತೇ ಕ್ಷಮಂ ಮನ್ಯೇ ತೇನ ರಾಮೇಣ ಸೌಹೃದಂ ॥೨೪॥ ಸುಗ್ರೀವೇಣ ಚ ಸಂಪ್ರೀತಿಂ ವೈರಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ದೂರ
ತಃ। ಲಾಲನೀಯೋ ಹಿ ತೇ ಭ್ರಾತಾ ಯವೀಯಾನೇಷ ವಾನರಃ॥೨೫॥ ತತ್ರ ವಾ ಸನ್ನಿಹಸ್ಥೋ ವಾ ಸರ್ವಥಾ ಬಂಧುರೇವ ತೇ। ನಹಿ ತೇನ ಸ
ಮಂ ಬಂಧುಂ ಭುವಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕಂಚನ ॥೨೬॥ ದಾನಮಾನಾದಿಸತ್ಕಾರೈಃ ಕುರುಷ್ವ ಪ್ರತ್ಯನಂತರಂ। ವೈರಮೇತತ್ಸಮುತ್ಸೃ
ಜ್ಯ ತವ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಸ ತಿಷ್ಠತು ॥೨೭॥ ಸುಗ್ರೀವೋ ವಿಪುಲಗ್ರೀವಸ್ತವ ಬಂಧುಸ್ಸದಾ ಮತಃ। ಭ್ರಾತೃಸೌಹೃದಮಾಲಂಬ ನಾನ್ಯಾ ಗ
ತಿರಿಹಾಸ್ತಿ ತೇ ॥೨೮॥ ಯದಿ ತೇ ಮತ್ಪ್ರಿಯಂ ಕಾರ್ಯಂ ಯದಿ ಚಾವೈಷಿ ಮಾಂ ಹಿತಾಂ। ಯಾಚ್ಯಮಾನಃ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸಾಧು ವಾಕ್ಯಂ
ಕುರುಷ್ವ ಮೇ ॥೨೯॥ ಪ್ರಸೀದ ಪಥ್ಯಂ ಶ್ರುಣು ಜಲ್ಪಿತಂ ಹಿ ಮೇ ನ ರೋಷಮೇವಾನುವಿಧಾತುಮರ್ಹಸಿ। ಕ್ಷಮೋ ಹಿ ತೇ ಕೋಸಲರಾ
ಜಸೂನುನಾ ನ ವಿಗ್ರಹಶ್ಶಕ್ರಸಮಾನತೇಜಸಾ ॥೩೦॥ ತಥಾ ಹಿ ತಾರಾ ಹಿತಮೇವ ವಾಕ್ಯಂ ತಂ ವಾಲಿನಂ ಪಥ್ಯಮಿದಂ ಬಭಾಷೇ। ನ
ರೋಚತೇ ತದ್ವಚನಂ ಹಿ ತಸ್ಯ ಕಾಲಾಭಿಪನ್ನಸ್ಯ ವಿನಾಶಕಾಲೇ ॥ ... ... ॥೩೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಪಂಚದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಮೇವಂ ಬ್ರುವತೀಂ ತಾರಾಂ ತಾರಾಧಿಪನಿಭಾನನಾಂ। ವಾಲೀ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸಯಾಮಾಸ ವಚನಂ ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್॥೧॥ ಗ
ರ್ಜತೋಸ್ಯ ಚ ಸಂರಂಭಂ ಭ್ರಾತುಶ್ಶತ್ರೋರ್ವಿಶೇಷತಃ। ಮರ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ವರಾನನೇ ॥೨॥ ಅಧರ್ಷಿತಾ
ನಾಂ ಶೂರಾಣಾಂ ಸಮರೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಾಂ। ಧರ್ಷಣಾಮರ್ಷಣಂ ಭೀರು ಮರಣಾದತಿರಿಚ್ಯತೇ॥೩॥ ಸೋಢುಂ ನ ಚ ಸಮರ್ಥೋ
ಹಂ ಯುದ್ಧಕಾಮಸ್ಯ ಸಂಯುಗೇ। ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಚ ಸಂರಂಭಂ ಹೀನಗ್ರೀವಸ್ಯ ಗರ್ಜಿತಃ ॥೪॥ ನ ಚ ಕಾರ್ಯೋ ವಿಷಾದಸ್ತೇ ರಾ
ಘವಂ ಪ್ರತಿ ಮತ್ಕೃತೇ। ಧರ್ಮಜ್ಞಶ್ಚ ಕೃತಜ್ಞಶ್ಚ ಕಥಂ ಪಾಪಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ ॥೫॥ ನಿವರ್ತಸ್ವ ಸಹ ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಕಥಂ ಭೂಯೋಸು
ಗಚ್ಛಸಿ। ಸೌಹೃದಂ ದರ್ಶಿತಂ ತಾರೇ ಮಯಿ ಭಕ್ತಿಃ ಕೃತಾ ತ್ವಯಾ ॥೬॥ ಪ್ರತಿಯೋತ್ಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ಗತ್ವಾ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಾಹಿಸಂಭ್ರ
ಮಂ। ದರ್ಪಮಾತ್ರಂ ವಿನೇಷ್ಯಾಮಿ ನ ಚ ಪ್ರಾಣೈರ್ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯತೇ ॥ ಅಹಂ ಹ್ಯಾಜಿಸ್ಥಿತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಯಥೇಪ್ಸಿತಂ।
ವೃಕ್ಷೈರ್ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರೈಶ್ಚ ಪೀಡಿತಃ ಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯತಿ ॥ ನ ಮೇ ಗರ್ವಿತಮಾಯಸ್ತಂ ಸಹಿಷ್ಯತಿ ದುರಾತ್ಮವಾನ್। ಕೃತಂ ತಾರೇ
ಸಹಾಯತ್ವಂ ಸೌಹೃದಂ ದರ್ಶಿತಂ ಮಯಿ ॥೯॥ ಶಾಪಿತಾಸಿ ಮಮ ಪ್ರಾಣೈರ್ನಿವರ್ತಸ್ವ ಜಯೇನ ಚ। ಅಹಂ ಜಿತ್ವಾ ನಿವರ್ತಿಷ್ಯೇ ತ
ಮಹಂ ಭ್ರಾತರಂ ರಣೇ ॥೧೦॥ ತಂ ತು ತಾರಾ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ವಾಲಿನಂ ಪ್ರಿಯವಾದಿನೀ। ಚಕಾರ ರುದತೀ ಮಂದಂ ದಕ್ಷಿಣಾ ಸಾ ಪ್ರ
ದಕ್ಷಿಣಂ ॥ ತತಃ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಂ ಕೃತ್ವಾ ಮಂತ್ರವದ್ವಿಜಯೈಷಿಣೀ। ಅಂತಃಪುರಂ ಸಹ ಸ್ತ್ರೀಭಿಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ಶೋಕಮೋಹಿ
ತಾ ॥ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಯಾಂ ತು ತಾರಾಯಾಂ ಸಹ ಸ್ತ್ರೀಭಿಸ್ಸ್ವಮಾಲಯಂ। ನಗರಾನ್ನಿರ್ಯಯೌ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಹಾಸರ್ಪ ಇವ ಶ್ವ
ಸನ್ ॥ ಸ ನಿಶ್ಶ್ವಸ್ಯ ಮಹಾತೇಜಾ ವಾಲೀ ಪರಮರೋಷಣಃ। ಸರ್ವತಶ್ಚಾರಯನ್ ದೃಷ್ಟಿಂ ಶತ್ರುದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಯಾ॥೧೪॥ ಸ ದದರ್ಶ
ತತಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಸುಗ್ರೀವಂ ಹೇಮಪಿಂಗಳಂ। ಸುಸಂವೀತಮವಷ್ಟಬ್ಧಂ ದೀಪ್ಯಮಾನಮಿವಾನಲಂ ॥೧೫॥ ಸ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮ
ಹಾವೀರ್ಯಂ ಸುಗ್ರೀವಂ ಪರ್ಯವಸ್ಥಿತಂ। ಗಾಢಂ ಪರಿದಧೇ ವಾಸೋ ವಾಲೀ ಪರಮರೋಷಣಃ॥೧೬॥ ಸ ವಾಲೀ ಗಾಢಸಂವೀತೋ
ಮುಷ್ಟಿಮುದ್ಯಮ್ಯ ವೀರ್ಯವಾನ್। ಸುಗ್ರೀವಮೇವಾಭಿಮುಖೋ ಯಯೌ ಯೋದ್ಧುಂ ಕೃತಕ್ಷಣಃ ॥೧೭॥ ಶ್ಲಿಷ್ಟಮುಷ್ಟಿಂ
ಸಮುದ್ಯಮ್ಯ ಸಂರಬ್ಧತರಮಾಗತಃ। ಸುಗ್ರೀವೋಪಿ ತಮುದ್ದಿಶ್ಯ ವಾಲಿನಂ ಹೇಮಮಾಲಿನಂ ॥೧೮॥ ತಂ ವಾಲೀ ಕ್ರೋಧತಾ
ಮ್ರಾಕ್ಷಸ್ಸುಗ್ರೀವಂ ರಣಪಂಡಿತಂ। ಆಪತಂತಂ ಮಹಾವೇಗಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೯॥ ಏಷ ಮುಷ್ಟಿರ್ಮಯಾ ಬದ್ಧೋ

ಗಾಢಸ್ಸನ್ನಿಹಿತಾಂಗುಳಿಃ । ಮಯಾವೇಗವಿಮುಕ್ತಸ್ತೇಪ್ರಾಣಾನಾದಾಯಯಾಸ್ಯತಿ ॥ ೨೦ ॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸುಗ್ರೀವಃ
ಕ್ರುದ್ಧೋವಾಲಿನಮಬ್ರವೀತ್ । ತವಚೈವಹರನ್ಪ್ರಾಣಾನ್ಮುಷ್ಟಿಃಪತತುಮೂರ್ಧನಿ ॥೨೧॥ತಾಡಿತಸ್ತೇನಸಂಕ್ರುದ್ಧ
ಸ್ಸಮಭಿಕ್ರಮ್ಯವೇಗಿತಃ । ಅಭವಚ್ಛೋಣಿತೋದ್ಗಾರೀಸೋತ್ಪೀಡಇವಪರ್ವತಃ ॥೨೨॥ ಸುಗ್ರೀವೇಣತುನಿಸ್ಸಂಗಂಸಾಲಮು
ತ್ಪಾಟ್ಯತೇಜಸಾ । ಗಾತ್ರೇಷ್ವಭಿಹತೋವಾಲೀವಜ್ರೇಣೇವಮಹಾಗಿರಿಃ ॥೨೩॥ ಸತುವಾಲೀಪ್ರಚಲಿತಸ್ಸಾಲತಾಡನವಿಹ್ವಲಃ।
ಗುರುಭಾರಸಮಾಕ್ರಾಂತೋಸಾಗರೇನೌರಿವಾಬಭೌ ॥೨೪॥ ತೌಭೀಮಬಲವಿಕ್ರಾಂತೌಸುಪರ್ಣಸಮವೇಗಿನೌ । ಪ್ರವೃ
ದ್ಧೌಘೋರವಪುಷೌಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾವಿವಾಂಬರೇ ॥೨೫॥ ಪರಸ್ಪರಮಮಿತ್ರಘ್ನೌಛಿದ್ರಾನ್ವೇಷಣತತ್ಪರೌ । ತತೋಽವರ್ಧ
ತವಾಲೀತುಬಲವೀರ್ಯಸಮನ್ವಿತಃ ॥೨೬॥ ಸೂರ್ಯಪುತ್ರೋಮಹಾವೀರ್ಯಃಸುಗ್ರೀವಃಪರಿಹೀಯತೇ । ವಾಲಿನಾಭಗ್ನದರ್ಪ
ಸ್ತುಸುಗ್ರೀವೋಮಂದವಿಕ್ರಮಃ ॥೨೭॥ ವಾಲಿನಂಪ್ರತಿಸಾಮರ್ಷೋದರ್ಶಯಾಮಾಸಲಾಘವಂ । ವೃಕ್ಷೈಸ್ಸಶಾಖೈಸ್ಸಶಿಖರೈ
ರ್ವಜ್ರಕೋಟಿನಿಭೈರ್ನಖೈಃ॥೨೮॥ ಮುಷ್ಟಿಭಿರ್ಜಾನುಭಿಃಪದ್ಭಿರ್ಬಾಹುಭಿಶ್ಚಪುನಃಪುನಃ।ತಯೋರ್ಯುದ್ಧಮಭೂದ್ಘೋರಂ
ವೃತ್ರವಾಸವಯೋರಿವ ॥೨೯॥ ತೌಶೋಣಿತಾಕ್ತೌಯುಧ್ಯೇತಾಂವಾನರೌವನಚಾರಿಣೌ । ಮೇಘಾವಿವಮಹಾಶಬ್ದೈಸ್ತ
ರ್ಜಯಾನೌಪರಸ್ಪರಮ್ ॥೩೦॥ ಹೀಯಮಾನಮಥೋಽಪಶ್ಯತ್ಸುಗ್ರೀವಂವಾನರೇಶ್ವರಂ । ವೀಕ್ಷಮಾಣಂದಿಶಶ್ಚೈವರಾಘವ
ಸ್ಸಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥೩೧॥ ತತೋರಾಮೋಮಹಾತೇಜಾಆರ್ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಹರೀಶ್ವರಂ। ಶರಂಚವೀಕ್ಷತೇವೀರೋವಾಲಿನೋವ
ಧಕಾರಣಾತ್ ॥೩೨॥ ತತೋಧನುಷಿಸಂಧಾಯಶರಮಾಶೀವಿಷೋಪಮಂ । ಪೂರಯಾಮಾಸತಚ್ಚಾಪಂಕಾಲಚಕ್ರಮಿವಾಂತ
ಕಃ ॥೩೩॥ ತಸ್ಯಜ್ಯಾತಲಘೋಷೇಣತ್ರಸ್ತಾಃಪತ್ರರಥೇಶ್ವರಾಃ । ಪ್ರದುದ್ರುವುರ್ಮೃಗಾಶ್ಚೈವಯುಗಾಂತಇವಮೋಹಿ
ತಾಃ ॥೩೪॥ ಮುಕ್ತಸ್ತುವಜ್ರನಿರ್ಘೋಷಃಪ್ರದೀಪ್ತಾಶನಿಸನ್ನಿಭಃ । ರಾಘವೇಣಮಹಾಬಾಣೋವಾಲಿವಕ್ಷಸಿಪಾತಿತಃ ॥
ತತಸ್ತೇನಮಹಾತೇಜಾವೀರ್ಯೋತ್ಸಿಕ್ತಃಕಪೀಶ್ವರಃ । ವೇಗೇನಾಭಿಹತೋವಾಲೀನಿಪಪಾತಮಹೀತಲೇ ॥೩೬॥ ಇಂದ್ರಧ್ವಜಇ
ವೋದ್ಧೂತಃಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂಮಹೀತಲೇ । ಆಶ್ವಯುಕ್ಸಮಯೇಮಾಸೇಗತಶ್ರೀಕೋವಿಚೇತನಃ ॥೩೭॥ ನರೋತ್ತಮಃಕಾ
ಲಯುಗಾಂತಕೋಪಮಂಶರೋತ್ತಮಂಕಾಂಚನರೌಪ್ಯಭೂಷಿತಂ । ಸಸರ್ಜದೀಪ್ತಂತಮಮಿತ್ರಮರ್ದನಂಸಧೂಮಮ
ಗ್ನಿಂಮುಖತೋಯಥಾಹರಃ ॥೩೮॥ ಅಥೋಕ್ಷಿತಶ್ಶೋಣಿತತೋಯವಿಸ್ರವೈಸ್ಸುಪುಷ್ಪಿತಾಶೋಕಇವಾನಿಲೋದ್ಧತಃ। ವಿಚೇತ
ನೋವಾಸವಸೂನುರಾಹವೇವಿಭ್ರಂಶಿತೇಂದ್ರಧ್ವಜವತ್ಕ್ಷಿತಿಂಗತಃ ॥ ... ... ॥೩೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಷೋಡಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಶ್ಶರೇಣಾಭಿಹತೋರಾಮೇಣರಣಕರ್ಕಶಃ।ಪಪಾತಸಹಸಾವಾಲೀನಿಕೃತ್ತಇವಪಾದಪಃ॥೧॥ಸಭೂಮೌನ್ಯಸ್ತಸ
ರ್ವಾಂಗಸ್ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣಃ । ಅಪತದ್ದೇವರಾಜಸ್ಯಮುಕ್ತರಶ್ಮಿರಿವಧ್ವಜಃ ॥೨॥ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇಭೂಮೌವಾನರಾ
ಣಾಂಗಣೇಶ್ವರೇ । ನಷ್ಟಚಂದ್ರಮಿವವ್ಯೋಮನವ್ಯರಾಜತಭೂತಲಂ ॥೩॥ ಭೂಮೌನಿಪತಿತಸ್ಯಾಪಿತಸ್ಯದೇಹಂಮಹಾತ್ಮ
ನಃ । ನಶ್ರೀರ್ಜಹಾತಿನಪ್ರಾಣಾನತೇಜೋನಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೪॥ಶಕ್ರದತ್ತಾವರಾಮಾಲಾಕಾಂಚನೀವಜ್ರಭೂಷಿತಾ।ದಧಾ
ರಹರಿಮುಖ್ಯಸ್ಯಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತೇಜಃಶ್ರಿಯಂಚಸಾ ॥೫॥ ಸತಯಾಮಾಲಯಾವೀರೋಹೈಮಯಾಹರಿಯೂಥಪಃ।ಸಂಧ್ಯಾನು
ಗತಪರ್ಯಂತಃಪಯೋಧರಇವಾಭವತ್॥೬॥ತಸ್ಯಮಾಲಾಚದೇಹಶ್ಚಮರ್ಮಘಾತೀಚಯಶ್ಶರಃ।ತ್ರಿಧೇವರಚಿತಾಲಕ್ಷ್ಮೀಃಪತಿ
ತಸ್ಯಾಪಿಶೋಭತೇ॥೭॥ತದಸ್ತ್ರಂತಸ್ಯವೀರಸ್ಯಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗಪ್ರಭಾವನಂ।ರಾಮಬಾಣಾಸನಕ್ಷಿಪ್ತಮಾವಹತ್ಪರಮಾಂಗ
ತಿಂ ॥೮॥ ತಂತದಾಪತಿತಂಸಂಖ್ಯೇಗತಾರ್ಚಿಷಮಿವಾನಲಂ । ಬಹುಮಾನ್ಯಚತಂವೀರಂವೀಕ್ಷಮಾಣಂಶನೈರಿವ॥೯॥ಯಯಾ
ತಿಮಿವಪುಣ್ಯಾಂತೇದೇವಲೋಕಾತ್ಪರಿಚ್ಯುತಂ। ಆದಿತ್ಯಮಿವಕಾಲೇನಯುಗಾಂತೇಭುವಿಪಾತಿತಂ॥೧೦॥ ಮಹೇಂದ್ರಮಿವದುರ್ಧ
ರ್ಷಂಮಹೇಂದ್ರಮಿವದುಸ್ಸಹಂ।ಮಹೇಂದ್ರಪುತ್ರಂಪತಿತಂವಾಲಿನಂಹೇಮಮಾಲಿನಂ ॥೧೧॥ ಸಿಂಹೋರಸ್ಕಂಮಹಾಬಾಹುಂ
ದೀಪ್ತಾಸ್ಯಂಹರಿಲೋಚನಂ।ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಗತೋರಾಮೋದದರ್ಶೋಪಸಸರ್ಪಚ॥೧೨॥ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಘವಂವಾಲೀಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಂಚಮಹಾಬಲಂ।ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಶ್ರಿತಂವಾಕ್ಯಂಪರುಷಂಧರ್ಮಸಂಯುತಂ॥೧೩॥ಪರಾಙ್ಮುಖವಧಂಕೃತ್ವಾಕೋನುಪ್ರಾ
ಪ್ತಸ್ತ್ವಯಾಗುಣಃ । ಯದಹಂಯುದ್ಧಸಂರಬ್ಧಃಶರೇಣೋರಸಿತಾಡಿತಃ ॥೧೪॥ ತ್ವಂನರಾಧಿಪತೇಃಪುತ್ರಃಪ್ರತೀತಃಪ್ರಿಯ
ದರ್ಶನಃ। ಕುಲೀನಸ್ಸತ್ತ್ವಸಂಪನ್ನಸ್ತೇಜಸ್ವೀಚರಿತವ್ರತಃ ॥೧೫॥ ರಾಮಃಕರುಣವೇದೀಚಪ್ರಜಾನಾಂಚಹಿತೇರತಃ।ಸಾನು
ಕ್ರೋಶೋಜಿತೋತ್ಸಾಹಸ್ಸಮಯಜ್ಞೋದೃಢವ್ರತಃ ॥೧೬॥ ಇತಿತೇಸರ್ವಭೂತಾನಿಕಥಯಂತಿಯಶೋಭುವಿ । ದಮಶ್ಶಮಃ
ಕ್ಷಮಾಧರ್ಮೋಧೃತಿಸ್ಸತ್ಯಂಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೧೭॥ಪಾರ್ಥಿವಾನಾಂಗುಣಾರಾಜನ್ದಂಡಶ್ಚಾಪ್ಯಪಕಾರಿಷು ।ತಾನ್ಗುಣಾನ್
ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಾಹಮಗ್ರ್ಯಂಚಾಭಿಜನಂತವ ॥೧೮॥ ತಾರಯಾಪ್ರತಿಷಿದ್ಧೋಽಪಿಸುಗ್ರೀವೇಣಸಮಾಗತಃ। ನಮಾಮನ್ಯೇನಸಂ
ರಬ್ಧಂಪ್ರಮತ್ತಂಯೋದ್ಧುಮರ್ಹತಿ ॥೧೯॥ ಇತಿಮೇಬುದ್ಧಿರುತ್ಪನ್ನಾಬಭೂವಾದರ್ಶನೇತವ । ನತ್ವಾಂವಿನಿಹತಾತ್ಮಾನಂಧ

ರ್ಮಧ್ವಜಮಧಾರ್ಮಿಕಂ ॥೨೦॥ ಜಾನೇಪಾಪಸಮಾಚಾರಂತೃಣೈಃಕೂಪಮಿವಾವೃತಂ । ಸತಾಂವೇಷಧರಂಪಾಪಂಪ್ರಚ್ಛ
ನ್ನಮಿವಪಾವಕಂ ॥೨೧॥ ನಾಹಂತ್ವಾಮಭಿಜಾನಾಮಿಧರ್ಮಚ್ಛದ್ಮಾಭಿಸಂವೃತಂ। ವಿಷಯೇವಾಪುರೇವಾತೇಯಥಾನಾಪಕ
ರೋಮ್ಯಹಮ್ ॥೨೨॥ ನಚತ್ವಾಂಪ್ರತಿಜಾನೇಚಕಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂಹಂಸ್ಯಕಿಲ್ಬಿಷಂ । ಫಲಮೂಲಾಶಿನಂನಿತ್ಯಂವಾನರಂವನಗೋ
ಚರಂ ॥೨೩॥ ಮಾಮಿಹಾಪ್ರತಿಯುಧ್ಯಂತಮನ್ಯೇನಚಸಮಾಗತಂ । ತ್ವಂನರಾಧಿಪತೇಃಪುತ್ರಃಪ್ರತೀತಃಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ॥
ಲಿಂಗಮಪ್ಯಸ್ತಿತೇರಾಜನ್ದೃಶ್ಯತೇಧರ್ಮಸಂಹಿತಂ । ಕಃಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲೇಜಾತಃಶ್ರುತವಾನ್ನಷ್ಟಸಂಶಯಃ ॥೨೪॥ಧರ್ಮಲಿಂ
ಗಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಃಕ್ರೂರಂಕರ್ಮಸಮಾಚರೇತ್। ರಾಮರಾಜಕುಲೇಜಾತೋಧರ್ಮವಾನಿತಿವಿಶ್ರುತಃ ॥ ೨೬ ॥ ಅಭವ್ಯೋಭವ್ಯ
ರೂಪೇಣಕಿಮರ್ಥಂಪರಿಧಾವಸಿ । ಸಾಮದಾನಂಕ್ಷಮಾಧರ್ಮಃಸತ್ಯಂಧೃತಿಪರಾಕ್ರಮೌ ॥೨೭ ॥ ಪಾರ್ಥಿವಾನಾಂಗುಣಾ
ರಾಜನ್ದಂಡಶ್ಚಾಪ್ಯಪರಾಧಿಷು । ವಯಂವನಚರಾರಾಮಮೃಗಾಮೂಲಫಲಾಶನಾಃ॥೨೮॥ಏಷಾಪ್ರಕೃತಿರಸ್ಮಾಕಂಪು
ರುಷಸ್ತ್ವಂನರೇಶ್ವರಃ।ಭೂಮಿರ್ಹಿರಣ್ಯಂರೌಪ್ಯಂಚವಿಗ್ರಹೇಕಾರಣಾನಿಚ॥೨೯॥ತತ್ರಕಸ್ತೇವನೇಲೋಭೋಮದೀಯೇಷು
ಫಲೇಷುವಾ।ನಯಶ್ಚವಿನಯಶ್ಚೋಭೌನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹಾವಪಿ ॥ ರಾಜವೃತ್ತಿರಸಂಕೀರ್ಣಾನನೃಪಾಃಕಾಮವೃತ್ತಯಃ ।
ತ್ವಂತುಕಾಮಪ್ರಧಾನಶ್ಚಕೋಪನಶ್ಚಾನವಸ್ಥಿತಃ॥ ರಾಜವೃತ್ತೈಶ್ಚಸಂಕೀರ್ಣಃಶರಾಸನಪರಾಯಣಃ। ನತೇಸ್ತ್ಯಪಚಿತಿ
ರ್ಧರ್ಮೇನಾರ್ಥೇಬುದ್ಧಿರವಸ್ಥಿತಾ॥ ಇಂದ್ರಿಯೈಃಕಾಮವೃತ್ತಿಸ್ಸನ್ಕೃಷ್ಯಸೇಮನುಜೇಶ್ವರ।ಹತ್ವಾಬಾಣೇನಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಾ
ಮಿಹಾನಪರಾಧಿನಂ॥ ಕಿಂವಕ್ಷ್ಯಸಿಸತಾಂಮಧ್ಯೇಕರ್ಮಕೃತ್ವಾಜುಗುಪ್ಸಿತಂ । ರಾಜಹಾಬ್ರಹ್ಮಹಾಗೋಘ್ನಶ್ಚೋರಃಪ್ರಾ
ಣಿವಧೇರತಃ॥೩೪॥ನಾಸ್ತಿಕಃಪರಿವೇತ್ತಾಚಸರ್ವೇನಿರಯಗಾಮಿನಃ।ಸೂಚಕಶ್ಚಕದರ್ಯಶ್ಚಮಿತ್ರಘ್ನೋಗುರುತಲ್ಪಗಃ॥೩೫॥
ಲೋಕಂಪಾಪಾತ್ಮನಾಮೇತೇಗಚ್ಛಂತೇನಾತ್ರಸಂಶಯಃ । ಅಧಾರ್ಯಂಚರ್ಮಮೇಸದ್ಭೀರೋಮಾಣ್ಯಸ್ಥಿಚವರ್ಜಿತಂ ॥ ೩೬॥
ಅಭಕ್ಷ್ಯಾಣಿಚಮಾಂಸಾನಿತ್ವದ್ವಿಧೈರ್ಧರ್ಮಚಾರಿಭಿಃ । ಪಂಚಪಂಚನಖಾಭಕ್ಷ್ಯಾಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷತ್ರೇಣರಾಘವ ॥೩೭॥ ಶಲ್ಯ
ಕಶ್ಶ್ವಾವಿಧೋಗೋಧಾಶಶಃಕೂರ್ಮಶ್ಚಪಂಚಮಃ। ಚರ್ಮಚಾಸ್ಥಿಚಮೇರಾಜನ್ನಸ್ಪೃಶಂತಿಮನೀಷಿಣಃ॥೩೮॥ಅಭಕ್ಷ್ಯಾ
ಣಿಚಮಾಂಸಾನಿಸೋಹಂಪಂಚನಖೋಹತಃ । ತಾರಯಾವಾಕ್ಯಮುಕ್ತೋಹಂಸತ್ಯಸರ್ವಜ್ಞಯಾಹಿತಂ ॥೩೯॥ ತದತಿಕ್ರ
ಮ್ಯಮೋಹೇನಕಾಲಸ್ಯವಶಮಾಗತಃ । ತ್ವಯಾನಾಥೇನಕಾಕುತ್ಸ್ಥನಸನಾಥಾವಸುಂಧರಾ॥೪೦॥ಪ್ರಮದಾಶೀಲಸಂಪನ್ನಾ
ಧೂರ್ತೇನಪತಿನಾಯಥಾ । ಶಠೋನೈಕೃತಿಕಃಕ್ಷುದ್ರೋಮಿಥ್ಯಾಪ್ರಶ್ರಿತಮಾನಸಃ ॥೪೧॥ ಕಥಂದಶರಥೇನತ್ವಂಜಾತಃಪಾ
ಪೋಮಹಾತ್ಮನಾ । ಛಿನ್ನಚಾರಿತ್ರಕಕ್ಷ್ಯೇಣಸತಾಂಧರ್ಮಾತಿವರ್ತಿನಾ ॥೪೨॥ ತ್ಯಕ್ತಧರ್ಮಾಂಕುಶೇನಾಹಂನಿಹತೋರಾಮ
ಹಸ್ತಿನಾ । ಅಶುಭಂಚಾಪ್ಯಯುಕ್ತಂಚಸತಾಂಚೈವವಿಗರ್ಹಿತಂ ॥೪೩॥ ವಕ್ಷ್ಯಸೇಚೇದೃಶಂಕೃತ್ವಾಸದ್ಭಿಸ್ಸಹಸಮಾಗತಃ।
ಉದಾಸೀನೇಷುಯೋಸ್ಮಾಸುವಿಕ್ರಮಸ್ತೇಪ್ರಕಾಶಿತಃ ॥೪೪॥ ಅಪಕಾರಿಷುತಂರಾಜನ್ನಹಿಪಶ್ಯಾಮಿವಿಕ್ರಮಂ । ದೃಶ್ಯಮಾ
ನಸ್ತುಯುಧ್ಯೇಥಾಮಯಾಯುಧಿನೃಪಾತ್ಮಜ ॥೪೫॥ ಅದ್ಯವೈವಸ್ವತಂದೇವಂಪಶ್ಯೇಸ್ತ್ವಂನಿಹತೋಮಯಾ ।ತ್ವಯಾದೃಶ್ಯೇ
ನತುರಣೇನಿಹತೋಹಂದುರಾಸದಃ ॥೪೬॥ ಪ್ರಸುಪ್ತಃಪನ್ನಗೇನೇವನರಃಪಾನವಶಂಗತಃ । ಮಾಮೇವಯದಿಪೂರ್ವಂತ್ವಮೇ
ತದರ್ಥಮಚೋದಯಃ॥೪೭॥ಮೈಥಿಲೀಮಹಮೇಕಾಹ್ನಾತವಚಾನೀತವಾನ್ಭವೇಃ । ರಾಕ್ಷಸಂಚದುರಾತ್ಮಾನಂತವಭಾರ್ಯಾ
ಪಹಾರಿಣಂ ॥೪೮॥ ಸುಗ್ರೀವಪ್ರಿಯಕಾಮೇನಯದ್ಯಹಂನಿಹತಸ್ತ್ವಯಾ । ಕಂಠೇಬದ್ಧ್ವಾಪ್ರದದ್ಯಾಂತೇನಿಹತಂರಾವಣಂರ
ಣೇ ॥೪೯॥ ನ್ಯಸ್ತಾಂಸಾಗರತೋಯೇವಾಪಾತಾಳೇವಾಪಿಮೈಥಿಲೀಂ । ಆನಯೇಯಂತವಾದೇಶಾಚ್ಛ್ವೇತಾಮಶ್ವತರೀಮಿವ ॥
ಯುಕ್ತಂಯತ್ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾದ್ರಾಜ್ಯಂಸುಗ್ರೀವಸ್ಸ್ವರ್ಗತೇಮಯಿ ।ಅಯುಕ್ತಂಯದಧರ್ಮೇಣತ್ವಯಾಹಂನಿಹತೋರಣೇ॥
ಕಾಮಮೇವಂವಿಧೋಲೋಕಃಕಾಲೇನವಿನಿಯುಜ್ಯತೇ। ಕ್ಷಮಂಚೇದ್ಭವತಾಪ್ರಾಪ್ತಮುತ್ತರಂಸಾಧುಚಿಂತ್ಯತಾಂ ॥೫೨॥ ಇ
ತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾಪರಿಶುಷ್ಕವಕ್ತ್ರಃಶರಾಭಿಘಾತಾದ್ವ್ಯಥಿತೋಮಹಾತ್ಮಾ ।ಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾಮಂರವಿಸನ್ನಿಕಾಶಂತೂಷ್ಣೀಂ
ಬಭೂವಾಮರರಾಜಸೂನುಃ ॥೫೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತ್ಯುಕ್ತಃಪ್ರಶ್ರಿತಂವಾಕ್ಯಂಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತಂಹಿತಂ । ಪರುಷಂವಾಲಿನಾರಾಮೋನಿಹತೇನವಿಚೇತಸಾ ॥೧॥ ತಂನಿ
ಷ್ಪ್ರಭಮಿವಾದಿತ್ಯಂಮುಕ್ತತೋಯಮಿವಾಂಬುದಂ । ಉಕ್ತವಾಕ್ಯಂಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಮುಪಶಾಂತಮಿವಾನಲಮ್ ॥ ೨ ॥ ಧರ್ಮಾ
ರ್ಥಗುಣಸಂಪನ್ನಂಹರೀಶ್ವರಮನುತ್ತಮಂ । ಅಧಿಕ್ಷಿಪ್ತಸ್ತದಾರಾಮಃಪಶ್ಚಾದ್ವಾಲಿನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩॥ ಧರ್ಮಮರ್ಥಂ
ಚಕಾಮಂಚಸಮಯಂಚಾಪಿಲೌಕಿಕಂ । ಅವಿಜ್ಞಾಯಕಥಂಬಾಲ್ಯಾನ್ಮಾಮಿಹಾದ್ಯವಿಗರ್ಹಸೇ ॥೪॥ ಅಪೃಷ್ಟ್ವಾಬುದ್ಧಿಸಂ
ಪನ್ನಾನ್ವೃದ್ಧಾನಾಚಾರ್ಯಸಮ್ಮತಾನ್ । ಸೌಮ್ಯವಾನರಚಾಪಲ್ಯಾತ್ತ್ವಂಮಾಂವಕ್ತುಮಿಹೇಚ್ಛಸಿ ॥೫॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಮಿ
ಯಂಭೂಮಿಃಸಶೈಲವನಕಾನನಾ । ಮೃಗಪಕ್ಷಿಮನುಷ್ಯಾಣಾಂನಿಗ್ರಹಪ್ರಗ್ರಹಾವಪಿ ॥ ೬ ॥ ತಾಂಪಾಲಯತಿಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಾಭರತಸ್ಸತ್ಯವಾಗೃಜುಃ । ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥತತ್ತ್ವಜ್ಞೋನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹೇರತಃ ॥ ೭ ॥ ನಯಶ್ಚವಿನಯಶ್ಚೋಭೌಯ

ಸ್ಥಿತಿಂಸತ್ತ್ವಂಚಸುಸ್ಥಿತಂ।ವಿಕ್ರಮಜ್ಞಯಥಾಗ್ರಯಷ್ಟುಸ್ಸರಾಜಾದೇಶಕಾಲವಿತ್ ॥೮॥ ತಸ್ಯಧರ್ಮಕೃತಾದೇಶಾವಯಮನ್ಯೇಚಪಾ
ರ್ಥಿವಾಃ । ಚರಾಮೋವಸುಧಾಂಕೃತ್ಸ್ನಾಂಧರ್ಮಸಂತಾನಮಿಚ್ಛವಃ ॥ ೯ ॥ ತಸ್ಮಿನ್ನೃಪತಿಶಾರ್ದೂಲೇಭರತೇಧರ್ಮವತ್ಸ
ಲೇ । ಪಾಲಯತ್ಯಖಿಲಾಂಭೂಮಿಂಕಶ್ಚರೇದ್ಧರ್ಮನಿಗ್ರಹಮ್ ॥೧೦॥ ತೇವಯಂಧರ್ಮವಿಭ್ರಷ್ಟಂಸ್ವಧರ್ಮೇಪರಮೇಸ್ಥಿತಾಃ।
ಭರತಾಜ್ಞಾಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯನಿಗೃಹ್ಣೀಮೋಯಥಾವಿಧಿ ॥೧೧॥ ತ್ವಂತುಸಂಕ್ಲಿಷ್ಟಧರ್ಮಾಚಕರ್ಮಣಾಚವಿಗರ್ಹಿತಃ। ಕಾಮ
ತಂತ್ರಪ್ರಧಾನಶ್ಚನಸ್ಥಿತೋರಾಜವರ್ತ್ಮನಿ ॥೧೨॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠೋಭ್ರಾತಾಪಿತಾಚೈವಯಶ್ಚವಿದ್ಯಾಂಪ್ರಯಚ್ಛತಿ । ತ್ರಯಸ್ತೇಪಿ
ತರೋಜ್ಞೇಯಾಧರ್ಮೇಪಥಿಹಿವರ್ತಿನಃ ॥೧೩॥ ಯವೀಯಾನಾತ್ಮನಃಪುತ್ರಶ್ಶಿಷ್ಯಶ್ಚಾಪಿಗುಣೋದಿತಃ । ಪುತ್ರವತ್ತೇತ್ರಯ
ಶ್ಚಿಂತ್ಯಾಧರ್ಮಶ್ಚೈವಾತ್ರಕಾರಣಮ್ ॥೧೪॥ ಸೂಕ್ಷ್ಮಃಪರಮದುರ್ಜ್ಞೇಯಸ್ಸತಾಂಧರ್ಮಃಪ್ಲವಂಗಮ । ಹೃದಿಸ್ಥಸ್ಸರ್ವಭೂ
ತಾನಾಮಾತ್ಮಾವೇದಶುಭಾಶುಭೇ ॥೧೫॥ ಚಪಲಶ್ಚಪಲೈಸ್ಸಾರ್ಧಂವಾನರೈರಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ । ಜಾತ್ಯಂಧಇವಜಾತ್ಯಂಧೈರ್ಮಂ
ತ್ರಯನ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇನುಕಿಮ್ ॥೧೬॥ ಅಹಂತುವ್ಯಕ್ತತಾಮಸ್ಯವಚನಸ್ಯಬ್ರವೀಮಿತೇ । ನಹಿಮಾಂಕೇವಲಂರೋಷಾತ್ತ್ವಂವಿಗ
ರ್ಹಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೭॥ ತದೇತತ್ಕಾರಣಂಪಶ್ಯಯದರ್ಥಂತ್ವಂಮಯಾಹತಃ । ಭ್ರಾತುರ್ವರ್ತಸಿಭಾರ್ಯಾಯಾಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾ
ಧರ್ಮಂಸನಾತನಮ್ ॥೧೮॥ ಅಸ್ಯತ್ವಂಧರಮಾಣಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ। ರುಮಾಯಾಂವರ್ತಸೇಕಾಮಾತ್ಸ್ನು
ಷಾಯಾಂಪಾಪಕರ್ಮಕೃತ್ ॥೧೯॥ ತದ್ವ್ಯತೀತಸ್ಯತೇಧರ್ಮಾತ್ಕಾಮವೃತ್ತಸ್ಯವಾನರ । ಭ್ರಾತೃಭಾರ್ಯಾಭಿಮರ್ಶೇಸ್ಮಿನ್
ದಂಡೋಯಂಪ್ರತಿಪಾದಿತಃ ॥ ೨೦ ॥ ನಹಿಧರ್ಮವಿರುದ್ಧಸ್ಯಲೋಕವೃತ್ತಾದಪೇಯುಷಃ । ದಂಡಾದನ್ಯತ್ರಪಶ್ಯಾಮಿನಿ
ಗ್ರಹಂಹರಿಯೂಥಪ ॥ ೨೧ ॥ ನಹಿತೇಮರ್ಷಯೇಪಾಪಂಕ್ಷತ್ರಿಯೋಹಂಕುಲೋದ್ಭವಃ । ಔರಸೀಂಭಗಿನೀಂವಾಪಿಭಾ
ರ್ಯಾಂಚಾಪ್ಯನುಜಸ್ಯಯಃ ॥ ೨೨ ॥ ಪ್ರಚರೇತನರಃಕಾಮಾತ್ತಸ್ಯದಂಡೋವಧಸ್ಸ್ಮೃತಃ । ಭರತಸ್ತುಮಹೀಪಾಲೋ
ವಯಂತ್ವಾದೇಶವರ್ತಿನಃ ॥ ೨೩ ॥ ತ್ವಂತುಧರ್ಮಾದತಿಕ್ರಾಂತಃಕಥಂಶಕ್ಯಮುಪೇಕ್ಷಿತುಂ । ಗುರುಧರ್ಮವ್ಯತಿಕ್ರಾಂತಾನ್
ಪ್ರಾಜ್ಞೋಧರ್ಮೇಣಪಾಲಯನ್ ॥ ೨೪ ॥ ಭರತಃಕಾಮವೃತ್ತಾನಾಂನಿಗ್ರಹೇಪರ್ಯವಸ್ಥಿತಃ । ವಯಂತುಭರತಾದೇಶವಿ
ಧಿಂಕೃತ್ವಾಹರೀಶ್ವರ ॥೨೫॥ ತ್ವದ್ವಿಧಾನ್ಭಿನ್ನಮರ್ಯಾದಾನ್ನಿಯಂತುಂಪರ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ।ಸುಗ್ರೀವೇಣಚಮೇಸಖ್ಯಂಲಕ್ಷ್ಮ
ಣೇನಯಥಾತಥಾ ॥೨೬॥ ದಾರರಾಜ್ಯನಿಮಿತ್ತಂಚನಿಶ್ಶ್ರೇಯಸಕರಸ್ಸಮೇ । ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಚಮಯಾದತ್ತಾತದಾವಾನರಸನ್ನಿಧೌ॥
ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಸಾಕಥಂಶಕ್ಯಾಮದ್ವಿಧೇನಾನವೇಕ್ಷಿತುಂ । ತದೇಭಿಃಕಾರಣೈಸ್ಸರ್ವೈರ್ಮಹದ್ಭಿರ್ಧರ್ಮಸಂಹಿತೈಃ॥೨೮॥ ಶಾಸನಂ
ತವಯದ್ಯುಕ್ತಂತದ್ಭವಾನನುಮನ್ಯತಾಂ । ಸರ್ವಥಾಧರ್ಮಇತ್ಯೇವದ್ರಷ್ಟವ್ಯಸ್ತವನಿಗ್ರಹಃ ॥೨೯॥ ವಯಸ್ಯಸ್ಯೋಪಿಕ
ರ್ತವ್ಯಂಧರ್ಮಮೇವಾನುಪಶ್ಯತಃ । ಶಕ್ಯಂತ್ವಯಾಪಿತತ್ಕಾರ್ಯಂಧರ್ಮಮೇವಾನುಪಶ್ಯತಾ॥೩೦॥ಶ್ರೂಯತೇಮನುನಾಗೀ
ತೌಶ್ಲೋಕೌಚಾರಿತ್ರವತ್ಸಲೌ । ಗೃಹೀತೌಧರ್ಮಕುಶಲೈಸ್ತಥಾಚರಿತಂಹರೇ ॥೩೧॥ ರಾಜಭಿರ್ಧೃತದಂಡಾಸ್ತುಕೃ
ತ್ವಾಪಾಪಾನಿಮಾನವಾಃ । ನಿರ್ಮಲಾಸ್ಸ್ವರ್ಗಮಾಯಾಂತಿಸಂತಸ್ಸುಕೃತಿನೋಯಥಾ ॥ ೩೨ ॥ ಶಾಸನಾದ್ವಾವಿಮೋಕ್ಷಾ
ದ್ವಾಸ್ತೇನಃಸ್ತೇಯಾದ್ವಿಮುಚ್ಯತೇ । ರಾಜಾತ್ವಶಾಸನ್ಪಾಪಸ್ಯತದವಾಪ್ನೋತಿಕಿಲ್ಬಿಷಂ ॥೩೩॥ ಆರ್ಯೇಣಮಮಮಾಂಧಾತ್ರಾ
ವ್ಯಸನಂಘೋರಮೀಪ್ಸಿತಂ । ಶ್ರಮಣೇನಕೃತೇಪಾಪೇಯಥಾಪಾಪಂಕೃತಂತ್ವಯಾ ॥೩೪॥ ಅನ್ಯೈರಪಿಕೃತಂಪಾಪಂಪ್ರ
ಮತ್ತೈರ್ವಸುಧಾಧಿಪೈಃ । ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂಚಕುರ್ವಂತಿತೇನತಚ್ಛಾಮ್ಯತೇರಜಃ ॥೩೫॥ ತದಲಂಪರಿತಾಪೇನಧರ್ಮತಃಪರಿ
ಕಲ್ಪಿತಃ । ವಧೋವಾನರಶಾರ್ದೂಲನವಯಂಸ್ವವಶೇಸ್ಥಿತಾಃ ॥೩೬॥ ಶೃಣುಚಾಪ್ಯಪರಂಭೂಯಃಕಾರಣಂಹರಿಪುಂಗ
ವ । ಯಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಹೇತುಮದ್ವೀರನಮನ್ಯುಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೩೭॥ ನಮೇತತ್ರಮನಸ್ತಾಪೋನಮನ್ಯುರ್ಹರಿಯೂಥಪ।
ವಾಗುರಾಭಿಶ್ಚಪಾಶೈಶ್ಚಕೂಟೈಶ್ಚವಿವಿಧೈರ್ನರಾಃ॥೩೮॥ಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಾಶ್ಚದೃಶ್ಯಾಶ್ಚಗೃಹ್ಣಂತಿಸುಬಹೂನ್ಮೃಗಾನ್।ಪ್ರಧಾ
ವಿತಾನ್ವಾವಿತ್ರಸ್ತಾನ್ವಿಸ್ರಬ್ಧಾಂಶ್ಚಾಪಿನಿಷ್ಠಿತಾನ್ ॥೩೯॥ ಪ್ರಮತ್ತಾನಪ್ರಮತ್ತಾನ್ವಾನರಾಮಾಂಸಾರ್ಥಿನೋಭೃಶಂ।
ವಿಧ್ಯಂತಿವಿಮುಖಾಂಶ್ಚಾಪಿನಚದೋಷೋತ್ರವಿದ್ಯತೇ ॥೪೦॥ ಯಾಂತಿರಾಜರ್ಷಯಶ್ಚಾತ್ರಮೃಗಯಾಂಧರ್ಮಕೋವಿದಾಃ।
ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ನಿಹತೋಯುದ್ಧೇಮಯಾಬಾಣೇನವಾನರ ॥ ೪೧ ॥ ಅಯುಧ್ಯನ್ಪ್ರತಿಯುಧ್ಯನ್ವಾ ಯಸ್ಮಾಚ್ಛಾಖಾಮೃ
ಗೋಹ್ಯಸಿ। ದುರ್ಲಭಸ್ಯಚಧರ್ಮಸ್ಯಜೀವಿತಸ್ಯಶುಭಸ್ಯಚ ॥೪೨॥ ರಾಜಾನೋವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಪ್ರದಾತಾರೋನಸಂಶಯಃ।
ತಾನ್ನಹಿಂಸ್ಯಾನ್ನಚಾಕ್ರೋಶೇನ್ನಾಕ್ಷಿಪೇನ್ನಾಪ್ರಿಯಂವದೇತ್ ॥ ೪೩ ॥ ದೇವಾಮಾನುಷರೂಪೇಣಚರಂತ್ಯೇತೇಮಹೀತಲೇ ।
ತ್ವಂತುಧರ್ಮಮವಿಜ್ಞಾಯಕೇವಲಂರೋಷಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥ ೪೪ ॥ ಪ್ರದೂಷಯಸಿಮಾಂಧರ್ಮೇಪಿತೃಪೈತಾಮಹೇಸ್ಥಿತಂ । ಏ
ವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣವಾಲೀಪ್ರವ್ಯಥಿತೋಭೃಶಂ ॥ ೪೫ ॥ ನದೋಷಂರಾಘವೇದಧ್ಯೌಧರ್ಮೇಽಧಿಗತನಿಶ್ಚಯಃ । ಪ್ರತ್ಯು
ವಾಚತತೋರಾಮಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾನರೇಶ್ವರಃ ॥ ೪೬ ॥ ಯತ್ತ್ವಮಾತ್ಥನರಶ್ರೇಷ್ಠತದೇವಂನಾತ್ರಸಂಶಯಃ । ಪ್ರತಿವ
ಕ್ತುಂಪ್ರಕೃಷ್ಟೇಹಿನಾಪಕೃಷ್ಟಸ್ತುಶಕ್ನುಯಾತ್ ॥೪೭॥ ಯದಯುಕ್ತಂಮಯಾಪೂರ್ವಂಪ್ರಮಾದಾದುಕ್ತಮಪ್ರಿಯಂ ।

ತಥಾಪಿಖಲುಮೇದೋಷಂಕರ್ತುಂನಾರ್ಹಸಿರಾಘವ ॥ ೪೮ ॥ ತ್ವಂಹಿದೃಷ್ಟಾರ್ಥತತ್ವಜ್ಞಃಪ್ರಜಾನಾಂಚಹಿತೇರತಃ । ಕಾ
ರ್ಯಕಾರಣಸಿದ್ಧೌತೇಪ್ರಸನ್ನಾಬುದ್ಧಿರವ್ಯಯಾ ॥೪೯॥ ಮಾಮಪ್ಯವಗತಂಧರ್ಮಾದ್ವ್ಯತಿಕ್ರಾಂತಪುರಸ್ಕೃತಂ । ಧರ್ಮ
ಸಂಹಿತಯಾವಾಚಾಧರ್ಮಜ್ಞಪರಿಪಾಲಯ ॥ ೫೦ ॥ ಬಾಷ್ಪಸಂರುದ್ಧಕಂಠಸ್ತುವಾಲೀಸಾರ್ತರವಶ್ಶನೈಃ । ಉವಾಚರಾ
ಮಂಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಪಂಕಲಗ್ನಇವದ್ವಿಪಃ ॥ ೫೧ ॥ ನತ್ವಾತ್ಮಾನಮಹಂಶೋಚೇನತಾರಾಂನಾಪಿಬಾಂಧವಾನ್ । ಯಥಾಪುತ್ರಂ
ಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠಮಂಗದಂಕನಕಾಂಗದಮ್ ॥ ೫೨ ॥ ಸಮಮಾದರ್ಶನಾದ್ದೀನೋಬಾಲ್ಯಾತ್ಪ್ರಭೃತಿಲಾಲಿತಃ । ತಟಾಕಇ
ವಪೀತಾಂಬುರುಪಶೋಷಂಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥೫೩॥ ಬಾಲಶ್ಚಾಕೃತಬುದ್ಧಿಶ್ಚಏಕಪುತ್ರಶ್ಚಮೇಪ್ರಿಯಃ । ತಾರೇಯೋರಾಮಭವ
ತಾರಕ್ಷಣೀಯೋಮಹಾಬಲಃ ॥೫೪॥ ಸುಗ್ರೀವೇಚಾಂಗದೇಚೈವವಿಧತ್ಸ್ವಮತಿಮುತ್ತಮಾಂ । ತ್ವಂಹಿಶಾಸ್ತಾಚಗೋಪ್ತಾ
ಚಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯವಿಧೌಸ್ಥಿತಃ ॥ ೫೫ ॥ ಯಾತೇನರಪತೇವೃತ್ತಿರ್ಭರತೇಲಕ್ಷ್ಮಣೇಚಯಾ । ಸುಗ್ರೀವೇಚಾಂಗದೇರಾಜಂಸ್ತಾಂ
ತ್ವಮಾಧಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥೫೬॥ ಮದ್ದೋಷಕೃತದೋಷಾಂತಾಂಯಥಾತಾರಾಂತಪಸ್ವಿನೀಂ । ಸುಗ್ರೀವೋನಾವಮನ್ಯೇತತ
ಥಾವಸ್ಥಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥೫೭॥ ತ್ವಯಾಹ್ಯನುಗೃಹೀತೇನರಾಜ್ಯಂಶಕ್ಯಮುಪಾಸಿತುಂ । ತ್ವದ್ವಶೇವರ್ತಮಾನೇನತವಚಿತ್ತಾ
ನುವರ್ತಿನಾ ॥ ೫೮ ॥ ಶಕ್ಯಂದಿವಂಚಾರ್ಜಯಿತುಂವಸುಧಾಂಚಾಪಿಶಾಸಿತುಂ । ತ್ವತ್ತೋಹಂವಧಮಾಕಾಂಕ್ಷನ್ವಾರ್ಯಮಾ
ಣೋಪಿತಾರಯಾ ॥೫೯॥ ಸುಗ್ರೀವೇಣಸಹಭ್ರಾತ್ರಾದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಮುಪಾಗತಃ । ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸನ್ನತೋರಾಮಂವಿರ
ರಾಮಹರೀಶ್ವರಃ ॥೬೦॥ ಸತಮಾಶ್ವಾಸಯದ್ರಾಮೋವಾಲಿನಂವ್ಯಕ್ತದರ್ಶನಂ । ಸಾಮಸಂಪನ್ನಯಾವಾಚಾಧರ್ಮತ
ತ್ವಾರ್ಥಯುಕ್ತಯಾ ॥೬೧॥ ನಸಂತಾಪಸ್ತ್ವಯಾಕಾರ್ಯಏತದರ್ಥಂಪ್ಲವಂಗಮ। ನವಯಂಭವತಾಚಿಂತ್ಯಾನಾಪ್ಯಾ
ತ್ಮಾಹರಿಸತ್ತಮ ॥೬೨॥ವಯಂಭವದ್ವಿಶೇಷೇಣಧರ್ಮತಃಕೃತನಿಶ್ಚಯಾಃ । ದಂಡ್ಯೇಯಃಪಾತಯೇದ್ದಂಡಂದಂಡ್ಯೋಯಶ್ಚಾ
ಪಿದಂಡ್ಯತೇ ॥೬೩॥ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾವುಭೌತೌನಾವಸೀದತಃ । ತದ್ಭವಾನ್ದಂಡಸಂಯೋಗಾದಸ್ಮಾದ್ವಿಗತಕ
ಲ್ಮಷಃ ॥೬೪॥ ಗತಸ್ಸ್ವಾಂಪ್ರಕೃತಿಂಧರ್ಮ್ಯಾಂಧರ್ಮದೃಷ್ಟೇನವರ್ತ್ಮನಾ । ತ್ಯಜಶೋಕಂಚಮೋಹಂಚಭಯಂಚಹೃದ
ಯೇಸ್ಥಿತಮ್ ॥೬೫॥ ತ್ವಯಾವಿಧಾನಂಹರ್ಯಗ್ರ್ಯನಶಕ್ಯಮತಿವರ್ತಿತುಂ । ಯಥಾತ್ವಯ್ಯಂಗದೋನಿತ್ಯಂವರ್ತತೇವಾನರೇಶ್ವ
ರ ॥೬೬॥ ತಥಾವರ್ತೇತಸುಗ್ರೀವೋಮಯಿಚಾಪಿನಸಂಶಯಃ।ಸತಸ್ಯವಾಕ್ಯಂಮಧುರಂಮಹಾತ್ಮನಃಸಮಾಹಿತಂಧರ್ಮಪಥಾ
ನುವರ್ತಿನಃ।ನಿಶಮ್ಯರಾಮಸ್ಯರಣಾವಮರ್ದಿನೋವಚಸ್ಸುಯುಕ್ತಂನಿಜಗಾದವಾನರಃ॥೬೭॥ ಶರಾಭಿತಪ್ತೇನವಿಚೇತಸಾಮ
ಯಾಪ್ರದೂಷಿತಸ್ತ್ವಂಯದಜಾನತಾಪ್ರಭೋ। ಇದಂಮಹೇಂದ್ರೋಪಮವಿಕ್ರಮಪ್ರಸಾದಿತಸ್ತ್ವಂಕ್ಷಮಮೇನರೇಶ್ವರ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸವಾನರಮಹಾರಾಜಶ್ಶಯಾನಶ್ಶರವಿಕ್ಷತಃ । ಪ್ರತ್ಯುಕ್ತೋಹೇತುಮದ್ವಾಕ್ಯೈರ್ನೋತ್ತರಂಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ॥೧॥ಅ
ಶ್ಮಭಿಃಪ್ರವಿಭಿನ್ನಾಂಗಃಪಾದಪೈರಾಹತೋಭೃಶಂ । ರಾಮಬಾಣೇನಚಾಕ್ರಾಂತೋಜೀವಿತಾಂತೇಮುಮೋಹಸಃ॥೨॥ ತಂಭಾ
ರ್ಯಾಬಾಣಮೋಕ್ಷೇಣರಾಮದತ್ತೇನಸಂಯುಗೇ। ಹತಂಪ್ಲವಗಶಾರ್ದೂಲಂತಾರಾಶುಶ್ರಾವವಾಲಿನಂ ॥೩॥ ಸಾಸಪುತ್ರಾಪ್ರಿ
ಯಂಶ್ರುತ್ವಾವಧಂಭರ್ತುಸ್ಸುದಾರುಣಂ । ನಿಷ್ಪಪಾತಭೃಶಂತ್ರಸ್ತಾಮೃಗೀವಗಿರಿಗಹ್ವರಾತ್ ॥೪॥ಯೇತ್ವಂಗದಪರೀವಾ
ರಾವಾನರಾಹಿಮಹಾಬಲಾಃ । ತೇಸಕಾರ್ಮುಕಮಾಲೋಕ್ಯರಾಮಂತ್ರಸ್ತಾಃಪ್ರದುದ್ರುವುಃ ॥೫॥ ಸಾದದರ್ಶತತಸ್ತ್ರ
ಸ್ತಾನ್ಹರೀನಾಪತತೋಭೃಶಂ । ಯೂಥಾದಿವಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾನ್ಮೃಗಾನ್ನಿಹತಯೂಥಪಾನ್ ॥೬॥ ತಾನುವಾಚಸಮಾಸಾದ್ಯ
ದುಃಖಿತಾನ್ದುಃಖಿತಾಸತೀ।ರಾಮವಿತ್ರಾಸಿತಾನ್ಸರ್ವಾನನುಬದ್ಧಾನಿವೇಷುಭಿಃ ॥೭॥ ವಾನರಾರಾಜಸಿಂಹಸ್ಯಯಸ್ಯಯೂ
ಯಂಪುರಸ್ಸರಾಃ । ತಂವಿಹಾಯಸುಸಂತ್ರಸ್ತಾಃಕಸ್ಮಾದ್ದ್ರವಥದುರ್ಗತಾಃ ॥ ೮ ॥ ರಾಜ್ಯಹೇತೋಸ್ಸಚೇದ್ಭ್ರಾತಾಭ್ರಾ
ತ್ರಾರೌದ್ರೇಣಪಾತಿತಃ।ರಾಮೇಣಪ್ರಹಿತೈರೌದ್ರೈರ್ಮಾರ್ಗಣೈರ್ದೂರಪಾತಿಭಿಃ ॥೯॥ ಕಪಿಪತ್ನ್ಯಾವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಕಪ
ಯಃಕಾಮರೂಪಿಣಃ।ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮವಿಕ್ಲಿಷ್ಟಮೂಚುರ್ವಚನಮಂಗನಾಮ್॥೧೦॥ಜೀವಪುತ್ರೇನಿವರ್ತಸ್ವಪುತ್ರಂರಕ್ಷ
ಸ್ವಚಾಂಗದಂ।ಅಂತಕೋರಾಮರೂಪೇಣಹತ್ವಾನಯತಿವಾಲಿನಂ॥೧೧॥ ಕ್ಷಿಪ್ತಾನ್ವೃಕ್ಷಾನ್ಸಮಾವಿಧ್ಯವಿಪುಲಾಶ್ಚಶಿಲಾಸ್ತ
ಥಾ । ವಾಲೀವಜ್ರಸಮೈರ್ಬಾಣೈರ್ವಜ್ರೇಣೇವನಿಪಾತಿತಃ ॥೧೨॥ ಅಭಿದ್ರುತಮಿದಂಸರ್ವಂವಿದ್ರುತಂವಿಸ್ಮೃತಂಬಲಂ । ಅಸ್ಮಿನ್
ಪ್ಲವಗಶಾರ್ದೂಲೇಹತೇಶಕ್ರಸಮಪ್ರಭೇ ॥೧೩॥ ರಕ್ಷ್ಯತಾಂನಗರದ್ವಾರಮಂಗದಶ್ಚಾಭಿಷಿಚ್ಯತಾಂ । ಪದಸ್ಥಂವಾಲಿನಃಪು
ತ್ರಂಭಜಿಷ್ಯಂತಿಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೧೪॥ ಅಥವಾರುಚಿರಂಸ್ಥಾನಮಿಹತೇರುಚಿರಾನನೇ।ಆವಿಶಂತಿಹಿದುರ್ಗಾಣಿಕ್ಷಿಪ್ರಮದ್ಯ
ನಿವಾನರಾಃ ॥ ೧೫ ॥ ಅಭಾರ್ಯಾಶ್ಚಸಭಾರ್ಯಾಶ್ಚಸಂತ್ಯತ್ರವನಚಾರಿಣಃ । ಲುಬ್ಧೇಭ್ಯೋವಿಪ್ರಯುಕ್ತೇಭ್ಯಸ್ತೇಭ್ಯೋನಸ್ತು
ಮುಲಂಭಯಮ್ ॥೧೬॥ ಅಲ್ಪಾಂತರಗತಾನಾಂತುಶ್ರುತ್ವಾವಚನಮಂಗನಾ । ಆತ್ಮನಃಪ್ರತಿರೂಪಂಸಾಬಭಾಷೇಚಾ
ರುಹಾಸಿನೀ ॥೧೭॥ ಪುತ್ರೇಣಮಮಕಿಂಕಾರ್ಯಂಕಿಂರಾಜ್ಯೇನಕಿಮಾತ್ಮನಾ । ಕಪಿಸಿಂಹೇಮಹಾಭಾಗೇತಸ್ಮಿನ್ಭರ್ತರಿನ

ಪಾದಮೂಲಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿತಸ್ಯೈವಾಹಂಮಹಾತ್ಮನಃ । ಯೋಽಸೌರಾಮಪ್ರಯುಕ್ತೇನಶರೇಣವಿನಿಪಾತಿತಃ ॥೧೯॥ ಏವ
ಮುಕ್ತ್ವಾಪ್ರದುದ್ರಾವರುದಂತೀಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ । ಶಿರಶ್ಚೋರಶ್ಚಬಾಹುಭ್ಯಾಂದುಃಖೇನಸಮಭಿಘ್ನತೀ ॥ ೨೦ ॥ ಆವ್ರಜಂ
ತೀದದರ್ಶಾಥಪತಿಂನಿಪತಿತಂಭುವಿ । ಹಂತಾರಂದಾನವೇಂದ್ರಾಣಾಂಸಮರೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಾಮ್ ॥೨೧॥ ಕ್ಷೇಪ್ತಾರಂಪರ್ವತೇಂ
ದ್ರಾಣಾಂವಜ್ರಾಣಾಮಿವವಾಸವಮ್ । ಮಹಾವಾತಸಮಾವಿಷ್ಟಂಮಹಾಮೇಘೌಘನಿಸ್ವನಮ್ ॥೨೨॥ ಶಕ್ರತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಾಂ
ತಂವೃಷ್ಟ್ವೇವೋಪರತಂಘನಮ್ । ನರ್ದಂತಂನರ್ದತಾಂಭೀಮಂಶೂರಂಶೂರೇಣಪಾತಿತಮ್ ॥ ೨೩ ॥ ಶಾರ್ದೂಲೇನಾಮಿಷ
ಸ್ಯಾರ್ಥೇಮೃಗರಾಜಂಯಥಾಹತಮ್ । ಅರ್ಚಿತಂಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಸಪತಾಕಂಸವೇದಿಕಮ್ ॥೨೪॥ ನಾಗಹೇತೋಸ್ಸುಪರ್ಣೇನ
ಚೈತ್ಯಮುನ್ಮಥಿತಂಯಥಾ । ಅವಷ್ಟಭ್ಯಾವತಿಷ್ಠಂತಂದದರ್ಶಧನುರುತ್ತಮಮ್ ॥ ೨೫ ॥ ರಾಮಂರಾಮಾನುಜಂಚೈವಭ
ರ್ತುಶ್ಚೈವಾನುಜಂಶುಭಾ । ತಾನತೀತ್ಯಸಮಾಸಾದ್ಯಭರ್ತಾರಂನಿಹತಂರಣೇ ॥ ೨೬ ॥ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯವ್ಯಥಿತಾಭೂಮೌಸಂ
ಭ್ರಾಂತಾನಿಪಪಾತಹ । ಸುಪ್ತ್ವೇವಪುನರುತ್ಥಾಯಆರ್ಯಪುತ್ರೇತಿಕ್ರೋಶತೀ ॥೨೭॥ ರುರೋದಸಾಪತಿಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸಂವೀ
ತಂಮೃತ್ಯುದಾಮಭಿಃ । ತಾಮವೇಕ್ಷ್ಯತುಸುಗ್ರೀವಃಕ್ರೋಶಂತೀಂಕುರರೀಮಿವ ॥೨೮॥ ವಿಷಾದಮಗಮತ್ಕಷ್ಟಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಚಾಂಗದಮಾಗತಮ್ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರಾಮಚಾಪವಿಸೃಷ್ಟೇನಶರೇಣಾಂತಕರೇಣತಮ್ । ದೃಷ್ಟ್ವಾವಿನಿಹತಂಭೂಮೌತಾರಾತಾರಾಧಿಪಾನನಾ ॥೧॥ ಸಾಸಮಾ
ಸಾದ್ಯಭರ್ತಾರಂಪರ್ಯಷ್ವಜತಭಾಮಿನೀ । ಇಷುಣಾಭಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾಲಿನಂಕುಂಜರೋಪಮಮ್ ॥ ೨ ॥ ವಾನರೇಂ
ದ್ರಂಮಹೇಂದ್ರಾಭಂಶೋಕಸಂತಾಪಮಾನಸಾ । ತಾರಾತರುಮಿವೋನ್ಮೂಲಂಪರ್ಯದೇವಯದಾತುರಾ ॥೩॥ ರಣೇದಾರುಣ
ವಿಕ್ರಾಂತಪ್ರವೀರಪ್ಲವತಾಂವರ । ಕಿಂದೀನಾಮಪುರೋಭಾಗಾಮದ್ಯತ್ವಂನಾಭಿಭಾಷಸೇ ॥೪॥ ಉತ್ತಿಷ್ಠಹರಿಶಾರ್ದೂಲಭ
ಜಸ್ವಶಯನೋತ್ತಮಮ್ । ನೈವಂವಿಧಾಶ್ಶೇರತೇಹಿಭೂಮೌನೃಪತಿಸತ್ತಮಾಃ ॥೫॥ ಅತೀವಖಲುತೇಕಾಂತಾವಸುಧಾವಸುಧಾಧಿ
ಪ । ಗತಾಸುರಪಿಯಾಂಗಾತ್ರೈರ್ಮಾಂವಿಹಾಯನಿಷೇವಸೇ ॥೬॥ ವ್ಯಕ್ತಮನ್ಯಾತ್ವಯಾವೀರಧರ್ಮತಸ್ಸಂಪ್ರವರ್ತಿತಾ । ಕಿ
ಷ್ಕಿಂಧೇವಪುರೀರಮ್ಯಾಸ್ವರ್ಗಮಾರ್ಗೇವಿನಿರ್ಮಿತಾ ॥ ೭ ॥ ಯಾನ್ಯಸ್ಮಾಭಿಸ್ತ್ವಯಾಸಾರ್ಧಂವನೇಷುಮಧುಗಂಧಿಷು । ವಿ
ಹೃತಾನಿತ್ವಯಾಕಾಲೇತೇಷಾಮುಪರಮಃಕೃತಃ ॥೮॥ ನಿರಾನಂದಾನಿರಾಶಾಹಂನಿಮಗ್ನಾಶೋಕಸಾಗರೇ । ತ್ವಯಿಪಂಚತ್ವ
ಮಾಪನ್ನೇಮಹಾಯೂಥಪಯೂಥಪೇ ॥೯॥ ಹೃದಯಂಸುಸ್ಥಿರಂಮಹ್ಯಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿನಿಹತಂಭುವಿ । ಯನ್ನಶೋಕಾಭಿಸಂ
ತಪ್ತಂಸ್ಫುಟತೇದ್ಯಸಹಸ್ರಧಾ ॥೧೦॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯತ್ವಯಾಭಾರ್ಯಾಹೃತಾಸಚವಿವಾಸಿತಃ । ಯತ್ತುತಸ್ಯತ್ವಯಾವ್ಯುಷ್ಟಿಃ
ಪ್ರಾಪ್ತೇಯಂಪ್ಲವಗಾಧಿಪ ॥೧೧॥ ನಿಶ್ರೇಯಸಪರಾಮೋಹಾತ್ತ್ವಯಾಚಾಹಂವಿಗರ್ಹಿತಾ । ಯೈಷಾಬ್ರುವಂಹಿತಂವಾಕ್ಯಂ
ವಾನರೇಂದ್ರಹಿತೈಷಿಣೀ ॥೧೨॥ ರೂಪಯೌವನದೃಪ್ತಾನಾಂದಕ್ಷಿಣಾನಾಂಚಮಾನದ । ನೂನಮಪ್ಸರಸಾಮಾರ್ಯಚಿತ್ತಾ
ನಿಪ್ರಮಥಿಷ್ಯಸಿ ॥೧೩॥ ಕಾಲೋನಿಸ್ಸಂಶಯೋನೂನಂಜೀವಿತಾಂತಕರಸ್ತವ । ಬಲಾದ್ಯೇನಾವಪನ್ನೋಸಿಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಾವ
ಶೋವಶಮ್ ॥೧೪॥ ವೈಧವ್ಯಂಶೋಕಸಂತಾಪಂಕೃಪಣಂಕೃಪಣಾಸತೀ । ಅದುಃಖೋಪಚಿತಾಪೂರ್ವಂವರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯ
ನಾಥವತ್ ॥೧೫॥ ಲಾಲಿತಶ್ಚಾಂಗದೋವೀರಸ್ಸುಕುಮಾರಸ್ಸುಖೋಚಿತಃ । ವತ್ಸ್ಯತೇಕಾಮವಸ್ಥಾಂಮೇಪಿತೃವ್ಯೇಕ್ರೋಧ
ಮೂರ್ಛಿತೇ ॥೧೬॥ ಕುರುಷ್ವಪಿತರಂಪುತ್ರಸುದೃಷ್ಟಂಧರ್ಮವತ್ಸಲಮ್ । ದುರ್ಲಭಂದರ್ಶನಂವತ್ಸತವತಸ್ಯಭವಿಷ್ಯತಿ ॥
ಸಾಸಮಾಸಾದ್ಯಭರ್ತಾರಂಪರ್ಯಷ್ವಜತಭಾಮಿನೀ । ಇಷುಣಾಭಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾಲಿನಂಪರ್ವತೋಪಮಮ್ ॥೧೮॥ ಸಮಾ
ಶ್ವಾಸಯಪುತ್ರಂತ್ವಂಸಂದೇಶಂಸಂದಿಶಸ್ವಚ । ಮೂರ್ಧ್ನಿಚೈನಂಸಮಾಘ್ರಾಯಪ್ರವಾಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತೋಹ್ಯಸಿ ॥೧೯॥ ರಾ
ಮೇಣಹಿಮಹತ್ಕರ್ಮಕೃತಂತ್ವಾಮಭಿನಿಘ್ನತಾ । ಆನೃಣ್ಯಂತುಗತಂತಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಪ್ರತಿಶ್ರವೇ ॥೨೦॥ ಸಕಾಮೋಭ
ವಸುಗ್ರೀವರುಮಾಂತ್ವಂಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯಸೇ । ಭುಂಕ್ಷ್ವರಾಜ್ಯಮನುದ್ವಿಗ್ನಃಶಸ್ತೋಭ್ರಾತಾರಿಪುಸ್ತವ ॥೨೧॥ ಕಿಂಮಾಮೇ
ವಂವಿಲಪತೀಂಪ್ರೇಮ್ಣಾತ್ವಂನಾಭಿಭಾಷಸೇ । ಇಮಾಃಪಶ್ಯವರಾಬಹ್ವೀರ್ಭಾರ್ಯಾಸ್ತೇವಾನರೇಶ್ವರ ॥೨೨॥ ತಸ್ಯಾವಿಲಪಿತಂ
ಶ್ರುತ್ವಾವಾನರ್ಯಸ್ಸರ್ವತಶ್ಚತಾಃ । ಪರಿಗೃಹ್ಯಾಂಗದಂದೀನಂದುಃಖಾರ್ತಾಃಪರ್ಯದೇವಯನ್ ॥೨೩॥ ಕಿಮಂಗದಂಸಾಂಗದವೀ
ರಬಾಹೋವಿಹಾಯಯಾಸ್ಯದ್ಯಚಿರಪ್ರವಾಸಮ್ । ನಯುಕ್ತಮೇವಂಗುಣಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟಂವಿಹಾಯಪುತ್ರಂಪ್ರಿಯಪುತ್ರಗಂ
ತುಮ್ ॥ ೨೪ ॥ ಕಿಮಪ್ರಿಯಂತೇಪ್ರಿಯಚಾರುವೇಷಮಯಾಕೃತಂನಾಥಸುತೇನವಾತೇ । ಸಹಾಂಗದಾಂಮಾಂಸವಿಹಾಯವೀ
ರಯತ್ಪ್ರಸ್ಥಿತೋದೀರ್ಘಮಿತಃಪ್ರವಾಸಮ್ ॥ ೨೫ ॥ ಯದ್ಯಪ್ರಿಯಂಕಿಂಚಿದಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಕೃತಂಮಯಾಸ್ಯಾತ್ತವದೀರ್ಘ
ಬಾಹೋ । ಕ್ಷಮಸ್ವಮೇತದ್ಧರಿವಂಶನಾಥವ್ರಜಾಮಿಮೂರ್ಧ್ನಾತವವೀರಪಾದೌ ॥೨೬॥ ತಥಾತುತಾರಾಕರುಣಂರುದಂ
ತೀಭರ್ತುಃಸಮೀಪೇಸಹವಾನರೀಭಿಃ । ವ್ಯವಸ್ಯತಪ್ರಾಯಮುಪೋಪವೇಷ್ಟುಮನಿಂದ್ಯವರ್ಣಾಭುವಿಯತ್ರವಾಲೀ ॥೨೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋನಿಪತಿತಾಂತಾರಾಂಚ್ಯುತಾಂತಾರಾಮಿವಾಂಬರಾತ್। ಶನೈರಾಶ್ವಾಸಯಾಮಾಸಹನೂಮಾನ್ಹರಿಯೂಥಪಃ॥ ಗುಣದೋಷಕೃತಂಜಂತುಃಸ್ವಕರ್ಮಫಲಹೇತುಕಂ । ಅವ್ಯಗ್ರಸ್ತದವಾಪ್ನೋತಿಸರ್ವಂಪ್ರೇತ್ಯಶುಭಾಶುಭಮ್ ॥ ೨ ॥ ಶೋಚ್ಯಾಶೋಚಸಿಕಂಶೋಚ್ಯಂದೀನಂದೀನಾನುಕಂಪಸೇ । ಕಸ್ಯಕೋವಾನುಶೋಚ್ಯೋಸ್ತಿದೇಹೇಸ್ಮಿನ್ಬುದ್ಬುದೋಪಮೇ ॥೩॥ ಅಂಗದಸ್ತುಕುಮಾರೋಯಂದ್ರಷ್ಟವ್ಯೋಜೀವಪುತ್ರಯಾ। ಆಯತ್ಯಾಂಚವಿಧೇಯಾನಿಸಮರ್ಥಾನ್ಯಸ್ಯಚಿಂತಯ ॥೪॥ ಜಾನಾಸ್ಯನಿಯತಾಮೇವಂಭೂತಾನಾಮಾಗತಿಂಗತಿಂ । ತಸ್ಮಾಚ್ಛುಭಂಹಿಕರ್ತವ್ಯಂಪಂಡಿತೇನೈಹಲೌಕಿಕಮ್ ॥೫॥ ಯಸ್ಮಿನ್ಹರಿಸಹಸ್ರಾಣಿಪ್ರಯುತಾನ್ಯರ್ಬುದಾನಿಚ । ವರ್ತಯಂತಿಕೃತಾಂಶಾನಿಸೋಯಂದಿಷ್ಟಾಂತಮಾಗತಃ ॥ ೬ ॥ ಯದಯಂನ್ಯಾಯದೃಷ್ಟಾರ್ಥಸ್ಸಾಮದಾನಕ್ಷಮಾಪರಃ । ಗತೋಧರ್ಮಜಿತಾಂಭೂಮಿಂನೈನಂಶೋಚಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೭॥ ಸರ್ವೇಹಿಹರಿಶಾರ್ದೂಲಾಃಪುತ್ರಶ್ಚಾಯಂತವಾಂಗದಃ।ಇದಂಹರ್ಯೃಕ್ಷರಾಜ್ಯಂಚತ್ವತ್ಸನಾಥಮನಿಂದಿತೇ ॥೮॥ ತಾವಿಮೌಹರಿಶಾರ್ದೂಲಂಶನೈಃಪ್ರೇರಯಭಾಮಿನಿ । ತ್ವಯಾಪರಿಗೃಹೀತೋಯಮಂಗದಶ್ಶಾಸ್ತುಮೇದಿನೀಮ್ ॥೯॥ ಸಂತತಿಶ್ಚಯಥಾದೃಷ್ಟಾಕೃತ್ಯಂಯಚ್ಚಾಪಿಸಾಂಪ್ರತಮ್ । ರಾಜ್ಞಸ್ತತ್ಕ್ರಿಯತಾಂತಾವದೇಷಕಾಲಸ್ಯನಿಶ್ಚಯಃ ॥೧೦॥ ಸಂಸ್ಕಾರ್ಯೋಹರಿರಾಜಶ್ಚ ಅಂಗದಶ್ಚಾಭಿಷಿಚ್ಯತಾಂ । ಸಿಂಹಾಸನಗತಂಪುತ್ರಂಪಶ್ಯಂತೀಶಾಂತಿಮೇಷ್ಯಸಿ ॥ ೧೧ ॥ ಸಾತಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಭರ್ತೃವ್ಯಸನಪೀಡಿತಾ । ಅಬ್ರವೀದುತ್ತರಂತಾರಾಹನೂಮಂತಮವಸ್ಥಿತಮ್ ॥೧೨ ॥ ಅಂಗದಪ್ರತಿರೂಪಾಣಾಂಪುತ್ರಾಣಾಮೇಕತಶ್ಶತಂ । ಹತಸ್ಯಾಪ್ಯಸ್ಯವೀರಸ್ಯಗಾತ್ರಸಂಶ್ಲೇಷಣಂವರಮ್ ॥೧೩॥ ನಚಾಹಂಹರಿರಾಜಸ್ಯಪ್ರಭವಾಮ್ಯಂಗದಸ್ಯವಾ। ಪಿತೃವ್ಯಸ್ತಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಸರ್ವಕಾರ್ಯೇಷ್ವನಂತರಃ ॥ ೧೪ ॥ ನಹ್ಯೇಷಾಬುದ್ಧಿರಾಸ್ಥೇಯಾಹನುಮನ್ನಂಗದಂಪ್ರತಿ । ಪಿತಾಹಿಬಂಧುಃಪುತ್ರಸ್ಯನಮಾತಾಹರಿಸತ್ತಮ ॥ ೧೫॥ ನಹಿಮಮಹರಿರಾಜಸಂಶ್ರಯಾತ್ಕ್ಷಮತರಮಸ್ತಿಪರತ್ರಚೇಹವಾ। ಅಭಿಮುಖಹತವೀರಸೇವಿತಂಶಯನಮಿದಂಮಮಸೇವಿತುಂಕ್ಷಮಮ್ ॥ ... ... ॥೧೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಏಕವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ತುಮಂದಾಸುಸ್ಸರ್ವತೋಮಂದಮುಚ್ಛ್ವಸನ್ । ಆದಾವೇವತುಸುಗ್ರೀವಂದದರ್ಶತ್ವಾತ್ಮಜಾಗ್ರತಃ॥ ತಂಪ್ರಾಪ್ತವಿಜಯಂವಾಲೀಸುಗ್ರೀವಂಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಃ।ಆಭಾಷ್ಯವ್ಯಕ್ತಯಾವಾಚಾಸಸ್ನೇಹಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨॥ ಸುಗ್ರೀವದೋಷೇಣನಮಾಂಗಂತುಮರ್ಹಸಿಕಿಲ್ಬಿಷಾತ್ । ಕೃಷ್ಯಮಾಣಂಭವಿಷ್ಯೇಣಬುದ್ಧಿಮೋಹೇನಮಾಂಬಲಾತ್ ॥೩॥ ಯುಗಪದ್ವಿಹಿತಂತಾತನಮನ್ಯೇಸುಖಮಾವಯೋಃ । ಸೌಹಾರ್ದಂಭ್ರಾತೃಯುಕ್ತಂಹಿತದಿದಂತಾತನಾನ್ಯಥಾ ॥೪॥ ಪ್ರತಿಪದ್ಯತ್ವಮದ್ಯೈವರಾಜ್ಯಮೇಷಾಂವನೌಕಸಾಂ ।. ಮಾಮಪ್ಯದ್ಯೈವಗಚ್ಛಂತಂವಿದ್ಧಿವೈವಸ್ವತಕ್ಷಯಮ್ ॥೫॥ ಜೀವಿತಂಚಹಿರಾಜ್ಯಂಚಶ್ರಿಯಂಚವಿಪುಲಾಮಿಮಾಂ । ಪ್ರಜಹಾಮ್ಯೇಷವೈತೂರ್ಣಂಮಹಚ್ಚಾಗರ್ಹಿತಂಯಶಃ ॥೬॥ ಅಸ್ಯಾಂತ್ವಹಮವಸ್ಥಾಯಾಂವೀರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಯದ್ವಚಃ।ಯದ್ಯಪ್ಯಸುಕರಂರಾಜನ್ಕರ್ತುಮೇವತದರ್ಹಸಿ॥೭॥ಸುಖಾರ್ಹಂಸುಖಸಂವೃದ್ಧಂಬಾಲಮೇನಮಬಾಲಿಶಂ । ಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣಮುಖಂಪಶ್ಯಭೂಮೌಪತಿತಮಂಗದಮ್ ॥೮॥ ಮಮಪ್ರಾಣೈಃಪ್ರಿಯತರಂಪುತ್ರಂಪುತ್ರಮಿವೌರಸಂ । ಮಯಾಹೀನಮಹೀನಾರ್ಥಂಸರ್ವತಃಪರಿಪಾಲಯ ॥೯॥ ತ್ವಮೇವಾಸ್ಯಹಿದಾತಾಚಪರಿತ್ರಾತಾಚಸರ್ವಶಃ । ಭಯೇಷ್ವಭಯದಶ್ಚೈವಯಥಾಹಂಪ್ಲವಗೇಶ್ವರ ॥೧೦॥ ಏಷತಾರಾತ್ಮಜಃಶ್ರೀಮಾಂಸ್ತ್ವಯಾತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ । ರಕ್ಷಸಾಂತುವಧೇತೇಷಾಮಗ್ರತಸ್ತೇಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೧೧॥ ಅನುರೂಪಾಣಿಕರ್ಮಾಣಿವಿಕ್ರಮ್ಯಬಲವಾನ್ರಣೇ। ಕರಿಷ್ಯತ್ಯೇಷತಾರೇಯಸ್ತರಸ್ವೀತರುಣೋಂಗದಃ ॥೧೨॥ ಸುಷೇಣದುಹಿತಾಚೇಯಮರ್ಥಸೂಕ್ಷ್ಮವಿನಿಶ್ಚಯೇ । ಔತ್ಪಾತಿಕೇಚವಿವಿಧೇಸರ್ವತಃಪರಿನಿಷ್ಠಿತಾ ॥೧೩॥ ಯದೇಷಾಸಾಧ್ವಿತಿಬ್ರೂಯಾತ್ಕಾರ್ಯಂತನ್ಮುಕ್ತಸಂಶಯಮ್। ನಹಿತಾರಾಮತಂಕಿಂಚಿದನ್ಯಥಾಪರಿವರ್ತತೇ ॥೧೪॥ ರಾಘವಸ್ಯಚತೇಕಾರ್ಯಂಕರ್ತವ್ಯಮವಿಶಂಕಯಾ । ಸ್ಯಾದಧರ್ಮೋಹ್ಯಕರಣೇತ್ವಾಂಚಹಿಂಸ್ಯಾದ್ವಿಮಾನಿತಃ ॥೧೫॥ ಇಮಾಂಚಮಾಲಾಮಾಧತ್ಸ್ವದಿವ್ಯಂಸುಗ್ರೀವಕಾಂಚನೀಂ । ಉದಾರಾಶ್ರೀಃಸ್ಥಿತಾಹ್ಯಸ್ಯಾಂಸಂಪ್ರಜಹ್ಯಾನ್ಮೃತೇಮಯಿ ॥೧೬॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತಸ್ಸುಗ್ರೀವೋವಾಲಿನಾಭ್ರಾತೃಸೌಹೃದಾತ್ । ಹರ್ಷಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಪುನರ್ದೀನೋಗ್ರಹಗ್ರಸ್ತಇವೋಡುರಾಟ್ ॥೧೭॥ ತದ್ವಾಲಿವಚನಾಚ್ಛಾಂತಃಕುರ್ವನ್ಯುಕ್ತಮತಂದ್ರಿತಃ ।ಜಗ್ರಾಹಸೋಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋಮಾಲಾಂತಾಂಚೈವಕಾಂಚನೀಮ್ ॥೧೮॥ ತಾಂಮಾಲಾಂಕಾಂಚನೀಂದತ್ವಾವಾಲೀದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ಮಜಂಸ್ಥಿತಂ। ಸಂಸಿದ್ಧಃಪ್ರೇತ್ಯಭಾವಾಯಸ್ನೇಹಾದಂಗದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೯॥ ದೇಶಕಾಲೌಭಜಸ್ವಾದ್ಯಕ್ಷಮಮಾಣಃಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯೇ । ಸುಖದುಃಖಸಹಃಕಾಲೇಸುಗ್ರೀವವಶಗೋಭವ॥೨೦॥ಯಥಾಹಿತ್ವಂಮಹಾಬಾಹೋಲಾಲಿತಸ್ಸತತಂಮಯಾ ।ನತಥಾವರ್ತಮಾನಂತ್ವಾಂಸುಗ್ರೀವೋಬಹುಮಂಸ್ಯತೇ ॥೨೧॥ ಮಾಸ್ಯಾಮಿತ್ರೈರ್ಗತಂಗಚ್ಛೇರ್ಮಾಶತ್ರುಭಿರರಿಂದಮ । ಭರ್ತುರರ್ಥಪರೋದಾಂತಸ್ಸುಗ್ರೀವವಶಗೋಭವ ॥೨೨॥ ನಚಾತಿಪ್ರಣಯಃಕಾರ್ಯಃಕರ್ತವ್ಯೋಪ್ರಣಯಶ್ಚತೇ । ಉಭಯಂಹಿಮಹಾನ್ದೋಷಸ್ತ

ಸ್ತ್ರಾದಂತರದೃಗ್ಭವ ॥೨೩॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾವ್ಯಥವಿವೃತ್ತಾಕ್ಷಶ್ಶುಕ್ಲದಸಂಪೀಡಿತೋಭೃಶಂ | ವಿವೃತ್ತೈರ್ದಶನೈರ್ಭೀಮೈರ್ಬಭೂ
ವೋತ್ಕ್ರಾಂತಜೀವಿತಃ ॥೨೪॥ ತತೋವಿಚುಕ್ರುಶುಸ್ತತ್ರವಾನರಾಹತಯೂಥಪಾಃ | ಪರಿದೇವಯಮಾನಾಸ್ತೇಸರ್ವೇಪ್ಲವಗ
ಪುಂಗವಾಃ ॥೨೫॥ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಹ್ಯದ್ಯಶೂನ್ಯಾಸೀತ್ಸ್ವರ್ಗತೇವಾನರಾಧಿಪೇ | ಉದ್ಯಾನಾನಿಚಶೂನ್ಯಾನಿಪರ್ವತಾಃಕಾನನಾನಿ
ಚ ॥೨೬॥ ಹತೇಪ್ಲವಗಶಾರ್ದೂಲೇನಿಷ್ಪ್ರಭಾವಾನರಾಃಕೃತಾಃ | ಯಸ್ಯವೇಗೇನಮಹತಾಕಾನನಾನಿವನಾನಿಚ ॥೨೭॥ ಪು
ಷ್ಪೌಘೇಣಾನುಬಧ್ಯಂತೇಕರಿಷ್ಯತಿತದದ್ಯಕಃ|ಯೇನದತ್ತಂಮಹದ್ಯುದ್ಧಂಗಂಧರ್ವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೨೮॥ ಗೋಲಭಸ್ಯಮ
ಹಾಬಾಹೋರ್ದಶವರ್ಷಾಣಿಪಂಚಚ | ನೈವರಾತ್ರೌನದಿವಸೇತದ್ಯುದ್ಧಮುಪಶಾಮ್ಯತಿ ॥ ೨೯ ॥ ತತಸ್ತುಷೋಡಶೇವರ್ಷೇ
ಗೋಲಭೋವಿನಿಪಾತಿತಃ | ಹತ್ವಾತಂದುರ್ವಿನೀತಂತುವಾಲೀದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳವಾನ್ ॥೩೦॥ ಸರ್ವಾಭಯಂಕರೋಸ್ಮಾಕಂ
ಕಥಮೇಷನಿಪಾತಿತಃ|ಹತೇತುವೀರೇಪ್ಲವಗಾಧಿಪೇತದಾಪ್ಲವಂಗಮಾಸ್ತತ್ರನಶರ್ಮಲೇಭಿರೇ॥ ವನೇಚರಾಸ್ಸಿಂಹಯುತೇಮಹಾವ
ನೇಯಥಾಹಿಗಾವೋನಿಹತೇಗವಾಂಪತೌ॥೩೧॥ ತತಸ್ತುತಾರಾವ್ಯಸನಾರ್ಣವಾಪ್ಲುತಾಮೃತಸ್ಯಭರ್ತುರ್ವದನಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯ
ಸಾ|ಜಗಾಮಭೂಮಿಂಪರಿರಭ್ಯವಾಲಿನಂಮಹಾದ್ರುಮಂಛಿನ್ನಮಿವಾಶ್ರಿತಾಲತಾ॥೩೨॥ ಇತಿ—ದ್ವಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ಸಮುಪಜಿಘ್ರಂತೀಕಪಿರಾಜಸ್ಯತನ್ಮುಖಂ | ಪತಿಂಲೋಕಾಚ್ಚ್ಯುತಂತಾರಾಮೃತಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಶೇ
ಷೇತ್ವಂವಿಷಮೇದುಃಖಮಕೃತ್ವಾವಚನಂಮಮ|ಉಪಲೋಪಚಿತೇವೀರಸುದುಃಖೇವಸುಧಾತಲೇ ॥ ಮತ್ತಃಪ್ರಿಯತರಾನೂ
ನಂವಾನರೇಂದ್ರಮಹೀತವ |ಶೇಷೇಹಿತಾಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಮಾಂಚನಪ್ರತಿಭಾಷಸೇ ॥೩॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯವಶಂಪ್ರಾಪ್ತೋವಿಧಿರೇಷಭವ
ತ್ಯಹೋ|ಸುಗ್ರೀವಏವವಿಕ್ರಾಂತೋವೀರಸಾಹಸಿಕಪ್ರಿಯ ॥೪॥ಋಕ್ಷವಾನರಮುಖ್ಯಾಸ್ತ್ವಾಂಬಲಿನಂಪರ್ಯುಪಾಸತೇ|ಏ
ಷಾಂವಿಲಪಿತಂಕೃಚ್ಛ್ರಮಂಗದಸ್ಯಚಶೋಚತಃ॥೫॥ಮಮಚೇಮಾಂಗಿರಂಶ್ರುತ್ವಾಕಿಂತ್ವಂನಪ್ರತಿಬುಧ್ಯಸೇ|ಇದಂತಚ್ಛೂರ
ಶಯನಂಯತ್ರಶೇಷೇಹತೋಯುಧಿ॥೬॥ಶಾಯಿತಾನಿಹತಾಯತ್ರತ್ವಯೈವರಿಪವಃಪುರಾ|ವಿಶುದ್ಧಸತ್ವಾಭಿಜನಪ್ರಿಯಯುದ್ಧ
ಮಮಪ್ರಿಯ ॥೭॥ ಮಾಮನಾಥಾಂವಿಹಾಯೈಕಾಂಗತಸ್ತ್ವಮಸಿಮಾನದ |ಶೂರಾಯನಪ್ರದಾತವ್ಯಾಕನ್ಯಾಖಲುವಿಪ
ಶ್ಚಿತಾ ॥೮॥ ಶೂರಭಾರ್ಯಾಂಹತಾಂಪಶ್ಯಸದ್ಯೋಮಾಂವಿಧವಾಂಕೃತಾಂ | ಅವಭಗ್ನಶ್ಚಮೇಮಾನೋಭಗ್ನಾಮೇಶಾಶ್ವತೀಗ
ತಿಃ ॥೯॥ ಅಗಾಧೇಚನಿಮಗ್ನಾಸ್ಮಿವಿಪುಲೇಶೋಕಸಾಗರೇ|ಅಶ್ಮಸಾರಮಯಂನೂನಮಿದಂಮೇಹೃದಯಂದೃಢಮ್॥೧೦॥ಭರ್ತಾ
ರಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಯನ್ನಾದ್ಯಶತಧಾಗತಂ|ಸುಹೃಚ್ಚೈವಹಿಭರ್ತಾಚಪ್ರಕೃತ್ಯಾಮಮಚಪ್ರಿಯಃ ॥೧೧॥ ಆಹವೇಚಪ
ರಾಕ್ರಾಂತಶ್ಶೂರಃಪಂಚತ್ವಮಾಗತಃ|ಪತಿಹೀನಾತುಯಾನಾರೀಕಾಮಂಭವತುಪುತ್ರಿಣೀ॥ ಧನಧಾನ್ಯೈಸ್ಸುಪೂರ್ಣಾಪಿ
ವಿಧವೇತ್ಯುಚ್ಯತೇಜನೈಃ|ಸ್ವಗಾತ್ರಪ್ರಭವೇವೀರಶೇಷೇರುಧಿರಮಂಡಲೇ॥೧೩॥ ಕ್ರಿಮಿರಾಗಪರಿಸ್ತೋಮೇತ್ವಮಾತ್ಮಶಯನೇಯ
ಥಾ|ರೇಣುಶೋಣಿತಸಂವೀತಂಗಾತ್ರಂತವಸಮಂತತಃ॥ಪರಿರಬ್ಧುಂನಶಕ್ನೋಮಿಭುಜಾಭ್ಯಾಂಪ್ಲವಗರ್ಷಭ|ಕೃತಕೃತ್ಯೋ
ದ್ಯಸುಗ್ರೀವೋವೈರೇಸ್ಮಿನ್ನತಿದಾರುಣೇ॥೧೫॥ ಯಸ್ಯರಾಮವಿಮುಕ್ತೇನಹೃತಮೇಕೇಷುಣಾಭಯಂ|ಶರೇಣಹೃದಿಲಗ್ನೇನಗಾತ್ರ
ಸಂಸ್ಪರ್ಶನೇತವ ॥೧೬॥ ವಾರ್ಯಾಮಿತ್ವಾಂನಿರೀಕ್ಷಂತೀತ್ವಯಿಪಂಚತ್ವಮಾಗತೇ | ಉದ್ವವರ್ಹಶರಂನೀಲಸ್ತಸ್ಯಗಾತಗತಂ
ತದಾ॥ಗಿರಿಗಹ್ವರಸಂಲೀನಂದೀಪ್ತಮಾಶೀವಿಷಂಯಥಾ|ತಸ್ಯನಿಷ್ಕೃಷ್ಯಮಾಣಸ್ಯಬಾಣಸ್ಯಚಬಭೌದ್ಯುತಿಃ ॥೧೮॥ ಅಸ್ತ
ಮಸ್ತಕಸಂರುದ್ಧೋರಶ್ಮಿರ್ದಿನಕರಾದಿವ | ಪೇತುಃಕ್ಷತಜಧಾರಸ್ತುವ್ರಣೇಭ್ಯಸ್ತಸ್ಯಸರ್ವಶಃ ॥೧೯॥ ತಾಮ್ರಗೈರಿಕಸಂಪೃ
ಕ್ತಾಧಾರಾಇವಧರಾಧರಾತ್|ಅವಕೀರ್ಣಂವಿಮಾರ್ಜಂತೀಭರ್ತಾರಂರಣರೇಣುನಾ॥೨೦॥ಅಸ್ರೈರ್ನಯನಜೈಶ್ಶೂರಂಸಿಷ್ಯೇ
ಚಾಸ್ತ್ರಸಮಾಹಿತಮ್|ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಸರ್ವಾಂಗಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿನಿಹತಂಪತಿಮ್॥೨೧॥ಉವಾಚತಾರಾಪಿಂಗಾಕ್ಷಂಪುತ್ರಮಂಗ
ದಮಂಗನಾ|ಅವಸ್ಥಾಂಪಶ್ಚಿಮಾಂಪಶ್ಯಪಿತುಃಪುತ್ರಸುದಾರುಣಾಮ್॥ ಸಂಪ್ರಸಕ್ತಸ್ಯವೈರಸ್ಯಗತೋಂತಃಪಾಪಕರ್ಮ
ಣಾ|ಬಾಲಸೂರ್ಯೋದಯತನುಂಪ್ರಯಾಂತಂಯಮಸಾದನಮ್॥೨೩॥ಅಭಿವಾದಯರಾಜಾನಂಪಿತರಂಪುತ್ರಮಾನದಂ|
ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸಮುತ್ಥಾಯಜಗ್ರಾಹಚರಣೌಪಿತುಃ॥೨೪॥ ಭುಜಾಭ್ಯಾಂಪೀನವೃತ್ತಾಭ್ಯಾಮಂಗದೋಹಮಿತಿಬ್ರುವನ್|ಅ
ಭಿವಾದಯಮಾನತ್ವಾಮಂಗದಂತ್ವಂಯಥಾಪುರಾ ॥೨೫॥ ದೀರ್ಘಾಯುರ್ಭವಪುತ್ರೇತಿಕಿಮರ್ಥಂನಾಭಿಭಾಷಸೇ | ಅಹಂ
ಪುತ್ರಸಹಾಯಾತ್ವಾಮುಪಾಸೇಗತಚೇತಸಮ್॥೨೬॥ ಸಿಂಹೇನನಿಹತಂಸದ್ಯೋಗೌಸ್ಸವತ್ಸೇವಗೋವೃಷಂ |ಇಷ್ಟ್ವಾಸಂಗ್ರಾ
ಮಯಜ್ಞೇನರಾಮಬಾಣಮಹಾಂಭಸಿ ॥೨೭॥ ಅಸ್ಮಿನ್ನವಭೃಥೇಸ್ನಾತಃಕಥಂಪತ್ನ್ಯಾಮಯಾವಿನಾ | ಯಾದತ್ತಾದೇವರಾ
ಜೇನತವತುಷ್ಟೇನಸಂಯುಗೇ॥೨೮॥ ಶಾತಕುಂಭಮಯೀಂಮಾಲಾಂತಾಂತೇಪಶ್ಯಾಮಿನೇಹಕಿಂ | ರಾಜಶ್ರೀರ್ನಜಹಾತಿತ್ವಾಂ
ಗತಾಸುಮಪಿಮಾನದ ॥೨೯॥ ಸೂರ್ಯಸ್ಯಾವರ್ತಮಾನಸ್ಯಶೈಲರಾಜಮಿವಪ್ರಭಾ ॥ ನಮೇವಚಃಪಥ್ಯಮಿದಂತ್ವಯಾಕೃ
ತಂನಚಾಸ್ಮಿಶಕ್ತಾವಿನಿವಾರಣೇತವ | ಹತಾಸಪುತ್ರಾಸ್ಮಿಹತೇನಸಂಯುಗೇಸಹತ್ವಯಾಶ್ರೀರ್ವಿಜಹಾತಿಮಾಮಿಹ ॥ ೩೦ ॥
ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯೋವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಂಚಾಶ್ರುವೇಗೇನದುರಾಸದೇನತ್ವಭಿಪ್ಲುತಾಂಶೋಕಮಹಾರ್ಣವೇನ | ಪಶ್ಯಂಸ್ತದಾವಾಲ್ಯನುಜಸ್ತರಸ್ವೀಭ್ರಾ
ತುರ್ವಧೇನಾಪ್ರತಿಮೇನತೇಪೇ ||೧|| ಸಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣೇನಮುಖೇನವೀಕ್ಷ್ಯಕ್ಷಣೇನನಿರ್ವಿಣ್ಣಮನಾಮನಸ್ವೀ| ಜಗಾಮರಾಮಸ್ಯಶ
ನೈಸ್ಸಮೀಪಂಭೃತ್ಯೈರ್ವೃತಸ್ಸಂಪರಿದೂಯಮಾನಃ||೨|| ಸತಂಸಮಾಸಾದ್ಯಗೃಹೀತಚಾಪಮುದಾತ್ತಮಾಶೀವಿಷತುಲ್ಯ
ಬಾಣಂ| ಯಶಸ್ವಿನಂಲಕ್ಷಣಲಕ್ಷಿತಾಂಗಮವಸ್ಥಿತಂರಾಘವಮಿತ್ಯುವಾಚ || ಯಥಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಮಿದಂನರೇಂದ್ರಕೃತಂತ್ವಯಾ
ದೃಷ್ಟಫಲಂಚಕರ್ಮ|ಮಮಾದ್ಯಭೋಗೇಷುನರೇಂದ್ರಪುತ್ರಮನೋನಿವೃತ್ತಂಸಹಜೀವಿತೇನ||೩|| ಅಸ್ಯಾಂಮಹಿಷ್ಯಾಂತುಭೃ
ಶಂರುದಂತ್ಯಾಂಪುರೇಚವಿಕ್ರೋಶತಿದುಃಖತಪ್ತೇ|ಹತೇಗ್ರಜೇಸಂಶಯಿತೇಂಗದೇಚನರಾಮರಾಜ್ಯೇರಮತೇಮನೋಮೇ||ಕ್ರೋಧಾ
ದಮರ್ಷಾದತಿವಿಪ್ರಧರ್ಷಾದ್ಭ್ರಾತುರ್ವಧೋಮೇನುಮತಃಪುರಸ್ತಾತ್ | ಹತೇತ್ವಿದಾನೀಂಹರಿಯೂಥಪೇಸ್ಮಿನ್ಸುತೀವ್ರಮಿ
ಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಮಾರತಪ್ಸ್ಯೇ ||೬|| ಶ್ರೇಯೋದ್ಯಮನ್ಯೇಮಮಶೈಲಮುಖ್ಯೇತಸ್ಮಿನ್ಹಿವಾಸಶ್ಚಿರಮೃಶ್ಯಮೂಕೇ | ಯಥಾತಥಾವ
ರ್ತಯತಃಸ್ವವೃತ್ತ್ಯಾನೇಮಂನಿಹತ್ಯತ್ರಿದಿವಸ್ಯಲಾಭಃ ||೭|| ನತ್ವಾಂಜಿಘಾಂಸಾಮಿಚರೇತಿಯನ್ಮಾಮಯಂಮಹಾತ್ಮಾಮ
ತಿಮಾನುವಾಚ | ತಸ್ಯೈವತದ್ರಾಮವಚೋನುರೂಪಮಿದಂಪುನಃಕರ್ಮಚಮೇನುರೂಪಮ್ ||೮|| ಭ್ರಾತಾಕಥಂನಾಮ
ಮಹಾಗುಣಸ್ಯಭ್ರಾತುರ್ವಧಂರಾಘವರೋಚಯೇತ |ರಾಜ್ಯಸ್ಯದುಃಖಸ್ಯಚವೀರಸಾರಂನಚಿಂತಯನ್ಕಾಮಪುರಸ್ಕೃತ
ಸ್ಸನ್ ||೯|| ವಧೋಹಿಮೇಮತೋನಾಸೀತ್ಸ್ವಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವ್ಯತಿಕ್ರಮಾತ್ | ಮಮಾಸೀದ್ಬುದ್ಧಿದೌರಾತ್ಮ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಣ
ಹಾರೀವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ ||೧೦|| ದ್ರುಮಶಾಖಾವಭಗ್ನೋಹಂಮುಹೂರ್ತಂಪರಿನಿಷ್ಟನನ್ |ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾತ್ವನೇನೋಕ್ತೋನಪು
ನಃಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ||೧೧|| ಭ್ರಾತೃತ್ವಮಾರ್ಯಭಾವಶ್ಚಧರ್ಮಶ್ಚಾನೇನರಕ್ಷಿತಃ | ಮಯಾಕ್ರೋಧಶ್ಚಕಾಮಶ್ಚಕಪಿತ್ವಂಚ
ಪ್ರದರ್ಶಿತಮ್ ||೧೨|| ಅಚಿಂತನೀಯಂಪರಿವರ್ಜನೀಯಮನೀಪ್ಸನೀಯಂಸ್ವನವೇಕ್ಷಣೀಯಂ| ಪ್ರಾಪ್ತೋಸ್ಮಿಪಾಪ್ಮಾನಮಿ
ಮಂನರೇಂದ್ರಭ್ರಾತುರ್ವಧಾತ್ತ್ವಾಷ್ಟ್ರವಧಾದಿವೇಂದ್ರಃ ||೧೩|| ಪಾಪ್ಮಾನಮಿಂದ್ರಸ್ಯಮಹೀಜಲಂಚವೃಕ್ಷಾಶ್ಚಕಾಮಂ
ಜಗೃಹುಃಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ|ಕೋನಾಮಪಾಪ್ಮಾನಮಿಮಂಕ್ಷಮೇತಶಾಖಾಮೃಗಸ್ಯಪ್ರತಿಪತ್ತುಮಿಚ್ಛನ್ || ನಾರ್ಹಾಮಿಸಂಮಾ
ನಮಿಮಂಪ್ರಜಾನಾಂನಯೌವರಾಜ್ಯಂಕುತಏವರಾಜ್ಯಂ|ಅಧರ್ಮಯುಕ್ತಂಕುಲನಾಶಯುಕ್ತಮೇವಂವಿಧಂರಾಘವಕರ್ಮ
ಕೃತ್ವಾ||೧೫||ಪಾಪಸ್ಯಕರ್ತಾಸ್ಮಿವಿಗರ್ಹಿತಸ್ಯಕ್ಷುದ್ರಸ್ಯಲೋಕಾಪಮತಸ್ಯಚೈವ|ಶೋಕೋಮಹಾನ್ಮಾಮಭಿವರ್ತತೇಯಂ
ವೃಷ್ಟೇರ್ಯಥಾನಿಮ್ನಮಿವಾಂಬುವೇಗಃ ||೧೬|| ಸೋದರ್ಯಘಾತಾಪರಗಾತ್ರವಾಲಸ್ಸಂತಾಪಹಸ್ತಾಕ್ಷಿಶಿರೋವಿಷಾಣಃ | ಏನೋ
ಮಯೋಮಾಮಭಿಹಂತಿಹಸ್ತೀದೃಪ್ತೋನದೀಕೂಲಮಿವಪ್ರವೃದ್ಧಃ ||೧೭|| ಅಂಹೋಬತೇದಂನೃವರಾವಿಷಹ್ಯಂನಿವರ್ತತೇಮೇ
ಹೃದಿಸಾಧುವೃತ್ತಂ | ವಿವರ್ಣಮಗ್ನೌಪರಿತಪ್ಯಮಾನಂಕಿಟ್ಟಂಯಥಾರಾಘವಜಾತರೂಪಮ್||೧೮|| ಮಹಾಬಲಾನಾಂಹ
ರಿಯೂಥಪಾನಾಮಿದಂಕುಲಂರಾಘವಮನ್ನಿಮಿತ್ತಂ | ಅಸ್ಯಾಂಗದಸ್ಯಾಪಿಚಶೋಕತಾಪಾದರ್ಧಸ್ಥಿತಪ್ರಾಣಮಿತೀವಮ
ನ್ಯೇ||ಸುತಸ್ಸುಲಭ್ಯಸ್ಸುಜನಸ್ಸುಭವ್ಯಃಕುತಸ್ತುಪುತ್ರಸ್ಸದೃಶೋಂಗದೇನ|ನಚಾಪಿವಿದ್ಯೇತಸವೀರದೇಶೋಯಸ್ಮಿನ್ಭವೇತ್ಸೋ
ದರಸನ್ನಿಕರ್ಷಃ ||೨೦|| ಯದ್ಯಂಗದೋವೀರವರಾರ್ಹಜೀವೇಜ್ಜೀವೇಚ್ಚಮಾತಾಪರಿಪಾಲನಾರ್ಥಂ | ವಿನಾತುಪುತ್ರಂ
ಪರಿತಾಪದೀನಾತಾರಾನಜೀವೇದಿತಿನಿಶ್ಚಿತಂಮೇ||೨೧|| ಸೋಹಂಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯತಿದೀಪ್ತಮಗ್ನಿಂಭ್ರಾತ್ರಾಚಪುತ್ರೇಣಚಸಖ್ಯ
ಮಿಚ್ಛನ್|ಇಮೇವಿಚೇಷ್ಯಂತಿಹರಿಪ್ರವೀರಾಸ್ಸೀತಾಂನಿದೇಶೇತವವರ್ತಮಾನಾಃ||೨೨|| ಕೃತ್ಸ್ನಂತುತೇಸೇತ್ಸ್ಯತಿಕಾರ್ಯಮೇತನ್ಮ
ಯ್ಯಪ್ಯತೀತೇಮನುಜೇಂದ್ರಪುತ್ರ|ಕುಲಸ್ಯಹಂತಾರಮಜೀವನಾರ್ಹಂರಾಮಾನುಜಾನೀಹಿಕೃತಾಗಸಂಮಾಮ್||೨೩|| ಇತ್ಯೇ
ವಮಾರ್ತಸ್ಯರಘುಪ್ರವೀರಃಶ್ರುತ್ವಾವಚೋವಾಲ್ಯನುಜಸ್ಯತಸ್ಯ | ಸಂಜಾತಬಾಷ್ಪಃಪರವೀರಹಂತಾರಾಮೋಮುಹೂ
ರ್ತಂವಿಮನಾಬಭೂವ ||೨೪|| ತಸ್ಮಿನ್ಕ್ಷಣೇಭೀಕ್ಷ್ಣಮವೇಕ್ಷ್ಯಮಾಣಃಕ್ಷಿತಿಕ್ಷಮಾವಾನ್ಭುವನಸ್ಯಗೋಪ್ತಾ|ರಾಮೋರು
ದಂತೀಂವ್ಯಸನೇನಿಮಗ್ನಾಂಸಮುತ್ಸುಕಸ್ಸೋಥದದರ್ಶತಾರಾಮ್||೨೫|| ತಾಂಚಾರುನೇತ್ರಾಂಕಪಿಸಿಂಹನಾಥಂಪತಿಂಸಮಾ
ಶ್ಲಿಷ್ಯತದಾಶಯಾನಾಂ | ಉತ್ಥಾಪಯಾಮಾಸುರದೀನಸತ್ವಾಮಂತ್ರಿಪ್ರಧಾನಾಃಕಪಿವೀರಪತ್ನೀಮ್ || ೨೬ || ಸಾವಿಸ್ಫು
ರಂತೀಪರಿರಭ್ಯಮಾನಾಭರ್ತುಸ್ಸಕಾಶಾದಪನೀಯಮಾನಾ| ದದರ್ಶರಾಮಂಶರಚಾಪಪಾಣಿಂಸ್ವತೇಜಸಾಸೂರ್ಯಮಿವಜ್ವ
ಲಂತಮ್ ||೨೭|| ಸುಸಂವೃತಂಪಾರ್ಥಿವಲಕ್ಷಣೈಶ್ಚತಂಚಾರುನೇತ್ರಂಮೃಗಶಾಬನೇತ್ರಾ| ಅದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂಪುರುಷಪ್ರಧಾ
ನಮಯಂಸಕಾಕುತ್ಸ್ಥಇತಿಪ್ರಜಜ್ಞೇ ||೨೮ || ತಸ್ಯೇಂದ್ರಕಲ್ಪಸ್ಯದುರಾಸದಸ್ಯಮಹಾನುಭಾವಸ್ಯಸಮೀಪಮಾರ್ಯಾ | ಆ
ರ್ತಾತಿತೂರ್ಣಂವ್ಯಸನಾಭಿಪನ್ನಾಜಗಾಮತಾರಾಪರಿವಿಹ್ವಲಂತೀ ||೨೯|| ಸಾತಂಸಮಾಸಾದ್ಯವಿಶುದ್ಧಸತ್ವಾಶೋಕೇನಸಂ
ಭ್ರಾಂತಶರೀರಭಾವಾ| ಮನಸ್ವಿನೀವಾಕ್ಯಮುವಾಚತಾರಾರಾಮಂರಣೋತ್ಕರ್ಷಣಲಬ್ಧಲಕ್ಷ್ಯಮ್ ||೩೦|| ತ್ವಮಪ್ರಮೇ
ಯಶ್ಚದುರಾಸದಶ್ಚಜಿತೇಂದ್ರಿಯಶ್ಚೋತ್ತಮಧಾರ್ಮಿಕಶ್ಚ | ಅಕ್ಷಯ್ಯಕೀರ್ತಿಶ್ಚವಿಚಕ್ಷಣಶ್ಚಕ್ಷಿತಿಕ್ಷಮಾವಾನ್ಕ್ಷತಜೋಪ
ಮಾಕ್ಷಃ ||೩೧|| ತ್ವಮಾತ್ತಬಾಣಾಸನಬಾಣಪಾಣಿರ್ಮಹಾಬಲಸ್ಸಂಹನನೋಪಪನ್ನಃ | ಮನುಷ್ಯದೇಹಾಭ್ಯುದಯಂವಿ

ಹಾಯದಿವ್ಯೇನದೇಹಾಭ್ಯುದಯೇನಯುಕ್ತಃ ॥೩೨॥ ಯೇನೈಕಬಾಣೇನಹತಃಪ್ರಿಯೋಮೇತೇನೈವಮಾಂತ್ವಂಜಹಿಸಾಯಕೇನ।
ಹತಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸಮೀಪಮಸ್ಯನಮಾಮೃತೇರಾಮರಮೇತವಾಲೀ ॥೩೩॥ ಸ್ವರ್ಗೇಪಿಪದ್ಮಾಮಲಪತ್ರನೇತ್ರಸ್ಸಮೇತ್ಯಸಂ
ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಚಮಾಮಪಶ್ಯನ್ । ನಹ್ಯೇಷಉಚ್ಚಾವಚತಾಮ್ರಚೂಡಾವಿಚಿತ್ರವೇಷಾಪ್ಸರಸೋಭಜಿಷ್ಯತ್ ॥ ೩೪ ॥ ಸ್ವರ್ಗೇಪಿ
ಶೋಕಂಚವಿವರ್ಣತಾಂಚಮಯಾವಿನಾಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿವೀರವಾಲೀ । ರಮ್ಯೇನಗೇಂದ್ರಸ್ಯತಟಾವಕಾಶೇವಿದೇಹಕನ್ಯಾರಹಿತೋ
ಯಥಾತ್ವಮ್ ॥೩೫॥ ತ್ವಂವೇತ್ಥಯಾವದ್ವನಿತಾವಿಹೀನಃಪ್ರಾಪ್ನೋತಿದುಃಖಂಪುರುಷಃಕುಮಾರಃ । ತತ್ತ್ವಂಪ್ರಜಾನ
ಜಹಿಮಾಂನವಾಲೀದುಃಖಂಮಮಾದರ್ಶನಜಂಭಜೇತ ॥೩೬॥ ಯಚ್ಚಾಪಿಮನ್ಯೇತಭವಾನ್ಮಹಾತ್ಮಾಸ್ತ್ರೀಘಾತದೋಷೋನ
ಭವೇತ್ತುಮಹ್ಯಂ । ಆತ್ಮೇಯಮಸ್ಯೇತಿಚಮಾಂಜಹಿತ್ವಂನಸ್ತ್ರೀವಧಸ್ಸ್ಯಾನ್ಮನುಜೇಂದ್ರಪುತ್ರ ॥೩೭ ॥ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಯೋಗಾ
ದ್ವಿವಿಧಾಚ್ಚವೇದಾದಾತ್ಮಾಹ್ಯನನ್ಯಃಪುರುಷಸ್ಯದಾರಾಃ । ದಾರಪ್ರದಾನಾನ್ನಹಿದಾನಮನ್ಯತ್ಪ್ರದೃಶ್ಯತೇಜ್ಞಾನವತಾಂಹಿ
ಲೋಕೇ ॥೩೮॥ ತ್ವಂಚಾಪಿಮಾಂತಸ್ಯಮಮಪ್ರಿಯಸ್ಯಪ್ರದಾಸ್ಯಸೇಧರ್ಮಮವೇಕ್ಷ್ಯವೀರ । ಅನೇನದಾನೇನನಲಪ್ಸ್ಯಸೇತ್ವ
ಮಧರ್ಮಯೋಗಂಮಮವೀರಘಾತಾತ್ ॥೩೯॥ ಆರ್ತಾಮನಾಥಾಮಪನೀಯಮಾನಾಮೇವಂವಿಧಾಮರ್ಹಸಿಮಾಂನಿಹಂತುಂ।
ಅಹಂಹಿಮಾತಂಗವಿಲಾಸಗಾಮಿನಾಪ್ಲವಂಗಮಾನಾಮೃಷಭೇಣಧೀಮತಾ ॥೪೦॥ ವಿನಾವರಾಹೋತ್ತಮಹೇಮಮಾಲಿನಾ
ಚಿರಂನಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿನರೇಂದ್ರಜೀವಿತುಂ । ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತಸ್ತುವಿಭುರ್ಮಹಾತ್ಮಾತಾರಾಂಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯಹಿತಂಬಭಾಷೇ ॥೪೧
ಮಾವೀರಭಾರ್ಯೇವಿಮತಿಂಕುರುಷ್ವಲೋಕೋಹಿಸರ್ವೋವಿಹಿತೋವಿಧಾತ್ರಾ । ತಂಚೈವಸರ್ವಂಸುಖದುಃಖಯೋಗಂಲೋ
ಕೋಬ್ರವೀತ್ತೇನಕೃತಂವಿಧಾತ್ರಾ ॥೪೨॥ ತ್ರಯೋಹಿಲೋಕಾವಿಹಿತಂವಿಧಾನಂನಾತಿಕ್ರಮಂತೇವಶಗಾಹಿತಸ್ಯ । ಪ್ರೀತಿಂಪ
ರಾಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿತಾಂತಥೈವಪುತ್ರಸ್ತುತೇಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿಯೌವರಾಜ್ಯಮ್ ॥೪೩॥ ಧಾತ್ರಾವಿಧಾನಂವಿಹಿತಂತಥೈವನಶೂರ
ಪತ್ನ್ಯಃಪರಿದೇವಯಂತಿ । ಆಶ್ವಾಸಿತಾತೇನತುರಾಘವೇಣಪ್ರಭಾವಯುಕ್ತೇನಪರಂತಪೇನ ॥೪೪ ॥ ಸಾವೀರಪತ್ನೀಧ್ವನತಾ
ಮುಖೇನಸುವೇಷರೂಪಾವಿರರಾಮತಾರಾ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸುಗ್ರೀವಂಚೈವತಾರಾಂಚಸಾಂಗದಾಂಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಸಮಾನಶೋಕಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸಾಂತ್ವಯನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್॥
ನಶೋಕಪರಿತಾಪೇನಶ್ರೇಯಸಾಯುಜ್ಯತೇಮೃತಃ । ಯದತ್ರಾನಂತರಂಕಾರ್ಯಂತತ್ಸಮಾಧಾತುಮರ್ಹಥ ॥ ೨ ॥ ಲೋಕ
ವೃತ್ತಮನುಷ್ಠೇಯಂಕೃತಂವೋಬಾಷ್ಪಮೋಕ್ಷಣಂ । ನಕಾಲಾದುತ್ತರಂಕಿಂಚಿತ್ಕರ್ಮಶಕ್ಯಮುಪಾಸಿತುಮ್ ॥೩॥ ನಿಯ
ತಿಃಕಾರಣಂಲೋಕೇನಿಯತಿಃಕರ್ಮಸಾಧನಂ । ನಿಯತಿಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂನಿಯೋಗೇಷ್ವಿಹಕಾರಣಮ್ ॥ ೪ ॥ ನಕರ್ತಾಕ
ಸ್ಯಚಿತ್ಕಶ್ಚಿನ್ನಿಯೋಗೇಚಾಪಿನೇಶ್ವರಃ । ಸ್ವಭಾವೇವರ್ತತೇಲೋಕಸ್ತಸ್ಯಕಾಲಃಪರಾಯಣಮ್ ॥ ೫ ॥ ನಕಾಲಃಕಾಲಮತ್ಯೇತಿ
ನಕಾಲಃಪರಿಹೀಯತೇ । ಸ್ವಭಾವಂಚಸಮಾಸಾದ್ಯನಕಶ್ಚಿದತಿವರ್ತತೇ ॥೬॥ ನಕಾಲಸ್ಯಾಸ್ತಿಬಂಧುತ್ವಂನಹೇತುರ್ನಪರಾ
ಕ್ರಮಃ । ನಮಿತ್ರಜ್ಞಾತಿಸಂಬಂಧಃಕಾರಣಂನಾತ್ಮನೋವಶಃ ॥೭॥ ಕಿಂತುಕಾಲಪರೀಣಾಮೋದ್ರಷ್ಟವ್ಯಸ್ಸಾಧುಪಶ್ಯತಾ ।
ಧರ್ಮಶ್ಚಾರ್ಥಶ್ಚಕಾಮಶ್ಚಕಾಲಕ್ರಮಸಮಾಹಿತಾಃ ॥೮॥ ಇತಸ್ಸ್ವಾಂಪ್ರಕೃತಿಂವಾಲೀಗತಃಪ್ರಾಪ್ತಃಕ್ರಿಯಾಫಲಂ। ಧ
ರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಸಂಯೋಗೈಃಪವಿತ್ರಂಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಃ ॥ ೯ ॥ ಸ್ವಧರ್ಮಸ್ಯಚಸಂಯೋಗಾಜ್ಜಿತಸ್ತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಸ್ವ
ರ್ಗಃಪರಿಗೃಹೀತಶ್ಚಪ್ರಾಣಾನಪರಿರಕ್ಷತಾ ॥೧೦ ॥ ಏಷಾವೈನಿಯತಿಃಶ್ರೇಷ್ಠಾಯಾಂಗತೋಹರಿಯೂಥಪಃ । ತದಲಂಪರಿ
ತಾಪೇನಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮುಪಾಸ್ಯತಾಮ್ ॥೧೧॥ ವಚನಾಂತೇತುರಾಮಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರವೀರಹಾ । ಅವದತ್ಪ್ರಶ್ರಿತಂವಾ
ಕ್ಯಂಸುಗ್ರೀವಂಗತಚೇತಸಮ್ ॥೧೨॥ ಕುರುತ್ವಮಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಮನಂತರಂ । ತಾರಾಂಗದಾಭ್ಯಾಂಸಹಿತೋ
ವಾಲಿನೋದಹನಂಪ್ರತಿ ॥೧೩॥ ಸಮಾಜ್ಞಾಪಯಕಾಷ್ಠಾನಿಶುಷ್ಕಾಣಿಚಬಹೂನಿಚ । ಚಂದನಾದೀನಿದಿವ್ಯಾನಿವಾಲಿಸಂಸ್ಕಾರ
ಕಾರಣಾತ್ ॥೧೪॥ ಸಮಾಶ್ವಾಸಯಚೈನಂತ್ವಮಂಗದಂದೀನಚೇತಸಂ । ಮಾಭೂರ್ಬಾಲಿಶಬುದ್ಧಿಸ್ತ್ವಂತ್ವದಧೀನಮಿದಂ
ಪುರಮ್ ॥೧೫॥ ಅಂಗದಸ್ತ್ವಾನಯೇನ್ಮಾಲ್ಯಂವಸ್ತ್ರಾಣಿವಿವಿಧಾನಿಚ । ಘೃತಂತೈಲಮಥೋಗಂಧಾನ್ಯಚ್ಚಾತ್ರಸಮನಂತ
ರಮ್ ॥೧೬॥ ತ್ವಂತಾರಶಿಬಿಕಾಂಶೀಘ್ರಮಾದಾಯಾಗಚ್ಛಸಂಭ್ರಮಾತ್ । ತ್ವರಾಗುಣವತೀಯುಕ್ತಾಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇವಿಶೇಷ
ತಃ ॥೧೭॥ ಸಜ್ಜೀಭವಂತುಪ್ಲವಗಾಃಶಿಬಿಕಾವಹನೋಚಿತಾಃ । ಸಮರ್ಥಾಬಲಿನಶ್ಚೈವನಿರ್ಹರಿಷ್ಯಂತಿವಾಲಿನಮ್ ॥೧೮॥
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಸುಗ್ರೀವಂಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧನಃ । ತಸ್ಥೌಭ್ರಾತೃಸಮೀಪಸ್ಥೋಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರವೀರಹಾ ॥೧೯॥ ಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾತಾರಸ್ಸಂಭ್ರಾಂತಮಾನಸಃ । ಪ್ರವಿವೇಶಗುಹಾಂಶೀಘ್ರಂಶಿಬಿಕಾಸಕ್ತಮಾನಸಃ ॥೨೦॥ ಆದಾಯ
ಶಿಬಿಕಾಂತಾರಸ್ತುಪರ್ಯಾಪತತ್ಪುನಃ । ವಾನರೈರೂಹ್ಯಮಾನಾಂತಾಂಶೂರೈರುದ್ವಹನೋಚಿತೈಃ ॥೨೧॥ ದಿವ್ಯಾಂಭದ್ರಾ
ಸನಯುತಾಂಶಿಬಿಕಾಂಸ್ಯಂದನೋಪಮಾಂ । ಪಕ್ಷಿಕರ್ಮಭಿರಾಚಿತ್ರಾಂದ್ರುಮಕರ್ಮವಿಭೂಷಿತಾಮ್ ॥೨೨॥ ಆಚಿತಾಂ
ಚಿತ್ರಪತ್ತೀಭಿಸ್ಸುನಿವಿಷ್ಟಾಂಸಮಂತತಃ । ವಿಮಾನಮಿವಸಿದ್ಧಾನಾಂಜಾಲವಾತಾಯನಾನ್ವಿತಾಮ್ ॥೨೩॥ ಸುನಿಯುಕ್ತಾಂ

ವಿಶಾಲಾಂಚಸುಕೃತಾಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ | ದಾರುಪರ್ವತಕೋಪೇತಾಂಚಾರುಕರ್ಮಪರಿಷ್ಕೃತಾಮ್ ‖೨೪‖ ವರಾಭರಣ
ಹಾರೈಶ್ಚಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯೋಪಶೋಭಿತಾಂ | ಗುಹಾಗಹನಸಂಛನ್ನಾಂರಕ್ತಚಂದನರೂಷಿತಾಮ್ ‖೨೫‖ ಪುಷ್ಪೌಘೈಸ್ಸಮ
ಭಿಚ್ಛನ್ನಾಂಪದ್ಮಮಾಲಾಭಿರೇವಚ | ತರುಣಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಭಿರ್ಭ್ರಾಜಮಾನಾಭಿರಾವೃತಾಮ್ ‖೨೬‖ ಈದೃಶೀಂಶಿಬಿಕಾಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ | ಕ್ಷಿಪ್ರಂವಿನೀಯತಾಂವಾಲೀಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಂವಿಧೀಯತಾಮ್ ‖೨೭‖ ತತೋವಾಲಿ
ನಮುದ್ಯಮ್ಯಸುಗ್ರೀವಶ್ಶಿಬಿಕಾಂತದಾ | ಆರೋಪಯತವಿಕ್ರೋಶನ್ನಂಗದೇನಸಹೈವತು ‖೨೮‖ ಆರೋಪ್ಯಶಿಬಿಕಾಂಚೈವ
ವಾಲಿನಂಗತಜೀವಿತಂ | ಅಲಂಕಾರೈಶ್ಚವಿವಿಧೈರ್ಮಾಲ್ಯೈರ್ವಸ್ತ್ರೈಶ್ಚಭೂಷಿತಮ್ ‖೨೯‖ ಆಜ್ಞಾಪಯತ್ತದಾರಾಜಾಸು
ಗ್ರೀವಃಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಃ | ಔರ್ಧ್ವದೈಹಿಕಮಾರ್ಯಸ್ಯಕ್ರಿಯತಾಮನುಕೂಲತಃ ‖೩೦‖ ವಿಶ್ರಾಣಯಂತೋರತ್ನಾನಿವಿವಿ
ಧಾನಿಬಹೂನ್ಯಪಿ | ಅಗ್ರತಃಪ್ಲವಗಾಯಾಂತುಶಿಬಿಕಾಸಮನಂತರಮ್ ‖೩೧‖ ರಾಜ್ಞಾಮೃದ್ಧಿವಿಶೇಷಾಹಿದೃಶ್ಯಂತೇಭುವಿ
ಯಾದೃಶಾಃ | ತಾದೃಶಂವಾಲಿನಃಕ್ಷಿಪ್ರಂಪ್ರಾಕುರ್ವನ್ನೌರ್ಧ್ವದೈಹಿಕಮ್ ‖೩೨‖ ಅಂಗದಂಪರಿಗೃಹ್ಯಾಶುತಾರಪ್ರಭೃ
ತಯಸ್ತಥಾ | ಕ್ರೋಶಂತಃಪ್ರಯಯುಸ್ಸರ್ವೇವಾನರಾಹತಬಾಂಧವಾಃ ‖೩೩‖ ತತಃಪ್ರಣಿಹಿತಾಸ್ಸರ್ವಾವಾನರ್ಯೋಸ್ಯವ
ಶಾನುಗಾಃ | ಚುಕ್ರುಶುರ್ವೀರವೀರೇತಿಭೂಯಃಕ್ರೋಶಂತಿತಾಃಸ್ತ್ರಿಯಃ ‖೩೪‖ ತಾರಪ್ರಭೃತಯಸ್ಸರ್ವಾವಾನರ್ಯೋಹ
ತಯೂಥಪಾಃ | ಅನುಜಗ್ಮುರ್ಹಿಭರ್ತಾರಂಕ್ರೋಶಂತ್ಯಃಕರುಣಸ್ವನಾಃ ‖೩೫‖ ತಾಸಾಂರುದಿತಶಬ್ದೇನವಾನರೀಣಾಂವ
ನಾಂತರೇ | ವನಾನಿಗಿರಯಸ್ಸರ್ವೇವಿಕ್ರೋಶಂತೀವಸರ್ವತಃ ‖೩೬‖ ಪುಳಿನೇಗಿರಿನದ್ಯಾಸ್ತುವಿವಿಕ್ತೇಜಲಸಂವೃತೇ | ಚಿತಾಂಚ
ಕ್ರುಸ್ತುಬಹವೋವಾನರಾಶ್ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಃ ‖೩೭‖ ಅವರೋಪ್ಯತತಸ್ಸ್ಕಂಧಾಚ್ಛಿಬಿಕಾಂವಹನೋಚಿತಾಃ | ತಸ್ಥುರೇಕಾಂ
ತಮಾಶ್ರಿತ್ಯಸರ್ವೇಶೋಕಸಮನ್ವಿತಾಃ ‖೩೮‖ ತತಸ್ತಾರಾಪತಿಂದೃಷ್ಟ್ವಾಶಿಬಿಕಾತಲಶಾಯಿನಂ | ಆರೋಪ್ಯಾಂಕೇಶಿರಸ್ತಸ್ಯ
ವಿಲಲಾಪಸುದುಃಖಿತಾ ‖೩೯‖ ಹಾವಾನರಮಹಾರಾಜಹಾನಾಥಮಮವತ್ಸಲ | ಹಾಮಹಾರ್ಹಮಹಾಬಾಹೋಹಾಮಮ
ಪ್ರಿಯಪಶ್ಯಮಾಂ ‖೪೦‖ ಜನಂನಪಶ್ಯಸೀಮಂತ್ವಂಕಸ್ಮಾಚ್ಛೋಕಾಭಿಪೀಡಿತಂ | ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮಿವತೇವಕ್ತ್ರಂಗತಾಸೋರಪಿ
ಮಾನದ ‖೪೧‖ ಅಸ್ತಾರ್ಕಸಮವರ್ಣಂಚಲಕ್ಷ್ಯತೇಜೀವತೋಯಥಾ | ಏಷತ್ವಾಂರಾಮರೂಪೇಣಕಾಲಃಕರ್ಷತಿವಾನರ ‖
ಯೇನಸ್ಮವಿಧವಾಸ್ಸರ್ವಾಃಕೃತಾಏಕೇಷುಣಾವನೇ | ಇಮಾಸ್ತಾಸ್ತವರಾಜೇಂದ್ರವಾನರ್ಯೋವಲ್ಲಭಾಸ್ಸದಾ ‖೪೩‖ ಪಾದೈ
ರ್ವಿಕೃಷ್ಟಮಧ್ವಾನಮಾಗತಾಃಕಿಂನಬುಧ್ಯಸೇ | ತವೇಷ್ಟಾನನುನಾಮೈತಾಭಾರ್ಯಾಶ್ಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಃ ‖೪೪‖ ಇದಾನೀಂನೇ
ಕ್ಷಸೇಕಸ್ಮಾತ್ಸುಗ್ರೀವಂಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಂ | ಏತೇಹಿಸಚಿವಾರಾಜನ್ತಾರಾಪ್ರಭೃತಯಸ್ತವ ‖೪೫‖ ಪುರವಾಸೀಜನಶ್ಚಾಯಂಪರಿ
ವಾರ್ಯಾಸತೇನಘ | ವಿಸರ್ಜಯೈತಾನ್ಪ್ಲವಗಾನ್ಯಥೋಚಿತಮರಿಂದಮ ‖೪೬‖ ತತಃಕ್ರೀಡಾಮಹೇಸರ್ವಾವನೇಷುಮದನೋ
ತ್ಕಟಾಃ | ಏವಂವಿಲಪತೀಂತಾರಾಂಪತಿಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತಾಂ ‖ ೪೭ ‖ ಉತ್ಥಾಪಯಂತಿಸ್ಮತದಾವಾನರ್ಯಶ್ಶೋಕಕರ್ಶಿ
ತಾಃ | ಸುಗ್ರೀವೇಣತತಸ್ಸಾರ್ಧಮಂಗದಃಪಿತರಂರುದನ್ ‖೪೮‖ ಚಿತಾಮಾರೋಪಯಾಮಾಸಶೋಕೇನಾಭಿಹತೇಂದ್ರಿಯಃ |
ತತೋಗ್ನಿಂವಿಧಿವದ್ದತ್ವಾಸೋಪಸವ್ಯಂಚಕಾರಹ ‖೪೯‖ ಪಿತರಂದೀರ್ಘಮಧ್ವಾನಂಪ್ರಸ್ಥಿತಂವ್ಯಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ | ಸಂಸ್ಕೃ
ತ್ಯವಾಲಿನಂತೇತುವಿಧಿಪೂರ್ವಂಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ‖೫೦‖ ಆಜಗ್ಮುರುದಕಂಕರ್ತುಂನದೀಂಶೀತಜಲಾಂಶಿವಾಂ | ತತಸ್ತೇಸಹಿತಾ
ಸ್ತತ್ರಹ್ಯಂಗದಂಸ್ಥಾಪ್ಯಚಾಗ್ರತಃ ‖೫೧‖ ಸುಗ್ರೀವತಾರಾಸಹಿತಾಃಸಿಷಿಚುರ್ವಾಲಿನೇಜಲಂ | ಸುಗ್ರೀವೇಣೈವದೀನೇನದೀ
ನೋಭೂತ್ವಾಮಹಾಬಲಃ ‖೫೨‖ ಸಮಾನಶೋಕಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಾಣ್ಯಕಾರಯತ್ | ತತಸ್ತುತಂವಾಲಿನಮಗ್ರ್ಯ
ಪೌರುಷಂಪ್ರಕಾಶಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುವರೇಷುಣಾಹತಂ | ಪ್ರದೀಪ್ಯದೀಪ್ತಾಗ್ನಿಸಮೌಜಸಂತದಾಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾಮಮುಪೇ
ಯಿವಾನ್ಹರಿಃ ‖೫೩‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ- -ಪಂಚವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಶ್ಶೋಕಾಭಿಸಂತಪ್ತಂಸುಗ್ರೀವಂಕ್ಲಿನ್ನವಾಸಸಂ | ಶಾಖಾಮೃಗಮಹಾಮಾತ್ರಾಃಪರಿವಾರ್ಯೋಪತಸ್ಥಿರೇ ‖೧‖
ಅಭಿಗಮ್ಯಮಹಾಬಾಹುಂರಾಮಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾರಿಣಂ | ಸ್ಥಿತಾಃಪ್ರಾಂಜಲಯಸ್ಸರ್ವೇಪಿತಾಮಹಮಿವರ್ಷಯಃ ‖೨‖ ತತಃಕಾಂ
ಚನಶೈಲಾಭಸ್ತರುಣಾರ್ಕನಿಭಾನನಃ | ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ‖೩‖ ಭವತ್ಪ್ರಸಾ
ದಾತ್ಸುಗ್ರೀವಃಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂಮಹತ್ | ವಾನರಾಣಾಂಸುದುಷ್ಪ್ರಾಪಂಪ್ರಾಪ್ತೋರಾಜ್ಯಮಿದಂಪ್ರಭೋ" ಭವತಾಸಮ
ನುಜ್ಞಾತಃಪ್ರವಿಶ್ಯನಗರಂಶುಭಂ | ಸಂವಿಧಾಸ್ಯತಿಕಾರ್ಯಾಣಿಸರ್ವಾಣಿಸಸುಹೃಜ್ಜನಃ ‖ ಸ್ನಾತೋಯಂವಿವಿಧೈರ್ಗಂಧೈರೌಷಧೈ
ಶ್ಚಯಥಾವಿಧಿ | ಅರ್ಚಯಿಷ್ಯತಿರತ್ನೈಶ್ಚಮಾಲ್ಯೈಶ್ಚತ್ವಾಂವಿಶೇಷತಃ ‖೬‖ ಇಮಾಂಗಿರಿಗುಹಾಂರಮ್ಯಾಮಭಿಗಂತುಮಿ
ತೋರ್ಹಸಿ | ಕುರುಷ್ವಸ್ವಾಮಿಸಂಬಂಧಂವಾನರಾನ್ಸಂಪ್ರಹರ್ಷಯನ್ ‖೭‖ ಏವಮುಕ್ತೋಹನುಮತಾರಾಘವಃಪರವೀ
ರಹಾ | ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹನೂಮಂತಂಬುದ್ಧಿಮಾನ್ವಾಕ್ಯಕೋವಿದಃ ‖೮‖ ಚತುರ್ದಶಸಮಾಸ್ಸೌಮ್ಯಗ್ರಾಮಂವಾಯದಿವಾ
ಪುರಂ | ನಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಹನುಮನ್ಪಿತುರ್ನಿರ್ದೇಶಪಾಲಕಃ ‖೯‖ ಸುಸಮೃದ್ಧಾಂಗುಹಾಂರಮ್ಯಾಂಸುಗ್ರೀವೋವಾನರರ್ಷ

ಭಃ । ಪ್ರವಿಷ್ಟೋವಿಧಿವದ್ವೀರಃಕ್ಷಿಪ್ರಂರಾಜ್ಯೇಭಿಷಿಚ್ಯತಾಂ ॥೧೦॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಹನೂಮಂತಂರಾಮಸ್ಸುಗ್ರೀವಮಬ್ರ
ವೀತ್ । ವೃತ್ತಜ್ಞೋವೃತ್ತಸಂಪನ್ನಮುದಾರಬಲವಿಕ್ರಮಂ ॥೧೧॥ ಇಮಮಪ್ಯಂಗದಂವೀರಯೌವರಾಜ್ಯೇಭಿಷೇಚಯ ।
ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯಸಸುತೋಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಸದೃಶೋವಿಕ್ರಮೇಣತೇ ॥೧೨॥ ಅಂಗದೋಯಮದೀನಾತ್ಮಾಯೌವರಾಜ್ಯಸ್ಯಭಾಜನಂ । ಪೂ
ರ್ವೋಯಂವಾರ್ಷಿಕೋಮಾಸಃಶ್ರಾವಣಸ್ಸಲಿಲಾಗಮಃ॥೧೩॥ಪ್ರವೃತ್ತಾಸ್ಸೌಮ್ಯಚತ್ವಾರೋಮಾಸಾವಾರ್ಷಿಕಸಂಜ್ಞಿಕಾಃ
ನಾಯಮುದ್ಯೋಗಸಮಯಃಪ್ರವಿಶತ್ವಂಪುರೀಂಶುಭಾಂ ॥೧೪॥ ಅಸ್ಮಿನ್ವತ್ಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂಸೌಮ್ಯಪರ್ವತೇಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ।
ಇಯಂಗಿರಿಗುಹಾರಮ್ಯಾವಿಶಾಲಾಯುಕ್ತಮಾರುತಾ ॥೧೫॥ ಪ್ರಭೂತಸಲಿಲಾಸೌಮ್ಯಪ್ರಭೂತಕಮಲೋತ್ಪಲಾ । ಕಾ
ರ್ತಿಕೇಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತೇತ್ವಂರಾವಣವಧೇಯತ॥೧೬॥ಏಷನಸ್ಸಮಯಸ್ಸೌಮ್ಯಪ್ರವಿಶತ್ವಂಸ್ವಮಾಲಯಂ। ಅಭಿಷಿಕ್ತಸ್ಸ್ವ
ರಾಜ್ಯೇಚಸುಹೃದಸ್ಸಂಪ್ರಹರ್ಷಯ॥೧೭॥ ಇತಿರಾಮಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಸ್ಸುಗ್ರೀವೋವಾನರಾಧಿಪಃ ।ಪ್ರವಿವೇಶಪುರೀಂರಮ್ಯಾಂ
ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂವಾಲಿಪಾಲಿತಾಂ ॥೧೮॥ ತಾಂವಾನರಸಹಸ್ರಾಣಿಪ್ರವಿಷ್ಟಂವಾನರೇಶ್ವರಂ। ಅಭಿವಾದ್ಯಪ್ರವಿಷ್ಟಾನಿಸರ್ವತಃಪ
ರ್ಯವಾರಯನ್ ॥೧೯॥ ತತಃಪ್ರಕೃತಯಸ್ಸರ್ವಾದೃಷ್ಟ್ವಾಹರಿಗಣೇಶ್ವರಂ । ಪ್ರಣಮ್ಯಮೂರ್ಧ್ನಾಪತಿತಾವಸುಧಾಯಾಂ
ಸಮಾಹಿತಾಃ ॥೨೦॥ ಸುಗ್ರೀವಃಪ್ರಕೃತಿಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸಂಭಾಷ್ಯೋತ್ಥಾಪ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ಭ್ರಾತುರಂತಃಪುರಂಸೌಮ್ಯಂಪ್ರ
ವಿವೇಶಮಹಾಬಲಃ ॥೨೧॥ ಪ್ರವಿಶ್ಯತ್ವಭಿನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಂಸುಗ್ರೀವಂಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಂ । ಅಭ್ಯಷಿಂಚಂತಸುಹೃದಸ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ
ಮಿವಾಮರಾಃ ॥೨೨॥ ತಸ್ಯಪಾಂಡರಮಾಜಹ್ರುಶ್ಛತ್ರಂಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತಂ । ಶುಕ್ಲೇಚವಾಲವ್ಯಜನೇಹೇಮದಂಡೇಯಶಸ್ಕ
ರೇ ॥೨೩॥ ತಥಾಸರ್ವಾಣಿರತ್ನಾನಿಸರ್ವಬೀಜೌಷಧೀರಪಿ । ಸಕ್ಷೀರಾಣಾಂಚವೃಕ್ಷಾಣಾಂಪ್ರರೋಹಾನ್ಕುಸುಮಾನಿಚ ॥
ಶುಕ್ಲಾನಿಚೈವವಸ್ತ್ರಾಣಿಶ್ವೇತಂಚೈವಾನುಲೇಪನಂ । ಸುಗಂಧೀನಿಚಮಾಲ್ಯಾನಿಸ್ಥಲಜಾನ್ಯಂಬುಜಾನಿಚ ॥೨೫॥ ಚಂದನಾ
ನಿಚದಿವ್ಯಾನಿಗಂಧಾಂಶ್ಚವಿವಿಧಾನ್ಬಹೂನ್ । ಅಕ್ಷತಂಜಾತರೂಪಂಚಪ್ರಿಯಂಗುಮಧುಸರ್ಪಿಷೀ ॥೨೬ ॥ ದಧಿಚರ್ಮಚ
ವೈಯಾಘ್ರಂವಾರಾಹೀಚಾಪ್ಯುಪಾನಹೌ । ಸಮಾಲಂಭನಮಾದಾಯರೋಚನಾಂಸಮನಶ್ಶಿಲಾಂ ॥೨೭॥ ಆಜಗ್ಮುಸ್ತತ್ರ
ಮುದಿತಾವರಾಃಕನ್ಯಾಸ್ತುಷೋಡಶ । ತತಸ್ತೇವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಂಯಥಾಕಾಲಂಯಥಾವಿಧಿ ॥೨೮॥ ಮಂತ್ರಪೂತೇನಹವಿಷಾಹು
ತ್ವಾಮಂತ್ರವಿದೋಜನಾಃ।ತತೋಹೇಮಪ್ರತಿಷ್ಠಾನೇವರಾಸ್ತರಣಸಂವೃತೇ॥೨೯॥ ಪ್ರಾಸಾದಶಿಖರೇರಮ್ಯೇಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯೋಪ
ಶೋಭಿತೇ।ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಂವಿವಿಧೈರ್ಮಂತ್ರೈಃಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾವರಾಸನೇ ॥೩೦॥ ನದೀನದೇಭ್ಯಸ್ಸಂಹೃತ್ಯತೀರ್ಥೇಭ್ಯಶ್ಚಸಮಂ
ತತಃ । ಆಹೃತ್ಯಚಸಮುದ್ರೇಭ್ಯಸ್ಸರ್ವೇಭ್ಯೋವಾನರರ್ಷಭಾಃ ॥೩೧ ॥ ಅಪಃಕನಕಕುಂಭೇಷುನಿಧಾಯವಿಮಲಾಶ್ಶುಭಾಃ ।
ಶುಭೈರ್ವೃಷಭಶೃಂಗೈಶ್ಚಕಲಶೈಶ್ಚಾಪಿಕಾಂಚನೈಃ ॥೩೨॥ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನವಿಧಿನಾಮಹರ್ಷಿವಿಹಿತೇನಚ।ಗಜೋಗವಾಕ್ಷೋ
ಗವಯಃಶರಭೋಗಂಧಮಾದನಃ ॥೩೩॥ ಮೈಂದಶ್ಚದ್ವಿವಿದಶ್ಚೈವಹನೂಮಾನ್ಜಾಂಬವಾನ್ನಲಃ। ಅಭ್ಯಷಿಂಚಂತಸುಗ್ರೀ
ವಂಪ್ರಸನ್ನೇನಸುಗಂಧಿನಾ ॥ ೩೪ ॥ ಸಲಿಲೇನಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂವಸವೋವಾಸವಂಯಥಾ । ಅಭಿಷಿಕ್ತೇತುಸುಗ್ರೀವೇಸರ್ವೇವಾನರ
ಪುಂಗವಾಃ ॥೩೫॥ ಪ್ರಚುಕ್ರುಶುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನೋಹೃಷ್ಟಾಸ್ತತ್ರಸಹಸ್ರಶಃ । ರಾಮಸ್ಯತುವಚಃಕುರ್ವನ್ಸುಗ್ರೀವೋಹ
ರಿಪುಂಗವಃ ॥೩೬॥ ಅಂಗದಂಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಯೌವರಾಜ್ಯೇಭ್ಯಷೇಚಯತ್ । ಅಂಗದೇಚಾಭಿಷಿಕ್ತೇತುಸಾನುಕ್ರೋಶಾಃಪ್ಲ
ವಂಗಮಾಃ ॥೩೭॥ ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಸುಗ್ರೀವಂಮಹಾತ್ಮಾನೋಭ್ಯಪೂಜಯನ್ । ರಾಮಂಚೈವಮಹಾತ್ಮಾನಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂ
ಚಪುನಃಪುನಃ ॥೩೮॥ ಪ್ರೀತಾಶ್ಚತುಷ್ಟುವುಸ್ಸರ್ವೇತಾದೃಶೇತತ್ರವರ್ತತಿ । ಹೃಷ್ಟಪುಷ್ಟಜನಾಕೀರ್ಣಾಪತಾಕಾಧ್ವಜಶೋ
ಭಿತಾ ॥೩೯॥ ಬಭೂವನಗರೀರಮ್ಯಾಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಗಿರಿಗಹ್ವರೇ । ನಿವೇದ್ಯರಾಮಾಯತದಾಮಹಾತ್ಮನೇಮಹಾಭಿಷೇಕಂಕಪಿವಾ
ಹಿನೀಪತಿಃ । ರುಮಾಂಚಭಾರ್ಯಾಂಪ್ರತಿಲಭ್ಯವೀರ್ಯವಾನವಾಪರಾಜ್ಯಂತ್ರಿದಶಾಧಿಪೋಯಥಾ ॥ ... ॥೪೦॥

ಇತಿ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಷಡ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಭಿಷಿಕ್ತೇತುಸುಗ್ರೀವೇಪ್ರವಿಷ್ಟೇವಾನರೇಗುಹಾಂ। ಆಜಗಾಮಸಹಭ್ರಾತ್ರಾರಾಮಃಪ್ರಸ್ರವಣಂಗಿರಿಂ॥೧॥ಶಾರ್ದೂ
ಲಮೃಗಸಂಘುಷ್ಟಂಸಿಂಹೈರ್ಭೀಮಸ್ವನೈರ್ವೃತಂ । ನಾನಾಗುಲ್ಮಲತಾಗೂಢಂಬಹುಪಾದಪಸಂಕುಲಂ ॥೨॥ ಋಕ್ಷವಾ
ನರಗೋಪುಚ್ಛೈರ್ಮಾರ್ಜಾರೈಶ್ಚನಿಷೇವಿತಂ । ಮೇಘರಾಶಿನಿಭಂಶೈಲಂನಿತ್ಯಂಶುಚಿಜಲಾಶ್ರಯಂ ॥೩॥ ತಸ್ಯಶೈಲಸ್ಯಶಿಖರೇ
ಮಹತೀಮಾಯತಾಂಗುಹಾಂ । ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣತವಾಸಾರ್ಥಂರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ ॥ ೪ ॥ ಕೃತ್ವಾಚಸಮಯಂಸೌಮ್ಯ
ಸುಗ್ರೀವೇಣಸಹಾನಘಃ । ಕಾಲಯುಕ್ತಂಮಹದ್ವಾಕ್ಯಮುವಾಚರಘುನಂದನಃ ॥೫॥ ವಿನೀತಂಭ್ರಾತರಂಭ್ರಾತಾಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಂಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಂ। ಇಯಂಗಿರಿಗುಹಾರಮ್ಯಾವಿಶಾಲಾಯುಕ್ತಮಾರುತಾ॥೬॥ಅಸ್ಯಾಂವಸಾವಸೌಮಿತ್ರೇವರ್ಷರಾತ್ರಮ
ರಿಂದಮ। ಗಿರಿಶೃಂಗಮಿದಂರಮ್ಯಮುನ್ನತಂಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜ ॥೭॥ ಶ್ವೇತಾಭಿಃಕೃಷ್ಣತಾಮ್ರಾಭಿಶ್ಶಿಲಾಭಿರುಪಶೋಭಿತಂ।
ನಾನಾಧಾತುಸಮಾಕೀರ್ಣಂದರೀನಿರ್ಝರಶೋಭಿತಂ ॥೮॥ ವಿವಿಧೈರ್ವೃಕ್ಷಷಂಡೈಶ್ಚಚಾರುಚಿತ್ರಲತಾವೃತಂ । ನಾನಾವಿ

ಹಗಸಂಘೈಶ್ಚಮಯೂರರವನಾದಿತಂ ॥೯॥ ಮಾಲತೀಕುಂದಗುಲ್ಮೈಶ್ಚ ಸಿಂಧುವಾರಕುರಂಟಕೈಃ । ಕದಂಬಾರ್ಜುನಸರ್ಜೈಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿತೈರುಪಶೋಭಿತಂ ॥೧೦॥ ಇಯಂ ಚ ನಳಿನೀ ರಮ್ಯಾ ಫುಲ್ಲಪಂಕಜಮಂಡಿತಾ । ನಾತಿದೂರೇ ಗುಹಾಯಾ ನೌ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನೃಪಾತ್ಮಜ ॥೧೧॥ ಪ್ರಾಗುದಕ್ಪ್ರವಣೇ ದೇಶೇ ಗುಹಾ ಸಾಧು ಭವಿಷ್ಯತಿ । ಪಶ್ಚಾಚ್ಚೈವೋನ್ನತಾ ಸೌಮ್ಯ ನಿವಾತೇಯಂ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೧೨॥ ಗುಹಾದ್ವಾರೇ ಚ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಶಿಲಾ ಸಮತಲಾ ಶುಭಾ । ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಾ ಚೈವಾಯತಾ ಚೈವ ಭಿನ್ನಾಂಜನಚಯೋಪಮಾ ॥ ಗಿರಿಶೃಂಗಮಿದಂ ತಾತ ಪಶ್ಯ ಚೋತ್ತರತಶ್ಶುಭಂ । ಭಿನ್ನಾಂಜನಚಯಾಕಾರಮಂಭೋದರಮಿವೋತ್ಥಿತಂ ॥೧೪॥ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಮಪಿ ದಿಶಿ ಸ್ಥಿತಂ ಶ್ವೇತಮಿವಾಂಬರಂ । ಕೈಲಾಸಶಿಖರಪ್ರಖ್ಯಂ ನಾನಾಧಾತುವಿಭೂಷಿತಂ ॥೧೫॥ ಪ್ರಾಚೀನವಾಹಿನೀಂ ಚೈವ ನದೀಂ ಭೃಶಮಕರ್ದಮಾಂ । ಗುಹಾಯಾಃ ಪೂರ್ವತಃ ಪಶ್ಯ ತ್ರಿಕೂಟೇ ಜಾಹ್ನವೀಮಿವ ॥೧೬॥ ಚಂಪಕೈಸ್ತಿಲಕೈಸ್ತಾಲೈಸ್ತಮಾಲೈರತಿಮುಕ್ತಕೈಃ । ಪದ್ಮಕೈಸ್ಸರಳೈಶ್ಚೈವ ಅಶೋಕೈಶ್ಚೈವ ಶೋಭಿತಾಂ ॥೧೭॥ ವಾನೀರೈಸ್ತಿಮಿಶೈಶ್ಚೈವ ವಕುಳೈಃ ಕೇತಕೈರ್ಧವೈಃ । ಹಿಂತಾಲೈಸ್ತಿರಿಟೈರ್ನೀಪೈರ್ವೇತ್ರಕೈಃ ಕೃತಮಾಲಕೈಃ ॥೧೮॥ ತೀರಜೈಶ್ಶೋಭಿತಾ ಭಾತಿ ನಾನಾರೂಪೈಸ್ತತಸ್ತತಃ । ವಸನಾಭರಣೋಪೇತಾ ಪ್ರಮದೇವಾಭ್ಯಲಂಕೃತಾ ॥೧೯॥ ಶತಶಃ ಪಕ್ಷಿಸಂಘೈಶ್ಚ ನಾನಾನಾದೈರ್ವಿನಾದಿತಾ । ಏಕೈಕಮನುರಕ್ತೈಶ್ಚ ಚಕ್ರವಾಕೈರಲಂಕೃತಾ ॥೨೦॥ ಪುಳಿನೈರತಿರಮ್ಯೈಶ್ಚ ಹಂಸಸಾರಸಸೇವಿತೈಃ । ಪ್ರಹಸಂತೀವ ಭಾತ್ಯೇಷಾ ನಾರೀ ಸರ್ವವಿಭೂಷಿತಾ ॥೨೧॥ ಕ್ವಚಿನ್ನೀಲೋತ್ಪಲಚ್ಛನ್ನಾ ಭಾತಿ ರಕ್ತೋತ್ಪಲೈಃ ಕ್ವಚಿತ್ । ಕ್ವಚಿದಾಭಾತಿ ಶುಕ್ಲೈಶ್ಚ ದಿವ್ಯೈಃ ಕುಮುದಕುಟ್ಮಲೈಃ ॥೨೨॥ ಪಾರಿಪ್ಲವಶತೈರ್ಜುಷ್ಟಾ ಬರ್ಹಿಣಕ್ರೌಂಚನಾದಿತಾ । ರಮಣೀಯಾ ನದೀ ಸೌಮ್ಯ ಮುನಿಸಂಘೈರ್ನಿಷೇವಿತಾ ॥೨೩॥ ಪಶ್ಯ ಚಂದನವೃಕ್ಷಾಣಾಂ ಪಂಕ್ತೀಸ್ಸುರಚಿತಾ ಇವ । ಕಕುಭಾನಾಂ ಚ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಮನಸೇವೋದಿತಾಸ್ಸಮಂ ॥೨೪॥ ಅಹೋ ಸುರಮಣೀಯೋಽಯಂ ದೇಶಶ್ಶತ್ರುನಿಷೂದನ । ದೃಢಂ ರಂಸ್ಯಾವ ಸೌಮಿತ್ರೇ ಸಾಧ್ವತ್ರ ನಿವಸಾವಹೈ ॥೨೫॥ ಇತಶ್ಚ ನಾತಿದೂರೇ ಸಾ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಚಿತ್ರಕಾನನಾ । ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಪುರೀ ರಮ್ಯಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ ನೃಪಾತ್ಮಜ ॥೨೬॥ ಗೀತವಾದಿತ್ರನಿರ್ಘೋಷಃ ಶ್ರೂಯತೇ ಜಯತಾಂ ವರ । ನರ್ದತಾಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಚ ಮೃದಂಗಾಡಂಬರೈಸ್ಸಹ ॥೨೭॥ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಭಾರ್ಯಾಂ ಕಪಿವರಃ ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ಸುಹೃದ್ವೃತಃ । ಧ್ರುವಂ ನಂದತಿ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಹತೀಂ ಶ್ರಿಯಂ ॥೨೮॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ನ್ಯವಸತ್ತತ್ರ ರಾಘವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಬಹುದೃಶ್ಯದರೀಕುಂಜೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಸ್ರವಣೇ ಗಿರೌ ॥೨೯॥ ಸುಸುಖೇಽಪಿ ಬಹುದ್ರವ್ಯೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಹಿ ಧರಣೀಧರೇ । ವಸತಸ್ತಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯ ರತಿರಲ್ಪಾಪಿ ನಾಭವತ್ ॥೩೦॥ ಹೃತಾಂ ಹಿ ಭಾರ್ಯಾಂ ಸ್ಮರತಃ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋಽಪಿ ಗರೀಯಸೀಂ । ಉದಯಾಭ್ಯುದಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಶಾಂಕಂ ಚ ವಿಶೇಷತಃ ॥೩೧॥ ಆವಿವೇಶ ನ ತಂ ನಿದ್ರಾ ನಿಶಾಸು ಶಯನಂ ಗತಂ । ತತ್ಸಮುತ್ಥೇನ ಶೋಕೇನ ಬಾಷ್ಪೋಪಹತಚೇತಸಂ ॥ ತಂ ಶೋಚಮಾನಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ನಿತ್ಯಂ ಶೋಕಪರಾಯಣಂ । ತುಲ್ಯದುಃಖೋಽಬ್ರವೀದ್ಭ್ರಾತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಽನುನಯನ್ವಚಃ ॥ ಅಲಂ ವೀರ ವ್ಯಥಾಂ ಗತ್ವಾ ನ ತ್ವಂ ಶೋಚಿತುಮರ್ಹಸಿ । ಶೋಚತೋ ವ್ಯವಸೀದಂತಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಾ ವಿದಿತಂ ಹಿ ತೇ ॥ ೩೪ ॥ ಭವಾನ್ ಕ್ರಿಯಾಪರೋ ಲೋಕೇ ಭವಾನ್ ದೈವಪರಾಯಣಃ । ಆಸ್ತಿಕೋ ಧರ್ಮಶೀಲಶ್ಚ ವ್ಯವಸಾಯೀ ಚ ರಾಘವ ॥೩೫॥ ನ ಹ್ಯವ್ಯವಸಿತಶ್ಶತ್ರುಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ತಂ ವಿಶೇಷತಃ । ಸಮರ್ಥಸ್ತ್ವಂ ರಣೇ ಹಂತುಂ ವಿಕ್ರಮೈರ್ಜಿಹ್ಮಕಾರಿಣಂ ॥೩೬ ॥ ಸಮುನ್ಮೂಲಯ ಶೋಕಂ ತ್ವಂ ವ್ಯವಸಾಯಂ ಸ್ಥಿರಂ ಕುರು । ತತಸ್ಸಪರಿವಾರಂ ತಂ ನಿರ್ಮೂಲಂ ಕುರು ರಾಕ್ಷಸಂ ॥೩೭॥ ಪೃಥಿವೀಮಪಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಸಸಾಗರವನಾಚಲಾಂ । ಪರಿವರ್ತಯಿತುಂ ಶಕ್ತಃ ಕಿಂ ಪುನಾ ರಾವಣಂ ರಣೇ ॥೩೮॥ ಶರತ್ಕಾಲಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಸ್ವ ಪ್ರಾವೃಟ್ಕಾಲೋಽಯಮಾಗತಃ । ತತಸ್ಸರಾಷ್ಟ್ರಂ ಸಗಣಂ ರಾವಣಂ ತ್ವಂ ವಧಿಷ್ಯಸಿ ॥ ಅಹಂ ತು ಖಲು ತೇ ವೀರ್ಯಂ ಪ್ರಸುಪ್ತಂ ಪ್ರತಿಬೋಧಯೇ । ದೀಪ್ತೈರಾಹುತಿಭಿಃ ಕಾಲೇ ಭಸ್ಮಚ್ಛನ್ನಮಿವಾನಲಂ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ತು ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯ ಹಿತಂ ಶುಭಂ । ರಾಘವಸ್ಸುಹೃದಂ ಸ್ನಿಗ್ಧಮಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೪೧॥ ವಾಚ್ಯಂ ಯದನುರಕ್ತೇನ ಸ್ನಿಗ್ಧೇನ ಚ ಹಿತೇನ ಚ । ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಯುಕ್ತೇನ ತದುಕ್ತಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತ್ವಯಾ ॥೪೨॥ ಏಷ ಶೋಕಃ ಪರಿತ್ಯಕ್ತಃ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾವಸಾದಕಃ । ವಿಕ್ರಮೇಷ್ವಪ್ರತಿಹತಂ ತೇಜಃ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಯಾಮ್ಯಹಂ ॥೪೩॥ ಶರತ್ಕಾಲಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಷ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೋಽಸ್ಮಿ ವಚನೇ ತವ । ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ನದೀನಾಂ ಚ ಪ್ರಸಾದಮನುಪಾಲಯನ್ ॥೪೪॥ ಉಪಕಾರೇಣ ವೀರಸ್ತು ಪ್ರತಿಕಾರೇಣ ಯುಜ್ಯತೇ । ಅಕೃತಜ್ಞೋಽಪ್ರತಿಕೃತೋ ಹಂತಿ ಸತ್ತ್ವವತಾಂ ಮನಃ ॥೪೫॥ ಅಥೈವಮುಕ್ತಃ ಪ್ರಣಿಧಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಕೃತಾಂಜಲಿಸ್ತತ್ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯ ಭಾಷಿತಂ । ಉವಾಚ ರಾಮಂ ಸ್ವಭಿರಾಮದರ್ಶನಂ ಪ್ರದರ್ಶಯನ್ ದರ್ಶನಮಾತ್ಮನಶ್ಶುಭಂ ॥೪೬॥ ಯಥೋಕ್ತಮೇತತ್ತವ ಸರ್ವಮೀಪ್ಸಿತಂ ನರೇಂದ್ರ ಕರ್ತಾ ನಚಿರಾದ್ಧರೀಶ್ವರಃ । ಶರತ್ಪ್ರತೀಕ್ಷಃ ಕ್ಷಮತಾಮಿಮಂ ಭವಾನ್ ಜಲಪ್ರಪಾತಂ ರಿಪುನಿಗ್ರಹೇ ಧೃತಃ ॥೪೭॥ ನಿಯಮ್ಯ ಕೋಪಂ ಪ್ರತಿಪಾಲ್ಯತಾಂ ಶರತ್ ಕ್ಷಮಸ್ವ ಮಾಸಾಂಶ್ಚತುರೋ ಮಯಾ ಸಹ । ವಸಾಚಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಮೃಗರಾಜಸೇವಿತೇ ಸಂವರ್ಧಯನ್ ಶತ್ರುವಧೇ ಸಮುದ್ಯತಃ ॥ ... ... ॥೪೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸತದಾವಾಲಿನಂಹತ್ವಾಸುಗ್ರೀವಮಭಿಷಿಚ್ಯಚ । ವಸನ್ಮಾಲ್ಯವತಃಪೃಷ್ಠೇರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಅಯಂಸಕಾಲಸ್ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಸಮಯೋಽದ್ಯಜಲಾಗಮಃ । ಸಂಪಶ್ಯತ್ವಂನಭೋಮೇಘೈಸ್ಸಂವೃತಂಗಿರಿಸನ್ನಿಭೈಃ ॥೨॥ ನವಮಾಸಧೃತಂಗರ್ಭಂಭಾಸ್ಕರಸ್ಯಗಭಸ್ತಿಭಿಃ । ಪೀತ್ವಾರಸಂಸಮುದ್ರಾಣಾಂದ್ಯೌಃಪ್ರಸೂತೇರಸಾಯನಂ ॥೩॥ ಶಕ್ಯಮಂಬರಮಾರುಹ್ಯಮೇಘಸೋಪಾನಪಙ್ಕ್ತಿಭಿಃ । ಕುಟಜಾರ್ಜುನಮಾಲಾಭಿರಲಂಕರ್ತುಂದಿವಾಕರಂ ॥೪॥ ಸಂಧ್ಯಾರಾಗೋತ್ಥಿತೈಸ್ತಾಮ್ರೈರಂತೇಷ್ವಧಿಕಪಾಂಡರೈಃ । ಸ್ನಿಗ್ಧೈರಭ್ರಪಟಚ್ಛೇದೈರ್ಬದ್ಧವ್ರಣಮಿವಾಂಬರಂ ॥೫॥ ಮಂದಮಾರುತನಿಶ್ವಾಸಂಸಂಧ್ಯಾಚಂದನರಂಜಿತಂ । ಆಪಾಂಡುಜಲದಂಭಾತಿಕಾಮಾತುರಮಿವಾಂಬರಂ । ಏಷಾಘರ್ಮಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟಾನವವಾರಿಪರಿಪ್ಲುತಾ । ಸೀತೇವಶೋಕಸಂತಪ್ತಾಮಹೀಬಾಷ್ಪಂವಿಮುಂಚತಿ ॥೬॥ ಮೇಘೋದರವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಾಃಕಲ್ಹಾರಸುಖಶೀತಲಾಃ । ಶಕ್ಯಮಂಜಲಿಭಿಃಪಾತುಂವಾತಾಃಕೇತಕಿಗಂಧಿನಃ ॥ ಏಷಫುಲ್ಲಾರ್ಜುನಶ್ಶೈಲಃಕೇತಕೈರಧಿವಾಸಿತಃ । ಸುಗ್ರೀವಇವಶಾಂತಾರಿರ್ಧಾರಾಭಿರಭಿಷಿಚ್ಯತೇ ॥೯॥ ಮೇಘಕೃಷ್ಣಾಜಿನಧರಾಧಾರಾಯಜ್ಞೋಪವೀತಿನಃ । ಮಾರುತಾಪೂರಿತಗುಹಾಃಪ್ರಾಧೀತಾಇವಪರ್ವತಾಃ ॥ ಕಶಾಭಿರಿವಹೈಮೀಭಿರ್ವಿದ್ಯುದ್ಭಿರಿವತಾಡಿತಂ । ಅಂತಸ್ತನಿತನಿರ್ಘೋಷಂಸವೇದನಮಿವಾಂಬರಂ ॥ ಚಂಚಚ್ಚಂದ್ರಕರಸ್ಪರ್ಶಹರ್ಷೋನ್ಮೀಲಿತತಾರಕಾ । ಅಹೋರಾಗವತೀಸಂಧ್ಯಾಜಹಾತಿಸ್ವಯಮಂಬರಂ ॥ ನೀಲಮೇಘಾಶ್ರಿತಾವಿದ್ಯುತ್ಸ್ಫುರಂತೀಪ್ರತಿಭಾತಿಮಾ । ಸ್ಫುರಂತೀರಾವಣಸ್ಯಾಂಕೇವೈದೇಹೀವತಪಸ್ವಿನೀ ॥ ಇಮಾಸ್ತಾಮನ್ಮಥವತಾಂಹಿತಾಃಪ್ರತಿಹತಾದಿಶಃ । ಅನುಲಿಪ್ತಾಇವಘನೈರ್ನಷ್ಟಗ್ರಹನಿಶಾಕರಾಃ ॥೧೪॥ ಕ್ವಚಿದ್ಬಾಷ್ಪಾಭಿಸಂರುದ್ಧಾನ್ವರ್ಷಾಗಮಸಮುತ್ಸುಕಾನ್ । ಕುಟಜಾನ್ಪಶ್ಯಸೌಮಿತ್ರೇಪುಷ್ಪಿತಾನ್ಗಿರಿಸಾನುಷು ॥೧೫॥ ಮಮಶೋಕಾಭಿಭೂತಸ್ಯಕಾಮಸಂದೀಪನಾನ್ಸ್ಥಿತಾನ್ । ರಜಃಪ್ರಶಾಂತಂಸಹಿಮೋಽದ್ಯವಾಯುರ್ನಿದಾಘದೋಷಪ್ರಸರಾಃಪ್ರಶಾಂತಾಃ ॥ ಸ್ಥಿತಾಹಿಯಾತ್ರಾವಸುಧಾಧಿಪಾನಾಂಪ್ರವಾಸಿನೋಯಾಂತಿನರಾಃಸ್ವದೇಶಾನ್ ॥ ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಾಮಾನಸವಾಸಲುಬ್ಧಾಃಪ್ರಿಯಾನ್ವಿತಾಸ್ಸಂಪ್ರತಿಚಕ್ರವಾಕಾಃ । ಅಭೀಕ್ಷ್ಣವರ್ಷೋದಕವಿಕ್ಷತೇಷುಯಾನಾನಿಮಾರ್ಗೇಷುನಸಂಪತಂತಿ ॥೧೬॥ ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶಂಕ್ವಚಿದಪ್ರಕಾಶಂನಭಃಪ್ರಕೀರ್ಣಾಂಬುಧರಂವಿಭಾತಿ । ಕ್ವಚಿತ್ಕ್ವಚಿತ್ಪರ್ವತಸನ್ನಿರುದ್ಧಂರೂಪಂಯಥಾಶಾಂತಮಹಾರ್ಣವಸ್ಯ ॥ ವ್ಯಾಮಿಶ್ರಿತಂಸರ್ಜಕದಂಬಪುಷ್ಪೈರ್ನವಂಜಲಂಪರ್ವತಧಾತುತಾಮ್ರಂ । ಮಯೂರಕೇಕಾಭಿರನುಪ್ರಯಾತಂಶೈಲಾಪಗಾಶ್ಶೀಘ್ರತರಂವಹಂತಿ ॥ ರಸಾಕುಲಂಷಟ್ಪದಸನ್ನಿಕಾಶಂಪ್ರಭುಜ್ಯತೇಜಂಬುಫಲಂಪ್ರಕಾಮಂ । ಅನೇಕವರ್ಣಂಪವನಾವಧೂತಂಭೂಮೌಪತತ್ಯಾಮ್ರಫಲಂವಿಪಕ್ವಂ ॥೨೦॥ ವಿದ್ಯುತ್ಪತಾಕಾಸ್ಸಬಲಾಕಮಾಲಾಃಶೈಲೇಂದ್ರಕೂಟಾಕೃತಿಸನ್ನಿಕಾಶಾಃ । ಗರ್ಜಂತಿಮೇಘಾಸ್ಸಮುದೀರ್ಣನಾದಾಮತ್ತಾಗಜೇಂದ್ರಾಇವಸಂಯುಗಸ್ಥಾಃ ॥೨೧॥ ವರ್ಷೋದಕಾಪ್ಯಾಯಿತಶಾದ್ವಲಾನಿಪ್ರವೃತ್ತನೃತ್ತೋತ್ಸವಬರ್ಹಿಣಾನಿ । ವನಾನಿನಿರ್ವೃಷ್ಟಬಲಾಹಕಾನಿಪಶ್ಯಾಪರಾಹ್ಣೇಷ್ವಧಿಕಂವಿಭಾಂತಿ ॥೨೨॥ ಸಮುದ್ವಹಂತಸ್ಸಲಿಲಾತಿಭಾರಂಬಲಾಕಿನೋವಾರಿಧರಾನದಂತಃ । ಮಹತ್ಸುಶೃಂಗೇಷುಮಹೀಧರಾಣಾಂವಿಶ್ರಮ್ಯವಿಶ್ರಮ್ಯಪುನಃಪ್ರಯಾಂತಿ ॥ ಮೇಘಾಭಿಕಾಮಾಪರಿಸಂಪತಂತೀಸಂಮೋದಿತಾಭಾತಿಬಲಾಕಪಙ್ಕ್ತಿಃ । ವಾತಾವಧೂತಾವರಪೌಂಡರೀಕೀಲಂಬೇವಮಾಲಾರಚಿತಾಂಬರಸ್ಯ ॥ ಬಾಲೇಂದ್ರಗೋಪಾಂತರಚಿತ್ರಿತೇನವಿಭಾತಿಭೂಮಿರ್ನವಶಾದ್ವಲೇನ । ಗಾತ್ರಾನುವೃತ್ತೇನಶುಕಪ್ರಭೇಣನಾರೀವಲಾಕ್ಷೋಕ್ಷಿತಕಂಬಳೇನ ॥೨೫॥ ನಿದ್ರಾಶನೈಃಕೇಶವಮಭ್ಯುಪೈತಿದ್ರುತಂನದೀಸಾಗರಮಭ್ಯುಪೈತಿ । ಹೃಷ್ಟಾಬಲಾಕಾಘನಮಭ್ಯುಪೈತಿಕಾಂತಾಸಕಾಮಾಪ್ರಿಯಮಭ್ಯುಪೈತಿ ॥೨೬॥ ಜಾತಾವನಾಂತಾಶ್ಶಿಖಿಸಂಪ್ರನೃತ್ತಾಜಾತಾಃಕದಂಬಾಸ್ಸಕದಂಬಶಾಖಾಃ । ಜಾತಾವೃಷಾಗೋಷುಸಮಾನಕಾಮಾಜಾತಾಮಹೀಸಸ್ಯವನಾಭಿರಾಮಾ ॥ ವಹಂತಿವರ್ಷಂತಿನದಂತಿಭಾಂತಿಧ್ಯಾಯಂತಿನೃತ್ಯಂತಿಸಮಾಶ್ವಸಂತಿ । ನದ್ಯೋಘನಾಮತ್ತಗಜಾವನಾಂತಾಃಪ್ರಿಯಾವಿಹೀನಾಶ್ಶಿಖಿನಃಪ್ಲವಂಗಾಃ ॥೨೮॥ ಪ್ರಹರ್ಷಿತಾಃಕೇತಕಪುಷ್ಪಗಂಧಮಾಘ್ರಾಯಹೃಷ್ಟಾವನನಿರ್ಝರೇಷು । ಪ್ರಪಾತಶಬ್ದಾಕುಲಿತಾಗಜೇಂದ್ರಾಸ್ಸಾರ್ಧಂಮಯೂರೈಸ್ಸಮದಾನದಂತಿ ॥೨೯॥ ಧಾರಾನಿಪಾತೈರಭಿಹನ್ಯಮಾನಾಃಕದಂಬಶಾಖಾಸುವಿಲಂಬಮಾನಾಃ । ಕ್ಷಣಾರ್ಜಿತಂಪುಷ್ಪರಸಾವಗಾಢಂಶನೈರ್ಮದಂಷಟ್ಚರಣಾಸ್ತ್ಯಜಂತಿ ॥೩೦॥ ಅಂಗಾರಚೂರ್ಣೋತ್ಕರಸನ್ನಿಕಾಶೈಃಫಲೈಸ್ಸುಪರ್ಯಾಪ್ತರಸೈಸ್ಸಮೃದ್ಧೈಃ । ಜಂಬೂದ್ರುಮಾಣಾಂಪ್ರವಿಭಾಂತಿಶಾಖಾನಿಲೀಯಮಾನಾಇವಷಟ್ಪದೌಘೈಃ ॥ ೩೧ ॥ ತಟಿತ್ಪತಾಕಾಭಿರಲಂಕೃತಾನಾಮುದೀರ್ಣಗಂಭೀರಮಹಾರವಾಣಾಂ । ವಿಭಾಂತಿರೂಪಾಣಿಬಲಾಹಕಾನಾಂರಣೋದ್ಯತಾನಾಮಿವವಾರಣಾನಾಂ ॥೩೨॥ ಮಾರ್ಗಾನುಗಶ್ಶೈಲವನಾನುಸಾರೀಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತೋಮೇಘರವಂನಿಶಮ್ಯ । ಯುದ್ಧಾಭಿಕಾಮಃಪ್ರತಿನಾಗಶಂಕೀಮತ್ತೋಗಜೇಂದ್ರಃಪ್ರತಿಸನ್ನಿವೃತ್ತಃ ॥೩೩॥ ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರಗೀತಾಇವಷಟ್ಪದೌಘೈಃಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರನೃತ್ತಾಇವನೀಲಕಂಠೈಃ । ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರಮತ್ತಾಇವವಾರಣೇಂದ್ರೈರ್ವಿಭಾಂತ್ಯನೇಕಾಶ್ರಯಿಣೋವನಾಂತಾಃ ॥ ೩೪ ॥ ಕದಂಬಸರ್ಜಾರ್ಜುನಕಂದಲಾಢ್ಯಾವನಾಂತಭೂಮಿರ್ನವವಾರಿಪೂರ್ಣಾ । ಮಯೂರಮತ್ತಾಭಿರುತಪ್ರನೃತ್ತೈರಾಪಾನಭೂಮಿಪ್ರತಿಮಾ

ವಿಭಾತಿ ॥೩೫॥ ಮುಕ್ತಾಸಕಾಶಂಸಲಿಲಂಪತದ್ವೈಸುನಿರ್ಮಲಂಪತ್ರಪುಟೇಷುಲಗ್ನಂ। ಹೃಷ್ಟಾವಿವರ್ಣಚ್ಛದನಾವಿಹಂಗಾಸ್ಸುರೇಂದ್ರದತ್ತಂತೃಷಿತಾಃಪಿಬಂತಿ॥೩೬॥ ಷಟ್ಪಾದತಂತ್ರೀಮಧುರಾಭಿಧಾನಂಪ್ಲವಂಗಮೋದೀರಿತಕಂಠತಾಳಂ।ಆವಿಷ್ಕೃತಂಮೇಘಮೃದಂಗನಾದೈರ್ವನೇಷುಸಂಗೀತಮಿವಪ್ರವೃತ್ತಂ॥೩೭॥ ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರನೃತ್ತೈಃಕ್ವಚಿದುನ್ನದದ್ಭಿಃಕ್ವಚಿಚ್ಚವೃಕ್ಷಾಗ್ರನಿಷಣ್ಣಕಾಯೈಃ।ವ್ಯಾಲಂಬಬರ್ಹಾಭರಣೈರ್ಮಯೂರೈರ್ವನೇಷುಸಂಗೀತಮಿವಪ್ರವೃತ್ತಂ॥ಸ್ವನೈರ್ಘನಾನಾಂಪ್ಲವಗಾಃಪ್ರಬುದ್ಧಾವಿಹಾಯನಿದ್ರಾಂಚಿರಸನ್ನಿರುದ್ಧಾಂ। ಅನೇಕರೂಪಾಕೃತಿವರ್ಣನಾದಾನವಾಂಬುಧಾರಾಭಿಹತಾನದಂತಿ॥ ನದ್ಯಸ್ಸಮುದ್ವಾಹಿತಚಕ್ರವಾಕಾಸ್ತಟಾನಿಶೀರ್ಣಾನ್ಯಪವಾಹಯಿತ್ವಾ। ದೃಪ್ತಾನವಪ್ರಾಭೃತಪೂರ್ಣಭೋಗಾದ್ರುತಂಸ್ವಭರ್ತಾರಮುಪೋಪಯಾಂತಿ॥ನೀಲೇಷುನೀಲಾಃಪ್ರವಿಭಾಂತಿಸಕ್ತಾಮೇಘೇಷುಮೇಘಾನವವಾರಿಪೂರ್ಣಾಃ। ದವಾಗ್ನಿದಗ್ಧೇಷುದವಾಗ್ನಿದಗ್ಧಾಃಶೈಲೇಷುಶೈಲಾಇವಬದ್ಧಮೂಲಾಃ॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಸನ್ನಾದಿತಬರ್ಹಿಣಾನಿಸಶಕ್ರಗೋಪಾಕುಲಶಾದ್ವಲಾನಿ।ಚರಂತಿನೀಪಾರ್ಜುನವಾಸಿತಾನಿಗಜಾಸ್ಸುರಮ್ಯಾಣಿವನಾಂತರಾಣಿ॥೪೨॥ ನವಾಂಬುಧಾರಾಹತಕೇಸರಾಣಿದ್ರುತಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯಸರೋರುಹಾಣಿ। ಕದಂಬಪುಷ್ಪಾಣಿಸಕೇಸರಾಣಿನವಾನಿಹೃಷ್ಟಾಭ್ರಮರಾಃಪತಂತಿ ॥೪೩॥ ಮತ್ತಾಗಜೇಂದ್ರಾಮುದಿತಾಗವೇಂದ್ರಾವನೇಷುವಿಶ್ರಾಂತತರಾಮೃಗೇಂದ್ರಾಃ। ರಮ್ಯಾನಗೇಂದ್ರಾನಿಭೃತಾನರೇಂದ್ರಾಃಪ್ರಕ್ರೀಡಿತೋವಾರಿಧರೈಸ್ಸುರೇಂದ್ರಃ॥೪೪॥ ಮೇಘಾಸ್ಸಮುದ್ಭೂತಸಮುದ್ರನಾದಾಮಹಾಜಲೌಘೈರ್ಗಗನಾವಲಂಬಾಃ।ನದೀಸ್ತಟಾಕಾನಿಸರಾಂಸಿವಾಪೀರ್ಮಹೀಂಚಕೃತ್ಸ್ನಾಮಪವಾಹಯಂತಿ॥೪೫॥ ವರ್ಷಪ್ರವೇಗಾವಿಪುಲಾಃಪತಂತಿಪ್ರವಾಂತಿವಾತಾಸ್ಸಮುದೀರ್ಣಘೋಷಾಃ।ಪ್ರಣಷ್ಟಕೂಲಾಃಪ್ರವಹಂತಿಶೀಘ್ರಂನದ್ಯೋಜಲೈರ್ವಿಪ್ರತಿಪನ್ನಮಾರ್ಗಾಃ ॥೪೬॥ ನರೈರ್ನರೇಂದ್ರಾಇವಪರ್ವತೇಂದ್ರಾಸ್ಸುರೇಂದ್ರದತ್ತೈಃಪವನೋಪನೀತೈಃ। ಘನಾಂಬುಕುಂಭೈರಭಿಷಿಚ್ಯಮಾನಾರೂಪಂಶ್ರಿಯಂಸ್ವಾಮಿವದರ್ಶಯಂತಿ॥ಘನೋಪಗೂಢಂಗಗನಂನತಾರಾನಭಾಸ್ಕರೋದರ್ಶನಮಭ್ಯುಪೈತಿ। ನವೈರ್ಜಲೌಘೈರ್ಧರಣೀವಿತೃಪ್ತಾತಮೋವಿಲಿಪ್ತಾನದಿಶಃಪ್ರಕಾಶಾಃ ॥ ಮಹಾಂತಿಕೂಟಾನಿಮಹೀಧರಾಣಾಂಧಾರಾಭಿಧೌತಾನ್ಯಧಿಕಂವಿಭಾಂತಿ । ಮಹಾಪ್ರಮಾಣೈರ್ವಿಪುಲೈಃಪ್ರಪಾತೈರ್ಮುಕ್ತಾಕಲಾಪೈರಿವಲಂಬಮಾನೈಃ ॥೪೯॥ ಶೈಲೋಪಲಪ್ರಸ್ಖಲಮಾನವೇಗಾಃಶೈಲೋತ್ತಮಾನಾಂವಿಪುಲಾಃಪ್ರಪಾತಾಃ । ಗುಹಾಸುಸನ್ನಾದಿತಬರ್ಹಿಣಾಸುಹಾರಾವಿಕೀರ್ಯಂತಇವಾಭಿಭಾಂತಿ॥೫೦॥ ಶೀಘ್ರಪ್ರವೇಗಾವಿಪುಲಾಃಪ್ರಪಾತಾನಿರ್ಧೌತಶೃಂಗೋಪತಲಾಗಿರೀಣಾಂ । ಮುಕ್ತಾಕಲಾಪಪ್ರತಿಮಾಃಪತಂತೋಮಹಾಗುಹೋತ್ಸಂಗತಲೈರ್ಧ್ರಿಯಂತೇ ॥೫೧॥ಸುರತಾಮರ್ದವಿಚ್ಛಿನ್ನಾಃಸ್ವರ್ಗಸ್ತ್ರೀಹಾರಮೌಕ್ತಿಕಾಃ । ಪತಂತೀವಾಕುಲಾದಿಕ್ಷುತೋಯಧಾರಾಸ್ಸಮಂತತಃ ॥೫೨॥ ನಿಲೀಯಮಾನೈರ್ವಿಹಗೈರ್ನಿಮೀಲದ್ಭಿಶ್ಚಪಂಕಜೈಃ । ವಿಕಸಂತ್ಯಾಚಮಾಲತ್ಯಾಗತೋಸ್ತಂಜ್ಞಾಯತೇರವಿಃ ॥೫೩। ವೃತ್ತಾಯಾತ್ರಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂಸೇನಾಪ್ರತಿನಿವರ್ತತೇ । ವೈರಾಣಿಚೈವಮಾರ್ಗಾಶ್ಚಸಲಿಲೇನಸಮೀಕೃತಾ ॥೫೪॥ ಮಾಸಿಪ್ರೋಷ್ಠಪದೇಬ್ರಹ್ಮಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂವಿವಕ್ಷತಾಂ । ಅಯಮಧ್ಯಾಯಸಮಯಸ್ಸಾಮಗಾನಾಮುಪಸ್ಥಿತಃ ॥ ನಿವೃತ್ತಕರ್ಮಾಯತನೋನೂನಂಸಂಚಿತಸಂಚಯಃ । ಆಷಾಢೀಮಭ್ಯುಪಗತೋಭರತಃಕೋಸಲಾಧಿಪಃ ॥೫೬॥ ನೂನಮಾಪೂರ್ಯಮಾಣಾಯಾಸ್ಸರಯ್ವಾವರ್ಧತೇರಯಃ । ಮಾಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಸಮಾಯಾಂತಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಇವಸ್ವನಃ ॥೫೭॥ ಇಮಾಃಸ್ಫೀತಗುಣಾವರ್ಷಾಸ್ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸುಖಮಶ್ನುತೇ । ವಿಜಿತಾರಿಸ್ಸದಾರಶ್ಚರಾಜ್ಯೇಮಹತಿಚಸ್ಥಿತಃ ॥ ೫೮ ॥ ಅಹಂತುಹೃತದಾರಶ್ಚರಾಜ್ಯಾಚ್ಚಮಹತಶ್ಚ್ಯುತಃ । ನದೀಕೂಲಮಿವಕ್ಲಿನ್ನಮವಸೀದಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ೫೯ ॥ ಶೋಕಶ್ಚಮಮವಿಸ್ತೀರ್ಣೋವರ್ಷಾಶ್ಚಭೃಶದುರ್ಗಮಾಃ । ರಾವಣಶ್ಚಮಹಾಞ್ಛತ್ರುರಪಾರಂಪ್ರತಿಭಾತಿಮೇ ॥ ೬೦ ॥ ಅಯಾತ್ರಾಂಚೈವದೃಷ್ಟ್ವೇಮಾಂಮಾರ್ಗಾಂಶ್ಚಭೃಶದುರ್ಗಮಾನ್ । ಪ್ರಣತೇಚೈವಸುಗ್ರೀವೇನಮಯಾಕಿಂಚಿದೀರಿತಂ ॥೬೧॥ ಅಪಿಚಾತಿಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟಂಚಿರಾದ್ದಾರೈಸ್ಸಮಾಗತಂ । ಆತ್ಮಕಾರ್ಯಗರೀಯಸ್ತ್ವಾದ್ವಕ್ತುಂನೇಚ್ಛಾಮಿವಾನರಂ ॥ ೬೨ ॥ ಸ್ವಯಮೇವಹಿವಿಶ್ರಮ್ಯಜ್ಞಾತ್ವಾಕಾಲಮುಪಾಗತಂ। ಉಪಕಾರಂಚಸುಗ್ರೀವೋವೇತ್ಸ್ಯತೇನಾತ್ರಸಂಶಯಃ ॥೬೩॥ ತಸ್ಮಾತ್ಕಾಲಪ್ರತೀಕ್ಷೋಹಂಸ್ಥಿತೋಸ್ಮಿಶುಭಲಕ್ಷಣ । ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯನದೀನಾಂಚಪ್ರಸಾದಮನುಪಾಲಯನ್ ॥ ೬೪ ॥ ಉಪಕಾರೇಣವೀರೋಹಿಪ್ರತಿಕಾರೇಣಯುಜ್ಯತೇ।ಅಕೃತಜ್ಞೋಪ್ರತಿಕೃತೋಹಂತಿಸತ್ತ್ವವತಾಂಮನಃ॥೬೫॥ ತಮೇವಮುಕ್ತಃಪ್ರಣಿಧಾಯಲಕ್ಷ್ಮಣಃಕೃತಾಂಜಲಿಸ್ತತ್ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯಭಾಷಿತಂ।ಉವಾಚರಾಮಂಸ್ವಭಿರಾಮದರ್ಶನಂಪ್ರದರ್ಶಯನ್ದರ್ಶನಮಾತ್ಮನಶ್ಶುಭಂ॥ ಯಥೋಕ್ತಮೇತತ್ತವಸರ್ವಮೀಪ್ಸಿತಂನರೇಂದ್ರಕರ್ತಾನಚಿರಾದ್ಧರೀಶ್ವರಃ । ಶರತ್ಪ್ರತೀಕ್ಷಃಕ್ಷಮತಾಮಿಮಂಭವಾನ್ಜಲಪ್ರಪಾತಂರಿಪುನಿಗ್ರಹೇಧೃತಃ ॥೬೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಮೀಕ್ಷ್ಯವಿಮಲಂವ್ಯೋಮಗತವಿದ್ಯುದ್ಬಲಾಹಕಂ । ಸಾರಸಾರವಸಂಘುಷ್ಟಂರಮ್ಯಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾನುಲೇಪನಂ॥೧॥ ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಂಚಸುಗ್ರೀವಂಮಂದಧರ್ಮಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಂ । ಅತ್ಯರ್ಥಮಸತಾಂಮಾರ್ಗಮೇಕಾಂತಗತಮಾನಸಂ ॥೨॥

ನಿವೃತ್ತಕಾರ್ಯಂ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂ ಪ್ರಮದಾಭಿರತಂ ಸದಾ । ಪ್ರಾಪ್ತವಂತಮಭಿಪ್ರೇತಾನ್ ಸರ್ವಾನೇವ ಮನೋರಥಾನ್ ॥ ಸ್ವಾಂ ಚ ಪ
ತ್ನೀಮಭಿಪ್ರೇತಾಂ ತಾರಾಂ ಚಾಪಿ ಸಮೀಪ್ಸಿತಾಂ । ವಿಹರಂತಮಹೋರಾತ್ರಂ ಕೃತಾರ್ಥಂ ವಿಗತಜ್ವರಮ್ ॥ ಕ್ರೀಡಂತಮಿವ ದೇ
ವೇಶಂ ನಂದನೇಪ್ಸರಸಾಂ ಗಣೈಃ । ಮಂತ್ರಿಷು ನ್ಯಸ್ತಕಾರ್ಯಂ ಚ ಮಂತ್ರಿಣಾಮನವೇಕ್ಷಕಂ ॥ ಉತ್ಸನ್ನರಾಜ್ಯಸಂದೇಶಂ ಕಾಮ
ವೃತ್ತಮವಸ್ಥಿತಂ । ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥೋಽರ್ಥತತ್ವಜ್ಞಃ ಕಾಲಧರ್ಮವಿಶೇಷವಿತ್ ॥ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ವಾಕ್ಯೈರ್ಮಧುರೈರ್ಹೇತುಮದ್ಭಿರ್ಮನೋ
ರಮೈಃ । ವಾಕ್ಯವಿದ್ವಾಕ್ಯತತ್ವಜ್ಞಂ ಹರೀಶಂ ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ಹಿತಂ ತತ್ವಂ ಚ ಪಥ್ಯಂ ಚ ಸಾಮಧರ್ಮಾರ್ಥನೀತಿಮತ್ ।
ಪ್ರಣಯಪ್ರೀತಿಸಂಯುಕ್ತಂ ವಿಶ್ವಾಸಕೃತನಿಶ್ಚಯಮ್ ॥೮॥ ಹರೀಶ್ವರಮುಪಾಗಮ್ಯ ಹನೂಮಾನ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಪ್ರಾ
ಪ್ತಂ ರಾಜ್ಯಂ ಯಶಶ್ಚೈವ ಕೌಲೀ ಶ್ರೀರಭಿವರ್ಧಿತಾ ॥೯॥ ಮಿತ್ರಾಣಾಂ ಸಂಗ್ರಹಶ್ಶೇಷಸ್ತಂ ಭವಾನ್ ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ । ಯೋ
ಹಿ ಮಿತ್ರೇಷು ಕಾಲಜ್ಞಸ್ಸತತಂ ಸಾಧು ವರ್ತತೇ ॥೧೦॥ ತಸ್ಯ ರಾಜ್ಯಂ ಚ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಪ್ರತಾಪಶ್ಚಾಭಿವರ್ಧತೇ । ಯಸ್ಯ ಕೋಶಶ್ಚ
ದಂಡಶ್ಚ ಮಿತ್ರಾಣ್ಯಾತ್ಮಾ ಚ ಭೂಮಿಪ ॥೧೧॥ ಸಮವೇತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಸ ರಾಜ್ಯಂ ಮಹದಶ್ನುತೇ । ತದ್ಭವಾನ್ವೃತ್ತಸಂಪನ್ನ
ಸ್ಥಿತಃ ಪಥಿ ನಿರತ್ಯಯೇ ॥೧೨॥ ಮಿತ್ರಾರ್ಥಮಭಿನೀತಾರ್ಥಂ ಯಥಾವತ್ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ । ಸಂತ್ಯಜ್ಯ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿ ಮಿತ್ರಾ
ರ್ಥೇ ಯೋ ನ ವರ್ತತೇ ॥೧೩॥ ಸಂಭ್ರಮಾದ್ವಿಕೃತೋತ್ಸಾಹಸ್ಸೋಽನರ್ಥೈರ್ನಾವರುಧ್ಯತೇ । ಯಸ್ತು ಕಾಲವ್ಯತೀತೇಷು ಮಿತ್ರಕಾ
ರ್ಯೇಷು ವರ್ತತೇ ॥೧೪॥ ಸ ಕೃತ್ವಾ ಮಹತೋಽಪ್ಯರ್ಥಾನ್ನ ಮಿತ್ರಾರ್ಥೇನ ಯುಜ್ಯತೇ । ಯದಿದಂ ವೀರ ಕಾರ್ಯಂ ನೋ ಮಿತ್ರಕಾರ್ಯ
ಮರಿಂದಮ ॥೧೫॥ ಕ್ರಿಯತಾಂ ರಾಘವಸ್ಯೈತದ್ವೈದೇಹ್ಯಾಃ ಪರಿಮಾರ್ಗಣಂ । ತದಿದಂ ವೀರ ಕಾರ್ಯಂ ತೇ ಕಾಲಾತೀತಮರಿಂ
ದಮ ॥೧೬॥ ನ ಚ ಕಾಲಮತೀತಂ ತೇ ನಿವೇದಯತಿ ಕಾಲವಿತ್ । ತ್ವರಮಾಣೋಽಪಿ ಸನ್ ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತವ ರಾಜನ್ವಶಾನುಗಃ ॥೧೭॥
ಕುಲಸ್ಯ ಹೇತುಃ ಸ್ಫೀತಸ್ಯ ದೀರ್ಘಬಂಧುಶ್ಚ ರಾಘವಃ । ಅಪ್ರಮೇಯಪ್ರಭಾವಶ್ಚ ಸ್ವಯಂ ಚಾಪ್ರತಿಮೋ ಗುಣೈಃ ॥೧೮॥ ತ
ಸ್ಯ ತ್ವಂ ಕುರು ವೈ ಕಾರ್ಯಂ ಪೂರ್ವಂ ತೇನ ಕೃತಂ ತವ । ಹರೀಶ್ವರ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಾನಾಜ್ಞಾಪಯಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೯॥ ನ ಹಿ ತಾವದ್ಭವೇ
ತ್ಕಾಲೋ ವ್ಯತೀತಶ್ಚೋದನಾದೃತೇ । ಚೋದಿತಸ್ಯ ಹಿ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಭವೇತ್ಕಾಲವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ ॥೨೦॥ ಅಕರ್ತುರಪಿ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಭವಾ
ನ್ಕರ್ತಾ ಹರೀಶ್ವರ । ಕಿಂ ಪುನಃ ಪ್ರತಿಕರ್ತುಸ್ತೇ ರಾಜ್ಯೇನ ಚ ಧನೇನ ಚ ॥೨೧॥ ಶಕ್ತಿಮಾನಸಿ ವಿಕ್ರಾಂತೋ ವಾನರರ್ಕ್ಷಗಣೇಶ್ವ
ರ । ಕರ್ತುಂ ದಾಶರಥೇಃ ಪ್ರೀತಿಮಾಜ್ಞಾಯಾಂ ಕಿನ್ನ ಸಜ್ಜಸೇ ॥೨೨॥ ಕಾಮಂ ಖಲು ಶರೈಶ್ಶಕ್ತಸ್ಸುರಾಸುರಮಹೋರಗಾನ್ ।
ವಶೇ ದಾಶರಥಿಃ ಕರ್ತುಂ ತ್ವತ್ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂ ಹಿ ಕಾಂಕ್ಷತೇ ॥೨೩॥ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಾವಿಶಂಕೇನ ಕೃತಂ ತೇನ ತವ ಪ್ರಿಯಂ । ತಸ್ಯ ಮಾರ್ಗಾ
ಮ ವೈದೇಹೀಂ ಪೃಥಿವ್ಯಾಮಪಿ ಚಾಂಬರೇ ॥೨೪॥ ನ ದೇವಾ ನ ಚ ಗಂಧರ್ವಾ ನಾಸುರಾ ನ ಮರುದ್ಗಣಾಃ । ನ ಚ ಯಕ್ಷಾ ಭಯಂ ತ
ಸ್ಯ ಕುರ್ಯುಃ ಕಿಮುತ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥೨೫॥ ತದೇವಂ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತಸ್ಯ ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರಿಯಕೃತಸ್ತವ ॥ ರಾಮಸ್ಯಾರ್ಹಸಿ ಪಿಂಗೇಶ ಕ
ರ್ತುಂ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಪ್ರಿಯಮ್ ॥೨೬॥ ನಾಧಸ್ತಾದವನೌ ನಾಪ್ಸು ಗತಿರ್ನೋಪರಿ ಚಾಂಬರೇ । ಕಸ್ಯಚಿತ್ಸಜ್ಜತೇಸ್ಮಾಕಂ ಕಪೀ
ಶ್ವರ ತವಾಜ್ಞಯಾ ॥೨೭॥ ತದಾಜ್ಞಾಪಯ ಕಃ ಕಿಂ ತೇ ಕೃತೇ ವಸತು ಕುತ್ರಚಿತ್ । ಹರಯೋ ಹ್ಯಪ್ರಧೃಷ್ಯಾಸ್ತೇ ಸಂತಿ ಕೋಟ್ಯಗ್ರ
ತೋಽನಘಾಃ ॥೨೮॥ ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕಾಲೇ ಸಾಧುನಿವೇದಿತಂ । ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸತ್ವಸಂಪನ್ನಶ್ಚಕಾರ ಮತಿಮುತ್ತಮಾಂ ॥
ಸ ಸಂದಿದೇಶಾಭಿಮತಂ ನೀಲಂ ನಿತ್ಯಕೃತೋದ್ಯಮಂ । ದಿಕ್ಷು ಸರ್ವಾಸು ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸೈನ್ಯಾನಾಮುಪಸಂಗ್ರಹೇ ॥೩೦॥ ಯಥಾ
ಸೇನಾ ಸಮಗ್ರಾ ಮೇ ಯೂಥಪಾಲಾಶ್ಚ ಸರ್ವಶಃ । ಸಮಾಗಚ್ಛಂತ್ಯಸಂಗೇನ ತಥಾ ಸೇನಾಗ್ರಣೀಃ ಕುರು ॥೩೧॥ ಯೇ ತ್ವಂತಪಾ
ಲಾಃ ಪ್ಲವಗಾಶ್ಶೀಘ್ರಗಾ ವ್ಯವಸಾಯಿನಃ । ಸಮಾನಯಂತು ತೇ ಸೈನ್ಯಂ ತ್ವರಿತಂ ಶಾಸನಾನ್ಮಮ ॥೩೨॥ ಸ್ವಯಂ ಚಾನಂತ
ರಂ ಸೈನ್ಯಂ ಭವಾನೇವಾನುಪಶ್ಯತು । ತ್ರಿಪಂಚರಾತ್ರಾದೂರ್ಧ್ವಂ ಯಃ ಪ್ರಾಪ್ನುಯಾನ್ನೇಹ ವಾನರಃ ॥ ೩೩ ॥ ತಸ್ಯ ಪ್ರಾ
ಣಾಂತಿಕೋ ದಂಡೋ ನಾತ್ರ ಕಾರ್ಯಾ ವಿಚಾರಣಾ ॥ ಹರೀಂಶ್ಚ ವೃದ್ಧಾನುಪಯಾತು ಸಾಂಗದೋ ಭವಾನ್ಮಮಾಜ್ಞಾಮಧಿಕೃತ್ಯ
ನಿಶ್ಚಿತಾಂ । ಇತಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಂ ಹರಿಪುಂಗವೇಶ್ವರೋ ವಿಧಾಯ ವೇಶ್ಮ ಪ್ರವಿವೇಶ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ... ... ॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಗುಹಾಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟೇ ಸುಗ್ರೀವೇ ವಿಮುಕ್ತೇ ಗಗನೇ ಘನೈಃ । ವರ್ಷರಾತ್ರೋಷಿತೋ ರಾಮಃ ಕಾಮಶೋಕಾಭಿಪೀಡಿತಃ ॥೧॥
ಪಾಂಡುರಂ ಗಗನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಮಲಂ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಂ । ಶಾರದೀಂ ರಜನೀಂ ಚೈವ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾನುಲೇಪನಾಮ್ ॥
ಕಾಮವೃತ್ತಂ ಚ ಸುಗ್ರೀವಂ ನಷ್ಟಾಂ ಚ ಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ । ಬುದ್ಧ್ವಾ ಕಾಲಮತೀತಂ ಚ ಮುಮೋಹ ಪರಮಾತುರಃ ॥೩॥ ಸ ತು
ಸಂಜ್ಞಾಮುಪಾಗಮ್ಯ ಮುಹೂರ್ತಾನ್ಮತಿಮಾನ್ ನೃಪಃ । ಮನಸ್ಸ್ಥಾಮಪಿ ವೈದೇಹೀಂ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ರಾಘವಃ ॥೪॥ ಆಸೀ
ನಃ ಪರ್ವತಸ್ಯಾಗ್ರೇ ಹೇಮಧಾತುವಿಭೂಷಿತೇ । ಶಾರದಂ ಗಗನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜಗಾಮ ಮನಸಾ ಪ್ರಿಯಾಮ್ ॥೫॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚ
ವಿಮಲಂ ವ್ಯೋಮ ಗತವಿದ್ಯುದ್ಬಲಾಹಕಂ । ಸಾರಸಾರವಸಂಘುಷ್ಟಂ ವಿಲಲಾಪಾರ್ತಯಾ ಗಿರಾ ॥೬॥ ಸಾರಸಾರವಸನ್ನಾ
ದೈಸ್ಸಾರಸಾರಾವನಾದಿನೀ । ಯಾಶ್ರಮೇ ರಮತೇ ಬಾಲಾ ಸಾದ್ಯ ಮೇ ರಮತೇ ಕಥಮ್ ॥ ೭ ॥ ಪುಷ್ಪಿತಾಂಶ್ಚಾಸನಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿ

ಕಾಂಚನಾನಿವನಿರ್ಮಲಾನ್ | ಕಥಂಸಾರಮತೇಬಾಲಾಪಶ್ಯಂತೀಮಾಮಪಶ್ಯತೀ ||೮|| ಯಾಪುರಾಕಲಹಂಸಾನಾಂಸ್ವರೇಣ
ಕಲಭಾಷಿಣೀ | ಬುಧ್ಯತೇಚಾರುಸರ್ವಾಂಗೀಸಾದ್ಯಮೇಬುಧ್ಯತೇಕಥಮ್ ||೯|| ನಿಸ್ವನಂಚಕ್ರವಾಕಾಣಾಂನಿಶಮ್ಯಸಹಚಾರಿ
ಣಾಂ | ಪುಂಡರೀಕವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಕಥಮೇಷಾಭವಿಷ್ಯತಿ ||೧೦|| ಸರಾಂಸಿಸರಿತೋವಾಪೀಃಕಾನನಾನಿವನಾನಿಚ | ತಾಂವಿನಾ
ಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀಂಚರನ್ನಾದ್ಯಸುಖಂಲಭೇ ||೧೧|| ಅಪಿತಾಂಮದ್ವಿಯೋಗಾಚ್ಚಸೌಕುಮಾರ್ಯಾಚ್ಚಭಾಮಿನೀಂ | ನದೂರಂ
ಪೀಡಯೇತ್ಕಾಮಶ್ಶರದ್ಗುಣನಿರಂತರಃ ||೧೨|| ಏವಮಾದಿನರಶ್ರೇಷ್ಠೋವಿಲಲಾಪನೃಪಾತ್ಮಜಃ | ವಿಹಂಗಇವಸಾರಂಗಸ್ಸ
ಲಿಲಂತ್ರಿದಿವೇಶ್ವರಾತ್ | ತತಸ್ಸಂಚಾರ್ಯರಮ್ಯೇಷುಫಲಾರ್ಥೀಗಿರಿಸಾನುಷು | ದದರ್ಶಪರ್ಯುಪಾವೃತ್ತೋಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ಲ
ಕ್ಷ್ಮಣೋಗ್ರಜಮ್ ||೧೩|| ತಂಚಿಂತಯಾದುಸ್ಸಹಯಾಪರೀತಂವಿಸಂಜ್ಞಮೇಕಂವಿಜನೇಮನಸ್ವೀ | ಭ್ರಾತುರ್ವಿಷಾದಾತ್ಪ
ರಿತಾಪದೀನಸ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಸೌಮಿತ್ರಿರುವಾಚರಾಮಮ್ ||೧೫|| ಕಿಮಾರ್ಯಕಾಮಸ್ಯವಶಂಗತೇನಕಿಮಾತ್ಮಪೌರುಷ್ಯಪರಾ
ಭವೇನ | ಅಯಂಸದಾಸಂಹ್ರಿಯತೇಸಮಾಧಿಃಕಿಮತ್ರಯೋಗೇನನಿವರ್ತಿತೇನ ||೧೬|| ಕ್ರಿಯಾಭಿಯೋಗಂಮನಸಃಪ್ರಸಾದಂ
ಸಮಾಧಿಯೋಗಾನುಗತಂಚಕಾಲಂ | ಸಹಾಯಸಾಮರ್ಥ್ಯಮದೀನಸತ್ವಸ್ಸ್ವಕರ್ಮಹೇತುಂಚಕುರುಷ್ವಹೇತುಮ್ ||೧೭||ನ
ಜಾನಕೀಮಾನವವಂಶನಾಥತ್ವಯಾಸನಾಥಾಸುಲಭಾಪರೇಣ | ನಚಾಗ್ನಿಚೂಡಾಂಜ್ವಲಿತಾಮುಪೇತ್ಯನದಹ್ಯತೇವೀರವರಾ
ರ್ಹಕಶ್ಚಿತ್ ||೧೮|| ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂಲಕ್ಷ್ಮಣಮಪ್ರಧೃಷ್ಯಂಸ್ವಭಾವಜಂವಾಕ್ಯಮುವಾಚರಾಮಃ | ಹಿತಂಚಪಥ್ಯಂಚನಯ
ಪ್ರಸಕ್ತಂಸಸಾಮಧರ್ಮಾರ್ಥಸಮಾಹಿತಂಚ ||೧೯|| ನಿಸ್ಸಂಶಯಂಕಾರ್ಯಮವೇಕ್ಷಿತವ್ಯಂಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷೋಹ್ಯನುವರ್ತಿತ
ವ್ಯಃ | ನನುಪ್ರವೃತ್ತಸ್ಯದುರಾಸದಸ್ಯಕುಮಾರಕಾರ್ಯಸ್ಯಫಲಂನಚಿಂತ್ಯಂ ||೨೦|| ಅಥಪದ್ಮಪಲಾಶಾಕ್ಷೀಂಮೈಥಿಲೀ
ಮನುಚಿಂತಯನ್ | ಉವಾಚಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾಮೋಮುಖೇನಪರಿಶುಷ್ಯತಾ ||೨೧|| ತರ್ಪಯಿತ್ವಾಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸ್ಸಲಿಲೇನವ
ಸುಂಧರಾಂ | ನಿರ್ವರ್ತಯಿತ್ವಾಸಸ್ಯಾನಿಕೃತಕರ್ಮಾವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ ||೨೨|| ಸ್ನಿಗ್ಧಗಂಭೀರನಿರ್ಘೋಷಾಶ್ಶೈಲದ್ರುಮಪು
ರೋಗಮಾಃ | ವಿಸೃಜ್ಯಸಲಿಲಂಮೇಘಾಃಪರಿಶ್ರಾಂತಾನೃಪಾತ್ಮಜ ||೨೩|| ನೀಲೋತ್ಪಲದಳಶ್ಯಾಮಾಶ್ಶ್ಯಾಮೀಕೃತ್ವಾದಿ
ಶೋದಶ | ವಿಮದಾಇವಮಾತಂಗಾಶ್ಶಾಂತವೇಗಾಃಪಯೋಧರಾಃ ||೨೪|| ಜಲಗರ್ಭಾಮಹಾವೇಗಾಃಕುಟಜಾರ್ಜುನಗಂಧಿ
ನಃ |ಚರಿತ್ವಾವಿರತಾಸ್ಸೌಮ್ಯವೃಷ್ಟಿವಾತಾಸ್ಸಮುದ್ಯತಾಃ ||೨೫|| ಘನಾನಾಂವಾರಣಾನಾಂಚಮಯೂರಾಣಾಂಚಲಕ್ಷ್ಮ
ಣ|ನಾದಃಪ್ರಸ್ರವಣಾನಾಂಚಪ್ರಶಾಂತಸ್ಸಹಸಾನಘ ||೨೬|| ಅಭಿವೃಷ್ಟಾಮಹಾಮೇಘೈರ್ನಿರ್ಮಲಾಶ್ಚಿತ್ರಸಾನವಃ | ಅ
ನುಲಿಪ್ತಾಇವಾಭಾಂತಿಗಿರಯಶ್ಚಿತ್ರರಶ್ಮಿಭಿಃ ||೨೭|| ದರ್ಶಯಂತಿಶರನ್ನದ್ಯಃಪುಳಿನಾನಿಶನೈಶ್ಶನೈಃ | ನವಸಂಗಮಸಂ
ವ್ರೀಡಾಜಘನಾನೀವಯೋಷಿತಃ ||೨೮|| ಶಾಖಾಸುಸಪ್ತಚ್ಛದಪಾದಪಾನಾಂಪ್ರಭಾಸುತಾರಾರ್ಕನಿಶಾಕರಾಣಾಂ | ಲೀ
ಲಾಸುಚೈವೋತ್ತಮವಾರಣಾನಾಂಶ್ರಿಯಂವಿಭಜ್ಯಾದ್ಯಶರತ್ಪ್ರವೃತ್ತಾ ||೨೯|| ಸಂಪ್ರತ್ಯನೇಕಾಶ್ರಯಚಿತ್ರಶೋಭಾಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಶ್ಶರತ್ಕಾಲಗುಣೋಪನೀತಾ | ಸೂರ್ಯಾಗ್ರಹಸ್ತಪ್ರತಿಬೋಧಿತೇಷುಪದ್ಮಾಕರೇಷ್ವಭ್ಯಧಿಕಂವಿಭಾತಿ ||೩೦|| ಸಪ್ತಚ್ಛದಾ
ನಾಂಕುಸುಮೋಪಗಂಧೀಷಟ್ಪಾದಬೃಂದೈರನುಗೀಯಮಾನಃ | ಮತ್ತದ್ವಿಪಾನಾಂಪವನೋನುಸಾರೀದರ್ಪಂವನೇಷ್ವಭ್ಯ
ಧಿಕಂವಿಭಾತಿ ||೩೧|| ಅಭ್ಯಾಗತೈಶ್ಚಾರುವಿಶಾಲಪಕ್ಷೈಸ್ಸರಃಪ್ರಿಯೈಃಪದ್ಮರಜೋವಕೀರ್ಣೈಃ | ಮಹಾನದೀನಾಂಪು
ಳಿನೋಪಯಾತೈಃಕ್ರೀಡಂತಿಹಂಸಾಸ್ಸಹಚಕ್ರವಾಕೈಃ ||೩೨||ಮದಪ್ರಗಲ್ಭೇಷುಚವಾರಣೇಷುಗವಾಂಸಮೂಹೇಷುಚದರ್ಪಿ
ತೇಷು| ಪ್ರಸನ್ನತೋಯಾಸುಚನಿಮ್ನಗಾಸುವಿಭಾತಿಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಬಹುಧಾವಿಭಕ್ತಾ || ನಭಸ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾಂಬುಧರೈರ್ವಿಮುಕ್ತಂ
ವಿಮುಕ್ತಬರ್ಹಾಭರಣಾವನೇಷು| ಪ್ರಿಯಾಸ್ವಸಕ್ತಾವಿನಿವೃತ್ತಶೋಭಾಗತೋತ್ಸವಾಧ್ಯಾನಪರಾಮಯೂರಾಃ || ಮನೋ
ಜ್ಞಗಂಧೈಃಪ್ರಿಯಕೈರನಲ್ಪೈಃಪುಷ್ಪಾತಿಭಾರಾವನತಾಗ್ರಶಾಖೈಃ | ಸುವರ್ಣಗೌರೈರ್ನಯನಾಭಿರಾಮೈರುದ್ಯೋತಿತಾ
ನೀವವನಾಂತರಾಣಿ||೩೫||ಪ್ರಿಯಾನ್ವಿತಾನಾಂನಳಿನೀಪ್ರಿಯಾಣಾಂವನೇರತಾನಾಂಕುಸುಮೋದ್ಧತಾನಾಂ | ಮದೋತ್ಕಟಾ
ನಾಂಮದಲಾಲಸಾನಾಂ ಗಜೋತ್ತಮಾನಾಂಗತಯೋದ್ಯಮಂದಾಃ ||೩೬|| ವ್ಯಭ್ರಂನಭಶ್ಶಸ್ತ್ರವಿಧೌತವರ್ಣಂಕೃಶ
ಪ್ರವಾಹಾನಿನದೀಜಲಾನಿ | ಕಲ್ಹಾರಶೀತಾಃಪವನಾಃಪ್ರವಾಂತಿತಮೋವಿಮುಕ್ತಾಶ್ಚದಿಶಃಪ್ರಕಾಶಾಃ ||೩೭|| ಸೂರ್ಯಾತಪ
ಕ್ರಾಮಣನಷ್ಟಪಂಕಾಭೂಮಿಸ್ಸಮುತ್ಪಾದಿತಸಾಂದ್ರರೇಣುಃ|ಅನ್ಯೋನ್ಯವೈರಾತಿರುಷಾಯುತಾನಾಮುದ್ಯೋಗಕಾಲೋ
ದ್ಯನರಾಧಿಪಾನಾಮ್ ||೩೮|| ಶರದ್ಗುಣಾಪ್ಯಾಯಿತರೂಪಶೋಭಾಃಪ್ರಹರ್ಷಿತಾಃಪಾಂಸುಸಮುಕ್ಷಿತಾಂಗಾಃ | ಮದೋ
ತ್ಕಟಾಸ್ಸಂಪ್ರತಿಯುದ್ಧಲುಬ್ಧಾವೃಷಾಗವಾಂಮಧ್ಯಗತಾನದಂತಿ ||೩೯|| ಸಮನ್ಮಥಂತೀವ್ರಗತಾನುರಾಗಾಃಕುಲಾನ್ವಿ
ತಂಮಂದಗತಿಂಕರೇಣ್ವಃ| ಮದಾನ್ವಿತಂಸಂಪರಿವಾರ್ಯಯಾಂತಂವನೇಷುಭರ್ತಾರಮನುಪ್ರಯಾಂತಿ ||೪೦|| ತ್ಯಕ್ತ್ವಾವರಾ
ಣ್ಯಾತ್ಮವಿಭೂಷಣಾನಿಬರ್ಹಾಣಿತೀರೋಪಗತಾನದೀನಾಂ |ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸ್ಯಮಾನಾಇವಸಾರಸಾಘೈಃಪ್ರಯಾಂತಿದೀನಾವಿಮ
ದಾಮಯೂರಾಃ ||೪೧||ವಿತ್ರಾಸ್ಯಕಾರಂಡವಚಕ್ರವಾಕಾನ್ ಮಹಾರವೈರ್ಭಿನ್ನಕಟಾಗಜೇಂದ್ರಾಃ|ಸರಸ್ಸುಬದ್ಧಾಂಬುಜ

ಭೂಷಣೇಷುವಿಕ್ಷೋಭ್ಯವಿಕ್ಷೋಭ್ಯಜಲಂಪಿಬಂತಿ ॥ ೪೨ ॥ ವ್ಯಪೇತಪಂಕಾಸುಸವಾಲುಕಾಸುಪ್ರಸನ್ನತೋಯಾಸುಸಗೋ
ಕುಲಾಸು। ಸಸಾರಸಾರಾವವಿನಾದಿತಾಸುನದೀಷುಹೃಷ್ಟಾನಿಪತಂತಿಹಂಸಾಃ ॥೪೩॥ ನದೀಘನಪ್ರಸ್ರವಣೋದಕಾನಾಮ
ತಿಪ್ರವೃದ್ಧಾನಿಲಬರ್ಹಿಣಾನಾಂ। ಪ್ಲವಂಗಮಾನಾಂಚಗತೋತ್ಸವಾನಾಂದ್ರುತಂರವಾಸ್ಸಂಪ್ರತಿಸಂಪ್ರಣಷ್ಟಾಃ ॥೪೪॥
ಅನೇಕವರ್ಣಾಸ್ಸುವಿನಷ್ಟಕಾಯಾನವೋದಿತೇಷ್ವಂಬುಧರೇಷುನಷ್ಟಾಃ। ಕ್ಷುಧಾರ್ದಿತಾಘೋರವಿಷಾಬಿಲೇಭ್ಯಶ್ಚಿರೋಷಿತಾ
ವಿಪ್ರಸರಂತಿಸರ್ಪಾಃ ॥ ೪೫ ॥ ಚಂಚಚ್ಚಂದ್ರಕರಸ್ಪರ್ಶಹರ್ಷೋನ್ಮೀಲಿತತಾರಕಾ। ಅಹೋರಾಗವತೀಸಂಧ್ಯಾಜಹಾತಿ
ಸ್ವಯಮಂಬರಮ್ ॥ ರಾತ್ರಿಶ್ಶಶಾಂಕೋದಿತಸೌಮ್ಯವಕ್ತ್ರಾತಾರಾಗಣೋನ್ಮೀಲಿತಚಾರುನೇತ್ರಾ। ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಂಶು
ಕಪ್ರಾವರಣಾವಿಭಾತಿನಾರೀವಶುಕ್ಲಾಂಶುಕಸಂವೃತಾಂಗೀ ॥೪೬॥ ವಿಪಕ್ವಶಾಲಿಪ್ರಸವಾನಿಭುಕ್ತ್ವಾಪ್ರಹರ್ಷಿತಾಸಾರ
ಸಚಾರುಪಙ್ಕ್ತಿಃ। ನಭಸ್ಸಮಾಕ್ರಾಮತಿಶೀಘ್ರವೇಗಾವಾತಾವಧೂತಾಗ್ರಥಿತೇವಮಾಲಾ ॥೪೭॥ ಸುಪ್ತೈಕಹಂಸಂಕು
ಮುದೈರುಪೇತಂಮಹಾಹ್ರದಸ್ಥಂಸಲಿಲಂವಿಭಾತಿ। ಘನೈರ್ವಿಮುಕ್ತಂನಿಶಿಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಂತಾರಾಗಣಾಕೀರ್ಣಮಿವಾಂ
ತರಿಕ್ಷಂ ॥ ೪೮ ॥ ಪ್ರಕೀರ್ಣಹಂಸಾಕುಲಮೇಖಲಾನಾಂಪ್ರಬುದ್ಧಪದ್ಮೋತ್ಪಲಮಾಲಿನೀನಾಂ। ವಾಪ್ಯುತ್ತಮಾನಾಮಧಿ
ಕಾದ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ವರಾಂಗನಾನಾಮಿವಭೂಷಿತಾನಾಂ ॥ ೪೯ ॥ ವೇಣುಸ್ವನವ್ಯಂಜಿತತೂರ್ಯಮಿಶ್ರಃಪ್ರತ್ಯೂಷಕಾಲೇನಿಲ
ಸಂಪ್ರವೃತ್ತಃ। ಸಮ್ಮೂರ್ಛಿತೋಗರ್ಗರಗೋವೃಷಾಣಾಮನ್ಯೋನ್ಯಮಾಪೂರಯತೀವಶಬ್ದಃ ॥ ೫೦ ॥ ನವೈರ್ನದೀ
ನಾಂಕುಸುಮಪ್ರಭಾಸೈರ್ವ್ಯಾಧೂಯಮಾನೈರ್ಮೃದುಮಾರುತೇನ। ಧೌತಾಮಲಕ್ಷೌಮಪಟಪ್ರಕಾಶೈಃ ಕೂಲಾನಿ
ಕಾಶೈರುಪಶೋಭಿತಾನಿ ॥ ೫೧ ॥ ವನಪ್ರಚಂಡಾಮಧುಪಾನಶೌಂಡಾಃಪ್ರಿಯಾನ್ವಿತಾಷ್ಷಟ್ಚರಣಾಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ। ವನೇ
ಷುಮತ್ತಾಃಪವನಾನುಯಾತಾಂಕುರ್ವಂತಿಪದ್ಮಾಸನರೇಣುಗೌರಾಃ ॥ ೫೨ ॥ ಜಲಂಪ್ರಸನ್ನಂಕುಮುದಃಪ್ರಭಾಸಃ
ಕ್ರೌಂಚಸ್ವನಶ್ಶಾಲಿವನಂವಿಪಕ್ವಂ। ಮೃದುಶ್ಚವಾಯುರ್ವಿಮಲಶ್ಚಚಂದ್ರಶ್ಶಂಸಂತಿವರ್ಷವ್ಯಪನೀತಕಾಲಂ ॥೫೩॥ ಮೀ
ನೋಪಸಂದರ್ಶಿತಮೇಖಲಾನಾಂನದೀವಧೂನಾಂಗತಯೋದ್ಯಮಂದಾಃ। ಕಾಂತೋಪಭುಕ್ತಾಲಸಗಾಮಿನೀನಾಂಪ್ರಭಾತ
ಕಾಲೇಷ್ವಿವಕಾಮಿನೀನಾಂ ॥೫೪॥ ಸಚಕ್ರವಾಕಾನಿಸಶೈವಲಾನಿಕಾಶೈರ್ದುಕೂಲೈರಿವಸಂವೃತಾನಿ। ಸಪತ್ರಲೇಖಾನಿಸ
ರೋಚನಾನಿವಧೂಮುಖಾನೀವನದೀಮುಖಾನಿ॥೫೫॥ಪ್ರಫುಲ್ಲಬಾಣಾಸನಚಿತ್ರಿತೇಷುಪ್ರಹೃಷ್ಟಷಟ್ಪಾದನಿಕೂಜಿತೇಷು। ಗೃ
ಹೀತಚಾಪೋದ್ಯತಚಂಡಕಾಂಡಃಪ್ರಚಂಡಚಾರೋದ್ಯವನೇಷುಕಾಮಃ॥೫೬॥ಲೋಕಂಸುವೃಷ್ಟ್ಯಾಪರಿತೋಷಯಿತ್ವಾನದೀ
ಸ್ತಟಾಕಾನಿಚಪೂರಯಿತ್ವಾ। ನಿಷ್ಪನ್ನಸಸ್ಯಾಂವಸುಧಾಂಚಕೃತ್ವಾತ್ಯಕ್ತ್ವಾನಭಸ್ತೋಯಧರಾಃಪ್ರಣಷ್ಟಾಃ॥೫೭॥ ಪ್ರ
ಸನ್ನಸಲಿಲಾಸ್ಸೌಮ್ಯಕುರರೀಭಿರ್ವಿನಾದಿತಾಃ। ಚಕ್ರವಾಕಗಣಾಕೀರ್ಣಾವಿಭಾಂತಿಸಲಿಲಾಶಯಾಃ ॥೫೮॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯಬ
ದ್ಧವೈರಾಣಾಂಜಿಗೀಷೂಣಾಂನೃಪಾತ್ಮಜ। ಉದ್ಯೋಗಸಮಯಸ್ಸೌಮ್ಯಪಾರ್ಥಿವಾನಾಮುಪಸ್ಥಿತಃ ॥೫೯॥ ಇಯಂಸಾ
ಪ್ರಥಮಾಯಾತ್ರಾಪಾರ್ಥಿವಾನಾಂನೃಪಾತ್ಮಜ। ನಚಪಶ್ಯಾಮಿಸುಗ್ರೀವಮುದ್ಯೋಗಂವಾತಥಾವಿಧಂ ॥೬೦॥ ಚತ್ವಾರೋ
ವಾರ್ಷಿಕಾಮಾಸಾಗತಾವರ್ಷಶತೋಪಮಾಃ। ಮಮಶೋಕಾಭಿಭೂತಸ್ಯಸೌಮ್ಯಸೀತಾಮಪಶ್ಯತಃ ॥೬೧॥ ಚಕ್ರವಾಕೀ
ವಭರ್ತಾರಂಪೃಷ್ಠತೋನುಗತಾವನಂ। ವಿಷಮಂದಂಡಕಾರಣ್ಯಮುದ್ಯಾನಮಿವಚಾಗತಾ ॥೬೨॥ ಪ್ರಿಯಾವಿಹೀನೇದುಃ
ಖಾರ್ತೇವನೇಸೌಮ್ಯವಿವಾಸಿತೇ। ಕೃಪಾಂನಕುರುತೇರಾಜಾಸುಗ್ರೀವೋಮಯಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೬೩॥ ಅನಾಥೋಹೃತದಾರೋಯಂ
ವಾಲಿನಾಚವಿಧರ್ಷಿತಃ। ದೀನೋದೂರಗೃಹಃಕಾಮೀಮಾಂಚೈವಶರಣಂಗತಃ ॥೬೪॥ ಇತ್ಯೇತೈಃಕಾರಣೈಸ್ಸೌಮ್ಯಸುಗ್ರೀ
ವಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ। ಅಹಂವಾನರರಾಜಸ್ಯಪರಿಭೂತಃಪರಂತಪ ॥೬೫॥ ಸಕಾಲಂಪರಿಸಂಖ್ಯಾಯಸೀತಾಯಾಃಪರಿಮಾ
ರ್ಗಣೇ। ಕೃತಾರ್ಥಸ್ಸಮಯಂಕೃತ್ವಾದುರ್ಮತಿರ್ನಾವಬುಧ್ಯತೇ ॥೬೬॥ ತ್ವಂಪ್ರವಿಶ್ಯಚಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಬ್ರೂಹಿವಾನರಪುಂಗ
ವಂ। ಮೂರ್ಖಂಗ್ರಾಮ್ಯಸುಖೇಸಕ್ತಂಸುಗ್ರೀವಂವಚನಾನ್ಮಮ ॥೬೭॥ ಅರ್ಥಿನಾಮುಪಪನ್ನಾನಾಂಪೂರ್ವಂಚಾಪ್ಯುಪ
ಕಾರಿಣಾಂ। ಆಶಾಂಸಂಶ್ರುತ್ಯಯೋಹಂತಿಸಲೋಕೇಪುರುಷಾಧಮಃ॥೬೮॥ ಶುಭಂವಾಯದಿವಾಪಾಪಂಯೇನವಾಕ್ಯಮುದೀ
ರಿತಂ। ಸತ್ಯೇನಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತಿಸವೀರಃಪುರುಷೋತ್ತಮಃ॥ ಕೃತಾರ್ಥಾಹ್ಯಕೃತಾರ್ಥಾನಾಂಮಿತ್ರಾಣಾಂನಭವಂತಿಯೇ। ತಾ
ನ್ಮೃತಾನಪಿಕ್ರವ್ಯಾದಾಃಕೃತಘ್ನಾನ್ನೋಪಭುಂಜತೇ॥೭೦॥ ನೂನಂಕಾಂಚನಪೃಷ್ಠಸ್ಯವಿಕೃಷ್ಟಸ್ಯಮಯಾರಣೇ। ದ್ರಷ್ಟು
ಮಿಚ್ಛತಿಚಾಪಸ್ಯರೂಪಂವಿದ್ಯುದ್ಗಣೋಪಮಂ॥೭೧॥ ಘೋರಂಜ್ಯಾತಲನಿರ್ಘೋಷಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯಮಮಸಂಯುಗೇ। ನಿರ್ಘೋ
ಷಮಿವವಜ್ರಸ್ಯಪುನಸ್ಸಂಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛತಿ ॥೭೨॥ ಕಾಮಮೇವಂಗತೇಪ್ಯಸ್ಯಪರಿಜ್ಞಾತೇಪರಾಕ್ರಮೇ। ತ್ವತ್ಸಹಾಯಸ್ಯಮೇ
ವೀರನಚಿಂತಾಸ್ಯಾನ್ನೃಪಾತ್ಮಜ ॥೭೩॥ ಯದರ್ಥಮಯಮಾರಂಭಃಕೃತಃಪರಪುರಂಜಯ। ಸಮಯಂನಾಭಿಜಾನಾತಿ
ಕೃತಾರ್ಥಃಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಃ ॥೭೪॥ ವರ್ಷಾಸಮಯಕಾಲಂತುಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಹರೀಶ್ವರಃ। ವ್ಯತೀತಾಂಶ್ಚತುರೋಮಾಸಾನ್ವಿ
ಹರನ್ನಾವಬುಧ್ಯತೇ ॥೭೫॥ ಸಾಮಾತ್ಯಪರಿಷತ್ಕ್ರೀಡನ್ಪಾನಮೇವೋಪಸೇವತೇ। ಶೋಕದೀನೇಷುನಾಸ್ಮಾಸುಸುಗ್ರೀವಃಕೃ

ಮತೇದಯಾಮ್ ||೭೬|| ಉಚ್ಯತಾಂಗಚ್ಛಸುಗ್ರೀವಸ್ತ್ವಯಾವತ್ಸಮಹಾಬಲ| ಮಮರೋಷಸ್ಯಯದ್ರೂಪಂಬ್ರೂಯಾಶ್ಚೈ
ನಮಿದಂವಚಃ ||೭೭|| ನಚಸಂಕುಚಿತಃಪಂಥಾಯೇನವಾಲೀಹತೋಗತಃ | ಸಮಯೇತಿಷ್ಠಸುಗ್ರೀವಮಾವಾಲಿಪಥಮನ್ವ
ಗಾಃ ||೭೮|| ಏಕಏವರಣೇವಾಲೀಶರೇಣನಿಹತೋಮಯಾ | ತ್ವಾಂತುಸತ್ಯಾದತಿಕ್ರಾಂತಂಹನಿಷ್ಯಾಮಿಸಬಾಂಧವಮ್ ||೭೯||
ತದೇವಂವಿಹಿತೇಕಾರ್ಯೇಯದ್ಧಿತಂಪುರುಷರ್ಷಭ | ತತ್ತದ್ಬ್ರೂಹಿನರಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವರಕಾಲವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ ||೮೦|| ಕುರುಷ್ವಸ
ತ್ಯಂಮಯಿವಾನರೇಶ್ವರಪ್ರತಿಶ್ರುತಂಧರ್ಮಮವೇಕ್ಷ್ಯಶಾಶ್ವತಂ| ಮಾವಾಲಿನಂಪ್ರೇತ್ಯಗತೋಯಮಕ್ಷಯಂತ್ವಮದ್ಯಪಶ್ಯೇ
ರ್ಮಮಚೋದಿತೈಶ್ಶರೈಃ ||೮೧|| ಸಪೂರ್ವಜಂತೀವ್ರವಿವೃದ್ಧಕೋಪಂಲಾಲಪ್ಯಮಾನಂಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯದೀನಂ | ಚಕಾರತೀ
ವ್ರಾಂಮತಿಮುಗ್ರತೇಜಾಹರೀಶ್ವರೇಮಾನವವಂಶನಾಥಃ || ... ... ||೮೨||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಕಾಮಿನಂದೀನಮದೀನಸತ್ತ್ವಂಶೋಕಾಭಿಪನ್ನಂಸಮುದೀರ್ಣಕೋಪಂ | ನರೇಂದ್ರಸೂನುರ್ನರದೇವಪುತ್ರಂರಾ
ಮಾನುಜಃಪೂರ್ವಜಮಿತ್ಯುವಾಚ || ೧ || ನವಾನರಃಸ್ಥಾಸ್ಯತಿಸಾಧುವೃತ್ತೇನಮಂಸ್ಯತೇಕಾರ್ಯಫಲಾನುಷಂಗಾನ್ | ನಭೋ
ಕ್ಷ್ಯತೇವಾನರರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀಂತಥಾಹಿನಾತಿಕ್ರಮತೇಸ್ಯಬುದ್ಧಿಃ ||೨|| ಮತಿಕ್ಷಯಾದ್ಗ್ರಾಮ್ಯಸುಖೇಷುಸಕ್ತಸ್ತವಪ್ರಸಾ
ದಾಪ್ರತಿಕಾರಬುದ್ಧಿಃ|ಹತೋಗ್ರಜಂಪಶ್ಯತುವೀರವಾಲಿನಂನರಾಜ್ಯಮೇವಂವಿಗುಣಸ್ಯದೇಯಮ್ ||೩||ನಧಾರಯೇಕೋಪಮು
ದೀರ್ಣವೇಗಂನಿಹನ್ಮಿಸುಗ್ರೀವಮಸತ್ಯಮದ್ಯ | ಹರಿಪ್ರವೀರೈಸ್ಸಹವಾಲಿಪುತ್ರೋನರೇಂದ್ರಪುತ್ರ್ಯಾವಿಚಯಂಕರೋತು ||
ತಮಾತ್ತಬಾಣಾಸನಮುತ್ಪತಂತಂನಿವೇದಿತಾರ್ಥಂರಣಚಂಡಕೋಪಂ | ಉವಾಚರಾಮಃಪರವೀರಹಂತಾಸ್ವವೇಕ್ಷಿತಂಸಾ
ನುನಯಂಚವಾಕ್ಯಮ್ ||೫|| ನಹಿವೈತ್ವದ್ವಿಧೋಲೋಕೇಪಾಪಮೇವಂಸಮಾಚರೇತ್ | ಪಾಪಮಾರ್ಯೇಣಯೋಹಂತಿಸವೀರಃ
ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ || ೬ || ನೇದಮದ್ಯತ್ವಯಾಗ್ರಾಹ್ಯಂಸಾಧುವೃತ್ತೇನಲಕ್ಷ್ಮಣ | ತಾಂಪ್ರೀತಿಮನುವರ್ತಸ್ವಪೂರ್ವವೃ
ತ್ತಂಚಸಂಗತಮ್ ||೭|| ಸಾಮೋಪಹಿತಯಾವಾಚಾರೂಕ್ಷಾಣಿಪರಿವರ್ಜಯನ್ | ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿಸುಗ್ರೀವಂವ್ಯತೀತಂಕಾ
ಲಪರ್ಯಯೇ ||೮|| ಸೋಗ್ರಜೇನಾನುಶಿಷ್ಟಾರ್ಥೋಯಥಾವತ್ಪುರುಷರ್ಷಭಃ| ಪ್ರವಿವೇಶಪುರೀಂವೀರೋಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರವೀರ
ಹಾ ||೯|| ತತಶ್ಶುಭಮತಿಃಪ್ರಾಜ್ಞೋಭ್ರಾತುಃಪ್ರಿಯಹಿತೇರತಃ | ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರತಿಸಂರಬ್ಧೋಜಗಾಮಭವನಂಕಪೇಃ ||
ಶಕ್ರಬಾಣಾಸನಪ್ರಖ್ಯಂಧನುಃಕಾಲಾಂತಕೋಪಮಃ | ಪ್ರಗೃಹ್ಯಗಿರಿಶೃಂಗಾಭಂಮಂದರಸ್ಸಾನುಮಾನಿವ || ೧೧ || ಯ
ಥೋಕ್ತಕಾರೀವಚನಮುತ್ತರಂಚೈವಸೋತ್ತರಂ | ಬೃಹಸ್ಪತಿಸಮೋಬುದ್ಧ್ಯಾಮತ್ವಾರಾಮಾನುಜಸ್ತಥಾ ||೧೨|| ಕಾಮ
ಕ್ರೋಧಸಮುತ್ಥೇನಭ್ರಾತುಃಕೋಪಾಗ್ನಿನಾವೃತಃ | ಪ್ರಭಂಜನಇವಾಪ್ರೀತಃಪ್ರಯಯೌಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತದಾ ||೧೩ ||ಸಾ
ಲತಾಲಾಶ್ವಕರ್ಣಾಂಶ್ಚತರಸಾಪಾತಯನ್ಬಹೂನ್ | ಪರ್ಯಸ್ಯನ್ಗಿರಿಕೂಟಾನಿದ್ರುಮಾನನ್ಯಾಂಶ್ಚವೇಗತಃ || ೧೪|| ಶಿಲಾ
ಶ್ಚಶಕಲೀಕುರ್ವನ್ಪದ್ಭ್ಯಾಂಗಜಇವಾಶುಗಃ | ದೂರಮೇಕಪದಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಯಯೌಕಾರ್ಯವಶಾದ್ದ್ರುತಮ್ || ೧೫ || ತಾ
ಮಪಶ್ಯದ್ಬಲಾಕೀರ್ಣಾಂಹರಿರಾಜಮಹಾಪುರೀಂ|ದುರ್ಗಾಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಶಾರ್ದೂಲಃಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಗಿರಿಸಂಕಟೇ ||೧೬|| ರೋ
ಷಾತ್ಪ್ರಸ್ಫುರಮಾಣೋಷ್ಠಸ್ಸುಗ್ರೀವಂಪ್ರತಿಲಕ್ಷ್ಮಣಃ | ದದರ್ಶವಾನರಾನ್ಭೀಮಾನ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಯಾಬಹಿಶ್ಚರಾನ್ ||
ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪುರುಷರ್ಷಭಂ | ಶೈಲಶೃಂಗಾಣಿಶತಶಃಪ್ರವೃದ್ಧಾಂಶ್ಚಮಹೀರುಹಾನ್ ||೧೮||
ಜಗೃಹುಃಕುಂಜರಪ್ರಖ್ಯಾವಾನರಾಃಪರ್ವತಾಂತರೇ | ತಾನ್ಗೃಹೀತಪ್ರಹರಣಾನ್ಹರೀನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾತುಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ||೧೯
ಬಭೂವದ್ವಿಗುಣಂಕ್ರುದ್ಧೋಬಹ್ವಿಂಧನಇವಾನಲಃ |ತಂತೇಭಯಪರೀತಾಂಗಾಃಕ್ರುದ್ಧಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ||೨೦||
ಕಾಲಮೃತ್ಯುಯುಗಾಂತಾಭಂಶತಶೋವಿದ್ರುತಾದಿಶಃ |ತತಸ್ಸುಗ್ರೀವಭವನಂಪ್ರವಿಶ್ಯಹರಿಪುಂಗವಾಃ ||೨೧|| ಕ್ರೋಧಮಾ
ಗಮನಂಚೈವಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯನ್ಯವೇದಯನ್ | ತಾರಯಾಸಹಿತಃಕಾಮೀಸಕ್ತಃಕಪಿವೃಷೋರಹಃ || ೨೨ || ನತೇಷಾಂಕಪಿವೀ
ರಾಣಾಂಶುಶ್ರಾವವಚನಂತದಾ | ತತಸ್ಸಚಿವಸಂದಿಷ್ಟಾಹರಯೋರೋಮಹರ್ಷಣಾಃ ||೨೩|| ಗಿರಿಕುಂಜರಮೇಘಾಭಾನಗ
ರ್ಯಾನಿರ್ಯಯುಸ್ತದಾ | ನಖದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧಾಘೋರಾಸ್ಸರ್ವೇವಿಕೃತದರ್ಶನಾಃ ||೨೪|| ಸರ್ವೇಶಾರ್ದೂಲದರ್ಪಾಶ್ಚಸರ್ವೇಚ
ವಿಕೃತಾನನಾಃ | ದಶನಾಗಬಲಾಃಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿದ್ದಶಗುಣೋತ್ತರಾಃ ||೨೫|| ಕೇಚಿನ್ನಾಗಸಹಸ್ರಸ್ಯಬಭೂವುಸ್ತುಲ್ಯವಿಕ್ರ
ಮಾಃ|ಸಂತಿಚೌಘಬಲಾಃಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿದ್ವಾಯುಬಲೋತ್ತರಾಃ ||೨೬|| ಅಪ್ರಮೇಯಬಲಾಃಕೇಚಿತ್ತತ್ರಾಸನ್ಹರಿಪುಂಗವಾಃ|
ತೇನವಾನರಸೈನ್ಯೇನಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ||೨೭|| ತತೋದ್ವಾರಾಣಿಸರ್ವಾಣಿಯುವರಾಜೋಮಹಾಬಲಃ| ಅಭ್ಯಧಾ
ವತದುರ್ಧರ್ಷೋನಕ್ಷತ್ರಾಣೀವಚಂದ್ರಮಾಃ ||೨೮|| ಕೃತ್ಸ್ನಾಂಹಿಕಪಿಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಾಂದ್ರುಮಹಸ್ತೈರ್ಮಹಾಬಲೈಃ | ಅ
ಪಶ್ಯಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಕ್ರುದ್ಧಃಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂತಾಂದುರಾಸದಾಮ್ ||೨೯|| ತತಸ್ತೇಹರಯಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರಾಕಾರಪರಿಘಾಂತರಾತ್|ನಿಷ್ಕ್ರ
ಮ್ಯೋದಗ್ರಸತ್ತ್ವಾಸ್ತುತಸ್ಥುರಾವಿಷ್ಕೃತಂತದಾ||೩೦||ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಪ್ರಮಾದಂಚಪೂರ್ವಜಂಚಾರ್ತಮಾತ್ಮವಾನ್|ಬುಧ್ವಾ

ಕೋಪವಶಂವೀರಃಪುನರೇವಜಗಾಮಸಃ॥೩೧॥ ಸದೀರ್ಘೋಷ್ಣಮಹೋಚ್ಛ್ವಾಸಃಕೋಪಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ।ಬಭೂವನರ
ಶಾರ್ದೂಲಸ್ಸಧೂಮಇವಪಾವಕಃ॥೩೨॥ಬಾಣಶಲ್ಯಸ್ಫುರಜ್ಜಿಹ್ವಸ್ಸಾಯಕಾಸನಭೋಗವಾನ್। ಸ್ವತೇಜೋವಿಷಸಂಘಾತಃ
ಪಂಚಾಸ್ಯಇವಪನ್ನಗಃ ॥ ತಂದೀಪ್ತಮಿವಕಾಲಾಗ್ನಿಂನಾಗೇಂದ್ರಮಿವಕೋಪಿತಂ। ಸಮಾಸಾದ್ಯಾಂಗದಸ್ತ್ರಾಸಾದ್ವಿಷಾದ
ಮಗಮದ್ಭೃಶಮ್॥ಸೋಂಗದಂರೋಷತಾಮ್ರಾಕ್ಷಸ್ಸಂದಿದೇಶಮಹಾಯಶಾಃ।ಸುಗ್ರೀವಃಕಥ್ಯತಾಂವತ್ಸಮಮಾಗಮಮಿತ್ಯು
ತ॥ಏಷರಾಮಾನುಜಃಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತ್ವತ್ಸಕಾಶಮರಿಂದಮಃ।ಭ್ರಾತುರ್ವ್ಯಸನಸಂತಪ್ತೋದ್ವಾರಿತಿಷ್ಠತಿಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥ ತಸ್ಯವಾ
ಕ್ಯೇಯದಿರುಚಿಃಕ್ರಿಯತಾಂಸಾಧುವಾನರ।ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಶೀಘ್ರಮಾಗಚ್ಛವತ್ಸವಾಕ್ಯಮರಿಂದಮ॥ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯವಚಃಶ್ರು
ತ್ವಾಶೋಕಾವಿಷ್ಟೋಂಗದೋಬ್ರವೀತ್।ಪಿತುಸ್ಸಮೀಪಮಾಗಮ್ಯಸೌಮಿತ್ರಿರಯಮಾಗತಃ॥ಅಥಾಂಗದಸ್ತಸ್ಯವಚೋನಿಶಮ್ಯ
ಸಂಭ್ರಾಂತಭಾವಃಪರಿದೀನವಕ್ತ್ರಃ।ನಿಪತ್ಯತೂರ್ಣಂನೃಪತೇಸ್ತರಸ್ವೀತತಃಕುಮಾರಶ್ಚರಣೌವವಂದೇ ॥ ಸಂಗೃಹ್ಯಪಾ
ದೌಪಿತುರಗ್ರ್ಯತೇಜಾಜಗ್ರಾಹಮಾತುಃಪುನರೇವಪಾದೌ।ಪಾದೌರುಮಾಯಾಶ್ಚನಿಪೀಡಯಿತ್ವಾನಿವೇದಯಾಮಾಸತತಸ್ತ
ದರ್ಥಂ ॥೪೦॥ ಸನಿದ್ರಾಮದಸಂವೀತೋವಾನರೋನವಿಬುದ್ಧವಾನ್।ಬಭೂವಮದಮತ್ತಶ್ಚಮದನೇನಚಮೋಹಿತ ॥೪೧॥ತ
ತಃಕಿಲಕಿಲಾಂಚಕ್ರುರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವಾನರಾಃ । ಪ್ರಸಾದಯಂತಸ್ತಂಕ್ರುದ್ಧಂಭಯಮೋಹಿತಚೇತಸಃ॥೪೨॥ತೇಮ
ಹೇಂದ್ರನಿಭಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಜ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ವನಂ।ಸಿಂಹನಾದಂಸಮಂಚಕ್ರುರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಸಮೀಪತಃ॥೪೩॥ ತೇನಶಬ್ದೇನಮ
ಹತಾಪ್ರತ್ಯಬುಧ್ಯತವಾನರಃ । ಮದವಿಹ್ವಲತಾಮ್ರಾಕ್ಷೋವ್ಯಾಕುಲಸ್ರಗ್ವಿಭೂಷಣಃ ॥೪೪॥ ಅಥಾಂಗದವಚಃಶ್ರುತ್ವಾ
ತೇನೈವಚಸಮಾಗತೌ । ಮಂತ್ರಿಣೌವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಯಸಮ್ಮತೌದಾರದರ್ಶಿನೌ ॥೪೫॥ಪ್ಲಕ್ಷಶ್ಚೈವಪ್ರಭಾವಶ್ಚಮಂತ್ರಿ
ಣಾವರ್ಥಧರ್ಮಯೋಃ । ವಕ್ತುಮುಚ್ಚಾವಚಂಪ್ರಾಪ್ತಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂತೌಶಶಂಸತುಃ ॥೪೬॥ಪ್ರಸಾದಯಿತ್ವಾಸುಗ್ರೀವಂ
ವಚನೈಸ್ಸಾಮನಿಶ್ಚಿತೈಃ । ಆಸೀನಂಪರ್ಯುಪಾಸೀನೌಯಥಾಶಕ್ರಂಮರುತ್ಪತಿಂ ॥೪೭॥ ಸತ್ಯಸಂಧೌಮಹಾಭಾಗೌಭ್ರಾ
ತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ।ವಯಸ್ಯಭಾವಂಸಂಪ್ರಾಪ್ತೌರಾಜ್ಯಾರ್ಹೌರಾಜ್ಯದಾಯಿನೌ ॥೪೮॥ ತಯೋರೇಕೋಧನುಷ್ಪಾ
ಣಿರ್ದ್ವಾರಿತಿಷ್ಠತಿಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಯಸ್ಯಭೀತಾಃಪ್ರವೇಪಂತೋನಾದಾನ್ಮುಂಚಂತಿವಾನರಾಃ ॥೪೯॥ ಸಏಷರಾಘವಭ್ರಾತಾ
ಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾಕ್ಯಸಾರಥಿಃ। ವ್ಯವಸಾಯರಥಃಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಶಾಸನಾತ್ ॥೫೦ ॥ ಅಯಂಚದಯಿತೋರಾಜನ್
ತಾರಾಯಾಸ್ತನಯೋಂಗದಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಕಾಶಂತೇಪ್ರೇಷಿತಸ್ತ್ವರಯಾನಘ ॥ ೫೧ ॥ ಸೋಯಂರೋಷಪರೀತಾಕ್ಷೋ
ದ್ವಾರಿತಿಷ್ಠತಿವೀರ್ಯವಾನ್ । ವಾನರಾನ್ವಾನರಪತೇಚಕ್ಷುಷಾನಿರ್ದಹನ್ನಿವ ॥ ತಸ್ಯಮೂರ್ಧ್ನಾಪ್ರಣಮ್ಯತ್ವಂಸಪುತ್ರ
ಸ್ಸಹಬಂಧುಭಿಃ । ಗಚ್ಛಶೀಘ್ರಂಮಹಾರಾಜರೋಷೋಹ್ಯಸ್ಯನಿವರ್ತ್ಯತಾಮ್ ॥ ಯದಾಹರಾಮೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾತತ್ಕುರು
ಷ್ವಸಮಾಹಿತಃ । ರಾಜಂಸ್ತಿಷ್ಠಸ್ವಸಮಯೇಭವಸತ್ಯಪರಿಶ್ರವಾಃ ॥ ... ... ॥೫೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಏಕತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಂಗದಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಚಿವೈಸ್ಸಹ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಕುಪಿತಂಶ್ರುತ್ವಾಮುಮೋಚಾಸನಮಾತ್ಮವಾನ್ ॥
ಸಚತಾನಬ್ರವೀದ್ವಾಕ್ಯಂನಿಶ್ಚಿತ್ಯಗುರುಲಾಘವಂ । ಮಂತ್ರಜ್ಞಾನ್ಮಂತ್ರಕುಶಲೋಮಂತ್ರೇಷುಪರಿನಿಷ್ಠಿತಾನ್ ॥೨॥ ನ
ಮೇದುರ್ವ್ಯಾಹೃತಂಕಿಂಚಿನ್ನಾಪಿಮೇದುರನುಷ್ಠಿತಂ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾಘವಭ್ರಾತಾಕ್ರುದ್ಧಃಕಿಮಿತಿಚಿಂತಯೇ ॥೩॥ ಅಸು
ಹೃದ್ಭಿರ್ಮಮಾಮಿತ್ರೈರ್ನಿತ್ಯಮಂತರದರ್ಶಿಭಿಃ । ಮಮದೋಷಾನಸಂಭೂತಾನ್ಶ್ರಾವಿತೋರಾಘವಾನುಜಃ ॥೪॥ ಅತ್ರ
ತಾವದ್ಯಥಾಬುದ್ಧಿಸರ್ವೈರೇವಯಥಾವಿಧಿ। ಭವದ್ಭಿರ್ನಿಶ್ಚಯಸ್ತಾವದ್ವಿಜ್ಞೇಯೋನಿಪುಣಂಶನೈಃ ॥೫॥ ನಖಲ್ವಸ್ತಿಮಮತ್ರಾ
ಸೋಲಕ್ಷ್ಮಣಾನ್ನಾಪಿರಾಘವಾತ್। ಮಿತ್ರಂತ್ವಸ್ಥಾನಕುಪಿತಂಜನಯತ್ಯೇವಸಂಭ್ರಮಮ್ ॥೬॥ ಸರ್ವಥಾಸುಕರಂಮಿತ್ರಂ
ದುಷ್ಕರಂಪರಿಪಾಲನಂ । ಅನಿತ್ಯತ್ವಾಚ್ಚಚಿತ್ತಾನಾಂಪ್ರೀತಿರಲ್ಪೇಪಿಭಿದ್ಯತೇ ॥೭॥ ಅತೋನಿಮಿತ್ತಂತ್ರಸ್ತೋಹಂರಾಮೇಣ
ತುಮಹಾತ್ಮನಾ। ಯನ್ಮಮೋಪಕೃತಂಶಕ್ಯಂಪ್ರತಿಕರ್ತುಂನತನ್ಮಯಾ ॥೮॥ ಸುಗ್ರೀವೇಣೈವಮುಕ್ತಸ್ತುಹನೂಮಾನ್
ಹರಿಪುಂಗವಃ। ಉವಾಚಸ್ವೇನತರ್ಕೇಣಮಧ್ಯೇವಾನರಮಂತ್ರಿಣಾಮ್ ॥೯॥ ಸರ್ವಥಾನೈತದಾಶ್ಚರ್ಯಂಯಸ್ತ್ವಂಹರಿಗಣೇಶ್ವ
ರ। ನವಿಸ್ಮರಸಿಸುಸ್ನಿಗ್ಧಮುಪಕಾರಂಕೃತಂಶುಭಮ್ ॥೧೦॥ ರಾಘವೇಣತುವೀರೇಣಭಯಮುತ್ಸೃಜ್ಯದೂರತಃ। ತ್ವತ್ಪ್ರಿ
ಯಾರ್ಥಂಹತೋವಾಲೀಶಕ್ರತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೧೧॥ ಸರ್ವಥಾಪ್ರಣಯಾತ್ಕ್ರುದ್ಧೋರಾಘವೋನಾತ್ರಸಂಶಯಃ ।
ಭ್ರಾತರಂಸಂಪ್ರಹಿತವಾನ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಂ ॥೧೨॥ ತ್ವಂಪ್ರಮತ್ತೋನಜಾನೀಷೇಕಾಲಂಕಾಲವಿದಾಂವರ ।ಫು
ಲ್ಲಸಪ್ತಚ್ಛದಶ್ಯಾಮಾಪ್ರವೃತ್ತಾತುಶರಚ್ಛಿವಾ ॥೧೩॥ ನಿರ್ಮಲಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಾದ್ಯೌಃಪ್ರಣಷ್ಟಬಲಾಹಕಾ । ಪ್ರಸನ್ನಾ
ಶ್ಚದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸರಿತಶ್ಚಸರಾಂಸಿಚ ॥೧೪॥ ಪ್ರಾಪ್ತಮುದ್ಯೋಗಕಾಲಂತುನಾವೈಷಿಹರಿಪುಂಗವ । ತ್ವಂಪ್ರಮತ್ತಇತಿವ್ಯ
ಕ್ತಂಲಕ್ಷ್ಮಣೋಯಮಿಹಾಗತಃ ॥೧೪॥ ಆರ್ತಸ್ಯಹೃತದಾರಸ್ಯಪರುಷಂಪುರುಷಾಂತರಾತ್ । ವಚನಂಮರ್ಷಣೀಯಂತೇ

ರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೧೬॥ ಕೃತಾಪರಾಧಸ್ಯಹಿತೇನಾನ್ಯತ್ಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂಕ್ಷಮಂ । ಅಂತರೇಣಾಂಜಲಿಂಬಧ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಸ್ಯಪ್ರಸಾದನಾತ್ ॥೧೭॥ ನಿಯುಕ್ತೈರ್ಮಂತ್ರಿಭಿರ್ವಾಚ್ಯೋಹ್ಯವಶ್ಯಂಪಾರ್ಥಿವೋಹಿತಂ । ಅತಏವಭಯಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾ
ಬ್ರವೀಮ್ಯವಧೃತಂವಚಃ ॥೧೮॥ ಅಭಿಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸಮರ್ಥೋಹಿಚಾಪಮುದ್ಯಮ್ಯರಾಘವಃ । ಸದೇವಾಸುರಗಂಧರ್ವಂವಶೇಸ್ಥಾ
ಪಯಿತುಂಜಗತ್ ॥೧೯॥ ನಸಕ್ಷಮಃಕೋಪಯಿತುಂಯಃಪ್ರಸಾದ್ಯಃಪುನರ್ಭವೇತ್ । ಪೂರ್ವೋಪಕಾರಂಸ್ಮರತಾಕೃತಜ್ಞೇ
ನವಿಶೇಷತಃ ॥೨೦॥ ತಸ್ಯಮೂರ್ಧ್ನಾಪ್ರಣಮ್ಯತ್ವಂಸಪುತ್ರಸ್ಸಸುಹೃಜ್ಜನಃ । ರಾಜಂಸ್ತಿಷ್ಠಸ್ವಸಮಯೇಭರ್ತುರ್ಭಾರ್ಯೇ
ವತದ್ವಶಃ ॥೨೧॥ ನರಾಮರಾಮಾನುಜಶಾಸನಂತ್ವಯಾಕಪೀಂದ್ರಯುಕ್ತಂಮನಸಾಪ್ಯಪೋಹಿತುಂ । ಮನೋಹಿತಜ್ಞಾಸ್ಯತಿ
ಮಾನುಷಂಬಲಂಸರಾಘವಸ್ಯಾಸ್ಯಸುರೇಂದ್ರವರ್ಚಸಃ ॥ ... ... ॥೨೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥಪ್ರತಿಸಮಾದಿಷ್ಟೋಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರವೀರಹಾ । ಪ್ರವಿವೇಶಗುಹಾಂಘೋರಾಂಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂರಾಮಶಾಸನಾತ್ ॥೧॥
ದ್ವಾರಸ್ಥಾಹರಯಸ್ತತ್ರಮಹಾಕಾಯಾಮಹಾಬಲಾಃ । ಬಭೂವುರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸರ್ವೇಪ್ರಾಂಜಲಯಃಸ್ಥಿತಾಃ ॥
ನಿಶ್ವಸಂತಂತುತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಕ್ರುದ್ಧಂದಶರಥಾತ್ಮಜಂ । ಬಭೂವುರ್ಹರಯಸ್ತ್ರಸ್ತಾನಚೈನಂಪರ್ಯವಾರಯನ್ ॥೩॥ ಸ
ತಾಂರತ್ನಮಯೀಂಶ್ರೀಮಾನ್ದಿವ್ಯಾಂಪುಷ್ಪಿತಕಾನನಾಂ । ರಮ್ಯಾಂರತ್ನಸಮಾಕೀರ್ಣಾಂದದರ್ಶಮಹತೀಂಗುಹಾಂ ॥ ಹ
ರ್ಮ್ಯಪ್ರಾಸಾದಸಂಬಾಧಾಂನಾನಾಪಣ್ಯೋಪಶೋಭಿತಾಂ । ಸರ್ವಕಾಮಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈಃಪುಷ್ಪಿತೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ ॥ ದೇವ
ಗಂಧರ್ವಪುತ್ರೈಶ್ಚವಾನರೈಃಕಾಮರೂಪಿಭಿಃ । ದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರೈಶ್ಶೋಭಿತಾಂಪ್ರಿಯದರ್ಶನೈಃ । ಚಂದನಾಗರು
ಪದ್ಮಾನಾಂಗಂಧೈಸ್ಸುರಭಿಗಂಧಿನಾಂ । ಮೈರೇಯಾಣಾಂಮಧೂನಾಂಚಸಂಮೋದಿತಮಹಾಪಥಾಮ್ ॥೭॥ ವಿಂಧ್ಯಮೇರು
ಗಿರಿಪ್ರಖ್ಯೈಃಪ್ರಾಸಾದೈಃಪರಿಭೂಷಿತಾಂ । ದದರ್ಶಗಿರಿನದ್ಯಶ್ಚವಿಮಲಾಸ್ತತ್ರರಾಘವಃ ॥೮॥ ಅಂಗದಸ್ಯಗೃಹಂರಮ್ಯಂ
ಮೈಂದಸ್ಯದ್ವಿವಿದಸ್ಯಚ । ಗವಯಸ್ಯಗವಾಕ್ಷಸ್ಯಗಜಸ್ಯಶರಭಸ್ಯಚ ॥೯॥ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೇಶ್ಚಸಂಪಾತೇಸ್ಸೂರ್ಯಾಕ್ಷಸ್ಯಹನೂ
ಮತಃ । ವೀರಬಾಹೋಸ್ಸುಬಾಹೋಶ್ಚನಲಸ್ಯಚಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೧೦॥ ಕುಮುದಸ್ಯಸುಷೇಣಸ್ಯತಾರಜಾಂಬವತೋಸ್ತಥಾ । ದ
ಧಿವಕ್ತ್ರಸ್ಯನೀಲಸ್ಯಸುಪಾಟಲಸುನೇತ್ರಯೋಃ ॥೧೧॥ ಏತೇಷಾಂಕಪಿಮುಖ್ಯಾನಾಂರಾಜಮಾರ್ಗೇಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ದದ
ರ್ಶಗೃಹಮುಖ್ಯಾನಿಮಹಾಸಾರಾಣಿಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೧೨॥ ಪಾಂಡುರಾಭ್ರಪ್ರಕಾಶಾನಿದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯಯುತಾನಿಚ । ಪ್ರಭೂತ
ಧನಧಾನ್ಯಾನಿಸ್ತ್ರೀರತ್ನೈಶ್ಶೋಭಿತಾನಿಚ ॥೧೩॥ ಪಾಂಡುರೇಣತುಶೈಲೇನಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂದುರಾಸದಂ । ವಾನರೇಂದ್ರಗೃಹಂರಮ್ಯಂ
ಮಹೇಂದ್ರಸದನೋಪಮಂ ॥೧೪॥ ಶುಕ್ಲೈಃಪ್ರಾಸಾದಶಿಖರೈಃಕೈಲಾಸಶಿಖರೋಪಮೈಃ । ಸರ್ವಕಾಮಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈಃಪು
ಷ್ಪಿತೈರುಪಶೋಭಿತಂ ॥೧೫॥ ಮಹೇಂದ್ರದತ್ತೈಃಶ್ರೀಮದ್ಭಿರ್ನೀಲಜೀಮೂತಸನ್ನಿಭೈಃ । ದಿವ್ಯಪುಷ್ಪಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈಶ್ಶೀ
ತಚ್ಛಾಯೈರ್ಮನೋರಮೈಃ ॥೧೬॥ ಹರಿಭಿಸ್ಸಂವೃತದ್ವಾರಂಬಲಿಭಿಶ್ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಿಭಿಃ । ದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯಾವೃತಂಶುಭ್ರಂತಪ್ತ
ಕಾಂಚನತೋರಣಮ್ ॥೧೭॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಗೃಹಂರಮ್ಯಂಪ್ರವಿವೇಶಮಹಾಬಲಃ । ಅವಾರ್ಯಮಾಣಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮಹಾಭ್ರಮಿ
ವಭಾಸ್ಕರಃ ॥೧೮॥ ಸಸಪ್ತಕಕ್ಷ್ಯಾಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಾನಾಜನಸಮಾಕುಲಾಃ । ಪ್ರವಿಶ್ಯಸುಮಹದ್ಗುಪ್ತಂದದರ್ಶಾಂತಃಪುರಂಮ
ಹತ್ ॥೧೯॥ ಹೈಮರಾಜತಪರ್ಯಂಕೈರ್ಬಹುಭಿಶ್ಚವರಾಸನೈಃ । ಮಹಾರ್ಹಾಸ್ತರಣೋಪೇತೈಸ್ತತ್ರತತ್ರೋಪಶೋಭಿತಂ ॥
ಪ್ರವಿಶನ್ನೇವಸತತಂಶುಶ್ರಾವಮಧುರಸ್ವನಂ । ತಂತ್ರೀಗೀತಸಮಾಕೀರ್ಣಂಸಮಗೀತಪದಾಕ್ಷರಂ ॥೨೧॥ ಬಹ್ವೀಶ್ಚವಿವಿ
ಧಾಕಾರಾರೂಪಯೌವನಗರ್ವಿತಾಃ । ಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸುಗ್ರೀವಭವನೇದದರ್ಶಸಮಹಾಬಲಃ ॥೨೨॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾಭಿಜನಸಂಪನ್ನಾ
ಶ್ಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಕೃತಸ್ರಜಃ । ಫಲಮಾಲ್ಯಕೃತವ್ಯಗ್ರಾಭೂಷಣೋತ್ತಮಭೂಷಿತಾಃ ॥೨೩॥ ನಾತೃಪ್ತಾನ್ನಾಪಿಚಾವ್ಯಗ್ರಾ
ನ್ನಾನುದಾತ್ತಪರಿಚ್ಛದಾನ್ । ಸುಗ್ರೀವಾನುಚರಾಂಶ್ಚಾಪಿಲಕ್ಷಯಾಮಾಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೨೪॥ ಕೂಜಿತಂನೂಪುರಾಣಾಂಚ
ಕಾಂಚೀನಾಂನಿನದಂತಥಾ । ಸನ್ನಿಶಮ್ಯತತಃಶ್ರೀಮಾನ್ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಲಜ್ಜಿತೋಭವತ್ ॥ ರೋಷವೇಗಪ್ರಕುಪಿತಃಶ್ರುತ್ವಾ
ಚಾಭರಣಸ್ವನಂ । ಚಕಾರಜ್ಯಾಸ್ವನಂವೀರೋದಿಶಶ್ಶಬ್ದೇನಪೂರಯನ್ ॥ ಚಾರಿತ್ರೇಣಮಹಾಬಾಹುರಪಕೃಷ್ಟಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಃ । ತಸ್ಥಾವೇಕಾಂತಮಾಶ್ರಿತ್ಯರಾಮಕೋಪಸಮನ್ವಿತಃ ॥೨೭॥ ತೇನಚಾಪಸ್ವನೇನಾಥಸುಗ್ರೀವಃಪ್ಲವಗಾಧಿಪಃ । ವಿಜ್ಞಾ
ಯಾಗಮನಂತ್ರಸ್ತಸ್ಸಂಚಚಾಲವರಾಸನಾತ್ ॥೨೮॥ ಅಂಗದೇನಯಥಾಮಹ್ಯಂಪುರಸ್ತಾತ್ಪ್ರತಿವೇದಿತಂ । ಸುವ್ಯಕ್ತಮೇಷ
ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಃ ॥೨೯॥ ಅಂಗದೇನಸಮಾಖ್ಯಾತಂಜ್ಯಾಸ್ವನೇನಚವಾನರಃ । ಬುಬುಧೇಲಕ್ಷ್ಮಣಂ
ಪ್ರಾಪ್ತಂಮುಖಂಚಾಸ್ಯವ್ಯಶುಷ್ಯತ ॥೩೦॥ ತತಸ್ತಾರಾಂಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸುಗ್ರೀವಃಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಂ । ಉವಾಚಹಿತಮ
ವ್ಯಗ್ರಸ್ತ್ರಾಸಸಂಭ್ರಾಂತಮಾನಸಃ ॥೩೧॥ ಕಿನ್ನುತತ್ಕಾರಣಂಸುಭ್ರುಪ್ರಕೃತ್ಯಾಮೃದುಮಾನಸಃ । ಸರೋಷಇವಸಂಪ್ರಾ
ಪ್ತೋಯೇನಾಯಂರಾಘವಾನುಜಃ ॥೩೨॥ ಕಿಂಪಶ್ಯಸಿಕುಮಾರಸ್ಯರೋಷಸ್ಥಾನಮನಿಂದಿತೇ । ನಖಲ್ವಕಾರಣೇಕೋಪಮಾಹ

ರೆನ್ನರಸತ್ತಮಃ ॥೩೩॥ ಯದಸ್ಯ ಕೃತಮಸ್ಮಾಭಿರ್ಬುಧ್ಯಸೇ ಕಿಂಚಿದಪ್ರಿಯಂ । ತದ್ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಾಶು ಕ್ಷಿಪ್ರಮ
ರ್ಹಸಿ ಭಾಷಿತುಂ ॥೩೪॥ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಮೇವೈನಂ ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿ ಭಾಷಿತುಂ । ವಚನೈಸ್ಸಾಂತ್ವಯುಕ್ತೈಶ್ಚ ಪ್ರಸಾದಯಿ
ತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೩೫ ॥ ತ್ವದ್ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧಾತ್ಮಾ ನ ಸ ಕೋಪಂ ಕರಿಷ್ಯತಿ । ನಹಿ ಸ್ತ್ರೀಷು ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ಕ್ವಚಿತ್ಕುರ್ವಂತಿ ದಾ
ರುಣಂ ॥೩೬॥ ತ್ವಯಾ ಸಾಂತ್ವೈರುಪಾಕ್ರಾಂತಂ ಪ್ರಸನ್ನೇಂದ್ರಿಯಮಾನಸಂ । ತತಃ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯ
ಹಮರಿಂದಮಂ ॥೩೭॥ ಸಾ ಪ್ರಸ್ಖಲಂತೀ ಮದವಿಹ್ವಲಾಕ್ಷೀ ಪ್ರಲಂಬಕಾಂಚೀಗುಣಹೇಮಸೂತ್ರಾ । ಸಲಕ್ಷಣಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಸನ್ನಿಧಾನಂ ಜಗಾಮ ತಾರಾ ನಮಿತಾಂಗಯಷ್ಟಿಃ ॥೩೮॥ ಸ ತಾಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯೈವ ಹರೀಶಪತ್ನೀಂ ತಸ್ಥಾವುದಾಸೀನತಯಾ ಮಹಾ
ತ್ಮಾ । ಅವಾಙ್ಮುಖೋಭೂನ್ಮನುಜೇಂದ್ರಪುತ್ರಃ ಸ್ತ್ರೀಸನ್ನಿಕರ್ಷಾದ್ವಿನಿವೃತ್ತಕೋಪಃ ॥೩೯॥ ಸಪಾನಯೋಗಾದ್ವಿನಿವೃತ್ತ
ಲಜ್ಜಾ ದೃಷ್ಟಿಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚ ನರೇಂದ್ರಸೂನೋಃ । ಉವಾಚ ತಾರಾ ಪ್ರಣಯಪ್ರಗಲ್ಭಂ ವಾಕ್ಯಂ ಮಹಾರ್ಥಂ ಪರಿಸಾಂತ್ವಪೂ
ರ್ವಂ ॥ ೪೦ ॥ ಕಿಂ ಕೋಪಮೂಲಂ ಮನುಜೇಂದ್ರಪುತ್ರ ಕಸ್ತೇ ನ ಸಂತಿಷ್ಠತಿ ವಾಙ್ನಿದೇಶೇ । ಕಶ್ಶುಷ್ಕವೃಕ್ಷಂ ವನಮಾಪತಂತಂ
ದವಾಗ್ನಿಮಾಸೀದತಿ ನಿರ್ವಿಶಂಕಃ ॥೪೧॥ ಸ ತಸ್ಯಾ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಾಂತ್ವಪೂರ್ವಮಶಂಕಿತಂ । ಭೂಯಃ ಪ್ರಣಯದೃಷ್ಟಾ
ರ್ಥಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೪೨॥ ಕಿಮಯಂ ಕಾಮವೃತ್ತಸ್ತೇ ಲುಪ್ತಧರ್ಮಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಃ । ಭರ್ತಾ ಭರ್ತೃಹಿತೇ
ಯುಕ್ತೇ ನ ಚೈನಮವಬುಧ್ಯಸೇ ॥೪೩॥ ನ ಚಿಂತಯತಿ ರಾಜ್ಯಾರ್ಥಂ ನಾಸ್ಮಾಂಛೋಕಪರಾಯಣಾನ್ । ಸಾಮಾತ್ಯಪರಿಷತ್ತಾ
ರೇ ಪಾನಮೇವೋಪಸೇವತೇ ॥೪೪॥ ಸ ಮಾಸಾಂಶ್ಚತುರಃ ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರಮಾಣಂ ಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಃ । ವ್ಯತೀತಾಂಸ್ತಾನ್ಮದವ್ಯಗ್ರೋ
ವಿಹರನ್ನಾವಬುಧ್ಯತೇ ॥೪೫॥ ನಹಿ ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪಾನಮೇವಂ ಪ್ರಶಸ್ಯತೇ । ಪಾನಾದರ್ಥಶ್ಚ ಧರ್ಮಶ್ಚ ಕಾಮಶ್ಚ ಪರಿ
ಹೀಯತೇ ॥೪೬॥ ಧರ್ಮಲೋಪೋ ಮಹಾಂಸ್ತಾವತ್ಕೃತೇ ಹ್ಯಪ್ರತಿಕುರ್ವತಃ । ಅರ್ಥಲೋಪಶ್ಚ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ನಾಶೇ ಗುಣವತೋ ಮ
ಹಾನ್ ॥೪೭॥ ಮಿತ್ರಂ ಹ್ಯರ್ಥಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸತ್ಯಧರ್ಮಪರಾಯಣಂ । ತದ್ದ್ವಯಂ ತು ಪರಿತ್ಯಕ್ತಂ ನ ತು ಧರ್ಮೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ ॥
ತದೇವಂ ಪ್ರಸ್ತುತೇ ಕಾರ್ಯೇ ಕಾರ್ಯಮಸ್ಮಾಭಿರುತ್ತರಂ । ಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ಕಾರ್ಯತತ್ತ್ವಜ್ಞೇ ತದುದಾಹರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೪೯॥ ಸಾ ತ
ಸ್ಯ ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಮಾಧಿಯುಕ್ತಂ ನಿಶಮ್ಯ ವಾಕ್ಯಂ ಮಧುರಸ್ವಭಾವಂ । ತಾರಾ ಗತಾರ್ಥೇ ಮನುಜೇಂದ್ರಕಾರ್ಯೇ ವಿಶ್ವಾಸಯು
ಕ್ತಂ ತಮುವಾಚ ಭೂಯಃ ॥೫೦॥ ನ ಕೋಪಕಾಲಃ ಕ್ಷಿತಿಪಾಲಪುತ್ರ ನ ಚಾತಿಕೋಪಃ ಸ್ವಜನೇ ವಿಧೇಯಃ । ತ್ವದರ್ಥಕಾಮಸ್ಯ
ಜನಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಪ್ರಮಾದಮಪ್ಯರ್ಹಸಿ ವೀರ ಸೋಢುಂ ॥೫೧॥ ಕೋಪಂ ಕಥಂ ನಾಮ ಗುಣಪ್ರಕೃಷ್ಟಃ ಕುಮಾರ ಕುರ್ಯಾದಪ್ರಕೃ
ಷ್ಟಸತ್ತ್ವೇ । ಕಸ್ತ್ವದ್ವಿಧಃ ಕೋಪವಶಂ ಹಿ ಗಚ್ಛೇತ್ಸತ್ತ್ವಾವರುದ್ಧಸ್ತಪಸಃ ಪ್ರಸೂತಿಃ ॥ ೫೨ ॥ ಜಾನಾಮಿ ರೋಷಂ ಹರಿವೀರ
ಬಂಧೋರ್ಜಾನಾಮಿ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಚ ಕಾಲಸಂಗಂ । ಜಾನಾಮಿ ಕಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಿ ಯತ್ಕೃತಂ ನಸ್ತಚ್ಚಾಪಿ ಜಾನಾಮಿ ಯದತ್ರ ಕಾ
ರ್ಯಂ ॥ ೫೩ ॥ ತಚ್ಚಾಪಿ ಜಾನಾಮಿ ಯಥಾವಿಷಹ್ಯಂ ಬಲಂ ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಶರೀರಜಸ್ಯ । ಜಾನಾಮಿ ಯಸ್ಮಿಂಶ್ಚ ಜನೇವಬದ್ಧಂ ಕಾಮೇ
ನ ಸುಗ್ರೀವಮಸತ್ಯಮದ್ಯ ॥ ೫೪ ॥ ನ ಕಾಮತಂತ್ರೇ ತವ ಬುದ್ಧಿರಸ್ತಿ ತ್ವಂ ವೈ ಯಥಾ ಮನ್ಯುವಶಂ ಪ್ರಸನ್ನಃ । ನ ದೇಶಕಾ
ಲೌ ಹಿ ನ ಚಾರ್ಥಧರ್ಮಾವವೇಕ್ಷತೇ ಕಾಮರತಿರ್ಮನುಷ್ಯಃ ॥೫೫॥ ತಂ ಕಾಮವೃತ್ತಂ ಮಮ ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟಂ ಕಾಮಾಭಿಯೋಗಾ
ಚ್ಚ ನಿವೃತ್ತಲಜ್ಜಂ । ಕ್ಷಮಸ್ವ ತಾವತ್ಪರವೀರಹಂತಸ್ತ್ವದ್ಭ್ರಾತರಂ ವಾನರವಂಶನಾಥಂ ॥೫೬॥ ಮಹರ್ಷಯೋ ಧರ್ಮ
ತಪೋಭಿಕಾಮಾಃ ಕಾಮಾನುಕಾಮಾಃ ಪ್ರತಿಬದ್ಧಮೋಹಾಃ । ಅಯಂ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಚಪಲಃ ಕಪಿಸ್ತು ಕಥಂ ನ ಸಜ್ಜೇತ ಸುಖೇಷು
ರಾಜಾ ॥೫೭॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಮಹಾರ್ಥಂ ಸಾ ವಾನರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಪ್ರಮೇಯಂ । ಪುನಸ್ಸಖೇಲಂ ಮದವಿಹ್ವಲಂ
ಚ ಭರ್ತುರ್ಹಿತಂ ವಾಕ್ಯಮಿದಂ ಬಭಾಷೇ ॥೫೮॥ ಉದ್ಯೋಗಸ್ತು ಚಿರಾಜ್ಞಪ್ತಸ್ಸುಗ್ರೀವೇಣ ನರೋತ್ತಮ । ಕಾಮಸ್ಯಾಪಿ ವಿಧೇ
ಯೇನ ತವಾರ್ಥಪ್ರತಿಸಾಧನೇ ॥೫೯॥ ಆಗತಾ ಹಿ ಮಹಾವೀರ್ಯಾ ಹರಯಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ । ಕೋಟೀಶತಸಹಸ್ರಾಣಿ ನಾನಾ
ನಗನಿವಾಸಿನಃ ॥೬೦॥ ತದಾಗಚ್ಛ ಮಹಾಬಾಹೋ ಚಾರಿತ್ರಂ ರಕ್ಷಿತಂ ತ್ವಯಾ । ಅಚ್ಛಲಂ ಮಿತ್ರಭಾವೇನ ಸತಾಂ ದಾರಾವಲೋ
ಕನಂ ॥೬೧॥ ತಾರಯಾ ಚಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಸ್ತ್ವರಯಾ ಚಾಪಿ ಚೋದಿತಃ । ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹಾಬಾಹುರಭ್ಯಂತರಮರಿಂದಮಃ ॥
ತತಸ್ಸುಗ್ರೀವಮಾಸೀನಂ ಕಾಂಚನೇ ಪರಮಾಸನೇ । ಮಹಾರ್ಹಾಸ್ತರಣೋಪೇತೇ ದದರ್ಶಾದಿತ್ಯಸನ್ನಿಭಂ ॥೬೩॥ ದಿವ್ಯಾಭ
ರಣಚಿತ್ರಾಂಗಂ ದಿವ್ಯರೂಪಂ ಯಶಸ್ವಿನಂ । ದಿವ್ಯಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಂ ಮಹೇಂದ್ರಮಿವ ದುರ್ಜಯಂ ॥೬೪॥ ದಿವ್ಯಾಭರಣ
ಮಾಲ್ಯಾಭಿಃ ಪ್ರಮದಾಭಿಸ್ಸಮಾವೃತಂ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಪರವೀರಘ್ನೋ ರಾಮಕೋಪಾಭಿಪೀಡಿತಂ ॥೬೫॥ ಸಂರಬ್ಧತರರ
ಕ್ತಾಕ್ಷೋ ಬಭೂವಾಂತಕಸನ್ನಿಭಃ । ರುಮಾಂ ತು ವೀರಃ ಪರಿರಭ್ಯ ಗಾಢಂ ವರಾಸನಸ್ಥೋ ವರಹೇಮವರ್ಣಃ । ದದರ್ಶ ಸೌ
ಮಿತ್ರಿಮದೀನಸತ್ತ್ವಂ ವಿಶಾಲನೇತ್ರಸ್ಸುವಿಶಾಲನೇತ್ರಂ ॥೬೭

ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ — ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ತಮಪ್ರತಿಹತಂ ಕ್ರುದ್ಧಂ ಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ಪುರುಷರ್ಷಭಂ । ಸುಗ್ರೀವೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಭೂವ ವ್ಯಥಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥

ಕ್ರುದ್ಧಂನಿಶ್ವಸಮಾನಂತಂಪ್ರದೀಪ್ತಮಿವತೇಜಸಾ। ಭ್ರಾತುರ್ವ್ಯಸನಸಂತಪ್ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾದಶರಥಾತ್ಮಜಮ್ ॥೨॥ ಉತ್ಪಪಾತಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠೋಹಿತ್ವಾಸೌವರ್ಣಮಾಸನಂ । ಮಹಾನ್ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯಯಥಾಸ್ವಲಂಕೃತಇವಧ್ವಜಃ ॥೩॥ ಉತ್ಪತಂತಮನೂತ್ಪೇತೂರುಮಾಪ್ರಭೃತಯಃಸ್ತ್ರಿಯಃ । ಸುಗ್ರೀವಂಗಗನೇಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಂತಾರಾಗಣಾಇವ ॥೪॥ ಸಂರಕ್ತನಯನಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ವಿಚಚಾಲಕೃತಾಂಜಲಿಃ । ಬಭೂವಾವಸ್ಥಿತಸ್ತತ್ರಕಲ್ಪವೃಕ್ಷೋಮಹಾನಿವ ॥೫॥ ರುಮಾದ್ವಿತೀಯಂಸುಗ್ರೀವಂನಾರೀಮಧ್ಯಗತಂಸ್ಥಿತಂ । ಅಬ್ರವೀಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಕ್ರುದ್ಧಃಸತಾರಂಶಶಿನಂಯಥಾ ॥೬॥ ಸತ್ವಾಭಿಜನಸಂಪನ್ನಸ್ಸಾನುಕ್ರೋಶೋಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ । ಕೃತಜ್ಞಸ್ಸತ್ಯವಾದೀಚರಾಜಾಲೋಕೇಮಹೀಯತೇ ॥೭॥ ಯಸ್ತುರಾಜಾಸ್ಥಿತೋಧರ್ಮೇಮಿತ್ರಾಣಾಮುಪಕಾರಿಣಾಂ। ಮಿಥ್ಯಾಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂಕುರುತೇಕೋನೃಶಂಸತರಸ್ತತಃ ॥೮॥ ಶತಮಶ್ವಾನೃತೇಹಂತಿಸಹಸ್ರಂಚಗವಾನೃತೇ । ಆತ್ಮಾನಂಸ್ವಜನಂಹಂತಿಪುರುಷಃಪುರುಷಾನೃತೇ ॥೯॥ ಪೂರ್ವಂಕೃತಾರ್ಥೋಮಿತ್ರಾಣಾಂನತತ್ಪ್ರತಿಕರೋತಿಯಃ। ಕೃತಘ್ನಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂಸವಧ್ಯಃಪ್ಲವಗೇಶ್ವರ ॥೧೦॥ ಗೀತೋಯಂಬ್ರಹ್ಮಣಾಶ್ಲೋಕಸ್ಸರ್ವಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಃ । ದೃಷ್ಟ್ವಾಕೃತಘ್ನಂಕ್ರುದ್ಧೇನತಂನಿಬೋಧಪ್ಲವಂಗಮ ॥೧೧॥ ಗೋಘ್ನೇಚೈವಸುರಾಪೇಚಚೋರೇಭಗ್ನವ್ರತೇತಥಾ।ನಿಷ್ಕೃತಿರ್ವಿಹಿತಾಸದ್ಭಿಃಕೃತಘ್ನೇನಾಸ್ತಿನಿಷ್ಕೃತಿಃ ॥೧೨॥ ಅನಾರ್ಯಸ್ತ್ವಂಕೃತಘ್ನಶ್ಚಮಿಥ್ಯಾವಾದೀಚವಾನರ । ಪೂರ್ವಂಕೃತಾರ್ಥೋರಾಮಸ್ಯನತತ್ಪ್ರತಿಕರೋಷಿಯತ್ ॥೧೩॥ ನನುನಾಮಕೃತಾರ್ಥೇನತ್ವಯಾರಾಮಸ್ಯವಾನರ । ಸೀತಾಯಾಮಾರ್ಗಣೇಯತ್ನಃಕರ್ತವ್ಯಃಕೃತಮಿಚ್ಛತಾ ॥೧೪॥ ಸತ್ವಂಗ್ರಾಮ್ಯೇಷುಭೋಗೇಷುಸಕ್ತೋಮಿಥ್ಯಾಪ್ರತಿಶ್ರವಃ । ನತ್ವಾಂರಾಮೋನಿಜಾನೀತೇಸರ್ಪಂಮಂಡೂಕರಾವಿಣಮ್ ॥೧೫॥ ಮಹಾಭಾಗೇನರಾಮೇಣಪಾಪಃಕರುಣವೇದಿನಾ । ಹರೀಣಾಂಪ್ರಾಪಿತೋರಾಜ್ಯಂತ್ವಂದುರಾತ್ಮಾಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೧೬॥ ಕೃತಂಚೇನ್ನಾಭಿಜಾನೀಷೇರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ । ಸದ್ಯಸ್ತ್ವಂನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ಹತೋದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿವಾಲಿನಮ್ ॥೧೭॥ ನಚಸಂಕುಚಿತಃಪಂಥಾಯೇನವಾಲೀಹತೋಗತಃ । ಸಮಯೇತಿಷ್ಠಸುಗ್ರೀವಮಾವಾಲಿಪಥಮನ್ವಗಾಃ ॥ ೧೮ ॥ ನನೂನಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುವರಸ್ಯಕಾರ್ಮುಕಾಚ್ಚ್ಯುತಾನ್ಶರಾನ್ಪಶ್ಯಸಿವಜ್ರಸನ್ನಿಭಾನ್ । ತತಸ್ಸುಖಂನಾಮನಿಷೇವಸೇಸುಖೀನರಾಮಕಾರ್ಯಂಮನಸಾಪ್ಯವೇಕ್ಷಸೇ ॥ ... ... ॥೧೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಥಾಬ್ರುವಾಣಂಸೌಮಿತ್ರಿಂಪ್ರದೀಪ್ತಮಿವತೇಜಸಾ । ಅಬ್ರವೀಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂತಾರಾತಾರಾಧಿಪನಿಭಾನನಾ ॥ ೧ ॥ ನೈವಂಲಕ್ಷ್ಮಣವಕ್ತವ್ಯೋನಾಯಂಪರುಷಮರ್ಹತಿ । ಹರೀಣಾಮೀಶ್ವರಶ್ಶ್ರೋತುಂತವವಕ್ತ್ರಾದ್ವಿಶೇಷತಃ ॥೨॥ ನೈವಾಕೃತಜ್ಞಸ್ಸುಗ್ರೀವೋನಶಠೋನಾಪಿದಾರುಣಃ । ನೈವಾನೃತಕಥೋವೀರನಜಿಹ್ಮಶ್ಚಕಪೀಶ್ವರಃ ॥ ೩ ॥ ಉಪಕಾರಂಕೃತಂವೀರೋನಾಪ್ಯಯಂವಿಸ್ಮೃತಃಕಪಿಃ । ರಾಮೇಣವೀರಸುಗ್ರೀವೋಯದನ್ಯೈರ್ದುಷ್ಕರಂರಣೇ ॥೪॥ ರಾಮಪ್ರಸಾದಾತ್ಕೀರ್ತಿಂಚಕಪಿರಾಜ್ಯಂಚಶಾಶ್ವತಂ । ಪ್ರಾಪ್ತವಾನಿಹಸುಗ್ರೀವೋರುಮಾಂಮಾಂಚಪರಂತಪ ॥೫॥ ಸುದುಃಖಂಶಯಿತಃಪೂರ್ವಂಪ್ರಾಪ್ಯೇದಂಸುಖಮುತ್ತಮಂ । ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂನಜಾನೀತೇವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಯಥಾಮುನಿಃ ॥ ೬ ॥ ಘೃತಾಚ್ಯಾಂಕಿಲಸಂಸಕ್ತೋದಶವರ್ಷಾಣಿಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಅಹೋಮನ್ಯತಧರ್ಮಾತ್ಮಾವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಯಥಾಮುನಿಃ ॥೭॥ ಸಹಿಪ್ರಾಪ್ತಂನಜಾನೀತೇಕಾಲಂಕಾಲವಿದಾಂವರಃ । ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರೋಮಹಾತೇಜಾಃಕಿಂಪುನರ್ಯಃಪೃಥಗ್ಜನಃ ॥ ೮ ॥ ದೇಹಧರ್ಮಗತಸ್ಯಾಸ್ಯಪರಿಶ್ರಾಂತಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಅವಿತೃಪ್ತಸ್ಯಕಾಮೇಷುಕಾಮಂಕ್ಷಂತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ ॥೯॥ ನಚರೋಷವಶಂತಾತಗಂತುಮರ್ಹಸಿಲಕ್ಷ್ಮಣ । ನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥಮವಿಜ್ಞಾಯಸಹಸಾಪ್ರಾಕೃತೋಯಥಾ ॥೧೦॥ ಸತ್ವಯುಕ್ತಾಹಿಪುರುಷಾಸ್ತ್ವದ್ವಿಧಾಃಪುರುಷರ್ಷಭ। ಅವಿಮೃಶ್ಯನರೋಷಸ್ಯಸಹಸಾಯಾಂತಿವಶ್ಯತಾಮ್ ॥೧೧॥ ಪ್ರಸಾದಯೇತ್ವಾಂಧರ್ಮಜ್ಞಸುಗ್ರೀವಾರ್ಥೇಸಮಾಹಿತಾ । ಮಹಾನ್ರೋಷಸಮುತ್ಪನ್ನಸ್ಸಂರಂಭಸ್ತ್ಯಜ್ಯತಾಮಯಮ್ ॥೧೨॥ ರುಮಾಂಮಾಂಕಪಿರಾಜ್ಯಂಚಧನಧಾನ್ಯವಸೂನಿಚ । ರಾಮಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂಸುಗ್ರೀವಸ್ತ್ಯಜೇದಿತಿಮತಿರ್ಮಮ ॥೧೩॥ ಸಮಾನೇಷ್ಯತಿಸುಗ್ರೀವಸ್ಸೀತಯಾಸಹರಾಘವಂ । ಶಶಾಂಕಮಿವರೋಹಿಣ್ಯಾನಿಹತ್ವಾರಾವಣಂರಣೇ ॥೧೪॥ ಶತಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿಲಂಕಾಯಾಂಕಿಲರಕ್ಷಸಾಂ । ಅಯುತಾನಿಚಷಟ್ತ್ರಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಾಣಿಶತಾನಿಚ ॥ ೧೫ ॥ ಅಹತ್ವಾತಾಂಶ್ಚದುರ್ಧರ್ಷಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಕಾಮರೂಪಿಣಃ । ನಶಕ್ಯೋರಾವಣೋಹಂತುಂಯೇನಸಾಮೈಥಿಲೀಹೃತಾ ॥ ೧೬ ॥ ತೇನಶಕ್ಯೋರಣೇಹಂತುಮಸಹಾಯೇನಲಕ್ಷ್ಮಣ । ರಾವಣಃಕ್ರೂರಕರ್ಮಾಚಸುಗ್ರೀವೇಣವಿಶೇಷತಃ ॥೧೭॥ ಏವಮಾಖ್ಯಾತವಾನ್ವಾಲೀಸಹ್ಯಭಿಜ್ಞೋಹರೀಶ್ವರಃ । ಆಗಮಸ್ತುನಮೇವ್ಯಕ್ತಃಶ್ರವಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರವೀಮ್ಯಹಮ್ ॥೧೮॥ ತ್ವತ್ಸಹಾಯನಿಮಿತ್ತಂವೈಪ್ರೇಷಿತಾಹರಿಪುಂಗವಾಃ।ಆನೇತುಂವಾನರಾನ್ಯುದ್ಧೇಸುಬಹೂನ್ಹರಿಯೂಥಪಾನ್ ॥೧೯॥ ತಾಂಶ್ಚಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣೋಯಂವಿಕ್ರಾಂತಾನ್ಸುಮಹಾಬಲಾನ್ । ರಾಘವಸ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂನನಿರ್ಯಾತಿಹರೀಶ್ವರಃ ॥ ೨೦ ॥ ಕೃತಾತುಸಂಸ್ಥಾಸೌಮಿತ್ರೇಸುಗ್ರೀವೇಣಯಥಾಪುರಾ । ಅದ್ಯತೈ

ರ್ವಾನರೈಸ್ಸರ್ವೈರಾಗಂತವ್ಯಂಮಹಾಬಲೈಃ ॥೨೧॥ ಋಕ್ಷಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿಗೋಲಾಂಗೂಲಶತಾನಿಚ। ಅದ್ಯತ್ವಾಮುಪಯಾಸ್ಯಂತಿಜಹಿಕೋಪಮರಿಂದಮ ॥೨೨॥ ಕೋಟ್ಯೋನೇಕಾಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಕಪೀನಾಂದೀಪ್ತತೇಜಸಾಂ ॥ ತವಹಿಮುಖಮಿದಂನಿರೀಕ್ಷ್ಯಕೋಪಾತ್ಕ್ಷತಜನಿಭೇನಯನೇನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಾಃ । ಹರಿವರವನಿತಾನಯಾಂತಿಶಾಂತಿಂಪ್ರಥಮಭಯಸ್ಯಹಿಶಂಕಿತಾಸ್ತುಸರ್ವಾಃ ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಪಂಚತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ತಾರಯಾವಾಕ್ಯಂಪ್ರಶ್ರಿತಂಧರ್ಮಸಂಹಿತಂ । ಮೃದುಸ್ವಭಾವಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಃಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹತದ್ವಚಃ ॥ ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರತಿಗೃಹೀತೇತುವಾಕ್ಯೇಹರಿಗಣೇಶ್ವರಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಾತ್ಸುಮಹತ್ತ್ರಾಸಂವಸ್ತ್ರಂಕ್ಲಿನ್ನಮಿವಾತ್ಯಜತ್ ॥ ೨ ॥ ತತಃಕಂಠಗತಂಮಾಲ್ಯಂಚಿತ್ರಂಬಹುಗುಣಂಮಹತ್ । ಚಿಚ್ಛೇದವಿಮದಶ್ಚಾಪಿಸುಗ್ರೀವೋವಾನರೇಶ್ವರಃ ॥೩॥ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂಭೀಮಬಲಂಸರ್ವವಾನರಸತ್ತಮಃ। ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಶ್ರಿತಂವಾಕ್ಯಂಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಂಪ್ರಹರ್ಷಯನ್ ॥೪॥ ಪ್ರಣಷ್ಟಾಶ್ರೀಶ್ಚಕೀರ್ತಿಶ್ಚಕಪಿರಾಜ್ಯಂಚಶಾಶ್ವತಂ । ರಾಮಪ್ರಸಾದಾತ್ಸೌಮಿತ್ರೇಪುನಃಪ್ರಾಪ್ತಮಿದಂಮಯಾ ॥ ೫ ॥ ಕಶ್ಶಕ್ತಸ್ತಸ್ಯದೇವಸ್ಯಖ್ಯಾತಸ್ಯಸ್ವೇನಕರ್ಮಣಾ ।ತಾದೃಶಂವಿಕ್ರಮಂವೀರಪ್ರತಿಕರ್ತುಮರಿಂದಮ ॥೬॥ ಸೀತಾಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾವಧಿಷ್ಯತಿಚರಾವಣಂ । ಸಹಾಯಮಾತ್ರೇಣಮಯಾರಾಘವಸ್ಸ್ವೇನತೇಜಸಾ ॥ ೭ ॥ ಸಹಾಯಕೃತ್ಯಂಕಿಂತಸ್ಯಯೇನಸಪ್ತಮಹಾದ್ರುಮಾಃ । ಶೈಲಶ್ಚವಸುಧಾಚೈವಬಾಣೇನೈಕೇನದಾರಿತಾ ॥ ೮ ॥ ಧನುರ್ವಿಷ್ಫಾರಮಾಣಸ್ಯಯಸ್ಯಶಬ್ದೇನಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಸಶೈಲಾಕಂಪಿತಾಭೂಮಿಸ್ಸಹಾಯೈಸ್ತಸ್ಯಕಿನ್ನುವೈ ॥ ೯ ॥ ಅನುಯಾತ್ರಾಂನರೇಂದ್ರಸ್ಯಕರಿಷ್ಯೇಹಂನರರ್ಷಭ।ಗಚ್ಛತೋರಾವಣಂಹಂತುಂವೈರಿಣಂಸಪುರಸ್ಸರಮ್ ॥೧೦॥ ಯದಿಕಿಂಚಿದತಿಕ್ರಾಂತಂವಿಶ್ವಾಸಾತ್ಪ್ರಣಯೇನವಾ । ಪ್ರೇಷ್ಯಸ್ಯಕ್ಷಮಿತವ್ಯಂಮೇನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪರಾಧ್ಯತಿ ॥೧೧॥ ಇತಿತಸ್ಯಬ್ರುವಾಣಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ। ಅಭವಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರೀತಃಪ್ರೇಮ್ಣಾಚೈವಮುವಾಚಹ ॥೧೨॥ ಸರ್ವಥಾಹಿಮಮಭ್ರಾತಾಸನಾಥೋವಾನರೇಶ್ವರ। ತ್ವಯಾನಾಥೇನಸುಗ್ರೀವಪ್ರಶ್ರಿತೇನವಿಶೇಷತಃ ॥೩೧॥ಯಸ್ತೇಪ್ರಭಾವಸ್ಸುಗ್ರೀವಯಚ್ಚತೇಶೌಚಮುತ್ತಮಂ । ಅರ್ಹಸ್ತ್ವಂಕಪಿರಾಜ್ಯಸ್ಯಶ್ರಿಯಂಭೋಕ್ತುಮನುತ್ತಮಾಂ ॥ ೪೧ ॥ ಸಹಾಯೇನಚಸುಗ್ರೀವತ್ವಯಾರಾಮಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ವಧಿಷ್ಯತಿರಣೇಶತ್ರೂನಚಿರಾನ್ನಾತ್ರಸಂಶಯಃ ॥೧೫॥ ಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಯಕೃತಜ್ಞಸ್ಯಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಃ । ಉಪಪನ್ನಂಚಯುಕ್ತಂಚಸುಗ್ರೀವತೇವಭಾಷಿತಂ ॥ ೧೬ ॥ ದೋಷಜ್ಞಸ್ಸತಿಸಾಮರ್ಥ್ಯೇಕೋನ್ಯೋಭಾಷಿತುಮರ್ಹತಿ । ವರ್ಜಯಿತ್ವಾಮಮಜ್ಯೇಷ್ಠಂತ್ವಾಂಚವಾನರಸತ್ತಮ ॥೧೭॥ ಸದೃಶಶ್ಚಾಸಿರಾಮಸ್ಯವಿಕ್ರಮೇಣಬಲೇನಚ । ಸಹಾಯೋದೈವತೈರ್ದತ್ತಶ್ಚಿರಾಯಹರಿಪುಂಗವ ॥ ಕಿಂತುಶೀಘ್ರಮಿತೋವೀರನಿಷ್ಕ್ರಾಮತ್ವಂಮಯಾಸಹ। ಸಾಂತ್ವಯಸ್ವವಯಸ್ಯಂತ್ವಂಭಾರ್ಯಾಹರಣಕರ್ಶಿತಂ ॥೧೯॥ ಯಚ್ಚಶೋಕಾಭಿಭೂತಸ್ಯಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಸ್ಯಭಾಷಿತಂ । ಮಯಾತ್ವಂಪರುಷಾಣ್ಯುಕ್ತಸ್ತಚ್ಚತ್ವಂಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಸಿ॥೨೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸುಗ್ರೀವೋಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಹನೂಮಂತಂಸ್ಥಿತಂಪಾರ್ಶ್ವೇಸಚಿವಂತ್ವಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಮಹೇಂದ್ರಹಿಮವದ್ವಿಂಧ್ಯಕೈಲಾಸಶಿಖರೇಷುಚ । ಮಂದರೇಪಾಂಡುಶಿಖರೇಪಂಚಶೈಲೇಷುಯೇಸ್ಥಿತಾಃ ॥೨॥ತರುಣಾದಿತ್ಯವರ್ಣೇಷುಭ್ರಾಜಮಾನೇಷುಸರ್ವತಃ॥ಪರ್ವತೇಷುಸಮುದ್ರಾಂತೇಪಶ್ಚಿಮಾಯಾಂತುಯೇದಿಶಿ॥೩॥ ಆದಿತ್ಯಭವನೇಚೈವಗಿರೌಸಂಧ್ಯಾಭ್ರಸನ್ನಿಭೇ।ಪದ್ಮತಾಳವನಂಭೀಮಂಸಂಶ್ರಿತಾಹರಿಪುಂಗವಾಃ॥೪॥ ಅಂಜನಾಂಬುದಸಂಕಾಶಾಃಕುಂಜರಪ್ರತಿಮೌಜಸಃ।ಅಂಜನೇಪರ್ವತೇಚೈವಯೇವಸಂತಿಪ್ಲವಂಗಮಾಃ॥ ಮನಶ್ಶಿಲಾಗುಹಾವಾಸಾವಾನರಾಃಕನಕಪ್ರಭಾಃ। ಮೇರುಪಾರ್ಶ್ವಗತಾಶ್ಚೈವಯೇಧೂಮ್ರಗಿರಿಸಂಶ್ರಿತಾಃ॥ತರುಣಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಶ್ಚಪರ್ವತೇಷುಮಹಾರುಣೇ।ಪಿಬಂತೋಮಧುಮೈರೇಯಂಭೀಮವೇಗಾಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃ॥ವನೇಷುಚಸುರಮ್ಯೇಷುಸುಗಂಧಿಷುಮಹತ್ಸುಚ। ತಾಪಸಾನಾಂಚರಮ್ಯೇಷುವನಾಂತೇಷುಸಮಂತತಃ ॥೮॥ ತಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತ್ವಮಾನಯಕ್ಷಿಪ್ರಂಪೃಥಿವ್ಯಾಂಸರ್ವವಾನರಾನ್ ।ಸಾಮದಾನಾದಿಭಿಸ್ಸರ್ವೈರಾಶುಪ್ರೇಷಯವಾನರಾನ್ ॥೯॥ ಪ್ರೇಷಿತಾಃಪ್ರಥಮಂಯೇಚಮಯಾದೂತಾಮಹಾಜವಾಃ। ತ್ವರಣಾರ್ಥಂತುಭೂಯಸ್ತ್ವಂಹರೀನ್ಸಂಪ್ರೇಷಯಾಪರಾನ್ ॥೧೦॥ ಯೇಪ್ರಸಕ್ತಾಶ್ಚಕಾಮೇಷುದೀರ್ಘಸೂತ್ರಾಶ್ಚವಾನರಾಃ । ಇಹಾನಯಸ್ವತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಶೀಘ್ರಂತುಮಮಶಾಸನಾತ್ ॥೧೧॥ ಅಹೋಭಿರ್ದಶಭಿರ್ಯೇಹಿನಾಗಚ್ಛಂತಿಮಮಾಜ್ಞಯಾ । ಹಂತವ್ಯಾಸ್ತೇದುರಾತ್ಮಾನೋರಾಜಶಾಸನದೂಷಕಾಃ ॥ ೧೨ ॥ ಶತಾನ್ಯಥಸಹಸ್ರಾಣಾಂಕೋಟ್ಯಶ್ಚಮಮಶಾಸನಾತ್ । ಪ್ರಯಾಂತುಕಪಿಸಿಂಹಾನಾಂದಿಶೋಮಮಮತೇಸ್ಥಿತಾಃ ॥೧೩॥ಮೇಘಪರ್ವತಸಂಕಾಶಾಶ್ಛಾದಯಂತಇವಾಂಬರಂ। ಘೋರರೂಪಾಃಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಾಯಾಂತುಮಚ್ಛಾಸನಾದಿತಃ ॥೧೪॥ ತೇಗತಿಜ್ಞಾಗತಿಂಗತ್ವಾಪೃಥಿವ್ಯಾಂಸರ್ವವಾನರಾಃ । ಆನಯಂತುಹರೀನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತ್ವರಿತಾಶ್ಶಾಸನಾನ್ಮಮ॥೧೫॥ತಸ್ಯವಾನರರಾಜಸ್ಯಶ್ರುತ್ವಾವಾಯುಸುತೋವಚಃ।ದಿಕ್ಷುಸರ್ವಾಸುವಿಕ್ರಾಂತಾನ್ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸವಾನರಾನ್॥

ತೇಪದಂವಿಷ್ಣುವಿಕ್ರಾಂತಂಪತತ್ರಿಜ್ಯೋತಿರಧ್ವಗಾಃ | ಪ್ರಯಾತಾಃಪ್ರಹಿತಾರಾಜ್ಞಾಹರಯಸ್ತತ್ಕ್ಷಣೇನವೈ ||೧೭|| ತೇಸಮು
ದ್ರೇಷುಗಿರಿಷುವನೇಷುಚಸರಸ್ಸುಚ | ವಾನರಾವಾನರಾನ್ಸರ್ವಾನ್ರಾಮಹೇತೋರಚೋದಯನ್ ||೧೮|| ಮೃತ್ಯುಕಾಲೋಪ
ಮಸ್ಯಾಜ್ಞಾಂರಾಜರಾಜಸ್ಯವಾನರಾಃ | ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಾಯಯುಃಶ್ರುತ್ವಾಸುಗ್ರೀವಭಯದರ್ಶಿನಃ ||೧೯|| ತತಸ್ತೇಂಜನಸಂ
ಕಾಶಾಗಿರೇಸ್ತಸ್ಮಾನ್ಮಹಾಜವಾಃ | ತಿಸ್ರಃಕೋಟ್ಯಃಪ್ಲವಂಗಾನಾಂನಿರ್ಯಯುರ್ಯತ್ರರಾಘವಃ ||೨೦|| ಅಸ್ತಂಗಚ್ಛತಿಯತ್ರಾ
ರ್ಕಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಗಿರಿವರೇಸ್ಥಿತಾಃ | ತಪ್ತಹೇಮಮಹಾಭಾಸಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಕೋಟ್ಯೋದಶಚ್ಯುತಾಃ ||೨೧|| ಕೈಲಾಸಶಿಖರೇಭ್ಯಶ್ಚಸಿಂ
ಹಕೇಸರವರ್ಚಸಾಂ | ತತಃಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿವಾನರಾಣಾಮುಪಾಗಮನ್ ||೨೨|| ಫಲಮೂಲೇನಜೀವಂತೋಹಿಮವಂತ
ಮುಪಾಶ್ರಿತಾಃ | ತೇಷಾಂಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಾಂಸಹಸ್ರಂಸಮವರ್ತತ ||೨೩|| ಅಂಗಾರಕಸಮಾನಾನಾಂಭೀಮಾನಾಂಭೀ
ಮಕರ್ಮಣಾಂ| ವಿಂಧ್ಯಾದ್ವಾನರಕೋಟೀನಾಂಸಹಸ್ರಾಣ್ಯಪತನ್ದ್ರುತಮ್ ||೨೪|| ಕ್ಷೀರೋದವೇಲಾನಿಲಯಾಸ್ತಮಾಲವನವಾ
ಸಿನಃ | ನಾರಿಕೇಳಾಶನಾಶ್ಚೈವತೇಷಾಂಸಂಖ್ಯಾನವಿದ್ಯತೇ ||೨೫|| ವನೇಭ್ಯೋಗಹ್ವರೇಭ್ಯಶ್ಚಸರಿದ್ಭ್ಯಶ್ಚಮಹಾಜವಾಃ | ಆ
ಗಚ್ಛದ್ವಾನರೀಸೇನಾಪಿಬಂತೀವದಿವಾಕರಮ್ ||೨೬|| ಯೇತುತ್ವರಯಿತುಂಯಾತಾವಾನರಾಸ್ಸರ್ವವಾನರಾನ್ | ತೇವೀರಾಹಿ
ಮವಚ್ಛೈಲಂದದೃಶುಸ್ತಂಮಹಾದ್ರುಮಂ ||೨೭|| ತಸ್ಮಿನ್ಗಿರಿವರೇರಮ್ಯೇಯಜ್ಞೋಮಾಹೇಶ್ವರಃಪುರಾ | ಸರ್ವದೇವಮನ
ಸ್ತೋಷೋಬಭೌದಿವ್ಯೋಮನೋಹರಃ ||೨೮|| ಅನ್ನನಿಷ್ಯಂದಜಾತಾನಿಮೂಲಾನಿಚಫಲಾನಿಚ | ಅಮೃತಾಸ್ವಾದಕಲ್ಪಾನಿದ
ದೃಶುಸ್ತತ್ರವಾನರಾಃ ||೨೯|| ತದನ್ನಸಂಭವಂದಿವ್ಯಂಫಲಮೂಲಂಮನೋಹರಂ| ಯಃಕಶ್ಚಿತ್ಸಕೃದಶ್ನಾತಿಮಾಸಂಭವತಿ
ತರ್ಪಿತಃ ||೩೦|| ತಾನಿಮೂಲಾನಿದಿವ್ಯಾನಿಫಲಾನಿಚಫಲಾಶನಾಃ | ಔಷಧಾನಿಚದಿವ್ಯಾನಿಜಗೃಹುರ್ಹರಿಯೂಥಪಾಃ ||೩೧||
ತಸ್ಮಾಚ್ಚಯಜ್ಞಾಯತನಾತ್ಪುಷ್ಪಾಣಿಸುರಭೀಣಿಚ | ಆನಿನ್ಯುರ್ವಾನರಾಗತ್ವಾಸುಗ್ರೀವಪ್ರಿಯಕಾರಣಾತ್ ||೩೨|| ತೇತುಸ
ರ್ವೇಹರಿವರಾಃಪೃಥಿವ್ಯಾಂಸರ್ವವಾನರಾನ್ | ಸಂಚೋದಯಿತ್ವಾತ್ವರಿತಾಯೂಥಪಾನ್ಜಗ್ಮುರಗ್ರತಃ ||೩೩|| ತೇತುತೇನ
ಮುಹೂರ್ತೇನಯೂಥಪಾಶ್ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಃ | ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂತ್ವರಯಾಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಸುಗ್ರೀವೋಯತ್ರವಾನರಃ ||೩೪|| ತೇಗೃ
ಹೀತ್ವೌಷಧೀಸ್ಸರ್ವಾಃಫಲಂಮೂಲಂಚವಾನರಾಃ| ತಂಪ್ರತಿಗ್ರಾಹಯಾಮಾಸುರ್ವಚನಂಚೇದಮಬ್ರುವನ್ ||೩೫|| ಸರ್ವೇ
ಪರಿಗತಾಶ್ಶೈಲಾಸ್ಸಮುದ್ರಾಶ್ಚವನಾನಿಚ | ಪೃಥಿವ್ಯಾಂವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇಶಾಸನಾದುಪಯಾಂತಿತೇ ||೩೬|| ಏವಂಶ್ರುತ್ವಾತ
ತೋಹೃಷ್ಟಃಸುಗ್ರೀವಃಪ್ಲವಗಾಧಿಪಃ | ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹತತ್ಪ್ರೀತಸ್ತೇಷಾಂಸರ್ವಮುಪಾಯನಮ್ || ... ||೩೭||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಚತತ್ಸರ್ವಮುಪಾಯನಮುಪಾಹೃತಂ | ವಾನರಾನ್ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾಚಸರ್ವಾನೇವವ್ಯಸರ್ಜಯತ್ ||೧||
ವಿಸರ್ಜಯಿತ್ವಾಸಹರೀನ್ಶೂರಾಂಸ್ತಾನ್ಕೃತಕರ್ಮಣಃ| ಮೇನೇಕೃತಾರ್ಥಮಾತ್ಮಾನಂರಾಘವಂಚಮಹಾಬಲಂ ||೨|| ಸಲ
ಕ್ಷ್ಮಣೋಭೀಮಬಲಂಸರ್ವವಾನರಸತ್ತಮಂ | ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಶ್ರಿತಂವಾಕ್ಯಂಸುಗ್ರೀವಂಸಂಪ್ರಹರ್ಷಯನ್ ||೩|| ಕಿಷ್ಕಿಂ
ಧಾಯಾವಿನಿಷ್ಕ್ರಾಮಯದಿತೇಸೌಮ್ಯರೋಚತೇ | ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಸುಭಾಷಿತಮ್ ||೪|| ಸುಗ್ರೀವಃಪ
ರಮಪ್ರೀತೋವಾಕ್ಯಮೇತದುವಾಚಹ |ಏವಂಭವತುಗಚ್ಛಾವಃಸ್ಥೇಯಂತ್ವಚ್ಛಾಸನೇಮಯಾ ||೫|| ತಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾಸು
ಗ್ರೀವೋಲಕ್ಷ್ಮಣಂಶುಭಲಕ್ಷಣಂ | ವಿಸರ್ಜಯಾಮಾಸತದಾತಾರಾಮನ್ಯಾಶ್ಚಯೋಷಿತಃ ||೬|| ಏಹೀತ್ಯುಚ್ಚೈರ್ಹರಿವ
ರಾನ್ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಮುದಾಹರತ್ | ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಹರಯಶ್ಶೀಘ್ರಮಾಯಯುಃ ||೭|| ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟಾಸ್ಸರ್ವೇ
ಯೇಸ್ಯುಃಸ್ತ್ರೀದರ್ಶನಕ್ಷಮಾಃ | ತಾನುವಾಚತತಃಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ರಾಜಾರ್ಕಸದೃಶಪ್ರಭಃ ||೮|| ಉಪಸ್ಥಾಪಯತಕ್ಷಿಪ್ರಂ
ಶಿಬಿಕಾಂಮಮವಾನರಾಃ| ಶ್ರುತ್ವಾತುವಚನಂತಸ್ಯಹರಯಶ್ಶೀಘ್ರವಿಕ್ರಮಾಃ ||೯|| ಸಮುಪಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸುಶ್ಶಿಬಿಕಾಂ
ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಂ | ತಾಮುಪಸ್ಥಿತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಶಿಬಿಕಾಂವಾನರಾಧಿಪಃ ||೧೦|| ಲಕ್ಷ್ಮಣಾರುಹ್ಯತಾಂಶೀಘ್ರಮಿತಿಸೌಮಿ
ತ್ರಿಮಬ್ರವೀತ್ | ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಕಾಂಚನಂಯಾನಂಸುಗ್ರೀವಸ್ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭಂ ||೧೧|| ಬೃಹದ್ಭಿರ್ಹರಿಭಿರ್ಯುಕ್ತಮಾರುರೋ
ಹಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ| ಪಾಂಡುರೇಣಾತಪತ್ರೇಣಧ್ರಿಯಮಾಣೇನಮೂರ್ಧನಿ ||೧೨|| ಶುಕ್ಲೈಶ್ಚವಾಲವ್ಯಜನೈರ್ಧೂಯಮಾನೈ
ಸ್ಸಮಂತತಃ| ಶಂಖಭೇರೀನಿನಾದೈಶ್ಚಹರಿಭಿಶ್ಚಾಭಿನಂದಿತಃ ||೧೩|| ನಿರ್ಯಯೌಪ್ರಾಪ್ಯಸುಗ್ರೀವೋರಾಜ್ಯಶ್ರಿಯಮನುತ್ತ
ಮಾಂ| ಸವಾನರಶತೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಬಹುಭಿಶ್ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಿಭಿಃ ||೧೪|| ಪರಿಕೀರ್ಣೋಯಯೌತತ್ರಯತ್ರರಾಮೋವ್ಯವಸ್ಥಿ
ತಃ | ಸತಂದೇಶಮನುಪ್ರಾಪ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠಂರಾಮನಿಷೇವಿತಂ ||೧೫|| ಅವಾತರನ್ಮಹಾತೇಜಾಶ್ಶಿಬಿಕಾಯಾಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ |ಆಸಾ
ದ್ಯಚತತೋರಾಮಂಕೃತಾಂಜಲಿಪುಟೋಭವತ್ ||೧೬|| ಕೃತಾಂಜಲೌಸ್ಥಿತೇತಸ್ಮಿನ್ವಾನರಾಶ್ಚಾಭವಂಸ್ತಥಾ|ಉದ್ಧೃತಾಂ
ಜಲಿಪದ್ಮಾಸ್ತೇಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಸಮಂತತಃ ||೧೭|| ತಟಾಕಮಿವತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಃಕುಟ್ಮಲಪಂಕಜಂ |ವಾನರಾಣಾಂಮ
ಹತ್ಸೈನ್ಯಂಸುಗ್ರೀವಪ್ರೀತಿಮಾನಭೂತ್ ||೧೮|| ಪಾದಯೋಃಪತಿತಂಮೂರ್ಧ್ನಾತಮುತ್ಥಾಪ್ಯಹರೀಶ್ವರಂ | ಪ್ರೇಮ್ಣಾಚ

ಬಹುಮಾನಾಚ್ಚರಾಘವಃಪರಿಷಸ್ವಜೇ ॥೧೯॥ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯಚಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಿಷೀದೇತಿತತೋಽಬ್ರವೀತ್ । ತಂನಿಷಣ್ಣಂತತೋದೃ
ಷ್ಟ್ವಾಕ್ಷಿತೌರಾಮೋಽಬ್ರವೀದ್ವಚಃ ॥೨೦॥ ಧರ್ಮಮರ್ಥಂಚಕಾಮಂಚಯಸ್ತುಕಾಲೇನಿಷೇವತೇ। ವಿಭಜ್ಯಸತತಂವೀರಸ್ಸರಾ
ಜಾಹರಿಸತ್ತಮ ॥೨೧॥ ಹಿತ್ವಾಧರ್ಮಂತಥಾರ್ಥಂಚಕಾಮಂಯಸ್ತುನಿಷೇವತೇ। ಸವೃಕ್ಷಾಗ್ರೇಯಥಾಸುಪ್ತಃಪತಿತಃಪ್ರತಿಬು
ಧ್ಯತೇ ॥೨೨॥ ಅಮಿತ್ರಾಣಾಂವಧೇಯುಕ್ತೋಮಿತ್ರಾಣಾಂಸಂಗ್ರಹೇರತಃ। ತ್ರಿವರ್ಗಫಲಭೋಕ್ತಾತುರಾಜಾಧರ್ಮೇಣಯುಜ್ಯ
ತೇ ॥೨೩॥ ಉದ್ಯೋಗಸಮಯಸ್ತ್ವೇಷಪ್ರಾಪ್ತಶ್ಶತ್ರುವಿನಾಶನ। ಸಂಚಿಂತ್ಯತಾಂಹಿಪಿಂಗೇಶಹರಿಭಿಸ್ಸಹಮಂತ್ರಿಭಿಃ ॥೨೪॥ ಏ
ವಮುಕ್ತಸ್ತುಸುಗ್ರೀವೋರಾಮಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್। ಪ್ರಣಷ್ಟಾಶ್ರೀಶ್ಚಕೀರ್ತಿಶ್ಚಕಪಿರಾಜ್ಯಂಚಶಾಶ್ವತಮ್ ॥೨೫॥ ತ್ವತ್ಪ್ರ
ಸಾದಾನ್ಮಹಾಬಾಹೋಪುನಃಪ್ರಾಪ್ತಮಿದಂಮಯಾ। ತವದೇವಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚಭ್ರಾತುಶ್ಚಜಯತಾಂವರ ॥೨೬॥ ಕೃತಂನಪ್ರ
ತಿಕುರ್ಯಾದ್ಯಃಪುರುಷಾಣಾಂಸದೂಷಕಃ । ಏತೇವಾನರಮುಖ್ಯಾಶ್ಚಶತಶಶ್ಶತ್ರುಸೂದನ ॥೨೭॥ ಪ್ರಾಪ್ತಾಶ್ಚಾದಾಯಬಲಿ
ನಃಪೃಥಿವ್ಯಾಂಸರ್ವವಾನರಾನ್। ಋಕ್ಷಾಶ್ಚಾವಹಿತಾಶ್ಶೂರಾಗೋಲಾಂಗೂಲಾಶ್ಚರಾಘವ ॥೨೮॥ ಕಾಂತಾರವನದುರ್ಗಾ
ಣಾಮಭಿಜ್ಞಾಘೋರದರ್ಶನಾಃ । ದೇವಗಂಧರ್ವಪುತ್ರಾಶ್ಚವಾನರಾಃಕಾಮರೂಪಿಣಃ ॥೨೯॥ ಸ್ವೈಸ್ಸ್ವೈಃಪರಿವೃತಾಸ್ಸೈ
ನ್ಯೈರ್ವರ್ತಂತೇಪಥಿರಾಘವ । ಶತೈಶ್ಶತಸಹಸ್ರೈಶ್ಚಕೋಟಿಭಿಶ್ಚಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೩೦॥ ಅಯುತೈಶ್ಚಾವೃತಾವೀರಾಶ್ಶಂ
ಕುಭಿಶ್ಚಪರಂತಪ। ಅರ್ಬುದೈರರ್ಬುದಶತೈರ್ಮಧ್ಯೈಶ್ಚಾಂತ್ಯೈಶ್ಚವಾನರಾಃ ॥೩೧॥ ಸಮುದ್ರೈಶ್ಚಪರಾರ್ಧೈಶ್ಚಹರಯೋ
ಹರಿಯೂಥಪಾಃ । ಆಗಮಿಷ್ಯಂತಿತೇರಾಜನ್ಮಹೇಂದ್ರಸಮವಿಕ್ರಮಾಃ ॥೩೨॥ ಮೇರುಮಂದರಸಂಕಾಶಾವಿಂಧ್ಯಮೇರುಕೃ
ತಾಲಯಾಃ। ತೇತ್ವಾಮಭಿಗಮಿಷ್ಯಂತಿರಾಕ್ಷಸಂಯೇಸಬಾಂಧವಂ ॥೩೩॥ ನಿಹತ್ಯರಾವಣಂಸಂಖ್ಯೇಹ್ಯಾನಯಿಷ್ಯಂತಿಮೈಥಿ
ಲೀಂ ॥ ತತಸ್ತಮುದ್ಯೋಗಮವೇಕ್ಷ್ಯಬುದ್ಧಿಮಾನ್ಹರಿಪ್ರವೀರಸ್ಯನಿದೇಶವರ್ತಿನಃ। ಬಭೂವಹರ್ಷಾದ್ವಸುಧಾಧಿಪಾತ್ಮಜಃ
ಪ್ರಬುದ್ಧನೀಲೋತ್ಪಲತುಲ್ಯದರ್ಶನಃ ॥ ... ... ॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತಿಬ್ರುವಾಣಂಸುಗ್ರೀವಂರಾಮೋಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಃ । ಬಾಹುಭ್ಯಾಂಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಪ್ರತ್ಯುವಾಚಕೃತಾಂಜಲಿಂ॥
ಯದಿಂದ್ರೋವರ್ಷತೇವರ್ಷಂನತಚ್ಚಿತ್ರಂಭವೇತ್ಕ್ವಚಿತ್। ಆದಿತ್ಯೋವಾಸಹಸ್ರಾಂಶುಃಕುರ್ಯಾದ್ವಿತಿಮಿರಂನಭಃ ॥೨॥ ಚಂದ್ರ
ಮಾರಶ್ಮಿಭಿಃಕುರ್ಯಾತ್ಪೃಥಿವೀಂಸೌಮ್ಯನಿರ್ಮಲಾಂ । ತ್ವದ್ವಿಧೋವಾಪಿಮಿತ್ರಾಣಾಂಪ್ರತಿಕುರ್ಯಾತ್ಪರಂತಪ ॥೩॥ ಏವಂ
ತ್ವಯಿನತಚ್ಚಿತ್ರಂಭವೇದ್ಯತ್ಸೌಮ್ಯಶೋಭನಂ। ಜಾನಾಮ್ಯಹಂತ್ವಾಂಸುಗ್ರೀವಸತತಂಪ್ರಿಯವಾದಿನಂ ॥೪॥ ತ್ವತ್ಸನಾಥ
ಸ್ಸಖೇಸಂಖ್ಯೇಜೇತಾಸ್ಮಿಸಕಲಾನರೀನ್ । ತ್ವಮೇವಮೇಸುಹೃನ್ಮಿತ್ರಂಸಾಹಾಯ್ಯಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೫॥ ಜಹಾರಾತ್ಮವಿನಾ
ಶಾಯವೈದೇಹೀಂರಾಕ್ಷಸಾಧಮಃ । ವಂಚಯಿತ್ವಾತುಪೌಲೋಮೀಮನುಹ್ಲಾದೋಯಥಾಶಚೀಂ ॥೬॥ ನಚಿರಾತ್ತಂಹನಿ
ಷ್ಯಾಮಿರಾವಣಂನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ । ಪೌಲೋಮ್ಯಾಃಪಿತರಂದೃಪ್ತಂಶತಕ್ರತುರಿವಾಹವೇ ॥೭॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇಚೈವರಜಸ್ಸ
ಮಭಿವರ್ತತ । ಉಷ್ಣಾಂತೀವ್ರಾಂಸಹಸ್ರಾಂಶೋಶ್ಛಾದಯದ್ಗಗನೇಪ್ರಭಾಂ ॥೮॥ ದಿಶಃಪರ್ಯಾಕುಲಾಶ್ಚಾಸನ್ರಜಸಾತೇನ
ಮೂರ್ಛಿತಾ । ಚಚಾಲಚಮಹೀಸರ್ವಾಸಶೈಲವನಕಾನನಾ ॥೯॥ ತತೋನಾಗೇಂದ್ರಸಂಕಾಶೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರೈರ್ಮ
ಹಾಬಲೈಃ । ಕೃತ್ಸ್ನಾಸಂಛಾದಿತಾಭೂಮಿರಸಂಖ್ಯೇಯೈಃಪ್ಲವಂಗಮೈಃ ॥೧೦॥ ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾತ್ರೇಣತತಸ್ತೈರ್ಹ
ರಿಯೂಥಪೈಃ । ಕೋಟೀಶತಪರೀವಾರೈಃಕಾಮರೂಪಿಭಿರಾವೃತಾ ॥೧೧॥ ನಾದೇಯೈಃಪಾರ್ವತೀಯೈಶ್ಚಸಾಮುದ್ರೈ
ಶ್ಚಮಹಾಬಲೈಃ । ಹರಿಭಿರ್ಮೇಘನಿರ್ಹ್ರಾದೈರನ್ಯೈಶ್ಚವನಚಾರಿಭಿಃ ॥೧೨॥ ತರುಣಾದಿತ್ಯವರ್ಣೈಶ್ಚಶಶಿಗೌರೈಶ್ಚವಾ
ನರೈಃ । ಪದ್ಮಕೇಸರವರ್ಣೈಶ್ಚಶ್ವೇತೈರ್ಮೇರುಕೃತಾಲಯೈಃ ॥ ಕೋಟೀಸಹಸ್ರೈರ್ದಶಭಿಃಶ್ರೀಮಾನ್ಪರಿವೃತಸ್ತದಾ । ವೀ
ರಶ್ಶತವಲಿರ್ನಾಮವಾನರಃಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ ॥೧೪॥ ತತಃಕಾಂಚನಶೈಲಾಭಸ್ತಾರಾಯಾವೀರ್ಯವಾನ್ಪಿತಾ । ಅನೇಕೈ
ರ್ದಶಸಾಹಸ್ರೈಃಕೋಟಿಭಿಃಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ ॥೧೫॥ ತಥಾಪರೇಣಕೋಟೀನಾಂಸಹಸ್ರೇಣಸಮನ್ವಿತಃ । ಪಿತಾರುಮಾ
ಯಾಸ್ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಸುಗ್ರೀವಶ್ವಶುರೋವಿಭುಃ ॥೧೬॥ ಪದ್ಮಕೇಸರಸಂಕಾಶಸ್ತರುಣಾರ್ಕನಿಭಾನನಃ । ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ವಾ
ನರಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸರ್ವವಾನರಸತ್ತಮಃ ॥೧೭॥ ಅನೀಕೈರ್ಬಹುಸಾಹಸ್ರೈರ್ವಾನರಾಣಾಂಸಮನ್ವಿತಃ । ಪಿತಾಹನುಮತಃಶ್ರೀ
ಮಾನ್ಕೇಸರೀಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ ॥೧೮॥ ಗೋಲಾಂಗೂಲಮಹಾರಾಜೋಗವಾಕ್ಷೋಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ । ವೃತಃಕೋಟಿಸಹಸ್ರೇ
ಣವಾನರಾಣಾಮದೃಶ್ಯತ ॥೧೯॥ ಋಕ್ಷಾಣಾಂಭೀಮವೇಗಾನಾಂಧೂಮ್ರಶ್ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ । ವೃತಃಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾ
ಭ್ಯಾಂದ್ವಾಭ್ಯಾಂಸಮಭಿವರ್ತತ ॥೨೦॥ ಮಹಾಚಲನಿಭೈರ್ಘೋರೈಃಪನಸೋನಾಮಯೂಥಪಃ । ಆಜಗಾಮಮಹಾ
ವೀರ್ಯಸ್ತಿಸೃಭಿಃಕೋಟಿಭಿರ್ವೃತಃ ॥೨೧॥ ನೀಲಾಂಜನಚಯಾಕಾರೋನೀಲೋನಾಮಥಯೂಥಪಃ । ಅದೃಶ್ಯತಮಹಾಕಾ
ಯಃಕೋಟಿಭಿರ್ದಶಭಿರ್ವೃತಃ ॥೨೨॥ ತತಃಕಾಂಚನಶೈಲಾಭೋಗವಯೋನಾಮಯೂಥಪಃ । ಆಜಗಾಮಮಹಾವೀರ್ಯಃ

ಕೋಟಿಭಿಃ ಪಂಚಭಿರ್ವೃತಃ ॥೨೩॥ ದರೀಮುಖಶ್ಚ ಬಲವಾನ್ಯೂಥಪೋಽಭ್ಯಾಯಯೌ ತದಾ । ವೃತಃ ಕೋಟಿಸಹಸ್ರೇಣ ಸುಗ್ರೀವಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ ॥೨೪॥ ಮೈಂದಶ್ಚ ದ್ವಿವಿದಶ್ಚೋಭಾವಶ್ವಿಪುತ್ರೌ ಮಹಾಬಲೌ । ಕೋಟಿಕೋಟಿಸಹಸ್ರೇಣ ವಾನರಾಣಾಮದೃಶ್ಯತಾಮ್ ॥೨೫॥ ಗಜಶ್ಚ ಬಲವಾನ್ವೀರಃ ಕೋಟಿಭಿಸ್ತಿಸೃಭಿರ್ವೃತಃ । ಋಕ್ಷರಾಜೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಜಾಂಬವಾನ್ನಾಮ ನಾಮತಃ ॥೨೬॥ ಕೋಟಿಭಿರ್ದಶಭಿಃ ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ವಶೇ ಸ್ಥಿತಃ । ರುಮಣ್ವಾನ್ನಾಮ ವಿಕ್ರಾಂತೋ ವಾನರೋ ವಾನರೇಶ್ವರಮ್ ॥೨೭॥ ಆಯಯೌ ಬಲವಾಂಸ್ತೂರ್ಣಂ ಕೋಟೀಶತಸಮಾವೃತಃ । ತತಃ ಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರೇಣ ಶತೇನ ಚ ॥೨೮॥ ಪೃಷ್ಠತೋಽನುಗತಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಹರಿಭಿರ್ಗಂಧಮಾದನಃ । ತತಃ ಪದ್ಮಸಹಸ್ರೇಣ ವೃತಶ್ಶಂಖಶತೇನ ಚ ॥೨೯॥ ಯುವರಾಜೋಽಂಗದಃ ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಪಿತೃತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ । ತತಸ್ತಾರಾದ್ಯುತಿಸ್ತಾರೋ ಹರಿರ್ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೩೦॥ ಪಂಚಭಿರ್ಹರಿಕೋಟೀಭಿರ್ದೂರತಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ । ಇಂದ್ರಜಾನುಃ ಕಪಿರ್ವೀರೋ ಯೂಥಪಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ ॥೩೧॥ ಏಕಾದಶಾನಾಂ ಕೋಟೀನಾಮೀಶ್ವರಸ್ತೈಶ್ಚ ಸಂವೃತಃ । ತತೋ ರಂಭಸ್ತ್ವನುಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತರುಣಾದಿತ್ಯಸನ್ನಿಭಃ ॥೩೨॥ ಅಯುತೇನ ವೃತಶ್ಚೈವ ಸಹಸ್ರೇಣಾಯುತೇನ ಚ । ತತೋ ಯೂಥಪತಿರ್ವೀರೋ ದುರ್ಮುಖೋ ನಾಮ ವಾನರಃ ॥೩೩॥ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ ಕೋಟಿಭ್ಯಾಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಪರಿವೃತೋ ಬಲೀ । ಕೈಲಾಸಶಿಖರಾಕಾರೈರ್ವಾನರೈರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮೈಃ ॥೩೪॥ ವೃತಃ ಕೋಟಿಸಹಸ್ರೇಣ ಹನೂಮಾನ್ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ । ನಲಶ್ಚಾಪಿ ಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ಸಂವೃತೋ ದ್ರುಮವಾಸಿಭಿಃ ॥೩೫॥ ಕೋಟೀಶತೇನ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಸಹಸ್ರೇಣ ಶತೇನ ಚ । ತತೋ ದಧಿಮುಖಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಕೋಟಿಭಿರ್ದಶಭಿರ್ವೃತಃ ॥೩೬॥ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋಽಭಿಮತಸ್ತಸ್ಯ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಶರಭಃ ಕುಮುದೋ ವಹ್ನಿರ್ವಾನರೋ ರಂಭ ಏವ ಚ ॥೩೭॥ ಏತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ವಾನರಾಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ । ಆವೃತ್ಯ ಪೃಥಿವೀಂ ಸರ್ವಾಂ ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚ ವನಾನಿ ಚ ॥೩೮॥ ಯೂಥಪಾಸ್ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ಯೇಷಾಂ ಸಂಖ್ಯಾ ನ ವಿದ್ಯತೇ । ಆಗತಾಶ್ಚ ವಿಶಿಷ್ಟಾಶ್ಚ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಸರ್ವವಾನರಾಃ ॥೩೯॥ ಆಪ್ಲವಂತಃ ಪ್ಲವಂತಶ್ಚ ಗರ್ಜಂತಶ್ಚ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ । ಅಭ್ಯವರ್ತಂತ ಸುಗ್ರೀವಂ ಸೂರ್ಯಮಭ್ರಗಣಾ ಇವ ॥೪೦॥ ಕುರ್ವಾಣಾ ಬಹುಶಬ್ದಾಂಶ್ಚ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ಬಾಹುಶಾಲಿನಃ । ಶಿರೋಭಿರ್ವಾನರೇಂದ್ರಾಯ ಸುಗ್ರೀವಾಯ ನ್ಯವೇದಯನ್ ॥೪೧॥ ಅಪರೇ ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಾಸ್ಸಂಯಮ್ಯ ಚ ಯಥೋಚಿತಮ್ । ಸುಗ್ರೀವೇಣ ಸಮಾಗಮ್ಯ ಸ್ಥಿತಾಃ ಪ್ರಾಂಜಲಯೋಽಭವನ್ ॥೪೨॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ತ್ವರಿತೋ ರಾಮೇ ಸರ್ವಾನ್ವಾನರರ್ಷಭಾನ್ । ನಿವೇದಯಿತ್ವಾ ಧರ್ಮಜ್ಞಃ ಸ್ಥಿತಃ ಪ್ರಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್ ॥೪೩॥ ಯಥಾಸುಖಂ ಪರ್ವತನಿರ್ಝರೇಷು ವನೇಷು ಸರ್ವೇಷು ಚ ವಾನರೇಂದ್ರಾಃ । ನಿವೇಶಯಿತ್ವಾ ವಿಧಿವದ್ಬಲಾನಿ ಬಲಂ ಬಲಜ್ಞಃ ಪ್ರತಿಪತ್ತುಮೀಷ್ಟೇ ॥ ... ... ॥೪೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥ ರಾಜಾ ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಸ್ಸುಗ್ರೀವಃ ಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಃ । ಉವಾಚ ನರಶಾರ್ದೂಲಂ ರಾಮಂ ಪರಬಲಾರ್ದನಮ್ ॥೧॥ ಆಗತಾ ವಿನಿವಿಷ್ಟಾಶ್ಚ ಬಲಿನಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ । ವಾನರಾ ವಾರಣೇಂದ್ರಾಭಾ ಯೇ ಮದ್ವಿಷಯವಾಸಿನಃ ॥೨॥ ತ ಇಮೇ ಬಹುವಿಕ್ರಾಂತೈರ್ಹರಿಭಿರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮೈಃ । ಆಗತಾ ವಾನರಾ ಘೋರಾ ದೈತ್ಯದಾನವಸನ್ನಿಭಾಃ ॥೩॥ ಖ್ಯಾತಕರ್ಮಾಪದಾನಾಶ್ಚ ಬಲವಂತೋ ಜಿತಕ್ಲಮಾಃ । ಪರಾಕ್ರಮೇಷು ವಿಖ್ಯಾತಾ ವ್ಯವಸಾಯೇಷು ಚೋತ್ತಮಾಃ ॥೪॥ ಪೃಥಿವ್ಯಂಬುಚರಾ ರಾಮ ನಾನಾನಗನಿವಾಸಿನಃ । ಕೋಟ್ಯಗ್ರಶ ಇಮೇ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ವಾನರಾಸ್ತವ ಕಿಂಕರಾಃ ॥೫॥ ನಿದೇಶವರ್ತಿನಸ್ಸರ್ವೇ ಸರ್ವೇ ಗುರುಹಿತೇ ರತಾಃ । ಅಭಿಪ್ರೇತಮನುಷ್ಠಾತುಂ ತವ ಶಕ್ಷ್ಯಂತ್ಯರಿಂದಮ ॥೬॥ ತ ಇಮೇ ಬಹುಸಾಹಸ್ರೈರನೀಕೈರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮೈಃ । ಯನ್ಮನ್ಯಸೇ ನರವ್ಯಾಘ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂ ತದುಚ್ಯತಾಮ್ ॥೭॥ ತತ್ಸೈನ್ಯಂ ತ್ವದ್ವಶೇ ಯುಕ್ತಮಾಜ್ಞಾಪಯಿತುಮರ್ಹಸಿ । ಕಾಮಮೇಷಾಮಿದಂ ಕಾರ್ಯಂ ವಿದಿತಂ ಮಮ ತತ್ತ್ವತಃ ॥೮॥ ತಥಾಪಿ ತು ಯಥಾತತ್ತ್ವಮಾಜ್ಞಾಪಯಿತುಮರ್ಹಸಿ । ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣಂ ಸುಗ್ರೀವಂ ರಾಮೋ ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ ॥೯॥ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ಜ್ಞಾಯತಾಂ ಮಮ ವೈದೇಹೀ ಯದಿ ಜೀವತಿ ವಾ ನ ವಾ ॥೧೦॥ ಸ ಚ ದೇಶೋ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ ಯಸ್ಮಿನ್ವಸತಿ ರಾವಣಃ । ಅಧಿಗಮ್ಯ ತು ವೈದೇಹೀಂ ನಿಲಯಂ ರಾವಣಸ್ಯ ಚ ॥೧೧॥ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂ ವಿಧಾಸ್ಯಾಮಿ ತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇ ಸಹ ತ್ವಯಾ । ನಾಹಮಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಭುಃ ಕಾರ್ಯೇ ವಾನರೇಶ ನ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೧೨॥ ತ್ವಮಸ್ಯ ಹೇತುಃ ಕಾರ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರಭುಶ್ಚ ಪ್ಲವಗೇಶ್ವರ । ತ್ವಮೇವಾಜ್ಞಾಪಯ ವಿಭೋ ಮಮ ಕಾರ್ಯವಿನಿಶ್ಚಯಮ್ ॥ ತ್ವಂ ಹಿ ಜಾನಾಸಿ ಯತ್ಕಾರ್ಯಂ ಮಮ ವೀರ ನ ಸಂಶಯಃ । ಸುಹೃದ್ದ್ವಿತೀಯೋ ವಿಕ್ರಾಂತಃ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಕಾಲವಿಶೇಷವಿತ್ ॥೧೪॥ ಭವಾನಸ್ಮದ್ಧಿತೇ ಯುಕ್ತಸ್ಸುಕೃತಾರ್ಥೋಽರ್ಥವಿಕ್ರಮಃ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಸುಗ್ರೀವೋ ವಿನತಂ ನಾಮ ಯೂಥಪಮ್ ॥೧೫॥ ಅಬ್ರವೀದ್ರಾಮಸಾನ್ನಿಧ್ಯೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಚ ಧೀಮತಃ । ಶೈಲಾಭಂ ಮೇಘನಿರ್ಘೋಷಮೂರ್ಜಿತಂ ಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಮ್ ॥೧೬॥ ಸೋಮಸೂರ್ಯಾತ್ಮಜೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ವಾನರೈರ್ವಾನರೋತ್ತಮ । ದೇಶಕಾಲನಯೈರ್ಯುಕ್ತಃ ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯವಿನಿಶ್ಚಯೇ ॥೧೭॥ ವೃತಶ್ಶತಸಹಸ್ರೇಣ ವಾನರಾಣಾಂ ತರಸ್ವಿನಾಂ । ಅಧಿಗಚ್ಛ ದಿಶಂ ಪೂರ್ವಾಂ ಸಶೈಲವನಕಾನನಾಮ್ ॥೧೮॥ ತತ್ರ ಸೀತಾಂ ಚ ವೈದೇ

ಹೀಂನಿಲಯಂರಾವಣಸ್ಯಚ । ಮಾರ್ಗಧ್ವಂಗಿರಿಶೃಂಗೇಷುವನೇಷುಚನದೀಷುಚ ॥ ೧೯ ॥ ನದೀಂಭಾಗೀರಥೀಂರಮ್ಯಾಂಸರ
ಯೂಂಕೌಶಿಕೀಂತಥಾ । ಕಾಳಿಂದೀಂಯಮುನಾಂರಮ್ಯಾಂಯಾಮುನಂಚಮಹಾಗಿರಿಮ್ ॥ ೨೦ ॥ ಸರಸ್ವತೀಂಚಸಿಂಧುಂಚ
ಶೋಣಂಮಣಿನಿಭೋದಕಂ । ಮಹೀಂಕಾಲಮಹೀಂಚೈವಶೈಲಕಾನನಶೋಭಿತಾಮ್ ॥ ೨೧ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಮಾಲಾನ್ವಿದೇಹಾಂಶ್ಚ
ಮಾಳವಾನ್ಕಾಶಿಕೋಸಲಾನ್ । ಮಾಗಧಾಂಶ್ಚಮಹಾಗ್ರಾಮಾನ್ಪುಂಡ್ರಾನ್ವಂಗಾಂಸ್ತಥೈವಚ ॥ ೨೨ ॥ ಪತ್ತನಂಕೋಶ
ಕಾರಾಣಾಂಭೂಮಿಂಚರಜತಾಕರಾಂ । ಸರ್ವಮೇತದ್ವಿಚೇತವ್ಯಂಮಾರ್ಗಯದ್ಭಿಸ್ತತಸ್ತತಃ ॥ ೨೩ ॥ ರಾಮಸ್ಯದಯಿತಾಂ
ಭಾರ್ಯಾಂಸೀತಾಂದಶರಥಸ್ನುಷಾಂ । ಸಮುದ್ರಮವಗಾಢಾಂಶ್ಚಪರ್ವತಾನ್ಪತ್ತನಾನಿಚ ॥ ೨೪ ॥ ಮಂದರಸ್ಯಚಯೇಕೋಟಿಂ
ಸಂಶ್ರಿತಾಃಕೇಚಿದಾಯತಾಂ । ಕರ್ಣಪ್ರಾವರಣಾಶ್ಚೈವತಥಾಚಾಪ್ಯೋಷ್ಠಕರ್ಣಕಾಃ ॥ ೨೫ ॥ ಘೋರಲೋಹಮುಖಾಶ್ಚೈ
ವಜವನಾಶ್ಚೈಕಪಾದಕಾಃ । ಅಕ್ಷಯಾಬಲವಂತಶ್ಚಪುರುಷಾಃಪುರುಷಾದಕಾಃ ॥ ೨೬ ॥ ಕಿರಾತಾಃಕರ್ಣಚೂಡಾಶ್ಚಹೇಮಾಂ
ಗಾಃಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಃ । ಆಮಮೀನಾಶನಾಸ್ತತ್ರಕಿರಾತಾದ್ವೀಪವಾಸಿನಃ ॥ ೨೭ ॥ ಅಂತರ್ಜಲಚರಾಘೋರಾನರವ್ಯಾಘ್ರಾ
ಇತಿಶ್ರುತಾಃ । ಏತೇಷಾಮಾಲಯಾಸ್ಸರ್ವೇವಿಚೇಯಾಃಕಾನನೌಕಸಃ ॥ ೨೮ ॥ ಗಿರಿಭಿರ್ಯೇಚಗಮ್ಯಂತೇಪ್ಲವನೇನಪ್ಲವೇನಚ । ರ
ತ್ನವಂತಂಯವದ್ವೀಪಂಸಪ್ತರಾಜ್ಯೋಪಶೋಭಿತಮ್ ॥ ೨೯ ॥ ಸುವರ್ಣರೂಪ್ಯಕಂಚೈವಸುವರ್ಣಾಕರಮಂಡಿತಂ । ಯ
ವದ್ವೀಪಮತಿಕ್ರಮ್ಯಶಿಶಿರೋನಾಮಪರ್ವತಃ ॥ ೩೦ ॥ ದಿವಂಸ್ಪೃಶತಿಶೃಂಗೇಣದೇವದಾನವಸೇವಿತಃ । ಏತೇಷಾಂಗಿರಿದುರ್ಗೇಷು
ಪ್ರಪಾತೇಷುವನೇಷುಚ ॥ ೩೧ ॥ ಮಾರ್ಗಧ್ವಂಸಹಿತಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಮಪತ್ನೀಂಯಶಸ್ವಿನೀಂ । ತತೋರಕ್ತಜಲಂಶೋಣಮಗಾ-
ಧಂಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಮ್ ॥ ೩೨ ॥ ಗತ್ವಾಪಾರಂಸಮುದ್ರಸ್ಯಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತಂ । ತಸ್ಯತೀರ್ಥೇಷುರಮ್ಯೇಷುವಿಚಿತ್ರೇಷುವ-
ನೇಷುಚ ॥ ೩೩ ॥ ರಾವಣಸ್ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಸ್ತತಸ್ತತಃ । ಪರ್ವತಪ್ರಭವಾನದ್ಯಸ್ಸುರಮ್ಯಾಬಹುನಿಷ್ಕುಟಾಃ ॥
ಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಾದರೀಮಂತಃಪರ್ವತಾಶ್ಚವನಾನಿಚ । ತತಸ್ಸಮುದ್ರದ್ವೀಪಾಂಶ್ಚಸುಭೀಮಾನ್ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಥ ॥ ೩೫ ॥ ಊ
ರ್ಮಿಮಂತಂಸಮುದ್ರಂಚಕ್ರೋಶಂತಮನಿಲೋದ್ಧತಂ । ತತ್ರಾಸುರಾಮಹಾಕಾಯಾಶ್ಛಾಯಾಂಗೃಹ್ಣಂತಿನಿತ್ಯಶಃ ॥ ೩೬ ॥
ಬ್ರಹ್ಮಣಾಸಮನುಜ್ಞಾತಾದೀರ್ಘಕಾಲಂಬುಭುಕ್ಷಿತಾಃ । ತಂಕಾಲಮೇಘಪ್ರತಿಮಂಮಹೋರಗನಿಷೇವಿತಮ್ ॥ ೩೭ ॥ ಅಭಿ
ಗಮ್ಯಮಹಾನಾದಂತೀರ್ಥೇನೈವಮಹೋದಧಿಂ । ತತೋರಕ್ತಜಲಂಭೀಮಂಲೋಹಿತಂನಾಮಸಾಗರಮ್ ॥ ೩೮ ॥ ಗತಾದ್ರ
ಕ್ಷ್ಯಥತಾಂಚೈವಬೃಹತೀಂಕೂಟಶಾಲ್ಮಲೀಂ । ಗೃಹಂಚವೈನತೇಯಸ್ಯನಾನಾರತ್ನವಿಭೂಷಿತಮ್ ॥ ೩೯ ॥ ತತ್ರಕೈಲಾಸ
ಸಂಕಾಶಂವಿಹಿತಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ । ತತ್ರಶೈಲನಿಭಾಭೀಮಾಮಂದೇಹಾನಾಮರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ೪೦ ॥ ಶೈಲಶೃಂಗೇಷುಲಂಬಂ
ತೇನಾನಾರೂಪಾಭಯಾವಹಾಃ । ತೇಪತಂತಿಜಲೇನಿತ್ಯಂಸೂರ್ಯಸ್ಯೋದಯನಂಪ್ರತಿ ॥ ೪೧ ॥ ನಿಹತಾಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋಭಿರ
ಹನ್ಯಹನಿರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಅಭಿತಪ್ತಾಶ್ಚಸೂರ್ಯೇಣಲಂಬಂತೇಸ್ಮಪುನಃಪುನಃ ॥ ೪೨ ॥ ತತಃಪಾಂಡುರಮೇಘಾಭಂಕ್ಷೀರೋದಂ
ನಾಮಸಾಗರಂ । ಗತಾದ್ರಕ್ಷ್ಯಥದುರ್ಧರ್ಷಾಮುಕ್ತಾಹಾರಮಿವೋರ್ಮಿಭಿಃ ॥ ೪೩ ॥ ತಸ್ಯಮಧ್ಯೇಮಹಾನ್ಶ್ವೇತಋಷ
ಭೋನಾಮಪರ್ವತಃ । ದಿವ್ಯಗಂಧೈಃಕುಸುಮಿತೈಃರಾಜತೈಶ್ಚನಗೈರ್ವೃತಃ ॥ ೪೪ ॥ ಸರಶ್ಚರಾಜತೈಃಪದ್ಮೈರ್ಜ್ವಲಿತೈರ್ಹೇ
ಮಕೇಸರೈಃ । ನಾಮ್ನಾಸುದರ್ಶನಂನಾಮರಾಜಹಂಸೈಸ್ಸಮಾಕುಲಮ್ ॥ ೪೫ ॥ ವಿಬುಧಾಶ್ಚಾರಣಾಯಕ್ಷಾಃಕಿನ್ನರಾಸ್ಸಾ
ಪ್ಸರೋಗಣಾಃ । ಹೃಷ್ಟಾಸ್ಸಮಭಿಗಚ್ಛಂತಿನಳಿನೀಂತಾಂರಿರಂಸವಃ ॥ ೪೬ ॥ ಕ್ಷೀರೋದಂಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯತತೋದ್ರಕ್ಷ್ಯಥ
ವಾನರಾಃ । ಜಲೋದಂಸಾಗರಂಶ್ರೇಷ್ಠಂಸರ್ವಭೂತಭಯಾವಹಂ ॥ ೪೭ ॥ ತತ್ರತತ್ಕೋಪಜಂತೇಜಃಕೃತಂಹಯಮುಖಂ
ಮಹತ್ । ಅಸ್ಯಾದ್ಭುತಂಮಹಾವೇಗಮೋದನಂಸಚರಾಚರಂ ॥ ೪೮ ॥ ತತ್ರವಿಕ್ರೋಶತಾಂನಾದೋಭೂತಾನಾಂಸಾಗರೌ
ಕಸಾಂ । ಶ್ರೂಯತೇಚಸಮರ್ಥಾನಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾತದ್ವಡಬಾಮುಖಂ ॥ ೪೯ ॥ ಸ್ವಾದೂದಸ್ಯೋತ್ತರೇತೀರೇಯೋಜನಾನಿತ್ರ
ಯೋದಶ । ಜಾತರೂಪಶಿಲೋನಾಮಮಹಾನ್ಕನಕಪರ್ವತಃ ॥ ೫೦ ॥ ತತ್ರಚಂದ್ರಪ್ರತೀಕಾಶಂಪನ್ನಗಂಧರಣೀಧರಂ । ಪ
ದ್ಮಪತ್ರವಿಶಾಲಾಕ್ಷಂತತೋದ್ರಕ್ಷ್ಯಥವಾನರಾಃ ॥ ೫೧ ॥ ಆಸೀನಂಪರ್ವತಸ್ಯಾಗ್ರೇಸರ್ವಭೂತನಮಸ್ಕೃತಂ । ಸಹಸ್ರಶಿ
ರಸಂದೇವಮನಂತಂನೀಲವಾಸಸಂ ॥ ೫೨ ॥ ತ್ರಿಶಿರಾಃಕಾಂಚನಃಕೇತುಸ್ತಾಲಸ್ತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಸ್ಥಾಪಿತಃಪರ್ವತಸ್ಯಾ
ಗ್ರೇವಿರಾಜತಿಸವೇದಿಕಃ ॥ ೫೩ ॥ ಪೂರ್ವಸ್ಯಾಂದಿಶಿನಿರ್ಮಾಣಂಕೃತಂತತ್ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರೈಃ । ತತಃಪರಂಹೇಮಮಯಃಶ್ರೀಮಾನುದ
ಯಪರ್ವತಃ ॥ ೫೪ ॥ ತಸ್ಯಕೋಟಿರ್ದಿವಂಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಶತಯೋಜನಮಾಯತಾ । ಜಾತರೂಪಮಯೀದಿವ್ಯಾವಿರಾಜತಿಸವೇದಿಕಾ ॥
ಸಾಲೈಸ್ತಾಲೈಸ್ತಮಾಲೈಶ್ಚಕರ್ಣಿಕಾರೈಶ್ಚಪುಷ್ಪಿತೈಃ । ಜಾತರೂಪಮಯೈರ್ದಿವ್ಯೈಶ್ಶೋಭತೇಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭೈಃ ॥ ೫೬ ॥
ತತ್ರಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಮುಚ್ಛ್ರಿತಂದಶಯೋಜನಂ । ಶೃಂಗಂಸೌಮನಸಂನಾಮಜಾತರೂಪಮಯಂಧ್ರುವಂ ॥ ೫೭ ॥ ತತ್ರ
ಪೂರ್ವಂಪದಂಕೃತ್ವಾಪುರಾವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮೇ । ದ್ವಿತೀಯಂಶಿಖರೇಮೇರೋಶ್ಚಕಾರಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ॥ ೫೮ ॥ ಉತ್ತರೇಣ
ಪರಿಕ್ರಮ್ಯಜಂಬೂದ್ವೀಪಂದಿವಾಕರಃ । ದೃಶ್ಯೋಭವತಿಭೂಯಿಷ್ಠಂಶಿಖರಂತನ್ಮಹೋಚ್ಛ್ರಯಮ್ ॥ ೫೯ ॥ ತತ್ರವೈಖಾನ

ಸಾನಾಮವಾಲಖಿಲ್ಯಾಮಹರ್ಷಯಃ । ಪ್ರಕಾಶಮಾನಾದೃಶ್ಯಂತೇಸೂರ್ಯವರ್ಣಾಸ್ತಪಸ್ವಿನಃ॥೬೧॥ ಅಯಂಸುದರ್ಶನೋ
ದ್ವೀಪಃಪರೋಯಸ್ಯಪ್ರಕಾಶತೇ।ಯಸ್ಮಿನ್ತೇಜಶ್ಚಚಕ್ಷುಶ್ಚಸರ್ವಪ್ರಾಣಭೃತಾಮಪಿ॥ಶೈಲಸ್ಯತಸ್ಯಶೃಂಗೇಷುಕಂದರೇಷುವ
ನೇಷುಚ।ರಾವಣಸ್ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಸ್ತತಸ್ತತಃ ॥೬೨॥ ಕಾಂಚನಸ್ಯಚಶೈಲಸ್ಯಸೂರ್ಯಸ್ಯಚಮಹಾತ್ಮನಃ। ಆ
ವಿಷ್ಟಾತೇಜಸಾಸಂಧ್ಯಾಪೂರ್ವಾರಕ್ತಾಪ್ರಕಾಶತೇ॥೬೩॥ ಪೂರ್ವಮೇತತ್ಕೃತದ್ವಾರಂಪೃಥಿವ್ಯಾಭುವನಸ್ಯಚ।ಸೂರ್ಯಸ್ಯೋ
ದಯನಂಚೈವಪೂರ್ವಾಹ್ಯೇಷಾದಿಗುಚ್ಯತೇ ॥೬೪॥ ತತ್ರಪರ್ವತಪೃಷ್ಠೇಷುನಿರ್ಝರೇಷುಗುಹಾಸುಚ । ರಾವಣಸ್ಸಹವೈದೇ
ಹ್ಯಾಮಾರ್ಗಿತವ್ಯೋವಿಶೇಷತಃ॥೬೫॥ ತತಃಪರಮಗಮ್ಯಾಸ್ಯಾದ್ದಿಕ್ಪೂರ್ವಾತ್ರಿದಶಾವೃತಾ ।ರಹಿತಾಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಾಭ್ಯಾ
ಮದೃಶ್ಯಾತಿಮಿರಾವೃತಾ ॥೬೬॥ ಶೈಲೇಷುತೇಷುಸರ್ವೇಷುಕಂದರೇಷುವನೇಷುಚ।ಯೇಚನೋಕ್ತಾಮಯಾದೇಶಾವಿಚೇಯಾತೇಷು
ಜಾನಕೀ॥೬೭॥ಏತಾವದ್ವಾನರೈಶ್ಶಕ್ಯಂಗಂತುಂವಾನರಪುಂಗವಾಃ । ಅಭಾಸ್ಕರಮಮರ್ಯಾದಂನಜಾನೀಮಸ್ತತಃಪರಮ್ ॥
ಅಧಿಗಮ್ಯತುವೈದೇಹೀಂನಿಲಯಂರಾವಣಸ್ಯಚ । ಮಾಸೇಪೂರ್ಣೇನಿವರ್ತಧ್ವಮುದಯಂಪ್ರಾಪ್ಯಪರ್ವತಂ ॥೬೯॥ಊರ್ಧ್ವಂ
ಮಾಸಾನ್ನವಸ್ತವ್ಯಂವಸನ್ವಧ್ಯೋಭವೇನ್ಮಮ । ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಸ್ಸನ್ನಿವರ್ತಧ್ವಮಧಿಗಮ್ಯಚಮೈಥಿಲೀಂ ॥೭೦॥ ಮಹೇಂದ್ರ
ಕಾಂತಾಂವನಷಂಡಮಂಡಿತಾಂದಿಶಂಚರಿತ್ವಾನಿಪುಣೇನವಾನರಾಃ । ಅವಾಪ್ಯಸೀತಾಂರಘುವಂಶಜಪ್ರಿಯಾಂತತೋನಿವೃ
ತ್ತಾಸ್ಸುಖಿನೋಭವಿಷ್ಯಥ ॥ ... ... ॥೭೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಪ್ರಸ್ಥಾಪ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ತನ್ಮಹದ್ವಾನರಂಬಲಂ । ದಕ್ಷಿಣಾಂಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸವಾನರಾನಭಿಲಕ್ಷಿತಾನ್ ॥೧॥ನೀ
ಲಮಗ್ನಿಸುತಂಚೈವಹನೂಮಂತಂಚವಾನರಂ । ಪಿತಾಮಹಸುತಂಚೈವಜಾಂಬವಂತಂಮಹಾಕಪಿಂ ॥೨॥ ಸುಹೋತ್ರಂಚ
ಶರಾರಿಂಚಶರಗುಲ್ಮಂತಥೈವಚ । ಗಜಂಗವಾಕ್ಷಂಗವಯಂಸುಷೇಣಂವೃಷಭಂತಥಾ ॥೩॥ ಮೈಂದಂಚದ್ವಿವಿದಂಚೈವವಿಜ
ಯಂಗಂಧಮಾದನಂ । ಉಲ್ಕಾಮುಖಮಸಂಗಂಚಹುತಾಶನಸುತಾವುಭೌ ॥೪॥ ಅಂಗದಪ್ರಮುಖಾನ್ವೀರಾನ್ವೀರಃಕ
ಪಿಗಣೇಶ್ವರಃ । ವೇಗವಿಕ್ರಮಸಂಪನ್ನಾನ್ಸಂದಿದೇಶವಿಶೇಷವಿತ್ ॥೫॥ ತೇಷಾಮಗ್ರೇಸರಂಚೈವಮಹದ್ಬಲಮಸಂಗಮಂ । ವಿ
ಧಾಯಹರಿವೀರಾಣಾಮಾದಿಶದ್ದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ ॥೬॥ಯೇಕೇಚನಸಮುದ್ದೇಶಾಸ್ತಸ್ಯಾಂದಿಶಿಸುದುರ್ಗಮಾಃ ।ಕಪೀಶಃಕಪಿಮು
ಖ್ಯಾನಾಂಸತೇಷಾಂತಾನುದಾಹರತ್ ॥೭॥ ಸಹಸ್ರಶಿರಸಂವಿಂಧ್ಯಂನಾನಾದ್ರುಮಲತಾಯುತಂ । ನರ್ಮದಾಂಚನದೀಂದು
ರ್ಗಾಂಮಹೋರಗನಿಷೇವಿತಾಂ ॥೮॥ ತತೋಗೋದಾವರೀಂರಮ್ಯಾಂಕೃಷ್ಣವೇಣೀಂಮಹಾನದೀಂ । ವರದಾಂಚಮಹಾಭಾ
ಗಾಂಮಹೋರಗನಿಷೇವಿತಾಂ ॥೯॥ ಮೇಖಲಾಮುತ್ಕಲಾಂಚೈವದಶಾರ್ಣನಗರಾಣ್ಯಪಿ।ಅಬ್ರವಂತೀಂಬ್ರವಂತೀಂಚಸರ್ವ
ಮೇವಾನುಪಶ್ಯತ ॥೧೦॥ ವಿದರ್ಭಾನೃಷ್ಟಿಕಾಂಶ್ಚೈವರಮ್ಯಾನ್ಮಹಿಷಕಾನಪಿ । ತಥಾವತ್ಸಾನ್ಕಳಿಂಗಾಂಶ್ಚಕಾಶಿಕಾಂಶ್ಚ
ಸಮಂತತಃ ॥೧೧॥ ಅನ್ವೀಕ್ಷ್ಯದಂಡಕಾರಣ್ಯಂಸಪರ್ವತನದೀಗುಹಂ । ನದೀಂಗೋದಾವರೀಂಚೈವಸರ್ವಮೇವಾನುಪಶ್ಯ
ತ ॥೧೨॥ ತಥೈವಾಂಧ್ರಾಂಶ್ಚಪುಂಡ್ರಾಂಶ್ಚಚೋಳಾನ್ಪಾಂಡ್ಯಾನ್ಸಕೇರಳಾನ್ । ಅಯೋಮುಖಶ್ಚಗಂತವ್ಯಃಪರ್ವತೋಧಾ
ತುಮಂಡಿತಃ ॥೧೩॥ ವಿಚಿತ್ರಶಿಖರಃಶ್ರೀಮಾಂಶ್ಚಿತ್ರಪುಷ್ಪಿತಕಾನನಃ ।ಸಚಂದನವನೋದ್ದೇಶೋಮಾರ್ಗಿತವ್ಯೋಮಹಾಗಿರಿಃ
ತತಸ್ತಾಮಾಪಗಾಂದಿವ್ಯಾಂಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾಂಶಿವಾಂ।ತತ್ರದ್ರಕ್ಷ್ಯಥಕಾವೇರೀಂವಿಹೃತಾಮಪ್ಸರೋಗಣೈಃ ॥೧೫॥ ತಸ್ಯಾ
ಸೀನಂನಗಸ್ಯಾಗ್ರೇಮಲಯಸ್ಯಮಹೌಜಸಃ। ದ್ರಕ್ಷ್ಯಥಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಮಗಸ್ತ್ಯಮೃಷಿಸತ್ತಮಂ ॥೧೬॥ತತಸ್ತೇನಾಭ್ಯ
ನುಜ್ಞಾತಾಃಪ್ರಸನ್ನೇನಮಹಾತ್ಮನಾ। ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀಂಗ್ರಾಹಜುಷ್ಟಾಂತರಿಷ್ಯಥಮಹಾನದೀಂ ॥೧೭॥ ಸಾಚಂದನವನೈರ್ದಿ
ವ್ಯೈಃಪ್ರಚ್ಛನ್ನಾದ್ವೀಪಶಾಲಿನೀ। ಕಾಂತೇವಯುವತೀಕಾಂತಂಸಮುದ್ರಮವಗಾಹತೇ ॥೧೮॥ ತತೋಹೇಮಮಯಂದಿವ್ಯಂ
ಮುಕ್ತಾಮಣಿವಿಭೂಷಿತಂ । ಯುಕ್ತಂಕವಾಟಂಪಾಂಡ್ಯಾನಾಂಗತಾದ್ರಕ್ಷ್ಯಥವಾನರಾಃ ॥೧೯॥ ತತಸ್ಸಮುದ್ರಮಾಸಾ
ದ್ಯಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯಃ । ಅಗಸ್ತ್ಯೇನಾಂತರೇತತ್ರಸಾಗರೇವಿನಿವೇಶಿತಃ ॥೨೦॥ಚಿತ್ರನಾನಾನಗಃಶ್ರೀಮಾನ್ಮಹೇಂ
ದ್ರಃಪರ್ವತೋತ್ತಮಃ । ಜಾತರೂಪಮಯಶ್ಶ್ರೀಮಾನವಗಾಢೋಮಹಾರ್ಣವಂ ॥೨೧॥ ನಾನಾವಿಧೈರ್ನಗೈಸ್ಸರ್ವೈರ್ಲ
ತಾಭಿಶ್ಚೋಪಶೋಭಿತಂ । ದೇವರ್ಷಿಯಕ್ಷಪ್ರವರೈರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚಸೇವಿತಂ ॥೨೨॥ ಸಿದ್ಧಚಾರಣಸಂಘೈಶ್ಚಪ್ರಕೀರ್ಣಂಸು
ಮನೋಹರಂ। ತಮುಪೈತಿಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸ್ಸದಾಪರ್ವಸುಪರ್ವಸು ॥೨೩॥ ದ್ವೀಪಸ್ತಸ್ಯಾಪರೇಪಾರೇಶತಯೋಜನಮಾಯತಃ।
ಅಗಮ್ಯೋಮಾನುಷೈರ್ದೀಪ್ತಸ್ತಂಮಾರ್ಗಧ್ವಂಸಮಂತತಃ ॥೨೪॥ ತತ್ರಸರ್ವಾತ್ಮನಾಸೀತಾಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಾವಿಶೇಷತಃ। ಸ
ಹಿದೇಶಸ್ತುವಧ್ಯಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ ॥೨೫॥ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತೇರ್ವಾಸಸ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸಮದ್ಯುತೇಃ।ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಸಮುದ್ರ
ಸ್ಯಮಧ್ಯೇತಸ್ಯತುರಾಕ್ಷಸೀ ॥೨೬॥ ಅಂಗಾರಕೇತಿವಿಖ್ಯಾತಾಛಾಯಾಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯಭೋಜಿನೀ । ಏವಂನಿಸ್ಸಂಶಯಾನ್ಕೃತ್ವಾ
ಸಂಶಯಾನ್ನಷ್ಟಸಂಶಯಾಃ ॥೨೭॥ ಮೃಗಯಧ್ವಂನರೇಂದ್ರಸ್ಯಪತ್ನೀಮಮಿತತೇಜಸಃ । ತಮತಿಕ್ರಮ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ಸ

ಮುದ್ರೇಶತಯೋಜನೇ ॥೨೮॥ ಗಿರಿಃಪುಷ್ಪಿತಕೋನಾಮಸಿದ್ಧಚಾರಣಸೇವಿತಃ । ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾಂಶುಸಂಕಾಶಸ್ಸಾಗರಾಂಬು
ಸಮಾವೃತಃ ॥ ೨೯ ॥ ಭ್ರಾಜತೇವಿಪುಲೈಶ್ಶೃಂಗೈರಂಬರಂವಿಲಿಖನ್ನಿವ । ತಸ್ಯೈಕಂಕಾಂಚನಂಶೃಂಗಂಸೇವತೇಯಂದಿವಾಕ
ರಃ ॥೩೦॥ ಶ್ವೇತಂರಾಜತಮೇಕಂಚಸೇವತೇಯಂನಿಶಾಕರಃ । ನತಂಕೃತಘ್ನಾಃಪಶ್ಯಂತಿನನೃಶಂಸಾನನಾಸ್ತಿಕಾಃ॥೩೧॥ಪ್ರ
ಣಮ್ಯಶಿರಸಾಶೈಲಂತಂವಿಮಾರ್ಗತವಾನರಾಃ । ತಮತಿಕ್ರಮ್ಯದುರ್ಧರ್ಷಾಸ್ಸೂರ್ಯವಾನ್ನಾಮಪರ್ವತಃ ॥೩೨॥ ಅಧ್ವ
ನಾದುರ್ವಿಗಾಹೇನಯೋಜನಾನಿಚತುರ್ದಶ।ತತಸ್ತಮಪ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯವೈದ್ಯುತೋನಾಮಪರ್ವತಃ॥ ಸರ್ವಕಾಮಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈ
ಸರ್ವಕಾಲಮನೋಹರೈಃ।ತತ್ರಭುಕ್ತ್ವಾವರಾರ್ಹಾಣಿಮೂಲಾನಿಚಫಲಾನಿಚ ॥ ಮಧೂನಿಪೀತ್ವಾಮುಖ್ಯಾನಿಪರಂಗಚ್ಛ
ತವಾನರಾಃ।ತತ್ರನೇತ್ರಮನಃಕಾಂತಃಕುಂಜರೋನಾಮಪರ್ವತಃ ॥೩೫॥ ಅಗಸ್ತ್ಯಭವನಂಯತ್ರನಿರ್ಮಿತಂವಿಶ್ವಕರ್ಮ
ಣಾ। ತತ್ರಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಮುಚ್ಛ್ರಿತಂದಶಯೋಜನಂ ॥೩೬॥ ಶರಣಂಕಾಂಚನಂದಿವ್ಯಂನಾನಾರತ್ನವಿಭೂಷಿತಂ ।ತತ್ರ
ಭೋಗವತೀನಾಮಸರ್ಪಾಣಾಮಾಲಯಃಪುರೀ ॥೩೭॥ ವಿಶಾಲಕಕ್ಷ್ಯಾದುರ್ಧರ್ಷಾಸರ್ವತಃಪರಿರಕ್ಷಿತಾ।ರಕ್ಷಿತಾಪನ್ನಗೈ
ರ್ಘೋರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರೈರ್ಮಹಾವಿಷೈಃ ॥೩೮॥ ಸರ್ಪರಾಜೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋಯಸ್ಯಾಂವಸತಿವಾಸುಕಿಃ।ನಿರ್ಯಾಯ
ಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಾಸಾಯಾಚಭೋಗವತೀಪುರೀ॥೩೯॥ತತ್ರಚಾನಂತರಾದೇಶಾಯೇಕೇಚನಸುಸಂವೃತಾ।ತಂದೇಶಂಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ
ಮಹಾನೃಷಭಸಂಸ್ಥಿತಃ ॥೪೦॥ ಸರ್ವರತ್ನಮಯಃಶ್ರೀಮಾನೃಷಭೋನಾಮಪರ್ವತಃ । ಗೋಶೀರ್ಷಕಂಚಪದ್ಮಂಚಹರಿ
ಶ್ಯಾಮಂಚಚಂದನಂ ॥೪೧॥ದಿವ್ಯಮುತ್ಪದ್ಯತೇಯತ್ರತಚ್ಚೈವಾಗ್ನಿಸಮಪ್ರಭಂ।ನತುತಚ್ಚಂದನಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸ್ಪ್ರಷ್ಟವ್ಯಂ
ಚಕದಾಚನ॥೪೨॥ರೋಹಿತಾನಾಮಗಂಧರ್ವಾಘೋರಾರಕ್ಷಂತಿತದ್ವನಂ । ತತ್ರಗಂಧರ್ವಪತಯಃಪಂಚಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರ
ಭಾಃ॥ಶೈಲೂಷೋಗ್ರಾಮಣೀಃಶ್ರೀಘಶ್ಶುಭ್ರೋಬಭ್ರುಸ್ತಥೈವಚ।ರವಿಸೋಮಾಗ್ನಿವಪುಷಾಂನಿವಾಸಃಪುಣ್ಯಕರ್ಮಣಾಂ॥
ಅಂತೇಪೃಥಿವ್ಯಾದುರ್ಧರ್ಷಾಸ್ತತ್ರಸ್ವರ್ಗಜಿತಃಸ್ಥಿತಾಃ । ತತಃಪರಮಗಂತವ್ಯಃಪಿತೃಲೋಕಸ್ಸುದಾರುಣಃ ॥೪೫॥ ರಾಜ
ಧಾನೀಯಮಸ್ಯೈಷಾಕಷ್ಟೇನತಮಸಾವೃತಾ । ಏತಾವದೇವಯುಷ್ಮಾಭಿರ್ವೀರಾವಾನರಪುಂಗವಾಃ ॥೪೬॥ಶಕ್ಯಂವಿಜೇತುಂ
ಗಂತುಂವಾನಾತೋಗತಿಮತಾಂಗತಿಃ । ಸರ್ವಮೇತತ್ಸಮಾಲೋಕ್ಯಯಚ್ಚಾನ್ಯದಪಿದೃಶ್ಯತೇ ॥೪೭॥ ಗತಿಂವಿದಿತ್ವಾವೈದೇಹ್ಯಾ
ಸ್ಸಂನಿವರ್ತಿತುಮರ್ಹಥ । ಯಸ್ತುಮಾಸಾನ್ನಿವೃತ್ತೋಗ್ರೇದೃಷ್ಟ್ವಾಸೀತೇತಿವಕ್ಷ್ಯತಿ ॥೪೮॥ ಮತ್ತುಲ್ಯವಿಭವೋಭೋಗೈಸ್ಸು
ಖಂಸವಿಹರಿಷ್ಯತಿ।ತತಃಪ್ರಿಯತರೋನಾಸ್ತಿಮಮಪ್ರಾಣಾದ್ವಿಶೇಷತಃ॥೪೯॥ಕೃತಾಪರಾಧೋಬಹುಶೋಮಮಬಂಧುರ್ಭವಿ
ಷ್ಯತಿ । ಅಮಿತಬಲಪರಾಕ್ರಮಾಭವಂತೋವಿಪುಲಗುಣೇಷುಕುಲೇಷುಚಪ್ರಸೂತಾಃ । ಮನುಜಪತಿಸುತಾಂಯಥಾಲ
ಭಧ್ವಂತದಧಿಗುಣಂಪುರುಷಾರ್ಥಮಾರಭಧ್ವಂ॥೫೦॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ——ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥಪ್ರಸ್ಥಾಪ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ತಾನ್ಹರೀನ್ದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ । ಅಬ್ರವೀನ್ಮೇಘಸಂಕಾಶಂಸುಷೇಣಂನಾಮಯೂಥಪಂ ॥
ತಾರಾಯಾಃಪಿತರಂರಾಜಾಶ್ವಶುರಂಭೀಮವಿಕ್ರಮಂ । ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಮಭಿಗಮ್ಯಪ್ರಣಮ್ಯಚ ॥೨॥ಮ
ಹರ್ಷಿಪುತ್ರಂಮಾರೀಚಮರ್ಚಿಷ್ಮಂತಂಮಹಾಕಪಿಂ । ವೃತಂಕಪಿವರೈಶ್ಶೂರೈರ್ಮಹೇಂದ್ರಸದೃಶದ್ಯುತಿಂ ॥೩॥ ಬುದ್ಧಿವಿ
ಕ್ರಮಸಂಪನ್ನಂವೈನತೇಯಸಮದ್ಯುತಂ। ಮರೀಚೀಪುತ್ರಾನ್ಮಾರೀಚಾನರ್ಚಿರ್ಮಾಲಾನ್ಮಹಾಬಲಾನ್ ॥೪॥ ಋಷಿ
ಪುತ್ರಾಂಶ್ಚತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಪ್ರತೀಚೀಮಾದಿಶದ್ದಿಶಂ । ದ್ವಾಭ್ಯಾಂಶತಸಹಸ್ರಾಭ್ಯಾಂಕಪೀನಾಂಕಪಿಸತ್ತಮಾಃ ॥೫॥ ಸು
ಷೇಣಪ್ರಮುಖಾಯೂಯಂವೈದೇಹೀಂಪರಿಮಾರ್ಗತ । ಸುರಾಷ್ಟ್ರಾನ್ಸಹಬಾಹ್ಲೀಕಾಞ್ಶೂರಾನ್ಭೀಮಾಂಸ್ತಥೈವಚ ॥
ಸ್ಫೀತಾಞ್ಜನಪದಾನ್ರಮ್ಯಾನ್ವಿಪುಲಾನಿಪುರಾಣಿಚ । ಪುನ್ನಾಗಗಹನಂಕುಕ್ಷಿಂವಕುಳೋದ್ದಾಲಕಾಕುಲಂ ॥೭॥ ತಥಾಕೇ
ತಕಷಂಡಾಂಶ್ಚಮಾರ್ಗಧ್ವಂಹರಿಯೂಥಪಾಃ । ಪ್ರತ್ಯಕ್ಸ್ರೋತೋಗಮಾಶ್ಚೈವನದ್ಯಶ್ಶೀತಜಲಾಶ್ಶಿವಾಃ ॥೮॥ ತಾಪಸಾ
ನಾಮರಣ್ಯಾನಿಕಾಂತಾರಗಿರಯಶ್ಚಯೇ ।ತತಃಸ್ಥಲೀಂಮರುಪ್ರಾಯಮತ್ಯುಚ್ಚಶಿರಸಶ್ಶಿಲಾಃ ॥೯॥ ಗಿರಿಜಾಲಾವೃತಾಂದು
ರ್ಗಾಂಮಾರ್ಗಿತ್ವಾಪಶ್ಚಿಮಾಂದಿಶಂ । ತತಃಪಶ್ಚಿಮಮಾಸಾದ್ಯಸಮುದ್ರಂದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಥ ॥೧೦॥ತಿಮಿನಕ್ರಾಯುತಜಲ
ಮಕ್ಷೋಭ್ಯಮಥವಾನರಾಃ ।ತತಃಕೇತಕಷಂಡೇಷುತಮಾಲಗಹನೇಷುಚ॥೧೧॥ ಕಪಯೋವಿಹರಿಷ್ಯಂತಿನಾರಿಕೇಳವನೇಷುಚ।
ತತ್ರಸೀತಾಂಚಮಾರ್ಗಧ್ವಂನಿಲಯಂರಾವಣಸ್ಯಚ ॥ ೧೨॥ ವೇಲಾತಟನಿವಿಷ್ಟೇಷುಪರ್ವತೇಷುವನೇಷುಚ । ಮುರಚೀಪತ್ತ
ನಂಚೈವರಮ್ಯಂಚೈವಜಟೀಪುರಂ ॥೧೩॥ ಅವಂತೀಮಂಗಳೋಪಾಂಚತಥಾಚಾಲಕ್ಷಿತಂವನಂ । ರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿಚವಿಶಾಲಾ
ನಿಪತ್ತನಾನಿತತಸ್ತತಃ ॥೧೪॥ ಸಿಂಧುಸಾಗರಯೋಶ್ಚೈವಸಂಗಮೇತತ್ರಪರ್ವತಃ ।ಮಹಾನ್ಹೇಮಗಿರಿರ್ನಾಮಶತಶೃಂಗೋ
ಮಹಾದ್ರುಮಃ ॥೧೫॥ ತತ್ರಪ್ರಸ್ಥೇಷುರಮ್ಯೇಷುಸಿಂಹಾಃಪಕ್ಷಗಮಾಸ್ಸ್ಥಿತಾಃ । ತಿಮಿಮತ್ಸ್ಯಗಜಾಂಶ್ಚೈವನೀಡಾನ್ಯಾ
ರೋಪಯಂತಿತೇ ॥೧೬॥ ತಾನಿನೀಡಾನಿಸಿಂಹಾನಾಂಗಿರಿಶೃಂಗಗತಾಶ್ಚಯೇ । ದೃಪ್ತಾಸ್ತೃಪ್ತಾಶ್ಚಮಾತಂಗಾಸ್ತೋಯದಸ್ವನ
ನಿಸ್ವನಾಃ ॥೧೭॥ ವಿಚರಂತಿವಿಶಾಲೇಸ್ಮಿನ್ತೋಯಪೂರ್ಣೇಸಮಂತತಃ । ತಸ್ಯಶೃಂಗಂದಿವಸ್ಪರ್ಶಂಕಾಂಚನಂಚಿತ್ರಪಾದ

ಷಂ ॥೧೮॥ ಸರ್ವಮಾಶುವಿಚೇತವ್ಯಂಕಪಿಭಿಃಕಾಮರೂಪಿಭಿಃ ।ಕೋಟಿಂತತ್ರಸಮುದ್ರೇತುಕಾಂಚನೀಂಶತಯೋಜನಾಂ॥
ದುರ್ದರ್ಶಾಂಪಾರಿಯಾತ್ರಸ್ಯಗತಾದ್ರಕ್ಷ್ಯಥವಾನರಾಃ। ಕೋಟ್ಯಸ್ತತ್ರಚತುರ್ವಿಂಶದ್ಗಂಧರ್ವಾಣಾಂತರಸ್ವಿನಾಂ ॥೨೦॥ ವ
ಸಂತ್ಯಗ್ನಿನಿಕಾಶಾನಾಂಘೋರಾಣಾಂಕಾಮರೂಪಿಣಾಂ । ಪಾವಕಾರ್ಚಿಃಪ್ರತೀಕಾಶಾಸ್ಸಮವೇತಾಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ॥೨೧॥ ನಾ
ತ್ಯಾಸಾದಯಿತವ್ಯಾಸ್ತೇವಾನರೈರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮೈಃ। ನಾದೇಯಂಚಫಲಂತಸ್ಮಾದ್ದೇಶಾತ್ಕಿಂಚಿತ್ಪ್ಲವಂಗಮೈಃ ॥೨೨॥ ದು
ರಾಸದಾಹಿತೇವೀರಾಸ್ಸತ್ವವಂತೋಮಹಾಬಲಾಃ । ಫಲಮೂಲಾನಿತೇತತ್ರರಕ್ಷಂತೇಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ ॥೨೩॥ ತತ್ರಯತ್ನ
ಶ್ಚಕರ್ತವ್ಯೋಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಾಚಜಾನಕೀ । ನಹಿತೇಭ್ಯೋಭಯಂಕಿಂಚಿತ್ಕಪಿತ್ವಮನುವರ್ತತಾಂ ॥೨೪॥ ತತ್ರವೈಡೂರ್ಯ
ವರ್ಣಾಭೋವಜ್ರಸಂಸ್ಥಾನಸಂಸ್ಥಿತಃ। ನಾನಾದ್ರುಮಲತಾಕೀರ್ಣೋವಜ್ರೋನಾಮಮಹಾಗಿರಿಃ ॥೨೫॥ ಶ್ರೀಮಾನ್ಸಮು
ದಿತಸ್ತತ್ರಯೋಜನಾನಾಂಶತಂಸಮಂ । ಗುಹಾಸ್ತತ್ರವಿಚೇತವ್ಯಾಃಪ್ರಯತ್ನೇನಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೨೬॥ ಚತುರ್ಭಾಗೇಸ
ಮುದ್ರಸ್ಯಚಕ್ರವಾನ್ನಾಮಪರ್ವತಃ।ತತ್ರಚಕ್ರಂಸಹಸ್ರಾರಂನಿರ್ಮಿತಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ॥ತತ್ರಪಂಚಜನಂಹತ್ವಾಹಯ
ಗ್ರೀವಂಚದಾನವಂ।ಆಜಹಾರತತಶ್ಚಕ್ರಂಶಂಖಂಚಪುರುಷೋತ್ತಮಃ॥ತತ್ರಸಾನುಷುಚಿತ್ರೇಷುವಿಶಾಲಾಸುಗುಹಾಸುಚ।
ರಾವಣಸ್ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಸ್ತತಸ್ತತಃ॥ ತಮತಿಕ್ರಮ್ಯಶೈಲೇಂದ್ರಂಕಾಂಚನಾಂತರನಿರ್ದರಃ।ಯೋಜನಾನಾಂಚ
ತುಷ್ಷಷ್ಟಿರ್ವರಾಹೋನಾಮಪರ್ವತಃ॥ ಸುವರ್ಣಶೃಂಗಸ್ಸುಶ್ರೀಮಾನಗಾಧೇವರುಣಾಲಯೇ।ತತ್ರಪ್ರಾಗ್ಜ್ಯೋತಿಷಂನಾಮ
ಜಾತರೂಪಮಯಂಪುರಂ॥೩೧॥ಯಸ್ಮಿನ್ವಸತಿದುಷ್ಟಾತ್ಮಾನರಕೋನಾಮದಾನವಃ।ತತ್ರಸಾನುಷುಚಿತ್ರೇಷುವಿಶಾಲಾಸು
ಗುಹಾಸುಚ ॥೩೨॥ ರಾವಣಸ್ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಸ್ತತಸ್ತತಃ । ತಮತಿಕ್ರಮ್ಯಶೈಲೇಂದ್ರಂಕಾಂಚನಾಂತರನಿರ್ದ
ರಃ ॥೩೩॥ ಪರ್ವತಸ್ಸರ್ವಸೌವರ್ಣೋಧಾರಾಪ್ರಸ್ರವಣಾಯುತಃ । ತಂಗಜಾಶ್ಚವರಾಹಾಶ್ಚಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರಾಶ್ಚಸರ್ವತಃ ॥
ಅಭಿಗರ್ಜಂತಿಸತತಂತೇನಶಬ್ದೇನದರ್ಪಿತಾಃ । ಯಸ್ಮಿನ್ಹರಿಹಯಃಶ್ರೀಮಾನ್ಮಹೇಂದ್ರಃಪಾಕಶಾಸನಃ ॥೩೪॥ ಅಭಿಷಿಕ್ತ
ಸ್ಸುರೈರ್ರಾಜಾಮೇಘವಾನ್ನಾಮಪರ್ವತಃ । ತಮತಿಕ್ರಮ್ಯಶೈಲೇಂದ್ರಂಮಹೇಂದ್ರಪರಿಪಾಲಿತಂ ॥೩೬॥ಷಷ್ಟಿಗಿರಿಸಹಸ್ರಾ
ಣಿಕಾಂಚನಾನಿಗಮಿಷ್ಯಥ । ತರುಣಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾನಿಭ್ರಾಜಮಾನಾನಿಸರ್ವತಃ ॥೩೭॥ ಜಾತರೂಪಮಯೈರ್ವೃಕ್ಷೈಶ್ಶೋ
ಭಿತಾನಿಸುಪುಷ್ಪಿತೈಃ । ತೇಷಾಂಮಧ್ಯೇಸ್ಥಿತೋರಾಜಾಮೇರುರುತ್ತರಪರ್ವತಃ ॥ ೩೮ ॥ ಆದಿತ್ಯೇನಪ್ರಸನ್ನೇನಶೈಲೋದತ್ತ
ವರಃಪುರಾ। ತೇನೈವಮುಕ್ತಶ್ಶೈಲೇಂದ್ರಸ್ಸರ್ವಏವತದಾಶ್ರಯಾಃ॥೩೯॥ಮತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ಭವಿಷ್ಯಂತಿದಿವಾರಾತ್ರಂಚಕಾಂಚ
ನಾಃ । ತ್ವಯಿಯೇಚಾಪಿವತ್ಸ್ಯಂತಿದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ ॥೪೦॥ ತೇಭವಿಷ್ಯಂತಿರಕ್ತಾಶ್ಚಪ್ರಭಯಾಕಾಂಚನಪ್ರಭಾಃ।ವಿ
ಶ್ವೇದೇವಾಶ್ಚಮರುತೋವಸವಶ್ಚದಿವೌಕಸಃ ॥೪೧॥ ಆಗಮ್ಯಪಶ್ಚಿಮಾಂಸಂಧ್ಯಾಂಮೇರುಮುತ್ತರಪರ್ವತಂ । ಆದಿತ್ಯಮುಪ
ತಿಷ್ಠಂತಿತೈಶ್ಚಸೂರ್ಯೋಭಿಪೂಜಿತಃ ॥೪೨॥ ಅದೃಶ್ಯಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಮಸ್ತಂಗಚ್ಛತಿಪರ್ವತಂ । ಯೋಜನಾನಾಂಸಹಸ್ರಾ
ಣಿದಶತಾನಿದಿವಾಕರಃ ॥೪೩॥ ಮುಹೂರ್ತಾರ್ಧೇನತಂಶೀಘ್ರಮಭಿಯಾತಿಶಿಲೋಚ್ಚಯಂ ।ಶೃಂಗೇತಸ್ಯಮಹದ್ದಿವ್ಯಂಭವನಂ
ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭಂ॥೪೪॥ ಪ್ರಾಸಾದಗಣಸಂಬಾಧಂವಿಹಿತಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ।ಶೋಭಿತಂತರುಭಿಶ್ಚಿತ್ರೈರ್ನಾನಾಪಕ್ಷಿಸಮಾ
ಕುಲೈಃ। ನಿಕೇತಃಪಾಶಹಸ್ತಸ್ಯವರುಣಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ।ಅಂತರಾಮೇರುಮಸ್ತಂಚತಾಲೋದಶಶಿರಾಮಹಾನ್ ॥೪೬॥ ಜಾ
ತರೂಪಮಯಃಶ್ರೀಮಾನ್ಭ್ರಾಜತೇಚಿತ್ರವೇದಿಕಃ ।ತೇಷುಸರ್ವೇಷುದುರ್ಗೇಷುಸರಸ್ಸುಚಸರಿತ್ಸುಚ ॥೪೭॥ ರಾವಣಸ್ಸಹವೈ
ದೇಹ್ಯಾಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಸ್ತತಸ್ತತಃ । ಯತ್ರತಿಷ್ಠತಿಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ತಪಸಾಸ್ವೇನಭಾವಿತಃ ॥ ೪೮ ॥ ಮೇರುಸಾವರ್ಣಿರಿತ್ಯೇವಖ್ಯಾ
ತೋವೈಬ್ರಹ್ಮಣಾಸಮಃ । ಪ್ರಷ್ಟವ್ಯೋಮೇರುಸಾವರ್ಣಿರ್ಮಹರ್ಷಿಸ್ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭಃ ॥೪೯॥ ೪೯॥ ಪ್ರಣಮ್ಯಶಿರಸಾಭೂ
ಮೌಪ್ರವೃತ್ತಿಂಮೈಥಿಲೀಂಪ್ರತಿ।ಏತಾವಜ್ಜೀವಲೋಕಸ್ಯಭಾಸ್ಕರೋರಜನೀಕ್ಷಯೇ॥೫೦॥ಕೃತ್ವಾವಿತಿಮಿರಂಸರ್ವಮಸ್ತಂ
ಗಚ್ಛತಿಪರ್ವತಂ । ಏತಾವದ್ವಾನರೈಶ್ಶಕ್ಯಂಗಂತುಂವಾನರಪುಂಗವಾಃ ॥ ಅಭಾಸ್ಕರಮಮರ್ಯಾದಂನಜಾನೀಮಸ್ತತಃಪ
ರಂ । ಅಧಿಗಮ್ಯತುವೈದೇಹೀಂನಿಲಯಂರಾವಣಸ್ಯಚ ॥೫೨॥ ಅಸ್ತಂಪರ್ವತಮಾಸಾದ್ಯಪೂರ್ಣೇಮಾಸೇನಿವರ್ತತ।ಊರ್ಧ್ವಂ
ಮಾಸಾನ್ನವಸ್ತವ್ಯಂವಸನ್ವಧ್ಯೋಭವೇನ್ಮಮ ॥೫೩॥ ಸಹೈವಶೂರೋಯುಷ್ಮಾಭಿಶ್ಶ್ವಶುರೋಮೇಗಮಿಷ್ಯತಿ। ಶ್ರೋತ
ವ್ಯಂಸರ್ವಮೇತಸ್ಯಭವದ್ಭಿರ್ದಿಷ್ಟಕಾರಿಭಿಃ॥ ಗುರುರೇಷಮಹಾಬಾಹುಶ್ಶ್ವಶುರೋಮೇಮಹಾಬಲಃ। ಭವಂತಶ್ಚಾಪಿವಿಕ್ರಾಂ
ತಾಃಪ್ರಮಾಣಂಸರ್ವಕರ್ಮಸು ॥೫೫॥ ಪ್ರಮಾಣಮೇನಂಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯಪಶ್ಯಧ್ವಂಪಶ್ಚಿಮಾಂದಿಶಂ। ಭವಂತಃಪರಿಪಶ್ಯಂತು
ಯತದೃಶ್ಯೇತಜಾನಕೀಂ ॥ ೫೬ ॥ ದೃಷ್ಟಾಯಾಂತುನರೇಂದ್ರಸ್ಯಪತ್ನ್ಯಾಮಮಿತತೇಜಸಃ । ಕೃತಕೃತ್ಯಾಭವಿಷ್ಯಾಮಃಕೃ
ತಸ್ಯಪ್ರತಿಕರ್ಮಣಾ ॥೫೭॥ ಅತೋನ್ಯದಪಿಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ಕಾರ್ಯಸ್ಯಾಸ್ಯಹಿತಂಭವೇತ್।ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಭವದ್ಭಿಶ್ಚದೇಶಕಾಲಾರ್ಥ
ಸಂಹಿತಂ ॥೫೮॥ ತತಸ್ಸುಷೇಣಪ್ರಮುಖಾಃಪ್ಲವಂಗಾಃಸುಗ್ರೀವವಾಕ್ಯಂನಿಪುಣಂನಿಶಮ್ಯ ।ಆಮಂತ್ರ್ಯಸರ್ವೇಪ್ಲವಗಾಧಿ
ಪಂತೇಜಗ್ಮುರ್ದಿಶಂತಾಂವರುಣಾಭಿಗುಪ್ತಾಂ॥೫೯॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ಸಂದಿಶ್ಯಸುಗ್ರೀವಶ್ಶ್ವಶುರಂಪಶ್ಚಿಮಾಂದಿಶಂ । ವೀರಂಶತವಲಿಂನಾಮವಾನರಂವಾನರರ್ಷಭಃ ॥೧॥ ಉವಾಚರಾ
ಜಾಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಸರ್ವವಾನರಸತ್ತಮಂ।ವಾಕ್ಯಮಾತ್ಮಹಿತಂಚೈವರಾಮಸ್ಯಚಹಿತಂತಥಾ ॥೨॥ ವೃತಶ್ಶತಸಹಸ್ರೇಣತ್ವದ್ವಿ
ಧಾನಾಂವನೌಕಸಾಂ।ವೈವಸ್ವತಸುತೈಸ್ಸಾರ್ಧಂಪ್ರತಿಷ್ಠಸ್ವಸ್ವಮಂತ್ರಿಭಿಃ ॥೩॥ ದಿಶಂಹ್ಯುದೀಚೀಂವಿಕ್ರಾಂತಾಂಹಿಮಶೈ
ಲಾವತಂಸಕಾಂ । ಸರ್ವತಃಪರಿಮಾರ್ಗಧ್ವಂರಾಮಪತ್ನೀಮನಿಂದಿತಾಂ॥೪॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಕಾರ್ಯೇವಿನಿರ್ವೃತ್ತೇಕೃತೇದಾಶರಥೇಃಪ್ರಿ
ಯೇ।ಋಣಾನ್ಮುಕ್ತಾಭವಿಷ್ಯಾಮಃಕೃತಾರ್ಥಾರ್ಥವಿದಾಂವರಾಃ॥ ಕೃತಂಹಿಪ್ರಿಯಮಸ್ಮಾಕಂರಾಘವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ।
ತಸ್ಯಚೇತ್ಪ್ರತಿಕಾರೋಸ್ತಿಸಫಲಂಜೀವಿತಂಭವೇತ್ ॥ ೬ ॥ ಅರ್ಥಿನಃಕಾರ್ಯನಿರ್ವೃತ್ತಿಮಕರ್ತುರಪಿಯಶ್ಚರೇತ್ । ತಸ್ಯಸ್ಯಾ
ತ್ಸಫಲಂಜನ್ಮಕಿಂಪುನಃಪೂರ್ವಕಾರಿಣಃ ॥೭॥ ಏತಾಂಬುದ್ಧಿಮವಸ್ಥಾಯಯದ್ದೃಶ್ಯೇತಜಾನಕೀಯಥಾ। ತಥಾಭವದ್ಭಿಃಕರ್ತವ್ಯ
ಮಸ್ಮತ್ಪ್ರಿಯಹಿತೈಷಿಭಿಃ ॥೮॥ ಅಯಂಹಿಸರ್ವಭೂತಾನಾಂಮಾನ್ಯಸ್ತುನರಸತ್ತಮಃ।ಅಸ್ಮಾಸುಚಾಗತಪ್ರೀತೀರಾಮಃ
ಪರಪುರಂಜಯಃ ॥೯॥ ಇಮಾನಿವನದುರ್ಗಾಣಿನದ್ಯಶ್ಶೈಲಾಂತರಾಣಿಚ । ಭವಂತಃಪರಿಮಾರ್ಗಂತುಬುದ್ಧಿವಿಕ್ರಮಸಂ
ಪದಾ ॥೧೦॥ ತತ್ರಮ್ಲೇಚ್ಛಾನ್ಪುಳಿಂದಾಂಶ್ಚಶೂರಸೇನಾಂಸ್ತಥೈವಚ । ಪ್ರಸ್ಥಲಾನ್ಭರತಾಂಶ್ಚೈವಕುರೂಂಶ್ಚಸಹಮ
ದ್ರಕೈಃ ॥೧೧॥ ಕಾಂಭೋಜಾನ್ಯವನಾಂಶ್ಚೈವಶಕಾನಾರಟ್ಟಕಾನಪಿ। ಬಾಹ್ಲೀಕಾನ್ಋಷಿಕಾಂಶ್ಚೈವಪೌರವಾನಥಟಂ
ಕಣಾನ್ ॥೧೨॥ ಚೀನಾನ್ಪರಮಚೀನಾಂಶ್ಚನೀಹಾರಾಂಶ್ಚಪುನಃಪುನಃ । ಅನ್ವೀಕ್ಷ್ಯದರದಾಂಶ್ಚೈವಹಿಮವಂತಂತಥೈ
ವಚ ॥೧೩॥ ಲೋಧ್ರಪದ್ಮಕಷಂಡೇಷುದೇವದಾರುವನೇಷುಚ । ರಾವಣಸ್ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಸ್ತತಸ್ತತಃ॥೧೪॥ತತ
ಸ್ಸೋಮಾಶ್ರಮಂಗತ್ವಾದೇವಗಂಧರ್ವಸೇವಿತಂ । ಕಾಳಂನಾಮಮಹಾಸಾನುಂಪರ್ವತಂತಂಗಮಿಷ್ಯಥ ॥೧೫॥ ಮಹತ್ಸುತ
ಸ್ಯಶೈಲಸ್ಯನಿರ್ದರೇಷುಗುಹಾಸುಚ। ವಿಚಿನ್ವತಮಹಾಭಾಗಾಂರಾಮಪತ್ನೀಂತತಸ್ತತಃ॥೧೬॥ತಮತಿಕ್ರಮ್ಯಶೈಲೇಂದ್ರಂ
ಹೇಮಗರ್ಭಂಮಹಾಗಿರಿಂ। ತತಸ್ಸುದರ್ಶನಂನಾಮಗಂತುಮರ್ಹಥಪರ್ವತಂ॥೧೭॥ ತತೋದೇವಸಖೋನಾಮಪರ್ವತಃಪತ
ಗಾಲಯಃ । ನಾನಾಪಕ್ಷಿಗಣಾಕೀರ್ಣೋವಿವಿಧದ್ರುಮಭೂಷಿತಃ॥೧೮॥ ತಸ್ಯಕಾನನಷಂಡೇಷುನಿರ್ಝರೇಷುಗುಹಾಸುಚ।
ವಿಚಿನ್ವತಮಹಾಭಾಗಾಂರಾಮಪತ್ನೀಂಯಶಸ್ವಿನೀಂ ॥೧೯॥ ತಮತಿಕ್ರಮ್ಯಚಾಕಾಶಂಸರ್ವತಶ್ಶತಯೋಜನಂ।ಅಪರ್ವತನ
ದೀವೃಕ್ಷಂಸರ್ವಸತ್ತ್ವವಿವರ್ಜಿತಂ ॥೨೦॥ ತಂತುಶೀಘ್ರಮತಿಕ್ರಮ್ಯಕಾಂತಾರಂರೋಮಹರ್ಷಣಂ । ಕೈಲಾಸಂಪಾಂ
ಡುರಂಶೈಲಂಪ್ರಾಪ್ಯಹೃಷ್ಟಾಭವಿಷ್ಯಥ ॥ ೨೧ ॥ ತತ್ರಪಾಂಡುರಮೇಘಾಭಂಜಾಂಬೂನದಪರಿಷ್ಕೃತಂ । ಕುಬೇರಭವ
ನಂದಿವ್ಯಂನಿರ್ಮಿತಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ॥೨೨॥ ವಿಶಾಲಾನಳಿನೀಯತ್ರಪ್ರಭೂತಕಮಲೋತ್ಪಲಾ। ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಕೀರ್ಣಾ
ಹ್ಯಪ್ಸರೋಗಣಸೇವಿತಾ॥೨೩॥ತತ್ರವೈಶ್ರವಣೋರಾಜಾಸರ್ವಭೂತನಮಸ್ಕೃತಃ।ಧನದೋರಮತೇಶ್ರೀಮಾನ್ಗುಹ್ಯಕೈಸ್ಸ
ಹಯಕ್ಷರಾಟ್॥೨೪॥ ತಸ್ಯಚಂದ್ರನಿಕಾಶೇಷುಪರ್ವತೇಷುಗುಹಾಸುಚ ।ರಾವಣಸ್ಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಮಾರ್ಗಿತವ್ಯಸ್ತತಸ್ತತಃ ॥
ಕ್ರೌಂಚಂತುಗಿರಿಮಾಸಾದ್ಯಬಿಲಂತಸ್ಯಸುದುರ್ಗಮಂ। ಅಪ್ರಮತ್ತೈಃಪ್ರವೇಷ್ಟವ್ಯಂದುಷ್ಪ್ರವೇಶಂಹಿತತ್ಸ್ಮೃತಂ॥೨೬॥
ವಸಂತಿಹಿಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತತ್ರಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭಾಃ।ದೇವೈರಪ್ಯರ್ಚಿತಾಸ್ಸಮ್ಯಗ್ದೇವರೂಪಾಮಹರ್ಷಯಃ॥೨೭॥ಕ್ರೌಂ
ಚಸ್ಯಾಸ್ಯಗುಹಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಸ್ಸಾನೂನಿಶಿಖರಾಣಿಚ।ನಿರ್ದರಾಶ್ಚನಿತಂಬಾಶ್ಚವಿಚೇತವ್ಯಾಸ್ತತಸ್ತತಃ॥೨೮॥ ಕ್ರೌಂಚಸ್ಯಶಿಖರಂ
ಚಾಪಿನಿರೀಕ್ಷ್ಯಚತತಸ್ತತಃ । ಅವೃಕ್ಷಂಕಾಮಶೈಲಂಚಮಾನಸಂವಿಹಗಾಲಯಮ್ ॥೨೯॥ ನಗತಿಸ್ತತ್ರಭೂತಾನಾಂದೇವ
ದಾನವರಕ್ಷಸಾಂ। ಸಚಸರ್ವೈರ್ವಿಚೇತವ್ಯಸ್ಸಸಾನುಪ್ರಸ್ಥಭೂಧರಃ ॥೩೦॥ಕ್ರೌಂಚಂಗಿರಿಮತಿಕ್ರಮ್ಯಮೈನಾಕೋನಾ
ಮಪರ್ವತಃ।ಮಯಸ್ಯಭವನಂಯತ್ರದಾನವಸ್ಯಸ್ವಯಂಕೃತಂ ॥ ಮೈನಾಕಸ್ತುವಿಚೇತವ್ಯಸ್ಸಸಾನುಪ್ರಸ್ಥಕಂಧರಃ ।
ಸ್ತ್ರೀಣಾಮಶ್ವಮುಖೀನಾಂತುನಿಕೇತಾಸ್ತತ್ರತತ್ರತು ॥ ತಂದೇಶಂಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯಆಶ್ರಮಂಸಿದ್ಧಸೇವಿತಂ। ಸಿದ್ಧಾವೈಖಾನ
ಸಾಸ್ತತ್ರವಾಲಖಿಲ್ಯಾಶ್ಚತಾಪಸಾಃ॥ ವಂದ್ಯಾಸ್ತೇತುತಪಸ್ಸಿದ್ಧಾಸ್ತಪಸಾವೀತಕಲ್ಮಷಾಃ। ಪ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಶ್ಚಾಪಿಸೀತಾಯಾಃ
ಪ್ರವೃತ್ತಿರ್ವಿನಯಾನ್ವಿತೈಃ ॥೩೪॥ ಹೇಮಪುಷ್ಕರಸಂಛನ್ನಂತಸ್ಮಿನ್ವೈಖಾನಸಂಸರಃ । ತರುಣಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶೈರ್ಹಂ
ಸೈರ್ವಿಚಲಿತಂಶುಭೈಃ ॥೩೫॥ ಔಪವಾಹ್ಯಂಕುಬೇರಸ್ಯಸಾರ್ವಭೌಮಇತಿಸ್ಮೃತಃ । ಗಜಃಪರ್ಯೇತಿತಂದೇಶಂಸದಾಸಹಕರೇ
ಣುಭಿಃ ॥೩೬॥ ತತ್ಸರಸ್ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯನಷ್ಟಚಂದ್ರದಿವಾಕರಂ । ಅನಕ್ಷತ್ರಗಣಂವ್ಯೋಮನಿಷ್ಪಯೋದಮನಾದಿತಂ ॥೩೭॥
ಗಭಸ್ತಿಭಿರಿವಾರ್ಕಸ್ಯಸತುದೇಶಃಪ್ರಕಾಶತೇ । ವಿಶ್ರಾಮ್ಯದ್ಭಿಸ್ತಪಸ್ಸಿದ್ಧೈರ್ದೇವಕಲ್ಪೈಸ್ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೈಃ । ತಂತುದೇಶ
ಮತಿಕ್ರಮ್ಯಶೈಲೋದಾನಾಮನಿಮ್ನಗಾ । ಉಭಯೋಸ್ತೀರಯೋಸ್ತಸ್ಯಾಃಕೀಚಕಾನಾಮವೇಣವಃ ॥೩೯॥ ತೇನಯಂತಿಪ
ರಂತೀರಂಸಿದ್ಧಾನ್ಪ್ರತ್ಯಾನಯಂತಿಚ।ಉತ್ತರಾಃಕುರವಸ್ತತ್ರಕೃತಪುಣ್ಯಪ್ರತಿಶ್ರಯಾಃ ॥ ತತಃಕಾಂಚನಪದ್ಮಾಭಿಃಪ
ದ್ಮಿನೀಭಿಃಕೃತೋದಕಾಃ।ನೀಲವೈಡೂರ್ಯಪತ್ರಾಭಿರ್ನದ್ಯಸ್ತತ್ರಸಹಸ್ರಶಃ॥೪೧॥ರಕ್ತೋತ್ಪಲವನೈಶ್ಚಾತ್ರಮಂಡಿತಾಶ್ಚಹಿ
ರಣ್ಮಯೈಃ।ತರುಣಾದಿತ್ಯಸದೃಶೈರ್ಭಾಂತಿತತ್ರಜಲಾಶಯಾಃ॥೪೨॥ಮಹಾರ್ಹಮಣಿಪತ್ರೈಶ್ಚಕಾಂಚನಪ್ರಭಕೇಸರೈಃ।

ನೀಲೋತ್ಪಲವನೈಶ್ಚಿತ್ರೈಸ್ಸದೇಶಸ್ಸರ್ವತೋವೃತಃ ॥೪೩॥ ನಿಸ್ತುಲಾಭಿಶ್ಚ ಮುಕ್ತಾಭಿರ್ಮಣಿಭಿಶ್ಚ ಮಹಾಧನೈಃ । ಉದ್ಭೂ
ತಪುಳಿನಾಸ್ತತ್ರ ಜಾತರೂಪೈಶ್ಚ ನಿಮ್ನಗಾಃ ॥೪೪॥ ಸರ್ವರತ್ನಮಯೈಶ್ಚಿತ್ರೈರವಗಾಢಾನಗೋತ್ತಮೈಃ। ಜಾತರೂಪಮ
ಯೈಶ್ಚಾಪಿ ಹುತಾಶನಸಮಪ್ರಭೈಃ ॥೪೫॥ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಪಫಲಾಸ್ತತ್ರ ನಗಾಃ ಪತ್ರರಥಾಕುಲಾಃ । ದಿವ್ಯಗಂಧರಸಸ್ಪರ್ಶಾಃ
ಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಾನ್ಸ್ರವಂತಿ ಚ ॥೪೬॥ ನಾನಾಕಾರಾಣಿ ವಾಸಾಂಸಿ ಫಲಂತ್ಯನ್ಯೇ ನಗೋತ್ತಮಾಃ । ಮುಕ್ತಾವೈಡೂರ್ಯಚಿತ್ರಾ
ಣಿ ಭೂಷಣಾನಿ ತಥೈವ ಚ ॥ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಚಾಪ್ಯನುರೂಪಾಣಿ ಪುರುಷಾಣಾಂ ತಥೈವ ಚ । ಸರ್ವರ್ತುಸುಖಸೇವ್ಯಾನಿ ಫಲಂತ್ಯ
ನ್ಯೇ ನಗೋತ್ತಮಾಃ ॥೪೭॥ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಹೈಮಾನ್ಯನ್ಯೇ ನಗೋತ್ತಮಾಃ । ಫಲಂತಿ ಶಯನೀಯಾನಿ ಚಿತ್ರಾಸ್ತ
ರಣವಂತಿ ಚ ॥೪೯॥ ಮನಃಕಾಂತಾನಿ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ಫಲಂತ್ಯತ್ರಾಪರೇ ದ್ರುಮಾಃ । ಪಾನಾನಿ ಚ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿ ಭಕ್ಷ್ಯಾಣಿ ವಿವಿ
ಧಾನಿ ಚ ॥೫೦॥ ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚ ಗುಣಸಂಪನ್ನಾ ರೂಪಯೌವನಲಕ್ಷಿತಾಃ । ಗಂಧರ್ವಾಃ ಕಿನ್ನರಾಸ್ಸಿದ್ಧಾ ನಾಗವಿದ್ಯಾಧರಾಸ್ತ
ಥಾ ॥೫೧॥ ರಮಂತೇ ಸಹಿತಾಸ್ತತ್ರ ನಾರೀಭಿರ್ಭಾಸ್ಕರಪ್ರಭಾಃ । ಸರ್ವೇ ಸುಕೃತಕರ್ಮಾಣಸ್ಸರ್ವೇ ರತಿಪರಾಯಣಾಃ ॥೫೨॥ ಸರ್ವೇ
ಕಾಮಾರ್ಥಸಹಿತಾ ವಸಂತಿ ಸಹಯೋಷಿತಃ । ಗೀತವಾದಿತ್ರನಿರ್ಘೋಷಸ್ಸೋತ್ಕೃಷ್ಟಹಸಿತಸ್ವನಃ । ಶ್ರೂಯತೇ ಸತತಂ ತತ್ರ ಸ
ರ್ವಭೂತಮನೋಹರಃ । ತತ್ರ ನಾಮುದಿತಃ ಕಶ್ಚಿನ್ನಾಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿದಸತ್ಪ್ರಿಯಃ ॥೫೩॥ ಅಹನ್ಯಹನಿ ವರ್ಧಂತೇ ಗುಣಾಸ್ತತ್ರ ಮ
ನೋರಮಾಃ । ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ತಂ ದೇಶಮುತ್ತರಃ ಪಯಸಾಂ ನಿಧಿಃ ॥೫೫॥ ತತ್ರ ಸೋಮಗಿರಿರ್ನಾಮ ಮಧ್ಯೇ ಹೇಮಮಯೋ
ಮಹಾನ್ । ಇಂದ್ರಲೋಕಗತಾ ಯೇ ಚ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಗತಾಶ್ಚ ಯೇ ॥೫೬॥ ದೇವಾಸ್ತಂ ಸಮವೇಕ್ಷಂತೇ ಗಿರಿರಾಜಂ ದಿವಂ ಗತಾಃ ।
ಸ ತು ದೇಶೋ ವಿಸೂರ್ಯೋಪಿ ತಸ್ಯ ಭಾಸಾ ಪ್ರಕಾಶತೇ ॥೫೭॥ ಸೂರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಭಿವಿಜ್ಞೇಯಸ್ತಪತೇವ ವಿವಸ್ವತಾ । ಭಗವಾನಪಿ
ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಶಂಭುರೇಕಾದಶಾತ್ಮಕಃ ॥೫೮॥ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಸತಿ ದೇವೇಶೋ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಪರಿವಾರಿತಃ । ನ ಕಥಂಚನ ಗಂತವ್ಯಂ ಕುರೂ
ಣಾಮುತ್ತರೇಣ ವಃ ॥೫೯॥ ಅನ್ಯೇಷಾಮಪಿ ಭೂತಾನಾಂ ನಾತಿಕ್ರಾಮತಿ ವೈ ಗತಿಃ । ಸ ಹಿ ಸೋಮಗಿರಿರ್ನಾಮ ದೇವಾನಾಮಪಿ
ದುರ್ಗಮಃ ॥೬೦॥ ತಮಾಲೋಕ್ಯ ತತಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮುಪಾವರ್ತಿತುಮರ್ಹಥ । ಏತಾವದ್ವಾನರೈಶ್ಶಕ್ಯಂ ಗಂತುಂ ವಾನರಪುಂಗ
ವಾಃ ॥೬೧॥ ಅಭಾಸ್ಕರಮಮರ್ಯಾದಂ ನ ಜಾನೀಮಸ್ತತಃ ಪರಮ್ । ಸರ್ವಮೇತದ್ವಿಚೇತವ್ಯಂ ಯನ್ಮಯಾ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಮ್ ॥೬೨॥
ಯದನ್ಯದಪಿ ನೋಕ್ತಂ ಚ ತತ್ರಾಪಿ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಮತಿಃ । ತತಃ ಕೃತಂ ದಾಶರಥೇರ್ಮಹತ್ಪ್ರಿಯಂ ಮಹತ್ತರಂ ಚಾಪಿ ತತೋ ಮ
ಮ ಪ್ರಿಯಮ್ । ಕೃತಂ ಭವಿಷ್ಯತ್ಯನಿಲಾನಲೋಪಮಾ ವಿದೇಹಜಾದರ್ಶನಜೇನ ಕರ್ಮಣಾ ॥೬೩॥ ತತಃ ಕೃತಾರ್ಥಾಸ್ಸಹಿತಾಸ್ಸ
ಬಾಂಧವಾ ಮಯಾರ್ಚಿತಾಸ್ಸರ್ವಗುಣೈರ್ಮನೋರಮೈಃ । ಚರಿಷ್ಯಥೋರ್ವೀಂ ಪ್ರತಿಶಾಂತಶತ್ರವಸ್ಸಹಪ್ರಿಯಾ ಭೂತಧರಾಃ
ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೬೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಿಶೇಷೇಣ ತು ಸುಗ್ರೀವೋ ಹನುಮತ್ಯರ್ಥಮುಕ್ತವಾನ್ । ಸ ಹಿ ತಸ್ಮಿನ್ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠೇ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥೋರ್ಥಸಾಧನೇ ॥೧॥ ಅಬ್ರವೀ
ಚ್ಚ ಹನೂಮಂತಂ ವಿಕ್ರಾಂತಮನಿಲಾತ್ಮಜಮ್ । ಸುಗ್ರೀವಃ ಪರಮಪ್ರೀತಃ ಪ್ರಭುಸ್ಸರ್ವವನೌಕಸಾಮ್ ॥೨॥ ನ ಭೂಮೌ ನಾಂ
ತರಿಕ್ಷೇ ವಾ ನಾಂಬರೇ ನಾಮರಾಲಯೇ । ನಾಪ್ಸು ವಾ ಗತಿಸಂಗಂ ತೇ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಹರಿಪುಂಗವ ॥೩॥ ಸಾಸುರಾಸ್ಸಹಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸನಾ
ಗನರದೇವತಾಃ । ವಿದಿತಾಸ್ಸರ್ವಲೋಕಾಸ್ತೇ ಸಸಾಗರಧರಾಧರಾಃ ॥೪॥ ಗತಿರ್ವೇಗಶ್ಚ ತೇಜಶ್ಚ ಲಾಘವಂ ಚ ಮಹಾಕಪೇ । ಪಿತುಸ್ತೇ
ಸದೃಶಂ ವೀರ ಮಾರುತಸ್ಯ ಮಹೌಜಸಃ ॥೫॥ ತೇಜಸಾ ವಾಪಿ ತೇ ಭೂತಂ ಸಮಂ ಭುವಿ ನ ವಿದ್ಯತೇ । ತದ್ಯಥಾ ಲಭ್ಯತೇ ಸೀತಾ ತತ್ತ್ವ
ಮೇವೋಪಪಾದಯ ॥೬॥ ತ್ವಯ್ಯೇವ ಹನುಮನ್ನಸ್ತಿ ಬಲಂ ಬುದ್ಧಿಃ ಪರಾಕ್ರಮಃ । ದೇಶಕಾಲಾನುವೃತ್ತಿಶ್ಚ ನಯಶ್ಚ ನಯಪಂ
ಡಿತ ॥೭॥ ತತಃ ಕಾರ್ಯಸಮಾಸಂಗಮವಗಮ್ಯ ಹನೂಮತಿ । ವಿದಿತ್ವಾ ಹನುಮಂತಂ ಚ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ರಾಘವಃ ॥೮॥ ಸ
ರ್ವಥಾ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥೋಯಂ ಹನೂಮತಿ ಹರೀಶ್ವರಃ । ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಕರಶ್ಚಾಪಿ ಹನೂಮಾನ್ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೇ ॥೯॥ ತದೇವಂ ಪ್ರಸ್ಥಿ
ತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಪರಿಜ್ಞಾತಸ್ಯ ಕರ್ಮಭಿಃ । ಭರ್ತ್ರಾ ಪರಿಗೃಹೀತಸ್ಯ ಧ್ರುವಃ ಕಾರ್ಯಫಲೋದಯಃ ॥೧೦॥ ತಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಮಹಾತೇ
ಜಾ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ತರಂ ಹರಿಮ್ । ಕೃತಾರ್ಥ ಇವ ಸಂವೃತ್ತಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೇಂದ್ರಿಯಮಾನಸಃ ॥೧೧॥ ದದೌ ತಸ್ಯ ತತಃ ಪ್ರೀತ
ಸ್ಸ್ವನಾಮಾಂಕೋಪಶೋಭಿತಮ್ । ಅಂಗುಳೀಯಮಭಿಜ್ಞಾನಂ ರಾಜಪುತ್ರ್ಯಾಃ ಪರಂತಪಃ ॥೧೨॥ ಅನೇನ ತ್ವಾಂ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಿ
ಹ್ನೇನ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಮತ್ಸಕಾಶಾದನುಪ್ರಾಪ್ತಮನುದ್ವಿಗ್ನಾನುಪಶ್ಯತಿ ॥೧೩॥ ವ್ಯವಸಾಯಶ್ಚ ತೇ ವೀರ ಸತ್ತ್ವಯುಕ್ತಶ್ಚ
ವಿಕ್ರಮಃ । ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಚ ಸಂದೇಶಸ್ಸಿದ್ಧಿಂ ಕಥಯತೀವ ಮೇ ॥೧೪॥ ಸ ತಂ ಗೃಹ್ಯ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ।
ವಂದಿತ್ವಾ ಚರಣೌ ಚೈವ ಪ್ರಸ್ಥಿತಃ ಪ್ಲವಗೋತ್ತಮಃ ॥೧೫॥ ಸ ತತ್ಪ್ರಕರ್ಷನ್ ಹರಿಣಾಂ ಬಲಂ ಮಹದ್ಬಭೂವ ವೀರಃ ಪವನಾ
ತ್ಮಜಃ ಕಪಿಃ । ಗತಾಂಬುದೇ ವ್ಯೋಮ್ನಿ ವಿಶುದ್ಧಮಂಡಲಶ್ಶಶೀವ ನಕ್ಷತ್ರಗಣೋಪಶೋಭಿತಃ ॥೧೬॥ ಅತಿಬಲ ಬಲಮಾಶ್ರಿತಸ್ತವಾ
ಹಂ ಹರಿವರವಿಕ್ರಮವಿಕ್ರಮೈರನಲ್ಪೈಃ । ಪವನಸುತ ಯಥಾಭಿಗಮ್ಯತೇ ಸಾ ಜನಕಸುತಾ ಹನುಮನ್ ತಥಾ ಕುರುಷ್ವ ॥೧೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸರ್ವಾಂಶ್ಚಾಹೂಯಸುಗ್ರೀವಃಪ್ಲವಗಾನ್ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ । ಸಮಸ್ತಾನಬ್ರವೀದ್ಭೂಯೋರಾಮಕಾರ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧ
ಯೇ ॥೧॥ ಏವಮೇತದ್ವಿಚೇತವ್ಯಂಯನ್ಮಯಾಪರಿಕೀರ್ತಿತಂ । ತದುಗ್ರಶಾಸನಂಭರ್ತುರ್ವಿಜ್ಞಾಯಹರಿಪುಂಗವಾಃ ॥೨॥ ಶಲ
ಭಾಇವಸಂಛಾದ್ಯಮೇದಿನೀಂಸಂಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ । ರಾಮಃಪ್ರಸ್ರವಣೇತಸ್ಮಿನ್ನ್ಯವಸತ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೩॥ ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣ
ಸ್ತಂಮಾಸಂಯಃಸೀತಾಧಿಗಮೇಕೃತಃ।ಉತ್ತರಾಂತುದಿಶಂರಮ್ಯಾಂಗಿರಿರಾಜಸಮಾವೃತಾಮ್ ॥೪॥ ಪ್ರತಸ್ಥೇಸಹಸಾವೀರೋ
ಹರಿಶ್ಶತವಲಿಸ್ತದಾ । ಪೂರ್ವಾಂದಿಶಂಪ್ರತಿಯಯೌವಿನತೋಹರಿಯೂಥಪಃ ॥೫॥ ತಾರಾಂಗದಾದಿಸಹಿತಃಪ್ಲವಗೋಮಾ
ರುತಾತ್ಮಜಃ । ಅಗಸ್ತ್ಯಚರಿತಾಮಾಶಾಂದಕ್ಷಿಣಾಂಹರಿಯೂಥಪಃ ॥೬॥ ಪಶ್ಚಿಮಾಂತುಭೃಶಂಘೋರಾಂಸುಷೇಣಃಪ್ಲವಗೇ
ಶ್ವರಃ।ಪ್ರತಸ್ಥೇಹರಿಶಾರ್ದೂಲೋದಿಶಂವಾರುಣಪಾಲಿತಾಮ್ ॥೭॥ ತತಸ್ಸರ್ವಾದಿಶೋರಾಜಾಚೋದಯಿತ್ವಾಯಥಾತಥಂ ।
ಕಪಿಸೇನಾಪತೀನ್ಮುಖ್ಯಾನ್ಮುಮೋದಸುಖಿತಸ್ಸುಖಮ್ ॥೮॥ ಏವಂಸಂಚೋದಿತಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಜ್ಞಾವಾನರಯೂಥಪಾಃ। ಸ್ವಾಂ
ಸ್ವಾಂದಿಶಮಭಿಪ್ರೇತ್ಯತ್ವರಿತಾಸ್ಸಂಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ॥ಆನಯಿಷ್ಯಾಮಹೇಸೀತಾಂಹನಿಷ್ಯಾಮಶ್ಚರಾವಣಂ। ನದಂತಶ್ಚೋನ್ನದಂತ
ಶ್ಚಗರ್ಜಂತಶ್ಚಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೧೦॥ ಕ್ಷ್ವೇಳಂತೋಧಾವಮಾನಾಶ್ಚವಿನದಂತೋಮಹಾಬಲಾಃ । ಅಹಮೇಕೋಹನಿಷ್ಯಾಮಿ
ಪ್ರಾಪ್ತಂರಾವಣಮಾಹವೇ॥೧೧॥ ತತಶ್ಚೋನ್ಮಥ್ಯಸಹಸಾಹರಿಷ್ಯೇಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ। ವೇಪಮಾನಾಂಶ್ರಮೇಣಾದ್ಯಭವದ್ಭಿಃ
ಸ್ಥೀಯತಾಮಿತಿ ॥೧೨॥ ಏಕಏವಾಹರಿಷ್ಯಾಮಿಪಾತಾಳಾದಪಿಜಾನಕೀಂ।ವಿಧಮಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂವೃಕ್ಷಾನ್ಪಾತಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯ
ಹಂಗಿರೀನ್ ॥೧೩॥ ಧರಣೀಂದಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿಕ್ಷೋಭಯಿಷ್ಯಾಮಿಸಾಗರಾನ್ ।ಅಹಂಯೋಜನಸಂಖ್ಯಾಯಾಃಪ್ಲವಿತಾನಾ
ತ್ರಸಂಶಯಃ ॥೧೪॥ ಶತಂಯೋಜನಸಂಖ್ಯಾಯಾಶ್ಶತಂಸಮಧಿಕಂಹ್ಯಹಂ।ಭೂತಲೇಸಾಗರೇವಾಪಿಶೈಲೇಷುಚವನೇಷುಚ ॥
ಪಾತಾಳಸ್ಯಾಪಿವಾಮಧ್ಯೇನಮಮಾಚ್ಛಿದ್ಯತೇಗತಿಃ । ಇತ್ಯೇಕೈಕಂತದಾತತ್ರವಾನರಾಬಲದರ್ಪಿತಾಃ ॥೧೬॥ಊಚುಶ್ಚವಚ
ನಂತತ್ರಹರಿರಾಜಸ್ಯಸನ್ನಿಧೌ ॥ ... ... ॥೧೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಗತೇಷುವಾನರೇಂದ್ರೇಷುರಾಮಸ್ಸುಗ್ರೀವಮಬ್ರವೀತ್ । ಕಥಂಭವಾನ್ವಿಜಾನೀತೇಸರ್ವಂವೈಮಂಡಲಂಭುವಃ ॥೧॥
ಸುಗ್ರೀವಸ್ತುತತೋರಾಮಮುವಾಚಪ್ರಣತಾತ್ಮವಾನ್। ಶ್ರೂಯತಾಂಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾಸ್ಯೇವಿಸ್ತರೇಣನರರ್ಷಭ ॥೨॥ಯ
ದಾತುದುಂದುಭಿನ್ನಾಮದಾನವಂಮಹಿಷಾಕೃತಿಂ।ಪರಿಕಾಲಯತೇವಾಲೀಮಲಯಂಪ್ರತಿಪರ್ವತಮ್ ॥೩॥ ತದಾವಿವೇಶಮ
ಹಿಷೋಮಲಯಸ್ಯಗುಹಾಂಪ್ರತಿ । ವಿವೇಶವಾಲೀತತ್ರಾಪಿಮಲಯಂತಜ್ಜಿಘಾಂಸಯಾ ॥೪॥ ತತೋಹಂತತ್ರನಿಕ್ಷಿಪ್ತೋಗು
ಹಾದ್ವಾರಿವಿನೀತವತ್ । ನಚನಿಷ್ಕ್ರಮತೇವಾಲೀತದಾಸಂವತ್ಸರೇಗತೇ ॥೫॥ ತತಃಕ್ಷತಜವೇಗೇನಆಪುಪೂರೇತದಾಬಿಲಂ । ತ
ತೋಹಂವಿಸ್ಮಿತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಭ್ರಾತೃಶೋಕವಿಷಾರ್ದಿತಃ ॥೬॥ ತದಾಹಂಕೃತಬುದ್ಧಿಸ್ತುಸುವ್ಯಕ್ತಂನಿಹತೋಗುರುಃ । ಇ
ತಿವಿಭ್ರಾಂತಚಿತ್ತೇನಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯಮಜಾನತಾ ॥೭॥ಶಿಲಾಪರ್ವತಸಂಕಾಶಾಬಿಲದ್ವಾರಿಮಯಾವೃತಾ ।ಅಶಕ್ನುವನ್ನಿಷ್ಕ್ರ
ಮಿತುಂಮಹಿಷೋವಿನಶೇದಿತಿ ॥೮॥ ತತೋಹಮಾಗಾಂಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂನಿರಾಶಸ್ತಸ್ಯಜೀವಿತೇ।ರಾಜ್ಯಂಚಸುಮಹತ್ಪ್ರಾಪ್ತಂತಾ
ರಯಾರುಮಯಾಸಹ ॥೯॥ ಮಿತ್ರೈಶ್ಚಸಹಿತಸ್ತತ್ರವಸಾಮಿವಿಗತಜ್ವರಃ । ಆಜಗಾಮತತೋವಾಲೀಹತ್ವಾತಂದಾನವರ್ಷ
ಭಂ ॥೧೦॥ ತತೋಹಮದದಾಂರಾಜ್ಯಂಗೌರವಾದ್ಭಯಯಂತ್ರಿತಃ।ಸಮಾಂಜಿಘಾಂಸುರ್ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾವಾಲೀಪ್ರವ್ಯಥಿತೇಂ
ದ್ರಿಯಃ ॥೧೧॥ ಪರಿಕಾಲಯತೇಕ್ರೋಧಾದ್ಧಾವಂತಂಸಚಿವೈಸ್ಸಹ । ತತೋಹಂವಾಲಿನಾತೇನಸಾನುಬಂಧಃಪ್ರಧಾವಿತಃ ॥
ನದೀಶ್ಚವಿವಿಧಾಃಪಶ್ಯನ್ವನಾನಿನಗರಾಣಿಚ । ಆದರ್ಶತಲಸಂಕಾಶಾತತೋವೈಪೃಥಿವೀಮಯಾ ॥೧೩॥ ಅಲಾತಚಕ್ರಪ್ರತಿ
ಮಾದೃಷ್ಟಾಗೋಷ್ಪದವತ್ತದಾ । ಪೂರ್ವಾಂದಿಶಂತತೋಗತ್ವಾಪಶ್ಯಾಮಿವಿವಿಧಾನ್ದ್ರುಮಾನ್ ॥೧೪॥ ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚನದೀರ
ಮ್ಯಾಸ್ಸರಾಂಸಿವಿವಿಧಾನಿಚ । ಉದಯಂತತ್ರಪಶ್ಯಾಮಿಪರ್ವತಂಧಾತುಮಂಡಿತಂ ॥೧೫॥ ಕ್ಷೀರೋದಂಸಾಗರಂಚೈವನಿತ್ಯ
ಮಪ್ಸರಸಾಲಯಂ । ಪರಿಕಾಲಯಮಾನಸ್ತುವಾಲಿನಾಭಿದ್ರುತಸ್ತದಾ ॥೧೬॥ ಪುನರಾವೃತ್ಯಸಹಸಾಪ್ರಸ್ಥಿತೋಹಂತದಾ
ವಿಭೋ । ಪುನರಾವರ್ತಮಾನಸ್ತುವಾಲಿನಾಭಿದ್ರುತೋದ್ರುತಂ ॥೧೭॥ದಿಶಸ್ತಸ್ಯಾಸ್ತತೋಭೂಯಃಪ್ರಸ್ಥಿತೋದಕ್ಷಿಣಾಂ
ದಿಶಂ । ವಿಂಧ್ಯಪಾದಪಸಂಕೀರ್ಣಾಂಚಂದನದ್ರುಮಭೂಷಿತಾಂ ॥೧೮॥ ದ್ರುಮಶೈಲಾನ್ತತಃಪಶ್ಯನ್ಭೂಯೋದಕ್ಷಿಣ
ತೋಪರಾನ್ । ಪಶ್ಚಿಮಾಂತುದಿಶಂಪ್ರಾಪ್ತೋವಾಲಿನಾಸಮಭಿದ್ರುತಃ ॥೧೯॥ ಸಂಪಶ್ಯನ್ವಿವಿಧಾನ್ದೇಶಾನಸ್ತಂಚಗಿರಿಸತ್ತ
ಮಂ । ಪ್ರಾಪ್ಯಚಾಸ್ತಂಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠಮುತ್ತರಾಂಸಂಪ್ರಧಾವಿತಃ ॥ ಹಿಮವಂತಂಚಮೇರುಂಚಸಮುದ್ರಂಚತಥೋತ್ತರಂ
ಯದಾನವಿಂದೇಶರಣಂವಾಲಿನಾಸಮಭಿದ್ರುತಃ ॥೨೧॥ ತದಾಮಾಂಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನೋಹನೂಮಾನ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಇ
ದಾನೀಂಮೇಸ್ಮೃತಂರಾಜನ್ಯಥಾವಾಲೀಹರೀಶ್ವರಃ ॥೨೨॥ ಮತಂಗೇನತದಾಶಪ್ತೋಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ನಾಶ್ರಮಮಂಡಲೇ । ಪ್ರವಿಶೇ
ದ್ಯದಿವೈವಾಲೀಮೂರ್ಧಾಸ್ಯಶತಧಾಭವೇತ್ ॥೨೩॥ ತತ್ರವಾಸಸ್ಸುಖೋಸ್ಮಾಕಂನಿರುದ್ವಿಗ್ನೋಭವಿಷ್ಯತಿ । ತತಃಪರ್ವತ

ಮಾಸಾದ್ಯಋಶ್ಯಮೂಕಂನೃಪಾತ್ಮಜ ॥ ೨೩ ॥ ನವಿವೇಶತದಾವಾಲೀಮತಂಗಸ್ಯಭಯಾತ್ತದಾ । ಏವಂಮಯಾತದಾ
ರಾಜನ್ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮುಪಲಕ್ಷಿತಂ ॥೨೪॥ ಪೃಥಿವೀಮಂಡಲಂಕೃತ್ಸ್ನಂಗುಹಾಮಸ್ಯಾಗತಸ್ತತಃ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ದರ್ಶನಾರ್ಥಂತುವೈದೇಹ್ಯಾಸ್ಸರ್ವತಃಕಪಿಯೂಥಪಾಃ।ವ್ಯಾದಿಷ್ಟಾಃಕಪಿರಾಜೇನಯಥೋಕ್ತಂಜಗ್ಮುರಂಜಸಾ॥೧॥
ಸರಾಂಸಿಸರಿತಃಕಕ್ಷಾನ್ಗ್ರಾಮಾಂಶ್ಚನಗರಾಣಿಚ ।ನದೀದುರ್ಗಾಂಸ್ತಥಾಶೈಲಾನ್ವಿಚಿನ್ವಂತಿಸಮಂತತಃ॥೨॥ಸುಗ್ರೀವೇಣ
ಸಮಾಖ್ಯಾತಾಸ್ಸರ್ವೇವಾನರಯೂಥಪಾಃ। ಪ್ರದೇಶಾನ್ಪ್ರವಿಚಿನ್ವಂತಿಸಶೈಲವನಕಾನನಾನ್ ॥೩॥ ವಿಚಿತ್ಯದಿವಸಂಸರ್ವೇಸೀ
ತಾಧಿಗಮನೇಧೃತಾಃ । ಸಮಾಯಾಂತಿಸ್ಮಮೇದಿನ್ಯಾಂನಿಶಾಕಾಲೇಷುವಾನರಾಃ ॥೪॥ ಸರ್ವರ್ತುಕಾಂಶ್ಚದೇಶೇಷುವಾನರಾಸ್ಸ
ಫಲದ್ರುಮಾನ್।ಆಸಾದ್ಯರಜನೀಂಶಯ್ಯಾಂಚಕ್ರುಸ್ಸರ್ವೇಷ್ವಹಸ್ಸುತೇ ॥೫॥ತದಹಃಪ್ರಥಮಂಕೃತ್ವಾಮಾಸೇಪ್ರಸ್ರವಣಂಗ
ತಾಃ । ಕಪಿರಾಜೇನಸಂಗಮ್ಯನಿರಾಶಾಃಕಪಿಯೂಥಪಾಃ ॥೬॥ ವಿಚಿತ್ಯತುದಿಶಂಪೂರ್ವಾಂಯಥೋಕ್ತಾಂಸಚಿವೈಸ್ಸಹ।ಅ
ದೃಷ್ಟ್ವಾವಿನತಸ್ಸೀತಾಮಾಜಗಾಮಮಹಾಬಲಃ ॥ ೭ ॥ ಉತ್ತರಾಂಚದಿಶಂಸರ್ವಾಂವಿಚಿತ್ಯಸಮಹಾಕಪಿಃ ।ಆಗತಸ್ಸಹ
ಸೈನ್ಯೇನವೀರಶ್ಶತವಲಿಸ್ತದಾ ॥೮॥ಸುಷೇಣಃಪಶ್ಚಿಮಾಮಾಶಾಂವಿಚಿತ್ಯಸಹವಾನರೈಃ। ಸಮೇತ್ಯಮಾಸೇಸಂಪೂರ್ಣೇಸುಗ್ರೀ
ವಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥೯॥ ತಂಪ್ರಸ್ರವಣಪೃಷ್ಠಸ್ಥಂಸಮಾಸಾದ್ಯಾಭಿವಾದ್ಯಚ । ಆಸೀನಂಸಹರಾಮೇಣಸುಗ್ರೀವಮಿದಮ
ಬ್ರುವನ್ ॥೧೦॥ ವಿಚಿತಾಃಪರ್ವತಾಸ್ಸರ್ವೇವನಾನಿಗಹನಾನಿಚ। ನಿಮ್ನಗಾಸ್ಸಾಗರಾಂತಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇಜನಪದಾಶ್ಚಯೇ ॥೧೧॥ ಗು
ಹಾಶ್ಚವಿಚಿತಾಸ್ಸರ್ವಾಸ್ತ್ವಯಾಯಾಃಪರಿಕೀರ್ತಿತಾಃ ।ವಿಚಿತಾಶ್ಚಮಹಾಗುಲ್ಮಾಲತಾವಿತತಸಂತತಾಃ॥೧೨॥ಗಹನೇಷುಚ
ದೇಶೇಷುದುರ್ಗೇಷುವಿಷಮೇಷುಚ । ಸತ್ವಾನ್ಯತಿಪ್ರಮಾಣಾನಿವಿಚಿತಾನಿಹತಾನಿಚ ॥೧೩॥ ಯೇಚೈವಗಹನಾದೇಶಾವಿಚಿತಾಸ್ತೇ
ಪುನಃಪುನಃ । ಉದಾರಸತ್ವಾಭಿಜನೋಮಹಾತ್ಮಾಸಮೈಥಿಲೀಂದ್ರಕ್ಷ್ಯತಿವಾನರೇಂದ್ರಃ । ದಿಶಂತುಯಾಮೇವಗತಾತುಸೀ
ತಾತಾಮಾಸ್ಥಿತೋವಾಯುಸುತೋಹನೂಮಾನ್ ॥ ... ... ॥೧೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಹತಾರಾಂಗದಾಭ್ಯಾಂತುಗತ್ವಾಸಹನುಮಾನ್ಕಪಿಃ।ಸುಗ್ರೀವೇಣಯಥೋದ್ದಿಷ್ಟಂತಂದೇಶಮುಪಚಕ್ರಮೇ॥೧॥ ಸ
ತುದೂರಮುಪಾಗಮ್ಯಸರ್ವೈಸ್ತೈಃಕಪಿಸತ್ತಮೈಃ।ವಿಚಿನೋತಿಸ್ಮವಿಂಧ್ಯಸ್ಯಗುಹಾಶ್ಚಗಹನಾನಿಚ ॥ ಪರ್ವತಾಗ್ರಾನ್ನ
ದೀದುರ್ಗಾನ್ಸರಾಂಸಿವಿಪುಲಾನ್ದ್ರುಮಾನ್।ವೃಕ್ಷಷಂಡಾಂಶ್ಚವಿವಿಧಾನ್ಪರ್ವತಾನ್ಘನಪಾದಪಾನ್ ॥೩॥ ಅನ್ವೇಷಮಾಣಾ
ಸ್ತೇಸರ್ವೇವಾನರಾಸ್ಸರ್ವತೋದಿಶಂ। ನಸೀತಾಂದದೃಶುರ್ವೀರಾಮೈಥಿಲೀಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ॥೪॥ ತೇಭಕ್ಷಯಂತೋಮೂಲಾನಿ
ಫಲಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ।ಅನ್ವೇಷಮಾಣಾದುರ್ಧರ್ಷಾನ್ಯವಸಂಸ್ತತ್ರತತ್ರಹ ॥೫॥ಸಚದೇಶೋದುರನ್ವೇಷೋಗುಹಾಗಹನವಾನ್ಮ
ಹಾನ್ । ನಿರ್ಜಲಂನಿರ್ಜನಂಶೂನ್ಯಂಗಹನಂರೋಮಹರ್ಷಣಂ॥೬॥ತ್ಯಕ್ತ್ವಾತುತಂತದಾದೇಶಂಸರ್ವೇವೈಹರಿಯೂಥಪಾಃ।
ತಾದೃಶಾನ್ಯಪ್ಯರಣ್ಯಾನಿವಿಚಿತ್ಯಭೃಶಪೀಡಿತಾಃ ॥೭॥ ದೇಶಮನ್ಯಂದುರಾಧರ್ಷಂವಿವಿಶುಶ್ಚಾಕುತೋಭಯಾಃ । ಯತ್ರವಂ
ಧ್ಯಫಲಾವೃಕ್ಷಾವಿಪುಷ್ಪಾಃಪರ್ಣವರ್ಜಿತಾಃ ॥೮॥ ನಿಸ್ತೋಯಾಸ್ಸರಿತೋಯತ್ರಮೂಲಂಯತ್ರಸುದುರ್ಲಭಂ।ನಸಂತಿಮ
ಹಿಷಾಯತ್ರನಮೃಗಾನಚಹಸ್ತಿನಃ ॥೯॥ ಶಾರ್ದೂಲಾಃಪಕ್ಷಿಣೋವಾಪಿಯೇಚಾನ್ಯೇವನಗೋಚರಾಃ।ನಚಾತ್ರವೃಕ್ಷಾನೌ
ಷಧ್ಯೋನಲತಾನಾಪಿವೀರುಧಃ ॥೧೦॥ ಸ್ನಿಗ್ಧಪತ್ರಾಸ್ಥಲೇಯತ್ರಪದ್ಮಿನ್ಯಃಫುಲ್ಲಪಂಕಜಾಃ।ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯಾಸ್ಸುಗಂಧಾಶ್ಚ
ಭ್ರಮರೈಶ್ಚವಿವರ್ಜಿತಾಃ ॥೧೧॥ ಕಂಡುರ್ನಾಮಮಹಾಭಾಗಸ್ಸತ್ಯವಾದೀತಪೋಧನಃ । ಮಹರ್ಷಿಃಪರಮಾಮರ್ಷೀನಿಯ
ಮೈರ್ದುಷ್ಪ್ರಧರ್ಷಣಃ ॥೧೨॥ ತಸ್ಯತಸ್ಮಿನ್ವನೇಪುತ್ರೋಬಾಲಕೋದಶವಾರ್ಷಿಕಃ ।ಪ್ರಣಷ್ಟೋಜೀವಿತಾಂತಾಯಕ್ರು
ದ್ಧಸ್ತತ್ರಮಹಾಮುನಿಃ ॥೧೩॥ ತೇನಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಶಪ್ತಂಕೃತ್ಸ್ನಂತತ್ರಮಹದ್ವನಂ। ಅಶರಣ್ಯಂದುರಾಧರ್ಷಂಮೃಗಪ
ಕ್ಷಿವಿವರ್ಜಿತಂ ॥೧೪॥ ತಸ್ಯತೇಕಾನನಾಂತಾಂಶ್ಚಗಿರೀಣಾಂಕಂದರಾಣಿಚ।ಪ್ರಭವಾನಿನದೀನಾಂಚವಿಚಿನ್ವಂತಿಸಮಾಹಿತಾಃ॥
ತತ್ರಚಾಪಿಮಹಾತ್ಮಾನೋನಾಪಶ್ಯನ್ಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ। ಹರ್ತಾರಂರಾವಣಂವಾಪಿಸುಗ್ರೀವಪ್ರಿಯಕಾರಿಣಃ ॥೧೬॥ ತೇಪ್ರ
ವಿಶ್ಯಾಶುತಂಭೀಮಂಲತಾಗುಲ್ಮಸಮಾವೃತಂ।ದದೃಶುಃಕ್ರೂರಕರ್ಮಾಣಮಸುರಂನಿರ್ಭಯಂವನೇ॥೧೭॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ವಾನರಾಘೋರಂಸ್ಥಿತಂಶೈಲಮಿವಾಪರಂ । ಗಾಢಂಪರಿಹಿತಾಸ್ಸರ್ವೇದೃಷ್ಟ್ವಾತಂಪರ್ವತೋಪಮಂ॥೧೮॥ ಸೋಪಿತಾನ್ವಾ
ನರಾನ್ಸರ್ವಾನ್ನಷ್ಟಾಸ್ಸ್ಥೇತ್ಯಬ್ರವೀದ್ಬಲೀ।ಅಭ್ಯಧಾವತಸಂಕ್ರುದ್ಧೋಮುಷ್ಟಿಮುದ್ಯಮ್ಯಸಂಹಿತಂ ॥೧೯॥ ತಮಾಪತಂ
ತಂಸಹಸಾವಾಲಿಪುತ್ರೋಂಗದಸ್ತದಾ । ರಾವಣೋಯಮಿತಿಜ್ಞಾತ್ವಾತಲೇನಾಭಿಜಘಾನಹ ॥೨೦॥ ಸವಾಲಿಪುತ್ರಾಭಿಹತೋ
ವಕ್ತ್ರಾಚ್ಛೋಣಿತಮುದ್ವಮನ್ । ಅಸುರೋಭ್ಯಪತದ್ಭೂಮೌಪರ್ಯಸ್ತಇವಪರ್ವತಃ ॥೨೧॥ ತೇಪಿತಸ್ಮಿನ್ನಿರುಚ್ಛ್ವಾಸೇವಾ
ನರಾಜಿತಕಾಶಿನಃ । ವ್ಯಚಿನ್ವನ್ಪ್ರಾಯಶಸ್ತತ್ರಸರ್ವತೋಗಿರಿಗಹ್ವರಂ ॥೨೨॥ ವಿಚಿತಂತುತತಃಕೃತ್ವಾಸರ್ವೇತೇಕಾನನಂ

ಪುನಃ । ಅನ್ಯದೇವಾಪರಂಘೋರಂವಿವಿಶುರ್ಗಿರಿಗಹ್ವರಂ ॥೨೩॥ ತೇವಿಚಿತ್ಯಪುನಃಖಿನ್ನಾವಿನಿಷ್ಪತ್ಯಸಮಾಗತಾಃ । ಏಕಾಂತೇವೃಕ್ಷಮೂಲೇತುನಿಷೇದುರ್ದೀನಮಾನಸಾಃ ॥ ... ... ॥೨೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥಾಂಗದಸ್ತದಾಸರ್ವಾನ್ವಾನರಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್। ಪರಿಶ್ರಾಂತೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯಶನೈರ್ವಚಃ ॥೧॥ ವನಾನಿಗಿರಯೋನದ್ಯೋದುರ್ಗಾಣಿಗಹನಾನಿಚ । ದರ್ಯೋಗಿರಿಗುಹಾಶ್ಚೈವವಿಚಿತಾನಸ್ಸಮಂತತಃ ॥೨॥ ತತ್ರತತ್ರಸಹಾಸ್ಮಾಭಿರ್ಜಾನಕೀನಚದೃಶ್ಯತೇ ।ತದ್ವಾರಕ್ಷೋಹೃತಾಯೇನಸೀತಾಸುರಸುತೋಪಮಾ॥೩॥ ಕಾಲಶ್ಚನೋಮಹಾನ್ಯಾತಸ್ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚೋಗ್ರಶಾಸನಃ । ತಸ್ಮಾದ್ಭವಂತಸ್ಸಹಿತಾವಿಚಿನ್ವಂತುಸಮಂತತಃ ॥೪॥ ವಿಹಾಯತಂದ್ರೀಂಶೋಕಂಚನಿದ್ರಾಂಚೈವಸಮುತ್ಥಿತಾಂ। ವಿಚಿನ್ವಧ್ವಂಯಥಾಸೀತಾಂಪಶ್ಯಾಮೋಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ॥೫॥ ಅನಿರ್ವೇದಂಚದಾಕ್ಷ್ಯಂಚಮನಸಶ್ಚಾಪರಾಜಯಃ ।ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಕರಾಣ್ಯಾಹುಸ್ತಸ್ಮಾದೇತದ್ಬ್ರವೀಮ್ಯಹಂ॥ ಅದ್ಯಾಪಿತದ್ವನಂದುರ್ಗಂವಿಚಿನ್ವಂತುವನೌಕಸಃ। ಖೇದಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಪುನಸ್ಸರ್ವೈರ್ವನಮೇತದ್ವಿಚೀಯತಾಂ ॥೭॥ ಅವಶ್ಯಂಕ್ರಿಯಮಾಣಸ್ಯದೃಶ್ಯತೇಕರ್ಮಣಃಫಲಂ। ಅಲಂನಿರ್ವೇದಮಾಗಮ್ಯನಹಿತೋಮೀಲನಂಕ್ಷಮಂ ॥೮॥ ಸುಗ್ರೀವಃಕೋಪನೋರಾಜಾತೀಕ್ಷ್ಣದಂಡಶ್ಚವಾನರಾಃ।ಭೇತ್ತವ್ಯಂತಸ್ಯಸತತಂರಾಮಸ್ಯಚಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೯॥ ಹಿತಾರ್ಥಮೇತದುಕ್ತಂವಃಕ್ರಿಯತಾಂಯದಿರೋಚತೇ। ಉಚ್ಯತಾಂವಾಕ್ಷಮಂಯನ್ನಸ್ಸರ್ವೇಷಾಮೇವವಾನರಾಃ॥೧೦॥ ಅಂಗದಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾವಚನಂಗಂಧಮಾದನಃ।ಉವಾಚಾವ್ಯಕ್ತಯಾವಾಚಾಪಿಪಾಸಾಶ್ರಮಖಿನ್ನಯಾ ॥೧೧॥ ಸದೃಶಂಖಲುವೋವಾಕ್ಯಮಂಗದೋಯದುವಾಚಹ । ಹಿತಂಚೈವಾನುಕೂಲಂಚಕ್ರಿಯತಾಮಸ್ಯಭಾಷಿತಂ॥೧೨॥ ಪುನರ್ಮಾರ್ಗಾಮಹೇಶೈಲಾನ್ಕಂದರಾಂಶ್ಚದರೀಸ್ತಥಾ।ಕಾನನಾನಿಚಶೂನ್ಯಾನಿಗಿರಿಪ್ರಸ್ರವಣಾನಿಚ ॥ ಯಥೋದ್ದಿಷ್ಟಾನಿಸರ್ವಾಣಿಸುಗ್ರೀವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ । ವಿಚಿನ್ವಂತುವನಂಸರ್ವೇಗಿರಿದುರ್ಗಾಣಿಸರ್ವಶಃ ॥೧೪॥ ತತಸ್ಸಮುತ್ಥಾಯಪುನರ್ವಾನರಾಸ್ತೇಮಹಾಬಲಾಃ । ವಿಂಧ್ಯಕಾನನಸಂಕೀರ್ಣಾಂವಿಚೇರುರ್ದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ ॥೧೫॥ತೇಶಾರದಾಭ್ರಪ್ರತಿಮಂಶ್ರೀಮದ್ರಜತಪರ್ವತಂ । ಶೃಂಗವಂತಂದರೀಮಂತಮಧಿರುಹ್ಯಚವಾನರಾಃ॥೧೬॥ತತ್ರಲೋಧ್ರವನಂರಮ್ಯಂಸಪ್ತಪರ್ಣವನಾನಿಚ । ವ್ಯಚಿನ್ವಂಸ್ತೇಹರಿವರಾಸ್ಸೀತಾದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ॥೧೭॥ತಸ್ಯಾಗ್ರಮಧಿರೂಢಾಸ್ತೇಶ್ರಾಂತಾವಿಪುಲವಿಕ್ರಮಾಃ । ನಪಶ್ಯಂತಿಸ್ಮವೈದೇಹೀಂರಾಮಸ್ಯಮಹಿಷೀಂಪ್ರಿಯಾಮ್॥೧೮॥ ತೇತುದೃಷ್ಟಿಗತಂಕೃತ್ವಾತಂಶೈಲಂಬಹುಕಂದರಂ । ಅವಾರೋಹಂತಹರಯೋವೀಕ್ಷಮಾಣಾಸ್ಸಮಂತತಃ ॥೧೯॥ ಅವರುಹ್ಯತತೋಭೂಮಿಂಶ್ರಾಂತಾವಿಗತಚೇತಸಃ।ಸ್ಥಿತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂತತ್ರಾಥವೃಕ್ಷಮೂಲಮುಪಾಶ್ರಿತಾಃ॥೨೦॥ ತೇಮುಹೂರ್ತಂಸಮಾಶ್ವಸ್ತಾಃಕಿಂಚಿದ್ಭಗ್ನಪರಿಶ್ರಮಾಃ। ಪುನರೇವೋದ್ಯತಾಃಕೃತ್ಸ್ನಾಂಮಾರ್ಗಿತುಂದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ॥೨೧॥ಹನೂಮತ್ಪ್ರಮುಖಾಸ್ತೇತುಪ್ರಸ್ಥಿತಾಃಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ। ವಿಂಧ್ಯಮೇವಾದಿತಸ್ತಾವದ್ವಿಚೇರುಸ್ತೇತತಸ್ತತಃ ॥ ... ... ॥೨೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಹತಾರಾಂಗದಾಭ್ಯಾಂತುಸಂಗಮ್ಯಹನುಮಾನ್ಕಪಿಃ । ವಿಚಿನೋತಿಸ್ಮವಿಂಧ್ಯಸ್ಯಗುಹಾಶ್ಚಗಹನಾನಿಚ ॥೧॥ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂಲಜುಷ್ಟೇಷುಶಿಲಾಶ್ಚಸರಿತಸ್ತಥಾ । ವಿಷಮೇಷುನಗೇಂದ್ರಸ್ಯಮಹಾಪ್ರಸ್ರವಣೇಷುಚ ॥೨॥ ಆಸೇದುಸ್ತಸ್ಯಶೈಲಸ್ಯಕೋಟಿಂದಕ್ಷಿಣಪಶ್ಚಿಮಾಂ।ತೇಷಾಂತತ್ರೈವವಸತಾಂಸಕಾಲೋವ್ಯತ್ಯವರ್ತತ ॥೩॥ ಸಹಿದೇಶೋದುರನ್ವೇಷೋಗುಹಾಗಹನವಾನ್ಮಹಾನ್। ತತ್ರವಾಯುಸುತಸ್ಸರ್ವಂವಿಚಿನೋತಿಸ್ಮಪರ್ವತಂ ॥೪॥ ಪರಸ್ಪರೇಣಹನುಮಾನನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯಾವಿದೂರತಃ । ಗಜೋಗವಾಕ್ಷೋಗವಯಶ್ಶರಭೋಗಂಧಮಾದನಃ ॥೫॥ ಮೈಂದಶ್ಚದ್ವಿವಿದಶ್ಚೈವಸುಷೇಣೋಜಾಂಬವಾನ್ನಳಃ । ಅಂಗದೋಯುವರಾಜಶ್ಚತಾರಶ್ಚವನಗೋಚರಃ ॥೬॥ ಗಿರಿಜಾಲಾವೃತಾನ್ದೇಶಾನ್ಮಾರ್ಗಿತ್ವಾದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ ।ವಿಚಿನ್ವಂತಸ್ತತಸ್ತತ್ರದದೃಶುರ್ವಿವೃತಂಬಿಲಂ ॥೭॥ ದುರ್ಗಮೃಕ್ಷಬಿಲಂನಾಮದಾನವೇನಾಭಿರಕ್ಷಿತಂ । ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಪರೀತಾಶ್ಚಶ್ರಾಂತಾಶ್ಚಸಲಿಲಾರ್ಥಿನಃ ॥೮॥ ಅವಕೀರ್ಣಂಲತಾವೃಕ್ಷೈರ್ದದೃಶುಸ್ತೇಮಹಾಬಿಲಂ । ತತಃಕ್ರೌಂಚಾಶ್ಚಹಂಸಾಶ್ಚಸಾರಸಾಶ್ಚಾಪಿನಿಷ್ಕ್ರಮನ್ ॥೯॥ ಜಲಾರ್ದ್ರಾಶ್ಚಕ್ರವಾಕಾಶ್ಚರಕ್ತಾಂಗಾಃಪದ್ಮರೇಣುಭಿಃ। ತತಸ್ತದ್ಬಿಲಮಾಸಾದ್ಯಸುಗಂಧಿದುರತಿಕ್ರಮಂ॥೧೦॥ವಿಸ್ಮಯವ್ಯಗ್ರಮನಸೋಬಭೂವುರ್ವಾನರರ್ಷಭಾಃ।ಸಂಜಾತಪರಿಶಂಕಾಸ್ತೇತದ್ಬಿಲಂಪ್ಲವಗೋತ್ತಮಾಃ॥ ಅಭ್ಯಪದ್ಯಂತಸಂಹೃಷ್ಟಾಸ್ತೇಜೋವಂತೋಮಹಾಬಲಾಃ । ನಾನಾಸತ್ತ್ವಸಮಾಕೀರ್ಣಂದೈತ್ಯೇಂದ್ರನಿಲಯೋಪಮಂ॥೧೨॥ ದುರ್ದರ್ಶಮತಿಘೋರಂಚದುರ್ವಿಗಾಹ್ಯಂಚಸರ್ವಶಃ।ತತಃಪರ್ವತಕೂಟಾಭೋಹನೂಮಾನ್ಪವನಾತ್ಮಜಃ ॥೧೩॥ ಅಬ್ರವೀದ್ವಾನರಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಕಾಂತಾರವನಕೋವಿದಃ।ಗಿರಿಜಾಲಾವೃತಾನ್ದೇಶಾನ್ಮಾರ್ಗಿತ್ವಾದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಮ್॥೧೪॥ ವಯಂಸರ್ವೇಪರಿಶ್ರಾಂತಾನಚಪಶ್ಯಾಮಮೈಥಿಲೀಂ। ಅಸ್ಮಾಚ್ಚಾಪಿಬಿಲಾದ್ಧಂಸಾಃಕ್ರೌಂಚಾಶ್ಚಸಹಸಾರಸೈಃ॥೧೫॥ ಜಲಾರ್ದ್ರಾ

ಶ್ಚಕ್ರವಾಕಾಶ್ಚನಿಷ್ಪತಂತಿಸ್ಮಸರ್ವತಃ | ನೂನಂಸಲಿಲವಾನತ್ರಕೂಪೋವಾಯದಿವಾಹ್ರದಃ ||೧೬|| ತಥಾಚೇಮೇಬಿಲದ್ವಾ
ರೇಸ್ನಿಗ್ಧಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿಪಾದಪಾಃ|ಇತ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತದ್ಬಿಲಂಸರ್ವೇವಿವಿಶುಸ್ತಿಮಿರಾವೃತಮ್||೧೭||ಅಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಂಹರಯೋದದೃ
ಶೂರೋಮಹರ್ಷಣಂ |ನಿಶಾಮ್ಯತಸ್ಮಾತ್ಸಿಂಹಾಂಶ್ಚತಾಂಸ್ತಾಂಶ್ಚಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ ||೧೮|| ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಹರಿಶಾರ್ದೂಲಾಬಿ
ಲಂತಿಮಿರಸಂವೃತಂ | ನತೇಷಾಂಸಜ್ಜತೇಚಕ್ಷುರ್ನತೇಜೋನಪರಾಕ್ರಮಃ ||೧೯|| ವಾಯೋರಿವಗತಿಸ್ತೇಷಾಂದೃಷ್ಟಿಸ್ತಮ
ಸಿವರ್ತತೇ | ತೇಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸ್ತುವೇಗೇನತದ್ಬಿಲಂಕಪಿಕುಂಜರಾಃ ||೨೦|| ಪ್ರಕಾಶಮಭಿರಾಮಂಚದದೃಶುರ್ದೇಶಮುತ್ತಮಂ |
ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಬಿಲೇದುರ್ಗೇನಾನಾಪಾದಪಸಂಕುಲೇ||೨೧||ಅನ್ಯೋನ್ಯಂಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಜಗ್ಮುರ್ಯೋಜನಮಂತರಂ|ತೇನಷ್ಟಸಂ
ಜ್ಞಾಸ್ತೃಷಿತಾಸ್ಸಂಭ್ರಾಂತಾಸಲಿಲಾರ್ಥಿನಃ ||೨೨|| ಪರಿಪೇತುರ್ಬಿಲೇತಸ್ಮಿನ್ಕಂಚಿತ್ಕಾಲಮತಂದ್ರಿತಾಃ | ತೇಕೃಶಾದೀನವ
ದನಾಃಪರಿಶ್ರಾಂತಾಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ||೨೩|| ಆಲೋಕಂದದೃಶುರ್ವೀರಾನಿರಾಶಾಜೀವಿತೇತದಾ| ತತಸ್ತಂದೇಶಮಾಗಮ್ಯಸೌ
ಮ್ಯಂವಿತಿಮಿರಂವನಮ್ ||೨೪|| ದದೃಶುಃಕಾಂಚನಾನ್ವೃಕ್ಷಾನ್ದೀಪ್ತವೈಶ್ವಾನರಪ್ರಭಾನ್|ಸಾಲಾಂಸ್ತಾಲಾಂಶ್ಚಪುನ್ನಾ
ಗಾನ್ಕಕುಭಾನ್ವಂಜುಳಾನ್ಧವಾನ್ ||೨೫|| ಚಂಪಕಾನ್ನಾಗವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚಕರ್ಣಿಕಾರಾಂಶ್ಚಪುಷ್ಪಿತಾನ್ | ಸ್ತಬಕೈಃಕಾಂ
ಚನೈಶ್ಚಿತ್ರೈರ್ರಕ್ತೈಃಕಿಸಲಯೈಸ್ತಥಾ ||೨೬|| ಆಪೀಡೈಶ್ಚಲತಾಭಿಶ್ಚಹೇಮಾಭರಣಭೂಷಿತಾನ್ | ತರುಣಾದಿತ್ಯಸಂಕಾ
ಶಾನ್ವೈಡೂರ್ಯಕೃತವೇದಿಕಾನ್ ||೨೭|| ವಿಭ್ರಾಜಮಾನಾನ್ವಪುಷಾಪಾದಪಾಂಶ್ಚಹಿರಣ್ಮಯಾನ್|ನೀಲವೈಡೂರ್ಯವರ್ಣಾ
ಶ್ಚಪದ್ಮಿನೀಃಪತಗಾವೃತಾಃ ||೨೮|| ಮಹದ್ಭಿಃಕಾಂಚನೈಃಪದ್ಮೈರ್ವೃತಾಬಾಲಾರ್ಕಸನ್ನಿಭೈಃ |ಜಾತರೂಪಮಯೈರ್ಮ
ತ್ಸ್ಯೈರ್ಮಹದ್ಭಿಶ್ಚಸಕಚ್ಛಪೈಃ ||೨೯|| ನಳಿನೀಸ್ತತ್ರದದೃಶುಃಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾವೃತಾಃ | ಕಾಂಚನಾನಿವಿಮಾನಾನಿರಾಜ
ತಾನಿತಥೈವಚ ||೩೦|| ತಪನೀಯಗವಾಕ್ಷಾಣಿಮುಕ್ತಾಜಾಲಾವೃತಾನಿಚ | ಹೈಮರಾಜತಭೌಮಾನಿವೈಡೂರ್ಯಮಣಿಮಂ
ತಿಚ ||೩೧|| ದದೃಶುಸ್ತತ್ರಹರಯೋಗೃಹಮುಖ್ಯಾನಿಸರ್ವಶಃ | ಪುಷ್ಪಿತಾನ್ಫಲಿನೋವೃಕ್ಷಾನ್ಪ್ರವಾಳಮಣಿಸನ್ನಿಭಾನ್||
ಕಾಂಚನಭ್ರಮರಾಂಶ್ಚೈವಮಧೂನಿಚಸಮಂತತಃ | ಮಣಿಕಾಂಚನಚಿತ್ರಾಣಿಶಯನಾನ್ಯಾಸನಾನಿಚ ||೩೩|| ಮಹಾ
ರ್ಹಾಣಿಚಯಾನಾನಿದದೃಶುಸ್ತೇಸಮಂತತಃ | ಹೈಮರಾಜತಕಾಂಸ್ಯಾನಾಂಭಾಜನಾನಾಂಚಸಂಚಯಾನ್ ||೩೪|| ಅಗರೂ
ಣಾಂಚದಿವ್ಯಾನಾಂಚಂದನಾನಾಂಚಸಂಚಯಾನ್|ಶುಚೀನ್ಯಭ್ಯವಹಾರ್ಯಾಣಿಮೂಲಾನಿಚಫಲಾನಿಚ || ಮಹಾರ್ಹಾಣಿಚ
ಪಾನಾನಿಮಧೂನಿರಸವಂತಿಚ | ದಿವ್ಯಾನಾಮಂಬರಾಣಾಂಚಮಹಾರ್ಹಾಣಾಂಚಸಂಚಯಾನ್ ||೩೬|| ಕಂಬಳಾನಾಂಚ
ಚಿತ್ರಾಣಾಮಜಿನಾನಾಂಚಸಂಚಯಾನ್ | ತತ್ರತತ್ರಚವಿನ್ಯಸ್ತಾನ್ದೀಪ್ತಾನ್ವೈಶ್ವಾನರಪ್ರಭಾನ್ ||೩೭|| ದದೃಶುರ್ವಾ
ನರಾಶ್ಶುಭ್ರಾನ್ಜಾತರೂಪಸ್ಯಸಂಚಯಾನ್|ತತ್ರತತ್ರವಿಚಿನ್ವಂತೋಬಿಲೇತಸ್ಮಿನ್ಮಹಾಬಲಾಃ ||೩೮|| ದದೃಶುರ್ವಾನರಾ
ಶ್ಶೂರಾಃಸ್ತ್ರಿಯಂಕಾಂಚಿದದೂರತಃ | ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಭೃಶಸಂತ್ರಸ್ತಾಶ್ಚೀರಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರಾಮ್ ||೩೯|| ತಾಪಸೀಂನಿ
ಯತಾಹಾರಾಂಜ್ವಲಂತೀಮಿವತೇಜಸಾ| ವಿಸ್ಮಿತಾಹರಯಸ್ತತ್ರವ್ಯವತಿಷ್ಠಂತಸರ್ವಶಃ ||೪೦|| ಪಪ್ರಚ್ಛಹನುಮಾಂಸ್ತತ್ರ
ಕಾಸಿತ್ವಂಕಸ್ಯವಾಬಿಲಂ| ತತೋಹನೂಮಾನ್ಗಿರಿಸನ್ನಿಕಾಶಃಕೃತಾಂಜಲಿಸ್ತಾಮಭಿವಾದ್ಯವೃದ್ಧಾಂ || ಪಪ್ರಚ್ಛಕಾತ್ವಂ
ಭವನಂಬಿಲಂಚರತ್ನಾನಿಹೇಮಾನಿವದಸ್ವಕಸ್ಯ||೪೧|| ಇತಿ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಹನುಮಾಂಸ್ತತ್ರಪುನಃಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರಾಂ | ಅಬ್ರವೀತ್ತಾಂಮಹಾಭಾಗಾಂತಾಪಸೀಂಧರ್ಮಚಾರಿ
ಣೀಂ||ಇದಂಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸ್ಸಹಸಾಬಿಲಂತಿಮಿರಸಂವೃತಂ |ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಪರಿಶ್ರಾಂತಾಃಪರಿಖಿನ್ನಾಶ್ಚಸರ್ವಶಃ||೨||ಮಹದ್ಧರ
ಣ್ಯಾವಿವರಂಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸ್ಸ್ಮಪಿಪಾಸಿತಾಃ|ಇಮಾಂಸ್ತ್ವೇವಂವಿಧಾನ್ಭಾವಾನ್ವಿಧಾನದ್ಭುತೋಪಮಾನ್ ||೩|| ದೃಷ್ಟ್ವಾವ
ಯಂಪ್ರವ್ಯಥಿತಾಸ್ಸಂಭ್ರಾಂತಾನಷ್ಟಚೇತಸಃ | ಕಸ್ಯೈತೇಕಾಂಚನಾವೃಕ್ಷಾಸ್ತರುಣಾದಿತ್ಯಸನ್ನಿಭಾಃ ||೪|| ಶುಚೀನ್ಯಭ್ಯ
ವಹಾರ್ಯಾಣಿಮೂಲ್ಯಾನಿಚಫಲಾನಿಚ|ಕಾಂಚನಾನಿವಿಮಾನಾನಿರಾಜತಾನಿಗೃಹಾಣಿಚ||೫||ತಪನೀಯಗವಾಕ್ಷಾಣಿಮಣಿಜಾ
ಲಾವೃತಾನಿಚ | ಪುಷ್ಪಿತಾಃಫಲವಂತಶ್ಚಪುಣ್ಯಾಸ್ಸುರಭಿಗಂಧಿನಃ ||೬||ಇಮೇಜಾಂಬೂನದಮಯಾಃಪಾದಪಾಃಕಸ್ಯತೇಜ
ಸಾ |ಕಾಂಚನಾನಿಚಪದ್ಮಾನಿಜಾತಾನಿವಿಮಲೇಜಲೇ||೭|| ಕಥಂಮತ್ಸ್ಯಾಶ್ಚಸೌವರ್ಣಾಶ್ಚರಂತಿಸಹಕಚ್ಛಪೈಃ |ಆತ್ಮನಸ್ತ್ವ
ನುಭಾವಾದ್ವಾಕಸ್ಯಚೈತತ್ತಪೋಬಲಂ ||೮|| ಅಜಾನತಾಂನಸ್ಸರ್ವೇಷಾಂಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತುಮರ್ಹಸಿ |ಏವಮುಕ್ತಾಹನುಮ
ತಾತಾಪಸೀಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ ||೯|| ಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹನೂಮಂತಂಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತಾ | ಮಯೋನಾಮಮಹಾತೇಜಾಮಾ
ಯಾವೀದಾನವರ್ಷಭಾ ||೧೦|| ತೇನೇದಂನಿರ್ಮಿತಂಸರ್ವಂಮಾಯಯಾಕಾಂಚನಂವನಂ |ಪುರಾದಾನವಮುಖ್ಯಾನಾಂವಿಶ್ವ
ಕರ್ಮಾಬಭೂವಹ||೧೧||ಯೇನೇದಂಕಾಂಚನಂದಿವ್ಯಂನಿರ್ಮಿತಂಭವನೋತ್ತಮಂ | ಸತುವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿತಪಸ್ತಪ್ತ್ವಾ
ಮಹಾವನೇ ||೧೨|| ಪಿತಾಮಹಾದ್ವರಂಲೇಭೇಸರ್ವಮೌಶನಸಂಧನಂ | ವನಂವಿಧಾಯಬಲವಾನ್ಸರ್ವಕಾಮೇಶ್ವರಸ್ತದಾ ||
ಉವಾಸಸುಖಿತಃಕಾಲಂಕಂಚಿದಸ್ಮಿನ್ಮಹಾವನೇ |ತಮಪ್ಸರಸಿಹೇಮಾಯಾಂಸಕ್ತಂದಾನವಪುಂಗವಮ್ ||೧೪|| ವಿಕ್ರಮ್ಯೈ

ವಾಶನಿಂಗೃಹ್ಯಜಘಾನೇಶಃಪುರಂದರಃ । ಇದಂಚಬ್ರಹ್ಮಣಾದತ್ತಂಹೇಮಾಯೈವನಮುತ್ತಮಮ್ ॥೧೫॥ ಶಾಶ್ವತಾಃಕಾಮ
ಭೋಗಾಶ್ಚಗೃಹಂಚೇದಂಹಿರಣ್ಮಯಂ । ದುಹಿತಾಮೇರುಸಾವರ್ಣೇರಹಂತಸ್ಯಾಸ್ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾ ॥೧೬॥ ಇದಂರಕ್ಷಾಮಿಭ
ವನಂಹೇಮಾಯಾವಾನರೋತ್ತಮ ।ಮಮಪ್ರಿಯಸಖೀಹೇಮಾನೃತ್ತಗೀತವಿಶಾರದಾ ॥೧೭॥ತಯಾದತ್ತವರಾಚಾಸ್ಮಿರಕ್ಷಾ
ಮಿಭವನೋತ್ತಮಂ । ಕಿಂಕಾರ್ಯಂಕಸ್ಯವಾಹೇತೋಃಕಾಂತಾರಾಣಿಪ್ರಪಶ್ಯಥ ॥೧೮॥ ಕಥಂಚೇದಂವನಂದುರ್ಗಂಯುಷ್ಮಾ
ಭಿರುಪಲಕ್ಷಿತಂ । ಇಮಾನ್ಯಭ್ಯವಹಾರಾಣಿಮೂಲಾನಿಚಫಲಾನಿಚ ॥೧೯॥ ಭುಕ್ತ್ವಾಪೀತ್ವಾಚಪಾನೀಯಂಸರ್ವಂಮೇವ
ಕ್ತುಮರ್ಹಥ । ಏವಮುಕ್ತೇಶುಭೇವಾಕ್ಯೇತಾಪಸ್ಯಾಧರ್ಮಸಂಹಿತೇ ॥೨೦॥ ಹನೂಮಾನ್ಹರಿಶಾರ್ದೂಲಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಸ್ವ
ಯಂಪ್ರಭಾಂ । ಅಧೀನಾಸ್ಮಸ್ತ್ವದರ್ಥೇಚಸ್ಮರಧರ್ಮಮನುತ್ತಮಮ್ ॥೨೧॥ ಮ್ರಿಯಮಾಣಾನ್ನಿರಾಹಾರಾನ್ಸಂಜೀವ
ಯತಪೋಧನೇ।ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚನಂತಸ್ಯತಾಪಸೀಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ ॥೨೨॥ ಆದಾಯಫಲಮೂಲಾನಿವಿಧಿನೋಪಜಹಾರಸಾ।
ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತುತೇತಸ್ಯಾಸ್ತಥಾವಿಂಧ್ಯವನೇಚರಾಃ ॥೨೩॥ ಕ್ಷುಧಾರ್ತಾಭಕ್ಷಯಾಮಾಸುಃಪ್ರಶಶಂಸುಸ್ತಪೋಧನಾಮ್॥೨೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಏಕಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತಾನಬ್ರವೀತ್ಸರ್ವಾನ್ವಿಶ್ರಾಂತಾನ್ಹರಿಪುಂಗವಾನ್ । ಇದಂವಚನಮೇಕಾಗ್ರಾತಾಪಸೀಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ ॥೧॥ ವಾ
ನರಾಯದಿವಃಖೇದಃಪ್ರಣಷ್ಟಃಫಲಭಕ್ಷಣಾತ್ । ಯದಿಚೈತನ್ಮಯಾಶ್ರಾವ್ಯಂಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತಾಂಕಥಾಮ್ ॥೨॥ ತ
ಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಆರ್ಜವೇನಯಥಾತತ್ತ್ವಮಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥೩॥ ರಾಜಾ
ಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯಮಹೇಂದ್ರವರುಣೋಪಮಃ । ರಾಮೋದಾಶರಥಿಃಶ್ರೀಮಾನ್ಪ್ರವಿಷ್ಟೋದಂಡಕಾವನಮ್ ॥೪॥ ಲಕ್ಷ್ಮ
ಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವೈದೇಹ್ಯಾಚಾಪಿಭಾರ್ಯಯಾ । ತಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಜನಸ್ಥಾನಾದ್ರಾವಣೇನಹೃತಾಬಲಾತ್ ॥೫॥ ವೀರಸ್ತಸ್ಯ
ಸಖಾರಾಜ್ಞಸ್ಸುಗ್ರೀವೋನಾಮವಾನರಃ । ರಾಜಾವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂಯೇನಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಾವಯಮ್ ॥೬॥ ಅಗಸ್ತ್ಯಚರಿ
ತಾಮಾಶಾಂದಕ್ಷಿಣಾಂಯಮರಕ್ಷಿತಾಂ । ಸಹೈಭಿರ್ವಾನರೈರ್ಘೋರೈರಂಗದಪ್ರಮುಖೈರ್ವಯಮ್ ॥೭॥ ರಾವಣಂಸಹಿ
ತಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಕ್ಷಸಂಕಾಮರೂಪಿಣಂ । ಸೀತಯಾಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಮಾರ್ಗಧ್ವಮಿತಿಚೋದಿತಾಃ ॥೮॥ ವಿಚಿತ್ಯತುವಯಂಸರ್ವೇ
ಸಮಗ್ರಾಂದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ । ಬುಭುಕ್ಷಿತಾಃಪರಿಶ್ರಾಂತಾವೃಕ್ಷಮೂಲಮುಪಾಶ್ರಿತಾಃ ॥೯॥ ವಿವರ್ಣವದನಾಸ್ಸರ್ವೇಸರ್ವೇ
ಧ್ಯಾನಪರಾಯಣಾಃ । ನಾಧಿಗಚ್ಛಾಮಹೇಪಾರಂಮಗ್ನಾಶ್ಚಿಂತಾಮಹಾರ್ಣವೇ ॥ ೧೦ ॥ ಚಾರಯಂತಸ್ತತಶ್ಚಕ್ಷುರ್ದೃಷ್ಟ
ವಂತೋವಯಂಬಿಲಂ । ಲತಾಪಾದಪಸಂಛನ್ನಂತಿಮಿರೇಣಸಮಾವೃತಮ್ ॥೧೧॥ ಅಸ್ಮಾದ್ಧಂಸಾಜಲಕ್ಲಿನ್ನಾಃಪಕ್ಷೈಸ್ಸಲಿ
ಲವಿಸ್ರವೈಃ । ಕುರರಾಸ್ಸಾರಸಾಶ್ಚೈವನಿಷ್ಪತಂತಿಪತತ್ರಿಣಃ ॥೧೨॥ ಸಾಧ್ವತ್ರಪ್ರವಿಶಾಮೇತಿಮಯಾತೂಕ್ತಾಃಪ್ಲವಂ
ಗಮಾಃ।ತೇಷಾಮಪಿಹಿಸರ್ವೇಷಾಮನುಮಾನಮುಪಾಗತಮ್ ॥೧೩॥ ಗಚ್ಛಾಮಪ್ರವಿಶಾಮೇತಿಭರ್ತೃಕಾರ್ಯತ್ವರಾನ್ವಿತಾಃ।
ತತೋಗಾಢಂನಿಪತಿತಾಗೃಹ್ಯಹಸ್ತಾಪರಸ್ಪರಮ್ ॥೧೪॥ ಇದಂಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸ್ಸಹಸಾಬಿಲಂತಿಮಿರಸಂವೃತಂ। ಏತನ್ನಃಕಾರ್ಯ
ಮೇತೇನಕೃತ್ಯೇನವಯಮಾಗತಾಃ॥೧೫॥ತ್ವಾಂಚೈವೋಪಗತಾಸ್ಸರ್ವೇಪರಿದ್ಯೂನಾಬುಭುಕ್ಷಿತಾಃ।ಆತಿಥ್ಯಧರ್ಮದತ್ತಾನಿಮೂ
ಲಾನಿಚಫಲಾನಿಚ ॥ ೧೬ ॥ ಅಸ್ಮಾಭಿರುಪಭುಕ್ತಾನಿಬುಭುಕ್ಷಾಪರಿಪೀಡಿತೈಃ । ಯತ್ತ್ವಯಾರಕ್ಷಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಮ್ರಿಯಮಾ
ಣಾಬುಭುಕ್ಷಯಾ ॥ ೧೭ ॥ ಬ್ರೂಹಿಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಾರ್ಥಂಕಿಂತೇಕುರ್ವಂತುವಾನರಾಃ । ಏವಮುಕ್ತಾತುಸರ್ವಜ್ಞಾವಾನ
ರೈಸ್ತೈಸ್ಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾ ॥೧೮॥ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತತಸ್ಸರ್ವಾನಿದಂವಾನರಯೂಥಪಾನ್ । ಸರ್ವೇಷಾಂಪರಿತುಷ್ಟಾಸ್ಮಿವಾನ
ರಾಣಾಂತರಸ್ವಿನಾಮ್ ॥೧೯॥ ಚರಂತ್ಯಾಮಮಧರ್ಮೇಣನಕಾರ್ಯಮಿಹಕೇನಚಿತ್ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತಶ್ಶುಭಂವಾಕ್ಯಂತಾಪಸ್ಯಾಧರ್ಮಸಂಹಿತಂ । ಉವಾಚಹನುಮಾನ್ವಾಕ್ಯಂತಾಮನಿಂದಿತಚೇಷ್ಟಿತಾಮ್॥
ಶರಣಂತ್ವಾಂಪ್ರಪನ್ನಾಸ್ಸ್ಮಸ್ಸರ್ವೇವೈಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ । ಯಃಕೃತಸ್ಸಮಯೋಽಸ್ಮಾಕಂಸುಗ್ರೀವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ॥೨॥ಸಚ
ಕಾಲೋಹ್ಯತಿಕ್ರಾಂತೋವನೇಮಹತಿವರ್ತತಾಂ । ಸಾತ್ವಮಸ್ಮಾದ್ಬಿಲಾದ್ಘೋರಾದುತ್ತಾರಯಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೩॥ ತಸ್ಮಾತ್ಸು
ಗ್ರೀವವಚನಾದತಿಕ್ರಾಂತಾನ್ಗತಾಯುಷಃ । ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿನಸ್ಸರ್ವಾನ್ಸುಗ್ರೀವಭಯಕರ್ಶಿತಾನ್ ॥೪॥ ಮಹಚ್ಚಕಾ
ರ್ಯಮಸ್ಮಾಭಿಃಕರ್ತವ್ಯಂಧರ್ಮಚಾರಿಣಿ । ತಚ್ಚಾಪಿನಕೃತಂಕಾರ್ಯಮಸ್ಮಾಭಿರಿಹವಾಸಿಭಿಃ ॥೫॥ ಏವಮುಕ್ತಾಹನುಮ
ತಾತಾಪಸೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್। ಜೀವತಾದುಷ್ಕರಂಮನ್ಯೇಪ್ರವಿಷ್ಟೇನನಿವರ್ತಿತುಮ್ ॥೬॥ತಪಸಸ್ತುಪ್ರಭಾವೇನನಿಯಮೋ
ಪಾರ್ಜಿತೇನಚ । ಸರ್ವಾನೇವಬಿಲಾದಸ್ಮಾತ್ತಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿವಾನರಾನ್ ॥೭॥ ನಿಮೀಲಯತಚಕ್ಷೂಂಷಿಸರ್ವೇವಾನರಪುಂಗ
ವಾಃ । ನಹಿನಿಷ್ಕ್ರಮಿತುಂಶಕ್ಯಮನಿಮೀಲಿತಲೋಚನೈಃ ॥೮॥ ತತೋನಿಮೀಲಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಸುಕುಮಾರಾಂಗುಳೈಃಕರೈಃ ॥
ಸಹಸಾಪಿದಧುರ್ದೃಷ್ಟಿಂಹೃಷ್ಟಾಗಮನಕಾಂಕ್ಷಯಾ ॥ ೯ ॥ ವಾನರಾಸ್ತುಮಹಾತ್ಮಾನೋಹಸ್ತರುದ್ಧಮುಖಾಸ್ತದಾ ।

ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾತ್ರೇಣಬಿಲಾದುತ್ತಾರಿತಾಸ್ತಯಾ||೧೦||ತತಸ್ತಾನ್ವಾನರಾನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾಪಸೀಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ|ನಿಸ್ಸೃ
ತಾನ್ವಿಷಮಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್ ||೧೧|| ಏಷವಿಂಧ್ಯೋಗಿರಿಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ನಾನಾದ್ರುಮಲತಾಕುಲಃ | ಏಷ
ಪ್ರಸ್ರವಣಶ್ಶೈಲಸ್ಸಾಗರೋಯಂಮಹೋದಧಿಃ||೧೨||ಸ್ವಸ್ತಿವೋಸ್ತುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಭವನಂವಾನರರ್ಷಭಾಃ|ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ
ತದ್ಬಿಲಂಶ್ರೀಮತ್ಪ್ರವಿವೇಶಸ್ವಯಂಪ್ರಭಾ ||೧೩|| ತತಸ್ತೇದದೃಶುರ್ಘೋರಂಸಾಗರಂವರುಣಾಲಯಂ | ಅಪಾರಮಭಿಗ
ರ್ಜಂತಂಘೋರೈರೂರ್ಮಿಭಿರಾವೃತಮ್ ||೧೪|| ಮಯಸ್ಯಮಾಯಾವಿಹಿತಂಗಿರಿದುರ್ಗಂವಿಚಿನ್ವತಾಂ | ತೇಷಾಂಮಾಸೋ
ಹ್ಯತಿಕ್ರಾಂತೋಯೋರಾಜ್ಞಾಸಮಯಃಕೃತಃ ||೧೫|| ವಿಂಧ್ಯಸ್ಯತುಗಿರೇಃಪಾದೇಸಂಪ್ರಪುಷ್ಪಿತಪಾದಪೇ | ಉಪವಿಶ್ಯಮಹಾ
ತ್ಮಾನಶ್ಚಿಂತಾಮಾಪೇದಿರೇತದಾ||೧೬|| ತತಃಪುಷ್ಪಾತಿಭಾರಾಗ್ರಾನ್ಲತಾಶತಸಮಾಕುಲಾನ್ | ದ್ರುಮಾನ್ವಾಸಂತಿಕಾನ್ದೃ
ಷ್ಟ್ವಾಬಭೂವುರ್ಭಯಶಂಕಿತಾಃ||೧೭||ತೇವಸಂತಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂಪ್ರತಿಬುದ್ಧ್ವಾಪರಸ್ಪರಂ | ನಷ್ಟಸಂದೇಶಕಾಲಾರ್ಥಾಃ
ನಿಪೇತುರ್ಧರಣೀತಲೇ ||೧೮|| ತತಸ್ತಾನ್ಕಪಿವೃದ್ಧಾಂಸ್ತುಶಿಷ್ಟಾಂಶ್ಚೈವವನೌಕಸಾಂ | ವಾಚಾಮಧುರಯಾಭಾಷ್ಯಯ
ಥಾವದನುಮಾನ್ಯಚ ||೧೯|| ಸತುಸಿಂಹವೃಷಸ್ಕಂಧಃಪೀನಾಯತಭುಜಃಕಪಿಃ | ಯುವರಾಜೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತ್ವಂ
ಗದೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ || ೨೦ || ಶಾಸನಾತ್ಕಪಿರಾಜಸ್ಯವಯಂಸರ್ವೇವಿನಿರ್ಗತಾಃ | ಮಾಸಃಪೂರ್ಣೋಬಿಲಸ್ಥಾನಾಂಹರ
ಯಃಕಿನ್ನಬುಧ್ಯತೇ ||೨೧|| ವಯಮಾಶ್ವಯುಜೇಮಾಸೇಕಾಲಸಂಖ್ಯಾಂವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ | ಪ್ರಸ್ಥಿತಾಸ್ಸೋಪಿಚಾತೀತಃಕಿಮ
ತಃಕಾರ್ಯಮುತ್ತರಮ್ ||೨೨|| ಭವಂತಃಪ್ರತ್ಯಯಂಪ್ರಾಪ್ತಾನೀತಿಮಾರ್ಗವಿಶಾರದಾಃ | ಹಿತೇಷ್ವಭಿರತಾಭರ್ತುರ್ನಿಸೃ
ಷ್ಟಾಸ್ಸರ್ವಕರ್ಮಸು ||೨೩|| ಕರ್ಮಸ್ವಪ್ರತಿಮಾಸ್ಸರ್ವೇದಿಕ್ಷುವಿಶ್ರುತಪೌರುಷಾಃ | ಮಾಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯನಿರ್ಯಾತಾಃಪಿಂ
ಗಾಕ್ಷಪ್ರತಿಚೋದಿತಾಃ ||೨೪|| ಇದಾನೀಮಕೃತಾರ್ಥಾನಾಂಕರ್ತವ್ಯಂನಾತ್ರಸಂಶಯಃ | ಹರಿರಾಜಸ್ಯಸಂದೇಶಮಕೃತ್ವಾ
ಕಸ್ಸುಖೀಭವೇತ್ ||೨೫|| ತಸ್ಮಿನ್ನತೀತೇಕಾಲೇತುಸುಗ್ರೀವೇಣಕೃತೇಸ್ವಯಂ | ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನಂಯುಕ್ತಂಸರ್ವೇಷಾಂಚ
ವನೌಕಸಾಮ್ ||೨೬|| ತೀಕ್ಷ್ಣಃಪ್ರಕೃತ್ಯಾಸುಗ್ರೀವಃಸ್ವಾಮಿಭಾವೇವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ | ನಕ್ಷಮಿಷ್ಯತಿನಸ್ಸರ್ವಾನಪರಾಧಕೃ
ತೋಗತಾನ್ || ೨೭ || ಅಪ್ರವೃತ್ತೌಚಸೀತಾಯಾಃಪಾಪಮೇವಕರಿಷ್ಯತಿ | ತಸ್ಮಾತ್ಕ್ಷಮಮಿಹಾದ್ಯೈವಪ್ರಾಯೋಪವೇಶ
ನಂಹಿನಃ ||೨೮|| ತ್ಯಕ್ತ್ವಾದಾರಾಂಶ್ಚಪುತ್ರಾಂಶ್ಚಧನಾನಿಚಗೃಹಾಣಿಚ | ಧ್ರುವಂನೋಹಿಂಸತೇರಾಜಾಸರ್ವಾನ್ಪ್ರತಿಗತಾ
ನಿತಃ ||೨೯|| ವಧೇನಾಪ್ರತಿರೂಪೇಣಶ್ರೇಯಾನ್ಮೃತ್ಯುರಿಹೈವನಃ | ನಚಾಹಂಯೌವರಾಜ್ಯೇನಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭಿಷೇಚಿತಃ||
ನರೇಂದ್ರೇಣಾಭಿಷಿಕ್ತೋಸ್ಮಿರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ | ಸಪೂರ್ವಂಬದ್ಧವೈರೋಮಾಂರಾಜಾದೃಷ್ಟ್ವಾವ್ಯತಿಕ್ರಮಮ್ ||
ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿದಂಡೇನತೀಕ್ಷ್ಣೇನಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ | ಕಿಂಮೇಸುಹೃದ್ಭಿರ್ವ್ಯಸನಂಪಶ್ಯದ್ಭಿರ್ಜೀವಿತಾಂತರೇ || ೩೨ || ಇಹೈವ
ಪ್ರಾಯಮಾಸಿಷ್ಯೇಪುಣ್ಯೇಸಾಗರರೋಧಸಿ | ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಕುಮಾರೇಣಯುವರಾಜೇನಭಾಷಿತಮ್ ||೩೩ || ಸರ್ವೇತೇವಾನರ
ಶ್ರೇಷ್ಠಾಃಕರುಣಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರುವನ್ | ತೀಕ್ಷ್ಣಃಪ್ರಕೃತ್ಯಾಸುಗ್ರೀವಃಪ್ರಿಯಾಸಕ್ತಶ್ಚರಾಘವಃ ||೩೪|| ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾ
ಕೃತಕಾರ್ಯಾಂಸ್ತುತಸ್ಮಿಂಸ್ತುಸಮಯೇಗತೇ | ಅದೃಷ್ಟಾಯಾಂತುವೈದೇಹ್ಯಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಚೈವಸಮಾಗತಾನ್ ||೩೫ || ರಾ
ಘವಪ್ರಿಯಕಾಮಾಯಘಾತಯಿಷ್ಯತ್ಯಸಂಶಯಃ | ನಕ್ಷಮಂಚಾಪರಾದ್ಧಾನಾಂಗಮನಂಸ್ವಾಮಿಪಾರ್ಶ್ವತಃ ||೩೬|| ಇ
ಹೈವಸೀತಾಮನ್ವಿಷ್ಯಪ್ರವೃತ್ತಿಮುಪಲಭ್ಯವಾ | ನೋಚೇದ್ಗಚ್ಛಾಮತಂವೀರಂಗಮಿಷ್ಯಾಮೋಯಮಕ್ಷಯಮ್ || ೩೭ ||
ಪ್ಲವಂಗಮಾನಾಂತುಭಯಾರ್ದಿತಾನಾಂ ಶ್ರುತ್ವಾವಚಸ್ತಾರಇದಂಬಭಾಷೇ | ಅಲಂವಿಷಾದೇನಬಿಲಂಪ್ರವಿಶ್ಯವಸಾಮಸ
ರ್ವೇಯದಿರೋಚತೇವಃ ||೩೮|| ಇದಂಹಿಮಾಯಾವಿಹಿತಂಸುದುರ್ಗಮಂಪ್ರಭೂತವೃಕ್ಷೋದಕಭೋಜ್ಯಪೇಯಕಂ| ಇಹಾಸ್ತಿ
ನೋನೈವಭಯಂಪುರಂದರಾನ್ನರಾಘವಾದ್ವಾನರರಾಜತೋಪಿವಾ||೩೯|| ಶ್ರುತ್ವಾಂಗದಸ್ಯಾಪಿವಚೋನುಕೂಲಮೂಚು
ಶ್ಚಸರ್ವೇಹರಯಃಪ್ರತೀತಾಃ | ಯಥಾನಹಿಂಸ್ಯೇಮತಥಾವಿಧಾನಮಸಕ್ತಮದ್ಯೈವವಿಧೀಯತಾಂನಃ || ||೪೦||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಥಾಬ್ರುವತಿತಾರೇತುತಾರಾಧಿಪತಿವರ್ಚಸಿ|ಅಥಮೇನೇಹೃತಂರಾಜ್ಯಂಹನೂಮಾನಂಗದೇನತತ್||೧|| ಬುದ್ಧ್ಯಾಹ್ಯಷ್ಟಾಂ
ಗಯಾಯುಕ್ತಂಚತುರ್ಬಲಸಮನ್ವಿತಂ | ಚತುರ್ದಶಗುಣಂಮೇನೇಹನೂಮಾನ್ವಾಲಿನಸ್ಸುತಮ್ ||೨|| ಆಪೂರ್ಯಮಾಣಂ
ಶಶ್ವಚ್ಚತೇಜೋಬಲಪರಾಕ್ರಮೈಃ | ಶಶಿನಂಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಾದೌವರ್ಧಮಾನಮಿವಶ್ರಿಯಾ || ೩ || ಬೃಹಸ್ಪತಿಸಮಂಬುದ್ಧ್ಯಾ
ವಿಕ್ರಮೇಸದೃಶಂಪಿತುಃ | ಶುಶ್ರೂಷಮಾಣಂತಾರಸ್ಯಗುರೋರಿವಪುರಂದರಮ್ ||೪ || ಭರ್ತುರರ್ಥೇಪರಿಶ್ರಾಂತಂಸರ್ವ
ಶಾಸ್ತ್ರವಿದಾಂವರಃ|ಅಭಿಸಂಧಾತುಮಾರೇಭೇಹನೂಮಾನಂಗದಂತತಃ ||೫|| ಸಚತುರ್ಣಾಮುಪಾಯಾನಾಂತೃತೀಯಮು
ಪವರ್ಣಯನ್ | ಭೇದಯಾಮಾಸತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವಾನರಾನ್ವಾಕ್ಯಸಂಪದಾ ||೬|| ತೇಷುಸರ್ವೇಷುಭಿನ್ನೇಷುತತೋಭೀಷಯ
ದಂಗದಂ | ಭೀಷಣೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವಾಕ್ಯೈಃಕೋಪೋಪಾಯಸಮನ್ವಿತೈಃ ||೭|| ತ್ವಂಸಮರ್ಥತರಃಪಿತ್ರಾಯುದ್ಧೇತಾರಯ

ಸ್ಥೈಧುರಂ । ದೃಢಂಧಾರಯಿತುಂಶಕ್ತಃಕಪಿರಾಜ್ಯಂಯಥಾಪಿತಾ ॥೮॥ ನಿತ್ಯಮಸ್ಥಿರಚಿತ್ತಾಹಿಕಪಯೋಹರಿಪುಂಗವ।ರಾ
ಜ್ಞಾಸ್ವಂವಿಷಹಿಷ್ಯಂತಿಪುತ್ರದಾರಾನ್ವಿನಾತ್ವಯಾ ॥೯॥ ತ್ವಾಂನೈತೇಹ್ಯನುಯುಂಜೇಯುಃಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂಪ್ರವದಾಮಿತೇ।ಯ
ಥಾಯಂಜಾಂಬವಾನ್ನೀಲಃಸುಹೋತ್ರಶ್ಚಮಹಾಕಪಿಃ ॥೧೦॥ ನಹ್ಯಹಂತಇಮೇಸರ್ವೇಸಾಮದಾನಾದಿಭಿರ್ಗುಣೈಃ । ದಂಡೇ ನ
ನತ್ವಯಾಶಕ್ಯಾಸ್ಸುಗ್ರೀವಾದಪಕರ್ಷಿತುಮ್ ॥೧೧॥ ವಿಗೃಹ್ಯಾಸನಮಪ್ಯಾಹುರ್ದುರ್ಬಲೇನಬಲೀಯಸಃ। ಆತ್ಮರಕ್ಷಾ
ಕರಸ್ತಸ್ಮಾನ್ನವಿಗೃಹ್ಣೀತದುರ್ಬಲಃ ॥೧೨॥ ಯಾಂಚೇಮಾಂಮನ್ಯಸೇಧಾತ್ರೀಮೇತದ್ಬಿಲಮಿತಿಶ್ರುತಂ।ಏತಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಬಾ
ಣಾನಾಮೀಷತ್ಕಾರ್ಯಂವಿದಾರಣೇ ॥೧೩॥ ಸ್ವಲ್ಪಂಹಿಕೃತಮಿಂದ್ರೇಣಕ್ಷಿಪತಾಹ್ಯಶನಿಂಪುರಾ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈ
ರ್ಭಿಂದ್ಯಾತ್ಪತ್ರಪುಟಂಯಥಾ ॥೧೪॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯತುನಾರಾಚಾಬಹವಸ್ಸಂತಿತದ್ವಿಧಾಃ । ವಜ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶಾಗಿರೀಣಾ
ಮಪಿದಾರಣಾಃ ॥೧೫॥ ಅವಸ್ಥಾನೇಯದೈವತ್ವಮಾಸಿಷ್ಯಸಿಪರಂತಪ। ತದೈವಹರಯಸ್ಸರ್ವೇತ್ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿಕೃತನಿಶ್ಚಯಾಃ॥
ಸ್ಮರಂತಃಪುತ್ರದಾರಾಣಾಂನಿತ್ಯೋದ್ವಿಗ್ನಾಬುಭುಕ್ಷಿತಾಃ । ಖೇದಿತಾದುಃಖಶಯ್ಯಾಭಿಸ್ತ್ವಾಂಕರಿಷ್ಯಂತಿಪೃಷ್ಠತಃ॥೧೭॥
ಸತ್ವಂಹೀನಸ್ಸುಹೃದ್ಭಿಶ್ಚಹಿತಕಾಮೈಶ್ಚಬಂಧುಭಿಃ । ತೃಣಾದಪಿಭೃಶೋದ್ವಿಗ್ನಃಸ್ಪಂದಮಾನಾದ್ಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥೧೮॥ ನಚಜಾ
ತುನಹಿಂಸ್ಯುಸ್ತ್ವಾಂಘೋರಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಾಯಕಾಃ । ಅಪವೃತ್ತಂಜಿಘಾಂಸಂತೋಮಹಾವೇಗಾದುರಾಸದಾಃ ॥೧೯॥ ಅ
ಸ್ಮಾಭಿಸ್ತುಗತಂಸಾರ್ಧಂವಿನೀತವದುಪಸ್ಥಿತಂ । ಆನುಪೂರ್ವ್ಯಾತ್ತುಸುಗ್ರೀವೋರಾಜ್ಯೇತ್ವಾಂಸ್ಥಾಪಯಿಷ್ಯತಿ ॥೨೦॥ ಧ
ರ್ಮಕಾಮಃಪಿತೃವ್ಯಸ್ತೇಪ್ರೀತಿಕಾಮೋದೃಢವ್ರತಃ।ಶುಚಿಸ್ಸತ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞಶ್ಚನತ್ವಾಂಜಾತುಜಿಘಾಂಸತಿ ॥೨೧॥ ಪ್ರಿಯಕಾ
ಮಶ್ಚತೇಮಾತುಸ್ತದರ್ಥಂಚಾಸ್ಯಜೀವಿತಂ । ತಸ್ಯಾಪತ್ಯಂಚನಾಸ್ತ್ಯನ್ಯತ್ತಸ್ಮಾದಂಗದಗಮ್ಯತಾಮ್ ॥ ॥೨೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಚತುಃಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶ್ರುತ್ವಾಹನುಮತೋವಾಕ್ಯಂಪ್ರಶ್ರಿತಂಧರ್ಮಸಂಹಿತಂ । ಸ್ವಾಮಿಸತ್ಕಾರಸಂಯುಕ್ತಮಂಗದೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರ
ವೀತ್ ॥೧॥ ಸ್ಥೈರ್ಯಮಾತ್ಮಮನಶ್ಶೌಚಮಾನೃಶಂಸ್ಯಮಥಾರ್ಜವಂ । ವಿಕ್ರಮಶ್ಚೈವಧೈರ್ಯಂಚಸುಗ್ರೀವೇನೋಪಪದ್ಯ
ತೇ ॥೨॥ ಭ್ರಾತುರ್ಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ಯಯೋಭಾರ್ಯಾಂಜೀವತೋಮಹಿಷೀಂಪ್ರಿಯಾಂ । ಧರ್ಮೇಣಮಾತರಂಯಸ್ತುಸ್ವೀಕರೋತಿಜಿ
ಗುಪ್ಸಿತಃ ॥ ಕಥಂಸಧರ್ಮಂಜಾನೀತೇಯೇನಭ್ರಾತ್ರಾಮಹಾತ್ಮನಾ।ಯುದ್ಧಾಯಾಭಿನಿಯುಕ್ತೇನಬಿಲಸ್ಯಪಿಹಿತಂಮುಖ
ಮ್ ॥೪॥ ಸತ್ಯಾತ್ಪಾಣಿಗೃಹೀತಶ್ಚಕೃತಕರ್ಮಾಮಹಾಯಶಾಃ । ವಿಸ್ಮೃತೋರಾಘವೋಯೇನಸಕಸ್ಯತುಕೃತಂಸ್ಮರೇತ್ ॥೫॥
ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಭಯಾದ್ಯೇನನಾಧರ್ಮಭಯಭೀರುಣಾ । ಆದಿಷ್ಟಾಮಾರ್ಗಿತುಂಸೀತಾಂಧರ್ಮಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಕಥಂಭವೇತ್ ॥೬॥ತ
ಸ್ಮಿನ್ಪಾಪೇಕೃತಘ್ನೇತುಸ್ಮೃತಿಹೀನೇಚಲಾತ್ಮನಿ । ಆರ್ಯಃಕೋವಿಶ್ವಸೇಜ್ಜಾತುತತ್ಕುಲೀನೋಜಿಜೀವಿಷುಃ ॥೭॥ ರಾಜ್ಯೇಪುತ್ರಃ
ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯಸ್ಸಗುಣೋನಿರ್ಗುಣೋಪಿವಾ । ಕಥಂಶತ್ರುಕುಲೀನಂಮಾಂಸುಗ್ರೀವೋಜೀವಯಿಷ್ಯತಿ ॥೮॥ಭಿನ್ನಮಂತ್ರೋ
ಪರಾದ್ಧಶ್ಚಹೀನಶಕ್ತಿಃಕಥಂಹ್ಯಹಂ । ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಜೀವೇಯಮನಾಥಇವದುರ್ಬಲಃ ॥೯॥ ಉಪಾಂಶುದಂಡೇನಹಿ
ಮಾಂಬಂಧನೇನೋಪಪಾದಯೇತ್ । ಶಠಃಕ್ರೂರೋನೃಶಂಸಶ್ಚಸುಗ್ರೀವೋರಾಜ್ಯಕಾರಣಾತ್ ॥೧೦॥ ಬಂಧನಾಚ್ಚಾವಸಾದಾ
ನ್ಮೇಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನಂ । ಅನುಜಾನೀತಮಾಂಸರ್ವೇಗೃಹಂಗಚ್ಛಂತುವಾನರಾಃ ॥೧೧॥ ಅಹಂವಃಪ್ರತಿಜಾನಾಮಿ
ನಾಗಮಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂಪುರೀಂ । ಇಹೈವಪ್ರಾಯಮಾಸಿಷ್ಯೇಶ್ರೇಯೋಮರಣಮೇವಮೇ ॥೧೨॥ ಅಭಿವಾದನಪೂರ್ವಂತುರಾ
ಘವೌಬಲಶಾಲಿನೌ । ವಾಚ್ಯೌಮದ್ವಚನಾದ್ವೀರೌಕುಶಲಂರಘುಪುಂಗವೌ ॥೧೩॥ ಅಭಿವಾದನಪೂರ್ವಂತುರಾಜಾಕು
ಶಲಮೇವಚ।ವಾಚ್ಯಸ್ತಾತೋಯವೀಯಾನ್ಮೇಸುಗ್ರೀವೋವಾನರೇಶ್ವರಃ ॥೧೪॥ ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ವಂಕುಶಲಂವಾಚ್ಯಾಮಾತಾರು
ಮಾಚಮೇ । ಮಾತರಂಚೈವಮೇತಾರಾಮಾಶ್ವಾಸಯಿತುಮರ್ಹಥ ॥೧೫॥ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾಪ್ರಿಯಪುತ್ರಾಸಾಸಾನುಕ್ರೋಶಾ
ತಪಸ್ವಿನೀ । ವಿನಷ್ಟಮಿಹಮಾಂಶ್ರುತ್ವಾವ್ಯಕ್ತಂಹಾಸ್ಯತಿಜೀವಿತಮ್ ॥೧೬॥ ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾವಚನಂವೃದ್ಧಾಂಸ್ತಾನಭಿ
ವಾದ್ಯಚ । ವಿವೇಶಚಾಂಗದೋಭೂಮೌರುದನ್ದರ್ಭೇಷುದುರ್ಮನಾಃ ॥೧೭॥ ತಸ್ಯಸಂವಿಶತಸ್ತತ್ರರುದಂತೋವಾನರರ್ಷ
ಭಾಃ । ನಯನೇಭ್ಯಃಪ್ರಮುಮುಚುರುಷ್ಣಂವೈವಾರಿದುಃಖಿತಾಃ ॥೧೮॥ ಸುಗ್ರೀವಂಚೈವನಿಂದಂತಃಪ್ರಶಂಸಂತಶ್ಚವಾಲಿ
ನಂ । ಪರಿವಾರ್ಯಾಂಗದಂಸರ್ವೇವ್ಯವಸನ್ಪ್ರಾಯಮಾಸಿತುಮ್ ॥೧೯॥ ಮತಂತದ್ವಾಲಿಪುತ್ರಸ್ಯವಿಜ್ಞಾಯಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ।
ಉಪಸ್ಪೃಶ್ಯೋದಕಂಸರ್ವೇಪ್ರಾಙ್ಮುಖಾಸ್ಸಮುಪಾವಿಶನ್ ॥೨೦॥ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ರೇಷುದರ್ಭೇಷುಉದಕ್ತೀರಂಸಮಾಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಮುಮೂರ್ಷವೋಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಾಏತತ್ಕ್ಷಮಮಿತಿಸ್ಮಹ ॥೨೧॥ ರಾಮಸ್ಯವನವಾಸಂಚಕ್ಷಯಂದಶರಥಸ್ಯಚ । ಜನಸ್ಥಾನವ
ಧಂಚೈವವಧಂಚೈವಜಟಾಯುಷಃ ॥೨೨॥ ಹರಣಂಚೈವವೈದೇಹ್ಯಾವಾಲಿನಶ್ಚವಧಂರಣೇ ।ರಾಮಕೋಪಂಚವದತಾಂಹರೀ
ಣಾಂಭಯಮಾಗತಮ್ ॥೨೩॥ ಸಸಂವಿಶದ್ಭಿರ್ಬಹುಭಿರ್ಮಹೀಧರೋಮಹಾದ್ರಿಕೂಟಪ್ರತಿಮೈಃಪ್ಲವಂಗಮೈಃ। ಬಭೂ
ವಸನ್ನಾದಿತನಿರ್ದರಾಂತರೋಭೃಶಂನದದ್ಭಿರ್ಜಲದೈರಿವೋಲ್ಬಣೈಃ॥೨೪॥ ಇತಿಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಉಪವಿಷ್ಟಾಸ್ತುತೇಸರ್ವೇಯಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಾಯಂಗಿರಿಸ್ಥಲೇ|ಹರಯೋಗೃಧ್ರರಾಜಶ್ಚತಂದೇಶಮುಪಚಕ್ರಮೇ||೧||ಸಂಪಾ
ತಿರ್ನಾಮನಾಮ್ನಾತುಚಿರಂಜೀವೀವಿಹಂಗಮಃ|ಭ್ರಾತಾಜಟಾಯುಷಃಶ್ರೀಮಾನ್ಪ್ರಖ್ಯಾತಬಲಪೌರುಷಃ||೨||ಕಂದ
ರಾದಭಿನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಸವಿಂಧ್ಯಸ್ಯಮಹಾಗಿರೇಃ|ಉಪವಿಷ್ಟಾನ್ಹರೀನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾಗಿರಮಬ್ರವೀತ್||೩||ವಿಧಿಃಕಿ
ಲನರಂಲೋಕೇವಿಧಾನೇನಾನುವರ್ತತೇ|ಯಥಾಯಂವಿಹಿತೋಭಕ್ಷ್ಯಶ್ಚಿರಾನ್ಮಹ್ಯಮುಪಾಗತಃ||೪||ಪರಂಪರಾಣಾಂಭಕ್ಷಿ
ಷ್ಯೇವಾನರಾಣಾಂಮೃತಂಮೃತಂ|ಉವಾಚೇದಂವಚಃಪಕ್ಷೀತಾನ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಪ್ಲವಂಗಮಾನ್||೫||ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ
ಭಕ್ಷ್ಯಲುಬ್ಧಸ್ಯಪಕ್ಷಿಣಃ|ಅಂಗದಃಪರಮಾಯಸ್ತೋಹನೂಮಂತಮಥಾಬ್ರವೀತ್||೬||ಪಶ್ಯಸೀತಾಪದೇಶೇನಸಾಕ್ಷಾ
ದ್ವೈವಸ್ವತೋಯಮಃ|ಇಮಂದೇಶಮನುಪ್ರಾಪ್ತೋವಾನರಾಣಾಂವಿಪತ್ತಯೇ||೭||ರಾಮಸ್ಯನಕೃತಂಕಾರ್ಯಂರಾಜ್ಞೋ
ನಚವಚಃಕೃತಂ|ಹರೀಣಾಮಿಯಮಜ್ಞಾತಾವಿಪತ್ತಿಸ್ಸಹಸಾಗತಾ||೮||ವೈದೇಹ್ಯಾಃಪ್ರಿಯಕಾಮೇನಕೃತಂಕರ್ಮಜಟಾ
ಯುಷಾ|ರಾಘವಾರ್ಥೇಪರಿಶ್ರಾಂತಾವಯಂಸಂತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತಾಃ||೯||ತಥಾಸರ್ವಾಣಿಭೂತಾನಿತಿರ್ಯಗ್ಯೋನಿಗತಾನ್ಯಪಿ|
ಪ್ರಿಯಂಕುರ್ವಂತಿರಾಮಸ್ಯತ್ಯಕ್ತ್ವಾಪ್ರಾಣಾನ್ಯಥಾವಯಮ್||೧೦||ಅನ್ಯೋನ್ಯಮುಪಕುರ್ವಂತಿಸ್ನೇಹಕಾರುಣ್ಯಯಂ
ತ್ರಿತಾಃ|ತೇನತಸ್ಯೋಪಕಾರಾರ್ಥಂತ್ಯಜತಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ||೧೧||ಪ್ರಿಯಂಕೃತಂಹಿರಾಮಸ್ಯಧರ್ಮಜ್ಞೇನಜಟಾಯು
ಷಾ|ರಾಘವಾರ್ಥೇಪರಿಶ್ರಾಂತಾವಯಂಸಂತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತಾಃ||೧೨||ಕಾಂತಾರಾಣಿಪ್ರಪನ್ನಾಸ್ಸ್ಮನಚಪಶ್ಯಾಮಮೈಥಿ
ಲೀಂ|ಸಸುಖೀಗೃಧ್ರರಾಜಸ್ತುರಾವಣೇನಹತೋರಣೇ||೧೩||ಮುಕ್ತಶ್ಚಸುಗ್ರೀವಭಯಾದ್ಗತಶ್ಚಪರಮಾಂಗತಿಂ|ಜಟಾ
ಯುಷೋವಿನಾಶೇನರಾಜ್ಞೋದಶರಥಸ್ಯಚ||೧೪||ಹರಣೇನಚವೈದೇಹ್ಯಾಸ್ಸಂಶಯಂಹರಯೋಗತಾಃ|ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋ
ವಾಸಮರಣ್ಯೇಸಹಸೀತಯಾ||೧೫||ರಾಘವಸ್ಯಚಬಾಣೇನವಾಲಿನಶ್ಚತಥಾವಧಃ|ರಾಮಕೋಪಾದಶೇಷಾಣಾಂರಾಕ್ಷಸಾ
ನಾಂತಥಾವಧಃ||೧೬||ಕೈಕೇಯ್ಯಾವರದಾನೇನಇದಂಹಿವಿಕೃತಂಕೃತಂ|ತದಸುಖಮನುಕೀರ್ತಿತಂವಚೋಭುವಿಪತಿತಾಂ ||೧೭||
ಶ್ಚಸಮೀಕ್ಷ್ಯವಾನರಾನ್|ಭೃಶಚಲಿತಮತಿರ್ಮಹಾಮತಿಃಕೃಪಣಮುದಾಹೃತವಾನ್ಸಗೃಧ್ರರಾಟ್||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಶ್ರುತ್ವಾತದಾವಾಕ್ಯಮಂಗದಸ್ಯಮುಖೋದ್ಗತಂ|ಅಬ್ರವೀದ್ವಚನಂಗೃಧ್ರಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣತುಂಡೋಮಹಾಸ್ವನಃ||
ಕೋಽಯಂಗಿರಾಘೋಷಯತಿಪ್ರಾಣೈಃಪ್ರಿಯತಮಸ್ಯಮೇ|ಜಟಾಯುಷೋವಧಂಭ್ರಾತುಃಕಂಪಯನ್ನಿವಮೇಮನಃ||೨||ಕ
ಥಮಾಸೀಜ್ಜನಸ್ಥಾನೇಯುದ್ಧಂರಾಕ್ಷಸಗೃಧ್ರಯೋಃ|ನಾಮಧೇಯಮಿದಂಭ್ರಾತುಶ್ಚಿರಸ್ಯಾದ್ಯಮಯಾಶ್ರುತಂ||೩||ಇಚ್ಛೇ
ಯಂಗಿರಿದುರ್ಗಾತ್ತುಭವದ್ಭಿರವತಾರಿತುಂ|ಯವೀಯಸೋಗುಣಜ್ಞಸ್ಯಶ್ಲಾಘನೀಯಸ್ಯವಿಕ್ರಮೈಃ||೪||ಅತಿದೀರ್ಘಸ್ಯ
ಕಾಲಸ್ಯತುಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿಪರಿಕೀರ್ತನಾತ್|ತದಿಚ್ಛೇಯಮಹಂಶ್ರೋತುಂವಿನಾಶಂವಾನರರ್ಷಭಾಃ||೫||ಭ್ರಾತುರ್ಜಟಾಯು
ಷಸ್ತಸ್ಯಜನಸ್ಥಾನನಿವಾಸಿನಃ|ತಸ್ಯೈವಚಮಮಭ್ರಾತುಸ್ಸಖಾದಶರಥಃಕಥಂ||೬||ಯಸ್ಯರಾಮಃಪ್ರಿಯಃಪುತ್ರೋ
ಜ್ಯೇಷ್ಠೋಗುರುಜನಪ್ರಿಯಃ|ಸೂರ್ಯಾಂಶುದಗ್ಧಪಕ್ಷತ್ವಾನ್ನಶಕ್ನೋಮ್ಯುಪಸರ್ಪಿತುಂ||೭||ಇಚ್ಛೇಯಂಪರ್ವತಾದಸ್ಮಾ
ದವತರ್ತುಮರಿಂದಮಾಃ|ಶೋಕಾದ್ಭ್ರಷ್ಟಸ್ವರಮಪಿಶ್ರುತ್ವಾತೇಹರಿಯೂಥಪಾಃ||೮||ಶ್ರದ್ದಧುರ್ನೈವತದ್ವಾಕ್ಯಂಕ
ರ್ಮಣಾತಸ್ಯಶಂಕಿತಾಃ|ತೇಪ್ರಾಯಮುಪವಿಷ್ಟಾಸ್ತುದೃಷ್ಟ್ವಾಗೃಧ್ರಂಪ್ಲವಂಗಮಾಃ||೯||ಚಕ್ರುರ್ಬುದ್ಧಿಂತದಾ
ರೌದ್ರಾಂಸರ್ವಾನ್ನೋಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ|ಸರ್ವಥಾಪ್ರಾಯಮಾಸೀನಾನ್ಯದಿನೋಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ||೧೦||ಕೃತಕೃತ್ಯಾಭವಿ
ಷ್ಯಾಮಃಕ್ಷಿಪ್ರಂಸಿದ್ಧಿಮಿತೋಗತಾಃ|ಏತಾಂಬುದ್ಧಿಂತತಶ್ಚಕ್ರುಸ್ಸರ್ವೇತೇವಾನರರ್ಷಭಾಃ||೧೧||ಅವತಾರ್ಯಗಿರೇಶ್ಶೃಂಗಾ
ದ್ಗೃಧ್ರಮಾಹಾಂಗದಸ್ತದಾ|ಬಭೂವರ್ಕ್ಷರಜಾನಾಮವಾನರೇಂದ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್||೧೨||ಮಮಾರ್ಯಃಪಾರ್ಥಿವಃಪ
ಕ್ಷಿನ್ಧಾರ್ಮಿಕಸ್ತಸ್ಯಚಾತ್ಮಜೌ|ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚೈವವಾಲೀಚಪುತ್ರೌಘನಬಲಾವುಭೌ||೧೩||ಲೋಕೇವಿಶ್ರುತಕರ್ಮಾ
ಭೂದ್ರಾಜಾವಾಲೀಪಿತಾಮಮ|ರಾಜಾಕೃತ್ಸ್ನಸ್ಯಜಗತಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂಮಹಾರಥಃ||೧೪||ರಾಮೋದಾಶರಥಿಃಶ್ರೀ
ಮಾನ್ಪ್ರವಿಷ್ಟೋದಂಡಕಾವನಂ|ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವೈದೇಹ್ಯಾಚಾಪಿಭಾರ್ಯಯಾ||೧೫||ಪಿತುರ್ನಿದೇಶನಿರತೋ
ಧರ್ಮ್ಯಂಪಂಥಾನಮಾಶ್ರಿತಃ|ತಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಜನಸ್ಥಾನಾದ್ರಾವಣೇನಹೃತಾಬಲಾತ್||೧೬||ರಾಮಸ್ಯಚಪಿತುರ್ಮಿತ್ರಂಜಟಾ
ಯುರ್ನಾಮಗೃಧ್ರರಾಟ್|ದದರ್ಶಸೀತಾಂವೈದೇಹೀಂಹ್ರಿಯಮಾಣಾಂವಿಹಾಯಸಾ||೧೭||ರಾವಣಂವಿರಥಂಕೃತ್ವಾಸ್ಥಾ
ಪಯಿತ್ವಾಚಮೈಥಿಲೀಂ|ಪರಿಶ್ರಾಂತಶ್ಚವೃದ್ಧಶ್ಚರಾವಣೇನಹತೋರಣೇ||೧೮||ಏವಂಗೃಧ್ರೋಹತಸ್ತೇನರಾವಣೇನಬಲೀಯ
ಸಾ|ಸಂಸ್ಕೃತಶ್ಚಾಪಿರಾಮೇಣಗತಶ್ಚಗತಿಮುತ್ತಮಾಂ||೧೯||ತತೋಮಮಪಿತೃವ್ಯೇಣಸುಗ್ರೀವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ|ಚಕಾ
ರರಾಘವಸ್ಸಖ್ಯಂಸೋಽವಧೀತ್ಪಿತರಂಮಮ||ಮಮಪಿತ್ರಾವಿರುದ್ಧೋಹಿಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಚಿವೈಸ್ಸಹ|ನಿಹತ್ಯವಾಲಿನಂರಾಮಸ್ತ
ತಸ್ತಮಭಿಷೇಚಯತ್||೨೧||ಸರಾಜ್ಯೇಸ್ಥಾಪಿತಸ್ತೇನಸುಗ್ರೀವೋವಾನರಾಧಿಪಃ|ರಾಜಾವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂಯೇನಪ್ರಸ್ಥಾ

ಪಿತಾಮಯೇಮ್ ॥೨೨॥ ಏವಂರಾಮಪ್ರಯುಕ್ತಾಸ್ತುಮಾರ್ಗಮಾಣಾಸ್ತತಸ್ತತಃ । ವೈದೇಹೀಂನಾಧಿಗಚ್ಛಾಮೋರಾತ್ರೌ
ಸೂರ್ಯಪ್ರಭಾಮಿವ ॥೨೩॥ ತೇವಯಂದಂಡಕಾರಣ್ಯಂವಿಚಿತ್ಯಸುಸಮಾಹಿತಾಃ । ಅಜ್ಞಾನಾತ್ತುಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸ್ಸ್ಮಧರ್ಣಿ
ಣ್ಯಾವಿವೃತಂಬಿಲಮ್ ॥೨೪॥ ಮಯಸ್ಯಮಾಯಾವಿಹಿತಂತದ್ಬಿಲಂಚವಿಚಿನ್ವತಾಂ।ವ್ಯತೀತಸ್ತತ್ರನೋಮಾಸೋಯೋರಾಜ್ಞಾ
ಸಮಯಃಕೃತಃ ॥೨೫॥ ತೇವಯಂಕಪಿರಾಜಸ್ಯಸರ್ವೇವಚನಕಾರಿಣಃ।ಕೃತಾಂಸಂಸ್ಥಾಮತಿಕ್ರಾಂತಾಭಯಾತ್ಪ್ರಾಯಮು
ಪಾಸ್ಮಹೇ॥ಕ್ರುದ್ಧೇತಸ್ಮಿಂಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇಸುಗ್ರೀವೇಚಸಲಕ್ಷ್ಮಣೇ।ಗತಾನಾಮಪಿಸರ್ವೇಷಾಂತತ್ರನೋನಾಸ್ತಿಜೀವಿತಮ್॥೨೬

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತ್ಯುಕ್ತಃಕರುಣಂವಾಕ್ಯಂವಾನರೈಸ್ತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತೈಃ । ಸಬಾಷ್ಪೋವಾನರಾನ್ಗೃಧ್ರಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಮಹಾಸ್ವ
ನಃ ॥೧॥ ಯವೀಯಾನ್ಸಮಮಭ್ರಾತಾಜಟಾಯುರ್ನಾಮವಾನರಾಃ । ಯಮಾಖ್ಯಾತಹತಂಯುದ್ಧೇರಾವಣೇನಬಲೀಯ
ಸಾ ॥೨॥ ವೃದ್ಧಭಾವಾದಪಕ್ಷತ್ವಾಚ್ಛೃಣ್ವಂಸ್ತದಪಿಮರ್ಷಯೇ । ನಹಿಮೇಶಕ್ತಿರಸ್ತ್ಯದ್ಯಭ್ರಾತುರ್ವೈರವಿಮೋಕ್ಷಣೇ॥
ಪುರಾವೃತ್ರವಧೇವೃತ್ತೇಪರಸ್ಪರಜಯೈಷಿಣೌ । ಆದಿತ್ಯಮುಪಯಾತೌಸ್ವೋಜ್ವಲಂತಂರಶ್ಮಿಮಾಲಿನಮ್ ॥೪॥ ಆವೃತ್ಯಾ
ಕಾಶಮಾರ್ಗೇತುಜವೇನಸ್ವರ್ಗತೌಭೃಶಂ । ಮಧ್ಯಂಪ್ರಾಪ್ತೇದಿನಕರೇಜಟಾಯುರವಸೀದತಿ ॥೫॥ ತಮಹಂಭ್ರಾತರಂದೃ
ಷ್ಟ್ವಾಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಭಿರರ್ದಿತಂ । ಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂಛಾದಯಾಮಾಸಸ್ನೇಹಾತ್ಪರಮವಿಹ್ವಲಃ ॥೬॥ ನಿರ್ದಗ್ಧಪಕ್ಷಃಪತಿತೋವಿಂ
ಧ್ಯೇಹಂವಾನರರ್ಷಭಾಃ । ಅಹಮಸ್ಮಿನ್ವಸನ್ಭ್ರಾತುಃಪ್ರವೃತ್ತಿಂನೋಪಲಕ್ಷಯೇ ॥೭॥ ಜಟಾಯುಷಸ್ತ್ವೇವಮುಕ್ತೋ
ಭ್ರಾತ್ರಾಸಂಪಾತಿನಾತದಾ। ಯುವರಾಜೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಾಂಗದಸ್ತದಾ ॥೮॥ ಜಟಾಯುಷೋಯದಿಭ್ರಾ
ತಾಶ್ರುತಂತೇಗದಿತಂಮಯಾ । ಆಖ್ಯಾಹಿಯದಿಜಾನಾಸಿನಿಲಯಂತಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ ॥೯॥ ಅದೀರ್ಘದರ್ಶಿನಂತಂವೈರಾವಣಂರಾ
ಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ । ಅಂತಿಕೇಯದಿವಾದೂರೇಯದಿಜಾನಾಸಿಶಂಸನಃ ॥೧೦॥ ತತೋಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾಜ್ಯೇಷ್ಠೋಭ್ರಾತಾಜಟಾ
ಯುಷಃ । ಆತ್ಮಾನುರೂಪಂವಚನಂವಾನರಾನ್ಸಂಪ್ರಹರ್ಷಯನ್ ॥೧೧॥ ನಿರ್ದಗ್ಧಪಕ್ಷೋಗೃಧ್ರೋಹಂಹೀನವೀರ್ಯಃ
ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ । ವಾಙ್ಮಾತ್ರೇಣತುರಾಮಸ್ಯಕರಿಷ್ಯೇಸಾಹ್ಯಮುತ್ತಮಮ್ ॥೧೨॥ ಜಾನಾಮಿವಾರುಣಾನ್ಲೋಕಾನ್ವಿ
ಷ್ಣೋಸ್ತ್ರೈವಿಕ್ರಮಾನಪಿ। ಮಹಾಸುರವಿಮರ್ದಾಂಶ್ಚಾಪ್ಯಮೃತಸ್ಯಚಮಂಥನಮ್ ॥೧೩॥ ರಾಮಸ್ಯಯದಿದಂಕಾರ್ಯಂಕ
ರ್ತವ್ಯಂಪ್ರಥಮಂಮಯಾ। ಜರಯಾಚಹೃತಂತೇಜಃಪ್ರಾಣಾಶ್ಚಶಿಥಿಲಾಮಮ ॥೧೪॥ ತರುಣೀರೂಪಸಂಪನ್ನಾಸರ್ವಾಭ
ರಣಭೂಷಿತಾ । ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಮಯಾದೃಷ್ಟಾರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ ॥೧೫॥ ಕ್ರೋಶಂತೀರಾಮರಾಮೇತಿಲಕ್ಷ್ಮಣೇ
ತಿಚಭಾಮಿನೀ । ಭೂಷಣಾನ್ಯಪವಿಧ್ಯಂತೀಗಾತ್ರಾಣಿಚವಿಧೂನ್ವತೀ ॥೧೬॥ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭೇವಶೈಲಾಗ್ರೇತಸ್ಯಾಃಕೌಶೇಯ
ಮುತ್ತಮಂ । ಅಸಿತೇರಾಕ್ಷಸೇಭಾತಿಯಥಾವಾತಟಿದಂಬುದೇ ॥೧೭॥ ತಾಂತುಸೀತಾಮಹಂಮನ್ಯೇರಾಮಸ್ಯಪರಿಕೀರ್ತನಾತ್।
ಶ್ರೂಯತಾಂಮೇಕಥಯತೋನಿಲಯಂತಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ ॥೧೮॥ ಪುತ್ರೋವಿಶ್ರವಸಸ್ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭ್ರಾತಾವೈಶ್ರವಣಸ್ಯಚ।ಅಧ್ಯಾ
ಸ್ತೇನಗರೀಂಲಂಕಾಂರಾವಣೋನಾಮರಾಕ್ಷಸಃ ॥೧೯॥ ಇತೋದ್ವೀಪೇಸಮುದ್ರಸ್ಯಸಂಪೂರ್ಣೇಶತಯೋಜನೇ । ತಸ್ಮಿನ್ಲಂ
ಕಾಪುರೀರಮ್ಯಾನಿರ್ಮಿತಾವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ ॥೨೦॥ ಜಾಂಬೂನದಮಯೈರ್ದ್ವಾರೈಶ್ಚಿತ್ರೈಃಕಾಂಚನವೇದಿಕೈಃ । ಪ್ರಾಕಾ
ರೇಣಾರ್ಕವರ್ಣೇನಮಹತಾಸುಸಮಾವೃತಾ ॥೨೧॥ ತಸ್ಯಾಂವಸತಿವೈದೇಹೀದೀನಾಕೌಶೇಯವಾಸಿನೀ । ರಾವಣಾಂತಃಪುರೇ
ರುದ್ಧಾರಾಕ್ಷಸೀಭಿಸ್ಸುರಕ್ಷಿತಾ ॥೨೨॥ ಜನಕಸ್ಯಾತ್ಮಜಾಂರಾಜ್ಞಸ್ತತ್ರದ್ರಕ್ಷ್ಯಥಮೈಥಿಲೀಂ । ಲಂಕಾಯಾಮಥಗುಪ್ತಾ
ಯಾಂಸಾಗರೇಣಸಮಂತತಃ ॥೨೩॥ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯಸಾಗರಸ್ಯಾಂತಂಸಂಪೂರ್ಣಂಶತಯೋಜನಂ । ಆಸಾದ್ಯದಕ್ಷಿಣಂತೀರಂ
ತತೋದ್ರಕ್ಷ್ಯಥರಾವಣಮ್ ॥೨೪॥ ತತ್ರೈವತ್ವರಿತಾಃಕ್ಷಿಪ್ರಂವಿಕ್ರಮಧ್ವಂಪ್ಲವಂಗಮಾಃ । ಜ್ಞಾನೇನಖಲುಪಶ್ಯಾಮಿದೃ
ಷ್ಟ್ವಾಪ್ರತ್ಯಾಗಮಿಷ್ಯಥ ॥೨೫॥ ಆದ್ಯಃಪಂಥಾಃಕುಳಿಂಗಾನಾಂಯೇಚಾನ್ಯೇಧಾನ್ಯಜೀವಿನಃ । ದ್ವಿತೀಯೋಬಲಿಭೋಜಾನಾಂ
ಯೇಚವೃಕ್ಷಫಲಾಶಿನಃ॥೨೬॥ಭಾಸಾಸ್ತೃತೀಯಂಗಚ್ಛಂತಿಕ್ರೌಂಚಾಶ್ಚಕುರರೈಸ್ಸಹ।ಶ್ಯೇನಾಶ್ಚತುರ್ಥಂಗಚ್ಛಂತಿಗೃಧ್ರಾ
ಗಚ್ಛಂತಿಪಂಚಮಮ್॥೨೭॥ಬಲವೀರ್ಯೋಪಪನ್ನಾನಾಂರೂಪಯೌವನಶಾಲಿನಾಂ। ಷಷ್ಠಸ್ತುಪಂಥಾಹಂಸಾನಾಂವೈನತೇ
ಯಗತಿಃಪರಾ॥ವೈನತೇಯಾಚ್ಚನೋಜನ್ಮಸರ್ವೇಷಾಂವಾನರರ್ಷಭಾಃ।ಗರ್ಹಿತಂತುಕೃತಂಕರ್ಮಯೇನಸ್ಮಃಪಿಶಿತಾಶನಾಃ ॥
ಪ್ರತಿಕಾರ್ಯಂಚಮೇತಸ್ಯವೈರಂಭ್ರಾತುಃಕೃತಂಭವೇತ್ । ಇಹಸ್ಥೋಹಂಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿರಾವಣಂಜಾನಕೀಂತಥಾ ॥೩೦॥ ಅ
ಸ್ಮಾಕಮಪಿಸೌವರ್ಣಂದಿವ್ಯಂಚಕ್ಷುರ್ಬಲಂತಥಾ । ತಸ್ಮಾದಾಹಾರವೀರ್ಯೇಣನಿಸರ್ಗೇಣಚವಾನರಾಃ ॥೩೧॥ ಆಯೋಜನ
ಶತಾತ್ಸಾಗ್ರಾದ್ವಯಂಪಶ್ಯಾಮನಿತ್ಯಶಃ । ಅಸ್ಮಾಕಂವಿಹಿತಾವೃತ್ತಿರ್ನಿಸರ್ಗೇಣಚದೂರತಃ॥೩೨॥ ವಿಹಿತಾಪಾದಮೂಲೇ
ತುವೃತ್ತಿಶ್ಚರಣಯೋಧಿನಾಂ । ಉಪಾಯೋದೃಶ್ಯತಾಂಕಶ್ಚಿಲ್ಲಂಘನೇಲವಣಾಂಭಸಃ ॥೩೩॥ ಅಭಿಗಮ್ಯತುವೈದೇಹೀಂಸಮೃ
ದ್ಧಾರ್ಥಾಗಮಿಷ್ಯಥ । ಸಮುದ್ರಂನೇತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಭವದ್ಭಿರ್ವರುಣಾಲಯಂ ॥೩೪॥ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮ್ಯುದಕಂಭ್ರಾತುಃಸ್ವ

ರ್ಗತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ। ತತೋನೀತ್ವಾತುತಂದೇಶಂತೀರಂನದನದೀಪತೇಃ॥ನಿರ್ದಗ್ಧಪಕ್ಷಂಸಂಪಾತಿಂವಾನರಾಸ್ಸುಮಹೌ
ಜಸಃ।ಪುನಃಪ್ರತ್ಯಾನಯಿತ್ವಾಚತಂದೇಶಂಪತಗೇಶ್ವರಮ್ ॥೩೬॥ ಬಭೂವುರ್ವಾನರಾಹೃಷ್ಟಾಃಪ್ರವೃತ್ತಿಮುಪಲಭ್ಯತೇ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತದಮೃತಾಸ್ವಾದಂಗೃಧ್ರರಾಜೇನಭಾಷಿತಂ। ನಿಶಮ್ಯಮುದಿತಾಹೃಷ್ಟಾಸ್ತೇವಚಃಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ ॥೧॥ ಜಾಂ
ಬವಾನ್ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸಹಸರ್ವೈಃಪ್ಲವಂಗಮೈಃ । ಭೂತಲಾತ್ಸಹಸೋತ್ಥಾಯಗೃಧ್ರರಾಜಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ॥೨॥ ಕ್ವಸೀ
ತಾಕೇನವಾದೃಷ್ಟಾಕೋವಾಹರತಿಮೈಥಿಲೀಂ । ತದಾಖ್ಯಾತುಭವಾನ್ಸರ್ವಂಗತಿರ್ಭವವನೌಕಸಾಮ್ ॥೩॥ ಕೋದಾಶರ
ಥಿಬಾಣಾನಾಂವಜ್ರವೇಗನಿಪಾತಿನಾಂ । ಸ್ವಯಂಲಕ್ಷ್ಮಣಮುಕ್ತಾನಾಂನಚಿಂತಯತಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥೪॥ ಸಹರೀನ್ಪ್ರೀತಿ
ಸಂಯುಕ್ತಾನ್ಸೀತಾಶ್ರುತಿಸಮಾಹಿತಾನ್ । ಪುನರಾಶ್ವಾಸಯನ್ಪ್ರೀತಇದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೫॥ ಶ್ರೂಯತಾಮಿಹ
ವೈದೇಹ್ಯಾಯಥಾಮೇಹರಣಂಶ್ರುತಂ । ಯೇನಚಾಪಿಮಮಾಖ್ಯಾತಂಯತ್ರವಾಯತಲೋಚನಾ ॥೬॥ ಅಹಮಸ್ಮಿನ್ಗಿರೌ
ದುರ್ಗೇಬಹುಯೋಜನಮಾಯತೇ। ಚಿರಾನ್ನಿಪತಿತೋವೃದ್ಧಃಕ್ಷೀಣಪ್ರಾಣಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೭॥ ತಂಮಾಮೇವಂಗತಂಪುತ್ರಃ
ಸುಪಾರ್ಶ್ವೋನಾಮನಾಮತಃ । ಆಹಾರೇಣಯಥಾಕಾಲಂಬಿಭರ್ತಿಪತತಾಂವರಃ ॥೮॥ ತೀಕ್ಷ್ಣಕಾಮಾಸ್ತುಗಂಧರ್ವಾ
ಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಕೋಪಾಭುಜಂಗಮಾಃ । ಮೃಗಾಣಾಂತುಭಯಂತೀಕ್ಷ್ಣಂತತಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಕ್ಷುಧಾವಯಮ್ ॥೯॥ ಸಕದಾಚಿತ್ಕ್ಷು
ಧಾರ್ತಸ್ಯಮಮಾಹಾರಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ । ಗತಸೂರ್ಯೇಽಹನಿಪ್ರಾಪ್ತೋಮಮಪುತ್ರೋಹ್ಯನಾಮಿಷಃ ॥೧೦॥ ಸಮಯಾವೃದ್ಧ
ಭಾವಾಚ್ಚಕೋಪಾಚ್ಚಪರಿಭರ್ತ್ಸಿತಃ।ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾಪರೀತೇನಕುಮಾರಃಪತತಾಂವರಃ॥೧೧॥ಸಮಾಮಾಹಾರಸಂರೋಧಾತ್
ಪೀಡಿತಂಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಃ । ಅನುಮಾನ್ಯಯಥಾತತ್ತ್ವಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೨॥ ಅಹಂತಾತಯಥಾಕಾಲಮಾಮಿ
ಷಾರ್ಥೀಖಮಾಪ್ಲುತಃ। ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯಗಿರೇರ್ದ್ವಾರಮಾವೃತ್ಯಚಸಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೧೩॥ ತತಸ್ಸತ್ತ್ವಸಹಸ್ರಾಣಾಂಸಾಗರಾಂ
ತರಚಾರಿಣಾಂ । ಪಂಥಾನಮೇಕೋಽಧ್ಯವಸಂಸನ್ನಿರೋದ್ಧುಮವಾಙ್ಮುಖಃ ॥೧೪॥ ತತ್ರಕಶ್ಚಿನ್ಮಯಾದೃಷ್ಟಸ್ಸೂರ್ಯೋದ
ಯಸಮಪ್ರಭಾಂ । ಸ್ತ್ರಿಯಮಾದಾಯಗಚ್ಛನ್ವೈಭಿನ್ನಾಂಜನಚಯಪ್ರಭಃ ॥೧೫॥ ಸೋಽಹಮಭ್ಯವಹಾರಾರ್ಥೀತೌದೃ
ಷ್ಟ್ವಾಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ । ತೇನಸಾಮ್ನಾವಿನೀತೇನಪಂಥಾನಮನುಯಾಚಿತಃ ॥೧೬॥ ನಹಿಸಾಮೋಪಪನ್ನಾನಾಂಪ್ರಹರ್ತಾವಿ
ದ್ಯತೇಕ್ವಚಿತ್ । ನೀಚೇಷ್ವಪಿಜನಃಕಶ್ಚಿತ್ಕಿಮಂಗಬತಮದ್ವಿಧಃ ॥೧೭॥ ಸಯಾತಸ್ತೇಜಸಾವ್ಯೋಮಸಂಕ್ಷಿಪನ್ನಿವವೇಗತಃ ।ಅ
ಥಾಹಂಖಚರೈರ್ಭೂತೈರಭಿಗಮ್ಯಸಭಾಜಿತಃ ॥೧೮॥ ದಿಷ್ಟ್ಯಾಜೀವಸಿತಾತೇತಿಹ್ಯಬ್ರುವನ್ಮಾಂಮಹರ್ಷಯಃ।ಕಥಂಚಿತ್ಸ
ಕಲತ್ರೋಽಸಾಗತಸ್ತೇಸ್ವಸ್ತ್ಯಸಂಶಯಮ್ ॥೧೯॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತೋಽಹಂತೈಸ್ಸಿದ್ಧೈಃಪರಮಶೋಭನೈಃ । ಸಚಮೇರಾ
ವಣೋರಾಜಾರಕ್ಷಸಾಂಪ್ರತಿವೇದಿತಃ ॥೨೦॥ ಹರನ್ದಾಶರಥೇರ್ಭಾರ್ಯಾಂರಾಮಸ್ಯಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ। ಭ್ರಷ್ಟಾಭರಣಕೌಶೇ
ಯಾಂಶೋಕವೇಗಪರಾಜಿತಾಮ್ ॥೨೧॥ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರ್ನಾಮಕ್ರೋಶಂತೀಂಮುಕ್ತಮೂರ್ಧಜಾಂ । ಏಷಕಾಲಾ
ತ್ಯಯಸ್ತಾವದಿತಿಕಾಲವಿದಾಂವರಃ ॥೨೨॥ ಏತಮರ್ಥಂಸಮಗ್ರಂಮೇಸುಪಾರ್ಶ್ವಃಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್ । ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಪಿಹಿ
ಮೇಬುದ್ಧಿರ್ನಾಸೀತ್ಕಾಚಿತ್ಪರಾಕ್ರಮೇ ॥೨೩॥ ಅಪಕ್ಷೋಹಿಕಥಂಪಕ್ಷೀಕರ್ಮಕಿಂಚಿದುಪಕ್ರಮೇ । ಯತ್ತುಶಕ್ಯಂಮಯಾ
ಕರ್ತುಂವಾಗ್ಬುದ್ಧಿಗುಣವರ್ತಿನಾ ॥೨೪॥ ಶ್ರೂಯತಾಂತತ್ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಭವತಾಂಪೌರುಷಾಶ್ರಯಂ। ವಾಙ್ಮತಿಭ್ಯಾಂ
ತುಸರ್ವೇಷಾಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಪ್ರಿಯಂಹಿವಃ ॥೨೫॥ ಯದ್ಧಿದಾಶರಥೇಃಕಾರ್ಯಂಮಮತನ್ನಾತ್ರಸಂಶಯಃ । ತೇಭವಂತೋಮತಿ
ಶ್ರೇಷ್ಠಾಬಲವಂತೋಮನಸ್ವಿನಃ ॥೨೬॥ ಪ್ರೇಷಿತಾಃಕಪಿರಾಜೇನದೇವೈರಪಿದುರಾಸದಾಃ । ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಬಾಣಾಶ್ಚನಿಶಿ
ತಾಃಕಂಕಪತ್ರಿಣಃ ॥೨೭॥ ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿಲೋಕಾನಾಂಪರ್ಯಾಪ್ತಾಸ್ತ್ರಾಣನಿಗ್ರಹೇ।ಕಾಮಂಖಲುದಶಗ್ರೀವಸ್ತೇಜೋ
ಬಲಸಮನ್ವಿತಃ ॥೨೮॥ ಭವತಾಂತುಸಮರ್ಥಾನಾಂನಕಿಂಚಿದಪಿದುಷ್ಕರಂ । ತದಲಂಕಾಲಸಂಗೇನಕ್ರಿಯತಾಂಬುದ್ಧಿನಿ
ಶ್ಚಯಃ ॥೨೯॥ ನಹಿಕರ್ಮಸುಸಜ್ಜಂತೇಬುದ್ಧಿಮಂತೋಭವದ್ವಿಧಾಃ ॥ ... ... ॥೩೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಕೃತೋದಕಂಸ್ನಾತಂತಂಗೃಧ್ರಂಹರಿಯೂಥಪಾಃ । ಉಪವಿಷ್ಟಾಗಿರೌದುರ್ಗೇಪರಿವಾರ್ಯಸಮಂತತಃ ॥೧॥ ತ
ಮಂಗದಮುಪಾಸೀನಂತೈಸ್ಸರ್ವೈರ್ಹರಿಭಿರ್ವೃತಂ । ಜನಿತಪ್ರತ್ಯಯೋಹರ್ಷಾತ್ಸಂಪಾತಿಃಪುನರಬ್ರವೀತ್ ॥೨॥ ಕೃತ್ವಾ
ನಿಶ್ಶಬ್ದಮೇಕಾಗ್ರಾಃಶೃಣ್ವಂತುಹರಯೋಮಮ । ತತ್ತ್ವಂಸಂಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಾಮಿಯಥಾಜಾನಾಮಿಮೈಥಿಲೀಂ ॥೩॥ಅಸ್ಯ
ವಿಂಧ್ಯಸ್ಯಶಿಖರೇಪತಿತೋಽಸ್ಮಿಪುರಾವನೇ । ಸೂರ್ಯಾತಪಪರೀತಾಂಗೋನಿರ್ದಗ್ಧಸ್ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಭಿಃ ॥೪॥ ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞಸ್ತುಷ
ಡ್ರಾತ್ರಾದ್ವಿವಶೋವಿಹ್ವಲನ್ನಿವ।ವೀಕ್ಷಮಾಣೋದಿಶಸ್ಸರ್ವಾನಾಭಿಜಾನಾಮಿಕಿಂಚನ॥೫॥ ತತಸ್ತುಸಾಗರಾಂಶ್ಶೈಲಾನ್ನದೀ
ಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸರಾಂಸಿಚ । ವನಾನ್ಯುದಧಿವೇಲಾಂಚಸಮೀಕ್ಷ್ಯಮತಿರಾಗಮತ್ ॥೬॥ ಹೃಷ್ಟಪಕ್ಷಿಗಣಾಕೀರ್ಣಃಕಂದರಾಂತರ

ಕೂಟವಾನ್ | ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯೋದಧೇಸ್ತೀರೇವಿಂಧ್ಯೋಯಮಿತಿನಿಶ್ಚಿತಃ ||೭|| ಆಸೀಚ್ಚಾತ್ರಾಶ್ರಮಂಪುಣ್ಯಂಸುರೈರಪಿಸುಪೂಜಿತಂ| ಋಷಿರ್ನಿಶಾಕರೋನಾಮಯಸ್ಮಿನ್ನುಗ್ರತಪಾಹ್ಯಭೂತ್ ||೮||ಅಷ್ಟೌವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿತೇನಾಸ್ಮಿನ್ಋಷಿಣಾವಿನಾ| ವಸತೋಮಮಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಸ್ವರ್ಗತೇತುನಿಶಾಕರೇ|| ಅವತೀರ್ಯಚವಿಂಧ್ಯಾಗ್ರಾತ್ಕೃಚ್ಛ್ರೇಣವಿಷಮಾಚ್ಛನೈಃ|ತೀಕ್ಷ್ಣದರ್ಭಾಂವಸುಮತೀಂದುಃಖೇನಪುನರಾಗತಃ||೧೦|| ತಮೃಷಿಂದ್ರಷ್ಟುಕಾಮೋಸ್ಮಿದುಃಖೇನಾಭ್ಯಾಗತೋಭೃಶಂ | ಜಟಾಯುಷಾಮಯಾಚೈವಬಹುಶೋಭಿಗತೋಹಿಸಃ ||೧೧|| ತಸ್ಯಾಶ್ರಮಪದಾಭ್ಯಾಶೇವವುರ್ವಾತಾಸ್ಸುಗಂಧಿನಃ| ವೃಕ್ಷೋನಾಪುಷ್ಪಿತಃಕಶ್ಚಿದಫಲೋವಾನವಿದ್ಯತೇ ||೧೨|| ಉಪೇತ್ಯಚಾಶ್ರಮಂಪುಣ್ಯಂವೃಕ್ಷಮೂಲಮುಪಾಶ್ರಿತಃ | ದ್ರಷ್ಟುಕಾಮಃಪ್ರತೀಕ್ಷೇಹಂಭಗವಂತಂನಿಶಾಕರಮ್ ||೧೩|| ಅಥಾಪಶ್ಯಮದೂರಸ್ಥಮೃಷಿಂಜ್ವಲಿತತೇಜಸಂ | ಕೃತಾಭಿಷೇಕಂದುರ್ಧರ್ಷಮುಪಾವೃತ್ತಮುದಙ್ಮುಖಮ್ ||೧೪|| ತಮೃಕ್ಷಾಸ್ಸೃಮರಾವ್ಯಾಘ್ರಾಸ್ಸಿಂಹಾನಾಗಾಸ್ಸರೀಸೃಪಾಃ | ಪರಿವಾರ್ಯೋಪಗಚ್ಛಂತಿಧಾತಾರಂಪ್ರಾಣಿನೋಯಥಾ ||೧೫|| ತತಃಪ್ರಾಪ್ತಮೃಷಿಂಜ್ಞಾತ್ವಾತಾನಿಸತ್ವಾನಿವೈಯಯುಃ | ಪ್ರವಿಷ್ಟೇರಾಜನಿಯಥಾಸರ್ವಂಸಾಮಾತ್ಯಕಂಬಲಮ್ ||೧೬|| ಋಷಿಸ್ತುದೃಷ್ಟ್ವಾಮಾಂಪ್ರೀತಃಪ್ರವಿಷ್ಟಶ್ಚಾಶ್ರಮಂಪುನಃ|ಮುಹೂರ್ತಮಾತ್ರಾನ್ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯತತಃಕಾರ್ಯಮಪೃಚ್ಛತ||೧೭||ಸೌಮ್ಯವೈಕಲ್ಯತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾರೋಮ್ಣಾಂತೇನಾವಗಮ್ಯತೇ|ಅಗ್ನಿದಗ್ಧಾವಿಮೌಪಕ್ಷೌತ್ವಕ್ಚೈವವ್ರಣಿತಾತವ ||೧೮|| ಗೃಧ್ರೌದ್ವೌದೃಷ್ಟಪೂರ್ವೌಮೇಮಾತರಿಶ್ವಸಮೌಜವೇ | ಗೃಧ್ರಾಣಾಂಚೈವರಾಜಾನೌಭ್ರಾತರೌಕಾಮರೂಪಿಣೌ ||೧೯|| ಜ್ಯೇಷ್ಠೋಹಿತ್ವಂತುಸಂಪಾತೇಜಟಾಯುರನುಜಸ್ತವ | ಮಾನುಷಂರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯಗೃಹ್ಣೀತಾಂಚರಣೌಮಮ ||೨೦|| ಕಿಂತೇವ್ಯಾಧಿಸಮುತ್ಥಾನಂಪಕ್ಷಯೋಃಪತನಂಕಥಂ | ದಂಡೋವಾಯಂಕೃತಃಕೇನಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾಹಿಪೃಚ್ಛತಃ||೨೧||

ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತದ್ದಾರುಣಂಕರ್ಮದುಷ್ಕರಂಸಾಹಸಾತ್ಕೃತಂ | ಆಚಚಕ್ಷೇಮುನೇಸ್ಸರ್ವಂಸೂರ್ಯಾನುಗಮನಂತದಾ ||೧||ಭಗವನ್ವ್ರಣಯುಕ್ತತ್ವಾಲ್ಲಜ್ಜಯಾವ್ಯಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ | ಪರಿಶ್ರಾಂತೋನಶಕ್ನೋಮಿವಚನಂಪ್ರತಿಭಾಷಿತುಮ್ ||೨|| ಅಹಂಚೈವಜಟಾಯುಶ್ಚಸಂಘರ್ಷಾದ್ದರ್ಪಮೋಹಿತೌ | ಆಕಾಶಂಪತಿತೌವೀರೌಜಿಜ್ಞಾಸಂತೌಪರಾಕ್ರಮಮ್ ||೩|| ಕೈಲಾಸಶಿಖರೇಬದ್ಧ್ವಾಮುನೀನಾಮಗ್ರತಃಪಣಂ | ರವಿಸ್ಸ್ಯಾದನುಯಾತವ್ಯೋಯಾವದಸ್ತಂಮಹಾಗಿರಿಮ್ ||೪|| ಅಥಾವಾಂಯುಗಪತ್ಪ್ರಾಪ್ತಾವಪಶ್ಯಾವಮಹೀತಲೇ | ರಥಚಕ್ರಪ್ರಮಾಣಾನಿನಗರಾಣಿಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ ||೫|| ಕ್ವಚಿದ್ವಾದಿತ್ರಘೋಷಾಂಶ್ಚಬ್ರಹ್ಮಘೋಷಾಂಶ್ಚಶುಶ್ರುವಃ | ಗಾಯಂತೀಶ್ಚಾಂಗನಾಬಹ್ವೀಃಪಶ್ಯಾವೋರಕ್ತವಾಸಸಃ ||೬|| ತೂರ್ಣಮುತ್ಪತ್ಯಚಾಕಾಶೇಮಾದಿತ್ಯಪಥಮಾಶ್ರಿತೌ | ಆವಾಮಾಲೋಕಯಾವಸ್ತುವನಂಶಾದ್ವಲಸನ್ನಿಭಮ್ ||೭|| ಉಪಲೈರಿವಸಂಛನ್ನಾದೃಶ್ಯತೇಭೂಶ್ಶೈಲೋಚ್ಚಯೈಃ | ಆಪಗಾಭಿಶ್ಚಸಂವೀತಾಸೂತ್ರೈರಿವವಸುಂಧರಾ ||೮|| ಹಿಮವಾಂಶ್ಚೈವವಿಂಧ್ಯಶ್ಚಮೇರುಶ್ಚಸುಮಹಾಗಿರಿಃ| ಭೂತಲೇಸಂಪ್ರಕಾಶಂತೇನಾಗಾಇವಜಲಾಶಯೇ ||೯||ತೀವ್ರಸ್ವೇದಶ್ಚಖೇದಶ್ಚಭಯಂಚಾಸೀತ್ತದಾವಯೋಃ| ಸಮಾವಿಶತಿಮೋಹಶ್ಚಮೋಹಾನ್ಮೂರ್ಛಾತಿದಾರುಣಾ ||೧೦|| ನದಿಗ್ವಿಜ್ಞಾಯತೇಯಾಮ್ಯಾನಾಗ್ನೇಯೀನಚವಾರುಣೀ |ಯುಗಾಂತೇನಿಯತೋಲೋಕೇಹತೋದಗ್ಧಇವಾಗ್ನಿನಾ ||೧೧|| ಮನಶ್ಚಮೇಹತಂಭೂಯಸ್ಸನ್ನಿವರ್ತ್ಯತುಸಂಶ್ರಯಂ | ಯತ್ನೇನಮಹತಾಹ್ಯಸ್ಮಿನ್ಪುನಸ್ಸಂಧಾಯಚಕ್ಷುಷೀ ||೧೨|| ಯತ್ನೇನಮಹತಾಭೂಯೋರವಿಸ್ಸಮವಲೋಕಿತಃ | ತುಲ್ಯಃಪೃಥ್ವೀಪ್ರಮಾಣೇನಭಾಸ್ಕರಃಪ್ರತಿಭಾತಿನೌ ||೧೩|| ಜಟಾಯುರ್ಮಾಮನಾಪೃಚ್ಛ್ಯನಿಪಪಾತಮಹೀಂತತಃ | ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾತೂರ್ಣಮಾಕಾಶಾದಾತ್ಮಾನಂಮುಕ್ತವಾನಹಮ್ ||೧೪|| ಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂಚಮಯಾಗುಪ್ತೋಜಟಾಯುರ್ನಪ್ರದಹ್ಯತೇ | ಪ್ರಮಾದಾತ್ತತ್ರನಿರ್ದಗ್ಧಃಪತನ್ವಾಯುಪಥಾದಹಮ್ ||೧೫|| ಆಶಂಕೇತಂನಿಪತಿತಂಜನಸ್ಥಾನೇಜಟಾಯುಷಂ | ಅಹಂತುಪತಿತೋವಿಂಧ್ಯೇದಗ್ಧಪಕ್ಷೋಜಡೀಕೃತಃ ||೧೬|| ರಾಜ್ಯೇನಹೀನೋಭ್ರಾತ್ರಾಚಪಕ್ಷಾಭ್ಯಾಂವಿಕ್ರಮೇಣಚ | ಸರ್ವಥಾಮರ್ತುಮೇವೇಚ್ಛನ್ಪತಿಷ್ಯೇಶಿಖರಾದ್ಗಿರೇಃ ||೧೭||

ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಏಕಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠಮರುದಂದುಃಖಿತೋಭೃಶಂ | ಅಥಧ್ಯಾತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂತುಭಗವಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್ || ಪಕ್ಷೌಚತೇಪ್ರಪಕ್ಷೌಚಪುನರನ್ಯೌಭವಿಷ್ಯತಃ | ಪ್ರಾಣಾಶ್ಚಚಕ್ಷುಷೀಚೈವವಿಕ್ರಮಂಚಬಲಂಚತೇ ||೨|| ಪುರಾಣೇಸುಮಹತ್ಕಾರ್ಯಂಭವಿಷ್ಯತಿಮಯಾಶ್ರುತಂ | ದೃಷ್ಟಂಮೇತಪಸಾಚೈವಶ್ರುತ್ವಾಚವಿದಿತಂಮಮ ||೩|| ರಾಜಾದಶರಥೋನಾಮಕಶ್ಚಿದಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಂದನಃ | ತಸ್ಯಪುತ್ರೋಮಹಾತೇಜಾರಾಮೋನಾಮಭವಿಷ್ಯತಿ ||೪|| ಅರಣ್ಯಂಚಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಗಮಿಷ್ಯತಿ| ತಸ್ಮಿನ್ನರ್ಥೇನಿಯುಕ್ತಸ್ಸನ್ಪಿತ್ರಾಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ ||೫|| ನೈರೃತೋರಾವಣೋನಾಮತಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಂಹರಿಷ್ಯತಿ | ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋಜನಸ್ಥಾನಾದವಧ್ಯಸ್ಸುರದಾನವೈಃ||೬|| ನಚಕಾಮೈಃಪ್ರಲೋಭ್ಯಂತೀಭಕ್ಷ್ಯೈರ್ಭೋಜ್ಯೈಶ್ಚಮೈಥಿಲೀ | ನಭೋಕ್ಷ್ಯತಿಮಹಾಭಾಗಾದುಃಖಮಗ್ನಾಯಶಸ್ವಿನೀ||೭||ಪರಮಾನ್ನಂತುವೈದೇಹ್ಯಾಜ್ಞಾತ್ವಾದಾಸ್ಯ

ತಿಪಾಸವಃ | ಯದನ್ನಮಮೃತಪ್ರಖ್ಯಂಸುರಾಣಾಮಪಿದುರ್ಲಭಮ್ ‖೮‖ ತದನ್ನಂಮೈಥಿಲೀಪ್ರಾಪ್ಯವಿಜ್ಞಾಯೇಂದ್ರಾದಿದಂತ್ವಿತಿ | ಅಗ್ರಮುದ್ಧೃತ್ಯರಾಮಾಯಭೂತಲೇನಿರ್ವಪಿಷ್ಯತಿ ‖೯‖ ಯದಿಜೀವತಿಮೇಭರ್ತಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಪ್ರಭುಃ | ದೇವತ್ವಂಗಚ್ಛತೋರ್ವಾಪಿತಯೋರನ್ನಮಿದಂತ್ವಿತಿ ‖೧೦‖ ಏಷ್ಯಂತ್ಯನ್ವೇಷಕಾಸ್ತಸ್ಯಾರಾಮದೂತಾಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃ | ಆಖ್ಯೇಯಾರಾಮಮಹಿಷೀತ್ವಯಾತೇಭ್ಯೋವಿಹಂಗಮ ‖೧೧‖ ಸರ್ವಥಾಹಿನಗಂತವ್ಯಮೀದೃಶಃಕ್ವಗಮಿಷ್ಯಸಿ | ದೇಶಕಾಲೌಪ್ರತೀಕ್ಷಸ್ವಪಕ್ಷೌತ್ವಂಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯಸೇ ‖೧೨‖ ನೋತ್ಸಹೇಯಮಹಂಕರ್ತುಮದ್ಯೈವತ್ವಾಂಸಪಕ್ಷಕಂ | ಇಹಸ್ಥಸ್ತ್ವಂತುಲೋಕಾನಾಂಹಿತಂಕಾರ್ಯಂಕರಿಷ್ಯಸಿ ‖೧೩‖ ತ್ವಯಾಪಿಖಲುತತ್ಕಾರ್ಯಂತಯೋಶ್ಚನೃಪಪುತ್ರಯೋಃ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂಸುರಾಣಾಂಚಮುನೀನಾಂವಾಸವಸ್ಯಚ ‖೧೪‖ ಇಚ್ಛಾಮ್ಯಹಮಪಿದ್ರಷ್ಟುಂಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ | ನೇಚ್ಛೇಚಿರಂಧಾರಯಿತುಂಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯೇಕಳೇಬರಮ್ ‖೧೫‖ ಮಹರ್ಷಿಸ್ತ್ವಬ್ರವೀದೇವಂದೃಷ್ಟತತ್ವಾರ್ಥದರ್ಶನಃ ‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏತೈರನ್ಯೈಶ್ಚಬಹುಭಿರ್ವಾಕ್ಯೈರ್ವಾಕ್ಯವಿದಾಂವರಃ|ಮಾಂಪ್ರಶಸ್ಯಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾಪ್ಯಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಸಸ್ವಮಾಶ್ರಮಮ್‖ ಕಂದರಾತ್ತುವಿಸರ್ಪಿತ್ವಾಪರ್ವತಸ್ಯಶನೈಶ್ಶನೈಃ|ಅಹಂವಿಂಧ್ಯಂಸಮಾರುಹ್ಯಭವತಃಪ್ರತಿಪಾಲಯೇ‖೨‖ಅದ್ಯತ್ವೇತಸ್ಯಕಾಲಸ್ಯಸಾಗ್ರಂವರ್ಷಶತಂಗತಂ| ದೇಶಕಾಲಪ್ರತೀಕ್ಷೋಸ್ಮಿಹೃದಿಕೃತ್ವಾಮುನೇರ್ವಚಃ ‖೩‖ ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನಮಾಸಾದ್ಯಸ್ವರ್ಗತೇತುನಿಶಾಕರೇ|ಮಾಂನಿರ್ದಹತಿಸಂತಾಪೋವಿತರ್ಕೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಮ್‖೪‖ಉತ್ಥಿತಾಂಮರಣೇಬುದ್ಧಿಂಮುನಿವಾಕ್ಯೈರ್ನಿವರ್ತಯೇ | ಬುದ್ಧಿರ್ಯಾತೇನಮೇದತ್ತಾಪ್ರಾಣಾನಾಂರಕ್ಷಣಾಯತು‖೫‖ಸಾಮೇಪನಯತೇದುಃಖಂದೀಪ್ತೇವಾಗ್ನಿಶಿಖಾತಮಃ| ಬುಧ್ಯತಾಚಮಯಾವೀರ್ಯಂರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ ‖೬‖ಪುತ್ರಸ್ಸಂತರ್ಜಿತೋವಾಗ್ಭಿರ್ನತ್ರಾತಾಮೈಥಿಲೀಕಥಂ|ತಸ್ಯಾವಿಲಪಿತಂಶ್ರುತ್ವಾತೌಚಸೀತಾವಿನಾಕೃತೌ ‖೭‖ ನಮೇದಶರಥಸ್ನೇಹಾತ್ಪುತ್ರೇಣೋತ್ಪಾದಿತಪ್ರಿಯಂ|ತಸ್ಯತ್ವೇವಂಬ್ರುವಾಣಸ್ಯಸಂಪಾತೇರ್ವಾನರೈಸ್ಸಹ ‖೮‖ ಉತ್ಪೇತತುಸ್ತದಾಪಕ್ಷೌಸಮಕ್ಷಂವನಚಾರಿಣಾಂ |ಸದೃಷ್ಟ್ವಾಸ್ವಾಂತನುಂಪಕ್ಷೈರುದ್ಗತೈರರುಣಚ್ಛದೈಃ‖೯‖ ಪ್ರಹರ್ಷಮತುಲಂಲೇಭೇವಾನರಾಂಶ್ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ | ನಿಶಾಕರಸ್ಯರ್ಷೇಃಪ್ರಭಾವಾದಮಿತಾತ್ಮನಃ ‖೧೦‖ ಆದಿತ್ಯರಶ್ಮಿನಿರ್ದಗ್ಧೌಪಕ್ಷೌಮೇಪುನರುತ್ಥಿತೌ| ಯೌವನೇವರ್ತಮಾನಸ್ಯಮಮಾಸೀದ್ಯಃಪರಾಕ್ರಮಃ ‖೧೧‖ ತಮೇವಾದ್ಯಾನುಗಚ್ಛಾಮಿಬಲಂಪೌರುಷಮೇವಚ |ಸರ್ವಥಾಕ್ರಿಯತಾಂಯತ್ನಃಸೀತಾಮಧಿಗಮಿಷ್ಯಥ‖೧೨‖ ಪಕ್ಷಲಾಭೋಮಮಾಯಂವಃಸಿದ್ಧಿಪ್ರತ್ಯಯಕಾರಕಃ| ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸಹರೀನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಂಪಾತಿಃಪತಗೋತ್ತಮಃ ‖೧೩‖ ಉತ್ಪಪಾತಗಿರೇಶ್ಶೃಂಗಾಜ್ಜಿಜ್ಞಾಸುಃಖಗಮಾಂಗತಿಂ| ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರೀತಿಸಂಹೃಷ್ಟಮಾನಸಾಃ ‖೧೪‖ ಬಭೂವುರ್ಹರಿಶಾರ್ದೂಲಾವಿಕ್ರಮಾಭ್ಯುದಯೋನ್ಮುಖಾಃ | ಅಥಪವನಸಮಾನವಿಕ್ರಮಾಃಪ್ಲವಗವರಾಃಪ್ರತಿಲಬ್ಧಪೌರುಷಾಃ | ಅಭಿಜಿದಭಿಮುಖಾದಿಶಂಯಯುರ್ಜನಕಸುತಾಪರಿಮಾರ್ಗಣೋನ್ಮುಖಾಃ ‖ ... ‖೧೫‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಆಖ್ಯಾತಾಗೃಧ್ರರಾಜೇನಸಮುತ್ಪತ್ಯಪ್ಲವಂಗಮಾಃ | ಸಂಗತಾಃಪ್ರೀತಿಸಂಯುಕ್ತಾವಿನೇದುಸ್ಸಿಂಹವಿಕ್ರಮಾಃ ‖೧‖ ಸಂಪಾತೇರ್ವಚಸಂಶ್ರುತ್ವಾಹರಯೋರಾವಣಕ್ಷಯಂ | ಹೃಷ್ಟಾಸ್ಸಾಗರಮಾಜಗ್ಮುಸ್ಸೀತಾದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ‖೨‖ ಅಭಿಕ್ರಮ್ಯತುತಂದೇಶಂದದೃಶುರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ | ಕೃತ್ಸ್ನಂಲೋಕಸ್ಯಮಹತಃಪ್ರತಿಬಿಂಬಮಿವಸ್ಥಿತಮ್‖೩‖ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಸಮುದ್ರಸ್ಯಸಮಾಸಾದ್ಯೋತ್ತರಾಂದಿಶಂ | ಸನ್ನಿವೇಶಂತತಶ್ಚಕ್ರುರ್ಹರಿವೀರಾಮಹಾಬಲಾಃ ‖೪‖ ಸತ್ವೈರ್ಮಹದ್ಭಿರ್ವಿಕೃತೈಃಕ್ರೀಡದ್ಭಿರ್ವಿವಿಧೈರ್ಜಲೇ | ವ್ಯಾತ್ತಾಸ್ಯೈಸ್ಸುಮಹಾಕಾಯೈರೂರ್ಮಿಭಿಶ್ಚಸಮಾಕುಲಮ್ ‖೫‖ ಪ್ರಸುಪ್ತಮಿವಚಾನ್ಯತ್ರಕ್ರೀಡಂತಮಿವಚಾನ್ಯತಃ | ಕ್ವಚಿತ್ಪರ್ವತಮಾತ್ರೈಶ್ಚಜಲರಾಶಿಭಿರಾವೃತಮ್ ‖೬‖ ಸಂಕುಲಂದಾನವೇಂದ್ರೈಶ್ಚಪಾತಾಳತಲವಾಸಿಭಿಃ | ರೋಮಹರ್ಷಕರಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಷೇದುಃಕಪಿಕುಂಜರಾಃ ‖ ಆಕಾಶಮಿವದುಷ್ಪಾರಂಸಾಗರಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವಾನರಾಃ | ವಿಷೇದುಸ್ಸಹಸಾಸರ್ವೇಕಥಂಕಾರ್ಯಮಿತಿಬ್ರುವನ್ ‖೮‖ ವಿಷಣ್ಣಾಂವಾಹಿನೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸಾಗರಸ್ಯನಿರೀಕ್ಷಣಾತ್ | ಆಶ್ವಾಸಯಾಮಾಸಹರೀನ್ಭಯಾರ್ತಾನ್ಹರಿಸತ್ತಮಃ ‖೯‖ ತಾನ್ವಿಷಾದೇನಮಹತಾವಿಷಣ್ಣಾನ್ವಾನರರ್ಷಭಾನ್ | ಉವಾಚಮತಿಮಾನ್ಕಾಲೇವಾಲಿಸೂನುರ್ಮಹಾಬಲಃ ‖೧೦‖ ನವಿಷಾದೇಮನಃಕಾರ್ಯಂವಿಷಾದೋದೋಷವತ್ತಮಃ | ವಿಷಾದೋಹಂತಿಪುರುಷಂಬಾಲಂಕ್ರುದ್ಧಇವೋರಗಃ ‖೧೧‖ ವಿಷಾದೋಯಂಪ್ರಸಹತೇವಿಕ್ರಮೇಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ | ತೇಜಸಾತಸ್ಯಹೀನಸ್ಯಪುರುಷಾರ್ಥೋನಸಿಧ್ಯತಿ ‖೧೨‖ ತಸ್ಯಾಂರಾತ್ರ್ಯಾಂವ್ಯತೀತಾಯಾಮಂಗದೋವಾನರೈಸ್ಸಹ | ಹರಿವೃದ್ಧೈಸ್ಸಮಾಗಮ್ಯಪುನರ್ಮಂತ್ರಮಮಂತ್ರಯತ್ ‖೧೩‖ ಸಾವಾನರಾಣಾಂಧ್ವಜಿನೀಪರಿವಾರ್ಯಾಂಗದಂಬಭೌ | ವಾಸವಂಪರಿವಾರ್ಯೇವಮರುತಾಂವಾಹಿನೀಸ್ಥಿತಾ ‖೧೪‖ ಕೋನ್ಯಸ್ತಾಂವಾನರೀಂಸೇನಾಂಶಕ್ತಸ್ಸ್ತಂಭಯಿತುಂಭವೇತ್ | ಅನ್ಯ

ತ್ರವಾಲಿತನಯಾದನ್ಯತ್ರಚಹನೂಮತಃ ॥೧೫॥ ತತಸ್ತಾನ್ಹರಿವೃದ್ಧಾಂಶ್ಚತಚ್ಚಸೈನ್ಯಮರಿಂದಮಃ । ಅನುಮಾನ್ಯಾಂಗದಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ವಾಕ್ಯಮರ್ಥವಿದಬ್ರವೀತ್ ॥೧೬॥ ಕಇದಾನೀಂಮಹಾತೇಜಾಲಂಘಯಿಷ್ಯತಿಸಾಗರಂ । ಕಃಕರಿಷ್ಯತಿಸುಗ್ರೀವಂಸತ್ಯಸಂಧಮರಿಂದಮಮ್ ॥೧೭॥ ಕೋವೀರೋಯೋಜನಶತಂಲಂಘಯೇತಪ್ಲವಂಗಮಾಃ । ಇಮಾಂಶ್ಚಯೂಥಪಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಮೋಕ್ಷಯೇತ್ಕೋಮಹಾಭಯಾತ್ ॥೧೮॥ ಕಸ್ಯಪ್ರಭಾವಾದ್ದಾರಾಂಶ್ಚಪುತ್ರಾಂಶ್ಚೈವಗೃಹಾಣಿಚ । ಇತೋನಿವೃತ್ತಾಃಪಶ್ಯೇಮಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಸ್ಸುಖಿನೋವಯಮ್ ॥೧೯॥ ಕಸ್ಯಪ್ರಸಾದಾದ್ರಾಮಂಚಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾಬಲಂ। ಅಭಿಗಚ್ಛೇಮಸಂಹೃಷ್ಟಾಸ್ಸುಗ್ರೀವಂಚಮಹಾಬಲಮ್ ॥೨೦॥ ಯದಿಕಶ್ಚಿತ್ಸಮರ್ಥೋವಸ್ಸಾಗರಪ್ಲವನೇಹರಿಃ । ಸದದಾತ್ವಿಹನಶ್ಶೀಘ್ರಂಪುಣ್ಯಾಮಭಯದಕ್ಷಿಣಾಮ್ ॥೨೧॥ ಅಂಗದಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾನಕಶ್ಚಿತ್ಕಿಂಚಿದಬ್ರವೀತ್। ಸ್ತಿಮಿತೇವಾಭವತ್ಸರ್ವಾತತ್ರಸಾಹರಿವಾಹಿನೀ ॥೨೨॥ ಪುನರೇವಾಂಗದಃಪ್ರಾಹತಾನ್ಹರೀನ್ಹರಿಸತ್ತಮಃ । ಸರ್ವೇಬಲವತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಭವಂತೋದೃಢವಿಕ್ರಮಾಃ ॥೨೩॥ ವ್ಯಪದೇಶ್ಯಕುಲೇಜಾತಾಃಪೂಜಿತಾಶ್ಚಾಪ್ಯಭೀಕ್ಷ್ಣಶಃ । ನಹಿವೋಗಮನೇಸಂಗಃಕದಾಚಿತ್ಕಸ್ಯಚಿತ್ಕ್ವಚಿತ್ ॥೨೪॥ ಬ್ರುವಧ್ವಂಯಸ್ಯಯಾಶಕ್ತಿಃಪ್ಲವನೇಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ—ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋಂಗದವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವೇತೇವಾನರೋತ್ತಮಾಃ। ಸ್ವಂಸ್ವಂಗತೌಸಮುತ್ಸಾಹಮಾಹುಸ್ತತ್ರಯಥಾಕ್ರಮಂ॥ ಗಜೋಗವಾಕ್ಷೋಗವಯಶ್ಶರಭೋಗಂಧಮಾದನಃ । ಮೈಂದಶ್ಚದ್ವಿವಿದಶ್ಚೈವಸುಷೇಣೋಜಾಂಬವಾಂಸ್ತಥಾ॥೨॥ ಆಬಭಾಷೇಗಜಸ್ತತ್ರಪ್ಲವೇಯಂದಶಯೋಜನಂ । ಗವಾಕ್ಷೋಯೋಜನಾನ್ಯಾಹಗಮಿಷ್ಯಾಮೀತಿವಿಂಶತಿಮ್ ॥೩॥ ಗವಯೋವಾನರಸ್ತತ್ರವಾನರಾಂಸ್ತಾನುವಾಚಹ । ತ್ರಿಂಶತಿಂತುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಯೋಜನಾನಾಂಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೪॥ ಶರಭೋವಾನರಸ್ತತ್ರವಾನರಾಂಸ್ತಾನುವಾಚಹ । ಚತ್ವಾರಿಂಶದ್ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಯೋಜನಾನಾಂಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೫॥ ವಾನರಾಂಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾಅಬ್ರವೀದ್ಗಂಧಮಾದನಃ। ಯೋಜನಾನಾಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಪಂಚಾಶತ್ತುನಸಂಶಯಃ ॥೬॥ ಮೈಂದಸ್ತುವಾನರಸ್ತತ್ರವಾನರಾಂಸ್ತಾನುವಾಚಹ । ಯೋಜನಾನಾಂಪರಂಷಷ್ಟಿಮಹಂಪ್ಲವಿತುಮುತ್ಸಹೇ ॥೭॥ ತತಸ್ತತ್ರಮಹಾತೇಜಾದ್ವಿವಿದಃಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ। ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿನಸಂದೇಹಸ್ಸಪ್ತತಿಂಯೋಜನಾನ್ಯಹಮ್॥೮॥ ಸುಷೇಣಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾಃಪ್ರೋಕ್ತವಾನ್ಕಪಿಸತ್ತಮಾನ್। ಅಶೀತಿಂಪ್ರತಿಜಾನೇಹಂಯೋಜನಾನಾಂಪರಾಕ್ರಮೇ ॥೯॥ ತೇಷಾಂಕಥಯತಾಂತತ್ರಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನನುಮಾನ್ಯಚ । ತತೋವೃದ್ಧತಮಸ್ತೇಷಾಂಜಾಂಬವಾನ್ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ॥೧೦॥ ಪೂರ್ವಮಸ್ಮಾಕಮಪ್ಯಾಸೀತ್ಕಶ್ಚಿದ್ಗತಿಪರಾಕ್ರಮಃ । ತೇವಯಂವಯಸಃಪಾರಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಸ್ಮಸಾಂಪ್ರತಮ್ ॥೧೧॥ ಕಿಂತುನೈವಂಗತೇಶಕ್ಯಮಿದಂಕಾರ್ಯಮುಪೇಕ್ಷಿತುಂ।ಯದರ್ಥಂಕಪಿರಾಜಶ್ಚರಾಮಶ್ಚಕೃತನಿಶ್ಚಯೌ॥೧೨॥ ಸಾಂಪ್ರತಂಕಾಲಭೇದೇನಯಾಗತಿಸ್ತಾಂನಿಬೋಧತ।ನವತಿಂಯೋಜನಾನಾಂತುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿನಸಂಶಯಃ ॥೧೩॥ ತಾಂಸ್ತುಸರ್ವಾನ್ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ಜಾಂಬವಾನ್ಪುನರಬ್ರವೀತ್।ನಖಲ್ವೇತಾವದೇವಾಸೀದ್ಗಮನೇಮೇಪರಾಕ್ರಮಃ ॥ ೧೪ ॥ ಮಯಾಮಹಾಬಲೇಶ್ಚೈವಯಜ್ಞೇವಿಷ್ಣುಸ್ಸನಾತನಃ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತಃಪೂರ್ವಂಕ್ರಮಮಾಣಸ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಮ್ ॥೧೫॥ ಸಇದಾನೀಮಹಂವೃದ್ಧಃಪ್ಲವನೇಮಂದವಿಕ್ರಮಃ। ಯೌವನೇಚತದಾಸೀನ್ಮೇಬಲಮಪ್ರತಿಮಂಪರೈಃ॥೧೬॥ ಸಂಪ್ರತ್ಯೇತಾವತೀಂಶಕ್ತಿಂಗಮನೇತರ್ಕಯಾಮ್ಯಹಂ। ನೈತಾವತಾಚಸಂಸಿದ್ಧಿಃಕಾರ್ಯಸ್ಯಾಸ್ಯಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೧೭॥ ಅಥೋತ್ತರಮುದಾರಾರ್ಥಮಬ್ರವೀದಂಗದಸ್ತದಾ। ಅನುಮಾನ್ಯಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಂಜಾಂಬವಂತಂಮಹಾಕಪಿಃ॥ ಅಹಮೇತದ್ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಯೋಜನಾನಾಂಶತಂಮಹತ್। ನಿವರ್ತನೇತುಮೇಶಕ್ತಿಸ್ಸ್ಯಾನ್ನವೇತಿನನಿಶ್ಚಿತಾ ॥೧೯॥ ತಮುವಾಚಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಂಜಾಂಬವಾನ್ವಾಕ್ಯಕೋವಿದಃ । ಜ್ಞಾಯತೇಗಮನೇಶಕ್ತಿಸ್ತವಹರ್ಯೃಕ್ಷಸತ್ತಮ ॥೨೦॥ ಕಾಮಂಶತಸಹಸ್ರಂವಾನಹ್ಯೇಷವಿಧಿರುಚ್ಯತೇ । ಯೋಜನಾನಾಂಭವಾನ್ಶಕ್ತೋಗಂತುಂಪ್ರತಿನಿವರ್ತಿತುಂ ॥ ೨೧ ॥ ನಹಿಪ್ರೇಷಯಿತಾತಾತಸ್ವಾಮೀಪ್ರೇಷ್ಯಃಕಥಂಚನ । ಭವತಾಯಂಜನಸ್ಸರ್ವಃಪ್ರೇಷ್ಯಃಪ್ಲವಗಸತ್ತಮ ॥೨೨॥ ಭವಾನ್ಕಲತ್ರಮಸ್ಮಾಕಂಸ್ವಾಮಿಭಾವೇವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ । ಸ್ವಾಮೀಕಲತ್ರಂಸೈನ್ಯಸ್ಯಗತಿರೇಷಾಪರಂತಪ ॥೨೩॥ ತಸ್ಮಾತ್ಕಲತ್ರವತ್ತಾತಪ್ರತಿಪಾಲ್ಯಸ್ಸದಾಭವಾನ್। ಅಪಿಚೈತಸ್ಯಕಾರ್ಯಸ್ಯಭವಾನ್ಮೂಲಮರಿಂದಮ ॥೨೪॥ ಮೂಲಮರ್ಥಸ್ಯಸಂರಕ್ಷ್ಯಮೇಷಕಾರ್ಯವಿದಾಂನಯಃ । ಮೂಲೇಹಿಸತಿಸಿಧ್ಯಂತಿಗುಣಾಃಪುಷ್ಪಫಲಾದಯಃ ॥೨೫॥ ತದ್ಭವಾನಸ್ಯಕಾರ್ಯಸ್ಯಸಾಧಕಸ್ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ। ಬುದ್ಧಿವಿಕ್ರಮಸಂಪನ್ನೋಹೇತುರತ್ರಪರಂತಪ ॥೨೬॥ ಗುರುಶ್ಚಗುರುಪುತ್ರಶ್ಚತ್ವಂಹಿನಃಕಪಿಸತ್ತಮ । ಭವಂತಮಾಶ್ರಿತ್ಯವಯಂಸಮರ್ಥಾಹ್ಯರ್ಥಸಾಧನೇ ॥೨೭॥ ಉಕ್ತವಾಕ್ಯಂಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಂಜಾಂಬವಂತಂಮಹಾಕಪಿಃ। ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೋತ್ತರಂವಾಕ್ಯಂವಾಲಿಸೂನುರಥಾಂಗದಃ ॥೨೮॥ ಯದಿನಾಹಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಕಾರ್ಯೇವಾನರಪುಂಗವಾಃ । ಪುನಃಖಲ್ವಿದಮಸ್ಮಾಭಿಃಕಾರ್ಯಂಪ್ರಾಯೋಪವೇಶನಮ್ ॥೨೯॥ ನಹ್ಯಕೃತ್ವಾಹರಿಪತೇಸ್ಸಂದೇಶಂತಸ್ಯಧೀಮತಃ । ತತ್ರಾಪಿಗತ್ವಾಪ್ರಾಣಾನಾಂಪಶ್ಯಾಮಿಪ

ರಿರಕ್ಷಿಣಾಮ್ ॥೩೦॥ ಸಹಿಪ್ರಸಾದೇಚಾತ್ಯರ್ಥಂಕೋಪೇಚಹರಿರೀಶ್ವರಃ । ಅತೀತ್ಯತಸ್ಯಸಂದೇಶಂವಿನಾಶೋಗಮನೇಭವೇತ್ ॥
ತದ್ಯಥಾಹ್ಯಸ್ಯಕಾರ್ಯಸ್ಯನಭವತ್ಯನ್ಯಥಾಗತಿಃ । ತದ್ಭವಾನೇವದೃಷ್ಟಾರ್ಥಸ್ಸಂಚಿಂತಯಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೩೨॥ ಸೋಂಗದೇನ
ತದಾವೀರಃಪ್ರತ್ಯುಕ್ತಃಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ । ಜಾಂಬವಾನುತ್ತರಂವಾಕ್ಯಂಪ್ರೋವಾಚೇದಂತತೋಂಗದಮ್ ॥೩೩॥ ಅಸ್ಯತೇವೀ
ರಕಾರ್ಯಸ್ಯನಕಿಂಚಿತ್ಪರಿಹೀಯತೇ । ಏಷಸಂಚೋದಯಾಮ್ಯೇನಂಯಃಕಾರ್ಯಂಸಾಧಯಿಷ್ಯತಿ ॥೩೪॥ ತತಃಪ್ರತೀತಂಪ್ಲವ
ತಾಂವರಿಷ್ಠಮೇಕಾಂತಮಾಶ್ರಿತ್ಯಸುಖೋಪವಿಷ್ಟಂ । ಸಂಚೋದಯಾಮಾಸಹರಿಪ್ರವೀರೋಹರಿಪ್ರವೀರಂಹನುಮಂತಮೇವ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ——ಪಂಚಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅನೇಕಶತಸಾಹಸ್ರೀಂವಿಷಣ್ಣಾಂಹರಿವಾಹಿನೀಂ । ಜಾಂಬವಾನ್ಸಮುದೀಕ್ಷ್ಯೈವಹನೂಮಂತಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ವೀ
ರವಾನರಲೋಕಸ್ಯಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರವಿಶಾರದ । ತೂಷ್ಣೀಮೇಕಾಂತಮಾಶ್ರಿತ್ಯಹನೂಮನ್ಕಿನ್ನಜಲ್ಪಸಿ ॥೨॥ ಹನೂಮನ್ಹರಿರಾ
ಜಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಸಮೋಹ್ಯಸಿ । ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋಶ್ಚಾಪಿತೇಜಸಾಚಬಲೇನಚ ॥೩॥ ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿನಃಪುತ್ರೋವೈನತೇಯೋ
ಮಹಾಬಲಃ । ಗರುತ್ಮಾನಿತಿವಿಖ್ಯಾತಉತ್ತಮಸ್ಸರ್ವಪಕ್ಷಿಣಾಂ ॥೪॥ ಬಹುಶೋಹಿಮಯಾದೃಷ್ಟಸ್ಸಾಗರೇಸಮಹಾಬಲಃ । ಭು
ಜಗಾನುದ್ಧರನ್ಪಕ್ಷೀಮಹಾವೇಗೋಮಹಾಯಶಾಃ ॥೫॥ ಪಕ್ಷಯೋರ್ಯದ್ಬಲಂತಸ್ಯತಾವದ್ಭುಜಬಲಂತವ । ವಿಕ್ರಮಶ್ಚಾಪಿವೇ
ಗಶ್ಚನತೇತೇನಾವಹೀಯತೇ ॥ ಬಲಂಬುದ್ಧಿಶ್ಚತೇಜಶ್ಚಸತ್ತ್ವಂಚಹರಿಪುಂಗವ । ವಿಶಿಷ್ಟಂಸರ್ವಭೂತೇಷುಕಿಮಾತ್ಮಾನಂನಬುಧ್ಯಸೇ ॥
ಅಸೀದಪ್ಸರಸಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾವಿಖ್ಯಾತಾಪುಂಜಿಕಸ್ಥಲಾ । ಅಂಜನೇತಿಪರಿಖ್ಯಾತಾಪತ್ನೀಕೇಸರಿಣೋಹರೇಃ ॥ ವಿಖ್ಯಾತಾತ್ರಿಷುಲೋ
ಕೇಷುರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿಮಾಭುವಿ । ಅಭಿಶಾಪಾದಭೂತ್ತಾತವಾನರೀಕಾಮರೂಪಿಣೀ ॥ ದುಹಿತಾವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಯಕುಂಜರಸ್ಯ
ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಕಪಿತ್ವೇಚಾರುಸರ್ವಾಂಗೀಕದಾಚಿತ್ಕಾಮರೂಪಿಣೀ ॥ ಮಾನುಷಂವಿಗ್ರಹಂಕೃತ್ವಾರೂಪಯೌವನಶಾಲಿನೀ ।
ವಿಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಾಭರಣಾಕದಾಚಿತ್ಕ್ಷೌಮವಾಸಿನೀ ॥೧೧॥ ಅಚರತ್ಪರ್ವತಸ್ಯಾಗ್ರೇಪ್ರಾವೃಡಂಬುದಸನ್ನಿಭೇ । ತಸ್ಯಾವಸ್ತ್ರಂ
ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯಾಃಪೀತಂರಕ್ತದಶಂಶುಭಂ ॥೧೨॥ ಸ್ಥಿತಾಯಾಃಪರ್ವತಸ್ಯಾಗ್ರೇಮಾರುತೋಪಹರಚ್ಛನೈಃ । ಸದದರ್ಶತತಸ್ತಸ್ಯಾ
ವೃತ್ತಾವೂರೂಸುಸಂಹತೌ ॥೧೩॥ ಸ್ತನೌಚಪೀನೌಸಹಿತೌಸುಜಾತಂಚಾರುಚಾನನಂ । ತಾಂವಿಶಾಲಾಯತಶ್ರೋಣೀಂ
ತನುಮಧ್ಯಾಂಯಶಸ್ವಿನೀಂ ॥ ೧೪ ॥ ದೃಷ್ಟ್ವೈವಶುಭಸರ್ವಾಂಗೀಂಪವನಃಕಾಮಮೋಹಿತಃ । ಸತೀಂಭುಜಾಭ್ಯಾಂದೀ
ರ್ಘಾಭ್ಯಾಂಪರ್ಯಷ್ವಜತಮಾರುತಃ ॥೧೫॥ ಮನ್ಮಥಾವಿಷ್ಟಸರ್ವಾಂಗೋಗತಾತ್ಮಾತಾಮನಿಂದಿತಾಂ । ಸಾತುತತ್ರೈವಸಂ
ಭ್ರಾಂತಾಸುವೃತ್ತಾವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೬॥ ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತಮಿದಂಕೋನಾಶಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ । ಅಂಜನಾಯಾವಚಃಶ್ರು
ತ್ವಾಮಾರುತಃಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ॥ ೧೭ ॥ ನತ್ವಾಂಹಿಂಸಾಮಿಸುಶ್ರೋಣಿಮಾಭೂತ್ತೇಸುಭಗೇಭಯಂ । ಮನಸಾಸ್ಮಿಗತೋ
ಯತ್ತ್ವಾಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಯಶಸ್ವಿನೀಮ್ ॥೧೮॥ ವೀರ್ಯವಾನ್ಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನಸ್ತವಪುತ್ರೋಭವಿಷ್ಯತಿ । ಮಹಾಸತ್ವೋಮಹಾ
ತೇಜಾಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೧೯॥ ಲಂಘನೇಪ್ಲವನೇಚೈವಭವಿಷ್ಯತಿಮತ್ಸಮಃ । ಏವಮುಕ್ತಾತತಸ್ತುಷ್ಟಾಜನನೀ
ತೇಮಹಾಕಪೇ ॥೨೦॥ ಗುಹಾಯಾಂತ್ವಾಂಮಹಾಬಾಹೋಪ್ರಜಜ್ಞೇಪ್ಲವಗರ್ಷಭ । ಅಭ್ಯುತ್ಥಿತಂತತಸ್ಸೂರ್ಯಂಬಾಲೋ
ದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹಾವನೇ ॥೨೧॥ ಫಲಂಚೇತಿಜಿಘೃಕ್ಷುಸ್ತ್ವಮುತ್ಪ್ಲುತ್ಯಾಭ್ಯುತ್ಪತೋದಿವಂ । ಶತಾನಿತ್ರೀಣಿಗತ್ವಾಥಯೋಜ
ನಾನಾಂಮಹಾಕಪೇ ॥ ೨೨ ॥ ತೇಜಸಾತಸ್ಯನಿರ್ಧೂತೋನವಿಷಾದಂಗತಸ್ತತಃ । ತಾವದಾಪತತಸ್ತೂರ್ಣಮಂತರಿಕ್ಷಂಮ
ಹಾಕಪೇ ॥೨೩॥ ಕ್ಷಿಪ್ತಮಿಂದ್ರೇಣತೇವಜ್ರಂಕ್ರೋಧಾವಿಷ್ಟೇನಧೀಮತಾ । ತತಶ್ಶೈಲಾಗ್ರಶಿಖರೇವಾಮೋಹನುರಭಜ್ಯತ ॥೨೪
ತತೋಹಿನಾಮಧೇಯಂತೇಹನೂಮಾನಿತಿಕೀರ್ತ್ಯತೇ । ತತಸ್ತ್ವಾಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾಯುರ್ಗಂಧವಹಸ್ಸ್ವಯಮ್ ॥೨೫॥
ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇಭೃಶಸಂಕ್ರುದ್ಧೋನವವೌವೈಪ್ರಭಂಜನಃ । ಸಂಭ್ರಾಂತಾಶ್ಚಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇಕ್ಷೋಭಿತೇಸತಿ ॥೨೬
ಪ್ರಸಾದಯಂತಿಸಂಕ್ರುದ್ಧಂಮಾರುತಂಭುವನೇಶ್ವರಾಃ । ಪ್ರಸಾದಿತೇಚಪವನೇಬ್ರಹ್ಮಾತುಭ್ಯಂವರಂದದೌ ॥೨೭॥ ಅಶಸ್ತ್ರ
ವಧ್ಯತಾಂತಾತಸಮರೇಸತ್ಯವಿಕ್ರಮ । ವಜ್ರಸ್ಯಚನಿಪಾತೇನವಿರುಜಂತ್ವಾಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಚ ॥೨೮॥ ಸಹಸ್ರನೇತ್ರಃಪ್ರೀತಾತ್ಮಾ
ದದೌತೇವರಮುತ್ತಮಂ । ಸ್ವಚ್ಛಂದತಶ್ಚಮರಣಂತೇಭೂಯಾದಿತಿವೈಪ್ರಭೋ ॥೨೯॥ ಸತ್ವಂಕೇಸರಿಣಃಪುತ್ರಃಕ್ಷೇತ್ರಜೋ
ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ । ಮಾರುತಸ್ಯೌರಸಃಪುತ್ರಸ್ತೇಜಸಾಚಾಪಿತತ್ಸಮಃ ॥೩೦॥ ತ್ವಂಹಿವಾಯುಸುತೋವತ್ಸಪ್ಲವನೇಚಾಪಿ
ತತ್ಸಮಃ । ವಯಮದ್ಯಗತಪ್ರಾಣಾಭವಾನ್ನಸ್ತ್ರಾತುಸಾಂಪ್ರತಂ ॥೩೧॥ ದಾಕ್ಷ್ಯವಿಕ್ರಮಸಂಪನ್ನಃಪಕ್ಷಿರಾಜಇವಾಪ
ರಃ । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮೇಮಯಾತಾತಸಶೈಲವನಕಾನನಾ । ತ್ರಿಸ್ಸಪ್ತಕೃತ್ವಃಪೃಥಿವೀಪರಿಕ್ರಾಂತಾಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ । ತಥಾಚೌಷಧ
ಯೋಸ್ಮಾಭಿಸ್ಸಂಚಿತಾದೇವಶಾಸನಾತ್ ॥೩೩॥ ನಿಷ್ಪನ್ನಮಮೃತಂಯಾಭಿಸ್ತದಾಸೀನ್ನೋಮಹದ್ಬಲಂ । ಸಇದಾನೀಮಹಂವೃ
ದ್ಧಃಪರಿಹೀನಪರಾಕ್ರಮಃ ॥ ಸಾಂಪ್ರತಂಕಾಲಮಸ್ಮಾಕಂಭವಾನ್ಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತಃ । ತದ್ವಿಜೃಂಭಸ್ವವಿಕ್ರಾಂತಃಪ್ಲವ
ತಾಮುತ್ತಮೋಹ್ಯಸಿ ॥ ತ್ವದ್ವೀರ್ಯಂದ್ರಷ್ಟುಕಾಮೇಯಂಸರ್ವಾವಾನರವಾಹಿನೀ । ಉತ್ತಿಷ್ಠಹರಿಶಾರ್ದೂಲಲಂಘಯಸ್ವಮಹಾ

ರ್ಣವಮ್ ‖ ಪರಾಹಿಸರ್ವಭೂತಾನಾಂಹನೂಮನ್ಯಾಗತಿಸ್ತವ | ವಿಷಣ್ಣಾ ಹರಯಸ್ಸರ್ವೇಹನೂಮನ್ಕಿಮುಪೇಕ್ಷಸೇ ‖೩೭
ವಿಕ್ರಮಸ್ವಮಹಾವೇಗೋವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ರೀನ್ವಿಕ್ರಮಾನಿವ ‖೩೮‖ ತತಸ್ತು ವೈಜಾಂಬವತಾಪ್ರಚೋದಿತಃ ಪ್ರ[illegible]
ನಾತ್ಮಜಃಕಪಿಃ | ಪ್ರಹರ್ಷಯಂಸ್ತಾಂಹರಿವೀರವಾಹಿನೀಂಚಕಾರರೂಪಂಪವನಾತ್ಮಜಸ್ತದಾ ‖ ‖೩೯‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ — ಷಟ್ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಜೃಂಭಮಾಣಂತೇಕ್ರಮಿತುಂಶತಯೋಜನಂ | ವೀರ್ಯೇಣಾಪೂರ್ಯಮಾಣಂಚಸಹಸಾ[illegible] ‖
ಸಹಸಾಶೋಕಮುತ್ಸೃಜ್ಯಪ್ರಹರ್ಷೇಣಸಮನ್ವಿತಾಃ | ವಿನೇದುಸ್ತುಷ್ಟುವುಶ್ಚಾಪಿಹನೂಮಂತಂಮಹಾಬಲಂ ‖೨‖ [illegible]
ಕ್ರಮಕ್ಕೃತೋತ್ಸಾಹಂನಾರಾಯಣಮಿವಾಪ್ರಜಾಃ | ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನೋಹನುಮಾನ್ವ್ಯವರ್ಧತಮಹಾಬಲಃ ‖೩‖ ಸಮಾ
ವಿಧ್ಯಚಲಾಂಗೂಲಂಹರ್ಷಾಚ್ಚಬಲಮೇಯಿವಾನ್ | ತಸ್ಯಸಂಸ್ತೂಯಮಾನಸ್ಯವೃದ್ಧೈರ್ವಾನರಪುಂಗವೈಃ ‖೪‖ ತೇಜಸಾಪೂ
ರ್ಯಮಾಣಸ್ಯರೂಪಮಾಸೀದನುತ್ತಮಂ | ಯಥಾವಿಜೃಂಭತೇಸಿಂಹೋವಿವೃದ್ಧೇಗಿರಿಗಹ್ವರೇ ‖೫‖ ಮಾರುತ[illegible]
ತ್ರಸ್ತಥಾಸಂಪ್ರತಿಜೃಂಭತೇ | ಅಶೋಭತಮುಖಂತಸ್ಯಜೃಂಭಮಾಣಸ್ಯಧೀಮತಃ ‖೬‖ ಅಂಬರೀಷೋಪಮಂ[illegible]
ಧೂಮಇವಪಾವಕಃ | ಹರೀಣಾಮುತ್ಥಿತೋಮಧ್ಯಾತ್ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟತನೂರುಹಃ ‖೭‖ ಅಭಿವಾದ್ಯ[illegible]
ಮಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್ | ಆರುಜರ್ಪರ್ವತಾಗ್ರಾಣಿಹುತಾಶನಸಖೋನಿಲಃ ‖೮‖ ಬಲವಾನಪ್ರಮೇಯಶ್ಚ[illegible]
ರಃ | ತಸ್ಯಾಹಂಶೀಘ್ರವೇಗಸ್ಯಶೀಘ್ರಗಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ‖ ಮಾರುತಸ್ಯೌರಸಃಪುತ್ರಃಪ್ಲವನೇನಾಸ್ತಿ[illegible]
ಹಿವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಾಲಿಖಂತಮಿವಾಂಬರಂ ‖೧೦‖ ಮೇರುಂಗಿರಿಮಸಂಗೇನಪರಿಗಂತುಂಸಹಸ್ರಶಃ | ಬಾಹು[illegible]
ಣಾಹಮುತ್ಸಹೇ ‖ ಸಮಾಪ್ಲಾವಯಿತುಂಲೋಕಂಸಪರ್ವತನದೀಹ್ರದಂ | ಮಮೋರುಜಂಘಾವೇಗೇನ[illegible] ‖ ಸ
ಮುಚ್ಛ್ರಿತಮಹಾಗ್ರಾಹಃಸಮುದ್ರೋವರುಣಾಲಯಃ | ಪನ್ನಗಾಶನಮಾಕಾಶೇಪತಂತಂಪಕ್ಷಿಸೇವಿತಂ ‖ [illegible]
ಕ್ತಃಪರಿಗಂತುಂಸಹಸ್ರಶಃ | ಉದಯಾತ್ಪ್ರಸ್ಥಿತಂವಾಪಿಜ್ವಲಂತಂರಶ್ಮಿಮಾಲಿನಂ ‖ ಅನಸ್ತಮಿತ[illegible]
ಸಮುತ್ಸಹೇ | ಪೃಥಿವ್ಯಾದಕ್ಷಿಣಾತ್ತಾವದುತ್ತರಂಗಂತುಮುತ್ಸಹೇ ‖ ತತೋಭೂಮಿಮಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ[illegible]
ಹೇ | ಪ್ರವೇಗೇನೈವಮಹತಾಭೀಮೇನಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ ‖೧೬‖ ಉತ್ಸಹೇಯಮತಿಕ್ರಾಂತುಂಸರ್ವಾನಾಕಾಶ[illegible]
ರಾನ್ ಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿದಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿಮೇದಿನೀಂ ‖ ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚೂರ್ಣಯಿಷ್ಯಾಮಿಪ್ಲವಮಾನಃ[illegible] ‖೧೭
ಷ್ಯಾಮ್ಯೂರುವೇಗೇನಪ್ಲವಮಾನೋಮಹಾರ್ಣವಂ ‖ ಲತಾನಾಂವಿವಿಧಂಪುಷ್ಪಂಪಾದಪಾನಾಂಚಸರ್ವಶಃ[illegible]
ಮಾಮದ್ಯಪ್ಲವಮಾನಂವಿಹಾಯಸಾ ‖ ಭವಿಷ್ಯತಿಹಿಮೇಪಂಥಾಃಸ್ವಾತೇಃಪಂಥಾಇವಾಂಬರೇ | [illegible]
ಮುತ್ಪತಿಷ್ಯಂತಿಮೇಪವಾ ‖ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿನಿಪತಿಷ್ಯಂತಂಸರ್ವಭೂತಾನಿವಾನರಾಃ | ಮಹಾಮೇಘ[illegible]
ಧ್ವಂಸ್ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ‖೨೧‖ ದಿವಮಾವೃತ್ಯಗಚ್ಛಂತಂಗ್ರಸಮಾನಮಿವಾಂಬರಂ | ವಿಧಮಿಷ್ಯಾಮಿ[illegible]
ಷ್ಯಾಮಿಪರ್ವತಾನ್ ‖೨೨‖ ಸಾಗರಂಕ್ಷೋಭಯಿಷ್ಯಾಮಿಪ್ಲವಮಾನಸ್ಸಮಾಹಿತಃ | ವೈನತೇಯಸ್ಯ[illegible]
ರುತಸ್ಯವಾ ‖೨೩‖ ಋತೇಸುಪರ್ಣರಾಜಾನಂಮಾರುತಂವಾಮಹಾಬಲಂ | ನತದ್ಭೂತಂಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿ[illegible]
ನುವ್ರಜೇತ್ ‖೨೪‖ ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾತ್ರೇಣನಿರಾಲಂಬನಮಂಬರಂ | ಸಹಸಾನಿಪತಿಷ್ಯಾಮಿ[illegible]
ಭವಿಷ್ಯತಿಹಿಮೇರೂಪಂಪ್ಲವಮಾನಸ್ಯಸಾಗರೇ | ವಿಷ್ಣೋಃಕ್ರಮಮಾಣಸ್ಯತಥಾತ್ರೀನ್ವಿಕ್ರಮಾನ್[illegible]
ಹಂಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿಮನಶ್ಚೇಷ್ಟಾಚಮೇತಥಾ | ಅಹಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿವೈದೇಹೀಂಪ್ರಮೋದಧ್ವಂಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ‖೨೭‖ [illegible]
ಸ್ಯಸಮೇವೇಗೇಗರುಡಸ್ಯಸಮೋಜವೇ | ಅಯುತಂಯೋಜನಾನಾಂತುಗಮಿಷ್ಯಾಮೀತಿಮೇಮತಿಃ ‖೨೮‖ [illegible]
ಬ್ರಹ್ಮಣೋವಾಸ್ವಯಂಭುವಃ | ವಿಕ್ರಮ್ಯಸಹಸಾಹಸ್ತಾದಮೃತಂತದಿಹಾನಯೇ ‖೨೯‖ [illegible]
ಚ್ಛೇಯಮಿತಿಮೇಮತಿಃ | ತದಾತಂವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಂಗರ್ಜಂತಮಮಿತೌಜಸಂ ‖೩೦‖ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ[illegible]
ವಿಸ್ಮಿತಾಃ | ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಜ್ಞಾತೀನಾಂಶೋಕನಾಶನಂ ‖೩೧‖ ಉವಾಚಪರಿಸಂಹೃಷ್ಟೋಜಾಂಬವಾನ್ಹರಿಸತ್ತ
ಮಃ | ವೀರಕೇಸರಿಣಃಪುತ್ರಹನೂಮನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜ ‖೩೨‖ ಜ್ಞಾತೀನಾಂವಿಪುಲಶ್ಶೋಕಸ್ತ್ವಯಾ[illegible] | ತ
ವಕಲ್ಯಾಣರುಚಯಃಕಪಿಮುಖ್ಯಾಸ್ಸಮಾಗತಾಃ ‖೩೩‖ ಮಂಗಳಂಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂಕರಿಷ್ಯಂತಿಸಮಾಹಿತಾಃ | ಋಷೀ
ಣಾಂಚಪ್ರಸಾದೇನಕಪಿವೃದ್ಧಮತೇನಚ ‖೩೪‖ ಗುರೂಣಾಂಚಪ್ರಸಾದೇನಸಂಪ್ಲವಸ್ವಮಹಾರ್ಣವಂ | ಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮಸ್ತ್ವೇ
ಕಪಾದೇನಯಾವದಾಗಮನಂತವ ‖೩೫‖ ತ್ವದ್ಗತಾನಿಚಸರ್ವೇಷಾಂಜೀವಿತಾನಿವನೌಕಸಾಂ | ತತಸ್ತು ಹರಿಶಾರ್ದೂಲಸ್ತಾ
ನುವಾಚವನೌಕಸಃ ‖೩೬‖ ನೇಯಂಮಮಮಹೀವೇಗಂಲಂಘನೇಧಾರಯಿಷ್ಯತಿ | ಏತಾನೀಹನಗಸ್ಯಾಸ್ಯಶಿಲಾಸಂಕಟಶಾಲಿ
ನಃ ‖೩೭‖ ಶಿಖರಾಣಿಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯಸ್ಥಿರಾಣಿಚಮಹಾಂತಿಚ | ಏಷುವೇಗಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಮಹೇಂದ್ರಶಿಖರೇಷ್ವಹಂ ‖೩೮‖

ನಾನಾದ್ರುಮವಿಕೀರ್ಣೇಷು ಧಾತುನಿಷ್ಯಂದಶೋಭಿಷು। ಪಿತಾಸಿಮಮ ಗಂಧಃ ಶಿಖರಾಣಿಮಹಾಂತ್ರಿಚ॥೨೮॥ಪ್ಲವತೋಧಾರಯಿಷ್ಯಂತಿ ಯೋಜನಾನಾಮಿತಶ್ಶತಂ। ತತಸ್ತಂಮಾರುತಪ್ರಖ್ಯಸ್ಸಹರಿರ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥೨೯॥ ಆರುರೋಹನಗಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಮಹೇಂದ್ರಮರಿಮರ್ದನಃ। ವೃತಂನಾನಾವಿಧೈರ್ವೃಕ್ಷೈರ್ಮೃಗಸೇವಿತಶಾದ್ವಲಂ ॥೩೦॥ ಲತಾಕುಸುಮಸಂಬಾಧಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಪಫಲದ್ರುಮಂ। ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂಲಚರಿತಂ ಮತ್ತಮಾತಂಗಸೇವಿತಂ ॥೩೧॥ ಮತ್ತದ್ವಿಜಗಣೋದ್ಘುಷ್ಟಂ ಸಲಿಲೋತ್ಪೀಡಸಂಕುಲಂ। ಮಹದ್ಭಿರುಚ್ಛ್ರಿತಂಶೃಂಗೈರ್ಮಹೇಂದ್ರಂಸಮಹಾಬಲಃ॥೩೨॥ವಿಚಚಾರಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮಹೇಂದ್ರಸಮವಿಕ್ರಮಃ। ಪಾದಾಭ್ಯಾಂಪೀಡಿತಸ್ತೇನ ಮಹಾಶೈಲೋಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೩೩॥ ರರಾಜಸಿಂಹಾಭಿಹತೋಮಹಾನ್ಮತ್ತಇವದ್ವಿಪಃ। ಮುಮೋಚಸಲಿಲೋತ್ಪೀಡಾನ್ ವಿಪ್ರಕೀರ್ಣಶಿಲೋಚ್ಚಯಃ॥೩೪॥ವಿತ್ರಸ್ತಮೃಗಮಾತಂಗಪ್ರಕಂಪಿತಮಹಾದ್ರುಮಃ।ನಾಗಗಂಧರ್ವಮಿಥುನೈಃ ಪಾನಸಂಸರ್ಗಕರ್ಕಶೈಃ॥೩೫॥ ಉತ್ಪತದ್ಭಿರ್ವಿಹಂಗೈಶ್ಚ ವಿದ್ಯಾಧರಗಣೈರಪಿ। ತ್ಯಜ್ಯಮಾನಮಹಾಸಾನುಸ್ಸಂನಿಲೀನಮಹೋರಗಃ ॥೩೬॥ ಚಲಶೃಂಗಶಿಲೋದ್ಘಾತಸ್ತದಾಭೂತ್ಸಮಹಾಗಿರಿಃ।ನಿಶ್ವಸದ್ಭಿಸ್ತಥಾತೈಸ್ತು ಭುಜಂಗೈರರ್ಧನಿಸ್ಸೃತೈಃ ॥ ೩೭ ॥ ಸಪತಾಕಇವಾಭಾತಿ ಸತದಾಧರಣೀಧರಃ। ಋಷಿಭಿಸ್ತ್ರಾಸಸಂಭ್ರಾಂತೈಸ್ತ್ಯಜ್ಯಮಾನಶಿಲೋಚ್ಚಯಃ ॥೩೮॥ ಸೀದನ್ಮಹತಿಕಾಂತಾರೇ ಸಾರ್ಥಹೀನಇವಾಧ್ವಗಃ॥ ಸವೇಗವಾನ್ವೇಗಸಮಾಹಿತಾತ್ಮಾ ಹರಿಪ್ರವೀರಃಪರವೀರಹಂತಾ। ಮನಸ್ಸಮಾಧಾಯಮಹಾನುಭಾವೋ ಜಗಾಮಲಂಕಾಂಮನಸಾಮನಸ್ವೀ ॥ ... ... ೫೦॥

ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ- ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ— ಆದಿಕಾವ್ಯೇ- ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ— ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಿಕಾಯಾಂ- ಸಂಹಿತಾಯಾಂ ಶ್ರೀಮತ್ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡೇ— ಸಪ್ತಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ

ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡಪಠನಶ್ರವಣಯೋಃಫಲಂ.

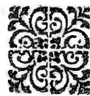
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣೇ— ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೇ- ಅಧ್ಯಾಯೇ,

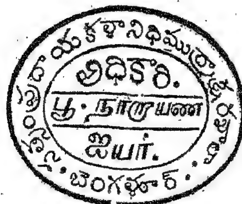
ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಖ್ಯಮಿಮಂಶ್ರುಣ್ವನ್ ಪಠನ್ವಾಪಿವಿಧಾನತಃ। ಇಹಸಂಪೂಜಿತಸರ್ವೈರಂತೇಬ್ರಹ್ಮಣಿಲೀಯತೇ ॥

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂಮಾತ್ರಾಹೀನಂತುಯದ್ಭವೇತ್ । ತತ್ಸರ್ವಂಕ್ಷಮ್ಯತಾಂದೇವ ನಾರಾಯಣನಮೋಸ್ತುತೇ॥

ಓಂ— ತತ್ಸತ್- ಶ್ರೀರಾಮಾರ್ಪಣಮಸ್ತು.

ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಕಾಂಡಸ್ಸಮಾಪ್ತೋಭೂತ್

ಶ್ರೀರಸ್ತು

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ಸುಂದರಕಾಂಡ ಪ್ರಾರಂಭಃ

ಶ್ರೀ ಸೀತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಭರತ ಶತ್ರುಘ್ನ ಹನುಮತ್ಸಮೇತ-ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ

ತತೋರಾವಣನೀತಾಯಾಸ್ಸೀತಾಯಾಶ್ಶತ್ರುಕರ್ಶನಃ । ಇಯೇಷಪದಮನ್ವೇಷ್ಟುಂಚಾರಣಾಚರಿತೇಪಥಿ ॥೧॥ ದುಷ್ಕರಂ
ನಿಷ್ಪ್ರತಿದ್ವಂದ್ವಂಚಿಕೀರ್ಷನ್ಕರ್ಮವಾನರಃ । ಸಮುದಗ್ರಶಿರೋಗ್ರೀವೋಗವಾಂಪತಿರಿವಾಬಭೌ ॥೨॥ ಅಥವೈಡೂರ್ಯವರ್ಣೇ
ಷುಶಾಡ್ವಲೇಷುಮಹಾಬಲಃ । ಧೀರಸ್ಸಲಿಲಕಲ್ಪೇಷುವಿಚಚಾರಯಥಾಸುಖಂ ॥೩॥ ದ್ವಿಜಾನ್ವಿತ್ರಾಸಯನ್ಧೀಮಾನುರಸಾಪಾದ
ಪಾನ್ಹರನ್ । ಮೃಗಾಂಶ್ಚಸುಬಹೂನ್ನಿಘ್ನನ್ಪ್ರವೃದ್ಧಇವಕೇಸರೀ ॥೪॥ ನೀಲಲೋಹಿತಮಾಂಜಿಷ್ಠಪದ್ಮವರ್ಣೈಸ್ಸಿತಾಸಿತೈಃ।
ಸ್ವಭಾವವಿಹಿತೈಶ್ಚಿತ್ರೈರ್ಧಾತುಭಿಸ್ಸಮಲಂಕೃತಂ ॥೫॥ ಕಾಮರೂಪಿಭಿರಾವಿಷ್ಟಮಭೀಕ್ಷ್ಣಂಸಪರಿಚ್ಛದೈಃ । ಯಕ್ಷಕಿನ್ನ
ರಗಂಧರ್ವೈರ್ದೇವಕಲ್ಪೈಶ್ಚಪನ್ನಗೈಃ ॥ ೬ ॥ ಸತಸ್ಯಗಿರಿವರ್ಯಸ್ಯತಲೇನಾಗವರ್ಯೈರ್ಯುತೇ । ತಿಷ್ಠನ್ಕಪಿವರಸ್ತತ್ರಹ್ರದೇನಾಗಇ
ವಾಬಭೌ ॥೭॥ ಸಸೂರ್ಯಾಯಮಹೇಂದ್ರಾಯಪವನಾಯಸ್ವಯಂಭುವೇ। ಭೂತೇಭ್ಯಶ್ಚಾಂಜಲಿಂಕೃತ್ವಾಚಕಾರಗಮನೇಮತಿಂ॥೮॥
ಅಂಜಲಿಂಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃಕುರ್ವನ್ಪವನಾಯಾತ್ಮಯೋನಯೇ । ತತೋಭಿವವೃಧೇಗಂತುಂದಕ್ಷಿಣೋದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ ॥೯॥ ಪ್ಲವಂಗಪ್ರವ
ರೈರ್ದೃಷ್ಟಃಪ್ಲವನೇಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ । ವವೃಧೇರಾಮವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂಸಮುದ್ರಇವಪರ್ವಸು ॥೧೦॥ ನಿಷ್ಪ್ರಮಾಣಶರೀರಸ್ಸನ್ಲಿ
ಲಂಘಯಿಷುರರ್ಣವಂ । ಬಾಹುಭ್ಯಾಂಪೀಡಯಾಮಾಸಚರಣಾಭ್ಯಾಂಚಪರ್ವತಂ ॥ ೧೧ ॥ ಸಚಚಾಲಾಚಲಶ್ಚಾರುರ್ಮುಹೂ
ರ್ತಂಕಪಿಪೀಡಿತಃ । ತರೂಣಾಂಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರಾಣಾಂಸರ್ವಂಪುಷ್ಪಮಶಾತಯತ್ ॥ ೧೨ ॥ ತೇನಪಾದಪಮುಕ್ತೇನಪುಷ್ಪೌಘೇಣ
ಸುಗಂಧಿನಾ। ಸರ್ವತಸ್ಸಂವೃತಶ್ಶೈಲೋಬಭೌಪುಷ್ಪಮಯೋಯಥಾ ॥೧೩॥ ತೇನಚೋತ್ತಮವೀರ್ಯೇಣಪೀಡ್ಯಮಾನಸ್ಸಪರ್ವತಃ।
ಸಲಿಲಂಸಂಪ್ರಸುಸ್ರಾವಮದಂಮತ್ತಇವದ್ವಿಪಃ ॥೧೪॥ ಪೀಡ್ಯಮಾನಸ್ತುಬಲಿನಾಮಹೇಂದ್ರಸ್ತೇನಪರ್ವತಃ।ರೀತೀರ್ನಿರ್ವರ್ತಯಾ
ಮಾಸಕಾಂಚನಾಂಜನರಾಜತೀಃ।॥೧೫॥ಮುಮೋಚಚಶಿಲಾಶ್ಶೈಲೋವಿಶಾಲಾಸ್ಸಮನಶ್ಶಿಲಾಃ । ಮಧ್ಯಮೇನಾರ್ಚಿಷಾಜುಷ್ಟೋ
ಧೂಮರಾಜಿಮಿವಾನಲಃ ॥೧೬॥ ಗಿರಿಣಾಪೀಡ್ಯಮಾನೇನಪೀಡ್ಯಮಾನಾನಿಸರ್ವತಃ। ಗುಹಾಗತಾನಿಭೂತಾನಿವಿನೇದುರ್ವಿಕೃತೈಸ್ಸ್ವ
ರೈಃ॥೧೭॥ ಸಮಹಾನ್ಸತ್ವಸನ್ನಾದಶ್ಶೈಲಪೀಡಾನಿಮಿತ್ತಜಃ । ಪೃಥಿವೀಂಪೂರಯಾಮಾಸದಿಶಶ್ಚೋಪವನಾನಿಚ॥೧೮॥ಶಿರೋ
ಭಿಃಪೃಥುಭಿಸ್ಸರ್ಪಾವ್ಯಕ್ತಸ್ವಸ್ತಿಕಲಕ್ಷಣೈಃ । ವಮಂತಃಪಾವಕಂಘೋರಂದದಂಶುರ್ದಶನೈಶ್ಶಿಲಾಃ ॥೧೯॥ ತಾಸ್ತದಾಸವಿ
ಷೈರ್ದಷ್ಟಾಃಕುಪಿತೈಸ್ತೈರ್ಮಹಾಶಿಲಾಃ। ಜಜ್ವಲುಃಪಾವಕೋದ್ದೀಪ್ತಾಬಿಭಿದುಶ್ಚಸಹಸ್ರಧಾ ॥೨೦॥ ಯಾನಿಚೌಷಧಜಾಲಾ
ನಿತಸ್ಮಿನ್ಜಾತಾನಿಪರ್ವತೇ । ವಿಷಘ್ನಾನ್ಯಪಿನಾಗಾನಾಂನಶೇಕುಶ್ಶಮಿತುಂವಿಷಂ ॥೨೧॥ ಭಿದ್ಯತೇಯಂಗಿರಿರ್ಭೂತೈರಿತಿಮತ್ವಾ
ತಪಸ್ವಿನಃ । ತ್ರಸ್ತಾವಿದ್ಯಾಧರಾಸ್ತಸ್ಮಾದುತ್ಪೇತುಸ್ಸ್ತ್ರೀಗಣೈಸ್ಸಹ ॥ ೨೨ ॥ ಪಾನಭೂಮಿಗತಂಹಿತ್ವಾಹೈಮಮಾಸವಭಾ
ಜನಂ । ಪಾತ್ರಾಣಿಚಮಹಾರ್ಹಾಣಿಕರಕಾಂಶ್ಚಹಿರಣ್ಮಯಾನ್ ॥ ೨೩ ॥ ಲೇಹ್ಯಾನುಚ್ಚಾವಚಾನ್ಭಕ್ಷ್ಯಾನ್ಮಾಂಸಾನಿವಿವಿ
ಧಾನಿಚ । ಆರ್ಷಭಾಣಿಚಚರ್ಮಾಣಿಖಡ್ಗಾಂಶ್ಚಕನಕತ್ಸರೂನ್ ॥೨೪॥ ಕೃತಕಂಠಗುಣಾಃಕ್ಷೀಬಾರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಾಃ।
ರಕ್ತಾಕ್ಷಾಃಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಾಶ್ಚಗಗನಂಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ ॥ ೨೫ ॥ ಹಾರನೂಪುರಕೇಯೂರಪಾರಿಹಾರ್ಯಧರಾಃಸ್ತ್ರಿಯಃ । ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ಸ
ಸ್ಮಿತಾಸ್ತಸ್ಥುರಾಕಾಶೇರಮಣೈಸ್ಸಹ ॥ ೨೬ ॥ ದರ್ಶಯಂತೋಮಹಾವಿದ್ಯಾಂವಿದ್ಯಾಧರಮಹರ್ಷಯಃ । ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ತಸ್ಥು
ರಾಕಾಶೇವೀಕ್ಷಾಂಚಕ್ರುಶ್ಚಪರ್ವತಂ ॥೨೭॥ ಶುಶ್ರುವುಶ್ಚತದಾಶಬ್ದಮೃಷೀಣಾಂಭಾವಿತಾತ್ಮನಾಂ।ಚಾರಣಾನಾಂಚಸಿದ್ಧಾನಾಂ
ಸ್ಥಿತಾನಾಂವಿಮಲೇಂಬರೇ ॥೨೮॥ ಏಷಪರ್ವತಸಂಕಾಶೋಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ತಿತೀರ್ಷತಿಮಹಾವೇಗಸ್ಸಮುದ್ರಂ
ಮಕರಾಲಯಂ ॥೨೯॥ ರಾಮಾರ್ಥಂವಾನರಾರ್ಥಂಚಚಿಕೀರ್ಷನ್ಕರ್ಮದುಷ್ಕರಂ । ಸಮುದ್ರಸ್ಯಪರಂಪಾರಂದುಷ್ಪ್ರಾಪಂ
ಪ್ರಾಪ್ತುಮಿಚ್ಛತಿ ॥೩೦॥ ಇತಿವಿದ್ಯಾಧರಾಃಶ್ರುತ್ವಾವಾಚಸ್ತೇಷಾಂತಪಸ್ವಿನಾಂ । ತಮಪ್ರಮೇಯಂದದೃಶುಃಪರ್ವತೇವಾನರರ್ಷ

ತ್ವಯಿ ದೃಷ್ಟೇ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಅತಿಥಿಃ ಪೂಜಯ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂ ... ತಿಷ್ಠ ತ್ವಂ ಹರಿಶಾರ್ದೂಲ ವಿಶ್ರಮ್ಯತಾಂ
ತಿಕಾರಾರ್ಥೀತ್ವತ್ತಸ್ಸಮ್ಮಾನಮರ್ಹತಿ । ತಿಷ್ಠತ್ವಂಹರಿಶಾರ್ದೂಲವಿಶ್ರಮ್ಯಮಯಿಗಮ್ಯತಾಂ ॥ ೧೧೫ ॥ ತ್ವನ್ನಿಮಿತ್ತಪ್ರ
ನೇನಾಹಂಬಹುಮಾನಾತ್ಪ್ರಚೋದಿತಃ । ಯೋಜನಾನಾಂಶತಂಚಾಪಿಕಪಿರೇಷಸಮಾಪ್ಲುತಃ ॥೧೧೬॥ ತವಸಾನುಷುವಿಶ್ರಾಂತಶ್ಶೇಷಂ
ಪ್ರಕ್ರಮತಾಮಿತಿ । ತದಿದಂಗಂಧವತ್ಸ್ವಾದುಕಂದಮೂಲಫಲಂಬಹು ॥ ೧೧೭ ॥ ತದಾಸ್ವಾದ್ಯಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠವಿಶ್ರಾಂತೋನುಗಮಿ
ಷ್ಯಸಿ । ಅಸ್ಮಾಕಮಪಿಸಂಬಂಧಃಕಪಿಮುಖ್ಯತ್ವಯಾಸ್ತಿವೈ ॥೧೧೮॥ ಪ್ರಖ್ಯಾತಸ್ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುಮಹಾಗುಣಪರಿಗ್ರಹಃ । ವೇ
ಗವಂತಃಪ್ಲವಂತೋಯೇಪ್ಲವಗಾಮಾರುತಾತ್ಮಜ॥೧೧೯॥ತೇಷಾಂಮುಖ್ಯತಮಂಮನ್ಯೇತ್ವಾಮಹಂಕಪಿಕುಂಜರ । ಅತಿಥಿಃಕಿಲಪೂ
ಜಾರ್ಹಃಪ್ರಾಕೃತೋಪಿವಿಜಾನತಾ ॥ ೧೨೦ ॥ ಧರ್ಮಂಜಿಜ್ಞಾಸಮಾನೇನಕಿಂಪುನಸ್ತ್ವಾದೃಶೋಮಹಾನ್ । ತ್ವಂಹಿದೇವವರಿಷ್ಠ
ಸ್ಯಮಾರುತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೧೨೧ ॥ ಪುತ್ರಸ್ತಸ್ಯೈವವೇಗೇನಸದೃಶಃಕಪಿಕುಂಜರ । ಪೂಜಿತೇತ್ವಯಿಧರ್ಮಜ್ಞಪೂಜಾಂ
ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿಮಾರುತಃ ॥ ೧೨೨ ॥ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂಪೂಜನೀಯೋಮೇಶೃಣುಚಾಪ್ಯತ್ರಕಾರಣಂ । ಪೂರ್ವಂಕೃತಯುಗೇತಾತ
ಪರ್ವತಾಃಪಕ್ಷಿಣೋಭವನ್ ॥ ೧೨೩ ॥ ತೇಭಿಜಗ್ಮುರ್ದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಗರುಡಾನಿಲವೇಗಿನಃ । ತತಸ್ತೇಷುಪ್ರಯಾತೇಷುದೇವಸಂಘಾಸ್ಸ
ಹರ್ಷಿಭಿಃ ॥ ೧೨೪ ॥ ಭೂತಾನಿಚಭಯಂಜಗ್ಮುಸ್ತೇಷಾಂಪತನಶಂಕಯಾ । ತತಃಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಃಪರ್ವತಾನಾಂಶತಕ್ರತುಃ॥
ಪಕ್ಷಾಂಶ್ಚಿಚ್ಛೇದವಜ್ರೇಣತತ್ರತತ್ರಸಹಸ್ರಶಃ । ಸಮಾಮುಪಾಗತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋವಜ್ರಮುದ್ಯಮ್ಯದೇವರಾಟ್ ॥ ೧೨೬ ॥ ತತೋ
ಹಂಸಹಸಾಕ್ಷಿಪ್ತಃ ಶ್ವಸನೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಅಸ್ಮಿನ್ಲವಣತೋಯಚಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಃಪ್ಲವಗೋತ್ತಮ ॥ ೧೨೭ ॥ ಗುಪ್ತಪಕ್ಷಸ್ಸಮ
ಗ್ರಶ್ಚತವಪಿತ್ರಾಭಿರಕ್ಷಿತಃ। ತತೋಹಂಮಾನಯಾಮಿತ್ವಾಂಮಾನ್ಯೋಹಿಮಮಮಾರುತಃ ॥೧೨೮॥ ತ್ವಯಾಮೇಷಸಂಬಂಧಃಕ
ಪಿಮುಖ್ಯಮಹಾಗುಣಃ । ಅಸ್ಮಿಂನೇವಂಗತೇಕಾರ್ಯೇಸಾಗರಸ್ಯಮಮೈವಚ ॥೧೨೯॥ ಪ್ರೀತಿಂಪ್ರೀತಮನಾಃಕರ್ತುಂತ್ವಮರ್ಹಸಿ
ಮಹಾಕಪೇ । ಶ್ರಮಂಮೋಚಯಪೂಜಾಂಚಗೃಹಾಣಕಪಿಸತ್ತಮ ॥೧೩೦॥ ಪ್ರೀತಿಂಚಬಹುಮನ್ಯಸ್ವಪ್ರೀತೋಸ್ಮಿತವದರ್ಶನಾತ್।
ಏವಮುಕ್ತಃಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತಂನಗೋತ್ತಮಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೩೧॥ ಪ್ರೀತೋಸ್ಮಿಕೃತಮಾತಿಥ್ಯಂಮನ್ಯುರೇಷೋಪನೀಯತಾಂ । ತ್ವರ
ತೇಕಾರ್ಯಕಾಲೋಮೇಅಹಶ್ಚಾಪ್ಯತಿವರ್ತತೇ ॥ ೧೩೨ ॥ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಚಮಯಾದತ್ತಾನಸ್ಥಾತವ್ಯಮಿಹಾಂತರೇ । ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಪಾಣಿ
ನಾಶೈಲಮಾಲಂಬ್ಯಹರಿಪುಂಗವಃ ॥ ೧೩೩ ॥ ಜಗಾಮಾಕಾಶಮಾವಿಶ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ಪ್ರಹಸನ್ನಿವ। ಸಪರ್ವತಸಮುದ್ರಾಭ್ಯಾಂಬಹು
ಮಾನಾದವೇಕ್ಷಿತಃ ॥೧೩೪ ॥ ಪೂಜಿತಶ್ಚೋಪಪನ್ನಾಭಿರಾಶೀರ್ಭಿರನಿಲಾತ್ಮಜಃ । ಅಥೋರ್ಧ್ವಂದೂರಮುತ್ಪತ್ಯಹಿತ್ವಾಶೈಲಮ
ಹಾರ್ಣವೌ ॥ ಪಿತುಃಪಂಥಾನಮಾಸಾದ್ಯಜಗಾಮವಿಮಲೇಂಬರೇ । ತತಶ್ಚೋರ್ಧ್ವಗತಿಂಪ್ರಾಪ್ಯಗಿರಿಂತಮವಲೋಕಯನ್ ॥೧೩೬॥
ವಾಯುಸೂನುರ್ನಿರಾಲಂಬೇಜಗಾಮವಿಮಲೇಂಬರೇ । ತದ್ದ್ವಿತೀಯಂಹನುಮತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಕರ್ಮಸುದುಷ್ಕರಂ ॥೧೩೭॥ ಪ್ರಶ
ಶಂಸುಸ್ಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ। ದೇವತಾಶ್ಚಾಭವನ್ಹೃಷ್ಟಾಸ್ತತ್ರಸ್ಥಾಸ್ತಸ್ಯಕರ್ಮಣಾ ॥೧೩೮॥ ಕಾಂಚನಸ್ಯ
ಮನಾಭಸ್ಯಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಶ್ಚವಾಸವಃ । ಉವಾಚವಚನಂಧೀಮಾನ್ಪರಿತೋಷಾತ್ಸಗದ್ಗದಂ ॥೧೩೯॥ ಸುನಾಭಂಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠಂಸ್ವ
ಯಮೇವಶಚೀಪತಿಃ। ಹಿರಣ್ಯನಾಭಶೈಲೇಂದ್ರಪರಿತುಷ್ಟೋಸ್ಮಿತೇಭೃಶಂ ॥೧೪೦॥ ಅಭಯಂತೇಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿತಿಷ್ಠಸೌಮ್ಯಯಥಾಸು
ಖಂ। ಸಾಹ್ಯಂಕೃತಂತೇಸುಮಹದ್ವಿಕ್ರಾಂತಸ್ಯಹನೂಮತಃ ॥೧೪೧॥ ಕ್ರಮತೋಯೋಜನಶತಂನಿರ್ಭಯಸ್ಯಭಯೇಸತಿ।ರಾಮಸ್ಯೈ
ಷಹಿದೌತ್ಯೇನಯಾತಿದಾಶರಥೇರ್ಹರಿಃ ॥ ೧೪೨ ॥ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಂಕುರ್ವತಾತಸ್ಯತೋಷಿತೋಸ್ಮಿದೃಢಂತ್ವಯಾ । ತತಃಪ್ರಹರ್ಷಮ
ಗಮದ್ವಿಪುಲಂಸರ್ವತೋತ್ತಮಃ ॥ ೧೪೩ ॥ ದೇವತಾನಾಂಪತಿಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪರಿತುಷ್ಟಂಶತಕ್ರತುಂ । ಸವೈದತ್ತವರಶ್ಶೈಲೋಬ
ಭೂವಾವಸ್ಥಿತಸ್ತದಾ ॥ ೧೪೪ ॥ ಹನೂಮಾಂಶ್ಚಮುಹೂರ್ತೇನವ್ಯತಿಚಕ್ರಾಮಸಾಗರಂ । ತತೋದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾ
ಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ ॥ ೧೪೫ ॥ ಅಬ್ರುವನ್ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶಾಂಸುರಸಾಂನಾಗಮಾತರಂ । ಅಯಂವಾತಾತ್ಮಜಃಶ್ರೀಮಾನ್ಪ್ಲವತೇ
ಸಾಗರೋಪರಿ ॥ ೧೪೬ ॥ ಹನೂಮಾನ್ನಾಮತಸ್ಯತ್ವಂಮುಹೂರ್ತಂವಿಘ್ನಮಾಚರ । ರಾಕ್ಷಸಂರೂಪಮಾಸ್ಥಾಯಸುಘೋರಂ
ಪರ್ವತೋಪಮಂ ॥ ೧೪೭ ॥ ದಂಷ್ಟ್ರಾಕರಾಳಂಪಿಂಗಾಕ್ಷಂವಕ್ತ್ರಂಕೃತ್ವಾನಭಸ್ಸಮಂ । ಬಲಮಿಚ್ಛಾಮಹೇಜ್ಞಾತುಂಭೂಯ
ಶ್ಚಾಸ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ ॥ ೧೪೮ ॥ ತ್ವಾಂವಿಜೇಷ್ಯತ್ಯುಪಾಯೇನವಿಷಾದಂವಾಗಮಿಷ್ಯತಿ । ಏವಮುಕ್ತಾತುಸಾದೇವೀದೈವತೈರಭಿ
ಸತ್ಕೃತಾ ॥೧೪೯॥ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯೇಸುರಸಾಬಿಭ್ರತೀರಾಕ್ಷಸಂವಪುಃ।ವಿಕೃತಂಚವಿರೂಪಂಚಸರ್ವಸ್ಯಚಭಯಾವಹಂ ॥೧೫೦॥
ಪ್ಲವಮಾನಂಹನೂಮಂತಮಾವೃತ್ಯೇದಮುವಾಚಹ। ಮಮಭಕ್ಷಃಪ್ರದಿಷ್ಟಸ್ತ್ವಮೀಶ್ವರೈರ್ವಾನರರ್ಷಭ॥೧೫೧॥ಅಹಂತ್ವಾಂ
ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿಪ್ರವಿಶೇದಂಮಮಾನನಂ। ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸುರಸಯಾಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾನರರ್ಷಭಃ ॥ ೧೫೨ ॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನಃ
ಶ್ರೀಮಾನಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ರಾಮೋದಾಶರಥಿಃಶ್ರೀಮಾನ್ಪ್ರವಿಷ್ಟೋದಂಡಕಾವನಂ ॥ ೧೫೩ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವೈ
ದೇಹ್ಯಾಚಾಪಿಭಾರ್ಯಯಾ । ಅನ್ಯಕಾರ್ಯವಿಷಕ್ತಸ್ಯಬದ್ಧವೈರಸ್ಯರಾಕ್ಷಸೈಃ ॥ ೧೫೪ ॥ ತಸ್ಯಸೀತಾಹೃತಾಭಾರ್ಯಾರಾವಣೇನಯ

ಶಸ್ವಿನೀ । ತಸ್ಯಾಸ್ಸಕಾಶಂದೂತೋಹಂಗಮಿಷ್ಯೇರಾಮಶಾಸನಾತ್ ॥ ೧೫೫ ॥ ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿರಾಮಸ್ಯಸಾಹ್ಯಂವಿಷಯವಾ
ಸಿನಿ । ಅಥವಾಮೈಥಿಲೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಂಚಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾರಿಣಂ ॥ ೧೫೬ ॥ ಆಗಮಿಷ್ಯಾಮಿತೇವಕ್ತ್ರಂಸತ್ಯಂಪ್ರತಿಶೃಣೋ
ಮಿತೇ । ಏವಮುಕ್ತಾಹನುಮತಾಸುರಸಾಕಾಮರೂಪಿಣೀ ॥ ೧೫೭ ॥ ಅಬ್ರವೀನ್ನಾತಿವರ್ತೇನ್ಮಾಂಕಶ್ಚಿದೇಷವರೋಮಮ ।ತಂ
ಪ್ರಯಾಂತಂಸಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಸುರಸಾವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೫೮ ॥ ಬಲಂಜಿಜ್ಞಾಸಮಾನಾವೈನಾಗಮಾತಾಹನೂಮತಃ । ಪ್ರವಿ
ಶ್ಯವದನಂಮೇದ್ಯಗಂತವ್ಯಂವಾನರೋತ್ತಮ ॥ ೧೫೯ ॥ ವರಏಷಪುರಾದತ್ತೋಮಮಧಾತ್ರೇತಿಸತ್ವರಾ । ವ್ಯಾದಾಯವಕ್ತ್ರಂವಿಪು
ಲಂಸ್ಥಿತಾಸಾಮಾರುತೇಃಪುರಃ ॥೧೬೦॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸುರಸಯಾಕ್ರುದ್ಧೋವಾನರಪುಂಗವಃ ! ಅಬ್ರವೀತ್ಕುರುವೈವಕ್ತ್ರಂಯೇನ
ಮಾಂವಿಷಹಿಷ್ಯಸೇ ॥ ೧೬೧ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸುರಸಾಂಕ್ರುದ್ಧೋದಶಯೋಜನಮಾಯತಃ । ದಶಯೋಜನವಿಸ್ತಾರೋಬಭೂವಹನು
ಮಾಂಸ್ತದಾ ॥ ೧೬೨ ॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮೇಘಸಂಕಾಶಂದಶಯೋಜನಮಾಯತಂ । ಚಕಾರಸುರಸಾಚಾಸ್ಯಂವಿಂಶದ್ಯೋಜನಮಾ
ಯತಂ ॥ ೧೬೩ ॥ ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಸ್ತೃತಾಸ್ಯಾಂತುವಾಯುಪುತ್ರಸ್ಸುಬುದ್ಧಿಮಾನ್ । ಹನೂಮಾಂಸ್ತುತತಃಕ್ರುದ್ಧಸ್ತ್ರಿಂಶ
ದ್ಯೋಜನಮಾಯತಃ ॥ ೧೬೪ ॥ ಚಕಾರಸುರಸಾವಕ್ತ್ರಂಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ತಥೋಚ್ಛ್ರಿತಂ । ಬಭೂವಹನುಮಾನ್ವೀರಃಪಂಚಾಶದ್ಯೋಜ
ನೋಚ್ಛ್ರಿತಃ ॥೧೬೫॥ ಚಕಾರಸುರಸಾವಕ್ತ್ರಂಷಷ್ಟಿಯೋಜನಮಾಯತಂ । ತಥೈವಹನುಮಾನ್ವೀರಸ್ಸಪ್ತತೀಯೋಜನೋಚ್ಛ್ರಿ
ತಃ ॥೧೬೬॥ ಚಕಾರಸುರಸಾವಕ್ತ್ರಮಶೀತೀಯೋಜನಾಯತಂ । ಹನೂಮಾನಚಲಪ್ರಖ್ಯೋನವತೀಯೋಜನೋಚ್ಛ್ರಿತಃ ॥೧೬೭॥
ಚಕಾರಸುರಸಾವಕ್ತ್ರಂಶತಯೋಜನಮಾಯತಂ । ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವ್ಯಾದಿತಂವಕ್ತ್ರಂವಾಯುಪುತ್ರಸ್ಸುಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥ ೧೬೮ ॥
ದೀರ್ಘಜಿಹ್ವಂಸುರಸಯಾಸುಘೋರಂನರಕೋಪಮಂ । ಸುಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯಾತ್ಮನಃಕಾಯಂಜೀಮೂತಇವಮಾರುತಿಃ ॥ ೧೬೯ ॥ ತಸ್ಮಿ
ನ್ಮುಹೂರ್ತೇಹನುಮಾನ್ಬಭೂವಾಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರಕಃ । ಸೋಭಿಪತ್ಯಾಶುತದ್ವಕ್ತ್ರಂನಿಷ್ಪತ್ಯಾಚಮಹಾಬಲಃ ॥ ೧೭೦ ॥ ಅಂತರಿ
ಕ್ಷಸ್ಥಿತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಪ್ರಹಸನ್ನಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಸ್ಮಿಹಿತೇವಕ್ತ್ರಂದಾಕ್ಷಾಯಣಿನಮೋಸ್ತುತೇ ॥೧೭೧ ॥ಗಮಿಷ್ಯೇ
ಯತ್ರವೈದೇಹೀಸತ್ಯಶ್ಚಾಸೀದ್ವರಸ್ತವ । ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವದನಾನ್ಮುಕ್ತಂಚಂದ್ರಂರಾಹುಮುಖಾದಿವ ॥ ೧೭೨ ॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಸುರ
ಸಾದೇವೀಸ್ವೇನರೂಪೇಣವಾನರಂ । ಅರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯೈಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಗಚ್ಛಸೌಮ್ಯಯಥಾಸುಖಂ ॥೧೭೩॥ ಸಮಾನಯಸ್ವವೈದೇಹೀಂರಾಘ
ವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ । ತತ್ತೃತೀಯಂಹನುಮತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಕರ್ಮಸುದುಷ್ಕರಂ ॥೧೭೪॥ ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಭೂತಾನಿಪ್ರಶಶಂಸುಸ್ತ
ದಾಹರಿಂ । ಸಸಾಗರಮನಾಧೃಷ್ಯಮಭ್ಯೇತ್ಯವರುಣಾಲಯಂ ॥ ೧೭೫ ॥ ಜಗಾಮಾಕಾಶಮಾವಿಶ್ಯವೇಗೇನಗರುಡೋಪಮಃ । ಸೇವಿತೇ
ವಾರಿಧಾರಾಭಿಃಪತಗೈಶ್ಚನಿಷೇವಿತೇ ॥ ೧೭೬ ॥ ಚರಿತೇಕೈಶಿಕಾಚಾರ್ಯೈರೈರಾವತನಿಷೇವಿತೇ । ಸಿಂಹಕುಂಜರಶಾರ್ದೂಲಪಕ್ಷಿ
ಗೋರಗವಾಹನೈಃ ॥ ೧೭೭ ॥ ವಿಮಾನೈಸ್ಸಂಪತದ್ಭಿಶ್ಚವಿಮಲೈಸ್ಸಮಲಂಕೃತೇ । ವಜ್ರಾಶನಿಸಮಾಘಾತೈಃಪಾವಕೈರುಪ
ಶೋಭಿತೇ ॥ ೧೭೮ ॥ ಕೃತಪುಣ್ಯೈರ್ಮಹಾಭಾಗೈಸ್ಸ್ವರ್ಗಜಿದ್ಭಿರಲಂಕೃತೇ । ವಹತಾಹವ್ಯಮತ್ಯರ್ಥಂ ಸೇವಿತೇಚಿತ್ರಭಾನು
ನಾ ॥ ೧೭೯ ॥ ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಚಂದ್ರಾರ್ಕತಾರಾಗಣವಿಭೂಷಿತೇ । ಮಹರ್ಷಿಗಣಗಂಧರ್ವನಾಗಯಕ್ಷಸಮಾಕುಲೇ ॥ ೧೮೦ ॥
ವಿವಿಕ್ತೇವಿಮಲೇವಿಶ್ವೇವಿಶ್ವಾವಸುನಿಷೇವಿತೇ । ದೇವರಾಜಗಜಾಕ್ರಾಂತೇಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಪಥೇಶಿವೇ ॥ ೧೮೧ ॥ ವಿತಾನೇಜೀವಲೋಕಸ್ಯ
ವಿತತೇಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ಮಿತೇ । ಬಹುಶಸ್ಸೇವಿತೇವೀರೈರ್ವಿದ್ಯಾಧರಗಣೈರ್ವರೈಃ ॥ ೧೮೨ ॥ ಜಗಾಮವಾಯುಮಾರ್ಗೇತುಗರುತ್ಮಾನಿವ
ಮಾರುತಿಃ । ಹನೂಮಾನ್ಮೇಘಜಾಲಾನಿಪ್ರಕರ್ಷನ್ಮಾರುತೋಯಥಾ ॥ ೧೮೩ ॥ ಕಾಲಾಗರುಸುವರ್ಣಾನಿನೀಲರಕ್ತಸಿತಾ
ನಿಚ । ಕಪಿನಾಕೃಷ್ಯಮಾಣಾನಿಮಹಾಭ್ರಾಣಿಚಕಾಶಿರೇ ॥೧೮೪॥ ಪ್ರವಿಶನ್ನಭ್ರಜಾಲಾನಿನಿಷ್ಪತಂಶ್ಚಪುನಃಪುನಃ।ಪ್ರಾವೃಷೀಂ
ದುರಿವಾಭಾತಿನಿಷ್ಪತನ್ಪ್ರವಿಶಂಸ್ತದಾ ॥ ೧೮೫ ॥ ಪ್ರದೃಶ್ಯಮಾನಸ್ಸರ್ವತ್ರಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಭೇಜೇಂಬರಂನಿರಾ
ಲಂಬಂಲಂಬಪಕ್ಷಇವಾದ್ರಿರಾಟ್ ॥ ೧೮೬ ॥ ಪ್ಲವಮಾನಂತುತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸಿಂಹಿಕಾನಾಮರಾಕ್ಷಸೀ । ಮನಸಾಚಿಂತಯಾಮಾ
ಸಪ್ರವೃದ್ಧಾಕಾಮರೂಪಿಣೀ ॥ ೧೮೭ ॥ ಅದ್ಯದೀರ್ಘಸ್ಯಕಾಲಸ್ಯಭವಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಮಾಶಿತಾ । ಇದಂಹಿಮೇಮಹತ್ಸತ್ತ್ವಂಚಿರಸ್ಯ
ವಶಮಾಗತಂ ॥ ೧೮೮ ॥ ಇತಿಸಂಚಿಂತ್ಯಮನಸಾಛಾಯಾಮಸ್ಯಸಮಾಕ್ಷಿಪತ್ । ಛಾಯಾಯಾಂಸಂಗೃಹೀತಾಯಾಂಚಿಂ
ತಯಾಮಾಸವಾನರಃ ॥೧೮೯॥ ಸಮಾಕ್ಷಿಪ್ತೋಸ್ಮಿಸಹಸಾಪಂಗೂಕೃತಪರಾಕ್ರಮಃ। ಪ್ರತಿಲೋಮೇನವಾತೇನಮಹಾನೌರಿವಸಾ
ಗರೇ ॥೧೯೦॥ ತಿರ್ಯಗೂರ್ಧ್ವಮಧಶ್ಚೈವವೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ತತಃಕಪಿಃ । ದದರ್ಶಚಮಹಾಸತ್ವಮುತ್ಥಿತಂಲವಣಾಂಭಸಿ ॥ ೧೯೧ ॥
ತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಚಿಂತಯಾಮಾಸಮಾರುತಿರ್ವಿಕೃತಾನನಂ । ಕಪಿರಾಜ್ಞಾಯಥಾಖ್ಯಾತಂಸತ್ವಮದ್ಭುತದರ್ಶನಂ ॥ ೧೯೨ ॥ ಛಾ
ಯಾಗ್ರಾಹಿಮಹಾವೀರ್ಯಂತದಿದಂನಾತ್ರಸಂಶಯಃ । ಸತಾಂಬುದ್ಧ್ವಾರ್ಥತತ್ವೇನಸಿಂಹಿಕಾಂಮತಿಮಾನ್ಕಪಿಃ ॥ ೧೯೩ ॥ ವ್ಯವ
ರ್ಧತಮಹಾಕಾಯಃಪ್ರಾವೃಷೀವಬಲಾಹಕಃ।ಸಾತಸ್ಯಕಾಯಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯವರ್ಧಮಾನಂಮಹಾಕಪೇಃ ॥ ೧೯೪ ॥ ವಕ್ತ್ರಂಪ್ರ

ಸಾರಯಾಮಾಸಪಾತಾಳಾಂತರಸನ್ನಿಭಂ । ಘನರಾಜೀವಗರ್ಜಂತೀವಾನರಂಸಮಭಿದ್ರವತ್ ॥ ೧೯೫ ॥ ಸದದರ್ಶತತಸ್ತಸ್ಯಾ
ವಿವೃತಂಸುಮಹನ್ಮುಖಂ । ಕಾಯಮಾತ್ರಂಚಮೇಧಾವಿಮರ್ಮಾಣಿಚಮಹಾಕಪಿಃ ॥ ೧೯೬ ॥ ಸತಸ್ಯಾವಿವೃತೇವಕ್ತ್ರೇವಜ್ರಸಂ
ಹನನಃಕಪಿಃ । ಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯಮುಹುರಾತ್ಮಾನಂನಿಷ್ಪಪಾತಮಹಾಬಲಃ ॥ ೧೯೭ ॥ ಆಸ್ಯೇತಸ್ಯಾನಿಮಜ್ಜಂತಂದದೃಶುಸ್ಸಿದ್ಧಚಾರಣಾಃ ।
ಗ್ರಸ್ಯಮಾನಂಯಥಾಚಂದ್ರಂಪೂರ್ಣಂಪರ್ವಣಿರಾಹುಣಾ ॥ ೧೯೮ ॥ ತತಸ್ತಸ್ಯಾನಖೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಮರ್ಮಾಣ್ಯುತ್ಕೃತ್ಯವಾನ
ರಃ । ಉತ್ಪಪಾತಾಥವೇಗೇನಮನಸ್ಸಂಪಾತವಿಕ್ರಮಃ ॥ ೧೯೯ ॥ ತಾಂತುದೃಷ್ಟ್ವಾಚಧೃತ್ಯಾಚದಾಕ್ಷಿಣ್ಯೇನನಿಪಾತ್ಯಚ । ಸಕಪಿ
ಪ್ರವರೋವೇಗಾದ್ವವೃಧೇಪುನರಾತ್ಮವಾನ್ ॥ ೨೦೦ ॥ ಹೃತಹೃತ್ಸಾಹನುಮತಾಪಪಾತಲವಣಾಂಭಸಿ । ತಾಂಹತಾಂವಾನರೇಣಾಶುಪ
ತಿತಾಂವೀಕ್ಷ್ಯಸಿಂಹಿಕಾಂ ॥ ೨೦೧ ॥ ಭೂತಾನ್ಯಾಕಾಶಚಾರೀಣಿತಮೂಚುಃಪ್ಲವಗರ್ಷಭಂ । ಭೀಮಮದ್ಯಕೃತಂಕರ್ಮ
ಮಹತ್ಸತ್ವಂತ್ವಯಾಹತಂ ॥ ೨೦೨ ॥ ಸಾಧಯಾರ್ಥಮಭಿಪ್ರೇತಮರಿಷ್ಟಂಗಚ್ಛಮಾರುತೇ । ಯಸ್ಯತ್ವೇತಾನಿಚತ್ವಾರಿವಾ
ನರೇಂದ್ರಯಥಾತವ ॥ ೨೦೩ ॥ ಧೃತಿರ್ದೃಷ್ಟಿರ್ಮತಿರ್ದಾಕ್ಷ್ಯಂಸ್ವಕರ್ಮಸುನಸೀದತಿ । ಸತೈಸ್ಸಂಭಾವಿತಃಪೂಜ್ಯೈಃಪ್ರತಿಪನ್ನ
ಪ್ರಯೋಜನಃ ॥ ೨೦೪ ॥ ಜಗಾಮಾಕಾಶಮಾವಿಶ್ಯಪನ್ನಗಾಶನವತ್ಕಪಿಃ । ಪ್ರಾಪ್ತಭೂಯಿಷ್ಠಪಾರಸ್ತುಸರ್ವತಃಪ್ರವಿಲೋಕ
ಯನ್ ॥ ೨೦೫ ॥ ಯೋಜನಾನಾಂಶತಸ್ಯಾಂತೇವನರಾಜಿಂದದರ್ಶಸಃ । ದದರ್ಶಚಪತನ್ನೇವವಿವಿಧದ್ರುಮಭೂಷಿತಂ ॥ ೨೦೬ ॥ ದ್ವೀ
ಪಂಶಾಖಾಮೃಗಶ್ರೇಷ್ಠೋಮಲಯೋಪವನಾನಿಚ । ಸಾಗರಂಸಾಗರಾನೂಪಾನ್ಸಾಗರಾನೂಪಜಾನ್ದ್ರುಮಾನ್ ॥ ೨೦೭ ॥ ಸಾಗರ
ಸ್ಯಚಪತ್ನೀನಾಂಮುಖಾನ್ಯಪಿವಿಲೋಕಯನ್ । ಸಮಹಾಮೇಘಸಂಕಾಶಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮವಾನ್ ॥ ೨೦೮ ॥ ನಿ
ರುಂಧಂತಮಿವಾಕಾಶಂಚಕಾರಮತಿಮಾನ್ಮತಿಂ । ಕಾಯವೃದ್ಧಿಂಪ್ರವೇಗಂಚಮಮದೃಷ್ಟ್ವೈವರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ೨೦೯ ॥ ಮಯಿಕೌ
ತೂಹಲಂಕುರ್ಯುರಿತಿಮೇನೇಮಹಾಕಪಿಃ । ತತಶ್ಶರೀರಂಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯತನ್ಮಹೀಧರಸನ್ನಿಭಂ ॥ ೨೧೦ ॥ ಪುನಃಪ್ರಕೃತಿಮಾಪೇದೇವೀತಮೋ
ಹಇವಾತ್ಮವಾನ್ । ತದ್ರೂಪಮತಿಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯಹನೂಮಾನ್ಪ್ರಕೃತೌಸ್ಥಿತಃ ॥ ೨೧೧ ॥ ತ್ರೀನ್ಕ್ರಮಾನಿವವಿಕ್ರಮ್ಯಬಲಿವೀರ್ಯ
ಹರೋಹರಿಃ । ಸಚಾರುನಾನಾವಿಧರೂಪಧಾರೀಪರಂಸಮಾಸಾದ್ಯಸಮುದ್ರತೀರಂ । ಪರೈರಶಕ್ಯಃಪ್ರತಿಪನ್ನರೂಪಸ್ಸಮೀಕ್ಷಿ
ತಾತ್ಮಾಸಮವೇಕ್ಷಿತಾರ್ಥಃ ॥ ೨೧೨ ॥ ತತಸ್ಸಲಂಬಸ್ಯಗಿರೇಸ್ಸಮೃದ್ಧೇವಿಚಿತ್ರಕೂಟೇನಿಪಪಾತಕೂಟೇ । ಸಕೇತಕೋದ್ದಾಲಕನಾರಿಕೇ
ಳೇಮಹಾದ್ರಿಕೂಟಪ್ರತಿಮೋಮಹಾತ್ಮಾ ॥ ೨೧೩ ॥ ತತಸ್ತುಸಂಪ್ರಾಪ್ಯಸಮುದ್ರತೀರಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಲಂಕಾಂಗಿರಿವರ್ಯಮೂರ್ಧ್ನಿ ।
ಕಪಿಸ್ತುತಸ್ಮಿನ್ನಿಪಪಾತಪರ್ವತೇವಿಧೂಯರೂಪಂವ್ಯಥಯನ್ಮೃಗದ್ವಿಜಾನ್ ॥ ೨೧೪ ॥ ಸಸಾಗರಂದಾನವಪನ್ನಗಾಯುತಂಬ
ಲೇನವಿಕ್ರಮ್ಯಮಹೋರ್ಮಿಮಾಲಿನಂ । ನಿಪತ್ಯತೀರೇಚಮಹೋದಧೇಸ್ತದಾದದರ್ಶಲಂಕಾಮಮರಾವತೀಮಿವ ॥ ೨೧೫ ॥ ಇತಿಶ್ರೀ
ಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ–ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಪ್ರಥಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಸಾಗರಮನಾಧೃಷ್ಯಮತಿಕ್ರಮ್ಯಮಹಾಬಲಃ । ತ್ರಿಕೂಟಶಿಖರೇಲಂಕಾಂಸ್ಥಿತಾಂಸ್ವಸ್ಥೋದದರ್ಶಹ ॥ ೧ ॥ ತತಃಪಾದಪ
ಮುಕ್ತೇನಪುಷ್ಪವರ್ಷೇಣವೀರ್ಯವಾನ್ । ಅಭಿವೃಷ್ಟಃಸ್ಥಿತಸ್ತತ್ರಬಭೌಪುಷ್ಪಮಯೋಯಥಾ ॥ ೨ ॥ ಯೋಜನಾನಾಂಶತಂಶ್ರೀಮಾ
ನ್ತೀರ್ತ್ವಾಪ್ಯುತ್ತಮವಿಕ್ರಮಃ । ಅನಿಶ್ವಸನ್ಕಪಿಸ್ತತ್ರನಗ್ಲಾನಿಮಧಿಗಚ್ಛತಿ ॥ ೩ ॥ ಶತಾನ್ಯಹಂಯೋಜನಾನಾಂಕ್ರಮೇಯಂಸುಬ
ಹೂನ್ಯಪಿ । ಕಿಂಪುನಸ್ಸಾಗರಸ್ಯಾಂತಂಸಂಖ್ಯಾತಂಶತಯೋಜನಂ ॥ ೪ ॥ ಸತುವೀರ್ಯವತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಃಪ್ಲವತಾಮಪಿಚೋತ್ತಮಃ ।
ಜಗಾಮವೇಗವಾನ್ಲಂಕಾಂಲಂಘಯಿತ್ವಾಮಹೋದಧಿಂ ॥ ೫ ॥ ಶಾದ್ವಲಾನಿಚನೀಲಾನಿಗಂಧವಂತಿವನಾನಿಚ । ಗಣ್ಡವಂತಿಚಮಧ್ಯೇ
ನಜಗಾಮನಗವಂತಿಚ ॥ ೬ ॥ ಶೈಲಾಂಶ್ಚತರುಸಂಛನ್ನಾನ್ವನರಾಜೀಶ್ಚಪುಷ್ಪಿತಾಃ । ಅಭಿಚಕ್ರಾಮತೇಜಸ್ವೀಹನೂಮಾನ್ಮಾ
ರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ೭ ॥ ಸತಸ್ಮಿನ್ನಚಲೇತಿಷ್ಠನ್ವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿಚ । ಸನಗಾಗ್ರೇಚತಾಂಲಂಕಾಂದದರ್ಶಪವನಾತ್ಮಜಃ ॥ ೮ ॥ ಸರ
ಳಾನ್ಕರ್ಣಿಕಾರಾಂಶ್ಚಖರ್ಜೂರಾಂಶ್ಚಸುಪುಷ್ಪಿತಾನ್ । ಪ್ರಿಯಾಳಾನ್ಮುಚುಳಿಂದಾಂಶ್ಚಕುಟಜಾನ್ಕೇತಕಾನಪಿ ॥ ೯ ॥ ಪ್ರಿಯಂ
ಗೂನ್ಗಂಧಪೂರ್ಣಾಂಶ್ಚನೀಪಾನ್ಸಪ್ತಚ್ಛದಾನಪಿ । ಪನಸಾಂಕೋವಿದಾರಾಂಶ್ಚಕರವೀರಾಂಶ್ಚಪುಷ್ಪಿತಾನ್ ॥ ೧೦ ॥ ಪುಷ್ಪ
ಭಾರನಿಬದ್ಧಾಂಶ್ಚತಥಾಮುಕುಳಿತಾನಪಿ । ಪಾದಪಾನ್ವಿಹಗಾಕೀರ್ಣಾನ್ಪವನೋದ್ಧೂತಮಸ್ತಕಾನ್ ॥ ೧೧ ॥ ಹಂಸಕಾರಂಡ
ವಾಕೀರ್ಣಾವಾಪೀಃಪದ್ಮೋತ್ಪಲಾಯುತಾಃ । ಆಕ್ರೀಡಾನ್ವಿವಿಧಾನ್ರಮ್ಯಾನ್ವಿವಿಧಾಂಶ್ಚಜಲಾಶಯಾನ್ ॥ ೧೨ ॥ ಸಂವೃತಾನ್
ವಿವಿಧೈರ್ವೃಕ್ಷೈಸ್ಸರ್ವರ್ತುಫಲಪುಷ್ಪಿತೈಃ । ಉದ್ಯಾನಾನಿಚರಮ್ಯಾಣಿದದರ್ಶಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥ ೧೩ ॥ ಸಮಾಸಾದ್ಯಚಲಕ್ಷ್ಮೀ
ವಾನ್ಲಂಕಾಂರಾವಣಪಾಲಿತಾಂ । ಪರಿಘಾಭಿಸ್ಸಪದ್ಮಾಭಿಸ್ಸೋತ್ಪಲಾಭಿರಲಂಕೃತಾಂ ॥ ೧೪ ॥ ಸೀತಾಪಹರಣಾರ್ಥೇನರಾವ
ಣೇನಸುರಕ್ಷಿತಾಂ । ಸಮಂತಾದ್ವಿಚರದ್ಭಿಶ್ಚರಾಕ್ಷಸೈರುಗ್ರಧನ್ವಿಭಿಃ ॥ ೧೫ ॥ ಕಾಂಚನೇನಾವೃತಾಂರಮ್ಯಾಂಪ್ರಾಕಾರೇಣಮ
ಹಾಪುರೀಂ । ಗೃಹೈಶ್ಚಗಿರಿಸಂಕಾಶೈಶ್ಶಾರದಾಂಬುದಸನ್ನಿಭೈಃ ॥ ೧೬ ॥ ಪಾಂಡುರಾಭಿಃಪ್ರತೋಳೀಭಿರುಚ್ಚಾಭಿರಭಿಸಂವೃ

ತಾಂ । ಅಟ್ಟಾಲಕಸಮಾಕೀರ್ಣಾಂಪತಾಕಾಧ್ವಜಮಾಲಿನೀಂ ॥೧೭॥ ತೋರಣೈಃಕಾಂಚನೈರ್ದಿವ್ಯೈರ್ಲತಾಪಂಕ್ತಿವಿಚಿತ್ರಿತೈಃ ।
ದದರ್ಶಹನುಮಾನ್ಲಂಕಾಂದಿವಿದೇವಪುರೀಮಿವ ॥೧೮॥ ಗಿರಿಮೂರ್ಧ್ನಿಸ್ಥಿತಾಂಲಂಕಾಂಪಾಂಡುರೈರ್ಭವನೈಶ್ಶುಭೈಃ । ದದ
ರ್ಶಸಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಃಪುರಮಾಕಾಶಗಂಯಥಾ ॥೧೯॥ ಪಾಲಿತಾಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣನಿರ್ಮಿತಾಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ । ಪ್ಲವಮಾನಾಮಿ
ವಾಕಾಶೇದದರ್ಶಹನುಮಾನ್ಪುರೀಂ ॥೨೦॥ ವಪ್ರಪ್ರಾಕಾರಜಘನಾಂವಿಪುಲೋಪವನಾಂಬರಾಂ । ಶತಘ್ನೀಶೂಲಕೇಶಾಂತಾ
ಮಟ್ಟಾಲಕವತಂಸಕಾಂ ॥೨೧॥ ಮನಸೇವಕೃತಾಂಲಂಕಾಂನಿರ್ಮಿತಾಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ । ದ್ವಾರಮುತ್ತರಮಾಸಾದ್ಯಚಿಂತಯಾ
ಮಾಸವಾನರಃ ॥೨೨॥ ಕೈಲಾಸಶಿಖರಪ್ರಖ್ಯೈರಾಲಿಖಂತೀಮಿವಾಂಬರಂ । ಪಿಬಂತೀಮಿವಚಾಕಾಶಮುಚ್ಛ್ರಿತೈರ್ಭವನೋ
ತ್ತಮೈಃ ॥೨೩॥ ಸಂಪೂರ್ಣಾಂರಾಕ್ಷಸೈರ್ಘೋರೈರ್ನಾಗೈರ್ಭೋಗವತೀಮಿವ । ಅಚಿಂತ್ಯಾಂಸುಕೃತಪ್ರಖ್ಯಾಂಕುಬೇರಾಧ್ಯ
ಷಿತಾಂಪುರಾ ॥೨೪॥ ದಂಷ್ಟ್ರಿಭಿರ್ಬಹುಭಿಶ್ಶೂರೈಶ್ಶೂಲಪಟ್ಟಿಸಪಾಣಿಭಿಃ । ರಕ್ಷಿತಾಂರಾಕ್ಷಸೈರ್ಘೋರೈರ್ಗುಹಾಮಾಶೀ
ವಿಷೈರಿವ ॥೨೫॥ ತಸ್ಯಾಶ್ಚಮಹತೀಂಗುಪ್ತಿಂಸಾಗರಂಚನಿರೀಕ್ಷ್ಯಸಃ । ರಾವಣಂಚರಿಪುಂಘೋರಂಚಿಂತಯಾಮಾಸವಾನರಃ ॥
ಆಗತ್ಯಾಪೀಹಹರಯೋಭವಿಷ್ಯಂತಿನಿರರ್ಥಕಾಃ । ನಹಿಯುದ್ಧೇನವೈಲಂಕಾಶಕ್ಯಾಜೇತುಂಸುರೈರಪಿ ॥೨೭॥ ಇಮಾಂತುವಿಷಮಾಂ
ದುರ್ಗಾಂಲಂಕಾಂರಾವಣಪಾಲಿತಾಂ । ಪ್ರಾಪ್ಯಾಪಿಸಮಹಾಬಾಹುಃಕಿಂಕರಿಷ್ಯತಿರಾಘವಃ ॥೨೮॥ ಅವಕಾಶೋನಸಾಂತ್ವಸ್ಯ
ರಾಕ್ಷಸೇಷ್ವಭಿಗಮ್ಯತೇ । ನದಾನಸ್ಯನಭೇದಸ್ಯನೈವಯುದ್ಧಸ್ಯದೃಶ್ಯತೇ ॥೨೯॥ ಚತುರ್ಣಾಮೇವಹಿಗತಿರ್ವಾನರಾಣಾಂಮ
ಹಾತ್ಮನಾಂ । ವಾಲಿಪುತ್ರಸ್ಯನೀಲಸ್ಯಮಮರಾಜ್ಞಶ್ಚಧೀಮತಃ ॥೩೦॥ ಯಾವಜ್ಜಾನಾಮಿವೈದೇಹೀಂಯದಿಜೀವತಿವಾನವಾ ।
ತತ್ರೈವಚಿಂತಯಿಷ್ಯಾಮಿದೃಷ್ಟ್ವಾತಾಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ॥೩೧॥ ತತಸ್ಸಚಿಂತಯಾಮಾಸಮುಹೂರ್ತಂಕಪಿಕುಂಜರಃ । ಗಿರಿ
ಶೃಂಗೇಸ್ಥಿತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ರಾಮಸ್ಯಾಭ್ಯುದಯೇರತಃ ॥೩೨॥ ಅನೇನರೂಪೇಣಮಯಾನಶಕ್ಯಾರಕ್ಷಸಾಂಪುರೀ । ಪ್ರವೇಷ್ಟುಂರಾಕ್ಷಸೈ
ರ್ಗುಪ್ತಾಕ್ರೂರೈರ್ಬಲಸಮನ್ವಿತೈಃ ॥೩೩॥ ಉಗ್ರೌಜಸೋಮಹಾವೀರ್ಯಾಬಲವಂತಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಾಃ । ವಂಚನೀಯಾಮಯಾ
ಸರ್ವೇಜಾನಕೀಂಪರಿಮಾರ್ಗತಾ ॥೩೪॥ ಲಕ್ಷ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಯೇಣರೂಪೇಣರಾತ್ರೌಲಂಕಾಪುರೀಮಯಾ । ಪ್ರವೇಷ್ಟುಂಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲೋಮೇ
ಕೃತ್ಯಂಸಾಧಯಿತುಂಮಹತ್ ॥೩೫॥ ತಾಂಪುರೀಂತಾದೃಶೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾದುರಾಧರ್ಷಾಂಸುರೈರಪಿ । ಹನೂಮಾಂಶ್ಚಿಂತ
ಯಾಮಾಸವಿನಿಶ್ಶ್ವಸ್ಯಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥೩೬॥ ಕೇನೋಪಾಯೇನಪಶ್ಯೇಯಂಮೈಥಿಲೀಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ॥ ಅದೃಷ್ಟೋರಾಕ್ಷಸೇಂ
ದ್ರೇಣರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ ॥೩೭॥ ನವಿನಶ್ಯೇದ್ಯಥಾಕಾರ್ಯಂರಾಮಸ್ಯವಿದಿತಾತ್ಮನಃ । ಏಕಾಮೇಕಶ್ಚಪಶ್ಯೇಯಂರಹಿತೇಜನಕಾ
ತ್ಮಜಾಂ ॥೩೮॥ ಭೂತಾಶ್ಚಾರ್ಥಾವಿಪದ್ಯಂತೇದೇಶಕಾಲವಿರೋಧಿತಾಃ । ವಿಕ್ಲಬಂದೂತಮಾಸಾದ್ಯತಮಸ್ಸೂರ್ಯೋದಯೇಯ
ಥಾ ॥೩೯॥ ಅರ್ಥಾನರ್ಥಾಂತರೇಬುದ್ಧಿರ್ನಿಶ್ಚಿತಾಪಿನಶೋಭತೇ । ಘಾತಯಂತಿಹಿಕಾರ್ಯಾಣಿದೂತಾಃಪಂಡಿತಮಾನಿನಃ ॥೪೦॥
ನವಿನಶ್ಯೇತ್ಕಥಂಕಾರ್ಯಂವೈಕ್ಲಬ್ಯಂನಕಥಂಭವೇತ್ । ಲಂಘನಂಚಸಮುದ್ರಸ್ಯಕಥಂನುನವೃಥಾಭವೇತ್ ॥೪೧॥ ಮಯಿದೃಷ್ಟೇತುರ
ಕ್ಷೋಭೀರಾಮಸ್ಯವಿದಿತಾತ್ಮನಃ । ಭವೇದ್ವ್ಯರ್ಥಮಿದಂಕಾರ್ಯಂರಾವಣಾನರ್ಥಮಿಚ್ಛತಃ ॥೪೨॥ ನಹಿಶಕ್ಯಂಕ್ವಚಿತ್ಸ್ಥಾತುಮ
ವಿಜ್ಞಾತೇನರಾಕ್ಷಸೈಃ । ಅಪಿರಾಕ್ಷಸರೂಪೇಣಕಿಮುತಾನ್ಯೇನಕೇನಚಿತ್ ॥೪೩॥ ವಾಯುರಪ್ಯತ್ರನಜ್ಞಾತಶ್ಚರೇದಿತಿಮತಿರ್ಮ
ಮ । ನಹ್ಯಸ್ತ್ಯವಿದಿತಂಕಿಂಚಿದ್ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಬಲೀಯಸಾಂ ॥೪೪॥ ಇಹಾಹಂಯದಿತಿಷ್ಠಾಮಿಸ್ವೇನರೂಪೇಣಸಂವೃತಃ । ವಿನಾಶ
ಮುಪಯಾಸ್ಯಾಮಿಭರ್ತುರರ್ಥಶ್ಚಹೀಯತೇ ॥೪೫॥ ತದಹಂಸ್ವೇನರೂಪೇಣರಜನ್ಯಾಂಹ್ರಸ್ವತಾಂಗತಃ । ಲಂಕಾಮಭಿಪತಿ
ಷ್ಯಾಮಿರಾಘವಸ್ಯಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ॥೪೬॥ ರಾವಣಸ್ಯಪುರೀಂರಾತ್ರೌಪ್ರವಿಶ್ಯಸುದುರಾಸದಾಂ । ವಿಚಿನ್ವನ್ಭವನಂಸರ್ವಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಾ
ಮಿಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ॥೪೭॥ ಇತಿಸಂಚಿಂತ್ಯಹನುಮಾನ್ಸೂರ್ಯಸ್ಯಾಸ್ತಮಯಂಕಪಿಃ । ಆಚಕಾಂಕ್ಷೇತದಾವೀರೋವೈದೇಹ್ಯಾದರ್ಶ
ನೋತ್ಸುಕಃ ॥೪೮॥ ಸೂರ್ಯೇಚಾಸ್ತಂಗತೇರಾತ್ರೌದೇಹಂಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯಮಾರುತಿಃ । ಪೃಷದಂಶಕಮಾತ್ರಸ್ಸನ್ಬಭೂವಾದ್ಭುತದರ್ಶ
ನಃ ॥೪೯॥ ಪ್ರದೋಷಕಾಲೇಹನುಮಾಂಸ್ತೂರ್ಣಮುತ್ಪ್ಲುತ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ಪ್ರವಿವೇಶಪುರೀಂರಮ್ಯಾಂಸುವಿಭಕ್ತಮಹಾಪಥಾಂ
॥೫೦॥ ಪ್ರಾಸಾದಮಾಲಾಲಲಿತಾಂಸ್ತಂಭೈಃಕಾಂಚನರಾಜತೈಃ । ಶಾತಕುಂಭಮಯೈರ್ಜಾಲೈರ್ಗಂಧರ್ವನಗರೋಪ
ಮಾಂ ॥೫೧॥ ಸಪ್ತಭೌಮಾಷ್ಟಭೌಮೈಶ್ಚಸದದರ್ಶಮಹಾಪುರೀಂ । ತಲೈಃಸ್ಫಾಟಿಕಸಂಕೀರ್ಣೈಃಕಾರ್ತಸ್ವರವಿಭೂ
ಷಿತೈಃ ॥೫೨॥ ವೈಡೂರ್ಯಮಣಿಚಿತ್ರೈಶ್ಚಮುಕ್ತಾಜಾಲವಿರಾಜಿತೈಃ । ತಲೈಶ್ಶುಶುಭಿರೇತಾನಿಭವನಾನ್ಯತ್ರರಕ್ಷಸಾಂ ॥೫೩॥
ಕಾಂಚನಾನಿವಿಚಿತ್ರಾಣಿತೋರಣಾನಿಗೃಹಾಣಿಚ । ಲಂಕಾಮುದ್ಯೋತಯಾಮಾಸುಃಸರ್ವತಸ್ಸಮಲಂಕೃತಾಂ ॥೫೪॥ ಅಚಿಂ
ತ್ಯಾಮದ್ಭುತಾಕಾರಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಲಂಕಾಂಮಹಾಕಪಿಃ । ಆಸೀದ್ವಿಷಣ್ಣೋಹೃಷ್ಟಶ್ಚವೈದೇಹ್ಯಾದರ್ಶನೋತ್ಸುಕಃ ॥೫೫॥ ಸ
ಪಾಂಡುರೋದ್ವಿದ್ಧವಿಮಾನಮಾಲಿನೀಂಮಹಾರ್ಹಜಾಂಬೂನದಜಾಲತೋರಣಾಂ । ಯಶಸ್ವಿನೀಂರಾವಣಬಾಹುಪಾಲಿತಾಂಕ್ಷಪಾ

ಚರೈರ್ಭೀಮಬಲೈಸ್ಸಮಾವೃತಾಂ ॥ ೫೬ ॥ ಚಂದ್ರೋಪಿಸಾಚಿವ್ಯಮಿವಾಸ್ಯಕುರ್ವಂಸ್ತಾರಾಗಣೈರ್ಮಧ್ಯಗತೋವಿರಾಜನ್ । ಜ್ಯೋ
ತ್ಸ್ನಾವಿತಾನೇನವಿತತ್ಯಲೋಕಮುತ್ತಿಷ್ಠತೇನೈಕಸಹಸ್ರರಶ್ಮಿಃ ॥ ೫೭ ॥ ಶಂಖಪ್ರಭಂಕ್ಷೀರಮೃಣಾಳವರ್ಣಮುದ್ಗಚ್ಛಮಾನಂವ್ಯ
ವಭಾಸಮಾನಂ । ದದರ್ಶಚಂದ್ರಂಸಹರಿಪ್ರವೀರಃಪೋಪ್ಲೂಯಮಾನಂಸರಸೀವಹಂಸಂ ॥ ೫೮ ॥

ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ ದ್ವಿತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ

ಸಲಂಬಶಿಖರೇಲಂಬೇಲಂಬತೋಯದಸನ್ನಿಭೇ । ಸತ್ವಮಾಸ್ಥಾಯಮೇಧಾವೀಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ೧ ॥ ನಿಶಿಲಂಕಾಂ
ಮಹಾಸತ್ವೋವಿವೇಶಕಪಿಕುಂಜರಃ । ರಮ್ಯಕಾನನತೋಯಾಢ್ಯಾಂಪುರೀಂರಾವಣಪಾಲಿತಾಂ ॥ ೨ ॥ ಶಾರದಾಂಬುಧರಪ್ರಖ್ಯೈರ್ಭ
ರ್ವನೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ । ಸಾಗರೋಪಮನಿರ್ಘೋಷಾಂಸಾಗರಾನಿಲಸೇವಿತಾಂ ॥ ೩ ॥ ಸುಪುಷ್ಟಬಲಸಂಘುಷ್ಟಾಂಯಥೈವವಿಟ
ಪಾವತೀಂ । ಚಾರುತೋರಣನಿರ್ಯೂಹಾಂಪಾಂಡುರದ್ವಾರತೋರಣಾಂ ॥ ೪ ॥ ಭುಜಗಾಚರಿತಾಂಗುಪ್ತಾಂಶುಭಾಂಭೋಗವತೀಮಿ
ವ । ತಾಂಸವಿದ್ಯುದ್ಘನಾಕೀರ್ಣಾಂಜ್ಯೋತಿರ್ಮಾರ್ಗನಿಷೇವಿತಾಂ ॥ ೫ ॥ ಮಂದಮಾರುತನಿಸ್ವಾನದಾಂಯಥೇಂದ್ರಸ್ಯಾಮರಾವತೀಂ
ಶಾತಕುಂಭೇನಮಹತಾಪ್ರಾಕಾರೇಣಾಭಿಸಂವೃತಾಂ ॥ ೬ ॥ ಕಿಂಕಿಣೀಜಾಲಘೋಷಾಭಿಃಪತಾಕಾಭಿರಲಂಕೃತಾಂ । ಆಸಾದ್ಯಸಹಸಾ
ಹೃಷ್ಟಃಪ್ರಾಕಾರಮುಪಸೇದಿವಾನ್ ॥ ೭ ॥ ವಿಸ್ಮಯಾವಿಷ್ಟಹೃದಯಃಪುರೀಮಾಲೋಕ್ಯಸರ್ವತಃ । ಜಾಂಬೂನದಮಯೈರ್ದ್ವಾರೈ
ರ್ವೈಡೂರ್ಯಕೃತವೇದಿಕೈಃ ॥ ೮ ॥ ವಜ್ರಸ್ಫಟಿಕಮುಕ್ತಾಭಿರ್ಮಣಿಕುಟ್ಟಿಮಭೂಷಿತೈಃ । ತಪ್ತಹಾಟಕನಿರ್ಯೂಹೈರಾಜತಾಮಲ
ಪಾಂಡುರೈಃ ॥ ೯ ॥ ವೈಡೂರ್ಯಕೃತಸೋಪಾನೈಃಸ್ಫಾಟಿಕಾಂತರಪಾಂಸುಭಿಃ । ಚಾರುಸಂಜವನೋಪೇತೈಃಖಮಿವೋತ್ಪತಿತೈಶ್ಶುಭೈಃ
॥ ೧೦ ॥ ಕ್ರೌಂಚಬರ್ಹಿಣಸಂಘುಷ್ಟೈರಾಜಹಂಸನಿಷೇವಿತೈಃ । ತೂರ್ಯಾಭರಣನಿರ್ಘೋಷೈಸ್ಸರ್ವತಃಪ್ರತಿನಾದಿತಾಂ ॥ ೧೧ ॥ ವ
ಸ್ವೋಕಸಾರಪ್ರತಿಮಾಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯನಗರೀಂತತಃ । ಖಮಿವೋತ್ಪತಿತಾಂಲಂಕಾಂಜಹರ್ಷಹನುಮಾನ್ಕಪಿಃ ॥ ೧೨ ॥ ತಾಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯ
ಪುರೀಂರಮ್ಯಾಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತೇಶ್ಶುಭಾಂ । ಅನುತ್ತಮಾಮೃದ್ಧಿಮತೀಂಚಿಂತಯಾಮಾಸವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ೧೩ ॥ ನೇಯಮನ್ಯೇನನಗ
ರೀಶಕ್ಯಾಧರ್ಷಯಿತುಂಬಲಾತ್ । ರಕ್ಷಿತಾರಾವಣಬಲೈರುದ್ಯತಾಯುಧಧಾರಿಭಿಃ ॥ ೧೪ ॥ ಕುಮುದಾಂಗದಯೋರ್ವಾಪಿಸುಷೇಣಸ್ಯ
ಮಹಾಕಪೇಃ । ಪ್ರಸಿದ್ಧೇಯಂಭವೇದ್ಭೂಮಿರ್ಮೈಂದದ್ವಿವಿದಯೋರಪಿ ॥ ೧೫ ॥ ವಿವಸ್ವತಸ್ತನೂಜಸ್ಯಹರೇಶ್ಚಕುಶಪರ್ವಣಃ । ಋ
ಕ್ಷಸ್ಯಕೇತುಮಾಲಸ್ಯಮಮಚೈವಗತಿರ್ಭವೇತ್ ॥ ೧೬ ॥ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯತುಮಹಾಬಾಹೂರಾಘವಸ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಚ
ವಿಕ್ರಾಂತಾಮಭವತ್ಪ್ರೀತಿಮಾನ್ಕಪಿಃ ॥ ೧೭ ॥ ತಾಂರತ್ನವಸನೋಪೇತಾಂಕೋಷ್ಠಾಗಾರಾವತಂಸಕಾಂ । ಯಂತ್ರಾಗಾರ
ಸ್ತನೀಮೃದ್ಧಾಂಪ್ರಮದಾಮಿವಭೂಷಿತಾಂ ॥ ೧೮ ॥ ತಾಂನಷ್ಟತಿಮಿರಾಂದೀಪ್ತೈರ್ಭಾಸ್ವರೈಶ್ಚಮಹಾಗೃಹೈಃ । ನಗರೀಂ
ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯದದರ್ಶಸಮಹಾಕಪಿಃ ॥ ೧೯ ॥ ಅಥಸಾಹರಿಶಾರ್ದೂಲಂಪ್ರವಿಶಂತುಮಹಾಬಲಂ । ನಗರೀಸ್ವೇನರೂಪೇಣದದರ್ಶ
ಪವನಾತ್ಮಜಂ ॥ ೨೦ ॥ ಸಾತುಹರಿವರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಲಂಕಾರಾವಣಪಾಲಿತಾ । ಸ್ವಯಮೇವೋತ್ಥಿತಾತತ್ರವಿಕೃತಾನನದರ್ಶನಾ
॥ ೨೧ ॥ ಪುರಸ್ತಾತ್ಕಪಿವರ್ಯಸ್ಯವಾಯುಸೂನೋರತಿಷ್ಠತ । ಮುಂಚಮಾನಾಮಹಾನಾದಮಬ್ರವೀತ್ಪವನಾತ್ಮಜಂ ॥ ಕಸ್ತ್ವಂಕೇನ
ಚಕಾರ್ಯೇಣಇಹಪ್ರಾಪ್ತೋವನಾಲಯ । ಕಥಯಸ್ವೇಹಯತ್ತತ್ತ್ವಂಯಾವತ್ಪ್ರಾಣಾಧರಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೨೩ ॥ ನಶಕ್ಯಂಖಲ್ವಿಯಂಲಂಕಾಪ್ರವೇ
ಷ್ಟುಂವಾನರತ್ವಯಾ । ರಕ್ಷಿತಾರಾವಣಬಲೈರಭಿಗುಪ್ತಾಸಮಂತತಃ ॥ ೨೪ ॥ ಅಥತಾಮಬ್ರವೀದ್ವೀರೋಹನೂಮಾನಗ್ರತಃಸ್ಥಿತಾಂ
ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿತೇತತ್ತ್ವಂಯನ್ಮಾಂತ್ವಂಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ ॥ ೨೫ ॥ ಕಾತ್ವಂವಿರೂಪನಯನಾಪುರದ್ವಾರೇವತಿಷ್ಠಸಿ । ಕಿಮರ್ಥಂ
ಚಾಪಿಮಾಂರುದ್ಧ್ವಾನಿರ್ಭರ್ತ್ಸಯಸಿದಾರುಣಾ ॥ ೨೬ ॥ ಹನುಮದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಲಂಕಾಸಾಕಾಮರೂಪಿಣೀ । ಉವಾಚವಚನಂ
ಕ್ರುದ್ಧಾಪರುಷಂಪವನಾತ್ಮಜಂ ॥ ೨೭ ॥ ಅಹಂರಾಕ್ಷಸರಾಜಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಆಜ್ಞಾಪ್ರತೀಕ್ಷಾದುರ್ಧರ್ಷಾರ
ಕ್ಷಾಮಿನಗರೀಮಿಮಾಂ ॥ ೨೮ ॥ ನಶಕ್ಯಾಮಾಮವಜ್ಞಾಯಪ್ರವೇಷ್ಟುಂನಗರೀತ್ವಯಾ । ಅದ್ಯಪ್ರಾಣೈಃಪರಿತ್ಯಕ್ತಸ್ಸ್ವಪ್ಸ್ಯಸೇನಿ
ಹತೋಮಯಾ ॥ ೨೯ ॥ ಅಹಂಹಿನಗರೀಲಂಕಾಸ್ವಯಮೇವಪ್ಲವಂಗಮ । ಸರ್ವತಃಪರಿರಕ್ಷಾಮಿಹ್ಯೇತತ್ತೇಕಥಿತಂಮಯಾ ॥ ೩೦ ॥ ಲಂಕಾ
ಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಯತ್ನವಾನ್ಸಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಃಸ್ಥಿತಶ್ಶೈಲಇವಾಪರಃ ॥ ೩೧ ॥ ಸತಾಂಸ್ತ್ರೀರೂ
ಪವಿಕೃತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಪುಂಗವಃ । ಆಬಭಾಷೇಥಮೇಧಾವೀಸತ್ವವಾನ್ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ ॥ ೩೨ ॥ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿನಗರೀಂಲಂಕಾಂ
ಸಾಟ್ಟಪ್ರಾಕಾರತೋರಣಾಂ । ತದರ್ಥಮಿಹಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃಪರಂಕೌತೂಹಲಂಹಿಮೇ ॥ ೩೩ ॥ ವನಾನ್ಯುಪವನಾನೀಹಲಂಕಾಯಾಃಕಾ
ನನಾನಿಚ । ಸರ್ವತೋಗೃಹಮುಖ್ಯಾನಿದ್ರಷ್ಟುಮಾಗಮನಂಹಿಮೇ ॥ ೩೪ ॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಲಂಕಾಸಾಕಾಮರೂಪಿಣೀ ।
ಭೂಯಏವಪುನರ್ವಾಕ್ಯಂಬಭಾಷೇಪರುಷಾಕ್ಷರಂ ॥ ೩೫ ॥ ಮಾಮನಿರ್ಜಿತ್ಯದುರ್ಬುದ್ಧೇರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಪಾಲಿತಾ । ನಶಕ್ಯಾಹ್ಯ
ದ್ಯತೇದ್ರಷ್ಟುಂಪುರೀಯಂವಾನರಾಧಮ ॥ ೩೬ ॥ ತತಸ್ಸಕಪಿಶಾರ್ದೂಲಸ್ತಾಮುವಾಚನಿಶಾಚರೀಂ । ದೃಷ್ಟ್ವಾಪುರೀಮಿಮಾಂಭದ್ರೇ

ಪುನರ್ಯಾಸ್ಯೇಯಥಾಗತಂ ॥೩೭॥ ತತಃಕೃತ್ವಾಮಹಾನಾದಂಸಾವೈಲಂಕಾಭಯಾವಹಂ । ತಲೇನವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಂತಾಡಯಾಮಾಸವೇ
ಗಿತಾ ॥೩೮॥ ತತಸ್ಸಕಪಿಶಾರ್ದೂಲೋಲಂಕಯಾತಾಡಿತೋಭೃಶಂ । ನನಾದಸುಮಹಾನಾದಂವೀರ್ಯವಾನ್ಪವನಾತ್ಮಜಃ ॥೩೯॥
ತತಸ್ಸಂವರ್ತಯಾಮಾಸವಾಮಹಸ್ತಸ್ಯಸೋಂಗುಳೀಃ । ಮುಷ್ಟಿನಾಭಿಜಘಾನೈನಾಂಹನೂಮಾನ್ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ ॥ ೪೦ ॥
ಸ್ತ್ರೀಚೇತಿಮನ್ಯಮಾನೇನನಾತಿಕ್ರೋಧಸ್ಸ್ವಯಂಕೃತಃ । ಸಾತುತೇನಪ್ರಹಾರೇಣವಿಹ್ವಲಾಂಗೀನಿಶಾಚರೀ ॥೪೧॥ ಪಪಾತಸಹ
ಸಾಭೂಮೌವಿಕೃತಾನನದರ್ಶನಾ । ತತಸ್ತುಹನುಮಾನ್ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿನಿಪಾತಿತಾಂ ॥ ೪೨ ॥ ಕೃಪಾಂಚಕಾರತೇಜ
ಸ್ವೀಮನ್ಯಮಾನಃಸ್ತ್ರಿಯಂತುತಾಂ । ತತೋವೈಭೃಶಸಂವಿಗ್ನಾಲಂಕಾಸಾಗದ್ಗದಾಕ್ಷರಂ ॥ ೪೩ ॥ ಉವಾಚಾಗರ್ವಿತಂವಾ
ಕ್ಯಂಹನೂಮಂತಂಪ್ಲವಂಗಮಂ । ಪ್ರಸೀದಸುಮಹಾಬಾಹೋತ್ರಾಯಸ್ವಹರಿಸತ್ತಮ ॥ ೪೪ ॥ ಸಮಯೇಸೌಮ್ಯತಿಷ್ಠಂತಿಸ
ತ್ತ್ವವಂತೋಮಹಾಬಲಾಃ । ಅಹಂತುನಗರೀಲಂಕಾಸ್ವಯಮೇವಪ್ಲವಂಗಮ ॥ ೪೫ ॥ ನಿರ್ಜಿತಾಹಂತ್ವಯಾವೀರವಿಕ್ರಮೇಣಮ
ಹಾಬಲ । ಇದಂತುತಥ್ಯಂಶೃಣುವೈಬ್ರುವಂತ್ಯಾಮೇಹರೀಶ್ವರ ॥ ೪೬ ॥ ಸ್ವಯಂಭುವಾಪುರಾದತ್ತಂವರದಾನಂಯಥಾಮಮ ।
ಯದಾತ್ವಾಂವಾನರಃಕಶ್ಚಿದ್ವಿಕ್ರಮಾದ್ವಶಮಾನಯೇತ್ ॥ ೪೭ ॥ ತದಾತ್ವಯಾಹಿವಿಜ್ಞೇಯಂರಕ್ಷಸಾಂಭಯಮಾಗತಂ । ಸಹಿಮೇ
ಸೌಮ್ಯಸಮಯಃಪ್ರಾಪ್ತೋದ್ಯತವದರ್ಶನಾತ್ ॥೪೮॥ ಸ್ವಯಂಭುವಿಹಿತಸ್ಸತ್ಯೋನತಸ್ಯಾಸ್ತಿವ್ಯತಿಕ್ರಮಃ । ಸೀತಾನಿಮಿತ್ತಂ
ರಾಜ್ಞಸ್ತುರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ ॥೪೯॥ ರಕ್ಷಸಾಂಚೈವಸರ್ವೇಷಾಂವಿನಾಶಸ್ಸಮುಪಾಗತಃ । ತತ್ಪ್ರವಿಶ್ಯಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಪುರೀಂ
ರಾವಣಪಾಲಿತಾಂ ॥ ೫೦ ॥ ವಿಧತ್ಸ್ವಸರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿಯಾನಿಯಾನೀಹವಾಂಛಸಿ । ಪ್ರವಿಶ್ಯಶಾಪೋಪಹತಾಂಹರೀಶ್ವರಶ್ಶುಭಾಂಪು
ರೀಂರಾಕ್ಷಸಮುಖ್ಯಪಾಲಿತಾಂ । ಯದೃಚ್ಛಯಾತ್ವಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂಸತೀಂವಿಮಾರ್ಗಸರ್ವತ್ರಗತೋಯಥಾಸುಖಂ ॥ ೫೧ ॥

ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ತೃತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ

ಸನಿರ್ಜಿತ್ಯಪುರೀಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಂಲಂಕಾಂತಾಂಕಾಮರೂಪಿಣೀಂ । ವಿಕ್ರಮೇಣಮಹಾತೇಜಾಹನೂಮಾನ್ಕಪಿಸತ್ತಮಃ ॥೧॥ ಅ
ದ್ವಾರೇಣಮಹಾಬಾಹುಃಪ್ರಾಕಾರಮಭಿಪುಪ್ಲುವೇ । ಪ್ರವಿಶ್ಯನಗರೀಂಲಂಕಾಂಕಪಿರಾಜಹಿತಂಕರಃ ॥೨॥ ಚಕ್ರೇಥಪಾದಂಸವ್ಯಂಚಶ
ತ್ರೂಣಾಂಸತುಮೂರ್ಧನಿ । ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಸತ್ತ್ವಸಂಪನ್ನೋನಿಶಾಯಾಂಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥೩॥ ಸಮಹಾಪಥಮಾಸ್ಥಾಯಮುಕ್ತಾಪು
ಷ್ಪವಿರಾಜಿತಾಂ । ತತಸ್ತುತಾಂಪುರೀಂಲಂಕಾಂರಮ್ಯಾಮಭಿಯಯೌಕಪಿಃ ॥೪॥ ಹಸಿತೋತ್ಕೃಷ್ಟನಿನದೈಸ್ತೂರ್ಯಘೋಷಪುರಸ್ಸ
ರೈಃ । ವಜ್ರಾಂಕುಶನಿಕಾಶೈಶ್ಚವಜ್ರಜಾಲವಿಭೂಷಿತೈಃ ॥೫॥ ಗೃಹಸಂಘೈಃಪುರೀರಮ್ಯಾಬಭಾಸದ್ಯೌರಿವಾಂಬುದೈಃ । ಪ್ರಜಜ್ವಾಲ
ತದಾಲಂಕಾರಕ್ಷೋಗಣಗೃಹೈಶ್ಶುಭೈಃ ॥೬॥ ಸಿತಾಭ್ರಸದೃಶೈಶ್ಚಿತ್ರೈಃಪದ್ಮಸ್ವಸ್ತಿಕಸಂಸ್ಥಿತೈಃ । ವರ್ಧಮಾನಗೃಹೈಶ್ಚಾಪಿಸರ್ವ
ತಸ್ಸುವಿಭೂಷಿತಾ ॥೭॥ ಗೃಹಮುಖ್ಯೈಃಪುರೀರಮ್ಯಾಬಭಾಸೇದ್ಯೌರಿವಾಂಬುದೈಃ । ತಾಂಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಾಭರಣಾಂಕಪಿರಾಜಹಿತಂಕ
ರಃ ॥೮॥ ರಾಘವಾರ್ಥಂಚರನ್ಶ್ರೀಮಾನ್ದದರ್ಶಚನನಂದಚ । ಭವನಾದ್ಭವನಂಗಚ್ಛನ್ದದರ್ಶಪವನಾತ್ಮಜಃ ॥೯॥ ವಿವಿಧಾಕೃತಿರೂ
ಪಾಣಿಭವನಾನಿತತಸ್ತತಃ । ಶುಶ್ರಾವಮಧುರಂಗೀತಂತ್ರಿಸ್ಥಾನಸ್ವರಭೂಷಿತಂ ॥೧೦॥ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂಮದಸಮೃದ್ಧಾನಾಂದಿವಿಚಾಪ್ಸರ
ಸಾಮಿವ । ಶುಶ್ರಾವಕಾಂಚೀನಿನದಂನೂಪುರಾಣಾಂಚನಿಸ್ಸ್ವನಂ ॥೧೧॥ ಸೋಪಾನನಿನದಾಂಶ್ಚೈವಭವನೇಷುಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ಆ
ಸ್ಫೋಟಿತನಿನಾದಾಂಶ್ಚಕ್ಷ್ವೇಳಿತಾಂಶ್ಚತತಸ್ತತಃ ॥೧೨॥ ಶುಶ್ರಾವಜಪತಾಂತತ್ರಮಂತ್ರಾನ್ರಕ್ಷೋಗೃಹೇಷುವೈ । ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ
ನಿರತಾಂಶ್ಚೈವಯಾತುಧಾನಾನ್ದದರ್ಶಸಃ ॥೧೩॥ ರಾವಣಸ್ತವಸಂಯುಕ್ತಾನ್ಗರ್ಜತೋರಾಕ್ಷಸಾನಪಿ । ರಾಜಮಾರ್ಗಂಸ
ಮಾವೃತ್ಯಸ್ಥಿತಂರಕ್ಷೋಬಲಂಮಹತ್ ॥ ೧೪ ॥ ದದರ್ಶಮಧ್ಯಮೇಗುಲ್ಮೇರಾವಣಸ್ಯಚರಾನ್ಬಹೂನ್ । ದೀಕ್ಷಿತಾನ್ಜಟಿಲಾನ್
ಮುಂಡಾನ್ಗೋಜಿನಾಂಬರವಾಸಸಃ ॥೧೫॥ ದರ್ಭಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹರಣಾನಗ್ನಿಕುಂಡಾಯುಧಾಂಸ್ತಥಾ । ಕೂಟಮುದ್ಗರಪಾಣೀಂ
ಶ್ಚದಂಡಾಯುಧಧರಾನಪಿ ॥೧೬॥ ಏಕಾಕ್ಷಾನೇಕಕರ್ಣಾಂಶ್ಚಲಂಬೋದರಪಯೋಧರಾನ್ । ಕರಾಳಾನ್ಭುಗ್ನವಕ್ತ್ರಾಂಶ್ಚವಿಕ
ಟಾನ್ವಾಮನಾಂಸ್ತಥಾ ॥೧೭॥ ಧನ್ವಿನಃಖಡ್ಗಿನಶ್ಚೈವಶತಘ್ನೀಮುಸಲಾಯುಧಾನ್ । ಶಕ್ತಿವೃಕ್ಷಾಯುಧಾಂಶ್ಚೈವಪಟ್ಟಿಸಾಶ
ನಿಧಾರಿಣಃ ॥೧೮॥ ಕ್ಷೇಪಣೀಪಾಶಹಸ್ತಾಂಶ್ಚದದರ್ಶಸಮಹಾಕಪಿಃ । ಪರಿಘೋತ್ತಮಹಸ್ತಾಂಶ್ಚವಿಚಿತ್ರಕವಚೋಜ್ಜ್ವಲಾನ್ ॥೧೯॥
ನಾತಿಸ್ಥೂಲಾನ್ನಾತಿಕೃಶಾನ್ನಾತಿದೀರ್ಘಾತಿಹ್ರಸ್ವಕಾನ್ । ನಾತಿಗೌರಾನ್ನಾತಿಕೃಷ್ಣಾನ್ನಾತಿಕುಬ್ಜಾನ್ನವಾಮನಾನ್ ॥೨೦॥
ವಿರೂಪಾನ್ಬಹುರೂಪಾಂಶ್ಚಸುರೂಪಾಂಶ್ಚಸುವರ್ಚಸಃ । ಧ್ವಜೀಪತಾಕಿನಶ್ಚೈವದದರ್ಶವಿವಿಧಾಯುಧಾನ್ ॥೨೧॥ ಸ್ರ
ಗ್ವಿಣಸ್ತ್ವನುಲಿಪ್ತಾಂಶ್ಚವರಾಭರಣಭೂಷಿತಾನ್ । ನಾನಾವೇಷಸಮಾಯುಕ್ತಾನ್ಯಥಾಸ್ವೈರಗತಾನ್ಬಹೂನ್ ॥ ೨೨ ॥ ತೀ
ಕ್ಷ್ಣಶೂಲಧರಾಂಶ್ಚೈವವಜ್ರಿಣಶ್ಚಮಹಾಬಲಾನ್ । ಶತಸಾಹಸ್ರಮವ್ಯಗ್ರಮಾರಕ್ಷಂಮಧ್ಯಮಂಕಪಿಃ ॥೨೩॥ ರಕ್ಷೋಧಿಪತಿ
ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂದದರ್ಶಾಂತಃಪುರಾಗ್ರತಃ । ಸತದಾತದ್ಗೃಹಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹಾಹಾಟಕತೋರಣಂ ॥ ೨೪ ॥ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯವಿ

ಖ್ಯಾತಮದ್ರಿಮೂರ್ಧ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ। ಪುಂಡರೀಕಾವತಂಸಾಭಿಃಪರಿಖಾಭಿರಲಂಕೃತಂ ॥೨೫॥ ಪ್ರಾಕಾರಾವೃತಮತ್ಯಂತಂದದ
ರ್ಶಸಮಹಾಕಪಿಃ। ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪನಿಭಂದಿವ್ಯಂದಿವ್ಯನಾದವಿನಾದಿತಂ ॥೨೬॥ ವಾಜಿಹೇಷಿತಸಂಘುಷ್ಟಂನಾದಿತಂಭೂಷಣೈಸ್ತ
ಥಾ। ರಥೈರ್ಯಾನೈರ್ವಿಮಾನೈಶ್ಚತಥಾಗಜಹಯೈಶ್ಶುಭೈಃ ॥ ೨೭ ॥ ವಾರಣೈಶ್ಚಚತುರ್ದಂತೈಶ್ಶ್ವೇತಾಭ್ರನಿಚಯೋಪ
ಮೈಃ। ಭೂಷಿತಂರುಚಿರದ್ವಾರಂಮತ್ತೈಶ್ಚಮೃಗಪಕ್ಷಿಭಿಃ ॥೨೮॥ ರಕ್ಷಿತಂಸುಮಹಾವೀರ್ಯೈರ್ಯಾತುಧಾನೈಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ।ರಾ
ಕ್ಷಸಾಧಿಪತೇರ್ಗುಪ್ತಮಾವಿವೇಶಮಹಾಕಪಿಃ ॥ ೨೯ ॥ ಸಹೇಮಜಾಂಬೂನದಚಕ್ರವಾಳಂಮಹಾರ್ಹಮುಕ್ತಾಮಣಿಭೂಷಿತಾಂ
ತಂ। ಪರಾರ್ಧ್ಯಕಾಲಾಗರುಚಂದನಾಕ್ತಂಸರಾವಣಾಂತಃಪುರಮಾವಿವೇಶ ॥೩೦॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇಚತುರ್ಥಸ್ಸರ್ಗಃ
ತತಸ್ಸಮಧ್ಯಂಗತಮಂಶುಮಂತಂಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾವಿತಾನಂಮಹದುದ್ವಮಂತಂ। ದದರ್ಶಧೀಮಾನ್ದಿವಿಭಾನುಮಂತಂಗೋ
ಷ್ಠೇವೃಷಂಮತ್ತಮಿವಭ್ರಮಂತಂ ॥೧॥ ಲೋಕಸ್ಯಪಾಪಾನಿವಿನಾಶಯಂತಂಮಹೋದಧಿಂಚಾಪಿಸಮೇಧಯಂತಂ। ಭೂತಾನಿಸ
ರ್ವಾಣಿವಿರಾಜಯಂತಂದದರ್ಶಶೀತಾಂಶುಮಥಾಭಿಯಾಂತಂ ॥೨॥ ಯಾಭಾತಿಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಭುವಿಮಂದರಸ್ಥಾತಥಾಪ್ರದೋಷೇಷು
ಚಸಾಗರಸ್ಥಾ। ತಥೈವತೋಯೇಷುಚಪುಷ್ಕರಸ್ಥಾರರಾಜಸಾಚಾರುನಿಶಾಕರಸ್ಥಾ ॥ ೩ ॥ ಹಂಸೋಯಥಾರಾಜತಪಂಜರಸ್ಥಃ
ಸಿಂಹೋಯಥಾಮಂದರಕಂದರಸ್ಥಃ। ವೀರೋಯಥಾಗರ್ವಿತಕುಂಜರಸ್ಥಶ್ಚಂದ್ರೋಪಿಬಭ್ರಾಜತಥಾಂಬರಸ್ಥಃ ॥೪॥ ಸ್ಥಿತಃಕಕು
ದ್ಮಾನಿವತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗೋಮಹಾಚಲಶ್ಶ್ವೇತಇವೋಚ್ಚಶೃಂಗಃ। ಹಸ್ತೀವಜಾಂಬೂನದಬದ್ಧಶೃಂಗೋರರಾಜಚಂದ್ರಃಪರಿಪೂ
ರ್ಣಶೃಂಗಃ ॥೫॥ ವಿನಷ್ಟಶೀತಾಂಬುತುಷಾರಪಂಕೋಮಹಾಗ್ರಹಗ್ರಾಹವಿನಷ್ಟಪಂಕಃ। ಪ್ರಕಾಶಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಶ್ರಯನಿರ್ಮಲಾಂ
ಕೋರರಾಜಚಂದ್ರೋಭಗವಾನ್ಶಶಾಂಕಃ ॥೬॥ ಶಿಲಾತಲಂಪ್ರಾಪ್ಯಯಥಾಮೃಗೇಂದ್ರೋಮಹಾರಣಂಪ್ರಾಪ್ಯಯಥಾಗಜೇಂದ್ರಃ। ರಾ
ಜ್ಯಂಸಮಾಸಾದ್ಯಯಥಾನರೇಂದ್ರಸ್ತಥಾಪ್ರಕಾಶೋವಿರರಾಜಚಂದ್ರಃ ॥ ೭ ॥ ಪ್ರಕಾಶಚಂದ್ರೋದಯನಷ್ಟದೋಷಃಪ್ರವೃತ್ತರ
ಕ್ಷಃಪಿಶಿತಾಶದೋಷಃ। ರಾಮಾಭಿರಾಮೇರಿತಚಿತ್ತದೋಷಃಸ್ವರ್ಗಪ್ರಕಾಶೋಭಗವಾನ್ಪ್ರದೋಷಃ ॥ ೮ ॥ ತಂತ್ರೀಸ್ವನಾಃಕರ್ಣ
ಸುಖಾಃಪ್ರವೃತ್ತಾಃಸ್ವಪಂತಿನಾರ್ಯಃಪತಿಭಿಸ್ಸುವೃತ್ತಾಃ। ನಕ್ತಂಚರಾಶ್ಚಾಪಿತಥಾಪ್ರವೃತ್ತಾವಿಹರ್ತುಮತ್ಯದ್ಭುತರೌದ್ರವೃ
ತ್ತಾಃ ॥ ೯ ॥ ಮತ್ತಪ್ರಮತ್ತಾನಿಸಮಾಕುಲಾನಿರಥಾಶ್ವಭದ್ರಾಸನಸಂಕುಲಾನಿ। ವೀರಶ್ರಿಯಾಚಾಪಿಸಮಾಕುಲಾನಿದದರ್ಶಧೀ
ಮಾನ್ಸಕಪಿಃಕುಲಾನಿ॥೧೦॥ಪರಸ್ಪರಂಚಾಧಿಕಮಾಕ್ಷಿಪಂತಿಭುಜಾಂಶ್ಚಪೀನಾನಧಿವಿಕ್ಷಿಪಂತಿ। ಮತ್ತಪ್ರಲಾಪಾನಧಿಕಂಕ್ಷಿಪಂತಿ
ಮತ್ತಾನಿಚಾನ್ಯೋನ್ಯಮಧಿಕ್ಷಿಪಂತಿ॥೧೧॥ ರಕ್ಷಾಂಸಿವಕ್ಷಾಂಸಿಚವಿಕ್ಷಿಪಂತಿಗಾತ್ರಾಣಿಕಾಂತಾಸುಚವಿಕ್ಷಿಪಂತಿ।ರೂಪಾಣಿಚಿತ್ರಾ
ಣಿಚವಿಕ್ಷಿಪಂತಿದೃಢಾನಿಚಾಪಾನಿಚವಿಕ್ಷಿಪಂತಿ ॥೧೨॥ ದದರ್ಶಕಾಂತಾಶ್ಚಸಮಾಲಭಂತ್ಯಸ್ತಥಾಪರಾಸ್ತತ್ರಪುನಃಸ್ವಪಂತ್ಯಃ।
ಸುರೂಪವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚತಥಾಹಸಂತ್ಯಃಕ್ರುದ್ಧಾಪರಾಶ್ಚಾಪಿವಿನಿಶ್ಶ್ವಸಂತ್ಯಃ ॥೧೩॥ ಮಹಾಗಜೈಶ್ಚಾಪಿತಥಾನದದ್ಭಿಸ್ಸುಪೂಜಿತೈ
ಶ್ಚಾಪಿತಥಾಸುಸದ್ಭಿಃ।ರರಾಜವೀರೈಶ್ಚವಿನಿಶ್ವಸದ್ಭಿರ್ಹ್ರದೋಭುಜಂಗೈರಿವನಿಶ್ವಸದ್ಭಿಃ॥೧೪॥ ಬುದ್ಧಿಪ್ರಧಾನಾನ್ರುಚಿರಾಭಿಧಾ
ನಾನ್ಸಂಶ್ರದ್ದಧಾನಾನ್ಜಗತಃಪ್ರಧಾನಾನ್। ನಾನಾವಿಧಾನಾನ್ರುಚಿರಾಭಿಧಾನಾನ್ದದರ್ಶತಸ್ಯಾಂಪುರಿಯಾತುಧಾನಾನ್ ॥ ೧೫ ॥
ನನಂದದೃಷ್ಟ್ವಾಸಚತಾನ್ಸುರೂಪಾನ್ನಾನಾವಿಧಾನಾತ್ಮಗುಣಾನುರೂಪಾನ್। ವಿದ್ಯೋತಮಾನಾನ್ಸತದಾನುರೂಪಾನ್ದದ
ರ್ಶಕಾಂಶ್ಚಿಚ್ಚಪುನರ್ವಿರೂಪಾನ್ ॥ ೧೬ ॥ ತತೋವರಾರ್ಹಾಸ್ಸುವಿಶುದ್ಧಭಾವಾಸ್ತೇಷಾಂಸ್ತ್ರಿಯಸ್ತತ್ರಮಹಾನುಭಾವಾಃ।
ಪ್ರಿಯೇಷುಪಾನೇಷುಚಸಕ್ತಭಾವಾದದರ್ಶತಾರಾಇವಸುಪ್ರಭಾವಾಃ ॥ ೧೭ ॥ ಶ್ರಿಯಾಜ್ವಲಂತೀಸ್ತ್ರಪಯೋಪಗೂಢಾನಿಶೀಥಕಾ
ಲೇರಮಣೋಪಗೂಢಾಃ। ದದರ್ಶಕಾಶ್ಚಿತ್ಪ್ರಮದೋಪಗೂಢಾಯಥಾವಿಹಂಗಾಃಕುಸುಮೋಪಗೂಢಾಃ ॥ ೧೮ ॥ ಅನ್ಯಾಃಪುನ
ರ್ಹರ್ಮ್ಯತಲೋಪವಿಷ್ಟಾಸ್ತತ್ರಪ್ರಿಯಾಂಕೇಷುಸುಖೋಪವಿಷ್ಟಾಃ। ಭರ್ತುಃಪ್ರಿಯಾಧರ್ಮಪರಾನಿವಿಷ್ಟಾದದರ್ಶಧೀಮಾನ್
ಮದನಾಭಿವಿಷ್ಟಾಃ॥೧೯॥ಅಪ್ರಾವೃತಾಃಕಾಂಚನರಾಜಿವರ್ಣಾಃಕಾಶ್ಚಿತ್ಪರಾರ್ಧ್ಯಾಸ್ತಪನೀಯವರ್ಣಾಃ। ಪುನಶ್ಚಕಾಶ್ಚಿಚ್ಛ
ಶಲಕ್ಷ್ಮವರ್ಣಾಃಕಾಂತಪ್ರಹೀಣಾರುಚಿರಾಂಗವರ್ಣಾಃ ॥೨೦॥ ತತಃಪ್ರಿಯಾನ್ಪ್ರಾಪ್ಯಮನೋಭಿರಾಮಾನ್ಸುಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತಾಃಪ್ರ
ಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾಮಾಃ।ಗೃಹೇಷುಹೃಷ್ಟಾಃಪರಮಾಭಿರಾಮಾಹರಿಪ್ರವೀರಸ್ಸದದರ್ಶರಾಮಾಃ ॥೨೧॥ ಚಂದ್ರಪ್ರಕಾಶಾಶ್ಚಹಿವಕ್ತ್ರ
ಮಾಲಾವಕ್ರಾಕ್ಷಿಪಕ್ಷ್ಮಾಶ್ಚಸುನೇತ್ರಮಾಲಾಃ। ವಿಭೂಷಣಾನಾಂಚದದರ್ಶಮಾಲಾಶ್ಶತಹ್ರದಾನಾಮಿವಚಾರುಮಾಲಾಃ ॥ ೨೨ ॥
ನತ್ವೇವಸೀತಾಂಪರಮಾಭಿಜಾತಾಂಪಥಿಸ್ಥಿತೇರಾಜಕುಲೇಪ್ರಜಾತಾಂ। ಲತಾಂಪ್ರಫುಲ್ಲಾಮಿವಸಾಧುಜಾತಾಂದದರ್ಶತನ್ವೀಂ
ಮನಸಾಭಿಜಾತಾಂ ॥೨೩॥ ಸನಾತನೇವರ್ತ್ಮನಿಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಾಂರಾಮೇಕ್ಷಣಾಂತಾಂಮದನಾಭಿವಿಷ್ಟಾಂ ।ಭರ್ತುರ್ಮನಃಶ್ರೀಮ
ದನುಪ್ರವಿಷ್ಟಾಂಸ್ತ್ರೀಭ್ಯೋವರಾಭ್ಯಶ್ಚಸದಾವಿಶಿಷ್ಟಾಂ ॥೨೪॥ ಉಷ್ಣಾರ್ದಿತಾಂಸಾನುಸೃತಾಸ್ರಕಂಠೀಂಪುರಾವರಾರ್ಹೋತ್ತ
ಮನಿಷ್ಕಕಂಠೀಂ। ಸುಜಾತಪಕ್ಷ್ಮಾಮಭಿರಕ್ತಕಂಠೀಂವನೇಪ್ರನೃತ್ತಾಮಿವನೀಲಕಂಠೀಂ ॥೨೫॥ ಅವ್ಯಕ್ತರೇಖಾಮಿವಚಂದ್ರರೇ

ಖಾಂಪಾಂಸುಪ್ರದಿಗ್ಧಾಮಿವಹೇಮರೇಖಾಂ । ಕ್ಷತಪ್ರರೂಢಾಮಿವಬಾಣರೇಖಾಂವಾಯುಪ್ರಭಿನ್ನಾಮಿವಮೇಘರೇಖಾಂ ॥ ೨೬ ॥
ಸೀತಾಮಪಶ್ಯನ್ಮನುಜೇಶ್ವರಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಪತ್ನೀಂವದತಾಂವರಸ್ಯ । ಬಭೂವದುಃಖಾಭಿಹತಶ್ಚಿರಸ್ಯಪ್ಲವಂಗಮೋಮಂದಇ
ವಾಚಿರಸ್ಯ ॥ ೨೭॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ಪಂಚಮಸ್ಸರ್ಗಃ

ಸನಿಕಾಮಂವಿಮಾನೇಷುವಿಷಣ್ಣಃಕಾಮರೂಪಧೃತ್ । ವಿಚಚಾರಪುನರ್ಲಂಕಾಂಲಾಘವೇನಸಮನ್ವಿತಃ ॥೧॥ ಆಸಸಾದಾಥ
ಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿವೇಶನಂ । ಪ್ರಾಕಾರೇಣಾರ್ಕವರ್ಣೇನಭಾಸ್ವರೇಣಾಭಿಸಂವೃತಂ ॥೨॥ ರಕ್ಷಿತಂರಾಕ್ಷಸೈರ್ಘೋರೈಸ್ಸಿಂ
ಹೈರಿವಮಹದ್ವನಂ । ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣೋಭವನಂಚಕಾಶೇಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥ ೩ ॥ ರೂಪ್ಯಕೋಪಹಿತೈಶ್ಚಿತ್ರೈಸ್ತೋರಣೈರ್ಹೇಮ
ಭೂಷಿತೈಃ । ವಿಚಿತ್ರಾಭಿಶ್ಚಕಕ್ಷ್ಯಾಭಿರ್ದ್ವಾರೈಶ್ಚರುಚಿರೈರ್ವೃತಂ ॥ ೪ ॥ ಗಜಾಸ್ಥಿತೈರ್ಮಹಾಮಾತ್ರೈಶ್ಶೂರೈಶ್ಚ
ವಿಗತಶ್ರಮೈಃ । ಉಪಸ್ಥಿತಮಸಂಹಾರ್ಯೈರ್ಹಯೈಸ್ಸ್ಯಂದನಯಾಯಿಭಿಃ ॥ ೫ ॥ ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರತನುತ್ರಾಣೈರ್ದಾಂತಕಾಂ
ಚನರಾಜತೈಃ । ಘೋಷವದ್ಭಿರ್ವಿಚಿತ್ರೈಶ್ಚಸದಾವಿಚರಿತಂರಥೈಃ ॥ ೬ ॥ ಬಹುರತ್ನಸಮಾಕೀರ್ಣಂಪರಾರ್ಧ್ಯಾಸನಭಾಜನಂ ।
ಮಹಾರಥಸಮಾವಾಸಂಮಹಾರಥಮಹಾಸನಂ ॥ ೭ ॥ ದೃಶ್ಯೈಶ್ಚಪರಮೋದಾರೈಸ್ತೈಸ್ತೈಶ್ಚಮೃಗಪಕ್ಷಿಭಿಃ । ವಿವಿಧೈರ್ಬ
ಹುಸಾಹಸ್ರೈಃಪರಿಪೂರ್ಣಂಸಮಂತತಃ ॥೮॥ ವಿನೀತೈರಂತಪಾಲೈಶ್ಚರಕ್ಷೋಭಿಶ್ಚಸುರಕ್ಷಿತಂ । ಮುಖ್ಯಾಭಿಶ್ಚವರಸ್ತ್ರೀಭಿಃ
ಪರಿಪೂರ್ಣಂಸಮಂತತಃ ॥೯॥ ಮುದಿತಪ್ರಮದಾರತ್ನಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿವೇಶನಂ । ವರಾಭರಣಸಂಹ್ರಾದೈಸ್ಸಮುದ್ರಸ್ವನನಿಸ್ವ
ನಂ ॥೧೦॥ ತದ್ರಾಜಗುಣಸಂಪನ್ನಂಮುಖ್ಯೈಶ್ಚಾಗರುಚಂದನೈಃ । ಮಹಾಜನೈಸ್ಸಮಾಕೀರ್ಣಂಸಿಂಹೈರಿವಮಹದ್ವನಂ॥
೧೧॥ ಭೇರೀಮೃದಂಗಾಭಿರುತಂಶಂಖಘೋಷನಿನಾದಿತಂ । ನಿತ್ಯಾರ್ಚಿತಂಪರ್ವಹುತಂಪೂಜಿತಂರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸದಾ ॥೧೨॥ ಸಮು
ದ್ರಮಿವಗಂಭೀರಂಸಮುದ್ರಮಿವನಿಸ್ವನಂ । ಮಹಾತ್ಮನೋಮಹದ್ವೇಶ್ಮಮಹಾರತ್ನಪರಿಚ್ಛದಂ ॥ ೧೩ ॥ ಮಹಾರತ್ನಸಮಾಕೀ
ರ್ಣಂದದರ್ಶಸಮಹಾಕಪಿಃ । ವಿರಾಜಮಾನಂವಪುಷಾಗಜಾಶ್ವರಥಸಂಕುಲಂ ॥೧೪॥ ಲಂಕಾಭರಣಮಿತ್ಯೇವಸೋಮನ್ಯತಮಹಾ
ಕಪಿಃ । ಚಚಾರಹನುಮಾಂಸ್ತತ್ರರಾವಣಸ್ಯಸಮೀಪತಃ ॥೧೫॥ ಸಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯಾತ್ಮನಃಕಾಯಂಪ್ರವಿಶ್ಯಾನುಪಲಕ್ಷಿತಃ । ಚಿಂತಯಾ
ಮಾಸಮನಸಾಮುಹೂರ್ತಂಧ್ಯಾನಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೧೬॥ ಕಪಿಪ್ರವೀರೋಹನುಮಾನ್ರಾಘವಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ । ಕೀದೃಶೀಬಂಧ
ನೇಬದ್ಧಾಮುಕ್ತಾವಾಸ್ವೈರಚಾರಿಣೀ ॥೧೭॥ ಕಾಶ್ಚರಕ್ಷಂತಿರಾಕ್ಷಸ್ಯಃಕಥಂರೂಪಾಚಮೈಥಿಲೀ । ನದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಾಚಮಯಾ
ವೈದೇಹೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥೧೮॥ ಇಂಗಿತೈಶ್ಚಾನುಮಾನೈಶ್ಚಮಯಾಜ್ಞೇಯಾಭವಿಷ್ಯತಿ । ಏತಾಂಬುದ್ಧಿಂತದಾಕೃತ್ವಾಹನೂ
ಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥೧೯॥ ಅನ್ವಿಯೇಷತದಾಸೀತಾಂರಾಘವಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ । ಸನಿಕಾಮಂವಿಮಾನೇಷುನಿಪತತ್ಪಾದಪೇ
ಷುಚ ॥೨೦॥ ವಿಚಚಾರಕಪಿರ್ಲಂಕಾಂಲಘುಪ್ರಕ್ರಮವಿಕ್ರಮಃ । ಗೃಹಾದ್ಗೃಹಂರಾಕ್ಷಸಾನಾಮುದ್ಯಾನಾನಿಚವಾನರಃ ॥೨೧॥
ವೀಕ್ಷಮಾಣೋಹ್ಯಸಂತ್ರಸ್ತಃಪ್ರಾಸಾದಾಂಶ್ಚಚಚಾರಸಃ । ಅವಪ್ಲುತ್ಯಮಹಾವೇಗಃಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯನಿವೇಶನಂ ॥ ೨೨ ॥ ತತೋನ್ಯ
ತ್ಪುಪ್ಲುವೇವೇಶ್ಮಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ಅಥಮೇಘಪ್ರತೀಕಾಶಂಕುಂಭಕರ್ಣನಿವೇಶನಂ ॥ ೨೩ ॥ ವಿಭೀಷಣಸ್ಯಚತ
ಥಾಪುಪ್ಲುವೇಸಮಹಾಕಪಿಃ । ಮಹೋದರಸ್ಯಚತಥಾವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ಯಚೈವಹಿ ॥ ೨೪ ॥ ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವಸ್ಯಭವನಂವಿದ್ಯುನ್ಮಾ
ಲೇಸ್ತಥೈವಚ । ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯಚತಥಾಪುಪ್ಲುವೇಸಮಹಾಕಪಿಃ ॥ ೨೫ ॥ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯಾಪಿಸಂಪಾತೇರ್ಭವನಂಮಾರು
ತಾತ್ಮಜಃ । ವಿದ್ಯುದ್ರೂಪಸ್ಯಭೀಮಸ್ಯಘನಸ್ಯವಿಘನಸ್ಯಚ ॥ ೨೬ ॥ ಶುಕಸ್ಯಚಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸಾರಣಸ್ಯಚಧೀಮತಃ । ತಥಾ
ಚೇಂದ್ರಜಿತೋವೇಶ್ಮಜಗಾಮಹರಿಯೂಥಪಃ ॥ ೨೭ ॥ ರಶ್ಮಿಕೇತೋಶ್ಚಭವನಂಸೂರ್ಯಶತ್ರೋಸ್ತಥೈವಚ । ಜಂಬುಮಾಲಿ
ಸ್ಸುಮಾಲೇಶ್ಚಜಗಾಮಹರಿಯೂಥಪಃ ॥ ೨೮ ॥ ಶುಕನಾಸ್ಯವಜ್ರಸ್ಯಶರಸ್ಯವಿಕಟಸ್ಯಚ । ಹ್ರಸ್ವಕರ್ಣಸ್ಯದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯ
ರೋಮಶಸ್ಯಚರಕ್ಷಸಃ ॥೨೯॥ ಯುದ್ಧೋನ್ಮತ್ತಸ್ಯಮತ್ತಸ್ಯಧ್ವಜಗ್ರೀವಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ । ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೇಂದ್ರಜಿಹ್ವಾನಾಂತಥಾಹಸ್ತಿ
ಮುಖಸ್ಯಚ ॥೩೦॥ ಕರಾಳಸ್ಯಪಿಶಾಚಸ್ಯಶೋಣಿತಾಕ್ಷಸ್ಯಚೈವಹಿ । ಕ್ರಮಮಾಣಃಕ್ರಮೇಣೈವಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥
ತೇಷುತೇಷುಮಹಾರ್ಹೇಷುಭವನೇಷುಮಹಾಯಶಾಃ । ತೇಷಾಮೃದ್ಧಿಮತಾಮೃದ್ಧಿಂದದರ್ಶಸಮಹಾಕಪಿಃ ॥೩೨॥ ಸರ್ವೇಷಾಂ
ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯಭವನಾನಿಸಮಂತತಃ । ಆಸಸಾದಾಥಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿವೇಶನಂ ॥೩೩॥ ರಾವಣಸ್ಯೋಪಶಾಯಿನ್ಯೋದದ
ರ್ಶಹರಿಸತ್ತಮಃ । ವಿಚರನ್ಹರಿಶಾರ್ದೂಲೋರಾಕ್ಷಸೀರ್ವಿಕೃತೇಕ್ಷಣಾಃ ॥ ೩೪ ॥ ಶೂಲಮುದ್ಗರಹಸ್ತಾಶ್ಚಶಕ್ತಿತೋಮರಧಾ
ರಿಣೀಃ । ದದರ್ಶವಿವಿಧಾನ್ಗುಲ್ಮಾಂಸ್ತತ್ರರಕ್ಷಃಪತೇರ್ಗೃಹೇ ॥ ೩೫ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾಂಶ್ಚಮಹಾಕಾಯಾನ್ನಾನಾಪ್ರಹರಣೋದ್ಯತಾನ್ ।
ರಕ್ತಾನ್ಶ್ವೇತಾನ್ಸಿತಾಂಶ್ಚೈವಹರೀಂಶ್ಚಾಪಿಮಹಾಜವಾನ್ ॥ ೩೬ ॥ ಕುಲೀನಾನ್ರೂಪಸಂಪನ್ನಾನ್ಗಜಾನ್ಪರಗಜಾರು
ಜಾನ್ । ನಿಷ್ಠಿತಾನ್ಗಜಶಿಕ್ಷಾಯಾಮೈರಾವತಸಮಾನ್ಯುಧಿ ॥ ೩೭ ॥ ನಿಹಂತೄನ್ಪರಸೈನ್ಯಾನಾಂಗೃಹೇತಸ್ಮಿನ್ದದರ್ಶಸಃ

ಕ್ಷರತಶ್ಚ್ಯಯಥಾಮೇಘಾನ್ಸ್ರವತಶ್ಚಮಹಾಗಿರೀನ್ ॥೩೮॥ ಮೇಘಸ್ತನಿತನಿರ್ಘೋಷಾನ್ದುರ್ಧರ್ಷಾನ್ಸಮರೇಪರೈಃ।ಸಹಸ್ರಂ
ವಾಜಿನಾಂತತ್ರಜಾಂಬೂನದಪರಿಷ್ಕೃತಂ ॥ ೩೯ ॥ ಹೇಮಜಾಲಪರಿಚ್ಛನ್ನಾಸ್ತರುಣಾದಿತ್ಯಸನ್ನಿಭಾಃ। ದದರ್ಶರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ
ರಾವಣಸ್ಯನಿವೇಶನೇ ॥ ೪೦ ॥ ಶಿಬಿಕಾವಿವಿಧಾಕಾರಾಸ್ಸಕಪಿರ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಲತಾಗೃಹಾಣಿಚಿತ್ರಾಣಿಚಿತ್ರಶಾಲಾಗೃಹಾಣಿ
ಚ ॥೪೧॥ ಕ್ರೀಡಾಗೃಹಾಣಿಚಾನ್ಯಾನಿದಾರುಪರ್ವತಕಾನಪಿ। ಕಾಮಸ್ಯಚಗೃಹಂರಮ್ಯಂದಿವಾಗೃಹಕಮೇವಚ ॥ ೪೨ ॥ ದದ
ರ್ಶರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯನಿವೇಶನೇ। ಸಮಂದರಗಿರಿಪ್ರಖ್ಯಂಮಯೂರಸ್ಥಾನಸಂಕುಲಂ ॥೪೩॥ ಧ್ವಜಯಷ್ಟಿಭಿರಾಕೀರ್ಣಂ
ದದರ್ಶಭವನೋತ್ತಮಂ। ಅನೇಕರತ್ನಸಂಕೀರ್ಣಂನಿಧಿಜಾಲಂಸಮಂತತಃ ॥ ೪೪ ॥ ಧೀರನಿಷ್ಠಿತಕರ್ಮಾಂತಂಗೃಹಂಭೂತಪತೇರಿ
ವ। ಪ್ರಭಯಾಚೈವರತ್ನಾನಾಂತೇಜಸಾರಾವಣಸ್ಯಚ ॥ ೪೫ ॥ ವಿರರಾಜಾಥತದ್ವೇಶ್ಮರಶ್ಮಿಮಾನಿವರಶ್ಮಿಭಿಃ । ಜಾಂಬೂನದಮ
ಯಾನ್ಯೇವಶಯನಾನ್ಯಾಸನಾನಿಚ ॥೪೬॥ ಭಾಜನಾನಿಚಮುಖ್ಯಾನಿದದರ್ಶಹರಿಯೂಥಪಃ। ಮಧ್ವಾಸವಕೃತಕ್ಲೇದಂಮಣಿಭಾಜ
ನಸಂಕುಲಂ ॥ ೪೭॥ ಮನೋರಮಮಸಂಬಾಧಂಕುಬೇರಭವನಂಯಥಾ । ಚಂದನಾಗರುಧೂಪೈಶ್ಚದಿವ್ಯಧೂಪೈಸ್ಸುಧೂಪಿತಂ॥
ಮಾಲ್ಯದಾಮಭಿರಾಕೀರ್ಣಂಪುಷ್ಪಸಂಜ್ಞೈರ್ವಿರಾಜಿತಂ। ದಿವ್ಯಗಂಧಾವಸಿಕ್ತಾಭಿರ್ದೀಪಿಕಾಭಿರ್ವಿದೀಪಿತಂ ॥ ೪೯ ॥ ಲೋಕಪಾ
ಲಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯತಚ್ಛ್ರಿಯೇಪಸಮಾವೃತಂ । ನೂಪುರಾಣಾಂಚಘೋಷೇಣಕಾಂಚೀನಾಂನಿನದೇನಚ ॥ ೫೦ ॥ ಮೃದಂಗತಲಘೋಷೈ
ಶ್ಚಘೋಷವದ್ಭಿರ್ವಿನಾದಿತಂ। ಪ್ರಾಸಾದಶತಸಂಘಾತಂಸ್ತ್ರೀರತ್ನಶತಸಂಕುಲಂ । ೫೧ । ಸುವ್ಯೂಢಕಕ್ಷ್ಯಂಹನುಮಾನ್ಪ್ರವಿ
ವೇಶಮಹಾಗೃಹಂ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ಷಷ್ಠಸ್ಸರ್ಗಃ

ಸವೇಶ್ಮಜಾಲಂಬಲವಾನ್ದದರ್ಶವ್ಯಾಸಕ್ತವೈಡೂರ್ಯಸುವರ್ಣಜಾಲಂ। ಯಥಾಮಹತ್ಪ್ರಾವೃಷಿಮೇಘಜಾಲಂವಿದ್ಯುತ್ಪಿ
ನದ್ಧಂಸವಿಹಂಗಜಾಲಂ ॥೧॥ ನಿವೇಶನಾನಾಂವಿವಿಧಾಶ್ಚಶಾಲಾಃಪ್ರಧಾನಶಂಖಾಯುಧಚಾಪಶಾಲಾಃ।ಮನೋಹರಾಶ್ಚಾಪಿಪುನರ್ವಿ
ಶಾಲಾದದರ್ಶವೇಶ್ಮಾದ್ರಿಷುಚಂದ್ರಶಾಲಾಃ ॥೨॥ ಗೃಹಾಣಿನಾನಾವಸುರಾಜಿತಾನಿದೇವಾಸುರೈಶ್ಚಾಪಿಸುಪೂಜಿತಾನಿ। ಸರ್ವೈ
ಶ್ಚದೋಷೈಃಪರಿವರ್ಜಿತಾನಿಕಪಿರ್ದದರ್ಶಸ್ವಬಲಾರ್ಜಿತಾನಿ ॥ ೩ ॥ ತಾನಿಪ್ರಯತ್ನಾಭಿಸಮಾಹಿತಾನಿಮಯೇನಸಾಕ್ಷಾದಿವನಿ
ರ್ಮಿತಾನಿ।ಮಹೀತಲೇಸರ್ವಗುಣೋತ್ತರಾಣಿದದರ್ಶಲಂಕಾಧಿಪತೇರ್ಗೃಹಾಣಿ ॥೪॥ ತತೋದದರ್ಶೋಚ್ಛ್ರಿತಮೇಘರೂಪಂಮ
ನೋಹರಂಕಾಂಚನಚಾರುರೂಪಂ। ರಕ್ಷೋಧಿಪಸ್ಯಾತ್ಮಬಲಾನುರೂಪಂಗೃಹೋತ್ತಮಂಹ್ಯಪ್ರತಿರೂಪರೂಪಂ ॥೫॥ ಮಹೀತಲೇ
ಸ್ವರ್ಗಮಿವಪ್ರಕೀರ್ಣಂಶ್ರಿಯಾಜ್ವಲಂತಂಬಹುರತ್ನಕೀರ್ಣಂ। ನಾನಾತರೂಣಾಂಕುಸುಮಾವಕೀರ್ಣಂಗಿರೇರಿವಾಗ್ರಂರಜಸಾ
ವಕೀರ್ಣಂ ॥ನಾರೀಪ್ರವೇಕೈರಿವದೀಪ್ಯಮಾನಂತಟಿದ್ಭಿರಂಭೋದವದರ್ಚ್ಯಮಾನಂ। ಹಂಸಪ್ರವೇಕೈರಿವವಾಹ್ಯಮಾನಂಶ್ರಿಯಾ
ಯುತಂಖೇಸುಕೃತಾಂವಿಮಾನಂ ॥೭॥ ಯಥಾನಗಾಗ್ರಂಬಹುಧಾತುಚಿತ್ರಂಯಥಾನಭಶ್ಚಗ್ರಹಚಂದ್ರಚಿತ್ರಂ। ದದರ್ಶಯುಕ್ತೀ
ಕೃತಮೇಘಚಿತ್ರಂವಿಮಾನರತ್ನಂಬಹುರತ್ನಚಿತ್ರಂ ॥ ೮ ॥ ಮಹೀಕೃತಾಪರ್ವತರಾಜಿಪೂರ್ಣಾಶೈಲಾಃಕೃತಾವೃಕ್ಷವಿತಾನಪೂ
ರ್ಣಾಃ। ವೃಕ್ಷಾಃಕೃತಾಃಪುಷ್ಪವಿತಾನಪೂರ್ಣಾಃಪುಷ್ಪಂಕೃತಂಕೇಸರಪತ್ರಪೂರ್ಣಂ ॥೯॥ ಕೃತಾನಿವೇಶ್ಮಾನಿಚಪಾಂಡುರಾಣಿತ
ಥಾಸುಪುಷ್ಪಾಅಪಿಪುಷ್ಕರಿಣ್ಯಃ। ಪುನಶ್ಚಪದ್ಮಾನಿಸಕೇಸರಾಣಿಧನ್ಯಾನಿಚಿತ್ರಾಣಿತಥಾವನಾನಿ ॥ ೧೦ । ಪುಷ್ಪಾಹ್ವಯಂನಾ
ಮವಿರಾಜಮಾನಂರತ್ನಪ್ರಭಾಭಿಶ್ಚವಿವರ್ಧಮಾನಂ।ವೇಶ್ಮೋತ್ತಮಾನಾಮಪಿಚೋಚ್ಚಮಾನಂಮಹಾಕಪಿಸ್ತತ್ರಮಹಾವಿಮಾನಂ
॥೧೧॥ ಕೃತಾಶ್ಚವೈಡೂರ್ಯಮಯಾವಿಹಂಗಾರೂಪ್ಯಪ್ರವಾಳೈಶ್ಚತಥಾವಿಹಂಗಾಃ। ಚಿತ್ರಾಶ್ಚನಾನಾವಸುಭಿರ್ಭುಜಂಗಾಜಾ
ತ್ಯಾನುರೂಪಾಸ್ತುರಗಾಶ್ಶುಭಾಂಗಾಃ ॥೧೨॥ ಪ್ರವಾಳಜಾಂಬೂನದಪುಷ್ಪಪಕ್ಷಾಸ್ಸಲೀಲಮಾವರ್ಜಿತಜಿಹ್ಮಪಕ್ಷಾಃ। ಕಾಮ
ಸ್ಯಸಾಕ್ಷಾದಿವಭಾಂತಿಪಕ್ಷಾಃಕೃತಾವಿಹಂಗಾಸ್ಸುಮುಖಾಸ್ಸುಪಕ್ಷಾಃ ॥ ೧೩ ॥ ನಿಯುಜ್ಯಮಾನಾಸ್ತುಗಜಾಸ್ಸುಹಸ್ತಾಸ್ಸಕೇಸ
ರಾಶ್ಚೋತ್ಪಲಪತ್ರಹಸ್ತಾಃ। ಬಭೂವದೇವೀಚಕೃತಾಸುಹಸ್ತಾಲಕ್ಷ್ಮೀಸ್ತಥಾಪದ್ಮಿನಿಪದ್ಮಹಸ್ತಾ ॥೧೪ ॥ ಇತೀವತದ್ಗೃಹಮ
ಭಿಗಮ್ಯಶೋಭನಂಸವಿಸ್ಮಯೋನಗಮಿವಚಾರುಶೋಭನಂ । ಪುನಶ್ಚತತ್ಪರಮಸುಗಂಧಿಸುಂದರಂಹಿಮಾತ್ಯಯೇನಗಮಿವಚಾ
ರುಕಂದರಂ ॥೧೫॥ ತತಸ್ಸತಾಂಕಪಿರಭಿಪತ್ಯಪೂಜಿತಾಂಚರನ್ಪುರೀಂದಶಮುಖಬಾಹುಪಾಲಿತಾಂ । ಅದೃಶ್ಯತಾಂಜನಕಸು
ತಾಂಸುಪೂಜಿತಾಂಸುದುಃಖಿತಃಪತಿಗುಣವೇಗನಿರ್ಜಿತಾಂ ॥೧೬॥ ತತಸ್ತದಾಬಹುವಿಧಭಾವಿತಾತ್ಮನಃಕೃತಾತ್ಮನೋಜನಕಸುತಾಂ
ಸುವರ್ತ್ಮನಃ। ಅಪಶ್ಯತೋಭವತಿಸುದುಃಖಿತಂಮನಸ್ಸುಚಕ್ಷುಷಃಪ್ರವಿಚರತೋಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೧೭ ॥ ಇತಿಸಪ್ತಮಸ್ಸರ್ಗಃ

ಸತಸ್ಯಮಧ್ಯೇಭವನಸ್ಯಸಂಸ್ಥಿತಂಮಹದ್ವಿಮಾನಂಮಣಿವಜ್ರಚಿತ್ರಿತಂ। ಪ್ರತಪ್ತಜಾಂಬೂನದಜಾಲಕೃತ್ರಿಮಂದದರ್ಶವೀ
ರಃಪವನಾತ್ಮಜಃಕಪಿಃ ॥ ತದಪ್ರಮೇಯಾಪ್ರತಿಕಾರಕೃತ್ರಿಮಂಕೃತಂಸ್ವಯಂಸಾಧ್ವಿತಿವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ। ದಿವಂಗತಂವಾಯುಪಥಪ್ರ
ತಿಷ್ಠಿತಂವ್ಯರಾಜತಾದಿತ್ಯಪಥಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮವತ್ ॥೨॥ ನತತ್ರಕಿಂಚಿನ್ನಕೃತಂಪ್ರಯತ್ನತೋನತತ್ರಕಿಂಚಿನ್ನಮಹಾರ್ಹರತ್ನವತ್

ನತೇವಿಶೇಷಾನಿಯತಾಸ್ಸುರೇಷ್ವಪಿನತತ್ರಕಿಂಚಿನ್ನಮಹಾವಿಶೇಷವತ್ ॥ ೩ ॥ ತಪಸ್ಸಮಾಧಾನಪರಾಕ್ರಮಾರ್ಜಿತಂಮನಸ್ಸಮಾ
ಧಾನವಿಚಾರಚಾರಿಣಂ । ಅನೇಕಸಂಸ್ಥಾನವಿಶೇಷನಿರ್ಮಿತಂತತಸ್ತತಸ್ತುಲ್ಯವಿಶೇಷದರ್ಶನಂ ॥ ೪ ॥ ಮನಸ್ಸಮಾಧಾಯತುಶೀಘ್ರ
ಗಾಮಿನಂದುರಾವರಂಮಾರುತತುಲ್ಯಗಾಮಿನಂ । ಮಹಾತ್ಮನಾಂಪುಣ್ಯಕೃತಾಂಮಹರ್ಧಿನಾಂಯಶಸ್ವಿನಾಮಗ್ರ್ಯಮುದಾಮಿ
ವಾಲಯಂ ॥ ೫ ॥ ವಿಶೇಷಮಾಲಂಬ್ಯವಿಶೇಷಸಂಸ್ಥಿತಂವಿಚಿತ್ರಕೂಟಂಬಹುರತ್ನಮಂಡಿತಂ । ಮನೋಭಿರಾಮಂಶರದಿಂದುನಿರ್ಮಲಂ
ವಿಚಿತ್ರಕೂಟಂಶಿಖರಂಗಿರೇರ್ಯಥಾ ॥ ೬ ॥ ವಹಂತಿಯಂಕುಂಡಲಶೋಭಿತಾನನಾಮಹಾಶನಾವ್ಯೋಮಚರಾನಿಶಾಚರಾಃ । ವಿವೃತ್ತವಿ
ಧ್ವಸ್ತವಿಶಾಲಲೋಚನಾಮಹಾಜವಾಭೂತಗಣಾಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ ॥ ೭ ॥ ವಸಂತಪುಷ್ಪೋತ್ಕರಚಾರುದರ್ಶನಂವಸಂತಮಾಸಾದಪಿಕಾಂ
ತದರ್ಶನಂ । ಸಪುಷ್ಪಕಂತತ್ರವಿಮಾನಮುತ್ತಮಂದದರ್ಶತದ್ವಾನರವೀರಸತ್ತಮಃ ॥೮॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ–
ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಅಷ್ಟಮಸ್ಸರ್ಗಃ

ತಸ್ಯಾಲಯವರಿಷ್ಠಸ್ಯಮಧ್ಯೇವಿಪುಲಮಾಯತಂ । ದದರ್ಶಭವನಶ್ರೇಷ್ಠಂಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ೧ ॥ ಅರ್ಧಯೋ
ಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಾಯತಂಯೋಜನಂಹಿತತ್ । ಭವನಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಬಹುಪ್ರಾಸಾದಸಂಕುಲಂ ॥ ೨ ॥ ಮಾರ್ಗಮಾಣಸ್ತುವೈ
ದೇಹೀಂಸೀತಾಮಾಯತಲೋಚನಾಂ । ಸರ್ವತಃಪರಿಚಕ್ರಾಮಹನೂಮಾನರಿಸೂದನಃ ॥ ೩ ॥ ಉತ್ತಮಂರಾಕ್ಷಸಾವಾಸಂಹ
ನೂಮಾನವಲೋಕಯನ್ । ಆಸಸಾದಾಥಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿವೇಶನಂ ॥ ೪ ॥ ಚತುರ್ವಿಷಾಣೈರ್ದ್ವಿರದೈಸ್ತ್ರಿವಿಷಾಣೈ
ಸ್ತಥೈವಚ । ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಮಸಂಬಾಧಂರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಮುದಾಯುಧೈಃ ॥ ೫ ॥ ರಾಕ್ಷಸೀಭಿಶ್ಚಪತ್ನೀಭೀರಾವಣಸ್ಯನಿವೇಶನಂ ।
ಆಹೃತಾಭಿಶ್ಚವಿಕ್ರಮ್ಯರಾಜಕನ್ಯಾಭಿರಾವೃತಂ ॥೬॥ ತನ್ನಕ್ರಮಕರಾಕೀರ್ಣಂತಿಮಿಂಗಿಲಝಷಾಕುಲಂ । ವಾಯುವೇಗಸಮಾ
ಧೂತಂಪನ್ನಗೈರಿವಸಾಗರಂ ॥೭॥ ಯಾಹಿವೈಶ್ರವಣೇಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಯಾಚೇಂದ್ರೇಹರಿವಾಹನೇ । ಸಾರಾವಣಗೃಹೇಸರ್ವಾನಿತ್ಯಮೇವಾನಪಾ
ಯಿನೀ ॥೮॥ ಯಾಚರಾಜ್ಞಃಕುಬೇರಸ್ಯಯಮಸ್ಯವರುಣಸ್ಯಚ । ತಾದೃಶೀತದ್ವಿಶಿಷ್ಟಾವಾಋದ್ಧೀರಕ್ಷೋಗೃಹೇಷ್ವಿಹ ॥೯॥ ತಸ್ಯ
ಹರ್ಮ್ಯಸ್ಯಮಧ್ಯಸ್ಥಂವೇಶ್ಮಚಾನ್ಯತ್ಸುನಿರ್ಮಿತಂ । ಬಹುನಿರ್ಯೂಹಸಂಕೀರ್ಣಂದದರ್ಶಪವನಾತ್ಮಜಃ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಣೋರ್ಥೇಕೃತಂದಿ
ವ್ಯಂದಿವಿಯದ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ । ವಿಮಾನಂಪುಷ್ಪಕಂನಾಮಸರ್ವರತ್ನವಿಭೂಷಿತಂ ॥೧೦॥ ಪರೇಣತಪಸಾಲೇಭೇಯತ್ಕುಬೇರಃಪಿತಾ
ಮಹಾತ್ । ಕುಬೇರಮೋಜಸಾಜಿತ್ವಾಲೇಭೇತದ್ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥೧೨॥ ಈಹಾಮೃಗಸಮಾಯುಕ್ತೈಃಕಾರ್ತಸ್ವರಹಿರಣ್ಮಯೈಃ ।
ಸುಕೃತೈರಾಚಿತಂಸ್ತಂಭೈಃಪ್ರದೀಪ್ತಮಿವಚಶ್ರಿಯಾ ॥೧೩॥ ಮೇರುಮಂದರಸಂಕಾಶೈರುಲ್ಲಿಖದ್ಭಿರಿವಾಂಬರಂ । ಕೂಟಾಗಾರೈ
ಶ್ಶುಭಾಕಾರೈಸ್ಸರ್ವತಸ್ಸಮಲಂಕೃತಂ ॥ ೧೪ ॥ ಜ್ವಲನಾರ್ಕಪ್ರತೀಕಾಶಂಸುಕೃತಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ । ಹೇಮಸೋಪಾನಸಂಯು
ಕ್ತಂಚಾರುಪ್ರವರವೇದಿಕಂ ॥೧೫॥ ಜಾಲವಾತಾಯನೈರ್ಯುಕ್ತಂಕಾಂಚನೈಸ್ಸ್ಫಾಟಿಕೈರಪಿ । ಇಂದ್ರನೀಲಮಹಾನೀಲಮಣಿಪ್ರವ
ರವೇದಿಕಂ ॥ ೧೬ ॥ ವಿದ್ರುಮೇಣವಿಚಿತ್ರೇಣಮಣಿಭಿಶ್ಚಮಹಾಧನೈಃ । ನಿಸ್ತುಲಾಭಿಶ್ಚಮುಕ್ತಾಭಿಸ್ತಲೇನಾಭಿವಿರಾಜಿತಂ ॥ ೧೭ ॥
ಚಂದನೇನಚರಕ್ತೇನತಪನೀಯನಿಭೇನಚ । ಸುಪುಣ್ಯಗಂಧಿನಾಯುಕ್ತಮಾದಿತ್ಯತರುಣೋಪಮಂ ॥೧೮॥ ಕೂಟಾಗಾರೈರ್ವರಾಕಾ
ರೈರ್ವಿವಿಧೈಸ್ಸಮಲಂಕೃತಂ । ವಿಮಾನಂಪುಷ್ಪಕಂದಿವ್ಯಮಾರುರೋಹಮಹಾಕಪಿಃ॥ತತ್ರಸ್ಥಸ್ಸತದಾಗಂಧಂಪಾನಭಕ್ಷ್ಯಾನ್ನಸಂಭ
ವಂ ॥೧೯॥ ದಿವ್ಯಂಸಮ್ಮೂರ್ಛಿತಂಜಿಘ್ರನ್ರೂಪವಂತಮಿವಾನಿಲಂ । ಸಗಂಧಸ್ತಂಮಹಾಸತ್ವಂಬಂಧುರ್ಬಂಧುಮಿವೋತ್ತಮಂ॥
೨೦॥ ಇತಏಹೀತ್ಯುವಾಚೇವತತ್ರಯತ್ರಸರಾವಣಃ । ತತಸ್ತಾಂಪ್ರಸ್ಥಿತಶ್ಶಾಲಾಂದದರ್ಶಮಹತೀಂಶುಭಾಂ ॥೨೧॥ ರಾವಣಸ್ಯ
ಮನಃಕಾಂತಾಂಕಾಂತಾಮಿವವರಸ್ತ್ರಿಯಂ । ಮಣಿಸೋಪಾನವಿಕೃತಾಂಹೇಮಜಾಲವಿಭೂಷಿತಾಂ ॥೨೨॥ ಸ್ಫಾಟಿಕೈರಾವೃತತ
ಲಾಂದಂತಾಂತರಿತರೂಪಿಕಾಂ । ಮುಕ್ತಾಭಿಶ್ಚಪ್ರವಾಳೈಶ್ಚರೂಪ್ಯಚಾಮೀಕರೈರಪಿ ॥೨೩॥ ವಿಭೂಷಿತಾಂಮಣಿಸ್ತಂಭೈಸ್ಸು
ಬಹುಸ್ತಂಭಭೂಷಿತಾಂ। ಸಮೈರೃಜುಭಿರತ್ಯುಚ್ಚೈಸ್ಸಮಂತಾತ್ಸುವಿಭೂಷಿತೈಃ ॥೨೪॥ ಸ್ತಂಭೈಃಪಕ್ಷೈರಿವಾತ್ಯುಚ್ಚೈ
ರ್ದಿವಂಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಾಮಿವ । ಮಹತ್ಯಾಕುಥಯಾಸ್ತೀರ್ಣಾಂಪೃಥಿವೀಲಕ್ಷಣಾಂಕಯಾ ॥೨೫॥ ಪೃಥಿವೀಮಿವವಿಸ್ತೀರ್ಣಾಂಸರಾ
ಷ್ಟ್ರಗೃಹಮಾಲಿನೀಂ। ನಾದಿತಾಂಮತ್ತವಿಹಗೈರ್ದಿವ್ಯಗಂಧಾಧಿವಾಸಿತಾಂ ॥೨೬॥ ಪರಾರ್ಧ್ಯಾಸ್ತರಣೋಪೇತಾಂರಕ್ಷೋಧಿಪನಿಷೇ
ವಿತಾಂ । ಧೂಮ್ರಾಮಗರುಧೂಪೇನವಿಮಲಾಂಹಂಸಪಾಂಡುರಾಂ ॥೨೭॥ ಚಿತ್ರಾಂಪುಷ್ಪೋಪಹಾರೇಣಕಲ್ಮಾಷೀಮಿವಸುಪ್ರಭಾಂ।
ಮನಸ್ಸಂಹ್ಲಾದಜನನೀಂವರ್ಣಸ್ಯಾಪಿಪ್ರಸಾದಿನೀಂ ॥೨೮॥ ತಾಂಶೋಕನಾಶಿನೀಂದಿವ್ಯಾಂಶ್ರಿಯಸ್ಸಂಜನನೀಮಿವ। ಇಂದ್ರಿಯಾ
ಣೀಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೈಸ್ತುಪಂಚಪಂಚಭಿರುತ್ತಮೈಃ ॥೨೯॥ ತರ್ಪಯಾಮಾಸಮಾತೇವತದಾರಾವಣಪಾಲಿತಾ। ಸ್ವರ್ಗೋಯಂದೇವ
ಲೋಕೋಯಂಗಾಂಧರ್ವೀಯಂಪುರೀಭವೇತ್ ॥೩೦॥ ಸಿದ್ಧಿರ್ವೇಯಂಪರಾಹಿಸ್ಯಾದಿತ್ಯಮನ್ಯತಮಾರುತಿಃ। ಪ್ರಧ್ಯಾಯತಇವಾಪಶ್ಯತ್
ಪ್ರದೀಪಾಂಸ್ತತ್ರಕಾಂಚನಾನ್ ॥೩೧॥ ಧೂರ್ತಾನಿವಮಹಾಧೂರ್ತೈರ್ದೇವನೇನಪರಾಜಿತಾನ್। ದೀಪಾನಾಂಚಪ್ರಕಾಶೇನತೇಜಸಾರಾವ

ಣಸ್ಯ ಚ ॥೩೨॥ ಅರ್ಚಿರ್ಭಿರ್ಭೂಷಣಾನಾಂಚಪ್ರದೀಪ್ತಾಂತ್ವಭ್ಯಮನ್ಯತ। ತತೋಽಪಶ್ಯತ್ಕುಥಾಸೀನಂನಾನಾವರ್ಣಾಂಬರಸ್ರಜಂ॥
೩೩॥ ಸಹಸ್ರಂವರನಾರೀಣಾಂನಾನಾವೇಷವಿಭೂಷಿತಂ । ಪರಿವೃತ್ತೇಽರ್ಧರಾತ್ರೇತುಪಾನನಿದ್ರಾವಶಂಗತಂ ॥ ೩೪ ॥ ಕ್ರೀಡಿತ್ವೋ
ಪರತಂರಾತ್ರೌಸುಷ್ವಾಪಬಲವತ್ತದಾ । ತತ್ಪ್ರಸುಪ್ತಂವಿರುರುಚೇನಿಶ್ಶಬ್ದಾಂತರಭೂಷಣಂ ॥ ೩೫ ॥ ನಿಶ್ಶಬ್ದಹಂಸಭ್ರಮರಂ
ಯಥಾಪದ್ಮವನಂಮಹತ್ । ತಾಸಾಂಸಂವೃತದಂತಾನಿಮೀಲಿತಾಕ್ಷಾಣಿಮಾರುತಿಃ ॥ ೩೬ ॥ ಅಪಶ್ಯತ್ಪದ್ಮಗಂಧೀನಿವದನಾನಿಸು
ಯೋಷಿತಾಂ । ಪ್ರಬುದ್ಧಾನಿವಪದ್ಮಾನಿತಾಸಾಂಭೂತ್ವಾಕ್ಷಪಾಕ್ಷಯೇ ॥೩೭॥ ಪುನಸ್ಸಂವೃತಪತ್ರಾಣಿರಾತ್ರಾವಿವಬಭುಸ್ತದಾ।
ಇಮಾನಿಮುಖಪದ್ಮಾನಿನಿಯತಂಮತ್ತಷಟ್ಪದಾಃ ॥೩೮॥ ಅಂಬುಜಾನೀವಫುಲ್ಲಾನಿಪ್ರಾರ್ಥಯಂತಿಪುನಃಪುನಃ । ಇತಿಚಾಮ
ನ್ಯತಶ್ರೀಮಾನುಪಪತ್ತ್ಯಾಮಹಾಕಪಿಃ ॥೩೯॥ ಮೇನೇಹಿಗುಣತಸ್ತಾನಿಸಮಾನಿಸಲಿಲೋದ್ಭವೈಃ।ಸಾತಸ್ಯಶುಶುಭೇಶಾಲಾತಾಭಿಃಸ್ತ್ರೀ
ಭಿರ್ವಿರಾಜಿತಾ ॥೪೦॥ ಶಾರದೀವಪ್ರಸನ್ನಾದ್ಯೌಸ್ತಾರಾಭಿರಭಿಶೋಭಿತಾ । ಸಚತಾಭಿಃಪರಿವೃತಶ್ಶುಶುಭೇರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ॥೪೧॥ ಯ
ಥಾಹ್ಯುಡುಪತಿಶ್ಶ್ರೀಮಾಂಸ್ತಾರಾಭಿರಭಿಸಂವೃತಃ । ಯಾಶ್ಚ್ಯವಂತೇಂಬರಾತ್ತಾರಾಃಪುಣ್ಯಶೇಷಸಮಾವೃತಾಃ ॥ ೪೨ ॥ ಇಮಾಸ್ತಾ
ಸ್ಸಂಗತಾಃಕೃತ್ಸ್ನಾ ಇತಿಮೇನೇಹರಿಸ್ತದಾ । ತಾರಾಣಾಮಿವಸುವ್ಯಕ್ತಂಮಹತೀನಾಂಶುಭಾರ್ಚಿಷಾಂ ॥೪೩॥ ಪ್ರಭಾವರ್ಣಪ್ರ
ಸಾದಾಶ್ಚವಿರೇಜುಸ್ತತ್ರಯೋಷಿತಾಂ । ವ್ಯಾವೃತ್ತಗುರುಪೀನಸ್ರಕ್ಪ್ರಕೀರ್ಣವರಭೂಷಣಾಃ ॥ ೪೪ ॥ ಪಾನವ್ಯಾಯಾಮಕಾಲೇ
ಷುನಿದ್ರಾಪಹೃತಚೇತಸಃ । ವ್ಯಾವೃತ್ತತಿಲಕಾಃಕಾಶ್ಚಿತ್ಕಾಶ್ಚಿದುದ್ಭ್ರಾಂತನೂಪುರಾಃ ॥೪೫॥ ಪಾರ್ಶ್ವೇಗಳಿತಹಾರಾಶ್ಚಕಾಶ್ಚಿ
ತ್ಪರಮಯೋಷಿತಃ।ಮುಕ್ತಾಹಾರಾವೃತಾಶ್ಚಾನ್ಯಾಃಕಾಶ್ಚಿದ್ವಿಸ್ರಸ್ತವಾಸಸಃ ॥ ೪೬ ॥ ವ್ಯಾವಿದ್ಧರಶನಾದಾಮಾಃಕಿಶೋರ್ಯ ಇವ
ವಾಹಿತಾಃ । ಸುಕುಂಡಲಧರಾಶ್ಚಾನ್ಯಾವಿಚ್ಛಿನ್ನಮೃದಿತಸ್ರಜಃ ॥೪೭॥ ಗಜೇಂದ್ರಮೃದಿತಾಃಫುಲ್ಲಾಲತಾ ಇವಮಹಾವನೇ । ಚಂ
ದ್ರಾಂಶುಕಿರಣಾಭಾಶ್ಚಹಾರಾಃಕಾಸಾಂಚಿದುತ್ಕಟಾಃ॥೪೮॥ ಹಂಸಾ ಇವಬಭುಸ್ಸುಪ್ತಾಃಸ್ತನಮಧ್ಯೇಷುಯೋಷಿತಾಂ। ಅಪರಾಸಾಂ
ಚವೈಡೂರ್ಯಾಃಕಾದಂಬಾ ಇವಪಕ್ಷಿಣಃ ॥೪೯॥ ಹೇಮಸೂತ್ರಾಣಿಚಾನ್ಯಾಸಾಂಚಕ್ರವಾಕಾ ಇವಾಭವನ್ । ಹಂಸಕಾರಂಡವಾಕೀ
ರ್ಣಾಶ್ಚಕ್ರವಾಕೋಪಶೋಭಿತಾಃ ॥೫೦॥ ಆಪಗಾ ಇವತಾರೇಜುರ್ಜಘನೈಃಪುಳಿನೈರಿವ । ಕಿಂಕಿಣೀಜಾಲಸಂಕೋಶಾಸ್ತಾಹೈಮವಿ
ಪುಲಾಂಬುಜಾಃ ॥೫೧॥ ಭಾವಗ್ರಾಹಾಯಶಸ್ತೀರಾಸ್ಸುಪ್ತಾನದ್ಯ ಇವಾಬಭುಃ। ಮೃದುಷ್ವಂಗೇಷುಕಾಸಾಂಚಿತ್ಕುಚಾಗ್ರೇಷುಚಸಂ
ಸ್ಥಿತಾಃ । ಬಭೂವುರ್ಭೂಷಣಾನೀವಶುಭಾಭೂಷಣರಾಜಯಃ । ಅಂಶುಕಾಂತಾಶ್ಚಕಾಸಾಂಚಿನ್ಮುಖಮಾರುತಕಂಪಿತಾಃ ॥೫೩॥
ಉಪರ್ಯುಪರಿವಕ್ತ್ರಾಣಾಂವ್ಯಾಧೂಯಂತೇಪುನಃಪುನಃ। ತಾಃಪತಾಕಾ ಇವೋದ್ಧೂತಾಃಪತ್ನೀನಾಂರುಚಿರಪ್ರಭಾಃ ॥೫೪॥ ನಾನಾವ
ರ್ಣಸುವರ್ಣಾನಾಂವಕ್ತ್ರಮೂಲೇಷುರೇಜಿರೇ। ವವಲ್ಗುಶ್ಚಾತ್ರಕಾಸಾಂಚಿತ್ಕುಂಡಲಾನಿಶುಭಾರ್ಚಿಷಾಂ ॥೫೫॥ ಮುಖಮಾರುತಸಂಸ
ರ್ಗಾನ್ಮಂದಂಮಂದಂಸುಯೋಷಿತಾಂ । ಶರ್ಕರಾಸವಗಂಧೈಶ್ಚಪ್ರಕೃತ್ಯಾಸುರಭಿಸ್ಸುಖಃ ॥೫೬॥ ತಾಸಾಂವದನನಿಶ್ವಾಸಸ್ಸಿಷೇ
ವೇರಾವಣಂತದಾ । ರಾವಣಾನನಶಂಕಾಶ್ಚಕಾಶ್ಚಿದ್ರಾವಣಯೋಷಿತಃ ॥೫೭॥ ಮುಖಾನಿಸ್ಮಸಪತ್ನೀನಾಮುಪಾಜಿಘ್ರನ್ಪುನಃಪು
ನಃ । ಅತ್ಯರ್ಥಂಸಕ್ತಮನಸೋರಾವಣೇತಾವರಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥ ೫೮ ॥ ಅಸ್ವತಂತ್ರಾಸ್ಸಪತ್ನೀನಾಂಪ್ರಿಯಮೇವಾಚರಂಸ್ತದಾ । ಬಾ
ಹೂನುಪನಿಧಾಯಾನ್ಯಾಃಪಾರಿಹಾರ್ಯವಿಭೂಷಿತಾನ್ ॥ ೫೯ ॥ ಅಂಶುಕಾನಿಚರಮ್ಯಾಣಿಪ್ರಮದಾಸ್ತತ್ರಶಿಶ್ಯಿರೇ । ಅನ್ಯಾವಕ್ಷಸಿ
ಚಾನ್ಯಸ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯಾಃಕಾಶ್ಚಿತ್ಪುನರ್ಭುಜಂ ॥ ೬೦ ॥ ಅಪರಾತ್ವಂಕಮನ್ಯಸ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯಪರಾಭುಜೌ । ಊರುಪಾರ್ಶ್ವ
ಕಟೀಪೃಷ್ಠಮನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ॥ ೬೧ ॥ ಪರಸ್ಪರನಿವಿಷ್ಟಾಂಗ್ಯೋಮದಸ್ನೇಹವಶಾನುಗಾಃ । ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯಾಂಗಸಂ
ಸ್ಪರ್ಶಾತ್ಪ್ರೀಯಮಾಣಾಸ್ಸುಮಧ್ಯಮಾಃ ॥ ೬೨ ॥ ಏಕೀಕೃತಭುಜಾಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸುಷುಪುಸ್ತತ್ರಯೋಷಿತಃ । ಅನ್ಯೋನ್ಯಭು
ಜಸೂತ್ರೇಣಸ್ತ್ರೀಮಾಲಾಗ್ರಥಿತಾಹಿಸಾ ॥ ೬೩ ॥ ಮಾಲೇವಗ್ರಥಿತಾಸೂತ್ರೇ ಶುಶುಭೇಮತ್ತಷಟ್ಪದಾ । ಲತಾನಾಂಮಾಧವೇಮಾ
ಸಿಫುಲ್ಲಾನಾಂವಾಯುಸೇವನಾತ್ ॥ ೬೪ ॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಾಲಾಗ್ರಥಿತಂ ಸಂಸಕ್ತಕುಸುಮೋಚ್ಚಯಂ । ವ್ಯತಿವೇಷ್ಟಿತಸಂಸ್ಕಂ
ಧಮನ್ಯೋನ್ಯಭ್ರಮರಾಕುಲಂ ॥ ೬೫ ॥ ಆಸೀದ್ವನಮಿವೋದ್ಧೂತಂಸ್ತ್ರೀವನಂರಾವಣಸ್ಯತತ್ । ಉಚಿತೇಷ್ವಪಿಸುವ್ಯಕ್ತಂನತಾ
ಸಾಂಯೋಷಿತಾಂತದಾ ॥ ೬೬ ॥ ವಿವೇಕಶ್ಶಕ್ಯ ಆಧಾತುಂಭೂಷಣಾಂಗಾಂಬರಸ್ರಜಾಂ । ರಾವಣೇಸುಖಸಂವಿಷ್ಟಾಃಸ್ತ್ರಿಯೋವಿವಿ
ಧಪ್ರಭಾಃ ॥ ೬೭ ॥ ಜ್ವಲಂತಃಕಾಂಚನಾದೀಪಾಃಪ್ರೇಕ್ಷಂತೋನಿಮಿಷಾ ಇವ । ರಾಜರ್ಷಿಪಿತೃದೈತ್ಯಾನಾಂಗಂಧರ್ವಾಣಾಂಚಯೋ
ಷಿತಃ ॥ ೬೮ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚಯಾಃಕನ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯಕಾಮವಶಂಗತಾಃ । ಯುದ್ಧಕಾಮೇನತಾಸ್ಸರ್ವಾರಾವಣೇನಹೃತಾಸ್ತ್ರಿ
ಯಃ ॥ ೬೯ ॥ ಸಮದಾಮದನೇನೈವಮೋಹಿತಾಃಕಾಶ್ಚಿದಾಗತಾಃ । ನತತ್ರಕಾಚಿತ್ಪ್ರಮದಾಪ್ರಸಹ್ಯವೀರ್ಯೋಪಪನ್ನೇನಗುಣೇ
ಲಬ್ಧಾ । ನಚಾನ್ಯಕಾಮಾಪಿನಚಾನ್ಯಪೂರ್ವಾವಿನಾವರಾರ್ಹಾಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂತಾಂ ॥ ೭೦ ॥ ನಚಾಕುಲೀನಾನಚಹೀನರೂ
ಪಾನದಕ್ಷಿಣಾನಾನುಪಚಾರಯುಕ್ತಾ । ಭಾರ್ಯಾಭವತ್ತಸ್ಯನಹೀನಸತ್ತ್ವಾನಚಾಪಿಕಾಂತಸ್ಯನಕಾಮನೀಯಾ ॥ ೭೧ ॥ ಬಭೂವ

ಬುದ್ಧಿಸ್ತು ಹರೀಶ್ವರಸ್ಯ ಯದೀದೃಶೀ ರಾಘವಧರ್ಮಪತ್ನೀ । ಇಮಾ ಯಥಾ ರಾಕ್ಷಸರಾಜಭಾರ್ಯಾಸ್ಸುಜಾತಮಸ್ಯೇತಿ ಹಿ ಸಾಧು
ಬುದ್ಧೇಃ ॥೭೨॥ ಪುನಶ್ಚ ಸೋಽಚಿಂತಯದಾರ್ತರೂಪೋ ಧ್ರುವಂ ವಿಶಿಷ್ಟಾ ಗುಣತೋ ಹಿ ಸೀತಾ । ಅಥಾಯಮಸ್ಯಾಂ ಕೃತವಾನ್ಮಹಾ
ತ್ಮಾ ಲಂಕೇಶ್ವರಃ ಕಷ್ಟಮನಾರ್ಯಕರ್ಮ ॥೭೩॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ನವಮಸ್ಸರ್ಗಃ

ತತ್ರ ದಿವ್ಯೋಪಮಂ ಮುಖ್ಯಂ ಸ್ಫಾಟಿಕಂ ರತ್ನಭೂಷಿತಂ । ಅವೇಕ್ಷಮಾಣೋ ಹನುಮಾನ್ ದದರ್ಶ ಶಯನಾಸನಂ ॥೧॥ ದಾಂತ
ಕಾಂಚನಚಿತ್ರಾಂಗೈರ್ವೈಡೂರ್ಯೈಶ್ಚ ವರಾಸನೈಃ । ಮಹಾರ್ಹಾಸ್ತರಣೋಪೇತೈರುಪಪನ್ನಂ ಮಹಾಧನೈಃ ॥ ೨ ॥ ತಸ್ಯ
ಚೈಕತಮೇ ದೇಶೇ ಸೋಽಗ್ರ್ಯಮಾಲಾವಿಭೂಷಿತಂ । ದದರ್ಶ ಪಾಂಡುರಂ ಛತ್ರಂ ತಾರಾಧಿಪತಿಸನ್ನಿಭಂ ॥ ೩॥ ವಾಲವ್ಯಜನಹಸ್ತಾಭಿರ್ವೀ
ಜ್ಯಮಾನಂ ಸಮಂತತಃ । ಜಾತರೂಪಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂ ಚಿತ್ರಭಾನುಸಮಪ್ರಭಂ ॥೪॥ ಅಶೋಕಮಾಲಾವಿತತಂ ದದರ್ಶ ಪರಮಾಸನಂ ।
ಗಂಧೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈರ್ಜುಷ್ಟಂ ವರಧೂಪೇನ ಧೂಪಿತಂ ॥ ೫ ॥ ಪರಮಾಸ್ತರಣಾಸ್ತೀರ್ಣಮಾವಿಕಾಜಿನಸಂವೃತಂ । ದಾಮಭಿರ್ವರ
ಮಾಲ್ಯಾನಾಂ ಸಮಂತಾದುಪಶೋಭಿತಂ ॥೬॥ ತಸ್ಮಿನ್ ಜೀಮೂತಸಂಕಾಶಂ ಪ್ರದೀಪ್ತೋತ್ತಮಕುಂಡಲಂ ।ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಂ ಮಹಾಬಾ
ಹುಂ ಮಹಾರಜತವಾಸಸಂ ॥ ೭ ॥ ಲೋಹಿತೇನಾನುಲಿಪ್ತಾಂಗಂ ಚಂದನೇನ ಸುಗಂಧಿನಾ । ಸಂಧ್ಯಾರಕ್ತಮಿವಾಕಾಶೇ ತೋಯದಂ ಸತ
ಟಿದ್ಗಣಂ ॥೮॥ ವೃತಮಾಭರಣೈರ್ದಿವ್ಯೈಸ್ಸುರೂಪಂ ಕಾಮರೂಪಿಣಂ । ಸವೃಕ್ಷವನಗುಲ್ಮಾಢ್ಯಂ ಪ್ರಸುಪ್ತಮಿವ ಮಂದರಂ ॥
ಕ್ರೀಡಿತ್ವೋಪರತಂ ರಾತ್ರೌ ವರಾಭರಣಭೂಷಿತಂ । ಪ್ರಿಯಂ ರಾಕ್ಷಸಕನ್ಯಾನಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಸುಖಾವಹಂ ॥ ೧೦ ॥ ಪೀತ್ವಾ
ಪ್ಯುಪರತಂ ಚಾಪಿ ದದರ್ಶ ಸ ಮಹಾಕಪಿಃ । ಭಾಸ್ವರೇ ಶಯನೇ ವೀರಂ ಪ್ರಸುಪ್ತಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ ॥ ೧೧ ॥ ನಿಶ್ವಸಂತಂ ಯಥಾ
ನಾಗಂ ರಾವಣಂ ವಾನರರ್ಷಭಃ । ಆಸಾದ್ಯ ಪರಮೋದ್ವಿಗ್ನಸ್ಸೋಽಪಾಸರ್ಪತ್ಸುಭೀತವತ್ ॥ ೧೨ ॥ ಅಥಾರೋಹಣಮಾಸಾದ್ಯ ವೇದಿ
ಕಾಂತರಮಾಶ್ರಿತಃ । ಸುಪ್ತಂ ರಾಕ್ಷಸಶಾರ್ದೂಲಂ ಪ್ರೇಕ್ಷತೇ ಸ್ಮ ಮಹಾಕಪಿಃ ॥ ೧೩ ॥ ಶುಶುಭೇ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಸ್ವಪತಶ್ಶಯನೋ
ತ್ತಮಂ । ಗಂಧಹಸ್ತಿನಿ ಸಂವಿಷ್ಟೇ ಯಥಾ ಪ್ರಸ್ರವಣಂ ಮಹತ್ ॥೧೪॥ ಕಾಂಚನಾಂಗದಸನ್ನದ್ಧೌ ದದರ್ಶ ಸ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ವಿಕ್ಷಿ
ಪ್ತೌ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಭುಜಾವಿಂದ್ರಧ್ವಜೋಪಮೌ ॥೧೫॥ ಐರಾವತವಿಷಾಣಾಗ್ರೈರಾಪೀಡನಕೃತವ್ರಣೌ । ವಜ್ರೋಲ್ಲಿಖಿತಪೀನಾಂ
ಸೌ ವಿಷ್ಣುಚಕ್ರಪರಿಕ್ಷಿತೌ ॥೧೬॥ ಪೀನೌ ಸಮಸುಜಾತಾಂಸೌ ಸಂಗತೌ ಬಲಸಂಯುತೌ । ಸುಲಕ್ಷಣನಖಾಂಗುಷ್ಠೌ ಸ್ವಂಗು
ಲೀತಲಲಕ್ಷಿತೌ ॥೧೭॥ ಸಂಗತೌ ಪರಿಘಾಕಾರೌ ವೃತ್ತೌ ಕರಿಕರೋಪಮೌ । ವಿಕ್ಷಿಪ್ತೌ ಶಯನೇ ಶುಭ್ರೇ ಪಂಚಶೀರ್ಷಾವಿವೋರಗೌ ॥
೧೮॥ ಶಶಕ್ಷತಜಕಲ್ಪೇನ ಸುಶೀತೇನ ಸುಗಂಧಿನಾ । ಚಂದನೇನ ಪರಾರ್ಧ್ಯೇನ ಸ್ವನುಲಿಪ್ತೌ ಸ್ವಲಂಕೃತೌ ॥೧೯॥ ಉತ್ತಮಸ್ತ್ರೀವಿಮೃ
ದಿತೌ ಗಂಧೋತ್ತಮನಿಷೇವಿತೌ । ಯಕ್ಷಪನ್ನಗಗಂಧರ್ವದೇವದಾನವರಾವಿಣೌ ॥೨೦॥ ದದರ್ಶ ಸ ಕಪಿಸ್ತಸ್ಯ ಬಾಹೂ ಶಯನಸಂ
ಸ್ಥಿತೌ । ಮಂದರಸ್ಯಾಂತರೇ ಸುಪ್ತೌ ಮಹಾಹೀ ರುಷಿತಾವಿವ ॥ ೨೧॥ ತಾಭ್ಯಾಂ ಸಪರಿಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಭುಜಾಭ್ಯಾಂ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವ
ರಃ । ಶುಶುಭೇಽಚಲಸಂಕಾಶಶ್ಶೃಂಗಾಭ್ಯಾಮಿವ ಮಂದರಃ ॥ ೨೨ ॥ ಚೂತಪುನ್ನಾಗಸುರಭಿರ್ವಕುಳೋತ್ತಮಸಂಯುತಃ । ಮೃ
ಷ್ಟಾನ್ನರಸಸಂಯುಕ್ತಃ ಪಾನಗಂಧಪುರಸ್ಸರಃ ॥೨೩॥ ತಸ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಸಿಂಹಸ್ಯ ನಿಶ್ಚಕ್ರಾಮ ಮಹಾಮುಖಾತ್ । ಶಯಾನಸ್ಯ ವಿನಿಶ್ವಾ
ಸಃ ಪೂರಯನ್ನಿವ ತದ್ಗೃಹಂ ॥೨೪॥ ಮುಕ್ತಾಮಣಿವಿಚಿತ್ರೇಣ ಕಾಂಚನೇನ ವಿರಾಜಿತಂ । ಮಕುಟೇನಾಪವೃತ್ತೇನ ಕುಂಡಲೋಜ್ಜ್ವಲಿತಾ
ನನಂ ॥೨೫॥ ರಕ್ತಚಂದನದಿಗ್ಧೇನ ತಥಾ ಹಾರೇಣ ಶೋಭಿನಾ । ಪೀನಾಯತವಿಶಾಲೇನ ವಕ್ಷಸಾಭಿವಿರಾಜಿತಂ ॥೨೬॥ ಪಾಂಡುರೇಣಾಪ
ವಿದ್ಧೇನ ಕ್ಷೌಮೇಣ ಕ್ಷತಜೇಕ್ಷಣಂ ॥ ಮಹಾರ್ಹೇಣ ಸುಸಂವೀತಂ ಪೀತೇನೋತ್ತಮವಾಸಸಾ ॥೨೭॥ ಮಾಷರಾಶಿಪ್ರತೀಕಾಶಂ ನಿಶ್ವಸಂ
ತಂ ಭುಜಂಗವತ್ । ಗಾಂಗೇ ಮಹತಿ ತೋಯಾಂತೇ ಪ್ರಸುಪ್ತಮಿವ ಕುಂಜರಂ ॥೨೮॥ ಚತುರ್ಭಿಃ ಕಾಂಚನೈರ್ದೀಪೈರ್ದೀಪ್ಯಮಾನ
ಚತುರ್ದಿಶಂ । ಪ್ರಕಾಶೀಕೃತಸರ್ವಾಂಗಂ ಮೇಘಂ ವಿದ್ಯುದ್ಗಣೈರಿವ ॥ ೨೯ ॥ ಪಾದಮೂಲಗತಾಶ್ಚಾಪಿ ದದರ್ಶ ಸುಮಹಾತ್ಮನಃ ।
ಪತ್ನೀಸ್ಸ ಪ್ರಿಯಭಾರಸ್ಯ ತಸ್ಯ ರಕ್ಷಃಪತೇರ್ಗೃಹೇ ॥ ೩೦ ॥ ಶಶಿಪ್ರಕಾಶವದನಾಶ್ಚಾರುಕುಂಡಲಭೂಷಿತಾಃ । ಅಮ್ಲಾನಮಾಲ್ಯಾ
ಭರಣಾ ದದರ್ಶ ಹರಿಯೂಥಪಃ ॥ ೩೧ ॥ ನೃತ್ತವಾದಿತ್ರಕುಶಲಾ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಭುಜಾಂಕಗಾಃ । ವರಾಭರಣಧಾರಿಣ್ಯೋ ನಿಷಣ್ಣಾ
ದೃಶೇ ಹರಿಃ ॥ ೩೨ ॥ ವಜ್ರವೈಡೂರ್ಯಗರ್ಭಾಣಿ ಶ್ರವಣಾಂತೇಷು ಯೋಷಿತಾಂ । ದದರ್ಶ ತಾಪನೀಯಾನಿ ಕುಂಡಲಾನ್ಯಂಗದಾನಿ ಚ ॥
೩೩ ॥ ತಾಸಾಂ ಚಂದ್ರೋಪಮೈರ್ವಕ್ತ್ರೈಶ್ಶುಭೈರ್ಲಲಿತಕುಂಡಲೈಃ । ವಿರರಾಜ ವಿಮಾನಂ ತನ್ನಭಸ್ತಾರಾಗಣೈರಿವ ॥ ೩೪ ॥
ಮದವ್ಯಾಯಾಮಖಿನ್ನಾಸ್ತಾ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಯೋಷಿತಃ । ತೇಷು ತೇಷ್ವವಕಾಶೇಷು ಪ್ರಸುಪ್ತಾಸ್ತನುಮಧ್ಯಮಾಃ ॥೩೫॥ ಅಂಗಹಾ
ರೈಸ್ತಥೈವಾನ್ಯಾ ಕೋಮಲೈರ್ನೃತ್ತಶಾಲಿನೀ । ವಿನ್ಯಸ್ತಶುಭಸರ್ವಾಂಗೀ ಪ್ರಸುಪ್ತಾ ವರವರ್ಣಿನೀ ॥ ೩೬ ॥ ಕಾಚಿದ್ವೀಣಾಂ
ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಪ್ರಸುಪ್ತಾ ಸಂಪ್ರಕಾಶತೇ । ಮಹಾನದೀಪ್ರಕೀರ್ಣೇವ ನಳಿನೀ ಪೋತಮಾಶ್ರಿತಾ ॥ ೩೭ ॥ ಅನ್ಯಾ ಕಕ್ಷಗತೇನೈವ ಮಡ್ಡುಕೇ
ನಾಸಿತೇಕ್ಷಣಾ । ಪ್ರಸುಪ್ತಾ ಭಾಮಿನೀ ಭಾತಿ ಬಾಲಪುತ್ರೇವ ವತ್ಸಲಾ ॥ ೩೮ ॥ ಪಟಹಂ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗೀ ಪೀಡ್ಯ ಶೇತೇ ಶುಭಸ್ತನೀ ।

ಚಿರಸ್ಯ ರಮಣಂ ಲಬ್ಧ್ವಾ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯೇವ ಭಾಮಿನೀ ॥ ೩೯ ॥ ಕಾಚಿದ್ವಂಶಂ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಸುಪ್ತಾ ಕಮಲಲೋಚನಾ । ರಹಃ ಪ್ರಿಯತಮಂ ಗೃಹ್ಯ ಸಕಾಮೇವ ಚ ಕಾಮಿನೀ ॥ ೪೦ ॥ ವಿಪಂಚೀಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯಾನ್ಯಾ ನಿಯತಾ ನೃತ್ತಶಾಲಿನೀ । ನಿದ್ರಾವಶಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ಸಹ ಕಾಂತೇವ ಭಾಮಿನಿ ॥ ೪೧ ॥ ಅನ್ಯಾ ಕನಕಸಂಕಾಶೈರ್ಮೃದುಪೀನೈರ್ಮನೋರಮೈಃ । ಮೃದಂಗಂ ಪರಿಪೀಡ್ಯಾಂಗೈಃ ಪ್ರಸುಪ್ತಾ ಮತ್ತಲೋಚನಾ ॥ ೪೨ ॥ ಭುಜಪಾರ್ಶ್ವಾಂತರಸ್ಥೇನ ಕಕ್ಷಗೇಣ ಕೃಶೋದರೀ । ಪಣವೇನ ಸಹಾನಿಂದ್ಯಾ ಸುಪ್ತಾ ಮದಕೃತಶ್ರಮಾ ॥ ೪೩ ॥ ಡಿಂಡಿಮಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯಾನ್ಯಾ ತಥೈವಾಸಕ್ತಡಿಂಡಿಮಾ । ಪ್ರಸುಪ್ತಾ ತರುಣಂ ವತ್ಸಮುಪಗುಹ್ಯೇವ ಭಾಮಿನೀ ॥ ೪೪ ॥ ಕಾಚಿದಾಡಂಬರಂ ನಾರೀ ಭುಜಸಂಭೋಗಪೀಡಿತಮ್ । ಕೃತ್ವಾ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೀ ಪ್ರಸುಪ್ತಾ ಮದಮೋಹಿತಾ ॥ ೪೫ ॥ ಕಲಶೀಮಪವಿಧ್ಯಾನ್ಯಾ ಪ್ರಸುಪ್ತಾ ಭಾತಿ ಭಾಮಿನೀ । ವಸಂತೇ ಪುಷ್ಪಶಬಲಾ ಮಾಲೇವ ಪರಿಮಾರ್ಜಿತಾ ॥ ೪೬ ॥ ಪಾಣಿಭ್ಯಾಂ ಚ ಕುಚೌ ಕಾಚಿತ್ಸುವರ್ಣಕಲಶೋಪಮೌ । ಉಪಗೂಹ್ಯಾಬಲಾ ಸುಪ್ತಾ ನಿದ್ರಾಬಲಪರಾಜಿತಾ ॥ ೪೭ ॥ ಅನ್ಯಾ ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೀ ಪೂರ್ಣೇಂದುಸದೃಶಾನನಾ । ಅನ್ಯಾಮಾಲಿಂಗ್ಯ ಸುಶ್ರೋಣೀಂ ಪ್ರಸುಪ್ತಾ ಮದವಿಹ್ವಲಾ ॥ ೪೮ ॥ ಆತೋದ್ಯಾನಿ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ವರಸ್ತ್ರಿಯಃ । ನಿಪೀಡ್ಯ ಚ ಕುಚೈಸ್ಸುಪ್ತಾಃ ಕಾಮಿನ್ಯಃ ಕಾಮುಕಾನಿವ ॥ ೪೯ ॥ ತಾಸಾಮೇಕಾಂತವಿನ್ಯಸ್ತೇ ಶಯಾನಾಂ ಶಯನೇ ಶುಭೇ । ದದರ್ಶ ರೂಪಸಂಪನ್ನಾಮಪರಾಂ ಸ ಕಪಿಃ ಸ್ತ್ರಿಯಮ್ ॥ ೫೦ ॥ ಮುಕ್ತಾಮಣಿಸಮಾಯುಕ್ತೈರ್ಭೂಷಣೈಸ್ಸುವಿಭೂಷಿತಾಮ್ । ವಿಭೂಷಯಂತೀಮಿವ ತತ್ಸ್ವಶ್ರಿಯಾ ಭವನೋತ್ತಮಮ್ ॥ ೫೧ ॥ ಗೌರೀಂ ಕನಕವರ್ಣಾಭಾಮಿಷ್ಟಾಮಂತಃಪುರೇಶ್ವರೀಮ್ । ಕಪಿರ್ಮಂದೋದರೀಂ ತತ್ರ ಶಯಾನಾಂ ಚಾರುರೂಪಿಣೀಮ್ ॥ ೫೨ ॥ ಸ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಭೂಷಿತಾಂ ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ತರ್ಕಯಾಮಾಸ ಸೀತೇತಿ ರೂಪಯೌವನಸಂಪದಾ ॥ ೫೩ ॥ ಹರ್ಷೇಣ ಮಹತಾ ಯುಕ್ತೋ ನನಂದ ಹರಿಯೂಥಪಃ । ಆಸ್ಫೋಟಯಾಮಾಸ ಚುಚುಂಬ ಪುಚ್ಛಂ ನನಂದ ಚಿಕ್ರೀಡ ಜಗೌ ಜಗಾಮ । ಸ್ತಂಭಾನರೋಹನ್ನಿಪಪಾತ ಭೂಮೌ ನಿದರ್ಶಯನ್ಸ್ವಾಂ ಪ್ರಕೃತಿಂ ಕಪೀನಾಮ್ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀ ದಶಮಸ್ಸರ್ಗಃ ॥

ಅವಧೂಯ ಚ ತಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಬಭೂವಾವಸ್ಥಿತಸ್ತದಾ । ಜಗಾಮ ಚಾಪರಾಂ ಚಿಂತಾಂ ಸೀತಾಂ ಪ್ರತಿ ಮಹಾಕಪಿಃ ॥ ೧ ॥ ನ ರಾಮೇಣ ವಿಯುಕ್ತಾ ಸಾ ಸ್ವಪ್ತುಮರ್ಹತಿ ಭಾಮಿನೀ । ನ ಭೋಕ್ತುಂ ನಾಪ್ಯಲಂಕರ್ತುಂ ನ ಪಾನಮುಪಸೇವಿತುಮ್ ॥ ೨ ॥ ನಾನ್ಯಂ ನರಮುಪಸ್ಥಾತುಂ ಸುರಾಣಾಮಪಿ ಚೇಶ್ವರಮ್ । ನ ಹಿ ರಾಮಸಮಃ ಕಶ್ಚಿದ್ವಿದ್ಯತೇ ತ್ರಿದಶೇಷ್ವಪಿ ॥ ೩ ॥ ಅನ್ಯೇಯಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಪಾನಭೂಮೌ ಚಚಾರ ಸಃ । ಕ್ರೀಡಿತೇನಾಪರಾಃ ಕ್ಲಾಂತಾ ಗೀತೇನ ಚ ತಥಾಪರಾಃ ॥ ೪ ॥ ನೃತ್ತೇನ ಚಾಪರಾಃ ಕ್ಲಾಂತಾಃ ಪಾನವಿಪ್ರಹತಾಸ್ತಥಾ । ಮುರಜೇಷು ಮೃದಂಗೇಷು ಪೀಠಿಕಾಸು ಚ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥ ೫ ॥ ತಥಾಸ್ತರಣಮುಖ್ಯೇಷು ಸಂವಿಷ್ಟಾಶ್ಚಾಪರಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ । ಅಂಗನಾನಾಂ ಸಹಸ್ರೇಣ ಭೂಷಿತೇನ ವಿಭೂಷಣೈಃ ॥ ೬ ॥ ರೂಪಸಲ್ಲಾಪಶೀಲೇನ ಯುಕ್ತಗೀತಾರ್ಥಭಾಷಿಣಾ । ದೇಶಕಾಲಾಭಿಯುಕ್ತೇನ ಯುಕ್ತವಾಕ್ಯಾಭಿಧಾಯಿನಾ ॥ ೭ ॥ ರತಾಭಿರತಸಂಸುಪ್ತಂ ದದರ್ಶ ಹರಿಸತ್ತಮಃ । ತಾಸಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಶುಶುಭೇ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥ ೮ ॥ ಗೋಷ್ಠೇ ಮಹತಿ ಮುಖ್ಯಾನಾಂ ಗವಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಯಥಾ ವೃಷಃ । ಸ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಶ್ಶುಶುಭೇ ತಾಭಿಃ ಪರಿವೃತಸ್ಸ್ವಯಮ್ ॥ ೯ ॥ ಕರೇಣುಭಿರ್ಯಥಾರಣ್ಯೇ ಪರಿಕೀರ್ಣೋ ಮಹಾದ್ವಿಪಃ । ಸರ್ವಕಾಮೈರುಪೇತಾಂ ಚ ಪಾನಭೂಮಿಂ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೧೦ ॥ ದದರ್ಶ ಹರಿಶಾರ್ದೂಲಸ್ತಸ್ಯ ರಕ್ಷಃಪತೇರ್ಗೃಹೇ । ಮೃಗಾಣಾಂ ಮಹಿಷಾಣಾಂ ಚ ವರಾಹಾಣಾಂ ಚ ಭಾಗಶಃ ॥ ೧೧ ॥ ತತ್ರ ನ್ಯಸ್ತಾನಿ ಮಾಂಸಾನಿ ಪಾನಭೂಮೌ ದದರ್ಶ ಸಃ । ರೌಕ್ಮೇಷು ಚ ವಿಶಾಲೇಷು ಭಾಜನೇಷ್ವರ್ಧಭಕ್ಷಿತಾನ್ ॥ ೧೨ ॥ ದದರ್ಶ ಹರಿಶಾರ್ದೂಲೋ ಮಯೂರಾನ್ ಕುಕ್ಕುಟಾಂಸ್ತಥಾ । ವರಾಹವಾಧ್ರಾಣಸಕಾನ್ ದಧಿಸೌವರ್ಚಲಾಯುತಾನ್ ॥ ೧೩ ॥ ಶಲ್ಯಾನ್ಮೃಗಮಯೂರಾಂಶ್ಚ ಹನೂಮಾನನ್ವವೈಕ್ಷತ । ಕ್ರಕರಾನ್ವಿವಿಧಾನ್ಸಿದ್ಧಾಂಶ್ಚಕೋರಾನರ್ಧಭಕ್ಷಿತಾನ್ ॥ ೧೪ ॥ ಮಹಿಷಾನೇಕಶಲ್ಯಾಂಶ್ಚ ಛಾಗಾಂಶ್ಚ ಕೃತನಿಷ್ಠಿತಾನ್ । ಲೇಹ್ಯಾನುಚ್ಚಾವಚಾನ್ಪೇಯಾನ್ ಭೋಜ್ಯಾನಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಚ ॥ ೧೫ ॥ ತಥಾಮ್ಲಲವಣೋತ್ತಂಸೈರ್ವಿವಿಧೈ ರಾಗಷಾಡಬೈಃ । ಹಾರನೂಪುರಕೇಯೂರೈರಪವಿದ್ಧೈರ್ಮಹಾಧನೈಃ ॥ ೧೬ ॥ ಪಾನಭಾಜನವಿಕ್ಷಿಪ್ತೈಃ ಫಲೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈರಪಿ । ಕೃತಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಾ ಭೂರಧಿಕಂ ಪುಷ್ಯತಿ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥ ೧೭ ॥ ತತ್ರ ತತ್ರ ಚ ವಿನ್ಯಸ್ತೈಸ್ಸುಶ್ಲಿಷ್ಟೈಶ್ಶಯನಾಸನೈಃ । ಪಾನಭೂಮಿರ್ವಿನಾ ವಹ್ನಿಂ ಪ್ರದೀಪ್ತೇವೋಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ ॥ ೧೮ ॥ ಬಹುಪ್ರಕಾರೈರ್ವಿವಿಧೈರ್ವರಸಂಸ್ಕಾರಸಂಸ್ಕೃತೈಃ । ಮಾಂಸೈಃ ಕುಶಲಸಂಯುಕ್ತೈಃ ಪಾನಭೂಮಿಗತೈಃ ಪೃಥಕ್ ॥ ೧೯ ॥ ದಿವ್ಯಾಃ ಪ್ರಸನ್ನಾ ವಿವಿಧಾಸ್ಸುರಾಃ ಕೃತಸುರಾ ಅಪಿ । ಶರ್ಕರಾಸವಮಾಧ್ವೀಕಪುಷ್ಪಾಸವಫಲಾಸವಾಃ ॥ ೨೦ ॥ ವಾಸಚೂರ್ಣೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈರ್ಮೃಷ್ಟಾಸ್ತೈಸ್ತೈಃ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ । ಸಂತತಾ ಶುಶುಭೇ ಭೂಮಿರ್ಮಾಲ್ಯೈಶ್ಚ ಬಹುಸಂಸ್ಥಿತೈಃ ॥ ೨೧ ॥ ಹಿರಣ್ಮಯೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈರ್ಭಾಜನೈಃ ಸ್ಫಾಟಿಕೈರಪಿ । ಜಾಂಬೂನದಮಯೈಶ್ಚಾನ್ಯೈಃ ಕರಕೈರಭಿಸಂವೃತಾ ॥ ೨೨ ॥ ರಾಜತೇಷು ಚ ಕುಂಭೇಷು ಜಾಂಬೂನದಮಯೇಷು ಚ । ಪಾನಶ್ರೇಷ್ಠಂ ತದಾ ಭೂರಿ ಕಪಿಸ್ತತ್ರ ದದರ್ಶ ಹ ॥ ೨೩ ॥ ಸೋಽಪಶ್ಯಚ್ಛಾತಕುಂಭಾನಿ ಶೀಧೋರ್ಮಣಿಮಯಾನಿ ಚ । ರಾಜತಾನಿ ಚ ಪೂರ್ಣಾನಿ ಭಾಜನಾನಿ ಮಹಾಕಪಿಃ ॥ ೨೪ ॥

ಕ್ವಚಿದರ್ಧಾವಶೇಷಾಣಿಕ್ವಚಿತ್ಪೀತಾನಿಸರ್ವಶಃ । ಕ್ವಚಿನ್ನೈವಪ್ರಪೀತಾನಿಪಾನಾನಿಸದದರ್ಶಹ ‖ ೨೫ ‖ ಕ್ವಚಿದ್ಭಕ್ಷ್ಯಾಂ
ಶ್ಚವಿವಿಧಾನ್ಕ್ವಚಿತ್ಪಾನಾನಿಭಾಗಶಃ । ಕ್ವಚಿದರ್ಧಾವಶೇಷಾಣಿಪಶ್ಯನ್ವೈವಿಚಚಾರಹ ‖ ೨೬ ‖ ಕ್ವಚಿತ್ಪ್ರಭಿನ್ನೈಃಕರಕೈ
ಕ್ವಚಿದಾಲೋಡಿತೈರ್ಘಟೈಃ । ಕ್ವಚಿತ್ಸಂಪೃಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನಿ ಜಲಾನಿಚಫಲಾನಿಚ ‖ ೨೭ ‖ ಶಯನಾನ್ಯತ್ರನಾರೀಣಾಂಶುಭ್ರಾ
ಣಿಬಹುಧಾಪುನಃ । ಪರಸ್ಪರಂಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯಕಾಶ್ಚಿತ್ಸುಪ್ತಾವರಾಂಗನಾಃ ‖೨೮‖ ಕಾಶ್ಚಿಚ್ಚವಸ್ತ್ರಮನ್ಯಸ್ಯಾಅಪಹೃತ್ಯೋಪ
ಗೂಹ್ಯಚ । ಉಪಗಮ್ಯಾಬಲಾಸುಪ್ತಾನಿದ್ರಾಬಲಪರಾಜಿತಾ ‖೨೯‖ ತಾಸಾಮುಚ್ಛ್ವಾಸವಾತೇನವಸ್ತ್ರಮಾಲ್ಯಾದಿಗಾತ್ರಜಂ।
ನಾತ್ಯರ್ಥಂಸ್ಪಂದತೇಚಿತ್ರಂಪ್ರಾಪ್ಯಮಂದಮಿವಾನಿಲಂ ‖೩೦‖ ಚಂದನಸ್ಯಚಶೀತಸ್ಯಶೀಧೋರ್ಮಧುರಸಸ್ಯಚ । ವಿವಿಧಸ್ಯಚ
ಮಾಲ್ಯಸ್ಯಧೂಪಸ್ಯವಿವಿಧಸ್ಯಚ ‖ ೩೧ ‖ ಬಹುಧಾಮಾರುತಸ್ತತ್ರಗಂಧಂವಿವಿಧಮುದ್ವಹನ್। ಸ್ನಾನಾನಾಂಚಂದನಾನಾಂಚಧೂ
ಪಾನಾಂಚೈವಮೂರ್ಛಿತಃ ‖ ೩೨ ‖ ಪ್ರವವೌಸುರಭಿರ್ಗಂಧೋವಿಮಾನೇಪುಷ್ಪಕೇತದಾ । ಶ್ಯಾಮಾವದಾತಾಸ್ತತ್ರಾನ್ಯಾಃಕಾಶ್ಚಿ
ತ್ಕೃಷ್ಣಾವರಾಂಗನಾಃ ‖ ೩೩ ‖ ಕಾಶ್ಚಿತ್ಕಾಂಚನವರ್ಣಾಂಗ್ಯಃಪ್ರಮದಾರಾಕ್ಷಸಾಲಯೇ । ತಾಸಾಂನಿದ್ರಾವಶತ್ವಾಚ್ಚಮದನೇ
ನಚಮೂರ್ಛಿತಂ ‖ ೩೪ ‖ ಪದ್ಮಿನೀನಾಂಪ್ರಸುಪ್ತಾನಾಂರೂಪಮಾಸೀದ್ಯಥೈವಹಿ । ಏವಂಸರ್ವಮಶೇಷೇಣರಾವಣಾಂತಃಪುರಂ
ಕಪಿಃ ‖ ೩೫ ‖ ದದರ್ಶಸುಮಹಾತೇಜಾನದದರ್ಶಚಜಾನಕೀಂ । ನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಶ್ಚತದಾತಾಃಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚಮಹಾಕಪಿಃ ‖ ೩೬ ‖
ಜಗಾಮಮಹತೀಂಚಿಂತಾಂಧರ್ಮಸಾಧ್ವಸಶಂಕಿತಃ। ಪರದಾರಾವರೋಧಸ್ಯಪ್ರಸುಪ್ತಸ್ಯನಿರೀಕ್ಷಣಂ ‖೩೭‖ ಇದಂಖಲುಮಮಾ
ತ್ಯರ್ಥಂಧರ್ಮಲೋಪಂಕರಿಷ್ಯತಿ । ನಹಿಮೇಪರದಾರಾಣಾಂದೃಷ್ಟಿರ್ವಿಷಯವರ್ತಿನೀ ‖ ೩೮‖ ಅಯಂಚಾತ್ರಮಯಾದೃಷ್ಟಃ
ಪರದಾರಪರಿಗ್ರಹಃ । ತಸ್ಯಪ್ರಾದುರಭೂಚ್ಚಿಂತಾಪುನರನ್ಯಾಮನಸ್ವಿನಃ ‖೩೯‖ ನಿಶ್ಚಿತೈಕಾಂತಚಿತ್ತಸ್ಯಕಾರ್ಯನಿಶ್ಚಯದರ್ಶಿ
ನೀ। ಕಾಮಂದೃಷ್ಟಾಮಯಾಸರ್ವಾವಿಶ್ವಸ್ತಾರಾವಣಸ್ತ್ರಿಯಃ ‖೪೦‖ ನಹಿಮೇಮನಸಃಕಿಂಚಿದ್ವೈಕೃತ್ಯಮುಪಪದ್ಯತೇ। ಮನೋ
ಹಿಹೇತುಸ್ಸರ್ವೇಷಾಮಿಂದ್ರಿಯಾಣಾಂಪ್ರವರ್ತನೇ ‖ ೪೧ ‖ ಶುಭಾಶುಭಾಸ್ವವಸ್ಥಾಸುತಚ್ಚಮೇಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ । ನಾನ್ಯತ್ರಹಿಮ
ಯಾಶಕ್ಯಾವೈದೇಹೀಪರಿಮಾರ್ಗಿತುಂ ‖ ೪೨ ‖ ಸ್ತ್ರಿಯೋಹಿಸ್ತ್ರೀಷುದೃಶ್ಯಂತೇಸದಾಸಂಪರಿಮಾರ್ಗಣೇ । ಯಸ್ಯಸತ್ವಸ್ಯ
ಯಾಯೋನಿಸ್ತಸ್ಯಾಂತತ್ಪರಿಮಾರ್ಗ್ಯತೇ ‖ ೪೩ ‖ ನಶಕ್ಯಾಪ್ರಮದಾನಷ್ಟಾಮೃಗೀಷುಪರಿಮಾರ್ಗಿತುಂ । ತದಿದಂಮಾರ್ಗಿ
ತಂತಾವಚ್ಛುದ್ಧೇನಮನಸಾಮಯಾ ‖೪೪‖ ರಾವಣಾಂತಃಪುರಂಸರ್ವಂದೃಶ್ಯತೇನಚಜಾನಕೀ। ದೇವಗಂಧರ್ವಕನ್ಯಾಶ್ಚನಾಗಕನ್ಯಾ
ಶ್ಚವೀರ್ಯವಾನ್ ‖೪೫‖ ಅವೇಕ್ಷಮಾಣೋಹನುಮಾನ್ನೈವಾಪಶ್ಯತಜಾನಕೀಂ । ತಾಮಪಶ್ಯನ್ಕಪಿಸ್ತತ್ರಪಶ್ಯಂಶ್ಚಾನ್ಯಾವರಸ್ತ್ರಿ
ಯಃ ‖೪೬‖ ಅಪಕ್ರಮ್ಯತದಾವೀರಃಪ್ರಧ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ। ಸಭೂಯಸ್ತುಪರಂಶ್ರೀಮಾನ್ಮಾರುತಿರ್ಯತ್ನಮಾಸ್ಥಿತಃ ‖ ೪೭ ‖
ಆಪಾನಭೂಮಿಮುತ್ಸೃಜ್ಯತದ್ವಿಚೇತುಂಪ್ರಚಕ್ರಮೇ‖ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಏಕಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸತಸ್ಯಮಧ್ಯೇಭವನಸ್ಯಮಾರುತಿರ್ಲತಾಗೃಹಾಂಶ್ಚಿತ್ರಗೃಹಾನ್ನಿಶಾಗೃಹಾನ್। ಜಗಾಮಸೀತಾಂಪ್ರತಿದರ್ಶನೋತ್ಸುಕೋ
ನಚೈವತಾಂಪಶ್ಯತಿಚಾರುದರ್ಶನಾಂ ‖ ೧ ‖ ಸಚಿಂತಯಾಮಾಸತತೋಮಹಾಕಪಿಃಪ್ರಿಯಾಮಪಶ್ಯನ್ರಘುನಂದನಸ್ಯತಾಂ । ಧ್ರು
ವಂಹಿಸೀತಾಮ್ರಿಯತೇಯಥಾನಮೇವಿಚಿನ್ವತೋದರ್ಶನಮೇತಿಮೈಥಿಲೀ ‖ ೨ ‖ ಸಾರಕ್ಷಸಾನಾಂಪ್ರವರೇಣಜಾನಕೀಸ್ವಶೀಲಸಂರ
ಕ್ಷಣತತ್ಪರಾಸತೀ । ಅನೇನನೂನಂಪರಿದುಷ್ಟಕರ್ಮಣಾಹತಾಭವೇದಾರ್ಯಪಥೇಪರೇಸ್ಥಿತಾ ‖ ೩ ‖ ವಿರೂಪರೂಪಾವಿಕೃತಾವಿವ
ರ್ಣಸೋಮಹಾನನಾದೀರ್ಘವಿರೂಪದರ್ಶನಾಃ । ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಸಾರಾಕ್ಷಸರಾಜಯೋಷಿತೋಭಯಾದ್ವಿನಷ್ಟಾಜನಕೇಶ್ವರಾತ್ಮ
ಜಾ ‖ ೪ ‖ ಸೀತಾಮದೃಷ್ಟ್ವಾಹ್ಯನವಾಪ್ಯಪೌರುಷಂವಿಹೃತ್ಯಕಾಲಂಸಹವಾನರೈಶ್ಚಿರಂ। ನಮೇಸ್ತಿಸುಗ್ರೀವಸಮೀಪಗಾಗತಿ
ಸ್ಸುತೀಕ್ಷ್ಣದಂಡೋಬಲವಾಂಶ್ಚವಾನರಃ‖೫‖ ದೃಷ್ಟಮಂತಃಪುರಂಸರ್ವಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣಯೋಷಿತಃ। ನಸೀತಾದೃಶ್ಯತೇಸಾಧ್ವೀ
ವೃಥಾಜಾತೋಮಮಶ್ರಮಃ ‖ ೬ ‖ ಕಿಂನುಮಾಂವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇಗತಂವಕ್ಷ್ಯಂತಿಸಂಗತಾಃ । ಗತ್ವಾತತ್ರತ್ವಯಾವೀರಕಿಂಕೃ
ತಂತದ್ವದಸ್ವನಃ ‖ ೭ ‖ ಅದೃಷ್ಟ್ವೈವಕಿಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿತಾಮಹಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ। ಧ್ರುವಂಪ್ರಾಯಮುಪೈಷ್ಯಾಮಿಕಾಲಸ್ಯವ್ಯ
ತಿವರ್ತನೇ ‖ ೮ ‖ ಕಿಂವಾವಕ್ಷ್ಯತಿವೃದ್ಧಶ್ಚಜಾಂಬವಾನಂಗದಶ್ಚಸಃ। ಗತಂಪಾರಂಸಮುದ್ರಸ್ಯವಾನರಾಶ್ಚಸಮಾಗತಾಃ ‖೯‖
ಅನಿರ್ವೇದಃಶ್ರಿಯೋಮೂಲಮನಿರ್ವೇದಃಪರಂಸುಖಂ । ಅನಿರ್ವೇದೋಹಿಸತತಂಸರ್ವಾರ್ಥೇಷುಪ್ರವರ್ತಕಃ ‖ ೧೦ ‖ ಕರೋತಿಸಫಲಂ
ಜಂತೋಃಕರ್ಮಯತ್ತತ್ಕರೋತಿಸಃ। ತಸ್ಮಾದನಿರ್ವೇದಕೃತಂಯತ್ನಂಚೇಷ್ಟೇಹಮುತ್ತಮಂ ‖೧೧‖ ಅದೃಷ್ಟಾಂಶ್ಚವಿಚೇಷ್ಯಾಮಿ
ದೇಶಾನ್ರಾವಣಪಾಲಿತಾನ್ । ಆಪಾನಶಾಲಾವಿಚಿತಾಸ್ತಥಾಪುಷ್ಪಗೃಹಾಣಿಚ ‖ ೧೨ ‖ ಚಿತ್ರಶಾಲಾಶ್ಚವಿವಿಧಾಭೂಯಃಕ್ರೀಡಾ
ಗೃಹಾಣಿಚ । ನಿಷ್ಕುಟಾಂತರರಥ್ಯಾಶ್ಚವಿಮಾನಾನಿಚಸರ್ವಶಃ ‖ ೧೩ ‖ ಇತಿಸಂಚಿಂತ್ಯಭೂಯೋಪಿವಿಚೇತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ। ಭೂ
ಮೀಗೃಹಾಂಶ್ಚೈತ್ಯಗೃಹಾನ್ಗೃಹಾನತಿಗೃಹಾಣಿಚ ‖೧೪‖ ಉತ್ಪತನ್ನಿಪತಂಶ್ಚಾಪಿತಿಷ್ಠನ್ಗಚ್ಛನ್ಪುನಃಪುನಃ। ಅಪಾವೃಣ್ವಂ

ಶ್ಚದ್ವಾರಾಣಿಕವಾಟಾನ್ಯವಘಾಟಯತ್ ॥ ೧೫ ॥ ಪ್ರವಿಶನ್ನಿಷ್ಪತಂಶ್ಚಾಪಿಪ್ರಪತನ್ನುತ್ಪತನ್ನಪಿ ಸರ್ವಮಪ್ಯವಕಾಶಂಚವಿ
ಚಚಾರಮಹಾಕಪಿಃ ॥ ೧೬ ॥ ಚತುರಂಗುಳಮಾತ್ರೋಪಿನಾವಕಾಶಸ್ಸವಿದ್ಯತಿ । ರಾವಣಾಂತಃಪುರೇತಸ್ಮಿನ್ಯಂಕಪಿರ್ನಜಗಾ
ಮಸಃ ॥ ೧೭ ॥ ಪ್ರಾಕಾರಾಂತರರಥ್ಯಾಶ್ಚವೇದಿಕಾಶ್ಚೈತ್ಯಸಂಶ್ರಯಾಃ । ಶ್ವಭ್ರಾಶ್ಚಪುಷ್ಕರಿಣ್ಯಶ್ಚಸರ್ವಂತೇನಾವಲೋಕಿತಂ ॥
ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋವಿವಿಧಾಕಾರಾವಿರೂಪಾವಿಕೃತಾಸ್ತಥಾ । ದೃಷ್ಟಾಹನುಮತಾತತ್ರನತುಸಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥ ೧೯ ॥ ರೂಪೇಣಾಪ್ರತಿ
ಮಾಲೋಕೇವರಾವಿದ್ಯಾಧರಸ್ತ್ರಿಯಃ। ದೃಷ್ಟಾಹನುಮತಾತತ್ರನತುರಾಘವನಂದಿನೀ ॥೨೦॥ ನಾಗಕನ್ಯಾವರಾರೋಹಾಃಪೂರ್ಣ
ಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಃ । ದೃಷ್ಟಾಹನುಮತಾತತ್ರನತುಸೀತಾಸುಮಧ್ಯಮಾ ॥೨೧॥ ಪ್ರಮಥ್ಯರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣದೇವಕನ್ಯಾಬಲಾದ್ಧೃ
ತಾಃ। ದೃಷ್ಟಾಹನುಮತಾತತ್ರನಸಾಜನಕನಂದಿನೀ ॥ ೨೨ ॥ ಸೋಪಶ್ಯಂಸ್ತಾಂಮಹಾಬಾಹುಃಪಶ್ಯಂಶ್ಚಾನಾವರಸ್ತ್ರಿಯಃ। ವಿ
ಷಸಾದಮುಹುರ್ಧೀಮಾನ್ ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ೨೩ ॥ ಉದ್ಯೋಗಂವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಪ್ಲವನಂಸಾಗರಸ್ಯಚ।
ವ್ಯರ್ಥಂವೀಕ್ಷ್ಯಾನಿಲಸುತಶ್ಚಿಂತಾಂ ಪುನರುಪಾಗಮತ್ ॥ ೨೪ ॥ ಅವತೀರ್ಯವಿಮಾನಾಚ್ಚ ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ।
ಚಿಂತಾಮುಪಜಗಾಮಾಥಶೋಕೋಪಹತಚೇತನಃ ॥೨೫॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇಸುಂದರಕಾಂಡೇದ್ವಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ವಿಮಾನಾತ್ತುಸುಸಂಕ್ರಮ್ಯಪ್ರಾಕಾರಂಹರಿಯೂಥಪಃ । ಹನೂಮಾನ್ವೇಗವಾನಾಸೀದ್ಯಥಾವಿದ್ಯುದ್ಘನಾಂತರೇ ॥ ೧ ॥ ಸಂ
ಪರಿಕ್ರಮ್ಯಹನುಮಾನ್ರಾವಣಸ್ಯನಿವೇಶನಾತ್। ಅದೃಷ್ಟ್ವಾಜಾನಕೀಂಸೀತಾಮಬ್ರವೀದ್ವಚನಂಕಪಿಃ ॥೨॥ ಭೂಯಿಷ್ಠಂಲೋಳಿ
ತಾಲಂಕಾರಾಮಸ್ಯಚರಿತಾಪ್ರಿಯಂ । ನಹಿಪಶ್ಯಾಮಿವೈದೇಹೀಂಸೀತಾಂಸರ್ವಾಂಗಶೋಭನಾಂ ॥೩॥ ಪಲ್ವಲಾನಿತಟಾಕಾನಿಸರಾಂ
ಸಿಸರಿತಸ್ತಥಾ। ನದ್ಯೋನೂಪವನಾಂತಾಶ್ಚದುರ್ಗಾಶ್ಚಧರಣೀಧರಾಃ ॥೪॥ ಲೋಳಿತಾವಸುಧಾಸರ್ವಾನತುಪಶ್ಯಾಮಿಜಾನಕೀಂ।
ಇಹಸಂಪಾತಿನಾಸೀತಾರಾವಣಸ್ಯನಿವೇಶನೇ ॥ ೫ ॥ ಆಖ್ಯಾತಾಗೃಧ್ರರಾಜೇನನಚಪಶ್ಯಾಮಿತಾಮಹಂ । ಕಿನ್ನುಸೀತಾಥವೈದೇ
ಹೀಮೈಥಿಲೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ॥೬॥ಉಪತಿಷ್ಠೇತವಿವಶಾರಾವಣಂದುಷ್ಟಚಾರಿಣಂ। ಕ್ಷಿಪ್ರಮುತ್ಪತತೋಮನ್ಯೇಸೀತಾಮಾದಾಯರ
ಕ್ಷಸಃ ॥ ೭॥ ಬಿಭ್ಯತೋರಾಮಬಾಣಾನಾಮಂತರಾಪತಿತಾಭವೇತ್ । ಅಥವಾಹ್ರಿಯಮಾಣಾಯಾಃಪಥಿಸಿದ್ಧನಿಷೇವಿತೇ ॥ ೮ ॥ ಮ
ನ್ಯೇಪತಿತಮಾರ್ಯಾಯಾಹೃದಯಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸಾಗರಂ । ರಾವಣಸ್ಯೋರುವೇಗೇನಭುಜಾಭ್ಯಾಂಪೀಡಿತೇನಚ ॥ ೯ ॥ ತಯಾಮನ್ಯೇ
ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯಾತ್ಯಕ್ತಂಜೀವಿತಮಾರ್ಯಯಾ । ಉಪರ್ಯುಪರಿವಾನೂನಂಸಾಗರಂಕ್ರಮತಸ್ತದಾ ॥ ೧೦ ॥ ವಿವೇಷ್ಟಮಾನಾಪತಿತಾಸ
ಮುದ್ರೇಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಅಹೋಕ್ಷುದ್ರೇಣಚಾನೇನರಕ್ಷಂತೀಶೀಲಮಾತ್ಮನಃ ॥ ೧೧ ॥ ಅಬಂಧುರ್ಭಕ್ಷಿತಾಸೀತಾರಾವಣೇನತಪ
ಸ್ವಿನೀ । ಅಥವಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಪತ್ನೀಭಿರಸಿತೇಕ್ಷಣಾ ॥೧೨॥ ಅದುಷ್ಟಾದುಷ್ಟಭಾವಾಭಿರ್ಭಕ್ಷಿತಾಸಾಭವಿಷ್ಯತಿ।ಸಂಪೂರ್ಣ
ಚಂದ್ರಪ್ರತಿಮಂಪದ್ಮಪತ್ರನಿಭೇಕ್ಷಣಂ ॥೧೩॥ ರಾಮಸ್ಯಧ್ಯಾಯತೀವಕ್ತ್ರಂಪಂಚತ್ವಂಕೃಪಣಾಗತಾ । ಹಾರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೇತ್ಯೇ
ವಂಹಾಯೋಧ್ಯೇಚೇತಿಮೈಥಿಲೀ ॥ ೧೪ ॥ ವಿಲಪ್ಯಬಹುವೈದೇಹೀನ್ಯಸ್ತದೇಹಾಭವಿಷ್ಯತಿ । ಅಥವಾನಿಹಿತಾಮನ್ಯೇರಾವಣಸ್ಯನಿ
ವೇಶನೇ॥೧೫॥ನೂನಂಲಾಲಪ್ಯತೇಸೀತಾಪಂಜರಸ್ಥೇವಶಾರಿಕಾ।ಜನಕಸ್ಯಸುತಾಸೀತಾರಾಮಪತ್ನೀಸುಮಧ್ಯಮಾ ॥೧೬॥ ಕಥಮು
ತ್ಪಲಪತ್ರಾಕ್ಷೀರಾವಣಸ್ಯವಶಂವ್ರಜೇತ್ । ವಿನಷ್ಟಾವಾಪ್ರಣಷ್ಟಾವಾಮೃತಾವಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥ ೧೭॥ ರಾಮಸ್ಯಪ್ರಿಯಭಾರ್ಯ
ಸ್ಯನನಿವೇದಯಿತುಂಕ್ಷಮಂ । ನಿವೇದ್ಯಮಾನೇದೋಷಸ್ಯಾದ್ದೋಷಸ್ಯಾದನಿವೇದನೇ ॥ ೧೮ ॥ ಕಥನ್ನುಖಲುಕರ್ತವ್ಯಂವಿಷಮಂಪ್ರ
ತಿಭಾತಿಮೇ । ಅಸ್ಮಿನ್ನೇವಂಗತೇಕಾರ್ಯೇಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂಕ್ಷಮಂಚಕಿಂ ॥ ೧೯ ॥ ಭವೇದಿತಿಮತಂಭೂಯೋಹನೂಮಾನ್ಪ್ರವಿಚಾ
ಯತ್।ಯದಿಸೀತಾಮದೃಷ್ಟ್ವಾಹಂವಾನರೇಂದ್ರಪುರೀಮಿತಃ॥೨೦॥ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿತತಃಕೋಮೇಪುರುಷಾರ್ಥೋಭವಿಷ್ಯತಿ।ಮಮೇ
ದಂಲಂಘನಂವ್ಯರ್ಥಂಸಾಗರಸ್ಯಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೨೧ ॥ ಪ್ರವೇಶಶ್ಚೈವಲಂಕಾಯಾರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚದರ್ಶನಂ । ಕಿಂಮಾಂವಕ್ಷ್ಯ
ತಿಸುಗ್ರೀವೋಹರಯೋವಾಸಮಾಗತಾಃ ॥ ೨೨ ॥ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂತೌವಾದಶರಥಾತ್ಮಜೌ । ಗತ್ವಾತುಯದಿಕಾ
ಕುತ್ಸ್ಥಂವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಪದಮಪ್ರಿಯಂ ॥೨೩॥ ನದೃಷ್ಟೇತಿಮಯಾಸೀತಾತತಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯತಿಜೀವಿತಂ।ಪರುಷಂದಾರುಣಂಕ್ರೂರಂತೀ
ಕ್ಷ್ಣಮಿಂದ್ರಿಯತಾಪನಂ ॥೨೪॥ ಸೀತಾನಿಮಿತ್ತಂದುರ್ವಾಕ್ಯಂಶ್ರುತ್ವಾಸನಭವಿಷ್ಯತಿ । ತಂತುಕೃಚ್ಛ್ರಗತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪಂಚತ್ವ
ಗತಮಾನಸಂ ॥೨೫॥ ಭೃಶಾನುರಕ್ತೋಮೇಧಾವೀನಭವಿಷ್ಯತಿಲಕ್ಷ್ಮಣಃ। ವಿನಷ್ಟೌಭ್ರಾತರೌಶ್ರುತ್ವಾಭರತೋಪಿಮರಿಷ್ಯತಿ ॥೨೬॥
ಭರತಂಚಮೃತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಶತ್ರುಘ್ನೋನಭವಿಷ್ಯತಿ। ಪುತ್ರಾನ್ಮೃತಾನ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾಥನಭವಿಷ್ಯಂತಿಮಾತರಃ ॥೨೭॥ ಕೌಸಲ್ಯಾ
ಚಸುಮಿತ್ರಾಚಕೈಕೇಯೀಚನಸಂಶಯಃ।ಕೃತಜ್ಞಸ್ಸತ್ಯಸಂಧಶ್ಚಸುಗ್ರೀವಃಪ್ಲವಗಾಧಿಪಃ ॥೨೮॥ ರಾಮಂತಥಾಗತಂದೃಷ್ಟ್ವಾತ
ಕ್ಷ್ಯತಿಜೀವಿತಂ।ದುರ್ಮನಾವ್ಯಥಿತಾದೀನಾನಿರಾನಂದಾತಪಸ್ವಿನೀ॥೨೯॥ಪೀಡಿತಾಭರ್ತೃಶೋಕೇನರುಮಾತ್ಯಕ್ಷ್ಯತಿಜೀ
ವಿತಂ।ವಾಲಿಜೇನಪೀಡಿತಾಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ ॥೩೦॥ ಪಂಚತ್ವಂಚಗತೇರಾಜ್ಞಿತಾರಾಪಿನಭವಿಷ್ಯತಿ।ಮಾತಾಪಿತ್ರೋರ್ವಿನಾ

ಶೇನಸುಗ್ರೀವವ್ಯಸನೇನಚ ॥೩೧॥ ಕುಮಾರೋಪ್ಯಂಗದಃಕಸ್ಮಾದ್ಧಾರಯಿಷ್ಯತಿಜೀವಿತಂ। ಭರ್ತೃಜೇನತುದುಃಖೇನಹ್ಯಭಿಭೂತಾವ
ನೌಕಸಃ ॥೩೨॥ ಶಿರಾಂಸ್ಯಭಿಹನಿಷ್ಯಂತಿತಲೈರ್ಮುಷ್ಟಿಭಿರೇವಚ। ಸಾಂತ್ವೇನಾನುಪ್ರದಾನೇನಮಾನೇನಚಯಶಸ್ವಿನಾ ॥೩೩॥ ಲಾ
ಲಿತಾಃಕಪಿರಾಜೇನಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಂತಿವಾನರಾಃ। ನವನೇಷುನಶೈಲೇಷುನನಿರೋಧೇಷುವಾಪುನಃ ॥೩೪॥ ಕ್ರೀಡಾಮನುಭವಿಷ್ಯಂ
ತಿಸಮೇತ್ಯಕಪಿಕುಂಜರಾಃ। ಸಪುತ್ರದಾರಾಸ್ಸಾಮಾತ್ಯಾಭರ್ತೃವ್ಯಸನಪೀಡಿತಾಃ ॥ ೩೫ ॥ ಶೈಲಾಗ್ರೇಭ್ಯಃಪತಿಷ್ಯಂತಿಸಮೇತ್ಯ
ವಿಷಮೇಷುಚ। ವಿಷಮುದ್ಬಂಧನಂವಾಪಿಪ್ರವೇಶಂಜ್ವಲನಸ್ಯವಾ ॥ ೩೬ ॥ ಉಪವಾಸಮಥೋಶಸ್ತ್ರಂಪ್ರಚರಿಷ್ಯಂತಿವಾನರಾಃ।
ಘೋರಮಾರೋದನಂಮನ್ಯೇಗತೇಮಯಿಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೩೭ ॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲನಾಶಶ್ಚನಾಶಶ್ಚೈವವನೌಕಸಾಂ। ಸೋಹಂನೈವಗ
ಮಿಷ್ಯಾಮಿಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂನಗರೀಮಿತಃ ॥೩೮॥ ನಚಶಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂದ್ರಷ್ಟುಂಸುಗ್ರೀವಂಮೈಥಿಲೀಂವಿನಾ। ಮಯ್ಯಗಚ್ಛತಿಚೇಹ
ಸ್ಥೌಧರ್ಮಾತ್ಮಾನೌಮಹಾರಥೌ ॥ ೩೯ ॥ ಆಶಯಾತೌಧರಿಷ್ಯೇತೇವಾನರಾಶ್ಚಮನಸ್ವಿನಃ। ಹಸ್ತಾದಾನೋಮುಖಾದಾನೋನಿಯ
ತೋವೃಕ್ಷಮೂಲಿಕಃ ॥೪೦॥ ವಾನಪ್ರಸ್ಥೋಭವಿಷ್ಯಾಮಿಹ್ಯದೃಷ್ಟ್ವಾಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ। ಸಾಗರಾನೂಪಜೇದೇಶೇಬಹುಮೂಲಫಲೋ
ದಕೇ ॥೪೧॥ ಚಿತಾಂಕೃತ್ವಾಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸಮಿದ್ಧಮರಣೀಸುತಂ। ಉಪವಿಷ್ಟಸ್ಯವಾಸಮ್ಯಗ್ಲಿಂಗಿನೀಂಸಾಧಯಿಷ್ಯತಃ ॥೪೨॥ ಶ
ರೀರಂಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಂತಿವಾಯಸಾಶ್ಶ್ವಾಪದಾನಿಚ। ಇದಂಮಹರ್ಷಿಭಿರ್ದೃಷ್ಟಂನಿರ್ಯಾಣಮಿತಿಮೇಮತಿಃ ॥೪೩॥ ಸಮ್ಯಗಾಪಃ
ಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿನಚೇತ್ಪಶ್ಯಾಮಿಜಾನಕೀಂ। ಸುಜಾತಮೂಲಾಸುಭಗಾಕೀರ್ತಿಮಾಲಾಯಶಸ್ವಿನೀ ॥ ೪೪ ॥ ಪ್ರಭಗ್ನಾಚಿರರಾತ್ರೀ
ಯಂಮಮಸೀತಾಮಪಶ್ಯತಃ। ತಾಪಸೋವಾಭವಿಷ್ಯಾಮಿನಿಯತೋವೃಕ್ಷಮೂಲಿಕಃ ॥೪೫॥ ನೇತಃಪ್ರತಿಗಮಿಷ್ಯಾಮಿತಾಮದೃ
ಷ್ಟ್ವಾಸಿತೇಕ್ಷಣಾಂ। ಯದೀತಃಪ್ರತಿಗಚ್ಛಾಮಿಸೀತಾಮನಧಿಗಮ್ಯತಾಂ ॥೪೬॥ ಅಂಗದಸ್ಸಹಿತೈಸ್ಸರ್ವೈರ್ವಾನರೈರ್ನಭ
ವಿಷ್ಯತಿ। ವಿನಾಶೇಬಹವೋದೋಷಾಜೀವನ್ಭದ್ರಾಣಿಪಶ್ಯತಿ ॥೪೭॥ ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ಧರಿಷ್ಯಾಮಿಧ್ರುವೋಜೀವಿತಸಂಗಮಃ। ಏ
ವಂಬಹುವಿಧಂದುಃಖಂಮನಸಾಧಾರಯನ್ಮುಹುಃ ॥೪೮॥ ನಾಧ್ಯಗಚ್ಛತ್ತದಾಪಾರಂಶೋಕಸ್ಯಕಪಿಕುಂಜರಃ। ರಾವಣಂವಾವಧಿ
ಷ್ಯಾಮಿದಶಗ್ರೀವಂಮಹಾಬಲಂ ॥೪೯॥ ಕಾಮಮಸ್ತುಹೃತಾಸೀತಾಪ್ರತ್ಯಾಚೀರ್ಣಂಭವಿಷ್ಯತಿ। ಅಥವೈನಂಸಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯಉ
ಪರ್ಯುಪರಿಸಾಗರಂ॥೫೦॥ ರಾಮಾಯೋಪಹರಿಷ್ಯಾಮಿಪಶುಂಪಶುಪತೇರಿವ। ಇತಿಚಿಂತಾಂಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸೀತಾಮನಧಿಗಮ್ಯತಾಂ॥
ಧ್ಯಾನಶೋಕಪರೀತಾತ್ಮಾಚಿಂತಯಾಮಾಸವಾನರಃ। ಯಾವತ್ಸೀತಾಂಹಿಪಶ್ಯಾಮಿರಾಮಪತ್ನೀಂಯಶಸ್ವಿನೀಂ ॥ ೫೨ ॥ ತಾ
ವದೇತಾಂಪುರೀಂಲಂಕಾಂವಿಚಿನೋಮಿಪುನಃಪುನಃ। ಸಂಪಾತಿವಚನಾಚ್ಚಾಪಿರಾಮಂಯದ್ಯಾನಯಾಮ್ಯಹಂ ॥ ೫೩ ॥ ಅಪಶ್ಯನ್
ರಾಘವೋಭಾರ್ಯಾಂನಿರ್ದಹೇತ್ಸರ್ವವಾನರಾನ್। ಇಹೈವನಿಯತಾಹಾರೋವತ್ಸ್ಯಾಮಿನಿಯತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ೫೪ ॥ ನಮತ್ಕೃತೇ
ವಿನಶ್ಯೇಯುಸ್ಸರ್ವೇನರವಾನರಾಃ। ಅಶೋಕವನಿಕಾಚಾಪಿದೃಶ್ಯತೇಯಾಮಹಾದ್ರುಮಾ ॥ ೫೫ ॥ ಇಮಾಮಧಿಗಮಿಷ್ಯಾಮಿನಹಿ
ಸಾವಿಚಿತಾಮಯಾ। ವಸೂನ್ರುದ್ರಾಂಸ್ತಥಾದಿತ್ಯಾನಶ್ವಿನೌಮರುತೋಪಿವಾ ॥೫೬॥ ನಮಸ್ಕೃತ್ವಾಗಮಿಷ್ಯಾಮಿರಕ್ಷಸಾಂಶೋ
ಕವರ್ಧನಃ। ಜಿತ್ವಾತುರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸರ್ವಾನಿಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲನಂದಿನೀ ॥೫೭॥ ಸಂಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿರಾಮಾಯಯಥಾಸಿದ್ಧಿಂತಪಸ್ವಿ
ನೇ। ಸಮುಹೂರ್ತಮಿವಧ್ಯಾತ್ವಾಚಿಂತಾವಗ್ರಥಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ೫೮ ॥ ಉದತಿಷ್ಠನ್ಮಹಾತೇಜಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ।
ನಮೋಸ್ತುರಾಮಾಯಸಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯದೇವ್ಯೈಚತಸ್ಯೈಜನಕಾತ್ಮಜಾಯೈ। ನಮೋಸ್ತುರುದ್ರೇಂದ್ರಯಮಾನಿಲೇಭ್ಯೋನಮೋಸ್ತು
ಚಂದ್ರಾರ್ಕಮರುದ್ಗಣೇಭ್ಯಃ ॥ ೫೯ ॥ ಸತುತೇಭ್ಯೋನಮಸ್ಕೃತ್ವಾಸುಗ್ರೀವಾಯಚಮಾರುತಿಃ। ದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸಮಾಲೋಕ್ಯ
ಹ್ಯಶೋಕವನಿಕಾಂಪ್ರತಿ ॥ ೬೦ ॥ ಸಗತ್ವಾಮನಸಾಪೂರ್ವಮಶೋಕವನಿಕಾಂಶುಭಾಂ। ಉತ್ತರಂಚಿಂತಯಾಮಾಸವಾನರೋ
ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ೬೧ ॥ ಧ್ರುವಂತುರಕ್ಷೋಬಹುಳಾಭವಿಷ್ಯತಿವನಾಕುಲಾ। ಅಶೋಕವನಿಕಾಚಿಂತ್ಯಾಸರ್ವಸಂಸ್ಕಾರಸಂಸ್ಕೃ
ತಾ ॥ ೬೨ ॥ ರಕ್ಷಿಣಶ್ಚಾತ್ರವಿಹಿತಾನೂನಂರಕ್ಷಂತಿಪಾದಪಾನ್। ಭಗವಾನಪಿಸರ್ವಾತ್ಮಾನಾತಿಕ್ಷೋಭಂಪ್ರವಾತಿವೈ ॥೬೩॥ ಸಂ
ಕ್ಷಿಪ್ತೋಯಂಮಯಾತ್ಮಾಚರಾಮಾರ್ಥೇರಾವಣಸ್ಯಚ। ಸಿದ್ಧಿಂಮೇಸಂವಿಧಾಸ್ಯಂತಿದೇವಾಸ್ಸರ್ಷಿಗಣಾಸ್ತ್ವಿಹ ॥೬೪॥ ಬ್ರಹ್ಮಾ
ಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭಗವಾನ್ದೇವಾಶ್ಚೈವದಿಶಂತುಮೇ। ಸಿದ್ಧಿಮಗ್ನಿಶ್ಚವಾಯುಶ್ಚಪುರುಹೂತಶ್ಚವಜ್ರಭೃತ್ ॥೬೫॥ ವರುಣಃಪಾಶಹ
ಸ್ತಶ್ಚಸೋಮಾದಿತ್ಯೌತಥೈವಚ। ಅಶ್ವಿನೌಚಮಹಾತ್ಮಾನೌಮರುತಶ್ಶರ್ವಏವಚ ॥೬೬॥ ಸಿದ್ಧಿಂಸರ್ವಾಣಿಭೂತಾನಿಭೂತಾ
ನಾಂಚೈವಯಃಪ್ರಭುಃ। ದಾಸ್ಯಂತಿಮಮಯೇಚಾನ್ಯೇಹ್ಯದೃಷ್ಟಾಃಪಥಿಗೋಚರಾಃ ॥ ೬೭ ॥ ತದುನ್ನಸಂಪಾಂಡುರದಂತಮವ್ರಣಂ
ಶುಚಿಸ್ಮಿತಂಪದ್ಮಪಲಾಶಲೋಚನಂ। ದ್ರಕ್ಷ್ಯೇತದಾರ್ಯಾವದನಂಕದಾನ್ವಹಂಪ್ರಸನ್ನತಾರಾಧಿಪತುಲ್ಯದರ್ಶನಂ ॥ ೬೮ ॥ ಕ್ಷುದ್ರೇ
ಣಪಾಪೇನನೃಶಂಸಕರ್ಮಣಾಸುದಾರುಣಾಲಂಕೃತವೇಷಧಾರಿಣಾ। ಬಲಾಭಿಭೂತಾಹ್ಯಬಲಾತಪಸ್ವಿನೀಕಥನ್ನುಮೇದೃಷ್ಟಿಪಥೇ
ಸ್ಯಸಾಭವೇತ್ ॥೬೯॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ತ್ರಯೋದಶಸ್ಸರ್ಗಃ • • • • • • • • • • • •

ಸಮುಹೂರ್ತಮಿವಧ್ಯಾತ್ವಾಮನಸಾಚಾಧಿಗಮ್ಯತಾಂ । ಅವಪ್ಲುತೋಮಹಾತೇಜಾಃಪ್ರಾಕಾರಂತಸ್ಯವೇಶ್ಮನಃ ॥ ೧ ॥ ಸ
ತುಸಂಹೃಷ್ಟಸರ್ವಾಂಗಃಪ್ರಾಕಾರಸ್ಥೋಮಹಾಕಪಿಃ । ಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರಾನ್ವಸಂತಾದೌದದರ್ಶವಿವಿಧಾನ್ದ್ರುಮಾನ್ ॥ ೨ ॥ ಸಾಲಾನ
ಶೋಕಾನ್ಭವ್ಯಾಂಶ್ಚಚಂಪಕಾಂಶ್ಚಸುಪುಷ್ಪಿತಾನ್ । ಉದ್ದಾಲಕಾನ್ನಾಗವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚೂತಾನ್ಕಪಿಮುಖಾನಪಿ ॥ ೩ ॥ ಅಥಾಮ್ರ
ವಣಸಂಛನ್ನಾಂಲತಾಶತಸಮಾವೃತಾಂ । ಜ್ಯಾಮುಕ್ತಇವನಾರಾಚಃಪುಪ್ಲುವೇವೃಕ್ಷವಾಟಿಕಾಂ ॥ ೪ ॥ ಸಂಪ್ರವಿಶ್ಯವಿಚಿತ್ರಾಂ
ತಾಂವಿಹಗೈರಭಿನಾದಿತಾಂ । ರಾಜತೈಃಕಾಂಚನೈಶ್ಚೈವಪಾದಪೈಸ್ಸರ್ವತೋವೃತಾಂ ॥ ೫ ॥ ವಿಹಗೈರ್ಮೃಗಸಂಘೈಶ್ಚ
ವಿಚಿತ್ರಾಂಚಿತ್ರಕಾನನಾಂ । ಉದಿತಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಾಂದದರ್ಶಹನುಮಾನ್ಕಪಿಃ ॥ ೬ ॥ ವೃತಾಂನಾನಾವಿಧೈರ್ವೃಕ್ಷೈಃಪು
ಷ್ಪೋಪಗಫಲೋಪಗೈಃ । ಕೋಕಿಲೈರ್ಭೃಂಗರಾಜೈಶ್ಚಮತ್ತೈರ್ನಿತ್ಯನಿಷೇವಿತಾಂ ॥ ೭ ॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನುಜೇಕಾಲೇಮೃಗಪಕ್ಷಿ
ಸಮಾಕುಲೇ । ಮತ್ತಬರ್ಹಿಣಸಂಘುಷ್ಟಾಂನಾನಾದ್ವಿಜಗಣಾಯುತಾಂ ॥ ೮ ॥ ಮಾರ್ಗಮಾಣೋವರಾರೋಹಾಂರಾಜಪುತ್ರೀಮ
ನಿಂದಿತಾಂ । ಸುಖಪ್ರಸುಪ್ತಾನ್ವಿಹಗಾನ್ಬೋಧಯಾಮಾಸವಾನರಃ ॥ ೯ ॥ ಉತ್ಪತದ್ಭಿರ್ದ್ವಿಜಗಣೈಃಪಕ್ಷೈಸ್ಸಾಲಾಸ್ಸಮಾ
ಹತಾಃ । ಅನೇಕವರ್ಣಾನ್ವಿವಿಧಾನ್ಮುಮುಚುಃಪುಷ್ಪಸಂಚಯಾನ್ ॥ ೧೦ ॥ ಪುಷ್ಪಾವಕೀರ್ಣಶ್ಶುಶುಭೇಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾ
ತ್ಮಜಃ । ಅಶೋಕವನಿಕಾಮಧ್ಯೇಯಥಾಪುಷ್ಪಮಯೋಗಿರಿಃ ॥ ೧೧ ॥ ದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಃಪ್ರಧಾವಂತಂವೃಕ್ಷಷಂಡಗತಂಕಪಿಂ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಸರ್ವಾಣಿಭೂತಾನಿವಸಂತಇತಿಮೇನಿರೇ ॥ ೧೨ ॥ ವೃಕ್ಷೇಭ್ಯಃಪತಿತೈಃಪುಷ್ಪೈರವಕೀರ್ಣಾಪೃಥಗ್ವಿಧೈಃ । ರರಾಜವಸುಧಾತತ್ರ
ಪ್ರಮದೇವವಿಭೂಷಿತಾ ॥ ೧೩ ॥ ತರಸ್ವಿನಾತೇತರವಸ್ತರಸಾಭಿಪ್ರಕಂಪಿತಾಃ । ಕುಸುಮಾನಿವಿಚಿತ್ರಾಣಿಸಸೃಜುಃಕಪಿನಾತದಾ ॥ ೧೪ ॥
ನಿರ್ಧೂತಪತ್ರಶಿಖರಾಶ್ಶೀರ್ಣಪುಷ್ಪಫಲದ್ರುಮಾಃ । ನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾಧೂರ್ತಾಇವಪರಾಜಿತಾಃ ॥ ೧೫ ॥ ಹನೂಮತಾ
ವೇಗವತಾಕಂಪಿತಾಸ್ತೇನಗೋತ್ತಮಾಃ । ಪುಷ್ಪಪರ್ಣಫಲಾನ್ಯಾಶುಮುಮುಚುಃಪುಷ್ಪಶಾಲಿನಃ ॥ ೧೬ ॥ ವಿಹಂಗಸಂಘೈರ್ಹೀ
ನಾಸ್ತೇಸ್ಕಂಧಮಾತ್ರಾಶ್ರಯಾದ್ರುಮಾಃ । ಬಭೂವುರಗಮಾಸ್ಸರ್ವೇಮಾರುತೇನೇವನಿರ್ಧುತಾಃ ॥ ೧೭ ॥ ನಿರ್ಧೂತಕೇಶೀಯುವತಿ
ರ್ಯಥಾಮೃದಿತವರ್ಣಕಾ । ನಿಷ್ಪೀತಶುಭದಂತೋಷ್ಠೀನಖೈರ್ದಂತೈಶ್ಚವಿಕ್ಷತಾ ॥ ೧೮ ॥ ತಥಾಲಾಂಗೂಲಹಸ್ತೈಶ್ಚಚರಣಾಭ್ಯಾಂ
ಚಮರ್ದಿತಾ । ಬಭೂವಾಶೋಕವನಿಕಾಪ್ರಭಗ್ನವರಪಾದಪಾ ॥ ೧೯ ॥ ಮಹಾಲತಾನಾಂದಾಮಾನಿವ್ಯಧಮತ್ತರಸಾಕಪಿಃ । ಯ
ಥಾಪ್ರಾವೃಷಿವಿಂಧ್ಯಸ್ಯಮೇಘಜಾಲಾನಿಮಾರುತಃ ॥ ೨೦ ॥ ಸತತ್ರಮಣಿಭೂಮೀಶ್ಚರಾಜತೀಶ್ಚಮನೋರಮಾಃ । ತಥಾಕಾಂಚನ
ಭೂಮೀಶ್ಚವಿಚರನ್ದದೃಶೇಕಪಿಃ ॥ ೨೧ ॥ ವಾಪೀಶ್ಚವಿವಿಧಾಕಾರಾಃಪೂರ್ಣಾಃಪರಮವಾರಿಣಾ । ಮಹಾರ್ಹೈರ್ಮಣಿಸೋಪಾನೈ
ರುಪಪನ್ನಾಸ್ತತಸ್ತತಃ ॥ ೨೨ ॥ ಮುಕ್ತಾಪ್ರವಾಳಸಿಕತಾಃಸ್ಫಟಿಕಾಂತರಕುಟ್ಟಿಮಾಃ । ಕಾಂಚನೈಸ್ತರುಭಿಶ್ಚಿತ್ರೈಸ್ತೀರ
ಜೈರುಪಶೋಭಿತಾಃ ॥ ೨೩ ॥ ಫುಲ್ಲಪದ್ಮೋತ್ಪಲವನಾಶ್ಚಕ್ರವಾಕೋಪಕೂಜಿತಾಃ । ನತ್ಯೂಹರುತಸಂಘುಷ್ಟಾಹಂಸಸಾರಸನಾ
ದಿತಾಃ ॥ ೨೪ ॥ ದೀರ್ಘಾಭಿರ್ದ್ರುಮಯುಕ್ತಾಭಿಸ್ಸರಿದ್ಭಿಶ್ಚಸಮಂತತಃ । ಅಮೃತೋಪಮತೋಯಾಭಿಶ್ಶಿವಾಭಿರುಪಸಂಸ್ಕೃ
ತಾಃ ॥ ೨೫ ॥ ಲತಾಶತೈರವತತಾಸ್ಸಂತಾನಕಸಮಾವೃತಾಃ । ನಾನಾಗುಲ್ಮಾವೃತಘನಾಃಕರವೀರಕೃತಾಂತರಾಃ ॥ ೨೬ ॥ ತ
ತೋಂಬುಧರಸಂಕಾಶಂಪ್ರವೃದ್ಧಶಿಖರಂಗಿರಿಂ । ವಿಚಿತ್ರಕೂಟಂಕೂಟೈಶ್ಚಸರ್ವತಃಪರಿವಾರಿತಂ ॥ ೨೭ ॥ ಶಿಲಾಗೃಹೈರವತ
ತಂನಾನಾವೃಕ್ಷೈಸ್ಸಮಾವೃತಂ । ದದರ್ಶಹರಿಶಾರ್ದೂಲೋರಮ್ಯಂಜಗತಿಪರ್ವತಂ ॥ ೨೮ ॥ ದದರ್ಶಚನಗಾತ್ತಸ್ಮಾನ್ನದೀಂ
ನಿಪತಿತಾಂಕಪಿಃ । ಅಂಕಾದಿವಸಮುತ್ಪತ್ಯಪ್ರಿಯಸ್ಯಪತಿತಾಂಪ್ರಿಯಾಂ ॥ ೨೯ ॥ ಜಲೇನಿಪತಿತಾಗ್ರೈಶ್ಚಪಾದಪೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ ।
ವಾರ್ಯಮಾಣಾಮಿವಕ್ರುದ್ಧಾಂಪ್ರಮದಾಂಪ್ರಿಯಬಂಧುಭಿಃ ॥ ೩೦ ॥ ಪುನರಾವೃತ್ತತೋಯಾಂಚದದರ್ಶಸಮಹಾಕಪಿಃ । ಪ್ರಸ
ನ್ನಾಮಿವಕಾಂತಸ್ಯಕಾಂತಾಂಪುನರುಪಸ್ಥಿತಾಂ ॥ ೩೧ ॥ ತಸ್ಯಾದೂರಾತ್ಸಪದ್ಮಿನ್ಯೋನಾನಾದ್ವಿಜಗಣಾಯುತಾಃ । ದದರ್ಶಹರಿ
ಶಾರ್ದೂಲೋಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ೩೨ ॥ ಕೃತ್ರಿಮಾಂದೀರ್ಘಿಕಾಂಚಾಪಿಪೂರ್ಣಾಂಶೀತೇನವಾರಿಣಾ । ಪ್ರವಾಳಕೃ
ತಸೋಪಾನಾಂಮುಕ್ತಾಸಿಕತಶೋಭಿತಾಂ ॥ ೩೩ ॥ ವಿವಿಧೈರ್ಮೃಗಸಂಘೈಶ್ಚವಿಚಿತ್ರಾಂಚಿತ್ರಕಾನನಾಂ । ಪ್ರಾಸಾದೈಸ್ಸುಮ
ಹದ್ಭಿಶ್ಚನಿರ್ಮಿತೈರ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ ॥ ೩೪ ॥ ಕಾನನೈಃಕೃತ್ರಿಮೈಶ್ಚಾಪಿಸರ್ವತಸ್ಸಮಲಂಕೃತಾಂ । ಯೇಕೇಚಿತ್ಪಾದಪಾಸ್ತತ್ರ
ಪುಷ್ಪೋಪಗಫಲೋಪಗಾಃ ॥ ೩೫ ॥ ಸಚ್ಛತ್ರಾಸ್ಸವಿತರ್ದೀಕಾಸ್ಸರ್ವೇಸೌವರ್ಣವೇದಿಕಾಃ । ಲತಾಪ್ರತಾನೈರ್ಬಹುಭಿಃಪ
ರ್ಣೈಶ್ಚಬಹುಭಿರ್ವೃತಾಂ ॥ ೩೬ ॥ ಕಾಂಚನೀಂಶಿಂಶುಪಾಮೇಕಾಂದದರ್ಶಹನುಮಾನ್ಕಪಿಃ । ವೃತಾಂಹೇಮಮಯೀಭಿಸ್ತುವೇ
ದಿಕಾಭಿಸ್ಸಮಂತತಃ ॥ ೩೭ ॥ ಸೋಪಶ್ಯದ್ಭೂಮಿಭಾಗಾಂಶ್ಚಗರ್ತಪ್ರಸ್ರವಣಾನಿಚ । ಸುವರ್ಣವೃಕ್ಷಾನಪರಾನ್ದದರ್ಶಶಿಖಿಸ
ನ್ನಿಭಾನ್ ॥ ೩೮ ॥ ತೇಷಾಂದ್ರುಮಾಣಾಂಪ್ರಭಯಾಮೇರೋರಿವದಿವಾಕರಃ । ಅಮನ್ಯತತದಾವೀರಃಕಾಂಚನೋಸ್ಮೀತಿವಾನರಃ ॥
ತಾಂಕಾಂಚನೈಸ್ತರುಗಣೈರ್ಮಾರುತೇನಚವೀಜಿತಾಂ । ಕಿಂಕಿಣೀಶತನಿರ್ಘೋಷಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಸ್ಮಯಮಾಗಮತ್ ॥ ೪೦ ॥ ಸಪು

ಸ್ಪೃಹಾಗ್ರಾರುಚಿರಾಂತರುಣಾಂಕುರಪಲ್ಲವಾಂ । ತಾಮಾರುಹ್ಯಮಹಾಬಾಹುಶ್ಶಿಂಶುಪಾಂಪರ್ಣಸಂವೃತಾಂ ॥ ೪೧ ॥ ಇತೋ
ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿವೈದೇಹೀಂರಾಮದರ್ಶನಲಾಲಸಾಂ । ಇತಶ್ಚೇತಶ್ಚದುಃಖಾರ್ತಾಂಸಂಪತಂತೀಂಯದೃಚ್ಛಯಾ ॥ ೪೨ ॥ ಅಶೋಕ
ವನಿಕಾಚೇಯಂದೃಢಂರಮ್ಯಾದುರಾತ್ಮನಃ। ಚಂಪಕೈಶ್ಚಂದನೈಶ್ಚಾಪಿವಕುಳೈಶ್ಚವಿಭೂಷಿತಾ॥ ೪೩ ॥ ಇಯಂಚನಳಿನೀರಮ್ಯಾ
ದ್ವಿಜಸಂಘನಿಷೇವಿತಾ । ಇಮಾಂಸಾರಾಮಮಹಿಷೀನೂನಮೇಷ್ಯತಿಜಾನಕೀ ॥ ೪೪ ॥ ಸಾರಾಮಾರಾಮಮಹಿಷೀರಾಘವಸ್ಯ
ಪ್ರಿಯಾಸತೀ । ವನಸಂಚಾರಕುಶಲಾನೂನಮೇಷ್ಯತಿಜಾನಕೀ ॥ ೪೫ ॥ ಅಥವಾಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀವನಸ್ಯಾಸ್ಯವಿಚಕ್ಷಣಾ। ವನಮೇ
ಷ್ಯತಿಸಾಽದ್ಯೇಹರಾಮಚಿಂತಾನುಕರ್ಶಿತಾ ॥ ೪೬ ॥ ರಾಮಶೋಕಾಭಿಸಂತಪ್ತಾಸಾದೇವೀವಾಮಲೋಚನಾ। ವನವಾಸೇರತಾನಿತ್ಯಮೇ
ಷ್ಯತೇವನಚಾರಿಣೀ ॥ ೪೭ ॥ ವನೇಚರಾಣಾಂಸತತಂನೂನಂಸ್ಪೃಹಯತೇಪುರಾ । ರಾಮಸ್ಯದಯಿತಾಭಾರ್ಯಾಜನಕಸ್ಯಸುತಾಸ
ತೀ ॥ ೪೮ ॥ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಮನಾಶ್ಶ್ಯಾಮಾಧ್ರುವಮೇಷ್ಯತಿಜಾನಕೀ। ನದೀಂಚೇಮಾಂಶಿವಜಲಾಂಸಂಧ್ಯಾರ್ಥೇವರವರ್ಣಿನೀ ॥ ೪೯ ॥
ತಸ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯನುರೂಪೇಯಮಶೋಕವನಿಕಾಶುಭಾ। ಶುಭಾಯಾಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರಸ್ಯಪತ್ನೀರಾಮಸ್ಯಸಂಮತಾ ॥ ೫೦ ॥ ಯದಿಜೀ
ವತಿಸಾದೇವೀತಾರಾಧಿಪನಿಭಾನನಾ। ಆಗಮಿಷ್ಯತಿಸಾವಶ್ಯಮಿಮಾಂಶಿವಜಲಾಂನದೀಂ ॥ ೫೧ ॥ ಏವಂತುಮತ್ವಾಹನುಮಾನ್ಮಹಾ
ತ್ಮಾಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣೋಮನುಜೇಂದ್ರಪತ್ನೀಂ । ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಶ್ಚದದರ್ಶಸರ್ವಂಸುಪುಷ್ಪಿತೇಪರ್ಣಘನೇನಿಲೀನಃ ॥ ೫೨ ॥ ಇತಿ
ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ಚತುರ್ದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸವೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ತತ್ರಸ್ಥೋಮಾರ್ಗಮಾಣಶ್ಚಮೈಥಿಲೀಂ । ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಶ್ಚಮಹೀಂಸರ್ವಾಂತಾಮನ್ವವೈಕ್ಷತ ॥ ೧ ॥
ಸಂತಾನಕಲತಾಭಿಶ್ಚಪಾದಪೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ । ದಿವ್ಯಗಂಧರಸೋಪೇತಾಂಸರ್ವತಸ್ಸಮಲಂಕೃತಾಂ ॥ ೨ ॥ ತಾಂಸನಂದನಸಂ
ಕಾಶಾಂಮೃಗಪಕ್ಷಿಭಿರಾವೃತಾಂ । ಹರ್ಮ್ಯಪ್ರಾಸಾದಸಂಬಾಧಾಂಕೋಕಿಲಾಕುಲನಿಸ್ವನಾಂ ॥ ೩ ॥ ಕಾಂಚನೋತ್ಪಲಪದ್ಮಾಭಿ
ರ್ವಾಪೀಭಿರುಪಶೋಭಿತಾಂ । ಬಹ್ವಾಸನಕುಥೋಪೇತಾಂಬಹುಭೂಮಿಗೃಹಾಯುತಾಂ ॥ ೪ ॥ ಸರ್ವರ್ತುಕುಸುಮೈರಮ್ಯಾಂಫಲವ
ದ್ಭಿಶ್ಚಪಾದಪೈಃ। ಪುಷ್ಪಿತಾನಾಮಶೋಕಾನಾಂಶ್ರಿಯಾಸೂರ್ಯೋದಯಪ್ರಭಾಂ ॥ ೫ ॥ ಪ್ರದೀಪ್ತಾಮಿವತತ್ರಸ್ಥೋಮಾರುತಿಸ್ಸಮು
ದೈಕ್ಷತ। ನಿಷ್ಪತ್ರಶಾಖಾಂವಿಹಗೈಃಕ್ರಿಯಮಾಣಾಮಿವಾಸಕೃತ್ ॥ ೬ ॥ ವಿನಿಷ್ಪತದ್ಭಿಶ್ಶತಶಶ್ಚಿತ್ರೈಃಪುಷ್ಪಾವತಂಸಕೈಃ। ಆಮೂಲಪು
ಷ್ಪನಿಚಿತೈರಶೋಕೈಶ್ಶೋಕನಾಶನೈಃ ॥ ೭ ॥ ಪುಷ್ಪಭಾರಾತಿಭಾರೈಶ್ಚಸ್ಪೃಶದ್ಭಿರಿವಮೇದಿನೀಂ। ಕರ್ಣಿಕಾರೈಃಕುಸುಮಿತೈಃಕಿಂಶು
ಕೈಶ್ಚಸುಪುಷ್ಪಿತೈಃ ॥ ೮ ॥ ಸದೇಶಃಪ್ರಭಯಾತೇಷಾಂಪ್ರದೀಪ್ತಇವಸರ್ವತಃ । ಪುನ್ನಾಗಾಸ್ಸಪ್ತಪರ್ಣಾಶ್ಚಚಂಪಕೋದ್ದಾಲಕಾ
ಸ್ತಥಾ ॥ ೯ ॥ ವಿವೃದ್ಧಮೂಲಾಬಹವಶ್ಶೋಭಂತೇಸ್ಮಸುಪುಷ್ಪಿತಾಃ। ಶಾತಕುಂಭನಿಭಾಃಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿದಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮಾಃ ॥ ೧೦ ॥ ನೀಲಾಂ
ಜನನಿಭಾಃಕೇಚಿತ್ತತ್ರಾಶೋಕಾಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ । ನಂದನಂವಿವಿಧೋದ್ಯಾನಂಚಿತ್ರಂಚೈತ್ರರಥಂಯಥಾ ॥ ೧೧ ॥ ಅತಿವೃತ್ತಮಿವಾಚಿಂತ್ಯಂ
ದಿವ್ಯಂರಮ್ಯಂಶ್ರಿಯಾವೃತಂ । ದ್ವಿತೀಯಮಿವಚಾಕಾಶಂಪುಷ್ಪಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣಾಯುತಂ ॥ ೧೨ ॥ ಪುಷ್ಪರತ್ನಶತೈಶ್ಚಿತ್ರಂಪಂಚ
ಮಂಸಾಗರಂಯಥಾ । ಸರ್ವರ್ತುಪುಷ್ಪೈರ್ನಿಚಿತಂಪಾದಪೈರ್ಮಧುಗಂಧಿಭಿಃ ॥ ೧೩ ॥ ನಾನಾನಿನಾದೈರುದ್ಯಾನಂರಮ್ಯಂ
ಮೃಗಗಣೈರ್ದ್ವಿಜೈಃ। ಅನೇಕಗಂಧಪ್ರವಹಂಪುಣ್ಯಗಂಧಮನೋರಮಂ ॥ ೧೪ ॥ ಶೈಲೇಂದ್ರಮಿವಗಂಧಾಢ್ಯಂದ್ವಿತೀಯಂಗಂಧಮಾದನಂ
ಅಶೋಕವನಿಕಾಯಾಂತುತಸ್ಯಾಂವಾನರಪುಂಗವಃ ॥ ೧೫ ॥ ಸದದರ್ಶಾವಿದೂರಸ್ಥಂಚೈತ್ಯಪ್ರಾಸಾದಮೂರ್ಜಿತಂ । ಮಧ್ಯೇಸ್ತಂಭ
ಸಹಸ್ರೇಣಸ್ಥಿತಂಕೈಲಾಸಪಾಂಡುರಂ ॥ ೧೬ ॥ ಪ್ರವಾಳಕೃತಸೋಪಾನಂತಪ್ತಕಾಂಚನವೇದಿಕಂ। ಮುಷ್ಣಂತಮಿವಚಕ್ಷೂಂಷಿದ್ಯೋ
ತಮಾನಮಿವಶ್ರಿಯಾ ॥ ೧೭ ॥ ವಿಮಲಂಪ್ರಾಂಶುಭಾವತ್ವಾದುಲ್ಲಿಖಂತಮಿವಾಂಬರಂ । ತತೋಮಲಿನಸಂವೀತಾಂರಾಕ್ಷಸೀಭಿ
ಸ್ಸಮಾವೃತಾಂ ॥ ೧೮ ॥ ಉಪವಾಸಕೃಶಾಂದೀನಾಂನಿಶ್ವಸಂತೀಂಪುನಃಪುನಃ । ದದರ್ಶಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಾದೌಚಂದ್ರರೇಖಾಮಿವಾ
ಮಲಾಂ ॥ ೧೯ ॥ ಮಂದಪ್ರಖ್ಯಾಯಮಾನೇನರೂಪೇಣರುಚಿರಪ್ರಭಾಂ। ಪಿನದ್ಧಾಂಧೂಮಜಾಲೇನಶಿಖಾಮಿವವಿಭಾವಸೋಃ ॥ ೨೦ ॥
ಪೀತೇನೈಕೇನಸಂವೀತಾಂಕ್ಲಿಷ್ಟೇನೋತ್ತಮವಾಸಸಾ । ಸಪಂಕಾಮನಲಂಕಾರಾಂವಿಪದ್ಮಾಮಿವಪದ್ಮಿನೀಂ ॥ ೨೧ ॥ ವ್ರೀಳಿತಾಂ
ದುಃಖಸಂತಪ್ತಾಂಪರಿಮ್ಲಾನಾಂತಪಸ್ವಿನೀಂ। ಗ್ರಹೇಣಾಂಗಾರಕೇಣೇವಪೀಡಿತಾಮಿವರೋಹಿಣೀಂ ॥ ೨೨ ॥ ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣಮುಖೀಂದೀ
ನಾಂಕೃಶಾಮನಶನೇನಚ। ಶೋಕಧ್ಯಾನಪರಾಂದೀನಾಂನಿತ್ಯಂದುಃಖಪರಾಯಣಾಂ ॥ ೨೩ ॥ ಪ್ರಿಯಂಜನಮಪಶ್ಯಂತೀಂಪಶ್ಯಂತೀಂ
ರಾಕ್ಷಸೀಗಣಂ । ಸ್ವಗಣೇನಮೃಗೀಂಹೀನಾಂಶ್ವಗಣಾಭಿವೃತಾಮಿವ ॥ ೨೪ ॥ ನೀಲನಾಗಾಭಯಾವೇಣ್ಯಾಜಘನಂಗತಯೈಕ
ಯಾ । ನೀಲಯಾನೀರದಾಪಾಯೇವನರಾಜ್ಯಾಮಹೀಮಿವ ॥ ೨೫ ॥ ಸುಖಾರ್ಹಾಂದುಃಖಸಂತಪ್ತಾಂವ್ಯಸನಾನಾಮಕೋವಿದಾಂ।
ತಾಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಮಧಿಕಂಮಲಿನಾಂಕೃಶಾಂ ॥ ೨೬ ॥ ತರ್ಕಯಾಮಾಸಸೀತೇತಿಕಾರಣೈರುಪಪಾದಿಭಿಃ । ಹ್ರಿಯ
ಮಾಣಾತದಾತೇನರಕ್ಷಸಾಕಾಮರೂಪಿಣಾ ॥ ೨೭ ॥ ಯಥಾರೂಪಾಹಿದೃಷ್ಟಾವೈತಥಾರೂಪೇಯಮಂಗನಾ । ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಾನ
ನಾಂಶುಭ್ರೂಂಚಾರುವೃತ್ತಪಯೋಧರಾಂ ॥ ೨೮ ॥ ಕುರ್ವಂತೀಂಪ್ರಭಯಾದೇವೀಂಸರ್ವಾವಿತಿಮಿರಾದಿಶಃ । ತಾಂನೀಲಕೇಶೀಂ
ಬಿಂಬೋಷ್ಠೀಂಸುಮಧ್ಯಾಂಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಂ ॥ ೨೯ ॥ ಸೀತಾಂಪದ್ಮಪಲಾಶಾಕ್ಷೀಂಮನ್ಮಥಸ್ಯರತಿಂಯಥಾ । ಇಷ್ಟಾಂಸರ್ವಸ್ಯಜಗ

ತಃಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಪ್ರಭಾಮಿವ ॥೩೦॥ ಭೂಮೌಸುತನುಮಾಸೀನಾಂನಿಯತಾಮಿವತಾಪಸೀಂ । ನಿಶ್ವಾಸಬಹುಳಾಂಭೀರುಂ
ಭುಜಗೇಂದ್ರವಧೂಮಿವ ॥ ೩೧ ॥ ಶೋಕಜಾಲೇನಮಹತಾವಿತತೇನನರಾಜತೀಂ।ಸಂಸಕ್ತಾಂಧೂಮಜಾಲೇನಶಿಖಾಮಿವವಿಭಾವಸೋಃ॥
ತಾಂಸ್ಮೃತೀಮಿವಸಂದಿಗ್ಧಾಮೃದ್ಧಿಂನಿಪತಿತಾಮಿವ ।ವಿಹತಾಮಿವಚಶ್ರದ್ಧಾಮಾಶಾಂಪ್ರತಿಹತಾಮಿವ ॥೩೩॥ ಸೋಪಸರ್ಗಾಂ
ಯಥಾಸಿದ್ಧಿಂಬುದ್ಧಿಂಸಕಲುಷಾಮಿವ।ಅಭೂತೇನಾಪವಾದೇನಕೀರ್ತಿಂನಿಪತಿತಾಮಿವ॥೩೪॥ರಾಮೋಪರೋಧವ್ಯಥಿತಾಂರಕ್ಷೋಹರ
ಣಕರ್ಶಿತಾಂ।ಅಬಲಾಂಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀಂವೀಕ್ಷಮಾಣಾಂತತಸ್ತತಃ॥ ೩೫॥ ಬಾಷ್ಪಾಂಬುಪರಿಪೂರ್ಣೇನಕೃಷ್ಣವಕ್ರಾಕ್ಷಿಪಕ್ಷ್ಮ
ಣಾ ।ವದನೇನಾಪ್ರಸನ್ನೇನನಿಶ್ಶ್ವಸಂತೀಂಪುನಃಪುನಃ ॥೩೬॥ ಮಲಪಂಕಧರಾಂದೀನಾಂಮಂಡನಾರ್ಹಾಮಮಂಡಿತಾಂ।ಪ್ರಭಾಂ
ನಕ್ಷತ್ರರಾಜಸ್ಯಕಾಲಮೇಘೈರಿವಾವೃತಾಂ ॥ ೩೭ ॥ ತಸ್ಯಸಂದಿದಿಹೇಬುದ್ಧಿರ್ಮುಹುಸ್ಸೀತಾಂನಿರೀಕ್ಷ್ಯತು । ಆಮ್ನಾಯಾನಾ
ಮಯೋಗೇನವಿದ್ಯಾಂಪ್ರಶಿಥಿಲಾಮಿವ ॥ ೩೮ ॥ ದುಃಖೇನಬುಬುಧೇಸೀತಾಂಹನುಮಾನನಲಂಕೃತಾಂ । ಸಂಸ್ಕಾರೇಣಯಥಾಹೀ
ನಾಂವಾಚಮರ್ಥಾಂತರಂಗತಾಂ ॥ ೩೯॥ ತಾಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಂರಾಜಪುತ್ರೀಮನಿಂದಿತಾಂ ।ತರ್ಕಯಾಮಾಸಸೀತೇತಿ
ಕಾರಣೈರುಪಪಾದಿಭಿಃ ॥ ೪೦ ॥ ವೈದೇಹ್ಯಾಯಾನಿಚಾಂಗೇಷುತದಾರಾಮೋಽನ್ವಕೀರ್ತಯತ್ । ತಾನ್ಯಾಭರಣಜಾಲಾನಿಶಾ
ಖಾಶೋಭೀನ್ಯಲಕ್ಷಯತ್॥ ೪೧॥ ಸುಕೃತೌಕರ್ಣವೇಷ್ಟೌಚಶ್ವದಂಷ್ಟ್ರೌಚಸುಸಂಸ್ಥಿತೌ।ಮಣಿವಿದ್ರುಮಚಿತ್ರಾಣಿಹಸ್ತೇಷ್ವಾ
ಭರಣಾನಿಚ ॥ ೪೨ ॥ ಶ್ಯಾಮಾನಿಚಿರಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ತಥಾಸಂಸ್ಥಾನವಂತಿಚ। ತಾನ್ಯೇವೈತಾನಿಮನ್ಯೇಹಂಯಾನಿರಾಮೋಽನ್ವಕೀರ್ತ
ಯತ್ ॥ ೪೩ ॥ ತತ್ರಯಾನ್ಯವಹೀನಾನಿತಾನ್ಯಹಂನೋಪಲಕ್ಷಯೇ । ಯಾನ್ಯಸ್ಯಾನಾವಹೀನಾನಿತಾನೀಮಾನಿನಸಂಶಯಃ॥೪೪॥
ಪೀತಂಕನಕಪಟ್ಟಾಭಂಸ್ರಸ್ತಂತದ್ವಸನಂಶುಭಂ । ಉತ್ತರೀಯಂನಗಾಸಕ್ತಂಕದಾದೃಷ್ಟಂಪ್ಲವಂಗಮೈಃ ॥ ೪೫ ॥ ಭೂಷನಿ
ಚಮುಖ್ಯಾನಿದೃಷ್ಟಾನಿಧರಣೀತಲೇ । ಅನಯೈವಾಪವಿದ್ಧಾನಿಸ್ವನವಂತಿಮಹಾಂತಿಚ ॥ ೪೬ ॥ ಇದಂಚಿರಗೃಹೀತತ್ವಾದ್ವ
ಸನಂಕ್ಲಿಷ್ಟವತ್ತರಂ। ಯಥಾಹಿನೂನಂತದ್ವರ್ಣಂತಥಾಶ್ರೀಮದ್ಯಥೇತರತ್॥೪೭॥ಇಯಂಕನಕವರ್ಣಾಂಗೀರಾಮಸ್ಯಮಹಿಷೀಪ್ರಿ
ಯಾ । ಪ್ರಣಷ್ಟಾಪಿಸತೀಯಸ್ಯಮನಸೋನಪ್ರಣಶ್ಯತಿ ॥ ೪೮ ॥ ಇಯಂಸಾಯತ್ಕೃತೇರಾಮಶ್ಚತುರ್ಭಿಃಪರಿತಪ್ಯತೇ । ಕಾರು
ಣ್ಯೇನಾಂನೃಶಂಸ್ಯೇನಶೋಕೇನಮದನೇನಚ ॥೪೯॥ಸ್ತ್ರೀಪ್ರಣಷ್ಟೇತಿಕಾರುಣ್ಯಾದಾಶ್ರಿತೇತ್ಯಾನೃಶಂಸ್ಯತಃ।ಪತ್ನೀನಷ್ಟೇತಿಶೋಕೇನಪ್ರಿ
ಯೇತಿಮದನೇನಚ ॥ ೫೦ ॥ ಅಸ್ಯಾದೇವ್ಯಾಯಥಾರೂಪಮಂಗಪ್ರತ್ಯಂಗಸೌಷ್ಠವಂ।ರಾಮಸ್ಯಚಯಥಾರೂಪಂತಸ್ಯೇಯಮಸಿತೇಕ್ಷ
ಣಾ॥ ೫೧ ॥ ಅಸ್ಯಾದೇವ್ಯಾಮನಸ್ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಸ್ಯಚಾಸ್ಯಾಂಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ।ತೇನೇಯಂಸಚಧರ್ಮಾತ್ಮಾಮುಹೂರ್ತಮಪಿಜೀವತಿ ॥೫೨॥
ದುಷ್ಕರಂಕೃತವಾನ್‌ರಾಮೋಹೀನೋಯದನಯಾಪ್ರಭುಃ । ಧಾರಯತ್ಯಾತ್ಮನೋದೇಹಂನಶೋಕೇನಾವಸೀದತಿ ॥ ೫೩ ॥ ದುಷ್ಕ
ರಂಕುರುತೇರಾಮೋಯಇಮಾಂಮತ್ತಕಾಶಿನೀಂ । ಸೀತಾಂವಿನಾಮಹಾಬಾಹುರ್ಮುಹೂರ್ತಮಪಿಜೀವತಿ ॥ ೫೪ ॥ ಏವಂಸೀ
ತಾಂತಥಾದೃಷ್ಟ್ವಾಹೃಷ್ಟಃಪವನಸಂಭವಃ । ಜಗಾಮಮನಸಾರಾಮಂಪ್ರಶಶಂಸಚತಂಪ್ರಭುಂ ॥ ೫೫ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂ
ದರಕಾಂಡೇ–ಪಂಚದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರಶಸ್ಯತುಪ್ರಶಸ್ತವ್ಯಾಂಸೀತಾಂತಾಂಹರಿಪುಂಗವಃ । ಗುಣಾಭಿರಾಮಂರಾಮಂಚಪುನಶ್ಚಿಂತಾಪರೋಽಭವತ್ ॥ ೧ ॥
ಸಮುಹೂರ್ತಮಿವಧ್ಯಾತ್ವಾಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಃ । ಸೀತಾಮಾಶ್ರಿತ್ಯತೇಜಸ್ವೀಹನೂಮಾನ್ವಿಲಲಾಪಹ ॥ ೨ ॥ ಮಾನ್ಯಾ
ಗುರುವಿನೀತಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಗುರುಪ್ರಿಯಾ।ಯದಿಸೀತಾಪಿದುಃಖಾರ್ತಾಕಾಲೋಹಿದುರತಿಕ್ರಮಃ ॥ ೩ ॥ ರಾಮಸ್ಯವ್ಯವಸಾಯ
ಜ್ಞಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಚಧೀಮತಃ । ನಾತ್ಯರ್ಥಂಕ್ಷುಭ್ಯತೇದೇವೀಗಂಗೇವಜಲದಾಗಮೇ ॥ ೪ ॥ ತುಲ್ಯಶೀಲವಯೋವೃತ್ತಾಂತುಲ್ಯಾಭಿಜ
ನಲಕ್ಷಣಾಂ । ರಾಘವೋರ್ಹತಿವೈದೇಹೀಂತಂಚೇಯಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾ ॥ ೫ ॥ ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾನವಹೇಮಾಭಾಂಲೋಕಕಾಂತಾಮಿವಶ್ರಿ
ಯಂ । ಜಗಾಮಮನಸಾರಾಮಂವಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೬ ॥ ಅಸ್ಯಾಹೇತೋರ್ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯಾಹತೋವಾಲೀಮಹಾಬಲಃ । ರಾ
ವಣಪ್ರತಿಮೋವೀರ್ಯೇಕಬಂಧಶ್ಚನಿಪಾತಿತಃ ॥ ೭ ॥ ವಿರಾಧಶ್ಚಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇರಾಕ್ಷಸೋಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ । ವನೇರಾಮೇಣವಿಕ್ರಮ್ಯ
ಮಹೇಂದ್ರೇಣೇವಶಂಬರಃ ॥ ೮ ॥ ಚತುರ್ದಶಸಹಸ್ರಾಣಿರಕ್ಷಸಾಂಭೀಮಕರ್ಮಣಾಂ । ನಿಹತಾನಿಜನಸ್ಥಾನೇಶರೈರಗ್ನಿಶಿಖೋಪ
ಮೈಃ ॥೯॥ ಖರಶ್ಚನಿಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚನಿಪಾತಿತಃ । ದೂಷಣಶ್ಚಮಹಾತೇಜಾರಾಮೇಣವಿದಿತಾತ್ಮನಾ ॥ ೧೦ ॥ ಐಶ್ವರ್ಯಂ
ವಾನರಾಣಾಂಚದುರ್ಲಭಂವಾಲಿಪಾಲಿತಂ । ಅಸ್ಯಾನಿಮಿತ್ತೇಸುಗ್ರೀವಃಪ್ರಾಪ್ತವಾನ್‌ಲೋಕಸತ್ಕೃತಂ ॥ ೧೧ ॥ ಸಾಗರಶ್ಚಮ
ಯಾಕ್ರಾಂತಃಶ್ರೀಮಾನ್ನದನದೀಪತಿಃ । ಅಸ್ಯಾಹೇತೋರ್ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯಾಃಪುರೀಚೇಯಂನಿರೀಕ್ಷಿತಾ ॥ ೧೨ ॥ ಯದಿರಾಮಸ್ಸ
ಮುದ್ರಾಂತಾಂಮೇದಿನೀಂಪರಿವರ್ತಯೇತ್।ಅಸ್ಯಾಃಕೃತೇಜಗಚ್ಚಾಪಿಯುಕ್ತಮಿತ್ಯೇವಮೇಮತಿಃ॥೧೩॥ ರಾಜ್ಯಂವಾತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷು
ಸೀತಾವಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ತ್ರೈಲೋಕ್ಯರಾಜ್ಯಂಸಕಲಂಸೀತಾಯಾನಾಪ್ನುಯಾತ್ಕಳಾಂ ॥ ೧೪ ॥ ಇಯಂಸಾಧರ್ಮಶೀ
ಲಸ್ಯಮೈಥಿಲಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಸುತಾಜನಕರಾಜಸ್ಯಸೀತಾಭರ್ತೃದೃಢವ್ರತಾ ॥೧೫॥ ಉತ್ಥಿತಾಮೇದಿನೀಂಭಿತ್ವಾಕ್ಷೇತ್ರೇಹ
ಲಮುಖಕ್ಷತೇ । ಪದ್ಮರೇಣುನಿಭೈಃಕೀರ್ಣಾಶುಭೈಃಕೇದಾರಪಾಂಸುಭಿಃ ॥ ೧೬ ॥ ವಿಕ್ರಾಂತಸ್ಯಾರ್ಯಶೀಲಸ್ಯಸಂಯುಗೇಷ್ವನಿವ

ತ್ಮನಃ | ಸ್ನುಷಾದಶರಥಸ್ಯೈಷಾಜ್ಯೇಷ್ಠಾರಾಜ್ಞೋಯಶಸ್ವಿನೀ ॥೧೭॥ ಧರ್ಮಜ್ಞಸ್ಯಕೃತಜ್ಞಸ್ಯರಾಮಸ್ಯವಿದಿತಾತ್ಮನಃ |
ಇಯಂಸಾದಯಿತಾಭಾರ್ಯಾರಾಕ್ಷಸೀವಶಮಾಗತಾ ॥ ೧೮ ॥ ಸರ್ವಾನ್ಭೋಗಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಭರ್ತೃಸ್ನೇಹಬಲಾತ್ಕೃತಾ | ಅಚಿಂತ
ಯಿತ್ವಾದುಃಖಾನಿಪ್ರವಿಷ್ಟಾನಿರ್ಜನಂವನಂ ॥೧೯॥ ಸಂತುಷ್ಟಾಫಲಮೂಲೇನಭರ್ತೃಶುಶ್ರೂಷಣೇರತಾ| ಯಾಪರಾಂಭಜತೇಪ್ರೀ
ತಿಂವನೇಪಿಭವನೇಯಥಾ ॥೨೦॥ ಸೇಯಂಕನಕವರ್ಣಾಂಗೀನಿತ್ಯಂಸುಸ್ಮಿತಭಾಷಿಣೀ | ಸಹತೇಯಾತನಾಮೇತಾಮನರ್ಥಾನಾಮ
ಭಾಗಿನೀ ॥೨೧॥ ಇಮಾಂತುಶೀಲಸಂಪನ್ನಾಂದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿರಾಘವಃ | ರಾವಣೇನಪ್ರಮಥಿತಾಂಪ್ರಪಾಮಿವಪಿಪಾಸಿತಃ॥೨೨॥
ಅಸ್ಯಾನೂನಂಪುನರ್ಲಾಭಾದ್ರಾಘವಃಪ್ರೀತಿಮೇಷ್ಯತಿ | ರಾಜಾರಾಜ್ಯಪರಿಭ್ರಷ್ಟಃಪುನಃಪ್ರಾಪ್ಯೇವಮೇದಿನೀಂ॥೨೩॥ ಕಾಮಭೋ
ಗೈಃಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಹೀನಾಬಂಧುಜನೇನಚ | ಧಾರಯತ್ಯಾತ್ಮನೋದೇಹಂತತ್ಸಮಾಗಮಕಾಂಕ್ಷಿಣೀ ॥ ೨೪ ॥ ನೈಷಾಪಶ್ಯತಿರಾಕ್ಷ
ಸ್ಯೋನೇಮಾನ್ಪುಷ್ಪಫಲದ್ರುಮಾನ್ | ಏಕಸ್ಥಹೃದಯಾನೂನಂರಾಮಮೇವಾನುಪಶ್ಯತಿ ॥೨೫॥ ಭರ್ತಾನಾಮಪರಂನಾರ್ಯಾ
ಭೂಷಣಂಭೂಷಣಾದಪಿ | ಏಷಾತುರಹಿತಾತೇನಭೂಷಣಾರ್ಹಾನಶೋಭತೇ ॥ ೨೬ ॥ ದುಷ್ಕರಂಕುರುತೇರಾಮೋಹೀನೋಯದ
ನಯಾಪ್ರಭುಃ | ಧಾರಯತ್ಯಾತ್ಮನೋದೇಹಂನದುಃಖೇನಾವಸೀದತಿ ॥೨೭॥ ಇಮಾಮಸಿತಕೇಶಾಂತಾಂಶತಪತ್ರನಿಭೇಕ್ಷಣಾಂ|ಸುಖಾ
ರ್ಹಾಂದುಃಖಿತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮಮಾಪಿವ್ಯಥಿತಂಮನಃ ॥೨೮॥ ಕ್ಷಿತಿಕ್ಷಮಾಪುಷ್ಕರಸನ್ನಿಭಾಕ್ಷೀಯಾರಕ್ಷಿತಾರಾಘವಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಾಭ್ಯಾಂ| ಸಾರಾಕ್ಷಸೀಭಿರ್ವಿಕೃತೇಕ್ಷಣಾಭಿಸ್ಸಂರಕ್ಷ್ಯತೇಸಂಪ್ರತಿವೃಕ್ಷಮೂಲೇ॥೨೯॥ಹಿಮಹತನಳಿನೀವನಷ್ಟಶೋಭಾವ್ಯಸನ
ಪರಂಪರಯಾನಿಪೀಡ್ಯಮಾನಾ | ಸಹಚರರಹಿತೇವಚಕ್ರವಾಕೀಜನಕಸುತಾಕೃಪಣಾಂದಶಾಂಪ್ರಪನ್ನಾ॥೩೦॥ ಅಸ್ಯಾಹಿಪುಷ್ಪಾ
ವನತಾಗ್ರಶಾಖಾಶ್ಶೋಕಂದೃಢಂವೈಜನಯಂತ್ಯಶೋಕಾಃ | ಹಿಮವ್ಯಪಾಯೇನಚಮಂದರಶ್ಮಿರಭ್ಯುತ್ಥಿತೋನೈಕಸಹಸ್ರರಶ್ಮಿಃ ॥
ಇತ್ಯೇವಮರ್ಥಂಕಪಿರನ್ವವೇಕ್ಷ್ಯಸೀತೇಯಮಿತ್ಯೇವವಿನಷ್ಟಬುದ್ಧಿಃ | ಸಂಶ್ರಿತ್ಯತಸ್ಮಿನ್ನಿಷಸಾದವೃಕ್ಷೇಬಲೀಹರೀಣಾಂಪ್ರವರ
ಸ್ತರಸ್ವೀ ॥೩೨॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ಷೋಡಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಕುಮುದಷಂಡಾಭೋನಿರ್ಮಲಂನಿರ್ಮಲಪ್ರಭಃ | ಪ್ರಜಗಾಮನಭಶ್ಚಂದ್ರೋಹಂಸೋನೀಲಮಿವೋದಕಂ ॥ ೧ | ಸಾಚಿ
ವ್ಯಮಿವಕುರ್ವನ್ಸಪ್ರಭಯಾನಿರ್ಮಲಪ್ರಭಃ | ಚಂದ್ರಮಾರಶ್ಮಿಭಿಶ್ಶೀತೈಸ್ಸಿಷೇವೇಪವನಾತ್ಮಜಂ ॥ ೨ ॥ ಸದದರ್ಶತತಸ್ಸೀ
ತಾಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಂ | ಶೋಕಭಾರೈರಿವನ್ಯಸ್ತಾಂಭಾರೈರ್ನಾವಮಿವಾಂಭಸಿ ॥ ೩ ॥ ದಿದೃಕ್ಷಮಾಣೋವೈದೇಹೀಂ
ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ | ಸದದರ್ಶಾವಿದೂರಸ್ಥಾರಾಕ್ಷಸೀರ್ಘೋರದರ್ಶನಾಃ ॥೪॥ ಏಕಾಕ್ಷೀಮೇಕಕರ್ಣಾಂಚಕರ್ಣಪ್ರಾ
ವರಣಾಂತಥಾ | ಅಕರ್ಣಾಂಶಂಕುಕರ್ಣಾಂಚಮಸ್ತಕೋಚ್ಛ್ವಾಸನಾಸಿಕಾಂ ॥೫॥ ಅತಿಕಾಯೋತ್ತಮಾಂಗೀಂಚತನುದೀರ್ಘಶಿ
ರೋಧರಾಂ | ಧ್ವಸ್ತಕೇಶೀಂತಥಾಕೇಶೀಂಕೇಶಕಂಬಳಧಾರಿಣೀಂ ॥ ೬ ॥ ಲಂಬಕರ್ಣಲಲಾಟಾಂಚಲಂಬೋದರಪಯೋಧರಾಂ | ಲಂ
ಬೋಷ್ಠೀಂಚುಬುಕೋಷ್ಠೀಂಚಲಂಬಾಸ್ಯಾಂಲಂಬಜಾನುಕಾಂ ॥ ೭ ॥ ಹ್ರಸ್ವಾಂದೀರ್ಘಾಂತಥಾಕುಬ್ಜಾಂವಿಕಟಾಂವಾಮನಾಂತ
ಥಾ | ಕರಾಳಾಂಭುಗ್ನವಕ್ತ್ರಾಂಚಪಿಂಗಾಕ್ಷೀಂವಿಕೃತಾನನಾಂ ॥ ೮ ॥ ವಿಕೃತಾಃಪಿಂಗಳಾಃಕಾಳೀಃಕ್ರೋಧನಾಃಕಲಹಪ್ರಿಯಾಃ |
ಕಾಲಾಯಸಮಹಾಶೂಲಕೂಟಮುದ್ಗರಧಾರಿಣೀಃ ॥೯॥ ವರಾಹಮೃಗಶಾರ್ದೂಲಮಹಿಷಾಜಶಿವಾಮುಖೀಃ | ಗಜೋಷ್ಟ್ರಹ
ಯಪಾದೀಶ್ಚನಿಖಾತಶಿರಸೋಪರಾಃ ॥೧೦॥ ಏಕಹಸ್ತೈಕಪಾದೀಶ್ಚಖರಕರ್ಣ್ಯಶ್ವಕರ್ಣಿಕಾಃ | ಗೋಕರ್ಣೀರ್ಹಸ್ತಿಕರ್ಣೀಶ್ಚ
ಹರಿಕರ್ಣೀಸ್ತಥಾಪರಾಃ ॥೧೧॥ ಅನಾಸಾಅತಿನಾಸಾಶ್ಚತಿರ್ಯಙ್ನಾಸಾವಿನಾಸಿಕಾಃ | ಗಜಸನ್ನಿಭನಾಸಾಶ್ಚಲಲಾಟೋಚ್ಛ್ವಾಸ
ನಾಸಿಕಾಃ ॥೧೨॥ ಹಸ್ತಿಪಾದಾಮಹಾಪಾದಾಗೋಪಾದಾಃಪಾದಚೂಳಿಕಾಃ| ಅತಿಮಾತ್ರಶಿರೋಗ್ರೀವಾಅತಿಮಾತ್ರಕುಚೋದರೀಃ॥
ಅತಿಮಾತ್ರಾಸ್ಯನೇತ್ರಾಶ್ಚದೀರ್ಘಜಿಹ್ವಾನಖಾಸ್ತಥಾ | ಅಜಾಮುಖೀರ್ಹಸ್ತಿಮುಖೀರ್ಗೋಮುಖೀಸ್ಸೂಕರೀಮುಖೀಃ ॥೧೪॥
ಹಯೋಷ್ಟ್ರಖರವಕ್ತ್ರಾಶ್ಚರಾಕ್ಷಸೀರ್ಘೋರದರ್ಶನಾಃ | ಶೂಲಮುದ್ಗರಹಸ್ತಾಶ್ಚಕ್ರೋಧನಾಃಕಲಹಪ್ರಿಯಾಃ ॥ ೧೫ ॥ ಕರಾಳ
ಧೂಮ್ರಕೇಶೀಶ್ಚರಾಕ್ಷಸೀರ್ವಿಕೃತಾನನಾಃ | ಪಿಬಂತೀಸ್ಸತತಂಪಾನಂಸದಾಮಾಂಸಸುರಾಪ್ರಿಯಾಃ ॥೧೬॥ ಮಾಂಸಶೋಣಿತದಿ
ಗ್ಧಾಂಗೀರ್ಮಾಂಸಶೋಣಿತಭೋಜನಾಃ | ತಾಂದದರ್ಶಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠೋರೋಮಹರ್ಷಣದರ್ಶನಾಃ ॥೧೭॥ ಸ್ಕಂಧವಂತಮುಪಾಸೀ
ನಾಃಪರಿವಾರ್ಯವನಸ್ಪತಿಂ | ತಸ್ಯಾಧಸ್ತಾಚ್ಚತಾಂದೇವೀಂರಾಜಪುತ್ರೀಮನಿಂದಿತಾಂ ॥ ೧೮ | ಲಕ್ಷಯಾಮಾಸಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ಹ
ನೂಮಾನ್ಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ | ನಿಷ್ಪ್ರಭಾಂಶೋಕಸಂತಪ್ತಾಂಮಲಸಂಕುಲಮೂರ್ಧಜಾಂ ॥೧೯॥ ಕ್ಷೀಣಪುಣ್ಯಾಂಚ್ಯುತಾಂಭೂ
ಮೌತಾರಾಂನಿಪತಿತಾಮಿವ|ಚಾರಿತ್ರವ್ಯಪದೇಶಾಢ್ಯಾಂಭರ್ತೃದರ್ಶನದುರ್ಗತಾಂ ॥೨೦॥ ಭೂಷಣೈರುತ್ತಮೈರ್ಹೀನಾಂಭರ್ತೃ
ವಾತ್ಸಲ್ಯಭೂಷಿತಾಂ | ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಸಂರುದ್ಧಾಂಬಂಧುಭಿಶ್ಚವಿನಾಕೃತಾಂ ॥ ೨೧ ॥ವಿಯೂಥಾಂಸಿಂಹಸಂರುದ್ಧಾಂಬದ್ಧಾಂ
ಗಜವಧೂಮಿವ | ಚಂದ್ರರೇಖಾಂಪಯೋದಾಂತೇಶಾರದಾಭ್ರೈರಿವಾವೃತಾಂ ॥ ೨೨ ॥ ಕ್ಲಿಷ್ಟರೂಪಾಮಸಂಸ್ಪರ್ಶಾದಯುಕ್ತಾ
ಮಿವವಲ್ಲಕೀಂ|ಸೀತಾಂಭರ್ತೃವಶೇಯುಕ್ತಾಮಯುಕ್ತಾಂರಾಕ್ಷಸೀವಶೇ॥೨೩॥ ಅಶೋಕವನಿಕಾಮಧ್ಯೇಶೋಕಸಾಗರಮಾಪ್ಲುತಾಂ|
ತಾಭಿಃಪರಿವೃತಾಂತತ್ರಸಗ್ರಹಾಮಿವರೋಹಿಣೀಂ ॥೨೪॥ ದದರ್ಶಹನುಮಾನ್ದೇವೀಂಲತಾಂಕುಸುಮಿತಾಮಿವ| ಸಾಮಲೇನಚದಿ

ಗ್ಧಾಂಗೀವಪುಷಾಚಾಪ್ಯಲಂಕೃತಾ॥೨೫॥ಮೃಣಾಳೀಪಂಕದಿಗ್ಧೇವವಿಭಾತಿನವಿಭಾತಿಚ। ಮಲಿನೇನತುವಸ್ತ್ರೇಣಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟೇನಭಾ
ಮಿನೀಂ ॥ ೨೬ ॥ ಸಂವೃತಾಂಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀಂದದರ್ಶಹನೂಮಾನ್ಕಪಿಃ । ತಾಂದೇವೀಂದೀನವದನಾಮದೀನಾಂಭರ್ತೃತೇ
ಜಸಾ॥೨೭॥ರಕ್ಷಿತಾಂಸ್ವೇನಶೀಲೇನಸೀತಾಮಸಿತಲೋಚನಾಂ।ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಹನುಮಾನ್ಸೀತಾಂಮೃಗಶಾಬನಿಭೇಕ್ಷಣಾಂ ॥೨೮॥
ಮೃಗಕನ್ಯಾಮಿವತ್ರಸ್ತಾಂವೀಕ್ಷಮಾಣಾಂಸಮಂತತಃ । ದಹಂತೀಮಿವನಿಶ್ವಾಸೈರ್ವೃಕ್ಷಾನ್ಪಲ್ಲವಧಾರಿಣಃ ॥ ೨೯ ॥ ಸಂಘಾ
ತಮಿವಶೋಕಾನಾಂದುಃಖಸ್ಯೋರ್ಮಿಮಿವೋತ್ಥಿತಾಂ । ತಾಂಕ್ಷಾಮಾಂಸುವಿಭಕ್ತಾಂಗೀಂವಿನಾಭರಣಶೋಭಿನೀಂ॥೩೦॥ ಪ್ರಹರ್ಷ
ಮತುಲಂಲೇಭೇಮಾರುತಿಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಮೈಥಿಲೀಂ । ಹರ್ಷಜಾನಿಚಸೋಶ್ರೂಣಿತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮದಿರೇಕ್ಷಣಾಂ ॥೩೧॥ ಮುಮೋಚಹ
ನುಮಾಂಸ್ತತ್ರನಮಶ್ಚಕ್ರೇಚರಾಘವಂ। ನಮಸ್ಕೃತ್ವಾಸರಾಮಾಯಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯಚವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ೩೨ ॥ ಸೀತಾದರ್ಶನ
ಸಂಹೃಷ್ಟೋಹನೂಮಾನ್ಸಂವೃತೋಭವತ್ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಸಪ್ತದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಥಾವಿಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯವನಂಪುಷ್ಪಿತಪಾದಪಂ । ವಿಚಿನ್ವತಶ್ಚವೈದೇಹೀಂಕಿಂಚಿಚ್ಛೇಷಾನಿಶಾಭವತ್ ॥೧॥ಷಡಂಗವೇದವಿದು
ಷಾಂಕ್ರತುಪ್ರವರಯಾಜಿನಾಂ । ಶುಶ್ರಾವಬ್ರಹ್ಮಘೋಷಾಂಶ್ಚವಿರಾತ್ರೇಬ್ರಹ್ಮರಕ್ಷಸಾಂ ॥ ೨ ॥ ಅಥಮಂಗಳವಾದಿತ್ರೈಶ್ಶ
ಬ್ದೈಶ್ಶ್ರೋತ್ರಮನೋಹರೈಃ । ಪ್ರಾಬುಧ್ಯತಮಹಾಬಾಹುರ್ದಶಗ್ರೀವೋಮಹಾಬಲಃ ॥ ೩ ॥ ವಿಬುಧ್ಯತುಯಥಾಕಾಲಂರಾಕ್ಷ
ಸೇಂದ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ಸ್ರಸ್ತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರೋವೈದೇಹೀಮನುಚಿಂತಯನ್ ॥ ೪ ॥ ಭೃಶಂನಿಯುಕ್ತಸ್ತಸ್ಯಾಂಚಮದನೇ
ನಮದೋತ್ಕಟಃ । ನಸತಂರಾಕ್ಷಸಃಕಾಮಂಶಶಾಕಾತ್ಮನಿಗೂಹಿತಂ ॥ ೫ ॥ ಸಸರ್ವಾಭರಣೈರ್ಯುಕ್ತೋಬಿಭ್ರಚ್ಛ್ರಿಯಮನುತ್ತ
ಮಾಂ । ತಾಂನಗೈರ್ಬಹುಭಿರ್ಜುಷ್ಟಾಂಸರ್ವಪುಷ್ಪಫಲೋಪಗೈಃ ॥ ೬ ॥ ವೃತಾಂಪುಷ್ಕರಿಣೀಭಿಶ್ಚನಾನಾಪುಷ್ಪೋಪಶೋಭಿ
ತಾಂ । ಸದಾಮದೈಶ್ಚವಿಹಗೈರ್ವಿಚಿತ್ರಾಂಪರಮಾದ್ಭುತಾಂ ॥ ೭ ॥ ಈಹಾಮೃಗೈಶ್ಚವಿವಿಧೈರ್ಜುಷ್ಟಾಂದೃಷ್ಟಿಮನೋಹ
ರೈಃ । ವೀಥೀಂಸಂಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಶ್ಚಮಣಿಕಾಂಚನತೋರಣಾಂ ॥ ೮ ॥ ನಾನಾಮೃಗಗಣಾಕೀರ್ಣಾಂಫಲೈಃಪ್ರಪತಿತೈರ್ವೃ
ತಾಂ । ಅಶೋಕವನಿಕಾಮೇವಪ್ರಾವಿಶತ್ಸಂತತದ್ರುಮಾಂ ॥೯॥ ಅಂಗನಾಶತಮಾತ್ರಂತುತಂವ್ರಜಂತಮನುವ್ರಜತ್ । ಮಹೇಂದ್ರ
ಮಿವಪೌಲಸ್ತ್ಯಂದೇವಗಂಧರ್ವಯೋಷಿತಃ ॥ ೧೦ ॥ ದೀಪಿಕಾಃಕಾಂಚನೀಃಕಾಶ್ಚಿಜ್ಜಗೃಹುಸ್ತತ್ರಯೋಷಿತಃ । ವಾಲವ್ಯಜನಹಸಾ
ಶ್ಚತಾಲವೃಂತಾನಿಚಾಪರಾಃ ॥ ೧೧ ॥ ಕಾಂಚನೈರಪಿಭೃಂಗಾರೈರ್ಜಗೃಹುಸ್ಸಲಿಲಮಗ್ರತಃ । ಮಂಡಲಾಗ್ರಾನ್ಬೃಸೀಂಶ್ಚೈವ
ಗೃಹ್ಯಾನ್ಯಾಃಪೃಷ್ಠತೋಯಯುಃ ॥ ೧೨ ॥ ಕಾಚಿದ್ರತ್ನಮಯೀಂಪಾತ್ರೀಂಪೂರ್ಣಾಂಪಾನಸ್ಯಭಾಮಿನೀ। ದಕ್ಷಿಣಾದಕ್ಷಿಣೇನೈ
ವತದಾಜಗ್ರಾಹಪಾಣಿನಾ ॥ ೧೩ ॥ ರಾಜಹಂಸಪ್ರತೀಕಾಶಂಛತ್ರಂಪೂರ್ಣಶಶಿಪ್ರಭಂ । ಸೌವರ್ಣದಂಡಮಪರಾಗೃಹೀತ್ವಾ
ಪೃಷ್ಠತೋಯಯೌ ॥ ೧೪ ॥ ನಿದ್ರಾಮದಪರೀತಾಕ್ಷ್ಯೋರಾವಣಸ್ಯೋತ್ತಮಾಸ್ತ್ರಿಯಃ । ಅನುಜಗ್ಮುಃಪತಿಂವೀರಂಘನಂವಿ
ದ್ಯುಲ್ಲತಾಇವ ॥ ೧೫ ॥ ವ್ಯಾವಿದ್ಧಹಾರಕೇಯೂರಾಸ್ಸಮಾಮೃದಿತವರ್ಣಕಾಃ । ಸಮಾಗಳಿತಕೇಶಾಂತಾಸ್ಸಸ್ವೇದವದನಾಸ್ತದಾ॥
ಘೂರ್ಣಂತ್ಯೋಮದಶೇಷೇಣನಿದ್ರಯಾಚಶುಭಾನನಾಃ।ಸ್ವೇದಕ್ಲಿಷ್ಟಾಂಗಕುಸುಮಾಸ್ಸುಮಾಲ್ಯಾಕುಲಮೂರ್ಧಜಾಃ ॥೧೭॥ ಪ್ರ
ಯಾಂತಂನೈರೃತಪತಿಂನಾರ್ಯೋಮದಿರಲೋಚನಾಃ । ಬಹುಮಾನಾಚ್ಚಕಾಮಾಚ್ಚಪ್ರಿಯಾಭಾರ್ಯಾಸ್ತಮನ್ವಯುಃ॥೧೮॥ ಸ
ಚಕಾಮಪರಾಧೀನಃಪತಿಸ್ತಾಸಾಂಮಹಾಬಲಃ । ಸೀತಾಸಕ್ತಮನಾಮಂದೋಮಂದಾಂಚಿತಗತಿರ್ಬಭೌ ॥೧೯॥ ತತಃಕಾಂಚೀ
ನಿನಾದಂಚನೂಪುರಾಣಾಂಚನಿಸ್ವನಂ । ಶುಶ್ರಾವಪರಮಸ್ತ್ರೀಣಾಂಸಕಪಿರ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥೨೦॥ ತಂಚಾಪ್ರತಿಮಕರ್ಮಾ
ಣಮಚಿಂತ್ಯಬಲಪೌರುಷಂ।ದ್ವಾರದೇಶಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂದದರ್ಶಹನುಮಾನ್ಕಪಿಃ ॥೨೧॥ ದೀಪಿಕಾಭಿರನೇಕಾಭಿಸ್ಸಮಂತಾದವಭಾ
ಸಿತಂ । ಗಂಧತೈಲಾವಸಿಕ್ತಾಭಿರ್ಧ್ರಿಯಮಾಣಾಭಿರಗ್ರತಃ ॥ ೨೨ ॥ ಕಾಮದರ್ಪಮದೈರ್ಯುಕ್ತಂಜಿಹ್ಮತಾಮ್ರಾಯತೇಕ್ಷಣಂ ।
ಸಮಕ್ಷಮಿವಕಂದರ್ಪಮಪವಿದ್ಧಶರಾಸನಂ॥೨೩॥ಮಥಿತಾಮೃತಫೇನಾಭಮರಜೋವಸ್ತ್ರಮುತ್ತಮಂ। ಸುಪುಷ್ಪಮಿವಕರ್ಷಂ
ತಂವಿಸ್ರಸ್ತಂಸಕ್ತಮಂಗದೇ ॥ ೨೪ ॥ ತಂಪತ್ರವಿಟಪೇಲೀನಃಪತ್ರಪುಷ್ಪಘನಾವೃತಃ । ಸಮೀಪಮಿವಸಂಕ್ರಾಂತಂನಿಧ್ಯಾತು
ಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ೨೫ ॥ ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಸ್ತುತತೋದದರ್ಶಕಪಿಕುಂಜರಃ। ರೂಪಯೌವನಸಂಪನ್ನಾರಾವಣಸ್ಯವರಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥
ತಾಭಿಃಪರಿವೃತೋರಾಜಾಸುರೂಪಾಭಿರ್ಮಹಾಯಶಾಃ । ತನ್ಮೃಗದ್ವಿಜಸಂಘುಷ್ಟಂಪ್ರವಿಷ್ಟಃಪ್ರಮದಾವನಂ ॥ ೨೭ ॥ ಕ್ಷೀ
ಬೋವಿಚಿತ್ರಾಭರಣಃಶಂಕುಕರ್ಣೋಮಹಾಬಲಃ । ತೇನವಿಶ್ರವಸಃಪುತ್ರಸ್ಸದೃಷ್ಟೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ॥ ೨೮ ॥ ವೃತಃಪರಮನಾ
ರೀಭಿಸ್ತಾರಾಭಿರಿವಚಂದ್ರಮಾಃ। ತಂದದರ್ಶಮಹಾತೇಜಾಸ್ತೇಜೋವಂತಂಮಹಾಕಪಿಃ ॥ ೨೯ ॥ ರಾವಣೋಯಂಮಹಾಬಾಹು
ರಿತಿಸಂಚಿಂತ್ಯವಾನರಃ । ಅವಪ್ಲುತೋಮಹಾತೇಜಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ೩೦ ॥ ಸತಥಾಪ್ಯುಗ್ರತೇಜಾಸ್ಸನಿರ್ಧೂ
ತಸ್ತಸ್ಯತೇಜಸಾ । ಪತ್ರಗುಹ್ಯಾಂತರೇಸಕ್ತೋಹನೂಮಾನ್ಸಂವೃತೋಭವತ್ ॥ ೩೧ ॥ ಸೀತಾಮಸಿತಕೇಶಾಂತಾಂಸುಶ್ರೋಣೀಂ
ಸಂಹತಸ್ತನೀಂ । ದಿದೃಕ್ಷುರಸಿತಾಪಾಂಗಾಮುಪಾವರ್ತತರಾವಣಃ ॥ ೩೨ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇಅಷ್ಟಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.
ಲಮುತ್ಪನ್ನೇವತತಃಕಾಲೇರಾಜಪುತ್ರೀತ್ವನಿಂದಿತಾ।ರೂಪಯೌವನಸಂಪನ್ನಾಭೂಷಣೋತ್ತಮಭೂಷಿತಂ॥ತತೋದೃಷ್ಟ್ವೈವ

ವೈದೇಹೀರಾವಣಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ । ಪ್ರಾವೇಪತವರಾರೋಹಾಪ್ರವಾತೇಕದಳೀಯಥಾ ॥ ೨ ॥ ಆಚ್ಛಾದ್ಯೋದರಮೂರುಭ್ಯಾಂ
ಬಾಹುಭ್ಯಾಂಚಪಯೋಧರೌ । ಉಪವಿಷ್ಟಾವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀರುದತೀವರವರ್ಣಿನೀ ॥ ೩ ॥ ದಶಗ್ರೀವಸ್ತುವೈದೇಹೀಂರಕ್ಷಿತಾಂರಾ
ಕ್ಷಸೀಗಣೈಃ । ದದರ್ಶಸೀತಾಂದುಃಖಾರ್ತಾಂನಾವಂಸನ್ನಾಮಿವಾರ್ಣವೇ ॥ ೪ ॥ ಅಸಂವೃತಾಯಾಮಾಸೀನಾಂಧರ
ಣ್ಯಾಂಸಂಶ್ರಿತವ್ರತಾಂ । ಛಿನ್ನಾಂಪ್ರಪತಿತಾಂಭೂಮೌಶಾಖಾಮಿವವನಸ್ಪತೇಃ ॥ ೫ ॥ ಮಲಮಂಡನಚಿತ್ರಾಂಗೀಂಮಂಡನಾರ್ಹಾ
ಮಮಂಡಿತಾಂ । ಮೃಣಾಳೀಪಂಕದಿಗ್ಧೇವವಿಭಾತಿನವಿಭಾತಿಚ ॥ ೬ ॥ ಸಮೀಪಂರಾಜಸಿಂಹಸ್ಯರಾಮಸ್ಯವಿದಿತಾತ್ಮನಃ । ಸಂಕಲ್ಪ
ಹಯಸಂಯುಕ್ತೈರ್ಯಾಂತೀಮಿವಮನೋರಥೈಃ ॥ ೭ ॥ ಶುಷ್ಯಂತೀಂರುದತೀಮೇಕಾಂಧ್ಯಾನಶೋಕಪರಾಯಣಾಂ । ದುಃಖ
ಸ್ಯಾಂತಮಪಶ್ಯಂತೀಂರಾಮಾಂರಾಮಮನುವ್ರತಾಂ ॥ ೮ ॥ ವೇಷ್ಟಮಾನಾಂತಥಾವಿಷ್ಟಾಂಪನ್ನಗೇಂದ್ರವಧೂಮಿವ । ಧೂಪ್ಯ
ಮಾನಾಂಗ್ರಹೇಣೇವರೋಹಿಣೀಂಧೂಮಕೇತುನಾ ॥ ೯ ॥ ವೃತ್ತಶೀಲಕುಲೇಜಾತಾಮಾಚಾರವತಿಧಾರ್ಮಿಕೇ । ಪುನಸ್ಸಂಸ್ಕಾರಮಾ
ಪನ್ನಾಂಜಾತಾಮಿವಚದುಷ್ಕುಲೇ ॥ ೧೦ ॥ ಅಭೂತೇನಾಪವಾದೇನಕೀರ್ತಿಂನಿಪತಿತಾಮಿವ । ಆಮ್ನಾಯಾನಾಮಯೋಗೇನವಿದ್ಯಾಂ
ಪ್ರಶಿಥಿಲಾಮಿವ ॥ ೧೧ ॥ ಸನ್ನಾಮಿವಮಹಾಕೀರ್ತಿಂಶ್ರದ್ಧಾಮಿವವಿಮಾನಿತಾಂ । ಪ್ರಜ್ಞಾಮಿವಪರಿಕ್ಷೀಣಾಮಾಶಾಂಪ್ರತಿಹತಾ
ಮಿವ ॥ ೧೨ ॥ ಅಯತೀಮಿವವಿಧ್ವಸ್ತಾಮಾಜ್ಞಾಂಪ್ರತಿಹತಾಮಿವ । ದೀಪ್ತಾಮಿವದಿಶಂಕಾಲೇಪೂಜಾಮಪಹೃತಾಮಿವ ॥ ೧೩ ॥ ಪದ್ಮಿ
ನೀಮಿವವಿಧ್ವಸ್ತಾಂಹತಶೂರಾಂಚಮೂಮಿವ । ಪ್ರಭಾಮಿವತಮೋಧ್ವಸ್ತಾಮುಪಕ್ಷೀಣಾಮಿವಾಪಗಾಂ ॥ ೧೪ ॥ ವೇದೀಮಿವಪರಾಮೃ
ಷ್ಟಾಂಶಾಂತಾಮಗ್ನಿಶಿಖಾಮಿವ । ಪೌರ್ಣಮಾಸೀಮಿವನಿಶಾಂರಾಹುಗ್ರಸ್ತೇಂದುಮಂಡಲಾಂ ॥ ೧೫ ॥ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಪರ್ಣಕಮಲಾಂ
ವಿತ್ರಾಸಿತವಿಹಂಗಮಾಂ । ಹಸ್ತಿಹಸ್ತಪರಾಮೃಷ್ಟಾಮಾಕುಲಾಂಪದ್ಮಿನೀಮಿವ ॥ ೧೬ ॥ ಪತಿಶೋಕಾತುರಾಂಶುಷ್ಕಾಂನದೀಂ
ವಿಸ್ರಾವಿತಾಮಿವ । ಪರಯಾಮೃಜಯಾಹೀನಾಂಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷನಿಶಾಮಿವ ॥ ೧೭ ॥ ಸುಕುಮಾರೀಂಸುಜಾತಾಂಗೀಂರತ್ನಗರ್ಭಗೃ
ಹೋಚಿತಾಂ । ತಪ್ಯಮಾನಾಮಿವೋಷ್ಣೇನಮೃಣಾಳೀಮಚಿರೋದ್ಧೃತಾಂ ॥ ೧೮ ॥ ಗೃಹೀತಾಮಾಳಿತಾಂಸ್ತಂಭೇಯೂಥಪೇನವಿನಾ
ಕೃತಾಂ । ನಿಶ್ವಸಂತೀಂಸುದುಃಖಾರ್ತಾಂಗಜರಾಜವಧೂಮಿವ ॥ ೧೯ ॥ ಏಕಯಾದೀರ್ಘಯಾವೇಣ್ಯಾಶೋಭಮಾನಾಮಯತ್ನತಃ ।
ನೀಲಯಾನೀರದಾಪಾಯೇವನರಾಜ್ಯಾಮಹೀಮಿವ ॥ ೨೦ ॥ ಉಪವಾಸೇನಶೋಕೇನಧ್ಯಾನೇನಚಭಯೇನಚ । ಪರಿಕ್ಷೀಣಾಂಕೃಶಾಂ
ದೀನಾಮಲ್ಪಾಹಾರಾಂತಪೋಧನಾಂ ॥ ೨೦ ॥ ಆಯಾಚಮಾನಾಂದುಃಖಾರ್ತಾಂಪ್ರಾಂಜಲಿಂದೇವತಾಮಿವ । ಭಾವೇನರಘುಮು
ಖ್ಯಸ್ಯದಶಗ್ರೀವಪರಾಭವಂ ॥ ೨೨ ॥ ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಾಂರುದತೀಮನಿಂದಿತಾಂಸುಪಕ್ಷ್ಮತಾಮ್ರಾಯತಶುಕ್ಲಲೋಚನಾಂ । ಅನು
ವ್ರತಾಂರಾಮಮತೀವಮೈಥಿಲೀಂಪ್ರಲೋಭಯಾಮಾಸವಧಾಯರಾವಣಃ ॥ ೨೩ ॥ ಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ಏಕೋನವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ಸತಾಂಪತಿವ್ರತಾಂದೀನಾಂನಿರಾನಂದಾಂತಪಸ್ವಿನೀಂ । ಸಾಕಾರೈರ್ಮಧುರೈರ್ವಾಕ್ಯೈರ್ನ್ಯದರ್ಶಯತರಾವ
ಣಃ ॥ ೧ ॥ ಮಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾನಾಗನಾಸೋರುಗೂಹಮಾನಾಸ್ತನೋದರಂ । ಅದರ್ಶನಮಿವಾತ್ಮಾನಂಭಯಾನ್ನೇತುಂತ್ವಮಿಚ್ಛಸಿ ॥
ಕಾಮಯೇತ್ವಾಂವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಬಹುಮನ್ಯಸ್ವಮಾಂಪ್ರಿಯೇ । ಸರ್ವಾಂಗಗುಣಸಂಪನ್ನೇಸರ್ವಲೋಕಮನೋಹರೇ ॥ ೩ ॥ ನೇಹಕೇಚಿ
ನ್ಮನುಷ್ಯಾವಾರಾಕ್ಷಸಾಃಕಾಮರೂಪಿಣಃ । ವ್ಯಪಸರ್ಪತುತೇಸೀತೇಭಯಮತ್ತಸ್ಸಮುತ್ಥಿತಂ ॥ ೪ ॥ ಸ್ವಧರ್ಮೋರಕ್ಷಸಾಂಭೀ
ರುಸರ್ವಥೈವನಸಂಶಯಃ । ಗಮನಂವಾಪರಸ್ತ್ರೀಣಾಂಹರಣಂಸಂಪ್ರಮಥ್ಯವಾ ॥ ೫ ॥ ಏವಂಚೈತದಕಾಮಾಂತುನತ್ವಾಂ
ಸ್ಪ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿಮೈಥಿಲಿ । ಕಾಮಂಕಾಮಶ್ಶರೀರೇಮೇಯಥಾಕಾಮಂಪ್ರವರ್ತತಾಂ ॥ ೬ ॥ ದೇವಿನೇಹಭಯಂಕಾರ್ಯಂಮಯಿವಿಶ್ವ
ಸಿಹಿಪ್ರಿಯೇ । ಪ್ರಣಯಸ್ವಚತತ್ವೇನಮೈವಂಭೂಶ್ಶೋಕಲಾಲಸಾ ॥ ೭ ॥ ಏಕವೇಣೀಧರಾಶಯ್ಯಾಧ್ಯಾನಂಮಲಿನಮಂಬರಂ । ಅ
ಸ್ಥಾನೇಪ್ಯುಪವಾಸಶ್ಚನೈತಾನ್ಯೌಪಯಿಕಾನಿತೇ ॥ ೮ ॥ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿಚಮಾಲ್ಯಾನಿಚಂದನಾನ್ಯಗರೂಣಿಚ । ವಿವಿಧಾನಿಚವಾಸಾಂ
ಸಿದಿವ್ಯಾನ್ಯಾಭರಣಾನಿಚ ॥ ೯ ॥ ಮಹಾರ್ಹಾಣಿಚಪಾನಾನಿಶಯನಾನ್ಯಾಸನಾನಿಚ । ಗೀತಂನೃತ್ತಂಚವಾದ್ಯಂಚಲಭ
ಮಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಮೈಥಿಲಿ ॥ ೧೦ ॥ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನಮಸಿಮೈವಂಭೂಃಕುರುಗಾತ್ರೇಷುಭೂಷಣಂ । ಮಾಂಪ್ರಾಪ್ಯತುಕಥಂನುಸ್ಯಾಸ್ತ್ವ
ಮನರ್ಹಾಸುವಿಗ್ರಹೇ ॥ ೧೧ ॥ ಇದಂತೇಚಾರುಸಂಜಾತಂಯೌವನಂವ್ಯತಿವರ್ತತೇ । ಯದತೀತಂಪುನರ್ನೈತಿಸ್ರೋತಶ್ಶೀಘ್ರಮ
ಪಾಮಿವ ॥ ೧೨ ॥ ತ್ವಾಂಕೃತ್ವೋಪರತೋಮನ್ಯೇರೂಪಕರ್ತಾಸವಿಶ್ವಕೃತ್ । ನಹಿರೂಪೋಪಮಾತ್ವನ್ಯಾತವಾಸ್ತಿಶುಭದರ್ಶನೇ ॥
ತ್ವಾಂಸಮಾಸಾದ್ಯವೈದೇಹಿರೂಪಯೌವನಶಾಲಿನೀಂ । ಕಃಪುಮಾನತಿವರ್ತೇತಸಾಕ್ಷಾದಪಿಪಿತಾಮಹಃ ॥ ೧೪ ॥ ಯದ್ಯತ್ಪ
ಶ್ಯಾಮಿತೇಗಾತ್ರಂಶೀತಾಂಶುಸದೃಶಾನನೇ । ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಪೃಥುಶ್ರೋಣಿಚಕ್ಷುರ್ಮಮನಿಬಧ್ಯತೇ ॥ ೧೫ ॥ ಭವಮೈಥಿಲಿಭಾ
ರ್ಯಾಮೇಮೋಹಮೇನಂವಿಸರ್ಜಯ । ಬಹ್ವೀನಾಮುತ್ತಮಸ್ತ್ರೀಣಾಮಾಹೃತಾನಾಮಿತಸ್ತತಃ ॥ ೧೬ ॥ ಸರ್ವಾಸಾಮೇವಭದ್ರಂ
ತೇಮಮಾಗ್ರಮಹಿಷೀಭವ । ಲೋಕೇಭ್ಯೋಯಾನಿರತ್ನಾನಿಸಂಪ್ರಮಥ್ಯಾಹೃತಾನಿವೈ ॥ ೧೭ ॥ ತಾನಿತೇಭೀರುಸರ್ವಾಣಿರಾಜ್ಯಂ
ಚೈತದ್ಧನಂಚಮೇ । ವಿಜಿತ್ಯಪೃಥಿವೀಂಸರ್ವಾಂನಾನಾನಗರಮಾಲಿನೀಂ ॥ ೧೮ ॥ ಜನಕಾಯಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ
ತವಹೇತೋರ್ವಿಲಾಸಿನಿ । ನೇಹಪಶ್ಯಾಮಿಲೋಕೇನ್ಯಂಯೋಮೇಪ್ರತಿಬಲೋಭವೇತ್ ॥ ೧೯ ॥ ಪಶ್ಯಮೇಸ

ಮಹದ್ವೀರ್ಯಮಪ್ರತಿದ್ವಂದ್ವಮಾಹವೇ । ಅಸಕೃತ್ಸಂಯುಗೇ ಭಗ್ನಾ ಮಯಾ ವಿಮೃದಿತಧ್ವಜಾಃ ॥ ೨೦ ॥
ಅಶಕ್ತಾಃಪ್ರತ್ಯನೀಕೇಷುಸ್ಥಾತುಂಮಮಸುರಾಸುರಾಃ। ಇಚ್ಛಯಾಕ್ರಿಯತಾಮದ್ಯಪ್ರತಿಕರ್ಮತವೋತ್ತಮಂ॥೨೧॥ಸಪ್ರಭಾಣ್ಯ
ವಸಜ್ಜಂತಾಂತವಾಂಗೇಭೂಷಣಾನಿಚ।ಸಾಧುಪಶ್ಯಾಮಿತೇರೂಪಂಸುಯುಕ್ತಂಪ್ರತಿಕರ್ಮಣಾ ॥೨೨॥ ಪ್ರತಿಕರ್ಮಾಭಿಸಂಯು
ಕ್ತಾದಾಕ್ಷಿಣ್ಯೇನವರಾನನೇ।ಭುಂಕ್ಷ್ವಭೋಗಾನ್ಯಥಾಕಾಮಂಪಿಬಭೀರುರಮಸ್ವಚ ॥೨೩॥ ಯಥೇಷ್ಟಂಚಪ್ರಯಚ್ಛತ್ವಂಪೃಥಿ
ವೀಂವಾಧನಾನಿಚ।ಲಲಸ್ವಮಯಿವಿಸ್ರಬ್ಧಾಧೃಷ್ಟಮಾಜ್ಞಾಪಯಸ್ವಚ ॥೨೪॥ಮತ್ಪ್ರಭಾವಾಲ್ಲಲಂತ್ಯಾಶ್ಚಲಲಂತಾಂಬಾಂಧವಾ
ಸ್ತವ। ಋದ್ಧಿಂಮಮಾನುಪಶ್ಯತ್ವಂಶ್ರಿಯಂಭದ್ರೇಯಶಶ್ಚಮೇ ॥೨೫॥ ಕಿಂಕರಿಷ್ಯಸಿರಾಮೇಣಸುಭಗೇಚೀರವಾಸಸಾ। ನಿಕ್ಷಿಪ್ತವಿಜ
ಯೋರಾಮೋಗತಶ್ರೀರ್ವನಗೋಚರಃ ॥ ೨೬ ॥ ವ್ರತೀಸ್ಥಂಡಿಲಶಾಯೀಚಶಂಕೇಜೀವತಿವಾನವಾ । ನಹಿವೈದೇಹಿರಾಮಸ್ತ್ವಾಂದ್ರ
ಷ್ಟುಂಚಾಪ್ಯುಪಪದ್ಯತೇ॥೨೭॥ಪುರೋಬಲಾಕೈರಸಿತೈರ್ಮೇಘೈರ್ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಮಿವಾವೃತಾಂ।ನಚಾಪಿಮಮಹಸ್ತಾತ್ತ್ವಾಂಪ್ರಾ
ಪ್ತುಮರ್ಹತಿರಾಘವಃ ॥ ೨೮ ॥ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪುಃಕೀರ್ತಿಮಿಂದ್ರಹಸ್ತಗತಾಮಿವ।ಚಾರುಸ್ಮಿತೇಚಾರುದತಿಚಾರುನೇತ್ರೇವಿಲಾಸಿನಿ॥
ಮನೋಹರಸಿಮೇಭೀರುಸುಪರ್ಣಃಪನ್ನಗಂಯಥಾ।ಕ್ಲಿಷ್ಟಕೌಶೇಯವಸನಾಂತನ್ವೀಮಪ್ಯನಲಂಕೃತಾಂ॥೩೦॥ತ್ವಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸ್ವ
ಷುದಾರೇಷುರಂತಿನೋಪಲಭಾಮ್ಯಹಂ । ಅಂತಃಪುರನಿವಾಸಿನ್ಯಃಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತಾಃ ॥ ೩೧ ॥ ಯಾವಂತ್ಯೋಮ
ಮಸರ್ವಾಸಾಮೈಶ್ವರ್ಯಂಕುರುಜಾನಕಿ । ಮಮಹ್ಯಸಿತಕೇಶಾಂತೇತ್ರೈಲೋಕ್ಯಪ್ರವರಾಃಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥ ೩೨ ॥ತಾಸ್ತ್ವಾಂಪರಿಚರಿ
ಷ್ಯಂತಿಶ್ರಿಯಮಪ್ಸರಸೋಯಥಾ । ಯಾನಿವೈಶ್ರವಣೇಸುಭ್ರುರತ್ನಾನಿಚಧನಾನಿಚ ॥ ೩೩ ॥ ತಾನಿಲೋಕಾಂಶ್ಚಸುಶ್ರೋಣಿಮಾಂ
ಚಭುಂಕ್ಷ್ವಯಥಾಸುಖಂ । ನರಾಮಸ್ತಪಸಾದೇವಿನಬಲೇನನವಿಕ್ರಮೈಃ॥ ೩೪ ॥ ನಧನೇನಮಯಾತುಲ್ಯಸ್ತೇಜಸಾಯಶಸಾಪಿವಾ॥
ಪಿಬವಿಹರರಮಸ್ವಭುಂಕ್ಷ್ವಭೋಗಾನ್ಧನನಿಚಯಂಪ್ರದಿಶಾಮಿಮೇದಿನೀಂಚ। ಮಯಿಲಲಲಲನೇಯಥಾಸುಖಂತ್ವಂತ್ವಯಿಚಸಮೇ
ತ್ಯಲಲಂತುಬಾಂಧವಾಸ್ತೇ॥೩೫॥ಕುಸುಮಿತತರುಜಾಲಸಂತತಾನಿಭ್ರಮರಯುತಾನಿಸಮುದ್ರತೀರಜಾನಿ।ಕನಕವಿಮಲಹಾರಭೂ
ಷಿತಾಂಗೀವಿಹರಮಯಾಸಹಭೀರುಕಾನನಾನಿ ॥ ೩೬ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸೀತಾರೌದ್ರಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ । ಆರ್ತಾದೀನಸ್ವರಾದೀನಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚಶನೈರ್ವಚಃ ॥೧॥ ದುಃಖಾ
ರ್ತಾರುದತೀಸೀತಾವೇಪಮಾನಾತಪಸ್ವಿನೀ।ಚಿಂತಯಂತೀವರಾರೋಹಾಪತಿಮೇವಪತಿವ್ರತಾ॥೨॥ ತೃಣಮಂತರತಃಕೃತ್ವಾಪ್ರ
ತ್ಯುವಾಚಶುಚಿಸ್ಮಿತಾ।ನಿವರ್ತಯಮನೋಮತ್ತಸ್ಸ್ವಜನೇಕ್ರಿಯತಾಂಮನಃ॥೩॥ ನಮಾಂಪ್ರಾರ್ಥಯಿತುಂಯುಕ್ತಂಸುಸಿದ್ಧಿಮಿ
ವಪಾಪಕೃತ್ । ಅಕಾರ್ಯಂನಮಯಾಕಾರ್ಯಮೇಕಪತ್ನ್ಯಾವಿಗರ್ಹಿತಂ ॥ ೪ ॥ ಕುಲಂಸಂಪ್ರಾಪ್ತಯಾಪುಣ್ಯಂಕುಲೇಮಹತಿಜಾತ
ಯಾ ।ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುವೈದೇಹೀರಾವಣಂತಂಯಶಸ್ವಿನೀ ॥೫॥ ರಾಕ್ಷಸಂಪೃಷ್ಠತಃಕೃತ್ವಾಭೂಯೋವಚನಮಬ್ರವೀತ್।ನಾಹ
ಮೌಪಯಿಕೀಭಾರ್ಯಾಪರಭಾರ್ಯಾಸತೀತವ ॥ ೬ ॥ ಸಾಧುಧರ್ಮಮವೇಕ್ಷಸ್ವಸಾಧುವೃತ್ತಂಚರಾವಣ।ಯಥಾತವತಥಾನ್ಯೇಷಾಂ
ದಾರಾರಕ್ಷ್ಯಾನಿಶಾಚರ ॥ ೭ ॥ ಆತ್ಮಾನಮುಪಮಾಂಕೃತ್ವಾಸ್ವೇಷುದಾರೇಷುರಮ್ಯತಾಂ । ಅತುಷ್ಟಂಸ್ವೇಷುದಾರೇಷುಚಪಲಂ
ಚರಿತೇಂದ್ರಿಯಂ ॥ ೮ ॥ನಯಂತಿನಿಕೃತಪ್ರಜ್ಞಂಪರದಾರಾಃಪರಾಭವಂ। ಇಹಸಂತೋನವಾಸಂತಿಸತೋವಾನಾನುವರ್ತಸೇ ॥೯॥
ತಥಾಹಿವಿಪರೀತಾತೇಬುದ್ಧಿರಾಚಾರವರ್ಜಿತಾ । ವಚೋಮಿಥ್ಯಾಪ್ರಣೀತಾತ್ಮಾಪಥ್ಯಮುಕ್ತಂವಿಚಕ್ಷಣೈಃ ॥ ೧೦ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾ
ನಾಮಭಾವಾಯತ್ವಂವಾನಪ್ರತಿಪದ್ಯಸೇ। ಅಕೃತಾತ್ಮಾನಮಾಸಾದ್ಯರಾಜಾನಮನಯೇರತಂ ॥ ೧೧ ॥ ಸಮೃದ್ಧಾನಿವಿನಶ್ಯಂತಿ
ರಾಷ್ಟ್ರಾಣಿನಗರಾಣಿಚ । ತಥೇಯಂತ್ವಾಂಸಮಾಸಾದ್ಯಲಂಕಾರತ್ನೌಘಸಂಕುಲಾ ॥ ೧೨ ॥ ಅಪರಾಧಾತ್ತವೈಕಸ್ಯನಚಿರಾ
ದ್ವಿನಶಿಷ್ಯತಿ । ಸ್ವಕೃತೈರ್ಹನ್ಯಮಾನಸ್ಯರಾವಣಾದೀರ್ಘದರ್ಶಿನಃ ॥ ೧೩ ॥ ಅಭಿನಂದಂತಿಭೂತಾನಿವಿನಾಶೇಪಾಪಕರ್ಮಣಃ ।
ಏವಂತ್ವಾಂಪಾಪಕರ್ಮಾಣಂವಕ್ಷ್ಯಂತಿನಿಕೃತಾಜನಾಃ ॥ ೧೪ ॥ ದಿಷ್ಟ್ಯೈತದ್ವ್ಯಸನಂಪ್ರಾಪ್ತೋರೌದ್ರಇತ್ಯೇವಹರ್ಷಿತಾಃ ।
ಶಕ್ಯಾಲೋಭಯಿತುಂನಾಹಮೈಶ್ವರ್ಯೇಣಧನೇನವಾ ॥ ೧೫ ॥ ಅನನ್ಯಾರಾಘವೇಣಾಹಂಭಾಸ್ಕರೇಣಪ್ರಭಾಯಥಾ । ಉಪಧಾಯ
ಭುಜಂತಸ್ಯಲೋಕಕಾಂತಸ್ಯಸತ್ಕೃತಂ ॥ ೧೬ ॥ ಕಥಂನಾಮೋಪಧಾಸ್ಯಾಮಿಭುಜಮನ್ಯಸ್ಯಕಸ್ಯಚಿತ್ । ಅಹಮೌಪಯಿಕೀಭಾ
ರ್ಯಾತಸ್ಯೈವವಸುಧಾಪತೇಃ ॥ ೧೭ ॥ ವ್ರತಸ್ನಾತಸ್ಯವಿಪ್ರಸ್ಯವಿದ್ಯೇವವಿದಿತಾತ್ಮನಃ । ಸಾಧುರಾವಣರಾಮೇಣಮಾಂಸಮಾನಯ
ದುಃಖಿತಾಂ ॥೧೮॥ ವನೇವಾಸಿತಯಾಸಾರ್ಧಂಕರೇಣ್ವೇವಗಜಾಧಿಪಂ । ಮಿತ್ರಮೌಪಯಿಕಂಕರ್ತುಂರಾಮಸ್ಸ್ಥಾನಂಪರೀಪ್ಸತಾ॥
ವಧಂಚಾನಿಚ್ಛತಾಘೋರಂತ್ವಯಾಸೌಪುರುಷರ್ಷಭಃ । ವಿದಿತಸ್ಸಹಿಧರ್ಮಜ್ಞಶ್ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲಃ॥೨೦॥ತೇನಮೈತ್ರೀಭವತು
ತೇಯದಿಜೀವಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ । ಪ್ರಸಾದಯಸ್ವತಂಚೈವಂಶರಣಾಗತವತ್ಸಲಂ ॥ ೨೧ ॥ ಮಾಂಚಾಸ್ಮೈಪ್ರಯತೋಭೂತ್ವಾನಿರ್ಯಾ
ತಯಿತುಮರ್ಹಸಿ । ಏವಂಹಿತೇಭವೇತ್ಸ್ವಸ್ತಿಸಂಪ್ರದಾಯರಘೂತ್ತಮೇ ॥ ೨೨ ॥ ಅನ್ಯಥಾತ್ವಂಹಿಕುರ್ವಾಣೋವಧಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯ
ಸಿರಾವಣ। ವರ್ಜಯೇದ್ವಜ್ರಮುತ್ಸೃಷ್ಟಂವರ್ಜಯೇದಂತಕಶ್ಚಿರಂ॥೨೩॥ ತ್ವದ್ವಿಧಂತುನಸಂಕ್ರುದ್ಧೋಲೋಕನಾಥಸ್ಸರಾಘವಃ।
ರಾಮಸ್ಯಧನುಷಶ್ಶಬ್ದಂಶ್ರೋಷ್ಯಸಿತ್ವಂಮಹಾಸ್ವನಂ ॥ ೨೪ ॥ ಶತಕ್ರತುವಿಸೃಷ್ಟಸ್ಯನಿರ್ಘೋಷಮಶನೇರಿವ । ಇಹಶೀಘ್ರಂ

ಸುಪರ್ಣ್ಯಾಣೋಜ್ವಲಿತಾಸ್ಯಾಇವೋರಗಾಃ ॥ ೨೫ ॥ ಇಷವೋನಿಪತಿಷ್ಯಂತಿರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಲಕ್ಷಣಾಃ । ರಕ್ಷಾಂಸಿಪರಿನಿಘ್ನಂತಿ
ಪುರ್ಯಾಮಸ್ಯಾಂಸಮಂತತಃ ॥ ೨೬ ॥ ಅಸಂಪಾತಂಕರಿಷ್ಯಂತಿಪತಂತಃಕಂಕವಾಸಸಃ। ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಮಹಾಸರ್ಪಾನ್ಸರಾಮ
ಗರುಡೋಮಹಾನ್ ॥ ೨೭ ॥ ಉದ್ಧರಿಷ್ಯತಿವೇಗೇನವೈನತೇಯಇವೋರಗಾನ್ । ಅಪನೇಷ್ಯತಿಮಾಂಭರ್ತಾತ್ವತ್ತಶ್ಶೀಘ್ರಮರಿಂ
ದಮಃ ॥ ೨೮ ॥ ಅಸುರೇಭ್ಯಃಶ್ರಿಯಂದೀಪ್ತಾಂವಿಷ್ಣುಸ್ತ್ರಿಭಿರಿವಕ್ರಮೈಃ। ಜನಸ್ಥಾನೇಹತಸ್ಥಾನೇನಿಹತೇರಕ್ಷಸಾಂಬಲೇ ॥ ೨೯ ॥ ಅಶಕ್ತೇ
ನತ್ವಯಾರಕ್ಷಃ ಕೃತಮೇತದಸಾಧುವೈ । ಆಶ್ರಮಂತುತಯೋಶ್ಶೂನ್ಯಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ನರಸಿಂಹಯೋಃ ॥ ೩೦ ॥ ಗೋಚರಂಗತಯೋ
ಭ್ರಾತ್ರೋರಪನೀತಾತ್ವಯಾಧಮ । ನಹಿಗಂಧಮುಪಾಘ್ರಾಯ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋಸ್ತ್ವಯಾ ॥ ೩೧ ॥ ಶಕ್ಯಂಸಂದರ್ಶನೇ
ಸ್ಥಾತುಂಶುನಾಶಾರ್ದೂಲಯೋರಿವ । ತಸ್ಯತೇವಿಗ್ರಹೇತಾಭ್ಯಾಂಯುಗಗ್ರಹಣಮಸ್ಥಿರಂ ॥ ೩೨ ॥ ವೃತ್ರಸ್ಯೇವೇಂದ್ರಬಾಹುಭ್ಯಾಂಬಾ
ಹೋರೇಕಸ್ಯನಿಗ್ರಹಃ । ಕ್ಷಿಪ್ರಂತವಸನಾಥೋಮೇರಾಮಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ ॥ ೩೩ ॥ ತೋಯಮಲ್ಪಮಿವಾದಿತ್ಯಃಪ್ರಾಣಾನಾದಾ
ಸ್ಯತೇಶರೈಃ । ಗಿರಿಂಕುಬೇರಸ್ಯಗತೋಥವಾತ್ವಂಸಭಾಂಗತೋವಾವರುಣಸ್ಯರಾಜ್ಞಃ। ಅಸಂಶಯಂದಾಶರಥೇರ್ನಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇಮಹಾ
ದ್ರುಮಃಕಾಲಹತೋಶನೇರಿವ ॥ ೩೪ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ಏಕವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ. . . . .

ಸೀತಾಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಪರುಷಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ। ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತತಸ್ಸೀತಾಂವಿಪ್ರಿಯಂಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಂ ॥ ೧ ॥ ಯಥಾ
ಯಥಾಸಾಂತ್ವಯಿತಾವಶ್ಯಃಸ್ತ್ರೀಣಾಂತಥಾತಥಾ। ಯಥಾಯಥಾಪ್ರಿಯಂವಕ್ತಾಪರಿಭೂತಸ್ತಥಾತಥಾ॥ ಸನ್ನಿಯಚ್ಛತಿಮತ್ಕ್ರೋ
ಧಂತ್ವಯಿಕಾಮಸ್ಸಮುತ್ಥಿತಃ । ದ್ರವತೋಮಾರ್ಗಮಾಸಾದ್ಯಹಯಾನಿವಸುಸಾರಥಿಃ ॥ ೩ ॥ ವಾಮಃಕಾಮೋಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ
ಯಸ್ಮಿನ್‌ಕಿಲನಿಬಧ್ಯತೇ । ಜನೇತಸ್ಮಿಂಸ್ತ್ವನುಕ್ರೋಶಃಸ್ನೇಹಶ್ಚಕಿಲಜಾಯತೇ ॥ ೪ ॥ ಏತಸ್ಮಾತ್ಕಾರಣಾನ್ನತ್ವಾಂಘಾತ
ಯಾಮಿವರಾನನೇ । ವಧಾರ್ಹಾಮವಮಾನಾರ್ಹಾಂಮಿಥ್ಯಾಪ್ರವ್ರಜಿತೇರತಾಂ ॥ ೫ ॥ ಪರುಷಾಣೀಹವಾಕ್ಯಾನಿಯಾನಿಯಾನಿಬ್ರ
ವೀಷಿಮಾಂ । ತೇಷುತೇಷುವಧೋಯುಕ್ತಸ್ತವಮೈಥಿಲಿದಾರುಣಃ ॥ ೬ ॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುವೈದೇಹೀಂರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ।
ಕ್ರೋಧಸಂರಂಭಸಂಯುಕ್ತಃಸೀತಾಮುತ್ತರಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೭ ॥ ದ್ವೌಮಾಸೌರಕ್ಷಿತವ್ಯೌಮೇಯೋವಧಿಸ್ತೇಮಯಾಕೃತಃ। ತತಶ್ಶ
ಯನಮಾರೋಹಮಮತ್ವಂವರವರ್ಣಿನಿ ॥ ೮ ॥ ಊರ್ಧ್ವಂದ್ವಾಭ್ಯಾಂತುಮಾಸಾಭ್ಯಾಂಭರ್ತಾರಂಮಾಮನಿಚ್ಛತೀಂ। ಮಮ
ತ್ವಾಂಪ್ರಾತರಾಶಾರ್ಥಮಾರಭಂತೇಮಹಾನಸೇ ॥ ೯ ॥ ತಾಂತರ್ಜ್ಯಮಾನಾಂಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣಜಾನಕೀಂ । ದೇವಗಂ
ಧರ್ವಕನ್ಯಾಸ್ತಾವಿಷೇದುರ್ವಿಕೃತೇಕ್ಷಣಾಃ ॥ ೧೦ ॥ ಓಷ್ಠಪ್ರಕಾರೈರಪರಾವಕ್ತ್ರನೇತ್ರೈಸ್ತಥಾಪರಾಃ । ಸೀತಾಮಾಶ್ವಾಸಯಾ
ಮಾಸುಸ್ತರ್ಜಿತಾಂತೇನರಕ್ಷಸಾ ॥ ೧೧ ॥ ತಾಭಿರಾಶ್ವಾಸಿತಾಸೀತಾರಾವಣಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ । ಉವಾಚಾತ್ಮಹಿತಂವಾಕ್ಯಂ
ವೃತ್ತಶೌಂಡೀರ್ಯಗರ್ವಿತಂ ॥ ೧೨ ॥ ನೂನಂನತೇಜನಃಕಶ್ಚಿದಸ್ತಿನಿಶ್ರೇಯಸೇಸ್ಥಿತಃ। ನಿವಾರಯತಿಯೋನತ್ವಾಂಕರ್ಮಣೋಸ್ಮಾದ್ವಿ
ಗರ್ಹಿತಾತ್ ॥ ೧೩ ॥ ಮಾಂಹಿಧರ್ಮಾತ್ಮನಃಪತ್ನೀಂಶಚೀಮಿವಶಚೀಪತೇಃ । ತ್ವದನ್ಯಸ್ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುಪ್ರಾರ್ಥಯೇನ್ಮನಸಾ
ಪಿಕಃ ॥ ೧೪ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮರಾಮಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಮಮಿತತೇಜಸಃ । ಉಕ್ತವಾನಸಿಯತ್ಪಾಪಂಕ್ವಗತಸ್ತಸ್ಯಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ॥ ೧೫ ॥
ಯಥಾದೃಪ್ತಶ್ಚಮಾತಂಗಶ್ಶಶಶ್ಚಸಹಿತೋವನೇ । ತಥಾದ್ವಿರದವದ್ರಾಮಸ್ತ್ವಂನೀಚಶಶವತ್ಸ್ಮೃತಃ ॥ ೧೬ ॥ ಸತ್ವಮಿಕ್ಷ್ವಾಕು
ನಾಥಂವೈಕ್ಷಿಪನ್ನಿಹನಲಜ್ಜಸೇ । ಚಕ್ಷುಷೋರ್ವಿಷಯಂತಸ್ಯನತಾವದುಪಗಚ್ಛಸಿ ॥ ೧೭ ॥ ಇಮೇತೇನಯನೇಕ್ರೂರೇವಿರೂಪೇಕೃ
ಷ್ಣಪಿಂಗಳೇ । ಕ್ಷಿತೌನಪತಿತೇಕಸ್ಮಾನ್ಮಾಮನಾರ್ಯನಿರೀಕ್ಷತಃ ॥ ೧೮ ॥ ತಸ್ಯಧರ್ಮಾತ್ಮನಃಪತ್ನೀಂಸ್ನುಷಾಂದಶರಥಸ್ಯಚ ।
ಕಥಂವ್ಯಾಹರತೋಮಾಂತೇನಜಿಹ್ವಾವ್ಯವಶೀರ್ಯತೇ ॥ ೧೯ ॥ ಅಸಂದೇಶಾತ್ತುರಾಮಸ್ಯತಪಸಶ್ಚಾನುಪಾಲನಾತ್ । ನತ್ವಾಂಕುರ್ಮಿ
ದಶಗ್ರೀವಭಸ್ಮಭಸ್ಮಾರ್ಹತೇಜಸಾ ॥ ೨೦ ॥ ನಾಪಹರ್ತುಮಹಂಶಕ್ಯಾತ್ವಯಾರಾಮಸ್ಯಧೀಮತಃ । ವಿಧಿಸ್ತವವಧಾರ್ಥಾಯವಿ
ಹಿತೋನಾತ್ರಸಂಶಯಃ ॥ ೨೧ ॥ ಶೂರೇಣಧನದಭ್ರಾತ್ರಾಬಲೈಸ್ಸಮುದಿತೇನಚ। ಅಪೋಹ್ಯರಾಮಂಕಸ್ಮಾದ್ಧಿದಾರಚೌರ್ಯಂತ್ವಯಾ
ಕೃತಂ ॥ ೨೨ ॥ ಸೀತಾಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ । ವಿವೃತ್ಯನಯನೇಕ್ರೂರೇಜಾನಕೀಮನ್ವವೈಕ್ಷತ॥ ೨೩ ॥
ನೀಲಜೀಮೂತಸಂಕಾಶೋಮಹಾಭುಜಶಿರೋಧರಃ । ಸಿಂಹಸತ್ವಗತಿಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ದೀಪ್ತಜಿಹ್ವೋಗ್ರಲೋಚನಃ ॥ ೨೪ ॥ ಚಲಾ
ಗ್ರಮಕುಟಃಪ್ರಾಂಶುಶ್ಚಿತ್ರಮಾಲ್ಯಾನುಲೇಪನಃ। ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಸ್ತಪ್ತಾಂಗದವಿಭೂಷಣಃ ॥ ೨೫ ॥ ಶ್ರೋಣೀಸೂತ್ರೇಣಮ
ಹತಾಮೇಚಕೇನಸುಸಂವೃತಃ । ಅಮೃತೋತ್ಪಾದನದ್ಧೇನಭುಜಗೇನೇವಮಂದರಃ ॥ ೨೬ ॥ ತಾಭ್ಯಾಂಸಪರಿಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಂಭುಜಾ
ಭ್ಯಾಂರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ । ಶುಶುಭೇಚಲಸಂಕಾಶಶ್ಶೃಂಗಾಭ್ಯಾಮಿವಮಂದರಃ॥ ೨೭ ॥ ತರುಣಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಭ್ಯಾಂಕುಂಡಲಾಭ್ಯಾಂವಿಭೂ
ಷಿತಃ। ರಕ್ತಪಲ್ಲವಪುಷ್ಪಾಭ್ಯಾಮಶೋಕಾಭ್ಯಾಮಿವಾಚಲಃ ॥ ೨೮ ॥ ಸಂಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಪ್ರತಿಮೋವಸಂತಇವಮೂರ್ತಿಮಾನ್ ।
ಶ್ಮಶಾನಚೈತ್ಯಪ್ರತಿಮೋಭೂಷಿತೋಪಿಭಯಂಕರಃ ॥ ೨೯ ॥ ಅವೇಕ್ಷಮಾಣೋವೈದೇಹೀಂಕೋಪಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ । ಉವಾಚ
ರಾವಣಸ್ಸೀತಾಂಭುಜಂಗಇವನಿಶ್ವಸನ್ ॥ ೩೦ ॥ ಅನಯೇನಾಭಿಸಂಪನ್ನಮರ್ಥಹೀನಮನುವ್ರತೇ। ನಾಶಯಾಮ್ಯಹಮದ್ಯತ್ವಾಂ
ಸೂರ್ಯಸ್ಸಂಧ್ಯಾಮಿವೌಜಸಾ ॥ ೩೧ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಮೈಥಿಲೀಂರಾಜಾರಾವಣಶ್ಶತ್ರುರಾವಣಃ । ಸಂದಿದೇಶತತಸ್ಸರ್ವಾರಾಕ್ಷಸೀಃ

ಘೋರದರ್ಶನಾಃ ॥ ೩೨ ॥ ಏಕಾಕ್ಷೀಮೇಕಕರ್ಣಾಂಚಕರ್ಣಪ್ರಾವರಣಾಂತಥಾ । ಗೋಕರ್ಣೀಂಹಸ್ತಿಕರ್ಣೀಂಚಲಂಬ
ಕರ್ಣೀಮಕರ್ಣಿಕಾಂ ॥ ೩೩ ॥ ಹಸ್ತಿಪಾದ್ಯಶ್ವಪಾದ್ಯೌಚಗೋಪಾದೀಂಪಾದಚೂಳಿಕಾಂ । ಏಕಾಕ್ಷೀಮೇಕಪಾದೀಂಚಪೃಥು
ಪಾದಾಮಪಾದಿಕಾಂ ॥ ೩೪ ॥ ಅತಿಮಾತ್ರಶಿರೋಗ್ರೀವಾಮತಿಮಾತ್ರಕುಚೋದರೀಂ । ಅತಿಮಾತ್ರಾಸ್ಯನೇತ್ರಾಂಚದೀರ್ಘಜಿ
ಹ್ವಾಮಜಿಹ್ವಿಕಾಂ ॥ ೩೫ ॥ ಅನಾಸಿಕಾಂಸಿಂಹಮುಖೀಂಗೋಮುಖೀಂಸೂಕರೀಮುಖೀಂ । ಯಥಾಮದ್ವಶಗಾಸೀತಾಕ್ಷಿಪ್ರಂಭ
ವತಿಜಾನಕೀ ॥ ೩೬ ॥ ತಥಾಕುರುತರಾಕ್ಷಸ್ಯಃಸರ್ವಾಃಕ್ಷಿಪ್ರಂಸಮೇತ್ಯಚ। ಪ್ರತಿಲೋಮಾನುಲೋಮೈಶ್ಚಸಾಮದಾನಾದಿಭೇದ
ನೈಃ ॥ ೩೭ ॥ ಆವರ್ಜಯತವೈದೇಹೀಂದಂಡಸ್ಯೋದ್ಯಮನೇನಚ।ಇತಿಪ್ರತಿಸಮಾಸಾದ್ಯರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಃಪುನಃಪುನಃ॥ ೩೮॥ಕಾಮ
ಮನ್ಯುಪರೀತಾತ್ಮಾಜಾನಕೀಂಪರ್ಯತರ್ಜಯತ್ । ಉಪಗಮ್ಯತತಃಕ್ಷಿಪ್ರಂರಾಕ್ಷಸೀಧಾನ್ಯಮಾಲಿನೀ ॥ ೩೯ ॥ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ
ದಶಗ್ರೀವಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ಮಯಾಕ್ರೀಡಮಹಾರಾಜಸೀತಯಾಕಿಂತವಾನಯಾ ॥೪೦॥ ವಿವರ್ಣಯಾಕೃಪಣಯಾಮಾ.
ನುಷ್ಯಾರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ । ನೂನಮಸ್ಯಾಮಹಾರಾಜನದಿವ್ಯಾನ್ಭೋಗಸತ್ತಮಾನ್ ॥೪೧॥ ವಿದಧತ್ಯಮರಶ್ರೇಷ್ಠಾಸ್ತವಬಾಹುಬಲಾ
ರ್ಜಿತಾನ್। ಅಕಾಮಾಂಕಾಮಯಾನಸ್ಯಶರೀರಮುಪತಪ್ಯತೇ ॥೪೨॥ ಇಚ್ಛಂತೀಂಕಾಮಯಾನಸ್ಯಪ್ರೀತಿರ್ಭವತಿಶೋಭನಾ।ಏವ
ಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಕ್ಷಸ್ಯಾಸಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ತಸ್ತತೋಬಲೀ ॥೪೩॥ ಪ್ರಹಸನ್ಮೇಘಸಂಕಾಶೋರಾಕ್ಷಸಸ್ಸನ್ನ್ಯವರ್ತತ । ಪ್ರಸ್ಥಿತಸ್ಸದಶಗ್ರೀ
ವಃಕಂಪಯನ್ನಿವಮೇದಿನೀಂ ॥೪೪॥ ಜ್ವಲದ್ಭಾಸ್ಕರವರ್ಣಾಭಂಪ್ರವಿವೇಶನಿವೇಶನಂ।ದೇವಗಂಧರ್ವಕನ್ಯಾಶ್ಚನಾಗಕನ್ಯಾಶ್ಚಸರ್ವ
ತಃ ॥೪೫॥ ಪರಿವಾರ್ಯದಶಗ್ರೀವಂವಿವಿಶುಸ್ತದ್ಗೃಹೋತ್ತಮಂ । ಸಮೈಥಿಲೀಂಧರ್ಮಪರಾಮವಸ್ಥಿತಾಂಪ್ರವೇಪಮಾನಾಂಪರಿ
ಭರ್ತ್ಸ್ಯರಾವಣಃ। ವಿಹಾಯಸೀತಾಂಮದನೇನಮೋಹಿತಸ್ಸ್ವಮೇವವೇಶ್ಮಪ್ರವಿವೇಶಭಾಸ್ವರಂ ॥೪೬॥ ಇತಿ–ದ್ವಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಮೈಥಿಲೀಂರಾಜಾರಾವಣಶ್ಶತ್ರುರಾವಣಃ। ಸಂದಿಶ್ಯಚತತಸ್ಸರ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸೀರ್ನಿರ್ಜಗಾಮಹ ॥೧॥ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂ
ತೇರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇತುಪುನರಂತಃಪುರಂಗತೇ। ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋಭೀಮರೂಪಾಸ್ತಾಸ್ಸೀತಾಂಸಮಭಿದುದ್ರುವುಃ ॥೨॥ ತತಸ್ಸೀತಾಮುಪಾ
ಗಮ್ಯರಾಕ್ಷಸ್ಯಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾಃ । ಪರಂಪರುಷಯಾವಾಚಾವೈದೇಹೀಮಿದಮಬ್ರುವನ್ ॥೩॥ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಸ್ಯವರಿಷ್ಠ
ಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ದಶಗ್ರೀವಸ್ಯಭಾರ್ಯಾತ್ವಂಸೀತೇನಬಹುಮನ್ಯಸೇ ॥ ೪ ॥ ತತಸ್ತ್ವೇಕಜಟಾನಾಮರಾಕ್ಷಸೀವಾಕ್ಯ
ಮಬ್ರವೀತ್।ಆಮಂತ್ರ್ಯಕ್ರೋಧತಾಮ್ರಾಕ್ಷೀಸೀತಾಂಕರತಲೋದರೀಂ॥೫॥ ಪ್ರಜಾಪತೀನಾಂಷಣ್ಣಾಂತುಚತುರ್ಥೋಯಃಪ್ರಜಾಪ
ತಿಃ । ಮಾನಸೋಬ್ರಹ್ಮಣಃಪುತ್ರಃಪುಲಸ್ತ್ಯಇತಿವಿಶ್ರುತಃ ॥೬॥ ಪುಲಸ್ತ್ಯಸ್ಯತುತೇಜಸ್ವೀಮಹರ್ಷಿರ್ಮಾನಸಸ್ಸುತಃ । ನಾ
ಮ್ನಾಸವಿಶ್ರವಾನಾಮಪ್ರಜಾಪತಿಸಮಪ್ರಭಃ ॥೭॥ ತಸ್ಯಪುತ್ರೋವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿರಾವಣಶ್ಶತ್ರುರಾವಣಃ । ತಸ್ಯತ್ವಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ
ಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಭವಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೮॥ ಮಯೋಕ್ತಂಚಾರುಸರ್ವಾಂಗಿವಾಕ್ಯಂಕಿನ್ನಾನುಮನ್ಯಸೇ । ತತೋಹರಿಜಟಾನಾಮರಾ
ಕ್ಷಸೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೯॥ ವಿವೃತ್ಯನಯನೇಕೋಪಾನ್ಮಾರ್ಜಾಲಸದೃಶೇಕ್ಷಣಾ । ಯೇನದೇವಾಸ್ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ದೇವರಾಜಶ್ಚ
ನಿರ್ಜಿತಾಃ ॥೧೦॥ ತಸ್ಯತ್ವಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಭವಿತುಮರ್ಹಸಿ।ತತಸ್ತುಪ್ರಘಸಾನಾಮರಾಕ್ಷಸೀಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾ ॥
ಭರ್ತ್ಸಯಂತೀತದಾಘೋರಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ವೀರ್ಯೋತ್ಸಿಕ್ತಸ್ಯಶೂರಸ್ಯಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಃ ॥೧೨॥ ಬಲಿನೋ
ವೀರ್ಯಯುಕ್ತಸ್ಯಭಾರ್ಯಾತ್ವಂಕಿಂನಲಪ್ಸ್ಯಸೇ । ಪ್ರಿಯಾಂಬಹುಮತಾಂಭಾರ್ಯಾಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾರಾಜಾಮಹಾಬಲಃ ॥೧೩॥ ಸರ್ವಾ
ಸಾಂಚಮಹಾಭಾಗಾಂತ್ವಾಮುಪೈಷ್ಯತಿರಾವಣಃ। ಸಮೃದ್ಧಂಸ್ತ್ರೀಸಹಸ್ರೇಣನಾನಾರತ್ನೋಪಶೋಭಿತಂ ॥ ೧೪ ॥ ಅಂತಃಪುರಂ
ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯತ್ವಾಮುಪೈಷ್ಯತಿರಾವಣಃ।ಅನ್ಯಾತುವಿಕಟಾನಾಮರಾಕ್ಷಸೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥೧೫॥ ಅಸಕೃದ್ದೇವತಾಯುದ್ಧೇ
ನಾಗಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ । ನಿರ್ಜಿತಾಸ್ಸಮರೇಯೇನಸತೇಪಾರ್ಶ್ವಮುಪಾಗತಃ ॥ ೧೬ ॥ ತಸ್ಯಸರ್ವಸಮೃದ್ಧಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯಮ
ಹಾತ್ಮನಃ । ಕಿಮದ್ಯರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಭಾರ್ಯಾತ್ವಂನೇಚ್ಛಸಿಧಮೇ ॥೧೭॥ ತತಸ್ತುದುರ್ಮುಖೀನಾಮರಾಕ್ಷಸೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್।
ಯಸ್ಯಸೂರ್ಯೋನತಪತಿಭೀತೋಯಸ್ಯಚಮಾರುತಃ ॥ ೧೮ ॥ ನವಾತಿಸ್ಮಾಯತಾಪಾಂಗೇಕಿಂತ್ವಂತಸ್ಯನತಿಷ್ಠಸಿ । ಪುಷ್ಪವೃ
ಷ್ಟಿಂಚತರವೋಮುಮುಚುರ್ಯಸ್ಯವೈಭಯಾತ್ ॥೧೯॥ ಶೈಲಾಶ್ಚಸುಭ್ರುಪಾನೀಯಂಜಲದಾಶ್ಚಯದೇಚ್ಛಸಿ। ತಸ್ಯನೈರೃತರಾ
ಜಸ್ಯರಾಜರಾಜಸ್ಯಭಾಮಿನಿ ॥ ೨೦ ॥ ಕಿಂತ್ವಂನಕುರುಷೇಬುದ್ಧಿಂಭಾರ್ಯಾರ್ಥೇರಾವಣಸ್ಯಹಿ । ಸಾಧುತೇತತ್ವತೋದೇವಿಕಥಿತಂಸಾ
ಧುಭಾಮಿನಿ ॥೨೧॥ ಗೃಹಾಣಸುಸ್ಮಿತೇವಾಕ್ಯಮನ್ಯಥಾನಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ತ್ರಯೋವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ಸೀತಾಮುಪಾಗಮ್ಯರಾಕ್ಷಸ್ಯೋವಿಕೃತಾನನಾಃ। ಪರುಷಂಪರುಷಾನಾರ್ಯಊಚುಸ್ತಾಂವಾಕ್ಯಮಪ್ರಿಯಂ ॥೧॥ ಕಿಂ
ತ್ವಮಂತಃಪುರೇಸೀತೇಸರ್ವಭೂತಮನೋಹರೇ । ಮಹಾರ್ಹಶಯನೋಪೇತೇನವಾಸಮನುಮನ್ಯಸೇ ॥ ೨ ॥ ಮಾನುಷೀಮಾನುಷ
ಸ್ಯೈವಭಾರ್ಯಾತ್ವಂಬಹುಮನ್ಯಸೇ । ಪ್ರತ್ಯಾಹರಮನೋರಾಮಾನ್ನತ್ವಂಜಾತುಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೩ ॥ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಸುಭೋಕ್ತಾರಂ
ರಾವಣಂರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ । ಭರ್ತಾರಮುಪಸಂಗಮ್ಯವಿಹರಸ್ವಯಥಾಸುಖಂ ॥೪॥ ಮಾನುಷೀಮಾನುಷಂತಂತುರಾಮಮಿಚ್ಛಸಿ
ಶೋಭನೇ । ರಾಜ್ಯಾದ್ಭ್ರಷ್ಟಮಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂವಿಕ್ಲಬಂತ್ವಮನಿಂದಿತೇ ॥ ೫ ॥ ರಾಕ್ಷಸೀನಾಂವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸೀತಾಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣಾ ।

ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೬ ॥ ಯದಿದಂಲೋಕವಿದ್ವಿಷ್ಟಮುದಾಹರಥಸಂಗತಾಃ। ನೈತನ್ಮನಸಿ
ವಾಕ್ಯಂಮೇಕಿಲ್ಬಿಷಂಪ್ರತಿಭಾತಿವಃ ॥ ೭ ॥ ನಮಾನುಷೀರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಭವಿತುಮರ್ಹತಿ। ಕಾಮಂಖಾದತಮಾಂಸರ್ವಾನಕ
ರಿಷ್ಯಾಮಿವೋವಚಃ ॥ ೮ ॥ ದೀನೋವಾರಾಜ್ಯಹೀನೋವಾಯೋಮೇಭರ್ತಾಸಮೇಗುರುಃ। ತಂನಿತ್ಯಮನುರಕ್ತಾಸ್ಮಿಯಥಾಸೂರ್ಯಂ
ಸುವರ್ಚಲಾ ॥೯॥ ಯಥಾಶಚೀಮಹಾಭಾಗಾಶಕ್ರಂಸಮುಪತಿಷ್ಠತಿ। ಅರುಂಧತೀವಸಿಷ್ಠಂಚರೋಹಿಣೀಶಶಿನಂಯಥಾ॥೧೦॥ಲೋ
ಪಾಮುದ್ರಾಯಥಾಗಸ್ತ್ಯಂಸುಕನ್ಯಾಚ್ಯವನಂಯಥಾ।ಸಾವಿತ್ರೀಸತ್ಯವಂತಂಚಕಪಿಲಂಶ್ರೀಮತೀಯಥಾ ॥೧೧॥ ಸೌದಾಸಂಮದ
ಯಂತೀವಕೇಶಿನೀಸಗರಂಯಥಾ।ನೈಷಧಂದಮಯಂತೀವಭೈಮೀಪತಿಮನುವ್ರತಾ ॥೧೨॥ ತಥಾಹಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುವರಂರಾಮಂಪತಿ
ಮನುವ್ರತಾ। ಸೀತಾಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷಸ್ಯಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾಃ ॥೧೩॥ ಭರ್ತ್ಸಯಂತಿಸ್ಮಪರುಷೈರ್ವಾಕ್ಯೈರ್‍ರಾ
ವಣಚೋದಿತಾಃ। ಅವಲೀನಸ್ಸನಿರ್ವಾಕ್ಯೋಹನೂಮಾಂಶಿಂಶುಪಾದ್ರುಮೇ ॥೧೪॥ ಸೀತಾಂಸಂತರ್ಜಯಂತೀಸ್ತಾರಾಕ್ಷಸೀರಶೃ
ಣೋತ್ಕಪಿಃ।ತಾಮಭಿಕ್ರಮ್ಯಸಂಕ್ರುದ್ಧಾವೇಪಮಾನಾಂಸಮಂತತಃ ॥೧೫॥ ಭೃಶಂಸಂಲಿಲಿಹುರ್ದೀಪ್ತಾನ್ಪ್ರಲಂಬಾನ್ದಶನಚ್ಛ
ದಾನ್। ಊಚುಶ್ಚಪರಮಕ್ರುದ್ಧಾಃಪ್ರಗೃಹ್ಯಾಶುಪರಶ್ವಧಾನ್ ॥ ೧೬ ॥ ನೇಯಮರ್ಹತಿಭರ್ತಾರಂರಾವಣಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ।
ಸಂಭರ್ತ್ಸ್ಯಮಾನಾಭೀಮಾಭೀರಾಕ್ಷಸೀಭಿರ್ವರಾನನಾ॥೧೭॥ಸಾಬಾಷ್ಪಮಪಮಾರ್ಜಂತೀಶಿಂಶುಪಾಂತಾಮುಪಾಗಮತ್।ತತ
ಸ್ತಾಂಶಿಂಶುಪಾಂಸೀತಾರಾಕ್ಷಸೀಭಿಸ್ಸಮಾವೃತಾ ॥೧೮॥ ಅಭಿಗಮ್ಯವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀತಸ್ಥೌಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತಾ।ತಾಂಕೃಶಾಂದೀನವ
ದನಾಂಮಲಿನಾಂಬರಧಾರಿಣೀಂ ॥೧೯॥ ಭರ್ತ್ಸಯಾಂಚಕ್ರಿರೇಸೀತಾಂರಾಕ್ಷಸ್ಯಸ್ತಾಂಸಮಂತತಃ। ತತಸ್ತಾಂವಿನತಾನಾಮರಾ
ಕ್ಷಸೀಭೀಮದರ್ಶನಾ ॥೨೦॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಕುಪಿತಾಕಾರಾಕರಾಳಾನಿರ್ಣತೋದರೀ। ಸೀತೇಪರ್ಯಾಪ್ತಮೇತಾವದ್ಭರ್ತುಸ್ನೇಹೋನಿ
ದರ್ಶಿತಃ ॥೨೧॥ ಸರ್ವತ್ರಾತಿಕೃತಂಭದ್ರೇವ್ಯಸನಾಯೋಪಕಲ್ಪತೇ। ಪರಿತುಷ್ಟಾಸ್ಮಿಭದ್ರಂತೇಮಾನುಷಸ್ತೇಕೃತೋವಿಧಿಃ ॥ ೨೨ ॥
ಮಮಾಪಿತುವಚಃಪಥ್ಯಂಬ್ರುವಂತ್ಯಾಃಕುರುಮೈಥಿಲಿ। ರಾವಣಂಭಜಭರ್ತಾರಂಭರ್ತಾರಂಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ ॥ ೨೩ ॥ ವಿಕ್ರಾಂ
ತಂರೂಪವಂತಂಚಸುರೇಶಮಿವವಾಸವಂ। ದಕ್ಷಿಣಂತ್ಯಾಗಶೀಲಂಚಸರ್ವಸ್ಯಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ ॥೨೪॥ ಮಾನುಷಂಕೃಪಣಂರಾಮಂ
ತ್ಯಕ್ತ್ವಾರಾವಣಮಾಶ್ರಯ। ದಿವ್ಯಾಂಗರಾಗಾವೈದೇಹಿದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಾ ॥ ೨೫ ॥ ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿಸರ್ವೇಷಾಂಲೋಕಾನಾ
ಮೀಶ್ವರೀಭವ। ಅಗ್ನೇಸ್ಸ್ವಾಹಾಯಥಾದೇವೀಶಚೀವೇಂದ್ರಸ್ಯಶೋಭನೇ ॥೨೬॥ ಕಿಂತೇರಾಮೇಣವೈದೇಹಿಕೃಪಣೇನಗತಾಯುಷಾ।
ಏತದುಕ್ತಂಚಮೇವಾಕ್ಯಂಯದಿತ್ವಂನಕರಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೨೭ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇಸರ್ವಾಸ್ತ್ವಾಂಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಹೇವಯಂ। ಅನ್ಯಾ
ತುವಿಕಟಾನಾಮಲಂಬಮಾನಪಯೋಧರಾ॥೨೮॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಕುಪಿತಾಸೀತಾಂಮುಷ್ಟಿಮುದ್ಯಮ್ಯಗರ್ಜತೀ।ಬಹೂನ್ಯಪ್ರಿಯರೂ
ಪಾಣಿವಚನಾನಿಸುದುರ್ಮತೇ ॥೨೯॥ ಅನುಕ್ರೋಶಾನ್ಮೃದುತ್ವಾಚ್ಚಸೋಢಾನಿತವಮೈಥಿಲಿ।ನಚನಃಕುರುಷೇವಾಕ್ಯಂಹಿತಂಕಾ
ಲಪುರಸ್ಕೃತಂ ॥೩೦॥ ಆನೀತಾಸಿಸಮುದ್ರಸ್ಯಪಾರಮನ್ಯೈರ್ದುರಾಸದಂ। ರಾವಣಾಂತಃಪುರಂಘೋರಂಪ್ರವಿಷ್ಟಾಚಾಸಿಮೈ
ಥಿಲಿ ॥೩೧॥ ರಾವಣಸ್ಯಗೃಹೇರುದ್ಧಾಮಸ್ಮಾಭಿಸ್ತುಸುರಕ್ಷಿತಾಂ। ನತ್ವಾಂಶಕ್ತಃಪರಿತ್ರಾತುಮಪಿಸಾಕ್ಷಾತ್ಪುರಂದರಃ ॥೩೨॥
ಕುರುಷ್ವಹಿತವಾದಿನ್ಯಾವಚನಂಮಮಮೈಥಿಲಿ। ಅಲಮಶ್ರುಪ್ರಪಾತೇನತ್ಯಜಶೋಕಮನರ್ಥಕಂ ॥೩೩॥ ಭಜಪ್ರೀತಿಂಪ್ರಹರ್ಷಂ
ಚತ್ಯಜೈತಾಂನಿತ್ಯದೀನತಾಂ। ಸೀತೇರಾಕ್ಷಸರಾಜೇನಸಹಕ್ರೀಡಯಥಾಸುಖಂ ॥ ೩೪ ॥ ಜಾನಾಸಿಹಿಯಥಾಭೀರುಸ್ತ್ರೀಣಾಂ
ಯೌವನಮಧ್ರುವಂ। ಯಾವನ್ನತೇವ್ಯತಿಕ್ರಾಮೇತ್ತಾವತ್ಸುಖಮವಾಪ್ನುಹಿ ॥ ೩೫ ॥ ಉದ್ಯಾನಾನಿಚರಮ್ಯಾಣಿಪರ್ವತೋಪ
ವನಾನಿಚ। ಸಹರಾಕ್ಷಸರಾಜೇನಚರತ್ವಂಮದಿರೇಕ್ಷಣೇ ॥ ೩೬ ॥ ಸ್ತ್ರೀಸಹಸ್ರಾಣಿತೇಸಪ್ತವಶೇಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿಸುಂದರಿ। ರಾವಣಂ
ಭಜಭರ್ತಾರಂಭರ್ತಾರಂಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ ॥ ೩೭ ॥ ಉತ್ಪಾಟ್ಯವಾತೇಹೃದಯಂಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿಮೈಥಿಲಿ। ಯದಿಮೇವ್ಯಾ
ಹೃತಂವಾಕ್ಯಂನಯಥಾವತ್ಕರಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೩೮ ॥ ತತಶ್ಚಂಡೋದರೀನಾಮರಾಕ್ಷಸೀಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾ। ಭ್ರಾಮಯಂತೀಮ
ಹಚ್ಛೂಲಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೩೯ ॥ ಇಮಾಂಹರಿಣಲೋಲಾಕ್ಷೀಂತ್ರಾಸೋತ್ಕಂಪಿಪಯೋಧರಾಂ। ರಾವಣೇನಹೃತಾಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾದೌಹೃದೋಮೇಮಹಾನಭೂತ್ ॥೪೦॥ ಯಕೃತ್ಪ್ಲೀಹಮಥೋತ್ಕ್ರೋಡಂಹೃದಯಂಚಸಬಂಧನಂ। ಆಂತ್ರಾಣ್ಯಪಿತಥಾ
ಶೀರ್ಷಂಖಾದೇಯಮಿತಿಮೇಮತಿಃ ॥ ೪೧ ॥ ತತಸ್ತುಪ್ರಘಸಾನಾಮರಾಕ್ಷಸೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್। ಕಂಠಮಸ್ಯಾನೃಶಂಸಾಯಾಃ
ಪೀಡಯಾಮಃಕಿಮಾಸ್ಯತೇ ನಿವೇದ್ಯತಾಂತತೋರಾಜ್ಞೇಮಾನುಷೀಸಾಮೃತೇತಿಹ ನಾತ್ರಕಶ್ಚನಸಂದೇಹಃಖಾದತೇತಿಸ
ವಕ್ಷ್ಯತಿ ॥ ೪೩ ॥ ತತಸ್ತ್ವಜಾಮುಖೀನಾಮರಾಕ್ಷಸೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್। ವಿಶಸ್ಯೇಮಾಂತತಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸಮಾನ್ಕುರುತಪಿಂ
ಡಕಾನ್ ॥ ೪೪ ॥ ವಿಭಜಾಮಸ್ತತಸ್ಸರ್ವಾವಿವಾದೋಮೇನರೋಚತೇ। ಪೇಯಮಾನೀಯತಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂಲೇಹ್ಯಮುಚ್ಚಾವಚಂಬಹು॥
ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖಾನಾಮರಾಕ್ಷಸೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್। ಅಜಾಮುಖ್ಯಾಯದುಕ್ತಂಹಿತದೇವಮಮರೋಚತೇ ॥ ೪೬ ॥ ಸುರಾ
ಚಾನೀಯತಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂಸರ್ವಶೋಕವಿನಾಶಿನೀ। ಮಾನುಷಂಮಾಂಸಮಾಸ್ವಾದ್ಯನೃತ್ಯಾಮೋಥನಿಕುಂಭಿಲಾಂ ॥ ೪೭ ॥ ಏವಂಸು
ಭರ್ತ್ಸ್ಯಮಾನಾಸಾಸೀತಾಸುರಸುತೋಪಮಾ। ರಾಕ್ಷಸೀಭಿಸ್ಸುಘೋರಾಭಿರ್ಧೈರ್ಯಮುತ್ಸೃಜ್ಯರೋದಿತಿ ॥೪೮॥ ಇತಿಶ್ರೀಮ
ದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ–ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಚತುರ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣೇ–ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಷಡ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಥಾತಾಸಾಂವದಂತೀನಾಂಪರುಷಂದಾರುಣಂಬಹು । ರಾಕ್ಷಸೀನಾಮಸೌಮ್ಯಾನಾಂರುರೋದಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥ ೧ ॥ ಏವಮುಕ್ತಾಚವೈದೇಹೀರಾಕ್ಷಸೀಭಿರ್ಮನಸ್ವಿನೀ । ಉವಾಚಪರಮತ್ರಸ್ತಾ ಬಾಷ್ಪಗದ್ಗದಯಾಗಿರಾ ॥ ೨ ॥ ನಮಾನುಷೀರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಭವಿತುಮರ್ಹತಿ । ಕಾಮಂಖಾದತಮಾಂಸರ್ವಾನಕರಿಷ್ಯಾಮಿವೋವಚಃ ॥ ೩ ॥ ಸಾರಾಕ್ಷಸೀಮಧ್ಯಗತಾಸೀತಾಸುರಸುತೋಪಮಾ । ನಶರ್ಮಲೇಭೇದುಃಖಾರ್ತಾರಾವಣೇನಚತರ್ಜಿತಾ ॥ ೪ ॥ ವೇಪತೇಸ್ಮಾಧಿಕಂಸೀತಾವಿಶಂತೀವಾಂಗಮಾತ್ಮನಃ । ವನೇಯೂಥಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾಮೃಗೀಕೋಕೈರಿವಾರ್ದಿತಾ ॥ ೫ ॥ ಸಾತ್ವಶೋಕಸ್ಯವಿಪುಲಾಂಶಾಖಾಮಾಲಂಬ್ಯಪುಷ್ಪಿತಾಂ । ಚಿಂತಯಾಮಾಸಶೋಕೇನಭರ್ತಾರಂಭಗ್ನಮಾನಸಾ ॥ ೬ ॥ ಸಾಸ್ನಾಪಯಂತೀವಿಪುಲೌಸ್ತನೌನೇತ್ರಜಲಸ್ರವೈಃ । ಚಿಂತಯಂತೀನಶೋಕಸ್ಯತದಾಂತಮಧಿಗಚ್ಛತಿ ॥ ೭ ॥ ಸಾವೇಪಮಾನಾಪತಿತಾಪ್ರವಾತೇಕದಳೀಯಥಾ । ರಾಕ್ಷಸೀನಾಂಭಯತ್ರಸ್ತಾವಿವರ್ಣವದನಾಭವತ್ ॥ ೮ ॥ ತಸ್ಯಾಸ್ಸಾದೀರ್ಘವಿಪುಲಾವೇಪಂತ್ಯಾಸೀತಯಾತದಾ । ದದೃಶೇಕಂಪಿನೀವೇಣೀವ್ಯಾಳೀವಪರಿಸರ್ಪತೀ ॥ ೯ ॥ ಸಾನಿಶ್ವಸಂತೀದುಃಖಾರ್ತಾಶೋಕೋಪಹತಚೇತನಾ । ಆರ್ತಾವ್ಯಸೃಜದಶ್ರೂಣಿಮೈಥಿಲೀವಿಲಲಾಪಹ ॥ ೧೦ ॥ ಹಾರಾಮೇತಿಚದುಃಖಾರ್ತಾಹಾಪುನರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೇತಿಚ । ಹಾಶ್ವಶ್ರುಮಮಕೌಸಲ್ಯೇಹಾಸುಮಿತ್ರೇತಿಭಾಮಿನೀ ॥ ೧೧ ॥ ಲೋಕಪ್ರವಾದಸ್ಸತ್ಯೋಯಂಪಂಡಿತೈಸ್ಸಮುದಾಹೃತಃ । ಅಕಾಲೇದುರ್ಲಭೋಮೃತ್ಯುಃಸ್ತ್ರಿಯಾವಾಪುರುಷಸ್ಯವಾ ॥ ೧೨ ॥ ಯತ್ರಾಹಮೇವಂಕ್ರೂರಾಭೀರಾಕ್ಷಸೀಭಿರಿಹಾರ್ದಿತಾ । ಜೀವಾಮಿಹೀನಾರಾಮೇಣಮುಹೂರ್ತಮಪಿದುಃಖಿತಾ ॥ ೧೩ ॥ ಏಷಾಲ್ಪಪುಣ್ಯಾಕೃಪಣಾವಿನಶಿಷ್ಯಾಮ್ಯನಾಥವತ್ । ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯೇನೌಃಪೂರ್ಣಾವಾಯುವೇಗೈರಿವಾಹತಾ ॥ ೧೪ ॥ ಭರ್ತಾರಂತಮಪಶ್ಯಂತೀರಾಕ್ಷಸೀವಶಮಾಗತಾ । ಸೀದಾಮಿಖಲುಶೋಕೇನಕೂಲಂತೋಯಹತಂಯಥಾ ॥ ೧೫ ॥ ತಂಪದ್ಮದಳಪತ್ರಾಕ್ಷಂಸಿಂಹವಿಕ್ರಾಂತಗಾಮಿನಂ । ಧನ್ಯಾಃಪಶ್ಯಂತಿಮೇನಾಥಂಕೃತಜ್ಞಂಪ್ರಿಯವಾದಿನಂ ॥ ೧೬ ॥ ಸರ್ವಥಾತೇನಹೀನಾಯಾರಾಮೇಣವಿದಿತಾತ್ಮನಾ । ತೀಕ್ಷ್ಣಂವಿಷಮಿವಾಸ್ವಾದ್ಯದುರ್ಲಭಂಮಮಜೀವಿತಂ ॥ ೧೭ ॥ ಕೀದೃಶಂತುಮಯಾಪಾಪಂಪುರಾದೇಹಾಂತರೇಕೃತಂ । ಯೇನೇದಂಪ್ರಾಪ್ಯತೇದುಃಖಂಮಯಾಘೋರಂಸುದಾರುಣಂ ॥ ೧೮ ॥ ಜೀವಿತಂತ್ಯಕ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಶೋಕೇನಮಹತಾವೃತಾ । ರಾಕ್ಷಸೀಭಿಶ್ಚರಕ್ಷಂತ್ಯಾರಾಮೋನಾಸಾದ್ಯತೇಮಯ್ಯಾ ಧಿಗಸ್ತುಖಲುಮಾನುಷ್ಯಂಧಿಗಸ್ತುಪರವಶ್ಯತಾಂ । ನಶಕ್ಯಂಯತ್ಪರಿತ್ಯಕ್ತುಂಮಯಾಛಂದೇನಜೀವಿತಂ ॥ ೨೦ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ–ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಪಂಚವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರಸಕ್ತಾಶ್ರುಮುಖೀತ್ಯೇವಂಬ್ರುವಂತೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಅಧೋಮುಖಮುಖೀಬಾಲಾವಿಲಪ್ತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ೧ ॥ ಉನ್ಮತ್ತೇವಪ್ರಮತ್ತೇವಭ್ರಾಂತಚಿತ್ತೇವಶೋಚತಿ । ಉಪಾವೃತ್ತಾಕಿಶೋರೀವವಿವೇಷ್ಟಂತೀಮಹೀತಲೇ ॥ ೨ ॥ ರಾಘವಸ್ಯಾಪ್ರಮತ್ತಸ್ಯರಕ್ಷಸಾಕಾಮರೂಪಿಣಾ । ರಾವಣೇನಪ್ರಮಥ್ಯಾಹಮಾನೀತಾಕ್ರೋಶತೀಬಲಾತ್ ॥ ೩ ॥ ರಾಕ್ಷಸೀವಶಮಾಪನ್ನಾಭರ್ತ್ಸ್ಯಮಾನಾಸುದಾರುಣಂ । ಚಿಂತಯಂತೀಸುದುಃಖಾರ್ತಾನಾಹಂಜೀವಿತುಮುತ್ಸಹೇ ॥ ೪ ॥ ನಹಿಮೇಜೀವಿತೈರರ್ಥೋನೈವಾರ್ಥೈರ್ನಚಭೂಷಣೈಃ । ವಸಂತ್ಯಾರಾಕ್ಷಸೀಮಧ್ಯೇವಿನಾರಾಮಂಮಹಾರಥಂ ॥ ೫ ॥ ಅಶ್ಮಸಾರಮಿದಂನೂನಮಥವಾಪ್ಯಜರಾಮರಂ । ಹೃದಯಂಮಮಯೇನೇದಂನದುಃಖೇನಾವಶೀರ್ಯತೇ ॥ ೬ ॥ ಧಿಙ್ಮಾಮನಾರ್ಯಾಮಸತೀಂಯಾಹಂತೇನವಿನಾಕೃತಾ । ಮುಹೂರ್ತಮಪಿರಕ್ಷಾಮಿಜೀವಿತಂಪಾಪಜೀವಿತಾ ॥ ೭ ॥ ಕಾಚಮೇಜೀವಿತೇಶ್ರದ್ಧಾಸುಖೇವಾತಂಪ್ರಿಯಂವಿನಾ । ಭರ್ತಾರಂಸಾಗರಾಂತಾಯಾವಸುಧಾಯಾಃಪ್ರಿಯಂವದಂ ॥ ೮ ॥ ಭಿದ್ಯತಾಂಭಕ್ಷ್ಯತಾಂವಾಪಿಶರೀರಂವಿಸೃಜಾಮ್ಯಹಂ । ನಚಾಪ್ಯಹಂಚಿರಂದುಃಖಂಸಹೇಯಂ ಪ್ರಿಯವರ್ಜಿತಾ ॥ ೯ ॥ ಚರಣೇನಾಪಿಸವ್ಯೇನನಸ್ಪೃಶೇಯಂ ನಿಶಾಚರಂ । ರಾವಣಂಕಿಂಪುನರಹಂಕಾಮಯೇಯಂವಿಗರ್ಹಿತಂ ॥ ೧೦ ॥ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾತಂನಜಾನಾತಿ ನಾತ್ಮಾನಂನಾತ್ಮನಃಕುಲಂ । ಯೋನೃಶಂಸಸ್ವಭಾವೇನಮಾಂಪ್ರಾರ್ಥಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ॥ ೧೧ ॥ ಛಿನ್ನಾಭಿನ್ನಾವಿಭಕ್ತಾವಾದೀಪ್ತೇವಾಗ್ನೌಪ್ರದೀಪಿತಾ । ರಾವಣಂನೋಪತಿಷ್ಠೇಯಂಕಿಂಪ್ರಲಾಪೇನವಶ್ಚಿರಂ ॥ ೧೨ ॥ ಖ್ಯಾತಃಪ್ರಾಜ್ಞಃಕೃತಜ್ಞಶ್ಚಸಾನುಕ್ರೋಶಶ್ಚರಾಘವಃ । ಸದ್ವೃತ್ತೋನಿರನುಕ್ರೋಶಶ್ಶಂಕೇಮದ್ಭಾಗ್ಯಸಂಕ್ಷಯಾತ್ ॥ ೧೩ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಸಹಸ್ರಾಣಿಜನಸ್ಥಾನೇಚತುರ್ದಶ । ಯೇನೈಕೇನನಿರಸ್ತಾನಿಸಮಾಂಕಿನ್ನಾಭಿಪದ್ಯತೇ ॥ ೧೪ ॥ ನಿರುದ್ಧಾರಾವಣೇನಾಹಮಲ್ಪವೀರ್ಯೇಣರಕ್ಷಸಾ । ಸಮರ್ಥಃಖಲುಮೇಭರ್ತಾರಾವಣಂಹಂತುಮಾಹವೇ ॥ ೧೫ ॥ ವಿರಾಧೋದಂಡಕಾರಣ್ಯೇಯೇನರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ । ರಣೇರಾಮೇಣನಿಹತಸ್ಸಮಾಂಕಿನ್ನಾಭಿಪದ್ಯತೇ ॥ ೧೬ ॥ ಕಾಮಂಮಧ್ಯೇಸಮುದ್ರಸ್ಯಲಂಕೇಯಂದುಷ್ಪ್ರಧರ್ಷಣಾ । ನತುರಾಘವಬಾಣಾನಾಂಗತಿರೋಧೋಹಿವಿದ್ಯತೇ ॥ ೧೭ ॥ ಕಿನ್ನುತತ್ಕಾರಣಂಯೇನರಾಮೋದೃಢಪರಾಕ್ರಮಃ । ರಕ್ಷಸಾಪಹೃತಾಂಭಾರ್ಯಾಮಿಷ್ಟಾಂನಾಭ್ಯವಪದ್ಯತೇ ॥ ೧೮ ॥ ಇಹಸ್ಥಾಂಮಾಂನಜಾನೀತೇಶಂಕೇಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಃ । ಜಾನನ್ನಪಿಹಿತೇಜಸ್ವೀಧರ್ಷಣಂಮರ್ಷಯಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೯ ॥ ಹೃತೇತಿಯೋಧಿಗತ್ವಾಮಾಂರಾಘವಾಯನಿವೇದಯೇತ್ । ಗೃಧ್ರರಾಜೋಪಿಸರಣೇರಾವಣೇನನಿಪಾತಿತಃ ॥ ೨೦ ॥ ಕೃತಂಕರ್ಮಮಹತ್ತೇನಮಾಂತಥಾಭ್ಯವಪದ್ಯತ । ತಿಷ್ಠತಾರಾವಣದ್ವಂದ್ವೇವೃದ್ಧೇನಾಪಿಜಟಾಯುಷಾ ॥ ೨೧ ॥ ಯದಿಮಾಮಿಹಜಾನೀಯಾದ್ವರ್ತಮಾನಾಂಸರಾಘವಃ । ಅದ್ಯಬಾಣೈರಭಿಕ್ರುದ್ಧಃಕುರ್ಯಾಲ್ಲೋಕಮರಾಕ್ಷ

ಸಂ ॥೨೨॥ ವಿಧಮೇಚ್ಚಪುರೀಂಲಂಕಾಂಶೋಷಯೇಚ್ಚಮಹೋದಧಿಂ।ರಾವಣಸ್ಯಚನೀಚಸ್ಯಕೀರ್ತಿಂನಾಮಚನಾಶಯೇತ್॥೨೩॥
ತತೋನಿಹತನಾಥಾನಾಂರಾಕ್ಷಸೀನಾಂಗೃಹೇಗೃಹೇ । ಯಥಾಹಮೇವಂರುದತೀತಥಾಭೂಯೋನಸಂಶಯಃ ॥೨೪॥ ಅನ್ವಿಷ್ಯರ
ಕ್ಷಸಾಂಲಂಕಾಂಕುರ್ಯಾದ್ರಾಮಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ನಹಿತಾಭ್ಯಾಂರಿಪುರ್ದೃಷ್ಟೋಮುಹೂರ್ತಮಪಿಜೀವತಿ ॥೨೫॥ ಚಿತಾಧೂಮಾ
ಕುಲಪಥಾಗೃಧ್ರಮಂಡಲಸಂಕುಲಾ । ಅಚಿರೇಣತುಲಂಕೇಯಂಶ್ಮಶಾನಸದೃಶೀಭವೇತ್ ॥೨೬॥ ಅಚಿರೇಣೈವಕಾಲೇನಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯ
ಮ್ಯೇವಮನೋರಥಂ । ದುಷ್ಪ್ರಸ್ಥಾನೋಯಮಾಭಾತಿಸರ್ವೇಷಾಂವೋವಿಪರ್ಯಯಂ ॥೨೭॥ ಯಾದೃಶಾನೀಹದೃಶ್ಯಂತೇಲಂಕಾ
ಯಾಮಶುಭಾನಿವೈ । ಅಚಿರೇಣತುಕಾಲೇನಭವಿಷ್ಯತಿಹತಪ್ರಭಾ ॥೨೮॥ ನೂನಂಲಂಕಾಹತೇಪಾಪೇರಾವಣೇರಾಕ್ಷಸಾಧಮೇ ।
ಶೋಷಂಯಾಸ್ಯತಿದುರ್ಧರ್ಷಾಪ್ರಮದಾವಿಧವಾಯಥಾ॥೨೯॥ ಪುಣ್ಯೋತ್ಸವಸಮೃದ್ಧಾಚನಷ್ಟಭರ್ತ್ರೀಸರಾಕ್ಷಸೀ।ಭವಿಷ್ಯತಿ
ಪುರೀಲಂಕಾನಷ್ಟಭರ್ತ್ರೀಯಥಾಂಗನಾ ॥೩೦॥ ನೂನಂರಾಕ್ಷಸಕನ್ಯಾನಾಂರುದಂತೀನಾಂಗೃಹೇಗೃಹೇ । ಶ್ರೋಷ್ಯಾಮಿನಚಿರಾದೇವ
ದುಃಖಾರ್ತಾನಾಮಿಹಧ್ವನಿಂ ॥೩೧॥ ಸಾಂಧಕಾರಾಹತದ್ಯೋತಾಹತರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಾ । ಭವಿಷ್ಯತಿಪುರೀಲಂಕಾನಿರ್ದಗ್ಧಾ
ರಾಮಸಾಯಕೈಃ ॥೩೨॥ ಯದಿನಾಮಸಶೂರೋಮಾಂರಾಮೋರಕ್ತಾಂತಲೋಚನಃ । ಜಾನೀಯಾದ್ವರ್ತಮಾನಾಂಹಿರಾ
ವಣಸ್ಯನಿವೇಶನೇ ॥೩೩॥ ಅನೇನತುನೃಶಂಸೇನರಾವಣೇನಾಧಮೇನಮೇ । ಸಮಯೋಯಸ್ತುನಿರ್ದಿಷ್ಟಸ್ತಸ್ಯಕಾಲೋಯಮಾಗತಃ ॥
ಅಕಾರ್ಯಂಯೇನಜಾನಂತಿನೈರೃತಾಃಪಾಪಕಾರಿಣಃ । ಅಧರ್ಮಾತ್ತುಮಹೋತ್ಪಾತೋಭವಿಷ್ಯತಿಹಿಸಾಂಪ್ರತಂ ॥೩೫॥ ನೈ
ತೇಧರ್ಮಂವಿಜಾನಂತಿರಾಕ್ಷಸಾಃಪಿಶಿತಾಶನಾಃ । ಧ್ರುವಂಮಾಂಪ್ರಾತರಾಶಾರ್ಥೇರಾಕ್ಷಸಃಕಲ್ಪಯಿಷ್ಯತಿ ॥೩೬॥ ಸಾಹಂಕ
ಥಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿತಂವಿನಾಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ । ರಾಮಂರಕ್ತಾಂತನಯನಮಪಶ್ಯಂತೀಸುದುಃಖಿತಾ ॥೩೭॥ ಯದಿಕಶ್ಚಿತ್ಪ್ರದಾತಾ
ಮೇವಿಷಸ್ಯಾದ್ಯಭವೇದಿಹ । ಕ್ಷಿಪ್ರಂವೈವಸ್ವತಂದೇವಂಪಶ್ಯೇಯಂಪತಿನಾವಿನಾ ॥೩೮॥ ನಾಜಾನಾಜ್ಜೀವತೀಂರಾಮಸ್ಸಮಾಂ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜ । ಜಾನಂತೌತೌನಕುರ್ಯಾತಾಂನೋರ್ವ್ಯಾಂಹಿಮಮಮಾರ್ಗಣಂ ॥೩೯॥ ನೂನಂಮಮೈವಶೋಕೇನಸವೀ
ರೋಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಃ।ದೇವಲೋಕಮಿತೋಯಾತಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾದೇಹಂಮಹೀತಲೇ ॥೪೦॥ ಧನ್ಯಾದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮ
ರ್ಷಯಃ । ಮಮಪಶ್ಯಂತಿಯೇನಾಥಂರಾಮಂರಾಜೀವಲೋಚನಂ ॥೪೧॥ ಅಥವಾನಹಿತಸ್ಯಾರ್ಥೋಧರ್ಮಕಾಮಸ್ಯಧೀಮತಃ।
ಮಯಾರಾಮಸ್ಯರಾಜರ್ಷೇರ್ಭಾರ್ಯಯಾಪರಮಾತ್ಮನಃ ॥೪೨॥ ದೃಶ್ಯಮಾನೇಭವೇತ್ಪ್ರೀತಿಃಸೌಹೃದಂನಾಸ್ತ್ಯಪಶ್ಯತಃ ।
ನಾಶಯಂತಿಕೃತಘ್ನಾಸ್ತುನರಾಮೋನಾಶಯಿಷ್ಯತಿ ॥೪೩॥ ಕಿನ್ನುಮೇನಗುಣಾಃಕೇಚಿತ್ಕಿಂವಾಭಾಗ್ಯಕ್ಷಯೋಮಮ । ಯಾಹಂ
ಸೀದಾಮಿರಾಮೇಣಹೀನಾಮುಖ್ಯೇನಭಾಮಿನೀ ॥೪೪॥ ಶ್ರೇಯೋಮೇಜೀವಿತಾನ್ಮರ್ತುಂವಿಹೀನಾಯಾಮಹಾತ್ಮನಃ । ರಾಮಾ
ದಕ್ಲಿಷ್ಟಚಾರಿತ್ರಾಚ್ಛೂರಾಚ್ಛತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಾತ್ ॥೪೫॥ ಅಥವಾನ್ಯಸ್ತಶಸ್ತ್ರೌತೌವನೇಮೂಲಫಲಾಶನೌ।ಭ್ರಾತರೌಹಿನರಶ್ರೇ
ಷ್ಠೌಸಂವೃತ್ತೌವನಗೋಚರೌ ॥೪೬॥ ಅಥವಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ । ಛದ್ಮನಾಸಾದಿತೌಶೂರೌಭ್ರಾತ
ರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೪೭॥ ಸಾಹಮೇವಂಗತೇಕಾಲೇಮರ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಸರ್ವಥಾ।ನಚಮೇವಿಹಿತೋಮೃತ್ಯುರಸ್ಮಿನ್ದುಃಖೇಪಿವ
ರ್ತತಿ ॥೪೮॥ ಧನ್ಯಾಃಖಲುಮಹಾತ್ಮಾನೋಮುನಯಸ್ತ್ಯಕ್ತಕಿಲ್ಬಿಷಾಃ । ಜಿತಾತ್ಮಾನೋಮಹಾಭಾಗಾಯೇಷಾಂನಸ್ತಃಪ್ರಿ
ಯಾಪ್ರಿಯೇ ॥೪೯॥ ಪ್ರಿಯಾನ್ನಸಂಭವೇದ್ದುಃಖಮಪ್ರಿಯಾದಧಿಕಂಭಯಂ । ತಾಭ್ಯಾಂಹಿಯೇವಿಯುಜ್ಯಂತೇನಮಸ್ತೇಷಾಂಮಹಾ
ತ್ಮನಾಂ ॥೫೦॥ ಸಾಹಂತ್ಯಕ್ತಾಪ್ರಿಯಾರ್ಹೇಣರಾಮೇಣವಿದಿತಾತ್ಮನಾ । ಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮಿಪಾಪಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯಗತಾವ
ಶಂ ॥೫೧॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಷಡ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ಇತ್ಯುಕ್ತಾಸ್ಸೀತಯಾಘೋರಾರಾಕ್ಷಸ್ಯಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾಃ । ಕಾಶ್ಚಿಜ್ಜಗ್ಮುಸ್ತದಾಖ್ಯಾತುಂರಾವಣಸ್ಯತರಸ್ವಿನಃ ॥
ತತಸ್ಸೀತಾಮುಪಾಗಮ್ಯರಾಕ್ಷಸ್ಯೋಘೋರದರ್ಶನಾಃ । ಪುನಃಪರುಷಮೇಕಾರ್ಥಮನರ್ಥಾರ್ಥಮಥಾಬ್ರುವನ್ ॥೨॥ ಅದ್ಯೇದಾ
ನೀಂತವಾನಾರ್ಯೇಸೀತೇಪಾಪವಿನಿಶ್ಚಯೇ । ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಂತಿ ಮಾಂಸಮೇತದ್ಯಥಾಸುಖಂ ॥೩॥ ಸೀತಾಂತಾಭಿರನಾ
ರ್ಯಾಭಿರ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಸಂತರ್ಜಿತಾಂತದಾ।ರಾಕ್ಷಸೀತ್ರಿಜಟಾವೃದ್ಧಾಶಯಾನಾವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೪॥ ಆತ್ಮಾನಂಖಾದತಾನಾರ್ಯಾ
ನಸೀತಾಂಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಥ । ಜನಕಸ್ಯಸುತಾಮಿಷ್ಟಾಂಸ್ನುಷಾಂದಶರಥಸ್ಯಚ ॥೫॥ ಸ್ವಪ್ನೋಹ್ಯದ್ಯಮಯಾದೃಷ್ಟೋದಾರು
ಣೋರೋಮಹರ್ಷಣಃ । ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮಭಾವಾಯಭರ್ತುರಸ್ಯಾಜಯಾಯಚ ॥೬॥ ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತ್ರಿಜಟಯಾರಾಕ್ಷಸ್ಯಃಕ್ರೋ
ಧಮೂರ್ಛಿತಾಃ। ಸರ್ವಾಏವಾಬ್ರುವನ್ಭೀತಾಸ್ತ್ರಿಜಟಾಂತಾಮಿದಂವಚಃ ॥೭॥ ಕಥಯಸ್ವತ್ವಯಾದೃಷ್ಟಸ್ಸ್ವಪ್ನೋಯಂಕೀ
ದೃಶೋನಿಶಿ । ತಾಸಾಂಶ್ರುತ್ವಾತುವಚನಂರಾಕ್ಷಸೀನಾಂಮುಖಾಚ್ಚ್ಯುತಂ ॥೮॥ ಉವಾಚವಚನಂಕಾಲೇತ್ರಿಜಟಾಸ್ವಪ್ನಸಂ
ಶ್ರಿತಂ। ಗಜದಂತಮಯೀಂದಿವ್ಯಾಂಶಿಬಿಕಾಮಂತರಿಕ್ಷಗಾಂ ॥೯॥ ಯುಕ್ತಾಂಹಂಸಸಹಸ್ರೇಣಸ್ವಯಮಾಸ್ಥಾಯರಾಘವಃ। ಶುಕ್ಲ
ಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರೋಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಮಾಗತಃ ॥೧೦॥ ಸ್ವಪ್ನೇಚಾದ್ಯಮಯಾದೃಷ್ಟಾಸೀತಾಶುಕ್ಲಾಂಬರಾವೃತಾ । ಸಾಗರೇಣಪರಿ
ಕ್ಷಿಪ್ತಂಶ್ವೇತಂಪರ್ವತಮಾಸ್ಥಿತಾ ॥೧೧॥ ರಾಮೇಣಸಂಗತಾಸೀತಾಭಾಸ್ಕರೇಣಪ್ರಭಾಯಥಾ । ರಾಘವಶ್ಚಮಯಾದೃಷ್ಟಶ್ಚ

ತುರ್ದಂತಂಮಹಾಗಜಂ ॥ ೧೨ ॥ ಆರೂಢಶ್ಶೈಲಸಂಕಾಶಂಚಚಾರಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ತತಸ್ತೌನರಶಾರ್ದೂಲೌದೀಪ್ಯಮಾನೌ
ಸ್ವತೇಜಸಾ ॥ ೧೩ ॥ ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರೌಜಾನಕೀಂಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತೌ । ತತಸ್ತಸ್ಯನಗಸ್ಯಾಗ್ರೇಹ್ಯಾಕಾಶಸ್ಥಸ್ಯ ದಂತಿನಃ ॥೧೪॥
ಭರ್ತ್ರಾಪರಿಗೃಹೀತಸ್ಯಜಾನಕೀಸ್ಕಂಧಮಾಶ್ರಿತಾ । ಭರ್ತುರಂಕಾತ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯತತಃಕಮಲಲೋಚನಾ ॥೧೫॥ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೌ
ಮಯಾದೃಷ್ಟಾಪಾಣಿನಾಪರಿಮಾರ್ಜತೀ।ತತಸ್ತಾಭ್ಯಾಂಕುಮಾರಾಭ್ಯಾಮಾಸ್ಥಿತಸ್ಸಗಜೋತ್ತಮಃ ॥೧೬॥ ಸೀತಯಾಚವಿಶಾ
ಲಾಕ್ಷ್ಯಾಲಂಕಾಯಾಮುಪರಿಸ್ಥಿತಃ। ಪಾಂಡರರ್ಷಭಯುಕ್ತೇನರಥೇನಾಷ್ಟಯುಜಾಸ್ವಯಂ ॥ ೧೭ ॥ ಇಹೋಪಯಾತಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃ
ಸೀತಯಾಸಹಭಾರ್ಯಯಾ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವಿಮಾನೇಪುಷ್ಪಕೇಸ್ಥಿತಃ ॥ ೧೮ ॥ ಸಾಂಡಂತ್ರಿಭುವನಂಭೀಮಂಸರ್ವತಸ್ಸಚ
ರಾಚರಂ । ಸರ್ವಂಗ್ರಸ್ತಂಮಯಾದೃಷ್ಟಂರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ ॥ ೧೯ ॥ ಕ್ಷೀರೋದಧಿಜಲೇಮಧ್ಯೇಶ್ವೇತಶ್ಶೈಲಸ್ಸಮುತ್ಥಿ
ತಃ । ತಸ್ಯಮೂರ್ಧ್ನಿಸ್ಥಿತಶ್ಶ್ವೇತಶ್ಚತುರ್ದಂತೋಮಹಾಗಜಃ ॥೨೦॥ ತಸ್ಯಪೃಷ್ಠೇಸ್ಥಿತಃಶ್ರೀಮಾನ್ರಾಮೋರಾಜೀವಲೋಚನಃ।
ಆಸೀನಃಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃಶ್ರೀಮಾನಾಸನೇಪರಮೇಶುಭೇ ॥೨೧॥ ಅಭಿಷಿಕ್ತಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸರ್ವದೇವೈರ್ನಮಸ್ಕೃತಃ।ಸಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ
ಗಣೈಸ್ಸರ್ವೈಸ್ಸರ್ವತೀರ್ಥಜಲೇನಚ ॥ ೨೨ ॥ ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಾಶುಕ್ಲಗಂಧಾನುಲೇಪನಾ । ಸೀತಾತತ್ರಪೃಥುಶ್ರೋಣೀ
ರರಾಜಜನಕಾತ್ಮಜಾ॥ ೨೩॥ ತತೋದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ।ಬ್ರಹ್ಮಾಣಮಗ್ರತಃಕೃತ್ವಾರಾಮಂತತ್ರವ್ಯ
ವಂದಿರೆ ॥ ೨೪ ॥ ಪುನರೇವಮಯಾದೃಷ್ಟೋರಾಮೋರಮಯತಾಂವರಃ। ವಿಷ್ಣುರೇವಸ್ವಯಂಭೂತ್ವಾತಸ್ಮಿನ್ನಾಸ್ತೇವರಾಸನೇ ॥
ಪರಂಬ್ರಹ್ಮಪರಂಸತ್ಯಂಪರಂಜ್ಞಾನಂಪರಂತಪಃ । ಪರಂಬೀಜಂಪರಂಕ್ಷೇತ್ರಂಪರಂಕಾರಣಕಾರಣಂ ॥ ೨೬ ॥ ಶಂಖಚಕ್ರಧರಃ
ಶ್ರೀಮಾನ್ಪುಂಡರೀಕಾಯತೇಕ್ಷಣಃ । ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾನಿತ್ಯಶ್ರೀರಜಯ್ಯಶ್ಶಾಶ್ವತೋಧ್ರುವಃ ॥ ೨೭ ॥ ಏವಂಭೂತೋಮಹಾತೇಜಾ
ರಾಮಃಕಮಲಲೋಚನಃ । ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರಃಶ್ರೀಮಾನ್ರರಾಜರಘುನಂದನಃ ॥ ೨೮ ॥ ತತೋಮಹೇಂದ್ರಃಪಿತರೋಮುನೀಂದ್ರಾ
ಗಂಧರ್ವವಿದ್ಯಾಧರಪನ್ನಗೇಶ್ವರಾಃ । ಕೃತಾಭಿಷೇಕಂಪರಿವಾರ್ಯರಾಮಂಪ್ರತುಷ್ಟುವುಃಪ್ರಾಂಜಲಯಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ ॥೨೯॥ ನ
ತ್ಯಂತಿಗಾಯಂತಿಸಮೇತ್ಯತತ್ರವಾದ್ಯಂಪ್ರಕುರ್ವಂತ್ಯಸುರೇಂದ್ರನಾರ್ಯಃ । ವಂಶಾಶ್ಚವೀಣಾಮುರಜಾಶ್ಚಭೇರ್ಯೋನದಂತಿಶಂಖಾಃಪ
ಣವಾಶ್ಚಸರ್ವೇ ॥ ೩೦ ॥ ತತೋನ್ಯತ್ರಮಯಾದೃಷ್ಟೋರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ। ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಸೀತಯಾಸಹಭಾರ್ಯ
ಯಾ ॥ ೩೧ ॥ ಆರುಹ್ಯಪುಷ್ಪಕಂದಿವ್ಯಂವಿಮಾನಂಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭಂ । ಉತ್ತರಾಂದಿಶಮಾಲೋಕ್ಯಜಗಾಮಪುರುಷೋತ್ತಮಃ॥
ಏವಂಸ್ವಪ್ನೇಮಯಾದೃಷ್ಟೋರಾಮೋವಿಷ್ಣುಪರಾಕ್ರಮಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಸೀತಯಾಸಹರಾಘವಃ ॥ ೩೩ ॥ ನಹಿರಾ
ಮೋಮಹಾತೇಜಾಶ್ಶಕ್ಯೋಜೇತುಂಸುರಾಸುರೈಃ । ರಾಕ್ಷಸೈರ್ವಾಪಿಚಾನ್ಯೈರ್ವಾಸ್ವರ್ಗಃಪಾಪಜನೈರಿವ ॥ ೩೪ ॥ ರಾವಣಶ್ಚ
ಮಯಾದೃಷ್ಟಃಕ್ಷಿತೌತೈಲಸಮುಕ್ಷಿತಃ। ರಕ್ತವಾಸಾಃಪಿಬನ್ಮತ್ತಃಕರವೀರಕೃತಸ್ರಜಃ ॥೩೫ ॥ ವಿಮಾನಾತ್ಪುಷ್ಪಕಾದದ್ಯರಾವ
ಣಃಪತಿತೋಭುವಿಕೃಷ್ಯಮಾಣಃಸ್ತ್ರಿಯಾದೃಷ್ಟೋಮುಂಡಃಕೃಷ್ಣಾಂಬರಃಪುನಃ॥೩೬॥ರಥೇನಖರಯುಕ್ತೇನರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನುಲೇ
ಪನಃ । ಪಿಬಂಸ್ತೈಲಂಹಸನ್ನೃತ್ಯನ್ಭ್ರಾಂತಚಿತ್ತಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ ॥೩೭॥ ಗರ್ದಭೇನಯಯೌಶೀಘ್ರಂದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಮಾಸ್ಥಿತಃ।
ಪುನರೇವಮಯಾದೃಷ್ಟೋರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥ ೩೮ ॥ ಪತಿತೋವಾಕ್ಶಿರಾಭೂಮೌಗರ್ದಭಾದ್ಭಯಮೋಹಿತಃ । ಸಹ
ಸೋತ್ಥಾಯಸಂಭ್ರಾಂತೋಭಯಾರ್ತೋಮದವಿಹ್ವಲಃ ॥೩೯॥ ಉನ್ಮತ್ತಇವದಿಗ್ವಾಸಾದುರ್ವಾಕ್ಯಂಪ್ರಲಪನ್ಬಹು।ದುರ್ಗಂಧಂ
ದುಸ್ಸಹಂಘೋರಂತಿಮಿರಂನರಕೋಪಮಂ ॥ ೪೦ ॥ ಮಲಪಂಕಂಪ್ರವಿಶ್ಯಾಶುಮಗ್ನಸ್ತತ್ರಸರಾವಣಃ । ಕಂಠೇಬಧ್ವಾದಶಗ್ರೀವಂಪ್ರ
ಮದಾರಕ್ತವಾಸಿನೀ॥೪೧॥ಕಾಳೀಕರ್ದಮಲಿಪ್ತಾಂಗೀದಿಶಂಯಾಮ್ಯಾಂಪ್ರಕರ್ಷತಿ । ಏವಂತತ್ರಮಯಾದೃಷ್ಟಃಕುಂಭಕರ್ಣೋ
ನಿಶಾಚರಃ॥೪೨॥ರಾವಣಸ್ಯಸುತಾಸ್ಸರ್ವೇದೃಷ್ಟಾಸ್ತೈಲಸಮುಕ್ಷಿತಾಃ । ವರಾಹೇಣದಶಗ್ರೀವಶ್ಶಿಂಶುಮಾರೇಣಚೇಂದ್ರಜಿತ್॥ಉ
ಷ್ಟ್ರೇಣಕುಂಭಕರ್ಣಶ್ಚಪ್ರಯಾತೋದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ।ಏಕಸ್ತತ್ರಮಯಾದೃಷ್ಟಶ್ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರೋವಿಭೀಷಣಃ ॥೪೪॥ ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯಾಂ
ಬರಧರಶ್ಶುಕ್ಲಗಂಧಾನುಲೇಪನಃ । ಶಂಖದುಂದುಭಿನಿರ್ಘೋಷೈರ್ನೃತ್ತಗೀತೈರಲಂಕೃತಃ ॥೪೫॥ ಆರುಹ್ಯಶೈಲಸಂಕಾಶಂಮೇಘ
ಸ್ತನಿತನಿಸ್ವನಂ।ಚತುರ್ದಂತಂಗಜಂದಿವ್ಯಮಾಸ್ತೇತತ್ರವಿಭೀಷಣಃ॥೪೬॥ ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಚಿವೈಸ್ಸಾರ್ಧಂವೈಹಾಯಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ
ಸಮಾಜಶ್ಚಮಯಾದೃಷ್ಟೋಗೀತವಾದಿತ್ರನಿಸ್ವನಃ ॥೪೭॥ ಪಿಬತಾಂರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾನಾಂರಕ್ಷಸಾಂರಕ್ತವಾಸಸಾಂ।ಲಂಕಾಚೇಯಂ
ಪುರೀರಮ್ಯಾಸವಾಜಿರಥಕುಂಜರಾ ॥೪೮॥ ಸಾಗರೇಪತಿತಾದೃಷ್ಟಾಭಗ್ನಗೋಪುರತೋರಣಾ।ಲಂಕಾದೃಷ್ಟಾಮಯಾಸ್ವಪ್ನೇರಾವ
ಣೇನಾಭಿರಕ್ಷಿತಾ ॥ ೪೯ ॥ ದಗ್ಧಾರಾಮಸ್ಯದೂತೇನವಾನರೇಣತರಸ್ವಿನಾ । ಪೀತ್ವಾತೈಲಂಪ್ರನೃತ್ತಾಶ್ಚಪ್ರಹಸಂತ್ಯೋಮಹಾಸ್ವ
ನಾಃ ॥ ೫೦ ॥ ಲಂಕಾಯಾಂಭಸ್ಮರೂಕ್ಷಾಯಾಂಪ್ರವಿಷ್ಟಾರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರಿಯಃ । ಕುಂಭಕರ್ಣಾದಯಶ್ಚೇಮೇಸರ್ವೇರಾಕ್ಷಸಪುಂಗ
ವಾಃ ॥ ೫೧ ॥ ರಕ್ತಂವಿವಸನಂಗೃಹ್ಯಪ್ರವಿಷ್ಟಾಗೋಮಯಹ್ರದೇ । ಅಪಗಚ್ಛತನಶ್ಯಧ್ವಂಸೀತಾಮಾಪಸರಾಘವಃ ॥ ೫೨ ॥
ಘಾತಯೇತ್ಪರಮಾಮರ್ಷೀಸರ್ವೈಸ್ಸಾರ್ಧಂಹಿರಾಕ್ಷಸೈಃ । ಪ್ರಿಯಾಂಬಹುಮತಾಂಭಾರ್ಯಾಂವನವಾಸಮನುವ್ರತಾಂ ॥ ೫೩ ॥
ಭರ್ತ್ಸಿತಾಂತರ್ಜಿತಾಂವಾಪಿನಾನುಮಂಸ್ಯತಿರಾಘವಃ । ತದಲಂಕ್ರೂರವಾಕ್ಯೈರ್ವಸ್ಸಾಂತ್ವಮೇವಾಭಿಧೀಯತಾಂ ॥ ೫೪ ॥

ಅಭಿಯಾಚಾಮವೈದೇಹೀಮೇತದ್ಧಿಮಮರೋಚತೇ । ಯಸ್ಯಾಮೇವಂವಿಧಸ್ಸ್ವಪ್ನೋದುಃಖಿತಾಯಾಂಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ ॥೪೫॥ ಸಾದುಃಖೈರ್ವಿವಿಧೈರ್ಮುಕ್ತಾಪ್ರಿಯಂಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯನುತ್ತಮಂ । ಭರ್ತ್ಸಿತಾಮಪಿಯಾಚಧ್ವಂರಾಕ್ಷಸ್ಯಃಕಿಂವಿವಕ್ಷಯಾ ॥ ೪೬ ॥ ರಾಘವಾದ್ಧಿಭಯಂಘೋರಂರಾಕ್ಷಸಾನಾಮುಪಸ್ಥಿತಂ । ಪ್ರಣಿಪಾತಪ್ರಸನ್ನಾಹಿಮೈಥಿಲೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥ ೪೭ ॥ ಅಲಮೇಷಾಪರಿತ್ರಾತುಂರಾಕ್ಷಸ್ಯೋಮಹತೋಭಯಾತ್ । ಅಪಿಚಾಸ್ಯಾವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯಾನಕಿಂಚಿದುಪಲಕ್ಷಯೇ ॥ ೪೮ ॥ ವಿರೂಪಮಪಿಚಾಂಗೇಷುಸುಸೂಕ್ಷ್ಮಮಪಿಲಕ್ಷಣಂ । ಛಾಯಾವೈಗುಣ್ಯಮಾತ್ರಂತುಶಂಕೇದುಃಖಮುಪಸ್ಥಿತಂ ॥ ೪೯ ॥ ಅದುಃಖಾರ್ಹಾಮಿಮಾಂದೇವೀಂವೈಹಾಯಸಮುಪಸ್ಥಿತಾಂ । ಅರ್ಥಸಿದ್ಧಿಂತುವೈದೇಹ್ಯಾಃಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಮುಪಸ್ಥಿತಾಂ ॥ ೫೦ ॥ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರವಿನಾಶಂಚವಿಜಯಂರಾಘವಸ್ಯಚ ॥ ನಿಮಿತ್ತಭೂತಮೇತತ್ತುಶ್ರೋತುಮಸ್ಯಾಮಹತ್ಪ್ರಿಯಂ ॥ ೫೧ ॥ ದೃಶ್ಯತೇಚಸ್ಫುರಚ್ಚಕ್ಷುಃಪದ್ಮಪತ್ರಮಿವಾಯತಂ । ಈಷಚ್ಚಹೃಷಿತೋವಾಸ್ಯಾದಕ್ಷಿಣಾಯಾಹ್ಯದಕ್ಷಿಣಃ ॥ ೫೨ ॥ ಅಕಸ್ಮಾದೇವವೈದೇಹ್ಯಾಬಾಹುರೇಕಃಪ್ರಕಂಪತೇ । ಕರೇಣುಹಸ್ತಪ್ರತಿಮಸ್ಸವ್ಯಶ್ಚೋರುರನುತ್ತಮಃ ॥ ೫೩ ॥ ವೇಪಮಾನಸ್ಸೂಚಯತಿರಾಘವಂಪುರತಸ್ಥಿತಂ ॥ ಪಕ್ಷೀಚಶಾಖಾನಿಲಯಃಪ್ರವಿಷ್ಟಃಪುನಃಪುನಶ್ಚೋತ್ತಮಸಾಂತ್ವವಾದೀ । ಸುಸ್ವಾಗತಾಂವಾಚಮುದೀರಯಾನಃಪುನಃಪುನಶ್ಚೋದಯತೀವಹೃಷ್ಟಃ ॥ ೫೪ ॥ ಇತಿ–ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಸಪ್ತವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯವಚೋನಿಶಮ್ಯತದ್ರಾವಣಸ್ಯಾಪ್ರಿಯಮಪ್ರಿಯಾರ್ತಾ । ಸೀತಾವಿತತ್ರಾಸಯಥಾ ವನಾಂತೇಸಿಂಹಾಭಿಪನ್ನಾಗಜರಾಜಕನ್ಯಾ ಸಾರಾಕ್ಷಸೀಮಧ್ಯಗತಾಚಭೀರುರ್ವಾಗ್ಭಿರ್ಭೃಶಂರಾವಣತರ್ಜಿತಾಚ ಕಾಂತಾರಮಧ್ಯೇವಿಜನೇವಿಸೃಷ್ಟಾಬಾಲೇವಕನ್ಯಾವಿಲಲಾಪಸೀತಾ ॥ ೨ ॥ ಸತ್ಯಂಬತೇದಂಪ್ರವದಂತಿಲೋಕೇನಾಕಾಲಮೃತ್ಯುರ್ಭವತೀತಿಸಂತಃ । ಯತ್ರಾಹಮೇವಂಪರಿಭರ್ತ್ಸ್ಯಮಾನಾಜೀವಾಮಿಕಿಂಚಿತ್ಕ್ಷಣಮಪ್ಯಪುಣ್ಯಾ ॥ ೩ ॥ ಸುಖಾದ್ವಿಹೀನಂಬಹುದುಃಖಪೂರ್ಣಮಿದಂತುನೂನಂಹೃದಯಂಸ್ಥಿರಂಮೇ । ವಿಶೀರ್ಯತೇಯನ್ನಸಹಸ್ರಧಾದ್ಯವಜ್ರಾಹತಂಶೃಂಗಮಿವಾಚಲಸ್ಯ ॥ ೪ ॥ ನೈವಾಸ್ತಿದೋಷಂಮಮನೂನಮತ್ರವಧ್ಯಾಹಮಸ್ಯಾಪ್ರಿಯದರ್ಶನಸ್ಯ । ಭಾವಂನಚಾಸ್ಯಾಹಮನುಪ್ರದಾತುಮಲಂದ್ವಿಜೋಮಂತ್ರಮಿವಾದ್ವಿಜಾಯ ॥ ೫ ॥ ನೂನಂಮಮಾಂಗಾನ್ಯಚಿರಾದನಾರ್ಯಶ್ಶಸ್ತ್ರೈಶ್ಶಿತೈಶ್ಛೇತ್ಸ್ಯತಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಃ । ತಸ್ಮಿನ್ನನಾಗಚ್ಛತಿಲೋಕನಾಥೇಗರ್ಭಸ್ಥಜಂತೋರಿವಶಲ್ಯಕೃಂತಃ ॥ ೬ ॥ ದುಃಖಂಬತೇದಂಮಮದುಃಖಿತಾಯಾಮಾಸೌಚಿರಾಯಾಧಿಗಮಿಷ್ಯತೋದ್ವೌ । ಬದ್ಧಸ್ಯವಧ್ಯಸ್ಯತಥಾನಿಶಾಂತೇರಾಜಾಪರಾಧಾದಿವತಸ್ಕರಸ್ಯ ॥ ೭ ॥ ಹಾರಾಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಣಹಾಸುಮಿತ್ರೇಹಾರಾಮಮಾತಸ್ಸಹಮೇಜನನ್ಯಾ । ಏಷಾವಿಪದ್ಯಾಮ್ಯಹಮಲ್ಪಭಾಗ್ಯಾಮಹಾರ್ಣವೇನೌರಿವಮೂಢವಾತಾ ॥ ೮ ॥ ತರಸ್ವಿನೌಧಾರಯತಾಮೃಗಸ್ಯಸತ್ವೇನರೂಪಂಮನುಜೇಂದ್ರಪುತ್ರೌ । ನೂನಂವಿಶಸ್ತೌಮಮಕಾರಣಾತ್ತೌಸಿಂಹರ್ಷಭೌದ್ವಾವಿವವೈದ್ಯುತೇನ ॥ ೯ ॥ ನೂನಂಸಕಾಲೋಮೃಗರೂಪಧಾರೀಮಾಮಲ್ಪಭಾಗ್ಯಾಂಲುಲುಭೇತದಾನೀಂ । ಯತ್ರಾರ್ಯಪುತ್ರಂವಿಸಸರ್ಜಮೂಢಾರಾಮಾನುಜಂಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಂಚ ॥ ೧೦ ॥ ಹಾರಾಮಸತ್ಯವ್ರತದೀರ್ಘಬಾಹೋಹಾಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾನವಕ್ತ್ರ । ಹಾಜೀವಲೋಕಸ್ಯಹಿತಃಪ್ರಿಯಶ್ಚವಧ್ಯಾಂನಮಾಂವೇತ್ಸಿಹಿರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ॥ ೧೧ ॥ ಅನನ್ಯದೈವತ್ವಮಿಯಂಕ್ಷಮಾಚಭೂಮೌಚಶಯ್ಯಾನಿಯಮಶ್ಚಧರ್ಮೇ । ಪತಿವ್ರತಾತ್ವಂವಿಫಲಂಮಮೇದಂಕೃತಂಕೃತಘ್ನೇಷ್ವಿವಮಾನುಷಾಣಾಂ ॥ ೧೨ ॥ ಮೋಘೋಹಿಧರ್ಮಶ್ಚರಿತೋಮಯಾಯಂತಥೈಕಪತ್ನೀತ್ವಮಿದಂನಿರರ್ಥಂ । ಯಾತ್ವಾನಪಶ್ಯಾಮಿಕೃಶಾವಿವರ್ಣಾಹೀನಾತ್ವಯಾಸಂಗಮನೇನಿರಾಶಾ ॥ ೧೩ ॥ ಪಿತುರ್ನಿದೇಶಂನಿಯಮೇನಕೃತ್ವಾವನಾನ್ನಿವೃತ್ತಶ್ಚರಿತವ್ರತಶ್ಚ । ಸ್ತ್ರೀಭಿಸ್ತುಮನ್ಯೇವಿಪುಲೇಕ್ಷಣಾಭಿಸ್ತ್ವಂರಂಸ್ಯತೇವೀತಭಯಃಕೃತಾರ್ಥಃ ॥೧೪॥ ಅಹಂತುರಾಮತ್ವಯಿಜಾತಕಾಮಾಚಿರಂವಿನಾಶಾಯನಿಬದ್ಧಭಾವಾ । ಮೋಘಂಚರಿತ್ವಾಥತಪೋವ್ರತಂಚತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮಿಧಿಗ್ಜೀವಿತಮಲ್ಪಭಾಗ್ಯಾ ॥ ೧೫ ॥ ಸಾಜೀವಿತಂಕ್ಷಿಪ್ರಮಹಂತ್ಯಜೇಯಂವಿಷೇಣಶಸ್ತ್ರೇಣಶಿತೇನವಾಪಿ । ವಿಷಸ್ಯದಾತಾನಹಿಮೇಸ್ತಿಕಶ್ಚಿಚ್ಛಸ್ತ್ರಸ್ಯವಾವೇಶ್ಮನಿರಾಕ್ಷಸಸ್ಯ ॥ ೧೬ ॥ ಇತೀವದೇವೀಬಹುಧಾವಿಲಪ್ಯಸರ್ವಾತ್ಮನಾರಾಮಮನುಸ್ಮರಂತೀ । ಪ್ರವೇಪಮಾನಾಪರಿಶುಷ್ಕವಕ್ತ್ರಾನಗೋತ್ತಮಂಪುಷ್ಪಿತಮಾಸಸಾದ ॥೧೭॥ ಶೋಕಾಭಿತಪ್ತಾಬಹುಧಾವಿಚಿಂತ್ಯಸೀತಾಥವೇಣ್ಯುದ್ಗ್ರಥನಂಗೃಹೀತ್ವಾ । ಉದ್ಬಧ್ಯವೇಣ್ಯುದ್ಗ್ರಥನೇನಶೀಘ್ರಮಹಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಯಮಸ್ಯಮೂಲಂ ॥ ೧೮ ॥ ಉಪಸ್ಥಿತಾಸಾಮೃದುಸರ್ವಗಾತ್ರೀಶಾಖಾಂಗೃಹೀತ್ವಾಥನಗಸ್ಯತಸ್ಯ । ತಸ್ಯಾಸ್ತುರಾಮಂಪ್ರವಿಚಿಂತಯಂತ್ಯಾರಾಮಾನುಜಂಸ್ವಂಚಕುಲಂಶುಭಾಂಗ್ಯಾಃ ॥ ೧೯ ॥ ಶೋಕಾನಿಮಿತ್ತಾನಿತಥಾಬಹೂನಿಧೈರ್ಯಾರ್ಜಿತಾವಿಪ್ರವರಾಣಿಲೋಕೇ । ಪ್ರಾದುರ್ನಿಮಿತ್ತಾನಿತಥಾಬಭೂವುಃಪುರಾಪಿಸಿದ್ಧಾನ್ಯುಪಲಕ್ಷಿತಾನಿ ॥ ಇತಿ–ಅಷ್ಟಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಥಾಗತಾಂತಾಂವ್ಯಥಿತಾಮನಿಂದಿತಾಂವ್ಯಪೇತಹರ್ಷಾಂಪರಿದೀನಮಾನಸಾಂ । ಶುಭಾಂನಿಮಿತ್ತಾನಿಶುಭಾನಿಭೇಜಿರೇನರಂಶ್ರಿಯಾಜುಷ್ಟಮಿವೋಪಜೀವಿನಃ ॥ ೧ ॥ ತಸ್ಯಾಶ್ಶುಭಂವಾಮಮರಾಳಪಕ್ಷ್ಮರಾಜೀವೃತಂಶುಕ್ಲವಿಶಾಲಕೃಷ್ಣಂ । ಪ್ರಾಸ್ಪಂದತೈಕಂನಯನಂಸುಕೇಶ್ಯಾಮೀನಾಹತಂಪದ್ಮಮಿವಾಭಿತಾಮ್ರಂ ॥ ೨ ॥ ಭುಜಶ್ಚಚಾರ್ವಂಚಿತಪೀನವೃತ್ತಃಪರಾರ್ಧ್ಯಕಾಲಾಗರುಚ

ದನಾರ್ಹಃ । ಅನುತ್ತಮೇನಾಧ್ಯುಷಿತಃಪ್ರಿಯೇಣಚಿರೇಣವಾಮಸ್ಸಮವೇಪತಾಶು ॥ ಗಜೇಂದ್ರಹಸ್ತಪ್ರತಿಮಶ್ಚಪೀನಸ್ತಯೋರ್ದ್ವ
ಯೋಸ್ಸಂಹತಯೋಸ್ಸುಜಾತಃ ॥ ಪ್ರಸ್ಪಂದಮಾನಃಪುನರೂರುರಸ್ಯಾರಾಮಂಪುರಸ್ತಾತ್ಸ್ಥಿತಮಾಚಚಕ್ಷೇ ॥ ಶುಭಂಪುನರ್ಹೇಮ
ಸಮಾನವರ್ಣಮೀಷದ್ರಜೋಧ್ವಸ್ತಮಿವಾಮಲಾಕ್ಷ್ಯಾಃ । ವಾಸಃಸ್ಥಿತಾಯಾಶ್ಶಿಖರಾಗ್ರದಂತ್ಯಾಃಕಿಂಚಿತ್ಪರಿಸ್ರಂಸತಚಾರುಗಾ
ತ್ರ್ಯಾಃ ॥ ಏತೈರ್ನಿಮಿತ್ತೈರಪರೈಶ್ಚಸುಭ್ರೂಸ್ಸಂಬೋಧಿತಾಪ್ರಾಗಪಿಸಾಧುಸಿದ್ಧೈಃ । ವಾತಾತಪಕ್ಲಾಂತಮಿವಪ್ರಣಷ್ಟಂವ
ರ್ಷೇಣಬೀಜಂಪ್ರತಿಸಂಜಹರ್ಷ ॥ ೬ ॥ ತಸ್ಯಾಃಪುನರ್ಬಿಂಬಫಲಾಧರೋಷ್ಠಂಸ್ವಕ್ಷಿಭ್ರುಕೇಶಾಂತಮರಾಳಪಕ್ಷ್ಮ । ವಕ್ತ್ರಂಬಭಾ
ಸೇಸಿತಶುಕ್ಲದಂಷ್ಟ್ರಂರಾಹೋರ್ಮುಖಾಚ್ಚಂದ್ರಇವಪ್ರಮುಕ್ತಃ ॥ ೭ ॥ ಸಾವೀತಶೋಕಾವ್ಯಪನೀತತಂದ್ರೀಶಾಂತಜ್ವರಾಹರ್ಷ
ವಿವೃದ್ಧಸತ್ವಾ । ಅಶೋಭತಾರ್ಯಾವದನೇನಶುಕ್ಲೇಶೀತಾಂಶುನಾರಾತ್ರಿರಿವೋದಿತೇನ ॥ ೮ ॥ ಇತಿ–ಏಕೋನತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಹನೂಮಾನಪಿವಿಶ್ರಾಂತಸ್ಸರ್ವಂಶುಶ್ರಾವತತ್ವತಃ । ಸೀತಾಯಾಸ್ತ್ರಿಜಟಾಯಾಶ್ಚರಾಕ್ಷಸೀನಾಂಚತರ್ಜನಂ ॥ ೧ ॥ ಅ
ವೇಕ್ಷಮಾಣಸ್ತಾಂದೇವೀಂದೇವತಾಮಿವನಂದನೇ । ತತೋಹನೂಮಾನ್ಬಹುಧಾಚಿಂತಯಾಮಾಸವಾನರಃ ॥ ೨ ॥ ಯಾಂಕಪೀನಾಂ
ಸಹಸ್ರಾಣಿಸುಬಹೂನ್ಯಯುತಾನಿಚ । ದಿಕ್ಷುಸರ್ವಾಸುಮಾರ್ಗಂತೇಸೇಯಮಾಸಾದಿತಾಮಯಾ ॥ ೩ ॥ ಚಾರೇಣತುಸುಯುಕ್ತೇನ
ಶತ್ರೋಶ್ಶಕ್ತಿಮವೇಕ್ಷತಾ । ಗೂಢೇನಚರತಾತಾವದವೇಕ್ಷಿತಮಿದಂಮಯಾ ॥ ೪ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವಿಶೇಷಶ್ಚಪುರೀಚೇಯಮವೇಕ್ಷಿತಾ ।
ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತೇರಸ್ಯಪ್ರಭಾವೋರಾವಣಸ್ಯಚ ॥ ೫ ॥ ಯುಕ್ತಂತಸ್ಯಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯ ಸರ್ವಸತ್ವದಯಾವತಃ । ಸಮಾಶ್ವಾಸಯಿ
ತುಂಭಾರ್ಯಾಂಪತಿದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣೀಂ ॥ ೬ ॥ ಅಹಮಾಶ್ವಾಸಯಾಮ್ಯೇನಾಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಂ । ಅದೃಷ್ಟದುಃಖಾಂ
ದುಃಖಾರ್ತಾಂದುಃಖಸ್ಯಾಂತಮಗಚ್ಛತೀಂ ॥ ೭ ॥ ಯದ್ಯಪ್ಯಹಮಿಮಾಮೇವಂಶೋಕೋಪಹತಚೇತನಾಂ । ಅನಾಶ್ವಾಸ್ಯಗಮಿ
ಷ್ಯಾಮಿದೋಷವದ್ಗಮನಂಭವೇತ್ ॥ ೮ ॥ ಗತೇಹಿಮಯಿತತ್ರೇಯಂರಾಜಪುತ್ರೀಯಶಸ್ವಿನೀ । ಪರಿತ್ರಾಣಮವಿಂದಂತೀಜಾನಕೀ
ಜೀವಿತಂತ್ಯಜೇತ್ ॥ ೯ ॥ ಮಯಾಚಸಮಹಾಬಾಹುಃಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭಾನನಃ । ಸಮಾಶ್ವಾಸಯಿತುಂನ್ಯಾಯ್ಯಸ್ಸೀತಾದರ್ಶ
ನಲಾಲಸಃ ॥ ೧೦ ॥ ನಿಶಾಚರೀಣಾಂಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮನರ್ಹಂಚಾಭಿಭಾಷಣಂ । ಕಥನ್ನುಖಲುಕರ್ತವ್ಯಮಿದಂಕೃಚ್ಛ್ರಗತೋಹ್ಯಹಂ ॥ ೧೧ ॥
ಅನೇನರಾತ್ರಿಶೇಷೇಣಯದಿನಾಶ್ವಾಸ್ಯತೇಮಯಾ । ಸರ್ವಥಾನಾಸ್ತಿಸಂದೇಹಃಪರಿತ್ಯಕ್ಷ್ಯತಿಜೀವಿತಂ ॥ ೧೨ ॥ ರಾಮಶ್ಚಯದಿಪೃಚ್ಛೇ
ನ್ಮಾಂಕಿಂಮಾಂಸೀತಾಬ್ರವೀದ್ವಚಃ । ಕಿಮಹಂತಂಪ್ರತಿಬ್ರೂಯಾಮಸಂಭಾಷ್ಯಸುಮಧ್ಯಮಾಂ ॥ ೧೩ ॥ ಸೀತಾಸಂದೇಶರಹಿ
ತಂಮಾಮಿತಸ್ತ್ವರಯಾಗತಂ । ನಿರ್ದಹೇದಪಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಕ್ರುದ್ಧಸ್ತೀವ್ರೇಣಚಕ್ಷುಷಾ ॥ ೧೪ ॥ ಯದಿಚೋದ್ಯೋಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ
ಭರ್ತಾರಂರಾಮಕಾರಣಾತ್ । ವ್ಯರ್ಥಮಾಗಮನಂತಸ್ಯಸಸೈನ್ಯಸ್ಯಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೫ ॥ ಅಂತರಂತ್ವಹಮಾಸಾದ್ಯರಾಕ್ಷಸೀ
ನಾಮಿಹಸ್ಥಿತಃ । ಶನೈರಾಶ್ವಾಸಯಿಷ್ಯಾಮಿಸಂತಾಪಬಹುಳಾಮಿಮಾಂ ॥ ೧೬ ॥ ಅಹಂತ್ವತಿತನುಶ್ಚೈವವಾನರಶ್ಚವಿಶೇಷತಃ ॥
ವಾಚಂಚೋದಾಹರಿಷ್ಯಾಮಿಮಾನುಷೀಮಿಹಸಂಸ್ಕೃತಾಂ ॥ ೧೭ ॥ ಯದಿವಾಚಂಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿದ್ವಿಜಾತಿರಿವಸಂಸ್ಕೃತಾಂ ।
ರಾವಣಂಮನ್ಯಮಾನಾಮಾಂಸೀತಾಭೀತಾಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೮ ॥ ವಾನರಸ್ಯವಿಶೇಷೇಣಕಥಂಸ್ಯಾದಭಿಭಾಷಣಂ । ಅವಶ್ಯಮೇವ
ಕ್ತವ್ಯಂಮಾನುಷಂವಾಕ್ಯಮರ್ಥವತ್ ॥ ೧೯ ॥ ಮಯಾಸಾಂತ್ವಯಿತುಂಶಕ್ಯಾನಾನ್ಯಥೇಯಮನಿಂದಿತಾ । ಸೇಯಮಾಲೋಕ್ಯ
ಮೇರೂಪಂಜಾನಕೀಭಾಷಿತಂತಥಾ ॥ ೨೦ ॥ ರಕ್ಷೋಭಿಸ್ತ್ರಾಸಿತಾಪೂರ್ವಂಭೂಯಸ್ತ್ರಾಸಂಗಮಿಷ್ಯತಿ । ತತೋಜಾತಪರಿತ್ರಾಸಾ
ಶಬ್ದಂಕುರ್ಯಾನ್ಮನಸ್ವಿನೀ ॥ ೨೧ ॥ ಶಂಕಮಾನಾವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀರಾವಣಂಕಾಮರೂಪಿಣಂ । ಸೀತಯಾಚಕೃತೇಶಬ್ದೇಸಹಸಾರಾಕ್ಷಸೀ
ಗಣಃ ॥ ೨೨ ॥ ನಾನಾಪ್ರಹರಣೋಘೋರಸ್ಸಮಾಯಾದಂತಕೋಪಮಃ । ತತೋಮಾಂಸಂಪರಿಕ್ಷಿಪ್ಯಸರ್ವತೋವಿಕೃತಾನನಾಃ ।
ವಧೇಚಗ್ರಹಣೇಚೈವಕುರ್ಯುರ್ಯತ್ನಂಯಥಾಬಲಂ । ತಂಮಾಂಶಾಖಾಃಪ್ರಶಾಖಾಶ್ಚಸ್ಕಂಧಾಂಶ್ಚೋತ್ತಮಶಾಖಿನಾಂ ॥ ೨೪ ॥ ದೃ
ಷ್ಟ್ವಾವಿಪರಿಧಾವಂತಂಭವೇಯುರ್ಭಯಶಂಕಿತಾಃ । ಮಮರೂಪಂತುಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವನೇವಿಚರತೋಮಹತ್ ॥ ೨೫ ॥ ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋ
ಭಯವಿತ್ರಸ್ತಾಭವೇಯುರ್ವಿಕೃತಾನನಾಃ । ತತಃಕುರ್ಯುಸ್ಸಮಾಹ್ವಾನಂರಾಕ್ಷಸ್ಯೋರಕ್ಷಸಾಮಪಿ ॥ ೨೬ ॥ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿಯು
ಕ್ತಾನಾಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿವೇಶನೇ । ತೇಶೂಲಶಕ್ತಿನಿಸ್ತ್ರಿಂಶವಿವಿಧಾಯುಧಪಾಣಯಃ ॥ ೨೭ ॥ ಆಪತೇಯುರ್ವಿಮರ್ದೇಸ್ಮಿನ್ವೇಗೇನೋ
ದ್ವಿಗ್ನಕಾರಿಣಃ । ಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ತೈಸ್ತುಪರಿತೋವಿಧಮನ್ರಕ್ಷಸಾಂಬಲಂ ॥ ೨೮ ॥ ಶಕ್ನುಯಾಂನತುಸಂಪ್ರಾಪ್ತುಂಪರಂಪಾರಂ
ಮಹೋದಧೇ । ಮಾಂವಾಗೃಹ್ಣೀಯುರಾಪ್ಲುತ್ಯಬಹವಶ್ಶೀಘ್ರಕಾರಿಣಃ ॥ ೨೯ ॥ ಸ್ಯಾದಿಯಂಚಾಗೃಹೀತಾರ್ಥಾಮಮಚಗ್ರಹ
ಣಂಭವೇತ್ । ಹಿಂಸಾಭಿರುಚಯೋಹಿಂಸ್ಯುರಿಮಾಂವಾಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ॥ ೩೦ ॥ ವಿಪನ್ನಂಸ್ಯಾತ್ತತಃಕಾರ್ಯಂ ರಾಮಸುಗ್ರೀವ
ಯೋರಿದಂ । ಉದ್ದೇಶೇನಷ್ಟಮಾರ್ಗೇಸ್ಮಿನ್ರಾಕ್ಷಸೈಃಪರಿವಾರಿತೇ ॥ ೩೧ ॥ ಸಾಗರೇಣಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತೇಗುಪ್ತೇವಸತಿಜಾನಕೀ । ವಿಶಸ್ತೇವಾ
ಗೃಹೀತೇವಾರಕ್ಷೋಭಿರ್ಮಯಿಸಂಯುಗೇ ॥ ೩೨ ॥ ನಾನ್ಯಂಪಶ್ಯಾಮಿರಾಮಸ್ಯಸಹಾಯಂಕಾರ್ಯಸಾಧನೇ । ವಿಮೃಶಂಶ್ಚನಪಶ್ಯಾಮಿ
ಯೋಹತೇಮಯಿವಾನರಃ ॥ ೩೩ ॥ ಶತಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಂಲಂಘಯೇತಮಹೋದಧಿಂ । ಕಾಮಂಹಂತುಂಸಮರ್ಥೋಸ್ಮಿಸಹಸ್ರಾ
ಣ್ಯಪಿರಕ್ಷಸಾಂ ॥ ೩೪ ॥ ನತುಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತುಂಪರಂಪಾರಂಮಹೋದಧೇಃ । ಅಸತ್ಯಾನಿಚಯುದ್ಧಾನಿಸಂಶಯೋಮೇನರೋ

ಜತೇ ॥ ೩೫ ॥ ಕೆಚ್ಛನಿಸ್ಸಂಶಯಃಕಾರ್ಯಂಕುರ್ಯಾತ್ಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಸಸಂಶಯಂ। ಏಷದೋಷೋಮಹಾನ್ಹಿಸ್ಯಾನ್ಮಮಸೀತಾಭಿಭಾ
ಷಣೇ ॥ ೩೬ ॥ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಶ್ಚವೈದೇಹ್ಯಾಭವತ್ಯನಭಿಭಾಷಣೇ । ಭೂತಾಶ್ಚಾರ್ಥಾವಿಪದ್ಯಂತೇದೇಶಕಾಲವಿರೋಧಿತಾಃ ॥ ೩೭ ॥
ವಿಕ್ಲಬಂದೂತಮಾಸಾದ್ಯತಮಸ್ಸೂರ್ಯೋದಯೇಯಥಾ । ಅರ್ಥಾನರ್ಥಾಂತರೇಬುದ್ಧಿರ್ನಿಶ್ಚಿತಾಪಿನಶೋಭತೇ ॥ ೩೮ ॥ ಘಾತ
ಯಂತಿಹಿಕಾರ್ಯಾಣಿದೂತಾಃಪಂಡಿತಮಾನಿನಃ । ನವಿನಶ್ಯೇತ್ಕಥಂಕಾರ್ಯಂವೈಕ್ಲಬ್ಯಂನಕಥಂಭವೇತ್ ॥ ೩೯ ॥ ಲಂಘನಂಚಸಮುದ್ರ
ಸ್ಯಕಥನ್ನುನವೃಥಾಭವೇತ್ । ಕಥನ್ನುಖಲುವಾಕ್ಯಂಮೇಶೃಣುಯಾನ್ನೋದ್ವಿಜೇತವಾ ॥ ೪೦ ॥ ಇತಿಸಂಚಿಂತ್ಯಹನುಮಾಂಶ್ಚಕಾರ
ಮತಿಮಾನ್ಮತಿಂ । ರಾಮಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಾಣಂಸ್ವಬಂಧುಮನುಕೀರ್ತಯನ್ ॥ ೪೧ ॥ ನೈನಾಮುದ್ವೇಜಯಿಷ್ಯಾಮಿತದ್ಬಂ
ಧುಮನುಶೋಚತೀಂ । ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂವರಿಷ್ಠಸ್ಯರಾಮಸ್ಯವಿದಿತಾತ್ಮನಃ ॥ ೪೨ ॥ ಶುಭಾನಿಧರ್ಮಯುಕ್ತಾನಿವಚನಾನಿಸಮ
ರ್ಪಯನ್ । ಶ್ರಾವಯಿಷ್ಯಾಮಿಸರ್ವಾಣಿಮಧುರಾಂಪ್ರಬ್ರುವನ್ಗಿರಂ ॥ ೪೩ ॥ ಶ್ರದ್ಧಾಸ್ಯತಿಯಥಾಹೀಯಂತಥಾಸರ್ವಂಸಮಾದ
ಧೇ ॥ ಇತಿಸಬಹುವಿಧಂಮಹಾನುಭಾವೋಜಗತಿಪತೇಃಪ್ರಮದಾಮವೇಕ್ಷಮಾಣಃ । ಮಧುರಮವಿತಥಂಜಗಾದವಾಕ್ಯಂದ್ರುಮ
ವಿಟಪಾಂತರಮಾಸ್ಥಿತೋಹನೂಮಾನ್ ॥ ೪೪ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಂಬಹುವಿಧಾಂಚಿಂತಾಂಚಿಂತಯಿತ್ವಾಮಹಾಕಪಿಃ । ಸಂಶ್ರವೇಮಧುರಂವಾಕ್ಯಂವೈದೇಹ್ಯಾವ್ಯಾಜಹಾರಹ ॥ ೧ ॥
ರಾಜಾದಶರಥೋನಾಮರಥಕುಂಜರವಾಜಿಮಾನ್ । ಪುಣ್ಯಶೀಲೋಮಹಾಕೀರ್ತಿಃಋಜುರಾಸೀನ್ಮಹಾಯಶಾಃ ॥ ೨ ॥ ರಾಜ
ರ್ಷೀಣಾಂಗುಣಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತಪಸಾಚರ್ಷಿಭಿಸ್ಸಮಃ । ಚಕ್ರವರ್ತಿಕುಲೇಜಾತಃಪುರಂದರಸಮೋಬಲೇ ॥ ೩ ॥ ಅಹಿಂಸಾರತಿರಕ್ಷು
ದ್ರೋಘೃಣೀಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ। ಮುಖ್ಯಶ್ಚೇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಃ॥೪॥ ಪಾರ್ಥಿವವ್ಯಂಜನೈರ್ಯುಕ್ತಃಪೃಥು
ಶ್ರೀಃಪಾರ್ಥಿವರ್ಷಭಃ । ಪೃಥಿವ್ಯಾಂಚತುರಂತಾಯಾಂವಿಶ್ರುತಸ್ಸುಖದಸ್ಸುಖೀ ॥೫॥ ತಸ್ಯಪುತ್ರಃಪ್ರಿಯೋಜ್ಯೇಷ್ಠಸ್ತಾರಾಧಿಪನಿ
ಭಾನನಃ । ರಾಮೋನಾಮವಿಶೇಷಜ್ಞಃಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸರ್ವಧನುಷ್ಮತಾಂ ॥೬॥ ರಕ್ಷಿತಾಸ್ವಸ್ಯಧರ್ಮಸ್ಯಸ್ವಜನಸ್ಯಾಭಿರಕ್ಷಿತಾ। ರಕ್ಷಿತಾ
ಜೀವಲೋಕಸ್ಯಧರ್ಮಸ್ಯಚಪರಂತಪಃ॥೭॥ ತಸ್ಯಸತ್ಯಾಭಿಸಂಧಸ್ಯವೃದ್ಧಸ್ಯವಚನಾತ್ಪಿತುಃ। ಸಭಾರ್ಯಸ್ಸಹಚಭ್ರಾತ್ರಾವೀರಃಪ್ರ
ವ್ರಾಜಿತೋವನಂ ॥೮॥ ತೇನತತ್ರಮಹಾರಣ್ಯೇಮೃಗಯಾಂಪರಿಧಾವತಾ। ರಾಕ್ಷಸಾನಿಹತಾಶ್ಶೂರಾಬಹವಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ ॥
ಜನಸ್ಥಾನವಧಂಶ್ರುತ್ವಾಹತೌಚಖರದೂಷಣೌ । ತತಸ್ತ್ವಮರ್ಷಾಪಹೃತಾಜಾನಕೀರಾವಣೇನತು॥೧೦॥ ವಂಚಯಿತ್ವಾವನೇ
ರಾಮಂಮೃಗರೂಪೇಣಮಾಯಯಾ। ಸಮಾರ್ಗಮಾಣಸ್ತಾಂದೇವೀಂರಾಮಸ್ಸೀತಾಮನಿಂದಿತಾಂ ॥೧೧॥ ಆಸಸಾದವನೇಮಿತ್ರಂ
ಸುಗ್ರೀವಂನಾಮವಾನರಂ । ತತಸ್ಸವಾಲಿನಂಹತ್ವಾರಾಮಃಪರಪುರಂಜಯಃ ॥೧೨॥ ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ್ಕಪಿರಾಜ್ಯಂತತ್ಸುಗ್ರೀವಾ
ಯಮಹಾಬಲಃ। ಸುಗ್ರೀವೇಣಾಪಿಸಂದಿಷ್ಟಾಹರಯಃಕಾಮರೂಪಿಣಃ॥೧೩॥ ದಿಕ್ಷುಸರ್ವಾಸುತಾಂದೇವೀಂವಿಚಿನ್ವಂತಿಸಹಸ್ರಶಃ।
ಅಹಂಸಂಪಾತಿವಚನಾಚ್ಛತಯೋಜನಮಾಯತಂ ॥ ೧೪ ॥ ಅಸ್ಯಾಹೇತೋರ್ವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯಾಸ್ಸಾಗರಂವೇಗವಾನ್ಪ್ಲುತಃ । ಯಥಾ
ರೂಪಾಂಯಥಾವರ್ಣಾಂಯಥಾಲಕ್ಷ್ಮೀಂಚನಿಶ್ಚಿತಾಂ ॥೧೫॥ ಅಶ್ರೌಷಂರಾಘವಸ್ಯಾಹಂಸೇಯಮಾಸಾದಿತಾಮಯಾ । ವಿರರಾ
ಮೈವಮುಕ್ತ್ವಾಸೌವಾಚಂವಾನರಪುಂಗವಃ ॥೧೬॥ ಜಾನಕೀಚಾಪಿತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಿಸ್ಮಯಂಪರಮಂಗತಾ । ತತಸ್ಸಾವಕ್ರಕೇ
ಶಾಂತಾಸುಕೇಶೀಕೇಶಸಂವೃತಂ ॥ ೧೭ ॥ ಉನ್ನಮ್ಯವದನಂಭೀರುಶ್ಶಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷಮೈಕ್ಷತ ॥ ನಿಶಮ್ಯಸೀತಾವಚನಂಕಪೇಶ್ಚ
ದಿಶಶ್ಚಸರ್ವಾಃಪ್ರದಿಶಶ್ಚವೀಕ್ಷ್ಯ। ಸ್ವಯಂಪ್ರಹರ್ಷಂಪರಮಂಜಗಾಮಸರ್ವಾತ್ಮನಾರಾಮಮನುಸ್ಮರಂತೀ ॥ ೧೮ ॥ ಸಾತಿ
ರ್ಯಗೂರ್ಧ್ವಂಚತಥಾಪ್ಯಧಸ್ತಾನ್ನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಾತಮಚಿಂತ್ಯಬುದ್ಧಿಂ । ದದರ್ಶಪಿಂಗಾಧಿಪತೇರಮಾತ್ಯಂವಾತಾತ್ಮಜಂಸೂರ್ಯ
ಮಿವೋದಯಸ್ಥಂ ॥ ೧೯ ॥ ಇತಿ–ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಏಕತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಶ್ಶಾಖಾಂತರೇಲೀನಂದೃಷ್ಟ್ವಾಚಲಿತಮಾನಸಾ । ವೇಷ್ಟಿತಾರ್ಜುನವಸ್ತ್ರಂತಂವಿದ್ಯುತ್ಸಂಘಾತಪಿಂಗಳಂ ॥ ೧ ॥ ಸಾ
ದದರ್ಶಕಪಿಂತತ್ರಪ್ರಶ್ರಿತಂಪ್ರಿಯವಾದಿನಂ । ಫುಲ್ಲಾಶೋಕೋತ್ಕರಾಭಾಸಂತಪ್ತಚಾಮೀಕರೇಕ್ಷಣಂ ॥೨॥ ಮೈಥಿಲೀಚಿಂತಯಾ
ಮಾಸವಿಸ್ಮಯಂಪರಮಂಗತಾ । ಅಹೋಭೀಮಮಿದಂರೂಪಂವಾನರಸ್ಯದುರಾಸದಂ ॥ ೩ ॥ ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷಮಿತಿಜ್ಞಾತ್ವಾಪುನ
ರೇವಮುಮೋಹಸಾ । ವಿಲಲಾಪಭೃಶಂಸೀತಾಕರುಣಂಭಯಮೋಹಿತಾ॥೪॥ ರಾಮರಾಮೇತಿದುಃಖಾರ್ತಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇತಿಚಭಾಮಿನೀ
ರುರೋದಬಹುಧಾಸೀತಾಮಂದಂಮಂದಸ್ವರಾಸತೀ ॥೫॥ ಸಾತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಂವಿನೀತವದುಪಸ್ಥಿತಂ। ಮೈಥಿಲೀಚಿಂತ
ಯಾಮಾಸಸ್ವಪ್ನೋಯಮಿತಿಭಾಮಿನೀ॥೬॥ ಸಾವೀಕ್ಷಮಾಣಾಪೃಥುಭುಗ್ನವಕ್ತ್ರಂಶಾಖಾಮೃಗೇಂದ್ರಸ್ಯಯಥೋಕ್ತಕಾರಂ। ದದರ್ಶ
ಪಿಂಗಾಧಿಪತೇರಮಾತ್ಯಂವಾತಾತ್ಮಜಂಬುದ್ಧಿಮತಾಂವರಿಷ್ಠಂ ॥ ೭ ॥ ಸಾತಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯೈವಭೃಶಂವಿಸಂಜ್ಞಾಗತಾಸುಕಲ್ಪೇವಬ
ಭೂವಸೀತಾ। ಚಿರೇಣಸಂಜ್ಞಾಂಪ್ರತಿಲಭ್ಯಭೂಯೋವಿಚಿಂತಯಾಮಾಸವಿಶಾಲನೇತ್ರಾ ॥ ೮ ॥ ಸ್ವಪ್ನೋಮಯಾಯಂವಿಕೃತೋದ್ಯ
ದೃಷ್ಟಃಶಾಖಾಮೃಗಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಗಣೈರ್ನಿಷಿದ್ಧಃ। ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತುರಾಮಾಯಸಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯಯಥಾಪಿತುರ್ಮೇಜನಕಸ್ಯರಾಜ್ಞಃ॥೯॥
ಸ್ವಪ್ನೋಪಿನಾಯಂನಹಿಮೇಸ್ತಿನಿದ್ರಾಶೋಕೇನದುಃಖೇನಚಪೀಡಿತಾಯಾಃ । ಸುಖಂಹಿಮೇನಾಸ್ತಿಯತೋಸ್ಮಿಹೀನಾತೇನೇಂದುಪೂರ್ಣ

ರ್ಣಪ್ರತಿಮಾನನೇನ ॥೧೦॥ ರಾಮೇತಿರಾಮೇತಿಸದೈವಬುದ್ಧ್ಯಾವಿಚಿಂತ್ಯವಾಚಾಬ್ರುವತೀತಮೇವ।ತಸ್ಯಾನುರೂಪಾಂಚಕಥಾಂತಮ
ರ್ಥಮೇವಂಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿತಥಾಶ್ರುಣೋಮಿ ॥ ೧೧ ॥ ಅಹಂಹಿತಸ್ಯಾದ್ಯಮನೋಭವೇನಸುಪೀಡಿತಾತದ್ಗತಸರ್ವಭಾವಾ।ವಿಚಿಂತಯಂ
ತೀಸತತಂತಮೇವತಥೈವಪಶ್ಯಾಮಿತಥಾಶ್ರುಣೋಮಿ॥೧೨॥ ಮನೋರಥಸ್ಸ್ಯಾದಿತಿಚಿಂತಯಾಮಿತಥಾಪಿಬುದ್ಧ್ಯಾಚವಿತರ್ಕಯಾ
ಮಿ।ಕಿಂಕಾರಣಂತಸ್ಯಹಿನಾಸ್ತಿರೂಪಂಸುವ್ಯಕ್ತರೂಪಶ್ಚವದತ್ಯಯಂಮಾಂ ॥೧೩॥ ನಮೋಸ್ತುವಾಚಸ್ಪತಯೇಸವಜ್ರಿಣೇಸ್ವಯಂ
ಭುವೇಚೈವಹುತಾಶನಾಯಚ।ಅನೇನಚೋಕ್ತಂಯದಿದಂಮಮಾಗ್ರತೋವನೌಕಸಾತಚ್ಚತಥಾಸ್ತುನಾನ್ಯಥಾ ॥೧೪॥ ಇತಿಶ್ರೀಮ
ದ್ರಾಮಾಯಣೇಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸೋವತೀರ್ಯದ್ರುಮಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ವಿದ್ರುಮಪ್ರತಿಮಾನನಃ।ವಿನೀತವೇಷಃಕೃಪಣಃಪ್ರಣಿಪತ್ಯೋಪಸೃತ್ಯಚ ॥೧॥ ತಾಮಬ್ರವೀ
ನ್ಮಹಾತೇಜಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಶಿರಸ್ಯಂಜಲಿಮಾಧಾಯಸೀತಾಂಮಧುರಯಾಗಿರಾ ॥ ೨ ॥ ಕಾಸಿಪದ್ಮಪಲಾ
ಶಾಕ್ಷೀಕ್ಲಿಷ್ಟಕೌಶೇಯವಾಸಿನೀ। ದ್ರುಮಸ್ಯಶಾಖಾಮಾಲಂಬ್ಯತಿಷ್ಠಸಿತ್ವಮನಿಂದಿತೇ ॥೩॥ ಕಿಮರ್ಥಂತವನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂವಾರಿಸ್ರ
ವತಿಶೋಕಜಂ।ಪುಂಡರೀಕಪಲಾಶಾಭ್ಯಾಂವಿಪ್ರಕೀರ್ಣಮಿವೋದಕಂ ॥ ೪ ॥ ಸುರಾಣಾಮಸುರಾಣಾಂವಾನಾಗಗಂಧರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ।
ಯಕ್ಷಾಣಾಂಕಿನ್ನರಾಣಾಂವಾಕಾತ್ವಂಭವಸಿಶೋಭನೇ ॥ ೫ ॥ ಕಾತ್ವಂಭವಸಿರುದ್ರಾಣಾಂಮರುತಾಂವಾವರಾನನೇ।ವಸೂನಾಂವಾ
ವರಾರೋಹೇದೇವತಾಪ್ರತಿಭಾಸಿಮೇ ॥ ೬ ॥ ಕಿನ್ನುಚಂದ್ರಮಸಾಹೀನಾಪತಿತಾವಿಬುಧಾಲಯಾತ್।ರೋಹಿಣೀಜ್ಯೋತಿಷಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾ
ಶ್ರೇಷ್ಠಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತಾ ॥ ೭ ॥ ಕಾತ್ವಂಭವಸಿಕಲ್ಯಾಣಿತ್ವಮನಿಂದಿತಲೋಚನೇ । ಕೋಪಾದ್ವಾಯದಿವಾಮೋಹಾದ್ಭರ್ತಾರಮ
ಸಿತೇಕ್ಷಣೇ ॥೮॥ ವಸಿಷ್ಠಂಕೋಪಯಿತ್ವಾತ್ವಂನಾಸಿಕಲ್ಯಾಣ್ಯರುಂಧತೀ।ಕೋನುಪುತ್ರಃಪಿತಾಭ್ರಾತಾಭರ್ತಾವಾತೇಸುಮಧ್ಯಮೇ॥
ಅಸ್ಮಾಲ್ಲೋಕಾದಮುಂಲೋಕಂಗತಂತ್ವಮನುಶೋಚಸಿ । ರೋದನಾದತಿನಿಶ್ವಾಸಾದ್ಭೂಮಿಸಂಸ್ಪರ್ಶನಾದಪಿ॥೧೦॥ ನತ್ವಾಂದೇವೀ
ಮಹಂಮನ್ಯೇರಾಜ್ಞಃಸಂಜ್ಞಾವಧಾರಣಾತ್ । ವ್ಯಂಜನಾನಿಚತೇಯಾನಿಲಕ್ಷಣಾನಿಚಲಕ್ಷಯೇ ॥೧೦॥ ಮಹಿಷೀಭೂಮಿಪಾಲಸ್ಯರಾ
ಜಕನ್ಯಾಸಿಮೇಮತಾ। ರಾವಣೇನಜನಸ್ಥಾನಾದ್ಬಲಾದಪಹೃತಾಯದಿ॥೧೧॥ ಸೀತಾತ್ವಮಸಿಭದ್ರಂತೇತನ್ಮಮಾಚಕ್ಷ್ವಪೃಚ್ಛತಃ।
ಯಥಾಹಿತವವೈದೈನ್ಯಂರೂಪಂಚಾಪ್ಯತಿಮಾನುಷಂ ॥೧೨॥ ತಪಸಾಚಾನ್ವಿತೋವೇಷಸ್ತ್ವಂರಾಮಮಹಿಷೀಧ್ರುವಂ । ಸಾತಸ್ಯ
ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಕೀರ್ತನಹರ್ಷಿತಾ ॥ ೧೩ ॥ ಉವಾಚವಾಕ್ಯಂವೈದೇಹೀಹನೂಮಂತಂದ್ರುಮಾಶ್ರಿತಂ । ಪೃಥಿವ್ಯಾಂರಾ
ಜಸಿಂಹಾನಾಂಮುಖ್ಯಸ್ಯವಿದಿತಾತ್ಮನಃ ॥ ೧೪ ॥ ಸ್ನುಷಾದಶರಥಸ್ಯಾಹಂಶತ್ರುಸೈನ್ಯಪ್ರತಾಪಿನಃ । ದುಹಿತಾಜನಕಸ್ಯಾಹಂ
ವೈದೇಹಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥ ೧೫ ॥ ಸೀತೇತಿನಾಮನಾಮ್ನಾಹಂಭಾರ್ಯಾರಾಮಸ್ಯಧೀಮತಃ । ಸಮಾದ್ವಾದಶತತ್ರಾಹಂರಾಘ
ವಸ್ಯನಿವೇಶನೇ ॥ ೧೬ ॥ ಭುಂಜಾನಾಮಾನುಷಾನ್ಭೋಗಾನ್ ಸರ್ವಕಾಮಸಮೃದ್ಧಿನೀ । ತತ್ರತ್ರಯೋದಶೇವರ್ಷೇರಾಜ್ಯೇನೇಕ್ಷ್ವಾ
ಕುನಂದನಂ ॥ ೧೭ ॥ ಅಭಿಷೇಚಯಿತುಂರಾಜಾಸೋಪಾಧ್ಯಾಯಃಪ್ರಚಕ್ರಮೇ । ತಸ್ಮಿನ್ಸಂಭ್ರಿಯಮಾಣೇತುರಾಘವಸ್ಯಾಭಿ
ಷೇಚನೇ ॥ ೧೮ ॥ ಕೈಕೇಯೀನಾಮಭರ್ತಾರಂದೇವೀವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ನಪಿಬೇಯಂನಖಾದೇಯಂಪ್ರತ್ಯಹಂಮಮಭೋಜನಂ ॥
ಏಷಮೇಜೀವಿತಸ್ಯಾಂತೋರಾಮೋಯದ್ಯಭಿಷಿಚ್ಯತೇ। ಯತ್ತದುಕ್ತಂತ್ವಯಾವಾಕ್ಯಂಪ್ರೀತ್ಯಾನೃಪತಿಸತ್ತಮ ॥ ೨೦ ॥ ತಚ್ಚೇದಂ
ನಾನೃತಂಕಾರ್ಯಂವನಂಗಚ್ಛತುರಾಘವಃ । ಸರಾಜಾಸತ್ಯವಾಗ್ದೇವ್ಯಾವರದಾನಮನುಸ್ಮರನ್ ॥ ೨೧ ॥ ಮುಮೋಹವಚನಂಶ್ರು
ತ್ವಾಕೈಕೇಯ್ಯಾಃಕ್ರೂರಮಪ್ರಿಯಂ । ತತಸ್ತುಸ್ಥವಿರೋರಾಜಾಸತ್ಯೇಧರ್ಮೇವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ॥೨೨॥ಜ್ಯೇಷ್ಠಂಯಶಸ್ವಿನಂಪುತ್ರಂರುದಂ
ರಾಜ್ಯಮಯಾಚತ । ಸಪಿತುರ್ವಚನಂಶ್ರೀಮಾನಭಿಷೇಕಾತ್ಪರಂಪ್ರಿಯಂ ॥ ೨೪ ॥ ಮನಸಾಪೂರ್ವಮಾಸಾದ್ಯವಾಚಾಪ್ರತಿಗೃ
ಹೀತವಾನ್ । ದದ್ಯಾನ್ನಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಯಾನ್ನಬ್ರೂಯಾತ್ಕಿಂಚಿದಪ್ರಿಯಂ ॥೨೫॥ ಅಪಿಜೀವಿತಹೇತೋರ್ವಾರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾ
ಕ್ರಮಃ। ಸವಿಹಾಯೋತ್ತರೀಯಾಣಿಮಹಾರ್ಹಾಣಿಮಹಾಯಶಾಃ ॥ ೨ ॥ ವಿಸೃಜ್ಯಮನಸಾರಾಜ್ಯಂಜನನ್ಯೈಮಾಂಸಮಾ
ದಿಶತ್ । ಸಾಹಂತಸ್ಯಾಗ್ರತಸ್ತೂರ್ಣಂಪ್ರಸ್ಥಿತಾವನಚಾರಿಣೀ ॥೨೭॥ ನಹಿಮೇತೇನಹೀನಾಯಾವಾಸಸ್ಸ್ವರ್ಗೇಪಿರೋಚತೇ । ಪ್ರಾ
ಗೇವತುಮಹಾಭಾಗಃಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮಿತ್ರನಂದನಃ ॥೨೮॥ ಪೂರ್ವಜಸ್ಯಾನುಯಾತ್ರಾರ್ಥೇದ್ರುಮಚೀರೈರಲಂಕೃತಃ । ತೇವಯಂಭ
ರ್ತುರಾದೇಶಂಬಹುಮಾನ್ಯದೃಢವ್ರತಾಃ ॥೨೯॥ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸ್ಸ್ಮಪುರಾದೃಷ್ಟಂವನಂಗಂಭೀರದರ್ಶನಂ। ವಸತೋದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ
ತಸ್ಯಾಹಮಮಿತೌಜಸಃ ॥ ೩೦ ॥ ರಕ್ಷಸಾಪಹೃತಾಭಾರ್ಯಾರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ।ದ್ವೌಮಾಸೌತೇನಮೇಕಾಲೋಜೀವಿತಾನು
ಗ್ರಹಃಕೃತಃ ॥ ೩೧ ॥ ಊರ್ಧ್ವಂದ್ವಾಭ್ಯಾಂತುಮಾಸಾಭ್ಯಾಂತತಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮಿಜೀವಿತಂ ॥ ಇತಿ–ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ಹನೂಮಾನ್ಹರಿಯೂಥಪಃ । ದುಃಖಾದ್ದುಃಖಾಭಿಭೂತಾಯಾಸ್ಸಾಂತ್ವಮುತ್ತರಮಬ್ರ
ವೀತ್ ॥ ೧ ॥ ಅಹಂರಾಮಸ್ಯಸಂದೇಶಾದ್ದೇವಿದೂತಸ್ತವಾಗತಃ । ವೈದೇಹೀಕುಶಲೀರಾಮಸ್ತ್ವಾಂಚಕೌಶಲಮಬ್ರ
ಯೋಬ್ರಾಹ್ಮಮಸ್ತ್ರಂವೇದಾಂಶ್ಚವೇದವೇದವಿದಾಂವರಃ। ಸತ್ವಾಂದಾಶರಥೀರಾಮೋದೇವಿಕೌಶಲಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೨ ॥
ಹಾತೇಜಾಭರ್ತುಸ್ತೇನುಚರಃಪ್ರಿಯಃ । ಕೃತವಾನ್ಶೋಕಸಂತಪ್ತಶ್ಶಿರಸಾತೇಭಿವಾದನಂ ॥ ೩ ॥ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮ ॥ ೪ ॥ಸಾತಯೋಃಕುಶಲಂದೇವೀನಿಶಮ್ಯ

ನರಸಿಂಹಯೋಃ । ಪ್ರೀತಿಸಂಹೃಷ್ಟಸರ್ವಾಂಗೀಹನೂಮಂತಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ॥೫॥ ಕಲ್ಯಾಣೀಬತಗಾಥೇಯಂಲೌಕಿಕೀಪ್ರತಿಭಾತಿ
ಮಾ । ಏತಿಜೀವಂತಮಾನಂದೋನರಂವರ್ಷಶತಾದಪಿ ॥೬॥ ತಯಾಸಮಾಗತೇತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರೀತಿರುತ್ಪಾದಿತಾದ್ಭುತಾ । ಪರಸ್ಪರೇಣ
ಚಾಲಾಪಂವಿಶ್ವಸ್ತೌತೌಪ್ರಚಕ್ರತುಃ ॥೭॥ ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಹನೂಮಾನ್ಹರಿಯೂಥಪಃ । ಸೀತಾಯಾಶ್ಶೋಕದೀನಾ
ಯಾಸ್ಸಮೀಪಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥೮॥ ಯಥಾಯಥಾಸಮೀಪಂಸಹನೂಮಾನುಪಸರ್ಪತಿ । ತಥಾತಥಾರಾವಣಂಸಾತಂಸೀತಾ
ಪರಿಶಂಕತೇ ॥೯॥ ಅಹೋಧಿಗ್ದುಷ್ಕೃತಮಿದಂಕಥಿತಂಹಿಯದಸ್ಯಮೇ । ರೂಪಾಂತರಮುಪಾಗಮ್ಯಸಏವಾಯಂಹಿರಾವಣಃ ॥೧೦॥
ತಾಮಶೋಕಸ್ಯಶಾಖಾಂಸಾವಿಮುಕ್ತ್ವಾಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ । ತಸ್ಯಾಮೇವಾನವದ್ಯಾಂಗೀಧರಣ್ಯಾಂಸಮುಪಾವಿಶತ್ ॥ ೧೧ ॥ ಹನೂ
ಮಾನಪಿದುಃಖಾರ್ತಾಂತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಭಯಮೋಹಿತಾಂ । ಅವಂದತಮಹಾಬಾಹುಸ್ತತಸ್ತಾಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ॥೧೨॥ ಸಾಚೈನಂ
ಭಯವಿತ್ರಸ್ತಾಭೂಯೋನೈವಾಭ್ಯುದೈಕ್ಷತ । ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಂದಮಾನಂತುಸೀತಾಶಶಿನಿಭಾನನಾ ॥ ೧೩ ॥ ಅಬ್ರವೀದ್ದೀರ್ಘ
ಮುಚ್ಛ್ವಸ್ಯವಾನರಂಮಧುರಸ್ವರಾ । ಮಾಯಾಂಪ್ರವಿಷ್ಟೋಮಾಯಾವೀಯದಿತ್ವಂರಾವಣಸ್ಸ್ವಯಂ ॥೧೪॥ ಉತ್ಪಾದಯಸಿ
ಮೇಭೂಯಸ್ಸಂತಾಪಂತನ್ನಶೋಭನಂ । ಸ್ವಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯರೂಪಂಯಃಪರಿವ್ರಾಜಕರೂಪಧೃತ್ ॥೧೫॥ ಜನಸ್ಥಾನೇಮಯಾದೃಷ್ಟ
ಸ್ತ್ವಂಸಏವಾಸಿರಾವಣಃ । ಉಪವಾಸಕೃಶಾಂದೀನಾಂಕಾಮರೂಪನಿಶಾಚರ॥೧೬॥ ಸಂತಾಪಯಸಿಮಾಂಭೂಯಸ್ಸಂತಪ್ತಾಂ
ತನ್ನಶೋಭನಂ । ಅಥವಾನೈತದೇವಂಹಿಯನ್ಮಯಾಪರಿಶಂಕಿತಂ ॥೧೭॥ ಮನಸೋಹಿಮಮಪ್ರೀತಿರುತ್ಪನ್ನಾತವದರ್ಶನಾತ್ । ಯ
ದಿರಾಮಸ್ಯದೂತಸ್ತ್ವಮಾಗತೋಭದ್ರಮಸ್ತುತೇ ॥೧೮॥ ಪೃಚ್ಛಾಮಿತ್ವಾಂಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಪ್ರಿಯಾರಾಮಕಥಾಹಿಮೇ । ಗುಣಾನ್ರಾಮ
ಸ್ಯಕಥಯಪ್ರಿಯಸ್ಯಮಮವಾನರ ॥ ೧೯ ॥ ಚಿತ್ತಂಹರಸಿಮೇಸೌಮ್ಯನದೀಕೂಲಂಯಥಾರಯಃ । ಅಹೋಸ್ವಪ್ನಸ್ಯಸುಖತಾಯಾ
ಹಮೇವಂಚಿರಾಹೃತಾ ॥ ೨೦ ॥ ಪ್ರೇಷಿತಂನಾನುಪಶ್ಯಾಮಿರಾಘವೇಣವನೌಕಸಂ । ಸ್ವಪ್ನೇಪಿಯದ್ಯಹಂವೀರಂರಾಘವಂಸಹ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥ ೨೧ ॥ ಪಶ್ಯೇಯಂನಾವಸೀದೇಯಂಸ್ವಪ್ನೋಪಿಮಮಮತ್ಸರೀ । ನಾಹಂಸ್ವಪ್ನಮಿಮಂಮನ್ಯೇಸ್ವಪ್ನೇದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಹಿವಾನರಂ ॥ ೨೨ ॥ ನಶಕ್ಯೋಭ್ಯುದಯಃಪ್ರಾಪ್ತುಂಪ್ರಾಪ್ತಶ್ಚಾಭ್ಯುದಯೋಮಮ । ಕಿನ್ನುಸ್ಯಾಚ್ಚಿತ್ತಮೋಹೋಯಂಭವೇದ್ವಾ
ತಗತಿಸ್ತ್ವಿಯಂ ॥ ೨೩ ॥ ಉನ್ಮಾದಜೋವಿಕಾರೋವಾಸ್ಯಾದಿಯಂಮೃಗತೃಷ್ಣಿಕಾ । ಅಥವಾನಾಯಮುನ್ಮಾದೋಮೋಹೋಪ್ಯು
ನ್ಮಾದಲಕ್ಷಣಃ ॥ ೨೪ ॥ ಸಂಬುಧ್ಯೇಚಾಹಮಾತ್ಮಾನಮಿಮಂಚಾಪಿವನೌಕಸಂ । ಇತ್ಯೇವಂಬಹುಧಾಸೀತಾಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಬಲಾ
ಬಲಂ॥೨೫॥ರಕ್ಷಸಾಂಕಾಮರೂಪತ್ವಾನ್ಮೇನೇತಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ।ಏತಾಂಬುದ್ಧಿಂತದಾಕೃತ್ವಾಸೀತಾಸಾತನುಮಧ್ಯಮಾ ॥೨೬॥
ನಪ್ರತಿವ್ಯಾಜಹಾರಾಥವಾನರಂಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಸೀತಾಯಾಶ್ಚಿಂತಿತಂಬುಧ್ವಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥೨೭॥ ಶ್ರೋತ್ರಾನು
ಕೂಲೈರ್ವಚನೈಸ್ತದಾತಾಂಸಂಪ್ರಹರ್ಷಯತ್ । ಆದಿತ್ಯಇವತೇಜಸ್ವೀಲೋಕಕಾಂತಶ್ಶಶೀಯಥಾ ॥೨೮॥ ಯಸ್ತುವಿಗ್ರಹವಾನ್
ಧರ್ಮಸ್ಸಾಧುಸ್ಸತ್ಯಪ್ರತಿಶ್ರವಃ।ಪರಿತ್ರಾತಾಪ್ರದಾತಾಚಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತಃ॥೨೯॥ಬಲವಾನ್ಮಾತರಿಶ್ವೇವಮಹೇಂದ್ರಇವದುರ್ಜ
ಯಃ । ರಾಜಾಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯದೇವೋವೈಶ್ರವಣೋಯಥಾ ॥ ೩೦ ॥ ವಿಕ್ರಮೇಣೋಪಪನ್ನಶ್ಚಯಥಾವಿಷ್ಣುರ್ಮಹಾಯಶಾಃ ।
ಸತ್ಯವಾದೀಮಧುರವಾಕ್ದೇವೋವಾಚಸ್ಪತಿರ್ಯಥಾ ॥೩೧॥ ರೂಪವಾನ್ಸುಭಗಃಶ್ರೀಮಾನ್ ಕಂದರ್ಪಇವಮೂರ್ತಿಮಾನ್।ಸ್ಥಾನ
ಕ್ರೋಧಃಪ್ರಹರ್ತಾಶ್ಚಶ್ರೇಷ್ಠೋಲೋಕೇಮಹಾರಥಃ॥ ॥ ೩೨ ॥ ಬಾಹುಚ್ಛಾಯಾಮವಷ್ಟಬ್ಧೋಯಸ್ಯಲೋಕೋಮಹಾತ್ಮನಃ ।
ದೇವಾಇವಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯನೋದಂತೇವಿಗತಜ್ವರಾಃ ॥ ೩೩ ॥ ಅಪಕೃಷ್ಯಾಶ್ರಮಪದಾನ್ಮೃಗರೂಪೇಣರಾಘವಂ।ಶೂನ್ಯೇಯೇನಾಪ
ನೀತಾಸಿತಸ್ಯದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿತತ್ಫಲಂ ॥ ೩೪ ॥ ನಚಿರಾದ್ರಾವಣಂಸಂಖ್ಯೇಯೋವಧಿಷ್ಯತಿವೀರ್ಯವಾನ್ । ರೋಷಪ್ರಮುಕ್ತೈರಿಷುಭಿರ್ಜ್ವ
ಲದ್ಭಿರಿವಪಾವಕೈಃ ॥ ೩೫ ॥ ತೇನಾಹಂಪ್ರೇಷಿತೋದೂತಸ್ತ್ವತ್ಸಕಾಶಮಿಹಾಗತಃ । ತ್ವದ್ವಿಯೋಗೇನದುಃಖಾರ್ತಸ್ಸತ್ವಾಂಕೌಶಲ
ಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೩೬ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧನಃ । ಅಭಿವಾದ್ಯಮಹಾಬಾಹುಸ್ಸತ್ವಾಂಕೌಶಲಮ
ಬ್ರವೀತ್ ॥೩೭॥ ರಾಮಸ್ಯಚಸಖಾದೇವಿಸುಗ್ರೀವೋನಾಮವಾನರಃ। ರಾಜಾವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂಸತ್ವಾಂಕೌಶಲಮಬ್ರವೀತ್। ನಿ
ತ್ಯಂಸ್ಮರತಿರಾಮಸ್ತ್ವಾಂಸಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ದಿಷ್ಟ್ಯಾಜೀವಸಿವೈದೇಹಿರಾಕ್ಷಸೀವಶಮಾಗತಾ ॥ ೩೯ ॥ ನಚಿರಾದ್ದ್ರ
ಕ್ಷ್ಯಸೇರಾಮಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾಬಲಂ । ಮಧ್ಯೇವಾನರಕೋಟೀನಾಂಸುಗ್ರೀವಂಚಾಮಿತೌಜಸಂ ॥೪೦॥ ಅಹಂಸುಗ್ರೀವಸ
ಚಿವೋಹನೂಮಾನ್ನಾಮವಾನರಃ।ಪ್ರವಿಷ್ಟೋನಗರೀಂಲಂಕಾಂಲಂಘಯಿತ್ವಾಮಹೋದಧಿಂ ॥ ೪೧ ॥ ಕೃತ್ವಾಮೂರ್ಧ್ನಿಪದನ್ಯಾ
ಸಂರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ । ತ್ವಾಂದ್ರಷ್ಟುಮುಪಯಾತೋಹಂಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ ॥ ೪೨ ॥ ನಾಹಮಸ್ಮಿತಥಾದೇವಿಯಥಾ
ಮಾಮವಗಚ್ಛಸಿ । ವಿಶಂಕಾತ್ಯಜ್ಯತಾಮೇಷಾಶ್ರದ್ಧತ್ಸ್ವವದತೋಮಮ ॥ ೪೩ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ-ಸುಂ
ದರಕಾಂಡೇ-ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ತಾಂತುರಾಮಕಥಾಂಶ್ರುತ್ವಾವೈದೇಹೀವಾನರರ್ಷಭಾತ್ । ಉವಾಚವಚನಂಸಾಂತ್ವಮಿದಂಮಧುರಯಾಗಿರಾ ॥ ೧ ॥ ಕ್ವ
ತೇರಾಮೇಣಸಂಸರ್ಗಃಕಥಂಜಾನಾಸಿಲಕ್ಷ್ಮಣಂ।ವಾನರಾಣಾಂನರಾಣಾಂಚಕಥಮಾಸೀತ್ಸಮಾಗಮಃ॥ ೨ ॥ ಯಾನಿರಾಮಸ್ಯಲಿಂ-

ತಿಂಗಾನಿಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಚವಾನರ। ತಾನಿಭೂಯಸ್ಸಮಾಚಕ್ಷ್ವನಮಾಂಶೋಕಸ್ಯಮಾವಿಶೇತ್॥೩॥ ಕೀದೃಶಂತಸ್ಯಸಂಸ್ಥಾನಂರೂಪಂ
ರಾಮಸ್ಯಕೀದೃಶಂ।ಕಥಮೂರುಕಥಂಬಾಹುಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಚಶಂಸಮೇ ॥ ೪ ॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುವೈದೇಹ್ಯಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾ
ತ್ಮಜಃ।ತತೋರಾಮಂಯಥಾತತ್ವಮಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥ ೫ ॥ ಜಾನಂತೀಬತದಿಷ್ಟ್ಯಾಮಾಂವೈದೇಹಿಪರಿಪೃಚ್ಛಸಿ । ಭ
ರ್ತುಃಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷಿಸಂಸ್ಥಾನಂಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಚ ॥ ೬ ॥ ಯಾನಿರಾಮಸ್ಯಚಿಹ್ನಾನಿಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಚಯಾನಿವೈ । ಲಕ್ಷಿತಾನಿವಿ
ಶಾಲಾಕ್ಷಿವದತಃಶೃಣುತಾನಿಮೇ ॥ ೭ ॥ ರಾಮಃಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷಃಸರ್ವಭೂತಮನೋಹರಃ । ರೂಪದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಸಂಪನ್ನಃಪ್ರಸೂ
ತೋಜನಕಾತ್ಮಜೇ ॥ ೮ ॥ ತೇಜಸಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಃಕ್ಷಮಯಾಪೃಥಿವೀಸಮಃ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಸಮೋಬುದ್ಧ್ಯಾಯಶಸಾವಾಸವೋಪ
ಮಃ ॥ ೯ ॥ ರಕ್ಷಿತಾಜೀವಲೋಕಸ್ಯಸ್ವಜನಸ್ಯಾಭಿರಕ್ಷಿತಾ । ರಕ್ಷಿತಾಸ್ವಸ್ಯವೃತ್ತಸ್ಯಧರ್ಮಸ್ಯಚಪರಂತಪಃ ॥ ೧೦ ॥ ರಾಮೋ
ಭಾಮಿನಿಲೋಕಸ್ಯಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಸ್ಯರಕ್ಷಿತಾ । ಮರ್ಯಾದಾನಾಂಚಲೋಕಸ್ಯಕರ್ತಾಕಾರಯಿತಾಚಸಃ ॥ ೧೧ ॥ ಅರ್ಚಿಷ್ಮಾನ
ರ್ಚಿತೋತ್ಯರ್ಥಂಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತೇಸ್ಥಿತಃ।ಸಾಧೂನಾಮುಪಕಾರಜ್ಞಃಪ್ರಚಾರಜ್ಞಶ್ಚಕರ್ಮಣಾಂ ॥ ೧೨ ॥ ರಾಜವಿದ್ಯಾವಿನೀತ
ಶ್ಚಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮುಪಾಸಿತಾ। ಶ್ರುತವಾನ್ಶೀಲಸಂಪನ್ನೋವಿನೀತಶ್ಚಪರಂತಪಃ ॥ ೧೩ ॥ ಯಜುರ್ವೇದವಿನೀತಶ್ಚವೇದವಿದ್ಭಿ
ಸ್ಸುಪೂಜಿತಃ।ಧನುರ್ವೇದೇಚವೇದೇಷುವೇದಾಂಗೇಷುಚನಿಷ್ಠಿತಃ ॥ ೧೪ ॥ ವಿಪುಲಾಂಸೋಮಹಾಬಾಹುಃಕಂಬುಗ್ರೀವಶ್ಶುಭಾನನಃ।
ಗೂಢಜತ್ರುಸ್ಸುತಾಮ್ರಾಕ್ಷೋರಾಮೋದೇವಿಜನೈಃಶ್ರುತಃ ॥ ೧೫ ॥ ದುಂದುಭಿಸ್ವನನಿರ್ಘೋಷಃಸ್ನಿಗ್ಧವರ್ಣಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ಸ
ಮಸ್ಸಮವಿಭಕ್ತಾಂಗೋವರ್ಣಂಶ್ಯಾಮಂಸಮಾಶ್ರಿತಃ ॥ ೧೬ ॥ ತ್ರಿಸ್ಥಿರಸ್ತ್ರಿಪ್ರಲಂಬಶ್ಚತ್ರಿಸಮಸ್ತ್ರಿಷುಚೋನ್ನತಃ।ತ್ರಿತಾಮ್ರ
ಸ್ತ್ರಿಷುಚಸ್ನಿಗ್ಧೋಗಂಭೀರಸ್ತ್ರಿಷುನಿತ್ಯಶಃ ॥ ೧೭ ॥ ತ್ರಿವಳೀವಾಂಸ್ತ್ರ್ಯವನತಶ್ಚತುರ್ವ್ಯಂಗಸ್ತ್ರಿಶೀರ್ಷವಾನ್ ।ಚತುಷ್ಕಳ
ಶ್ಚತುರ್ಲೇಖಶ್ಚತುಷ್ಕಿಷ್ಕುಶ್ಚತುಸ್ಸಮಃ ॥೧೮॥ ಚತುರ್ದಶಸಮದ್ವಂದ್ವಶ್ಚತುರ್ದಂಷ್ಟ್ರಶ್ಚತುರ್ಗತಿಃ।ಮಹೋಷ್ಠಹನುನಾ
ಸಶ್ಚಪಂಚಸ್ನಿಗ್ಧೋಷ್ಟವಂಶವಾನ್ ॥ ೧೯ ॥ ದಶಪದ್ಮೋದಶಬೃಹತ್ತ್ರಿಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತೋದ್ವಿಶುಕ್ಲವಾನ್ । ಷಡುನ್ನತೋನವತನು
ಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ನೋತಿರಾಘವಃ ॥ ೨೦ ॥ ಸತ್ಯಧರ್ಮಪರಃಶ್ರೀಮಾನ್ಸಂಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹೇರತಃ । ದೇಶಕಾಲವಿಭಾಗಜ್ಞಸ್ಸರ್ವಲೋ
ಕಪ್ರಿಯಂವದಃ ॥ ೨೧ ॥ ಭ್ರಾತಾಚತಸ್ಯದ್ವೈಮಾತ್ರಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿರಪರಾಜಿತಃ।ಅನುರಾಗೇಣರೂಪೇಣಗುಣೈಶ್ಚೈವತಥಾವಿಧಃ।
ತಾವುಭೌನರಶಾರ್ದೂಲೌತ್ವದ್ದರ್ಶನಸಮುತ್ಸುಕೌ । ವಿಚಿನ್ವಂತೌಮಹೀಂಕೃತ್ಸ್ನಾಮಸ್ಮಾಭಿರಭಿಸಂಗತೌ॥೨೩॥ ತ್ವಾ
ಮೇವಮಾರ್ಗಮಾಣೌತೌವಿಚರಂತೌವಸುಂಧರಾಂ । ದದರ್ಶತುರ್ಮೃಗಪತಿಂಪೂರ್ವಜೇನಾವರೋಪಿತಂ ॥ ೨೪ ॥ ಋಶ್ಯ
ಮೂಕಸ್ಯಪೃಷ್ಠೇತುಬಹುಪಾದಪಸಂಕುಲೇ।ಭ್ರಾತುರ್ಭಯಾರ್ತಮಾಸೀನಂಸುಗ್ರೀವಂಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ ॥೨೫॥ ವಯಂತುಪ
ರಿರಾಜಂತಂಸುಗ್ರೀವಂಸತ್ಯಸಂಗರಂ । ಪರಿಚರ್ಯಾಸ್ಮಹೇರಾಜ್ಯಾತ್ಪೂರ್ವಜೇನಾವರೋಪಿತಂ ॥ ೨೬ ॥ ತತಸ್ತೌಚೀರವಸನೌ
ಧನುಃಪ್ರವರಪಾಣಿನೌ । ಋಶ್ಯಮೂಕಸ್ಯಶೈಲಸ್ಯರಮ್ಯಂದೇಶಮುಪಾಗತೌ ॥ ೨೭ ॥ ಸತೌದೃಷ್ಟ್ವಾನರವ್ಯಾಘ್ರೌಧನ್ವಿ
ನೌವಾನರರ್ಷಭಃ । ಅವಪ್ಲುತೋಗಿರೇಸ್ತಸ್ಯಶಿಖರಂಭಯಮೋಹಿತಃ ॥ ೨೮ ॥ ತತಸ್ಸಶಿಖರೇತಸ್ಮಿನ್ವಾನರೇಂದ್ರೋವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ
ತಯೋಸ್ಸಮೀಪಂಮಾಮೇವಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸಸತ್ವರಂ ॥ ೨೯ ॥ ತಾವಹಂಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೌಸುಗ್ರೀವವಚನಾತ್ಪ್ರಭೂ । ರೂ
ಪಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನೌಕೃತಾಂಜಲಿರುಪಸ್ಥಿತಃ ॥೩೦॥ ತೌಪರಿಜ್ಞಾತತತ್ವಾರ್ಥೌಮಯಾಪ್ರೀತಿಸಮನ್ವಿತೌ।ಪೃಷ್ಠಮಾರೋಪ್ಯ
ತಂದೇಶಂಪ್ರಾಪಿತೌಪುರುಷರ್ಷಭೌ ॥ ೩೧ ॥ ನಿವೇದಿತೌಚತತ್ವೇನಸುಗ್ರೀವಾಯಮಹಾತ್ಮನೇ।ತಯೋರನ್ಯೋನ್ಯಸಲ್ಲಾಪಾದ್ಭೃ
ಶಂಪ್ರೀತಿರಜಾಯತ ॥ ೩೨ ॥ ತತಸ್ತೌಪ್ರೀತಿಸಂಪನ್ನೌಹರೀಶ್ವರನರೇಶ್ವರೌ । ಪರಸ್ಪರಕೃತಾಶ್ವಾಸೌಕಥಯಾಪೂರ್ವವೃ
ತ್ತಯಾ ॥ ೩೩ ॥ ತತಸ್ಸಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸಸುಗ್ರೀವಂಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಃ।ಸ್ತ್ರೀಹೇತೋರ್ವಾಲಿನಾಭ್ರಾತ್ರಾನಿರಸ್ತಮುರುತೇಜಸಾ॥
ತತಸ್ತ್ವನ್ನಾಶಜಂಶೋಕಂರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾನರೇಂದ್ರಾಯಸುಗ್ರೀವಾಯನ್ಯವೇದಯತ್ ॥೩೫॥ ಸಶ್ರು
ತ್ವಾವಾನರೇಂದ್ರಸ್ತುಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೇರಿತಂವಚಃ । ತದಾಸೀನ್ನಿಷ್ಪ್ರಭೋತ್ಯರ್ಥಂರಾಹುಗ್ರಸ್ತಇವಾಂಶುಮಾನ್ ॥ ೩೬ ॥ ತತಸ್ತ
ದ್ಗಾತ್ರಶೋಭೀನಿರಕ್ಷಸಾಹ್ರಿಯಮಾಣಯಾ । ಯಾನ್ಯಾಭರಣಜಾಲಾನಿಪಾತಿತಾನಿಮಹೀತಲೇ ॥ ೩೭ ॥ ತಾನಿಸರ್ವಾಣಿರಾಮಾ
ಯಆನೀಯಹರಿಯೂಥಪಾಃ । ಸಂಹೃಷ್ಟಾದರ್ಶಯಾಮಾಸುರ್ಗತಿಂತುನವಿದುಸ್ತವ ॥೩೮॥ ತಾನಿರಾಮಾಯದತ್ತಾನಿಮ
ಯೈವೋಪಹೃತಾನಿಚ । ಸ್ವನವಂತ್ಯವಕೀರ್ಣಾನಿತಸ್ಮಿನ್ವಿಗತಚೇತಸಿ ॥ ೩೯ ॥ ತಾನ್ಯಂಕೇದರ್ಶನೀಯಾನಿಕೃತ್ವಾಬಹುವಿಧಂ
ತವ।ತೇನದೇವಪ್ರಕಾಶೇನದೇವೇನಪರಿದೇವಿತಂ॥೪೦॥ಪಶ್ಯತಸ್ತಾನಿರುದತಸ್ತಾಮ್ಯತಶ್ಚಪುನಃಪುನಃ।ಪ್ರಾದೀಪಯನ್ದಾಶರಥೇಸ್ತಾನಿಶೋ
ಕಹುತಾಶನಂ ॥ ೪೧ ॥ ಶಯಿತಂಚಚಿರಂತೇನದುಃಖಾರ್ತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಮಯಾಪಿವಿವಿಧೈರ್ವಾಕ್ಯೈಃಕೃಚ್ಛ್ರಾದುತ್ಥಾಪಿತಃ
ಪುನಃ ॥ ೪೨ ॥ ತಾನಿದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹಾಬಾಹುರ್ದರ್ಶಯಿತ್ವಾಮುಹುರ್ಮುಹುಃ । ರಾಘವಸ್ಸಹಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ಸುಗ್ರೀವೇಸನ್ಯವೇ
ದಯತ್ ॥ ೪೩ ॥ ಸತವಾದರ್ಶನಾದಾರ್ಯೇರಾಘವಃಪರಿತಪ್ಯತೇ । ಮಹತಾಜ್ವಲತಾನಿತ್ಯಮಗ್ನಿನೇವಾಗ್ನಿಪರ್ವತಃ॥ ೪೪ ॥ ತ್ವತ್ಕೃ
ತೇತಮನಿದ್ರಾಚಶೋಕಶ್ಚಿಂತಾಚರಾಘವಂ । ತಾಪಯಂತಿಮಹಾತ್ಮಾನಮಗ್ನ್ಯಗಾರಮಿವಾಗ್ನಯಃ ॥ ೪೫ ॥ ತವಾದರ್ಶನ-

ಶೋಕೇನರಾಘವಃಪ್ರವಿಚಾಲ್ಯತೇ। ಮಹತಾಭೂಮಿಕಂಪೇನಮಹಾನಿವಶಿಲೋಚ್ಚಯಃ॥೪೬॥ ಕಾನನಾನಿಸುರಮ್ಯಾಣಿನದೀಃಪ್ರಸ್ರವ
ಣಾನಿಚ। ಚರನ್ನರತಿಮಾಪ್ನೋತಿತ್ವಾಮಪಶ್ಯನ್ನೃಪಾತ್ಮಜೇ॥೪೭॥ ಸತ್ವಾಂಮನುಜಶಾರ್ದೂಲಃಕ್ಷಿಪ್ರಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿರಾಘವಃ।
ಸಮಿತ್ರಬಾಂಧವಂಹತ್ವಾರಾವಣಂಜನಕಾತ್ಮಜೇ॥೪೮॥ ಸಹಿತೌರಾಮಸುಗ್ರೀವಾವುಭಾವಕುರುತಾಂತದಾ। ಸಮಯಂವಾ
ಲಿನಹಂತುಂತವಚಾನ್ವೇಷಣಂತದಾ॥೪೯॥ ತತಸ್ತಾಭ್ಯಾಂಕುಮಾರಾಭ್ಯಾಂವೀರಾಭ್ಯಾಂಸಹರೀಶ್ವರಃ। ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಸಮು
ಪಾಗಮ್ಯವಾಲೀಯುದ್ಧೇನಿಪಾತಿತಃ॥೫೦॥ ತತೋನಿಹತ್ಯತರಸಾರಾಮೋವಾಲಿನಮಾಹವೇ। ಸರ್ವರ್ಕ್ಷಹರಿಸಂಘಾನಾಂಸುಗ್ರೀ
ವಮಕರೋತ್ಪತಿಂ॥೫೧॥ ರಾಮಸುಗ್ರೀವಯೋರೈಕ್ಯಂದೇವ್ಯೇವಂಸಮಜಾಯತ। ಹನೂಮಂತಂಚಮಾಂವಿದ್ಧಿತಯೋ
ರ್ದೂತಮಿಹಾಗತಂ॥೫೨॥ ಸ್ವರಾಜ್ಯಂಪ್ರಾಪ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಮಾನೀಯಹರೀಶ್ವರಾನ್। ತ್ವದರ್ಥಂಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ
ದಿಶೋದಶಮಹಾಬಲಾನ್॥೫೩॥ ಆದಿಷ್ಟಾವಾನರೇಂದ್ರೇಣಸುಗ್ರೀವೇಣಮಹೌಜಸಾ। ಅದ್ರಿರಾಜಪ್ರತೀಕಾಶಾಸ್ಸರ್ವತಃಪ್ರಸ್ಥಿತಾ
ಮಹೀಂ॥೫೪॥ ತತಸ್ತೇಮಾರ್ಗಮಾಣಾವೈಸುಗ್ರೀವವಚನಾತುರಾಃ। ಚರಂತಿವಸುಧಾಂಕೃತ್ಸ್ನಾಂವಯಮನ್ಯೇಚವಾನರಾಃ।
ಅಂಗದೋನಾಮಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ವಾಲಿಸೂನುರ್ಮಹಾಬಲಃ। ಪ್ರಸ್ಥಿತಃಕಪಿಶಾರ್ದೂಲಸ್ತ್ರಿಭಾಗಬಲಸಂವೃತಃ॥೫೬॥ ತೇಷಾ
ನ್ನೋವಿಪ್ರಣಷ್ಟಾನಾಂವಿಂಧ್ಯೇಪರ್ವತಸತ್ತಮೇ। ಕ್ಷುಧಿತಾನಾಂನಿರಾಶಾನಾಂಬಿಲೇಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿದಾಸತಾಂ॥೫೭॥ ಭೃಶಂಶೋ
ಕಪರೀತಾನಾಮಹೋರಾತ್ರಗಣಾಗತಾಃ। ತೇವಯಂಕಾರ್ಯನೈರಾಶ್ಯಾತ್ಕಾಲಸ್ಯಾತಿಕ್ರಮೇಣಚ॥೫೮॥ ಭಯಾಚ್ಚಕಪಿರಾಜ
ಸ್ಯಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ತುಂಸಮುದ್ಯತಾಃ। ವಿಚಿತ್ಯವನದುರ್ಗಾಣಿಗಿರಿಪ್ರಸ್ರವಣಾನಿಚ॥೫೯॥ ಅನಾಸಾದ್ಯಪದಂದೇವ್ಯಾಃಪ್ರಾ
ಣಾಂಸ್ತ್ಯಕ್ತುಂಸಮುದ್ಯತಾಃ। ದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರಾಯೋಪವಿಷ್ಟಾಂಶ್ಚಸರ್ವಾನ್ವಾನರಪುಂಗವಾನ್॥೬೦॥ ಭೃಶಂಶೋಕಾರ್ಣವೇ
ಮಗ್ನಃಪರ್ಯದೇವಯದಂಗದಃ। ತವನಾಶಂಚವೈದೇಹಿವಾಲಿನಶ್ಚವಧಂತಥಾ॥೬೧॥ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶಮಸ್ಮಾಕಂಮರಣಂ
ಚಜಟಾಯುಷಃ। ತೇಷಾಂನಸ್ಸ್ವಾಮಿಸಂದೇಶಾನ್ನಿರಾಶಾನಾಂಮುಮೂರ್ಷತಾಂ॥೬೨॥ ಕಾರ್ಯಹೇತೋರಿವಾಯಾತಃಶಕುನಿ
ರ್ವೀರ್ಯವಾನ್ಮಹಾನ್। ಗೃಧ್ರರಾಜಸ್ಯಸೋದರ್ಯಃಸಂಪಾತಿರ್ನಾಮಗೃಧ್ರರಾಟ್॥೬೩॥ ಶ್ರುತ್ವಾಭ್ರಾತೃವಧಂಕೋಪಾ
ದಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್। ಯವೀಯಾನ್ಕೇನಮೇಭ್ರಾತಾಹತಃಕ್ವಚನಿಪಾತಿತಃ॥೬೪॥ ಏತದಾಖ್ಯಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಭವದ್ಭಿರ್ವಾನ
ರೋತ್ತಮಾಃ। ಅಂಗದೋಕಥಯತ್ತಸ್ಯಜನಸ್ಥಾನೇಮಹದ್ವಧಂ॥೬೫॥ ರಕ್ಷಸಾಭೀಮರೂಪೇಣತ್ವಾಮುದ್ದಿಶ್ಯಯಥಾತಥಂ।
ಜಟಾಯುಷೋವಧಂಶ್ರುತ್ವಾದುಃಖಿತಃಸೋರುಣಾತ್ಮಜಃ॥ ತ್ವಾಂಶಶಂಸವರಾರೋಹೇವಸಂತೀಂರಾವಣಾಲಯೇ। ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂ
ಶ್ರುತ್ವಾಸಂಪಾತೇಃಪ್ರೀತಿವರ್ಧನಂ॥೬೭॥ ಅಂಗದಪ್ರಮುಖಾಸ್ತೂರ್ಣಂತತಸ್ಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಾವಯಂ। ವಿಂಧ್ಯಾದುತ್ಥಾಯಸಂ
ಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಸಾಗರಸ್ಯಾಂತಮುತ್ತರಂ॥೬೮॥ ತ್ವದ್ದರ್ಶನಕೃತೋತ್ಸಾಹಾಹೃಷ್ಟಾಃಸ್ತುಷ್ಟಾಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃ। ಅಂಗದಪ್ರಮು
ಖಾಸ್ಸರ್ವೇವೇಲೋಪಾಂತಮುಪಸ್ಥಿತಾಃ॥೬೯॥ ಚಿಂತಾಂಜಗ್ಮುಃಪುನರ್ಭೀತಾಸ್ತ್ವದ್ದರ್ಶನಸಮುತ್ಸುಕಾಃ। ಅಥಾಹಂಹರಿಸೈ
ನ್ಯಸ್ಯಸಾಗರಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸೀದತಃ॥೭೦॥ ವ್ಯವಧೂಯಭಯಂತೀವ್ರಂಯೋಜನಾನಾಂಶತಂಪ್ಲುತಃ। ಲಂಕಾಚಾಪಿಮಯಾರಾತ್ರೌ
ಪ್ರವಿಷ್ಟಾರಾಕ್ಷಸಾಕುಲಾ॥೭೧॥ ರಾವಣಶ್ಚಮಯಾದೃಷ್ಟಸ್ತ್ವಂಚಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತಾ। ಏತತ್ತೇಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂಯಥಾವೃ
ತ್ತಮನಿಂದಿತೇ॥೭೨॥ ಅಭಿಭಾಷಸ್ವಮಾಂದೇವಿದೂತೋದಾಶರಥೇರಹಂ। ತಂಮಾಂರಾಮಕೃತೋದ್ಯೋಗಂತ್ವನ್ನಿಮಿತ್ತಮಿಹಾ
ಗತಂ॥೭೩॥ ಸುಗ್ರೀವಸಚಿವಂದೇವಿಬುಧ್ಯಸ್ವಪವನಾತ್ಮಜಂ। ಕುಶಲೀತವಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂವರಃ॥೭೪॥
ಗುರೋರಾರಾಧನೇಯುಕ್ತೋಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಸುಲಕ್ಷಣಃ। ತಸ್ಯವೀರ್ಯವತೋದೇವಿಭರ್ತುಸ್ತವಹಿತೇರತಃ॥೭೫॥ ಅಹಮೇಕಸ್ತುಸಂಪ್ರಾ
ಪ್ತಸ್ಸುಗ್ರೀವವಚನಾದಿಹ। ಮಯೇಯಮಸಹಾಯೇನಚರತಾಕಾಮರೂಪಿಣಾ॥೭೬॥ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಗನುಕ್ರಾಂತಾತ್ವನ್ಮಾರ್ಗವಿ
ಚಯೈಷಿಣಾ। ದಿಷ್ಟ್ಯಾಹಂಹರಿಸೈನ್ಯಾನಾಂತ್ವನ್ನಾಶಮನುಶೋಚತಾಂ॥೭೭॥ ಅಪನೇಷ್ಯಾಮಿಸಂತಾಪಂತವಾಭಿಗಮಶಂ
ಸನಾತ್। ದಿಷ್ಟ್ಯಾಕೃತಂಮಯಾಚೇದಂದೇವಿಸಾಗರಲಂಘನಂ॥೭೮॥ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಾಮ್ಯಹಮಿದಂದಿಷ್ಟ್ಯಾತ್ವದ್ದರ್ಶನಕೃತಂ
ಯಶಃ। ರಾಘವಶ್ಚಮಹಾವೀರ್ಯಃಕ್ಷಿಪ್ರಂತ್ವಾಮಭಿಪತ್ಸ್ಯತೇ॥೭೯॥ ಸಮಿತ್ರಬಾಂಧವಂಹತ್ವಾರಾವಣಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ।
ಮಾಲ್ಯವಾನ್ನಾಮವೈದೇಹಿಗಿರೀಣಾಮುತ್ತಮೋಗಿರಿಃ॥೮೦॥ ತತೋಗಚ್ಛತಿಗೋಕರ್ಣಂಪರ್ವತಂಕೇಸರೀಹರಿಃ। ಸಚದೇವರ್ಷಿ
ಭಿರ್ದಿಷ್ಟಃಪಿತಾಮಮಮಹಾಕಪಿಃ॥೮೧॥ ತೀರ್ಥೇನದೀಪತೇಃಪುಣ್ಯೇಶಂಬಸಾದನಮುದ್ಧರತ್। ತಸ್ಯಾಹಂಹರಿಣಃಕ್ಷೇತ್ರೇಜಾತೋ
ವಾತೇನಮೈಥಿಲಿ॥೮೨॥ ಹನೂಮಾನಿತಿವಿಖ್ಯಾತೋಲೋಕೇಸ್ವೇನೈವಕರ್ಮಣಾ। ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಥಂತುವೈದೇಹಿಭರ್ತುರುಕ್ತಾಮ
ಯಾಗುಣಾಃ॥೮೩॥ ಅಚಿರಾದ್ರಾಘವೋದೇವಿತ್ವಾಮಿತೋನಯಿತಾನಘೇ। ಏವಂವಿಶ್ವಾಸಿತಾಸೀತಾಹೇತುಭಿಶ್ಶೋಕಕರ್ಶಿ
ತಾ॥೮೪॥ ಉಪಪನ್ನೈರಭಿಜ್ಞಾನೈರ್ದೂತಂತಮವಗಚ್ಛತಿ। ಅತುಲಂಚಗತಾಹರ್ಷಂಪ್ರಹರ್ಷೇಣಚಜಾನಕೀ॥೮೫॥ ನೇ
ತ್ರಾಭ್ಯಾಂವಕ್ರಪಕ್ಷ್ಮಾಭ್ಯಾಂಮುಮೋಚಾನಂದಜಂಜಲಂ। ಚಾರುತದ್ವದನಂತಸ್ಯಾಸ್ತಾಮ್ರಶುಕ್ಲಾಯತೇಕ್ಷಣಂ॥೮೬॥ ಅಶೋಭ
ತವಿಶಾಲಾಕ್ಷ್ಯಾರಾಹುಮುಕ್ತಇವೋಡುರಾಟ್। ಹನೂಮಂತಂಕಪಿಂವ್ಯಕ್ತಂಮನ್ಯತೇನಾನ್ಯಥೇತಿಸಾ॥೮೭॥ ಅಥೋವಾಚಹ

ನೂಪಾಂಸ್ತ್ವಾಮುತ್ತರಂಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾಂ । ಏತತ್ತೇಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂಸಮಾಶ್ವಸಿಹಿಮೈಥಿಲಿ ॥ ೪೮ ॥ ಕಿಂಕರೋಮಿಕಥಂವಾ
ತೇರೋಚತೇಪ್ರತಿಯಾಮ್ಯಹಂ । ಹತೇಸುರೇಸಂಯತಿಶಂಬಸಾದನೇಕಪಿಪ್ರವೀರೇಣಮಹರ್ಷಿಚೋದನಾತ್।ತತೋಸ್ಮಿವಾಯುಪ್ರಭ
ವೋಹಿಮೈಥಿಲಿಪ್ರಭಾವತಸ್ತತ್ಪ್ರತಿಮಶ್ಚವಾನರಃ ॥೪೯॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಪಂಚತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಭೂಯಏವಮಹಾತೇಜಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಶ್ರಿತಂವಾಕ್ಯಂಸೀತಾಪ್ರತ್ಯಯಕಾರಣಾತ್ ॥೧॥
ವಾನರೋಹಂಮಹಾಭಾಗೇದೂತೋರಾಮಸ್ಯಧೀಮತಃ । ರಾಮನಾಮಾಂಕಿತಂಚೇದಂಪಶ್ಯದೇವ್ಯಂಗುಳೀಯಕಂ ॥೨॥ ಪ್ರತ್ಯಯಾ
ರ್ಥಂತವಾನೀತಂತೇನದತ್ತಂಮಹಾತ್ಮನಾ । ಸಮಾಶ್ವಸಿಹಿಭದ್ರಂತೇಕ್ಷೀಣದುಃಖಫಲಾಹ್ಯಸಿ ॥ ೩ ॥ ಗೃಹೀತ್ವಾಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾ
ಸಾಭರ್ತುಃಕರವಿಭೂಷಣಂ।ಭರ್ತಾರಮಿವಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂಜಾನಕೀಮುದಿತಾಭವತ್॥೪॥ಚಾರುತದ್ವದನಂತಸ್ಯಾಸ್ತಾಮ್ರಶುಕ್ಲಾಯ
ತೇಕ್ಷಣಂ । ಹರ್ಷೋದಗ್ರಂಬಭೂವಾತ್ರರಾಹುಮುಕ್ತಇವೋಡುರಾಟ್ ॥ ೫ ॥ ತತಸ್ಸಾಹ್ರೀಮತೀಬಾಲಾಭರ್ತೃಸಂದೇಶಹರ್ಷಿ
ತಾ । ಪರಿತುಷ್ಟಾಪ್ರಿಯಂಕೃತ್ವಾಪ್ರಶಶಂಸಮಹಾಕಪಿಂ ॥ ೬ ॥ ವಿಕ್ರಾಂತಸ್ತ್ವಂಸಮರ್ಥಸ್ತ್ವಂಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ತ್ವಂವಾನರೋತ್ತ
ಮ । ಯೇನೇದಂರಾಕ್ಷಸಪದಂತ್ವಯೈಕೇನಪ್ರಧರ್ಷಿತಂ ॥ ೭ ॥ ಶತಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಸ್ಸಾಗರೋಮಕರಾಲಯಃ । ವಿಕ್ರಮಶ್ಲಾ
ಘನೀಯೇನಕ್ರಮತಾಗೋಷ್ಪದೀಕೃತಃ ॥ ೮ ॥ ನಹಿತ್ವಾಂಪ್ರಾಕೃತಂಮನ್ಯೇವಾನರಂವಾನರರ್ಷಭ । ಯಸ್ಯತೇನಾಸ್ತಿಸಂತ್ರಾ
ಸೋರಾವಣಾನ್ನಾಪಿಸಂಭ್ರಮಃ ॥ ೯ ॥ ಅರ್ಹಸೇಚಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಮಯಾಸಮಭಿಭಾಷಿತುಂ । ಯದ್ಯಸಿಪ್ರೇಷಿತಸ್ತೇನರಾಮೇಣವಿದಿ
ತಾತ್ಮನಾ ॥ ೧೦ ॥ ಪ್ರೇಷಯಿಷ್ಯತಿದುರ್ಧರ್ಷೋರಾಮೋನಹ್ಯಪರೀಕ್ಷಿತಂ । ಪರಾಕ್ರಮಮವಿಜ್ಞಾಯಮತ್ಸಕಾಶಂವಿಶೇಷತಃ ॥
ದಿಷ್ಟ್ಯಾಚಕುಶಲೀರಾಮೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸತ್ಯಸಂಗರಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧನಃ ॥೧೨॥ ಕುಶಲೀ
ಯದಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಕಿನ್ನುಸಾಗರಮೇಖಲಾಂ । ಮಹೀಂದಹತಿಕೋಪೇನಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿರಿವೋತ್ಥಿತಃ ॥೧೩॥ ಅಥವಾಶಕ್ತಿಮಂತೌ
ತೌಸುರಾಣಾಮಪಿನಿಗ್ರಹೇ । ಮಮೈವತುನದುಃಖಾನಾಮಸ್ತಿಮನ್ಯೇವಿಪರ್ಯಯಃ ॥೧೪॥ ಕಚ್ಚಿನ್ನವ್ಯಥಿತೋರಾಮಃಕಚ್ಚಿನ್ನಪರಿ
ತಪ್ಯತೇ । ಉತ್ತರಾಣಿಚಕಾರ್ಯಾಣಿಕುರುತೇಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ॥ ೧೫ ॥ ಕಚ್ಚಿನ್ನದೀನಸ್ಸಂಭ್ರಾಂತಃಕಾರ್ಯೇಷುಚನಮುಹ್ಯತಿ
ಕಚ್ಚಿತ್ಪುರುಷಕಾರ್ಯಾಣಿಕುರುತೇನೃಪತೇಸ್ಸುತಃ ॥ ೧೬ ॥ ದ್ವಿವಿಧಂತ್ರಿವಿಧೋಪಾಯಮುಪಾಯಮಪಿಸೇವತೇ।ವಿಜಿಗೀಷುಸ್ಸುಹೃ
ತ್ಕಚ್ಚಿನ್ಮಿತ್ರೇಷುಚಪರಂತಪಃ ॥೧೭॥ ಕಚ್ಚಿನ್ಮಿತ್ರಾಣಿಲಭತೇಮಿತ್ರೈಶ್ಚಾಪ್ಯಭಿಗಮ್ಯತೇ।ಕಚ್ಚಿತ್ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ರಶ್ಚಮಿತ್ರೈಶ್ಚಾ
ಪಿಪುರಸ್ಕೃತಃ ॥ ೧೮ ॥ ಕಚ್ಚಿದಾಶಾಸ್ತಿದೇವಾನಾಂಪ್ರಸಾದಂಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ। ಕಚ್ಚಿತ್ಪುರುಷಕಾರಂಚದೈವಂಚಪ್ರತಿಪದ್ಯ
ತೇ ॥ ೧೯ ॥ ಕಚ್ಚಿನ್ನವಿಗತಸ್ನೇಹಃಪ್ರವಾಸಾನ್ಮಯಿರಾಘವಃ । ಕಚ್ಚಿನ್ಮಾಂವ್ಯಸನಾದಸ್ಮಾನ್ಮೋಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿವಾನರ ॥೨೦॥
ಸುಖಾನಾಮುಚಿತೋನಿತ್ಯಮಸುಖಾನಾಮನೂಚಿತಃ । ದುಃಖಮುತ್ತರಮಾಸಾದ್ಯಕಚ್ಚಿದ್ರಾಮೋನಸೀದತಿ ॥೨೧॥ ಕೌಸಲ್ಯಾ
ಯಾಸ್ತಥಾಕಚ್ಚಿತ್ಸುಮಿತ್ರಾಯಾಸ್ತಥೈವಚ।ಅಭೀಕ್ಷ್ಣಂಶ್ರೂಯತೇಕಚ್ಚಿತ್ಕುಶಲಂಭರತಸ್ಯಚ ॥ ೨೨ ॥ ಮನ್ನಿಮಿತ್ತೇನಮಾ
ರ್ಹಃಕಚ್ಚಿಚ್ಛೋಕೇನರಾಘವಃ ।ಕಚ್ಚಿನ್ನಾನ್ಯಮನಾರಾಮಃಕಚ್ಚಿನ್ಮಾಂತಾರಯಿಷ್ಯತಿ॥೨೩॥ ಕಚ್ಚಿದಕ್ಷೌಹಿಣೀಂಭೀಮಾಂ
ಭರತೋಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಃ।ಧ್ವಜಿನೀಂಮಂತ್ರಿಭಿರ್ಗುಪ್ತಾಂಪ್ರೇಷಯಿಷ್ಯತಿಮತ್ಕೃತೇ ॥೨೪॥ ವಾನರಾಧಿಪತಿಃಶ್ರೀಮಾನ್ಸುಗ್ರೀವಃ
ಕಚ್ಚಿದೇಷ್ಯತಿ। ಮತ್ಕೃತೇಹರಿಭಿರ್ವೀರೈರ್ವೃತೋದಂತನಖಾಯುಧೈಃ॥೨೫॥ಕಚ್ಚಿಚ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶೂರಃಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧ
ನಃ । ಅಸ್ತ್ರವಿಚ್ಛರಜಾಲೇನರಾಕ್ಷಸಾನ್ವಿಧಮಿಷ್ಯತಿ ॥೨೬॥ ರೌದ್ರೇಣಕಚ್ಚಿದಸ್ತ್ರೇಣಜ್ವಲತಾನಿಹತಂರಣೇ। ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಲ್ಪೇನ
ಕಾಲೇನರಾವಣಂಸಸುಹೃಜ್ಜನಂ ॥ ೨೭ ॥ ಕಚ್ಚಿನ್ನತದ್ಧೇಮಸಮಾನವರ್ಣಂತಸ್ಯಾನನಂಪದ್ಮಸಮಾನಗಂಧಿ। ಮಯಾವಿನಾಶು
ಷ್ಯತಿಶೋಕದೀನಂಜಲಕ್ಷಯೇಪದ್ಮಮಿವಾತಪೇನ ॥ ೨೮ ॥ ಧರ್ಮಾಪದೇಶಾತ್ತ್ಯಜತಶ್ಚರಾಜ್ಯಂಮಾಂಚಾಪ್ಯರಣ್ಯಂನಯತಃಪ
ದಾತಿಂ ॥ ನಾಸೀದ್ವ್ಯಥಾಯಸ್ಯನಭೀರ್ನಶೋಕಃಕಚ್ಚಿತ್ಸಧೈರ್ಯಂಹೃದಯೇಕರೋತಿ ॥ ೨೯ ॥ ನಚಾಸ್ಯಮಾತಾನಪಿತಾಚನಾ
ನ್ಯಸ್ಸ್ನೇಹಾದ್ವಿಶಿಷ್ಟೋಸ್ತಿಮಯಾಸಮೋವಾ । ತಾವತ್ತ್ವಹಂದೂತಜಿಜೀವಿಷೇಯಂಯಾವತ್ಪ್ರವೃತ್ತಿಂಶೃಣುಯಾಂಪ್ರಿಯ
ಸ್ಯ ॥೩೦॥ ಇತೀವದೇವೀವಚನಂಮಹಾರ್ಥಂತಂವಾನರೇಂದ್ರಂಮಧುರಾರ್ಥಮುಕ್ತ್ವಾ । ಶ್ರೋತುಂಪುನಸ್ತಸ್ಯವಚೋಭಿರಾಮಂ
ರಾಮಾರ್ಥಯುಕ್ತಂವಿರರಾಮರಾಮಾ ॥ ೩೧ ॥ ಸೀತಾಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಮಾರುತಿರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ। ಶಿರಸ್ಯಂಜಲಿಮಾಧಾ
ಯವಾಕ್ಯಮುತ್ತರಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೩೨ ॥ ನತ್ವಾಮಿಹಸ್ಥಾಂಜಾನೀತೇರಾಮಃಕಮಲಲೋಚನಃ । ತೇನತ್ವಾಂನಾನಯತ್ಯಾಶುಶ
ಚೀಮಿವಪುರಂದರಃ ॥ ೩೩ ॥ ಶ್ರುತ್ವೈವತುವಚೋಮಹ್ಯಂಕ್ಷಿಪ್ರಮೇಷ್ಯತಿರಾಘವಃ । ಚಮೂಂಪ್ರಕರ್ಷನ್ಮಹತೀಂಹರ್ಯೃಕ್ಷಗ
ಣಸಂಕುಲಾಂ ॥ ೩೪ ॥ ವಿಷ್ಟಂಭಯಿತ್ವಾಬಾಣೌಘೈರಕ್ಷೋಭ್ಯಂವರುಣಾಲಯಂ ॥ ಕರಿಷ್ಯತಿಪುರೀಂಲಂಕಾಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಶ್ಶಾಂ
ತರಾಕ್ಷಸಾಂ ॥ ೩೫ ॥ ತತ್ರಯದ್ಯಂತರಾಮೃತ್ಯುರ್ಯದಿದೇವಾಸ್ಸಹಾಸುರಾಃ।ಸ್ಥಾಸ್ಯಂತಿಪಥಿರಾಮಸ್ಯಸತಾನಪಿವಧಿಷ್ಯತಿ ॥೩೬॥
ತವಾದರ್ಶನಜೇನಾರ್ಯೇಶೋಕೇನಸಪರಿಪ್ಲುತಃ । ನಶರ್ಮಲಭತೇರಾಮಃಸಿಂಹಾರ್ದಿತಇವದ್ವಿಪಃ ॥೩೭॥ ಮಲಯೇನಚವಿಂಧ್ಯೇನಮೇ
ರುಣಾಮಂದರೇಣಚ । ದರ್ದುರೇಣಚತೇದೇವಿಶಪೇಮೂಲಫಲೇನಚ॥೩೮॥ ಯಥಾಸುನಯನಂವಲ್ಗು ಬಿಂಬೋಷ್ಠಂಚಾರುಕುಂಡಲಂ ।

ಮುಖಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿರಾಮಸ್ಯಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಮಿವೋದಿತಂ ॥ ೩೯ ॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿವೈದೇಹಿರಾಮಂಪ್ರಸ್ರವಣೇಗಿರೌ । ಶತಕ್ರತು
ಮಿವಾಸೀನಂನಾಕಪೃಷ್ಠಸ್ಯಮೂರ್ಧನಿ ॥ ೪೦ ॥ ನಮಾಂಸಂರಾಘವೋಭುಙ್ಕ್ತೇನಚಾಪಿಮಧುಸೇವತೇ । ವನ್ಯಂಸುವಿಹಿತಂನಿತ್ಯಂ
ಭಕ್ತಮಶ್ನಾತಿಪಂಚಮಂ ॥ ೪೧ ॥ ನೈವದಂಶಾನ್ನಮಶಕಾನ್ನಕೀಟಾನ್ನಸರೀಸೃಪಾನ್ । ರಾಘವೋಪನಯೇದ್ಗಾತ್ರಾತ್ತ್ವದ್ಗತೇ
ನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥ ೪೨ ॥ ನಿತ್ಯಂಧ್ಯಾನಪರೋರಾಮೋನಿತ್ಯಂಶೋಕಪರಾಯಣಃ । ನಾನ್ಯಚ್ಚಿಂತಯತೇಕಿಂಚಿತ್ಸತುಕಾಮವಶಂಗ
ತಃ ॥ ೪೩ ॥ ಅನಿದ್ರಸ್ಸತತಂರಾಮಸ್ಸುಪ್ತೋಪಿಚನರೋತ್ತಮಃ । ಸೀತೇತಿಮಧುರಾಂವಾಣೀಂವ್ಯಾಹರಂಪ್ರತಿಬುಧ್ಯತೇ ॥ ೪೪ ॥ ದೃ
ಷ್ಟ್ವಾಫಲಂವಾಪುಷ್ಪಂವಾಯದ್ವಾನ್ಯತ್ಸುಮನೋಹರಂ । ಬಹುಶೋಹಾಪ್ರಿಯೇತ್ಯೇವಂಶ್ವಸಂಸ್ತ್ವಾಮಭಿಭಾಷತೇ ॥ ೪೫ ॥ ಸದೇ
ವಿನಿತ್ಯಂಪರಿತಪ್ಯಮಾನಸ್ತ್ವಾಮೇವಸೀತೇತ್ಯಭಿಭಾಷಮಾಣಃ । ಧೃತವ್ರತೋರಾಜಸುತೋಮಹಾತ್ಮಾತವೈವಲಾಭಾಯಕೃತಪ್ರ
ಯತ್ನಃ ॥ ೪೬ ॥ ಸಾರಾಮಸಂಕೀರ್ತನವೀತಶೋಕಾರಾಮಸ್ಯಶೋಕೇನಸಮಾನಶೋಕಾ । ಶರನ್ಮುಖೇಸಾಂಬುದಶೇಷಚಂದ್ರಾನಿಶೇವ
ವೈದೇಹಸುತಾಂಬಭೂವ ॥ ೪೭ ॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಷಟ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸೀತಾತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾ । ಹನೂಮಂತಮುವಾಚೇದಂಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತಂವಚಃ ॥ ೧ ॥ ಅಮೃ
ತಂವಿಷಸಂಸೃಷ್ಟಂತ್ವಯಾವಾನರಭಾಷಿತಂ । ಯಚ್ಚನಾನ್ಯಮನಾರಾಮೋಯಚ್ಚಶೋಕಪರಾಯಣಃ ॥ ೨ ॥ ಐಶ್ವರ್ಯೇವಾಸುವಿಸ್ತೀ
ರ್ಣೇವ್ಯಸನೇವಾಸುದಾರುಣೇ । ರಜ್ಜ್ವೇವಪುರುಷಂಬಧ್ವಾಕೃತಾಂತಃಪರಿಕರ್ಷತಿ ॥ ೩ ॥ ವಿಧಿರ್ನೂನಮಸಂಹಾರ್ಯಃಪ್ರಾಣಿನಾಂ
ಪ್ಲವಗೋತ್ತಮ । ಸೌಮಿತ್ರಿಂಮಾಂಚರಾಮಂಚವ್ಯಸನೈಃಪಶ್ಯಮೋಹಿತಾನ್ ॥ ೪ ॥ ಶೋಕಸ್ಯಾಸ್ಯಕದಾಪಾರಂರಾಘವೋಧಿಗಮಿ
ಷ್ಯತಿ । ಪ್ಲವಮಾನಃಪರಿಶ್ರಾಂತೋಹತನೌಸ್ಸಾಗರೇಯಥಾ ॥ ೫ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವಧಂಕೃತ್ವಾಸೂದಯಿತ್ವಾಚರಾವಣಂ । ಲಂ
ಕಾಮುನ್ಮೂಲಿತಾಂಕೃತ್ವಾಕದಾದ್ರಕ್ಷ್ಯತಿಮಾಂಪತಿಃ ॥ ೬ ॥ ಸವಾಚ್ಯಸ್ಸಂತ್ವರಸ್ವೇತಿಯಾವದೇವನಪೂರ್ಯತೇ । ಅಯಂಸಂವ
ತ್ಸರಃಕಾಲಸ್ತಾವದ್ಧಿಮಮಜೀವಿತಂ ॥ ೭ ॥ ವರ್ತತೇದಶಮೋಮಾಸೋದ್ವೌತುಶೇಷೌಪ್ಲವಂಗಮ । ರಾವಣೇನನೃಶಂಸೇನಸಮ
ಯೋಯಃಕೃತೋಮಮ ॥ ೮ ॥ ವಿಭೀಷಣೇನಚಭ್ರಾತ್ರಾಮಮನಿರ್ಯಾತನಂಪ್ರತಿ । ಅನುನೀತಃಪ್ರಯತ್ನೇನವಚತತ್ಕುರುತೇಮತಿಂ
ಮಮಪ್ರತಿಪ್ರದಾನಂಹಿರಾವಣಸ್ಯನರೋಚತೇ । ರಾವಣಂಮಾರ್ಗತೇಸಂಖ್ಯೇಮೃತ್ಯುಃಕಾಲವಶಂಗತಂ ॥ ೧೦ ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಕನ್ಯಾನಲಾ
ನಾಮವಿಭೀಷಣಸುತಾಕಪೇ । ತಯಾಮಮೇದಮಾಖ್ಯಾತಂಮಾತ್ರಾಪ್ರಹಿತಯಾಸ್ವಯಂ ॥ ೧೧ ॥ ಅಸಂಶಯಂಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಕ್ಷಿ
ಪ್ರಂಮಾಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತೇಪತಿಃ । ಅಂತರಾತ್ಮಾಹಿಮೇಶುದ್ಧಸ್ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚಬಹವೋಗುಣಾಃ ॥ ೧೨ ॥ ಉತ್ಸಾಹಃಪೌರುಷಂಸತ್ತ್ವಮಾ
ನೃಶಂಸ್ಯಂಕೃತಜ್ಞತಾ । ವಿಕ್ರಮಶ್ಚಪ್ರಭಾವಶ್ಚಸಂತಿವಾನರರಾಘವೇ ॥ ೧೩ ॥ ಚತುರ್ದಶಸಹಸ್ರಾಣಿರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಜ
ಘಾನಯಃ । ಜನಸ್ಥಾನೇವಿನಾಭ್ರಾತ್ರಾಶತ್ರುಃಕಸ್ತಸ್ಯನೋದ್ವಿಜೇತ್ ॥ ೧೪ ॥ ಸನಶಕ್ಯಸ್ತುಲಯಿತುಂವ್ಯಸನೈಃಪುರುಷರ್ಷಭಃ । ಅ
ಹಂತಸ್ಯಪ್ರಭಾವಜ್ಞಾಶಕ್ರಸ್ಯೇವಪುಲೋಮಜಾ ॥ ೧೫ ॥ ಶರಜಾಲಾಂಶುಮಾನ್ಶೂರಃಕಪೇರಾಮದಿವಾಕರಃ । ಶತ್ರುರಕ್ಷೋಮ
ಯಂತೋಯಮುಪಶೋಷಂನಯಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೬ ॥ ಇತಿಸಂಜಲ್ಪಮಾನಾಂತಾಂರಾಮಾರ್ಥೇಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಂ । ಅಶ್ರುಸಂಪೂರ್ಣ
ನಯನಾಮುವಾಚವಚನಂಕಪಿಃ ॥ ೧೭ ॥ ಶ್ರುತ್ವೈವತುವಚೋಮಹ್ಯಂಕ್ಷಿಪ್ರಮೇಷ್ಯತಿರಾಘವಃ । ಚಮೂಂಪ್ರಕರ್ಷನ್ಮಹತೀಂ
ಹರ್ಯೃಕ್ಷಗಣಸಂಕುಲಾಂ ॥ ೧೮ ॥ ಅಥವಾಮೋಚಯಿಷ್ಯಾಮಿತ್ವಾಮದ್ಯೈವವರಾನನೇ । ಅಸ್ಮಾದ್ದುಃಖಾದುಪಾರೋಹಮಮಪೃ
ಷ್ಠಮನಿಂದಿತೇ ॥ ೧೯ ॥ ತ್ವಾಂತುಪೃಷ್ಠಗತಾಂಕೃತ್ವಾಸಂತರಿಷ್ಯಾಮಿಸಾಗರಂ । ಶಕ್ತಿರಸ್ತಿಹಿಮೇವೋಢುಂಲಂಕಾಮಪಿಸರಾವ
ಣಾಂ ॥ ೨೦ ॥ ಅಹಂಪ್ರಸ್ರವಣಸ್ಥಾಯರಾಘವಾಯಾದ್ಯಮೈಥಿಲಿ । ಪ್ರಾಪಯಿಷ್ಯಾಮಿಶಕ್ರಾಯಹವ್ಯಂಹುತಮಿವಾನಲಃ ॥ ದ್ರ
ಕ್ಷ್ಯಸ್ಯದ್ಯೈವವೈದೇಹಿರಾಘವಂಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಂ । ವ್ಯವಸಾಯಸಮಾಯುಕ್ತಂವಿಷ್ಣುಂದೈತ್ಯವಧೇಯಥಾ ॥ ೨೨ ॥ ತ್ವದ್ದರ್ಶ
ನಕೃತೋತ್ಸಾಹಮಾಶ್ರಮಸ್ಥಂಮಹಾಬಲಂ । ಪುರಂದರಮಿವಾಸೀನಂನಾಗರಾಜಸ್ಯಮೂರ್ಧನಿ ॥ ೨೩ ॥ ಪೃಷ್ಠಮಾರೋಹ
ಮೇದೇವಿಮಾವಿಕಾಂಕ್ಷಸ್ವಶೋಭನೇ । ಯೋಗಮನ್ವಿಚ್ಛರಾಮೇಣಶಶಾಂಕೇನೇವರೋಹಿಣೀ ॥ ೨೪ ॥ ಶಚೀವಚಮಹೇಂದ್ರೇಣಸೂರ್ಯೇಣೇ
ವಸುವರ್ಚಲಾ । ಮತ್ಪೃಷ್ಠಮಧಿರುಹ್ಯತ್ವಂತರಾಕಾಶಂಮಹಾರ್ಣವಂ ॥ ೨೫ ॥ ನಹಿಮೇಸಂಪ್ರಯಾತಸ್ಯತ್ವಾಮಿತೋನಯ
ತೋಂಗನೇ । ಅನುಗಂತುಂಗತಿಂಶಕ್ತಾಸ್ಸರ್ವೇಲಂಕಾನಿವಾಸಿನಃ ॥ ೨೬ ॥ ಯಥೈವಾಹಮಿಹಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತಥೈವಾಹಮಸಂಶಯಃ ।
ಯಾಸ್ಯಾಮಿಪಶ್ಯವೈದೇಹಿತ್ವಾಮುದ್ಯಮ್ಯವಿಹಾಯಸಂ ॥ ೨೭ ॥ ಮೈಥಿಲೀತುಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಾಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚನಮದ್ಭುತಂ । ಹ
ರ್ಷವಿಸ್ಮಿತಸರ್ವಾಂಗೀಹನೂಮಂತಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ॥ ೨೮ ॥ ಹನೂಮನ್ದೂರಮಧ್ವಾನಂಕಥಂಮಾಂವೋಢುಮಿಚ್ಛಸಿ । ತದೇ
ವಖಲುತೇಮನ್ಯೇಕಪಿತ್ವಂಹರಿಯೂಥಪ ॥ ೨೯ ॥ ಕಥಂವಾಲ್ಪಶರೀರಸ್ತ್ವಂಮಾಮಿತೋನೇತುಮಿಚ್ಛಸಿ । ಸಕಾಶಂಮಾನವೇಂದ್ರಸ್ಯ
ಭರ್ತುರ್ಮೇಪ್ಲವಗರ್ಷಭ ॥ ೩೦ ॥ ಸೀತಾಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಚಿಂತಯಾಮಾಸಲಕ್ಷ್ಮೀವಾ
ನಿದಂಪರಿಭವಂಕೃತಂ ॥ ೩೧ ॥ ನಮೇಜಾನಾತಿಸತ್ತ್ವಂವಾಪ್ರಭಾವಂವಾಸಿತೇಕ್ಷಣಾ । ತಸ್ಮಾತ್ಪಶ್ಯತುವೈದೇಹೀಯದ್ರೂಪಂಮಮ
ಕಾಮತಃ ॥ ೩೨ ॥ ಇತಿಸಂಚಿಂತ್ಯಹನುಮಾಂಸ್ತದಾಪ್ಲವಗಸತ್ತಮಃ । ದರ್ಶಯಾಮಾಸವೈದೇಹ್ಯಾಸ್ಸ್ವಂರೂಪಮರಿಮರ್ದನಃ ॥

ಸತಸ್ಮಾತ್ಪಾದಪಾದ್ಧೀಮಾನಾಪ್ಲುತ್ಯಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ। ತತೋವರ್ಧಿತುಮಾರೇಭೇಸೀತಾಪ್ರತ್ಯಯಕಾರಣಾತ್ ॥೩೪॥ ಮೇರುಮಂದರ
ಸಂಕಾಶೋಬಭೌದೀಪ್ತಾನಲಪ್ರಭಃ। ಅಗ್ರತೋವ್ಯವತಸ್ಥೇಚಸೀತಾಯಾವಾನರೋತ್ತಮಃ ॥೩೫॥ ಹರಿಃಪರ್ವತಸಂಕಾಶಸ್ತಾ
ಮ್ರವಕ್ತ್ರೋಮಹಾಬಲಃ। ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರನಖೋಭೀಮೋವೈದೇಹೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩೬॥ ಸಪರ್ವತವನೋದ್ದೇಶಾಂಸಾಟ್ಟಪ್ರಾ
ಕಾರತೋರಣಾಂ। ಲಂಕಾಮಿಮಾಂಸನಾಥಾಂವಾನಯಿತುಂಶಕ್ತಿರಸ್ತಿಮೇ ॥೩೭॥ ತದವಸ್ಥಾಪ್ಯತಾಂಬುದ್ಧಿರಲಂದೇವಿವಿಶಂಕಯಾ।
ವಿಶೋಕಂಕುರುವೈದೇಹಿರಾಘವಂಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥೩೮॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಭೀಮಸಂಕಾಶಮುವಾಚಜನಕಾತ್ಮಜಾ। ಪದ್ಮಪತ್ರವಿ
ಶಾಲಾಕ್ಷೀಮಾರುತಸ್ಯೌರಸಂಸುತಂ ॥೩೯॥ ತವಸತ್ತ್ವಂಬಲಂಚೈವವಿಜಾನಾಮಿಮಹಾಕಪೇ। ವಾಯೋರಿವಗತಂಚಾಪಿತೇಜಶ್ಚಾ
ಗ್ನೇರಿವಾದ್ಭುತಂ ॥೪೦॥ ಪ್ರಾಕೃತೋನ್ಯಃಕಥಂಚೇಮಾಂಭೂಮಿಮಾಗಂತುಮರ್ಹತಿ। ಉದಧೇರಪ್ರಮೇಯಸ್ಯಪಾರಂವಾನರ
ಪುಂಗವ ॥೪೧॥ ಜಾನಾಮಿಗಮನೇಶಕ್ತಿಂನಯನೇಚಾಪಿತೇಮಮ। ಅವಶ್ಯಂಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಾಶುಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೪೨॥ ಅ
ಯುಕ್ತಂತುಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಮಮಾಗಂತುಂತ್ವಯಾನಘ। ವಾಯುವೇಗನವೇಗಸ್ಯವೇಗೋಮಾಂಮೋಹಯೇತ್ತವ ॥೪೩॥ ಅಹಮಾಕಾಶಮಾಪ
ನ್ನಾಹ್ಯುಪರ್ಯುಪರಿಸಾಗರಂ। ಪ್ರಪತೇಯಂಹಿತೇಪೃಷ್ಠಾದ್ಭಯಾದ್ವೇಗೇನಗಚ್ಛತಃ ॥೪೪॥ ಪತಿತಾಸಾಗರೇಚಾಹಂತಿಮಿನಕ್ರಝಷಾ
ಕುಲೇ। ಭವೇಯಮಾಶುವಿವಶಾಯಾದಸಾಮನ್ನಮುತ್ತಮಂ ॥೪೫॥ ನಚಶಕ್ಷ್ಯೇತ್ವಯಾಸಾರ್ಧಂಗಂತುಂಶತ್ರುವಿನಾಶನ। ಕಳತ್ರವ
ತಿಸಂದೇಹಸ್ತ್ವಯ್ಯಪಿಸ್ಯಾದಸಂಶಯಃ ॥೪೬॥ ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಂತುಮಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ। ಅನುಗಚ್ಛೇ
ಯುರಾದಿಷ್ಟಾರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ ॥೪೭॥ ತೈಸ್ತ್ವಂಪರಿವೃತಶ್ಶೂರೈಶ್ಶೂಲಮುದ್ಗರಪಾಣಿಭಿಃ। ಭವೇಸ್ತ್ವಂಸಂಶಯಂ
ಪ್ರಾಪ್ತೋಮಯಾವೀರಕಳತ್ರವಾನ್ ॥೪೮॥ ಸಾಯುಧಾಬಹವೋವ್ಯೋಮ್ನಿರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತ್ವಂನಿರಾಯುಧಃ। ಕಥಂಶಕ್ಷ್ಯಸಿಸಂಯಾ
ತುಂಮಾಂಚೈವಪರಿರಕ್ಷಿತುಂ ॥೪೯॥ ಯುಧ್ಯಮಾನಸ್ಯರಕ್ಷೋಭಿಸ್ತವತೈಃಕ್ರೂರಕರ್ಮಭಿಃ। ಪ್ರಪತೇಯಂಹಿತೇಪೃಷ್ಠಾದ್ಭ
ಯಾರ್ತಾಕಪಿಸತ್ತಮ ॥೫೦॥ ಅಥರಕ್ಷಾಂಸಿಭೀಮಾನಿಮಹಾಂತಿಬಲವಂತಿಚ। ಕಥಂಚಿತ್ಸಾಂಪರಾಯೇತ್ವಾಂಜಯೇಯುಃ
ಕಪಿಸತ್ತಮ ॥೫೧॥ ಅಥವಾಯುಧ್ಯಮಾನಸ್ಯಪತೇಯಂವಿಮುಖಸ್ಯತೇ। ಪತಿತಾಂಚಗೃಹೀತ್ವಾಮಾಂನಯೇಯುಃಪಾಪರಾಕ್ಷ
ಸಾಃ ॥೫೨॥ ಮಾಂವಾಹರೇಯುಸ್ತ್ವದ್ಧಸ್ತಾದ್ವಿಶಸೇಯುರಥಾಪಿವಾ। ಅವ್ಯವಸ್ಥೌಹಿದೃಶ್ಯೇತೇಯುದ್ಧೇಜಯಪರಾಜಯೌ ॥೫೩॥ ಅ
ಹಂವಾಪಿವಿಪದ್ಯೇಯಂರಕ್ಷೋಭಿರಭಿತರ್ಜಿತಾ। ತ್ವತ್ಪ್ರಯತ್ನೋಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಭವೇನ್ನಿಷ್ಫಲಏವತು ॥೫೪॥ ಕಾಮಂತ್ವಮಸಿಪರ್ಯಾ
ಪ್ತೋನಿಹಂತುಂಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾನ್। ರಾಘವಸ್ಯಯಶೋಹೀಯೇತ್ತ್ವಯಾಶಸ್ತೈಸ್ತುರಾಕ್ಷಸೈಃ ॥೫೫॥ ಅಥವಾದಾಯರಕ್ಷಾಂಸಿ
ನ್ಯಸೇಯುಸ್ಸಂವೃತೇಹಿಮಾಂ। ಯತ್ರತೇನಾಭಿಜಾನೀಯುರ್ಹರಯೋನಾಪಿರಾಘವೌ ॥೫೬॥ ಆರಂಭಸ್ತುಮದರ್ಥೋಯಂತತಸ್ತವ
ನಿರರ್ಥಕಃ। ತ್ವಯಾಹಿಸಹರಾಮಸ್ಯಮಹಾನಾಗಮನೇಗುಣಃ ॥೫೭॥ ಮಯಿಜೀವಿತಮಾಯತ್ತಂರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮ
ನಃ। ಭ್ರಾತೄಣಾಂಚಮಹಾಬಾಹೋತಸ್ಯರಾಜಕುಲಸ್ಯಚ ॥೫೮॥ ತೌನಿರಾಶೌಮದರ್ಥಂತುಶೋಕಸಂತಾಪಕರ್ಶಿತೌ। ಸ
ಹಸರ್ವರ್ಕ್ಷಹರಿಭಿಸ್ತ್ಯಕ್ಷ್ಯತಃಪ್ರಾಣಸಂಗ್ರಹಂ ॥೫೯॥ ಭರ್ತೃಭಕ್ತಿಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯರಾಮಾದನ್ಯಸ್ಯವಾನರ। ನಸ್ಪೃಶಾಮಿ
ಶರೀರಂತುಪುಂಸೋವಾನರಪುಂಗವ ॥೬೦॥ ಯದಹಂಗಾತ್ರಸಂಸ್ಪರ್ಶಂರಾವಣಸ್ಯಬಲಾದ್ಗತಾ। ಅನೀಶಾಕಿಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿವಿ
ನಾಥಾವಿವಶಾಸತೀ ॥೬೧॥ ಯದಿರಾಮೋದಶಗ್ರೀವಮಿಹಹತ್ವಾಸಬಾಂಧವಂ। ಮಾಮಿತೋಗೃಹ್ಯಗಚ್ಛೇತತತ್ತಸ್ಯಸದೃಶಂಭ
ವೇತ್ ॥೬೨॥ ಶ್ರುತಾಹಿದೃಷ್ಟಾಶ್ಚಮಯಾಪರಾಕ್ರಮಾಮಹಾತ್ಮನಸ್ತಸ್ಯರಣಾವಮರ್ದಿನಃ। ನದೇವಗಂಧರ್ವಭುಜಂಗರಾಕ್ಷ
ಸಾಭವಂತಿರಾಮೇಣಸಮಾಹಿಸಂಯುಗೇ ॥೬೩॥ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯತಂಸಂಯತಿಚಂಡವಿಕ್ರಮಂಮಹಾಬಲಂವಾಸವತುಲ್ಯವಿಕ್ರಮಂ। ಸ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಕೋವಿಷಹೇತರಾಘವಂಹುತಾಶನಂದೀಪ್ತಮಿವಾನಿಲೇರಿತಂ ॥೬೪॥ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾಘವಮಾಜಿಮರ್ದನಂದಿಶಾಗಜಂ
ಮತ್ತಮಿವವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ। ಸಹೇತಕೋವಾನರಮುಖ್ಯಸಂಯುಗೇಯುಗಾಂತಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮಂಶರಾರ್ಚಿಷಂ ॥೬೫॥ ಸಮೇಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಸ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪತಿಂಸಯೂಥಪಂಕ್ಷಿಪ್ರಮಿಹೋಪಪಾದಯ। ಚಿರಾಯರಾಮಂಪ್ರತಿಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಂಕುರುಷ್ವಮಾಂವಾನರಮುಖ್ಯಹ
ರ್ಷಿತಾಂ ॥೬೬॥ ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ–ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ಸಕಪಿಶಾರ್ದೂಲಸ್ತೇನವಾಕ್ಯೇನಹರ್ಷಿತಃ। ಸೀತಾಮುವಾಚತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ ॥೧॥ ಯುಕ್ತರೂ
ಪಂತ್ವಯಾದೇವಿಭಾಷಿತಂಶುಭದರ್ಶನೇ। ಸದೃಶಂಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವಸ್ಯಸಾಧ್ವೀನಾಂವಿನಯಸ್ಯಚ ॥೨॥ ಸ್ತ್ರೀತ್ವಂನತುಸಮರ್ಥಂ
ಹಿಸಾಗರಂವ್ಯತಿವರ್ತಿತುಂ। ಮಾಮಧಿಷ್ಠಾಯವಿಸ್ತೀರ್ಣಂಶತಯೋಜನಮಾಯತಂ ॥೩॥ ದ್ವಿತೀಯಂಕಾರಣಂಯಚ್ಚಬ್ರವೀ
ಷಿವಿನಯಾನ್ವಿತೇ। ರಾಮಾದನ್ಯಸ್ಯನಾರ್ಹಾಮಿಸಂಸ್ಪರ್ಶಮಿತಿಜಾನಕೀ ॥೪॥ ಏತತ್ತೇದೇವಿಸದೃಶಂಪತ್ನ್ಯಾಸ್ತಸ್ಯಮಹಾತ್ಮ
ನಃ। ಕಾಹ್ಯನ್ಯಾತ್ವಾಮೃತೇದೇವಿಬ್ರೂಯಾದ್ವಚನಮೀದೃಶಂ ॥೫॥ ಶ್ರೋಷ್ಯತೇಚೈವಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸರ್ವಂನಿರವಶೇಷತಃ। ಚೇ
ಷ್ಟಿತಂಯತ್ತ್ವಯಾದೇವಿಭಾಷಿತಂಮಮಚಾಗ್ರತಃ। ಕಾರಣೈರ್ಬಹುಭಿರ್ದೇವಿರಾಮಪ್ರೀತಿಚಿಕೀರ್ಷಯಾ ॥೬॥ ಸ್ನೇಹಪ್ರಸನ್ನಮ
ನಸಾಮಯ್ಯೇತತ್ಸಮುದೀರಿತಂ। ಲಂಕಾಯಾದುಷ್ಪ್ರವೇಶತ್ವಾದ್ದುಸ್ತರತ್ವಾನ್ಮಹೋದಧೇಃ ॥೭॥ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಾದಾತ್ಮನಶ್ಚೈವ

ಮಯ್ಯೈತತ್ಸಮುದೀರಿತಂ।ಇಚ್ಛಾಮಿತ್ವಾಂಸಮಾನೇತುಮದ್ಯೈವರಘುಬಂಧುನಾ ॥ ೮ ॥ ಗುರುಸ್ನೇಹೇನಭಕ್ತ್ಯಾಚನಾನ್ಯಥೈತ
ದುದಾಹೃತಂ।ಯದಿನೋತ್ಸಹಸೇಯಾತುಂಮಯಾಸಾರ್ಧಮನಿಂದಿತೇ ॥೯॥ ಅಭಿಜ್ಞಾನಂಪ್ರಯಚ್ಛತ್ವಂಜಾನೀಯಾದ್ರಾಘವೋ
ಹಿಯತ್। ಏವಮುಕ್ತಾಹನುಮತಾಸೀತಾಸುರಸುತೋಪಮಾ ॥೧೦॥ ಉವಾಚವಚನಂಮಂದಂಬಾಷ್ಪಪ್ರಗ್ರಥಿತಾಕ್ಷರಂ । ಇದಂ
ಶ್ರೇಷ್ಠಮಭಿಜ್ಞಾನಂಬ್ರೂಯಾಸ್ತ್ವಂತುಮಮಪ್ರಿಯಂ ॥೧೧॥ ಶೈಲಸ್ಯಚಿತ್ರಕೂಟಸ್ಯಪಾದೇಪೂರ್ವೋತ್ತರೇಪುರಾ। ತಾಪಸಾಶ್ರಮ
ವಾಸಿನ್ಯಾಃಪ್ರಾಜ್ಯಮೂಲಫಲೋದಕೇ ॥೧೨॥ ತಸ್ಮಿನ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮೇದೇಶೇಮಂದಾಕಿನ್ಯಾಹ್ಯದೂರತಃ। ತಸ್ಯೋಪವನಷಂಡೇಷುನಾನಾ
ಪುಷ್ಪಸುಗಂಧಿಷು॥೧೩॥ವಿಹೃತ್ಯಸಲಿಲಕ್ಲಿನ್ನಾತವಾಂಕೇಸಮುಪಾವಿಶಂ। ತತೋಮಾಂಸಸಮಾಸಕ್ತೋವಾಯಸಃಪರ್ಯತುಂಡಯತ್॥
ತಮಹಂಲೋಷ್ಟಮುದ್ಯಮ್ಯವಾರಯಾಮಿಸ್ಮವಾಯಸಂ। ದಾರಯನ್ಸಚಮಾಂಕಾಕಸ್ತತ್ರೈವಪರಿಲೀಯತೇ ॥೧೫॥ ನಚಾಪ್ಯು
ಪಾರಮನ್ಮಾಂಸಾದ್ಭಕ್ಷಾರ್ಥೀಬಲಿಭೋಜನಃ। ಉತ್ಕರ್ಷಂತ್ಯಾಂಚರಶನಾಂಕ್ರುದ್ಧಾಯಾಂಮಯಿಪಕ್ಷಿಣಿ ॥೧೬॥ ಸ್ರಸ್ಯಮಾನೇ
ಚವಸನೇತತೋದೃಷ್ಟಾತ್ವಯಾಹ್ಯಹಂ।ತ್ವಯಾಪಹಸಿತಾಚಾಹಂಕ್ರುದ್ಧಾಸಂಲಜ್ಜಿತಾತದಾ ॥೧೭॥ ಭಕ್ಷಗೃಧ್ನೇನಕಾಕೇನದಾರಿ
ತಾತ್ವಾಮುಪಾಗತಾ। ಆಸೀನಸ್ಯಚತೇಶ್ರಾಂತಾಪುನರುತ್ಸಂಗಮಾವಿಶಂ ॥೧೮॥ ಕ್ರುಧ್ಯಂತೀಚಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನತ್ವಯಾಹಂಪರಿಸಾಂ
ತ್ವಿತಾ। ಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣಮುಖೀಮಂದಂಚಕ್ಷುಷೀಪರಿಮಾರ್ಜತೀ ॥ ೧೯ ॥ ಲಕ್ಷಿತಾಹಂತ್ವಯಾನಾಥವಾಯಸೇನಪ್ರಕೋಪಿತಾ
ಪರಿಶ್ರಮಾತ್ಪ್ರಸುಪ್ತಾಚರಾಘವಾಂಕೇಪ್ಯಹಂಚಿರಂ ॥ ೨೦ ॥ ಪರ್ಯಾಯೇಣಪ್ರಸುಪ್ತಶ್ಚಮಮಾಂಕೇಭರತಾಗ್ರಜಃ। ಸತತ್ರಪುನರೇ
ವಾಥವಾಯಸಸ್ಸಮುಪಾಗಮತ್ ॥ ೨೧ ॥ ತತಸ್ಸುಪ್ತಪ್ರಬುದ್ಧಾಂಮಾಂರಾಮಸ್ಯಾಂಕಾತ್ಸಮುತ್ಥಿತಾಂ । ವಾಯಸಸ್ಸಹಸಾ
ಗಮ್ಯವಿದದಾರಸ್ತನಾಂತರೇ ॥ ೨೨ ॥ ಪುನಃಪುನರಥೋತ್ಪತ್ಯವಿದದಾರಸಮಾಂಭೃಶಂ। ತತಸ್ಸಮುತ್ಥಿತೋರಾಮೋಮುಕ್ತೈಶ್ಶೋ
ಣಿತಬಿಂದುಭಿಃ ॥೨೩ ॥ ವಾಯಸೇನತತಸ್ತೇನಬಲವತ್ಕ್ಲಿಶ್ಯಮಾನಯಾ। ಸಮಯಾಬೋಧಿತಃಶ್ರೀಮಾನ್ಸುಖಸುಪ್ತಃಪರಂತಪಃ॥
ಸಮಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹಾಬಾಹುರ್ವಿತುನ್ನಾಂಸ್ತನಯೋಸ್ತದಾ । ಆಶೀವಿಷಇವಕ್ರುದ್ಧಶ್ಶ್ವಸನ್ವಾಕ್ಯಮಭಾಷತ ॥೨೫॥ ಕೇನತೇ
ನಾಗನಾಸೋರುವಿಕ್ಷತಂವೈಸ್ತನಾಂತರಂ । ಕಃಕ್ರೀಡತಿಸರೋಷೇಣಪಂಚವಕ್ತ್ರೇಣಭೋಗಿನಾ ॥ ೨೬ ॥ ವೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ತತಸ್ತಂ
ವೈವಾಯಸಂಸಮುದೈಕ್ಷತ । ನಖೈಸ್ಸರುಧಿರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಮಾಮೇವಾಭಿಮುಖಂಸ್ಥಿತಂ॥೨೭॥ಪುತ್ರಃಕಿಲಸಶಕ್ರಸ್ಯವಾಯ
ಸಃಪತತಾಂವರಃ । ಧರಾಂತರಗತಃಶ್ರೀಮಾನ್ಪವನಸ್ಯಗತೌಸಮಃ ॥೨೮॥ ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಮಹಾಬಾಹುಃಕೋಪಸಂವರ್ತಿತೇಕ್ಷಣಃ।
ವಾಯಸೇಕೃತವಾನ್ಕ್ರೂರಾಂಮತಿಂಮತಿಮತಾಂವರಃ ॥ ೨೯ ॥ ಸದರ್ಭಂಸಂಸ್ತರಾದ್ಗೃಹ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮೇಣಾಸ್ತ್ರೇಣಯೋಜಯತ್॥
ಸದೀಪ್ತಇವಕಾಲಾಗ್ನಿರ್ಜಜ್ವಾಲಾಭಿಮುಖೋದ್ವಿಜಂ ॥ ೩೦ ॥ ಸತಂಪ್ರದೀಪ್ತಂಚಿಕ್ಷೇಪದರ್ಭಂತಂವಾಯಸಂಪ್ರತಿ । ತತ
ಸ್ತಂವಾಯಸಂದರ್ಭಸ್ಸೋಂಬರೇನುಜಗಾಮಹ ॥ ೩೧ ॥ ಅನುಸೃಷ್ಟಸ್ತದಾಕಾಕೋಜಗಾಮವಿವಿಧಾಂಗತಿಂ । ಲೋಕಕಾಮಇ
ಮಂಲೋಕಂಸರ್ವಂವೈವಿಚಚಾರಹ ॥ ೩೨ ॥ ಸಪಿತ್ರಾಚಪರಿತ್ಯಕ್ತಸ್ಸುರೈಶ್ಚಸಮಹರ್ಷಿಭಿಃ । ತ್ರೀನ್ಲೋಕಾನ್ಸಂಪರಿಕ್ರ
ಮ್ಯತಮೇವಶರಣಂಗತಃ ॥೩೩॥ ಸತಂನಿಪತಿತಂಭೂಮೌಶರಣ್ಯಶ್ಶರಣಾಗತಂ। ವಧಾರ್ಹಮಪಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಕೃಪಯಾಪರ್ಯಪಾ
ಲಯತ್ ॥೩೪॥ ನಶರ್ಮಲಬ್ಧ್ವಾಲೋಕೇಷುತಮೇವಶರಣಂಗತಃ। ಪರಿದ್ಯೂನಂವಿಷಣ್ಣಂಚಸತಮಾಯಾಂತಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩೫॥
ಮೋಘಂಕರ್ತುಂನಶಕ್ಯಂತುಬ್ರಾಹ್ಮಮಸ್ತ್ರಂತದುಚ್ಯತಾಂ॥ಹಿನಸ್ತುದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿತ್ವಚ್ಛರಇತ್ಯಥಸೋಬ್ರವೀತ್। ತತಸ್ತಸ್ಯಾಕ್ಷಿಕಾ
ಕಸ್ಯಹಿನಸ್ತಿಸ್ಮಸದಕ್ಷಿಣಂ ॥೩೬॥ ತದ್ವಾಸದಕ್ಷಿಣಂನೇತ್ರಂಪ್ರಾಣೇಭ್ಯಃಪರಿರಕ್ಷಿತಃ।ಸರಾಮಯಾನಮಸ್ಕೃತ್ವಾರಾಜ್ಞೇದಶರಥಾ
ಯಚ ॥ ೩೭ ॥ ವಿಸೃಷ್ಟಸ್ತೇನವೀರೇಣಪ್ರತಿಪೇದೇಸ್ವಮಾಲಯಂ।ಮತ್ಕೃತೇಕಾಕಮಾತ್ರೇತುಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಂಸಮುದೀರಿತಂ ॥೩೮
ಕಸ್ಮಾದ್ಯೋಮಾಂಹರೇತ್ತ್ವತ್ತಃಕ್ಷಮಸೇತಂಮಹೀಪತೇ। ಸಕುರುಷ್ವಮಹೋತ್ಸಾಹಃಕೃಪಾಂಮಯಿನರರ್ಷಭ॥೩೯॥ತ್ವಯಾನಾ
ಥವತೀನಾಥಹ್ಯನಾಥಇವದೃಶ್ಯತೇ। ಆನೃಶಂಸ್ಯಂಪರೋಧರ್ಮಸ್ತ್ವತ್ತಏವಮಯಾಶ್ರುತಃ ॥೪೦॥ ಜಾನಾಮಿತ್ವಾಂಮಹಾವೀರ್ಯಂಮ
ಹೋತ್ಸಾಹಂಮಹಾಬಲಂ।ಅಪಾರಪಾರಮಕ್ಷೋಭ್ಯಂಗಾಂಭೀರ್ಯಾತ್ಸಾಗರೋಪಮಂ ॥ ೪೧ ॥ ಭರ್ತಾರಂಸಸಮುದ್ರಾಯಾಧರ
ಣ್ಯಾವಾಸವೋಪಮಂ।ಏವಮಸ್ತ್ರವಿದಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸತ್ವವಾನ್ಬಲವಾನಪಿ ॥೪೨॥ ಕಿಮರ್ಥಮಸ್ತ್ರಂರಕ್ಷಸ್ಸುನಯೋಜಯತಿರಾಘ
ವಃ। ನನಾಗಾನಾಪಿಗಂಧರ್ವಾನಾಸುರಾನಮರುದ್ಗಣಾಃ ॥೪೩॥ ರಾಮಸ್ಯಸಮರೇವೇಗಂಶಕ್ತಾಃಪ್ರತಿಸಮಾಧಿತುಂ। ತಸ್ಯವೀರ್ಯವತಃ
ಕಶ್ಚಿದ್ಯದ್ಯಸ್ತಿಮಯಿಸಂಭ್ರಮಃ ॥೪೪॥ ಕಿಮರ್ಥಂನಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃಕ್ಷಯಂನಯತಿರಾಕ್ಷಸಾನ್ । ಭ್ರಾತುರಾದೇಶಮಾದಾಯ
ಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾಪರಂತಪಃ ॥ ೪೫ ॥ ಕಸ್ಯಹೇತೋರ್ನಮಾಂವೀರಃಪರಿತ್ರಾತಿಮಹಾಬಲಃ । ಯದಿತೌಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೌವಾಯ್ವ
ಗ್ನಿಸಮತೇಜಸೌ ॥೪೬॥ ಸುರಾಣಾಮಪಿದುರ್ಧರ್ಷೌಕಿಮರ್ಥಂಮಾಮುಪೇಕ್ಷತಃ। ಮಮೈವದುಷ್ಕೃತಂಕಿಂಚಿನ್ಮಹದಸ್ತಿ
ನಸಂಶಯಃ ॥೪೭॥ ಸಮರ್ಥಾವಪಿತೌಯನ್ಮಾಂನಾವೇಕ್ಷೇತೇಪರಂತಪೌ । ವೈದೇಹ್ಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಕರುಣಂಸಾಶ್ರುಭಾಷಿತಂ॥
ಅಥಾಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ತ್ವಚ್ಛೋಕವಿಮುಖೋರಾಮೋದೇವಿಸತ್ಯೇನಮೇಶಪೇ ॥ ೪೯ ॥ ರಾಮೇದುಃ
ಖಾಭಿಪನ್ನೇಚಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರಿತಪ್ಯತೇ । ಕಥಂಚಿದ್ಭವತೀದೃಷ್ಟಾನಕಾಲಃಪರಿಶೋಚಿತುಂ ॥ ೫೦ ॥ ಇಮಂಮುಹೂರ್ತಂದುಃಖಾ

ನಾಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸ್ಯಂತೇಮನಿಂದಿತೇ।ತಾವುಭೌಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೌರಾಜಪುತ್ರೌಮಹಾಬಲೌ ॥೫೧॥ ತ್ವದ್ದರ್ಶನಕೃತೋತ್ಸಾಹೌಲಂ
ಕಾಂಭಸ್ಮೀಕರಿಷ್ಯತಃ । ಹತ್ವಾಚಸಮರೇಕ್ರೂರಂರಾವಣಂಸಹಬಾಂಧವಮ್ ॥ ೫೨ ॥ ರಾಘವಸ್ತ್ವಾಂವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿನೇಷ್ಯತಿಸ್ವಾಂ
ಪುರೀಂಪ್ರತಿ । ಬ್ರೂಹಿಯದ್ರಾಘವೋರಾಜ್ಯೋಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ ॥ ೫೩ ॥ ಸುಗ್ರೀವೋವಾಪಿತೇಜಸ್ವೀಹರಯೋಽಪಿಸ
ಮಾಗತಾಃ । ಇತ್ಯುಕ್ತವತಿತಸ್ಮಿಂಶ್ಚಸೀತಾಸುರಸುತೋಪಮಾ ॥ ೫೪ ॥ ಉವಾಚಶೋಕಸಂತಪ್ತಾಹನೂಮಂತಂಪ್ಲವಂಗಮಮ್ ।
ಕೌಸಲ್ಯಾಲೋಕಭರ್ತಾರಂಸುಷುವೇಯಂಮನಸ್ವಿನೀ ॥ ೫೫ ॥ ತಂಮಮಾರ್ಥೇಸುಖಂಪೃಚ್ಛಶಿರಸಾಚಾಭಿವಾದಯ । ಸ್ರಜ
ಶ್ಚಸರ್ವರತ್ನಾನಿಪ್ರಿಯಾಯಾಶ್ಚವರಾಂಗನಾಃ ॥ ೫೬ ॥ ಐಶ್ವರ್ಯಂಚವಿಶಾಲಾಯಾಂಪೃಥಿವ್ಯಾಮಪಿದುರ್ಲಭಂ । ಪಿತರಂಮಾ
ತರಂಚೈವಸಂಮಾನ್ಯಾಭಿಪ್ರಸಾದ್ಯಚ ॥ ೫೭ ॥ ಅನುಪ್ರವ್ರಜಿತೋರಾಮಂಸುಮಿತ್ರಾಯೇನಸುಪ್ರಜಾಃ । ಆನುಕೂಲ್ಯೇನಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಾತ್ಯಕ್ತ್ವಾಸುಖಮನುತ್ತಮಂ ॥ ೫೮ ॥ ಅನುಗಚ್ಛತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಭ್ರಾತರಂಪಾಲಯನ್ವನೇ । ಸಿಂಹಸ್ಕಂಧೋಮಹಾಬಾಹು
ರ್ಮನಸ್ವೀಪ್ರಿಯದರ್ಶನಃ ॥ ೫೯ ॥ ಪಿತೃವದ್ವರ್ತತೇರಾಮೇಮಾತೃವನ್ಮಾಂಸಮಾಚರನ್ । ಹ್ರಿಯಮಾಣಾಂತದಾವೀರೋನತು
ಮಾಂವೇದಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥ ೬೦ ॥ ವೃದ್ಧೋಪಸೇವೀಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ಶಕ್ತೋನಬಹುಭಾಷಿತಾ । ರಾಜಪುತ್ರಃಪ್ರಿಯಶ್ರೇಷ್ಠಃಸದೃಶಃಶ್ವಶುರ
ಸ್ಯಮೇ ॥ ೬೧ ॥ ಮಮಪ್ರಿಯತರೋನಿತ್ಯಂಭ್ರಾತಾರಾಮಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ನಿಯುಕ್ತೋಧುರಿಯಸ್ಯಾಂತುತಾಮುದ್ವಹತಿವೀರ್ಯ
ವಾನ್ ॥ ೬೨ ॥ ಯಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಘವೋನೈವವೃತ್ತಮಾರ್ಯಮನುಸ್ಮರೇತ್ । ಸಮಮಾರ್ಥಾಯಕುಶಲಂವಕ್ತವ್ಯೋವಚನಾನ್ಮ
ಮ ॥ ೬೩ ॥ ಮೃದುರ್ನಿತ್ಯಂಶುಚಿರ್ದಕ್ಷಃಪ್ರಿಯೋರಾಮಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಯಥಾಹಿವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠದುಃಖಕ್ಷಯಕರೋಭವೇತ್॥೬೪॥
ತ್ವಮಸ್ಮಿನ್ಕಾರ್ಯನಿರ್ಯೋಗೇಪ್ರಮಾಣಂಹರಿಸತ್ತಮ । ರಾಘವಸ್ತ್ವತ್ಸಮಾರಂಭಾನ್ಮಯಿಯತ್ನಕರೋಭವೇತ್ ॥ ೬೫ ॥ ಇದಂ
ಬ್ರೂಯಾಶ್ಚಮೇನಾಥಂಶೂರಂರಾಮಂಪುನಃಪುನಃ । ಜೀವಿತಂಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿಮಾಸಂದಶರಥಾತ್ಮಜ ॥ ೬೬ ॥ ಊರ್ಧ್ವಂ
ಮಾಸಾನ್ನಜೀವೇಯಂಸತ್ಯೇನಾಹಂಬ್ರವೀಮಿತೇ । ರಾವಣೇನೋಪರುದ್ಧಾಂಮಾಂನಿಕೃತ್ಯಾಪಾಪಕರ್ಮಣಾ ॥ ೬೭ ॥ ತ್ರಾತುಮ
ರ್ಹಸಿವೀರತ್ವಂಪಾತಾಳಾದಿವಕೌಶಿಕೀಂ । ತತೋವಸ್ತ್ರಗತಂಮುಕ್ತ್ವಾದಿವ್ಯಂಚೂಡಾಮಣಿಂಶುಭಂ ॥ ೬೮ ॥ ಪ್ರದೇಯೋರಾ
ಘವಾಯೇತಿಸೀತಾಹನುಮತೇದದೌ । ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತತೋವೀರೋಮಣಿರತ್ನಮನುತ್ತಮಂ ॥ ೬೯ ॥ ಅಂಗುಳ್ಯಾಯೋಜಯಾಮಾಸ
ನಹ್ಯಸ್ಯಪ್ರಾಭವದ್ಭುಜಃ । ಮಣಿರತ್ನಂಕಪಿವರಃಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಾಭಿವಾದ್ಯಚ ॥೭೦॥ ಸೀತಾಂಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಕೃತ್ವಾಪ್ರಣತಃಪಾರ್ಶ್ವ
ತಃಸ್ಥಿತಃ । ಹರ್ಷೇಣಮಹತಾಯುಕ್ತಸ್ಸೀತಾದರ್ಶನಜೇನಸಃ ॥ ೭೧ ॥ ಹೃದಯೇನಗತೋರಾಮಂಶರೀರೇಣತುವಿಷ್ಠಿತಃ । ಮಣಿ
ವರಮುಪಗೃಹ್ಯತಂಮಹಾರ್ಹಂಜನಕನೃಪಾತ್ಮಜಯಾಧೃತಂಪ್ರಭಾವಾತ್ । ಗಿರಿರಿವಪವನಾವಧೂತಮುಕ್ತಸ್ಸುಖಿತಮನಾ
ಪ್ರತಿಸಂಕ್ರಮಂಪ್ರಪೇದೇ ॥ ೭೨ ॥ ಇತಿ-ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಮಣಿಂದತ್ವಾತತಸ್ಸೀತಾಹನೂಮಂತಮಥಾಬ್ರವೀತ್।ಅಭಿಜ್ಞಾನಮಭಿಜ್ಞಾತಮೇತದ್ರಾಮಸ್ಯತತ್ತ್ವತಃ॥೧॥ಮಣಿಂತುದೃ
ಷ್ಟ್ವಾರಾಮೋವೈತ್ರಯಾಣಾಂಸಂಸ್ಮರಿಷ್ಯತಿ । ವೀರೋಜನನ್ಯಾಮಮಚರಾಜ್ಞೋದಶರಥಸ್ಯಚ ॥೨॥ ಸಭೂಯಸ್ತ್ವಂಸಮು
ತ್ಸಾಹೇಚೋದಿತೋಹರಿಸತ್ತಮ । ಅಸ್ಮಿನ್ಕಾರ್ಯಸಮಾರಂಭೇಪ್ರಚಿಂತಯಯದುತ್ತರಂ ॥೩॥ ತ್ವಮಸ್ಮಿನ್ಕಾರ್ಯನಿರ್ಯೋಗೇಪ್ರಮಾ
ಣಂಹರಿಸತ್ತಮ । ಹನೂಮನ್ಯತ್ನಮಾಸ್ಥಾಯದುಃಖಕ್ಷಯಕರೋಭವ ॥ ೪ ॥ ತಸ್ಯಚಿಂತಯತೋಯತ್ನೋದುಃಖಕ್ಷಯಕ
ರೋಭವೇತ್ । ಸತಥೇತಿಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಮಾರುತಿರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ ॥ ೫ ಶಿರಸಾವಂದ್ಯವೈದೇಹೀಂಗಮನಾಯೋಪಚಕ್ರಮೇ ।
ಜ್ಞಾತ್ವಾಸಂಪ್ರಸ್ಥಿತಂದೇವೀವಾನರಂಮಾರುತಾತ್ಮಜಂ ॥ ೬ ॥ ಬಾಷ್ಪಗದ್ಗದಯಾವಾಚಾಮೈಥಿಲೀವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಕುಶ
ಲಂಹನುಮನ್ಬ್ರೂಯಾಸ್ಸಹಿತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ॥೭॥ ಸುಗ್ರೀವಂಚಸಹಾಮಾತ್ಯಂವೃದ್ಧಾನ್ಸರ್ವಾಂಶ್ಚವಾನರಾನ್ । ಬ್ರೂ
ಯಾಸ್ತ್ವಂವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಕುಶಲಂಧರ್ಮಸಂಹಿತಂ ॥ ೮ ॥ ಯಥಾಸಚಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಾಂತಾರಯತಿರಾಘವಃ । ಅಸ್ಮಾದ್ದುಃಖಾಂ
ಬುಸಂರೋಧಾತ್ತ್ವಂಸಮಾಧಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೯ ॥ ಜೀವಂತೀಂಮಾಂಯಥಾರಾಮಃಸಂಭಾವಯತಿಕೀರ್ತಿಮಾನ್ । ತತ್ತಥಾ
ಹನುಮನ್ವಾಚ್ಯಂವಾಚಾಧರ್ಮಮವಾಪ್ನುಹಿ ॥ ೧೦ ॥ ನಿತ್ಯಮುತ್ಸಾಹಯುಕ್ತಾಶ್ಚವಾಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾತ್ವಯೇರಿತಾಃ । ವರ್ಧಿಷ್ಯ
ತೇದಾಶರಥೇಃಪೌರುಷಂಮದವಾಪ್ತಯೇ ॥ ೧೧ ॥ ಮತ್ಸಂದೇಶಯುತಾವಾಚಸ್ತ್ವತ್ತಶ್ಶ್ರುತ್ವೈವರಾಘವಃ । ಪರಾಕ್ರಮವಿಧಿಂವೀ
ರೋವಿಧಿವತ್ಸಂವಿಧಾಸ್ಯತಿ ॥ ೧೨ ॥ಸೀತಾಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ।ಶಿರಸ್ಯಂಜಲಿಮಾದಾಯವಾಕ್ಯಮು
ತ್ತರಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೩ ॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇಷ್ಯತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋಹರ್ಯೃಕ್ಷಪ್ರವರೈರ್ವೃತಃ । ಯಸ್ತೇಯುಧಿವಿಜಿತ್ಯಾರೀನ್ಶೋಕಂವ್ಯಪನ
ಯಿಷ್ಯತಿ ॥ ೧೪ ॥ ನಹಿಪಶ್ಯಾಮಿಮರ್ತ್ಯೇಷುನಾಸುರೇಷುಸುರೇಷುವಾ । ಯಸ್ತಸ್ಯಕ್ಷಿಪತೋಬಾಣಾನ್ಸ್ಥಾತುಮುತ್ಸಹತೇಗ್ರ
ತಃ ॥ ೧೫ ॥ ಅಪ್ಯರ್ಕಮಪಿಪರ್ಜನ್ಯಮಪಿವೈವಸ್ವತಂಯಮಂ । ಸಹಿಸೋಢುಂರಣೇಶಕ್ತಸ್ತವಹೇತೋರ್ವಿಶೇಷತಃ ॥ ೧೬ ॥ಸಹಿ
ಸಾಗರಪರ್ಯಂತಾಂಮಹೀಂಶಾಸಿತುಮೀಹತೇ । ತ್ವನ್ನಿಮಿತ್ತೋಹಿರಾಮಸ್ಯಜಯೋಜನಕನಂದಿನಿ ॥ ೧೭ ॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ
ಸಮ್ಯಕ್ಸತ್ಯಂಸುಭಾಷಿತಂ । ಜಾನಕೀಬಹುಮೇನೇಥವಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೮ ॥ ತತಸ್ತಂಪ್ರಸ್ಥಿತಂಸೀತಾವೀಕ್ಷಮಾಣಾ

ಪ್ರಸನ್ನಪ್ರಸನಃ | ಭರ್ತುಸ್ಸ್ನೇಹಾನ್ವಿತಂವಾಕ್ಯಂಸೌಹಾರ್ದಾದನುಮಾನಯತ್ ॥ ೧೯ ॥ ಯದೀವಾಮನ್ಯಸೇವೀರವಸ್ಯೈಕಾಹಮ
ರಿಂದಮ | ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ಸಂವೃತೇದೇಶೇವಿಶ್ರಾಂತಶ್ಶ್ವೋಗಮಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೨೦ ॥ ಮಮಚೇದಲ್ಪಭಾಗ್ಯಾಯಾಸ್ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಾತ್ತವವಾನರ |
ಅಸ್ಯಶೋಕಸ್ಯಮಹತೋಮುಹೂರ್ತಂಮೋಕ್ಷಣಂಭವೇತ್ ॥ ೨೧ ॥ ಗತೇಹಿಹರಿಶಾರ್ದೂಲ ಪುನರಾಗಮನಾಯತು | ಪ್ರಾ
ಣಾನಾಮಪಿಸಂದೇಹೋಮಮಸ್ಯಾನ್ನಾತ್ರಸಂಶಯಃ ॥ ೨೨ ॥ ತವಾದರ್ಶನಜಶ್ಶೋಕೋಭೂಯೋಮಾಂಪರಿತಾಪಯೇತ್ | ದುಃ
ಖಾದ್ದುಃಖಪರಾಮೃಷ್ಟಾಂದೀಪಯನ್ನಿವವಾನರ ॥ ೨೩ ॥ ಅಯಂಚವೀರಸಂದೇಹಸ್ತಿಷ್ಠತೀವಮಮಾಗ್ರತಃ | ಸುಮಹಾಂ
ಸ್ತ್ವತ್ಸಹಾಯೇಷುಹರ್ಯೃಕ್ಷೇಷುಹರೀಶ್ವರ ॥ ೨೪ ॥ ಕಥಂನುಖಲುದುಷ್ಪಾರಂತರಿಷ್ಯಂತಿಮಹೋದಧಿಮ್ | ತಾನಿಹರ್ಯೃಕ್ಷಸೈ
ನ್ಯಾನಿತೌವಾನರವರಾತ್ಮಜೌ ॥ ೨೫ ॥ ತ್ರಯಾಣಾಮೇವಭೂತಾನಾಂಸಾಗರಸ್ಯಾಸ್ಯಲಂಘನೇ | ಶಕ್ತಿಸ್ಸ್ಯಾದ್ವೈನತೇಯ
ಸ್ಯತವವಾಮಾರುತಸ್ಯವಾ ॥ ೨೬ ॥ ತದಸ್ಮಿನ್ಕಾರ್ಯನಿರ್ಯೋಗೇವೀರೈವಂದುರತಿಕ್ರಮೇ | ಕಿಂಪಶ್ಯಸಿಸಮಾಧಾನಂ ತ್ವಂಹಿ
ಕಾರ್ಯವಿದಾಂವರಃ ॥ ೨೭ ॥ ಕಾಮಮಸ್ಯತ್ವಮೇವೈಕಃ ಕಾರ್ಯಸ್ಯಪರಿಸಾಧನೇ | ಪರ್ಯಾಪ್ತಃಪರವೀರಘ್ನ ಯಶಸ್ಯಸ್ತೇಫಲೋ
ದಯಃ ॥ ೨೮ ॥ ಬಲೈಸ್ಸಮಗ್ರೈರ್ಯದಿಮಾಂರಾವಣಂಜಿತ್ವಾಸಂಯುಗೇ | ವಿಜಯೀಸ್ವಪುರೀಂಯಾಯಾತ್ತತ್ತುಮೇಸ್ಯಾದ್ಯಶ
ಸ್ಕರಮ್ ॥ ೨೯ ॥ ಶರೈಸ್ತುಸಂಕುಲಾಂಕೃತ್ವಾಲಂಕಾಂಪರಬಲಾರ್ದನಃ | ಮಾಂನಯೇದ್ಯದಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ತತ್ತಸ್ಯಸದೃಶಂಭ
ವೇತ್ ॥ ೩೦ ॥ ತದ್ಯಥಾತಸ್ಯವಿಕ್ರಾಂತಮನುರೂಪಂಮಹಾತ್ಮನಃ | ಭವೇದಾಹವಶೂರಸ್ಯತಥಾತ್ವಮುಪಪಾದಯ ॥ ೩೧ ॥
ತದರ್ಥೋಪಹಿತಂವಾಕ್ಯಂ ಸಹಿತಂಹೇತುಸಂಹಿತಂ | ನಿಶಮ್ಯಹನುಮಾನ್ಶೇಷಂವಾಕ್ಯಮುತ್ತರಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೩೨ ॥ ದೇವಿ
ಹರ್ಯೃಕ್ಷಸೈನ್ಯಾನಾಮೀಶ್ವರಃಪ್ಲವತಾಂವರಃ | ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸತ್ವಸಂಪನ್ನಸ್ತವಾರ್ಥೇಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ ॥ ೩೩ ॥ ಸವಾನರಸಹ
ಸ್ರಾಣಾಂ ಕೋಟೀಭಿರಭಿಸಂವೃತಃ | ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇಷ್ಯತಿವೈದೇಹಿ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂನಿಬರ್ಹಣಃ ॥ ೩೪ ॥ ತಸ್ಯವಿಕ್ರಮ ಸಂಪ
ನ್ನಾಸ್ಸತ್ವವಂತಮಹಾಬಲಾಃ | ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪಸಂಪಾತಾನಿದೇಶೇಹರಯಸ್ಸ್ಥಿತಾಃ ॥ ಯೇಷಾಂನೋಪರಿನಾಧಸ್ತಾನ್ನತಿರ್ಯಕ್ಸ
ಜ್ಜತೇಗತಿಃ | ನಚಕರ್ಮಸುಸೀದಂತಿಮಹತ್ಸ್ವಮಿತತೇಜಸಃ ॥ ೩೬ ॥ ಅಸಕೃತ್ತೈರ್ಮಹೋತ್ಸಾಹೈಸ್ಸಸಾಗರಧರಾಧರಾ |
ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತಾಭೂಮಿರ್ವಾಯುಮಾರ್ಗಾನುಸಾರಿಭಿಃ ॥ ೩೭ ॥ ಮದ್ವಿಶಿಷ್ಟಾಶ್ಚತುಲ್ಯಾಶ್ಚಸಂತಿತತ್ರವನೌಕಸಃ | ಮ
ತ್ತಃಪ್ರತ್ಯವರಃಕಶ್ಚಿನ್ನಾಸ್ತಿಸುಗ್ರೀವಸನ್ನಿಧೌ ॥ ೩೮ ॥ ಅಹಂತಾವದಿಹಪ್ರಾಪ್ತಃ ಕಿಂಪುನಸ್ತೇಮಹಾಬಲಾಃ | ನಹಿಪ್ರಕೃ
ಷ್ಟಾಃ ಪ್ರೇಷ್ಯಂತೇಪ್ರೇಷ್ಯಂತೇಹೀತರೇಜನಾಃ ॥ ೩೯ ॥ ತದಲಂಪರಿತಾಪೇನದೇವಿಶೋಕೋವ್ಯಪೈತುತೇ | ಏಕೋತ್ಪಾತೇನತೇಲಂ
ಕಾಮೇಷ್ಯಂತಿಹರಿಯೂಥಪಾಃ ॥ ೪೦ ॥ ಮಮಪೃಷ್ಠಗತೌತೌಚಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾವಿವೋದಿತೌ | ತ್ವತ್ಸಕಾಶಂಮಹಾಸತ್ವೌ
ನೃಸಿಂಹಾವಾಗಮಿಷ್ಯತಃ ॥ ೪೧ ॥ ತೌಹಿವೀರೌನರವರೌ ಸಹಿತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ | ಆಗಮ್ಯ ನಗರೀಂ ಲಂಕಾಂಸಾ
ಯಕೈರ್ವಿಧಮಿಷ್ಯತಃ ॥ ೪೨ ॥ ಸಗಣಂರಾವಣಂಹತ್ವಾ ರಾಘವೋರಘುನಂದನಃ | ತ್ವಾಮಾದಾಯವರಾರೋಹೇಸ್ವಪುರಂ
ಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯತಿ ॥ ೪೩ ॥ ತದಾಶ್ವಸಿಹಿಭದ್ರಂತೇಭವತ್ವಂಕಾಲಕಾಂಕ್ಷಿಣೀ | ನಚಿರಾದ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇರಾಮಂಪ್ರಜ್ವಲಂತ
ಮಿವಾನಲಮ್ ॥ ೪೪ ॥ ನಿಹತೇರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಸ್ಮಿನ್ಸಪುತ್ರಾಮಾತ್ಯಬಾಂಧವೇ | ತ್ವಂಸಮೇಷ್ಯಸಿರಾಮೇಣಶಶಾಂಕೇನೇವರೋ
ಹಿಣೀ ॥ ೪೫ ॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಂತ್ವಂದೇವಿಶೋಕಸ್ಯ ಪಾರಂಯಾಸ್ಯಸಿಮೈಥಿಲಿ | ರಾವಣಂಚೈವರಾಮೇಣನಿಹತಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇಚಿರಾತ್ ॥
ಏವಮಾಶ್ವಾಸ್ಯವೈದೇಹೀಂ ಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ | ಗಮನಾಯಮತಿಂಕೃತ್ವಾ ವೈದೇಹೀಂಪುನರಬ್ರವೀತ್ ॥ ೪೭ ॥ ತಮ
ರಿಘ್ನಂಕೃತಾತ್ಮಾನಂಕ್ಷಿಪ್ರಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿರಾಘವಂ | ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಧನುಷ್ಪಾಣಿಂ ಲಂಕಾದ್ವಾರಮುಪಸ್ಥಿತಂ ॥ ೪೮ ॥ ನಖದಂ
ಷ್ಟ್ರಾಯುಧಾನ್ವೀರಾನ್ ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರಮಾನ್ | ವಾನರಾನ್ವಾರಣೇಂದ್ರಾಭಾನ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಸಂಗತಾನ್ ॥ ೪೯
ಶೈಲಾಂಬುದನಿಕಾಶಾನಾಂ ಲಂಕಾಮಲಯಸಾನುಷು | ನರ್ದತಾಂಕಪಿಮುಖ್ಯಾನಾಮಾರ್ಯೇಯೂಥಾನ್ಯನೇಕಶಃ ॥ ೫೦ ॥ ಸತು
ಮರ್ಮಣಿಘೋರೇಣ ತಾಡಿತೋಮನ್ಮಥೇಷುಣಾ | ನಶರ್ಮಲಭತೇರಾಮಃ ಸಿಂಹಾರ್ದಿತಇವದ್ವಿಪಃ ॥ ೫೧ ॥ ಮಾರುದೋದೇವಿ
ಶೋಕೇನಮಾಭೂತ್ತೇಮನಸೋಪ್ರಿಯಂ | ಶಚೀವಪತ್ಯಾಶಕ್ರೇಣ ಭರ್ತ್ರಾನಾಥವತೀಹ್ಯಸಿ ॥ ೫೨ ॥ ರಾಮಾದ್ವಿಶಿಷ್ಟಃಕೋ
ನ್ಯೋಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಮಃ | ಅಗ್ನಿಮಾರುತಕಲ್ಪೌತೌ ಭ್ರಾತರೌತವಸಂಶ್ರಯೌ ॥ ೫೩ ॥ ನಾಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿರಂವತ್ಸ್ಯ
ಸಿದೇವಿದೇಶೇ ರಕ್ಷೋಗಣೈರಧ್ಯುಷಿತೇತಿರೌದ್ರೇ | ನತೇಚಿರಾದಾಗಮನಂಪ್ರಿಯಸ್ಯ ಕ್ಷಮಸ್ವಮತ್ಸಂಗಮಕಾಲಮಾತ್ರಂ ॥ ೫೪ ॥
ಇತಿ– ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಏಕೋನ ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.
ಶ್ರುತ್ವಾತುವಚನಂತಸ್ಯ ವಾಯುಸೂನೋರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ | ಉವಾಚಾತ್ಮಹಿತಂವಾಕ್ಯಂ ಸೀತಾಸುರಸುತೋಪಮಾ ॥ ೧
ತ್ವಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರಿಯವಕ್ತಾರಂ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಯಾಮಿವಾನರ | ಅರ್ಧಸಂಜಾತಸಸ್ಯೇವವೃಷ್ಟಿಂಪ್ರಾಪ್ಯವಸುಂಧರಾ ॥ ೨ ॥ ಯ
ಥಾತಂಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಂಗಾತ್ರೈಶ್ಶೋಕಾಭಿಕರ್ಶಿತೈಃ | ಸಂಸ್ಪೃಶೇಯಂಸಕಾಮಾಹಂ ತಥಾಕುರುದಯಾಂಮಯಿ ॥ ೩ ॥ ಅಭಿ
ಜ್ಞಾನಂಚರಾಮಸ್ಯ ದದ್ಯಾಹರಿಗಣೋತ್ತಮ | ಕ್ಷಿಪ್ತಾಮಿಷೀಕಾಂಕಾಕಸ್ಯ ಕೋಪಾದೇಕಾಕ್ಷಿಶಾತನೀಂ ॥ ೪ ॥ ಮನಶ್ಶಿಲಾ

ಯಾಸ್ತೆ ತಿಲಕೋ ಗಂಡಪಾರ್ಶ್ವೇನಿವೇಶಿತಃ । ತ್ವಯಾಪ್ರಣಷ್ಟೇತಿಲಕೇ ತಂಕಿಲಸ್ಮರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೫॥ ಸವೀರ್ಯವಾನ್ಕಥಂಸೀತಾಂ
ಹೃತಾಂಸಮನುಮನ್ಯಸೇ । ವಸಂತೀಂರಕ್ಷಸಾಂಮಧ್ಯೇ ಮಹೇಂದ್ರವರುಣೋಪಮಃ ॥ ೬ ॥ ಏಷಚೂಡಾಮಣಿರ್ದಿವ್ಯೋಮ
ಯಾಸುಪರಿರಕ್ಷಿತಃ। ಏತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರಹೃಷ್ಯಾಮಿ ವ್ಯಸನೇತ್ವಾಮಿವಾನಘ॥ ೭ ॥ ಏಷನಿರ್ಯಾತಿತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಯಾತೇ
ವಾರಿಸಂಭವಃ।ಅತಃಪರಂನಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಜೀವಿತುಂಶೋಕಲಾಲಸಾ ॥೮॥ ಅಸಹ್ಯಾನಿಚದುಃಖಾನಿ ವಾಚಶ್ಚ ಹೃದಯಚ್ಛಿದಃ।
ರಾಕ್ಷಸೀನಾಂಸುಘೋರಾಣಾಂ ತ್ವತ್ಕೃತೇಮರ್ಷಯಾಮ್ಯಹಂ ॥೯॥ ಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿಮಾಸಂತು ಜೀವಿತಂಶತ್ರುಸೂದನ ।
ಮಾಸಾದೂರ್ಧ್ವಂ ನಜೀವಿಷ್ಯೇ ತ್ವಯಾಹೀನಾನೃಪಾತ್ಮಜ ॥ ೧೦ ॥ ಘೋರೋರಾಕ್ಷಸರಾಜೋಽಯಂ ದೃಷ್ಟಿಶ್ಚನಸುಖಾ
ಮಯಿ। ತ್ವಾಂಚಶ್ರುತ್ವಾವಿಷಜ್ಜಂತಂ ನಜೀವೇಯಮಹಂಕ್ಷಣಂ ॥ ೧೧ ॥ ವೈದೇಹ್ಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ಕರುಣಂಸಾಶ್ರುಭಾ
ಷಿತಂ।ಅಥಾಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾ ಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ೧೨ ॥ ತ್ವಚ್ಛೋಕವಿಮುಖೋರಾಮೋ ದೇವಿಸತ್ಯೇನತೇಶಪೇ।
ರಾಮೇದುಃಖಾಭಿಭೂತೇತು ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರಿತಪ್ಯತೇ ॥ ೧೩ ॥ ಕಥಂಚಿದ್ಭವತೀದೃಷ್ಟಾನಕಾಲಃಪರಿಶೋಚಿತುಂ। ಇಮಂಮು
ಹೂರ್ತಂದುಃಖಾನಾಮಂತಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಭಾಮಿನಿ ॥ ೧೪ ॥ ತಾವುಭೌಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೌ ರಾಜಪುತ್ರಾವರಿಂದಮೌ। ತ್ವದ್ದ
ರ್ಶನಕೃತೋತ್ಸಾಹೌ ಲಂಕಾಭಸ್ಮೀಕರಿಷ್ಯತಃ ॥ ೧೫ ॥ ಹತ್ವಾತುಸಮರೇಕ್ರೂರಂ ರಾವಣಂಸಹಬಾಂಧವಂ। ರಾಘವೌ
ತ್ವಾಂವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ ಸ್ವಾಂಪುರೀಂಪ್ರಾಪಯಿಷ್ಯತಃ॥ ೧೬ ॥ ಯತ್ತುರಾಮೋವಿಜಾನೀಯಾದಭಿಜ್ಞಾನಮನಿಂದಿತೇ। ಪ್ರೀತಿಸಂಜನ
ನಂತಸ್ಯ ಭೂಯಸ್ತ್ವಂದಾತುಮರ್ಹಸಿ॥ ೧೭ ॥ ಸಾಬ್ರವೀದ್ದತ್ತಮೇವೇತಿ ಮಯಾಭಿಜ್ಞಾನಮುತ್ತಮಂ।ಏತದೇವಹಿರಾಮಸ್ಯ
ದೃಷ್ಟ್ವಾಮತ್ಕೇಶಭೂಷಣಂ ॥ ೧೮ ॥ ಶ್ರದ್ಧೇಯಂಹನುಮನ್ವಾಕ್ಯಂ ತವವೀರಭವಿಷ್ಯತಿ। ಸತಂಮಣಿವರಂಗೃಹ್ಯ ಶ್ರೀಮಾ
ನ್ಪ್ಲವಗಸತ್ತಮಃ ॥ ೧೯ ॥ ಪ್ರಣಮ್ಯಶಿರಸಾದೇವೀಂ ಗಮನಾಯೋಪಚಕ್ರಮೇ । ತಮುತ್ಪಾತಕೃತೋತ್ಸಾಹಮವೇಕ್ಷ್ಯಹರಿ
ಪುಂಗವಂ॥೨೦॥ವರ್ಧಮಾನಂಮಹಾವೇಗಮುವಾಚಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣಮುಖೀದೀನಾ ಬಾಷ್ಪಗದ್ಗದಯಾಗಿರಾ॥
ಹನುಮನ್ಸಿಂಹಸಂಕಾಶೌಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ।ಸುಗ್ರೀವಂಚಸಹಾಮಾತ್ಯಂ ಸರ್ವಾನ್ಬ್ರೂಯಾಹ್ಯನಾಮಯಂ॥
ಯಥಾಚಸಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಾಂತಾರಯತಿರಾಘವಃ। ಅಸ್ಮಾದ್ದುಃಖಾಂಬುಸಂರೋಧಾತ್ತ್ವಂಸಮಾಧಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥೨೩॥
ಇಮಂಚತೀವ್ರಂಮಮಶೋಕವೇಗಂ ರಕ್ಷೋಭಿರೇಭಿಃಪರಿಭರ್ತ್ಸನಂಚ।ಬ್ರೂಯಾಸ್ತುರಾಮಸ್ಯಗತಸ್ಸಮೀಪಂ ಶಿವಶ್ಚತೇಧ್ವಾ
ಸ್ತುಹರಿಪ್ರವೀರ ॥ ೨೪ ॥ ಸರಾಜಪುತ್ರ್ಯಾಪ್ರತಿವೇದಿತಾರ್ಥಃ ಕಪಿಃಕೃತಾರ್ಥಃಪರಿಹೃಷ್ಟಚೇತಾಃ। ಅಲ್ಪಾವಶೇಷಂಪ್ರಸಮೀ
ಕ್ಷ್ಯಕಾರ್ಯಂ ದಿಶಂಹ್ಯುದೀಚೀಂಮನಸಾಜಗಾಮ ॥ ೨೫ ॥ ಇತಿ- ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಚವಾಗ್ಭಿಃಪ್ರಶಸ್ತಾಭಿರ್ಗಮಿಷ್ಯನ್ಪೂಜಿತಸ್ತಯಾ। ತಸ್ಮಾದ್ದೇಶಾದಪಕ್ರಮ್ಯ ಚಿಂತಯಾಮಾಸವಾನರಃ ॥೧॥ ಅಲ್ಪ
ಶೇಷಮಿದಂಕಾರ್ಯಂ ದೃಷ್ಟೇಯಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾ। ತ್ರೀನುಪಾಯಾನತಿಕ್ರಮ್ಯ ಚತುರ್ಥ ಇಹದೃಶ್ಯತೇ ॥೨ ॥ ನಸಾಮರಕ್ಷಸ್ಸುಗು
ಣಾಯಕಲ್ಪತೇ ನದಾನಮರ್ಥೋಪಚಿತೇಷುಯುಜ್ಯತೇ । ನಭೇದಸಾಧ್ಯಾಬಲದರ್ಪಿತಾಜನಾಃ ಪರಾಕ್ರಮಸ್ತ್ವೇವಮಮೇಹರೋ
ಚತೇ ॥೩॥ ನಚಾಸ್ಯಕಾರ್ಯಸ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾದೃತೇವಿನಿಶ್ಚಯಃಕಶ್ಚಿದಿಹೋಪಪದ್ಯತೇ।ಹತಪ್ರವೀರಾಹಿರಣೇಹಿರಾಕ್ಷಸಾಃಕಥಂ
ಚಿದೀಯುರ್ಯದಿಹಾದ್ಯಮಾರ್ದವಂ ॥ ೪ ॥ ಕಾರ್ಯೇಕರ್ಮಣಿನಿರ್ದಿಷ್ಟೇ ಯೋಬಹೂನ್ಯಪಿಸಾಧಯೇತ್ । ಪೂರ್ವಕಾರ್ಯಾವಿರೋಧೇನ
ಸಕಾರ್ಯಂಕರ್ತುಮರ್ಹತಿ ॥೫॥ ನಹ್ಯೇಕಸಾಧಕೋಹೇತುಃ ಸ್ವಲ್ಪಸ್ಯಾಪೀಹಕರ್ಮಣಃ । ಯೋಹ್ಯರ್ಥಂಬಹುಧಾವೇದ ಸಸಮ
ರ್ಥೋರ್ಥಸಾಧನೇ ॥೬॥ ಇಹೈವತಾವತ್ಕೃತನಿಶ್ಚಯೋಹ್ಯಹಂ ಯದಿವ್ರಜೇಯಂಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಾಲಯಂ। ಪರಾತ್ಮಸಂಮರ್ದವಿಶೆ
ಷತತ್ತ್ವವಿತ್ತತಃಕೃತಂಸ್ಯಾನ್ಮಮಭರ್ತೃಶಾಸನಂ ॥೭ ॥ ಕಥಂನುಖಲ್ವದ್ಯಭವೇತ್ಸುಖಾಗತಂ ಪ್ರಸಹ್ಯಯುದ್ಧಂಮಮರಾ
ಕ್ಷಸೈಸ್ಸಹ। ತಥೈವಖಲ್ವಾತ್ಮಬಲಂಚಸಾರವತ್ಸಂಮಾನಯೇನ್ಮಾಂಚರಣೇದಶಾನನ ॥೮॥ ತತಸ್ಸಮಾಸಾದ್ಯರಣೇದಶಾನನಂ
ಸಮಂತ್ರಿವರ್ಗಂಸಬಲಪ್ರಯಾಯಿನಮ್।ಹೃದಿಸ್ಥಿತಂತಸ್ಯಮತಂಬಲಂಚವೈ ಸುಖೇನಮತ್ವಾಹಮಿತಃಪುನರ್ವ್ರಜೇ ॥೯॥ ಇದ
ಮಸ್ಯನೃಶಂಸಸ್ಯ ನಂದನೋಪಮಮುತ್ತಮಮ್।ವನಂನೇತ್ರಮನಃಕಾಂತಂ ನಾನಾದ್ರುಮಲತಾಯುತಂ॥೧೦॥ಇದಂವಿಧ್ವಂ
ಸಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶುಷ್ಕಂವನಮಿವಾನಲಃ। ತಸ್ಮಿನ್ಭಗ್ನೇತತಃಕೋಪಂ ಕರಿಷ್ಯತಿದಶಾನನಃ ॥೧೧॥ ತತೋಮಹತ್ಸಾಶ್ವಮಹಾರ
ಥದ್ವಿಪಂ ಬಲಂಸಮಾದೇಕ್ಷ್ಯತಿರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ।ತ್ರಿಶೂಲಕಾಳಾಯಸಪಟ್ಟಸಾಯುಧಂತತೋಮಹದ್ಯುದ್ಧಮಿದಂಭವಿಷ್ಯತಿ॥
ಅಹಂತುತೈಸ್ಸಂಯತಿಚಂಡವಿಕ್ರಮೈಸ್ಸಮೇತ್ಯರಕ್ಷೋಭಿರಸಹ್ಯವಿಕ್ರಮಃ । ನಿಹತ್ಯತದ್ರಾವಣಚೋದಿತಂಬಲಂ ಸುಖಂಗ
ಮಿಷ್ಯಾಮಿಕಪೀಶ್ವರಾಲಯಮ್ ॥ ೧೩ ॥ ತತೋಮಾರುತವತ್ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಾರುತಿರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ। ಊರುವೇಗೇನಮಹತಾ
ದ್ರುಮಾನ್ಕ್ಷೇಪ್ತುಮಥಾರಭತ ॥ ೧೪ ॥ ತತಸ್ತುಹನುಮಾನ್ವೀರೋಬಭಂಜಪ್ರಮದಾವನಂ। ಮತ್ತದ್ವಿಜಸಮಾಘುಷ್ಟಂನಾ
ನಾದ್ರುಮಲತಾಯುತಂ ॥ ೧೫ ॥ ತದ್ವನಂಮಥಿತೈರ್ವೃಕ್ಷೈರ್ಭಿನ್ನೈಶ್ಚಸಲಿಲಾಶಯೈಃ। ಚೂರ್ಣಿತೈಃಪರ್ವತಾಗ್ರೈಶ್ಚ ಬ
ಭೂವಾಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ ॥ ೧೬ ॥ ನಾನಾಶಕುಂತವಿರುತೈಃ ಪ್ರಭಿನ್ನೈಸ್ಸಲಿಲಾಶಯೈಃ।ತಾಮ್ರೈಃಕಿಸಲಯೈಃಕ್ಲಾಂತೈ

ಕ್ಲಾಂತದ್ರುಮಲತಾಯುತಂ ||೧೭|| ನಬಭೌತದ್ವನಂತತ್ರ ದಾವಾನಲಹತಂಯಥಾ| ವ್ಯಾಕುಲಾವರಣಾರೇಜುರ್ವಿಹ್ವಲಾಇವ ತಾಲತಾಃ ||೧೮|| ಲತಾಗೃಹೈಶ್ಚಿತ್ರಗೃಹೈಶ್ಚ ನಾಶಿತೈರ್ಮಹೋರಗೈರ್ವ್ಯಾಳಮೃಗೈಶ್ಚ ನಿರ್ಧುತೈಃ | ಶಿಲಾಗೃಹೈರುನ್ಮಥಿತೈಸ್ತಥಾಗೃಹೈಃ ಪ್ರಣಷ್ಟರೂಪಂತದಭೂನ್ಮಹದ್ವನಂ || ೧೯ || ಸಾವಿಹ್ವಲಾಶೋಕಲತಾಪ್ರತಾನಾ ವನಸ್ಥಲೀಶೋಕಲತಾಪ್ರತಾನಾ| ಜಾತಾದಶಾಸ್ಯಪ್ರಮದಾವನಸ್ಯ ಕಪೇರ್ಬಲಾದ್ಧಿ ಪ್ರಮದಾವನಸ್ಯ || ೨೦ || ಸತಸ್ಯಕೃತ್ವಾರ್ಥಪತೇರ್ಮಹಾಕಪಿರ್ಮಹದ್ವ್ಯಳೀಕಂಮನಸೋಮಹಾತ್ಮನಃ | ಯುಯುತ್ಸುರೇಕೋಬಹುಭಿರ್ಮಹಾಬಲೈಃ ಶ್ರಿಯಾಜ್ವಲನ್ ತೋರಣಮಾಸ್ಥಿತಃಕಪಿಃ || ೨೧ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ. ... ...

ತತಃಪಕ್ಷಿನಿನಾದೇನವೃಕ್ಷಭಂಗಸ್ವನೇನಚ | ಬಭೂವುಸ್ತ್ರಾಸಸಂಭ್ರಾಂತಾಸ್ಸರ್ವೇಲಂಕಾನಿವಾಸಿನಃ|| ೧|| ವಿದ್ರುತಾಶ್ಚಭಯತ್ರಸ್ತಾ ವಿನೇದುರ್ಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ | ರಕ್ಷಸಾಂಚನಿಮಿತ್ತಾನಿಕ್ರೂರಾಣಿಪ್ರತಿಪೇದಿರೇ|| ೨ || ತತೋಗತಾಯಾಂನಿದ್ರಾಯಾಂರಾಕ್ಷಸ್ಯೋವಿಕೃತಾನನಾಃ | ತದ್ವನಂದದೃಶುರ್ಭಗ್ನಂತಂಚವೀರಂಮಹಾಕಪಿಮ್|| ೩ || ಸತಾದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಹಾಸತ್ವೋಮಹಾಬಲಃ | ಚಕಾರಸುಮಹದ್ರೂಪಂರಾಕ್ಷಸೀನಾಂಭಯಾವಹಮ್|| ೪ || ತತಸ್ತಂಗಿರಿಸಂಕಾಶಮತಿಕಾಯಂಮಹಾಬಲಂ | ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋವಾನರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪಪ್ರಚ್ಛುರ್ಜನಕಾತ್ಮಜಾಮ್||೫|| ಕೋಯಂಕಸ್ಯಕುತೋವಾಯಂಕಿನ್ನಿಮಿತ್ತಮಿಹಾಗತಃ | ಕಥಂತ್ವಯಾಸಹಾನೇನಸಂವಾದಃಕೃತಇತ್ಯುತ || ೬ || ಆಚಕ್ಷ್ವನೋವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಮಾಭೂತ್ತೇಸುಭಗೇಭಯಂ | ಸಂವಾದಮಸಿತಾಪಾಂಗೇತ್ವಯಾಕಿಂಕೃತವಾನಯಂ|| ೭ || ಅಥಾಬ್ರವೀತ್ತದಾಸಾಧ್ವೀಸೀತಾಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರೀ | ರಕ್ಷಸಾಂಭೀಮರೂಪಾಣಾಂವಿಜ್ಞಾನೇಮಮಕಾಗತಿಃ|| ೮|| ಯೂಯಮೇವಾಭಿಜಾನೀತಯೋಯಂ ಯದ್ವಾಕರಿಷ್ಯತಿ| ಅಹಿರೇವಹ್ಯಹೇಃಪಾದಾನ್ವಿಜಾನಾತಿನಸಂಶಯಃ|| ಅಹಮಪ್ಯಸ್ಯಭೀತಾಸ್ಮಿನೈನಂಜಾನಾಮಿಕೋನ್ವಯಂ| ವೇದ್ಮಿರಾಕ್ಷಸಮೇವೈನಂಕಾಮರೂಪಿಣಮಾಗತಂ||ವೈದೇಹ್ಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷಸ್ಯೋವಿದ್ರುತಾದಿಶಃ | ಸ್ಥಿತಾಃಕಾಶ್ಚಿದ್ಗತಾಃಕಾಶ್ಚಿದ್ರಾವಣಾಯನಿವೇದಿತುಂ||ರಾವಣಸ್ಯಸಮೀಪೇತುರಾಕ್ಷಸ್ಯೋವಿಕೃತಾನನಾಃ| ವಿರೂಪಂವಾನರಂಭೀಮಮಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮುಃ|| ೧೨|| ಅಶೋಕವನಿಕಾಮಧ್ಯೇರಾಜನ್ಭೀಮವಪುಃಕಪಿಃ | ಸೀತಯಾಕೃತ ಸಂವಾದ ಸ್ತಿಷ್ಠತ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮಃ|| ೧೩|| ನಚತಂಜಾನಕೀಸೀತಾಹರಿಂಹರಿಣಲೋಚನಾ | ಅಸ್ಮಾಭಿರ್ಬಹುಧಾಪೃಷ್ಟಾನಿವೇದಯಿತುಮಿಚ್ಛತಿ||೧೪| ವಾಸವಸ್ಯಭವೇದ್ದೂತೋ ದೂತೋವೈಶ್ರವಣಸ್ಯವಾ| ಪ್ರೇಷಿತೋವಾಪಿರಾಮೇಣಸೀತಾನ್ವೇಷಣಕಾಂಕ್ಷಯಾ || ೧೫ || ತೇನತ್ವದ್ಭುತರೂಪೇಣಯತ್ತತ್ತವಮನೋಹರಂ | ನಾನಾಮೃಗಗಣಾಕೀರ್ಣಂ ಪ್ರಮೃಷ್ಟಂಪ್ರಮದಾವನಂ || ೧೬ || ನತತ್ರಕಶ್ಚಿದುದ್ದೇಶೋ ಯಸ್ತೇನನವಿನಾಶಿತಃ | ಯತ್ರ ಸಾ ಜಾ ನ ಕೀ ಸೀ ತಾ ಸ ತೇನ ನ ವಿ ನಾ ಶಿ ತಃ || ೧೭ || ಜಾನಕೀರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂವಾ ಶ್ರಮಾದ್ವಾನೋಪಲಭ್ಯತೇ. | ಅಥವಾಕಶ್ಶ್ರಮಸ್ತಸ್ಯ ಸೈವತೇನಾಭಿರಕ್ಷಿತಾ || ೧೮ || ಚಾರುಪಲ್ಲವಪುಷ್ಪಾಢ್ಯಂ ಯಂಸೀತಾಸ್ವಯಮಾಸ್ಥಿತಾ | ಪ್ರವೃದ್ಧಶ್ಶಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷಸ್ಸಚತೇನಾಭಿರಕ್ಷಿತಃ || ೧೯ || ತಸ್ಯೋಗ್ರರೂಪಸ್ಯೋಗ್ರತ್ವಂ ದಂಡಮಾಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ| ಸೀತಾಸಂಭಾಷಿತಾಯೇನ ತದ್ವನಂಚವಿನಾಶಿತಂ || ೨೦ || ಮನಃಪರಿಗೃಹೀತಾಂತಾಂ ತವರಕ್ಷೋಗಣೇಶ್ವರ| ಕಸ್ಸೀತಾಮಭಿಭಾಷೇತ ಯೋನಸ್ಯಾತ್ತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತಃ || ೨೧ || ರಾಕ್ಷಸೀನಾಂವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ | ಹುತಾಗ್ನಿರಿವಜಜ್ವಾಲ ಕೋಪಸಂವರ್ತಿತೇಕ್ಷಣಃ || ೨೨ || ತಸ್ಯಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಾಪತನ್ನಾಸ್ರಬಿಂದವಃ | ದೀಪ್ತಾಭ್ಯಾಮಿವದೀಪಾಭ್ಯಾಂ ಸಾರ್ಚಿಷಸ್ಸ್ನೇಹಬಿಂದವಃ || ೨೩ || ಆತ್ಮನಸ್ಸದೃಶಾಂಚಛೂರಾನ್ಕಿಂಕರಾನ್ನಾಮರಾಕ್ಷಸಾನ್|ವ್ಯಾದಿದೇಶಮಹಾತೇಜಾ ನಿಗ್ರಹಾರ್ಥಂಹನೂಮತಃ ||೨೪|| ತೇಷಾಮಶೀತಿಸಾಹಸ್ರಂಕಿಂಕರಾಣಾಂತರಸ್ವಿನಾಂ | ನಿರ್ಯಯುರ್ಭವನಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ಕೂಟಮುದ್ಗರಪಾಣಯಃ || ೨೫|| ಮಹೋದರಾಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರಾಘೋರರೂಪಾಮಹಾಬಲಾಃ| ಯುದ್ಧಾಭಿಮನಸಸ್ಸರ್ವೇ ಹನುಮದ್ಗ್ರಹಣೋನ್ಮುಖಾಃ || ೨೬ || ತೇಕಪೀಂದ್ರಂಸಮಾಸಾದ್ಯ ತೋರಣಸ್ಥಮವಸ್ಥಿತಂ| ಅಭಿಪೇತುರ್ಮಹಾವೇಗಾಃ ಪತಂಗಾಇವಪಾವಕಂ ||೨೭|| ತೇಗದಾಭಿರ್ವಿಚಿತ್ರಾಭಿಃ ಪರಿಘೈಃಕಾಂಚನಾಂಗದೈಃ| ಆಜಘ್ನುರ್ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಶರೈಶ್ಚಾದಿತ್ಯಸನ್ನಿಭೈಃ|| ೨೮|| ಮುದ್ಗರೈಃಪಟ್ಟಸೈಶ್ಶೂಲೈಃ ಪ್ರಾಸತೋಮರಶಕ್ತಿಭಿಃ| ಪರಿವಾರ್ಯಹನೂಮಂತಂ ಸಹಸಾತಸ್ಥುರಗ್ರತಃ || ೨೯ || ಹನುಮಾನಪಿತೇಜಸ್ವೀಶ್ರೀಮಾನ್ಪರ್ವತಸನ್ನಿಭಃ| ಕ್ಷಿತಾವಾವಿಧ್ಯಲಾಂಗೂಲಂ ನನಾದಚಮಹಾಸ್ವನಂ || ೩೦ || ಸಭೂತ್ವಾಸುಮಹಾಕಾಯೋ ಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ| ಧೃಷ್ಟಮಾಸ್ಫೋಟಯಾಮಾಸ ಲಂಕಾಂಶಬ್ದೇನಪೂರಯನ್ ||೩೧|| ತಸ್ಯಾಸ್ಫೋಟಿತಶಬ್ದೇನ ಮಹತಾಸಾನುನಾದಿನಾ| ಪೇತುರ್ವಿಹಂಗಾಗಗನಾ ದುಚ್ಚೈಶ್ಚೇದಮಘೋಷಯತ್ || ೩೨ || ಜಯತ್ಯತಿಬಲೋರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ | ರಾಜಾಜಯತಿಸುಗ್ರೀವೋ ರಾಘವೇಣಾಭಿಪಾಲಿತಃ || ೩೩ || ದಾಸೋಹಂಕೋಸಲೇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ | ಹನುಮಾಂಶ್ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಾನಾಂ ನಿಹಂತಾಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ || ೩೪ || ನರಾವಣಸಹಸ್ರಂಮೇ ಯುದ್ಧೇಪ್ರತಿಬಲಂಭವೇತ್|ಶಿಲಾಭಿಸ್ತುಪ್ರಹ

ರತಃ ಪಾದಪೈಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ ॥ ೩೫ ॥ ಅರ್ದಯಿತ್ವಾ ಪುರೀಂ ಲಂಕಾಮಭಿವಾದ್ಯ ಚ ಮೈಥಿಲೀಂ । ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥೋ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಿಷತಾಂ ಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ ॥ ೩೬ ॥ ತಸ್ಯ ಸನ್ನಾದಶಬ್ದೇನ ತೇಽಭವನ್ಭಯಶಂಕಿತಾಃ । ದದೃಶುಶ್ಚ ಹನೂಮಂತಂ ಸಂಧ್ಯಾಮೇಘಮಿವೋನ್ನತಂ ॥ ೩೭ ॥ ಸ್ವಾಮಿಸಂದೇಶನಿಶ್ಶಂಕಾಸ್ತತಸ್ತೇ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಕಪಿಂ । ಚಿತ್ರೈಃ ಪ್ರಹರಣೈರ್ಭೀಮೈರಭಿಪೇತುಸ್ತತಸ್ತತಃ ॥ ೩೮ ॥ ಸ ತೈಃ ಪರಿವೃತಶ್ಶೂರೈಸ್ಸರ್ವತಸ್ತು ಮಹಾಬಲಃ । ಆಸಸಾದಾಯಸಂ ಭೀಮಂ ಪರಿಘಂ ತೋರಣಾಶ್ರಿತಂ ॥ ೩೯ ॥ ಸ ತಂ ಪರಿಘಮಾದಾಯ ಜಘಾನ ರಜನೀಚರಾನ್ । ಸ ಪನ್ನಗಮಿವಾದಾಯ ಸ್ಫುರಂತಂ ವಿನತಾಸುತಃ ॥ ವಿಚಚಾರಾಂಬರೇ ವೀರಃ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಚ ಮಾರುತಿಃ । ಸ ಹತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ವೀರಾನ್ಕಿಂಕರಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷೀ ಪುನರ್ವೀರಸ್ತೋರಣಂ ಸಮುಪಾಶ್ರಿತಃ । ತತಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಭಯಾನ್ಮುಕ್ತಾಃ ಕತಿಚಿತ್ತತ್ರ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ನಿಹತಾನ್ಕಿಂಕರಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ರಾವಣಾಯ ನ್ಯವೇದಯನ್ । ಸ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ನಿಹತಂ ಮಹದ್ಬಲಂ ನಿಶಮ್ಯ ರಾಜಾ ಪರಿವೃತ್ತಲೋಚನಃ ॥ ಸಮಾದಿದೇಶಾಪ್ರತಿಮಂ ಪರಾಕ್ರಮೇ ಪ್ರಹಸ್ತಪುತ್ರಂ ಸಮರೇ ಸುದುರ್ಜಯಂ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ — ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ಸ ಕಿಂಕರಾನ್ಹತ್ವಾ ಹನುಮಾನ್ಧ್ಯಾನಮಾಸ್ಥಿತಃ । ವನಂ ಭಗ್ನಂ ಮಯಾ ಚೈತ್ಯಪ್ರಾಸಾದೋ ನ ವಿನಾಶಿತಃ ॥೧॥ ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಸಾದಮಪ್ಯೇವಂ ಭೀಮಂ ವಿಧ್ವಂಸಯಾಮ್ಯಹಂ । ಇತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಮನಸಾ ಹನುಮಾನ್ದರ್ಶಯನ್ಬಲಂ ॥೨॥ ಚೈತ್ಯಪ್ರಾಸಾದಮಾಪ್ಲುತ್ಯ ಮೇರುಶೃಂಗಮಿವೋನ್ನತಂ । ಆರುರೋಹ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥೩॥ ಆರುಹ್ಯ ಗಿರಿಸಂಕಾಶಂ ಪ್ರಾಸಾದಂ ಹರಿಯೂಥಪಃ । ಬಭೌ ಸ ಸುಮಹಾತೇಜಾಃ ಪ್ರತಿಸೂರ್ಯ ಇವೋದಿತಃ ॥೪॥ ಸಂಪ್ರಧೃಷ್ಯ ಚ ದುರ್ಧರ್ಷಂ ಚೈತ್ಯಪ್ರಾಸಾದಮುತ್ತಮಂ । ಹನುಮಾನ್ಪ್ರಜ್ವಲನ್ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಪಾರಿಯಾತ್ರೋಪಮೋಽಭವತ್ ॥೫॥ ಸ ಭೂತ್ವಾ ಸುಮಹಾಕಾಯಃ ಪ್ರಭಾವಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಧೃಷ್ಟಮಾಸ್ಫೋಟಯಾಮಾಸ ಲಂಕಾಂ ಶಬ್ದೇನ ಪೂರಯನ್ ॥೬॥ ತಸ್ಯಾಸ್ಫೋಟಿತಶಬ್ದೇನ ಮಹತಾ ಶ್ರೋತ್ರಘಾತಿನಾ । ಪೇತುರ್ವಿಹಂಗಮಾಸ್ತತ್ರ ಚೈತ್ಯಪಾಲಾಶ್ಚ ಮೋಹಿತಾಃ ॥೭॥ ಅಸ್ತ್ರವಿಜ್ಜಯತಾಂ ರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ । ರಾಜಾ ಜಯತಿ ಸುಗ್ರೀವೋ ರಾಘವೇಣಾಭಿಪಾಲಿತಃ ॥೮॥ ದಾಸೋಽಹಂ ಕೋಸಲೇಂದ್ರಸ್ಯ ರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ । ಹನುಮಾನ್ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಾನಾಂ ನಿಹಂತಾ ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥೯॥ ನ ರಾವಣಸಹಸ್ರಂ ಮೇ ಯುದ್ಧೇ ಪ್ರತಿಬಲಂ ಭವೇತ್ । ಶಿಲಾಭಿಸ್ತು ಪ್ರಹರತಃ ಪಾದಪೈಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ ॥೧೦॥ ಅರ್ದಯಿತ್ವಾ ಪುರೀಂ ಲಂಕಾಮಭಿವಾದ್ಯ ಚ ಮೈಥಿಲೀಂ । ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥೋ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಿಷತಾಂ ಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ ॥೧೧॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ವಿಮಾನಸ್ಥಶ್ಚೈತ್ಯಸ್ಥಾನ್ಹರಿಯೂಥಪಃ । ನನಾದ ಭೀಮನಿರ್ಹ್ರಾದೋ ರಕ್ಷಸಾಂ ಜನಯನ್ಭಯಂ ॥೧೨॥ ತೇನ ಶಬ್ದೇನ ಮಹತಾ ಚೈತ್ಯಪಾಲಾಶ್ಶತಂ ಯಯುಃ । ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಿವಿಧಾನಸ್ತ್ರಾನ್ಪ್ರಾಸಾನ್ಖಡ್ಗಾನ್ಪರಶ್ವಧಾನ್ । ವಿಸೃಜಂತೋ ಮಹಾಕಾಯಾ ಮಾರುತಿಂ ಪರ್ಯವಾರಯನ್ । ತೇ ಗದಾಭಿರ್ವಿಚಿತ್ರಾಭಿಃ ಪರಿಘೈಃ ಕಾಂಚನಾಂಗದೈಃ ॥೧೪॥ ಆಜಘ್ನುರ್ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಬಾಣೈಶ್ಚಾದಿತ್ಯಸನ್ನಿಭೈಃ । ಆವರ್ತ ಇವ ಗಂಗಾಯಾಸ್ತೋಯಸ್ಯ ವಿಪುಲೋ ಮಹಾನ್ ॥೧೫॥ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸ ಬಭೌ ರಕ್ಷಸಾಂ ಗಣಃ । ತತೋ ವಾತಾತ್ಮಜಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಭೀಮರೂಪಂ ಸಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೧೬॥ ಪ್ರಾಸಾದಸ್ಯ ಮಹಾಂತಸ್ಯ ಸ್ತಂಭಂ ಹೇಮಪರಿಷ್ಕೃತಂ । ಉತ್ಪಾಟಯಿತ್ವಾ ವೇಗೇನ ಹನುಮಾನ್ಪವನಾತ್ಮಜಃ ॥೧೭॥ ತತಸ್ತಂ ಭ್ರಾಮಯಾಮಾಸ ಶತಧಾರಂ ಮಹಾಬಲಃ । ತತ್ರ ಚಾಗ್ನಿಸ್ಸಮಭವತ್ಪ್ರಾಸಾದಶ್ಚಾಪ್ಯದಹ್ಯತ ॥೧೮॥ ದಹ್ಯಮಾನಂ ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಾಸಾದಂ ಹರಿಯೂಥಪಃ । ಸ ರಾಕ್ಷಸಶತಂ ಹತ್ವಾ ವಜ್ರೇಣೇಂದ್ರ ಇವಾಸುರಾನ್ ॥೧೯॥ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಸ್ಥಿತಶ್ಶ್ರೀಮಾನಿದಂ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ಮಾದೃಶಾನಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ವಿಸೃಷ್ಟಾನಿ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ ॥೨೦॥ ಬಲಿನಾಂ ವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಸುಗ್ರೀವವಶವರ್ತಿನಾಂ । ಅಟಂತಿ ವಸುಧಾಂ ಕೃತ್ಸ್ನಾಂ ವಯಮನ್ಯೇ ಚ ವಾನರಾಃ ॥೨೧॥ ದಶನಾಗಬಲಾಃ ಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿದ್ದಶಗುಣೋತ್ತರಾಃ । ಕೇಚಿನ್ನಾಗಸಹಸ್ರಸ್ಯ ಬಭೂವುಸ್ತುಲ್ಯವಿಕ್ರಮಾಃ ॥೨೨॥ ಸಂತಿ ಚೌಘಬಲಾಃ ಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿದ್ವಾಯುಬಲೋಪಮಾಃ । ಅಪ್ರಮೇಯಬಲಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ತತ್ರಾಸನ್ಹರಿಯೂಥಪಾಃ ॥೨೩॥ ಈದೃಗ್ವಿಧೈಸ್ತು ಹರಿಭಿರ್ವೃತೋ ದಂತನಖಾಯುಧೈಃ । ಶತೈಶ್ಶತಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ ಕೋಟೀಭಿರಯುತೈರಪಿ ॥೨೪॥ ಆಗಮಿಷ್ಯತಿ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸರ್ವೇಷಾಂ ವೋ ನಿಷೂದನಃ । ನೇಯಮಸ್ತಿ ಪುರೀ ಲಂಕಾ ನ ಯೂಯಂ ನ ಚ ರಾವಣಃ ॥೨೫॥ ಯಸ್ಮಾದಿಕ್ಷ್ವಾಕುನಾಥೇನ ಬದ್ಧಂ ವೈರಂ ಮಹಾತ್ಮನಾ ॥ ... ...

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ — ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಂದಿಷ್ಟೋ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣ ಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯ ಸುತೋ ಬಲೀ । ಜಂಬುಮಾಲೀ ಮಹಾದಂಷ್ಟ್ರೋ ನಿರ್ಜಗಾಮ ಧನುರ್ಧರಃ ॥೧॥ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಸ್ಸ್ರಗ್ವೀ ರುಚಿರಕುಂಡಲಃ । ಮಹಾನ್ವಿವೃತ್ತನಯನಶ್ಚಂಡಸ್ಸಮರದುರ್ಜಯಃ ॥೨॥ ಧನುಶ್ಶಕ್ರಧನುಃಪ್ರಖ್ಯಂ ಮಹದ್ರುಚಿರಸಾಯಕಂ । ವಿಸ್ಫಾರಯಾಣೋ ವೇಗೇನ ವಜ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ವನಂ ॥೩॥ ತಸ್ಯ ವಿಸ್ಫಾರಘೋಷೇಣ ಧನುಷೋ ಮಹತಾ ದಿಶಃ । ಪ್ರದಿಶಶ್ಚ ನಭಶ್ಚೈವ ಸಹಸಾ ಸಮಪೂರ್ಯತ ॥೪॥ ಉದಯಸ್ಥ ಇವಾದಿತ್ಯಃ ಪ್ರಭಾಸಿತತಲೇ...

ಹಿತಃ । ಲೋಹಿತಾಂಗೇನಮಹತಾ ಕವಚೇನಾಭಿಸಂವೃತಃ ॥ ತಿಷ್ಠ ತಿಷ್ಠೇತಿಸಹಸಾ ಹನೂಮಂತಮಥಾಬ್ರವೀತ್ । ರಥೇನಖರ
ಯುಕ್ತೇನ ತಮಾಗತಮುದೀಕ್ಷ್ಯಸಃ।ಹನುಮಾನ್ವೇಗಸಂಪನ್ನೋ ಜಹರ್ಷಚನನಾದಚ ॥೫॥ ತತೋರಣವಿಟಂಕಸ್ಥಂ ಹನು
ಮಂತಂಮಹಾಕಪಿಂ। ಜಂಬುಮಾಲೀಮಹಾಬಾಹುರ್ವಿವ್ಯಾಧನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ॥೬॥ಅರ್ಧಚಂದ್ರೇಣವದನೇ ಶಿರಸ್ಯೇಕೇನಕರ್ಣಿನಾ ।
ಬಾಹ್ವೋರ್ವಿವ್ಯಾಧನಾರಾಚೈ ರ್ದಶಭಿಸ್ತಂಕಪೀಶ್ವರಂ॥೭॥ ತಸ್ಯತಚ್ಛುಶುಭೇತಾಮ್ರಂ ಶರೇಣಾಭಿಹತಂಮುಖಂ।ಶರದೀವಾಂ
ಬುಜಂಫುಲ್ಲಂ ವಿದ್ಧಂಭಾಸ್ಕರರಶ್ಮಿನಾ ॥೮॥ ತತ್ತಸ್ಯರಕ್ತಂರಕ್ತೇನ ರಂಜಿತಂಶುಶುಭೇಮುಖಂ । ಯಥಾಕಾಶೇಮಹಾಪದ್ಮಂ
ಸಿಕ್ತಂಚಂದನಬಿಂದುಭಿಃ ॥೯॥ ಚುಕೋಪಬಾಣಾಭಿಹತೋ ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಮಹಾಕಪಿಃ। ತತಃಪಾರ್ಶ್ವೇತಿವಿಪುಲಾಂ ದದರ್ಶಮ
ಹತೀಂಶಿಲಾಂ ॥೧೦॥ ತರಸಾತಾಂಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯ ಚಿಕ್ಷೇಪಬಲವದ್ಬಲೀ । ತಾಂಶರೈರ್ದಶಭಿಃಕ್ರುದ್ಧ ಸ್ತಾಡಯಾಮಾಸರಾಕ್ಷ
ಸಃ ॥೧೧॥ ವಿಪನ್ನಂಕರ್ಮತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹನುಮಾಂಶ್ಚಂಡವಿಕ್ರಮಃ । ಸಾಲಂವಿಪುಲಮುತ್ಪಾಟ್ಯ ಭ್ರಾಮಯಾಮಾಸವೀ
ರ್ಯವಾನ್ ॥೧೨॥ ಭ್ರಾಮಯಂತಂಕಪಿಂದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಾಲವೃಕ್ಷಂಮಹಾಬಲಂ । ಚಿಕ್ಷೇಪಸುಬಹೂನ್ಬಾಣಾನ್ ಜಂಬುಮಾ
ಲೀಮಹಾಬಲಃ ॥೧೩॥ ಸಾಲಂಚತುರ್ಭಿಶ್ಚಿಚ್ಛೇದ ವಾನರಂಪಂಚಭಿರ್ಭುಜೇ।ಉರಸ್ಯೇಕೇನಬಾಣೇನ ದಶಭಿಸ್ತುಸ್ತನಾಂತರೇ॥೧೪
ಸಶರೈಃಪೂರಿತತನುಃಕ್ರೋಧೇನಮಹತಾವೃತಃ।ತಮೇವಪರಿಘಂಗೃಹ್ಯ ಭ್ರಾಮಯಾಮಾಸವೇಗಿತಃ ॥೧೫॥ ಅತಿವೇಗೋತಿವೇಗೇ
ನ ಭ್ರಾಮಯಿತ್ವಾಬಲೋತ್ಕಟಃ। ಪರಿಘಂಪಾತಯಾಮಾಸ ಜಂಬುಮಾಲೇರ್ಮಹೋರಸಿ ॥೧೬॥ ತಸ್ಯಚೈವಶಿರೋನಾಸ್ತೀ ನ
ಬಾಹೂನಚಜಾನುನೀ। ನಧನುರ್ನರಥೋನಾಶ್ವಾ ಸ್ತತ್ರಾದೃಶ್ಯಂತನೇಷವಃ ॥೧೭॥ ಸಹತಸ್ತಂರಸಾತೇನ ಜಂಬುಮಾಲೀ ಮ
ಹಾಬಲಃ। ಪಪಾತನಿಹತೋಭೂಮೌ ಚೂರ್ಣಿತಾಂಗವಿಭೂಷಣಃ ॥೧೮॥ ಜಂಬುಮಾಲಿಂಚನಿಹತಂ ಕಿಂಕರಾಂಶ್ಚಮಹಾ
ಬಲಾನ್।ಚುಕ್ರೋಧರಾವಣಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಕೋಪಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ ॥೧೯॥ ಸರೋಷಸಂವರ್ತಿತತಾಮ್ರಲೋಚನಃ ಪ್ರಹಸ್ತಪು
ತ್ರೇನಿಹತೇಮಹಾಬಲೇ। ಅಮಾತ್ಯಪುತ್ರಾನತಿವೀರ್ಯವಿಕ್ರಮಾನ್ಸಮಾದಿದೇಶಾಶುನಿಶಾಚರೇಶ್ವರಃ॥ ... ...

ಇತಿ- ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತೇರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣ ಚೋದಿತಾಮಂತ್ರಿಣಸ್ಸುತಾಃ। ನಿರ್ಯಯುರ್ಭವನಾತ್ತಸ್ಮಾ ತ್ಸಪ್ತಸಪ್ತಾರ್ಚಿವರ್ಚಸಃ॥೧॥
ಮಹಾಬಲಪರೀವಾರಾ ಧನುಷ್ಮಂತೋಮಹಾಬಲಾಃ । ಕೃತಾಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರವಿದಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಪರಸ್ಪರಜಯೈಷಿಣಃ ॥೨॥
ಹೇಮಜಾಲಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತೈ ರ್ಧ್ವಜವದ್ಭಿಃಪತಾಕಿಭಿಃ। ತೋಯದಸ್ವನನಿರ್ಘೋಷೈ ರ್ವಾಜಿಯುಕ್ತೈರ್ಮಹಾರಥೈಃ ॥೩॥ ತಪ್ತ
ಕಾಂಚನಚಿತ್ರಾಣಿ ಚಾಪಾನ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮಾಃ। ವಿಸ್ಫಾರಯಂತಸ್ಸಂಹೃಷ್ಟಾ ಸ್ತಟಿತ್ವಂತಇವಾಂಬುದಾಃ ॥೪॥ ಜನನ್ಯಸ್ತು
ತತಸ್ತೇಷಾಂ ವಿದಿತ್ವಾಕಿಂಕರಾನ್ಹತಾನ್। ಬಭೂವುಶ್ಶೋಕಸಂಭ್ರಾಂತಾಸ್ಸಬಾಂಧವಸುಹೃಜ್ಜನಾಃ ॥೫॥ ತೇಪರಸ್ಪರಸಂ
ಘರ್ಷಾ ತ್ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣಾಃ। ಅಭಿಪೇತುರ್ಹನೂಮಂತಂ ತೋರಣಸ್ಥಮವಸ್ಥಿತಂ ॥೬॥ ಸೃಜಂತೋಬಾಣವೃಷ್ಟಿಂ
ತೇ ರಥಗರ್ಜಿತನಿಸ್ಸ್ವನಾಃ।ವೃಷ್ಟಿಮಂತಇವಾಂಭೋದಾ ವಿಚೇರುರ್ನೈರೃತಾಂಬುದಾಃ ॥೭॥ ಅವಕೀರ್ಣಸ್ತತಸ್ತಾಭಿರ್ಹನು
ಮಾಂಚ್ಛರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ। ಅಭವತ್ಸಂವೃತಾಕಾರಶ್ಶೈಲರಾಡಿವವೃಷ್ಟಿಭಿಃ ॥೮॥ ಸಶರಾನ್ಮೋಘಯಾಮಾಸ ತೇಷಾಮಾಶುಚ
ರಃಕಪಿಃ। ರಥವೇಗಂ[illegible]ರಾಣಾಂ ವಿಚರನ್ವಿಮಲೇಂಬರೇ ॥೯॥ ಸತೈಃ ಕ್ರೀಡನ್ಧನುಷ್ಮದ್ಭಿ ರ್ವ್ಯೋಮ್ನಿವೀರಃಪ್ರಕಾಶತೇ ।
ಧನುಷ್ಮದ್ಭಿರ್ಯಥಾಮೇಘೈ ರ್ಮಾರುತಃಪ್ರಭುರಂಬರೇ॥೧೦॥ಸಕೃತ್ವಾನಿನದಂಘೋರಂ ತ್ರಾಸಯಂಸ್ತಾಂಮಹಾಚಮೂಂ।
ಚಕಾರಹನುಮಾನ್ವೇಗಂ ತೇಷುರಕ್ಷಸುವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೧೧॥ ತಲೇನಾಭ್ಯಹನತ್ಕಾಂಶ್ಚಿ ತ್ಪಾದೈಃಕಾಂಶ್ಚಿತ್ಪರಂತಪಃ। ಮುಷ್ಟಿನಾ
ಭ್ಯಹನತ್ಕಾಂಶ್ಚಿನ್ನಖೈಃಕಾಂಶ್ಚಿದ್ವ್ಯದಾರಯತ್ ॥೧೨॥ ಪ್ರಮಮಾಥೋರಸಾಕಾಂಶ್ಚಿ ದೂರುಭ್ಯಾಮಪರಾನ್ಕಪಿಃ। ಕೇಚಿತ್ತ
ಸ್ಯನಿನಾದೇನ ತತ್ರೈವಪತಿತಾಭುವಿ ॥೧೩॥ ತತಸ್ತೇಷ್ವವಸನ್ನೇಷು ಭೂಮೌನಿಪತಿತೇಷುಚ । ತತ್ಸೈನ್ಯಮಗಮತ್ಸರ್ವಂ ದಿ
ಶೋದಶಭಯಾರ್ದಿತಂ ॥೧೪॥ ವಿನೇದುರ್ವಿಸ್ವರಂನಾಗಾ ನಿಪೇತುರ್ಭುವಿವಾಜಿನಃ। ಭಗ್ನನೀಡಧ್ವಜಚ್ಛತ್ರೈ ರ್ಭೂಶ್ಚ ಕೀರ್ಣಾ
ಭವದ್ರಥೈಃ॥೧೫॥ ಸ್ರವತಾರುಧಿರೇಣಾಥ ಸ್ರವಂತ್ಯೋದರ್ಶಿತಾಃಪಥಿಃ।ವಿವಿಧೈಶ್ಚಸ್ವರೈರ್ಲಂಕಾ ನನಾದವಿಕೃತಂತದಾ॥೧೬
ಸತಾನ್ಪ್ರವೃದ್ಧಾನ್ವಿನಿಹತ್ಯರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಮಹಾಬಲಶ್ಚಂಡಪರಾಕ್ರಮಃಕಪಿಃ।ಯುಯುತ್ಸುರನ್ಯೈಃಪುನರೇವರಾಕ್ಷಸೈಸ್ತ
ಮೇವವೀರೋಭಿಜಗಾಮತೋರಣಂ ॥೧೭॥ ಇತಿ- ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ- ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಹತಾನ್ಮಂತ್ರಿಸುತಾನ್ಬುದ್ಧ್ವಾ ವಾನರೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ। ರಾವಣಸ್ಸಂವೃತಾಕಾರಶ್ಚಕಾರಮತಿಮುತ್ತಮಾಂ॥೧॥
ಸವಿರೂಪಾಕ್ಷಯೂಪಾಕ್ಷೌ ದುರ್ಧರಂಚೈವರಾಕ್ಷಸಂ। ಪ್ರಘಸಂಭಾಸಕರ್ಣಂಚ ಪಂಚಸೇನಾಗ್ರನಾಯಕಾನ್ ॥೨॥ ಸಂ
ದಿದೇಶದಶಗ್ರೀವೋ ವೀರಾನ್ನಯವಿಶಾರದಾನ್। ಹನುಮದ್ಗ್ರಹಣವ್ಯಗ್ರಾನ್ವಾಯುವೇಗಸಮಾನ್ಯುಧಿ ॥೩॥ ಯಾತಸೇನಾಗ್ರಗಾ
ಸ್ಸರ್ವೇ ಮಹಾಬಲಪರಿಗ್ರಹಾಃ। ಸವಾಜಿರಥಮಾತಂಗಾಸ್ಸಕಪಿಶ್ಶಾಸ್ಯತಾಮಿತಿ ॥೪॥ ಯತ್ತೈಶ್ಚಖಲುಭಾವ್ಯಂಸ್ಯಾ ತ್ತಮಾ
ಸಾದ್ಯವನಾಲಯಂ। ಕರ್ಮಚಾಪಿಸಮಾಧೇಯಂ ದೇಶಕಾಲಾವಿರೋಧಿನಂ ॥೫॥ ನಹ್ಯಹಂತಂಕಪಿಂಮನ್ಯೇ ಕರ್ಮಣಾಪ್ರತಿತ

ಕರ್ಷಯನ್ । ಸರ್ವಥಾತನ್ಮಹದ್ಭೂತಂಮಹಾಬಲಪರಿಗ್ರಹಂ॥೬॥ ಭವೇದಿಂದ್ರೇಣವಾಸೃಷ್ಟಮಸ್ಮದರ್ಥಂತಪೋಬಲಾತ್ । ಸನಾಗಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಾ ದೇವಾಸುರಮಹರ್ಷಯಃ ॥೭॥ ಯುಷ್ಮಾಭಿಸ್ಸಹಿತೈಸ್ಸರ್ವೈರ್ಮಯಾಸಹವಿನಿರ್ಜಿತಾಃ। ತೈರವಶ್ಯಂವಿಧಾತವ್ಯಂ ವ್ಯಳೀಕಂಕಿಂಚಿದೇವನಃ ॥೮॥ ತದೇವನಾತ್ರಸಂದೇಹಃ ಪ್ರಸಹ್ಯಪರಿಗೃಹ್ಯತಾಂ । ನಾವಮಾನ್ಯೋಭವದ್ಭಿಶ್ಚ ಹರಿರ್ಧೀರಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೯॥ ದೃಷ್ಟಾಹಿಹರಯಃಪೂರ್ವಂ ಮಯಾವಿಪುಲವಿಕ್ರಮಾಃ। ವಾಲೀಚಸಹಸುಗ್ರೀವೋ ಜಾಂಬವಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ ॥೧೦॥ ನೀಲಸ್ಸೇನಾಪತಿಶ್ಚೈವ ಯೇಚಾನ್ಯೇದ್ವಿವಿದಾದಯಃ। ನೈವಂತೇಷಾಂಗತಿರ್ಭೀಮಾ ನತೇಜೋನಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೧೧ ನಮತಿರ್ನಬಲೋತ್ಸಾಹೌ ನರೂಪಪರಿಕಲ್ಪನಂ। ಮಹತ್ಸತ್ತ್ವಮಿದಂಜ್ಞೇಯಂ ಕಪಿರೂಪಂವ್ಯವಸ್ಥಿತಂ ॥೧೨॥ ಪ್ರಯತ್ನಂಮಹದಾಸ್ಥಾಯ ಕ್ರಿಯತಾಮಸ್ಯನಿಗ್ರಹಃ। ಕಾಮಂಲೋಕಾಸ್ತ್ರಯಸ್ಸೇಂದ್ರಾಃ ನಸುರಾಸುರಮಾನವಾಃ ॥೧೩॥ ಭವತಾಮಗ್ರತಸ್ಸ್ಥಾತುಂ ನಪರ್ಯಾಪ್ತಾರಣಾಜಿರೇ। ತಥಾಪಿತುನಯಜ್ಞೇನ ಜಯಮಾಕಾಂಕ್ಷತಾರಣೇ ॥೧೪॥ ಆತ್ಮಾರಕ್ಷ್ಯಃಪ್ರಯತ್ನೇನ ಯುದ್ಧಸಿದ್ಧಿರ್ಹಿಚಂಚಲಾ। ತೇಸ್ವಾಮಿವಚನಂಸರ್ವೇ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಮಹೌಜಸಃ ॥೧೫॥ ಸಮುತ್ಪೇತುರ್ಮಹಾವೇಗಾ ಹುತಾಶನಸಮತೇಜಸಃ। ರಥೈರ್ಮತ್ತೈಶ್ಚ ಮಾತಂಗೈ ರ್ವಾಜಿಭಿಶ್ಚ ಮಹಾಜವೈಃ ॥೧೬॥ ಶಸ್ತ್ರೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಸರ್ವೈಶ್ಚೋಪಚಿತಾಬಲೈಃ। ತತಸ್ತಂದದೃಶುರ್ವೀರಾ ದೀಪ್ಯಮಾನಂಮಹಾಕಪಿಂ ॥೧೭ ॥ ರಶ್ಮಿಮಂತಮಿವೋದ್ಯಂತಂ ಸ್ವತೇಜೋರಶ್ಮಿಮಾಲಿನಂ। ತೋರಣಸ್ಥಂಮಹೋತ್ಸಾಹಂ ಮಹಾಸತ್ತ್ವಂಮಹಾಬಲಂ ॥೧೮॥ ತಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯೈವತೇಸರ್ವೇ ದಿಕ್ಷುಸರ್ವಾಸ್ವವಸ್ಥಿತಾಃ। ತೈಸ್ತೈಃಪ್ರಹರಣೈರ್ಭೀಮೈ ರಭಿಪೇತುಸ್ತತಸ್ತತಃ ॥೧೯॥ ತಸ್ಯಪಂಚಾಯಸಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾ ಶ್ಶಿತಾಃಪೀತಮುಖಾಶ್ಶರಾಃ। ಶಿರಸ್ಯುತ್ಪಲಪತ್ರಾಭಾ ದುರ್ಧರೇಣನಿಪಾತಿತಾಃ ॥೨೦॥ ಸತೈಃಪಂಚಭಿರಾವಿದ್ಧಶ್ಶರೈಶ್ಶಿರಸಿವಾನರಃ। ಉತ್ಪಪಾತನದನ್ವ್ಯೋಮ್ನಿ ದಿಶೋದಶವಿನಾದಯನ್ ॥ ೨೧॥ ತತಸ್ತುದುರ್ಧರೋವೀರಃ ಸರಥಸ್ಸಜ್ಯಕಾರ್ಮುಕಃ । ಕಿರನ್ ಶರಶತೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರಭಿಪೇದೇಮಹಾಬಲಃ ॥೨೨॥ ಸಕಪಿರ್ವಾರಯಾಮಾಸ ತಂವ್ಯೋಮ್ನಿಶರವರ್ಷಿಣಂ। ವೃಷ್ಟಿಮಂತಂಪಯೋದಾಂತೇ ಪಯೋದಮಿವಮಾರುತಃ ॥೨೩॥ ಅರ್ದ್ಯಮಾನಸ್ತತಸ್ತೇನ ದುರ್ಧರೇಣಾನಿಲಾತ್ಮಜಃ। ಚಕಾರಕದನಂಭೂಯೋ ವ್ಯವರ್ಧತಚವೇಗವಾನ್ ॥೨೪॥ ಸದೂರಂಸಹಸೋತ್ಪತ್ಯ ದುರ್ಧರಸ್ಯರಥೇಹರಿಃ। ನಿಪಪಾತಮಹಾವೇಗೋ ವಿದ್ಯುದ್ರಾಶಿರ್ಗಿರಾವಿವ॥೨೫ ತತಸ್ಸಮಥಿತಾಷ್ಟಾಶ್ವಂ ರಥಂಭಗ್ನಾಕ್ಷಕೂಬರಂ। ವಿಹಾಯನ್ಯಪತದ್ಭೂಮೌ ದುರ್ಧರಸ್ತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತಃ ॥ ೨೬ ॥ ತಂವಿರೂಪಾಕ್ಷಯೂಪಾಕ್ಷೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾನಿಪತಿತಂಭುವಿ। ಸಂಜಾತರೋಷೌದುರ್ಧರ್ಷಾ ವುತ್ಪೇತತುರರಿಂದಮೌ ॥೨೭॥ ಸತಾಭ್ಯಾಂಸಹಸೋತ್ಪತ್ಯ ವಿಷ್ಠಿತೋವಿಮಲೇಂಬರೇ। ಮುದ್ಗರಾಭ್ಯಾಂಮಹಾಬಾಹುರ್ವಕ್ಷಸ್ಯಭಿಹತಃಕಪಿಃ ॥೨೮॥ ತಯೋರ್ವೇಗವತೋರ್ವೇಗಂ ವಿನಿಹತ್ಯಮಹಾಬಲಃ। ನಿಪಪಾತಪುನರ್ಭೂಮೌ ಸುಪರ್ಣಸಮವಿಕ್ರಮಃ ॥೨೯ ॥ ಸಸಾಲವೃಕ್ಷಮಾಸಾದ್ಯ ತಮುತ್ಪಾಟ್ಯಚವಾನರಃ। ತಾವುಭೌರಾಕ್ಷಸೌವೀರೌ ಜಘಾನಪವನಾತ್ಮಜಃ ॥೩೦ ॥ ತತಸ್ತಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ಹತಾನ್ಜ್ಞಾತ್ವಾ ವಾನರೇಣತರಸ್ವಿನಾ। ಅಭಿಪೇದೇಮಹಾವೇಗಃ ಪ್ರಸಹ್ಯಪ್ರಘಸೋಹರಿಂ ॥೩೧॥ ಭಾಸಕರ್ಣಶ್ಚ ಸಂಕ್ರುದ್ಧ ಶ್ಶೂಲಮಾದಾಯವೀರ್ಯವಾನ್। ಏಕತಃಕಪಿಶಾರ್ದೂಲಂ ಯಶಸ್ವಿನಮವಸ್ಥಿತಂ ॥೩೨॥ ಪಟ್ಟಸೇನಸಿತಾಗ್ರೇಣ ಪ್ರಘಸಃಪ್ರತ್ಯಯೋಧಯತ್। ಭಾಸಕರ್ಣಶ್ಚ ಶೂಲೇನ ರಾಕ್ಷಸಃಕಪಿಸತ್ತಮಂ ॥೩೩॥ ಸತಾಭ್ಯಾಂವಿಕ್ಷತೈರ್ಗಾತ್ರೈರಸೃಗ್ದಿಗ್ಧತನೂರುಹಃ। ಅಭವದ್ವಾನರಃಕ್ರುದ್ಧೋ ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಪ್ರಭಃ ॥೩೪॥ ಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯಗಿರೇಶ್ಶೃಂಗಂ ಸಮೃಗವ್ಯಾಳಪಾದಪಂ। ಜಘಾನಹನುಮಾನ್ವೀರೋ ರಾಕ್ಷಸೌಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥೩೫॥ ತತಸ್ತೇಷ್ವವಸನ್ನೇಷು ಸೇನಾಪತಿಷುಪಂಚಸು। ಬಲಂತದವಶೇಷಂಚ ನಾಶಯಾಮಾಸವಾನರಃ ॥೩೬॥ ಅಶ್ವೈರಶ್ವಾನ್ಗಜೈರ್ನಾಗಾನ್ ಯೋಧೈರ್ಯೋಧಾನ್ರಥೈರಥಾನ್ । ಸಕಪಿರ್ನಾಶಯಾಮಾಸಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಇವಾಸುರಾನ್ ॥೩೭॥ ಹತೈರ್ನಾಗೈಶ್ಚ ತುರಗೈರ್ಭಗ್ನಾಕ್ಷೈಶ್ಚ ಮಹಾರಥೈಃ । ಹತೈಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಭೂಮೀ ರುದ್ಧಮಾರ್ಗಾಸಮಂತತಃ ॥೩೮॥ ತತಃಕಪಿಸ್ತಾನ್ಧ್ವಜಿನೀಪತೀನ್ರಣೇ ನಿಹತ್ಯವೀರಾನ್ಸಬಲಾನ್ಸವಾಹನಾನ್। ಸಮೀಕ್ಷ್ಯವೀರಃಪರಿಗೃಹ್ಯತೋರಣಂಕೃತಃಕ್ಷಣಃಕಾಲಇವಪ್ರಜಾಕ್ಷಯೇ ॥೩೯॥ ಇತಿ-ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ- ಷಟ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸೇನಾಪತೀನ್ಪಂಚಸತುಪ್ರಮಾಪಿತಾನ್ ಹನೂಮತಾಸಾನುಚರಾನ್ಸವಾಹನಾನ್। ಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾಜಾಸಮರೋದ್ಧತೋನ್ಮುಖಂ ಕುಮಾರಮಕ್ಷಂಪ್ರಸಮೈಕ್ಷತಾಗ್ರತಃ ॥೧॥ ಸತಸ್ಯದೃಷ್ಟ್ಯರ್ಪಣಸಂಪ್ರಚೋದಿತಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಕಾಂಚನಚಿತ್ರಕಾರ್ಮುಕಃ। ಸಮುತ್ಪಪಾತಾಥಸದಸ್ಯುದೀರಿತೋ ದ್ವಿಜಾತಿಮುಖ್ಯೈರ್ಹವಿಷೇವಪಾವಕಃ ॥೨ ॥ ತತೋಮಹದ್ಬಾಲದಿವಾಕರಪ್ರಭಂ ಪ್ರತಪ್ತಜಾಂಬೂನದಜಾಲಸಂತತಮ್। ರಥಂಸಮಾಸ್ಥಾಯಯಯೌಸವೀರ್ಯವಾನ್ ಮಹಾಹರಿಂತಂಪ್ರತಿನೈರ್‍ಋತರ್ಷಭಃ ॥೩॥ ತತಸ್ತಪಸ್ಸಂಗ್ರಹಸಂಚಯಾರ್ಜಿತಂ ಪ್ರತಪ್ತಜಾಂಬೂನದಜಾಲಶೋಭಿತಂ। ಪತಾಕಿನಂರತ್ನವಿಭೂಷಿತಧ್ವಜಂ ಮನೋಜವಾಷ್ಟಾಶ್ವವರೈಸ್ಸುಯೋಜಿತಂ ॥೪ ॥ ಸುರಾಸುರಾಧೃಷ್ಯಮಸಂಗಚಾರಿಣಂ ರವಿಪ್ರಭಂವ್ಯೋಮಚರಂಸಮಾಹಿತಂ। ಸತೂಣಮಷ್ಟಾಸಿನಿಬದ್ಧಬಂಧುರಂ ಯಥಾಕ್ರಮಾವೇಶಿತಶಕ್ತಿತೋಮರಂ ॥೫॥ ವಿರಾಜಮಾನಂಪ್ರತಿಪೂ

ರ್ಣವಸ್ತು ನಾ ಸಹೇಮದಾಮ್ನಾ ಶಶಿಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಾ। ದಿವಾಕರಾಭಂರಥಮಾಸ್ಥಿತಸ್ತತಃ ಸನಿರ್ಜಗಾಮಾಮರತುಲ್ಯವಿಕ್ರ
ಮಃ ॥೬॥ ಸಪೂರಯನ್ಖಂಚಮಹೀಂಚಸಾಚಲಾಂ ತುರಂಗಮಾತಂಗಮಹಾರಥಸ್ವನೈಃ । ಬಲೈಸ್ಸಮೇತೈಸ್ಸಹಿತೋರಣ
ಸ್ಥಿತಂ ಸಮರ್ಥಮಾಸೀನಮುಪಾಗಮತ್ಕಪಿಂ ॥೭॥ ಸತಂಸಮಾಸಾದ್ಯಹರಿಂಹರೀಕ್ಷಣೋ ಯುಗಾಂತಕಾಲಾಗ್ನಿಮಿವಪ್ರಜಾ
ಕ್ಷಯೇ।ಅವಸ್ಥಿತಂವಿಸ್ಮಿತಜಾತಸಂಭ್ರಮಸ್ಸಮೈಕ್ಷತಾಕ್ಷೋಬಹುಮಾನಚಕ್ಷುಷಾ ॥೮॥ ಸತಸ್ಯವೇಗಂಚಕಪೇರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ
ಪರಾಕ್ರಮಂಚಾರಿಷುಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜಃ। ವಿದಾರಯನ್ಸ್ವಂಚಬಲಂಮಹಾಬಲೋಹಿಮಕ್ಷಯೇಸೂರ್ಯಇವಾಭಿವರ್ಧತೇ ॥೯॥
ಸಜಾತಮನ್ಯುಃಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯವಿಕ್ರಮಂ ಸ್ಥಿರಂಸ್ಥಿತಸ್ಸಂಯತಿದುರ್ನಿವಾರಣಂ। ಸಮಾಹಿತಾತ್ಮಾ ಹನುಮಂತಮಾಹವೇಪ್ರ
ಚೋದಯಾಮಾಸಶರೈಸ್ತ್ರಿಭಿಶ್ಶಿತೈಃ॥೧೦॥ ತತಃಕಪಿಂತಂಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯಗರ್ವಿತಂ ಜಿತಶ್ರಮಂಶತ್ರುಪರಾಜಯೋರ್ಜಿತಂ।ಅ
ವೈಕ್ಷತಾಕ್ಷಸ್ಸಮುದೀರ್ಣಮಾನಸಃ ಸಬಾಣಪಾಣಿಃಪ್ರಗೃಹೀತಕಾರ್ಮುಕಃ ॥ ೧೧ ॥ ಸಹೇಮನಿಷ್ಕಾಂಗದಚಾರುಕುಂಡಲಃ
ಸಮಾಸಸಾದಾಶುಪರಾಕ್ರಮಃಕಪಿಂ।ತಯೋರ್ಬಭೂವಾಪ್ರತಿಮಸ್ಸಮಾಗಮಃ ಸುರಾಸುರಾಣಾಮಪಿಸಂಭ್ರಮಪ್ರದಃ॥
ರರಾಸಭೂಮಿರ್ನತತಾಪಭಾನುಮಾನ್ ವವೌನವಾಯುಃಪ್ರಚಚಾಲಚಾಚಲಃ। ಕಪೇಃಕುಮಾರಸ್ಯಚವೀಕ್ಷ್ಯಸಂಯುಗಂ
ನನಾದಚದ್ಯೌರುದಧಿಶ್ಚಚುಕ್ಷುಭೇ॥೧೩॥ ತತಸ್ಸವೀರಸ್ಸುಮುಖಾನ್ ಪತತ್ರಿಣಃ ಸುವರ್ಣಪುಂಖಾನ್ಸವಿಷಾನಿವೋರಗಾನ್।
ಸಮಾಧಿಸಂಯೋಗವಿಮೋಕ್ಷತತ್ವವಿಚ್ಛರಾನಥತ್ರೀನ್ಕಪಿಮೂರ್ಧ್ನ್ಯಪಾತಯತ್ ॥೧೪॥ ಸತೈಶ್ಶರೈರ್ಮೂರ್ಧ್ನಿಸಮಂನಿಪಾ
ತಿತೈಃ ಕ್ಷರನ್ನಸೃಗ್ದಿಗ್ಧವಿವೃತ್ತಲೋಚನಃ । ನವೋದಿತಾದಿತ್ಯನಿಭಶ್ಶರಾಂಶುಮಾನ್ ವ್ಯರಾಜತಾದಿತ್ಯಇವಾಂಶುಮಾಲಿಕಃ॥
ತತಸ್ಸಪಿಂಗಾಧಿಪಮಂತ್ರಿಸತ್ತಮಃಸಮೀಕ್ಷ್ಯತಂರಾಜವರಾತ್ಮಜಂರಣೇ।ಉದಗ್ರಚಿತ್ರಾಯುಧಚಿತ್ರಕಾರ್ಮುಕಂ ಜಹರ್ಷ
ಚಾಪೂರ್ಯತಚಾಹವೋನ್ಮುಖಃ ॥ ೧೬ ॥ ಸಮಂದರಾಗ್ರಸ್ಥ ಇವಾಂಶುಮಾಲಿಕೋ ವಿವೃದ್ಧಕೋಪೋಬಲವೀರ್ಯಸಂವೃತಃ। ಕು
ಮಾರಮಕ್ಷಂಸಬಲಂಸವಾಹನಂ ದದಾಹನೇತ್ರಾಗ್ನಿಮರೀಚಿಭಿಸ್ತದಾ ॥೧೭॥ ತತಸ್ಸಬಾಣಾಸನಚಿತ್ರಕಾರ್ಮುಕಶ್ಶರಪ್ರವ
ರ್ಷೋ ಯುಧಿರಾಕ್ಷಸಾಂಬುದಃ। ಶರಾನ್ಮುಮೋಚಾಶುಹರೀಶ್ವರಾಚಲೇ ವಲಾಹಕೋವೃಷ್ಟಿಮಿವಾಚಲೋತ್ತಮೇ ॥೧೮ ॥ ತತಃ
ಕಪಿಸ್ತಂರಣಚಂಡವಿಕ್ರಮಂ ವಿವೃದ್ಧತೇಜೋಬಲವೀರ್ಯಸಂಯುತಂ । ಕುಮಾರಮಕ್ಷಂಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯಸಂಯುಗೇ ನನಾದ
ಹರ್ಷಾದ್ಘನತುಲ್ಯವಿಕ್ರಮಃ॥೧೯॥ ಸಬಾಲಭಾವಾದ್ಯುಧಿವೀರ್ಯದರ್ಪಿತಃಪ್ರವೃದ್ಧಮನ್ಯುಃಕ್ಷತಜೋಪಮೇಕ್ಷಣಃ । ಸಮಾ
ಸಸಾದಾಪ್ರತಿಮಂಕಪಿಂರಣೇಗಜೋಮಹಾಕೂಪಮಿವಾವೃತಂತೃಣೈಃ ॥ ೨೦॥ ಸತೇನಬಾಣೈಃಪ್ರಸಭಂನಿಪಾತಿತೈಶ್ಚಕಾ
ರನಾದಂಘನನಾದನಿಸ್ವನಃ । ಸಮುತ್ಪಪಾತಾಶುನಭಸ್ಸಮಾರುತಿರ್ಭುಜೋರುವಿಕ್ಷೇಪಣಘೋರದರ್ಶನಃ ॥ ೨೧॥ ಸಮು
ತ್ಪತಂತಂಸಮಭಿದ್ರವದ್ಬಲೀಸರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಪ್ರವರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ರಥೀರಥಿಶ್ರೇಷ್ಠತಮಃಕಿರನ್ಶರೈಃಪಯೋಧರಶ್ಶೈ
ಲಮಿವಾಶ್ಮವೃಷ್ಟಿಭಿಃ ॥ ೨೨ ॥ ಸತಾನ್ಶರಾಂಸ್ತಸ್ಯಹರಿರ್ವಿಮೋಕ್ಷಯನ್ಚಚಾರವೀರಃಪಥಿವಾಯುಸೇವಿತೇ। ಶರಾಂತರೇ
ಮಾರುತವದ್ವಿನಿಷ್ಪತನ್ಮನೋಜವಸ್ಸಂಯತಿಚಂಡವಿಕ್ರಮಃ ॥ ೨೩ ॥ ತಮಾತ್ತಬಾಣಾಸನಮಾಹವೋನ್ಮುಖಂಖಮಾಸ್ತೃ
ಣಂತಂವಿಶಿಖೈಶ್ಶರೋತ್ತಮೈಃ ।ಅವೈಕ್ಷತಾಕ್ಷಂಬಹುಮಾನಚಕ್ಷುಷಾಜಗಾಮಚಿಂತಾಂಚಸಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ॥ ೨೪ ॥ ತತ
ಶ್ಶರೈರ್ಭಿನ್ನಭುಜಾಂತರಃಕಪಿಃ ಕುಮಾರವೀರೇಣಮಹಾತ್ಮನಾನದನ್ । ಮಹಾಭುಜಃಕರ್ಮವಿಶೇಷತತ್ವವಿದ್ವಿಚಿಂತ
ಯಾಮಾಸರಣೇಪರಾಕ್ರಮಂ ॥ ಅಬಾಲವದ್ಬಾಲದಿವಾಕರಪ್ರಭಃಕರೋತ್ಯಯಂಕರ್ಮಮಹನ್ಮಹಾಬಲಃ ನಚಾಸ್ಯಸ
ರ್ವಾಹವಕರ್ಮಶೋಭಿನಃಪ್ರಮಾಪಣೇಮೇಮತಿರತ್ರಜಾಯತೇ॥ ೨೬ ॥ ಅಯಂಮಹಾತ್ಮಾಚಮಹಾಂಶ್ಚವೀರ್ಯತಸ್ಸಮಾಹಿ
ತಶ್ಚಾತಿಸಹಶ್ಚಸಂಯುಗೇ । ಅಸಂಶಯಂಕರ್ಮಗುಣೋದಯಾದಯಂಸನಾಗಯಕ್ಷೈರ್ಮುನಿಭಿಶ್ಚಪೂಜಿತಃ॥ ೨೭॥ ಪರಾಕ್ರ
ಮೋತ್ಸಾಹವಿವೃದ್ಧಮಾನಸಃಸಮೀಕ್ಷತೇಮಾಂಪ್ರಮುಖಾಗತಸ್ಸ್ಥಿತಃ।ಪರಾಕ್ರಮೋಹ್ಯಸ್ಯಮನಾಂಸಿಕಂಪಯೇತ್ಸುರಾಸು
ರಾಣಾಮಪಿಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಃ॥ ನಖಲ್ವಯಂನಾಭಿಭವೇದುಪೇಕ್ಷಿತಃಪರಾಕ್ರಮೋಹ್ಯಸ್ಯರಣೇವಿವರ್ಧತೇ । ಪ್ರಮಾಪಣಂ
ತ್ವೇವಮಮಾಸ್ಯರೋಚತೇನವರ್ಧಮಾನೋಗ್ನಿರುಪೇಕ್ಷಿತುಂಕ್ಷಮಃ ॥ ೨೯ ॥ ಇತಿಪ್ರವೇಗಂತುಪರಸ್ಯತರ್ಕಯನ್ಸ್ವಕ
ರ್ಮಯೋಗಂಚವಿಧಾಯವೀರ್ಯವಾನ್।ಚಕಾರವೇಗಂತುಮಹಾಬಲಸ್ತದಾಮತಿಂಚಚಕ್ರೇಸ್ಯವಧೇಮಹಾಕಪಿಃ॥೩೦॥ಸತಸ್ಯ
ತಾನಷ್ಟಹಯಾನ್ಮಹಾಜವಾನ್ಸಮಾಹಿತಾನ್ಭಾರಸಹಾನ್ವಿವರ್ತನೇ।ಜಘಾನವೀರಃಪಥಿವಾಯುಸೇವಿತೇತಲಪ್ರಹಾರೈಃಪವ
ನಾತ್ಮಜಃಕಪಿಃ॥೩೧॥ತತಸ್ತಲೇನಾಭಿಹತೋಮಹಾರಥಃ ಸತಸ್ಯಪಿಂಗಾಧಿಪಮಂತ್ರಿನಿರ್ಜಿತಃ।ಪ್ರಭಗ್ನನೀಡಃಪರಿಮುಕ್ತ
ಕೂಬರಃಪಪಾತಭೂಮೌಹತವಾಜಿರಂಬರಾತ್ ॥ ೩೨ ॥ ಸತಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯಮಹಾರಥೋರಥಂಸಕಾರ್ಮುಕಃಖಡ್ಗಧರಃ
ಖಮುತ್ಪತನ್ । ತಪೋಭಿಯೋಗಾದೃಷಿರುಗ್ರವೀರ್ಯವಾನ್ವಿಹಾಯದೇಹಂಮರುತಾಮಿವಾಲಯಂ ॥೩೩॥ ತತಃಕಪಿಸ್ತಂವಿ
ಚರಂತಮಂಬರೇಪತತ್ರಿರಾಜಾನಿಲಸಿದ್ಧಸೇವಿತೇ । ಸಮೇತ್ಯತಂಮಾರುತತುಲ್ಯವಿಕ್ರಮಃಕ್ರಮೇಣಜಗ್ರಾಹಸಪಾದಯೋ
ರ್ದೃಢಂ॥೩೪॥ಸತಂಸಮಾವಿಧ್ಯಸಹಸ್ರಶಃಕಪಿರ್ಮಹೋರಗಂಗೃಹ್ಯಇವಾಂಡಜೇಶ್ವರಃ। ಮುಮೋಚವೇಗಾತ್ಪಿತೃತುಲ್ಯವಿ

ಕ್ರಮೋಮಹೀತಲೇಸಂಯತಿವಾನರೋತ್ತಮಃ ॥೩೫॥ ಸಭಗ್ನಬಾಹೂರುಕಟೀಶಿರೋಧರಃ ಕ್ಷರನ್ನಸೃಙ್ನಿರ್ಮಥಿತಾಸ್ಥಿಲೋಚನಃ। ಸಭಗ್ನಸಂಧಿಃ ಪ್ರವಿಕೀರ್ಣಬಂಧನೋ ಹತಃ ಕ್ಷಿತೌ ವಾಯುಸುತೇನ ರಾಕ್ಷಸಃ ॥ ಮಹಾಕಪಿರ್ಭೂಮಿತಲೇ ನಿಪೀಡ್ಯ ತಂ ಚಕಾರ ರಕ್ಷೋಧಿಪತೇರ್ಮಹದ್ಭಯಮ್ ॥ ೩೬ ॥ ಮಹರ್ಷಿಭಿಶ್ಚಕ್ರಚರೈರ್ಮಹಾವ್ರತೈಃ ಸಮೇತ್ಯ ಭೂತೈಶ್ಚ ಸಯಕ್ಷಪನ್ನಗೈಃ। ಸುರೈಶ್ಚ ಸೇಂದ್ರೈರ್ಭೃಶಜಾತವಿಸ್ಮಯೈರ್ಹತೇ ಕುಮಾರೇ ಸ ಕಪಿರ್ನಿರೀಕ್ಷಿತಃ ॥೩೭॥ ನಿಹತ್ಯ ತಂ ವಜ್ರಿಸುತೋಪಮಪ್ರಭಂ ಕುಮಾರಮಕ್ಷಂ ಕ್ಷತಜೋಪಮೇಕ್ಷಣಮ್। ತಮೇವ ವೀರೋಭಿಜಗಾಮ ತೋರಣಂ ಕೃತಕ್ಷಣಃ ಕಾಲ ಇವ ಪ್ರಜಾಕ್ಷಯೇ ॥೩೮ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ. ... ... –

ತತಸ್ಸ ರಕ್ಷೋಧಿಪತಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾ ಹನೂಮತಾಕ್ಷೇ ನಿಹತೇ ಕುಮಾರೇ। ಮನಸ್ಸಮಾಧಾಯ ತದೇಂದ್ರಕಲ್ಪಂ ಸಮಾದಿದೇಶೇಂದ್ರಜಿತಂ ಸರೋಷಮ್ ॥೧॥ ತ್ವಮಸ್ತ್ರವಿಚ್ಛಸ್ತ್ರವಿದಾಂ ವರಿಷ್ಠಸ್ಸುರಾಸುರಾಣಾಮಪಿ ಶೋಕದಾತಾ। ಸುರೇಷು ಸೇಂದ್ರೇಷು ಚ ದೃಷ್ಟಕರ್ಮಾ ಪಿತಾಮಹಾರಾಧನಸಂಚಿತಾಸ್ತ್ರಃ ॥೨॥ ತವಾಸ್ತ್ರಬಲಮಾಸಾದ್ಯ ನಾಸುರಾ ನ ಮರುದ್ಗಣಾಃ। ನ ಶೇಕುಸ್ಸಮರೇ ಸ್ಥಾತುಂ ಸುರೇಶ್ವರಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ॥೩॥ ನ ಕಶ್ಚಿತ್ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಸಂಯುಗೇ ನ ಗತಶ್ರಮಃ। ಭುಜವೀರ್ಯಾಭಿಗುಪ್ತಶ್ಚ ತಪಸಾ ಚಾಭಿರಕ್ಷಿತಃ ॥೪॥ ದೇಶಕಾಲವಿಭಾಗಜ್ಞಸ್ತ್ವಮೇವ ಮತಿಸತ್ತಮಃ ॥ ನ ತೇಸ್ತ್ಯಶಕ್ಯಂ ಸಮರೇಷು ಕರ್ಮಣಾ ನ ತೇಸ್ತ್ಯಕಾರ್ಯಂ ಮತಿಪೂರ್ವಮಂತ್ರಣೇ। ನ ಸೋಸ್ತಿ ಕಶ್ಚಿತ್ತ್ರಿಷು ಸಂಗ್ರಹೇಷು ವೈ ನ ವೇದ ಯಸ್ತೇಸ್ತ್ರಬಲಂ ಬಲಂ ಚ ತೇ ॥೫॥ ಮಮಾನುರೂಪಂ ತಪಸೋ ಬಲಂ ಚ ತೇ ಪರಾಕ್ರಮಶ್ಚಾಸ್ತ್ರಬಲಂ ಚ ಸಂಯುಗೇ। ನ ತ್ವಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ರಣಾವಮರ್ದೇ ಮನಶ್ಶ್ರಮಂ ಗಚ್ಛತಿ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಮ್ ॥ ೬ ॥ ನಿಹತಾಃ ಕಿಂಕರಾಸ್ಸರ್ವೇ ಜಂಬುಮಾಲೀ ಚ ರಾಕ್ಷಸಃ। ಅಮಾತ್ಯಪುತ್ರಾ ವೀರಾಶ್ಚ ಪಂಚ ಸೇನಾಗ್ರಯಾಯಿನಃ। ಬಲಾನಿ ಸುಸಮೃದ್ಧಾನಿ ಸಾಶ್ವನಾಗರಥಾನಿ ಚ ॥ ಸಹೋದರಸ್ತೇ ದಯಿತಃ ಕುಮಾರೋಕ್ಷಶ್ಚ ಸೂದಿತಃ। ನ ಹಿ ತೇಷ್ವೇವ ಮೇ ಸಾರೋ ಯಸ್ತ್ವಯ್ಯರಿನಿಷೂದನ ॥೯ ॥ ಇದಂ ಹಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮತಿಮನ್ಮಹದ್ಬಲಂ ಕಪೇಃ ಪ್ರಭಾವಂ ಚ ಪರಾಕ್ರಮಂ ಚ। ತ್ವಮಾತ್ಮನಶ್ಚಾಪಿ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಸಾರಂ ಕುರುಷ್ವ ವೇಗಂ ಸ್ವಬಲಾನುರೂಪಮ್ ॥೧೦ ॥ ಬಲಾವಮರ್ದಸ್ತ್ವಯಿ ಸನ್ನಿಕೃಷ್ಟೇ ಯಥಾಗತೇ ಶಾಮ್ಯತಿ ಶಾಂತಶತ್ರೌ। ತಥಾ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾತ್ಮಬಲಂ ಪರಂ ಚ ಸಮಾರಭಸ್ವಾಸ್ತ್ರವಿದಾಂ ವರಿಷ್ಠ ॥೧೧॥ ನ ವೀರ ಸೇನಾ ಗಣಶೋಚ್ಯವಂತಿ ನ ವಜ್ರಮಾದಾಯ ವಿಶಾಲಸಾರಮ್। ನ ಮಾರುತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಗತಿಃ ಪ್ರಮಾಣಂ ನ ಚಾಗ್ನಿಕಲ್ಪಃ ಕರಣೇನ ಹಂತುಮ್ ॥೧೨॥ ತಮೇವಮರ್ಥಂ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಸಮ್ಯಕ್ ಸ್ವಕರ್ಮಸಾಮ್ಯಾದ್ಧಿ ಸಮಾಹಿತಾತ್ಮಾ। ಸ್ಮರಂಶ್ಚ ದಿವ್ಯಂ ಧನುಷೋಸ್ತ್ರವೀರ್ಯಂ ವ್ರಜಾಕ್ಷತಂ ಕರ್ಮ ಸಮಾರಭಸ್ವ ॥ ೧೩ ॥ ನ ಖಲ್ವಿಯಂ ಮತಿಶ್ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಯತ್ತ್ವಾಂ ಸಂಪ್ರೇಷಯಾಮ್ಯಹಮ್। ಇಯಂ ಚ ರಾಜಧರ್ಮಾಣಾಂ ಕ್ಷತ್ರಸ್ಯ ಚ ಮತಿರ್ಮತಾ ॥೧೪॥ ನಾನಾಶಸ್ತ್ರೈಶ್ಚ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ವೈಶಾರದ್ಯಮರಿಂದಮ। ಅವಶ್ಯಮೇವ ಯೋದ್ಧವ್ಯಂ ಕಾಮ್ಯಶ್ಚ ವಿಜಯೋ ರಣೇ ॥೧೫ ॥ ತತಃ ಪಿತುಸ್ತದ್ವಚನಂ ನಿಶಮ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ದಕ್ಷಸುತಪ್ರಭಾವಃ। ಚಕಾರ ಭರ್ತಾರಮದೀನಸತ್ತ್ವೋ ರಣಾಯ ವೀರಃ ಪ್ರತಿಪನ್ನಬುದ್ಧಿಃ ॥೧೬ ॥ ತತಸ್ತೈಸ್ಸ್ವಗಣೈರಿಷ್ಟೈರಿಂದ್ರಜಿತ್ಪ್ರತಿಪೂಜಿತಃ। ಯುದ್ಧೋದ್ಧತಃ ಕೃತೋತ್ಸಾಹಸ್ಸಂಗ್ರಾಮಂ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ ॥೧೭॥ ಶ್ರೀಮಾನ್ಪದ್ಮಪಲಾಶಾಕ್ಷೋ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತೇಸ್ಸುತಃ। ನಿರ್ಜಗಾಮ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸಮುದ್ರ ಇವ ಪರ್ವಸು ॥೧೮ ॥ ಸಪಕ್ಷಿರಾಜೋಪಮತುಲ್ಯವೇಗೈರ್ವ್ಯಾಲೈಶ್ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಿತತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರೈಃ। ರಥಂ ಸಮಾಯುಕ್ತಮಸಂಗವೇಗಂ ಸಮಾರುರೋಹೇಂದ್ರಜಿದಿಂದ್ರಕಲ್ಪಃ ॥೧೯॥ ಸ ರಥೀ ಧನ್ವಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಶಸ್ತ್ರಜ್ಞೋಸ್ತ್ರವಿದಾಂ ವರಃ। ರಥೇನಾಭಿಯಯೌ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಹನುಮಾನ್ಯತ್ರ ಸೋಭವತ್ ॥೨೦ ॥ ಸ ತಸ್ಯ ರಥನಿರ್ಘೋಷಂ ಜ್ಯಾಸ್ವನಂ ಕಾರ್ಮುಕಸ್ಯ ಚ। ನಿಶಮ್ಯ ಹರಿವೀರೋಸೌ ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟತರೋಭವತ್ ॥೨೧ ॥ ಸುಮಹಚ್ಚಾಪಮಾದಾಯ ಶಿತಶಲ್ಯಾಂಶ್ಚ ಸಾಯಕಾನ್। ಹನುಮಂತಮಭಿಪ್ರೇತ್ಯ ಜಗಾಮ ರಣಪಂಡಿತಃ ॥೨೨॥ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತತಸ್ಸಂಯತಿ ಜಾತಹರ್ಷೇ ರಣಾಯ ನಿರ್ಗಚ್ಛತಿ ಬಾಣಪಾಣೌ। ದಿಶಶ್ಚ ಸರ್ವಾಃ ಕಲುಷಾ ಬಭೂವುರ್ಮೃಗಾಶ್ಚ ರೌದ್ರಾ ಬಹುಧಾ ವಿನೇದುಃ ॥೨೩॥ ಸಮಾಗತಾಸ್ತತ್ರ ತು ನಾಗಯಕ್ಷಾ ಮಹರ್ಷಯಶ್ಚಕ್ರಚರಾಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಾಃ। ನಭಸ್ಸಮಾವೃತ್ಯ ಚ ಪಕ್ಷಿಸಂಘಾ ವಿನೇದುರುಚ್ಚೈಃ ಪರಮಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ ॥ ಆಯಾಂತಂ ಸರಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೂರ್ಣಮಿಂದ್ರಜಿತಂ ಕಪಿಃ। ವಿನನಾದ ಮಹಾನಾದಂ ವ್ಯವರ್ಧತ ಚ ವೇಗವಾನ್ ॥೨೫॥ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ರಥಂ ದಿವ್ಯಮಾಸ್ಥಿತಶ್ಚಿತ್ರಕಾರ್ಮುಕಃ। ಧನುರ್ವಿಸ್ಫಾರಯಾಮಾಸ ತಟಿದೂರ್ಜಿತನಿಸ್ಸ್ವನಮ್ ॥೨೬ ॥ ತತಸ್ಸಮೇತಾವತಿತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗೌ ಮಹಾಬಲೌ ತೌ ರಣನಿರ್ವಿಶಂಕೌ। ಕಪಿಶ್ಚ ರಕ್ಷೋಧಿಪತೇಶ್ಚ ಪುತ್ರಸ್ಸುರಾಸುರೇಂದ್ರಾವಿವ ಬದ್ಧವೈರೌ ॥ ಸ ತಸ್ಯ ವೀರಸ್ಯ ಮಹಾರಥಸ್ಯ ಧನುಷ್ಮತಸ್ಸಂಯತಿ ಸಂಮತಸ್ಯ। ಶರಪ್ರವೇಗಂ ವ್ಯಹನತ್ಪ್ರವೃದ್ಧಶ್ಚಚಾರ ಮಾರ್ಗೇ ಪಿತುರಪ್ರಮೇಯೇ ॥೨೮॥ ತತಶ್ಶರಾನಾಯತತೀಕ್ಷ್ಣಶಲ್ಯಾನ್ ಸುಪತ್ರಿಣಃ ಕಾಂಚನಚಿತ್ರಪುಂಖಾನ್। ಮುಮೋಚ ವೀರಃ ಪರವೀರಹಂತಾ ಸುಸನ್ನತಾನ್ವಜ್ರನಿಪಾತವೇಗಾನ್ ॥೨೯॥ ತತಸ್ತು ತತ್ಸ್ಯಂದನನಿಸ್ಸ್ವನಂ ಚ ಮೃದಂಗಭೇರೀಪಟಹಸ್ವನಂ ಚ। ವಿಕೃಷ್ಯಮಾಣಸ್ಯ ಚ ಕಾರ್ಮುಕಸ್ಯ ನಿಶಮ್ಯ ಘೋಷಂ ಪುನರುತ್ಪಪಾತ ॥೩೦॥ ಶರಾಣಾಮಂತರೇಷ್ವಾಶು ವ್ಯವರ್ತತ ಮಹಾಕಪಿಃ।

ಹರಿಸ್ತಸ್ಯಾಭಿಲಕ್ಷ್ಯಸ್ಯ ಮೋಘಯನ್ಲಕ್ಷ್ಯಸಂಗ್ರಹಮ್ ॥೩೧॥ ಶರಾಣಾಮಗ್ರತಸ್ತಸ್ಯ ಪುನಸ್ಸಮಭಿವರ್ತತ । ಪ್ರಸಾ
ರ್ಯಹಸ್ತೌ ಹನುಮಾನುತ್ಪಪಾತಾನಿಲಾತ್ಮಜಃ ॥೩೨॥ ತಾವುಭೌ ವೇಗಸಂಪನ್ನೌ ರಣಕರ್ಮವಿಶಾರದೌ । ಸರ್ವಭೂತಮನೋ
ಗ್ರಾಹಿ ಚಕ್ರತುರ್ಯುದ್ಧಮುತ್ತಮಮ್ ॥೩೩॥ ಹನೂಮತೋ ವೇದ ನ ರಾಕ್ಷಸೋಂತರಂ ನ ಮಾರುತಿಸ್ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನೋಂತರಂ ।
ಪರಸ್ಪರಂ ನಿರ್ವಿಷಹೌ ಬಭೂವತುಸ್ಸಮೇತ್ಯ ತೌ ದೇವಸಮಾನವಿಕ್ರಮೌ ॥೩೪॥ ತತಸ್ತು ಲಕ್ಷ್ಯೇ ಸ ವಿಹನ್ಯಮಾನೇ ಶರೇಷ್ವಮೋ
ಘೇಷು ಚ ಸಂಪತತ್ಸು । ಜಗಾಮ ಚಿಂತಾಂ ಮಹತೀಂ ಮಹಾತ್ಮಾ ಸಮಾಧಿಸಂಯೋಗಸಮಾಹಿತಾತ್ಮಾ ॥೩೫॥ ತತೋ ಮತಿಂ ರಾ
ಕ್ಷಸರಾಜಸೂನುಶ್ಚಕಾರ ತಸ್ಮಿನ್ ಹರಿವೀರಮುಖ್ಯೇ । ಅವಧ್ಯತಾಂ ತಸ್ಯ ಕಪೇಸ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಕಥಂ ನಿಗಚ್ಛೇದಿತಿ ನಿಗ್ರಹಾರ್ಥಮ್ ॥೩೬॥
ತತಃ ಪೈತಾಮಹಂ ವೀರ ಸ್ಸೋಸ್ತ್ರಮಸ್ತ್ರವಿದಾಂ ವರಃ । ಸಂದಧೇ ಸುಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಂ ಹರಿಪ್ರವರಂ ಪ್ರತಿ ॥೩೭॥ ಅವಧ್ಯೋ
ಯಮಿತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ತಮಸ್ತ್ರೇಣಾಸ್ತ್ರತತ್ವವಿತ್ । ನಿಜಗ್ರಾಹ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಮಿಂದ್ರಜಿತ್ ॥೩೮॥ ತೇನ ಬದ್ಧಸ್ತ
ತೋಸ್ತ್ರೇಣ ರಾಕ್ಷಸೇನ ಸ ವಾನರಃ । ಅಭವನ್ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟಶ್ಚ ಪಪಾತ ಚ ಮಹೀತಲೇ ॥೩೯॥ ತತೋಥ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಸ ತದಾಸ್ತ್ರಬಂ
ಧಂ ಪ್ರಭೋಃ ಪ್ರಭಾವಾದ್ವಿಗತಾತ್ಮವೇಗಃ । ಪಿತಾಮಹಾನುಗ್ರಹಮಾತ್ಮನಶ್ಚ ವಿಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಹರಿಪ್ರವೀರಃ ॥೪೦॥ ತತ
ಸ್ಸ್ವಾಯಂಭುವೈರ್ಮಂತ್ರೈರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮಭಿಮಂತ್ರಿತಂ । ಹನೂಮಾಂಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ವರದಾನಂ ಪಿತಾಮಹಾತ್ ॥೪೧
ನ ಮೇಸ್ತ್ರಬಂಧಸ್ಯ ಚ ಶಕ್ತಿರಸ್ತಿ ವಿಮೋಕ್ಷಣೇ ಲೋಕಗುರೋಃ ಪ್ರಭಾವಾತ್ । ಇತ್ಯೇವಮತ್ವಾ ವಿಹಿತೋಸ್ತ್ರಬಂಧೋ ಮಯಾ
ತ್ಮಯೋನೇರನುವರ್ತಿತವ್ಯಃ ॥೪೨॥ ಸ ವೀರ್ಯಮಸ್ತ್ರಸ್ಯ ಕಪಿರ್ವಿಚಾರ್ಯ ಪಿತಾಮಹಾನುಗ್ರಹಮಾತ್ಮನಶ್ಚ । ವಿಮೋಕ್ಷಶಕ್ತಿಂ
ಪರಿಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ಪಿತಾಮಹಾಜ್ಞಾಮನುವರ್ತತೇ ಸ್ಮ ॥೪೩॥ ಅಸ್ತ್ರೇಣಾಪಿ ಹಿ ಬದ್ಧಸ್ಯ ಭಯಂ ಮಮ ನ ಜಾಯತೇ । ಪಿತಾಮ
ಹಮಹೇಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ರಕ್ಷಿತಸ್ಯಾನಿಲೇನ ಚ ॥೪೪॥ ಗ್ರಹಣೇ ಚಾಪಿ ರಕ್ಷೋಭಿರ್ಮಹಾನ್ಮೇ ಗುಣದರ್ಶನಃ । ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣ ಸಂವಾ
ದಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಗೃಹ್ಣಂತು ಮಾಂ ಪರೇ ॥೪೫॥ ಸ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಃ ಪರವೀರಹಂತಾ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕಾರೀ ವಿನಿವೃತ್ತಚೇಷ್ಟಃ । ಪರೈಃ ಪ್ರಸ
ಹ್ಯಾಭಿಗತೈರ್ನಿಗೃಹ್ಯ ನನಾದ ತೈಸ್ತೈಃ ಪರಿಭರ್ತ್ಸ್ಯಮಾನಃ ॥೪೬॥ ತತಸ್ತಂ ರಾಕ್ಷಸಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನಿರ್ವಿಚೇಷ್ಟಮರಿಂದಮಂ ।
ಬಬಂಧುಶ್ಶಣವಲ್ಕೈಶ್ಚ ದ್ರುಮಚೀರೈಶ್ಚ ಸಂಹತೈಃ ॥೪೭॥ ಸ ರೋಚಯಾಮಾಸ ಪರೈಶ್ಚ ಬಂಧನಂ ಪ್ರಸಹ್ಯ ವೀರೈರಭಿನಿಗ್ರ
ಹಂ ಚ । ಕೌತೂಹಲಾನ್ಮಾಂ ಯದಿ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋ ದ್ರಷ್ಟುಂ ವ್ಯವಸ್ಯೇದಿತಿ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಃ ॥೪೮॥ ಸ ಬದ್ಧಸ್ತೇನ ವಲ್ಕೇನ ವಿಮು
ಕ್ತೋಸ್ತ್ರೇಣ ವೀರ್ಯವಾನ್ । ಅಸ್ತ್ರಬಂಧಸ್ಸ ಚಾನ್ಯಂ ಹಿ ನ ಬಂಧಮನುವರ್ತತೇ ॥೪೯॥ ಅಥೇಂದ್ರಜಿತ್ತು ದ್ರುಮಚೀರಬದ್ಧಂ ವಿ
ಚಾರ್ಯ ವೀರಃ ಕಪಿಸತ್ತಮಂ ತಂ । ವಿಮುಕ್ತಮಸ್ತ್ರೇಣ ಜಗಾಮ ಚಿಂತಾಂ ನಾನ್ಯೇನ ಬದ್ಧೋ ಹ್ಯನುವರ್ತತೇಸ್ತ್ರಂ ॥೫೦॥ ಅಹೋ
ಮಹತ್ಕರ್ಮ ಕೃತಂ ನಿರರ್ಥಕಂ ನ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಮಂತ್ರಗತಿರ್ವಿಮೃಷ್ಟಾ । ಪುನಶ್ಚ ನಾಸ್ತ್ರೇ ವಿಹತೇಸ್ತ್ರಮನ್ಯತ್ಪ್ರವರ್ತತೇ ಸಂಶಯಿ
ತಾಸ್ಸ್ಮ ಸರ್ವೇ ॥೫೧॥ ಅಸ್ತ್ರೇಣ ಹನುಮಾನ್ಮುಕ್ತೋ ನಾತ್ಮಾನಮವಬುಧ್ಯತ । ಕೃಷ್ಯಮಾಣಸ್ತು ರಕ್ಷೋಭಿಸ್ತೈಶ್ಚ ಬಂಧೈ
ರ್ನಿಪೀಡಿತಃ ॥೫೨॥ ಹನ್ಯಮಾನಸ್ತತಃ ಕ್ರೂರೈ ರಾಕ್ಷಸೈಃ ಕಾಷ್ಠಮುಷ್ಟಿಭಿಃ । ಸಮೀಪಂ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಪ್ರಾಕೃಷ್ಯತ ಸ ವಾ
ನರಃ ॥೫೩॥ ಅಥೇಂದ್ರಜಿತ್ತಂ ಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಮುಕ್ತಮಸ್ತ್ರೇಣ ಬದ್ಧಂ ದ್ರುಮಚೀರಸೂತ್ರೈಃ । ವ್ಯದರ್ಶಯತ್ತತ್ರ ಮಹಾಬ
ಲಂ ತಂ ಹರಿಪ್ರವೀರಂ ಸಗಣಾಯ ರಾಜ್ಞೇ ॥೫೪॥ ತಂ ಮತ್ತಮಿವ ಮಾತಂಗಂ ಬದ್ಧಂ ಕಪಿವರೋತ್ತಮಂ । ರಾಕ್ಷಸಾ ರಾಕ್ಷಸೇಂ
ದ್ರಾಯ ರಾವಣಾಯ ನ್ಯವೇದಯನ್ ॥೫೫॥ ಕೋಯಂ ಕಸ್ಯ ಕುತೋ ವಾತ್ರ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕೋ ವ್ಯಪಾಶ್ರಯಃ । ಇತಿ ರಾಕ್ಷಸವೀ
ರಾಣಾಂ ತತ್ರ ಸಂಜಜ್ಞಿರೇ ಕಥಾಃ ॥೫೬॥ ಹನ್ಯತಾಂ ದಹ್ಯತಾಂ ವಾಪಿ ಭಕ್ಷ್ಯತಾಮಿತಿ ಚಾಪರೇ । ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತತ್ರ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಃ
ಪರಸ್ಪರಮಥಾಬ್ರುವನ್ ॥೫೭॥ ಅತೀತ್ಯ ಮಾರ್ಗಂ ಸಹಸಾ ಮಹಾತ್ಮಾ ಸ ತತ್ರ ರಕ್ಷೋಧಿಪಪಾದಮೂಲೇ । ದದರ್ಶ ರಾಜ್ಞಃ ಪರಿ
ಚಾರವೃದ್ಧಾನ್ ಗೃಹಂ ಮಹಾರತ್ನವಿಭೂಷಿತಂ ಚ ॥೫೮॥ ಸ ದದರ್ಶ ಮಹಾತೇಜಾ ರಾವಣಃ ಕಪಿಸತ್ತಮಮ್ । ರಕ್ಷೋಭಿರ್ವಿ
ಕೃತಾಕಾರೈಃ ಕೃಷ್ಯಮಾಣಮಿತಸ್ತತಃ ॥೫೯॥ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತಿಂ ಚಾಪಿ ದದರ್ಶ ಕಪಿಸತ್ತಮಃ । ತೇಜೋಬಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ
ತಪಂತಮಿವ ಭಾಸ್ಕರಂ ॥೬೦॥ ಸ ರೋಷಸಂವರ್ತಿತತಾಮ್ರದೃಷ್ಟಿರ್ದಶಾನನಸ್ತಂ ಕಪಿಮನ್ವವೇಕ್ಷ್ಯ । ಅಥೋಪವಿಷ್ಟಾನ್ಕುಲ
ಶೀಲವೃದ್ಧಾನ್ ಸಮಾದಿಶತ್ತಂ ಪ್ರತಿ ಮಂತ್ರಿಮುಖ್ಯಾನ್ ॥೬೧॥ ಯಥಾಕ್ರಮಂ ತೈಸ್ಸ ಕಪಿರ್ವಿಪೃಷ್ಟಃ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥಮರ್ಥಸ್ಯ
ಚ ಮೂಲಮಾದೌ । ನಿವೇದಯಾಮಾಸ ಹರೀಶ್ವರಸ್ಯ ದೂತಸ್ಸಕಾಶಾದಹಮಾಗತೋಸ್ಮಿ ॥೬೨॥ ... ...

ಇತಿ- ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ಸ ಕರ್ಮಣಾ ತಸ್ಯ ವಿಸ್ಮಿತೋ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ । ಹನುಮಾನ್ರೋಷತಾಮ್ರಾಕ್ಷೋ ರಕ್ಷೋಧಿಪಮವೈಕ್ಷತ ॥೧॥
ಭ್ರಾಜಮಾನಂ ಮಹಾರ್ಹೇಣ ಕಾಂಚನೇನ ವಿರಾಜತಾ । ಮುಕ್ತಾಜಾಲಾವೃತೇನಾಥ ಮಕುಟೇನ ಮಹದ್ಯುತಿಮ್ ॥೨॥ ವಜ್ರಸಂ
ಯೋಗಸಂಯುಕ್ತೈರ್ಮಹಾರ್ಹಮಣಿವಿಗ್ರಹೈಃ । ಹೈಮೈರಾಭರಣೈಶ್ಚಿತ್ರೈರ್ಮನಸೇವ ಪ್ರಕಲ್ಪಿತೈಃ ॥೩॥ ಮಹಾರ್ಹಕ್ಷೌ
ಮಸಂವೀತಂ ರಕ್ತಚಂದನರೂಷಿತಮ್ । ಸ್ವನುಲಿಪ್ತಂ ವಿಚಿತ್ರಾಭಿರ್ವಿವಿಧಾಭಿಶ್ಚ ಭಕ್ತಿಭಿಃ ॥೪॥ ವಿವೃತೈರ್ದರ್ಶನೀಯೈಶ್ಚ

ಪ್ರಿಯಂವಚಃ। ದಶಾನನಃಕೋಪವಿವೃತ್ತಲೋಚನಸ್ಸಮಾದಿಶತ್ತಸ್ಯವಧಂಮಹಾಕಪೇಃ॥೪೫॥ ... ...

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಏಕಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ವಾನರಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ। ಆಜ್ಞಾಪಯದ್ವಧಂತಸ್ಯ ರಾವಣಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ ॥ ೧ ॥
ಧೇವತಸ್ಯಸಮಾಜ್ಞಪ್ತೇ ರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ।ನಿವೇದಿತವತೋದೌತ್ಯಂ ನಾನುಮೇನೇವಿಭೀಷಣಃ ॥ ೨ ॥ ತಂರಕ್ಷೋಧಿಪತಿಂ
ಕ್ರುದ್ಧಂ ತಚ್ಚ ಕಾರ್ಯಮುಪಸ್ಥಿತಂ। ವಿದಿತ್ವಾಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಕಾರ್ಯಂಕಾರ್ಯವಿಧೌಸ್ಥಿತಃ ॥೩॥ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಸ್ತತಸ್ಸಾಮ್ನಾ
ಪೂಜ್ಯಶತ್ರುಜಿದಗ್ರಜಂ। ಉವಾಚಹಿತಮತ್ಯರ್ಥಂ ವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ॥೪॥ಕ್ಷಮಸ್ವರೋಷಂತ್ಯಜರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಪ್ರಸೀದ
ಮದ್ವಾಕ್ಯಮಿದಂಶೃಣುಷ್ವ। ವಧಂನಕುರ್ವಂತಿಪರಾವರಜ್ಞಾ ದೂತಸ್ಯಸಂತೋವಸುಧಾಧಿಪೇಂದ್ರಾಃ ॥೫॥ ರಾಜಧರ್ಮವಿ
ರುದ್ಧಂಚ ಲೋಕವೃತ್ತೇಶ್ಚಗರ್ಹಿತಂ। ತವಚಾಸದೃಶಂವೀರ ಕಪೇರಸ್ಯಪ್ರಮಾಪಣಂ ॥೬॥ ಧರ್ಮಜ್ಞಶ್ಚಕೃತಜ್ಞಶ್ಚ ರಾಜಧ
ರ್ಮವಿಶಾರದಃ। ಪರಾವರಜ್ಞೋಭೂತಾನಾಂ ತ್ವಮೇವಪರಮಾರ್ಥವಿತ್ ॥೭॥ ಗೃಹ್ಯಂತೇಯದಿರೋಷೇಣ ತ್ವಾದೃಶೋಪಿವಿಪಶ್ಚಿ
ತಃ। ತತಶ್ಶಾಸ್ತ್ರವಿಪಶ್ಚಿತ್ತ್ವಂ ಶ್ರಮಏವಹಿಕೇವಲಂ ॥೮॥ ತಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಸೀದಶತ್ರುಘ್ನ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರದುರಾಸದ । ಯುಕ್ತಾ
ಯುಕ್ತಂವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯದೂತದಂಡೋವಿಧೀಯತಾಂ ॥೯॥ ವಿಭೀಷಣವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ।ರೋಷೇಣಮಹತಾ
ವಿಷ್ಟೋ ವಾಕ್ಯಮುತ್ತರಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೦ ॥ ನಪಾಪಾನಾಂವಧೇಪಾಪಂ ವಿದ್ಯತೇಶತ್ರುಸೂದನ । ತಸ್ಮಾದೇನಂವಧಿಷ್ಯಾಮಿ
ವಾನರಂಪಾಪಚಾರಿಣಂ ॥೧೧॥ ಅಧರ್ಮಮೂಲಂಬಹುರೋಷಯುಕ್ತಮನಾರ್ಯಜುಷ್ಟಂವಚನಂನಿಶಮ್ಯ।ಉವಾಚವಾಕ್ಯಂ
ಪರಮಾರ್ಥತತ್ತ್ವಂ ವಿಭೀಷಣೋಬುದ್ಧಿಮತಾಂವರಿಷ್ಠಃ ॥೧೨॥ ಪ್ರಸೀದಲಂಕೇಶ್ವರರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಧರ್ಮಾರ್ಥಯುಕ್ತಂವಚನಂ
ಶೃಣುಷ್ವ। ದೂತಾನವಧ್ಯಾನ್ಸಮಯೇಷುರಾಜನ್ ಸರ್ವೇಷುಸರ್ವತ್ರವದಂತಿಸಂತಃ ॥೧೩॥ ಅಸಂಶಯಂಶತ್ರುರಯಂಪ್ರವೃ
ದ್ಧಃ ಕೃತಂಹ್ಯನೇನಾಪ್ರಿಯಮಪ್ರಮೇಯಂ। ನದೂತವಧ್ಯಾಂಪ್ರವದಂತಿಸಂತೋ ದೂತಸ್ಯದೃಷ್ಟಾಬಹವೋಹಿದಂಡಾಃ॥೧೪
ವೈರೂಪ್ಯಮಂಗೇಷುಕಶಾಭಿಘಾತೋ ಮೌಂಡ್ಯಂತಥಾಲಕ್ಷಣಸನ್ನಿಪಾತಃ । ಏತಾನ್ಹಿದೂತೇಪ್ರವದಂತಿದಂಡಾನ್ ವಧ
ಸ್ತುದೂತಸ್ಯನನಶ್ಶ್ರುತೋಪಿ ॥೧೫॥ ಕಥಂಚಧರ್ಮಾರ್ಥವಿನೀತಬುದ್ಧಿಃ ಪರಾವರಪ್ರತ್ಯಯನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಃ । ಭವದ್ವಿಧಃಕೋ
ಪವಶೇಹಿತಿಷ್ಠೇತ್ಕೋಪಂನಿಯಚ್ಛಂತಿಹಿಸತ್ತ್ವವಂತಃ॥೧೬॥ ನಧರ್ಮವಾದೇನಚಲೋಕವೃತ್ತೇನಶಾಸ್ತ್ರಬುದ್ಧಿಗ್ರಹಣೇಷುಚಾಪಿ।
ವಿದ್ಯೇತಕಶ್ಚಿತ್ತವವೀರ್ಯತುಲ್ಯಸ್ತ್ವಂಹ್ಯುತ್ತಮಸ್ಸರ್ವಸುರಾಸುರಾಣಾಂ ॥೧೭॥ ನಚಾಪ್ಯಸ್ಯಕಪೇರ್ಘಾತೇಕಂಚಿತ್ಪಶ್ಯಾಮ್ಯ
ಹಂಗುಣಂ। ತೇಷ್ವಯಂಪಾತ್ಯತಾಂದಂಡೋಯೈರಯಂಪ್ರೇಷಿತಃಕಪಿಃ ॥೧೮॥ ಸಾಧುರ್ವಾಯದಿವಾಸಾಧುಃ ಪರೈರೇಷಸಮ
ರ್ಪಿತಃ। ಬ್ರುವನ್ಪರಾರ್ಥಂಪರವಾನ್ನದೂತೋವಧಮರ್ಹತಿ ॥೧೯॥ ಅಪಿಚಾಸ್ಮಿನ್ಹತೇರಾಜನ್ನಾನ್ಯಂಪಶ್ಯಾಮಿಖೇಚರಂ।
ಇಹಯಃಪುನರಾಗಚ್ಛೇತ್ಪರಂಪಾರಂಮಹೋದಧೇಃ॥೨೦॥ ತಸ್ಮಾನ್ನಾಸ್ಯವಧೇಯತ್ನಃಕಾರ್ಯಃಪರಪುರಂಜಯ। ಭವಾನ್ಸೇಂದ್ರೇ
ಷುದೇವೇಷು ಯತ್ನಮಾಸ್ಥಾತುಮರ್ಹತಿ ॥೨೧॥ ಅಸ್ಮಿನ್ವಿನಷ್ಟೇನಹಿದೂತಮನ್ಯಂ ಪಶ್ಯಾಮಿಯಸ್ತೌನರರಾಜಪುತ್ರೌ ।ಯು
ದ್ಧಾಯಯುದ್ಧಪ್ರಿಯದುರ್ವಿನೀತಾವುದ್ಯೋಜಯೇದ್ದೀರ್ಘಪಥಾವರುದ್ಧೌ ॥ ೨೨॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಹತೇವಾನರವೀರಮುಖ್ಯೇ ಸರ್ವೇ
ಪವಾದಂಪ್ರವದಂತಿಸಂತಃ । ನಹಿಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿಗುಣಾನ್ಯಶೋವಾಲೋಕಾಪವಾದೋಭವತಿಪ್ರಸಿದ್ಧಃ॥ ೨೩ ॥ ಮೂಢೈಃ
ಪ್ರಗಲ್ಭೈರಪಿದುರ್ವಿನೀತೈರ್ಯೈರ್ವಾನರೋಽಯಂಪುರುಷೈರ್ವಿಸೃಷ್ಟಃ । ತೇಷಾಂವಧಾರ್ಥಂಕುರುವೀರಯತ್ನಂಶೀಘ್ರಂ
ವಿನಾಶಾಯನಿಶಾಚರೇಂದ್ರ ॥ ೨೪ ॥ ಕುರುಷ್ವತಾವತ್ಪರಮಂಪ್ರಯತ್ನಂಧರ್ಮಂಸಮಾಸಾದ್ಯಸುರೇಂದ್ರಶತ್ರೋ । ದೇವೇಷುಸೇಂ
ದ್ರೇಷುಸಪಾವಕೇಷು ದೈತ್ಯೇಷುಸರ್ವೇಷುಸದಾನವೇಷು॥೨೫॥ ಕೃತ್ವಾಪ್ರಯತ್ನಂಸುದೃಢಂಸುಶೀಘ್ರಂಮದ್ವಾಕ್ಯಮೇತನ್ಮ
ನಸಾನುಗೃಹ್ಯ।ತೌರಾಜಪುತ್ರೌವಿನಿಗೃಹ್ಯಮೂಢೌಜಯಂಪರಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ॥೨೬ ॥ ಪರಾಕ್ರಮೋತ್ಸಾಹ
ಮನಸ್ವಿನಾಂಚಸುರಾಸುರಾಣಾಮಪಿದುರ್ಜಯೇನ । ತ್ವಯಾಮನೋನಂದನನೈರ್ಋತಾನಾಂ ಯುದ್ಧಾಯತಿರ್ನಾಶಯಿ
ತುಂನಯುಕ್ತಾ ॥೨೭॥ಹಿತಾಶ್ಚಶೂರಾಶ್ಚಸಮಾಹಿತಾಶ್ಚ ಕುಲೇಷುಜಾತಾಶ್ಚಮಹಾಗುಣೇಷು । ಮನಸ್ವಿನಶ್ಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ
ವರಿಷ್ಠಾಃಕೋಟ್ಯಗ್ರತಸ್ತೇಸುಭೃತಾಶ್ಚಯೋಧಾಃ ॥೨೮॥ ತದೇಕದೇಶೇನಬಲಸ್ಯತಾವತ್ಕೇಚಿತ್ತವಾದೇಶಕೃತೋಭಿಯಾಂತು।ತೌ
ರಾಜಪುತ್ರೌವಿನಿಗೃಹ್ಯಮೂಢೌಪರೇಷುತೇಭಾವಯಿತುಂಪ್ರಭಾವಂ॥೨೯॥ನಿಶಾಚರಾಣಾಮಧಿಪೋನುಜಸ್ಯವಿಭೀಷಣಸ್ಯೋ
ತ್ತಮವಾಕ್ಯಮಿಷ್ಟಂ।ಜಗ್ರಾಹಬುದ್ಧ್ಯಾಸುರಲೋಕಶತ್ರುರ್ಮಹಾಬಲೋರಾಕ್ಷಸರಾಜಮುಖ್ಯಃ॥೩೦॥ ಕಿಂವಾಪರಂಬ್ರಹ್ಮ
ಪರಂತ್ವಸಹ್ಯಂಸರ್ವಸ್ಯಬೀಜಂಜಗತೋಸ್ಯವಿಷ್ಣೋಃ । ಯದ್ದೈವದೇವಸ್ಯ ಪರಂಚತೇಜಸ್ತದ್ದೇವತೇಜಃಕಪಿವೇಷಧಾರಿ॥ ೩೧ ॥
ವಧಾಯಮೇವೈಷ್ಣವತೇಜಏತನ್ನಿಸ್ಸಂಶಯೋಽಯಂಕಪಿರೇಷವೀರಃ।ಇತ್ಯೇವಮೇತತ್ಬಹುಧಾವಿಚಿಂತ್ಯರಕ್ಷೋಧಿಪಃ ಕ್ರೋಧ
ವಶಂಜಗಾಮ ॥ ೩೨ ॥ ಕ್ರೋಧಂಚಜಾತಂಹೃದಯೇನಿರುಧ್ಯವಿಭೀಷಣೋಕ್ತಂವಚನಂಸುಪೂಜ್ಯ।ಉವಾಚರಕ್ಷೋಧಿಪತಿರ್ಮ
ಹಾತ್ಮಾ ವಿಭೀಷಣಂಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಿಷ್ಠಂ ॥ ೩೩॥ ಇತಿ— ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ದ್ವಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾದಶಗ್ರೀವೋಮಹಾಬಲಃ।ದೇಶಕಾಲಹಿತಂವಾಕ್ಯಂ ಭ್ರಾತುರುತ್ತಮಮಬ್ರವೀತ್॥೧॥ ಸಮ್ಯ
ಕ್ತಂಹಿಭವತಾ ದೂತವಧ್ಯಾವಿಗರ್ಹಿತಾ। ಅವಶ್ಯಂತುವಧಾದನ್ಯಃಕ್ರಿಯತಾಮಸ್ಯನಿಗ್ರಹಃ॥೨॥ಕಪೀನಾಂಕಿಲಲಾಂಗೂ
ಲಮಿಷ್ಟಂಭವತಿಭೂಷಣಂ। ತದಸ್ಯದೀಪ್ಯತಾಂಶೀಘ್ರಂತೇನದಗ್ಧೇನಗಚ್ಛತು ॥೩॥ ತತಃಪಶ್ಯಂತ್ವಿಮಂದೀನಮಂಗವೈರೂ
ಕರ್ಶಿತಂ। ಸಮಿತ್ರಜ್ಞಾತಯಸ್ಸರ್ವೇ ಬಾಂಧವಾಸ್ಸಸುಹೃಜ್ಜನಾಃ ॥೪॥ ಆಜ್ಞಾಪಯದ್ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಃಪುರಂಸರ್ವಂಸಚತ್ವ
। ಲಾಂಗೂಲೇನಪ್ರದೀಪ್ತೇನ ರಕ್ಷೋಭಿಃಪರಿಣೀಯತಾಂ ॥೫॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಾಃಕೋಪಕರ್ಶಿತಾಃ ।
ಷ್ಟಯಂತಿಸ್ಮಲಾಂಗೂಲಂಜೀರ್ಣೈಃಕಾರ್ಪಾಸಕೈಃಪಟೈಃ॥೬॥ಸಂವೇಷ್ಟ್ಯಮಾನೇಲಾಂಗೂಲೇವ್ಯವರ್ಧತಮಹಾಕಪಿಃ ।
ಷ್ಕಮಿಂಧನಮಾಸಾದ್ಯ ವನೇಷ್ವಿವಹುತಾಶನಃ ॥ ೭ ॥ ತೈಲೇನಪರಿಷಿಚ್ಯಾಥತೇಗ್ನಿಂ ತತ್ರಾಭ್ಯಪಾತಯನ್ । ಲಾಂಗೂ
ಪ್ರದೀಪ್ತೇನರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಾನಪಾತಯತ್ ॥೮ ॥ ರೋಷಾಮರ್ಷಪರೀತಾತ್ಮಾ ಬಾಲಸೂರ್ಯಸಮಾನನಃ । ಲಾಂಗೂಲಂ
ಪ್ರದೀಪ್ತಂತುದೃಷ್ಟ್ವಾತಸ್ಯಹನೂಮತಃ॥ ೯॥ ಸಹಸ್ತ್ರೀಬಾಲವೃದ್ಧಾಶ್ಚ ಜಗ್ಮುಃಪ್ರೀತಾನಿಶಾಚರಾಃ।ಸಭೂಯಸ್ಸಂ
ಕ್ರೂರೈರಾಕ್ಷಸೈರ್ಹರಿಸತ್ತಮಃ ॥ ೧೦ ॥ ನಿಬದ್ಧಃಕೃತವಾನ್ವೀರಸ್ತತ್ಕಾಲಸದೃಶೀಂಮತಿಂ । ಕಾಮಂಖಲುನಮೇಶ
ನಿಬದ್ಧಸ್ಯಾಪಿರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ೧೧॥ ಛಿತ್ವಾಪಾಶಾನ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯಹನ್ಯಾಮಹಮಿಮಾನ್ಪುನಃ । ಯದಿಭರ್ತುರ್ಹಿತಾರ್ಥಾ
ಯಚರಂತಂಭರ್ತೃಶಾಸನಾತ್ ॥ ೧೨ ॥ ಬಧ್ನಂತ್ಯೇತೇದುರಾತ್ಮಾನೋನತುಮೇನಿಷ್ಕೃತಿಃಕೃತಾ। ಸರ್ವೇಷಾಮೇವಪರ್ಯಾಪ್ತೋ
ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮಹಂಯುಧಿ ॥ ೧೩ ॥ ಕಿಂತುರಾಮಸ್ಯಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂವಿಷಹಿಷ್ಯೇಹಮೀದೃಶಂ । ಲಂಕಾಚಾರಯಿತವ್ಯಾಮೇಪುನ
ರೇವಭವೇದಿತಿ॥ ೧೪॥ ರಾತ್ರೌನಹಿಸುದೃಷ್ಟಾಮೇದುರ್ಗಕರ್ಮವಿಧಾನತಃ । ಅವಶ್ಯಮೇವದ್ರಷ್ಟವ್ಯಾಮಯಾಲಂಕಾನಿಶಾಕ್ಷ
ಯೇ॥೧೫॥ಕಾಮಂಬದ್ಧಸ್ಯಮೇಭೂಯಃಪುಚ್ಛಸ್ಯೋದ್ದೀಪನೇನಚ । ಪೀಡಾಂಕುರ್ವಂತುರಕ್ಷಾಂಸಿನಮೇಸ್ತಿಮನಸಶ್ಶ್ರಮಃ॥
೧೬ ॥ ತತಸ್ತೇಸಂವೃತಾಕಾರಂಸತ್ವವಂತಂಮಹಾಕಪಿಂ । ಪರಿಗೃಹ್ಯಯಯುರ್ಹೃಷ್ಟಾ ರಾಕ್ಷಸಾಃಕಪಿಕುಂಜರಂ॥ ೧೭॥
ಶಂಖಭೇರೀನಿನಾದೈಸ್ತಂಘೋಷಯಂತಸ್ಸ್ವಕರ್ಮಭಿಃ। ರಾಕ್ಷಸಾಃಕ್ರೂರಕರ್ಮಾಣಶ್ಚಾರಯಂತಿಸ್ಮತಾಂಪುರೀಂ ॥ ಅನ್ವೀ
ಯಮಾನೋರಕ್ಷೋಭಿರ್ಯಯೌಸುಖಮರಿಂದಮಃ । ಹನುಮಾಂಶ್ಚಾರಯಾಮಾಸರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಮಹಾಪುರೀಂ ॥ ೧೯॥ ಅ
ಥಾಪಶ್ಯದ್ವಿಮಾನಾನಿವಿಚಿತ್ರಾಣಿಮಹಾಕಪಿಃ। ಸಂವೃತಾನ್ಭೂಮಿಭಾಗಾಂಶ್ಚ ಸುವಿಭಕ್ತಾಂಶ್ಚ ಚತ್ವರಾನ್ ॥ ೨೦॥ವೀಥೀಶ್ಚ
ಗೃಹಸಂಬಾಧಾಃಕಪಿಶ್ಶೃಂಗಾಟಕಾನಿಚ । ತಥಾರಥ್ಯೋಪರಥ್ಯಾಶ್ಚ ತಥೈವಗೃಹಕಾಂತರಾನ್ ॥೨೧ ॥ ಗೃಹಾಂಶ್ಚ ಮೇಘಸಂ
ಕಾಶಾನ್ದದರ್ಶಪವನಾತ್ಮಜಃ।ಚತ್ವರೇಷುಚತುಷ್ಕೇಷು ರಾಜಮಾರ್ಗೇತಥೈವಚ ॥೨೨॥ ಘೋಷಯಂತಿಕಪಿಂಸರ್ವೇ ಚಾರೀಕ
ಇತಿರಾಕ್ಷಸಾಃ।ಸ್ತ್ರೀಬಾಲವೃದ್ಧಾನಿರ್ಜಗ್ಮುಸ್ತತ್ರತತ್ರಕುತೂಹಲಾತ್ ॥೨೩ ॥ ತಂಪ್ರದೀಪಿತಲಾಂಗೂಲಂಹನುಮಂತಂ
ದಿದೃಕ್ಷವಃ । ದೀಪ್ಯಮಾನೇತತಸ್ತಸ್ಯಲಾಂಗೂಲಾಗ್ರೇಹನೂಮತಃ ॥ ೨೪ ॥ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಸ್ತಾವಿರೂಪಾಕ್ಷ್ಯಶ್ಶಂಸುರ್ದೇವ್ಯಾ
ಸ್ತದಪ್ರಿಯಂ।ಯಸ್ತ್ವಯಾಕೃತಸಂವಾದಸ್ಸೀತೇತಾಮ್ರಮುಖಃಕಪಿಃ॥೨೫॥ಲಾಂಗೂಲೇನಪ್ರದೀಪ್ತೇನಸಏಷಪರಿಣೀಯತೇ।
ಶ್ರುತ್ವಾತದ್ವಚನಂಕ್ರೂರಮಾತ್ಮಾಪಹರಣೋಪಮಂ ॥ ೨೬ ॥ ವೈದೇಹೀಶೋಕಸಂತಪ್ತಾಹುತಾಶನಮುಪಾಗಮತ್।
ಮಂಗಳಾಭಿಮುಖೀತಸ್ಯಸಾತದಾಸೀನ್ಮಹಾಕಪೇಃ ॥ ೨೭ ॥ ಉಪತಸ್ಥೇವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಪ್ರಯತಾಹವ್ಯವಾಹನಂ । ಯದ್ಯಸ್ತಿ
ಪತಿಶುಶ್ರೂಷಾಯದ್ಯಸ್ತಿಚರಿತಂತಪಃ ॥ ೨೮ ॥ ಯದಿವಾಸ್ತ್ಯೇಕಪತ್ನೀತ್ವಂಶೀತೋಭವಹನೂಮತಃ । ಯದಿಕಿಂಚಿದನು
ಕ್ರೋಶಸ್ತಸ್ಯಮಯ್ಯಸ್ತಿಧೀಮತಃ ॥ ೨೯ ॥ ಯದಿವಾಭಾಗ್ಯಶೇಷೋಮೇಶೀತೋಭವಹನೂಮತಃ। ಯದಿಮಾಂವೃತ್ತಸಂಪ
ನ್ನಾಂತತ್ಸಮಾಗಮಲಾಲಸಾಂ ॥ ೩೦ ॥ ಸವಿಜಾನಾತಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾಶೀತೋಭವಹನೂಮತಃ । ಯದಿಮಾಂತಾರಯೇದಾರ್ಯ
ಸ್ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸತ್ಯಸಂಗರಃ ॥ ೩೧ ॥ ಅಸ್ಮಾದ್ದುಃಖಾಂಬುಸಂರೋಧಾಚ್ಛೀತೋಭವಹನೂಮತಃ। ತತಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾರ್ಚಿರವ್ಯ
ಗ್ರಃಪ್ರದಕ್ಷಿಣಶಿಖೋನಲಃ ॥ ೩೨॥ ಜಜ್ವಾಲಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷ್ಯಾಶ್ಶಂಸನ್ನಿವಶಿವಂಕಪೇಃ।ಹನುಮಜ್ಜನಕಶ್ಚಾಪಿಪುಚ್ಛಾನಲ
ಯುತೋನಿಲಃ ॥ ೩೩॥ ವವೌಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಕರೋದೇವ್ಯಾಃ ಪ್ರಾಲೇಯಾನಿಲಶೀತಳಃ । ದಹ್ಯಮಾನೇಚಲಾಂಗೂಲೇ ಚಿಂತಯಾ
ಮಾಸವಾನರಃ ॥ ೩೪॥ ಪ್ರದೀಪ್ತೋಗ್ನಿರಯಂಕಸ್ಮಾನ್ನಮಾಂದಹತಿಸರ್ವತಃ। ದೃಶ್ಯತೇಚಮಹಾಜ್ವಾಲಃಕರೋತಿನಚಮೇ
ರುಜಂ ॥ ೩೫ ॥ ಶಿಶಿರಸ್ಯೇವಸಂಪಾತೋಲಾಂಗೂಲಾಗ್ರೇಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ । ಅಥವಾತದಿದಂವ್ಯಕ್ತಂಯದ್ದೃಷ್ಟಂಪ್ಲವತಾಮ
ಯಾ॥೩೬॥ರಾಮಪ್ರಭಾವಾದಾಶ್ಚರ್ಯಂಪರ್ವತಸ್ಸರಿತಾಂಪತೌ।ಯದಿತಾವತ್ಸಮುದ್ರಸ್ಯಮೈನಾಕಸ್ಯಚಧೀಮತಃ॥ ೩೭ ॥
ರಾಮಾರ್ಥಸಂಭ್ರಮಸ್ತಾದೃಕ್ಕಿಮಗ್ನಿರ್ನಕರಿಷ್ಯತಿ । ಸೀತಾಯಾಶ್ಚಾನೃಶಂಸ್ಯೇನತೇಜಸಾರಾಘವಸ್ಯಚ॥ ೩೮॥ಪಿತುಶ್ಚಮ
ಮಸಖ್ಯೇನನಮಾಂದಹತಿಪಾವಕಃ । ಭೂಯಸ್ಸಂಚಿಂತಯಾಮಾಸಮುಹೂರ್ತಂಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥ ೩೯ ॥ ಉತ್ಪಪಾತಾಥ
ವೇಗೇನನನಾದಚಮಹಾಕಪಿಃ।ಪುರದ್ವಾರಂತತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಶೈಲಶೃಂಗಮಿವೋನ್ನತಮ್॥೪೦ ॥ ವಿಭಕ್ತರಕ್ಷಸ್ಸಂಬಾಧಮಾ
ಸಸಾದಾನಿಲಾತ್ಮಜಃ। ಸಭೂತ್ವಾಶೈಲಸಂಕಾಶಃ ಕ್ಷಣೇನಪುನರಾತ್ಮವಾನ್॥ ೪೧ ॥ ಹ್ರಸ್ವತಾಂಪರಮಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋಬಂ

ಥಸಾನ್ಯವಶಾತಯತ್| ವಿಮುಕ್ತಶ್ಚಾಭವಚ್ಛ್ರೀಮಾನ್ ಪುನಃಪರ್ವತಸನ್ನಿಭಃ ||೪೨|| ವೀಕ್ಷಮಾಣಶ್ಚ ದದೃಶೇಪರಿಘಂತೋರ
ಣಾಶ್ರಿತಂ | ಸತಂಗೃಹ್ಯಮಹಾಬಾಹುಃಕಾಳಾಯಸಪರಿಷ್ಕೃತಂ || ೪೩ || ರಕ್ಷಿಣಸ್ತಾನ್ ಪುನಸ್ಸರ್ವಾನ್ ಸೂದಯಾಮಾ
ಸಮಾರುತಿಃ | ಸತಾನ್ನಿಹತ್ವಾ ರಣಚಂಡವಿಕ್ರಮಸ್ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಃಪುನರೇವಲಂಕಾಂ || ೪೪ || ಪ್ರದೀಪ್ತಲಾಂಗೂಲ ಕೃ
ತಾರ್ಚಿಮಾಲೀಪ್ರಕಾಶತಾದಿತ್ಯಇವಾರ್ಚಿಮಾಲೀ|| ... ...

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ತ್ರಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ತತೋಲಂಕಾಂ ಕಪಿಃಕೃತಮನೋರಥಃ| ವರ್ಧಮಾನಸಮುತ್ಸಾಹಃ ಕಾರ್ಯಶೇಷಮಚಿಂತಯತ್ || ೧ ||
ಕಿನ್ನುಖಲ್ವವಶಿಷ್ಟಂಮೇ ಕರ್ತವ್ಯಮಿಹಸಾಂಪ್ರತಂ| ಯದೇಷಾಂರಕ್ಷಸಾಂಭೂಯಸ್ಸಂತಾಪಜನನಂಭವೇತ್ ||೨|| ವನಂತಾ
ವತ್ಪ್ರಮಥಿತಂ ಪ್ರಕೃಷ್ಟಾರಾಕ್ಷಸಾಹತಾಃ | ಬಲೈಕದೇಶಃಕ್ಷಪಿತಶ್ಶೇಷಂದುರ್ಗವಿನಾಶನಂ ||೩ || ದುರ್ಗೇವಿನಾಶಿತೇಕರ್ಮಭವೇ
ತ್ಸುಖಪರಿಶ್ರಮಂ| ಅಲ್ಪಯತ್ನೇನಕಾರ್ಯೇಸ್ಮಿನ್ ಮಮಸ್ಯಾತ್ಸಫಲಶ್ರಮಃ || ೪|| ಯೋಹ್ಯಯಂಮಮಲಾಂಗೂಲೇ ದೀಪ್ಯತೇ
ಹವ್ಯವಾಹನಃ| ಅಸ್ಯಸಂತರ್ಪಣಂನ್ಯಾಯ್ಯಂಕರ್ತುಮೇಭಿರ್ಗೃಹೋತ್ತಮೈಃ ||೫|| ತತಃಪ್ರದೀಪ್ತಲಾಂಗೂಲಸ್ಸವಿದ್ಯುದಿವ
ತೋಯದಃ|ಭವನಾಗ್ರೇಷುಲಂಕಾಯಾ ವಿಚಚಾರಮಹಾಕಪಿಃ||೬||ಗೃಹಾದ್ಗೃಹಂರಾಕ್ಷಸಾನಾ ಮುದ್ಯಾನಾನಿಚವಾನರಃ|
ವೀಕ್ಷ್ಯಮಾಣೋಹ್ಯಸಂತ್ರಸ್ತಃಪ್ರಾಸಾದಾಂಶ್ಚಚಚಾರಸಃ||೭|| ಅವಪ್ಲುತ್ಯಮಹಾವೇಗಃ ಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯನಿವೇಶನಂ| ಅಗ್ನಿಂತ
ತ್ರಸನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಶ್ವಸನೇನಸಮೋಬಲೀ ||೮|| ತತೋನ್ಯತ್ಪುಪ್ಲುವೇವೇಶ್ಮ ಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್| ಮುಮೋಚಹನುಮಾ
ನಗ್ನಿಂ ಕಾಲಾನಲಶಿಖೋಪಮಂ||೯|| ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯಚತಥಾ ಪುಪ್ಲುವೇಸಮಹಾಕಪಿಃ| ಶುಕಸ್ಯಚಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸಾರಣ
ಸ್ಯಚಧೀಮತಃ ||೧೦|| ತಥಾಚೇಂದ್ರಜಿತೋವೇಶ್ಮ ದದಾಹಹರಿಯೂಥಪಃ| ಜಂಬುಮಾಲೇಸ್ಸುಮಾಲೇಶ್ಚ ದದಾಹಭವನಂತತಃ||
ರಶ್ಮಿಕೇತೋಶ್ಚಭವನಂ ಸೂರ್ಯಶತ್ರೋಸ್ತಥೈವಚ| ಹ್ರಸ್ವಕರ್ಣಸ್ಯದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯರೋಮಶಸ್ಯಚರಕ್ಷಸಃ ||೧೨|| ಯುದ್ಧೋ
ನ್ಮತ್ತಸ್ಯಮತ್ತಸ್ಯಧ್ವಜಗ್ರೀವಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ| ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವಸ್ಯಘೋರಸ್ಯ ತಥಾಹಸ್ತಿಮುಖಸ್ಯಚ ||೧೩ || ಕರಾಳಸ್ಯಪಿಶಾಚ
ಸ್ಯ ಶೋಣಿತಾಕ್ಷಸ್ಯಚೈವಹಿ|ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯಭವನಂ ಮಕರಾಕ್ಷಸ್ಯಚೈವಹಿ||೧೪||ಯಜ್ಞಶತ್ರೋಶ್ಚಭವನಂಬ್ರಹ್ಮಶತ್ರೋ
ಸ್ತಥೈವಚ| ನರಾಂತಕಸ್ಯಕುಂಭಸ್ಯ ನಿಕುಂಭಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ||೧೫|| ವರ್ಜಯಿತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾ ವಿಭೀಷಣಗೃಹಂಪ್ರತಿ|
ಕ್ರಮಮಾಣಃಕ್ರಮೇಣೈವ ದದಾಹಹರಿಪುಂಗವಃ||೧೬|| ತೇಷುತೇಷುಮಹಾರ್ಹೇಷು ಭವನೇಷುಮಹಾಯಶಾಃ | ಗೃಹೇಷ್ವೃ
ದ್ಧಿಮತಾಮೃದ್ಧಿಂದದಾಹಸಮಹಾಕಪಿಃ ||೧೭|| ಸರ್ವೇಷಾಂಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ | ಆಸಸಾದಾಥಲ
ಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ ರಾವಣಸ್ಯನಿವೇಶನಂ ||೧೮|| ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಗೃಹೇಮುಖ್ಯೇನಾನಾರತ್ನವಿಭೂಷಿತೇ|ಮೇರುಮಂದರಸಂಕಾಶೇ ಸರ್ವ
ಮಂಗಳಶೋಭಿತೇ ||೧೯|| ಪ್ರದೀಪ್ತಮಗ್ನಿಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಲಾಂಗೂಲಾಗ್ರೇಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ| ನನಾದಹನುಮಾನ್ವೀರೋ ಯುಗಾಂತ
ಜಲದೋಯಥಾ ||೨೦ || ಶ್ವಸನೇನಚಸಂಯೋಗಾದತಿವೇಗೋಮಹಾಬಲಃ| ಕಾಲಾಗ್ನಿರಿವಜಜ್ವಾಲ ಪ್ರಾವರ್ಧತಹುತಾಶನಃ||
ಪ್ರದೀಪ್ತಮಗ್ನಿಂಪವನಸ್ತೇಷುವೇಶ್ಮಸ್ವಚಾರಯತ್| ಅಭೂಚ್ಛ್ವಸನಸಂಯೋಗಾ ದತಿವೇಗೋಹುತಾಶನಃ||೨೨||ತಾನಿಕಾಂ
ಚನಜಾಲಾನಿ ಮುಕ್ತಾಮಣಿಮಯಾನಿಚ| ಭವನಾನ್ಯವಶೀರ್ಯಂತರತ್ನವಂತಿಮಹಾಂತಿಚ ||೨೩ || ತಾನಿಭಗ್ನವಿಮಾನಾನಿ ನಿ
ಪೇತುರ್ವಸುಧಾತಲೇ| ಭವನಾನೀವಸಿದ್ಧಾನಾ ಮಂಬರಾತ್ಪುಣ್ಯಸಂಕ್ಷಯೇ||೨೪|| ಸಂಜಜ್ಞೇತುಮುಲಶ್ಶಬ್ದೋ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ
ಪ್ರಧಾವತಾಂ| ಸ್ವಗೃಹಸ್ಯಪರಿತ್ರಾಣೇ ಭಗ್ನೋತ್ಸಾಹೋರ್ಜಿತಶ್ರಿಯಾಂ ||೨೫|| ನೂನಮೇಷೋಗ್ನಿರಾಯಾತಃ ಕಪಿರೂಪೇ
ಣಹಾಇತಿ| ಕ್ರಂದಂತ್ಯಸ್ಸಹಸಾಪೇತುಸ್ಸ್ತನಂಧಯಧರಾಃಸ್ತ್ರಿಯಃ || ೨೬ || ಕಾಶ್ಚಿದಗ್ನಿಪರೀತೇಭ್ಯೋಹರ್ಮ್ಯೇಭ್ಯೋಮುಕ್ತ
ಮೂರ್ಧಜಾಃ| ಪತಂತ್ಯೋರೇಜಿರೇಭ್ರೇಭ್ಯಸ್ಸೌದಾಮಿನ್ಯಇವಾಂಬರಾತ್||೨೭|| ವಜ್ರವಿದ್ರುಮವೈಡೂರ್ಯ ಮುಕ್ತಾರಜತಸಂ
ಹಿತಾನ್ |ವಿಚಿತ್ರಾನ್ಭವನಾನ್ಧಾತೂನ್ ಸ್ಯಂದಮಾನಾನ್ದದರ್ಶಸಃ||೨೮|| ನಾಗ್ನಿಸ್ತೃಪ್ಯತಿಕಾಷ್ಠಾನಾಂ ತೃಣಾನಾಂಹ
ರಿಯೂಥಪಃ| ನಾಗ್ನೇಸ್ತ್ರಾಪಿವಿಶಸ್ತಾನಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವಸುಂಧರಾ|| ೨೯|| ಕ್ವಚಿತ್ಕಿಂಶುಕಸಂಕಾಶಾಃ ಕ್ವಚಿಚ್ಛಾಲ್ಮಲಿ
ಸನ್ನಿಭಾಃ|ಕ್ವಚಿತ್ಕುಂಕುಮಸಂಕಾಶಾಶ್ಶಿಖಾವಹ್ನೇಶ್ಚಕಾಶಿರೇ ||೩೦|| ಹನೂಮತಾವೇಗವತಾ ವಾನರೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ| ಲಂ
ಕಾಪುರಂಪ್ರದಗ್ಧಂತದ್ರುದ್ರೇಣತ್ರಿಪುರಂಯಥಾ ||೩೧|| ತತಸ್ತು ಲಂಕಾಪುರಪರ್ವತಾಗ್ರೇ ಸಮುತ್ಥಿತೋಭೀಮಪರಾಕ್ರಮೋ
ಗ್ನಿಃ| ಪ್ರಸಾರ್ಯಚೂಡಾವಲಯಂಪ್ರದೀಪ್ತೋ ಹನೂಮತಾವೇಗವತಾವಿಸೃಷ್ಟಃ ||೩೨|| ಯುಗಾಂತಕಾಲಾನಲತುಲ್ಯವೇಗಸ್ಸ
ಮಾರುತೋಗ್ನಿರ್ವವೃಧೇದಿವಿಸ್ಪೃಕ್| ವಿಧೂಮರಶ್ಮಿರ್ಭವನೇಷುಸಕ್ತೋ ರಕ್ಷಶ್ಶರೀರಾಜ್ಯಸಮರ್ಪಿತಾರ್ಚಿಃ || ೩೩ || ಆದಿತ್ಯ
ಕೋಟೀಸದೃಶಸ್ಸುತೇಜಾ ಲಂಕಾಂಸಮಾಪ್ತಾಂಪರಿವಾರ್ಯತಿಷ್ಠನ್ | ಶಬ್ದೈರನೇಕೈರಶನಿಪ್ರರೂಢೈರ್ಭಿಂದನ್ನಿವಾಂಡಂಪ್ರ
ಬಭೌಮಹಾಗ್ನಿಃ ||೩೪|| ತತ್ರಾಂಬರಾದಗ್ನಿರತಿಪ್ರವೃದ್ಧೋ ರೂಕ್ಷಪ್ರಭಃಕಿಂಶುಕಪುಷ್ಪಚೂಡಃ| ನಿರ್ವಾಣಧೂಮಾಕುಲ
ರಾಜಯಶ್ಚ ನೀಲೋತ್ಪಲಾಭಾಃಪ್ರಚಕಾಶಿರೇಭ್ರಾಃ||೩೫||ವಜ್ರೀಮಹೇಂದ್ರಸ್ತ್ರಿದಶೇಶ್ವರೋವಾ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಯಮೋವಾವರುಣೋ

ನಿಲೋವಾ। ರುದ್ರೋಗ್ನಿರರ್ಕೋಧನದಶ್ಚ ಸೋಮೋ ನವಾನರೋಯಂಸ್ವಯಮೇವಕಾಲಃ ॥ ೩೬ ॥ ಕಿಂಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಸರ್ವಪಿತಾಮಹಸ್ಯ ಸರ್ವಸ್ಯಧಾತುಶ್ಚತುರಾನನಸ್ಯ। ಇಹಾಗತೋವಾನರರೂಪಧಾರೀ ರಕ್ಷೋಪಸಂಹಾರಕರಃಪ್ರಕೋಪಃ ॥೩೭॥ ಕಿಂವೈಷ್ಣವಂವಾಕಪಿರೂಪಮೇತ್ಯ ರಕ್ಷೋವಿನಾಶಾಯಪರಂಸುತೇಜಃ । ಅನಂತಮವ್ಯಕ್ತಮಚಿಂತ್ಯಮೇಕಂ ಸ್ವಮಾಯಯಾಸಾಂಪ್ರತಮಾಗತಂವಾ ॥ ೩೮ ॥ ಇತ್ಯೇವಮೂಚುರ್ಬಹವೋವಿಶಿಷ್ಟಾ ರಕ್ಷೋಗಣಾಸ್ತತ್ರಸಮೇತ್ಯಸರ್ವೇ । ಸಪ್ರಾಣಿಸಂಘಾಂಸಗೃಹಾಂಸವೃಕ್ಷಾಂ ದಗ್ಧಾಂಪುರೀಂತಾಂಸಹಸಾಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ॥ ೩೯ ॥ ತತಸ್ತುಲಂಕಾಸಹಸಾಪ್ರದಗ್ಧಾ ಸರಾಕ್ಷಸಾಸಾಶ್ವರಥಾಸನಾಗಾ । ಸಪಕ್ಷಿಸಂಘಾಸಮೃಗಾಸವೃಕ್ಷಾ ರುರೋದದೀನಾತುಮುಲಂಸಶಬ್ದಂ ॥ ೪೦ ॥ ಹಾತಾತ ಹಾಪುತ್ರಕಕಾಂತಮಿತ್ರ ಹಾಜೀವಿತಂಭೋಗಯುತಂಸುಪುಣ್ಯಂ । ರಕ್ಷೋಭಿರೇವಂ ಬಹುಧಾಬ್ರುವದ್ಭಿಶ್ಶಬ್ದಃ ಕೃತೋಘೋರತರಸ್ಸುಭೀಮಃ ॥ ೪೧ ॥ ಹುತಾಶನಜ್ವಾಲಸಮಾವೃತಾಸಾ ಹತಪ್ರವೀರಾಪರಿವೃತ್ತಯೋಧಾ।ಹನೂಮತಃಕ್ರೋಧಬಲಾಭಿಭೂತಾಬಭೂವಶಾಪೋಪಹತೇವಲಂಕಾ ॥ ೪೨॥ ಸಸಂಭ್ರಮತ್ರಸ್ತವಿಷಣ್ಣರಾಕ್ಷಸಾಂಸಮುಜ್ಜ್ವಲಜ್ಜ್ವಾಲಹುತಾಶನಾಂಕಿತಾಂ । ದದರ್ಶಲಂಕಾಂಹನುಮಾನ್ಮಹಾಮನಾಸ್ಸ್ವಯಂಭುಕೋಪೋಪಹತಾಮಿವಾವನಿಂ ॥ ೪೩ ॥ ಭಙ್ಕ್ತ್ವಾವನಂಪಾದಪರತ್ನಸಂಕುಲಂಹತ್ವಾತುರಕ್ಷಾಂಸಿಮಹಾಂತಿಸಂಯುಗೇ । ದಗ್ಧ್ವಾಪುರೀಂತಾಂಗೃಹರತ್ನಮಾಲಿನೀಂ ತಸ್ಥೌಹನೂಮಾನ್ಪವನಾತ್ಮಜಃಕಪಿಃ ॥ ೪೪ ॥ ತ್ರಿಕೂಟಶೃಂಗಾಗ್ರತಲೇವಿಚಿತ್ರೇಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೋವಾನರರಾಜಸಿಂಹಃ । ಪ್ರದೀಪ್ತಲಾಂಗೂಲಕೃತಾರ್ಚಿಮಾಲೀವ್ಯರಾಜತಾದಿತ್ಯಇವಾಂಶುಮಾಲೀ ॥ ೪೫ ॥ ಸರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಾನ್ಸುಬಹೂಂಶ್ಚಹತ್ವಾವನಂಚಭಙ್ಕ್ತ್ವಾಬಹುಪಾದಪಂತತ್ । ವಿಸೃಜ್ಯರಕ್ಷೋಭವನೇಷುಚಾಗ್ನಿಂಜಗಾಮರಾಮಂಮನಸಾಮಹಾತ್ಮಾ ॥೪೬॥ ತತಸ್ತುತಂವಾನರವೀರಮುಖ್ಯಂಮಹಾಬಲಂಮಾರುತತುಲ್ಯವೇಗಂ । ಮಹಾಮತಿಂವಾಯುಸುತಂವರಿಷ್ಠಂ ಪ್ರತುಷ್ಟುವುರ್ದೇವಗಣಾಶ್ಚಸರ್ವೇ ॥ ೪೭ ॥ ಭಙ್ಕ್ತ್ವಾವನಂಮಹಾತೇಜಾಹತ್ವಾರಕ್ಷಾಂಸಿಸಂಯುಗೇ।ದಗ್ಧ್ವಾ ಲಂಕಾಂಪುರೀಂರಮ್ಯಾಂರರಾಜಸಮಹಾಕಪಿಃ ॥೪೮॥ ತತ್ರದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ। ದೃಷ್ಟ್ವಾಲಂಕಾಪ್ರದಗ್ಧಾಂತಾಂವಿಸ್ಮಯಂಪರಮಂಗತಾಃ ॥ ೪೯ ॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಹನುಮಂತಂಮಹಾಕಪಿಂ । ಕಾಲಾಗ್ನಿರಿತಿಸಂಚಿಂತ್ಯಸರ್ವಭೂತಾನಿತತ್ರಸುಃ ॥ ೫೦ ॥ ದೇವಾಶ್ಚಸರ್ವೇಮುನಿಪುಂಗವಾಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವವಿದ್ಯಾಧರನಾಗಯಕ್ಷಾಃ । ಭೂತಾನಿಸರ್ವಾಣಿಮಹಾಂತಿತತ್ರಜಗ್ಮುಃ ಪರಾಂಪ್ರೀತಿಮತುಲ್ಯರೂಪಾಂ॥ ೫೧॥ ... ... ॥

ಇತಿ– ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಚತುಃಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಲಂಕಾಂಸಮಸ್ತಾಂಸಂದೀಪ್ಯ ಲಾಂಗೂಲಾಗ್ನಿಂಮಹಾಬಲಃ। ನಿರ್ವಾಪಯಾಮಾಸತದಾ ಸಮುದ್ರೇಹರಿಸತ್ತಮಃ॥೧॥ ಸಂದೀಪ್ಯಮಾನಾಂವಿಧ್ವಸ್ತಾಂತ್ರಸ್ತರಕ್ಷೋಗಣಾಂಪುರೀಂ। ಅವೇಕ್ಷ್ಯಹನುಮಾನ್ಲಂಕಾಂ ಚಿಂತಯಾಮಾಸವಾನರಃ ॥೨॥ ತಸ್ಯಾಭೂತ್ಸುಮಹಾಂಸ್ತ್ರಾಸಃ ಕುತ್ಸಾಚಾತ್ಮನ್ಯಜಾಯತ। ಲಂಕಾಂಪ್ರದಹತಾಕರ್ಮ ಕಿಂಸ್ವಿತ್ಕೃತಮಿದಂಮಯಾ॥೩॥ ಧನ್ಯಾಸ್ತೇಪುರುಷಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಯೇಬುದ್ಧ್ಯಾಕೋಪಮುತ್ಥಿತಂ। ನಿರುಂಧಂತಿಮಹಾತ್ಮಾನೋ ದೀಪ್ತಮಗ್ನಿಮಿವಾಂಭಸಾ ॥೪॥ ಕ್ರುದ್ಧಃಪಾಪಂನಕುರ್ಯಾತ್ಕಃಕ್ರುದ್ಧೋಹನ್ಯಾದ್ಗುರೂನಪಿ। ಕ್ರುದ್ಧಃಪರುಷಯಾವಾಚಾ ನರಸ್ಸಾಧೂನಧಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥ ೫॥ ವಾಚ್ಯಾವಾಚ್ಯಂಪ್ರಕುಪಿತೋ ನವಿಜಾನಾತಿಕರ್ಹಿಚಿತ್। ನಾಕಾರ್ಯಮಸ್ತಿಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ನಾವಾಚ್ಯಂವಿದ್ಯತೇಕ್ವಚಿತ್ ॥೬॥ ಯಸ್ಸಮುತ್ಪತಿತಂಕ್ರೋಧಂ ಕ್ಷಮಯೈವನಿರಸ್ಯತಿ।ಯಥೋರಗಸ್ತ್ವಚಂಜೀರ್ಣಾಂಸವೈಪುರುಷಉಚ್ಯತೇ॥೭॥ ಧಿಗಸ್ತುಮಾಂಸುದುರ್ಬುದ್ಧಿಂನಿರ್ಲಜ್ಜಂಪಾಪಕೃತ್ತಮಂ। ಅಚಿಂತಯಿತ್ವಾತಾಂಸೀತಾ ಮಗ್ನಿದಂಸ್ವಾಮಿಘಾತಕಂ ॥ ೮ ॥ ಯದಿದಗ್ಧಾತ್ವಿಯಂಲಂಕಾ ನೂನಮಾರ್ಯಾಪಿಜಾನಕೀ। ದಗ್ಧಾತೇನಮಯಾಭರ್ತುರ್ಹತಂಕಾರ್ಯಮಜಾನತಾ ॥೯ ॥ ಯದರ್ಥಮಯಮಾರಂಭಸ್ತತ್ಕಾರ್ಯಮವಸಾದಿತಂ। ಮಯಾಹಿದಹತಾಲಂಕಾಂನಸೀತಾಪರಿರಕ್ಷಿತಾ ॥೧೦ ॥ ಈಷತ್ಕಾರ್ಯಮಿದಂಕಾರ್ಯಂ ಕೃತಮಾಸೀನ್ನಸಂಶಯಃ। ತಸ್ಯಕ್ರೋಧಾಭಿಭೂತೇನ ಮಯಾಮೂಲಕ್ಷಯಃಕೃತಃ ॥೧೧ ॥ ವಿನಷ್ಟಾಜಾನಕೀನೂನಂ ನಹ್ಯದಗ್ಧಃಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ। ಲಂಕಾಯಾಂಕಶ್ಚಿದುದ್ದೇಶಃ ಸರ್ವಾಭಸ್ಮೀಕೃತಾಪುರೀ ॥ ೧೨ ॥ ಯದಿತದ್ವಿಹತಂಕಾರ್ಯಂ ಮಮಪ್ರಜ್ಞಾವಿಪರ್ಯಯಾತ್। ಇಹೈವಪ್ರಾಣಸನ್ನ್ಯಾಸೋಮಮಾಪಿಹ್ಯದ್ಯರೋಚತೇ ॥೧೩ ॥ ಕಿಮಗ್ನೌನಿಪತಾಮ್ಯದ್ಯ ಆಹೋಸ್ವಿದ್ಬಡಬಾಮುಖೇ। ಶರೀರಮಾಹೋಸತ್ವಾನಾಂ ದದ್ಮಿಸಾಗರವಾಸಿನಾಂ॥೧೪॥ ಕಥಂಹಿಜೀವತಾಶಕ್ಯೋ ಮಯಾದ್ರಷ್ಟುಂಹರೀಶ್ವರಃ ತೌವಾಪುರುಷಶಾರ್ದೂಲೌ ಕಾರ್ಯಸರ್ವಸ್ವಘಾತಿನಾ ॥೧೫॥ ಮಯಾಖಲುತದೇವೇದಂ ರೋಷದೋಷಾತ್ಪ್ರದರ್ಶಿತಂ। ಪ್ರಥಿತಂತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷು ಕಪಿತ್ವಮನವಸ್ಥಿತಂ ॥೧೬॥ ಧಿಗಸ್ತುರಾಜಸಂಭಾವಮನೀಶಮನವಸ್ಥಿತಂ। ಈಶ್ವರೇಣಾಪಿಯದ್ರಾಗಾನ್ಮಯಾಸೀತಾನರಕ್ಷಿತಾ ॥೧೭॥ ವಿನಷ್ಟಾಯಾಂತುಸೀತಾಯಾಂ ತಾವುಭೌವಿನಶಿಷ್ಯತಃ । ತಯೋರ್ವಿನಾಶೇಸುಗ್ರೀವಃ ಸಬಂಧುರ್ವಿನಶಿಷ್ಯತಿ ॥೧೮॥ ಏತದೇವವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ಭರತೋಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಃ। ಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸಹಶತ್ರುಘ್ನಃ ಕಥಂಶಕ್ಷ್ಯತಿಜೀವಿತುಂ॥

ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶೇಧರ್ಮಿಷ್ಠೇ ಗತೇನಾಶಮಸಂಶಯಂ|ಭವಿಷ್ಯಂತಿಪ್ರಜಾಸರ್ವಾಶ್ಶೋಕಸಂತಾಪಪೀಡಿತಾಃ ‖೨೦‖ ತದಹಂಭಾಗ್ಯರಹಿತೋ ಲುಪ್ತಧರ್ಮಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹಃ| ರೋಷದೋಷಪರೀತಾತ್ಮಾ ವ್ಯಕ್ತಂಲೋಕವಿನಾಶನಃ ‖೨೧‖ ಇತಿಚಿಂತಯತಸ್ತಸ್ಯನಿಮಿತ್ತಾನ್ಯುಪಪೇದಿರೇ| ಪೂರ್ವಮಪ್ಯುಪಲಬ್ಧಾನಿಸಾಕ್ಷಾತ್ಪುನರಚಿಂತಯತ್ ‖೨೨‖ ಅಥವಾಚಾರುಸರ್ವಾಂಗೀರಕ್ಷಿತಾಸ್ವೇನತೇಜಸಾ | ನನಶಿಷ್ಯತಿಕಲ್ಯಾಣೀ ನಾಗ್ನಿರಗ್ನೌಪ್ರವರ್ತತೇ‖ ೨೩‖ ನಹಿಧರ್ಮಾತ್ಮನಸ್ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾಮಮಿತತೇಜಸಃ | ಸ್ವಚಾರಿತ್ರಾಭಿಗುಪ್ತಾಂತಾಂಸ್ಪ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹತಿಪಾವಕಃ‖ ೨೪ ‖ ನೂನಂರಾಮಪ್ರಭಾವೇನವೈದೇಹ್ಯಾಸ್ಸುಕೃತೇನಚ | ಯನ್ಮಾಂದಹನಕರ್ಮಾಯಂನಾದಹದ್ಧವ್ಯವಾಹನಃ ‖ ೨೫ ‖ ತ್ರಯಾಣಾಂಭರತಾದೀನಾಂಭ್ರಾತೄಣಾಂದೇವತಾಚಯಾ| ರಾಮಸ್ಯಚಮನಃಕಾಂತಾಸಾಕಥಂವಿನಶಿಷ್ಯತಿ ‖ ೨೬ ‖ ಯದ್ವಾದಹನಕರ್ಮಾಯಂಸರ್ವತ್ರಪ್ರಭುರವ್ಯಯಃ| ನಮೇದಹತಿಲಾಂಗೂಲಂ ಕಥಮಾರ್ಯಾಂಪ್ರಧಕ್ಷ್ಯತಿ ‖ ೨೭ ‖ ಪುನಶ್ಚಾಚಿಂತಯತ್ತತ್ರಹನೂಮಾನ್ವಿಸ್ಮಿತಸ್ತದಾ| ಹಿರಣ್ಯನಾಭಸ್ಯಗಿರೇರ್ಜಲಮಧ್ಯೇಪ್ರದರ್ಶನಂ ‖ ೨೮ ‖ ತಪಸಾಸತ್ಯವಾಕ್ಯೇನಅನನ್ಯತ್ವಾಚ್ಚಭರ್ತರಿ|ಅಪಿಸಾ ನಿರ್ದಹೇದಗ್ನಿಂನತಾಮಗ್ನಿಃಪ್ರಧಕ್ಷ್ಯತಿ ‖ ೨೯ ‖ ಸತಥಾಚಿಂತಯಂಸ್ತತ್ರದೇವ್ಯಾಧರ್ಮಪರಿಗ್ರಹಂ| ಶುಶ್ರಾವಹನುಮಾನ್ವಾಕ್ಯಂ ಚಾರಣಾನಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಂ‖ ೩೦ ‖ ಅಹೋಖಲುಕೃತಂಕರ್ಮದುಷ್ಕರಂಹಿಹನೂಮತಾ | ಅಗ್ನಿಂವಿಸೃಜತಾಭೀಕ್ಷ್ಣಂಭೀಮಂರಾಕ್ಷಸವೇಶ್ಮನಿ‖ ೩೧ ‖ ಪ್ರಪಲಾಯಿತರಕ್ಷಸ್ಸ್ತ್ರೀಬಾಲವೃದ್ಧಸಮಾಕುಲಾ|ಜನಕೋಲಾಹಲಾಧ್ಮಾತಾ ಕ್ರಂದಂತೀವಾದ್ರಿಕಂದರೇ ‖ ೩೨ ‖ ದಗ್ಧೇಯಂನಗರೀಸರ್ವಾಸಾಟ್ಟಪ್ರಾಕಾರತೋರಣಾ | ಜಾನಕೀನಚದಗ್ಧೇತಿ ವಿಸ್ಮಯೋದ್ಭುತಏವನಃ ‖ ೩೩‖ ಸನಿಮಿತ್ತೈಶ್ಚದೃಷ್ಟಾರ್ಥೈಃಕಾರಣೈಶ್ಚಮಹಾಗುಣೈಃ| ಋಷಿವಾಕ್ಯೈಶ್ಚಹನುಮಾನಭವತ್ಪ್ರೀತಮಾನಸಃ ‖ ೩೪‖ ತತಃಕಪಿಃಪ್ರಾಪ್ತಮನೋರಥಾರ್ಥಸ್ತಾಮಕ್ಷತಾಂರಾಜಸುತಾಂವಿದಿತ್ವಾ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತಸ್ತಾಂಪುನರೇವದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರತಿಪ್ರಯಾಣಾಯಮತಿಂಚಕಾರ ‖ ೩೫‖ ... ...

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಪಂಚಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತುಶಿಂಶುಪಾಮೂಲೇಜಾನಕೀಂಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತಾಂ|ಅಭಿವಾದ್ಯಾಬ್ರವೀದ್ದಿಷ್ಟ್ಯಾಪಶ್ಯಾಮಿತ್ವಾಮಿಹಾಕ್ಷತಾಂ‖೧‖ ತತಸ್ತಂಪ್ರಸ್ಥಿತಂಸೀತಾವೀಕ್ಷಮಾಣಾಪುನಃಪುನಃ|ಭರ್ತೃಸ್ನೇಹಾನ್ವಿತಂವಾಕ್ಯಂಹನೂಮಂತಮಭಾಷತ ‖ ೨‖ ಕಾಮಮಸ್ಯತ್ವಮೇವೈಕಃಕಾರ್ಯಸ್ಯಪರಿಸಾಧನೇ | ಪರ್ಯಾಪ್ತಃಪರವೀರಘ್ನ ಯಶಸ್ಯಸ್ತೇಬಲೋದಯಃ ‖ ೩ ‖ ಶರೈಸ್ತು ಸಂಕುಲಾಂಕೃತ್ವಾಲಂಕಾಂಪರಬಲಾರ್ದನಃ | ಮಾಂನಯೇದ್ಯದಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ತತ್ತಸ್ಯಸದೃಶಂಭವೇತ್ ‖ ೪ ‖ ತದ್ಯಥಾತಸ್ಯವಿಕ್ರಾಂತಮನುರೂಪಂಮಹಾತ್ಮನಃ | ಭವತ್ಯಾಹವಶೂರಸ್ಯತಥಾತ್ವಮುಪಪಾದಯ ‖ ೫ ‖ ತದರ್ಥೋಪಹಿತಂವಾಕ್ಯಂಪ್ರಶ್ರಿತಂಹೇತುಸಂಹಿತಂ | ನಿಶಮ್ಯಹನುಮಾಂಸ್ತಸ್ಯಾವಾಕ್ಯಮುತ್ತರಮಬ್ರವೀತ್ ‖ ೬‖ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇಷ್ಯತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋಹರ್ಯೃಕ್ಷಪ್ರವರೈರ್ವೃತಃ | ಯಸ್ತೇಯುಧಿವಿಜಿತ್ಯಾರೀನ್ಶೋಕಂವ್ಯಪನಯಿಷ್ಯತಿ ‖ ೭ ‖ ಏವಮಾಶ್ವಾಸ್ಯವೈದೇಹೀಂ ಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ| ಗಮನಾಯಮತಿಂಕೃತ್ವಾ ವೈದೇಹೀಮಭ್ಯವಾದಯತ್ ‖೮‖ ತತಸ್ಸಕಪಿಶಾರ್ದೂಲಸ್ಸ್ವಾಮಿಸಂದರ್ಶನೋತ್ಸುಕಃ | ಆರುರೋಹಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠಮರಿಷ್ಟಮರಿಮರ್ದನಃ ‖ ೯ ‖ ತುಂಗಪದ್ಮಕಜುಷ್ಟಾಭಿರ್ನೀಲಾಭಿರ್ವನರಾಜಿಭಿಃ| ಸೋತ್ತರೀಯಮಿವಾಂಭೋದೈಶ್ಶೃಂಗಾಂತರವಿಲಂಬಿಭಿಃ ‖ ೧೦‖ ಬೋಧ್ಯಮಾನಮಿವಪ್ರೀತ್ಯಾ ದಿವಾಕರಕರೈಶ್ಶುಭೈಃ| ಉನ್ಮಿಷಂತಮಿವೋದ್ಧೂತೈರ್ಲೋಚನೈರಿವಧಾತುಭಿಃ‖೧೧ ‖ತೋಯೌಘನಿಸ್ಸ್ವನೈರ್ಮಂದ್ರೈಃಪ್ರಾಧೀತಮಿವಸರ್ವತಃ | ಪ್ರಗೀತಮಿವವಿಸ್ಪಷ್ಟೈರ್ನಾನಾಪ್ರಸ್ರವಣಸ್ವನೈಃ ‖ ೧೨ ‖ ದೇವದಾರುಭಿರತ್ಯುಚ್ಚೈರೂರ್ಧ್ವಬಾಹುಮಿವಸ್ಥಿತಮ್|ಪ್ರಪಾತಮಿವನಿರ್ಘೋಷೈಃಪ್ರಾಕ್ರುಷ್ಟಮಿವಸರ್ವತಃ‖೧೩‖ವೇಪಮಾನಮಿವಶ್ಯಾಮೈಃಕಂಪಮಾನೈಶ್ಶರದ್ಘನೈಃ|ವೇಣುಭಿರ್ಮಾರುತೋದ್ಧೂತೈಃಕೂಜಂತಮಿವಕೀಚಕೈಃ‖೧೪ ‖ನಿಶ್ಶ್ವಸಂತಮಿವಾಮರ್ಷಾದ್ಘೋರೈರಾಶೀವಿಷೋತ್ತಮೈಃ|ನೀಹಾರಕೃತಗಂಭೀರೈರ್ಧ್ಯಾಯಂತಮಿವಗಹ್ವರೈಃ‖ ೧೫ ‖ ಮೇಘಪಾದನಿಭೈಃಪಾದೈಃಪ್ರಕ್ರಾಂತಮಿವಸರ್ವತಃ | ಜೃಂಭಮಾಣಮಿವಾಕಾಶೇಶಿಖರೈರಭ್ರಮಾಲಿಭಿಃ‖ ೧೬ ‖ಕೂಟೈಶ್ಚಬಹುಧಾಕೀರ್ಣೈಶ್ಶೋಭಿತಂಬಹುಕಂದರೈಃ| ಸಾಲತಾಲಾಶ್ವಕರ್ಣೈಶ್ಚವಂಶೈಶ್ಚಬಹುಭಿರ್ವೃತಂ ‖ ೧೭‖ ಲತಾವಿತಾನೈರ್ವಿತತೈಃಪುಷ್ಪವದ್ಭಿರಲಂಕೃತಂ | ನಾನಾಮೃಗಗಣಾಕೀರ್ಣಂಧಾತುನಿಷ್ಯಂದಭೂಷಿತಂ ‖ ೧೮ ‖ ಬಹುಪ್ರಸ್ರವಣೋಪೇತಂಶಿಲಾಸಂಚಯಸಂಕಟಂ | ಮಹರ್ಷಿಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಕಿನ್ನರೋರಗಸೇವಿತಂ ‖ ೧೯‖ ಲತಾಪಾದಪಸಂಘಾತಂಸಿಂಹಾಧ್ಯುಷಿತಕಂದರಂ | ವ್ಯಾಘ್ರಸಂಘಸಮಾಕೀರ್ಣಂ ಸ್ವಾದುಮೂಲಫಲದ್ರುಮಂ ‖೨೦‖ ತಮಾರುರೋಹಹನುಮಾನ್ ಪರ್ವತಂಪವನಾತ್ಮಜಃ| ರಾಮದರ್ಶನಶೀಘ್ರೇಣ ಪ್ರಹರ್ಷೇಣಾಭಿಚೋದಿತಃ‖೨೧‖ ತೇನಪಾದತಲಾಕ್ರಾಂತ ರಮ್ಯೇಷುಗಿರಿಸಾನುಷು|ಸಘೋಷಾಸ್ಸಮಶೀರ್ಯಂತಶಿಲಾಶ್ಚೂರ್ಣೀಕೃತಾಸ್ತತಃ‖ ಸತಮಾರುಹ್ಯಶೈಲೇಂದ್ರಂ ವ್ಯವರ್ಧತಮಹಾಕಪಿಃ| ದಕ್ಷಿಣಾದುತ್ತರಂಪಾರಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯನ್ ಲವಣಾಂಭಸಃ ‖೨೩ ‖ಅಧಿ

ರುಹ್ಯತತೋವೀರಃ ಪರ್ವತಂಪವನಾತ್ಮಜಃ। ದದರ್ಶ ಸಾಗರಂಭೀಮಂ ಮೀನೋರಗನಿಷೇವಿತಂ ॥೨೪॥ ಸಮಾರುತಇವಾಕಾ
ಶಂ ಮಾರುತಸ್ಯಾತ್ಮಸಂಭವಃ। ಪ್ರಪೇದೇಹರಿಶಾರ್ದೂಲೋ ದಕ್ಷಿಣಾದುತ್ತರಾಂದಿಶಂ ॥೨೫॥ ಸತದಾಪೀಡಿತಸ್ತೇನ ಕಪಿನಾ
ಪರ್ವತೋತ್ತಮಃ। ರರಾಸಸಹತೈರ್ಭೂತೈಃ ಪ್ರವಿಶನ್ವಸುಧಾತಲಂ ॥೨೬॥ ಕಂಪಮಾನೈಶ್ಚ ಶಿಖರೈಃ ಪತದ್ಭಿರಪಿಚದ್ರು
ಮೈಃ। ತಸ್ಯೋರುವೇಗೋನ್ಮಥಿತಾಃ ಪಾದಪಾಃಪುಷ್ಪಶಾಲಿನಃ ॥೨೭॥ ನಿಪೇತುರ್ಭೂತಲೇರುಗ್ಣಾಶ್ಶಕ್ರಾಯುಧಹತಾಇವ।ಕಂ
ದರಾಂತರಸಂಸ್ಥಾನಾಂ ಪೀಡಿತಾನಾಂಮಹೌಜಸಾಂ ॥೨೮॥ ಸಿಂಹಾನಾಂನಿನದೋಭೀಮೋ ನಭೋಭಿಂದನ್ಸಶುಶ್ರುವೇ।ತ್ರ
ಸ್ತವ್ಯಾವೃತ್ತವಸನಾ ವ್ಯಾಕುಲೀಕೃತಭೂಷಣಾಃ ॥೨೯॥ ವಿದ್ಯಾಧರಸ್ಸಮುತ್ಪೇತುಃ ಸಹಸಾಧರಣೀಧರಾತ್। ಅತಿಪ್ರಮಾ
ಣಾಬಲಿನೋ ದೀಪ್ತಜಿಹ್ವಾಮಹಾವಿಷಾಃ ॥೩೦॥ ನಿಪೀಡಿತಶಿರೋಗ್ರೀವಾ ವ್ಯವೇಷ್ಟಂತಮಹಾಹಯಃ। ಕಿನ್ನರೋರಗಗಂಧರ್ವ
ಯಕ್ಷವಿದ್ಯಾಧರಾಸ್ತದಾ ॥೩೧॥ ಪೀಡಿತಂತಂನಗವರಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಗಗನಮಾಸ್ಥಿತಾಃ। ಸಚಭೂಮಿಧರಶ್ರೀಮಾನ್ಬಲಿನಾ
ತೇನಪೀಡಿತಃ ॥೩೨॥ ಸವೃಕ್ಷಶಿಖರೋದಗ್ರಃಪ್ರವಿವೇಶರಸಾತಲಂ। ದಶಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಸ್ತ್ರಿಂಶದ್ಯೋಜನಮುಚ್ಛ್ರಿತಃ॥
೩೩॥ ಧರಣ್ಯಾಂಸಮತಾಂಯಾತಃ ಸಬಭೂವಧರಾಧರಃ। ಸಲಿಲಂಘಯಿಷುರ್ಭೀಮಂ ಸಲೀಲಂಲವಣಾರ್ಣವಂ ॥೩೪॥
ಕಲ್ಲೋಲಾಸ್ಫಾಲವೇಲಾಂತ ಮುತ್ಪಪಾತನಭೋಹರಿಃ॥೩೫॥ ... ... ❖

ಇತಿ– ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಷಟ್ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಚಂದ್ರಕುಮುದಂರಮ್ಯಂಸಾರ್ಕಕಾರಂಡವಂಶುಭಂ। ತಿಷ್ಯಶ್ರವಣಕಾದಂಬಮಭ್ರಶೈವಾಲಶಾದ್ವಲಂ॥೧॥ಪುನ
ರ್ವಸುಮಹಾಮೀನಂ ಲೋಹಿತಾಂಗಮಹಾಗ್ರಹಂ। ಐರಾವತಮಹಾದ್ವೀಪಂ ಸ್ವಾತೀಹಂಸವಿಲೋಳಿತಂ ॥೨॥ ವಾತಸಂ
ಘಾತಜಾಲೋರ್ಮಿ ಚಂದ್ರಾಂಶುಶಿಶಿರಾಂಬುಮತ್। ಭುಜಂಗಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವ ಪ್ರಬುದ್ಧಕಮಲೋತ್ಪಲಂ ॥೩॥ ಹನುಮಾನ್ಮಾರುತ
ಗತಿರ್ಮಹಾನೌರಿವಸಾಗರಂ। ಅಪಾರಮಪರಿಶ್ರಾಂತಃ ಪುಪ್ಲುವೇಗಗನಾರ್ಣವಂ ॥೪॥ ಗ್ರಸಮಾನಇವಾಕಾಶಂ ತಾರಾಧಿಪ
ಮಿವೋಲ್ಲಿಖನ್। ಹರನ್ನಿವಸನಕ್ಷತ್ರಂ ಗಗನಂಸಾರ್ಕಮಂಡಲಂ ॥೫॥ ಮಾರುತಸ್ಯಾತ್ಮಜಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಕಪಿರ್ವ್ಯೋಮಚ
ರೋಮಹಾನ್। ಹನುಮಾನ್ಮೇಘಜಾಲಾನಿ ವಿಕರ್ಷನ್ನಿವಗಚ್ಛತಿ ॥೬॥ ಪಾಂಡರಾರುಣವರ್ಣಾನಿನೀಲಮಾಂಜಿಷ್ಠಕಾನಿಚ।ಹರಿ
ತಾರುಣವರ್ಣಾನಿ ಮಹಾಭ್ರಾಣಿಚಕಾಶಿರೇ ॥೭॥ ಪ್ರವಿಶನ್ನಭ್ರಜಾಲಾನಿ ನಿಷ್ಪತಂಶ್ಚಪುನಃಪುನಃ। ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಶ್ಚಪ್ರಕಾಶಶ್ಚ
ಚಂದ್ರಮಾಇವಲಕ್ಷ್ಯತೇ ॥೮॥ ವಿವಿಧಾಭ್ರಘನಾಪನ್ನ ಗೋಚರೋಧವಳಾಂಬರಃ।ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯತನುರ್ವೀರಸ್ತದಾಚಂದ್ರಾಯ
ತೇಂಬರೇ ॥೯॥ ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಾಯಮಾಣೋಗಗನೇ ಬಭಾಸೇವಾಯುನಂದನಃ। ದಾರಯನ್ಮೇಘಬೃಂದಾನಿ ನಿಷ್ಪತಂಶ್ಚ ಪುನಃಪುನಃ ॥
ನದನ್ನಾದೇನಮಹತಾ ಮೇಘಸ್ವನಮಹಾಸ್ವನಃ। ಪ್ರವರಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಹತ್ವಾ ನಾಮವಿಶ್ರಾವ್ಯಚಾತ್ಮನಃ ॥ ೧೧ ॥ ಆಕು
ಲಾಂನಗರೀಂಕೃತ್ವಾ ವ್ಯಥಯಿತ್ವಾಚರಾವಣಂ।ಅರ್ದಯಿತ್ವಾಬಲಂಘೋರಂ ವೈದೇಹೀಮಭಿವಾದ್ಯಚ ॥೧೨॥ ಆಜಗಾಮಮ
ಹಾತೇಜಾಃ ಪುನರ್ಮಧ್ಯೇನಸಾಗರಂ। ಪರ್ವತೇಂದ್ರಸುನಾಭಂಚ ಸಮುಪಸ್ಪೃಶ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ೧೩ ॥ ಜ್ಯಾಮುಕ್ತಇವನಾ
ರಾಚೋ ಮಹಾವೇಗೋಭ್ಯುಪಾಗತಃ। ಸಕಿಂಚಿದನುಸಂಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸಮಾಲೋಕ್ಯಮಹಾಗಿರಿಂ ॥೧೪ ॥ ಮಹೇಂದ್ರಂಮೇಘ
ಸಂಕಾಶಂ ನನಾದಹರಿಪುಂಗವಃ। ಸಪೂರಯಾಮಾಸಕಪಿರ್ದಿಶೋದಶಸಮಂತತಃ ॥೧೫ ॥ ನದನ್ನಾದೇನಮಹತಾ ಮೇಘಸ್ವನ
ಮಹಾಸ್ವನಃ। ಸತಂದೇಶಮನುಪ್ರಾಪ್ತಃ ಸುಹೃದ್ದರ್ಶನಲಾಲಸಃ ॥೧೬ ॥ ನನಾದಹರಿಶಾರ್ದೂಲೋ ಲಾಂಗೂಲಂಚಾಪ್ಯ
ಕಂಪಯತ್। ತಸ್ಯನಾನದ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಸುಪರ್ಣಚರಿತೇಪಥಿ ॥೧೭ ॥ ಫಲತೀವಾಸ್ಯಘೋಷೇಣ ಗಗನಂಸಾರ್ಕಮಂಡಲಂ। ಯೇ
ತುತತ್ರೋತ್ತರೇತೀರೇ ಸಮುದ್ರಸ್ಯಮಹಾಬಲಾಃ ॥೧೮॥ ಪೂರ್ವಂಸಂವಿಷ್ಠಿತಾಶ್ಶೂರಾವಾಯುಪುತ್ರದಿದೃಕ್ಷವಃ। ಮಹತೋ
ವಾತನುನ್ನಸ್ಯ ತೋಯದಸ್ಯೇವಗರ್ಜಿತಂ ॥ ೧೯ ॥ ಶುಶ್ರುವುಸ್ತೇತದಾಘೋಷಮೂರುವೇಗಂಹನೂಮತಃ। ತೇದೀನಮನಸ
ಸ್ಸರ್ವೇ ಶುಶ್ರುವುಃಕಾನನೌಕಸಃ ॥೨೦॥ ವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಯನಿರ್ಘೋಷಂ ಪರ್ಜನ್ಯನಿನದೋಪಮಂ। ನಿಶಮ್ಯನದತೋನಾದಂವಾ
ನರಾಸ್ತೇಸಮಂತತಃ ॥೨೧॥ ಬಭೂವುರುತ್ಸುಕಾಸ್ಸರ್ವೇ ಸುಹೃದ್ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ। ಜಾಂಬವಾನ್ಸಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಃಪ್ರೀತಿಸಂ
ಹೃಷ್ಟಮಾನಸಃ ॥೨೨॥ ಉಪಾಮಂತ್ರ್ಯಹರೀನ್ಸರ್ವಾನಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್। ಸರ್ವಥಾಕೃತಕಾರ್ಯೋಸೌಹನೂಮಾ
ನ್ನಾತ್ರಸಂಶಯಃ ॥೨೩॥ ನಹ್ಯಸ್ಯಾಕೃತಕಾರ್ಯಸ್ಯ ನಾದಏವಂವಿಧೋಭವೇತ್। ತಸ್ಯಬಾಹೂರುವೇಗಂಚ ನಿನಾದಂಚಮಹಾ
ತ್ಮನಃ ॥೨೪॥ ನಿಶಮ್ಯಹರಯೋಹೃಷ್ಟಾಃ ಸಮುತ್ಪೇತುಸ್ತತಸ್ತತಃ। ತೇನಗಾಗ್ರಾನ್ನಗಾಗ್ರಾಣಿ ಶಿಖರಾಚ್ಛಿಖರಾಣಿಚ ॥೨೫॥
ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ಸಮಪದ್ಯಂತ ಹನೂಮಂತಂದಿದೃಕ್ಷವಃ। ತೇಪ್ರೀತಾಃಪಾದಪಾಗ್ರೇಷು ಗೃಹ್ಯಶಾಖಾಸ್ಸುವಿಷ್ಠಿತಾಃ ॥೨೬॥ವಾ
ಸಾಂಸೀವಪ್ರಶಾಖಾಶ್ಚ ಸಮಾವಿಧ್ಯಂತವಾನರಾಃ। ಗಿರಿಗಹ್ವರಸಂಲೀನೋ ಯಥಾಗರ್ಜತಿಮಾರುತಃ ॥೨೭॥ ಏವಂಜಗರ್ಜಬ
ಲವಾನ್ ಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ।ತಮಭ್ರಘನಸಂಕಾಶ ಮಾಪತಂತಂಮಹಾಕಪಿಂ ॥೨೮॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾತೇವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇ
ತಸ್ಥುಃಪ್ರಾಂಜಲಯಸ್ತದಾ। ತತಸ್ತುವೇಗವಾಂಸ್ತಸ್ಯ ಗಿರೇರ್ಗಿರಿನಿಭಃಕಪಿಃ॥೨೯॥ನಿಪಪಾತಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯ ಶಿಖರೇಪಾದಪಾ

ಕುಲೇ| ಹರ್ಷೇಣಾಪೂರ್ಯಮಾಣೋಸೌ ರಮ್ಯೇಪರ್ವತನಿರ್ಝರೇ ‖೩೦‖ ಛಿನ್ನಪಕ್ಷಇವಾಕಾಶಾತ್ಪಪಾತಧರಣೀಧರಃ | ತತಸ್ತೇ
ಪ್ರೀತಮನಸಸ್ಸರ್ವೇವಾನರಪುಂಗವಾಃ ‖೩೧‖ ಹನುಮಂತಂಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಪರಿವಾರ್ಯೋಪತಸ್ಥಿರೇ | ಪರಿವಾರ್ಯಚತೇಸರ್ವೇ
ಪರಾಂಪ್ರೀತಿಮುಪಾಗತಾಃ ‖೩೨ ‖ ಪ್ರಹೃಷ್ಟವದನಾಸ್ಸರ್ವೇ ತಮರೋಗಮುಪಾಗತಂ | ಉಪಾಯನಾನಿಚಾದಾಯ ಮೂ
ಲಾನಿಚಫಲಾನಿಚ ‖೩೩‖ ಪ್ರತ್ಯರ್ಚಯನ್ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಹರಯೋಮಾರುತಾತ್ಮಜಂ|ಹನುಮಾಂಸ್ತುಗುರೂನ್ವೃದ್ಧಾನ್ಜಾಂ
ಬವತ್ಪ್ರಮುಖಾಂಸ್ತದಾ ‖೩೪‖ ಕುಮಾರಮಂಗದಂಚೈವ ಸೋವದಂತಮಹಾಕಪಿಃ| ಸತಾಭ್ಯಾಂಪೂಜಿತಃಪೂಜ್ಯಃ ಕಪಿ
ಭಿಶ್ಚಪ್ರಸಾದಿತಃ‖೩೫‖ ದೃಷ್ಟಾಸೀತೇತಿವಿಕ್ರಾಂತಸ್ಸಂಕ್ಷೇಪೇಣನ್ಯವೇದಯತ್|ನಿಷಸಾದಚಹಸ್ತೇನ ಗೃಹೀತ್ವಾವಾಲಿನಸ್ಸುತಂ‖
ರಮಣೀಯೇವನೋದ್ದೇಶೇ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯಗಿರೇಸ್ತದಾ | ಹನುಮಾನಬ್ರವೀದ್ಧೃಷ್ಟಸ್ತದಾತಾನ್ವಾನರರ್ಷಭಾನ್ ‖೩೬‖ ಅಶೋ
ಕವನಿಕಾಸಂಸ್ಥಾ ದೃಷ್ಟಾಸಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ| ರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾಸುಘೋರಾಭಿ ರಾಕ್ಷಸೀಭಿರನಿಂದಿತಾ‖ ೩೭ ‖ ಏಕವೇಣೀಧರಾ
ಬಾಲಾ ರಾಮದರ್ಶನಲಾಲಸಾ | ಉಪವಾಸಪರಿಶ್ರಾಂತಾ ಜಟಿಲಾಮಲಿನಾಕೃಶಾ ‖೩೮‖ ತತೋದೃಷ್ಟೇತಿವಚನಂ ಮಹಾರ್ಥ
ಮಮೃತೋಪಮಂ| ನಿಶಮ್ಯಮಾರುತೇಸ್ಸರ್ವೇ ಮುದಿತಾವಾನರಾಭವನ್ ‖೩೯‖ ಕ್ಷ್ವೇಳಂತ್ಯನ್ಯೇನದಂತ್ಯನ್ಯೇ ಗರ್ಜಂತ್ಯನ್ಯೇಮ
ಹಾಬಲಾಃ| ಚಕ್ರುಃಕಿಲಕಿಲಾಮನ್ಯೇ ಪ್ರತಿಗರ್ಜಂತಿಚಾಪರೇ ‖೪೧‖ ಕೇಚಿದುಚ್ಛ್ರಿತಲಾಂಗೂಲಾಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃಕಪಿಕುಂ
ಜರಾಃ|ಅಂಚಿತಾಯತದೀರ್ಘಾಣಿ ಲಾಂಗೂಲಾನಿಪ್ರವಿವ್ಯಧುಃ‖ ೪೨‖ ಅಪರೇಚಹನೂಮಂತಂ ವಾನರಾವಾರಣೋಪಮಂ|
ಆಪ್ಲುತ್ಯಗಿರಿಶೃಂಗೇಭ್ಯಃ ಸಂಸ್ಪೃಶಂತಿಸ್ಮಹರ್ಷಿತಾಃ ‖೪೩‖ ಉಕ್ತವಾಕ್ಯಂಹನೂಮಂತಮಂಗದಸ್ತಮಥಾಬ್ರವೀತ್| ಸರ್ವೇ
ಷಾಂಹರಿವೀರಾಣಾಂ ಮಧ್ಯೇವಚನಮುತ್ತಮಂ‖೪೪‖ ಸತ್ವೇವೀರ್ಯೇನತೇಕಶ್ಚಿತ್ಸಮೋವಾನರವಿದ್ಯತೇ|ಯದವಪ್ಲುತ್ಯವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ
ಸಾಗರಂಪುನರಾಗತಃ ‖೪೫‖ ಅಹೋಸ್ವಾಮಿನಿತೇಭಕ್ತಿರಹೋವೀರ್ಯಮಹೋಧೃತಿಃ|ದಿಷ್ಟ್ಯಾದೃಷ್ಟಾತ್ವಯಾದೇವಿ ರಾಮಪ
ತ್ನೀಯಶಸ್ವಿನೀ ‖೪೬‖ ದಿಷ್ಟ್ಯಾತ್ಯಕ್ಷ್ಯತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಶ್ಶೋಕಂಸೀತಾವಿಯೋಗಜಂ | ತತೋಂಗದಂಹನೂಮಂತಂ ಜಾಂಬ
ವಂತಂಚವಾನರಾಃ ‖೪೭‖ ಪರಿವಾರ್ಯಪ್ರಮುದಿತಾ ಭೇಜಿರೇವಿಪುಲಾಶ್ಶಿಲಾಃ | ಶ್ರೋತುಕಾಮಾಸ್ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಲಂಘನಂವಾ
ನರೋತ್ತಮಾಃ ‖೪೮‖ ದರ್ಶನಂಚಾಪಿಲಂಕಾಯಾಸ್ಸೀತಾಯಾರಾವಣಸ್ಯಚ | ತಸ್ಥುಃಪ್ರಾಂಜಲಯಸ್ಸರ್ವೇ ಹನುಮದ್ವಚ
ನೋನ್ಮುಖಾಃ ‖೪೯‖ ತಸ್ಥೌತತ್ರಾಂಗದಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ವಾನರೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಃ| ಉಪಾಸ್ಯಮಾನೋವಿಬುಧೈರ್ದಿವಿದೇವಪತಿ
ರ್ಯಥಾ ‖೫೦‖ ಹನೂಮತಾಕೀರ್ತಿಮತಾಯಶಸ್ವಿನಾ ತಥಾಂಗದೇನಾಂಗದಬದ್ಧಬಾಹುನಾ| ಮುದಾತದಾಧ್ಯಾಸಿತಮುನ್ನತಂ
ಮಹನ್ಮಹೀಧರಾಗ್ರಂಜ್ವಲಿತಂಶ್ರಿಯಾಭವತ್ ‖ ೫೧ ‖ ... ... ❋

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಸಪ್ತಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತಸ್ಯಗಿರೇಶ್ಶೃಂಗೇಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯಮಹಾಬಲಾಃ | ಹನುಮತ್ಪ್ರಮುಖಾಃಪ್ರೀತಿಂಹರಯೋಜಗ್ಮುರುತ್ತ
ಮಾಂ ‖ ೧‖ ತಂತತಃಪ್ರೀತಿಸಂಹೃಷ್ಟಃಪ್ರೀತಿಮಂತಂಮಹಾಕಪಿಂ | ಜಾಂಬವಾನ್ ಕಾರ್ಯವೃತ್ತಾಂತಮಪೃಚ್ಛದನಿಲಾತ್ಮ
ಜಂ ‖ ೨ ‖ ಕಥಂದೃಷ್ಟಾತ್ವಯಾದೇವೀಕಥಂವಾತತ್ರವರ್ತತೇ | ತಸ್ಯಾಂವಾಸಕಥಂವೃತ್ತಃ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಾದಶಾನನಃ‖ ೩‖
ತತ್ವತಸ್ಸರ್ವಮೇತನ್ನಃಪ್ರಬ್ರೂಹಿತ್ವಂಮಹಾಕಪೇ| ಶ್ರುತಾರ್ಥಾಶ್ಚಿಂತಯಿಷ್ಯಾಮೋಭೂಯಃಕಾರ್ಯವಿನಿಶ್ಚಯಂ ‖ ೪‖ ಯ
ಶ್ಚಾರ್ಥಸ್ತತ್ರವಕ್ತವ್ಯೋಗತೈರಸ್ಮಾಭಿರಾತ್ಮವಾನ್ | ರಕ್ಷಿತವ್ಯಂಚಯತ್ತತ್ರತದ್ಭವಾನ್ವ್ಯಾಕರೋತುನಃ‖ ೫ ‖ ಸನಿಯು
ಕ್ತಸ್ತತಸ್ತೇನಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟತನೂರುಹಃ | ಪ್ರಣಮ್ಯಶಿರಸಾದೇವ್ಯೈಸೀತಾಯೈ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ‖ ೬ ‖ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಮೇವಭವ
ತಾಂಮಹೇಂದ್ರಾಗ್ರಾತ್ಖಮಾಪ್ಲುತಃ | ಉದಧೇರ್ದಕ್ಷಿಣಂಪಾರಂ ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಸ್ಸಮಾಹಿತ ‖ ೭ ‖ ಗಚ್ಛತಶ್ಚಹಿಮೇಘೋ
ರಂವಿಘ್ನರೂಪಮಿವಾಭವತ್ | ಕಾಂಚನಂಶಿಖರಂದಿವ್ಯಂಪಶ್ಯಾಮಿಸುಮನೋಹರಂ ‖ ೮ ‖ ಸ್ಥಿತಂಪಂಥಾನಮಾವೃತ್ಯ ಮೇ
ನೇವಿಘ್ನಂಚತಂನಗಂ| ಉಪಸಂಗಮ್ಯತಂದಿವ್ಯಂಕಾಂಚನಂನಗಸತ್ತಮಂ ‖ ೯ ‖ ಕೃತಾಮೇಮನಸಾಬುದ್ಧಿರ್ಭೇತ್ತವ್ಯೋ
ಯಂಮಯೇತಿಚ| ಪ್ರಹತಂಚಮಯಾತಸ್ಯಲಾಂಗೂಲೇನಮಹಾಗಿರೇಃ ‖ ೧೦ ‖ ಶಿಖರಂಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶಂವ್ಯಶೀರ್ಯತಸಹಸ್ರ
ಧಾ| ವ್ಯವಸಾಯಂಚತಂಬುದ್ಧ್ವಾ ಸಹೋವಾಚಮಹಾಗಿರಿಃ ‖೧೧‖ಪುತ್ರೇತಿಮಧುರಾಂವಾಣೀಂಮನಃಪ್ರಹ್ಲಾದಯನ್ನಿವ|
ಪಿತೃವ್ಯಂಚಾಪಿಮಾಂವಿದ್ಧಿ ಸಖಾಯಂಮಾತರಿಶ್ವನಃ ‖ ೧೨‖ ಮೈನಾಕಮಿತಿವಿಖ್ಯಾತಂನಿವಸಂತಂಮಹೋದಧೌ| ಪಕ್ಷವಂ
ತಃಪುರಾಪುತ್ರಬಭೂವುಃಪರ್ವತೋತ್ತಮಾಃ‖ ೧೩ ‖ ಛಂದತಃಪೃಥಿವೀಂಚೇರುರ್ಬಾಧಮಾನಾಸ್ಸಮಂತತಃ | ಶ್ರುತ್ವಾನ
ಗಾನಾಂಚರಿತಂಮಹೇಂದ್ರಃಪಾಕಶಾಸನಃ ‖ ೧೪ ‖ ಚಿಚ್ಛೇದಭಗವಾನ್ಪಕ್ಷಾನ್ವಜ್ರೇಣೈಷಾಂಸಹಸ್ರಶಃ | ಅಹಂತುಮೋಕ್ಷಿ
ತಸ್ತಸ್ಮಾತ್ತವಪಿತ್ರಾಮಹಾತ್ಮನಾ ‖ ೧೫ ‖ ಮಾರುತೇನತದಾವತ್ಸ ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತೋಸ್ಮಿಮಹಾರ್ಣವೇ | ರಾಮಸ್ಯಚಮ
ಯಾಸಾಹ್ಯೇವರ್ತಿತವ್ಯಮರಿಂದಮ ‖ ೧೬ ‖ ರಾಮೋಧರ್ಮಭೃತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಮಹೇಂದ್ರಸಮವಿಕ್ರಮಃ | ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ
ವಚಸ್ತಸ್ಯಮೈನಾಕಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ‖ ೧೭ ‖ ಕಾರ್ಯಮಾವೇದ್ಯತುಗಿರೇರುದ್ಯತಂಚಮನೋಮಮ | ತೇನಚಾಹಮನುಜ್ಞಾ

ತ್ರೋವೈನಾಕೇನಮಹಾತ್ಮನಾ॥ ೧೮॥ ಸಚಾಪ್ಯಂತರ್ಹಿತಶ್ಶೈಲೋಮಾನುಷೇಣವಪುಷ್ಮತಾ। ಶರೀರೇಣಮಹಾಶೈಲಶ್ಶೈಲೇ
ನಚಮಹೋದಧೌ॥ ೧೯ ॥ ಉತ್ತಮಂಜವಮಾಸ್ಥಾಯಶೇಷಂಪಂಥಾನಮಾಸ್ಥಿತಃ। ತತೋಹಂಸುಚಿರಂಕಾಲಂವೇಗೇನಾಭ್ಯ ಗ
ಮಂಪಥಿ ॥೨೦॥ ತತಃಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂದೇವೀಂಸುರಸಾಂನಾಗಮಾತರಂ । ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯೇಸಾದೇವೀವಚನಂಮಾಮಭಾಷತ॥
೨೧ ॥ ಮಮಭಕ್ಷಃಪ್ರದಿಷ್ಟಸ್ತ್ವಮಮರೈರ್ಹರಿಸತ್ತಮ । ಅತಸ್ತ್ವಾಂಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿವಿಹಿತಸ್ತ್ವಂಚಿರಸ್ಯಮೇ ॥೨೨॥
ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸುರಸಯಾಪ್ರಾಂಜಲಿಃಪ್ರಣತಸ್ಥಿತಃ । ವಿವರ್ಣವದನೋಭೂತ್ವಾವಾಕ್ಯಂಚೇದಮುದೀರಯಂ॥೨೩ ॥ ಕ್ರ
ತೇರಾಘವಕಾರ್ಯೇಮಾಮೋಗತಂಭಕ್ಷಯದ್ರುತಂ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುತಾಂದೇವೀಂರಾಮಕಾರ್ಯಂನಿವೇದಿತಂ॥ ೨೪ ॥ ರಾಮೋ
ದಾಶರಥಿಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಪ್ರವಿಷ್ಟೋದಂಡಕಾವನಂ। ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಸೀತಯಾಚಪರಂತಪಃ ॥ ೨೫ ॥ ತಸ್ಯಸೀತಾ
ಹೃತಾಭಾರ್ಯಾರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ । ತಸ್ಯಾಸ್ಸಕಾಶಂದೂತೋಹಂ ಗಮಿಷ್ಯೇರಾಮಶಾಸನಾತ್ ॥ ೨೬ ॥ ಕರ್ತುಮರ್ಹ
ಸಿರಾಮಸ್ಯಸಾಹಾಯ್ಯಂವಿಷಯೇಸತಿ । ಅಥವಾಮೈಥಿಲೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಂಚಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾರಿಣಂ॥ ೨೭ ॥ ಆಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ
ತೇವಕ್ತ್ರಂಸತ್ಯಂಪ್ರತಿಶೃಣೋಮಿತೇ। ಏವಮುಕ್ತಾ ಮಯಾಸಾತು ಸುರಸಾಕಾಮರೂಪಿಣೀ ॥ ೨೮॥ ಅಬ್ರವೀನ್ನಾತಿವರ್ತೇ
ತಕಶ್ಚಿದೇಷವರೋಮಮ। ಏವಮುಕ್ತಸ್ಸುರಸಯಾದಶಯೋಜನಮಾಯತಃ ॥ ೨೯ ॥ ತತೋರ್ಧಗುಣವಿಸ್ತಾರೋ ಬಭೂವಾ
ಹಂಕ್ಷಣೇನತು । ಮಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪರ್ವತಾಕಾರಮಸಹ್ಯಮಚಲೋಪಮಾ॥೩೦॥ಚಕಾರಸುರಸಾವಕ್ತ್ರಂವಿಂಶ ದ್ಯೋಜನ
ಮಾಯತಂ । ಆಸ್ಯಪ್ರಮಾಣಾದಧಿಕಂತಸ್ಯಾಃಕಾಯಮಪೂರಯಂ ॥ ೩೧ ॥ ಮತ್ಪ್ರಮಾಣಾನುರೂಪಂಚವ್ಯಾದಿತಂತು
ಮುಖಂತಯಾ । ತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾವ್ಯಾದಿತಂಚಾಸ್ಯಂಹ್ರಸ್ವಂಹ್ಯಕರವಂವಪುಃ॥ ೩೨ ॥ ತಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇಚಪುನರ್ಬಭೂ
ವಾಂಗುಷ್ಠಮಾತ್ರಕಃ । ಅಭಿಪತ್ಯಾಶುತದ್ವಕ್ತ್ರಂನಿರ್ಗತೋಹಂತತಃಕ್ಷಣಾತ್ ॥೩೩ ॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಸುರಸಾದೇವೀಸ್ವೇನರೂ
ಪೇಣಮಾಂಪುನಃ । ಅರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯೈಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಚ್ಛಸೌಮ್ಯಯಥಾಸುಖಂ॥ ೩೪ ॥ ಸಮಾನಯಚವೈದೇಹೀಂರಾಘವೇಣ
ಮಹಾತ್ಮನಾ । ಸುಖೀಭವಮಹಾಬಾಹೋಪ್ರೀತಾಸ್ಮಿತವವಾನರ ॥ ೩೫ ॥ ತತೋಹಂಸಾಧುಸಾಧ್ವೀತಿಸರ್ವಭೂತೈಃಪ್ರ
ಶಂಸಿತಃ । ತತೋಂತರಿಕ್ಷಂವಿಪುಲಂ ಪ್ಲುತೋಹಂಗರುಡೋಯಥಾ॥ ೩೬ ॥ ಛಾಯಾಮೇನಿಗೃಹೀತಾಚನಚಪಶ್ಯಾಮಿಕಿಂಚ
ನ॥ ಸೋಹಂವಿಗತವೇಗಸ್ತುದಿಶೋದಶವಿಲೋಕಯನ್ ॥ ೩೭ ॥ ನಕಿಂಚಿತ್ತತ್ರಪಶ್ಯಾಮಿಯೇನಮೇಪಹೃತಾಗತಿಃ । ತತೋ
ಮೇಬುದ್ಧಿರುತ್ಪನ್ನಾಕಿನ್ನಾಮಗಗನೇಮಮ॥ ೩೮॥ ಈದೃಶೋವಿಘ್ನಉತ್ಪನ್ನೋರೂಪಂಯತ್ರನದೃಶ್ಯತೇ । ಅಧೋಭಾಗೇನ
ಮೇದೃಷ್ಟಿಶ್ಶೋಚತಾಪಾತಿತಾಮಯಾ॥ ೩೯ ॥ ತತೋದ್ರಾಕ್ಷಮಹಂಭೀಮಾಂರಾಕ್ಷಸೀಂಸಲಿಲೇಶಯಾಂ। ಪ್ರಹಸ್ಯಚಮಹಾ
ನಾದಮುಕ್ತೋಹಂಭೀಮಯಾತಯಾ॥ ೪೦ ॥ ಅವಸ್ಥಿತಮಸಂಭ್ರಾಂತಮಿದಂವಾಕ್ಯಮಶೋಭನಂ। ಕ್ವಾಸಿಗಂತಾಮಹಾ
ಕಾಯಕ್ಷುಧಿತಾಯಾಮಮೇಪ್ಸಿತಃ॥ ೪೧॥ ಭಕ್ಷಃಪ್ರೀಣಯಮೇದೇಹಂಚಿರಮಾಹಾರವರ್ಜಿತಂ। ಬಾಢಮಿತ್ಯೇವತಾಂವಾಣೀಂ
ಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾಮಹಂತತಃ ॥೪೨ ॥ ಆಸ್ಯಪ್ರಮಾಣಾದಧಿಕಂತಸ್ಯಾಃಕಾಯಮಪೂರಯಂ । ತಸ್ಯಾಶ್ಚಾಸ್ಯಂಮಹದ್ಭೀಮಂ
ವರ್ಧತೇಮಮಭಕ್ಷಣೇ॥ ೪೩॥ ನಚಮಾಂಸಾಧುಬುಬುಧೇಮಮವಾನಿಕೃತಂಕೃತಂ । ತತೋಹಂವಿಪುಲಂರೂಪಂಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯ
ನಿಮಿಷಾಂತರಾತ್ ॥ ೪೪ ॥ ತಸ್ಯಾಹೃದಯಮಾದಾಯಪ್ರಪತಾಮಿನಭಸ್ಸ್ಥಲಮ್ । ಸಾವಿಸೃಷ್ಟಭುಜಾಭೀಮಾ ಪಪಾತ
ಲವಣಾಂಭಸಿ ॥ ೪೫ ॥ ಮಯಾಪರ್ವತಸಂಕಾಶಾನಿಕೃತ್ತಹೃದಯಾಸತೀ । ಶೃಣೋಮಿಖಗತಾನಾಂಚಸಿದ್ಧಾನಾಂಚಾರಣೈ
ಸ್ಸಹ ॥೪೬ ॥ ರಾಕ್ಷಸೀಸಿಂಹಿಕಾಭೀಮಾಕ್ಷಿಪ್ರಂಹನುಮತಾಹತಾ । ತಾಂಹತ್ವಾಪುನರೇವಾಹಂಕೃತ್ಯಮಾತ್ಯಯಿಕಂಸ್ಮ
ರನ್ ॥ ೪೭ ॥ ಗತ್ವಾಚಾಹಂಮಹಧ್ವಾನಂಪಶ್ಯಾಮಿನಗಮಂಡಿತಂ । ದಕ್ಷಿಣಂತೀರಮುದಧೇರ್ಲಂಕಾಯತ್ರಚಸಾಪುರೀ ॥
೪೮ ॥ ಅಸ್ತಂದಿನಕರೇಯಾತೇರಕ್ಷಸಾಂನಿಲಯಂಪುರಂ । ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಹಮವಿಜ್ಞಾತೋರಕ್ಷೋಭಿರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮೈಃ॥ ೪೯ ॥
ತತ್ರಪ್ರವಿಶತಶ್ಚಾಪಿಕಲ್ಪಾಂತಘನಸನ್ನಿಭಾ । ಅಟ್ಟಹಾಸಂವಿಮುಂಚಂತೀ ನಾರೀಕಾಪ್ಯುತ್ಥಿತಾಪುರಃ ॥ ೫೦ ॥ ಜಿಘಾಂ
ಸಂತೀಂತತಸ್ತಾಂತುಜ್ವಲದಗ್ನಿ ಶಿರೋರುಹಾಂ । ಸವ್ಯಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರೇಣಪರಾಜಿತ್ಯಸುಭೈರವಾಮ್॥ ೫೧ ॥ ಪ್ರದೋಷ
ಕಾಲೇಪ್ರವಿಶಃ ಭೀತಯಾಹಂತಯೋದಿತಃ । ಅಹಂಲಂಕಾಪುರೀವೀರ ನಿರ್ಜಿತಾವಿಕ್ರಮೇಣತೇ॥ ೫೨ ॥ ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ವಿಜೀ
ತಾಸಿಸರ್ವರಕ್ಷಾಂಸ್ಯಶೇಷತಃ । ತತ್ರಾಹಂಸರ್ವರಾತ್ರಂತುವಿಚಿನ್ವನ್ಜನಕಾತ್ಮಜಾಮ್॥ ೫೩ ॥ ರಾವಣಾಂತಃಪುರಗತೋ
ನಚಾಪಶ್ಯಂಸುಮಧ್ಯಮಾಮ್। ತತಸ್ಸೀತಾಮಪಶ್ಯಂಸ್ತುರಾವಣಸ್ಯನಿವೇಶನೇ ॥ ೫೪ ॥ ಶೋಕಸಾಗರಮಾಸಾದ್ಯನಪಾರ
ಮುಪಲಕ್ಷಯೇ। ಶೋಚತಾಚಮಯಾದೃಷ್ಟಂಪ್ರಾಕಾರೇಣಸಮಾವೃತಮ್ ॥ ೫೫ ॥ ಕಾಂಚನೇನವಿಕೃಷ್ಟೇನಗೃಹೋಪವನ
ಮುತ್ತಮ್ । ಸಪ್ರಾಕಾರಮವಪ್ಲುತ್ಯಪಶ್ಯಾಮಿಬಹುಪಾದಪಮ್ ॥ ೫೬ ॥ ಅಶೋಕವನಿಕಾಮಧ್ಯೇಶಿಂಶುಪಾಪಾದಪೋಮ
ಹಾನ್ । ತಮಾರುಹ್ಯಚಪಶ್ಯಾಮಿ ಕಾಂಚನಂಕದಳೀವನಂ ॥ ೫೭ ॥ ಅದೂರೇಶಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷಾತ್ಪಶ್ಯಾಮಿವರವರ್ಣಿನೀಂ।
ಶ್ಯಾಮಾಂಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೀಮುಪವಾಸಕೃಶಾನನಾಂ ॥ ೫೮ ॥ ತದೇಕವಾಸಸ್ಸಂವೀತಾಂ ರಜೋಧ್ವಸ್ತಶಿರೋರುಹಾಂ ।

ಶೋಕಸಂತಾಪದೀನಾಂಗೀಂ ಸೀತಾಂ ಭರ್ತೃಹಿತೇ ಸ್ಥಿತಾಂ ॥೧೯॥ ರಾಕ್ಷಸೀಭಿರ್ವಿರೂಪಾಭಿಃ ಕ್ರೂರಾಭಿರಭಿಸಂವೃತಾಂ।
ಮಾಂಸಶೋಣಿತಭಕ್ಷಾಭಿರ್ವ್ಯಾಘ್ರೀಭಿರ್ಹರಿಣೀಮಿವ ॥೨೦॥ ಸಾ ಮಯಾ ರಾಕ್ಷಸೀಮಧ್ಯೇ ತರ್ಜ್ಯಮಾನಾ ಮುಹುರ್ಮು
ಹುಃ । ಏಕವೇಣೀಧರಾ ದೀನಾ ಭರ್ತೃಚಿಂತಾಪರಾಯಣಾ ॥೨೧॥ ಭೂಮಿಶಯ್ಯಾ ವಿವರ್ಣಾಂಗೀ ಪದ್ಮಿನೀವ ಹಿಮಾಗಮೇ।
ರಾವಣಾದ್ವಿನಿವೃತ್ತಾರ್ಥಾ ಮರ್ತವ್ಯಕೃತನಿಶ್ಚಯಾ ॥೨೨॥ ಕಥಂಚಿನ್ಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀ ತೂರ್ಣಮಾಸಾದಿತಾ ಮಯಾ। ತಾಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾದೃಶೀಂ ನಾರೀಂ ರಾಮಪತ್ನೀಂ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ ॥೨೩॥ ತತ್ರೈವ ಶಿಂಶಪಾವೃಕ್ಷೇ ಪಶ್ಯನ್ನಹಮವಸ್ಥಿತಃ। ತತೋ ಹಲಹ
ಲಾಶಬ್ದಂ ಕಾಂಚೀನೂಪುರಮಿಶ್ರಿತಂ ॥೨೪॥ ಶೃಣೋಮ್ಯಧಿಕಗಂಭೀರಂ ರಾವಣಸ್ಯ ನಿವೇಶನೇ। ತತೋಽಹಂ ಪರಮೋದ್ವಿಗ್ನಃ ಸ್ವರೂಪಂ
ಪ್ರತಿಸಂಹರನ್ ॥೨೫॥ ತತ್ರೈವ ಶಿಂಶಪಾವೃಕ್ಷೇ ಪಕ್ಷೀವ ಗಹನೇ ಸ್ಥಿತಃ। ತತೋ ರಾವಣದಾರಾಶ್ಚ ರಾವಣಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ ॥೨೬॥
ತಂ ದೇಶಂ ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾ ಯತ್ರ ಸೀತಾಭವತ್ಸ್ಥಿತಾ। ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾಥ ವರಾರೋಹಾ ಸೀತಾ ರಕ್ಷೋಮಹಾಬಲಂ ॥೨೭॥ ಸಂ
ಕುಚ್ಯೋರೂ ಸ್ತನೌ ಪೀನೌ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪರಿರಭ್ಯ ಚ । ಪ್ರಾವೇಪತ ವರಾರೋಹಾ ಪ್ರವಾತೇ ಕದಳೀ ಯಥಾ ॥೨೮॥ ವಿತ್ರ
ಸ್ತಾಂ ಪರಮೋದ್ವಿಗ್ನಾಂ ವೀಕ್ಷಮಾಣಾಂ ತತಸ್ತತಃ। ತ್ರಾಣಂ ಕಿಂಚಿದಪಶ್ಯಂತೀಂ ವೇಪಮಾನಾಂ ತಪಸ್ವಿನೀಂ ॥ ತಾಮುವಾಚ
ದಶಗ್ರೀವಃ ಸೀತಾಂ ಪರಮದುಃಖಿತಾಂ। ಅವಾಕ್ಛಿರಾಃ ಪ್ರಪತಿತೋ ಬಹುಮನ್ಯಸ್ವ ಮಾಮಿತಿ ॥೩೦॥ ಯದಿ ಚೇತ್ತ್ವಂ ತು ದ
ರ್ಪಾನ್ಮಾಂ ನಾಭಿನಂದಸಿ ಗರ್ವಿತೇ । ದ್ವೌ ಮಾಸಾವಂತರಂ ಸೀತೇ ಪಾಸ್ಯಾಮಿ ರುಧಿರಂ ತವ ॥೩೧॥ ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ವಚಸ್ತ
ಸ್ಯ ರಾವಣಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ । ಉವಾಚ ಪರಮಕ್ರುದ್ಧಾ ಸೀತಾ ವಚನಮುತ್ತಮಂ ॥೩೨॥ ರಾಕ್ಷಸಾಧಮ ರಾಮಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ
ಮಮಿತತೇಜಸಃ । ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲನಾಥಸ್ಯ ಸ್ನುಷಾಂ ದಶರಥಸ್ಯ ಚ ॥೩೩॥ ಅವಾಚ್ಯಂ ವದತೋ ಜಿಹ್ವಾ ಕಥಂ ನ ಪತಿತಾ ತವ ।
ಕಿಂಚಿದ್ವೀರ್ಯಂ ತವಾನಾರ್ಯ ಯೋ ಮಾಂ ಭರ್ತುರಸನ್ನಿಧೌ ॥೩೪॥ ಅಪಹೃತ್ಯಾಗತಃ ಪಾಪ ತೇನಾದೃಷ್ಟೋ ಮಹಾತ್ಮನಾ । ನ
ತ್ವಂ ರಾಮಸ್ಯ ಸದೃಶೋ ದಾಸ್ಯೇಽಪ್ಯಸ್ಯ ನ ಯುಜ್ಯಸೇ ॥೩೫॥ ಯಜ್ಞೀಯಃ ಸತ್ಯವಾದೀ ಚ ರಣಶ್ಲಾಘೀ ಚ ರಾಘವಃ । ಜಾನ
ಕ್ಯಾ ಪರುಷಂ ವಾಕ್ಯಮೇವಮುಕ್ತೋ ದಶಾನನಃ ॥೩೬॥ ಜಜ್ವಾಲ ಸಹಸಾ ಕೋಪಾಚ್ಚಿತಾಸ್ಥ ಇವ ಪಾವಕಃ। ವಿವೃತ್ಯ ನಯ
ನೇ ಕ್ರೂರೇ ಮುಷ್ಟಿಮುದ್ಯಮ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಂ ॥೩೭॥ ಮೈಥಿಲೀಂ ಹಂತುಮಾರಬ್ಧಃ ಸ್ತ್ರೀಭಿರ್ಹಾಹಾಕೃತಂ ತದಾ। ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ
ಮಧ್ಯಾತ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯ ತಸ್ಯ ಭಾರ್ಯಾ ದುರಾತ್ಮನಃ ॥೩೮॥ ವರಾ ಮಂಡೋದರೀ ನಾಮ ತಯಾ ಸ ಪ್ರತಿಷೇಧಿತಃ । ಉಕ್ತಶ್ಚ ಮ
ಧುರಾಂ ವಾಣೀಂ ತಯಾ ಸ ಮದನಾರ್ದಿತಃ ॥೩೯॥ ಸೀತಯಾ ತವ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಂ ಮಹೇಂದ್ರಸಮವಿಕ್ರಮ। ದೇವಗಂಧರ್ವಕನ್ಯಾ
ಭಿರ್ಯಕ್ಷಕನ್ಯಾಭಿರೇವ ಚ ॥೪೦॥ ಸಾರ್ಧಂ ಪ್ರಭೋ ರಮಸ್ವೇಹ ಸೀತಯಾ ಕಿಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ । ತತಸ್ತಾಭಿಸ್ಸಮೇತಾಭಿರ್ನಾರೀಭಿ
ಸ್ಸ ಮಹಾಬಲಃ ॥೪೧॥ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಸಹಸಾ ನೀತೋ ಭವನಂ ಸ್ವಂ ನಿಶಾಚರಃ । ಯಾತೇ ತಸ್ಮಿನ್ದಶಗ್ರೀವೇ ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋ ವಿ
ಕೃತಾನನಾಃ ॥೪೨॥ ಸೀತಾಂ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸಯಾಮಾಸುರ್ವಾಕ್ಯೈಃ ಕ್ರೂರೈಸ್ಸುದಾರುಣೈಃ । ತೃಣವದ್ಭಾಷಿತಂ ತಾಸಾಂ ಗಣ
ಯಾಮಾಸ ಜಾನಕೀ ॥೪೩॥ ಗರ್ಜಿತಂ ಚ ತದಾ ತಾಸಾಂ ಸೀತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನಿರರ್ಥಕಂ। ವೃಥಾಗರ್ಜಿತನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಾ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಃ ಪಿಶಿ
ತಾಶನಾಃ ॥೪೪॥ ರಾವಣಾಯ ಶಶಂಸುಸ್ತಾಃ ಸೀತಾಧ್ಯವಸಿತಂ ಮಹತ್। ತತಸ್ತಾಸ್ಸಹಿತಾಸ್ಸರ್ವಾ ನಿಹತಾಶಾ ನಿರುದ್ಯಮಾಃ ॥
೪೫ ॥ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸಮಂತಾತ್ತಾಂ ನಿದ್ರಾವಶಮುಪಾಗತಾಃ । ತಾಸು ಚೈವ ಪ್ರಸುಪ್ತಾಸು ಸೀತಾ ಭರ್ತೃಹಿತೇ ರತಾ ॥
೪೬ ॥ ವಿಲಪ್ಯ ಕರುಣಂ ದೀನಾ ಪ್ರಶುಶೋಚ ಸುದುಃಖಿತಾ । ತಾಸಾಂ ಮಧ್ಯಾತ್ಸಮುತ್ಥಾಯ ತ್ರಿಜಟಾ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥
೪೭ ॥ ಆತ್ಮಾನಂ ಖಾದತ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ನ ಸೀತಾ ವಿನಶಿಷ್ಯತಿ । ಜನಕಸ್ಯಾತ್ಮಜಾ ಸಾಧ್ವೀ ಸ್ನುಷಾ ದಶರಥಸ್ಯ ಚ ॥೪೮॥ ಸ್ವಪ್ನೋ ಹ್ಯ
ದ್ಯ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟೋ ದಾರುಣೋ ರೋಮಹರ್ಷಣಃ । ರಕ್ಷಸಾಂ ಚ ವಿನಾಶಾಯ ಭರ್ತುರಸ್ಯಾ ಜಯಾಯ ಚ ॥೪೯॥ ಅಲಮ
ಸ್ಮಾತ್ಪರಿತ್ರಾತುಂ ರಾಘವಾದ್ರಾಕ್ಷಸೀಗಣಂ। ಅಭಿಯಾಚಾಮ ವೈದೇಹೀಮೇತದ್ಧಿ ಮಮ ರೋಚತೇ ॥೫೦॥ ಯಸ್ಯಾ ಹ್ಯೇವಂವಿ
ಧಸ್ಸ್ವಪ್ನೋ ದುಃಖಿತಾಯಾಃ ಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ । ಸಾ ದುಃಖೈರ್ವಿವಿಧೈರ್ಮುಕ್ತಾ ಸುಖಮಾಪ್ನೋತ್ಯನುತ್ತಮಂ ॥೫೧॥ ಪ್ರಣಿಪಾತ
ಪ್ರಸನ್ನಾ ಹಿ ಮೈಥಿಲೀ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ। ತತಸ್ಸಾ ಹ್ರೀಮತೀ ಬಾಲಾ ಭರ್ತುರ್ವಿಜಯಹರ್ಷಿತಾ ॥ ಅವೋಚದ್ಯದಿ ತತ್ತಥ್ಯಂ ಭ
ವೇಯಂ ಶರಣಂ ಹಿ ವಃ। ತಾಂ ಚಾಹಂ ತಾದೃಶೀಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೀತಾಯಾ ದಾರುಣಾಂ ದಶಾಂ ॥೫೩॥ ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ವಿಕ್ರಾಂತೋ ನ ಚ
ಮೇ ನಿರ್ವೃತಂ ಮನಃ। ಸಂಭಾಷಣಾರ್ಥಂ ಚ ಮಯಾ ಜಾನಕ್ಯಾಶ್ಚಿಂತಿತೋ ವಿಧಿಃ ॥೫೪॥ ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂ ಹಿ ವಂಶಸ್ತು ತತೋ
ಮಮ ಪುರಸ್ಕೃತಃ। ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ಗದಿತಾಂ ವಾಚಂ ರಾಜರ್ಷಿಗಣಪೂಜಿತಾಂ ॥೫೫॥ ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ಮಾಂ ದೇವೀ ಬಾಷ್ಪೈಃ ಪಿ
ಹಿತಲೋಚನಾ। ಕಸ್ತ್ವಂ ಕೇನ ಕಥಂ ಚೇಹ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಾನರಪುಂಗವ ॥೫೬॥ ಕಾ ಚ ರಾಮೇಣ ತೇ ಪ್ರೀತಿಸ್ತನ್ಮೇ ಶಂಸಿತುಮರ್ಹಸಿ।
ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಹ್ಯಹಮಪ್ಯಬ್ರುವಂ ವಚಃ ॥೫೭॥ ದೇವಿ ರಾಮಸ್ಯ ಭರ್ತುಸ್ತೇ ಸಹಾಯೋ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ। ಸುಗ್ರೀ
ವೋ ನಾಮ ವಿಕ್ರಾಂತೋ ವಾನರೇಂದ್ರೋ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೫೮॥ ತಸ್ಯ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ ಭೃತ್ಯಂ ತ್ವಂ ಹನುಮಂತಮಿಹಾಗತಂ। ಭರ್ತ್ರಾ
ಹಂ ಪ್ರೇಷಿತಸ್ತುಭ್ಯಂ ರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ ॥೫೯॥ ಇದಂ ಚ ಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ದಾಶರಥಿಸ್ಸ್ವಯಂ। ಅಂಗುಳೀಯ

ಮಭಿಜ್ಞಾನಮದಾತ್ತಥ್ಯಂ ಮನಸ್ವಿನಿ ॥ ೧೦೦ ॥ ತದಿಚ್ಛಾಮಿ ತ್ವಯಾಜ್ಞಪ್ತಂ ದೇವಿ ಕಿಂಕರವಾಣ್ಯಹಂ । ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಯೋಃ ಪಾರ್ಶ್ವಂ ನಯಾಮಿ ತ್ವಾಂ ಕಿಮುತ್ತರಂ ॥ ೧೦೧ ॥ ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ವಿದಿತ್ವಾ ಚ ಸೀತಾ ಜನಕನಂದಿನೀ । ಆಹ ರಾವಣ
ಮುತ್ಸಾದ್ಯ ರಾಘವೋ ಮಾಂ ನಯತ್ವಿತಿ ॥ ೧೦೨ ॥ ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ದೇವೀಮಹಮಾರ್ಯಾಮನಿಂದಿತಾಂ । ರಾಘವಸ್ಯ ಮ
ನೋಹ್ಲಾದಮಭಿಜ್ಞಾನಮಯಾಚಿಷಂ ॥ ೧೦೩ ॥ ಅಥ ಮಾಮಬ್ರವೀತ್ಸೀತಾ ಗೃಹ್ಯತಾಮಯಮುತ್ತಮಃ । ಮಣಿರ್ಯೇನ ಮಹಾ
ಬಾಹೂ ರಾಮಸ್ತ್ವಾಂ ಬಹುಮನ್ಯತೇ ॥ ೧೦೪ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತು ವರಾರೋಹಾ ಮಣಿಪ್ರವರಮದ್ಭುತಂ । ಪ್ರಾಯಚ್ಛತ್ಪ
ರಮೋದ್ವಿಗ್ನಾ ವಾಚಾ ಮಾಂ ಸಂದಿದೇಶ ಹ ॥ ೧೦೫ ॥ ತತಸ್ತಸ್ಯೈ ಪ್ರಣಮ್ಯಾಹಂ ರಾಜಪುತ್ರ್ಯೈ ಸಮಾಹಿತಃ । ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ
ಪರಿಕ್ರಾಮಮಿಹಾಭ್ಯುದ್ಗತಮಾನಸಃ ॥ ೧೦೬ ॥ ಉಕ್ತೋಹಂ ಪುನರೇವೇದಂ ನಿಶ್ಚಿತ್ಯ ಮನಸಾ ತಯಾ । ಹನುಮನ್ಮಮ ವೃತ್ತಾಂ
ತಂ ವಕ್ತುಮರ್ಹಸಿ ರಾಘವೇ ॥ ೧೦೭ ॥ ಯಥಾ ಶ್ರುತ್ವೈವ ನಚಿರಾತ್ತಾವುಭೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಸುಗ್ರೀವಸಹಿತೌ ವೀರಾವುಪೇ
ಯಾತಾಂ ತಥಾ ಕುರು ॥ ೧೦೮ ॥ ಯದ್ಯನ್ಯಥಾ ಭವೇದೇತದ್ದ್ವೌ ಮಾಸೌ ಜೀವಿತಂ ಮಮ । ನ ಮಾಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯತಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋ ಮ್ರಿಯೇ
ಸಾಹಮನಾಥವತ್ ॥ ೧೦೯ ॥ ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ಕರುಣಂ ವಾಕ್ಯಂ ಕ್ರೋಧೋ ಮಾಮಭ್ಯವರ್ತತ । ಉತ್ತರಂ ಚ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಂ ಕಾ
ರ್ಯಶೇಷಮನಂತರಂ ॥ ೧೧೦ ॥ ತತೋವರ್ಧತ ಮೇ ಕಾಯಸ್ತದಾ ಪರ್ವತಸನ್ನಿಭಃ । ಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷೀ ವನಂ ತಚ್ಚ ವಿನಾಶಯಿತು
ಮಾರಭೇ ॥ ೧೧೧ ॥ ತದ್ಭಗ್ನಂ ವನಷಂಡಂ ತು ಭ್ರಾಂತತ್ರಸ್ತಮೃಗದ್ವಿಜಂ । ಪ್ರತಿಬುದ್ಧಾ ನಿರೀಕ್ಷಂತೇ ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋ ವಿಕೃತಾನ
ನಾಃ ॥ ೧೧೨ ॥ ಮಾಂ ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವನೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಸಮಾಗಮ್ಯ ತತಸ್ತತಃ । ತಾಸ್ಸಮಭ್ಯಾಗತಾಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ರಾವಣಾಯಾಚಚ
ಕ್ಷಿರೇ ॥ ೧೧೩ ॥ ರಾಜನ್ವನಮಿದಂ ದುರ್ಗಂ ತವ ಭಗ್ನಂ ದುರಾತ್ಮನಾ । ವಾನರೇಣ ಹ್ಯವಿಜ್ಞಾಯ ತವ ವೀರ್ಯಂ ಮಹಾಬಲ ॥ ೧೧೪ ॥
ದುರ್ಬುದ್ಧೇಸ್ತಸ್ಯ ರಾಜೇಂದ್ರ ತವ ವಿಪ್ರಿಯಕಾರಿಣಃ । ವಧಮಾಜ್ಞಾಪಯ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಯಥಾಸೌ ವಿಲಯಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥ ೧೧೫ ॥ ತ
ಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣ ವಿಸೃಷ್ಟಾ ಭೃಶದುರ್ಜಯಾಃ । ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಕಿಂಕರಾ ನಾಮ ರಾವಣಸ್ಯ ಮನೋನುಗಾಃ ॥ ೧೧೬
ತೇಷಾಮಶೀತಿಸಾಹಸ್ರಂ ಶೂಲಮುದ್ಗರಪಾಣಿನಾಂ । ಮಯಾ ತಸ್ಮಿನ್ವನೋದ್ದೇಶೇ ಪರಿಘೇಣ ನಿಷೂದಿತಂ ॥ ೧೧೭ ॥ ತೇಷಾಂ
ತು ಹತಶೇಷಾ ಯೇ ತೇ ಗತ್ವಾ ಲಘುವಿಕ್ರಮಾಃ । ನಿಹತಂ ಚ ಮಹತ್ಸೈನ್ಯಂ ರಾವಣಾಯಾಚಚಕ್ಷಿರೇ ॥ ೧೧೮ ॥ ತತೋ ಮೇ ಬುದ್ಧಿ
ರುತ್ಪನ್ನಾ ಚೈತ್ಯಪ್ರಾಸಾದಮಾಕ್ರಮಂ । ತತ್ರಸ್ಥಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಹತ್ವಾ ಶತಂ ಸ್ತಂಭೇನ ವೈ ಪುನಃ ॥ ೧೧೯ ॥ ಲಲಾಮಭೂ
ತೋ ಲಂಕಾಯಾಃ ಸ ವೈ ವಿಧ್ವಂಸಿತೋ ಮಯಾ । ತತಃ ಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯ ಸುತಂ ಜಂಬುಮಾಲಿನಮಾದಿಶತ್ ॥ ೧೨೦ ॥ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಬ
ಹುಭಿಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಘೋರರೂಪೈರ್ಭಯಾನಕೈಃ । ತಮಹಂ ಬಲಸಂಪನ್ನಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ರಣಕೋವಿದಂ ॥ ೧೨೧ ॥ ಪರಿಘೇಣಾ
ತಿಘೋರೇಣ ಸೂದಯಾಮಿ ಸಹಾನುಗಂ । ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ತು ಮಂತ್ರಿಪುತ್ರಾನ್ಮಹಾಬಲಾನ್ ॥ ೧೨೨ ॥ ಪದಾತಿಬ
ಲಸಂಪನ್ನಾನ್ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ರಾವಣಃ । ಪರಿಘೇಣೈವ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ನಯಾಮಿ ಯಮಸಾದನಂ ॥ ೧೨೩ ॥ ಮಂತ್ರಿಪು
ತ್ರಾನ್ಹತಾಂಶ್ಚ್ರುತ್ವಾ ಸಮರೇ ಲಘುವಿಕ್ರಮಾನ್ । ಪಂಚ ಸೇನಾಗ್ರಗಾಂಛೂರಾನ್ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ರಾವಣಃ ॥ ೧೨೪ ॥
ತಾನಹಂ ಸಹಸೈನ್ಯಾನ್ವೈ ಸರ್ವಾನೇವಾಭ್ಯಸೂದಯಂ । ತತಃ ಪುನರ್ದಶಗ್ರೀವಃ ಪುತ್ರಮಕ್ಷಂ ಮಹಾಬಲಂ ॥ ೧೨೫ ॥ ಬ
ಹುಭೀ ರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ರಾವಣಃ । ತಂ ತು ಮಂದೋದರೀಪುತ್ರಂ ಕುಮಾರಂ ರಣಪಂಡಿತಂ ॥ ಸಹಸಾ ಖಂ ಸ
ಮುತ್ಕ್ರಾಂತಂ ಪಾದಯೋಶ್ಚ ಗೃಹೀತವಾನ್ । ಚರ್ಮಾಸಿನಂ ಶತಗುಣಂ ಭ್ರಾಮಯಿತ್ವಾ ವ್ಯಪೇಷಯಂ ॥ ೧೨೭ ॥ ತಮಕ್ಷಮಾ
ಗತಂ ಭಗ್ನಂ ನಿಶಮ್ಯ ಸ ದಶಾನನಃ । ತತ ಇಂದ್ರಜಿತಂ ನಾಮ ದ್ವಿತೀಯಂ ರಾವಣಸ್ಸುತಂ ॥ ೧೨೮ ॥ ವ್ಯಾದಿದೇಶ ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ
ಬಲಿನಂ ಯುದ್ಧದುರ್ಮದಂ । ತಚ್ಚಾಪ್ಯಹಂ ಬಲಂ ಸರ್ವಂ ತಂ ಚ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಂ ॥ ೧೨೯ ॥ ನಷ್ಟೌಜಸಂ ರಣೇ ಕೃತ್ವಾ ಪ
ರಂ ಹರ್ಷಮುಪಾಗಮಂ ಮಹತಾಪಿ ಮಹಾಬಾಹುಃ ಪ್ರತ್ಯಯೇನ ಮಹಾಬಲಃ ॥ ೧೩೦ ॥ ಪ್ರೇಷಿತೋ ರಾವಣೇನೈವ ಸಹ
ವೀರೈರ್ಮದೋತ್ಕಟೈಃ । ಸೋವಿಷಹ್ಯಂ ಹಿ ಮಾಂ ಬುದ್ಧ್ವಾ ಸ್ವಬಲಂ ಚಾವಮರ್ದಿತಂ ॥ ೧೩೧ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣಾಸ್ತ್ರೇಣ ಸ ತು
ಮಾಂ ಪ್ರಾಬಧ್ನಾಚ್ಚಾತಿವೇಗಿತಃ । ರಜ್ಜುಭಿಶ್ಚಾಭಿಬಧ್ನಂತಿ ತತೋ ಮಾಂ ತತ್ರ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ೧೩೨ ॥ ರಾವಣಸ್ಯ ಸಮೀಪಂ ಚ
ಗೃಹೀತ್ವಾ ಮಾಮುಪಾನಯನ್ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಂಭಾಷಿತಶ್ಚಾಹಂ ರಾವಣೇನ ದುರಾತ್ಮನಾ ॥ ೧೩೩ ॥ ಪೃಷ್ಟಶ್ಚ ಲಂಕಾಗಮನಂ
ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ತಂ ವಧಂ । ತತ್ಸರ್ವಂ ಚ ಮಯಾ ತತ್ರ ಸೀತಾರ್ಥಮಿತಿ ಜಲ್ಪಿತಂ ॥ ೧೩೪ ॥ ಅಸ್ಯಾಹಂ ದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷೀ ಪ್ರಾ
ಪ್ತಸ್ತ್ವದ್ಭವನಂ ವಿಭೋ । ಮಾರುತಸ್ಯೌರಸಃ ಪುತ್ರೋ ವಾನರೋ ಹನುಮಾನಹಂ ॥ ೧೩೫ ॥ ರಾಮದೂತಂ ಚ ಮಾಂ ವಿದ್ಧಿ
ಸುಗ್ರೀವಸಚಿವಂ ಕಪಿಂ । ಸೋಹಂ ದೂತ್ಯೇನ ರಾಮಸ್ಯ ತ್ವತ್ಸಕಾಶಮಿಹಾಗತಃ ॥ ೧೩೬ ॥ ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸ ತ್ವಾಂ
ಕುಶಲಮಬ್ರವೀತ್ । ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಸಹಿತಂ ಹಿತಂ ಪಥ್ಯಮುವಾಚ ಚ ॥ ೧೩೭ ॥ ವಸತೋ ಋಶ್ಯಮೂಕೇ ಮೇ ಪರ್ವತೇ
ವಿಪುಲದ್ರುಮೇ । ರಾಘವೋ ರಣವಿಕ್ರಾಂತೋ ಮಿತ್ರತ್ವಂ ಸಮುಪಾಗತಃ ॥ ೧೩೮ ॥ ತೇನ ಮೇ ಕಥಿತಂ ರಾಜ್ಞಾ ಭಾರ್ಯಾ ಮೇ ರಕ್ಷಸಾ
ಹೃತಾ । ತತ್ರ ಸಾಹಾಯ್ಯಮಸ್ಮಾಕಂ ಕಾರ್ಯಂ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ತ್ವಯಾ ॥ ೧೩೯ ॥ ಮಯಾ ಚ ಕಥಿತಂ ತಸ್ಮೈ ವಾಲಿನ

ಪ್ರತಿ| ತತ್ರಸಾಹಾಯ್ಯಹೇತೋರ್ಮೇಸಮಯಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ||೧೪೦|| ವಾಲಿನಾಹೃತರಾಜ್ಯೇನಸುಗ್ರೀವೇಣಮಹಾಪ್ರಭುಃ|
ಚಕ್ರೇಗ್ನಿಸಾಕ್ಷಿಕಂಸಖ್ಯಂರಾಘವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ || ೧೪೧ || ತೇನವಾಲಿನಮುತ್ಪಾಟ್ಯಶರೇಣೈಕೇನಸಂಯುಗೇ|ವಾನರಾಣಾಂ
ಮಹಾರಾಜಃಕೃತಸ್ಸಪ್ಲವತಾಂಪ್ರಭುಃ || ೧೪೨ || ತಸ್ಯಸಾಹಾಯ್ಯಮಸ್ಮಾಭಿಃ ಕಾರ್ಯಂಸರ್ವಾತ್ಮನಾತ್ವಿಹ | ತೇನಪ್ರ
ಸ್ಥಾಪಿತಸ್ತುಭ್ಯಂಸಮೀಪಮಿಹಧರ್ಮತಃ || ೧೪೩ || ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾನೀಯತಾಂಸೀತಾದೀಯತಾಂರಾಘವಾಯಚ | ಯಾವನ್ನ
ಹರಯೋವೀರಾವಿಧಮಂತಿಬಲಂತವ || ೧೪೪|| ವಾನರಾಣಾಂಪ್ರಭಾವೋಹಿ ನಕೇನವಿದಿತಃಪುರಾ| ದೇವತಾನಾಂಸಕಾಶಂಚ
ಯೇಗಚ್ಛಂತಿನಿಮಂತ್ರಿತಾಃ || ೧೪೫ || ಇತಿವಾನರರಾಜಸ್ತ್ವಾಮಾಹೇತ್ಯಭಿಹಿತೋಮಯಾ | ಮಾಮೈಕ್ಷತತತಃಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚ
ಕ್ಷುಷಾಪ್ರದಹನ್ನಿವ|| ೧೪೬ || ತೇನವಧ್ಯೋಹಮಾಜ್ಞಪ್ತೋ ರಕ್ಷಸಾರೌದ್ರಕರ್ಮಣಾ | ಮತ್ಪ್ರಭಾವಮವಿಜ್ಞಾಯರಾವ
ಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ|| ೧೪೭ || ತತೋವಿಭೀಷಣೋನಾಮತಸ್ಯಭ್ರಾತಾಮಹಾಮತಿಃ| ತೇನರಾಕ್ಷಸರಾಜೋಸೌಯಾಚಿತೋಮ
ಮಕಾರಣಾತ್ || ೧೪೮|| ನೈವಂರಾಕ್ಷಸಶಾರ್ದೂಲತ್ಯಜ್ಯತಾಮೇಷನಿಶ್ಚಯಃ | ರಾಜಶಾಸ್ತ್ರವ್ಯಪೇತೋಹಿಮಾರ್ಗಸ್ಸಂಸೇ
ವ್ಯತೇತ್ವಯಾ || ೧೪೯|| ದೂತವಧ್ಯಾನದೃಷ್ಟಾಹಿರಾಜಶಾಸ್ತ್ರೇಷುರಾಕ್ಷಸ | ದೂತೇನವೇದಿತವ್ಯಂಚಯಥಾರ್ಥಂಹಿತವಾದಿ
ನಾ || ೧೫೦ || ಸುಮಹತ್ಯಪರಾಧೇಪಿದೂತಸ್ಯಾತುಲವಿಕ್ರಮ| ವಿರೂಪಕರಣಂದೃಷ್ಟಂನವಧೋಸ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರತಃ||೧೫೧||
ವಿಭೀಷಣೇನೈವಮುಕ್ತೋರಾವಣಸ್ಸಂದಿದೇಶತಾನ್ | ರಾಕ್ಷಸಾನೇತದೇವಾಸ್ಯಲಾಂಗೂಲಂದಹ್ಯತಾಮಿತಿ || ೧೫೨ ||ತತಸ್ತ
ಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ಮಮಪುಚ್ಛಂಸಮಂತತಃ | ವೇಷ್ಟಿತಂಶಣವಲ್ಕೈಶ್ಚ ಜೀರ್ಣೈಃಕಾರ್ಪಾಸಜೈಃಪಟೈಃ||೧೫೩ || ರಾಕ್ಷ
ಸಾಸ್ಸಿದ್ಧಸನ್ನಾಹಾಸ್ತತಸ್ತೇಚಂಡವಿಕ್ರಮಾಃ | ತದಾದಹ್ಯಂತಮೇಪುಚ್ಛಂನಿಘ್ನಂತಃಕಾಷ್ಠಮುಷ್ಟಿಭಿಃ || ೧೫೪ || ಬದ್ಧಸ್ಯ
ಬಹುಭಿಃಪಾಶೈಃ ರ್ಯಂತ್ರಿತಸ್ಯಚರಾಕ್ಷಸೈಃ| ತತಸ್ತೇರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಶೂರಾಬದ್ಧಂಮಾಮಗ್ನಿಸಂವೃತಂ || ೧೫೫ || ಅಘೋಷ
ಯನ್ರಾಜಮಾರ್ಗೇನಗರದ್ವಾರಮಾಗತಾಃ | ತತೋಹಂಸುಮಹದ್ರೂಪಂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ಯಪುನರಾತ್ಮನಃ || ೧೫೬|| ವಿಮೋಚಯಿ
ತ್ವಾತಂಬಂಧಂ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಸ್ಥಿತಃಪುನಃ | ಆಯಸಂಪರಿಘಂಗೃಹ್ಯತಾನಿರಕ್ಷಾಂಸ್ಯಸೂದಯಂ || ೧೫೭ || ತತಸ್ತನ್ನಗರ
ದ್ವಾರಂವೇಗೇನಾಪ್ಲುತವಾನಹಂ|ಪುಚ್ಛೇನಚಪ್ರದೀಪ್ತೇನತಾಂಪುರೀಂಸಾಟ್ಟಗೋಪುರಾಂ||ದಹಾಮ್ಯಹಮಸಂಭ್ರಾಂತೋಯು
ಗಾಂತಾಗ್ನಿರಿವಪ್ರಜಾಃ | ವಿನಷ್ಟಾಜಾನಕೀವ್ಯಕ್ತಂನಹ್ಯದಗ್ಧಃಪ್ರದೃಶ್ಯತೇ || ಲಂಕಾಯಾಂಕಶ್ಚಿದುದ್ದೇಶಸ್ಸರ್ವಾಭಸ್ಮೀ
ಕೃತಾಪುರೀ | ದಹತಾಚಮಯಾಲಂಕಾಂದಗ್ಧಾಸೀತಾನಸಂಶಯಃ|| ರಾಮಸ್ಯಹಿಮಹತ್ಕಾರ್ಯಂಮಯೇದಂವಿತಥೀಕೃತಂ|ಇ
ತಿಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟಶ್ಚಿಂತಾಮಹಮುಪಾಗತಃ||ಅಥಾಹಂವಾಚಮಶ್ರೌಷಂಚಾರಣಾನಾಂಶುಭಾಕ್ಷರಾಂ|ಜಾನಕೀನಚದಗ್ಧೇ
ತಿವಿಸ್ಮಯೋದಂತಭಾಷಿತಾಂ || ತತೋಮೇಬುದ್ಧಿರುತ್ಪನ್ನಾಶ್ರುತ್ವಾತಾಮದ್ಭುತಾಂಗಿರಂ | ಅದಗ್ಧಾಜಾನಕೀತ್ಯೇವನಿಮಿ
ತ್ತೈಶ್ಚೋಪಲಕ್ಷಿತಾ || ದೀಪ್ಯಮಾನೇತುಲಾಂಗೂಲೇನಮಾಂದಹತಿಪಾವಕಃ | ಹೃದಯಂಚಪ್ರಹೃಷ್ಟಂಮೇ ವಾತಾಸ್ಸುರ
ಭಿಗಂಧಿನಃ || ತೈರ್ನಿಮಿತ್ತೈಶ್ಚದೃಷ್ಟಾರ್ಥೈಃಕಾರಣೈಶ್ಚಮಹಾಗುಣೈಃ | ಋಷಿವಾಕ್ಯೈಶ್ಚಸಿದ್ಧಾರ್ಥೈರಭವಂಹೃಷ್ಟ
ಮಾನಸಃ || ಪುನರ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಚವೈದೇಹೀಂವಿಸೃಷ್ಟಶ್ಚತಯಾಪುನಃ | ತತಃಪರ್ವತಮಾಸಾದ್ಯ ತತ್ರಾರಿಷ್ಟಮಹಂ ಪುನಃ||
ಪ್ರತಿಪ್ಲವನಮಾರೇಭೇಯುಷ್ಮದ್ದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಯಾ | ತತಃಪವನಚಂದ್ರಾರ್ಕಸಿದ್ಧಗಂಧರ್ವಸೇವಿತಂ || ಪಂಥಾನಮಹ
ಮಾಕ್ರಮ್ಯಭವತೋದೃಷ್ಟವಾನಿಹ | ರಾಘವಸ್ಯಪ್ರಭಾವೇನಭವತಾಂಚೈವತೇಜಸಾ ||, ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಚಕಾರ್ಯಾರ್ಥಂ
ಮಯಾಸರ್ವಮನುಷ್ಠಿತಂ| ಏತತ್ಸರ್ವಂಮಯಾತತ್ರಯಥಾವದುಪಪಾದಿತಂ || ಅತ್ರಯನ್ನಕೃತಂಶೇಷಂತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ರಿಯ
ತಾಮಿತಿ|| ೧೭೦|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ- ಅಷ್ಟಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ. ... ...||

ಏತದಾಖ್ಯಾಯತತ್ಸರ್ವಂ ಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ| ಭೂಯಸ್ಸಮುಪಚಕ್ರಾಮ ವಚನಂವಕ್ತುಮುತ್ತರಂ ||೧||
ಸಫಲೋರಾಘವೋದ್ಯೋಗಸ್ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಚಸಂಭ್ರಮಃ|ಶೀಲಮಾಸಾದ್ಯಸೀತಾಯಾ ಮಮಚಪ್ರವಣಂಮನಃ ||೨|| ತಪಸಾ
ಧಾರಯೇಲ್ಲೋಕಾನ್ಕ್ರುದ್ಧೋವಾನಿರ್ದಹೇದಪಿ|ಸರ್ವಥಾತಿಪ್ರವೃದ್ಧೋಸೌ ರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ||೩|| ತಸ್ಯತಾಂಸ್ಪೃ
ಶತೋಗಾತ್ರಂ ತಪಸಾನವಿನಾಶಿತಂ| ನತದಗ್ನಿಶಿಖಾಕುರ್ಯಾತ್ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟಾಪಾಣಿನಾಸತೀ || ೪ || ಜನಕಸ್ಯಾತ್ಮಜಾಕುರ್ಯಾ
ದ್ಯತ್ಕ್ರೋಧಕಲುಷೀಕೃತಾ|ಜಾಂಬವತ್ಪ್ರಮುಖಾನ್ಸರ್ವಾನನುಜ್ಞಾಪ್ಯಮಹಾಹರೀನ್ ||೫|| ಅಸ್ಮಿನ್ನೇವಂಗತೇಕಾರ್ಯೇಭವತಾಂ
ಚನಿವೇದಿತೇ| ನ್ಯಾಯ್ಯಂಸ್ಮಸಹವೈದೇಹ್ಯಾ ದ್ರಷ್ಟುಂತೌಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜೌ ||೬||ಅಹಮೇಕೋಪಿಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಸರಾಕ್ಷಸಗಣಾಂ
ಪುರೀಂ| ತಾಂಲಂಕಾಂತರಸಾಹಂತುಂ ರಾವಣಂಚಮಹಾಬಲಂ || ೭ || ಕಿಂಪುನಸ್ಸಹಿತೋವೀರೈರ್ಬಲವದ್ಭಿಃಕೃತಾತ್ಮಭಿಃ|
ಕೃತಾಸ್ತ್ರೈಃಪ್ಲವಗೈಶ್ಶೂರೈರ್ಬಲವದ್ಭಿರ್ಜಯೈಷಿಭಿಃ ||೮ || ಅಹಂತುರಾವಣಂಯುದ್ಧೇಸಸೈನ್ಯಂಸಪುರಸ್ಸರಂ | ಸಹಪು
ತ್ರಂವಧಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಹೋದರಯುತಂಯುಧಿ ||೯|| ಬ್ರಾಹ್ಮಮೈಂದ್ರಂಚರೌದ್ರಂಚ ವಾಯವ್ಯಂವಾರುಣಂತಥಾ| ಯದಿಶಕ್ರ
ಜಿತೋಸ್ತ್ರಾಣಿ ದುರ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಾಣಿಸಂಯುಗೇ ||೧೦|| ತಾನ್ಯಹಂವಿಧಮಿಷ್ಯಾಮಿ ನಿಹನಿಷ್ಯಾಮಿರಾಕ್ಷಸಾನ್ | ಭವತಾಮಭ್ಯನು

ಜ್ಞಾತೋ ವಿಕ್ರಮೋಮೇರುಣಾದ್ಧಿತಂ ||೧೧|| ಮಯಾತುಲಾವಿಸೃಷ್ಟಾಹಿ ಶೈಲವೃಷ್ಟಿರ್ನಿರಂತರಾ | ದೇವಾನಪಿರಣೇಹನ್ಯಾತ್ಕಿಂ
ಪುನಸ್ತಾನ್ನಿಶಾಚರಾನ್ ||೧೨||ಸಾಗರೋಪ್ಯತಿಯಾದ್ವೇಲಾಂ ಮಂದರಃಪ್ರಚಲೇದಪಿ| ನಜಾಂಬವಂತಂಸಮರೇ ಕಂಪಯೇದರಿ
ವಾಹಿನೀ ||೧೩||ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಸಂಘಾನಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾಯೇಚಪೂರ್ವಕಾಃ|ಅಲಮೇಕೋವಿನಾಶಾಯ ವೀರೋವಾಲಿಸುತಃಕಪಿಃ||
ಪನಸಸ್ಯೋರುವೇಗೇನ ನೀಲಸ್ಯಚಮಹಾತ್ಮನಃ|ಮಂದರೋಪ್ಯವಶೀರ್ಯೇತಕಿಂಪುನರ್ಯುಧಿರಾಕ್ಷಸಾಃ ||೧೪|| ಸದೇವಾಸುರಯ
ಕ್ಷೇಷು ಗಂಧರ್ವೋರಗಪಕ್ಷಿಷು| ಮೈಂದಸ್ಯಪ್ರತಿಯೋದ್ಧಾರಂ ಶಂಸತದ್ವಿವಿದಸ್ಯವಾ || ೧೫ || ಅಶ್ವಿಪುತ್ರೌಮಹಾಭಾಗಾ
ವೇತೌಪ್ಲವಗಸತ್ತಮೌ| ಏತಯೋಃಪ್ರತಿಯೋದ್ಧಾರಂ ನಪಶ್ಯಾಮಿರಣಾಜಿರೇ ||೧೬|| ಪಿತಾಮಹವರೋತ್ಸೇಕಾತ್ಪರಮಂದ
ರ್ಪಮಾಸ್ಥಿತೌ| ಅಮೃತಪ್ರಾಶಿನಾವೇತೌ ಸರ್ವವಾನರಸತ್ತಮೌ ||೧೭|| ಅಶ್ವಿನೋರ್ಮಾನನಾರ್ಥಂಹಿ ಸರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮ
ಹಃ| ಸರ್ವಾವಧ್ಯತ್ವಮತುಲಮನಯೋರ್ದತ್ತವಾನ್ಪುರಾ || ೧೮ || ವರೋತ್ಸೇಕೇನಮತ್ತೌಚ ಪ್ರಮಥ್ಯಮಹತೀಂಚಮೂಂ|
ಸುರಾಣಾಮಮೃತಂವೀರೌ ಪೀತವಂತೌಪ್ಲವಂಗಮೌ ||೧೯|| ಏತಾವೇವಹಿಸಂಕ್ರುದ್ಧೌ ಸವಾಜಿರಥಕುಂಜರಾಂ| ಲಂ
ಕಾಂನಾಶಯಿತುಂಶಕ್ತೌ ಸರ್ವೇತಿಷ್ಠಂತುವಾನರಾಃ ||೨೦|| ಮಯೈವನಿಹತಾಲಂಕಾ ದಗ್ಧಾಭಸ್ಮೀಕೃತಾಪುನಃ|ರಾಜಮಾರ್ಗೇ
ಷುಸರ್ವತ್ರ ನಾಮವಿಶ್ರಾವಿತಂಮಯಾ ||೨೧|| ಜಯತ್ಯತಿಬಲೋರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ| ರಾಜಾಜಯತಿಸುಗ್ರೀ
ವೋ ರಾಘವೇಣಾಭಿಪಾಲಿತಃ ||೨೨|| ಅಹಂಕೋಸಲರಾಜಸ್ಯ ದಾಸಃಪವನಸಂಭವಃ | ಹನುಮಾನಿತಿಸರ್ವತ್ರ ನಾಮವಿಶ್ರಾ
ವಿತಂಮಯಾ ||೨೩ || ಅಶೋಕವನಿಕಾಮಧ್ಯೇ ರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ | ಅಧಸ್ತಾಚ್ಛಿಂಶುಪಾವೃಕ್ಷೇ ಸಾಧ್ವೀಕರುಣಮಾ
ಸ್ಥಿತಾ ||೨೪|| ರಾಕ್ಷಸೀಭಿಃಪರಿವೃತಾ ಶೋಕಸಂತಾಪಕರ್ಶಿತಾ | ಮೇಘಲೇಖಾಪರಿವೃತಾ ಚಂದ್ರಲೇಖೇವನಿಷ್ಪ್ರಭಾ ||೨೫ ||
ಅಚಿಂತಯಂತೀವೈದೇಹೀ ರಾವಣಂಬಲದರ್ಪಿತಂ| ಪತಿವ್ರತಾಚಸುಶ್ರೋಣೀ ಅವಷ್ಟಬ್ಧಾಚಜಾನಕೀ ||೨೬|| ಅನುರಕ್ತಾಹಿ
ವೈದೇಹೀ ರಾಮಂಸರ್ವಾತ್ಮನಾಶುಭಾ|ಅನನ್ಯಚಿತ್ತಾ ರಾಮೇಚ ಪೌಲೋಮೀವಪುರಂದರೇ ||೨೭|| ತದೇಕವಾಸಸ್ಸಂವೀತಾ ರ
ಜೋಧ್ವಸ್ತಾತಥೈವಚ| ಶೋಕಸಂತಾಪದೀನಾಂಗೀ ಸೀತಾಭರ್ತೃಹಿತೇರತಾ ||೨೮|| ಸಾಮಯಾರಾಕ್ಷಸೀಮಧ್ಯೇ ತರ್ಜ್ಯಮಾ
ನಾಮುಹುರ್ಮುಹುಃ| ರಾಕ್ಷಸೀಭಿರ್ವಿರೂಪಾಭಿರ್ದೃಷ್ಟಾಹಿಪ್ರಮದಾವನೇ ||೨೯|| ಏಕವೇಣೀಧರಾದೀನಾ ಭರ್ತೃಚಿಂತಾಪ
ರಾಯಣಾ| ಅಧಶ್ಶಯ್ಯಾವಿವರ್ಣಾಂಗೀ ಪದ್ಮಿನೀವಹಿಮಾಗಮೇ ||೩೦||ರಾವಣಾದ್ವಿನಿವೃತ್ತಾರ್ಥಾ ಮರ್ತವ್ಯಕೃತನಿಶ್ಚಯಾ|
ಕಥಂಚಿನ್ಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀ ವಿಶ್ವಾಸಮುಪಪಾದಿತಾ ||೩೧|| ತತಸ್ಸಂಭಾಷಿತಾಚೈವ ಸರ್ವಮರ್ಥಂಚದರ್ಶಿತಾ|ರಾಮಸುಗ್ರೀ
ವಸಖ್ಯಂಚ ಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರೀತಿಮುಪಾಗತಾ ||೩೨|| ನಿಯತಸ್ಸಮುದಾಚಾರೋಭಕ್ತಿರ್ಭರ್ತರಿಚೋತ್ತಮಾ|ಯನ್ನಹಂತಿದಶಗ್ರೀ
ವಂ ಸಮಹಾತ್ಮಾಕೃತಾಗಸಂ ||೩೩|| ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರಂರಾಮಸ್ತು ವಧೇತಸ್ಯಭವಿಷ್ಯತಿ| ಸಾಪ್ರಕೃತ್ಯೈವತನ್ವಂಗೀ ತದ್ವಿ
ಯೋಗಾಚ್ಚಕರ್ಶಿತಾ ||೩೪|| ಪ್ರತಿಪತ್ಪಾಠಶೀಲಸ್ಯ ವಿದ್ಯೇವತನುತಾಂಗತಾ| ಏವಮಾಸ್ತೇಮಹಾಭಾಗಾ ಸೀತಾಶೋಕಪರಾ
ಯಣಾ ||೩೫|| ಯದತ್ರಪ್ರತಿಕರ್ತವ್ಯಂ ತತ್ಸರ್ವಮುಪಪದ್ಯತಾಂ|| ... ... ❖

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಏಕೋನಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ವಾಲಿಸೂನುರಭಾಷತ| ಅಯುಕ್ತಂತುವಿನಾದೇವೀಂ ದೃಷ್ಟವದ್ಭಿಶ್ಚವಾನರಾಃ ||೧|| ಸಮೀ
ಪಂಗಂತುಮಸ್ಮಾಭಿ ರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ|ದೃಷ್ಟಾದೇವೀನಚಾನೀತಾ ಇತಿತತ್ರನಿವೇದನಂ ||೨|| ಅಯುಕ್ತಮಿವಪಶ್ಯಾ
ಮಿ ಭವದ್ಭಿಃಖ್ಯಾತವಿಕ್ರಮೈಃ| ನಹಿನಃಪ್ಲವನೇಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪಿಕಶ್ಚಿತ್ಪರಾಕ್ರಮೇ ||೩ || ತುಲ್ಯಸ್ಸಾಮರದೈತ್ಯೇಷು ಲೋಕೇಷು
ಹರಿಸತ್ತಮಾಃ|ತೇಷ್ವೇವಂಹತವೀರೇಷುರಾಕ್ಷಸೇಷುಹನೂಮತಾ||೪||ಕಿಮನ್ಯದತ್ರಕರ್ತವ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾಯಾಮಜಾನಕೀಂ|
ತಮೇವಂಕೃತಸಂಕಲ್ಪಂ ಜಾಂಬವಾನ್ಹರಿಸತ್ತಮಃ ||೫|| ಉವಾಚಪರಮಪ್ರೀತೋ ವಾಕ್ಯಮರ್ಥವದರ್ಥವಿತ್ || ನತಾವದೇ
ಷಾಮತಿರಕ್ಷಮಾನೋಯಥಾಭವಾನ್ಪಶ್ಯತಿರಾಜಪುತ್ರ|ಯಥಾತುರಾಮಸ್ಯಮತಿರ್ನಿವಿಷ್ಟಾತಥಾಭವಾನ್ಪಶ್ಯತುಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಂ||

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋಜಾಂಬವತೋವಾಕ್ಯಮಗೃಹ್ಣಂತವನೌಕಸಃ|ಅಂಗದಪ್ರಮುಖಾವೀರಾ ಹನುಮಾಂಶ್ಚಮಹಾಕಪಿಃ||೧||ಪ್ರೀ
ತಿಮಂತಸ್ತತಸ್ಸರ್ವೇ ವಾಯುಪುತ್ರಪುರಸ್ಸರಾಃ| ಮಹೇಂದ್ರಾದ್ರಿಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪುಪ್ಲುವುಃಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ||೨|| ಮೇರುಮಂದ
ರಸಂಕಾಶಾ ಮತ್ತಾಇವಮಹಾಗಜಾಃ| ಛಾದಯಂತಇವಾಕಾಶಂ ಮಹಾಕಾಯಮಹಾಬಲಾಃ ||೩|| ಸಭಾಜ್ಯಮಾನಂಭೂ
ತೈಸ್ತಮಾತ್ಮವಂತಂಮಹಾಬಲಂ| ಹನುಮಂತಂಮಹಾವೇಗಂ ವಹಂತಇವದೃಷ್ಟಿಭಿಃ || ೪ || ರಾಘವೇಚಾರ್ಥನಿರ್ವೃತ್ತಿಂಕ
ರ್ತುಂಚಪರಮಂಯಶಃ| ಸಮಾಧಾಯಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಾಃ ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಭಿರುನ್ನತಾ || ೫ || ಪ್ರಿಯಾಖ್ಯಾನೋನ್ಮುಖಾಸ್ಸರ್ವೇ ಸ
ರ್ವೇಯುದ್ಧಾಭಿನಂದಿನಃ|ಸರ್ವೇರಾಮಪ್ರತೀಕಾರೇ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಾಮನಸ್ವಿನಃ || ೬ || ಪ್ಲವಮಾನಾಃಖಮಾಪ್ಲುತ್ಯತತಸ್ತೇಕಾನ
ನೌಕಸಃ| ನಂದನೋಪಮಮಾಸೇದುರ್ವನಂದ್ರುಮಲತಾಯುತಂ ||೭|| ಯತ್ತನ್ಮಧುವನಂನಾಮ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಾಭಿರಕ್ಷಿತಂ|

ಅಧೃಷ್ಯಂಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಸರ್ವಭೂತಮನೋಹರಂ ॥ ೮ ॥ ಯದ್ರಕ್ಷತಿಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ಸದಾದಧಿಮುಖಃಕಪಿಃ। ಮಾತು
ಲಃಕಪಿಮುಖ್ಯಸ್ಯ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೯ ॥ ಪ್ರೀತಿಮಂತಸ್ತತಸ್ಸರ್ವೇ ವಾಯುಪುತ್ರಪುರಸ್ಸರಾಃ ॥ ತೇತದ್ವನಮು
ಪಾಗಮ್ಯ ಬಭೂವುಃಪರಮೋತ್ಕಟಾಃ । ವಾನರಾವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಮನಃಕಾಂತತಮಂಮಹತ್ ॥ ೧೦ ॥ ತತಸ್ತೇವಾನರಾಹೃ
ಷ್ಟಾದೃಷ್ಟ್ವಾಮಧುವನಂಮಹತ್।ಕುಮಾರಮಭ್ಯಯಾಚಂತ ಮಧೂನಿಮಧುಪಿಂಗಳಾಃ ॥೧೧॥ ತತಃಕುಮಾರಸ್ತಾನ್ವೃ
ದ್ಧಾನ್ಜಾಂಬವತ್ಪ್ರಮುಖಾನ್ಕಪೀನ್ । ಅನುಮಾನ್ಯದದೌತೇಷಾಂ ನಿಸರ್ಗಂಮಧುಭಕ್ಷಣೇ॥೧೨॥ ತತಶ್ಚಾನುಮತಾಸ್ಸರ್ವೇ
ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಾವನೌಕಸಃ। ಮುದಿತಾಃಪ್ರೇರಿತಾಶ್ಚಾಪಿಪ್ರನೃತ್ಯಂತೋಭವಂಸ್ತತಃ ॥೧೩ ॥ ಗಾಯಂತಿಕೇಚಿತ್ಪ್ರಣಮಂತಿಕೇ
ಚಿನ್ನೃತ್ಯಂತಿಕೇಚಿತ್ಪ್ರಹಸಂತಿಕೇಚಿತ್। ಪತಂತಿಕೇಚಿದ್ವಿಚರಂತಿಕೇಚಿತ್ ಪ್ಲವಂತಿಕೇಚಿತ್ಪ್ರಲಪಂತಿಕೇಚಿತ್॥೧೪॥ ಪರಸ್ಪರಂ
ಕೇಚಿದುಪಾಶ್ರಯಂತೇ ಪರಸ್ಪರಂಕೇಚಿದುಪಾಕ್ರಮಂತೇ। ಪರಸ್ಪರಂಕೇಚಿದುಪಬ್ರುವಂತೇ ಪರಸ್ಪರಂಕೇಚಿದುಪಾರಮಂತೇ॥
ದ್ರುಮಾದ್ದ್ರುಮಂಕೇಚಿದಭಿದ್ರವಂತೇ ಕ್ಷಿತೌನಗಾಗ್ರಾನ್ನಿಪತಂತಿಕೇಚಿತ್ । ಮಹೀತಲಾತ್ಕೇಚಿದುದೀರ್ಣವೇಗಾ ಮಹಾದ್ರು
ಮಾಗ್ರಾಣ್ಯಭಿಸಂಪತಂತಿ ॥ ೧೬ ॥ ಗಾಯಂತಮನ್ಯಃಪ್ರಹಸನ್ನುಪೈತಿ ಹಸಂತಮನ್ಯಃಪ್ರರುದನ್ನುಪೈತಿ । ರುದಂತಮ
ನ್ಯಃಪ್ರಣುದನ್ನುಪೈತಿ ನುದಂತಮನ್ಯಃಪ್ರಣುದನ್ನುಪೈತಿ ॥ ೧೭ ॥ ಸಮಾಕುಲಂತತ್ಕಪಿಸೈನ್ಯಮಾಸೀನ್ಮಧುಪ್ರಪಾ
ನೋತ್ಕಟಸತ್ವಚೇಷ್ಟಂ। ನಚಾತ್ರಕಶ್ಚಿನ್ನಬಭೂವಮತ್ತೋನಚಾತ್ರಕಶ್ಚಿನ್ನಬಭೂವತೃಪ್ತಃ ॥೧೮ ॥ ತತೋವನಂತತ್ಪರಿಭ
ಕ್ಷ್ಯಮಾಣಂ ದ್ರುಮಾಂಶ್ಚವಿಧ್ವಂಸಿತಪತ್ರಪುಷ್ಪಾನ್। ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕೋಪಾದ್ದಧಿವಕ್ತ್ರನಾಮಾ ನಿವಾರಯಾಮಾಸಕಪಿಃಕ
ಪೀಂಸ್ತಾನ್ ॥೧೯॥ ಸತೈಃಪ್ರವೃದ್ಧೈಃ ಪರಿಭರ್ತ್ಸ್ಯಮಾನೋ ವನಸ್ಯಗೋಪ್ತಾಹರಿವೀರವೃದ್ಧಃ । ಚಕಾರಭೂಯೋಮ
ತಿಮುಗ್ರತೇಜಾ ವನಸ್ಯರಕ್ಷಾಂಪ್ರತಿವಾನರೇಭ್ಯಃ ॥ ೨೦ ॥ ಉವಾಚಕಾಂಶ್ಚಿತ್ಪರುಷಾಣಿಧೃಷ್ಟಮಸಕ್ತಮನ್ಯಾಂಶ್ಚತಲೈರ್ಜ
ಘಾನ। ಸಮೇತ್ಯಕೈಶ್ಚಿತ್ಕಲಹಂಚಕಾರ ತಥೈವಸಾಮ್ನೋಪಜಗಾಮಕಾಂಶ್ಚಿತ್ ॥ ೨೧ ॥ ಸತೈರ್ಮದಾತ್ಸಂಪರಿವಾರ್ಯವಾಕ್ಯೈ
ರ್ಬಲಾಚ್ಚತೇನಪ್ರತಿವಾರ್ಯಮಾಣೈಃ।ಪ್ರಧರ್ಷಿತಸ್ತ್ಯಕ್ತಭಯೈಸ್ಸಮೇತ್ಯ ಪ್ರಕೃಷ್ಯತೇಚಾಪ್ಯನವೇಕ್ಷ್ಯದೋಷಂ ॥೨೨ ॥ ನ
ಖೈಸ್ತುದಂತೋದಶನೈರ್ದಶಂತಸ್ತಲೈಶ್ಚಪಾದೈಶ್ಚಸಮಾಪಯಂತಃ । ಮದಾತ್ಕಪಿಂತಂಕಪಯಸ್ಸಮಗ್ರಾ ಮಹಾವನಂನಿ
ರ್ವಿಷಯಂಚಚಕ್ರುಃ ॥೨೩॥ ಇತಿ— ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಏಕಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾನುವಾಚಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠೋ ಹನುಮಾನ್ವಾನರರ್ಷಭಃ। ಅವ್ಯಗ್ರಮನಸೋಯೂಯಂಮಧುಸೇವತವಾನರಾಃ ॥೧॥ ಅಹ
ಮಾವಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಯುಷ್ಮಾಕಂಪರಿಪಂಥಿನಃ। ಶ್ರುತ್ವಾಹನುಮತೋವಾಕ್ಯಂ ಹರೀಣಾಂಪ್ರವರೋಂಗದಃ॥೨॥ ಪ್ರತ್ಯು
ವಾಚಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾಪಿಬಂತುಹರಯೋಮಧು। ಅವಶ್ಯಂಕೃತಕಾರ್ಯಸ್ಯವಾಕ್ಯಂಹನುಮತೋಮಯಾ ॥ ೩ ॥ ಅಕಾರ್ಯಮಪಿ
ಕರ್ತವ್ಯಂ ಕಿಮಂಗಪುನರೀದೃಶಂ। ಅಂಗದಸ್ಯಮುಖಾಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ವಚನಂವಾನರರ್ಷಭಾಃ ॥೪ ॥ ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಸಂಹೃ
ಷ್ಟಾ ವಾನರಾಃಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯನ್ ।ಪೂಜಯಿತ್ವಾಂಗದಂಸರ್ವೇವಾನರಾವಾನರರ್ಷಭಂ ॥೫॥ ಜಗ್ಮುರ್ಮಧುವನಂಯತ್ರನದೀ
ವೇಗಾಇವದ್ರುತಂ। ತೇಪ್ರವಿಷ್ಟಾಮಧುವನಂ ಪಾಲಾನಾಕ್ರಮ್ಯವೀರ್ಯತಃ ॥೬ ॥ ಅತಿಸರ್ಗಾಚ್ಚಪಟವೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾಶ್ರುತ್ವಾ
ಚಮೈಥಿಲೀಂ । ಪಪುಸ್ಸರ್ವೇಮಧುತದಾರಸವತ್ಫಲಮಾದದುಃ ॥ ೭ ॥ ಉತ್ಪತ್ಯಚತತಸ್ಸರ್ವೇ ವನಪಾಲಾನ್ಸಮಾಗತಾನ್ ।
ತಾಡಯಂತಿಸ್ಮಶತಶಸ್ಸಕ್ತಾನ್ಮಧುವನೇತದಾ ॥೮॥ ಮಧೂನಿದ್ರೋಣಮಾತ್ರಾಣಿ ಬಾಹುಭಿಃಪರಿಗೃಹ್ಯತೇ । ಪಿಬಂತಿಸಹಿತಾ
ಸ್ಸರ್ವೇ ನಿಘ್ನಂತಿಸ್ಮತಥಾಪರೇ ॥೯॥ ಕೇಚಿತ್ಪೀತ್ವಾಪವಿಧ್ಯಂತಿ ಮಧೂನಿಮಧುಪಿಂಗಳಾಃ। ಮಧೂಚ್ಛಿಷ್ಟೇನಕೇಚಿಚ್ಚಜಘ್ನುರ
ನ್ಯೋನ್ಯಮುತ್ಕಟಾಃ ॥ ೧೦ । ಅಪರೇವೃಕ್ಷಮೂಲೇತು ಶಾಖಾಂಗೃಹ್ಯವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ । ಅತ್ಯರ್ಥಂಚಮದಗ್ಲಾನಾಃ ಪರ್ಣಾನ
ನ್ಯಾಸ್ತೀರ್ಯಶೇರತೇ ॥ ॥ ಉನ್ಮತ್ತಭೂತಾಃಪ್ಲವಗಾಃ ಮಧುಮತ್ತಾಶ್ಚಹೃಷ್ಟವತ್ । ಕ್ಷಿಪಂತಿಚತದಾನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸ್ಖಲಂತಿ
ಚತಥಾಪರೇ ॥೧೨॥ ಕೇಚಿತ್ಕ್ಷ್ವೇಳಾಂಪ್ರಕುರ್ವಂತಿ ಕೇಚಿತ್ಕೂಜಂತಿಹೃಷ್ಟವತ್। ಹರಯೋಮಧುನಾಮತ್ತಾಃಕೇಚಿತ್ಸುಪ್ತಾ
ಮಹೀತಲೇ ॥ ೧೩ ॥ ಕೃತ್ವಾಕೇಚಿದ್ಧಸಂತ್ಯನ್ಯೇ ಕೇಚಿತ್ಕುರ್ವಂತಿಚೇತರತ್ । ಕೃತ್ವಾಕೇಚಿದ್ವದಂತ್ಯನ್ಯೇ ಕೇಚಿದ್ಬುಧ್ಯಂತಿಚೇತ
ರತ್॥೧೪ ॥ಯೇಪ್ಯತ್ರಮಧುಪಾಲಾಸ್ಸ್ಯುಃಪ್ರೇಷ್ಯಾದಧಿಮುಖಸ್ಯತು।ತೇಪಿತೈರ್ವಾನರೈರ್ಭೀಮೈಃಪ್ರತಿಷಿದ್ಧಾದಿಶೋಗತಾಃ ॥
ಜಾನುಭಿಸ್ತುಪ್ರಕೃಷ್ಟಾಶ್ಚದೇವಮಾರ್ಗಂಪ್ರದರ್ಶಿತಾಃ। ಅಬ್ರುವನ್ಪರಮೋದ್ವಿಗ್ನಾಗತ್ವಾದಧಿಮುಖಂವಚಃ ॥ ೧೬ ॥ ಹ
ನೂಮತಾದತ್ತವರೈರ್ಹತಂಮಧುವನಂಬಲಾತ್।ವಯಂಚಜಾನುಭಿಃಕೃಷ್ಟಾದೇವಮಾರ್ಗಂಚದರ್ಶಿತಾಃ॥ ೧೭ ॥ ತತೋದಧಿ
ಮುಖಃಕ್ರುದ್ಧೋವನಪಸ್ತತ್ರವಾನರಃ । ಹತಂಮಧುವನಂಶ್ರುತ್ವಾಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸತಾನ್ಹರೀನ್ ॥೧೮ ॥ ಇಹಾಗಚ್ಛ
ತಗಚ್ಛಾಮೋವಾನರಾನ್ಬಲದರ್ಪಿತಾನ್ । ಬಲೇನವಾರಯಿಷ್ಯಾಮೋಮಧುಭಕ್ಷಯತೋವಯಂ ॥ ೧೯ ॥ ಶ್ರುತ್ವಾದಧಿಮು
ಖಸ್ಯೇದಂ ವಚನಂವಾನರರ್ಷಭಾಃ। ಪುನರ್ವೀರಾಮಧುವನಂ ತೇನೈವಸಹಸಾಯಯುಃ ॥೨೦॥ ಮಧ್ಯೇಚೈಷಾಂದಧಿಮುಖಃ
ಪ್ರಗೃಹ್ಯತರಸಾತರುಂ।ಸಮಭ್ಯಧಾವದ್ವೇಗೇನ ತೇಚಸರ್ವೇಪ್ಲವಂಗಮಾಃ॥೨೧॥ ತೇಶಿಲಾಃಪಾದಪಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚಾಪಿ

ವಾನರಾಃ। ಗೃಹೀತ್ವಾಭ್ಯಾಗಮನ್ಕ್ರುದ್ಧಾ ಯತ್ರ ತೇ ಕಪಿಕುಂಜರಾಃ ॥೨೨॥ ತೇ ಸ್ವಾಮಿವಚನಂ ವೀರಾ ಹೃದಯೇಷ್ವವಸಜ್ಯ
ತತ್। ತ್ವರಯಾ ಹ್ಯಭ್ಯಧಾವಂತ ಸಾಲತಾಲಶಿಲಾಯುಧಾಃ ॥೨೩॥ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಾಂಶ್ಚ ತಲಸ್ಥಾಂಶ್ಚ ವಾನರಾನ್ಬಲದರ್ಪಿತಾನ್। ಅ
ಭ್ಯಕ್ರಾಮಂಸ್ತತೋ ವೀರಾಃ ಪಾಲಾಸ್ತತ್ರ ಸಹಸ್ರಶಃ ॥೨೪॥ ಅಥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದಧಿಮುಖಂ ಕ್ರುದ್ಧಂ ವಾನರಪುಂಗವಾಃ। ಅ
ಭ್ಯಧಾವಂತ ವೇಗೇನ ಹನುಮತ್ಪ್ರಮುಖಾಸ್ತದಾ ॥೨೫॥ ತಂ ಸವೃಕ್ಷಂ ಮಹಾಬಾಹುಮಾಪತಂತಂ ಮಹಾಬಲಂ। ಆರ್ಯಕಂ
ಪ್ರಾಹರತ್ತತ್ರ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಕುಪಿತೋಂಗದಃ ॥೨೬॥ ಮದಾಂಧಶ್ಚ ನ ವೇದೈನಂ ಮಾರ್ಯಕೋಯಂ ಮಮೇತಿ ಸಃ। ಅಥೈನಂ ನಿಷ್ಪಿ
ಪೇಷಾಶು ವೇಗವದ್ವಸುಧಾತಲೇ ॥೨೭॥ ಸಭಗ್ನಬಾಹೂರುಭುಜೋ ವಿಹ್ವಲಶ್ಶೋಣಿತೋಕ್ಷಿತಃ। ಮುಮೋಹ ಸಹಸಾ ವೀರೋ
ಮುಹೂರ್ತಂ ಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥೨೮॥ ಸಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಸಹಸಾ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾಜಮಾತುಲಃ। ವಾನರಾನ್ವಾರಯಾಮಾಸ
ದಂಡೇನ ಮಧುಮೋಹಿತಾನ್ ॥೨೯॥ ಸಕಥಂಚಿದ್ವಿಮುಕ್ತಸ್ತೈರ್ವಾನರೈರ್ವಾನರರ್ಷಭಃ। ಉವಾಚೈಕಾಂತಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ಭೃ
ತ್ಯಾನ್ಸ್ವಾನ್ಸಮುಪಾಗತಾನ್ ॥೩೦॥ ಏತೇ ತಿಷ್ಠಂತು ಗಚ್ಛಾಮೋ ಭರ್ತಾ ನೋ ಯತ್ರ ವಾನರಃ। ಸುಗ್ರೀವೋ ವಿಪುಲಗ್ರೀವಸ್ಸ
ಹ ರಾಮೇಣ ತಿಷ್ಠತಿ ॥೩೧॥ ಸರ್ವಂ ಚೈವಾಂಗದೇ ದೋಷಂ ಶ್ರಾವಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಪಾರ್ಥಿವೇ। ಅಮರ್ಷೀ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಘಾತಯಿ
ಷ್ಯತಿ ವಾನರಾನ್ ॥೩೨॥ ಇಷ್ಟಂ ಮಧುವನಂ ಹ್ಯೇತತ್ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ। ಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂ ದಿವ್ಯಂ ದೇವೈರಪಿ ದುರಾ
ಸದಂ ॥೩೩॥ ಸ ವಾನರಾನಿಮಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ಮಧುಲುಬ್ಧಾನ್ಗತಾಯುಷಃ। ಘಾತಯಿಷ್ಯತಿ ದಂಡೇನ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಸುಹೃಜ್ಜ
ನಾನ್ ॥೩೪॥ ವಧ್ಯಾ ಹ್ಯೇತೇ ದುರಾತ್ಮಾನೋ ನೃಪಾಜ್ಞಾಪರಿಭಾವಿನಃ। ಅಮರ್ಷಪ್ರಭವೋ ರೋಷಸ್ಸಫಲೋ ನೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೩೫॥
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ದಧಿಮುಖೋ ವನಪಾಲಾನ್ಮಹಾಬಲಃ। ಜಗಾಮ ಸಹಸೋತ್ಪತ್ಯ ವನಪಾಲೈಸ್ಸಮನ್ವಿತಃ ॥೩೬॥ ನಿಮೇಷಾಂ
ತರಮಾತ್ರೇಣ ಸಹಿ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವನಾಲಯಃ। ಸಹಸ್ರಾಂಶುಸುತೋ ಧೀಮಾನ್ ಸುಗ್ರೀವೋ ಯತ್ರ ವಾನರಃ ॥೩೭॥ ರಾಮಂ ಚ ಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚೈವ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಗ್ರೀವಮೇವ ಚ। ಸಮಪ್ರತಿಷ್ಠಾಂ ಜಗತೀಮಾಕಾಶಾನ್ನಿಪಪಾತ ಹ ॥೩೮॥ ಸನ್ನಿಪತ್ಯ ಮಹಾ
ವೀರ್ಯಸ್ಸರ್ವೈಸ್ತೈಃ ಪರಿವಾರಿತಃ। ಹರಿರ್ದಧಿಮುಖಃ ಪಾಲೈಃ ಪಾಲಾನಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರಃ ॥೩೯॥ ಸ ದೀನವದನೋ ಭೂತ್ವಾ
ಕೃತ್ವಾ ಶಿರಸಿ ಚಾಂಜಲಿಂ। ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಶುಭೌ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಚರಣೌ ಪ್ರತ್ಯಪೀಡಯತ್ ॥೪೦॥ ... ... ❈

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ನಿಪತಿತಂ ವಾನರಂ ವಾನರರ್ಷಭಃ। ದೃಷ್ಟ್ವೈವೋದ್ವಿಗ್ನಹೃದಯೋ ವಾಕ್ಯಮೇತದುವಾಚ ಹ ॥೧॥
ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಕಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಪಾದಯೋಃ ಪತಿತೋ ಮಮ। ಅಭಯಂ ತೇ ಭವೇದ್ವೀರ ಸರ್ವಮೇವಾಭಿಧೀಯತಾಂ ॥೨॥ ಸತು
ವಿಶ್ವಾಸಿತಸ್ತೇನ ಸುಗ್ರೀವೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ। ಉತ್ಥಾಯ ಸುಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋ ವಾಕ್ಯಂ ದಧಿಮುಖೋಬ್ರವೀತ್ ॥೩॥ ನೈವರ್ಕ್ಷ
ರಜಸಾ ರಾಜನ್ನ ತ್ವಯಾ ನಾಪಿ ವಾಲಿನಾ। ವನಂ ನಿಸೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂ ಹಿ ಭಕ್ಷಿತಂ ತಚ್ಚ ವಾನರೈಃ ॥೪॥ ಏಭಿಃ ಪ್ರಧರ್ಷಿತಾಶ್ಚೈವ
ವಾನರಾ ವನರಕ್ಷಿಭಿಃ। ಮಧೂನ್ಯಚಿಂತಯಿತ್ವೇಮಾನ್ಭಕ್ಷಯಂತಿ ಪಿಬಂತಿ ಚ ॥೫॥ ಶಿಷ್ಟಮತ್ರಾಪವಿಧ್ಯಂತಿ ಭಕ್ಷಯಂತಿ ತಥಾ
ಪರೇ। ನಿವಾರ್ಯಮಾಣಾಸ್ತೇ ಸರ್ವೇ ಭ್ರುವೌ ವೈ ದರ್ಶಯಂತಿ ಹಿ ॥೬॥ ಇಮೇ ಹಿ ಸಂರಬ್ಧತರಾಸ್ತಥಾ ತೈಸ್ಸಂಪ್ರಧರ್ಷಿತಾಃ। ವಾ
ರಯಂತೋ ವನಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ಕ್ರುದ್ಧೈರ್ವಾನರಪುಂಗವೈಃ ॥೭॥ ತತಸ್ತೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೀರೈರ್ವಾನರೈರ್ವಾನರರ್ಷಭಃ। ಸಂರ
ಕ್ತನಯನೈಃ ಕ್ರೋಧಾದ್ಧರಯಃ ಪ್ರವಿಚಾಲಿತಾಃ ॥೮॥ ಪಾಣಿಭಿರ್ನಿಹತಾಃ ಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿಜ್ಜಾನುಭಿರಾಹತಾಃ। ಪ್ರಕೃಷ್ಟಾಶ್ಚ ಯ
ಥಾಕಾಮಂ ದೇವಮಾರ್ಗಂ ಚ ದರ್ಶಿತಾಃ ॥೯॥ ಏವಮೇತೇ ಹತಾಶ್ಶೂರಾಸ್ತ್ವಯಿ ತಿಷ್ಠತಿ ಭರ್ತರಿ। ಕೃತ್ಸ್ನಂ ಮಧುವನಂ ಚೈವ
ಪ್ರಕಾಮಂ ತೈಃ ಪ್ರಭಕ್ಷ್ಯತೇ ॥೧೦॥ ಏವಂ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯಮಾನಂ ತಂ ಸುಗ್ರೀವಂ ವಾನರರ್ಷಭಂ। ಅಪೃಚ್ಛತ್ತಂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಪರವೀರಹಾ ॥೧೧॥ ಕಿಮಯಂ ವಾನರೋ ರಾಜನ್ ವನಪಃ ಪ್ರತ್ಯುಪಸ್ಥಿತಃ। ಕಂ ಚಾರ್ಥಮಭಿನಿರ್ದಿಶ್ಯ ದುಃಖಿ
ತೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೨॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಸುಗ್ರೀವೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ। ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂ ವಾಕ್ಯಂ
ವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಂ ॥೧೩॥ ಆರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಂಪ್ರಾಹ ವೀರೋ ದಧಿಮುಖಃ ಕಪಿಃ। ಅಂಗದಪ್ರಮುಖೈರ್ವೀರೈರ್ಭಕ್ಷಿತಂ ಮಧು
ವಾನರೈಃ ॥೧೪॥ ವಿಚಿತ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಮಾಶಾಮಾಗತೈರ್ಹರಿಪುಂಗವೈಃ। ನೈಷಾಮಕೃತಕೃತ್ಯಾನಾಮೀದೃಶಸ್ಸ್ಯಾದುಪಕ್ರಮಃ ॥
ಆಗತೈಶ್ಚ ಪ್ರಮಥಿತಂ ಯಥಾ ಮಧುವನಂ ಹಿ ತೈಃ। ಧರ್ಷಿತಂ ಚ ವನಂ ಮನ್ಯೇ ಭಕ್ಷಿತಂ ಮಧು ವಾನರೈಃ ॥೧೬॥ ವನಂ ಯ
ದಾಭಿಪನ್ನಾಸ್ತೇ ಸಾಧಿತಂ ಕರ್ಮ ವಾನರೈಃ। ದೃಷ್ಟಾ ದೇವೀ ನ ಸಂದೇಹೋ ನ ಚಾನ್ಯೇನ ಹನೂಮತಾ ॥೧೭॥ ನಹ್ಯನ್ಯಸ್ಸಾಧನೇ ಹೇ
ತುಃ ಕರ್ಮಣೋಸ್ಯ ಹನೂಮತಃ। ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿರ್ಮತಿಶ್ಚೈವ ತಸ್ಮಿನ್ವಾನರಪುಂಗವೇ ॥೧೮॥ ವ್ಯವಸಾಯಶ್ಚ ವೀರ್ಯಂ ಚ ಶ್ರು
ತಂ ಚಾಪಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ। ಜಾಂಬವಾನ್ಯತ್ರ ನೇತಾ ಸ್ಯಾದಂಗದಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ ॥೧೯॥ ಹನುಮಾಂಶ್ಚಾಪ್ಯಧಿಷ್ಠಾತಾ ನ ತಸ್ಯ ಗತಿರ
ನ್ಯಥಾ। ಅಂಗದಪ್ರಮುಖೈರ್ವೀರೈರ್ಹತಂ ಮಧುವನಂ ಕಿಲ ॥೨೦॥ ವಾರಯಂತಶ್ಚ ಸಹಿತಾಸ್ತಥಾ ಜಾನುಭಿರಾಹತಾಃ। ಏತ
ದರ್ಥಮಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ವಕ್ತುಂ ಮಧುರವಾಗಿಹ ॥೨೧॥ ನಾಮ್ನಾ ದಧಿಮುಖೋ ನಾಮ ಹರಿಃ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಿಕ್ರಮಃ। ದೃಷ್ಟ್ವಾ

ಸೀತಾಮಹಾಬಾಹೋ ಸೌಮಿತ್ರೇಪಶ್ಯತತ್ತ್ವತಃ॥೨೨॥ಅಭಿಗಮ್ಯತಥಾಸರ್ವೇ ಪಿಬಂತಿಮಧುವಾನರಾಃ। ನಚಾಪ್ಯದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿ
ವೈದೇಹೀಂ ವಿಶ್ರುತಾಃಪುರುಷರ್ಷಭ॥೨೩॥ ವನಂದತ್ತವರಂದಿವ್ಯಂ ಧರ್ಷಯೇಯುರ್ವನೌಕಸಃ। ತತಃಪ್ರಹೃಷ್ಟೋಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸಹರಾಘವಃ ॥೨೪॥ ಶ್ರುತ್ವಾಕರ್ಣಸುಖಾಂವಾಣೀಂ ಸುಗ್ರೀವವದನಾಚ್ಚ್ಯುತಾಂ। ಪ್ರಾಹೃಷ್ಯತಭೃಶಂ
ರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ ॥೨೫॥ ಶ್ರುತ್ವಾದಧಿಮುಖಸ್ಯೇದಂ ಸುಗ್ರೀವಸ್ತುಪ್ರಹೃಷ್ಯಚ।ವನಪಾಲಂಪುನರ್ವಾಕ್ಯಂ
ಸುಗ್ರೀವಃಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ॥೨೬॥ ಪ್ರೀತೋಸ್ಮಿಸೋಹಂಯದ್ಭುಕ್ತಂವನಂತೈಃಕೃತಕರ್ಮಭಿಃ। ಮರ್ಷಿತಂಮರ್ಷಣೀಯಂಚ
ಚೇಷ್ಟಿತಂಕೃತಕರ್ಮಣಾಂ ॥೨೭॥ ಇಚ್ಛಾಮಿಶೀಘ್ರಂಹನುಮತ್ಪ್ರಧಾನಾನ್ ಶಾಖಾಮೃಗಾಂಸ್ತಾನ್ಮೃಗರಾಜದರ್ಪಾನ್ ।
ದ್ರಷ್ಟುಂಕೃತಾರ್ಥಾನ್ಸಹರಾಘವಾಭ್ಯಾಂ ಶ್ರೋತುಂಚಸೀತಾಧಿಗಮೇಪ್ರಯತ್ನಂ ॥೨೮॥ ಪ್ರೀತಿಸ್ಫೀತಾಕ್ಷೌಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟೌ
ಕುಮಾರೌದೃಷ್ಟ್ವಾಸಿದ್ಧಾರ್ಥೌ ವಾನರಾಣಾಂಚರಾಜಾ।ಅಂಗೈಸ್ಸಂಹೃಷ್ಟೈಃಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಂವಿದಿತ್ವಾ ಬಾಹ್ವೋರಾಸನ್ನಾಂ
ಸೋತಿಮಾತ್ರಂನನಂದ ॥೨೯॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ತ್ರಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸುಗ್ರೀವೇಣೈವಮುಕ್ತಸ್ತುಹೃಷ್ಟೋದಧಿಮುಖಃಕಪಿಃ। ರಾಘವಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚೈವ ಸುಗ್ರೀವಂಚಾಭ್ಯವಾದಯತ್॥೧॥
ಸಪ್ರಣಮ್ಯಚಸುಗ್ರೀವಂರಾಘವೌಚಮಹಾಬಲೌ। ವಾನರೈಸ್ಸಹಿತೈಶ್ಶೂರೈರ್ದಿವಮೇವೋತ್ಪಪಾತಹ ॥೨॥ ಸಯಥೈವಾ
ಗತಃಪೂರ್ವಂತಥೈವತ್ವರಿತಂಗತಃ। ನಿಪತ್ಯಗಗನಾದ್ಭೂಮೌ ತದ್ವನಂಪ್ರವಿವೇಶಹ॥೩॥ ಸಪ್ರವಿಷ್ಟೋಮಧುವನಂ ದದರ್ಶ
ಹರಿಯೂಥಪಾನ್। ವಿಮದಾನುತ್ಥಿತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ಮೇಹಮಾನಾನ್ಮಧೂದಕಂ ॥೪॥ ಸತಾನುಪಾಗಮದ್ವೀರೋ ಬದ್ಧ್ವಾ
ಕರಪುಟಾಂಜಲಿಂ। ಉವಾಚವಚನಂಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಮಿದಂಹೃಷ್ಟವದಂಗದಂ ॥೫॥ ಸೌಮ್ಯರೋಷೋನಕರ್ತವ್ಯೋ ಯದೇಭಿರಭಿವಾ
ರಿತಃ। ಅಜ್ಞಾನಾದ್ರಕ್ಷಿಭಿಃಕ್ರೋಧಾದ್ಭವಂತಃಪ್ರತಿಷೇಧಿತಾಃ ॥೬॥ ಯುವರಾಜಸ್ತ್ವಮೀಶಶ್ಚವನಸ್ಯಾಸ್ಯಮಹಾಬಲ। ಮೌ
ರ್ಖ್ಯಾತ್ಪೂರ್ವಂಕೃತೋದೋಷಸ್ತಂಭವಾನ್ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹತಿ ॥೭॥ ಆಖ್ಯಾತಂಹಿಮಯಾಗತ್ವಾ ಪಿತೃವ್ಯಸ್ಯತವಾನಘ ।
ಇಹೋಪಯಾತಂಸರ್ವೇಷಾಮೇತೇಷಾಂವನಚಾರಿಣಾಂ ॥೮॥ ಸತ್ವದಾಗಮನಂಶ್ರುತ್ವಾ ಸಹೈಭಿರ್ಹರಿಯೂಥಪೈಃ । ಪ್ರಹೃ
ಷ್ಟೋನತುರುಷ್ಟೋಸೌ ವನಂಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರಧರ್ಷಿತಂ॥೯॥ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋಮಾಂಪಿತೃವ್ಯಸ್ತೇ ಸುಗ್ರೀವೋವಾನರೇಶ್ವರಃ। ಶೀಘ್ರಂ
ಪ್ರೇಷಯಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನಿತಿಹೋವಾಚಪಾರ್ಥಿವಃ। ಶ್ರುತ್ವಾದಧಿಮುಖಸ್ಯೇದಂ ವಚನಂಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಮಂಗದಃ ॥ ಅಬ್ರವೀತ್ತಾನ್ಹ
ರಿಶ್ರೇಷ್ಠೋವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ ॥೧೧॥ ಶಂಕೇಶ್ರುತೋಯಂವೃತ್ತಾಂತೋ ರಾಮೇಣಹರಿಯೂಥಪಾಃ । ತತ್ಕ್ಷಣಂನೇಹ
ನಸ್ಸ್ಥಾತುಂ ಕೃತೇಕಾರ್ಯೇಪರಂತಪಾಃ ॥೧೨॥ ಪೀತ್ವಾಮಧುಯಥಾಕಾಮಂ ವಿಶ್ರಾಂತಾವನಚಾರಿಣಃ । ಕಿಂಶೇಷಂಗಮನಂ ।
ತತ್ರ ಸುಗ್ರೀವೋಯತ್ರಮೇಗುರುಃ ॥೧೩॥ ಸರ್ವೇಯಥಾಮಾಂವಕ್ಷ್ಯಂತಿ ಸಮೇತ್ಯಹರಿಯೂಥಪಾಃ । ತಥಾಸ್ಮಿಕರ್ತಾಕರ್ತವ್ಯೇ
ಭವದ್ಭಿಃಪರವಾನಹಂ ॥೧೪॥ ನಾಜ್ಞಾಪಯಿತುಮೀಶೋಹಂ ಯುವರಾಜೋಸ್ಮಿಯದ್ಯಪಿ। ಅಯುಕ್ತಂಕೃತಕರ್ಮಾಣೋ ಯೂ
ಯಂಧರ್ಷಯಿತುಂಮಯಾ ॥೧೫॥ ಬ್ರುವತಶ್ಚಾಂಗದಸ್ಯೈವಂ ಶ್ರುತ್ವಾವಚನಮವ್ಯಯಂ।ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸೋವಾಕ್ಯಮಿದ
ಮೂಚುರ್ವನೌಕಸಃ ॥೧೬॥ ಏವಂವಕ್ಷ್ಯತಿಕೋರಾಜನ್ ಪ್ರಭುಸ್ಸನ್ವಾನರರ್ಷಭ। ಐಶ್ವರ್ಯಮದಮತ್ತೋಹಿ ಸರ್ವೋಹ
ಮಿತಿಮನ್ಯತೇ ॥೧೭॥ ತವಚೇದಂಸುಸದೃಶಂ ವಾಕ್ಯಂನಾನ್ಯಸ್ಯಕಸ್ಯಚಿತ್। ಸನ್ನತಿರ್ಹಿತವಾಖ್ಯಾತಿ ಭವಿಷ್ಯಚ್ಛುಭಯೋಗ್ಯ
ತಾಂ ॥೧೮॥ ಸರ್ವೇವಯಮಪಿಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ತತ್ರಗಂತುಂಕೃತಕ್ಷಣಾಃ। ಸಯತ್ರಹರಿವೀರಾಣಾಂ ಸುಗ್ರೀವಃಪತಿರವ್ಯಯಃ॥೧೯॥
ತ್ವಯಾಹ್ಯನುಕ್ತೈರ್ಹರಿಭಿರ್ನೈವಶಕ್ಯಂಪದಾತ್ಪದಂ। ಕ್ವಚಿದ್ಗಂತುಂಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರೂಮಸ್ಸತ್ಯಮಿದಂತುತೇ ॥೨೦॥ ಏವಂ
ತುವದತಾಂತೇಷಾಮಂಗದಃಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ। ಬಾಢಂಗಚ್ಛಾಮಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಖಮುತ್ಪೇತುರ್ಮಹಾಬಲಾಃ॥೨೧॥ ಉತ್ಪತಂತಮ
ನೂತ್ಪೇತುಸ್ಸರ್ವೇತೇಹರಿಯೂಥಪಾಃ।ಕೃತ್ವಾಕಾಶಂನಿರಾಕಾಶಂ ಯಂತ್ರೋತ್ಕ್ಷಿಪ್ತಾಇವಾಚಲಾಃ ॥೨೨॥ ತೇಂಬರಂಸಹಸೋ
ತ್ಪತ್ಯ ವೇಗವಂತಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃ। ವಿನದಂತೋಮಹಾನಾದಂ ಘನಾವಾತೇರಿತಾಯಥಾ ॥೨೩॥ ಅಂಗದೇಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತೇಸು
ಗ್ರೀವೋವಾನರಾಧಿಪಃ। ಉವಾಚಶೋಕೋಪಹತಂ ರಾಮಂಕಮಲಲೋಚನಂ ॥೨೪॥ ಸಮಾಶ್ವಸಿಹಿಭದ್ರಂತೇ ದೃಷ್ಟಾದೇವಿ
ನಸಂಶಯಃ। ನಾಗಂತುಮಿಹಶಕ್ಯಂತೈರತೀತೇಸಮಯೇಹಿನಃ ॥೨೫॥ ನಮತ್ಸಕಾಶಮಾಗಚ್ಛೇತ್ಕೃತ್ಯೇಹಿವಿನಿಪಾತಿತೇ। ಯುವ
ರಾಜೋಮಹಾಬಾಹುಃ ಪ್ಲವತಾಂಪ್ರವರೋಂಗದಃ ॥೨೬॥ ಯದ್ಯಪ್ಯಕೃತಕೃತ್ಯಾನಾಮೀದೃಶಸ್ಸ್ಯಾದುಪಕ್ರಮಃ। ಭವೇತ್ಸ
ದೀನವದನೋ ಭ್ರಾಂತವಿಪ್ಲುತಮಾನಸಃ ॥೨೭॥ ಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂಚೈತತ್ಪೂರ್ವಕೈರಭಿರಕ್ಷಿತಂ। ನಮೇಮಧುವನಂಹನ್ಯಾ
ದಹೃಷ್ಟಃಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಃ ॥೨೮॥ ಕೌಸಲ್ಯಾಸುಪ್ರಜಾರಾಮ ಸಮಾಶ್ವಸಿಹಿಸುವ್ರತ। ದೃಷ್ಟಾದೇವೀನಸಂದೇಹೋನಚಾನ್ಯೇನ
ಹನೂಮತಾ ॥೨೯॥ ನಹ್ಯನ್ಯಃಕರ್ಮಣೋಹೇತುಸ್ಸಾಧನೇಸ್ಯಹನೂಮತಃ। ಹನೂಮತಿಹಿಸಿದ್ಧಿಶ್ಚ ಮತಿಶ್ಚಮತಿಸತ್ತಮ॥೩೦॥
ವ್ಯವಸಾಯಶ್ಚವೀರ್ಯಂಚ ಸೂರ್ಯೇತೇಜಇವಧ್ರುವಂ। ಜಾಂಬವಾನ್ಯತ್ರನೇತಾಸ್ಯಾದಂಗದಶ್ಚಬಲೇಶ್ವರಃ॥೩೧॥ ಹನುಮಾಂಶ್ಚಾ
ಪ್ಯಧಿಷ್ಠಾತಾನತಸ್ಯಗತಿರನ್ಯಥಾ। ಮಾಭೂಶ್ಚಿಂತಾಸಮಾಯುಕ್ತಸ್ಸಂಪ್ರತ್ಯಮಿತವಿಕ್ರಮ ॥ ೩೨ ॥ ಇತ್ಯೇವಮುಚ್ಯಮಾನೇ

ತು ಹರಿರಾಜೇನರಾಘವೇ। ತತಃಕಿಲಕಿಲಾಶಬ್ದಂಚಕ್ರುಶ್ಚಾವಾಸನ್ನಮಂಬರೇ ॥ ೩೩ ॥ ಹನೂಮತ್ಕರ್ಮದೃಪ್ತಾನಾಂ ನರ್ದತಾಂ
ಕಾನನೌಕಸಾಂ। ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಮುಪಯಾತಾನಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂಕಥಯತಾಮಿವ ॥ ೩೪ ॥ ತತಶ್ಶ್ರುತ್ವಾನಿನಾದಂತಂ ಕಪೀನಾಂಕಪಿ
ಸತ್ತಮಃ। ಆಯತಾಂಚಿತಲಾಂಗೂಲಸ್ಸೋಭವದ್ಧೃಷ್ಟಮಾನಸಃ ॥ ೩೫ ॥ ಆಜಗ್ಮುಸ್ತೇಪಿಹರಯೋ ರಾಮದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಿ
ಣಃ।ಅಂಗದಂಪುರತಃಕೃತ್ವಾ ಹನೂಮಂತಂಚವಾನರಂ॥೩೬॥ತೇಂಗದಪ್ರಮುಖಾವೀರಾಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಶ್ಚಮುದಾನ್ವಿತಾಃ।
ನಿಪೇತುರ್ಹರಿರಾಜಸ್ಯ ಸಮೀಪೇರಾಘವಸ್ಯಚ ॥೩೭॥ ಹನುಮಾಂಶ್ಚಮಹಾಬಾಹುಃ ಪ್ರಣಮ್ಯಶಿರಸಾತತಃ । ನಿಯತಾಮಕ್ಷ
ತಾಂದೇವೀಂ ರಾಘವಾಯನ್ಯವೇದಯತ್ ॥೩೮ ॥ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಸ್ತತಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಸುಗ್ರೀವಃಪವನಾತ್ಮಜಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರೀತಿಮಾ
ನ್ಪ್ರೀತಂ ಬಹುಮಾನಾದವೈಕ್ಷತ ॥ ೩೯ ॥ ಪ್ರೀತ್ಯಾಚರಮಮಾಣೋಥ ರಾಘವಃಪರವೀರಹಾ । ಬಹುಮಾನೇನಮಹತಾ
ಹನುಮಂತಮವೈಕ್ಷತ॥ ಇತಿ— ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಚತುಃಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಪ್ರಸ್ರವಣಂಶೈಲಂತೇಗತ್ವಾಚಿತ್ರಕಾನನಂ । ಪ್ರಣಮ್ಯಶಿರಸಾರಾಮಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾಬಲಂ ॥ ಯುವರಾ
ಜಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಸುಗ್ರೀವಮಭಿವಾದ್ಯಚ । ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಥಸೀತಾಯಾಃಪ್ರವಕ್ತುಮುಪಚಕ್ರಮುಃ ॥ ೨ ॥ರಾವಣಾಂತಃಪು
ರೇರೋಧಂರಾಕ್ಷಸೀಭಿಶ್ಚತರ್ಜನಂ । ರಾಮೇಸಮನುರಾಗಂಚಯಶ್ಚಾಯಂಸಮಯಃಕೃತಃ ॥೩॥ಏತದಾಖ್ಯಾಂತಿತೇಸರ್ವೇಹರ
ಯೋರಾಮಸನ್ನಿಧೌ । ವೈದೇಹಿಮಕ್ಷತಾಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಸ್ತೂತ್ತರಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೪ ॥ ಕ್ವಸೀತಾವರ್ತತೇದೇವೀಕಥಂಚಮ
ಯಿವರ್ತತೇ। ಏತನ್ಮೇಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತಂವೈದೇಹೀಂಪ್ರತಿವಾನರಾಃ॥ ೫ ॥ ರಾಮಸ್ಯಗದಿತಂಶ್ರುತ್ವಾಹರಯೋರಾಮಸನ್ನಿಧೌ।
ಚೋದಯಂತಿಹನೂಮಂತಂಸೀತಾವೃತ್ತಾಂತಕೋವಿದಂ ॥ ೬ ॥ ಶ್ರುತ್ವಾತುವಚನಂತೇಷಾಂಹನುಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ।
ಪ್ರಣಮ್ಯಶಿರಸಾದೇವ್ಯೈಸೀತಾಯೈತಾಂದಿಶಂಪ್ರತಿ ॥ ೭ ॥ ಉವಾಚವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯಜ್ಞಸ್ಸೀತಾಯಾದರ್ಶನಂಯಥಾ ।ಸಮು
ದ್ರಂಲಂಘಯಿತ್ವಾಹಂಶತಯೋಜನಮಾಯತಂ ॥ ೮ ॥ ಅಗಚ್ಛಂಜಾನಕೀಂಸೀತಾಂಮಾರ್ಗಮಾಣೋದಿದೃಕ್ಷಯಾ । ತತ್ರ
ಲಂಕೇತಿನಗರೀರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ ॥ ೯ ॥ ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಸಮುದ್ರಸ್ಯತೀರೇವಸತಿದಕ್ಷಿಣೇ । ತತ್ರದೃಷ್ಟಾಮಯಾಸೀತಾರಾ
ವಣಾಂತಃಪುರೇಸತೀ ॥ ೧೦ ॥ ಸನ್ನ್ಯಸ್ಯತ್ವಯಿಜೀವಂತೀರಾಮಾರಾಮಮನೋರಥಂ । ದೃಷ್ಟಾಮೇರಾಕ್ಷಸೀಮಧ್ಯೇತರ್ಜ್ಯಮಾ
ನಾಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥ ೧೧ ॥ ರಾಕ್ಷಸೀಭಿರ್ವಿರೂಪಾಭಿರಕ್ಷಿತಾಪ್ರಮದಾವನೇ। ದುಃಖಮಾಸಾದ್ಯತೇದೇವೀತಥಾದುಃಖೋ
ಚಿತಾಸತೀ॥೧೨॥ರಾವಣಾಂತಃಪುರೇರುದ್ಧಾ ರಾಕ್ಷಸೀಭಿಸ್ಸುರಕ್ಷಿತಾ।ಏಕವೇಣೀಧರಾದೀನಾತ್ವಯಿಚಿಂತಾಪರಾಯಣಾ॥೧೩
ಅಧಶ್ಶಯ್ಯಾವಿವರ್ಣಾಂಗೀಪದ್ಮಿನೀವಹಿಮಾಗಮೇ। ರಾವಣಾದ್ವಿನಿವೃತ್ತಾರ್ಥಾಮರ್ತವ್ಯಕೃತನಿಶ್ಚಯಾ॥ ೧೪॥ ದೇವೀಕಥಂ
ಚಿತ್ಕಾಕುತ್ಸ್ಥತ್ವನ್ಮನಾಮಾರ್ಗಿತಂಮಯಾ । ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶವಿಖ್ಯಾತಿಂಶನೈಃಕೀರ್ತಯತಾನಘ॥ ೧೫ ॥ ಸಾಮಯಾನರ
ಶಾರ್ದೂಲವಿಶ್ವಾಸಮುಪಪಾದಿತಾ । ತತಸ್ಸಂಭಾಷಿತಾದೇವೀಸರ್ವಮರ್ಥಂಚದರ್ಶಿತಾ॥ ೧೬ ॥ ರಾಮಸುಗ್ರೀವಸಖ್ಯಂಚಶ್ರು
ತ್ವಾಪ್ರೀತಿಮುಪಾಗತಾ । ನಿಯತಸ್ಸಮುದಾಚಾರೋಭಕ್ತಿಶ್ಚಾಸ್ಯಾಸ್ತಥಾತ್ವಯಿ ॥ ೧೭ ॥ ಏವಂಮಯಾಮಹಾಭಾಗಾದೃ
ಷ್ಟಾಜನಕನಂದಿನೀ । ಉಗ್ರೇಣತಪಸಾಯುಕ್ತಾತ್ವದ್ಭಕ್ತ್ಯಾಪುರುಷರ್ಷಭ ॥ ೧೮ ॥ಅಭಿಜ್ಞಾನಂಚಮೇದತ್ತಂಯಥಾವೃತ್ತಂ
ತವಾಂತಿಕೇ । ಚಿತ್ರಕೂಟೇಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞವಾಯಸಂಪ್ರತಿರಾಘವ॥ ೧೯ ॥ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯಶ್ಚನರವ್ಯಾಘ್ರೋರಾಮೋವಾಯು
ಸುತತ್ವಯಾ। ಅಖಿಲೇನೇಹಯದ್ದೃಷ್ಟಮಿತಿಮಾಮಾಹಜಾನಕೀ ॥೨೦॥ ಅಯಂಚಾಸ್ಮೈಪ್ರದಾತವ್ಯೋ ಯತ್ನಾತ್ಸುಪರಿರಕ್ಷಿ
ತಃ। ಮಣಿರತ್ನಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಶಿರೋಭೂಷಣಮುತ್ತಮಂ ॥೨೧॥ ಬ್ರುವತಾವಚನಾನ್ಯೇವಂ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯೋಪಶೃಣ್ವತಃ । ಏಷ
ಚೂಡಾಮಣಿಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಮಯಾಸುಪರಿರಕ್ಷಿತಃ ॥ ೨೨ ॥ಮನಶ್ಶಿಲಾಯಾಸ್ತಿಲಕೋ ಗಂಡಪಾರ್ಶ್ವೇನಿವೇಶಿತಃ । ತ್ವಯಾಪ್ರಣ
ಷ್ಟೇತಿಲಕೇ ತಂಕಿಲಸ್ಮರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೨೩॥ ಏಷನಿರ್ಯಾತಿತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಮಯಾತೇವಾರಿಸಂಭವಃ । ಏತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರಮೋದಿಷ್ಯೇ
ವ್ಯಸನೇತ್ವಾಮಿವಾನಘ ॥ ೨೪॥ ಜೀವಿತಂಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಮಾಸಂದಶರಥಾತ್ಮಜ । ಊರ್ಧ್ವಂಮಾಸಾನ್ನಜೀವೇಯಂ ರಕ್ಷ
ಸಾಂವಶಮಾಗತಾ ॥೨೫॥ ಇತಿಮಾಮಬ್ರವೀತ್ಸೀತಾ ಕೃಶಾಂಗೀಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ। ರಾವಣಾಂತಃಪುರೇರುದ್ಧಾಮೃಗೀವೋತ್ಫುಲ್ಲ
ಲೋಚನಾ ॥೨೬॥ ಏತದೇವಮಯಾಖ್ಯಾತಂ ಸರ್ವಂರಾಘವಯದ್ಯಥಾ । ಸರ್ವಥಾಸಾಗರಜಲೇ ಸಂತಾರಃಪ್ರವಿಧೀಯತಾಂ ॥
ತೌಜಾತಾಶ್ವಾಸೌರಾಜಪುತ್ರೌವಿದಿತ್ವಾ ತಚ್ಚಾಭಿಜ್ಞಾನಂರಾಘವಾಯಪ್ರದಾಯ । ದೇವ್ಯಾಚಾಖ್ಯಾತಂಸರ್ವಮೇವಾನುಪೂ
ರ್ವ್ಯಾದ್ವಾಚಾಸಂಪೂರ್ಣಂವಾಯುಪುತ್ರಶ್ಶಶಂಸ ॥ ೨೮ ॥ ... ... ❋

ಇತಿ— ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಪಂಚಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತೋಹನುಮತಾರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ತಂಮಣಿಂಹೃದಯೇಕೃತ್ವಾಪ್ರರುರೋದಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥ ೧ ॥ ತಂ
ತುದೃಷ್ಟ್ವಾಮಣಿಶ್ರೇಷ್ಠಂರಾಘವಶ್ಶೋಕಕರ್ಶಿತಃ । ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಭ್ಯಾಂಸುಗ್ರೀವಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೨॥ಯ
ಥೈವಧೇನುಸ್ಸ್ರವತಿಸ್ನೇಹಾದ್ವತ್ಸಸ್ಯವತ್ಸಲಾ । ತಥಾಮಮಾಪಿಹೃದಯಂಮಣಿರತ್ನಸ್ಯದರ್ಶನಾತ್ ॥ ೩ ॥ ಮಣಿರತ್ನಮಿದಂ

ದತ್ತಂವೈದೇಹ್ಯಾಶ್ಶ್ವಶುರೇಣಮೇ | ವಧೂಕಾಲೇಯಥಾಬದ್ಧಮಧಿಕಂಮೂರ್ಧ್ನಿಶೋಭತೇ॥ ೪ ॥ ಅಯಂಹಿಜಲಸಂಭೂತೋ
ಮಣಿಸ್ಸಜ್ಜನಪೂಜಿತಃ | ಯಜ್ಞೇಪರಮತುಷ್ಟೇನದತ್ತಶ್ಶಕ್ರೇಣಧೀಮತಾ ॥ ೫ ॥ ಇಮಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮಣಿಶ್ರೇಷ್ಠಂಯಥಾತಾತ
ಸ್ಯದರ್ಶನಂ | ಅದ್ಯಾಸ್ಮ್ಯವಗತಸ್ಸೌಮ್ಯವೈದೇಹಸ್ಯತಥಾವಿಭೋಃ॥ ೬ ॥ಅಯಂಹಿಶೋಭತೇತಸ್ಯಾಃಪ್ರಿಯಾಯಾಮೂರ್ಧ್ನಿ
ಮೇಮಣಿಃ | ಅಸ್ಯಾದ್ಯದರ್ಶನೇನಾಹಂಪ್ರಾಪ್ತಾಂತಾಮಿವಚಿಂತಯೇ॥೭ ॥ಕಿಮಾಹಸೀತಾವೈದೇಹೀಬ್ರೂಹಿಸೌಮ್ಯಪುನಃಪು
ನಃ | ಪಿಪಾಸುಮಿವತೋಯೇನಸಿಂಚಂತೀವಾಕ್ಯವಾರಿಣಾ॥೮ ॥ ಇತಸ್ತುಕಿಂದುಃಖತರಂಯದಿಮಂವಾರಿಸಂಭವಂ | ಮಣಿಂ
ಪಶ್ಯಾಮಿಸೌಮಿತ್ರೇವೈದೇಹೀಮಾಗತಂವಿನಾ ॥ ೯ ॥ ಚಿರಂಜೀವತಿವೈದೇಹೀಯದಿಮಾಸಂಧರಿಷ್ಯತಿ | ಕ್ಷಣಂಸೌಮ್ಯನಜೀ
ವೇಯಂವಿನಾತಾಮಸಿತೇಕ್ಷಣಾಂ ॥ ೧೦ ॥ ನಯಮಾಮಪಿತಂದೇಶಂಯತ್ರದೃಷ್ಟಾಮಮಪ್ರಿಯಾ | ನತಿಷ್ಠೇಯಂಕ್ಷಣಮಪಿ
ಪ್ರವೃತ್ತಿಮುಪಲಭ್ಯಚ ॥ ೧೧ ॥ ಕಥಂಸಾಮಮಸುಶ್ರೋಣೀಭೀರುಭೀರುಸ್ಸತೀಸದಾ | ಭಯಾವಹಾನಾಂಘೋರಾಣಾಂ
ಮಧ್ಯೇತಿಷ್ಠತಿರಕ್ಷಸಾಂ ॥ ೧೨ ॥ ಶಾರದಸ್ತಿಮಿರೋನ್ಮುಕ್ತೋನೂನಂಚಂದ್ರಇವಾಂಬುದೈಃ| ಆವೃತಂವದನಂತಸ್ಯಾನವಿರಾ
ಜತಿರಾಕ್ಷಸೈಃ॥ ೧೩ ॥ ಕಿಮಾಹಸೀತಾಹನುಮಂಸ್ತತ್ತ್ವತಃಕಥಯಾದ್ಯಮೇ|ಏತೇನಖಲುಜೀವಿಷ್ಯೇಭೇಷಜೇನಾತುರೋಯಥಾ॥
೧೪ ॥ ಮಧುರಾಮಧುರಾಲಾಪಾಕಿಮಾಹಮಮಭಾಮಿನೀ| ಮದ್ವಿಹೀನಾವರಾರೋಹಾಹನುಮನ್ಕಥಯಸ್ವಮೇ ॥ ೧೫ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ — ಷಟ್‌ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ-

ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಹನುಮಾನ್ರಾಘವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ| ಸೀತಾಯಾಭಾಷಿತಂಸರ್ವಂ ನ್ಯವೇದಯತರಾಘವೇ ॥ ೧ ॥ ಇದ
ಮುಕ್ತವತೀದೇವೀ ಜಾನಕೀಪುರುಷರ್ಷಭ| ಪೂರ್ವವೃತ್ತಮಭಿಜ್ಞಾನಂ ಚಿತ್ರಕೂಟೇಯಥಾತಥಂ ॥ ೨ ॥ ಸುಖಸುಪ್ತಾತ್ವ
ಯಾಸಾರ್ಧಂಜಾನಕೀಪೂರ್ವಮುತ್ಥಿತಾ|ವಾಯಸಸ್ಸಹಸೋತ್ಪತ್ಯ ವಿರರಾದಸ್ತನಾಂತರೇ॥೩॥ಪರ್ಯಾಯೇಣಚಸುಪ್ತಸ್ತ್ವಂ
ದೇವ್ಯಂಕೇಭರತಾಗ್ರಜಃ| ಪುನಶ್ಚಕಿಲಪಕ್ಷೀಸ ದೇವ್ಯಾಜನಯತಿವ್ಯಥಾಂ॥೪॥ ಪುನಃಪುನರುಪಾಗಮ್ಯವಿರರಾದಭೃಶಂಕಿಲ|
ತತಸ್ತ್ವಂಬೋಧಿತಸ್ತಸ್ಯಾಶ್ಶೋಣಿತೇನಸಮುಕ್ಷಿತಃ ॥೫॥ ವಾಯಸೇನಚತೇನೈವ ಸತತಂಬಾಧ್ಯಮಾನಯಾ | ಬೋಧಿತಃಕಿ
ಲದೇವ್ಯಾತ್ವಂ ಸುಖಸುಪ್ತಃಪರಂತಪ ॥೬॥ ತಾಂತುದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹಾಬಾಹೋ ದಾರಿತಾಂಚಸ್ತನಾಂತರೇ|ಆಶೀವಿಷಇವಕ್ರು
ದ್ಧೋ ನಿಶ್ವಸನ್ನಭ್ಯಭಾಷಥಾಃ ॥೭॥ ನಖಾಗ್ರೈಃಕೇನತೇಭೀರು ದಾರಿತಂತುಸ್ತನಾಂತರಂ|ಕಃಕ್ರೀಡತಿಸರೋಷೇಣ ಪಂಚ
ವಕ್ತ್ರೇಣಭೋಗಿನಾ ॥೮॥ ನಿರೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ಸಹಸಾ ವಾಯಸಂಸಮವೈಕ್ಷಥಾಃ| ನಖೈಸ್ಸರುಧಿರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಸ್ತಾಮೇವಾಭಿಮು
ಖಂಸ್ಥಿತಂ ॥೯॥ ಸುತಃಕಿಲಸಶಕ್ರಸ್ಯ ವಾಯಸಃಪತತಾಂವರಃ| ಧರಾಂತರಗತಶ್ಶೀಘ್ರಂಪವನಸ್ಯಗತೌಸಮಃ॥೧೦॥ ತತ
ಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಕೋಪಸಂವರ್ತಿತೇಕ್ಷಣಃ| ವಾಯಸೇತ್ವಂಕೃಥಾಃಕ್ರೂರಾಂ ಮತಿಂಮತಿಮತಾಂವರ ॥೧೧॥ ಸದ
ರ್ಭಂಸಂಸ್ತರಾದ್ಗೃಹ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೇಣಹ್ಯಯೋಜಯಃ| ಸದೀಪ್ತಇವಕಾಲಾಗ್ನಿರ್ಜಜ್ವಾಲಾಭಿಮುಖಃಖಗಂ॥೧೨॥ಕ್ಷಿಪ್ತ
ವಾಂಸ್ತ್ವಂಪ್ರದೀಪ್ತಂಹಿ ದರ್ಭಂತಂವಾಯಸಂಪ್ರತಿ| ತತಸ್ತುವಾಯಸಂದೀಪ್ತಸ್ಸದರ್ಭೋನುಜಗಾಮಹ ॥೧೩॥ ಸಪಿತ್ರಾ
ಚಪರಿತ್ಯಕ್ತಸ್ಸುರೈಶ್ಚಸಮಹರ್ಷಿಭಿಃ| ತ್ರೀನ್ಲೋಕಾನ್ಸಂಪರಿಕ್ರಮ್ಯ ತ್ರಾತಾರಂನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ॥೧೪॥ಪುನರೇವಾಗತಸ್ತ್ರ
ಸ್ತಸ್ತ್ವತ್ಸಕಾಶಮರಿಂದಮ| ಸತಂನಿಪತಿತಂಭೂಮೌ ಶರಣ್ಯಶ್ಶರಣಾಗತಂ॥೧೫॥ ವಧಾರ್ಹಮಪಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಕೃಪಯಾ
ಪರ್ಯಪಾಲಯಃ|ಪರಿದ್ಯೂನಂವಿಷಣ್ಣಂತ್ವಂತಮಾಯಾಂತಮಥಾಬ್ರವೀಃ ॥೧೬ ॥ ಮೋಘಮಸ್ತ್ರಂನಶಕ್ಯಂತು ಕರ್ತುಮಿ
ತ್ಯೇವರಾಘವ | ಭವಾಂಸ್ತಸ್ಯಾಕ್ಷಿಕಾಕಸ್ಯ ಹಿನಸ್ತಿಸ್ಮಸದಕ್ಷಿಣಂ ॥ ೧೭ ॥ ರಾಮತ್ವಾಂಸನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ರಾಜ್ಞೇದಶರಥಾ
ಯಚ | ವಿಸೃಷ್ಟಸ್ತುತದಾಕಾಕಃ ಪ್ರತಿಪೇದೇಸ್ವಮಾಲಯಂ ॥ ೧೮ ॥ ಏವಮಸ್ತ್ರವಿದಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸತ್ವವಾಂಶ್ಶೀಲವಾ
ನಪಿ | ಕಿಮರ್ಥಮಸ್ತ್ರಂರಕ್ಷಸ್ಸು ನಯೋಜಯತಿರಾಘವಃ || ೧೯ ॥ ನನಾಗಾನಾಪಿಗಂಧರ್ವಾನಾಸುರಾನಮರುದ್ಗಣಾಃ|
ನಚಸರ್ವೇರಣೇಶಕ್ತಾ ರಾಮಂಪ್ರತಿಸಮಾಸಿತುಂ || ೨೦ || ತಸ್ಯವೀರ್ಯವತಃಕಶ್ಚಿದ್ಯದ್ಯಸ್ತಿಮಯಿಸಂಭ್ರಮಃ | ಕ್ಷಿಪ್ರಂ
ಸುನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ಹನ್ಯತಾಂಯುಧಿರಾವಣಃ ॥ ೨೧ ॥ ಭ್ರಾತುರಾದೇಶಮಾಜ್ಞಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾಪರಂತಪಃ| ಸಕಿಮ
ರ್ಥಂನರವರೋ ನಮಾಂರಕ್ಷತಿರಾಘವಃ ॥ ೨೨ ॥ ಶಕ್ತೌತೌಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೌ ವಾಯ್ವಗ್ನಿಸಮತೇಜಸೌ | ಸುರಾಣಾ
ಮಪಿದುರ್ಧರ್ಷೌ ಕಿಮರ್ಥಂಮಾಮುಪೇಕ್ಷತಃ ॥ ೨೩ ॥ ಮಮೈವದುಷ್ಕೃತಂಕಿಂಚಿನ್ಮಹದಸ್ತಿನಸಂಶಯಃ | ಸಮರ್ಥಾವಸ
ಹಿತೌಯನ್ಮಾಂನಾವೇಕ್ಷೇತೇಪರಂತಪೌ ॥ ೨೪ ॥ ವೈದೇಹ್ಯಾವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ಕರುಣಂಸಾಶ್ರುಭಾಷಿತಂ | ಪುನರಪ್ಯಹ
ಮಾರ್ಯಾಂತಾಮಿದಂವಚನಮಬ್ರುವಂ ॥ ೨೫ ॥ ತ್ವಚ್ಛೋಕವಿಮುಖೋರಾಮೋ ದೇವಿಸತ್ಯೇನತೇಶಪೇ | ರಾಮೇದುಃಖಾಭಿ
ಭೂತೇತು ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರಿತಪ್ಯತೇ ॥ ೨೬ ॥ ಕಥಂಚಿದ್ಭವತೀದೃಷ್ಟಾನಕಾಲಃಪರಿಶೋಚಿತುಂ | ಅಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇ
ದುಃಖಾನಾಮಂತಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಭಾಮಿನಿ ॥ ೨೭ || ತಾವುಭೌನರಶಾರ್ದೂಲೌ ರಾಜಪುತ್ರಾವನಿಂದಿತೌ | ತ್ವದ್ದರ್ಶನಕೃ
ತೋತ್ಸಾಹೌ ಲಂಕಾಂಭಸ್ಮೀಕರಿಷ್ಯತಃ ॥ ೨೮ || ಹತ್ವಾಚಸಮರೇಕ್ರೂರಂ ರಾವಣಂಸಹಬಾಂಧವಂ| ರಾಘವಸ್ತ್ವಾಂ

ವರಾರೋಹೇಸ್ವಾಂಪುರೀಂನಯತೇಧ್ರುವಂ ॥ ೨೯॥ ಯತ್ತುರಾಮೋವಿಜಾನೀಯಾದಭಿಜ್ಞಾನಮನಿಂದಿತೇ । ಪ್ರೀತಿಸಂಜನನಂತ
ಸ್ಯಪ್ರದಾತುಂತ್ವಮಿಹಾರ್ಹಸಿ ॥ ೩೦ ॥ ಸಾಭಿವೀಕ್ಷ್ಯದಿಶಸ್ಸರ್ವಾವೇಣ್ಯುದ್ಗ್ರಥನಮುತ್ತಮಂ । ಮುಕ್ತ್ವಾವಸ್ತ್ರಾದ್ದ
ದೌಮಹ್ಯಂಮಣಿಮೇತಂಮಹಾಬಲ ॥ ೩೧ ॥ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಮಣಿಂದಿವ್ಯಂತವಹೇತೋರಘೂದ್ವಹ । ಶಿರಸಾತಾಂ ಪ್ರಣಮ್ಯಾ
ರ್ಯಾಮಹಮಾಗಮನೇತ್ವರೇ ॥ ೩೨॥ ಗಮನೇಚಕೃತೋತ್ಸಾಹಮವೇಕ್ಷ್ಯವರವರ್ಣಿನೀ। ವಿವರ್ಧಮಾನಂಚಹಿಮಾಮುವಾಚಜ
ನಕಾತ್ಮಜಾ ॥ ೩೩॥ ಅಶ್ರುಪೂರ್ಣಮುಖೀದೀನಾಬಾಷ್ಪಸಂದಿಗ್ಧಭಾಷಿಣೀ। ಮಮೋತ್ಪತನಸಂಭ್ರಾಂತಾಶೋಕವೇಗಸಮಾ
ಹಿತಾ ॥ ೩೪॥ ಹನುಮನ್ಸಿಂಹಸಂಕಾಶಾವುಭೌತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಸುಗ್ರೀವಂಚಸಹಾಮಾತ್ಯಂಸರ್ವಾನ್ಬ್ರೂಯಾ
ಹ್ಯನಾಮಯಂ ॥ ೩೫ ॥ ಯಥಾಚಸಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಾಂತಾರಯತಿರಾಘವಃ । ಅಸ್ಮಾದ್ದುಃಖಾಂಬುಸಂರೋಧಾತ್ತ್ವಂಸ
ಮಾಧಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ೩೬ ॥ ಇಮಂಚತೀವ್ರಮಮಶೋಕವೇಗಂರಕ್ಷೋಭಿರೇಭಿಃಪರಿಭರ್ತ್ಸನಂಚ।ಬ್ರೂಯಾಸ್ತುರಾಮಸ್ಯ
ಗತಸ್ಸಮೀಪಂಶಿವಸ್ತವಾಧ್ವಾಸ್ತುಹರಿಪ್ರವೀರ ॥ ೩೭ ॥ ಏತತ್ತವಾರ್ಯಾನೃಪರಾಜಸಿಂಹ ಸೀತಾವಚಃ ಪ್ರಾಹವಿಷಾದ ಪೂ
ರ್ವಂ। ಏತಚ್ಚಬುದ್ಧ್ವಾಗದಿತಂಮಯಾತ್ವಂಶ್ರದ್ಧತ್ಸ್ವಸೀತಾಂಕುಶಲಾಂಸಮಗ್ರಾಂ॥ ೩೮॥ ... ...

ಇತಿಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ— ಸಪ್ತಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥಾಹಮುತ್ತರಂದೇವ್ಯಾಪುನರುಕ್ತಸ್ಸಸಂಭ್ರಮಃ। ತವಸ್ನೇಹಾನ್ನರವ್ಯಾಘ್ರಸೌಹಾರ್ದಾದನುಮಾನ್ಯವೈ ॥ ೧॥ ಏ
ವಂಬಹುವಿಧಂವಾಚ್ಯೋ ರಾಮೋದಾಶರಥಿಸ್ತ್ವಯಾ।ಯಥಾಮಾಮಾಪ್ನುಯಾಚ್ಛೀಘ್ರಂಹತ್ವಾರಾವಣಮಾಹವೇ॥೨ ॥ ಯ
ದಿವಾಮನ್ಯಸೇವೀರವಸೈಕಾಹಮರಿಂದಮ । ಕಸ್ಮಿಂಶ್ಚಿತ್ಸಂವೃತೇದೇಶೇ ವಿಶ್ರಾಂತಶ್ಶ್ವೋಗಮಿಷ್ಯಸಿ ॥ ೩ ॥ ಮಮಚಾಪ್ಯ
ಲ್ಪಭಾಗ್ಯಾಯಾಸ್ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಾತ್ತವೀರ್ಯವನ್ । ಅಸ್ಯಶೋಕವಿಪಾಕಸ್ಯಮುಹೂರ್ತಂಸ್ಯಾದ್ವಿಮೋಕ್ಷಣಂ ॥ ೪ ॥ ಗತೇಹಿತ್ವಯಿ
ವಿಕ್ರಾಂತೇ ಪುನರಾಗಮನಾಯವೈ।ಪ್ರಾಣಾನಾಮಪಿಸಂದೇಹೋಮಮಸ್ಯಾನ್ನಾತ್ರಸಂಶಯಃ॥ ೫॥ತವಾದರ್ಶನಜಶ್ಶೋಕೋ
ಭೂಯೋಮಾಂಪರಿತಾಪಯೇತ್।ದುಃಖಾದ್ದುಃಖಪರಾಭೂತಾಂದುರ್ಗತಾಂದುಃಖಭಾಗಿನೀಂ॥೬ ॥ ಅಯಂಚವೀರಸಂದೇಹ
ಸ್ತಿಷ್ಠತೀವಮಮಾಗ್ರತಃ। ಸುಮಹಾಂಸ್ತ್ವತ್ಸಹಾಯೇಷು ಹರ್ಯೃಕ್ಷೇಷುಹರೀಶ್ವರ॥ ೭॥ ಕಥಂನುಖಲುದುಷ್ಪಾರಂ ತರಿ
ಷ್ಯಂತಿಮಹೋದಧಿಂ । ತಾನಿಹರ್ಯೃಕ್ಷಸೈನ್ಯಾನಿತೌವಾನರವರಾತ್ಮಜೌ॥ ೮॥ತ್ರಯಾಣಾಮೇವಭೂತಾನಾಂಸಾಗರಸ್ಯಾ
ಸ್ಯಲಂಘನೇ। ಶಕ್ತಿಸ್ಸ್ಯಾದ್ವೈನತೇಯಸ್ಯತವವಾಮಾರುತಸ್ಯವಾ ॥ ೯ ॥ ತದಸ್ಮಿನ್ಕಾರ್ಯನಿರ್ಯೋಗೇವೀರೈವಂದುರತಿಕ್ರಮೇ।
ಕಿಂಪಶ್ಯಸಿಸಮಾಧಾನಂಬ್ರೂಹಿಕಾರ್ಯವಿದಾಂವರ ॥ ೧೦ ॥ ಕಾಮಮಸ್ಯತ್ವಮೇವೈಕಃಕಾರ್ಯಸ್ಯಪರಿಸಾಧನೇ। ಪರ್ಯಾಪ್ತಃ
ಪರವೀರಘ್ನ ಯಶಸ್ಯಸ್ತೇಬಲೋದಯಃ॥೧೧॥ ಬಲೈಸ್ಸಮಗ್ರೈರ್ಯದಿಮಾಂಹತ್ವಾರಾವಣಮಾಹವೇ । ವಿಜಯೀಸ್ವಾಂಪುರೀಂ
ರಾಮೋನಯೇತ್ತತ್ಸ್ಯಾದ್ಯಶಸ್ಕರಂ॥ ೧೨ ॥ ಯಥಾಹಂತಸ್ಯವೀರಸ್ಯವನಾದುಪಧಿನಾಹೃತಾ।ರಕ್ಷಸಾತದ್ಭಯಾದೇವತಥಾನಾ
ರ್ಹತಿರಾಘವಃ ॥ ೧೩॥ ಬಲೈಸ್ತುಸಂಕುಲಾಂಕೃತ್ವಾಲಂಕಾಂಪರಬಲಾರ್ದನಃ । ಮಾಂನಯೇದ್ಯದಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ತತ್ತಸ್ಯ
ಸದೃಶಂಭವೇತ್॥ ೧೪॥ ತದ್ಯಥಾತಸ್ಯವಿಕ್ರಾಂತಮನುರೂಪಂಮಹಾತ್ಮನಃ । ಭವತ್ಯಾಹವಶೂರಸ್ಯತಥಾತ್ವಮುಪಪಾ
ದಯ॥ ೧೫॥ ತದರ್ಥೋಪಹಿತಂವಾಕ್ಯಂಪ್ರಶ್ರಿತಂಹೇತುಸಂಹಿತಂ । ನಿಶಮ್ಯಾಹಂತತಶ್ಶೇಷಂವಾಕ್ಯಮುತ್ತರಮಬ್ರುವಂ॥
೧೬ ॥ ದೇವಿಹರ್ಯೃಕ್ಷಸೈನ್ಯಾನಾಮೀಶ್ವರಃಪ್ಲವತಾಂವರಃ।ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸತ್ವಸಂಪನ್ನಸ್ತವಾರ್ಥೇಕೃತನಿಶ್ಚಯಃ॥ ೧೭ ॥ತಸ್ಯವಿ
ಕ್ರಮಸಂಪನ್ನಾಸ್ಸತ್ವವಂತೋಮಹಾಬಲಾಃ।ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪಸಂಪಾತಾನಿದೇಶೇಹರಯಸ್ಸ್ಥಿತಾಃ ॥೧೮॥ ಯೇಷಾಂನೋಪರಿನಾ
ಧಸ್ತಾನ್ನತಿರ್ಯಕ್ಸಜ್ಜತೇಗತಿಃ । ನಚಕರ್ಮಸುಸೀದಂತಿಮಹತ್ಸ್ವಮಿತತೇಜಸಃ ॥ ೧೯ ॥ ಅಸಕೃತ್ತೈರ್ಮಹಾಭಾಗ್ಯೈರ್ವಾ
ನರೈರ್ಬಲದರ್ಪಿತೈಃ। ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತಾಭೂಮಿರ್ವಾಯುಮಾರ್ಗಾನುಸಾರಿಭಿಃ ॥ ೨೦ ॥ ಮದ್ವಿಶಿಷ್ಟಾಶ್ಚತುಲ್ಯಾಶ್ಚಸಂತಿತ
ತ್ರವನೌಕಸಃ। ಮತ್ತಃಪ್ರತ್ಯವರಃಕಶ್ಚಿನ್ನಾಸ್ತಿಸುಗ್ರೀವಸನ್ನಿಧೌ॥ ೨೧॥ಅಹಂತಾವದಿಹಪ್ರಾಪ್ತಃಕಿಂಪುನಸ್ತೇ ಮಹಾಬ
ಲಾಃ। ನಹಿಪ್ರಕೃಷ್ಟಾಃಪ್ರೇಷ್ಯಂತೇಹೀತರೇಜನಾಃ ॥ ೨೨॥ತದಲಂಪರಿತಾಪೇನದೇವಿ ಮನ್ಯುರ್ವ್ಯಪೈತುತೇ । ಏಕೋತ್ಪಾತೇನ
ವೈಲಂಕಾಮೇಷ್ಯಂತಿಹರಿಯೂಥಪಾಃ ॥ ೨೩ ॥ ಮಮಪೃಷ್ಠಗತೌತೌಚ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾವಿವೋದಿತೌ।ತ್ವತ್ಸಕಾಶಂಮ
ಹಾಭಾಗೇ ನೃಸಿಂಹಾವಾಗಮಿಷ್ಯತಃ ॥೨೪ ॥ ಅರಿಘ್ನಂಸಿಂಹಸಂಕಾಶಂಕ್ಷಿಪ್ರಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿರಾಘವಂ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚ ಧನು
ಷ್ಪಾಣಿಂಲಂಕಾದ್ವಾರಮುಪಸ್ಥಿತಂ॥ ೨೫॥ ನಖದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧಾನ್ವೀರಾನ್ ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂಲವಿಕ್ರಮಾನ್ । ವಾನರಾನ್
ವಾರಣೇಂದ್ರಾಭಾನ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಸಂಗತಾನ್ ॥ ೨೬ ॥ ಶೈಲಾಂಬುದನಿಕಾಶಾನಾಂಲಂಕಾಮಲಯಸಾನುಷು । ನರ್ದ

ತಾಂಕಪಿಮುಖ್ಯಾನಾಮಚಿರಾಚ್ಛ್ರೋಷ್ಯಸಿಸ್ವನಂ॥ ೨೭ ॥ ನಿವೃತ್ತವನವಾಸಂಚತ್ವಯಾಸಾರ್ಧಮರಿಂದಮಂ । ಅಭಿಷಿಕ್ತಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿರಾಘವಂ॥ ೨೮॥ ತತೋಮಯೋವಾಗ್ಭಿರದೀನಭಾಷಿಣಾಶಿವಾಭಿರಿಷ್ಟಾಭಿರಭಿಪ್ರಸಾದಿತಾ। ಜಗಾಮಶಾಂತಿಂಮಮಮೈಥಿಲಾತ್ಮಜಾತವಾಪಿಶೋಕೇನತದಾಭಿಪೀಡಿತಾ ॥ ೨೯॥

ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ-ಆದಿಕಾವ್ಯೇ-ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ
ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಿಕಾಯಾಂ ಸಂಹಿತಾಯಾಂ-ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡೇ-ಅಷ್ಟಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶ್ರೀಮತ್ಸುಂದರಕಾಂಡಪಠನಶ್ರವಣಯೋಃಫಲಂ

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣೇ-ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶದುತ್ತರಶತತಮೇ ಅಧ್ಯಾಯೇ

ಕಾಂಡಸ್ಯಸುಂದರಾಖ್ಯಸ್ಯ ಶ್ರವಣಾತ್ಪಠನಾದಪಿ। ಮಾಂಪ್ರಾಪ್ನುಯಾಜ್ಜಗದ್ಧಿತುಂನಾತ್ರಸಂದೇಹಯಿಷ್ಯತೇ ॥

ಸುಂದರಕಾಂಡಸ್ಸಮಾಪ್ತಃ.

ಶ್ರೀರಸ್ತು.

ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡಪ್ರಾರಂಭಃ.

ಶ್ರೀ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನ ಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಗುರುಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇನಮಃ.

ಶ್ರುತ್ವಾಹನುಮತೋವಾಕ್ಯಂಯಥಾವದನುಭಾಷಿತಂ । ರಾಮಃಪ್ರೀತಿಸಮಾಯುಕ್ತೋವಾಕ್ಯಮುತ್ತರಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಕೃತಂಹನುಮತಾಕಾರ್ಯಂಸುಮಹದ್ಭುವಿದುಷ್ಕರಂ । ಮನಸಾಪಿಯದನ್ಯೇನನಶಕ್ಯಂಧರಣೀತಲೇ ॥೨॥ ನಹಿತಂಪರಿಪಶ್ಯಾಮಿಯಸ್ತರೇತಮಹಾರ್ಣವಂ । ಅನ್ಯತ್ರಗರುಡಾದ್ವಾಯೋರನ್ಯತ್ರಚಹನೂಮತಃ ॥ ದೇವದಾನವಯಕ್ಷಾಣಾಂಗಂಧರ್ವೋರಗರಕ್ಷಸಾಂ । ಅಪ್ರಧೃಷ್ಯಾಂಪುರೀಂಲಂಕಾಂರಾವಣೇನಸುರಕ್ಷಿತಾಮ್ ॥೪॥ ಯೋವೀರ್ಯಬಲಸಂಪನ್ನೋದ್ವಿಷದ್ಭಿರನಿವಾರಿತಃ । ಪ್ರವಿಷ್ಟಸ್ಸತ್ತ್ವಮಾಶ್ರಿತ್ಯಜೀವನ್ಕೋನಾಮನಿಷ್ಕ್ರಮೇತ್ ॥೫॥ ಕೋವಿಶೇತ್ಸುದುರಾಧರ್ಷಾಂರಾಕ್ಷಸೈಶ್ಚಸುರಕ್ಷಿತಾಂ । ಯೋವೀರ್ಯಬಲಸಂಪನ್ನೋನಸಮಸ್ಸ್ಯಾದ್ಧನೂಮತಃ ॥೬॥ ಭೃತ್ಯಕಾರ್ಯಂಹನುಮತಾಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಕೃತಂಮಹತ್ । ಏವಂವಿಧಾಯಸ್ವಬಲಂಸದೃಶಂವಿಕ್ರಮಸ್ಯಚ ॥೭॥ ಯೋಹಿಭೃತ್ಯೋನಿಯುಕ್ತಸ್ಸನ್ಭರ್ತ್ರಾಕರ್ಮಣಿದುಷ್ಕರೇ । ಕುರ್ಯಾತ್ತದನುರಾಗೇಣತಮಾಹುಃಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ ॥೮॥ ನಿಯುಕ್ತೋಯಃಪರಂಕಾರ್ಯಂನಕುರ್ಯಾನ್ನೃಪತೇಃಪ್ರಿಯಂ । ಭೃತ್ಯೋಯುಕ್ತಸ್ಸಮರ್ಥಶ್ಚತಮಾಹುರ್ನರಮಧ್ಯಮಮ್ ॥೯॥ ನಿಯುಕ್ತೋನೃಪತೇಃಕಾರ್ಯಂನಕುರ್ಯಾದ್ಯಸ್ಸಮಾಹಿತಃ । ಭೃತ್ಯೋಯುಕ್ತಸ್ಸಮರ್ಥಶ್ಚತಮಾಹುಃಪುರುಷಾಧಮಮ್ ॥೧೦॥ ತನ್ನಿಯೋಗೇನಿಯುಕ್ತೇನಕೃತಂಕೃತ್ಯಂಹನೂಮತಾ । ನಚಾತ್ಮಾಲಘುತಾಂನೀತಸ್ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚಾಪಿತೋಷಿತಃ ॥೧೧॥ ಅಹಂಚರಘುವಂಶಶ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ । ವೈದೇಹ್ಯಾದರ್ಶನೇನಾದ್ಯಧರ್ಮತಃಪರಿರಕ್ಷಿತಾಃ ॥ ೧೨ ॥ ಇದಂತುಮಮದೀನಸ್ಯಮನೋಭೂಯಃಪ್ರಕರ್ಷತಿ । ಯದಿಹಾಸ್ಯಪ್ರಿಯಾಖ್ಯಾತುರ್ನಕುರ್ಮಿಸದೃಶಂಪ್ರಿಯಮ್ ॥೧೩॥ ಏಷಸರ್ವಸ್ವಭೂತಸ್ತುಪರಿಷ್ವಂಗೋಹನೂಮತಃ । ಮಯಾಕಾಲಮಿಮಂಪ್ರಾಪ್ಯದತ್ತಸ್ತುಸುಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೧೪॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಪ್ರೀತಿಹೃಷ್ಟಾಂಗೋರಾಮಸ್ತಂಪರಿಷಸ್ವಜೇ । ಹನೂಮಂತಂಮಹಾತ್ಮಾನಂಕೃತಕಾರ್ಯಮುಪಾಗತಮ್ ॥೧೫॥ ಧ್ಯಾತ್ವಾಪುನರುವಾಚೇದಂವಚನಂರಘುನಂದನಃ । ಹರೀಣಾಮೀಶ್ವರಸ್ಯೈವಸುಗ್ರೀವಸ್ಯೋಪಶೃಣ್ವತಃ ॥೧೬॥ ಸರ್ವಥಾಸುಕೃತಂತಾವತ್ಸೀತಾಯಾಃಪರಿಮಾರ್ಗಣಂ । ಸಾಗರಂತುಸಮಾಸಾದ್ಯಪುನರ್ನಷ್ಟಂಮನೋಮಮ ॥೧೭॥ ಕಥಂನಾಮಸಮುದ್ರಸ್ಯದುಷ್ಪಾರಸ್ಯಮಹಾಂಭಸಃ । ಹರಯೋದಕ್ಷಿಣಂಪಾರಂಗಮಿಷ್ಯಂತಿಸಮಾಹಿತಾಃ ॥ ಯದ್ಯಪ್ಯೇಷತುವೃತ್ತಾಂತೋವೈದೇಹ್ಯಾಗದಿತೋಮಮ । ಸಮುದ್ರಪಾರಗಮನೇಹರೀಣಾಂಕಿಮಿಹೋತ್ತರಮ್ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಶೋಕಸಂಭ್ರಾಂತೋರಾಮಶ್ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ । ಹನೂಮಂತಂಮಹಾಬಾಹುಂತತೋಧ್ಯಾನಮುಪಾಗಮತ್ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪ್ರಥಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಂತುಶೋಕಪರಿದ್ಯೂನಂರಾಮಂದಶರಥಾತ್ಮಜಂ । ಉವಾಚವಚನಂಶ್ರೀಮಾನ್ಸುಗ್ರೀವಶ್ಶೋಕನಾಶನಂ ॥೧॥ ಕಿಂತ್ವಂಸಂತಪ್ಯಸೇವೀರಯಥಾನ್ಯಃಪ್ರಾಕೃತಸ್ತಥಾ । ಮೈವಂಭೂಸ್ತ್ಯಜಸಂತಾಪಂಕೃತಘ್ನಇವಸೌಹೃದಂ ॥೨॥ ಸಂತಾಪಸ್ಯಚತೇಸ್ಥಾನಂನಹಿಪಶ್ಯಾಮಿರಾಘವ । ಪ್ರವೃತ್ತಾವುಪಲಬ್ಧಾಯಾಂಜ್ಞಾತೇಚನಿಲಯೇರಿಪೋಃ ॥೩॥ ಮತಿಮಾಂಶಾಸ್ತ್ರವಿತ್ಪ್ರಾಜ್ಞಃಪಂಡಿತಶ್ಚಾಸಿರಾಘವ । ತ್ಯಜೇಮಾಂಪಾಪಿಕಾಂಬುದ್ಧಿಂಕೃತಾತ್ಮೇವಾರ್ಥದೂಷಿಣೀಂ ॥೪॥ ಸಮುದ್ರಂಲಂಘಯಿತ್ವಾತುಮಹಾನಕ್ರಸಮಾಕುಲಂ । ಲಂಕಾಮಾರೋಹಯಿಷ್ಯಾಮೋಹನಿಷ್ಯಾಮಶ್ಚತೇರಿಪುಮ್ ॥೫॥ ನಿರುತ್ಸಾಹಸ್ಯದೀನಸ್ಯಶೋಕಪರ್ಯಾಕುಲಾತ್ಮನಃ । ಸರ್ವಾರ್ಥಾವ್ಯವಸೀದಂತಿವ್ಯಸನಂಚಾಧಿಗಚ್ಛತಿ ॥೬॥ ಇಮೇಶೂರಾಸ್ಸಮರ್ಥಾಶ್ಚಸರ್ವೇನೋಹರಿಯೂಥಪಾಃ । ತ್ವತ್ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂಕೃತೋತ್ಸಾಹಾಃಪ್ರವೇಷ್ಟುಮಪಿಪಾವಕಮ್ ॥೭॥ ಏಷಾಂಹರ್ಷೇಣಜಾನಾಮಿತರ್ಕಶ್ಚಾಸ್ಮಿನ್ದೃಢೋಮಮ । ವಿಕ್ರಮೇಣಸಮಾನೇಷ್ಯೇಸೀತಾಂಹತ್ವಾಯಥಾರಿಪುಮ್ ॥೮॥ ರಾವಣಂಪಾಪಕರ್ಮಾಣಂತಥಾತ್ವಂಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ । ಸೇತುರತ್ರಯಥಾಬಧ್ಯೇದ್ಯಥಾಪಶ್ಯೇಮತಾಂಪುರೀಂ ॥೯॥ ತಸ್ಯರಾಕ್ಷಸರಾಜಸ್ಯತಥಾತ್ವಂಕುರುರಾಘವ । ದೃಷ್ಟ್ವಾತಾಂತುಪುರೀಂಲಂಕಾಂತ್ರಿಕೂಟಶಿಖರೇಸ್ಥಿತಾಮ್ ॥೧೦॥ ಹತಂಚರಾವಣಂಯುದ್ಧೇದರ್ಶನಾದುಪಧಾರಯ । ಅಬಧ್ವಾಸಾಗರೇಸೇತುಂಘೋರೇತುವರುಣಾಲಯೇ ॥೧೧॥ ಲಂಕಾನಮರ್ದಿತುಂಶಕ್ಯಾಸೇಂದ್ರೈರಪಿಸುರಾಸುರೈಃ । ಸೇತುರ್ಬದ್ಧಸ್ಸಮುದ್ರೇಚಯಾವಲ್ಲಂಕಾಸಮೀಪತಃ ॥೧೨॥ ಸರ್ವಂತೀರ್ಣಂಚವೈಸೈನ್ಯಂಜಿತಮಿತ್ಯುಪಧಾರ್ಯತಾಂ ।

ಇವಮೇಹಿಸಮರೇಶೂರಾಹರಯಃಕಾಮರೂಪಿಣಃ ॥೧೩॥ ಶಕ್ತಾ ಲಂಕಾಂಸಮಾನೇತುಂಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯಸರಾಕ್ಷಸಾಂ ।ತದಲಂ
ವಿಕ್ಲಬಾಬುದ್ಧಿರ್ರಾಜರ್ಷ ಸರ್ವಾರ್ಥನಾಶಿನೀ ॥ ಪುರುಷಸ್ಯಹಿಲೋಕೇಸ್ಮಿನ್ ಶೋಕಶ್ಶೌರ್ಯಾಪಕರ್ಷಣಃ। ಯತ್ತುಕಾರ್ಯಂಮ
ನುಷ್ಯೇಣಶೌಂಡೀರ್ಯಮವಲಂಬತಾ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಸತ್ವಮಾತಿಷ್ಠ ತೇಜಸಾ। ಶೂರಾಣಾಂಹಿಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ
ತ್ವದ್ವಿಧಾನಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ ॥೧೬॥ ವಿನಷ್ಟೇವಾಪ್ರಣಷ್ಟೇವಾಶೋಕಸ್ಸರ್ವಾರ್ಥನಾಶನಃ। ತ್ವಂತುಬುದ್ಧಿಮತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸ
ರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಕೋವಿದಃ ॥೧೭॥ ಮದ್ವಿಧೈಸ್ಸಚಿವೈಸ್ಸಾರ್ಧಮರಿಂಜೇತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ। ನಹಿಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂಕಂಚಿತ್ತ್ರಿಷು
ಲೋಕೇಷುರಾಘವ ॥೧೮॥ ಗೃಹೀತಧನುಷೋಯಸ್ತೇತಿಷ್ಠೇದಭಿಮುಖೋರಣೇ । ವಾನರೇಷುಸಮಾಸಕ್ತಂನತೇಕಾರ್ಯಂವಿಪ
ತ್ಸ್ಯತೇ ॥೧೯॥ ಅಚಿರಾದ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇಸೀತಾಂತೀರ್ತ್ವಾಸಾಗರಮಕ್ಷಯಂ। ತದಲಂಶೋಕಮಾಲಂಬ್ಯಕ್ರೋಧಮಾಲಂಬಭೂಪ
ತೇ ॥೨೦॥ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಾಃಕ್ಷತ್ರಿಯಾಮಂದಾಸ್ಸರ್ವೇಚಂಡಸ್ಯಬಿಭ್ಯತಿ । ಲಂಘನಾರ್ಥಂಚಘೋರಸ್ಯಸಮುದ್ರಸ್ಯನದೀಪತೇಃ ॥ಸ
ಹಾಸ್ಮಾಭಿರಿಹೋಪೇತಸ್ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿರ್ವಿಚಾರಯ । ಲಂಘಿತೇತಸ್ಯತೈಸ್ಸೈನ್ಯಂಜಿತಮಿತ್ಯುಪಧಾರಯ ॥ಸರ್ವಂತೀರ್ಣಂ
ಚಮೇಸೈನ್ಯಂಜಿತಮಿತ್ಯುಪಧಾರಯ। ಇಮೇಹಿಹರಯಶ್ಶೂರಾಸ್ಸಮರೇಕಾಮರೂಪಿಣಃ॥೨೩॥ ತಾನರೀನ್ವಿಧಮಿಷ್ಯಂತಿಶಿಲಾ
ಪಾದಪವೃಷ್ಟಿಭಿಃ। ಕಥಂಚಿತ್ಸಂತರಿಷ್ಯಾಮಸ್ತೇವಯಂವರುಣಾಲಯಮ್॥೨೪॥ ಹತಮಿತ್ಯೇವತಂಮನ್ಯೇಯುದ್ಧೇಸಮಿತಿನಂ-
ದನ। ಕಿಮುಕ್ತ್ವಾಬಹುಧಾಚಾಪಿಸರ್ವಥಾವಿಜಯೀಭವಾನ್॥೨೫॥ ನಿಮಿತ್ತಾನಿಚಪಶ್ಯಾಮಿಮನಸೋಮೇಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಯತಿ ॥೨೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಹೇತುಮತ್ಪರಮಾರ್ಥವಿತ್ । ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋಹನೂಮಂತಮಥಾಬ್ರವೀತ್॥
ತಪಸಾಸೇತುಬಂಧೇನಸಾಗರೋಚ್ಛೋಷಣೇನವಾ । ಸರ್ವಥಾಸುಸಮರ್ಥೋಸ್ಮಿಸಾಗರಸ್ಯಾಸ್ಯಲಂಘನೇ ॥೨॥ ಕತಿದುರ್ಗಾಣಿ
ದುರ್ಗಾಯಾಲಂಕಾಯಾಂಬ್ರೂಹಿತಾನಿಮೇ । ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತತ್ಸರ್ವಂದರ್ಶನಾದಿವವಾನರ ॥೩॥ ಬಲಸ್ಯಪರಿಮಾಣಂ
ಚದ್ವಾರದುರ್ಗಕ್ರಿಯಾಮಪಿ । ಗುಪ್ತಿಕರ್ಮಚಲಂಕಾಯಾರಕ್ಷಸಾಂಸದನಾನಿಚ ॥೪॥ ಯಥಾಸುಖಂಯಥಾವಚ್ಚಲಂ
ಕಾಯಾಮಸಿದೃಷ್ಟವಾನ್ । ಸರ್ವಮಾಚಕ್ಷ್ವತತ್ವೇನಸರ್ವಥಾಕುಶಲೋಹ್ಯಸಿ ॥೫॥ ಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಸ್ಯವಚನಂಹನೂಮಾ
ನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿದಾಂಶ್ರೇಷ್ಠೋರಾಮಂಪುನರಥಾಬ್ರವೀತ್ ॥೬॥ ಶ್ರೂಯತಾಂಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾಸ್ಯೇದು
ರ್ಗಕರ್ಮವಿಧಾನತಃ। ಗುಪ್ತಾಪುರೀಯಥಾಲಂಕಾರಕ್ಷಿತಾಚಯಥಾಬಲೈಃ ॥೭॥ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಯಥಾಸ್ನಿಗ್ಧಾರಾವಣಸ್ಯಚ
ತೇಜಸಾ। ಪರಾಂಸಮೃದ್ಧಿಂಲಂಕಾಯಾಂಸಾಗರಸ್ಯಚಭೀಮತಾಮ್ ॥೮॥ ವಿಭಾಗಂಚಬಲೌಘಸ್ಯನಿರ್ದೇಶಂವಾಹನಸ್ಯಚ।
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಃಕಥಯಾಮಾಸತತ್ವತಃ ॥೯॥ ಹೃಷ್ಟಪ್ರಮುದಿತಾಲಂಕಾಮತ್ತದ್ವಿಪಸಮಾಕುಲಾ । ಮಹ
ತೀರಥಸಂಪೂರ್ಣಾರಕ್ಷೋಗಣಸಮಾಕುಲಾ ॥೧೦॥ ವಾಜಿಭಿಶ್ಚಸುಸಂಪೂರ್ಣಾಸಾಪುರೀದುರ್ಗಮಾಪರೈಃ । ದೃಢಬದ್ಧಕ
ವಾಟಾನಿಮಹಾಪರಿಘವಂತಿಚ ॥೧೧॥ ದ್ವಾರಾಣಿವಿಪುಲಾನ್ಯಸ್ಯಾಶ್ಚತ್ವಾರಿಸುಮಹಾಂತಿಚ। ತತ್ರೇಷೂಪಲಯಂತ್ರಾಣಿಬ
ಲವಂತಿಮಹಾಂತಿಚ ॥೧೨॥ ಆಗತಂಪ್ರತಿಸೈನ್ಯಂತೈಸ್ತತ್ರಪ್ರತಿನಿವಾರ್ಯತೇ । ದ್ವಾರೇಷುಸಂಸ್ಕೃತಾಭೀಮಾಃಕಾಲಾಯಸ
ಮಯಾಶ್ಶಿಲಾಃ ॥೧೩॥ ಶತಶೋರಚಿತಾವೀರೈಶ್ಶತಘ್ನ್ಯೋರಕ್ಷಸಾಂಗಣೈಃ । ಸೌವರ್ಣಶ್ಚಮಹಾಂಸ್ತಸ್ಯಾಃಪ್ರಾಕಾರೋ
ದುಷ್ಪ್ರಧರ್ಷಣಃ ॥೧೪॥ ಮಣಿವಿದ್ರುಮವೈಡೂರ್ಯಮುಕ್ತಾವಿರಚಿತಾಂತರಃ । ಸರ್ವತಶ್ಚಮಹಾಭೀಮಾಶ್ಶೀತತೋಯವ
ಹಾಶ್ಶುಭಾಃ ॥೧೫॥ ಅಗಾಧಾಗ್ರಾಹವತ್ಯಶ್ಚಪರಿಖಾಮೀನಸೇವಿತಾಃ । ದ್ವಾರೇಷುತಾಸಾಂಚತ್ವಾರಸ್ಸಂಕ್ರಮಾಃಪರಮಾ
ಯತಾಃ ॥೧೬॥ ಯಂತ್ರೈರುಪೇತಾಬಹುಭಿರ್ಮಹದ್ಭಿರ್ಗೃಹಪಙ್ಕ್ತಿಭಿಃ । ತ್ರಾಯಂತೇಸಂಕ್ರಮಾಸ್ತತ್ರಪರಸೈನ್ಯಾಗಮೇ
ಸತಿ ॥೧೭॥ ಯಂತ್ರೈಸ್ತೈರವಕೀರ್ಯಂತೇಪರಿಖಾಸುಸಮಂತತಃ । ಏಕಸ್ತ್ವಕಂಪ್ಯೋಬಲವಾನ್ಸಂಕ್ರಮಸ್ಸುಮಹಾದೃ
ಢಃ ॥೧೮॥ ಕಾಂಚನೈರ್ಬಹುಭಿಸ್ಸ್ತಂಭೈರ್ವೇದಿಕಾಭಿಶ್ಚಶೋಭಿತಃ । ಸ್ವಯಂಪ್ರಕೃತಿಸಂಪನ್ನೋಯುಯುತ್ಸೂರಾಮರಾ
ವಣಃ ॥೧೯॥ ಉತ್ಥಿತಶ್ಚಾಪ್ರಮತ್ತಶ್ಚಬಲಾನಾಮನುದರ್ಶನೇ । ಲಂಕಾಪುನರ್ನಿರಾಲಂಬಾದೇವದುರ್ಗಾಭಯಾವಹಾ॥೨೦॥
ನಾದೇಯಂಪಾರ್ವತಂವನ್ಯಂಕೃತ್ರಿಮಂಚಚತುರ್ವಿಧಂ । ಸ್ಥಿತಾಪಾರೇಸಮುದ್ರಸ್ಯದೂರಪಾರಸ್ಯರಾಘವ ॥೨೧॥ ನೌಪ
ಥೋಪಿಚನಾಸ್ತ್ಯತ್ರನಿರಾದೇಶಶ್ಚಸರ್ವತಃ । ಶೈಲಾಗ್ರೇರಚಿತಾದುರ್ಗಾಸಾಪೂರ್ದೇವಪುರೋಪಮಾ ॥ ೨೨ ॥ ವಾಜಿವಾರಣ
ಸಂಪೂರ್ಣಾಲಂಕಾಪರಮದುರ್ಜಯಾ । ಪರಿಘಾಶ್ಚಶತಘ್ನ್ಯಶ್ಚಯಂತ್ರಾಣಿವಿವಿಧಾನಿಚ ॥೨೩॥ ಶೋಭಯಂತಿಪುರೀಂಲಂ
ಕಾಂರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ। ಅಯುತಂರಕ್ಷಸಾಮತ್ರಪೂರ್ವದ್ವಾರಂಸಮಾಶ್ರಿತಮ್॥೨೪॥ ಚರ್ಮಖಡ್ಗಧರಾಸ್ಸರ್ವೇತಥಾ
ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಕೋವಿದಾಃ । ನಿಯುತಂರಕ್ಷಸಾಮತ್ರದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರಮಾಶ್ರಿತಮ್ ॥೨೫॥ ಚತುರಂಗೇಣಸೈನ್ಯೇನಯೋಧಾಸ್ತತ್ರಾ
ಪ್ಯನುತ್ತಮಾಃ। ಪ್ರಯುತಂರಕ್ಷಸಾಮತ್ರಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರಮಾಶ್ರಿತಮ್॥೨೬॥ ಶೂಲಹಸ್ತಾದುರಾಧರ್ಷಾಸ್ಸರ್ವೇಖಡ್ಗಾಗ್ರ
ಯೋಧಿನಃ। ನಿಯುತಂರಕ್ಷಸಾಮತ್ರಉತ್ತರದ್ವಾರಮಾಶ್ರಿತಮ್ ॥ರಥಿನಶ್ಚಾಶ್ವವಾಹಾಶ್ಚಕುಲಪುತ್ರಾಸ್ಸುಪೂಜಿತಾಃ। ಶತ

ಶೋಥಸಹಸ್ರಾಣಿಮಧ್ಯಮಂಸ್ಕಂಧಮಾಶ್ರಿತಾಃ ॥೨೮॥ ಯಾತುಧಾನದುರಾಧರ್ಷಾಸ್ಸಾಗ್ರಕೋಟೀಚರಕ್ಷಸಾಂ ।ಬಲೈಕ
ದೇಶಃಕ್ಷಪಿತಃರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ ॥೨೯॥ತೇಮಯಾಸಂಕ್ರಮಾಭಗ್ನಾಃಪರಿಘಾಶ್ಚಾವಪೂರಿತಾಃ । ದಗ್ಧಾಚಸರ್ವ
ತೋಲಂಕಾಪ್ರಾಕಾರಾಶ್ಚಾವಸಾದಿತಾಃ ॥ಯೇನಕೇನಚಮಾರ್ಗೇಣತರಾಮವರುಣಾಲಯಂ। ಹತೇತಿನಗರೀಲಂಕಾವಾನರೈರ
ವಧಾರ್ಯತಾಂ॥೩೧॥ಅಂಗದೋದ್ವಿವಿದೋಮೈಂದೋಜಾಂಬವಾನ್ಪನಸೋನಲಃ। ನೀಲಸ್ಸೇನಾಪತಿಶ್ಚೈವಬಲಶೇಷೇಣಕಿಂತವ॥
ಪ್ಲವಮಾನಾಹಿಗತ್ವಾತಾಂರಾವಣಸ್ಯಮಹಾಪುರೀಂ ।ಸಪರ್ವತವನಾಂಭಿತ್ವಾಸಖಾತಾಂಸಪ್ರತೋರಣಾಂ॥೩೨॥ಸಪ್ರಾ
ಕಾರಾಂಸಭವನಾಮಾನಯಿಷ್ಯಂತಿರಾಘವ । ಏವಮಾಜ್ಞಾಪಯಕ್ಷಿಪ್ರಂಬಲಾನಾಂಸರ್ವಸಂಗ್ರಹಮ್ ॥೩೩॥ ಮುಹೂರ್ತೇ
ನತುಯುಕ್ತೇನಪ್ರಸ್ಥಾನಮಭಿರೋಚಯ ॥ ... ... ॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತೃತೀಯಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶ್ರುತ್ವಾಹನುಮತೋವಾಕ್ಯಂಯಥಾವದನುಪೂರ್ವಶಃ । ತತೋಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೧॥
ಯಾಂನಿವೇದಯಸೇಲಂಕಾಪುರೀಂಭೀಮಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ। ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇನಾಂಮಥಿಷ್ಯಾಮಿಸತ್ಯಮೇತದ್ಬ್ರವೀಮಿತೇ॥೨॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಮು
ಹೂರ್ತೇಸುಗ್ರೀವಪ್ರಯಾಣಮಭಿರೋಚಯೇ।ಯುಕ್ತೋಮುಹೂರ್ತೋವಿಜಯಃಪ್ರಾಪ್ತೋಮಧ್ಯಂದಿವಾಕರಃ॥೩॥ ಸೀತಾಂ
ಹೃತ್ವಾತುಮೇಜಾತುಕ್ವಾಯಾಸ್ಯತಿಯಾಸ್ಯತಃ।ಸೀತಾಶ್ರುತ್ವಾಭಿಯಾನಂಮೇಆಶಾಮೇಷ್ಯತಿಜೀವಿತೇ ॥ ಜೀವಿತಾಂತೇಽಮೃ
ತಂಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಪೀತ್ವಾವಿಷಮಿವಾತುರಃ। ಉತ್ತರಾಫಲ್ಗುನೀಹ್ಯದ್ಯಶ್ವಸ್ತುಹಸ್ತೇನಯೋಕ್ಷ್ಯತೇ ॥೫॥ ಅಭಿಪ್ರಯಾಮಸು
ಗ್ರೀವಸರ್ವಾನೀಕಸಮಾವೃತಾಃ । ನಿಮಿತ್ತಾನಿಚಧನ್ಯಾನಿಯಾನಿಪ್ರಾದುರ್ಭವಂತಿಚ ॥೬॥ ನಿಹತ್ಯರಾವಣಂಸೀತಾಮಾನ
ಯಿಷ್ಯಾಮಿಜಾನಕೀಂ । ಉಪರಿಷ್ಟಾದ್ಧಿನಯನಂಸ್ಫುರಮಾಣಮಿದಂಮಮ ॥೭॥ ವಿಜಯಂಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂಶಂಸತೀವ
ಮನೋರಥಂ । ತತೋವಾನರರಾಜೇನಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚಪೂಜಿತಃ ॥೮॥ ಉವಾಚರಾಮೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪುನರಪ್ಯರ್ಥಕೋವಿ
ದಃ । ಅಗ್ರೇಯಾತುಬಲಸ್ಯಾಸ್ಯನೀಲೋಮಾರ್ಗಮವೇಕ್ಷಿತುಮ್ ॥೯॥ ವೃತಶ್ಶತಸಹಸ್ರೇಣವಾನರಾಣಾಂತರಸ್ವಿನಾಂ
ಫಲಮೂಲವತಾನೀಲಶೀತಕಾನನವಾರಿಣಾ॥೧೦॥ ಪಥಾಮಧುಮತಾಚಾಶುಸೇನಾಂಸೇನಾಪತೇನಯ।ದೂಷಯೇಯುರ್ದುರಾ
ತ್ಮಾನಃಪಥಿಮೂಲಫಲೋದಕಮ್ ॥೧೧॥ ರಾಕ್ಷಸಾಃಪರಿರಕ್ಷೇಥಾಸ್ತೇಭ್ಯಸ್ತ್ವಂನಿತ್ಯಮುದ್ಯತಃ । ನಿಮ್ನೇಷುವನದುರ್ಗೇ
ಷುವನೇಷುಚವನೌಕಸಃ ॥೧೨॥ಅಭಿಪ್ಲುತ್ಯಾಭಿಪಶ್ಯೇಯುಃಪರೇಷಾಂನಿಹತಂಬಲಂ ।ಯಚ್ಚಫಲ್ಗುಬಲಂಕಿಂಚಿತ್ತದತ್ರೈ
ವೋಪಯುಜ್ಯತಾಂ ॥೧೩॥ ಏತದ್ಧಿಕೃತ್ಯಂಘೋರಂನೋವಿಕ್ರಮೇಣಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಂ । ಸಾಗರೌಘನಿಭಂಭೀಮಮಗ್ರಾ
ನೀಕಂಮಹಾಬಲಾಃ ॥೧೪॥ ಕಪಿಸಿಂಹಾಃಪ್ರಕರ್ಷಂತುಶತಶೋಥಸಹಸ್ರಶಃ । ಗಜಶ್ಚಗಿರಿಸಂಕಾಶೋಗವಯಶ್ಚಮಹಾ
ಬಲಃ ॥೧೫॥ ಗವಾಕ್ಷಶ್ಚಾಗ್ರತೋಯಾಂತುಗವಾಂದೃಪ್ತಾಇವರ್ಷಭಾಃ ।ಯಾತುವಾನರವಾಹಿನ್ಯಾವಾನರಃಪ್ಲವತಾಂವ
ರಃ ॥೧೬॥ ಪಾಲಯನ್ದಕ್ಷಿಣಂಪಾರ್ಶ್ವಮೃಷಭೋವಾನರರ್ಷಭಃ । ಗಂಧಹಸ್ತೀವದುರ್ಧರ್ಷಸ್ತರಸ್ವೀಗಂಧಮಾದನಃ
ಯಾತುವಾನರವಾಹಿನ್ಯಾಸ್ಸವ್ಯಂಪಾರ್ಶ್ವಮಧಿಷ್ಠಿತಃ । ಯಾಸ್ಯಾಮಿಬಲಮಧ್ಯೇಹಂಬಲೌಘಮಭಿಹರ್ಷಯನ್ ॥೧೮॥ಅಧಿ
ರುಹ್ಯಹನೂಮಂತಮೈರಾವತಮಿವೇಶ್ವರಃ । ಅಂಗದೇನೈಷಸಂಯಾತುಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಾಂತಕೋಪಮಃ ॥೧೯॥ ಸಾರ್ವಭೌ
ಮೇನನಾಗೇನದ್ರವಿಣಾಧಿಪತಿರ್ಯಥಾ । ಜಾಂಬವಾಂಶ್ಚಸುಷೇಣಶ್ಚವೇಗದರ್ಶೀಚವಾನರಃ ॥೨೦॥ ಋಕ್ಷರಾಜೋಮಹಾಸತ್ವಾಃ
ಕುಕ್ಷಿಂರಕ್ಷಂತುತೇತ್ರಯಃ । ರಾಘವಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸುಗ್ರೀವೋವಾಹಿನೀಪತಿಃ ॥೨೧॥ವ್ಯಾದಿದೇಶಮಹಾವೀರ್ಯಾನ್ವಾನ
ರಾನ್ವಾನರರ್ಷಭಃ । ತೇವಾನರಾಸ್ತತಸ್ಸರ್ವೇಸಮುತ್ಪತ್ಯಯುಯುತ್ಸವಃ ॥೨೨॥ ಗುಹಾಭ್ಯಶ್ಶಿಖರೇಭ್ಯಶ್ಚಆಶುಪುಪ್ಲುವಿರೇ
ತದಾ । ತತೋವಾನರರಾಜೇನಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚಪೂಜಿತಃ ॥೨೩॥ ಜಗಾಮರಾಮೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸಸೈನ್ಯೋದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ ।ಶ
ತೈಶ್ಶತಸಹಸ್ರೈಶ್ಚಕೋಟೀಭಿರಯುತೈರಪಿ ॥೨೪॥ ವಾರಣಾಭೈಶ್ಚಹರಿಭಿರ್ಯಯೌಪರಿವೃತಸ್ತದಾ । ತಂಯಾಂತಮನು
ಯಾತಿಸ್ಮಮಹತೀಹರಿವಾಹಿನೀ ॥೨೫॥ ದೃಷ್ಟಾಃಪ್ರಮುದಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭಿಪಾಲಿತಾಃ । ಆಪ್ಲವಂತಃಪ್ಲವಂತಶ್ಚ
ಗರ್ಜಂತಶ್ಚಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೨೬॥ ಕ್ಷ್ವೇಳಂತೋಧಾವಮಾನಾಸ್ತೇಜಗ್ಮುರ್ವೈದಕ್ಷಿಣಾಂದಿಶಂ । ಭಕ್ಷಯಂತಸ್ಸುಗಂಧೀನಿಮ
ಧೂನಿಚಫಲಾನಿಚ ॥೨೭॥ ಉದ್ವಹಂತೋಮಹಾವೃಕ್ಷಾನ್ಮಂಜರೀಪುಂಜಧಾರಿಣಃ । ಅನ್ಯೋನ್ಯಂಸಹಸಾದೃಪ್ತಾನಿರ್ವಹಂ
ತಿಕ್ಷಿಪಂತಿಚ॥೨೮॥ಪತತಶ್ಚೋತ್ಪತಂತ್ಯನ್ಯೇಪಾತಯಂತ್ಯಪರೇಪರಾನ್ ।ರಾವಣೋನೋನಿಹಂತವ್ಯಸ್ಸರ್ವೇಚರಜನೀಚರಾಃ॥
ಇತಿಗರ್ಜಂತಿಹರಯೋರಾಘವಸ್ಯಸಮೀಪತಃ । ಪುರಸ್ತಾದೃಷಭೋವೀರೋನೀಲಃಕುಮುದಏವಚ ॥೩೦॥ ಪಂಥಾನಂಶೋ
ಧಯಂತಿಸ್ಮವಾನರೈರ್ಬಹುಭಿಸ್ಸಹ । ಮಧ್ಯೇತುರಾಜಾಸುಗ್ರೀವೋರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಏವಚ ॥೩೧॥ ಬಹುಭಿರ್ಬಲಿಭಿರ್ಭೀಮೈ
ರ್ವೃತಾಶ್ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಾಃ । ಕಪಿಶ್ಶತವಲಿರ್ವೀರಃಕೋಟಿಭಿರ್ದಶಭಿರ್ವೃತಃ ॥ ೩೨ ॥ ಸರ್ವಾಮೇಕೋಹ್ಯವಷ್ಟಭ್ಯ
ರಕ್ಷಹರಿವಾಹಿನೀಂ । ಕೋಟೀಶತಪರೀವಾರಃಕೇಸರೀಪನಸೋಗಜಃ ॥೩೩ ॥ ಅರ್ಕಶ್ಚಾತಿಬಲಃಪಾರ್ಶ್ವಮೇಕಂತಸ್ಯಾಭಿರಕ್ಷ

ತಿ । ಸುಷೇಣೋಜಾಂಬವಾಂಶ್ಚೈವಋಕ್ಷೈಶ್ಚಬಹುಭಿರ್ವೃತೌ ॥೩೪॥ ಸುಗ್ರೀವಂಪುರತಃಕೃತ್ವಾಜಘನಂಸಂರರಕ್ಷತುಃ।
ತೇಷಾಂಸೇನಾಪತಿರ್ವೀರೋನೀಲೋವಾನರಪುಂಗವಃ ॥೩೫॥ ಸಂಪತನ್ಪತತಾಂಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ತದ್ಬಲಂಪರ್ಯವಾರಯತ್ । ದರೀಮು
ಖಃಪ್ರಜಂಘಶ್ಚರಂಭೋಥರಭಸಃಕಪಿಃ ॥೩೬॥ ಸರ್ವತಶ್ಚಯಯುರ್ವೀರಾಸ್ತ್ವರಯಂತಃಪ್ಲವಂಗಮಾನ್ । ಏವಂತೇಹರಿ
ಶಾರ್ದೂಲಾಗಚ್ಛಂತೋಬಲದರ್ಪಿತಾಃ ॥೩೭॥ ಅಪಶ್ಯಂಸ್ತೇಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠಂಸಹ್ಯಂದ್ರುಮಲತಾಯುತಂ । ಸರಾಂಸಿಚಸುಫು
ಲ್ಲಾನಿತಟಾಕಾನಿವನಾನಿಚ॥೩೮॥ ರಾಮಸ್ಯಶಾಸನಂಜ್ಞಾತ್ವಾಭೀಮಕೋಪಸ್ಯಭೀತವತ್ । ವರ್ಜಯನ್ನಗರಾಭ್ಯಾಶಾಂಸ್ತ
ಥಾಜನಪದಾನಪಿ॥೩೯॥ ಸಾಗರೌಘನಿಭಂಭೀಮಂತದ್ವಾನರಬಲಂಮಹತ್।ಉತ್ಸಸರ್ಪಮಹಾಘೋಷಂಭೀಮಘೋಷಇ
ವಾರ್ಣವಃ ॥೪೦॥ ತಸ್ಯದಾಶರಥೇಃಪಾರ್ಶ್ವೇಶೂರಾಸ್ತೇಕಪಿಕುಂಜರಾಃ ।ತೂರ್ಣಮಾಪುಪ್ಲುವುಸ್ಸರ್ವೇಸದಶ್ವಾಇವಚೋದಿ
ತಾಃ ॥ ೪೧ ॥ ಕಪಿಭ್ಯಾಮುಹ್ಯಮಾನೌತೌಶುಶುಭಾತೇನರೋತ್ತಮೌ । ಮಹದ್ಭ್ಯಾಮಿವಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟೌಗ್ರಹಾಭ್ಯಾಂ
ಚಂದ್ರಭಾಸ್ಕರೌ ॥೪೨॥ ತತೋವಾನರರಾಜೇನಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚಪೂಜಿತಃ।ಜಗಾಮರಾಮೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸಸೈನ್ಯೋದಕ್ಷಿಣಾಂದಿ
ಶಮ್ ॥೪೩॥ ತಮಂಗದಗತೋರಾಮಂಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶುಭಯಾಗಿರಾ । ಉವಾಚಪರಿಪೂರ್ಣಾರ್ಥಃಸ್ಮೃತಿಮಾನ್ಪ್ರತಿಭಾನ
ವಾನ್ ॥೪೪॥ ಹೃತಾಮವಾಪ್ಯವೈದೇಹೀಂಕ್ಷಿಪ್ರಂಹತ್ವಾಚರಾವಣಂ । ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಸ್ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಾಮಯೋಧ್ಯಾಂಪ್ರ
ತಿಯಾಸ್ಯಸಿ ॥೪೫॥ ಮಹಾಂತಿಚನಿಮಿತ್ತಾನಿದಿವಿಭೂಮೌಚರಾಘವ।ಶುಭಾನಿತವಪಶ್ಯಾಮಿಸರ್ವಾಣ್ಯೇವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ॥
ಅನುವಾತಿಶುಭೋವಾಯುಸ್ಸೇನಾಂಮೃದುಹಿತಸ್ಸುಖಃ । ಪೂರ್ಣವಲ್ಗುಸ್ವರಾಶ್ಚೇಮೇಪ್ರವದಂತಿಮೃಗದ್ವಿಜಾಃ ॥೪೬॥ ಪ್ರ
ಸನ್ನಾಶ್ಚದಿಶಸ್ಸರ್ವಾವಿಮಲಶ್ಚದಿವಾಕರಃ।ಉಶನಾಶ್ಚಪ್ರಸನ್ನಾರ್ಚಿರನುತ್ವಾಂಭಾರ್ಗವೋಗತಃ॥೪೭॥ಬ್ರಹ್ಮರಾಶಿರ್ವಿಶುದ್ಧ
ಶ್ಚಶುದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ।ಅರ್ಚಿಷ್ಮಂತಃಪ್ರಕಾಶಂತೇಧ್ರುವಸರ್ವೇಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಮ್॥ ತ್ರಿಶಂಕುರ್ವಿಮಲೋಭಾತಿರಾಜರ್ಷಿ
ಸ್ಸಪುರೋಹಿತಃ । ಪಿತಾಮಹವರೋಸ್ಮಾಕಮಿಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ ॥೫೦॥ ವಿಮಲೇಚಪ್ರಕಾಶೇತೇವಿಶಾಖೇನಿರು
ಪದ್ರವೇ। ನಕ್ಷತ್ರವರಮಸ್ಮಾಕಮಿಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಮ್॥೫೧॥ನೈರೃತಂನೈರೃತಾನಾಂಚನಕ್ಷತ್ರಮಭಿಪೀ
ಡ್ಯತೇ । ಮೂಲೋಮೂಲವತಾಸ್ಪೃಷ್ಟೋಧೂಪ್ಯತೇಧೂಮಕೇತುನಾ ॥೫೨॥ಸರ್ವಂಚೈತದ್ವಿನಾಶಾಯರಾಕ್ಷಸಾನಾಮು
ಪಸ್ಥಿತಂ।ಕಾಲೇಕಾಲಗೃಹೀತಾನಾಂನಕ್ಷತ್ರಂಗ್ರಹಪೀಡಿತಮ್ ॥ ಪ್ರಸನ್ನಾಸ್ಸುರಸಾಶ್ಚಾಪೋವನಾನಿಫಲವಂತಿಚ।ಪ್ರವಾಂ
ತ್ಯಭ್ಯಧಿಕಂಗಂಧಾನ್ಯಥರ್ತುಕುಸುಮಾದ್ರುಮಾಃ॥ವ್ಯೂಢಾನಿಕಪಿಸೈನ್ಯಾನಿಪ್ರಕಾಶಂತೇಧಿಕಂಪ್ರಭೋ। ದೇವಾನಾಮಿವ
ಸೈನ್ಯಾನಿಸಂಗ್ರಾಮೇತಾರಕಾಮಯೇ ॥ ಏವಮಾರ್ಯಸಮೀಕ್ಷ್ಯೈತಾನ್ಪ್ರೀತೋಭವಿತುಮರ್ಹಸಿ । ಇತಿಭ್ರಾತರಮಾಶ್ವಾ
ಸ್ಯಹೃಷ್ಟಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿರಬ್ರವೀತ್॥ಅಥಾವೃತ್ಯಮಹೀಂಕೃತ್ಸ್ನಾಂಜಗಾಮಮಹತೀಚಮೂಃ। ಋಕ್ಷವಾನರಶಾರ್ದೂಲೈರ್ನ
ಖದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧೈರ್ವೃತಾ॥ಕರಾಗ್ರೈಶ್ಚರಣಾಗ್ರೈಶ್ಚವಾನರೈರುತ್ಥಿತಂರಜಃ । ಭೀಮಮಂತರ್ದಧೇಲೋಕಂನಿವಾರ್ಯಸವಿ
ತುಃಪ್ರಭಾಮ್॥ ಸಪರ್ವತವನಾಕಾಶಾಂದಕ್ಷಿಣಾಂಹರಿವಾಹಿನೀ । ಛಾದಯಂತೀಯಯೌಭೀಮಾದ್ಯಾಮಿವಾಂಬುದಸಂತ
ತಿಃ॥೫೯॥ಉತ್ತರಂತ್ಯಾಂಚಸೇನಾಯಾಂಸತತಂಬಹುಯೋಜನಂ।ನದೀಸ್ರೋತಾಂಸಿಸರ್ವಾಣಿಸಸ್ಯಂದುರ್ವಿಪರೀತವತ್॥೬೦॥
ಸರಾಂಸಿವಿಮಲಾಂಭಾಂಸಿದ್ರುಮಾಕೀರ್ಣಾಂಶ್ಚಪರ್ವತಾನ್ । ಸಮಾನ್ಭೂಮಿಪ್ರದೇಶಾಂಶ್ಚವನಾನಿಫಲವಂತಿಚ ॥ ಮಧ್ಯೇ
ನಚಸಮಂತಾಚ್ಚತಿರ್ಯಕ್ಚಾಧಶ್ಚಸಾವಿಶತ್ । ಸಮಾವೃತ್ಯಮಹೀಂಕೃತ್ಸ್ನಾಂಜಗಾಮಮಹತೀಚಮೂಃ ॥೬೨॥ ತೇಹೃಷ್ಟ
ಮನಸಸ್ಸರ್ವೇಜಗ್ಮುರ್ಮಾರುತರಂಹಸಃ ।ಹರಯೋರಾಘವಸ್ಯಾರ್ಥೇಸಮಾರೋಪಿತವಿಕ್ರಮಾಃ ॥೬೩॥ಹರ್ಷವೀರ್ಯಬಲೋ
ದ್ರೇಕಾನ್ದರ್ಶಯಂತಃಪರಸ್ಪರಂ । ಯೌವನೋತ್ಸೇಕಜಾನ್ದರ್ಪಾನ್ವಿವಿಧಾಂಶ್ಚಕ್ರುರಧ್ವನಿ ॥೬೪ ॥ ತತ್ರಕೇಚಿದ್ದ್ರುತಂಜ
ಗ್ಮುರುತ್ಪೇತುಶ್ಚತಥಾಪರೇ । ಕೇಚಿತ್ಕಿಲಕಿಲಾಂಚಕ್ರುರ್ವಾನರಾವನಗೋಚರಾಃ ॥೬೫॥ ಪ್ರಾಸ್ಫೋಟಯಂಶ್ಚಪುಚ್ಛಾನಿಸ
ನ್ನಿಜಘ್ನುಃಪದಾನ್ಯಪಿ । ಭುಜಾನ್ವಿಕ್ಷಿಪ್ಯಶೈಲಾಂಶ್ಚದ್ರುಮಾನನ್ಯೇಬಭಂಜಿರೇ ॥೬೬॥ಆರೋಹಂತಶ್ಚಶೃಂಗಾಣಿಗಿರೀಣಾಂಗಿ
ರಿಗೋಚರಾಃ । ಮಹಾನಾದಾನ್ವಿಮುಂಚಂತಿಕ್ಷ್ವೇಳಾಮನ್ಯೇಪ್ರಚಕ್ರಿರೇ ॥೬೭॥ ಊರುವೇಗೈಶ್ಚಮಮೃದುರ್ಲತಾಜಾಲಾ
ನ್ಯನೇಕಶಃ । ಜೃಂಭಮಾಣಾಶ್ಚವಿಕ್ರಾಂತಾವಿಚಿಕ್ರೀಡುಶ್ಶಿಲಾದ್ರುಮೈಃ॥೬೮॥ ಶತೈಶ್ಶತಸಹಸ್ರೈಶ್ಚಕೋಟೀಭಿಶ್ಚಸಹಸ್ರ
ಶಃ। ವಾನರಾಣಾಂತುಘೋರಾಣಾಂಯೂಥೈಃಪರಿವೃತಾಮಹೀ ॥೬೯॥ ಸಾಸ್ಮಯಾತಿದಿವಾರಾತ್ರಂಮಹತೀಹರಿವಾಹಿನೀ।
ಹೃಷ್ಟಾಃಪ್ರಮುದಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭಿರಕ್ಷಿತಾಃ ॥೭೦॥ ವಾನರಾಸ್ತ್ವರಿತಂಯಾಂತಿಸರ್ವೇಯುದ್ಧಾಭಿನಂದಿನಃ । ಮು
ಮೋಕ್ಷಯಿಷವಸ್ಸೀತಾಂಮುಹೂರ್ತಂಕ್ವಾಪಿನಾಸತ ॥೭೧॥ ತತಃಪಾದಪಸಂಬಾಧಂನಾನಾಮೃಗಸಮಾಯುತಂ । ಸಹ್ಯ
ಪರ್ವತಮಾಸೇದುರ್ಮಲಯಂಚಮಹೀಧರಮ್ ॥೭೨॥ ಕಾನನಾನಿವಿಚಿತ್ರಾಣಿನದೀಪ್ರಸ್ರವಣಾನಿಚ । ಪಶ್ಯನ್ನತಿಯಯೌ
ರಾಮಸ್ಸಹ್ಯಸ್ಯಮಲಯಸ್ಯಚ ॥೭೩॥ ಚಂಪಕಾಂಸ್ತಿಲಕಾಂಶ್ಚೂತಾನಶೋಕಾನ್ಸಿಂಧುವಾರಕಾನ್ । ಕರವೀರಾಂಶ್ಚತಿ
ಮಿಶಾನ್ಭಂಜಂತಿಸ್ಮಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೭೪॥ ಅಂಕೋಲಾಂಶ್ಚಕರಂಜಾಂಶ್ಚಪ್ಲಕ್ಷನ್ಯಗ್ರೋಧತಿಂದುಕಾನ್ । ಜಂಬೂಕಾಮ

ಲಕಾನ್ನೀಪಾನ್ ಭಂಜಂತಿಸ್ಮ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೭೫॥ ಪ್ರಸ್ತರೇಷು ಚ ರಮ್ಯೇಷು ವಿವಿಧಾಃ ಕಾನನದ್ರುಮಾಃ । ವಾಯುವೇಗಪ್ರ
ಚಲಿತಾಃ ಪುಷ್ಪೈರವಕಿರಂತಿ ತಾನ್ ॥ ೭೬ ॥ ಮಾರುತಸ್ಸುಖಸಂಸ್ಪರ್ಶೋ ವಾತಿ ಚಂದನಶೀತಲಃ । ಷಟ್ಪದೈರನುಕೂಜದ್ಭಿರ್ವ
ನೇಷು ಮಧುಗಂಧಿಷು ॥೭೭॥ ಅಧಿಕಂ ಶೈಲರಾಜಸ್ತು ಧಾತುಭಿಸ್ಸುವಿಭೂಷಿತಃ । ಧಾತುಭ್ಯಃ ಪ್ರಸೃತೋ ರೇಣುರ್ವಾಯುವೇಗ
ವಿಘಟ್ಟಿತಃ ॥೭೮ ॥ ಸುಮಹದ್ವಾನರಾನೀಕಂ ಛಾದಯಾಮಾಸ ಸರ್ವತಃ । ಗಿರಿಪ್ರಸ್ಥೇಷು ರಮ್ಯೇಷು ಸರ್ವತಃ ಸಂಪ್ರಪುಷ್ಪಿ
ತಾಃ ॥೭೯॥ ಕೇತಕ್ಯಸ್ಸಿಂಧುವಾರಾಶ್ಚ ವಾಸಂತ್ಯಶ್ಚ ಮನೋರಮಾಃ । ಮಾಧವ್ಯೋ ಗಂಧಪೂರ್ಣಾಶ್ಚ ಕುಂದಗುಲ್ಮಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿ
ತಾಃ ॥ ೮೦ ॥ ಚಿರಿಬಿಲ್ವಾ ಮಧೂಕಾಶ್ಚ ವಕುಳಾಃ ಪ್ರಿಯಕಾಸ್ತಥಾ । ಸ್ಫೂರ್ಜಕಾಸ್ತಿಲಕಾಶ್ಚೈವ ನಾಗವೃಕ್ಷಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿ
ತಾಃ ॥೮೧॥ ಚೂತಾಃ ಪಾಟಲಯಶ್ಚೈವ ಕೋವಿದಾರಾಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿತಾಃ । ಮುಚುಳಿಂದಾರ್ಜುನಾಶ್ಚೈವ ಶಿಂಶುಪಾಃ ಕುಟಜಾ
ಸ್ತಥಾ ॥ ೮೨ ॥ ಧವಾಶ್ಶಾಲ್ಮಲಯಶ್ಚೈವ ರಕ್ತಾಃ ಕುರವಕಾಸ್ತಥಾ । ಹಿಂತಾಲಾಸ್ತಿಮಿಶಾಶ್ಚೈವ ಚೂರ್ಣಕಾ ನೀಪಕಾ
ಸ್ತಥಾ ॥೮೩॥ ನೀಲಾಶೋಕಾಶ್ಚ ವರುಣಾ ಅಂಕೋಲಾಃ ಪದ್ಮಕಾಸ್ತಥಾ । ಪ್ಲವಮಾನೈಃ ಪ್ಲವಂಗೈಸ್ತು ಸರ್ವೇ ಪರ್ಯಾಕುಲೀಕೃ
ತಾಃ ॥೮೪॥ ವಾಪ್ಯಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ಗಿರೌ ಶೀತಾಃ ಪಲ್ವಲಾನಿ ತಥೈವ ಚ । ಚಕ್ರವಾಕಾನುಚರಿತಾಃ ಕಾರಂಡವನಿಷೇವಿತಾಃ ॥೮೫॥
ಪ್ಲವೈಃ ಕ್ರೌಂಚೈಶ್ಚ ಸಂಕೀರ್ಣಾ ವರಾಹಮೃಗಸೇವಿತಾಃ । ಋಕ್ಷೈಸ್ತರಕ್ಷುಭಿಸ್ಸಿಂಹೈಶ್ಶಾರ್ದೂಲೈಶ್ಚ ಭಯಾವಹೈಃ ॥
ವ್ಯಾಳೈಶ್ಚ ಬಹುಭಿರ್ಭೀಮೈಸ್ಸೇವ್ಯಮಾನಾಸ್ಸಮಂತತಃ । ಪದ್ಮೈಸ್ಸಾಗಂಧಿಕೈಃ ಫುಲ್ಲೈಃ ಕುಮುದೈಶ್ಚೋತ್ಪಲೈಸ್ತಥಾ ॥೮೭
ವಾರಿಜೈರ್ವಿವಿಧೈಃ ಪುಷ್ಪೈ ರಮ್ಯಾಸ್ತತ್ರ ಜಲಾಶಯಾಃ । ತಸ್ಯ ಸಾನುಷು ಕೂಜಂತಿ ನಾನಾದ್ವಿಜಗಣಾಸ್ತಥಾ ॥೮೮॥ ಸ್ನಾತ್ವಾ
ಪೀತ್ವೋದಕಾನ್ಯತ್ರ ಜಲೇ ಕ್ರೀಡಂತಿ ವಾನರಾಃ । ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಪ್ಲಾವಯಂತಿಸ್ಮ ಶೈಲಮಾರುಹ್ಯ ವಾನರಾಃ ॥೮೯॥ ಫಲಾನ್ಯ
ಮೃತಗಂಧೀನಿ ಮೂಲಾನಿ ಕುಸುಮಾನಿ ಚ । ಬುಭುಜುರ್ವಾನರಾಸ್ತತ್ರ ಪಾದಪಾನಾಂ ಬಲೋತ್ಕಟಾಃ ॥೯೦॥ ದ್ರೋಣಮಾತ್ರ
ಪ್ರಮಾಣಾನಿ ಲಂಬಮಾನಾನಿ ವಾನರಾಃ । ಯಯುಃ ಪಿಬಂತೋ ಹೃಷ್ಟಾಸ್ತೇ ಮಧೂನಿ ಮಧುಪಿಂಗಳಾಃ ॥ ಪಾದಪಾನವಭಂಜಂ
ತೋ ವಿಕರ್ಷಂತಸ್ತಥಾ ಲತಾಃ । ವಿಧಮಂತೋ ಗಿರಿವರಾನ್ ಪ್ರಯಯುಃ ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ ॥೯೨॥ ವೃಕ್ಷೇಭ್ಯೋನ್ಯೇ ತು ಕಪಯೋ
ನರ್ದಂತೋ ಮಧುದರ್ಪಿತಾಃ । ಅನ್ಯೇ ವೃಕ್ಷಾನ್ ಪ್ರಪದ್ಯಂತೇ ಪ್ರಪತಂತ್ಯಪಿ ಚಾಪರೇ ॥ ಬಭೂವ ವಸುಧಾ ತೈಸ್ತು ಸಂಪೂರ್ಣಾ
ಹರಿಯೂಥಪೈಃ । ಯಥಾ ಕಮಲಕೇದಾರೈಃ ಪಕ್ವೈರಿವ ವಸುಂಧರಾ ॥೯೪॥ ಮಹೇಂದ್ರಮಥ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಮೋ ರಾಜೀವಲೋ
ಚನಃ । ಅಧ್ಯಾರೋಹನ್ಮಹಾಬಾಹುಶ್ಶಿಖರಂ ದ್ರುಮಭೂಷಿತಮ್ ॥ ತತಃ ಶಿಖರಮಾರುಹ್ಯ ರಾಮೋ ದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ಕೂರ್ಮ
ಮೀನಸಮಾಕೀರ್ಣಮಪಶ್ಯತ್ಸಲಿಲಾಕರಮ್ ॥೯೬॥ ತೇ ಸಹ್ಯಂ ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯ ಮಲಯಂ ಚ ಮಹಾಗಿರಿಂ । ಆಸೇದುರಾನುಪೂ
ರ್ವ್ಯೇಣ ಸಮುದ್ರಂ ಭೀಮನಿಸ್ವನಮ್ ॥೯೭॥ ಅವರುಹ್ಯ ಜಗಾಮಾಶು ವೇಲಾವನಮನುತ್ತಮಂ । ರಾಮೋ ರಮಯತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಸ್ಸಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೯೮ ॥ ಅಥ ಧೌತೋಪಲತಲಾಂ ತೋಯೌಘೈಸ್ಸಹಸೋತ್ಥಿತೈಃ । ವೇಲಾಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಪುಲಾಂ
ರಾಮೋ ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೯೯॥ ಏತೇ ವಯಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಸುಗ್ರೀವ ವರುಣಾಲಯಂ । ಇಹೇದಾನೀಂ ವಿಚಿಂತಾ ಸಾ ಯಾ ನಃ
ಪೂರ್ವಂ ಸಮುತ್ಥಿತಾ ॥೧೦೦॥ ಅತಃ ಪರಮಗಮ್ಯೋಯಂ ಸಾಗರಸ್ಸರಿತಾಂ ಪತಿಃ । ನ ಚಾಯಮನುಪಾಯೇನ ಶಕ್ಯಸ್ತರಿತುಮ
ರ್ಣವಃ ॥೧೦೧॥ ತದಿಹೈವ ನಿವೇಶೋಸ್ತು ಮಂತ್ರಃ ಪ್ರಸ್ತೂಯತಾಮಿತಿ । ಯಥೇದಂ ವಾನರಬಲಂ ಪರಂ ಪಾರಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥
ಇತೀವ ಸ ಮಹಾಬಾಹುಸ್ಸೀತಾಹರಣಕರ್ಶಿತಃ । ರಾಮಸ್ಸಾಗರಮಾಸಾದ್ಯ ವಾಸಮಾಜ್ಞಾಪಯತ್ತದಾ ॥೧೦೩॥ ಸರ್ವಾಸ್ಸೇನಾ
ನಿವೇಶ್ಯಂತಾಂ ವೇಲಾಯಾಂ ಹರಿಪುಂಗವ । ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ ಮಂತ್ರಕಾಲೋ ನಸ್ಸಾಗರಸ್ಯಾಸ್ಯ ಲಂಘನೇ ॥೧೦೪॥ ಸ್ವಾಂ ಸ್ವಾಂ ಸೇ
ನಾಂ ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಮಾ ಚ ಕಶ್ಚಿತ್ಕುತೋ ವ್ರಜೇತ್ । ಗಚ್ಛಂತು ವಾನರಾಶ್ಶೂರಾ ಜ್ಞೇಯಂ ಛನ್ನಂ ಬಲಂ ಚ ನಃ ॥ ರಾಮಸ್ಯ ವಚನಂ
ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಸೇನಾಂ ನ್ಯವೇಶಯತ್ತೀರೇ ಸಾಗರಸ್ಯ ದ್ರುಮಾಯುತೇ ॥ ೧೦೬॥ ವಿರರಾಜ ಸಮೀಪಸ್ಥಂ
ಸಾಗರಸ್ಯ ಚ ತದ್ಬಲಂ । ಮಧುಪಾಂಡುಜಲಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ದ್ವಿತೀಯ ಇವ ಸಾಗರಃ ॥೧೦೭॥ ವೇಲಾವನಮುಪಾಗಮ್ಯ ತತಸ್ತೇ ಹರಿ
ಪುಂಗವಾಃ । ವಿನಿವಿಷ್ಟಾಃ ಪರಂ ಪಾರಂ ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಾ ಮಹೋದಧೇಃ ॥೧೦೮॥ ತೇಷಾಂ ನಿವಿಶಮಾನಾನಾಂ ಸೈನ್ಯಸನ್ನಾಹನಿಸ್ವ
ನಃ । ಅಂತರ್ಧಾಯ ಮಹಾನಾದಮರ್ಣವಸ್ಯ ಪ್ರಶುಶ್ರುವೇ ॥೧೦೯॥ ಸಾ ವಾನರಾಣಾಂ ಧ್ವಜಿನೀ ಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭಿಪಾಲಿತಾ । ತ್ರಿ
ಧಾ ನಿವಿಷ್ಟಾ ಮಹತೀ ರಾಮಸ್ಯಾರ್ಥಪರಾಭವತ್ ॥೧೧೦॥ ಸಾ ಮಹಾರ್ಣವಮಾಸಾದ್ಯ ಹೃಷ್ಟಾ ವಾನರವಾಹಿನೀ । ವಾಯು
ವೇಗಸಮಾಧೂತಂ ಪಶ್ಯಮಾನಾ ಮಹಾರ್ಣವಮ್ ॥೧೧೧॥ ದೂರಪಾರಮಸಂಬಾಧಂ ರಕ್ಷೋಗಣನಿಷೇವಿತಂ । ಪಶ್ಯಂತೋ
ವರುಣಾವಾಸಂ ನಿಷೇದುರ್ಹರಿಯೂಥಪಾಃ ॥೧೧೨॥ ಚಂಡನಕ್ರಗ್ರಹಂ ಘೋರಂ ಕ್ಷಪಾದೌ ದಿವಸಕ್ಷಯೇ । ಹಸಂತಮಿವ ಫೇನೌ
ಘೈರ್ನೃತ್ಯಂತಮಿವ ಚೋರ್ಮಿಭಿಃ ॥೧೧೩॥ ಚಂದ್ರೋದಯಸಮುದ್ಧೂತಂ ಪ್ರತಿಚಂದ್ರಸಮಾಕುಲಂ । ಪಿನಷ್ಟೀವ ತರಂಗಾ
ಗ್ರೈರರ್ಣವಃ ಫೇನಚಂದನಮ್ ॥೧೧೪॥ ತದಾದಾಯ ಕರೈರಿಂದುರ್ಲಿಂಪತೀವ ದಿಗಂಗನಾಃ । ಚಂಡಾನಿಲಮಹಾಗ್ರಾಹೈಃ
ಕೀರ್ಣಂ ತಿಮಿತಿಮಿಂಗಿಲೈಃ ॥೧೧೫॥ ದೀಪ್ತಭೋಗೈರಿವಾಕೀರ್ಣಂ ಭುಜಂಗೈರ್ಭುಜಗಾಲಯಂ । ಅವಗಾಢಂ ಮಹಾಸತ್ವೈ

ನಾನಾಶೈಲಸಮಾಕುಲಮ್ ||೧೧೬|| ಸಮುದ್ರಂದುರ್ಗಮಾರ್ಗಂತಮಗಾಧಮಸುರಾಲಯಂ | ಮಕರೈರ್ನಾಗಭೋಗೈ
ಶ್ಚವಿಗಾಢಾವಾತಲೋಲಿತಾಃ ||೧೧೭|| ಉತ್ಪೇತುಶ್ಚನಿಪೇತುಶ್ಚಪ್ರವೃದ್ಧಾಜಲರಾಶಯಃ | ಅಗ್ನಿಚೂರ್ಣಮಿವಾವಿದ್ಧಂಭಾಸ್ವ
ರಾಂಬುಮಹೋರಗಮ್ ||೧೧೮|| ಸುರಾರಿವಿಷಯಂಘೋರಂಪಾತಾಳವಿಷಮಂಸದಾ | ಸಾಗರಂಚಾಂಬರಪ್ರಖ್ಯಮಂಬರಂ
ಸಾಗರೋಪಮಮ್ ||೧೧೯|| ಸಾಗರಂಚಾಂಬರಂಚೇತಿನಿರ್ವಿಶೇಷಮದೃಶ್ಯತ | ಸಂಪೃಕ್ತಂನಭಸಾಪ್ಯಂಭಸ್ಸಂಪೃಕ್ತಂಚನ
ಭೋಂಭಸಾ ||೧೨೦|| ತಾದೃಗ್ರೂಪೇಸ್ಮದೃಶ್ಯೇತೇತಾರಾರತ್ನಸಮಾಕುಲೇ | ಸಮುತ್ಪತಿತಮೇಘಸ್ಯವೀಚಿಮಾಲಾಕುಲಸ್ಯ
ಚ ||೧೨೧|| ವಿಶೇಷೋನದ್ವಯೋರಾಸೀತ್ಸಾಗರಸ್ಯಾಂಬರಸ್ಯಚ | ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಾಹತಾಸ್ಸಕ್ತಾಸ್ಸಸ್ವನುರ್ಭೀಮನಿಸ್ವನಾಃ ||
ಊರ್ಮಯಸ್ಸಿಂಧುರಾಜಸ್ಯಮಹಾಭೇರ್ಯ ಇವಾಹವೇ | ರತ್ನೌಘಜಲಸನ್ನಾದಂವಿಷಕ್ತಮಿವವಾಯುನಾ ||೧೨೩|| ಉತ್ಪತಂ
ತಮಿವಕ್ರುದ್ಧಂಯಾದೋಗಣಸಮಾಕುಲಂ | ದದೃಶುಸ್ತೇಮಹೋತ್ಸಾಹಾವಾತಾಹತಮಪಾಂಪತಿಮ್ ||೧೨೪|| ಅನಿಲೋ
ದ್ಧೂತಮಾಕಾಶೇಪ್ರವಲ್ಗಂತಮಿವೋರ್ಮಿಭಿಃ | ತತೋವಿಸ್ಮಯಮಾಪನ್ನಾದದೃಶುರ್ಹರಯಸ್ತದಾ ||೧೨೫|| ಭ್ರಾಂತೋ
ರ್ಮಿಜಲಸನ್ನಾದಂಪ್ರಲೋಲಮಿವಸಾಗರಮ್ || ... ... ||೧೨೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ಥಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಾತುನೀಲೇನವಿಧಿವತ್ಸ್ವಾರಕ್ಷಾಸುಸಮಾಹಿತಾ | ಸಾಗರಸ್ಯೋತ್ತರೇತೀರೇಸಾಧುಸೇನಾನಿವೇಶಿತಾ ||೧|| ಮೈಂದಶ್ಚದ್ವಿ
ವಿದಶ್ಚೋಭೌತತ್ರವಾನರಪುಂಗವೌ | ವಿಚೇರತುಶ್ಚತಾಂಸೇನಾಂರಕ್ಷಾರ್ಥಂಸರ್ವತೋದಿಶಃ ||೨|| ನಿವಿಷ್ಟಾಯಾಂತುಸೇನಾ
ಯಾಂತೀರೇನದನದೀಪತೇಃ | ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮೋವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ||೩|| ಶೋಕಶ್ಚಕಿಲಕಾಲೇನಗ
ಚ್ಛತಾಹ್ಯಪಗಚ್ಛತಿ | ಮಮಚಾಪಶ್ಯತಃಕಾಂತಾಮಹನ್ಯಹನಿವರ್ಧತೇ ||೪|| ನಮೇದುಃಖಂಪ್ರಿಯಾದೂರೇನಮೇದುಃಖಂಹೃ
ತೇತಿವಾ | ಏತದೇವಾನುಶೋಚಾಮಿವಯೋಸ್ಯಾಹ್ಯತಿವರ್ತತೇ ||೫|| ವಾಹಿವಾತಯತಃಕಾಂತಾತಾಂಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾಮಾಮಪಿಸ್ಪೃ
ಶ | ತ್ವಯಿಮೇಗಾತ್ರಸಂಸ್ಪರ್ಶಶ್ಚಂದ್ರೇದೃಷ್ಟಿಸಮಾಗಮಃ ||೬|| ತನ್ಮೇದಹತಿಗಾತ್ರಾಣಿವಿಷಂಪೀತಮಿವಾಶಯೇ | ಹಾನಾ
ಥೇತಿಪ್ರಿಯಾಸಾಮಾಂಹ್ರಿಯಮಾಣಾಯದಬ್ರವೀತ್ ||೭|| ತದ್ವಿಯೋಗೇಂಧನವತಾತಚ್ಚಿಂತಾವಿಪುಲಾರ್ಚಿಷಾ | ರಾತ್ರಿಂ
ದಿವಂಶರೀರಂಮೇದಹ್ಯತೇಮದನಾಗ್ನಿನಾ ||೮|| ಅವಗಾಹ್ಯಾರ್ಣವಂಸ್ವಪ್ಸ್ಯೇಸೌಮಿತ್ರೇಭವತಾವಿನಾ | ಕಥಂಚಿತ್ಪ್ರಜ್ವಲನ್
ಕಾಮಸ್ಸಮಾಸುಪ್ತಂಜಲೇದಹೇತ್ ||೯|| ಬಹ್ವೇತತ್ಕಾಮಯಾನಸ್ಯಶಕ್ಯಮೇತೇನಜೀವಿತುಂ | ಯದಹಂಸಾಚವಾಮೋರೂರೇ
ಕಾಂಧರಣಿಮಾಶ್ರಿತೌ ||೧೦|| ಕೇದಾರಸ್ಯೇವಕೇದಾರಸ್ಸೋದಕಸ್ಯನಿರೂದಕಃ | ಉಪಸ್ನೇಹೇನಜೀವಾಮಿಜೀವಂತೀಂಯಚ್ಛೃ
ಣೋಮಿತಾಮ್ ||೧೧|| ಕದಾನುಖಲುಸುಶ್ರೋಣೀಂಶತಪತ್ರಾಯತೇಕ್ಷಣಾಂ | ವಿಜಿತ್ಯಶತ್ರೂನ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸೀತಾಂಸ್ಫೀ
ತಾಮಿವಶ್ರಿಯಮ್ ||೧೨|| ಕದಾನುಚಾರುಬಿಂಬೋಷ್ಠಂತಸ್ಯಾಃಪದ್ಮಮಿವಾನನಂ | ಈಷದುನ್ನಮ್ಯಪಾಸ್ಯಾಮಿರಸಾಯ
ನಮಿವಾತುರಃ ||೧೩|| ತಸ್ಯಾಸ್ತುಸಂಹತೌಪೀನೌಸ್ತನೌತಾಳಫಲೋಪಮೌ | ಕದಾನುಖಲುಸೋತ್ಕಂಪೌಶ್ಲಿಷ್ಯಂ
ತ್ಯಾಮಾಂಭಜಿಷ್ಯತಃ ||೧೪|| ಸಾನೂನಮಸಿತಾಪಾಂಗೀರಕ್ಷೋಮಧ್ಯಗತಾಸತೀ | ಮನ್ನಾಥಾನಾಥಹೀನೇವತ್ರಾತಾರಂ
ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ ||೧೫|| ಕಥಂಜನಕರಾಜಸ್ಯದುಹಿತಾಸಾಮಮಪ್ರಿಯಾ | ರಾಕ್ಷಸೀಮಧ್ಯಗಾಶೇತೇಸ್ನುಷಾದಶರಥಸ್ಯಚ ||೧೬||
ಕದಾವಿಕ್ಷೋಭ್ಯರಕ್ಷಾಂಸಿಸಾವಿಧೂಯೋತ್ಪತಿಷ್ಯತಿ | ವಿಧೂಯಜಲದಾನ್ನೀಲಾನ್ಶಶಿರೇಖಾಶರತ್ಸ್ವಿವ ||೧೭|| ಸ್ವಭಾವತ
ನುಕಾನೂನಂಶೋಕೇನಾನಶನೇನಚ | ಭೂಯಸ್ತನುತರಾಸೀತಾದೇಶಕಾಲವಿಪರ್ಯಯಾತ್ ||೧೮|| ಕದಾನುರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ
ನಿಧಾಯೋರಸಿಸಾಯಕಾನ್ | ಸೀತಾಂಪ್ರತ್ಯಾಹರಿಷ್ಯಾಮಿಶೋಕಮುತ್ಸೃಜ್ಯಮಾನಸಮ್ ||೧೯|| ಕದಾನುಖಲುಮಾಂಸಾ
ಧ್ವೀಸೀತಾಸುರಸುತೋಪಮಾ | ಸೋತ್ಕಂಠಾಕಂಠಮಾಲಂಬ್ಯಮೋಕ್ಷ್ಯತ್ಯಾನಂದಜಂಪಯಃ ||೨೦|| ಕದಾಶೋಕಮಿಮಂಘೋ
ರಂಮೈಥಿಲೀವಿಪ್ರಯೋಗಜಂ | ಸಹಸಾವಿಪ್ರಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿವಾಸಶ್ಶುಕ್ಲೇತರಂಯಥಾ ||೨೧|| ಏವಂವಿಲಪತಸ್ತಸ್ಯತತ್ರ
ರಾಮಸ್ಯಧೀಮತಃ | ದಿನಕ್ಷಯಾನ್ಮಂದರುಚಿರ್ಭಾಸ್ಕರೋಸ್ತಮುಪಾಗಮತ್ ||೨೨|| ಆಶ್ವಾಸಿತೋಲಕ್ಷ್ಮಣೇನರಾಮಸ್ಸಂ
ಧ್ಯಾಮುಪಾಸತ | ಸ್ಮರನ್ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೀಂಸೀತಾಂಶೋಕಾಕುಲೀಕೃತಃ || ... ... ||೨೩||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಲಂಕಾಯಾಂತುಕೃತಂಕರ್ಮಘೋರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಭಯಾವಹಂ | ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋಹನುಮತಾಶಕ್ರೇಣೇವಮಹಾತ್ಮ
ನಾ ||೧|| ಅಬ್ರವೀದ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಹ್ರಿಯಾಕಿಂಚಿದವಾಙ್ಮುಖಃ | ಧರ್ಷಿತಾಚಪ್ರವಿಷ್ಟಾಚಲಂಕಾದುಷ್ಪ್ರಸಹಾ
ಪುರೀ ||೨|| ತೇನವಾನರಮಾತ್ರೇಣದೃಷ್ಟಾಸೀತಾಚಜಾನಕೀ | ಪ್ರಾಸಾದೋಧರ್ಷಿತಶ್ಚೈತ್ಯಃಪ್ರವರಾರಾಕ್ಷಸಾಹತಾಃ ||
ಆವಿಲಾಚಪುರೀಲಂಕಾಸರ್ವಾಹನುಮತಾಕೃತಾ | ಕಿಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಭದ್ರಂವಃಕಿಂವಾಯುಕ್ತಮನಂತರಮ್ ||೪|| ಉಚ್ಯ
ತಾಂನಸ್ಸಮರ್ಥಂಯತ್ಕೃತಂಚಸುಕೃತಂಭವೇತ್ | ಮಂತ್ರಮೂಲಂಹಿವಿಜಯಂಪ್ರಾಹುರಾರ್ಯಾಮನಸ್ವಿನಃ ||೫|| ತಸ್ಮಾ

ದ್ವೈರೋಚಯೇಮಂತ್ರಂರಾಮಂಪ್ರತಿಮಹಾಬಲಾಃ | ತ್ರಿವಿಧಾಃಪುರುಷಾಲೋಕೇಉತ್ತಮಾಧಮಮಧ್ಯಮಾಃ ||೬|| ತೇ
ಷಾಂತುಸಮವೇತಾನಾಂಗುಣದೋಷಂವದಾಮ್ಯಹಂ | ಮಂತ್ರಿಭಿರ್ಹಿತಸಂಯುಕ್ತೈಸ್ಸಮರ್ಥೈರ್ಮಂತ್ರನಿರ್ಣಯೇ ||೭||
ಮಿತ್ರೈರ್ವಾಪಿಸಮಾನಾರ್ಥೈರ್ಬಾಂಧವೈರಪಿವಾಹಿತೈಃ | ಸಹಿತೋಮಂತ್ರಯಿತ್ವಾಯಃ ಕರ್ಮಾರಂಭಾನ್ ಪ್ರವರ್ತ
ಯೇತ್||೮||ದೈವೇಚಕುರುತೇಯತ್ನಂತಮಾಹುಃಪುರುಷೋತ್ತಮಂ|ಏಕೋಽರ್ಥಂವಿಮೃಶೇದೇಕೋಧರ್ಮೇಪ್ರಕುರುತೇಮನಃ||೯||
ಏಕಃಕಾರ್ಯಾಣಿಕುರುತೇತಮಾಹುರ್ಮಧ್ಯಮಂನರಂ | ಗುಣದೋಷಾವನಿಶ್ಚಿತ್ಯತ್ಯಕ್ತ್ವಾದೈವವ್ಯಪಾಶ್ರಯಮ್ ||೧೦|| ಕ
ರಿಷ್ಯಾಮೀತಿಯಃಕಾರ್ಯಮುಪೇಕ್ಷೇತ್ಸನರಾಧಮಃ|ಯಥೇಮೇಪುರುಷಾನಿತ್ಯಮುತ್ತಮಾಧಮಮಧ್ಯಮಾಃ ||೧೧|| ಏವಂಮಂ
ತ್ರಾಹಿವಿಜ್ಞೇಯಾಉತ್ತಮಾಧಮಮಧ್ಯಮಾಃ | ಐಕಮತ್ಯಮುಪಾಗಮ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನಚಕ್ಷುಷಾ || ೧೨ || ಮಂತ್ರಿ
ಣೋಯತ್ರನಿರತಾಸ್ತಮಾಹುರ್ಮಂತ್ರಮುತ್ತಮಂ | ಬಹ್ವ್ಯೋಪಿಮತಯೋಗತ್ವಾಮಂತ್ರಿಣೋಹ್ಯರ್ಥನಿರ್ಣಯೇ ||೧೩||
ಪುನರ್ಯತ್ರೈಕತಾಂಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಸಮಂತ್ರೋಮಧ್ಯಮಸ್ಸ್ಮೃತಃ | ಅನ್ಯೋನ್ಯಂಮತಿಮಾಸ್ಥಾಯಯತ್ರಸಂಪ್ರತಿಭಾಷ್ಯ
ತೇ||೧೪|| ನಚೈಕಮತ್ಯೇಶ್ರೇಯೋಸ್ತಿಮಂತ್ರಃಸೋಧಮಉಚ್ಯತೇ|ತಸ್ಮಾತ್ಸುಮಂತ್ರಿತಂಸಾಧುಭವಂತೋಮತಿಸತ್ತಮಾಃ||
ಕಾರ್ಯಂಸಂಪ್ರತಿಪದ್ಯಂತಾಮೇತತ್ಕೃತ್ಯಂಮತಂಮಮ | ವಾನರಾಣಾಂಹಿವೀರಾಣಾಂಸಹಸ್ರೈಃಪರಿವಾರಿತಃ ||೧೬||ರಾ
ಮೋಭ್ಯೇತಿಪುರೀಂಲಂಕಾಮಸ್ಮಾಕಮುಪರೋಧಕಃ | ತರಿಷ್ಯತಿಚಸುವ್ಯಕ್ತಂರಾಘವಸ್ಸಾಗರಂಸುಖಮ್ || ೧೭ || ತರಸಾ
ಯುಕ್ತರೂಪೇಣಸಾನುಜಸ್ಸಬಲಾನುಗಃ |ಸಮುದ್ರಮುಚ್ಛೋಷಯತಿವೀರ್ಯೇಣಾನ್ಯತ್ಕರೋತಿವಾ ||೧೮|| ಅಸ್ಮಿನ್ನೇವಂಗತೇ
ಕಾರ್ಯೇವಿರೋಧೇವಾನರೈಸ್ಸಹ|ಹಿತಂಪುರೇಚಸೈನ್ಯೇಚಸರ್ವಂಸಂಮಂತ್ರ್ಯತಾಂಮಮ||೧೯|| ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ-ಷಷ್ಠಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತ್ಯುಕ್ತಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇಮಹಾಬಲಾಃ | ಊಚುಃಪ್ರಾಂಜಲಯಸ್ಸರ್ವೇರಾವಣಂರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಮ್ |
ದ್ವಿಷತ್ಪಕ್ಷಮವಿಜ್ಞಾಯನೀತಿಬಾಹ್ಯಾಸ್ತ್ವಬುದ್ಧಯಃ | ಅವಿಜ್ಞಾಯಾತ್ಮಪಕ್ಷಂಚರಾಜಾನಂಭೀಷಯಂತಿಹಿ ||೨|| ರಾಜನ್
ಪರಿಘಶಕ್ತ್ಯೃಷ್ಟಿಶೂಲಪಟ್ಟಸಸಂಕುಲಂ | ಸುಮಹನ್ನೋಬಲಂಕಸ್ಮಾದ್ವಿಷಾದಂಭಜತೇಭವಾನ್ ||೩|| ತ್ವಯಾಭೋಗವ
ತೀಂಗತ್ವಾನಿರ್ಜಿತಾಃಪನ್ನಗಾಯುಧಿ | ಕೈಲಾಸಶಿಖರಾವಾಸೀಯಕ್ಷೈರ್ಬಹುಭಿರಾವೃತಃ ||೪|| ಸುಮಹತ್ಕದನಂಕೃತ್ವಾ
ವಶ್ಯಸ್ತೇಧನದಃಕೃತಃ | ಸಮಹೇಶ್ವರಸಖ್ಯೇನಶ್ಲಾಘಮಾನಸ್ತ್ವಯಾವಿಭೋ ||೫|| ನಿರ್ಜಿತಸ್ಸಮರೇರೋಷಾಲ್ಲೋಕಪಾ
ಲೋಮಹಾಬಲಃ | ವಿನಿಹತ್ಯಚಯಕ್ಷೌಘಾನ್ವಿಕ್ಷೋಭ್ಯಚವಿಗೃಹ್ಯಚ || ೬ || ತ್ವಯಾಕೈಲಾಸಶಿಖರಾದ್ವಿಮಾನಮಿದಮಾ
ಹೃತಂ | ಮಯೇನದಾನವೇಂದ್ರೇಣತ್ವದ್ಭಯಾತ್ಸಖ್ಯಮಿಚ್ಛತಾ ||೭|| ದುಹಿತಾತವಭಾರ್ಯಾರ್ಥೇದತ್ತಾರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವ| ದಾ
ನವೇಂದ್ರೋಮಧುರ್ನಾಮವೀರ್ಯೋತ್ಸಿಕ್ತೋದುರಾಸದಃ ||೮|| ವಿಗೃಹ್ಯವಶಮಾನೀತಃಕುಂಭೀನಸ್ಯಾಸ್ಸುಖಾವಹಃ| ನಿರ್ಜಿ
ತಾಸ್ತೇಮಹಾಬಾಹೋನಾಗಾಗತ್ವಾರಸಾತಲಮ್||೯|| ವಾಸುಕಿಸ್ತಕ್ಷಕಶ್ಶಂಖೋಜಟೀಚವಶಮಾಹೃತಾಃ|ಅಕ್ಷಯಾಬಲವಂ
ತಶ್ಚಶೂರಾಲಬ್ಧವರಾಪುನಃ ||೧೦|| ತ್ವಯಾಸಂವತ್ಸರಂಯುದ್ಧ್ವಾಸಮರೇದಾನವಾವಿಭೋ | ಸ್ವಬಲಂಸಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯನೀ
ತಾವಶಮರಿಂದಮ || ೧೧ || ಮಾಯಾಶ್ಚಾಧಿಗತಾಸ್ತತ್ರಬಹವೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪ | ನಿರ್ಜಿತಾಸ್ಸಮರೇರೋಷಾಲ್ಲೋಕಪಾಲಾ
ಮಹಾಬಲಾಃ ||೧೨|| ದೇವಲೋಕಮಿತೋಗತ್ವಾಶಕ್ರಶ್ಚಾಪಿವಿನಿರ್ಜಿತಃ| ಶೂರಾಶ್ಚಬಲವಂತಶ್ಚವರುಣಸ್ಯಸುತಾರಣೇ||೧೩||
ನಿರ್ಜಿತಾಸ್ತೇಮಹಾಬಾಹೋಚತುರ್ವಿಧಬಲಾನುಗಾಃ | ಮೃತ್ಯುದಂಡಮಹಾಗ್ರಾಹಂಶಾಲ್ಮಲಿದ್ರುಮಬಾಡಬಮ್ ||೧೪||
ಕಾಲಪಾಶಮಹಾವೀಚಿಂಯಮಕಿಂಕರಪನ್ನಗಂ | ಅವಗಾಹ್ಯತ್ವಯಾರಾಜನ್ಯಮಸ್ಯಬಲಸಾಗರಮ್ ||೧೫|| ಜಯಶ್ಚವಿ
ಪುಲಃಪ್ರಾಪ್ತೋಮೃತ್ಯುಶ್ಚಪ್ರತಿಷೇಧಿತಃ| ಸುಯುದ್ಧೇನಚತೇಸರ್ವೇಲೋಕಾಸ್ತತ್ರವಿಲೋಳಿತಾಃ ||೧೫|| ಕ್ಷತ್ರಿಯೈರ್ಬಹುಭಿ
ರ್ವೀರೈಃಶಕ್ರತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮೈಃ| ಆಸೀದ್ವಸುಮತೀಪೂರ್ಣಾಮಹದ್ಭಿರಿವಪಾದಪೈಃ ||೧೭|| ತೇಷಾಂವೀರ್ಯಗುಣೋತ್ಸಾ
ಹೈರ್ನಸಮೋರಾಘವೋರಣೇ | ಪ್ರಸಹ್ಯತೇತ್ವಯಾರಾಜನ್ಹತಾಃಪರಮದುರ್ಜಯಾಃ ||೧೮|| ತಿಷ್ಠವಾಕಿಂಮಹಾರಾಜಶ್ರ
ಮೇಣತವವಾನರಾನ್ | ಅಯಮೇಕೋಮಹಾಬಾಹುರಿಂದ್ರಜಿತ್ಕ್ಷಪಯಿಷ್ಯತಿ || ೧೯ || ಅನೇನಹಿಮಹಾರಾಜಮಾಹೇಶ್ವರಮ
ನುತ್ತಮಂ| ಇಷ್ಟ್ವಾಯಜ್ಞಂವರೋಲಬ್ಧೋಲೋಕೇಪರಮದುರ್ಲಭಃ ||೨೦|| ಶಕ್ತಿತೋಮರಮೀನಂಚವಿನಿಕೀರ್ಣಾಂತ್ರ
ಶೈವಲಂ | ಗಜಕಚ್ಛಪಸಂಬಾಧಮಶ್ವಮಂಡೂಕಸಂಕುಲಮ್ ||೨೧|| ರುದ್ರಾದಿತ್ಯಮಹಾಗ್ರಾಹಂಮರುದ್ವಸುಮಹೋ
ರಗಂ | ರಥಾಶ್ವಗಜತೋಯೌಘಂಪದಾತಿಪುಳಿನಂಮಹತ್ ||೨೨|| ಅನೇನಹಿಸಮಾಸಾದ್ಯದೇವಾನಾಂಬಲಸಾಗರಂ| ಗೃಹೀ
ತೋದೇವರಾಜಶ್ಚಲಂಕಾಂಚಾಪಿಪ್ರವೇಶಿತಃ ||೨೩|| ಪಿತಾಮಹನಿಯೋಗಾಚ್ಚಮುಕ್ತಶ್ಶಂಬರವೃತ್ರಹಾ | ಗತಸ್ತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಂ
ರಾಜನ್ಸರ್ವದೇವನಮಸ್ಕೃತಃ ||೨೪|| ತಮೇವತ್ವಂಮಹಾರಾಜವಿಸೃಜೇಂದ್ರಜಿತಂಸುತಂ | ಯಾವದ್ವಾನರಸೇನಾಂತಾಂಸ
ರಾಮಾಂನಯತಿಕ್ಷಯಮ್ || ೨೫ || ರಾಜನ್ನಾಪದಯುಕ್ತೇಯಮಾಗತಾಪ್ರಾಕೃತಾಜ್ಜನಾತ್ | ಹೃದಿನೈವತ್ವಯಾಕಾರ್ಯಾ
ತ್ವಂವಧಿಷ್ಯಸಿರಾಘವಮ್ || ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ — ಸಪ್ತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋನೀಲಾಂಬುದನಿಭಃಪ್ರಹಸ್ತೋನಾಮರಾಕ್ಷಸಃ ।ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಶೂರಸ್ಸೇನಾಪತಿಸ್ತದಾ ॥೧॥
ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಾಃಪಿಶಾಚಪತಗೋರಗಾಃ । ನತ್ವಾಂಧರ್ಷಯಿತುಂಶಕ್ತಾಃಕಿಂಪುನರ್ವಾನರಾರಣೇ ॥ ೨ ॥ ಸರ್ವೇಪ್ರ
ಮತ್ತಾವಿಶ್ವಸ್ತಾವಂಚಿತಾಸ್ಸ್ಮೋಹನೂಮತಾ । ನಹಿಮೇಜೀವತೋಗಚ್ಛೇಜ್ಜೀವನ್ಸವನಗೋಚರಃ ॥೩॥ ಸರ್ವಾಂಸಾಗರ
ಪರ್ಯಂತಾಂಸಶೈಲವನಕಾನನಾಂ। ಕರೋಮ್ಯವಾನರಾಂಭೂಮಿಮಾಜ್ಞಾಪಯತುಮಾಂಭವಾನ್ ॥೪॥ ರಕ್ಷಾಂಚೈವವಿಧಾಸ್ಯಾ
ಮ್ಯಹಂವಾನರಾದ್ರಜನೀಚರ । ನಾಗಮಿಷ್ಯತಿತೇದುಃಖಂಕಿಂಚಿದಾತ್ಮಾಪರಾಧಜಮ್ ॥ ೫॥ ಅಬ್ರವೀತ್ತುಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ
ದುರ್ಮುಖೋನಾಮರಾಕ್ಷಸಃ । ಇದಂನಕ್ಷಮಣೀಯಂಹಿಸರ್ವೇಷಾಂನಃಪ್ರಧರ್ಷಣಮ್ ॥೬॥ ಅಯಂಪರಿಭವೋಭೂಯಃಪು
ರಸ್ಯಾಂತಃಪುರಸ್ಯಚ ।ಶ್ರೀಮತೋರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯವಾನರೇಣಪ್ರಧರ್ಷಣಮ್ ॥೭॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇಹತ್ವೈಕೋನಿವರ್ತಿ
ಷ್ಯಾಮಿವಾನರಾನ್। ಪ್ರವಿಷ್ಟಾನ್ಸಾಗರಂಭೀಮಮಂಬರಂವಾರಸಾತಲಮ್॥೮॥ ತತೋಬ್ರವೀತ್ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧೋವಜ್ರದಂ
ಷ್ಟ್ರೋಮಹಾಬಲಃ । ಪ್ರಗೃಹ್ಯಪರಿಘಂಘೋರಂಮಾಂಸಶೋಣಿತರೂಷಿತಮ್ ॥೯॥ ಕಿಂವೋಹನುಮತಾಕಾರ್ಯಂಕೃಪಣೇ
ನತಪಸ್ವಿನಾ । ರಾಮೇತಿಷ್ಠತಿದುರ್ಧರ್ಷೇಸಸುಗ್ರೀವೇಸಲಕ್ಷ್ಮಣೇ ॥೧೦॥ ಅದ್ಯರಾಮಂಸಸುಗ್ರೀವಂಪರಿಘೇಣಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ।
ಆಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಹತ್ವೈಕೋವಿಕ್ಷೋಭ್ಯಹರಿವಾಹಿನೀಂ ॥೧೧॥ ಇದಂಮಮಾಪರಂವಾಕ್ಯಂಶೃಣುರಾಜನ್ಯದೀಚ್ಛಸಿ।ಉ
ಪಾಯಕುಶಲೋಹ್ಯೇವಜಯೇಚ್ಛತ್ರೂನತಂದ್ರಿತಃ ॥ ೧೨ ॥ ಕಾಮರೂಪಧರಾಶ್ಶೂರಾಸ್ಸುಭೀಮಾಭೀಮದರ್ಶನಾಃ । ರಾ
ಕ್ಷಸಾವೈಸಹಸ್ರಾಣಿರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪನಿಶ್ಚಿತಾಃ ॥೧೩॥ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮುಪಸಂಗಮ್ಯಬಿಭ್ರತೋಮಾನುಷಂವಪುಃ । ಸರ್ವೇಹ್ಯ
ಸಂಭ್ರಮಾಭೂತ್ವಾಬ್ರುವಂತುರಘುಸತ್ತಮಮ್ ॥೧೪॥ ಪ್ರೇಷಿತಾಭರತೇನಸ್ಮಭ್ರಾತ್ರಾತವಯವೀಯಸಾ । ತವಾಗಮ
ನಮುದ್ದಿಶ್ಯಕೃತ್ಯಮಾತ್ಯಯಿಕಂತ್ವಿತಿ ॥೧೫॥ ಸಹಿಸೇನಾಂಸಮುತ್ಥಾಪ್ಯಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವೋಪಯಾಸ್ಯತಿ।ತತೋವಯಮಿತಸ್ತೂ
ರ್ಣಂಶೂಲಶಕ್ತಿಗದಾಧರಾಃ ॥ ೧೬ ॥ ಚಾಪಬಾಣಾಸಿಹಸ್ತಾಶ್ಚತ್ವರಿತಾಸ್ತತ್ರಯಾಮಹ । ಆಕಾಶೇಗಣಶಃಸ್ಥಿತ್ವಾಹತ್ವಾ
ತಾಂಹರಿವಾಹಿನೀಮ್ ॥ ೧೭ ॥ ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಮಹಾವೃಷ್ಟ್ಯಾಪ್ರಾಪಯಾಮಯಮಕ್ಷಯಂ । ಏವಂಚೇದುಪಸರ್ಪೇತಾವ
ನಯಂರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೧೮॥ ಅವಶ್ಯಮಪನೀತೇನಜಹತಾವೇವಜೀವಿತಂ । ಕೌಂಭಕರ್ಣಿಸ್ತತೋವೀರೋನಿಕುಂಭೋ
ನಾಮವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೧೯॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಪರಮಕ್ರುದ್ಧೋರಾವಣಂಲೋಕರಾವಣಂ। ಸರ್ವೇಭವಂತಸ್ತಿಷ್ಠಂತುಮಹಾರಾಜೇನ
ಸಂಗತಾಃ ॥ ೨೦ ॥ ಅಹಮೇಕೋಹನಿಷ್ಯಾಮಿರಾಘವಂಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಂ । ಸುಗ್ರೀವಂಚಹನೂಮಂತಂಸರ್ವಾನೇವಚವಾನ
ರಾನ್ ॥ ೨೧ ॥ ತತೋವಜ್ರಹನುರ್ನಾಮರಾಕ್ಷಸಃಪರ್ವತೋಪಮಃ । ಕ್ರುದ್ಧಃಪರಿಲಿಹನ್ವಕ್ತ್ರಂಜಿಹ್ವಯಾವಾಕ್ಯಮಬ್ರ
ವೀತ್ ॥೨೨॥ ಸ್ವೈರಂಕುರ್ವಂತುಕಾರ್ಯಾಣಿಭವಂತೋವಿಗತಜ್ವರಾಃ।ಏಕೋಹಂಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಹರಿಯೂ
ಥಪಾನ್ ॥೨೩॥ ಸ್ವಸ್ಥಾಃಕ್ರೀಡಂತುನಿಶ್ಚಿಂತಾಃಪಿಬಂತೋಮಧುವಾರುಣೀಂ । ಅಹಮೇಕೋವಧಿಷ್ಯಾಮಿಸುಗ್ರೀವಂಸಹಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಮ್ ॥೨೪॥ ಅಂಗದಂಚಹನೂಮಂತಂರಾಮಂಚರಣಕುಂಜರಂ ॥ ... ... ॥೨೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋನಿಕುಂಭೋರಭಸಃಸೂರ್ಯಶತ್ರುರ್ಮಹಾಬಲಃ । ಸುಪ್ತಘ್ನೋಯಜ್ಞಹಾರಕ್ಷೋಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೋಮಹೋ
ದರಃ ॥೧॥ ಅಗ್ನಿಕೇತುಶ್ಚದುರ್ಧರ್ಷೋರಶ್ಮಿಕೇತುಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಃ । ಇಂದ್ರಜಿಚ್ಚಮಹಾತೇಜಾಬಲವಾನ್ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ ॥ ಪ್ರ
ಹಸ್ತೋಥವಿರೂಪಾಕ್ಷೋವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರೋಮಹಾಬಲಃ।ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಶ್ಚಾತಿಕಾಯಶ್ಚದುರ್ಮುಖಶ್ಚೈವರಾಕ್ಷಸಃ ॥೩॥ ಪರಿ
ಘಾನ್ಪಟ್ಟಸಾನ್ಪ್ರಾಸಾನ್ಶಕ್ತಿಶೂಲಪರಶ್ವಧಾನ್ । ಚಾಪಾನಿಚಸಬಾಣಾನಿಖಡ್ಗಾಂಶ್ಚವಿಪುಲಾನ್ಶಿತಾನ್ ॥೪॥ ಪ್ರಗೃ
ಹ್ಯಪರಮಕ್ರುದ್ಧಾಸ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯಚರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಅಬ್ರುವನ್ರಾವಣಂಸರ್ವೇಪ್ರದೀಪ್ತಾಇವತೇಜಸಾ ॥ ೫ ॥ ಅದ್ಯರಾಮಂ
ವಧಿಷ್ಯಾಮಃಸುಗ್ರೀವಂಚಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ।ಕೃಪಣಂಚಹನೂಮಂತಂಲಂಕಾಯೇನಪ್ರಧರ್ಷಿತಾ॥೬॥ ತಾನ್ಗೃಹೀತಾಯು
ಧಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವಾರಯಿತ್ವಾವಿಭೀಷಣಃ।ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಪುನಃಪ್ರತ್ಯುಪವೇಶ್ಯತಾನ್ ॥ಅಪ್ಯುಪಾಯೈಸ್ತ್ರಿ
ಭಿಸ್ತಾತಯೋರ್ಥಃಪ್ರಾಪ್ತುಂನಶಕ್ಯತೇ।ತಸ್ಯವಿಕ್ರಮಕಾಲಾಂಸ್ತಾನ್ಯುಕ್ತಾನಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ॥೮॥ಪ್ರಮತ್ತೇಷ್ವಭಿಯು
ಕ್ತೇಷುದೈವೇನಪ್ರಹೃತೇಷುಚ । ವಿಕ್ರಮಾಸ್ತತಸಿಧ್ಯಂತಿಪರೀಕ್ಷ್ಯವಿಧಿನಾಕೃತಾಃ ॥೯ ॥ ಅಪ್ರಮತ್ತಂಕಥಂತಂತುವಿಜಿಗೀ
ಷುಂಬಲೇಸ್ಥಿತಂ । ಜಿತರೋಷಂದುರಾಧರ್ಷಂಪ್ರಧರ್ಷಯಿತುಮಿಚ್ಛಥ ॥೧೦॥ ಸಮುದ್ರಂಲಂಘಯಿತ್ವಾತುಘೋರಂನದನ
ದೀಪತಿಂ । ಕೃತಂಹನುಮತಾಕರ್ಮದುಷ್ಕರಂತರ್ಕಯೇತವಾ ॥೧೧॥ ಬಲಾನ್ಯಪರಿಮೇಯಾನಿವೀರ್ಯಾಣಿಚನಿಶಾಚರಾಃ।ಪ
ರೇಷಾಂಸಹಸಾವಜ್ಞಾನಕರ್ತವ್ಯಾಕಥಂಚನ ॥೧೨॥ ಕಿಂಚರಾಕ್ಷಸರಾಜಸ್ಯರಾಮೇಣಾಪಕೃತಂಪುರಾ । ಆಜಹಾರಜನಸ್ಥಾ
ನಾದ್ಯಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಂಯಶಸ್ವಿನಃ ॥೧೩॥ ಖರೋಯದ್ಯತಿವೃತ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣನಿಹತೋರಣೇ ।ಅವಶ್ಯಂಪ್ರಾಣಿನಾಂಪ್ರಾಣಾ
ರಕ್ಷಿತವ್ಯಾಯಥಾಬಲಮ್॥೧೪॥ಅಯಶಸ್ಯಮನಾಯುಷ್ಯಂಪರದಾರಾಭಿಮರ್ಶನಂ।ಅರ್ಥಕ್ಷಯಕರಂಘೋರಂಪಾಪಸ್ಯಚ

ಪುನರ್ಭವಮ್ ॥೧೫॥ ಏತನ್ನಿಮಿತ್ತಂ ವೈದೇಹೀಭಯಂ ನಸ್ಸುಮಹದ್ಭವೇತ್ । ಆಹೃತಾ ಸಾ ಪರಿತ್ಯಾಜ್ಯಾ ಕಲಹಾರ್ಥೇ ಕೃತೇನ
ಕಿಂ ॥೧೬॥ ನ ನಃ ಕ್ಷಮಂ ವೀರ್ಯವತಾ ತೇನ ಧರ್ಮಾನುವರ್ತಿನಾ । ವೈರಂ ನಿರರ್ಥಕಂ ಕರ್ತುಂ ದೀಯತಾಮಸ್ಯ ಮೈಥಿಲೀ ॥ ಯಾ
ವನ್ನ ಸಗಜಾಂ ಸಾಶ್ವಾಂ ಬಹುರತ್ನಸಮಾಕುಲಾಂ । ಪುರೀಂ ದಾರಯತೇ ಬಾಣೈರ್ದೀಯತಾಮಸ್ಯ ಮೈಥಿಲೀ ॥೧೮॥ ಯಾವತ್ಸು
ಘೋರಾ ಮಹತೀ ದುರ್ಧರ್ಷಾ ಹರಿವಾಹಿನೀ । ನಾವಸ್ಕಂದತಿ ನೋ ಲಂಕಾಂ ತಾವತ್ಸೀತಾ ಪ್ರದೀಯತಾಮ್ ॥೧೯॥ ವಿನಶ್ಯೇದ್ಧಿ ಪು
ರೀ ಲಂಕಾ ಶೂರಾಸ್ಸರ್ವೇ ಚ ರಾಕ್ಷಸಾಃ । ರಾಮಸ್ಯ ದಯಿತಾ ಪತ್ನೀ ನ ಸ್ವಯಂ ಯದಿ ದೀಯತೇ ॥೨೦॥ ಪ್ರಸಾದಯೇ ತ್ವಾಂ ಬಂ
ಧುತ್ವಾತ್ಕುರುಷ್ವ ವಚನಂ ಮಮ । ಹಿತಂ ತಥ್ಯಮಹಂ ಬ್ರೂಮಿ ದೀಯತಾಮಸ್ಯ ಮೈಥಿಲೀ ॥೨೧॥ ಪುರಾ ಶರತ್ಸೂರ್ಯಮರೀ
ಚಿಸನ್ನಿಭಾನ್ನವಾಗ್ರಪುಂಖಾನ್ಸುದೃಢಾನ್ನೃಪಾತ್ಮಜಃ । ಸೃಜತ್ಯಮೋಘಾನ್ವಿಶಿಖಾನ್ವಧಾಯ ತೇ ಪ್ರದೀಯತಾಂ ದಾಶರ
ಥಾಯ ಮೈಥಿಲೀ ॥೨೨॥ ತ್ಯಜಸ್ವ ಕೋಪಂ ಸುಖಧರ್ಮನಾಶನಂ ಭಜಸ್ವ ಧರ್ಮಂ ರತಕೀರ್ತಿವರ್ಧನಂ । ಪ್ರಸೀದ ಜೀವೇಮ
ಸಪುತ್ರಬಾಂಧವಾಃ ಪ್ರದೀಯತಾಂ ದಾಶರಥಾಯ ಮೈಥಿಲೀ ॥೨೩॥ ವಿಭೀಷಣವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ । ವಿ
ಸರ್ಜಯಿತ್ವಾ ತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರವಿವೇಶ ಸ್ವಕಂ ಗೃಹಮ್ ॥೨೪॥ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ನವಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃ ಪ್ರತ್ಯುಷಸಿ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪ್ರಾಪ್ತಧರ್ಮಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯಃ । ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತೇರ್ವೇಶ್ಮ ಭೀಮಕರ್ಮಾ ವಿಭೀಷಣಃ ॥೧॥
ಶೈಲಾಭ್ರಚಯಸಂಕಾಶಂ ಶೈಲಶೃಂಗಮಿವೋನ್ನತಂ । ಸುವಿಭಕ್ತಮಹಾಕಕ್ಷ್ಯಂ ಮಹಾಜನಪರಿಗ್ರಹಮ್ ॥ ಮತಿಮದ್ಭಿರ್ಮ
ಹಾಮಾತ್ರೈರನುರಕ್ತೈರಧಿಷ್ಠಿತಂ । ರಾಕ್ಷಸೈಶ್ಚಾಪ್ತಪರ್ಯಾಪ್ತೈಸ್ಸರ್ವತಃ ಪರಿರಕ್ಷಿತಮ್ ॥೩॥ ಮತ್ತಮಾತಂಗನಿಶ್ವಾಸೈ
ರ್ವ್ಯಾಕುಲೀಕೃತಮಾರುತಂ । ಶಂಖಘೋಷಮಹಾಘೋಷಂ ತೂರ್ಯಸನ್ನಾದನಾದಿತಂ ॥೪॥ ಪ್ರಮದಾಜನಸಂಬಾಧಂ ಪ್ರ
ಜಲ್ಪಿತಮಹಾಪಥಂ । ತಪ್ತಕಾಂಚನನಿರ್ಯೂಹಂ ಭೂಷಣೋತ್ತಮಭೂಷಿತಮ್ ॥೫॥ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಮಿವಾವಾಸಮಾಲ
ಯಂ ಮರುತಾಮಿವ । ರತ್ನಸಂಚಯಸಂಬಾಧಂ ಭವನಂ ಭೋಗಿನಾಮಿವ ॥೬॥ ತಂ ಮಹಾಭ್ರಮಿವಾದಿತ್ಯಸ್ತೇಜೋವಿಸ್ತೃ
ತರಶ್ಮಿವಾನ್ । ಅಗ್ರಜಸ್ಯಾಲಯಂ ವೀರಃ ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ॥೭॥ ಪುಣ್ಯಾನ್ ಪುಣ್ಯಾಹಘೋಷಾಂಶ್ಚ ವೇದವಿದ್ಭಿರುದಾಹೃ
ತಾನ್ । ಶುಶ್ರಾವ ಸುಮಹಾತೇಜಾ ಭ್ರಾತುರ್ವಿಜಯಸಂಶ್ರಿತಾನ್ ॥೮॥ ಪೂಜಿತಾನ್ ತಿಲಪಾತ್ರೈಶ್ಚ ಸರ್ಪಿರ್ಭಿಸ್ಸುಮನೋಕ್ಷತೈಃ ।
ಮಂತ್ರವೇದವಿದೋ ವಿಪ್ರಾನ್ ದದರ್ಶ ಸುಮಹಾಬಲಃ ॥೯॥ ಸ ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ ರಕ್ಷೋಭಿರ್ದೀಪ್ಯಮಾನಸ್ಸ್ವತೇಜಸಾ । ಆಸನಸ್ಥಂ
ಮಹಾಬಾಹುರ್ವವಂದೇ ಧನದಾನುಜಮ್ ॥ ಸ ರಾಜದೃಷ್ಟಿಸಂಪನ್ನಮಾಸನಂ ಹೇಮಭೂಷಿತಂ । ಜಗಾಮ ಸಮುದಾಚಾರಂ ಪ್ರ
ಯುಜ್ಯಾಚಾರಕೋವಿದಃ ॥೧೧॥ ಸ ರಾವಣಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ವಿಜನೇ ಮಂತ್ರಿಸನ್ನಿಧೌ । ಉವಾಚ ಹಿತಮತ್ಯರ್ಥಂ ವಚನಂ ಹೇತು
ನಿಶ್ಚಿತಮ್ ॥೧೨॥ ಪ್ರಸಾದ್ಯ ಭ್ರಾತರಂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ ಸಾಂತ್ವೇನೋಪಸ್ಥಿತಕ್ರಮಃ । ದೇಶಕಾಲಾರ್ಥಸಂವಾದೀ ದೃಷ್ಟಲೋಕಪರಾವ
ರಃ ॥ ಯದಾ ಪ್ರಭೃತಿ ವೈದೇಹೀ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೇಮಾಂ ಪುರೀಂ ತವ । ತದಾ ಪ್ರಭೃತಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ ನಿಮಿತ್ತಾನ್ಯಶುಭಾನಿ ನಃ ॥೧೪॥ ಸಸ್ಫು
ಲಿಂಗಸ್ಸಧೂಮಾರ್ಚಿಸ್ಸಧೂಮಕಲುಷೋದಯಃ । ಮಂತ್ರಸಂಧುಕ್ಷಿತೋಪ್ಯಗ್ನಿರ್ನ ಸಮ್ಯಗಭಿವರ್ಧತೇ ॥ ಅಗ್ನಿಷ್ಠೇಷ್ವಗ್ನಿಶಾ
ಲಾಸು ತಥಾ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಲೀಷು ಚ । ಸರೀಸೃಪಾಶ್ಚ ದೃಶ್ಯಂತೇ ಹವ್ಯೇಷು ಚ ಪಿಪೀಲಿಕಾಃ ॥ ಗವಾಂ ಪಯಾಂಸಿ ಸ್ಕನ್ನಾನಿ ವಿಮದಾ ವೀ
ರಕುಂಜರಾಃ । ದೀನಮಶ್ವಾಃ ಪ್ರಹೇಷಂತೇ ನ ಚ ಗ್ರಾಸಾಭಿನಂದಿನಃ ॥೧೭॥ ಖರೋಷ್ಟ್ರಾಶ್ವತರಾ ರಾಜನ್ ಭಿನ್ನರೋಮಾಃ ಸ್ರವಂ
ತಿ ನಃ । ನ ಸ್ವಭಾವೇನ ತಿಷ್ಠಂತೇ ವಿಧಾನೈರಪಿ ಚಿಂತಿತಾಃ ॥ ವಾಯಸಾಸ್ಸಂಘಶಃ ಕ್ರೂರಾ ವ್ಯಾಹರಂತಿ ಸಮಂತತಃ । ಸಮವೇತಾ
ಶ್ಚ ದೃಶ್ಯಂತೇ ವಿಮಾನಾಗ್ರೇಷು ಸಂಘಶಃ ॥ ಗೃಧ್ರಾಶ್ಚ ಪರಿಲೀಯಂತೇ ಪುರೀಮುಪರಿ ಪಿಂಡಿತಾಃ । ಉಪಪನ್ನಾಶ್ಚ ಸಂಧ್ಯೇ ದ್ವೇ ವ್ಯಾಹ
ರಂತ್ಯಶಿವಂ ಶಿವಾಃ ॥ ಕ್ರವ್ಯಾದಾನಾಂ ಮೃಗಾಣಾಂ ಚ ಪುರದ್ವಾರೇಷು ಸಂಘಶಃ । ಶ್ರೂಯಂತೇ ವಿಪುಲಾ ಘೋಷಾಸ್ಸವಿಸ್ಫೂರ್ಜ
ಥುನಿಸ್ಸ್ವನಾಃ ॥೨೧॥ ತದೇವಂ ಪ್ರಸ್ತುತೇ ಕಾರ್ಯೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಮಿದಂ ಕ್ಷಮಂ । ರೋಚತೇ ಯದಿ ವೈದೇಹೀ ರಾಘವಾಯ ಪ್ರದೀಯ
ತಾಂ ॥೨೨॥ ಇದಂ ಚ ಯದಿ ವಾ ಮೋಹಾಲ್ಲೋಭಾದ್ವಾ ವ್ಯಾಹೃತಂ ಮಯಾ । ತತ್ರಾಪಿ ಚ ಮಹಾರಾಜ ನ ದೋಷಂ ಕರ್ತುಮ
ರ್ಹಸಿ ॥೨೩॥ ಅಯಂ ಚ ದೋಷಸ್ಸರ್ವಸ್ಯ ಜನಸ್ಯಾಸ್ಯೋಪಲಕ್ಷ್ಯತೇ । ರಕ್ಷಸಾಂ ರಾಕ್ಷಸೀನಾಂ ಚ ಪುರಸ್ಯಾಂತಃಪುರಸ್ಯ ಚ ॥
ಶ್ರಾವಣೇ ಚಾಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ನಿವೃತ್ತಾಸ್ಸರ್ವಮಂತ್ರಿಣಃ । ಅವಶ್ಯಂ ಚ ಮಯಾ ವಾಚ್ಯಂ ಯದ್ದೃಷ್ಟಮಪಿ ವಾ ಶ್ರುತಮ್ ॥೨೫॥
ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯ ಯಥಾನ್ಯಾಯ್ಯಂ ತದ್ಭವಾನ್ಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ । ಇತಿ ಸ್ಮ ಮಂತ್ರಿಣಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಭ್ರಾತಾ ಭ್ರಾತರಮೂಚಿವಾನ್ ॥೨೬॥
ರಾವಣಂ ರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪಥ್ಯಮೇತದ್ವಿಭೀಷಣಃ ॥ ಹಿತಂ ಮಹಾರ್ಥಂ ಮೃದುಹೇತುಸಂಹಿತಂ ವ್ಯತೀತಕಾಲಾಯತಿಸಂಪ್ರ
ತಿಕ್ಷಮಂ । ನಿಶಮ್ಯ ತದ್ವಾಕ್ಯಮುಪಸ್ಥಿತಜ್ವರಃ ಪ್ರಸಂಗವಾನುತ್ತರಮೇತದಬ್ರವೀತ್ ॥ ೨೭ ॥ ಭಯಂ ನ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕುತ
ಶ್ಚಿದಪ್ಯಹಂ ನ ರಾಘವಃ ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿ ಜಾತು ಮೈಥಿಲೀಂ । ಸುರೈಸ್ಸಹೇಂದ್ರೈರಪಿ ಸಂಗತಃ ಕಥಂ ಮಮಾಗ್ರತಸ್ಸ್ಥಾಸ್ಯತಿ ಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಃ ॥೨೮॥ ಇತೀದಮುಕ್ತ್ವಾ ಸುರಸೈನ್ಯನಾಶನೋ ಮಹಾಬಲಸ್ಸಂಯತಿ ಚಂಡವಿಕ್ರಮಃ । ದಶಾನನೋ ಭ್ರಾತ
ರಮಾಪ್ತವಾದಿನಂ ವಿಸರ್ಜಯಾಮಾಸ ತದಾ ವಿಭೀಷಣಮ್ ॥೨೯॥ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದಶಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಬಭೂವಕೃಶೋರಾಜಾಮೈಥಿಲೀಕಾಮಮೋಹಿತಃ । ಅಸಂಮಾನಾಚ್ಚಸುಹೃದಾಂಪಾಪಃಪಾಪೇನಕರ್ಮಣಾ ॥೧॥
ಅತೀತಸಮಯೇಕಾಲೇತಸ್ಮಿನ್ವೈಯುಧಿರಾವಣಃ । ಅಮಾತ್ಯೈಶ್ಚಸುಹೃದ್ಭಿಶ್ಚಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಮಮನ್ಯತ ॥೨॥ ಸಹೇಮಜಾ
ಲವಿತತಂಮಣಿವಿದ್ರುಮಭೂಷಿತಂ । ಉಪಗಮ್ಯವಿನೀತಾಶ್ವಮಾರುರೋಹಮಹಾರಥಂ ॥೩॥ ತಮಾಸ್ಥಾಯರಥಶ್ರೇಷ್ಠಂ
ಮಹಾಮೇಘಸಮಸ್ವನಂ । ಪ್ರಯಯೌರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠೋದಶಗ್ರೀವಸ್ಸಭಾಂಪ್ರತಿ ॥೪॥ ಅಸಿಚರ್ಮಧರಾಯೋಧಾಸ್ಸರ್ವಾ
ಯುಧಧರಾಸ್ತಥಾ । ರಾಕ್ಷಸಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಪುರಸ್ತಾತ್ಸಂಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ ॥೫॥ ನಾನಾವಿಕೃತವೇಷಾಶ್ಚನಾನಾಭೂಷಣಭೂ
ಷಿತಾಃ । ಪಾರ್ಶ್ವತಃಪೃಷ್ಠತಶ್ಚೈನಂಪರಿವಾರ್ಯಯಯುಸ್ತದಾ ॥೬॥ ರಥೈಶ್ಚಾತಿರಥಾಶ್ಶೀಘ್ರಂಮತ್ತೈಶ್ಚವರವಾರಣೈಃ । ಅ
ನೂತ್ಪೇತುರ್ದಶಗ್ರೀವಮಾಕ್ರೀಡದ್ಭಿಶ್ಚವಾಜಿಭಿಃ ॥ ಗದಾಪರಿಘಹಸ್ತಾಶ್ಚಶಕ್ತಿತೋಮರಪಾಣಯಃ । ಪರಶ್ವಧಧರಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ
ತಥಾನ್ಯೇಶೂಲಪಾಣಯಃ ॥೮॥ ತತಸ್ತೂರ್ಯಸಹಸ್ರಾಣಾಂಸಂಜಜ್ಞೇನಿಸ್ವನೋಮಹಾನ್ । ತುಮುಲಶ್ಶಂಖಶಬ್ದಶ್ಚಸಭಾಂ
ಗಚ್ಛತಿರಾವಣೇ ॥೯॥ ಸನೇಮಿಘೋಷೇಣಮಹಾನ್ಸಹಸಾಭಿವಿನಾದಯನ್ । ರಾಜಮಾರ್ಗಂಶ್ರಿಯಾಜುಷ್ಟಂಪ್ರತಿಪೇದೇಮಹಾ
ರಥಃ ॥೧೦॥ ವಿಮಲಂಚಾತಪತ್ರಾಣಾಂಪ್ರಗೃಹೀತಮಶೋಭತ । ಪಾಂಡರಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಪೂರ್ಣಸ್ತಾರಾಧಿಪೋಯ
ಥಾ ॥೧೧॥ ಹೇಮಮಂಜರಿಗರ್ಭೇಚಶುದ್ಧಸ್ಫಟಿಕವಿಗ್ರಹೇ । ಚಾಮರವ್ಯಜನೇಚಾಸ್ಯರೇಜತುಸ್ಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣೇ ॥೧೨॥ ತೇಕೃತಾಂ
ಜಲಯಸ್ಸರ್ವೇರಥಸ್ಥಂಪೃಥಿವೀಸ್ಥಿತಾಃ । ರಾಕ್ಷಸಾರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಂಶಿರೋಭಿಸ್ತಂವವಂದಿರೇ ॥೧೩॥ ರಾಕ್ಷಸೈಸ್ತೂಯಮಾನ
ಸ್ಸನ್ಜಯಾಶೀರ್ಭಿರರಿಂದಮಃ । ಆಸಸಾದಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸಭಾಂವಿರಚಿತಾಂಶುಭಾಮ್ ॥೧೪॥ ಸುವರ್ಣರಜತಸ್ತಂಭಾಂವಿಶು
ದ್ಧಸ್ಫಟಿಕಾಂತರಾಂ । ವಿರಾಜಮಾನೋವಪುಷಾರುಕ್ಮಪಟ್ಟೋತ್ತರಚ್ಛದಾಂ ॥೧೫॥ ತಾಂಪಿಶಾಚಶತೈಷ್ಷಡ್ಭಿರಭಿಗುಪ್ತಾಂ
ಸದಾಶುಭಾಂ । ಪ್ರವಿವೇಶಮಹಾತೇಜಾಸುಕೃತಾಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ ॥೧೬॥ ತಸ್ಯಾಂತುವೈಡೂರ್ಯಮಯಂಪ್ರಿಯಕಾಜಿನಸಂ
ವೃತಂ । ಮಹತ್ಸೋಪಾಶ್ರಯಂಭೇಜೇರಾವಣಃಪರಮಾಸನಮ್ ॥೧೭॥ ತತಶ್ಶಶಾಸೇಶ್ವರವದ್ದೂತಾನ್ಲಘುಪರಾಕ್ರಮಾನ್ ।
ಸಮಾನಯತಮೇಕ್ಷಿಪ್ರಮಿಹತಾಂರಾಕ್ಷಸಾನಿತಿ ॥೧೮॥ ಕೃತ್ಯಮಸ್ತಿಮಹಜ್ಜಾತಂಸಮರ್ಥ್ಯಮಿಹನೋಮಹತ್ । ರಾಕ್ಷ
ಸಾಸ್ತದ್ವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಲಂಕಾಯಾಂಪರಿಚಕ್ರಮುಃ ॥೧೯॥ ಅನುಗೇಹಮವಸ್ಥಾಯವಿಹಾರಶಯನೇಷುಚ । ಉದ್ಯಾ
ನೇಷುಚರಕ್ಷಾಂಸಿಚೋದಯಂತೋಹ್ಯಭೀತವತ್ ॥೨೦॥ ತೇರಥಾನ್ರುಚಿರಾನೇಕೇದೃಪ್ತಾನೇಕೇಪೃಥಗ್ಘಯಾನ್ । ಗಜಾನೇ
ಕೇಧಿರುರುಹುರ್ಜಗ್ಮುಶ್ಚೈಕೇಪದಾತಯಃ ॥೨೧॥ ಸಾಪುರೀಪರಮಾಕೀರ್ಣಾರಥಕುಂಜರವಾಜಿಭಿಃ । ಸಂಪತದ್ಭಿರ್ವಿ
ರುರುಚೇಗರುತ್ಮದ್ಭಿರಿವಾಂಬರಂ ॥೨೨॥ ತೇವಾಹನಾನ್ಯವಸ್ಥಾಪ್ಯಯಾನಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ । ಸಭಾಂಪದ್ಭಿಃಪ್ರವಿವಿಶುಸ್ಸಿಂ
ಹಾಗಿರಿಗುಹಾಮಿವ ॥೨೩॥ ರಾಜ್ಞಃಪಾದೌಗೃಹೀತ್ವಾತುರಾಜ್ಞಾತೇಪ್ರತಿಪೂಜಿತಾಃ । ಪೀಠೇಷ್ವನ್ಯೇಬೃಸೀಷ್ವನ್ಯೇಭೂಮೌ
ಕೇಚಿದುಪಾವಿಶನ್ ॥೨೪॥ ತೇಸಮೇತ್ಯಸಭಾಯಾಂವೈರಾಕ್ಷಸಾರಾಜಶಾಸನಾತ್ । ಯಥಾರ್ಹಮುಪತಸ್ಥುಸ್ತಂರಾವಣಂರಾ
ಕ್ಷಸಾಧಿಪಮ್ ॥೨೫॥ ಮಂತ್ರಿಣಶ್ಚಯಥಾಮುಖ್ಯಾನಿಶ್ಚಯಾರ್ಥೇಷುಪಂಡಿತಾಃ । ಅಮಾತ್ಯಾಶ್ಚಗುಣೋಪೇತಾಸ್ಸರ್ವಜ್ಞಾಬು
ದ್ಧಿದರ್ಶನಾಃ ॥೨೬॥ ಸಮೀಯುಸ್ತತ್ರಶತಶಶ್ಶೂರಾಶ್ಚಬಹವಸ್ತದಾ । ಸಭಾಯಾಂಹೇಮವರ್ಣಾಯಾಂಸರ್ವಾರ್ಥಸ್ಯಸುಖಾ
ಯವೈ ॥೨೭॥ ರಮ್ಯಾಯಾಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಸಮೇಯುಸ್ತತ್ರಸಂಘಶಃ । ರಾಕ್ಷಸಾರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಂಪರಿವಾರ್ಯೋಪತಸ್ಥಿ
ರೇ ॥ ತತೋಮಹಾತ್ಮಾವಿಪುಲಂಸುಯುಗ್ಯಂವರಂರಥಂಹೇಮವಿಚಿತ್ರಿತಾಂಗಂ । ಶುಭಂಸಮಾಸ್ಥಾಯಯಯೌಯಶಸ್ವೀ
ವಿಭೀಷಣಸ್ಸಂಸದಮಗ್ರಜಸ್ಯ ॥೨೯॥ ಸಪೂರ್ವಜಾಯಾವರಜಶ್ಶಶಂಸನಾಮಾಥಪಶ್ಚಾಚ್ಚರಣೌವವಂದೇ । ಶುಕಃಪ್ರಹ
ಸ್ತಶ್ಚತಥೈವತೇಭ್ಯೋದದೌಯಥಾರ್ಹಂಪೃಥಗಾಸನಾನಿ ॥೩೦॥ ಸುವರ್ಣನಾನಾಮಣಿಭೂಷಣಾನಾಂಸುವಾಸಸಾಂಸಂಸ
ದಿರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ । ತೇಷಾಂಪರಾರ್ಥ್ಯಾಗರುಚಂದನಾನಾಂಸ್ರಜಾಂಚಗಂಧಾಃಪ್ರವವುಸ್ಸಮಂತಾತ್ ॥೩೧॥ ನಚುಕ್ರುಶುರ್ನಾ
ನೃತಮಾಹಕಶ್ಚಿತ್ಸಭಾಸದೋನೈವಜಜಲ್ಪುರುಚ್ಚೈಃ । ಸಂಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಸ್ಸರ್ವಏವೋಗ್ರವೀರ್ಯಾಭರ್ತುಸ್ಸರ್ವೇತೇಭ್ಯಪಶ್ಯನ್ಮು
ಖಾನಿ ॥೩೨॥ ಸರಾವಣಶ್ಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂಮನಸ್ವಿನಾಂಮಹಾಬಲಾನಾಂಸಮಿತೌಮನಸ್ವೀ । ತಸ್ಯಾಂಸಭಾಯಾಂಪ್ರಭಯಾ
ಚಕಾಶೇಮಧ್ಯೇವಸೂನಾಮಿವವಜ್ರಹಸ್ತಃ ॥ ... ... ॥೩೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸತಾಂಪರಿಷದಂಕೃತ್ಸ್ನಾಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಸಮಿತಿಂಜಯಃ । ಪ್ರಚೋದಯಾಮಾಸತದಾಪ್ರಹಸ್ತಂವಾಹಿನೀಪತಿಮ್ ॥೧॥
ಸೇನಾಪತೇಯಥಾತೇಸ್ಯುಃಕೃತವಿದ್ಯಾಶ್ಚತುರ್ವಿಧಾಃ । ಯೋಧಾನ್ನಗರರಕ್ಷಾಯಾಂತಥಾವ್ಯಾದೇಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿ ॥೨॥ ಸಪ್ರಹಸ್ತಃ
ಪ್ರಣೀತಾತ್ಮಾಚಿಕೀರ್ಷನ್ರಾಜಶಾಸನಂ । ವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಬಲಂಸರ್ವಂಬಹಿರಂತಶ್ಚಮಂದಿರೇ ॥೩॥ ತತೋವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಬಲಂಪೃಥಙ್ನ
ಗರಗುಪ್ತಯೇ । ಪ್ರಹಸ್ತಃಪ್ರಮುಖೇರಾಜ್ಞೋನಿಷಸಾದಜಗಾದಚ ॥೪॥ ನಿಹಿತಂಬಹಿರಂತಶ್ಚಬಲಂಬಲವತಸ್ತವ । ಕುರು
ಷ್ವವಿಮನಾಃಕ್ಷಿಪ್ರಂಯದಭಿಪ್ರೇತಮಸ್ತಿತೇ ॥ ಪ್ರಹಸ್ತವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಜಾರಾಜ್ಯಹಿತೇರತಃ । ಸುಖೇಪ್ಸುಸ್ಸುಹೃದಾಂಮಧ್ಯೇ

ವ್ಯಾಜಹಾರಸರಾವಣಃ॥ಪ್ರಿಯಾಪ್ರಿಯೇಸುಖಂದುಃಖಂಲಾಭಾಲಾಭೌಹಿತಾಹಿತೇ । ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಕೃಚ್ಛ್ರೇಷುಯೂ
ಯಮರ್ಹಥವೇದಿತುಮ್ ॥ಸರ್ವಕೃತ್ಯಾನಿಯುಷ್ಮಾಭಿಃಸಮಾರಬ್ಧಾನಿಸರ್ವಥಾ ।ಮಂತ್ರಕರ್ಮನಿಯುಕ್ತಾನಿನಜಾತುವಿಫ
ಲಾನಿಮೇ॥ಸಸೋಮಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರೈರ್ಮರುದ್ಭಿರಿವವಾಸವಃ । ಭವದ್ಭಿರಹಮತ್ಯರ್ಥಂವೃತಃಶ್ರಿಯಮವಾಪ್ನುಯಾಂ॥ಅಹಂ
ತುಖಲುಸರ್ವಾನ್ವಃಸಮರ್ಥಯಿತುಮುದ್ಯತಃ।ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯತುಸ್ವಪ್ನಾನ್ನೇಮಮರ್ಥಮಚೋದಯಮ್॥೧೦॥ಅಯಂ
ಹಿಸುಪ್ತಃಷಣ್ಮಾಸಾನ್ಕುಂಭಕರ್ಣೋಮಹಾಬಲಃ । ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂಮುಖ್ಯಸ್ಸಇದಾನೀಮುಪಸ್ಥಿತಃ ॥೧೧॥ ಇ
ಯಂಚದಂಡಕಾರಣ್ಯಾದ್ರಾಮಸ್ಯಮಹಿಷೀಪ್ರಿಯಾ । ರಕ್ಷೋಭಿಶ್ಚರಿತಾದ್ದೇಶಾದಾನೀತಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥೧೨॥ ಸಾಮೇನ
ಶಯ್ಯಾಮಾರೋಢುಮಿಚ್ಛತ್ಯಲಸಗಾಮಿನೀ । ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುಚಾನ್ಯಾಮೇನಸೀತಾಸದೃಶೀಮತಾ ॥೧೩॥ತನುಮಧ್ಯಾಪೃ
ಥುಶ್ರೋಣೀಶಾರದೇಂದುನಿಭಾನನಾ । ಹೇಮಬಿಂಬನಿಭಾಸೌಮ್ಯಾಮಾಯೇವಮಯನಿರ್ಮಿತಾ ॥೧೪॥ಸುಲೋಹಿತತಲೌಶ್ಲ
ಕ್ಷ್ಣೌಚರಣೌಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತೌ । ದೃಷ್ಟ್ವಾತಾಮ್ರನಖೌತಸ್ಯಾದೀಪ್ಯತೇಮೇಶರೀರಜಃ ॥೧೫॥ ಹುತಾಗ್ನೇರರ್ಚಿಸಂಕಾಶಾ
ಮೇನಾಂಸೌರೀಮಿವಪ್ರಭಾಂ। ದೃಷ್ಟ್ವಾಸೀತಾಂವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಂಕಾಮಸ್ಯವಶಮೇಯಿವಾನ್ ॥ ಉನ್ನಸಂವದನಂವಲ್ಗುವಿಪು
ಲಂಚಾರುಲೋಚನಂ। ಪಶ್ಯಂಸ್ತಥಾವಶಸ್ತಸ್ಯಾಃಕಾಮಸ್ಯವಶಮೇಯಿವಾನ್ ॥೧೭॥ ಕ್ರೋಧಹರ್ಷಸಮಾನೇನದುರ್ವರ್ಣ
ಕರಣೇನಚ । ಶೋಕಸಂತಾಪನಿತ್ಯೇನಕಾಮೇನಕಲುಷೀಕೃತಃ ॥೧೮॥ಸಾತುಸಂವತ್ಸರಂಕಾಲಂಮಾಮಯಾಚತಭಾಮಿನೀ।
ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣಾಭರ್ತಾರಂರಾಮಮಾಯತಲೋಚನಾ ॥ ತನ್ಮಯಾಚಾರುನೇತ್ರಾಯಾಃಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂವಚಶ್ಶುಭಂ । ಶ್ರಾಂ
ತೋಹಂಸತತಂಕಾಮಾದ್ಯಾತೋಹಯಇವಾಧ್ವನಿ ॥೨೦॥ ಕಥಂಸಾಗರಮಕ್ಷೋಭ್ಯಮುತ್ತರಂತಿವನೌಕಸಃ । ಬಹುಸತ್ವ
ಸಮಾಕೀರ್ಣಂತೌವಾದಶರಥಾತ್ಮಜೌ ॥೨೧॥ ಅಥವಾಕಪಿನೈಕೇನಕೃತಂನಃಕದನಂಮಹತ್ । ದುರ್ಜ್ಞೇಯಾಃಕಾರ್ಯಗತ
ಯೋಬ್ರೂತಯಸ್ಯಯಥಾಮತಿ ॥೨೨॥ ಮಾನುಷಾನ್ಮೇಭಯಂನಾಸ್ತಿತಥಾಪಿತುವಿಮೃಶ್ಯತಾಂ । ತದಾದೇವಾಸುರೇಯುದ್ಧೇ
ಯುಷ್ಮಾಭಿಸ್ಸಹಿತೋಜಯಂ ॥೨೩॥ ತೇಮೇಭವಂತಶ್ಚತಥಾಸುಗ್ರೀವಪ್ರಮುಖಾನ್ಹರೀನ್ । ಪರೇಪಾರೇಸಮುದ್ರಸ್ಯಪುರ
ಸ್ಕೃತ್ಯನೃಪಾತ್ಮಜೌ ॥೨೪॥ ಸೀತಾಯಾಃಪದವೀಂಜ್ಞಾತ್ವಾಸಂಪ್ರಾಪ್ತೌವರುಣಾಲಯಂ । ಅದೇಯಾಚಯಥಾಸೀತಾವ
ಧ್ಯೌದಶರಥಾತ್ಮಜೌ ॥೨೫॥ ಭವದ್ಭಿರ್ಮಂತ್ರ್ಯತಾಂಮಂತ್ರಸ್ಸುನೀತಂಚಾಭಿಧೀಯತಾಂ । ನಹಿಶಕ್ತಿಂಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿಜ
ಗತ್ಯನ್ಯಸ್ಯಕಸ್ಯಚಿತ್ ॥೨೬॥ ಸಾಗರಂವಾನರೈಸ್ತೀರ್ತ್ವಾನಿಶ್ಚಯೇನಜಯೋಮಮ । ತಸ್ಯಕಾಮಪರೀತಸ್ಯನಿಶಮ್ಯಪರಿದೇ
ವಿತಮ್॥೨೭॥ಕುಂಭಕರ್ಣಃಪ್ರಚುಕ್ರೋಧವಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ ।ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯೈವತತ್ಕಾರ್ಯಂಕರಣೀಯಂತ್ವಯಾ
ವಿಭೋ ॥೨೮॥ ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿಸಹಾಮಾತ್ಯೈಸ್ಸರ್ವಮೇವಯಥಾತಥಂ । ಯದಾತುರಾಮಸ್ಯಸಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಪ್ರಸಹ್ಯಸೀ
ತಾಖಲುಸಾಇಹಾಹೃತಾ।ಸಕೃತ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯೈವಸುನಿಶ್ಚಿತಂತದಾಭಜೇತಚಿತ್ತಂಯಮುನೇವಯಾಮುನಮ್ ॥೨೯॥ ಸರ್ವಮೇ
ತನ್ಮಹಾರಾಜಕೃತ್ಯಮಪ್ರತಿಮಂತವ । ವಿಧೀಯೇತಸಹಾಸ್ಮಾಭಿರಾದಾವೇವಾಸ್ಯಕರ್ಮಣಃ ॥ ನ್ಯಾಯೇನರಾಜಕಾರ್ಯಾ
ಣಿಯಃಕರೋತಿದಶಾನನ । ನಸಸಂತಪ್ಯತೇಪಶ್ಚಾನ್ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಮತಿರ್ನೃಪಃ ॥೩೧ ॥ ಅನುಪಾಯೇನಕರ್ಮಾಣಿವಿಪರೀತಾನಿ
ಯಾನಿಚ।ಕ್ರಿಯಮಾಣಾನಿದುಷ್ಯಂತಿಹವೀಂಷ್ಯಪ್ರಯತೇಷ್ವಿವ ॥೩೨॥ ಯಃಪಶ್ಚಾತ್ಪೂರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿಕರ್ಮಾಣ್ಯಭಿಚಿ
ಕೀರ್ಷತಿ । ಪೂರ್ವಂಚಾಪರಕಾರ್ಯಾಣಿನಸವೇದನಯಾನಯೌ ॥೩೩॥ ಚಪಲಸ್ಯತುಕೃತ್ಯೇಷುಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾಧಿಕಂಬಲಂ।
ಛಿದ್ರಮನ್ಯೇಪ್ರಪದ್ಯಂತೇಕ್ರೌಂಚಸ್ಯಖಮಿವದ್ವಿಜಾಃ॥೩೪॥ ತ್ವಯೇದಂಮಹದಾರಬ್ಧಂಕಾರ್ಯಮಪ್ರತಿಚಿಂತಿತಂ।ದಿಷ್ಟ್ಯಾ
ತ್ವಾಂನಾವಧೀದ್ರಾಮೋವಿಷಮಿಶ್ರಮಿವಾಮಿಷಮ್ ॥೩೫ ॥ ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಯಾಸಮಾರಬ್ಧಂಕರ್ಮಹ್ಯಪ್ರತಿಮಂಪರೈಃ । ಅ
ಹಂಸಮೀಕರಿಷ್ಯಾಮಿಹತ್ವಾಶತ್ರೂಂಸ್ತವಾನಘ ॥೩೬॥ ಅಹಮುತ್ಸಾದಯಿಷ್ಯಾಮಿಶತ್ರೂಂಸ್ತವವಿಶಾಂಪತೇ। ಯದಿಶಕ್ರ
ವಿವಸ್ವಂತೌಯದಿಪಾವಕಮಾರುತೌ ॥೩೭॥ ತಾವಹಂಯೋಧಯಿಷ್ಯಾಮಿಕುಬೇರವರುಣಾವಪಿ । ಗಿರಿಮಾತ್ರಶರೀರಸ್ಯಮ
ಹಾಪರಿಘಯೋಧಿನಃ ॥೩೮॥ ನರ್ದತಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯಬಿಭಿಯಾದ್ವೈಪುರಂದರಃ । ಪುನರ್ಮಾಂಸದ್ವಿತೀಯೇನಶರೇಣ
ನಿಹನಿಷ್ಯತಿ ॥೩೯॥ ತತೋಹಂತಸ್ಯಪಾಸ್ಯಾಮಿರುಧಿರಂಕಾಮಮಾಶ್ವಸ । ವಧೇನವೈದಾಶರಥೇಸ್ಸುಖಾವಹಂಜಯಂತವಾಹ
ರ್ತುಮಹಂಯತಿಷ್ಯೇ । ಹತ್ವಾಚರಾಮಂಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಖಾದಾಮಿಸರ್ವಾನ್ಹರಿಯೂಥಮುಖ್ಯಾನ್ ॥೪೦ ॥ ರಮಸ್ವಕಾ
ಮಂಪಿಬಚಾಗ್ರ್ಯವಾರುಣೀಂಕುರುಷ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿಹಿತಾನಿವಿಜ್ವರಃ । ಮಯಾತುರಾಮೇಗಮಿತೇಯಮಕ್ಷಯಂಚಿರಾಯ
ಸೀತಾವಶಗಾಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೪೧॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರಾವಣಂಕ್ರುದ್ಧಮಾಜ್ಞಾಯಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೋಮಹಾಬಲಃ । ಮುಹೂರ್ತಮನುಸಂಚಿಂತ್ಯಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಮ
ಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಯಃಖಲ್ವಪಿವನಂಪ್ರಾಪ್ಯಮೃಗವ್ಯಾಳಸಮಾಕುಲಂ । ನಪಿಬೇನ್ಮಧುಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂಸನರೋಬಾಲಿಶೋಭ
ವೇತ್ ॥೨॥ ಈಶ್ವರಸ್ಯೇಶ್ವರಃಕೋಸ್ತಿತವಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣ । ರಮಸ್ವಸಹವೈದೇಹ್ಯಾಶತ್ರೂನಾಕ್ರಮ್ಯಮೂ

ಬಲಾತ್ಕುಕ್ಕುಟವೃತ್ತೇನವರ್ತಸ್ವಸುಮಹಾಬಲ। ಆಕ್ರಮ್ಯಾಕ್ರಮ್ಯಸೀತಾಂವೈತಥಾಭುಂಕ್ಷ್ವರಮಸ್ವಚ ॥೪॥ ಲಬ್ಧಕಾ
ಮಸ್ಯತೇಪಶ್ಚಾದಾಗಮಿಷ್ಯತಿಚೇದ್ಭಯಂ । ಪ್ರಾಪ್ತಮಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂವಾಸರ್ವಂಪ್ರತಿಸಹಿಷ್ಯಸಿ ॥೫॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಸ
ಹಾಸ್ಮಾಭಿರಿಂದ್ರಜಿಚ್ಚಮಹಾಬಲಃ । ಪ್ರತಿಷೇಧಯಿತುಂಶಕ್ತಾಸ್ಸವಜ್ರಮಪಿವಜ್ರಿಣಮ್ ॥೬॥ ಉಪಪ್ರದಾನಂಸಾಂತ್ವಂ
ವಾಭೇದಂವಾಕುಶಲೈಃಕೃತಂ । ಸಮತಿಕ್ರಮ್ಯದಂಡೇನಸಿದ್ಧಿಮರ್ಥೇಷುರೋಚಯ ॥೭॥ ಇಹಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ವಯಂಸರ್ವಾ
ಶತ್ರೂಂಸ್ತವಮಹಾಬಲ । ವಶೇಶಸ್ತ್ರಪ್ರತಾಪೇನಕರಿಷ್ಯಾಮೋನಸಂಶಯಃ ॥೮॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತದಾರಾಜಾಮಹಾಪಾ
ರ್ಶ್ವೇನರಾವಣಃ । ತಸ್ಯಸಂಪೂಜಯನ್ವಾಕ್ಯಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೯॥ ಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವನಿಬೋಧತ್ವಂರಹಸ್ಯಂಕಿಂ
ಚಿದಾತ್ಮನಃ । ಚಿರವೃತ್ತಂತದಾಖ್ಯಾಸ್ಯೇಯದವಾಪ್ತಂಮಯಾಪುರಾ ॥೧೦॥ ಪಿತಾಮಹಸ್ಯಭವನಂಗಚ್ಛಂತೀಂಪುಂಜಿಕ
ಸ್ಥಲಾಂ । ಚಂಚೂರ್ಯಮಾಣಾಮದ್ರಾಕ್ಷಮಾಕಾಶೇಗ್ನಿಶಿಖಾಮಿವ ॥೧೧॥ ಸಾಪ್ರಸಹ್ಯಮಯಾಭುಕ್ತಾಕೃತಾವಿವಸನಾತ
ತಃ । ಸ್ವಯಂಭುಭವನಂಪ್ರಾಪ್ತಾಲೋಲಿತಾನಳಿನೀಯಥಾ ॥೧೨॥ ತಚ್ಚತಸ್ಯತದಾಮನ್ಯೇಜ್ಞಾತಮಾಸೀನ್ಮಹಾತ್ಮನಃ।ಅ
ಥಸಂಕುಪಿತೋದೇವೋಮಾಮಿದಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೩॥ ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿಯಾಮನ್ಯಾಂಬಲಾನ್ನಾರೀಂಗಮಿಷ್ಯಸಿ । ತದಾ
ತೇಶತಧಾಮೂರ್ಧಾಫಲಿಷ್ಯತಿನಸಂಶಯಃ ॥೧೪॥ ಇತ್ಯಹಂತಸ್ಯಶಾಪಸ್ಯಭೀತಃಪ್ರಸಭಮೇವತಾಂ । ನಾರೋಪಯೇಬಲಾ
ತ್ಸೀತಾಂವೈದೇಹೀಂಶಯನೇಶುಭೇ ॥೧೫॥ ಸಾಗರಸ್ಯೇವಮೇವೇಗೋಮಾರುತಸ್ಯೇವಮೇಗತಿಃ । ನೈತದ್ದಾಶರಥಿರ್ವೇದಹ್ಯಾಸಾ
ದಯತಿತೇನಮಾಮ್ ॥೧೬॥ ಕೋಹಿಸಿಂಹಮಿವಾಸೀನಂಸುಪ್ತಂಗಿರಿಗುಹಾಶಯೇ।ಕ್ರುದ್ಧಂಮೃತ್ಯುಮಿವಾಸೀನಂಸಂಪ್ರಬೋ
ಧಿತುಮಿಚ್ಛತಿ ॥೧೭॥ ನಮತ್ತೋನಿಶಿತಾನ್ಬಾಣಾನ್ದ್ವಿಜಿಹ್ವಾನಿವಪನ್ನಗಾನ್ । ರಾಮಃಪಶ್ಯತಿಸಂಗ್ರಾಮೇತೇನಮಾಮಭಿ
ಗಚ್ಛತಿ ॥೧೮॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಂವಜ್ರಸಮೈರ್ಬಾಣೈಶ್ಶತಧಾಕಾರ್ಮುಕಚ್ಯುತೈಃ । ರಾಮಮಾದೀಪಯಿಷ್ಯಾಮಿಉಲ್ಕಾಭಿರಿವ
ಕುಂಜರಮ್ ॥೧೯॥ ತಚ್ಚಾಸ್ಯಬಲಮಾದಾಸ್ಯೇಬಲೇನಮಹತಾವೃತಃ । ಉದಯನ್ಸವಿತಾಕಾಲೇನಕ್ಷತ್ರಾಣಾಮಿವಪ್ರಭಾಂ॥
ನವಾಸವೇನಾಪಿಸಹಸ್ರಚಕ್ಷುಷಾಯಥಾಸ್ಮಿಶಕ್ಯೋವರುಣೇನವಾಪುನಃ ! ಮಯಾತ್ವಿಯಂಬಾಹುಬಲೇನನಿರ್ಜಿತಾಪುರೀಪು
ರಾವೈಶ್ರವಣೇನಪಾಲಿತಾ ॥೨೦॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯೋದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ನಿಶಾಚರೇಂದ್ರಸ್ಯನಿಶಮ್ಯವಾಕ್ಯಂಸಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯಚಗರ್ಜಿತಾನಿ।ವಿಭೀಷಣೋರಾಕ್ಷಸರಾಜಮುಖ್ಯಮುವಾಚವಾ
ಕ್ಯಂಹಿತಮರ್ಥಯುಕ್ತಮ್ ॥೧॥ ವೃತೋಹಿಬಾಹ್ವಂತರಭೋಗರಾಶಿಶ್ಚಿಂತಾವಿಷಸ್ಸ್ಮಿತತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಃ । ಪಂಚಾಂ
ಗುಳಿಃಪಂಚಶಿರೋತಿಕಾಯಸ್ಸೀತಾಮಹಾಹಿಸ್ತವಕೇನರಾಜನ್ ॥೨॥ ಪುರಾಶರತ್ಸೂರ್ಯಮರೀಚಿಸನ್ನಿಭಾನ್ಸುಪರ್ಣಪುಂ
ಖಾನ್ಸುದೃಢಾನ್ನೃಪಾತ್ಮಜಃ।ಸೃಜತ್ಯಮೋಘಾನ್ವಿಶಿಖಾನ್ವಧಾಯತೇಪ್ರದೀಯತಾಂದಾಶರಥಾಯಮೈಥಿಲೀ ॥೩॥ ಯಾ
ವನ್ನಲಂಕಾಂಸಮಭಿದ್ರವಂತಿವಲೀಮುಖಾಃಪರ್ವತಕೂಟಮಾತ್ರಾಃ। ದಂಷ್ಟ್ರಾಯುಧಾಶ್ಚೈವನಖಾಯುಧಾಶ್ಚಪ್ರದೀ
ಯತಾಂದಾಶರಥಾಯಮೈಥಿಲೀ ॥ ಯಾವನ್ನಗೃಹ್ಣಂತಿಶಿರಾಂಸಿಬಾಣಾರಾಮೇರಿತಾರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಾನಾಂ। ವಜ್ರೋಪಮಾ
ವಾಯುಸಮಾನವೇಗಾಃಪ್ರದೀಯತಾಂದಾಶರಥಾಯಮೈಥಿಲೀ ॥೫॥ ನಕುಂಭಕರ್ಣೇಂದ್ರಜಿತೌನರಾಜಾತಥಾಮಹಾಪಾ
ರ್ಶ್ವಮಹೋದರೌವಾ ! ನಿಕುಂಭಕುಂಭೌಚತಥಾತಿಕಾಯಃಸ್ಥಾತುಂನಶಕ್ತಾಯುಧಿರಾಘವಸ್ಯ ॥೬॥ ಜೀವಂಸ್ತುರಾ
ಮಸ್ಯನಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇತ್ವಂಗುಪ್ತಸ್ಸವಿತ್ರಾಪ್ಯಥವಾಮರುದ್ಭಿಃ। ನವಾಸವಸ್ಯಾಂಕಗತೋನಮೃತ್ಯೋರ್ನಭೋನಪಾತಾಳಮ
ನುಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ॥೭॥ ನಿಶಮ್ಯವಾಕ್ಯಂತುವಿಭೀಷಣಸ್ಯತತಃಪ್ರಹಸ್ತೋವಚನಂಬಭಾಷೇ । ನನೋಭಯಂವಿದ್ಮನದೈವತೇ
ಭ್ಯೋನದಾನವೇಭ್ಯೋಹ್ಯಥವಾಕದಾಚಿತ್॥ ನಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಮಹೋರಗೇಭ್ಯೋಭಯಂನಸಂಖ್ಯೇಪತಗೋತ್ತಮೇಭ್ಯಃ।ಕಥ
ನ್ನುರಾಮಾದ್ಭವಿತಾಭಯಂನೋನರೇಂದ್ರಪುತ್ರಾತ್ಸಮರೇಕದಾಚಿತ್ ॥೯॥ ಪ್ರಹಸ್ತವಾಕ್ಯಂತ್ವಹಿತಂನಿಶಮ್ಯವಿಭೀಷಣೋ
ರಾಜಹಿತಾನುಕಾಂಕ್ಷೀ ।ತತೋಮಹಾರ್ಥಂವಚನಂಬಭಾಷೇಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮೇಷುನಿವಿಷ್ಟಬುದ್ಧಿಃ॥೧೦॥ಪ್ರಹಸ್ತರಾಜಾಚ
ಮಹೋದರಶ್ಚತ್ವಂಕುಂಭಕರ್ಣಶ್ಚಯಥಾರ್ಥಜಾತಂ।ಬ್ರವೀಥರಾಮಂಪ್ರತಿತನ್ನಶಕ್ಯಂಯಥಾಗತಿಃಸ್ವರ್ಗಮಧರ್ಮಬು
ದ್ಧೇಃ॥ ವಧಸ್ತುರಾಮಸ್ಯಮಯಾತ್ವಯಾವಾಪ್ರಹಸ್ತಸರ್ವೈರಪಿರಾಕ್ಷಸೈರ್ವಾ।ಕಥಂಭವೇದರ್ಥವಿಶಾರದಸ್ಯಮಹಾರ್ಣ
ವಂತರ್ತುಮಿವಾಪ್ಲವಸ್ಯ ॥೧೨॥ ಧರ್ಮಪ್ರಧಾನಸ್ಯಮಹಾರಥಸ್ಯಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶಪ್ರಭವಸ್ಯರಾಜ್ಞಃ ।ಪ್ರಹಸ್ತದೇವಾ
ಶ್ಚತಥಾವಿಧಸ್ಯಕೃತ್ಯೇಷುಶಕ್ತಸ್ಯಭವಂತಿಮೂಢಾಃ ॥೧೩॥ ತೀಕ್ಷ್ಣಾನಯಾವತ್ತವಕಂಕಪತ್ರಾದುರಾಸದಾರಾಘವವಿಪ್ರ
ಮುಕ್ತಾಃ।ಭಿತ್ವಾಶರೀರಂಪ್ರವಿಶಂತಿಬಾಣಾಃಪ್ರಹಸ್ತತೇನೈವವಿಕತ್ಥಸೇತ್ವಮ್॥೧೪॥ಭಿತ್ವಾನಯಾವತ್ಪ್ರವಿಶಂತಿಕಾಯಂ
ಪ್ರಾಣಾಂತಕಾಸ್ತೇಶನಿತುಲ್ಯವೇಗಾಃ । ಶಿತಾಶ್ಶರಾರಾಘವವಿಪ್ರಮುಕ್ತಾಃಪ್ರಹಸ್ತತೇನೈವವಿಕತ್ಥಸೇತ್ವಮ್ ॥೧೫॥ ನರಾವ
ಣೋನಾತಿಬಲಸ್ತ್ರಿಶೀರ್ಷೋನಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯಸುತೋನಿಕುಂಭಃ।ನಚೇಂದ್ರಜಿದ್ದಾಶರಥಿಂಪ್ರಸೋಢುಂತ್ವಂವಾರಣೇಶಕ್ರ
ಸಮಂಸಮರ್ಥಾಃ ॥೧೬॥ ದೇವಾಂತಕೋವಾಪಿನರಾಂತಕೋವಾತಥಾತಿಕಾಯೋತಿರಥೋಮಹಾತ್ಮಾ । ಅಕಂಪನಶ್ಚಾದ್ರಿ

ಸಮಾನಸಾರಃಸ್ಥಾತುಂನಶಕ್ತಾಯುಧಿರಾಘವಸ್ಯ॥೧೭॥ ಅಯಂಹಿರಾಜಾವ್ಯಸನಾಭಿಭೂತೋಮಿತ್ರೈರಮಿತ್ರಪ್ರತಿಮೈ
ರ್ಭವದ್ಭಿಃ।ಅನ್ವಾಸ್ಯತೇರಾಕ್ಷಸನಾಶನಾರ್ಥೇತೀಕ್ಷ್ಣಃಪ್ರಕೃತ್ಯಾಹ್ಯಸಮೀಕ್ಷ್ಯಕಾರೀ॥೧೮॥ಅನಂತಭೋಗೇನಸಹಸ್ರಮೂ
ರ್ಧ್ನಾನಾಗೇನಭೀಮೇನಮಹಾಬಲೇನ। ಬಲಾತ್ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಮಿಮಂಭವಂತೋರಾಜಾನಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯವಿಮೋಚಯಂತು ॥ ೧೯ ॥
ಯಾವದ್ಧಿಕೇಶಗ್ರಹಣಂಸುಹೃದ್ಭಿಸ್ಸಮೇತ್ಯಸರ್ವೈಃಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮೈಃ।ನಿಗೃಹ್ಯರಾಜಾಪರಿರಕ್ಷಿತವ್ಯೋಭೂತೈರ್ಯಥಾಭೀ
ಮಬಲೈರ್ಗೃಹೀತಃ॥೨೦॥ಸುವಾರಿಣಾರಾಘವಸಾಗರೇಣಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯಮಾನಸ್ತರಸಾಭವದ್ಭಿಃ।ಯುಕ್ತಸ್ತ್ವಯಂತಾರಯಿ
ತುಂಸಮೇತ್ಯಕಾಕುತ್ಸ್ಥಪಾತಾಳಮುಖೇಪತನ್ಸಃ॥೨೧॥ ಇದಂಪುರಸ್ಯಾಸ್ಯಸರಾಕ್ಷಸಸ್ಯರಾಜ್ಞಶ್ಚಪಥ್ಯಂಸಸುಹೃಜ್ಜನ
ಸ್ಯ।ಸಮ್ಯಗ್ಘಿವಾಕ್ಯಂಸ್ವಮತಂಬ್ರವೀಮಿನರೇಂದ್ರಪುತ್ರಾಯದದಾಮಪತ್ನೀಂ॥೨೨॥ಪರಸ್ಯವೀರ್ಯಂಸ್ವಬಲಂಚಬುದ್ಧ್ವಾ
ಸ್ಥಾನಂಕ್ಷಯಂಚೈವತಥೈವವೃದ್ಧಿಂ। ತಥಾಸ್ವಪಕ್ಷೇಪ್ಯನುದೃಶ್ಯಬುದ್ಧ್ಯಾವದೇತ್ಕ್ಷಮಂಸ್ವಾಮಿಹಿತಂಚಮಂತ್ರೀ ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಬೃಹಸ್ಪತೇಸ್ತುಲ್ಯಮತೇರ್ವಚಸ್ತನ್ನಿಶಮ್ಯಯತ್ನೇನವಿಭೀಷಣಸ್ಯ। ತತೋಮಹಾತ್ಮಾವಚನಂಬಭಾಷೇತತ್ರೇಂದ್ರಜಿ
ನ್ನೈರೃತಯೂಥಮುಖ್ಯಃ ॥೧॥ ಕಿಂನಾಮತೇತಾತಕನಿಷ್ಠವಾಕ್ಯಮನರ್ಥಕಂಚೈವಸುಭೀತವಚ್ಚ। ಅಸ್ಮಿನ್ಕುಲೇಯೋಪಿ
ಭವೇನ್ನಜಾತಸ್ಸೋಪೀದೃಶಂನೈವವದೇನ್ನಕುರ್ಯಾತ್॥ಸತ್ವೇನವೀರ್ಯೇಣಪರಾಕ್ರಮೇಣಶೌರ್ಯೇಣಧೈರ್ಯೇಣಚತೇಜಸಾಚ।ಏಕಃ
ಕುಲೇಸ್ಮಿನ್ಪುರುಷೋವಿಮುಕ್ತೋವಿಭೀಷಣಸ್ತಾತಕನಿಷ್ಠಏಷಃ॥ ಕಿನ್ನಾಮತೌರಾಕ್ಷಸರಾಜಪುತ್ರಾವಸ್ಮಾಕಮೇಕೇನಹಿ
ರಾಕ್ಷಸೇನ।ಸುಪ್ರಾಕೃತೇನಾಪಿರಣೇನಿಹಂತುಂಶಕ್ಯೌಕುತೋಭೀಷಯಸೇಸ್ಮಭೀರೋ॥೪॥ತ್ರಿಲೋಕನಾಥೋನನುದೇವರಾಜ
ಶ್ಶಕ್ರೋಮಯಾಭೂಮಿತಲೇನಿವಿಷ್ಟಃ। ಭಯಾರ್ದಿತಾಶ್ಚಾಪಿದಿಶಃಪ್ರಪನ್ನಾಸ್ಸರ್ವೇತಥಾದೇವಗಣಾಸ್ಸಮಗ್ರಾಃ ॥೫॥ ಐರಾ
ವತೋವಿಸ್ವರಮುನ್ನದನ್ಸನಿಪಾತಿತೋಭೂಮಿತಲೇಮಯಾತು। ವಿಕೃಷ್ಯದಂತೌತುಮಯಾಪ್ರಸಹ್ಯವಿತ್ರಾಸಿತಾದೇವಗ
ಣಾಸ್ಸಮಗ್ರಾಃ॥ ಸೋಹಂಸುರಾಣಾಮಪಿದರ್ಪಹಂತಾದೈತ್ಯೋತ್ತಮಾನಾಮಪಿಶೋಕದಾತಾ।ಕಥಂನರೇಂದ್ರಾತ್ಮಜಯೋ
ರ್ನಶಕ್ತೋಮನುಷ್ಯಯೋಃಪ್ರಾಕೃತಯೋಸ್ಸುವೀರ್ಯಃ ॥೭॥ಅಥೇಂದ್ರಕಲ್ಪಸ್ಯದುರಾಸದಸ್ಯಮಹೌಜಸಸ್ತದ್ವಚನಂನಿಶ
ಮ್ಯ। ತತೋಮಹಾರ್ಥಂವಚನಂಬಭಾಷೇವಿಭೀಷಣಶ್ಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂವರಿಷ್ಠಃ ॥೮॥ ನತಾತಮಂತ್ರೇತವನಿಶ್ಚಯೋಸ್ತಿಬಾ
ಲಸ್ತ್ವಮದ್ಯಾಪ್ಯವಿಪಕ್ವಬುದ್ಧಿಃ। ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಯಾಪ್ಯಾತ್ಮವಿನಾಶನಾಯವಚೋರ್ಥಹೀನಂಬಹುವಿಪ್ರಲಪ್ತಮ್ ॥ ಪು
ತ್ರಪ್ರವಾದೇನತುರಾವಣಸ್ಯತ್ವಮಿಂದ್ರಜಿನ್ಮಿತ್ರಮುಖೋಸಿಶತ್ರುಃ। ಯಸ್ಯೇದೃಶಂರಾಘವತೋವಿನಾಶಂನಿಶಮ್ಯಮೋಹಾ
ದನುಮನ್ಯಸೇತ್ವಮ್ ॥೧೦॥ ತ್ವಮೇವವಧ್ಯಶ್ಚಸುದುರ್ಮತಿಶ್ಚಸಚಾಪಿವಧ್ಯೋಯಇಹಾನಯತ್ತ್ವಾಂ। ಬಾಲಂದೃಢಂಸಾ
ಹಸಿಕಂಚಯೋದ್ಯಪ್ರವೇಶಯನ್ಮಂತ್ರಕೃತಂಸಮೀಪಮ್ ॥ ೧೧ ॥ ಮೂಢೋಪ್ರಗಲ್ಭೋವಿನಯೋಪಪನ್ನಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಸ್ವ
ಭಾವೋಲ್ಪಮತಿರ್ದುರಾತ್ಮಾ।ಮೂರ್ಖಸ್ತ್ವಮತ್ಯಂತಸುದುರ್ಮತಿಶ್ಚತ್ವಮಿಂದ್ರಜಿದ್ಬಾಲತಯಾಬ್ರವೀಷಿ ॥೧೨॥ ಕೋಬ್ರ
ಹ್ಮದಂಡಪ್ರತಿಮಪ್ರಕಾಶಾನರ್ಚಿಷ್ಮತಃಕಾಲನಿಕಾಶರೂಪಾನ್।ಸಹೇತಬಾಣಾನ್ಯಮದಂಡಕಲ್ಪಾನ್ಸಮಕ್ಷಮುಕ್ತಾನ್
ಯುಧಿರಾಘವೇಣ ॥೧೩॥ ಧನಾನಿರತ್ನಾನಿವಿಭೂಷಣಾನಿವಾಸಾಂಸಿದಿವ್ಯಾಮಣೀಂಶ್ಚಚಿತ್ರಾನ್।ಸೀತಾಂಚರಾಮಾಯನಿವೇ
ದ್ಯದೇವೀಂವಸೇಮರಾಜನ್ನಿಹವೀತಶೋಕಾಃ ॥ ... ... ॥೧೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸುನಿವಿಷ್ಟಂಹಿತಂವಾಕ್ಯಮುಕ್ತವಂತಂವಿಭೀಷಣಂ।ಅಬ್ರವೀತ್ಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂರಾವಣಃಕಾಲಚೋದಿತಃ॥ ವಸೇಸ್ಸ
ಹಸಪತ್ನೇನಕ್ರುದ್ಧೇನಾಶೀವಿಷೇಣವಾ।ನತುಮಿತ್ರಪ್ರವಾದೇನಸಂವಸೇಚ್ಛತ್ರುಸೇವಿನಾ॥೨॥ ಜಾನಾಮಿಶೀಲಂಜ್ಞಾತೀನಾಂಸರ್ವ
ಲೋಕೇಷುರಾಕ್ಷಸ। ಹೃಷ್ಯಂತಿವ್ಯಸನೇಷ್ವೇತೇಜ್ಞಾತೀನಾಂಜ್ಞಾತಯಸ್ಸದಾ ॥೩॥ ಪ್ರಧಾನಂಸಾಧನಂವೈದ್ಯಂಧರ್ಮಶೀಲಂಚ
ರಾಕ್ಷಸ। ಜ್ಞಾತಯೋಹ್ಯವಮನ್ಯಂತೇಶೂರಂಪರಿಭವಂತಿಚ ॥೪॥ ನಿತ್ಯಮನ್ಯೋನ್ಯಸಂಹೃಷ್ಟಾವ್ಯಸನೇಷ್ವಾತತಾಯಿನಃ।
ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಹೃದಯಾಘೋರಾಜ್ಞಾತಯಸ್ತುಭಯಾವಹಾಃ॥೫॥ಶ್ರೂಯಂತೇಹಸ್ತಿಭಿರ್ಗೀತಾಃಶ್ಲೋಕಾಃಪದ್ಮವನೇಕ್ವಚಿತ್।
ಪಾಶಹಸ್ತಾನ್ನರಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಶೃಣುತಾನ್ಗದತೋಮಮ॥೬॥ನಾಗ್ನಿರ್ನಾನ್ಯಾನಿಶಸ್ತ್ರಾಣಿನನಃಪಾಶಾಭಯಾವಹಾಃ।
ಘೋರಾಃಸ್ವಾರ್ಥಪ್ರಯುಕ್ತಾಸ್ತುಜ್ಞಾತಯೋನೋಭಯಾವಹಾಃ ॥೭॥ ಉಪಾಯಮೇತೇವಕ್ಷ್ಯಂತಿಗ್ರಹಣೇನಾತ್ರಸಂಶ
ಯಃ। ಕೃತ್ಸ್ನಾದ್ಭಯಾತ್ಜ್ಞಾತಿಭಯಂಸುಕಷ್ಟಂವಿದಿತಂಚನಃ ॥೮॥ ವಿದ್ಯತೇಗೋಷುಸಂಪನ್ನಂವಿದ್ಯತೇಬ್ರಾಹ್ಮಣೇದಮಃ।
ವಿದ್ಯತೇಸ್ತ್ರೀಷುಚಾಪಲ್ಯಂವಿದ್ಯತೇಜ್ಞಾತಿತೋಭಯಮ್ ॥೯॥ ತತೋನೇಷ್ಟಮಿದಂಸೌಮ್ಯಯದಹಂಲೋಕಸತ್ಕೃತಃ। ಐಶ್ವ
ರ್ಯೇಣಾಭಿಜಾತಶ್ಚರಿಪೂಣಾಂಮೂರ್ಧ್ನ್ಯವಸ್ಥಿತಃ ॥೧೦॥ ಯಥಾಪುಷ್ಕರಪರ್ಣೇಷುಪತಿತಾಸ್ತೋಯಬಿಂದವಃ।ನಶ್ಲೇಷಮು
ಪಗಚ್ಛಂತಿತಥಾನಾರ್ಯೇಷುಸೌಹೃದಮ್ ॥೧೧॥ ಯಥಾಪೂರ್ವಂಗಜಸ್ಸ್ನಾತ್ವಾಗೃಹ್ಯಹಸ್ತೇನವೈರಜಃ। ದೂಷಯತ್ಯಾತ್ಮ

ನೋದೇಹಂತಥಾನಾರ್ಯೇಷುಸೌಹೃದಮ್ ॥೧೨॥ಯಥಾಮಧುಕರಸ್ತರ್ಷಾದ್ರಸಂವಿಂದನ್ನಸಜ್ಜತೇ । ಕುಸುಮೇಷುಪ್ರಫುಲ್ಲೇ
ಷುತಥಾನಾರ್ಯೇಷುಸೌಹೃದಮ್ ॥೧೩॥ ಯಥಾಶರದಿಮೇಘಾನಾಂಸಿಂಚತಾಮಪಿಗರ್ಜತಾಮ್ ।ನಭವತ್ಯಂಬುಸಂಕ್ಲೇದಸ್ತಥಾ
ನಾರ್ಯೇಷುಸೌಹೃದಮ್ ॥೧೪॥ ಅನ್ಯಸ್ತ್ವೇವಂವಿಧಂಬ್ರೂಯಾದ್ವಾಕ್ಯಮೇತನ್ನಿಶಾಚರ । ಅಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇನಭವೇತ್ತ್ವಾಂ
ತುಧಿಕ್ಕುಲಪಾಂಸನಮ್ ॥೧೫॥ ಇತ್ಯುಕ್ತಃಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂನ್ಯಾಯವಾದೀವಿಭೀಷಣಃ । ಉತ್ಪಪಾತಗದಾಪಾಣಿಶ್ಚತು
ರ್ಭಿಸ್ಸಹರಾಕ್ಷಸೈಃ ॥೧೬॥ ಅಬ್ರವೀಚ್ಚತದಾವಾಕ್ಯಂಜಾತಕ್ರೋಧೋವಿಭೀಷಣಃ । ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಃಶ್ರೀಮಾನ್ಭ್ರಾತರಂ
ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಮ್ ॥೧೭॥ ಸತ್ವಂಭ್ರಾತಾಸಿಮೇರಾಜನ್ಬ್ರೂಹಿಮಾಂಯದ್ಯದಿಚ್ಛಸಿ । ಜ್ಯೇಷ್ಠೋಮಾನ್ಯಃಪಿತೃಸಮೋನಚಧ
ರ್ಮಪಥೇಸ್ಥಿತಃ ॥೧೮॥ಇದಂತುಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂನಕ್ಷಮಾಮ್ಯನೃತಂತವ । ಸುನೀತಂಹಿತಕಾಮೇನವಾಕ್ಯಮುಕ್ತಂದಶಾನ
ನ ॥೧೯॥ ನಗೃಹ್ಣಂತ್ಯಕೃತಾತ್ಮಾನಃಕಾಲಸ್ಯವಶಮಾಗತಾಃ । ಸುಲಭಾಃಪುರುಷಾರಾಜನ್ಸತತಂಪ್ರಿಯವಾದಿನಃ ॥೨೦॥
ಅಪ್ರಿಯಸ್ಯತುಪಥ್ಯಸ್ಯವಕ್ತಾಶ್ರೋತಾಚದುರ್ಲಭಃ ।ಬದ್ಧಂಕಾಲಸ್ಯಪಾಶೇನಸರ್ವಭೂತಾಪಹಾರಿಣಾ ॥೨೧॥ನನಶ್ಯಂ
ತಮುಪೇಕ್ಷೇಯಂಪ್ರದೀಪ್ತಂಶರಣಂಯಥಾ । ದೀಪ್ತಪಾವಕಸಂಕಾಶೈಃಶಿತೈಃಕಾಂಚನಭೂಷಣೈಃ ॥ ೨೨ ॥ ನತ್ವಾಮಿ
ಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂದ್ರಷ್ಟುಂರಾಮೇಣನಿಹತಂಶರೈಃ ।ಶೂರಾಶ್ಚಬಲವಂತಶ್ಚಕೃತಾಸ್ತ್ರಾಶ್ಚರಣಾಜಿರೇ ॥೨೩ ॥ ಕಾಲಾಭಿಪನ್ನಾ
ಸ್ಸೀದಂತಿಯಥಾವಾಲುಕಸೇತವಃ । ತನ್ಮರ್ಷಯತುಯಚ್ಚೋಕ್ತಂಗುರುತ್ವಾದ್ಧಿತಮಿಚ್ಛತಾ ॥೨೪ ॥ ಆತ್ಮಾನಂಸರ್ವಥಾರ
ಕ್ಷಪುರೀಂಚೇಮಾಂಸರಾಕ್ಷಸಾಮ್ । ಸ್ವಸ್ತಿತೇಸ್ತುಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸುಖೀಭವಮಯಾವಿನಾ ॥೨೫॥ ನೂನಂನತೇರಾವಣಕಶ್ಚಿದ
ಸ್ತಿರಕ್ಷೋನಿಕಾಶೇಷುಸುಹೃತ್ಸಖಾವಾ । ಹಿತೋಪದೇಶಸ್ಯಸಮಂತ್ರವಕ್ತಾಯೋವಾರಯೇತ್ತ್ವಾಂಸ್ವಯಮೇವಪಾಪಾತ್ ॥
ನಿವಾರ್ಯಮಾಣಸ್ಯಮಯಾಹಿತೈಷಿಣಾನರೋಚತೇತೇವಚನಂನಿಶಾಚರ ।ಪರೀತಕಲ್ಪಾಹಿಗತಾಯುಷೋನರಾಹಿತಂನಗೃಹ್ಣಂ
ತಿಸುಹೃದ್ಭಿರೀರಿತಮ್ ॥೨೬॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ—ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷೋಡಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂರಾವಣಂರಾವಣಾನುಜಃ । ಆಜಗಾಮಮುಹೂರ್ತೇನಯತ್ರರಾಮಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥
ತಂಮೇರುಶಿಖರಾಕಾರಂದೀಪ್ತಾಮಿವಶತಹ್ರದಾಮ್ । ಗಗನಸ್ಥಂಮಹೀಸ್ಥಾಸ್ತೇದದೃಶುಸ್ಸರ್ವವಾನರಾಃ ॥೨॥ ಸಹಿಮೇಘಾ
ಚಲಪ್ರಖ್ಯೋಮಹೇಂದ್ರಸಮವಿಕ್ರಮಃ । ಸರ್ವಾಯುಧಧರೋವೀರೋದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಃ ॥ ೩ ॥ ಯೇಚಾಪ್ಯನುಚ
ರಾಸ್ತಸ್ಯಚತ್ವಾರೋಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ । ತೇಪಿಸರ್ವಾಯುಧೋಪೇತಾಭೂಷಣೈಶ್ಚಾಪಿಭೂಷಿತಾಃ ॥೪ ॥ ತಮಾತ್ಮಪಂಚ
ಮಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸುಗ್ರೀವೋವಾನರಾಧಿಪಃ ।ವಾನರೈಸ್ಸಹದುರ್ಧರ್ಷಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸಬುದ್ಧಿಮಾನ್ ॥೫॥ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾಮು
ಹೂರ್ತಂತುವಾನರಾಂಸ್ತಾನುವಾಚಹ । ಹನೂಮತ್ಪ್ರಮುಖಾನ್ಸರ್ವಾನಿದಂವಚನಮುತ್ತಮಮ್ ॥೬॥ ಏಷಸರ್ವಾಯು
ಧೋಪೇತಶ್ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಹರಾಕ್ಷಸೈಃ ।ರಾಕ್ಷಸೋಭ್ಯೇತಿಪಶ್ಯಧ್ವಮಸ್ಮಾನ್ಹಂತುಂನಸಂಶಯಃ ॥೭॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯವಚಃಶ್ರು
ತ್ವಾಸರ್ವೇತೇವಾನರೋತ್ತಮಾಃ । ಸಾಲಾನುದ್ಯಮ್ಯಶೈಲಾಂಶ್ಚಇದಂವಚನಮಬ್ರುವನ್ ॥ ೮ ॥ ಶೀಘ್ರಂವ್ಯಾದಿಶನೋರಾಜ
ನ್ವಧಾಯೈಷಾಂದುರಾತ್ಮನಾಮ್ ।ನಿಪತಂತುಹತಾಶ್ಚೈತೇಧರಣ್ಯಾಮಲ್ಪತೇಜಸಃ ॥೯॥ತೇಷಾಂಸಂಭಾಷಮಾಣಾನಾಮನ್ಯೋ
ನ್ಯಂಸವಿಭೀಷಣಃ ।ಉತ್ತರಂತೀರಮಾಸಾದ್ಯಖಸ್ಥಏವವ್ಯತಿಷ್ಠತ ॥ಉವಾಚಚಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃಸ್ವರೇಣಮಹತಾಮಹಾನ್ ।
ಸುಗ್ರೀವಂತಾಂಶ್ಚಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸರ್ವಾನ್ವಾನರಯೂಥಪಾನ್ ॥೧೧॥ ರಾವಣೋನಾಮದುರ್ವೃತ್ತೋರಾಕ್ಷಸೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವ
ರಃ ।ತಸ್ಯಾಹಮನುಜೋಭ್ರಾತಾವಿಭೀಷಣಇತಿಶ್ರುತಃ ॥೧೨॥ತೇನಸೀತಾಜನಸ್ಥಾನಾದ್ಧೃತಾಹತ್ವಾಜಟಾಯುಷಮ್ ।ರುದ್ಧಾ
ಚವಿವಶಾದೀನಾರಾಕ್ಷಸೀಭಿಸ್ಸುರಕ್ಷಿತಾ ॥೧೩॥ ತಮಹಂಹೇತುಭಿರ್ವಾಕ್ಯೈರ್ವಿವಿಧೈಶ್ಚನ್ಯದರ್ಶಯಮ್ ।ಸಾಧುನಿರ್ಯಾತ್ಯತಾಂ
ಸೀತಾರಾಮಾಯೇತಿಪುನಃಪುನಃ ॥ಸಚನಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹರಾವಣಃಕಾಲಚೋದಿತಃ ।ಉಚ್ಯಮಾನಂಹಿತಂವಾಕ್ಯಂವಿಪರೀತಇ
ವೌಷಧಮ್ ॥ಸೋಹಂಪರುಷಿತಸ್ತೇನದಾಸವಚ್ಚಾವಮಾನಿತಃ । ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಪುತ್ರಾಂಶ್ಚದಾರಾಂಶ್ಚರಾಘವಂಶರಣಂಗತಃ ॥ಸ
ರ್ವಲೋಕಶರಣ್ಯಾಯರಾಘವಾಯಮಹಾತ್ಮನೇ ।ನಿವೇದಯತಮಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂವಿಭೀಷಣಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ॥ಏತತ್ತುವಚನಂಶ್ರು
ತ್ವಾಸುಗ್ರೀವೋಲಘುವಿಕ್ರಮಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಾಗ್ರತೋರಾಮಂಸಂರಬ್ಧಇದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ರಾವಣಸ್ಯಾನುಜೋಭ್ರಾತಾವಿ
ಭೀಷಣಇತಿಶ್ರುತಃ । ಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಹರಕ್ಷೋಭಿರ್ಭವಂತಂಶರಣಂಗತಃ ॥೧೯॥ ಮಂತ್ರೇವ್ಯೂಹೇನಯೇಚಾರೇಯುಕ್ತೋಭವಿ
ತುಮರ್ಹಸಿ । ವಾನರಾಣಾಂಚಭದ್ರಂತೇಪರೇಷಾಂಚಪರಂತಪ ॥೨೦॥ ಅಂತರ್ಧಾನಗತಾಹ್ಯೇತೇರಾಕ್ಷಸಾಃಕಾಮರೂಪಿ
ಣಃ । ಶೂರಾಶ್ಚನಿಕೃತಿಜ್ಞಾಶ್ಚತೇಷುಜಾತುನವಿಶ್ವಸೇತ್ ॥೨೧॥ ಪ್ರಣಿಧೀರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯಭವೇದಯಮ್ । ಅನುಪ್ರ
ವಿಶ್ಯಸೋಸ್ಮಾಸುಭೇದಂಕುರ್ಯಾನ್ನಸಂಶಯಃ ॥೨೨॥ ಅಥವಾಸ್ವಯಮೇವೈಷಚ್ಛಿದ್ರಮಾಸಾದ್ಯಬುದ್ಧಿಮಾನ್ । ಅನುಪ್ರವಿ
ಶ್ಯವಿಶ್ವಸ್ತೇಕದಾಚಿತ್ಪ್ರಹರೇದಪಿ ॥೨೩॥ ಮಿತ್ರಾಟವೀಬಲಂಚೈವಮೌಲಂಭೃತ್ಯಬಲಂತಥಾ । ಸರ್ವಮೇತದ್ಬಲಂಗ್ರಾ
ಹ್ಯಂವರ್ಜಯಿತ್ವಾದ್ವಿಷದ್ಬಲಮ್ ॥೨೪॥ ಪ್ರಕೃತ್ಯಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಭ್ರಾತಾಮಿತ್ರಸ್ಯತೇಪ್ರಭೋ । ಆಗತಶ್ಚರಿಪೋಃಪ

ಕ್ಷಾತ್ಕಥಮಸ್ಮಿನ್ಹಿವಿಶ್ವಸೇತ್ ॥೨೫॥ ರಾವಣೇನಪ್ರಣಿಹಿತಂತಮವೇಹಿವಿಭೀಷಣಂ । ತಸ್ಯಾಹಂನಿಗ್ರಹಂಮನ್ಯೇಕ್ಷಮಂ
ಕ್ಷಮವತಾಂವರ ॥೨೬॥ ರಾಕ್ಷಸೋಜಿಹ್ಮಯಾಬುದ್ಧ್ಯಾಸಂದಿಷ್ಟೋಯಮುಪಾಗತಃ । ಪ್ರಹರ್ತುಂಮಾಯಯಾಛನ್ನೋವಿ
ಶ್ವಸ್ತೇತ್ವಯಿರಾಘವ ॥೨೭॥ ಪ್ರವಿಷ್ಟಶ್ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಂಹಿಪ್ರಾಜ್ಞಶ್ಶತ್ರುರತರ್ಕಿತಃ । ನಿಹನ್ಯಾದಂತರಂಲಬ್ಧ್ವಾಉಲೂ
ಕಇವವಾಯಸಾನ್ ॥೨೮॥ ವಧ್ಯತಾಮೇಷದಂಡೇನತೀವ್ರೇಣಸಚಿವೈಸ್ಸಹ । ರಾವಣಸ್ಯನೃಶಂಸಸ್ಯಭ್ರಾತಾಹ್ಯೇಷವಿಭೀಷ
ಣಃ ॥೨೯॥ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುತಂರಾಮಂಸಂರಬ್ಧೋವಾಹಿನೀಪತಿಃ । ವಾಕ್ಯಜ್ಞೋವಾಕ್ಯಕುಶಲಂತತೋಮೌನಮುಪಾ
ಗಮತ್ ॥೩೦॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯತುತದ್ವಾಕ್ಯಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಮೋಮಹಾಯಶಾಃ । ಸಮೀಪಸ್ಥಾನುವಾಚೇದಂಹನೂಮತ್ಪ್ರ
ಮುಖಾನ್ಹರೀನ್ ॥೩೧॥ಯದುಕ್ತಂಕಪಿರಾಜೇನರಾವಣಾವರಜಂಪ್ರತಿ। ವಾಕ್ಯಂಹೇತುಮದತ್ಯರ್ಥಂಭವದ್ಭಿರಪಿತಚ್ಛ್ರು
ತಮ್ ॥೩೨ ಸುಹೃದಾಹ್ಯರ್ಥಕೃಚ್ಛ್ರೇಷುಯುಕ್ತಂಬುದ್ಧಿಮತಾಸತಾ ।ಸಮರ್ಥೇನಾಪಿನಿರ್ದೇಷ್ಟುಂಶಾಶ್ವತೀಂಭೂತಿಮಿಚ್ಛ
ತಾ ॥೩೩॥ ಇತ್ಯೇವಂಪರಿಪೃಷ್ಟಾಸ್ತೇಸ್ವಂಸ್ವಂಮತಮತಂದ್ರಿತಾಃ । ಸೋಪಚಾರಂತದಾರಾಮಮೂಚುರ್ಹಿತಚಿಕೀರ್ಷ
ವಃ॥೩೪॥ಅಜ್ಞಾತಂನಾಸ್ತಿತೇಕಿಂಚಿತ್ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುರಾಘವ।ಆತ್ಮಾನಂಪೂಜಯನ್ರಾಮಪೃಚ್ಛಸ್ಯಸ್ಮಾನ್ಸುಹೃತ್ತಯಾ॥
ತ್ವಂಹಿಸತ್ಯವ್ರತಶ್ಶೂರೋಧಾರ್ಮಿಕೋದೃಢವಿಕ್ರಮಃ । ಪರೀಕ್ಷ್ಯಕಾರೀಸ್ಮೃತಿಮಾನ್ನಿಸೃಷ್ಟಾತ್ಮಾಸುಹೃತ್ಸುಚ॥೩೬॥
ತಸ್ಮಾದೇಕೈಕಶಸ್ತಾವದ್ಬ್ರುವಂತುಸಚಿವಾಸ್ತವ । ಹೇತುತೋಮತಿಸಂಪನ್ನಾಸ್ಸಮರ್ಥಾಶ್ಚಪುನಃಪುನಃ॥೩೭॥ಇತ್ಯುಕ್ತೇ
ರಾಘವಾಯಾಥಮತಿಮಾನಂಗದೋಗ್ರತಃ । ವಿಭೀಷಣಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಮುವಾಚವಚನಂಹರಿಃ॥೩೮॥ಶತ್ರೋಸ್ಸಕಾಶಾತ್ಸಂ
ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಸರ್ವಥಾಶಂಕ್ಯಏವಹಿ।ವಿಶ್ವಾಸಯೋಗ್ಯಸ್ಸಹಸಾನಕರ್ತವ್ಯೋವಿಭೀಷಣಃ ॥೩೯॥ ಛಾದಯಿತ್ವಾತ್ಮಭಾವಂಹಿಚ
ರಂತಿಶಠಬುದ್ಧಯಃ।ಪ್ರಹರಂತಿಚರಂಧ್ರೇಷುಸೋನರ್ಥಸ್ಸುಮಹಾನ್ಭವೇತ್॥೪೦॥ಅರ್ಥಾನರ್ಥೌವಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯವ್ಯವಸಾಯಂ
ಭಜೇತಹ।ಗುಣತಸ್ಸಂಗ್ರಹಂಕುರ್ಯಾದ್ದೋಷತಸ್ತುವಿವರ್ಜಯೇತ್॥೪೧॥ಯದಿದೋಷೋಮಹಾಂಸ್ತಸ್ಮಿಂಸ್ತ್ಯಜ್ಯತಾಮವಿಶಂ
ಕಿತಂ ।ಗುಣಾನ್ವಾಪಿಬಹೂನ್ಜ್ಞಾತ್ವಾಸಂಗ್ರಹಃಕ್ರಿಯತಾಂನೃಪ॥೪೨॥ಶರಭಸ್ತ್ವಥನಿಶ್ಚಿತ್ಯಸಾಂತ್ವಂವಚನಮಬ್ರವೀ
ತ್।ಕ್ಷಿಪ್ರಮಸ್ಮಿನ್ನರವ್ಯಾಘ್ರಚಾರಃಪ್ರತಿವಿಧೀಯತಾಮ್ ॥ ಪ್ರಣಿಧಾಯಹಿಚಾರೇಣಯಥಾವತ್ಸೂಕ್ಷ್ಮಬುದ್ಧಿನಾ। ಪರೀ
ಕ್ಷ್ಯಚತತಃಕಾರ್ಯೋಯಥಾನ್ಯಾಯಂಪರಿಗ್ರಹಃ॥ ಜಾಂಬವಾಂಸ್ತ್ವಥಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಬುದ್ಧ್ಯಾವಿಚಕ್ಷಣಃ।ವಾಕ್ಯಂವಿ
ಜ್ಞಾಪಯಾಮಾಸಗುಣವದ್ದೋಷವರ್ಜಿತಮ್॥೪೫॥ ಬದ್ಧವೈರಾಚ್ಚಪಾಪಾಚ್ಚರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾದ್ವಿಭೀಷಣಃ।ಅದೇಶಕಾಲೇಸಂ
ಪ್ರಾಪ್ತಸ್ಸರ್ವಥಾಶಂಕ್ಯತಾಮಯಮ್॥೪೬॥ತತೋಮೈಂದಸ್ತುಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯನಯಾಪನಯಕೋವಿದಃ।ವಾಕ್ಯಂವಚನಸಂ
ಪನ್ನೋಬಭಾಷೇಹೇತುಮತ್ತರಮ್ ॥ ವಚನಂರಾಮತಸ್ಯೈಷರಾವಣಸ್ಯವಿಭೀಷಣಃ। ಪೃಚ್ಛ್ಯತಾಂಮಧುರೇಣಾಯಂಶನೈ
ರ್ನರವರೇಶ್ವರ ॥೪೮॥ ಭಾವಮಸ್ಯತುವಿಜ್ಞಾಯತತಸ್ತತ್ತ್ವಂಕರಿಷ್ಯಸಿ। ಯದಿದುಷ್ಟೋನ್ನದುಷ್ಟೋವಾಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಂನರರ್ಷ
ಭ ॥೪೯॥ ಅಥಸಂಸ್ಕಾರಸಂಪನ್ನೋಹನೂಮಾನ್ಸಚಿವೋತ್ತಮಃ ।ಉವಾಚವಚನಂಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಮರ್ಥವನ್ಮಧುರಂಲಘು॥ನ
ಭವಂತಂಮತಿಶ್ರೇಷ್ಠಂಸಮರ್ಥಂವದತಾಂವರಂ । ಅತಿಶಾಯಯಿತುಂಶಕ್ತೋಬೃಹಸ್ಪತಿರಪಿಬ್ರುವನ್॥ ನವಾದಾನ್ನಾಪಿಸಂ
ಘರ್ಷಾನ್ನಾಧಿಕ್ಯಾನ್ನಚಕಾಮತಃ।ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿವಚನಂರಾಜನ್ಯಥಾರ್ಥಂರಾಮಗೌರವಾತ್॥೫೨॥ಅರ್ಥಾನರ್ಥನಿಮಿತ್ತಂ
ಹಿಯದುಕ್ತಂಸಚಿವೈಸ್ತವ । ತತ್ರದೋಷಂಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿಕ್ರಿಯಾನಹ್ಯುಪಪದ್ಯತೇ ॥೫೩॥ ಋತೇನಿಯೋಗಾತ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
ಮವಬೋದ್ಧುಂನಶಕ್ಯತೇ।ಸಹಸಾವಿನಿಯೋಗೋಹಿದೋಷವಾನ್ಪ್ರತಿಭಾತಿಮೇ॥೫೪॥ಚಾರಪ್ರಣಿಹಿತಂಯುಕ್ತಂಯದುಕ್ತಂ
ಸಚಿವೈಸ್ತವ।ಅರ್ಥಸ್ಯಾಸಂಭವಾತ್ತತ್ರಕಾರಣಂನೋಪಪದ್ಯತೇ॥ಅದೇಶಕಾಲೇಸಂಪ್ರಾಪ್ತಇತ್ಯಯಂಯದ್ವಿಭೀಷಣಃ।ವಿ
ವಕ್ಷಾತತ್ರಮೇಸ್ತೀಯಂತಾಂನಿಬೋಧಯಥಾಮತಿ ॥ ಸಏಷದೇಶಃಕಾಲಶ್ಚಭವತೀಹಯಥಾತಥಾ।ಪುರುಷಾತ್ಪುರುಷಂಪ್ರಾ
ಪ್ಯತಥಾದೋಷಗುಣಾವಪಿ ॥ ದೌರಾತ್ಮ್ಯಂರಾವಣೇದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಕ್ರಮಂಚತಥಾತ್ವಯಿ । ಯುಕ್ತಮಾಗಮನಂತಸ್ಯಸ
ದೃಶಂತಸ್ಯಬುದ್ಧಿತಃ॥ಅಜ್ಞಾತರೂಪೈಃಪುರುಷೈಸ್ಸರಾಜನ್ಪೃಚ್ಛ್ಯತಾಮಿತಿ।ಯದುಕ್ತಮತ್ರಮೇಪ್ರೇಕ್ಷಾಕಾಚಿದಸ್ತಿಸಮೀ
ಕ್ಷಿತಾ॥ಪೃಚ್ಛ್ಯಮಾನೋವಿಶಂಕೇತಸಹಸಾಬುದ್ಧಿಮಾನ್ವಚಃ।ತತ್ರಮಿತ್ರಃಪ್ರದುಷ್ಯೇತಮಿಥ್ಯಾಪೃಷ್ಟಂಸುಖಾಗತಂ॥ ಅ
ಶಕ್ಯಸ್ಸಹಸಾರಾಜನ್ಭಾವೋವೇತ್ತುಂಪರಸ್ಯವೈ।ಅಂತಸ್ಸ್ವಭಾವೈರ್ಗೀತೈಸ್ತೈರ್ನೈಪುಣ್ಯಂಪಶ್ಯತಾಭೃಶಮ್॥ನತ್ವಸ್ಯ
ಬ್ರುವತೋಜಾತುಲಕ್ಷ್ಯತೇದುಷ್ಟಭಾವತಾ।ಪ್ರಸನ್ನಂವದನಂಚಾಪಿತಸ್ಮಾನ್ಮೇನಾಸ್ತಿಸಂಶಯಃ॥ಅಶಂಕಿತಮತಿಸ್ಸ್ವಸ್ಥೋ
ನಶಠಃಪರಿಸರ್ಪತಿ।ನಚಾಸ್ಯದುಷ್ಟಾವಾಕ್ಚಾಪಿತಸ್ಮಾನ್ನಾಸ್ತೀಹಸಂಶಯಃ ॥ ಆಕಾರಶ್ಛಾದ್ಯಮಾನೋಪಿನಶಕ್ಯೋವಿನಿಗೂ
ಹಿತುಂ।ಬಲಾದ್ಧಿವಿವೃಣೋತ್ಯೇವಭಾವಮಂತರ್ಗತಂನೃಣಾಮ್ ॥೬೪॥ ದೇಶಕಾಲೋಪಪನ್ನಂಚಕಾರ್ಯಂಕಾರ್ಯವಿದಾಂವರ।
ಸಫಲಂಕುರುತೇಕ್ಷಿಪ್ರಂಪ್ರಯೋಗೇಣಾಭಿಸಂಹಿತಮ್ ॥೬೫॥ಉದ್ಯೋಗಂತವಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಮಿಥ್ಯಾವೃತ್ತಂಚರಾವಣಂ। ವಾ
ಲಿನಶ್ಚವಧಂಶ್ರುತ್ವಾಸುಗ್ರೀವಂಚಾಭಿಷೇಚಿತಮ್ ॥೬೬॥ ರಾಜ್ಯಂಪ್ರಾರ್ಥಯಮಾನಶ್ಚಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಮಿಹಾಗತಃ । ಏತಾ

ರತ್ತುಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಯುಜ್ಯತೇತತ್ರಸಂಗ್ರಹಃ ||೬೭|| ಯಥಾಶಕ್ತಿಮಯೋಕ್ತಂತುರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಾರ್ಜವಂಪ್ರತಿ|ತ್ವಂಪ್ರಮಾ
ಣಂತುಶೇಷಸ್ಯಶ್ರುತ್ವಾಬುದ್ಧಿಮತಾಂವರ || ... ... ||೬೮||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥರಾಮಃಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾಶ್ರುತ್ವಾವಾಯುಸುತಸ್ಯಹ | ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತದುರ್ಧರ್ಷಃಶ್ರುತವಾನಾತ್ಮನಿಸ್ಥಿತಮ್||
ಮಮಾಪಿತುವಿವಕ್ಷಾಸ್ತಿಕಾಚಿತ್ಪ್ರತಿವಿಭೀಷಣಂ | ಶ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತತ್ಸರ್ವಂಭವದ್ಭಿಃಶ್ರೇಯಸಿಸ್ಥಿತೈಃ ||೨|| ಮಿತ್ರ
ಭಾವೇನಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂನತ್ಯಜೇಯಂಕಥಂಚನ | ದೋಷೋಯದ್ಯಪಿತಸ್ಯಸ್ಯಾತ್ಸತಾಮೇತದಗರ್ಹಿತಮ್ ||೩|| ಸುಗ್ರೀವ
ಸ್ತ್ವಥತದ್ವಾಕ್ಯಮಾಭಾಷ್ಯಚವಿಮೃಶ್ಯಚ|ತತಶ್ಶುಭತರಂವಾಕ್ಯಮುವಾಚಹರಿಪುಂಗವಃ ||೪|| ಸುದುಷ್ಟೋವಾಪ್ಯದು
ಷ್ಟೋವಾಕಿಮೇಷರಜನೀಚರಃ|ಈದೃಶಂವ್ಯಸನಂಪ್ರಾಪ್ತಂಭ್ರಾತರಂಯಃಪರಿತ್ಯಜೇತ್ || ಕೋನಾಮಸಭವೇತ್ತಸ್ಯಯಮೇ
ಷನಪರಿತ್ಯಜೇತ್|ವಾನರಾಧಿಪತೇರ್ವಾಕ್ಯಂಶ್ರುತ್ವಾಸರ್ವಾನುದೀಕ್ಷ್ಯಚ || ಈಷದುತ್ಸ್ಮಯಮಾನಸ್ತುಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪುಣ್ಯಲ
ಕ್ಷಣಂ|ಇತಿಹೋವಾಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋವಾಕ್ಯಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ||೭|| ಅನಧೀತ್ಯಚಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿವೃದ್ಧಾನನುಪಸೇವ್ಯಚ|
ನಶಕ್ಯಮೀದೃಶಂವಕ್ತುಂಯದುವಾಚಹರೀಶ್ವರಃ ||೮|| ಅಸ್ತಿಸೂಕ್ಷ್ಮತರಂಕಿಂಚಿದ್ಯದತ್ರಪ್ರತಿಭಾತಿಮೇ | ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ
ಲೌಕಿಕಂವಾಪಿವಿದ್ಯತೇಸರ್ವರಾಜಸು ||೯|| ಅಮಿತ್ರಾಸ್ತತ್ಕುಲೀನಾಶ್ಚಪ್ರಾತಿದೇಶ್ಯಾಶ್ಚಕೀರ್ತಿತಾಃ| ವ್ಯಸನೇಷುಪ್ರಹರ್ತಾ
ರಸ್ತಸ್ಮಾದಯಮಿಹಾಗತಃ ||೧೦|| ಅಪಾಪಾಸ್ತತ್ಕುಲೀನಾಶ್ಚಮಾನಯಂತಿಸ್ವಕಾನ್ಹಿತಾನ್ | ಏಷಪ್ರಾಯೋನರೇಂದ್ರಾ
ಣಾಂಶಂಕನೀಯಸ್ತುಶೋಭನಃ||೧೧||ಯಸ್ತುದೋಷಸ್ತ್ವಯಾಪ್ರೋಕ್ತೋಹ್ಯಾದಾನೇರಿಬಲಸ್ಯಚ|ತತ್ರತೇಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಾ
ಮಿಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರಮಿದಂಶೃಣು ||೧೨|| ನವಯಂತತ್ಕುಲೀನಾಶ್ಚರಾಜ್ಯಕಾಂಕ್ಷೀಚರಾಕ್ಷಸಃ | ಪಂಡಿತಾಹಿಭವಿಷ್ಯಂತಿತ
ಸ್ಮಾದ್ಗ್ರಾಹ್ಯೋವಿಭೀಷಣಃ ||೧೩|| ಅವ್ಯಗ್ರಾಶ್ಚಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಶ್ಚನಭವಿಷ್ಯಂತಿಸಂಗತಾಃ | ಪ್ರಣಾದಶ್ಚಮಹಾನೇಷತತೋ
ಸ್ಯಭಯಮಾಗತಮ್ ||೧೪|| ಇತಿಭೇದಂಗಮಿಷ್ಯಂತಿತಸ್ಮಾದ್ಗ್ರಾಹ್ಯೋವಿಭೀಷಣಃ | ನಸರ್ವೇಭ್ರಾತರಸ್ತಾತಭವಂತಿಭರ
ತೋಪಮಾಃ ||೧೫|| ಮದ್ವಿಧಾವಾಪಿತುಃಪುತ್ರಾಸ್ಸುಹೃದೋವಾಭವದ್ವಿಧಾಃ | ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಹಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಃ || ೧೬ || ಉತ್ಥಾಯೇದಂಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃಪ್ರಣತೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್|ರಾವಣೇನಪ್ರಣಿಹಿತಂತಮವೇಹಿವಿಭೀಷ
ಣಮ್ ||೧೭|| ತಸ್ಯಾಹಂನಿಗ್ರಹಂಮನ್ಯೇಕ್ಷಮಂಕ್ಷಮವತಾಂವರ | ರಾಕ್ಷಸೋಜಿಂಹಯಾಬುಧ್ಯಾಸಂದಿಷ್ಟೋಯಮಿಹಾಗ
ತಃ ||೧೮|| ಪ್ರಹರ್ತುಂತ್ವಯಿವಿಶ್ವಸ್ತೇಪ್ರಚ್ಛನ್ನೋಮಯಿವಾನಘ| ಲಕ್ಷ್ಮಣೇವಾಮಹಾಬಾಹೋಸವಧ್ಯಸ್ಸಚಿವೈಸ್ಸಹ||
ರಾವಣಸ್ಯನೃಶಂಸಸ್ಯಭ್ರಾತಾಹ್ಯೇಷವಿಭೀಷಣಃ | ಏವಮುಕ್ತ್ವಾರಘುಶ್ರೇಷ್ಠಂಸುಗ್ರೀವೋವಾಹಿನೀಪತಿಃ ||೨೦|| ವಾ
ಕ್ಯಜ್ಞೋವಾಕ್ಯಕುಶಲಂತತೋಮೌನಮುಪಾಗಮತ್ | ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯತುತದ್ವಾಕ್ಯಂರಾಮಶ್ಶ್ರುತ್ವಾವಿಮೃಶ್ಯಚ ||೨೧||
ತತಶ್ಶುಭತರಂವಾಕ್ಯಮುವಾಚಹರಿಪುಂಗವಂ| ಸುದುಷ್ಟೋವಾಪ್ಯದುಷ್ಟೋವಾಕಿಮೇಷರಜನೀಚರಃ ||೨೨|| ಸೂಕ್ಷ್ಮಮ
ಪ್ಯಹಿತಂಕರ್ತುಂಮಮಾಶಕ್ತಃಕಥಂಚನ| ಪಿಶಾಚಾನ್ದಾನವಾನ್ಯಕ್ಷಾನ್ಪೃಥಿವ್ಯಾಂಚೈವರಾಕ್ಷಸಾನ್ ||೨೩|| ಅಂಗು
ಳ್ಯಗ್ರೇಣತಾನ್ಹನ್ಯಾಮಿಚ್ಛನ್ಹರಿಗಣೇಶ್ವರ|ಶ್ರೂಯತೇಹಿಕಪೋತೇನಶತ್ರುಶ್ಶರಣಮಾಗತಃ ||೨೪|| ಅರ್ಚಿತಶ್ಚಯಥಾನ್ಯಾ
ಯ್ಯಂಸ್ವೈಶ್ಚಮಾಂಸೈರ್ನಿಮಂತ್ರಿತಃ | ಸಹಿತಂಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಭಾರ್ಯಾಹರ್ತಾರಮಾಗತಮ್ || ೨೫ || ಕಪೋತೋವಾನರ
ಶ್ರೇಷ್ಠಕಿಂಪುನರ್ಮದ್ವಿಧೋಜನಃ | ಋಷೇಃಕಣ್ವಸ್ಯಪುತ್ರೇಣಕಂಡುನಾಪರಮರ್ಷಿಣಾ ||೨೬|| ಶೃಣುಗಾಥಾಂಪುರಾ
ಗೀತಾಂಧರ್ಮಿಷ್ಠಾಂಸತ್ಯವಾದಿನಾ| ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟಂದೀನಂಯಾಚಂತಂಶರಣಾಗತಮ್ ||೨೭|| ನಹನ್ಯಾದಾನೃಶಂಸ್ಯಾ
ರ್ಥಮಪಿಶತ್ರುಂಪರಂತಪ|ಆರ್ತೋವಾಯದಿವಾದೃಪ್ತಃಪರೇಷಾಂಶರಣಾಗತಃ||೨೮||ಅರಿಃಪ್ರಾಣಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯರಕ್ಷಿತವ್ಯ
ಕೃತಾತ್ಮನಾ|ಸಚೇದ್ಭಯಾದ್ವಾಮೋಹಾದ್ವಾಕಾಮಾದ್ವಾಪಿನರಕ್ಷತಿ||೨೯||ಸ್ವಯಾಶಕ್ತ್ಯಾಯಥಾಸತ್ವಂತತ್ಪಾಪಂಲೋಕ
ಗರ್ಹಿತಂ | ವಿನಷ್ಟಃಪಶ್ಯತಸ್ತಸ್ಯಾರಕ್ಷಿಣಶ್ಶರಣಾಗತಂ ||೩೦|| ಆದಾಯಸುಕೃತಂತಸ್ಯಸರ್ವಂಗಚ್ಛೇದರಕ್ಷಿತಃ | ಏವಂ
ದೋಷೋಮಹಾನತ್ರಪ್ರಪನ್ನಾನಾಮರಕ್ಷಣೇ ||೩೧|| ಅಸ್ವರ್ಗ್ಯಂಚಾಯಶಸ್ಯಂಚಬಲವೀರ್ಯವಿನಾಶನಂ|ಕರಿಷ್ಯಾಮಿಯ
ಥಾರ್ಥಂತುಕಂಡೋರ್ವಚನಮುತ್ತಮಮ್ ||೩೨|| ಧರ್ಮಿಷ್ಠಂಚಯಶಸ್ಯಂಚಸ್ವರ್ಗ್ಯಂಸ್ಯಾತ್ತುಫಲೋದಯಃ | ಸಕೃದೇವ
ಪ್ರಸನ್ನಾಯತವಾಸ್ಮೀತಿಚಯಾಚತೇ ||೩೩|| ಅಭಯಂಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯೋದದಾಮ್ಯೇತದ್ವ್ರತಂಮಮ | ಆನಯೈನಂಹರಿಶ್ರೇ
ಷ್ಠದತ್ತಮಸ್ಯಾಭಯಂಮಯಾ||೩೪|| ವಿಭೀಷಣೋವಾಸುಗ್ರೀವಯದಿವಾರಾವಣಸ್ಸ್ವಯಂ|ರಾಮಸ್ಯತುವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾ
ಸುಗ್ರೀವಃಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಃ ||೩೫||ಪ್ರತ್ಯಭಾಷತಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಸೌಹಾರ್ದೇನಾಭಿಚೋದಿತಃ| ಕಿಮತ್ರಚಿತ್ರಂಧರ್ಮಜ್ಞಲೋ
ಕನಾಥಸುಖಾವಹ ||೩೬|| ಯತ್ತ್ವಮಾರ್ಯಂಪ್ರಭಾಷೇಥಾಸ್ಸತ್ವವಾನ್ಸತ್ಪಥೇಸ್ಥಿತಃ | ಮಮಚಾಪ್ಯಂತರಾತ್ಮಾಯಂಶು
ದ್ಧಂವೇತ್ತಿವಿಭೀಷಣಂ ||೩೭|| ಅನುಮಾನಾಚ್ಚಭಾವಾಚ್ಚಸರ್ವತಸ್ಸುಪರೀಕ್ಷಿತಃ| ತಸ್ಮಾತ್ಕ್ಷಿಪ್ರಂಸಹಾಸ್ಮಾಭಿಸ್ತುಲ್ಯೋ

ಭವತುರಾಘವ ॥೩೮॥ ವಿಭೀಷಣೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಸಖಿತ್ವಂಚಾಭ್ಯುಪೈತುನಃ । ತತಸ್ತುಸುಗ್ರೀವವಚೋನಿಶಮ್ಯತ
ದ್ಧರೀಶ್ವರೇಣಾಭಿಹಿತಂನರೇಶ್ವರಃ । ವಿಭೀಷಣೇನಾಶುಜಗಾಮಸಂಗಮಂಪತತ್ರಿರಾಜೇನಯಥಾಪುರಂದರಃ ॥ ॥೩೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾದಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರಾಘವೇಣಾಭಯೇದತ್ತೇಸನ್ನತೋರಾವಣಾನುಜಃ ।ವಿಭೀಷಣೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋಭೂಮಿಂಸಮವಲೋಕಯನ್ ॥
ಖಾತ್ಪಪಾತಾವನಿಂಹೃಷ್ಟೋಭಕ್ತೈರನುಚರೈಸ್ಸಹ ।ಸತುರಾಮಸ್ಯಧರ್ಮಾತ್ಮಾನಿಪಪಾತವಿಭೀಷಣಃ ॥೨॥ ಪಾದಯೋ
ಶ್ಶರಣಾನ್ವೇಷೀಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಹರಾಕ್ಷಸೈಃ ।ಅಬ್ರವೀಚ್ಚತದಾರಾಮಂವಾಕ್ಯಂತತ್ರವಿಭೀಷಣಃ ॥೩॥ ಧರ್ಮಯುಕ್ತಂಚಯು
ಕ್ತಂಚಸಾಂಪ್ರತಂಸಂಪ್ರಹರ್ಷಣಂ । ಅನುಜೋರಾವಣಸ್ಯಾಹಂತೇನಚಾಸ್ಮ್ಯವಮಾನಿತಃ ॥೪॥ ಭವಂತಂಸರ್ವಭೂತಾ
ನಾಂಶರಣ್ಯಂಶರಣಾಗತಃ । ಪರಿತ್ಯಕ್ತಾಮಯಾಲಂಕಾಮಿತ್ರಾಣಿಚಧನಾನಿಚ ॥೫॥ ಭವದ್ಗತಂಮೇರಾಜ್ಯಂಚಜೀವಿತಂಚ
ಸುಖಾನಿಚ । ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಮೋವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೬॥ ವಚಸಾಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವೈನಂಲೋಚನಾಭ್ಯಾಂಪಿ
ಬನ್ನಿವ । ಆಖ್ಯಾಹಿಮಮತತ್ತ್ವೇನರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಬಲಾಬಲಮ್ ॥೭॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತದಾರಕ್ಷೋರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ ।
ರಾವಣಸ್ಯಬಲಂಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ॥೮॥ ಅವಧ್ಯಸ್ಸರ್ವದೇವಾನಾಂಗಂಧರ್ವಾಸುರರಕ್ಷಸಾಂ । ರಾಜಪುತ್ರ
ದಶಗ್ರೀವೋವರದಾನಾತ್ಸ್ವಯಂಭುವಃ ॥೯॥ ರಾವಣಾನಂತರೋಭ್ರಾತಾಮಮಜ್ಯೇಷ್ಠಶ್ಚವೀರ್ಯವಾನ್ । ಕುಂಭಕರ್ಣೋ
ಮಹಾತೇಜಾಶ್ಶಕ್ರಪ್ರತಿಬಲೋಯುಧಿ ॥೧೦॥ ರಾಮಸೇನಾಪತಿಸ್ತಸ್ಯಪ್ರಹಸ್ತೋಯದಿವಾಶ್ರುತಃ । ಕೈಲಾಸೇಯೇನಸಂಗ್ರಾ
ಮೇಮಾಣಿಭದ್ರಃಪರಾಜಿತಃ ॥೧೧॥ ಬದ್ಧಗೋಧಾಂಗುಳಿತ್ರಾಣಅವಧ್ಯಕವಚೋಯುಧಿ । ಧನುರಾದಾಯತಿಷ್ಠನ್ಸಅದೃಶ್ಯೋ
ಭವತೀಂದ್ರಜಿತ್ ॥೧೨॥ ಸಂಗ್ರಾಮೇಸಮಯವ್ಯೂಹೇತರ್ಪಯಿತ್ವಾಹುತಾಶನಂ । ಅಂತರ್ಧಾನಗತಶ್ಶತ್ರೂನಿಂದ್ರಜಿದ್ಧಂತಿ
ರಾಘವ ॥೧೩॥ ಮಹೋದರಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೌರಾಕ್ಷಸಶ್ಚಾಪ್ಯಕಂಪನಃ । ಅನೀಕಸ್ಥಾಸ್ತುತಸ್ಯೈತೇಲೋಕಪಾಲಸಮಾ
ಯುಧಿ ॥೧೪॥ ದಶಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿರಕ್ಷಸಾಂಕಾಮರೂಪಿಣಾಂ । ಮಾಂಸಶೋಣಿತಭಕ್ಷಾಣಾಂಲಂಕಾಪುರನಿವಾಸಿನಾಮ್ ॥
ಸತೈಸ್ತುಸಹಿತೋರಾಜಾಲೋಕಪಾಲಾನಯೋಧಯತ್ । ಸಹದೇವೈಸ್ತುತೇಭಗ್ನಾರಾವಣೇನಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೧೬॥ ವಿಭೀಷ
ಣವಚಃಶ್ರುತ್ವಾರಾಮೋದೃಢಪರಾಕ್ರಮಃ । ಅನ್ವೀಕ್ಷ್ಯಮನಸಾಸರ್ವಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧೭॥ ಯಾನಿಕರ್ಮಾ
ಪದಾನಾನಿರಾವಣಸ್ಯವಿಭೀಷಣ । ಆಖ್ಯಾತಾನಿಚತತ್ತ್ವೇನಹ್ಯವಗಚ್ಛಾಮಿತಾನ್ಯಹಮ್ ॥೧೮॥ ಅಹಂಹತ್ವಾದಶಗ್ರೀವಂಸ
ಪ್ರಹಸ್ತಂಸಬಾಂಧವಂ । ರಾಜಾನಂತ್ವಾಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಸತ್ಯಮೇತತ್ಬ್ರವೀಮಿತೇ ॥೧೯॥ ರಸಾತಲಂವಾಪ್ರವಿಶೇತ್ಪಾತಾಳಂ
ವಾಪಿರಾವಣಃ । ಪಿತಾಮಹಸಕಾಶಂವಾನಮೇಜೀವನ್ವಿಮೋಕ್ಷ್ಯತೇ ॥೨೦॥ ಅಹತ್ವಾರಾವಣಂಸಂಖ್ಯೇಸಪುತ್ರಬಲಬಾಂಧ
ವಂ । ಅಯೋಧ್ಯಾಂನಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿತ್ರಿಭಿಸ್ತೈರ್ಭ್ರಾತೃಭಿಶ್ಶಪೇ ॥೨೧॥ ಶ್ರುತ್ವಾತುವಚನಂತಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕ
ರ್ಮಣಃ । ಶಿರಸಾವಂದ್ಯಧರ್ಮಾತ್ಮಾವಕ್ತುಮೇವೋಪಚಕ್ರಮೇ ॥೨೨॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವಧೇಸಾಹ್ಯಂಲಂಕಾಯಾಶ್ಚಪ್ರಧ
ರ್ಷಣೇ । ಕರಿಷ್ಯಾಮಿಯಥಾಪ್ರಾಣಂಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಚವಾಹಿನೀಮ್ ॥೨೩॥ ಇತಿಬ್ರುವಾಣಂರಾಮಸ್ತುಪರಿಷ್ವಜ್ಯವಿಭೀಷ
ಣಂ । ಅಬ್ರವೀಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪ್ರೀತಸ್ಸಮುದ್ರಾಜ್ಜಲಮಾನಯ ॥೨೪॥ ತೇನಚೇಮಂಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಮಭಿಷಿಂಚವಿಭೀಷಣಂ ।
ರಾಜಾನಂರಕ್ಷಸಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂಪ್ರಸನ್ನೇಮಯಿಮಾನದ ॥೨೫॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸೌಮಿತ್ರಿರಭ್ಯಷಿಂಚದ್ವಿಭೀಷಣಂ । ಮಧ್ಯೇ
ವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂರಾಜಾನಂರಾಮಶಾಸನಾತ್ ॥೨೬॥ ತಂಪ್ರಸಾದಂತುರಾಮಸ್ಯದೃಷ್ಟ್ವಾಸದ್ಯಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃ । ಪ್ರ
ಚುಕ್ರುಶುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಚಾಬ್ರುವನ್ ॥೨೭॥ ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ಧನೂಮಾಂಶ್ಚಸುಗ್ರೀವಶ್ಚವಿಭೀಷಣಂ । ಕ
ಥಂಸಾಗರಮಕ್ಷೋಭ್ಯಂತರಾಮವರುಣಾಲಯಮ್ ॥೨೮॥ ಸೈನ್ಯೈಃಪರಿವೃತಾಸ್ಸರ್ವೇವಾನರಾಣಾಂಮಹೌಜಸಾಂ । ಉ
ಪಾಯೈರಧಿಗಚ್ಛಾಮೋಯಥಾನದನದೀಪತಿಮ್ ॥೨೯॥ ತರಾಮತರಸಾಸರ್ವೇಸಸೈನ್ಯಾವರುಣಾಲಯಂ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು
ಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪ್ರತ್ಯುವಾಚವಿಭೀಷಣಃ ॥೩೦॥ ಸಮುದ್ರಂರಾಘವೋರಾಜಾಶರಣಂಗಂತುಮರ್ಹತಿ । ನಿಖಾತಸ್ಸಗರೇಣಾಯ
ಮಪ್ರಮೇಯೋಮಹೋದಧಿಃ ॥೩೧॥ ಕರ್ತುಮರ್ಹತಿರಾಮಸ್ಯಜ್ಞಾತೇಃಕಾರ್ಯಂಮಹೋದಧಿಃ । ಏವಂವಿಭೀಷಣೇನೋಕ್ತೇ
ರಾಕ್ಷಸೇನವಿಪಶ್ಚಿತಾ ॥೩೨॥ ಆಜಗಾಮಾಥಸುಗ್ರೀವೋಯತ್ರರಾಮಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ತತಶ್ಚಾಖ್ಯಾತುಮಾರೇಭೇವಿಭೀಷಣವ
ಚಶ್ಶುಭಮ್ ॥೩೩॥ ಸುಗ್ರೀವೋವಿಪುಲಗ್ರೀವಸ್ಸಾಗರಸ್ಯೋಪವೇಶನಂ । ಪ್ರಕೃತ್ಯಾಧರ್ಮಶೀಲಸ್ಯರಾಘವಸ್ಯಾಪ್ಯರೋಚ
ತ ॥೩೪॥ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸುಗ್ರೀವಂಚಹರೀಶ್ವರಂ । ಸತ್ಕ್ರಿಯಾರ್ಥಂಕ್ರಿಯಾದಕ್ಷಸ್ಸ್ಮಿತಪೂರ್ವಮುವಾಚ
ಹ ॥೩೫॥ ವಿಭೀಷಣಸ್ಯಮಂತ್ರೋಯಂಮಮಲಕ್ಷ್ಮಣರೋಚತೇ । ಬ್ರೂಹಿತ್ವಂಸಹಸುಗ್ರೀವಸ್ತವಾಪಿಯದಿರೋಚತೇ ॥
ಸುಗ್ರೀವಃಪಂಡಿತೋನಿತ್ಯಂಭವಾನ್ಮಂತ್ರವಿಚಕ್ಷಣಃ । ಉಭಾಭ್ಯಾಂಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಾರ್ಥಂರೋಚತೇಯತ್ತದುಚ್ಯತಾಮ್ ॥
ಏವಮುಕ್ತೌತುತೌವೀರಾವುಭೌಸುಗ್ರೀವಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಸಮುದಾಚಾರಸಂಯುಕ್ತಮಿದಂವಚನಮೂಚತುಃ ॥೩೮॥

ಕಿತುರ್ಥರ್ಮಂಸೌನಗವ್ಯಾಘ್ರನರೋಚಿಷ್ಯತಿರಾಘವ|ವಿಭೀಷಣೇನಯಚ್ಚೋಕ್ತಮಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇಸುಖಾವಹಮ್॥೩೯॥ಅಬಧ್ವಾ
ಸಾಗರೇಸೇತುಂಘೋರೇಸ್ಮಿನ್ವರುಣಾಲಯೇ | ಲಂಕಾನಾಸಾದಿತುಂಶಕ್ಯಾಸೇಂದ್ರೈರಪಿಸುರಾಸುರೈಃ ॥೪೦॥ ವಿಭೀಷಣಸ್ಯ
ಶೂರಸ್ಯಯಥಾರ್ಥಂಕ್ರಿಯತಾಂವಚಃ|ಅಲಂಕಾಲಾತ್ಯಯಂಕೃತ್ವಾಸಮುದ್ರೋಯಂನಿಯುಜ್ಯತಾಮ್ ॥೪೧॥ಯಥಾಸ್ಯೈ
ಸ್ಯೈನಗಚ್ಛಾಮಪುರೀಂರಾವಣಪಾಲಿತಾಂ |ಏವಮುಕ್ತಃಕುಶಾಸ್ತೀರ್ಣೇತೀರೇನದನದೀಪತೇಃ॥೪೨॥ ಸಂವಿವೇಶತದಾರಾಮೋ
ವೇದ್ಯಾಮಿವಹುತಾಶನಃ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋನಿವಿಷ್ಟಾಂಧ್ವಜಿನೀಂಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭಿಪಾಲಿತಾಂ | ದದರ್ಶರಾಕ್ಷಸೋಭ್ಯೇತ್ಯಶಾರ್ದೂಲೋನಾಮವೀರ್ಯವಾನ್ ॥
ಚಾರೋರಾಕ್ಷಸರಾಜಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ | ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸರ್ವತೋವ್ಯಗ್ರಂಪ್ರತಿಗಮ್ಯಸರಾಕ್ಷಸಃ ॥೨॥ ಪ್ರವಿ
ಶ್ಯಲಂಕಾಂವೇಗೇನರಾವಣಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್|ಏಷವಾನರಋಕ್ಷೌಘೋಲಂಕಾಂಸಮಭಿವರ್ತತೇ॥೩॥ಅಗಾಧಶ್ಚಾಪ್ರಮೇ
ಯಶ್ಚದ್ವಿತೀಯಇವಸಾಗರಃ | ಪುತ್ರೌದಶರಥಸ್ಯೇಮೌಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ॥೪॥ ಉತ್ತಮಾಯುಧಸಂಪನ್ನೌ
ಸೀತಾಯಾಃಪದಮಾಗತೌ|ಏತೌಸಾಗರಮಾಸಾದ್ಯಸನ್ನಿವಿಷ್ಟೌಮಹಾದ್ಯುತೀ॥೫॥ಬಲಮಾಕಾಶಮಾವೃತ್ಯಸರ್ವತೋದ
ಶಯೋಜನಂ| ತತ್ವಮೇತನ್ಮಹಾರಾಜಕ್ಷಿಪ್ರಂವೇದಿತುಮರ್ಹಸಿ ॥೬॥ ತವದೂತಾಮಹಾರಾಜಕ್ಷಿಪ್ರಮರ್ಹಂತ್ಯವೇಕ್ಷಿತುಂ|
ಉಪಪ್ರದಾನಂಸಾಂತ್ವಂವಾಭೇದೋವಾತ್ರಪ್ರಯುಜ್ಯತಾಮ್ ॥ಶಾರ್ದೂಲಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ|ಉ
ವಾಚಸಹಸಾವ್ಯಗ್ರಸ್ಸಂಪ್ರಧಾರ್ಯಾರ್ಥಮಾತ್ಮನಃ॥೮॥ಶುಕಂನಾಮತದಾರಕ್ಷೋವಾಕ್ಯಮರ್ಥವಿದಾಂವರಂ|ಸುಗ್ರೀವಂ
ಬ್ರೂಹಿಗತ್ವಾತ್ವಂರಾಜಾನಂವಚನಾನ್ಮಮ ॥೯॥ ಯಥಾಸಂದೇಶಮಕ್ಲೀಬಂಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾಪರಯಾಗಿರಾ |ತ್ವಂವೈಮಹಾ
ರಾಜಕುಲೇಪ್ರಸೂತೋಮಹಾಬಲಶ್ಚರ್ಕ್ಷರಜಸ್ಸುತಶ್ಚ |ನಕಶ್ಚಿದರ್ಥಸ್ತವನಾಸ್ತ್ಯನರ್ಥಸ್ತಥಾಪಿಮೇಭ್ರಾತೃಸಮೋಹರೀ
ಶ ॥೧೦॥ ಅಹಂಯದ್ಯಹರಂಭಾರ್ಯಾಂರಾಜಪುತ್ರಸ್ಯಧೀಮತಃ | ಕಿಂತತ್ರತವಸುಗ್ರೀವಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಪ್ರತಿಗಮ್ಯತಾಮ್॥ನ
ಹೀಯಂಹರಿಭಿರ್ಲಂಕಾಶಕ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತುಂಕಥಂಚನ | ದೇವೈರಪಿಸಗಂಧರ್ವೈಃಕಿಂಪುನರ್ನರವಾನರೈಃ॥ಸತಥಾರಾಕ್ಷಸೇಂ
ದ್ರೇಣಸಂದಿಷ್ಟೋರಜನೀಚರಃ |ಶುಕೋವಿಹಂಗಮೋಭೂತ್ವಾತೂರ್ಣಮಾಪ್ಲುತ್ಯಚಾಂಬರಮ್ ॥೧೩॥ ಸಗತ್ವಾದೂರಮ
ಧ್ವಾನಮುಪರ್ಯುಪರಿಸಾಗರಂ|ಸಂಸ್ಥಿತೋಹ್ಯಂಬರೇವಾಕ್ಯಂಸುಗ್ರೀವಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥೧೪॥ಸರ್ವಮುಕ್ತಂಯಥಾದಿಷ್ಟಂ
ರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ|ತಂಪ್ರಾಪಯಂತಂವಚನಂತೂರ್ಣಮಾಪ್ಲುತ್ಯವಾನರಾಃ॥೧೫॥ಪ್ರಾಪದ್ಯಂತದಿವಂಕ್ಷಿಪ್ರಂಲೋ
ಪ್ತುಂಹಂತುಂಚಮುಷ್ಟಿಭಿಃ| ಸತೈಃಪ್ಲವಂಗೈಃಪ್ರಸಭಂನಿಗೃಹೀತೋನಿಶಾಚರಃ ॥೧೬॥ ಗಗನಾದ್ಭೂತಲೇಚಾಶುಪರಿಗೃ
ಹ್ಯನಿಪಾತಿತಃ|ವಾನರೈಃಪೀಡ್ಯಮಾನಸ್ತುಶುಕೋವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥೧೭॥ನದೂತಾನ್ಘ್ನಂತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥವಾರ್ಯತಾಂಸಾ
ಧುವಾನರಾಃ | ಯಸ್ತುಹಿತ್ವಾಮತಂಭರ್ತುಃಸ್ವಮತಂಸಂಪ್ರಭಾಷತೇ ॥೧೮॥ ಅನುಕ್ತವಾದೀದೂತಸ್ಸನ್ಸದೂತೋವ
ಧಮರ್ಹತಿ | ಶುಕಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಮಸ್ತುಪರಿದೇವಿತಂ ॥೧೯॥ ಉವಾಚಮಾವಧಿಷ್ಟೇತಿಘ್ನತಶ್ಶಾಖಾಮೃಗರ್ಷಭಾನ್|
ಸಚಪತ್ರಲಘುರ್ಭೂತ್ವಾಹರಿಭಿರ್ದರ್ಶಿತೇಭಯೇ ॥೨೦॥ ಅಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಿತೋಭೂತ್ವಾಪುನರ್ವಚನಮಬ್ರವೀತ್ | ಸುಗ್ರೀವಸ
ತ್ವಸಂಪನ್ನಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮ ॥೨೧॥ ಕಿಂಮಯಾಖಲುವಕ್ತವ್ಯೋರಾವಣೋಲೋಕರಾವಣಃ | ಸತ್ವಂಕಥಯಭ
ದ್ರಂತೇಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸ್ವಮಾಲಯಮ್ ॥೨೨॥ ಸಏವಮುಕ್ತಃಪ್ಲವಗಾಧಿಪಸ್ತದಾಪ್ಲವಂಗಮಾನಾಮೃಷಭೋಮಹಾಬ
ಲಃ|ಉವಾಚವಾಕ್ಯಂರಜನೀಚರಸ್ಯಚಾರಂಶುಕಂತೂರ್ಣಮದೀನಸತ್ವಃ ॥೨೩॥ ನಮೇಸಿಮಿತ್ರಂನತಥಾನುಕಂಪ್ಯೋನ
ಚೋಪಕರ್ತಾಸಿನಮೇಪ್ರಿಯೋಸಿ | ಅರಿಶ್ಚರಾಮಸ್ಯಸಹಾನುಬಂಧಸ್ಸಮೇಸಿವಾಲೀವವಧಾರ್ಹವಧ್ಯಃ ॥೨೪॥ ನಿಹನ್ಮ್ಯಹಂ
ತ್ವಾಂಸಸುತಂಸಬಂಧುಂಸಜ್ಞಾತಿವರ್ಗಂರಜನೀಚರೇಶ | ಲಂಕಾಂಚಸರ್ವಾಂಮಹತಾಬಲೇನಕ್ಷಿಪ್ರಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಸಮೇತ್ಯಭ
ಸ್ಮ ॥೨೫॥ ನಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇರಾವಣರಾಘವೇಣಸುರೈಸ್ಸಹೇಂದ್ರೈರಪಿಗೂಢಗುಪ್ತಃ | ಅಂತರ್ಹಿತಸ್ಸೂರ್ಯಪಥಂಗತೋವಾ
ತಥೈವಪಾತಾಳಮನುಪ್ರವಿಷ್ಟಃ ॥೨೬॥ ಗಿರೀಶಪಾದಾಂಬುಜಸಂಗತೋವಾಪಿತಾಮಹಸ್ಯಾಪಿಗೃಹಂಗತೋವಾ ॥ ತಸ್ಯತೇ
ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುನಪಿಶಾಚಂನರಾಕ್ಷಸಂ | ತ್ರಾತಾರಮನುಪಶ್ಯಾಮಿಸಗಂಧರ್ವಂನಚಾಸುರಂ ॥೨೭॥ ಅವಧೀಸ್ತ್ವಂಜ
ರಾವೃದ್ಧಂಗೃಧ್ರರಾಜಂಜಟಾಯುಷಂ | ಕಿನ್ನುತೇರಾಮಸಾನ್ನಿಧ್ಯೇಸಕಾಶೇಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯವಾ ॥೨೮॥ ಹೃತಾಸೀತಾವಿಶಾಲಾ
ಕ್ಷೀಯಾಂತ್ವಂಗೃಹ್ಯನಬುಧ್ಯಸೇ | ಮಹಾಬಲಂಮಹಾತ್ಮಾನಂದುರ್ಧರ್ಷಮಮರೈರಪಿ ॥೨೯॥ ನಬುಧ್ಯಸೇರಘುಶ್ರೇ
ಷ್ಠಂಯಸ್ತೇಪ್ರಾಣಾನ್ಹರಿಷ್ಯತಿ | ತತೋಬ್ರವೀದ್ವಾಲಿಸುತಸ್ತ್ವಂಗದೋಹರಿಸತ್ತಮಃ ॥೩೦॥ ನಾಯಂದೂತೋಮ
ಹಾರಾಜಚಾರಿಕಃಪ್ರತಿಭಾತಿಮೇ | ತುಲಿತಂಹಿಬಲಂಸರ್ವಮನೇನಾತ್ರೈವತಿಷ್ಠತಾ ॥೩೧॥ ಗೃಹ್ಯತಾಂಮಾಗಮಲ್ಲಂಕಾಮೇ
ತದ್ಧಿಮಮರೋಚತೇ | ತತೋರಾಜ್ಞಾಸಮಾದಿಷ್ಟಾಸ್ಸಮುತ್ಪ್ಲುತ್ಯವಲೀಮುಖಾಃ॥೩೨॥ ಜಗೃಹುಶ್ಚಬಬಂಧುಶ್ಚವಿಲಪಂತ
ಮನಾಥವತ್ | ಶುಕಸ್ಸವಾನರೈಸ್ತತ್ರತತ್ರಸ್ತೈಸ್ಸಂಪ್ರಪೀಡಿತಃ ॥೩೩॥ವ್ಯಾಕ್ರೋಶತಮಹಾತ್ಮಾನಂರಾಮಂದಶರಥಾ

ತ್ಮಜಂ | ಲುಪ್ಯೇತೆಮೆಬಲಾತ್ಪಕ್ಷೌಭಿದ್ಯೇತೆಚತಥಾಕ್ಷಿಣೀ || ೩೪ || ಯಾಂಚರಾತ್ರಿಂಮರಿಷ್ಯಾಮಿಜೀವೇರಾತ್ರಿಂಚಯಾಮ
ಹಂ | ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇಕಾಲೇಯನ್ಮಯಾಹ್ಯಶುಭಂಕೃತಮ್ ||೩೫|| ಸರ್ವಂತದುಪಪದ್ಯೇಥಾಜಹ್ಯಾಂಚೇದ್ಯದಿಜೀವಿತಂ| ನಾ
ಘಾತಯತ್ತದಾರಾಮಃಶ್ರುತ್ವಾತತ್ಪರಿದೇವನಮ್ ||೩೬|| ವಾನರಾನಬ್ರವೀದ್ರಾಮೋಮುಚ್ಯತಾಂದೂತಆಗತಃ ೩೭||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ——ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ಸಾಗರವೇಲಾಯಾಂದರ್ಭಾನಾಸ್ತೀರ್ಯರಾಘವಃ | ಅಂಜಲಿಂಪ್ರಾಙ್ಮುಖಂಕೃತ್ವಾಪ್ರತಿಶಿಶ್ಯೇಮಹೋದಧೇಃ|
ಬಾಹುಂಭುಜಗಭೋಗಾಭಮುಪಧಾಯಾರಿಸೂದನಃ|ಜಾತರೂಪಮಯೈಶ್ಚೈವಭೂಷಣೈರ್ಭೂಷಿತಂಪುರಾ||ವರಕಾಂ
ಚನಕೇಯೂರಮುಕ್ತಾಪ್ರವರಭೂಷಣೈಃ | ಭುಜೈಃಪರಮನಾರೀಣಾಮಭಿಮೃಷ್ಟಮನೇಕಧಾ ||ಚಂದನಾಗರುಭಿಶ್ಚೈ
ವಪುರಸ್ತಾದಧಿವಾಸಿತಂ | ಬಾಲಸೂರ್ಯಪ್ರತೀಕಾಶೈಶ್ಚಂದನೈರುಪಶೋಭಿತಮ್ ||೪|| ಶಯನೇಚೋತ್ತಮಾಂಗೇನಸೀತಾ
ಯಾಶ್ಶೋಭಿತಂಪುರಾ| ತಕ್ಷಕಸ್ಯೇವಸಂಭೋಗಂಗಂಗಾಜಲನಿಷೇವಿತಮ್ ||೫||ಸಂಯುಗೇಯುಗಸಂಕಾಶಂಶತ್ರೂಣಾಂಶೋ
ಕವರ್ಧನಂ|ಸುಹೃದಾನಂದನಂದೀರ್ಘಂಸಾಗರಾಂತವ್ಯಪಾಶ್ರಯಮ್ ||೬|| ಅಸ್ಯತಾಚಪುನಸ್ಸವ್ಯಂಜ್ಯಾಘಾತವಿಹತತ್ವ
ಚಂ | ದಕ್ಷಿಣೋದಕ್ಷಿಣಂಬಾಹುಂಮಹಾಪರಿಘಸನ್ನಿಭಮ್ ||೭|| ಗೋಸಹಸ್ರಪ್ರದಾತಾರಮುಪಧಾಯಭುಜೋತ್ತಮಂ |
ಅದ್ಯಮೇಮರಣಂವಾಥತರಣಂಸಾಗರಸ್ಯವಾ||೮||ಇತಿರಾಮೋಮತಿಂಕೃತ್ವಾಮಹಾಬಾಹುರ್ಮಹೋದಧಿಂ|ಅಧಿಶಿಶ್ಯೇಸವಿಧಿ
ವತ್ಪ್ರಯತೋನಿಯತೋಮುನಿಃ ||೯|| ತಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಸುಪ್ತಸ್ಯಕುಶಾಸ್ತೀರ್ಣೇಮಹೀತಲೇ|ನಿಯಮಾದಪ್ರಮತ್ತಸ್ಯನಿಶಾ
ಸ್ತಿಸ್ರೋಽತಿಚಕ್ರಮುಃ||ಸತ್ರಿರಾತ್ರೋಷಿತಸ್ತತ್ರನಯಜ್ಞೋಧರ್ಮವತ್ಸಲಃ | ಉಪಾಸ್ತಸತದಾರಾಮಸ್ಸಾಗರಂಸರಿತಾಂ
ಪತಿಮ್||ನಚದರ್ಶಯತೇಮಂದಸ್ತದಾರಾಮಸ್ಯಸಾಗರಃ|ಪ್ರಯತೇನಾಪಿರಾಮೇಣಯಥಾರ್ಹಮಭಿಪೂಜಿತಃ ||೧೨|| ಸಮು
ದ್ರಸ್ಯತತಃಕ್ರುದ್ಧೋರಾಮೋರಕ್ತಾಂತಲೋಚನಃ | ಸಮೀಪಸ್ಥಮುವಾಚೇದಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಶುಭಲಕ್ಷಣಮ್ ||೧೩||ಅವಲೇ
ಪಸ್ಸಮುದ್ರಸ್ಯನದರ್ಶಯತಿಯತ್ಸ್ವಯಂ | ಪ್ರಶಮಶ್ಚಕ್ಷಮಾಚೈವಆರ್ಜವಂಪ್ರಿಯವಾದಿತಾ ||೧೪|| ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯಂಫ
ಲಂತ್ಯೇತೇನಿರ್ಗುಣೇಷುಸತಾಂಗುಣಾಃ | ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸಿನಂದೃಷ್ಟಂದುಷ್ಟಂವಿಪರಿಧಾವಕಮ್ ||೧೫||ಸರ್ವತ್ರೋತ್ಸೃಷ್ಟದಂ
ಡಂಚಲೋಕಸ್ಸತ್ಕುರುತೇನರಂ | ನಸಾಮ್ನಾಶಕ್ಯತೇಕೀರ್ತಿರ್ನಸಾಮ್ನಾಶಕ್ಯತೇಯಶಃ ||೧೬|| ಪ್ರಾಪ್ತುಂಲಕ್ಷ್ಮಣಲೋಕೇ
ಸ್ಮಿನ್ಜಯೋವಾರಣಮೂರ್ಧನಿ | ಅದ್ಯಮದ್ಬಾಣನಿರ್ಭಿನ್ನೈರ್ಮಕರೈರ್ಮಕರಾಲಯಮ್ ||೧೭|| ನಿರುದ್ಧತೋಯಂಸೌ
ಮಿತ್ರೇಪ್ಲವದ್ಭಿಃಪಶ್ಯಸರ್ವತಃ| ಮಹಾಭೋಗಾಂಶ್ಚಮತ್ಸ್ಯಾನಾಂಕರಿಣಾಂಚಕರಾನಿಹ ||೧೮|| ಭೋಗಾಂಶ್ಚಪಶ್ಯನಾಗಾ
ನಾಂಮಯಾಭಿನ್ನಾನ್ಹಿಲಕ್ಷ್ಮಣ | ಸಶಂಖಶುಕ್ತಿಕಾಜಾಲಂಸಮೀನಮಕರಂಶರೈಃ ||೧೯||ಅದ್ಯಯುದ್ಧೇನಮಹತಾಸಮು
ದ್ರಂಪರಿಶೋಷಯೇ | ಕ್ಷಮಯಾಹಿಸಮಾಯುಕ್ತಂಮಾಮಯಂಮಕರಾಲಯ ||೨೦|| ಅಸಮರ್ಥಂವಿಜಾನಾತಿಧಿಕ್ಕ್ಷಮಾ
ಮೀದೃಶೇಜನೇ| ನದರ್ಶಯತಿಸಾಮ್ನಾಮೇಸಾಗರೋರೂಪಮಾತ್ಮನಃ ||೨೧||ಚಾಪಮಾನಯಸೌಮಿತ್ರೇಶರಾಂಶ್ಚಾಶೀವಿಷೋ
ಪಮಾನ್ | ಸಾಗರಂಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿಪದ್ಭ್ಯಾಂಯಾಂತುಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ||೨೨|| ಅದ್ಯಾಕ್ಷೋಭ್ಯಮಪಿಕ್ರುದ್ಧಃಕ್ಷೋಭ
ಯಿಷ್ಯಾಮಿಸಾಗರಂ | ವೇಲಾಸುಕೃತಮರ್ಯಾದಂಸಹಸೋರ್ಮಿಸಮಾಕುಲಮ್ ||೨೩|| ನಿರ್ಮರ್ಯಾದಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿಸಾಯ
ಕೈರ್ವರುಣಾಲಯಂ | ಮಹಾರ್ಣವಂಕ್ಷೋಭಯಿಷ್ಯೇಮಹಾನಕ್ರಸಮಾಕುಲಮ್ ||೨೪|| ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಧನುಷ್ಪಾಣಿಃ
ಕ್ರೋಧವಿಸ್ಫಾರಿತೇಕ್ಷಣಃ | ಬಭೂವರಾಮೋದುರ್ಧರ್ಷೋಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿರಿವಜ್ವಲನ್ ||೨೫|| ಸಂಪೀಡ್ಯಚಧನುರ್ಘೋ
ರಂಕಂಪಯಿತ್ವಾಶರೈರ್ಜಗತ್ |ಮುಮೋಚವಿಶಿಖಾನುಗ್ರಾನ್ವಜ್ರಾನಿವಶತಕ್ರತುಃ ||೨೬|| ತೇಜ್ವಲಂತೋಮಹಾವೇಗಾಸ್ತೇ
ಜಸಾಸಾಯಕೋತ್ತಮಾಃ |ಪ್ರವಿಶಂತಿಸಮುದ್ರಸ್ಯಸಲಿಲಂದೃಪ್ತಪನ್ನಗಮ್||ತೋಯವೇಗಃಸಮುದ್ರಸ್ಯಸನಕ್ರಮಕರೋ
ಮಹಾನ್ | ಸಂಬಭೂವಮಹಾಘೋರಸ್ಸಮಾರುತರವಸ್ತದಾ ||೨೮|| ಮಹೋರ್ಮಿಮಾಲಾವಿತತಶ್ಶಂಖಶುಕ್ತಿಸಮಾಕು
ಲಃ | ಸಧೂಮಪರಿವೃತ್ತೋರ್ಮಿಸ್ಸಹಸಾಸೀನ್ಮಹೋದಧಿಃ ||೨೯ || ವ್ಯಥಿತಾಃಪನ್ನಗಾಶ್ಚಾಸನ್ದೀಪ್ತಾಸ್ಯಾದೀಪ್ತಲೋಚ
ನಾಃ | ದಾನವಾಶ್ಚಮಹಾವೀರ್ಯಾಃಪಾತಾಳತಲವಾಸಿನಃ||೩೦|| ಊರ್ಮಯಸ್ಸಿಂಧುರಾಜಸ್ಯಸನಕ್ರಮಕರಾಸ್ತದಾ| ವಿಂ
ಧ್ಯಮಂದರಸಂಕಾಶಾಸ್ಸಮುತ್ಪೇತುಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ ||೩೧|| ಆಘೂರ್ಣಿತತರಂಗೌಘಸ್ಸಂಭ್ರಾಂತೋರಗರಾಕ್ಷಸಃ | ಉದ್ವ
ರ್ತಿತಮಹಾಗ್ರಾಹಸ್ಸಂವೃತ್ತಸ್ಸಲಿಲಾಶಯಃ ||೩೨ || ತತಸ್ತುತಂರಾಘವಮುಗ್ರವೇಗಂಪ್ರಕರ್ಷಮಾಣಂಧನುರಪ್ರಮೇ
ಯಂ |ಸೌಮಿತ್ರಿರುತ್ಪತ್ಯವಿನಿಶ್ವಸಂತಂಮಾಮೇತಿಚೋಕ್ತ್ವಾಧನುರಾಲಲಂಬೇ ||೩೩|

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ- -ಏಕವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ಅಥೋವಾಚರಘುಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸಾಗರಂದಾರುಣಂವಚಃ | ಅದ್ಯತ್ವಾಂಶೋಷಯಿಷ್ಯಾಮಿಸಪಾತಾಳಂಮಹಾರ್ಣವ ||೧
ಶರನಿರ್ದಗ್ಧತೋಯಸ್ಯಪರಿಶುಷ್ಕಸ್ಯಸಾಗರ | ಮಯಾಶೋಷಿತಸತ್ವಸ್ಯಪಾಂಸುರುತ್ಪದ್ಯತಾಂಮಹಾನ್ ||೨||ಮತ್ಕಾರ್ಮು

ಕವಿಸೃಷ್ಟೇನಶರವರ್ಷೇಣಸಾಗರ । ಪಾರಂತೀರ್ಥಂಗಮಿಷ್ಯಂತಿಪದ್ಭಿರೇವಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೩॥ವಿಚಿನ್ವನ್ನಾಭಿಜಾನಾಸಿಪೌರು
ಷಂನಾಪಿವಿಕ್ರಮಂ । ದಾನವಾಲಯಸಂತಾಪಂಮತ್ತೋನಾಧಿಗಮಿಷ್ಯಸಿ॥೪॥ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣಾಸ್ತ್ರೇಣಸಂಯೋಜ್ಯಬ್ರಹ್ಮದಂ
ಡನಿಭಂಶರಂ।ಸಂಯೋಜ್ಯಧನುಷಿಶ್ರೇಷ್ಠೇವಿಚಕರ್ಷಮಹಾಬಲಃ ॥೫॥ ತಸ್ಮಿನ್ವಿಕೃಷ್ಟೇಸಹಸಾರಾಘವೇಣಶರಾಸನೇ।ರೋದ
ಸೀಸಂಪಫಾಲೇವಪರ್ವತಾಶ್ಚಚಕಂಪಿರೇ॥ತಮಶ್ಚಲೋಕಮಾವವ್ರೇದಿಶಶ್ಚನಚಕಾಶಿರೇ।ಪರಿಚುಕ್ಷುಭಿರೇಚಾಶುಸರಾಂಸಿಸರಿತ
ಸ್ತದಾ ॥ ತಿರ್ಯಕ್ಚಸಹನಕ್ಷತ್ರೈಸ್ಸಂಗತೌಚಂದ್ರಭಾಸ್ಕರೌ।ಭಾಸ್ಕರಾಂಶುಭಿರಾದೀಪ್ತಂತಮಸಾಚಸಮಾವೃತಂ॥ ಪ್ರಚ
ಕಾಶೇತದಾಕಾಶಮುಲ್ಕಾಶತವಿದೀಪಿತಂ।ಅಂತರಿಕ್ಷಾಚ್ಚನಿರ್ಘಾತಾನಿರ್ಜಗ್ಮುರತುಲಸ್ವನಾಃ॥೯॥ಪ್ರಸ್ಫೋಟಾಶ್ಚಘನಾದಿ
ವ್ಯಾದಿವಿಮಾರುತಪಙ್ಕ್ತಯಃ।ಬಭಂಜಚತದಾವೃಕ್ಷಾನ್ಜಲದಾನುದ್ವವರ್ಷಹ॥೧೦॥ಆರುಜಂಶ್ಚೈವಶೈಲಾಗ್ರಾನ್ಶಿಖರಾ
ಣಿಪ್ರಭಂಜನಃ।ದಿವಿಸ್ಪೃಶೋಮಹಾಮೇಘಾಸ್ಸಂಗತಾಸ್ಸಮಹಾಸ್ವನಾಃ ॥ ಮುಮುಚುರ್ವೈದ್ಯುತಾನಗ್ನೀಂಸ್ತೇಮಹಾಶ
ನಯಸ್ತದಾ।ಯಾನಿಭೂತಾನಿದೃಶ್ಯಾನಿಚುಕ್ರುಶುಶ್ಚಾಶನೇಸ್ಸಮಮ್॥ ಅದೃಶ್ಯಾನಿಚಭೂತಾನಿಚುಕ್ರುಶುರ್ಭೈರವಸ್ವನಂ।
ಶಿಶ್ಯಿರೇಚಾಪಿಭೂತಾನಿಸಂತ್ರಸ್ತಾನ್ಯುದ್ವಿಜಂತಿಚ ॥ ಸಂಪ್ರವಿವ್ಯಥಿರೇಚಾಪಿನಚಪಸ್ಪಂದಿರೇಭಯಾತ್।ಸಹಭೂತೈಸ್ಸತೋ
ಯೋರ್ಮಿಸ್ಸನಾಗಸ್ಸಹರಾಕ್ಷಸಃ ॥೧೪॥ ಸಹಸಾಭೂತ್ತತೋವೇಗಾದ್ಭೀಮವೇಗೋಮಹೋದಧಿಃ। ಯೋಜನಂವ್ಯತಿಚಕ್ರಾ
ಮವೇಲಾಮನ್ಯತ್ರಸಂಪ್ಲವಾತ್ ॥೧೫॥ ತಂತದಾಸಮತಿಕ್ರಾಂತಂನಾತಿಚಕ್ರಾಮರಾಘವಃ । ಸಮುದ್ಧತಮಮಿತ್ರಘ್ನೋ
ರಾಮೋನದನದೀಪತಿಮ್ ॥೧೬॥ ತತೋಮಧ್ಯಾತ್ಸಮುದ್ರಸ್ಯಸಾಗರಸ್ಯಸಮುತ್ಥಿತಃ । ಉದಯನ್ಹಿಮಹಾಶೈಲಾನ್ಮೇರೋ
ರಿವದಿವಾಕರಃ ।೧೭॥ ಪನ್ನಗೈಸ್ಸಹದೀಪ್ತಾಸ್ಯೈಸ್ಸಮುದ್ರಃಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ । ಸ್ನಿಗ್ಧವೈಡೂರ್ಯಸಂಕಾಶೋಜಾಂಬೂನ
ದವಿಭೂಷಿತಃ ॥೧೮॥ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಾಂಬರಧರಃಪದ್ಮಪತ್ರನಿಭೇಕ್ಷಣಃ । ಸರ್ವಪುಷ್ಪಮಯೀಂದಿವ್ಯಾಂಶಿರಸಾಧಾರಯನ್
ಸ್ರಜಮ್ ॥೧೯॥ ಜಾತರೂಪಮಯೈಶ್ಚೈವತಪನೀಯವಿಭೂಷಣೈಃ।ಆತ್ಮಜಾನಾಂಚರತ್ನಾನಾಂಭೂಷಿತೋಭೂಷಣೋ
ತ್ತಮೈಃ ॥೨೦॥ ಧಾತುಭಿರ್ಮಂಡಿತಶ್ಶೈಲೋವಿವಿಧೈರ್ಹಿಮವಾನಿವ । ಏಕಾವಳೀಮಧ್ಯಗತಂತರಳಂಪಾಟಲಪ್ರಭಮ್ ॥
ವಿಪುಲೇನೋರಸಾಬಿಭ್ರನ್ಕೌಸ್ತುಭಸ್ಯಸಹೋದರಂ। ಆಘೂರ್ಣಿತತರಂಗೌಘಃಕಾಳಿಕಾನಿಲಸಂಕುಲಃ ॥೨೧॥ ಉದ್ವರ್ತಿ
ತಮಹಾಗ್ರಾಹಸ್ಸಂಭ್ರಾಂತೋರಗರಾಕ್ಷಸಃ। ದೇವತಾನಾಂಸುರೂಪಾಣಾಂನಾನಾರೂಪಾಭಿರೀಶ್ವರಃ ॥೨೨॥ ಗಂಗಾಸಿಂ
ಧುಪ್ರಧಾನಾಭಿರಾಪಗಾಭಿಸ್ಸಮಾವೃತಃ । ಸಾಗರಸ್ಸಮುಪಕ್ರಮ್ಯಪೂರ್ವಮಾಮಂತ್ರ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೨೩ ॥ ಅಬ್ರವೀ
ತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂರಾಘವಂಶರಪಾಣಿನಂ । ಪೃಥಿವೀವಾಯುರಾಕಾಶಮಾಪೋಜ್ಯೋತಿಶ್ಚರಾಘವ ॥ ೨೪ ॥ ಸ್ವಭಾವೇ
ಸೌಮ್ಯತಿಷ್ಠಂತಿಶಾಶ್ವತಂಮಾರ್ಗಮಾಶ್ರಿತಾಃ । ತತ್ಸ್ವಭಾವೋಮಮಾಪ್ಯೇಷಯದಗಾಧೋಹಮಪ್ಲವಃ ॥ ೨೫ ॥ ವಿಕಾರ
ಸ್ತುಭವೇದ್ಗಾಧಏತತ್ತೇಪ್ರವದಾಮ್ಯಹಂ। ನಕಾಮಾನ್ನಚಲೋಭಾದ್ವಾನಭಯಾತ್ಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮಜ॥೨೬॥ಗ್ರಾಹನಕ್ರಾಕು
ಲಜಲಂಸ್ತಂಭಯೇಯಂಕಥಂಚನ।ವಿಧಾಸ್ಯೇರಾಮಯೇನಾಪಿವಿಷಹಿಷ್ಯೇಹ್ಯಹಂತಥಾ॥೨೭॥ ಗ್ರಾಹಾನಪ್ರಹರಿಷ್ಯಂತಿಯಾ
ವತ್ಸೇನಾತರಿಷ್ಯತಿ।ಹರೀಣಾಂತರಣೇರಾಮಕರಿಷ್ಯಾಮಿಯಥಾಸ್ಥಲಮ್॥ತಮಬ್ರವೀತ್ತದಾರಾಮಉದ್ಯತೋಹಿನದೀಪತೇ।ಅ
ಮೋಘೋಯಂಮಹಾಬಾಣಃಕಸ್ಮಿನ್ದೇಶೇನಿಪಾತ್ಯತಾಮ್ ॥೩೦॥ ರಾಮಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾತಂಚದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹಾಶರಂ।
ಮಹೋದಧಿರ್ಮಹಾತೇಜಾರಾಘವಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩೧॥ ಉತ್ತರೇಣಾವಕಾಶೋಸ್ತಿಕಶ್ಚಿತ್ಪುಣ್ಯತರೋಮಮ। ದ್ರು
ಮಕುಲ್ಯಇತಿಖ್ಯಾತೋಲೋಕೇಖ್ಯಾತೋಯಥಾಭವಾನ್ ॥೩೨॥ ಉಗ್ರದರ್ಶನಕರ್ಮಾಣೋಬಹವಸ್ತತ್ರದಸ್ಯವಃ । ಆಭೀ
ರಪ್ರಮುಖಾಃಪಾಪಾಃಪಿಬಂತಿಸಲಿಲಂಮಮ ॥೩೩॥ ತೈಸ್ತುಸಂಸ್ಪರ್ಶನಂಪ್ರಾಪ್ಯೈರ್ನಸಹೇಪಾಪಕರ್ಮಭಿಃ।ಅಮೋಘಃ
ಕ್ರಿಯತಾಂರಾಮತತ್ರತೇಷುಶರೋತ್ತಮಃ ॥೩೪॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸಾಗರಸ್ಯಸರಾಘವಃ । ಮುಮೋಚತಂಶರಂ
ದೀಪ್ತಂವೀರಸ್ಸಾಗರದರ್ಶನಾತ್ ॥೩೫॥ ತೇನತನ್ಮರುಕಾಂತಾರಂಪೃಥಿವ್ಯಾಂಖಲುವಿಶ್ರುತಂ । ನಿಪಾತಿತಶ್ಶರೋಯತ್ರದೀ
ಪ್ತಾಶನಿಸಮಪ್ರಭಃ ॥೩೬ ॥ ನನಾದಚತದಾತತ್ರವಸುಧಾಶಲ್ಯಪೀಡಿತಾ।ತಸ್ಮಾದ್ವ್ರಣಮುಖಾತ್ತೋಯಮುತ್ಪಪಾತರ
ಸಾತಲಾತ್ ॥೩೭॥ ಸಬಭೂವತದಾಕೂಪೋವ್ರಣಇತ್ಯಭಿವಿಶ್ರುತಃ । ಸತತಂಚೋತ್ಥಿತಂತೋಯಂಸಮುದ್ರಸ್ಯೇವದೃಶ್ಯ
ತೇ ॥೩೮॥ ಅವದಾರಣಶಬ್ದಶ್ಚದಾರುಣಸ್ಸಮಪದ್ಯತ । ತಸ್ಮಾತ್ತಬಾಣಪಾತೇನತ್ವಪಃಕುಕ್ಷಿಷ್ವಶೋಷಯತ್ ॥೩೯॥ ವಿ
ಖ್ಯಾತಂತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುಮರುಕಾಂತಾರಮೇವತತ್ । ಶೋಷಯಿತ್ವಾತತಃಕುಕ್ಷಿಂರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ ॥೪೦॥ ವರಂ
ತಸ್ಮೈದದೌವಿದ್ವಾನ್ಮರವೇಮರವಿಕ್ರಮಃ ।ಪಶವ್ಯಶ್ಚಾಲ್ಪರೋಗಶ್ಚಫಲಮೂಲರಸಾಯುತಃ ॥೪೧ ॥ ಬಹುಸ್ನೇಹೋಬ
ಹುಕ್ಷೀರಸ್ಸುಗಂಧಿರ್ವಿವಿಧೌಷಧಃ । ಏವಮೇತೈರ್ಗುಣೈರ್ಯುಕ್ತೋಬಹುಭಿಸ್ಸತತಂಮರುಃ ॥೪೨ ರಾಮಸ್ಯವರದಾನಾಚ್ಚ
ಶಿವಃಪಂಥಾಬಭೂವಹ । ತಸ್ಮಿನ್ದಗ್ಧೇತದಾಕುಕ್ಷೌಸಮುದ್ರಸ್ಸರಿತಾಂಪತಿಃ ॥೪೩ ॥ ರಾಘವಂಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಮಿದಂವ
ಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ಮಹ್ಯೈವಾನರಸಂಘಾನಾಂಮನಃಪ್ರಹ್ಲಾದನಂಶುಭಮ್ ॥೪೪ ॥ ಉಪಾಯಂಶೃಣುಮೇಸೌಮ್ಯಯೇನ

ಮಾಂಸಂತರಿಷ್ಯಸಿ । ಅಯಂಸೌಮ್ಯನಲೋನಾಮತನುಜೋವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಃ ॥ ೪೫ ॥ ಪಿತ್ರಾದತ್ತವರಃಶ್ರೀಮಾನ್ಪ್ರತಿ
ಮೋವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ । ಏಷಸೇತುಂಮಹೋತ್ಸಾಹಃಕರೋತುಮಯಿವಾನರಃ ॥೪೬॥ ತಮಹಂಧಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿತಥಾಹ್ಯೇಷ
ಯಥಾಪಿತಾ । ಏವಮುಕ್ತ್ವೋದಧಿರ್ನಷ್ಟಸ್ಸಮುತ್ಥಾಯನಲಸ್ತದಾ ॥೪೭॥ ಅಬ್ರವೀದ್ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠೋವಾಕ್ಯಂರಾಮಂ
ಮಹಾಬಲಃ । ಅಹಂಸೇತುಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿವಿಸ್ತೀರ್ಣೇವರುಣಾಲಯೇ ॥೪೮॥ ಪಿತುಸ್ಸಾಮರ್ಥ್ಯಮಾಸ್ಥಾಯತತ್ತ್ವಮಾಹಮ
ಹೋದಧಿಃ । ದಂಡಏವವರೋಲೋಕೇಪುರುಷಸ್ಯೇತಿಮೇಮತಿಃ ॥೪೯॥ ಧಿಕ್ಕ್ಷಮಾಮಕೃತಜ್ಞೇಷುಸಾಂತ್ವಂದಾನಮಥಾಪಿ
ವಾ । ಅಯಂಹಿಸಾಗರೋಭೀಮಃಸೇತುಕರ್ಮದಿದೃಕ್ಷಯಾ ॥೫೦॥ ದದೌದಂಡಭಯಾದ್ಗಾಧಂರಾಘವಾಯಮಹೋದಧಿಃ ।
ಮಮಮಾತುರ್ವರೋದತ್ತೋಮಂದರೇವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ ॥೫೧॥ ಔರಸಸ್ತಸ್ಯಪುತ್ರೋಽಹಂಸದೃಶೋವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ । ನಚಾ
ಪ್ಯಹಮನುಕ್ತೋವೈಪ್ರಬ್ರೂಯಾಮಾತ್ಮನೋಗುಣಾನ್ ॥೫೨॥ ಸಮರ್ಥಶ್ಚಾಪ್ಯಹಂಸೇತುಂಕರ್ತುಂವೈವರುಣಾಲಯೇ ।
ಸ್ಮಾರಿತೋಽಸ್ಮ್ಯಹಮೇತೇನತತ್ತ್ವಮಾಹಮಹೋದಧಿಃ ॥೫೩॥ ಕಾಮಮದ್ಯೈವಬಧ್ನಂತುಸೇತುಂವಾನರಪುಂಗವಾಃ । ತತೋವಿ
ಸೃಷ್ಟಾರಾಮೇಣಸರ್ವತೋಹರಿಯೂಥಪಾಃ ॥೫೪॥ ಅಭಿಪೇತುರ್ಮಹಾರಣ್ಯಂಹೃಷ್ಟಾಶ್ಶತಸಹಸ್ರಶಃ । ತೇನಗಾನ್ನಗಸಂಕಾ
ಶಾಶ್ಶಾಖಾಮೃಗಗಣಾಸ್ತದಾ ॥ ಬಭಂಜುರ್ವಾನರಾಸ್ತತ್ರಪ್ರಚಕರ್ಷುಶ್ಚಸಾಗರಂ । ತೇಸಾಲೈಶ್ಚಾಶ್ವಕರ್ಣೈಶ್ಚಧವೈರ್ವಂ
ಶೈಶ್ಚವಾನರಾಃ ॥ ಕುಟಜೈರರ್ಜುನೈಸ್ತಾಲೈಸ್ತಿಲಕೈಸ್ತಿಮಿಶೈರಪಿ । ಬಿಲ್ವೈಶ್ಚಸಪ್ತಪರ್ಣೈಶ್ಚಕರ್ಣಿಕಾರೈಶ್ಚಪುಷ್ಪಿತೈಃ ॥
ಚೂತೈಶ್ಚಾಶೋಕವೃಕ್ಷೈಶ್ಚಸಾಗರಂಸಮಪೂರಯನ್ । ಸಮೂಲಾಂಶ್ಚವಿಮೂಲಾಂಶ್ಚಪಾದಪಾನ್ಹರಿಸತ್ತಮಾಃ ॥ ಇಂ
ದ್ರಕೇತೂನಿವೋದ್ಯಮ್ಯಪ್ರಜಹ್ರುರ್ಹರಯಸ್ತರೂನ್ । ತಾಲಾನ್ದಾಡಿಮಗುಲ್ಮಾಂಶ್ಚನಾರಿಕೇಳಾನ್ವಿಭೀತಕಾನ್ ॥ ವಕುಳಾನ್
ಖದಿರಾನ್ನಿಂಬಾನ್ಸಮಾಜಹ್ರುಸ್ಸಮಂತತಃ । ಹಸ್ತಿಮಾತ್ರಾನ್ಮಹಾಕಾಯಾಃಪಾಷಾಣಾಂಶ್ಚಮಹಾಬಲಾಃ ॥ ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚ
ಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯಯಂತ್ರೈಃಪರಿವಹಂತಿಚ । ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ಯಮಾಣೈರಚಲೈಸ್ಸಹಸಾಜಲಮುದ್ಧತಮ್ ॥ ಸಮುತ್ಪತಿತಮಾಕಾಶಮ
ಪಾಸರ್ಪತ್ತತಸ್ತತಃ । ಸಮುದ್ರಂಕ್ಷೋಭಯಾಮಾಸುರ್ವಾನರಾಶ್ಚಸಮಂತತಃ ॥ ಸೂತ್ರಾಣ್ಯನ್ಯೇಪ್ರಗೃಹ್ಣಂತಿವ್ಯಾಯತಂ
ಶತಯೋಜನಂ । ದಂಡಾನನ್ಯೇಪ್ರಗೃಹ್ಣಂತಿವಿಚಿನ್ವಂತಿತಥಾಪರೇ ॥೬೩॥ ದಶಯೋಜನವಿಸ್ತಾರಂಶತಯೋಜನಮಾಯತಂ । ನ
ಲಶ್ಚಕ್ರೇಮಹಾಸೇತುಂಮಧ್ಯೇನದನದೀಪತೇಃ ॥೬೪॥ ವಾನರಾಶ್ಶತಶಸ್ತತ್ರರಾಮಸ್ಯಾಜ್ಞಾಪುರಸ್ಸರೈಃ । ಮೇಘಾಭೈಃಪರ್ವತಾ
ಗ್ರೈಶ್ಚತೃಣೈಃಕಾಷ್ಠೈರ್ಬಬಂಧಿರೇ ॥ ಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರೈಶ್ಚತರುಭಿಸ್ಸೇತುಂಬಧ್ನಂತಿವಾನರಾಃ । ಪಾಷಾಣಾಂಶ್ಚಗಿರಿಪ್ರಖ್ಯಾಂ
ಗಿರೀಣಾಂಶಿಖರಾಣಿಚ ॥೬೬॥ ದೃಶ್ಯಂತೇಪರಿಧಾವಂತೋಗೃಹ್ಯವಾರಣಸನ್ನಿಭಾಃ । ಶಿಲಾನಾಂಪಾತ್ಯಮಾನಾನಾಂಶೈಲಾನಾಂತ
ತ್ರಪಾತ್ಯತಾಮ್ ॥೬೭॥ ಬಭೂವತುಮುಲಶ್ಶಬ್ದಸ್ತದಾತಸ್ಮಿನ್ಮಹೋದಧೌ । ಕೃತಾನಿಪ್ರಥಮೇನಾಹ್ನಾಯೋಜನಾನಿಚ
ತುರ್ದಶ ॥೬೮॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೈರ್ಗಜಸಂಕಾಶೈಸ್ತ್ವರಮಾಣೈಃಪ್ಲವಂಗಮೈಃ । ದ್ವಿತೀಯೇನತಥಾಚಾಹ್ನಾಯೋಜನಾನಿತು
ವಿಂಶತಿಃ ॥೬೯॥ ಕೃತಾನಿಪ್ಲವಗೈಸ್ತೂರ್ಣಂಭೀಮಕಾಯೈರ್ಮಹಾಬಲೈಃ । ಅಹ್ನಾತೃತೀಯೇನತಥಾಯೋಜನಾನಿಕೃತಾ
ನಿತು ॥೭೦॥ ತ್ವರಮಾಣೈರ್ಮಹಾಕಾಯೈರೇಕವಿಂಶತಿರೇವಚ । ಚತುರ್ಥೇನತಥಾಚಾಹ್ನಾದ್ವಾವಿಂಶತಿರಥಾಪಿಚ ॥೭೧॥ ಯೋ
ಜನಾನಿಮಹಾವೇಗೈಃಕೃತಾನಿತ್ವರಿತೈಸ್ತುತೈಃ । ಪಂಚಮೇನತಥಾಚಾಹ್ನಾಪ್ಲವಂಗೈಃಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರಿಭಿಃ ॥೭೨॥ ಯೋಜನಾನಿ
ತ್ರಯೋವಿಂಶತ್ಸುವೇಲಮಧಿಕೃತ್ಯವೈ । ಸವಾನರವರಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ವಿಶ್ವಕರ್ಮಾತ್ಮಜೋಬಲೀ ॥ ೭೩ ॥ ಬಬಂಧಸಾಗರೇಸೇತುಂ
ಯಥಾಚಾಸ್ಯಪಿತಾತಥಾ । ಸನಲೇನಕೃತಸ್ಸೇತುಸ್ಸಾಗರೇಮಕರಾಲಯೇ ॥೭೪॥ ಶುಶುಭೇಸುಭಗಃಶ್ರೀಮಾನ್ಸ್ವಾತೀಪಥಇವಾಂ
ಬರೇ । ತತೋದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ ॥೭೫॥ ಆಗಮ್ಯಗಗನೇತಸ್ಥುಃದ್ರಷ್ಟುಕಾಮಾಸ್ತದದ್ಭುತಂ । ದ
ಶಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಂಶತಯೋಜನಮಾಯತಮ್ ॥೭೬॥ ದದೃಶುರ್ದೇವಗಂಧರ್ವಾನಲಸೇತುಂಸುದುಷ್ಕರಂ । ಆಪ್ಲವಂತಃ
ಪ್ಲವಂತಶ್ಚಗರ್ಜಂತಶ್ಚಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೭೭॥ ತದಚಿಂತ್ಯಮಸಹ್ಯಂಚಅದ್ಭುತಂರೋಮಹರ್ಷಣಂ । ದದೃಶುಸ್ಸರ್ವಭೂ
ತಾನಿಸಾಗರೇಸೇತುಬಂಧನಮ್ ॥೭೮॥ ತಾನಿಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿವಾನರಾಣಾಂಮಹೌಜಸಾಂ । ಬಧ್ನಂತಿಸಾಗರೇಸೇತುಂಜಗ್ಮುಃ
ಪಾರಂಮಹೋದಧೇಃ ॥೭೯॥ ವಿಶಾಲಸ್ಸುಕೃತಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ಸುಭೂಮಿಸ್ಸುಸಮಾಹಿತಃ । ಅಶೋಭತಮಹಾಸೇತುಸ್ಸೀಮಂ
ತಇವಸಾಗರೇ ॥೮೦॥ ತತಃಪಾರೇಸಮುದ್ರಸ್ಯಗದಾಪಾಣಿರ್ವಿಭೀಷಣಃ । ಪರೇಷಾಮಭಿಘಾತಾರ್ಥಮತಿಷ್ಠತ್ಸಚಿವೈಸ್ಸಹ ॥
ಸುಗ್ರೀವಸ್ತುತತಃಪ್ರಾಹರಾಮಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ ಹನೂಮಂತಂತ್ವಮಾರೋಹಅಂಗದಂಚಾಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೮೨॥ ಅ
ಯಂಹಿವಿಪುಲೋವೀರಸಾಗರೋಮಕರಾಲಯಃ ವೈಹಾಯಸೌಯುವಾಮೇತೌವಾನರೌತಾರಯಿಷ್ಯತಃ ॥೮೩॥ ಅಗ್ರತ
ಸ್ತಸ್ಯಸೈನ್ಯಸ್ಯಶ್ರೀಮಾನ್ರಾಮಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಜಗಾಮಧನ್ವೀಧರ್ಮಾತ್ಮಾಸುಗ್ರೀವೇಣಸಮನ್ವಿತಃ ॥೮೪॥ ಅನ್ಯೇಮಧ್ಯೇ
ನಗಚ್ಛಂತಿಪಾರ್ಶ್ವತೋಽನ್ಯೇಪ್ಲವಂಗಮಾಃ । ಸಲಿಲೇಪ್ರಪತಂತ್ಯನ್ಯೇಮಾರ್ಗಮನ್ಯೇನಲೇಭಿರೇ ॥೮೫॥ ಕೇಚಿದ್ವೈಹಾಯಸಗ
ತಾಸ್ಸುಪರ್ಣಾಇವಪುಪ್ಲುವುಃ । ಘೋಷೇಣಮಹತಾತಸ್ಯಸಿಂಧೋರ್ಘೋಷಂಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಮ್ ॥೮೬॥ ಭೀಮಮಂತರ್ದ

ಘೇಽನೀಕಮಾತರಂತೀಹರಿವಾಹಿನೀ ।ವಾನರಾಣಾಂಹಿಸಾತೀರ್ಣಾವಾಹಿನೀನಲಸೇತುನಾ॥೮೭॥ ತೀರೇನಿವಿವಿಶೇರಾಜ್ಞಾಬಹುಮೂಲಫಲೋದಕೇ । ತದದ್ಭುತಂರಾಘವಕರ್ಮದುಷ್ಕರಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯದೇವಾಸ್ಸಹಸಿದ್ಧಚಾರಣೈಃ ।ಉಪೇತ್ಯರಾಮಂಸಹಸಾಮಹರ್ಷಿಭಿಸ್ಸಮಭ್ಯಷಿಂಚನ್ಸುಶುಭೈರ್ಜಲೈಃಪೃಥಕ್ ॥೮೮॥ ಜಯಸ್ವಶತ್ರೂನ್ನರದೇವಮೇದಿನೀಂಸಸಾಗರಾಂಪಾಲಯಶಾಶ್ವತೀಸ್ಸಮಾಃ । ಇತೀವರಾಮಂನರದೇವಸತ್ಕೃತಂಶುಭೈರ್ವಚೋಭಿರ್ವಿವಿಧೈರಪೂಜಯನ್ ॥ ... ॥೮೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ—ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ನಿಮಿತ್ತಾನಿನಿಮಿತ್ತಜ್ಞೋದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಃ। ಸೌಮಿತ್ರಿಂಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಇದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥೧॥ ಪರಿಗೃಹ್ಯೋದಕಂಶೀತಂವನಾನಿಫಲವಂತಿಚ । ಬಲೌಘಂಸಂವಿಭಜ್ಯೇಮಂವ್ಯೂಹ್ಯತಿಷ್ಠಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣ॥೨॥ ಲೋಕಕ್ಷಯಕರಂಭೀಮಂಭಯಂಪಶ್ಯಾಮ್ಯುಪಸ್ಥಿತಂ । ನಿಬರ್ಹಣಂಪ್ರವೀರಾಣಾಮೃಕ್ಷವಾನರರಕ್ಷಸಾಮ್ ॥೩॥ ವಾತಾಶ್ಚಕಲುಷಾವಾಂತಿಕಂಪತೇಚವಸುಂಧರಾ । ಪರ್ವತಾಗ್ರಾಣಿವೇಪಂತೇಪತಂತಿಚಮಹೀರುಹಾಃ ॥೪॥ಮೇಘಾಃಕ್ರವ್ಯಾದಸಂಕಾಶಾಃಪರುಷಾಃಪುರುಷಸ್ವನಾಃ। ಕ್ರೂರಾಃಕ್ರೂರಂಪ್ರವರ್ಷಂತಿಮಿಶ್ರಂಶೋಣಿತಬಿಂದುಭಿಃ ॥೫॥ ರಕ್ತಚಂದನಸಂಕಾಶಾಸಂಧ್ಯಾಪರಮದಾರುಣಾ । ಜ್ವಲತಾಪ್ರಪತತ್ಯೇತದಾದಿತ್ಯಾದಗ್ನಿಮಂಡಲಮ್ ॥೬॥ ದೀನಾದೀನಸ್ವರಾಃಕ್ರೂರಾಸ್ಸರ್ವತೋಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ ।ಪ್ರತ್ಯಾದಿತ್ಯಂವಿನರ್ದಂತಿಜನಯಂತೋಮಹದ್ಭಯಮ್ ॥೭॥ರಜನ್ಯಾಮಪ್ರಕಾಶಸ್ತುಸಂತಾಪಯತಿಚಂದ್ರಮಾಃ । ಕೃಷ್ಣರಕ್ತಾಂಶುಪರ್ಯಂತೋಲೋಕಕ್ಷಯಇವೋದಿತಃ ॥೮॥ ಹ್ರಸ್ವೋರೂಕ್ಷೋಽಪ್ರಶಸ್ತಶ್ಚಪರಿವೇಷಸ್ಸುಲೋಹಿತಃ । ಆದಿತ್ಯೇವಿಮಲೇನೀಲಂಲಕ್ಷ್ಮಲಕ್ಷ್ಮಣದೃಶ್ಯತೇ ॥೯॥ ರಜಸಾಮಹತಾಚಾಪಿನಕ್ಷತ್ರಾಣಿಹತಾನಿಚ ।ಯುಗಾಂತಮಿವಲೋಕಾನಾಂಪಶ್ಯಶಂಸಂತಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೧೦॥ ಕಾಕಾಶ್ಶ್ಯೇನಾಸ್ತಥಾಗೃಧ್ರಾನೀಚೈಃಪರಿಪತಂತಿಚ।ಶಿವಾಶ್ಚಾಪ್ಯಶಿವಾನ್ನಾದಾನ್ನದಂತಿಸುಮಹಾಭಯಾನ್ ॥೧೧॥ಶೈಲೈಶ್ಶೂಲೈಶ್ಚಖಡ್ಗೈಶ್ಚವಿಸೃಷ್ಟೈಃಕಪಿರಾಕ್ಷಸೈಃ।ಭವಿಷ್ಯತ್ಯಾವೃತಾಭೂಮಿರ್ಮಾಂಸಶೋಣಿತಕರ್ದಮಾ॥೧೨॥ಕ್ಷಿಪ್ರಮದ್ಯೈವದುರ್ಧರ್ಷಾಂಪುರೀಂರಾವಣಪಾಲಿತಾಂ। ಅಭಿಯಾಮಜವೇನೈವಸರ್ವತೋಹರಿಭಿರ್ವೃತಾಃ॥೧೩॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾಧರ್ಮಾತ್ಮಾಧನ್ವೀಸಂಗ್ರಾಮಹರ್ಷಣಃ ।ಪ್ರತಸ್ಥೇಪುರತೋರಾಮೋಲಂಕಾಮಭಿಮುಖೋವಿಭುಃ ॥೧೪॥ಸವಿಭೀಷಣಸುಗ್ರೀವಸ್ತತಸ್ತೇವಾನರರ್ಷಭಾಃ। ಪ್ರತಸ್ಥಿರೇವಿನರ್ದಂತೋನಿಶ್ಚಿತಾದ್ವಿಷತಾಂವಧೇ ॥ ರಾಘವಸ್ಯಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂತುಧೃತಾನಾಂವೀರ್ಯಶಾಲಿನಾಂ ।ಹರೀಣಾಂಕರ್ಮಚೇಷ್ಟಾಭಿಸ್ತುತೋಷರಘುಪುಂಗವಃ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯೋವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಾವೀರಸಮಿತೀರಾಜ್ಞಾವಿರರಾಜವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ । ಶಶಿನಾಶುಭನಕ್ಷತ್ರಾಪೌರ್ಣಮಾಸೀವಶಾರದೀ ॥೧॥ಪ್ರಚಚಾಲಚವೇಗೇನತ್ರಸ್ತಾಚೈವವಸುಂಧರಾ । ಪೀಡ್ಯಮಾನಾಬಲೌಘೇನತೇನಸಾಗರವರ್ಚಸಾ॥೨॥ತತಶ್ಶುಶ್ರುವುರಾಕ್ರೋಶಂಲಂಕಾಯಾಂಕಾನನೌಕಸಃ।ಭೇರೀಮೃದಂಗಸಂಘುಷ್ಟಂತುಮುಲಂರೋಮಹರ್ಷಣಮ್ ॥ ಬಭೂವುಸ್ತೇನಘೋಷೇಣಸಂಹೃಷ್ಟಾಹರಿಯೂಥಪಾಃ।ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಾಸ್ತಂಘೋಷಂವಿನೇದುರ್ಘೋಷವತ್ತರಮ್॥ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತುಪ್ಲವಂಗಾನಾಂಶುಶ್ರುವುಶ್ಚಾಪಿಗರ್ಜಿತಂ।ನರ್ದತಾಮಿವದೃಪ್ತಾನಾಂಮೇಘಾನಾಮಂಬರೇಸ್ವನಮ್॥ದೃಷ್ಟ್ವಾದಾಶರಥಿರ್ಲಂಕಾಂಚಿತ್ರಧ್ವಜಪತಾಕಿನೀಂ।ಜಗಾಮಮನಸಾಸೀತಾಂದೂಯಮಾನೇನಚೇತಸಾ ॥೬॥ ಅತ್ರಸಾಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀರಾವಣೇನೋಪರುಧ್ಯತೇ।ಅಭಿಭೂತಾಗ್ರಹೇಣೇವಲೋಹಿತಾಂಗೇನರೋಹಿಣೀ ॥೭॥ ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂಚನಿಶ್ವಸ್ಯಸಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಚಲಕ್ಷ್ಮಣಂ । ಉವಾಚವಚನಂವೀರಸ್ತತ್ಕಾಲಹಿತಮಾತ್ಮನಃ ॥೮॥ ಆಲಿಖಂತೀಮಿವಾಕಾಶಮುತ್ಥಿತಾಂಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣ।ಮನಸೇವಕೃತಾಂಲಂಕಾಂನಗಾಗ್ರೇವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಣಾ ॥೯॥ ವಿಮಾನೈರ್ಬಹುಭಿರ್ಲಂಕಾಸಂಕೀರ್ಣಾಭುವಿರಾಜತೇ । ವಿಷ್ಣೋಃಪದಮಿವಾಕಾಶಂಛಾದಿತಂಪಾಂಡರೈರ್ಘನೈಃ ॥೧೦॥ ಪುಷ್ಪಿತೈಶ್ಶೋಭಿತಾಲಂಕಾವನೈಶ್ಚೈತ್ರರಥೋಪಮೈಃ ।ನಾನಾಪತಂಗಸಂಘುಷ್ಟೈಃಫಲಪುಷ್ಪೋಪಗೈಶ್ಶುಭೈಃ ॥೧೧॥ ಪಶ್ಯಮತ್ತವಿಹಂಗಾನಿಪ್ರಲೀನಭ್ರಮರಾಣಿಚ ।ಕೋಕಿಲಾಕುಲಷಂಡಾನಿವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿಚ॥ಇತಿದಾಶರಥೀರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಂಸಮಭಾಷತ।ಬಲಂಚತದ್ವಿಭಜನ್ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನಕರ್ಮಣಾ॥೧೩॥ ಶಶಾಸಕಪಿಸೇನಾಂತಾಬಲಮಾದಾಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ಅಂಗದಸ್ಸಹನೀಲೇನತಿಷ್ಠೇದುರಸಿದುರ್ಜಯಃ॥ತಿಷ್ಠೇದ್ವಾನರವಾಹಿನ್ಯಾವಾನರೌಘಸಮಾವೃತಃ । ಆಶ್ರಿತ್ಯದಕ್ಷಿಣಂಪಾರ್ಶ್ವಮೃಷಭೋವಾನರರ್ಷಭಃ ॥೨೫॥ ಗಂಧಹಸ್ತೀವದುರ್ಧರ್ಷಸ್ತರಸ್ವೀಗಂಧಮಾದನಃ।ತಿಷ್ಠೇದ್ವಾನರವಾಹಿನ್ಯಾಸ್ಸವ್ಯಂಪಾರ್ಶ್ವಂಸಮಾಶ್ರಿತಃ॥೧೬॥ಮೂರ್ಧ್ನಿಸ್ಥಾಸ್ಯಾಮ್ಯಹಂಯತ್ತೋಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಮನ್ವಿತಃ । ಜಾಂಬವಾಂಶ್ಚಸುಷೇಣಶ್ಚವೇಗದರ್ಶೀಚವಾನರಃ ॥ ಋಕ್ಷಮುಖ್ಯಾಮಹಾತ್ಮಾನಃಕುಕ್ಷಿಂರಕ್ಷಂತುತೇತ್ರಯಃ । ಜಘನಂಕಪಿಸೇನಾಯಾಃಕಪಿರಾಜೋಽಭಿರಕ್ಷತು ॥೧೮॥ ಪಶ್ಚಾರ್ಧಮಿವಲೋಕಸ್ಯಪ್ರಚೇತಾಸ್ತೇಜಸಾವೃತಃ । ಸಂವಿಭಕ್ತಮಹಾವ್ಯೂಹಾಮಹಾವಾನರರಕ್ಷಿತಾ ॥೧೯॥ ಅನೀಕಿನೀಸಾವಿಬಭೌಯಥಾದ್ಯೌಸ್ಸಾಭ್ರಸಂಪ್ಲವಾ । ಪ್ರಗೃಹ್ಯಗಿರಿಶೃಂಗಾಣಿಮಹತ್

ಶ್ಚ ಮಹೀರುಹಾನ್ ॥೨೦॥ ಆಸೇದುರ್ವಾನರಾ ಲಂಕಾಂ ವಿವರ್ಧಯಿಷವೋ ರಣೇ । ಶಿಖರೈರ್ವಿಕಿರಾಮೈನಾಂ ಲಂಕಾಂ ಮುಷ್ಟಿಭಿ
ರೇವ ವಾ ॥ ಇತಿ ಸ್ಮ ದಧಿರೇ ಸರ್ವೇ ಮನಾಂಸಿ ಹರಿಸತ್ತಮಾಃ । ತತೋ ರಾಮೋ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸುಗ್ರೀವಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಸುವಿಭ
ಕ್ತಾನಿ ಸೈನ್ಯಾನಿ ಶುಕಃ ಪಶ್ಯ ವಿಮುಚ್ಯತಾಂ । ರಾಮಸ್ಯ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಾನರೇಂದ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ ॥೨೩॥ ಮೋಚಯಾಮಾ
ಸ ತಂ ದೂತಂ ಶುಕಂ ರಾಮಸ್ಯ ಶಾಸನಾತ್ । ಮೋಚಿತೋ ರಾಮವಾಕ್ಯೇನ ವಾನರೈಶ್ಚಾಭಿಪೀಡಿತಃ ॥೨೪॥ ಶುಕಃ ಪರಮಸಂತ್ರ
ಸ್ತೋ ರಕ್ಷೋಧಿಪಮುಪಾಗಮತ್ । ರಾವಣಃ ಪ್ರಹಸನ್ನೈವ ಶುಕಂ ವಾಕ್ಯಮಭಾಷತ ॥ ಕಿಮಿಮೌ ತೇ ಸಿತೌ ಪಕ್ಷೌ ಲೂನಪಕ್ಷ
ಶ್ಚ ದೃಶ್ಯಸೇ । ಕಚ್ಚಿನ್ನಾನೇಕಚಿತ್ತಾನಾಂ ತೇಷಾಂ ತ್ವಂ ವಶಮಾಗತಃ ॥೨೬॥ ತತಸ್ಸ ಭಯಸಂವಿಗ್ನಸ್ತದಾ ರಾಜ್ಞಾಭಿಚೋದಿತಃ । ವ
ಚನಂ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಮುತ್ತಮಂ ॥೨೭॥ ಸಾಗರಸ್ಯೋತ್ತರೇ ತೀರೇಽಬ್ರವಂಸ್ತೇ ವಚನಂ ತಥಾ । ಯಥಾಸಂದೇ
ಶಮಕ್ಲಿಷ್ಟಂ ಸಾಂತ್ವಯನ್ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾ ಗಿರಾ ॥ ಕ್ರುದ್ಧೈಸ್ತೈರಹಮುತ್ಪ್ಲುತ್ಯ ದೃಷ್ಟಮಾತ್ರಃ ಪ್ಲವಂಗಮೈಃ । ಗೃಹೀ
ತೋಸ್ಮ್ಯಪಿ ಚಾರಬ್ಧೋ ಹಂತುಂ ಲೋಪ್ತುಂ ಚ ಮುಷ್ಟಿಭಿಃ ॥ ನೈವ ಸಂಭಾಷಿತುಂ ಶಕ್ಯಾಸ್ಸಂಪ್ರಶ್ನೋತ್ರ ನ ಲಭ್ಯತೇ । ಪ್ರಕೃ
ತ್ಯಾ ಕೋಪನಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾ ವಾನರಾ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪ ॥೩೦॥ ಸ ಚ ಹಂತಾ ವಿರಾಧಸ್ಯ ಕಬಂಧಸ್ಯ ಖರಸ್ಯ ಚ । ಸುಗ್ರೀವಸಹಿತೋ
ರಾಮಸ್ಸೀತಾಯಾಃ ಪದಮಾಗತಃ ॥೩೧॥ ಸ ಕೃತ್ವಾ ಸಾಗರೇ ಸೇತುಂ ತೀರ್ತ್ವಾ ಚ ಲವಣೋದಧಿಂ । ಏಷ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ನಿರ್ಧೂಯ
ಧನ್ವೀ ತಿಷ್ಠತಿ ರಾಘವಃ ॥೩೨॥ ಋಕ್ಷವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಮನೀಕಾನಿ ಸಹಸ್ರಶಃ । ಗಿರಿಮೇಘನಿಕಾಶಾನಾಂ ಛಾದಯಂತಿ ವ
ಸುಂಧರಾಂ ॥ ೩೩ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಬಲೌಘಸ್ಯ ವಾನರೇಂದ್ರಬಲಸ್ಯ ಚ । ನೈತಯೋರ್ವಿದ್ಯತೇ ಸಂಧಿರ್ದೇವದಾನವಯೋರಿ
ವ ॥೩೪॥ ಪುರಾ ಪ್ರಾಕಾರಮಾಯಾಂತಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇಕತರಂ ಕುರು । ಸೀತಾಂ ವಾಸ್ಮೈ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಶು ಸುಯುದ್ಧಂ ವಾ ಪ್ರದೀಯ
ತಾಂ ॥ ಶುಕಸ್ಯ ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾವಣೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ರೋಷಸಂರಕ್ತನಯನೋ ನಿರ್ದಹನ್ನಿವ ಚಕ್ಷುಷಾ ॥೩೬॥
ಯದಿ ಮಾಂ ಪ್ರತಿಯುಧ್ಯೇರನ್ ದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ । ನೈವ ಸೀತಾಂ ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಸರ್ವಲೋಕಭಯಾದಪಿ ॥೩೭॥ ಕದಾ
ನಾಮಾಭಿಧಾವಂತಿ ರಾಘವಂ ಮಾಮಕಾಶ್ಶರಾಃ । ವಸಂತೇ ಪುಷ್ಪಿತಂ ಮತ್ತಾ ಭ್ರಮರಾ ಇವ ಪಾದಪಂ ॥೩೮॥ ಕದಾ ತೂ
ಣೀಶಯೈರ್ದೀಪ್ತೈರ್ಗಣಶಃ ಕಾರ್ಮುಕಚ್ಯುತೈಃ । ಶರೈರಾದೀಪಯಾಮ್ಯೇನಮುಲ್ಕಾಭಿರಿವ ಕುಂಜರಂ ॥೩೯॥ ತಚ್ಚಾಸ್ಯ
ಬಲಮಾದಾಸ್ಯೇ ಬಲೇನ ಮಹತಾವೃತಃ । ಜ್ಯೋತಿಷಾಮಿವ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಪ್ರಭಾಮುದ್ಯನ್ ದಿವಾಕರಃ ॥೪೦॥ ಸಾಗರಸ್ಯೇವ ಮೇ ವೇ
ಗೋ ಮಾರುತಸ್ಯೇವ ಮೇ ಗತಿಃ । ನ ಹಿ ದಾಶರಥಿರ್ವೇದ ತೇನ ಮಾಂ ಯೋದ್ಧುಮಿಚ್ಛತಿ ॥೪೧॥ ನ ಮೇ ತೂಣೀಶಯಾನ್ ಬಾಣಾನ್ ಸ
ವಿಷಾನಿವ ಪನ್ನಗಾನ್ । ರಾಮಃ ಪಶ್ಯತಿ ಸಂಗ್ರಾಮೇ ತೇನ ಮಾಂ ಯೋದ್ಧುಮಿಚ್ಛತಿ ॥೪೨॥ ನ ಜಾನಾತಿ ಪುರಾ ವೀರ್ಯಂ ಮಮ ಯು
ದ್ಧೇ ಸ ರಾಘವಃ । ಮಮ ಚಾಪಮಯೀಂ ವೀಣಾಂ ಶರಕೋಣೈಃ ಪ್ರವಾದಿತಾಂ ॥೪೩॥ ಜ್ಯಾಶಬ್ದತುಮುಲಾಂ ಘೋರಾಮಾ
ರ್ತಭೀತಮಹಾಸ್ವನಾಂ । ನಾರಾಚತಾಳಸನ್ನಾದಾಂ ತಾಂ ಮಮಾಹಿತವಾಹಿನೀಂ ॥೪೪॥ ಅವಗಾಹ್ಯ ಮಹಾರಂಗಂ ವಾದ
ಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂ ರಣೇ । ನ ವಾಸವೇನಾಪಿ ಸಹಸ್ರಚಕ್ಷುಷಾ ಯಥಾಸ್ಮಿ ಶಕ್ಯೋ ವರುಣೇನ ವಾ ಪುನಃ । ಯಮೇನ ವಾ ಧರ್ಷಯಿ
ತುಂ ಶರಾಗ್ನಿನಾ ಮಹಾಹವೇ ವೈಶ್ರವಣೇನ ವಾ ಸ್ವಯಂ ॥ ... ... ।೦೧।

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ — ಚತುರ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಬಲೇ ಸಾಗರಂ ತೀರ್ಣೇ ರಾಮೇ ದಶರಥಾತ್ಮಜೇ । ಅಮಾತ್ಯೌ ರಾವಣಃ ಶ್ರೀಮಾನಬ್ರವೀಚ್ಛುಕಸಾರಣೌ ಸಮ
ಗ್ರಂ ಸಾಗರಂ ತೀರ್ಣಂ ದುಸ್ತರಂ ವಾನರಂ ಬಲಂ । ಅಭೂತಪೂರ್ವಂ ರಾಮೇಣ ಸಾಗರೇ ಸೇತುಬಂಧನಂ ॥೨॥ ಸಾಗರೇ ಸೇತುಬಂ
ಧಂ ತು ನ ಶ್ರದ್ದಧ್ಯಾಂ ಕಥಂಚನ । ಅವಶ್ಯಂ ಚಾಪಿ ಸಂಖ್ಯೇಯಂ ತನ್ಮಯಾ ವಾನರಂ ಬಲಂ ॥೩॥ ಭವಂತೌ ವಾನರಂ ಸೈನ್ಯಂ
ಪ್ರವಿಶ್ಯಾನುಪಲಕ್ಷಿತೌ । ಪರಿಮಾಣಂ ಚ ವೀರ್ಯಂ ಚ ಯೇ ಚ ಮುಖ್ಯಾಃ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೪॥ ಮಂತ್ರಿಣೋ ಯೇ ಚ ರಾಮಸ್ಯ
ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಚ ಸಮ್ಮತಾಃ । ಯೇ ಪೂರ್ವಮಭಿವರ್ತಂತೇ ಯೇ ಚ ಶೂರಾಃ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೫॥ ಸ ಚ ಸೇತುರ್ಯಥಾ ಬದ್ಧಸ್ಸಾಗ
ರೇ ಸಲಿಲಾಶಯೇ । ನಿವೇಶಂ ಚ ಯಥಾ ತೇಷಾಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ ॥೬॥ ರಾಮಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯಂ ಚ ವೀರ್ಯಂ ಪ್ರಹ
ರಣಾನಿ ಚ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಚ ವೀರ್ಯಂ ಚ ತತ್ತ್ವತೋ ಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಥಃ ॥೭॥ ಕಶ್ಚ ಸೇನಾಪತಿಸ್ತೇಷಾಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಮಹೌಜಸಾಂ
ಏತತ್ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಯಥಾತತ್ತ್ವಂ ಶೀಘ್ರಮಾಗಂತುಮರ್ಹಥಃ ॥೮॥ ಇತಿ ಪ್ರತಿಸಮಾದಿಷ್ಟೌ ರಾಕ್ಷಸೌ ಶುಕಸಾರಣೌ । ಹರಿರೂಪ
ಧರೌ ವೀರೌ ಪ್ರವಿಷ್ಟೌ ವಾನರಂ ಬಲಂ ॥೯॥ ತತಸ್ತದ್ವಾನರಂ ಸೈನ್ಯಮಚಿಂತ್ಯಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ । ಸಂಖ್ಯಾತುಂ ನಾ
ಧ್ಯಗಚ್ಛೇತಾಂ ತದಾ ತೌ ಶುಕಸಾರಣೌ ॥೧೦॥ ಸಂಸ್ಥಿತಂ ಪರ್ವತಾಗ್ರೇಷು ನಿರ್ಝರೇಷು ಗುಹಾಸು ಚ । ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಚ ತೀರೇ
ಷು ವನೇಷೂಪವನೇಷು ಚ ॥೧೧॥ ತರಮಾಣಂ ಚ ತೀರ್ಣಂ ಚ ತರ್ತುಕಾಮಂ ಚ ಸರ್ವಶಃ । ನಿವಿಷ್ಟಂ ನಿವಿಶಚ್ಚೈವ ಭೀಮನಾದಂ
ಮಹಾಬಲಂ ॥೧೨॥ ತದ್ಬಲಾರ್ಣವಮಕ್ಷೋಭ್ಯಂ ದದೃಶಾತೇ ನಿಶಾಚರೌ । ತೌ ದದರ್ಶ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನೌ ಚ ವಿಭೀ
ಷಣಃ ॥೧೩॥ ಆಚಚಕ್ಷೇಥ ರಾಮಾಯ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಶುಕಸಾರಣೌ । ತಸ್ಯೇಮೌ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಮಂತ್ರಿಣೌ ಶುಕಸಾರಣೌ ॥

ಲಂಕಾಯಸ್ಸಮನುಪ್ರಾಪ್ತೌಚಾರೌಪರಪುರಂಜಯ | ತೌದೃಷ್ಟ್ವಾವ್ಯಥಿತೌರಾಮಂನಿರಾಶೌಜೀವಿತೇತದಾ ||೧೫|| ಕೃ
ತಾಂಜಲಿಪುಟೌಭೀತೌವಚನಂಚೇದಮೂಚತುಃ | ಆವಾಮಿಹಾಗತೌಸೌಮ್ಯರಾವಣಪ್ರಹಿತಾವುಭೌ ||೧೬|| ಪರಿಜ್ಞಾ
ತುಂಬಲಂಕೃತ್ಸ್ನಂತವೇದಂರಘುನಂದನ | ತಯೋಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ ||೧೭|| ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಹ
ಸನ್ವಾಕ್ಯಂಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತಃ | ಯದಿದೃಷ್ಟಂಬಲಂಕೃತ್ಸ್ನಂವಯಂವಾಸುಪರೀಕ್ಷಿತಾಃ ||೧೮|| ಯಥೋಕ್ತಂವಾಕೃ
ತಂಕಾರ್ಯಂಛಂದತಃಪ್ರತಿಗಮ್ಯತಾಂ | ಅಥಕಿಂಚಿದದೃಷ್ಟಂವಾಭೂಯಸ್ತದ್ದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಥಃ ||೧೯|| ವಿಭೀಷಣೋವಾಕಾ
ತ್ಸ್ನ್ಯೇನಭೂಯಸ್ಸಂದರ್ಶಯಿಷ್ಯತಿ | ನಚೇದಂಗ್ರಹಣಂಪ್ರಾಪ್ಯಭೇತ್ತವ್ಯಂಜೀವಿತಂಪ್ರತಿ ||೨೦|| ನ್ಯಸ್ತಶಸ್ತ್ರೌಗೃಹೀ
ತೌವಾನದೂತೌವಧಮರ್ಹಥಃ | ಪ್ರಚ್ಛನ್ನೌಚವಿಮುಂಚೈತೌಚಾರೌರಾತ್ರಿಂಚರಾವುಭೌ ||೨೧|| ಶತ್ರುಪಕ್ಷಸ್ಯಸತತಂ
ವಿಭೀಷಣವಿಕರ್ಷಣೌ | ಪ್ರವಿಶ್ಯನಗರೀಂಲಂಕಾಂಭವದ್ಭ್ಯಾಂಧನದಾನುಜಃ ||೨೨|| ವಕ್ತವ್ಯೋರಕ್ಷಸಾಂರಾಜಾಯಥೋ
ಕ್ತಂವಚನಂಮಮ | ಯದ್ಬಲಂಚಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯಸೀತಾಂಮೇಹೃತವಾನಸಿ ||೨೩|| ತದ್ದರ್ಶಯಯಥಾಕಾಮಂಸಸೈನ್ಯಸ್ಸಹ
ಬಾಂಧವಃ | ಶ್ವಃಕಾಲ್ಯೇನಗರೀಂಲಂಕಾಂಸಪ್ರಾಕಾರಾಂಸತೋರಣಾಮ್ ||೨೪|| ರಾಕ್ಷಸಂಚಬಲಂಪಶ್ಯಶರೈರ್ವಿಧ್ವಂಸಿತಂ
ಮಯಾ | ಘೋರಂರೋಷಮಹಂಮೋಕ್ಷ್ಯೇಬಲಂಧಾರಯರಾವಣ ||೨೫|| ಶ್ವಃಕಾಲ್ಯೇವಜ್ರವಾನ್ವಜ್ರಂದಾನವೇಷ್ವಿವವಾಸ
ವಃ | ಇತಿಪ್ರತಿಸಮಾದಿಷ್ಟೌರಾಕ್ಷಸೌಶುಕಸಾರಣೌ || ಜಯೇತಿಪ್ರತಿನಂದ್ಯೈತೌರಾಘವಂಧರ್ಮವತ್ಸಲಂ | ಆಗಮ್ಯನಗ
ರೀಂಲಂಕಾಮಬ್ರೂತಾಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಮ್ ||೨೭|| ವಿಭೀಷಣಗೃಹೀತೌತುವಧಾರ್ಹೌರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ | ದೃಷ್ಟ್ವಾಧರ್ಮಾ
ತ್ಮನಾಮುಕ್ತೌರಾಮೇಣಾಮಿತತೇಜಸಾ ||೨೮|| ಏಕಸ್ಥಾನಗತಾಯತ್ರಚತ್ವಾರಃಪುರುಷರ್ಷಭಾಃ | ಲೋಕಪಾಲೋಪಮಾ
ಶ್ಶೂರಾಃಕೃತಾಸ್ತ್ರಾದೃಢವಿಕ್ರಮಾಃ ||೨೯|| ರಾಮೋದಾಶರಥಿಃಶ್ರೀಮಾನ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚವಿಭೀಷಣಃ | ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚಮಹಾತೇ
ಜಾಮಹೇಂದ್ರಸಮವಿಕ್ರಮಃ ||೩೦|| ಏತೇಶಕ್ತಾಃಪುರೀಂಲಂಕಾಂಸಪ್ರಾಕಾರಾಂಸತೋರಣಾಂ | ಉತ್ಪಾಟ್ಯಸಂಕ್ರಾಮಯಿ
ತುಂಸರ್ವೇತಿಷ್ಠಂತುವಾನರಾಃ ||೩೧|| ಯಾದೃಶಂತಸ್ಯರಾಮಸ್ಯರೂಪಂಪ್ರಹರಣಾನಿಚ | ವಧಿಷ್ಯತಿಪುರೀಂಲಂಕಾಮೇಕಸ್ತಿ
ಷ್ಠಂತುತೇತ್ರಯಃ ||೩೨|| ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಗುಪ್ತಾಸಾಸುಗ್ರೀವೇಣಚವಾಹಿನೀ | ಬಭೂವದುರ್ಧರ್ಷತರಾಸರ್ವೈರಪಿಸುರಾ
ಸುರೈಃ ||೩೩|| ವ್ಯಕ್ತಸ್ಸೇತುಸ್ತಥಾಬದ್ಧೋದಶಯೋಜನವಿಸ್ತೃತಃ | ಶತಯೋಜನಮಾಯಾಮಸ್ತೀರ್ಣಾಸೇನಾಚಸಾಗರಂ ||
ನಿವಿಷ್ಟೋದಕ್ಷಿಣೇತೀರೇರಾಮಸ್ಸಚನದೀಪತೇಃ | ತೀರ್ಣಸ್ಯತರಮಾಣಸ್ಯಬಲಸ್ಯಾಂತೋನವಿದ್ಯತೇ || ಪ್ರಹೃಷ್ಟರೂಪಾಧ್ವ
ಜಿನೀವನೌಕಸಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಂಸಂಪ್ರತಿಯೋದ್ಧುಮಿಚ್ಛತಾಂ | ಅಲಂವಿರೋಧೇನಶಮೋವಿಧೀಯತಾಂಪ್ರದೀಯತಾಂದಾ
ಶರಥಾಯಮೈಥಿಲೀ ||೩೬|| ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತದ್ವಚಃಪಥ್ಯಮಕ್ಲೀಬಂಸಾರಣೇನಾಭಿಭಾಷಿತಂ | ನಿಶಮ್ಯರಾವಣೋರಾಜಾಪ್ರತ್ಯಭಾಷತಸಾರಣಮ್ ||೧|| ಯ
ದಿಮಾಮಭಿಯುಧ್ಯೇರನ್ದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ | ನೈವಸೀತಾಂಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿಸರ್ವಲೋಕಭಯಾದಪಿ ||೨|| ತ್ವಂತುಸೌ
ಮ್ಯಪರಿತ್ರಸ್ತೋಹರಿಭಿರ್ನಿರ್ಜಿತೋಭೃಶಂ | ಪ್ರತಿಪ್ರದಾನಮದ್ಯೈವಸೀತಾಯಾಸ್ಸಾಧುಮನ್ಯಸೇ ||೩|| ಕೋಹಿನಾಮಸಪ
ತ್ನೋಮಾಂಸಮರೇಜೇತುಮರ್ಹತಿ | ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ||೪|| ಆರುರೋಹತತಃಶ್ರೀಮಾನ್
ಪ್ರಾಸಾದಂಹಿಮಪಾಂಡರಂ | ಬಹುತಾಳಸಮುತ್ಸೇಧಂರಾವಣೋಥದಿದೃಕ್ಷಯಾ ||೫|| ತಾಭ್ಯಾಂಚರಾಭ್ಯಾಂಸಹಿತೋರಾ
ವಣಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ | ಪಶ್ಯಮಾನಸ್ಸಮುದ್ರಂಚಪರ್ವತಾಂಶ್ಚವನಾನಿಚ ||೬|| ದದರ್ಶಪೃಥಿವೀದೇಶಂಸುಸಂಪೂರ್ಣಂ
ಪ್ಲವಂಗಮೈಃ | ತದಪಾರಮಸಂಖ್ಯೇಯಂವಾನರಾಣಾಂಮಹದ್ಬಲಮ್ ||೭|| ಆಲೋಕ್ಯರಾವಣೋರಾಜಾಪರಿಪಪ್ರಚ್ಛಸಾ
ರಣಂ | ಏಷಾಂವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂಕೇಶೂರಾಃಕೇಮಹಾಬಲಾಃ ||೮|| ಕೇಪೂರ್ವಮಭಿವರ್ತಂತೇಮಹೋತ್ಸಾಹಾಸ್ಸಮಂ
ತತಃ | ಕೇಷಾಂಶೃಣೋತಿಸುಗ್ರೀವಃಕೇವಾಯೂಥಪಯೂಥಪಾಃ ||೯|| ಸಾರಣಾಚಕ್ಷ್ವತತ್ವೇನಕೇಪ್ರಧಾನಾಃಪ್ಲವಂಗ
ಮಾಃ | ಸಾರಣೋರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯವಚನಂಪರಿಪೃಚ್ಛತಃ ||೧೦|| ಆಚಚಕ್ಷೇಥಮುಖ್ಯಜ್ಞೋಮುಖ್ಯಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತುವನೌಕ
ಸಃ | ಏಷಯೋಭಿಮುಖೋಲಂಕಾಂನರ್ದಂಸ್ತಿಷ್ಠತಿವಾನರಃ ||೧೧|| ಯೂಥಪಾನಾಂಸಹಸ್ರಾಣಾಂಶತೇನಪರಿವಾರಿತಃ | ಯ
ಸ್ಯಘೋಷೇಣಮಹತಾಸಪ್ರಾಕಾರಸತೋರಣಾ ||೧೨|| ಲಂಕಾಪ್ರವೇಪತೇಸರ್ವಾಸಶೈಲವನಕಾನನಾ | ಸರ್ವಶಾಖಾಮೃ
ಗೇಂದ್ರಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ||೧೩|| ಬಲಾಗ್ರೇತಿಷ್ಠತೇವೀರೋನೀಲೋನಾಮೈಷಯೂಥಪಃ | ಬಾಹೂಪ್ರಗೃಹ್ಯ
ಯಃಪದ್ಭ್ಯಾಂಮಹೀಂಗಚ್ಛತಿವೀರ್ಯವಾನ್ ||೧೪|| ಲಂಕಾಮಭಿಮುಖಃಕ್ರೋಧಾದಭೀಕ್ಷ್ಣಂಚವಿಜೃಂಭತೇ | ಗಿರಿಶೃಂಗ
ಪ್ರತೀಕಾಶಃಪದ್ಮಕಿಂಜಲ್ಕಸನ್ನಿಭಃ ||೧೫|| ಸ್ಫೋಟಯತ್ಯಭಿಸಂರಬ್ಧೋಲಾಂಗೂಲಂಚಪುನಃಪುನಃ | ಯಸ್ಯಲಾಂಗೂ
ಲಶಬ್ದೇನಸ್ವನಂತಿಪ್ರದಿಶೋದಶ ||೧೬|| ಏಷವಾನರರಾಜೇನಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭಿಷೇಚಿತಃ | ಯೌವರಾಜ್ಯೇಂಗದೋನಾಮತ್ವಾ
ಮಾಹ್ವಯತಿಸಂಯುಗೇ ||೧೭|| ವಾಲಿನಸ್ಸದೃಶಃಪುತ್ರಸ್ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಸದಾಪ್ರಿಯಃ | ರಾಘವಾರ್ಥೇಪರಾಕ್ರಾಂತಶ್ಶಕ್ರಾರ್ಥೇ

ವರುಣೋಯಥಾ ॥೧೮॥ ಏತಸ್ಯಸಾಮತಿಸ್ಸರ್ವಾಯದ್ದೃಷ್ಟಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ। ಹನೂಮತಾವೇಗವತಾರಾಘವಸ್ಯಹಿತೈಷಿ
ಣಾ ॥ ೧೯ ॥ ಬಹೂನಿವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಮೇಷಯೂಥಾನಿವೀರ್ಯವಾನ್। ಪರಿಗೃಹ್ಯಾಭಿಯಾತಿತ್ವಾಂಸ್ವೇನಾನೀಕೇನದುರ್ಜ
ಯಃ ॥೨೦॥ ಅನುವಾಲಿಸುತಸ್ಯಾಪಿಬಲೇನಮಹತಾವೃತಃ। ವೀರಸ್ತಿಷ್ಠತಿಸಂಗ್ರಾಮೇಸೇತುಹೇತುರಯಂನಲಃ ॥೨೧॥ ಯೇ
ತುವಿಷ್ಟಭ್ಯಗಾತ್ರಾಣಿಕ್ಷ್ವೇಳಯಂತಿನದಂತಿಚ। ಉತ್ಥಾಯಚವಿಜೃಂಭಂತೇಕ್ರೋಧೇನಹರಿಪುಂಗವಾಃ ॥೨೨॥ ಏತೇದುಷ್ಪ್ರ
ಸಹಾಘೋರಾಶ್ಚಂಡಾಶ್ಚಂಡಪರಾಕ್ರಮಾಃ। ಅಷ್ಟೌಶತಸಹಸ್ರಾಣಿದಶಕೋಟಿಶತಾನಿಚ ॥೨೩॥ಯಏನಮನುಗಚ್ಛಂತಿವೀ
ರಾಶ್ಚಂದನವಾಸಿನಃ। ಏಷೈವಾಶಂಸತೇಲಂಕಾಂಸ್ವೇನಾನೀಕೇನಮರ್ದಿತುಮ್ ॥೨೪॥ಶ್ವೇತೋರಜತಸಂಕಾಶಶ್ಚಪಲೋಭೀಮ
ವಿಕ್ರಮಃ। ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ವಾನರೋವೀರಸ್ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುವಿಶ್ರುತಃ ॥೨೫॥ ತೂರ್ಣಂಸುಗ್ರೀವಮಾಗಮ್ಯಪುನರ್ಗಚ್ಛತಿ
ಸತ್ವರಃ। ವಿಭಜನ್ವಾನರೀಂಸೇನಾಮನೀಕಾನಿಪ್ರಹರ್ಷಯನ್ ॥೨೬॥ಯಃಪುರಾಗೋಮತೀತೀರೇರಮ್ಯಂಪರ್ಯೇತಿಪರ್ವತಂ।
ನಾಮ್ನಾಸಂಕೋಚನೋನಾಮನಾನಾನಗಯುತೋಗಿರಿಃ ॥೨೭॥ ತತ್ರರಾಜ್ಯಂಪ್ರಶಾಸ್ತ್ಯೇಷಕುಮುದೋನಾಮಯೂಥಪಃ।
ಯೋಸೌಶತಸಹಸ್ರಾಣಾಂಸಹಸ್ರಂಪರಿಕರ್ಷತಿ ॥೨೮॥ ಯಸ್ಯವಾಲಾಬಹುವ್ಯಾಮಾದೀರ್ಘಾಲಾಂಗೂಲಮಾಶ್ರಿತಾಃ। ತಾ
ಮ್ರಾಃಪೀತಾಸ್ಸಿತಾಃಶ್ವೇತಾಃಪ್ರಕೀರ್ಣಾಘೋರಕರ್ಮಣಃ ॥೨೯॥ಅದೀನೋರೋಷಣಶ್ಚಂಡಸ್ಸಂಗ್ರಾಮಮಭಿಕಾಂಕ್ಷತಿ।
ಏಷೋಪ್ಯಾಶಂಸತೇಲಂಕಾಂಸ್ವೇನಾನೀಕೇನಮರ್ದಿತುಮ್ ॥೩೦॥ ಯಸ್ತ್ವೇಷಸಿಂಹಸಂಕಾಶಃಕಪಿಲೋದೀರ್ಘಲೋಚನಃ। ನಿ
ಭೃತಃಪ್ರೇಕ್ಷತೇಲಂಕಾಂದಿಧಕ್ಷನ್ನಿವಚಕ್ಷುಷಾ ॥೩೧॥ ವಿಂಧ್ಯಂಕೃಷ್ಣಗಿರಿಂಸಹ್ಯಂಪರ್ವತಂಚಸುದರ್ಶನಂ। ರಾಜನ್ಸತತ
ಮಧ್ಯಾಸ್ತೇರಂಭೋನಾಮೈಷಯೂಥಪಃ ॥೩೨॥ ಶತಂಶತಸಹಸ್ರಾಣಾಂತ್ರಿಂಶಚ್ಚಹರಿಪುಂಗವಾಃ। ಯಮೇತೇವಾನರಾ
ಶ್ಶೂರಾಶ್ಚಂಡಾಶ್ಚಂಡಪರಾಕ್ರಮಾಃ॥೩೩॥ಪರಿವಾರ್ಯಾನುಗಚ್ಛಂತಿಲಂಕಾಂಮರ್ದಿತುಮೋಜಸಾ।ಯಸ್ತುಕರ್ಣೌವಿವೃಣು
ತೇಜೃಂಭತೇಚಪುನಃಪುನಃ ॥೩೪॥ ಸಚನೋದ್ವಿಜತೇಮೃತ್ಯೋರ್ನಚಯುದ್ಧಾದ್ವಿಧಾವತಿ।ಪ್ರಕಂಪತೇಚರೋಷೇಣತಿರ್ಯಕ್ಚಪು
ನರೀಕ್ಷತೇ ॥೩೫॥ ಪಶ್ಯನ್ಲಾಂಗೂಲಮಪಿಚಕ್ಷ್ವೇಳತೇಚಮಹಾಬಲಃ।ಮಹಾಬಲೋವೀತಭಯೋರಮ್ಯಂಸಾಲ್ವೇಯಪರ್ವ
ತಮ್ ॥೩೬॥ ರಾಜನ್ಸತತಮಧ್ಯಾಸ್ತೇಶರಭೋನಾಮಯೂಥಪಃ। ಏತಸ್ಯಬಲಿನಸ್ಸರ್ವೇವಿಹಾರಾನಾಮಯೂಥಪಾಃ॥೩೭॥
ರಾಜನ್ಶತಸಹಸ್ರಾಣಿಚತ್ವಾರಿಂಶತ್ತಥೈವಚ। ಯಸ್ತುಮೇಘಇವಾಕಾಶಂಮಹಾನಾವೃತ್ಯತಿಷ್ಠತಿ ॥೩೮॥ ಮಧ್ಯೇವಾನರ
ವೀರಾಣಾಂಸುರಾಣಾಮಿವವಾಸವಃ।ಭೇರೀಣಾಮಿವಸನ್ನಾದೋಯಸ್ಯೈಷಶ್ರೂಯತೇಮಹಾನ್ ॥೩೯॥ ಘೋರಶ್ಶಾಖಾಮೃ
ಗೇಂದ್ರಾಣಾಂಸಂಗ್ರಾಮಮಭಿಕಾಂಕ್ಷತಾಂ। ಏಷಪರ್ವತಮಧ್ಯಾಸ್ತೇಪಾರಿಯಾತ್ರಮನುತ್ತಮಮ್ ॥೪೦॥ಯುದ್ಧೇದುಷ್ಪ್ರ
ಸಹೋನಿತ್ಯಂಪನಸೋನಾಮಯೂಥಪಃ। ಏನಂಶತಸಹಸ್ರಾಣಾಂಶತಾರ್ಧಂಪರ್ಯುಪಾಸತೇ॥೪೧॥ ಯೂಥಪಾಯೂಥಪ
ಶ್ರೇಷ್ಠಂಯೇಷಾಂಯೂಥಾನಿಭಾಗಶಃ।ಯಸ್ತುಭೀಮಾಂಪ್ರವಲ್ಗಂತೀಂಚಮೂಂತಿಷ್ಠತಿಶೋಭಯನ್॥ ಸ್ಥಿತಾಂತೀರೇಸಮು
ದ್ರಸ್ಯದ್ವಿತೀಯಇವಸಾಗರಃ। ಏಷದರ್ದರಸಂಕಾಶೋವಿನತೋನಾಮಯೂಥಪಃ ॥೪೩॥ ಪಿಬಂಶ್ಚರತಿಪರ್ಣಾಸಾಂನದೀ
ನಾಮುತ್ತಮಾಂನದೀಂ। ಷಷ್ಟಿಶ್ಶತಸಹಸ್ರಾಣಿಬಲಮಸ್ಯಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೪೪॥ ತ್ವಾಮಾಹ್ವಯತಿಯುದ್ಧಾಯಕ್ರೋಧ
ನೋನಾಮಯೂಥಪಃ। ವಿಕ್ರಾಂತಾಬಲವಂತಶ್ಚಯಥಾಯೂಥಾನಿಭಾಗಶಃ ॥೪೫॥ ಯಸ್ತುಗೈರಿಕವರ್ಣಾಭಂವಪುಃಪು
ಷ್ಯತಿವಾನರಃ। ಅವಮತ್ಯಸದಾಸರ್ವಾನ್ವಾನರಾನ್ಬಲದರ್ಪಿತಾನ್ ॥೪೬॥ ಗವಯೋನಾಮತೇಜಸ್ವೀತ್ವಾಂಕ್ರೋಧಾದಭಿ
ವರ್ತತೇ। ಏನಂಶತಸಹಸ್ರಾಣಿಸಪ್ತತಿಃಪರ್ಯುಪಾಸತೇ ॥೪೭॥ ಏಷೈವಾಶಂಸತೇಲಂಕಾಂಸ್ವೇನಾನೀಕೇನಮರ್ದಿತುಂ। ಏತೇದು
ಷ್ಪ್ರಸಹಾಘೋರಾಬಲಿನಃಕಾಮರೂಪಿಣಃ ॥೪೮॥ ಯೂಥಪಾಯೂಥಪಶ್ರೇಷ್ಠಾಏಷಾಂಯೂಥಾನಿಭಾಗಶಃ ॥ ॥೪೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷಡ್ವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಂಸ್ತುತೇಹಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಸ್ಯಯೂಥಪಾನ್।ರಾಘವಾರ್ಥೇಪರಾಕ್ರಾಂತಾಯೇನರಕ್ಷಂತಿಜೀವಿತಂ ॥
ಸ್ನಿಗ್ಧಾಯಸ್ಯಬಹುವ್ಯಾಮಾವಾಲಾಲಾಂಗೂಲಮಾಶ್ರಿತಾಃ। ತಾಮ್ರಾಃಪೀತಾಸ್ಸಿತಾಃಶ್ವೇತಾಃಪ್ರಕೀರ್ಣಾಘೋರಕರ್ಮ
ಣಃ ॥೨॥ ಪ್ರಗೃಹೀತಾಃಪ್ರಕಾಶಂತೇಸೂರ್ಯಸ್ಯೇವಮರೀಚಯಃ। ಪೃಥಿವ್ಯಾಂಚಾನುಕೃಷ್ಯಂತೇಹರೋನಾಮೈಷಯೂಥ
ಪಃ ॥೩॥ ಯಂಪೃಷ್ಠತೋನುಗಚ್ಛಂತಿಶತಶೋಥಸಹಸ್ರಶಃ। ದ್ರುಮಾನುದ್ಯಮ್ಯಸಹಸಾಲಂಕಾರೋಹಣತತ್ಪರಾಃ ॥೪॥
ಏಷಕೋಟಿಸಹಸ್ರೇಣವಾನರಾಣಾಂಮಹೌಜಸಾಂ। ಆಕಾಂಕ್ಷತೇತ್ವಾಂಸಂಗ್ರಾಮೇಜೇತುಂಪರಪುರಂಜಯಃ ॥೫॥ಯೂಥ
ಪಾಹರಿರಾಜಸ್ಯಕಿಂಕರಾಸ್ಸಮುಪಸ್ಥಿತಾಃ। ನೀಲಾನಿವಮಹಾಮೇಘಾಂಸ್ತಿಷ್ಠತೋಯಾಂಸ್ತುಪಶ್ಯಸಿ ॥೬॥ ಅಸಿತಾಂಜನ
ಸಂಕಾಶಾನ್ಯುದ್ಧೇಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾನ್। ಅಸಂಖ್ಯೇಯಾನನಿರ್ದೇಶ್ಯಾನ್ಪರಂಪಾರಮಿವೋದಧೇಃ ॥೭॥ ಪರ್ವತೇಷುಚಯೇ
ಕೇಚಿದ್ವಿಷಮೇಷುನದೀಷುಚ। ಏತೇತ್ವಾಮಭಿವರ್ತಂತೇರಾಜನ್ನೃಕ್ಷಾಸ್ಸುದಾರುಣಾಃ ॥೮॥ ಏಷಾಮಧ್ಯೇಸ್ಥಿತೋರಾಜನ್ಭೀ
ಮಾಕ್ಷೋಭೀಮದರ್ಶನಃ। ಪರ್ಜನ್ಯಇವಜೀಮೂತೈಸ್ಸಮಂತಾತ್ಪರಿವಾರಿತಃ ॥೯॥ ಋಕ್ಷವಂತಂಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠಮಧ್ಯಾಸ್ತೇ

ನರ್ಮದಾಂಪಿಬನ್ । ಸರ್ವರ್ಕ್ಷಾಣಾಮಧಿಪತಿರ್ಧೂಮ್ರೋನಾಮೈಷಯೂಥಪಃ ॥೧೦॥ ಯವೀಯಾನಸ್ಯತುಭ್ರಾತಾಪಶ್ಯೈ
ನಂಪರ್ವತೋಪಮಂ । ಭ್ರಾತ್ರಾಸಮಾನೋರೂಪೇಣವಿಶಿಷ್ಟಸ್ತುಪರಾಕ್ರಮೈಃ ॥೧೧॥ ಸಏಷಜಾಂಬವಾನ್ನಾಮಮಹಾ
ಯೂಥಪಯೂಥಪಃ । ಪ್ರಕ್ರಾಂತೋಗುರುವರ್ತೀಚಸಂಪ್ರಹಾರೇಷ್ವಮರ್ಷಣಃ ॥೧೨॥ ಏತೇನಸಾಹ್ಯಂಸುಮಹತ್ಕೃತಂ
ಶಕ್ರಸ್ಯಧೀಮತಾ । ದೈವಾಸುರೇಜಾಂಬವತಾಲಬ್ಧಾಶ್ಚಬಹವೋವರಾಃ ॥೧೩॥ ಆರುಹ್ಯಪರ್ವತಾಗ್ರೇಭ್ಯೋಮಹಾಭ್ರವಿಪು
ಲಾಶ್ಶಿಲಾಃ । ಮುಂಚಂತಿವಿಪುಲಾಕಾರಾನಮೃತ್ಯೋರುದ್ವಿಜಂತಿಚ ॥೧೪॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚಸದೃಶಾಃಪಿಶಾಚಾನಾಂಚಲೋ
ಮಶಾಃ । ಏತಸ್ಯಸೈನ್ಯಾಬಹವೋವಿಚರಂತ್ಯಗ್ನಿತೇಜಸಃ ॥೧೫॥ ಯಂತ್ವೇನಮಭಿಸಂರಬ್ಧಂಪ್ಲವಮಾನಮಿವಸ್ಥಿತಂ । ಪ್ರೇ
ಕ್ಷಂತೇವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇಸ್ಥಿತಾಯೂಥಪಯೂಥಪಮ್ ॥೧೬॥ ಏಷರಾಜನ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಂಪರ್ಯುಪಾಸ್ತೇಹರೀಶ್ವರಃ । ಬಲೇನಬ
ಲಸಂಪನ್ನೋದಂಭೋನಾಮೈಷಯೂಥಪಃ ॥೧೭॥ ಯಃಸ್ಥಿತಂಯೋಜನೇಶೈಲಂಗಚ್ಛನ್ಪಾರ್ಶ್ವೇನಸೇವತೇ । ಊರ್ಧ್ವಂತ
ಥೈವಕಾಯೇನಗತಃಪ್ರಾಪ್ನೋತಿಯೋಜನಮ್ ॥೧೮॥ ಯಸ್ಮಾನ್ನಪರಮಂರೂಪಂಚತುಷ್ಪಾದೇಷುವಿದ್ಯತೇ । ಶ್ರುತಸ್ಸನ್ನಾದ
ನೋನಾಮವಾನರಾಣಾಂಪಿತಾಮಹಃ ॥೧೯॥ ಯೇನಯುದ್ಧಂಪುರಾದತ್ತಂರಣೇಶಕ್ರಸ್ಯಧೀಮತಾ । ಪರಾಜಯಶ್ಚನಪ್ರಾ
ಪ್ತಸ್ಸೋಽಯಂಯೂಥಪಯೂಥಪಃ ॥೨೦॥ ಯಸ್ಯವಿಕ್ರಮಮಾಣಸ್ಯಶಕ್ರಸ್ಯೇವಪರಾಕ್ರಮಃ । ಏಷಗಂಧರ್ವಕನ್ಯಾಯಾ
ಮುತ್ಪನ್ನಃಕೃಷ್ಣವರ್ತ್ಮನಃ ॥೨೧॥ ತದಾದೈವಾಸುರೇಯುದ್ಧೇಸಾಹ್ಯಾರ್ಥಂತ್ರಿದಿವೌಕಸಾಂ । ಯಸ್ಯವೈಶ್ರವಣೋರಾಜಾ
ಜಂಬೂಮುಪನಿಷೇವತೇ ॥೨೨॥ ಯೋರಾಜಾಪರ್ವತೇಂದ್ರಾಣಾಂಬಹುಕಿನ್ನರಸೇವಿನಾಂ । ವಿಹಾರಸುಖದೋನಿತ್ಯಂಭ್ರಾತು
ಸ್ತೇರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪ ॥೨೩॥ ತತ್ರೈಷವಸತಿಶ್ರೀಮಾನ್ಬಲವಾನ್ವಾನರರ್ಷಭಃ । ಯುದ್ಧೇಷ್ವಕತ್ಥನೋನಿತ್ಯಂಕ್ರಥನೋನಾ
ಮಯೂಥಪಃ ॥೨೪॥ ವೃತಃಕೋಟಿಸಹಸ್ರೇಣಹರೀಣಾಂಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ । ಏಷೈವಾಶಂಸತೇಲಂಕಾಂಸ್ವೇನಾನೀಕೇನಮರ್ದಿ
ತುಮ್ ॥೨೫॥ ಯೋಗಂಗಾಮನುಪರ್ಯೇತಿತ್ರಾಸಯನ್ಹಸ್ತಿಯೂಥಪಾನ್ । ಹಸ್ತಿನಾಂವಾನರಾಣಾಂಚಪೂರ್ವವೈರಮನುಸ್ಮ
ರನ್ ॥೨೬॥ ಏಷಯೂಥಪತಿರ್ನೇತಾಗಜೋಗಿರಿಗುಹಾಶಯಃ । ಗಜಾನ್ಯೋಧಯತೇವನ್ಯಾನ್ಗಿರೀಂಶ್ಚೈವಮಹೀರುಹಾನ್ ॥
ಯಏಷವಾಹಿನೀಮುಖ್ಯೋನದೀಂಹೈಮವತೀಮನು । ಉಶೀರಬೀಜಮಾಶ್ರಿತ್ಯಪರ್ವತಂಮಂದರೋಪಮಮ್ ॥೨೭॥ ರಮ
ತೇವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠೋದಿವಿಶಕ್ರಇವಸ್ವಯಂ । ಏನಂಶತಸಹಸ್ರಾಣಾಂಸಹಸ್ರಮನುವರ್ತತೇ ॥೨೮॥ ವೀರ್ಯವಿಕ್ರಮದೃಪ್ತಾ
ನಾಂನರ್ದತಾಂಬಲಶಾಲಿನಾಂ । ಸಏಷನೇತಾಚೈತೇಷಾಂವಾನರಾಣಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ ॥೨೯॥ ಏಷದುರ್ಧರ್ಷಣೋರಾಜನ್
ಪ್ರಮಾದೀನಾಮಯೂಥಪಃ । ವಾತೇನೇವೋದ್ಧತಂಮೇಘಂಯಮೇನಮನುಪಶ್ಯಸಿ ॥೩೦॥ ಅನೀಕಮಭಿಸಂರಬ್ಧಂವಾನರಾ
ಣಾಂತರಸ್ವಿನಾಂ । ಉದ್ಧೂತಮರುಣಾಭಾಸಂಪವನೇನಸಮಂತತಃ । ವಿವರ್ತಮಾನಂಬಹುಧಾಯತ್ರೈತದ್ಬಹುಳಂರಜಃ ।
ಏತೇಸಿತಮುಖಾಘೋರಾಗೋಲಾಂಗೂಲಾಮಹಾಬಲಾಃ ॥೩೩॥ ಶತಂಶತಸಹಸ್ರಾಣಿದೃಷ್ಟ್ವಾವೈಸೇತುಬಂಧನಂ । ಗೋ
ಲಾಂಗೂಲಂಮಹಾವೇಗಂಗವಾಕ್ಷಂನಾಮಯೂಥಪಮ್ ॥೩೪॥ ಪರಿವಾರ್ಯಾಭಿವರ್ತಂತೇಲಂಕಾಂಮರ್ದಿತುಮೋಜಸಾ । ಭ್ರ
ಮರಾಚರಿತಾಯತ್ರಸರ್ವಕಾಮಫಲದ್ರುಮಾಃ ॥೩೫॥ ಯಂಸೂರ್ಯಸ್ತುಲ್ಯವರ್ಣಾಭಮನುಪರ್ಯೇತಿಪರ್ವತಂ । ಯಸ್ಯಭಾ
ಸಾಸದಾಭಾಂತಿತದ್ವರ್ಣಾಮೃಗಪಕ್ಷಿಣಃ ॥೩೬॥ ಯಸ್ಯಪ್ರಸ್ಥಂಮಹಾತ್ಮಾನೋನತ್ಯಜಂತಿಮಹರ್ಷಯಃ । ಸರ್ವಕಾ
ಮಫಲಾವೃಕ್ಷಾಸ್ಸದಾಫಲಸಮನ್ವಿತಾಃ ॥೩೭॥ ಮಧೂನಿಚಮಹಾರ್ಹಾಣಿಯಸ್ಮಿನ್ಪರ್ವತಸತ್ತಮೇ । ತತ್ರೈಷರಮತೇ
ರಾಜನ್ರಮ್ಯೇಕಾಂಚನಪರ್ವತೇ ॥೩೮॥ ಮುಖ್ಯೋವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂಕೇಸರೀನಾಮಯೂಥಪಃ । ಷಷ್ಟಿರ್ಗಿರಿಸಹಸ್ರಾ
ಣಾಂರಮ್ಯಾಃಕಾಂಚನಪರ್ವತಾಃ ॥೩೯॥ ತೇಷಾಂಮಧ್ಯೇಗಿರಿವರಸ್ತ್ವಮಿವಾನಘರಕ್ಷಸಾಂ । ತತ್ರೈತೇಕಪಿಲಾಃಶ್ವೇತಾಸ್ತಾ
ಮ್ರಾಸ್ಯಾಮಧುಪಿಂಗಳಾಃ ॥೪೦॥ ನಿವಸಂತ್ಯುತ್ತಮಗಿರೌತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಾನಖಾಯುಧಾಃ । ಸಿಂಹಾಇವಚತುರ್ದಂ
ಷ್ಟ್ರಾವ್ಯಾಘ್ರಾಇವದುರಾಸದಾಃ ॥೪೧॥ ಸರ್ವೇವೈಶ್ವಾನರಸಮಾಜ್ವಲಿತಾಶೀವಿಷೋಪಮಾಃ । ಸುದೀರ್ಘಾಂಚಿತಲಾಂ
ಗೂಲಾಮತ್ತಮಾತಂಗಸನ್ನಿಭಾಃ ॥೪೨॥ ಮಹಾಪರ್ವತಸಂಕಾಶಾಮಹಾಜೀಮೂತನಿಸ್ವನಾಃ । ವೃತ್ತಪಿಂಗಳರಕ್ತಾ
ಕ್ಷಾಭೀಮಾಭೀಮಗತಿಸ್ವನಾಃ ॥೪೩॥ ಮಿಮರ್ದಯಿಷವೋಲಂಕಾಂಸರ್ವೇತಿಷ್ಠಂತ್ಯದೀಕ್ಷ್ಯವೈ । ಏಷಚೈಷಾಮಧಿಪತಿ
ರ್ಮಧ್ಯೇತಿಷ್ಠತಿವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೪೪॥ ಜಯಾರ್ಥೀನಿತ್ಯಮಾದಿತ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತಿಬುದ್ಧಿಮಾನ್ । ನಾಮ್ನಾಪೃಥಿವ್ಯಾಂವಿಖ್ಯಾ
ತೋರಾಜನ್ಶತವಲೀತಿಯಃ ॥೪೫॥ ಏಷೈವಾಶಂಸತೇಲಂಕಾಂಸ್ವೇನಾನೀಕೇನಮರ್ದಿತುಂ । ವಿಕ್ರಾಂತೋಬಲವಾನ್ಶೂರಃ
ಪೌರುಷೇಸ್ವೇವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ ॥೪೬॥ ರಾಮಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂಪ್ರಾಣಾನಾಂದಯಾಂನಕುರುತೇಹರಿಃ । ಗಜೋಗವಾಕ್ಷೋಗವಯೋನ
ಲೋನೀಲಶ್ಚವಾನರಃ ॥೪೭॥ ಏಕೈಕಏವಯೂಥಾನಾಂಕೋಟೀಭಿರ್ದಶಭಿರ್ವೃತಃ । ತಥಾನ್ಯೇವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಾವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತ
ವಾಸಿನಃ ॥೪೮॥ ನಶಕ್ಯತೇಬಹುತ್ವಾತ್ತುಸಂಖ್ಯಾತುಂಲಘುವಿಕ್ರಮಾಃ । ಸರ್ವೇಮಹಾರಾಜಮಹಾಪ್ರಭಾವಾಸ್ಸರ್ವೇಮಹಾ
ಶೈಲನಿಕಾಶಕಾಯಾಃ । ಸರ್ವೇಸಮರ್ಥಾಃಪೃಥಿವೀಂಕ್ಷಣೇನಕರ್ತುಂಪ್ರವಿಧ್ವಸ್ತವಿಕೀರ್ಣಶೈಲಾಮ್ ॥ ಸಪ್ತವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಾರಣಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾರಾವಣಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ। ಬಲಮಾದಿಶ್ಯತತ್ಸರ್ವಂಶುಕೋವಾಕ್ಯಮಥಾಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಸ್ಥಿ
ತಾನ್ಪಶ್ಯಸಿಯಾನೇತಾನ್ಮತ್ತಾನಿವಮಹಾದ್ವಿಪಾನ್। ನ್ಯಗ್ರೋಧಾನಿವಗಾಂಗೇಯಾನ್ಸಾಲಾನ್ಹೈಮವತಾನಿವ ॥ ಏತೇದು
ಷ್ಪ್ರಸಹಾರಾಜನ್ಬಲಿನಃಕಾಮರೂಪಿಣಃ। ದೈತ್ಯದಾನವಸಂಕಾಶಾಯುದ್ಧೇದೇವಪರಾಕ್ರಮಾಃ॥ ಏಷಾಂಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಿ
ನವಪಂಚಚಸಪ್ತಚ। ತಥಾಶಂಖಸಹಸ್ರಾಣಿತಥಾಬೃಂದಶತಾನಿಚ॥೪॥ ಏತೇಸುಗ್ರೀವಸಚಿವಾಃಕಿಷ್ಕಿಂಧಾನಿಲಯಾಸ್ಸದಾ।
ಹರಯೋದೇವಗಂಧರ್ವೈರುತ್ಪನ್ನಾಃಕಾಮರೂಪಿಣಃ॥ ಯೌತೌಪಶ್ಯಸಿತಿಷ್ಠಂತೌಕುಮಾರೌದೇವರೂಪಿಣೌ। ಮೈಂದ
ಶ್ಚದ್ವಿವಿದಶ್ಚೋಭೌತಾಭ್ಯಾಂನಾಸ್ತಿಸಮೋಯುಧಿ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಣಾಸಮನುಜ್ಞಾತಾವಮೃತಪ್ರಾಶಿನಾವುಭೌ। ಆಶಂಸೇತೇಯುಧಾ
ಲಂಕಾಮೇತೌಮರ್ದಿತುಮೋಜಸಾ ॥೭॥ ಯಾವೇತಾವೇತಯೋಃಪಾರ್ಶ್ವೇಸ್ಥಿತೌಪರ್ವತಸನ್ನಿಭೌ। ಸುಮುಖೋವಿಮುಖಶ್ಚೈವ
ಮೃತ್ಯುಪುತ್ರೌಪಿತುಸ್ಸಮೌ॥ ಪ್ರೇಕ್ಷಂತೌನಗರೀಂಲಂಕಾಂಕೋಟಿಭಿರ್ದಶಭಿರ್ವೃತೌ। ಯಂತುಪಶ್ಯಸಿತಿಷ್ಠಂತಂಪ್ರಭಿ
ನ್ನಮಿವಕುಂಜರಮ್॥ ಯೋಬಲಾತ್ಕ್ಷೋಭಯೇತ್ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸಮುದ್ರಮಪಿವಾನರಃ। ಏಷೋಭಿಗಂತಾಲಂಕಾಯಾವೈದೇಹ್ಯಾ
ಸ್ತವಚಪ್ರಭೋ ॥ ಏನಂಪಶ್ಯಪುರಾದೃಷ್ಟಂವಾನರಂಪುನರಾಗತಂ। ಜ್ಯೇಷ್ಠಃಕೇಸರಿಣಃಪುತ್ರೋವಾತಾತ್ಮಜಇತಿಶ್ರುತಃ॥
ಹನೂಮಾನಿತಿವಿಖ್ಯಾತೋಲಂಘಿತೋಯೇನಸಾಗರಃ। ಕಾಮರೂಪೀಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠೋಬಲರೂಪಸಮನ್ವಿತಃ॥೧೨॥ ಅನಿವಾರ್ಯಗ
ತಿಶ್ಚೈವಯಥಾಸತತಗಃಪ್ರಭುಃ। ಉದ್ಯಂತಂಭಾಸ್ಕರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಬಾಲಃಕಿಲಪಿಪಾಸಿತಃ ॥೧೩॥ ತ್ರಿಯೋಜನಸಹಸ್ರಂತು
ಅಧ್ವಾನಮವತೀರ್ಯಹಿ । ಆದಿತ್ಯಮಾಹರಿಷ್ಯಾಮಿನಮೇಕ್ಷುತ್ಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯತಿ ॥ ಇತಿಸಂಚಿಂತ್ಯಮನಸಾಪುರೈಷಬಲದರ್ಪಿತಃ॥
ಅನಾಧೃಷ್ಯತಮಂದೇವಮಪಿದೇವರ್ಷಿದಾನವೈಃ ॥೧೫॥ ಅನಾಸಾದ್ಯೈವಪತಿತೋಭಾಸ್ಕರೋದಯನೇಗಿರೌ। ಪತಿತಸ್ಯಕಪೇರ
ಸ್ಯಹನುರೇಕಾಶಿಲಾತಲೇ ॥೧೬॥ ಕಿಂಚಿದ್ಭಿನ್ನಾದೃಢಹನೋರ್ಹನೂಮಾನೇಷತೇನವೈ। ಸತ್ಯಮಾಗಮಯೋಗೇನಮಮೈಷವಿದಿ
ತೋಹರಿಃ ॥ ನಾಸ್ಯಶಕ್ಯಂಬಲಂರೂಪಂಪ್ರಭಾವೋವಾಪಿಭಾಷಿತುಂ। ಏಷಆಶಂಸತೇಲಂಕಾಮೇಕೋಮರ್ದಿತುಮೋಜಸಾ ॥
ಯಶ್ಚೈಷೋನಂತರಶ್ಶೂರಃಶ್ಯಾಮಃಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣಃ। ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಮತಿರಥೋಲೋಕೇವಿಖ್ಯಾತಪೌರುಷಃ॥ ಯಸ್ಮಿನ್ನ
ಚಲತೇಧರ್ಮೋಯೋಧರ್ಮಂನಾತಿವರ್ತತೇ। ಯೋಬ್ರಾಹ್ಮಮಸ್ತ್ರಂವೇದಾಂಶ್ಚವೇತ್ತಿವೇದವಿದಾಂವರಃ॥ ಯೋಭಿಂದ್ಯಾದ್ಗಗನಂ
ಬಾಣೈಃಪರ್ವತಾನಪಿದಾರಯೇತ್। ಯಸ್ಯಮೃತ್ಯೋರಿವಕ್ರೋಧಶ್ಶಕ್ರಸ್ಯೇವಪರಾಕ್ರಮಃ॥ ಯಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಜನಸ್ಥಾನಾತ್ಸೀ
ತಾಚಾಪಹೃತಾತ್ವಯಾ। ಸಏಷರಾಮಸ್ತ್ವಾಂಯೋದ್ಧುಂರಾಜನ್ಸಮಭಿವರ್ತತೇ॥ ಯಶ್ಚೈಷದಕ್ಷಿಣೇಪಾರ್ಶ್ವೇಶುದ್ಧಜಾಂ
ಬೂನದಪ್ರಭಃ। ವಿಶಾಲವಕ್ಷಾಸ್ತಾಮ್ರಾಕ್ಷೋನೀಲಕುಂಚಿತಮೂರ್ಧಜಃ॥ ಏಷೋಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಾಮಭ್ರಾತಾಪ್ರಾಣಸ
ಮಃಪ್ರಿಯಃ। ನಯೇಯುದ್ಧೇಚಕುಶಲಸ್ಸರ್ವಶಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಃ ॥ ಅಮರ್ಷೀದುರ್ಜಯೋಜೇತಾವಿಕ್ರಾಂತೋಬುದ್ಧಿಮಾನ್ಬ
ಲೀ। ರಾಮಸ್ಯದಕ್ಷಿಣೋಬಾಹುರ್ನಿತ್ಯಂಪ್ರಾಣೋಬಹಿಶ್ಚರಃ॥ ನಹ್ಯೇಷರಾಘವಸ್ಯಾರ್ಥೇಜೀವಿತಂಪರಿರಕ್ಷತಿ। ಏಷೈವಾಶಂಸ
ತೇಯುದ್ಧೇನಿಹಂತುಂಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾನ್ ॥೨೬॥ ಯಸ್ತುಸವ್ಯಮಸೌಪಕ್ಷಂರಾಮಸ್ಯಾಶ್ರಿತ್ಯತಿಷ್ಠತಿ। ರಕ್ಷೋಗಣಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತೋರಾ
ಜಾಹ್ಯೇಷವಿಭೀಷಣಃ ॥೨೭॥ ಶ್ರೀಮತಾರಾಜರಾಜೇನಲಂಕಾಯಾಮಭಿಷೇಚಿತಃ। ತ್ವಾಮೇವಪ್ರತಿಸಂರಬ್ಧೋಯುದ್ಧಾಯೈ
ಷೋಭಿವರ್ತತೇ॥ ಯಂತುಪಶ್ಯಸಿತಿಷ್ಠಂತಂಮಧ್ಯೇಗಿರಿಮಿವಾಚಲಂ। ಸರ್ವಶಾಖಾಮೃಗೇಂದ್ರಾಣಾಂಭರ್ತಾರಮಪರಾಜಿತಂ॥
ತೇಜಸಾಯಶಸಾಬುದ್ಧ್ಯಾಜ್ಞಾನೇನಾಭಿಜನೇನಚ। ಯಃಕಪೀನತಿಬಭ್ರಾಜಹಿಮವಾನಿವಪರ್ವತಾನ್ ॥೩೦॥ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಯಸ್ಸ
ಮಧ್ಯಾಸ್ತೇಗುಹಾಂಸಗಹನದ್ರುಮಾಂ। ದುರ್ಗಾಂಪರ್ವತದುರ್ಗಸ್ಥಾಂಪ್ರಧಾನೈಸ್ಸಹಯೂಥಪೈಃ ॥೩೧॥ ಯಸ್ಯೈಷಾ
ಕಾಂಚನೀಮಾಲಾಶೋಭತೇಶತಪುಷ್ಕರಾ । ಕಾಂತಾದೇವಮನುಷ್ಯಾಣಾಂಯಸ್ಯಾಂಲಕ್ಷ್ಮೀಃಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ ॥೩೨॥ ಏತಾಂ
ಚಮಾಲಾಂತಾರಾಂಚಕಪಿರಾಜ್ಯಂಚಶಾಶ್ವತಂ । ಸುಗ್ರೀವೋವಾಲಿನಂಹತ್ವಾರಾಮೇಣಪ್ರತಿಪಾದಿತಃ ॥೩೩॥ ಶತಂಶತಸ
ಹಸ್ರಾಣಾಂಕೋಟಿಮಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ । ಶತಂಕೋಟಿಸಹಸ್ರಾಣಾಂಶಂಖಇತ್ಯಭಿಧೀಯತೇ ॥೩೪॥ ಶತಂಶಂಖಸಹಸ್ರಾ
ಣಾಂಮಹಾಶಂಖಇತಿಸ್ಮೃತಃ। ಮಹಾಶಂಖಸಹಸ್ರಾಣಾಂಶತಂಬೃಂದಮಿತಿಸ್ಮೃತಮ್ ॥೩೫॥ ಶತಂಬೃಂದಸಹಸ್ರಾಣಾಂ
ಮಹಾಬೃಂದಮಿತಿಸ್ಮೃತಃ । ಮಹಾಬೃಂದಸಹಸ್ರಾಣಾಂಶತಂಪದ್ಮಮಿತಿಸ್ಮೃತಮ್ ॥೩೬॥ ಶತಂಪದ್ಮಸಹಸ್ರಾಣಾಂ
ಮಹಾಪದ್ಮಮಿತಿಸ್ಮೃತಂ। ಮಹಾಪದ್ಮಸಹಸ್ರಾಣಾಂಶತಂಖರ್ವಮಿಹೋಚ್ಯತೇ ॥೩೭॥ ಶತಂಖರ್ವಸಹಸ್ರಾಣಾಂಮಹಾ
ಖರ್ವಮಿತಿಸ್ಮೃತಂ । ಮಹಾಖರ್ವಸಹಸ್ರಾಣಾಂಸಮುದ್ರಮಭಿಧೀಯತೇ ॥೩೮॥ ಶತಂಸಮುದ್ರಸಾಹಸ್ರಮೋಘಇತ್ಯ
ಭಿಧೀಯತೇ । ಶತಮೋಘಸಹಸ್ರಾಣಾಂಮಹೌಘಇತಿವಿಶ್ರುತಃ ॥೩೯॥ ಏವಂಕೋಟಿಸಹಸ್ರೇಣಶಂಖಾನಾಂಚಶತೇನಚ। ಮ
ಹಾಶಂಖಸಹಸ್ರೇಣತಥಾಬೃಂದಶತೇನಚ॥೪೦॥ ಮಹಾಬೃಂದಸಹಸ್ರೇಣತಥಾಪದ್ಮಶತೇನಚ। ಮಹಾಪದ್ಮಸಹಸ್ರೇಣತಥಾ
ಖರ್ವಶತೇನಚ॥ ಸಮುದ್ರೇಣಸಹಸ್ರೇಣಮಹೌಘೇನಶತೇನಚ। ಏಷಕೋಟಿಮಹೌಘೇನಸಮುದ್ರೇಣತಥೈವಚ ॥ ಏವಂಕೋ
ಟಿಸಹಸ್ರೇಣಶಂಖಾನಾಂಚಶತಸ್ಯೈವಚ। ವಿಭೀಷಣೇನಸಚಿವೈರಾಕ್ಷಸೈಃಪರಿವಾರಿತಃ॥ ಸುಗ್ರೀವೋವಾನರೇಂದ್ರಸ್ತ್ವಾಂಯು

ದ್ಧಾರ್ಥಮಭಿವರ್ತತೇ।ಮಹಾಬಲವೃತೋನಿತ್ಯಂಮಹಾಬಲಪರಾಕ್ರಮಃ ॥ ಇಮಾಂಮಹಾರಾಜಸಮೀಕ್ಷ್ಯವಾಹಿನೀಮು
ಪಸ್ಥಿತಾಂಪ್ರಜ್ವಲಿತಗ್ರಹೋಪಮಾಂ। ತತಃಪ್ರಯತ್ನಃಪರಮೋನಿಧೀಯತಾಂಯಥಾಜಯಸ್ಸ್ಯಾನ್ನಪರೈಃಪರಾಜಯಃ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾವಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶುಕೇನತುಸಮಾಖ್ಯಾತಾಂಸ್ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಹರಿಯೂಥಪಾನ್ । ಸಮೀಪಸ್ಥಂಚರಾಮಸ್ಯಭ್ರಾತರಂಸ್ವಂವಿಭೀಷ
ಣಮ್॥೧॥ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾವೀರ್ಯಂಭುಜಂರಾಮಸ್ಯದಕ್ಷಿಣಂ।ಸರ್ವವಾನರರಾಜಂಚಸುಗ್ರೀವಂಭೀಮವಿಕ್ರಮಮ್ ॥
ಗಜಂಗವಾಕ್ಷಂಗವಯಂಮೈಂದಂದ್ವಿವಿದಮೇವಚ।ಅಂಗದಂಚೈವಬಲಿನಂವಜ್ರಹಸ್ತಾತ್ಮಜಾತ್ಮಜಮ್॥ಹನೂಮಂತಂಚವಿ
ಕ್ರಾಂತಂಜಾಂಬವಂತಂಚದುರ್ಜಯಂ।ಸುಷೇಣಂಕುಮುದಂನೀಲಂನಲಂಚಪ್ಲವಗರ್ಷಭಮ್ ॥ ಕಿಂಚಿದುದ್ವಿಗ್ನಹೃದಯೋ
ಜಾತಕ್ರೋಧಶ್ಚರಾವಣಃ।ಭರ್ತ್ಸಯಾಮಾಸತೌವೀರೌಕಥಾಂತೇಶುಕಸಾರಣೌ॥ ಅಧೋಮುಖೌತೌಪ್ರಣತಾವಬ್ರವೀ
ಚ್ಛುಕಸಾರಣೌ।ರೋಷಗದ್ಗದಯಾವಾಚಾಸಂರಬ್ಧಃಪರುಷಂತತಃ ॥ ನತಾವತ್ಸದೃಶಂನಾಮಸಚಿವೈರುಪಜೀವಿಭಿಃ। ವಿ
ಪ್ರಿಯಂನೃಪತೇಃಕರ್ತುಂನಿಗ್ರಹೇಪ್ರಗ್ರಹೇಪ್ರಭೋಃ॥ ರಿಪೂಣಾಂಪ್ರತಿಕೂಲಾನಾಂಯುದ್ಧಾರ್ಥಮಭಿಧಾವತಾಂ।ಉಭಾ
ಭ್ಯಾಂಸದೃಶಂನಾಮವಕ್ತುಮಪ್ರಸ್ತವೇಸ್ತವಮ್॥೭॥ಆಚಾರ್ಯಾಗುರವೋವೃದ್ಧಾವೃಥಾಸಾಂಪರ್ಯುಪಾಸಿತಾಃ।ಸಾರಂಯ
ದ್ರಾಜಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಮನುಜೀವ್ಯಂನಗೃಹ್ಯತೇ ॥ ಗೃಹೀತೋವಾನವಿಜ್ಞಾತೋಭಾರೋಜ್ಞಾನಸ್ಯವೋಹ್ಯತೇ।ಈದೃಶೈಸ್ಸಚಿವೈ
ರ್ಯುಕ್ತೋಮೂರ್ಖೈರ್ದಿಷ್ಟ್ಯಾಧರಾಮ್ಯಹಮ್॥ ಕಿನ್ನುಮೃತ್ಯೋರ್ಭಯಂನಾಸ್ತಿವಕ್ತುಂಮಾಂಪರುಷಂವಚಃ।ಯಸ್ಯಮೇ
ಶಾಸತೋಜಿಹ್ವಾಪ್ರಯಚ್ಛತಿಶುಭಾಶುಭಮ್ ॥೧೧॥ ಅಪ್ಯೇವದಹನಂಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾವನೇತಿಷ್ಠಂತಿಪಾದಪಾಃ । ರಾಜದೋಷಪ
ರಾಮೃಷ್ಟಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತೇನಾಪರಾಧಿನಃ ॥೧೨॥ ಹನ್ಯಾಮಹಮಿಮೌಪಾಪೌಶತ್ರುಪಕ್ಷಪ್ರಶಂಸಕೌ । ಯದಿಪೂರ್ವೋಪಕಾ
ರೈಸ್ತುನಕ್ರೋಧೋಮೃದುತಾಂವ್ರಜೇತ್ ॥೧೩॥ ಅಪಸರ್ಪತಗಚ್ಛಧ್ವಂಸನ್ನಿಕರ್ಷಾದಿತೋಮಮ।ನಹಿವಾಂಹಂತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ
ಸ್ಮರಾಮ್ಯುಪಕೃತಾನಿವಾಂ॥ ಹತಾವೇವಕೃತಘ್ನೌತೌಮಯಿಸ್ನೇಹಪರಾಙ್ಮುಖೌ।ಏವಮುಕ್ತೌತುಸವ್ರೀಳೌತಾವು
ಭೌಶುಕಸಾರಣೌ ॥೧೫॥ ರಾವಣಂಜಯಶಬ್ದೇನಪ್ರತಿನಂದ್ಯಾಭಿನಿಸ್ಸೃತೌ । ಅಬ್ರವೀತ್ತುದಶಗ್ರೀವಸ್ಸಮೀಪಸ್ಥಂಮ
ಹೋದರಮ್॥೧೬॥ ಉಪಸ್ಥಾಪಯಮೇಶೀಘ್ರಂಚಾರಾನ್ನೀತಿವಿಶಾರದಾನ್।ಮಹೋದರಸ್ತಥೋಕ್ತಸ್ತುಶೀಘ್ರಮಾಜ್ಞಾಪಯ
ಚ್ಚರಾನ್ ॥ತತಶ್ಚಾರಾಸ್ಸಂತ್ವರಿತಾಃಪ್ರಾಪ್ತಾಃಪಾರ್ಥಿವಶಾಸನಾತ್ ।ಉಪಸ್ಥಿತಾಃಪ್ರಾಂಜಲಯೋವರ್ಧಯಿತ್ವಾಜಯಾ
ಶಿಷಾ ॥೧೭॥ ತಾನಬ್ರವೀತ್ತತೋವಾಕ್ಯಂರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ । ಚಾರಾನ್‌ಪ್ರತ್ಯಾಯಿತಾನ್‌ಶೂರಾನ್‌ಭಕ್ತಾನ್ವಿಗ
ತಸಾಧ್ವಸಾನ್॥೧೯॥ ಇತೋಗಚ್ಛತರಾಮಸ್ಯವ್ಯವಸಾಯಂಪರೀಕ್ಷಥ।ಮಂತ್ರಿಷ್ವಾಭ್ಯಂತರಾಯೇಸ್ಯಪ್ರೀತ್ಯಾತೇನಸಮಾ
ಗತಾಃ ॥೨೦॥ ಕಥಂಸ್ವಪಿತಿಜಾಗರ್ತಿಕಿಮನ್ಯಚ್ಚಕರಿಷ್ಯತಿ ।ವಿಜ್ಞಾಯನಿಪುಣಂಸರ್ವಮಾಗಂತವ್ಯಮಶೇಷತಃ॥ಚಾರೇಣವಿದಿ
ತಶ್ಶತ್ರುಃಪಂಡಿತೈರ್ವಸುಧಾಧಿಪೈಃ।ಯುದ್ಧೇಸ್ವಲ್ಪೇನಯತ್ನೇನಸಮಾಸಾದ್ಯನಿರಸ್ಯತೇ॥೨೨॥ಚಾರಾಸ್ತುತೇತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಪ್ರ
ಹೃಷ್ಟಾರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ।ಶಾರ್ದೂಲಮಗ್ರತಃಕೃತ್ವಾತತಶ್ಚಕ್ರುಃಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥೨೩॥ ತತಸ್ತೇತಂಮಹಾತ್ಮಾನಂಚಾರಾ
ರಾಕ್ಷಸಸತ್ತಮಂ ।ಕೃತ್ವಾಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಜಗ್ಮುರ್ಯತ್ರರಾಮಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೨೪॥ ತೇಸುವೇಲಸ್ಯಶೈಲಸ್ಯಸಮೀಪೇರಾಮಲ
ಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಾದದೃಶುರ್ಗತ್ವಾಸಸುಗ್ರೀವವಿಭೀಷಣೌ॥ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾಶ್ಚಮೂಂತಾಂಚಬಭೂವುರ್ಭಯವಿಕ್ಲ
ಬಾಃ । ತೇತುಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದೃಷ್ಟಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥೨೬॥ ವಿಭೀಷಣೇನತತ್ರಸ್ಥಾನಿಗೃಹೀತಾಯದೃಚ್ಛಯಾ।
ಶಾರ್ದೂಲೋಗ್ರಾಹಿತಸ್ತ್ವೇಕಃಪಾಪೋಯಮಿತಿರಾಕ್ಷಸಃ॥೧೬॥ ಮೋಚಿತಸ್ಸೋಪಿರಾಮೇಣವಧ್ಯಮಾನಃಪ್ಲವಂಗಮೈಃ ।
ಆನೃಶಂಸ್ಯೇನರಾಮೇಣಮೋಚಿತಾರಾಕ್ಷಸಾಃಪರೇ॥೨೭॥ ವಾನರೈರರ್ದಿತಾಸ್ತೇತುವಿಕ್ರಾಂತೈರ್ಲಘುವಿಕ್ರಮೈಃ।ಪುನರ್ಲಂ
ಕಾಮನುಪ್ರಾಪ್ತಾಃಶ್ವಸಂತೋನಷ್ಟಚೇತಸಃ ॥ ತತೋದಶಗ್ರೀವಮುಪಸ್ಥಿತಾಸ್ತೇಚಾರಾಬಹಿರ್ನಿತ್ಯಚರಾನಿಶಾಚರಾಃ।ಗಿ
ರೇಸ್ಸುವೇಲಸ್ಯಸಮೀಪವಾಸಿನಂನ್ಯವೇದಯನ್ಭೀಮಬಲಂಮಹಾಬಲಾಃ ॥ ... ... ॥೩೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತಮಕ್ಷೋಭ್ಯಬಲಂಲಂಕಾಧಿಪತಯೇಚರಾಃ। ಸುವೇಲೇರಾಘವಂಶೈಲೇನಿವಿಷ್ಟಂಪ್ರತ್ಯವೇದಯನ್ ॥ಚಾರಾಣಾಂ
ರಾವಣಃಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರಾಪ್ತಂರಾಮಂಮಹಾಬಲಂ।ಜಾತೋದ್ವೇಗೋಭವತ್ಕಿಂಚಿಚ್ಛಾರ್ದೂಲಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥ ಅಯಥಾ
ವಚ್ಚತೇವರ್ಣೋದೀನಶ್ಚಾಸಿನಿಶಾಚರ । ನಾಸಿಕಚ್ಚಿದಮಿತ್ರಾಣಾಂಕ್ರುದ್ಧಾನಾಂವಶಮಾಗತಃ ॥೩॥ ಇತಿತೇನಾನುಶಿಷ್ಟಸ್ತು
ವಾಚಂಮಂದಮುದೀರಯತ್ । ತದಾರಾಕ್ಷಸಶಾರ್ದೂಲಂಶಾರ್ದೂಲೋಭಯವಿಹ್ವಲಃ ॥೪॥ ನತೇಚಾರಯಿತುಂಶಕ್ಯಾರಾ
ಜನ್‌ವಾನರಪುಂಗವಾಃ । ವಿಕ್ರಾಂತಾಬಲವಂತಶ್ಚರಾಘವೇಣಚರಕ್ಷಿತಾಃ॥೫॥ ನಾಪಿಸಂಭಾಷಿತುಂಶಕ್ಯಾಸ್ಸಂಪ್ರಶ್ನೋತ್ರ
ನಲಭ್ಯತೇ।ಸರ್ವತೋಲಕ್ಷ್ಯತೇಪಂಥಾವಾನರೈಃಪರ್ವತೋಪಮೈಃ॥೬॥ ಪ್ರವಿಷ್ಟಮಾತ್ರೇಜ್ಞಾತೋಹಂಬಲೇತಸ್ಮಿನ್ನಚಾರಿತೇ।

ಬಲಾದ್ಗೃಹೀತೋರಕ್ಷೋಭಿರ್ಬಹುಧಾಸ್ಮಿವಿಬಾಧಿತಃ ‖ ೭ ‖ ಜಾನುಭಿರ್ಮುಷ್ಟಿಭಿರ್ದಂತೈಸ್ತಲೈಶ್ಚಾಭಿಹತೋಭೃಶಂ । ಪ
ರಿಣೀತೋಸ್ಮಿಹರಿಭಿರ್ಬಲವದ್ಭಿರಮರ್ಷಣೈಃ ‖ ೮ ‖ ಪರಿಣೀಯಚಸರ್ವತ್ರನೀತೋಹಂರಾಮಸಂಸದಂ । ರುಧಿರಾದಿಗ್ಧಸ
ರ್ವಾಂಗೋವಿಹ್ವಲಶ್ಚಲಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ‖೯‖ ಹರಿಭಿರ್ವಧ್ಯಮಾನಶ್ಚಯಾಚಮಾನಃಕೃತಾಂಜಲಿಃ।ರಾಘವೇಣಪರಿತ್ರಾತೋಜೀ
ವಾಮಿಹೇತಿಯದೃಚ್ಛಯಾ ‖೧೦‖ ಏಷಶೈಲೈಶ್ಶಿಲಾಭಿಶ್ಚಪೂರಯಿತ್ವಾಮಹಾರ್ಣವಂ । ದ್ವಾರಮಾಶ್ರಿತ್ಯಲಂಕಾಯಾರಾಮ
ಸ್ತಿಷ್ಠತಿಸಾಯುಧಃ ‖ ೧೧ ‖ ಗರುಡವ್ಯೂಹಮಾಸ್ಥಾಯಸರ್ವತೋಹರಿಭಿರ್ವೃತಃ । ಮಾಂವಿಸೃಜ್ಯಮಹಾತೇಜಾಲಂಕಾಮೇ
ವಾಭಿವರ್ತತೇ ‖೧೨‖ ಪುರಾಪ್ರಾಕಾರಮಾಯಾತಿಕ್ಷಿಪ್ರಮೇಕತರಂಕುರು । ಸೀತಾಂವಾಸ್ಮೈಪ್ರಯಚ್ಛಾಶುಸುಯುದ್ಧಂ
ವಾಪ್ರದೀಯತಾಮ್ ‖೧೩‖ಮನಸಾತಂತದಾಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ। ಶಾರ್ದೂಲಂಸುಮಹದ್ವಾಕ್ಯಮಥೋ
ವಾಚಸರಾವಣಃ ‖೧೪‖ ಯದಿಮಾಂಪ್ರತಿಯುಧ್ಯೇರನ್ದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ ।ನೈವಸೀತಾಂಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿಸರ್ವಲೋಕ
ಭಯಾದಪಿ ‖೧೫‖ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾರಾವಣಃಪುನರಬ್ರವೀತ್ । ಚಾರಿತಾಭವತಾಸೇನಾಕೇತ್ರಶೂರಾಃಪ್ಲವಂ
ಗಮಾಃ ‖೧೬‖ಕೀದೃಶಾಃಕಿಂಪ್ರಭಾವಾಶ್ಚವಾನರಾಯೇದುರಾಸದಾಃ ।ಕಸ್ಯಪುತ್ರಾಶ್ಚಪೌತ್ರಾಶ್ಚತತ್ವಮಾಖ್ಯಾಹಿರಾ
ಕ್ಷಸ ‖೧೭‖ತಥಾತ್ರಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯಾಮಿಜ್ಞಾತ್ವಾತೇಷಾಂಬಲಾಬಲಂ ।ಅವಶ್ಯಂಬಲಸಂಖ್ಯಾನಂಕರ್ತವ್ಯಂಯುದ್ಧಮಿಚ್ಛತಾ‖
ಅಥೈವಮುಕ್ತಶ್ಶಾರ್ದೂಲೋರಾವಣೇನೋತ್ತಮಶ್ಚರಃ । ಇದಂವಚನಮಾರೇಭೇವಕ್ತುಂರಾವಣಸನ್ನಿಧೌ ‖೧೯‖ಅಥರ್ಕ್ಷರ
ಜಸಃಪುತ್ರೋಯುಧಿರಾಜಾಸುದುರ್ಜಯಃ।ಗದ್ಗದಸ್ಯಾಥಪುತ್ರೋತ್ರಜಾಂಬವಾನಿತಿವಿಶ್ರುತಃ‖೨೦‖ಗದ್ಗದಸ್ಯೈವಪುತ್ರೋ
ನ್ಯೋಗುರುಪುತ್ರಶ್ಶತಕ್ರತೋಃ । ಕದನಂಯಸ್ಯಪುತ್ರೇಣಕೃತಮೇಕೇನರಕ್ಷಸಾಮ್ ‖೨೧ ‖ ಸುಷೇಣಶ್ಚಾಪಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾಪು
ತ್ರೋಧರ್ಮಸ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್। ಸೌಮ್ಯಸ್ಸೋಮಾತ್ಮಜಶ್ಚಾತ್ರರಾಜನ್ದಧಿಮುಖಃಕಪಿಃ ‖೨೨‖ ಸುಮುಖೋದುರ್ಮುಖಶ್ಚಾ
ತ್ರವೇಗದರ್ಶೀಚವಾನರಃ । ಮೃತ್ಯುರ್ವಾನರರೂಪೇಣನೂನಂಸೃಷ್ಟಃಸ್ವಯಂಭುವಾ ‖೨೩ ‖ ಪುತ್ರೋಹುತವಹಸ್ಯಾಥ
ನೀಲಸ್ಸೇನಾಪತಿಃಸ್ವಯಂ । ಅನಿಲಸ್ಯಚಪುತ್ರೋತ್ರಹನೂಮಾನಿತಿವಿಶ್ರುತಃ ‖೨೪‖ ನಪ್ತಾಶಕ್ರಸ್ಯದುರ್ಧರ್ಷೋಬಲ ವಾ
ನಂಗದೋಯುವಾ । ಮೈಂದಶ್ಚದ್ವಿವಿದಶ್ಚೋಭೌಬಲಿನಾವಶ್ವಿಸಂಭವೌ ‖೨೫‖ ಪುತ್ರಾವೈವಸ್ವತಸ್ಯಾತ್ರಪಂಚಕಾಲಾಂ
ತಕೋಪಮಾಃ।ಗಜೋಗವಾಕ್ಷೋಗವಯಶ್ಶರಭೋಗಂಧಮಾದನಃ ‖೨೬‖ ದಶವಾನರಕೋಟ್ಯಶ್ಚಶೂರಾಣಾಂಯುದ್ಧಕಾಂ
ಕ್ಷಿಣಾಂ । ಶ್ರೀಮತಾಂದೇವಪುತ್ರಾಣಾಂಶೇಷಾನ್ನಾಖ್ಯಾತುಮುತ್ಸಹೇ ‖೨೭ ‖ ಪುತ್ರೋದಶರಥಸ್ಯೈಷಸಿಂಹಸಂಹನನೋ
ಯುವಾ । ದೂಷಣೋನಿಹತೋಯೇನಖರಶ್ಚತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತಥಾ ‖೨೮‖ ನಾಸ್ತಿರಾಮಸ್ಯಸದೃಶೋವಿಕ್ರಮೇಭುವಿಕಶ್ಚನ ।ವಿರಾ
ಧೋನಿಹತೋಯೇನಕಬಂಧಶ್ಚಾಂತಕೋಪಮಃ ‖೨೯‖ ವಕ್ತುಂನಶಕ್ತೋರಾಮಸ್ಯನರಃಕಶ್ಚಿದ್ಗುಣಾನ್ಕ್ಷಿತೌ ।ಜನಸ್ಥಾನ
ಗತಾಯೇನಯಾವಂತೋರಾಕ್ಷಸಾಹತಾಃ ‖೩೦‖ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಾತ್ರಧರ್ಮಾತ್ಮಾಮಾತಂಗಾನಾಮಿವರ್ಷಭಃ ।ಯಸ್ಯಬಾಣ
ಪಥಂಪ್ರಾಪ್ಯನಜೀವೇದಪಿವಾಸವಃ ‖೩೧‖ ಶ್ವೇತೋಜ್ಯೋತಿರ್ಮುಖಶ್ಚಾತ್ರಭಾಸ್ಕರಸ್ಯಾತ್ಮಸಂಭವೌ ।ವರುಣಸ್ಯಚಪು
ತ್ರೋನ್ಯೋಹೇಮಕೂಟಃಪ್ಲವಂಗಮಃ ‖೩೨‖ ವಿಶ್ವಕರ್ಮಸುತೋವೀರೋನಲಃಪ್ಲವಗಸತ್ತಮಃ। ವಿಕ್ರಾಂತೋಬಲವಾ
ನತ್ರವಸುಪುತ್ರಶ್ಚದುರ್ಧರಃ ‖೩೩‖ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವರಿಷ್ಠಶ್ಚತವಭ್ರಾತಾವಿಭೀಷಣಃ। ಪರಿಗೃಹ್ಯಪುರೀಂಲಂಕಾಂರಾಘ
ವಸ್ಯಹಿತೇರತಃ ‖೩೪‖ ಇತಿಸರ್ವಂಸಮಾಖ್ಯಾತಂತವೇದಂವಾನರಂಬಲಂ ।ಸುವೇಲೇಧಿಷ್ಠಿತಂಶೈಲೇಶೇಷಕಾರ್ಯೇಭವಾನ್ಗತಿಃ‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತಮಕ್ಷೋಭ್ಯಬಲಂಲಂಕಾಧಿಪತಯೇಚರಾಃ । ಸುವೇಲೇರಾಘವಂಶೈಲೇನಿವಿಷ್ಟಂಪ್ರತ್ಯವೇದಯನ್ ‖೧‖ ಚಾರಾ
ಣಾಂರಾವಣಃಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರಾಪ್ತಂರಾಮಂಮಹಾಬಲಂ।ಜಾತೋದ್ವೇಗೋಭವತ್ಕಿಂಚಿತ್ಸಚಿವಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್‖೨‖ ಮಂತ್ರಿ
ಣಶ್ಶೀಘ್ರಮಾಯಾಂತುಸರ್ವೇಮೇಸುಸಮಾಹಿತಾಃ।ಅಯಂನೋಮಂತ್ರಕಾಲೋಹಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತಇತಿರಾಕ್ಷಸಾಃ ‖೩‖ ತಸ್ಯತ
ಚ್ಛಾಸನಂಶ್ರುತ್ವಾಮಂತ್ರಿಣೋಭ್ಯಾಗಮನ್ದ್ರುತಂ।ತತಸ್ಸಮಂತ್ರಯಾಮಾಸಸಚಿವೈರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸಹ ‖೪‖ ಮಂತ್ರಯಿ
ತ್ವಾಸದುರ್ಧರ್ಷಃಕ್ಷಮಂಯತ್ಸಮನಂತರಂ ।ವಿಸರ್ಜಯಿತ್ವಾಸಚಿವಾನ್ಪ್ರವಿವೇಶಸ್ವಮಾಲಯಮ್‖೫‖ ತತೋರಾಕ್ಷಸಮಾ
ಹೂಯವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವಂಮಹಾಬಲಂ ।ಮಾಯಾವಿದಂಮಹಾಮಾಯಃಪ್ರಾವಿಶದ್ಯತ್ರಮೈಥಿಲೀ ‖೬‖ ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವಂಚಮಾ
ಯಾಜ್ಞಮಬ್ರವೀದ್ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ।ಮೋಹಯಿಷ್ಯಾಮಹೇಸೀತಾಂಮಾಯಯಾಜನಕಾತ್ಮಜಾಮ್‖೭‖ಶಿರೋಮಾಯಾಮಯಂ
ಗೃಹ್ಯರಾಘವಸ್ಯನಿಶಾಚರ । ತ್ವಂಮಾಂಸಮುಪತಿಷ್ಠಸ್ವಮಹಚ್ಚಸಶರಂಧನುಃ ‖೮‖ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತಥೇತ್ಯಾಹವಿದ್ಯುಜ್ಜಿ
ಹ್ವೋನಿಶಾಚರಃ ।ತಸ್ಯತುಷ್ಟೋಭವದ್ರಾಜಾಪ್ರದದೌಚವಿಭೂಷಣಮ್ ‖೯‖ಅಶೋಕವನಿಕಾಯಾಂತುಸೀತಾದರ್ಶನಲಾ
ಲಸಃ । ನೈಋತಾನಾಮಧಿಪತಿಸ್ಸಂವಿವೇಶಮಹಾಬಲಃ ‖ ೧೦ ‖ ತತೋದೀನಾಮದೈನ್ಯಾರ್ಹಾಂದದರ್ಶಧನದಾನುಜಃ । ಅ
ಧೋಮುಖೀಂಶೋಕಪರಾಮುಪವಿಷ್ಟಾಂಮಹೀತಲೇ ‖೧೧‖ ಭರ್ತಾರಮೇವಧ್ಯಾಯಂತೀಮಶೋಕವನಿಕಾಂಗತಾಂ । ಉ

ಪಾಶ್ಯಮಾನಾಂಘೋರಾಭೀರಾಕ್ಷಸೀಭಿರಿತಸ್ತತಃ ॥೧೨॥ ರಾಕ್ಷಸೀಭಿರ್ವೃತಾಂಸೀತಾಂಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಭಾನನಾಂ । ಉತ್ಪಾ
ತಮೇಘಜ್ವಾಲಾಭಿಶ್ಚಂದ್ರರೇಖಾಮಿವಾವೃತಾಮ್ ॥ ೧೩ ॥ ಭೂಷಣೈರುತ್ತಮೈಃಕೈಶ್ಚಿನ್ಮಂಗಳಾರ್ಥಮಲಂಕೃತಾಂ । ಚ
ರಂತೀಂಮಾರುತೋದ್ಧೂತಾಂಕ್ಷಿಪ್ತಾಂಪುಷ್ಪಲತಾಮಿವ ॥೧೪॥ ಹರ್ಷಶೋಕಾಂತರೇಮಗ್ನಾಂವಿಷಾದಸ್ಯವಿಲಕ್ಷಣಾಂ।ಸ್ತಿ
ಮಿತಾಮಿವಗಾಂಭೀರ್ಯಾನ್ನದೀಂಭಾಗೀರಥೀಮಿವ ॥೧೫॥ ಉಪಸೃತ್ಯತತಸ್ಸೀತಾಂಪ್ರಹರ್ಷನ್ನಾಮಕೀರ್ತಯನ್ । ಇದಂ
ಚವಚನಂಧೃಷ್ಟಮುವಾಚಜನಕಾತ್ಮಜಾಮ್ ॥೧೬॥ ಸಾಂತ್ವ್ಯಮಾನಾಮಯಾಭದ್ರೇಯಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯವಲ್ಗಸೇ । ಖರಹಂ
ತಾಸತೇಭರ್ತಾರಾಘವಸ್ಸಮರೇಹತಃ ॥೧೭॥ ಛಿನ್ನಂತೇಸರ್ವತೋಮೂಲಂದರ್ಪಸ್ತೇನಿಹತೋಮಯಾ।ವ್ಯಸನೇನಾತ್ಮನಸ್ಸೀ
ತೇಮಮಭಾರ್ಯಾಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥೧೮॥ ವಿಸೃಜೈತಾಂಮತಿಂಮೂಢೇಕಿಂಮೃತೇನಕರಿಷ್ಯಸಿ ।ಭವಸ್ವಭ[illegible]
ಸಾಮೀಶ್ವರೀಮಮ ॥೧೯॥ ಅಲ್ಪಪುಣ್ಯೇನಿವೃತ್ತಾರ್ಥೇಮೂಢೇಪಂಡಿತಮಾನಿನಿ । ಶೃಣುಭರ್ತೃವಧಂಸೀತೇಘೋರಂವೃತ್ರ
ವಧಂಯಥಾ ॥೨೦॥ ಸಮಾಯಾತಸ್ಸಮುದ್ರಾಂತಂಮಾಂಹಂತುಂಕಿಲರಾಘವಃ । ವಾನರೇಂದ್ರಪ್ರಣೀತೇನಬಲೇನಮಹತಾ
ವೃತಃ॥೨೧॥ಸಂನಿವಿಷ್ಟಸ್ಸಮುದ್ರಸ್ಯತೀರ್ತ್ವಾತೀರಮಥೋತ್ತರಂ। ಬಲೇನಮಹತಾರಾಮೋವ್ರಜತ್ಯಸ್ತಂದಿವಾಕರೇ॥೨೨
ಅಥಾಧ್ವನಿಪರಿಶ್ರಾಂತಮರ್ಧರಾತ್ರೇಸ್ಥಿತಂಬಲಂ । ಸುಖಸಂಸುಪ್ತಮಾಸಾದ್ಯಚಾರಿತಂಪ್ರಥಮಂಚರೈಃ ॥೨೩॥ ತತ್ಪ್ರ
ಹಸ್ತಪ್ರಣೀತೇನಬಲೇನಮಹತಾಮಮ ।ಬಲಮಸ್ಯಹತಂರಾತ್ರೌಯತ್ರರಾಮಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥೨೪॥ಪಟ್ಟಸಾನ್ಪರಿಘಾನ್
ಗೃಹ್ಯದಂಡಾನ್ಖಡ್ಗಾನ್ಮಹಾಯುಧಾನ್ । ಬಾಣಜಾಲಾನಿಶೂಲಾನಿಭಾಸ್ವರಾನ್ಕೂಟಮುದ್ಗರಾನ್ ॥೨೫॥ ಯಷ್ಟೀಶ್ಚ
ತೋಮರಾನ್ಶಕ್ತೀಶ್ಚಕ್ರಾಣಿಮುಸಲಾನಿಚ । ಉದ್ಯಮ್ಯೋದ್ಯಮ್ಯರಕ್ಷೋಭಿರ್ವಾನರೇಷುನಿಪಾತಿತಾಃ॥೨೬॥ಅಥಸುಪ್ತಸ್ಯ
ರಾಮಸ್ಯಪ್ರಹಸ್ತೇನಪ್ರಮಾಥಿನಾ।ಅಸಕ್ತಂಕೃತಹಸ್ತೇನಶಿರಶ್ಛಿನ್ನಂಮಹಾಸಿನಾ॥ ವಿಭೀಷಣಸ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯನಿಗೃಹೀತೋ
ಯದೃಚ್ಛಯಾ । ದಿಶಃಪ್ರವ್ರಾಜಿತಸ್ಸರ್ವೈರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ಲವಗೈಸ್ಸಹ ॥ ಸುಗ್ರೀವೋಗ್ರೀವಯಾಶೇತೇಭಗ್ನಯಾಪ್ಲವಗಾಧಿ
ಪಃ। ನಿರಸ್ತಹನುಕಶ್ಶೇತೇಹನೂಮಾನ್ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಹತಃ॥೨೯॥ಜಾಂಬವಾನಥಜಾನುಭ್ಯಾಮುತ್ಪತನ್ನಿಹತೋಯುಧಿ । ಪಟ್ಟಿ
ಸೈರ್ಬಹುಭಿಶ್ಛಿನ್ನೋನಿಕೃತ್ತಃಪಾದಪೋಯಥಾ ॥ ೩೦ ॥ ಮೈಂದಶ್ಚದ್ವಿವಿದಶ್ಚೋಭೌನಿಹತೌವಾನರರ್ಷಭೌ । ನಿಶ್ವಸಂ
ತೌರುದಂತೌಚರುಧಿರೇಣಸಮುಕ್ಷಿತೌ ॥೩೧॥ ಅಸಿನಾವಾನರಶ್ಛಿನ್ನೋಮಧ್ಯೇಹ್ಯರಿನಿಷೂದನಃ । ಅಭಿಷ್ಟನತಿಮೇದಿನ್ಯಾಂ
ಪನಸಃಪನಸೋಯಥಾ ॥೩೨॥ ನಾರಾಚೈರ್ಬಹುಭಿಶ್ಛಿನ್ನಶ್ಶೇತೇದರ್ಯಾಂದರೀಮುಖಃ। ಕುಮುದಸ್ತುಮಹಾತೇಜಾನಿಕೃತ್ತಃ
ಸಾಯಕೈಃಕೃತಃ ॥೩೩॥ ಅಂಗದೋಬಹುಭಿಶ್ಛಿನ್ನಶ್ಶರೈರಾಸಾದ್ಯರಾಕ್ಷಸೈಃ। ಪಾತಿತೋರುಧಿರೋದ್ಗಾರೀಕ್ಷಿತೌನಿಪತಿತಾಂ
ಗದಃ ॥೩೪॥ ಹರಯೋಮಥಿತಾನಾಗೈರಥಜಾಲೈಸ್ತಥಾಪರೇ। ಶಾಯಿತಾಮೃದಿತಾಶ್ಚಾಶ್ವೈರ್ವಾಯುವೇಗೈರಿವಾಂಬುದಾಃ॥
ಪ್ರಹೃತಾಶ್ಚಾಪರೇತ್ರಸ್ತಾಹನ್ಯಮಾನಾಜಘನ್ಯತಃ । ಅಭಿದ್ರುತಾಸ್ತುರಕ್ಷೋಭಿಸ್ಸಿಂಹೈರಿವಮಹಾದ್ವಿಪಾಃ ॥ ಸಾಗರೇಪತಿ
ತಾಃಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿದ್ಗಗನಮಾಶ್ರಿತಾಃ।ಋಕ್ಷಾವೃಕ್ಷಾನ್ಸಮಾರೂಢಾವಾನರೀಂವೃತ್ತಿಮಾಶ್ರಿತಾಃ॥ ಸಾಗರಸ್ಯಚತೀರೇಷುಶೈ
ಲೇಷುಚವನೇಷುಚ। ಪಿಂಗಳಾಸ್ತೇವಿರೂಪಾಕ್ಷೈರ್ಬಹುಭಿರ್ಬಹವೋಹತಾಃ॥೩೮॥ಏವಂತವಹತೋಭರ್ತಾಸಸೈನ್ಯೋಮಮ
ಸೇನಯಾ।ಕ್ಷತಜಾರ್ದ್ರಂರಜೋಧ್ವಸ್ತಮಿದಂಚಾಸ್ಯಾಹೃತಂಶಿರಃ॥೩೯॥ತತಃಪರಮದುರ್ಧರ್ಷೋ ರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ।
ಸೀತಾಯಾಮುಪಶೃಣ್ವಂತ್ಯಾಂರಾಕ್ಷಸೀಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥ರಾಕ್ಷಸಃಕ್ರೂರಕರ್ಮಾಣಂವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವಂತ್ವಮಾನಯ।ಯೇ
ನತದ್ರಾಘವಶಿರಸ್ಸಂಗ್ರಾಮಾತ್ಸ್ವಯಮಾಹೃತಮ್॥೪೧॥ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವಸ್ತತೋಗೃಹ್ಯಶಿರಸ್ತತ್ಸಶರಾಸನಂ।ಪ್ರಣಾಮಂಶಿರ
ಸಾಕೃತ್ವಾರಾವಣಸ್ಯಾಗ್ರತಃಸ್ಥಿತಃ॥೪೨॥ತಮಬ್ರವೀತ್ತತೋರಾಜಾರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಂಸ್ಥಿತಂ।ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವಂಮಹಾಜಿ
ಹ್ವಂಸಮೀಪಪರಿವರ್ತಿನಮ್ ॥ ಅಗ್ರತಃಕುರುಸೀತಾಯಾಶ್ಶೀಘ್ರಂದಾಶರಥೇಶ್ಶಿರಃ।ಅವಸ್ಥಾಂಪಶ್ಚಿಮಾಂಭರ್ತುಃಕೃಪಣಾ
ಸಾಧುಪಶ್ಯತು॥ಏವಮುಕ್ತಂತುತದ್ರಕ್ಷಶ್ಶಿರಸ್ತತ್ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಂ।ಉಪನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಸೀತಾಯಾಃಕ್ಷಿಪ್ರಮಂತರಧೀಯತ॥ರಾವ
ಣಶ್ಚಾಪಿಚಿಕ್ಷೇಪಭಾಸ್ವರಂಕಾರ್ಮುಕಂಮಹತ್ । ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುವಿಖ್ಯಾತಂಸೀತಾಮಿದಮುವಾಚಸಃ ॥೪೬ ॥ ಇದಂತತ
ವರಾಮಸ್ಯಕಾರ್ಮುಕಂಜ್ಯಾಸಮಾಯುತಂ।ಇಹಪ್ರಹಸ್ತೇನಾನೀತಂಹತ್ವಾತಂನಿಶಿಮಾನುಷಮ್ ॥೪೭॥ ಸವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೇನಸ
ಹೈವತಚ್ಛಿರೋಧನುಶ್ಚಭೂಮೌವಿನಿಕೀರ್ಯರಾವಣಃ । ವಿದೇಹರಾಜಸ್ಯಸುತಾಂಯಶಸ್ವಿನೀಂತತೋಽಬ್ರವೀತ್ತಾಂಭವಮೇವ
ಶಾನುಗಾ ॥೪೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಾಸೀತಾತಚ್ಛಿರೋದೃಷ್ಟ್ವಾತಚ್ಚಕಾರ್ಮುಕಮುತ್ತಮಂ । ಸುಗ್ರೀವಪ್ರತಿಸಂಸರ್ಗಮಾಖ್ಯಾತಂಚಹನೂಮ
ತಾ ॥೧॥ ನಯನೇಮುಖವರ್ಣಂಚಭರ್ತುಸ್ತತ್ಸದೃಶಂಮುಖಂ । ಕೇಶಾನ್ಕೇಶಾಂತದೇಶಂಚತಂಚಚೂಡಾಮಣಿಂಶುಭಮ್ ॥
ಏತೈಸ್ಸರ್ವೈರಭಿಜ್ಞಾನೈರಭಿಜ್ಞಾಯಸುದುಃಖಿತಾ । ವಿಜಗರ್ಹೇಥಕೈಕೇಯೀಂಕ್ರೋಶಂತೀಕುರರೀಯಥಾ ॥೩॥ ಸಕಾಮಾಭ
ವಕೈಕೇಯಿಹತೋಯಂಕುಲನಂದನಃ । ಕುಲಮುತ್ಸಾದಿತಂಸರ್ವಂತ್ವಯಾಕಲಹಶೀಲಯಾ ॥ಆರ್ಯೇಣಕಿಂತೇಕೈಕೇಯಿಕೃತಂ

ರಾಮೇಣವಿಪ್ರಿಯಂ ।ಯನ್ಮಯಾಚೀರವಸನಸ್ತ್ವಯಾಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತೋವನಮ್ ॥ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುವೈದೇಹೀವೇಪಮಾನಾ
ತಪಸ್ವಿನೀ।ಜಗಾಮಜಗತೀಂಬಾಲಾಛಿನ್ನಾತುಕದಳೀಯಥಾ॥೬॥ ಸಾಮುಹೂರ್ತಾತ್ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯಪ್ರತಿಲಭ್ಯಚಚೇತನಾಂ।
ತಚ್ಛಿರಸ್ಸಮುಪಾಘ್ರಾಯವಿಲಲಾಪಾಯತೇಕ್ಷಣಾಃ ॥ ಹಾಹತಾಸ್ಮಿಮಹಾಬಾಹೋವೀರವ್ರತಮನುವ್ರತ।ಇಮಾಂತೇಪಶ್ಚಿ
ಮಾವಸ್ಥಾಂಗತಾಸ್ಮಿವಿಧವಾಕೃತಾ॥೮॥ಪ್ರಥಮಂಮರಣಂನಾರ್ಯಾಭರ್ತುರ್ವೈಗುಣ್ಯಮುಚ್ಯತೇ।ಸುವೃತ್ತಸ್ಸಾಧುವೃತ್ತಾ
ಯಾಸ್ಸಂವೃತ್ತಸ್ತ್ವಂಮಮಾಗ್ರತಃ ॥೯॥ ದುಃಖಾದ್ದುಃಖಂಪ್ರಪನ್ನಾಯಾಮಗ್ನಾಯಾಶ್ಶೋಕಸಾಗರೇ।ಯೋಹಿಮಾಮು
ದ್ಯತಸ್ತ್ರಾತುಂಸೋಪಿತ್ವಂವಿನಿಪಾತಿತಃ॥೧೦॥ ಸಾಶ್ವಶ್ರೂರ್ಮಮಕೌಸಲ್ಯಾತ್ವಯಾಪುತ್ರೇಣರಾಘವ।ವತ್ಸೇನೇವಯಥಾ
ಧೇನುರ್ವಿವತ್ಸಾವತ್ಸಲಾಕೃತಾ ॥೧೧॥ಆದಿಷ್ಟಂದೀರ್ಘಮಾಯುಸ್ತೇಯೈರಚಿಂತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ । ಅನೃತಂವಚನಂತೇಷಾಮ
ಲ್ಪಾಯುರಸಿರಾಘವ ॥ಅಥವಾನಶ್ಯತಿಪ್ರಜ್ಞಾಪ್ರಾಜ್ಞಸ್ಯಾಪಿಸತಸ್ತವ । ಪಚತ್ಯೇನಂಯಥಾಕಾಲೋಭೂತಾನಾಂಪ್ರಭವೋ
ಹ್ಯಯಮ್ ॥೧೩॥ಅದೃಷ್ಟಂಮೃತ್ಯುಮಾಪನ್ನಃಕಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂನಯಶಾಸ್ತ್ರವಿತ್।ವ್ಯಸನಾನಾಮುಪಾಯಜ್ಞಃಕುಶಲೋಹ್ಯಸಿ
ವರ್ಜನೇ ॥ತಥಾತ್ವಂಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯರೌದ್ರಯಾತಿನೃಶಂಸಯಾ । ಕಾಳರಾತ್ರ್ಯಾಮಯಾಚ್ಛಿದ್ಯಹೃತಃಕಮಲಲೋಚನ॥ಉ
ಪಶೇಷೇಮಹಾಬಾಹೋಮಾಂವಿಹಾಯತಪಸ್ವಿನೀಂ । ಪ್ರಿಯಾಮಿವಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯಪೃಥಿವೀಂಪುರುಷರ್ಷಭ ॥೧೬॥ ಅರ್ಚಿ
ತಂಸತತಂಯತ್ನಾದ್ಗಂಧಮಾಲ್ಯೈರ್ಮಯಾತವ । ಇದಂತೇಮತ್ಪ್ರಿಯಂವೀರಧನುಃಕಾಂಚನಭೂಷಣಮ್॥೧೭॥ ಪಿತ್ರಾ
ದಶರಥೇನತ್ವಂಶ್ವಶುರೇಣಮಮಾನಘ।ಸರ್ವೈಶ್ಚಪಿತೃಭಿಸ್ಸಾರ್ಧಂನೂನಂಸ್ವರ್ಗೇಸಮಾಗತಃ॥ ದಿವಿನಕ್ಷತ್ರಭೂತಸ್ತ್ವಂ
ಮಹತ್ಕರ್ಮಕೃತಾಂಪ್ರಿಯಂ। ಪುಣ್ಯಂರಾಜರ್ಷಿವಂಶಂತ್ವಮಾತ್ಮನಸ್ಸಮುಪೇಕ್ಷಸೇ ॥೧೯॥ ಕಿಂಮಾಂನಪ್ರೇಕ್ಷಸೇರಾಜನ್
ಕಿಂಮಾಂನಪ್ರತಿಭಾಷಸೇ । ಬಾಲೇನಬಾಲಾಂಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಂಭಾರ್ಯಾಂಮಾಂಸಹಚಾರಿಣೀಂ ॥೨೦ ॥ ಸಂಶ್ರುತಂಗೃಹ್ಣತಾ
ಪಾಣಿಂಚರಿಷ್ಯಾಮೀತಿಯತ್ತ್ವಯಾ ।ಸ್ಮರತನ್ಮಮಕಾಕುತ್ಸ್ಥನಯಮಾಮಪಿದುಃಖಿತಾಮ್ ॥ ಕಸ್ಮಾನ್ಮಾಮಪಹಾಯ
ತ್ವಂಗತೋಗತಿಮತಾಂವರ । ಅಸ್ಮಾಲ್ಲೋಕಾದಮುಂಲೋಕಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಮಾಮಪಿದುಃಖಿತಾಮ್ ॥ ಕಲ್ಯಾಣೈರುಚಿತಂ
ಯತ್ತತ್ಪರಿಷ್ವಕ್ತಂಮಯೈವತತ್ । ಕ್ರವ್ಯಾದೈಸ್ತಚ್ಛರೀರಂತೇನೂನಂವಿಪರಿಕೃಷ್ಯತೇ॥೨೩॥ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿಭಿರ್ಯಜ್ಞೈ
ರಿಷ್ಟವಾನಾಪ್ತದಕ್ಷಿಣೈಃ । ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರೇಣಸಂಸ್ಕಾರಂಕೇನತ್ವಂತುನಲಪ್ಸ್ಯಸೇ ॥೨೪॥ ಪ್ರವ್ರಜ್ಯಾಮುಪಪನ್ನಾನಾಂತ್ರ
ಯಾಣಾಮೇಕಮಾಗತಂ । ಪರಿಪ್ರಕ್ಷ್ಯತಿಕೌಸಲ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂಶೋಕಲಾಲಸಾ॥೨೫॥ ಸತಸ್ಯಾಂಪರಿಪೃಚ್ಛಂತ್ಯಾಂವಧಂ
ಮಿತ್ರಬಲಸ್ಯತೇ । ತವಚಾಖ್ಯಾಸ್ಯತೇನೂನಂನಿಶಾಯಾಂರಾಕ್ಷಸೈರ್ವಧಮ್ ॥೨೬॥ ಸಾತ್ವಾಂಸುಪ್ತಂಹತಂಶ್ರುತ್ವಾಮಾಂ
ಚರಕ್ಷೋಗೃಹಂಗತಾಂ। ಹೃದಯೇನವಿದೀರ್ಣೇನನಭವಿಷ್ಯತಿರಾಘವ॥ಮಮಹೇತೋರನಾರ್ಯಾಯಾಹ್ಯನಘಃಪಾರ್ಥಿವಾತ್ಮ
ಜಃ । ರಾಮಸ್ಸಾಗರಮುತ್ತೀರ್ಯಸತ್ತ್ವವಾನ್ಗೋಷ್ಪದೇಹತಃ ॥೨೮॥ಅಹಂದಾಶರಥೇನೋಢಾಮೋಹಾತ್ಸ್ವಕುಲಪಾಂಸನೀ।
ಆರ್ಯಪುತ್ರಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಭಾರ್ಯಾಮೃತ್ಯುರಜಾಯತ ॥ ನೂನಮನ್ಯಾಂಮಯಾಜಾತಿಂವಾರಿತಂದಾನಮುತ್ತಮಂ ।ಯಾಹ
ಮದ್ಯೇಹಶೋಚಾಮಿಭಾರ್ಯಾಸರ್ವಾತಿಥೇರಪಿ ॥೩೦॥ಸಾಧುಪಾತಯಮಾಂಕ್ಷಿಪ್ರಂರಾಮಸ್ಯೋಪರಿರಾವಣ ।ಸಮಾನಯ
ಪತಿಂಪತ್ನ್ಯಾಕುರುಕಲ್ಯಾಣಮುತ್ತಮಮ್ ॥ ೩೧ ॥ ಶಿರಸಾಮೇಶಿರಶ್ಚಾಸ್ಯಕಾಯಂಕಾಯೇನಯೋಜಯ । ರಾವಣಾನುಗ
ಮಿಷ್ಯಾಮಿಗತಿಂಭರ್ತುರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೩೨॥ ಮುಹೂರ್ತಮಪಿನೇಚ್ಛಾಮಿಜೀವಿತುಂಪಾಪಜೀವಿನಾ। ಶ್ರುತಂಮಯಾವೇ
ದವಿದಾಂಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂಪಿತುರ್ಗೃಹೇ ॥ ಯಾಸಾಂಸ್ತ್ರೀಣಾಂಪ್ರಿಯೋಭರ್ತಾತಾಸಾಂಲೋಕಾಮಹೋದಯಾಃ । ಕ್ಷಮಾ
ಯಸ್ಮಿನ್ದಮಸ್ತ್ಯಾಗಸ್ಸತ್ಯಂಧರ್ಮಃಕೃತಜ್ಞತಾ॥ ಅಹಿಂಸಾಚೈವಭೂತಾನಾಂತಮೃತೇಕಾಗತಿರ್ಮಮ ।ಇತಿಸಾದುಃಖ
ಸಂತಪ್ತಾವಿಲಲಾಪಾಯತೇಕ್ಷಣಾ ॥ಭರ್ತುಶ್ಶಿರೋಧನುಸ್ತತ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯಚಪುನಃಪುನಃ ।ಏವಂಲಾಲಪ್ಯಮಾನಾಯಾಂಸೀ
ತಾಯಾಂತತ್ರರಾಕ್ಷಸಃ ॥ ೩೬ ॥ ಅಭಿಚಕ್ರಾಮಭರ್ತಾರಮನೀಕಸ್ಥಃಕೃತಾಂಜಲಿಃ । ವಿಜಯಸ್ವಾರ್ಯಪುತ್ರೇತಿಸೋಭಿವಾ
ದ್ಯಪ್ರಸಾದ್ಯಚ ॥೩೭॥ ನ್ಯವೇದಯದನುಪ್ರಾಪ್ತಂಪ್ರಹಸ್ತಂವಾಹಿನೀಪತಿಂ । ಅಮಾತ್ಯೈಸ್ಸಹಿತಸ್ಸರ್ವೈಃಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಸ
ಮುಪಸ್ಥಿತಃ॥೩೮॥ತೇನದರ್ಶನಕಾಮೇನವಯಂಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಾಃಪ್ರಭೋ।ನೂನಮಸ್ತಿಮಹಾರಾಜರಾಜಭಾವಾತ್ಕ್ಷಮಾನ್ವಿ
ತಮ್ ॥೩೯॥ ಕಿಂಚಿದಾತ್ಯಯಿಕಂಕಾರ್ಯಂತೇಷಾಂತ್ವಂದರ್ಶನಂಕುರು। ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾದಶಗ್ರೀವೋರಾಕ್ಷಸಪ್ರತಿವೇದಿತಂ॥
ಅಶೋಕವನಿಕಾಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಮಂತ್ರಿಣಾಂದರ್ಶನಂಯಯೌ।ಸತುಸರ್ವಂಸಮರ್ಥ್ಯೈವಮಂತ್ರಿಭಿಃಕೃತ್ಯಮಾತ್ಮನಾ॥೪೧॥
ಸಭಾಂಪ್ರವಿಶ್ಯವಿದಧೇವಿದಿತ್ವಾರಾಮವಿಕ್ರಮಂ।ಅಂತರ್ಧಾನಂತುತಚ್ಛೀರ್ಷಂತಚ್ಚಕಾರ್ಮುಕಮುತ್ತಮಮ್॥೪೨॥ ಜಗಾ
ಮರಾವಣಸ್ಯೈವನಿರ್ಯಾಣಸಮನಂತರಂ । ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ತುತೈಸ್ಸಾರ್ಧಂಮಂತ್ರಿಭಿರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮೈಃ॥೪೩॥ಸಮರ್ಥ
ಯಾಮಾಸತದಾರಾಮಕಾರ್ಯವಿನಿಶ್ಚಯಂ।ಅವಿದೂರಸ್ಥಿತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾನ್ಹಿತೈಷಿಣಃ ॥೪೪॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಕಾಲಸ
ದೃಶೋರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ । ಶೀಘ್ರಂಭೇರೀನಿನಾದೇನಸ್ಫುಟಕೋಣಾಹತೇನಮೇ ॥ ೪೫॥ ಸಮಾನಯಧ್ವಂಸೈನ್ಯಾನಿವ

ಕ್ತ್ಯಂಚನಕಾರಣಂ । ತತಸ್ತ್ವೇತಿಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತದ್ವಚೋಬಲಾಧಿಪಾಸ್ತೇಮಹದಾತ್ಮನೋಬಲಂ । ಸಮಾನಯಂಶ್ಚೈವಸ
ಮಾಗಮಂಚತೇನ್ಯವೇದಯನ್ಭರ್ತರಿಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷಿಣಿ ॥೪೬॥ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸೀತಾಂತುಮೋಹಿತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸರಮಾನಾಮರಾಕ್ಷಸೀ। ಆಸಸಾದಾಥವೈದೇಹೀಂಪ್ರಿಯಾಂಪ್ರಣಯಿನೀಂಸಖೀಂ॥
ಮೋಹಿತಾಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣಸೀತಾಂಪರಮದುಃಖಿತಾಂ। ಆಶ್ವಾಸಯಾಮಾಸತದಾಸರಮಾಮೃದುಭಾಷಿಣೀ ॥೨॥ ಸಾಹಿತ
ತ್ರಕೃತಾಮಿತ್ರಂಸೀತಯಾರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಯಾ । ರಕ್ಷಂತೀರಾವಣಾದಿಷ್ಟಾಸಾನುಕ್ರೋಶಾದೃಢವ್ರತಾ ॥೩॥ ಸಾದದರ್ಶತ
ತಸ್ಸೀತಾಂಸರಮಾನಷ್ಟಚೇತನಾಂ। ಉಪಾವೃತ್ಯೋತ್ಥಿತಾಂಧ್ವಸ್ತಾಂಬಡಬಾಮಿವಪಾಂಸುಲಾಂ॥೪॥ ತಾಂಸಮಾಶ್ವಾಸಯಾ
ಮಾಸಸಖೀಸ್ನೇಹೇನಸುವ್ರತಾ । ಸಮಾಶ್ವಸಿಹಿವೈದೇಹಿಮಾಭೂತ್ತೇಮನಸೋವ್ಯಥಾ ॥೫॥ ಉಕ್ತಾಯದ್ರಾವಣೇನತ್ವಂಪ್ರ
ತ್ಯುಕ್ತಶ್ಚಸ್ವಯಂತ್ವಯಾ। ಸಖೀಸ್ನೇಹೇನತದ್ಭೀರುಮಯಾಸರ್ವಮುಪಿಶ್ರುತಮ್ ॥೬॥ ಲೀನಯಾಗಹನೇಶೂನ್ಯೇಭಯಮು
ತ್ಸೃಜ್ಯರಾವಣಾತ್ । ತವಹೇತೋರ್ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿನಹಿಮೇಜೀವಿತಂಪ್ರಿಯಮ್ ॥೭॥ ಸಸಂಭ್ರಾಂತಶ್ಚನಿಷ್ಕ್ರಾಂತೋಯತ್ಕೃತೇ
ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ। ತಚ್ಚಮೇವಿದಿತಂಸರ್ವಮಭಿನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಮೈಥಿಲಿ ॥೮॥ ನಶಕ್ಯಸೌಪ್ತಿಕಂಕರ್ತುಂರಾಮಸ್ಯವಿದಿತಾತ್ಮನಃ।
ವಧಶ್ಚಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೇತಸ್ಮಿನ್ನೈವೋಪಪದ್ಯತೇ ॥೯॥ ನತ್ವೇವವಾನರಾಹಂತುಂಶಕ್ಯಾಂಪಾದಪಯೋಧಿನಃ । ಸುರಾದೇವರ್ಷ
ಭೇಣೇವರಾಮೇಣಹಿಸುರಕ್ಷಿತಾಃ॥೧೦॥ ದೀರ್ಘವೃತ್ತಭುಜಃಶ್ರೀಮಾನ್ಮಹೋರಸ್ಕಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ಧನ್ವೀಸಂಹನನೋಪೇ
ತೋಧರ್ಮಾತ್ಮಾಭುವಿವಿಶ್ರುತಃ ॥೧೧॥ ವಿಕ್ರಾಂತೋರಕ್ಷಿತಾನಿತ್ಯಮಾತ್ಮನಶ್ಚಪರಸ್ಯಚ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಕುಶ
ಲೀನಯಶಾಸ್ತ್ರವಿತ್ ॥೧೨॥ ಹಂತಾಪರಬಲೌಘಾನಾಮಚಿಂತ್ಯಬಲಪೌರುಷಃ। ನಹತೋರಾಘವಃಶ್ರೀಮಾನ್ಸೀತೇಶತ್ರುನಿ
ಬರ್ಹಣಃ॥ ಅಯುಕ್ತಬುದ್ಧಿಕೃತ್ಯೇನಸರ್ವಭೂತವಿರೋಧಿನಾ। ಇಯಂಪ್ರಯುಕ್ತಾರೌದ್ರೇಣಮಾಯಾಮಾಯಾವಿದಾತ್ವಯಿ॥
ಶೋಕಸ್ತೇವಿಗತಸ್ಸರ್ವಃಕಲ್ಯಾಣಂತ್ವಾಮುಪಸ್ಥಿತಂ। ಧ್ರುವಂತ್ವಾಂಭಜತೇಲಕ್ಷ್ಮೀಃಪ್ರಿಯಂಪ್ರೀತಿಕರಂಶೃಣು॥ ಉತ್ತೀ
ರ್ಯಸಾಗರಂರಾಮಸ್ಸಹವಾನರಸೇನಯಾ । ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಸ್ಸಮುದ್ರಸ್ಯತೀರಮಾಸಾದ್ಯದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥೧೬॥ ದೃಷ್ಟೋಮೇಪರಿಪೂ
ರ್ಣಾರ್ಥಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ। ಸಹಿತೈಸ್ಸಾಗರಾಂತಸ್ಥೈರ್ಬಲೈಸ್ತಿಷ್ಠತಿರಕ್ಷಿತಃ॥೧೭॥ ಅನೇನಪ್ರೇಷಿತಾಯೇಚರಾ
ಕ್ಷಸಾಲಘುವಿಕ್ರಮಾಃ। ರಾಘವಸ್ತೀರ್ಣಇತ್ಯೇವಪ್ರವೃತ್ತಿಸ್ತೈರಿಹಾಹೃತಾ॥೧೮॥ ಸತಾಂಶ್ರುತ್ವಾವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿಪ್ರವೃತ್ತಿಂ
ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ। ಏಷಮಂತ್ರಯತೇಸರ್ವೈಸ್ಸಚಿವೈಸ್ಸಹರಾವಣಃ॥೧೯॥ ಇತಿಬ್ರುವಾಣಾಸರಮಾರಾಕ್ಷಸೀಸೀತಯಾಸಹ। ಸ
ರ್ವೋದ್ಯೋಗೇನಸೈನ್ಯಾನಾಂಶಬ್ದಂಶುಶ್ರಾವಭೈರವಮ್॥೨೦॥ ದಂಡನಿಘಾತವಾದಿನ್ಯಾಃಶ್ರುತ್ವಾಭೇರ್ಯಾಮಹಾಸ್ವನಂ। ಉ
ವಾಚಸರಮಾಸೀತಾಮಿದಂಮಧುರಭಾಷಿಣೀ ॥೨೧॥ ಸನ್ನಾಹಜನನೀಹ್ಯೇಷಾಭೈರವಾಭೀರುಭೇರಿಕಾ। ಭೇರೀನಾದಚಗಂಭೀ
ರಂಶೃಣುಂತೋಯದನಿಸ್ವನಮ್॥೨೨॥ ಕಲ್ಪ್ಯಂತೇಮತ್ತಮಾತಂಗಾಯುಜ್ಯಂತೇರಥವಾಜಿನಃ। ಹೃಷ್ಯಂತೇತುರಗಾರೂಢಾಃ
ಪ್ರಾಸಹಸ್ತಾಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ ॥೨೩॥ ತತ್ರತತ್ರಚಸನ್ನದ್ಧಾಸ್ಸಂಪತಂತಿಪದಾತಯಃ । ಆಪೂರ್ಯಂತೇರಾಜಮಾರ್ಗಾಃಸೈನ್ಯೈ
ರದ್ಭುತದರ್ಶನೈಃ ॥೨೪॥ ವೇಗವದ್ಭಿರ್ನದದ್ಭಿಶ್ಚತೋಯೌಘೈರಿವಸಾಗರಃ। ಶಸ್ತ್ರಾಣಾಂಚಪ್ರಸನ್ನಾನಾಂಚರ್ಮಣಾಂವ
ರ್ಮಣಾಂತಥಾ ॥೨೫॥ ರಥವಾಜಿಗಜಾನಾಂಚಭೂಷಿತಾನಾಂಚರಕ್ಷಸಾಂ। ಪ್ರಭಾಂವಿಸೃಜತಾಂಪಶ್ಯನಾನಾವರ್ಣಾಂಸ
ಮುದ್ಧಿತಾಮ್ ॥೨೬॥ ವನಂನಿರ್ದಹತೋಘರ್ಮೇಯಥಾರೂಪಂವಿಭಾವಸೋಃ। ಘಂಟಾನಾಂಶೃಣುನಿರ್ಘೋಷಂರಥಾನಾಂ
ಶೃಣುನಿಸ್ವನಮ್॥ ಹಯಾನಾಂಹೇಷಮಾಣಾನಾಂಶೃಣುತೂರ್ಯಧ್ವನಿಂತಥಾ। ಉದ್ಯತಾಯುಧಹಸ್ತಾನಾಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾ
ನುಯಾಯಿನಾಮ್ ॥೨೮॥ ಸಂಭ್ರಮೋರಕ್ಷಸಾಮೇಷತುಮುಲೋರೋಮಹರ್ಷಣಃ । ಶ್ರೀಸ್ತ್ವಾಂಭಜತಿಶೋಕಘ್ನೀರಕ್ಷ
ಸಾಂಭಯಮಾಗತಮ್॥೨೯॥ ರಾಮಃಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷೋದೈತ್ಯಾನಾಮಿವವಾಸವಃ। ವಿನಿರ್ಜಿತ್ಯಜಿತಕ್ರೋಧಸ್ತ್ವಾಮಚಿಂ
ತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ ॥ ರಾವಣಂಸಮರೇಹತ್ವಾಭರ್ತಾತ್ವಾಧಿಗಮಿಷ್ಯತಿ । ವಿಕ್ರಮಿಷ್ಯತಿರಕ್ಷಸ್ಸುಭರ್ತಾತೇಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥
ಯಥಾಶತ್ರುಷುಶತ್ರುಘ್ನೋವಿಷ್ಣುನಾಸಹವಾಸವಃ । ಆಗತಸ್ಯಹಿರಾಮಸ್ಯಕ್ಷಿಪ್ರಮಂಕಗತಾಂಗತೀಂ ॥ ಅಹಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಾ
ಮಿಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಂತ್ವಾಂಶತ್ರೌವಿನಿಪಾತಿತೇ । ಅಶ್ರೂಣ್ಯಾನಂದಜಾನಿತ್ವಂವರ್ತಯಿಷ್ಯಸಿಶೋಭನೇ ॥೩೩॥ ಸಮಾಗಮ್ಯಪರಿ
ಷ್ವಜ್ಯತಸ್ಯೋರಸಿಮಹೋರಸಃ। ಅಚಿರಾನ್ಮೋಕ್ಷ್ಯತೇಸೀತೇದೇವಿತೇಜಘನಂಗತಾಮ್॥ ಧೃತಾಮೇತಾಂಬಹೂನ್ಮಾಸಾನ್ವೇ
ಣೀಂರಾಮೋಮಹಾಬಲಃ । ತಸ್ಯದೃಷ್ಟ್ವಾಮುಖಂದೇವಿಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಮಿವೋದಿತಮ್॥ ಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇಶೋಕಜಂವಾರಿನಿರ್ಮೋ
ಕಮಿವಪನ್ನಗೀ। ರಾವಣಂಸಮರೇಹತ್ವಾನಚಿರಾದೇವಮೈಥಿಲಿ ॥ ತ್ವಯಾಸಮಗ್ರಃಪ್ರಿಯಯಾಸುಖಾರ್ಹೋಲಪ್ಸ್ಯತೇಸು
ಖಂ। ಸಮಾಗತಾತ್ವಂರಾಮೇಣಮೋದಿಷ್ಯಸಿಮಹಾತ್ಮನಾ॥೩೭॥ ಸುವರ್ಷೇಣಸಮಾಯುಕ್ತಾಯಥಾಸಸ್ಯೇನಮೇದಿನೀ। ಗಿರಿವ
ರಮಭಿತೋನುವರ್ತಮಾನೋಹಯಇವಮಂಡಲಮಾಶುಯಃಕರೋತಿ । ತಮಿಹಶರಣಮಭ್ಯುಪೈಹಿದೇವಿದಿವಸಕರಂಪ್ರ
ಭವೋಹ್ಯಯಂಪ್ರಜಾನಾಮ್॥೩೮॥ ಇತಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತಾಂಜಾತಸಂತಾಪಾಂತೇನವಾಕ್ಯೇನಮೋಹಿತಾಂ । ಸರಮಾಹ್ಲಾದಯಾಮಾಸಪೃಥಿವೀಂದ್ಯೌರಿವಾಂಭಸಾ ॥೧॥
ತತಸ್ತಸ್ಯಾಹಿತಂಸಖ್ಯಾಶ್ಚಿಕೀರ್ಷಂತೀಸಖೀವಚಃ । ಉವಾಚಕಾಲೇಕಾಲಜ್ಞಾಸ್ಮಿತಪೂರ್ವಾಭಿಭಾಷಿಣೀ ॥೨॥ ಉತ್ಸಹೇಯ
ಮಹಂಗತ್ವಾತ್ವದ್ವಾಕ್ಯಮಸಿತೇಕ್ಷಣೇ।ನಿವೇದ್ಯಕುಶಲಂರಾಮೇಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಾನಿವರ್ತಿತುಮ್ ॥೩॥ ನಹಿಮೇಕ್ರಮಮಾಣಾಯಾ
ನಿರಾಲಂಬೇವಿಹಾಯಸಿ । ಸಮರ್ಥೋಗತಿಮನ್ವೇತುಂಪವನೋಗರುಡೋಪಿವಾ ॥೪॥ಏವಂಬ್ರುವಾಣಾಂತಾಂಸೀತಾಸರಮಾಂ
ಪುನರಬ್ರವೀತ್ । ಮಧುರಂಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾವಾಚಾಪೂರ್ವಂಶೋಕಾಭಿಪನ್ನಯಾ॥೫॥ಸಮರ್ಥಾಗಗನಂಗಂತುಮಪಿವಾತ್ವಂರ
ಸಾತಲಂ।ಅವಗಚ್ಛಾಮ್ಯಕರ್ತವ್ಯಂಕರ್ತವ್ಯಂತೇಮದಂತರೇ॥೬॥ ಮತ್ಪ್ರಿಯಂಯದಿಕರ್ತವ್ಯಂಯದಿಬುದ್ಧಿಃಸ್ಥಿರಾತವ ।ಜ್ಞಾ
ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತಂಗತ್ವಾಕಿಂಕರೋತೀತಿರಾವಣಃ॥೭॥ ಸಹಿಮಾಯಾಬಲಃಕ್ರೂರೋರಾವಣಶ್ಶತ್ರುರಾವಣಃ।ಮಾಂಮೋಹ
ಯತಿದುಷ್ಟಾತ್ಮಾಪೀತಮಾತ್ರೇವವಾರುಣೀ ॥೮॥ ತರ್ಜಾಪಯತಿಮಾಂನಿತ್ಯಂಭರ್ತ್ಸಾಪಯತಿಚಾಸಕೃತ್ ।ರಾಕ್ಷಸೀಭಿಸ್ಸು
ಘೋರಾಭಿರ್ಯಾಮಾಂರಕ್ಷಂತಿನಿತ್ಯಶಃ ॥೯॥ ಉದ್ವಿಗ್ನಾಶಂಕಿತಾಚಾಸ್ಮಿನಸ್ವಸ್ಥಂಚಮನೋಮಮ । ತದ್ಭಯಾಚ್ಚಾಹಮು
ದ್ವಿಗ್ನಾವ್ಯಾಶೋಕವನಿಕಾಂಗತಾ ॥ ಯದಿನಾಮಕಥಾತಸ್ಯನಿಶ್ಚಿತಂವಾಪಿಯದ್ಭವೇತ್। ನಿವೇದಯೇಥಾಸ್ಸರ್ವಂತತ್ಪರೋಮೇಸ್ತು
ಸ್ಯಾದನುಗ್ರಹಃ॥೧೧॥ ಸಾತ್ವೇವಂಬ್ರುವತೀಂಸೀತಾಂಸರಮಾವಲ್ಗುಭಾಷಿಣೀ।ಉವಾಚವದನಂತಸ್ಯಾಃಸ್ಪೃಶಂತೀಬಾಷ್ಪ
ವಿಕ್ಲಬಮ್ ॥೧೨॥ ಏಷತೇಯದ್ಯಭಿಪ್ರಾಯಸ್ತಸ್ಮಾದ್ಗಚ್ಛಾಮಿಜಾನಕಿ । ಗೃಹ್ಯಶತ್ರೋರಭಿಪ್ರಾಯಮುಪಾವೃತ್ತಾಂಚ
ಪಶ್ಯಮಾಮ್॥೧೩॥ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತತೋಗತ್ವಾಸಮೀಪಂತಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ।ಶುಶ್ರಾವಕಥಿತಂತಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯಸಮಂತ್ರಿಣಃ॥
ಸಾಶ್ರುತ್ವಾನಿಶ್ಚಯಂತಸ್ಯನಿಶ್ಚಯಜ್ಞಾದುರಾತ್ಮನಃ । ಪುನರೇವಾಗಮತ್ಕ್ಷಿಪ್ರಮಶೋಕವನಿಕಾಂತದಾ ॥೧೫॥ ಸಾಪ್ರವಿ
ಷ್ಟಾಪುನಸ್ತತ್ರದದರ್ಶಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ । ಪ್ರತೀಕ್ಷಮಾಣಾಂಸ್ವಾಮೇವಭ್ರಷ್ಟಪದ್ಮಾಮಿವಶ್ರಿಯಮ್ ॥೧೬॥ ತಾಂತುಸೀ
ತಾಪುನಃಪ್ರಾಪ್ತಾಂಸರಮಾಂವಲ್ಗುಭಾಷಿಣೀಂ । ಪರಿಷ್ವಜ್ಯಚಸುಸ್ನಿಗ್ಧಂದದೌಚಸ್ವಯಮಾಸನಮ್ ॥೧೭॥ ಇಹಾಸೀ
ನಾಸುಖಂಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾಹಿಮಮತತ್ತ್ವತಃ । ಕ್ರೂರಸ್ಯನಿಶ್ಚಯಂತಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ ॥೧೮॥ ಏವಮುಕ್ತಾತು
ಸರಮಾಸೀತಯಾವೇಪಮಾನಯಾ।ಕಥಿತಂಸರ್ವಮಾಚಷ್ಟರಾವಣಸ್ಯಸಮಂತ್ರಿಣಃ॥೧೯॥ ಜನನ್ಯಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋವೈತ್ವ
ನ್ಮೋಕ್ಷಾರ್ಥಂಬೃಹದ್ವಚಃ । ಅವಿದ್ಧೇನಚವೈದೇಹಿಮಂತ್ರಿವೃದ್ಧೇನಬೋಧಿತಃ ॥೨೦॥ ದೀಯತಾಮಭಿಸತ್ಕೃತ್ಯಮನುಜೇಂ
ದ್ರಾಯಮೈಥಿಲೀ। ನಿದರ್ಶನಂತೇಪರ್ಯಾಪ್ತಂಜನಸ್ಥಾನೇಯದದ್ಭುತಮ್ ॥೨೧॥ ಲಂಘನಂಚಸಮುದ್ರಸ್ಯದರ್ಶನಂಚಹನೂ
ಮತಃ।ವಧಂಚರಕ್ಷಸಾಂಯುದ್ಧೇಕಃಕುರ್ಯಾನ್ಮಾನುಷೋಭುವಿ ॥೨೨॥ ಏವಂಸಮಂತ್ರಿವೃದ್ಧೈಶ್ಚಮಾತ್ರಾಚಬಹುಭಾಷಿತಃ।
ನತ್ವಾಮುತ್ಸಹತೇಮೋಕ್ತುಮರ್ಥಮರ್ಥಪರೋಯಥಾ॥೨೩॥ ನೋತ್ಸಹತ್ಯಮೃತೋಮೋಕ್ತುಂಯುದ್ಧೇತ್ವಾಮಿತಿಮೈಥಿಲಿ।
ಸಾಮಾತ್ಯಸ್ಯನೃಶಂಸಸ್ಯನಿಶ್ಚಯೋಹ್ಯೇಷವರ್ತತೇ ॥೨೪॥ ತದೇಷಾನಿಶ್ಚಿತಾಬುದ್ಧಿರ್ಮೃತ್ಯುಲೋಭಾದುಪಸ್ಥಿತಾ।ಭಯಾ
ನ್ನಶಕ್ತಸ್ತ್ವಾಂಮೋಕ್ತುಮನಿರಸ್ತಸ್ತುಸಂಯುಗೇ ॥೨೫॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚಸರ್ವೇಷಾಮಾತ್ಮನಶ್ಚವಧೇನಹಿ । ನಿಹತ್ಯರಾವ
ಣಂಸಂಖ್ಯೇಸರ್ವಥಾನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ ॥೨೬॥ ಪ್ರತಿನೇಷ್ಯತಿರಾಮಸ್ತ್ವಾಮಯೋಧ್ಯಾಮಸಿತೇಕ್ಷಣೇ । ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇಶಬ್ದೋಭೇರೀ
ಶಂಖಸಮಾಕುಲಃ॥೨೭॥ ಶ್ರುತೋವಾನರಸೈನ್ಯಾನಾಂಕಂಪಯನ್ಧರಣೀತಲಮ್॥ಶ್ರುತ್ವಾತುತದ್ವಾನರಸೈನ್ಯಶಬ್ದಂ
ಲಂಕಾಗತಾರಾಕ್ಷಸರಾಜಭೃತ್ಯಾಃ । ನಷ್ಟೌಜಸೋದೈನ್ಯಪರೀತಚೇಷ್ಟಾಃಶ್ರೇಯೋನಪಶ್ಯಂತಿನೃಪಸ್ಯದೋಷೈಃ ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುಸ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತೇನಶಂಖವಿಮಿಶ್ರೇಣಭೇರೀಶಬ್ದೇನರಾಘವಃ । ಉಪಯಾತಿಮಹಾಬಾಹೂರಾಮಃಪರಪುರಂಜಯಃ ॥೧॥ ತನ್ನಿನಾ
ದಂನಿಶಮ್ಯಾಥರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ । ಮುಹೂರ್ತಂಧ್ಯಾನಮಾಸ್ಥಾಯಸಚಿವಾನಭ್ಯುದೈಕ್ಷತ ॥೨॥ ಅಥತಾನ್ಸಚಿ
ವಾಂಸ್ತತ್ರಸರ್ವಾನಾಭಾಷ್ಯರಾವಣಃ । ಸಭಾಂಸನ್ನಾದಯನ್ಸರ್ವಾಮಿತ್ಯುವಾಚಮಹಾಬಲಃ ॥೩॥ ಜಗತ್ಸಂತಾಪನಃ
ಕ್ರೂರೋಗರ್ಹಯನ್ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ। ತರಣಂಸಾಗರಸ್ಯಾಪಿವಿಕ್ರಮಂಬಲಸಂಚಯಮ್ ॥೪॥ ಯದುಕ್ತವಂತೋರಾಮಸ್ಯ
ಭವಂತಸ್ತನ್ಮಯಾಶ್ರುತಂ । ಭವತಶ್ಚಾಪ್ಯಹಂವೇದ್ಮಿಯುದ್ಧೇಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾನ್ ॥೫॥ ತೂಷ್ಣೀಂಕಾನೀಕ್ಷತೋಽನ್ಯೋ
ನ್ಯಂವಿದಿತ್ವಾರಾಮವಿಕ್ರಮಂ । ತತಸ್ತುಸುಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞೋಮಾಲ್ಯವಾನ್ನಾಮರಾಕ್ಷಸಃ ॥೬॥ ರಾವಣಸ್ಯವಚಃಶ್ರು
ತ್ವಾಮಾತುಃಪೈತಾಮಹೋಬ್ರವೀತ್।ವಿದ್ಯಾಸ್ವಭಿವಿನೀತೋಯೋರಾಜಾರಾಜನ್ನಯಾನುಗಃ ॥೭॥ ಸಶಾಸ್ತಿಚಿರಮೈಶ್ವರ್ಯ
ಮರೀಂಶ್ಚಕುರುತೇವಶೇ । ಸಂದಧಾನೋಹಿಕಾಲೇನವಿಗೃಹ್ಣಂಶ್ಚಾರಿಭಿಸ್ಸಹ ॥೮॥ ಸ್ವಪಕ್ಷವರ್ಧನಂಕುರ್ವನ್ಮಹದೈಶ್ವರ್ಯಮ
ಶ್ನುತೇ । ಹೀಯಮಾನೇನಕರ್ತವ್ಯೋರಾಜ್ಞಾಸಂಧಿಸ್ಸಮೇನಚ ॥೯॥ ನಶತ್ರುಮವಮನ್ಯೇತಜ್ಯಾಯಾನ್ಕುರ್ವೀತವಿಗ್ರಹಂ । ತ
ನ್ಮಹ್ಯಂರೋಚತೇಸಂಧಿಸ್ಸಹರಾಮೇಣರಾವಣ ॥೧೦॥ ಯದರ್ಥಮಭಿಯುಕ್ತಾಃಸ್ಮಸೀತಾತಸ್ಮೈಪ್ರದೀಯತಾಂ । ಯಸ್ಯದೇ
ವರ್ಷಯಸ್ಸರ್ವೇಗಂಧರ್ವಾಶ್ಚಜಯೈಷಿಣಃ॥೧೧॥ವಿರೋಧಂಮಾಗಮಸ್ತೇನಸಂಧಿಸ್ತೇತೇನರೋಚತಾಂ।ಅಸೃಜದ್ಭಗವಾನ್ಪಕ್ಷಾ

ದ್ವಾವೇವಹಿಪಿತಾಮಹಃ ॥ ೧೨ ॥ ಸುರಾಣಾಮಸುರಾಣಾಂಚಧರ್ಮಾಧರ್ಮೌತದಾಶ್ರಯೌ । ಧರ್ಮೋಹಿಶ್ರೂಯತೇ
ಪಕ್ಷೋಹ್ಯಮರಾಣಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ ॥೧೩॥ ಅಧರ್ಮೋರಕ್ಷಸಾಂಪಕ್ಷೋಹ್ಯಸುರಾಣಾಂಚರಾವಣ। ಧರ್ಮೋವೈಗ್ರಸ
ತೇಧರ್ಮಂತತಃಕೃತಮಭೂದ್ಯುಗಮ್ ॥೧೪॥ ಅಧರ್ಮೋಗ್ರಸತೇಧರ್ಮಂತತಸ್ತಿಷ್ಯಃಪ್ರವರ್ತತೇ।ತತ್ತ್ವಯಾಚರತಾಲೋ
ಕಾನ್ಧರ್ಮೋವಿನಿಹತೋಮಹಾನ್ ॥೧೫॥ ಅಧರ್ಮಃಪ್ರಗೃಹೀತಶ್ಚತೇನಾಸ್ಮದ್ಬಲಿನಃಪರೇ । ಸಪ್ರಮಾದಾದ್ವಿವೃದ್ಧಸ್ತೇಧ
ರ್ಮೋಹಿಗ್ರಸತೇಹಿನಃ ॥೧೬॥ ವಿವರ್ಧಯತಿಪಕ್ಷಂಚಸುರಾಣಾಂಸುರಭಾವನಃ । ವಿಷಯೇಷುಪ್ರಸಕ್ತೇನಯತ್ಕಿಂಚಿತ್ಕಾರಿ
ಣಾತ್ವಯಾ ॥೧೭॥ ಋಷೀಣಾಮಗ್ನಿಕಲ್ಪಾನಾಮುದ್ವೇಗೋಜನಿತೋಮಹಾನ್ । ತೇಷಾಂಪ್ರಭಾವೋದುರ್ಧರ್ಷಃಪ್ರದೀ
ಪ್ತಇವಪಾವಕಃ ॥೧೮॥ ತಪಸಾಭಾವಿತಾತ್ಮಾನೋಧರ್ಮಸ್ಯಾನುಗ್ರಹೇರತಾಃ।ಮುಖ್ಯೈರ್ಯಜ್ಞೈರ್ಯಜಂತ್ಯೇತೇನಿತ್ಯಂತೈ
ಸ್ತೈರ್ದ್ವಿಜಾತಯಃ ॥೧೯॥ ಜುಹ್ವತ್ಯಗ್ನೀಂಶ್ಚವಿಧಿವದ್ವೇದಾಂಶ್ಚೋಚ್ಚೈರಧೀಯತೇ । ಅಭಿಭೂಯಚರಕ್ಷಾಂಸಿಬ್ರಹ್ಮಘೋ
ಷಾನುದೀರಯನ್ ॥೨೦॥ ದಿಶೋವಿಪ್ರದ್ರುತಾಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸ್ತನಯಿತ್ನುರಿವೋಷ್ಣಗೇ । ಋಷೀಣಾಮಗ್ನಿಕಲ್ಪಾನಾಮಗ್ನಿಹೋತ್ರ
ಸಮುತ್ಥಿತಃ॥೨೧॥ ಆದತ್ತೇರಕ್ಷಸಾಂತೇಜೋಧೂಮೋವ್ಯಾಪ್ಯದಿಶೋದಶ । ತೇಷುತೇಷುಚದೇಶೇಷುಪುಣ್ಯೇಷ್ವೇವದೃಢವ್ರತೈಃ॥
ಚರ್ಯಮಾಣಂತಪಸ್ತೀವ್ರಂಸಂತಾಪಯತಿರಾಕ್ಷಸಾನ್ । ದೇವದಾನವಯಕ್ಷೇಭ್ಯೋಗೃಹೀತಶ್ಚವರಸ್ತ್ವಯಾ ॥೨೩॥ ಮಾ
ನುಷಾವಾನರಾಋಕ್ಷಾಗೋಲಾಂಗೂಲಾಮಹಾಬಲಾಃ । ಬಲವಂತಇಹಾಗಮ್ಯಗರ್ಜಂತಿದೃಢವಿಕ್ರಮಾಃ ॥೨೪॥ ಉ
ತ್ಪಾತಾನ್ವಿವಿಧಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಘೋರಾನ್ಬಹುವಿಧಾಂಸ್ತಥಾ । ವಿನಾಶಮನುಪಶ್ಯಾಮಿಸರ್ವೇಷಾಂರಕ್ಷಸಾಮಹಮ್ ॥೨೫॥ಖ
ರಾಭಿಸ್ತನಿತಾಘೋರಾಮೇಘಾಃಪ್ರತಿಭಯಂಕರಾಃ । ಶೋಣಿತೇನಾಭಿವರ್ಷಂತಿಲಂಕಾಮುಷ್ಣೇನಸರ್ವತಃ॥೨೬॥ರುದತಾಂ
ವಾಹನಾನಾಂಚಪ್ರಪತಂತ್ಯಸ್ರಬಿಂದವಃ । ಧ್ವಜಾಧ್ವಸ್ತಾವಿವರ್ಣಾಶ್ಚನಪ್ರಭಾಂತಿಯಥಾಪುರಾ ॥೨೭॥ ವ್ಯಾಳಾಗೋ
ಮಾಯವೋಗೃಧ್ರಾವಾಶ್ಯಂತಿಚಸುಭೈರವಂ । ಪ್ರವಿಶ್ಯಲಂಕಾಮನಿಶಂಸಮವಾಯಾಂಶ್ಚಕುರ್ವತೇ ॥೨೮॥ ಕಾಳಿಕಾಃಪಾಂ
ಡುರೈರ್ದಂತೈಃಪ್ರಹಸಂತ್ಯಗ್ರತಃಸ್ಥಿತಾಃ।ಸ್ತ್ರಿಯಃಸ್ವಪ್ನೇಷುಮುಷ್ಣಂತ್ಯೋಗೃಹಾಣಿಪ್ರತಿಭಾಷ್ಯಚ॥೨೯॥ಗೃಹಾಣಾಂ
ಬಲಿಕರ್ಮಾಣಿಶ್ವಾನಃಪರ್ಯುಪಭುಂಜತೇ । ಖರಾಗೋಷುಪ್ರಜಾಯಂತೇಮೂಷಿಕಾನಕುಲೈಸ್ಸಹ ॥೩೦॥ ಮಾರ್ಜಾರಾದ್ವೀ
ಪಿಭಿಸ್ಸಾರ್ಧಂಸೂಕರಾಶ್ಶುನಕೈಸ್ಸಹ।ಕಿನ್ನರಾರಾಕ್ಷಸೈಶ್ಚಾಪಿಸಮೀಯುರ್ಮಾನುಷೈಸ್ಸಹ॥೩೧॥ಪಾಂಡುರಾರಕ್ತಪಾ
ದಾಶ್ಚವಿಹಂಗಾಃಕಾಲಚೋದಿತಾಃ।ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವಿನಾಶಾಯಕಪೋತಾವಿಚರಂತಿಚ॥ಚೀಚೀಕೂಚೀತಿವಾಶ್ಯಂತ್ಯಃಶಾರಿಕಾವೇ
ಶ್ಮಸುಸ್ಥಿತಾಃ।ಪತಂತಿಗ್ರಥಿತಾಶ್ಚಾಪಿನಿರ್ಜಿತಾಃಕಲಹೈಷಿಣಃ ॥೩೩॥ ಪಕ್ಷಿಣಶ್ಚಮೃಗಾಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರತ್ಯಾದಿತ್ಯಂರುದಂತಿತೇ।
ಕರಾಳೋವಿಕಟೋಮುಂಡಃಪುರುಷಃಕೃಷ್ಣಪಿಂಗಳಃ ॥೩೪॥ ಕಾಲೋಗೃಹಾಣಿಸರ್ವೇಷಾಂಕಾಲೇಕಾಲೇನ್ವವೇಕ್ಷತೇ । ಏತಾ
ನ್ಯನ್ಯಾನಿದುಷ್ಟಾನಿನಿಮಿತ್ತಾನ್ಯುತ್ಪತಂತಿಚ॥೩೫॥ ವಿಷ್ಣುಂಮನ್ಯಾಮಹೇದೇವಂಮಾನುಷಂರೂಪಮಾಸ್ಥಿತಂ।ನಹಿಮಾನು
ಷಮಾತ್ರೋಸೌರಾಘವೋದೃಢವಿಕ್ರಮಃ॥ಯೇನಬದ್ಧಸ್ಸಮುದ್ರಸ್ಯಸಸೇತುಃಪರಮಾದ್ಭುತಃ।ಕುರುಷ್ವನರರಾಜೇನಸಂಧಿಂ
ರಾಮೇಣರಾವಣ॥ಜ್ಞಾತ್ವಾಪ್ರಧಾರ್ಯಕರ್ಮಾಣಿಕ್ರಿಯತಾಮಾಯತಿಕ್ಷಮಮ್॥ ಇದಂವಚಸ್ತತ್ರನಿಗದ್ಯಮಾಲ್ಯವಾನ್ಪರೀ
ಕ್ಷ್ಯರಕ್ಷೋಧಿಪತೇರ್ಮನಃಪುನಃ।ಅನುತ್ತಮೇಷೂತ್ತಮಪೌರುಷೋಬಲೀಬಭೂವತೂಷ್ಣೀಂಸಮವೇಕ್ಷ್ಯರಾವಣಮ್॥೩೮

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತ್ತುಮಾಲ್ಯವತೋವಾಕ್ಯಂಹಿತಮುಕ್ತಂದಶಾನನಃ।ನಮರ್ಷಯತಿದುಷ್ಟಾತ್ಮಾಕಾಲಸ್ಯವಶಮಾಗತಃ॥೧॥ ಸಬ
ದ್ಧ್ವಾಭ್ರುಕುಟಿಂವಕ್ತ್ರೇಕ್ರೋಧಸ್ಯವಶಮಾಗತಃ।ಅಮರ್ಷಾತ್ಪರಿವೃತ್ತಾಕ್ಷೋಮಾಲ್ಯವಂತಮಥಾಬ್ರವೀತ್॥ಹಿತಬುದ್ಧ್ಯಾ
ಯದಹಿತಂವಚಃಪರುಷಮುಚ್ಯತೇ।ಪರಪಕ್ಷಂಪ್ರವಿಶ್ಯೈವನೈತಚ್ಛ್ರೋತ್ರಂಗತಂಮಮ॥ ಮಾನುಷಂಕೃಪಣಂರಾಮ
ಮೇಕಂಶಾಖಾಮೃಗಾಶ್ರಯಂ।ಸಮರ್ಥಂಮನ್ಯಸೇಕೇನತ್ಯಕ್ತಂಪಿತ್ರಾವನಾಲಯಮ್॥೪॥ ರಕ್ಷಸಾಮೀಶ್ವರಂಮಾಂಚದೇವ
ತಾನಾಂಭಯಂಕರಂ।ಹೀನಂಮಾಂಮನ್ಯಸೇಕೇನಹ್ಯಹೀನಂಸರ್ವವಿಕ್ರಮೈಃ॥೫॥ ವೀರದ್ವೇಷೇಣವಾಶಂಕೇಪಕ್ಷಪಾತೇನವಾರಿ
ಪೋಃ।ತ್ವಯಾಹಂಪರುಷಾಣ್ಯುಕ್ತಃಪರಪ್ರೋತ್ಸಾಹನೇನವಾ॥ ಪ್ರಭವಂತಂಪದಸ್ಥಂಹಿಪರುಷಂಕೋಭಿಧಾಸ್ಯತಿ।ಪಂಡಿತ
ಶ್ಶಾಸ್ತ್ರತತ್ತ್ವಜ್ಞೋವಿನಾಪ್ರೋತ್ಸಾಹನಾದ್ರಿಪೋಃ॥ಆನೀಯಚವನಾತ್ಸೀತಾಂಪದ್ಮಹೀನಾಮಿವಶ್ರಿಯಂ।ಕಿಮರ್ಥಂಪ್ರತಿದಾ
ಸ್ಯಾಮಿರಾಘವಸ್ಯಭಯಾದಹಮ್ ॥ ವೃತಂವಾನರಕೋಟೀಭಿಸ್ಸಸುಗ್ರೀವಂಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ।ಪಶ್ಯಕೈಶ್ಚಿದಹೋಭಿಸ್ತ್ವಂರಾ
ಘವಂನಿಹತಂಮಯಾ॥ ದ್ವಂದ್ವೇಯಸ್ಯನತಿಷ್ಠಂತಿದೈವತಾನ್ಯಪಿಸಂಯುಗೇ।ಸಕಸ್ಮಾದ್ರಾವಣೋಯುದ್ಧೇಭಯಮಾಹಾ
ರಯಿಷ್ಯತಿ ॥ ದ್ವಿಧಾಭಜ್ಯೇಯಮಪ್ಯೇವಂನನಮೇಯಂತುಕಸ್ಯಚಿತ್। ಏಷಮೇಸಹಜೋದೋಷಸ್ಸ್ವಭಾವೋದುರತಿಕ್ರಮಃ ॥
ಯದಿತಾವತ್ಸಮುದ್ರೇತುಸೇತುರ್ಬದ್ಧೋಯದೃಚ್ಛಯಾ । ರಾಮೇಣವಿಸ್ಮಯಃಕೋತ್ರಯೇನತೇಭಯಮಾಗತಮ್ ॥ ಸತುತೀ
ರ್ಣಾರ್ಣವಂರಾಮಂಸಹವಾನರಸೇನಯಾ।ಪ್ರತಿಜಾನಾಮಿತೇಸತ್ಯಂನಜೀವನ್ಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯತಿ॥೧೩॥ಏವಂಬ್ರುವಾಣಂಸಂರಬ್ಧ

ಬ್ಧಂರುಷ್ಟಂವಿಜ್ಞಾಯರಾವಣಂ। ವೇದಿತೋಮಾಲ್ಯವಾನ್ವಾಕ್ಯಂನೋತ್ತರಂಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ ॥೧೪॥ಜಯಾಶಿಷಾಚರಾಜಾನಂವ
ರ್ಧಯಿತ್ವಾಯಥೋಚಿತಂ । ಮಾಲ್ಯವಾನಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋಜಗಾಮಸ್ವಂನಿವೇಶನಮ್ ॥೧೫॥ರಾವಣಸ್ತುಸಹಾಮಾತ್ಯೋಮಂ
ತ್ರಯಿತ್ವಾವಿಮೃಶ್ಯಚ । ಲಂಕಾಯಾಮತುಲಾಂಗುಪ್ತಿಂಕಾರಯಾಮಾಸರಾಕ್ಷಸಃ ॥೧೬॥ ವ್ಯಾದಿದೇಶಚಪೂರ್ವಸ್ಯಾಂಪ್ರ
ಹಸ್ತಂದ್ವಾರಿರಾಕ್ಷಸಂ । ದಕ್ಷಿಣಸ್ಯಾಂಮಹಾವೀರ್ಯೌಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವಮಹೋದರೌ ॥೧೭॥ ವ್ಯಾದಿದೇಶಮಹಾಕಾಯೌ
ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತೌ । ಪಶ್ಚಿಮಾಯಾಮಥೋದ್ವಾರಿಪುತ್ರಮಿಂದ್ರಜಿತಂತಥಾ॥ವ್ಯಾದಿದೇಶಮಹಾಮಾಯಂಬಹುಭೀ
ರಾಕ್ಷಸೈರ್ವೃತಂ । ಉತ್ತರಸ್ಯಾಂಪುರದ್ವಾರಿತಾವುಭೌಶುಕಸಾರಣೌ ॥ ಸ್ವಯಂಚಾತ್ರಭವಿಷ್ಯಾಮಿಮಂತ್ರಿಣಸ್ತಾನು
ವಾಚಹ । ರಾಕ್ಷಸಂತುವಿರೂಪಾಕ್ಷಂಮಹಾವೀರ್ಯಪರಾಕ್ರಮಮ್ ॥೨೦॥ ಮಧ್ಯಮಸ್ಥಾಪಯೆದ್ಗುಲ್ಮೇ ಬಹುಭಿಸ್ಸಹರಾಕ್ಷ
ಸೈಃ । ಏವಂವಿಧಾನಂಲಂಕಾಯಾಃಕೃತ್ವಾರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ ॥೨೧॥ ಕೃತಕೃತ್ಯಮಿವಾತ್ಮಾನಂಮನ್ಯತೇಕಾಲಚೋದಿತಃ॥
ವಿಸರ್ಜಯಾಮಾಸತತಸ್ಸಮಂತ್ರಿಣೋವಿಧಾನಮಾಜ್ಞಾಪ್ಯಪುರಸ್ಯಪುಷ್ಕಲಂ । ಜಯಾಶಿಷಾಮಂತ್ರಿಗಣೇನಪೂಜಿತೋವಿವೇಶ
ಚಾಂತಃಪುರಮೃದ್ಧಿಮನ್ಮಹತ್ ॥೨೨॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ನರವಾನರರಾಜೌತೌಸಚವಾಯುಸುತಃಕಪಿಃ । ಜಾಂಬವಾನೃಕ್ಷರಾಜಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಶ್ಚವಿಭೀಷಣಃ ॥ ಅಂಗದೋವಾ
ಲಿಪುತ್ರಶ್ಚಸೌಮಿತ್ರಿಶ್ಶರಭಃಕಪಿಃ।ಸುಷೇಣಸ್ಸಹದಾಯಾದೋಮೈಂದೋದ್ವಿವಿದಏವಚ ॥೨॥ಗಜೋಗವಾಕ್ಷಃಕುಮುದೋನ
ಲೋಥಪನಸಸ್ತಥಾ । ಅಮಿತ್ರವಿಷಯಂಪ್ರಾಪ್ತಾಸ್ಸಮವೇತಾಸ್ಸಮರ್ಥಯನ್ ॥೩॥ ಇಯಂಸಾ[illegible]ಪುರೀರಾ
ವಣಪಾಲಿತಾ।ಸಾಸುರೋರಗಗಂಧರ್ವೈರಮರೈರಪಿದುರ್ಜಯಾ॥ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಮಂತ್ರಯಧ್ವಂವಿನಿರ್ಣಯೇ।
ನಿತ್ಯಂಸನ್ನಿಹಿತೋಹ್ಯತ್ರರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ॥ ತಥಾತೇಷುಬ್ರುವಾಣೇಷುರಾವಣಾವರಜೋಬ್ರವೀತ್।ವಾಕ್ಯಮಗ್ರಾ
ಮ್ಯಪದವತ್ಪುಷ್ಕಲಾರ್ಥಂವಿಭೀಷಣಃ॥ಅನಲಶ್ಚಾನಿಲಶ್ಚೈವಸಂಪಾತಿಪ್ರಘಸಸ್ತಥಾ।ಗತ್ವಾಲಂಕಾಂಮಮಾಮಾತ್ಯಾಃ
ಪುರೀಂಪುನರಿಹಾಗತಾಃ॥೭॥ಭೂತ್ವಾಶಕುನಯಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರವಿಷ್ಟಾಶ್ಚರಿಪೋರ್ಬಲಂ।ವಿಧಾನಂವಿಹಿತಂಯಚ್ಚತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಸ
ಮುಪಸ್ಥಿತಾಃ॥ಸಂವಿಧಾನಂಯಥಾಹುಸ್ತೇರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ।ರಾಮತದ್ಬ್ರುವತಸ್ಸರ್ವಂಯಥಾತತ್ವೇನಮೇಶೃಣು॥
ಪೂರ್ವಂಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಸಬಲೋದ್ವಾರಮಾಸಾದ್ಯತಿಷ್ಠತಿ।ದಕ್ಷಿಣಂಚಮಹಾವೀರ್ಯೌಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವಮಹೋದರೌ ॥ಇಂದ್ರಜಿ
ತ್ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರಂರಾಕ್ಷಸೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಃ । ಪಟ್ಟಸಾಸಿಧನುಷ್ಮದ್ಭಿಶ್ಶೂಲಮುದ್ಗರಪಾಣಿಭಿಃ ॥ ನಾನಾಪ್ರಹರಣೈಶ್ಶೂ
ರೈರಾವೃತೋರಾವಣಾತ್ಮಜಃ।ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಸಹಸ್ರೈಸ್ತುಬಹುಭಿಶ್ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಿಭಿಃ॥೧೨॥ಯುಕ್ತಃಪರಮಸಂವಿಗ್ನೋ
ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಃ । ಉತ್ತರಂನಗರದ್ವಾರಂರಾವಣಸ್ಸ್ವಯಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೧೩॥ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ತುಮಹತಾಶೂಲ
ಖಡ್ಗಧನುಷ್ಮತಾ।ಬಲೇನರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸಾರ್ಧಂಮಧ್ಯಮಂಗುಲ್ಮಮಾಸ್ಥಿತಃ॥೧೪॥ಏತಾನೇವಂವಿಧಾನ್ಗುಲ್ಮಾನ್ಲಂಕಾಯಾಂ
ಸಮುದೀಕ್ಷ್ಯತೇ। ಮಾಮಕಾಸ್ಸಚಿವಾಸ್ಸರ್ವೇಪುನಶ್ಶೀಘ್ರಮಿಹಾಗತಾಃ॥೧೫॥ ಗಜಾನಾಂಚಸಹಸ್ರಂಚರಥಾನಾಮಯುತಂ
ಪುರೇ। ಹಯಾನಾಮಯುತೇದ್ವೇಚಸಾಗ್ರಕೋಟೀಚರಕ್ಷಸಾಮ್ ॥೧೬॥ ವಿಕ್ರಾಂತಾಬಲವಂತಶ್ಚಸಂಯುಗೇಷ್ವಾತತಾಯಿನಃ।
ಇಷ್ಟಾರಾಕ್ಷಸರಾಜಸ್ಯನಿತ್ಯಮೇತೇನಿಶಾಚರಾಃ ॥೧೭॥ ಏಕೈಕಸ್ಯಾತ್ರಯುದ್ಧಾರ್ಥೇರಾಕ್ಷಸಸ್ಯವಿಶಾಂಪತೇ । ಪರಿವಾರಸ್ಸ
ಹಸ್ರಾಣಾಂಸಹಸ್ರಮುಪತಿಷ್ಠತೇ ॥೧೮॥ ಏತಾಂಪ್ರವೃತ್ತಿಂಲಂಕಾಯಾಂಮಂತ್ರಿಪ್ರೋಕ್ತಾಂವಿಭೀಷಣಃ ।ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ
ಮಹಾಬಾಹೂರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಾನದರ್ಶಯತ್ ॥೧೯॥ ಲಂಕಾಯಾಂಸಚಿವೈಸ್ಸರ್ವಂರಾಮಾಯಪ್ರತ್ಯವೇದಯತ್।ರಾಮಂಕ
ಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷಮಿದಮುತ್ತರಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೦॥ ರಾವಣಾವರಜಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ರಾಮಪ್ರಿಯಚಿಕೀರ್ಷಯಾ। ಕುಬೇರಂತುಯ
ದಾರಾಮರಾವಣಃಪ್ರತ್ಯಯುಧ್ಯತ ॥೨೧॥ ಷಷ್ಟಿಶ್ಶತಸಹಸ್ರಾಣಿತದಾನಿರ್ಯಾಂತಿರಾಕ್ಷಸಾಃ ।ಪರಾಕ್ರಮೇಣವೀರ್ಯೇಣತೇಜ
ಸಾಸತ್ವಗೌರವಾತ್॥೨೨॥ಸದೃಶಾಯೇತ್ರದರ್ಪೇಣರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ। ಅತ್ರಮನ್ಯುರ್ನಕರ್ತವ್ಯೋರೋಷಯೇತ್ವಾಂ
ನಭೀಷಯೇ ॥೨೩॥ ಸಮರ್ಥೋಹ್ಯಸಿವೀರ್ಯೇಣಸುರಾಣಾಮಪಿನಿಗ್ರಹೇ । ತದ್ಭವಾಂಶ್ಚತುರಂಗೇಣಬಲೇನಮಹತಾವೃತಃ ॥
ವ್ಯೂಹ್ಯೇದಂವಾನರಾನೀಕಂನಿರ್ಮಥಿಷ್ಯಸಿರಾವಣಂ ।ರಾವಣಾವರಜೇವಾಕ್ಯಮೇವಂಬ್ರುವತಿರಾಘವಃ ॥೨೫॥ಶತ್ರೂಣಾಂ
ಪ್ರತಿಘಾತಾರ್ಥಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ । ಪೂರ್ವದ್ವಾರೇತುಲಂಕಾಯಾನೀಲೋವಾನರಪುಂಗವಃ ॥೨೬॥ ಪ್ರಹಸ್ತಪ್ರತಿ
ಯೋದ್ಧಾಸ್ಯಾದ್ವಾನರೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಃ । ಅಂಗದೋವಾಲಿಪುತ್ರಸ್ತುಬಲೇನಮಹತಾವೃತಃ॥೨೭॥ ದಕ್ಷಿಣೇಬಾಧತಾಂದ್ವಾ
ರೇಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವಮಹೋದರೌ । ಹನೂಮಾನ್ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರಂನಿಪೀಡ್ಯಪವನಾತ್ಮಜಃ॥೨೮॥ಪ್ರವಿಶತ್ವಪ್ರಮೇಯಾತ್ಮಾ
ಬಹುಭಿಃಕಪಿಭಿರ್ವೃತಃ । ದೈತ್ಯದಾನವಸಂಘಾನಾಮೃಷೀಣಾಂಚಮಹಾತ್ಮನಾಮ್॥ ವಿಪ್ರಕಾರಪ್ರಿಯಃಕ್ಷುದ್ರೋವರ
ದಾನಬಲಾನ್ವಿತಃ।ಪರಿಕ್ರಾಮತಿಯಸ್ಸರ್ವಾನ್ಲೋಕಾನ್ಸಂತಾಪಯನ್ಪ್ರಜಾಃ ॥ ತಸ್ಯಾಹಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಸ್ವಯಮೇವ
ವಧೇಧೃತಃ।ಉತ್ತರಂನಗರದ್ವಾರಮಹಂಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ॥ನಿಪೀಡ್ಯಾಭಿಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸಬಲೋಯತ್ರರಾವಣಃ। ವಾನರೇಂ

ಗ್ರಶ್ಚ ಬಲವಾನೃಕ್ಷರಾಜಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾನುಜಶ್ಚೈವ ಗುಲ್ಮೋ ಭವತು ಮಧ್ಯಮಃ । ನಚೈವ ಮಾನುಷಂ
ರೂಪಂ ಕಾರ್ಯಂ ಹರಿಭಿರಾಹವೇ ॥೩೩॥ ಏಷಾ ಭವತು ಸಂಜ್ಞಾ ನೋ ಯುದ್ಧೇಽಸ್ಮಿನ್ವಾನರೇ ಬಲೇ । ವಾನರಾ ಏವ ನಶ್ಚಿಹ್ನಂ ಸ್ವಜನೇ
ಽಸ್ಮಿನ್ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ವಯಂ ತು ಮಾನುಷೇಣೈವ ಸಪ್ತ ಯೋತ್ಸ್ಯಾಮಹೇ ಪರಾನ್ । ಅಹಮೇಷ ಸಹ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಮಹೌ
ಜಸಾ ॥೩೫॥ ಆತ್ಮನಾ ಪಂಚಮಶ್ಚಾಯಂ ಸಖಾ ಮಮ ವಿಭೀಷಣಃ । ಸ ರಾಮಃ ಕೃತ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ವಿಭೀಷಣಂ ॥
ಸುವೇಲಾರೋಹಣೇ ಬುದ್ಧಿಂ ಚಕಾರ ಮತಿಮಾನ್ವಿಭುಃ । ರಮಣೀಯತರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುವೇಲಸ್ಯ ಗಿರೇಸ್ತಟಮ್ ॥೩೭॥ ತತಸ್ತು
ರಾಮೋ ಮಹತಾ ಬಲೇನ ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯ ಸರ್ವಾಂ ಪೃಥಿವೀಂ ಮಹಾತ್ಮಾ । ಪ್ರಹೃಷ್ಟರೂಪೋಽಭಿಜಗಾಮ ಲಂಕಾಂ ಕೃತ್ವಾ ಮತಿಂ
ಸೋಽರಿವಧೇ ಮಹಾತ್ಮಾ ॥೩೮॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸ ತು ಕೃತ್ವಾ ಸುವೇಲಸ್ಯ ಮತಿಮಾರೋಹಣಂ ಪ್ರತಿ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಗತೋ ರಾಮಃ ಸುಗ್ರೀವಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ವಿಭೀ
ಷಣಂ ಚ ಧರ್ಮಜ್ಞಮನುರಕ್ತಂ ನಿಶಾಚರಂ । ಮಂತ್ರಜ್ಞಂ ಚ ವಿಧಿಜ್ಞಂ ಚ ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಯಾ ಪರಯಾ ಗಿರಾ ॥ ಸುವೇಲಂ ಸಾಧು ಶೈ
ಲೇಂದ್ರಮಿಮಂ ಧಾತುಶತೈಶ್ಚಿತಂ । ಅಧ್ಯಾರೋಹಾಮಹೇ ಸರ್ವೇ ವತ್ಸ್ಯಾಮೋಽತ್ರ ನಿಶಾಮಿಮಾಮ್ ॥೩॥ ಲಂಕಾಂ ಚಾಲೋಕಯಿ
ಷ್ಯಾಮೋ ನಿಲಯಂ ತಸ್ಯ ರಕ್ಷಸಃ । ಯೇನ ಮೇ ಮರಣಾಂತಾಯ ಹೃತಾ ಭಾರ್ಯಾ ದುರಾತ್ಮನಾ ॥೪॥ ಯೇನ ಧರ್ಮೋ ನ ವಿಜ್ಞಾತೋ
ನ ವೃತ್ತಂ ನ ಕುಲಂ ತಥಾ । ರಾಕ್ಷಸ್ಯಾ ನೀಚಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ಯೇನ ತದ್ಗರ್ಹಿತಂ ಕೃತಮ್ ॥೫॥ ತಸ್ಮಿನ್ಮೇ ವರ್ಧತೇ ರೋಷಃ ಕೀರ್ತಿತೇ
ರಾಕ್ಷಸಾಧಮೇ । ಯಸ್ಯಾಪರಾಧಾನ್ನೀಚಸ್ಯ ವಧಂ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ರಕ್ಷಸಾಮ್ ॥೬॥ ಏಕೋ ಹಿ ಕುರುತೇ ಪಾಪಂ ಕಾಲಪಾಶವಶಂ
ಗತಃ । ನೀಚೇನಾತ್ಮಾಪಚಾರೇಣ ಕುಲಂ ತೇನ ವಿನಶ್ಯತಿ ॥೭॥ ಏವಂ ಸಂಮಂತ್ರಯನ್ನೇವ ಸಕ್ರೋಧೋ ರಾವಣಂ ಪ್ರತಿ । ರಾಮ
ಸ್ಸುವೇಲಂ ವಾಸಾಯ ಚಿತ್ರಸಾನುಮುಪಾರುಹತ್ ॥೮॥ ಪೃಷ್ಠತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚೈನಮನ್ವಗಚ್ಛತ್ಸಮಾಹಿತಃ । ಸಶರಂ ಚಾಪ
ಮುದ್ಯಮ್ಯ ಸುಮಹದ್ವಿಕ್ರಮೇ ರತಃ ॥ ತಮನ್ವರೋಹತ್ಸುಗ್ರೀವಃ ಸಾಮಾತ್ಯಶ್ಚ ವಿಭೀಷಣಃ । ಹನೂಮಾನಂಗದೋ ನೀಲೋ
ಮೈಂದೋ ದ್ವಿವಿದ ಏವ ಚ ॥೧೦॥ ಗಜೋ ಗವಾಕ್ಷೋ ಗವಯಶ್ಶರಭೋ ಗಂಧಮಾದನಃ । ಪನಸಃ ಕುಮುದಶ್ಚೈವ ಹರೋ ರಂಭಶ್ಚ
ಯೂಥಪಃ ॥ ಜಾಂಬವಾಂಶ್ಚ ಸುಷೇಣಶ್ಚ ಋಷಭಶ್ಚ ಮಹಾಮತಿಃ । ದುರ್ಮುಖಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಥಾ ಶತವಲಿಃ ಕಪಿಃ ॥ ಏ
ತೇ ಚಾನ್ಯೇ ಚ ಬಹವೋ ವಾನರಾಶ್ಶೀಘ್ರಗಾಮಿನಃ । ತೇ ವಾಯುವೇಗಪ್ರವಣಾಸ್ತಂ ಗಿರಿಂ ಗಿರಿಚಾರಿಣಃ ॥ ಅಧ್ಯಾರೋಹಂತ ಶತಶಸ್ಸು
ವೇಲಂ ಯತ್ರ ರಾಘವಃ । ತೇ ತ್ವದೀರ್ಘೇಣ ಕಾಲೇನ ಗಿರಿಮಾರುಹ್ಯ ಸರ್ವತಃ ॥ ದದೃಶುಶ್ಶಿಖರೇ ತಸ್ಯ ವಿಷಕ್ತಾಮಿವ ಖೇ ಪುರೀಂ । ತಾಂ
ಶುಭಾಂ ಪ್ರವರದ್ವಾರಾಂ ಪ್ರಾಕಾರಪರಿಶೋಭಿತಾಂ ॥ ಲಂಕಾಂ ರಾಕ್ಷಸಸಂಪೂರ್ಣಾಂ ದದೃಶುರ್ಹರಿಯೂಥಪಾಃ । ಪ್ರಾಕಾ
ರಚಯಸಂಸ್ಥೈಶ್ಚ ತದಾ ನೀಲೈರ್ನಿಶಾಚರೈಃ ॥ ದದೃಶುಸ್ತೇ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಪ್ರಾಕಾರಮಪರಂ ಕೃತಂ । ತೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಾನರಾಸ್ಸ
ರ್ವೇ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ॥ ಮುಮುಚುರ್ವಿಪುಲಾನ್ನಾದಾಂಸ್ತತ್ರ ರಾಮಸ್ಯ ಪಶ್ಯತಃ । ತತೋಽಸ್ತಮಗಮತ್ಸೂರ್ಯ
ಸ್ಸಂಧ್ಯಯಾ ಪ್ರತಿರಂಜಿತಃ ॥ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಪ್ರದೀಪ್ತಾ ಚ ಕ್ಷಪಾ ಸಮಭಿವರ್ತತೇ । ತತಸ್ಸ ರಾಮೋ ಹರಿವಾಹಿನೀಪತಿರ್ವಿಭೀ
ಷಣೇನ ಪ್ರತಿನಂದ್ಯ ಸತ್ಕೃತಃ । ಸಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಯೂಥಪಯೂಥಸಂವೃತಸ್ಸುವೇಲಪೃಷ್ಠೇ ನ್ಯವಸದ್ಯಥಾಸುಖಮ್ ॥೧೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಂ ರಾತ್ರಿಮುಷಿತಾಸ್ತತ್ರ ಸುವೇಲೇ ಹರಿಪುಂಗವಾಃ । ಲಂಕಾಯಾಂ ದದೃಶುರ್ವೀರಾ ವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿ ಚ ॥೧॥ ಸ
ಮಸೌಮ್ಯಾನಿ ರಮ್ಯಾಣಿ ವಿಶಾಲಾನ್ಯಾಯತಾನಿ ಚ । ದೃಷ್ಟಿರಮ್ಯಾಣಿ ತೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಬಭೂವುರ್ಜಾತವಿಸ್ಮಯಾಃ ॥೨॥ ಚಂಪ
ಕಾಶೋಕಪುನ್ನಾಗಸಾಲತಾಲಸಮಾಕುಲಾ । ತಮಾಲವನಸಂಛನ್ನಾ ನಾಗಮಾಲಾಸಮಾವೃತಾ ॥೩॥ ಹಿಂತಾಲೈರರ್ಜು
ನೈರ್ನೀಪೈಸ್ಸಪ್ತಪರ್ಣೈಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿತೈಃ । ತಿಲಕೈಃ ಕರ್ಣಿಕಾರೈಶ್ಚ ಪಾಟಲೈಶ್ಚ ಸಮಂತತಃ ॥೪॥ ಶುಶುಭೇ ಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರೈಶ್ಚ
ಲತಾಪರಿಗತೈರ್ದ್ರುಮೈಃ । ಲಂಕಾ ಬಹುವಿಧೈರ್ದಿವ್ಯೈರ್ಯಥೇಂದ್ರಸ್ಯಾಮರಾವತೀ ॥೫॥ ವಿಚಿತ್ರಕುಸುಮೋಪೇತೈ ರಕ್ತಕೋ
ಮಲಪಲ್ಲವೈಃ । ಶಾದ್ವಲೈಶ್ಚ ತದಾ ನೀಲೈಶ್ಚಿತ್ರಾಭಿರ್ವನರಾಜಿಭಿಃ ॥೬॥ ಗಂಧಾಢ್ಯಾನ್ಯಭಿರಮ್ಯಾಣಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚ ಫಲಾನಿ
ಚ । ಧಾರಯಂತ್ಯಗಮಾಸ್ತತ್ರ ಭೂಷಣಾನೀವ ಮಾನವಾಃ ॥೭॥ ತಚ್ಚೈತ್ರರಥಸಂಕಾಶಂ ಮನೋಜ್ಞಂ ನಂದನೋಪಮಂ ।
ವನಂ ಸರ್ವರ್ತುಕಂ ರಮ್ಯಂ ಶುಶುಭೇ ಷಟ್ಪದೈರ್ಯುತಮ್ ॥೮॥ ನತ್ಯೂಹಕೋಯಷ್ಟಿಮಕೈರ್ನೃತ್ಯಮಾನೈಶ್ಚ ಬರ್ಹಿಣೈಃ । ರು
ತಂ ಪರಭೃತಾನಾಂ ಚ ಶುಶ್ರುವೇ ವನನಿರ್ಝರೇ ॥೯॥ ನಿತ್ಯಮತ್ತವಿಹಂಗಾನಿ ಭ್ರಮರಾಚರಿತಾನಿ ಚ । ಕೋಕಿಲಾಕುಲಷಂಡಾ
ನಿ ವಿಹಗಾಭಿರುತಾನಿ ಚ ॥೧೦॥ ಭೃಂಗರಾಜಾಭಿಗೀತಾನಿ ಭ್ರಮರೈಃ ಸೇವಿತಾನಿ ಚ । ಕಲಹಂಸಾಭಿಜುಷ್ಟಾನಿ ಸಾರಸಾಭಿರುತಾ
ನಿ ಚ ॥೧೧॥ ವಿವಿಶುಸ್ತೇ ತತಸ್ತಾನಿ ವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿ ಚ । ಹೃಷ್ಟಾಃ ಪ್ರಮುದಿತಾ ವೀರಾ ಹರಯಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ ॥೧೨॥
ತೇಷಾಂ ಪ್ರವಿಶತಾಂ ತತ್ರ ವಾನರಾಣಾಂ ಮಹೌಜಸಾಂ । ಪುಷ್ಪಸಂಸರ್ಗಸುರಭಿರ್ವವೌ ಘ್ರಾಣಸುಖೋಽನಿಲಃ ॥೧೩॥ ಅನ್ಯೇ

ವಿತ್ರಾಸಯಂತೋವಿಹಗಾಂಸ್ತ್ರಾಸಯಂತೋಮೃಗದ್ವಿಪಾನ್ । ಕಂಪಯಂತಶ್ಚ ತಾಂಲಂಕಾಂನಾದೈಸ್ತೈರ್ನದತಾಂವರಾಃ ॥ ಕುರ್ವಂತಸ್ತೇ ಮಹಾವೇಗಾನ್ಮಹೀಂಚರಣಪೀಡಿತಾಂ। ರಜಶ್ಚ ಸಹಸೈವೋರ್ಧ್ವಂಜಗಾಮಚರಣೋದ್ಧತಮ್॥೧೬॥ಋಕ್ಷಾಃ ಸಿಂಹಾವರಾಹಾಶ್ಚ ಮಹಿಷಾವಾರಣಾಮೃಗಾಃ । ತೇನಶಬ್ದೇನವಿತ್ರಸ್ತಾ ಜಗ್ಮುರ್ಭೀತಾದಿಶೋದಶ ॥ ೧೭ ॥ ಶಿಖರಂತತ್ತ್ರಿಕೂಟಸ್ಯಪ್ರಾಂಶುಚೈಕಂದಿವಸ್ಪೃಶಂ। ಸಮಂತಾತ್ಪುಷ್ಪಸಂಛನ್ನಂಮಹಾರಜತಸನ್ನಿಭಂ ॥ ಶತಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಂವಿಮಲಂಚಾರುದರ್ಶನಂ । ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಂಶ್ರೀಮನ್ಮಹಚ್ಚೈವದುಷ್ಪ್ರಾಪಂಶಕುನೈರಪಿ ॥೧೯॥ಮನಸಾಪಿದುರಾರೋಹಂಕಿಂಪುನಃಕರ್ಮಣಾಜನೈಃ । ನಿವಿಷ್ಟಾತತ್ರಶಿಖರೇಲಂಕಾರಾವಣಪಾಲಿತಾ ॥ಶತಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಾತ್ರಿಂಶದ್ಯೋಜನಮಾಯತಾ। ಸಾಪುರೀಗೋಪುರೈರುಚ್ಚೈಃಪಾಂಡರಾಂಬುದಸನ್ನಿಭೈಃ ॥೨೧॥ ಕಾಂಚನೇನಚಸಾಲೇನರಾಜತೇನಚಶೋಭಿತಾ । ಪ್ರಾಸಾದೈಶ್ಚವಿಮಾನೈಶ್ಚ ಲಂಕಾಪರಮಭೂಷಿತಾ॥೨೨॥ ಘನೈರಿವಾತಪಾಪಾಯೇಮಧ್ಯಮಂವೈಷ್ಣವಂಪದಂ। ಯಸ್ಯಾಂಸ್ತಂಭಸಹಸ್ರೇಣಪ್ರಾಸಾದಸ್ಸಮಲಂಕೃತಃ॥ಕೈಲಾಸಶಿಖರಾಕಾರೋದೃಶ್ಯತೇಖಮಿವೋಲ್ಲಿಖನ್ ।ಚೈತ್ಯಸ್ಸರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಬಭೂವಪುರಭೂಷಣಮ್ ॥೨೪॥ ಶತೇನರಕ್ಷಸಾಂನಿತ್ಯಂಯಸ್ಸಮಗ್ರೇಣರಕ್ಷ್ಯತೇ। ಮನೋಜ್ಞಾಂಕಾನನವತೀಂಪರ್ವತೈರುಪಶೋಭಿತಾಮ್ ॥ ೨೫ ॥ ನಾನಾಧಾತುವಿಚಿತ್ರೈಶ್ಚ ಉದ್ಯಾನೈರುಪಶೋಭಿತಾಂ । ನಾನಾವಿಹಗಸಂಘುಷ್ಟಾಂನಾನಾಮೃಗನಿಷೇವಿತಾಮ್ ॥ ನಾನಾಮೃಗಸಮಾಕೀರ್ಣಾಂನಾನಾರಾಕ್ಷಸಸೇವಿತಾಂ। ತಾಂಸಮೃದ್ಧಾಂಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥೋಲಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಃ॥೨೭॥ರಾವಣಸ್ಯಪುರೀಂರಾಮೋದದರ್ಶಸಹವಾನರೈಃ। ತಾಂಮಹಾಗೃಹಸಂಬಾಧಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಃ ॥೨೮॥ನಗರೀಮಮರಪ್ರಖ್ಯೋವಿಸ್ಮಯಂಪ್ರಾಪವೀರ್ಯವಾನ್ ।ತಾಂರತ್ನಪೂರ್ಣಾಂಬಹುಸಂವಿಧಾನಾಂಪ್ರಾಸಾದಮಾಲಾಭಿರಲಂಕೃತಾಂಚ । ಪುರೀಂಮಹಾಯಂತ್ರಕವಾಟಮುಖ್ಯಾಂದದರ್ಶರಾಮೋಮಹತಾಬಲೇನ ॥ ... ॥೨೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋರಾಮಸ್ಸುವೇಲಾಗ್ರಂಯೋಜನದ್ವಯಮಂಡಲಂ ।ಆರುರೋಹಸಸುಗ್ರೀವೋಹರಿಯೂಥಪಸಂವೃತಃ॥ಸ್ಥಿತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂತತ್ರೈವದಿಶೋದಶವಿಲೋಕಯನ್ । ತ್ರಿಕೂಟಶಿಖರೇರಮ್ಯೇನಿರ್ಮಿತಾಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ ॥ ದದರ್ಶಲಂಕಾಂಸುನ್ಯಸ್ತಾಂರಮ್ಯಕಾನನಶೋಭಿತಾಂ।ತಸ್ಯಾಂಗೋಪುರಶೃಂಗಸ್ಥಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂದುರಾಸದಮ್ ॥೩॥ ಶ್ವೇತಚಾಮರಪರ್ಯಂತಂವಿಜಯಚ್ಛತ್ರಶೋಭಿತಂ । ರಕ್ತಚಂದನಸಂಲಿಪ್ತಂರತ್ನಾಭರಣಭೂಷಿತಮ್॥೪॥ ನೀಲಜೀಮೂತಸಂಕಾಶಂಹೇಮಸಂಛಾದಿತಾಂಬರಂ ।ಐರಾವತವಿಷಾಣಾಗ್ರೈರುತ್ಕೃಷ್ಟಕಿಣವಕ್ಷಸಮ್॥ಶಶಲೋಹಿತರಾಗೇಣಸಂವೀತಂರಕ್ತವಾಸಸಾ । ಸಂಧ್ಯಾತಪೇನಸಂವೀತಂಮೇಘರಾಶಿಮಿವಾಂಬರೇ ॥ ಪಶ್ಯತಾಂವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂರಾಘವಸ್ಯಾಪಿಪಶ್ಯತಃ।ದರ್ಶನಾದ್ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಹಸೋತ್ಥಿತಃ ॥ ಕ್ರೋಧವೇಗೇನಸಂಯುಕ್ತಸ್ಸತ್ತ್ವೇನಚಬಲೇನಚ। ಅಚಲಾಗ್ರಾದಥೋತ್ಥಾಯಪುಪ್ಲುವೇಗೋಪುರಸ್ಥಲೇ॥ಸ್ಥಿತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯನಿರ್ಭಯೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ । ತೃಣೀಕೃತ್ಯಚತದ್ರಕ್ಷಸ್ಸೋಽಬ್ರವೀತ್ಪರುಷಂವಚಃ ॥೯॥ ಲೋಕನಾಥಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಸಖಾದಾಸೋಽಸ್ಮಿರಾಕ್ಷಸ। ನಮಯಾಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇದ್ಯತ್ವಂಪಾರ್ಥಿವೇಂದ್ರಸ್ಯತೇಜಸಾ॥ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸಹಸೋತ್ಪತ್ಯಪುಪ್ಲುವೇತಸ್ಯಚೋಪರಿ । ಆಕೃಷ್ಯಮುಕುಟಂಚಿತ್ರಂಪಾತಯಿತ್ವಾಪತದ್ಭುವಿ ॥ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯತೂರ್ಣಮಾಯಾಂತಮಾಬಭಾಷೇನಿಶಾಚರಃ । ಸುಗ್ರೀವಸ್ತ್ವಂಪರೋಕ್ಷಂಮೇಹೀನಗ್ರೀವೋಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥೧೨॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವೋತ್ಥಾಯತಂಕ್ಷಿಪ್ರಂಬಾಹುಭ್ಯಾಮಾಕ್ಷಿಪತ್ತಲೇ । ಕಂದುವತ್ತಂಸಮುತ್ಥಾಯಬಾಹುಭ್ಯಾಮಾಕ್ಷಿಪದ್ಧರಿಃ॥೧೩॥ ಪರಸ್ಪರಂಸ್ವೇದವಿದಿಗ್ಧಗಾತ್ರೌಪರಸ್ಪರಂಶೋಣಿತದಿಗ್ಧದೇಹೌ । ಪರಸ್ಪರಂಶ್ಲಿಷ್ಟನಿರುದ್ಧಚೇಷ್ಟೌಪರಸ್ಪರಂಶಾಲ್ಮಲಿಕಿಂಶುಕೌಯಥಾ ॥೧೪॥ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರೈಶ್ಚ ತಲಪ್ರಹಾರೈರರತ್ನಿಘಾತೈಶ್ಚ ಕರಾಗ್ರಘಾತೈಃ । ತೌಚಕ್ರತುರ್ಯುದ್ಧಮಸಹ್ಯರೂಪಂಮಹಾಬಲೌವಾನರರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೌ ॥೧೫॥ ಕೃತ್ವಾನಿಯುದ್ಧಂಭೃಶಮುಗ್ರವೇಗೌಕಾಲಂಚಿರಂಗೋಪುರವೇದಿಮಧ್ಯೇ । ಉತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯಚೋತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯವಿನಮ್ಯದೇಹೌಪದಕ್ರಮಾದ್ಗೋಪುರವೇದಿಲಗ್ನೌ ॥ ೧೬ ॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಾಪೀಡ್ಯವಿಲಗ್ನದೇಹೌತೌಪೇತತುಸ್ಸಾಲನಿಖಾತಮಧ್ಯೇ ।ಉತ್ಪೇತತುರ್ಭೂತಲಮಸ್ಪೃಶಂತೌಸ್ಥಿತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂತ್ವಭಿನಿಶ್ವಸಂತೌ ॥೧೭॥ ಆಲಿಂಗ್ಯಚಾಪೀಡ್ಯಚಬಾಹುಯೋಕ್ತ್ರೈಸ್ಸಂಯೋಜಯಾಮಾಸತುರಾಹವೇತೌ। ಸಂರಂಭಶಿಕ್ಷಾಬಲಸಂಪ್ರಯುಕ್ತೌಸಂಚೇರತುಸ್ಸಂಪ್ರತಿಯುದ್ಧಮಾರ್ಗೈಃ॥ಶಾರ್ದೂಲಸಿಂಹಾವಿವಜಾತದರ್ಪೌಗಜೇಂದ್ರಪೋತಾವಿವಸಂಪ್ರಯುಕ್ತೌ ।ಸಂಹತ್ಯಚಾಪೀಡ್ಯಚತಾವುರೋಭ್ಯಾಂನಿಪೇತತುರ್ವೈಯುಗಪದ್ಧರಣ್ಯಾಮ್॥ಉದ್ಯಮ್ಯಚಾನ್ಯೋನ್ಯಮಧಿಕ್ಷಿಪಂತೌಸಂಚಕ್ರಮಾತೇಬಹುಯುದ್ಧಮಾರ್ಗೈಃ।ವ್ಯಾಯಾಮಶಿಕ್ಷಾಬಲಸಂಪ್ರಯುಕ್ತೌಕ್ಲಮಂನತೌಜಗ್ಮತುರಾಶುವೀರೌ॥ ಬಾಹೂತ್ತಮೈರ್ವಾರಣವಾರಣಾಭೈರ್ನಿವಾರಯಂತೌಪರವಾರಣಾಭೌ।ಚಿರೇಣಕಾಲೇನಭೃಶಂಪ್ರಯುಕ್ತೌಸಂಚೇರತುರ್ಮಂಡಲಮಾರ್ಗವರೌ॥೨೧॥ತೌಪರಸ್ಪರಮಾಸಾದ್ಯಯತ್ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಸೂದನೇ। ಮಾರ್ಜಾರಾವಿವಭಕ್ಷಾರ್ಥೇವಿತಸ್ಥಾತೇಮುಹುರ್ಮುಹುಃ॥

ಮಂಡಲಾನಿವಿಚಿತ್ರಾಣಿಸ್ಥಾನಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ । ಗೋಮೂತ್ರಿಕಾಣಿಚಿತ್ರಾಣಿಗತಪ್ರತ್ಯಾಗತಾನಿಚ ॥೨೩॥ ತಿರಶ್ಚೀನಗತಾ
ನ್ಯೇವತಥಾವಕ್ರಗತಾನಿಚ।ಪರಿಮೋಕ್ಷಂಪ್ರಹಾರಾಣಾಂವರ್ಜನಂಪರಿಧಾವನಮ್॥೨೪॥ಅಭಿದ್ರವಣಮಾಪ್ಲಾವಮಾಸ್ಥಾ
ನಂಚಸವಿಗ್ರಹಂ। ಪರಾವೃತ್ತಮಪಾವೃತ್ತಮವದ್ರುತಮವಪ್ಲುತಮ್ ॥ ಉಪನ್ಯಸ್ತಮಪನ್ಯಸ್ತಂಯುದ್ಧಮಾರ್ಗವಿಶಾ
ರದೌ। ತೌಸಂಚೇರತುರನ್ಯೋನ್ಯಂವಾನರೇಂದ್ರಶ್ಚರಾವಣಃ ॥೨೬॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇರಕ್ಷೋಮಾಯಾಬಲಮಥಾತ್ಮನಃ । ಆ
ರಬ್ಧುಮುಪಸಂಪೇದೇಜ್ಞಾತ್ವಾತಂವಾನರಾಧಿಪಃ ॥೨೭॥ಉತ್ಪಪಾತತದಾಕಾಶಂಜಿತಕಾಶೀಜಿತಕ್ಲಮಃ। ರಾವಣಃಸ್ಥಿತಏವಾ
ತ್ರಹರಿರಾಜೇನವಂಚಿತಃ ॥ ಅಥಹರಿವರನಾಥಃಪ್ರಾಪ್ಯಸಂಗ್ರಾಮಕೀರ್ತಿಂನಿಶಿಚರಪತಿಮಾಜೌಯೋಜಯಿತ್ವಾಶ್ರಮೇಣ ।
ಗಗನಮತಿವಿಶಾಲಂಲಂಘಯಿತ್ವಾರ್ಕಸೂನುರ್ಹರಿಬಲಗಣಮಧ್ಯೇರಾಮಪಾರ್ಶ್ವಂಜಗಾಮ ॥ ೨೯ ॥ ಇತಿಸವಿತೃಸೂನು
ಸ್ತತ್ರತತ್ಕರ್ಮಕೃತ್ವಾಪವನಗತಿರನೀಕಂಪ್ರಾವಿಶತ್ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ । ರಘುವರನೃಪಸೂನೋರ್ವರ್ಧಯನ್ಯುದ್ಧಹ
ರ್ಷಂತರುಮೃಗಗಣಮುಖ್ಯೈಃಪೂಜ್ಯಮಾನೋಹರೀಂದ್ರಃ ॥ ... ... ॥೩೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತಸ್ಮಿನ್ನಿಮಿತ್ತಾನಿದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಪೂರ್ವಜಃ।ಸುಗ್ರೀವಂಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯತದಾವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥ಅಸಂಮಂ
ತ್ರ್ಯಮಯಾಸಾರ್ಧಂತದಿದಂಸಾಹಸಂಕೃತಂ।ಏವಂಸಾಹಸಕರ್ಮಾಣಿನಕುರ್ವಂತಿಜನೇಶ್ವರಾಃ॥೨॥ಸಂಶಯೇಸ್ಥಾಪ್ಯಮಾಂ
ಚೇದಂಬಲಂಚಸವಿಭೀಷಣಂ । ಕಷ್ಟಂಕೃತಮಿದಂವೀರಸಾಹಸಂಸಾಹಸಪ್ರಿಯ ॥ಇದಾನೀಂಮಾಕೃಥಾವೀರಏವಂವಿಧಮ
ಚಿಂತಿತಂ। ತ್ವಯಿಕಿಂಚಿತ್ಸಮಾಪನ್ನೇಕಿಂಕಾರ್ಯಂಸೀತಯಾಮಮ ॥೪॥ಭರತೇನಮಹಾಬಾಹೋಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಯವೀಯಸಾ।
ಶತ್ರುಘ್ನೇನಚಶತ್ರುಘ್ನಸ್ವಶರೀರೇಣವಾಪುನಃ॥೫॥ತ್ವಯಿಚಾನಾಗತೇಪೂರ್ವಮಿತಿಮೇನಿಶ್ಚಿತಾಮತಿಃ। ಜಾನತಶ್ಚಾಪಿತೇವೀರ್ಯಂ
ಮಹೇಂದ್ರವರುಣೋಪಮ ॥೬ ॥ ಹತ್ವಾಹಂರಾವಣಂಯುದ್ಧೇಸಪುತ್ರಬಲವಾಹನಂ।ಅಭಿಷಿಚ್ಯಚಲಂಕಾಯಾಂವಿಭೀಷಣ
ಮಥಾಪಿಚ ॥ ಭರತೇರಾಜ್ಯಮಾವೇಶ್ಯತ್ಯಕ್ಷ್ಯೇದೇಹಂಮಹಾಬಲ। ತಮೇವಂವಾದಿನಂರಾಮಂಸುಗ್ರೀವಃಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ॥ತವ
ಭಾರ್ಯಾಪಹರ್ತಾರಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಘವರಾವಣಂ । ಮರ್ಷಯಾಮಿಕಥಂವೀರಜಾನನ್ಪೌರುಷಮಾತ್ಮನಃ॥ಇತ್ಯೇವಂವಾ
ದಿನಂವೀರಮಭಿನಂದ್ಯಸರಾಘವಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಲಕ್ಷ್ಮಿಸಂಪನ್ನಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್॥೧೦॥ಪರಿಗೃಹ್ಯೋದಕಂಶೀತಂ
ವನಾನಿಫಲವಂತಿಚ।ಬಲೌಘಂಸಂವಿಭಜ್ಯೇಮಂವ್ಯೂಹ್ಯತಿಷ್ಠೇಮಲಕ್ಷ್ಮಣ॥ಲೋಕಕ್ಷಯಕರಂಭೀಮಂಭಯಂಪಶ್ಯಾಮ್ಯು
ಪಸ್ಥಿತಂ।ನಿಬರ್ಹಣಂಪ್ರವೀರಾಣಾಮೃಕ್ಷವಾನರರಕ್ಷಸಾಮ್ ॥೧೨॥ ವಾತಾಶ್ಚಪರುಷಾವಾಂತಿಕಂಪತೇಚವಸುಂಧರಾ ।ಪ
ರ್ವತಾಗ್ರಾಣಿವೇಪಂತೇಪತಂತಿಧರಣೀರುಹಾಃ ॥೧೩॥ ಮೇಘಾಃಕ್ರವ್ಯಾದಸಂಕಾಶಾಃಪರುಷಾಃಪರುಷಸ್ವನಾಃ।ಕ್ರೂರಾಃ
ಕ್ರೂರಂಪ್ರವರ್ಷಂತಿಮಿಶ್ರಂಶೋಣಿತಬಿಂದುಭಿಃ ॥೧೪॥ ರಕ್ತಚಂದನಸಂಕಾಶಾಸಂಧ್ಯಾಪರಮದಾರುಣಾ।ಜ್ವಲಚ್ಚನಿಪ
ತತ್ಯೇತದಾದಿತ್ಯಾದಗ್ನಿಮಂಡಲಮ್ ॥೧೫॥ ಆದಿತ್ಯಮಭಿವಾಶ್ಯಂತಿಜನಯಂತೋಮಹದ್ಭಯಂ।ದೀನಾದೀನಸ್ವರಾಘೋರಾಅ
ಪ್ರಶಸ್ತಾಮೃಗದ್ವಿಜಾಃ ॥ ರಜನ್ಯಾಮಪ್ರಕಾಶಶ್ಚಸಂತಾಪಯತಿಚಂದ್ರಮಾಃ।ಕೃಷ್ಣರಕ್ತಾಂಶುಪರ್ಯಂತೋಯಥಾಲೋ
ಕಸ್ಯಸಂಕ್ಷಯೇ ॥ ಹ್ರಸ್ವೋರೂಕ್ಷೋಽಪ್ರಶಸ್ತಶ್ಚಪರಿವೇಷಸ್ಸುಲೋಹಿತಃ । ಆದಿತ್ಯಮಂಡಲೇನೀಲಂಲಕ್ಷ್ಮಲಕ್ಷ್ಮಣದೃಶ್ಯ
ತೇ ॥೧೮॥ ದೃಶ್ಯಂತೇನಯಥಾವಚ್ಚನಕ್ಷತ್ರಾಣ್ಯಭಿವರ್ತತೇ । ಯುಗಾಂತಮಿವಲೋಕಸ್ಯಪಶ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಶಂಸತಿ ॥೧೯॥ ಕಾ
ಕಾಃಶ್ಯೇನಾಸ್ತಥಾಗೃಧ್ರಾನೀಚೈಃಪರಿಪತಂತಿಚ । ಶಿವಾಶ್ಚಾಪ್ಯಶಿವಾವಾಚಃಪ್ರವದಂತಿಮಹಾಸ್ವನಾಃ ॥೨೦॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಮದ್ಯ
ದುರಾಧರ್ಷಾಂಲಂಕಾಂರಾವಣಪಾಲಿತಾಂ ।ಅಭಿಯಾಮಜವೇನೈವಸರ್ವತೋಹರಿಭಿರ್ವೃತಾಃ॥೨೧॥ ಇತ್ಯೇವಂಸಂವದನ್ವೀ
ರೋಲಕ್ಷ್ಮಣಂಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಃ । ತಸ್ಮಾದವಾತರಚ್ಛೀಘ್ರಂಪರ್ವತಾಗ್ರಾನ್ಮಹಾಬಲಃ॥೨೨॥ಅವತೀರ್ಯತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾ
ತಸ್ಮಾಚ್ಛೈಲಾತ್ಸರಾಘವಃ ।ಪರೈಃಪರಮದುರ್ಧರ್ಷಂದದರ್ಶಬಲಮಾತ್ಮನಃ ॥೨೩॥ಸನ್ನಹ್ಯತುಸಸುಗ್ರೀವಃಕಪಿರಾಜ
ಬಲಂಮಹತ್।ಕಾಲಜ್ಞೋರಾಘವಃಕಾಲೇಸಂಯುಗಾಯಾಭ್ಯಚೋದಯತ್ ॥೨೪॥ ತತಃಕಾಲೇಮಹಾಬಾಹುರ್ಬಲೇನಮಹ
ತಾವೃತಃ । ಪ್ರಸ್ಥಿತಃಪುರತೋಧನ್ವೀಲಂಕಾಮಭಿಮುಖಃಪುರೀಮ್ ॥೨೫॥ ತಂವಿಭೀಷಣಸುಗ್ರೀವೌಹನೂಮಾಂಜಾಂ
ಬವಾನ್ನಲಃ। ಋಕ್ಷರಾಜಸ್ತಥಾನೀಲೋಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಾನ್ವಯುಸ್ತದಾ ॥೨೬॥ತತಃಪಶ್ಚಾತ್ಸುಮಹತೀಪೃತನರ್ಕ್ಷವನೌಕ
ಸಾಂ। ಪ್ರಚ್ಛಾದ್ಯಮಹತೀಂಭೂಮಿಮನುಯಾತಿಸ್ಮರಾಘವಮ್ ॥೨೭॥ ಶೈಲಶೃಂಗಾಣಿಶತಶಃಪ್ರವೃದ್ಧಾಂಶ್ಚಮಹೀರು
ಹಾನ್। ಜಗೃಹುಃಕುಂಜರಪ್ರಖ್ಯಾವಾನರಾಃಪರವಾರಣಾಃ॥೨೮॥ತೌತ್ವದೀರ್ಘೇಣಕಾಲೇನಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ।
ರಾವಣಸ್ಯಪುರೀಂಲಂಕಾಮಾಸೇದತುರರಿಂದಮೌ ॥೨೯॥ ಪತಾಕಾಮಾಲಿನೀಂರಮ್ಯಾಮುದ್ಯಾನವನಶೋಭಿತಾಂ । ಚಿತ್ರ
ವಪ್ರಾಂಸುದುಷ್ಪ್ರಾಪಾಮುಚ್ಚೈಃಪ್ರಾಕಾರತೋರಣಾಮ್ ॥೩೦॥ ತಾಂಸುರೈರಪಿದುರ್ಧರ್ಷಾಂರಾಮವಾಕ್ಯಪ್ರಚೋದಿ
ತಾಃ। ಯಥಾನಿದೇಶಂಸಂಪೀಡ್ಯನ್ಯವಿಶಂತವನೌಕಸಃ॥೩೧॥ಲಂಕಾಯಾಸ್ತೂತ್ತರದ್ವಾರಂಶೈಲಶೃಂಗಮಿವೋನ್ನತಂ । ರಾಮ

ಮಸ್ಸಹಾನುಜೋಧಸ್ವೀಜುಗೋಪಚರುರೋಧಕ॥೩೨॥ಲಂಕಾಮುಪನಿವಿಷ್ಟಶ್ಚರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಚ
ರೋವೀರಃಪುರೀಂರಾವಣಪಾಲಿತಾಮ್॥೩೩॥ ಉತ್ತರದ್ವಾರಮಾಸಾದ್ಯಯತ್ರತಿಷ್ಠತಿರಾವಣಃ।ನಾನ್ಯೋರಾಮಾದ್ಧಿತದ್ದ್ವಾ
ರಂಸಮರ್ಥಃಪರಿರಕ್ಷಿತುಮ್ ॥೩೪॥ರಾವಣಾಧಿಷ್ಠಿತಂಭೀಮಂವರುಣೇನೇವಸಾಗರಂ।ಸಾಯುಧೈರಾಕ್ಷಸೈರ್ಭೀಮೈರಭಿಗು
ಪ್ತಂಸಮಂತತಃ ॥೩೫॥ ಲಘೂನಾಂತ್ರಾಸಜನನಂಪಾತಾಳಮಿವದಾನವೈಃ । ವಿನ್ಯಸ್ತಾನಿಚಯೋಧಾನಾಂಬಹೂನಿವಿವಿಧಾ
ನಿಚ॥೩೬॥ದದರ್ಶಾಯುಧಜಾಲಾನಿತಥೈವಕವಚಾನಿಚ।ಪೂರ್ವಂತುದ್ವಾರಮಾಸಾದ್ಯನೀಲೋಹರಿಚಮೂಪತಿಃ॥ಅತಿಷ್ಠತ್ಸ
ಹಮೈಂದೇನದ್ವಿವಿದೇನಚವೀರ್ಯವಾನ್।ಅಂಗದೋದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರಂಜಗ್ರಾಹಸುಮಹಾಬಲಃ॥ಋಷಭೇಣಗವಾಕ್ಷೇಣಗಜೇನಗವ
ಯೇನಚ।ಹನೂಮಾನ್ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರಂರರಕ್ಷಬಲವಾನ್ಕಪಿಃ॥ ಪ್ರಮಾಥಿಪ್ರಘಸಾಭ್ಯಾಂಚವೀರೈರನ್ಯೈಶ್ಚಸಂಗತಃ।ಮ
ಧ್ಯಮೇಚಸ್ವಯಂಗುಲ್ಮೇಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಮತಿಷ್ಠತ ॥ ಸಹಸರ್ವೈರ್ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠೈಸ್ಸುಪರ್ಣಶ್ವಸನೋಪಮೈಃ। ವಾನರಾಣಾಂತು
ಷಟ್ತ್ರಿಂಶತ್ಕೋಟ್ಯಃಪ್ರಖ್ಯಾತಯೂಥಪಾಃ ॥ ೪೧ ॥ ನಿಪೀಡ್ಯೋಪನಿವಿಷ್ಟಾಶ್ಚಸುಗ್ರೀವೋಯತ್ರವಾನರಃ । ಶಾಸನೇನತು
ರಾಮಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸವಿಭೀಷಣಃ ॥೪೨॥ ದ್ವಾರೇದ್ವಾರೇಹರೀಣಾಂತುಕೋಟಿಂಕೋಟಿಂನ್ಯವೇಶಯತ್। ಪಶ್ಚಿಮೇನತುರಾಮ
ಸ್ಯಸುಷೇಣಸ್ಸಹಜಾಂಬವಾನ್॥೪೩॥ಅದೂರಾನ್ಮಧ್ಯಮೇಗುಲ್ಮೇತಸ್ಥೌಬಹುಬಲಾನುಗಃ।ತೇತುವಾನರಶಾರ್ದೂಲಾಶ್ಶಾರ್ದೂ
ಲಾಇವದಂಷ್ಟ್ರಿಣಃ ॥೪೪॥ ಗೃಹೀತ್ವಾದ್ರುಮಶೈಲಾಗ್ರಾನ್ಹೃಷ್ಟಾಯುದ್ಧಾಯತಸ್ಥಿರೇ । ಸರ್ವೇವಿಕೃತಲಾಂಗೂಲಾಸ್ಸ
ರ್ವೇದಂಷ್ಟ್ರಾನಖಾಯುಧಾಃ ॥೪೫॥ ಸರ್ವೇವಿಕೃತಚಿತ್ರಾಂಗಾಸ್ಸರ್ವೇಚವಿಕೃತಾನನಾಃ। ದಶನಾಗಬಲಾಃಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿದ್ದಶಗು
ಣೋತ್ತರಾಃ ॥೪೬॥ ಕೇಚಿನ್ನಾಗಸಹಸ್ರಸ್ಯಬಭೂವುಸ್ತುಲ್ಯವಿಕ್ರಮಾಃ । ಸಂತಿಚೌಘಬಲಾಃಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿಚ್ಛತಗುಣೋತ್ತ
ರಾಃ ॥೪೭॥ ಅಪ್ರಮೇಯಬಲಾಶ್ಚಾನ್ಯೇತತ್ರಾಸನ್ಹರಿಯೂಥಪಾಃ। ಅದ್ಭುತಶ್ಚವಿಚಿತ್ರಶ್ಚತೇಷಾಮಾಸೀತ್ಸಮಾಗಮಃ॥೪೮
ತತ್ರವಾನರಸೈನ್ಯಾನಾಂಶಲಭಾನಾಮಿವೋದ್ಯಮಃ।ಪರಿಪೂರ್ಣಮಿವಾಕಾಶಂಸಂಛನ್ನೇವಚಮೇದಿನೀ॥೪೯॥ಲಂಕಾಮುಪನಿವಿ
ಷ್ಟೈಶ್ಚಸಂಪತದ್ಭಿಶ್ಚವಾನರೈಃ।ಶತಂಶತಸಹಸ್ರಾಣಾಂಪೃಥಗೃಕ್ಷವನೌಕಸಾಮ್ ॥ ಲಂಕಾದ್ವಾರಾಣ್ಯುಪಾಜಗ್ಮುರನ್ಯೇ
ಯೋದ್ಧುಂಸಮಂತತಃ।ಅನ್ಯೇತ್ವನ್ಯೇಷುದೇಶೇಷುಸಮಂತಾತ್ಸುಮಹಾಬಲಾಃ॥೫೧॥ ಆವೃತಸ್ಸಗಿರಿಸ್ಸರ್ವೈಸ್ತೈಸ್ಸಮಂತಾತ್ಪ
ಪ್ಲವಂಗಮೈಃ । ಅಯುತಾನಾಂಸಹಸ್ರಂಚಪುರೀಂತಾಮಭ್ಯವರ್ತತ ॥೫೨॥ ವಾನರೈರ್ಬಲವದ್ಭಿಶ್ಚಬಭೂವದ್ರುಮಪಾ
ಣಿಭಿಃ। ಸಂವೃತಾಸರ್ವತೋಲಂಕಾದುಷ್ಪ್ರವೇಶಾಪಿವಾಯುನಾ ॥೫೩॥ ರಾಕ್ಷಸಾವಿಸ್ಮಯಂಜಗ್ಮುಸ್ಸಹಸಾಭಿನಿಪೀಡಿತಾಃ।
ವಾನರೈರ್ಮೇಘಸಂಕಾಶೈಶ್ಶಕ್ರತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮೈಃ ॥೫೪॥ ಮಹಾನ್ಶಬ್ದೋಽಭವತ್ತತ್ರಬಲೌಘಸ್ಯಾಭಿವರ್ತತ। ಸಾಗ
ರಸ್ಯೇವಭಿನ್ನಸ್ಯಯಥಾಸ್ಯಾತ್ಸಲಿಲಸ್ವನಃ ॥೫೫॥ ತೇನಶಬ್ದೇನಮಹತಾಸಪ್ರಾಕಾರಾಸತೋರಣಾ।ಲಂಕಾಪ್ರಚಲಿತಾಸರ್ವಾ
ಸಶೈಲವನಕಾನನಾ ॥೫೬॥ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಗುಪ್ತಾಸಾಸುಗ್ರೀವೇಣಚವಾಹಿನೀ । ಬಭೂವದುರ್ಧರ್ಷತರಾಸರ್ವೈರಪಿ
ಸುರಾಸುರೈಃ ॥೫೭॥ ರಾಘವಸ್ಸನ್ನಿವೇಶ್ಯೈವಸೈನ್ಯಂಸ್ವಂರಕ್ಷಸಾಂವಧೇ। ಸಮ್ಮಂತ್ರ್ಯಮಂತ್ರಿಭಿಸ್ಸಾರ್ಧಂನಿಶ್ಚಿತ್ಯಚಪು
ನಃಪುನಃ ॥೫೮॥ ಆನಂತರ್ಯಮಭಿಪ್ರೇಪ್ಸುಃಕ್ರಮಯೋಗಾರ್ಥತತ್ತ್ವವಿತ್। ವಿಭೀಷಣಸ್ಯಾನುಮತೇರಾಜಧರ್ಮಮನುಸ್ಮ
ರನ್ ॥೫೯॥ ಅಂಗದಂವಾಲಿತನಯಂಸಮಾಹೂಯೇದಮಬ್ರವೀತ್ । ಗತ್ವಾಸೌಮ್ಯದಶಗ್ರೀವಂಬ್ರೂಹಿಮದ್ವಚನಾತ್ಕಪೇ॥
ಲಂಘಯಿತ್ವಾಪುರೀಂಲಂಕಾಂಭಯಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಗತವ್ಯಥಃ । ಭ್ರಷ್ಟಶ್ರೀಕಗತೈಶ್ವರ್ಯಮುಮೂರ್ಷೋನಷ್ಟಚೇತನ॥೬೧॥
ಋಷೀಣಾಂದೇವತಾನಾಂಚಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಂತಥಾ। ನಾಗಾನಾಮಥಯಕ್ಷಾಣಾಂರಾಜ್ಞಾಂಚರಜನೀಚರ ॥೬೨॥ ಯಚ್ಚ
ಪಾಪಂಕೃತಂಮೋಹಾದವಲಿಪ್ತೇನರಾಕ್ಷಸ।ನೂನಂವ್ಯಪಗತೋದರ್ಪಸ್ಸ್ವಯಂಭುವರದಾನಜಃ॥೬೩॥ಯಸ್ಯದಂಡಧರಸ್ತೇ
ಹಂದಾರಾಹರಣಕರ್ಶಿತಃ । ದಂಡಂಧಾರಯಮಾಣಸ್ತುಲಂಕಾದ್ವಾರೇವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ॥೬೪॥ಪದವೀಂದೇವತಾನಾಂಚಮಹರ್ಷೀ
ಣಾಂಚರಾಕ್ಷಸ । ರಾಜರ್ಷೀಣಾಂಚಸರ್ವೇಷಾಂಗಮಿಷ್ಯಸಿಮಯಾಹತಃ ॥೬೫॥ ಬಲೇನಯೇನವೈಸೀತಾಂಮಾಯಯಾರಾ
ಕ್ಷಸಾಧಮ । ಮಾಮತಿಕ್ರಾಮಯಿತ್ವಾತ್ವಂಹೃತವಾಂಸ್ತದ್ವಿದರ್ಶಯ ॥೬೬॥ ಅರಾಕ್ಷಸಮಿಮಂಲೋಕಂಕರ್ತಾಸ್ಮಿನಿಶಿ
ತೈಶ್ಶರೈಃ । ನಚೇಚ್ಛರಣಮಭ್ಯೇಷಿಮಾಮುಪಾದಾಯಮೈಥಿಲೀಮ್ ॥೬೭॥ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋ
ಽಯಂವಿಭೀಷಣಃ । ಲಂಕೈಶ್ವರ್ಯಂಧ್ರುವಂಶ್ರೀಮಾನಯಂಪ್ರಾಪ್ನೋತ್ಯಕಂಟಕಮ್ ॥೬೮॥ ನಹಿರಾಜ್ಯಮಧರ್ಮೇಣಭೋ
ಕ್ತುಂಕ್ಷಣಮಪಿತ್ವಯಾ । ಶಕ್ಯಂಮೂರ್ಖಸಹಾಯೇನಪಾಪೇನಾವಿದಿತಾತ್ಮನಾ ॥೬೯॥ ಯುಧ್ಯಸ್ವವಾಧೃತಿಂಕೃತ್ವಾಶೌ
ರ್ಯಮಾಲಂಬ್ಯರಾಕ್ಷಸ । ಮಚ್ಛರೈಸ್ತ್ವಂರಣೇಶಾಂತಸ್ತತಃಪೂತೋಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥೭೦॥ ಯದ್ಯಾವಿಶಸಿಲೋಕಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ಪಕ್ಷಿ
ಭೂತೋಮನೋಜವಃ। ಮಮಚಕ್ಷುಷ್ಪಥಂಪ್ರಾಪ್ಯನಜೀವನ್ಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯಸಿ ॥೭೧॥ ಬ್ರವೀಮಿತ್ವಾಂಹಿತಂವಾಕ್ಯಂಕ್ರಿ
ಯತಾಮೌರ್ಧ್ವದೈಹಿಕಂ।ಸುದೃಷ್ಟಾಕ್ರಿಯತಾಂಲಂಕಾಜೀವಿತಂತೇಮಯಿಸ್ಥಿತಮ್ ॥೭೨॥ ಇತ್ಯುಕ್ತಸ್ಸತುತಾರೇಯೋರಾ
ಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ । ಜಗಾಮಾಕಾಶಮಾವಿಶ್ಯಮೂರ್ತಿಮಾನಿವಹವ್ಯವಾಟ್ ॥೭೩॥ ಸೋಽತಿಪತ್ಯಮುಹೂರ್ತೇನಶ್ರೀ

ಪ್ಯರಾವಣಮಂದಿರಂ। ದದರ್ಶಾಸೀನಮವ್ಯಗ್ರಂರಾವಣಂಸಚಿವೈಸ್ಸಹ ॥೭೪॥ ತತಸ್ತಸ್ಯಾವಿದೂರೇಣನಿಪತ್ಯಹರಿಪುಂ
ಗವಃ। ದೀಪ್ತಾಗ್ನಿಸದೃಶಸ್ತಸ್ಥಾವಂಗದಃಕನಕಾಂಗದಃ ॥೭೫॥ ತದ್ರಾಮವಚನಂಸರ್ವಮನ್ಯೂನಾಧಿಕಮುತ್ತಮಂ।
ಸಾಮಾತ್ಯಂಶ್ರಾವಯಾಮಾಸನಿವೇದ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ॥ದೂತೋಹಂಕೋಸಲೇಂದ್ರಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಃ।ವಾ
ಲಿಪುತ್ರೋಂಗದೋನಾಮಯದಿತೇಶ್ರೋತ್ರಮಾಗತಃ ॥೭೭॥ ಆಹತ್ವಾಂರಾಘವೋರಾಮಃಕೌಸಲ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಃ। ನಿಷ್ಪ
ತ್ಯಪ್ರತಿಯುಧ್ಯಸ್ವನೃಶಂಸಪುರುಷೋಭವ॥೭೮॥ ಹಂತಾಸ್ಮಿತ್ವಾಂಸಹಾಮಾತ್ಯಂಸಪುತ್ರಜ್ಞಾತಿಬಾಂಧವಂ।ನಿರುದ್ವಿಗ್ನಾ
ಸ್ತ್ರಯೋಲೋಕಾಭವಿಷ್ಯಂತಿಹತೇತ್ವಯಿ ॥ ದೇವದಾನವಯಕ್ಷಾಣಾಂಗಂಧರ್ವೋರಗರಕ್ಷಸಾಂ। ಶತ್ರುಮದ್ಯೋದ್ಧರಿಷ್ಯಾ
ಮಿತ್ವಾಮೃಷೀಣಾಂಚಕಂಟಕಮ್ ॥ ವಿಭೀಷಣಸ್ಯಚೈಶ್ವರ್ಯಂಭವಿಷ್ಯತಿಹತೇತ್ವಯಿ। ನಚೇತ್ಸತ್ಕೃತ್ಯವೈದೇಹೀಂಪ್ರಣಿಪ
ತ್ಯಪ್ರದಾಸ್ಯಸಿ॥೮೧॥ ಇತ್ಯೇವಂಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂಬ್ರುವಾಣೇಹರಿಪುಂಗವೇ।ಅಮರ್ಷವಶಮಾಪನ್ನೋನಿಶಾಚರಗಣೇಶ್ವರಃ॥
ತತಸ್ಸರೋಷತಾಮ್ರಾಕ್ಷಶ್ಶಶಾಸಸಚಿವಾಂಸ್ತದಾ। ಗೃಹ್ಯತಾಮೇಷದುರ್ಮೇಧಾವಧ್ಯತಾಮಿತಿಚಾಸಕೃತ್॥೮೩॥ರಾವಣಸ್ಯ
ವಚಃಶ್ರುತ್ವಾದೀಪ್ತಾಗ್ನಿಸಮತೇಜಸಃ। ಜಗೃಹುಸ್ತಂತತೋಘೋರಾಶ್ಚತ್ವಾರೋರಜನೀಚರಾಃ ॥೮೪॥ ಗ್ರಾಹಯಾಮಾಸ
ತಾರೇಯಃಸ್ವಯಮಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮವಾನ್। ಬಲಂದರ್ಶಯಿತುಂವೀರೋಯಾತುಧಾನಗಣೇತದಾ॥೮೫॥ಸತಾನ್ಬಾಹುದ್ವಯೇ
ಸಕ್ತಾನಾದಾಯಪತಗಾನಿವ।ಪ್ರಾಸಾದಂಶೈಲಸಂಕಾಶಮುತ್ಪಪಾತಾಂಗದಸ್ತದಾ॥೮೬॥ ತೇಂತರಿಕ್ಷಾದ್ವಿನಿರ್ಧೂತಾಸ್ತಸ್ಯ
ವೇಗೇನರಾಕ್ಷಸಾಃ। ಭೂಮೌನಿಪತಿತಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಪಶ್ಯತಃ ॥೮೭॥ ತತಃಪ್ರಾಸಾದಶಿಖರಂಶೈಲಶೃಂಗಮಿವೋ
ನ್ನತಂ। ದದರ್ಶರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯವಾಲಿಪುತ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ ॥೮೮॥ ತತ್ಪಫಾಲಪದಾಕ್ರಾಂತಂದಶಗ್ರೀವಸ್ಯಪಶ್ಯತಃ।
ಪುರಾಹಿಮವತಃಶೃಂಗಂವಜ್ರೇಣೇವವಿದಾರಿತಮ್ ॥೮೯॥ ಭಙ್ತ್ವಾಪ್ರಾಸಾದಶಿಖರಂನಾಮವಿಶ್ರಾವ್ಯಚಾತ್ಮನಃ। ವಿನದ್ಯ
ಸುಮಹಾನಾದಮುತ್ಪಪಾತವಿಹಾಯಸಮ್ ॥೯೦॥ ವ್ಯಥಯನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಹರ್ಷಯಂಶ್ಚಾಪಿವಾನರಾನ್। ಸವಾ
ನರಾಣಾಂಮಧ್ಯೇತುರಾಮಪಾರ್ಶ್ವಮುಪಾಗತಃ। ರಾವಣಸ್ತುಪರಂಚಕ್ರೇಕ್ರೋಧಂಪ್ರಾಸಾದಧರ್ಷಣಾತ್। ವಿನಾಶಂ
ಚಾತ್ಮನಃಪಶ್ಯನ್ನಿಶ್ಶ್ವಾಸಪರಮೋಭವತ್ ॥೯೨॥ ರಾಮಸ್ತುಬಹುಭಿರ್ಹೃಷ್ಟೈರ್ನಿನದದ್ಭಿಃಪ್ಲವಂಗಮೈಃ। ವೃತೋರಿಪುವ
ಧಾಕಾಂಕ್ಷೀಯುದ್ಧಾಯೈವಾಭ್ಯವರ್ತತ॥೯೩॥ ಸುಷೇಣಸ್ತುಮಹಾವೀರ್ಯೋಗಿರಿಕೂಟೋಪಮೋಹರಿಃ।ಬಹುಭಿಸ್ಸಂವೃ
ತಸ್ತತ್ರವಾನರೈಃಕಾಮರೂಪಿಭಿಃ ॥೯೪॥ ಚತುರ್ದ್ವಾರಾಣಿಸರ್ವಾಣಿಸುಗ್ರೀವವಚನಾತ್ಕಪಿಃ। ಪರ್ಯಾಕ್ರಮತದುರ್ಧ
ರ್ಷೋನಕ್ಷತ್ರಾಣೀವಚಂದ್ರಮಾಃ ॥೯೫॥ ತೇಷಾಮಕ್ಷೌಹಿಣಿಶತಂಸಮವೇಕ್ಷ್ಯವನೌಕಸಾಂ। ಲಂಕಾಮುಪನಿವಿಷ್ಟಾನಾಂ
ಸಾಗರಂಚಾತಿವರ್ತತಾಮ್ ॥೯೬॥ರಾಕ್ಷಸಾವಿಸ್ಮಯಂಜಗ್ಮುಸ್ತ್ರಾಸಂಜಗ್ಮುಸ್ತಥಾಪರೇ।ಅಪರೇಸಮರೋದ್ಧರ್ಷಾದ್ಧರ್ಷ
ಮೇವೋಪಪೇದಿರೇ॥೯೭॥ ಕೃತ್ಸ್ನಂಹಿಕಪಿಭಿರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂಪ್ರಾಕಾರಪರಿಖಾಂತರಂ।ದದೃಶೂರಾಕ್ಷಸಾದೀನಾಃಪ್ರಾಕಾರಂ
ವಾನರೀಕೃತಮ್ ॥೯೮॥ಹಾಹಾಕಾರಂಪ್ರಕುರ್ವಂತಿರಾಕ್ಷಸಾಭಯಮೋಹಿತಾಃ।ತಸ್ಮಿನ್ಮಹಾಭೀಷಣಕೇಪ್ರವೃತ್ತೇಕೋ
ಲಾಹಲೇರಾಕ್ಷಸರಾಜಧಾನ್ಯಾಂ। ಪ್ರಗೃಹ್ಯರಕ್ಷಾಂಸಿಮಹಾಯುಧಾನಿಯುಗಾಂತವಾತಾಇವಸಂವಿಚೇರುಃ॥ ॥೯೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಸ್ತೇರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತತ್ರಗತ್ವಾರಾವಣಮಂದಿರಂ।ನ್ಯವೇದಯನ್ಪುರೀಂರುದ್ಧಾಂರಾಮೇಣಸಹವಾನರೈಃ॥ ರುದ್ಧಾಂ
ತುನಗರೀಂಶ್ರುತ್ವಾಜಾತಕ್ರೋಧೋನಿಶಾಚರಃ।ವಿಧಾನಂದ್ವಿಗುಣಂಕೃತ್ವಾಪ್ರಾಸಾದಂಸೋಧ್ಯರೋಹತ ॥ ಸದದರ್ಶಾವೃ
ತಾಂಲಂಕಾಂಸಶೈಲವನಕಾನನಾಂ।ಅಸಂಖ್ಯೇಯೈರ್ಹರಿಗಣೈಸ್ಸರ್ವತೋಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷಿಭಿಃ॥ಸದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರೈಸ್ಸರ್ವಾಂ
ವಸುಧಾಂಕಬಳೀಕೃತಾಂ।ಕಥಂಕ್ಷಪಯಿತವ್ಯಾಸ್ಸ್ಯುರಿತಿಚಿಂತಾಪರೋಭವತ್ ॥ ಸಚಿಂತಯಿತ್ವಾಸುಚಿರಂಧೈರ್ಯಮಾಲಂ
ಬ್ಯರಾವಣಃ। ರಾಘವಂಹರಿಯೂಥಾಂಶ್ಚದದರ್ಶಾಯತಲೋಚನಃ ॥೫॥ರಾಘವಸ್ಸಹಸೈನ್ಯೇನಮುದಿತೋನಾಮಪುಪ್ಲುವೇ।
ಲಂಕಾಂದದರ್ಶಗುಪ್ತಾಂವೈಸರ್ವತೋರಾಕ್ಷಸೈರ್ವೃತಾಮ್ ॥೬॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾದಾಶರಥಿರ್ಲಂಕಾಂಚಿತ್ರಧ್ವಜಪತಾಕಿನೀಂ।
ಜಗಾಮಸಹಸಾಸೀತಾಂದೂಯಮಾನೇನಚೇತಸಾ॥ಅತ್ರಸಾಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಷೀಮತ್ಕೃತೇಜನಕಾತ್ಮಜಾ। ಪೀಡ್ಯತೇಶೋಕಸಂ
ತಪ್ತಾಕೃಶಾಸ್ಥಂಡಿಲಶಾಯಿನೀ ॥೮॥ ಪೀಡ್ಯಮಾನಾಂಸಧರ್ಮಾತ್ಮಾವೈದೇಹೀಮನುಚಿಂತಯನ್। ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಜ್ಞಾಪಯಾ
ಮಾಸವಾನರಾನ್ದ್ವಿಷತಾಂವಧೇ॥ ಏವಮುಕ್ತೇತುವಚನೇರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ।ಸಂಘರ್ಷಮಾಣಾಃಪ್ಲವಗಾಸ್ಸಿಂಹ
ನಾದೈರನಾದಯನ್ ॥೧೦॥ಶಿಖರೈರ್ವಿಕಿರಾಮೈನಾಂಲಂಕಾಂಮುಷ್ಟಿಭಿರೇವವಾ। ಇತಿಸ್ಮದಧಿರೇಸರ್ವೇಮನಾಂಸಿಹರಿಯೂಥ
ಪಾಃ ॥೧೧॥ ಉದ್ಯಮ್ಯಗಿರಿಶೃಂಗಾಣಿಶಿಖರಾಣಿಮಹಾಂತಿಚ। ತರೂಂಶ್ಚೋತ್ಪಾಟ್ಯವಿವಿಧಾಂಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿಹರಿಯೂಥಪಾಃ॥
ಪ್ರೇಕ್ಷತೋರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯತಾನ್ಯನೀಕಾನಿಭಾಗಶಃ। ರಾಘವಪ್ರಿಯಕಾಮಾರ್ಥಂಲಂಕಾಮಾರುರುಹುಸ್ತದಾ॥ತೇತಾಮ್ರ
ವಕ್ತ್ರಾಹೇಮಾಭಾರಾಮಾರ್ಥೇತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತಾಃ। ಲಂಕಾಮೇವಾಭ್ಯವರ್ತಂತಸಾಲತಾಲಶಿಲಾಯುಧಾಃ ॥ ತೇದ್ರುಮೈಃಪರ್ವ

ಶಾಗ್ರೈಶ್ಚ ಮುಷ್ಟಿಭಿಶ್ಚ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ। ಪ್ರಾಕಾರಾಗ್ರಾಣ್ಯಸಂಖ್ಯಾನಿ ಮಮಂಥುಸ್ತೋರಣಾನಿ ಚ ॥೧೫॥ ಪರಿಘಾಃ ಪೂರ
ಯಂತಿಸ್ಮ ಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾಯುತಾಃ। ಪಾಂಸುಭಿಃ ಪರ್ವತಾಗ್ರೈಶ್ಚ ತೃಣೈಃ ಕಾಷ್ಠೈಶ್ಚ ವಾನರಾಃ ॥೧೬॥ ತತಃ ಸಹಸ್ರಯೂ
ಥಾಶ್ಚ ಕೋಟಿಯೂಥಾಶ್ಚ ವಾನರಾಃ। ಕೋಟೀಶತಯುತಾಶ್ಚಾನ್ಯೇ ಲಂಕಾಮಾರುರುಹುಸ್ತದಾ ॥೧೭॥ ಕಾಂಚನಾನಿ ಪ್ರಮೃ
ದ್ನಂತಸ್ತೋರಣಾನಿ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ। ಕೈಲಾಸಶಿಖರಾಭಾಣಿ ಗೋಪುರಾಣಿ ಪ್ರಮಥ್ಯ ಚ ॥ ಆಪ್ಲವಂತಃ ಪ್ಲವಂತಶ್ಚ ಗರ್ಜಂತ
ಶ್ಚ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ। ಲಂಕಾಂ ತಾಮಭಿಧಾವಂತಿ ಮಹಾವಾರಣಸನ್ನಿಭಾಃ ॥ ಜಯತ್ಯತಿಬಲೋ ರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚ ಮಹಾಬ
ಲಃ। ರಾಜಾ ಜಯತಿ ಸುಗ್ರೀವೋ ರಾಘವೇಣಾಭಿಪಾಲಿತಃ ॥ ಇತ್ಯೇವಂ ಘೋಷಯಂತಶ್ಚ ಗರ್ಜಂತಶ್ಚ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ। ಅಭ್ಯಧಾ
ವಂತ ಲಂಕಾಯಾಃ ಪ್ರಾಕಾರಂ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ ॥ ವೀರಬಾಹುಸ್ಸುಬಾಹುಶ್ಚ ನಲಶ್ಚ ವನಗೋಚರಃ। ನಿಪೀಡ್ಯೋಪನಿವಿಷ್ಟಾ
ಸ್ತೇ ಪ್ರಾಕಾರಂ ಹರಿಯೂಥಪಾಃ ॥೨೨॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಚಕ್ರುಃ ಸ್ಕಂಧಾವಾರನಿವೇಶನಂ। ಪೂರ್ವದ್ವಾರಂ ತು ಕುಮುದಃ ಕೋ
ಟೀಭಿರ್ದಶಭಿರ್ವೃತಃ ॥ ೨೩ ॥ ಆವೃತ್ಯ ಬಲವಾಂಸ್ತಸ್ಥೌ ಹರಿಭಿರ್ಜಿತಕಾಶಿಭಿಃ। ಸಾಹಾಯ್ಯಾರ್ಥಂ ತು ತಸ್ಯೈವ ನಿವಿಷ್ಟಃ
ಪ್ರಘಸೋ ಹರಿಃ ॥ ೨೪ ॥ ಪನಸಶ್ಚ ಮಹಾಬಾಹುರ್ವಾನರೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಃ। ದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರಮಾಗಮ್ಯ ವೀರಶ್ಶತವಲಿಃ ಕ
ಪಿಃ ॥೨೫॥ ಆವೃತ್ಯ ಬಲವಾಂಸ್ತಸ್ಥೌ ವಿಂಶತ್ಯಾ ಕೋಟಿಭಿರ್ವೃತಃ। ಸುಷೇಣಃ ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರಂ ಗತಸ್ತಾರಾಪಿತಾ ಹರಿಃ ॥೨೬॥
ಆವೃತ್ಯ ಬಲವಾಂಸ್ತಸ್ಥೌ ಷಷ್ಟಿಕೋಟಿಭಿರಾವೃತಃ। ಉತ್ತರಂ ದ್ವಾರಮಾಸಾದ್ಯ ರಾಮಃ ಸೌಮಿತ್ರಿಣಾ ಸಹ ॥೨೭॥ ಆವೃತ್ಯ
ಬಲವಾಂಸ್ತಸ್ಥೌ ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚ ಹರೀಶ್ವರಃ। ಗೋಲಾಂಗೂಲೋ ಮಹಾಕಾಯೋ ಗವಾಕ್ಷೋ ಭೀಮದರ್ಶನಃ ॥ ೨೮ ॥ ವೃತಃ
ಕೋಟ್ಯಾ ಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ತಸ್ಥೌ ರಾಮಸ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವತಃ। ಋಕ್ಷಾಣಾಂ ಭೀಮವೇಗಾನಾಂ ಧೂಮ್ರಶ್ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ ॥೨೯॥
ವೃತಃ ಕೋಟ್ಯಾ ಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ತಸ್ಥೌ ರಾಮಸ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವತಃ। ಸನ್ನದ್ಧಸ್ತು ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ಗದಾಪಾಣಿರ್ವಿಭೀಷಣಃ ॥೩೦॥
ವೃತೋ ಯತ್ತೈಸ್ತು ಸಚಿವೈಸ್ತಸ್ಥೌ ತತ್ರ ಮಹಾಬಲಃ। ಗಜೋ ಗವಾಕ್ಷೋ ಗವಯಶ್ಶರಭೋ ಗಂಧಮಾದನಃ ॥೩೧॥ ಸಮಂ
ತಾತ್ಪರಿಧಾವಂತೋ ರರಕ್ಷುರ್ಹರಿವಾಹಿನೀಂ। ತತಃ ಕೋಪಪರೀತಾತ್ಮಾ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥೩೨॥ ನಿರ್ಯಾಣಂ ಸರ್ವ
ಸೈನ್ಯಾನಾಂ ದ್ರುತಮಾಜ್ಞಾಪಯತ್ತದಾ। ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ ತತೋ ವಾಕ್ಯಂ ರಾವಣಸ್ಯ ಮುಖೋದ್ಗತಮ್ ॥೩೩॥ ಸಹಸಾ ಭೀ
ಮನಿರ್ಘೋಷಮುದ್ಘುಷ್ಟಂ ರಜನೀಚರೈಃ। ತತಃ ಪ್ರಚೋದಿತಾ ಭೇರ್ಯಶ್ಚಂದ್ರಪಾಂಡರಪುಷ್ಕರಾಃ ॥೩೪॥ ಹೇಮಕೋಣಾ
ಹತಾ ಭೀಮಾ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಸಮಂತತಃ। ವಿನೇದುಶ್ಚ ಮಹಾಘೋಷಾಶ್ಶಂಖಾಶ್ಶತಸಹಸ್ರಶಃ ॥೩೫॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಸುಘೋ
ರಾಣಾಂ ಮುಖಮಾರುತಪೂರಿತಾಃ। ತೇ ಬಭುಶ್ಶುಭನೀಲಾಂಗಾಸ್ಸಶಂಖಾ ರಜನೀಚರಾಃ ॥೩೬॥ ವಿದ್ಯುನ್ಮಂಡಲಸನ್ನದ್ಧಾ
ಸಬಲಾಕಾ ಇವಾಂಬುದಾಃ। ನಿಷ್ಪತಂತಿ ತತಃ ಸೈನ್ಯಾ ಹೃಷ್ಟಾ ರಾವಣಚೋದಿತಾಃ ॥೩೭॥ ಸಮಯೇ ಪೂರ್ಯಮಾಣಸ್ಯ ವೇಗಾ
ಇವ ಮಹೋದಧೇಃ। ತತೋ ವಾನರಸೈನ್ಯೇನ ಮುಕ್ತೋ ನಾದಸ್ಸಮಂತತಃ ॥೩೮॥ ಮಲಯಃ ಪೂರಿತೋ ಯೇನ ಸಸಾನುಪ್ರಸ್ಥಕಂ
ದರಃ। ಶಂಖದುಂದುಭಿಸಂಘುಷ್ಟಸ್ಸಿಂಹನಾದಸ್ತರಸ್ವಿನಾಮ್ ॥೩೯॥ ಪೃಥಿವೀಂ ಚಾಂತರಿಕ್ಷಂ ಚ ಸಾಗರಂ ಚಾಭ್ಯನಾದಯ
ತ್। ಗಜಾನಾಂ ಬೃಂಹಿತೈಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಹಯಾನಾಂ ಹೇಷಿತೈರಪಿ ॥೪೦॥ ರಥಾನಾಂ ನೇಮಿಘೋಷೈಶ್ಚ ರಕ್ಷಸಾಂ ವದನಸ್ವನೈಃ। ಏ
ತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಘೋರಸ್ಸಂಗ್ರಾಮಸ್ಸಮವರ್ತತ ॥೪೧॥ ರಕ್ಷಸಾಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಚ ಯಥಾ ದೇವಾಸುರೇ ಪುರಾ। ತೇ ಗದಾಭಿಃ ಪ್ರ
ದೀಪ್ತಾಭಿಃ ಶಕ್ತಿಶೂಲಪರಶ್ವಧೈಃ ॥೪೨॥ ನಿಜಘ್ನುರ್ವಾನರಾನ್ ಘೋರಾಃ ಕಥಯಂತಃ ಸ್ವವಿಕ್ರಮಾನ್। ವಾನರಾಶ್ಚ ಮ
ಹಾವೀರ್ಯಾ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಜಘ್ನುರಾಹವೇ ॥೪೩॥ ಜಯತ್ಯತಿಬಲೋ ರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ। ರಾಜಾ ಜಯತಿ ಸುಗ್ರೀವ
ಇತಿ ಶಬ್ದೋ ಮಹಾನಭೂತ್ ॥೪೪॥ ರಾಮಂ ಜಯ ಜಯೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ವನಾಮ ಕಥನಂ ತತಃ। ತದಾ ವೃಕ್ಷೈರ್ಮಹಾಕಾಯಾಃ
ಪರ್ವತಾಗ್ರೈಶ್ಚ ವಾನರಾಃ ॥೪೫॥ ನಿಜಘ್ನುಸ್ತಾನ್ ನಿಗೃಹ್ಣಾಂತಿ ನಖೈರ್ದಂತೈಶ್ಚ ವೇಗಿತಾಃ। ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತ್ವಪರೇ ಭೀಮಾಃ ಪ್ರಾ
ಕಾರಸ್ಥಾ ಮಹೀಂಗತಾನ್ ॥೪೬॥ ಭಿಂಡಿಪಾಲೈಶ್ಚ ಖಡ್ಗೈಶ್ಚ ಶೂಲೈಶ್ಚೈವ ವ್ಯದಾರಯನ್। ವಾನರಾಶ್ಚಾಪಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಃ
ಪ್ರಾಕಾರಸ್ಥಾನ್ ಮಹೀಂಗತಾನ್ ॥೪೭॥ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಪಾತಯಾಮಾಸುಸ್ಸಮಾಪ್ಲುತ್ಯ ಸ್ವಬಾಹುಭಿಃ। ಸ ಸಂಪ್ರಹಾರಸ್ತು
ಮುಲೋ ಮಾಂಸಶೋಣಿತಕರ್ದಮಃ ॥೪೮॥ ರಕ್ಷಸಾಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಚ ಸಂಬಭೂವಾದ್ಭುತೋಪಮಃ ॥ ॥೪೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಯುಧ್ಯತಾಂ ತು ತತಸ್ತೇಷಾಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ। ರಕ್ಷಸಾಂ ಸಂಬಭೂವಾಥ ಬಲಕೋಪಸ್ಸುದಾರುಣಃ ॥
ತೇ ಹಯೈಃ ಕಾಂಚನಾಪೀಡೈರ್ಧ್ವಜೈಶ್ಚಾಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮೈಃ। ರಥೈಶ್ಚಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶೈಃ ಕವಚೈಶ್ಚ ಮನೋರಮೈಃ ॥೨॥ ನಿ
ರ್ಯಯೂ ರಾಕ್ಷಸವ್ಯಾಘ್ರಾ ನಾದಯಂತೋ ದಿಶೋ ದಶ। ರಾಕ್ಷಸಾ ಭೀಮಕರ್ಮಾಣೋ ರಾವಣಸ್ಯ ಜಯೈಷಿಣಃ ॥೩॥ ವಾನ
ರಾಣಾಮಪಿ ಚಮೂರ್ಬೃಹತೀ ಜಯಮಿಚ್ಛತಾಂ। ಅಭ್ಯಧಾವತ ತಾಂ ಸೇನಾಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಕಾಮರೂಪಿಣಾಮ್ ॥೪॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂ
ತರೇ ತೇಷಾಮನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಧಾವತಾಂ। ರಕ್ಷಸಾಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಚ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಮವರ್ತತ ॥೫॥ ಅಂಗದೇನೇಂದ್ರಜಿತ್ಸಾ

ರ್ಜಿದ್ವಾಲಿಪುತ್ರೇಣರಾಕ್ಷಸಃ|ಅಯುಧ್ಯತಮಹಾತೇಜಾಸ್ತ್ರ್ಯಂಬಕೇಣಯಥಾಂತಕಃ ||೬|| ಪ್ರಜಂಘೇನಚಸಂಪಾತಿರ್ನಿತ್ಯಂ
ದುರ್ಮರ್ಷಣೋರಣೇ| ಜಂಬುಮಾಲಿನಮಾರಬ್ಧೋ ಹನೂಮಾನಪಿವಾನರಃ||೭|| ಸಂಗತಸ್ಸುಮಹಾಕ್ರೋಧೋರಾಕ್ಷಸೋ
ರಾವಣಾನುಜಃ | ಸಮರೇತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗೇನಮಿತ್ರಘ್ನೇನವಿಭೀಷಣಃ ||೮|| ತಪನೇನಗಜಸ್ಸಾರ್ಧಂರಾಕ್ಷಸೇನಮಹಾಬಲಃ | ನಿ
ಕುಂಭೇನಮಹಾತೇಜಾನೀಲೋಽಪಿಸಮಯುಧ್ಯತ ||೯|| ವಾನರೇಂದ್ರಸ್ತುಸುಗ್ರೀವಃಪ್ರಘಸೇನಸಮಾಗತಃ | ಸಂಗತಸ್ಸಮರೇ
ಶ್ರೀಮಾನ್ವಿರೂಪಾಕ್ಷೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ||೧೦|| ಅಗ್ನಿಕೇತುಶ್ಚದುರ್ಧರ್ಷೋರಶ್ಮಿಕೇತುಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಃ | ಸುಪ್ತಘ್ನೋಯಜ್ಞಕೋ
ಪಶ್ಚರಾಮೇಣಸಹಸಂಗತಾಃ ||೧೧|| ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಸ್ತುಮೈಂದೇನದ್ವಿವಿದೇನಾಶನಿಪ್ರಭಃ|ರಾಕ್ಷಸಾಭ್ಯಾಂಸುಘೋರಾಭ್ಯಾಂ
ಕಪಿಮುಖ್ಯೌಸಮಾಗತೌ ||೧೨|| ವೀರಃಪ್ರತಪನೋಘೋರೋರಾಕ್ಷಸೋರಣದುರ್ಧರಃ | ಸಮರೇತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗೇನನಲೇನ
ಸಮಯುಧ್ಯತ ||೧೩|| ಧರ್ಮಸ್ಯಪುತ್ರೋಬಲವಾನ್ಸುಷೇಣಇತಿವಿಶ್ರುತಃ | ಸವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಿನಾಸಾರ್ಧಮಯುಧ್ಯತಮ
ಹಾಕಪಿಃ ||೧೪|| ವಾನರಾಶ್ಚಾಪರೇಭೀಮಾರಾಕ್ಷಸೈರಪರೈಸ್ಸಹ | ದ್ವಂದ್ವಂಸಮೀಯುರ್ಬಹುಧಾಯುದ್ಧಾಯಬಹುಭಿ
ಸ್ಸಹ ||೧೫|| ತತ್ರಾಸೀತ್ಸುಮಹದ್ಯುದ್ಧಂತುಮುಲಂರೋಮಹರ್ಷಣಂ| ರಕ್ಷಸಾಂವಾನರಾಣಾಂಚವೀರಾಣಾಂಜಯಮಿಚ್ಛ
ತಾಮ್ ||೧೬|| ಹರಿರಾಕ್ಷಸದೇಹೇಭ್ಯಃಪ್ರಭೂತಾಃಕೇಶಶಾದ್ವಲಾಃ|ಶರೀರಸಂಘಾಟವಹಾಃಪ್ರಸುಸ್ರುಃಶೋಣಿತಾಪಗಾಃ||
ಆಜಘಾನೇಂದ್ರಜಿತ್ಕ್ರುದ್ಧೋವಜ್ರೇಣೇವಶತಕ್ರತುಃ | ಅಂಗದಂಗದಯಾವೀರಂಶತ್ರುಸೈನ್ಯವಿದಾರಣಮ್ || ೧೮ || ತಸ್ಯ
ಕಾಂಚನಚಿತ್ರಾಂಗಂರಥಂಸಾಶ್ವಂಸಸಾರಥಿಂ | ಜಘಾನಸಮರೇಶ್ರೀಮಾನಂಗದೋವೇಗವಾನ್ಕಪಿಃ ||೧೯|| ಸಂಪಾತಿಸ್ತು
ತ್ರಿಭಿರ್ಬಾಣೈಃಪ್ರಜಂಘೇನಸಮಾಹತಃ | ನಿಜಘಾನಾಶ್ವಕರ್ಣೇನಪ್ರಜಂಘಂರಣಮೂರ್ಧನಿ || ೨೦ || ಜಂಬುಮಾಲೀರಥ
ಸ್ಥಸ್ತುರಥಶಕ್ತ್ಯಾಮಹಾಬಲಃ | ಬಿಭೇದಸಮರೇಕ್ರುದ್ಧೋಹನೂಮಂತಂಸ್ತನಾಂತರೇ ||೨೧ || ತಸ್ಯತಂರಥಮಾಸ್ಥಾಯ
ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ| ಪ್ರಮಮಾಥತಲೇನಾಶುಸಹತೇನೈವರಕ್ಷಸಾ ||೨೨|| ಮಿತ್ರಘ್ನಮರಿದರ್ಪಘ್ನಮಾಪತಂತಂ
ವಿಭೀಷಣಃ | ಆಸಾದ್ಯಗದಯಾಗುರ್ವ್ಯಾಜಘಾನರಣಮೂರ್ಧನಿ || ೨೩ || ಭಿನ್ನಗಾತ್ರಶ್ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃಕ್ಷಿಪ್ರಹಸ್ತೇನರ
ಕ್ಷಸಾ | ತಪನೇನಗಜಃಕ್ರುದ್ಧಸ್ತಂಜಘಾನಾಶುಮುಷ್ಟಿನಾ ||೨೪|| ನಿಕುಂಭಸ್ತುರಣೇನೀಲಂನೀಲಾಂಜನಚಯಪ್ರಭಂ |
ನಿರ್ಬಿಭೇದಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃಕರೈರ್ಮೇಘಮಿವಾಂಶುಮಾನ್ ||೨೫||ಪುನಶ್ಶರಶತೇನಾಶುಕ್ಷಿಪ್ರಹಸ್ತೋನಿಶಾಚರಃ|ಬಿಭೇದಸಮರೇ
ನೀಲಂನಿಕುಂಭಃಪ್ರಜಹಾಸಚ ||೨೬|| ತಸ್ಯೈವರಥಚಕ್ರೇಣನೀಲೋವಿಷ್ಣುರಿವಾಹವೇ | ಶಿರಶ್ಚಿಚ್ಛೇದಸಮರೇನಿಕುಂಭಸ್ಯಚ
ಸಾರಥೇಃ ||೨೭|| ಗ್ರಸಂತಮಿವಸೈನ್ಯಾನಿಪ್ರಘಸಂವಾನರಾಧಿಪಃ | ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಪ್ತಪರ್ಣೇನನಿರ್ಬಿಭೇದಜಘಾನಚ ||೨೮||
ಪ್ರಸೀದ್ಯಶರವರ್ಷೇಣರಾಕ್ಷಸಂಭೀಮದರ್ಶನಂ| ನಿಜಘಾನವಿರೂಪಾಕ್ಷಂಶರೇಣೈಕೇನಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ||೨೯|| ಅಗ್ನಿಕೇತುಶ್ಚದು
ರ್ಧರ್ಷೋರಶ್ಮಿಕೇತುಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಃ | ಸುಪ್ತಘ್ನೋಯಜ್ಞಕೋಪಶ್ಚರಾಮಂನಿರ್ಬಿಭಿದುಶ್ಶರೈಃ || ೩೦ || ತೇಷಾಂಚತುರ್ಣಾಂ
ರಾಮಸ್ತುಶಿರಾಂಸಿಸಮರೇಶರೈಃ | ಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚತುರ್ಭಿಶ್ಚಿಚ್ಛೇದಘೋರೈರಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮೈಃ ||೩೧|| ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಸ್ತುಮೈಂ
ದೇನಮುಷ್ಟಿನಾನಿಹತೋರಣೇ | ಪಪಾತಸರಥಸ್ಸಾಶ್ವಃಪುರಾಟ್ಟಇವಭೂತಲೇ ||೩೨|| ವಜ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶೋದ್ವಿವಿದೋ
ಪ್ಯಶನಿಪ್ರಭಂ | ಜಘಾನಗಿರಿಶೃಂಗೇಣಮಿಷತಾಂಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಮ್||೩೩|| ದ್ವಿವಿದಂವಾನರೇಂದ್ರಂತುನಗಯೋಧಿನಮಾಹವೇ|
ಶರೈರಶನಿಸಂಕಾಶೈಸ್ಸವಿವ್ಯಾಧಾಶನಿಪ್ರಭಃ ||೩೪|| ಸಶರೈರತಿವಿದ್ಧಾಂಗೋದ್ವಿವಿದಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ| ಸಾಲೇನಸರಥಂ
ಸಾಶ್ವಂನಿಜಘಾನಾಶನಿಪ್ರಭಮ್ ||೩೫|| ನದನ್ಪ್ರತಪನೋಘೋರಂನಲಂಸೋಽಭ್ಯಧಾವತ| ನಲಃಪ್ರತಪನಸ್ಯಾಶುಪಾ
ತಯಾಮಾಸಚಕ್ಷುಷೀ ||೩೬|| ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೀರಥಸ್ಥಸ್ತುಶರೈಃಕಾಂಚನಭೂಷಿತೈಃ | ಸುಷೇಣಂತಾಡಯಾಮಾಸನನಾದ
ಚಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ||೩೭|| ತಂರಥಸ್ಥಮಥೋದೃಷ್ಟ್ವಾಸುಷೇಣೋವಾನರೋತ್ತಮಃ | ಗಿರಿಶೃಂಗೇಣಮಹತಾರಥಮಾಶು
ನ್ಯಪಾತಯತ್ ||೩೮|| ಲಾಘವೇನತುಸಂಯುಕ್ತೋವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೀನಿಶಾಚರಃ | ಅಪಕ್ರಮ್ಯರಥಾತ್ತೂರ್ಣಂಗದಾಪಾಣಿಃ
ಕ್ಷಿತೌಸ್ಥಿತಃ ||೩೯|| ತತಃಕ್ರೋಧಸಮಾವಿಷ್ಟಸ್ಸುಷೇಣೋಹರಿಪುಂಗವಃ| ಶಿಲಾಂಸುಮಹತೀಂಗೃಹ್ಯನಿಶಾಚರಮಭಿದ್ರವತ್||
ತಮಾಪತಂತಂಗದಯಾವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೀನಿಶಾಚರಃ | ವಕ್ಷಸ್ಯಭಿಜಘಾನಾಶುಸುಷೇಣಂಹರಿಸತ್ತಮಮ್ ||೪೧|| ಗದಾಪ್ರಹಾ
ರಂತಂಘೋರಂಸಂಚಿತ್ಯಪ್ಲವಗೋತ್ತಮಃ | ತಾಂಶಿಲಾಂಪಾತಯಾಮಾಸತಸ್ಯೋರಸಿಮಹಾಮೃಧೇ ||೪೨|| ಶಿಲಾಪ್ರಹಾ
ರಾಭಿಹತೋವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೀನಿಶಾಚರಃ|ನಿಷ್ಪಿಷ್ಟಹೃದಯೋಭೂಮೌಗತಾಸುರ್ನಿಪಪಾತಹ ||೪೩|| ಏವಂತೈರ್ವಾನರೈಶ್ಶೂ
ರೈಃಶೂರಾಸ್ತೇರಜನೀಚರಾಃ | ದ್ವಂದ್ವೇವಿಮೃದಿತಾಸ್ತತ್ರದೈತ್ಯಾಇವದಿವೌಕಸೈಃ ||೪೪|| ಶರೈಃಖಡ್ಗೈರ್ಗದಾಭಿಶ್ಚಶಕ್ತಿ
ತೋಮರಪಟ್ಟಿಸೈಃ|ಅಪವಿದ್ಧೈಶ್ಚಭಿನ್ನೈಶ್ಚರಥೈಸ್ಸಾಂಗ್ರಾಮಿಕೈರ್ಹಯೈಃ ||೪೫|| ನಿಹತೈಃಕುಂಜರೈರ್ಮತ್ತೈಸ್ತಥಾವಾ
ನರರಾಕ್ಷಸೈಃ | ಚಕ್ರಾಕ್ಷಯುಗದಂಡೈಶ್ಚಭಗ್ನೈರ್ಧರಣಿಸಂಶ್ರಿತೈಃ ||೪೬|| ಬಭೂವಾಯೋಧನಂಘೋರಂಗೋಮಾಯು
ಗಣಸಂಕುಲಂ | ಕಬಂಧಾನಿಸಮುತ್ಪೇತುರ್ದಿಕ್ಷುವಾನರರಕ್ಷಸಾಮ್ ||೪೭|| ವಿಮರ್ದೇತುಮುಲೇತಸ್ಮಿನ್ದೇವಾಸುರರಣೋಪ

ಮೇ । ವಿದಾರ್ಯಮಾಣಾ ಹರಿಪುಂಗವೈಸ್ತದಾ ನಿಶಾಚರಾಶ್ಶೋಣಿತದಿಗ್ಧಗಾತ್ರಾಃ ॥೪೮॥ ಪುನಸ್ಸುಯುದ್ಧಂ ತರಸಾ ಸಮಾಸ್ಥಿ
ತಾ ದಿವಾಕರಸ್ಯಾಸ್ತಮಯಾಭಿಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ॥೪೯॥ ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಯುಧ್ಯತಾಮೇವ ತೇಷಾಂ ತು ತದಾ ವಾನರರಕ್ಷಸಾಂ । ರವಿರಸ್ತಂಗತೋ ರಾತ್ರಿಃ ಪ್ರವೃತ್ತಾ ಪ್ರಾಣಹಾರಿಣೀ ॥ ಅನ್ಯೋ
ನ್ಯಂ ಬದ್ಧವೈರಾಣಾಂ ಘೋರಾಣಾಂ ಜಯಮಿಚ್ಛತಾಂ । ಸಂಪ್ರವೃತ್ತಂ ನಿಶಾಯುದ್ಧಂ ತದಾ ವಾನರರಕ್ಷಸಾಂ ॥ ರಾಕ್ಷಸೋಽಸೀ
ತಿ ಹರಯೋ ಹರಿಶ್ಚಾಸೀತಿ ರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಸಮರೇ ಜಘ್ನುಸ್ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಮಸಿ ದಾರುಣೇ ॥೩॥ ಜಹಿ ದಾರಯ ಚೈಹೀತಿ ಕಥಂ
ವಿದ್ರವಸೀತಿ ಚ । ಏವಂ ಸುತುಮುಲಶ್ಶಬ್ದಸ್ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಮಸಿ ಶುಶ್ರುವೇ ॥೪॥ ಕಾಲಾಃ ಕಾಂಚನಸನ್ನಾಹಾಸ್ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಮಸಿ ರಾಕ್ಷ
ಸಾಃ । ಸಂಪ್ರಾದೃಶ್ಯಂತ ಶೈಲೇಂದ್ರಾ ದೀಪ್ತೌಷಧಿವನಾ ಇವ ॥ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಮಸಿ ದುಷ್ಪಾರೇ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾಃ
ಪರಿಪೇತುರ್ಮಹಾವೇಗಾ ಭಕ್ಷಯಂತಃ ಪ್ಲವಂಗಮಾನ್ ॥೬॥ ತೇ ಹಯಾನ್ ಕಾಂಚನಾಪೀಡಾನ್ ಧ್ವಜಾಂಶ್ಚಾಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮಾನ್ ।
ಆಪ್ಲುತ್ಯ ದಶನೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಭೀಮಕೋಪಾ ವ್ಯದಾರಯನ್ ॥ ೭ ॥ ವಾನರಾ ಬಲಿನೋ ಯುದ್ಧೇಽಕ್ಷೋಭಯನ್ ರಾಕ್ಷಸೀಂ ಚ
ಮೂಂ । ಕುಂಜರಾನ್ ಕುಂಜರಾರೋಹಾನ್ ಪತಾಕಾಧ್ವಜಿನೋ ರಥಾನ್ ॥ ಚಕರ್ಷುಶ್ಚ ದದಂಶುಶ್ಚ ದಶನೈಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿ
ತಾಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಾಪಿ ರಾಮಶ್ಚ ಶರೈರಾಶೀವಿಷೋಪಮೈಃ ॥ ದೃಶ್ಯಾದೃಶ್ಯಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಪ್ರವರಾಣಿ ನಿಜಘ್ನತುಃ । ತುರಂಗಖು
ರವಿಧ್ವಸ್ತಂ ರಥನೇಮಿಸಮುತ್ಥಿತಮ್ ॥ ರುರೋಧ ಕರ್ಣನೇತ್ರಾಣಿ ಯುಧ್ಯತಾಂ ಧರಣೀರಜಃ । ವರ್ತಮಾನೇ ಮಹಾಘೋರೇ ಸಂ
ಗ್ರಾಮೇ ರೋಮಹರ್ಷಣೇ ॥ ರುಧಿರೌಘಾ ಮಹಾಘೋರಾ ನದ್ಯಸ್ತತ್ರ ಪ್ರಸುಸ್ರುವುಃ । ತತೋ ಭೇರೀಮೃದಂಗಾನಾಂ ಪಣವಾ
ನಾಂ ಚ ನಿಸ್ವನಃ ॥ ಶಂಖವೇಣುಸ್ವನೋನ್ಮಿಶ್ರಸ್ಸಂಬಭೂವಾದ್ಭುತೋಪಮಃ । ಹತಾನಾಂ ಹನ್ಯಮಾನಾನಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ
ಚ ನಿಸ್ವನಃ ॥೧೩॥ ಶಸ್ತಾನಾಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಚ ಸಂಬಭೂವಾತಿದಾರುಣಃ । ಹತೈರ್ವಾನರವೀರೈಶ್ಚ ಶಕ್ತಿಶೂಲಪರಶ್ವಧೈಃ ॥
ನಿಹತೈ ಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸೈಃ ಕಾಮರೂಪಿಭಿಃ । ಶಸ್ತ್ರಪುಷ್ಪೋಪಹಾರಾ ಚ ತತ್ರಾಸೀದ್ಯುದ್ಧಮೇದಿನೀ ॥೧೪॥ ದು
ರ್ಜ್ಞೇಯಾ ದುರ್ನಿವೇಶಾ ಚ ಶೋಣಿತಾಸ್ರವಕರ್ದಮಾ । ಸಾ ಬಭೂವ ನಿಶಾ ಘೋರಾ ಹರಿರಾಕ್ಷಸಹಾರಿಣೀ ॥ ಕಾಳರಾತ್ರೀವ ಭೂ
ತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ದುರತಿಕ್ರಮಾ । ತತಸ್ತೇ ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತತ್ರ ತಸ್ಮಿಂಸ್ತಮಸಿ ದಾರುಣೇ ॥ ರಾಮಮೇವಾಭ್ಯವರ್ತಂತ ಸಂಸೃಷ್ಟಾ
ಶ್ಶರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ । ತೇಷಾಮಾಪತತಾಂ ಶಬ್ದಃ ಕ್ರುದ್ಧಾನಾಮಭಿಗರ್ಜತಾಮ್ ॥ ಉದ್ವರ್ತ ಇವ ಸಪ್ತಾನಾಂ ಸಮುದ್ರಾಣಾಂ ಪ್ರ
ಶುಶ್ರುವೇ । ತೇಷಾಂ ರಾಮಶ್ಶರೈಷ್ಷಡ್ಭಿಷ್ಷಡ್ಜಘಾನ ನಿಶಾಚರಾನ್ ॥೧೯॥ ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾತ್ರೇಣ ಶಿತೈರಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮೈಃ ।
ಯಜ್ಞಶತ್ರುಶ್ಚ ದುರ್ಧರ್ಷೋ ಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವಮಹೋದರೌ ॥೨೦॥ ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರೋ ಮಹಾಕಾಯಸ್ತೌ ಚೋಭೌ ಶುಕಸಾ
ರಣೌ । ತೇ ತು ರಾಮೇಣ ಬಾಣೌಘೈಸ್ಸರ್ವಮರ್ಮಸು ತಾಡಿತಾಃ ॥ ಯುದ್ಧಾದಪಸೃತಾಸ್ತತ್ರ ಸಾವಶೇಷಾಯುಷೋಽಭವನ್ ।
ತತ್ರ ಕಾಂಚನಚಿತ್ರಾಂಗೈಶ್ಶರೈರಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮೈಃ ॥ ದಿಶಶ್ಚಕಾರ ವಿಮಲಾಃ ಪ್ರದಿಶಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ । ರಾಮನಾಮಾಂಕಿತೈ
ರ್ಬಾಣೈರ್ವ್ಯಾಪ್ತಂ ತದ್ರಣಮಂಡಲಮ್ ॥೨೩॥ ಯೇ ತ್ವನ್ಯೇ ರಾಕ್ಷಸಾ ಭೀಮಾ ರಾಮಸ್ಯಾಭಿಮುಖೇ ಸ್ಥಿತಾಃ । ತೇಽಪಿ ನಷ್ಟಾ
ಸ್ಸಮಾಸಾದ್ಯ ಪತಂಗಾ ಇವ ಪಾವಕಮ್ ॥ ಸುವರ್ಣಪುಂಖೈರ್ವಿಶಿಖೈಸ್ಸಂಪತದ್ಭಿಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ । ಬಭೂವ ರಜನೀ ಚಿತ್ರಾ ಖದ್ಯೋ
ತೈರಿವ ಶಾರದೀ ॥೨೫॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ನಿನದೈರ್ಹರೀಣಾಂ ಚಾಪಿ ನಿಸ್ವನೈಃ । ಸಾ ಬಭೂವ ನಿಶಾ ಘೋರಾ ಭೂಯೋ ಘೋರತರಾ
ತದಾ ॥೨೬॥ ತೇನ ಶಬ್ದೇನ ಮಹತಾ ಪ್ರವೃದ್ಧೇನ ಸಮಂತತಃ । ತ್ರಿಕೂಟಃ ಕಂದರಾಕೀರ್ಣಃ ಪ್ರವ್ಯಾಹರದಿವಾಚಲಃ ॥ ಗೋಲಾಂ
ಗೂಲಾ ಮಹಾಕಾಯಾಸ್ತಮಸಾ ತುಲ್ಯವರ್ಚಸಃ । ಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಭಕ್ಷಯನ್ ರಜನೀಚರಾನ್ ॥ ಅಂಗದಸ್ತು ರ
ಣೇ ಶತ್ರುಂ ನಿಹಂತುಂ ಸಮುಪಸ್ಥಿತಃ । ರಾವಣಿಂ ನಿಜಘಾನಾಶು ಸಾರಥಿಂ ಚ ಹಯಾನಪಿ ॥೨೯॥ ವರ್ತಮಾನೇ ತದಾ ಘೋರೇ ಸಂ
ಗ್ರಾಮೇ ಭೃಶದಾರುಣೇ । ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ರಥಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಹತಾಶ್ವೋ ಹತಸಾರಥಿಃ ॥೩೦॥ ಅಂಗದೇನ ಮಹಾಕಾಯಸ್ತತ್ರೈವಾಂ
ತರಧೀಯತ । ತತ್ಕರ್ಮ ವಾಲಿಪುತ್ರಸ್ಯ ಸರ್ವೇ ದೇವಾಸ್ಸಹರ್ಷಿಭಿಃ ॥ ತುಷ್ಟುವುಃ ಪೂಜನಾರ್ಹಸ್ಯ ತೌ ಚೋಭೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮ
ಣೌ । ಪ್ರಭಾವಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ವಿದುರಿಂದ್ರಜಿತೋ ಯುಧಿ ॥ ಅದೃಶ್ಯಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಯೋಽಭವದ್ಯುಧಿ ದುರ್ಜಯಃ । ತೇನ
ತೇ ತಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ತುಷ್ಟಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಧರ್ಷಿತಮ್ ॥ ತತಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ ಕಪಯಃ ಸಸುಗ್ರೀವವಿಭೀಷಣಾಃ । ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿ
ತಿ ನೇದುಶ್ಚ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶತ್ರುಂ ಪ್ರಧರ್ಷಿತಮ್ ॥೩೪॥ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ತದಾ ತೇನ ನಿರ್ಜಿತೋ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾ । ಸಂಯುಗೇ ವಾಲಿಪು
ತ್ರೇಣ ಕ್ರೋಧಂ ಚಕ್ರೇ ಸುದಾರುಣಮ್ ॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ರಾಮೋ ವಾನರಾನ್ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಸರ್ವೇ ಭವಂತಸ್ತಿಷ್ಠಂತು ಕ
ಪಿರಾಜೇನ ಸಂಗತಾಃ ॥೩೬॥ ಸ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ದತ್ತವರಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಬಾಧತೇ ಭೃಶಂ । ಭವತಾಮರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕಾಲೇನ ಸ ಸ
ಮಾಗತಃ ॥ ಅದ್ಯೈವ ಕ್ಷಮಿತವ್ಯಂ ಮೇ ಭವಂತೋ ವಿಗತಜ್ವರಾಃ । ಸೋಽಂತರ್ಧಾನಗತಃ ಪಾಪೋ ರಾವಣೀ ರಣಕರ್ಕಶಃ ॥ ಅದೃ
ಶ್ಯೋ ನಿಶಿತಾನ್ ಬಾಣಾನ್ ಮುಮೋಚಾಶನಿವರ್ಚಸಃ । ಸ ರಾಮಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಚೈವ ಘೋರೈರ್ನಾಗಮಯೈಶ್ಶರೈಃ ॥ ಬಿಭೇದ ಸಮ
ರೇ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸರ್ವಗಾತ್ರೇಷು ರಾಕ್ಷಸಃ । ಮಾಯಯಾ ಸಂವೃತಸ್ತತ್ರ ಮೋಹಯನ್ ರಾಘವೌ ಯುಧಿ ॥ ಅದೃಶ್ಯಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ

ಕೋಟಯೋಧೀ ನಿಶಾಚರಃ।ಬಬಂಧಶರಬಂಧೇನಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ॥೪೧॥ತೌತೇನಪುರುಷವ್ಯಾಘ್ರೌಕ್ರುದ್ಧೇನಾಶೀ
ವಿಷೈಶ್ಶರೈಃ। ಸಹಸಾಭಿಹತೌವೀರೌತದಾಪ್ರೈಕ್ಷಂತವಾನರಾಃ॥ ಪ್ರಕಾಶರೂಪಸ್ಸತದಾನಶಕ್ತಸ್ತೌಬಾಧಿತುಂರಾಕ್ಷಸ
ರಾಜಪುತ್ರಃ।ಮಾಯಾಂಪ್ರಯೋಕ್ತುಂಸಮುಪಾಜಗಾಮಬಬಂಧತೌರಾಜಸುತೌದುರಾತ್ಮಾ॥ ... ॥೪೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುಶ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸತಸ್ಯಗತಿಮನ್ವಿಚ್ಛನ್ರಾಜಪುತ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್।ದಿದೇಶಾತಿಬಲೋರಾಮೋದಶವಾನರಯೂಥಪಾನ್॥ದ್ವೌಸುಷೇಣ
ಸ್ಯದಾಯಾದೌನೀಲಂಚಪ್ಲವಗರ್ಷಭಂ।ಅಂಗದಂವಾಲಿಪುತ್ರಂಚಶರಭಂಚತರಸ್ವಿನಮ್॥ವಿನತಂಜಾಂಬವಂತಂಚಸಾನು
ಪ್ರಸ್ಥಂಮಹಾಬಲಂ। ಋಷಭಂಚರ್ಷಭಸ್ಕಂಧಮಾದಿದೇಶಪರಂತಪಃ॥೩॥ತೇಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಹರಯೋಭೀಮಾನುದ್ಯಮ್ಯ
ಪಾದಪಾನ್।ಆಕಾಶಂವಿವಿಶುಸ್ಸರ್ವೇಮಾರ್ಗಮಾಣಾದಿಶೋದಶ॥೪॥ ತೇಷಾಂವೇಗವತಾಂವೇಗಮಿಷುಭಿರ್ವೇಗವತ್ತರೈಃ।ಅಸ್ತ್ರ
ವಿತ್ಪರಮಾಸ್ತ್ರೇಣವಾರಯಾಮಾಸರಾವಣಿಃ॥ ತಂಭೀಮವೇಗಾಹರಯೋನಾರಾಚೈಃಕ್ಷತವಿಗ್ರಹಾಃ। ಅಂಧಕಾರೇನದದೃ
ಶುರ್ಮೇಘೈಃಸೂರ್ಯಮಿವಾವೃತಮ್॥೬॥ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರೇವಸರ್ವಮರ್ಮಭಿದಶ್ಶರಾನ್। ಭೃಶಮಾವೇಶಯಾಮಾಸ
ರಾವಣಿಸ್ಸಮಿತಿಂಜಯಃ॥೭॥ನಿರಂತರಶರೀರೌತೌಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ।ಕ್ರುದ್ಧೇನೇಂದ್ರಜಿತಾವೀರೌಪನ್ನಗೈಶ್ಶ
ರತಾಂಗತೈಃ॥ತಯೋಃಕ್ಷತಜಮಾರ್ಗೇಣಸುಸ್ರಾವರುಧಿರಂಬಹು। ತಾವುಭೌಚಪ್ರಕಾಶೇತೇಪುಷ್ಪಿತಾವಿವಕಿಂಶುಕೌ॥ತತಃ
ಪರ್ಯಂತರಕ್ತಾಕ್ಷೋಭಿನ್ನಾಂಜನಚಯೋಪಮಃ। ರಾವಣಿರ್ಭ್ರಾತರೌವಾಕ್ಯಮಂತರ್ಧಾನಗತೋಬ್ರವೀತ್॥೧೦॥ಯುಧ್ಯ
ಮಾನಮನಾಲಕ್ಷ್ಯಂಶಕ್ರೋಪಿತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಃ। ದ್ರಷ್ಟುಮಾಸಾದಿತುಂವಾಪಿನಶಕ್ತಃಕಿಂಪುನರ್ಯುವಾಮ್॥ ಪ್ರಾವೃತಾವಿ
ಷುಜಾಲೇನರಾಘವೌಕಂಕಪತ್ರಿಣಾ। ಏಷರೋಷಪರೀತಾತ್ಮಾನಯಾಮಿಯಮಸಾದನಮ್॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಧರ್ಮ
ಜ್ಞೌಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ। ನಿರ್ಬಿಭೇದಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಃಪ್ರಜಹರ್ಷನನಾದಚ॥ ಭಿನ್ನಾಂಜನಚಯಶ್ಶ್ಯಾಮೋವಿಸ್ಫಾ
ರ್ಯವಿಪುಲಂಧನುಃ।ಭೂಯೋಭೂಯಶ್ಶರಾನ್ಘೋರಾನ್ವಿಸಸರ್ಜಮಹಾಮೃಧೇ॥ ತತೋಮರ್ಮಸುಮರ್ಮಜ್ಞೋಮಜ್ಜಯ
ನ್ನಿಶಿತಾನ್ಶರಾನ್। ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರ್ವೀರೋನನಾದಚಮುಹುರ್ಮುಹುಃ॥ಬದ್ಧೌತುಶರಬಂಧೇನತಾವುಭೌರಣಮೂ
ರ್ಧನಿ।ನಿಮೇಷಾಂತರಮಾತ್ರೇಣನಶೇಕತುರುದೀಕ್ಷಿತುಮ್॥ತತೋವಿಭಿನ್ನಸರ್ವಾಂಗೌಶರಶಲ್ಯಾಚಿತಾವುಭೌ।ಧ್ವಜಾವಿವಮ
ಹೇಂದ್ರಸ್ಯರಜ್ಜುಮುಕ್ತೌಪ್ರಕಂಪಿತೌ॥ತೌಸಂಪ್ರಚಲಿತೌವೀರೌಮರ್ಮಭೇದೇನಕರ್ಶಿತೌ। ನಿಪೇತತುರ್ಮಹೇಷ್ವಾಸೌಜ
ಗತ್ಯಾಂಜಗತೀಪತೀ॥ ತೌವೀರಶಯನೇವೀರೌಶಯಾನೌರುಧಿರೋಕ್ಷಿತೌ। ಶರವೇಷ್ಟಿತಸರ್ವಾಂಗಾವಾರ್ತೌಪರಮಪೀಡಿ
ತೌ॥ನಹ್ಯವಿದ್ಧಂತಯೋರ್ಗಾತ್ರೇಬಭೂವಾಂಗುಳಮಂತರಂ। ನಾನಿರ್ಭಿನ್ನಂನಚಾಸ್ತಬ್ಧಮಾಕರಾಗ್ರಾದಜಿಹ್ಮಗೈಃ॥ತೌತು
ಕ್ರೂರೇಣನಿಹತೌರಕ್ಷಸಾಕಾಮರೂಪಿಣಾ।ಅಸೃಕ್ಸುಸ್ರುವತುಸ್ತೀವ್ರಂಜಲಂಪ್ರಸ್ರವಣಾವಿವ॥ ಪಪಾತಪ್ರಥಮಂರಾ
ಮೋವಿದ್ಧೋಮರ್ಮಸುಮಾರ್ಗಣೈಃ।ಕ್ರೋಧಾದಿಂದ್ರಜಿತಾಯೇನಪುರಾಶಕ್ರೋವಿನಿರ್ಜಿತಃ॥ ರುಕ್ಮಪುಂಖೈಃಪ್ರಸನ್ನಾಗ್ರೈ
ರಧೋಗತಿಭಿರಾಶುಗೈಃ।ನಾರಾಚೈರರ್ಧನಾರಾಚೈರ್ಭಲ್ಲೈರಂಜಲಿಕೈರಪಿ॥ವಿವ್ಯಾಧವತ್ಸದಂತೈಶ್ಚಸಿಂಹದಂಷ್ಟ್ರೈಃಕ್ಷು
ರೈಸ್ತಥಾ।ಸವೀರಶಯನೇಶಿಶ್ಯೇವಿಜ್ಯಮಾದಾಯಕಾರ್ಮುಕಮ್॥೨೪॥ ಭಿನ್ನಮುಷ್ಟಿಪರೀಣಾಹಂತ್ರಿಣತಂರತ್ನಭೂಷಿತಂ।
ಬಾಣಪಾತಾಂತರೇರಾಮಂಪತಿತಂಪುರುಷರ್ಷಭಮ್॥೨೫॥ಸತತ್ರಲಕ್ಷ್ಮಣೋದೃಷ್ಟ್ವಾನಿರಾಶೋಜೀವಿತೇಭವತ್।ರಾಮಂ
ಕಮಲಪತ್ರಾಕ್ಷಂಶರಬಂಧಪರಿಕ್ಷತಮ್॥ ಶುಶೋಚಭ್ರಾತರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪತಿತಂಧರಣೀತಲೇ। ಹರಯಶ್ಚಾಪಿತಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಸಂತಾಪಂಪರಮಂಗತಾಃ॥೨೭॥ ಶೋಕಾರ್ತಾಶ್ಚುಕ್ರುಶುರ್ಘೋರಮಶ್ರುಪೂರಿತಲೋಚನಾಃ॥ಬದ್ಧೌತುವೀರೌಪತಿತೌಶ
ಯಾನೌತೌವಾನರಾಸ್ಸಂಪರಿವಾರ್ಯತಸ್ಥುಃ।ಸಮಾಗತಾವಾಯುಸುತಪ್ರಮುಖ್ಯಾವಿಷಾದಮಾರ್ತಾಃಪರಮಂಚಜಗ್ಮುಃ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋದ್ಯಾಂಪೃಥಿವೀಂಚೈವವೀಕ್ಷಮಾಣಾವನೌಕಸಃ।ದದೃಶುಸ್ಸಂತತೌಬಾಣೈರ್ಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ॥
ವೃಷ್ಟ್ವೇವೋಪರತೇದೇವೇಕೃತಕರ್ಮಣಿರಾಕ್ಷಸೇ।ಆಜಗಾಮಾಥತಂದೇಶಂಸಸುಗ್ರೀವೋವಿಭೀಷಣಃ॥೨॥ನೀಲದ್ವಿವಿದಮೈಂದಾ
ಶ್ಚಸುಷೇಣಕುಮುದಾಂಗದಾಃ। ತೂರ್ಣಂಹನೂಮತಾಸಾರ್ಧಮನ್ವಶೋಚಂತರಾಘವೌ॥ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟೌಮಂದನಿಶ್ವಾಸೌಶೋ
ಣಿತೌಘಪರಿಪ್ಲುತೌ। ಶರಜಾಲಾಚಿತೌಸ್ತಬ್ಧೌಶಯಾನೌಶರತಲ್ಪಯೋಃ॥ ನಿಶ್ವಸಂತೌಯಥಾಸರ್ಪೌನಿಶ್ಚೇಷ್ಟೌಮಂದ
ವಿಕ್ರಮೌ।ರುಧಿರಸ್ರಾವದಿಗ್ಧಾಂಗೌತಪನೀಯಾವಿವಧ್ವಜೌ॥ ತೌವೀರಶಯನೇವೀರೌಶಯಾನೌಮಂದಚೇಷ್ಟಿತೌ।ಯೂ
ಥಪೈಸ್ತೈಃಪರಿವೃತೌಬಾಷ್ಪವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನೈಃ॥ ರಾಘವೌಪತಿತೌದೃಷ್ಟ್ವಾಶರಜಾಲಸಮಾವೃತೌ। ಬಭೂವು
ರ್ವ್ಯಥಿತಾಸ್ಸರ್ವೇವಾನರಾಸ್ಸವಿಭೀಷಣಾಃ॥ ಅಂತರಿಕ್ಷಂನಿರೀಕ್ಷಂತೋದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಶ್ಚವಾನರಾಃ।ನಚೈನಂಮಾಯಯಾಚ್ಛ
ನ್ನಂದದೃಶೂ ರಾವಣಿಂರಣೇ॥೮॥ತಂತುಮಾಯಾಪ್ರತಿಚ್ಛನ್ನಂಮಾಯಯೈವವಿಭೀಷಣಃ।ವೀಕ್ಷಮಾಣೋದದರ್ಶಾಥಭ್ರಾ

ಘುಃ ಪುತ್ರಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ॥ ತಮಪ್ರತಿಮಕರ್ಮಾಣಮಪ್ರತಿದ್ವಂದ್ವಮಾಹವೇ । ದದರ್ಶಾಂತರ್ಹಿತಂ ವೀರಂ ವರದಾನಾದ್ವಿಭೀ
ಷಣಃ ॥ ತೇಜಸಾ ಯಶಸಾ ಚೈವ ವಿಕ್ರಮೇಣ ಚ ಸಂಯುತಮ್ । ಇಂದ್ರಜಿತ್ತ್ವಾತ್ಮನಃ ಕರ್ಮ ತೌ ಶಯಾನೌ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಚ ॥ ಉವಾಚ
ಪರಮಪ್ರೀತೋ ಹರ್ಷಯನ್ ಸರ್ವನೈರ್ಋತಾನ್ । ದೂಷಣಸ್ಯ ಚ ಹಂತಾರೌ ಖರಸ್ಯ ಚ ಮಹಾಬಲೌ ॥ ಸಾದಿತೌ ಮಾಮಕೈ
ರ್ಬಾಣೈರ್ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ನೇಮೌ ಮೋಕ್ಷಯಿತುಂ ಶಕ್ಯಾವೇತಸ್ಮಾದಿಷುಬಂಧನಾತ್ ॥ ಸರ್ವೈರಪಿ ಸಮಾಗಮ್ಯ
ಸರ್ಷಿಸಂಘೈಸ್ಸುರಾಸುರೈಃ । ಯತ್ಕೃತೇ ಚಿಂತಯಾನಸ್ಯ ಶೋಕಾರ್ತಸ್ಯ ಪಿತುರ್ಮಮ ॥ ಅಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಯನಂ ಗಾತ್ರೈಸ್ತ್ರಿ
ಯಾಮಾ ಯಾತಿ ಶರ್ವರೀ । ಕೃತ್ಸ್ನೇಯಂ ಯತ್ಕೃತೇ ಲಂಕಾ ನದೀ ವರ್ಷಾಸ್ವಿವಾಕುಲಾ ॥ ಸೋಽಯಂ ಮೂಲಹರೋಽನರ್ಥಸ್ಸರ್ವೇ
ಷಾಂ ನಿಹತೋ ಮಯಾ । ರಾಮಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಾಪಿ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚ ವನೌಕಸಾಮ್ ॥೧೭॥ ವಿಕ್ರಮಾ ನಿಷ್ಫಲಾಸ್ಸರ್ವೇ ಯಥಾ
ಶರದಿ ತೋಯದಾಃ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಪರಿಪಾರ್ಶ್ವತಃ ॥೧೮॥ ಯೂಥಪಾನಪಿ ತಾನ್ ಸರ್ವಾಂ
ಸ್ತಾಡಯಾಮಾಸ ರಾವಣಿಃ । ನೀಲಂ ನವಭಿರಾಹತ್ಯ ಮೈಂದಂ ಚ ದ್ವಿವಿದಂ ತಥಾ ॥೧೯॥ ತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿರಮಿತ್ರಘ್ನಸ್ತತಾಪ ಪ್ರ
ವರೇಷುಭಿಃ । ಜಾಂಬವಂತಂ ಮಹೇಷ್ವಾಸೋ ವಿದ್ಧ್ವಾ ಬಾಣೇನ ವಕ್ಷಸಿ ॥ ಹನೂಮತೋ ವೇಗವತೋ ವಿಸಸರ್ಜ ಶರಾನ್ ದಶ । ಗವಾ
ಕ್ಷಂ ಶರಭಂ ಚೈವ ದ್ವಾವಪ್ಯಮಿತತೇಜಸೌ ॥೨೦॥ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಮಹಾವೇಗೋ ವಿವ್ಯಾಧ ಯುಧಿ ರಾವಣಿಃ । ಗೋಲಾಂ
ಗೂಲೇಶ್ವರಂ ಚೈವ ವಾಲಿಪುತ್ರಮಥಾಂಗದಮ್ ॥೨೧॥ ವಿವ್ಯಾಧ ಬಹುಭಿರ್ಬಾಣೈಸ್ತ್ವರಮಾಣೋಽಥ ರಾವಣಿಃ । ತಾನ್ ವಾನರ
ವರಾನ್ ಭಿತ್ತ್ವಾ ಶರೈರಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮೈಃ ॥೨೨॥ ನನಾದ ಬಲವಾಂಸ್ತತ್ರ ಮಹಾಸತ್ತ್ವಸ್ಸ ರಾವಣಿಃ । ತಾನರ್ದಯಿತ್ವಾ ಬಾಣೌ
ಘೈಸ್ತ್ರಾಸಯಿತ್ವಾ ಚ ವಾನರಾನ್ ॥೨೩॥ ಪ್ರಜಹಾಸ ಮಹಾಬಾಹುರ್ವಚನಂ ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ । ಶರಬಂಧೇನ ಘೋರೇಣ ಮ
ಯಾ ಬದ್ಧೌ ಚಮೂಮುಖೇ ॥೨೪॥ ಸಹಿತೌ ಭ್ರಾತರಾವೇತೌ ನಿಶಾಮಯತ ರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತು ತೇ ಸರ್ವೇ ರಾಕ್ಷ
ಸಾಃ ಕೂಟಯೋಧಿನಃ ॥೨೫॥ ಪರಂ ವಿಸ್ಮಯಮಾಜಗ್ಮುಃ ಕರ್ಮಣಾ ತೇನ ಹರ್ಷಿತಾಃ । ವಿನೇದುಶ್ಚ ಮಹಾನಾದಾನ್ ಸರ್ವೇ ತೇ ಜ
ಲದೋಪಮಾಃ ॥೨೬॥ ಹತೋ ರಾಮ ಇತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ರಾವಣಿಂ ಸಮಪೂಜಯನ್ । ನಿಷ್ಪಂದೌ ತು ತದಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಾವುಭೌ ರಾ
ಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೨೭॥ ವಸುಧಾಯಾಂ ನಿರುಚ್ಛ್ವಾಸೌ ಹತಾವಿತ್ಯನ್ವಮನ್ಯತ । ಹರ್ಷೇಣ ತು ಸಮಾವಿಷ್ಟ ಇಂದ್ರಜಿತ್ಸಮಿತಿಂ
ಜಯಃ ॥೨೮॥ ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುರೀಂ ಲಂಕಾಂ ಹರ್ಷಯನ್ ಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಾನ್ । ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶರೀರೇ ಸಾಯಕೈ
ಶ್ಚಿತೇ ॥೨೯॥ ಸರ್ವಾಣಿ ಚಾಂಗೋಪಾಂಗಾನಿ ಸುಗ್ರೀವಂ ಭಯಮಾವಿಶತ್ । ತಮುವಾಚ ಪರಿತ್ರಸ್ತಂ ವಾನರೇಂದ್ರಂ ವಿಭೀಷಣಃ ॥
ಸಬಾಷ್ಪವದನಂ ದೀನಂ ಶೋಕವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನಮ್ । ಅಲಂ ತ್ರಾಸೇನ ಸುಗ್ರೀವ ಬಾಷ್ಪವೇಗೋ ನಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥೩೧॥ ಏವಂ
ಪ್ರಾಯಾಣಿ ಯುದ್ಧಾನಿ ವಿಜಯೋ ನಾಸ್ತಿ ನೈಷ್ಠಿಕಃ । ಸಶೇಷಭಾಗ್ಯತಾಸ್ಮಾಕಂ ಯದಿ ವೀರ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೩೨॥ ಮೋಹಮೇತೌ
ಪ್ರಹಾಸ್ಯೇತೇ ಮಹಾತ್ಮಾನೌ ಮಹಾಬಲೌ । ಪರ್ಯವಸ್ಥಾಪಯಾತ್ಮಾನಮನಾಥಂ ಮಾಂ ಚ ವಾನರ ॥೩೩॥ ಸತ್ಯಧರ್ಮಾಭಿ
ರಕ್ತಾನಾಂ ನಾಸ್ತಿ ಮೃತ್ಯುಕೃತಂ ಭಯಮ್ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತತಸ್ತಸ್ಯ ಜಲಕ್ಲಿನ್ನೇನ ಪಾಣಿನಾ ॥೩೪॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಶುಭೇ ನೇತ್ರೇ
ಪ್ರಮಮಾರ್ಜ ವಿಭೀಷಣಃ । ತತಸ್ಸಲಿಲಮಾದಾಯ ವಿದ್ಯಯಾ ಪರಿಜಪ್ಯ ಚ ॥೩೫॥ ಸುಗ್ರೀವನೇತ್ರೇ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸ ಮಮಾ
ರ್ಜ ವಿಭೀಷಣಃ । ಪ್ರಮೃಜ್ಯ ವದನಂ ತಸ್ಯ ಕಪಿರಾಜಸ್ಯ ಧೀಮತಃ ॥೩೬॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಕಾಲಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮಸಂಭ್ರಾಂತಮಿದಂ
ವಚಃ ॥ ನ ಕಾಲಃ ಕಪಿರಾಜೇಂದ್ರ ವೈಕ್ಲಬ್ಯಮನುವರ್ತಿತುಮ್ ॥೩೭॥ ಅತಿಸ್ನೇಹೋಽಪ್ಯಕಾಲೇಽಸ್ಮಿನ್ಮರಣಾಯೋಪಕಲ್ಪತೇ ।
ತಸ್ಮಾದುತ್ಸೃಜ್ಯ ವೈಕ್ಲಬ್ಯಂ ಸರ್ವಕಾರ್ಯವಿನಾಶನಮ್ ॥೩೮॥ ಹಿತಂ ರಾಮಪುರೋಗಾಣಾಂ ಸೈನ್ಯಾನಾಮನುಚಿಂತ್ಯತಾಮ್ ।
ಅಥವಾ ರಕ್ಷ್ಯತಾಂ ರಾಮೋ ಯಾವತ್ಸಂಜ್ಞಾವಿಪರ್ಯಯಃ ॥೩೯॥ ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞೌ ಹಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌ ಭಯಂ ನೋ ವ್ಯಪನೇಷ್ಯತಃ ।
ನೈತತ್ಕಿಂಚನ ರಾಮಸ್ಯ ನ ಚ ರಾಮೋ ಮುಮೂರ್ಷತಿ ॥೪೦॥ ನ ಹ್ಯೇನಂ ಹಾಸ್ಯತೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ದುರ್ಲಭಾ ಯಾ ಗತಾಯುಷಾಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಾಶ್ವಾಸಯಾತ್ಮಾನಂ ಬಲಂ ಚಾಶ್ವಾಸಯ ಸ್ವಕಮ್ ॥೪೧॥ ಯಾವತ್ಸರ್ವಾಣಿ ಸೈನ್ಯಾನಿ ಪುನಸ್ಸಂಸ್ಥಾಪಯಾಮ್ಯ
ಹಮ್ । ಏತೇ ಹಿ ಫುಲ್ಲನಯನಾಸ್ತ್ರಾಸಾದಾಗತವಿಭ್ರಮಾಃ ॥೪೨॥ ಕರ್ಣೇ ಕರ್ಣೇ ಪ್ರಕಥಿತಾ ಹರಯೋ ಹರಿಸತ್ತಮ । ಮಾಂ ತು
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಧಾವಂತಮನೀಕಂ ಸಂಪ್ರಹರ್ಷಿತುಮ್ ॥೪೩॥ ತ್ಯಜಂತು ಹರಯಸ್ತ್ರಾಸಂ ಭುಕ್ತಪೂರ್ವಾಮಿವ ಸ್ರಜಮ್ । ಸ
ಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ತು ಸುಗ್ರೀವಂ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋ ವಿಭೀಷಣಃ ॥೪೪॥ ವಿದ್ರುತಂ ವಾನರಾನೀಕಂ ತತ್ಸಮಾಶ್ವಾಸಯತ್ಪುನಃ । ಇಂ
ದ್ರಜಿತ್ತು ಮಹಾಮಾಯಸ್ಸರ್ವಸೈನ್ಯಸಮಾವೃತಃ ॥೪೫॥ ವಿವೇಶ ನಗರೀಂ ಲಂಕಾಂ ಪಿತರಂ ಚಾಭ್ಯುಪಾಗತಮ್ । ತತ್ರ ರಾ
ವಣಮಾಸೀನಮಭಿವಾದ್ಯ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ॥೪೬॥ ಆಚಚಕ್ಷೇ ಪ್ರಿಯಂ ಪ್ರೀತೇ ನಿಹತೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಉತ್ಪಪಾತ ತತೋ
ಹೃಷ್ಟಃ ಪುತ್ರಂ ಚ ಪರಿಷಸ್ವಜೇ ॥೪೭॥ ರಾವಣೋ ರಕ್ಷಸಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಶ್ರುತ್ವಾ ಶತ್ರೂ ನಿಪಾತಿತೌ । ಉಪಾಘ್ರಾಯ ಸ ಮೂ
ರ್ಧ್ನ್ಯೇನಂ ಪಪ್ರಚ್ಛ ಪ್ರೀತಮಾನಸಃ ॥೪೮॥ ಪೃಚ್ಛತೇ ಚ ಯಥಾವೃತ್ತಂ ಪಿತ್ರೇ ಸರ್ವಂ ನ್ಯವೇದಯತ್ । ಯಥಾ ತೌ ಶರಬಂಧೇನ

ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಾನಿಷ್ಪ್ರಭಾಕೃತೌ ॥೪೯॥ ಸಹರ್ಷವೇಗಾನುಗತಾಂತರಾತ್ಮಾ ಶ್ರುತ್ವಾವಚಸ್ತಸ್ಯಮಹಾರಥಸ್ಯ । ಜಹೌಜ್ವರಂದಾಶರಥೇಸ್ಸಮುತ್ಥಿತಂಪ್ರಹೃಷ್ಯವಾಚಾಽಭಿನನಂದಪುತ್ರಮ್ ॥ ... ... ॥೫೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರತಿಪ್ರವಿಷ್ಟೇಲಂಕಾಂತುಕೃತಾರ್ಥೇರಾವಣಾತ್ಮಜೇ । ರಾಘವಂಪರಿವಾರ್ಯಾರ್ತಾರರಕ್ಷುರ್ವಾನರರ್ಷಭಾಃ ॥೧॥ ಹನುಮಾನಂಗದೋನೀಲಃಸುಷೇಣಃಕುಮುದೋನಲಃ । ಗಜೋಗವಾಕ್ಷೋಗವಯಶ್ಶರಭೋಗಂಧಮಾದನಃ ॥೨॥ ಜಾಂಬವಾನೃಷಭಸ್ಸ್ಕಂಧೋರಂಭಶ್ಶತಬಲಿಃಪೃಥುಃ । ವ್ಯೂಢಾನೀಕಾಶ್ಚಯತ್ತಾಶ್ಚದ್ರುಮಾನಾದಾಯಸರ್ವತಃ ॥೩॥ ವೀಕ್ಷಮಾಣಾದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಸ್ತಿರ್ಯಗೂರ್ಧ್ವಂಚವಾನರಾಃ । ತೃಣೇಷ್ವಪಿಚಚೇಷ್ಟತ್ಸುರಾಕ್ಷಸಾಇತಿಮೇನಿರೇ ॥೪॥ ರಾವಣಶ್ಚಾಪಿಸಂಹೃಷ್ಟೋವಿಸೃಜ್ಯೇಂದ್ರಜಿತಂಸುತಮ್ । ಆಜುಹಾವತತಸ್ಸೀತಾರಕ್ಷಿಣೀರಾಕ್ಷಸೀಸ್ತದಾ ॥೫॥ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಸ್ತ್ರಿಜಟಾಚೈವಶಾಸನಾತ್ತಮುಪಸ್ಥಿತಾಃ । ತಾಉವಾಚತತೋಹೃಷ್ಟೋರಾಕ್ಷಸೀರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ॥೬॥ ಹತಾವಿಂದ್ರಜಿತಾಖ್ಯಾತವೈದೇಹ್ಯಾರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಪುಷ್ಪಕಂಚಸಮಾರೋಪ್ಯದರ್ಶಯಧ್ವಂಹತೌರಣೇ ॥೭॥ ಯದಾಶ್ರಯಾದವಷ್ಟಬ್ಧಾನೇಯಂಮಾಮುಪತಿಷ್ಠತಿ । ಸೋಽಸ್ಯಾಭರ್ತಾಸಹಭ್ರಾತ್ರಾನಿರಸ್ತೋರಣಮೂರ್ಧನಿ ॥೮॥ ನಿರ್ವಿಶಂಕಾನಿರುದ್ವಿಗ್ನಾನಿರಪೇಕ್ಷಾಚಮೈಥಿಲೀ । ಮಾಮುಪಸ್ಥಾಸ್ಯತೇಸೀತಾಸರ್ವಾಭರಣಭೂಷಿತಾ ॥೯॥ ಅದ್ಯಕಾಲವಶಂಪ್ರಾಪ್ತಂರಣೇರಾಮಂಸಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್ । ಅವೇಕ್ಷ್ಯವಿನಿವೃತ್ತಾಶಾನಾನ್ಯಾಂಗತಿಮುಪಶ್ಯತೀ ॥೧೦॥ ಅನಪೇಕ್ಷಾವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಮಾಮುಪಸ್ಥಾಸ್ಯತೇಸ್ವಯಮ್ । ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ ॥೧೧॥ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಸ್ತಾಸ್ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಜಗ್ಮುರ್ವೈಯತ್ರಪುಷ್ಪಕಮ್ । ತತಃಪುಷ್ಪಕಮಾದಾಯರಾಕ್ಷಸ್ಯೋರಾವಣಾಜ್ಞಯಾ ॥೧೨॥ ಅಶೋಕವನಿಕಾಸ್ಥಾಂತಾಂಮೈಥಿಲೀಂಸಮುಪಾನಯನ್ । ತಾಮಾದಾಯತುರಾಕ್ಷಸ್ಯೋಭರ್ತೃಶೋಕಪರಾಜಿತಾಮ್ ॥೧೩॥ ಸೀತಾಮಾರೋಪಯಾಮಾಸುರ್ವಿಮಾನಂಪುಷ್ಪಕಂತದಾ । ತತಃಪುಷ್ಪಕಮಾರೋಪ್ಯಸೀತಾಂತ್ರಿಜಟಯಾಸಹ ॥೧೪॥ ಜಗ್ಮುರ್ದರ್ಶಯಿತುಂತಸ್ಯೈರಾಕ್ಷಸ್ಯೋರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ರಾವಣೋಽಕಾರಯಲ್ಲಂಕಾಂಪತಾಕಾಧ್ವಜಮಾಲಿನೀಮ್ ॥೧೫॥ ಪ್ರಾಘೋಷಯತಹೃಷ್ಟಶ್ಚಲಂಕಾಯಾಂರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ । ರಾಘವೋಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚೈವಹತಾವಿಂದ್ರಜಿತಾರಣೇ ॥೧೬॥ ವಿಮಾನೇನಾಪಿಸೀತಾತುಗತ್ವಾತ್ರಿಜಟಯಾಸಹ । ದದರ್ಶವಾನರಾಣಾಂತುಸರ್ವಂಸೈನ್ಯಂನಿಪಾತಿತಮ್ ॥೧೭॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸಶ್ಚಾಪಿದದರ್ಶಪಿಶಿತಾಶನಾನ್ । ವಾನರಾಂಶ್ಚಾಪಿದುಃಖಾರ್ತಾನ್ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಪಾರ್ಶ್ವತಃ ॥೧೮॥ ತತಸ್ಸೀತಾದದರ್ಶೋಭೌಶಯಾನೌಶರತಲ್ಪಯೋಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಾಪಿರಾಮಂಚವಿಸಂಜ್ಞೌಶರಪೀಡಿತೌ ॥೧೯॥ ವಿಧ್ವಸ್ತಕವಚೌವೀರೌವಿಪ್ರವಿದ್ಧಶರಾಸನೌ । ಸಾಯಕೈಶ್ಛಿನ್ನಸರ್ವಾಂಗೌಶರಸ್ತಂಬಮಯೌಕ್ಷಿತೌ ॥ ತೌದೃಷ್ಟ್ವಾಭ್ರಾತರೌತತ್ರವೀರೌಸಾಪುರುಷರ್ಷಭೌ । ಶಯಾನೌಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷೌಕುಮಾರಾವಿವಪಾವಕೀ ॥೨೧ ಶರತಲ್ಪಗತೌವೀರೌತಥಾಭೂತೌನರರ್ಷಭೌ । ದುಃಖಾರ್ತಾಸುಭೃಶಂಸೀತಾಸುಚಿರಂವಿಲಲಾಪಹ ॥೨೨॥ ಭರ್ತಾರಮನವದ್ಯಾಂಗೀಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಾಸಿತೇಕ್ಷಣಾ । ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಪಾಂಸುಷುವೇಷ್ಟಂತೌರುರೋದಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥ ಸಬಾಷ್ಪಶೋಕಾಭಿಹತಾಸಮೀಕ್ಷ್ಯತೌಭ್ರಾತರೌದೇವಸಮಪ್ರಭಾವೌ । ವಿತರ್ಕಯಂತೀನಿಧನಂತಯೋಸ್ಸಾದುಃಖಾನ್ವಿತಾವಾಕ್ಯಮಿದಂಜಗಾದ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಭರ್ತಾರಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾಬಲಮ್ । ವಿಲಲಾಪಭೃಶಂಸೀತಾಕರುಣಂಶೋಕಕರ್ಶಿತಾ ॥೧॥ ಊಚುರ್ಲಕ್ಷಣಿನೋಯೇಮಾಂಪುತ್ರಿಣ್ಯವಿಧವೇತಿಚ । ತೇಽದ್ಯಸರ್ವೇಹತೇರಾಮೇಜ್ಞಾನಿನೋಽನೃತವಾದಿನಃ ॥೨॥ ಯಜ್ವನೋಮಹಿಷೀಂಯೇಮಾಮೂಚುಃಪತ್ನೀಂಚಸತ್ರಿಣಃ । ತೇಽದ್ಯಸರ್ವೇಹತೇರಾಮೇಜ್ಞಾನಿನೋಽನೃತವಾದಿನಃ ॥೩॥ ಊಚುಃಸಂಶ್ರವಣೇಯೇಮಾಂದ್ವಿಜಾಃಕಾರ್ತಾಂತಿಕಾಶ್ಶುಭಾಮ್ । ತೇಽದ್ಯಸರ್ವೇಹತೇರಾಮೇಜ್ಞಾನಿನೋಽನೃತವಾದಿನಃ ॥೪॥ ವೀರಪಾರ್ಥಿವಪತ್ನೀತ್ವಂಯೇಧನ್ಯೇತಿಚಮಾಂವಿದುಃ । ತೇಽದ್ಯಸರ್ವೇಹತೇರಾಮೇಜ್ಞಾನಿನೋಽನೃತವಾದಿನಃ ॥೫॥ ಇಮಾನಿಖಲುಪದ್ಮಾನಿಪಾದಯೋರ್ಯೈಃಕಿಲಸ್ತ್ರಿಯಃ । ಆಧಿರಾಜ್ಯೇಽಭಿಷಿಚ್ಯಂತೇನರೇಂದ್ರೈಃಪತಿಭಿಸ್ಸಹ ॥೬॥ ವೈಧವ್ಯಂಯಾಂತಿಯೈರ್ನಾರ್ಯೋಽಲಕ್ಷಣೈರ್ಭಾಗ್ಯದುರ್ಲಭಾಃ ॥ ನಾತ್ಮನಸ್ತಾನಿಪಶ್ಯಾಮಿಪಶ್ಯಂತೀಹತಲಕ್ಷಣಾ ॥೭॥ ಸತ್ಯನಾಮಾನಿಪದ್ಮಾನಿಸ್ತ್ರೀಣಾಮುಕ್ತಾನಿಲಕ್ಷಣೈಃ । ತಾನ್ಯದ್ಯನಿಹತೇರಾಮೇವಿತಥಾನಿಭವಂತಿಮೇ ॥೮॥ ಕೇಶಾಸ್ಸೂಕ್ಷ್ಮಾಸ್ಸಮಾನೀಲಾಭ್ರುವೌಚಾಸಂಗತೇಮಮ । ವೃತ್ತೇಚಾರೋಮಶೇಜಂಘೇದಂತಾಶ್ಚಾವಿರಲಾಮಮ ॥೯॥ ಶಂಖೇನೇತ್ರೇಕರೌಪಾದೌಗುಲ್ಫಾವೂರೂಚಮೇಚಿತೌ । ಅನುವೃತ್ತನಖಾಸ್ಸ್ನಿಗ್ಧಾಸ್ಸಮಾಶ್ಚಾಂಗುಳಯೋಮಮ ॥ ಸ್ತನೌಚಾವಿರಲೌಪೀನೌಮಮೇಮೌಮಗ್ನಚೂಚುಕೌ ॥೧೦॥ ಮಗ್ನಾಚೋತ್ಸಂಗಿನೀನಾಭಿಃಪಾರ್ಶ್ವೋರಸ್ಕಾಶ್ಚಮೇಚಿತಾಃ । ಮಮವರ್ಣೋಮಣಿನಿಭೋಮೃದೂನ್ಯಂಗರುಹಾಣಿಚ ॥೧೧॥ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಂದ್ವಾದಶಭಿರ್ಮಾಮೂಚುಶ್ಶುಭಲಕ್ಷಣಾಮ್ । ಸಮಗ್ರಯವಮಚ್ಛಿದ್ರಂಪಾಣಿಪಾದಂಚವರ್ಣವತ್ ॥೧೨॥ ಮಂದಸ್ಮಿತೇತ್ಯೇವಚ

ಮಾಂಕನ್ಯಾಲಕ್ಷಣಿನೋವಿದುಃ। ಅಧಿರಾಜ್ಯೇಽಭಿಷಿಕ್ತೋಮೆಬ್ರಾಹ್ಮಣೈಃಪತಿನಾಸಹ ॥೧೩॥ ಕೃತಾಂತಕುಶಲೈರುಕ್ತಂತತ್ಸ
ರ್ವಂವಿತಥೀಕೃತಂ। ಶೋಧಯಿತ್ವಾಜನಸ್ಥಾನಂಪ್ರವೃತ್ತಿಮುಪಲಭ್ಯಚ ॥೧೪॥ ತೀರ್ತ್ವಾಸಾಗರಮಕ್ಷೋಭ್ಯಂಭ್ರಾತ
ರೌಗೋಷ್ಪದೇಹತೌ। ನನುವಾರುಣಮಾಗ್ನೇಯಮೈಂದ್ರಂವಾಯವ್ಯಮೇವಚ ॥೧೫॥ ಅಸ್ತ್ರಂಬ್ರಹ್ಮಶಿರಶ್ಚೈವರಾಘವೌ
ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತಾಂ। ಅದೃಶ್ಯಮಾನೇನರಣೇಮಾಯಯಾವಾಸವೋಪಮೌ ॥೧೬॥ ಮಮನಾಥಾವನಾಥಾಯಾನಿಹತೌರಾಮಲ
ಕ್ಷ್ಮಣೌ। ನಹಿದೃಷ್ಟಿಪಥಂಪ್ರಾಪ್ಯರಾಘವಸ್ಯರಣೇರಿಪುಃ ॥೧೭॥ ಜೀವನ್ಪ್ರತಿನಿವರ್ತೇತಯದ್ಯಪಿಸ್ಯಾನ್ಮನೋಜವಃ।
ನಕಾಲಸ್ಯಾತಿಭಾರೋಸ್ತಿಕೃತಾಂತಶ್ಚಸುದುರ್ಜಯಃ ॥೧೮॥ ಯತ್ರರಾಮಸ್ಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಶೇತೆಯುಧಿನಿಪಾತಿತಃ। ನಶೋ
ಚಾಮಿತಥಾರಾಮಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾಬಲಮ್ ॥೧೯॥ ನಾತ್ಮಾನಂಜನನೀಂವಾಪಿಯಥಾಶ್ವಶ್ರೂಂತಪಸ್ವಿನೀಂ। ಸಾನು
ಚಿಂತಯತೆನಿತ್ಯಂಸಮಾಪ್ತವ್ರತಮಾಗತಮ್ ॥೨೦॥ ಕದಾದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸೀತಾಂಚರಾಮಂಚಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಂ। ಪರಿದೇವಯ
ಮಾನಾಂತಾಂರಾಕ್ಷಸೀತ್ರಿಜಟಾಬ್ರವೀತ್ ॥೨೧॥ ಮಾವಿಷಾದಂಕೃಥಾದೇವಿಭರ್ತಾಯಂತವಜೀವತಿ। ಕಾರಣಾನಿಚಪಶ್ಯಾ
ಮಿಮಹಾಂತಿಸದೃಶಾನಿಚ ॥೨೨॥ ಯಥೇಮೌಜೀವತೋದೇವಿಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ। ನಹಿಕೋಪಪರೀತಾನಿಹರ್ಷ
ಪರ್ಯುತ್ಸುಕಾನಿಚ ॥೨೩॥ ಭವಂತಿಯುಧಿಯೋಧಾನಾಂಮುಖಾನಿನಿಹತೇಪತೌ। ಇದಂವಿಮಾನಂವೈದೇಹಿಪುಷ್ಪಕಂನಾಮ
ನಾಮತಃ ॥೨೪॥ ದಿವ್ಯಂತ್ವಾಂಧಾರಯೇನ್ನೈವಂಯದ್ಯೇತೌಗತಜೀವಿತೌ। ಹತವೀರಪ್ರಧಾನಾಹಿಹತೋತ್ಸಾಹಾನಿರುದ್ಯಮಾ॥
ಸೇನಾಭ್ರಮತಿಸಂಖ್ಯೇಷುಹತಕರ್ಣೇವನೌರ್ಜಲೇ। ಇಯಂಪುನರಸಂಭ್ರಾಂತಾನಿರುದ್ವಿಗ್ನಾತರಸ್ವಿನೀ ॥೨೬॥ ಸೇನಾರಕ್ಷತಿ
ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಾಮಯಾಪ್ರೀತ್ಯಾನಿವೇದಿತೌ। ಸಾತ್ವಂಭವಸುವಿಸ್ರಬ್ಧಾಅನುಮಾನೈಸ್ಸುಖೋದಯೈಃ ॥೨೭॥ ಅಹತೌಪಶ್ಯ
ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌಸ್ನೇಹಾದೇತದ್ಬ್ರವೀಮಿತೇ। ಅನೃತಂನೋಕ್ತಪೂರ್ವಂಮೇನಚವಕ್ಷ್ಯೇಕದಾಚನ ॥೨೮॥ ಚಾರಿತ್ರಸುಖಶೀಲತ್ವಾ
ತ್ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸಿಮನೋಮಮ। ನೇಮೌಶಕ್ಯಂರಣೇಜೇತುಂಸೇಂದ್ರೈರಪಿಸುರಾಸುರೈಃ ॥೨೯॥ ಏತಯೋರಾನನಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಮಯಾಚಾವೇದಿತಂತವ। ಇದಂಚಸುಮಹಚ್ಚಿಹ್ನಂಶನೈಃಪಶ್ಯಸ್ವಮೈಥಿಲೀ ॥೩೦॥ ನಿಸ್ಸಂಜ್ಞಾವಪ್ಯುಭಾವೇತೌನೈವಲಕ್ಷ್ಮೀ
ರ್ವಿಯುಜ್ಯತೆ। ಪ್ರಾಯೇಣಗತಸತ್ವಾನಾಂಪುರುಷಾಣಾಂಗತಾಯುಷಾಮ್ ॥೩೧॥ ದೃಶ್ಯಮಾನೇಷುವಕ್ತ್ರೇಷುಪರಂಭ
ವತಿವೈಕೃತಂ। ತ್ಯಜಶೋಕಂಚಮೋಹಂಚದುಃಖಂಚಜನಕಾತ್ಮಜೆ ॥೩೨॥ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರರ್ಥೇನಾದ್ಯಶಕ್ಯಮಜೀ
ವಿತುಂ। ಶ್ರುತ್ವಾತುವಚನಂತಸ್ಯಾಸ್ಸೀತಾಸುರಸುತೋಪಮಾ ॥೩೩॥ ಕೃತಾಂಜಲಿರುವಾಚೇದಮೇವಮಸ್ತ್ವಿತಿಮೈಥಿಲೀ।
ವಿಮಾನಂಪುಷ್ಪಕಂತತ್ತುಸನ್ನಿವರ್ತ್ಯಮನೋಜವಂ ॥೩೪॥ ದೀನಾತ್ರಿಜಟಯಾಸೀತಾಲಂಕಾಮೇವಪ್ರವೇಶಿತಾ। ತತಸ್ತ್ರಿಜ
ಟಯಾಸಾರ್ಧಂಪುಷ್ಪಕಾದವರುಹ್ಯಸಾ ॥೩೫॥ ಅಶೋಕವನಿಕಾಮೇವರಾಕ್ಷಸೀಭಿಃಪ್ರವೇಶಿತಾ ॥೩೬॥ ಪ್ರವಿಶ್ಯಸೀತಾಬ
ಹುವೃಕ್ಷಷಂಡಾಂತಾಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯವಿಹಾರಭೂಮಿಂ। ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸಂಚಿಂತ್ಯಚರಾಜಪುತ್ರೌಪರಂವಿಷಾದಂಸಮು
ಪಾಜಗಾಮ ॥೩೭॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೆ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಚತ್ವಾರಿಂಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಘೋರೇಣಶರಬಂಧೇನಬದ್ಧೌದಶರಥಾತ್ಮಜೌ। ನಿಶ್ವಸಂತೌಯಥಾನಾಗೌಶಯಾನೌರುಧಿರೋಕ್ಷಿತೌ ॥ ಸರ್ವೇತೇವಾ
ನರಶ್ರೇಷ್ಠಾಸ್ಸಸುಗ್ರೀವಾಮಹಾಬಲಾಃ। ಪರಿವಾರ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನೌತಸ್ಥುಶ್ಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತಾಃ॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇರಾಮಃ
ಪ್ರತ್ಯಬುಧ್ಯತವೀರ್ಯವಾನ್। ಸ್ಥಿರತ್ವಾತ್ಸತ್ವಯೋಗಾಚ್ಚಶರೈಸ್ಸಂದಾನಿತೋಪಿಸನ್ ॥ ತತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಸರುಧಿರಂವಿಷಣ್ಣಂ
ಗಾಢಮಾಹತಂ। ಭ್ರಾತರಂದೀನವದನಂಪರ್ಯದೇವಯದಾತುರಃ॥ ಕಿನ್ನುಮೇಸೀತಯಾಕಾರ್ಯಂಕಿಂಕಾರ್ಯಂಜೀವಿತೇನವಾ।
ಶಯಾನಂಯೋದ್ಯಪಶ್ಯಾಮಿಭ್ರಾತರಂಯುಧಿನಿರ್ಜಿತಂ॥ ಶಕ್ಯಾಸೀತಾಸಮಾನಾರೀಮರ್ತ್ಯಲೋಕೇವಿಚಿನ್ವತಾ। ನಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಸಮೋಭ್ರಾತಾಸಚಿವಸ್ಸಾಂಪರಾಯಿಕಃ ॥೫॥ ಪರಿತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂಪ್ರಾಣಂವಾನರಾಣಾಂತುಪಶ್ಯತಾಂ। ಯದಿಪಂಚತ್ವ
ಮಾಪನ್ನಸ್ಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧನಃ ॥ ಕಿನ್ನುವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಕೌಸಲ್ಯಾಂಮಾತರಂಕಿನ್ನುಕೈಕಯೀಂ। ಕಥಮಂಬಾಂಸುಮಿ
ತ್ರಾಂಚಪುತ್ರದರ್ಶನಲಾಲಸಾಮ್ ॥೮॥ ವಿವತ್ಸಾಂವೇಪಮಾನಾಂಚಕ್ರೋಶಂತೀಂಕುರರೀಮಿವ। ಕಥಮಾಶ್ವಾಸಯಿಷ್ಯಾಮಿ
ಯದಿಯಾಸ್ಯಾಮಿತಂವಿನಾ ॥೯॥ ಕಥಂವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಶತ್ರುಘ್ನಂಭರತಂಚಯಶಸ್ವಿನಂ। ಮಯಾಸಹವನಂಯಾತೋವಿನಾತೇನಾ
ಗತಃಪುನಃ ॥ ಉಪಾಲಂಭಂನಶಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸೋಢುಂಬತಸುಮಿತ್ರಯಾ। ಇಹೈವದೇಹಂತ್ಯಕ್ಷ್ಯಾಮಿನಹಿಜೀವಿತುಮುತ್ಸ
ಹೇ। ಧಿಙ್ಮಾಂದುಷ್ಕೃತಕರ್ಮಾಣಮನಾರ್ಯಂಯತ್ಕೃತೇಹ್ಯಸೌ। ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪತಿತಶ್ಶೇತೇಶರತಲ್ಪೇಗತಾಸುವತ್ ॥ ತ್ವಂನಿತ್ಯಂಸು
ವಿಷಣ್ಣಂಮಾಮಾಶ್ವಾಸಯಸಿಲಕ್ಷ್ಮಣ। ಗತಾಸುರ್ನಾದ್ಯಶಕ್ನೋಷಿಮಾಮಾರ್ತಮಭಿಭಾಷಿತುಮ್ ॥ ಯೇನಾದ್ಯನಿಹತಾ
ಯುದ್ಧೇರಾಕ್ಷಸಾವಿನಿಪಾತಿತಾಃ। ತಸ್ಯಾಮೇವಕ್ಷಿತೌವೀರತ್ವಂಶೇಷೇನಿಹತಃಪರೈಃ ॥ ಶಯಾನಶ್ಶರತಲ್ಪೇಸ್ಮಿನ್ಸ್ವಶೋಣಿತಪರಿ
ಪ್ಲುತಃ। ಶರಜಾಲೈಶ್ಚಿತೋಭಾತಿಭಾಸ್ಕರೋಸ್ತಮಿವವ್ರಜನ್ ॥ ಬಾಣಾಭಿಹತಮರ್ಮತ್ವಾನ್ನಶಕ್ನೋತ್ಯಭಿಭಾಷಿತುಂ। ರು
ಜಾಚಾಬ್ರುವತೋಹ್ಯಸ್ಯದೃಷ್ಟಿರಾಗೇಣಸೂಚ್ಯತೇ॥ ಯಥೈವಮಾಂವನಂಯಾಂತಮನುಯಾತೋಮಹಾದ್ಯುತಿಃ। ಅಹಮಪ್ಯ

ರ್ಯಯಾಸ್ವಾಮಿತ್ಯೇವೈನಂಯಯುದ್ಧಯಾಮ॥ ಇಷ್ಟಬಂಧುಜನೋನಿತ್ಯಂಮಾಂಚನಿತ್ಯಮನುವ್ರತಃ|ಇಮಾಮದ್ಯಗತೋಽವ
ಸ್ಥಾಂಮಮಾನಾರ್ಯಸ್ಯದುರ್ಣಯೈಃ॥ ಸುರುಷ್ಟೇನಾಪಿವೀರೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣೇನನಸಂಸ್ಮರೇ|ಪರುಷಂವಿಪ್ರಿಯಂಚಾಪಿಶ್ರಾವಿ
ತಂನಕದಾಚನ॥ವಿಸಸರ್ಜೈಕವೇಗೇನಪಂಚಬಾಣಶತಾನಿಯಃ| ಇಷ್ವಸ್ತ್ರೇಷ್ವಧಿಕಸ್ತಸ್ಮಾತ್ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾಚ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥
ಅಸ್ತ್ರೈರಸ್ತ್ರಾಣಿಯೋಹನ್ಯಾಚ್ಛಕ್ರಸ್ಯಾಪಿಮಹಾತ್ಮನಃ | ಸೋಽಯಮುರ್ವ್ಯಾಂಹತಶ್ಶೇತೇಮಹಾರ್ಹಶಯನೋಚಿತಃ॥
ತಚ್ಚಮಿಥ್ಯಾಪ್ರಲಪ್ತಂಮಾಂಪ್ರಧಕ್ಷ್ಯತಿನಸಂಶಯಃ | ಯನ್ಮಯಾನಕೃತೋರಾಜಾರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವಿಭೀಷಣಃ॥೨೨॥ ಅ
ಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇಸುಗ್ರೀವಪ್ರತಿಯಾತುಮಿತೋಽರ್ಹಸಿ|ಮತ್ವಾಹೀನಂಮಯಾರಾಜನ್ರಾವಣೋಽಭಿದ್ರವೇದ್ಬಲೀ॥೨೩॥ಅಂ
ಗದಂತುಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಸಸೈನ್ಯಸ್ಸಸುಹೃಜ್ಜನಃ| ಸಾಗರಂತರಸುಗ್ರೀವನೀಲೇನಚನಲೇನಚ॥೨೪॥ಕೃತಂಹನುಮತಾಕಾರ್ಯಂ
ಯದನ್ಯೈರ್ದುಷ್ಕರಂರಣೇ|ಋಕ್ಷರಾಜೇನತುಷ್ಯಾಮಿಗೋಲಾಂಗೂಲಾಧಿಪೇನಚ॥೨೫॥ ಅಂಗದೇನಕೃತಂಕರ್ಮಮೈಂದೇನ
ದ್ವಿವಿದೇನಚ|ಯುದ್ಧಂಕೇಸರಿಣಾಸಂಖ್ಯೇಘೋರಂಸಂಪಾತಿನಾಕೃತಮ್॥ ಗವಯೇನಗವಾಕ್ಷೇಣಶರಭೇಣಗಜೇನಚ|ಅನ್ಯೈ
ಶ್ಚಹರಿಭಿರ್ಯುದ್ಧಂಮದರ್ಥೇತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತೈಃ॥೨೭॥ ನಚಾತಿಕ್ರಮಿತುಂಶಕ್ಯಂದೈವಂಸುಗ್ರೀವಮಾನುಷೈಃ | ಯತ್ತುಶಕ್ಯಂ
ವಯಸ್ಯೇನಸುಹೃದಾಚಪರಂತಪ॥೨೮॥ ಕೃತಂಸುಗ್ರೀವತತ್ಸರ್ವಂಭವತಾಧರ್ಮಭೀರುಣಾ|ಮಿತ್ರಕಾರ್ಯಂಕೃತಮಿದಂಭ
ವದ್ಭಿರ್ವಾನರರ್ಷಭಾಃ॥೨೯॥ ಅನುಜ್ಞಾತಾಮಯಾಸರ್ವೇಯಥೇಷ್ಟಂಗಂತುಮರ್ಹಥ|ಶುಶ್ರುವುಸ್ತಸ್ಯತೇಸರ್ವೇವಾನರಾಃಪರಿ
ದೇವನಮ್॥ವರ್ತಯಾಂಚಕ್ರುರಶ್ರೂಣಿನೇತ್ರೈಃಕೃಷ್ಣೇತರೇಕ್ಷಣಾಃ| ತತಸ್ಸರ್ವಾಣ್ಯನೀಕಾನಿಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾವಿಭೀಷಣಃ॥ಆ
ಜಗಾಮಗದಾಪಾಣಿಸ್ತ್ವರಿತೋಯತ್ರರಾಘವಃ|ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ವರಿತಂಯಾಂತಂನೀಲಾಂಜನಚಯೋಪಮಮ್॥೩೦॥ ವಾ
ನರಾದುದ್ರುವುಸ್ಸರ್ವೇಮನ್ಯಮಾನಾಸ್ತುರಾವಣಿಂ| ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟೌವಿಗತಜ್ಞಾನೌಶರಶರೇಣುಸಮುಕ್ಷಿತೌ॥೩೨॥ ಶಯಾನೌಶರತ
ಲ್ಪಸ್ಥೌದೃಷ್ಟ್ವಾಮಾಯಾದ್ವಿಭೀಷಣಃ | ತಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾತ್ಮಜಶಂಕಯಾತೇನಿಪಾತಿತೌರಾಜಸುತೌಚದೃಷ್ಟ್ವಾ|ವಿಭೀ
ಷಣಂವಿವ್ಯಥಿರೇಚದೃಷ್ಟ್ವಾಮೇಘಾಯಥಾವಾಯುಹತಾಃಪ್ಲವಂಗಾಃ॥ ... ... ॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥೋವಾಚಮಹಾತೇಜಾಹರಿರಾಜೋಮಹಾಬಲಃ|ಕಿಮಿಯಂವ್ಯಥಿತಾಸೇನಾಮೂಢವಾತೇವನೌರ್ಜಲೇ॥೧॥ಸುಗ್ರೀವ
ಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾವಾಲಿಪುತ್ರೋಂಗದೋಬ್ರವೀತ್ | ನತ್ವಂಪಶ್ಯಸಿರಾಮಂಚಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಮಹಾಬಲಮ್॥ ಶರಜಾಲಾಚಿತೌ
ವೀರಾವುಭಾದಶರಥಾತ್ಮಜೌ | ಶರತಲ್ಪೇಮಹಾತ್ಮಾನೌಶಯಾನೌರುಧಿರೋಕ್ಷಿತೌ ॥೩॥ ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಸು
ಗ್ರೀವಃಪುತ್ರಮಂಗದಂ | ನಾನಿಮಿತ್ತಮಿದಂಮನ್ಯೇಭವಿತವ್ಯಂಭಯೇನತು ॥೪॥ವಿಷಣ್ಣವದನಾಹ್ಯೇತೇತ್ಯಕ್ತಪ್ರಹರಣಾ
ದಿಶಃ|ಪ್ರಪಲಾಯಂತಿಹರಯಸ್ತ್ರಾಸಾದುತ್ಫುಲ್ಲಲೋಚನಾಃ॥ಅನ್ಯೋನ್ಯಸ್ಯನಲಜ್ಜಂತೇನನಿರೀಕ್ಷಂತಿಪೃಷ್ಠತಃ| ವಿಪ್ರಕ
ರ್ಷಂತಿಚಾನ್ಯೋನ್ಯಂಪತಿತಂಲಂಘಯಂತಿಚ॥೬॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇವೀರೋಗದಾಪಾಣಿರ್ವಿಭೀಷಣಃ|ಸುಗ್ರೀವಂವರ್ಧಯಾ
ಮಾಸರಾಘವಂಚನಿರೈಕ್ಷತ ॥೭॥ ವಿಭೀಷಣಂತಂಸುಗ್ರೀವೋದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಭೀಷಣಂ| ಋಕ್ಷರಾಜಂಸಮೀಪಸ್ಥಂ
ಜಾಂಬವಂತಮುವಾಚಹ ॥೮॥ ವಿಭೀಷಣೋಽಯಂಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋಯಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರರ್ಷಭಾಃ|ವಿದ್ರವಂತಿಪರಿತ್ರಸ್ತಾ
ರಾವಣಾತ್ಮಜಶಂಕಯಾ ॥೯॥ ಶೀಘ್ರಮೇತಾನ್ಸುಸಂತ್ರಸ್ತಾನ್ಬಹುಧಾವಿಪ್ರಧಾವತಃ | ಪರ್ಯವಸ್ಥಾಪಯಾಖ್ಯಾಹಿವಿಭೀ
ಷಣಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ॥೧೦॥ ಸುಗ್ರೀವೇಣೈವಮುಕ್ತಸ್ತುಜಾಂಬವಾನೃಕ್ಷಪುಂಗವಃ|ವಾನರಾನ್ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾಸಸನ್ನಿರು
ಧ್ಯಪ್ರಧಾವತಃ॥೧೧॥ತೇನಿವೃತ್ತಾಃಪುನಸ್ಸರ್ವೇವಾನರಾಸ್ತ್ಯಕ್ತಸಂಭ್ರಮಾಃ|ಋಕ್ಷರಾಜವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾತಂಚದೃಷ್ಟ್ವಾವಿ
ಭೀಷಣಮ್ ॥೧೨॥ ವಿಭೀಷಣಸ್ತುರಾಮಸ್ಯದೃಷ್ಟ್ವಾಗಾತ್ರಂಶರೈಶ್ಚಿತಂ | ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಚಧರ್ಮಾತ್ಮಾಬಭೂವವ್ಯಥಿ
ತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥೧೩॥ ಜಲಕ್ಲಿನ್ನೇನಹಸ್ತೇನತಯೋರ್ನೇತ್ರೇಪ್ರಮೃಜ್ಯಚ | ಶೋಕಸಂಪೀಡಿತಮನಾರುರೋದವಿಲಲಾಪಚ॥ಇ
ಮೌತೌಸತ್ತ್ವಸಂಪನ್ನೌವಿಕ್ರಾಂತೌಪ್ರಿಯಸಂಯುಗೌ|ಇಮಾಮವಸ್ಥಾಂಗಮಿತೌರಾಕ್ಷಸೈಃಕೂಟಯೋಧಿಭಿಃ॥೧೫॥
ಭ್ರಾತುಃಪುತ್ರೇಣಮೇತೇನದುಷ್ಪುತ್ರೇಣದುರಾತ್ಮನಾ| ರಾಕ್ಷಸ್ಯಾಜಿಹ್ಮಯಾಬುದ್ಧ್ಯಾವಂಚಿತಾವೃಜುವಿಕ್ರಮೌ॥೧೬॥ಶರೈ
ರಮಾವಬಂವಿದ್ಧೌರುಧಿರೇಣಸಮುಕ್ಷಿತೌ | ವಸುಧಾಯಾಮಿಮೌಸುಪ್ತೌದೃಶ್ಯೇತೇಶಲ್ಯಕಾವಿವ ॥೧೭॥ ಯಯೋರ್ವೀರ್ಯ
ಮುಪಾಶ್ರಿತ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಠಾಕಾಂಕ್ಷಿತಾಮಯಾ|ತಾವುಭೌದೇಹನಾಶಾಯಪ್ರಸುಪ್ತೌಪುರುಷರ್ಷಭೌ॥೧೮॥ ಜೀವನ್ನದ್ಯವಿ
ಪನ್ನೋಽಸ್ಮಿನಷ್ಟರಾಜ್ಯಮನೋರಥಃ|ಪ್ರಾಪ್ತಪ್ರತಿಜ್ಞಶ್ಚರಿಪುಸ್ಸಕಾಮೋರಾವಣಃಕೃತಃ॥೧೯॥ ಏವಂವಿಲಪಮಾನಂತಂ
ಪರಿಷ್ವಜ್ಯವಿಭೀಷಣಂ|ಸುಗ್ರೀವಸ್ಸತ್ವಸಂಪನ್ನೋಹರಿರಾಜೋಬ್ರವೀದಿದಮ್॥೨೦॥ ರಾಜ್ಯಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯಸಿಧರ್ಮಜ್ಞಲಂಕಾ
ಯಾಂನಾತ್ರಸಂಶಯಃ | ರಾವಣಸ್ಸಹಪುತ್ರೇಣಸಕಾಮಂನೇಹಲಪ್ಸ್ಯತೇ ॥೨೧॥ ನರುಜಾಪೀಡಿತಾವೇತಾವುಭೌರಾಘವಲ
ಕ್ಷ್ಮಣೌ|ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಮೋಹಂವಧಿಷ್ಯೇತೇಸಗಣಂರಾವಣಂರಣೇ ॥ ತಮೇವಂಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾತುಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯಚರಾಕ್ಷಸಃ |

ಸುಷೇಣಂಶ್ವಶುರಂಪಾರ್ಶ್ವೇಸುಗ್ರೀವಸ್ತಮುವಾಚಹ ‖೨೩‖ ಸಹಶೂರೈರ್ಹರಿಗಣೈರ್ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞಾವರಿಂದಮೌ|ಗಚ್ಛತ್ವಂ
ಭ್ರಾತರೌಗೃಹ್ಯಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ‖೨೪‖ ಅಹಂತುರಾವಣಂಹತ್ವಾಸಪುತ್ರಂಸಹಬಾಂಧವಂ | ಮೈಥಿಲೀ
ಮಾನಯಿಷ್ಯಾಮಿಶಕ್ರೋನಷ್ಟಾಮಿವಶ್ರಿಯಮ್ ‖೨೫‖ ಶ್ರುತ್ವೈತದ್ವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಯಸುಷೇಣೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್| ದೈವಾ
ಸುರಂಮಹದ್ಯುದ್ಧಮನುಭೂತಂಸುದಾರುಣಮ್ ‖೨೬‖ ತದಾಸ್ಮದಾನವಾದೇವಾನ್ ಶರಸಂಸ್ಪರ್ಶಕೋವಿದಾಃ| ನಿಜಘ್ನುಶ್ಶ
ಸ್ತ್ರವಿದುಷಶ್ಛಾದಯಂತೋಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ‖ ತಾನಾರ್ತಾನ್ನಷ್ಟಸಂಜ್ಞಾಂಶ್ಚಪರಾಸೂಂಶ್ಚಬೃಹಸ್ಪತಿಃ|ವಿದ್ಯಾಭಿರ್ಮಂ
ತ್ರಯುಕ್ತಾಭಿರೋಷಧೀಭಿಶ್ಚಿಕಿತ್ಸತಿ‖೨೮‖ತಾನ್ಯೌಷಧಾನ್ಯಾನಯಿತುಂಕ್ಷೀರೋದಂಯಾಂತುಸಾಗರಂ|ಜವೇನವಾನರಾಶ್ಶೀ
ಘ್ರಂಸಂಪಾತಿಪನಸಾದಯಃ ‖೨೯‖ ಹರಯಸ್ತುವಿಜಾನಂತಿಪಾರ್ವತೀಸ್ತಾಮಹೌಷಧೀಃ | ಸಂಜೀವಕರಣೀಂದಿವ್ಯಾಂ
ವಿಶಲ್ಯಾಂದೇವನಿರ್ಮಿತಾಮ್ ‖೩೦‖ ಚಂದ್ರಶ್ಚನಾಮದ್ರೋಣಶ್ಚಕ್ಷೀರೋದೇಸಾಗರೋತ್ತಮೇ| ಅಮೃತಂಯತ್ರಮಥಿತಂತತ್ರ
ತೇಪರಮೌಷಧೀ ‖೩೧‖ ತೇತತ್ರನಿಹಿತೇದೇವೈಃಪರ್ವತೇಪರಮೌಷಧೀ | ಅಯಂವಾಯುಸುತೋರಾಜನ್ ಹನೂಮಾಂಸ್ತತ್ರ
ಗಚ್ಛತು ‖೩೨‖ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇವಾಯುರ್ಮೇಘಾಂಶ್ಚಾಪಿಸವಿದ್ಯುತಃ | ಪರ್ಯಸ್ಯನ್ಸಾಗರೇತೋಯಂಕಂಪಯನ್ನಿವಮೇದಿ
ನೀಮ್ ‖೩[illegible] ಮಹತಾಪಕ್ಷವಾತೇನಸರ್ವೇದ್ವೀಪಮಹಾದ್ರುಮಾಃ| ನಿಪೇತುರ್ಭಗ್ನವಿಟಪಾಸ್ಸಮೂಲಾಲವಣಾಂಭಸಿ‖೩೪
ಅಭವನ್ಪನ್ನಗಾಸ್ತ್ರಸ್ತಾಭೋಗಿನಸ್ತತ್ರವಾಸಿನಃ | ಶೀಘ್ರಂಸರ್ವಾಣಿಯಾದಾಂಸಿಜಗ್ಮುಶ್ಚಲವಣಾರ್ಣವಮ್ ‖೩೫‖ ತ
ತೋಮುಹೂರ್ತಾದ್ಗರುಡಂವೈನತೇಯಂಮಹಾಬಲಂ | ವಾನರಾದದೃಶುಸ್ಸರ್ವೇಜ್ವಲಂತಮಿವಪಾವಕಮ್ ‖೩೬‖ ತಮಾ
ಗತಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯನಾಗಾಸ್ತೇವಿಪ್ರದುದ್ರುವುಃ| ಯೈಸ್ತಾತ್ತಸತ್ಪುರುಷಾಬದ್ಧೌಶರಭೂತೈರ್ಮಹಾಬಲೌ ‖೩೭‖ ತತಸ್ಸು
ಪರ್ಣಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರತ್ಯಭಿನಂದಿತಃ|ವಿಮಮರ್ಶಚಪಾಣಿಭ್ಯಾಂಮುಖೇಚಂದ್ರಸಮಪ್ರಭೇ‖೩೮‖ ವೈನತೇಯೇ
ನಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟಾಸ್ತಯೋಸ್ಸಂರುರುಹುರ್ವ್ರಣಾಃ | ಸುವರ್ಣೇಚತನೂಸ್ನಿಗ್ಧೇತಯೋರಾಶುಬಭೂವತುಃ ‖ ತೇಜೋವೀರ್ಯಂಬ
ಲಂಚೌಜಉತ್ಸಾಹಶ್ಚಮಹಾಗುಣಃ| ಪ್ರದರ್ಶನಂಚಬುದ್ಧಿಶ್ಚಸ್ಮೃತಿಶ್ಚದ್ವಿಗುಣಂತಯೋಃ‖೪೦‖ತಾವುತ್ಥಾಪ್ಯಮಹಾವೀ
ರ್ಯೌಗರುಡೋವಾಸವೋಪಮೌ|ಉಭೌತೌಸಸ್ವಜೇಹೃಷ್ಟೋರಾಮಶ್ಚೈನಮುವಾಚಹ‖೪೧‖ಭವತ್ಪ್ರಸಾದಾದ್ವ್ಯಸನಂ
ರಾವಣಿಪ್ರಭವಂಮಹತ್|ಆವಾಮಿಹವ್ಯತಿಕ್ರಾಂತೌಪೂರ್ವವದ್ಬಲಿನೌಕೃತೌ‖೪೨‖ಯಥಾತಾತಂದಶರಥಂಯಥಾಜಂಚ
ಪಿತಾಮಹಂ|ತಥಾಭವಂತಮಾಸಾದ್ಯಹೃದಯಂಮೇಪ್ರಸೀದತಿ ‖ ಕೋಭವಾನ್ ರೂಪಸಂಪನ್ನೋದಿವ್ಯಸ್ರಗನುಲೇಪನಃ|ವ
ಸಾನೋವಿರಜೇವಸ್ತ್ರೇದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಃ‖ ತಮುವಾಚಮಹಾತೇಜಾವೈನತೇಯೋಮಹಾಬಲಃ|ಪತತ್ರಿರಾಜಃಪ್ರೀತಾ
ತ್ಮಾಹರ್ಷಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಃ‖ಅಹಂಸಖಾತೇಕಾಕುತ್ಸ್ಥಪ್ರಿಯಃಪ್ರಾಣೋಬಹಿಶ್ಚರಃ| ಗರುತ್ಮಾನಿಹಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋಯು
ವಾಭ್ಯಾಂಸಾಹ್ಯಕಾರಣಾತ್‖ಅಸುರಾವಾಮಹಾವೀರ್ಯಾದಾನವಾವಾಮಹಾಬಲಾಃ| ಸುರಾಶ್ಚಾಪಿಸಗಂಧರ್ವಾಃಪುರಸ್ಕೃ
ತ್ಯಶತಕ್ರತುಮ್‖ ನೇಮಂಮೋಕ್ಷಯಿತುಂಶಕ್ತಾಃಶರಬಂಧಂಸುದಾರುಣಂ|ಮಾಯಾಬಲಾದಿಂದ್ರಜಿತಾನಿರ್ಮಿತಂಕ್ರೂರಕ
ರ್ಮಣಾ‖ಏತೇನಾಗಾಃಕಾದ್ರವೇಯಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಾವಿಷೋಲ್ಬಣಾಃ|ರಕ್ಷೋಮಾಯಾಪ್ರಭಾವೇನಶರಾಭೂತ್ವಾತ್ವದಾಶ್ರಿ
ತಾಃ‖ಸಭಾಗ್ಯಶ್ಚಾಸಿಧರ್ಮಜ್ಞರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ|ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಸಮರೇರಿಪುಘಾತಿನಾ‖ ಇಮಂಶ್ರುತ್ವಾ
ತುವೃತ್ತಾಂತಂತ್ವರಮಾಣೋಹಮಾಗತಃ|ಸಹಸಾಯುವಯೋಸ್ನೇಹಾತ್ಸಖಿತ್ವಮನುಪಾಲಯನ್‖ ಮೋಕ್ಷಿತೌಚಮಹಾ
ಘೋರಾದಸ್ಮಾತ್ಸಾಯಕಬಂಧನಾತ್|ಅಪ್ರಮಾದಶ್ಚಕರ್ತವ್ಯೋಯುವಾಭ್ಯಾಂನಿತ್ಯಮೇವಹಿ‖ಪ್ರಕೃತ್ಯಾರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇಸಂ
ಗ್ರಾಮೇಕೂಟಯೋಧಿನಃ| ಶೂರಾಣಾಂಶುದ್ಧಭಾವಾನಾಂಭವತಾಮಾರ್ಜವಂಬಲಮ್ ‖೫೩‖ ತನ್ನವಿಶ್ವಸಿತವ್ಯಂವೋರಾಕ್ಷ
ಸಾನಾಂರಣಾಜಿರೇ | ಏತೇನೈವೋಪಮಾನೇನನಿತ್ಯಂಜಿಹ್ಮಾಹಿರಾಕ್ಷಸಾಃ‖೫೪‖ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತತೋರಾಮಂಸುಪರ್ಣಸ್ಸು
ಮಹಾಬಲಃ | ಪರಿಷ್ವಜ್ಯಸುಹೃತ್ಸ್ನಿಗ್ಧಮಾಪ್ರಷ್ಟುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ‖೫೫‖ ಸಖೇರಾಘವಧರ್ಮಜ್ಞರಿಪೂಣಾಮಪಿವತ್ಸಲ|
ಅಭ್ಯನುಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಯಥಾಗತಮ್ ‖೫೬‖ ನಚಕೌತೂಹಲಂಕಾರ್ಯಂಸಖಿತ್ವಂಪ್ರತಿರಾಘವ | ಕೃತಕ
ರ್ಮಾರಣೇವೀರಸಖಿತ್ವಮನುವೇತ್ಸ್ಯಸಿ‖೫೭‖ಬಾಲವೃದ್ಧಾವಶೇಷಾಂತುಲಂಕಾಂಕೃತ್ವಾಶರೋರ್ಮಿಭಿಃ|ರಾವಣಂಚರಿಪುಂ
ಹತ್ವಾಸೀತಾಂಸಮುಪಲಪ್ಸ್ಯಸೇ ‖೫೮‖ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾವಚನಂಸುಪರ್ಣಶ್ಶೀಘ್ರವಿಕ್ರಮಃ | ರಾಮಂಚವಿರುಜಂಕೃ
ತ್ವಾಮಧ್ಯೇತೇಷಾಂವನೌಕಸಾಮ್ ‖೫೯‖ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂತತಃಕೃತ್ವಾಪರಿಷ್ವಜ್ಯಚವೀರ್ಯವಾನ್ | ಜಗಾಮಾಕಾಶಮಾವಿಶ್ಯ
ಸುಪರ್ಣಃಪವನೋಯಥಾ ‖೬೦‖ ವಿರುಜೌರಾಘವೌದೃಷ್ಟ್ವಾತತೋವಾನರಯೂಥಪಾಃ | ಸಿಂಹನಾದಾಂಸ್ತದಾನೇದು
ರ್ಲಾಂಗೂಲಾನ್ದುಧುವುಸ್ತದಾ ‖೬೧‖ತತೋಭೇರೀಸ್ಸಮಾಜಘ್ನುರ್ಮೃದಂಗಾಂಶ್ಚಾಪ್ಯನಾದಯನ್ |ದಧ್ಮುಶ್ಶಂಖಾನ್ಸಂ
ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃಕ್ಷ್ವೇಳಂತ್ಯಪಿತಥಾಪರೇ‖೬೨‖ ಆಸ್ಫೋಟ್ಯಾಸ್ಫೋಟ್ಯವಿಕ್ರಾಂತಾವಾನರಾನಗಯೋಧಿನಃ|ದ್ರುಮಾನುತ್ಪಾಟ್ಯವಿ
ವಿಧಾಂಸ್ತಸ್ಥುಶ್ಶತಸಹಸ್ರಶಃ ‖೬೩‖ ವಿಸೃಜಂತೋಮಹಾನಾದಾಂಸ್ತ್ರಾಸಯಂತೋನಿಶಾಚರಾನ್ | ಲಂಕಾದ್ವಾರಾಣ್ಯು

ಪಾಜಗ್ಮುರ್ವ್ಯೋಮ್ನಿದುರ್ಗ್ಗಕಾಮಾಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೬೪॥ ತತಸ್ತುಭೀಮಸ್ತುಮುಲೋನಿನಾದೋಬಭೂವಶಾಖಾಮೃಗಯೂಥ
ಪಾನಾಂ । ಕ್ಷಯೇನಿದಾಘಸ್ಯಯಥಾಘನಾನಾಂನಾದಸ್ಸುಭೀಮೋನದತಾಂನಿಶೀಥೇ ॥ ... ... ॥೬೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತೇಷಾಂಸುತುಮುಲಂಶಬ್ದಂವಾನರಾಣಾಂತರಸ್ವಿನಾಂ । ನರ್ದತಾಂರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸಾರ್ಧಂತದಾಶುಶ್ರಾವರಾವಣಃ ॥೧॥
ಸ್ನಿಗ್ಧಗಂಭೀರನಿರ್ಘೋಷಂಶ್ರುತ್ವಾಸನಿನದಂಭೃಶಂ । ಸಚಿವಾನಾಂತತಸ್ತೇಷಾಂಮಧ್ಯೇವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಯಥಾಸಾಸಂ
ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾನಾಂವಾನರಾಣಾಂಸಮುತ್ಥಿತಃ । ಬಹೂನಾಂಸುಮಹಾನಾದೋಮೇಘಾನಾಮಿವಗರ್ಜತಾಮ್ ॥ ವ್ಯಕ್ತಂಸುಮಹ
ತೀಪ್ರೀತಿರೇತೇಷಾಂನಾತ್ರಸಂಶಯಃ । ತಥಾಹಿವಿಪುಲೈರ್ನಾದೈಶ್ಚುಕ್ಷುಭೇವರುಣಾಲಯಃ ॥ ತೌತುಬದ್ಧೌಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈ
ರ್ಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಅಯಂಚಸುಮಹಾನ್ನಾದಶ್ಶಂಕಾಂಜನಯತೀವಮೇ ॥ ಏತತ್ತುವಚನಂಚೋಕ್ತ್ವಾಮಂತ್ರಿ
ಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ । ಉವಾಚನೈರ್ಋತಾಂಸ್ತತ್ರಸಮೀಪಪರಿವರ್ತಿನಃ ॥ ಜ್ಞಾಯತಾಂತೂರ್ಣಮೇತೇಷಾಂಸರ್ವೇಷಾಂವನಚಾ
ರಿಣಾಂ । ಶೋಕಕಾಲೇಸಮುತ್ಪನ್ನೇಹರ್ಷಕಾರಣಮುತ್ಥಿತಮ್ ॥ ತಥೋಕ್ತಾಸ್ತೇನಸಂಭ್ರಾಂತಾಃಪ್ರಾಕಾರಮಧಿರುಹ್ಯತೇ । ದ
ದೃಶುಃಪಾಲಿತಾಂಸೇನಾಂಸುಗ್ರೀವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೪॥ ತೌಚಮುಕ್ತೌಸುಘೋರೇಣಶರಬಂಧೇನರಾಘವೌ । ಸಮುತ್ಥಿತೌ
ಮಹಾಭಾಗೌವಿಷೇದುಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ಸಂತ್ರಸ್ತಹೃದಯಾಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರಾಕಾರಾದವರುಹ್ಯತೇ । ವಿಷಣ್ಣವದನಾಘೋರಾ
ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಮುಪಸ್ಥಿತಾಃ ॥೧೦॥ ತದಪ್ರಿಯಂದೀನಮುಖಾರಾವಣಸ್ಯನಿಶಾಚರಾಃ । ಕೃತ್ಸ್ನಂನಿವೇದಯಾಮಾಸುರ್ಯಥಾವ
ದ್ವಾಕ್ಯಕೋವಿದಾಃ ॥೧೧॥ ಯೌತಾವಿಂದ್ರಜಿತಾಯುದ್ಧೇಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ನಿಬದ್ಧೌಶರಬಂಧೇನನಿಷ್ಪ್ರಕಂಪ
ಭುಜೌಕೃತೌ ॥ ವಿಮುಕ್ತೌಶರಬಂಧೇನತೌದೃಶ್ಯೇತೇರಣಾಜಿರೇ । ಪಾಶಾನಿವಗಜೌಛಿತ್ವಾಗಜೇಂದ್ರಸಮವಿಕ್ರಮೌ ॥ ತಚ್ಛ್ರು
ತ್ವಾವಚನಂತೇಷಾಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋಮಹಾಬಲಃ । ಚಿಂತಾಶೋಕಸಮಾಕ್ರಾಂತೋವಿಷಣ್ಣವದನೋಬ್ರವೀತ್ ॥ ಘೋರೈರ್ದ
ತ್ತವರೈರ್ಬದ್ಧೌಶರೈರಾಶೀವಿಷೋಪಮೈಃ । ಅಮೋಘೈಃಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶೈಃಪ್ರಮಥ್ಯೇಂದ್ರಜಿತಾಯುಧಿ ॥೧೫॥ ತದಸ್ತ್ರ
ಬಂಧಮಾಸಾದ್ಯಯದಿಮುಕ್ತೌರಿಪೂಮಮ । ಸಂಶಯಸ್ಥಮಿದಂಸರ್ವಮನುಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂಬಲಂ ॥೧೬॥ ನಿಷ್ಫಲಾಃಖಲು
ಸಂವೃತ್ತಾಶ್ಶರಾವಾಸುಕಿತೇಜಸಃ । ಆದತ್ತಂಯೈಸ್ತುಸಂಗ್ರಾಮೇರಿಪೂಣಾಂಮಮಜೀವಿತಮ್ ॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಸಂಕ್ರು
ದ್ಧೋನಿಶ್ವಸನ್ನುರಗೋಯಥಾ । ಅಬ್ರವೀದ್ರಕ್ಷಸಾಂಮಧ್ಯೇಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಂನಾಮರಾಕ್ಷಸಮ್ ॥ ಬಲೇನಮಹತಾಯುಕ್ತೋರ
ಕ್ಷಸಾಂಭೀಮವಿಕ್ರಮ । ತ್ವಂವಧಾಯಾಭಿನಿರ್ಯಾಹಿರಾಮಸ್ಯಸಹವಾನರೈಃ ॥೧೯॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಧೂಮ್ರಾಕ್ಷೋರಾಕ್ಷ
ಸೇಂದ್ರೇಣಧೀಮತಾ । ಕೃತ್ವಾಪ್ರಣಾಮಂಸಂಹೃಷ್ಟೋನಿರ್ಜಗಾಮನೃಪಾಲಯಾತ್ ॥೨೦॥ ಅಭಿನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯತದ್ವಾರಂಬಲಾ
ಧ್ಯಕ್ಷಮುವಾಚಹ । ತ್ವರಯಸ್ವಬಲಂತೂರ್ಣಂಕಿಂಚಿರೇಣಯುಯುತ್ಸತಃ ॥೨೧॥ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಬಲಾಧ್ಯ
ಕ್ಷೋಬಲಾನುಗಃ । ಬಲಮುದ್ಯೋಜಯಾಮಾಸರಾವಣಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾದ್ರುತಮ್ ॥ ತೇಬದ್ಧಘಂಟಾಬಲಿನೋಘೋರರೂಪಾನಿಶಾ
ಚರಾಃ । ವಿಗರ್ಜಮಾನಾಸ್ಸಂಹೃಷ್ಟಾಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಂಪರ್ಯವಾರಯನ್ ॥ ವಿವಿಧಾಯುಧಹಸ್ತಾಶ್ಚಶೂಲಮುದ್ಗರಪಾಣಯಃ ।
ಗದಾಭಿಃಪಟ್ಟಿಸೈರ್ದಂಡೈರಾಯಸೈರ್ಮುಸಲೈರ್ಭೃಶಮ್ ॥ ಪರಿಘೈರ್ಭಿಂಡಿಪಾಲೈಶ್ಚಭಲ್ಲೈಃಪ್ರಾಸೈಃಪರಶ್ವಧೈಃ ।
ನಿರ್ಯಯೂರಾಕ್ಷಸಾದಿಗ್ಭ್ಯೋನರ್ದಂತೋಜಲದಾಯಥಾ ॥ ೨೫ ॥ ರಥೈಃಕವಚಿನಸ್ತ್ವನ್ಯೇಧ್ವಜೈಶ್ಚಸಮಲಂಕೃತೈಃ । ಸು
ವರ್ಣಜಾಲವಿಹಿತೈಃಖರೈಶ್ಚವಿವಿಧಾಯುಧೈಃ ॥ ೨೬ ॥ ಹಯೈಃಪರಮಶೀಘ್ರೈಶ್ಚಗಜೇಂದ್ರೈಶ್ಚಮದೋತ್ಕಟೈಃ । ನಿರ್ಯ
ಯೂರಾಕ್ಷಸವ್ಯಾಘ್ರಾವ್ಯಾಘ್ರಾಇವದುರಾಸದಾಃ ॥೨೭॥ ವೃಕಸಿಂಹಮುಖೈರ್ಯುಕ್ತಂಖರೈಃಕನಕಭೂಷಣೈಃ । ಆರು
ರೋಹರಥಂದಿವ್ಯಂಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಃಖರನಿಸ್ವನಃ ॥೨೮॥ ಸನಿರ್ಯಾತೋಮಹಾವೀರ್ಯೋಧೂಮ್ರಾಕ್ಷೋರಾಕ್ಷಸೈರ್ವೃತಃ । ಪ್ರ
ಹಸನ್ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರಂಹನೂಮಾನ್ಯತ್ರಯೂಥಪಃ ॥೨೯॥ ರಥಪ್ರವರಮಾಸ್ಥಾಯಖರಯುಕ್ತಂಖರಸ್ವನಂ । ಪ್ರಯಾಂ
ತಂತುಮಹಾಘೋರಂರಾಕ್ಷಸಂಭೀಮವಿಕ್ರಮಮ್ ॥೩೦॥ ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಾಘೋರಾಶ್ಶಕುನಾಃಪ್ರತ್ಯವಾರಯನ್ । ರಥಶೀ
ರ್ಷೇಮಹಾನ್ಭೀಮೋಗೃಧ್ರಶ್ಚನಿಪಪಾತಹ ॥೩೧॥ ಧ್ವಜಾಗ್ರೇಗ್ರಥಿತಾಶ್ಚೈವನಿಪೇತುಃಕುಣಪಾಶನಾಃ । ರುಧಿರಾರ್ದ್ರೋಮ
ಹಾನ್ಶ್ವೇತಃಕಬಂಧಃಪತಿತೋಭುವಿ ॥೩೨॥ ವಿಸ್ವರಂಚೋತ್ಸೃಜನ್ನಾದಂಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯಸಮೀಪತಃ । ವವರ್ಷರುಧಿರಂದೇ
ವಸ್ಸಂಚಚಾಲಚಮೇದಿನೀ ॥೩೩॥ ಪ್ರತಿಲೋಮಂವವೌವಾಯುರ್ನಿರ್ಘಾತಸಮನಿಸ್ವನಃ । ತಿಮಿರೌಘಾವೃತಾಸ್ತತ್ರದಿಶ
ಶ್ಚನಚಕಾಶಿರೇ ॥೩೪॥ ಸತೂತ್ಪಾತಾಂಸ್ತದಾದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಭಯಾವಹಾನ್ । ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾನ್ಸುಘೋರಾಂ
ಶ್ಚಧೂಮ್ರಾಕ್ಷೋವ್ಯಥಿತೋಭವತ್ ॥೩೫॥ ಮುಮುಹೂರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯಪುರಸ್ಸರಾಃ । ತತಸ್ಸುಭೀಮೋಬ
ಹುಭಿರ್ನಿಶಾಚರೈರ್ವೃತೋಭಿನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯರಣೋತ್ಸುಕೋಬಲೀ । ದದರ್ಶತಾಂರಾಘವಬಾಹುಪಾಲಿತಾಂಮಹೌಘಕಲ್ಪಾಂ
ಭುವಿವಾನರೀಂಚಮೂಮ್ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯನಿರ್ಯಾಂತಂರಾಕ್ಷಸಂಭೀಮವಿಕ್ರಮಂ | ವಿನೇದುರ್ವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷಿ
ಣಃ॥ತೇಷಾಂಸುತುಮುಲಂಯುದ್ಧಂಸಂಜಜ್ಞೇಹರಿರಕ್ಷಸಾಂ|ಅನ್ಯೋನ್ಯಂಪಾದಪೈರ್ಘೋರೈರ್ನಿಘ್ನತಾಂಶೂಲಮುದ್ಗರೈಃ॥
ಘೋರೈಶ್ಚಪರಿಘೈಶ್ಚಿತ್ರೈಸ್ತ್ರಿಶೂಲೈಶ್ಚಾಪಿಸಂಹತೈಃ | ರಾಕ್ಷಸೈರ್ವಾನರಾಘೋರೈರ್ವಿನಿಕೃತ್ತಾಸ್ಸಮಂತತಃ॥೩॥ ವಾನ
ರೈರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಾಪಿದ್ರುಮೈರ್ಭೂಮೌಸಮೀಕೃತಾಃ | ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಾಪಿಸಂಕ್ರುದ್ಧಾವಾನರಾನ್ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ॥೪॥ ವಿವ್ಯಧು
ರ್ಘೋರಸಂಕಾಶೈಃಕಂಕಪತ್ರೈರಜಿಹ್ಮಗೈಃ |ತೇಗದಾಭಿಶ್ಚಭೀಮಾಭಿಃಪಟ್ಟಸೈಃಕೂಟಮುದ್ಗರೈಃ॥೫॥ವಿದಾರ್ಯಮಾಣಾ
ರಕ್ಷೋಭಿರ್ವಾನರಾಸ್ತೇಮಹಾಬಲಾಃ|ಅಮರ್ಷಾಜ್ಜನಿತೋದ್ಧರ್ಷಾಶ್ಚಕ್ರುಃಕರ್ಮಾಣ್ಯಭೀತವತ್॥ಶರನಿರ್ಭಿನ್ನಗಾತ್ರಾಸ್ತೇ
ಶೂಲನಿರ್ಭಿನ್ನಮಸ್ತಕಾಃ|ಜಗೃಹುಸ್ತೇದ್ರುಮಾಂಸ್ತತ್ರಶಿಲಾಶ್ಚಹರಿಯೂಥಪಾಃ ॥೭॥ ತೇಭೀಮವೇಗಾಹರಯೋನರ್ದಮಾ
ನಾಸ್ತತಸ್ತತಃ|ಮಮಂಥೂರಾಕ್ಷಸಾನ್ಭೀಮಾನ್ನಾಮಾನಿಚಬಭಾಷಿರೇ ॥ ತದ್ಬಭೂವಾದ್ಭುತಂಘೋರಂಯುದ್ಧಂವಾನರರ
ಕ್ಷಸಾಂ|ಶಿಲಾಭಿರ್ವಿವಿಧಾಭಿಶ್ಚಬಹುಭಿಶ್ಚೈವಪಾದಪೈಃ॥೯॥ ರಾಕ್ಷಸಾಃಮಥಿತಾಃಕೇಚಿದ್ವಾನರೈರ್ಜಿತಕಾಶಿಭಿಃ|ವವಮೂರು
ಧಿರಂಕೇಚಿನ್ಮುಖೈರುಧಿರಭೋಜನಾಃ|ಪಾರ್ಶ್ವೇಷುದಾರಿತಾಃಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿದ್ರಾಶೀಕೃತಾದ್ರುಮೈಃ॥೧೦॥ ಶಿಲಾಭಿಶ್ಚೂರ್ಣಿತಾಃ
ಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿದ್ದಂತೈರ್ವಿದಾರಿತಾಃ|ಧ್ವಜೈರ್ವಿಮಥಿತೈರ್ಭಗ್ನೈಃಖರೈಶ್ಚವಿನಿಪಾತಿತೈಃ॥೧೧॥ರಥೈರ್ವಿಧ್ವಂಸಿತೈಶ್ಚಾಪಿಪತಿತೈ
ರಜನೀಚರೈಃ | ಗಜೇಂದ್ರೈಃಪರ್ವತಾಕಾರೈಃಪರ್ವತಾಗ್ರೈರ್ವನೌಕಸಾಮ್ ॥೧೨॥ ಮಥಿತೈರ್ವಾಜಿಭಿಃಕೀರ್ಣಂಸಾರೋ
ಹೈರ್ವಸುಧಾತಲಂ|ವಾನರೈರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಾಂತೈರಾಪ್ಲುತ್ಯಾಪ್ಲುತ್ಯವೇಗಿತೈಃ॥ರಾಕ್ಷಸಾಃಕರಜೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಮುಖೇಷುಪ್ರ
ವಿದಾರಿತಾಃ |ವಿವರ್ಣವದನಾಭೂಯೋವಿಪ್ರಕೀರ್ಣಶಿರೋರುಹಾಃ॥೧೪॥ಮೂಢಾಶ್ಶೋಣಿತಗಂಧೇನನಿಪೇತುರ್ಧರಣೀತಲೇ|
ಅನ್ಯೇಪರಮಸಂಕ್ರುದ್ಧಾರಾಕ್ಷಸಾಭೀಮನಿಸ್ಸ್ವನಾಃ ॥೧೫॥ ತಲೈರೇವಾಭಿಧಾವಂತಿವಜ್ರಸ್ಪರ್ಶಸಮೈರ್ಹರೀನ್ |ವಾನರೈರಾ
ಪತಂತಸ್ತೇವೇಗಿತಾವೇಗವತ್ತರೈಃ ॥೧೬॥ ಮುಷ್ಟಿಭಿಶ್ಚರಣೈರ್ದಂತೈಃಪಾದಪೈಶ್ಚಾವಬಾಧಿತಾಃ | ವಾನರೈರ್ಹನ್ಯಮಾನಾ
ಸ್ತೇ ರಾಕ್ಷಸಾವಿಪ್ರದುದ್ರುವುಃ ॥೧೭॥ಸೈನ್ಯಂತುವಿದ್ರುತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಧೂಮ್ರಾಕ್ಷೋರಾಕ್ಷಸರ್ಷಭಃ | ಕ್ರೋಧೇನಕದನಂ
ಚಕ್ರೇವಾನರಾಣಾಂಯುಯುತ್ಸತಾಮ್॥೧೮॥ ಪ್ರಾಸೈಃಪ್ರಮಥಿತಾಃಕೇಚಿದ್ವಾನರಾಶ್ಶೋಣಿತಸ್ರವಾಃ|ಮುದ್ಗರೈರಹತಾಃ
ಕೇಚಿತ್ಪತಿತಾಧರಣೀತಲೇ ॥ ೧೯ ॥ ಪರಿಘೈರ್ಮಥಿತಾಃಕೇಚಿದ್ಭಿಂಡಿಪಾಲೈರ್ವಿದಾರಿತಾಃ | ಪಟ್ಟಸೈರಾಹತಾಃಕೇಚಿದ್ವಿಹ್ವಲಂ
ತೋಗತಾಸವಃ ॥ ೨೦ ॥ ಕೇಚಿದ್ವಿನಿಹತಾಶ್ಶೂಲೈರುಧಿರಾರ್ದ್ರಾವನೌಕಸಃ | ಕೇಚಿದ್ವಿದ್ರಾವಿತಾನಷ್ಟಾಃಸಬಲೈರಾಕ್ಷಸೈ
ರ್ಯುಧಿ ॥೨೧॥ವಿಭಿನ್ನಹೃದಯಾಃಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿತ್ಪಾರ್ಶ್ವೇನದಾರಿತಾಃ| ವಿದಾರಿತಾಸ್ತ್ರಿಶೂಲೈಶ್ಚಕೇಚಿದಾಂತ್ರೈರ್ವಿನಿಸ್ಸೃತಾಃ॥
ತತ್ಸುಭೀಮಂಮಹಾಯುದ್ಧಂಹರಿರಾಕ್ಷಸಸಂಕುಲಂ|ಪ್ರಬಭೌಶಬ್ದಬಹುಳಂಶಿಲಾಪಾದಪಸಂಕುಲಮ್॥೨೩॥ ಧನುರ್ಜ್ಯಾ
ತಂತ್ರಿಮಧುರಂಹಿಕ್ಕಾತಾಳಸಮನ್ವಿತಂ | ಮಂದಸ್ತನಿತಸಂಗೀತಂಯುದ್ಧಗಾಂಧರ್ವಮಾಬಭೌ॥೨೪॥ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಸ್ತುಧ
ನುಷ್ಪಾಣಿರ್ವಾನರಾನ್ರಣಮೂರ್ಧನಿ|ಹಸನ್ವಿದ್ರಾವಯಾಮಾಸದಿಶಸ್ತುಶರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ ॥೨೫॥ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷೇಣಾರ್ದಿತಂಸೈ
ನ್ಯಂವ್ಯಥಿತಂದೃಶ್ಯಮಾರುತಿಃ|ಅಭ್ಯವರ್ತತಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಪ್ರಗೃಹ್ಯವಿಪುಲಾಂಶಿಲಾಮ್॥೨೬॥ ಕ್ರೋಧಾದ್ದ್ವಿಗುಣತಾಮ್ರಾ
ಕ್ಷಃಪಿತೃತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ | ಶಿಲಾಂತಾಂಪಾತಯಾಮಾಸಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯರಥಂಪ್ರತಿ ॥ ಆಪತಂತೀಂಶಿಲಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ಗದಾಮುದ್ಯಮ್ಯಸಂಭ್ರಮಾತ್| ರಥಾದಾಪ್ಲುತ್ಯವೇಗೇನವಸುಧಾಯಾಂವ್ಯತಿಷ್ಠತ॥ಸಾಪ್ರಮಥ್ಯರಥಂತಸ್ಯನಿಪಪಾತಶಿಲಾ
ಭುವಿ|ಸಚಕ್ರಕೂಬರಂಸಾಶ್ವಂಸಧ್ವಜಂಸಶರಾಸನಮ್ ॥ ಸಭಂಕ್ತ್ವಾತುರಥಂತಸ್ಯಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ | ರಕ್ಷ
ಸಾಂಕದನಂಚಕ್ರೇಸಸ್ಕಂಧವಿಟಪೈರ್ದ್ರುಮೈಃ ॥೩೦॥ ವಿಭಿನ್ನಶಿರಸೋಭೂತ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಶೋಣಿತೋಕ್ಷಿತಾಃ|ದ್ರುಮೈಃ
ಪ್ರಮಥಿತಾಶ್ಚಾನ್ಯೇನಿಪೇತುರ್ಧರಣೀತಲೇ॥೩೧॥ವಿದ್ರಾವ್ಯರಾಕ್ಷಸಂಸೈನ್ಯಂಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ | ಗಿರೇಶ್ಶಿಖರಮಾ
ದಾಯಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಮಭಿದುದ್ರುವೇ ॥೩೨॥ ತಮಾಪತಂತಂಧೂಮ್ರಾಕ್ಷೋಗದಾಮುದ್ಯಮ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್| ವಿನರ್ದಮಾನ
ಸ್ಸಹಸಾಹನೂಮಂತಮಭಿದ್ರವತ್ ॥ ೩೩ ॥ ತತಃಕ್ರುದ್ಧಸ್ತುವೇಗೇನಗದಾಂತಾಂಬಹುಕಂಟಕಾಂ | ಪಾತಯಾಮಾಸಧೂ
ಮ್ರಾಕ್ಷೋಮಸ್ತಕೇತುಹನೂಮತಃ ॥೩೪॥ ತಾಡಿತಸ್ಸತಯಾತತ್ರಗದಯಾಭೀಮರೂಪಯಾ | ಸಕಪಿರ್ಮಾರುತಬಲಸ್ತಂ
ಪ್ರಹಾರಮಚಿಂತಯನ್ ॥ ೩೫ ॥ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯಶಿರೋಮಧ್ಯೇಗಿರಿಶೃಂಗಮಪಾತಯತ್ | ಸವಿಹ್ವಲಿತಸರ್ವಾಂಗೋಗಿರಿ
ಶೃಂಗೇಣತಾಡಿತಃ ॥೩೬॥ ಪಪಾತಸಹಸಾಭೂಮೌವಿಕೀರ್ಣಇವಪರ್ವತಃ | ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಹತಶೇಷಾ
ನಿಶಾಚರಾಃ ॥೩೭॥ ತ್ರಸ್ತಾಃಪ್ರವಿವಿಶುರ್ಲಂಕಾಂವಧ್ಯಮಾನಾಃಪ್ಲವಂಗಮೈಃ ॥೩೮॥ ಸತುಪವನಸುತೋನಿಹತ್ಯಶತ್ರುಂ
ಕ್ಷತಜವಹಾಸ್ಸರಿತಶ್ಚಸನ್ನಿಕೀರ್ಯ|ರಿಪುವಧಜನಿತಶ್ರಮೋಮಹಾತ್ಮಾಮುದಮಗಮತ್ಕಪಿಭಿಶ್ಚಪೂಜ್ಯಮಾನಃ॥ ॥೩೯

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಂನಿಹತಂಶ್ರುತ್ವಾರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ|ಕ್ರೋಧೇನಮಹತಾವಿಷ್ಟೋನಿಶ್ವಸನ್ನುರಗೋಯಥಾ ॥೧॥

ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂವಿನಿಶ್ವಸ್ಯಕ್ರೋಧೇನಕಲುಷೀಕೃತಃ । ಅಬ್ರವೀದ್ರಾಕ್ಷಸಂಶೂರಂವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಂಮಹಾಬಲಮ್ ॥೨॥
ಗಚ್ಛತ್ವಂವೀರನಿರ್ಯಾಹಿರಾಕ್ಷಸೈಃಪರಿವಾರಿತಃ । ಜಹಿದಾಶರಥಿಂರಾಮಂಸುಗ್ರೀವಂವಾನರೈಸ್ಸಹ ॥೩॥ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ
ದ್ರುತತರಂಮಾಯಾವೀರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ । ನಿರ್ಜಗಾಮಬಲೈಸ್ಸಾರ್ಧಂಬಹುಭಿಃಪರಿವಾರಿತಃ ॥೪॥ ನಾಗೈರಶ್ವೈಃಖರೈರು
ಷ್ಟ್ರೈಃಸಂಯುಕ್ತಸ್ಸುಸಮಾಹಿತಃ । ಪತಾಕಾಧ್ವಜಚಿತ್ರೈಶ್ಚರಥೈಶ್ಚಪರಿವಾರಿತಃ॥೫॥ತತೋವಿಚಿತ್ರಕೇಯೂರಮುಕು
ಟೈಶ್ಚವಿಭೂಷಿತಃ।ತನುತ್ರಾಣಂಚಸಂಹೃತ್ಯಸಧನುರ್ನಿರ್ಯಯೌದ್ರುತಮ್॥೬॥ಪತಾಕಾಲಂಕೃತಂದೀಪ್ತಂತಪ್ತಕಾಂಚನ
ಭೂಷಣಂ । ರಥಂಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಕೃತ್ವಾಸಮಾರೋಹಚ್ಚಮೂಪತಿಃ ॥೭॥ ಯಷ್ಟಿಭಿಸ್ತೋಮರೈಶ್ಚಿತ್ರೈಶ್ಶ್ಲಕ್ಷ್ಣೈರ್ಮುಸ
ಲೈರಪಿ । ಭಿಂಡಿವಾಲೈಶ್ಚಪಾಶೈಶ್ಚಶಕ್ತಿಭಿಃಪಟ್ಟಸೈರಪಿ ॥೮॥ ಖಡ್ಗೈಶ್ಚಕ್ರೈರ್ಗದಾಭಿಶ್ಚನಿಶಿತೈಶ್ಚಪರಶ್ವಧೈಃ । ಪದಾ
ತಯಶ್ಚನಿರ್ಯಾಂತಿವಿವಿಧಾಶ್ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಯಃ ॥೯॥ ವಿಚಿತ್ರವಾಸಸಸ್ಸರ್ವೇದೀಪ್ತಾರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಾಃ। ಗಜಾಮದೋತ್ಕಟಾ
ಶ್ಶೂರಾಶ್ಚಲಂತಇವಪರ್ವತಾಃ॥೧೦॥ ಆರೂಢಾಯುದ್ಧಕುಶಲೈಸ್ತೋಮರಾಂಕುಶಪಾಣಿಭಿಃ।ಅನ್ಯೇಲಕ್ಷಣಸಂಯುಕ್ತಾ
ಶ್ಶೂರಾರೂಢಾಮಹಾಹಯಾಃ ॥ ೧೧ ॥ ತದ್ರಾಕ್ಷಸಬಲಂಘೋರಂವಿಪ್ರಸ್ಥಿತಮಶೋಭತ । ಪ್ರಾವೃಟ್ಕಾಲೇಯಥಾಮೇ
ಘಾನರ್ದಮಾನಾಸ್ಸವಿದ್ಯುತಃ ॥೧೨॥ ನಿಸ್ಸೃತಾದಕ್ಷಿಣದ್ವಾರಾದಂಗದೋಯತ್ರಯೂಥಪಃ । ತೇಷಾಂನಿಷ್ಕ್ರಮಮಾಣಾ
ನಾಮಶುಭಂಸಮಜಾಯತ ॥ ೧೩ ॥ ಆಕಾಶಾದ್ವಿಘನಾತ್ತೀವ್ರಾಉಲ್ಕಾಶ್ಚಾಭ್ಯಪತಂಸ್ತದಾ । ವಮಂತ್ಯಃಪಾವಕಜ್ವಾ
ಲಾಶ್ಶಿವಾಘೋರಂವವಾಶಿರೇ ॥೧೪॥ ವ್ಯಾಹರಂತೋಮೃಗಾಘೋರಾರಕ್ಷಸಾಂನಿಧನಂತದಾ । ಸಮಾಪತಂತೋಯೋಧಾಸ್ತು
ಪ್ರಾಸ್ಖಲನ್ಭಯಮೋಹಿತಾಂ ॥೧೫॥ ಏತಾನೌತ್ಪಾತಿಕಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರೋಮಹಾಬಲಃ। ಧೈರ್ಯಮಾಲಂಬ್ಯ
ತೇಜಸ್ವೀನಿರ್ಜಗಾಮರಣೋತ್ಸುಕಃ ॥ ೧೬ ॥ ತಾಂಸ್ತುನಿಷ್ಕ್ರಮತೋದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಾಜಿತಕಾಶಿನಃ । ಪ್ರಣೇದುಸ್ಸಹಸಾ
ನಾದಾನ್ಪೂರಯಂತೋದಿಶೋದಶ ॥ ೧೭ ॥ ತತಃಪ್ರವೃತ್ತಂತುಮುಲಂಹರೀಣಾಂರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸಹ । ಘೋರಾಣಾಂಭೀಮ
ರೂಪಾಣಾಮನ್ಯೋನ್ಯವಧಕಾಂಕ್ಷಿಣಾಮ್ ॥ ೧೮ ॥ ನಿಷ್ಪತಂತೋಮಹೋತ್ಸಾಹಾಭಿನ್ನದೇಹಶಿರೋಧರಾಃ । ರುಧಿರೋಕ್ಷಿ
ತಸರ್ವಾಂಗಾನ್ಯಪತನ್ಜಗತೀತಲೇ॥೧೯॥ಕೇಚಿದನ್ಯೋನ್ಯಮಾಸಾದ್ಯಶೂರಾಃಪರಿಘಪಾಣಯಃ।ಚಿಕ್ಷಿಪುರ್ವಿವಿಧಂಶಸ್ತ್ರಂ
ಸಮರೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಃ॥೨೦॥ದ್ರುಮಾಣಾಂಚಶಿಲಾನಾಂಚಶಸ್ತ್ರಾಣಾಂಚಾಪಿನಿಸ್ವನಃ ।ಶ್ರೂಯತೇಸುಮಹಾಂಸ್ತತ್ರಘೋ
ರೋಹೃದಯಭೇದನಃ ॥೨೧॥ ರಥನೇಮಿಸ್ವನಸ್ತತ್ರಧನುಷಶ್ಚಾಪಿನಿಸ್ವನಃ । ಶಂಖಭೇರೀಮೃದಂಗಾನಾಂಬಭೂವತುಮುಲಃ
ಸ್ವನಃ ॥೨೨॥ ಕೇಚಿದಸ್ತ್ರಾಣಿಸಂತ್ಯಜ್ಯಬಾಹುಯುದ್ಧಮಕುರ್ವತ । ತಲೈಶ್ಚಚರಣೈಶ್ಚಾಪಿಮುಷ್ಟಿಭಿಶ್ಚದ್ರುಮೈರಪಿ ॥
ಜಾನುಭಿಶ್ಚಹತಾಃಕೇಚಿದ್ಭಿನ್ನದೇಹಾಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಾಃ ! ಶಿಲಾಭಿಶ್ಚೂರ್ಣಿತಾಃಕೇಚಿದ್ವಾನರೈರ್ಯುದ್ಧದುರ್ಮದೈಃ । ವಜ್ರದಂ
ಷ್ಟ್ರೋಭೃಶಂಬಾಣೈರಣೇವಿತ್ರಾಸಯನ್ಹರೀನ್ । ಚಚಾರಲೋಕಸಂಹಾರೇಪಾಶಹಸ್ತಇವಾಂತಕಃ ॥೨೫॥ ಬಲವಂತೋ
ಸ್ತ್ರವಿದುಷೋನಾನಾಪ್ರಹರಣಾರಣೇ । ಜಘ್ನುರ್ವಾನರಸೈನ್ಯಾನಿರಾಕ್ಷಸಾಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಾಃ ॥೨೬॥ ನಿಘ್ನತೋರಾ
ಕ್ಷಸಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಸರ್ವಾನ್ವಾಲಿಸುತೋರಣೇ । ಕ್ರೋಧೇನದ್ವಿಗುಣಾವಿಷ್ಟಃಸಂವರ್ತಕಇವಾನಲಃ ॥೨೭॥ ತಾನ್ರಾಕ್ಷಸ
ಗಣಾನ್ಸರ್ವಾನ್ವೃಕ್ಷಮುದ್ಯಮ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ಅಂಗದಃಕ್ರೋಧತಾಮ್ರಾಕ್ಷಸ್ಸಿಂಹಃಕ್ಷುದ್ರಮೃಗಾನಿವ ॥ ಚಕಾರಕದ
ನಂಘೋರಂಶಕ್ರತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ।ಅಂಗದಾಭಿಮುಖಾಸ್ತತ್ರರಾಕ್ಷಸಾಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ॥ ವಿಭಿನ್ನಶಿರಸಃಪೇತುರ್ವಿಕೃ
ತ್ತಾಇವಪಾದಪಾಃ। ರಥೈರಶ್ವೈರ್ಧ್ವಜೈಶ್ಚಿತ್ರೈಃಶರೀರೈರ್ಹರಿರಕ್ಷಸಾಂ ॥೩೦॥ ರುಧಿರೇಣೈವಸಂಛನ್ನಾಭೂಮಿರ್ಭಯ
ಕರೀತದಾ । ಹಾರಕೇಯೂರವಸ್ತ್ರೈಶ್ಚಶಸ್ತ್ರೈಶ್ಚಸಮಲಂಕೃತಾ ॥೩೧॥ ಭೂಮಿರ್ಭಾತಿರಣೇತತ್ರಶಾರದೀವಯಥಾನಿ
ಶಾ। ಅಂಗದಸ್ಯಚವೇಗೇನತದ್ರಾಕ್ಷಸಬಲಂಮಹತ್॥೩೨॥ ಪ್ರಾಕಂಪತತದಾತತ್ರಪವನೇನಾಂಬುದೋಯಥಾ॥ ॥೩೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸ್ವಬಲಸ್ಯನಿಘಾತೇನಅಂಗದಸ್ಯಜಯೇನಚ।ರಾಕ್ಷಸಃಕ್ರೋಧಮಾವಿಷ್ಟೋವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರೋಮಹಾಬಲಃ ॥ ಸವಿಸ್ಫಾ
ರ್ಯಧನುರ್ಘೋರಂಶಕ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ವನಂ।ವಾನರಾಣಾಮನೀಕಾನಿಪ್ರಾಕಿರಚ್ಛರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಾಪಿಮುಖ್ಯಾ
ಸ್ತೇರಥೇಷುಸಮವಸ್ಥಿತಾಃ।ನಾನಾಪ್ರಹರಣಾಶ್ಶೂರಾಃಪ್ರಾಯುಧ್ಯಂತತದಾರಣೇ॥೩॥ವಾನರಾಣಾಂತುಶೂರಾಸ್ತೇಸರ್ವೇಚ
ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ।ಅಯುಧ್ಯಂತಶಿಲಾಹಸ್ತಾಸ್ಸಮವೇತಾಸ್ಸಮಂತತಃ॥ ತತ್ರಾಯುಧಸಹಸ್ರಾಣಿತಸ್ಮಿನ್ನಾಯೋಧನೇಭೃಶಂ।
ರಾಕ್ಷಸಾಃಕಪಿಮುಖ್ಯೇಷುಪಾತಯಾಂಚಕ್ರಿರೇತದಾ ॥೫॥ ವಾನರಾಶ್ಚಾಪಿರಕ್ಷಸ್ಸುಗಿರೀನ್ವೃಕ್ಷಾನ್ಮಹಾಶಿಲಾಃ। ಪ್ರವೀ
ರಾಃಪಾತಯಾಮಾಸುರ್ಮತ್ತವಾರಣಸನ್ನಿಭಾಃ ॥ ೬ ॥ ಶೂರಾಣಾಂಯುಧ್ಯಮಾನಾನಾಂಸಮರೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನಾಂ । ರಕ್ಷ
ಸಾಂವಾನರಾಣಾಂಚಸುಯುದ್ಧಂಸಮವರ್ತತ ॥೭॥ ಪ್ರಭಿನ್ನಶಿರಸಃಕೇಚಿಚ್ಛಿನ್ನೈಃಪಾದೈಶ್ಚಬಾಹುಭಿಃ।ಶಸ್ತ್ರೈರರ್ಪಿ
ತದೇಹಾಸ್ತುರುಧಿರೇಣಸಮುಕ್ಷಿತಾಃ ॥೮॥ ಹರಯೋರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚೈವಶೇರತೇಗಾಂಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ।ಕಂಕಗೃಧ್ರಕುಲಾಕೀರ್ಣಾ

ಗೋಮಾಯುಗಣಸಂಕುಲಾಃ ॥೯॥ ಕಬಂಧಾನಿಸಮುತ್ಪೇತುರ್ಭೀರೂಣಾಂಭೀಷಣಾನಿವೈ । ಭಿನ್ನಬಾಹುಶಿರಃಪಾದಾಚ್ಛಿ
ನ್ನಕಾಯಾಶ್ಚಭೂತಲೇ ॥೧೦॥ ವಾನರಾರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಾಪಿನಿಪೇತುಸ್ತತ್ರವೈರಣೇ । ತತೋವಾನರಸೈನ್ಯೇನಹನ್ಯಮಾನಂತುರಾ
ಕ್ಷಸಮ್ ॥೧೧॥ ಪ್ರಾಭಜ್ಯತಬಲಂಸರ್ವಂವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯಪಶ್ಯತಃ । ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಭಯವಿತ್ರಸ್ತಾನ್ಹನ್ಯಮಾನಾನ್
ಪ್ಲವಂಗಮೈಃ ॥೧೨॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾಭೂದ್ರೋಷತಾಮ್ರಾಕ್ಷೋವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ಪ್ರವಿವೇಶಧನುಷ್ಪಾಣಿಸ್ತ್ರಾ
ಸಯನ್ಹರಿವಾಹಿನೀಮ್ ॥೧೩॥ ಶರೈರ್ವಿದಾರಯಾಮಾಸಕಂಕಪತ್ರೈರಜಿಹ್ಮಗೈಃ । ಜಘಾನವಾನರಾಂಸ್ತತ್ರಸಪ್ತಾಷ್ಟ
ನವಪಂಚಚ ॥೧೪॥ ವಿವ್ಯಾಧಪರಮಕ್ರುದ್ಧೋವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ತತಸ್ಸರ್ವೇಹರಿಗಣಾಶ್ಶರೈಸ್ಸಂಕೃತ್ತಕಂ
ಧರಾಃ ॥೧೫॥ ಅಂಗದಂಸಂಪ್ರಧಾವಂತಿಪ್ರಜಾಪತಿಮಿವಪ್ರಜಾಃ । ತತೋಹರಿಗಣಾನ್ಭಗ್ನಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾವಾಲಿಸುತಸ್ತದಾ ॥
ಕ್ರೋಧೇನವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಂತಮುದೀಕ್ಷಂತಮುದೈಕ್ಷತ । ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರೋಂಗದಶ್ಚೋಭೌಸಂಗತೌಹರಿರಾಕ್ಷಸೌ ॥೧೬॥ ಚೇ
ರತುಃಪರಮಕ್ರುದ್ಧೌಹರಿಮತ್ತಗಜಾವಿವ । ತತಶ್ಶರಸಹಸ್ರೇಣವಾಲಿಪುತ್ರಂಮಹಾಬಲಃ ॥೧೭॥ ಜಘಾನಮರ್ಮದೇಶೇಷು
ಮಾತಂಗಮಿವತೋಮರೈಃ । ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಸರ್ವಾಂಗೋವಾಲಿಸೂನುರ್ಮಹಾಬಲಃ ॥೧೮॥ ಚಿಕ್ಷೇಪವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಾಯ
ವೃಕ್ಷಂಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ । ದೃಷ್ಟ್ವಾಪತಂತಂತಂವೃಕ್ಷಮಸಂಭ್ರಾಂತಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಃ ॥೨೦॥ ಚಿಚ್ಛೇದಬಹುಧಾಸೋಪಿ
ನಿಕೃತ್ತಃಪತಿತೋಭುವಿ । ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯವಿಕ್ರಮಂಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ ॥೨೧॥ ಪ್ರಗೃಹ್ಯವಿಪುಲಂಶೈಲಂಚಿ
ಕ್ಷೇಪಚನನಾದಚ । ಸಮಾಪತಂತಂತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಥಾದಾಪ್ಲುತ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೨೨॥ ಗದಾಪಾಣಿರಸಂಭ್ರಾಂತಃಪೃಥಿ
ವ್ಯಾಂಸಮತಿಷ್ಠತ । ಸೋಂಗದೇನಬಲಾತ್ಕ್ಷಿಪ್ತೋಗತ್ವಾತುರಣಮೂರ್ಧನಿ ॥೨೩॥ ಸಚಕ್ರಕೂಬರಂಸಾಶ್ವಂಪ್ರಮಮಾಥ
ರಥಂತದಾ । ತತೋನ್ಯಂಗಿರಿಮಾಕ್ಷಿಪ್ಯವಿಪುಲಂದ್ರುಮಭೂಷಿತಮ್ ॥೨೪॥ ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯಶಿರಸಿಪಾತಯಾಮಾಸಸೋಂ
ಗದಃ । ಅಭವಚ್ಛೋಣಿತೋದ್ಗಾರೀವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಸುಮೂರ್ಛಿತಃ ॥೨೫॥ ಮುಹೂರ್ತಮಭವನ್ಮೂರ್ಛೋಗದಾಮಾಲಿಂ
ಗ್ಯನಿಶ್ಶ್ವಸನ್ । ಸಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞೋಗದಯಾವಾಲಿಪುತ್ರಮವಸ್ಥಿತಮ್ ॥೨೬॥ ಜಘಾನಪರಮಕ್ರುದ್ಧೋವಕ್ಷೋದೇಶೇನಿಶಾಚರಃ ।
ಗದಾಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾತತಸ್ತತ್ರಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧಮವರ್ತತ ॥೨೭॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯಂಜಘ್ನತುಸ್ತತ್ರತಾವುಭೌಹರಿರಾಕ್ಷಸೌ । ರು
ಧಿರೋದ್ಗಾರಿಣೌತೌತುಪ್ರಹಾರೈರ್ಜರ್ಜರೀಕೃತೌ ॥೨೮॥ ಬಭೂವತುಸ್ಸುಸಂಭ್ರಾಂತಾವಂಗಾರಕಬುಧಾವಿವ । ತತಃ
ಪರಮತೇಜಸ್ವೀಅಂಗದಃಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥೨೯॥ ಉತ್ಪಾಟ್ಯವೃಕ್ಷಂಸ್ಥಿತವಾನ್ಬಹುಪುಷ್ಪಫಲಾಂಚಿತಮ್ । ಸಜಗ್ರಾಹಾರ್ಷ
ಭಂಚರ್ಮಖಡ್ಗಂಚವಿಪುಲಂಶುಭಮ್ ॥೩೦॥ ಕಿಂಕಿಣೀಜಾಲಸಂಛನ್ನಂಚರ್ಮಣಾಚಪರಿಷ್ಕೃತಮ್ । ವಿಚಿತ್ರಾಂಶ್ಚರತ
ಮಾರ್ಗಾನ್ರುಷಿತೌಕಪಿರಾಕ್ಷಸೌ ॥೩೧॥ ಜಘ್ನತುಶ್ಚತದಾನ್ಯೋನ್ಯಂನಿರ್ದಯಂಜಯಕಾಂಕ್ಷಿಣೌ । ವ್ರಣೈಸ್ಸಾಸ್ರೈ
ರಶೋಭೇತಾಂಪುಷ್ಪಿತಾವಿವಕಿಂಶುಕೌ ॥೩೨॥ ಯುಧ್ಯಮಾನೌಪರಿಶ್ರಾಂತೌಜಾನುಭ್ಯಾಮವನೀಂಗತೌ । ನಿಮೇಷಾಂತ
ರಮಾತ್ರೇಣಅಂಗದಃಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥೩೩॥ ಉದತಿಷ್ಠತದೀಪ್ತಾಕ್ಷೋದಂಡಾಹತಇವೋರಗಃ । ನಿರ್ಮಲೇನಸುಧೌತೇನಖಡ್ಗೇ
ನಾಸ್ಯಮಹಚ್ಛಿರಃ ॥೩೪॥ ಜಘಾನವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯವಾಲಿಸೂನುರ್ಮಹಾಬಲಃ । ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಗಾತ್ರಸ್ಯಬಭೂವಪತಿ
ತಂದ್ವಿಧಾ ॥೩೫॥ ಸರೋಷಪರಿವೃತ್ತಾಕ್ಷಂಶುಭಂಖಡ್ಗಹತಂಶಿರಃ । ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಂಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾಭಯಮೋ
ಹಿತಾಃ ॥೩೬॥ ತ್ರಸ್ತಾಃಪ್ರತ್ಯಪತನ್ಲಂಕಾಂವಧ್ಯಮಾನಾಃಪ್ಲವಂಗಮೈಃ । ವಿಷಣ್ಣವದನಾದೀನಾಹ್ರಿಯಾಕಿಂಚಿದವಾ
ಙ್ಮುಖಾಃ ॥೩೭॥ ನಿಹತ್ಯತಂವಜ್ರಧರಪ್ರಭಾವಸ್ಸವಾಲಿಸೂನುಃಕಪಿಸೈನ್ಯಮಧ್ಯೇ । ಜಗಾಮಹರ್ಷಂಮಹಿತೋಮಹಾ
ಬಲಸ್ಸಹಸ್ರನೇತ್ರಸ್ತ್ರಿದಶೈರಿವಾವೃತಃ ॥೩೮॥ ಇತಿ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುಃಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಂಹತಂಶ್ರುತ್ವಾವಾಲಿಪುತ್ರೇಣರಾವಣಃ । ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಮುವಾಚೇದಂಕೃತಾಂಜಲಿಮವಸ್ಥಿತಮ್ ॥೧॥ ಶೀ
ಘ್ರಂನಿರ್ಯಾಂತುದುರ್ಧರ್ಷಾರಾಕ್ಷಸಾಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ । ಅಕಂಪನಂಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಪ್ರಕೋವಿದಮ್ ॥ ಏಷಶಾ
ಸ್ತಾಚಗೋಪ್ತಾಚನೇತಾಚಯುಧಿಸಮ್ಮತಃ । ಭೂತಿಕಾಮಶ್ಚಮೇನಿತ್ಯಂನಿತ್ಯಂಚಸಮರಪ್ರಿಯಃ ॥ ಏಷಜೇಷ್ಯತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌಸು
ಗ್ರೀವಂಚಮಹಾಬಲಮ್ । ವಾನರಾಂಶ್ಚಾಪರಾನ್ಘೋರಾನ್ಹನಿಷ್ಯತಿಪರಂತಪಃ ॥ ಪರಿಗೃಹ್ಯಸತಾಮಾಜ್ಞಾಂರಾವಣಸ್ಯಮ
ಹಾಬಲಃ । ಬಲಂಸತ್ವರಯಾಮಾಸತದಾಲಘುಪರಾಕ್ರಮಃ ॥ ತತೋನಾನಾಪ್ರಹರಣಾಭೀಮಾಕ್ಷಾಭೀಮದರ್ಶನಾಃ । ನಿಷ್ಪೇ
ತೂ ರಕ್ಷಸಾಂಮುಖ್ಯಾಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಪ್ರಚೋದಿತಾಃ ॥ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯವಿಪುಲಂತಪ್ತಕಾಂಚನಕುಂಡಲಃ । ಮೇಘಾಭೋಮೇಘ
ವರ್ಣಶ್ಚಮೇಘಸ್ವನಮಹಾಸ್ವನಃ ॥ ರಾಕ್ಷಸೈಸ್ಸಂವೃತೋಭೀಮೈಸ್ತದಾನಿರ್ಯಾತ್ಯಕಂಪನಃ । ನಹಿಕಂಪಯಿತುಂಶಕ್ಯಸ್ಸು
ರೈರಪಿಮಹಾಮೃಧೇ ॥ ಅಕಂಪನಸ್ತತಸ್ತೇಷಾಮಾದಿತ್ಯಇವತೇಜಸಾ । ತಸ್ಯನಿರ್ಧಾವಮಾನಸ್ಯಸಂರಬ್ಧಸ್ಯಯುಯುತ್ಸಯಾ ॥
ಅಕಸ್ಮಾದ್ದೈನ್ಯಮಾಗಚ್ಛದ್ಧಯಾನಾಂರಥವಾಹಿನಾಮ್ । ವ್ಯಸ್ಫುರನ್ನಯನಂಚಾಸ್ಯಸವ್ಯಂಯುದ್ಧಾಭಿನಂದಿನಃ ॥೧೦॥ ವಿವ
ರ್ಣೋಮುಖವರ್ಣಶ್ಚಗದ್ಗದಶ್ಚಾಭವತ್ಸ್ವನಃ । ಅಭವತ್ಸುದಿನೇಚಾಪಿದುರ್ದಿನಂರೂಕ್ಷಮಾರುತಮ್ ॥ ಊಚುಃಖಗಾಮೃಗಾ

ಸ್ಸರ್ವೇಪಾಟಃಕ್ರೂರಾಭಯಾವಹಾಃ।ಸಸಿಂಹೋಪಚಿತಸ್ಕಂಧಶ್ಶಾರ್ದೂಲಸಮವಿಕ್ರಮಃ ॥ ತಾನುತ್ಪಾತಾನಚಿಂತ್ಯೈವನಿರ್ಜಗಾಮರಣಾಜಿರಂ । ತದಾನಿರ್ಗಚ್ಛತಸ್ತಸ್ಯರಕ್ಷಸಸ್ಸಹರಾಕ್ಷಸೈಃ ॥ ಬಭೂವಸುಮಹಾನ್ನಾದಃಕ್ಷೋಭಯನ್ನಿವಸಾಗರಂ।ತೇನಶಬ್ದೇನವಿತ್ರಸ್ತಾವಾನರಾಣಾಂಮಹಾಚಮೂಃ॥ ದ್ರುಮಶೈಲಪ್ರಹರಣಾಯೋದ್ಧುಂಸಮವಸ್ಥಿತಾ।ತೇಷಾಂಯುದ್ಧಂಮಹಾರೌದ್ರಂಸಂಜಜ್ಞೇಹರಿರಕ್ಷಸಾಮ್॥ರಾಮರಾವಣಯೋರರ್ಥೇಸಮಭಿತ್ಯಕ್ತದೇಹಿನಾಂ। ಸರ್ವೇಹ್ಯತಿಬಲಾಶ್ಶೂರಾಸ್ಸರ್ವೇಪರ್ವತಸನ್ನಿಭಾಃ॥ ಹರಯೋರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚೈವಪರಸ್ಪರಜಿಘಾಂಸವಃ । ತೇಷಾಂವಿನರ್ದತಾಂಶಬ್ದಸ್ಸಂಯುಗೇತಿತರಸ್ವಿನಾಂ॥ ಶುಶ್ರುವೇಸುಮಹಾನ್ಕ್ರೋಧಾದನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಗರ್ಜತಾಂ।ರಜಶ್ಚಾರುಣವರ್ಣಾಭಂಸುಭೀಮಮಭವದ್ಭೃಶಮ್॥ ಉದ್ಧೂತಂಹರಿರಕ್ಷೋಭಿಸ್ಸಂರುರೋಧದಿಶೋದಶ। ಅನ್ಯೋನ್ಯಂರಜಸಾತೇನಕೌಶೇಯೋದ್ಧೂತಪಾಂಡುನಾ॥ ಸಂವೃತಾನಿಚಭೂತಾನಿದದೃಶುರ್ನರಣಾಜಿರೇ । ನಧ್ವಜಾನಪತಾಕಾವಾವರ್ಮವಾತುರಗೋಪಿವಾ॥೨೦॥ ಆಯುಧಂಸ್ಯಂದನಂವಾಪಿದದೃಶೇತೇನರೇಣುನಾ। ಶಬ್ದಶ್ಚಸುಮಹಾಂಸ್ತೇಷಾಂನರ್ದತಾಮಭಿಧಾವತಾಮ್॥೨೧॥ ಶ್ರೂಯತೇತುಮುಲೇಯುದ್ಧೇನರೂಪಾಣಿಚಕಾಶಿರೇ।ಹರೀನೇವಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಹರಯೋಜಘ್ನುರಾಹವೇ ॥೨೨॥ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಾಪಿರಕ್ಷಾಂಸಿನಿಜಘ್ನುಸ್ತಿಮಿರೇತದಾ । ಪರಾಂಶ್ಚೈವವಿನಿಘ್ನಂತಃಸ್ವಾಂಶ್ಚವಾನರರಾಕ್ಷಸಾಃ॥೨೩॥ರುಧಿರಾರ್ದ್ರಾಸ್ತಥಾಚಕ್ರುರ್ಮಹೀಂಪಂಕಾನುಲೇಪನಾಂ। ತತಸ್ತುರುಧಿರೌಘೇಣಸಿಕ್ತಂವ್ಯಪಗತಂರಜಃ ॥೨೪॥ ಶರೀರಶವಸಂಕೀರ್ಣಾಬಭೂವಚವಸುಂಧರಾ। ದ್ರುಮಶಕ್ತಿಶಿಲಾಪ್ರಾಸೈರ್ಗದಾಪರಿಘತೋಮರೈಃ॥೨೫॥ಹರಯೋರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚೈವಜಘ್ನುರನ್ಯೋನ್ಯಮೋಜಸಾ । ಬಾಹುಭಿಃಪರಿಘಾಕಾರೈರ್ಯುಧ್ಯಂತಃಪರ್ವತೋಪಮಾಃ॥೨೬॥ಹರಯೋಭೀಮಕರ್ಮಾಣೋರಾಕ್ಷಸಾನ್ಜಘ್ನುರಾಹವೇ।ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತ್ವಪಿಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಃಪ್ರಾಸತೋಮರಪಾಣಯಃ ॥ ೨೭ ॥ ಕಪೀನ್ನಿಜಘ್ನಿರೇತತ್ರಶಸ್ತ್ರೈಃಪರಮದಾರುಣೈಃ। ಅಕಂಪನಸ್ಸಸಂಕ್ರುದ್ಧೋರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚಮೂಪತಿಃ ॥೨೮॥ ಸಂಹರ್ಷಯತಿತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮಾನ್ । ಹರಯಸ್ತ್ವಪಿರಕ್ಷಾಂಸಿಮಹಾದ್ರುಮಮಹಾಶ್ಮಭಿಃ ॥೨೯॥ ವಿದಾರಯಂತ್ಯಭಿಕ್ರಮ್ಯಶಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾಚ್ಛಿದ್ಯವೀರ್ಯತಃ।ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇವೀರಾಹರಯಃಕುಮುದೋನಳಃ॥ ಮೈಂದಶ್ಚದ್ವಿವಿದಃಕ್ರುದ್ಧಾಶ್ಚಕ್ರುರ್ವೇಗಮನುತ್ತಮಂ।ತೇತುವೃಕ್ಷೈರ್ಮಹಾವೇಗಾರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚಮೂಮುಖೇ ॥ ಕದನಂಸುಮಹಚ್ಚಕ್ರುರ್ಲೀಲಯಾಹರಿಯೂಥಪಾಃ । ಮಮಂಥೂರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸರ್ವೇವಾನರಾಗಣಶೋಭೃಶಮ್॥೩೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಸುಮಹತ್ಕರ್ಮಕೃತಂವಾನರಸತ್ತಮೈಃ । ಕ್ರೋಧಮಾಹಾರಯಾಮಾಸಯುಧಿತೀವ್ರಮಕಂಪನಃ॥ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತರೂಪಸ್ತುಧೂನ್ವನ್ಪರಮಕಾರ್ಮುಕಂ । ದೃಷ್ಟ್ವಾತುಕರ್ಮಶತ್ರೂಣಾಂಸಾರಥಿಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥ ತತ್ರೈವತಾವತ್ತ್ವರಿತಂರಥಂಪ್ರಾಪಯಸಾರಥೇ।ಯತ್ರೈತೇಬಹವೋಘ್ನಂತಿಸುಬಹೂನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ರಣೇ॥೩॥ಏತೇತ್ರಬಲವಂತೋಹಿಭೀಮಕಾಯಾಶ್ಚವಾನರಾಃ।ದ್ರುಮಶೈಲಪ್ರಹರಣಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿಪ್ರಮುಖೇಮಮ॥ ಏತಾನ್ನಿಹಂತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಸಮರಶ್ಲಾಘಿನೋಹ್ಯಹಂ।ಏತೈಃಪ್ರಮಥಿತಂಸರ್ವಂದೃಶ್ಯತೇರಾಕ್ಷಸಂಬಲಮ್॥ ತತಃಪ್ರಜವನಾಶ್ವೇನರಥೇನರಥಿನಾಂವರಃ । ಹರೀನಭ್ಯಹನತ್ಕ್ರೋಧಾಚ್ಛರಜಾಲೈರಕಂಪನಃ॥ನಸ್ಥಾತುಂವಾನರಾಶ್ಶೇಕುಃಕಿಂಪುನರ್ಯೋದ್ಧುಮಾಹವೇ।ಅಕಂಪನಶರೈರ್ಭಗ್ನಾಸ್ಸರ್ವಏವಾಭಿದುದ್ರುವುಃ॥ತಾನ್ಮೃತ್ಯುವಶಮಾಪನ್ನಾನಕಂಪನವಶಂಗತಾನ್।ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಹನುಮಾನ್ಜ್ಞಾತೀನುಪತಸ್ಥೇಮಹಾಬಲಃ॥ತಂಮಹಾಪ್ಲವಗಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸರ್ವೇಪ್ಲವಗಯೂಥಪಾಃ।ಸಮೇತ್ಯಸಮರೇವೀರಾಸ್ಸಂಹೃಷ್ಟಾಃಪರ್ಯವಾರಯನ್॥ವ್ಯವಸ್ಥಿತಂಹನೂಮಂತಂತೇದೃಷ್ಟ್ವಾಹರಿಯೂಥಪಾಃ। ಬಭೂವುರ್ಬಲವಂತೋಹಿಬಲವಂತಂಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ॥ಅಕಂಪನಸ್ತುಶೈಲಾಭಂಹನೂಮಂತಮವಸ್ಥಿತಂ ।ಮಹೇಂದ್ರಇವಧಾರಾಭಿಶ್ಶರೈರಭಿವವರ್ಷಹ॥ ಅಚಿಂತಯಿತ್ವಾಬಾಣೌಘಾನ್ಶರೀರೇಪತಿತಾನ್ಶಿತಾನ್ ।ಅಕಂಪನವಧಾರ್ಥಾಯಮನೋದಧ್ರೇಮಹಾಬಲಃ॥ಸಪ್ರಹಸ್ಯಮಹಾತೇಜಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಅಭಿದುದ್ರಾವತದ್ರಕ್ಷಃಕಂಪಯನ್ನಿವಮೇದಿನೀಮ್ ॥ ತಸ್ಯಾಭಿನರ್ದಮಾನಸ್ಯದೀಪ್ಯಮಾನಸ್ಯತೇಜಸಾ । ಬಭೂವರೂಪಂದುರ್ಧರ್ಷಂದೀಪ್ತಸ್ಯೇವವಿಭಾವಸೋಃ ॥ ೧೪ ॥ ಆತ್ಮಾನಮಪ್ರಹರಣಂಜ್ಞಾತ್ವಾಕ್ರೋಧಸಮನ್ವಿತಃ । ಶೈಲಮುತ್ಪಾಟಯಾಮಾಸವೇಗೇನಹರಿಪುಂಗವಃ ॥೧೫॥ ತಂಗೃಹೀತ್ವಾಮಹಾಶೈಲಂಪಾಣಿನೈಕೇನಮಾರುತಿಃ । ಸವಿನದ್ಯಮಹಾನಾದಂಭ್ರಾಮಯಾಮಾಸವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ೧೬ ॥ ತತಸ್ತ[illegible]ವರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಮಕಂಪನಂ । ಪುರಾಹಿನಮುಚಿಂಸಂಖ್ಯೇವಜ್ರೇಣೇವಪುರಂದರಃ ॥ ೧೭ ॥ ಅಕಂಪನಸ್ತುತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಗಿರಿಶೃಂಗಂಸಮುದ್ಯತಂ।ದೂರಾದೇವಮಹಾಬಾಣೈರರ್ಧಚಂದ್ರೈರ್ವ್ಯದಾರಯತ್॥೧೮॥ ತತ್ಪರ್ವತಾಗ್ರಮಾಕಾಶೇರಕ್ಷೋಬಾಣವಿದಾರಿತಂ।ವಿಶೀರ್ಣಂಪತಿತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಹನೂಮಾನ್ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ ॥೧೯॥ ಸೋಶ್ವಕರ್ಣಂಸಮಾದಾಯರೋಷದರ್ಪಾನ್ವಿತೋಹರಿಃ । ತೂರ್ಣಮುತ್ಪಾಟಯಾಮಾಸಮಹಾಗಿರಿಮಿವೋಚ್ಛ್ರಿತಮ್ ॥೨೦॥ ತಂಗೃಹೀತ್ವಾಮಹಾಸ್ಕಂಧಂಸೋಶ್ವಕರ್ಣಂಮಹಾದ್ಯುತಿಃ। ಪ್ರಸಹ್ಯಪ

ರಯೋಪ್ರೀತ್ಯಾಭ್ರಾಮಯಾಮಾಸಸಂಯುಗೇ॥೨೧॥ ಪ್ರಧಾವನ್ನುರುವೇಗೇನಪ್ರಭಂಜಂಸ್ತರಸಾದ್ರುಮಾನ್ ।ಹನೂಮಾ
ನ್ಪರಮಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚರಣೈರ್ದಾರಯನ್ ಕ್ಷಿತಿಂ ॥೨೨॥ ಗಜಾಂಶ್ಚ ಸಗಜಾರೋಹಾನ್ ಸರಥಾನ್ ರಥಿನಸ್ತಥಾ।ಜಘಾನಹನುಮಾನ್
ಧೀಮಾನ್ ರಾಕ್ಷಸಾಂಶ್ಚ ಪದಾತಿಗಾನ್॥೨೩॥ತಮಂತಕಮಿವಕ್ರುದ್ಧಂಸಮರೇಪ್ರಾಣಹಾರಿಣಂ।ಹನೂಮಂತಮಭಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ
ರಾಕ್ಷಸಾವಿಪ್ರದುದ್ರುವುಃ॥ತಮಾಪತಂತಂಸಂಕ್ರುದ್ಧಂರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಭಯಾವಹಂ।ದದರ್ಶಾಕಂಪನೋವೀರಶ್ಚುಕ್ರೋಶ
ಚನನಾದಚ ॥೨೫॥ ಸಚತುರ್ದಶಭಿರ್ಬಾಣೈಶ್ಶಿತೈರ್ದೇಹವಿದಾರಣೈಃ। ನಿರ್ಬಿಭೇದಹನೂಮಂತಂಮಹಾವೀರ್ಯಮಕಂಪನಃ॥
ಸತದಾಪ್ರತಿವಿದ್ಧಸ್ತು ಬಹ್ವೀಭಿಃಶರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ।ಹನೂಮಾನ್ ದದೃಶೇವೀರಃಪ್ರರೂಢಇವಸಾನುಮಾನ್॥೨೬॥ವಿರರಾಜಮ
ಹಾಕಾಯೋಮಹಾವೀರ್ಯೋಮಹಾಮನಾಃ। ಪುಷ್ಪಿತಾಶೋಕಸಂಕಾಶೋವಿಧೂಮಇವಪಾವಕಃ ॥ ತತೋನ್ಯಂವೃಕ್ಷಮು
ತ್ಪಾಟ್ಯಕೃತ್ವಾವೇಗಮನುತ್ತಮಂ। ಶಿರಸ್ಯಭಿಜಘಾನಾಶುರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಮಕಂಪನಮ್ ॥ ಸವೃಕ್ಷೇಣಹತಸ್ತೇನಸಕ್ರೋಧೇನ
ಮಹಾತ್ಮನಾ। ರಾಕ್ಷಸೋವಾನರೇಂದ್ರೇಣಪಪಾತಚಮಮಾರಚ ॥೩೦॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾನಿಹತಂಭೂಮೌರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಮ
ಕಂಪನಂ।ವ್ಯಥಿತಾರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇಕ್ಷಿತಿಕಂಪಇವದ್ರುಮಾಃ ॥೩೧॥ ತ್ಯಕ್ತಪ್ರಹರಣಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇಪರಾಜಿತಾಃ।
ಲಂಕಾಮಭಿಯಯುಸ್ತ್ರಸ್ತಾವಾನರೈಸ್ತೈರಭಿದ್ರುತಾಃ॥ ತೇಮುಕ್ತಕೇಶಾಸ್ಸಂಭ್ರಾಂತಾಭಗ್ನಮಾನಾಃಪರಾಜಿತಾಃ।ಸ್ರ
ವಚ್ಛ್ರಮಜಲೈರಂಗೈಃಶ್ವಸಂತೋವಿಪ್ರದುದ್ರುವುಃ॥೩೩॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯಂಪ್ರಮಮಂಥುಸ್ತೇವಿವಿಶುರ್ನಗರಂಭಯಾತ್।ಪೃ
ಷ್ಠತಸ್ತೇತುಸಂಮೂಢಾಃಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾಮುಹುರ್ಮುಹುಃ॥ತೇಷುಲಂಕಾಂಪ್ರವಿಷ್ಟೇಷುರಾಕ್ಷಸೇಷುಮಹಾಬಲಾಃ।ಸಮೇತ್ಯ
ಹರಯಸ್ಸರ್ವೇಹನೂಮಂತಮಪೂಜಯನ್॥ ಸೋಪಿಪ್ರಹೃಷ್ಟಸ್ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ಹರೀನ್ಪ್ರತ್ಯಭಿಪೂಜಯತ್।ಹನೂಮಾನ್
ಸತ್ತ್ವಸಂಪನ್ನೋಯಥಾರ್ಹಮನುಕೂಲತಃ॥೩೬॥ ವಿನೇದುಶ್ಚ ಯಥಾಪ್ರಾಣಂಹರಯೋಜಿತಕಾಶಿನಃ।ಚಕೃಷುಶ್ಚ ಪುನಸ್ತ
ತ್ರಸಪ್ರಾಣಾನಪಿರಾಕ್ಷಸಾನ್॥೩೭॥ ಸವೀರಶೋಭಾಮಭಜನ್ಮಹಾಕಪಿಸ್ಸಮೇತ್ಯರಕ್ಷಾಂಸಿನಿಹತ್ಯಮಾರುತಿಃ।ಮಹಾಸು
ರಂಭೀಮಮಮಿತ್ರನಾಶನಂಯಥೈವವಿಷ್ಣುರ್ಬಲಿನಂಚಮೂಮುಖೇ॥೩೮॥ ಅಪೂಜಯನ್ ದೇವಗಣಾಸ್ತದಾಕಪಿಂಸ್ವಯಂ
ಚರಾಮೋತಿಬಲಶ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣಃ।ತಥೈವಸುಗ್ರೀವಮುಖಾಃಪ್ಲವಂಗಮಾವಿಭೀಷಣಶ್ಚೈವಮಹಾಬಲಸ್ತಥಾ॥ ॥೩೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಕಂಪನವಧಂಶ್ರುತ್ವಾಕ್ರುದ್ಧೋವೈರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ। ಕಿಂಚಿದ್ದೀನಮುಖಶ್ಚಾಪಿಸಚಿವಾಂಸ್ತಾನುದೈಕ್ಷತ ॥ ಸತು
ಧ್ಯಾತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂತುಮಂತ್ರಿಭಿಸ್ಸಂವಿಚಾರ್ಯಚ।ತತಸ್ತುರಾವಣಃಪೂರ್ವದಿವಸೇರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ॥ಪುರೀಂಪರಿಯಯೌ
ಲಂಕಾಂಸರ್ವಾನ್ ಗುಲ್ಮಾನವೇಕ್ಷಿತುಂ ।ತಾಂರಾಕ್ಷಸಗಣೈರ್ಗುಪ್ತಾಂಗುಲ್ಮೈರ್ಬಹುಭಿರಾವೃತಾಮ್ ॥ ದದರ್ಶನಗರೀಂಲಂ
ಕಾಂಪತಾಕಾಧ್ವಜಮಾಲಿನೀಂ।ರುದ್ಧಾಂತುನಗರೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ॥೪॥ಉವಾಚಾಮರ್ಷಿತಃಕಾಲೇಪ್ರಹ
ಸ್ತಂಯುದ್ಧಕೋವಿದಂ।ಪುರಸ್ಯೋಪನಿವಿಷ್ಟಸ್ಯಸಹಸಾಪೀಡಿತಸ್ಯಚ ॥ನಾನ್ಯಂಯುದ್ಧಾತ್ಪ್ರಪಶ್ಯಾಮಿಮೋಕ್ಷಂಯುದ್ಧವಿ
ಶಾರದ।ಅಹಂವಾಕುಂಭಕರ್ಣೋವಾತ್ವಂವಾಸೇನಾಪತಿರ್ಮಮ॥ಇಂದ್ರಜಿದ್ವಾನಿಕುಂಭೋವಾವಹೇಯುರ್ಭಾರಮೀದೃಶಂ।ಸ
ತ್ವಂಬಲಮತಶ್ಶೀಘ್ರಮಾದಾಯಪರಿಗೃಹ್ಯಚ॥ವಿಜಯಾಯಾಭಿನಿರ್ಯಾಹಿಯತ್ರಸರ್ವೇವನೌಕಸಃ।ನಿರ್ಯಾಣಾದೇವತೇನೂನಂ
ಚಪಲಾಹರಿವಾಹಿನೀ॥ನರ್ದತಾಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಣಾಂಶ್ರುತ್ವಾನಾದಂದ್ರವಿಷ್ಯತಿ।ಚಪಲಾಹ್ಯವಿನೀತಾಶ್ಚ ಚಲಚಿತ್ತಾಶ್ಚವಾನ
ರಾಃ ॥ ನಸಹಿಷ್ಯಂತಿತೇನಾದಂಸಿಂಹನಾದಮಿವದ್ವಿಪಾಃ ।ವಿದ್ರುತೇಚಬಲೇತಸ್ಮಿನ್ ರಾಮಸ್ಸಾಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ ॥ ಅವಶಸ್ತೇನಿರಾ
ಲಂಬಃಪ್ರಹಸ್ತವಶಮೇಷ್ಯತಿ।ಆಪತ್ಸಂಶಯಿತಾಶ್ರೇಯೋನತುನಿಸ್ಸಂಶಯೀಕೃತಾ ॥ ಪ್ರತಿಲೋಮಾನುಲೋಮಂವಾಯದ್ವಾ
ನೋಮನ್ಯಸೇಹಿತಂ।ರಾವಣೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ತುಪ್ರಹಸ್ತೋವಾಹಿನೀಪತಿಃ॥ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಮುವಾಚೇದಮಸುರೇಂದ್ರಮಿವೋಶ
ನಾಃ॥ರಾಜನ್ಮಂತ್ರಿತಪೂರ್ವಂನಃಕುಶಲೈಸ್ಸಹಮಂತ್ರಿಭಿಃ॥ವಿವಾದಶ್ಚಾಪಿನೋವೃತ್ತಃಸಮವೇಕ್ಷ್ಯಪರಸ್ಪರಂ। ಪ್ರದಾನೇನ
ತುಸೀತಾಯಾಃಶ್ರೇಯೋವ್ಯವಸಿತಂಮಯಾ॥೧೪॥ಅಪ್ರದಾನೇಪುನರ್ಯುದ್ಧಂದೃಷ್ಟಮೇತತ್ತಥೈವನಃ।ಸೋಹಂದಾನೈಶ್ಚ ಮಾ
ನೈಶ್ಚ ಸತತಂಪೂಜಿತಸ್ತ್ವಯಾ ॥೧೫॥ ಸಾಂತ್ವೈಶ್ಚ ವಿವಿಧೈಃಕಾಲೇಕಿಂನಕುರ್ಯಾಂಪ್ರಿಯಂತವ।ನಹಿಮೇಜೀವಿತಂರಕ್ಷ್ಯಂ
ಪುತ್ರದಾರಧನಾನಿವಾ॥೧೬॥ ತ್ವಂಪಶ್ಯಮಾಂಜುಹೂಷಂತಂತ್ವದರ್ಥೇಜೀವಿತಂಯುಧಿ।ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಭರ್ತಾರಂರಾವ
ಣಂವಾಹಿನೀಪತಿಃ॥೧೭॥ ಉವಾಚೇದಂಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾನ್ ಪ್ರಹಸ್ತಃಪುರತಃಸ್ಥಿತಾನ್।ಸಮಾನಯತಮೇಶೀಘ್ರಂರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ
ಮಹದ್ಬಲಮ್ ॥೧೮॥ ಮದ್ಬಾಣಾಶನಿವೇಗೇನಹತಾನಾಂಚರಣಾಜಿರೇ।ಅದ್ಯತೃಪ್ಯಂತಿಮಾಂಸೇನಪಕ್ಷಿಣಃಕಾನನೌಕಸಾಮ್॥
ಇತ್ಯುಕ್ತಾಸ್ತೇಪ್ರಹಸ್ತೇನಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾಃಕೃತತ್ವರಾಃ । ಬಲಮುದ್ಯೋಜಯಾಮಾಸುಸ್ತಸ್ಮಿನ್ ರಾಕ್ಷಸಮಂದಿರೇ ॥೨೦॥
ಸಾಬಭೂವಮುಹೂರ್ತೇನತಿಗ್ಮನಾನಾವಿಧಾಯುಧೈಃ। ಲಂಕಾರಾಕ್ಷಸವೀರೈಸ್ತೈರ್ಗಜೈರಿವಸಮಾಕುಲಾ ॥೨೧॥ ಹುತಾ
ಶನಂತರ್ಪಯತಾಂಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚ ನಮಸ್ಯತಾಂ।ಆಜ್ಯಗಂಧಪ್ರತಿವಹಸ್ಸುರಭಿರ್ಮಾರುತೋವವೌ ॥ ಸ್ರಜಶ್ಚ ವಿವಿಧಾಕಾ

ರಾಜಗೃಹಸ್ತ್ವಭಿಮಂತ್ರಿತಾಃ । ಸಂಗ್ರಾಮಸಜ್ಜಾಸ್ಸಂಹೃಷ್ಟಾ ಧಾರಯನ್ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತದಾ ॥೨೩॥ ಸಧನುಷ್ಕಾಃ ಕವಚಿ
ನೋ ವೇಗಾದಾಪ್ಲುತ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಾಃ । ರಾವಣಂ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಪ್ರಹಸ್ತಂ ಪರ್ಯವಾರಯನ್ ॥೨೪॥ ಅಥಾಮಂತ್ರ್ಯ ಚ ರಾ
ಜಾನಂ ಭೇರೀಮಾಹತ್ಯ ಭೈರವಾಂ । ಆರುರೋಹ ರಥಂ ದಿವ್ಯಂ ಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಸಜ್ಜಕಲ್ಪಿತಮ್ ॥೨೫॥ ಹಯೈರ್ಮಹಾಜವೈರ್ಯುಕ್ತಂ
ಸ್ಯಕ್ಸೂತಸುಸಂಯುತಂ । ಮಹಾಜಲದನಿರ್ಘೋಷಂ ಸಾಕ್ಷಾಚ್ಚಂದ್ರಾರ್ಕಭಾಸ್ವರಮ್ ॥೨೬॥ ಉರಗಧ್ವಜದುರ್ಧ
ರ್ಷಂ ಸುವರೂಥಂ ಸ್ವಪಸ್ಕರಂ । ಸುವರ್ಣಜಾಲಸಂಯುಕ್ತಂ ಪ್ರಹಸಂತಮಿವ ಶ್ರಿಯಾ ॥೨೭॥ ತತಸ್ತಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ
ರಾವಣಾರ್ಪಿತಶಾಸನಃ । ಲಂಕಾಯಾ ನಿರ್ಯಯೌ ತೂರ್ಣಂ ಬಲೇನ ಮಹತಾವೃತಃ ॥೨೮॥ ತತೋ ದುಂದುಭಿನಿರ್ಘೋಷಃ ಪ
ರ್ಜನ್ಯನಿನದೋಪಮಃ । ವಾದಿತ್ರಾಣಾಂ ಚ ನಿನದಃ ಪೂರಯನ್ನಿವ ಸಾಗರಮ್ ॥೨೯॥ ಶುಶ್ರುವೇ ಶಂಖಶಬ್ದಶ್ಚ ಪ್ರಯಾತೇ ವಾಹಿ
ನೀಪತೌ । ನಿನದಂತಸ್ಸ್ವರಾನ್ ಘೋರಾನ್ ರಾಕ್ಷಸಾ ಜಗ್ಮುರಗ್ರತಃ ॥೩೦॥ ಭೀಮರೂಪಾ ಮಹಾಕಾಯಾಃ ಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯ ಪು
ರಸ್ಸರಾಃ । ನರಾಂತಕಃ ಕುಂಭಹನುರ್ಮಹಾನಾದಸ್ಸಮುನ್ನತಃ ॥೩೧॥ ಪ್ರಹಸ್ತಸಚಿವಾ ಹ್ಯೇತೇ ನಿರ್ಯಯುಃ ಪರಿವಾರ್ಯ ತಂ ।
ವ್ಯೂಢೇನೈವ ಸುಘೋರೇಣ ಪೂರ್ವದ್ವಾರಾತ್ಸ ನಿರ್ಯಯೌ ॥೩೨॥ ಗಜಯೂಥನಿಕಾಶೇನ ಬಲೇನ ಮಹತಾವೃತಃ । ಸಾಗರಪ್ರ
ಮಾಥೇನ ವೃತಸ್ತೇನ ಬಲೇನ ಸಃ ॥೩೩॥ ಪ್ರಹಸ್ತೋ ನಿರ್ಯಯೌ ತೂರ್ಣಂ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಕಾಲಾಂತಕೋಪಮಃ । ತಸ್ಯ ನಿರ್ಯಾಣ
ಘೋಷೇಣ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ನರ್ದತಾಂ ॥೩೪॥ ಲಂಕಾಯಾಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ವಿನೇದುರ್ವಿಕೃತೈಃ ಸ್ವರೈಃ । ವ್ಯಭ್ರಮಾಕಾ
ಶಮಾವಿಶ್ಯ ಮಾಂಸಶೋಣಿತಭೋಜನಾಃ ॥೩೫॥ ಮಂಡಲಾನ್ಯಪಸವ್ಯಾನಿ ಖಗಾಶ್ಚಕ್ರೂ ರಥಂ ಪ್ರತಿ । ವಮಂತ್ಯಃ ಪಾವಕ
ಜ್ವಾಲಾಶ್ಶಿವಾ ಘೋರಾ ವವಾಶಿರೇ ॥೩೬॥ ಅಂತರಿಕ್ಷಾತ್ಪಪಾತೋಲ್ಕಾ ವಾಯುಶ್ಚ ಪರುಷೋ ವವೌ । ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಸಂರಬ್ಧಾ
ಗ್ರಹಾಶ್ಚ ನ ಚಕಾಶಿರೇ ॥೩೭॥ ಮೇಘಾಶ್ಚ ಖರನಿರ್ಘೋಷಾ ರಥಸ್ಯೋಪರಿ ರಕ್ಷಸಃ । ವವೃಷೂ ರುಧಿರಂ ಚಾಸ್ಯ ಸಿಷಿಚುಶ್ಚ ಪುರ
ಸ್ಸರಾನ್ ॥೩೮॥ ಕೇತುಮೂರ್ಧನಿ ಗೃಧ್ರೋಸ್ಯ ನಿಲೀನೋ ದಕ್ಷಿಣಾಮುಖಃ । ತುದನ್ನುಭಯತಃ ಪಾರ್ಶ್ವಂ ಸಮಗ್ರಾಮಹರ
ತ್ಪ್ರಭಾಮ್ ॥೩೯॥ ಸಾರಥೇರ್ಬಹುಶಶ್ಚಾಸ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಮವಗಾಹತಃ । ಪ್ರತೋದೋ ನ್ಯಪತದ್ಧಸ್ತಾತ್ಸೂತಸ್ಯ ಹಯಸಾದಿ
ನಃ ॥೪೦॥ ನಿರ್ಯಾಣಶ್ರೀಶ್ಚ ಯಾಸ್ಯಾಸೀದ್ಭಾಸ್ವರಾ ಚ ಸುದುರ್ಲಭಾ । ಸಾ ನನಾಶ ಮುಹೂರ್ತೇನ ಸಮೇ ಚ ಸ್ಖಲಿತಾ ಹಯಾಃ ॥
ಪ್ರಹಸ್ತಂ ತ್ವಭಿನಿರ್ಯಾಂತಂ ಪ್ರಖ್ಯಾತಬಲಪೌರುಷಂ । ಯುಧಿ ನಾನಾಪ್ರಹರಣಾ ಕಪಿಸೇನಾಭ್ಯವರ್ತತ ॥೪೨॥ ಅಥ ಘೋ
ಷಸ್ಸುತುಮುಲೋ ಹರೀಣಾಂ ಸಮಜಾಯತ । ವೃಕ್ಷಾನಾರುಜತಾಂ ಚೈವ ಗುರ್ವೀರಾಗೃಹ್ಣತಾಂ ಶಿಲಾಃ ॥೪೩॥ ನದತಾಂ ರಾ
ಕ್ಷಸಾನಾಂ ಚ ವಾನರಾಣಾಂ ಚ ಗರ್ಜತಾಂ । ಉಭೇ ಪ್ರಮುದಿತೇ ಸೈನ್ಯೇ ರಕ್ಷೋಗಣವನೌಕಸಾಂ ॥೪೪॥ ವೇಗಿತಾನಾಂ ಸಮರ್ಥಾ
ನಾಮನ್ಯೋನ್ಯವಧಕಾಂಕ್ಷಿಣಾಂ । ಪರಸ್ಪರಂ ಚಾಹ್ವಯತಾಂ ನಿನಾದಃ ಶ್ರೂಯತೇ ಮಹಾನ್ ॥೪೫॥ ತತಃ ಪ್ರಹಸ್ತಃ ಕಪಿ
ರಾಜವಾಹಿನೀಮಭಿಪ್ರತಸ್ಥೇ ವಿಜಯಾಯ ದುರ್ಮತಿಃ । ವಿವೃದ್ಧವೇಗಾಂ ಚ ವಿವೇಶ ತಾಂ ಚಮೂಂ ಯಥಾ ಮುಮೂರ್ಷುಶ್ಶಲಭೋ
ವಿಭಾವಸುಮ್ ॥೪೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ — ಸಪ್ತಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃ ಪ್ರಹಸ್ತಂ ನಿರ್ಯಾಂತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಂ । ಉವಾಚ ಸಸ್ಮಿತಂ ರಾಮೋ ವಿಭೀಷಣಮರಿಂದಮಃ । ಕ
ಏಷ ಸುಮಹಾಕಾಯೋ ಬಲೇನ ಮಹತಾವೃತಃ । ಆಚಕ್ಷ್ವ ಮೇ ಮಹಾಬಾಹೋ ವೀರ್ಯವಂತಂ ನಿಶಾಚರಮ್ ॥೨॥ ರಾಘವಸ್ಯ ವ
ಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ವಿಭೀಷಣಃ । ಏಷ ಸೇನಾಪತಿಸ್ತಸ್ಯ ಪ್ರಹಸ್ತೋ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಃ ॥೩॥ ಲಂಕಾಯಾಂ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ
ಸ್ಯ ತ್ರಿಭಾಗಬಲಸಂವೃತಃ । ವೀರ್ಯವಾನಸ್ತ್ರವಿಚ್ಛೂರಃ ಪ್ರಖ್ಯಾತಶ್ಚ ಪರಾಕ್ರಮೇ ॥೪॥ ತತಃ ಪ್ರಹಸ್ತಂ ನಿರ್ಯಾಂತಂ ಭೀ
ಮಂ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಂ । ಗರ್ಜಂತಂ ಸುಮಹಾಕಾಯಂ ರಾಕ್ಷಸೈರಭಿಸಂವೃತಮ್ ॥೫॥ ದದರ್ಶ ಮಹತೀ ಸೇನಾ ವಾನರಾ
ಣಾಂ ಬಲೀಯಸಾಂ । ಅತಿಸಂಜಾತರೋಷಾಣಾಂ ಪ್ರಹಸ್ತಮಭಿಗರ್ಜತಾಮ್ ॥೬॥ ಖಡ್ಗಶಕ್ತ್ಯೃಷ್ಟಿಬಾಣಾಶ್ಚ ಶೂಲಾನಿ ಮು
ಸಲಾನಿ ಚ । ಗದಾಶ್ಚ ಪರಿಘಾಃ ಪ್ರಾಸಾ ವಿವಿಧಾಶ್ಚ ಪರಶ್ವಧಾಃ ॥೭॥ ಧನೂಂಷಿ ಚ ವಿಚಿತ್ರಾಣಿ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಜಯೈಷಿಣಾಂ ।
ಪ್ರಗೃಹೀತಾನ್ಯಶೋಭಂತ ವಾನರಾನಭಿಧಾವತಾಮ್ ॥೮॥ ಜಗೃಹುಃ ಪಾದಪಾಂಶ್ಚಾಪಿ ಪುಷ್ಪಿತಾನ್ ವಾನರರ್ಷಭಾಃ । ಶಿಲಾ
ಶ್ಚ ವಿಪುಲಾ ದೀರ್ಘಾ ಯೋದ್ಧುಕಾಮಾಃ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥ ತೇಷಾಮನ್ಯೋನ್ಯಮಾಸಾದ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಸ್ಸುಮಹಾನಭೂತ್ । ಬ
ಹೂನಾಮಶ್ಮವೃಷ್ಟಿಂ ಚ ಶರವೃಷ್ಟಿಂ ಚ ವರ್ಷತಾಮ್ ॥೧೦॥ ಬಹವೋ ರಾಕ್ಷಸಾ ಯುದ್ಧೇ ಬಹೂನ್ವಾನರಯೂಥಪಾನ್ । ವಾನ
ರಾ ರಾಕ್ಷಸಾಂಶ್ಚಾಪಿ ನಿಜಘ್ನುರ್ಬಹವೋ ಬಹೂನ್ ॥೧೧॥ ಶೂಲೈಃ ಪ್ರಮಥಿತಾಃ ಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿಚ್ಚ ಪರಮಾಯುಧೈಃ । ಪರಿಘೈರಾ
ಹತಾಃ ಕೇಚಿಚ್ಛಿನ್ನಾಃ ಕೇಚಿತ್ಪರಶ್ವಧೈಃ ॥೧೨॥ ನಿರುಚ್ಛ್ವಾಸಾಃ ಪುನಃ ಕೇಚಿತ್ಪತಿತಾ ಧರಣೀತಲೇ । ವಿಭಿನ್ನಹೃದಯಾಃ ಕೇಚಿ
ದಿಷುಸಂಧಾನಸಂಧಿತಾಃ ॥೧೩॥ ಕೇಚಿದ್ದ್ವಿಧಾ ಕೃತಾಃ ಖಡ್ಗೈಃ ಸ್ಫುರಂತಃ ಪತಿತಾ ಭುವಿ । ವಾನರಾ ರಾಕ್ಷಸೈಶ್ಶೂಲೈಃ ಪಾ
ರ್ಶ್ವತಶ್ಚ ವಿದಾರಿತಾಃ ॥೧೪॥ ವಾನರೈಶ್ಚಾಪಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೈ ರಾಕ್ಷಸೌಘಾಸ್ಸಮಂತತಃ । ಪಾದಪೈರ್ಗಿರಿಶೃಂಗೈಶ್ಚ ಸಂಪಿ
ಷ್ಟಾ ವಸುಧಾತಲೇ ॥೧೫॥ ವಜ್ರಸ್ಪರ್ಶತಲೈರ್ಹಸ್ತೈರ್ಮುಷ್ಟಿಭಿಶ್ಚ ಹತಾ ಭೃಶಂ । ವೇಮುಶ್ಶೋಣಿತಮಾಸ್ಯೇಭ್ಯೋ ವಿಶೀರ್ಣ

ದಶನೇಕ್ಷಣಾಃ ॥೧೬॥ ಆರ್ತಸ್ವನಂಚಸ್ವನತಾಂಸಿಂಹನಾದಂಚನರ್ದತಾಂ। ಬಭೂವತುಮುಲಶ್ಶಬ್ದೋಹರೀಣಾಂರಕ್ಷಸಾಂ
ಯುಧಿ ॥೧೭॥ ವಾನರಾರಾಕ್ಷಸಾಃಕ್ರುದ್ಧಾವೀರಮಾರ್ಗಮನುವ್ರತಾಃ। ವಿವೃತ್ತನಯನಾಃಕ್ರೂರಾಶ್ಚಕ್ರುಃಕರ್ಮಾಣ್ಯ
ಭೀತವತ್ ॥೧೮॥ ನರಾಂತಕಃಕುಂಭಹನುರ್ಮಹಾನಾದಸ್ಸಮುನ್ನತಃ।ಏತೇಪ್ರಹಸ್ತಸಚಿವಾಸ್ಸರ್ವೇಜಘ್ನುರ್ವನೌಕಸಃ॥
ತೇಷಾಮಾಪತತಾಂಶೀಘ್ರಂನಿಘ್ನತಾಂಚಾಪಿವಾನರಾನ್। ದ್ವಿವಿದೋಗಿರಿಶೃಂಗೇಣಜಘಾನೈಕಂನರಾಂತಕಮ್ ॥೨೦॥ ದುರ್ಮು
ಖಃಪುನರುತ್ಪಾಟ್ಯಕಪಿಸ್ಸವಿಪುಲಂದ್ರುಮಂ। ರಾಕ್ಷಸಂಕ್ಷಿಪ್ರಹಸ್ತಸ್ತುಸಮುನ್ನತಮಪೋಥಯತ್ ॥೨೧॥ ಜಾಂಬವಾಂ
ಸ್ತುಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಪ್ರಗೃಹ್ಯಮಹತೀಂಶಿಲಾಂ।ಪಾತಯಾಮಾಸತೇಜಸ್ವೀಮಹಾನಾದಸ್ಯವಕ್ಷಸಿ ॥೨೨॥ ಅಥಕುಂಭಹನು
ಸ್ತತ್ರತಾರೇಣಾಸಾದ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ವೃಕ್ಷೇಣಾಭಿಹತೋಮೂರ್ಧ್ನಿಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತತ್ಯಾಜರಾಕ್ಷಸಃ ॥೨೩॥ ಅಮೃಷ್ಯಮಾ
ಣಸ್ತತ್ಕರ್ಮಪ್ರಹಸ್ತೋರಥಮಾಸ್ಥಿತಃ । ಚಕಾರಕದನಂಘೋರಂಧನುಷ್ಪಾಣಿರ್ವನೌಕಸಾಮ್ ॥೨೪॥ ಆವರ್ತಇವಸಂಜ
ಜ್ಞೇಉಭಯೋಸ್ಸೇನಯೋಸ್ತದಾ । ಕ್ಷುಭಿತಸ್ಯಾಪ್ರಮೇಯಸ್ಯಸಾಗರಸ್ಯೇವನಿಸ್ಸ್ವನಃ ॥೨೫॥ ಮಹತಾಹಿಶರೌಘೇಣಪ್ರಹ
ಸ್ತೋರಣಕೋವಿದಃ । ಅರ್ದಯಾಮಾಸಸಂಕ್ರುದ್ಧೋವಾನರಾನ್ಪರಮಾಹವೇ ॥೨೬॥ ವಾನರಾಣಾಂಶರೀರೈಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಾ
ನಾಂಚಮೇದಿನೀ । ಬಭೂವನಿಚಿತಾಘೋರಾಪತಿತೈರಿವಪರ್ವತೈಃ ॥೨೭॥ ಸಾಮಹೀರುಧಿರೌಘೇಣಪ್ರಚ್ಛನ್ನಾಸಂಪ್ರಕಾ
ಶತೇ । ಸಂಛನ್ನಾಮಾಧವೇಮಾಸಿಪಲಾಶೈರಿವಪುಷ್ಪಿತೈಃ ॥೨೮॥ ಹತವೀರೌಘವಪ್ರಾಂತಾಂಭಗ್ನಾಯುಧಮಹಾದ್ರುಮಾಂ।
ಶೋಣಿತೌಘಮಹಾತೋಯಾಂಯಮಸಾಗರಗಾಮಿನೀಮ್ ॥೨೯॥ ಯಕೃತ್ಪ್ಲೀಹಮಹಾಪಂಕಾಂವಿನಿಕೀರ್ಣಾಂತ್ರಶೈವ
ಲಾಂ । ಭಿನ್ನಕಾಯಮಹಾಮೀನಾಮಂಗಾವಯವಶಾದ್ವಲಾಮ್ ॥ ೩೦ ॥ ಗೃಧ್ರಹಂಸಗಣಾಕೀರ್ಣಾಂಕಂಕಸಾರಸಸೇವಿ
ತಾಂ।ಮೇದಃಫೇನಸಮಾಕೀರ್ಣಾಮಾರ್ತಸ್ತನಿತನಿಸ್ಸ್ವನಾಮ್॥೩೧॥ ತಾಂಕಾಪುರುಷದುಸ್ತಾರಾಂಯುದ್ಧಭೂಮಿಮಯೀಂ
ನದೀಂ । ನದೀಮಿವಘನಾಪಾಯೇಹಂಸಸಾರಸಸೇವಿತಾಮ್॥೩೨॥ರಾಕ್ಷಸಾಃಕಪಿಮುಖ್ಯಾಶ್ಚತೇರುಸ್ತಾಂದುಸ್ತರಾಂನದೀಂ।
ಯಥಾಪದ್ಮರಜೋಧ್ವಸ್ತಾಂನಳಿನೀಂಗಜಯೂಥಪಾಃ ॥೩೩॥ ತತಃಸೃಜಂತಂಬಾಣೌಘಾನ್ಪ್ರಹಸ್ತಂಸ್ಯಂದನೇಸ್ಥಿತಂ।
ದದರ್ಶತರಸಾನೀಲೋವಿನಿಘ್ನಂತಂಪ್ಲವಂಗಮಾನ್ ॥೩೪॥ ಉದ್ಧೂತಇವವಾಯುಃಖೇಮಹದಭ್ರಬಲಂಬಲಾತ್ । ಸಮೀ
ಕ್ಷ್ಯಾಭಿದ್ರುತಂಯುದ್ಧೇಪ್ರಹಸ್ತೋವಾಹಿನೀಪತಿಃ ॥೩೫॥ ರಥೇನಾದಿತ್ಯವರ್ಣೇನನೀಲಮೇವಾಭಿದುದ್ರುವೇ । ಸಧನುರ್ಧ
ನ್ವಿನಾಂಶ್ರೇಷ್ಠೋವಿಕೃಷ್ಯಪರಮಾಹವೇ ॥೩೬॥ ನೀಲಾಯವ್ಯಸೃಜದ್ಬಾಣಾನ್ಪ್ರಹಸ್ತೋವಾಹಿನೀಪತಿಃ । ತೇಪ್ರಾಪ್ಯವಿಶಿ
ಖಾನೀಲಂವಿನಿರ್ಭಿದ್ಯಸಮಾಹಿತಾಃ ॥೩೭॥ ಮಹೀಂಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾವೇಗಾರುಷಿತಾಇವಪನ್ನಗಾಃ । ನೀಲಶ್ಶರೈರಭಿಹತೋ
ನಿಶಿತೈರ್ಜ್ವಲನೋಪಮೈಃ ॥೩೮॥ ಸತಂಪರಮದುರ್ಧರ್ಷಮಾಪತಂತಂಮಹಾಕಪಿಃ । ಪ್ರಹಸ್ತಂತಾಡಯಾಮಾಸವೃಕ್ಷ
ಮುತ್ಪಾಟ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೩೯॥ ಸತೇನಾಭಿಹತಃಕ್ರುದ್ಧೋನದನ್ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ।ವವರ್ಷಶರವರ್ಷಾಣಿಪ್ಲವಂಗಾನಾಂ
ಚಮೂಪತೌ ॥೪೦॥ ತಸ್ಯಬಾಣಗಣಾನ್ಘೋರಾನ್ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಮಹಾಬಲಃ। ಅಪಾರಯನ್ವಾರಯಿತುಂಪ್ರತ್ಯಗೃಹ್ಣಾ
ನ್ನಿಮೀಲಿತಃ ॥೪೧॥ ಯಥೈವಗೋವೃಷೋವರ್ಷಂಶಾರದಂಶೀಘ್ರಮಾಗತಂ । ಏವಮೇವಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯಶರವರ್ಷಂದುರಾಸ
ದಮ್ ॥೪೨॥ ನಿಮೀಲಿತಾಕ್ಷಸ್ಸಹಸಾನೀಲಸ್ಸೇಹೇಸುದಾರುಣಂ।ರೋಷಿತಶ್ಶರವರ್ಷೇಣಸಾಲೇನಮಹತಾಮಹಾನ್ ॥೪೩॥ಪ್ರ
ಜಘಾನಹಯಾನ್ನೀಲಃಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯಮನೋಜವಾನ್ । ತತಸ್ತಂಚಾಪಮುದ್ಗೃಹ್ಯಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯಮಹಾಬಲಃ ॥೪೪॥ ಬಭಂ
ಜತರಸಾನೀಲೋನನಾದಚಪುನಃಪುನಃ । ವಿಧನುಸ್ತುಕೃತಸ್ತೇನಪ್ರಹಸ್ತೋವಾಹಿನೀಪತಿಃ ॥ ೪೫ ॥ ಪ್ರಗೃಹ್ಯಮುಸಲಂ
ಘೋರಂಸ್ಯಂದನಾದವಪುಪ್ಲುವೇ।ತಾವುಭೌವಾಹಿನೀಮುಖ್ಯೌಜಾತವೈರೌತರಸ್ವಿನೌ ॥೪೬॥ ಸ್ಥಿತೌಕ್ಷತಜದಿಗ್ಧಾಂಗೌ
ಪ್ರಭಿನ್ನಾವಿವಕುಂಜರೌ । ಉಲ್ಲಿಖಂತೌಸುತೀಕ್ಷ್ಣಾಭಿರ್ದಂಷ್ಟ್ರಾಭಿರಿತರೇತರಮ್ ॥೪೭॥ ಸಿಂಹಶಾರ್ದೂಲಸದೃಶೌಸಿಂ
ಹಶಾರ್ದೂಲಚೇಷ್ಟಿತೌ ।ವಿಕ್ರಾಂತವಿಜಯೌವೀರೌಸಮರೇಷ್ವನಿವರ್ತಿನೌ ॥ ೪೮ ॥ ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣೌಯಶಃಪ್ರಾಪ್ತುಂ
ವೃತ್ರವಾಸವಯೋಸ್ಸಮೌ । ಆಜಘಾನತದಾನೀಲಂಲಲಾಟೇಮುಸಲೇನಸಃ ॥ ೪೯ ॥ ಪ್ರಹಸ್ತಃಪರಮಾಯತ್ತಸ್ತಸ್ಯಸು
ಸ್ರಾವಶೋಣಿತಂ।ತತಶ್ಶೋಣಿತದಿಗ್ಧಾಂಗಃಪ್ರಗೃಹ್ಯಸುಮಹಾತರುಮ್॥ಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯೋರಸಿಕ್ರುದ್ಧೋವಿಸಸರ್ಜಮಹಾಕ
ಪಿಃ।ತಮಚಿಂತ್ಯಪ್ರಹಾರಂಸಪ್ರಗೃಹ್ಯಮುಸಲಂಮಹತ್॥ಅಭಿದುದ್ರಾವಬಲಿನಂಬಲಾನ್ನೀಲಂಪ್ಲವಂಗಮಂ।ತಮುಗ್ರ
ವೇಗಂಸಂರಬ್ಧಮಾಪತಂತಂಮಹಾಕಪಿಃ॥ತತಸ್ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಜಗ್ರಾಹಮಹಾವೇಗೋಮಹಾಶಿಲಾಂ। ತಸ್ಯಯುದ್ಧಾಭಿಕಾಮ
ಸ್ಯಮೃಧೇಮುಸಲಯೋಧಿನಃ॥ ಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯಶಿಲಾಂನೀಲೋಮೂರ್ಧ್ನಿತೂರ್ಣಮಪಾತಯತ್।ಸಾತೇನಕಪಿಮುಖ್ಯೇನವಿಮು
ಕ್ತಾಮಹತೀಶಿಲಾ॥ಬಿಭೇದಬಹುಧಾಘೋರಾಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯಶಿರಸ್ತದಾ।ಸಗತಾಸುರ್ಗತಶ್ರೀಕೋಗತಸತ್ವೋಗತೇಂದ್ರಿಯಃ॥ ಪ
ಪಾತಸಹಸಾಭೂಮೌಛಿನ್ನಮೂಲಇವದ್ರುಮಃ।ವಿಭಿನ್ನಶಿರಸಸ್ತಸ್ಯಬಹುಸುಸ್ರಾವಶೋಣಿತಮ್॥ ಶರೀರಾದಪಿಸುಸ್ರಾ
ವಗಿರೇಃಪ್ರಸ್ರವಣಂಯಥಾ।ಹತೇಪ್ರಹಸ್ತೇನೀಲೇನತದಕಂಪ್ಯಂಮಹದ್ಬಲಮ್ ॥ ರಕ್ಷಸಾಮಪ್ರಹೃಷ್ಟಾನಾಂಲಂಕಾಮಭ್ಯ

ಗಾಮುಖಃ|ನಶೇಕುಸ್ಸಮರೇಸ್ಥಾತುಂನಿಹತೇವಾಹಿನೀಪತೌ॥ ಸೇತುಬಂಧಂಸಮಾಸಾದ್ಯವಿಶೀರ್ಣಂಸಲಿಲಂಯಥಾ|ಹತೇತಸ್ಮಿಂ ಞ್ಚಮೂಮುಖ್ಯೇರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇನಿರುದ್ಯಮಾಃ ॥೫೯॥ ರಕ್ಷಃಪತಿಗೃಹಂಗತ್ವಾಧ್ಯಾನಮೂಕತ್ವಮಾಸ್ಥಿತಾಃ|ಪ್ರಾಪ್ತಾಃಶೋಕಾರ್ಣವಂತೀವ್ರಂನಿಸ್ಸಂಜ್ಞಾಇವತೇಭವನ್ ॥೬೦॥ ತತಸ್ತುನೀಲೋವಿಜಯೀಮಹಾಬಲಃಪ್ರಶಸ್ಯಮಾನಸ್ಸ್ವಕೃತೇನಕರ್ಮಣಾ | ಸಮೇತ್ಯರಾಮೇಣಸಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಪ್ರಹೃಷ್ಟರೂಪಸ್ತುಬಭೂವಯೂಥಪಃ ॥ ... ... ॥೬೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಪಂಚಾಶಸ್ಸರ್ಗಃ

ತಸ್ಮಿನ್ಹತೇರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯಪಾಲೇಪ್ಲವಂಗಮಾನಾಮೃಷಭೇಣಯುದ್ಧೇ | ಭೀಮಾಯುಧಂಸಾಗರತುಲ್ಯವೇಗಂವಿದುದ್ರುವೇರಾಕ್ಷಸರಾಜಸೈನ್ಯಮ್॥ ಗತ್ವಾಥರಕ್ಷೋಧಿಪತೇಶ್ಶಶಂಸುಸ್ಸೇನಾಪತಿಂಪಾವಕಸೂನುಶಸ್ತಂ| ತಚ್ಚಾಪಿತೇಷಾಂವಚನಂನಿಶಮ್ಯರಕ್ಷೋಧಿಪಃಕ್ರೋಧವಶಂಜಗಾಮ॥ಸಂಖ್ಯೇಪ್ರಹಸ್ತಂನಿಹತಂನಿಶಮ್ಯಶೋಕಾರ್ದಿತಃಕ್ರೋಧಪರೀತಚೇತಾಃ|ಉವಾಚತಾನ್ನೈರೃತಯೋಧಮುಖ್ಯಾನಿಂದ್ರೋಯಥಾಚಾಮರಯೋಧಮುಖ್ಯಾನ್॥ನಾವಜ್ಞಾರಿಪವೇಕಾರ್ಯಾಯೈರಿಂದ್ರಬಲಸೂದನಃ|ಸೂದಿತಸ್ಸೈನ್ಯಪಾಲೋಮೇಸಾನುಯಾತ್ರಸ್ಸಕುಂಜರಃ॥ಸೋಹಂರಿಪುವಿನಾಶಾಯವಿಜಯಾಯಾವಿಚಾರಯನ್|ಸ್ವಯಮೇವಗಮಿಷ್ಯಾಮಿರಣಶೀರ್ಷಂತದದ್ಭುತಮ್॥ಅದ್ಯತದ್ವಾನರಾನೀಕಂರಾಮಂಚಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಂ| ನಿರ್ದಹಿಷ್ಯಾಮಿಬಾಣೌಘೈರ್ವನಂದೀಪ್ತೈರಿವಾಗ್ನಿಭಿಃ ॥೬॥ ಅದ್ಯಸಂತರ್ಪಯಿಷ್ಯಾಮಿಪೃಥಿವೀಂಕಪಿಶೋಣಿತೈಃ| ರಾಮಂಚಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚೈವನಯಿಷ್ಯಾಮಿಯಮಕ್ಷಯಮ್॥ ಸಏವಮುಕ್ತ್ವಾಜ್ವಲನಪ್ರಕಾಶಂರಥಂತುರಂಗೋತ್ತಮರಾಜಯುಕ್ತಂ|ಪ್ರಕಾಶಮಾನಂವಪುಷಾಜ್ವಲಂತಂಸಮಾರುರೋಹಾಮರರಾಜಶತ್ರುಃ॥ ಸಶಂಖಭೇರೀಪಣವಪ್ರಣಾದೈರಾಸ್ಫೋಟಿತಕ್ಷ್ವೇಳಿತಸಿಂಹನಾದೈಃ| ಪುಣ್ಯೈಸ್ತವೈಶ್ಚಾಪ್ಯಭಿಪೂಜ್ಯಮಾನಸ್ತದಾಯಯೌರಾಕ್ಷಸರಾಜಮುಖ್ಯಃ॥ ಸಶೈಲಜೀಮೂತನಿಕಾಶರೂಪೈರ್ಮಾಂಸಾದನೈಃಪಾವಕದೀಪ್ತನೇತ್ರೈಃ|ಬಭೌವೃತೋರಾಕ್ಷಸರಾಜಮುಖ್ಯೋಭೂತೈರ್ವೃತೋರುದ್ರಇವಾಸುರೇಶಃ॥ ತತೋನಗರ್ಯಾಸ್ಸಹಸಾಮಹೌಜಾನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯತದ್ವಾನರಸೈನ್ಯಮುಗ್ರಂ | ಮಹಾರ್ಣವಾಭ್ರಸ್ತನಿತಂದದರ್ಶಸಮುದ್ಯತಂಪಾದಪಶೈಲಹಸ್ತಂ॥ ತದ್ರಾಕ್ಷಸಾನೀಕಮತಿಪ್ರಚಂಡಮಾಲೋಕ್ಯರಾಮೋಭುಜಗೇಂದ್ರಬಾಹುಃ | ವಿಭೀಷಣಂಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂವರಿಷ್ಠಮುವಾಚಸೇನಾನುಗತಃಪೃಥುಶ್ರೀಃ ॥ ನಾನಾಪತಾಕಾಧ್ವಜಶಸ್ತ್ರಜುಷ್ಟಂಪ್ರಾಸಾಸಿಶೂಲಾಯುಧಶಸ್ತ್ರಜುಷ್ಟಂ | ಸೈನ್ಯಂನಗೇಂದ್ರೋಪಮನಾಗಜುಷ್ಟಂಕಸ್ಯೇದಮಕ್ಷೋಭ್ಯಮಭೀರುಜುಷ್ಟಮ್॥ ತತಸ್ತುರಾಮಸ್ಯನಿಶಮ್ಯವಾಕ್ಯಂವಿಭೀಷಣಶ್ಶಕ್ರಸಮಾನವೀರ್ಯಃ | ಶಶಂಸರಾಮಸ್ಯಬಲಪ್ರವೇಕಂಮಹಾತ್ಮನಾಂರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಾನಾಂ॥೧೩॥ಯೋಸೌಗಜಸ್ಕಂಧಗತೋಮಹಾತ್ಮಾನವೋದಿತಾರ್ಕೋಪಮತಾಮ್ರವಕ್ತ್ರಃ| ಪ್ರಕಂಪಯನ್ನಾಗಶಿರೋಭ್ಯುಪೈತಿಹ್ಯಕಂಪನಂತ್ವೇನಮವೇಹಿರಾಜನ್ ॥ ೧೪ ॥ ಯೋಸೌರಥಸ್ಥೋಮೃಗರಾಜಕೇತುರ್ಧೂನ್ವನ್ಧನುಶ್ಶಕ್ರಧನುಃಪ್ರಕಾಶಂ | ಕರೀವಭಾತ್ಯುಗ್ರವಿವೃತ್ತದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಸಇಂದ್ರಜಿನ್ನಾಮವರಪ್ರಧಾನಃ ॥೧೫॥ ಯಶ್ಚೈಷವಿಂಧ್ಯಾಸ್ತಮಹೇಂದ್ರಕಲ್ಪೋಧನ್ವೀರಥಸ್ಥೋತಿರಥೋತಿವೀರಃ|ವಿಸ್ಫಾರಯಂಶ್ಚಾಪಮತುಲ್ಯಮಾನಂನಾಮ್ನಾತಿಕಾಯೋತಿವಿವೃದ್ಧಕಾಯಃ॥ಯೋಸೌನವಾರ್ಕೋದಿತತಾಮ್ರಚಕ್ಷುರಾರುಹ್ಯಘಂಟಾನಿನದಪ್ರಣಾದಂ|ಗಜಂಖರಂಗರ್ಜತಿವೈಮಹಾತ್ಮಾಮಹೋದರೋನಾಮಸಏಷವೀರಃ ॥ ಯೋಸಾಹಯಂಕಾಂಚನಚಿತ್ರಭಾಂಡಮಾರುಹ್ಯಸಂಧ್ಯಾಭ್ರಗಿರಿಪ್ರಕಾಶಂ | ಪ್ರಾಸಂಸಮುದ್ಯಮ್ಯಮರೀಚಿನದ್ಧಂಪಿಶಾಚಏಷೋಶನಿತುಲ್ಯವೇಗಃ॥೧೯॥ ಯಶ್ಚೈಷಶೂಲಂನಿಶಿತಂಪ್ರಗೃಹ್ಯವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಂಕಿಂಕರವಜ್ರವೇಗಂ|ವೃಷೇಂದ್ರಮಾಸ್ಥಾಯಗಿರಿಪ್ರಕಾಶಮಾಯಾತಿಯೋಸಾತ್ರಿಶಿರಾಯಶಸ್ವೀ॥ಅಸೌಚಜೀಮೂತನಿಕಾಶರೂಪಃಕುಂಭಃಪೃಥುವ್ಯೂಢಸುಜಾತವಕ್ಷಾಃ |ಸಮಾಹಿತಃಪನ್ನಗರಾಜಕೇತುರ್ವಿಸ್ಫಾರಯನ್ಭಾತಿಧನುರ್ವಿಧೂನ್ವನ್ ॥ ಯಶ್ಚೈಷಜಾಂಬೂನದವಜ್ರಜುಷ್ಟಂದೀಪ್ತಂಸಧೂಮಂಪರಿಘಂಪ್ರಗೃಹ್ಯ|ಆಯಾತಿರಕ್ಷೋಬಲಕೇತುಭೂತಸ್ತ್ವಸೌನಿಕುಂಭೋದ್ಭುತಘೋರಕರ್ಮಾ॥ಯಶ್ಚೈಷಚಾಪಾಸಿಶರೌಘಜುಷ್ಟಂಪತಾಕಿನಂಪಾವಕದೀಪ್ತರೂಪಂ| ರಥಂಸಮಾಸ್ಥಾಯವಿಭಾತ್ಯುದಗ್ರೋನರಾಂತಕೋಸೌನಗಶೃಂಗಯೋಧೀ॥ಯಶ್ಚೈಷನಾನಾವಿಧಘೋರರೂಪೈರ್ವ್ಯಾಘ್ರೋಷ್ಟ್ರನಾಗೇಂದ್ರಮೃಗಾಶ್ವವಕ್ತ್ರೈಃ|ಭೂತೈರ್ವೃತೋಭಾತಿವಿವೃತ್ತನೇತ್ರೈಸ್ಸೋಸಾಸುರಾಣಾಮಪಿದರ್ಪಹಂತಾ॥ಯತ್ರೈತದಿಂದುಪ್ರತಿಮಂವಿಭಾತಿಛತ್ರಂಸಿತಂಸೂಕ್ಷ್ಮಶಲಾಕಮಗ್ರ್ಯಂ|ಅತ್ರೈಷರಕ್ಷೋಧಿಪತಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾಭೂತೈರ್ವೃತೋರುದ್ರಇವಾವಭಾತಿ॥ ಅಸೌಕಿರೀಟೀಚಲಕುಂಡಲಾಸ್ಯೋನಗೇಂದ್ರವಿಂಧ್ಯೋಪಮಭೀಮಕಾಯಃ| ಮಹೇಂದ್ರವೈವಸ್ವತದರ್ಪಹಂತಾರಕ್ಷೋಧಿಪಸ್ಸೂರ್ಯಇವಾವಭಾತಿ ॥ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತತೋರಾಮೋವಿಭೀಷಣಮರಿಂದಮ | ಅಹೋದೀಪ್ತೋಮಹಾತೇಜಾರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ॥೨೭॥ಆದಿತ್ಯಇವದುಷ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯೋರಶ್ಮಿಭಿರ್ಭಾತಿರಾವಣಃ|ಸುವ್ಯಕ್ತಂಲಕ್ಷಯೇಹ್ಯಸ್ಯರೂಪಂತೇಜಸ್ಸಮಾವೃತಮ್ ॥ ದೇವದಾನವವೀರಾಣಾಂವಪುರ್ನೈವಂವಿಧಂಭವೇತ್ | ಯಾದೃಶಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯವಪುರೇತತ್ಪ್ರಕಾಶತೇ ॥೨೯॥ ಸರ್ವೇಪರ್ವತಸಂಕಾಶಾಸ್ಸರ್ವೇಪರ್ವತಯೋಧಿನಃ|

ಸರ್ವೇದೀಪ್ತಾಯುಧಧರಾಯೋಧಾಶ್ಚಾಸ್ಯಮಹೌಜಸಃ ॥೩೦॥ ಭಾತಿರಾಕ್ಷಸರಾಜೋಸೌಪ್ರದೀಪ್ತೈರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮೈಃ।
ಭೂತೈಃಪರಿವೃತಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ದೇಹವದ್ಭಿರಿವಾಂತಕಃ॥೩೧॥ದಿಷ್ಟ್ಯಾಯಮದ್ಯಪಾಪಾತ್ಮಾಮಮದೃಷ್ಟಿಪಥಂಗತಃ। ಅದ್ಯ
ಕ್ರೋಧಂವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿಸೀತಾಹರಣಸಂಭವಮ್॥ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತತೋರಾಮೋಧನುರಾದಾಯವೀರ್ಯವಾನ್। ಲಕ್ಷ್ಮಣಾ
ನುಚರಸ್ತಸ್ಥೌಸಮುದ್ಧೃತ್ಯಶರೋತ್ತಮಮ್॥ ತತಸ್ಸರಕ್ಷೋಧಿಪತಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾರಕ್ಷಾಂಸಿತಾನ್ಯಾಹಮಹಾಬಲಾನಿ।ದ್ವಾ
ರೇಷುಚರ್ಯಾಗೃಹಗೋಪುರೇಷುಸುನಿರ್ವೃತಾಸ್ತಿಷ್ಠತನಿರ್ವಿಶಂಕಾಃ॥ ಇಹಾಗತಂಮಾಂಸಹಿತಂಭವದ್ಭಿರ್ವನೌಕಸಶ್ಛಿದ್ರಮಿ
ದಂವಿದಿತ್ವಾ।ಶೂನ್ಯಾಂಪುರೀಂದುಷ್ಪ್ರಸಹಾಂಪ್ರಮಥ್ಯಪ್ರಧರ್ಷಯೇಯುಸ್ಸಹಸಾಸಮೇತಾಃ॥ ವಿಸರ್ಜಯಿತ್ವಾಸಚಿವಾನ್
ತತಸ್ತಾನ್ಗತೇಷುರಕ್ಷಸ್ಸುಯಥಾನಿಯೋಗಂ।ವ್ಯದಾರಯದ್ವಾನರಸಾಗರೌಘಂಮಹಾಝಷಃಪೂರ್ಣಮಿವಾರ್ಣವೌಘಂ॥
ತಮಾಪತಂತಂಸಹಸಾಸಮೀಕ್ಷ್ಯದೀಪ್ತೇಷುಚಾಪಂಯುಧಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂ। ಮಹತ್ಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯಮಹೀಧರಾಗ್ರಂದುದ್ರಾವ
ರಕ್ಷೋಧಿಪತಿಂಹರೀಶಃ॥ ತಚ್ಛೈಲಶೃಂಗಂಬಹುವೃಕ್ಷಸಾನುಂಪ್ರಗೃಹ್ಯಚಿಕ್ಷೇಪನಿಶಾಚರಾಯ। ತಮಾಪತಂತಂಸಹಸಾಸ
ಮೀಕ್ಷ್ಯಬಿಭೇದಬಾಣೈಸ್ತಪನೀಯಪುಂಖೈಃ॥ ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರವೃದ್ಧೋತ್ತಮಸಾನುವೃಕ್ಷೇಶೃಂಗೇವಿಕೀರ್ಣೇಪತಿತೇಪೃಥಿವ್ಯಾಂ।
ಮಹಾಹಿಕಲ್ಪಂಶರಮಂತಕಾಭಂಸಮಾದದೇರಾಕ್ಷಸಲೋಕನಾಥಃ॥ಸತಂಗೃಹೀತ್ವಾನಿಲತುಲ್ಯವೇಗಂಸವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಜ್ವಲನ
ಪ್ರಕಾಶಂ।ಬಾಣಂಮಹೇಂದ್ರಾಶನಿತುಲ್ಯವೇಗಂಚಿಕ್ಷೇಪಸುಗ್ರೀವವಧಾಯರುಷ್ಟಃ॥೪೦॥ಸಸಾಯಕೋರಾವಣಬಾಹುಮು
ಕ್ತಶ್ಶಕ್ರಾಶನಿಪ್ರಖ್ಯವಪುಶ್ಶಿತಾಗ್ರಃ। ಸುಗ್ರೀವಮಾಸಾದ್ಯಬಿಭೇದವೇಗಾದ್ಗುಹೇರಿತಾಕ್ರೌಂಚಮಿವೋಗ್ರಶಕ್ತಿಃ॥೪೧॥ ಸಸಾ
ಯಕಾರ್ತೋವಿಪರೀತಚೇತಾಃಕೂಜನ್ಪೃಥಿವ್ಯಾಂನಿಪಪಾತವೀರಃ।ತಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಭೂಮೌಪತಿತಂವಿಸಂಜ್ಞಂನೇದುಃಪ್ರಹೃ
ಷ್ಟಾಯುಧಿಯಾತುಧಾನಾಃ॥ ತತೋಗವಾಕ್ಷೋಗವಯಸ್ಸುದಂಷ್ಟ್ರಸ್ತಥರ್ಷಭೋಜ್ಯೋತಿಮುಖೋನಲಶ್ಚ।ಶೈಲಾನ್ಸಮು
ದ್ಯಮ್ಯವಿವೃದ್ಧಕಾಯಾಃಪ್ರದುದ್ರುವುಸ್ತಂಪ್ರತಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಮ್॥೪೩॥ತೇಷಾಂಪ್ರಹಾರಾನ್ಸಚಕಾರಮೋಘಾನ್ರಕ್ಷೋ
ಧಿಪೋಬಾಣಗಣೈಶ್ಶಿತಾಗ್ರೈಃ।ತಾನ್ವಾನರೇಂದ್ರಾನಪಿಬಾಣಜಾಲೈರ್ಬಿಭೇದಜಾಂಬೂನದಚಿತ್ರಪುಂಖೈಃ॥ ತೇವಾನರೇಂದ್ರಾ
ಸ್ತ್ರಿದಶಾರಿಬಾಣೈರ್ಭಿನ್ನಾನಿಪೇತುರ್ಭುವಿಭೀಮಕಾಯಾಃ। ತತಸ್ತುತದ್ವಾನರಸೈನ್ಯಮುಗ್ರಂಪ್ರಚ್ಛಾದಯಾಮಾಸಸ
ಬಾಣಜಾಲೈಃ॥ ತೇವಧ್ಯಮಾನಾಃಪತಿತಾಃಪ್ರವೀರಾನಾನದ್ಯಮಾನಾಭಯಶಲ್ಯವಿದ್ಧಾಃ।ಶಾಖಾಮೃಗಾರಾವಣಸಾಯಕಾ
ರ್ತಾಜಗ್ಮುಶ್ಶರಣ್ಯಂಶರಣಂಸ್ಮರಾಮಮ್॥ ತತೋಮಹಾತ್ಮಾಸಧನುರ್ಧನುಷ್ಮಾನಾದಾಯರಾಮಸ್ಸಹಸಾಜಗಾಮ।ತಂ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರಾಂಜಲಿರಭ್ಯುಪೇತ್ಯಉವಾಚವಾಕ್ಯಂಪರಮಾರ್ಥಯುಕ್ತಮ್॥ಕಾಮಮಾರ್ಯಸ್ಸುಪರ್ಯಾಪ್ತೋವಧಾಯಾಸ್ಯ
ದುರಾತ್ಮನಃ।ವಿಧಮಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂನೀಚಮನುಜಾನೀಹಿಮಾಂವಿಭೋ॥ ತಮಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ।
ಗಚ್ಛಯತ್ನಪರಶ್ಚಾಪಿಭವಲಕ್ಷ್ಮಣಸಂಯುಗೇ॥ ರಾವಣೋಹಿಮಹಾವೀರ್ಯೋರಣೇದ್ಭುತಪರಾಕ್ರಮಃ।ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇನಾ
ಪಿಸಂಕ್ರುದ್ಧೋದುಷ್ಪ್ರಸಹ್ಯೋನಸಂಶಯಃ॥ತಸ್ಯಚ್ಛಿದ್ರಾಣಿಮಾರ್ಗಸ್ವಸ್ವಚ್ಛಿದ್ರಾಣಿಚಗೋಪಯ।ಚಕ್ಷುಷಾಧನುಷಾಯ
ತ್ನಾದ್ರಕ್ಷಾತ್ಮಾನಂಸಮಾಹಿತಃ॥ರಾಘವಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಪೂಜ್ಯಚ। ಅಭಿವಾದ್ಯತತೋರಾಮಂಯಯೌ
ಸೌಮಿತ್ರಿರಾಹವಮ್॥ಸರಾವಣಂವಾರಣಹಸ್ತಬಾಹುರ್ದದರ್ಶದೀಪ್ತೋದ್ಯತಭೀಮಚಾಪಂ। ಪ್ರಚ್ಛಾದಯಂತಂಶರವೃಷ್ಟಿ
ಜಾಲೈಸ್ತಾನ್ವಾನರಾನ್ಛಿನ್ನವಿಕೀರ್ಣದೇಹಾನ್॥ತಮಾಲೋಕ್ಯಮಹಾತೇಜಾಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ।ನಿವಾರ್ಯಶರಜಾ
ಲಾನಿಪ್ರದುದ್ರಾವಸರಾವಣಮ್॥ರಥಂತಸ್ಯಸಮಾಸಾದ್ಯಭುಜಮುದ್ಯಮ್ಯದಕ್ಷಿಣಂ।ತ್ರಾಸಯನ್ರಾವಣಂಧೀಮಾನ್ಹ
ನೂಮಾನ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಾಯಕ್ಷಾಶ್ಚಸಹರಾಕ್ಷಸೈಃ। ಅವಧ್ಯತ್ವಾತ್ತ್ವಯಾಪ್ರಾಪ್ತಂವಾನರೇಭ್ಯ
ಸ್ತುತೇಭಯಮ್॥ಏಷಮೇದಕ್ಷಿಣೋಬಾಹುಃಪಂಚಶಾಖಸ್ಸಮುದ್ಯತಃ।ವಿಧಮಿಷ್ಯತಿತೇದೇಹಾದ್ಭೂತಾತ್ಮಾನಂಚಿರೋಷಿತಂ॥
ಶ್ರುತ್ವಾಹನುಮತೋವಾಕ್ಯಂರಾವಣೋಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ।ಸಂರಕ್ತನಯನಃಕ್ರೋಧಾದಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ
ಪ್ರಹರನಿಶ್ಶಂಕಂಸ್ಥಿರಾಂಕೀರ್ತಿಮವಾಪ್ನುಹಿ।ತತಸ್ತ್ವಾಂಜ್ಞಾತವಿಕ್ರಾಂತಂನಾಶಯಿಷ್ಯಾಮಿವಾನರ॥ರಾವಣಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರು
ತ್ವಾವಾಯುಸೂನುರ್ವಚೋಬ್ರವೀತ್।ಪ್ರಹತಂಹಿಮಯಾಪೂರ್ವಮಕ್ಷಂಸ್ಮರಸುತಂತವ॥ಏವಮುಕ್ತೋಮಹಾತೇಜಾರಾ
ವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ।ಆಜಘಾನಾನಿಲಸುತಂತಲೇನೋರಸಿವೀರ್ಯವಾನ್॥ಸತಲಾಭಿಹತಸ್ತೇನಚಚಾಲಚಮುಹುರ್ಮುಹುಃ।ಸ್ಥಿ
ತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂತೇಜಸ್ವೀಸ್ಥೈರ್ಯಂಕೃತ್ವಾಮಹಾಮತಿಃ॥ಆಜಘಾನಾಭಿಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ತಲೇನೈವಾಮರದ್ವಿಷಂ॥ತತಸ್ತಲೇ
ನಾಭಿಹತೋವಾನರೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ॥೬೩॥ದಶಗ್ರೀವಸ್ಸಮಾಧೂತೋಯಥಾಭೂಮಿಚಲೇಚಲಃ।ಸಂಗ್ರಾಮೇತಂತಥಾದೃ
ಷ್ಟ್ವಾರಾವಣಂತಲತಾಡಿತಮ್॥ ಋಷಯೋವಾನರಾಸ್ಸಿದ್ಧಾನೇದುರ್ದೇವಾಸ್ಸಹಾಸುರೈಃ।ಅಥಾಶ್ವಸ್ಯಮಹಾತೇಜಾರಾವ
ಣೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಸಾಧುವಾನರವೀರ್ಯೇಣಶ್ಲಾಘನೀಯೋಸಿಮೇರಿಪುಃ। ರಾವಣೇನೈವಮುಕ್ತಸ್ತುಮಾರುತಿರ್ವಾಕ್ಯ
ಮಬ್ರವೀತ್॥ಧಿಗಸ್ತುಮಮವೀರ್ಯಂತುಯತ್ತ್ವಂಜೀವಸಿರಾವಣ।ಸಕೃತ್ತುಪ್ರಹರೇದಾನೀಂದುರ್ಬುದ್ಧೇಕಿಂವಿಕತ್ಥಸೇ॥ ತತ

ಶತ್ರುಸ್ತ್ವಂಮಾಮಿಕಾಂಮುಷ್ಟಿರ್ನಯಿಷ್ಯತಿಯಮಕ್ಷಯಂ| ತತೋಮಾರುತಿವಾಕ್ಯೇನಕ್ರೋಧಸ್ತಸ್ಯತದಾಜ್ವಲತ್॥ಸಂರಕ್ತನ
ಯನೋಯತ್ನಾನ್ಮುಷ್ಟಿಮುದ್ಯಮ್ಯದಕ್ಷಿಣಂ|ಪಾತಯಾಮಾಸವೇಗೇನವಾನರೋರಸಿವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ಹನೂಮಾನ್ವಕ್ಷಸಿವ್ಯೂ
ಢೇಸಂಚಚಾಲಹತಃಪುನಃ | ವಿಹ್ವಲಂತುತದಾದೃಷ್ಟ್ವಾಹನೂಮಂತಂಮಹಾಬಲಃ ॥೭೦॥ ರಥೇನಾತಿರಥಶ್ಶೀಘ್ರಂನೀ
ಲಂಪ್ರತಿಸಮಭ್ಯಗಾತ್ | ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮಧಿಪತಿರ್ದಶಗ್ರೀವಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ ॥ ಪನ್ನಗಪ್ರತಿಮೈರ್ಭೀಮೈಃಪರಮರ್ಮಾ
ತಿಭೇದಿಭಿಃ | ಶರೈರಾದೀಪಯಾಮಾಸನೀಲಂಹರಿಚಮೂಪತಿಂ ॥೭೨॥ ಸಶರೌಘಸಮಾವಿದ್ಧೋನೀಲಃಕಪಿಚಮೂಪತಿಃ|
ಕರೇಣೈಕೇನಶೈಲಾಗ್ರಂರಕ್ಷೋಧಿಪತಯೇಸೃಜತ್ ॥೭೩॥ ಹನೂಮಾನಪಿತೇಜಸ್ವೀಸಮಾಶ್ವಸ್ತೋಮಹಾಮನಾಃ | ವಿಪ್ರೇಕ್ಷ
ಮಾಣೋಯುದ್ಧೇಪ್ಸುಸ್ಸರೋಷಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೭೪॥ ನೀಲೇನಸಹಸಂಯುಕ್ತಂರಾವಣಂರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ|ಅನ್ಯೇನಯುಧ್ಯ
ಮಾನಸ್ಯನಯುಕ್ತಮಭಿಧಾವನಮ್ ॥೭೫॥ ರಾವಣೋಪಿಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಚ್ಛೃಂಗಂಸಪ್ತಭಿಶ್ಶರೈಃ|ಆಜಘಾನಸುತೀಕ್ಷ್ಣಾ
ಗ್ರೈಸ್ತದ್ವಿಕೀರ್ಣಂಪಪಾತಹ ॥೭೬॥ ತದ್ವಿಕೀರ್ಣಂಗಿರೇಶ್ಶೃಂಗಂದೃಷ್ಟ್ವಾಹರಿಚಮೂಪತಿಃ | ಕಾಲಾಗ್ನಿರಿವಜಜ್ವಾಲ
ಕ್ರೋಧೇನಪರವೀರಹಾ ॥೭೭॥ ಸೋಶ್ವಕರ್ಣಾನ್ಧವಾನ್ಸಾಲಾಂಶ್ಚೂತಾಂಶ್ಚಾಪಿಸುಪುಷ್ಪಿತಾನ್ | ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚವಿವಿಧಾನ್
ವೃಕ್ಷಾನ್ನೀಲಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪಸಂಯುಗೇ ॥೭೮॥ ಸತಾನ್ವೃಕ್ಷಾನ್ಸಮಾಸಾದ್ಯಪ್ರತಿಚಿಚ್ಛೇದರಾವಣಃ | ಅಭ್ಯವರ್ಷತ್ಸುಘೋರೇಣ
ಶರವರ್ಷೇಣಪಾವಕಿಮ್ ॥೭೯॥ ಅಭಿವೃಷ್ಟಃಶರೌಘೇಣಮೇಘೇನೇವಮಹಾಚಲಃ|ಹ್ರಸ್ವಂಕೃತ್ವಾತದಾರೂಪಂಧ್ವಜಾಗ್ರೇನಿ
ಪಪಾತಹ ॥೮೦॥ಪಾವಕಾತ್ಮಜಮಾಲೋಕ್ಯಧ್ವಜಾಗ್ರೇಸಮುಪಸ್ಥಿತಂ | ಜಜ್ವಾಲರಾವಣಃಕ್ರೋಧಾತ್ತತೋನೀಲೋನನಾ
ದಚ ॥೮೧॥ಧ್ವಜಾಗ್ರೇಧನುಷಶ್ಚಾಗ್ರೇಕಿರೀಟಾಗ್ರೇಚತಂಹರಿಂ|ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಥಹನೂಮಾಂಶ್ಚದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಶ್ಚವಿಸ್ಮಿತಾಃ॥
ರಾವಣೋಪಿಮಹಾತೇಜಾಃಕಪಿಲಾಘವವಿಸ್ಮಿತಃ | ಅಸ್ತ್ರಮಾಹಾರಯಾಮಾಸದೀಪ್ತಮಾಗ್ನೇಯಮದ್ಭುತಮ್ ॥೮೩॥ ತತ
ಸ್ತೇಚುಕ್ರುಶುರ್ಹೃಷ್ಟಾಲಬ್ಧಲಕ್ಷಾಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃ| ನೀಲಲಾಘವಸಂಭ್ರಾಂತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣಮಾಹವೇ ॥೮೪॥ ವಾನ
ರಾಣಾಂಚನಾದೇನಸಂರಬ್ಧೋರಾವಣಸ್ತದಾ| ಸಂಭ್ರಮಾವಿಷ್ಟಹೃದಯೋನಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತ॥೮೫॥ ಆಗ್ನೇಯೇನಾಥ
ಸಂಯುಕ್ತಂಗೃಹೀತ್ವಾರಾವಣಶ್ಶರಂ |ಧ್ವಜಶೀರ್ಷಸ್ಥಿತಂನೀಲಮುದೈಕ್ಷತನಿಶಾಚರಃ ॥೮೬॥ ತತೋಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾ
ರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ | ಕಪೇಲಾಘವಯುಕ್ತೋಸಿಮಾಯಯಾಪರಯಾನಯಾ ॥೮೭॥ ಜೀವಿತಂಖಲುರಕ್ಷಸ್ವಯದಿಶ
ಕ್ನೋಷಿವಾನರ | ತಾನಿತಾನ್ಯಾತ್ಮರೂಪಾಣಿಸೃಜಸಿತ್ವಮನೇಕಶಃ ॥೮೮॥ತಥಾಪಿತ್ವಾಂಮಯಾಮುಕ್ತಸ್ಸಾಯಕೋಸ್ತ್ರ
ಪ್ರಯೋಜಿತಃ | ಜೀವಿತಂಪರಿರಕ್ಷಸ್ವಜೀವಿತಾದ್ಭ್ರಂಶಯಿಷ್ಯತಿ॥೮೯॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾಬಾಹೂರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇ
ಶ್ವರಃ| ಸಂಧಾಯಬಾಣಮಸ್ತ್ರೇಣಚಮೂಪತಿಮತಾಡಯತ್ ॥೯೦॥ ಸೋಸ್ತ್ರಯುಕ್ತೇನಬಾಣೇನನೀಲೋವಕ್ಷಸಿತಾಡಿತಃ|
ನಿರ್ದಹ್ಯಮಾನಸ್ಸಹಸಾನಿಪಪಾತಮಹೀತಲೇ ॥೯೧॥ ಪಿತೃಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಸಂಯೋಗಾದಾತ್ಮನಶ್ಚಾಪಿತೇಜಸಾ | ಜಾನುಭ್ಯಾ
ಮಪತದ್ಭೂಮೌನಚಪ್ರಾಣೈರ್ವ್ಯಯುಜ್ಯತ ॥೯೨॥ ವಿಸಂಜ್ಞಂವಾನರಂದೃಷ್ಟ್ವಾದಶಗ್ರೀವೋರಣೋತ್ಸುಕಃ | ರಥೇ
ನಾಂಬುದನಾದೇನಸೌಮಿತ್ರಿಮಭಿದುದ್ರುವೇ ॥೯೩॥ ಆಸಾದ್ಯರಣಮಧ್ಯೇತುವಾರಯಿತ್ವಾಸ್ಥಿತೋಜ್ವಲನ್ | ಧನುರ್ವಿಷ್ಫಾರ
ಯಾಮಾಸಕಂಪಯನ್ನಿವಮೇದಿನೀಂ ॥೯೪॥ ತಮಾಹಸೌಮಿತ್ರಿರದೀನಸತ್ತ್ವೋವಿಷ್ಫಾರಯಂತಂಧನುರಪ್ರಮೇಯಂ | ಅ
ನ್ವೇಹಿಮಾಮೇವನಿಶಾಚರೇಂದ್ರನವಾನರಾಂಸ್ತ್ವಂಪ್ರತಿಯೋದ್ಧುಮರ್ಹಸಿ ॥೯೫॥ ಸತಸ್ಯವಾಕ್ಯಂಪ್ರತಿಪೂರ್ಣಘೋಷಂ
ಜ್ಯಾಶಬ್ದಮುಗ್ರಂಚನಿಶಮ್ಯರಾಜಾ| ಆಸಾದ್ಯಸೌಮಿತ್ರಿಮವಸ್ಥಿತಂತಂಕೋಪಾನ್ವಿತೋವಾಕ್ಯಮುವಾಚರಕ್ಷಃ|ದಿಷ್ಟ್ಯಾ
ಸಿಮೇರಾಘವದೃಷ್ಟಿಮಾರ್ಗಂಪ್ರಾಪ್ತೋಂತಗಾಮೀವಿಪರೀತಬುದ್ಧಿಃ | ಅಸ್ಮಿನ್ಕ್ಷಣೇಯಾಸ್ಯಸಿಮೃತ್ಯುದೇಶಂಸಸಾದ್ಯಮಾ
ನೋಮಮಬಾಣಜಾಲೈಃ ॥೯೭॥ ತಮಾಹಸೌಮಿತ್ರಿರವಿಸ್ಮಯಾನೋಗರ್ಜಂತಮುದ್ವೃತ್ತಸಿತಾಗ್ರದಂಷ್ಟ್ರಂ | ರಾ
ಜನ್ನಗರ್ಜಂತಿಮಹಾಪ್ರಭಾವಾವಿಕತ್ಥನೇಪಾಪಕೃತಾಂವರಿಷ್ಠ ॥೯೮॥ ಜಾನಾಮಿವೀರ್ಯಂತವರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಬಲಂಪ್ರತಾಪಂ
ಚಪರಾಕ್ರಮಂಚ|ಅವಸ್ಥಿತೋಹಂಶರಚಾಪಪಾಣಿರಾಗಚ್ಛಕಿಂಮೋಘವಿಕತ್ಥನೇನ॥೯೯॥ ಸಏವಮುಕ್ತಃಕುಪಿತಸ್ಸಸರ್ಜ
ರಕ್ಷೋಧಿಪಸ್ಸಪ್ತಶರಾನ್ಸುಪುಂಖಾನ್ | ತಾನ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಃಕಾಂಚನಚಿತ್ರಪುಂಖೈಶ್ಚಿಚ್ಛೇದಬಾಣೈರ್ನಿಶಿತಾಗ್ರಧಾರೈಃ ॥
ತಾನ್ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಸ್ಸಹಸಾನಿಕೃತ್ತಾನ್ನಿಕೃತ್ತಭೋಗಾನಿವಪನ್ನಗೇಂದ್ರಾನ್ | ಲಂಕೇಶ್ವರಃಕ್ರೋಧವಶಂಜಗಾಮಸಸರ್ಜ
ಚಾನ್ಯಾನ್ನಿಶಿತಾನ್ಪೃಷತ್ಕಾನ್ ॥೧೦೧॥ ಸಬಾಣವರ್ಷಂತುವವರ್ಷತೀವ್ರಂರಾಮಾನುಜಃಕಾರ್ಮುಕಸಂಪ್ರಯುಕ್ತಂ |
ಕ್ಷುರಾರ್ಧಚಂದ್ರೋತ್ತಮಕರ್ಣಿಭಲ್ಲೈಶ್ಶರಾಂಶ್ಚಚಿಚ್ಛೇದನಚುಕ್ಷುಭೇಚ ॥೧೦೨॥ ಸಬಾಣಜಾಲಾನ್ಯಥತಾನಿತಾನಿಮೋ
ಘಾನಿಪಶ್ಯಂಸ್ತ್ರಿದಶಾರಿರಾಜಃ | ವಿಸಿಸ್ಮಯೇಲಕ್ಷ್ಮಣಲಾಘವೇನಪುನಶ್ಚಬಾಣಾನ್ನಿಶಿತಾನ್ಮುಮೋಚ ॥೧೦೩॥ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣ
ಶ್ಚಾಶುಶರಾನ್ಶಿತಾಗ್ರಾನ್ಮಹೇಂದ್ರವಜ್ರಾಶನಿತುಲ್ಯವೇಗಾನ್ | ಸಂಧಾಯಚಾಪೇಜ್ವಲನಪ್ರಕಾಶಾನ್ಸಸರ್ಜರಕ್ಷೋಧಿಪತೇ
ರ್ವಧಾಯ ॥೧೦೪॥ ಸತಾನ್ಪ್ರಚಿಚ್ಛೇದಹಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಶ್ಛಿತ್ವಾಚತಾನ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾಜಘಾನ | ಶರೇಣಕಾಲಾಗ್ನಿಸಮಪ್ರ

ಭೇಣಸ್ವಯಂಭುದತ್ತೇನಲಲಾಟದೇಶೇ ॥೧೦೫॥ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾವಣಸಾಯಕಾರ್ತಶ್ಚಚಾಲಚಾಪಂಶಿಥಿಲಂಪ್ರಗೃಹ್ಯ । ಪು
ನಶ್ಚಸಂಜ್ಞಾಂಪ್ರತಿಲಭ್ಯಕೃಚ್ಛ್ರಾಚ್ಚಿಚ್ಛೇದಚಾಪಂತ್ರಿದಶೇಂದ್ರಶತ್ರೋಃ ॥೧೦೬॥ ನಿಕೃತ್ತಚಾಪಂತ್ರಿಭಿರಾಜಘಾನಬಾಣೈ
ಸ್ತದಾದಾಶರಥಿಶ್ಶಿತಾಗ್ರೈಃ । ಸಸಾಯಕಾರ್ತೋವಿಚಚಾಲರಾಜಾಕೃಚ್ಛ್ರಾಚ್ಚಸಂಜ್ಞಾಂಪುನರಾಸಸಾದ ॥೧೦೭॥ ಸಕೃತ್ತ
ಚಾಪಶ್ಶರತಾಡಿತಶ್ಚಮೇದಾರ್ದ್ರಗಾತ್ರೋರುಧಿರಾವಸಿಕ್ತಃ । ಜಗ್ರಾಹಶಕ್ತಿಂಸಮುದಗ್ರಶಕ್ತಿಸ್ಸ್ವಯಂಭುದತ್ತಾಂಯುಧಿ
ದೇವಶತ್ರುಃ ॥೧೦೮॥ ಸತಾಂವಿಧೂಮಾನಲಸನ್ನಿಕಾಶಾಂವಿತ್ರಾಸಿನೀಂವಾನರವಾಹಿನೀಂತಾಂ । ಚಿಕ್ಷೇಪಶಕ್ತಿಂತರಸಾಜ್ವ
ಲಂತೀಂಸೌಮಿತ್ರಯೇರಾಕ್ಷಸರಾಷ್ಟ್ರನಾಥಃ ॥೧೦೯॥ ತಾಮಾಪತಂತೀಂಭರತಾನುಜೋಸ್ತ್ರೈರ್ಜಘಾನಬಾಣೈಶ್ಚಹುತಾ
ಗ್ನಿಕಲ್ಪೈಃ । ತಥಾಪಿಸಾತಸ್ಯವಿವೇಶಶಕ್ತಿರ್ಭುಜಾಂತರಂದಾಶರಥೇರ್ವಿಶಾಲಮ್ ॥೧೧೦॥ ಸಶಕ್ತಿಮಾನ್ಶಕ್ತಿಸಮಾಹತಸ್ಸನ್
ಮುಹುಃಪ್ರಜಜ್ವಾಲರಘುಪ್ರವೀರಃ । ತಂವಿಹ್ವಲಂತಂಸಹಸಾಭ್ಯುಪೇತ್ಯಜಗ್ರಾಹರಾಜಾತರಸಾಭುಜಾಭ್ಯಾಮ್ ॥೧೧೧॥
ಹಿಮವಾನ್ಮಂದರೋಮೇರುಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂವಾಸಹಾಮರೈಃ । ಶಕ್ಯಂಭುಜಾಭ್ಯಾಮುದ್ಧರ್ತುಂನಸಂಖ್ಯೇಭರತಾನುಜಃ ॥
ಶಕ್ತ್ಯಾಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾಹಿಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ತಾಡಿತಸ್ತುಸ್ತನಾಂತರೇ। ವಿಷ್ಣೋರಚಿಂತ್ಯಂಸ್ವಂಭಾಗಮಾತ್ಮಾನಂಪ್ರತ್ಯನುಸ್ಮರನ್॥
ತತೋದಾನವದರ್ಪಘ್ನಂಸೌಮಿತ್ರಿಂದೇವಕಂಟಕಃ । ತಂಪೀಡಯಿತ್ವಾಬಾಹುಭ್ಯಾಂನಪ್ರಭುರ್ಲಂಘನೇಭವತ್ ॥೧೧೪॥ ಅ
ಥೈನಂವೈಷ್ಣವಂಭಾಗಂಮಾನುಷಂದೇಹಮಾಸ್ಥಿತಂ । ಅಥವಾಯುಸುತಃಕ್ರುದ್ಧೋರಾವಣಂಸಮಭಿದ್ರವತ್ ॥೧೧೫॥ ಆ
ಜಘಾನೋರಸಿಕ್ರುದ್ಧೋವಜ್ರಕಲ್ಪೇನಮುಷ್ಟಿನಾ। ತೇನಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರೇಣರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥೧೧೬॥ ಜಾನುಭ್ಯಾ
ಮಪತದ್ಭೂಮೌಚಚಾಲಚಪುನಃಪುನಃ। ಆಸ್ಯೈಶ್ಚನೇತ್ರೈಶ್ಶ್ರವಣೈರ್ವವಾಮರುಧಿರಂಬಹು ॥೧೧೭॥ ವಿಘೂರ್ಣಮಾ
ನೋನಿಶ್ಚೇಷ್ಟೋರಥೋಪಸ್ಥಉಪಾವಿಶತ್ । ವಿಸಂಜ್ಞೋಮೂರ್ಛಿತಶ್ಚಾಸೀನ್ನಚಸ್ಥಾನಂಸಮಾಲಭತ್ ॥೧೧೮॥ ವಿಸಂಜ್ಞಂ
ರಾವಣಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸಮರೇಭೀಮವಿಕ್ರಮಂ । ಋಷಯೋವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇನೇದುರ್ದೇವಾಸ್ಸವಾಸವಾಃ ॥೧೧೯॥ ಹನೂಮಾ
ನಪಿತೇಜಸ್ವೀಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾವಣಾರ್ದಿತಂ । ಆನಯದ್ರಾಘವಾಭ್ಯಾಶಂಬಾಹುಭ್ಯಾಂಪರಿಗೃಹ್ಯತಮ್ ॥೧೨೦॥ ವಾಯುಸೂ
ನೋಸ್ಸುಹೃತ್ವೇನಭಕ್ತ್ಯಾಪರಮಯಾಚಸಃ । ಶತ್ರೂಣಾಮಪ್ರಕಂಪ್ಯೋಪಿಲಘುತ್ವಮಗಮತ್ಕಪೇಃ ॥೧೨೧॥ ತಂಸ
ಮುತ್ಸೃಜ್ಯಸಾಶಕ್ತಿಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಂಯುಧಿದುರ್ಜಯಂ। ರಾವಣಸ್ಯರಥೇತಸ್ಮಿನ್ಸ್ಥಾನಂಪುನರುಪಾಗತಾ ॥೧೨೨॥ ಆಶ್ವಸ್ತ
ಶ್ಚವಿಶಲ್ಯಶ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶತ್ರುಸೂದನಃ । ವಿಷ್ಣೋರ್ಭಾಗಮಮೀಮಾಂಸ್ಯಮಾತ್ಮಾನಂಪ್ರತ್ಯನುಸ್ಮರನ್ ॥೧೨೩॥ ರಾವ
ಣೋಪಿಮಹಾತೇಜಾಃಪ್ರಾಪ್ಯಸಂಜ್ಞಾಂಮಹಾಹವೇ । ಆದದೇನಿಶಿತಾನ್ಬಾಣಾನ್ಜಗ್ರಾಹಚಮಹದ್ಧನುಃ ॥೧೨೪॥ ನಿಪಾ
ತಿತಮಹಾವೀರಾಂವಾನರಾಣಾಂಮಹಾಚಮೂಂ । ರಾಘವಸ್ತುರಣೇದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣಂಸಮಭಿದ್ರವತ್ ॥೧೨೫॥ ಅಥೈ
ವಮುಪಸಂಗಮ್ಯಹನೂಮಾನ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್। ಮಮಪೃಷ್ಠಂಸಮಾರುಹ್ಯರಾಕ್ಷಸಂಶಾಸ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೨೬॥ ತಚ್ಛ್ರು
ತ್ವಾರಾಘವೋವಾಕ್ಯಂವಾಯುಪುತ್ರೇಣಭಾಷಿತಂ । ಆರುರೋಹಸತಂಶೂರೋಬಲವಂತಂಮಹಾಕಪಿಂ ॥೧೨೭॥ ವಿಷ್ಣುರ್ಯ
ಥಾಗರುತ್ಮಂತಂಬಲವಂತಂಸಮಾಸ್ಥಿತಃ । ರಥಸ್ಥಂರಾವಣಂಸಂಖ್ಯೇದದರ್ಶಮನುಜಾಧಿಪಃ ॥೧೨೮॥ ತಮಾಲೋಕ್ಯಮ
ಹಾತೇಜಾಃಪ್ರದುದ್ರಾವಸರಾಘವಃ । ವೈರೋಚನಮಿವಕ್ರುದ್ಧೋವಿಷ್ಣುರಭ್ಯುದ್ಯತಾಯುಧಃ ॥೧೨೯॥ ಜ್ಯಾಶಬ್ದಮಕ
ರೋತ್ತೀವ್ರಂವಜ್ರನಿಷ್ಪೇಷನಿಸ್ವನಂ । ಗಿರಾಗಂಭೀರಯಾರಾಮೋರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಮುವಾಚಹ ॥೧೩೦॥ ತಿಷ್ಠತಿಷ್ಠಮಮತ್ವಂ
ಹಿಕೃತ್ವಾವಿಪ್ರಿಯಮೀದೃಶಂ। ಕ್ವನುರಾಕ್ಷಸಶಾರ್ದೂಲಗತೋಮೋಕ್ಷಮವಾಪ್ಸ್ಯಸಿ ॥೧೩೧॥ ಯದೀಂದ್ರವೈವಸ್ವತಭಾ
ಸ್ಕರಾನ್ವಾಸ್ವಯಂಭುವೈಶ್ವಾನರಶಂಕರಾನ್ವಾ। ಗಮಿಷ್ಯಸಿತ್ವಂದಶಧಾದಿಶೋವಾತಥಾಪಿಮೇನಾದ್ಯಗತೋವಿಮೋಕ್ಷ್ಯಸೇ ॥
ಯಶ್ಚೈವಶಕ್ತ್ಯಾಭಿಹತಸ್ತ್ವಯಾದ್ಯಇತ್ಥಂವಿಷಾದಂಸಹಸಾಭ್ಯುಪೇತಃ । ಸಏಷರಕ್ಷೋಗಣರಾಜಮೃತ್ಯುಸ್ಸಪುತ್ರದಾರ
ಸ್ಯತವಾದ್ಯಯುದ್ಧೇ ॥೧೩೩॥ ಏತೇನಚಾತ್ಯದ್ಭುತದರ್ಶನಾನಿಶರೈರ್ಜನಸ್ಥಾನಕೃತಾಲಯಾನಿ। ಚತುರ್ದಶಾನ್ಯಾತ್ತವರಾಯು
ಧಾನಿರಕ್ಷಸ್ಸಹಸ್ರಾಣಿನಿಷೂದಿತಾನಿ ॥೧೩೪॥ ರಾಘವಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋಮಹಾಕಪಿಂ । ವಾಯುಪುತ್ರಂ
ಮಹಾವೀರ್ಯಂವಹಂತಂರಾಘವಂರಣೇ ॥೧೩೫॥ ಆಜಘಾನಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃಕಾಲಾನಲಶಿಖೋಪಮೈಃ । ರಾಕ್ಷಸೇನಾಹವೇ
ತಸ್ಯತಾಡಿತಸ್ಯಾಪಿಸಾಯಕೈಃ ॥೧೩೬॥ ಸ್ವಭಾವತೇಜೋಯುಕ್ತಸ್ಯಭೂಯಸ್ತೇಜೋಭ್ಯವರ್ಧತ। ತತೋರಾಮೋಮಹಾ
ತೇಜಾರಾವಣೇನಕೃತವ್ರಣಮ್ ॥೧೩೭॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ಲವಗಶಾರ್ದೂಲಂಕೋಪಸ್ಯವಶಮೇಯಿವಾನ್ । ತಸ್ಯಾಭಿಸಂಕ್ರಮ್ಯ
ರಥಂಸಚಕ್ರಂಸಾಶ್ವಧ್ವಜಚ್ಛತ್ರಮಹಾಪತಾಕಂ। ಸಸಾರಥಿಂಸಾಶನಿಶೂಲಖಡ್ಗಂರಾಮಃಪ್ರಚಿಚ್ಛೇದಶರೈಸ್ಸುಪುಂಖೈಃ॥
ಅಥೇಂದ್ರಶತ್ರುಂತರಸಾಜಘಾನಬಾಣೇನವಜ್ರಾಶನಿಸನ್ನಿಭೇನ । ಭುಜಾಂತರೇವ್ಯೂಢಸುಜಾತರೂಪೇವಜ್ರೇಣಮೇರುಂಭಗ
ವಾನಿವೇಂದ್ರಃ ॥೧೩೯॥ ಯೋವಜ್ರಪಾತಾಶನಿಸನ್ನಿಪಾತಾನ್ನಚುಕ್ಷುಭೇನಾಪಿಚಚಾಲರಾಜಾ । ಸರಾಮಬಾಣಾಭಿಹತೋಭೃ
ಶಾರ್ತಶ್ಚಚಾಲಚಾಪಂಚಮುಮೋಚವೀರಃ ॥೧೪೦॥ ತಂವಿಹ್ವಲಂತಂಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾಮಸ್ಸಮಾದದೇದೀಪ್ತಮಥಾರ್ಧಚಂ

ರಂ | ತೇನಾರ್ಕವರ್ಣಂಸಹಸಾಕಿರೀಟಂಚಿಚ್ಛೇದರಕ್ಷೋಧಿಪತೇರ್ಮಹಾತ್ಮಾ ‖೧೨೧‖ ತಂನಿರ್ವಿಷಾಶೀವಿಷಸನ್ನಿಕಾಶಂಶಾಂ
ತಾರ್ಚಿಷಂಸೂರ್ಯಮಿವಾಪ್ರಕಾಶಂ | ಗತಶ್ರಿಯಂಕೃತ್ತಕಿರೀಟಕೂಟಮುವಾಚರಾಮೋಯುಧಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಮ್ ‖೧೨೨
ಕೃತಂತ್ವಯಾಕರ್ಮಮಹತ್ಸುಭೀಮಂಹತಪ್ರವೀರಶ್ಚಕೃತಸ್ತ್ವಯಾಹಂ | ತಸ್ಮಾತ್ಪರಿಶ್ರಾಂತಇವವ್ಯವಸ್ಯನ್ನತ್ವಾಂಶ
ರೈರ್ಮೃತ್ಯುವಶಂನಯಾಮಿ ‖೧೨೩‖ ಗಚ್ಛಾನುಜಾನಾಮಿರಣಾರ್ದಿತಸ್ತ್ವಂಪ್ರವಿಶ್ಯರಾತ್ರಿಂಚರರಾಜಲಂಕಾಂ | ಆಶ್ವಾ
ಸ್ಯನಿರ್ಯಾಹಿರಥೀಚಧನ್ವೀತದಾಬಲಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸಿಮೇರಥಸ್ಥಃ ‖೧೨೪‖ ಸಏವಮುಕ್ತೋಹತದರ್ಪಹರ್ಷೋನಿಕೃತ್ತಚಾಪಃಸನಿಹ
ತಾಶ್ವಸೂತಃ | ಶರಾರ್ದಿತಃಕೃತ್ತಮಹಾಕಿರೀಟೋವಿವೇಶಲಂಕಾಂಸಹಸಾಸ್ಮರಾಜಾ ‖ ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರವಿಷ್ಟೇರಜನೀಚರೇಂದ್ರೇಮ
ಹಾಬಲೇದಾನವದೇವಶತ್ರೌ | ಹರೀನ್ವಿಶಲ್ಯಾನ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚಕಾರರಾಮಃಪರಮಾಹವಾಗ್ರೇ ‖ ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರಭಿನ್ನೇತ್ರಿದಶೇಂ
ದ್ರಶತ್ರೌ ಸುರಾಸುರಾಭೂತಗಣಾದಿಶಶ್ಚ | ಸಸಾಗರಾಸ್ಸರ್ಷಿಮಹೋರಗಾಶ್ಚತಥೈವಭೂಮ್ಯಂಬುಚರಾಶ್ಚಹೃಷ್ಟಾಃ ‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಪ್ರವಿಶ್ಯಪುರೀಂಲಂಕಾಂರಾಮಬಾಣಭಯಾರ್ದಿತಃ | ಭಗ್ನದರ್ಪಸ್ತದಾರಾಜಾಬಭೂವವ್ಯಥಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ‖೧‖ ಮಾ
ತಂಗಇವಸಿಂಹೇನಗರುಡೇನೇವಪನ್ನಗಃ | ಅಭಿಭೂತೋಭವದ್ರಾಜಾರಾಘವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ ‖ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡಪ್ರಕಾಶಾನಾಂ
ವಿದ್ಯುತ್ಸದೃಶವರ್ಚಸಾಂ | ಸ್ಮರನ್ರಾಘವಬಾಣಾನಾಂವಿವ್ಯಥೇರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ‖೩‖ ಸಕಾಂಚನಮಯಂದಿವ್ಯಮಾಶ್ರಿತ್ಯಪರ
ಮಾಸನಂ | ವಿಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣೋರಕ್ಷಾಂಸಿರಾವಣೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ‖೪‖ ಸರ್ವಂತತ್ಖಲುಮೇಮೋಘಂಯತ್ತಪ್ತಂಪರಮಂ
ತಪಃ | ಯತ್ಸಮಾನೋಮಹೇಂದ್ರೇಣಮಾನುಷೇಣಾಸ್ಮಿನಿರ್ಜಿತಃ ‖೫‖ ಇದಂತದ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋಘೋರಂವಾಕ್ಯಂಮಾಮಭ್ಯುಪಸ್ಥಿ
ತಂ | ಮಾನುಷೇಭ್ಯೋವಿಜಾನೀಹಿಭಯಂತ್ವಮಿತಿತತ್ತಥಾ ‖೬‖ ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವೈರ್ಯಕ್ಷರಾಕ್ಷಸಪನ್ನಗೈಃ | ಅವಧ್ಯತ್ವಂ
ಮಯಾಪ್ರಾಪ್ತಂಮಾನುಷೇಭ್ಯೋನಯಾಚಿತಮ್ ‖೭‖ ವಿದಿತಂಮಾನುಷಂಮನ್ಯೇರಾಮಂದಶರಥಾತ್ಮಜಂ | ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲ
ನಾಥೇನಅನರಣ್ಯೇನಯತ್ಪುರಾ ‖೮‖ ಉತ್ಪತ್ಸ್ಯತೇಹಿಮದ್ವಂಶೇಪುರುಷೋರಾಕ್ಷಸಾಧಮ | ಯಸ್ತ್ವಾಂಸಪುತ್ರಂಸಾಮಾತ್ಯಂ
ಸಬಲಂಸಾಶ್ವಸಾರಥಿಮ್ ‖೯‖ ನಿಹನಿಷ್ಯತಿಸಂಗ್ರಾಮೇತ್ವಾಂಕುಲಾಧಮದುರ್ಮತೇ | ಶಪ್ತೋಹಂವೇದವತ್ಯಾಚಯದಾಸಾಧರ್ಷಿತಾ
ಪುರಾ ‖೧೦‖ ಸೇಯಂಸೀತಾಮಹಾಭಾಗಾಜಾತಾಜನಕನಂದಿನೀ | ಉಮಾನಂದೀಶ್ವರಶ್ಚಾಪಿರಂಭಾವರುಣಕನ್ಯಕಾ ‖೧೧‖ ಯ
ಥೋಕ್ತಾಸ್ತಪಸಾಪ್ರಾಪ್ತಂನಮಿಥ್ಯಾಋಷಿಭಾಷಿತಂ | ಏತದೇವಾಭ್ಯುಪಾಗಮ್ಯಯತ್ನಂಕರ್ತುಮಿಹಾರ್ಹಥ ‖ ರಾಕ್ಷ
ಸಾಶ್ಚಾಪಿತಿಷ್ಠಂತುಚರ್ಯಾಗೋಪುರಮೂರ್ಧಸು | ಸಚಾಪ್ರತಿಮಗಂಭೀರೋದೇವದಾನವದರ್ಪಹಾ ‖೧೩‖ ಬ್ರಹ್ಮಶಾಪಾಭಿ
ಭೂತಸ್ತುಕುಂಭಕರ್ಣೋವಿಬೋಧ್ಯತಾಂ | ಸಪರಾಜಿತಮಾತ್ಮಾನಂಪ್ರಹಸ್ತಂಚನಿಷೂದಿತಮ್ ‖೧೪‖ ಜ್ಞಾತ್ವಾರಕ್ಷೋಬಲಂ
ಭೀಮಮಾದಿದೇಶಮಹಾಬಲಃ | ದ್ವಾರೇಷುಯತ್ನಃಕ್ರಿಯತಾಂಪ್ರಾಕಾರಶ್ಚಾಧಿರುಹ್ಯತಾಮ್ ‖೧೫‖ ನಿದ್ರಾವಶಸಮಾವಿಷ್ಟಃ
ಕುಂಭಕರ್ಣೋವಿಬೋಧ್ಯತಾಂ | ಸುಖಂಸ್ವಪಿತಿನಿಶ್ಚಿಂತಃಕಾಲೋಪಹತಚೇತನಃ ‖೧೬‖ ನವಷಟ್ಸಪ್ತಚಾಷ್ಟೌಚಮಾಸಾನ್ಸ್ವ
ಪಿತಿರಾಕ್ಷಸಃ | ಮಂತ್ರಂಕೃತ್ವಾಪ್ರಸುಪ್ತೋಯಮಿತಸ್ತುನವಮೇಹನಿ ‖೧೭‖ ತಂತುಬೋಧಯತಕ್ಷಿಪ್ರಂಕುಂಭಕರ್ಣಂಮ
ಹಾಬಲಂ | ಸತುಸಂಖ್ಯೇಮಹಾಬಾಹುಃಕಕುದಸ್ಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ ‖೧೮‖ ವಾನರಾನ್ರಾಜಪುತ್ರೌಚಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವವಧಿಷ್ಯತಿ | ಏಷ
ಕೇತುಃಪರಸ್ಸಂಖ್ಯೇಮುಖ್ಯೋವೈಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಮ್ ‖೧೯‖ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಸದಾಶೇತೇಮೂಢೋಗ್ರಾಮ್ಯಸುಖೇರತಃ | ರಾಮೇ
ಣಾಭಿನಿರಸ್ತಸ್ಯಸಂಗ್ರಾಮೇಸ್ಮಿನ್ಸುದಾರುಣೇ ‖೨೦‖ ಭವಿಷ್ಯತಿನಮೇಶೋಕಃಕುಂಭಕರ್ಣೇವಿಬೋಧಿತೇ | ಕಿಂಕರಿಷ್ಯಾಮ್ಯ
ಹಂತೇನಶಕ್ರತುಲ್ಯಬಲೇನಹಿ ‖೨೧‖ ಈದೃಶೇವ್ಯಸನೇಪ್ರಾಪ್ತೇಯೋನಸಾಹ್ಯಾಯಕಲ್ಪತೇ | ತೇತುತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷ
ಸೇಂದ್ರಸ್ಯರಾಕ್ಷಸಾಃ ‖೨೨‖ ಜಗ್ಮುಃಪರಮಸಂಭ್ರಾಂತಾಃಕುಂಭಕರ್ಣನಿವೇಶನಂ | ತೇರಾವಣಸಮಾದಿಷ್ಟಾಮಾಂಸಶೋಣಿ
ತಭೋಜನಾಃ ‖೨೩‖ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾಂಸ್ತಥಾಭಕ್ಷ್ಯಾನಾದಾಯಸಹಸಾಯಯುಃ | ತಾಂಪ್ರವಿಶ್ಯಮಹಾದ್ವಾರಾಂಸರ್ವತೋ
ಯೋಜನಾಯತಾಮ್ ‖ ಕುಂಭಕರ್ಣಗುಹಾಂರಮ್ಯಾಂಸರ್ವಗಂಧಪ್ರವಾಹಿನೀಂ | ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯನಿಶ್ವಾಸಾದವಧೂತಾಮ
ಹಾಬಲಾಃ ‖ ಪ್ರತಿಷ್ಠಮಾನಾಃಕೃಚ್ಛ್ರೇಣಯತ್ನಾತ್ಪ್ರವಿವಿಶುರ್ಗುಹಾಂ | ತಾಂಪ್ರವಿಶ್ಯಗುಹಾಂರಮ್ಯಾಂಶುಭಾಂಕಾಂಚ
ನಕುಟ್ಟಿಮಾಂ ‖ ದದೃಶುರ್ನೈರೃತವ್ಯಾಘ್ರಂಶಯಾನಂಭೀಮದರ್ಶನಂ | ತೇತುತಂವಿಕೃತಂಸುಪ್ತಂವಿಕೀರ್ಣಮಿವಪರ್ವ
ತಂ ‖ ಕುಂಭಕರ್ಣಂಮಹಾನಿದ್ರಂಸಹಿತಾಃಪ್ರತ್ಯಬೋಧಯನ್ | ಊರ್ಧ್ವರೋಮಾಂಚಿತತನುಂಶ್ವಸಂತಮಿವಪನ್ನಗಂ ‖ ತ್ರಾ
ಸಯಂತಂಮಹಾಶ್ವಾಸೈಶ್ಶಯಾನಂಭೀಮದರ್ಶನಂ | ಭೀಮನಾಸಾಪುಟಂತಂತುಪಾತಾಳವಿಪುಲಾನನಂ ‖ ಶಯ್ಯಾಯಾಂ
ನ್ಯಸ್ತಸರ್ವಾಂಗಂಮೇದೋರುಧಿರಗಂಧಿನಂ | ಕಾಂಚನಾಂಗದನದ್ಧಾಂಗಂಕಿರೀಟಿನಮರಿಂದಮಮ್ ‖ ದದೃಶುರ್ನೈರೃತವ್ಯಾ
ಘ್ರಂಕುಂಭಕರ್ಣಂಮಹಾಬಲಂ | ತತಶ್ಚಕ್ರುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಃಕುಂಭಕರ್ಣಾಗ್ರತಸ್ತದಾ ‖೩೧‖ ಮಾಂಸಾನಾಂಮೇರುಸಂ
ಕಾಶಂರಾಶಿಂಪರಮತರ್ಪಣಂ | ಮೃಗಾಣಾಂಮಹಿಷಾಣಾಂಚವರಾಹಾಣಾಂಚಸಂಚಯಾನ್ ‖ ಚಕ್ರುರ್ನೈರೃತಶಾರ್ದೂಲಾ

ಲಾರಾಶಿಮನ್ನಸ್ಯಚಾದ್ಭುತಂ |ತತಶ್ಶೋಣಿತಕುಂಭಾಂಶ್ಚ ಮದ್ಯಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ ॥೩೩॥ ಪುರಸ್ತಾತ್ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯಚಕ್ರು
ಸ್ತ್ರಿದಶಶತ್ರವಃ | ಲಿಲಿಪುಶ್ಚ ಪರಾರ್ಧ್ಯೇನಚಂದನೇನಪರಂತಪಮ್ ॥೩೪॥ ದಿವ್ಯೈರಾಚ್ಛಾದಯಾಮಾಸುರ್ಮಾಲ್ಯೈರ್ಗಂ
ಧೈಸ್ಸುಗಂಧಿಭಿಃ|ಧೂಪಂಸುಗಂಧಂಸಸೃಜುಸ್ತುಷ್ಟುವುಶ್ಚ ಪರಂತಪಮ್ ॥೩೫॥ ಜಲದಾಇವಚೋನ್ನೇದುರ್ಯಾತುಧಾನಾಸ್ತ
ತಸ್ತತಃ | ಶಂಖಾನಾಪೂರಯಾಮಾಸುಶ್ಶಶಾಂಕಸದೃಶಪ್ರಭಾನ್ ॥ತುಮುಲಂಯುಗಪಚ್ಚಾಪಿವಿನೇದುಶ್ಚಾಪ್ಯಮರ್ಷಿಣಾಃ|
ನೇದುರಾಸ್ಫೋಟಯಾಮಾಸುಶ್ಚಿಕ್ಷಿಪುಸ್ತೇನಿಶಾಚರಾಃ ॥೩೬॥ ಕುಂಭಕರ್ಣವಿಬೋಧಾರ್ಥಂಚಕ್ರುಸ್ತೇವಿಪುಲಂಸ್ವನಂ॥ ಸ
ಶಂಖಭೇರೀಪಣವಪ್ರಣಾದಮಾಸ್ಫೋಟಿತಕ್ಷ್ವೇಳಿತಸಿಂಹನಾದಂ | ದಿಶೋದ್ರವಂತಸ್ತ್ರಿದಿವಂಕಿರಂತಃಶ್ರುತ್ವಾವಿಹಂಗಾಸ್ಸ
ಹಸಾನಿಪೇತುಃ ॥೩೮॥ ಯದಾಭೃಶಂತೈರ್ನಿನದೈರ್ಮಹಾತ್ಮಾ ನಕುಂಭಕರ್ಣೋಬುಬುಧೇಪ್ರಸುಪ್ತಃ | ತತೋಮುಸುಂಡೀ
ರ್ಮುಸಲಾನಿಸರ್ವೇರಕ್ಷೋಗಣಾಸ್ತೇಜಗೃಹುರ್ಗದಾಶ್ಚ ॥ ೩೯ ॥ ತಂಶೈಲಶೃಂಗೈರ್ಮುಸಲೈರ್ಗದಾಭಿರ್ವೃಕ್ಷೈಸ್ತಲೈರ್ಮು
ದ್ಗರಮುಷ್ಟಿಭಿಶ್ಚ | ಸುಖಪ್ರಸುಪ್ತಂಭುವಿಕುಂಭಕರ್ಣಂರಕ್ಷಾಂಸ್ಯುದಗ್ರಾಣಿತದಾನಿಜಘ್ನುಃ ॥ ೪೦ ॥ ತಸ್ಯನಿಶ್ವಾಸ
ವಾತೇನಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ | ರಾಕ್ಷಸಾಬಲವಂತೋಪಿಸ್ಥಾತುಂನಾಶಕ್ನುವನ್ಪುರಃ ॥ ೪೧ ॥ ತತೋಸ್ಯಪುರತೋಗಾ
ಢಂರಾಕ್ಷಸಾಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ|ಮೃದಂಗಪಣವಾನ್ಭೇರೀಶ್ಶಂಖಕುಂಭಗಣಾಂಸ್ತದಾ॥ದಶರಾಕ್ಷಸಸಾಹಸ್ರಾ ಯುಗಪತ್ಪ
ರ್ಯವಾದಯನ್ |ನೀಲಾಂಜನಚಯಾಕಾರಂತೇತುತಂಪ್ರತ್ಯಬೋಧಯನ್ ॥೪೨॥ ಅಭಿಘ್ನಂತೋನದಂತಶ್ಚ ನೈವಸಂವಿವಿದೇತು
ಸಃ|ಯದಾಚೈನಂನಶೇಕುಸ್ತೇಪ್ರತಿಬೋಧಯಿತುಂತದಾ॥ತತೋಗುರುತರಂಯತ್ನಂದಾರುಣಂಸಮುಪಾಕ್ರಮನ್| ಅಶ್ವಾ
ನುಷ್ಟ್ರಾನ್ಖರಾನ್ನಾಗಾನ್ಜಘ್ನುರ್ದಂಡಕಶಾಂಕುಶೈಃ॥ಭೇರೀಶಂಖಮೃದಂಗಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಪ್ರಾಣೈರವಾದಯನ್ |ನಿಜಘ್ನು
ಶ್ಚಾಸ್ಯಗಾತ್ರಾಣಿಮಹಾಕಾಷ್ಠಕಟಂಕರೈಃ ॥ ಮುದ್ಗರೈರ್ಮುಸಲೈಶ್ಚೈವಸರ್ವಪ್ರಾಣಸಮುದ್ಯತೈಃ | ತೇನಶಬ್ದೇನಮ
ಹತಾಲಂಕಾಸಮಭಿಪೂರಿತಾ॥ ಸಪರ್ವತವನಾಸರ್ವಾಸೋಪಿನೈವಪ್ರಬುಧ್ಯತೇ| ತತಸ್ಸಹಸ್ರಂಭೇರೀಣಾಂಯುಗಪತ್ಸಮಹ
ನ್ಯತ॥ಮೃಷ್ಟಕಾಂಚನಕೋಣಾನಾಮಾಸಕ್ತಾನಾಂಸಮಂತತಃ|ಏವಮಪ್ಯತಿನಿದ್ರಸ್ತುಯದಾನೈವಪ್ರಬುಧ್ಯತೇ॥ಶಾಪಸ್ಯ
ವಶಮಾಪನ್ನಸ್ತತಃಕ್ರುದ್ಧಾನಿಶಾಚರಾಃ|ಮಹಾಕ್ರೋಧಸಮಾವಿಷ್ಟಾಸ್ಸರ್ವೇಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಾಃ॥ತದ್ರಕ್ಷೋಬೋಧಯಿ
ಷ್ಯಂತಶ್ಚಕ್ರುರನ್ಯೇಪರಾಕ್ರಮಂ|ಅನ್ಯೇಭೇರೀಸ್ಸಮಾಜಘ್ನುರನ್ಯೇಚಕ್ರುರ್ಮಹಾಸ್ವನಮ್॥ಕೇಶಾನನ್ಯೇಪ್ರಲುಲುಪುಃಕರ್ಣಾ
ವನ್ಯೇದಶಂತಿಚ| ಉದಕುಂಭಶತಾನ್ಯನ್ಯೇಸಮಸಿಂಚಂತಕರ್ಣಯೋಃ॥ನಕುಂಭಕರ್ಣಃಪಸ್ಪಂದೇಮಹಾನಿದ್ರಾವಶಂಗತಃ|
ಅನ್ಯೇಚಬಲಿನಸ್ತಸ್ಯಕೂಟಮುದ್ಗರಪಾಣಯಃ॥ ಮೂರ್ಧ್ನಿವಕ್ಷಸಿಗಾತ್ರೇಷುಪಾತಯನ್ಕೂಟಮುದ್ಗರಾನ್ | ರಜ್ಜುಬಂ
ಧನಬದ್ಧಾಭಿಶ್ಶತಘ್ನೀಭಿಶ್ಚ ಸರ್ವತಃ॥ ವಧ್ಯಮಾನೋಮಹಾಕಾಯೋನಸಪ್ರಾಬುಧ್ಯತರಾಕ್ಷಸಃ| ವಾರಣಾನಾಂಸಹಸ್ರಂಚ
ಶರೀರೇಸ್ಯಪ್ರಧಾವಿತಮ್॥ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ತತೋಬುದ್ಧಃಸ್ಪರ್ಶಂಪರಮಬುಧ್ಯತ|ಸಪಾತ್ಯಮಾನೈರ್ಗಿರಿಶೃಂಗವೃಕ್ಷೈರಚಿಂ
ತಯಂಸ್ತಾನ್ವಿಪುಲಾನ್ಪ್ರಹಾರಾನ್| ನಿದ್ರಾಕ್ಷಯಾತ್ಕ್ಷುದ್ಭಯಪೀಡಿತಶ್ಚ ವಿಜೃಂಭಮಾಣಸ್ಸಹಸೋತ್ಪಪಾತ॥ ಸನಾಗ
ಭೋಗಾಚಲಶೃಂಗಕಲ್ಪೌವಿಕ್ಷಿಪ್ಯಬಾಹೂಗಿರಿಶೃಂಗಸಾರೌ | ವಿವೃತ್ಯವಕ್ತ್ರಂಬಡಬಾಮುಖಾಭಂನಿಶಾಚರೋಸೌವಿಕೃ
ತಂಜಜೃಂಭೇ ॥೫೭॥ ತಸ್ಯಜಾಜೃಂಭಮಾಣಸ್ಯವಕ್ತ್ರಂಪಾತಾಳಸನ್ನಿಭಂ| ದದೃಶೇಮೇರುಶೃಂಗಾಗ್ರೇದಿವಾಕರಇವೋದಿತಃ॥
ಸಜೃಂಭಮಾಣೋತಿಬಲಃಪ್ರತಿಬುದ್ಧೋನಿಶಾಚರಃ | ನಿಶ್ವಾಸಶ್ಚಾಸ್ಯಸಂಜಜ್ಞೇಪರ್ವತಾದಿವಮಾರುತಃ ॥ ೫೯ ॥ ರೂಪ
ಮುತ್ತಿಷ್ಠತಸ್ತಸ್ಯಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯತದ್ಬಭೌ | ತಪಾಂತೇಸಬಲಾಕಸ್ಯಮೇಘಸ್ಯೇವವಿವರ್ಷತಃ ॥ ೬೦ ॥ ಯುಗಾಂತೇಸರ್ವ
ಭೂತಾನಿಕಾಲಸ್ಯೇವದಿಧಕ್ಷತಃ | ತಸ್ಯದೀಪ್ತಾಗ್ನಿಸದೃಶೇವಿದ್ಯುತ್ಸದೃಶವರ್ಚಸೀ॥೬೧॥ ದದೃಶಾತೇಮಹಾನೇತ್ರೇದೀಪ್ತಾವಿ
ವಮಹಾಗ್ರಹೌ | ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ತತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಭಕ್ಷ್ಯಾಂಶ್ಚ ವಿವಿಧಾನ್ಬಹೂನ್॥ವರಾಹಾನ್ಮಹಿಷಾಂಶ್ಚೈವಸಬಭ
ಕ್ಷಮಹಾಬಲಃ|ಅದನ್ಬುಭುಕ್ಷಿತೋಮಾಂಸಂಶೋಣಿತಂತೃಷಿತಃಪಿಬನ್॥೬೩॥ ಮೇದಃಕುಂಭಾಂಶ್ಚ ಮದ್ಯಂಚಪಪೌಶಕ್ರ
ರಿಪುಸ್ತದಾ|ತತಸ್ತೃಪ್ತಇತಿಜ್ಞಾತ್ವಾಸಮುತ್ಪೇತುರ್ನಿಶಾಚರಾಃ॥ಶಿರೋಭಿಶ್ಚಪ್ರಣಮ್ಯೈನಂಸರ್ವತಃಪರ್ಯವಾರಯನ್ |ನಿ
ದ್ರಾವಿಶದನೇತ್ರಸ್ತುಕಲುಷೀಕೃತಲೋಚನಃ॥ ಚಾರಯನ್ಸರ್ವತೋದೃಷ್ಟಿಂತಾನ್ದದರ್ಶನಿಶಾಚರಾನ್ |ಸಸರ್ವಾನ್ಸಾಂ
ತ್ವಯಾಮಾಸನೈರೃತಾನ್ನೈರೃತರ್ಷಭಃ ॥೬೬॥ ಬೋಧನಾದ್ವಿಸ್ಮಿತಶ್ಚಾಪಿರಾಕ್ಷಸಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್|ಕಿಮರ್ಥಮಹ
ಮಾದೃತ್ಯಭವದ್ಭಿಃಪ್ರತಿಬೋಧಿತಃ॥೬೭॥ಕಚ್ಚಿತ್ಸುಕುಶಲಂರಾಜ್ಞೋಭಯಂವಾನೇಹವಿದ್ಯತೇ|ಅಥವಾಧ್ರುವಮನ್ಯೇಭ್ಯೋಭ
ಯಂಪರಮುಪಸ್ಥಿತಮ್ ॥ಯದರ್ಥಮೇವಂತ್ವರಿತೈರ್ಭವದ್ಭಿಃಪ್ರತಿಬೋಧಿತಃ | ಅದ್ಯರಾಕ್ಷಸರಾಜಸ್ಯಭಯಮುತ್ಪಾಟಯಾ
ಮ್ಯಹಮ್॥ಪಾತಯಿಷ್ಯೇಮಹೇಂದ್ರಂವಾಶಾತಯಿಷ್ಯೇತಥಾನಲಂ| ನಹ್ಯಲ್ಪಕಾರಣೇಸುಪ್ತಂಬೋಧಯಿಷ್ಯತಿಮಾಂಗುರುಃ ॥
ತದಾಖ್ಯಾತಾರ್ಥತತ್ವೇನಮತ್ಪ್ರಬೋಧನಕಾರಣಂ |ಏವಂಬ್ರುವಾಣಂಸಂರಬ್ಧಂಕುಂಭಕರ್ಣಂಮಹಾಬಲಮ್ ॥ಯೂ
ಪಾಕ್ಷಸ್ಸಚಿವೋರಾಜ್ಞಃಕೃತಾಂಜಲಿರುವಾಚಹ |ನನೋದೈವಕೃತಂಕಿಂಚಿದ್ಭಯಮಸ್ತಿಕದಾಚನ॥೭೨॥ ಮಾನುಷಾನ್ನೋ

ಯಂರಾಜಂಸ್ತುಮುಲಂಸಂಪ್ರಬಾಧತೇ । ನದೈತ್ಯದಾನವೇಭ್ಯೋವಾಭಯಮಸ್ತಿಹಿತಾದೃಶಮ್ ॥೭೩॥ ಯಾದೃಶಂ ಮಾನುಷಂರಾಜನ್ ಭಯಮಸ್ಮಾನುಪಸ್ಥಿತಂ । ವಾನರೈಃಪರ್ವತಾಕಾರೈರ್ಲಂಕೇಯಂಪರಿವಾರಿತಾ ॥೭೪॥ ಸೀತಾಹರಣಸಂತಪ್ತಾದ್ರಾಮಾನ್ನಸ್ತುಮುಲಂಭಯಂ।ಏಕೇನವಾನರೇಣೇಯಂಪೂರ್ವಂದಗ್ಧಾಮಹಾಪುರೀ॥ಕುಮಾರೋನಿಹತಶ್ಚಾಕ್ಷಸ್ಸಾನುಯಾತ್ರಸ್ಸಕುಂಜರಃ ।ಸ್ವಯಂರಕ್ಷೋಧಿಪಶ್ಚಾಪಿಪೌಲಸ್ತ್ಯೋದೇವಕಂಟಕಃ ॥೭೬॥ ಮೃತೇತಿಸಂಯುಗೇಮುಕ್ತೋರಾಮೇಣಾದಿತ್ಯತೇಜಸಾ।ಯನ್ನದೇವೈಃಕೃತೋರಾಜಾನಾಪಿದೈತ್ಯೈರ್ನದಾನವೈಃ॥ ಕೃತಸ್ಸಇಹರಾಮೇಣವಿಮುಕ್ತಃಪ್ರಾಣಸಂಶಯಾತ್।ಸಯೂಪಾಕ್ಷವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಭ್ರಾತುರ್ಯುಧಿಪರಾಜಯಮ್॥ಕುಂಭಕರ್ಣೋವಿವೃತ್ತಾಕ್ಷೋಯೂಪಾಕ್ಷಮಿದಮಬ್ರವೀತ್।ಸರ್ವಮದ್ಯೈವಯೂಪಾಕ್ಷಹರಿಸೈನ್ಯಂಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ॥ರಾಘವಂಚರಣೇಹತ್ವಾಪಶ್ಚಾದ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಿರಾವಣಂ।ರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತರ್ಪಯಿಷ್ಯಾಮಿಹರೀಣಾಂಮಾಂಸಶೋಣಿತೈಃ॥ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋಶ್ಚಾಪಿಸ್ವಯಂಪಾಸ್ಯಾಮಿಶೋಣಿತಂ । ತತಸ್ತದ್ವಾಕ್ಯಂಬ್ರುವತೋನಿಶಮ್ಯಸಗರ್ವಿತಂರೋಷವಿವೃದ್ಧದೋಷಂ । ಮಹೋದರೋನೈರೃತಯೋಧಮುಖ್ಯಃಕೃತಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಮಿದಂಬಭಾಷೇ ॥ ರಾವಣಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಗುಣದೋಷೌವಿಮೃಶ್ಯಚ।ಪಶ್ಚಾದಪಿಮಹಾಬಾಹೋಶತ್ರೂನ್ಯುಧಿವಿಜೇಷ್ಯಸಿ॥ಮಹೋದರವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷಸೈಃಪರಿವಾರಿತಃ ।ಕುಂಭಕರ್ಣೋಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸಂಪ್ರತಸ್ಥೇಮಹಾಬಲಃ॥ ತಂಸಮುತ್ಥಾಪ್ಯಭೀಮಾಕ್ಷಂಭೀಮರೂಪಪರಾಕ್ರಮಂ । ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತ್ವರಿತಾಜಗ್ಮುರ್ದಶಗ್ರೀವನಿವೇಶನಮ್ ॥೮೪॥ ತತೋಗತ್ವಾದಶಗ್ರೀವಮಾಸೀನಂಪರಮಾಸನೇ। ಊಚುರ್ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟಾಸ್ಸರ್ವಏವನಿಶಾಚರಾಃ॥೮೫॥ಪ್ರಬುದ್ಧಃಕುಂಭಕರ್ಣೋಯಂಭ್ರಾತಾತೇರಾಕ್ಷಸರ್ಷಭ । ಕಥಂತತ್ರೈವನಿರ್ಯಾತುದ್ರಕ್ಷ್ಯಸೇದಮಿಹಾಗತಂ ॥೮೬॥ ರಾವಣಸ್ತ್ವಬ್ರವೀದ್ಧೃಷ್ಟೋರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಾನುಪಸ್ಥಿತಾನ್।ದ್ರಷ್ಟುಮೇನಮಿಹೇಚ್ಛಾಮಿಯಥಾನ್ಯಾಯಂಚಪೂಜ್ಯತಾಂ॥೮೭॥ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾತುತೇಸರ್ವೇಪುನರಾಗಮ್ಯರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಕುಂಭಕರ್ಣಮಿದಂವಾಕ್ಯಮೂಚೂರಾವಣಚೋದಿತಾಃ ॥೮೮॥ ದ್ರಷ್ಟುಂತ್ವಾಂಕಾಂಕ್ಷತೇರಾಜಾಸರ್ವರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ ।ಗಮನೇಕ್ರಿಯತಾಂಬುದ್ಧಿರ್ಭ್ರಾತರಂಸಂಪ್ರಹರ್ಷಯ ॥೮೯॥ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ತುದುರ್ಧರ್ಷೋಭ್ರಾತುರಾಜ್ಞಾಯಶಾಸನಂ।ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಮಹಾಬಾಹುಶ್ಶಯನಾದುತ್ಪಪಾತಹ॥೯೦॥ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯವದನಂಹೃಷ್ಟಃಸ್ನಾತಃಪರಮಭೂಷಿತಃ । ಪಿಪಾಸುಸ್ತ್ವರಯಾಮಾಸಪಾನಂಬಲಸಮೀರಣಮ್ ॥೯೧॥ ತತಸ್ತೇತ್ವರಿತಾಸ್ತಸ್ಯರಾಕ್ಷಸಾರಾವಣಾಜ್ಞಯಾ।ಮದ್ಯಕುಂಭಾಂಶ್ಚವಿವಿಧಾನ್ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವೋಪಹಾರಯನ್ ॥೯೨॥ ಪೀತ್ವಾಘಟಸಹಸ್ರೇದ್ವೇಗಮನಾಯೋಪಚಕ್ರಮೇ । ಈಷತ್ಸಮುತ್ಕಟೋಮತ್ತಸ್ತೇಜೋಬಲಸಮನ್ವಿತಃ ॥೯೩॥ಕುಂಭಕರ್ಣೋಬಭೌಹೃಷ್ಟಃಕಾಲಾಂತಕಯಮೋಪಮಃ । ಭ್ರಾತುಸ್ಸಭವನಂಗಚ್ಛನ್ ರಕ್ಷೋಗಣಸಮನ್ವಿತಃ ॥ ೯೪ ॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಃಪದನ್ಯಾಸೈರಕಂಪಯತಮೇದಿನೀಂ ॥ ಸರಾಜಮಾರ್ಗಂವಪುಷಾಪ್ರಕಾಶಯನ್ ಸಹಸ್ರರಶ್ಮಿರ್ಧರಣೀಮಿವಾಂಶುಭಿಃ ।ಜಗಾಮತತ್ರಾಂಜಲಿಮಾಲಯಾವೃತಶ್ಶತಕ್ರತುರ್ಗೇಹಮಿವಸ್ವಯಂಭುವಃ ॥೯೫॥ ತಂರಾಜಮಾರ್ಗಸ್ಥಮಮಿತ್ರಘಾತಿನಂವನೌಕಸಸ್ತೇಸಹಸಾಬಹಿಃಸ್ಥಿತಾಃ।ದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರಮೇಯಂಗಿರಿಶೃಂಗಕಲ್ಪಂವಿತತ್ರಸುಸ್ತೇಹರಿಯೂಥಪಾಲಾಃ॥೯೬॥ ಕೇಚಿಚ್ಛರಣ್ಯಂಶರಣಂಸ್ಮರಾಮಂವ್ರಜಂತಿಕೇಚಿದ್ವ್ಯಥಿತಾಃಪತಂತಿ । ಕೇಚಿದ್ದಿಶಸ್ಸ್ಮವ್ಯಥಿತಾಃಪ್ರಯಾಂತಿಕೇಚಿದ್ಭಯಾರ್ತಾಭುವಿಶೇರತೇಸ್ಮ ॥೯೭॥ ತಮದ್ರಿಶೃಂಗಪ್ರತಿಮಂಕಿರೀಟಿನಂಸ್ಪೃಶಂತಮಾದಿತ್ಯಮಿವಾತ್ಮತೇಜಸಾ । ವನೌಕಸಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವಿವೃದ್ಧಮದ್ಭುತಂಭಯಾರ್ದಿತಾದುದ್ರುವಿರೇತತಸ್ತತಃ ॥೯೮॥ ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋರಾಮೋಮಹಾತೇಜಾಧನುರಾದಾಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ಕಿರೀಟಿನಂಮಹಾಕಾಯಂಕುಂಭಕರ್ಣಂದದರ್ಶಹ ॥೧॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಂಪರ್ವತಾಕಾರದರ್ಶನಂ।ಕ್ರಮಮಾಣಮಿವಾಕಾಶಂಪುರಾನಾರಾಯಣಂಪ್ರಭುಮ್॥ ಸತೋಯಾಂಬುದಸಂಕಾಶಂಕಾಂಚನಾಂಗದಭೂಷಣಂ ।ದೃಷ್ಟ್ವಾಪುನಃಪ್ರದುದ್ರಾವವಾನರಾಣಾಂಮಹಾಚಮೂಃ॥ವಿದ್ರುತಾಂವಾಹಿನೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾವರ್ಧಮಾನಂಚರಾಕ್ಷಸಂ। ಸವಿಸ್ಮಯಮಿದಂರಾಮೋವಿಭೀಷಣಮುವಾಚಹ ॥ ಕೋಸೌಪರ್ವತಸಂಕಾಶಃಕಿರೀಟೀಹರಿಲೋಚನಃ।ಲಂಕಾಯಾಂದೃಶ್ಯತೇವೀರಃಸವಿದ್ಯುದಿವತೋಯದಃ ॥ ಪೃಥಿವ್ಯಾಃಕೇತುಭೂತೋಸೌಮಹಾನೇಕೋತ್ರದೃಶ್ಯತೇ। ಯಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇವಿದ್ರವಂತಿತತಸ್ತತಃ॥ಆಚಕ್ಷ್ವಮೇಮಹಾನ್ ಕೋಸೌರಕ್ಷೋವಾಯದಿವಾಸುರಃ ।ನಮಯೈವಂವಿಧಂಭೂತಂದೃಷ್ಟಪೂರ್ವಂಕದಾಚನ॥ಸಪೃಷ್ಟೋರಾಜಪುತ್ರೇಣರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ। ವಿಭೀಷಣೋಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ಯೇನವೈವಸ್ವತೋಯುದ್ಧೇವಾಸವಶ್ಚಪರಾಜಿತಃ।ಸೈಷವಿಶ್ರವಸಃಪುತ್ರಃಕುಂಭಕರ್ಣಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ ॥ಅಸ್ಯಪ್ರಮಾಣಾತ್ಸದೃಶೋರಾಕ್ಷಸೋನ್ಯೋನವಿದ್ಯತೇ।ಏತೇನದೇವಾಯುಧಿದಾನವಾಶ್ಚಯಕ್ಷಾಭುಜಂಗಾಃಪಿಶಿತಾಶನಾಶ್ಚ ।ಗಂಧರ್ವವಿದ್ಯಾಧರಕಿನ್ನರಾಶ್ಚಸಹಸ್ರಶೋರಾಘವಸಂಪ್ರಭಗ್ನಾಃ ॥ ಶೂಲಪಾಣಿಂವಿರೂಪಾಕ್ಷಂಕುಂಭಕರ್ಣಂಮಹಾಬಲಂ।ಹಂತುಂನಶೇಕುಸ್ತ್ರಿದಶಾಃಕಾಲೋಯಮಿತಿಮೋಹಿತಾಃ॥ಪ್ರಕೃತ್ಯಾಹ್ಯೇಷ

ತೇಜಸ್ವೀಕುಂಭಕರ್ಣೋಮಹಾಬಲಃ । ಅನ್ಯೇಷಾಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಣಾಂವರದಾನಕೃತಂಬಲಮ್ ॥೧೨॥ ಏತೇನಜಾತಮಾ
ತ್ರೇಣಕ್ಷುಧಾರ್ತೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಭಕ್ಷಿತಾನಿಸಹಸ್ರಾಣಿಸತ್ತ್ವಾನಾಂಸುಬಹೂನ್ಯಪಿ ॥ ೧೩ ॥ ತೇಷುಸಂಭಕ್ಷ್ಯಮಾಣೇಷು
ಪ್ರಜಾಭಯನಿಪೀಡಿತಾಃ । ಯಾಂತಿಸ್ಮಶರಣಂಶಕ್ರಂತಮಪ್ಯರ್ಥಂನ್ಯವೇದಯನ್ ॥೧೪॥ ಸಕುಂಭಕರ್ಣಂಕುಪಿತೋಮ
ಹೇಂದ್ರೋಜಘಾನವಜ್ರೇಣಶಿತೇನವಜ್ರೀ । ಸಶಕ್ರವಜ್ರಾಭಿಹತೋಮಹಾತ್ಮಾಚಚಾಲಕೋಪಾಚ್ಚಭೃಶಂನನಾದ ॥೧೫॥ ತ
ಸ್ಯನಾನದ್ಯಮಾನಸ್ಯಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯಧೀಮತಃ । ಶ್ರುತ್ವಾನಿನಾದಂವಿತ್ರಸ್ತಾಭೂಯೋಭೂಮಿರ್ವಿತತ್ರಸೇ ॥೧೬॥ ತತಃ
ಕೋಪಾನ್ಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯಕುಂಭಕರ್ಣೋಮಹಾಬಲಃ । ವಿಕೃಷ್ಯೈರಾವತಾದ್ದಂತಂಜಘಾನೋರಸಿವಾಸವಮ್ ॥೧೭॥ ಕುಂ
ಭಕರ್ಣಪ್ರಹಾರಾರ್ತೋವಿಜಜ್ವಾಲಸವಾಸವಃ । ತತೋವಿಷೇದುಸ್ಸಹಸಾದೇವಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿದಾನವಾಃ ॥೧೮॥ ಪ್ರಜಾಭಿಸ್ಸಹ
ಶಕ್ರಶ್ಚಯಯೌಸ್ಥಾನಂಸ್ವಯಂಭುವಃ । ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯದೌರಾತ್ಮ್ಯಂಶಶಂಸುಸ್ತೇಪ್ರಜಾಪತೇಃ ॥೧೯॥ ಪ್ರಜಾನಾಂ
ಭಕ್ಷಣಂಚಾಪಿದೇವಾನಾಂಚಾಪಿಧರ್ಷಣಂ । ಆಶ್ರಮಧ್ವಂಸನಂಚಾಪಿಪರಸ್ತ್ರೀಹರಣಂಭೃಶಮ್ ॥೨೦॥ ಏವಂಪ್ರಜಾಯ
ದಿತ್ಯೇಷಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿನಿತ್ಯಶಃ । ಅಚಿರೇಣೈವಕಾಲೇನಶೂನ್ಯೋಲೋಕೋಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ೨೧ ॥ ವಾಸವಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಸ
ರ್ವಲೋಕಪಿತಾಮಹಃ । ರಕ್ಷಾಂಸ್ಯಾವಾಹಯಾಮಾಸಕುಂಭಕರ್ಣಂದದರ್ಶಹ ॥೨೨॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯೈವ
ವಿತತ್ರಾಸಪ್ರಜಾಪತಿಃ । ದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಶ್ವಾಸ್ಯಚೈವೈನಂಸ್ವಯಂಭೂರಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೨೩ ॥ ಧ್ರುವಂಲೋಕವಿನಾಶಾ
ಯಪೌಲಸ್ತ್ಯೇನಾಸಿನಿರ್ಮಿತಃ । ತಸ್ಮಾತ್ತ್ವಮದ್ಯಪ್ರಭೃತಿಮೃತಕಲ್ಪಶ್ಶಯಿಷ್ಯಸೇ ॥೨೪॥ ಬ್ರಹ್ಮಶಾಪಾಭಿಭೂತೋಥನಿಪ
ಪಾತಾಗ್ರತಃಪ್ರಭೋಃ । ತತಃಪರಮಸಂಭ್ರಾಂತೋರಾವಣೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೫॥ ವಿವೃದ್ಧಃಕಾಂಚನೋವೃಕ್ಷಃಫ
ಲಕಾಲೇನಿಕೃತ್ಯತೇ । ನನಪ್ತಾರಂಸ್ವಕಂನ್ಯಾಯ್ಯಂಶಪ್ತುಮೇವಂಪ್ರಜಾಪತೇ ॥೨೬॥ ನಮಿಥ್ಯಾವಚನಶ್ಚತ್ವಂಸ್ವಪ್ಸ್ಯತ್ಯೇ
ಷನಸಂಶಯಃ । ಕಾಲಸ್ತುಕ್ರಿಯತಾಮಸ್ಯಶಯನೇಜಾಗರೇತಥಾ ॥೨೭॥ ರಾವಣಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಸ್ವಯಂಭೂರಿದಮಬ್ರ
ವೀತ್ । ಶಯಿತಾಹ್ಯೇಷಷಣ್ಮಾಸಾನೇಕಾಹಂಜಾಗರಿಷ್ಯತಿ ॥೨೮॥ ಏಕೇನಾಹ್ನಾತ್ವಸೌವೀರಶ್ಚರನ್ಭೂಮಿಂಬುಭುಕ್ಷಿತಃ । ವ್ಯಾ
ತ್ತಾಸ್ಯೋಭಕ್ಷಯೇಲ್ಲೋಕಾನ್ಸಂಕ್ರುದ್ಧಇವಪಾವಕಃ ॥೨೯॥ ಸೋಽಸೌವ್ಯಸನಮಾಪನ್ನಃಕುಂಭಕರ್ಣಮಬೋಧಯತ್ ।
ತ್ವತ್ಪರಾಕ್ರಮಭೀತಶ್ಚರಾಜಾಸಂಪ್ರತಿರಾವಣಃ । ಸಏಷನಿರ್ಗತೋವೀರಶ್ಶಿಬಿರಾದ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ । ವಾನರಾನ್ಭೃಶಸಂ
ಕ್ರುದ್ಧೋಭಕ್ಷಯನ್ಪರಿಧಾವತಿ ॥೩೦॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯೈವಹರಯೋದ್ಯಪ್ರವಿದ್ರುತಾಃ । ಕಥಮೇನಂರಣೇಕ್ರು
ದ್ಧಂವಾರಯಂತೀಹವಾನರಾಃ ॥೩೧॥ ಉಚ್ಯಂತಾಂವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇಯಂತ್ರಮೇತತ್ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಂ । ಇತಿವಿಜ್ಞಾಯಹರಯೋ
ಭವಿಷ್ಯಂತೀಹನಿರ್ಭಯಾಃ ॥೩೨॥ ವಿಭೀಷಣವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಹೇತುಮತ್ಸುಮುಖೋದ್ಗತಂ । ಉವಾಚರಾಘವೋವಾಕ್ಯಂನೀ
ಲಂಸೇನಾಪತಿಂತದಾ ॥೩೩॥ ಗಚ್ಛಸೈನ್ಯಾನಿಸರ್ವಾಣಿವ್ಯೂಹ್ಯತಿಷ್ಠಸ್ವಪಾವಕೇ । ದ್ವಾರಾಣ್ಯಾದಾಯಲಂಕಾಯಾಶ್ಚರ್ಯಾ
ಶ್ಚಾಪ್ಯಥಸಂಕ್ರಮಾನ್ ॥೩೪॥ ಶೈಲಶೃಂಗಾಣಿವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚಶಿಲಾಶ್ಚಾಪ್ಯುಪಸಂಹರ । ತಿಷ್ಠಂತುವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇಸಾಯುಧಾಃಶೈ
ಲಪಾಣಯಃ ॥೩೬॥ ರಾಘವೇಣಸಮಾದಿಷ್ಟೋನೀಲೋಹರಿಚಮೂಪತಿಃ । ಶಶಾಸವಾನರಾನೀಕಂಯಥಾವತ್ಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥ತ
ತೋಗವಾಕ್ಷಶ್ಶರಭೋಹನೂಮಾನಂಗದಸ್ತಥಾ । ಶೈಲಶೃಂಗಾಣಿಶೈಲಾಭಾಗೃಹೀತ್ವಾದ್ವಾರಮಭ್ಯಯುಃ ॥೩೮॥ ರಾಮವಾ
ಕ್ಯಮುಪಶ್ರುತ್ಯಹರಯೋಜಿತಕಾಶಿನಃ । ಪಾದಪೈರರ್ದಯನ್ವೀರಾವಾನರಾಃಪರವಾಹಿನೀಮ್ ॥ ತತೋಹರೀಣಾಂತದನೀಕ
ಮುಗ್ರಂರರಾಜದೀಪ್ತೋದ್ಯತವೃಕ್ಷಶೈಲಂ । ಗಿರೇಸ್ಸಮೀಪಾನುಗತಂಯಥೈವಮಹನ್ಮಹಾಂಭೋಧರಜಾಲಮುಗ್ರಮ್ ॥೪೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸತುರಾಕ್ಷಸಶಾರ್ದೂಲೋನಿದ್ರಾಮದಸಮಾಕುಲಃ । ರಾಜಮಾರ್ಗಂಶ್ರಿಯಾಜುಷ್ಟಂಯಯೌವಿಪುಲವಿಕ್ರಮಃ ॥೧
ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಸಹಸ್ರೈಶ್ಚವೃತಃಪರಮದುರ್ಜಯಃ । ಗೃಹೇಭ್ಯಃಪುಷ್ಪವರ್ಷೇಣಕೀರ್ಯಮಾಣಸ್ತದಾಯಯೌ ॥೨॥ ಸಹೇ
ಮಜಾಲವಿತತಂಭಾನುಭಾಸ್ವರದರ್ಶನಂ । ದದರ್ಶವಿಪುಲಂರಮ್ಯಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿವೇಶನಮ್ ॥೩॥ ಸತತ್ತದಾಸೂರ್ಯಇವಾ
ಭ್ರಜಾಲಂಪ್ರವಿಶ್ಯರಕ್ಷೋಧಿಪತೇರ್ನಿವೇಶಂ । ದದರ್ಶದೂರೇಗ್ರಜಮಾಸನಸ್ಥಂಸ್ವಯಂಭುವಂಶಕ್ರಇವಾಸನಸ್ಥಮ್ ॥೪॥ ಭ್ರಾ
ತುಸ್ಸಭವನಂಗಚ್ಛನ್ರಕ್ಷೋಗಣಸಮನ್ವಿತಂ । ಕುಂಭಕರ್ಣಃಪದನ್ಯಾಸೈರಕಂಪಯತಮೇದಿನೀಂ ॥ ೫ ॥ ಸೋಭಿಗಮ್ಯ
ಗೃಹಂಭ್ರಾತುಃಕಕ್ಷ್ಯಾಮಭಿವಿಗಾಹ್ಯಚ । ದದರ್ಶೋದ್ವಿಗ್ನಮಾಸೀನಂವಿಮಾನೇಪುಷ್ಪಕೇಗುರುಮ್ ॥೬॥ ಅಥದೃಷ್ಟ್ವಾದ
ಶಗ್ರೀವಃಕುಂಭಕರ್ಣಮುಪಸ್ಥಿತಂ । ತೂರ್ಣಮುತ್ಥಾಯಸಂಹೃಷ್ಟಸ್ಸನ್ನಿಕರ್ಷಮುಪಾನಯತ್ ॥೭॥ ಅಥಾಸೀನಸ್ಯಪ
ರ್ಯಂಕೇಕುಂಭಕರ್ಣೋಮಹಾಬಲಃ । ಭ್ರಾತುರ್ವವಂದೇಚರಣೌಕಿಂಕೃತ್ಯಮಿತಿಚಾಬ್ರವೀತ್ ॥ ೮ ॥ ಉತ್ಪತ್ಯಚೈನಂ
ಮುದಿತೋರಾವಣಃಪರಿಷಸ್ವಜೇ । ಸಭ್ರಾತ್ರಾಸಂಪರಿಷ್ವಕ್ತೋಯಥಾವಚ್ಚಾಭಿನಂದಿತಃ ॥ ೯ ॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಶ್ಶುಭಂ
ದಿವ್ಯಂಪ್ರತಿಪೇದೇವರಾಸನಂ । ಸತದಾಸನಮಾಶ್ರಿತ್ಯಕುಂಭಕರ್ಣೋಮಹಾಬಲಃ ॥೧೦॥ ಸಂರಕ್ತನಯನಃಕೋಪಾದ್ರಾ

ಯಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಕಿಮರ್ಥಮಹಮಾದೃತ್ಯತ್ವಯಾರಾಜನ್ವಿಬೋಧಿತಃ ॥ ೧೧ ॥ ಶಂಸಕಸ್ಮಾದ್ಭಯಂತೇಸ್ತಿಕೋದ್ಯ
ಪ್ರೇತೋಭವಿಷ್ಯತಿ । ಭ್ರಾತರಂರಾವಣಃಕ್ರುದ್ಧಂಕುಂಭಕರ್ಣಮವಸ್ಥಿತಮ್ ॥ ೧೨ ॥ ಈಷತ್ತುಪರಿವೃತ್ತಾಭ್ಯಾಂನೇತ್ರಾ
ಭ್ಯಾಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಅದ್ಯತೇಸುಮಹಾನ್ಕಾಲಶ್ಶಯಾನಸ್ಯಮಹಾಬಲ ॥ ೧೩ ॥ ಸುಖಿತಸ್ತ್ವಂನಜಾನೀಷೇಮಮರಾ
ಮಕೃತಂಭಯಂ । ಏಷದಾಶರಥೀರಾಮಸ್ಸುಗ್ರೀವಸಹಿತೋಬಲೀ ॥ ೧೪ ॥ ಸಮುದ್ರಂಸಬಲಸ್ತೀರ್ತ್ವಾಮೂಲಂನಃಪರಿಕೃಂ
ತತಿ । ಹಂತಪಶ್ಯಸ್ವಲಂಕಾಯಾಂವನಾನ್ಯುಪವನಾನಿಚ ॥ ೧೫ ॥ ಸೇತುನಾಸುಖಮಾಗಮ್ಯವಾನರೈಕಾರ್ಣವಂಕೃತಂ । ಯೇ
ಕ್ಷಸಾಂಮುಖ್ಯತಮಾಹತಾಸ್ತೇವಾನರೈರ್ಯುಧಿ ॥ ೧೬ ॥ ವಾನರಾಣಾಂಕ್ಷಯಂಯುದ್ಧೇನಪಶ್ಯಾಮಿಕದಾಚನ । ನಚಾಪಿವಾ
ನರಾಯುದ್ಧೇಜಿತಪೂರ್ವಾಃಕದಾಚನ ॥ ೧೭ ॥ ತದೇತದ್ಭಯಮುತ್ಪನ್ನಂತ್ರಾಯಸ್ವೇಮಮಹಾಬಲ । ನಾಶಯತ್ವಮಿಮಾನ
ದ್ಯತದರ್ಥಂಬೋಧಿತೋಭವಾನ್ ॥ ೧೮ ॥ ಸರ್ವಕ್ಷಪಿತಕೋಶಂಚಸತ್ವಮಭ್ಯವಪದ್ಯಮಾಂ । ತ್ರಾಯಸ್ವೇಮಾಂಪುರೀಂಲಂ
ಕಾಂಬಾಲವೃದ್ಧಾವಶೇಷಿತಾಮ್ ॥ ೧೯ ॥ ಭ್ರಾತುರರ್ಥೇಮಹಾಬಾಹೋಕುರುಕರ್ಮಸುದುಷ್ಕರಂ । ಮಯೈವಂನೋಕ್ತಪೂ
ರ್ವೋಹಿಕಶ್ಚಿತ್ಭ್ರಾತಃಪರಂತಪ ॥ ೨೦ ॥ ತ್ವಯ್ಯಸ್ತಿತುಮಮಸ್ನೇಹಃಪರಾಸಂಭಾವನಾಚಮೇ । ದೈವಾಸುರೇಷುಯುದ್ಧೇ
ಷುಬಹುಶೋರಾಕ್ಷಸರ್ಷಭ ॥ ೨೧ ॥ ತ್ವಯಾದೇವಾಃಪ್ರತಿವ್ಯೂಹ್ಯನಿರ್ಜಿತಾಶ್ಚಾಸುರಾಯುಧಿ । ತದೇತತ್ಸರ್ವಮಾತಿಷ್ಠವೀರ್ಯಂ
ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮ ॥ ೨೨ ॥ ನಹಿತೇಸರ್ವಭೂತೇಷುದೃಶ್ಯತೇಸದೃಶೋಬಲೀ । ಕುರುಷ್ವಮೇಪ್ರಿಯಹಿತಮೇತದುತ್ತಮಂಯಥಾ
ಪ್ರಿಯಂಪ್ರಿಯರಣಬಾಂಧವಪ್ರಿಯ । ಸ್ವತೇಜಸಾವಿಧಮಸಪತ್ನವಾಹಿನೀಂಶರದ್ಘನಂಪವನಇವೋದ್ಯತೋಮಹಾನ್ ॥ ೨೩ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯರಾಕ್ಷಸರಾಜಸ್ಯನಿಶಮ್ಯಪರಿದೇವಿತಂ । ಕುಂಭಕರ್ಣೋಬಭಾಷೇದಂವಚನಂಪ್ರಜಹಾಸಚ ॥ ದೃಷ್ಟೋದೋಷೋಹಿ
ಯೋಸ್ಮಾಭಿಃಪುರಾಮಂತ್ರವಿನಿರ್ಣಯೇ । ಹಿತೇಷ್ವನಭಿಯುಕ್ತೇನಸೋಯಮಾಸಾದಿತಸ್ತ್ವಯಾ ॥ ೨ ॥ ಶೀಘ್ರಂಖಲ್ವಭ್ಯು
ಪೇತಸ್ತ್ವಾಂಫಲಂಪಾಪಸ್ಯಕರ್ಮಣಃ । ನಿರಯೇಷ್ವೇವಪತನಂಯಥಾದುಷ್ಕೃತಕರ್ಮಣಃ ॥ ಪ್ರಥಮಂವೈಮಹಾರಾಜಕೃತ್ಯ
ಮೇತದಚಿಂತಿತಂ । ಕೇವಲಂವೀರ್ಯದರ್ಪೇಣನಾನುಬಂಧೋವಿಚಾರಿತಃ ॥ ೪ ॥ ಯಃಪಶ್ಚಾತ್ಪೂರ್ವಕಾರ್ಯಾಣಿಕುರ್ಯಾದೈಶ್ವ
ರ್ಯಮಾಸ್ಥಿತಃ । ಪೂರ್ವಂಚೋತ್ತರಕಾರ್ಯಾಣಿನಸವೇದನಯಾನಯೌ ॥ ದೇಶಕಾಲವಿಹೀನಾನಿಕರ್ಮಾಣಿವಿಪರೀತವತ್ । ಕ್ರಿಯ
ಮಾಣಾನಿದುಷ್ಯಂತಿಹವೀಂಷ್ಯಪ್ರಯತೇಷ್ವಿವ ॥ ತ್ರಯಾಣಾಂಪಂಚಧಾಯೋಗಂಕರ್ಮಣಾಂಯಃಪ್ರಪಶ್ಯತಿ । ಸಚಿವೈಸ್ಸ
ಮಯಂಕೃತ್ವಾಸಸಭ್ಯೇವರ್ತತೇಪಥಿ ॥ ಯಥಾಗಮಂಚಯೋರಾಜಾಸಮಯಂವಿಚಿಕೀರ್ಷತಿ । ಬುಧ್ಯತೇಸಚಿವಾನ್ಬುದ್ಧ್ಯಾಸು
ಹೃದಶ್ಚಾನುಪಶ್ಯತಿ ॥ ೮ ॥ ಧರ್ಮಮರ್ಥಂಹಿಕಾಮಂವಾಸರ್ವಾನ್ವಾರಕ್ಷಸಾಂಪತೇ । ಭಜತೇಪುರುಷಃಕಾಲೇತ್ರೀಣಿದ್ವಂದ್ವಾನಿ
ವಾಪುನಃ ॥ ತ್ರಿಷುಚೈತೇಷುಯಚ್ಛ್ರೇಷ್ಠಂಶ್ರುತ್ವಾತನ್ನಾವಬುಧ್ಯತೇ । ರಾಜಾವಾರಾಜಮಾತ್ರೋವಾವ್ಯರ್ಥಂತಸ್ಯಬಹುಶ್ರು
ತಮ್ ॥ ಉಪಪ್ರದಾನಂಸಾಂತ್ವಂವಾಭೇದಂಕಾಲೇಚವಿಕ್ರಮಂ । ಯೋಗಂಚರಕ್ಷಸಾಂಶ್ರೇಷ್ಠತಾವುಭೌಚನಯಾನಯೌ ॥ ಕಾ
ಲೇಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಾನ್ಯಸ್ಸಂಮಂತ್ರ್ಯಸಚಿವೈಸ್ಸಹ । ನಿಷೇವೇತಾತ್ಮವಾನ್ಲೋಕೇನಸವ್ಯಸನಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥ ೧೨ ॥ ಹಿತಾ
ನುಬಂಧಮಾಲೋಚ್ಯಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯಮಿಹಾತ್ಮನಃ । ರಾಜಾಸಮರ್ಥತತ್ವಜ್ಞಸ್ಸಚಿವೈಸ್ಸಹಜೀವತಿ ॥ ಅನಭಿಜ್ಞಾಯಶಾಸ್ತ್ರಾ
ರ್ಥಾನ್ಪುರುಷಾಃಪಶುಬುದ್ಧಯಃ । ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯಾದ್ವಕ್ತುಮಿಚ್ಛಂತಿಮಂತ್ರೇಷ್ವಭ್ಯಂತರೀಕೃತಾಃ ॥ ೧೪ ॥ ಅಶಾಸ್ತ್ರವಿ
ದುಷಾಂತೇಷಾಂನಕಾರ್ಯಮಹಿತಂವಚಃ । ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾನಭಿಜ್ಞಾನಾಂವಿಪುಲಾಂಶ್ರಿಯಮಿಚ್ಛತಾಂ ॥ ೧೫ ॥ ಅಹಿತಂಚಹಿತಾ
ಕಾರಂಧಾರ್ಷ್ಟ್ಯಾಜ್ಜಲ್ಪಂತಿಯೇನರಾಃ । ಅವೇಕ್ಷ್ಯಮಂತ್ರಬಾಹ್ಯಾಸ್ತೇಕರ್ತವ್ಯಾಃಕೃತ್ಯದೂಷಣಾಃ ॥ ೧೬ ॥ ವಿನಾಶಯಂ
ತೋಭರ್ತಾರಂಸಹಿತಾಶ್ಶತ್ರುಭಿರ್ಬುಧೈಃ । ವಿಪರೀತಾನಿಕೃತ್ಯಾನಿಕಾರಯಂತೀಹಮಂತ್ರಿಣಃ ॥ ೧೭ ॥ ತಾನ್ಭರ್ತಾಮಿತ್ರ
ಸಂಕಾಶಾನಮಿತ್ರಾನ್ಮಂತ್ರನಿರ್ಣಯೇ । ವ್ಯವಹಾರೇಣಜಾನೀಯಾತ್ಸಚಿವಾನುಪಸಂಹಿತಾನ್ ॥ ೧೮ ॥ ಚಪಲಸ್ಯೇಹಕೃತ್ಯಾ
ನಿಸಹಸಾನುಪ್ರಧಾವಿತಃ । ಛಿದ್ರಮನ್ಯೇಪ್ರಪದ್ಯಂತೇಕ್ರೌಂಚಸ್ಯಖಮಿವದ್ವಿಜಾಃ ॥ ೧೯ ॥ ಯೋಹಿಶತ್ರುಮಭಿಜ್ಞಾಯನಾತ್ಮಾ
ನಮಭಿರಕ್ಷತಿ । ಅವಾಪ್ನೋತಿಹಿಸೋನರ್ಥಾನ್ಸ್ಥಾನಾಚ್ಚವ್ಯವರೋಪ್ಯತೇ ॥ ೨೦ ॥ ಯದುಕ್ತಮಿಹತೇಪೂರ್ವಂಕ್ರಿಯತಾಮನು
ಜೇನಚ । ತದೇವನೋಹಿತಂಕಾರ್ಯಂಯದಿಚ್ಛಸಿಚತತ್ಕುರು ॥ ೨೧ ॥ ತತ್ತುಶ್ರುತ್ವಾದಶಗ್ರೀವಃಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯಭಾಷಿತಂ । ಭ್ರೂ
ಕುಟಿಂಚೈವಸಂಚಕ್ರೇಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚೈನಮುವಾಚಹ ॥ ಮಾನ್ಯೋಗುರುರಿವಾಚಾರ್ಯಃಕಿಂಮಾಂತ್ವಮನುಶಾಸಸಿ । ಕಿಮೇವಂ
ವಾಕ್ಶ್ರಮಂಕೃತ್ವಾಕಾಲೇಯುಕ್ತಂವಿಧೀಯತಾಮ್ ॥ ವಿಭ್ರಮಾಚ್ಚಿತ್ತಮೋಹಾದ್ವಾಬಲವೀರ್ಯಾಶ್ರಯೇಣವಾ । ನಾಭಿಪನ್ನ
ಮಿದಾನೀಂಯದ್ವ್ಯರ್ಥಾಸ್ತಸ್ಯಪುನಃಕಥಾಃ ॥ ೨೪ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇತುಯದ್ಯುಕ್ತಂತದಿದಾನೀಂವಿಧೀಯತಾಂ । ಗತಂತು
ನಾನುಶೋಚಂತಿಗತಂತುಗತಮೇವಹಿ ॥ ೨೫ ॥ ಮಮಾಪನಯಜಂದೋಷಂವಿಕ್ರಮೇಣಸಮೀಕುರು । ಯದಿಖಲ್ವಸ್ತಿಮೇಸ್ನೇ
ಹೋವಿಕ್ರಮಂವಾವಗಚ್ಛಸಿ ॥ ೨೯ ॥ ಯದಿವಾಕಾರ್ಯಮೇತತ್ತೇಹೃದಿಕಾರ್ಯತಮಂಮತಂ । ಸುಸುಹೃದ್ಯೋವಿಪನ್ನಾರ್ಥಂದೀ

ನಮುಖ್ಯನಪದ್ಯತೇ ॥೨೭॥ ಸಬಂಧುರ್ಯೋಪನೀತೇಷುಸಾಹಾಯ್ಯಾಯೋಪಕಲ್ಪತೇ।ತಮಥೈವಂಬ್ರುವಾಣಂತುವಚನಂಧೀರ
ದಾರುಣಂ ॥೨೮॥ ರುಷ್ಟೋಯಮಿತಿವಿಜ್ಞಾಯಶನೈಃಶ್ಲಕ್ಷ್ಣಮುವಾಚಹ । ಅತೀವಹಿಸಮಾಲಕ್ಷ್ಯಭ್ರಾತರಂಕ್ಷುಭಿತೇಂದ್ರಿ
ಯಮ್ ॥೨೯॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಶ್ಶನೈರ್ವಾಕ್ಯಂಬಭಾಷೇಪರಿಸಾಂತ್ವಯನ್ ।ಅಲಂರಾಕ್ಷಸರಾಜೇಂದ್ರಸಂತಾಪಮುಪಪದ್ಯತೇ॥
ರೋಷಂಚಸಂಪರಿತ್ಯಜ್ಯಸ್ವಸ್ಥೋಭವಿತುಮರ್ಹಸಿ । ನೈತನ್ಮನಸಿಕರ್ತವ್ಯಂಮಯಿಜೀವತಿಪಾರ್ಥಿವ ॥೩೦॥ ತಮಹಂನಾ
ಶಯಿಷ್ಯಾಮಿಯತ್ಕೃತೇಪರಿತಪ್ಯಸೇ। ಅವಶ್ಯಂತುಹಿತಂವಾಚ್ಯಂಸರ್ವಾವಸ್ಥಂಮಯಾತವ ॥೩೧॥ಬಂಧುಭಾವಾದಭಿಹಿತಂ
ಭ್ರಾತೃಸ್ನೇಹಾಚ್ಚಪಾರ್ಥಿವ।ಸದೃಶಂಯತ್ತುಕಾಲೇಸ್ಮಿನ್ಕರ್ತುಂಸ್ನಿಗ್ಧೇನಬಂಧುನಾ ॥೩೨॥ ಶತ್ರೂಣಾಂಕದನಂಪಶ್ಯಕ್ರಿ
ಯಮಾಣಂಮಯಾರಣೇ । ಅದ್ಯಪಶ್ಯಮಹಾಬಾಹೋಮಯಾಸಮರಮೂರ್ಧನಿ ॥ ೩೩ ॥ ಹತೇರಾಮೇಸಹಭ್ರಾತ್ರಾದ್ರವ
ತೀಂಹರಿವಾಹಿನೀಂ । ಅದ್ಯರಾಮಸ್ಯತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಮಯಾನೀತಂರಣಾಚ್ಛಿರಃ ॥೩೪॥ ಸುಖೀಭವಮಹಾಬಾಹೋಸೀತಾ
ಭವತುದುಃಖಿತಾ ।ಅದ್ಯರಾಮಸ್ಯಪಶ್ಯಂತುನಿಧನಂಸುಮಹತ್ಪ್ರಿಯಮ್ ॥೩೫॥ಲಂಕಾಯಾಂರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇಯೇತೇನಿಹತ
ಬಾಂಧವಾಃ ।ಅದ್ಯಶೋಕಪರೀತಾನಾಂಸ್ವಬಂಧುವಧಕಾರಣಾತ್ ॥೩೬॥ಶತ್ರೋರ್ಯುಧಿವಿನಾಶೇನಕರೋಮ್ಯಸ್ರಪ್ರಮಾರ್ಜ
ನಂ। ಅದ್ಯಪರ್ವತಸಂಕಾಶಂಸಸೂರ್ಯಮಿವತೋಯದಮ್ ॥೩೭॥ ವಿಕೀರ್ಣಂಪಶ್ಯಸಮರೇಸುಗ್ರೀವಂಪ್ಲವಗೋತ್ತಮಂ।ಕ
ಥಂತ್ವಂರಾಕ್ಷಸೈರೇಭಿರ್ಮಯಾಚಪರಿರಕ್ಷಿತಃ ॥೩೮॥ ಜಿಘಾಂಸುಭಿರ್ದಾಶರಥಿಂವ್ಯಥಸೇಕಿಂವದಾನಘ । ಅದ್ಯಪೂರ್ವಂಹ
ತೇತೇನಮಯಿತ್ವಾಂಹಂತಿರಾಘವಃ॥ನಾಹಮಾತ್ಮನಿಸಂತಾಪಂಗಚ್ಛೇಯಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ।ಕಾಮಂತ್ವಿದಾನೀಮಪಿಮಾಂವ್ಯಾ
ದಿಶತ್ವಂಪರಂತಪ ॥೩೯॥ ನಪರಃಪ್ರೇಷಣೀಯಸ್ತೇಯುದ್ಧಾಯಾತುಲವಿಕ್ರಮ । ಅಹಮುತ್ಸಾದಯಿಷ್ಯಾಮಿಶತ್ರೂಂಸ್ತ
ವಮಹಾಬಲ ॥೪೦॥ ಯದಿಶಕ್ರೋಯದಿಯಮೋಯದಿಪಾವಕಮಾರುತೌ । ತಾನಹಂಯೋಧಯಿಷ್ಯಾಮಿಕುಬೇರವರುಣಾ
ವಪಿ ॥೪೧॥ ಗಿರಿಮಾತ್ರಶರೀರಸ್ಯಶಿತಶೂಲಧರಸ್ಯಮೇ।ನರ್ದತಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯಬಿಭೀಯಾಚ್ಚಪುರಂದರಃ ॥೪೨॥ಅಥ
ವಾತ್ಯಕ್ತಶಸ್ತ್ರಸ್ಯಮೃದ್ನತಸ್ತರಸಾರಿಪೂನ್ ।ನಮೇಪ್ರತಿಮುಖಂಕಶ್ಚಿಚ್ಛಕ್ತಃಸ್ಥಾತುಂಜಿಜೀವಿಷುಃ ॥೪೪॥ನೈವಶಕ್ತ್ಯಾ
ನಗದಯಾನಾಸಿನಾನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ ।ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮೇವಸಂರಬ್ಧೋಹನಿಷ್ಯಾಮಿತುವಜ್ರಿಣಂ॥೪೫॥ಯದಿಮೇಮುಷ್ಟಿವೇಗಂಸರಾ
ಘವೋದ್ಯಸಹಿಷ್ಯತಿ । ತತಃಪಾಸ್ಯಂತಿಬಾಣೌಘಾರುಧಿರಂರಾಘವಸ್ಯತು ॥ಚಿಂತಯಾಬಾಧ್ಯಸೇರಾಜನ್ಕಿಮರ್ಥಂಮಯಿ
ತಿಷ್ಠತಿ।ಸೋಹಂಶತ್ರುವಿನಾಶಾಯತವನಿರ್ಯಾತುಮುದ್ಯತಃ॥೪೮॥ ಮುಂಚರಾಮಾದ್ಭಯಂರಾಜನ್ಹನಿಷ್ಯಾಮೀಹಸಂಯು
ಗೇ।ರಾಘವಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚೈವಸುಗ್ರೀವಂಚಮಹಾಬಲಮ್ ॥ ಹನೂಮಂತಂಚರಕ್ಷೋಘ್ನಂಲಂಕಾಯೇನಪ್ರದೀಪಿತಾ॥ ಹ
ರೀಂಶ್ಚಾಪಿಹನಿಷ್ಯಾಮಿಸಂಯುಗೇಸಮವಸ್ಥಿತಾನ್ ॥ ಅಸಾಧಾರಣಮಿಚ್ಛಾಮಿತವದಾತುಂಮಹದ್ಯಶಃ । ಯದಿಚೇಂದ್ರಾದ್ಭ
ಯಂರಾಜನ್ಯದಿವಾಪಿಸ್ವಯಂಭುವಃ ॥ ಅಪಿದೇವಾಶ್ಶಯಿಷ್ಯಂತೇಕ್ರುದ್ಧೇಮಯಿಮಹೀತಲೇ।ಯಮಂಚಶಮಯಿಷ್ಯಾಮಿಭ
ಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿಪಾವಕಮ್॥ಆದಿತ್ಯಂಪಾತಯಿಷ್ಯಾಮಿಸನಕ್ಷತ್ರಂಮಹೀತಲೇ।ಶತಕ್ರತುಂವಧಿಷ್ಯಾಮಿಪಾಸ್ಯಾಮಿವರುಣಾ
ಲಯಮ್ ॥೫೩॥ ಪರ್ವತಾಂಶ್ಚೂರ್ಣಯಿಷ್ಯಾಮಿದಾರಯಿಷ್ಯಾಮಿಮೇದಿನೀಂ ।ದೀರ್ಘಂಕಾಲಂಪ್ರಸುಪ್ತಸ್ಯಕುಂಭಕರ್ಣ
ಸ್ಯವಿಕ್ರಮಮ್ ॥೫೪॥ ಅದ್ಯಪಶ್ಯಂತುಭೂತಾನಿಭಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾನಿಸರ್ವಶಃ ।ನನ್ವಿಮಂತ್ರಿದಿವಂಸರ್ವಮಾಹಾರೋಮಮಪೂ
ರ್ಯತೇ ॥ ವಧೇನತೇದಾಶರಥೇಸ್ಸುಖಾರ್ಹಸುಖಂಸಮಾಹರ್ತುಮಹಂವ್ರಜಾಮಿ । ನಿಹತ್ಯರಾಮಂಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಖಾದಾಮಿ
ಸರ್ವಾನ್ಹರಿಯೂಥಮುಖ್ಯಾನ್ ॥ ರಮಸ್ವಕಾಮಂಪಿಬಚಾಗ್ರ್ಯವಾರುಣೀಂಕುರುಷ್ವಕೃತ್ಯಾನಿವಿನೀಯತಾಂಜ್ವರಃ ।
ಮಯಾದ್ಯರಾಮೇಗಮಿತೇಯಮಕ್ಷಯಂಚಿರಾಯಸೀತಾವಶಗಾಭವಿಷ್ಯತಿ ॥ ... ... ॥೫೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತದುಕ್ತಮತಿಕಾಯಸ್ಯಬಲಿನೋಬಾಹುಶಾಲಿನಃ।ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯವಚನಂಶ್ರುತ್ವೋವಾಚಮಹೋದರಃ ॥ ಕುಂಭಕ
ರ್ಣಕುಲೇಜಾತೋಧೃಷ್ಟಃಪ್ರಾಕೃತದರ್ಶನಃ।ಅವಲಿಪ್ತೋನಶಕ್ನೋಷಿಕೃತ್ಯಂಸರ್ವತ್ರವೇದಿತುಂ॥ನಹಿರಾಜಾನಜಾನೀತೇಕುಂ
ಭಕರ್ಣನಯಾನಯೌ । ತ್ವಂತುಕೈಶೋರಕಾದ್ಧೃಷ್ಟಃಕೇವಲಂವಕ್ತುಮಿಚ್ಛಸಿ॥ಸ್ಥಾನಂವೃದ್ಧಿಂಚಹಾನಿಂಚದೇಶಕಾಲವಿ
ಭಾಗವಿತ್।ಆತ್ಮನಶ್ಚಪರೇಷಾಂಚಬುಧ್ಯತೇರಾಕ್ಷಸರ್ಷಭ॥ಯತ್ತುಶಕ್ಯಂಬಲವತಾಕರ್ತುಂಪ್ರಾಕೃತಬುದ್ಧಿನಾ।ಅನುಪಾಸಿ
ತವೃದ್ಧೇನಕಃಕುರ್ಯಾತ್ತಾದೃಶಂಬುಧಃ ॥ ಯಾಂಸ್ತುಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಾಂಸ್ತ್ವಂಬ್ರವೀಷಿಪೃಥಗಾಶ್ರಯಾನ್ ।ಅನುಬೋ
ದ್ಧುಂಸ್ವಭಾವೇನನಹಿಲಕ್ಷಣಮಸ್ತಿತೇ ॥ ಕರ್ಮಚೈವಹಿಸರ್ವೇಷಾಂಕಾರಣಾನಾಂಪ್ರಯೋಜಕಂ । ಶ್ರೇಯಃಪಾಪೀಯಸಾಂ
ಚಾತ್ರಫಲಂಭವತಿಕರ್ಮಣಾಮ್॥ನಿಶ್ಶ್ರೇಯಸಫಲಾವೇವಧರ್ಮಾರ್ಥಾವಿತರಾವಪಿ। ಅಧರ್ಮಾನರ್ಥಯೋಃಪ್ರಾಪ್ತಿಃಫಲಂ
ಚಪ್ರತ್ಯವಾಯಿಕಮ್॥ಐಹಲೌಕಿಕಪಾರತ್ರ್ಯಂಕರ್ಮಪುಂಭಿರ್ನಿಷೇವ್ಯತೇ। ಕರ್ಮಾಣ್ಯಪಿತುಕಲ್ಯಾನಿಲಭತೇಕಾಮಮಾಸ್ಥಿ
ತಃ॥ತತ್ರಕ್ಲೃಪ್ತಮಿದಂರಾಜ್ಞಾಹೃದಿಕಾರ್ಯಂಮತಂಚನಃ । ಶತ್ರೌಹಿಸಾಹಸಂಯತ್ಸ್ಯಾತ್ಕಿಮಿವಾತ್ರಾಪನೀಯತಾಂ॥೧೦॥

ಏಕಸ್ಯೈವಾಭಿಯಾನಂತುಹೇತುರ್ಯಃಕಥಿತಸ್ತ್ವಯಾ।ತತ್ರಾಪ್ಯನುಪಪನ್ನಂತೇವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಯದಸಾಧುಚ ॥ ಏನಃಪೂರ್ವಂಜ
ನಸ್ಥಾನೇಬಹವೋಽತಿಬಲಾಹತಾಃ।ರಾಕ್ಷಸಾರಾಘವಂತಂತ್ವಂಕಥಮೇಕೋಜಯಿಷ್ಯಸಿ॥ ಯೇಪುರಾನಿರ್ಜಿತಾಸ್ತೇನಜನಸ್ಥಾನೇ
ಮಹೌಜಸಃ ।ರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಾನ್ಪುರೇಸರ್ವಾನ್ಭೀತಾನದ್ಯಾಪಿಪಶ್ಯಸಿ॥೧೩॥ತಂಸಿಂಹಮಿವಸಂಕ್ರುದ್ಧಂರಾಮಂದಶರಥಾ
ತ್ಮಜಂ ।ಸರ್ಪಂಸುಪ್ತಮಿವಾಬುಧ್ವಾಪ್ರಬೋಧಯಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೧೪॥ಜ್ವಲಂತಂತೇಜಸಾನಿತ್ಯಂಕ್ರೋಧೇನಚದುರಾಸದಂ।
ಕಸ್ತಂಮೃತ್ಯುಮಿವಾಸಹ್ಯಮಾಸಾದಯಿತುಮರ್ಹತಿ ॥೧೫॥ ಸಂಶಯಸ್ಥಮಿದಂಸರ್ವಂಶತ್ರೋಃಪ್ರತಿಸಮಾಸನೇ । ಏಕಸ್ಯ
ಗಮನಂತತ್ರನಹಿಮೇರೋಚತೇಭೃಶಮ್ ॥೧೬॥ ಹೀನಾರ್ಥಸ್ತುಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಂಕೋರಿಪುಂಪ್ರಾಕೃತಂಯಥಾ। ನಿಶ್ಚಿತಂಜೀ
ವಿತತ್ಯಾಗೇವಶಮಾನೇತುಮಿಚ್ಛತಿ ॥೧೭॥ ಯಸ್ಯನಾಸ್ತಿಮನುಷ್ಯೇಷುಸದೃಶೋರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮ।ಕಥಮಾಶಂಸಸೇಯೋದ್ಧುಂ
ತುಲ್ಯೇನೇಂದ್ರವಿವಸ್ವತೋಃ ॥೧೮॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುಸಂರಬ್ಧಃಕುಂಭಕರ್ಣಂಮಹೋದರಃ । ಉವಾಚರಕ್ಷಸಾಂಮಧ್ಯೇ
ರಾವಣಂಲೋಕರಾವಣಮ್ ॥೧೯॥ ಲಬ್ಧ್ವಾಪುನಸ್ತ್ವಂವೈದೇಹೀಂಕಿಮರ್ಥಂಸಂಪ್ರಜಲ್ಪಸಿ। ಯದೀಚ್ಛಸಿಯಥಾಸೀತಾ
ವಶಗಾತೇಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೨೦॥ ದೃಷ್ಟಃಕಶ್ಚಿದುಪಾಯೋಮೇಸೀತೋಪಸ್ಥಾನಕಾರಕಃ । ರುಚಿತಶ್ಚೇತ್ಸ್ವಯಾಬುದ್ಧ್ಯಾರಾಕ್ಷ
ಸೇಶ್ವರತಂಶೃಣು॥೨೧॥ಅಹಂದ್ವಿಜಿಹ್ವಸ್ಸಂಹ್ರಾದೀಕುಂಭಕರ್ಣೋವಿತರ್ದನಃ । ಪಂಚರಾಮವಧಾಯೈತೇನಿರ್ಯಾಂತ್ವಿತ್ಯ
ವಘೋಷಯ॥೨೨॥ತತೋಗತ್ವಾವಯಂಯುದ್ಧಂದಾಸ್ಯಾಮಸ್ತಸ್ಯಯತ್ನತಃ। ಜೇಷ್ಯಾಮೋಯದಿತೇಶತ್ರೂನ್ನೋಪಾಯೈಃ
ಕೃತ್ಯಮಸ್ತಿನಃ ॥೨೩॥ ಅಥಜೀವತಿನಶ್ಶತ್ರುರ್ವಯಂಚಕೃತಸಂಯುಗಾಃ। ತತಸ್ತಮಭಿಪತ್ಸ್ಯಾಮೋಮನಸಾಯತ್ಸಮೀ
ಕ್ಷಿತಮ್॥೨೪॥ ವಯಂಯುದ್ಧಾದಿಹೇಷ್ಯಾಮೋರುಧಿರೇಣಸಮುಕ್ಷಿತಾಃ । ವಿದಾರ್ಯಸ್ವತನುಂಬಾಣೈರಾಮನಾಮಾಂಕಿತೈಶ್ಶಿ
ತೈಃ ॥೨೫॥ ಭಕ್ಷಿತೋರಾಘವೋಽಸ್ಮಾಭಿರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚೇತಿವಾದಿನಃ। ತವಪಾದೌಗ್ರಹೀಷ್ಯಾಮಸ್ತ್ವಂನಃಕಾಮಂಪ್ರಪೂರ
ಯ ॥೨೬॥ತತೋಽವಘೋಷಯಪುರೇಗಜಸ್ಕಂಧೇನಪಾರ್ಥಿವ ।ಹತೋರಾಮಸ್ಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಸಸೈನ್ಯಇತಿಸರ್ವತಃ ॥೨೭॥ಪ್ರೀ
ತೋನಾಮತತೋಭೂತ್ವಾಭೃತ್ಯಾನಾಂತ್ವಮರಿಂದಮ। ಭೋಗಾಂಶ್ಚಪರಿಬರ್ಹಾಂಶ್ಚಕಾಮಾಂಶ್ಚವಸುಧಾಪಯ॥೨೮॥ತ
ತೋಮಾಲ್ಯಾನಿವಾಸಾಂಸಿವೀರಾಣಾಮನುಲೇಪನಂ।ಪೇಯಂಚಬಹುಯೋಧೇಭ್ಯಃಸ್ವಯಂಚಮುದಿತಃಪಿಬ ॥ ತತೋಽಸ್ಮಿನ್ಬ
ಹುಳೀಭೂತೇಕೌಲೀನೇಸರ್ವತೋಗತೇ । ಭಕ್ಷಿತಸ್ಸಸುಹೃದ್ರಾಮೋರಾಕ್ಷಸೈರಿತಿವಿಶ್ರುತೇ ॥೩೦ ॥ ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಶ್ವಾಸ್ಯಚಾಪಿ
ತ್ವಂಸೀತಾಂರಹಸಿಸಾಂತ್ವಯ।ಧನಧಾನ್ಯೈಶ್ಚಕಾಮೈಶ್ಚರತ್ನೈಶ್ಚೈನಾಂಪ್ರಲೋಭಯ॥೩೧॥ಅನಯೋಪಧಯಾರಾಜನ್
ಭಯಶೋಕಾನುಬಂಧಯಾ। ಅಕಾಮಾತ್ವದ್ವಶಾಸೀತಾನಷ್ಟನಾಥಾಭವಿಷ್ಯತಿ॥೩೨॥ರಮಣೀಯಂಹಿಭರ್ತಾರಂವಿನಷ್ಟಮ
ವಗಮ್ಯಸಾ ।ನೈರಾಶ್ಯಾತ್ಸ್ತ್ರೀಲಘುತ್ವಾಚ್ಚತ್ವದ್ವಶಂಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯತೇ॥೩೩॥ಸಾಪುರಾಸುಖಸಂವೃದ್ಧಾಸುಖಾರ್ಹಾದುಃ
ಖಕರ್ಶಿತಾ।ತ್ವಯ್ಯಧೀನಂಸುಖಂಜ್ಞಾತ್ವಾಸರ್ವಥೋಪಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥ ಏತತ್ಸುನೀತಂಮಮದರ್ಶನೇನರಾಮಂಹಿದೃಷ್ಟ್ವೈವಭವೇ
ದನರ್ಥಃ।ಇಹೈವತೇಸೇತ್ಸ್ಯತಿಮೋತ್ಸುಕೋಭೂರ್ಮಹಾನಯುದ್ಧೇನಸುಖಸ್ಯಲಾಭಃ ॥ ಅನಷ್ಟಸೈನ್ಯೋಹ್ಯನವಾಪ್ತ
ಸಂಶಯೋರಿಪೂನಯುದ್ಧೇನಜಯನ್ನರಾಧಿಪಃ।ಯಶಶ್ಚಪುಣ್ಯಂಚಮಹನ್ಮಹೀಪತೇಶ್ರಿಯಂಚಕೀರ್ತಿಂಚಚಿರಂಸಮಶ್ನುತೇ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುಷ್ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸತಥೋಕ್ತಸ್ತುನಿರ್ಭರ್ತ್ಸ್ಯಕುಂಭಕರ್ಣೋಮಹೋದರಂ ।ಅಬ್ರವೀದ್ರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಂಭ್ರಾತರಂರಾವಣಂತತಃ॥
ಸೋಽಹಂತವಭಯಂಘೋರಂವಧಾತ್ತಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ।ರಾಮಸ್ಯಾದ್ಯಪ್ರಮಾರ್ಜಾಮಿನಿರ್ವೈರೋಹಿಸುಖೀಭವ॥ಗರ್ಜಂತಿ
ನವೃಥಾಶೂರಾನಿರ್ಜಲಾಇವತೋಯದಾಃ । ಪಶ್ಯಸಂಪಾದ್ಯಮಾನಂತುಗರ್ಜಿತಂಯುಧಿಕರ್ಮಣಾ ॥ ನಮರ್ಷಯತಿಚಾ
ತ್ಮಾನಂಸಂಭಾವಯತಿನಾತ್ಮನಾ ।ಅದರ್ಶಯಿತ್ವಾಶೂರಾಸ್ತುಕರ್ಮಕುರ್ವಂತಿದುಷ್ಕರಮ್॥ ವಿಕ್ಲಬಾನಾಮಬುದ್ಧೀನಾಂ
ರಾಜ್ಞಾಂಪಂಡಿತಮಾನಿನಾಂ।ಶೃಣ್ವತಾಸಾದಿತಮಿದಂತ್ವದ್ವಿಧಾನಾಂಮಹೋದರ॥೫॥ಯುದ್ಧೇಕಾಪುರುಷೈರ್ನಿತ್ಯಂಭವದ್ಭಿಃ
ಪ್ರಿಯವಾದಿಭಿಃ।ರಾಜಾನಮನುಗಚ್ಛದ್ಭಿಃಕೃತ್ಯಮೇತದ್ವಿಸಾದಿತಮ್॥೬॥ರಾಜಶೇಷಾಕೃತಾಲಂಕಾಕ್ಷೀಣಃಕೋಶೋಬಲಂಹ
ತಂ।ರಾಜಾನಮಿಮಮಾಸಾದ್ಯಸುಹೃಚ್ಚಿಹ್ನಮಮಿತ್ರಕಮ್॥ಏಷನಿರ್ಯಾಮ್ಯಹಂಯುದ್ಧಮುದ್ಯತಶ್ಶತ್ರುನಿರ್ಜಯೇ।ದುರ್ನ
ಯಂಭವತಾಮದ್ಯಸಮೀಕರ್ತುಮಿಹಾಹವೇ॥ಏವಮುಕ್ತವತೋವಾಕ್ಯಂಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯಧೀಮತಃ। ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತತೋ
ವಾಕ್ಯಂಪ್ರಹಸನ್ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ॥ಮಹೋದರೋಯಂರಾಮಾತ್ತುಪರಿತ್ರಸ್ತೋನಸಂಶಯಃ ।ನಹಿರೋಚಯತೇತಾತಯು
ದ್ಧಂಯುದ್ಧವಿಶಾರದ॥೧೦॥ಕಶ್ಚಿನ್ಮೇತ್ವತ್ಸಮೋನಾಸ್ತಿಸೌಹೃದೇನಬಲೇನಚ ।ಗಚ್ಛಶತ್ರುವಧಾಯತ್ವಂಕುಂಭಕರ್ಣಜಯಾ
ಯಚ ॥೧೧॥ ತಸ್ಮಾತ್ತುಭಯನಾಶಾರ್ಥಂಭವಾನ್ಸಂಬೋಧಿತೋಮಯಾ । ಅಯಂಹಿಕಾಲಸ್ಸುಹೃದಾಂರಾಕ್ಷಸಾನಾಮ
ರಿಂದಮ॥ತದ್ಗಚ್ಛಶೂಲಮಾದಾಯಪಾಶಹಸ್ತಇವಾಂತಕಃ । ವಾನರಾನ್ರಾಜಪುತ್ರೌಚಭಕ್ಷಯಾದಿತ್ಯತೇಜಸಾ ॥ ಸಮಾ
ಲೋಕ್ಯತುತೇರೂಪಂವಿದ್ರವಿಷ್ಯಂತಿವಾನರಾಃ। ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋಶ್ಚಾಪಿಹೃದಯೇಪ್ರಸ್ಫುಟಿಷ್ಯತಃ॥೧೪॥ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ

ಮಹಾರಾಜಃ ಕುಂಭಕರ್ಣಂ ಮಹಾಬಲಂ। ಪುನರ್ಜಾತಮಿವಾತ್ಮಾನಂ ಮೇನೇ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ ॥೧೫॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಬಲಾ
ಭಿಜ್ಞೋ ಜಾನಂಸ್ತಸ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಂ। ಬಭೂವ ಮುದಿತೋ ರಾಜಾ ಶಶಾಂಕ ಇವ ನಿರ್ಮಲಃ ॥೧೬॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತಸ್ಸಂಹೃಷ್ಟೋ
ನಿರ್ಜಗಾಮ ಮಹಾಬಲಃ। ರಾಜ್ಞಸ್ತು ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಸಮುದ್ಯತಃ ॥೧೭॥ ಆದದೇ ನಿಶಿತಂ ಶೂಲಂ ವೇಗಾಚ್ಛ
ತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಂ। ಸರ್ವಕಾಲಾಯಸಂ ದೀಪ್ತಂ ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣಮ್ ॥೧೮॥ ಇಂದ್ರಾಶನಿಸಮಂ ಭೀಮಂ ವಜ್ರಪ್ರತಿಮ
ಗೌರವಂ। ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಕಿನ್ನರಸೂದನಮ್ ॥೧೯॥ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯಮಹಾದಾಮ ಸ್ವತಶ್ಚೋದ್ಗತಪಾವಕಂ।
ಆದಾಯ ನಿಶಿತಂ ಶೂಲಂ ಶತ್ರುಶೋಣಿತರಂಜಿತಮ್ ॥೨೦॥ ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಮಹಾತೇಜಾ ರಾವಣಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್। ಗಮಿ
ಷ್ಯಾಮ್ಯಹಮೇಕಾಕೀ ತಿಷ್ಠತ್ವಿಹ ಬಲಂ ಮಮ ॥೨೧॥ ಅದ್ಯ ತಾನ್ ಕ್ಷುಭಿತಾನ್ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿ ವಾನರಾನ್। ಕುಂ
ಭಕರ್ಣವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾವಣೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೨॥ ಸೈನ್ಯೈಃ ಪರಿವೃತೋ ಗಚ್ಛ ಶೂಲಮುದ್ಗರಪಾಣಿಭಿಃ। ವಾನ
ರಾ ಹಿ ಮಹಾತ್ಮಾನಶ್ಶೀಘ್ರಾಸ್ಸುವ್ಯವಸಾಯಿನಃ ॥೨೩॥ ಏಕಾಕಿನಂ ಪ್ರಮತ್ತಂ ವಾ ನಯೇಯುರ್ದಶನೈಃ ಕ್ಷಯಂ। ತಸ್ಮಾ
ತ್ಪರಮದುರ್ಧರ್ಷೈಃ ಸೈನ್ಯೈಃ ಪರಿವೃತೋ ವ್ರಜ ॥೨೪॥ ರಕ್ಷಸಾಮಹಿತಂ ಸರ್ವಂ ಶತ್ರುಪಕ್ಷಂ ನಿಷೂದಯ। ಅಥಾಸನಾತ್ಸ
ಮುತ್ಪತ್ಯ ಸ್ರಜಂ ಮಣಿಕೃತಾಂತರಾಮ್ ॥೨೫॥ ಆಬಬಂಧ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯ ರಾವಣಃ। ಅಂಗದಾನ್ಯಂಗುಳೀ
ವೇಷ್ಟಾನ್ವರಾಣ್ಯಾಭರಣಾನಿ ಚ ॥೨೬॥ ಹಾರಂ ಚ ಶಶಿಸಂಕಾಶಮಾಬಬಂಧ ಮಹಾತ್ಮನಃ। ದಿವ್ಯಾನಿ ಚ ಸುಗಂಧೀನಿ ಮಾಲ್ಯ
ದಾಮಾನಿ ರಾವಣಃ ॥೨೭॥ ಶ್ರೋತ್ರೇ ಚಾಸಂಜಯಾಮಾಸ ಶ್ರೀಮತೀ ಚಾಸ್ಯ ಕುಂಡಲೇ। ಕಾಂಚನಾಂಗದಕೇಯೂರೋ ನಿಷ್ಕಾ
ಭರಣಭೂಷಿತಃ ॥೨೮॥ ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಬೃಹತ್ಕರ್ಣಸ್ಸುಹುತೋಽಗ್ನಿರಿವಾಬಭೌ। ಶ್ರೋಣೀಸೂತ್ರೇಣ ಮಹತಾ ಮೇಚಕೇನ
ವ್ಯರಾಜತ ॥೨೯॥ ಅಮೃತೋತ್ಪಾದನೇ ನದ್ಧೋ ಭುಜಗೇನೇವ ಮಂದರಃ। ಸ ಕಾಂಚನಂ ಭಾರಸಹಂ ನಿವಾತಂ ವಿದ್ಯುತ್ಪ್ರಭಂ ದೀ
ಪ್ತಮಿವಾತ್ಮಭಾಸಾ। ಆಬಧ್ಯಮಾನಃ ಕವಚಂ ರರಾಜ ಸಂಧ್ಯಾಭ್ರಸಂವೀತ ಇವಾದ್ರಿರಾಜಃ ॥೩೦॥ ಸರ್ವಾಭರಣನದ್ಧಾಂಗ
ಶ್ಶೂಲಪಾಣಿಸ್ಸ ರಾಕ್ಷಸಃ। ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಕೃತೋತ್ಸಾಹೋ ನಾರಾಯಣ ಇವಾಬಭೌ ॥೩೧॥ ಭ್ರಾತರಂ ಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಕೃ
ತ್ವಾ ಚಾಪಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ। ಪ್ರಣಮ್ಯ ಶಿರಸಾ ತಸ್ಮೈ ಸಂಪ್ರತಸ್ಥೇ ಮಹಾಬಲಃ ॥೩೨॥ ನಿಷ್ಪತಂತಂ ಮಹಾಕಾಯಂ ಮಹಾ
ನಾದಂ ಮಹಾಬಲಂ। ತಮಾಶೀರ್ಭಿಃ ಪ್ರಶಸ್ತಾಭಿಃ ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸ ರಾವಣಃ ॥೩೩॥ ಶಂಖದುಂದುಭಿನಿರ್ಘೋಷೈಸ್ಸೈ
ನ್ಯೈಶ್ಚಾಪಿ ವರಾಯುಧೈಃ। ತಂ ಗಜೈಶ್ಚ ತುರಂಗೈಶ್ಚ ಸ್ಯಂದನೈಶ್ಚಾಂಬುದಸ್ವನೈಃ ॥೩೪॥ ಅನುಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಂ
ರಥಿನೋ ರಥಿನಾಂ ವರಂ। ಸರ್ಪೈರುಷ್ಟ್ರೈಃ ಖರೈಶ್ಚಾಶ್ವೈರ್ನಾನಾವಿಧಮೃಗೈಸ್ತಥಾ ॥೩೫॥ ಅನುಜಗ್ಮುಶ್ಚ ತಂ ಘೋರಂ ಕುಂ
ಭಕರ್ಣಂ ಮಹಾಬಲಮ್ ॥ ಸ ಪುಷ್ಪವರ್ಷೈರವಕೀರ್ಯಮಾಣೋ ಧೃತಾತಪತ್ರಶ್ಶಿತಶೂಲಪಾಣಿಃ। ಮದೋತ್ಕಟಶ್ಶೋಣಿತ
ಗಂಧಮತ್ತೋ ವಿನಿರ್ಯಯೌ ದಾನವದೇವಶತ್ರುಃ ॥೩೬॥ ಪದಾತಯಶ್ಚ ಬಹವೋ ಮಹಾನಾದಾ ಮಹಾಬಲಾಃ। ಅನ್ವಯೂ ರಾ
ಕ್ಷಸಾ ಭೀಮಾ ಭೀಮಾಕ್ಷಾಃ ಶಸ್ತ್ರಪಾಣಯಃ ॥೩೭॥ ರಕ್ತಾಕ್ಷಾಸ್ಸುಮಹಾಕಾಯಾ ನೀಲಾಂಜನಚಯೋಪಮಾಃ। ಶೂಲಾ
ನುದ್ಯಮ್ಯ ಖಡ್ಗಾಂಶ್ಚ ನಿಶಿತಾಂಶ್ಚ ಪರಶ್ವಧಾನ್ ॥೩೮॥ ಬಹುವ್ಯಾಮಾಂಶ್ಚ ಪರಿಘಾನ್ಗದಾಶ್ಚ ಮುಸಲಾನಿ ಚ। ತಾಲಸ್ಕಂಧಾಂ
ಶ್ಚ ವಿಪುಲಾನ್ ಕ್ಷೇಪಣೀಯಾನ್ ದುರಾಸದಾನ್ ॥೩೯॥ ಅಥಾನ್ಯದ್ವಪುರಾದಾಯ ದಾರುಣಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ। ನಿಷ್ಪಪಾತ ಮ
ಹಾತೇಜಾಃ ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಮಹಾಬಲಃ ॥೪೦॥ ಧನುಶ್ಶತಪರೀಣಾಹಸ್ಸ ಷಟ್ಛತಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಃ। ರೌದ್ರಶ್ಶಕಟಚಕ್ರಾಕ್ಷೋ
ಮಹಾಪರ್ವತಸನ್ನಿಭಃ ॥೪೧॥ ಸನ್ನಿಪತ್ಯ ಚ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ದಗ್ಧಶೈಲೋಪಮೋ ಮಹಾನ್। ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಮಹಾವಕ್ತ್ರಃ ಪ್ರ
ಹಸನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೪೨॥ ಅದ್ಯ ವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂ ತಾನಿ ಯೂಥಾನಿ ಭಾಗಶಃ। ನಿರ್ದಹಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಶ್ಶಲಭಾನಿ
ವ ಪಾವಕಃ ॥೪೩॥ ನಾಪರಾಧ್ಯಂತಿ ಮೇ ಕಾಮಂ ವಾನರಾ ವನಚಾರಿಣಃ। ಜಾತಿರಸ್ಮದ್ವಿಧಾನಾಂ ಸಾ ಪುರೋದ್ಯಾನವಿಭೂಷ
ಣಮ್ ॥೪೪॥ ಪುರರೋಧಸ್ಯ ಮೂಲಂ ತು ರಾಘವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ। ಹತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಹತಂ ಸರ್ವಂ ತಂ ವಧಿಷ್ಯಾಮಿ ಸಂಯುಗೇ ॥
ಏವಂ ತಸ್ಯ ಬ್ರುವಾಣಸ್ಯ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಾಃ। ನಾದಂ ಚಕ್ರುರ್ಮಹಾಘೋರಂ ಕಂಪಯಂತ ಇವಾರ್ಣವಮ್ ॥೪೬॥
ತಸ್ಯ ನಿಷ್ಪತತಸ್ತೂರ್ಣಂ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯ ಧೀಮತಃ। ಬಭೂವುರ್ಘೋರರೂಪಾಣಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಸಮಂತತಃ ॥೪೭॥ ಉಲ್ಕಾ
ಶನಿಯುತಾ ಮೇಘಾ ಬಭೂವುರ್ಭೃಶದಾರುಣಾಃ। ಸಸಾಗರವನಾ ಚೈವ ವಸುಧಾ ಸಮಕಂಪತ ॥೪೮॥ ಘೋರರೂಪಾಶ್ಶಿವಾ
ನೇದುಸ್ಸಜ್ವಾಲಕಬಳೈರ್ಮುಖೈಃ। ಮಂಡಲಾನ್ಯಪಸವ್ಯಾನಿ ಬಬಂಧುಶ್ಚ ವಿಹಂಗಮಾಃ ॥೪೯॥ ನಿಷ್ಪಪಾತ ಚ ಶೂಲೇಸ್ಯ ಗೃ
ಧ್ರೋ ವೈ ಪಥಿ ಗಚ್ಛತಃ। ಪ್ರಾಸ್ಫುರನ್ನಯನಂ ಸವ್ಯಂ ಸವ್ಯೋ ಬಾಹುರಕಂಪತ ॥೫೦॥ ನಿಪಪಾತ ತದಾ ಚೋಲ್ಕಾ ಜ್ವಲಂತೀ
ಭೀಮನಿಸ್ವನಾ। ಆದಿತ್ಯೋ ನಿಷ್ಪ್ರಭಶ್ಚಾಸೀನ್ನ ಪ್ರವಾತಿ ಸುಖೋಽನಿಲಃ ॥೫೧॥ ಅಚಿಂತಯನ್ಮಹೋತ್ಪಾತಾನುತ್ಥಿತಾನ್ರೋ
ಮಹರ್ಷಣಾನ್। ನಿರ್ಯಯೌ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ತು ಕೃತಾಂತಬಲಚೋದಿತಃ ॥೫೨॥ ಸ ಲಂಘಯಿತ್ವಾ ಪ್ರಾಕಾರಂ ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಪ
ರ್ವತಸನ್ನಿಭಃ। ದದರ್ಶಾಭ್ರಘನಪ್ರಖ್ಯಂ ವಾನರಾನೀಕಮದ್ಭುತಮ್ ॥೫೩॥ ತೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಂ ವಾನರಾಃ ಪರ್ವ

ತೋಪಮಂ | ವಾಯುನುನ್ನಾ ಇವಘನಾಯಯುಸ್ಸರ್ವಾದಿಶಸ್ತದಾ ॥೫೪॥ ತದ್ವಾನರಾನೀಕಮತಿಪ್ರಚಂಡಂದಿಶೋದ್ರವ
ದ್ಭಿನ್ನಮಿವಾಭ್ರಜಾಲಂ | ಸಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಸಮವೇಕ್ಷ್ಯಹರ್ಷಾನ್ನನಾದಭೂಯೋಘನವದ್ಘನಾಭಃ ॥೫೫॥ ತೇತಸ್ಯಘೋರಂ
ನಿನದಂನಿಶಮ್ಯಯಥಾನಿನಾದಂದಿವಿವಾರಿದಸ್ಯ | ಪೇತುರ್ಧರಣ್ಯಾಂಬಹವಃಪ್ಲವಂಗಾನಿಕೃತ್ತಮೂಲಾಇವಸಾಲವೃಕ್ಷಾಃ ॥
ವಿಪುಲಪರಿಘವಾನ್ಸಕುಂಭಕರ್ಣೋರಿಪುನಿಧನಾಯವಿನಿಸ್ಸೃತೋಮಹಾತ್ಮಾ | ಕಪಿಗಣಭಯಮಾದದತ್ಸುಭೀಮಂಪ್ರ
ಭುರಿವಕಿಂಕರದಂಡವಾನ್ಯುಗಾಂತೇ ॥೫೬॥ ಇತಿಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಲಂಘಯಿತ್ವಾಪ್ರಾಕಾರಂಗಿರಿಕೂಟೋಪಮೋಮಹಾನ್ | ನಿರ್ಯಯೌನಗರಾತ್ತೂರ್ಣಂಕುಂಭಕರ್ಣೋಮಹಾಬ
ಲಃ ॥೧॥ ಸನನಾದಮಹಾನಾದಂಸಮುದ್ರಮಭಿನಾದಯನ್ |ಜನಯನ್ನಿವನಿರ್ಘಾತಾನ್ವಿಧಮನ್ನಿವಪರ್ವತಾನ್ ॥೨॥ ತಮ
ವಧ್ಯಂಮಘವತಾಯಮೇನವರುಣೇನವಾ | ಭೀಮಾಕ್ಷಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯನಿರ್ಯಾಂತಂವಾನರಾವಿಪ್ರದುದ್ರುವುಃ ॥೩॥ ತಾಂಸ್ತುವಿದ್ರ
ವತೋದೃಷ್ಟ್ವಾವಾಲಿಪುತ್ರೋಂಗದೋಬ್ರವೀತ್ | ನಲಂನೀಲಂಗವಾಕ್ಷಂಚಕುಮುದಂಚಮಹಾಬಲಮ್ ॥೪॥ ಆತ್ಮಾನಮ
ತ್ರವಿಸ್ಮೃತ್ಯವೀರ್ಯಾಣ್ಯಭಿಜನಾನಿಚ | ಕ್ವಗಚ್ಛತಭಯತ್ರಸ್ತಾಃಪ್ರಾಕೃತಾಹರಯೋಯಥಾ ॥೫॥ ಸಾಧುಸೌಮ್ಯಾನಿವ
ರ್ತಧ್ವಂಕಿಂಪ್ರಾಣಾನ್ಪರಿರಕ್ಷಥ | ನಾಲಂಯುದ್ಧಾಯವೈರಕ್ಷೋಮಹತೀಯಂಬಿಭೀಷಿಕಾ ॥೬॥ ಮಹತೀಮುತ್ಥಿತಾಮೇ
ತಾಂರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಬಿಭೀಷಿಕಾಂ | ವಿಕ್ರಮಾದ್ವಿಧಮಿಷ್ಯಾಮೋನಿವರ್ತಧ್ವಂಪ್ಲವಂಗಮಾಃ | ಕೃಚ್ಛ್ರೇಣತುಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯಸಂ
ಗಮ್ಯಚತತಸ್ತತಃ ॥೭॥ ವೃಕ್ಷಾದ್ರಿಹಸ್ತಾಹರಯಸ್ಸಂಪ್ರತಸ್ಥೂ ರಣಾಜಿರಂ | ತೇನಿವೃತ್ಯತುಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಃಕುಂಭಕರ್ಣಂ
ವನೌಕಸಃ ॥೮॥ ನಿಜಘ್ನುಃಪರಮಕ್ರುದ್ಧಾಸ್ಸಮದಾಇವಕುಂಜರಾಃ | ಪ್ರಾಂಶುಭಿರ್ಗಿರಿಶೃಂಗೈಶ್ಚಶಿಲಾಭಿಶ್ಚಮಹಾಬ
ಲಃ ॥೯॥ ಪಾದಪೈಃಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರೈಶ್ಚಹನ್ಯಮಾನೋನಕಂಪತೇ | ತಸ್ಯಗಾತ್ರೇಷುಪತಿತಾಭಿದ್ಯಂತೇಶತಶಶ್ಶಿಲಾಃ ॥೧೦॥ ಪಾ
ದಪಾಃಪುಷ್ಪಿತಾಗ್ರಾಶ್ಚಭಗ್ನಾಃಪೇತುರ್ಮಹೀತಲೇ | ಸೋಪಿಸೈನ್ಯಾನಿಸಂಕ್ರುದ್ಧೋವಾನರಾಣಾಂಮಹೌಜಸಾಮ್ ॥೧೧॥
ಮಮಂಥಪರಮಾಯತ್ತೋವನಾನ್ಯಗ್ನಿರಿವೋತ್ಥಿತಃ | ಲೋಹಿತಾರ್ದ್ರಾಸ್ತುಬಹವಶ್ಶೇರತೇವಾನರರ್ಷಭಾಃ ॥೧೨॥ ನಿರ
ಸ್ತಾಃಪತಿತಾಭೂಮೌತಾಮ್ರಪುಷ್ಪಾಇವದ್ರುಮಾಃ | ಲಂಘಯಂತಃಪ್ರಧಾವಂತೋವಾನರಾನಾವಲೋಕಯನ್ ॥೧೩॥
ಕೇಚಿತ್ಸಮುದ್ರೇಪತಿತಾಃಕೇಚಿದ್ಗಗನಮಾಶ್ರಿತಾಃ | ವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತುತೇವೀರಾರಾಕ್ಷಸೇನಬಲೀಯಸಾ ॥ ೧೪ ॥ ಸಾಗರಂ
ಯೇನತೇತೀರ್ಣಾಃಪಥಾತೇನಪ್ರದುದ್ರುವುಃ | ತೇಸ್ಥಲಾನಿತಥಾನಿಮ್ನಂವಿಷಣ್ಣವದನಾಭಯಾತ್ ॥೧೫॥ ಋಕ್ಷಾವೃಕ್ಷಾನ್
ಸಮಾರೂಢಾಃಕೇಚಿತ್ಪರ್ವತಮಾಶ್ರಿತಾಃ | ಮಮಜ್ಜುರರ್ಣವೇಕೇಚಿದ್ಗುಹಾಃಕೇಚಿತ್ಸಮಾಶ್ರಿತಾಃ ॥೧೬॥ ನಿಷೇದುಃಪ್ಲವಗಾಃ
ಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿನ್ನೈವಾವತಸ್ಥಿರೇ | ಕೇಚಿದ್ಭೂಮೌನಿಪತಿತಾಃಕೇಚಿತ್ಸುಪ್ತಾಮೃತಾಇವ ॥೧೭॥ ತಾನ್ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾಂಗದೋಭ
ಗ್ನಾನ್ವಾನರಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್ | ಅವತಿಷ್ಠತಯುಧ್ಯಾಮೋನಿವರ್ತಧ್ವಂಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥ ಭಗ್ನಾನಾಂವೋನಪಶ್ಯಾಮಿಪರಿಗ
ಮ್ಯಮಹೀಮಿಮಾಂ | ಸ್ಥಾನಂಸರ್ವೇನಿವರ್ತಧ್ವಂಕಿಂಪ್ರಾಣಾನ್ಪರಿರಕ್ಷಥ ॥೧೮॥ ನಿರಾಯುಧಾನಾಂದ್ರವತಾಮಸಂಗಗತಿ
ಪೌರುಷಾಃ | ದಾರಾಹ್ಯಪಹಸಿಷ್ಯಂತಿಸವೈಘಾತಸ್ತುಜೀವಿತಾಮ್ ॥೧೯॥ ಕುಲೇಷುಜಾತಾಸ್ಸರ್ವೇಸ್ಮವಿಸ್ತೀರ್ಣೇಷುಮಹ
ತ್ಸುಚ | ಕ್ವಗಚ್ಛಥಭಯತ್ರಸ್ತಾಹರಯಃಪ್ರಾಕೃತಾಯಥಾ ॥೨೦॥ ಅನಾರ್ಯಾಃಖಲುಯದ್ಭೀತಾಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾವೀರ್ಯಂಪ್ರ
ಧಾವತ | ವಿಕತ್ಥನಾನಿವೋಯಾನಿತದಾವೈಜನಸಂಸದಿ ॥೨೧॥ ತಾನಿವಃಕ್ವನುಯಾತಾನಿಸೋದಗ್ರಾಣಿಮಹಾಂತಿಚ | ಭೀರುಪ್ರ
ವಾದಾಃಶ್ರೂಯಂತೇಯಸ್ತುಜೀವತಿಧಿಕ್ಕೃತಃ ॥೨೨॥ ಮಾರ್ಗಸ್ಸತ್ಪುರುಷೈರ್ಜುಷ್ಟಸ್ಸೇವ್ಯತಾಂತ್ಯಜ್ಯತಾಂಭಯಂ | ಶಯಾ
ಮಹೇಥನಿಹತಾಃಪೃಥಿವ್ಯಾಮಲ್ಪಜೀವಿತಾಃ ॥ ದುಷ್ಪ್ರಾಪಂಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂವಾಪ್ರಾಪ್ನುಮೋಯುಧಿಸೂದಿತಾಃ | ಸಂಪ್ರಾ
ಪ್ನುಯಾಮಃಕೀರ್ತಿಂವಾನಿಹತ್ವಾಶತ್ರುಮಾಹವೇ ॥೨೩॥ ಜೀವಿತಂವೀರಲೋಕಸ್ಯಮೋಕ್ಷ್ಯಾಮೋವಸುವಾನರಾಃ | ನಕುಂ
ಭಕರ್ಣಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂದೃಷ್ಟ್ವಾಜೀವನ್ಗಮಿಷ್ಯತಿ ॥೨೪॥ ದೀಪ್ಯಮಾನಮಿವಾಸಾದ್ಯಪತಂಗೋಜ್ವಲನಂಯಥಾ | ಪಲಾ
ಯನೇನಚೋದ್ದಿಷ್ಟಾಃಪ್ರಾಣಾನ್ರಕ್ಷ್ಯಾಮಹೇವಯಮ್ ॥೨೫॥ ಏಕೇನಬಹವೋಭಗ್ನಾಯಶೋನಾಶಂಗಮಿಷ್ಯತಿ | ಏವಂಬ್ರು
ವಾಣಂತಂವೀರಮಂಗದಂಕನಕಾಂಗದಮ್ ॥೨೬॥ ದ್ರವಮಾಣಾಸ್ತತೋವಾಕ್ಯಮೂಚುಶ್ಶೂರವಿಗರ್ಹಿತಂ | ಕೃತಂನಃಕ
ದನಂಘೋರಂಕುಂಭಕರ್ಣೇನರಕ್ಷಸಾ ॥೨೭॥ ನಸ್ಥಾನಕಾಲೋಗಚ್ಛಾಮೋದಯಿತಂಜೀವಿತಂಹಿನಃ | ಏತಾವದುಕ್ತ್ವಾವ
ಚನಂಸರ್ವೇತೇಭೇಜಿರೇದಿಶಃ ॥೨೮॥ ಭೀಮಂಭೀಮಾಕ್ಷಮಾಯಾಂತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಯೂಥಪಾಃ | ದ್ರವಮಾಣಾಸ್ತುತೇವೀ
ರಾಅಂಗದೇನವಲೀಮುಖಾಃ ॥೨೯॥ ಸಾಂತ್ವೈಶ್ಚಬಹುಮಾನೈಶ್ಚತತಸ್ಸರ್ವೇನಿವರ್ತಿತಾಃ | ಪ್ರಹರ್ಷಮುಪನೀತಾಶ್ಚವಾ
ಲಿಪುತ್ರೇಣಧೀಮತಾ ॥೩೦॥ ಆಜ್ಞಾಪ್ರತೀಕ್ಷಾಸ್ತಸ್ಥುಶ್ಚಸರ್ವೇವಾನರಯೂಥಪಾಃ | ಋಷಭಶರಭಮೈಂದಧೂಮ್ರನೀಲಾಃ
ಕುಮುದಸುಷೇಣಗವಾಕ್ಷರಭತಾರಾಃ | ದ್ವಿವಿದಪನಸವಾಯುಪುತ್ರಮುಖ್ಯಾಸ್ತ್ವರಿತತರಾಭಿಮುಖಂರಣಂಪ್ರಯಾತಾಃ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತೇನಿಕೃತ್ತಾ ಮಹಾಕಾಯಾಃ ಶ್ರುತ್ವಾಂಗದವಚಸ್ತದಾ। ನೈಷ್ಠಿಕೀಂ ಬುದ್ಧಿಮಾಸ್ಥಾಯ ಸರ್ವೇ [illegible]
ಸಮುದೀರಿತವೀರ್ಯಾಸ್ತೇ ಸಮಾರೋಪಿತವಿಕ್ರಮಾಃ। ಪರ್ಯವಸ್ಥಿತಾ ವಾಕ್ಯೈರಂಗದೇನ ವಲೀಮುಖಾಃ॥ [illegible]
ತಾಃ ಹರ್ಷಂ ಮರಣೇ ಕೃತನಿಶ್ಚಯಾಃ। ಚಕ್ರುಸ್ಸುತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ವಾನರಾಸ್ತ್ಯಕ್ತಜೀವಿತಾಃ॥ [illegible]
ಯಾಶ್ಶೈಲಾನ್ ಸುಮಹಂತಿ ಚ। ವಾನರಾಸ್ತೂರ್ಣಮುದ್ಯಮ್ಯ ಕುಂಭಕರ್ಣಮಭಿದ್ರುತಾಃ॥ [illegible]
ದಾಮುದ್ಯಮ್ಯ ವೀರ್ಯವಾನ್। ಅರ್ದಯನ್ ಸುಮಹಾಕಾಯಸ್ಸಮಂತಾದ್ವ್ಯಾಕ್ಷಿಪದ್ರಿಪೂನ್॥ [illegible]
[illegible] ವಾನರಾಃ। ಪ್ರಕೀರ್ಣಾಃ ಶೇರತೇ ಭೂಮೌ ಕುಂಭಕರ್ಣೇನ ಪೋಥಿತಾಃ॥೭॥ [illegible]
ವಚ। ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಚ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಖಾದನ್ ವಿಪರಿಧಾವತಿ॥೭॥ ಭಕ್ಷಯನ್ ಭೃಶಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಗರುಡಃ [illegible]
ಸಮಾಶ್ವಸ್ತಾಸ್ಸಂಗಮ್ಯ ಚ ತತಸ್ತತಃ। ವೃಕ್ಷಾದ್ರಿಹಸ್ತಾ ಹರಯಸ್ತಸ್ಥುಸ್ಸಂಗ್ರಾಮಮೂರ್ಧನಿ॥ [illegible]
ದ್ವಿವಿದಃ ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ। ದುದ್ರಾವ ಗಿರಿಶೃಂಗಾಭಂ ಪ್ರಲಂಬ ಇವ ತೋಯದಃ। ತಂ ಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯ ಚಿಕ್ಷೇಪ [illegible]
ರಃ॥ ತಮಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಹಾಕಾಯಂ ತಸ್ಯ ಸೈನ್ಯೇ ಪತತ್ತದಾ। ಮಮರ್ದಾಶ್ವಾನ್ ಗಜಾಂಶ್ಚಾಪಿ [illegible]
ತಾನಿ ಚಾನ್ಯಾನಿ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಪ್ರಸಭಂ ಶೈಲಶಿಖರಃ। ತಚ್ಛೈಲವೇಗಾಭಿಹತಂ ಹತಾಶ್ವಂ [illegible]
ಭೂಮಾವಾಯೋಧನಂ ಮಹತ್। ರಥಿನೋ ವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಶರೈಃ ಕಾಲಾಂತಕೋಪಮೈಃ॥ [illegible]
[illegible] ಮನಿಸ್ವನಾಃ। ವಾನರಾಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯ ಮಹಾದ್ರುಮಾನ್॥೧೫॥ [illegible]
ಮುಷ್ಯಸೂದಯನ್। ಹನೂಮಾನ್ ಶೈಲಶೃಂಗಾಣಿ ವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ವಿವಿಧಾನ್ ಬಹೂನ್॥೧೬॥ [illegible]
ರಮಾಸ್ಥಿತಃ। ತಾನಿ ಪರ್ವತಶೃಂಗಾಣಿ ಶೂಲೇನ ತು ಬಿಭೇದ ಹ॥ ಬಭಂಜ ವೃಕ್ಷವರ್ಷಂ ಚ [illegible]
[illegible] ತದನೀಕಮುಗ್ರಂ ದುದ್ರಾವ ಶೂಲಂ ನಿಶಿತಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ। ತಸ್ಥೌ ತತೋಽಸ್ಯ [illegible]
ಮಾದ್ರಿಂ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ॥ ಸ ಕುಂಭಕರ್ಣಂ ಕುಪಿತೋ ಜಘಾನ ವೇಗೇನ ಶೈಲೋತ್ತಮಭೀಮಕಾಯಂ। [illegible]
ತೋ ಮೇದಾರ್ದ್ರಗಾತ್ರೋ ರುಧಿರಾವಸಿಕ್ತಃ॥೧೯॥ ಸ ಶೂಲಮಾವಿಧ್ಯ ತಟಿತ್ಪ್ರಕಾಶಂ ಗಿರಿಂ ಯಥಾ [illegible]
ಬಾಹ್ವಂತರೇ ಮಾರುತಿಮಾಜಘಾನ ಗುಹೋಽಚಲಂ ಕ್ರೌಂಚಮಿವೋಗ್ರಶಕ್ತ್ಯಾ॥ [illegible]
ವಿಹ್ವಲಶ್ಶೋಣಿತಮುದ್ವಮನ್ ಮುಖಾತ್। ನನಾದ ಭೀಮಂ ಹನುಮಾನ್ ಮಹಾಹವೇ [illegible]
ತತೋ ವಿನೇದುಸ್ಸಹಸಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ರಕ್ಷೋಗಣಾಸ್ತಂ ವ್ಯಥಿತಂ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ। [illegible]
ದ್ರುವುಸ್ಸಂಯತಿ ಕುಂಭಕರ್ಣಾತ್॥ ತತಸ್ತು ನೀಲೋ ಬಲವಾನ್ ಪರ್ಯವಸ್ಥಾಪಯನ್ ಬಲಂ। [illegible]
ಕರ್ಣಾಯ ಧೀಮತೇ॥ ತಮಾಪತಂತಂ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಮುಷ್ಟಿನಾಭಿಜಘಾನ ಹ। ಮುಷ್ಟಿ [illegible]
ದೀರ್ಯತ॥ ಸವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಂ ಸಜ್ವಾಲಂ ನಿಪಪಾತ ಮಹೀತಲೇ। [illegible]
ನರಶಾರ್ದೂಲಾಃ ಕುಂಭಕರ್ಣಮುಪಾದ್ರವನ್। [illegible]
ರ್ಣಂ ಮಹಾಕಾಯಂ ಸರ್ವತೋಽಭಿನಿಜಘ್ನಿರೇ। ಸ್ಪರ್ಶಾನಿವ ಪ್ರಹಾರಾಂಸ್ತಾನ್ ವೇದಯಾನೋ [illegible]
ಗಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪರಿಷಸ್ವಜೇ। ಕುಂಭಕರ್ಣಭುಜಾಭ್ಯಾಂ ತು ಪೀಡಿತೋ ವಾನರ [illegible]
ಗತಶೋಣಿತಃ। ಮುಷ್ಟಿನಾ ಶರಭಂ ಹತ್ವಾ ಜಾನುನಾ ನೀಲಮಾಹವೇ॥ ಆಜಘಾನ [illegible]
ಚ್ಛ್ಯ ಹನತ್ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತರಸಾ ಗಂಧಮಾದನಂ। ತಸ್ಯ ಪ್ರಹಾರವ್ಯಥಿತಾ ಮುಮುಹುಃ [illegible]
ನಿಕೃತ್ತಾ ಇವ ಕಿಂಶುಕಾಃ। ತೇಷು ವಾನರಮುಖ್ಯೇಷು ಪತಿತೇಷು ಮಹಾತ್ಮಸು॥ ವಾನರಾಣಾಂ ಸಹಸ್ರಾಣಿ [illegible]
ದ್ರುವುಃ। ತಂ ಶೈಲಮಿವ ಶೈಲಾಭಾಸ್ಸರ್ವೇ ತು ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ॥ ಸಮಾರುಹ್ಯ ಸಮುತ್ಪತ್ಯ [illegible]
ರ್ದಶೈಶ್ಚಾಪಿ ಮುಷ್ಟಿಭಿರ್ಜಾನುಭಿಸ್ತಥಾ॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಂ ಮಹಾಕಾಯಂ ತೇ ಜಘ್ನುಃ [illegible]
ಸ್ತೈ ರಾಚಿತಃ ಪರ್ವತೋಪಮಃ॥ ರರಾಜ ರಾಕ್ಷಸವ್ಯಾಘ್ರೋ ಗಿರಿರಾತ್ಮರುಹೈರಿವ। ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ [illegible]
ಹ್ಯ ಸುಮಹಾಬಲಃ॥ ಭಕ್ಷಯಾಮಾಸ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಗರುಡಃ ಪನ್ನಗಾನಿವ। ಪ್ರಕ್ಷಿಪ್ತಾಃ ಕುಂಭಕರ್ಣೇನ [illegible]
ಭೇ॥ ನಾಸಾಪುಟಾಭ್ಯಾಂ ನಿರ್ಜಗ್ಮುಃ ಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ಚೈವ ವಾನರಾಃ। ಭಕ್ಷಯನ್ ಭೃಶಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ [illegible]
ಬಭಂಜ ವಾನರಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮಃ। ಮಾಂಸಶೋಣಿತಸಂಕ್ಲೇದಾಂ [illegible]
ಸಃ॥ ಚಚಾರ ಹರಿಸೈನ್ಯೇಷು ಕಾಲಾಗ್ನಿರಿವ ಮೂರ್ಛಿತಃ। ವಜ್ರಹಸ್ತೋ ಯಥಾ ಶಕ್ರಃ ಪಾಶಹಸ್ತ [illegible]
ಬಭೌ ಸಂಖ್ಯೇ ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಮಹಾಬಲಃ। ಯಥಾ ಶುಷ್ಕಾಣ್ಯರಣ್ಯಾನಿ ಗ್ರೀಷ್ಮೇ ದಹತಿ ಪಾವಕಃ॥ [illegible]
ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ವಿನಿರ್ದಹನ್। ತತಸ್ತೇ ವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ತು ಹತಯೂಥಾ ವಿನಾಯಕಾಃ॥೮೦॥ ವಾನರಾ [illegible]

ರ್ದ್ವಿಸ್ಸ್ವರಂಭೃಶಂ । ಅನೇಕಶೋವಧ್ಯಮಾನಾಃಕುಂಭಕರ್ಣೇನವಾನರಾಃ ॥೪೧॥ ರಾಘವಂಶರಣಂ [illegible]
ತಸಃ । ಪ್ರಭಗ್ನಾನ್ವಾನರಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾವಜ್ರಹಸ್ತಾತ್ಮಜಾತ್ಮಜಃ ॥೪೨॥ ಅಭ್ಯಧಾವತವೇಗೇನ [illegible]
ವೇ।ಶೈಲಶೃಂಗಂಮಹದ್ಗೃಹ್ಯವಿನದಂಶ್ಚ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ॥ತ್ರಾಸಯನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸರ್ವಾನ್ [illegible] ।
ಚಿಕ್ಷೇಪಶೈಲಶಿಖರಂಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯಮೂರ್ಧನಿ॥ ಸತೇನಾಭಿಹತೋತ್ಯರ್ಥಂಗಿರಿಶೃಂಗೇಣಮೂರ್ಧನಿ [illegible]
ಜ್ಜ್ವಾಲಕೋಪೇನಮಹತಾತದಾ ॥ ಸೋಭ್ಯಧಾವತವೇಗೇನವಾಲಿಪುತ್ರಮಮರ್ಷಣಃ। ಕುಂಭಕರ್ಣೋ [illegible]
ಯಾಮಾಸವಾನರಾನ್ ॥ ಶೂಲಂಸಸರ್ಜವೈರೋಷಾದಂಗದೇಸುಮಹಾಬಲಃ।ತಮಾಪತಂತಂ [illegible]
ಶಾರದಃ ॥೪೭॥ಲಾಘವಾನ್ಮೋಚಯಾಮಾಸಬಲವಾನ್ವಾನರರ್ಷಭಃ।ಉತ್ಪತ್ಯಚೈನಂ [illegible]
ಸತೇನಾಭಿಹತಃಕೋಪಾತ್ಪ್ರಮುಮೋಹಾಚಲೋಪಮಃ।ಸಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞೋಬಲವಾನ್ಮುಷ್ಟಿಂ [illegible]
ಸ್ತೇನಚಿಕ್ಷೇಪವಿಸಂಜ್ಞಸ್ಸಪಪಾತಹ।ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ಲವಗಶಾರ್ದೂಲೇವಿಸಂಜ್ಞೇಪತಿತೇಭುವಿ॥ತಚ್ಛೂಲಂ [illegible]
ವಮಭಿದುದ್ರಾವ।ತಮಾಪತಂತಂಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಕುಂಭಕರ್ಣಂಮಹಾಬಲಮ್॥ ಉತ್ಪಪಾತ [illegible]
ಧಿಪಃ।ಸಪರ್ವತಾಗ್ರಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯಸಮಾವಿಧ್ಯಮಹಾಕಪಿಃ॥ಅಭಿದುದ್ರಾವವೇಗೇನಕುಂಭಕರ್ಣಂ [illegible]
ತಂಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಕುಂಭಕರ್ಣಃಪ್ಲವಂಗಮಮ್ ॥ ತಸ್ಥೌವಿಕೃತಸರ್ವಾಂಗೋವಾನರೇಂದ್ರಸಮುನ್ಮುಖಃ । [illegible]
ಗ್ಧಾಂಗಂಭಕ್ಷಯಂತಂಪ್ಲವಂಗಮಾನ್ ॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಂಸ್ಥಿತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸುಗ್ರೀವೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । [illegible]
ಮಹಾವೀರಾಃಕೃತಂಕರ್ಮಸುದುಷ್ಕರಮ್ ॥ ಭಕ್ಷಿತಾನಿಚಸೈನ್ಯಾನಿಪ್ರಾಪ್ತಂತೇಪರಮಂಯಶಃ । ತ್ಯಜ [illegible]
ಪಾಪ್ರಾಕೃತೈಃಕಿಂಕರಿಷ್ಯಸಿ ॥ಸಹಸ್ವೈಕನಿಪಾತಂಮೇಪರ್ವತಸ್ಯಾಸ್ಯರಾಕ್ಷಸ । ತದ್ವಾಕ್ಯಂಹರಿರಾಜಸ್ಯ [illegible]
ನ್ವಿತಮ್॥ಶ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷಸಶಾರ್ದೂಲಃಕುಂಭಕರ್ಣೋಬ್ರವೀದ್ವಚಃ।ಪ್ರಜಾಪತೇಸ್ತುಪೌತ್ರಸ್ತ್ವಂ [illegible]
ತಃ ॥೫೪॥ ಶ್ರುತಪೌರುಷಸಂಪನ್ನಃಕಸ್ಮಾದ್ಗರ್ಜಸಿವಾನರ ।ಕರ್ಣಾಮಾದಾಯಹತ್ವಾ [illegible]
ಹಮ್ ॥೫೫॥ ಸಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯವಚೋನಿಶಮ್ಯವ್ಯಾವಿಧ್ಯಶೈಲಂಸಹಸಾಮುಮೋಚ। ತೇನಾಜಘಾನೋ [illegible]
ಶೈಲೇನವಜ್ರಾಶನಿಸನ್ನಿಭೇನ॥೬೦॥ ತಚ್ಛೈಲಶೃಂಗಂಸಹಸಾವಿಕೀರ್ಣಂಭುಜಾಂತರೇತಸ್ಯತದಾವಿಶಾಲೇ । ತತೋ [illegible]
ಹಸಾಪ್ಲವಂಗಾರಕ್ಷೋಗಣಾಶ್ಚಾಪಿಮುದಾವಿನೇದುಃ ॥೬೧॥ ಸಶೈಲಶೃಂಗಾಭಿಹತಶ್ಚುಕೋಪನನಾದ [illegible]
ಕ್ತ್ರಂ ।ವ್ಯಾವಿಧ್ಯಶೂಲಂಚತಟಿತ್ಪ್ರಕಾಶಂಚಿಕ್ಷೇಪಹರ್ಯೃಕ್ಷಪತೇರ್ವಧಾಯ ॥ ೬೨ ॥ ತತ್ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯ [illegible]
ಶೂಲಂಶಿತಂಕಾಂಚನದಾಮಜುಷ್ಟಂ । ಕ್ಷಿಪ್ರಂಸಮುತ್ಪತ್ಯನಿಗೃಹ್ಯದೋರ್ಭ್ಯಾಂಬಭಂಜವೇಗೇನಸುತೋನಿಲಸ್ಯ [illegible]
ತಂಭಾರಸಹಸ್ರೇಣಶೂಲಂಕಾಲಾಯಸಂಮಹತ್।ಬಭಂಜಜಾನುಮಾರೋಪ್ಯಪ್ರಹೃಷ್ಟಃಪ್ಲವಗರ್ಷಭಃ॥ಶೂಲಂ [illegible]
ಹನೂಮತಾದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರವಾಹಿನೀ।ಹೃಷ್ಟಾನನಾದಬಹುಶಸ್ಸರ್ವತಶ್ಚಮಹಾಸ್ವನಮ್ ॥೬೫॥ಸಿಂಹನಾದಂ [illegible]
ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾವನಗೋಚರಾಃ । ಮಾರುತಿಂಪೂಜಯಾಂಚಕ್ರುರ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಶೂಲಂತಥಾಗತಮ್ ॥೬೬॥ ಸತತ್ [illegible]
ವೇಕ್ಷ್ಯಶೂಲಂಚುಕೋಪರಕ್ಷೋಧಿಪತಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾ । ಉತ್ಪಾಟ್ಯಲಂಕಾಮಲಯಾತ್ಸಶೃಂಗಂಜಘಾನಸುಗ್ರೀವ [illegible]
ತೇನ॥೬೭॥ಸಶೈಲಶೃಂಗಾಭಿಹತೋವಿಸಂಜ್ಞಃಪಪಾತಭೂಮೌಯುಧಿವಾನರೇಂದ್ರಃ । ತಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ [illegible]
ಜ್ಞಂನೇದುಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಸ್ತ್ವಥಯಾತುಧಾನಾಃ ॥೬೮॥ಸಮಭ್ಯುಪೇತ್ಯಾದ್ಭುತಘೋರವೀರ್ಯಂಸಕುಂಭಕರ್ಣೋ [illegible]
ನರೇಂದ್ರಂ।ಜಹಾರಸುಗ್ರೀವಮಭಿಪ್ರಗೃಹ್ಯಯಥಾನಿಲೋಮೇಘಮತಿಪ್ರಚಂಡಃ ॥ ಸತಂಮಹಾಮೇಘ [illegible]
ತ್ಪಾಟ್ಯಗಚ್ಛನ್ಯುಧಿಕುಂಭಕರ್ಣಃ। ರರಾಜಮೇರುಪ್ರತಿಮಾನರೂಪೋಮೇರುರ್ಯಥಾತ್ಯುಚ್ಛ್ರಿತಘೋರಶೃಂಗಃ । ತತಸ್ಸ
ಮುತ್ಪಾಟ್ಯಜಗಾಮವೀರಸ್ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನೋಯುಧಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೈಃ ।ಶೃಣ್ವನ್ನಿನಾದಂತ್ರಿದಶಾಲಯಾನಾಂ [illegible] ಗ
ರಾಜಗ್ರಹವಿಸ್ಮಿತಾನಾಮ್ ॥೭೧॥ ತತಸ್ತಮಾದಾಯತದಾಸಮೇನೇಹರೀಂದ್ರಮಿಂದ್ರೋಪಮಮಿಂದ್ರವೀರ್ಯಃ । ಅಸ್ಮಿನ್ಹೃ
ತೇಸರ್ವಮಿದಂಹೃತಂಸ್ಯಾತ್ಸರಾಘವಂಸೈನ್ಯಮಿತೀಂದ್ರಶತ್ರುಃ ॥೭೨॥ ವಿದ್ರುತಾಂವಾಹಿನೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಾಣಾಂ ತ
ತಸ್ತತಃ। ಕುಂಭಕರ್ಣೇನಸುಗ್ರೀವಂಗೃಹೀತಂಚಾಪಿವಾನರಮ್॥೭೩॥ಹನೂಮಾಂಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸಮತಿಮಾನ್ಮಾರುತಾ
ತ್ಮಜಃ।ಏವಂಗೃಹೀತೇಸುಗ್ರೀವೇಕಿಂಕರ್ತವ್ಯಂಮಯಾಭವೇತ್ ॥೭೪॥ಯದ್ವೈನ್ಯಾಯ್ಯಂಮಯಾಕರ್ತುಂತತ್ಕರಿಷ್ಯಾಮಿಸ
ರ್ವಥಾ । ಭೂತ್ವಾಪರ್ವತಸಂಕಾಶೋನಾಶಯಿಷ್ಯಾಮಿರಾಕ್ಷಸಮ್ ॥೭೫॥ ಮಯಾಹತೇಸಂಯತಿಕುಂಭಕರ್ಣೇಮಹಾಬಲೇ
ಮುಷ್ಟಿವಿಶೀರ್ಣದೇಹೇ । ವಿಮೋಚಿತೇವಾನರಪಾರ್ಥಿವೇಚಭವಂತುಹೃಷ್ಟಾಃಪ್ಲವಗಾಸ್ಸಮಸ್ತಾಃ ॥೭೬॥ ಅಥವಾಸ್ವಯಮ
ಪ್ಯೇಷಮೋಕ್ಷಂಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿಪಾರ್ಥಿವಃ । ಗೃಹೀತೋಯಂಯದಿಭವೇತ್ತ್ರಿದಶೈಸ್ಸಾಸುರೋರಗೈಃ ॥೭೭॥ ಮನ್ಯೇನತಾವದಾ
ತ್ಮಾನಂಬುಧ್ಯತೇವಾನರಾಧಿಪಃ। ಶೈಲಪ್ರಹಾರಾಭಿಹತಃಕುಂಭಕರ್ಣೇನಸಂಯುಗೇ ॥ ಅಯಂಮುಹೂರ್ತಾತ್ಸುಗ್ರೀವೋ

ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞೋ ಮಹಾಹವೇ । ಆತ್ಮನೋ ವಾನರಾಣಾಂ ಚ ಯತ್ಪಥ್ಯಂ ತತ್ಕರಿಷ್ಯತಿ ॥ ೭೯ ॥ ಮಯಾ ತು ಮೋಕ್ಷಿತಸ್ಯಾಸ್ಯ ಸು
ಗ್ರೀವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಅಪ್ರೀತಿಶ್ಚ ಭವೇತ್ಕಷ್ಟಾ ಕೀರ್ತಿನಾಶಶ್ಚ ಶಾಶ್ವತಃ ॥ ೮೦ ॥ ತಸ್ಮಾನ್ಮುಹೂರ್ತಂ ಕಾಂಕ್ಷಿಷ್ಯೇ ವಿಕ್ರ
ಮಂ ಪಾರ್ಥಿವಸ್ಯ ತು । ಭಿನ್ನಂ ಚ ವಾನರಾನೀಕಂ ತಾವದಾಶ್ವಾಸಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ೮೧ ॥ ಇತ್ಯೇವಂ ಚಿಂತಯಿತ್ವಾ ತು ಹನೂಮಾ
ನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಭೂಯಸ್ಸಂಸ್ತಂಭಯಾಮಾಸ ವಾನರಾಣಾಂ ಮಹಾಚಮೂಮ್ ॥ ಸ ಕುಂಭಕರ್ಣೋಽಥ ವಿವೇಶ ಲಂಕಾಂ
ಸ್ಫುರಂತಮಾದಾಯ ಮಹಾಕಪಿಂ ತಮ್ । ವಿಮಾನಚರ್ಯಾಗೃಹಗೋಪುರಸ್ಥೈಃ ಪುಷ್ಪಾಗ್ರ್ಯವರ್ಷೈರವಕೀರ್ಯಮಾಣಃ ॥ ಲಾಜ
ಗಂಧೋದವರ್ಷೈಸ್ಸು ಸಿಚ್ಯಮಾನಶ್ಶನೈಶ್ಶನೈಃ । ರಾಜಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಶೀತತ್ವಾತ್ಸಂಜ್ಞಾಮಾಪ ಮಹಾಬಲಃ ॥ ತತಸ್ಸ ಸಂಜ್ಞಾಮುಪ
ಲಭ್ಯ ಕೃಚ್ಛ್ರಾದ್ಬಲೀಯಸಸ್ತಸ್ಯ ಭುಜಾಂತರಸ್ಥಃ । ಅವೇಕ್ಷಮಾಣಃ ಪುರರಾಜಮಾರ್ಗಂ ವಿಚಿಂತಯಾಮಾಸ ಮುಹುರ್ಮಹಾ
ತ್ಮಾ ॥ ಏವಂ ಗೃಹೀತೇನ ಕಥಂ ನು ನಾಮ ಶಕ್ಯಂ ಮಯಾ ಸಂಪ್ರತಿ ಕರ್ತುಮದ್ಯ । ತಥಾ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಯಥಾ ಹರೀಣಾಂ ಭವಿಷ್ಯತೀ
ಷ್ಟಂ ಚ ಹಿತಂ ಚ ಕಾರ್ಯಮ್ ॥ ೮೬ ॥ ತತಃ ಕರಾಗ್ರೈಸ್ಸಹಸಾ ಸಮೇತ್ಯ ರಾಜಾ ಹರೀಣಾಮಮರೇಂದ್ರಶತ್ರುಮ್ । ಖರೈಶ್ಚ ಕರ್ಣೌ ದ
ಶನೈಶ್ಚ ನಾಸಾಂ ದದಂಶ ಪಾರ್ಶ್ವೇಷು ಚ ಕುಂಭಕರ್ಣಮ್ ॥ ೮೭ ॥ ಸ ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಹೃತಕರ್ಣನಾಸೋ ವಿದಾರಿತಸ್ತೇನ ವಿಮರ್ದಿ
ತಶ್ಚ । ರೋಷಾಭಿಭೂತಃ ಕ್ಷತಜಾರ್ದ್ರಗಾತ್ರಸ್ಸುಗ್ರೀವಮಾವಿಧ್ಯ ಪಿಪೇಷ ಭೂಮೌ ॥ ೮೮ ॥ ಸ ಭೂತಲೇ ಭೀಮಬಲಾಭಿಪಿ
ಷ್ಟಸ್ಸುರಾರಿಭಿಸ್ತೈರಭಿಹನ್ಯಮಾನಃ । ಜಗಾಮ ಖಂ ವೇಗವದಭ್ಯುಪೇತ್ಯ ಪುನಶ್ಚ ರಾಮೇಣ ಸಮಾಜಗಾಮ ॥ ೮೯ ॥ ಕರ್ಣನಾ
ಸಾವಿಹೀನಸ್ತು ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಮಹಾಬಲಃ । ರರಾಜ ಶೋಣಿತೈಸ್ಸಿಕ್ತೋ ಗಿರಿಃ ಪ್ರಸ್ರವಣೈರಿವ ॥ ೯೦ ॥ ಶೋಣಿತಾರ್ದ್ರೋ ಮ
ಹಾಕಾಯೋ ರಾಕ್ಷಸೋ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ । ಯುದ್ಧಾಯಾಭಿಮುಖೋ ಭೂಯೋ ಮನಶ್ಚಕ್ರೇ ಮಹಾಬಲಃ ॥ ಅಮರ್ಷಾಚ್ಛೋ
ಣಿತೋದ್ಗಾರೀ ಶುಶುಭೇ ರಾವಣಾನುಜಃ । ನೀಲಾಂಜನಚಯಪ್ರಖ್ಯಸ್ಸಸಂಧ್ಯ ಇವ ತೋಯದಃ ॥ ಗತೇ ತು ತಸ್ಮಿನ್ ಸುರರಾಜಶತ್ರುಃ
ಕ್ರೋಧಾತ್ಪ್ರದುದ್ರಾವ ರಣಾಯ ಭೂಯಃ । ಅನಾಯುಧೋಽಸ್ಮೀತಿ ವಿಚಿಂತ್ಯ ರೌದ್ರೋ ಘೋರಂ ತದಾ ಮುದ್ಗರಮಾಸಸಾದ ॥
ತತಸ್ಸ ಪುರ್ಯಾಸ್ಸಹಸಾ ಮಹೌಜಾ ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ತದ್ವಾನರಸೈನ್ಯಮುಗ್ರಮ್ । ಬಭಕ್ಷ ರಕ್ಷೋ ಯುಧಿ ಕುಂಭಕರ್ಣಃ ಪ್ರಜಾ ಯು
ಗಾಂತಾಗ್ನಿರಿವ ಪ್ರದೀಪ್ತಃ ॥ ಬುಭುಕ್ಷಿತಶ್ಶೋಣಿತಮಾಂಸಗೃಧ್ನುಃ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ತದ್ವಾನರಸೈನ್ಯಮುಗ್ರಮ್ । ಚಖಾದ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಹ
ರೀನ್ ಪಿಶಾಚಾನೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚ ಮೋಹಾದ್ಯುಧಿ ಕುಂಭಕರ್ಣಃ ॥ ಯಥೈವ ಮೃತ್ಯುರ್ಹರತೇ ಯುಗಾಂತೇ ಸ ಭಕ್ಷಯಾಮಾಸ ಹರೀಂ
ಶ್ಚ ಮುಖ್ಯಾನ್ ॥ ಏಕಂ ದ್ವೌ ತ್ರೀನ್ ಬಹೂನ್ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವಾನರಾನ್ ಸಹ ರಾಕ್ಷಸೈಃ । ಸಮಾದಾಯೈಕಹಸ್ತೇನ ಪ್ರಚಿಕ್ಷೇಪ ತ್ವರ
ನ್ಮುಖೇ ॥ ಸಂಪ್ರಸ್ರವಂಸ್ತದಾ ಮೇದಶ್ಶೋಣಿತಂ ಚ ಮಹಾಬಲಃ । ವಧ್ಯಮಾನೋ ನಗೇಂದ್ರಾಗ್ರೈರ್ಭಕ್ಷಯಾಮಾಸ ವಾನರಾನ್ ॥
ತೇ ಭಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾ ಹರಯೋ ರಾಮಂ ಜಗ್ಮುಸ್ತದಾ ಗತಿಮ್ । ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಭೃಶಂ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಕಪೀನ್ ಖಾದನ್ ಪ್ರಧಾವತಿ ॥ ಶತಾ
ನಿ ಸಪ್ತ ಚಾಷ್ಟೌ ಚ ವಿಂಶತ್ತ್ರಿಂಶತ್ತಥೈವ ಚ । ಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಖಾದನ್ವಿಪರಿಧಾವತಿ ॥ ೯೯ ॥ ತಸ್ಮಿನ್ ಕಾಲೇ ಸುಮಿತ್ರಾ
ಯಾಃ ಪುತ್ರಃ ಪರಬಲಾರ್ದನಃ । ಚಕಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಯುದ್ಧಂ ಪರಪುರಂಜಯಃ ॥ ಸ ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯ ಶರಾನ್ ಶರೀ
ರೇ ಸಪ್ತ ವೀರ್ಯವಾನ್ । ನಿಚಖಾನಾದದೇ ಬಾಣಾನ್ ವಿಸಸರ್ಜ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥ ೧೦೧ ॥ ಅತಿಕ್ರಮ್ಯ ಚ ಸೌಮಿತ್ರಿಂ ಕುಂಭಕರ್ಣೋ ಮ
ಹಾಬಲಃ । ರಾಮಮೇವಾಭಿದುದ್ರಾವ ದಾರಯನ್ನಿವ ಮೇದಿನೀಮ್ ॥ ಅಥ ದಾಶರಥೀ ರಾಮೋ ರೌದ್ರಮಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರದರ್ಶಯನ್ ।
ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯ ಹೃದಯೇ ಸಸರ್ಜ ನಿಶಿತಾನ್ ಶರಾನ್ ॥ ತಸ್ಯ ರಾಮೇಣ ವಿದ್ಧಸ್ಯ ಸಹಸಾಭಿಪ್ರಧಾವತಃ । ಅಂಗಾರಮಿಶ್ರಾಃ
ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ಮುಖಾನ್ನಿಶ್ಚೇರುರರ್ಚಿಷಃ ॥ ೧೦೪ ॥ ರಾಮಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಧೋ ಘೋರಂ ವೈ ನದನ್ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ । ಅಭ್ಯಧಾವತ ಸಂ
ಕ್ರುದ್ಧೋ ಹರೀನ್ ವಿದ್ರಾವಯನ್ ರಣೇ ॥ ತಸ್ಯೋರಸಿ ನಿಮಗ್ನಾಶ್ಚ ಶರಾ ಬರ್ಹಿಣವಾಸಸಃ । ಹಸ್ತಾಚ್ಚಾಪಿ ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾ ಪ
ಪಾತೋರ್ವ್ಯಾಂ ಮಹಾಗದಾ ॥ ಆಯುಧಾನಿ ಚ ಸರ್ವಾಣಿ ವಿಪ್ರಕೀರ್ಯಂತ ಭೂತಲೇ । ಸ ನಿರಾಯುಧಮಾತ್ಮಾನಂ ಯದಾ ಮೇ
ನೇ ಮಹಾಬಲಃ ॥ ೧೦೬ ॥ ಮುಷ್ಟಿಭ್ಯಾಂ ಚರಣಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಚಕಾರ ಕದನಂ ಮಹತ್ । ಸ ಬಾಣೈರತಿವಿದ್ಧಾಂಗಃ ಕ್ಷತಜೇನ ಸಮುಕ್ಷಿ
ತಃ । ರುಧಿರಂ ಪ್ರತಿಸುಸ್ರಾವ ಗಿರಿಃ ಪ್ರಸ್ರವಣಂ ಯಥಾ । ಸ ತೀವ್ರೇಣ ಚ ಕೋಪೇನ ರುಧಿರೇಣ ಚ ಮೂರ್ಛಿತಃ ॥ ವಾನರಾನ್ ರಾ
ಕ್ಷಸಾನೃಕ್ಷಾನ್ ಖಾದನ್ ವಿಪರಿಧಾವತಿ । ಅಥ ಶೃಂಗಂ ಸಮಾವಿಧ್ಯ ಭೀಮಂ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ ॥ ಚಿಕ್ಷೇಪ ರಾಮಮುದ್ದಿಶ್ಯ
ಬಲವಾನಂತಕೋಪಮಃ । ಅಪ್ರಾಪ್ತಮಂತರಾ ರಾಮಸ್ಸಪ್ತಭಿಸ್ತೈರಜಿಹ್ಮಗೈಃ ॥ ಶರೈಃ ಕಾಂಚನಚಿತ್ರಾಂಗೈಶ್ಚಿಚ್ಛೇದ ಪು
ರುಷರ್ಷಭಃ । ತನ್ಮೇರುಶಿಖರಾಕಾರಂ ದ್ಯೋತಮಾನಮಿವ ಶ್ರಿಯಾ ॥ ದ್ವೇ ಶತೇ ವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಪತಮಾನಮಪಾತಯತ್ । ತ
ಸ್ಮಿನ್ ಕಾಲೇ ಸ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥ ೧೧೩ ॥ ಕುಂಭಕರ್ಣವಧೇ ಯುಕ್ತೋ ಯೋಗಾನ್ ಪರಿಮೃಶನ್ ಬ
ಹೂನ್ । ನೈವಾಯಂ ವಾನರಾನ್ ರಾಜನ್ ನಾಪಿ ಜಾನಾತಿ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ॥ ಮತ್ತಶ್ಶೋಣಿತಗಂಧೇನ ಸ್ವಾನ್ ಪರಾಂಶ್ಚೈವ ಖಾದತಿ ।
ಸಾಧ್ವೇನಮಧಿರೋಹಂತು ಸರ್ವೇ ತೇ ವಾನರರ್ಷಭಾಃ ॥ ೧೧೫ ॥ ಯೂಥಪಾಶ್ಚ ಯಥಾಮುಖ್ಯಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತ್ವಸ್ಯ ಸಮಂತತಃ । ಅ
ಪ್ಯಯಂ ದುರ್ಮತಿಃ ಕಾಲೇ ಗುರುಭಾರಪ್ರಪೀಡಿತಃ ॥ ೧೧೬ ॥ ಪ್ರಪತನ್ ರಾಕ್ಷಸೋ ಭೂಮೌ ನಾನ್ಯಾನ್ ಹನ್ಯಾತ್ಪ್ಲವಂಗ

ವಾನ್ | ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಜಪುತ್ರಸ್ಯಧೀಮತಃ॥೧೧೭॥ತೇಸಮಾರುರುಹುರ್ಹೃಷ್ಟಾಃಕುಂಭಕರ್ಣಂಪ್ಲವಂಗ
ಮಾಃ|ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ತುಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸಮಾರೂಢಃಪ್ಲವಂಗಮೈಃ॥೧೧೮॥ವ್ಯಧೂನಯತ್ತಾನ್ವೇಗೇನದುಷ್ಟಹಸ್ತೀವಹಸ್ತಿ
ಪಾನ್॥ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾನಿರ್ಧುತಾನ್ರಾಮೋದುಷ್ಟೋಽಯಮಿತಿರಾಕ್ಷಸಃ ॥ ಸಮುತ್ಪಪಾತವೇಗೇನಧನುರುತ್ತಮಮಾದದೇ |
ಕ್ರೋಧತಾಮ್ರೇಕ್ಷಣೋವೀರೋನಿರ್ದಹನ್ನಿವಚಕ್ಷುಷಾ ॥ರಾಘವೋರಾಕ್ಷಸಂರೋಷಾದಭಿದುದ್ರಾವವೇಗತಃ|ಯೂಥಪಾನ್
ಹರ್ಷಯನ್ಸರ್ವಾನ್ಕುಂಭಕರ್ಣಭಯಾರ್ದಿತಾನ್ ॥ ೧೨೦ ॥ ಸಚಾಪಮಾದಾಯಭುಜಂಗಕಲ್ಪಂದೃಢಜ್ಯಮುಗ್ರಂತಪ
ನೀಯಚಿತ್ರಂ | ಹರೀನ್ಸಮಾಶ್ವಾಸ್ಯಸಮುತ್ಪಪಾತರಾಮೋನಿಬದ್ಧೋತ್ತಮತೂಣಬಾಣಃ ॥ ೧೨೧ ॥ ಸವಾನರಗಣೈ
ಸ್ತೈಸ್ತುವೃತಃಪರಮದುರ್ಜಯಃ ! ಲಕ್ಷ್ಮಣಾನುಚರೋರಾಮಸ್ಸಂಪ್ರತಸ್ಥೇಮಹಾಬಲಃ॥೧೨೨॥ಸದದರ್ಶಮಹಾತ್ಮಾ
ನಂಕಿರೀಟಿನಮರಿಂದಮಂ|ಶೋಣಿತಾಪ್ಲುತಸರ್ವಾಂಗಂಕುಂಭಕರ್ಣಂಮಹಾಬಲಮ್॥ಸರ್ವಾನ್ಸಮಭಿಧಾವಂತಂಯಥಾ
ರುಷ್ಟಂದಿಶಾಗಜಂ | ಮಾರ್ಗಮಾಣಂಹರೀನ್ಕ್ರುದ್ಧಂರಾಕ್ಷಸೈಃಪರಿವಾರಿತಮ್ ॥ ವಿಂಧ್ಯಮಂದರಸಂಕಾಶಂಕಾಂಚನಾಂ
ಗದಭೂಷಣಂ|ಸ್ರವಂತಂರುಧಿರಂವಕ್ತ್ರಾದ್ವರ್ಷಮೇಘಮಿವೋತ್ಥಿತಮ್॥ ಜಿಹ್ವಯಾಪರಿಲಿಹ್ಯಂತಂಶೋಣಿತಂಶೋಣಿತೇಕ್ಷ
ಣಂ|ಮೃದ್ನಂತಂವಾನರಾನೀಕಂಕಾಲಾಂತಕಯಮೋಪಮಮ್॥ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠಂಪ್ರದೀಪ್ತಾನಲವರ್ಚಸಂ
ವಿಸ್ಫಾರಯಾಮಾಸತದಾಕಾರ್ಮುಕಂಪುರುಷರ್ಷಭಃ ॥೧೨೮॥ ಸತಸ್ಯಚಾಪನಿರ್ಘೋಷಾತ್ಕುಪಿತೋರಾಕ್ಷಸರ್ಷಭಃ |
ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಸ್ತಂಘೋಷಮಭಿದುದ್ರಾವರಾಘವಮ್॥ತತಸ್ತುವಾತೋದ್ಧತಮೇಘಕಲ್ಪಂಭುಜಂಗರಾಜೋತ್ತಮಭೋ
ಗಬಾಹುಂ|ತಮಾಪತಂತಂಧರಣೀಧರಾಭಮುವಾಚರಾಮೋಯುಧಿಕುಂಭಕರ್ಣಮ್॥ ಆಗಚ್ಛರಕ್ಷೋಧಿಪಮಾವಿಷಾದಮ
ವಸ್ಥಿತೋಹಂಪ್ರಗೃಹೀತಚಾಪಃ| ಅವೇಹಿಮಾಂಶಕ್ರಸಪತ್ನರಾಮಂಮಯಾಮುಹೂರ್ತಾದ್ವಿತಾವಿಚೇತಾಃ ॥ ರಾಮೋ
ಽಯಮಿತಿವಿಜ್ಞಾಯಜಹಾಸವಿಕೃತಸ್ವನಂ|ಅಭ್ಯಧಾವತಸಂಕ್ರುದ್ಧೋಹರೀನ್ವಿದ್ರಾವಯನ್ರಣೇ ॥೧೩೦॥ ಪಾತಯನ್ನಿವಸ
ರ್ವೇಷಾಂಹೃದಯಾನಿವನೌಕಸಾಂ|ಪ್ರಹಸ್ಯವಿಕೃತಂಭೀಮಂಸಮೇಘಸ್ತನಿತೋಪಮಮ್ ॥ ಕುಂಭಕರ್ಣೋಮಹಾತೇಜಾ
ರಾಘವಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್|ನಾಹಂವಿರಾಧೋವಿಜ್ಞೇಯೋನಕಬಂಧಃಖರೋನಚ॥ ನವಾಲೀನಚಮಾರೀಚಃಕುಂಭಕರ್ಣೋ
ಹಮಾಗತಃ|ಪಶ್ಯಮೇಮುದ್ಗರಂಘೋರಂಸರ್ವಕಾಲಾಯಸಂಮಹತ್ ॥೧೩೫॥ ಅನೇನನಿರ್ಜಿತಾದೇವಾದಾನವಾಶ್ಚಪುರಾಮ
ಯಾ|ವಿಕರ್ಣನಾಸಇತಿಮಾಂನಾವಜ್ಞಾತುಂತ್ವಮರ್ಹಸಿ॥೧೩೬॥ಸ್ವಲ್ಪಾಪಿಹಿನಮೇಪೀಡಾಕರ್ಣನಾಸಾವಿನಾಶನಾತ್| ದರ್ಶ
ಯೇಕ್ಷ್ವಾಕುಶಾರ್ದೂಲವೀರ್ಯಂಗಾತ್ರೇಷುಮೇಲಘು॥ ತತಸ್ತ್ವಾಂಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯಾಮಿದೃಷ್ಟಪೌರುಷವಿಕ್ರಮಂ|ಸಕುಂಭ
ಕರ್ಣಸ್ಯವಚೋನಿಶಮ್ಯರಾಮಸ್ಸುಪುಂಖಾನ್ವಿಸಸರ್ಜಬಾಣಾನ್॥ ತೈರಾಹತೋವಜ್ರಸಮಪ್ರವೇಗೈರ್ನಚುಕ್ಷುಭೇನವ್ಯಥ
ತೇಸುರಾರಿಃ ॥ ಯೈಸ್ಸಾಯಕೈಸ್ಸಾಲವರಾನಿಕೃತ್ತಾವಾಲೀಹತೋವಾನರಪುಂಗವಶ್ಚ | ತೇಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯತದಾಶರೀರಂವ
ಜ್ರೋಪಮಾನವ್ಯಥಯಾಂಪ್ರಚಕ್ರುಃ ॥ಸವಾರಿಧಾರಾಇವಸಾಯಕಾಂಸ್ತಾನ್ಪಿಬನ್ಶರೀರೇಣಮಹೇಂದ್ರಶತ್ರುಃ| ಜಘಾ
ನರಾಮಸ್ಯಶರಪ್ರವೇಗಂವ್ಯಾವಿಧ್ಯತಂಮುದ್ಗರಮುಗ್ರವೇಗಮ್॥ ತತಸ್ತುರಕ್ಷಃಕ್ಷತಜಾನುವಿದ್ಧಂವಿತ್ರಾಸನಂದೇವಮಹಾ
ಚಮೂನಾಂ| ವ್ಯಾವಿಧ್ಯತಂಮುದ್ಗರಮುಗ್ರವೇಗಂವಿದ್ರಾವಯಾಮಾಸಚಮೂಂಹರೀಣಾಮ್॥ ವಾಯವ್ಯಮಾದಾಯತ
ತೋವರಾಸ್ತ್ರಂರಾಮಃಪ್ರಚಿಕ್ಷೇಪನಿಶಾಚರಾಯ|ಸಮುದ್ಗರಂತೇನಜಘಾನಬಾಹುಂಸಕೃತ್ತಬಾಹುಸ್ತುಮುಲಂನನಾದ॥
ಸತಸ್ಯಬಾಹುರ್ಗಿರಿಶೃಂಗಕಲ್ಪಸ್ಸಮುದ್ಗರೋರಾಘವಬಾಣಕೃತ್ತಃ| ಪಪಾತತಸ್ಮಿನ್ಹರಿರಾಜಸೈನ್ಯೇಜಘಾನತಾಂವಾನರ
ವಾಹಿನೀಂಚ ॥೧೪೩॥ ತೇವಾನರಾಭಗ್ನಹತಾವಶೇಷಾಃಪರ್ಯಂತಮಾಶ್ರಿತ್ಯತದಾವಿಷಣ್ಣಾಃ | ಪ್ರವೇಪಿತಾಂಗಂದದೃಶುಸ್ಸು
ಘೋರಂನರೇಂದ್ರರಕ್ಷೋಧಿಪಸನ್ನಿಪಾತಮ್ ॥೧೪೪॥ ಸಕುಂಭಕರ್ಣೋಸ್ತ್ರನಿಕೃತ್ತಬಾಹುರ್ಮಹಾನ್ನಿಕೃತ್ತಾಗ್ರಇವಾಚ
ಲೇಂದ್ರಃ | ಉತ್ಪಾಟಯಾಮಾಸಕರೇಣವೃಕ್ಷಂತತೋಭಿದುದ್ರಾವರಣೇನರೇಂದ್ರಮ್ ॥೧೪೫ ॥ ಸತಸ್ಯಬಾಹುಂಸಹಸಾಲವೃ
ಕ್ಷಂಸಮುದ್ಯತಂಪನ್ನಗಭೋಗಕಲ್ಪಂ| ಐಂದ್ರಾಸ್ತ್ರಯುಕ್ತೇನಜಘಾನರಾಮೋಬಾಣೇನಜಾಂಬೂನದಚಿತ್ರಿತೇನ ॥೧೪೬॥
ಸಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯಭುಜೋನಿಕೃತ್ತಃಪಪಾತಭೂಮೌಗಿರಿಸನ್ನಿಕಾಶಃ | ವಿವೇಷ್ಟಮಾನೋಽಭಿಜಘಾನವೃಕ್ಷಾನ್ಶೈಲಾನ್ಶಿ
ಲಾವಾನರರಾಕ್ಷಸಾಂಶ್ಚ ॥೧೪೭॥ತಂಛಿನ್ನಬಾಹುಂಸಮವೇಕ್ಷ್ಯರಾಮಸ್ಸಮಾಪತಂತಂಸಹಸಾನದಂತಂ| ದ್ವಾವರ್ಧಚಂ
ದ್ರೌನಿಶಿತೌಪ್ರಗೃಹ್ಯಚಿಚ್ಛೇದಪಾದೌಯುಧಿರಾಕ್ಷಸಸ್ಯ॥೧೪೮॥ತೌತಸ್ಯಪಾದೌಪ್ರದಿಶೋದಿಶಶ್ಚಗಿರೀನ್ಗುಹಾಶ್ಚೈವ
ಮಹಾರ್ಣವಂಚ|ಲಂಕಾಂಚಸೇನಾಂಕಪಿರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವಿನಾದಯಂತೌವಿನಿಪೇತತುಶ್ಚ॥೧೪೯॥ ನಿಕೃತ್ತಬಾಹುರ್ವಿನಿಕೃತ್ತ
ಪಾದೋವಿದಾರ್ಯವಕ್ತ್ರಂಬಡಬಾಮುಖಾಭಂ | ದುದ್ರಾವರಾಮಂಸಹಸಾಭಿಗರ್ಜನ್ರಾಹುರ್ಯಥಾಚಂದ್ರಮಿವಾಂತರಿಕ್ಷೇ॥
ಅಪೂರಯತ್ತಸ್ಯಮುಖಂಶಿತಾಗ್ರೈರಾಮಶ್ಶರೈರ್ಹೇಮಪಿನದ್ಧಪುಂಖೈಃ ॥ ಸಂಪೂರ್ಣವಕ್ತ್ರೋನಶಶಾಕವಕ್ತುಂಚುಕೂ
ಜಕೃಚ್ಛ್ರೇಣಮುಮೋಹಚಾಪಿ॥೧೫೦॥ ಅಥಾದದೇಸೂರ್ಯಮರೀಚಿಕಲ್ಪಂಸಬ್ರಹ್ಮದಂಡಾಂತಕಕಾಲಕಲ್ಪಂ | ಅರಿಷ್ಟಮೈಂದ್ರಂ

ದ್ರಂನಿಶಿತಂಸುಪುಂಖಂರಾಮಶ್ಶರಂಮಾರುತತುಲ್ಯವೇಗಂ ॥೧೫೨॥ ತಂವಜ್ರಜಾಂಬೂನದಚಾರುಪುಂಖಂಪ್ರದೀಪ್ತಸೂ
ರ್ಯಜ್ವಲನಪ್ರಕಾಶಂ । ಮಹೇಂದ್ರವಜ್ರಾಶನಿತುಲ್ಯವೇಗಂರಾಮಃಪ್ರಚಿಕ್ಷೇಪನಿಶಾಚರಾಯ ॥೧೫೩॥ ಸಸಾಯಕೋರಾಘವ
ಬಾಹುಚೋದಿತೋದಿಶಸ್ಸ್ವಭಾಸಾದಶಸಂಪ್ರಕಾಶಯನ್ । ಸಧೂಮವೈಶ್ವಾನರದೀಪ್ತದರ್ಶನೋಜಗಾಮಶಕ್ರಾಶನಿವೀರ್ಯವಿ
ಕ್ರಮಃ ॥೧೫೪॥ ಸತನ್ಮಹಾಪರ್ವತಕೂಟಸನ್ನಿಭಂವಿವೃತ್ತದಂಷ್ಟ್ರಂಚಲಚಾರುಕುಂಡಲಂ । ಚಕರ್ತರಕ್ಷೋಧಿಪತೇಶ್ಶಿ
ರಸ್ತಥಾಯಥೈವವೃತ್ರಸ್ಯಪುರಾಪುರಂದರಃ ॥೧೫೫॥ ತದ್ರಾಮಬಾಣಾಭಿಹತಂಪಪಾತರಕ್ಷಶ್ಶಿರಃಪರ್ವತಸನ್ನಿಕಾಶಂ।ಬ
ಭಂಜಚರ್ಯಾಗೃಹಗೋಪುರಾಣಿಪ್ರಾಕಾರಮುಚ್ಚಂತಮಪಾತಯಚ್ಚ ॥೧೫೬॥ಕುಂಭಕರ್ಣಶಿರೋಭಾತಿಕುಂಡಲಾಲಂಕೃ
ತಂಮಹತ್ । ಆದಿತ್ಯೇಭ್ಯುದಿತೇರಾತ್ರೌಮಧ್ಯಸ್ಥಇವಚಂದ್ರಮಾಃ ॥ ೧೫೭ ॥ ನ್ಯಪತತ್ಕುಂಭಕರ್ಣೋಥಸ್ವಕಾಯೇನನಿ
ಪಾತಯನ್ । ಪ್ಲವಂಗಮಾನಾಂಕೋಟ್ಯಶ್ಚಪರಿತಸ್ಸಂಪ್ರಧಾವತಾಂ ॥ ೧೫೮ ॥ ತಚ್ಚಾತಿಕಾಯಂಹಿಮವತ್ಪ್ರಕಾಶಂರ
ಕ್ಷಸ್ತತಸ್ತೋಯನಿಧೌಪಪಾತ।ಗ್ರಾಹಾನ್ವರಾನ್ಮೀನವರಾನ್ಭುಜಂಗಾನ್ಮರ್ದ್ದಭೂಮಿಂಚತದಾವಿವೇಶ॥೧೫೯॥ತಸ್ಮಿನ್ಹ
ತೇಬ್ರಾಹ್ಮಣದೇವಶತ್ರೌಮಹಾಬಲೇಸಂಯತಿಕುಂಭಕರ್ಣೇ। ಚಚಾಲಭೂರ್ಭೂಮಿಧರಾಶ್ಚಸರ್ವೇಹರ್ಷಾಚ್ಚದೇವಾಸ್ತುಮು
ಲಂಪ್ರಣೇದುಃ ॥೧೬೦॥ ತತಸ್ತುದೇವರ್ಷಿಮಹರ್ಷಿಪನ್ನಗಾಸ್ಸುರಾಶ್ಚಭೂತಾನಿಸುಪರ್ಣಗುಹ್ಯಕಾಃ । ಸಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಗ
ಣಾನಭೋಗತಾಃಪ್ರಹರ್ಷಿತಾರಾಮಪರಾಕ್ರಮೇಣ॥ ತತಸ್ತುತೇತಸ್ಯವಧೇನಭೂರಿಣಾಮನಸ್ವಿನೋನೈರೃತರಾಜಬಾಂಧ
ವಾಃ ।ವಿನೇದುರುಚ್ಚೈರ್ವ್ಯಥಿತಾರಘೂತ್ತಮಂಹರಿಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯೈವಯಥಾಪುರಾಸುರಾಃ॥ಸದೇವಲೋಕಸ್ಯತಮೋನಿಹತ್ಯ
ಸೂರ್ಯೋಯಥಾರಾಹುಮುಖಾದ್ವಿಮುಕ್ತಃ । ತಥಾವ್ಯಭಾಸೀದ್ಧರಿಸೈನ್ಯಮಧ್ಯೇನಿಹತ್ಯರಾಮೋಯುಧಿಕುಂಭಕರ್ಣಮ್ ॥
ಪ್ರಹರ್ಷಮೀಯುರ್ಬಹವಸ್ತುವಾನರಾಃಪ್ರಬುದ್ಧಪದ್ಮಪ್ರತಿಮೈರಿವಾನನೈಃ । ಅಪೂಜಯನ್ರಾಘವಮಿಷ್ಟಭಾಜನಂಹ
ತೇರಿಪೌಭೀಮಬಲೇದುರಾಸದೇ ॥ಸಕುಂಭಕರ್ಣಂಸುರಸಂಘಮರ್ದನಂಮಹತ್ಸುಯುದ್ಧೇಷ್ವಪರಾಜಿತಶ್ರಮಂ। ನನಂದಹ
ತ್ವಾಭರತಾಗ್ರಜೋರಣೇಮಹಾಸುರಂವೃತ್ರಮಿವಾಮರಾಧಿಪಃ ॥ ... ... ॥೧೬೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಕುಂಭಕರ್ಣಂಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಘವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ । ರಾಕ್ಷಸಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಯರಾವಣಾಯನ್ಯವೇದಯನ್ ॥
ರಾಜನ್ಸಕಾಲಸಂಕಾಶಸ್ಸಂಯುಕ್ತಃಕಾಲಕರ್ಮಣಾ।ವಿದ್ರಾವ್ಯರಾಕ್ಷಸೀಂಸೇನಾಂಭಕ್ಷಯಿತ್ವಾಚವಾನರಾನ್ ॥ಪ್ರತಪಿ
ತ್ವಾಮುಹೂರ್ತಂಚಪ್ರಶಾಂತೋರಾಮತೇಜಸಾ।ಕಾಯೇನಾರ್ಧಪ್ರವಿಷ್ಟೇನಸಮುದ್ರಂಭೀಮದರ್ಶನಮ್॥ನಿಕೃತ್ತಕಂಠೋ
ರುಭುಜೋವಿಕ್ಷರನ್ರುಧಿರಂಬಹು । ರುದ್ಧ್ವಾದ್ವಾರಂಶರೀರೇಣಲಂಕಾಯಾಃಪರ್ವತೋಪಮಃ॥ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ತವಭ್ರಾತಾ
ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಶರಪೀಡಿತಃ ।ಲಗಂಡಭೂತೋವಿಕೃತೋದಾವದಗ್ಧಇವದ್ರುಮಃ॥ತಂಶ್ರುತ್ವಾನಿಹತಂಸಂಖ್ಯೇಕುಂಭಕರ್ಣಂ
ಮಹಾಬಲಂ।ರಾವಣಶ್ಶೋಕಸಂತಪ್ತೋಮುಮೋಹಚಪಪಾತಚ ॥ಪಿತೃವ್ಯಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾದೇವಾಂತಕನರಾಂತಕೌ ।
ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚಾತಿಕಾಯಶ್ಚರುರುದುಶ್ಶೋಕಪೀಡಿತಾಃ॥ಭ್ರಾತರಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ।ಮಹೋದರ
ಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೌಶೋಕಾಕ್ರಾಂತೌಬಭೂವತುಃ॥ತತಃಕೃಚ್ಛ್ರಾತ್ಸಮಾಸಾದ್ಯಸಂಜ್ಞಾಂರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ।ಕುಂಭಕರ್ಣ
ವಧಾದ್ದೀನೋವಿಲಲಾಪಸರಾವಣಃ॥ ಹಾವೀರರಿಪುದರ್ಪಘ್ನ ಕುಂಭಕರ್ಣಮಹಾಬಲ।ತ್ವಂಮಾಂವಿಹಾಯವೈದೈವಾದ್ಯಾ
ತೋಸಿಯಮಸಾದನಂ॥ಮಮಶಲ್ಯಮನುದ್ಧೃತ್ಯಬಾಂಧವಾನಾಂಮಹಾಬಲ।ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಂಪ್ರತಾಪ್ಯೈಕಸ್ತ್ವಂಮಾಂ
ಸಂತ್ಯಜ್ಯಗಚ್ಛಸಿ॥ಇದಾನೀಂಖಲ್ವಹಂನಾಸ್ಮಿಯಸ್ಯಮೇದಕ್ಷಿಣೋಭುಜಃ । ಪತಿತೋಯಂಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯನಬಿಭೇಮಿಸುರಾಸು
ರಾನ್॥ಕಥಮೇವಂವಿಧೋವೀರೋದೇವದಾನವದರ್ಪಹಾ।ಕಾಲಾಗ್ನಿಪ್ರತಿಮೋಹ್ಯದ್ಯರಣೇರಾಮೇಣವೈಹತಃ॥ಯಸ್ಯತೇವಜ್ರನಿ
ಷ್ಪೇಷೋನಕುರ್ಯಾದ್ವ್ಯಸನಂಸದಾ। ಸಕಥಂರಾಮಬಾಣಾರ್ತಃಪ್ರಸುಪ್ತೋಸಿಮಹೀತಲೇ॥೧೪॥ಏತೇದೇವಗಣಾಸ್ಸಾರ್ಧಮೃ
ಷಿಭಿರ್ಗಗನೇಸ್ಥಿತಾಃ । ನಿಹತಂತ್ವಾಂರಣೇದೃಷ್ಟ್ವಾನಿನದಂತಿಪ್ರಹರ್ಷಿತಾಃ॥೧೫॥ಧ್ರುವಮದ್ಯೈವಸಂಹೃಷ್ಟಾಲಬ್ಧಲಕ್ಷಾಃ
ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ । ಆರೋಕ್ಷ್ಯಂತಿಹಿದುರ್ಗಾಣಿಲಂಕಾದ್ವಾರಾಣಿಸರ್ವಶಃ ॥ ೧೬ ॥ ರಾಜ್ಯೇನನಾಸ್ತಿಮೇಕಾರ್ಯಂಕಿಂಕರಿಷ್ಯಾಮಿ
ಸೀತಯಾ। ಕುಂಭಕರ್ಣವಿಹೀನಸ್ಯಜೀವಿತೇನಾಸ್ತಿಮೇರತಿಃ ॥೧೭॥ಯದ್ಯಹಂಭ್ರಾತೃಹಂತಾರಂನಹನ್ಮಿಯುಧಿರಾಘವಂ ।
ನನುಮೇಮರಣಂಶ್ರೇಯೋನಚೇದಂವ್ಯರ್ಥಜೀವಿತಮ್ ॥೧೮॥ಅದ್ಯೈವತಂಗಮಿಷ್ಯಾಮಿದೇಶಂಯತ್ರಾನುಜೋಮಮ । ನಹಿ
ಭ್ರಾತೄನ್ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯಕ್ಷಣಂಜೀವಿತುಮುತ್ಸಹೇ ॥೧೯॥ ದೇವಾಹಿಮಾಂಹಸಿಷ್ಯಂತಿದೃಷ್ಟ್ವಾಪೂರ್ವಾಪಕಾರಿಣಂ।ಕಥ
ಮಿಂದ್ರಂಜಯಿಷ್ಯಾಮಿಕುಂಭಕರ್ಣಹತೇತ್ವಯಿ॥೨೦॥ ತದಿದಂಮಾಮನುಪ್ರಾಪ್ತಂವಿಭೀಷಣವಚಶ್ಶುಭಂ । ಯದಜ್ಞಾನಾ
ನ್ಮಯಾತಸ್ಯನಗೃಹೀತಂಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೨೧॥ ವಿಭೀಷಣವಚೋಯಾವತ್ಕುಂಭಕರ್ಣಪ್ರಹಸ್ತಯೋಃ । ವಿನಾಶೋಯಂ
ಸಮುತ್ಪನ್ನೋಮಾಂವ್ರೀಳಯತಿದಾರುಣಃ ॥೨೨॥ ತಸ್ಯಾಯಂಕರ್ಮಣಃಪ್ರಾಪ್ತೋವಿಪಾಕೋಮಮಶೋಕದಃ । ಯನ

ಯೋಧಾರ್ಮಿಕಃಶ್ರೀಮಾನ್ಸನಿರಸ್ತೋವಿಭೀಷಣಃ ॥೩೩॥ ಇತಿಬಹುವಿಧಮಾಕುಲಾಂತರಾತ್ಮಾ ಕೃಪಣಮತೀವವಿಲಪ್ಯ ಕುಂಭಕರ್ಣಂ । ನ್ಯಪತದಥದಶಾನನೋಭೃಶಾರ್ತಸ್ತಮನುಜಮಿಂದ್ರರಿಪುಂಹತಂವಿದಿತ್ವಾ ॥ ... ॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಷಷ್ಟಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಂವಿಲಪಮಾನಸ್ಯರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ। ಶ್ರುತ್ವಾಶೋಕಾಭಿತಪ್ತಸ್ಯತ್ರಿಶಿರಾವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೧॥ ಏವಮೇವಮಹಾವೀರ್ಯೋಹತೋನಸ್ತಾತಮಧ್ಯಮಃ। ನತುಸತ್ಪುರುಷಾರಾಜನ್ವಿಲಪಂತಿಯಥಾಭವಾನ್ ॥೨॥ ನೂನಂತ್ರಿಭುವನಸ್ಯಾಪಿಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತ್ವಮಸಿಪ್ರಭೋ । ಸಕಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಾಕೃತಇವಶೋಚಸ್ಯಾತ್ಮಾನಮೀದೃಶಂ ॥೩॥ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಾಸ್ತಿತೇಶಕ್ತಿಃಕವಚಸ್ಸಾಯಕೋಧನುಃ । ಸಹಸ್ರಖರಸಂಯುಕ್ತೋರಥೋಮೇಘಸ್ವನೋಮಹಾನ್ ॥೪॥ ತ್ವಯಾಸಕೃದ್ವಿಶಸ್ತ್ರೇಣವಿಶಸ್ತಾದೇವದಾನವಾಃ। ಸಸರ್ವಾಯುಧಸಂಪನ್ನೋರಾಘವಂಶಾಸ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೫॥ ಕಾಮಂತಿಷ್ಠಮಹಾರಾಜನಿರ್ಗಮಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂರಣಂ। ಉದ್ಧರಿಷ್ಯಾಮಿತೇಶತ್ರೂನ್ಗರುಡಃಪನ್ನಗಾನಿವ ॥೬॥ ಶಂಬರೋದೇವರಾಜೇನನರಕೋವಿಷ್ಣುನಾಯಥಾ । ತಥಾದ್ಯಶಯಿತಾರಾಮೋಮಯಾಯುಧಿನಿಪಾತಿತಃ ॥೭॥ ಶ್ರುತ್ವಾತ್ರಿಶಿರಸೋವಾಕ್ಯಂರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ । ಪುನರ್ಜಾತಮಿವಾತ್ಮಾನಂಮನ್ಯತೇಕಾಲಚೋದಿತಃ ॥೮॥ ಶ್ರುತ್ವಾತ್ರಿಶಿರಸೋವಾಕ್ಯಂದೇವಾಂತಕನರಾಂತಕೌ । ಅತಿಕಾಯಶ್ಚತೇಜಸ್ವೀಬಭೂವುರ್ಯುದ್ಧಹರ್ಷಿತಾಃ ॥೯॥ ತತೋಹಮಹಮಿತ್ಯೇವಂಗರ್ಜಂತೋನೈರೃತರ್ಷಭಾಃ। ರಾವಣಸ್ಯಸುತಾವೀರಾಶ್ಶಕ್ರತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಾಃ ॥೧೦॥ ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಾಸ್ಸರ್ವೇಸರ್ವೇಮಾಯಾವಿಶಾರದಾಃ । ಸರ್ವೇತ್ರಿದಶದರ್ಪಘ್ನಾಸ್ಸರ್ವೇಚರಣದುರ್ಜಯಾಃ ॥೧೧॥ ಸರ್ವೇಸುಬಲಸಂಪನ್ನಾಸ್ಸರ್ವೇವಿಸ್ತೀರ್ಣಕೀರ್ತಯಃ। ಸರ್ವೇಸಮರಮಾಸಾದ್ಯನಶ್ರೂಯಂತೇಸ್ಮನಿರ್ಜಿತಾಃ ॥೧೨॥ ದೇವೈರಪಿಸಗಂಧರ್ವೈಸ್ಸಕಿನ್ನರಮಹೋರಗೈಃ। ಸರ್ವೇಚವಿದುಷೋವೀರಾಸ್ಸರ್ವೇಯುದ್ಧವಿಶಾರದಾಃ। ಸರ್ವೇಪ್ರವರವಿಜ್ಞಾನಾಸ್ಸರ್ವೇಲಬ್ಧವರಾಸ್ತಥಾ ॥ ಸತೈಸ್ತದಾಭಾಸ್ಕರತುಲ್ಯವರ್ಚಸೈಸ್ಸುತೈರ್ವೃತಶ್ಶತ್ರುಬಲಶ್ರಿಯಾರ್ದನೈಃ । ರರಾಜರಾಜಾಮಘವಾನ್ಯಥಾಮರೈರ್ವೃತೋಮಹಾದಾನವದರ್ಪನಾಶನೈಃ॥ ಸಪುತ್ರಾನ್ಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಭೂಷಯಿತ್ವಾಚಭೂಷಣೈಃ । ಆಶೀರ್ಭಿಶ್ಚಪ್ರಶಸ್ತಾಭಿಃಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸಸಂಯುಗೇ ॥ ಯುದ್ಧೋನ್ಮತ್ತಂಚಮತ್ತಂಚಭ್ರಾತರೌಚಾಪಿ ರಾವಣಃ । ರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂಕುಮಾರಾಣಾಂಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸಸಂಯುಗೇ ॥೧೬॥ ತೇಽಭಿವಾದ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನಂರಾವಣಂರಿಪುರಾವಣಂ ।ಕೃತ್ವಾಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂಚೈವಮಹಾಕಾಯಾಃಪ್ರತಸ್ಥಿರೇ ॥೧೭॥ ಸರ್ವೌಷಧೀಭಿರ್ಗಂಧೈಶ್ಚಸಮಾಲಭ್ಯಮಹಾಬಲಾಃ। ನಿರ್ಜಗ್ಮುರ್ನೈರೃತಶ್ರೇಷ್ಠಾಷ್ಷಡೇತೇಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ॥೧೮॥ ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚಾತಿಕಾಯಶ್ಚದೇವಾಂತಕನರಾಂತಕೌ । ಮಹೋದರಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೌನಿರ್ಜಗ್ಮುಃಕಾಲಚೋದಿತಾಃ ॥೧೯॥ ತತಸ್ಸುದರ್ಶನಂನಾಮನೀಲಜೀಮೂತಸನ್ನಿಭಂ । ಐರಾವತಕುಲೇಜಾತಮಾರುರೋಹಮಹೋದರಃ ॥೨೦॥ ಸರ್ವಾಯುಧಸಮಾಯುಕ್ತಂತೂಣೀಭಿಶ್ಚಸ್ವಲಂಕೃತಂ । ರರಾಜಗಜಮಾಸ್ಥಾಯಸವಿತೇವಾಸ್ತಮೂರ್ಧನಿ ॥೨೧॥ ಹಯೋತ್ತಮಸಮಾಯುಕ್ತಂಸರ್ವಾಯುಧಸಮಾಕುಲಂ । ಆರುರೋಹರಥಶ್ರೇಷ್ಠಂತ್ರಿಶಿರಾರಾವಣಾತ್ಮಜಃ ॥೨೨॥ ತ್ರಿಶಿರಾರಥಮಾಸ್ಥಾಯವಿರರಾಜಧನುರ್ಧರಃ । ಸವಿದ್ಯುದುಲ್ಕಶ್ಶೈಲಾಗ್ರೇಸೇಂದ್ರಚಾಪಇವಾಂಬುದಃ ॥೨೩॥ ತ್ರಿಭಿಃಕಿರೀಟೈಸ್ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಶುಶುಭೇಸರಥೋತ್ತಮೇ। ಹಿಮವಾನಿವಶೈಲೇಂದ್ರಸ್ತ್ರಿಭಿಃಕಾಂಚನಪರ್ವತೈಃ ॥೨೪॥ ಅತಿಕಾಯೋಪಿತೇಜಸ್ವೀರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸುತಸ್ತದಾ । ಆರುರೋಹರಥಶ್ರೇಷ್ಠಂಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸರ್ವಧನುಷ್ಮತಾಂ ॥ ಸುಚಕ್ರಾಕ್ಷಂಸುಸಂಯುಕ್ತಂಸಾನುಕರ್ಷಂಸಕೂಬರಂ ।ತೂಣೀಬಾಣಾಸನೈರ್ದೀಪ್ತಂಪ್ರಾಸಾಸಿಪರಿಘಾಕುಲಂ॥ ಸಕಾಂಚನವಿಚಿತ್ರೇಣಮಕುಟೇನವಿರಾಜತಾ । ಭೂಷಣೈಶ್ಚಬಭೌಮೇರುಃಕಿರಣೈರಿವಭಾಸಯನ್ ॥ ೨೭ ॥ ಸರರಾಜರಥೇತಸ್ಮಿನ್ರಾಜಸೂನುರ್ಮಹಾಬಲಃ ।ವೃತೋನೈರೃತಶಾರ್ದೂಲೈರ್ವಜ್ರಪಾಣಿರಿವಾಮರೈಃ ॥ ೨೮॥ ಹಯಮುಚ್ಚೈಶ್ಶ್ರವಃಪ್ರಖ್ಯಂಶ್ವೇತಂಕನಕಭೂಷಣಂ । ಮನೋಜವಂಮಹಾಕಾಯಮಾರುರೋಹನರಾಂತಕಃ ॥ ೨೯ ॥ ಗೃಹೀತ್ವಾಪ್ರಾಸಮುಲ್ಕಾಭಂವಿರರಾಜನರಾಂತಕಃ । ಶಕ್ತಿಮಾದಾಯತೇಜಸ್ವೀಗುಹಶ್ಶತ್ರುಷ್ವಿವಾಹವೇ ॥ ೩೦॥ ದೇವಾಂತಕಸ್ಸಮಾದಾಯಪರಿಘಂವಜ್ರಭೂಷಣಂ । ಪರಿಗೃಹ್ಯಗಿರಿಂದೋರ್ಭ್ಯಾಂವಪುರ್ವಿಷ್ಣೋರ್ವಿಡಂಬಯನ್ ॥೩೧॥ ಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೋಮಹಾತೇಜಾಗದಾಮಾದಾಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ವಿರರಾಜಗದಾಪಾಣಿಃಕುಬೇರಇವಸಂಯುಗೇ ॥ ೩೨ ॥ ಪ್ರತಸ್ಥಿರೇಮಹಾತ್ಮಾನೋಬಲೈರಪ್ರತಿಮೈರ್ವೃತಾಃ । ಸುರಾಇವಾಮರಾವತ್ಯಾಬಲೈರಪ್ರತಿಮೈರ್ವೃತಾಃ ॥೩೩॥ ತಾನ್ಗಜೈಶ್ಚತುರಂಗೈಶ್ಚರಥೈಶ್ಚಾಂಬುದನಿಸ್ಸ್ವನೈಃ। ಅನುಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನೋರಾಕ್ಷಸಾಃಪ್ರವರಾಯುಧಾಃ॥೩೪॥ ತೇವಿರೇಜುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನಃಕುಮಾರಾಸ್ಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಃ। ಕಿರೀಟಿನಶ್ಶ್ರಿಯಾಜುಷ್ಟಾಗ್ರಹಾದೀಪ್ತಾಇವಾಂಬರೇ ॥೩೫॥ ಪ್ರಗೃಹೀತಾಬಭೌತೇಷಾಂಶಸ್ತ್ರಾಣಾಮಾವಲೀಸಿತಾ। ಶಾರದಾಭ್ರಪ್ರತೀಕಾಶಾಹಂಸಾವಳಿರಿವಾಂಬರೇ॥೩೬॥ ಮರಣಂವಾಪಿನಿಶ್ಚಿತ್ಯಶತ್ರೂಣಾಂವಾಪರಾಜಯಂ। ಇತಿಕೃತ್ವಾಮತಿಂವೀರಾನಿರ್ಜಗ್ಮುಸ್ಸಂಯುಗಾರ್ಥಿನಃ ॥೩೭॥ ಜಗರ್ಜುಶ್ಚಪ್ರಣೇದುಶ್ಚಚಿಕ್ಷಿಪುಶ್ಚ

ಪಿಶಾಯಕಾನ್ ।ಜಗೃಹುಶ್ಚಾಪಿತೇವೀರಾನಿರ್ಯಾಂತೋಯುದ್ಧದುರ್ಮದಾಃ॥೩೮॥ಕ್ಷ್ವೇಳಿತಾಸ್ಫೋಟಿತರವೈಶ್ಚಚಾಲಚವಸುಂ
ಧರಾ।ರಕ್ಷಸಾಂಸಿಂಹನಾದೈಶ್ಚಪ್ರಸ್ಫೋಟೀವತದಾಂಬರಂ॥ತೇಽಭಿನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಮುದಿತಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಮಹಾಬಲಾಃ।ದದೃಶು
ರ್ವಾನರಾನೀಕಂಸಮುದ್ಯತಶಿಲಾನಗಮ್ ॥ ಹರಯೋಽಪಿಮಹಾತ್ಮಾನೋದದೃಶುರ್ನೈರ್ಋತಂಬಲಂ ।ಹಸ್ತ್ಯಶ್ವರಥಸಂ
ಬಾಧಂಕಿಂಕಿಣೀಶತನಾದಿತಮ್ ॥ ನೀಲಜೀಮೂತಸಂಕಾಶಂಸಮುದ್ಯತಮಹಾಯುಧಂ ।ದೀಪ್ತಾನಲರವಿಪ್ರಖ್ಯೈಸ್ಸರ್ವ
ತೋನೈರ್ಋತೈರ್ವೃತಮ್ ॥೪೨॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಬಲಮಾಯಾಂತಂಲಬ್ಧಲಕ್ಷಾಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃ।ಸಮುದ್ಯತಮಹಾಶೈಲಾ
ಸ್ಸಂಪ್ರಣೇದುರ್ಮಹಾಬಲಾಃ ॥ ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಾರಕ್ಷಾಂಸಿಪ್ರತಿನರ್ದಂತಿವಾನರಾಃ। ತತಸ್ಸಮುದ್ಘುಷ್ಟರವಂನಿಶಮ್ಯರ
ಕ್ಷೋಗಣಾವಾನರಯೂಥಪಾನಾಂ।ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಾಃಪರಹರ್ಷಮುಗ್ರಂಮಹಾಬಲಾಭೀಮತರಂವಿನೇದುಃ ॥ತೇರಾಕ್ಷಸ
ಬಲಂಘೋರಂಪ್ರವಿಶ್ಯಹರಿಯೂಥಪಾಃ।ವಿಚೇರುರುದ್ಯತೈಶ್ಶೈಲೈರ್ನಗಾಶ್ಶಿಖರಿಣೋಯಥಾ ॥ಕೇಚಿದಾಕಾಶಮಾವಿಶ್ಯಕೇಚಿ
ದುರ್ವ್ಯಾಂಪ್ಲವಂಗಮಾಃ । ರಕ್ಷಸ್ಸೈನ್ಯೇಷುಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಶ್ಚೇರುರ್ದ್ರುಮಶಿಲಾಯುಧಾಃ ॥೪೬॥ ದ್ರುಮಾಂಶ್ಚವಿಪುಲಸ್ಕಂ
ಧಾನ್ ಗೃಹ್ಯವಾನರಪುಂಗವಾಃ । ತದ್ಯುದ್ಧಮಭವದ್ಘೋರಂರಕ್ಷೋವಾನರಸಂಕುಲಮ್॥೪೭॥ತೇಪಾದಪಶಿಲಾಶೈಲೈಶ್ಚಕ್ರು
ರ್ವೃಷ್ಟಿಮನುತ್ತಮಾಂ।ಬಾಣೌಘೈರ್ವಾರ್ಯಮಾಣಾಶ್ಚಹರಯೋಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ॥ಸಿಂಹನಾದಾನ್ವಿನೇದುಶ್ಚರಣೇರಾಕ್ಷಸ
ವಾನರಾಃ।ಶಿಲಾಭಿಶ್ಚೂರ್ಣಯಾಮಾಸುರ್ಯಾತುಧಾನಾನ್ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೪೯॥ ನಿಜಘ್ನುಸ್ಸಂಯುಗೇಕ್ರುದ್ಧಾಃಕವಚಾಭ
ರಣಾವೃತಾನ್ । ಕೇಚಿದ್ರಥಗತಾನ್ವೀರಾನ್ ಗಜವಾಜಿಗತಾನಪಿ॥೫೦॥ ನಿಜಘ್ನುಸ್ಸಹಸಾಪ್ಲುತ್ಯಯಾತುಧಾನಾನ್ಪ್ಲವಂಗ
ಮಾಃ । ಶೈಲಶೃಂಗಹತಾಃಕೇಚಿನ್ಮುಷ್ಟಿಭಿರ್ವಾಂತಲೋಚನಾಃ ॥ ಚೇಲುಃಪೇತುಶ್ಚನೇದುಶ್ಚತತ್ರರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಾಃ।ರಾಕ್ಷ
ಸಾಶ್ಚಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಬಿಭಿದುಃಕಪಿಕುಂಜರಾನ್ ॥೫೨॥ ಶೂಲಮುದ್ಗರಖಡ್ಗೈಶ್ಚಜಘ್ನುಃಪ್ರಾಸೈಶ್ಚಶಕ್ತಿಭಿಃ।ಅನ್ಯೋ
ನ್ಯಂಪಾತಯಾಮಾಸುಃಪರಸ್ಪರಜಯೈಷಿಣಃ ॥೫೩॥ ರಿಪುಶೋಣಿತದಿಗ್ಧಾಂಗಾಸ್ತತ್ರವಾನರರಾಕ್ಷಸಾಃ । ತತಃಶೈಲೈಶ್ಚ
ಖಡ್ಗೈಶ್ಚವಿಸೃಷ್ಟೈರ್ಹರಿರಾಕ್ಷಸೈಃ ॥೫೪॥ ಮುಹೂರ್ತೇನಾವೃತಾಭೂಮಿರಭವಚ್ಛೋಣಿತಾಪ್ಲುತಾ। ಪತಿತೈಃಪರ್ವತಾ
ಕಾರೈರಕ್ಷೋಭಿರರಿಮರ್ದನೈಃ ॥೫೫॥ ಆಸೀದ್ವಸುಮತೀಪೂರ್ಣಾತದಾಯುದ್ಧಮದಾನ್ವಿತೈಃ । ಆಕ್ಷಿಪ್ತಾಃಕ್ಷಿಪ್ಯಮಾಣಾ
ಶ್ಚಭಗ್ನಶೂಲಾಶ್ಚವಾನರೈಃ ॥ ೫೬ ॥ ವಾನರಾನ್ವಾನರೈರೇವಜಘ್ನುಸ್ತೇರಜನೀಚರಾಃ । ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ರಾಕ್ಷಸೈರೇವಜಘ್ನು
ಸ್ತೇಹರಿಯೂಥಪಾಃ ॥೫೭॥ ಆಕ್ಷಿಪ್ಯಚಶಿಲಾಸ್ತೇಷಾಂನಿಜಘ್ನೂರಾಕ್ಷಸಾಹರೀನ್ । ತೇಷಾಂಚಾಚ್ಛಿದ್ಯಶಸ್ತ್ರಾಣಿಜಘ್ನೂರ
ಕ್ಷಾಂಸಿವಾನರಾಃ ॥೫೮॥ ನಿಜಘ್ನುಶ್ಶೈಲಶೂಲಾಸ್ತ್ರೈರ್ಬಿಭಿದುಶ್ಚಪರಸ್ಪರಂ । ಸಿಂಹನಾದಾನ್ವಿನೇದುಶ್ಚರಣೇವಾನರರಾ
ಕ್ಷಸಾಃ ॥೫೯॥ ಛಿನ್ನವರ್ಮತನುತ್ರಾಣಾರಾಕ್ಷಸಾವಾನರೈರ್ಹತಾಃ।ರುಧಿರಂಪ್ರಸ್ರವಂಸ್ತತ್ರರಸಸಾರಮಿವದ್ರುಮಾಃ॥
ರಥೇನಚರಥಂಚಾಪಿವಾರಣೇನೈವವಾರಣಂ । ಹಯೇನಚಹಯಂಕೇಚಿನ್ನಿಜಘ್ನುರ್ವಾನರಾರಣೇ॥೬೧॥ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಮನಸಸ್ಸ
ರ್ವೇಪ್ರಗೃಹೀತಮಹಾಶಿಲಾಃ। ಹರಯೋರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಜಘ್ನುರ್ದ್ರುಮೈಶ್ಚಬಹುಶಾಖಿಭಿಃ॥ ತದ್ಯುದ್ಧಮಭವದ್ಘೋರಂರಕ್ಷೋ
ವಾನರಸಂಕುಲಂ । ಕ್ಷುರಪ್ರೈರರ್ಧಚಂದ್ರೈಶ್ಚಭಲ್ಲೈಶ್ಚನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂಚಿಚ್ಛಿದುಃಪಾದ
ಪಾನ್ ಶಿಲಾಃ।ವಿಕೀರ್ಣೈಃಪರ್ವತಾಗ್ರೈಶ್ಚದ್ರುಮೈಶ್ಛಿನ್ನೈಶ್ಚಸಂಯುಗೇ ॥ ಹತೈಶ್ಚಕಪಿರಕ್ಷೋಭಿರ್ದುರ್ಗಮಾವಸುಧಾಭ
ವತ್॥ತೇವಾನರಾಗರ್ವಿತಹೃಷ್ಟಚೇಷ್ಟಾಸ್ಸಂಗ್ರಾಮಮಾಸಾದ್ಯಭಯಂವಿಮುಚ್ಯ। ಯುದ್ಧಂತುಸರ್ವೇಸಹರಾಕ್ಷಸೈಸ್ತೈರ್ನಾ
ನಾಯುಧಾಶ್ಚಕ್ರುರದೀನಸತ್ತ್ವಾಃ॥ತಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರವೃತ್ತೇತುಮುಲೇವಿಮರ್ದೇಪ್ರಹೃಷ್ಯಮಾಣೇಷುವಲೀಮುಖೇಷು।ನಿಪಾತ್ಯಮಾ
ನೇಷುಚರಾಕ್ಷಸೇಷುಮಹರ್ಷಯೋದೇವಗಣಾಶ್ಚನೇದುಃ॥ ತತೋಹಯಂಮಾರುತತುಲ್ಯವೇಗಮಾರುಹ್ಯಶಕ್ತಿಂನಿಶಿತಾಂಪ್ರಗೃ
ಹ್ಯ । ನರಾಂತಕೋವಾನರರಾಜಸೈನ್ಯಂಮಹಾರ್ಣವಂಮೀನಇವಾವಿವೇಶ ॥ ಸವಾನರಾನ್ಸಪ್ತಶತಾನಿವೀರಃಪ್ರಾಸೇನದೀ
ಪ್ತೇನವಿನಿರ್ಬಿಭೇದ। ಏಕಕ್ಷಣೇನೇಂದ್ರರಿಪುರ್ಮಹಾತ್ಮಾಜಘಾನಸೈನ್ಯಂಹರಿಪುಂಗವಾನಾಮ್ ॥೬೮॥ ದದೃಶುಶ್ಚಮಹಾತ್ಮಾ
ನಂಹಯಪೃಷ್ಠೇಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ । ಚರಂತಂಹರಿಸೈನ್ಯೇಷುವಿದ್ಯಾಧರಮಹರ್ಷಯಃ ॥೬೯॥ ಸತಸ್ಯದದೃಶೇಮಾರ್ಗೋಮಾಂಸ
ಶೋಣಿತಕರ್ದಮಃ । ಪತಿತೈಃಪರ್ವತಾಕಾರೈರ್ವಾನರೈರಭಿಸಂವೃತಃ॥ ಯಾವದ್ವಿಕ್ರಮಿತುಂಬುದ್ಧಿಂಚಕ್ರುಃಪ್ಲವಗಪುಂ
ಗವಾಃ। ತಾವದೇತಾನತಿಕ್ರಮ್ಯನಿರ್ಬಿಭೇದನರಾಂತಕಃ ॥ ದಾರಯಂಶ್ಚಕಪೀನ್ಸರ್ವಾನ್ನಿವೃತ್ತೋಽಭ್ಯನುಧಾವತಃ।ಸರ್ವಾ
ಸುದಿಕ್ಷುಬಲವಾನ್ವಿಚಚಾರನರಾಂತಕಃ॥ ದದಾಹಹರಿಸೈನ್ಯಾನಿವನಾನೀವವಿಭಾವಸುಃ।ಯಾವದುತ್ಪಾಟಯಾಮಾಸುರ್ವೃ
ಕ್ಷಾನ್ ಶೈಲಾನ್ವನೌಕಸಃ॥೭೩॥ತಾವತ್ಪ್ರಾಸಹತಾಃಪೇತುರ್ವಜ್ರಕೃತ್ತಾಇವಾಚಲಾಃ।ಜ್ವಲಂತಂಪ್ರಾಸಮುದ್ಯಮ್ಯಸಂ
ಗ್ರಾಮಾಗ್ರೇನರಾಂತಕಃ ॥ ದಿಕ್ಷುಸರ್ವಾಸುಬಲವಾನ್ವಿಚಚಾರನರಾಂತಕಃ।ಪ್ರಮೃದ್ನನ್ಸರ್ವತೋಯುದ್ಧೇಪ್ರಾವೃಟ್ಕಾಲೇ
ಯಥಾನಿಲಃ ॥ ನಶೇಕುರ್ಧಾವಿತುಂಧೀರಾನಸ್ಥಾತುಂಸ್ಪಂದಿತುಂಭಯಾತ್।ಉತ್ಪತಂತಂಸ್ಥಿತಂಯಾಂತಂಸರ್ವಾನ್ವಿವ್ಯಾಧವೀ
ರ್ಯವಾನ್ ॥ ಏಕೇನಾಂತಕಕಲ್ಪೇನಪ್ರಾಸೇನಾದಿತ್ಯತೇಜಸಾ।ಭಿನ್ನಾನಿಹರಿಸೈನ್ಯಾನಿನಿಪೇತುರ್ಧರಣೀತಲೇ ॥ ವಜ್ರನಿಷ್ಪೇಷಸದೃ

ಶಂಪಾತ್ರಸಸ್ಯಾಶನಿಪಾತನಂ। ನಶೇಕುರ್ವಾನರಾಸ್ಸೋಢುಂ ತೇವಿನೇದುರ್ಮಹಾಸ್ವನಮ್ ॥೭೮॥ ಪತತಾಂ ಹರಿ [illegible]
ಪ್ರಾಣಿಪ್ರಚಕಾಶಿರೇ। ವಜ್ರಭಿನ್ನಾಗ್ರಕೂಟಾನಾಂ ಶೈಲಾನಾಂ ಪತತಾಮಿವ ॥ಯೇತುಪೂರ್ವಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ [illegible]
ನಿಪಾತಿತಾಃ। ತೇಸ್ವಸ್ಥಾ ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಾಸ್ಸುಗ್ರೀವಮುಪತಸ್ಥಿರೇ॥ ವಿಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಸ್ಸುಗ್ರೀವೋ ದದರ್ಶ ಹರಿ [illegible]
ತಕಭಯತ್ರಸ್ತಂ ವಿದ್ರವಂತೀಂ ಮಿತಸ್ತತಃ ॥೮೦॥ ವಿದ್ರುತಾಂ ವಾಹಿನೀಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸದದರ್ಶ ನರಾಂತಕಂ। [illegible]
ಮಾಂ ಯಾತಂ ಹಯಪೃಷ್ಠೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ॥ ಅಥೋವಾಚ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸುಗ್ರೀವೋ ವಾನರಾಧಿಪಃ । [illegible]
[illegible]ಶಕ್ರತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಮ್ ॥೮೩॥ ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ವೀರೋ ಯೋಸೌ ತುರಗಮಾಸ್ಥಿತಃ । ಕ್ಷೋಭಯಂ[illegible]
ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಪ್ರಾಣೈರ್ವಿಯೋಜಯ ॥೮೪॥ ಸಭರ್ತುರ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ನಿಷ್ಪಪಾತಾಂಗದಸ್ತತಃ । ಅನೀಕಾತ್ [illegible]
ಕಾರ್ಮೇಘಾನೀಕಾದಿವಾಂಶುಮಾನ್ ॥೮೫॥ ಶೈಲಸಂಘಾತಸಂಕಾಶೋ ಹರೀಣಾಮುತ್ತಮೋಂಗದಃ । [illegible]
ನ್ನದ್ಧಸ್ಸಧಾತುರಿವಪರ್ವತಃ ॥೮೬॥ ನಿರಾಯುಧೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಕೇವಲಂ ನಖದಂಷ್ಟ್ರವಾನ್ । ನರಾಂತಕ [illegible]
ವಾಲಿಪುತ್ರೋಬ್ರವೀದ್ವಚಃ ॥೮೭॥ ತಿಷ್ಠ ಕಿಂ ಪ್ರಾಕೃತೈರೇಭಿರ್ಹರಿಭಿಸ್ತ್ವಂ ಕರಿಷ್ಯಸಿ । ಅಸ್ಮಿನ್ ವಜ್ರಸಮಸ್ಪರ್ಶಂ [illegible]
ಕ್ಷಿಪಮಮೋರಸಿ ॥೮೮॥ ಅಂಗದಸ್ಯ ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪ್ರಚುಕ್ರೋಧ ನರಾಂತಕಃ । ಸಂದಶ್ಯ ದಶನೈರೋಷ್ಠಂ [illegible]
ಭುಜಂಗವತ್ ॥೮೯॥ ಅಭಿಗಮ್ಯಾಂಗದಂ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವಾಲಿಪುತ್ರಂ ನರಾಂತಕಃ। ಪ್ರಾಸಂ ಸಮಾವಿಧ್ಯ ತದಾಂಗದಾಯ [illegible]
ಜ್ವಲಂತಂ ಸಹಸೋತ್ಸಸರ್ಜ। ಸವಾಲಿಪುತ್ರೋರಸಿ ವಜ್ರಕಲ್ಪೇ ಬಭೂವ ಭಗ್ನೋ ನ್ಯಪತಚ್ಚ ಭೂಮೌ॥ ತಂ [illegible]
ಕ್ಯತದಾ ವಿಭಗ್ನಂ ಸುಪರ್ಣಕೃತ್ತೋರಗಭೋಗಕಲ್ಪಂ। ತಲಂ ಸಮುದ್ಯಮ್ಯ ಸವಾಲಿಪುತ್ರಸ್ತುರಂಗಮಂ ತಸ್ಯ ಜಘಾನ [illegible]
ರ್ಧ್ನಿ॥ ನಿಮಗ್ನಪಾದಃ ಸ್ಫುಟಿತಾಕ್ಷಿತಾರೋ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತಜಿಹ್ವೋಚಲಸನ್ನಿಕಾಶಃ। ಸತಸ್ಯ ವಾಜೀ [illegible]
ಹಾರೇಣ ವಿಶೀರ್ಣಮೂರ್ಧಾ ॥ ನರಾಂತಕಃ ಕ್ರೋಧವಶಂ ಜಗಾಮ ಹತಂ ತುರಂಗಂ ಪತಿತಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ। ಸಮುಷ್ಟಿ [illegible]
ಮಹಾಪ್ರಭಾವೋ ಜಘಾನ ಶೀರ್ಷೇ ಯುಧಿ ವಾಲಿಪುತ್ರಮ್ ॥೯೧॥ ಅಥಾಂಗದೋ ಮುಷ್ಟಿವಿಭಿನ್ನಮೂರ್ಧಾ ಸುಸ್ರಾವ [illegible]
ರಂ ಸ್ವಶೀರ್ಷಾತ್। ಮುಹುರ್ವಿಜಜ್ವಾಲ ಮುಮೋಹ ಚಾಪಿ ಸಂಜ್ಞಾಂ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಸಿಸ್ಮಿಯೇ ಚ॥ ಅಥಾಂಗದೋ ವಜ್ರ [illegible]
ವೇಗಂ ಸಂವರ್ತ್ಯ ಮುಷ್ಟಿಂ ಗಿರಿಶೃಂಗಕಲ್ಪಂ। ನಿಪಾತಯಾಮಾಸ ತದಾ ಮಹಾತ್ಮಾ ನರಾಂತಕಸ್ಯೋರಸಿ ವಾಲಿಪು[illegible] ॥೯೧॥
ಸಮುಷ್ಟಿನಿಷ್ಪಿಷ್ಟವಿಭಿನ್ನವಕ್ಷಾ ಜ್ವಾಲಾವಮನ್ ಶೋಣಿತದಿಗ್ಧಗಾತ್ರಃ । ನರಾಂತಕೋ ಭೂಮಿತಲೇ ಪಪಾತ ಯ[illegible]
ವಜ್ರನಿಪಾತಭಗ್ನಃ ॥೯೨॥ ಅಥಾಂತರಿಕ್ಷೇ ತ್ರಿದಶೋತ್ತಮಾನಾಂ ವನೌಕಸಾಂ ಚೈವ ಮಹಾಪ್ರಣಾದಃ। ಬಭೂವ [illegible]
ತೇಗ್ರ್ಯವೀರೇ ನರಾಂತಕೇ ವಾಲಿಸುತೇನ ಸಂಖ್ಯೇ ॥೯೩॥ ಅಥಾಂಗದೋ ರಾಮಮನಃಪ್ರಹರ್ಷಣಂ ಸುದುಷ್ಕರಂ ತಂ ಕೃತ[illegible]
ಹಿವಿಕ್ರಮಂ। ವಿಸಿಸ್ಮಿಯೇ ಸೋಪ್ಯತಿವೀರ್ಯವಿಕ್ರಮಃ ಪುನಶ್ಚ ಯುದ್ಧೇ ಸ ಬಭೂವ ಹರ್ಷಿತಃ ॥ ... ॥೯೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ನರಾಂತಕಂ ಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚುಕ್ರುಶುರ್ನೈರೃತರ್ಷಭಾಃ। ದೇವಾಂತಕಸ್ತ್ರಿಮೂರ್ಧಾ ಚ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಶ್ಚ ಮಹೋದ[illegible]
ರಃ॥ ಆರೂಢೋ ಮೇಘಸಂಕಾಶಂ ವಾರಣೇಂದ್ರಂ ಮಹೋದರಃ । ವಾಲಿಪುತ್ರಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಮಭಿದುದ್ರಾವ [illegible] ॥
ಭ್ರಾತೃವ್ಯಸನಸಂತಪ್ತಸ್ತಥಾ ದೇವಾಂತಕೋ ಬಲೀ । ಆದಾಯ ಪರಿಘಂ ದೀಪ್ತಮಂಗದಂ ಸಮಭಿದ್ರವತ್॥ ರಥ[illegible]
ಕಾಶಂ ಯುಕ್ತಂ ಪರಮವಾಜಿಭಿಃ। ಆಸ್ಥಾಯ ತ್ರಿಶಿರಾ ವೀರೋ ವಾಲಿಪುತ್ರಮಥಾಭ್ಯಯಾತ್॥ ಸ ತ್ರಿಭಿರ್ದೇವದರ್ಪಘ್ನೈ [illegible]
ರ್ನೈರೃತೇಂದ್ರೈರಭಿದ್ರುತಃ। ವೃಕ್ಷಮುತ್ಪಾಟಯಾಮಾಸ ಮಹಾವಿಟಪಮಂಗದಃ॥ ದೇವಾಂತಕಾಯ ತಂ ವೀರಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪ [illegible]
ಗದಃ। ಮಹಾವೃಕ್ಷಂ ಮಹಾಶಾಖಂ ಶಕ್ರೋ ದೀಪ್ತಮಿವಾಶನಿಮ್॥ ತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತಂ ಪ್ರಚಿಚ್ಛೇದ ಶರೈರಾಶೀವಿಷೋಪಮೈಃ। [illegible]
ಕ್ಷಂ ಕೃತ್ತಮಾಲೋಕ್ಯ ಉತ್ಪಪಾತ ತದಾಂಗದಃ॥ ಸ ವವರ್ಷ ತತೋ ವೃಕ್ಷಾನ್ ಶಿಲಾಶ್ಚ ಕಪಿಕುಂಜರಃ। ತಾನ್ [illegible]
ಕ್ರುದ್ಧಸ್ತ್ರಿಶಿರಾ ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ॥ ಪರಿಘಾಗ್ರೇಣ ತಾನ್ ವೃಕ್ಷಾನ್ ಬಭಂಜ ಸ ಸುರಾಂತಕಃ । ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚಾಂಗದಂ [illegible]
ದ್ರಾವ ಸಾಯಕೈಃ॥ ಗಜೇನ ಸಮಭಿದ್ರುತ್ಯ ವಾಲಿಪುತ್ರಂ ಮಹೋದರಃ । ಜಘಾನೋರಸಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ತೋಮರೈರ್ವಜ್ರ[illegible]
ಭೈಃ॥ ದೇವಾಂತಕಶ್ಚ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಪರಿಘೇಣ ತದಾಂಗದಂ। ಉಪಗಮ್ಯಾಭಿಹತ್ಯಾಶು ವ್ಯಪಚಕ್ರಾಮ ವೇಗವಾನ್॥ ಸ ತ್ರಿಭಿ[illegible]
ರ್ನೈರೃತಶ್ರೇಷ್ಠೈರ್ಯುಗಪತ್ಸಮಭಿದ್ರುತಃ। ನ ವಿವ್ಯಥೇ ಮಹಾತೇಜಾ ವಾಲಿಪುತ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ॥ ಸ ವೇಗವಾನ್ ಮಹಾವೇಗಂ ಕೃ[illegible]
ತ್ವಾ ಪರಮದುರ್ಜಯಃ । ತಲೇನ ಭೃಶಮುತ್ಪತ್ಯ ಜಘಾನಾಸ್ಯ ಮಹಾಗಜಮ್ ॥೧೩॥ ತಸ್ಯ ತೇನ ಪ್ರಹಾರೇಣ ನಾಗರಾಜಸ್ಯ ಸಂ
ಯುಗೇ । ಪೇತತುರ್ಲೋಚನೇ ತಸ್ಯ ವಿನನಾದ ಸ ವಾರಣಃ ॥೧೪॥ ವಿಷಾಣಂ ಚಾಸ್ಯ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಯ ವಾಲಿಪುತ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ। ದೇ
ವಾಂತಕಮಭಿಪ್ಲುತ್ಯ ತಾಡಯಾಮಾಸ ಸಂಯುಗೇ ॥೧೫॥ ಸ ವಿಹ್ವಲಿತಸರ್ವಾಂಗೋ ವಾತೋದ್ಧೂತ ಇವ ದ್ರುಮಃ । ಲಾಕ್ಷಾ

ರಿಘಂ ಘೋರಮಾಜಘಾನ ತದಾಂಗದಂ ॥೧೮॥ ಪರಿಘಾಭಿಹತಶ್ಚಾಪಿ ವಾನರೇಂದ್ರಾತ್ಮಜಸ್ತದಾ। ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಪತಿತೋ ಭೂಮೌ ಪುನರೇವೋತ್ಪಪಾತ ಹ ॥ ತಮುತ್ಪತಂತಂ ತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ಬಾಣೈರಜಿಹ್ಮಗೈಃ। ಘೋರೈರ್ಹರಿಪತೇಃ ಪುತ್ರಂ ಲಲಾಟೇಭಿಜಘಾನ ಹ ॥೧೯॥ ತತೋಂಗದಂ ಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂ ತ್ರಿಭಿರ್ನೈರೃತಪುಂಗವೈಃ। ಹನೂಮಾನಪಿ ವಿಜ್ಞಾಯ ನೀಲಶ್ಚಾಪಿ ಪ್ರತಸ್ಥತುಃ ॥೨೦॥ ತತಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪ ಶೈಲಾಗ್ರಂ ನೀಲಸ್ತ್ರಿಶಿರಸೇ ತದಾ। ತದ್ರಾವಣಸುತೋ ಧೀಮಾನ್ ಬಿಭೇದ ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ ॥೨೧॥ ತದ್ಬಾಣಶತನಿರ್ಭಿನ್ನಂ ವಿದಾರಿತಶಿಲಾತಲಂ। ಸವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಂ ಸಜ್ವಾಲಂ ನಿಪಪಾತ ಗಿರೇಶ್ಶಿರಃ ॥೨೨॥ ತತೋಶ್ಚೂರ್ಣಿತಮಾಲೋಕ್ಯ ಹರ್ಷಾದ್ದೇವಾಂತಕಸ್ತದಾ। ಪರಿಘೇಣಾಭಿದುದ್ರಾವ ಮಾರುತಾತ್ಮಜಮಾಹವೇ ॥೨೩॥ ತಮಾಪತಂತಮುತ್ಪ್ಲುತ್ಯ ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ। ಆಜಘಾನ ತದಾ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ವಜ್ರಕಲ್ಪೇನ ಮುಷ್ಟಿನಾ ॥೨೪॥ ಶಿರಸಿ ಪ್ರಹರನ್ ವೀರಸ್ತದಾ ವಾಯುಸುತೋ ಬಲೀ। ನಾದೇನಾಕಂಪಯಚ್ಚೈವ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ಸ ಮಹಾಕಪಿಃ ॥೨೫॥ ಸ ಮುಷ್ಟಿನಿಷ್ಪಿಷ್ಟವಿಕೀರ್ಣಮೂರ್ಧಾ ನಿವಾಂತದಂತಾಕ್ಷಿವಿಲಂಬಿಜಿಹ್ವಃ। ದೇವಾಂತಕೋ ರಾಕ್ಷಸರಾಜಸೂನುರ್ಗತಾಸುರುರ್ವ್ಯಾಂ ಸಹಸಾ ಪಪಾತ ॥೨೬॥ ತಸ್ಮಿನ್ ಹತೇ ರಾಕ್ಷಸರಾಜಸೂನೌ ಮಹಾಬಲೇ ಸಂಯತಿ ದೇವಶತ್ರೌ। ನೀಲಂ ತ್ರಿಮೂರ್ಧಾ ಕುಪಿತಶ್ಶರೌಘೈರ್ವವರ್ಷ ಜಾಂಬೂನದಚಿತ್ರಪುಂಖೈಃ ॥೨೭॥ ಮಹೋದರಸ್ತು ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃ ಕುಂಜರಂ ಪರ್ವತೋಪಮಂ। ಭೂಯಸ್ಸಮಧಿರುಹ್ಯಾಶು ಮಂದರಂ ರಶ್ಮಿಮಾನಿವ ॥೨೮॥ ತತೋ ಬಾಣಮಯಂ ವರ್ಷಂ ನೀಲಸ್ಯೋರಸ್ಯಪಾತಯತ್। ಗಿರೌ ವರ್ಷಂ ತಟಿಚ್ಚಕ್ರಚಾಪವಾನಿವ ತೋಯದಃ ॥೨೯॥ ತತಶ್ಶರೌಘೈರಭಿವರ್ಷ್ಯಮಾಣೋ ವಿಭಿನ್ನಗಾತ್ರಃ ಕಪಿಸೈನ್ಯಪಾಲಃ। ನೀಲೋ ಬಭೂವಾಥ ನಿಸೃಷ್ಟಗಾತ್ರೋ ವಿಷ್ಟಂಭಿತಸ್ತೇನ ಮಹಾಬಲೇನ ॥೩೦॥ ತತಸ್ತು ನೀಲಃ ಪ್ರತಿಲಭ್ಯ ಸಂಜ್ಞಾಂ ಶೈಲಂ ಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯ ಸವೃಕ್ಷಷಂಡಂ। ತತಸ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯ ಭೃಶೋಗ್ರವೇಗೋ ಮಹೋದರಂ ತೇನ ಜಘಾನ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ॥೩೧॥ ತತಸ್ಸ ಶೈಲೇಂದ್ರನಿಪಾತಭಗ್ನೋ ಮಹೋದರಸ್ತೇನ ಮಹಾದ್ವಿಪೇನ। ವ್ಯಪೋಥಿತೋ ಭೂಮಿತಲೇ ಗತಾಸುಃ ಪಪಾತ ವಜ್ರಾಭಿಹತೋ ಯಥಾದ್ರಿಃ ॥೩೨॥ ಪಿತೃವ್ಯಂ ನಿಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚಾಪಮಾದದೇ। ಹನೂಮಂತಂ ಚ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ವಿವ್ಯಾಧ ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ ॥೩೩॥ ಸ ವಾಯುಸೂನುಃ ಕುಪಿತಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪ ಶಿಖರಂ ಗಿರೇಃ। ತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತಚ್ಛರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಬಿಭೇದ ಬಹುಧಾ ಬಲೀ ॥೩೪॥ ತದ್ವ್ಯರ್ಥಂ ಶಿಖರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದ್ರುಮವರ್ಷಂ ಮಹಾಕಪಿಃ। ವಿಸಸರ್ಜ ರಣೇ ತಸ್ಮಿನ್ ರಾವಣಸ್ಯ ಸುತಂ ಪ್ರತಿ ॥೩೫॥ ತಮಾಪತಂತಮಾಕಾಶೇ ದ್ರುಮವರ್ಷಂ ಪ್ರತಾಪವಾನ್। ತ್ರಿಶಿರಾ ನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಶ್ಚಿಚ್ಛೇದ ಚ ನನಾದ ಚ ॥೩೬॥ ತತೋ ಹನೂಮಾನುತ್ಪ್ಲುತ್ಯ ಹಯಾಂಸ್ತ್ರಿಶಿರಸಸ್ತದಾ। ವಿದದಾರ ನಖೈಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಗಜೇಂದ್ರಂ ಮೃಗರಾಡಿವ ॥೩೭॥ ಅಥ ಶಕ್ತಿಂ ಸಮಾದಾಯ ಕಾಲರಾತ್ರಿಮಿವಾಂತಕಃ। ಚಿಕ್ಷೇಪಾನಿಲಪುತ್ರಾಯ ತ್ರಿಶಿರಾ ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ ॥ ೩೮ ॥ ದಿವಃ ಕ್ಷಿಪ್ತಾಂ ಮಹೋಲ್ಕಾಭಾಂ ಶಕ್ತಿಂ ತಾಂ ತು ಮಹಾಪ್ರಭಾಂ। ಗೃಹೀತ್ವಾ ಹರಿಶಾರ್ದೂಲೋ ಬಭಂಜ ಚ ನನಾದ ಚ ॥೩೯॥ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಘೋರಸಂಕಾಶಾಂ ಶಕ್ತಿಂ ಭಗ್ನಾಂ ಹನೂಮತಾ। ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ವಾನರಗಣಾ ವಿನೇದುರ್ಜಲದಾ ಇವ ॥೪೦॥ ತತಃ ಖಡ್ಗಂ ಸಮುದ್ಯಮ್ಯ ತ್ರಿಶಿರಾ ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ। ನಿಜಘಾನ ತದಾ ತೇನ ವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ವಕ್ಷಸಿ ॥೪೧॥ ಖಡ್ಗಪ್ರಹಾರಾಭಿಹತೋ ಹನೂಮಾನ್ ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ। ಆಜಘಾನ ತ್ರಿಶಿರಸಂ ತಲೇನೋರಸಿ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೪೨ ಸ ತಲಾಭಿಹತಸ್ತೇನ ಖಡ್ಗಹಸ್ತೋಂಬರಾದ್ಭುವಿ। ನಿಪಪಾತ ಮಹಾತೇಜಾ ವಿಸಂಜ್ಞಸ್ತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತದಾ ॥೪೩॥ ಪತತಸ್ತಸ್ಯ ಖಡ್ಗಂ ತು ಸಮಾಚ್ಛಿದ್ಯ ಮಹಾಕಪಿಃ। ನನಾದ ಗಿರಿಸಂಕಾಶಸ್ತ್ರಾಸಯನ್ ಸರ್ವನೈರೃತಾನ್ ॥೪೪॥ ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಸ್ತಂ ಘೋಷಮುತ್ಪಪಾತ ನಿಶಾಚರಃ। ಉತ್ಪತ್ಯ ಚ ಹನೂಮಂತಂ ತಾಡಯಾಮಾಸ ಮುಷ್ಟಿನಾ ॥೪೫॥ ತೇನ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರೇಣ ಸಂಚುಕೋಪ ಮಹಾಕಪಿಃ। ಕುಪಿತಶ್ಚ ನಿಜಗ್ರಾಹ ಕಿರೀಟೇ ರಾಕ್ಷಸರ್ಷಭಂ ॥೪೬॥ ಹನೂಮಾನ್ ರೋಷತಾಮ್ರಾಕ್ಷೋ ರಾಕ್ಷಸಂ ಪರವೀರಹಾ। ಸ ತಸ್ಯ ಶೀರ್ಷಾಣ್ಯಸಿನಾ ಶಿತೇನ ಕಿರೀಟಜುಷ್ಟಾನಿ ಸಕುಂಡಲಾನಿ। ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪ್ರಚಿಚ್ಛೇದ ಸುತೋಽನಿಲಸ್ಯ ತ್ವಷ್ಟುಸ್ಸುತಸ್ಯೇವ ಶಿರಾಂಸಿ ಶಕ್ರಃ ॥ ೪೭ ॥ ತಾನ್ಯಾಯತಾಕ್ಷಾಣ್ಯಗಸನ್ನಿಭಾನಿ ಪ್ರದೀಪ್ತವೈಶ್ವಾನರಲೋಚನಾನಿ। ಪೇತುಶ್ಶಿರಾಂಸೀಂದ್ರರಿಪೋರ್ಧರಣ್ಯಾಂ ಜ್ಯೋತೀಂಷಿ ಮುಕ್ತಾನಿ ಯಥಾರ್ಕಮಾರ್ಗಾತ್ ॥೪೮॥ ತಸ್ಮಿನ್ ಹತೇ ದೇವರಿಪೌ ತ್ರಿಶೀರ್ಷೇ ಹನೂಮತಾ ಶಕ್ರಪರಾಕ್ರಮೇಣ। ನೇದುಃ ಪ್ಲವಂಗಾಃ ಪ್ರಚಚಾಲ ಭೂಮೀ ರಕ್ಷಾಂಸ್ಯಥೋ ದುದ್ರುವಿರೇ ಸಮಂತಾತ್ ॥೪೯॥ ಹತಂ ತ್ರಿಶಿರಸಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಥೈವ ಚ ಮಹೋದರಂ। ಹತೌ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ದುರಾಧರ್ಷೌ ದೇವಾಂತಕನರಾಂತಕೌ ॥೫೦॥ ಚುಕೋಪ ಪರಮಾಮರ್ಷೀ ಮತ್ತೋ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ। ಜಗ್ರಾಹಾರ್ಚಿಷ್ಮತೀಂ ಘೋರಾಂ ಗದಾಂ ಸರ್ವಾಯಸೀಂ ತದಾ ॥೫೧॥ ಹೇಮಪಟ್ಟಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಾಂ ಮಾಂಸಶೋಣಿತಲೇಪನಾಂ। ವಿರಾಜಮಾನಾಂ ವಿಪುಲಾಂ ಶತ್ರುಶೋಣಿತತರ್ಪಿತಾಂ ॥೫೨॥ ತೇಜಸಾ ಸಂಪ್ರದೀಪ್ತಾಗ್ರಾಂ ರಕ್ತಮಾಲ್ಯವಿಭೂಷಿತಾಂ। ಐರಾವತಮಹಾಪದ್ಮಸಾರ್ವಭೌಮಭಯಾವಹಾಂ ॥೫೩॥ ಗದಾಮಾದಾಯ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಮತ್ತೋ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ। ಹರೀನ್ ಸಮಭಿದುದ್ರಾವ ಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿರಿವ ಜ್ವಲನ್ ॥ ೫೪ ॥ ಅಥರ್ಷಭಸ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯ ವಾನರೋ ರಾವಣಾನುಜಂ। ಮತ್ತಾನೀಕಮುಪಾಗಮ್ಯ ತಸ್ಥೌ ತಸ್ಯಾಗ್ರತೋ ಬಲೀ ॥೫೫॥ ತಂ ಪುರ

ಸ್ತಾ ತ್ತಿಷ್ಠಂತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಾನರಂ ಪರ್ವತೋಪಮಮ್ । ಆಜಘಾನೋರಸಿ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಗದ[illegible] ॥೧೬॥ ಸ ತೇನಾ[illegible]
ಹತಸ್ತೇನ ಗದಯಾ ವಾನರರ್ಷಭಃ । ಭಿನ್ನವಕ್ಷಾಸ್ಸಮಾಘೂತಸ್ಸುಸ್ರಾವ ರುಧಿರಂ ಬಹು ॥೧೭॥ [illegible]
ಜ್ಞಾಮೃಷಭೋ ವಾನರರ್ಷಭಃ । ಅಭಿಜಗ್ರಾಹ ವೇಗೇನ ಗದಾಂ ತಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೧೮॥ [illegible]
ವಿಧ್ಯ ಚ ಪುನಃ ಪುನಃ । ಮತ್ತಾನೀಕಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಜಘಾನ ರಣಮೂರ್ಧನಿ ॥೧೯॥ [illegible]
ದಶನೇಕ್ಷಣಃ । ನಿಪಪಾತ ತತೋ ಮತ್ತೋ ವಜ್ರಾಹತ ಇವಾಚಲಃ ॥ ವಿಕೀರ್ಣನಯನೋ[illegible]
ರಾಕ್ಷಸೇ ತಸ್ಮಿನ್ ವಿದ್ರುತಂ ರಾಕ್ಷಸಂ ಬಲಮ್ ॥೨೧॥ ಉನ್ಮತ್ತಸ್ತು ತದಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ [illegible]
ಮಕ್ರುದ್ಧಃ ಪ್ರಳಯಾಗ್ನಿಸಮದ್ಯುತಿಃ ॥ ತತಸ್ಸ ಮಹದಾಯ ಗದಾಂ ಸ ವೀರೋ ವಿ[illegible]
ನ ವೇಗೇನ ತತ್ಸೈನ್ಯಮಧ್ಯೇ ದಹನ್ ಯಥಾ ವಹ್ನಿ ರತಿಪ್ರಚಂಡಃ ॥೨೩॥ ಆಪತಂತಂ ತದಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ [illegible]
ಶೈಲಮಾದಾಯ ದುದ್ರಾವ ಗವಾಕ್ಷಃ ಪರ್ವತೋಪಮಃ ॥೨೪॥ [illegible]
ತಂ ತದಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಉನ್ಮತ್ತೋ ಪಿ ಮಹಾಗಿರಿಮ್ ॥೨೫॥ [illegible]
ಗಿರಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಕ್ಷಸಾ ಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥ ವಿಸ್ಮಿತೋಭೂನ್ಮಹಾಬಾಹುರ್ಜಗರ್ಜ ಚ ಮುಹು[illegible]
ಕ್ರುದ್ಧೋ ಜ್ವಲಂತೀಂ ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮಃ ॥೨೭॥ ಗದಾಮಾದಾಯ ವೇಗೇನ ಕಪೇರ್ವಕ್ಷಸ್ಯ[illegible]
ಸ್ತಾಡಿತಃ ಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥ ಪಪಾತ ಭೂಮೌ ನಿಸ್ಸಂಜ್ಞಃ ಸುಸ್ರಾವ ರುಧಿರಂ ಬಹು । [illegible]
ಮುತ್ಥಿತಃ ॥ ತಲೇನ ತಾಡಯಾಮಾಸ ತತಸ್ತಸ್ಯ ಶಿರಃ ಕಪಿಃ । ತೇನ ಪ್ರಹಾರಿತೋ ರೋ[illegible]
ತನಯನೋ ನಿಪಪಾತ ಮಹೀತಲೇ । ಸುಸ್ರಾವ ರುಧಿರಂ ಗೋಷ್ಟ್ವಂ ಗತಾಸುಶ್ಚ ತತೋಭವತ್ ॥ [illegible]
ತನ್ನೈರ್ಹತಾನಾಂ ಬಲಮುರ್ವರಾಭಮ್ । ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಯುದ್ಧಂ ಕೇವಲಜೀವಿತಾರ್ಥಂ ದುದ್ರಾವ [illegible]

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸ್ವಬಲಂ ವ್ಯಥಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತುಮುಲಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಮ್ । ಭ್ರಾತೄಂಶ್ಚ ನಿಹತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ [illegible]
ಮಾನ್ ॥ ಪಿತೃವ್ಯೌ ಚಾಪಿ ಸಂದೃಶ್ಯ ಸಮರೇ ಸನ್ನಿಷೂದಿತೌ । ಯುದ್ಧೋನ್ಮತ್ತಂ ಚ ಮತ್ತಂ ಚ ಭ್ರಾ[illegible]
ಚುಕೋಪ ಚ ಮಹಾತೇಜಾ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತವರೋ ಯುಧಿ । ಅತಿಕಾಯೋದ್ರಿಸಂಕಾಶೋ ದೇವದಾನವ[illegible]
ಸ್ಯಸಂಘಾತಮಿವ ಭಾಸ್ವರಮ್ । ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಶಕ್ರಾರಿರಭಿದುದ್ರಾವ ವಾನರಾನ್ ॥೩॥ [illegible]
ಟೀ ಮೃಷ್ಟಕುಂಡಲಃ । ನಾಮ ಸಂಶ್ರಾವಯಾಮಾಸ ನನಾದ ಚ ಮಹಾಸ್ವನಮ್ ॥೪॥ ತೇನ [illegible]
ಣೇನ ಚ । ಜ್ಯಾಶಬ್ದೇನ ಚ ಭೀಮೇನ ತ್ರಾಸಯಾಮಾಸ ವಾನರಾನ್ ॥೫॥ ತೇ ದೃಷ್ಟ್ವಾ [illegible]
ಮುತ್ಥಿತಃ । ಭಯಾರ್ತಾ ವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇ ಸಂಶ್ರಯಂತೇ ಪರಸ್ಪರಮ್ ॥೬॥ ತೇ ತಸ್ಯ ರೂಪ[illegible]
ಕ್ರಮೇ । ಭಯಾದ್ವಾನರಯೂಥಾಸ್ತೇ ವಿದ್ರವಂತಿ ತತಸ್ತತಃ ॥೮॥ ತೇ ತಿಕಾಯಂ ತತೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ [illegible]
ಶರಣ್ಯಂ ಶರಣಂ ಜಗ್ಮುರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಮಾಹವೇ ॥೯॥ ತತೋ ತಿಕಾಯಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋ ರಥಸ್ಥಂ [illegible]
ರ್ಧನ್ವಿನಂ ದೂರಾದ್ಗರ್ಜಂತಂ ಕಾಲಮೇಘವತ್ ॥೧೦॥ ಸ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಹಾಕಾಯಂ [illegible]
ರಾನ್ ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾ ತು ವಿಭೀಷಣಮುವಾಚ ಹ ॥೧೧॥ ಕೋಸೌ ಪರ್ವತಸಂಕಾಶೋ ಧನು[illegible]
ಹಯಸಹಸ್ರೇಣ ವಿಶಾಲೇ ಸ್ಯಂದನೇ ಸ್ಥಿತಃ ॥೧೨॥ ಯ ಏಷ ನಿಶಿತೈಶ್ಶೂಲೈಸ್ಸುತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ [illegible]
ರ್ವೃತೋ ಭಾತಿ ಭೂತೈರಿವ ಮಹೇಶ್ವರಃ ॥೧೩॥ ಕಾಲಜಿಹ್ವಾಪ್ರಕಾಶಾಭಿರ್ಯ ಏಷೋಭಿವಿರಾಜತೇ । [illegible]
ದ್ವಿದ್ಯುದ್ಭಿರಿವ ತೋಯದಃ ॥೧೪॥ ಧನೂಂಷಿ ಚಾಸ್ಯ ಸಜ್ಜಾನಿ ಹೇಮಪೃಷ್ಠಾನಿ ಸರ್ವಶಃ । ಶೋಭ[illegible]
ಇವಾಂಬರಮ್ ॥೧೫॥ ಕ ಏಷ ರಕ್ಷಶ್ಶಾರ್ದೂಲೋ ರಣಭೂಮಿಂ ವಿರಾಜಯನ್ । ಅಭ್ಯೇತಿ ರಥಿನಾಂ ಶ್ರೇ[illegible]
ಸಾ ॥ ಧ್ವಜಶೃಂಗಪ್ರತಿಷ್ಠೇನ ರಾಹುಣಾಭಿವಿರಾಜತೇ । ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿನಿಭೈರ್ಬಾಣೈರ್ದಿಶೋ ದಶ ವಿರಾಜಯನ್ [illegible]
ಮೇಘನಿಹ್ರಾದಂ ಹೇಮಪೃಷ್ಠಮಲಂಕೃತಮ್ । ಶತಕ್ರತುಧನುಃಪ್ರಖ್ಯಂ ಧನುಶ್ಚಾಸ್ಯ ವಿರಾಜತೇ ॥೧೮॥ [illegible]
ಕಶ್ಚ ಸಾನುಕರ್ಷೋ ಮಹಾರಥಃ । ಚತುಸ್ಸಾದಿಸಮಾಯುಕ್ತೋ ಮೇಘಸ್ತನಿತನಿಸ್ವನಃ ॥೧೯॥ [illegible]
ಣ್ಯಸ್ಯ ರಥಮಾಸ್ಥಿತಾಃ । ಕಾರ್ಮುಕಾಣಿ ಚ ಭೀಮಾನಿ ಜ್ಯಾಶ್ಚ ಕಾಂಚನಪಿಂಗಳಾಃ ॥೨೦॥ ದ್ವೌ ಚ ಖಡ್ಗೌ [illegible]
ಶ್ವಸ್ಥೌ ಪಾರ್ಶ್ವಶೋಭಿತೌ । ಚತುರ್ಹಸ್ತತ್ಸರುಯುತೌ ವ್ಯಕ್ತಹಸ್ತದಶಾಯುತೌ ॥೨೧॥ ರಕ್ತಕಂಠಗುಣೋ ಧೀರೋ ಮಹಾ
ಪರ್ವತಸನ್ನಿಭಃ । ಕಾಲಃ ಕಾಲಮಹಾವಕ್ತ್ರೋ ಮೇಘಸ್ಥ ಇವ ಭಾಸ್ಕರಃ ॥೨೨॥ ಕಾಂಚನಾಂಗದನದ್ಧಾಭ್ಯಾಂ ಭುಜಾಭ್ಯಾ
ಮೇಷ ಶೋಭತೇ । ಶೃಂಗಾಭ್ಯಾಮಿವ ತುಂಗಾಭ್ಯಾಂ ಹಿಮವಾನ್ ಪರ್ವತೋತ್ತಮಃ ॥ ೨೩ ॥ ಕುಂಡಲಾಭ್ಯಾಂ ತು[illegible]

ದ್ಭಾತಿವಕ್ತ್ರೇಣಶುಭೇಕ್ಷಣೇನ|ಪುನರ್ವಸ್ವಂತರಇವಪರಿಪೂರ್ಣೋನಿಶಾಕರಃ ‖ ಆಚಕ್ಷ್ವಮೇಮಹಾಬಾಹೋತ್ವಮೇನಂರಾಕ್ಷ
ಸೋತ್ತಮಂ|ಯಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇಭಯಾರ್ತಾವಿದ್ರುತಾದಿಶಃ‖೨೫‖ ಸಪೃಷ್ಟೋರಾಜಪುತ್ರೇಣರಾಮೇಣಾಮಿತ
ತೇಜಸಾ|ಆಚಚಕ್ಷೇಮಹಾತೇಜಾರಾಘವಾಯವಿಭೀಷಣಃ ‖೨೬‖ ದಶಗ್ರೀವೋಮಹಾತೇಜಾರಾಜಾವೈಶ್ರವಣಾನುಜಃ|ಭೀಮ
ಕರ್ಮಾಮಹೋತ್ಸಾಹೋರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ‖ತಸ್ಯಾಸೀದ್ವೀರ್ಯವಾನ್ಪುತ್ರೋರಾವಣಪ್ರತಿಮೋರಣೇ|ವೃದ್ಧಸೇವೀ
ಶ್ರುತಿಧರಃಸರ್ವಾಸ್ತ್ರವಿದುಷಾಂವರಃ‖ಅಶ್ವಪೃಷ್ಠೇರಥೇನಾಗೇಖಡ್ಗೇಧನುಷಿಚರ್ಮಣಿ| ಭೇದೇಸಾಂತ್ವೇಚದಾನೇಚನಯೇಮಂತ್ರೇ
ಚಸಮ್ಮತಃ‖ ಯಸ್ಯಬಾಹೂಸಮಾಶ್ರಿತ್ಯಲಂಕಾಭವತಿನಿರ್ಭಯಾ| ತನಯಂಧಾನ್ಯಮಾಲಿನ್ಯಾಅತಿಕಾಯಮಿಮಂವಿದುಃ‖
ಏತೇನಾರಾಧಿತೋಬ್ರಹ್ಮಾತಪಸಾಭಾವಿತಾತ್ಮನಾ|ಅಸ್ತ್ರಾಣಿಚಾಪ್ಯವಾಪ್ತಾನಿರಿಪವಶ್ಚಪರಾಜಿತಾಃ‖೩೧‖ಸುರಾಸುರೈರ
ವಧ್ಯತ್ವಂದತ್ತಮಸ್ಮೈಸ್ವಯಂಭುವಾ|ಏತಚ್ಚಕವಚಂದಿವ್ಯಂರಥಶ್ಚೈಷಸುಭಾಸ್ವರಃ‖ ಏತೇನಶತಶೋದೇವಾದಾನವಾಶ್ಚ
ಪರಾಜಿತಾಃ|ರಕ್ಷಿತಾನಿಚರಕ್ಷಾಂಸಿಯಕ್ಷಾಶ್ಚಾಪಿನಿಷೂದಿತಾಃ‖೩೩‖ವಜ್ರಂವಿಷ್ಟಂಭಿತಂಯೇನಬಾಣೈರಿಂದ್ರಸ್ಯಧೀಮತಃ|
ಪಾಶಸ್ಸಲಿಲರಾಜಸ್ಯರಣೇಪ್ರತಿಹತಸ್ತಥಾ ‖೩೪‖ಏಷೋಽತಿಕಾಯೋಬಲವಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂರಥೀವರಃ|ರಾವಣಸ್ಯಸುತೋ
ಧೀಮಾನ್ದೇವದಾನವದರ್ಪಹಾ ‖ ತದಸ್ಮಿನ್ಕ್ರಿಯತಾಂಯತ್ನಃಕ್ಷಿಪ್ರಂಪುರುಷಪುಂಗವ|ಪುರಾವಾನರಸೈನ್ಯಾನಿಕ್ಷಯಂ
ನಯತಿಸಾಯಕೈಃ ‖೩೬‖ ತತೋಽತಿಕಾಯೋಬಲವಾನ್ಪ್ರವಿಶ್ಯಹರಿವಾಹಿನೀಂ|ವಿಸ್ಫಾರಯಾಮಾಸಧನುರ್ನನಾದಚಪುನಃ
ಪುನಃ‖ತಂಭೀಮವಪುಷಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಥಸ್ಥಂರಥಿನಾಂವರಂ|ಅಭಿಪೇತುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನೋಯೇಪ್ರಧಾನಾವನೌಕಸಃ‖ಕು
ಮುದೋದ್ವಿವಿದೋಮೈಂದೋನೀಲಶ್ಶರಭಏವಚ| ಪಾದಪೈರ್ಗಿರಿಶೃಂಗೈಶ್ಚಯುಗಪತ್ಸಮಭಿದ್ರವನ್‖ತೇಷಾಂವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚಶೈ
ಲಾಂಶ್ಚಶರೈಃಕಾಂಚನಭೂಷಣೈಃ|ಅತಿಕಾಯೋಮಹಾತೇಜಾಶ್ಚಿಚ್ಛೇದಾಸ್ತ್ರವಿದಾಂವರಃ ‖೪೦‖ ತಾಂಶ್ಚೈವಸರ್ವಾನ್ಸಹ
ರೀನ್ಶರೈಸ್ಸರ್ವಾಯಸೈರ್ಬಲೀ | ವಿವ್ಯಾಧಾಭಿಮುಖಾನ್ಸಂಖ್ಯೇಭೀಮಕಾಯೋನಿಶಾಚರಃ‖೪೧‖ತೇಽರ್ದಿತಾಬಾಣವರ್ಷೇಣ
ಭಗ್ನಗಾತ್ರಾಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃ |ನಶೇಕುರತಿಕಾಯಸ್ಯಪ್ರತಿಕರ್ತುಂಮಹಾರಣೇ ‖೪೨‖ ತತ್ಸೈನ್ಯಂಹರಿವೀರಾಣಾಂತ್ರಾಸ
ಯಾಮಾಸರಾಕ್ಷಸಃ |ಮೃಗಯೂಥಮಿವಕ್ರುದ್ಧೋಹರಿರ್ಯೌವನದರ್ಪಿತಃ ‖೪೩‖ ಸರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋಹರಿಸೈನ್ಯಮಧ್ಯೇನಾ
ಯುಧ್ಯಮಾನಂನಿಜಘಾನಕಂಚಿತ್|ಉಪೇತ್ಯರಾಮಂಸಧನುಃಕಲಾಪೀಸಗರ್ವಿತಂವಾಕ್ಯಮಿದಂಬಭಾಷೇ ‖೪೪‖ರಥೇಸ್ಥಿತೋ
ಹಂಶರಚಾಪಪಾಣಿರ್ನಪ್ರಾಕೃತಂಕಂಚನಯೋಧಯಾಮಿ | ಯಸ್ಯಾಸ್ತಿಶಕ್ತಿರ್ವ್ಯವಸಾಯಯುಕ್ತೋದದಾತುಮೇಕ್ಷಿಪ್ರ
ಮಿಹಾದ್ಯಯುದ್ಧಮ್‖ತತ್ತಸ್ಯವಾಕ್ಯಂಬ್ರುವತೋನಿಶಮ್ಯಚುಕೋಪಸೌಮಿತ್ರಿರಮಿತ್ರಹಂತಾ |ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಸ್ಸಮು
ತ್ಪಪಾತಜಗ್ರಾಹಚಾಪಂಚತತಸ್ಸ್ಮಯಿತ್ವಾ ‖ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿರುತ್ಪತ್ಯತೂಣಾದಾಕ್ಷಿಪ್ಯಸಾಯಕಂ|ಪುರಸ್ತಾದತಿಕಾ
ಯಸ್ಯವಿಚಕರ್ಷಮಹದ್ಧನುಃ‖೪೬‖ಪೂರಯನ್ಸಮಹೀಂಶೈಲಾನಾಕಾಶಂಸಾಗರಂದಿಶಃ|ಜ್ಯಾಶಬ್ದೋಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯೋಗ್ರ
ಸ್ತ್ರಾಸಯನ್ರಜನೀಚರಾನ್‖೪೭‖ ಸೌಮಿತ್ರೇಶ್ಚಾಪನಿರ್ಘೋಷಂಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರತಿಭಯಂತದಾ | ವಿಸಿಸ್ಮಿಯೇಮಹಾತೇಜಾರಾ
ಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾತ್ಮಜೋಬಲೀ ‖೪೯‖ಅಥಾತಿಕಾಯಃಕುಪಿತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಮುತ್ಥಿತಂ | ಆದಾಯನಿಶಿತಂಬಾಣಮಿದಂವ
ಚನಮಬ್ರವೀತ್ ‖೫೦‖ ಬಾಲಸ್ತ್ವಮಸಿಸೌಮಿತ್ರೇವಿಕ್ರಮೇಷ್ವವಿಚಕ್ಷಣಃ | ಗಚ್ಛಕಿಂಕಾಲಸದೃಶಂಮಾಂಯೋಧಯಿತುಮಿ
ಚ್ಛಸಿ‖೫೧‖ನಹಿಮದ್ಬಾಹುಸೃಷ್ಟಾನಾಮಸ್ತ್ರಾಣಾಂಹಿಮವಾನಪಿ | ಸೋಢುಮುತ್ಸಹತೇವೇಗಮಂತರಿಕ್ಷಮಥೋಮಹೀ ‖
ಸುಖಪ್ರಸುಪ್ತಂಕಾಲಾಗ್ನಿಂನಿಬೋಧಯಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ | ನ್ಯಸ್ಯಚಾಪಂನಿವರ್ತಸ್ವಮಾಪ್ರಾಣಾನ್ಜಹಿಮದ್ಗತಃ‖೫೩‖ಅಥ
ವಾತ್ವಂಪ್ರತಿಷ್ಟಬ್ಧೋನನಿವರ್ತಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ |ತಿಷ್ಠಪ್ರಾಣಾನ್ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಗಮಿಷ್ಯಸಿಯಮಕ್ಷಯಮ್‖ಪಶ್ಯಮೇನಿಶಿತಾನ್ಬಾ
ಣಾನರಿದರ್ಪನಿಷೂದನಾನ್ | ಈಶ್ವರಾಯುಧಸಂಕಾಶಾಂಸ್ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣಾನ್ ‖೫೫‖ಏಷತೇದರ್ಪಸಂಹಾರೀಬಾ
ಣಃಪಾಸ್ಯತಿಶೋಣಿತಂ | ಮೃಗರಾಜಇವಕ್ರುದ್ಧೋನಾಗರಾಜಸ್ಯಶೋಣಿತಮ್ ‖ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾಸಂಕ್ರುದ್ಧಶ್ಶರಾನ್ಧ
ನುಷಿಸಂದಧೇ | ಶ್ರುತ್ವಾತಿಕಾಯಸ್ಯವಚಸ್ಸರೋಷಂಸಗರ್ವಿತಂಸಂಯತಿರಾಜಪುತ್ರಃ| ಸಸಂಚುಕೋಪಾತಿಬಲೋಮಹಾ
ಶ್ರೀರುವಾಚವಾಕ್ಯಂಚತತೋಮಹಾರ್ಥಮ್‖ ನವಾಕ್ಯಮಾತ್ರೇಣಭವಾನ್ಪ್ರಧಾನೋನಕತ್ಥನಾತ್ಸತ್ಪುರುಷಾಭವಂತಿ|ಮ
ಯಿಸ್ಥಿತೇಧನ್ವಿನಿಬಾಣಪಾಣೌನಿದರ್ಶಯಸ್ವಾತ್ಮಬಲಂದುರಾತ್ಮನ್ ‖೫೭‖ ಕರ್ಮಣಾಸೂಚಯಾತ್ಮಾನಂನವಿಕತ್ಥಿತುಮ
ರ್ಹಸಿ|ಪೌರುಷೇಣತುಯೋಯುಕ್ತಃಸತುಶೂರಇತಿಸ್ಮೃತಃ‖ ಸರ್ವಾಯುಧಸಮಾಯುಕ್ತೋಧನ್ವೀತ್ವಂರಥಮಾಸ್ಥಿತಃ|
ಶರೈರ್ವಾಪ್ಯಥವಾಪ್ಯಸ್ತ್ರೈರ್ದರ್ಶಯಸ್ವಪರಾಕ್ರಮಮ್‖೬೦‖ತತಶ್ಶಿರಸ್ತೇನಿಶಿತೈಃಪಾತಯಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂಶರೈಃ|ಮಾರು
ತಃಕಾಲಸಂಪಕ್ವಂವೃಂತಾತ್ತಾಳಫಲಂಯಥಾ‖ಅದ್ಯತೇಮಾಮಕಾಬಾಣಾಸ್ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣಾಃ | ಪಾಸ್ಯಂತಿರುಧಿ
ರಂಗಾತ್ರಾತ್ಪ್ರರಾದೇವಾಯಥಾಮೃತಮ್ ‖ ಬಾಲೋಯಮಿತಿವಿಜ್ಞಾಯನಮಾವಜ್ಞಾತುಮರ್ಹಸಿ | ಬಾಲೋವಾಯದಿವಾವೃ
ದ್ಧೋವಾಮೃತ್ಯುಂಜಾನೀಹಿಮಾಂತವ‖ಬಾಲೇನವಿಷ್ಣುನಾಕ್ರಾಂತಾಸ್ತ್ರಯೋಲೋಕಾಸ್ತ್ರಿಭಿಃಕ್ರಮೈಃ | ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯವಚಃ

ಶ್ರುತ್ವಾಹೇತುಮತ್ಪರಮಾರ್ಥವತ್ ‖ ಅತಿಕಾಯಃಪ್ರಚುಕ್ರೋಧಬಾಣಂಚೋತ್ತಮಮಾದದೇ|ತತೋ [illegible]
ವಾಶ್ಚಪರಪುರಂಜಯಃ‖ ಗುಹ್ಯಕಾಶ್ಚಮಹಾತ್ಮಾನಸ್ತದ್ಯುದ್ಧಂದದೃಶುಸ್ತದಾ|ತತೋತಿಕಾಯಃ [illegible]
ಸಾಯಕಮ್ ‖ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯಪ್ರಚಿಕ್ಷೇಪಸಂಕ್ಷಿಪನ್ನಿವಚಾಂಬರಂ|ತಮಾಪತಂತಂ [illegible] ‖
ಅರ್ಧಚಂದ್ರೇಣಚಿಚ್ಛೇದಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರವೀರಹಾ | ತಂನಿಕೃತ್ತಂಶರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಕೃತ್ತಭೋಗ [illegible]
ಯೋಭೃಶಂಕ್ರುದ್ಧಃಪಂಚಬಾಣಾನ್ಸಮಾದದೇ |ತಾನ್ಶರಾನ್ಸಂಪ್ರಚಿಕ್ಷೇಪಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯ [illegible]
ಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಶ್ಚಿಚ್ಛೇದಭರತಾನುಜಃ | ಸತಾಂಶ್ಛಿತ್ತ್ವಾಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ [illegible]
ತಂಬಾಣಂಜ್ವಲಂತಮಿವತೇಜಸಾ | ತಮಾದಾಯಧನುಶ್ರೇಷ್ಠೇಯೋಜಯಾಮಾಸ [illegible]
ಸಸರ್ಜಚಸಾಯಕಂ | ಪೂರ್ಣಾಯತವಿಸೃಷ್ಟೇನಶರೇಣಾನತಪರ್ವಣಾ ‖ ೬೨ ‖ [illegible]
ರ್ಯವಾನ್ | ಸಲಲಾಟೇಶರೋಮಗ್ನಸ್ತಸ್ಯಭೀಮಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ ‖೬೩‖ ದದೃಶೇ [illegible]
ಸಃಪ್ರಚಕಂಪೇಚಲಕ್ಷ್ಮಣೇಷುಪ್ರಪೀಡಿತಃ ‖೬೪‖ ರುದ್ರಬಾಣಹತಂಘೋರಂ [illegible]
ಸಚಾಶ್ವಸ್ಯವಿಕ್ರಮ್ಯಚಮಹಾಬಲಃ ‖೬೫‖ ಸಾಧುಬಾಣನಿಪಾತೇನಶ್ಲಾಘನೀಯೋಸಿ [illegible]
ಸ್ವ್ಯಾವಿಕ್ರಮ್ಯಚಭುಜಾವುಭೌ ‖೬೬‖ಸರಥೋಪಸ್ಥಮಾಸ್ಥಾಯರಥೇನಪ್ರಚಚಾರಹ | [illegible]
ಪಾಪ್ಯಪಂಚತೋಯದಃ‖ಏಕಂತ್ರೀನ್‌ಪಂಚಸಪ್ತೇತಿಸಾಯಕಾನ್ರಾಕ್ಷಸರ್ಷಭಃ |[illegible]
ಚ‖ತೇಬಾಣಾಃಕಾಲಸಂಕಾಶಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಧನುಶ್ಚ್ಯುತಾಃ | ಹೇಮಪುಂಖಾ [illegible] ‖
ತತಸ್ತಾನ್‌ರಾಕ್ಷಸೋತ್ಸೃಷ್ಟಾನ್‌ಶರೌಘಾನ್‌ರಾಘವಾನುಜಃ|ಅಸಂಭ್ರಾಂತಃಪ್ರಚಿಚ್ಛೇದ [illegible]
ರಾನ್ಯುಧಿಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯನಿಕೃತ್ತಾನ್‌ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ| ಚುಕೋಪತ್ರಿದಶೇಂದ್ರಾರಿರ್ಜಗ್ರಾಹ [illegible]
ಹಾತೇಜಾಸ್ತಂಬಾಣಂಸಹಸೋತ್ಸೃಜತ್|ತತಸ್ಸಾಮಿತ್ರಿಮಾಯಾಂತಮಾಜಘಾನಸ್ತನಾಂತರೇ|[illegible]
ಡಿತೋಯುಧಿವಕ್ಷಸಿ|ಸುಸ್ರಾವರುಧಿರಂತೀವ್ರಂಮದಂಮತ್ತಇವದ್ವಿಪಃ‖ಸಚಕಾರ [illegible]
ಜಗ್ರಾಹಚಶರಂತೀಕ್ಷ್ಣಂಲಕ್ಷ್ಮಣೋಪಿಸಮಾದಧೇ ‖೭೪‖ ಆಗ್ನೇಯೇನತದಾಸ್ತ್ರೇಣಯೋಜಯಾಮಾಸ [illegible]
ಲತದಾಬಾಣೋಧನುಷ್ಯಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ‖ ಅತಿಕಾಯೋತಿತೇಜಸ್ವೀಸೌರ್ಯಮಸ್ತ್ರಂಸಮಾದದೇ|ತೇನಬಾಣಂ [illegible]
ಹೇಮಪುಂಖಮಯೋಜಯತ್ ‖ ತದಸ್ತ್ರಂಜ್ವಲಿತಂಘೋರಂಲಕ್ಷ್ಮಣಃಶರಮಾಹಿತಂ| ಅತಿಕಾಯಾಯ [illegible]
ಮಿವಾಂತಕಃ ‖೭೩‖ ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರಾಭಿಸಂಯುಕ್ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಬಾಣಂನಿಶಾಚರಃ | ಉತ್ಸಸರ್ಜ [illegible]
ರ್ಯಾಸ್ತ್ರನಿಯೋಜಿತಮ್ ‖೭೭‖ತಾವುಭಾವಂಬರೇಬಾಣಾವನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಜಘ್ನತುಃ | ತೇಜಸಾ [illegible]
ವಿವಭುಜಂಗಮೌ‖೭೮‖ ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಂವಿನಿರ್ದಹ್ಯಪೇತತುಃಪೃಥಿವೀತಲೇ|ನಿರರ್ಚಿಷೌ [illegible]
ಮೌ‖ತಾವುಭೌಚಶರೌದೀಪ್ತೌನಭ್ರಾಜೇತೇಮಹಾಹವೇ | ತತೋತಿಕಾಯಸ್ಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ತ್ವಸ್ತ್ರಂ [illegible] ‖
ತತ್ಪ್ರಚಿಚ್ಛೇದಸೌಮಿತ್ರಿರಸ್ತ್ರಮೈಂದ್ರೇಣವೀರ್ಯವಾನ್ |ಐಷಿಕಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಕುಮಾರೋರಾವಣಾತ್ಮ [illegible]
ನಾಸ್ತ್ರೇಣಸಂಕ್ರುದ್ಧೋಯೋಜಯಾಮಾಸಸಾಯಕಂ|ತತಸ್ತದಸ್ತ್ರಂಚಿಕ್ಷೇಪಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯನಿಶಾಚರಃ [illegible]
ಸ್ತ್ರೇಣತುನಿಜಘಾನಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ|ಅಥೈನಂಶರಧಾರಾಭಿರ್ಧಾರಾಭಿರಿವತೋಯದಃ‖ಅಭ್ಯವರ್ಷತ [illegible]
ರಾವಣಾತ್ಮಜಂ|ತೇತಿಕಾಯಂಸಮಾಸಾದ್ಯಕವಚೇವಜ್ರಭೂಷಿತೇ ‖೯೫‖ ಭಗ್ನಾಗ್ರಶಲ್ಯಾಸ್ಸಹಸಾಪೇತುಃ [illegible]
ಲೇ |ತಾನ್ಮೋಘಾನಭಿಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರವೀರಹಾ ‖೯೬‖ ಅಭ್ಯವರ್ಷತಬಾಣಾನಾಂಸಹಸ್ರೇಣ [illegible] |
ಸವವರ್ಷಮಹಾಬಾಹುರ್ಬಾಣೈರತಿಕಾಯೋಮಹಾಬಲಃ ‖೯೭‖ ಅವಧ್ಯಕವಚಸ್ಸಂಖ್ಯೇರಾಕ್ಷಸೋನೈವ [illegible]
ಶೀವಿಷಾಕಾರಂಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯವ್ಯಪಾಸೃಜತ್ ‖೯೮‖ ಸತೇನವಿದ್ಧಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮರ್ಮದೇಶೇಶರೇಣಹ | [illegible]
ಸ್ಸಂಜ್ಞಾಂಹ್ಯಭವಚ್ಛತ್ರುತಾಪನಃ ‖೯೯‖ ತತಸ್ಸಂಜ್ಞಾಮುಪಾಲಭ್ಯಚತುರ್ಭಿಸ್ಸಾಯಕೋತ್ತಮೈಃ | [illegible]
ನ್ಸಂಖ್ಯೇಸಾರಥಿಂಚಮಹಾಬಲಃ ‖೧೦೦‖ ಧ್ವಜಸ್ಯೋನ್ಮಥನಂಕೃತ್ವಾಶರವರ್ಷೈರರಿಂದಮಃ| ಅಸಂಭ್ರಾಂತಃ [illegible]
ಸ್ತಂರಾಕ್ಷಸಭಿಲಕ್ಷಿತಾನ್‖ ಮುಮೋಚಲಕ್ಷ್ಮಣೋಬಾಣಾನ್ವಧಾರ್ಥಂತಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ|ನಶಶಾಕರುಜಂಕರ್ತುಂ [illegible]
ನರೋತ್ತಮಃ‖೧೦೨‖ ಅಥೈನಮಭ್ಯುಪಾಗಮ್ಯವಾಯುರ್ವಾಕ್ಯಮುವಾಚಹ|ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತವರೋಹ್ಯೇಷಅವಧ್ಯ [illegible]
ತಃ ‖೧೦೩‖ ಬ್ರಾಹ್ಮೇಣಾಸ್ತ್ರೇಣಜಹ್ಯೇನಮೇಷವಧ್ಯೋಹಿನಾನ್ಯಥಾ|ಅವಧ್ಯಏಷಹನ್ಯೇಷಾಮಸ್ತ್ರಾಣಾಂ [illegible] ‖
ತತಸ್ತುವಾಯೋರ್ವಚನಂನಿಶಮ್ಯಸೌಮಿತ್ರಿರಿಂದ್ರಪ್ರತಿಮಾನವೀರ್ಯಃ| ಸಮಾದದೇಬಾಣಮಮೋಘವೇಗಂ [illegible]
ಸ್ತ್ರೇಣಸಹಾಭಿಯೋಜ್ಯ‖ ತಸ್ಮಿನ್ಮಹಾಸ್ತ್ರೇತುನಿಯುಜ್ಯಮಾನೇಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಬಾಣವರೇಶಿತಾಗ್ರೇ|ದಿಶಸ್ಸಚಂದ್ರಾರ್ಕಮಹಾ [illegible]

ಗ್ರಹಾಶ್ಚನಭಶ್ಚತಥಾಸಚಚಾಲಚೋರ್ವೀ॥೧೦೬॥ ತದ್ಬ್ರಹ್ಮಣೋಸ್ತ್ರೇಣನಿಯುಜ್ಯಚಾಪೇಶರಂಸುಪುಂಖಂಯಮದೂತ
ಕಲ್ಪಂ।ಸೌಮಿತ್ರಿರಿಂದ್ರಾರಿಸುತಸ್ಯತಸ್ಯಸಸರ್ಜಬಾಣಂಯುಧಿವಜ್ರಕಲ್ಪಮ್॥ತಂಲಕ್ಷ್ಮಣೋತ್ಸೃಷ್ಟಮಮೋಘವೇಗಂಸ
ಮಾಪತಂತಂಶ್ವಸನಪ್ರವೇಗಂ।ಸುವರ್ಣವಜ್ರೋತ್ತಮಚಿತ್ರಪುಂಖಂತದಾತಿಕಾಯಸ್ಸಮರೇದದರ್ಶ॥ ತಂಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಸ್ಸ
ಹಸಾತಿಕಾಯೋಜಘಾನಬಾಣೈರ್ನಿಶಿತೈರನೇಕೈಃ। ಸಸಾಯಕಸ್ತಸ್ಯಸುಪರ್ಣವೇಗಸ್ತದಾತಿಕಾಯಸ್ಯಜಗಾಮಪಾರ್ಶ್ವಂ।
ತ್ವಮಾಗತಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯತದಾತಿಕಾಯೋಬಾಣಂಪ್ರದೀಪ್ತಾಂತಕಕಾಲಕಲ್ಪಂ। ಜಘಾನಶಕ್ತ್ಯೃಷ್ಟಿಗದಾಕುಠಾರೈಃಶೂಲೈ
ಶ್ಚತೇಶ್ಚಾಪ್ಯವಿಪನ್ನಚೇಷ್ಟಃ॥೧೦೯॥ ತಾನ್ಯಾಯುಧಾನ್ಯದ್ಭುತವಿಗ್ರಹಾಣಿಮೋಘಾನಿಕೃತ್ವಾಸಶರೋಗ್ನಿದೀಪ್ತಃ। ಪ್ರಗೃಹ್ಯ
ತಸ್ಯೈವಕಿರೀಟಜುಷ್ಟಂತತೋತಿಕಾಯಸ್ಯಶಿರೋಜಹಾರ॥೧೧೦॥ ತಚ್ಛಿರಸ್ಸಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಂಲಕ್ಷ್ಮಣೇಷುಪ್ರಪೀಡಿತಂ। ಪ
ಪಾತಸಹಸಾಭೂಮೌಶೃಂಗಂಹಿಮವತೋಯಥಾ॥೧೧೨॥ ತಂತುಭೂಮೌನಿಪತಿತಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಕ್ಷಿಪ್ತಭೂಷಣಂ।ಬ
ಭೂವುರ್ವ್ಯಥಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಹತಶೇಷಾನಿಶಾಚರಾಃ॥೧೧೩॥ತೇವಿಷಣ್ಣಮುಖಾದೀನಾಃಪ್ರಹಾರಜನಿತಶ್ರಮಾಃ। ವಿನೇದುರುಚ್ಚೈ
ರ್ಬಹವಸ್ಸಹಸಾವಿಸ್ವರೈಸ್ಸ್ವರೈಃ॥೧೧೪॥ ತತಸ್ತ್ವರಿತಂಯಾತಾನಿರಪೇಕ್ಷಾನಿಶಾಚರಾಃ। ಪುರೀಮಭಿಮುಖಾಭೀತಾ
ದ್ರವಂತೋನಾಯಕೇಹತೇ॥೧೧೫॥ ಪ್ರಹರ್ಷಯುಕ್ತಾಬಹವಸ್ತುವಾನರಾಃಪ್ರಬುದ್ಧಪದ್ಮಪ್ರತಿಮಾನನಾಸ್ತದಾ। ಅಪೂ
ಜಯನ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಿಷ್ಟಭಾಗಿನಂಹತೇರಿಪೌಭೀಮಬಲೇದುರಾಸದೇ॥೧೧೬॥ಅತಿಬಲಮತಿಕಾಯಮಭ್ರಕಲ್ಪಂಯುಧಿವಿನಿಪಾ
ತ್ಯಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ। ತ್ವರಿತಮಥತದಾಸರಾಮಪಾರ್ಶ್ವಂಕಪಿನಿವಹೈಶ್ಚಸುಪೂಜಿತೋಜಗಾಮ॥ ॥೧೧೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅತಿಕಾಯಂಹತಂಶ್ರುತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಮಹೌಜಸಾ। ಉದ್ವೇಗಮಗಮದ್ರಾಜಾವಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್॥೧॥ಧೂ
ಮ್ರಾಕ್ಷಃಪರಮಾಮರ್ಷೀಧನ್ವೀಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂವರಃ। ಅಕಂಪನಃಪ್ರಹಸ್ತಶ್ಚಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ತಥೈವಚ॥೨॥ ಏತೇಮಹಾ
ಬಲಾವೀರಾರಾಕ್ಷಸಾಯುದ್ಧಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ। ಜೇತಾರಃಪರಸೈನ್ಯಾನಾಂಪರೈರ್ನಿತ್ಯಾಪರಾಜಿತಾಃ॥೩॥ ಸಸೈನ್ಯಾಸ್ತೇಮ
ಹಾವೀರ್ಯಾರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ।ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸುಮಹಾಕಾಯಾನಾನಾಶಸ್ತ್ರವಿಶಾರದಾಃ॥ ಅನ್ಯೇಚಬಹವಶ್ಶೂರಾ
ಮಹಾತ್ಮಾನೋನಿಪಾತಿತಾಃ। ಪ್ರಖ್ಯಾತಬಲವೀರ್ಯೇಣಪುತ್ರೇಣೇಂದ್ರಜಿತಾಮಮ॥೫॥ ಯೌತೌಭ್ರಾತರೌವೀರೌಬ
ದ್ಧೌದತ್ತವರೈಶ್ಶರೈಃ। ಯನ್ನಶಕ್ಯಂಸುರೈಸ್ಸರ್ವೈರಸುರೈರ್ವಾಮಹಾಬಲೈಃ॥೬॥ ಮೋಕ್ತುಂತದ್ಬಂಧನಂಘೋರಂಯ
ಕ್ಷಗಂಧರ್ವಕಿನ್ನರೈಃ। ತನ್ನಜಾನೇಪ್ರಭಾವೈರ್ವಾಮಾಯಯಾಮೋಹನೇನವಾ॥೭॥ ಶರಬಂಧಾದ್ವಿಮುಕ್ತೌತೌಭ್ರಾತರೌ
ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ। ಯೇಯೋಧಾನಿರ್ಗತಾಶ್ಶೂರಾರಾಕ್ಷಸಾಮಮಶಾಸನಾತ್॥೮॥ ತೇಸರ್ವೇನಿಹತಾಯುದ್ಧೇವಾನರೈಸ್ಸುಮ
ಹಾಬಲೈಃ। ತನ್ನಪಶ್ಯಾಮ್ಯಹಂಯುದ್ಧೇಯೋದ್ಯರಾಮಂಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ॥೯॥ ಶಾಸಯೇತ್ಸಬಲಂವೀರಂಸಸುಗ್ರೀವವಿಭೀಷ
ಣಂ। ಅಹೋಸುಬಲವಾನ್ರಾಮೋಮಹದಸ್ತ್ರಬಲಂಚವೈ॥೧೦॥ ಯಸ್ಯವಿಕ್ರಮಮಾಸಾದ್ಯರಾಕ್ಷಸಾನಿಧನಂಗತಾಃ।ತಂ
ಮನ್ಯೇರಾಘವಂವೀರಂನಾರಾಯಣಮನಾಮಯಂ॥೧೧॥ ತದ್ಭಯಾದ್ಧಿಪುರೀಲಂಕಾಪಿಹಿತದ್ವಾರತೋರಣಾ। ಅಪ್ರಮ
ತ್ತೈಶ್ಚಸರ್ವತ್ರಗುಲ್ಮೈರಕ್ಷ್ಯಾಪುರೀತ್ವಿಯಮ್॥೧೨॥ ಅಶೋಕವನಿಕಾಯಾಂಚಯತ್ರಸೀತಾಭಿರಕ್ಷ್ಯತೇ। ನಿಷ್ಕ್ರಮೋ
ವಾಪ್ರವೇಶೋವಾಜ್ಞಾತವ್ಯಸ್ಸರ್ವಥೈವನಃ॥೧೩॥ ಯತ್ರಯತ್ರಭವೇದ್ಗುಲ್ಮಸ್ತತ್ರತತ್ರಪುನಃಪುನಃ। ಸರ್ವತಶ್ಚಾಪಿತಿಷ್ಠ
ಧ್ವಂಸ್ವೈಸ್ಸ್ವೈಃಪರಿವೃತಾಬಲೈಃ॥೧೪॥ ದ್ರಷ್ಟವ್ಯಂಚಪದಂತೇಷಾಂವಾನರಾಣಾಂನಿಶಾಚರಾಃ। ಪ್ರದೋಷೇವಾರ್ಧ
ರಾತ್ರೇವಾಪ್ರತ್ಯೂಷೇವಾಪಿಸರ್ವಶಃ॥೧೫॥ನಾವಜ್ಞಾತತ್ರಕರ್ತವ್ಯಾವಾನರೇಷುಕದಾಚನ। ದ್ವಿಷತಾಂಬಲಮುದ್ಯುಕ್ತಮಾ
ಪತತ್ಕಿಂಸ್ಥಿತಂಯಥಾ॥೧೬॥ ತತಸ್ತೇರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇಶ್ರುತ್ವಾಲಂಕಾಧಿಪಸ್ಯತತ್। ವಚನಂಸರ್ವಮಾತಿಷ್ಠನ್ಯಥಾವತ್ತೇ
ಮಹಾಬಲಾಃ॥೧೭॥ ಸತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಸಮಾದಿಶ್ಯರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ। ಮನ್ಯುಶಲ್ಯಂವಹನ್ದೀನಃಪ್ರವಿವೇಶಸ್ವ
ಮಾಲಯಮ್॥೧೮॥ ತತಸ್ಸಂದೀಪಿತಕೋಪವಹ್ನಿರ್ನಿಶಾಚರಾಣಾಮಧಿಪೋಮಹಾಬಲಃ। ತದೇವಪುತ್ರವ್ಯಸನಂವಿಚಿಂತ
ಯನ್ಮುಹುರ್ಮುಹುಶ್ಚೈವತದಾವಿನಿಶ್ವಸನ್॥ ... ... ॥೧೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವಿಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋಹತಾನ್ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಾಂಸ್ತಾನ್ದೇವಾಂತಕಾದಿತ್ರಿಶಿರೋತಿಕಾಯಾನ್। ರಕ್ಷೋಗಣಾಸ್ತತ್ರಹತಾವಶಿಷ್ಟಾಸ್ತೇ
ರಾವಣಾಯತ್ವರಿತಂಶಶಂಸುಃ॥೧॥ ತತೋಹತಾಂಸ್ತಾನ್ಸಹಸಾನಿಶಮ್ಯರಾಜಾಮುಮೋಹಾಶ್ರುಪರಿಪ್ಲುತಾಕ್ಷಃ। ಪುತ್ರ
ಕ್ಷಯಂಭ್ರಾತೃವಧಂಚಘೋರಂವಿಚಿಂತ್ಯರಾಜಾವಿಪುಲಂಪ್ರದಧ್ಯೌ॥೨॥ ತತಸ್ತುರಾಜಾನಮುದೀಕ್ಷ್ಯದೀನಂಶೋಕಾರ್ಣ
ವೇಸಂಪರಿಪುಪ್ಲುವಾನಂ। ಅಥರ್ಷಭೋರಾಕ್ಷಸರಾಜಸೂನುಸ್ತಮಿಂದ್ರಜಿದ್ವಾಕ್ಯಮಿದಂಬಭಾಷೇ॥೩॥ ನತಾತಮೋಹಂ
ಪ್ರತಿಗಂತುಮರ್ಹಸಿಯತ್ರೇಂದ್ರಜಿಜ್ಜೀವತಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ। ಮದ್ಬಾಣಜಾಲೈಸ್ತುವಿಭಿನ್ನದೇಹಃಪ್ರಾಣೈರ್ವಿಮುಕ್ತಸ್ಸ

ಮರೇವತಂತಿ ॥೪॥ ನೇಂದ್ರಾರಿಬಾಣಾಭಿಹತೋಹಿಕಶ್ಚಿತ್ಪ್ರಾಣಾನ್ಸಮರ್ಥಸ್ಸಮರೇಽಭಿಪಾತುಂ । ಹತ್ವಾದ್ಯರಾಮಂಸಹಲ
ಕ್ಷ್ಮಣೇನಮದ್ಬಾಣನಿರ್ಭಿನ್ನವಿಕೀರ್ಣದೇಹಮ್ ॥೫॥ ಗತಾಯುಷಂಭೂಮಿತಲೇಶಯಾನಂಶಿತೈಶ್ಶರೈರಾಚಿತಸರ್ವಗಾತ್ರಂ ।
ಇಮಾಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂಶೃಣುಶಕ್ರಶತ್ರೋಸ್ಸುನಿಶ್ಚಿತಾಂಪೌರುಷದೈವಯುಕ್ತಾಮ್ ॥೬॥ ಅದ್ಯೈವರಾಮಂಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ
ಸಂತಾಪಯಿಷ್ಯಾಮಿಶರೈರಮೋಘೈಃ । ಅದ್ಯೇಂದ್ರವೈವಸ್ವತವಿಷ್ಣುರುದ್ರಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚವೈಶ್ವಾನರಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಾಃ ॥೭॥
ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿಮೇವಿಕ್ರಮಮಪ್ರಮೇಯಂವಿಷ್ಣೋರಿವೋಗ್ರಂಬಲಿಯಜ್ಞವಾಟೇ । ಸಏವಮುಕ್ತ್ವಾತ್ರಿದಶೇಂದ್ರಶತ್ರುರಾಪೃ
ಚ್ಛ್ಯರಾಜಾನಮದೀನಸತ್ವಃ ॥೮॥ ಸಮಾರುರೋಹಾನಿಲತುಲ್ಯವೇಗಂರಥಂಖರಶ್ರೇಷ್ಠಸಮಾಧಿಯುಕ್ತಂ ॥ ಸಮಾಸ್ಥಾಯ
ಮಹಾತೇಜಾರಥಂಹರಿರಥೋಪಮಂ । ಜಗಾಮಸಹಸಾತತ್ರಯತ್ರಯುದ್ಧಮರಿಂದಮಃ ॥೯॥ ತಂಪ್ರಸ್ಥಿತಂಮಹಾತ್ಮಾನ
ಮನುಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾಬಲಾಃ । ಸಂಹರ್ಷಮಾಣಾಬಹವೋಧನುಷ್ಪ್ರವರಪಾಣಯಃ ॥೧೦॥ ಗಜಸ್ಕಂಧಗತಾಃಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿತ್ಪ್ರ
ವರವಾಜಿಭಿಃ । ವ್ಯಾಘ್ರವೃಶ್ಚಿಕಮಾರ್ಜಾಲೈಃಖರೋಷ್ಟ್ರೈಶ್ಚಭುಜಂಗಮೈಃ ॥೧೧॥ ವರಾಹಶ್ವಾಪದೈಸ್ಸಿಂಹೈರ್ಜಂಬುಕೈಃ
ಪರ್ವತೋಪಮೈಃ । ಶಶಹಂಸಮಯೂರೈಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಾಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ ॥೧೨॥ ಪ್ರಾಸಮುದ್ಗರನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಪರಶ್ವಧಗದಾ
ಧರಾಃ । ಸಶಂಖನಿನದೈಃಪೂರ್ಣೈರ್ಭೇರೀಣಾಂಚಾಪಿನಿಸ್ಸ್ವನೈಃ ॥ ಜಗಾಮತ್ರಿದಶೇಂದ್ರಾರಿಸ್ತೂರ್ಣಂವೇಗೇನವೀರ್ಯವಾನ್ । ಸ
ಶಂಖಶಶಿವರ್ಣೇನಛತ್ರೇಣರಿಪುಸೂದನಃ ॥ ರರಾಜಪ್ರತಿಪೂರ್ಣೇನನಭಶ್ಚಂದ್ರಮಸಾಯಥಾ । ಅವೀಜ್ಯತತತೋವೀರೋಹೈ
ಮೈರ್ಹೇಮವಿಭೂಷಣೈಃ ॥ ಚಾರುಚಾಮರಮುಖ್ಯೈಶ್ಚಮುಖ್ಯಸ್ಸರ್ವಧನುಷ್ಮತಾಂ । ಸತುದೃಷ್ಟ್ವಾವಿನಿರ್ಯಾಂತಂಬಲೇ
ನಮಹತಾವೃತಂ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತಿಃಶ್ರೀಮಾನ್ರಾವಣಃಪುತ್ರಮಬ್ರವೀತ್ । ತ್ವಮಪ್ರತಿರಥಃಪುತ್ರತ್ವಯಾವೈವಾಸ
ವೋಜಿತಃ ॥೧೭॥ ಕಿಂಪುನರ್ಮಾನುಷಂಧೃಷ್ಯಂನಿಹನಿಷ್ಯಸಿರಾಘವಂ । ತಥೋಕ್ತೋರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯಮಹಾಶಿ
ಷಃ ॥೧೮॥ ತತಸ್ತ್ವಿಂದ್ರಜಿತಾಲಂಕಾಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮತೇಜಸಾ । ರರಾಜಾಪ್ರತಿವೀರ್ಯೇಣದ್ಯೌರಿವಾರ್ಕೇಣಭಾಸ್ವತಾ ॥ ಸಸಂ
ಪ್ರಾಪ್ಯಮಹಾತೇಜಾಯುದ್ಧಭೂಮಿಮರಿಂದಮಃ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸರಕ್ಷಾಂಸಿರಥಂಪ್ರತಿಸಮಂತತಃ ॥೨೦॥ ತತಸ್ತುಹು
ತಭೋಕ್ತಾರಂಹುತಭುಕ್ಸದೃಶಪ್ರಭಃ । ಜುಹಾವರಾಕ್ಷಸಶ್ರೇಷ್ಠೋಮಂತ್ರವದ್ವಿಧಿವತ್ತದಾ ॥೨೧॥ ಸಹವಿರ್ಲಾಜಸಂಸ್ಕಾರೈ
ರ್ಮಾಲ್ಯಗಂಧಪುರಸ್ಕೃತೈಃ । ಜುಹುವೇಪಾವಕಂತತ್ರರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ ॥೨೨॥ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿಶರಪತ್ರಾಣಿಸಮಿ
ಧೋಥವಿಭೀತಕಾಃ । ಲೋಹಿತಾನಿಚವಾಸಾಂಸಿಸ್ರುವಂಕಾರ್ಷ್ಣಾಯಸಂತಥಾ ॥೨೩॥ ಸತತ್ರಾಗ್ನಿಂಸಮಾಸ್ತೀರ್ಯಶರಪ
ತ್ರೈಸ್ಸತೋಮರೈಃ । ಛಾಗಸ್ಯಕೃಷ್ಣವರ್ಣಸ್ಯಗಳಂಜಗ್ರಾಹಜೀವತಃ ॥೨೪॥ ಸಕೃದೇವಸಮಿದ್ಧಸ್ಯವಿಧೂಮಸ್ಯಮಹಾ
ರ್ಚಿಷಃ । ಬಭೂವುಸ್ತಾನಿಲಿಂಗಾನಿವಿಜಯಂಯಾನ್ಯದರ್ಶಯನ್ ॥೨೫॥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತಶಿಖಸ್ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣಃ
ಹವಿಸ್ತತ್ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹಪಾವಕಸ್ಸ್ವಯಮುತ್ಥಿತಃ ॥೨೬॥ ಸೋಸ್ತ್ರಮಾಹಾರಯಾಮಾಸಬ್ರಾಹ್ಮಮಿಂದ್ರರಿಪುಸ್ತದಾ ।
ಧನುಶ್ಚಾತ್ಮರಥಂಚೈವಸರ್ವಂತತ್ರಾಭ್ಯಮಂತ್ರಯತ್ ॥೨೭॥ ತಸ್ಮಿನ್ನಾಹೂಯಮಾನೇಸ್ತ್ರೇಹೂಯಮಾನೇಚಪಾವಕೇ ।
ಸಾರ್ಕಗ್ರಹೇಂದುನಕ್ಷತ್ರಂವಿತತ್ರಾಸನಭಸ್ಸ್ಥಲಮ್ ॥೨೮॥ ಸಪಾವಕಂಪಾವಕದೀಪ್ತತೇಜಾಹುತ್ವಾಮಹೇಂದ್ರಪ್ರತಿಮ
ಪ್ರಭಾವಃ । ಸಚಾಪಬಾಣಾಸಿರಥಾಶ್ವಸೂತಃಖೇಂತರ್ದಧೇತ್ಮಾನಮಚಿಂತ್ಯರೂಪಃ ॥೨೯॥ ತತೋಹಯರಥಾಕೀರ್ಣಂಪತಾ
ಕಾಧ್ವಜಶೋಭಿತಂ । ನಿರ್ಯಯೌರಾಕ್ಷಸಬಲಂನರ್ದಮಾನಂಯುಯುತ್ಸಯಾ ॥೩೦॥ ತೇಶರೈರ್ಬಹುಭಿಶ್ಚಿತ್ರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣವೇ
ಗೈರಲಂಕೃತೈಃ । ತೋಮರೈರಂಕುಶೈಶ್ಚಾಪಿವಾನರಾನ್ಜಘ್ನುರಾಹವೇ ॥೩೧॥ ರಾವಣಿಸ್ತುತತಃಕ್ರುದ್ಧಸ್ತಾನ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯನಿ
ಶಾಚರಾನ್ । ಹೃಷ್ಟಾಭವಂತೋಯುಧ್ಯಂತುವಾನರಾಣಾಂಜಿಘಾಂಸಯಾ ॥೩೨॥ ತತಸ್ತೇರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇನರ್ದಂತೋಜಯ
ಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ । ಅಭ್ಯವರ್ಷಂಸ್ತತೋಘೋರಾನ್ವಾನರಾನ್ಶರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ ॥೩೩॥ ಸತುನಾಳೀಕನಾರಾಚೈರ್ಗದಾಭಿರ್ಮುಸಲೈ
ರಪಿ । ರಕ್ಷೋಭಿಸ್ಸಂವೃತಸ್ಸಂಖ್ಯೇವಾನರಾನ್ವಿಚಕರ್ತಹ ॥ ತೇವಧ್ಯಮಾನಾಸ್ಸಮರೇವಾನರಾಃಪಾದಪಾಯುಧಾಃ । ಅಭ್ಯದ್ರ
ವಂತಸಹಸಾರಾವಣಿಂಭೀಮವಿಕ್ರಮಮ್ ॥ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತುತತಃಕ್ರುದ್ಧೋಮಹಾತೇಜಾಮಹಾಬಲಃ । ವಾನರಾಣಾಂಶರೀರಾ
ಣಿವ್ಯಧಮದ್ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ ॥ ಶರೇಣೈಕೇನಚಹರೀನ್ನವಪಂಚಚಸಪ್ತಚ । ಚಿಚ್ಛೇದಸಮರೇಕ್ರುದ್ಧೋರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸಂಪ್ರಹ
ರ್ಷಯನ್ ॥ ಸಶರೈಸ್ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶೈಃಶಾತಕುಂಭವಿಭೂಷಿತೈಃ । ವಾನರಾನ್ಸಮರೇವೀರಃಪ್ರಮಮಾಥಸುದುರ್ಜಯಃ ॥
ತೇಭಿನ್ನಗಾತ್ರಾಸ್ಸಮರೇವಾನರಾಶ್ಶರಪೀಡಿತಾಃ । ಪೇತುರ್ಮಥಿತಸಂಕಲ್ಪಾಃಸುರೈರಿವಮಹಾಸುರಾಃ ॥ ತಂತಪಂತಮಿವಾದಿ
ತ್ಯಂಘೋರೈರ್ಬಾಣಗಭಸ್ತಿಭಿಃ । ಅಭ್ಯಧಾವಂತಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಸ್ಸಂಯುಗೇವಾನರರ್ಷಭಾಃ ॥೪೦॥ ತತಸ್ತುವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇ
ಭಿನ್ನದೇಹಾವಿಚೇತಸಃ । ವ್ಯಥಿತಾವಿದ್ರವಂತಿಸ್ಮರುಧಿರೇಣಸಮುಕ್ಷಿತಾಃ ॥೪೧॥ ರಾಮಸ್ಯಾರ್ಥೇಪರಾಕ್ರಮ್ಯವಾನರಾಸ್ತ್ಯಕ್ತ
ಜೀವಿತಾಃ । ನರ್ದಂತಸ್ತೇಭಿವೃತ್ತಾಸ್ತುಸಮರೇಪಾದಪಾಯುಧಾಃ ॥೪೨॥ ತೇದ್ರುಮೈಃಪರ್ವತಾಗ್ರೈಶ್ಚಶಿಲಾಭಿಶ್ಚಪ್ಲವಂಗ
ಮಾಃ । ಅಭ್ಯವರ್ಷಂತಸಮರೇರಾವಣಿಂಪರ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ ॥ ತದ್ದ್ರುಮಾಣಾಂಶಿಲಾನಾಂಚವರ್ಷಂವರ್ಷಯತಾಂಮಹತ್ । ವ್ಯಪೋ

ಹತೇಮಹಾತೇಜಾರಾವಣಿಸ್ಸಮಿತಿಂಜಯಃ ॥೪೪॥ ತತಃಪಾವಕಸಂಕಾಶೈಶ್ಶರೈರಾಶೀವಿಷೋಪಮೈಃ । ವಾನರಾಣಾಮ
ಕಾನಿಬಿಭೇದಸಮರೇಪ್ರಭುಃ॥೪೫॥ಅಷ್ಟಾದಶಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಸ್ಸವಿದ್ಧ್ವಾಗಂಧಮಾದನಂ।ವಿವ್ಯಾಧನವಭಿಶ್ಚೈವನಲಂದೂ
ರವಸ್ಥಿತಮ್॥ಸಪ್ತಭಿಸ್ತುಮಹಾವೀರ್ಯೋಮೈಂದಂಮರ್ಮವಿದಾರಣೈಃ।ಪಂಚಭಿರ್ವಿಶಿಖೈಶ್ಚೈವಗಜಂವಿವ್ಯಾಧಸಂಯು
ಜಾಂಬವಂತಂತುದಶಭಿರ್ನೀಲಂತ್ರಿಂಶದ್ಭಿರೇವಚ।ಸುಗ್ರೀವಮೃಷಭಂಚೈವಸೋಂಗದಂದ್ವಿವಿದಂತಥಾ॥೪೮॥ ಘೋರೈರ್ದ
ವರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ನಿಷ್ಪ್ರಾಣಾನಕರೋತ್ತದಾ । ಅನ್ಯಾನಪಿತದಾಮುಖ್ಯಾನ್ವಾನರಾನ್ಬಹುಭಿಶ್ಶರೈಃ ॥೪೯॥ ಅರ್ದಯ
ಮಾಸಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಕಾಲಾಗ್ನಿರಿವಮೂರ್ಛಿತಃ। ಸಶರೈಃಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶೈಃಸುಮುಕ್ತೈಶ್ಶೀಘ್ರಗಾಮಿಭಿಃ॥೫೧॥ವಾನ
ರಾಣಾಮನೀಕಾನಿನಿರ್ಮಮಂಥಮಹಾರಣೇ। ಆಕುಲಾಂವಾನರೀಂಸೇನಾಂಶರಜಾಲೇನಮೋಹಿತಾಮ್ ॥ ಹೃಷ್ಟಸ್ಸಪರಯಾಪ್ರೀ
ತ್ಯಾದದರ್ಶಕ್ಷತಜೋಕ್ಷಿತಾಂ।ಪುನರೇವಮಹಾತೇಜಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾತ್ಮಜೋಬಲೀ॥೫೨॥ ಸಂಸೃಜ್ಯಬಾಣವರ್ಷಂಚಶಸ್ತ್ರ
ವರ್ಷಂಚದಾರುಣಂ।ಮಮರ್ದವಾನರಾನೀಕಮಿಂದ್ರಜಿತ್ತ್ವರಿತೋಬಲೀ ॥೫೩॥ ಸ್ವಸೈನ್ಯಮುತ್ಸೃಜ್ಯಸಮೇತ್ಯತೂರ್ಣಂ
ಮಹಾರಣೇವಾನರವಾಹಿನೀಷು । ಅದೃಶ್ಯಮಾನಶ್ಶರಜಾಲಮುಗ್ರಂವವರ್ಷನೀಲಾಂಬುಧರೋಯಥಾಂಬು ॥೫೪॥ ತೇಶ
ಕ್ರಜಿದ್ಬಾಣವಿಶೀರ್ಣದೇಹಾಮಾಯಾಹತಾವಿಸ್ವರಮುನ್ನದಂತಃ । ರಣೇನಿಪೇತುರ್ಹರಯೋದ್ರಿಕಲ್ಪಾಯಥೇಂದ್ರವಜ್ರಾಭಿಹ
ನಗೇಂದ್ರಾಃ॥೫೫॥ ತೇಕೇವಲಂಸಂದದೃಶುಶ್ಶಿತಾಗ್ರಾನ್ಬಾಣಾನ್ರಣೇವಾನರವಾಹಿನೀಷು।ಮಾಯಾನಿಗೂಢಂತುಸುರೇಂದ
ತ್ರುಂನಚಾವೃತಂರಾಕ್ಷಸಮಭ್ಯಪಶ್ಯನ್ ॥ ತತಸ್ಸರಕ್ಷೋಧಿಪತಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾಸರ್ವಾದಿಶೋಬಾಣಗಣೈಶ್ಶಿತಾಗ್ರೈಃ।
ಚ್ಛಾದಯಾಮಾಸರವಿಪ್ರಕಾಶೈರ್ವಿದಾರಯಾಮಾಸಚವಾನರೇಂದ್ರಾನ್ ॥೫೬॥ ಸಶೂಲನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಪರಶ್ವಧಾನಿವ್ಯಾವಿದ್ಧ
ಪ್ತಾನಲಸನ್ನಿಭಾನಿ।ಸವಿಸ್ಫುಲಿಂಗೋಜ್ಜ್ವಲಪಾವಕಾನಿವವರ್ಷತೀವ್ರಂಪ್ಲವಗೇಂದ್ರಸೈನ್ಯೇ ॥ ತತೋಜ್ವಲನಸಂಕಾ
ಶೈಶ್ಶರೈರ್ವಾನರಯೂಥಪಾಃ। ತಾಡಿತಾಶ್ಶಕ್ರಜಿದ್ಬಾಣೈಃಪ್ರಫುಲ್ಲಾಇವಕಿಂಶುಕಾಃ॥ ತೇನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಸರ್ಪಂತೋನಿನ
ತಶ್ಚವಿಸ್ವರಂ । ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಸ್ತ್ರನಿರ್ಭಿನ್ನಾನಿಪೇತುರ್ವಾನರರ್ಷಭಾಃ॥೬೦॥ ಉದೀಕ್ಷಮಾಣಾಗಗನಂಕೇಚಿನ್ನೇತ್ರೇಷು
ಡಿತಾಃ । ಶರೈರ್ವಿವಿಶುರನ್ಯೋನ್ಯಂಪೇತುಶ್ಚಜಗತೀತಲೇ ॥೬೧॥ ಹನೂಮಂತಂಚಸುಗ್ರೀವಮಂಗದಂಗಂಧಮಾದನಂ। ಜಾಂ
ಬವಂತಂಸುಷೇಣಂಚವೇಗದರ್ಶಿನಮೇವಚ ॥೬೨॥ ಮೈಂದಂಚದ್ವಿವಿದಂನೀಲಂಗವಾಕ್ಷಂಗಜಗೋಮುಖೌ। ಕೇಸರಿಂಹರಿಲ
ಮಾಣಂವಿದ್ಯುದ್ದಂಷ್ಟ್ರಂಚವಾನರಮ್ ॥೬೩॥ಸೂರ್ಯಾನನಂಜ್ಯೋತಿಮುಖಂತಥಾದಧಿಮುಖಂಹರಿಂ। ಪಾವಕಾಕ್ಷಂನ
ಳಂಚೈವಕುಮುದಂಚೈವವಾನರಮ್ ॥ ೬೪ ॥ ಪ್ರಾಸೈಶ್ಶೂಲೈಶ್ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರಿಂದ್ರಜಿನ್ಮಂತ್ರಸಂಹಿತೈಃ । ವಿವ್ಯಾಧಹರಿ
ದೂರ್ಲಾನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನ್ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮಃ ॥೬೫॥ ಸವೈಗದಾಭಿರ್ಹರಿಯೂಥಮುಖ್ಯಾನ್ನಿರ್ಭಿದ್ಯಬಾಣೈಸ್ತಪನೀ
ಪುಂಖೈಃ ।ವವರ್ಷರಾಮಂಶರವೃಷ್ಟಿಜಾಲೈಃಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂಭಾಸ್ಕರರಶ್ಮಿಕಲ್ಪೈಃ ॥೬೬॥ ಸಬಾಣವರ್ಷೈರಭಿವರ್ಷ್ಯಮಾ
ಣೋಧಾರಾನಿಪಾತಾನಿವತಾನಚಿಂತ್ಯ । ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಃಪರಮಾದ್ಭುತಶ್ರೀರಾಮಸ್ತದಾಲಕ್ಷ್ಮಣಮಿತ್ಯುವಾಚ ॥೬೭
ಅಸೌಪುನರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಮಾಶ್ರಿತ್ಯಸುರೇಂದ್ರಶತ್ರುಃ । ನಿಪಾತಯಿತ್ವಾಹರಿಸೈನ್ಯಮುಗ್ರ
ಸ್ಮಾನ್ಶರೈರರ್ದಯಿತುಂಪ್ರಸಕ್ತಃ ॥ ೬೮ ॥ ಸ್ವಯಂಭುವಾದತ್ತವರೋಮಹಾತ್ಮಾಖಮಾಸ್ಥಿತೋಂತರ್ಹಿತಭೀಮ
ಯಃ । ಕಥನ್ನುಶಕ್ಯೋಯುಧಿನಷ್ಟದೇಹೋನಿಹಂತುಮದ್ಯೇಂದ್ರಜಿದುದ್ಯತಾಸ್ತ್ರಃ ॥೬೯॥ ಮನ್ಯೇಸ್ವಯಂಭೂರ್ಭಗವಾ
ಚಿಂತ್ಯೋಯಸ್ಯೈತದಸ್ತ್ರಂಪ್ರಭವಶ್ಚಯೋದ್ಯ ।ಬಾಣಾವಪಾತಾಂಸ್ತ್ವಮಿಹಾದ್ಯಧೀಮನ್ಮಯಾಸಹಾವ್ಯಗ್ರಮನಾ
ಹಸ್ವ ॥೭೦॥ ಪ್ರಚ್ಛಾದಯತ್ಯೇಷಹಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಸರ್ವಾದಿಶಸ್ಸಾಯಕವೃಷ್ಟಿಜಾಲೈಃ । ಏತಚ್ಚಸರ್ವಂಪತಿತಾಗ್ರ್ಯಶೂ
ರಂನಭ್ರಾಜತೇವಾನರರಾಜಸೈನ್ಯಮ್॥೭೧॥ ಆವಾಂತುದೃಷ್ಟ್ವಾಪತಿತೌವಿಸಂಜ್ಞೌನಿವೃತ್ತಯುದ್ಧೌಹತರೋಷಹರ್ಷೌ
ಧ್ರುವಂಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತ್ಯಮರಾರಿವಾಸಮಸೌಸಮಾದಾಯರಣಾಗ್ರಲಕ್ಷ್ಮೀಮ್॥೭೨॥ತತಸ್ತುತಾವಿಂದ್ರಜಿದಸ್ತ್ರಜಾಲೈ
ಭೂವತುಸ್ತತ್ರತದಾವಿಶಸ್ತೌ ।ಸಚಾಪಿತೌತತ್ರನಿಪೀಡಯಿತ್ವಾನನಾದಹರ್ಷಾದ್ಯುಧಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಃ॥ ಸತತ್ತದಾವಾನರ
ಸೈನ್ಯಮೇವಂರಾಮಂಚಸಂಖ್ಯೇಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ । ವಿಷಾದಯಿತ್ವಾಸಹಸಾವಿವೇಶಪುರೀಂದಶಗ್ರೀವಭುಜಾಭಿಗುಪ್ತಾಮ್॥೭

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಯೋಸ್ತದಾಸಾದಿತಯೋರಣಾಗ್ರೇಮುಮೋಹಸೈನ್ಯಂಹರಿಪುಂಗವಾನಾಂ । ಸುಗ್ರೀವನೀಲಾಂಗದಜಾಂಬವಂತೋ
ಚಾಪಿಕಿಂಚಿತ್ಪ್ರತಿಪೇದಿರೇತೇ॥ತತೋವಿಷಣ್ಣಂಸಮವೇಕ್ಷ್ಯಸೈನ್ಯಂವಿಭೀಷಣೋಬುದ್ಧಿಮತಾಂವರಿಷ್ಠಃ।೧।ಉವಾಚಶಾಖಾಮೃ
ಗರಾಜವೀರಾನಾಶ್ವಾಸಯನ್ನಪ್ರತಿಮೈರ್ವಚೋಭಿಃ॥೨॥ ಮಾಭೈಷ್ಟನಾಸ್ತ್ಯತ್ರವಿಷಾದಕಾಲೋಯದಾರ್ಯಪುತ್ರಾ
ಶಾವಿಶಸ್ತೌ।ಸ್ವಯಂಭುವೋವಾಕ್ಯಮಥೋದ್ವಹಂತೌಯತ್ಸಾದಿತಾವಿಂದ್ರಜಿದಸ್ತ್ರಜಾಲೈಃ ॥ ತಸ್ಮೈತುದತ್ತಂಪರಮಾ
ಸ್ತ್ರಮೇತತ್ಸ್ವಯಂಭುವಾಬ್ರಾಹ್ಮಮಮೋಘವೇಗಂ । ತನ್ಮಾನಯಂತೌಯುಧಿರಾಜಪುತ್ರೌನಿಪಾತಿತೌಕೋತ್ರವಿಷಾ

ಕಾಲಃ॥೪॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಮಸ್ತ್ರಂತತೋಧೀಮಾನ್ಮಾನಯಿತ್ವಾತುಮಾರುತಿಃ। ವಿಭೀಷಣವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಹನೂಮಾನಿದಮಬ್ರ
ವೀತ್॥ಏತಸ್ಮಿನ್ನಿಹತೇಸೈನ್ಯೇವಾನರಾಣಾಂತರಸ್ವಿನಾಂ। ಯೋಯೋಧಾರಯತೇಪ್ರಾಣಾಂಸ್ತಂತಮಾಶ್ವಾಸಯಾವಹೇ॥ತಾವು
ಭೌಯುಗಪದ್ವೀರೌಹನೂಮದ್ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮೌ। ಉಲ್ಕಾಹಸ್ತೌತದಾರಾತ್ರೌರಣಶೀರ್ಷೇವಿಚೇರತುಃ॥ ಛಿನ್ನಲಾಂಗೂ
ಲಹಸ್ತೋರುಪಾದಾಂಗುಳಿಶಿರೋಧರೈಃ।ಸ್ರವದ್ಭಿಃಕ್ಷತಜಂಗಾತ್ರೈಃಪ್ರಸ್ರವದ್ಭಿಸ್ತತಸ್ತತಃ॥ಪತಿತೈಃಪರ್ವತಾಕಾರೈರ್ವಾ
ನರೈರಭಿಸಂಕುಲಾಂ।ಶಸ್ತ್ರೈಶ್ಚಪತಿತೈರ್ದೀಪ್ತೈರ್ದದೃಶಾತೇವಸುಂಧರಾಮ್॥೯॥ಸುಗ್ರೀವಮಂಗದಂನೀಲಂಶರಭಂಗಂಧ
ಮಾದನಂ।ಜಾಂಬವಂತಂಸುಷೇಣಂಚವೇಗದರ್ಶಿನಮೇವಚ॥೧೦॥ ಮೈಂದಂನೀಲಂಜ್ಯೋತಿಮುಖಂದ್ವಿವಿದಂಚಾಪಿವಾನರಂ।
ವಿಭೀಷಣೋಹನೂಮಾಂಶ್ಚದದೃಶಾತೇಹತಾನ್ರಣೇ॥೧೧॥ಸಪ್ತಷಷ್ಟಿರ್ಹತಾಃಕೋಟ್ಯೋವಾನರಾಣಾಂತರಸ್ವಿನಾಂ।ಅಹ್ನಃ
ಪಂಚಮಶೇಷೇಣವಲ್ಲಭೇನಸ್ವಯಂಭುವಃ॥೧೨॥ ಸಾಗರೌಘನಿಭಂಘೋರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಬಾಣಾರ್ದಿತಂಬಲಂ।ಮಾರ್ಗತೇಜಾಂ
ಬವಂತಂಸ್ಮಹನೂಮಾಂಸ್ತ್ಸವಿಭೀಷಣಃ॥ ಸ್ವಭಾವಜರಯಾಯುಕ್ತಂವೃದ್ಧಂಶರಶತೈಶ್ಚಿತಂ।ಪ್ರಜಾಪತಿಸುತಂವೀರಂಶಾ
ಮ್ಯಂತಮಿವಪಾವಕಮ್॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾಸಮುಪಸಂಗಮ್ಯಪೌಲಸ್ತ್ಯೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್।ಕಚ್ಚಿದಾರ್ಯಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ
ಪ್ರಾಣಾನಧ್ವಂಸಿತಾಸ್ತವ॥ವಿಭೀಷಣವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಜಾಂಬವಾನೃಕ್ಷಪುಂಗವಃ।ಕೃಛ್ರಾದಭ್ಯುದ್ಗಿರನ್ವಾಕ್ಯಮಿದಂವಚ
ನಮಬ್ರವೀತ್॥ ನೈರ್ಋತೇಂದ್ರಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ವರೇಣತ್ವಾಭಿಲಕ್ಷಯೇ।ಪೀಡ್ಯಮಾನಶ್ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ನತ್ವಾಂಪಶ್ಯಾಮಿಚಕ್ಷು
ಷಾ॥ಅಂಜನಾಸುಪ್ರಜಾಯೇನಮಾತರಿಶ್ವಾಚನೈರ್ಋತ।ಹನೂಮಾನ್ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಃಪ್ರಾಣಾನ್ಧಾರಯತೇಕ್ವಚಿತ್॥ ಶ್ರು
ತ್ವಾಜಾಂಬವತೋವಾಕ್ಯಮುವಾಚೇದಂವಿಭೀಷಣಃ । ಆರ್ಯಪುತ್ರಾವತಿಕ್ರಮ್ಯಕಸ್ಮಾತ್ಪೃಚ್ಛಸಿಮಾರುತಿಮ್ ॥೧೯॥ನೈವ
ರಾಜನಿಸುಗ್ರೀವೇನಾಂಗದೇನಾಪಿರಾಘವೇ । ಆರ್ಯಸಂದರ್ಶಿತಸ್ನೇಹೋಯಥಾವಾಯುಸುತೇಪರಃ ॥೨೦॥ ವಿಭೀಷಣವಚಃಶ್ರು
ತ್ವಾಜಾಂಬವಾನ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್।ಶೃಣುನೈರ್ಋತಶಾರ್ದೂಲಯಸ್ಮಾತ್ಪೃಚ್ಛಾಮಿಮಾರುತಿಮ್॥ ತಸ್ಮಿನ್ಜೀವತಿವೀ
ರೇತುಹತಮಪ್ಯಹತಂಬಲಂ। ಹನೂಮತ್ಯುಜ್ಝಿತಪ್ರಾಣೇಜೀವಂತೋಪಿವಯಂಹತಾಃ॥ಧರತೇಮಾರುತಿಸ್ತಾತಮಾರುತಿಪ್ರ
ತಿಮೋಯುಧಿ।ವೈಶ್ವಾನರಸಮೋವೀರ್ಯೇಜೀವಿತಾಶಾತತೋಭವೇತ್॥ತತೋವೃದ್ಧಮುಪಾಗಮ್ಯನಿಯಮೇನಾಭ್ಯವಾದಯತ್।
ಗೃಹ್ಯಜಾಂಬವತಃಪಾದೌಹನೂಮಾನ್ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥ ಅಹಂಸ್ಥಿತೋಸ್ಮಿನಿರ್ವಿಣ್ಣಃಕಿಂಮಯಾಕ್ರಿಯತಾಂಪ್ರಭೋ ।
ಶ್ರುತ್ವಾಹನುಮತೋವಾಕ್ಯಂತಥಾಪಿವ್ಯಥಿತೇಂದ್ರಿಯಃ॥ಪುನರ್ಜಾತಮಿವಾತ್ಮಾನಂಮನ್ಯತೇಸ್ಮರ್ಕ್ಷಸತ್ತಮಃ। ತತೋಬ್ರ
ವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾಹನೂಮಂತಂಸಜಾಂಬವಾನ್ ॥೨೬॥ಆಗಚ್ಛಹರಿಶಾರ್ದೂಲವಾನರಾಂಸ್ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿ। ನಾನ್ಯೋವಿಕ್ರ
ಮಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ತ್ವಮೇಷಾಂಪರಮಸ್ಸಖಾ॥ ತ್ವತ್ಪರಾಕ್ರಮಕಾಲೋಯಂನಾನ್ಯಂಪಶ್ಯಾಮಿಕಂಚನ। ಋಕ್ಷವಾನರವೀ
ರಾಣಾಮನೀಕಾನಿಪ್ರಹರ್ಷಯ॥ ವಿಶಲ್ಯೌಕುರುಚಾಪ್ಯೇತೌಸಾದಿತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ।ಗತ್ವಾಪರಮಮಧ್ವಾನಮುಪ
ರ್ಯುಪರಿಸಾಗರಂ॥ಹಿಮವಂತಂನಗಶ್ರೇಷ್ಠಂಹನೂಮನ್ಗಂತುಮರ್ಹಸಿ।ತತಃಕಾಂಚನಮತ್ಯುಚ್ಚಮೃಷಭಂಪರ್ವತೋತ್ತ
ಮಂ॥ಕೈಲಾಸಶಿಖರಂತತ್ರದ್ರಕ್ಷ್ಯಸ್ಯರಿನಿಷೂದನ।ತಯೋಶ್ಶಿಖರಯೋರ್ಮಧ್ಯೇಪ್ರದೀಪ್ತಮತುಲಪ್ರಭಂ॥ಸರ್ವೌಷಧಿಯು
ತಂವೀರದ್ರಕ್ಷ್ಯಸ್ಯೋಷಧಿಪರ್ವತಂ।ತಸ್ಯವಾನರಶಾರ್ದೂಲಚತಸ್ರೋಮೂರ್ಧ್ನಿಸಂಭವಾಃ ॥ ದ್ರಕ್ಷ್ಯಸ್ಯೋಷಧಯೋದೀ
ಪ್ತಾದೀಪಯಂತ್ಯೋದಿಶೋದಶ।ಮೃತಸಂಜೀವನೀಂಚೈವವಿಶಲ್ಯಕರಣೀಮಪಿ॥ ಸಾವರ್ಣ್ಯಕರಣೀಂಚೈವಸಂಧಾನಕರಣೀಂ
ತಥಾ । ತಾಸ್ಸರ್ವಾಹನುಮನ್ಗೃಹ್ಯಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಗಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥ ಆಶ್ವಾಸಯಹರೀನ್ಪ್ರಾಣೈರ್ಯೋಜ್ಯಗಂಧವಹಾತ್ಮಜ।
ಶ್ರುತ್ವಾಜಾಂಬವತೋವಾಕ್ಯಂಹನೂಮಾನ್ಹರಿಪುಂಗವಃ॥ಆಪೂರ್ಯತಬಲೋದ್ಧರ್ಷೈಸ್ತೋಯವೇಗೈರಿವಾರ್ಣವಃ।ಸಪರ್ವ
ತತಟಾಗ್ರಸ್ಥಃಪೀಡಯನ್ಪರ್ವತೋತ್ತಮಮ್ ॥೩೬॥ ಹನೂಮಾನ್ದೃಶ್ಯತೇವೀರೋದ್ವಿತೀಯಇವಪರ್ವತಃ । ಹರಿಪಾದವಿ
ನಿರ್ಭಗ್ನೋನಿಷಸಾದಸಪರ್ವತಃ॥೩೭॥ ನಶಶಾಕತದಾತ್ಮಾನಂಸೋಢುಂಭೃಶನಿಪೀಡಿತಃ।ತಸ್ಯಪೇತುರ್ನಗಾಭೂಮೌಹರಿ
ವೇಗಾಚ್ಚಜಜ್ವಲುಃ ॥ ೩೮ ॥ ಶೃಂಗಾಣಿಚವಿಶೀರ್ಯಂತಪೀಡಿತಸ್ಯಹನೂಮತಾ । ತಸ್ಮಿನ್ಸಂಪೀಡ್ಯಮಾನೇತುಭಗ್ನದ್ರುಮಶಿ
ಲಾತಲೇ ॥೩೯॥ ನಶೇಕುರ್ವಾನರಾಃಸ್ಥಾತುಂಘೂರ್ಣಮಾನೇನಗೋತ್ತಮೇ । ಸಾಘೂರ್ಣಿತಮಹಾದ್ವಾರಾಪ್ರಭಗ್ನಗೃಹ
ಗೋಪುರಾ॥೪೦॥ಲಂಕಾತ್ರಾಸಾಕುಲಾರಾತ್ರೌಪ್ರನೃತ್ತೇವಾಭವತ್ತದಾ।ಪೃಥಿವೀಧರಸಂಕಾಶೋನಿಪೀಡ್ಯಧರಣೀಧರಂ॥
ಪೃಥಿವೀಂಕ್ಷೋಭಯಾಮಾಸಸಾರ್ಣವಾಂಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಆರುರೋಹತದಾತಸ್ಮಾದ್ಧರಿರ್ಮಲಯಪರ್ವತಮ್ ॥೪೨॥
ಮೇರುಮಂದರಸಂಕಾಶಂನಾನಾಪ್ರಸ್ರವಣಾಕುಲಂ । ನಾನಾದ್ರುಮಲತಾಕೀರ್ಣಂವಿಕಾಸಿಕಮಲೋತ್ಪಲಮ್ ॥೪೩॥
ಸೇವಿತಂದೇವಗಂಧರ್ವೈಃಷಷ್ಟಿಯೋಜನಮುಚ್ಛ್ರಿತಂ । ವಿದ್ಯಾಧರೈರ್ಮುನಿಗಣೈರಪ್ಸರೋಭಿರ್ನಿಷೇವಿತಮ್ ॥ ೪೪ ॥ ನಾ
ನಾಮೃಗಗಣಾಕೀರ್ಣಂಬಹುಕಂದರಶೋಭಿತಂ । ಸರ್ವಾನಾಕುಲಯಂಸ್ತತ್ರಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಕಿನ್ನರಾನ್ ॥ ೪೫ ॥ ಹನೂ
ಮಾನ್ಮೇಘಸಂಕಾಶೋವವೃಧೇಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಪದ್ಭ್ಯಾಂತುಶೈಲಮಾಪೀಡ್ಯಬಡಬಾಮುಖವನ್ಮುಖಮ್ ॥೪೬॥ವಿವೃ

ತ್ಯೋಗ್ರಂಸನಾದೋಚ್ಚೈಸ್ತ್ರಾಸಯನ್ರಜನೀಚರಾನ್।ತಸ್ಯನಾನದ್ಯಮಾನಸ್ಯಶ್ರುತ್ವಾನಿನದಮದ್ಭುತಂ ॥೪೭॥ ಲಂ
ಸ್ಥಾ ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇನಶೇಕುಸ್ಸ್ಪಂದಿತುಂಭಯಾತ್ । ನಮಸ್ಕೃತ್ವಾಥರಾಮಾಯಮಾರುತಿರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ॥೪೮॥ರಾ
ವಾರ್ಥೇಪರಂಕರ್ಮಸಮೀಹತಪರಂತಪಃ ॥ ಸಪುಚ್ಛಮುದ್ಯಮ್ಯಭುಜಂಗಕಲ್ಪಂವಿನಮ್ಯಪೃಷ್ಠಂಶ್ರವಣೇನಿಕುಂಚ್ಯ
ವೃತ್ಯವಕ್ತ್ರಂಬಡಬಾಮುಖಾಭಮಾಪುಪ್ಲುವೇವ್ಯೋಮ್ನಿಸಚಂಡವೇಗಃ॥ ಸವೃಕ್ಷಷಂಡಾಂಸ್ತರಸಾಜಹಾರಶೈಲಾನ್ಶಿಲ
ಪ್ರಾಕೃತವಾನರಾಂಶ್ಚ । ಬಾಹೂರುವೇಗೋದ್ಧತಸಂಪ್ರಣುನ್ನಾಸ್ತೇಕ್ಷೀಣವೇಗಾಸ್ಸಲಿಲೇನಿಪೇತುಃ॥ ಸತೌಪ್ರಸಾರ್ಯೋ
ಗಭೋಗಕಲ್ಪೌಭುಜೌಭುಜಂಗಾರಿನಿಕಾಶವೀರ್ಯಃ । ಜಗಾಮಮೇರುಂನಗರಾಜಮಗ್ರ್ಯಂದಿಶಃಪ್ರಕರ್ಷನ್ನಿವವಾಯುಸ
ನುಃ॥ ಸಸಾಗರಂಘೂರ್ಣಿತವೀಚಿಮಾಲಂತದಾಭೃಶಂಭ್ರಾಮಿತಸರ್ವಸತ್ತ್ವಂ।ಸಮೀಕ್ಷಮಾಣಸ್ಸಹಸಾಜಗಾಮಚಕ್ರಂ
ಥಾವಿಷ್ಣುಕರಾಗ್ರಮುಕ್ತಂ॥ಸಪರ್ವತಾನ್ವೃಕ್ಷಗಣಾನ್ಸರಾಂಸಿನದೀಸ್ತಟಾಕಾನಿಪುರೋತ್ತಮಾನಿ।ಸ್ಫೀತಾನ್ಜನಾಂಸ
ನಪಿಸಂಪ್ರವೀಕ್ಷ್ಯಜಗಾಮವೇಗಾತ್ಪಿತೃತುಲ್ಯವೇಗಃ॥ ಆದಿತ್ಯಪಥಮಾಶ್ರಿತ್ಯಜಗಾಮಸಗತಕ್ಲಮಃ । ಹನೂಮಾಂಸ್ತ್ವ
ತೋವೀರಃಪಿತೃತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ॥ ಜವೇನಮಹತಾಯುಕ್ತೋಮಾರುತಿರ್ಮಾರುತೋಯಥಾ।ಜಗಾಮಹರಿಶಾರ್ದೂಲೋ
ಶಶ್ಶಬ್ದೇನಪೂರಯನ್॥ಸ್ಮರನ್ಜಾಂಬವತೋವಾಕ್ಯಂಮಾರುತಿರ್ವಾತರಂಹಸಾ।ದದರ್ಶಸಹಸಾಚಾಪಿಹಿಮವಂತಂಮಹಾ
ಪಿಃ॥ನಾನಾಪ್ರಸ್ರವಣೋಪೇತಂಬಹುಕಂದರನಿರ್ಝರಂ।ಶ್ವೇತಾಭ್ರಚಯಸಂಕಾಶೈಃಶಿಖರೈಶ್ಚಾರುದರ್ಶನೈಃ।ಶೋಭಿತಂ
ವಿಧೈರ್ವೃಕ್ಷೈರಗಮತ್ಪರ್ವತೋತ್ತಮಂ॥ಸತಂಸಮಾಸಾದ್ಯಮಹಾನಗೇಂದ್ರಮತಿಪ್ರವೃತ್ತೋತ್ತಮಘೋರಶೃಂಗಂ।ದದ
ಪುಣ್ಯಾನಿಮಹಾಶ್ರಮಾಣಿಸುರರ್ಷಿಸಂಘೋತ್ತಮಸೇವಿತಾನಿ॥ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೋಶಂರಜತಾಲಯಂಚಶಕ್ರಾಲಯಂರುದ್ರ
ಪ್ರಮೋಕ್ಷಂ।ಹಯಾನನಂಬ್ರಹ್ಮಶಿರಶ್ಚದೀಪ್ತಂದದರ್ಶವೈವಸ್ವತಕಿಂಕರಾಂಶ್ಚ ॥೬೦॥ ವಜ್ರಾಲಯಂವೈಶ್ರವಣಾಲಯ
ಚಸೂರ್ಯಪ್ರಭಂಸೂರ್ಯನಿಬಂಧನಂಚ।ಬ್ರಹ್ಮಾಸನಂಶಕ್ರಶರಾಸನಂಚದದರ್ಶನಾಭಿಂಚವಸುಂಧರಾಯಾಃ॥೬೧॥ಕೈ
ಸಮಗ್ರ್ಯಂಹಿಮವಚ್ಛಿಲಾಂಚತಥರ್ಷಭಂಕಾಂಚನಶೈಲಮಗ್ರ್ಯಂ।ಪ್ರದೀಪ್ತಸರ್ವೌಷಧಿಸಂಪ್ರದೀಪ್ತಂದದರ್ಶಸರ್ವೌ
ಧಿಪರ್ವತೇಂದ್ರಮ್ ॥ ಸತಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾನಲರಶ್ಮಿದೀಪ್ತಂವಿಸಿಸ್ಮಿಯೇವಾಸವದೂತಸೂನುಃ।ಆಪ್ಲುತ್ಯತಂಚೌಷಧಿಪರ್ವತೇ
ದ್ರಂತತ್ರೌಷಧೀನಾಂವಿಚಯಂಚಕಾರ॥೬೩॥ಸಯೋಜನಸಹಸ್ರಾಣಿಸಮತೀತ್ಯಮಹಾಕಪಿಃ।ದಿವ್ಯೌಷಧಿಧರಂಶೈಲಂ
ಚರನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥ ಮಹೌಷಧ್ಯಸ್ತತಸ್ಸರ್ವಾಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಪರ್ವತಸತ್ತಮೇ।ವಿಜ್ಞಾಯಾರ್ಥಿನಮಾಯಾಂತಂತತೋಜಗ
ರದರ್ಶನಮ್॥೬೫॥ಸತಾಮಹಾತ್ಮಾಹನುಮಾನಪಶ್ಯನ್ಚುಕೋಪಕೋಪಾಚ್ಚಭೃಶಂನನಾದ ।ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣೋಗ್ನಿನಿ
ಕಾಶಚಕ್ಷುರ್ಮಹೀಧರೇಂದ್ರಂತಮುವಾಚವಾಕ್ಯಮ್॥ಕಿಮೇತದೇವಂಸುವಿನಿಶ್ಚಿತಂತೇಯದ್ರಾಘವೇನಾಸ್ತಿತವಾನುಕಂಪಾ।ಪಶ
ದ್ಯಮದ್ಬಾಹುಬಲಾಭಿಭೂತೋವಿಕೀರ್ಣಮಾತ್ಮಾನಮಥೋನಗೇಂದ್ರ ॥೬೭॥ಸತಸ್ಯಶೃಂಗಂಸನಗಂಸನಾಗಂಸಕಾಂಚ
ಧಾತುಸಹಸ್ರಜುಷ್ಟಂ । ವಿಕೀರ್ಣಕೂಟಂಜ್ವಲಿತಾಗ್ರಸಾನುಂಪ್ರಗೃಹ್ಯವೇಗಾತ್ಸಹಸೋನ್ಮಮಾಥ॥ಸತಂಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯ
ಖಮುತ್ಪಪಾತವಿತ್ರಾಸ್ಯಲೋಕಾನ್ಸಸುರಾನ್ಸುರೇಂದ್ರಾನ್। ಸಂಸ್ತೂಯಮಾನಃಖಚರೈರನೇಕೈರ್ಜಗಾಮವೇಗಾದ್ಗರು
ಗ್ರವೇಗಃ ॥೬೯॥ ಸಭಾಸ್ಕರಾಧ್ವಾನಮನುಪ್ರಪನ್ನಸ್ತಂಭಾಸ್ಕರಾಭಂಶಿಖರಂಪ್ರಗೃಹ್ಯ । ಬಭೌತದಾಭಾಸ್ಕರಸನ್ನಿ
ಶೋರವೇಸ್ಸಮೀಪೇಪ್ರತಿಭಾಸ್ಕರಾಭಃ ॥೭೦॥ ಸತೇನಶೈಲೇನಭೃಶಂರರಾಜಶೈಲೋಪಮೋಗಂಧವಹಾತ್ಮಜಸ್ತು।ಸಹಸ್ರ
ರೇಣಸಪಾವಕೇನಚಕ್ರೇಣಖೇವಿಷ್ಣುರಿವಾರ್ಪಿತೇನ ॥ ತಂವಾನರಾಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವಿನೇದುರುಚ್ಚೈಸ್ಸತಾನಪಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯತದಾನನಾದ
ತೇಷಾಂಸಮುದ್ಘುಷ್ಟರವಂನಿಶಮ್ಯಲಂಕಾಲಯಾಭೀಮತರಂವಿನೇದುಃ॥ತತೋಮಹಾತ್ಮಾನಿಪಪಾತತಸ್ಮಿನ್ಶೈಲೋತ್ತ
ವಾನರಸೈನ್ಯಮಧ್ಯೇ।ಹರ್ಯುತ್ತಮೇಭ್ಯಶ್ಶಿರಸಾಭಿವಾದ್ಯವಿಭೀಷಣಂತತ್ರಸಸಸ್ವಜೇಚ ॥೭೩॥ ತಾವಪ್ಯುಭೌಮಾನುಷ
ಜಪುತ್ರೌತಂಗಂಧಮಾಘ್ರಾಯಮಹೌಷಧೀನಾಂ।ಬಭೂವತುಸ್ತತ್ರತದಾವಿಶಲ್ಯಾವುತ್ತಸ್ಥುರನ್ಯೇಚಹರಿಪ್ರವೀರಾಃ।
ರ್ವೇವಿಶಲ್ಯಾಃವಿರುಜಃಕ್ಷಣೇನಹರಿಪ್ರವೀರಾನಿಹತಾಶ್ಚಯೇಸ್ಯುಃ।ಗಂಧೇನತಾಸಾಂಪ್ರವರೌಷಧೀನಾಂಸುಪ್ತಾನಿಶಾಂತೇಷ್ವಿ
ಸಂಪ್ರಬುದ್ಧಾಃ॥೭೫॥ಯದಾಪ್ರಭೃತಿಲಂಕಾಯಾಂಯುಧ್ಯತೇಕಪಿರಾಕ್ಷಸಾಃ।ತದಾಪ್ರಭೃತಿಮಾನಾರ್ಥಮಾಜ್ಞಯಾರಾ
ಣಸ್ಯಚ॥ಯೇಹನ್ಯಂತೇರಣೇತತ್ರರಾಕ್ಷಸಾಃಕಪಿಕುಂಜರೈಃ।ಹತಾಹತಾಸ್ತುಕ್ಷಿಪ್ಯಂತೇಸರ್ವಏವತುಸಾಗರೇ॥ತತೋಹರಿಗ
ಧವಹಾತ್ಮಜಸ್ತುತಮೌಷಧೀಶೈಲಮುದಗ್ರವೀರ್ಯಃ।ನಿನಾಯವೇಗಾದ್ಧಿಮವಂತಮೇವಪುನಶ್ಚರಾಮೇಣಸಮಾಜಗಾಮ॥೭

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುಸ್ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋಬ್ರವೀನ್ಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸುಗ್ರೀವೋವಾನರಾಧಿಪಃ।ಅರ್ಥ್ಯಂವಿಜ್ಞಾಪಯಂಶ್ಚಾಪಿಹನೂಮಂತಮಿದಂವಚಃ॥ಯತೋ
ಹತಃಕುಂಭಕರ್ಣಃಕುಮಾರಾಶ್ಚನಿಷೂದಿತಾಃ । ನೇದಾನೀಮುಪನಿರ್ಹಾರಂರಾವಣೋದಾತುಮರ್ಹತಿ॥ಯೇಯೇಮಹಾ
ಬಲಾಸ್ಸಂತಿಲಘವಶ್ಚಪ್ಲವಂಗಮಾಃ।ಲಂಕಾಮಭ್ಯುತ್ಪತಂತ್ವಾಶುಗೃಹ್ಯೋಲ್ಕಾಃಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ ॥೩॥ ಹರಯೋಗಿರಿಸಂ

ಶಾಃಪ್ರದಗ್ಧುಂರಾವಣಾಲಯಂ॥ತತೋಸ್ತಂಗತಆದಿತ್ಯೇರೌದ್ರೇತಸ್ಮಿನ್ನಿಶಾಮುಖೇ॥ ಲಂಕಾಮಭಿಮುಖಾಸ್ಸೋಲ್ಕಾಜಗ್ಮು
ಸ್ತೇಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ।ಉಲ್ಕಾಹಸ್ತೈರ್ಹರಿಗಣೈಸ್ಸರ್ವತಸ್ಸಮಭಿದ್ರುತಾಃ ॥ ಆರಕ್ಷಸ್ಥಾ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಸ್ಸಹಸಾವಿಪ್ರದುದ್ರುವುಃ।
ಗೋಪುರಾಟ್ಟಪ್ರತೋಳೀಷುಚರ್ಯಾಸುವಿವಿಧಾಸುಚ ॥೬॥ ಪ್ರಾಸಾದೇಷುಚಸಂಹೃಷ್ಟಾಸ್ಸಸೃಜುಸ್ತೇಹುತಾಶನಂ।ತೇಷಾಂ
ಗೃಹಸಹಸ್ರಾಣಿದದಾಹಹುತಭುಕ್ತದಾ ॥ ಪ್ರಾಸಾದಾಃಪರ್ವತಾಕಾರಾಃಪತಂತಿಧರಣೀತಲೇ। ಅಗರುರ್ದಹ್ಯತೇತತ್ರಪರಂ
ಚೈವಸುಚಂದನಮ್॥ಮೌಕ್ತಿಕಾಮಣಯಃಸ್ನಿಗ್ಧಾವಜ್ರಂಚಾಪಿಪ್ರವಾಳಕಂ॥ಕ್ಷೌಮಂಚದಹ್ಯತೇತತ್ರಕೌಶೇಯಂಚಾಪಿ
ಶೋಭನಮ್॥೯॥ಆವಿಕಂವಿವಿಧಂಚೌರ್ಣಂಕಾಂಚನಂಭಾಂಡಮಾಯುಧಂ।ನಾನಾವಿಕೃತಸಂಸ್ಥಾನಂವಾಜಿಭಾಂಡಪರಿಚ್ಛ
ದಮ್॥ಗಜಗ್ರೈವೇಯಕಕ್ಷ್ಯಾಶ್ಚರಥಭಾಂಡಾಶ್ಚಸಂಸ್ಕೃತಾಃ।ತನುತ್ರಾಣಿಚಯೋಧಾನಾಂಹಸ್ತ್ಯಶ್ವಾನಾಂಚವರ್ಮಚ॥
ಖಡ್ಗಾಧನೂಂಷಿಜ್ಯಾಬಾಣಾಸ್ತೋಮರಾಂಕುಶಶಕ್ತಯಃ।ರೋಮಜಂವಾಲಜಂಚರ್ಮವ್ಯಾಘ್ರಜಂಚಾಂಡಜಂಬಹು॥ಮು
ಕ್ತಾಮಣಿವಿಚಿತ್ರಾಂಶ್ಚಪ್ರಾಸಾದಾಂಶ್ಚಸಮಂತತಃ।ವಿವಿಧಾನಸ್ತ್ರಸಂಘಾತಾನಗ್ನಿರ್ದಹತಿತತ್ರವೈ॥ನಾನಾವಿಧಾನ್ಗೃಹ
ಚ್ಛಂದಾನ್ದದಾಹಹುತಭುಕ್ತದಾ। ಆವಾಸಾನ್ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಣಾಂಸರ್ವೇಷಾಂಗೃಹಗರ್ಧಿನಾಮ್॥ ಹೇಮಚಿತ್ರತನುತ್ರಾ
ಣಾಂಸ್ರಗ್ದಾಮಾಂಬರಧಾರಿಣಾಂ।ಶೀಧುಪಾನೇಷುಸಕ್ತಾನಾಂಮದವಿಹ್ವಲಗಾಮಿನಾಮ್॥ಕಾಂತಾಲಂಬಿತವಸ್ತ್ರಾಣಾಂಶ
ತ್ರುಸಂಜಾತಮನ್ಯುನಾಂ। ಗದಾಶೂಲಾಸಿಹಸ್ತಾನಾಂಖಾದತಾಂಪಿಬತಾಮಪಿ॥ ಶಯನೇಷುಮಹಾರ್ಹೇಷುಪ್ರಸುಪ್ತಾ
ನಾಂಪ್ರಿಯೈಸ್ಸಹ।ತ್ರಸ್ತಾನಾಂಗಚ್ಛತಾಂತೂರ್ಣಂಪುತ್ರಾನಾದಾಯಸರ್ವತಃ॥ ತೇಷಾಂಗೃಹಸಹಸ್ರಾಣಿತದಾಲಂಕಾನಿ
ವಾಸಿನಾಂ।ಅದಹತ್ಪಾವಕಸ್ತತ್ರಜಜ್ವಾಲಚಪುನಃಪುನಃ॥೧೪॥ ಸಾರವಂತಿಮಹಾರ್ಹಾಣಿಗಂಭೀರಗುಣವಂತಿಚ। ಹೇಮ
ಚಂದ್ರಾರ್ಧಚಂದ್ರಾಣಿಚಂದ್ರಶಾಲೋನ್ನತಾನಿಚ॥೧೫॥ರತ್ನಚಿತ್ರಗವಾಕ್ಷಾಣಿಸಾಧಿಷ್ಠಾನಾನಿಸರ್ವಶಃ।ಮಣಿವಿದ್ರುಮಚಿ
ತ್ರಾಣಿಸ್ಪೃಶಂತೀವಚಭಾಸ್ಕರಮ್॥ಕ್ರೌಂಚಬರ್ಹಿಣವೀಣಾನಾಂಭೂಷಣಾನಾಂಚನಿಸ್ವನೈಃ॥ ನಾದಿತಾನ್ಯಚಲಾಭಾನಿ
ವೇಶ್ಮಾನ್ಯಗ್ನಿರ್ದದಾಹಸಃ॥ಜ್ವಲನೇನಪರೀತಾನಿತೋರಣಾನಿಚಕಾಶಿರೇ।ವಿದ್ಯುದ್ಭಿರಿವನದ್ಧಾನಿಮೇಘಬೃಂದಾನಿಚಾಂಬರೇ॥ಜ್ವ
ಲನೇನಪರೀತಾನಿನಿಪೇತುರ್ಭವನಾನ್ಯಪಿ। ದವಾಗ್ನಿದೀಪ್ತಾನಿಯಥಾಶಿಖರಾಣಿಮಹಾಗಿರೇಃ॥ತಾನಿನಿರ್ದಹ್ಯಮಾನಾನಿದೂರತಃ
ಪ್ರಚಕಾಶಿರೇ।ಹಿಮವಚ್ಛಿಖರಾಣೀವದಹ್ಯಮಾನಾನಿಸರ್ವಶಃ॥ ವಿಮಾನೇಷುಪ್ರಸುಪ್ತಾಶ್ಚದಹ್ಯಮಾನಾವರಾಂಗನಾಃ। ತ್ಯ
ಕ್ತಾಭರಣಸರ್ವಾಂಗಾಹಾಹೇತ್ಯುಚ್ಚೈರ್ವಿಚುಕ್ರುಶುಃ॥ತತ್ರಚಾಗ್ನಿಪರೀತಾನಿನಿಪೇತುರ್ಭವನಾನ್ಯಪಿ। ವಜ್ರಿವಜ್ರಹತಾನೀವ
ಶಿಖರಾಣಿಮಹಾಗಿರೇಃ॥೨೬॥ ಹರ್ಮ್ಯಾಗ್ರೈರ್ದಹ್ಯಮಾನೈಶ್ಚಜ್ವಾಲಾಪ್ರಜ್ವಲಿತೈರಪಿ। ರಾತ್ರೌಸಾದೃಶ್ಯತೇಲಂಕಾಪು
ಷ್ಪಿತೈರಿವಕಿಂಶುಕೈಃ॥೨೭॥ ಹಸ್ತ್ಯಧ್ಯಕ್ಷೈರ್ಗಜೈರ್ಮುಕ್ತೈರ್ಮುಕ್ತೈಶ್ಚತುರಂಗವೈಃ। ಬಭೂವಲಂಕಾಲೋಕಾಂ
ತೇಭ್ರಾಂತಗ್ರಾಹಇವಾರ್ಣವಃ॥೨೮॥ ಅಶ್ವಂಮುಕ್ತಂಗಜೋದೃಷ್ಟ್ವಾಕ್ವಚಿದ್ಭೀತೋಪಸರ್ಪತಿ। ಭೀತೋಭೀತಂಗಜಂದೃ
ಷ್ಟ್ವಾಕ್ವಚಿದಶ್ವೋನಿವರ್ತತೇ॥ ಲಂಕಾಯಾಂದಹ್ಯಮಾನಾಯಾಂಶುಶುಭೇಸಮಹಾರ್ಣವಃ।ಛಾಯಾಸಂಸಕ್ತಸಲಿಲೋ
ಲೋಹಿತೋದಇವಾರ್ಣವಃ॥ಸಾಬಭೂವಮುಹೂರ್ತೇನಹರಿಭಿರ್ದೀಪಿತಾಪುರೀ।ಲೋಕಸ್ಯಾಸ್ಯಕ್ಷಯೇಘೋರೇಪ್ರದೀಪ್ತೇವ
ವಸುಂಧರಾ॥೩೧॥ ನಾರೀಜನಸ್ಯಧೂಮೇನವ್ಯಾಪ್ತಸ್ಯೋಚ್ಚೈರ್ವಿನೇದುಷಃ।ಸ್ವನೋಜ್ವಲನತಪ್ತಸ್ಯಶುಶ್ರುವೇದಶಯೋಜ
ನಮ್॥೩೨॥ ಪ್ರದಗ್ಧಕಾಯಾನಪರಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ನಿರ್ಗತಾನ್ಬಹಿಃ।ಸಹಸಾಭ್ಯುತ್ಪತಂತಿಸ್ಮಹರಯೋಥಯುಯುತ್ಸವಃ॥
ಉದ್ಘುಷ್ಟಂವಾನರಾಣಾಂಚರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚನಿಸ್ವನಃ।ದಿಶೋದಶಸಮುದ್ರಂಚಪೃಥಿವೀಂಚಾನ್ವನಾದಯತ್॥ವಿಶಲ್ಯೌತು
ಮಹಾತ್ಮಾನೌತಾವುಭೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ।ಅಸಂಭ್ರಾಂತೌಜಗೃಹತುಸ್ತೇಚೋಭೇಧನುಷೀವರೇ॥ತತೋವಿಸ್ಫಾರಯಾನ
ಸ್ಯರಾಮಸ್ಯಧನುರುತ್ತಮಂ। ಬಭೂವತುಮುಲಶ್ಶಬ್ದೋರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಭಯಾವಹಃ॥ಅಶೋಭತತದಾರಾಮೋಧನುರ್ವಿ
ಸ್ಫಾರಯನ್ಮಹತ್। ಭಗವಾನಿವಸಂಕ್ರುದ್ಧೋಭವೋವೇದಮಯಂಧನುಃ॥ ಉದ್ಘುಷ್ಟಂವಾನರಾಣಾಂಚರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚ
ನಿಸ್ವನಃ।ಜ್ಯಾಶಬ್ದಸ್ತಾವುಭೌಶಬ್ದಾವತಿರಾಮಸ್ಯಶುಶ್ರುವೇ॥ವಾನರೋತ್ಕೃಷ್ಟಘೋಷಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚನಿಸ್ವನಃ।ಜ್ಯಾ
ಶಬ್ದಶ್ಚಾಪಿರಾಮಸ್ಯತ್ರಯಂವ್ಯಾಪ್ತಂದಿಶೋದಶ॥ ತಸ್ಯಕಾರ್ಮುಕಮುಕ್ತೈಶ್ಚಶರೈಸ್ತತ್ಪುರಗೋಪುರಂ।ಕೈಲಾಸಶೃಂಗ
ಪ್ರತಿಮಂವಿಕೀರ್ಣಮಪತದ್ಭುವಿ॥೪೧॥ತತೋರಾಮಶರಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಮಾನೇಷುಗೃಹೇಷುಚ।ಸನ್ನಾಹೋರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾ
ಣಾಂತುಮುಲಸ್ಸಮಪದ್ಯತ॥ತೇಷಾಂಸನ್ನಹ್ಯಮಾನಾನಾಂಸಿಂಹನಾದಂಚಕುರ್ವತಾಂ।ಶರ್ವರೀರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಣಾಂರೌ
ದ್ರೀವಸಮಪದ್ಯತ॥೪೨॥ ಆದಿಷ್ಟಾವಾನರೇಂದ್ರಾಸ್ತುಸುಗ್ರೀವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ।ಆಸನ್ನಾದ್ವಾರಮಾಸಾದ್ಯಯುಧ್ಯಧ್ವಂ
ಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಃ॥೪೩॥ ಯಶ್ಚವೋವಿತಥಂಕುರ್ಯಾತ್ತತ್ರತತ್ರವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ।ಸಹಂತವ್ಯೋಹಿಸಂಪ್ಲುತ್ಯರಾಜಶಾಸನದೂಷ
ಕಃ॥ತೇಷುವಾನರಮುಖ್ಯೇಷುದೀಪ್ತೋಲ್ಕೋಜ್ವಲಪಾಣಿಷು। ಸ್ಥಿತೇಷುದ್ವಾರಮಾಸಾದ್ಯರಾವಣಂಮನ್ಯುರಾವಿಶತ್॥ತಸ್ಯ
ಜೃಂಭಿತವಿಕ್ಷೇಪಾದ್ವ್ಯಾಮಿಶ್ರಾವ್ಯದಿಶೋದಶ।ರೂಪವಾನಿವರುದ್ರಸ್ಯಮನ್ಯುರ್ಗಾತ್ರೇಷ್ವದೃಶ್ಯತ॥ ಸನಿಕುಂಭಂಚ

ಕುಂಭಂಚಕುಂಭಕರ್ಣಾತ್ಮಜಾವುಭೌ।ಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸಸಂಕ್ರುದ್ಧೋರಾಕ್ಷಸೈರ್ಬಹುಭಿಸ್ಸಹ॥೪೭॥ಯೂಪಾಕ್ಷಶ್ಶೋ
ಣಿತಾಕ್ಷಶ್ಚಪ್ರಜಂಘಃಕಂಪನಸ್ತದಾ।ನಿರ್ಯಯುಃಕೌಂಭಕರ್ಣಿಭ್ಯಾಂಸಹರಾವಣಶಾಸನಾತ್॥ಶಶಾಸಚೈವತಾನ್ಸರ್ವಾನ್
ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸುಮಹಾಬಲಾನ್।ರಾಕ್ಷಸಾಗಚ್ಛತಾದ್ಯೈವಜಯಧ್ವಂಶೀಘ್ರಮೇವಚ॥ ತತಸ್ತುಚೋದಿತಾಸ್ತೇನರಾಕ್ಷಸಾಜ್ವ
ಲಿತಾಯುಧಾಃ।ಲಂಕಾಯಾನಿರ್ಯಯುರ್ವೀರಾಃಪ್ರಣದಂತಃಪುನಃಪುನಃ॥೫೦॥ರಕ್ಷಸಾಂಭೂಷಣಸ್ಥಾಭಿರ್ಭಾಭಿಸ್ಸ್ವಾಭಿ
ಶ್ಚಸರ್ವಶಃ।ಚಕ್ರುಸ್ತೇಸಪ್ರಭಂವ್ಯೋಮಹರಯಶ್ಚಾಗ್ನಿಭಿಸ್ಸಹ॥೫೧॥ತತ್ರತಾರಾಧಿಪಸ್ಯಾಭಾತಾರಾಣಾಂಚತಥೈವಚ।
ಯೋರಾಭರಣಸ್ಥಾಚಬಲಾದ್ಯೋವ್ಯಾಮಭಾಸಯತ್॥೫೨॥ಚಂದ್ರಾಭಾಭೂಷಣಾಭಾಚಗ್ರಹಾಣಾಂಜ್ವಲತಾಂಚಭಾ।ಹ
ರಿರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯಾನಿಭ್ರಾಜಯಾಮಾಸಸರ್ವತಃ॥೫೩॥ತತ್ರಚೋರ್ಧ್ವಂಪ್ರದೀಪ್ತಾನಾಂಗೃಹಾಣಾಂಸಾಗರಃಪುನಃ।ಭಾಭಿ
ಸ್ಸಂಸಕ್ತಪಾತಾಳಶ್ಚಲೋರ್ಮಿಶ್ಶುಶುಭೇಧಿಕಂ॥೫೪॥ ಪತಾಕಾಧ್ವಜಸಂಸಕ್ತಮುತ್ತಮಾಸಿವರಶ್ವಧಂ। ಭೀಮಾಶ್ವರಥಮಾ
ತಂಗಂನಾನಾಪತ್ತಿಸಮಾಕುಲಂ॥೫೫॥ದೀಪ್ತಶೂಲಗದಾಖಡ್ಗಪ್ರಾಸತೋಮರಕಾರ್ಮುಕಂ।ತದ್ರಾಕ್ಷಸಬಲಂಘೋರಂಭೀ
ಮವಿಕ್ರಮಪೌರುಷಮ್॥೫೬॥ದದೃಶೇಜ್ವಲಿತಪ್ರಾಸಂಕಿಂಕಿಣೀಶತನಾದಿತಂ।ಹೇಮಜಾಲಾಚಿತಭುಜಂವ್ಯಾವೇಷ್ಟಿತಪರಶ್ವ
ಧಂ॥ವ್ಯಾಘೂರ್ಣಿತಮಹಾಶಸ್ತ್ರಂಬಾಣಸಂಸಕ್ತಕಾರ್ಮುಕಂ।ಗಂಧಮಾಲ್ಯಮಧೂತ್ಸೇಕಸಮ್ಮೋದಿತಮಹಾಬಲಂ॥ ಘೋ
ರಂಶೂರಜನಾಕೀರ್ಣಂಮಹಾಂಬುಧರನಿಸ್ವನಂ॥೫೯॥ ತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಬಲಮಾಯಾಂತಂರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಸುದಾರುಣಂ।ಸಂ
ಚಚಾಲಪ್ಲವಂಗಾನಾಂಬಲಮುಚ್ಚೈರ್ನನಾದಚ॥ಜವೇನಾಪ್ಲುತ್ಯಚಪುನಸ್ತದ್ಬಲಂರಕ್ಷಸಾಂಮಹತ್।ಅಭ್ಯಯಾತ್ಪ್ರತ್ಯ
ಬಲಂಪತಂಗಇವಪಾವಕಂ॥ತೇಷಾಂಭುಜಪರಾಮರ್ಶವ್ಯಾಮೃಷ್ಟಪರಿಘಾಶನಿ। ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಬಲಂಶ್ರೇಷ್ಠಂಭೂಯಸ್ತ
ಮಶೋಭತ॥೬೩॥ ತತೋನ್ಮತ್ತಾಇವೋತ್ಪೇತುರ್ಹರಯೋಥಯುಯುತ್ಸವಃ।ತರುಶೈಲೈರಭಿಘ್ನಂತೋಮುಷ್ಟಿಭಿಶ್ಚನಿಶಾಚ
ರಾನ್॥ತಥೈವಾಪತತಾಂತೇಷಾಂಕಪೀನಾಮಸಿಭಿಶ್ಶಿತೈಃ।ಶಿರಾಂಸಿಸಹಸಾಜಹ್ರೂರಾಕ್ಷಸಾಭೀಮದರ್ಶನಾಃ॥ದಶನೈರ್ಹೃತ
ಕರ್ಣಾಶ್ಚಮುಷ್ಟಿನಿಷ್ಪಿಷ್ಟಮಸ್ತಕಾಃ। ಶಿಲಾಪ್ರಹಾರಭಗ್ನಾಂಗಾವಿಚೇರುಸ್ತತ್ರರಾಕ್ಷಸಾಃ ॥ ತಥೈವಾಪ್ಯಪರೇತೇಷಾಂ
ಕಪೀನಾಮಭಿಲಕ್ಷಿತಾಃ।ಪ್ರವೀರಾನಭಿತೋಜಘ್ನೂರಾಕ್ಷಸಾನಾಂತರಸ್ವಿನಾಂ ॥ ಅಭಿಪೇತುರ್ಮಹಾಕಾಯಾಃಪ್ರತಿಯತ್ತಾ
ಮಹಾಬಲಾಃ । ರಾಕ್ಷಸಾವಾನರಾನ್ರೋಷಾದಸಿಬಾಣಗದಾಧರಾಃ ॥೬೭॥ ತಥೈವಾಪ್ಯಪರೇತೇಷಾಂಕಪೀನಾಂಮುಷ್ಟಿ
ದುರ್ಗ್ರಹೈಃ। ಹರಿವೀರಾನ್ನಿಜಘ್ನುಶ್ಚಘೋರರೂಪಾನಿಶಾಚರಾಃ ॥೬೮॥ ಘ್ನಂತಮನ್ಯಂಜಘಾನಾನ್ಯಃಪಾತಯಂತಮಪಾ
ತಯತ್ । ಗರ್ಹಮಾಣಂಜಗರ್ಹೇನ್ಯೋದಶಂತಮಪರೋದಶತ್ ॥೬೯॥ ದೇಹೀತ್ಯನ್ಯೋದದಾತ್ಯನ್ಯೋದದಾಮೀತ್ಯಪರಃಪು
ನಃ।ಕಿಂಕ್ಲೇಶಯಸಿತಿಷ್ಠೇತಿತತ್ರಾನ್ಯೋನ್ಯಂಬಭಾಷಿರೇ ॥೭೦॥ ವಿಪ್ರಲಂಬಿತವಸ್ತ್ರಂಚವಿಮುಕ್ತಕವಚಾಯುಧಂ।ಸಮುದ್ಯ
ತಮಹಾಪ್ರಾಸಂಯುಷ್ಟಿಶೂಲಾಸಿಸಂಕುಲಮ್॥೭೧॥ ಪ್ರಾವರ್ತತಮಹಾರೌದ್ರಂಯುದ್ಧಂವಾನರರಕ್ಷಸಾಂ।ವಾನರಾನ್
ದಶಸಪ್ತೇತಿರಾಕ್ಷಸಾಜಘ್ನುರಾಹವೇ॥೭೨॥ ವಾನರಾದಶಸಪ್ತೇತಿರಾಕ್ಷಸಾನಭ್ಯಪಾತಯನ್।ವಿಪ್ರಲಂಬಿತವಸ್ತ್ರಂಚವಿಮು
ಕ್ತಕವಚಾಯುಧಮ್॥೭೩॥ಬಲಂರಾಕ್ಷಸಮಾಲಂಬ್ಯವಾನರಾಃಪರ್ಯವಾರಯನ್।ವಾನರಾರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚೈವವ್ಯತ್ಯಷತ್ತಾಃಪ
ರಸ್ಪರಮ್॥ಆವಿಷ್ಟಾಇವಯುಧ್ಯಂತಶ್ಚಕ್ರುಃಕರ್ಮಾಣ್ಯಭೀತವತ್।ಏವಂಹಿವವೃಧೇಯುದ್ಧಂರಕ್ಷಸಾಂವಾನರೈಸ್ಸಹ॥೭೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರವೃತ್ತೇಸಂಕುಲೇತಸ್ಮಿನ್ಘೋರೇವೀರಜನಕ್ಷಯೇ।ಅಂಗದಃಕಂಪನಂವೀರಮಾಸಸಾದರಣೋತ್ಸುಕಃ॥೧॥ಆಹೂಯ
ಸೋಂಗದಂಕೋಪಾತ್ತಾಡಯಾಮಾಸವೇಗಿತಃ।ಗದಯಾಕಂಪನಃಪೂರ್ವಂಸಚಚಾಲಭೃಶಾಹತಃ॥೨॥ಸಸಂಜ್ಞಾಂಪ್ರಾಪ್ಯತೇ
ಜಸ್ವೀಚಿಕ್ಷೇಪಶಿಖರಂಗಿರೇಃ।ಅರ್ದಿತಶ್ಚಪ್ರಹಾರೇಣಕಂಪನಃಪತಿತೋಭುವಿ॥ ತತಸ್ತುಕಂಪನಂದೃಷ್ಟ್ವಾಶೋಣಿತಾಕ್ಷೋಹ
ತಂರಣೇ । ರಥೇನಾಭ್ಯಪತತ್ಕ್ಷಿಪ್ರಂತತ್ರಾಂಗದಮಭೀತವತ್॥ಸೋಂಗದಂನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಸ್ತದಾವಿವ್ಯಾಧವೇಗಿತಃ । ಶರೀ
ರದಾರಣೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃಕಾಲಾಗ್ನಿಸಮವಿಗ್ರಹೈಃ॥೫॥ಕ್ಷುರಪ್ರೈರರ್ಧನಾರಾಚೈರ್ವತ್ಸದಂತೈಶ್ಶಿಲೀಮುಖೈಃ।ಕರ್ಣಿಶಲ್ಯ
ವಿಪಾಠೈಶ್ಚಬಹುಭಿರ್ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ ॥೬॥ ಅಂಗದಃಪ್ರತಿವಿದ್ಧಾಂಗೋವಾಲಿಪುತ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್। ಧನುರುಗ್ರಂರಥಂಬಾ
ಣಾನ್ಮಮರ್ದತರಸಾಬಲೀ॥ಶೋಣಿತಾಕ್ಷಸ್ತತಃಕ್ಷಿಪ್ರಮಸಿಚರ್ಮಸಮಾದದೇ । ಉತ್ಪಪಾತದಿವಂಕ್ಷಿಪ್ರಂವೇಗವಾನವಿಚಾ
ರಯನ್ ॥೮॥ ತಂಕ್ಷಿಪ್ರತರಮಾಪ್ಲುತ್ಯಪರಾಮೃಶ್ಯಾಂಗದೋಬಲೀ। ಕರೇಣತಸ್ಯಖಡ್ಗಂಚಸಮಾಚ್ಛಿದ್ಯನನಾದಚ॥ತಸ್ಯಾಂ
ಸಫಲಕೇಖಡ್ಗಂನಿಜಘಾನತತೋಂಗದಃ।ಯಜ್ಞೋಪವೀತವಚ್ಚೈನಂಚಿಚ್ಛೇದಕಪಿಕುಂಜರಃ॥ತಂಪ್ರಗೃಹ್ಯಮಹಾಖಡ್ಗಂ
ವಿನದ್ಯಚಪುನಃಪುನಃ। ವಾಲಿಪುತ್ರೋಭಿದುದ್ರಾವರಣಶೀರ್ಷೇಪರಾನರೀನ್ ॥೧೧॥ ಪ್ರಜಂಘಸಹಿತೋವೀರೋಯೂಪಾಕ್ಷ
ಸ್ತತೋಬಲೀ । ರಥೇನಾಭಿಯಯೌಕ್ರುದ್ಧೋವಾಲಿಪುತ್ರಂಮಹಾಬಲಮ್ ॥೧೨॥ಆಯಸೀಂತುಗದಾಂವೀರಃಪ್ರಗೃಹ್ಯ
ಕನಕಾಂಗದಃ । ಶೋಣಿತಾಕ್ಷಸ್ಸಮಾವಿಧ್ಯತಮೇವಾನುಪಪಾತಹ ॥೧೩॥ ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಃಶೋಣಿತಾಕ್ಷಪ್ರಜಂ
ಘಯೋಃ । ವಿಶಾಖಯೋರ್ಮಧ್ಯಗತಃಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಇವಾಭವತ್ ॥೧೪॥ ಅಂಗದಂಪರಿರಕ್ಷಂತೌಮೈಂದೋದ್ವಿವಿದಾವಪಿ।

ಸ್ವತಸ್ಥತುರಭ್ಯಾಶೇ ಪರಸ್ಪರದಿದೃಕ್ಷಯಾ ॥೧೫॥ ಅಭಿಪೇತುರ್ಮಹಾಕಾಯಾಃ ಪ್ರತಿಯತ್ತಾ ಮಹಾಬಲಾಃ । ರಾಕ್ಷಸಾ ವಾ-
ನರೇಂದ್ರಾಂಸ್ತಾನಸಿಬಾಣಗದಾಧರಾಃ ॥೧೬॥ ತ್ರಯಾಣಾಂ ವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ತ್ರಿಭೀ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವೈಃ । ಸಂಸಕ್ತಾನಾಂ
ಮಹದ್ಯುದ್ಧಮಭವದ್ರೋಮಹರ್ಷಣಮ್ ॥೧೭॥ ತೇ ತು ವೃಕ್ಷಾನ್ ಸಮಾದಾಯ ಸಂಪ್ರಚಿಕ್ಷಿಪುರಾಹವೇ । ಖಡ್ಗೇನ ಪ್ರತಿಚಿ-
ಚ್ಛೇದ ತಾನ್ ಪ್ರಜಂಘೋ ಮಹಾಬಲಃ ॥೧೮॥ ರಥಾನಶ್ವಾನ್ ದ್ರುಮಾನ್ ಶೈಲಾನ್ ತೇ ಪ್ರಚಿಕ್ಷಿಪುರಾಹವೇ । ಶರೌಘೈಃ ಪ್ರತಿಚಿ-
ಚ್ಛೇದ ತಾನ್ ಯೂಪಾಕ್ಷೋ ನಿಶಾಚರಃ ॥೧೯॥ ಸೃಷ್ಟಾನ್ ದ್ವಿವಿದಮೈಂದಾಭ್ಯಾಂ ದ್ರುಮಾನುತ್ಪಾಟ್ಯ ವೀರ್ಯವಾನ್ । ಬಭಂಜ
ಗದಯಾ ಮಧ್ಯೇ ಶೋಣಿತಾಕ್ಷಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ॥೨೦॥ ಉದ್ಯಮ್ಯ ವಿಪುಲಂ ಖಡ್ಗಂ ಪರಮರ್ಮವಿದಾರಣಂ । ಪ್ರಜಂಘೋ ವಾ-
ಲಿಪುತ್ರಾಯ ಅಭಿದುದ್ರಾವ ವೇಗಿತಃ ॥೨೦॥ ತಮಭ್ಯಾಶಗತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಾಲಿಪುತ್ರೋ ಮಹಾಬಲಃ । ಆಜಘಾನಾಶ್ವಕರ್ಣೇನ
ದ್ರುಮೇಣಾತಿಬಲಸ್ತದಾ ॥೨೨॥ ಬಾಹುಂ ಚಾಸ್ಯ ಸನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಮಾಜಘಾನ ಸ ಮುಷ್ಟಿನಾ । ವಾಲಿಪುತ್ರಸ್ಯ ಘಾತೇನ ಸ ಪಪಾತ ಕ್ಷಿ-
ತಾವಸಿಃ ॥೨೩॥ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ಖಡ್ಗಮುತ್ಪಲಸನ್ನಿಭಂ । ಮುಷ್ಟಿಂ ಸಂವರ್ತಯಾಮಾಸ ವಜ್ರಕಲ್ಪಂ ಮ-
ಹಾಬಲಃ ॥೨೪॥ ಲಲಾಟೇ ಸ ಮಹಾವೀರ್ಯಮಂಗದಂ ವಾನರರ್ಷಭಂ । ಆಜಘಾನ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸ ಮುಹೂರ್ತಂ ಚಚಾಲ ಹ ॥
ಸ ಸಂಜ್ಞಾಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ತೇಜಸ್ವೀ ವಾಲಿಪುತ್ರಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್ । ಪ್ರಜಂಘಸ್ಯ ಶಿರಃ ಕಾಯಾತ್ಪಾತಯಾಮಾಸ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೨೬॥
ಸ ಯೂಪಾಕ್ಷೋಽಶ್ರುಪೂರ್ಣಾಕ್ಷಃ ಪಿತೃವ್ಯೇ ನಿಹತೇ ರಣೇ । ಅವರುಹ್ಯ ರಥಾತ್ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಕ್ಷೀಣೇಷುಃ ಖಡ್ಗಮಾದದೇ ॥೨೭॥ ತಮಾ-
ಪತಂತಂ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಯೂಪಾಕ್ಷಂ ದ್ವಿವಿದಸ್ತ್ವರನ್ । ಆಜಘಾನೋರಸಿ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಜಗ್ರಾಹ ಚ ಬಲಾದ್ಬಲೀ ॥೨೮॥ ಗೃಹೀತಂ
ಭ್ರಾತರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶೋಣಿತಾಕ್ಷೋ ಮಹಾಬಲಃ । ಆಜಘಾನ ಗದಾಗ್ರೇಣ ವಕ್ಷಸಿ ದ್ವಿವಿದಂ ತತಃ ॥ ಸ ಗದಾಭಿಹತಸ್ತೇನ ಚಚಾಲ
ಚ ಮಹಾಬಲಃ । ಉದ್ಯತಾಂ ಚ ಪುನಸ್ತಸ್ಯ ಜಹಾರ ದ್ವಿವಿದೋ ಗದಾಂ ॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ವೀರೋ ಮೈಂದೋ ವಾನರಯೂಥಪಃ ।
ಯೂಪಾಕ್ಷಂ ತಾಡಯಾಮಾಸ ತಲೇನೋರಸಿ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ತೌ ಶೋಣಿತಾಕ್ಷಯೂಪಾಕ್ಷೌ ಪ್ಲವಗಾಭ್ಯಾಂ ತರಸ್ವಿನೌ । ಚಕ್ರ-
ತುಸ್ಸಮರೇ ತೀವ್ರಮಾಕರ್ಷೋತ್ಪಾಟನಂ ಭೃಶಂ ॥ ದ್ವಿವಿದಶ್ಶೋಣಿತಾಕ್ಷಂ ತು ವಿದದಾರ ನಖೈರ್ಮುಖೇ । ನಿಷ್ಪಿಪೇಷ ಚ ವೀರ್ಯೇಣ
ಕ್ಷಿತೌ ವಿವ್ಯಾಧ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೩೩॥ ಯೂಪಾಕ್ಷಮಭಿಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಮೈಂದೋ ವಾನರಯೂಥಪಃ । ಪೀಡಯಾಮಾಸ ಬಾ-
ಹುಭ್ಯಾಂ ಪಪಾತ ಸ ಹತಃ ಕ್ಷಿತೌ ॥೩೪॥ ಹತಪ್ರವೀರಾ ವ್ಯಥಿತಾ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಚಮೂಸ್ತದಾ । ಜಗಾಮಾಭಿಮುಖೀ ಸಾ ತು ಕುಂ-
ಭಕರ್ಣಸುತೋ ಯತಃ ॥ ಆಪತಂತೀಂ ಚ ವೇಗೇನ ಕುಂಭಸ್ತಾಂ ಸಾಂತ್ವಯಚ್ಚಮೂಂ । ಅಥೋತ್ಕೃಷ್ಟಂ ಮಹಾವೀರ್ಯೈರ್ಲಬ್ಧ-
ಲಕ್ಷ್ಯೈಃ ಪ್ಲವಂಗಮೈಃ ॥ ನಿಪಾತಿತಮಹಾವೀರಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಕ್ಷಶ್ಚಮೂಂ ತತಃ । ಕುಂಭಃ ಪ್ರಚಕ್ರೇ ತೇಜಸ್ವೀ ರಣೇ ಕರ್ಮ ಸುದು-
ಷ್ಕರಂ ॥ ಸ ಧನುರ್ಧನ್ವಿನಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಸುಮಹಾಬಲಃ । ಮುಮೋಚಾಶೀವಿಷಪ್ರಖ್ಯಾನ್ ಶರಾನ್ ದೇಹವಿದಾರಣಾನ್ ॥ ತ-
ಸ್ಯಾತಚ್ಛುಶುಭೇ ಭೂಯಃ ಸಶರಂ ಧನುರುತ್ತಮಂ । ವಿದ್ಯುದೈರಾವತಾರ್ಚಿಷ್ಮದ್ದ್ವಿತೀಯೇಂದ್ರಧನುರ್ಯಥಾ ॥ ಆಕರ್ಣಾಕೃ-
ಷ್ಟಮುಕ್ತೇನ ಜಘಾನ ದ್ವಿವಿದಂ ತದಾ । ತೇನ ಹಾಟಕಪುಂಖೇನ ಪತ್ರಿಣಾ ಪತ್ರವಾಸಸಾ ॥೪೦॥ ಸಹಸಾಭಿಹತಸ್ತೇನ ವಿಪ್ರಮುಕ್ತ-
ಪದಸ್ಸ್ಫುರನ್ । ನಿಪಪಾತಾದ್ರಿಕೂಟಾಭೋ ವಿಹ್ವಲಃ ಪ್ಲವಗೋತ್ತಮಃ ॥ ಮೈಂದಸ್ತು ಭ್ರಾತರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಗ್ನಂ ತತ್ರ ಮ-
ಹಾಹವೇ । ಅಭಿದುದ್ರಾವ ವೇಗೇನ ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಮಹತೀಂ ಶಿಲಾಂ ॥ ತಾಂ ಶಿಲಾಂ ತು ಪ್ರಚಿಕ್ಷೇಪ ರಾಕ್ಷಸಾಯ ಮಹಾಬಲಃ । ಬಿಭೇದ ತಾಂ
ಶಿಲಾಂ ಕುಂಭಃ ಪ್ರಸನ್ನೈಃ ಪಂಚಭಿಶ್ಶರೈಃ ॥೪೩॥ ಸಂಧಾಯ ಚಾನ್ಯಂ ಸುಮುಖಂ ಶರಮಾಶೀವಿಷೋಪಮಂ । ಆಜಘಾನ ಮ-
ಹಾತೇಜಾ ವಕ್ಷಸಿ ದ್ವಿವಿದಾಗ್ರಜಃ ॥೪೪॥ ಸ ತು ತೇನ ಪ್ರಹಾರೇಣ ಮೈಂದೋ ವಾನರಯೂಥಪಃ । ಮರ್ಮಣ್ಯಭಿಹತಸ್ತೇನ ಪಪಾ-
ತ ಭುವಿ ಮೂರ್ಛಿತಃ ॥ ಅಂಗದೋ ಮಾತುಲೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿತೌ ತು ಮಹಾಬಲೌ । ಅಭಿದುದ್ರಾವ ವೇಗೇನ ಕುಂಭಮುದ್ಯತಕಾ-
ರ್ಮುಕಂ ॥ ತಮಾಪತಂತಂ ವಿವ್ಯಾಧ ಕುಂಭಃ ಪಂಚಭಿರಾಯಸೈಃ । ತ್ರಿಭಿಶ್ಚಾನ್ಯೈಶ್ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ಮಾತಂಗಮಿವ ತೋಮ-
ರೈಃ ॥ ಸೋಽಂಗದಂ ವಿವಿಧೈರ್ಬಾಣೈಃ ಕುಂಭೋ ವಿವ್ಯಾಧ ವೀರ್ಯವಾನ್ । ಅಕುಂಠಧಾರೈರ್ನಿಶಿತೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಕನಕಭೂಷಣೈಃ ॥
ಅಂಗದಃ ಪ್ರತಿವಿದ್ಧಾಂಗೋ ವಾಲಿಪುತ್ರೋ ನ ಕಂಪತೇ । ಶಿಲಾಪಾದಪವರ್ಷಾಣಿ ತಸ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ವವರ್ಷ ಹ ॥ ಸ ಪ್ರಚಿಚ್ಛೇದ ತಾನ್
ಸರ್ವಾನ್ ಬಿಭೇದ ಚ ಪುನಶ್ಶಿಲಾಃ । ಕುಂಭಕರ್ಣಾತ್ಮಜಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಾಲಿಪುತ್ರಸಮೀರಿತಾನ್ ॥೫೦॥ ಆಪತಂತಂ ಚ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ
ಕುಂಭೋ ವಾನರಯೂಥಪಂ । ಭ್ರುವೋರ್ವಿವ್ಯಾಧ ಬಾಣಾಭ್ಯಾಮುಲ್ಕಾಭ್ಯಾಮಿವ ಕುಂಜರಮ್ ॥ ತಸ್ಯ ಸುಸ್ರಾವ ರುಧಿರಂ ಪಿಹಿ-
ತೇ ಚಾಸ್ಯ ಲೋಚನೇ । ಅಂಗದಃ ಪಾಣಿನಾ ನೇತ್ರೇ ಪಿಧಾಯ ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತೇ ॥೫೨॥ ಸಾಲಮಾಸನ್ನಮೇಕೇನ ಪರಿಜಗ್ರಾಹ ಪಾಣಿನಾ ।
ಸಂಪೀಡ್ಯ ಚೋರಸಾ ಸ್ಕಂಧಂ ಕರೇಣಾಭಿನಿವೇಶ್ಯ ಚ ॥೫೩॥ ಕಿಂಚಿದಭ್ಯವನಮ್ಯೈನಮುನ್ಮಮಾಥ ಯಥಾ ಗಜಃ । ತಮಿಂದ್ರಕೇ-
ತುಪ್ರತಿಮಂ ವೃಕ್ಷಂ ಮಂದರಸನ್ನಿಭಂ ॥೫೪॥ ಸಮುತ್ಸೃಜಂತಂ ವೇಗೇನ ಪಶ್ಯತಾಂ ಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ । ಸ ಬಿಭೇದ ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಃ ಸ-
ಪ್ತಭಿಃ ಕಾಯಭೇದನೈಃ ॥ ಅಂಗದೋ ವಿವ್ಯಥೇಽಭೀಕ್ಷ್ಣಂ ಸ ನನಾದ ಚ ಮುಮೋಹ ಚ । ಅಂಗದಂ ವ್ಯಥಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸೀದಂತಮಿವ ಸಾ-
ಗರೇ ॥೫೬॥ ದುರಾಸದಂ [illegible] ರಾಮಾಯ ನ್ಯವೇದಯನ್ । ರಾಮಸ್ತು ವ್ಯಥಿತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಾಲಿಪುತ್ರಂ ಮಹಾಜಿರೇ ॥೫೭॥

ವ್ಯಾದಿದೇಶ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ ಜಾಂಬವತ್ಪ್ರಮುಖಾಂಸ್ತತಃ। ತೇ ತು ವಾನರಶಾರ್ದೂಲಾಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಮಸ್ಯ ಶಾಸನಮ್ ॥ ಅಭಿ
ತಸ್ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಃ ಕುಂಭಮುದ್ಯತಕಾರ್ಮುಕಂ। ತತೋ ದ್ರುಮಶಿಲಾಹಸ್ತಾಃ ಕೋಪಸಂರಕ್ತಲೋಚನಾಃ ॥ ರಿರಕ್ಷಿಷ
ತೋಭ್ಯಪತನ್ನಂಗದಂ ವಾನರರ್ಷಭಾಃ। ಜಾಂಬವಾಂಶ್ಚ ಸುಷೇಣಶ್ಚ ವೇಗದರ್ಶೀ ಚ ವಾನರಾಃ ॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಾತ್ಮಜಂ ವೀರ
ಕ್ರುದ್ಧಾಸ್ಸಮಭಿದುದ್ರುವುಃ। ಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾಪತತಸ್ತಾಂಸ್ತು ವಾನರೇಂದ್ರಾನ್ಮಹಾಬಲಾನ್ ॥ ಆವವಾರ ಶರೌಘೇಣ ನಗೇನೇ
ಜಲಾಶಯಂ। ತಸ್ಯ ಬಾಣಪಥಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ನ ಶೇಕುರತಿವರ್ತಿತುಮ್ ॥ ವಾನರೇಂದ್ರಾ ಮಹಾತ್ಮಾನೋ ವೇಲಾಮಿವ ಮಹೋದಧಿಃ
ತಾಂಸ್ತು ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹರಿಗಣಾನ್ ಶರವೃಷ್ಟಿಭಿರರ್ದಿತಾನ್ ॥ ಅಂಗದಂ ಪೃಷ್ಠತಃ ಕೃತ್ವಾ ಭ್ರಾತೃಜಂ ಪ್ಲವಗೇಶ್ವರಃ। ಅಭಿದ
ದ್ರಾವ ವೇಗೇನ ಸುಗ್ರೀವಃ ಕುಂಭಮಾಹವೇ ॥ ಶೈಲಸಾನುಚರಂ ನಾಗಂ ವೇಗವಾನಿವ ಕೇಸರೀ। ಉತ್ಪಾಟ್ಯ ಚ ಮಹಾಶೈಲಾನ್ ಸ
ಕರ್ಣಾಂಶ್ಚ ಧವಾನ್ ಬಹೂನ್ ॥ ಅನ್ಯಾಂಶ್ಚ ವಿವಿಧಾನ್ ವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪ ಚ ಮಹಾಬಲಃ। ತಾಂ ಛಾದಯಂತೀಮಾಕಾಶಂ ವೃಕ್ಷವೃ
ಷ್ಟಿಂ ದುರಾಸದಾಮ್ ॥ ಕುಂಭಕರ್ಣಾತ್ಮಜಶ್ಶ್ರೀಮಾಂಶ್ಚಿಚ್ಛೇದ ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ। ಅಭಿಲಕ್ಷ್ಯೇಣ ತೀವ್ರೇಣ ಕುಂಭೇನ ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ ॥
ಚಿತಾಸ್ತೇ ದ್ರುಮಾರೇಜುರ್ಯಥಾ ಘೋರಾಶ್ಶತಘ್ನಯಃ। ದ್ರುಮವರ್ಷಂ ತು ತಚ್ಛಿನ್ನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕುಂಭೇನ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೬೮
ವಾನರಾಧಿಪತಿಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮಹಾಸತ್ತ್ವೋ ನ ವಿವ್ಯಥೇ। ನಿರ್ಭಿದ್ಯಮಾನಸ್ಸಹಸಾ ಸಹಮಾನಶ್ಚ ತಾನ್ ಶರಾನ್ ॥೬೯॥ ಕುಂಭಸ್ಯ
ಧನುರಾಕ್ಷಿಪ್ಯ ಬಭಂಜೇಂದ್ರಧನುಷ್ಪ್ರಭಂ। ಅವಪ್ಲುತ್ಯ ತತಶ್ಶೀಘ್ರಂ ಕೃತ್ವಾ ಕರ್ಮ ಸುದುಷ್ಕರಮ್ ॥೭೦॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಕುಪಿ
ತಃ ಕುಂಭಂ ಭಗ್ನಶೃಂಗಮಿವ ದ್ವಿಪಂ। ನಿಕುಂಭಾಗ್ರಜ ವೀರ್ಯಂ ತೇ ಬಾಣವೇಗಂ ತದದ್ಭುತಮ್ ॥೭೧॥ ಸನ್ನತಿಶ್ಚ ಪ್ರಭಾವಶ್ಚ
ತವ ವಾ ರಾವಣಸ್ಯ ವಾ। ಪ್ರಹ್ಲಾದಬಲಿವೃತ್ರಘ್ನಕುಬೇರವರುಣೋಪಮ ॥ ಏಕಸ್ತ್ವಮನುಜಾತೋಽಸಿ ಪಿತರಂ ಬಲವತ್ತ್ತರಃ
ತ್ವಾಮೇವೈಕಂ ಮಹಾಬಾಹುಂ ಶೂಲಹಸ್ತಮರಿಂದಮಃ ॥ ತ್ರಿದಶಾ ನಾತಿವರ್ತಂತೇ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಮಿವಾಧಯಃ। ವಿಕ್ರಮಸ್ವ
ಮಹಾಬುದ್ಧೇ ಕರ್ಮಾಣಿ ಮಮ ಪಶ್ಯತಃ ॥ ವರದಾನಾತ್ಪಿತೃವ್ಯಸ್ತೇ ಸಹತೇ ದೇವದಾನವಾನ್ । ಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ತು ವೀರ್ಯೇಣ ಸಹ
ತೇ ಚ ಸುರಾಸುರಾನ್ ॥ ಧನುಷೀಂದ್ರಜಿತಸ್ತುಲ್ಯಃ ಪ್ರತಾಪೇ ರಾವಣಸ್ಯ ಚ। ತ್ವಮದ್ಯ ರಕ್ಷಸಾಂ ಲೋಕೇ ಶ್ರೇಷ್ಠೋಽಸಿ ಬಲವೀರ್ಯ
ತಃ ॥ ಮಹಾವಿಮರ್ದಂ ಸಮರೇ ಮಯಾ ಸಹ ತವಾದ್ಭುತಂ। ಅದ್ಯ ಭೂತಾನಿ ಪಶ್ಯಂತು ಶಕ್ರಶಂಬರಯೋರಿವ ॥ ಕೃತಮಪ್ರತಿ
ಮಂ ಕರ್ಮ ದರ್ಶಿತಂ ಚಾಸ್ತ್ರಕೌಶಲಂ। ಪಾತಿತಾ ಹರಿವೀರಾಶ್ಚ ತ್ವಯಾ ತೇ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ ॥ ಉಪಾಲಂಭಭಯಾಚ್ಚಾಪಿ
ನಾಸಿ ವೀರ ಮಯಾ ಹತಃ। ಕೃತಕರ್ಮಪರಿಶ್ರಾಂತೋ ವಿಶ್ರಾಂತಃ ಪಶ್ಯ ಮೇ ಬಲಮ್ ॥ ತೇನ ಸುಗ್ರೀವವಾಕ್ಯೇನ ಸಾವಮಾನೇನ ಮಾ
ನಿತಃ । ಅಗ್ನೇರಾಜ್ಯಾಹುತಸ್ಯೇವ ತೇಜಸ್ತಸ್ಯಾಭ್ಯವರ್ಧತ ॥೮೦॥ ತತಃ ಕುಂಭಸ್ತು ಸುಗ್ರೀವಂ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಜಗೃಹೇ ತದಾ।
ಗಜಾವಿವಾಹಿತಮದೌ ನಿಶ್ವಸಂತೌ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯಗಾತ್ರಗ್ರಥಿತೌ ಕರ್ಷಂತಾವಿತರೇತರಂ। ಸಧೂಮಾಂ ಮುಖ
ತೋ ಜ್ವಾಲಾಂ ವಿಸೃಜಂತೌ ಪರಿಶ್ರಮಾತ್ ॥ ತಯೋಃ ಪಾದಾಭಿಘಾತಾಚ್ಚ ನಿಮಗ್ನಾ ಚಾಭವನ್ಮಹೀ । ವ್ಯಾಘೂರ್ಣಿತತರಂ
ಗಶ್ಚ ಚುಕ್ಷುಭೇ ವರುಣಾಲಯಃ ॥೮೩॥ ತತಃ ಕುಂಭಂ ಸಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯ ಸುಗ್ರೀವೋ ಲವಣಾಂಭಸಿ। ಪಾತಯಾಮಾಸ ವೇಗೇನ ದರ್ಶ
ಯನ್ನುದಧೇಸ್ತಲಮ್ ॥೮೪॥ ತತಃ ಕುಂಭನಿಪಾತೇನ ಜಲರಾಶಿಸ್ಸಮುತ್ಥಿತಃ । ವಿಂಧ್ಯಮಂದರಸಂಕಾಶೋ ವಿಸಸರ್ಪ ಸಮಂತ
ತಃ ॥೮೫॥ ತತಃ ಕುಂಭಸ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯ ಸುಗ್ರೀವಮಭಿಪದ್ಯ ಚ । ಆಜಘಾನೋರಸಿ ಕ್ರುದ್ಧೋ ವಜ್ರವೇಗೇನ ಮುಷ್ಟಿನಾ ॥ ತಸ್ಯ ಚ
ರ್ಮ ಚ ಪುಸ್ಫೋಟ ಬಹು ಸುಸ್ರಾವ ಶೋಣಿತಂ। ಸ ಚ ಮುಷ್ಟಿರ್ಮಹಾವೇಗಃ ಪ್ರತಿಜಘ್ನೇಽಸ್ಥಿಮಂಡಲೇ ॥ ತದಾ ವೇಗೇನ ತತ್ರಾಸೀ
ತ್ತೇಜಃ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಂ ಮುಹುಃ। ವಜ್ರನಿಷ್ಪೇಷಸಂಜಾತಾ ಜ್ವಾಲಾ ಮೇರೋರ್ಯಥಾ ಗಿರೌ ॥೮೮॥ ಸ ತತ್ರಾಭಿಹತಸ್ತೇನ ಸುಗ್ರೀವೋ
ವಾನರಾಧಿಪಃ । ಮುಷ್ಟಿಂ ಸಂವರ್ತಯಾಮಾಸ ವಜ್ರಕಲ್ಪಂ ಮಹಾಬಲಃ ॥ ಅರ್ಚಿಸ್ಸಹಸ್ರವಿಕಚಂ ರವಿಮಂಡಲಸಪ್ರಭಂ
ಸ ಮುಷ್ಟಿಂ ಪಾತಯಾಮಾಸ ಕುಂಭಸ್ಯೋರಸಿ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ಸ ತು ತೇನ ಪ್ರಹಾರೇಣ ವಿಹ್ವಲೋ ಭೃಶತಾಡಿತಃ । ನಿಪಪಾತ
ತದಾ ಕುಂಭೋ ಗತಾರ್ಚಿರಿವ ಪಾವಕಃ ॥೯೦॥ ಮುಷ್ಟಿನಾಭಿಹತಸ್ತೇನ ನಿಪಪಾತಾಶು ರಾಕ್ಷಸಃ। ಲೋಹಿತಾಂಗ ಇವಾಕಾಶಾ
ದ್ದೀಪ್ತರಶ್ಮಿರ್ಯದೃಚ್ಛಯಾ ॥೯೧॥ ಕುಂಭಸ್ಯ ಪತತೋ ರೂಪಂ ಭಗ್ನಸ್ಯೋರಸಿ ಮುಷ್ಟಿನಾ। ಬಭೌ ರುದ್ರಾಭಿಪನ್ನಸ್ಯ ಯಥಾ
ರೂಪಂ ಗವಾಂ ಪತೇಃ ॥ ತಸ್ಮಿನ್ ಹತೇ ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮೇಣ ಪ್ಲವಂಗಮಾನಾಮೃಷಭೇಣ ಯುದ್ಧೇ। ಮಹೀ ಸಶೈಲಾ ಸವನಾ ಚ
ಚಾಲ ಭಯಂ ಚ ರಕ್ಷಾಂಸ್ಯಧಿಕಂ ವಿವೇಶ ॥ ... ... ॥೯೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷಟ್ಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ನಿಕುಂಭೋ ಭ್ರಾತರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಗ್ರೀವೇಣ ನಿಪಾತಿತಂ। ಪ್ರದಹನ್ನಿವ ಕೋಪೇನ ವಾನರೇಂದ್ರಮವೈಕ್ಷತ ॥ ತತಃ ಸ
ಗ್ರಾಹಮಸನ್ನದ್ಧಂ ದತ್ತಪಂಚಾಂಗುಳಂ ಶುಭಂ। ಆದದೇ ಪರಿಘಂ ವೀರೋ ನಗೇಂದ್ರಶಿಖರೋಪಮಮ್ ॥ ಹೇಮಪಟ್ಟಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂ ವ
ಜ್ರವಿದ್ರುಮಭೂಷಿತಂ। ಯಮದಂಡೋಪಮಂ ಭೀಮಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ಭಯನಾಶನಮ್ ॥ ತಮಾವಿಧ್ಯ ಮಹಾತೇಜಾಶ್ಶಕ್ರಧ್ವಜಸ
ಮಂ ತದಾ। ವಿನನಾದ ವಿವೃತಾಸ್ಯೋ ನಿಕುಂಭೋ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಃ ॥ ಉರೋಗತೇನ ನಿಷ್ಕೇಣ ಭುಜಸ್ಥೈರಂಗದೈರಪಿ। ಕುಂಡ

ಲಾಭ್ಯಾಂವಿಚಿತ್ರಾಭ್ಯಾಂಮಾಲಯಾಚವಿಚಿತ್ರಯಾ॥ನಿಕುಂಭೋಭೂಷಣೈರ್ಭಾತಿತೇನಸ್ಮಪರಿಘೇಣಚ।ಯಥೇಂದ್ರಧನು
ಷಾಮೇಘಸ್ಸವಿದ್ಯುತ್ಸ್ತನಯಿತ್ನುಮಾನ್॥ಪರಿಘಾಗ್ರೇಣಪುಸ್ಫೋಟವಾತಗ್ರಂಥಿರ್ಮಹಾತ್ಮನಃ।ಪ್ರಜಜ್ವಾಲಸಘೋಷಶ್ಚ
ವಿಧೂಮಇವಪಾವಕಃ॥ನಗರ್ಯಾವಿಟಪಾವತ್ಯಾಗಂಧರ್ವಭವನೋತ್ತಮೈಃ।ಸಹಚೈವಾಮರಾವತ್ಯಾಸರ್ವೈಶ್ಚಭವನೈಸ್ಸ
ಹ॥ಸತಾರಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರಂಸಚಂದ್ರಂಸಮಹಾಗ್ರಹಂ। ನಿಕುಂಭಪರಿಘಾಘೂರ್ಣಂಭ್ರಮತೀವನಭಸ್ಥಲಂ॥ದುರಾಸದಶ್ಚಸಂ
ಜಜ್ಞೇಪರಿಘಾಭರಣಪ್ರಭಃ।ಕ್ರೋಧೇಂಧನೋನಿಕುಂಭಾಗ್ನಿರ್ಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿರಿವೋತ್ಥಿತಃ॥ರಾಕ್ಷಸಾವಾನರಾಶ್ಚಾಪಿನಶೇಕುಃ
ಸ್ಪಂದಿತುಂಭಯಾತ್।ಹನೂಮಾಂಸ್ತುವಿವೃತ್ಯೋರಸ್ತಸ್ಥೌತಸ್ಯಾಗ್ರತೋಬಲೀ॥ಪರಿಘೋಪಮಬಾಹುಸ್ತುಪರಿಘಂಭಾಸ್ಕ
ರಪ್ರಭಂ।ಬಲೀಬಲವತಸ್ತಸ್ಯಪಾತಯಾಮಾಸವಕ್ಷಸಿ॥ ಸ್ಥಿರೇತಸ್ಯೋರಸಿವ್ಯೂಢೇಪರಿಘಶ್ಶತಧಾಕೃತಃ।ವಿಶೀರ್ಯಮಾಣಸ್ಸ
ಹಸೋಲ್ಕಾಶತಮಿವಾಂಬರಾತ್॥ ಸತುತೇನಪ್ರಹಾರೇಣವಿಚಚಾಲಮಹಾಕಪಿಃ।ಪರಿಘೇಣಸಮಾಧೂತೋಯಥಾಭೂಮಿಚ
ಲೇಚಲಃ॥೧೪॥ ಸತದಾಽಭಿಹತಸ್ತೇನಹನೂಮಾನ್ಪ್ಲವಗೋತ್ತಮಃ।ಮುಷ್ಟಿಂಸಂವರ್ತಯಾಮಾಸಬಲೇನಾತಿಮಹಾಬಲಃ॥
ತಮುದ್ಯಮ್ಯಮಹಾತೇಜಾನಿಕುಂಭೋರಸಿವೀರ್ಯವಾನ್।ಅಭಿಚಿಕ್ಷೇಪವೇಗೇನವೇಗವಾನ್ವಾಯುವಿಕ್ರಮಃ॥ ತತಃಪುಸ್ಫೋಟಚ
ವರ್ಮಾಸ್ಯಪ್ರಸುಸ್ರಾವಚಶೋಣಿತಂ।ಮುಷ್ಟಿನಾತೇನಸಂಜಜ್ಞೇಜ್ವಾಲಾವಿದ್ಯುದಿವೋತ್ಥಿತಾ॥೧೬॥ಸತುತೇನಪ್ರಹಾರೇಣನಿಕುಂ
ಭೋವಿಚಚಾಲಹ।ಸ್ವಸ್ಥಶ್ಚಾಪಿನಿಜಗ್ರಾಹಹನೂಮಂತಂಮಹಾಬಲಮ್॥ವಿಚುಕ್ರುಶುಸ್ತದಾಸಂಖ್ಯೇಭೀಮಂಲಂಕಾನಿವಾಸಿ
ನಃ।ನಿಕುಂಭೇನಹೃತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಹನೂಮಂತಂಮಹಾಬಲಮ್॥ ಸತದಾಹ್ರಿಯಮಾಣೋಪಿಕುಂಭಕರ್ಣಾತ್ಮಜೇನಹ। ಆಜ
ಘಾನಾನಿಲಸುತೋವಜ್ರಕಲ್ಪೇನಮುಷ್ಟಿನಾ॥೨೦॥ ಆತ್ಮಾನಂಮೋಚಯಿತ್ವಾಥಕ್ಷಿತಾವಭ್ಯವಪದ್ಯತ। ಹನೂಮಾನುನ್ಮ
ಮಾಥಾಶುನಿಕುಂಭಂಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ॥ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಪರಮಾಯತ್ತೋನಿಕುಂಭಂನಿಷ್ಪಿಪೇಷಹ। ಉತ್ಪತ್ಯಚಾಸ್ಯವೇಗೇನಪಪಾ
ತೋರಸಿವೀರ್ಯವಾನ್॥ಪರಿಗೃಹ್ಯಚಬಾಹುಭ್ಯಾಂಪರಿವೃತ್ಯಶಿರೋಧರಾಂ।ಉತ್ಪಾಟಯಾಮಾಸಶಿರೋಭೈರವಂನದತೋಮಹ
ತ್॥೨೩॥ ಅಥದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾವಿದ್ಯಾಧರಮಹೋರಗಾಃ।ಆಕಾಶಚಾರಿಣಸ್ಸರ್ವೇಅಪ್ಸರೋಭಿಸ್ಸಹಾಸುರಾಃ॥೨೪॥ ಹನೂ
ಮಂತಂಮಹಾಬಾಹುಂವಾಯುಪುತ್ರಮರಿಂದಮಂ। ಪ್ರಶಂಸಂತಃಪರೈರ್ವಾಕ್ಯೈಃಪ್ರಸೂನೈರಭ್ಯವರ್ಷಯನ್॥೨೫॥
ಅಥವಿನದತಿಸಾದಿತೇನಿಕುಂಭೇಪವನಸುತೇನರಣೇಬಭೂವಯುದ್ಧಂ। ದಶರಥಸುತರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸೂನ್ವೋರ್ಭೃಶತರಮಾಗತ
ರೋಷಯೋಸ್ಸುಭೀಮಮ್॥೨೬॥ ವ್ಯಪೇತೇತುಜೀವೇನಿಕುಂಭಸ್ಯಹೃಷ್ಟಾವಿನೇದುಃಪ್ಲವಂಗಾದಿಶಸ್ಸಸ್ವನುಶ್ಚ।ಚಚಾಲೇವಚೋ
ರ್ವೀವಫಾಲೇವಚದ್ಯೌರ್ಭಯಂರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಬಲಂಚಾವಿವೇಶ॥ ... ... ॥೨೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ನಿಕುಂಭಂನಿಹತಂಶ್ರುತ್ವಾಕುಂಭಂಚಾಪಿನಿಪಾತಿತಂ।ರಾವಣಃಪರಮಾಮರ್ಷೀಪ್ರಜಜ್ವಾಲಾನಲೋಯಥಾ॥ ನೈ
ರ್ಋತಃಕ್ರೋಧಶೋಕಾಭ್ಯಾಂದ್ವಾಭ್ಯಾಂತುಪರಿಮೂರ್ಛಿತಃ।ಖರಪುತ್ರಂವಿಶಾಲಾಕ್ಷಂಮಕರಾಕ್ಷಮಚೋದಯತ್॥ ಗ
ಚ್ಛಪುತ್ರಮಯಾಜ್ಞಪ್ತೋಬಲೇನಾಪಿಸಮನ್ವಿತಃ। ರಾಘವಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚೈವಜಹಿತಾಂಶ್ಚವನೌಕಸಃ॥ರಾವಣಸ್ಯವಚಃ
ಶ್ರುತ್ವಾಶೂರಮಾನೀಖರಾತ್ಮಜಃ।ಬಾಢಮಿತ್ಯಬ್ರವೀದ್ಧೃಷ್ಟೋಮಕರಾಕ್ಷೋನಿಶಾಚರಃ॥೪॥ಸೋಽಭಿವಾದ್ಯದಶಗ್ರೀವಂಕೃ
ತ್ವಾಚಾಪಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ।ನಿರ್ಜಗಾಮಗೃಹಾಚ್ಛುಭ್ರಾದ್ರಾವಣಸ್ಯಾಜ್ಞಯಾಬಲೀ॥ಸಮೀಪಸ್ಥಂಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಂಖರಪುತ್ರೋ
ಬ್ರವೀದಿದಂ।ರಥಶ್ಚಾನೀಯತಾಂಶೀಘ್ರಂಸೈನ್ಯಂಚಾಹೂಯತಾಂದ್ರುತಮ್॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷೋನಿಶಾ
ಚರಃ।ಸ್ಯಂದನಂಚಬಲಂಚೈವಸಮೀಪಂಪ್ರತ್ಯಪಾದಯತ್॥ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂರಥಂಕೃತ್ವಾಆರುರೋಹನಿಶಾಚರಃ।ಸೂತಂಸಂ
ಚೋದಯಾಮಾಸಶೀಘ್ರಂವೈರಥಮಾವಹ॥ ಅಥತಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾಂತ್ಸರ್ವಾನ್ಮಕರಾಕ್ಷೋಬ್ರವೀದಿದಂ।ಏತೇಸರ್ವೇಪ್ರಯುಧ್ಯ
ಧ್ವಂಪುರಸ್ತಾನ್ಮಮರಾಕ್ಷಸಾಃ॥೯॥ ಅಹಂರಾಕ್ಷಸರಾಜೇನರಾವಣೇನಮಹಾತ್ಮನಾ।ಆಜ್ಞಪ್ತಸ್ಸಮರೇಹಂತುಂತಾವುಭೌ
ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ॥೧೦॥ ಅದ್ಯರಾಮಂವಧಿಷ್ಯಾಮಿಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚನಿಶಾಚರಾಃ।ಶಾಖಾಮೃಗಂಚಸುಗ್ರೀವಂವಾನರಾಂಶ್ಚಶ
ರೋತ್ತಮೈಃ॥೧೧॥ಅದ್ಯಶೂಲನಿಪಾತೈಶ್ಚವಾನರಾಣಾಂಮಹಾಚಮೂಂ। ಪ್ರದಹಿಷ್ಯಾಮಿಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾಂಶುಷ್ಕೇಂಧನಮಿ
ವಾನಲಃ॥೧೨॥ ಮಕರಾಕ್ಷಸ್ಯತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾವಚನಂತೇನಿಶಾಚರಾಃ।ಸರ್ವೇನಾನಾಯುಧೋಪೇತಾಬಲವಂತಸ್ಸಮಾಹಿತಾಃ॥
ತೇಕಾಮರೂಪಿಣಸ್ಸರ್ವೇದಂಷ್ಟ್ರಿಣಃಪಿಂಗಳೇಕ್ಷಣಾಃ।ಮಾತಂಗಾಇವನರ್ದಂತೋಧ್ವಸ್ತಕೇಶಾಭಯಾನಕಾಃ॥ ಪರಿವಾರ್ಯ
ಮಹಾಕಾಯಾಮಹಾಕಾಯಂಖರಾತ್ಮಜಂ। ಅಭಿಜಗ್ಮುಸ್ತತೋಹೃಷ್ಟಾಶ್ಚಾಲಯಂತೋವಸುಂಧರಾಮ್॥ ಶಂಖಭೇರೀಸಹ
ಸ್ರಾಣಾಮಾಹತಾನಾಂಸಮಂತತಃ।ಕ್ಷ್ವೇಳಿತಾಸ್ಫೋಟಿತಾನಾಂಚತತಶ್ಶಬ್ದೋಮಹಾನಭೂತ್॥ ಪ್ರಭ್ರಷ್ಟೋಥಕರಾತ್ತ
ಸ್ಯಪ್ರತೋದಸ್ಸಾರಥೇಸ್ತದಾ।ಪಪಾತಸಹಸಾಚೈವಧ್ವಜಸ್ತಸ್ಯಚರಕ್ಷಸಃ॥ ತಸ್ಯತೇರಥಯುಕ್ತಾಶ್ಚಹಯಾವಿಕ್ರಮವರ್ಜಿ
ತಾಃ।ಚರಣೈರಾಕುಲೈರ್ಗತ್ವಾದೀನಾಸ್ಸಾಸ್ರಮುಖಾಯಯುಃ॥೧೮॥ಪ್ರವಾತಿಪವನಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಸಪಾಂಸುಃಖರದಾರುಣಃ।

ನಿರ್ಯಾಣೇತಸ್ಯರೌದ್ರಸ್ಯಮಕರಾಕ್ಷಸ್ಯದುರ್ಮತೇಃ ॥೧೯॥ ತಾನಿದೃಷ್ಟ್ವಾನಿಮಿತ್ತಾನಿರಾಕ್ಷಸಾವೀರ್ಯವತ್ತಮಾಃ |ಅಚಿಂ
ತ್ಯನಿರ್ಗತಾಸ್ಸರ್ವೇಯತ್ರತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೨೦॥ ಘನಗಜಮಹಿಷಾಂಗತುಲ್ಯವರ್ಣಾಸ್ಸಮರಮುಖೇಷ್ವಸಕೃದ್ಗದಾ
ಸಿಭಿನ್ನಾಃ | ಅಹಮಹಮಿತಿಯುದ್ಧಕೌಶಲಾಸ್ತೇರಜನಿಚರಾಃಪರಿಬಭ್ರಮುರ್ನದಂತಃ ॥ ... ... ॥೨೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಸಪ್ತತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ನಿರ್ಗತಂಮಕರಾಕ್ಷಂತೇದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಯೂಥಪಾಃ | ಆಪ್ಲುತ್ಯಸಹಸಾಸರ್ವೇಯೋದ್ಧುಕಾಮಾವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ ॥೧॥
ತತಃಪ್ರವೃತ್ತಂಸುಮಹತ್ತದ್ಯುದ್ಧಂರೋಮಹರ್ಷಣಂ | ನಿಶಾಚರೈಃಪ್ಲವಂಗಾನಾಂದೇವಾನಾಂದಾನವೈರಿವ ॥೨॥ ವೃಕ್ಷ
ಶೂಲನಿಪಾತೈಶ್ಚಶಿಲಾಪರಿಘಪಾತನೈಃ | ಅನ್ಯೋನ್ಯಂಮರ್ದಯಂತಿಸ್ಮತದಾಕಪಿನಿಶಾಚರಾಃ ॥೩॥ ಶಕ್ತಿಖಡ್ಗಗದಾಕುಂ
ತೈಸ್ತೋಮರೈಶ್ಚನಿಶಾಚರಾಃ | ಪಟ್ಟಸೈರ್ಭಿಂಡಿಪಾಲೈಶ್ಚಬಾಣಪಾತೈಸ್ಸಮಂತತಃ ॥೪॥ ಪಾಶಮುದ್ಗರದಂಡೈಶ್ಚನಿ
ರ್ಘಾತೈಶ್ಚಾಪರೈಸ್ತದಾ|ಕದನಂಕಪಿವೀರಾಣಾಂಚಕ್ರುಸ್ತೇರಜನೀಚರಾಃ॥೫॥ಬಾಣೌಘೈರರ್ದಿತಾಶ್ಚಾಪಿಖರಪುತ್ರೇಣವಾ
ನರಾಃ| ಸಂಭ್ರಾಂತಮನಸಸ್ಸರ್ವೇದುದ್ರುವುರ್ಭಯಪೀಡಿತಾಃ॥ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇದ್ರವಮಾಣಾನ್ವಲೀಮು
ಖಾನ್| ನೇದುಸ್ತೇಸಿಂಹವದ್ದೃಪ್ತಾರಾಕ್ಷಸಾಜಿತಕಾಶಿನಃ॥ ವಿದ್ರವತ್ಸುತದಾತೇಷುವಾನರೇಷುಸಮಂತತಃ|ರಾಮಸ್ತಾನ್ವಾ
ರಯಾಮಾಸಶರವರ್ಷೇಣರಾಕ್ಷಸಾನ್॥ ವಾರಿತಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಮಕರಾಕ್ಷೋನಿಶಾಚರಾಃ|ಕ್ರೋಧಾನಲಸಮಾವಿ
ಷ್ಟೋವಚನಂಚೇದಮಬ್ರವೀತ್॥ ತಿಷ್ಠರಾಮಮಯಾಸಾರ್ಧಂದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಂದದಾಮಿತೇ|ತ್ಯಾಜಯಿಷ್ಯಾಮಿತೇಪ್ರಾಣಾನ್
ಧನುರ್ಮುಕ್ತೈಶ್ಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ॥ಯತ್ತದಾದಂಡಕಾರಣ್ಯೇಪಿತರಂಹತವಾನ್ಮಮ|ಮದಗ್ರತಃಸ್ವಕರ್ಮಸ್ಥಂದೃಷ್ಟ್ವಾರೋ
ಷೋಽಭಿವರ್ಧತೇ॥ದಹ್ಯಂತೇಭೃಶಮಂಗಾನಿದುರಾತ್ಮನ್ಮಮರಾಘವ|ಯನ್ಮಯಾಸಿನದೃಷ್ಟಸ್ತ್ವಂತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇಮಹಾವನೇ॥
ದಿಷ್ಟ್ಯಾಸಿದರ್ಶನಂರಾಮಮಮತ್ವಂಪ್ರಾಪ್ತವಾನಿಹ| ಕಾಂಕ್ಷಿತೋಸಿಕ್ಷುಧಾರ್ತಸ್ಯಸಿಂಹಸ್ಯೇವೇತರೋಮೃಗಃ ॥ ಅದ್ಯಮ
ದ್ಬಾಣವೇಗೇನಪ್ರೇತರಾಡ್ವಿಷಯಂಗತಃ| ಯೇತ್ವಯಾನಿಹತಾವೀರಾಸಹತೈಶ್ಚಸಮೇಷ್ಯಸಿ॥ ಬಹುನಾತ್ರಕಿಮುಕ್ತೇನಶೃಣು
ರಾಮವಚೋಮಮ|ಪಶ್ಯಂತುಸಕಲಾಲೋಕಾಸ್ತ್ವಾಂಮಾಂಚೈವರಣಾಜಿರೇ॥೧೫॥ ಅಸ್ತ್ರೈರ್ವಾಗದಯಾವಾಪಿಬಾಹು
ಭ್ಯಾಂವಾಮಹಾಹವೇ | ಅಭ್ಯಸ್ತಂಯೇನವಾರಾಮತೇನವಾವರ್ತತಾಂಯುಧಿ ॥ ಮಕರಾಕ್ಷವಚಃಶ್ರುತ್ವಾರಾಮೋದಶರಥಾ
ತ್ಮಜಃ| ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಹಸನ್ವಾಕ್ಯಮುತ್ತರೋತ್ತರವಾದಿನಮ್॥ ಕತ್ಥಸೇಕಿಂವೃಥಾರಕ್ಷೋಬಹೂನ್ಯಸದೃಶಾನಿತು | ೧೭ನ
ಶಕ್ಯತೇಜೇತುಂವಿನಾಯುದ್ಧೇನವಾಗ್ಬಲಾತ್॥ ಚತುರ್ದಶಸಹಸ್ರಾಣಿರಕ್ಷಸಾಂತ್ವತ್ಪಿತಾಚಯಃ | ತ್ರಿಶಿರಾದೂಷಣಶ್ಚಾಪಿದಂ
ಡಕೇನಿಹತಾಮಯಾ ॥೧೯॥ ಸ್ವಾಶಿತಾಸ್ತವಮಾಂಸೇನಗೃಧ್ರಗೋಮಾಯುವಾಯಸಾಃ | ಭವಿಷ್ಯಂತ್ಯದ್ಯವೈಪಾಪತೀಕ್ಷ್ಣ
ತುಂಡನಖಾಂಕುಶಾಃ॥೨೦॥ರುಧಿರಾರ್ದ್ರಮುಖಾಹೃಷ್ಟಾರಕ್ತಪಕ್ಷಾಂಡಜಾಶ್ಚಯೇ|ಖಗತಾವಸುಧಾಯಾಂಚಭ್ರಮಿಷ್ಯಂ
ತಿಸಮಂತತಃ ॥ ರಾಘವೇಣೈವಮುಕ್ತಸ್ತುಖರಪುತ್ರೋನಿಶಾಚರಃ | ಬಾಣೌಘಾನಮುಚತ್ತಸ್ಮೈರಾಘವಾಯರಣಾಜಿ
ರೇ॥೨೨॥ತಾನ್ಶರಾನ್ಶರವರ್ಷೇಣರಾಮಶ್ಚಿಚ್ಛೇದನೈಕಧಾ|ನಿಪೇತುರ್ಭುವಿತೇಛಿನ್ನಾರುಕ್ಮಪುಂಖಾಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ॥ತದ್ಯುದ್ಧಮ
ಭವತ್ತತ್ರಸಮೇತ್ಯಾನ್ಯೋನ್ಯಮೋಜಸಾ|ರಕ್ಷಸಃಖರಪುತ್ರಸ್ಯಸೂನೋರ್ದಶರಥಸ್ಯಚ ॥೨೪॥ ಜೀಮೂತಯೋರಿವಾಕಾ
ಶೇಶಬ್ದೋಜ್ಯಾತಲಯೋಸ್ತದಾ| ಧನುರ್ಮುಕ್ತಸ್ಸ್ವನೋತ್ಕೃಷ್ಟಃಶ್ರೂಯತೇಚರಣಾಜಿರೇ ॥೨೫॥ ದೇವದಾನವಗಂಧರ್ವಾಃಕಿ
ನ್ನರಾಶ್ಚಮಹೋರಗಾಃ | ಅಂತರಿಕ್ಷಗತಾಸ್ಸರ್ವೇದ್ರಷ್ಟುಕಾಮಾಸ್ತದದ್ಭುತಮ್॥ ವಿದ್ಧಮನ್ಯೋನ್ಯಗಾತ್ರೇಷುದ್ವಿಗುಣಂವ
ರ್ಧತೇಪರಂ|ಕೃತಪ್ರತಿಕೃತಾನ್ಯೋನ್ಯಂಕುರ್ವತಾಂತೌರಣಾಜಿರೇ ॥ ರಾಮಮುಕ್ತಾಂಸ್ತುಬಾಣೌಘಾನ್ರಕ್ಷಸ್ತ್ವಚ್ಛಿ
ನದ್ರಣೇ|ರಕ್ಷೋಮುಕ್ತಾಂಸ್ತುಬಾಣೌಘಾನ್ರಾಮಶ್ಚಿಚ್ಛೇದನೈಕಧಾ॥ಬಾಣೌಘೈರ್ವಿತತಾಸ್ಸರ್ವಾದಿಶಶ್ಚಪ್ರದಿಶಸ್ತದಾ|
ಸಂಛನ್ನಾವಸುಧಾಚೈವಸಮಂತಾನ್ನಪ್ರಕಾಶತೇ॥೨೯॥ ತತಃಕ್ರುದ್ಧೋಮಹಾಬಾಹುರ್ಧನುಶ್ಚಿಚ್ಛೇದಸಂಯುಗೇ|ಅಷ್ಟಾಭಿ
ರಥನಾರಾಚೈಃಸೂತಂವಿವ್ಯಾಧರಾಘವಃ ॥ಭಿತ್ವಾಶರೈರಥಂರಾಮೋರಥಾಶ್ವಾನ್ಸಮಪಾತಯತ್ |ವಿರಥೋವಸುಧಾಂತಿ
ಷ್ಠನ್ಮಕರಾಕ್ಷೋನಿಶಾಚರಃ ॥ ತತ್ತಿಷ್ಠದ್ವಸುಧಾಂರಕ್ಷಃಶೂಲಂಜಗ್ರಾಹಪಾಣಿನಾ | ತ್ರಾಸನಂಸರ್ವಭೂತಾನಾಂಯು
ಗಾಂತಾಗ್ನಿಸಮಪ್ರಭಮ್॥ವಿಭ್ರಾಮ್ಯಚಮಹಚ್ಛೂಲಂಜ್ವಲಂತಂತಂನಿಶಾಚರಃ|ಸಕ್ರೋಧಾತ್ಪ್ರಾಹಿಣೋತ್ತಸ್ಮೈರಾಘ
ವಾಯಮಹಾತ್ಮನೇ ॥ತಮಾಪತಂತಂಜ್ವಲಿತಂಖರಪುತ್ರಕರಾಚ್ಚ್ಯುತಂ |ಬಾಣೈಸ್ತುತ್ರಿಭಿರಾಕಾಶೇಶೂಲಂಚಿಚ್ಛೇದರಾ
ಘವಃ॥ಸಂಛಿನ್ನೋನೈಕಧಾಶೂಲೋದಿವ್ಯಹಾಟಕಮಂಡಿತಃ | ವ್ಯಶೀರ್ಯತಮಹೋಲ್ಕೇವರಾಮಬಾಣಾರ್ದಿತೋಭುವಿ ॥ ತ
ಚ್ಛೂಲಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ|ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಭೂತಾನಿವ್ಯಾಹರಂತಿನಭೋಗತಾಃ॥ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾ
ನಿಹತಂಶೂಲಂಮಕರಾಕ್ಷೋನಿಶಾಚರಃ|ಮುಷ್ಟಿಮುದ್ಯಮ್ಯಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂತಿಷ್ಠತಿಷ್ಠೇತಿಚಾಬ್ರವೀತ್॥ಸತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪತಂ
ತಂವೈಪ್ರಹಸ್ಯರಘುನಂದನಃ|ಪಾವಕಾಸ್ತ್ರಂತತೋರಾಮಃಸಂದಧೇತುಶರಾಸನೇ॥ತೇನಾಸ್ತ್ರೇಣಹತಂರಕ್ಷಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇನ

ಮಹಾರಣೇ | ಸಂಭಿನ್ನಹೃದಯಸ್ತತ್ರ ಸಪಪಾತ ಮಮಾರ ಚ ॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತೇ ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇ ಮಕರಾಕ್ಷಸ್ಯ ಪಾತನಂ | ಲಂಕಾಮೇವಾಭಿಧಾವಂತ ರಾಮಬಾಣಾರ್ದಿತಾಸ್ತದಾ ॥ ದಶರಥನೃಪಪುತ್ರಬಾಣವೇಗೈ ರಜನಿಚರಂ ನಿಹತಂ ಖರಾತ್ಮಜಂ ತಂ | ದದೃಶುರಥ ಸುರಾ ಭೃಶಂ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ಗಿರಿಮಿವ ವಜ್ರಹತಂ ಯಥಾ ವಿಕೀರ್ಣಮ್ ॥ ... ... ॥೪೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಾಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಮಕರಾಕ್ಷಂ ಹತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾವಣಸ್ಸಮಿತಿಂಜಯಃ | ಕ್ರೋಧೇನ ಮಹತಾವಿಷ್ಟೋ ದಂತಾನ್ ಕಟಕಟಾಪಯನ್ ॥ ಕುಪಿತಶ್ಚ ತದಾ ತತ್ರ ಕಿಂ ಕಾರ್ಯಮಿತಿ ಚಿಂತಯನ್ | ಆದಿದೇಶಾಥ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ರಣಾಯೇಂದ್ರಜಿತಂ ಸುತಂ ॥ ಜಹಿ ವೀರ ಮಹಾಬಾಹೋ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ | ಅದೃಶ್ಯೋ ದೃಶ್ಯಮಾನೋ ವಾ ಸರ್ವಥಾ ತ್ವಂ ಬಲಾಧಿಕಃ ॥ ತ್ವಮಪ್ರತಿಮಕರ್ಮಾಣಮಿಂದ್ರಂ ಜಯಸಿ ಸಂಯುಗೇ | ಕಿಂ ಪುನರ್ಮಾನುಷೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನ ವಧಿಷ್ಯಸಿ ಸಂಯುಗೇ ॥ ತಥೋಕ್ತೋ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇಣ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಪಿತುರ್ವಚಃ | ಯಜ್ಞಭೂಮೌ ಸ ವಿಧಿವತ್ಪಾವಕಂ ಜುಹುವೇಂದ್ರಜಿತ್ ॥ ಜುಹ್ವತಶ್ಚಾಪಿ ತತ್ರಾಗ್ನಿಂ ರಕ್ತೋಷ್ಣೀಷಧರಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ |
ಆಜಗ್ಮುಸ್ತತ್ರ ಸಂಭ್ರಾಂತಾ ರಾಕ್ಷಸ್ಯೋ ಯತ್ರ ರಾವಣಿಃ ॥೬॥ ಶಸ್ತ್ರಾಣಿ ಶರಪತ್ರಾಣಿ ಸಮಿಧೋಥ ವಿಭೀತಕಾಃ | ಲೋಹಿತಾನಿ ಚ ವಾಸಾಂಸಿ ಸ್ರುವಂ ಕಾರ್ಷ್ಣಾಯಸಂ ತಥಾ ॥ ಸರ್ವತೋಗ್ನಿಂ ಸಮಾಸ್ತೀರ್ಯ ಶರಪತ್ರೈಸ್ಸತೋಮರೈಃ | ಛಾಗಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಸ್ಯ ಗಳಂ ಜಗ್ರಾಹ ಜೀವತಃ ॥ ಶೋಣಿತಂ ತೇನ ವಿಧಿವಜ್ಜುಹುವೇ ಸಮರೋನ್ಮುಖಃ | ಸಕೃದೇವ ಸಮಿದ್ಧಸ್ಯ ವಿಧೂಮಸ್ಯ ಮಹಾರ್ಚಿಷಃ ॥ ಬಭೂವುಸ್ತಾನಿ ಲಿಂಗಾನಿ ವಿಜಯಂ ದರ್ಶಯಂತಿ ಚ | ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾವರ್ತಶಿಖಸ್ತಪ್ತಹಾಟಕಸನ್ನಿಭಃ ॥ ಹವಿಸ್ತತ್ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ಪಾವಕಃ ಸ್ವಯಮುತ್ಥಿತಃ | ಹುತ್ವಾಗ್ನಿಂ ತರ್ಪಯಿತ್ವಾ ಚ ದೇವದಾನವರಾಕ್ಷಸಾನ್ ॥ ಆರುರೋಹ ರಥಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಂತರ್ಧಾನಗತಂ ಶುಭಂ | ಸ ವಾಜಿಭಿಶ್ಚತುರ್ಭಿಶ್ಚ ಬಾಣೈಶ್ಚ ನಿಶಿತೈರ್ಯುತಃ ॥ ಆರೋಪಿತಮಹಾಚಾಪಃ ಶುಶುಭೇ ಸ್ಯಂದನೋತ್ತಮಃ | ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನೋ ವಪುಷಾ ತಪನೀಯಪರಿಚ್ಛದಃ ॥ ಶರೈಶ್ಚಂದ್ರಾರ್ಧಚಂದ್ರೈಶ್ಚ ಸ ರಥಸ್ಸಮಲಂಕೃತಃ | ಜಾಂಬೂನದಮಯಸ್ತಂಭೋ ದೀಪ್ತಪಾವಕಸನ್ನಿಭಃ ॥ ಬಭೂವೇಂದ್ರಜಿತಃ ಕೇತುರ್ವೈಡೂರ್ಯಸ್ಸಮಲಂಕೃತಃ | ತೇನ ಚಾದಿತ್ಯಕಲ್ಪೇನ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರೇಣ ಚ ಪಾಲಿತಃ ॥ ಸ ಬಭೂವ ದುರಾಧರ್ಷೋ ರಾವಣಿಸ್ಸುಮಹಾಬಲಃ | ಸೋಭಿನಿರ್ಯಾಯ ನಗರಾದಿಂದ್ರಜಿತ್ಸಮಿತಿಂಜಯಃ ॥ ಹುತ್ವಾಗ್ನಿಂ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ಮಂತ್ರೈರಂತರ್ಧಾನಗತೋಬ್ರವೀತ್ | ಅದ್ಯ ಹತ್ವಾ ರಣೇ ಯೌ ತೌ ಮಿಥ್ಯಾ ಪ್ರವ್ರಜಿತೌ ವನೇ ॥ ಜಯಂ ಪಿತ್ರೇ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ರಾವಣಾಯಾಶುವಿಕ್ರಮೈಃ | ಕೃತ್ವಾ ನಿರ್ವಾನರಾಮುರ್ವೀಂ ಹತ್ವಾ ರಾಮಂ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್ ॥ ಕರಿಷ್ಯೇ ಪರಮಪ್ರೀತಿಮಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಂತರಧೀಯತ | ಆಪಪಾತಾಥ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ದಶಗ್ರೀವೇಣ ಚೋದಿತಃ ॥ ತೀಕ್ಷ್ಣಕಾರ್ಮುಕನಾರಾಚೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಸ್ತ್ವಿಂದ್ರರಿಪೂ ರಣೇ | ಸ ದದರ್ಶ ಮಹಾವೀರ್ಯೌ ನಾಗೌ ತ್ರಿಶಿರಸಾವಿವ ॥೨೦॥
ಸೃಜಂತಾವಿಷುಜಾಲಾನಿ ವೀರೌ ವಾನರಮಧ್ಯಗೌ | ಇಮೌ ತಾವಿತಿ ಸಂಚಿಂತ್ಯ ಸಜ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾ ಚ ಕಾರ್ಮುಕಮ್ ॥ ಸಂತತಾನೇಷುಧಾರಾಭಿಃ ಪರ್ಜನ್ಯ ಇವ ವೃಷ್ಟಿಮಾನ್ | ಸ ತು ವೈಹಾಯಸಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಸರಥೋ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೨೨॥
ಅಚಕ್ಷುರ್ವಿಷಯೇ ತಿಷ್ಠನ್ವಿವ್ಯಾಧ ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ | ತೌ ತಸ್ಯ ರಥವೇಗೇನ ಪರೀತೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೨೩॥
ಧನುಷೀ ಸಶರೇ ಕೃತ್ವಾ ದಿವ್ಯಮಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಚಕ್ರತುಃ | ಪ್ರಚ್ಛಾದಯಂತೌ ಗಗನಂ ಶರಜಾಲೈರ್ಮಹಾಬಲೌ ॥ ೨೪ ॥
ತಮಸ್ತ್ರೈಸ್ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶೈರ್ನೈವ ಪಸ್ಪರ್ಶತುಶ್ಶರೈಃ | ಸ ಹಿ ಧೂಮಾಂಧಕಾರಂ ಚ ಚಕ್ರೇ ಪ್ರಚ್ಛಾದಯನ್ನಭಃ ॥೨೫॥
ದಿಶಶ್ಚಾಂತರ್ದಧೇ ಶ್ರೀಮಾನ್ನೀಹಾರತಮಸಾವೃತಾಃ | ನೈವ ಜ್ಯಾತಲನಿರ್ಘೋಷೋ ನ ಚ ನೇಮಿಖುರಸ್ವನಃ ॥೨೬॥
ಶುಶ್ರುವೇ ಚರತಸ್ತಸ್ಯ ನ ಚ ರೂಪಂ ಪ್ರಕಾಶತೇ | ಘನಾಂಧಕಾರೇ ತಿಮಿರೇ ಶಿಲಾವರ್ಷಮಿವಾದ್ಭುತಮ್ ॥ ೨೭ ॥
ಸ ವವರ್ಷ ಮಹಾಬಾಹುರ್ನಾರಾಚಶರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ | ಸ ರಾಮಂ ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶೈಃ ಶರೈರ್ದತ್ತವರೋ ಭೃಶಮ್ ॥೨೮॥
ವಿವ್ಯಾಧ ಸಮರೇ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಸರ್ವಗಾತ್ರೇಷು ರಾವಣಿಃ | ತೌ ಹನ್ಯಮಾನೌ ನಾರಾಚೈರ್ಧಾರಾಭಿರಿವ ಪರ್ವತೌ ॥ ಹೇಮಪುಂಖಾನ್ನರವ್ಯಾಘ್ರೌ ತಿಗ್ಮಾನ್ಮುಮುಚತುಶ್ಶರಾನ್ | ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಸಮಾಸಾದ್ಯ ರಾವಣಿಂ ಕಂಕಪತ್ರಿಣಃ ॥ ನಿಕೃತ್ಯ ಪತಗಾ ಭೂಮೌ ಪೇತುಸ್ತೇ ಶೋಣಿತಾಪ್ಲುತಾಃ | ಅತಿಮಾತ್ರಂ ಶರೌಘೇಣ ಪೀಡ್ಯಮಾನೌ ನರೋತ್ತಮೌ ॥೩೧॥
ತಾನಿ ಘೋರಾನ್ಪತತೋ ಭಲ್ಲೈರನೇಕೈರ್ನಿಚಕೃಂತತುಃ | ಯತೋ ಹಿ ದದೃಶಾತೇ ತೌ ಶರಾನ್ನಿಪತಿತಾನ್ ಶಿತಾನ್ ॥ ೩೨ ॥
ತತಸ್ತು ತೌ ದಾಶರಥೀ ಸಸೃಜಾತೇಸ್ತ್ರಮುತ್ತಮಂ | ರಾವಣಿಸ್ತು ದಿಶಸ್ಸರ್ವಾ ರಥೇನಾತಿರಥಃ ಪತನ್ ॥೩೩॥
ವಿವ್ಯಾಧ ತೌ ದಾಶರಥೀ ಲಘ್ವಸ್ತ್ರೋ ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ | ತೇನಾತಿವಿದ್ಧೌ ತೌ ವೀರೌ ರುಕ್ಮಪುಂಖೈಸ್ಸುಸಂಹಿತೈಃ ॥೩೪॥
ಬಭೂವತುರ್ದಾಶರಥೀ ಪುಷ್ಪಿತಾವಿವ ಕಿಂಶುಕೌ | ನಾಸ್ಯ ವೇದ ಗತಿಂ ಕಶ್ಚಿನ್ನ ಚ ರೂಪಂ ಧನುಶ್ಶರಾನ್ ॥೩೫॥
ನ ಚಾನ್ಯದ್ವಿದಿತಂ ಕಿಂಚಿತ್ಸೂರ್ಯಸ್ಯೇವಾಭ್ರಸಂಪ್ಲವೇ | ತೇನ ವಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಹರಯೋ ನಿಹತಾಶ್ಚ ಗತಾಸವಃ ॥೩೬॥
ಬಭೂವುಶ್ಶತಶಸ್ತತ್ರ ಪತಿತಾ ಧರಣೀತಲೇ | ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತು ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಭ್ರಾತರಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೩೭॥
ಬ್ರಾಹ್ಮಮಸ್ತ್ರಂ ಪ್ರಯೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ವಧಾರ್ಥಂ ಸರ್ವರಕ್ಷಸಾಂ | ತಮುವಾಚ ತತೋ ರಾಮೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಶುಭಲಕ್ಷಣಮ್ ॥ ೩೮ ॥
ನೈಕಸ್ಯ ಹೇತೋ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಹಂತುಮರ್ಹಸಿ | ಅಯುಧ್ಯ

ಮಾನಂ ಪ್ರಚ್ಛನ್ನಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಂ ಶರಣಾಗತಮ್ ॥೩೯॥ ಪಲಾಯಂತಂ ಪ್ರಮತ್ತಂ ವಾ ನ ತ್ವಂ ಹಂತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ । ಅಸ್ಯೈ
ವತು ವಧೇ ಯತ್ನಂ ಕರಿಷ್ಯಾವೋ ಮಹಾಬಲ ॥೪೦॥ ಆದೇಕ್ಷ್ಯಾವೋ ಮಹಾವೇಗಾನಸ್ತ್ರಾನಾಶೀವಿಷೋಪಮಾನ್ । ತಮೇನಂ ಮಾ
ಯಿನಂ ಕ್ಷುದ್ರಮಂತರ್ಹಿತರಥಂ ಬಲಾತ್ ॥೪೧॥ ರಾಕ್ಷಸಂ ನಿಹನಿಷ್ಯಂತಿ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಾನರಯೂಥಪಾಃ । ಯದ್ಯೇಷ ಭೂಮಿಂ
ವಿಶತೇ ದಿವಂ ವಾ ರಸಾತಲಂ ವಾಪಿ ನಭಃಸ್ಥಲಂ ವಾ । ಏವಂ ನಿಗೂಢೋಽಪಿ ಮಮಾಸ್ತ್ರದಗ್ಧಃ ಪತಿಷ್ಯತೇ ಭೂಮಿತಲೇ ಗತಾಸುಃ ॥
ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ವಚನಂ ಮಹಾತ್ಮಾ ರಘುಪ್ರವೀರಃ ಪ್ಲವಗರ್ಷಭೈರ್ವೃತಃ । ವಧಾಯ ರೌದ್ರಸ್ಯ ನೃಶಂಸಕರ್ಮ
ಣಸ್ತದಾ ಮಹಾತ್ಮಾ ತ್ವರಿತಂ ನಿರೀಕ್ಷತೇ ॥ ... ... ॥೪೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಿಜ್ಞಾಯ ತು ಮನಸ್ತಸ್ಯ ರಾಘವಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ । ಸನ್ನಿವೃತ್ಯಾಹವಾತ್ತಸ್ಮಾತ್ ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುರೀಂ ತತಃ ॥ ಸೋಽನು
ಸ್ಮೃತ್ಯ ವಧಂ ತೇಷಾಂ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ತರಸ್ವಿನಾಮ್ । ಕ್ರೋಧತಾಮ್ರೇಕ್ಷಣಃ ಶೂರೋ ನಿರ್ಜಗಾಮ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ॥ ಸ ಪಶ್ಚಿಮೇನ
ದ್ವಾರೇಣ ನಿರ್ಯಯೌ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ವೃತಃ । ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ಮಹಾವೀರ್ಯಃ ಪೌಲಸ್ತ್ಯೋ ದೇವಕಂಟಕಃ ॥ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ತತೋ ದೃ
ಷ್ಟ್ವಾ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ರಣಾಯಾಭ್ಯುದ್ಯತೌ ವೀರೌ ಮಾಯಾಂ ಪ್ರಾದುಷ್ಕರೋತ್ತದಾ ॥ ಇಂದ್ರಜಿತ್ತು ರಥೇ
ಸ್ಥಾಪ್ಯ ಸೀತಾಂ ಮಾಯಾಮಯೀಂ ತತಃ । ಬಲೇನ ಮಹತಾವೃತ್ಯ ತಸ್ಯಾ ವಧಮರೋಚಯತ್ ॥ ಮೋಹನಾರ್ಥಂ ತು ಸರ್ವೇಷಾಂ
ಬುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಸುದುರ್ಮತಿಃ । ಹಂತುಂ ಸೀತಾಂ ವ್ಯವಸಿತೋ ವಾನರಾಭಿಮುಖೋ ಯಯೌ ॥ ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತ್ವಭಿನಿರ್ಯಾಂತಂ
ನಗರ್ಯಾಃ ಕಾನನೌಕಸಃ । ಉತ್ಪೇತುರಭಿಸಂಕ್ರುದ್ಧಾಃ ಶಿಲಾಹಸ್ತಾ ಯುಯುತ್ಸವಃ ॥ ಹನೂಮಾನ್ ಪುರತಸ್ತೇಷಾಂ ಜಗಾಮ
ಕಪಿಕುಂಜರಃ । ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಸುಮಹಚ್ಛೃಂಗಂ ಪರ್ವತಸ್ಯ ದುರಾಸದಮ್ ॥ ಸ ದದರ್ಶ ಹತಾನಂದಾಂ ಸೀತಾಮಿಂದ್ರಜಿತೋ ರಥೇ । ಏ
ಕವೇಣೀಧರಾಂ ದೀನಾಮುಪವಾಸಕೃಶಾನನಾಮ್ ॥ ಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟೈಕವಸನಾಮಮೃಜಾಂ ರಾಘವಪ್ರಿಯಾಮ್ । ರಜೋಮಲಾಭ್ಯಾ
ಮಾಲಿಪ್ತೈಸ್ಸರ್ವಗಾತ್ರೈರ್ವರಸ್ತ್ರಿಯಮ್ ॥ ತಾಂ ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ ಮುಹೂರ್ತಂ ತು ಮೈಥಿಲೀಮಧ್ಯವಸ್ಯ ಚ । ಬಭೂವಾಚಿರದೃ
ಷ್ಟಾ ಹಿ ತೇನ ಸಾ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮಲದಿಗ್ಧಾಂಗೀಂ ರಥಸ್ಥಾಂ ತತ್ರ ಮೈಥಿಲೀಮ್ । ಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲಮುಖೋ ಹ
ನೂಮಾನ್ ವ್ಯಥಿತೋಽಭವತ್ ॥ ಅಬ್ರವೀತ್ತಾಂ ತು ಶೋಕಾರ್ತಾಂ ನಿರಾನಂದಾಂ ತಪಸ್ವಿನೀಮ್ । ಸೀತಾಂ ರಥಸ್ಥಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿ
ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸುತಾಶ್ರಿತಾಮ್ ॥ ಕಿಂ ಸಮರ್ಥಿತಮಸ್ಯೇತಿ ಚಿಂತಯನ್ ಸ ಮಹಾಕಪಿಃ । ಸಹ ತೈರ್ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠೈರಭ್ಯಧಾವತ
ರಾವಣಿಮ್ ॥ ತದ್ವಾನರಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾವಣಿಃ ಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ । ಕೃತ್ವಾ ವಿಕೋಶಂ ನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸೀತಾಂ ಪ್ರ
ಧರ್ಷಯತ್ ॥ ತಾಂ ಸ್ತ್ರಿಯಂ ಪಶ್ಯತಾಂ ತೇಷಾಂ ತಾಡಯಾಮಾಸ ರಾವಣಿಃ । ಕ್ರೋಶಂತೀಂ ರಾಮ ರಾಮೇತಿ ಮಾಯಯಾ ಯೋ
ಜಿತಾಂ ರಥೇ ॥೧೬॥ ಗೃಹೀತಮೂರ್ಧಜಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹನೂಮಾನ್ ದೈನ್ಯಮಾಗತಃ । ಶೋಕಜಂ ವಾರಿ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮುತ್ಸೃ
ಜನ್ ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ ॥೧೭॥ ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಚಾರುಸರ್ವಾಂಗೀಂ ರಾಮಸ್ಯ ಮಹಿಷೀಂ ಪ್ರಿಯಾಮ್ । ಅಬ್ರವೀತ್ ಪರುಷಂ ವಾಕ್ಯಂ
ಕ್ರೋಧಾದ್ರಕ್ಷೋಧಿಪಾತ್ಮಜಮ್ ॥೧೮॥ ದುರಾತ್ಮನ್ನಾತ್ಮನಾಶಾಯ ಕೇಶಪಕ್ಷೇ ಪರಾಮೃಶಃ । ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷೀಣಾಂ ಕುಲೇ ಜಾತೋ ರಾ
ಕ್ಷಸೀಂ ಯೋನಿಮಾಶ್ರಿತಃ ॥೧೯॥ ಧಿಕ್ ತ್ವಾಂ ಪಾಪಸಮಾಚಾರಂ ಯಸ್ಯ ತೇ ಮತಿರೀದೃಶೀ । ನೃಶಂಸಾನಾರ್ಯ ದುರ್ವೃತ್ತ ಕ್ಷುದ್ರ
ಪಾಪಪರಾಕ್ರಮ ॥ ೨೦ ॥ ಅನಾರ್ಯಸ್ಯೇದೃಶಂ ಕರ್ಮ ಘೃಣಾ ತೇ ನಾಸ್ತಿ ನಿರ್ಘೃಣ । ಚ್ಯುತಾ ಗೃಹಾಚ್ಚ ರಾಜ್ಯಾಚ್ಚ ರಾಮ
ಹಸ್ತಾಚ್ಚ ಮೈಥಿಲೀ ॥೨೧॥ ಕಿಂ ತವೈಷಾಪರಾದ್ಧಾ ಹಿ ಯದೇನಾಂ ಹಂತುಮಿಚ್ಛಸಿ । ಸೀತಾಂ ಚ ಹತ್ವಾ ನ ಚಿರಂ ಜೀವಿಷ್ಯಸಿ ಕಥಂ
ಚನ ॥ ೨೨ ॥ ವಧಾರ್ಹಕರ್ಮಣಾನೇನ ಮಮ ಹಸ್ತಗತೋ ಹ್ಯಸಿ । ಯೇ ಚ ಸ್ತ್ರೀಘಾತಿನಾಂ ಲೋಕಾ ಲೋಕವಧ್ಯೈಶ್ಚ ಕುತ್ಸಿ
ತಾಃ ॥೨೩॥ ಇಹ ಜೀವಿತಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ಪ್ರೇತ್ಯ ತಾನ್ ಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯಸೇ । ಇತಿ ಬ್ರುವಾಣೋ ಹನುಮಾನ್ ಸಾಯುಧೈರ್ಹರಿಭಿರ್ವೃತಃ ॥
ಅಭ್ಯಧಾವತ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸುತಂ ಪ್ರತಿ । ಆಪತಂತಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ತದನೀಕಂ ವನೌಕಸಾಮ್ ॥೨೫॥ ರಕ್ಷಸಾಂ
ಭೀಮಕಾಯಾನಾಮನೀಕಂ ತು ನ್ಯವಾರಯತ್ । ಸ ತಾಂ ಬಾಣಸಹಸ್ರೇಣ ವಿಕ್ಷೋಭ್ಯ ಹರಿವಾಹಿನೀಮ್ ॥೨೬॥ ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಹನೂ
ಮಂತಮಿಂದ್ರಜಿತ್ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ಹ । ಸುಗ್ರೀವಸ್ತ್ವಂ ಚ ರಾಮಶ್ಚ ಯನ್ನಿಮಿತ್ತಮಿಹಾಗತಾಃ ॥೨೭॥ ತಾಂ ಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ವೈದೇ
ಹೀಮದ್ಯೈವ ತವ ಪಶ್ಯತಃ । ಇಮಾಂ ಹತ್ವಾ ತತೋ ರಾಮಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ತ್ವಾಂ ಚ ವಾನರ ॥೨೮॥ ಸುಗ್ರೀವಂ ಚಾಂಗದಂ ಚೈ
ವ ತಂ ತ್ವಾನಾರ್ಯಂ ವಿಭೀಷಣಮ್ । ನ ಹಂತವ್ಯಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚೇತಿ ಯದ್ಬ್ರವೀಷಿ ಪ್ಲವಂಗಮ ॥೨೯॥ ಪೀಡಾಕರಮಮಿತ್ರಾಣಾಂ
ಯತ್ ಸ್ಯಾತ್ ಕರ್ತವ್ಯಮೇವ ತತ್ । ತಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾ ರುದತೀಂ ಸೀತಾಂ ಮಾಯಾಮಯೀಂ ತದಾ ॥೩೦॥ ಶಿತಧಾರೇಣ ಖಡ್ಗೇನ ನಿ
ಜಘಾನೇಂದ್ರಜಿತ್ ಸ್ವಯಮ್ । ಯಜ್ಞೋಪವೀತಮಾರ್ಗೇಣ ಛಿನ್ನಾ ತೇನ ತಪಸ್ವಿನೀ ॥೩೧॥ ಸಾ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ಪೃಥುಶ್ರೋಣೀ ಪಪಾ
ತ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾ । ತಾಮಿಂದ್ರಜಿತ್ ಸ್ವಯಂ ಹತ್ವಾ ಹನೂಮಂತಮುವಾಚ ಹ ॥೩೨॥ ಮಯಾ ರಾಮಸ್ಯ ಪಶ್ಯೇಮಾಂ ಕೋಪೇ
ನ ಚ ನಿಷೂದಿತಾಮ್ । ಏಷಾ ವಿಶಸ್ತಾ ವೈದೇಹೀ ವಿಫಲೋ ವಃ ಪರಿಶ್ರಮಃ ॥೩೩॥ ತತಃ ಖಡ್ಗೇನ ಮಹತಾ ಹತ್ವಾ ತಾಮಿಂದ್ರಜಿತ್ ಸ್ವಯ

ಯಂ । ಹೃಷ್ಟಸ್ಸರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ವಿನನಾದ ಮಹಾಸ್ವನಮ್ ॥೩೯॥ ವಾನರಾಶ್ಚ ಶುಪ್ರವೃತ್ತ್ವಮರಾಃ ಸ್ಥಿತಾಃ ।
ವ್ಯಾದಿತಾಸ್ಯಸ್ಸ್ವವದತಸ್ತದ್ದುರ್ಗಂ ಸಂಶ್ರಿತಸ್ಯ ಚ ॥ ೪೦ ॥ ತದಾ ತು ಸೀತಾಂ ನಿಹತ್ಯ ಮಾಯಯಾ ... ಮಹಾಬಲ
ಪರಾವಣಿಃ । ತಂ ಹೃಷ್ಟರೂಪಂ ಸಮುದೀಕ್ಷ್ಯ ವಾನರಾ ವಿಷಣ್ಣರೂಪಾಸ್ಸಮಭಿಪ್ರದುದ್ರುವುಃ ॥ ... ॥೪೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ — ಏಕಾಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶ್ರುತ್ವಾ ತು ಭೀಮನಿರ್ಹ್ರಾದಂ ಶಕ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ವನಮ್ । ವೀಕ್ಷಮಾಣಾ ದಿಶಸ್ಸರ್ವಾ ದುದ್ರುವುರ್ವಾನರರ್ಷಭಾಃ ॥೧॥
ತಾನುವಾಚ ತತಸ್ಸರ್ವಾನ್ ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ವಿಷಣ್ಣವದನಾನ್ ದೀನಾಂಸ್ತ್ರಸ್ತಾನ್ ವಿದ್ರವತಃ ಪೃಥಕ್ ॥೨॥ ಕ
ಸ್ಮಾದ್ವಿಷಣ್ಣವದನಾ ವಿದ್ರವಧ್ವಂ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ । ತ್ಯಕ್ತಯುದ್ಧಸಮುತ್ಸಾಹಾಃ ಶೂರತ್ವಂ ಕ್ವ ನು ವೋ ಗತಮ್ ॥೩॥ ಪೃಷ್ಠ
ತೋಽನುವ್ರಜಧ್ವಂ ಮಾಮಗ್ರತೋ ಯಾಂತಮಾಹವೇ । ಶೂರೈರಭಿಜನೋಪೇತೈರಯುಕ್ತಂ ಹಿ ನಿವರ್ತಿತುಮ್ ॥೪॥ ಏವಮು
ಕ್ತಾಸ್ಸಂಹೃಷ್ಟಾ ವಾಯುಪುತ್ರೇಣ ಧೀಮತಾ । ಶೈಲಶೃಂಗಾನ್ ದ್ರುಮಾಂಶ್ಚೈವ ಜಗೃಹುರ್ಹೃಷ್ಟಮಾನಸಾಃ ॥೫॥ ಅಭಿಪೇತು
ಶ್ಚ ಗರ್ಜಂತೋ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ವಾನರರ್ಷಭಾಃ । ಪರಿವಾರ್ಯ ಹನೂಮಂತಮನ್ವಯುಶ್ಚ ಮಹಾಹವೇ ॥೬॥ ಸ ತೈರ್ವಾನರಮುಖ್ಯೈ
ಸ್ತು ಹನೂಮಾನ್ ಸರ್ವತೋ ವೃತಃ । ಹುತಾಶನ ಇವಾರ್ಚಿಷ್ಮಾನದಹಚ್ಛತ್ರುವಾಹಿನೀಮ್ ॥೭॥ ಸ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಕದನಂ ಚಕಾರ
ಸುಮಹಾಕಪಿಃ । ವೃತೋ ವಾನರಸೈನ್ಯೇನ ಕಾಲಾಂತಕಯಮೋಪಮಃ ॥೮॥ ಸ ತು ಕೋಪೇನ ಚಾವಿಷ್ಟಶ್ಶೋಕೇನ ಚ ಮಹಾ
ಕಪಿಃ । ಹನೂಮಾನ್ ರಾವಣಿರಥೇ ಪಾತಯನ್ಮಹತೀಂ ಶಿಲಾಮ್ ॥೯॥ ತಾಮಾಪತಂತೀಂ ದೃಷ್ಟ್ವೈವ ರಥಸ್ಸಾರಥಿನಾ ತದಾ । ವಿ
ಧೇಯಾಶ್ವಸಮಾಯುಕ್ತಸ್ಸುದೂರಮಪವಾಹಿತಃ ॥೧೦॥ ತಮಿಂದ್ರಜಿತಮಪ್ರಾಪ್ಯ ರಥಸ್ಥಂ ಸಹ ಸಾರಥಿಮ್ । ವಿವೇಶ ಧರಣೀಂ
ಭಿತ್ತ್ವಾ ಸಾ ಶಿಲಾ ವ್ಯರ್ಥಮುದ್ಯತಾ ॥೧೧॥ ಪಾತಿತಾಯಾಂ ಶಿಲಾಯಾಂ ತು ರಕ್ಷಸಾಂ ವ್ಯಥಿತಾ ಚಮೂಃ । ನಿಪತಂತ್ಯಾ ಚ ಶಿಲ
ಯಾ ರಾಕ್ಷಸಾ ಮಥಿತಾ ಭೃಶಮ್ ॥೧೨॥ ತಮಭ್ಯಧಾವನ್ ಶತಶೋ ನದಂತಃ ಕಾನನೌಕಸಃ । ತೇ ದ್ರುಮಾಂಶ್ಚ ಮಹಾಕಾಯಾ
ಗಿರಿಶೃಂಗಾಣಿ ಚೋದ್ಯತಾಃ ॥೧೩॥ ಚಿಕ್ಷಿಪುರ್ದ್ವಿಷತಾಂ ಸಂಖ್ಯೇ ವಾನರಾ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ । ವೃಕ್ಷಶೈಲಮಹಾವರ್ಷಂ ವಿಸೃ
ಜಂತಃ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ॥೧೪॥ ಶತ್ರೂಣಾಂ ಕದನಂ ಚಕ್ರುರ್ನೇದುಶ್ಚ ವಿವಿಧೈಸ್ಸ್ವರೈಃ । ವಾನರೈಸ್ತೈರ್ಮಹಾಭೀಮೈರ್ಘೋ
ರರೂಪಾ ನಿಶಾಚರಾಃ ॥೧೫॥ ವೀರ್ಯಾದಭಿಹತಾ ವೃಕ್ಷೈರ್ವ್ಯವೇಷ್ಟಂತ ರಣಾಜಿರೇ । ಸ್ವಸೈನ್ಯಮಭಿವೀಕ್ಷ್ಯಾಥ ವಾನರೈರರ್ದಿ
ತಮಿಂದ್ರಜಿತ್ ॥೧೬॥ ಪ್ರಗೃಹೀತಾಯುಧಃ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪರಾನಭಿಮುಖೋ ಯಯೌ । ಸ ಶರೌಘಾನವಸೃಜನ್ ಸ್ವಸೈನ್ಯೇನಾ
ಭಿಸಂವೃತಃ ॥೧೭॥ ಜಘಾನ ಕಪಿಶಾರ್ದೂಲಾನ್ ಸುಬಹೂನ್ ದೃಷ್ಟವಿಕ್ರಮಃ । ಶೂಲೈರಶನಿಭಿಃ ಖಡ್ಗೈಃ ಪಟ್ಟಿಶೈಃ ಕೂಟಮು
ದ್ಗರೈಃ ॥೧೮॥ ತೇ ಚಾಪ್ಯನುಚರಾಸ್ತಸ್ಯ ವಾನರಾನ್ ಜಘ್ನುರೋಜಸಾ । ಸಸ್ಕಂಧವಿಟಪೈಸ್ಸಾಲೈಶ್ಶಿಲಾಭಿಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ ॥೧೯॥
ಹನೂಮಾನ್ ಕದನಂ ಚಕ್ರೇ ರಕ್ಷಸಾಂ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾಮ್ । ತೇನಾಭಿಹತಾಸ್ತತ್ರ ರಾಕ್ಷಸಾ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ ॥೨೦॥ ನಿ
ಗೃಹ್ಯ ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಂ ತು ರಾಘವಸ್ಯ ಹಿತೈಷಿಣಾ । ಸನಿವಾರ್ಯ ಪರಾನೀಕಮಬ್ರವೀತ್ತಾನ್ ವನೌಕಸಃ ॥೨೧॥ ಹನೂಮಾನ್ ಸನ್ನಿವ
ರ್ತಧ್ವಂ ನ ನಸ್ಸಾಧ್ಯಮಿದಂ ಬಲಮ್ । ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಾನ್ ವಿಚೇಷ್ಟಂತೋ ರಾಮಪ್ರಿಯಚಿಕೀರ್ಷವಃ ॥೨೨॥ ಯನ್ನಿಮಿತ್ತಂ ಹಿ
ಯುಧ್ಯಾಮೋ ಹತಾ ಸಾ ಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಇಮಮರ್ಥಂ ಹಿ ವಿಜ್ಞಾಪ್ಯ ರಾಮಂ ಸುಗ್ರೀವಮೇವ ಚ ॥೨೩॥ ತೌ ಯತ್ಪ್ರತಿವಿಧಾಸ್ಯೇ
ತೇ ತತ್ಕರಿಷ್ಯಾಮಹೇ ವಯಮ್ । ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠೋ ವಾರಯನ್ ಸರ್ವವಾನರಾನ್ ॥೨೪॥ ಶನೈಶ್ಶನೈರಸಂತ್ರಸ್ತಸ್ಸಬ
ಲಸ್ಸನ್ನ್ಯವರ್ತತ । ತತಃ ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಹನೂಮಂತಂ ವ್ರಜಂತಂ ಯತ್ರ ರಾಘವಃ ॥೨೫॥ ಸ ಹೋತುಕಾಮೋ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಗತಶ್ಚೈ
ತ್ಯಂ ನಿಕುಂಭಿಲಾಮ್ । ನಿಕುಂಭಿಲಾಮಧಿಷ್ಠಾಯ ಪಾವಕಂ ಜುಹುವೇಂದ್ರಜಿತ್ ॥೨೬॥ ಯಜ್ಞಭೂಮ್ಯಾಂ ತು ವಿಧಿವತ್ಪಾವಕಸ್ತೇನ
ರಕ್ಷಸಾ । ಹೂಯಮಾನಃ ಪ್ರಜಜ್ವಾಲ ಮಾಂಸಶೋಣಿತಭುಕ್ತದಾ ॥೨೭॥ ಸೋಽರ್ಚಿಃಪಿನದ್ಧೋ ದದೃಶೇ ಹೋಮಶೋಣಿತತರ್ಪಿ
ತಃ । ಸಂಧ್ಯಾಗತ ಇವಾದಿತ್ಯಸ್ಸ ತೀವ್ರಾಗ್ನಿಸ್ಸಮುತ್ಥಿತಃ ॥೨೮॥ ಅಥೇಂದ್ರಜಿದ್ರಾಕ್ಷಸಭೂತಯೇ ತು ಜುಹಾವ ಹವ್ಯಂ ವಿಧಿನಾ
ವಿಧಾನವಿತ್ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವ್ಯತಿಷ್ಠಂತ ಚ ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇ ಮಹಾಸಮೂಹೇಷು ನಯಾನಯಜ್ಞಾಃ ॥ ... ... ॥೨೯॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ — ದ್ವ್ಯಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರಾಘವಶ್ಚಾಪಿ ವಿಪುಲಂ ತಂ ರಾಕ್ಷಸವನೌಕಸಾಮ್ । ಶ್ರುತ್ವಾ ಸಂಗ್ರಾಮನಿರ್ಘೋಷಂ ಜಾಂಬವಂತಮುವಾಚ ಹ ॥೧॥
ಸೌಮ್ಯ ನೂನಂ ಹನುಮತಾ ಕ್ರಿಯತೇ ಕರ್ಮ ದುಷ್ಕರಮ್ । ಶ್ರೂಯತೇ ಚ ಮಹಾನ್ ಭೀಮಸ್ಸುಮಹಾನಾಯುಧಸ್ವನಃ ॥೨॥ ತ
ದ್ಗಚ್ಛ ಕುರು ಸಾಹಾಯ್ಯಂ ಸ್ವಬಲೇನಾಭಿಸಂವೃತಃ । ಕ್ಷಿಪ್ರಮೃಕ್ಷಪತೇ ತಸ್ಯ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಯ ಯುಧ್ಯತಃ ॥೩॥ ಋಕ್ಷರಾಜ
ಸ್ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ವೇನಾನೀಕೇನ ಸಂವೃತಃ । ಆಗಚ್ಛತ್ಪಶ್ಚಿಮದ್ವಾರಂ ಹನೂಮಾನ್ ಯತ್ರ ವಾನರಃ ॥೪॥ ಅಥಾಯಾಂತಂ ಹ
ನೂಮಂತಂ ದದರ್ಶರ್ಕ್ಷಪತಿಃ ಪಥಿ । ವಾನರೈಃ ಕೃತಸಂಗ್ರಾಮೈಶ್ಶ್ವಸದ್ಭಿರಭಿಸಂವೃತಮ್ ॥೫॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪಥಿ ಹನೂಮಾಂಶ್ಚ ತ
ದೃಕ್ಷಬಲಮುದ್ಯತಮ್ । ನೀಲಮೇಘನಿಭಂ ಭೀಮಂ ಸನ್ನಿವಾರ್ಯ ನ್ಯವರ್ತತ ॥೬॥ ಸ ತೇನ ಸಹ ಸೈನ್ಯೇನ ಸನ್ನಿಕರ್ಷಂ ಮಹಾ

ಯಶಾಃ । ಶೀಘ್ರಮಾಗಮ್ಯ ರಾಮಾಯ ದುಃಖಿತೋ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೭॥ ಸಮರೇ ಯುಧ್ಯಮಾನಾನಾಮಸ್ಮಾಕಂ ಪ್ರೇಕ್ಷತಾಂ
ಚ ಸಃ । ಜಘಾನ ರುದತೀಂ ಸೀತಾಮಿಂದ್ರಜಿದ್ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ ॥೮॥ ಉದ್ಭ್ರಾಂತಚಿತ್ತಸ್ತಾಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಷಣ್ಣೋಽಹಮರಿಂ
ದಮ । ತದಹಂ ಭವತೋ ವೃತ್ತಂ ವಿಜ್ಞಾಪಯಿತುಮಾಗತಃ ॥೯॥ ತಸ್ಯ ತದ್ವಚನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಘವಶ್ಶೋಕಮೂರ್ಛಿತಃ । ನಿ
ಪಪಾತ ತದಾ ಭೂಮೌ ಛಿನ್ನಮೂಲ ಇವ ದ್ರುಮಃ ॥೧೦॥ ತಂ ಭೂಮೌ ದೇವಸಂಕಾಶಂ ಪತಿತಂ ದೃಶ್ಯ ರಾಘವಂ । ಅಭಿಪೇ
ತುಸ್ಸಮುತ್ಪತ್ಯ ಸರ್ವತಃ ಕಪಿಸತ್ತಮಾಃ ॥೧೧॥ ಅಸಿಂಚನ್ ಸಲಿಲೈಶ್ಚೈನಂ ಪದ್ಮೋತ್ಪಲಸುಗಂಧಿಭಿಃ । ಪ್ರದಹಂತಮಸ
ಹ್ಯಂ ಚ ಸಹಸಾಗ್ನಿಮಿವೋತ್ಥಿತಮ್ ॥೧೨॥ ತಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಽಥ ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಸುದುಃಖಿತಃ । ಉವಾಚ ರಾಮಮಸ್ವ
ಸ್ಥಂ ವಾಕ್ಯಂ ಹೇತ್ವರ್ಥಸಂಯುತಮ್ ॥೧೩॥ ಶುಭೇ ವರ್ತ್ಮನಿ ತಿಷ್ಠಂತಂ ತ್ವಾಮಾರ್ಯ ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯಂ । ಅನರ್ಥೇಭ್ಯೋ ನ ಶಕ್ನೋ
ತಿ ತ್ರಾತುಂ ಧರ್ಮೋ ನಿರರ್ಥಕಃ ॥ ಭೂತಾನಾಂ ಸ್ಥಾವರಾಣಾಂ ಚ ಜಂಗಮಾನಾಂ ಚ ದರ್ಶನಂ । ಯಥಾಸ್ತಿ ನ ತಥಾ ಧರ್ಮಸ್ತೇನ
ನಾಸ್ತೀತಿ ಮೇ ಮತಿಃ ॥ ಯಥೈವ ಸ್ಥಾವರಂ ವ್ಯಕ್ತಂ ಜಂಗಮಂ ಚ ತಥಾವಿಧಂ । ನಾಯಮರ್ಥಸ್ತಥಾ ಯುಕ್ತಸ್ತ್ವದ್ವಿಧೋ ನ ವಿಪ
ದ್ಯತೇ ॥೧೬॥ ಯದ್ಯಧರ್ಮೋ ಭವೇದ್ಭೂತೋ ರಾವಣೋ ನರಕಂ ವ್ರಜೇತ್ । ಭವಾಂಶ್ಚ ಧರ್ಮಯುಕ್ತೋ ನೈವಂ ವ್ಯಸನಮಾ
ಪ್ನುಯಾತ್ ॥೧೭॥ ತಸ್ಯ ಚ ವ್ಯಸನಾಭಾವಾದ್ವ್ಯಸನಂ ಚ ಗತೇ ತ್ವಯಿ । ಧರ್ಮೋ ಭವತ್ಯಧರ್ಮಶ್ಚ ಪರಸ್ಪರವಿರೋಧಿನೌ ॥ ಧ
ರ್ಮೇಣೋಪಲಭೇದ್ಧರ್ಮಮಧರ್ಮಂ ಚಾಪ್ಯಧರ್ಮತಃ । ಯದ್ಯಧರ್ಮೇಣ ಯುಜ್ಯೇಯುರ್ಯೇಷ್ವಧರ್ಮಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ॥ ಯದಿ ಧರ್ಮೇ
ಣ ಯುಜ್ಯೇರನ್ನಾಧರ್ಮರುಚಯೋ ಜನಾಃ । ಧರ್ಮೇಣ ಚರತಾಂ ಧರ್ಮಸ್ತಥಾ ಚೈಷಾಂ ಫಲಂ ಭವೇತ್ ॥ ಯಸ್ಮಾದರ್ಥಾ ವಿವ
ರ್ಧಂತೇ ಯೇಷ್ವಧರ್ಮಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ । ಕ್ಲಿಶ್ಯಂತೇ ಧರ್ಮಶೀಲಾಶ್ಚ ತಸ್ಮಾದೇತೌ ನಿರರ್ಥಕೌ ॥ ವಧ್ಯಂತೇ ಪಾಪಕರ್ಮಾಣೋ
ಯದ್ಯಧರ್ಮೇಣ ರಾಘವ । ವಧಕರ್ಮಹತೋ ಧರ್ಮಃ ಸ ಹತಃ ಕಂ ವಧಿಷ್ಯತಿ ॥ ಅಥವಾ ವಿಹಿತೇನಾಯಂ ಹನ್ಯತೇ ಹಂತಿ ವಾ ಪರಂ ।
ವಿಧಿರಾಲಿಪ್ಯತೇ ತೇನ ನ ಸ ಪಾಪೇನ ಕರ್ಮಣಾ ॥೨೨॥ ಅದೃಷ್ಟಪ್ರತಿಕಾರೇಣ ತ್ವವ್ಯಕ್ತೇನಾಸತಾ ಸತಾ । ಕಥಂ ಶಕ್ಯಂ ಪರಂ ಪ್ರಾ
ಪ್ತುಂ ಧರ್ಮೇಣಾರಿವಿಕರ್ಷಣ ॥೨೩॥ ಯದಿ ಸತ್ಸ್ಯಾತ್ಸತಾಂ ಮುಖ್ಯ ನಾಸತ್ಸ್ಯಾತ್ತವ ಕಿಂಚನ । ತ್ವಯಾ ಯದೀದೃಶಂ ಪ್ರಾ
ಪ್ತಂ ತಸ್ಮಾತ್ತನ್ನೋಪಪದ್ಯತೇ ॥೨೪॥ ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲಃ ಕ್ಲೀಬೋ ಬಲಂ ಧರ್ಮೋಽನುವರ್ತತೇ । ದುರ್ಬಲೋ ಹೃತಮರ್ಯಾದೋ
ನ ಸೇವ್ಯ ಇತಿ ಮೇ ಮತಿಃ ॥೨೫॥ ಬಲಸ್ಯ ಯದಿ ಚೇದ್ಧರ್ಮೋ ಗುಣಭೂತಃ ಪರಾಕ್ರಮೇ । ಧರ್ಮಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ವರ್ತಸ್ವ ಯಥಾ ಧ
ರ್ಮೇ ತಥಾ ಬಲೇ ॥೨೬॥ ಅಥ ಚೇತ್ಸತ್ಯವಚನಂ ಧರ್ಮಃ ಕಿಲ ಪರಂತಪ । ಅನೃತಸ್ತ್ವಯ್ಯಕರುಣಃ ಕಿಂ ನ ಬದ್ಧಸ್ತ್ವಯಾ ಪಿ
ತಾ ॥೨೭॥ ಯದಿ ಧರ್ಮೋ ಭವೇದ್ಭೂತೋ ಹ್ಯಧರ್ಮೋ ವಾ ಪರಂತಪ । ನ ಸ್ಮ ಹತ್ವಾ ಮುನಿಂ ವಜ್ರೀ ಕುರ್ಯಾದಿಜ್ಯಾಂ ಶತಕ್ರ
ತುಃ ॥೨೮॥ ಅಧರ್ಮಸಂಶ್ರಿತೋ ಧರ್ಮೋ ವಿನಾಶಯತಿ ರಾಘವ । ಸರ್ವಮೇತದ್ಯಥಾಕಾಮಂ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ ಕುರುತೇ ನರಃ ॥೨೯॥
ಮಮ ಚೇದಂ ಮತಂ ತಾತ ಧರ್ಮೋಽಯಮಿತಿ ರಾಘವ । ಧರ್ಮಮೂಲಂ ತ್ವಯಾ ಛಿನ್ನಂ ರಾಜ್ಯಮುತ್ಸೃಜತಾ ತ್ವಯಾ ॥೩೦॥ ಅ
ರ್ಥೇಭ್ಯೋ ಹಿ ವಿವೃದ್ಧೇಭ್ಯಸ್ಸಂವೃತ್ತೇಭ್ಯಸ್ತತಸ್ತತಃ । ಕ್ರಿಯಾಸ್ಸರ್ವಾಃ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಪರ್ವತೇಭ್ಯ ಇವಾಪಗಾಃ ॥೩೧॥ ಅರ್ಥೇ
ನ ಹಿ ವಿಮುಕ್ತಸ್ಯ ಪುರುಷಸ್ಯಾಲ್ಪತೇಜಸಃ । ವ್ಯುಚ್ಛಿದ್ಯಂತೇ ಕ್ರಿಯಾಸ್ಸರ್ವಾ ಗ್ರೀಷ್ಮೇ ಕುಸರಿತೋ ಯಥಾ ॥೩೨॥ ಸೋಽಯಮ
ರ್ಥಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಸುಖಕಾಮಸ್ಸುಖೈಧಿತಃ । ಪಾಪಮಾರಭತೇ ಕರ್ತುಂ ತತೋ ದೋಷಃ ಪ್ರವರ್ತತೇ ॥೩೩॥ ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಸ್ತ
ಸ್ಯ ಮಿತ್ರಾಣಿ ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಸ್ತಸ್ಯ ಬಾಂಧವಾಃ । ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಸ್ಸ ಪುಮಾನ್ ಲೋಕೇ ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಸ್ಸ ಚ ಪಂಡಿತಃ ॥ ಯಸ್ಯಾ
ರ್ಥಾಸ್ಸ ಚ ವಿಕ್ರಾಂತೋ ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಸ್ಸ ಚ ಬುದ್ಧಿಮಾನ್ । ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಸ್ಸ ಮಹಾಭಾಗೋ ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾಸ್ಸ ಗುಣಾನ್ವಿತಃ ॥
ಅರ್ಥಸ್ಯೈತೇ ಪರಿತ್ಯಾಗೇ ದೋಷಾಃ ಪ್ರವ್ಯಾಹೃತಾ ಮಯಾ । ರಾಜ್ಯಮುತ್ಸೃಜತಾ ಧೀರ ಯೇನ ಬುದ್ಧಿಸ್ತ್ವಯಾ ಕೃತಾ ॥೩೬॥
ಯಸ್ಯಾರ್ಥಾ ಧರ್ಮಕಾಮಾರ್ಥಾಸ್ತಸ್ಯ ಸರ್ವಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ । ಅಧನೇನಾರ್ಥಕಾಮೇನ ನಾರ್ಥಶ್ಶಕ್ಯೋ ವಿಚಿನ್ವತಾ ॥೩೭॥
ಹರ್ಷಃ ಕಾಮಶ್ಚ ದರ್ಪಶ್ಚ ಧರ್ಮಃ ಕ್ರೋಧಶ್ಶಮೋ ದಮಃ । ಅರ್ಥಾದೇತಾನಿ ಸರ್ವಾಣಿ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ನರಾಧಿಪ ॥೩೮॥ ಯೇಷಾಂ ನ
ಶ್ಯತ್ಯಯಂ ಲೋಕಶ್ಚರತಾಂ ಧರ್ಮಚಾರಿಣಾಂ । ತೇಽರ್ಥಾಸ್ತ್ವಯಿ ನ ದೃಶ್ಯಂತೇ ದುರ್ದಿನೇಷು ಯಥಾ ಗ್ರಹಾಃ ॥೩೯॥ ತ್ವಯಿ ಪ್ರವ್ರ
ಜಿತೇ ವೀರ ಗುರೋಶ್ಚ ವಚನೇ ಸ್ಥಿತೇ । ರಕ್ಷಸಾಪಹೃತಾ ಭಾರ್ಯಾ ಪ್ರಾಣೈಃ ಪ್ರಿಯತರಾ ತವ ॥ ತದದ್ಯ ವಿಪುಲಂ ವೀರ ದುಃಖಮಿಂ
ದ್ರಜಿತಾ ಕೃತಂ । ಕರ್ಮಣಾ ವ್ಯಪನೇಷ್ಯಾಮಿ ತಸ್ಮಾದುತ್ತಿಷ್ಠ ರಾಘವ ॥ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ನರಶಾರ್ದೂಲ ದೀರ್ಘಬಾಹೋ ದೃಢವ್ರತ ।
ಕಿಮಾತ್ಮಾನಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮಾನಂ ನಾವಬುಧ್ಯಸೇ ॥ ಅಹಮನಘ ತವೋದ್ಯತಃ ಪ್ರಿಯಾರ್ಥಂ ಜನಕಸುತಾನಿಧನಂ ನಿರೀ
ಕ್ಷ್ಯ ರುಷ್ಟಃ । ಸಹಯಗಜರಥಾಂ ಸರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಂ ಭೃಶಮಿಷುಭಿರ್ವಿನಿಪಾತಯಾಮಿ ಲಂಕಾಂ ॥ ... ॥೪೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ — ತ್ರ್ಯಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರಾಮಮಾಶ್ವಾಸಯಾನೇ ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ ಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲೇ । ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಗುಲ್ಮಾನ್ ಸ್ವಸ್ಥಾನೇ ತತ್ರಾಗಚ್ಛದ್ವಿಭೀಷಣಃ ॥೧॥
ನಾನಾಪ್ರಹರಣೈಶ್ಶೂರೈಶ್ಚತುರ್ಭಿರಭಿಸಂವೃತಃ । ನೀಲಾಂಜನಚಯಾಕಾರೈರ್ಮಾತಂಗೈರಿವ ಯೂಥಪಃ ॥೨॥ ಸೋಽಭಿ

ಗಮ್ಯ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನಂರಾಘವಂಶೋಕಲಾಲಸಂ।ವಾನರಾಂಶ್ಚೈವದದೃಶೆಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಾನ್॥ರಾಘವಂಚಮಹಾತ್ಮಾನಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಕುಲನಂದನಂ। ದದರ್ಶಮೋಹಮಾಪನ್ನಂಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಾಂಕಮಾಶ್ರಿತಮ್ ॥೬॥ ವ್ರೀಡಿತಂಶೋಕಸಂತಪ್ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮಂವಿಭೀಷಣಃ।ಅಂತರ್ದುಃಖೇನದೀನಾತ್ಮಾ ಕಿಮೇತದಿತಿಸೋಬ್ರವೀತ್॥೭॥ವಿಭೀಷಣಮುಖಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸುಗ್ರೀವಂತಾಂಶ್ಚವಾನರಾನ್। ಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾಚಮಂದಾರ್ಥಮಿದಂಬಾಷ್ಪಪರಿಪ್ಲುತಃ॥ ಹತಾಮಿಂದ್ರಜಿತಾಸೀತಾಮಿಹಶ್ರುತ್ವೈವರಾಘವಃ। ಹನೂಮದ್ವಚನಾತ್ಸೌಮ್ಯತತೋಮೋಹಮುಪಾಗತಃ॥ ಕಥಯಂತಂತುಸೌಮಿತ್ರಿಂಸನ್ನಿವಾರ್ಯವಿಭೀಷಣಃ। ಪುಷ್ಕಲಾರ್ಥಮಿದಂವಾಕ್ಯಂವಿಸಂಜ್ಞಂರಾಮಮಬ್ರವೀತ್॥೯॥ ಮನುಜೇಂದ್ರಾರ್ತರೂಪೇಣಯದುಕ್ತಂಚಹನೂಮತಾ।ತದಯುಕ್ತಮಹಂಮನ್ಯೇಸಾಗರಸ್ಯೇವಶೋಷಣಂ॥ ಅಭಿಪ್ರಾಯಂತುಜಾನಾಮಿರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ।ಸೀತಾಂಪ್ರತಿಮಹಾಬಾಹೋನಚಘಾತಂಕರಿಷ್ಯತಿ॥೧೦॥ ಯಾಚ್ಯಮಾನಸ್ಸುಬಹುಶೋಮಯಾಹಿತಚಿಕೀರ್ಷುಣಾ।ವೈದೇಹೀಮುತ್ಸೃಜಸ್ವೇತಿನಚತತ್ಕೃತವಾನ್ವಚಃ॥ ನೈವಸಾಮ್ನಾನಭೇದೇನನದಾನೇನಕುತೋಯುಧಾ। ಸಾದ್ರಷ್ಟುಮಪಿಶಕ್ಯೇತನೈವಚಾನ್ಯೇನಕೇನಚಿತ್॥ವಾನರಾನ್ಮೋಹಯಿತ್ವಾತುಪ್ರತಿಯಾತಸ್ಸರಾಕ್ಷಸಃ। ಚೈತ್ಯಂನಿಕುಂಭಿಲಾಂನಾಮತತ್ರಹೋಮಂಕರಿಷ್ಯತಿ॥೧೩॥ಹುತವಾನುಪಯಾತೋಹಿದೇವೈರಪಿದುರಾಸದೈಃ। ದುರಾಧರ್ಷೋಭವತ್ಯೇಷಸಂಗ್ರಾಮೇರಾವಣಾತ್ಮಜಃ॥ ತೇನಮೋಹಯತಾನೂನಮೇಷಾಮಾಯಾಪ್ರಯೋಜಿತಾ। ವಿಘ್ನಮನ್ವಿಚ್ಛತಾತತ್ರವಾನರಾಣಾಂಪರಾಕ್ರಮೇ॥೧೫॥ ಸಸೈನ್ಯಾಸ್ತತ್ರಗಚ್ಛಾಮೋಯಾವತ್ತನ್ನಸಮಾಪ್ಯತೇ।ತ್ಯಜೇಮಂನರಶಾರ್ದೂಲಮಿಥ್ಯಾಸಂತಾಪಮಾಗತಮ್॥೧೬॥ ಸೀದತೇಹಿಬಲಂಸರ್ವಂದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ವಾಂಶೋಕಕರ್ಶಿತಂ। ಇಹತ್ವಂಸ್ವಸ್ಥಹೃದಯಸ್ತಿಷ್ಠಸತ್ವಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಃ॥೧೭॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪ್ರೇಷಯಾಸ್ಮಾಭಿಃಸಹಸೈನ್ಯಾನುಕರ್ಷಿಭಿಃ। ಏಷತಂನರಶಾರ್ದೂಲೋರಾವಣಿಂನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ॥೧೮॥ ತ್ಯಾಜಯಿಷ್ಯತಿತತ್ಕರ್ಮತತೋವಧ್ಯೋಭವಿಷ್ಯತಿ। ತಸ್ಯೈತೇನಿಶಿತಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಃಪತ್ರಿಪತ್ರಾಂಗವಾಜಿನಃ॥೧೯॥ ಪತತ್ರಿಣಇವಾಸೌಮ್ಯಾಶ್ಶರಾಃಪಾಸ್ಯಂತಿಶೋಣಿತಂ। ತಂಸಂದಿಶಮಹಾಬಾಹೋಲಕ್ಷ್ಮಣಂಶುಭಲಕ್ಷಣಮ್॥೨೦॥ ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯವಿನಾಶಾಯವಜ್ರಂವಜ್ರಧರೋಯಥಾ॥ ಮನುಜವರನಕಾಲವಿಪ್ರಹರ್ಷೋರಿಪುನಿಧನಂಪ್ರತಿಯಃಕ್ಷಮೋದ್ಯಕರ್ತುಂ।ತ್ವಮತಿಸೃಜರಿಪೋರ್ವಧಾಯವಾಣೀಮಮರರಿಪೋರ್ಮಥನೇಯಥಾಮಹೇಂದ್ರಃ॥೨೧॥ ಸಮಾಪ್ತಕರ್ಮಾಹಿಸರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪೋಭವತ್ಯದೃಶ್ಯಸ್ಸಮರೇಸುರಾಸುರೈಃ। ಯುಯುತ್ಸತಾನೇನಸಮಾಪ್ತಕರ್ಮಣಾಭವೇತ್ಸುರಾಣಾಮಪಿಸಂಶಯೋಮಹಾನ್॥ ... ॥೨೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುರಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಘವಶ್ಶೋಕಕರ್ಶಿತಃ। ನೋಪಧಾರಯತೇವ್ಯಕ್ತಂಯದುಕ್ತಂತೇನರಾಕ್ಷಸಾ॥೧॥ತತೋಧೈರ್ಯಮವಷ್ಟಭ್ಯರಾಮಃಪರಪುರಂಜಯಃ।ವಿಭೀಷಣಮುಪಾಸೀನಮುವಾಚಕಪಿಸನ್ನಿಧೌ॥ನೈರೃತಾಧಿಪತೇವಾಕ್ಯಂಯದುಕ್ತಂತೇವಿಭೀಷಣ।ಭೂಯಸ್ತಚ್ಛ್ರೋತುಮಿಚ್ಛಾಮಿಬ್ರೂಹಿಯತ್ತೇವಿವಕ್ಷಿತಮ್॥೩॥ ರಾಘವಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾವಾಕ್ಯಂವಾಕ್ಯವಿಶಾರದಃ। ಯತ್ತತ್ಪುನರಿದಂವಾಕ್ಯಂಬಭಾಷೇಸವಿಭೀಷಣಃ॥ಯಥಾಜ್ಞಪ್ತಂಮಹಾಬಾಹೋತ್ವಯಾಗುಲ್ಮನಿವೇಶನಂ। ತತ್ತಥಾನುಷ್ಠಿತಂವೀರತ್ವದ್ವಾಕ್ಯಸಮನಂತರಮ್॥ತಾನ್ಯನೀಕಾನಿಸರ್ವಾಣಿವಿಭಕ್ತಾನಿಸಮಂತತಃ।ವಿನ್ಯಸ್ತಾಯೂಥಪಾಶ್ಚೈವಯಥಾನ್ಯಾಯ್ಯಂವಿಭಾಗಶಃ॥೬॥ ಭೂಯಸ್ತುಮಮವಿಜ್ಞಾಪ್ಯಂತಚ್ಛೃಣುಷ್ವಮಹಾಯಶಃ।ತ್ವಯ್ಯಕಾರಣಸಂತಪ್ತೇಸಂತಪ್ತಹೃದಯಾವಯಮ್॥೭॥ ತ್ಯಜರಾಜನ್ನಿಮಂಶೋಕಂಮಿಥ್ಯಾಸಂತಾಪಮಾಗತಂ। ತದಿಯಂತ್ಯಜ್ಯತಾಂಚಿಂತಾಶತ್ರುಹರ್ಷವಿವರ್ಧನೀ॥ ಉದ್ಯಮಃಕ್ರಿಯತಾಂವೀರಹರ್ಷಸ್ಸಮುಪಸೇವ್ಯತಾಂ। ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಾಯದಿತೇಸೀತಾಹಂತವ್ಯಾಶ್ಚನಿಶಾಚರಾಃ॥ ರಘುನಂದನವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಶ್ರೂಯತಾಂಮೇಹಿತಂವಚಃ।ಸಾಧ್ವಯಂಯಾತುಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಬಲೇನಮಹತಾವೃತಃ॥೧೦॥ ನಿಕುಂಭಿಲಾಯಾಂಸಂಪ್ರಾಪ್ಯಹಂತುಂರಾವಣಿಮಾಹವೇ।ಧನುರ್ಮಂಡಲನಿರ್ಮುಕ್ತೈರಾಶೀವಿಷವಿಷೋಪಮೈಃ॥ಶರೈರ್ಹಂತುಂಮಹೇಷ್ವಾಸೋರಾವಣಿಂಸಮಿತಿಂಜಯಃ।ತೇನವೀರೇಣತಪಸಾವರದಾನಾತ್ಸ್ವಯಂಭುವಃ॥ಅಸ್ತ್ರಂಬ್ರಹ್ಮಶಿರಃಪ್ರಾಪ್ತಂಕಾಮಗಾಶ್ಚತುರಂಗಮಾಃ। ಸಏಷಸಹಸೈನ್ಯೇನಪ್ರಾಪ್ತಃಕಿಲನಿಕುಂಭಿಲಾಮ್॥ ಯದ್ಯುತ್ತಿಷ್ಠೇತ್ಕೃತಾರ್ಥೋಸಾಹತಾನ್ಸರ್ವಾಂಶ್ಚವಿದ್ಧಿನಃ। ನಿಕುಂಭಿಲಾಮಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮಹುತಾಗ್ನಿಂಚಯೋರಿಪುಃ॥ತಮಾತತಾಯಿನಂಹನ್ಯಾದಿಂದ್ರಶತ್ರೋಸ್ಸತೇವಧಃ।ವರೋದತ್ತೋಮಹಾಬಾಹೋಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರೇಣವೈ॥೧೫॥ ಇತ್ಯೇವಂವಿಹಿತೋರಾಜನ್ವಧಸ್ತಸ್ಯೈವಧೀಮತಃ। ವಧಾಯೇಂದ್ರಜಿತೋರಾಮಸಂದಿಶಸ್ವಮಹಾಬಲ॥೧೬॥ಹತೇತಸ್ಮಿನ್ಹತಂವಿದ್ಧಿರಾವಣಂಸಸುಹೃಜ್ಜನಂ।ವಿಭೀಷಣವಚಃಶ್ರುತ್ವಾರಾಘವೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್॥ ಜಾನಾಮಿತಸ್ಯರೌದ್ರಸ್ಯಮಾಯಾಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ।ಸಹಿಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವಿತ್ಪ್ರಾಜ್ಞೋಮಹಾಮಾಯೋಮಹಾಬಲಃ॥ಕರೋತ್ಯಸಂಜ್ಞಾನ್ಸಂಗ್ರಾಮೇದೇವಾನ್ಸವರುಣಾನಪಿ। ತಸ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷೇಚರತಸ್ಸರಥಸ್ಯಮಹಾಯಶಃ॥೧೯॥ ನಗತಿರ್ಜ್ಞಾಯತೇವೀರಸೂರ್ಯಸ್ಯೇವಾಭ್ರಸಂಪ್ಲವೇ।

ರಾಘವಸ್ತುರಿಪೋರ್ಜ್ಞಾತ್ವಾಮಾಯಾವೀರ್ಯಂದುರಾತ್ಮನಃ। ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಕೀರ್ತಿಸಂಪನ್ನಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್।ಯದ್ವಾ
ನರೇಂದ್ರಸ್ಯಬಲಂತೇನಸರ್ವೇಣಸಂವೃತಃ ॥ಹನೂಮತ್ಪ್ರಮುಖೈಶ್ಚೈವಯೂಥಪೈಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣ । ಜಾಂಬವೇನರ್ಕ್ಷಪ
ತಿನಾಸಹಸೈನ್ಯೇನಸಂವೃತಃ ॥೨೨॥ ಜಹಿತಂರಾಕ್ಷಸಸುತಂಮಾಯಾಬಲವಿಶಾರದಂ । ಅಯಂತ್ವಾಂಸಚಿವೈಃಸಾರ್ಧಂಮ
ಹಾತ್ಮಾರಜನೀಚರಃ ॥೨೩॥ಅಭಿಜ್ಞಸ್ತಸ್ಯದೇಶಸ್ಯಪೃಷ್ಠತೋನುಗಮಿಷ್ಯತಿ।ರಾಘವಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಃಸವಿಭೀ
ಷಣಃ ॥೨೪॥ ಜಗ್ರಾಹಕಾರ್ಮುಕಶ್ರೇಷ್ಠಮನ್ಯದ್ಭೀಮಪರಾಕ್ರಮಃ।ಸನ್ನದ್ಧಃಕವಚೀಖಡ್ಗೀಸಶರೋಹೇಮಚಾಪಧೃತ್॥
ರಾಮಪಾದಾವುಪಸ್ಪೃಶ್ಯಹೃಷ್ಟಃಸೌಮಿತ್ರಿರಬ್ರವೀತ್ । ಅದ್ಯಮತ್ಕಾರ್ಮುಕೋನ್ಮುಕ್ತಾಶ್ಶರಾನಿರ್ಭಿದ್ಯರಾವಣಿಂ ॥ ಲಂ
ಕಾಮಭಿಪತಿಷ್ಯಂತಿಹಂಸಾಃಪುಷ್ಕರಿಣೀಮಿವ।ಅದ್ಯೈವತಸ್ಯರೌದ್ರಸ್ಯಶರೀರಂಮಾಮಕಾಶ್ಶರಾ ॥ ವಿಧಮಿಷ್ಯಂತಿಭಿತ್ವಾ
ತಂಮಹಾಚಾಪಗುಣಾಚ್ಯುತಾ।ಸಏವಮುಕ್ತ್ವಾದ್ಯುತಿಮಾನ್ವಚನಂಭ್ರಾತುರಗ್ರತಃ॥ಸರಾವಣಿವಧಾಕಾಂಕ್ಷೀಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಸ್ತ್ವರಿತೋಯಯೌ । ಸೋಭಿವಾದ್ಯಗುರೋಃಪಾದೌಕೃತ್ವಾಚಾಪಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್॥೨೯॥ ನಿಕುಂಭಿಲಾಮಭಿಯಯೌ
ಚೈತ್ಯಂರಾವಣಿಪಾಲಿತಾಂ । ವಿಭೀಷಣೇನಸಹಿತೋರಾಜಪುತ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್॥ಕೃತಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನೋಭ್ರಾತ್ರಾಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಸ್ತ್ವರಿತೋಯಯೌ । ವಾನರಾಣಾಂಸಹಸ್ರೈಸ್ತುಹನೂಮಾನ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಃ ॥೩೦॥ ವಿಭೀಷಣಶ್ಚಸಾಮಾತ್ಯಸ್ತ
ದಾಲಕ್ಷ್ಮಣಮನ್ವಯಾತ್ ।ಮಹತಾಹರಿಸೈನ್ಯೇನಸವೇಗಮಭಿಸಂವೃತಃ ॥೩೧॥ ಋಕ್ಷರಾಜಬಲಂಚೈವದದರ್ಶಪಥಿವಿಷ್ಠಿ
ತಂ । ಸಗತ್ವಾದೂರಮಧ್ವಾನಂಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮಿತ್ರನಂದನಃ ॥ ೩೨ ॥ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಬಲಂದೂರಾದಪಶ್ಯದ್ವ್ಯೂಹಮಾಸ್ಥಿ
ತಂ । ಸಸಂಪ್ರಾಪ್ಯಧನುಷ್ಪಾಣಿರ್ಮಾಯಾಯೋಗಮರಿಂದಮಃ ॥ತಸ್ಥೌಬ್ರಹ್ಮವಿಧಾನೇನವಿಜೇತುಂರಘುನಂದನಃ ।ವಿಭೀ
ಷಣೇನಸಹಿತೋರಾಜಪುತ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ ॥ ಅಂಗದೇನಚವೀರೇಣತಥಾನಿಲಸುತೇನಚ । ವಿವಿಧಮಮಲಶಸ್ತ್ರಭಾಸ್ವರಂತ
ದ್ಧ್ವಜಗಹನಂವಿಪುಲಂಮಹಾರಥೈಶ್ಚ।ಪ್ರತಿಭಯತಮಮಪ್ರಮೇಯವೇಗಂತಿಮಿರಮಿವದ್ವಿಷತಾಂಬಲಂವಿವೇಶ॥ ॥೩೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥತಸ್ಯಾಮವಸ್ಥಾಯಾಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾವಣಾನುಜಃ । ವಿಚಿಂತ್ಯರಾಕ್ಷಸೋವಾಕ್ಯಮರ್ಥಸಾಧಕಮಬ್ರವೀತ್ ॥
ಯದೇತದ್ರಾಕ್ಷಸಾನೀಕಂಮೇಘಶ್ಯಾಮಂಪ್ರಲೋಕ್ಯತೇ । ಏತದಾಯೋಧ್ಯತಾಂಶೀಘ್ರಂಕಪಿಭಿಃಪಾದಪಾಯುಧೈಃ ॥೨॥
ಅಸ್ಯಾನೀಕಸ್ಯಮಹತೋಭೇದನೇಯತಲಕ್ಷ್ಮಣ । ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸುತೋಯಸ್ಮಿನ್ಭಿನ್ನೇದೃಶ್ಯೋಭವಿಷ್ಯತಿ ॥೩॥ ಸತ್ವಮಿಂ
ದ್ರಾಶನಿಪ್ರಖ್ಯೈಶ್ಶರೈರವಕಿರನ್ಪರಾನ್। ಅಭಿದ್ರವಾಶುಯಾವದ್ವೈನೈತತ್ಕರ್ಮಸಮಾಪ್ಯತೇ ॥೪॥ ಜಹಿವೀರದುರಾತ್ಮಾ
ನಂಮಾಯಾಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಂ । ರಾವಣಿಂಕ್ರೂರಕರ್ಮಾಣಂಸರ್ವಲೋಕಭಯಾವಹಮ್ ॥೫॥ ವಿಭೀಷಣವಚಃಶ್ರು
ತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶುಭಲಕ್ಷಣಃ । ವವರ್ಷಶರವರ್ಷಾಣಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸುತಂಪ್ರತಿ ॥೬॥ ಋಕ್ಷಾಶ್ಶಾಖಾಮೃಗಾಶ್ಚಾಪಿಶೈಲ
ವೃಕ್ಷಶಿಲಾಯುಧಾಃ । ಅಭ್ಯಧಾವಂತಸಹಿತಾಸ್ತದನೀಕಮವಸ್ಥಿತಮ್ ॥೭॥ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರಸಿಭಿಶ್ಶಕ್ತಿತೋಮ
ರೈಃ । ಉದ್ಯತೈಸ್ಸಮವರ್ತಂತಕಪಿಸೈನ್ಯಂಜಿಘಾಂಸವಃ ॥೮॥ ಸಸಂಪ್ರಹಾರಸ್ತುಮುಲಃಸಂಜಜ್ಞೇಕಪಿರಕ್ಷಸಾಂ । ಶ
ಬ್ದೇನಮಹತಾಲಂಕಾಂನಾದಯನ್ವೈಸಮಂತತಃ ॥೯॥ ಶಸ್ತ್ರೈಶ್ಚಬಹುಧಾಕಾರೈಶ್ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಶ್ಚಪಾದಪೈಃ । ಉದ್ಯತೈ
ರ್ಗಿರಿಶೃಂಗೈಶ್ಚಘೋರೈರಾಕಾಶಮಾವೃತಮ್ ॥ ರಾಕ್ಷಸಾವಾನರೇಂದ್ರೇಷುವಿಕೃತಾನನಬಾಹವಃ । ನಿವೇಶಯಂತಃಶಸ್ತ್ರಾ
ಣಿಚಕ್ರುಸ್ತೇಸುಮಹದ್ಭಯಮ್ ॥೧೧॥ ತಥೈವಸಕಲೈರ್ವೃಕ್ಷೈರ್ಗಿರಿಶೃಂಗೈಶ್ಚವಾನರಾಃ । ಅಭಿಜಘ್ನುರ್ನಿಜಘ್ನುಶ್ಚಸಮ
ರೇರಾಕ್ಷಸರ್ಷಭಾನ್ ॥೧೨॥ ಋಕ್ಷವಾನರಮುಖ್ಯೈಶ್ಚಮಹಾಕಾಯೈರ್ಮಹಾಬಲೈಃ । ರಕ್ಷಸಾಂವಧ್ಯಮಾನಾನಾಂಮಹ
ದ್ಭಯಮಜಾಯತ ॥೧೩॥ ಸ್ವಮನೀಕಂವಿಷಣ್ಣಂತುಶ್ರುತ್ವಾಶತ್ರುಭಿರರ್ದಿತಂ । ತ್ಯಕ್ತ್ವಾಸ್ತ್ರಮಿಂದ್ರಜಿಚ್ಛೀಘ್ರಮಸಮಾ
ಪ್ಯೈವಕರ್ಮತತ್ ॥೧೪॥ಸತುಕರ್ಮಣ್ಯನಿರ್ವೃತ್ತೇಮನಶ್ಶಲ್ಯಮಿಹೋದ್ವಹನ್ । ಪರಿತ್ರಾತುಂಬಲಂಶೀಘ್ರಮುಪಚಕ್ರಾ
ಮಶಕ್ರಜಿತ್॥೧೫॥ ವೃಕ್ಷಾಂಧಕಾರಾನ್ನಿರ್ಗತ್ಯಜಾತಕ್ರೋಧಸ್ಸರಾವಣಿಃ ।ಆರುರೋಹರಥಂಸಜ್ಜಂಪೂರ್ವಯುಕ್ತಂಸರಾ
ಕ್ಷಸಃ॥೧೬॥ಸಭೀಮಕಾರ್ಮುಕಧರಃಕಾಲಮೇಘಸಮಪ್ರಭಃ।ರಕ್ತಾಸ್ಯನಯನಃಕ್ರುದ್ಧೋಬಭೌಮೃತ್ಯುರಿವಾಂತಕಃ॥
ದೃಷ್ಟ್ವೈವತುರಥಸ್ಥಂತಂಪರ್ಯವರ್ತತತದ್ಬಲಂ।ರಕ್ಷಸಾಂಭೀಮವೇಗಾನಾಂಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಯುಯುತ್ಸತಾಂ॥೧೮॥ ತಸ್ಮಿಂ
ಸ್ತುಕಾಲೇಹನುಮಾನುತ್ಪಾಟ್ಯಸುದುರಾಸದಂ। ಧರಣೀಧರಸಂಕಾಶಂಮಹಾವೃಕ್ಷಂಮಹಾಬಲಃ ॥೧೯॥ಸರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ
ತತ್ಸೈನ್ಯಂಕಾಲಾಗ್ನಿರಿವನಿರ್ದಹನ್ ।ಚಕಾರಬಹುಭಿರ್ವೃಕ್ಷೈರ್ನಿಸ್ಸಂಜ್ಞಂಯುಧಿವಾನರಃ॥೨೦॥ವಿಧ್ವಂಸಯಂತಂತರಸಾ
ದೃಷ್ಟ್ವೈವಪವನಾತ್ಮಜಂ। ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಸಹಸ್ರಾಣಿಹನೂಮಂತಮವಾಕಿರನ್ ॥೨೧॥ಶಿತಶೂಲಧರಾಶ್ಶೂಲೈರಸಿಭಿಶ್ಚಾಸಿ
ಪಾಣಯಃ।ಶಕ್ತಿಭಿಶ್ಶಕ್ತಿಹಸ್ತಾಶ್ಚಪಟ್ಟಸೈಃಪಟ್ಟಸಾಯುಧಾಃ ॥೨೨॥ ಪರಿಘೈಶ್ಚಗದಾಭಿಶ್ಚಚಕ್ರೈಶ್ಚಶುಭದರ್ಶನೈಃ।
ಶತಶಶ್ಚಶತಘ್ನೀಭಿರಾಯಸೈರಪಿಮುದ್ಗರೈಃ ॥ ೨೩ ॥ ಘೋರೈಃಪರಶ್ವಧೈಶ್ಚೈವಭಿಂಡಿಪಾಲೈಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಮುಷ್ಟಿಭಿ

ರ್ನಜ್ರಕಲ್ಪೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ತಲ್ಪೈರಶನಿಸನ್ನಿಭೈಃ ॥೨೪॥ ಅಭಿಜಘ್ನುಸ್ಸಮಾಕಾಂತ್ಯ ಸಮಂತಾತ್ ಸ್ವಸ್ತಲೇಶಮಂ । [illegible]
ಶೃಂಗೈ ಕಾರಕವನಂ ಮಹತ್ ॥೨೫॥ ಸದದರ್ಶ ಕಪಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಮುಖಲೋಪಮುಪಿ [illegible] ॥ [illegible]
ಬಲಂ ಪವನಾತ್ಮಜಮ್ ॥ ಸಕಾರ್ಯಕ್ಷಿ ಮುಸಾ ಕಿರಂ ದಾಹಿಯತ್ರ್ಯ ಪವಾನದಃ । [illegible]
ಪೇಕ್ಷಿತಃ ॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸಾರಥಿಸ್ತೇನ ಯಯೌ ಯತ್ರ ಸ ನಾಯುಧೀ । [illegible]
ಭ್ಯುಪೇತ್ಯ ಶರಾನ್ ಖಡ್ಗಾನ್ ಪಟ್ಟಿಸಾಂಶ್ಚ ಪರಶ್ವಧಾನ್ । [illegible]
ಘೋರಾಣಿ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯ ಸಮಾಯುಧಿಃ । ರೋಷೇಣ ಮಹತಾ [illegible]
ಸಿ ರಾವಣಾತ್ಮಜ ದುರ್ಮತೇ । ವಾಯುಪುತ್ರಂ ನ ನಾಸಾರ್ಧ್ಯಜೀವನ್ [illegible] ॥೧೯॥ [illegible]
ಯದಿ ಮೇ ದ್ವಂದ್ವಮಾಹವೇ । ವೇಗಂ ಸಹಸ್ವ ಬುದ್ಧಿಸ್ಥ ತತಸ್ತ್ವಂ ರಕ್ಷಸಾಂ ವರಃ ॥೨೦॥ [illegible]
ವೃತ ಶರಾಸನಂ । ರಾವಣಾತ್ಮಜ ಇತ್ಯಾಹ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯ ವಿಭೀಷಣಃ ॥೨೩॥ [illegible]
ಭವಃ । ಸವಿಷ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ಹನೂಮಂತಂ ಜಿಘಾಂಸತಿ ॥೨೪॥ ತಮಪ್ರತಿಮಸಂಸ್ಥಾನೈಃ [illegible]
ನಿತಾಂತಕರ್ಮೈರ್ಘೋರೈಃ ಸೌಮಿತ್ರೇ ರಾವಣಿಂ ಜಹಿ ॥೨೫॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತಸ್ತು ತದಾ [illegible]
ವರ್ತ್ಯ ತಂ ಪರ್ವತಸನ್ನಿಕಾಶಂ ರಣೇಸ್ಥಿತಂ ಭೀಮಬಲಂ ನದಂತಮ್ ॥ ... ... ॥೨೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ — ಷಡಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ಸೌಮಿತ್ರಿಂ ಜಾತಕ್ರೋಧೋ ವಿಭೀಷಣಃ । ಧನುಷ್ಪಾಣಿಂ ಸಮಾದಾಯ [illegible] ॥
ಅವಿದೂರಂ ತತೋ ಗತ್ವಾ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಚ ಮಹದ್ವನಂ । ದರ್ಶಯಾಮಾಸ ತತ್ಕರ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯ [illegible]
ಸಂಕಾಶಂ ನ್ಯಗ್ರೋಧಂ ಭೀಮದರ್ಶನಂ । ತೇಜಸ್ವೀ ರಾವಣಭ್ರಾತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯ ನ್ಯವೇದಯತ್ ॥೩॥ [illegible]
ತಾನಾಂ ಬಲವಾನ್ ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ । ಉಪಹೃತ್ಯ ತತಃ ಪಶ್ಚಾತ್ ಸಂಗ್ರಾಮಮಭಿವರ್ತತೇ ॥೪॥ [illegible]
ತೋ ಭವತಿ ರಾಕ್ಷಸಃ । ನಿಹಂತಿ ಸಮರೇ ಶತ್ರೂನ್ ಬಧ್ನಾತಿ ಚ ಶರೋತ್ತಮೈಃ ॥೫॥ ತಮಪ್ರವಿಷ್ಟಂ ನ್ಯಗ್ರೋಧಂ [illegible]
ತ್ಮಜಂ । ವಿಧ್ವಂಸಯ ಶರೈರ್ದೀಪ್ತೈಸ್ಸರಥಂ ಸಾಶ್ವಸಾರಥಿಮ್ ॥೬॥ ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಮಹಾತೇಜಾಃ [illegible]
ದನಃ । ಬಭೂವಾವಸ್ಥಿತಸ್ತತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ವಿಸ್ಫಾರಯನ್ ಧನುಃ ॥೭॥ ಸರಥೇನಾಗ್ನಿವರ್ಣೇನ ಬಲವಾನ್ [illegible]
ದ್ರಜಿತ್ಕವಚೀ ಧನ್ವೀ ಸಧ್ವಜಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ ॥೮॥ ತಮುವಾಚ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಮಪರಾಜಿತಂ । [illegible]
ತ್ವಾಂ ಸಮರೇ ಸಮ್ಯಗ್ಯುದ್ಧಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥೯॥ ಏವಮುಕ್ತೋ ಮಹಾತೇಜಾ ಮನಸ್ವೀ ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ । [illegible]
ವಾಕ್ಯಂ ತತ್ರ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಭೀಷಣಮ್ ॥೧೦॥ ಇಹ ತ್ವಂ ಜಾತಸಂವೃದ್ಧಸ್ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭ್ರಾತಾ ಪಿತುರ್ಮಮ । [illegible]
ಪುತ್ರಸ್ಯ ಪಿತೃವ್ಯೋ ಮಮ ರಾಕ್ಷಸ ॥೧೧॥ ನ ಜ್ಞಾತಿತ್ವಂ ನ ಸೌಹಾರ್ದಂ ನ ಜಾತಿಸ್ತವ ದುರ್ಮತೇ । ಪ್ರಮಾಣಂ [illegible]
ನ ಧರ್ಮೋ ಧರ್ಮದೂಷಣ ॥೧೨॥ ಶೋಚ್ಯಸ್ತ್ವಮಸಿ ದುರ್ಬುದ್ಧೇ ನಿಂದನೀಯಶ್ಚ ಸಾಧುಭಿಃ । ಯಸ್ತ್ವಂ [illegible]
ಜ್ಯ ಪರಭೃತ್ಯತ್ವಮಾಗತಃ ॥೧೩॥ ನೈತಚ್ಛಿಥಿಲಯಾ ಬುದ್ಧ್ಯಾ ತ್ವಂ ವೇತ್ಸಿ ಮಹದಂತರಂ । ಕ್ವ ಚ ಸ್ವಜನಸಂವಾಸಃ ಕ್ವ [illegible]
ಚ ಪರಾಶ್ರಯಃ ॥೧೪॥ ಗುಣವಾನ್ ವಾ ಪರಜನಃ ಸ್ವಜನೋ ನಿರ್ಗುಣೋಽಪಿ ವಾ । ನಿರ್ಗುಣಸ್ಸ್ವಜನಶ್ಶ್ರೇಯಾನ್ [illegible]
ಪರಃ ಪರ ಏವ ಸಃ ॥೧೫॥ ಯಸ್ಸ್ವಪಕ್ಷಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಪರಪಕ್ಷಂ ನಿಷೇವತೇ । ಸ ಸ್ವಪಕ್ಷೇ ಕ್ಷಯಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ಪಶ್ಚಾತ್ತೈರೇವ ಹನ್ಯತೇ ॥೧೬॥
ತಸ್ಮಾತ್ ಶೃಣು ಮಹತ್ ದುರ್ಬುದ್ಧೇ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಕುಲಾಧಮ । [illegible]
ಜ್ಞಾತೇರ್ವಾ ಪೌರುಷಂ ತ್ವಯಾ ಪೂರ್ವಂ ಜಿತಸ್ಸಮಂ ಶತ್ರುಃ ಸರಾಘವಃ । ಜಿತಶತ್ರುರ್ಯುಧಿ ಶಕ್ತ್ಯಾ [illegible]
ಶತ್ರುಸ್ತ್ವಮಸಿ ರಾಮಸ್ಯ ರಾವಣಸ್ಯಾನುಜೋಽಪಿ ಯತ್ । ನಿರನುಕ್ರೋಶತಾ ಚೇಯಂ ಯಾದೃಶೀ ತೇ ನಿಶಾಚರ ॥೧೯॥ [illegible]
ನ ತ್ವಯಾ ಶಕ್ಯಂ ಪರುಷಂ [illegible] । ಇತ್ಯುಕ್ತೋ ಭ್ರಾತೃಪುತ್ರೇಣ ಪ್ರತ್ಯುವಾಚ ವಿಭೀಷಣಃ ॥೨೦॥ ಅಜಾನನ್ [illegible]
ಚ್ಛೀಲಂ ಕಿಂ ರಾಕ್ಷಸ ವಿಕತ್ಥಸೇ । ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರ ಸುತಾ [illegible] ಜಗದ್ರಾವಣಾತ್ ॥೨೧॥ [illegible]
ತೋ ರಕ್ಷಸಾಂ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಣಾಂ । ಗುಣೋಽಯಂ ಪ್ರಥಮೋ ನೄಣಾಂ ತನ್ಮೇ ಶೀಲಮರಾಕ್ಷಸಮ್ ॥೨೨॥ [illegible]
ಹಂತ್ಯಕಾರ್ಯೇ ರಮೇ । ಭ್ರಾತ್ರಾ ವಿಷಮಶೀಲೇನ ಕಥಂ ಭ್ರಾತಾ ನಿರಸ್ಯತೇ ॥೨೩॥ ಧರ್ಮಾತ್ಪ್ರಚ್ಯುತಶೀಲಂ ಹಿ [illegible]
ಷಂ ಪಾಪನಿಶ್ಚಯಂ । ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಸುಖಮವಾಪ್ನೋತಿ ಹಸ್ತಾದಾಶೀವಿಷಂ ಯಥಾ ॥೨೪॥ [illegible]
ಮರ್ಶನಂ । ತ್ಯಾಜ್ಯಮಾಹುರ್ದುರಾಚಾರಂ ವೇಶ್ಮ ಪ್ರಜ್ವಲಿತಂ ಯಥಾ ॥೨೫॥ ಪರಸ್ವಹರಣೇ ಯುಕ್ತಂ ಪರದಾರಾಭಿಮರ್ಶನಂ ।
ಸುಹೃದಾಮತಿಶಂಕಾತ್ತ [illegible] ದೋಷಾಃ ಕ್ಷಯಾವಹಾಃ ॥೨೬॥ ಮಹರ್ಷೀಣಾಂ ವಧೋ ಘೋರಸ್ಸರ್ವದೇವೈಶ್ಚ ವಿಗ್ರಹಃ ।
[illegible] ಪ್ರತಿಕೂಲತಾ ॥೨೭॥ ಏತೇ ದೋಷಾ ಮಮ ಭ್ರಾತುರ್ಜೀವಿತೈಶ್ವರ್ಯನಾಶನಾಃ । ಗುಣಾನ್

ಪ್ರಶಾಖಾದಯಾವಾಸುಃಪರ್ವತಾನಿವತೋಯದಾಃ ॥ದೋಷೈರೇತೈಃಪರಿತ್ಯಕ್ತೋ ಮಯಾಭ್ರಾತಾಪಿತಾತವ। ನೇಯಮಸ್ತಿ ಪು
ರೀಲಂಕಾನಚತ್ವಂನಚತೇಪಿತಾ ॥ ಅತಿಮಾನೀಚಬಾಲಶ್ಚ ದುರ್ವಿನೀತಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸ । ಬದ್ಧಸ್ತ್ವಂಕಾಲಪಾಶೇನಬ್ರೂಹಿಮಾಂ
ಯದ್ಯದಿಚ್ಛಸಿ ॥೩೦॥ ಅದ್ಯತೇವ್ಯಸನಂಪ್ರಾಪ್ತಂಕಿಂಮಾಂತ್ವಮಿಹವಕ್ಷ್ಯಸಿ। ಪ್ರವೇಷ್ಟುಂನತ್ವಯಾಶಕ್ಯೋ ನ್ಯಗ್ರೋಧೋ
ರಾಕ್ಷಸಾಧಮ ॥೩೧॥ ಧರ್ಷಯಿತ್ವಾಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥೌನಶಕ್ಯಂಜೀವಿತುಂತ್ವಯಾ । ಯುಧ್ಯಸ್ವನರದೇವೇನಲಕ್ಷ್ಮಣೇನರಣೇಸ
ಹ ॥೩೨॥ ಹತಸ್ತ್ವಂದೇವತಾಕಾರ್ಯಂಕರಿಷ್ಯಸಿಯಮಕ್ಷಯೇ। ನಿದರ್ಶಯಸ್ವಾತ್ಮಬಲಂಸಮುದ್ಯತಂಕುರುಷ್ವಸರ್ವಾಯು
ಧಸಾಯಕವ್ಯಯಂ।ನಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯೈತ್ಯಹಿಬಾಣಗೋಚರಂತ್ವಮದ್ಯಜೀವನ್ಸಬಲೋಗಮಿಷ್ಯಸಿ ... ॥೩೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತಾಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ವಿಭೀಷಣವಚಃಶ್ರುತ್ವಾರಾವಣಿಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ। ಅಬ್ರವೀತ್ಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂವೇಗೇನಾಭ್ಯುತ್ಪಪಾತಹ॥೧॥ಉ
ದ್ಯತಾಯುಧನಿಸ್ತ್ರಿಂಶೋರಥೇತುಸಮಲಂಕೃತೇ । ಕಾಲಾಶ್ವಯುಕ್ತೇ ಮಹತಿಸ್ಥಿತಃಕಾಲಾಂತಕೋಪಮಃ ॥೨॥ ಮಹಾಪ್ರ
ಮಾಣಮುದ್ಯಮ್ಯವಿಪುಲಂವೇಗವದ್ದೃಢಂ।ಧನುರ್ಭೀಮಬಲೋಭೀಮಂಶರಾಂಶ್ಚಾಮಿತ್ರನಾಶನಾನ್॥೩॥ತಂದದರ್ಶಮಹೇ
ಷ್ವಾಸೋರಥಸ್ಥಸ್ಸಮಲಂಕೃತಃ । ಅಲಂಕೃತಮಮಿತ್ರಘ್ನಂರಾಘವಸ್ಯಾನುಜಂಬಲೀ ॥೪॥ ಹನೂಮತ್ಪೃಷ್ಠಮಾಸೀನ
ಮುದಯಸ್ಥರವಿಪ್ರಭಂ । ಉವಾಚೈನಂಸಮಾರಬ್ಧಸ್ಸೌಮಿತ್ರಿಂಸವಿಭೀಷಣಮ್॥೫॥ ತಾಂಶ್ಚವಾನರಶಾರ್ದೂಲಾನ್ಪಶ್ಯ
ಧ್ವಂಮೇಪರಾಕ್ರಮಂ । ಅದ್ಯಮತ್ಕಾರ್ಮುಕೋನ್ಮುಕ್ತಂಶರವರ್ಷಂದುರಾಸದಂ ॥೬॥ ಮುಕ್ತಂವರ್ಷಮಿವಾಕಾಶೇವಾರಯಿ
ಷ್ಯಥಸಂಯುಗೇ।ಅದ್ಯವೋಮಾಮಕಾಬಾಣಾಮಹಾಕಾರ್ಮುಕನಿಸ್ಸೃತಾಃ ॥ ವಿಧಮಿಷ್ಯಂತಿಗಾತ್ರಾಣಿತೂಲರಾಶಿಮಿವಾನ
ಲಃ । ತೀಕ್ಷ್ಣಸಾಯಕನಿರ್ಭಿನ್ನಾನ್ಶೂಲಶಕ್ತ್ಯೃಷ್ಟಿಪಟ್ಟಸೈಃ ॥೮॥ಅದ್ಯವೋಗಮಯಿಷ್ಯಾಮಿಸರ್ವಾನೇವಯಮಕ್ಷಯಂ ।
ಸೃಜತಶ್ಶರವರ್ಷಾಣಿಕ್ಷಿಪ್ರಹಸ್ತಸ್ಯಮೇಯುಧಿ॥೯॥ ಜೀಮೂತಸ್ಯೇವನದತಃಕಸ್ಸ್ಥಾಸ್ಯತಿಮಮಾಗ್ರತಃ।ರಾತ್ರಿಯುದ್ಧೇಮ
ಯಾಪೂರ್ವಂವಜ್ರಾಶನಿಸಮೈಃಶರೈಃ॥೧೦॥ ಶಾಯಿತೌಸ್ಥೋ ಮಯಾಭೂಮೌವಿಸಂಜ್ಞೌಸಪುರಸ್ಸರೌ।ಸ್ಮೃತಿರ್ನತೇಸ್ತಿ
ವಾಮನ್ಯೇವ್ಯಕ್ತಂವಾಯಮಸಾದನಂ ॥೧೧॥ ಆಶೀವಿಷಮಿವಕ್ರುದ್ಧಂಯನ್ಮಾಂಯೋದ್ಧುಂವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ । ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷ
ಸೇಂದ್ರಸ್ಯಗರ್ಜಿತಂಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತದಾ ॥೧೨॥ ಅಭೀತವದನಃಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾವಣಿಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ । ಉಕ್ತಶ್ಚದುರ್ಗಮಃ
ಪಾರಃಕಾರ್ಯಾಣಾಂರಾಕ್ಷಸತ್ವಯಾ ॥ ೧೩॥ ಕಾರ್ಯಾಣಾಂಕರ್ಮಣಾಪಾರಂಯೋಗಚ್ಛತಿಸಬುದ್ಧಿಮಾನ್ । ಸತ್ವಮರ್ಥ
ಸ್ಯಹೀನಾರ್ಥೋದುರವಾಪಸ್ಯಕೇನಚಿತ್॥೧೪॥ವಚೋವ್ಯಾಹೃತ್ಯಜಾನೀಷೇಕೃತಾರ್ಥೋಸ್ಮೀತಿದುರ್ಮತೇ।ಅಂತರ್ಧಾನಗತೇ
ನಾಜೌಯಸ್ತ್ವಯಾಚರಿತಸ್ತದಾ॥ ತಸ್ಕರಾಚರಿತೋಮಾರ್ಗೋನೈಷವೀರನಿಷೇವಿತಃ।ಯಥಾಬಾಣಪಥಂಪ್ರಾಪ್ಯಸ್ಥಿತೋ
ಹಂತವರಾಕ್ಷಸ ॥೧೬॥ ದರ್ಶಯಸ್ವಾದ್ಯತತ್ತೇಜೋವಾಚಾತ್ವಂಕಿಂವಿಕತ್ಥಸೇ । ಏವಮುಕ್ತೋ ಧನುರ್ಭೀಮಂಪರಾಮೃಶ್ಯ
ಮಹಾಬಲಃ॥೧೭॥ಸಸರ್ಜನಿಶಿತಾನ್ಬಾಣಾನಿಂದ್ರಜಿತ್ಸಮಿತಿಂಜಯಃ।ತೇನಸೃಷ್ಟಾಮಹಾವೇಗಾಶ್ಶರಾಸ್ಸರ್ಪವಿಷೋಪಮಾಃ॥
ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪೇತುಶ್ಶ್ವಸಂತಇವಪನ್ನಗಾಃ।ಶರೈರತಿಮಹಾವೇಗೈರ್ವೇಗವಾನ್ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ ॥ ಸೌಮಿತ್ರಿಮಿಂ
ದ್ರಜಿದ್ಯುದ್ಧೇವಿವ್ಯಾಧಶುಭಲಕ್ಷಣಂ।ಸಶರೈರತಿವಿದ್ಧಾಂಗೋರುಧಿರೇಣಸಮುಕ್ಷಿತಃ ॥ ಶುಶುಭೇಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ವಿಧೂ
ಮಇವಪಾವಕಃ।ಇಂದ್ರಜಿತ್ತ್ವಾತ್ಮನಃಕರ್ಮಪ್ರಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾಭಿನಂದ್ಯಚ॥ ವಿನದ್ಯಸುಮಹಾನಾದಮಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀ
ತ್।ಪತ್ರಿಣಶ್ಶಿತಧಾರಾಸ್ತೇಶರಾಮತ್ಕಾರ್ಮುಕಚ್ಯುತಾಃ ॥ ಆದಾಸ್ಯಂತೇದ್ಯಸೌಮಿತ್ರೇಜೀವಿತಂಜೀವಿತಾಂತಗಾಃ। ಅದ್ಯಗೋ
ಮಾಯುಸಂಘಾಶ್ಚಶ್ಯೇನಸಂಘಾಶ್ಚಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥ ಗೃಧ್ರಾಶ್ಚನಿಪತಂತುತ್ವಾಂಗತಾಸುಂನಿಹತಂಮಯಾ। ಅದ್ಯಂಯಾಸ್ಯತಿಶಿಖಾ
ಮಿತ್ರೇಕರ್ಣಗೋಚರತಾಂತವ ॥ ತರ್ಜನಂಯಮದೂತಾನಾಂಸರ್ವಭೂತಭಯಾವಹಂ। ಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಸ್ಸದಾನಾರ್ಯೋರಾ
ಮಃಪರಮದುರ್ಮತಿಃ ॥ ಭಕ್ತಂಭ್ರಾತರಮದ್ಯೈವತ್ವಾಂದ್ರಕ್ಷ್ಯತಿಮಯಾಹತಂ।ವಿಶಸ್ತಕವಚಂಭೂಮೌವ್ಯಪವಿದ್ಧ
ಶರಾಸನಮ್ ॥ ಹೃತೋತ್ತಮಾಂಗಂಸೌಮಿತ್ರೇತ್ವಾಮದ್ಯನಿಹತಂಮಯಾ।ಇತಿಬ್ರುವಾಣಂಸಂರಬ್ಧಂಪರುಷಂರಾವಣಾತ್ಮ
ಜಮ್॥ ಹೇತುಮದ್ವಾಕ್ಯಮತ್ಯರ್ಥಂಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಹ।ವಾಗ್ಬಲಂತ್ಯಜದುರ್ಬುದ್ಧೇಕ್ರೂರಕರ್ಮಾಸಿರಾಕ್ಷಸ॥ಅ
ಥಕಸ್ಮಾದ್ವದಸ್ಯೇತತ್ಸಂಪಾದಯಸುಕರ್ಮಣಾ।ಅಕೃತ್ವಾಕತ್ಥಸೇಕರ್ಮಕಿಮರ್ಥಮಿಹರಾಕ್ಷಸ॥ ಕುರುತತ್ಕರ್ಮಯೇನಾ
ಹಂಶ್ರದ್ದಧ್ಯಾಂತವಕತ್ಥನಂ।ಅನುಕ್ತ್ವಾಪರುಷಂವಾಕ್ಯಂಕಿಂಚಿದಪ್ಯನವಕ್ಷಿಪನ್ ॥ ಅವಿಕತ್ಥನ್ವಧಿಷ್ಯಾಮಿತ್ವಾಂಪಶ್ಯ
ಪುರುಷಾಧಮ।ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಪಂಚನಾರಾಚಾನಾಕರ್ಣಾಪೂರಿತಾನ್ಶಿತಾನ್ ॥ ನಿಜಘಾನಮಹಾವೇಗಾನ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾ
ಕ್ಷಸೋರಸಿ । ಸುಪತ್ರವಾಜಿತಾಬಾಣಾಜ್ವಲಿತಾಇವಪನ್ನಗಾಃ॥ನೈರೃತೋರಸ್ಯಭಾಸಂತಸವಿತೂರಶ್ಮಯೋಯಥಾ।ಸಶ
ರೈರಾಹತಸ್ತೇನಸರೋಷೋರಾವಣಾತ್ಮಜಃ॥ಸುಪ್ರಯುಕ್ತೈಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ಬಾಣೈಃಪ್ರತಿವಿವ್ಯಾಧಲಕ್ಷ್ಮಣಂ।ಸಬಭೂವಮಹಾಭೀ
ಮೋನರರಾಕ್ಷಸಸಿಂಹಯೋಃ॥ವಿಮರ್ದಸ್ತುಮುಲೋಯುದ್ಧೇಪರಸ್ಪರಜಯೈಷಿಣೋಃ।ಉಭೌಹಿಬಲಸಂಪನ್ನಾವುಭೌ

ವಿಕ್ರಮಶಾಲಿನೌ॥ಉಭಾವಪಿಸುವಿಕ್ರಾಂತೌಸರ್ವಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಕೋವಿದೌ । ಉಭೌಪರಮದುರ್ಜೇಯಾವತುಲ್ಯಬಲತೇಜ
ಸೌ॥ಯುಯುಧಾತೇತದಾವೀರೌಗ್ರಹಾವಿವನಭೋಗತೌ।ಬಲವೃತ್ರಾವಿವಾಭೀತೌಯುಧಿತೌದುಷ್ಪ್ರಧರ್ಷಣೌ॥೩೬॥ಯು
ಯುಧಾತೇಮಹಾತ್ಮಾನೌತದಾಕೇಸರಿಣಾವಿವ।ಬಹೂನವಸೃಜಂತೌಹಿಮಾರ್ಗಣೌಘಾನವಸ್ಥಿತೌ॥೩೭॥ ನರರಾಕ್ಷಸಸಿಂ
ಹೌತೌಪ್ರಹೃಷ್ಟಾವಭ್ಯಯುಧ್ಯತಾಂ ॥ ಸುಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಾನರರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮೌಜಯೈಷಿಣೌಮಾರ್ಗಣಚಾಪಧಾರಿ
ಣೌ।ಪರಸ್ಪರಂತೌಪ್ರವವರ್ಷತುರ್ಭೃಶಂಶರೌಘವರ್ಷೇಣಬಲಾಹಕಾವಿವ ॥ ಅಭಿಪ್ರವೃದ್ಧೌಯುಧಿಯುದ್ಧಕೋವಿದೌ
ಶರಾಸಿಚಂಡೌಶಿತಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಣೌ । ಅಭೀಕ್ಷ್ಣಮಾವಿವ್ಯಧತುರ್ಮಹಾಬಲೌಮಹಾಹವೇಶಂಬರವಾಸವಾವಿವ ॥೪೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾಶೀತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಶ್ಶರಂದಾಶರಥಿಸ್ಸಂಧಾಯಾಮಿತ್ರಕರ್ಶನಃ।ಸಸರ್ಜರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಯಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸರ್ಪಇವಶ್ವಸನ್ ॥೧॥ ತಸ್ಯ
ಜ್ಯಾತಲನಿರ್ಘೋಷಂಸಶ್ರುತ್ವಾರಾವಣಾತ್ಮಜಃ । ವಿವರ್ಣವದನೋಭೂತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂಸಮುದೈಕ್ಷತ ॥ತಂವಿವರ್ಣಮು
ಖಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಕ್ಷಸಂರಾವಣಾತ್ಮಜಂ । ಸೌಮಿತ್ರಿಂಯುದ್ಧಸಂಯುಕ್ತಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚವಿಭೀಷಣಃ ॥ ನಿಮಿತ್ತಾನ್ಯನು
ಪಶ್ಯಾಮಿಯಾನ್ಯಸ್ಮಿನ್ರಾವಣಾತ್ಮಜೇ।ತ್ವರತೇನಮಹಾಬಾಹೋಭಗ್ನಏಷನಸಂಶಯಃ॥೪॥ತತಸ್ಸಂಧಾಯಸೌಮಿತ್ರಿಶ್ಶರಾ
ನ್ನಾನಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮಾನ್। ಮುಮೋಚನಿಶಿತಾಂಸ್ತಸ್ಮಿನ್ಸರ್ಪಾನಿವಮಹಾವಿಷಾನ್॥ ಶಕ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶೈರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಾ
ಹತಶ್ಶರೈಃ ।ಮುಹೂರ್ತಮಭವನ್ಮೂಢಃಸರ್ವಸಂಕ್ಷುಭಿತೇಂದ್ರಿಯಃ॥೬॥ಉಪಲಭ್ಯಮುಹೂರ್ತೇನಸಂಜ್ಞಾಂಪ್ರತ್ಯಾಗತೇಂ
ದ್ರಿಯಃ।ದದರ್ಶಾವಸ್ಥಿತಂವೀರಂವೀರೋದಶರಥಾತ್ಮಜಮ್॥ ಸೋಭಿಚಕ್ರಾಮಸೌಮಿತ್ರಿಂರೋಷಾತ್ಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ।ಅ
ಬ್ರವೀಚ್ಚೈನಮಾಸಾದ್ಯಪುನಸ್ಸಪರುಷಂವಚಃ॥೮॥ಕಿಂನಸ್ಮರಸಿತದ್ಯುದ್ಧೇಪ್ರಥಮೇಮತ್ಪರಾಕ್ರಮಂ।ನಿಬದ್ಧಸ್ತ್ವಂಸಹ
ಭ್ರಾತ್ರಾಯದಾಭುವಿವಿವೇಷ್ಟಸೇ॥ ಯುವಾಂಖಲುಮಯಾಯುದ್ಧೇಶಕ್ರಾಶನಿಸಮೈಶ್ಶರೈಃ।ಶಾಯಿತೌಪ್ರಥಮಂಭೂಮೌ
ವಿಸಂಜ್ಞೌಸಪುರಸ್ಸರೌ ॥ ಸ್ಮೃತಿರ್ವಾನಾಸ್ತಿತೇಮನ್ಯೇವ್ಯಕ್ತಂವಾಯಮಸಾದನಂ।ಗಂತುಮಿಚ್ಛಸಿಯಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂಮಾಂ
ಧರ್ಷಯಿತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥ ಯದಿತೇಪ್ರಥಮೇಯುದ್ಧೇನದೃಷ್ಟೋಮತ್ಪರಾಕ್ರಮಃ । ಅದ್ಯತ್ವಾಂದರ್ಶಯಿಷ್ಯಾಮಿತಿಷ್ಠೇದಾನೀಂವ್ಯ
ವಸ್ಥಿತಃ॥ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾಸಪ್ತಭಿರ್ಬಾಣೈರಭಿವಿವ್ಯಾಧಲಕ್ಷ್ಮಣಂ।ದಶಭಿಸ್ತುಹನೂಮಂತಂತೀಕ್ಷ್ಣಧಾರೈಶ್ಶರೋತ್ತಮೈಃ॥
ತತಶ್ಶರಶತೇನೈವಸುಪ್ರಯುಕ್ತೇನವೀರ್ಯವಾನ್।ಕ್ರೋಧಾದ್ದ್ವಿಗುಣಸಂರಬ್ಧೋನಿರ್ಬಿಭೇದವಿಭೀಷಣಂ॥ತದ್ದೃಷ್ಟ್ವೇಂದ್ರಜಿ
ತಾಕರ್ಮಕೃತಂರಾಮಾನುಜಸ್ತದಾ।ಅಚಿಂತಯಿತ್ವಾಪ್ರಹಸನ್ನೈತತ್ಕಿಂಚಿದಿತಿಬ್ರುವನ್॥ಮುಮೋಚಚಶರಾನ್ಘೋರಾ
ನ್ಸಂಗೃಹ್ಯನರಪುಂಗವಃ । ಅಭೀತವದನಃಕ್ರುದ್ಧೋರಾವಣಿಂಲಕ್ಷ್ಮಣೋಯುಧಿ ॥೧೬॥ ನೈವಂರಣಗತಾಶ್ಶೂರಾಃಪ್ರಹ
ರಂತಿನಿಶಾಚರ । ಲಘವಶ್ಚಾಲ್ಪವೀರ್ಯಾಶ್ಚಸುಖಾಹೀಮೇಶರಾಸ್ತವ ॥೧೭॥ ನೈವಂಶೂರಾಸ್ತುಯುಧ್ಯಂತಿಸಮರೇಜಯಕಾಂ
ಕ್ಷಿಣಃ । ಇತ್ಯೇವಂತಂಬ್ರುವಾಣಸ್ತುಶರವರ್ಷೈರವಾಕಿರತ್ ॥೧೮॥ ತಸ್ಯಬಾಣೈಸ್ಸುವಿಧ್ವಸ್ತಂಕವಚಂಹೇಮಭೂಷಿತಂ ।
ವ್ಯಶೀರ್ಯತರಥೋಪಸ್ಥೇತಾರಾಜಾಲಮಿವಾಂಬರಾತ್ ॥೧೯॥ ವಿಧೂತವರ್ಮಾನಾರಾಚೈರ್ಬಭೂವಸಕೃತವ್ರಣಃ। ಇಂದ್ರಜಿ
ತ್ಸಮರೇವೀರಃಪ್ರತ್ಯೂಷೇಭಾನುಮಾನಿವ ॥೨೦॥ ತತಶ್ಶರಸಹಸ್ರೇಣಸಂಕ್ರುದ್ಧೋರಾವಣಾತ್ಮಜಃ। ಬಿಭೇದಸಮರೇಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಂಭೀಮವಿಕ್ರಮಮ್ ॥೨೧॥ವ್ಯಶೀರ್ಯತಮಹದ್ದಿವ್ಯಂಕವಚಂಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯತು।ಕೃತಪ್ರತಿಕೃತಾನ್ಯೋನ್ಯಂಬಭೂ
ವತುರಭಿದ್ರುತೌ ॥೨೨॥ಅಭೀಕ್ಷ್ಣಂನಿಶ್ವಸಂತೌತೌಯುಧ್ಯೇತಾಂತುಮುಲಂಯುಧಿ।ಶರಸಂಕೃತ್ತಸರ್ವಾಂಗೌಸರ್ವತೋ
ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತೌ ॥೨೩॥ ಸುದೀರ್ಘಕಾಲಂತೌವೀರಾವನ್ಯೋನ್ಯಂನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ । ತತಕ್ಷತುರ್ಮಹಾತ್ಮಾನೌರಣಕರ್ಮವಿ
ಶಾರದೌ ॥೨೪॥ ಬಭೂವತುಶ್ಚಾತ್ಮಜಯೇಯತೌಭೀಮಪರಾಕ್ರಮೌ । ತೌಶರೌಘೈಸ್ತದಾಕೀರ್ಣೌನಿಕೃತ್ತಕವಚ
ಧ್ವಜೌ ॥೨೫ ॥ ಸ್ರವಂತೌರುಧಿರಂಚೋಷ್ಣಂಜಲಂಪ್ರಸ್ರವಣಾವಿವ । ಶರವರ್ಷಂತತೋಘೋರಂಮುಂಚತೋರ್ಭೀಮ
ನಿಸ್ವನಂ ॥೨೬॥ ಸಾಸಾರಯೋರಿವಾಕಾಶೇನೀಲಯೋಃಕಾಲಮೇಘಯೋಃ।ತಯೋರಥಮಹಾನ್ಕಾಲೋವ್ಯತ್ಯಗಾದ್ಯುಧ್ಯ
ಮಾನಯೋಃ॥೨೭॥ ನಚತೌಯುದ್ಧವೈಮುಖ್ಯಂಶ್ರಮಂವಾಪ್ಯುಪಜಗ್ಮತುಃ। ಅಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಸ್ತ್ರವಿದಾಂಶ್ರೇಷ್ಠೌದರ್ಶಯಂ
ತೌಪುನಃಪುನಃ॥೨೮॥ಶರಾನುಚ್ಚಾವಚಾಕಾರಾನಂತರಿಕ್ಷೇಬಬಂಧತುಃ।ವ್ಯಪೇತದೋಷಮಸ್ಯಂತೌಲಘುಚಿತ್ರಂಚಸುಷ್ಠು
ಚ॥೨೯॥ ಉಭೌತೌತುಮುಲಂಘೋರಂಚಕ್ರತುರ್ನರರಾಕ್ಷಸೌ । ತಯೋಃಪೃಥಕ್ಪೃಥಗ್ಭೀಮಶ್ಶುಶ್ರುವೇತಲನಿಸ್ವನಃ॥
ಪ್ರಕಂಪಯಂಜ್ಜನಂಘೋರಂನಿರ್ಘಾತಇವದಾರುಣಃ । ಸತಯೋರ್ಭ್ರಾಜತೇಶಬ್ದಸ್ತದಾಸಮರಸಕ್ತಯೋಃ ॥ ೩೧ ॥ ಸು
ಘೋರಯೋರ್ನಿಸ್ವನತೋರ್ಗಗನೇಮೇಘಯೋರ್ಯಥಾ । ಸುವರ್ಣಪುಂಖೈರ್ನಾರಾಚೈರ್ಬಲವಂತೌಕೃತವ್ರಣೌ ॥ ಪ್ರಸು
ಸ್ರುವಾತೇರುಧಿರಂಕೀರ್ತಿಮಂತೌಜಯೇಧೃತೌ । ತೇಗಾತ್ರಯೋರ್ನಿಪತಿತಾರುಕ್ಮಪುಂಖಾಶ್ಶರಾಯುಧಿ॥ ಅಸೃಗ್ದಿಗ್ಧಾವಿನಿ
ಷ್ಪೇತುರ್ವಿವಿಶುರ್ಧರಣೀತಲಂ।ಅನ್ಯೇಸುನಿಶಿತೈಶ್ಶಸ್ತ್ರೈರಾಕಾಶೇಸಂಜಘಟ್ಟಿರೇ ॥ಬಭಂಜುಶ್ಚಿಚ್ಛಿದುಶ್ಚಾಪಿತಯೋರ್ಬಾಣಾ

ಸ್ಸಹಸ್ರಶಃ । ಸ ಬಭೂವ ರಣೋ ಘೋರಸ್ತಯೋರ್ಬಾಣಮಯಶ್ಚಯಃ ॥ ಅಗ್ನಿಭ್ಯಾಮಿವ ದೀಪ್ತಾಭ್ಯಾಂ ಸತ್ರೇ ಕುಶಮಯಶ್ಚ
ಯಃ । ತಯೋಃ ಕೃತವ್ರಣೌ ದೇಹೌ ಶುಶುಭಾತೇ ಮಹಾತ್ಮನೋಃ ॥ ಸಪುಷ್ಪಾವಿವ ನಿಷ್ಪತ್ರೌ ವನೇ ಕಿಂಶುಕಶಾಲ್ಮಲೀ । ಚಕ್ರತು
ಸ್ತುಮುಲಂ ಘೋರಂ ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥ ಇಂದ್ರಜಿಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚೈವ ಪರಸ್ಪರವಧೈಷಿಣೌ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ರಾವ
ಣಿಂ ಯುದ್ಧೇ ರಾವಣಿಶ್ಚಾಪಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್ ॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ತಾವಭಿಘ್ನಂತೌ ನ ಶ್ರಮಂ ಪ್ರತ್ಯಪದ್ಯತಾಂ । ಬಾಣಜಾಲೈಶ್ಶರೀರ
ಸ್ಥೈರವಗಾಢೈಸ್ತರಸ್ವಿನೌ ॥ ಶುಶುಭಾತೇ ಮಹಾವೀರ್ಯೌ ಪ್ರರೂಢಾವಿವ ಪರ್ವತೌ । ತಯೋ ರುಧಿರಸಿಕ್ತಾನಿ ಸಂವೃತಾನಿ ಶ
ರೈರ್ಭೃಶಮ್ ॥ ಬಭ್ರಾಜುಸ್ಸರ್ವಗಾತ್ರಾಣಿ ಜ್ವಲಂತ ಇವ ಪಾವಕಾಃ । ತಯೋರಥ ಮಹಾನ್ ಕಾಲೋ ವ್ಯತ್ಯಯಾದ್ಯುಧ್ಯಮಾನ
ಯೋಃ । ನ ಚ ತೌ ಯುದ್ಧವೈಮುಖ್ಯಂ ಶ್ರಮಂ ವಾಪ್ಯುಪಜಗ್ಮತುಃ ॥ ಅಥ ಸಮರಪರಿಶ್ರಮಂ ನಿಹಂತುಂ ಸಮರಮುಖೇಷ್ವಜಿ
ತಸ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ । ಪ್ರಿಯಹಿತಮುಪಪಾದಯನ್ಮಹೌಜಾಸ್ಸಮರಮುಪೇತ್ಯ ವಿಭೀಷಣೋಽವತಸ್ಥೇ ॥ ॥೯೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಯುಧ್ಯಮಾನೌ ತು ತೌ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪ್ರಸಕ್ತೌ ನರರಾಕ್ಷಸೌ । ಪ್ರಭಿನ್ನಾವಿವ ಮಾತಂಗೌ ಪರಸ್ಪರವಧೈಷಿಣೌ ॥ ತೌ
ದ್ರಷ್ಟುಕಾಮಸ್ಸಂಗ್ರಾಮೇ ಪರಸ್ಪರಗತೌ ಬಲೀ । ಶೂರಸ್ಸ ರಾವಣಭ್ರಾತಾ ತಸ್ಥೌ ಸಂಗ್ರಾಮಮೂರ್ಧನಿ ॥ ತತೋ ವಿಸ್ಫಾರ
ಯಾಮಾಸ ಮಹದ್ಧನುರವಸ್ಥಿತಃ । ಉತ್ಸಸರ್ಜ ಚ ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರಾನ್ ರಾಕ್ಷಸೇಷು ಮಹಾಶರಾನ್ ॥ ತೇ ಶರಾಶ್ಶಿಖಿಸಂಕಾಶಾ ನಿಪತಂತ
ಸ್ಸಮಾಹಿತಾಃ । ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ದಾರಯಾಮಾಸುರ್ವೃಕ್ಷಾನಶನಯೋ ಯಥಾ ॥ ವಿಭೀಷಣಸ್ಯಾನುಚರಾಸ್ತೇಽಪಿ ಶೂಲಾಸಿಪಟ್ಟಿ
ಶೈಃ । ಚಿಚ್ಛಿದುಸ್ಸಮರೇ ಶೂರಾನ್ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮಾಃ ॥ ರಾಕ್ಷಸೈಸ್ತೈಃ ಪರಿವೃತಸ್ಸ ತದಾ ತು ವಿಭೀಷಣಃ । ಬ
ಭೌ ಮಧ್ಯೇ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾನಾಂ ಕಲಭಾನಾಮಿವ ದ್ವಿಪಃ ॥ ತತಸ್ಸಂಚೋದಯಾನೋ ವೈ ಹರೀನೃಕ್ಷಾನ್ ರಣಪ್ರಿಯಾನ್ । ಉವಾಚ
ವಚನಂ ಕಾಲೇ ಕಾಲಜ್ಞೋ ರಕ್ಷಸಾಂ ವರಃ ॥೭॥ ಏಕೋಽಯಂ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯ ಪರಾಯಣಮಿವಸ್ಥಿತಃ । ಏತಚ್ಛೇಷಂ ಬಲಂ ತಸ್ಯ
ಕಿಂ ತಿಷ್ಠತ ಹರೀಶ್ವರಾಃ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ ವಿನಿಹತೇ ಪಾಪೇ ರಾಕ್ಷಸೇ ರಣಮೂರ್ಧನಿ । ರಾವಣಂ ವರ್ಜಯಿತ್ವಾ ತು ಶೇಷಮಸ್ಯ ಹತಂ ಬ
ಲಮ್ ॥ ಪ್ರಹಸ್ತೋ ನಿಹತೋ ವೀರೋ ನಿಕುಂಭಶ್ಚ ಮಹಾಬಲಃ । ಕುಂಭಕರ್ಣಶ್ಚ ಕುಂಭಶ್ಚ ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷಶ್ಚ ನಿಶಾಚರಃ ॥ ಜಂಬು
ಮಾಲೀ ಮಹಾಮಾಲೀ ತೀಕ್ಷ್ಣವೇಗೋಽಶನಿಪ್ರಭಃ । ಸುಪ್ತಘ್ನೋ ಯಜ್ಞಕೋಪಶ್ಚ ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸಃ ॥ ಸಂಹ್ರಾದೀ ವಿ
ಕಟೋ ವಿಘ್ನಸ್ತಪನೋ ದಮ ಏವ ಚ । ಅಗ್ನಿಕೇತುಶ್ಚ ದುರ್ಧರ್ಷೋ ರಶ್ಮಿಕೇತುಶ್ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೋ ದ್ವಿಜಿಹ್ವಶ್ಚ ಸೂರ್ಯ
ಶತ್ರುಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸಃ । ಅಕಂಪನಸ್ಸುಪಾರ್ಶ್ವಶ್ಚ ಚಕ್ರಮಾಲೀ ಚ ರಾಕ್ಷಸಃ ॥ ಕಂಪನಸ್ಸತ್ವವಂತೌ ತೌ ದೇವಾಂತಕನರಾಂತಕೌ ।
ಮಕರಾಕ್ಷೋಽತಿಕಾಯಶ್ಚ ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚಾಪಿ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ವಜ್ರಕೋಪೋ ವಿರೂಪಾಕ್ಷೋ ವಜ್ರಮುಷ್ಟಿಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸಃ । ಪ್ರಭಾಸಃ
ಪ್ರಘಸಶ್ಚೈವ ಪ್ರಜಂಘೋ ಜಂಘ ಏವ ಚ ॥ ಏತಾನ್ನಿಹತ್ಯಾತಿಬಲಾನ್ ಬಹೂನ್ ರಾಕ್ಷಸಸತ್ತಮಾನ್ । ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ಸಾಗರಂ
ತೀರ್ತ್ವಾ ಲಂಘ್ಯತಾಂ ಗೋಷ್ಪದಂ ಲಘು ॥೧೬॥ ಏತಾವದೇವ ಶೇಷಂ ವೋ ಜೇತವ್ಯಮಿಹ ವಾನರಾಃ । ಹತಾಸ್ಸರ್ವೇ ಸಮಾಗಮ್ಯ
ರಾಕ್ಷಸಾ ಬಲದರ್ಪಿತಾಃ ॥೧೭॥ ಅಯುಕ್ತಂ ನಿಧನಂ ಕರ್ತುಂ ಪುತ್ರಸ್ಯ ಜನಿತುರ್ಮಮ । ಘೃಣಾಮಪಾಸ್ಯ ರಾಮಾರ್ಥೇ ನಿಹ
ನ್ಯಾಂ ಭ್ರಾತುರಾತ್ಮಜಮ್ ॥೧೮॥ ಹಂತುಕಾಮಸ್ಯ ಮೇ ಬಾಷ್ಪಂ ಚಕ್ಷುಶ್ಚೈವ ನಿರುಧ್ಯತೇ । ತಮೇವೈಷ ಮಹಾಬಾಹುರ್ಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಶ್ಶಮಯಿಷ್ಯತಿ ॥೧೯॥ ವಾನರಾ ಘ್ನಂತ ಸಂಭೂಯ ಭೃತ್ಯಾನಸ್ಯ ಸಮೀಪಗಾನ್ । ಇತಿ ತೇನಾತಿಯಶಸಾ ರಾಕ್ಷಸೇನಾಭಿಚೋ
ದಿತಾಃ ॥೨೦॥ ವಾನರೇಂದ್ರಾ ಜಹೃಷಿರೇ ಲಾಂಗೂಲಾನಿ ಚ ವಿವ್ಯಧುಃ । ತತಸ್ತೇ ಕಪಿಶಾರ್ದೂಲಾಃ ಕ್ಷ್ವೇಳಂತಶ್ಚ ಮುಹುರ್ಮು
ಹುಃ ॥೨೧॥ ಮುಮುಚುರ್ವಿವಿಧಾನ್ನಾದಾನ್ ಮೇಘಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವೇವ ಬರ್ಹಿಣಃ । ಜಾಂಬವಾನಪಿ ತೈಸ್ಸರ್ವೈಸ್ಸ್ವಯೂಥೈರ
ಭಿಸಂವೃತಃ ॥೨೨॥ ಅಶ್ಮಭಿಸ್ತಾಡಯಾಮಾಸ ನಖೈರ್ದಂತೈಶ್ಚ ರಾಕ್ಷಸಾನ್ । ನಿಘ್ನಂತಮೃಕ್ಷಾಧಿಪತಿಂ ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇ ಮಹಾ
ಬಲಾಃ ॥೨೩॥ ಪರಿವವ್ರುರ್ಭಯಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ತಮನೇಕವಿಧಾಯುಧಾಃ । ಶರೈಃ ಪರಶುಭಿಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃ ಪಟ್ಟಿಶೈರ್ಯಷ್ಟಿತೋಮ
ರೈಃ ॥ ಜಾಂಬವಂತಂ ಮೃಧೇ ಜಘ್ನುರ್ನಿಘ್ನಂತಂ ರಾಕ್ಷಸೀಂ ಚಮೂಂ । ಸ ಸಂಪ್ರಹಾರಸ್ತುಮುಲಸ್ಸಂಜಜ್ಞೇ ಕಪಿರಕ್ಷಸಾಂ ॥
ದೇವಾಸುರಾಣಾಂ ಕ್ರುದ್ಧಾನಾಂ ಯಥಾ ಭೀಮೋ ಮಹಾಸ್ವನಃ । ಹನೂಮಾನಪಿ ಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸಾಲಮುತ್ಪಾಟ್ಯ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥
ರಕ್ಷಸಾಂ ಕದನಂ ಚಕ್ರೇ ದುದ್ರುವುಸ್ತೇ ಸಹಸ್ರಶಃ । ಸ ದತ್ವಾ ತುಮುಲಂ ಯುದ್ಧಂ ಪಿತೃವ್ಯಸ್ಯೇಂದ್ರಜಿದ್ಯುಧಿ ॥೨೭॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ
ಪರವೀರಘ್ನಂ ಪುನರೇವಾಭ್ಯಧಾವತ । ತೌ ಪ್ರಯುದ್ಧೌ ತದಾ ವೀರೌ ಮೃಧೇ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಕ್ಷಸೌ ॥೨೮॥ ಶರೌಘಾನಭಿವ
ರ್ಷಂತೌ ಜಘ್ನತುಸ್ತೌ ಪರಸ್ಪರಂ । ಅಭೀಕ್ಷ್ಣಮಂತರ್ದಧತುಶ್ಶರಜಾಲೈರ್ಮಹಾಬಲೌ ॥೨೯॥ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯಾವಿವೋ
ಷ್ಣಾಂತೇ ಯಥಾ ಮೇಘಾಂತರಸ್ಥಿತೌ । ನ ಹ್ಯಾದಾನಂ ನ ಸಂಧಾನಂ ಧನುಷೋ ವಾ ಪರಿಗ್ರಹಃ ॥೩೦॥ ನ ವಿಪ್ರಮೋಕ್ಷೋ ಬಾಣಾ
ನಾಂ ನ ವಿಕರ್ಷೋ ನ ವಿಗ್ರಹಃ । ನ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರತಿಸಂಧಾನಂ ನ ಲಕ್ಷ್ಯಪ್ರತಿಪಾದನಮ್ ॥ ಅದೃಶ್ಯತ ತಯೋಸ್ತತ್ರ ಯುಧ್ಯತೋಃ
ಪಾಣಿಲಾಘವಾತ್ । ಚಾಪವೇಗವಿನಿರ್ಮುಕ್ತೈರ್ಬಾಣಜಾಲೈಸ್ಸಮಂತತಃ ॥೩೨॥ ಅಂತರಿಕ್ಷೇಽಭಿಸಂಛನ್ನೇ ನ ರೂಪಾಣಿ ಚಕಾಶಿರೇ ।

ಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾವಣಿಂಪ್ರಾಪ್ಯರಾವಣಿಶ್ಚಾಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್ ॥ ೩೩ ॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯ[illegible] ಣೌ । ತಾಭ್ಯಾಮುಭಾಭ್ಯಾಂತರಸಾವಿಸೃಷ್ಟೈರ್ವಿಶಿಖೈಶ್ಶಿತೈಃ ॥೩೪॥ ನಿರಂತರಮಿವಾಕಾಶಂಬಭೂವ[illegible] ಪತದ್ಭಿಶ್ಚಬಹುಭಿಸ್ತಯೋಶ್ಶರಶತೈಶ್ಶಿತೈಃ ॥ ೩೫ ॥ ದಿಶಶ್ಚಪ್ರದಿಶಶ್ಚೈವಬಭೂವುಶ್ಶರಸಂಕುಲಾಃ । [illegible] ಸರ್ವಮಾಸೀದ್ಭೀಮತರಂಮಹತ್ ॥೩೬॥ ಅಸ್ತಂಗತೇಸಹಸ್ರಾಂಶೌಸಂವೃತಂ[illegible] ವರ್ತಂತೇಸಹಸ್ರಶಃ ॥೩೭॥ ಕ್ರವ್ಯಾದಾದಾರುಣಾವಾಗ್ಭಿಶ್ಶಿ[illegible]ಸ್ವನಾಃ । [illegible] ಚಪಾವಕಃ ॥೩೮॥ ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತುಲೋಕೇಭ್ಯಇತಿಜಜಲ್ಪುಸ್ತತ್ರಮಹರ್ಷಯಃ । ಸಮ್ಮಿತ್ತೈಶ್ಚ[illegible] ಹಾಚಾರಣೈಃ ॥೩೯॥ ಅಥರಾಕ್ಷಸಸಿಂಹಸ್ಯಕೃಷ್ಣಾನ್ಕನಕಭೂಷಣಾನ್ । ಶರೈಶ್ಚ[illegible] ಯಾನ್ ॥೪೦॥ ತತೋಪರೇಣಭಲ್ಲೇನದೀಪ್ತಧನಸಿತೇನಚ । ಸಂಪೂರ್ಣಾಯತಮುಕ್ತೇನ[illegible] ಹೇಂದ್ರಾಶನಿಕಲ್ಪೇನಸೂತಸ್ಯವಿಚರಿಷ್ಯತಃ । ಸತೇನಬಾಣಾಶನಿನಾತಲಶಬ್ದಾನುನಾದಿನಾ ॥೪೧॥ [illegible] ರ್ವಾಕ್ ಶಿರಃಕಾಯಾದಪಾಹರತ್ । ಸಯಂತರಿಮಹಾತೇಜಾಹತೇಮಂದೋದರೀಸುತಃ ॥೪೨॥ ಸ್ವಯಂ[illegible] ತ್ಪುನಶ್ಚಧನುರಸ್ಪೃಶತ್ । ತದದ್ಭುತಮಭೂತ್ತತ್ರಸಾಮರ್ಥ್ಯಂಪಶ್ಯತಾಂಯುಧಿ ॥೪೩॥ [illegible] ಧನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ । ಧನುಷ್ಯಥ[illegible]ಮುಮುಚೇಶರಾನ್ ॥೪೪॥ [illegible] ಘ್ನಕೃತ್ತಮಃ । ಅರ್ದಯಾಮಾಸಸಂಕ್ರುದ್ಧೋವಿಚರಂತಮಭೀತವತ್ ॥೪೫॥ [illegible] ಣಾತ್ಮಜಃ । ಪ್ರಜಹೌಸಮರೋದ್ಧರ್ಷಂವಿಷಣ್ಣಸ್ಸಬಭೂವಹ ॥೪೬॥ [illegible] ಪಾಃ । ತತಃಪರಮಸಂಹೃಷ್ಟಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂಸಮಪೂಜಯನ್ ॥೪೭॥ [illegible] ಮೃಷ್ಯಮಾಣಾಶ್ಚತ್ವಾರಶ್ಚಕ್ರುರ್ವೇಗಂಹರೀಶ್ವರಾಃ ॥೪೮॥ ತೇಷಾ[illegible] ತುರ್ಷಸ್ತೇಮಹಾವೀರ್ಯಾನಿಪೇತುರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ ॥೪೯॥ ತೇಷಾಮಧಿಷ್ಠಿತಾನಾಂತೈರ್ವಾನರೈಃಪರ್ವತೋಪಮೈಃ । ಮುಖೇಭ್ಯೋರುಧಿರಂರಕ್ತಂಹಯಾನಾಂಸಮವರ್ತತ ॥೫೦॥ ತೇಹಯಾ[illegible] । [illegible] ಯಾಂಸ್ತ್ಯಸ್ಯಪ್ರಮಥ್ಯಚಮಹಾರಥಮ್ ॥೫೧॥ ಪುನರುತ್ಪತ್ಯವೇಗೇನತಸ್ಥುರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಪಾರ್ಶ್ವತಃ । [illegible] ರಥಾನ್ಮಥಿತಸಾರಥೇಃ ॥೫೨॥ ಶರವರ್ಷೇಣಸೌಮಿತ್ರಿಮಭ್ಯಧಾವತರಾವಣಿಃ । ತತೋಮಹೇಂದ್ರಪ್ರತಿಮ[illegible] ಶಿನಂತಂನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈರುತ್ತಮೈಃ । ಸೃಜಂತಮಾಜೌನಿಶಿತಾನ್ ಶರೋತ್ತಮಾನ್ಭೃಶಂತದಾಬಾಣಗಣೈರ್ನ್ಯವಾರಯತ್ ॥೫೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಹತಾಶ್ವೋಮಹಾತೇಜಾಭೂಮೌತಿಷ್ಠನ್ನಿಶಾಚರಃ । ಇಂದ್ರಜಿತ್ಪರಮಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸಂಪ್ರಜಜ್ವಾಲತೇಜಸಾ ॥೧॥ [illegible] ನೌಜಿಘಾಂಸಂತಾವನ್ಯೋನ್ಯಮಿಷುಭಿರ್ಭೃಶಂ । ವಿಜಯೇನಾಭಿನಿಷ್ಕ್ರಾಂತೌವನೇಗಜವೃಷಾವಿವ ॥ ನಿಬರ್ಹಯಂತಶ್ಚಾನ್ಯೋ ನ್ಯಂತೇರಾಕ್ಷಸವನೌಕಸಃ । ಭರ್ತಾರಂನಜಹುರ್ಯುದ್ಧೇಸಂಪತಂತಸ್ತತಸ್ತತಃ ॥ ತತಸ್ಸರ್ವಾನ್ ರಾಕ್ಷಸಾನ್[illegible] ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ । ಸ್ತುನ್ವಾನೋಹರ್ಷಯಮಾಣಶ್ಚ ಇದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೪॥ ತಮಸಾಬಹುಳೇನಾಸ್ಮಿನ್ಸಂಸಕ್ತಾಸ್ಸರ್ವತೋ ದಿಶಃ । ನೇಹವಿಜ್ಞಾಯತೇಸ್ವೋವಾಪರೋವಾರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮಾಃ ॥೫॥ ಧೃಷ್ಟಂಭವಂತೋಯುಧ್ಯಂತು[illegible] ಯವೈ । ಅಹಂತುರಥಮಾಸ್ಥಾಯಆಗಮಿಷ್ಯಾಮಿಸಂಯುಗಮ್ ॥೬॥ ತಥಾಭವಂತಃಕುರ್ವಂತುಯಥೇಮೇಕಾನನೌಕಸಃ । ನಬುಧ್ಯೇಯುರ್ದುರಾತ್ಮಾನಃಪ್ರವಿಷ್ಟೇನಗರಂಮಯಿ ॥೭॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾರಾವಣಸುತೋವಂಚಯಿತ್ವಾವನೌಕಸಃ । ಪ್ರವಿವೇಶಪುರೀಂಲಂಕಾಂರಥಹೇತೋರಮಿತ್ರಹಾ ॥೮॥ ಸರಥಂಭೂಷಯಿತ್ವಾತುರುಚಿರಂಹೇಮಭೂಷಿತಂ । ಪ್ರಾಸಾಸಿಶರ ಸಂಪೂರ್ಣಂಯುಕ್ತಂಪರಮವಾಜಿಭಿಃ ॥೯॥ ಅಧಿಷ್ಠಿತಂಹಯಜ್ಞೇನಸೂತೇನಾಪ್ತೋಪದೇಶಿನಾ । ಆರುರೋಹಮಹಾತೇಜಾರಾವಣಿಸ್ಸಮಿತಿಂಜಯಃ ॥೧೦॥ ಸರಾಕ್ಷಸಗಣೈರ್ಮುಖ್ಯೈರ್ವೃತೋಮಂದೋದರೀಸುತಃ । ನಿರ್ಯಯೌನಗರಾತ್ತೂರ್ಣಂ[illegible] ತಾಂತಬಲಚೋದಿತಃ ॥೧೧॥ ಸೋಭಿನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯನಗರಾದಿಂದ್ರಜಿತ್ಪರವೀರಹಾ । ಅಭ್ಯಯಾಜ್ಜವನೈರಶ್ವೈರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ[illegible] ಸಂವಿಭೀಷಣಮ್ ॥೧೨॥ ತತೋರಥಸ್ಥಮಾಲೋಕ್ಯಸೌಮಿತ್ರೀರಾವಣಾತ್ಮಜಂ । ವಾನರಾಶ್ಚಮಹಾವೀರ್ಯಾ[illegible] ಷಣಃ ॥೧೩॥ ವಿಸ್ಮಯಂಪರಮಂಜಗ್ಮುರ್ಲಾಘವಾತ್ತಸ್ಯಧೀಮತಃ । ರಾವಣಿಶ್ಚಾಪಿಸಂಕ್ರುದ್ಧೋರಣೇವಾನರಯೂಥಪಾನ್ ॥೧೪॥ ಪಾತಯಾಮಾಸಬಾಣೌಘೈಃಶತಶೋಥಸಹಸ್ರಶಃ । ಸಮಂಡಲೀಕೃತಧನೂರಾವಣಿಸ್ಸಮಿತಿಂಜಯಃ ॥೧೫॥ ಹರೀನಭ್ಯಹನತ್ಕ್ರುದ್ಧಃಪರಂಲಾಘವಮಾಸ್ಥಿತಃ । ತೇವಧ್ಯಮಾನಾಹರಯೋನಾರಾಚೈರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮಾಃ ॥೧೬॥ ಸೌಮಿತ್ರಿಂಶರಣಂಪ್ರಾಪ್ತಾಃಪ್ರಜಾಪತಿಮಿವಪ್ರಜಾಃ । ತತಸ್ಸಮರಕೋಪೇನಜ್ವಲಿತೋರಘುನಂದನಃ ॥೧೭॥ ಚಿಚ್ಛೇದಕಾರ್ಮುಕ[illegible]ದರ್ಶಯನ್ಪಾಣಿಲಾಘವಂ । ಸೋನ್ಯತ್ಕಾರ್ಮುಕಮಾದಾಯಸಜ್ಯಂಚಕ್ರೇತ್ವರನ್ನಿವ ॥೧೮॥ ತದಪ್ಯಸ್ಯತ್ರಿಭಿರ್ಬಾ

ಣೈರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಿರಕೃಂತತ| ತದ್ಯೈನಂಭಿನ್ನಧನ್ವಾನಮಾಶೀವಿಷವಿಷೋಪಮೈಃ ॥೧೯॥ ವಿವ್ಯಾಧೋರಸಿಸೌಮಿತ್ರೀರಾವ
ಣಿಂಪಂಚಭಿಶ್ಶರೈಃ | ತತಸ್ಯಕಾಯಂನಿರ್ಭಿದ್ಯಮಹಾಕಾರ್ಮುಕನಿಸ್ಸೃತಾಃ ॥೨೦॥ ನಿಪೇತುರ್ಧರಣೀಂಬಾಣಾಃಕ್ರುದ್ಧಾ
ಇವಮಹೋರಗಾಃ | ಸಭಿನ್ನವರ್ಮಾರುಧಿರಂವರ್ಮನ್ವಕ್ತ್ರೇಣರಾವಣಿಃ ॥೨೧॥ ಜಗ್ರಾಹಕಾರ್ಮುಕಶ್ರೇಷ್ಠಂದೃಢಜ್ಯಂಬಲ
ವತ್ತರಂ | ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂಸಮುದ್ದಿಶ್ಯಪರಂಲಾಘವಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೨೨॥ ವವರ್ಷಶರವರ್ಷಾಣಿವರ್ಷಾಣೀವಪುರಂದರಃ| ಮು
ಕ್ತಮಿಂದ್ರಜಿತಾತತ್ತುಶರವರ್ಷಮರಿಂದಮಃ ॥ ೨೩ ॥ ಅವಾರಯದಸಂಭ್ರಾಂತೋಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸುದುರಾಸದಂ | ಸಂದರ್ಶ
ಯಾಮಾಸತದಾರಾವಣಿಂರಘುನಂದನಃ ॥೨೪॥ ಅಸಂಭ್ರಾಂತೋಮಹಾತೇಜಾಸ್ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್|ತತಸ್ತಾನ್ರಾಕ್ಷ
ಸಾನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತ್ರಿಭಿರೇಕೈಕಮಾಹವೇ ॥೨೫॥ ಅವಿಧ್ಯತ್ಪರಮಕ್ರುದ್ಧಃಶೀಘ್ರಹಸ್ತಂಪ್ರದರ್ಶಯನ್ | ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸುತಂ
ಚಾಪಿಬಾಣೌಘೈಸ್ಸಮತಾಡಯತ್ ॥೨೬॥ ಸೋತಿವಿದ್ಧೋಬಲವತಾಶತ್ರುಣಾಶತ್ರುಘಾತಿನ| ಅಸಕ್ತಂಪ್ರೇಷಯಾಮಾಸಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಾಯಬಹೂನ್ಶರಾನ್ ॥೨೭॥ ತಾನಪ್ರಾಪ್ತಾನ್ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಶ್ಚಿಚ್ಛೇದರಘುನಂದನಃ| ಸಾರಥೇರಸ್ಯಚರಣೇರಥಿನೋರಥ
ಸತ್ತಮಃ ॥೨೮॥ ಶಿರೋಜಹಾರಧರ್ಮಾತ್ಮಾಭಲ್ಲೇನಾನತಪರ್ವಣಾ| ಅಸೂತಾಸ್ತೇಹಯಾಸ್ತತ್ರರಥಮೂಹುರವಿಕ್ಲಬಾಃ॥
ಮಂಡಲಾನ್ಯಭಿಧಾವಂತಸ್ತದದ್ಭುತಮಿವಾಭವತ್| ಅಮರ್ಷವಶಮಾಪನ್ನಃಸೌಮಿತ್ರಿರ್ದೃಢವಿಕ್ರಮಃ ॥೩೦॥ ಪ್ರತ್ಯವಿಧ್ಯ
ದಯಾಂಸ್ತಸ್ಯಶರೈರ್ವಿತ್ರಾಸಯನ್ರಣೇ| ಅಮೃಷ್ಯಮಾಣಸ್ತತ್ಕರ್ಮರಾವಣಸ್ಯಸುತೋಬಲೀ॥೩೧॥ ವಿವ್ಯಾಧದಶಭಿರ್ಬಾ
ಣೈಃಸೌಮಿತ್ರಿಂತಮಮರ್ಷಣಂ | ತೇತಸ್ಯವಜ್ರಪ್ರತಿಮಾಃಶರಾಸ್ಸರ್ಪವಿಷೋಪಮಾಃ ॥೩೨॥ ವಿಲಯಂಜಗ್ಮುರಾಹತ್ಯಕ
ವಚಂಕಾಂಚನಪ್ರಭಂ | ಅಭೇದ್ಯಕವಚಂಮತ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಾವಣಾತ್ಮಜಃ ॥೩೩॥ ಲಲಾಟೇಲಕ್ಷ್ಮಣಂಬಾಣೈಃಸುಪುಂ
ಖೈಸ್ತ್ರಿಭಿರಿಂದ್ರಜಿತ್ |ಅವಿಧ್ಯತ್ಪರಮಕ್ರುದ್ಧಃಶೀಘ್ರಮಸ್ತ್ರಂಪ್ರದರ್ಶಯನ್ ॥೩೪॥ ತೈಃಪೃಷತ್ಕೈರ್ಲಲಾಟಸ್ಥೈಶ್ಶುಶು
ಭೇರಘುನಂದನಃ| ರಣಾಗ್ರೇಸಮರಶ್ಲಾಘೀತ್ರಿಶೃಂಗಇವಪರ್ವತಃ ॥೩೫॥ ಸತದಾಹ್ಯರ್ದಿತೋಬಾಣೈಃರಾಕ್ಷಸೇನಮಹಾಮೃ
ಧೇ | ತಮಾಶುಪ್ರತಿವಿವ್ಯಾಧಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪಂಚಭಿಶ್ಶರೈಃ ॥೩೬॥ ವಿಕೃಷ್ಯೇಂದ್ರಜಿತೋಯುದ್ಧೇವದನೇಶುಭಕುಂಡಲೇ| ಲಕ್ಷ್ಮ
ಣೇಂದ್ರಜಿತೌವೀರೌಮಹಾಬಲಶರಾಸನೌ ॥೩೭॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯಂಜಘ್ನತುರ್ಬಾಣೈರ್ವಿಶಿಖೈರ್ಭೀಮವಿಕ್ರಮೌ|ತತಶ್ಶೋ
ಣಿತದಿಗ್ಧಾಂಗೌಲಕ್ಷ್ಮಣೇಂದ್ರಜಿತಾವುಭೌ ॥೩೮॥ ರಣೇತೌರೇಜತುರ್ವೀರೌಪುಷ್ಪಿತಾವಿವಕಿಂಶುಕೌ| ತೌಪರಸ್ಪರಮಭ್ಯೇ
ತ್ಯಸರ್ವಗಾತ್ರೇಷುಧನ್ವಿನೌ ॥೩೯॥ ಘೋರೈರ್ವಿವ್ಯಧತುರ್ಬಾಣೈಃಕೃತಭಾವಾವುಭೌಜಯೇ | ತತಸ್ಸಮರಕೋಪೇನಸಂ
ಯುಕ್ತೋರಾವಣಾತ್ಮಜಃ॥೪೦॥ ವಿಭೀಷಣಂತ್ರಿಭಿರ್ಬಾಣೈರ್ವಿವ್ಯಾಧವದನೇಶುಭೇ|ಅಯೋಮುಖೈಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ವಿದ್ಧ್ವಾರಾಕ್ಷಸೇಂ
ದ್ರಂವಿಭೀಷಣಂ ॥೪೧॥ ಏಕೈಕೇನಾಭಿವಿವ್ಯಾಧತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಹರಿಯೂಥಪಾನ್|ತತಸ್ತೇವಾನರಾಶ್ಶೂರಾಃಭಿನ್ನದೇಹಾಃಚಿ
ತಸಃ ॥೪೨॥ ವ್ಯಥಿತಾವಿದ್ರವಂತಿಸ್ಮರುಧಿರೇಣಸಮುಕ್ಷಿತಾಃ | ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇಕ್ರೋಧಾಜ್ಜ್ವಲನ್ಗದಯಾಹಯಾನ್ ॥೪೩॥
ವಿಭೀಷಣೋಮಹಾತೇಜಾಃರಾವಣಸ್ಸುದುರಾತ್ಮನಃ| ಸಹತಾಶ್ವಾದವಪ್ಲುತ್ಯಪಥಾಸ್ಸ್ಯಹತಸಾರಥೇಃ ॥೪೪॥ ಅಥಶಕ್ತಿಂಮ
ಹಾತೇಜಾಃಪಿತೃವ್ಯಾಯಮುಮೋಚಹ|ತಾಮಾಪತಂತೀಂಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧನಃ॥೪೫॥ಚಿಚ್ಛೇದನಿಶಿತೈರ್ಬಾ
ಣೈರ್ದಶಧಾಸಾಪತದ್ಭುವಿ | ತಸ್ಮೈದೃಢಧನುಃಕ್ರುದ್ಧೋಹತಾಶ್ವಾಯವಿಭೀಷಣಃ ॥೪೬॥ ವಜ್ರಸ್ಪರ್ಶಸಮಾನ್ಪಂಚಸ
ಸರ್ಜೋರಸಿಮಾರ್ಗಣಾನ್ |ತೇತಸ್ಯಕಾಯಂನಿರ್ಭಿದ್ಯರುಕ್ಮಪುಂಖಾನಿಮಿತ್ತಗಾಃ ॥೪೭॥ಬಭೂವುರ್ಲೋಹಿತಾದಿಗ್ಧಾರಕ್ತಾ
ಇವಮಹೋರಗಾಃ | ಸಪಿತೃವ್ಯಾಯಸಂಕ್ರುದ್ಧಇಂದ್ರಜಿಚ್ಛರಮಾದದೇ॥೪೮॥ಉತ್ತಮಂರಕ್ಷಸಾಂಮಧ್ಯೇಯಮದತ್ತಂಮ
ಹಾಬಲಃ | ತಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯಮಹಾತೇಜಾಮಹೇಷುಂತೇನಸಂಹಿತಮ್ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋಪ್ಯಾದದೇಬಾಣಮನ್ಯಂಭೀಮಪರಾಕ್ರ
ಮಃ| ಕುಬೇರೇಣಸ್ವಯಂಸ್ವಪ್ನೇ ಯದ್ದತ್ತಮಮಿತಾತ್ಮನಾ॥೫೦॥ದುರ್ಜಯಂದುರ್ವಿಷಹ್ಯಂಚಸೇಂದ್ರೈರಪಿಸುರಾಸುರೈಃ|ತ
ಯೋಸ್ತುಧನುಷೀಶ್ರೇಷ್ಠೇಬಾಹುಭಿಃಪರಿಘೋಪಮೈಃ ॥ ವಿಕೃಷ್ಯಮಾಣೇಬಲವತ್ಕ್ರೌಂಚಾವಿವಚುಕೂಜತುಃ| ತಾಭ್ಯಾಂ
ತೌಧನುಷಿಶ್ರೇಷ್ಠೇಸಂಹಿತೌಸಾಯಕೋತ್ತಮೌ ॥ ವಿಕೃಷ್ಯಮಾಣೌವೀರಾಭ್ಯಾಂಭೃಶಂಜಜ್ವಲತುಶ್ಶ್ರಿಯಾ|ತೌಭಾ
ಸಯಂತಾವಾಕಾಶಂಧನುರ್ಭ್ಯಾಂವಿಶಿಖೌಚ್ಯುತೌ ॥೫೩॥ ಮುಖೇನಮುಖಮಾಹತ್ಯಸನ್ನಿಪೇತತುರೋಜಸಾ|ಸನ್ನಿಪಾತಸ್ತು
ಯೋರಾಸೀಚ್ಛರಯೋರ್ಘೋರರೂಪಯೋಃ॥ಸಧೂಮವಿಸ್ಫುಲಿಂಗಶ್ಚತಜ್ಜೋಗ್ನಿರ್ದಾರುಣೋಭವತ್ | ತೌಮಹಾಗ್ರಹ
ಸಂಕಾಶಾವನ್ಯೋನ್ಯಂಸನ್ನಿಪತ್ಯಚ॥ಸಂಗ್ರಾಮೇಚತದಾಯಾಂತೌಮೇದಿನ್ಯಾಂಸನ್ನಿಪೇತತುಃ|ಶರೌಪ್ರತಿಹತೌದೃಷ್ಟ್ವಾ
ತಾವುಭೌರಣಮೂರ್ಧನಿ॥೫೬॥ ವ್ರೀಳಿತೌಜಾತರೋಷಾಚಲಕ್ಷ್ಮಣೇಂದ್ರಜಿತೌತದಾ| ಸುಸಂರಬ್ಧಸ್ತುಸೌಮಿತ್ರಿರಸ್ತ್ರಂ
ವಾರುಣಮಾದದೇ ॥೫೭॥ ರೌದ್ರಂಮಹೇಂದ್ರಜಿದ್ಯುದ್ಧೇವ್ಯಸೃಜದ್ಯುಧಿನಿಷ್ಠಿತಃ| ತೇನತದ್ವಿಹತಂತ್ವಸ್ತ್ರಂವಾರುಣಂಪರ
ಮಾದ್ಭುತಂ ॥ ೫೮ ॥ ತತಃಕ್ರುದ್ಧೋಮಹಾತೇಜಾಇಂದ್ರಜಿತ್ಸಮಿತಿಂಜಯಃ | ಆಗ್ನೇಯಂಸಂದಧೇದೀಪ್ತಂಸರ್ವಲೋಕಂ
ಕ್ಷಿಪನ್ನಿವ ॥೫೯॥ ಸೌರೇಣಾಸ್ತ್ರೇಣತದ್ವೀರೋಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪ್ರತ್ಯವಾರಯತ್| ತದೋಸ್ತ್ರಂತುಮುಲಂಯುದ್ಧಂಸಂಬಭೂವಾ

ದ್ಭುತೋಪಮಮ್ ‖೨೦‖ ಗಗನಸ್ಥಾ ನಿಭೂತಾನಿಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಪರ್ಯವಾರಯನ್ ‖ಅಸ್ತ್ರ [illegible]
ಥಮೂರ್ಛಿತಃ ‖೨೧‖ ಆಸುರಂ ಶತ್ರುನಾಶಾಯ ಘೋರಮಸ್ತ್ರಂ ಸಮಾದದೇ ‖ ತತಸ್ತ [illegible]
ಟಮುದ್ಗರಾಃ ‖೨೨‖ ಶೂಲಾನಿ ಮುಸಲಾಶ್ಚೈವ ಗದಾಃ ಖಡ್ಗಾಃ ಪರಶ್ವಧಾಃ ‖ ತದ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ [illegible]
ಸ್ತ್ರ ಮಥಾಸುರಂ ‖೨೩‖ ಅವಾರ್ಯಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಸರ್ವಶತ್ರುವಿನಾಶನಮ್ ‖ ಮಾಹೇಶ್ವರೇಣ [illegible]
ವಾರಯತ್ ‖೨೪‖ ಭೈರವಾಭಿರುತೇ ಭೀಮೇ ಯುದ್ಧೇ ವಾನರರಾಕ್ಷಸಾಂ ‖ ಭೂತೈರ್ಬಹುಭಿ [illegible]
ಮುಪಯುಃ ಪಿತರೋ ದೇವಾಃ ಗಂಧರ್ವಾ ಗರುಡೋರಗಾಃ ‖ ಶತಕ್ರತುಂ ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯ ರರಕ್ಷುರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ [illegible]
ಮಾರ್ಗಣಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸಂದಧೇ ರಾಘವಾನುಜಃ ‖ ಹುತಾಶನಸಮಸ್ಪರ್ಶಂ ರಾವಣಾತ್ಮಜದಾರುಣಂ ‖೫೩‖ ಸುಪತ್ರ [illegible]
ತ್ಯಾಂಗಂ ಸುಸಂಸ್ಥಾನಂ ಸುಸಂಸ್ಥಿತಂ ‖ ಸುವರ್ಣವಿಕೃತಂ ವೀರಃ ಶರೀರಾಂತಕರಂ ಶರಂ ‖೫೪‖ ದುರಾವಾರಂ [illegible]
ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ ಭಯಾವಹಂ ‖ ಆಶೀವಿಷವಿಷಪ್ರಖ್ಯಂ ದೇವಸಂಘೈಸ್ಸಮರ್ಚಿತಂ ‖ ೫೫ ‖ ಯೇನ ಶಕ್ರೋ ಮಹಾತೇಜಾ ದಾನ
ವಾನಜಯತ್ಪ್ರಭುಃ ‖ ಪುರಾ ದೇವಾಸುರೇ ಯುದ್ಧೇ ವೀರ್ಯವಾನ್ ಹರಿವಾಹನಃ ‖ ೫೬ ‖ ತದೈಂದ್ರಮಸ್ತ್ರಂ ಸೌಮಿತ್ರಿಃ ಸಂಯುಗೇ
ಷ್ವಪರಾಜಿತಂ ‖ ಶರಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಧನುಶ್ಶ್ರೇಷ್ಠೇ ನರಶ್ರೇಷ್ಠೋಽಭಿಸಂದಧೇ ‖೫೭‖ ಸಂಧಾಯಾಮಿತ್ರದಮನಸ್ತಂ ಶರಂ [illegible] ‖
ಸಜ್ಯಮಾಯಮ್ಯ ದುರ್ಧರ್ಷಂ ಕಾಲೋ ಲೋಕಕ್ಷಯೇ ಯಥಾ ‖ ೫೮ ‖ ಸಂಧಾಯ ಧನುಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠೇ ವಿಕರ್ಷನ್ನಿದಮಬ್ರವೀತ್ ‖ ೧
ಕ್ಷ್ಮೀವಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ವಾಕ್ಯಮರ್ಥಸಾಧಕಮಾತ್ಮನಃ ‖ ೫೯ ‖ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಸತ್ಯಸಂಧಶ್ಚ ರಾಮೋ ದಾಶರಥಿರ್ಯದಿ ‖
ಪೌರುಷೇ ಚಾಪ್ರತಿದ್ವಂದ್ವಸ್ತದೈನಂ ಜಹಿ ರಾವಣಿಮ್ ‖೬೦‖ ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಬಾಣಮಾಕರ್ಣಂ ವಿಕೃಷ್ಯ ತಮಜಿಹ್ಮಗಂ ‖
ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸಮರೇ ವೀರಃ ಸಸರ್ಜೇಂದ್ರಜಿತಂ ಪ್ರತಿ ‖೬೧‖ ಐಂದ್ರಾಸ್ತ್ರೇಣ ಸಮಾಯೋಜ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ [illegible] ‖ [illegible]
ಸ್ತ್ರಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಂ ಶ್ರೀಮಜ್ಜ್ವಲಿತಕುಂಡಲಂ ‖ ೬೨ ‖ ಪ್ರಮಥ್ಯೇಂದ್ರಜಿತಃ ಕಾಯಾತ್ಪಾತಯಾಮಾಸ ಭೂತಲೇ ‖ [illegible]
ತನೂಜಸ್ಯ ಛಿನ್ನಸ್ಕಂಧಂ ಶಿರೋ ಮಹತ್ ‖ ತಪನೀಯನಿಭಂ ಭೂಮೌ ದದೃಶೇ ರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಂ ‖ [illegible]
ರಣ್ಯಾಂ ರಾವಣಾತ್ಮಜಃ ‖೬೪‖ ಕವಚೀ ಸಶಿರಸ್ತ್ರಾಣೋ ವಿಧ್ವಸ್ತಸ್ಸಶರಾಸನಃ ‖ [illegible]
ಕ್ಷಿಪ್ರಹಾಃ ‖೬೫‖ ಹೃಷ್ಯಂತೋ ನಿಹತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ದೇವಾ ವೃತ್ರವಧೇ ಯಥಾ ‖ [illegible]
ನಾಂ ‖೬೬‖ ಅಭಿಜಜ್ಞೇ ಚ ಸನ್ನಾದೋ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಮಪಿ ‖ ಪತಿತಂ ತಮಭಿಜ್ಞಾಯ [illegible] ‖೬೭‖
ವ್ಯಧ್ಯಮಾನಾ ದಿಶೋ ಭೇಜೇ ಹರಿಭಿರ್ಜಿತಕಾಶಿಭಿಃ ‖ ವಾನರೈರರ್ದ್ಯಮಾನಾಸ್ತೇ ಶಸ್ತ್ರಾಣ್ಯುತ್ಸೃಜ್ಯ [illegible] ‖೬೮‖ [illegible]
ಕಾಮುಖಾಃ ಸರ್ವೇ ನಷ್ಟಸಂಜ್ಞಾಃ ಪ್ರಧಾವಿತಾಃ ‖ ದುದ್ರುವುರ್ಬಹುಧಾ ಭೀತಾ ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಶತಶೋ [illegible] ‖೬೯‖ [illegible]
ಪ್ರಹರಣಾನ್ ಸರ್ವೇ ಪಟ್ಟಿಸಾಸಿಪರಶ್ವಧಾನ್ ‖ ಕೇಚಿಲ್ಲಂಕಾಂ ಪರಿತ್ರಸ್ತಾಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ವಾನರಾರ್ದಿತಾಃ ‖೭೦‖ [illegible]
ರಿತಾಃ ಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿತ್ಪರ್ವತಮಾಶ್ರಿತಾಃ ‖ ಹತಮಿಂದ್ರಜಿತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಯಾನಂ ಸಮರಕ್ಷಿತೌ ‖೭೧‖ [illegible]
ಷು ನೈಕಶಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ ‖ ಯಥಾಸ್ತಂಗತ ಆದಿತ್ಯೇ ನಾವತಿಷ್ಠಂತಿ ರಶ್ಮಯಃ ‖೭೨‖ ತಥಾ ತಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇ [illegible]
ತಾ ದಿಶಃ ‖ ಶಾಂತರಶ್ಮಿರಿವಾದಿತ್ಯೋ ನಿರ್ವಾಣ ಇವ ಪಾವಕಃ ‖ ೭೩ ‖ ಸ ಬಭೂವ ಮಹಾತೇಜಾ ವ್ಯಪಾಸ್ತಗತಜೀವಿತಃ ‖ [illegible]
ಶಾಂತಪೀಡಾ ಬಹುಳೋ ನಷ್ಟಾರಿಃ ಪ್ರಹರ್ಷವಾನ್ ‖ ೭೪ ‖ ಬಭೂವ ಲೋಕಃ ಪತಿತೇ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸುತೇ ತದಾ ‖ [illegible]
ಚ ಶಕ್ರೋ ಭಗವಾನ್ ಸಹ ಸರ್ವೈಸ್ಸುರರ್ಷಿಭಿಃ ‖೭೫‖ ಜಗಾಮ ನಿಹತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ರಾಕ್ಷಸೇ ಪಾಪಕರ್ಮಣಿ ‖ [illegible]
ವಾನಾಂ ಶುಶ್ರುವೇ ದುಂದುಭಿಸ್ವನಃ ‖ ೭೬ ‖ ನೃತ್ಯದ್ಭಿರಪ್ಸರೋಭಿಶ್ಚ ಗಂಧರ್ವೈಶ್ಚ ಮಹಾತ್ಮಭಿಃ ‖ [illegible]
ರ್ಷಾಣಿ ತದದ್ಭುತಮಭೂತ್ತದಾ ‖ ೭೭ ‖ ಪ್ರಶಶಂಸುರ್ಹತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ರಾಕ್ಷಸೇ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಣಿ ‖ ಶುದ್ಧಾ ಆಪೋ ದಿಶಶ್ಚೈವ ಜ
ಹೃಷುರ್ದೈತ್ಯದಾನವಾಃ ‖೭೮‖ ಆಜಗ್ಮುಃ ಪತಿತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ಸರ್ವಲೋಕಭಯಾವಹೇ ‖ ಊಚುಶ್ಚ ಸಹಿತಾಸ್ತುಷ್ಟಾ ದೇವಗಂಧರ್ವ
ದಾನವಾಃ ‖ ವಿಜ್ವರಾಶ್ಶಾಂತಕಲುಷಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ವಿಚರಂತ್ವಿತಿ ‖ ತತೋಽಭ್ಯನಂದನ್ ಸಂಹೃಷ್ಟಾಸ್ಸಮರೇ ಹರಿಯೂಥಪಾಃ ‖ ತ
ಮಪ್ರತಿಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಹತಂ ನೈರೃತಪುಂಗವಂ ‖ ವಿಭೀಷಣೋ ಹನೂಮಾಂಶ್ಚ ಜಾಂಬವಾಂಶ್ಚರ್ಕ್ಷಯೂಥಪಃ ‖ ವಿಜಯೇ
ನಾಭಿನಂದಂತಸ್ತುಷ್ಟುವುಶ್ಚಾಪಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ‖ ಕ್ಷ್ವೇಳಂತಶ್ಚ ನದಂತಶ್ಚ ಗರ್ಜಂತಶ್ಚ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ‖೮೬‖ ಲಬ್ಧಲಕ್ಷ್ಯಾ ರಘೋ
ಸುತಂ ಪರಿವಾರ್ಯೋಪತಸ್ಥಿರೇ ‖ ಲಾಂಗೂಲಾನಿ ಪ್ರವಿಧ್ಯಂತಃ ಸ್ಫೋಟಯಂತಶ್ಚ ವಾನರಾಃ ‖ ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಜಯ [illegible]
ಕ್ಯಂ ವಿಶಬ್ದಮಯಂಸ್ತದಾ ‖ ಅನ್ಯೋನ್ಯಂ ಚ ಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯ ಕಪಯೋ ಹೃಷ್ಟಮಾನಸಾಃ ‖೮೮‖ ಚಕ್ರುರುಚ್ಚಾವಚಗುಣಾ ರಾಘ
ವಾಶ್ರಯಜಾಃ ಕಥಾಃ ‖ ತದಸುಕರಮಥಾಭಿವೀಕ್ಷ್ಯ ಹೃಷ್ಟಾಃ ಪ್ರಿಯಸುಹೃದೋ ಯುಧಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಕರ್ಮ ‖ ಪರಮ
ಪಲಭ್ಯ ಮನಃಪ್ರಹರ್ಷಂ ವಿನಿಹತಮಿಂದ್ರರಿಪುಂ ನಿಶಮ್ಯ ದೇವಾಃ ‖ ... ... ‖೮೯‖

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ — ಏಕನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರುಧಿರಕ್ಲಿನ್ನಗಾತ್ರಸ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶುಭಲಕ್ಷಣಃ। ಬಭೂವ ಹೃಷ್ಟಸ್ತಂ ಹತ್ವಾ ಶಕ್ರಜೇತಾರಮಾಹವೇ॥ ತತಸ್ಸ ಜಾಂಬ
ವಂತಂ ಚ ಹನೂಮಂತಂ ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್। ಸಂನಿವರ್ತ್ಯ ಮಹಾತೇಜಾಸ್ತಾಂಶ್ಚ ಸರ್ವಾನ್ವನೌಕಸಃ॥ ಆಜಗಾಮ ತತಶ್ಶೀಘ್ರಂ
ಯತ್ರ ಸುಗ್ರೀವರಾಘವೌ। ವಿಭೀಷಣಮವಷ್ಟಭ್ಯ ಹನೂಮಂತಂ ಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥ ತತೋ ರಾಮಮಭಿಕ್ರಮ್ಯ ಸೌಮಿತ್ರಿರಭಿ
ವಾದ್ಯ ಚ। ತಸ್ಥೌ ಭ್ರಾತೃಸಮೀಪಸ್ಥ ಇಂದ್ರಸ್ಯೇವ ಬೃಹಸ್ಪತಿಃ॥ ನಿಶ್ವಸನ್ನಿವ ಚಾಗಮ್ಯ ರಾಘವಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ। ಆಚಚಕ್ಷೇ
ತದಾ ವೀರೋ ಘೋರಮಿಂದ್ರಜಿತೋ ವಧಮ್॥ ರಾವಣೇಸ್ತು ಶಿರಶ್ಛಿನ್ನಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ। ನ್ಯವೇದಯತ ರಾಮಾಯ ತ
ದಾ ಹೃಷ್ಟೋ ವಿಭೀಷಣಃ॥ ಶ್ರುತ್ವೈವ ತತ್ತು ಮಹಾವೀರ್ಯೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೇಂದ್ರಜಿದ್ವಧಮ್। ಪ್ರಹರ್ಷಮತುಲಂ ಲೇಭೇ ರಾಮೋ ವಾ
ಕ್ಯಮುವಾಚ ಹ॥ ಸಾಧು ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತುಷ್ಟೋಸ್ಮಿ ಕರ್ಮ ಚಾಸುಕರಂ ಕೃತಮ್। ರಾವಣೇರ್ಹಿ ವಿನಾಶೇನ ಜಿತಮಿತ್ಯವಧಾರಯ। ಸ
ತಂ ಶಿರಸ್ಯುಪಾಘ್ರಾಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಮ್। ಲಜ್ಜಮಾನಂ ಬಲಾತ್ಸ್ನೇಹಾದಂಕಮಾರೋಪ್ಯ ರಾಘವಃ॥೯॥ ಉಪವೇ
ಶ್ಯ ತಮುತ್ಸಂಗೇ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯಾತಿಪೀಡಿತಮ್। ಭ್ರಾತರಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಸ್ನಿಗ್ಧಂ ಪುನಃ ಪುನರುದೈಕ್ಷತ॥೧೦॥ ಶಲ್ಯಸಂಪೀಡಿತಂ ಶ
ಸ್ತಂ ನಿಶ್ವಸಂತಂ ತು ಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್। ರಾಮಸ್ತು ದುಃಖಸಂತಪ್ತಸ್ತದಾ ನಿಶ್ವಸಿತೋ ಭೃಶಮ್॥ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಚೈನಮುಪಾಘ್ರಾಯ
ಭೂಯಸ್ಸಂಸ್ಪೃಶ್ಯ ಚ ತ್ವರನ್। ಉವಾಚ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ವಾಕ್ಯಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಪುರುಷರ್ಷಭಃ॥೧೨॥ ಕೃತಂ ಪರಮಕಲ್ಯಾಣಂ ಕ
ರ್ಮ ದುಷ್ಕರಕರ್ಮಣಾ। ಅದ್ಯ ಮನ್ಯೇ ಹತೇ ಪುತ್ರೇ ರಾವಣಂ ನಿಹತಂ ಯುಧಿ॥ ಅದ್ಯಾಹಂ ವಿಜಯೀ ಶತ್ರೌ ಹತೇ ತಸ್ಮಿನ್ ದುರಾತ್ಮ
ನಿ। ರಾವಣಸ್ಯ ನೃಶಂಸಸ್ಯ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ವೀರ ತ್ವಯಾ ರಣೇ॥೧೪॥ ಛಿನ್ನೋ ಹಿ ದಕ್ಷಿಣೋ ಬಾಹುಸ್ಸ ಹಿ ತಸ್ಯ ವ್ಯಪಾಶ್ರಯಃ। ವಿ
ಭೀಷಣಹನೂಮದ್ಭ್ಯಾಂ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಮಹದ್ರಣೇ॥೧೫॥ ಅಹೋರಾತ್ರೈಸ್ತ್ರಿಭಿರ್ವೀರಃ ಕಥಂಚಿದ್ವಿನಿಪಾತಿತಃ। ನಿರ
ಮಿತ್ರಃ ಕೃತೋಸ್ಮ್ಯದ್ಯ ನಿರ್ಯಾಸ್ಯತಿ ಹಿ ರಾವಣಃ। ಬಲವ್ಯೂಹೇನ ಮಹತಾ ಶ್ರುತ್ವಾ ಪುತ್ರಂ ನಿಪಾತಿತಮ್॥೧೬॥ ತಂ ಪುತ್ರವ
ಧಸಂತಪ್ತಂ ನಿರ್ಯಾಂತಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಮ್। ಬಲೇನಾವೃತ್ಯ ಮಹತಾ ನಿಹನಿಷ್ಯಾಮಿ ದುರ್ಜಯಮ್॥೧೭॥ ತ್ವಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣನಾ
ಥೇನ ಸೀತಾ ಚ ಪೃಥಿವೀ ಚ ಮೇ। ನ ದುಷ್ಪ್ರಾಪಾ ಹತೇ ತ್ವದ್ಯ ಶಕ್ರಜೇತರಿ ಚಾಹವೇ॥೧೮॥ ಸ ತಂ ಭ್ರಾತರಮಾಶ್ವಾಸ್ಯ ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ
ಚ ರಾಘವಃ। ರಾಮಸ್ಸುಷೇಣಂ ಮುದಿತಸ್ಸಮಾಭಾಷ್ಯೇದಮಬ್ರವೀತ್॥೧೯॥ ಸಶಲ್ಯೋಯಂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಸೌಮಿತ್ರಿ
ರ್ಮಿತ್ರವತ್ಸಲಃ। ಯಥಾ ಭವತಿ ಸುಸ್ವಸ್ಥಸ್ತಥಾ ತ್ವಂ ಸಮುಪಾಚರ॥೨೦॥ ವಿಶಲ್ಯಃ ಕ್ರಿಯತಾಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ಸವಿಭೀ
ಷಣಃ। ಋಕ್ಷವಾನರಸೈನ್ಯಾನಾಂ ಶೂರಾಣಾಂ ದ್ರುಮಯೋಧಿನಾಮ್॥೨೧॥ ಯೇ ಚಾಪ್ಯನ್ಯೇತ್ರ ಯುಧ್ಯಂತಿ ಸಶಲ್ಯಾ ವ್ರ
ಣಿನಸ್ತದಾ। ತೇಪಿ ಸರ್ವೇ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಕ್ರಿಯಂತಾಂ ಸುಖಿನಸ್ತ್ವಯಾ॥೨೨॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ರಾಮೇಣ ಮಹಾತ್ಮಾ ಹರಿಯೂ
ಥಪಃ। ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯ ದದೌ ನಸ್ತಸ್ಸುಷೇಣಃ ಪರಮೌಷಧಿಮ್॥೨೩॥ ಸ ತಸ್ಯಾ ಗಂಧಮಾಘ್ರಾಯ ವಿಶಲ್ಯಸ್ಸಮಪದ್ಯತ।
ತದಾ ನಿರ್ವೇದನಶ್ಚೈವ ಸಂರೂಢವ್ರಣ ಏವ ಚ॥೨೪॥ ವಿಭೀಷಣಮುಖಾನಾಂ ಚ ಸುಹೃದಾಂ ರಾಘವಾಜ್ಞಯಾ। ಸರ್ವವಾನರ
ಮುಖ್ಯಾನಾಂ ಚಿಕಿತ್ಸಾಂ ಸ ತದಾಕರೋತ್॥೨೫॥ ತತಃ ಪ್ರಕೃತಿಮಾಪನ್ನೋ ಹೃತಶಲ್ಯೋ ಗತವ್ಯಥಃ। ಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮುದಿತ
ಸ್ತತ್ರ ಕ್ಷಣೇನ ವಿಗತಜ್ವರಃ॥೨೬॥ ತಥೈವ ರಾಮಃ ಪ್ಲವಗಾಧಿಪಸ್ತದಾ ವಿಭೀಷಣಶ್ಚರ್ಕ್ಷಪತಿಶ್ಚ ಜಾಂಬವಾನ್। ಅವೇಕ್ಷ್ಯ ಸೌ
ಮಿತ್ರಿಮರೋಗಮುತ್ಥಿತಂ ಮುದಾ ಸಸೈನ್ಯಾಸ್ಸುಚಿರಂ ಜಹರ್ಷಿರೇ॥೨೭॥ ಅಪೂಜಯತ್ಕರ್ಮ ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಸುದುಷ್ಕರಂ ದಾ
ಶರಥಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾ। ಹೃಷ್ಟಾ ಬಭೂವುರ್ಯುಧಿ ಯೂಥಪೇಂದ್ರಾ ನಿಶಮ್ಯ ತಂ ಶಕ್ರಜಿತಂ ನಿಪಾತಿತಮ್॥ ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ — ದ್ವಿನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃ ಪೌಲಸ್ತ್ಯಸಚಿವಾಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಚೇಂದ್ರಜಿತೋ ವಧಮ್। ಆಚಚಕ್ಷುರಭಿಜ್ಞಾಯ ದಶಗ್ರೀವಾಯ ಸವ್ಯಥಾಃ॥೧॥ ಯು
ದ್ಧೇ ಹತೋ ಮಹಾರಾಜ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ತವಾತ್ಮಜಃ। ವಿಭೀಷಣಸಹಾಯೇನ ಮಿಷತಾಂ ನೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ॥ ಶೂರಃ ಶೂರೇಣ ಸಂಗ
ಮ್ಯ ಸಂಯುಗೇಷ್ವಪರಾಜಿತಃ। ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಹತಶ್ಶೂರಃ ಪುತ್ರಸ್ತೇ ವಿಬುಧೇಂದ್ರಜಿತ್॥ ಗತಸ್ಸ ಪರಮಾನ್ ಲೋಕಾನ್ ಶರೈ
ಸ್ಸಂತಾಪ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್। ಸ ತಂ ಪ್ರತಿಭಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ವಧಂ ಪುತ್ರಸ್ಯ ದಾರುಣಮ್॥ ಘೋರಮಿಂದ್ರಜಿತಸ್ಸಂಖ್ಯೇ ಕಶ್ಮಲಂ ಪ್ರಾ
ವಿಶನ್ಮಹತ್। ಉಪಲಭ್ಯ ಚಿರಾತ್ಸಂಜ್ಞಾಂ ರಾಜಾ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ॥ ಪುತ್ರಶೋಕಾರ್ದಿತೋ ದೀನೋ ವಿಲಲಾಪಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ।
ಹಾ ರಾಕ್ಷಸಚಮೂಮುಖ್ಯ ಮಮ ವತ್ಸ ಮಹಾರಥ॥ ಜಿತ್ವೇಂದ್ರಂ ಕಥಮದ್ಯ ತ್ವಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ವಶಂ ಗತಃ। ನನು ತ್ವಮಿಷು
ಭಿಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಭಿಂದ್ಯಾಃ ಕಾಲಾಂತಕಾವಪಿ॥ ಮಂದರಸ್ಯಾಪಿ ಶೃಂಗಾಣಿ ಕಿಂ ಪುನರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಯುಧಿ। ಅದ್ಯ ವೈವಸ್ವತೋ
ರಾಜಾ ಭೂಯೋ ಬಹುಮತೋ ಮಮ॥ ಯೇನಾದ್ಯ ತ್ವಂ ಮಹಾಬಾಹೋ ಸಂಯುಕ್ತಃ ಕಾಲಧರ್ಮಣಾ। ಏಷ ಪಂಥಾಸ್ಸುಯೋಧಾ
ನಾಂ ಸರ್ವಾಮರಗಣೇಷ್ವಪಿ॥ ಯಃ ಕೃತೇ ಹನ್ಯತೇ ಭರ್ತುಃ ಸ ಪುಮಾನ್ ಸ್ವರ್ಗಮೃಚ್ಛತಿ। ಅದ್ಯ ದೇವಗಣಾಸ್ಸರ್ವೇ ಲೋಕಪಾಲಾ
ಸ್ತಥರ್ಷಯಃ॥೧೦॥ ಹತಮಿಂದ್ರಜಿತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸುಖಂ ಸ್ವಪ್ಸ್ಯಂತಿ ನಿರ್ಭಯಾಃ। ಅದ್ಯ ಲೋಕಾಸ್ತ್ರಯಃ ಕೃತ್ಸ್ನಾಃ ಪೃಥಿವೀ
ಚ ಸಕಾನನಾ॥ ಏಕೇನೇಂದ್ರಜಿತಾ ಹೀನಾ ಶೂನ್ಯೇವ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮೇ। ಅದ್ಯ ನೈರ್ಋತಕನ್ಯಾನಾಂ ಶ್ರೋಷ್ಯಾಮ್ಯಂತಃಪುರೇ

ಪಮ್॥ಕರೇಣುಸಂಘಸ್ಯಯಥಾನಿನಾದಂಗಿರಿಗಹ್ವರೇ।ಯೌವರಾಜ್ಯಂಚಲಂಕಾಂಚರಕ್ಷಾಂಸಿಚಪರಂತಪ ॥೧೩॥ ಮಾತರಂ
ಮಾಂಚಭಾರ್ಯಾಂಚಕ್ವಗತೋಽಸಿವಿಹಾಯನಃ। ಮಮನಾಮತ್ವಯಾವೀರಗತಸ್ಯಯಮಸಾದನಮ್ ॥ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯಾಣಿಕಾ
ರ್ಯಾಣಿವಿಪರೀತೇಹಿವರ್ತಸೇ।ಸತ್ವಂಜೀವತಿಸುಗ್ರೀವೇಲಕ್ಷ್ಮಣೇಚಸರಾಘವೇ॥ಮಮಶಲ್ಯಮನುದ್ಧೃತ್ಯಕ್ವಗತೋಽಸಿವಿಹಾಯ
ನಃ।ಏವಮಾದಿವಿಲಾಪಾರ್ತಂರಾವಣಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಮ್ ॥ ಆವಿವೇಶಮಹಾನ್ಕೋಪಃಪುತ್ರವ್ಯಸನಸಂಭವಃ । ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ
ಕೋಪನಂಹ್ಯೇನಂರಾವಣಂಪುನರಾಧಯಃ ॥ ದೀಪ್ತಂಸಂದೀಪಯಾಮಾಸುರ್ಘರ್ಮೇಽರ್ಕಮಿವರಶ್ಮಯಃ। ಲಲಾಟೇಭ್ರುಕು
ಟೀಭಿಶ್ಚಸಂಗತಾಭಿರ್ವ್ಯರೋಚತ॥೧೮॥ಯುಗಾಂತೇಸಹನಕ್ರೈಸ್ತುಮಹೋರ್ಮಿಭಿರಿವೋದಧಿಃ । ಕೋಪಾದ್ವಿಜೃಂಭಮಾಣ
ಸ್ಯವಕ್ತ್ರಾದ್ವ್ಯಕ್ತಮಭಿಜ್ವಲನ್॥ಉತ್ಪಪಾತಸಧೂಮೋಽಗ್ನಿರ್ವೃತ್ರಸ್ಯವದನಾದಿವ।ಸಪುತ್ರವಧಸಂತಪ್ತಶ್ಶೂರಃಕ್ರೋ
ಧವಶಂಗತಃ ॥೨೦॥ಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾವಣೋಬುದ್ಧ್ಯಾವೈದೇಹ್ಯಾರೋಚಯದ್ವಧಮ್।ತಸ್ಯಪ್ರಕೃತ್ಯಾರಕ್ತೇಚರಕ್ತೇಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿ
ನಾತದಾ ॥ ರಾವಣಸ್ಯಮಹಾಘೋರೇದೀಪ್ತೇನೇತ್ರೇಬಭೂವತುಃ । ಘೋರಂಪ್ರಕೃತ್ಯಾರೂಪಂತುತಸ್ಯಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಮೂ
ರ್ಛಿತಮ್ ॥೨೧॥ ಬಭೂವರೂಪಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯರುದ್ರಸ್ಯೇವದುರಾಸದಮ್ । ತಸ್ಯಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂಪ್ರಾಪತನ್ನಾಸ್ರಬಿಂ
ದವಃ॥೨೩॥ ದೀಪ್ತಾಭ್ಯಾಮಿವದೀಪಾಭ್ಯಾಂಸಾರ್ಚಿಷಃಸ್ನೇಹಬಿಂದವಃ।ದಂತಾನ್ವಿದಶತಸ್ತಸ್ಯಶ್ರೂಯತೇದಶನಸ್ವನಃ॥
ಯಂತ್ರಸ್ಯಾವೇಷ್ಟ್ಯಮಾನಸ್ಯಮಹತೋದಾನವೈರಿವ।ಕಾಲಾಗ್ನಿರಿವಸಂಕ್ರುದ್ಧೋಯಾಂಯಾಂದಿಶಮವೈಕ್ಷತ ॥ ತಸ್ಯಾಂ
ತಸ್ಯಾಂಭಯತ್ರಸ್ತಾರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸಂನಿಲಿಲ್ಯಿರೇ । ತಮಂತಕಮಿವಕ್ರುದ್ಧಂಚರಾಚರಜಿಘಾಂಸಯಾ ॥ ವೀಕ್ಷಮಾಣಂದಿಶ
ಸ್ಸರ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾನೋಪಚಕ್ರಮುಃ।ತತಃಪರಮಸಂಕ್ರುದ್ಧೋರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ॥ಅಬ್ರವೀದ್ರಕ್ಷಸಾಂಮಧ್ಯೇಸಂ
ಸ್ತಂಭಯಿತುಮಾಹವೇ । ಮಯಾವರ್ಷಸಹಸ್ರಾಣಿಚರಿತ್ವಾದುಶ್ಚರಂತಪಃ ॥೨೮॥ತೇಷುತೇಷ್ವವಕಾಶೇಷುಸ್ವಯಂಭೂಃಪ
ರಿತೋಷಿತಃ । ತಸ್ಯೈವತಪಸಃಪುಷ್ಟ್ಯಾಪ್ರಸಾದಾಚ್ಚಸ್ವಯಂಭುವಃ ॥೨೯॥ ನಾಸುರೇಭ್ಯೋನದೇವೇಭ್ಯೋಭಯಂಮಮಕ
ದಾಚನ । ಕವಚಂಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಂಮೇಯದಾದಿತ್ಯಸಮಪ್ರಭಮ್ ॥೩೦॥ದೇವಾಸುರವಿಮರ್ದೇಷುನಭಿನ್ನಂವಜ್ರಶಕ್ತಿಭಿಃ । ತೇನ
ಮಾಮದ್ಯಸಂಯುಕ್ತಂರಥಸ್ಥಮಿಹಸಂಯುಗೇ ॥೩೧॥ ಪ್ರತಿಯಾತ್ಕೋದ್ಯಮಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಸಾಕ್ಷಾದಪಿಪುರಂದರಃ।ಯತ್ತ
ದಾಭಿಪ್ರಸನ್ನೇನಸಶರಂಕಾರ್ಮುಕಂಮಹತ್ ॥೩೨॥ ದೇವಾಸುರವಿಮರ್ದೇಷುಮಮದತ್ತಂಸ್ವಯಂಭುವಾ । ಅದ್ಯತೂರ್ಯಶ
ತೈರ್ಭೀಮಂಧನುರುತ್ಥಾಪ್ಯತಾಂಮಮ ॥೩೩ ॥ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣಯೋರೇವವಧಾಯಪರಮಾಹವೇ । ಸಪುತ್ರವಧಸಂತಪ್ತ
ಶ್ಶೂರಃಕ್ರೋಧವಶಂಗತಃ ॥೩೪ ॥ ಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾವಣೋಬುದ್ಧ್ಯಾಸೀತಾಂಹಂತುಂವ್ಯವಸ್ಯತ । ಪ್ರತ್ಯವೇಕ್ಷ್ಯತುತಾಮ್ರಾ
ಕ್ಷಸ್ಸುಘೋರೋಘೋರದರ್ಶನಃ ॥೩೫॥ ದೀನೋದೀನಸ್ವರಾತ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತಾನುವಾಚನಿಶಾಚರಾನ್ । ಮಾಯಯಾಮಮವ
ತ್ಸೇನವಂಚನಾರ್ಥಂವನೌಕಸಾಮ್ ॥೩೬॥ ಕಿಂಚಿದೇವಹತಂತತ್ರಸೀತೇಯಮಿತಿದರ್ಶಿತಮ್ । ತದಿದಂಸತ್ಯಮೇವಾಹಂಕರಿಷ್ಯೇ
ಪ್ರಿಯಮಾತ್ಮನಃ ॥೩೭॥ ವೈದೇಹೀಂನಾಶಯಿಷ್ಯಾಮಿಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಮನುವ್ರತಾಮ್ । ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾಸಚಿವಾನ್ಖಡ್ಗ
ಮಾಶುಪರಾಮೃಶತ್ ॥೩೮॥ ಉದ್ಧೃತ್ಯಗುಣಸಂಪನ್ನಂವಿಮಲಾಂಬರವರ್ಚಸಮ್। ನಿಷ್ಪಪಾತಸವೇಗೇನಸಭಾಯಾಸ್ಸಚಿವೈ
ರ್ವೃತಃ ॥೩೯॥ ರಾವಣಃಪುತ್ರಶೋಕೇನಭೃಶಮಾಕುಲಚೇತಸಾ। ಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಖಡ್ಗಮಾದಾಯಸಹಸಾಯತ್ರಮೈಥಿಲೀ॥
ವ್ರಜಂತೋರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಸಿಂಹನಾದಂಪ್ರಚುಕ್ರುಶುಃ।ಊಚುಶ್ಚಾನ್ಯೋನ್ಯಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯಸಂಕ್ರುದ್ಧಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಕ್ಷಸಾಃ॥
ಅದ್ಯೈನಂತಾವುಭೌದೃಷ್ಟ್ವಾಭ್ರಾತರೌಪ್ರವ್ಯಥಿಷ್ಯತಃ । ಲೋಕಪಾಲಾಹಿಚತ್ವಾರಃಕ್ರುದ್ಧೇನಾನೇನನಿರ್ಜಿತಾಃ॥೪೨॥ಬ
ಹವಶ್ಶತ್ರವಶ್ಚಾನ್ಯೇಸಂಯುಗೇಷುನಿಪಾತಿತಾಃ।ತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುರತ್ನಾನಿಭುಙ್ಕ್ತೇಚಾಹೃತ್ಯರಾವಣಃ ॥೪೩॥ ವಿಕ್ರಮೇಚಬಲೇ
ಚೈವನಾಸ್ತ್ಯಸ್ಯಸದೃಶೋಭುವಿ।ತೇಷಾಂಸಂಜಲ್ಪಮಾನಾನಾಮಶೋಕವನಿಕಾಂಗತಾಮ್॥೪೪॥ಅಭಿದುದ್ರಾವವೈದೇಹೀಂರಾವ
ಣಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ।ವಾರ್ಯಮಾಣಸ್ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸುಹೃದ್ಭಿರ್ಹಿತಬುದ್ಧಿಭಿಃ ॥ ಅಭ್ಯಧಾವತಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಖೇಗ್ರಹೋ
ರೋಹಿಣೀಮಿವ। ಮೈಥಿಲೀರಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾತುರಾಕ್ಷಸೀಭಿರನಿಂದಿತಾ ॥ ಚಿಂತಯಂತೀರಣಗತಂರಾಘವಂಸಾನುಜಂಸತೀ।
ತಂತಥಾಕ್ರೋಧದೀಪ್ತಾಕ್ಷಮಾಯಾಂತಂಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥೪೬॥ ದದರ್ಶರಾಕ್ಷಸಂಕ್ರುದ್ಧಂನಿಸ್ತ್ರಿಂಶವರಧಾರಿಣಮ್।ತಂನಿಶಾ
ಮ್ಯಸನಿಸ್ತ್ರಿಂಶಂವ್ಯಥಿತಾಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥೪೮॥ ನಿವಾರ್ಯಮಾಣಂಬಹುಶಃಸುಹೃದ್ಭಿರನುವರ್ತಿಭಿಃ । ಸೀತಾದುಃಖಸಮಾ
ವಿಷ್ಟಾವಿಲಪಂತೀದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೪೯॥ಯಥಾಯಂಮಾಮಭಿಕ್ರುದ್ಧಃಸಮಭಿದ್ರವತಿಸ್ವಯಮ್। ವಧಿಷ್ಯತಿಸನಾಥಾಂಮಾಮ
ನಾಥಾಮಿವದುರ್ಮತಿಃ ॥ ಬಹುಶಃಪ್ರಾರ್ಥಯನ್ನೇಷಭರ್ತಾರಂಮಾಮನುವ್ರತಾಮ್ । ಭಾರ್ಯಾಮಮಭವಸ್ವೇತಿಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾ
ತೋಧ್ರುವಂಮಯಾ ॥೫೧॥ಸೋಽಯಂಮಮಾನುಪಸ್ಥಾನೇವ್ಯಕ್ತಂನೈರಾಶ್ಯಮಾಗತಃ। ಕ್ರೋಧಮೋಹಸಮಾವಿಷ್ಟೋನಿಹಂ
ತುಂಮಾಂಸಮುದ್ಯತಃ ॥೫೨॥ ಅಥವಾತೌನರವ್ಯಾಘ್ರೌಭ್ರಾತರೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಮನ್ನಿಮಿತ್ತಮನಾರ್ಯೇಣಸಮ
ರೇನಿಪಾತಿತೌ ॥೫೩॥ ಭೈರವೋಹಿಮಹಾನಾದೋರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಶ್ರುತೋಮಯಾ । ಬಹೂನಾಮಿಹಹೃಷ್ಟಾನಾಂತಥಾ

ವಿಕ್ರೋಶಂತ್ಯಃಪ್ರಿಯಂ ॥೫೪॥ ಅಹೋಧಿಙ್ಮನ್ನಿಮಿತ್ತೋಯಂವಿನಾಶೋರಾಜಪುತ್ರಯೋಃ।ಅಥವಾಪುತ್ರಶೋಕೇನಅಹತ್ವಾ
ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥೫೫॥ ನಿಧನಿಷ್ಯತಿಮಾಂರೌದ್ರೋರಾಕ್ಷಸಃಪಾಪನಿಶ್ಚಯಃ ।ಹನೂಮತೋಪಿಯದ್ವಾಕ್ಯಂನಕೃತಂ
ಕ್ಷುದ್ರಯಾಮಯಾ ॥೫೬॥ ಯದ್ಯಹಂತಸ್ಯಪೃಷ್ಠೇನತದಾಯಾಯಾಮನಿಂದಿತಾ । ನಾದ್ಯೈವಮನುಶೋಚೇಯಂಭರ್ತುರಂ
ಕಗತಾಸತೀ ॥೫೭॥ ಮನ್ಯೇತುಹೃದಯಂತಸ್ಯಾಃಕೌಸಲ್ಯಾಯಾಃಫಲಿಷ್ಯತಿ । ಏಕಪುತ್ರಾಯದಾಪುತ್ರಂವಿನಷ್ಟಂಶ್ರೋ
ಷ್ಯತೇಯುಧಿ ॥೫೮॥ ಸಾಹಿಜನ್ಮಚಬಾಲ್ಯಂಚಯೌವನಂಚಮಹಾತ್ಮನಃ । ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಾಣಿರೂಪಂಚರುದತೀಸಂಸ್ಮರಿ
ಷ್ಯತಿ ॥೫೯॥ ನಿರಾಶಾನಿಹತೇಪುತ್ರೇದತ್ವಾಶ್ರಾದ್ಧಮಚೇತನಾ। ಅಗ್ನಿಮಾರೋಕ್ಷ್ಯತೇನೂನಮಪೋವಾಪಿಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯತಿ ॥೬೦॥
ಧಿಗಸ್ತುಕುಬ್ಜಾಮಸತೀಂಮಂಥರಾಂಪಾಪನಿಶ್ಚಯಾಂ । ಯನ್ನಿಮಿತ್ತಮಿದಂದುಃಖಂಕೌಸಲ್ಯಾಪ್ರತಿಪತ್ಸ್ಯತೇ ॥೬೧॥ಇ
ತ್ಯೇವಂಮೈಥಿಲೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಿಲಪಂತೀಂತಪಸ್ವಿನೀಂ । ರೋಹಿಣೀಮಿವಚಂದ್ರೇಣವಿನಾಗ್ರಹವಶಂಗತಾಮ್ ॥೬೨॥ ಏತಸ್ಮಿ
ನ್ನಂತರೇತಸ್ಯಅಮಾತ್ಯೋಬುದ್ಧಿಮಾನ್ಶುಚಿಃ । ಸುಪಾರ್ಶ್ವೋನಾಮಮೇಧಾವೀರಾಕ್ಷಸೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಮ್ ॥೬೩॥ ನಿವಾ
ರ್ಯಮಾಣಂಸಚಿವೈರಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ।ಕಥಂನಾಮದಶಗ್ರೀವಸಾಕ್ಷಾದ್ವೈಶ್ರವಣಾನುಜ ॥೬೪॥ ಹಂತುಮಿಚ್ಛಸಿವೈ
ದೇಹೀಂಕ್ರೋಧಾದ್ಧರ್ಮಮಪಾಸ್ಯಹಿ । ವೇದವಿದ್ಯಾವ್ರತಸ್ನಾತಃಸ್ವಕರ್ಮನಿರತಸ್ತದಾ ॥೬೫॥ ಸ್ತ್ರಿಯಾಃಕಸ್ಮಾದ್ವಧಂ
ವೀರಮನ್ಯಸೇರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ । ಮೈಥಿಲೀಂರೂಪಸಂಪನ್ನಾಂಪ್ರತ್ಯವೇಕ್ಷಸ್ವಪಾರ್ಥಿವ ॥ ೬೬ ॥ ತ್ವಮೇವತುಸಹಾಸ್ಮಾಭೀ
ರಾಘವೇಕ್ರೋಧಮುತ್ಸೃಜ । ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಂತ್ವಮದ್ಯೈವಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಚತುರ್ದಶೀಮ್ ॥೬೭॥ ಕೃತ್ವಾನಿರ್ಯಾಹ್ಯಮಾವಾ
ಸ್ಯಾಂವಿಜಯಾಯಬಲೈರ್ವೃತಃ। ಶೂರೋಧೀಮಾನ್ರಥೀಖಡ್ಗೀರಥಪ್ರವರಮಾಸ್ಥಿತಃ ॥೬೮॥ ಹತ್ವಾದಾಶರಥಿಂರಾಮಂ
ಭವಾನ್ಪ್ರಾಪ್ಸ್ಯತಿಮೈಥಿಲೀಂ । ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುತದ್ರಕ್ಷೋಬಲಾತ್ಸಂಗೃಹ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೬೯॥ ಅಪಾಕರ್ಷತವೈದೇ
ಹ್ಯಾಸ್ಸಕಾಶಾದ್ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ । ಸಮವೇಕ್ಷ್ಯಚವೈದೇಹ್ಯಾರೂಪಂಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತಮ್ ॥೭೦॥ ನನಾಶಚತದಾರೋಷೋ
ರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ॥ ಸತದ್ದುರಾತ್ಮಾಸುಹೃದಾನಿವೇದಿತಂವಚಸ್ಸುಧರ್ಮ್ಯಂಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯರಾವಣಃ। ಗೃಹಂಜಗಾಮಾ
ಥತತಸ್ಸವೀರ್ಯವಾನ್ಪುನಸ್ಸಭಾಂಚಪ್ರಯಯೌಸುಹೃದ್ವೃತಃ ॥ ... ... ॥೭೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಿಣವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸಪ್ರವಿಶ್ಯಸಭಾಂರಾಜಾದೀನಃಪರಮದುಃಖಿತಃ। ನಿಷಸಾದಾಸನೇಮುಖ್ಯೇಸಿಂಹಃಕ್ರುದ್ಧಇವಶ್ವಸನ್ ॥೧॥ ಅಬ್ರವೀ
ಚ್ಚಸತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಬಲಮುಖ್ಯಾನ್ಮಹಾಬಲಃ । ರಾವಣಃಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಪುತ್ರವ್ಯಸನಕರ್ಶಿತಃ ॥೨॥ ಸರ್ವೇಭವಂ
ತಃಸರ್ವೇಣಹಸ್ತ್ಯಶ್ವೇನಸಮಾವೃತಾಃ । ನಿರ್ಯಾಂತುರಥಸಂಘೈಶ್ಚಪಾದಾತೈರುಪಶೋಭಿತಾಃ ॥೩॥ ಏಕಂರಾಮಂಪರಿ
ಕ್ಷಿಪ್ಯಸಮರೇಹಂತುಮರ್ಹಥ । ವರ್ಷಂತಶ್ಶರವರ್ಷೇಣಪ್ರಾವೃಟ್ಕಾಲಇವಾಂಬುದಾಃ ॥೪॥ ಅಥವಾಹಂಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈ
ರ್ಭಿನ್ನಗಾತ್ರಂಮಹಾರಣೇ । ಭವದ್ಭಿಶ್ಶ್ವೋನಿಹಂತಾಸ್ಮಿ ರಾಮಂಲೋಕಸ್ಯಪಶ್ಯತಃ ॥೫॥ ಇತ್ಯೇತದ್ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯವಾ
ಕ್ಯಮಾದಾಯರಾಕ್ಷಸಾಃ। ನಿರ್ಯಯುಸ್ತೇರಥೈಶ್ಶೀಘ್ರೈರ್ನಾನಾನೀಕೈಸ್ಸುಸಂವೃತಾಃ ॥೬॥ ಪರಿಘಾನ್ಪಟ್ಟಿಸಾಂಶ್ಚೈವ
ಶರಖಡ್ಗಪರಶ್ವಧಾನ್। ಶರೀರಾಂತಕರಾನ್ಸರ್ವೇಚಿಕ್ಷಿಪುರ್ವಾನರಾನ್ಪ್ರತಿ ॥ ವಾನರಾಶ್ಚದ್ರುಮಾನ್ಶೈಲಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್
ಪ್ರತಿಚಿಕ್ಷಿಪುಃ । ಸಸಂಗ್ರಾಮೋಮಹಾನ್ಭೀಮಃಸೂರ್ಯಸ್ಯೋದಯನಂಪ್ರತಿ ॥೮॥ರಕ್ಷಸಾಂವಾನರಾಣಾಂಚತುಮು
ಲಸ್ಸಮಪದ್ಯತ। ತೇಗದಾಭಿರ್ವಿಚಿತ್ರಾಭಿಃಪ್ರಾಸೈಃಖಡ್ಗೈಃಪರಶ್ವಧೈಃ ॥೯॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯಂಸಮರೇಜಘ್ನುಸ್ತದಾವಾನರ
ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।ಏವಂಪ್ರವೃತ್ತೇಸಂಗ್ರಾಮೇಹ್ಯುದ್ಧೂತಂಸುಮಹದ್ರಜಃ ॥೧೦॥ ರಕ್ಷಸಾಂವಾನರಾಣಾಂಚಶಾಂತಂಶೋಣಿತ
ವಿಸ್ರವೈಃ।ಮಾತಂಗರಥಕೂಲಾಶ್ಚವಾಜಿಮತ್ಸ್ಯಾಧ್ವಜದ್ರುಮಾಃ॥೧೧॥ ಶರೀರಸಂಘಾಟವಹಾಃಪ್ರಸುಸ್ರುಃಶೋಣಿತಾಪ
ಗಾಃ।ತತಸ್ತುತೇರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸರ್ವಾನ್ಶೋಣಿತೌಘಪರಿಪ್ಲುತಾನ್ ॥೧೨॥ಧ್ವಜವರ್ಮರಥಾನಶ್ವಾನ್ನಾನಾಪ್ರಹರಣಾನಿಚ।ಆ
ಪ್ಲುತ್ಯಾಪ್ಲುತ್ಯಸಮರೇವಾನರೇಂದ್ರಾಬಭಂಜಿರೇ ॥೧೩॥ ಕೇಶಾನ್ಕರ್ಣಲಲಾಟಾಂಶ್ಚನಾಸಿಕಾಶ್ಚಪ್ಲವಂಗಮಾಃ।ರಕ್ಷಸಾಂದ
ಶನೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ನಖೈಶ್ಚಾಪಿವ್ಯದಾರಯನ್ ॥೧೪॥ ಏಕೈಕಂರಾಕ್ಷಸಂಸಂಖ್ಯೇಶತಂವಾನರಪುಂಗವಾಃ। ಅಭ್ಯಧಾವಂತಫಲಿ
ನಂವೃಕ್ಷಂಶಕುನಯೋಯಥಾ ॥೧೫॥ ತಥಾಗದಾಭಿರ್ಗುರ್ವೀಭಿಃಪ್ರಾಸೈಃಖಡ್ಗೈಃಪರಶ್ವಧೈಃ । ನಿಜಘ್ನುರ್ವಾನರಾನ್
ಘೋರಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾಃಪರ್ವತೋಪಮಾಃ ॥ ೧೬ ॥ ರಾಕ್ಷಸೈರ್ವಧ್ಯಮಾನಾನಾಂವಾನರಾಣಾಂಮಹಾಚಮೂಃ। ಶರಣ್ಯಂಶ
ರಣಂಯಾತಾರಾಮಂದಶರಥಾತ್ಮಜಂ ॥೧೭॥ ತತೋರಾಮೋಮಹಾತೇಜಾಧನುರಾದಾಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ಪ್ರವಿಶ್ಯರಾಕ್ಷಸಂ
ಸೈನ್ಯಂಶರವರ್ಷಂವವರ್ಷಹ ॥೧೮॥ ಪ್ರವಿಷ್ಟಂತುತದಾರಾಮಂಮೇಘಾಸ್ಸೂರ್ಯಮಿವಾಂಬರೇ।ನಾಭಿಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾಘೋ
ರಂನಿರ್ದಹಂತಂಶರಾಗ್ನಿನಾ ॥೧೯॥ ಕೃತಾನ್ಯೇವಸುಘೋರಾಣಿರಾಮೇಣರಜನೀಚರಾಃ । ರಣೇರಾಮಸ್ಯದದೃಶುಃಕರ್ಮಾ
ಣ್ಯಸುಕರಾಣಿಚ ॥೨೦॥ ಚಾಲಯಂತಂಮಹಾನೀಕಂವಿಧಮಂತಂಮಹಾರಥಾನ್। ದದೃಶುಸ್ತೇನವೈರಾಮಂವಾತಂವನಗೇ

ತೇಽನ್ಯೇಯಥಾ ॥೨೧॥ ಭಿನ್ನಂಛಿನ್ನಂಶರೈರ್ದಗ್ಧಂಪ್ರಭಗ್ನಂಶಸ್ತ್ರಪೀಡಿತಂ । ಬಲಂರಾಮೇಣದದೃಶುರ್ನರಾಮಂಶೀಘ್ರಕಾರಿಣಂ ॥೨೨॥ ಪ್ರಹರಂತಂಶರೀರೇಷುನತೇಪಶ್ಯಂತಿರಾಘವಂ । ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇಷುತಿಷ್ಠಂತಂಭೂತಾತ್ಮಾನಮಿವಪ್ರಜಾಃ ॥ ಏಷಹಂತಿಗಜಾನೀಕಮೇಷಹಂತಿಮಹಾರಥಾನ್ ।ಏಷಹಂತಿಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಃಪದಾತೀನ್ವಾಜಿಭಿಸ್ಸಹ॥೨೪॥ಇತಿತೇರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಮಸ್ಯಸದೃಶಾನ್ರಣೇ । ಅನ್ಯೋನ್ಯಂಕುಪಿತಾಜಘ್ನುಃಸಾದೃಶ್ಯಾದ್ರಾಘವಸ್ಯತೇ ॥೨೫॥ ನತೇದದೃಶಿರೇರಾಮಂದಹಂತಮರಿವಾಹಿನೀಂ । ಮೋಹಿತಾಃಪರಮಾಸ್ತ್ರೇಣಗಾಂಧರ್ವೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ ॥೨೬॥ ತೇತುರಾಮಸಹಸ್ರಾಣಿರಣೇಪಶ್ಯಂತಿರಾಕ್ಷಸಾಃ। ಪುನಃಪಶ್ಯಂತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮೇಕಮೇವಮಹಾಹವೇ॥೨೭॥ಭ್ರಮಂತೀಂಕಾಂಚನೀಂಕೋಟಿಂಕಾರ್ಮುಕಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ।ಅಲಾತಚಕ್ರಪ್ರತಿಮಾಂದದೃಶುಸ್ತೇನರಾಘವಮ್ ॥೨೮॥ ಶರೀರನಾಭಿಸತ್ತ್ವಾರ್ಚಿಶ್ಶರಾರಂನೇಮಿಕಾರ್ಮುಕಂ । ಜ್ಯಾಘೋಷತಲನಿರ್ಘೋಷಂತೇಜೋಬುದ್ಧಿಗುಣಪ್ರಭಮ್॥೨೯॥ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗುಣಪರ್ಯಂತಂನಿಘ್ನಂತಂಯುಧಿರಾಕ್ಷಸಾನ್ । ದದೃಶೂರಾಮಚಕ್ರಂತತ್ಕಾಲಚಕ್ರಮಿವಪ್ರಜಾಃ ॥ ೩೦ ॥ ಅನೀಕಂದಶಸಾಹಸ್ರಂರಥಾನಾಂವಾತರಂಹಸಾಂ । ಅಷ್ಟಾದಶಸಹಸ್ರಾಣಿಕುಂಜರಾಣಾಂತರಸ್ವಿನಾಮ್ ॥೩೧॥ ಚತುರ್ದಶಸಹಸ್ರಾಣಿಸಾರೋಹಾಣಾಂಚವಾಜಿನಾಂ । ಪೂರ್ಣೇಶತಸಹಸ್ರೇದ್ವೇರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಪದಾತಿನಾಂ ॥೩೨॥ ದಿವಸಸ್ಯಾಷ್ಟಮೇಭಾಗೇಶರೈರಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮೈಃ ।ಹತಾನ್ಯೇಕೇನರಾಮೇಣರಕ್ಷಸಾಂಕಾಮರೂಪಿಣಾಮ್ ॥೩೩॥ ತೇಹತಾಶ್ವಾಹತರಥಾಃಶಾಂತಾವಿಮಥಿತಧ್ವಜಾಃ । ಅಭಿಪೇತುಃಪುರೀಂಲಂಕಾಂಹತಶೇಷಾನಿಶಾಚರಾಃ ॥೩೪॥ ಹತೈರ್ಗಜಪದಾತ್ಯಶ್ವೈಸ್ತದ್ಬಭೂವರಣಾಜಿರಂ ।ಆಕ್ರೀಡಮಿವರುದ್ರಸ್ಯಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯಸುಮಹಾತ್ಮನಃ॥೩೫॥ತತೋದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಃಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ।ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿರಾಮಸ್ಯತತ್ಕರ್ಮಸಮಪೂಜಯನ್ ॥ ಅಬ್ರವೀಚ್ಚತದಾರಾಮಃಸುಗ್ರೀವಂಪ್ರತ್ಯನಂತರಂ। ವಿಭೀಷಣಂಚಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಹನೂಮಂತಂಚವಾನರಮ್॥ ಜಾಂಬವಂತಂಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಂಮೈಂದಂದ್ವಿವಿದಮೇವಚ ।ಏತದಸ್ತ್ರಬಲಂದಿವ್ಯಂಮಮವಾತ್ರ್ಯಂಬಕಸ್ಯವಾ॥ ನಿಹತ್ಯತಾಂರಾಕ್ಷಸವಾಹಿನೀಂತುರಾಮಸ್ತದಾಶಕ್ರಸಮೋಮಹಾತ್ಮಾ ।ಅಸ್ತ್ರೇಷುಶಸ್ತ್ರೇಷುಜಿತಕ್ಲಮಶ್ಚಸಂಸ್ತೂಯತೇದೇವಗಣೈಃಪ್ರಹೃಷ್ಟೈಃ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾನಿತಾನಿಸಹಸ್ರಾಣಿಸಾರೋಹಾಣಾಂಚವಾಜಿನಾಂ । ರಥಾನಾಂತ್ವಗ್ನಿವರ್ಣಾನಾಂಸಧ್ವಜಾನಾಂಸಹಸ್ರಶಃ ॥೧॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಸಹಸ್ರಾಣಿಗದಾಪರಿಘಯೋಧಿನಾಂ।ಕಾಂಚನಧ್ವಜಚಿತ್ರಾಣಾಂಶೂರಾಣಾಂಕಾಮರೂಪಿಣಾಂ॥ನಿಹತಾನಿಶರೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಸ್ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣೈಃ।ರಾವಣೇನಪ್ರಯುಕ್ತಾನಿರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ॥೩॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾಶ್ರುತ್ವಾಚಸಂಭ್ರಾಂತಾಹತಶೇಷಾನಿಶಾಚರಾಃ । ರಾಕ್ಷಸೀಶ್ಚಸಮಾಗಮ್ಯದೀನಾಶ್ಚಿಂತಾಪರಿಪ್ಲುತಾಃ ॥೪॥ ವಿಧವಾಹತಪುತ್ರಾಶ್ಚಕ್ರೋಶಂತ್ಯೋಹತಬಾಂಧವಾಃ । ರಾಕ್ಷಸ್ಯಸ್ಸಹಸಂಗಮ್ಯದುಃಖಾರ್ತಾಃಪರ್ಯದೇವಯನ್ ॥ ೫ ॥ ಕಥಂಶೂರ್ಪಣಖಾವೃದ್ಧಾಕರಾಳಾನಿರ್ಣತೋದರೀ । ಆಸಸಾದವನೇರಾಮಂಕಂದರ್ಪಮಿವರೂಪಿಣಂ ॥ ೬ ॥ ಸುಕುಮಾರಂಮಹಾಸತ್ತ್ವಂಸರ್ವಭೂತಹಿತೇರತಂ । ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಲೋಕನಿಂದ್ಯಾಸಾಹೀನರೂಪಾಪ್ರಕಾಮಿತಾ ॥೭ ॥ ಕಥಂಸರ್ವಗುಣೈರ್ಹೀನಾಗುಣವಂತಂಮಹೌಜಸಮ್ । ಸುಮುಖಂದುರ್ಮುಖೀರಾಮಂಕಾಮಯಾಮಾಸರಾಕ್ಷಸೀ ॥೮ ॥ ಜನಸ್ಯಾಸ್ಯಾಲ್ಪಭಾಗ್ಯತ್ವಾತ್ಪಲಿತಶ್ವೇತಮೂರ್ಧಜಾ । ಅಕಾರ್ಯಮಪಹಾಸ್ಯಂಚಸರ್ವಲೋಕವಿಗರ್ಹಿತಂ ॥೯॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂವಿನಾಶಾಯದೂಷಣಸ್ಯಖರಸ್ಯಚ ॥ ಚಕಾರಾಪ್ರತಿರೂಪಾಸಾರಾಘವಸ್ಯಪ್ರಧರ್ಷಣಂ ॥ ೧೦ ॥ ತನ್ನಿಮಿತ್ತಮಿದಂವೈರಂರಾವಣೇನಕೃತಂಮಹತ್ । ವಧಾಯಸೀತಾಸಾನೀತಾದಶಗ್ರೀವೇಣರಕ್ಷಸಾ ॥೧೧॥ ನಚಸೀತಾಂದಶಗ್ರೀವಃಪ್ರಾಪ್ನೋತಿಜನಕಾತ್ಮಜಾಮ್ । ಬದ್ಧಂಬಲವತಾವೈರಮಕ್ಷಯಂರಾಘವೇಣಚ ॥ ೧೨ ॥ ವೈದೇಹೀಂಪ್ರಾರ್ಥಯಾನಂತಂವಿರಾಧಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಕ್ಷಸಂ ॥ ಹತಮೇಕೇನರಾಮೇಣಪರ್ಯಾಪ್ತಂತನ್ನಿದರ್ಶನಂ।ಚತುರ್ದಶಸಹಸ್ರಾಣಿರಕ್ಷಸಾಂಭೀಮಕರ್ಮಣಾಮ್ ॥ ನಿಹತಾನಿಜನಸ್ಥಾನೇಶರೈರಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮೈಃ॥ಖರಶ್ಚನಿಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇದೂಷಣಸ್ತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತಥಾ॥ಶರೈರಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶೈಃಪರ್ಯಾಪ್ತಂತನ್ನಿದರ್ಶನಂ । ಹತೋಯೋಜನಬಾಹುಶ್ಚಕಬಂಧೋರುಧಿರಾಶನಃ ॥೧೫॥ಕ್ರೋಧಾನ್ನಾದಂನದನ್ಸೋಽಥಪರ್ಯಾಪ್ತಂತನ್ನಿದರ್ಶನಂ।ಜಘಾನಬಲಿನಂರಾಮಃಸಹಸ್ರನಯನಾತ್ಮಜಮ್ ॥ ವಾಲಿನಂಮೇರುಸಂಕಾಶಂಪರ್ಯಾಪ್ತಂತನ್ನಿದರ್ಶನಂ।ಋಶ್ಯಮೂಕೇವಸನ್‌ಶೈಲೇದೀನೋಭಗ್ನಮನೋರಥಃ ॥೧೭॥ ಸುಗ್ರೀವಃಸ್ಥಾಪಿತೋರಾಜ್ಯೇಪರ್ಯಾಪ್ತಂತನ್ನಿದರ್ಶನಂ ।ಪುರಾಹನುಮತಾಲಂಕಾದಗ್ಧಾಲಾಂಗೂಲವಹ್ನಿನಾ ॥ ೧೮ ॥ ಹತಮಕ್ಷಕುಮಾರಂಚದೃಷ್ಟ್ವಾಪಿನಾವಬುಧ್ಯತೇ । ಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತಂವಾಕ್ಯಂಸರ್ವೇಷಾಂರಕ್ಷಸಾಂಹಿತಮ್ ॥೧೯॥ ಪೂರ್ವಂವಿಭೀಷಣೇನೋಕ್ತಂಮೋಹಾತ್ತಸ್ಯನರೋಚತೇ । ವಿಭೀಷಣವಚಃಕುರ್ಯಾದ್ಯದಿಸ್ಮಧನದಾನುಜಃ ॥ ೨೦ ॥ ಶ್ಮಶಾನಭೂತಾದುಃಖಾರ್ತಾನೇಯಂಲಂಕಾಪುರೀಭವೇತ್ । ಕುಂಭಕರ್ಣಂಹತಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಘವೇಣಮಹಾಬಲಮ್ ॥ ೨೧ ॥ ಅತಿಕಾಯಂಚದುರ್ಧರ್ಷಂಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಹತಂಪುನಃ।ಪ್ರಿಯಂಚೇಂದ್ರಜಿತಂಪುತ್ರಂರಾ

ವನೌಕಸಾಂನಾವಬುಧ್ಯತೇ ॥ ೨೨ ॥ ಮಮಪುತ್ರೋಮಮಭ್ರಾತಾಮಮಭರ್ತಾರಣೇಹತಃ । ಇತ್ಯೇವಂಶ್ರೂಯತೇಶಬ್ದೋ
ರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಕುಲೇಕುಲೇ ॥೨೩॥ ರಥಾಶ್ಚಾಶ್ವಾಶ್ಚನಾಗಾಶ್ಚಹತಾಶ್ಶತಸಹಸ್ರಶಃ । ರಣೇರಾಮೇಣಶೂರೇಣರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಪ
ದಾತಯಃ ॥೨೪॥ ರುದ್ರೋವಾಯದಿವಾವಿಷ್ಣುರ್ಮಹೇಂದ್ರೋವಾಶತಕ್ರತುಃ । ಹಂತಿನೋರಾಮರೂಪೇಣಯದಿವಾಸ್ವಯ
ಮಂತಕಃ ॥೨೫॥ ಹತಪ್ರವೀರಾರಾಮೇಣನಿರಾಶಾಜೀವಿತೇವಯಂ । ಅಪಶ್ಯಂತ್ಯೋಭಯಸ್ಯಾಂತಮನಾಥಾವಿಲಪಾಮಹೇ॥
ರಾಮಹಸ್ತಾದ್ದಶಗ್ರೀವಃಶೂರೋದತ್ತಮಹಾವರಃ । ಇದಂಭಯಂಮಹಾಘೋರಮುತ್ಪನ್ನಂನಾವಬುಧ್ಯತೇ ॥೨೭॥ ನದೇ
ವಾನಚಗಂಧರ್ವಾನಪಿಶಾಚಾನರಾಕ್ಷಸಾಃ । ಉಪಸೃಷ್ಟಂಪರಿತ್ರಾತುಂಶಕ್ತಾರಾಮೇಣಸಂಯುಗೇ ॥೨೮॥ ಉತ್ಪಾತಾಶ್ಚಾ
ಪಿದೃಶ್ಯಂತೇರಾವಣಸ್ಯರಣೇರಣೇ।ಕಥಯಿಷ್ಯಂತಿರಾಮೇಣರಾವಣಸ್ಯನಿಬರ್ಹಣಮ್ ॥೨೯॥ ಪಿತಾಮಹೇನಪ್ರೀತೇನದೇವದಾ
ನವರಾಕ್ಷಸೈಃ। ರಾವಣಸ್ಯಾಭಯಂದತ್ತಂಮಾನುಷೇಭ್ಯೋನಯಾಚಿತಂ॥೩೦॥ ತದಿದಂಮಾನುಷಂಮನ್ಯೇಪ್ರಾಪ್ತಂನಿಸ್ಸಂ
ಶಯಂಭಯಂ। ಜೀವಿತಾಂತಕರಂಘೋರಂರಕ್ಷಸಾಂರಾವಣಸ್ಯಚ॥೩೧॥ ಪೀಡ್ಯಮಾನಾಸ್ತುಬಲಿನಾವರದಾನೇನರಕ್ಷಸಾ।
ದೀಪ್ತೈಸ್ತಪೋಭಿರ್ವಿಬುಧಾಃಪಿತಾಮಹಮಪೂಜಯನ್ ॥೩೨॥ ದೇವತಾನಾಂಹಿತಾರ್ಥಾಯಮಹಾತ್ಮಾವೈಪಿತಾಮಹಃ।ಉ
ವಾಚದೇವತಾಸ್ಸರ್ವಾಇದಂತುಷ್ಟೋಮಹದ್ವಚಃ॥೩೩॥ಅದ್ಯಪ್ರಭೃತಿಲೋಕಾಂಸ್ತ್ರೀನ್ಸರ್ವೇದಾನವರಾಕ್ಷಸಾಃ। ಭಯೇನ
ಪ್ರಾವೃತಾನಿತ್ಯಂವಿಚರಿಷ್ಯಂತಿಶಾಶ್ವತಂ ॥ ದೈವತೈಸ್ತುಸಮಾಗಮ್ಯಸರ್ವೈಶ್ಚೇಂದ್ರಪುರೋಗಮೈಃ । ವೃಷಧ್ವಜಸ್ತ್ರಿಪು
ರಹಾಮಹಾದೇವಃಪ್ರಸಾದಿತಃ ॥ಪ್ರಸನ್ನಸ್ತುಮಹಾದೇವೋದೇವಾನೇತದ್ವಚೋಬ್ರವೀತ್।ಉತ್ಪತ್ಸ್ಯತಿಹಿತಾರ್ಥಂವೋನಾರೀ
ರಕ್ಷಃಕ್ಷಯಾವಹಾ॥ಏಷಾದೇವೈಃಪ್ರಯುಕ್ತಾತುಕ್ಷುದ್ಯಥಾದಾನವಾನ್ಪುರಾ। ಭಕ್ಷಯಿಷ್ಯತಿನಸ್ಸೀತಾರಾಕ್ಷಸಘ್ನೀಸರಾ
ವಣಾನ್॥ರಾವಣಸ್ಯಾಪನೀತೇನದುರ್ವಿನೀತಸ್ಯದುರ್ಮತೇಃ।ಅಯಂನಿಷ್ಠಾನಕೋಘೋರಃಶೋಕೇನಸಮಭಿಪ್ಲುತಃ॥ ತನ್ನಪ
ಶ್ಯಾಮಹೇಲೋಕೇಯೋನಶ್ಶರಣದೋಭವೇತ್ । ರಾಘವೇಣೋಪಸೃಷ್ಟಾನಾಂಕಾಲೇನೇವಯುಗಕ್ಷಯೇ ॥ ೩೯ ॥ ನಾಸ್ತಿನಶ್ಶರ
ಣಂಕಿಂಚಿದ್ಭಯೇಮಹತಿತಿಷ್ಠತಾಂ । ದವಾಗ್ನಿವೇಷ್ಟಿತಾನಾಂಹಿಕರೇಣೂನಾಂಯಥಾವನೇ ॥ ೪೦ ॥ ಪ್ರಾಪ್ತಕಾಲಂಕೃತಂತೇನ
ಪೌಲಸ್ತ್ಯೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ಯತಏವಭಯಂದೃಷ್ಟಂತಮೇವಶರಣಂಗತಃ ॥೪೧॥ ಇತೀವಸರ್ವಾರಜನೀಚರಸ್ತ್ರಿಯಃಪ
ರಸ್ಪರಂಸಂಪರಿರಭ್ಯಬಾಹುಭಿಃ । ವಿಷೇದುರಾರ್ತಾತಿಭಯಾಭಿಪೀಡಿತಾವಿನೇದುರುಚ್ಚೈಶ್ಚತದಾಸುದಾರುಣಂ॥ ॥೪೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಆರ್ತಾನಾಂರಾಕ್ಷಸೀನಾಂತುಲಂಕಾಯಾಂವೈಕುಲೇಕುಲೇ।ರಾವಣಃಕರುಣಂಶಬ್ದಂಶುಶ್ರಾವಪರಿದೇವಿತಮ್ ॥೧॥ ಸ
ತುದೀರ್ಘಂವಿನಿಶ್ವಸ್ಯಮುಹೂರ್ತಂಧ್ಯಾನಮಾಸ್ಥಿತಃ । ಬಭೂವಪರಮಕ್ರುದ್ಧೋರಾವಣೋಭೀಮದರ್ಶನಃ॥ಸಂದಶ್ಯದ
ಶನೈರೋಷ್ಠಂಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ । ರಾಕ್ಷಸೈರಪಿದುರ್ದರ್ಶಃಕಾಲಾಗ್ನಿರಿವಮೂರ್ಛಿತಃ ॥ ಉವಾಚಚಸಮೀಪ
ಸ್ಥಾನ್‌ರಾಕ್ಷಸಾನ್‌ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ । ಭಯಾವ್ಯಕ್ತಕಥಾಂಸ್ತತ್ರನಿರ್ದಹನ್ನಿವಚಕ್ಷುಷಾ ॥ ಮಹೋದರಂಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವಂವಿ
ರೂಪಾಕ್ಷಂಚರಾಕ್ಷಸಂ।ಶೀಘ್ರಂವದತಸೈನ್ಯಾನಿನಿರ್ಯಾತೇತಿಮಮಾಜ್ಞಯಾ ॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇಭ
ಯಾರ್ದಿತಾಃ।ಚೋದಯಾಮಾಸುರವ್ಯಗ್ರಾನ್‌ರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಾನ್ನೃಪಾಜ್ಞಯಾ॥ತೇತುಸರ್ವೇತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾಘೋ
ರದರ್ಶನಾಃ।ಕೃತಸ್ವಸ್ತ್ಯಯನಾಸ್ಸರ್ವೇರಣಾಯಾಭಿಮುಖಾಯಯುಃ ॥ ಪ್ರತಿಪೂಜ್ಯಯಥಾನ್ಯಾಯಂರಾವಣಂತೇನಿಶಾ
ಚರಾಃ।ತಸ್ಥುಃಪ್ರಾಂಜಲಯಸ್ಸರ್ವೇಭರ್ತುರ್ವಿಜಯಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ॥ ಅಥೋವಾಚಪ್ರಹಸ್ಯೈತಾನ್‌ರಾವಣಃಕ್ರೋಧಮೂ
ರ್ಛಿತಃ।ಮಹೋದರಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೌವಿರೂಪಾಕ್ಷಂಚರಾಕ್ಷಸಮ್ ॥ ಅದ್ಯಬಾಣೈರ್ಧನುರ್ಮುಕ್ತೈರ್ಯುಗಾಂತಾದಿತ್ಯಸ
ನ್ನಿಭೈಃ।ರಾಘವಂಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚೈವನೇಷ್ಯಾಮಿಯಮಸಾದನಂ॥ಖರಸ್ಯಕುಂಭಕರ್ಣಸ್ಯಪ್ರಹಸ್ತೇಂದ್ರಜಿತೋಸ್ತಥಾ ।ಕರಿ
ಷ್ಯಾಮಿಪ್ರತೀಕಾರಮದ್ಯಶತ್ರುವಧಾದಹಮ್।ನೈವಾಂತರಿಕ್ಷಂನದಿಶೋನನದ್ಯೋನಾಪಿಸಾಗರಾಃ।ಪ್ರಕಾಶತ್ವಂಗಮಿಷ್ಯಂ
ತಿಮದ್ಬಾಣಜಲದಾವೃತಾಃ ॥ ಅದ್ಯವಾನರಮುಖ್ಯಾನಾಂತಾನಿಯೂಥಾನಿಭಾಗಶಃ । ಧನುಷಾಶರಜಾಲೇನವಿಧಮಿಷ್ಯಾಮಿ
ಪತ್ರಿಣಾ॥೧೩॥ಅದ್ಯವಾನರಸೈನ್ಯಾನಿರಥೇನಪವನೌಜಸಾ।ಧನುಸ್ಸಮುದ್ರಾದುದ್ಭೂತೈರ್ಮಥಿಷ್ಯಾಮಿಶರೋರ್ಮಿಭಿಃ॥ಆ
ಕೋಶಪದ್ಮವಕ್ತ್ರಾಣಿಪದ್ಮಕೇಸರವರ್ಚಸಾಂ। ಅದ್ಯಯೂಥತಟಾಕಾನಿಗಜವತ್ಪ್ರಮಥಾಮ್ಯಹಮ್॥ಸಶರೈರದ್ಯವದನೈಃ
ಸಂಖ್ಯೇವಾನರಯೂಥಪಾಃ।ಮಂಡಯಿಷ್ಯಂತಿವಸುಧಾಂಸನಾಳೈರಿವಪಂಕಜೈಃ॥೧೬॥ ಅದ್ಯಯುದ್ಧಪ್ರಚಂಡಾನಾಂಹರೀ
ಣಾಂದ್ರುಮಯೋಧಿನಾಂ । ಮುಕ್ತೇನೈಕೇಷುಣಾಯುದ್ಧೇಭೇತ್ಸ್ಯಾಮಿಚಶತಂಶತಮ್ ॥೧೭ ॥ ಹತೋಭರ್ತಾಹತೋಭ್ರಾತಾ
ಯಾಸಾಂಚತನಯಾಹತಾಃ । ವಧೇನಾದ್ಯರಿಪೋಸ್ತಾಸಾಂಕರೋಮ್ಯಸ್ರಪ್ರಮಾರ್ಜನಮ್ ॥ ೧೮॥ ಅದ್ಯಮದ್ಬಾಣನಿರ್ಭಿ
ನ್ನೈಃಪ್ರಕೀರ್ಣೈರ್ಗತಚೇತನೈಃ । ಕರೋಮಿವಾನರೈರ್ಯುದ್ಧೇಯತ್ನಾವೇಕ್ಷ್ಯತಲಾಂಮಹೀಮ್ ॥೧೯॥ ಅದ್ಯಗೋಮಾಯ
ವೋಗೃಧ್ರಾಯೇಚಮಾಂಸಾಶಿನೋಽಪರೇ । ತಾನ್‌ಸರ್ವಾಂಸ್ತರ್ಪಯಿಷ್ಯಾಮಿಶತ್ರುಮಾಂಸೈಶ್ಶರಾರ್ದಿತೈಃ ॥ ೨೦ ॥ ಕಲ್ಪ್ಯ

ತಾಂಮೇರಥಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾನೀಯತಾಂಧನುಃ । ಅದ್ಯಯಾಂತುಮಯಾಯುದ್ಧೇ ಯೇಪಶಿಷ್ಟಾನಿಶಾಚರಾಃ ॥ ೨೮ ॥ ತ
ಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ ಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೋಽಬ್ರವೀದ್ವಚಃ । ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾನ್ಸ್ಥಿತಾಂಸ್ತತ್ರ ಬಲಂಸಂತ್ವರ್ಯತಾಮಿತಿ ॥ ಬಲಾಧ್ಯ
ಕ್ಷಾಸ್ತುಸಂರಬ್ಧಾ ರಾಕ್ಷಸಾಂಸ್ತಾನ್ಗೃಹಾದ್ಗೃಹಾತ್ । ಚೋದಯಂತಃಪರಿಯಯುರ್ಲಂಕಾಂ[illegible]
ತತೋಮುಹೂರ್ತಾನ್ನಿಷ್ಪೇತೂ ರಾಕ್ಷಸಾಭೀಮದರ್ಶನಾಃ । ನರ್ದಂತೋಭೀಮವದನಾನಾನಾಪ್ರಹರಣೈರ್ಭುಜೈಃ ॥ ಅಸಿ
ಭಿಃಪಟ್ಟಿಶೈಃಶೂಲೈರ್ಗದಾಭಿರ್ಮುಸಲೈರ್ಹಲೈಃ । ಶಕ್ತಿಭಿಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಧಾರಾಭಿರ್ಮಹದ್ಭಿಃಕೂಟಮುದ್ಗರೈಃ ॥ ಯಷ್ಟಿ
ಭಿರ್ವಿಮಲೈಶ್ಚಕ್ರೈರ್ನಿಶಿತೈಶ್ಚಪರಶ್ವಧೈಃ । ಭಿಂಡಿಪಾಲೈಶ್ಚತೀಕ್ಷ್ಣೈರನ್ಯೈಶ್ಚವಿವಿಧಾಯುಧೈಃ ॥ ೩೩ ॥ ಅಥಾನಯನ್
ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾಸ್ತ್ವರೋರಾವಣಾಜ್ಞಯಾ । ರಥಾನಾಂನಿಯುತಂಸಾಗ್ರಂನಾಗಾನಾಂನಿಯುತತ್ರಯಂ ॥ ೩೪ ॥ ಅಶ್ವಾನಾಂಷ
ಷ್ಟಿಕೋಟ್ಯಸ್ತುಖರೋಷ್ಟ್ರಾಣಾಂತಥೈವಚ । ಪದಾತಯಸ್ತ್ವಸಂಖ್ಯಾತಾಜಗ್ಮುಸ್ತೇರಾಜಶಾಸನಾತ್ ॥ ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾಸ್ತುಸಂ
ಸ್ಥಾಪ್ಯರಾಜ್ಞಸ್ಸೇನಾಂಪುರಸ್ಥಿತಾಃ । ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇಸೂತಃಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸತಂರಥಂ ॥ ೩೬ ॥ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರಸಂಪನ್ನಂ
ನಾನಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತಂ । ನಾನಾರತ್ನಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂದಿವ್ಯಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತಮ್ ॥ ನಾನಾಮಣಿ[illegible]ಕಿಂಕಿಣೀ
ಜಾಲಮಂಡಿತಂ । ನಾನಾರತ್ನಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂರತ್ನಸ್ತಂಭೈರ್ವಿರಾಜಿತಂ ॥ ಜಾಂಬೂನದಮಯೈಶ್ಚೈವಸಹಸ್ರಕಲಶೈರ್ವೃತಂ ।
ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಕ್ಷಸಾಸ್ಸರ್ವೇವಿಸ್ಮಯಂಪರಮಂಯಯುಃ ॥ ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸಹಸೋತ್ಥಾಯರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ । ಕೋ
ಟಿಸೂರ್ಯಪ್ರತೀಕಾಶಂಜ್ವಲಂತಮಿವಪಾವಕಮ್ ॥ ದ್ರುತಂಸೂತಸಮಾಯುಕ್ತಂಯುಕ್ತಾಷ್ಟತುರಗಂ[illegible]ರುರೋ
ಹರಥಂಭೀಮಂದೀಪ್ಯಮಾನಂಸ್ವತೇಜಸಾ ॥ ತತಃಪ್ರಯಾತಸ್ಸಹಸಾರಾಕ್ಷಸೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಃ । ರಾವಣಸ್ಸತ್ವಗಾಂಭೀ
ರ್ಯಾದ್ದಾರಯನ್ನಿವಮೇದಿನೀಂ ॥ ತತಶ್ಚಾಸೀನ್ಮಹಾನಾದಸ್ತೂರ್ಯಾಣಾಂಚತತಸ್ತತಃ । ಮೃದಂಗೈಃಪಟಹೈಶ್ಶಂಖೈಃಕಲಹ
ಳೈಸ್ಸಹರಕ್ಷಸಾಮ್ ॥ ತೇನನಾದೇನಮಹತಾಪೃಥಿವೀಸಮಕಂಪತ । ತಂಶಬ್ದಂಸಹಸಾಶ್ರುತ್ವಾವಾನರಾದುದ್ರುವುರ್ಭಯಾತ್ ॥
ರಾವಣಸ್ತುಮಹಾಬಾಹುಃಸಚಿವೈಃಪರಿವಾರಿತಃ । ಆಜಗಾಮಮಹಾತೇಜಾವಿಜಯಾಯರಣಂಪ್ರತಿ ॥ ೩೮ ॥ ರಾವಣೇನಾಭ್ಯ
ನುಜ್ಞಾತೌಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವಮಹೋದರೌ । ವಿರೂಪಾಕ್ಷಶ್ಚದುರ್ಧರ್ಷೋರಥಾನಾರುರುಹುಸ್ತದಾ ॥ ೩೯ ॥ ತೇತುಹೃಷ್ಟಾವಿನ
ರ್ದಂತೋಭಿಂದಂತಇವಮೇದಿನೀಂ । ನಾದಂಘೋರಂವಿಮುಂಚಂತೋನಿರ್ಯಯುರ್ಜಯಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ॥ ತತೋಯುದ್ಧಾಯತೇ
ಜಸ್ವೀರಕ್ಷೋಗಣಬಲೈರ್ವೃತಃ । ನಿರ್ಯಯಾವುದ್ಯತಧನುಃಕಾಲಾಂತಕಯಮೋಪಮಃ ॥ ತತಃಪ್ರಜವನಾಶ್ವೇನರಥೇನಸ
ಮಹಾರಥಃ । ದ್ವಾರೇಣನಿರ್ಯಯೌತತ್ರಯತ್ರತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ॥ ತತೋನಷ್ಟಪ್ರಭಸ್ಸೂರ್ಯೋದಿಶಶ್ಚತಿಮಿರಾವೃತಾಃ ।
ದ್ವಿಜಾಶ್ಚನೇದುರ್ಘೋರಾಶ್ಚಸಂಚಚಾಲೇವಮೇದಿನೀ ॥ ೪೩ ॥ ವವರ್ಷರುಧಿರಂದೇವಶ್ಚಸ್ಖಲುಸ್ತುರಗಾಃಪಥಿ । ಧ್ವಜಾಗ್ರೇನ್ಯಪ
ತದ್ಗೃಧ್ರೋವಿನೇದುಶ್ಚಾಶಿವಂಶಿವಾಃ ॥ ನಯನಂಚಾಸ್ಫುರದ್ವಾಮಂಸವ್ಯೋಬಾಹುರಕಂಪತ । ವಿವರ್ಣಂವದನಂಚಾಸೀತ್ಕಿಂ
ಚಿದಭ್ರಶ್ಯತಸ್ವರಃ ॥ ೪೫ ॥ ತತೋನಿಷ್ಪತತೋಯುದ್ಧೇದಶಗ್ರೀವಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ । ರಣೇನಿಧನಶಂಸೀನಿರೂಪಾಣ್ಯೇತಾನಿಜಜ್ಞಿರೇ ॥
ಅಂತರಿಕ್ಷಾತ್ಪಪಾತೋಲ್ಕಾನಿರ್ಘಾತಸಮನಿಸ್ವನಾ । ವಿನೇದುರಶಿವಾಗೃಧ್ರಾವಾಯಸೈರನುನಾದಿತಾಃ ॥ ೪೭ ॥ ಏತಾನಚಿಂತ
ಯನ್ಘೋರಾನುತ್ಪಾತಾನ್ಸಮುಪಸ್ಥಿತಾನ್ । ನಿರ್ಯಯೌರಾವಣೋಮೋಹಾದ್ವಧಾರ್ಥೀಕಾಲಚೋದಿತಃ ॥ ೪೮ ॥ ತೇಷಾಂತು
ರಥಘೋಷೇಣರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ವಾನರಾಣಾಮಪಿಚಮೂರ್ಯುದ್ಧಾಯೈವಾಭ್ಯವರ್ತತ ॥ ೪೯ ॥ ತೇಷಾಂತು
ತುಮುಲಂಯುದ್ಧಂಬಭೂವಕಪಿರಕ್ಷಸಾಂ । ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಾಹ್ವಯಾನಾನಾಂಕ್ರುದ್ಧಾನಾಂಜಯಮಿಚ್ಛತಾಮ್ ॥ ತತಃಕ್ರು
ದ್ಧೋದಶಗ್ರೀವಃಶರೈಃಕಾಂಚನಭೂಷಣೈಃ । ವಾನರಾಣಾಮನೀಕೇಷುಚಕಾರಕದನಂಮಹತ್ ॥ ೫೦ ॥ ನಿಕೃತ್ತಶಿರಸಃಕೇ
ಚಿದ್ರಾವಣೇನವಲೀಮುಖಾಃ । ಕೇಚಿದ್ವಿಚ್ಛಿನ್ನಹೃದಯಾಃಕೇಚಿಚ್ಛ್ರೋತ್ರವಿವರ್ಜಿತಾಃ ॥ ನಿರುಚ್ಛ್ವಾಸಾಹತಾಃಕೇಚಿತ್
ಕೇಚಿತ್ಪಾರ್ಶ್ವೇಷುದಾರಿತಾಃ । ಕೇಚಿದ್ವಿಭಿನ್ನಶಿರಸಃಕೇಚಿಚ್ಚಕ್ಷುರ್ವಿವರ್ಜಿತಾಃ ॥ ೫೨ ॥ ಭಿನ್ನಗಾತ್ರಾಃಶರೈಃಕೇಚಿದ್ರಾವ
ಣೇನಬಲೀಯಸಾ । ನಿಷ್ಪಿಷ್ಟಹೃದಯಾಃಕೇಚಿನ್ನಿಶ್ವಸಂತೋಮಹೀಂಗತಾಃ ॥ ೫೩ ॥ ದಶಾನನಃಕ್ರೋಧವಿವೃತ್ತನೇತ್ರೋಯ
ತೋಯತೋಭ್ಯೇತಿರಥೇನಸಂಖ್ಯೇ । ತತಸ್ತತಸ್ತಸ್ಯಶರಪ್ರವೇಗಂಸೋಢುಂನಶೇಕುರ್ಹರಿಪುಂಗವಾಸ್ತೇ ॥ ... ॥ ೫೫ ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷಣ್ಣವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಥಾತೈಃಕೃತ್ತಗಾತ್ರೈಸ್ತುದಶಗ್ರೀವೇಣಮಾರ್ಗಣೈಃ । ಬಭೂವವಸುಧಾತತ್ರಪ್ರಕೀರ್ಣಾಹರಿಭಿಸ್ತದಾ ॥ ೧ ॥
ರಾವಣಸ್ಯಾಪ್ರಸಹ್ಯಂತಂಶರಸಂಪಾತಮೇಕತಃ । ನಶೇಕುಸ್ಸಹಿತುಂದೀಪ್ತಂಪತಂಗಾಇವಪಾವಕಮ್ ॥ ೨ ॥ ತೇರ್ದಿತಾನಿಶಿತೈ
ರ್ಬಾಣೈಃಕ್ರೋಶಂತೋವಿಪ್ರದುದ್ರುವುಃ । ಪಾವಕಾರ್ಚಿಸ್ಸಮಾವಿಷ್ಟಾದಹ್ಯಮಾನಾಯಥಾಗಜಾಃ ॥ ೩ ॥ ಪ್ಲವಂಗಾನಾ
ಮನೀಕಾನಿಮಹಾಭ್ರಾಣೀವಮಾರುತಃ । ಸಯಯೌಸಮರೇತಸ್ಮಿನ್ವಿಧಮನ್ರಾವಣಶ್ಶರೈಃ ॥ ೪ ॥ ಕದನಂತರಸಾಕೃತ್ವಾ
ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋವನೌಕಸಾಂ । ಆಸಸಾದತತೋಯುದ್ಧೇರಾಘವಂತ್ವರಿತಸ್ತದಾ ॥ ೫ ॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ತಾನ್ಕಪೀನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾ

ಭಗ್ನಾನ್ವಿದ್ರವತೋರಣೇ । ಗುಲ್ಮೇಸುಷೇಣಂನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಚಕ್ರೇಯುದ್ಧೇದ್ರುತಂಮನಃ ॥೬॥ ಆತ್ಮನಸ್ಸದೃಶಂವೀರಸ್ಸತಂನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ
ವಾನರಂ । ಸುಗ್ರೀವೋಽಭಿಮುಖಶ್ಶತ್ರುಂಪ್ರತಸ್ಥೇಪಾದಪಾಯುಧಃ ॥೭॥ ಪಾರ್ಶ್ವತಃಪೃಷ್ಠತಶ್ಚಾಸ್ಯಸರ್ವೇಯೂಥಾಧಿಪಾ
ಸ್ಸ್ವಯಂ । ಅನುಜಗ್ಮುರ್ಮಹಾಶೈಲಾನ್ವಿವಿಧಾಂಶ್ಚಮಹಾದ್ರುಮಾನ್ ॥೮॥ ಸನದನ್ಯುಧಿಸುಗ್ರೀವಸ್ಸ್ವರೇಣಮಹ
ತಾಮಹಾನ್ । ಪಾತಯನ್ವಿವಿಧಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನ್ಜಗಾಮೋತ್ತಮರಾಕ್ಷಸಾನ್ ॥೯॥ ಮಮರ್ದಚಮಹಾಕಾಯಾನ್ರಾಕ್ಷಸಾನ್
ವಾನರೇಶ್ವರಃ । ಯುಗಾಂತಸಮಯೇವಾಯುಃಪ್ರವೃದ್ಧಾನ್ನಗಮಾನಿವ ॥೧೦॥ ರಾಕ್ಷಸಾನಾಮನೀಕೇಷುಶೈಲವರ್ಷಂವವ
ರ್ಷಹ । ಅಶ್ಮವರ್ಷಂಯಥಾಮೇಘಃಪಕ್ಷಿಸಂಘೇಷುಕಾನನೇ ॥೧೧॥ ಕಪಿರಾಜವಿಮುಕ್ತೈಸ್ತೈಶ್ಶೈಲವರ್ಷೈಸ್ತುರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ವಿಕೀರ್ಣಶಿರಸಃಪೇತುರ್ನಿಕೃತ್ತಾಇವಪರ್ವತಾಃ ॥೧೨॥ ಅಥಸಂಕ್ಷೀಯಮಾಣೇಷುರಾಕ್ಷಸೇಷುಸಮಂತತಃ । ಸುಗ್ರೀವೇಣ
ಪ್ರಭಗ್ನೇಷುಪತತ್ಸುವಿನದತ್ಸುಚ ॥೧೩॥ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ಸ್ವಕಂನಾಮಧನ್ವೀವಿಶ್ರಾವ್ಯರಾಕ್ಷಸಃ । ರಥಾದಾಪ್ಲುತ್ಯದುರ್ಧ
ರ್ಷೋಗಜಸ್ಕಂಧಮುಪಾರುಹತ್ ॥೧೪॥ ಸತಂದ್ವಿರದಮಾರುಹ್ಯವಿರೂಪಾಕ್ಷೋಮಹಾರಥಃ । ವ್ಯನದದ್ಭೀಮನಿರ್ಹ್ರಾದಂ
ವಾನರಾನಭ್ಯಧಾವತ ॥೧೫॥ ಸುಗ್ರೀವೇಸಶರಾನ್ಘೋರಾನ್ವಿಸಸರ್ಜಚಮೂಮುಖೇ । ಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸಚೋದ್ವಿಗ್ನಾನ್
ರಾಕ್ಷಸಾನ್ಸಂಪ್ರಹರ್ಷಯನ್ ॥೧೬॥ ಸುಗ್ರೀವಂತಂವಿರೂಪಾಕ್ಷಃಶರೈರಾಶೀವಿಷೋಪಮೈಃ । ಬಹುಭಿಸ್ತಾಡಯಾಮಾ
ಸಸರ್ವಾಂಗೇಷ್ವರಿಮರ್ದನಃ ॥೧೭॥ ಸೋಽತಿವಿದ್ಧಶ್ಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಃಕಪೀಂದ್ರಸ್ತೇನರಕ್ಷಸಾ । ಚುಕ್ರೋಧಸಮಹಾಕ್ರೋಧೋ
ವಧೇಚಾಸ್ಯಮನೋದಧೇ ॥೧೮॥ ತತಃಪಾದಪಮುದ್ಧೃತ್ಯಶೂರಸ್ಸಂಪ್ರಧನೇಹರಿಃ । ಅಭಿಪತ್ಯಜಘಾನಾಸ್ಯಪ್ರಮುಖೇ
ತುಮಹಾಗಜಮ್ ॥೧೯॥ ಸತುಪ್ರಹಾರಾಭಿಹತಃಸುಗ್ರೀವೇಣಮಹಾಗಜಃ । ಅಪಾಸರ್ಪದ್ಧನುರ್ಮಾತ್ರಂನಿಷಸಾದನ
ನಾದಚ । ಗಜಾತ್ತುಮಥಿತಾತ್ತೂರ್ಣಮಪಕ್ರಮ್ಯಸವೀರ್ಯವಾನ್ । ರಾಕ್ಷಸೋಽಭಿಮುಖಶ್ಶತ್ರುಂಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಮ್ಯತತಃಕ
ಪಿಮ್ ॥೨೧॥ ಆರ್ಷಭಂಚರ್ಮಖಡ್ಗಂಚಪ್ರಗೃಹ್ಯಲಘುವಿಕ್ರಮಃ । ಭರ್ತ್ಸಯನ್ನಿವಸುಗ್ರೀವಮಾಸಸಾದವ್ಯವಸ್ಥಿತಮ್ ॥
ಸಹಿತಸ್ಯಾಭಿಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಪ್ರಗೃಹ್ಯವಿಪುಲಾಂಶಿಲಾಂ । ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾಯಚಿಕ್ಷೇಪಸುಗ್ರೀವೋಜಲದೋಪಮಾಂ ॥೨೩॥ ಸತಾಂ
ಶಿಲಾಮಾಪತಂತೀಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ । ಅಪಕ್ರಮ್ಯಸುತಕ್ರಾಂತಃಖಡ್ಗೇನಪ್ರಾಹರತ್ತದಾ ॥೨೪॥ ತೇನಖಡ್ಗಪ್ರ
ಹಾರೇಣರಕ್ಷಸಾಬಲಿನಾಹತಃ । ಮುಹೂರ್ತಮಭವದ್ವೀರೋವಿಸಂಜ್ಞಇವವಾನರಃ ॥೨೫॥ ಸತದಾಸಹಸೋತ್ಪತ್ಯರಾಕ್ಷ
ಸಸ್ಯಮಹಾಹವೇ । ಮುಷ್ಟಿಂಸಂವರ್ತ್ಯವೇಗೇನಪಾತಯಾಮಾಸವಕ್ಷಸಿ ॥೨೬॥ ಮುಷ್ಟಿಪ್ರಹಾರಾಭಿಹತೋವಿರೂಪಾಕ್ಷೋ
ನಿಶಾಚರಃ । ತೇನಖಡ್ಗೇನಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಚಮೂಮುಖೇ ॥೨೭॥ ಕವಚಂಪಾತಯಾಮಾಸಸಖಡ್ಗಾಭಿಹತೋಽಪತತ್ ।
ಸಸಮುತ್ಥಾಯಪತಿತಃಕಪಿಸ್ತಸ್ಯವ್ಯಸರ್ಜಯತ್ ॥೨೮॥ ತಲಪ್ರಹಾರಮಶನೇಸ್ಸಮಾನಂಭೀಮನಿಸ್ಸ್ವನಂ । ತಲಪ್ರಹಾ
ರಂತದ್ರಕ್ಷಃಸುಗ್ರೀವೇಣಸಮುದ್ಯತಮ್ ॥೨೯॥ ನೈಪುಣ್ಯಾನ್ಮೋಚಯಿತ್ವೈನಂಮುಷ್ಟಿನೋರಸ್ಯತಾಡಯತ್ । ತತಸ್ತು
ತಂಕ್ರುದ್ಧತರಃಸುಗ್ರೀವೋವಾನರೇಶ್ವರಃ ॥೩೦॥ ಮೋಕ್ಷಿತಂಚಾತ್ಮನೋದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರಹಾರಂತೇನರಕ್ಷಸಾ । ಸದದರ್ಶಾಂ
ತರಂತಸ್ಯವಿರೂಪಾಕ್ಷಸ್ಯವಾನರಃ ॥೩೧॥ ತತೋನ್ಯಪಾತಯತ್ಕ್ರೋಧಾಚ್ಛಂಖದೇಶೇಮಹತ್ತಲಂ । ಮಹೇಂದ್ರಾಶನಿಕಲ್ಪೇ
ನತಲೇನಾಭಿಹತಃಕ್ಷಿತೌ ॥೩೨॥ ಪಪಾತರುಧಿರಕ್ಲಿನ್ನಃಶೋಣಿತಂಹಿಸಮುದ್ವಮನ್ । ಸ್ರೋತೋಭ್ಯಸ್ತುವಿರೂಪಾಕ್ಷೋ
ಜಲಂಪ್ರಸ್ರವಣಾದಿವ ॥೩೩॥ ವಿವೃತ್ತನಯನಂಕ್ರೋಧಾತ್ಸಫೇನಂರುಧಿರಾಪ್ಲುತಂ । ದದೃಶುಸ್ತೇವಿರೂಪಾಕ್ಷಂವಿರೂ
ಪಾಕ್ಷತರಂಕೃತಂ ॥೩೪॥ ಸ್ಫುರಂತಂಪರಿವರ್ತಂತಂಪಾರ್ಶ್ವೇನರುಧಿರೋಕ್ಷಿತಂ । ಕರುಣಂಚವಿನರ್ದಂತಂದದೃಶುಃಕಪ
ಯೋರಿಪುಮ್ ॥೩೫॥ ತದಾತುತೌಸಂಯತಿಸಂಪ್ರಯುಕ್ತೌತರಸ್ವಿನೌವಾನರರಾಕ್ಷಸಾನಾಂ । ಬಲಾರ್ಣವೌಸಸ್ವನತು
ಸ್ಸುಭೀಮಂಮಹಾರ್ಣವೌದ್ವಾವಿವಭಿನ್ನವೇಲೌ ॥೩೬॥ ವಿನಾಶಿತಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವಿರೂಪನೇತ್ರಂಮಹಾಬಲಂತಂಹರಿಪಾರ್ಥಿ
ವೇನ । ಬಲಂಸಮಸ್ತಂಕಪಿರಾಕ್ಷಸಾನಾಮುನ್ಮತ್ತಗಂಗಾಪ್ರತಿಮಂಬಭೂವ ॥ ... ... ॥೩೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಹನ್ಯಮಾನೇಬಲೇತೂರ್ಣಮನ್ಯೋನ್ಯಂತೇಮಹಾಮೃಧೇ । ಸರಸೀವಮಹಾಘರ್ಮೇಸೋಪಕ್ಷೀಣೇಬಭೂವತುಃ ॥೧॥
ಸ್ವಬಲಸ್ಯಚಘಾತೇನವಿರೂಪಾಕ್ಷವಧೇನಚ । ಬಭೂವದ್ವಿಗುಣಂಕ್ರುದ್ಧೋರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ ॥೨॥ ಪ್ರಕ್ಷೀಣಂತು
ಬಲಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಧ್ಯಮಾನಂವಲೀಮುಖೈಃ । ಬಭೂವಾಸ್ಯವ್ಯಥಾಯುದ್ಧೇಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯದೈವವಿಪರ್ಯಯಮ್ ॥೩॥ ಉವಾಚಚಸ
ಮೀಪಸ್ಥಂಮಹೋದರಮರಿಂದಮಂ । ಅಸ್ಮಿನ್ಕಾಲೇಮಹಾಬಾಹೋಜಯಾಶಾತ್ವಯಿಮೇಸ್ಥಿತಾ ॥೪॥ ಜಹಿಶತ್ರುಚಮೂಂ
ವೀರದರ್ಶಯಾದ್ಯಪರಾಕ್ರಮಂ । ಭರ್ತೃಪಿಂಡಸ್ಯಕಾಲೋಯಂನಿರ್ದೇಷ್ಟುಂಸಾಧುಯುಧ್ಯತಾಮ್ ॥೫॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತ
ಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೋಮಹೋದರಃ । ಪ್ರವಿವೇಶಾರಿಸೇನಾಂತಾಂಪತಂಗಇವಪಾವಕಮ್ ॥೬॥ ತತಸ್ಸಕದನಂಚಕ್ರೇ
ವಾನರಾಣಾಂಮಹಾಬಲಃ । ಭರ್ತೃವಾಕ್ಯೇನತೇಜಸ್ವೀಸ್ವೇನವೀರ್ಯೇಣಚೋದಿತಃ ॥೭॥ ವಾನರಾಶ್ಚಮಹಾಸತ್ವಾಃಪ್ರಗೃ

ಹ್ಯವಿಪುಲಾಶ್ಶಿಲಾಃ । ಪ್ರವಿಶ್ಯಾರಿಬಲಂಭೀಮಂಜಘ್ನೇ ಶ್ರೀರಜನೀಚರಾನ್ ॥೮॥ ಮಹೋದರಸ್ತುಸಂಕ್ರುದ್ಧಶ್ಶರೈಃಕಾಂಚ
ನಭೂಷಣೈಃ।ಚಿಚ್ಛೇದಪಾಣಿಪಾದೋರೂನ್ವಾನರಾಣಾಂಮಹಾಹವೇ ॥೯॥ ತತಸ್ತೇವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಕ್ಷಸೈರರ್ದಿತಾಭೃ
ಶಂ । ದಿಶೋದಶದ್ರುತಾಃಕೇಚಿತ್ಕೇಚಿತ್ಸುಗ್ರೀವಮಾಶ್ರಿತಾಃ ॥೧೦॥ ಪ್ರಭಗ್ನಾಂಸಮರೇದೃಷ್ಟ್ವಾವಾನರಾಣಾಂಮಹಾಚ
ಮೂಂ । ಅಭಿದುದ್ರಾವಸುಗ್ರೀವೋಮಹೋದರಮನಂತರಂ ॥೧೧॥ ಪ್ರಗೃಹ್ಯವಿಪುಲಾಂಘೋರಾಂಮಹೀಧರಸಮಾಂಶಿ
ಲಾಂ।ಚಿಕ್ಷೇಪಚಮಹಾತೇಜಾಸ್ತದ್ವಧಾಯಹರೀಶ್ವರಃ ॥೧೨॥ ತಾಮಾಪತಂತೀಂಸಹಸಾಶಿಲಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮಹೋದರಃ।
ಅಸಂಭ್ರಾಂತಸ್ತತೋಬಾಣೈರ್ನಿರ್ಬಿಭೇದದುರಾಸದಾಮ್ ॥೧೩॥ ರಕ್ಷಸಾತೇನಬಾಣೌಘೈರ್ನಿಕೃತ್ತಾಸಾಸಹಸ್ರಧಾ । ನಿ
ಪಪಾತಶಿಲಾಭೂಮೌಗೃಧ್ರಚಕ್ರಮಿವಾಕುಲಂ ॥ ೧೪ ॥ ತಾಂತುಭಿನ್ನಾಂಶಿಲಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸುಗ್ರೀವಃಕ್ರೋಧಮೂ
ರ್ಛಿತಃ । ಸಾಲಮುತ್ಪಾಟ್ಯಚಿಕ್ಷೇಪರಕ್ಷಸೇರಣಮೂರ್ಧನಿ ॥೧೫॥ ಶರೈಶ್ಚವಿದದಾರೈನಂಶೂರಃಪರಪುರಂಜಯಃ । ಸದದ
ರ್ಶತತಃಕ್ರುದ್ಧಃಪರಿಘಂಪತಿತಂಭುವಿ ॥೧೬॥ ಆವಿಧ್ಯತುಸತಂದೀಪ್ತಂಪರಿಘಂತಸ್ಯದರ್ಶಯನ್ । ಪರಿಘಾಗ್ರೇಣವೇಗೇನ
ಜಘಾನಾಸ್ಯಹಯೋತ್ತಮಾನ್ ॥೧೭॥ ತಸ್ಮಾದ್ಧತಹಯಾದ್ವೀರಃಸೋಽವಪ್ಲುತ್ಯಮಹಾರಥಾತ್। ಗದಾಂಜಗ್ರಾಹಸಂಕ್ರು
ದ್ಧೋರಾಕ್ಷಸೋಥಮಹೋದರಃ ॥೧೮॥ ಗದಾಪರಿಘಹಸ್ತೌತೌಯುಧಿವೀರೌಸಮೀಯತುಃ । ನರ್ದಂತೌಗೋವೃಷಪ್ರ
ಖ್ಯೌಘನಾವಿವಸವಿದ್ಯುತೌ ॥೧೯॥ ತತಃಕ್ರುದ್ಧೋಗದಾಂತಸ್ಮೈಚಿಕ್ಷೇಪರಜನೀಚರಃ। ಜ್ವಲಂತೀಂಭಾಸ್ಕರಾಭಾಸಾಂ
ಸುಗ್ರೀವಾಯಮಹೋದರಃ ॥೨೦॥ ಗದಾಂತಾಂಸುಮಹಾಘೋರಾಮಾಪತಂತೀಂಮಹಾಬಲಃ।ಸುಗ್ರೀವೋರೋಷತಾಮ್ರಾ
ಕ್ಷಸ್ಸಮುದ್ಯಮ್ಯಮಹಾಹವೇ ॥೨೧॥ ಆಜಘಾನಗದಾಂತಸ್ಯಪರಿಘೇಣಹರೀಶ್ವರಃ । ಪಪಾತಸಗದಾಭಿನ್ನಃಪರಿಘಃ
ಭೂತಲೇ ॥೨೨॥ ತತೋಜಗ್ರಾಹತೇಜಸ್ವೀಸುಗ್ರೀವೋವಸುಧಾತಲಾತ್ ।ಆಯಸಂಮುಸಲಂಘೋರಂಸರ್ವತೋಹೇಮಭೂಷಿ
ತಮ್ ॥೨೩॥ ತಂಸಮುದ್ಯಮ್ಯಚಿಕ್ಷೇಪಸೋಪ್ಯನ್ಯಾಂವ್ಯಾಕ್ಷಿಪದ್ಗದಾಂ । ಭಿನ್ನಾವನ್ಯೋನ್ಯಮಾಸಾದ್ಯಪೇತತುರ್ಧರಣೀ
ತಲೇ ॥೨೪॥ ತತೋಭಗ್ನಪ್ರಹರಣೌಮುಷ್ಟಿಭ್ಯಾಂತೌಸಮೀಯತುಃ। ತೇಜೋಬಲಸಮಾವಿಷ್ಟೌದೀಪ್ತಾವಿವಹುತಾಶನೌ ॥
ಜಘ್ನತುಸ್ತೌತದಾನ್ಯೋನ್ಯಂನೇದತುಸ್ತೌಪುನಃಪುನಃ।ತಲೈಶ್ಚಾನ್ಯೋನ್ಯಮಾಹತ್ಯಪೇತತುಶ್ಚಮಹೀತಲೇ ॥ ಉತ್ಪೇತತು
ಪುನಸ್ತೂರ್ಣಂಜಘ್ನತುಶ್ಚಪರಸ್ಪರಂ।ಭುಜೈಶ್ಚಿಕ್ಷಿಪತುರ್ವೀರಾವನ್ಯೋನ್ಯಮಪರಾಜಿತೌ ಜಗ್ಮತುಸ್ತೌ
ಶ್ರೌಬಾಹುಯುದ್ಧೇಪರಂತಪೌ। ಜಗ್ರಾಹಚತದಾಖಡ್ಗಮದೂರಪರಿವರ್ತಿನಮ್ ॥ ರಾಕ್ಷಸಶ್ಚರ್ಮಣಾಸಾರ್ಧಂಮಹಾವೇ
ಗೋಮಹೋದರಃ।ತಥೈವಚಮಹಾಖಡ್ಗಂಚರ್ಮಣಾಪತಿತಂಸಹ ॥೨೯॥ಜಗ್ರಾಹವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸುಗ್ರೀವೋವೇಗವತ್ತರಃ ।
ತೌತುರೋಷಪರೀತಾಂಗೌನರ್ದಂತಾವಭ್ಯಧಾವತಾಮ್॥ ಉದ್ಯತಾಸೀರಣೇಹೃಷ್ಟೌಯುಧಿಶಸ್ತ್ರವಿಶಾರದೌ।ದಕ್ಷಿಣಂ
ಮಂಡಲಂಸವ್ಯಂಸುತೂರ್ಣಂಸಂಪರೀಯತುಃ॥ ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಸಂಕ್ರುದ್ಧೌಜಯೇಪ್ರಣಿಹಿತಾವುಭೌ।ಸತುಶೂರೋ
ಮಹಾವೇಗೋವೀರ್ಯಶ್ಲಾಘೀಮಹೋದರಃ॥ ಮಹಾಚರ್ಮಣಿತಂಖಡ್ಗಂಪಾತಯಾಮಾಸದುರ್ಮತಿಃ।ಲಗ್ನಮುತ್ಕರ್ಷತಃ
ಖಡ್ಗಂಖಡ್ಗೇನಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥ ಜಹಾರಸಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಂಕುಂಡಲೋಪಹಿತಂಶಿರಃ । ನಿಕೃತ್ತಶಿರಸಸ್ತಸ್ಯಪತಿತಸ್ಯಮಹೀ
ತಲೇ॥ ತದ್ಬಲಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯದೃಷ್ಟ್ವಾತತ್ರನತಿಷ್ಠತಿ।ಹತ್ವಾತಂವಾನರೈಸ್ಸಾರ್ಧಂನನಾದಮುದಿತೋಹರಿಃ ॥೩೫॥ ಚು
ಕ್ರೋಧಚದಶಗ್ರೀವೋಬಭೌಹೃಷ್ಟಶ್ಚರಾಘವಃ । ವಿಷಣ್ಣವದನಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಕ್ಷಸಾದೀನಚೇತಸಃ ॥ ವಿದ್ರಂತಿತತಸ್ಸರ್ವೇ
ಭಯವಿತ್ರಸ್ತಚೇತಸಃ॥ಮಹೋದರಂತಂವಿನಿಪಾತ್ಯಭೂಮೌಮಹಾಗಿರೇಃಕೀರ್ಣಮಿವೈಕದೇಶಂ । ಸೂರ್ಯಾತ್ಮಜಸ್ತತ್ರರ
ರಾಜಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾಸೂರ್ಯಸ್ಸ್ವತೇಜೋಭಿರಿವಾಪ್ರಧೃಷ್ಯಃ॥೩೭॥ ಅಥವಿಜಯಮವಾಪ್ಯವಾನರೇಂದ್ರಸ್ಸಮರಮುಖೇಸುರಯಕ್ಷ
ಸಿದ್ಧಸಂಘೈಃ। ಅವನಿತಲಗತೈಶ್ಚಭೂತಸಂಘೈರ್ಹರ್ಷಸಮಾಕುಲಿತೈಸ್ತುತೋಮಹಾತ್ಮಾ ॥ ॥೩೮

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟನವತಿತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಮಹೋದರೇತುನಿಹತೇಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೋಮಹಾಬಲಃ।ಸುಗ್ರೀವೇಣಸಮೀಕ್ಷ್ಯಾಥಕ್ರೋಧಾತ್ಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ॥ ಅಂ
ಗದಸ್ಯಚಮೂಂಭೀಮಾಂಕ್ಷೋಭಯಾಮಾಸಸಾಯಕೈಃ।ಸವಾನರಾಣಾಂಮುಖ್ಯಾನಾಮುತ್ತಮಾಂಗಾನಿಸರ್ವಶಃ॥ ಪಾ
ತಯಾಮಾಸಕಾಯೇಭ್ಯಃಫಲಂವೃಂತಾದಿವಾನಿಲಃ।ಕೇಷಾಂಚಿದಿಷುಭಿರ್ಬಾಹೂನ್ಸ್ಕಂಧಾಂಶ್ಚಿಚ್ಛೇದರಾಕ್ಷಸಃ॥೩॥ವಾನರಾ
ಣಾಂಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಪಾರ್ಶ್ವಂಕೇಷಾಂವ್ಯದಾರಯತ್ । ತೇರ್ದಿತಾಬಾಣವರ್ಷೇಣಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೇನವಾನರಾಃ ॥೪॥ ವಿಷಾದವಿ
ಮುಖಾಸ್ಸರ್ವೇಬಭೂವುರ್ಗತಚೇತಸಃ। ನಿರೀಕ್ಷ್ಯಬಲಮುದ್ವಿಗ್ನಮಂಗದೋರಾಕ್ಷಸಾರ್ದಿತಮ್॥೫॥ವೇಗಂಚಕ್ರೇಮಹಾಬಾ
ಹುಃಸಮುದ್ರಇವಪರ್ವಸು।ಆಯಸಂಪರಿಘಂಗೃಹ್ಯಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಸಮಪ್ರಭಮ್ ॥ಸಮರೇವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠೋಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೇ
ನ್ಯಪಾತಯತ್।ಸತುತೇನಪ್ರಹಾರೇಣಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೋವಿಚೇತನಃ॥ ಸಸೂತಃಸ್ಯಂದನಾತ್ತಸ್ಮಾದ್ವಿಸಂಜ್ಞಶ್ಚಾಪತದ್ಭುವಿ।
ಸರ್ಕ್ಷರಾಜಸ್ತೇಜಸ್ವೀನೀಲಾಂಜನಚಯೋಪಮಃ ॥೮॥ ನಿಷ್ಪತ್ಯಸುಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ಸ್ವಾದ್ಯೂಥಾನ್ಮೇಘಸನ್ನಿಭಾತ್। ಪ್ರಗೃ

ಹ್ಯಗಿರೇಶ್ಶೃಂಗಾಭಾಂಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸವಿಪುಲಾಂಶಿಲಾಮ್॥ ಅಶ್ವಾನ್ಜಘಾನತರಸಾಸ್ಯಂದನಂಚಬಭಂಜತತ್ । ಮುಹೂರ್ತಾಲ್ಲಬ್ಧಸಂಜ್ಞಸ್ತುಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೋಮಹಾಬಲಃ॥ಅಂಗದಂಬಹುಭಿರ್ಬಾಣೈರ್ಭೂಯಸ್ತಂಪ್ರತ್ಯವಿಧ್ಯತ । ಜಾಂಬವಂತಂತ್ರಿಭಿರ್ಬಾಣೈರಾಜಘಾನಸ್ತನಾಂತರೇ ॥೧೧॥ಋಕ್ಷರಾಜಂಗವಾಕ್ಷಂಚಜಘಾನಬಹುಭಿಶ್ಶರೈಃ। ಗವಾಕ್ಷಂಜಾಂಬವಂತಂಚಸದೃಷ್ಟ್ವಾಶರಪೀಡಿತೌ ॥೧೨॥ ಜಗ್ರಾಹಪರಿಘಂಘೋರಮಂಗದಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ । ತಸ್ಯಾಂಗದಸ್ಸಂಕುಪಿತೋರಾಕ್ಷಸಸ್ಯತಮಾಯಸಮ್ ॥ ೧೩ ॥ ದೂರಸ್ಥಿತಸ್ಯಪರಿಘಂರವಿರಶ್ಮಿಸಮಪ್ರಭಂ । ದ್ವಾಭ್ಯಾಂಭುಜಾಭ್ಯಾಂಸಂಗೃಹ್ಯಭ್ರಾಮಯಿತ್ವಾಚವೇಗವಾನ್ ॥೧೪ ॥ ಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಯಚಿಕ್ಷೇಪವಧಾರ್ಥಂವಾಲಿನಸ್ಸುತಃ। ಸತುಕ್ಷಿಪ್ತೋಬಲವತಾಪರಿಘಸ್ತಸ್ಯರಕ್ಷಸಃ॥೧೫॥ಧನುಶ್ಚಸಶರಂಹಸ್ತಾಚ್ಛಿರಸ್ತ್ರಾಣಂಚಪಾತಯತ್।ತಂಸಮಾಸಾದ್ಯವೇಗೇನವಾಲಿಪುತ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್॥ತಲೇನಾಭ್ಯಹನತ್ಕ್ರುದ್ಧಃಕರ್ಣಮೂಲೇಸಕುಂಡಲೇ। ತತಃಕ್ರುದ್ಧೋಮಹಾವೇಗೋಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೋಮಹಾದ್ಯುತಿಃ॥ಕರೇಣೈಕೇನಜಗ್ರಾಹಸುಮಹಾಂತಂಪರಶ್ವಧಂ। ತಂತೈಲಧೌತಂವಿಮಲಂಶೈಲಸಾರಮಯಂದೃಢಂ ॥೧೮॥ರಾಕ್ಷಸಃಪರಮಕ್ರುದ್ಧೋವಾಲಿಪುತ್ರೇನ್ಯಪಾತಯತ್ । ತೇನವಾಮಾಂಸಫಲಕೇಭೃಶಂಪ್ರತ್ಯವಪಾತಿತಃ ॥೧೯॥ ಅಂಗದೋಮೋಕ್ಷಯಾಮಾಸಸರೋಷಸ್ಸಪರಶ್ವಧಂ । ಸವೀರೋವಜ್ರಸಂಕಾಶಮಂಗದೋಮುಷ್ಟಿಮಾತ್ಮನಃ ॥೨೦॥ ಸಂವರ್ತಯತ್ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಪಿತುಸ್ತುಲ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ । ರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಸ್ತನಾಭ್ಯಾಶೇಮರ್ಮಜ್ಞೋಹೃದಯಂಪ್ರತಿ॥೨೧॥ ಇಂದ್ರಾಶನಿಸಮಸ್ಪರ್ಶಂಸಮುಷ್ಟಿಂಸನ್ನ್ಯಪಾತಯತ್ । ತೇನತಸ್ಯನಿಪಾತೇನರಾಕ್ಷಸಸ್ಯಮಹಾಮೃಧೇ ॥೨೨॥ ಪಫಾಲಹೃದಯಂಚಾಶುಸಪಪಾತಹತೋಭುವಿ। ತಸ್ಮಿನ್ನಿಹತೇಭೂಮೌತತ್ಸೈನ್ಯಂಸಂಪ್ರಚುಕ್ಷುಭೇ ॥ ಅಭವಚ್ಚಮಹಾನ್ಕ್ರೋಧಸ್ಸಮರೇರಾವಣಸ್ಯಚ। ವಾನರಾಣಾಂಪ್ರಹೃಷ್ಟಾನಾಂಸಿಂಹನಾದಸ್ಸುಪುಷ್ಕಲಃ ॥೨೪॥ ಸ್ಫೋಟಯನ್ನಿವಶಬ್ದೇನಲಂಕಾಂಸಾಟ್ಟಾಲಗೋಪುರಾಂ। ಮಹೇಂದ್ರೇಣೇವದೇವಾನಾಂನಾದಸ್ಸಮಭವನ್ಮಹಾನ್॥೨೫॥ಅಥೇಂದ್ರಶತ್ರುಸ್ತ್ರಿದಶಾಲಯಾನಾಂವನೌಕಸಾಂಚೈವಮಹಾಪ್ರಣಾದಂ।ಶ್ರುತ್ವಾಸರೋಷಂಯುಧಿರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಃಪುನಶ್ಚಯುದ್ಧಾಭಿಮುಖಃಪ್ರತಸ್ಥೇ ॥ ... ... ॥೨೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಮಹೋದರಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವೌಹತೌದೃಷ್ಟ್ವಾತುರಾಕ್ಷಸೌ।ತಸ್ಮಿಂಶ್ಚನಿಹತೇವೀರೇವಿರೂಪಾಕ್ಷೇಮಹಾಬಲೇ॥೧॥ ಆವಿವೇಶಮಹಾನ್ಕ್ರೋಧೋರಾವಣಂತುಮಹಾಮೃಧೇ।ಸೂತಂಸಂಚೋದಯಾಮಾಸವಾಕ್ಯಂಚೈತದುವಾಚಹ ॥೨॥ ನಿಹತಾನಾಮಮಾತ್ಯಾನಾಂರುದ್ಧಸ್ಯನಗರಸ್ಯಚ।ದುಃಖಮೇಷೋಪನೇಷ್ಯಾಮಿಹತ್ವಾತೌರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ ರಾಮವೃಕ್ಷಂರಣೇಹನ್ಮಿಸೀತಾಪುಷ್ಪಫಲಪ್ರದಂ।ಪ್ರಶಾಖಾಯಸ್ಯಸುಗ್ರೀವೋಜಾಂಬವಾನ್ಕುಮುದೋನಲಃ॥ಮೈಂದಶ್ಚದ್ವಿವಿದಶ್ಚೈವಅಂಗದೋಗಂಧಮಾದನಃ।ಹನೂಮಾಂಶ್ಚಸುಷೇಣಶ್ಚಸರ್ವೇಚಹರಿಯೂಥಪಾಃ॥೫॥ಸದಿಶೋದಶಘೋಷೇಣರಥೇನಾತಿರಥೋಮಹಾನ್ । ನಾದಯನ್ಪ್ರಯಯೌತೂರ್ಣಂರಾಘವಂಚಾಭ್ಯವರ್ತತ ॥೬॥ ಪೂರಿತಾತೇನಶಬ್ದೇನಸನದೀಗಿರಿಕಾನನಾ।ಸಂಚಚಾಲಮಹೀಸರ್ವಾಸವರಾಹಮೃಗದ್ವಿಜಾ ॥೭॥ ತಾಮಸಂನಾಮಮಹಾಘೋರಂಚಕಾರಾಸ್ತ್ರಂಸುದಾರುಣಂ। ನಿರ್ದದಾಹಕಪೀನ್ಸರ್ವಾಂಸ್ತೇಪ್ರಪೇತುಸ್ಸಮಂತತಃ ॥೮॥ ಉತ್ಪಪಾತರಜೋಘೋರಂತೈರ್ಭಗ್ನೈಃಸಂಪ್ರಧಾವಿತೈಃ। ನಹಿತತ್ಸಹಿತುಂಶೇಕುರ್ಬ್ರಹ್ಮಣಾನಿರ್ಮಿತಂಸ್ವಯಂ ॥ ೯ ॥ ತಾನ್ಯನೀಕಾನ್ಯನೇಕಾನಿರಾವಣಸ್ಯಶರೋತ್ತಮೈಃ । ದೃಷ್ಟ್ವಾಭಗ್ನಾನಿಶತಶೋರಾಘವಃಪರ್ಯವಸ್ಥಿತಃ ॥೧೦॥ ತತೋರಾಕ್ಷಸಶಾರ್ದೂಲೋವಿದ್ರಾವ್ಯಹರಿವಾಹಿನೀಂ।ಸದದರ್ಶತತೋರಾಮಂತಿಷ್ಠಂತಮಪರಾಜಿತಂ॥೧೧॥ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವಿಷ್ಣುನಾವಾಸವಂಯಥಾ।ಆಲಿಖಂತಮಿವಾಕಾಶಮವಷ್ಟಭ್ಯಮಹದ್ಧನುಃ॥ ಪದ್ಮಪತ್ರವಿಶಾಲಾಕ್ಷಂದೀರ್ಘಬಾಹುಮರಿಂದಮಂ । ತತೋರಾಮೋಮಹಾತೇಜಾಃಸೌಮಿತ್ರಿಸಹಿತೋಬಲೀ।ವಾನರಾಂಶ್ಚರಣೇಭಗ್ನಾನಾಪತಂತಂಚರಾವಣಂ। ಸಮೀಕ್ಷ್ಯರಾಘವೋಹೃಷ್ಟೋಮಧ್ಯೇಜಗ್ರಾಹಕಾರ್ಮುಕಮ್ ॥ವಿಷ್ಫಾರಯಿತುಮಾರೇಭೇತತಸ್ಸಧನುರುತ್ತಮಂ। ಮಹಾವೇಗಂಮಹಾನಾದಂನಿರ್ಭಿಂದನ್ನಿವಮೇದಿನೀಮ್॥ ತಯೋಶ್ಶರಪಥಂಪ್ರಾಪ್ಯರಾವಣೋರಾಜಪುತ್ರಯೋಃ।ಸಬಭೌಚಯಥಾರಾಹುಸ್ಸಮೀಪೇಶಶಿಸೂರ್ಯಯೋಃ॥ರಾವಣಸ್ಯಚಬಾಣೌಘೈರಾಮವಿಷ್ಫಾರಿತೇನಚ। ಶಬ್ದೇನರಾಕ್ಷಸಾಸ್ತೇನನಿಪೇತುಶ್ಶತಶಸ್ತದಾ ॥ತಮಿಚ್ಛನ್ಪ್ರಥಮಂಯೋದ್ಧುಂಲಕ್ಷ್ಮಣೋನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ। ಮುಮೋಚಧನುರಾಯಮ್ಯಶರಾನಗ್ನಿಶಿಖೋಪಮಾನ್ ॥೧೮॥ ತಾನ್ಮುಕ್ತಮಾತ್ರಾನಾಕಾಶೇಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಧನುಷ್ಮತಾ। ಬಾಣಾನ್ಬಾಣೈರ್ಮಹಾತೇಜಾರಾವಣಃಪ್ರತ್ಯವಾರಯತ್ ॥೧೯॥ ಏಕಮೇಕೇನಬಾಣೇನತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರೀನ್ದಶಭಿರ್ದಶ ।ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಪ್ರಚಿಚ್ಛೇದದರ್ಶಯನ್ಪಾಣಿಲಾಘವಮ್॥ಪುನಶ್ಚಶರವರ್ಷೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣಂತಂನ್ಯವಾರಯತ್ । ಅಭ್ಯತಿಕ್ರಮ್ಯಸೌಮಿತ್ರಿಂರಾವಣಸ್ಸಮಿತಿಂಜಯಃ॥ಆಸಸಾದತತೋರಾಮಂಸ್ಥಿತಂಶೈಲಮಿವಾಚಲಂ।ಸಸಂಖ್ಯೇರಾಮಮಾಸಾದ್ಯಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತಲೋಚನಃ ॥ ವ್ಯಸೃಜಚ್ಛರವರ್ಷಾಣಿರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ।ಶರಧಾರಾಸ್ತತೋರಾಮೋರಾವಣಸ್ಯಧನುಶ್ಚ್ಯುತಾಃ॥ ದೃಷ್ಟ್ವೈವಾಪತತಶ್ಶೀ

ಘ್ರಂಭಲ್ಲಾನ್ಜಗ್ರಾಹಸತ್ವರಂ।ತಾನ್ಶರೌಘಾಂಸ್ತತೋಭಲ್ಲೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈಶ್ಚಿಚ್ಛೇದರಾಘವಃ॥[illegible]
ವೇಗಾನ್ಕ್ರುದ್ಧಾನಾಶೀವಿಷಾನಿವ।ರಾಘವೋರಾವಣಂತೂರ್ಣಂರಾವಣೋರಾಘವಂತಥಾ॥ಅನ್ಯೋನ್ಯಂವಿವಿಧೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈ
ಶ್ಶರೈರಭಿವವರ್ಷತುಃ। ಚೇರತುಶ್ಚಚಿರಂಚಿತ್ರಂಮಂಡಲಂಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥ಬಾಣವೇಗಾನ್ಸಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ತಾವನ್ಯೋನ್ಯಮ
ಪರಾಜಿತೌ। ತಯೋರ್ಭೂತಾನಿವಿತ್ರೇಸುರ್ಯುಗಪತ್ಸಂಪ್ರಯುಧ್ಯತೋಃ ॥ರೌದ್ರಯೋಸ್ಸಾಯಕಮುಚೋರ್ಯಮಾಂತ
ಕನಿಕಾಶಯೋಃ॥ಸಂತತಂವಿವಿಧೈರ್ಬಾಣೈರ್ಬಭೂವಗಗನಂತದಾ॥ಘನೈರಿವಾತಪಾಪಾಯೇವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಾಸಮಾಕುಲೈಃ।
ಗವಾಕ್ಷಿತಮಿವಾಕಾಶಂಬಭೂವಶರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ॥ ಮಹಾವೇಗೈಸ್ಸುತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರೈರ್ಗೃಧ್ರಪತ್ರೈಸ್ಸುವಾಜಿತೈಃ। ತದಾಂಧ
ಕಾರಮಾಕಾಶಂಚಕ್ರತುಃಪರಮಂಮುದಾ ॥೩೦॥ ಗತೇಸ್ತಂತಪನೇದೇವೇಮಹಾಮೇಘಾವಿವೋತ್ಥಿತೌ । [illegible]
ಘೋರಂಶರವರ್ಷಂವವರ್ಷತುಃ॥ ತಯೋರಭೂನ್ಮಹದ್ಯುದ್ಧಮನ್ಯೋನ್ಯವಧಕಾಂಕ್ಷಿಣೋಃ। ಅನಾಸಾದ್ಯಮಚಿಂತ್ಯಂಚ
ವೃತ್ರವಾಸವಯೋರಿವ ॥ಉಭೌಹಿಪರಮೇಷ್ವಾಸಾವುಭೌಶಸ್ತ್ರವಿಶಾರದೌ । ಉಭಾವಸ್ತ್ರವಿದಾಂಮುಖ್ಯಾವುಭೌಯು
ದ್ಧೇವಿಚೇರತುಃ॥ಉಭೌಹಿಯೇನವ್ರಜತಸ್ತೇನತೇನಶರೋರ್ಮಯಃ । ಊರ್ಮಯೋವಾಯುನಾವಿದ್ಧಾಜಗ್ಮುಸ್ಸಾಗರಯೋರಿ
ವ॥೩೪॥ತತಸ್ಸಂಸಕ್ತಹಸ್ತಸ್ತುರಾವಣೋಲೋಕರಾವಣಃ। ನಾರಾಚಮಾಲಾಂರಾಮಸ್ಯಲಲಾಟೇಪ್ರತ್ಯಮುಂಚತ॥೩೫॥
ರೌದ್ರಚಾಪಪ್ರಯುಕ್ತಾಂತಾಂನೀಲೋತ್ಪಲದಳಪ್ರಭಾಂ। ಶಿರಸಾಧಾರಯನ್ರಾಮೋನವ್ಯಥಾಮಭ್ಯಪದ್ಯತ ॥೩೬॥ಅಥ
ಮಂತ್ರಾನಭಿಜಪನ್ರೌದ್ರಮಸ್ತ್ರಮುದೀರಯನ್ । ಶರಾನ್ಭೂಯಸ್ಸಮಾದಾಯರಾಮಃಕ್ರೋಧಸಮನ್ವಿತಃ ॥೩೭॥
ಮುಮೋಚಚಮಹಾತೇಜಾಶ್ಚಾಪಮಾಯಮ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ । ತಾನ್ಶರಾನ್ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಾಯವಿಸಸರ್ಜಸರಾಘವಃ ॥೩೮॥
ತೇಮಹಾಮೇಘಸಂಕಾಶೇಕವಚೇಪತಿತಾಶ್ಶರಾಃ। ಅಭೇದ್ಯೇರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯನವ್ಯಥಾಂಜನಯಂಸ್ತದಾ ॥೩೯॥ ಪುನರೇವಚ
ಚಾಪರಾನ್ರಾಮೋರಥಸ್ಥಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ । ಲಲಾಟೇಪರಮಾಸ್ತ್ರೇಣಸರ್ವಾಸ್ತ್ರಕುಶಲೋರಣೇ ॥೪೦॥ ತೇಭಿತ್ವಾಬಾಣ
ರೂಪಾಸ್ತೇಪಂಚಶೀರ್ಷಾಇವೋರಗಾಃ। ಶ್ವಸಂತೋವಿವಿಶುರ್ಭೂಮಿಂರಾವಣಪ್ರತಿಕೂಲಿತಾಃ ॥೪೧॥ ನಿಹತ್ಯರಾಘ
ವೇಣಾಥರಾವಣಃಕ್ರೋಧಮೂರ್ಛಿತಃ। ಆಸುರಂಸುಮಹಾಘೋರಮನ್ಯದಸ್ತ್ರಂಸಮಾದದೇ ॥೪೨॥ ಸಿಂಹವ್ಯಾಘ್ರಮು
ಖಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನ್ಕಂಕಕಾಕಮುಖಾನಪಿ।ಗೃಧ್ರಶ್ಯೇನಮುಖಾಂಶ್ಚಾಪಿಸೃಗಾಲವದನಾಂಸ್ತದಾ ॥೪೩॥ ಶ್ವಾನಕುಕ್ಕುಟವ
ಕ್ತ್ರಾಂಶ್ಚಮಕರಾಶೀವಿಷಾನನಾನ್।ಪಂಚಾಸ್ಯಾನ್ಲೇಲಿಹಾನಾಂಶ್ಚಸಸರ್ಜನಿಶಿತಾನ್ಶರಾನ್ ॥೪೪॥ ಶರಾನ್ಖರಮುಖಾಂಶ್ಚಾ
ನ್ಯಾನ್ವರಾಹಮುಖಸಂಶ್ರಿತಾನ್।ಏತಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾಂಶ್ಚಮಾಯಾಭಿಸ್ಸಸರ್ಜನಿಶಿತಾನ್ಶರಾನ್ ॥೪೫॥ ರಾಮಂಪ್ರತಿಮಹಾತೇ
ಜಾಃಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸರ್ಪಇವಶ್ವಸನ್ । ಆಸುರೇಣಸಮಾವಿಷ್ಟಸ್ಸೋಸ್ತ್ರೇಣರಘುಪುಂಗವಃ॥೪೬॥ ಸಸರ್ಜಾಸ್ತ್ರಂಮಹೋತ್ಸಾ
ಹಃಪಾವಕಂಪಾವಕೋಪಮಃ। ಅಗ್ನಿದೀಪ್ತಮುಖಾನ್ಬಾಣಾಂಸ್ತತಸ್ಸೂರ್ಯಮುಖಾನಪಿ ॥೪೭॥ ಚಂದ್ರಾರ್ಧಚಂದ್ರವ
ಕ್ತ್ರಾಂಶ್ಚಧೂಮಕೇತುಮುಖಾನಪಿ । ಗ್ರಹನಕ್ಷತ್ರವರ್ಣಾಂಶ್ಚಮಹೋಲ್ಕಾಮುಖಸಂಸ್ಥಿತಾನ್ ॥೪೮॥ ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೋಪ
ಮಾಂಶ್ಚಾನ್ಯಾನ್ಸಸರ್ಜನಿಶಿತಾನ್ಶರಾನ್ । ತೇರಾವಣಶರಾಘೋರಾರಾಘವಾಸ್ತ್ರಸಮಾಹತಾಃ॥೪೯॥ ವಿಲಯಂಜಗ್ಮುರಾ
ಕಾಶೇಜಗ್ಮುಶ್ಚೈವಸಹಸ್ರಶಃ। ತದಸ್ತ್ರಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮೇಣಾಕ್ಲಿಷ್ಟಕರ್ಮಣಾ ॥೫೦॥ ಹೃಷ್ಟಾನ್ನೇದುಸ್ತತಸ್ಸರ್ವೇ
ಕಪಯಃಕಾಮರೂಪಿಣಃ । ಸುಗ್ರೀವಪ್ರಮುಖಾಸ್ಸರ್ವೇಪರಿವಾರ್ಯತುರಾಘವಂ ॥೫೧॥ ಅಸ್ತ್ರೇಣಾಸ್ತ್ರಂವಿನಿಹತಂದೃ
ಷ್ಟ್ವಾರಾಮೇಣರಾವಣಃ। ಚಕಾರಕೋಪಮತುಲಂರಾಮಂಪ್ರತಿಮಹಾದ್ಯುತಿಃ॥ ತತಸ್ತದಸ್ತ್ರಂವಿನಿಹತ್ಯರಾಘವಃಪ್ರ
ಸಹ್ಯತದ್ರಾಕ್ಷಸಬಾಹುನಿಸ್ಸೃತಂ। ಮುದಾನ್ವಿತೋದಾಶರಥಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾವಿನೇದುರುಚ್ಚೈರ್ಮುದಿತಾಃಕಪೀಶ್ವರಾಃ ॥೫೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರತಿಹತೇಸ್ತ್ರೇತುರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ।ಕ್ರೋಧಂಚದ್ವಿಗುಣಂಚಕ್ರೇಕ್ರೋಧಾಚ್ಚಾಸ್ತ್ರಮನಂತರಂ ॥
ಮಯೇನವಿಹಿತಂರೌದ್ರಮನ್ಯದಸ್ತ್ರಂಮಹಾದ್ಯುತಿಃ । ಉತ್ಸ್ರಷ್ಟುಂರಾವಣೋಘೋರಂರಾಘವಾಯಪ್ರಚಕ್ರಮೇ॥ತತ
ಶ್ಶೂಲಾನಿನಿಶ್ಚೇರುರ್ಗದಾಶ್ಚಮುಸಲಾನಿಚ ।ಕಾರ್ಮುಕಾದ್ದೀಪ್ಯಮಾನಾನಿವಜ್ರಸಾರಾಣಿಸರ್ವಶಃ॥೩॥ ಮುದ್ಗರಾಃಕೂಟಪಾ
ಶಾಶ್ಚದೀಪ್ತಾಶ್ಚಾಶನಯಸ್ತಥಾ।ನಿಷ್ಪೇತುರ್ವಿವಿಧಾಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾವಾತಾಇವಯುಗಕ್ಷಯೇ॥೪॥ ತದಸ್ತ್ರಂರಾಘವಶ್ಶ್ರೀಮಾನುತ್ತ
ಮಾಸ್ತ್ರವಿದಾಂವರಃ । ಜಘಾನಪರಮಾಸ್ತ್ರೇಣಗಾಂಧರ್ವೇಣಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ॥೫॥ತಸ್ಮಿನ್ಪ್ರತಿಹತೇಸ್ತ್ರೇತುರಾಘವೇಣಮ
ಹಾತ್ಮನಾ। ರಾವಣಃಕ್ರೋಧತಾಮ್ರಾಕ್ಷಸ್ಸೌರಮಸ್ತ್ರಮುದೀರಯತ್ ॥೬॥ ತತಶ್ಚಕ್ರಾಣಿನಿಷ್ಪೇತುರ್ಭಾಸ್ವರಾಣಿಮ
ಹಾಂತಿಚ ।ಕಾರ್ಮುಕಾದ್ಭೀಮವೇಗಸ್ಯದಶಗ್ರೀವಸ್ಯಧೀಮತಃ ॥೭॥ ತೈರಾಸೀದ್ಗಗನಂದೀಪ್ತಂಸಂಪತದ್ಭಿರಿತಸ್ತತಃ।ಪತದ್ಭಿ
ಶ್ಚದಿಶೋದೀಪ್ತೈಶ್ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಗ್ರಹೈರಿವ ॥೮॥ ತಾನಿಚಿಚ್ಛೇದಬಾಣೌಘೈಶ್ಚಕ್ರಾಣಿತುರಾಘವಃ । ಆಯುಧಾನಿಚಚಿ
ತ್ರಾಣಿರಾವಣಸ್ಯಚಮೂಮುಖೇ ॥೯॥ ತದಸ್ತ್ರಂತುಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ । ವಿವ್ಯಾಧದಶಭಿರ್ಬಾಣೈ

ರಾಮಂಸರ್ಪಮಿವಮರ್ಮಸು ॥೧೦॥ ಸವಿದ್ಧೋದಶಭಿರ್ಬಾಣೈರ್ಮಹಾಕಾರ್ಮುಕನಿಸ್ಸೃತೈಃ । ರಾವಣೇನಮಹಾತೇಜಾನ
ಪ್ರಾಕಂಪತರಾಘವಃ ॥೧೧॥ ತತೋವಿವ್ಯಾಧಗಾತ್ರೇಷುಸರ್ವೇಷುಸಮಿತಿಂಜಯಃ । ರಾಘವಸ್ತುಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧೋರಾವಣಂ
ಬಹುಭಿಶ್ಶರೈಃ ॥೧೨॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇಕ್ರುದ್ಧೋರಾಘವಸ್ಯಾನುಜೋಬಲೀ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸಾಯಕಾನ್ಸಪ್ತಜಗ್ರಾಹಪರವೀ
ರಹಾ ॥೧೩॥ ತೈಸ್ಸಾಯಕೈರ್ಮಹಾವೇಗೈ ರಾವಣಸ್ಯಮಹಾದ್ಯುತಿಃ । ಧ್ವಜಂಮನುಷ್ಯಶೀರ್ಷಂತತ್ತಸ್ಯಚಿಚ್ಛೇದನೈಕಧಾ ॥
ಸಾರಥೇಶ್ಚಾಪಿಬಾಣೇನಶಿರೋಜ್ವಲಿತಕುಂಡಲಂ । ಜಹಾರಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಶ್ರೀಮಾನ್ನೈರೃತಸ್ಯಮಹಾಬಲಃ ॥೧೫॥ ತಸ್ಯಬಾಣೈ
ಶ್ಚಚಿಚ್ಛೇದಧನುರ್ಗಜಕರೋಪಮಂ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೋರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯಪಂಚಭಿರ್ನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ ॥೧೬॥ ವಿವ್ಯಾಧೋರಸಿವೇಗೇನ
ಕವಚೇನಸಮಾವೃತೇ । ನೀಲಮೇಘನಿಭಾಂಶ್ಚಾಸ್ಯಸದಶ್ವಾನ್ಪರ್ವತೋಪಮಾನ್ ॥೧೭॥ ಜಘಾನಾಪ್ಲುತ್ಯಗದಯಾರಾವಣ
ಸ್ಯವಿಭೀಷಣಃ । ಹತಾಶ್ವಾದ್ವೇಗವಾನ್ವೇಗಾದವಪ್ಲುತ್ಯಮಹಾರಥಾತ್ ॥೧೮॥ ಕ್ರೋಧಮಾಹಾರಯತ್ತೀವ್ರಂಭ್ರಾತರಂಪ್ರ
ತಿರಾವಣಃ । ತತಶ್ಶಕ್ತಿಂಮಹಾವೇಗಾಂಪ್ರದೀಪ್ತಾಮಶನೀಮಿವ ॥೧೯॥ ವಿಭೀಷಣಾಯಚಿಕ್ಷೇಪರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಃಪ್ರತಾಪವಾನ್ ।
ಅಪ್ರಾಪ್ತಾಮೇವತಾಂಬಾಣೈಸ್ತ್ರಿಭಿಶ್ಚಿಚ್ಛೇದಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೨೦॥ ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾನಿಹತಾಂಶಕ್ತಿಂಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಮಹಾತ್ಮನಾ ।
ಅಥೋದತಿಷ್ಠತ್ಸನ್ನಾದೋವಾನರಾಣಾಂತದಾರಣೇ ॥೨೧॥ ಸಾಪಪಾತತ್ರಿಧಾಛಿನ್ನಾಶಕ್ತಿಃಕಾಂಚನಮಾಲಿನೀ । ಸವಿಸ್ಫು
ಲಿಂಗಾಜ್ವಲಿತಾಮಹೋಲ್ಕೇವದಿವಶ್ಚ್ಯುತಾ ॥೨೨॥ ತತಸ್ಸಂಭಾವಿತತರಾಂಕಾಲೇನಾಪಿದುರಾಸದಾಂ । ಜಗ್ರಾಹವಿಪುಲಾಂಶ
ಕ್ತಿಂದೀಪ್ಯಮಾನಾಂಸ್ವತೇಜಸಾ ॥೨೩॥ ಸಾಗೃಹೀತಾಬಲವತಾರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ । ಜಜ್ವಾಲಸುಮಹಾವೇಗಾಶಕ್ರಾ
ಶನಿಸಮಪ್ರಭಾ ॥೨೪॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇವೀರೋಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತಂವಿಭೀಷಣಂ । ಪ್ರಾಣಸಂಶಯಮಾಪನ್ನಂತೂರ್ಣಮಭ್ಯವ
ಪದ್ಯತ ॥೨೫॥ ತಂವಿಮೋಚಯಿತುಂಧೀರಶ್ಚಾಪಮಾಯಮ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ರಾವಣಂಶಕ್ತಿಹಸ್ತಂವೈಶರವರ್ಷೈರವಾಕಿರತ್ ॥
ಕೀರ್ಯಮಾಣಶ್ಶರೌಘೇಣವಿಸೃಷ್ಟೇನಮಹಾತ್ಮನಾ । ನಪ್ರಹರ್ತುಂಮನಶ್ಚಕ್ರೇವಿಮುಖೀಕೃತವಿಕ್ರಮಃ ॥೨೬॥ ಮೋಚಿತಂ
ಭ್ರಾತರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸರಾವಣಃ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಭಿಮುಖಸ್ತಿಷ್ಠನ್ನಿದಂವಚನಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೮॥ ಮೋಚಿತಸ್ತೇಬ
ಲಶ್ಲಾಘಿನ್ಯಸ್ಮಾದೇವಂವಿಭೀಷಣಃ । ವಿಮುಚ್ಯರಾಕ್ಷಸಂಶಕ್ತಿಸ್ತ್ವಯೀಯಂವಿನಿಪಾತ್ಯತೇ ॥ ಏಷಾತೇಹೃದಯಂಭಿತ್ವಾ
ಶಕ್ತಿರ್ಲೋಹಿತಲಕ್ಷಣಾ । ಮದ್ಬಾಹುಪರಿಘೋತ್ಸೃಷ್ಟಾಪ್ರಾಣಾನಾದಾಯಯಾಸ್ಯತಿ ॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾತಾಂಶಕ್ತಿ
ಮಷ್ಟಘಂಟಾಂಮಹಾಸ್ವನಾಂ । ಮಯೇನಮಾಯಾವಿಹಿತಾಮಮೋಘಾಂಶತ್ರುಘಾತಿನೀಂ ॥೩೧॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯಸಮು
ದ್ದಿಶ್ಯಜ್ವಲಂತೀಮಿವತೇಜಸಾ । ರಾವಣಃಪರಮಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚಿಕ್ಷೇಪಚನನಾದಚ ॥೩೨॥ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ತಾಭೀಮವೇಗೇನಶಕ್ರಾಶನಿಸಮ
ಸ್ವನಾ । ಶಕ್ತಿರಭ್ಯಪತದ್ವೇಗಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಣಮೂರ್ಧನಿ ॥೩೩॥ ತಾಮನುವ್ಯಾಹರಚ್ಛಕ್ತಿಮಾಪತಂತೀಂಸರಾಘವಃ ।
ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತುಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯೇತಿಮೋಘಾಭವಹತೋದ್ಯಮಾ ॥೩೪॥ ರಾವಣೇನರಣೇಶಕ್ತಿಃಕ್ರುದ್ಧೇನಾಶೀವಿಷೋಪಮಾ । ಮು
ಕ್ತಾಶೂರಸ್ಯಭೀತಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಮಮಜ್ಜಸಾ ॥೩೫॥ ನ್ಯಪತತ್ಸಾಮಹಾವೇಗಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಮಹೋರಸಿ । ಜಿಹ್ವೇವೋರ
ಗರಾಜಸ್ಯದೀಪ್ಯಮಾನಾಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ॥೩೬॥ ತತೋರಾವಣವೇಗೇನಸುದೂರಮವಗಾಢಯಾ । ಶಕ್ತ್ಯಾನಿರ್ಭಿನ್ನಹೃದ
ಯಃಪಪಾತಭುವಿಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ॥೩೭॥ ತದವಸ್ಥಂಸಮೀಪಸ್ಥೋಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಘವಃ । ಭ್ರಾತೃಸ್ನೇಹಾನ್ಮಹಾತೇ
ಜಾವಿಷಣ್ಣಹೃದಯೋಭವತ್ ॥೩೮॥ ಸಮುಹೂರ್ತಮನುಧ್ಯಾತ್ವಾಬಾಷ್ಪವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನಃ । ಬಭೂವಸಂರಬ್ಧತರೋ
ಯುಗಾಂತಇವಪಾವಕಃ ॥೩೯॥ ನವಿಷಾದಸ್ಯಕಾಲೋಯಮಿತಿಸಂಚಿಂತ್ಯರಾಘವಃ । ತತಸ್ಸನಿಶಿತೈರ್ಬಾಣೈರ್ವೀರೋದ
ಶರಥಾತ್ಮಜಃ ॥೪೦॥ ಚಕ್ರೇಸುತುಮುಲಂಯುದ್ಧಂರಾವಣಸ್ಯವಧೇಧೃತಃ । ಸರ್ವಯತ್ನೇನಮಹತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂಸನ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯ
ಚ ॥೪೧॥ ಸದದರ್ಶತತೋರಾಮಶ್ಶಕ್ತ್ಯಾಭಿನ್ನಂಮಹಾಹವೇ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಂರುಧಿರಾದಿಗ್ಧಂ[illegible]ಗಮಿವಾಚಲಮ್ ॥೪೨॥
ತಾಮಪಿಪ್ರಹಿತಾಂಶಕ್ತಿಂರಾವಣೇನಬಲೀಯಸಾ । ಯತ್ನತಸ್ತೇಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಾನಶೇಕುರವಮರ್ದಿತುಂ ॥೪೩॥ ಅರ್ದಿತಾಶ್ಚೈ
ವಬಾಣೌಘೈಃಕ್ಷಿಪ್ರಹಸ್ತೇನರಕ್ಷಸಾ । ಸೌಮಿತ್ರಿಂಸಾವಿನಿರ್ಭಿದ್ಯಪ್ರವಿಷ್ಟಾಧರಣೀತಲಂ ॥೪೪॥ ತಾಂಕರಾಭ್ಯಾಂಪರಾ
ಮೃಶ್ಯರಾಮಶ್ಶಕ್ತಿಂಭಯಾವಹಾಂ । ಬಭಂಜಸಮರೇಕ್ರುದ್ಧೋಬಲವಾನ್ವಿಚಕರ್ಷಚ ॥೪೫॥ ತಸ್ಯನಿಷ್ಕರ್ಷತಶ್ಶಕ್ತಿಂರಾ
ವಣೇನಬಲೀಯಸಾ । ಶರಾಸ್ಸರ್ವೇಷುಗಾತ್ರೇಷುಪಾತಿತಾಮರ್ಮಭೇದಿನಃ ॥ ಅಚಿಂತಯಿತ್ವಾತಾನ್ಬಾಣಾನ್ಸಮಾಶ್ಲಿಷ್ಯಚಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಂ । ಅಬ್ರವೀಚ್ಚಹನೂಮಂತಂಸುಗ್ರೀವಂಚೈವರಾಘವಃ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪರಿವಾರ್ಯೇಹತಿಷ್ಠಧ್ವಂವಾನರೋತ್ತಮಾಃ ।
ಪರಾಕ್ರಮಸ್ಯಕಾಲೋಽಯಂಸಂಪ್ರಾಪ್ತೋಮೇಚಿರೇಪ್ಸಿತಃ ॥೪೮॥ ಪಾಪಾತ್ಮಾಯಂದಶಗ್ರೀವೋವಧ್ಯತಾಂಪಾಪನಿಶ್ಚಯಃ ।
ಕಾಂಕ್ಷತಶ್ಚಾತಕಸ್ಯೇವಘರ್ಮಾಂತೇಮೇಘದರ್ಶನಂ ॥೪೯॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇನಚಿರಾತ್ಸತ್ಯಂಪ್ರತಿಶೃಣೋಮಿವಃ । ಅ
ರಾವಣಮರಾಮಂವಾಜಗದ್ದ್ರಕ್ಷ್ಯಥವಾನರಾಃ ॥೫೦॥ ರಾಜ್ಯನಾಶಂವನೇವಾಸಂದಂಡಕೇಪರಿಧಾವನಂ । ವೈದೇಹ್ಯಾಶ್ಚಪ
ರಾಮರ್ಶಂರಕ್ಷೋಭಿಶ್ಚಸಮಾಗಮಂ ॥೫೧॥ ಪ್ರಾಪ್ತಂದುಃಖಂಮಹದ್ಘೋರಂಕ್ಲೇಶಂಚನಿರಯೋಪಮಂ । ಅದ್ಯಸರ್ವಮಹಂ

ತ್ವೇಷ್ಯೇನಿಹತ್ವಾರಾವಣಂರಣೇ ॥೫೨॥ ಯದರ್ಥಂವಾನರಂಸೈನ್ಯಂಸಮಾನೀತಮಿದಂಮಯಾ । ಸುಗ್ರೀ[illegible]ರಾ
ಜ್ಯೇನಿಹತ್ವಾವಾಲಿನಂರಣೇ ॥೫೩॥ ಯದರ್ಥಂಸಾಗರಃಕ್ರಾಂತಃಸೇತುರ್ಬದ್ಧಶ್ಚಸಾಗರೇ । ಸೋಽಯಮ[illegible]
ರ್ವಿಷಯಮಾಗತಃ ॥೫೪॥ ಚಕ್ಷುರ್ವಿಷಯಮಾಗಮ್ಯನಾಯಂಜೀವಿತುಮರ್ಹತಿ । ದೃಷ್ಟಿ[illegible]
ಮರಾವಣಃ ॥೫೫॥ಸುಖಂಪಶ್ಯಂತುದುರ್ಧರ್ಷಾಯುದ್ಧಂವಾನರಪುಂಗವಾಃ । ಆಸೀನಾಃಪರ್ವತಾಗ್ರೇಷು[illegible]
ಸ್ಯಚ ॥೫೬॥ ಅದ್ಯರಾಮಸ್ಯರಾಮತ್ವಂಪಶ್ಯಂತುಮಮಸಂಯುಗೇ । ತ್ರಯೋಲೋಕಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಃ[illegible]
ಣಾಃ॥೫೭॥ಅದ್ಯಕರ್ಮಕರಿಷ್ಯಾಮಿಯಲ್ಲೋಕಾಸ್ಸಚರಾಚರಾಃ। ಸದೇವಾಃಕಥಯಿಷ್ಯಂತಿಯಾವದ್ಭೂ[illegible]
ಸಮಾಗಮ್ಯಮಯಾಲೋಕೇಯಥಾಯುದ್ಧಂಪ್ರವರ್ತಿತಮ್ ॥ ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಶಿತೈರ್ಬಾಣೈಸ್ತಪ್ತಕಾಂ[illegible]
ಅಜಘಾನದಶಗ್ರೀವಂರಣೇರಾಮಸ್ಸಮಾಹಿತಃ॥೬೦॥ಅಥಪ್ರದೀಪ್ತೈರ್ನಾರಾಚೈರ್ಮುಸಲೈಸ್ತಾಡಿತಾ[illegible]
ದಾರಾಮಂಧಾರಾಃನಿರಿವತೋಯದಃ ॥೬೧॥ ರಾಮರಾವಣಮುಕ್ತಾನಾಮನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿನಿಘ್ನತಾಂ। [illegible]
ಣಾಂಚಬಭೂವತುಮುಲಸ್ಸ್ವನಃ ॥೬೨॥ತೇಭಿನ್ನಾಶ್ಚವಿಕೀರ್ಣಾಶ್ಚರಾಮರಾವಣಯೋಶ್ಶರಾಃ । ಅಂತರಿಕ್ಷಾ[illegible]
ಗ್ರಾನಿಪೇತುರ್ಧರಣೀತಲೇ ॥೬೩॥ ತಯೋರ್ಜ್ಯಾತಲನಿರ್ಘೋಷೋರಾಮರಾವಣಯೋರ್ಮಹಾನ್ । ತ್ರಾಸನ[illegible]
ನಾಂಸಂಬಭೂವಾದ್ಭುತೋಪಮಃ ॥೬೪॥ ಸಕೀರ್ಯಮಾಣಶ್ಶರಜಾಲವೃಷ್ಟಿಭಿರ್ಮಹಾತ್ಮನಾ[illegible]
ಭಯಾತ್ಪ್ರದುದ್ರಾವಸಮೇತ್ಯರಾವಣೋಯಥಾನಿಲೇನಾಭಿಹತೋವಲಾಹಕಃ ॥ ... ... ॥೬೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ---ಏಕೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶಕ್ತ್ಯಾವಿನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣೇನಬಲೀಯಸಾ । ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಸಮರೇಶೂರಂರುಧಿರೌಘಪರಿಪ್ಲುತಂ ॥೧॥ ಸದ
ತ್ವಾತುಮುಲಂಯುದ್ಧಂರಾವಣಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ । ವಿಸೃಜನ್ನೇವಬಾಣೌಘಾನ್ಸುಷೇಣಂವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨॥ ಏಷ
ರಾವಣವೀರ್ಯೇಣಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪತಿತಃಕ್ಷಿತೌ।ಸರ್ಪವದ್ವೇಷ್ಟತೇವೀರೋಮಮಶೋಕಮುದೀರಯನ್॥ಶೋಣಿತಾರ್ದ್ರಮಿಮಂವೀ
ರಂಪ್ರಾಣೈರಿಷ್ಟತಮಂಮಮ।ಪಶ್ಯತೋಮಮಕಾಶಕ್ತಿರ್ಯೋದ್ಧುಂಪರ್ಯಾಕುಲಾತ್ಮನಃ ॥ ಅಯಂಸಸಮರಶ್ಲಾಘೀ[illegible]
ತಾಮೇಶುಭಲಕ್ಷಣಃ । ಯದಿಪಂಚತ್ವಮಾಪನ್ನಃಪ್ರಾಣೈಃಕಿಂಮೇಸುಖೇನಚ ॥೫॥ ಲಜ್ಜತೀವಹಿಮೇವೀರ್ಯಂಭ್ರಶ್ಯತೀವಕ
ರಾದ್ಧನುಃ । ಸಾಯಕಾವ್ಯವಸೀದಂತಿದೃಷ್ಟಿರ್ಬಾಷ್ಪವಶಂಗತಾ ॥೬॥ ಅವಸೀದಂತಿಗಾತ್ರಾಣಿಸ್ವಪ್ನಯಾನೇನೃಣಾಮಿವ ।
ಚಿಂತಾಮೇವರ್ಧತೇತೀವ್ರಾಮುಮೂರ್ಷಾಚೋಪಜಾಯತೇ ॥೭॥ ಭ್ರಾತರಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣೇನದುರಾತ್ಮನಾ । ವಿ
ನಿಶ್ವಸಂತಂದುಃಖಾರ್ತಂಮರ್ಮಣ್ಯಭಿಹತಂಭೃಶಮ್ ॥೮॥ ರಾಘವೋಭ್ರಾತರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪ್ರಿಯಂಪ್ರಾಣಂಬಹಿಶ್ಚರಂ।
ದುಃಖೇನಮಹತಾವಿಷ್ಟೋಧ್ಯಾನಶೋಕಪರಾಯಣಃ ॥ ಪರಂವಿಷಾದಮಾಪನ್ನೋವಿಲಲಾಪಾಕುಲೇಂದ್ರಿಯಃ।ನಹಿಯುದ್ಧೇ
ನಮೇಕಾರ್ಯಂನೈವಪ್ರಾಣೈರ್ನಸೀತಯಾ॥೧೦॥ಭ್ರಾತರಂನಿಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಂರಣಪಾಂಸುಷು। ಕಿಂಮೇರಾಜ್ಯೇನ
ಕಿಂಪ್ರಾಣೈರ್ಯುದ್ಧೇಕಾರ್ಯಂನವಿದ್ಯತೇ।ಯತ್ರಾಯಂನಿಹತಶ್ಶೇತೇರಣಮೂರ್ಧನಿಲಕ್ಷ್ಮಣಃ॥೧೧॥ದೇಶೇದೇಶೇಕಳತ್ರಾಣಿದೇಶೇದೇಶೇ
ಚಬಾಂಧವಾಃ।ತಂತುದೇಶಂನಪಶ್ಯಾಮಿಯತ್ರಭ್ರಾತಾಸಹೋದರಃ॥ ಇತ್ಯೇವಂವಿಲಪಂತಂತಂಶೋಕವಿಹ್ವಲಿತೇಂದ್ರಿಯಂ।
ವಿವೇಷ್ಟಮಾನಂಕರುಣಮುಚ್ಛ್ವಸಂತಂಪುನಃಪುನಃ॥೧೩॥ರಾಮಮಾಶ್ವಾಸಯನ್ವೀರಸ್ಸುಷೇಣೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್।ನ
ಮೃತೋಽಯಂಮಹಾಬಾಹೋಲಕ್ಷ್ಮಣೋಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಃ ॥ ನಚಾಸ್ಯವಿಕೃತಂವಕ್ತ್ರಂನಾಪಿಶ್ಯಾಮಂನನಿಷ್ಪ್ರಭಂ।ಸು
ಪ್ರಭಂಚಪ್ರಸನ್ನಂಚಮುಖಮಸ್ಯಾಭಿಲಕ್ಷ್ಯತೇ ॥ ಪದ್ಮರಕ್ತತಲೌಹಸ್ತೌಸುಪ್ರಸನ್ನೇಚಲೋಚನೇ।ಏವಂನವಿದ್ಯತೇರೂ
ಪಂಗತಾಸೂನಾಂವಿಶಾಂಪತೇ॥೧೬॥ದೀರ್ಘಾಯುಷಸ್ತುಯೇಮರ್ತ್ಯಾಸ್ತೇಷಾಂತುಮುಖಮೀದೃಶಂ।ನಾಯಂಪ್ರೇತತ್ವಮಾ
ಪನ್ನೋಲಕ್ಷ್ಮಣೋಲಕ್ಷ್ಮಿವರ್ಧನಃ॥೧೭॥ಮಾವಿಷಾದಂಕೃಥಾವೀರಸಪ್ರಾಣೋಯಮರಿಂದಮಃ।ಆಖ್ಯಾಸ್ಯತೇಪ್ರಸುಪ್ತ
ಸ್ಯಸ್ರಸ್ತಗಾತ್ರಸ್ಯಭೂತಲೇ॥೧೮॥ಸೋಚ್ಛ್ವಾಸಂಹೃದಯಂವೀರಕಂಪಮಾನಂಮುಹುರ್ಮುಹುಃ।ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುವಾ
ಕ್ಯಜ್ಞಸ್ಸುಷೇಣೋರಾಘವಂವಚಃ ॥೧೯॥ ಸಮೀಪಸ್ಥಮುವಾಚೇದಂಹನೂಮಂತಮಭಿತ್ವರನ್ । ಸೌಮ್ಯಶೀಘ್ರಮಿತೋ
ಗತ್ವಾಶೈಲಮೋಷಧಿಪರ್ವತಮ್ ॥ ಪೂರ್ವಂತೇಕಥಿತೋಯೋಸೌವೀರಜಾಂಬವತಾಶುಭಃ । ದಕ್ಷಿಣೇಶಿಖರೇತಸ್ಯಜಾತಾಮೋಷ
ಧಿಮಾನಯ ॥೨೧॥ ವಿಶಲ್ಯಕರಣೀಂನಾಮತಥಾಸಂಜೀವಿನೀಮಪಿ। ಸಂಧಾನಕರಣೀಂಚಾಪಿಸಾವರ್ಣ್ಯಕರಣೀಮಪಿ॥ ಸಂ
ಜೀವನಾರ್ಥಂವೀರಸ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ।ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತೋಹನುಮಾನ್ಗತ್ವಾಚೌಷಧಿಪರ್ವತಮ್ ॥ ಚಿಂತಾಮ
ಭ್ಯಗಮಚ್ಛ್ರೀಮಾನಜಾನಂಸ್ತಾಮಹೌಷಧಿಂ।ತಸ್ಯಬುದ್ಧಿಸ್ಸಮುತ್ಪನ್ನಾಮಾರುತೇರಮಿತೌಜಸಃ॥ ಇದಮೇವಗಮಿಷ್ಯಾ
ಮಿಗೃಹೀತ್ವಾಶಿಖರಂಗಿರೇಃ । ಅಸ್ಮಿನ್ಹಿಶಿಖರೇಜಾತಾಮೋಷಧಿಂತಾಂಸುಖಾವಹಾಮ್॥೨೫॥ಪ್ರತರ್ಕೇಣಾವಗಚ್ಛಾಮಿಸುಷೇ
ಣೋಪ್ಯೇವಮಬ್ರವೀತ್। ಅಗೃಹ್ಯಯದಿಗಚ್ಛಾಮಿವಿಶಲ್ಯಕರಣೀಮಹಂ॥ಕಾಲಾತ್ಯಯೇನದೋಷಸ್ಸ್ಯಾದ್ವೈಕ್ಲಬ್ಯಂಚಮ

ಹದ್ಭವೇತ್ । ಇತಿಸಂಚಿಂತ್ಯಹನುಮಾನ್ಗತ್ವಾಕ್ಷಿಪ್ರಂಮಹಾಬಲಃ ॥೨೭॥ ಆಸಾದ್ಯಪರ್ವತಶ್ರೇಷ್ಠಂತ್ರಿಃಪ್ರಕಂಪ್ಯಗಿರೇಶ್ಶಿ
ರಃ।ಫುಲ್ಲನಾನಾತರುಗಣಂಸಮುತ್ಪಾಟ್ಯಮಹಾಬಲಃ॥ಗೃಹೀತ್ವಾಹರಿಶಾರ್ದೂಲೋಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂಸಮತೋಲಯತ್।ಸನೀ
ಲಮಿವಜೀಮೂತಂತೋಯಪೂರ್ಣಂನಭಸ್ತಲಾತ್ ॥ ಆಪಪಾತಗೃಹೀತ್ವಾತುಹನೂಮಾನ್ಶಿಖರಂಗಿರೇಃ। ಸಮಾಗಮ್ಯಮ
ಹಾವೇಗಸ್ಸನ್ನ್ಯಸ್ಯಶಿಖರಂಗಿರೇಃ॥೩೦॥ ವಿಶ್ರಮ್ಯಕಿಂಚಿದ್ಧನುಮಾನ್ಸುಷೇಣಮಿದಮಬ್ರವೀತ್।ಓಷಧಿಂನಾಧಿಗಚ್ಛಾಮಿತಾ
ಮಹಂಹರಿಪುಂಗವ ॥೩೧॥ ತದಿದಂಶಿಖರಂಕೃತ್ಸ್ನಂಗಿರೇಸ್ತಸ್ಯಾಹೃತಂಮಯಾ।ಏವಂಕಥಯಮಾನಂತಂಪ್ರಶಸ್ಯಪವನಾ
ತ್ಮಜಂ ॥೩೨॥ ಸುಷೇಣೋವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠೋಜಗ್ರಾಹೋತ್ಪಾಟ್ಯಚೌಷಧಿಂ । ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ತುಬಭೂವುಸ್ತೇರಣೇವಾನರರಾಕ್ಷ
ಸಾಃ ॥೩೩॥ ದೃಷ್ಟ್ವಾಹನುಮತಃಕರ್ಮಸುರೈರಪಿಸುದುಷ್ಕರಂ । ತತಸ್ಸಂಕ್ಷೋದಯಿತ್ವಾತಾಮೋಷಧಿಂವಾನರೋತ್ತ
ಮಃ ॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯದದೌನಸ್ತಸ್ಸುಷೇಣಸ್ಸುಮಹಾದ್ಯುತಿಃ। ಸಶಲ್ಯಸ್ಸಸಮಾಘ್ರಾಯಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರವೀರಹಾ ॥೩೪॥ ವಿ
ಶಲ್ಯೋವಿರುಜಶ್ಶೀಘ್ರಮುದತಿಷ್ಠನ್ಮಹೀತಲಾತ್ । ತಮುತ್ಥಿತಂತೇಹರಯೋಭೂತಲಾತ್ಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್ ॥ ಸಾಧುಸಾ
ಧ್ವಿತಿಸುಪ್ರೀತಾಸ್ಸುಷೇಣಂಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯನ್ ।ಏಹ್ಯೇಹೀತ್ಯಬ್ರವೀದ್ರಾಮೋಲಕ್ಷ್ಮಣಂಪರವೀರಹಾ ॥ ಸಸ್ವಜೇಸ್ನೇಹಗಾ
ಢಂಚಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಃ।ಅಬ್ರವೀಚ್ಚಪರಿಷ್ವಜ್ಯಸೌಮಿತ್ರಿಂರಾಘವಸ್ತದಾ ॥ ದಿಷ್ಟ್ಯಾತ್ವಾಂವೀರಪಶ್ಯಾಮಿಮರ
ಣಾತ್ಪುನರಾಗತಂ । ನಹಿಮೇಜೀವಿತೇನಾರ್ಥಸ್ಸೀತಯಾಚಾಪಿಲಕ್ಷ್ಮಣ ॥೩೯॥ ಕೋಹಿಮೇವಿಜಯೇನಾರ್ಥಸ್ತ್ವಯಿಪಂಚ
ತ್ವಮಾಗತೇ । ಇತ್ಯೇವಂವದತಸ್ತಸ್ಯರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೪೦॥ ಖಿನ್ನಶ್ಶಿಥಿಲಯಾವಾಚಾಲಕ್ಷ್ಮಣೋವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀ
ತ್ । ತಾಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಪುರಾಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ ॥೪೧॥ ಲಘುಃಕಶ್ಚಿದಿವಾಸತ್ತ್ವೋನೈವಂವಕ್ತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ। ನ
ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಂಹಿಕುರ್ವಂತಿವಿತಥಾಂಸಾಧವೋಽನಘ।ಲಕ್ಷಣಂಹಿಮಹತ್ತ್ವಸ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪರಿಪಾಲನಂ ॥ ನೈರಾಶ್ಯಮುಪಗಂತುಂ
ತೇತದಲಂಮತ್ಕೃತೇನಘ ॥ ವಧೇನರಾವಣಸ್ಯಾದ್ಯಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮನುಪಾಲಯ । ನಜೀವನ್ಯಾಸ್ಯತೇಶತ್ರುಸ್ತವಬಾಣಪಥಂ
ಗತಃ ॥ ನರ್ದತಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣದಂಷ್ಟ್ರಸ್ಯಸಿಂಹಸ್ಯೇವಮಹಾಗಜಃ। ಅಹಂತುವಧಮಿಚ್ಛಾಮಿಶೀಘ್ರಮಸ್ಯದುರಾತ್ಮನಃ ॥ ಯಾ
ವದಸ್ತಂನಯಾತ್ಯೇಷಕೃತಕರ್ಮಾದಿವಾಕರಃ । ಯದಿವಧಮಿಚ್ಛಸಿರಾವಣಸ್ಯಸಂಖ್ಯೇಯದಿಚಕೃತಾಂತ್ವಮಿಹೇಚ್ಛಸಿಪ್ರತಿ
ಜ್ಞಾಂ॥೪೬॥ ಯದಿತವರಾಜವರಾತ್ಮಜಾಭಿಲಾಷಃಕುರುಚವಚೋಮಮಶೀಘ್ರಮದ್ಯವೀರ॥ ... ... ॥೪೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನತುತದ್ವಾಕ್ಯಮುಕ್ತಂಶ್ರುತ್ವಾಸರಾಘವಃ।ಸಂದಧೇಪರವೀರಘ್ನೋಧನುರಾದಾಯವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ರಾವ
ಣಾಯಶರಾನ್ಘೋರಾನ್ವಿಸಸರ್ಜಚಮೂಮುಖೇ ।ಅಥಾನ್ಯಂರಥಮಾರುಹ್ಯರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ।ಅಭ್ಯದ್ರವತಕಾ
ಕುತ್ಸ್ಥಂಸ್ವರ್ಭಾನುರಿವಭಾಸ್ಕರಂ । ದಶಗ್ರೀವೋರಥಸ್ಥಸ್ತುರಾಮಂವಜ್ರೋಪಮೈಶ್ಶರೈಃ ॥ ಅಜಘಾನಮಹಾಘೋರೈ
ರ್ಧಾರಾಭಿರಿವತೋಯದಃ । ದೀಪ್ತಪಾವಕಸಂಕಾಶೈಃಶರೈಃಕಾಂಚನಭೂಷಣೈಃ ॥೪॥ ನಿರ್ಬಿಭೇದರಣೇರಾಮೋದಶಗ್ರೀವಂ
ಸಮಾಹಿತಃ । ಭೂಮೌಸ್ಥಿತಸ್ಯರಾಮಸ್ಯರಥಸ್ಥಸ್ಯಚರಕ್ಷಸಃ ॥೫॥ನಸಮಂಯುದ್ಧಮಿತ್ಯಾಹುರ್ದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ।
ತತಃಕಾಂಚನಚಿತ್ರಾಂಗಃಕಿಂಕಿಣೀಶತಭೂಷಿತಃ ॥ ತರುಣಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶೋವೈಡೂರ್ಯಮಯಕೂಬರಃ । ಸದಶ್ವೈಃ
ಕಾಂಚನಾಪೀಡೈರ್ಯುಕ್ತಶ್ಶ್ವೇತಪ್ರಕೀರ್ಣಕೈಃ ॥೭॥ ಹರಿಭಿಸ್ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶೈರ್ಹೇಮಜಾಲವಿಭೂಷಿತೈಃ । ರುಕ್ಮವೇ
ಣುಧ್ವಜಃಶ್ರೀಮಾನ್ದೇವರಾಜರಥೋವರಃ॥೮॥ ದೇವರಾಜೇನಸಂದಿಷ್ಟೋರಥಮಾರುಹ್ಯಮಾತಲಿಃ।ಅಭ್ಯವರ್ತತಕಾಕುತ್ಸ್ಥ
ಮವತೀರ್ಯತ್ರಿವಿಷ್ಟಪಾತ್ ॥೯॥ ಅಬ್ರವೀಚ್ಚತದಾರಾಮಂಸಪ್ರತೋದೋರಥೇಸ್ಥಿತಃ।ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಮಾತಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಸಹ
ಸ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯಸಾರಥಿಃ ॥೧೦॥ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೇಣಕಾಕುತ್ಸ್ಥರಥೋಽಯಂವಿಜಯಾಯತೇ।ದತ್ತಸ್ತವಮಹಾಸತ್ತ್ವಶ್ರೀಮನ್ಶತ್ರುನಿಬ
ರ್ಹಣ ॥೧೧॥ ಇದಮೈಂದ್ರಂಮಹಚ್ಚಾಪಂಕವಚಂಚಾಗ್ನಿಸನ್ನಿಭಂ । ಶರಾಶ್ಚಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಾಶ್ಶಕ್ತಿಶ್ಚವಿಮಲಾಶಿತಾ ॥
ಆರುಹ್ಯೇಮಂರಥಂವೀರರಾಕ್ಷಸಂಜಹಿರಾವಣಂ । ಮಯಾಸಾರಥಿನಾರಾಜನ್ದೇವೇಂದ್ರಇವದಾನವಾನ್ ॥೧೨॥ ಇತ್ಯುಕ್ತ
ಸ್ತಂಪರಿಕ್ರಮ್ಯರಥಂಸಮಭಿವಾದ್ಯಚ । ಆರುರೋಹತದಾರಾಮೋಲೋಕಾನ್ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾವಿರಾಜಯನ್ ॥ ತದ್ಬಭೂವಾ
ದ್ಭುತಂಯುದ್ಧಂದ್ವೈರಥಂರೋಮಹರ್ಷಣಂ । ರಾಮಸ್ಯಚಮಹಾಬಾಹೋರಾವಣಸ್ಯಚರಕ್ಷಸಃ ॥ಸಗಾಂಧರ್ವೇಣಗಾಂ
ಧರ್ವಂದೈವಂದೈವೇನರಾಘವಃ । ಅಸ್ತ್ರಂರಾಕ್ಷಸರಾಜಸ್ಯಜಘಾನಪರಮಾಸ್ತ್ರವಿತ್ ॥೧೫॥ಅಸ್ತ್ರಂತುಪರಮಂಘೋರಂ
ರಾಕ್ಷಸಂರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಃ। ಸಸರ್ಜಪರಮಕ್ರುದ್ಧಃಪುನರೇವನಿಶಾಚರಃ ॥೧೬॥ ತೇರಾವಣಧನುರ್ಮುಕ್ತಾಶ್ಶರಾಃಕಾಂಚ
ನಭೂಷಣಾಃ ।ಅಭ್ಯವರ್ತಂತಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಸರ್ಪಾಭೂತ್ವಾಮಹಾವಿಷಾಃ ॥ ತೇದೀಪ್ತವದನಾದೀಪ್ತಂವಮಂತೋಜ್ವಲ
ನಂಮುಖೈಃ । ರಾಮಮೇವಾಭ್ಯವರ್ತಂತವ್ಯಾದಿತಾಸ್ಯಾಭಯಾನಕಾಃ ॥ ತೈರ್ವಾಸುಕಿಸಮಸ್ಪರ್ಶೈರ್ದೀಪ್ತಭೋಗೈರ್ಮ
ಹಾವಿಷೈಃ । ದಿಶಶ್ಚಸಂತತಾಸ್ಸರ್ವಾಃಪ್ರದಿಶಶ್ಚಸಮಾವೃತಾಃ ॥ ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಪನ್ನಗಾನ್ರಾಮಸ್ಸಮಾಪತತಆಹವೇ।

ಅಸ್ತ್ರಂ ಗಾರುತ್ಮತಂ ಘೋರಂ ಪ್ರಾದುಶ್ಚಕ್ರೇ ಭಯಾವಹಮ್॥ ತೇ ರಾಘವಧನುರ್ಮುಕ್ತಾ ರುಕ್ಮಪುಂಖಾಶ್ಶಿಖಿಪ್ರಭಾಃ। ಸುಪ
ರ್ಣಾಃ ಕಾಂಚನಾ ಭೂತ್ವಾ ವಿಚೇರುಸ್ಸರ್ಪಶತ್ರವಃ॥ ತೇ ತಾನ್ಸರ್ವಾನ್ ಶರಾನ್ ಜಘ್ನುಸ್ಸರ್ಪರೂಪಾನ್ಮಹಾಜವಾನ್। ಸುಪ
ರ್ಣರೂಪಾ ರಾಮಸ್ಯ ವಿಶಿಖಾಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ॥೨೩॥ ಅಸ್ತ್ರೇ ಪ್ರತಿಹತೇ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾವಣೋ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ। ಅಭ್ಯವರ್ಷ
ತ್ತದಾ ರಾಮಂ ಘೋರಾಭಿಶ್ಶರವೃಷ್ಟಿಭಿಃ॥೨೪॥ ತತಶ್ಶರಸಹಸ್ರೇಣ ರಾಮಮಕ್ಲಿಷ್ಟಕಾರಿಣಮ್। ಅರ್ದಯಿತ್ವಾ ಶರೌಘೇಣ
ಮಾತಲಿಂ ಪ್ರತ್ಯವಿಧ್ಯತ॥೨೫॥ ಚಿಕ್ಷೇಪ ಕೇತುಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಶರೇಣೈಕೇನ ರಾವಣಃ। ಪಾತಯಿತ್ವಾ ರಥೋಪಸ್ಥೇ ರಥಾತ್ಕೇ
ತುಂ ಚ ಕಾಂಚನಮ್॥೨೬॥ ಐಂದ್ರಾನಪಿ ಜಘಾನಾಶ್ವಾನ್ ಶರಜಾಲೇನ ರಾವಣಃ। ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಮಹತ್ಕರ್ಮ ರಾವ
ಣಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ॥ ವಿಷೇದುರ್ದೇವಗಂಧರ್ವಾ ದಾನವಾಶ್ಚಾರಣೈಸ್ಸಹ॥ ರಾಮಮಾರ್ತಂ ತದಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಪರಮ
ರ್ಷಯಃ। ವ್ಯಥಿತಾ ವಾನರೇಂದ್ರಾಶ್ಚ ಬಭೂವುಸ್ಸವಿಭೀಷಣಾಃ॥ ರಾಮಚಂದ್ರಮಸಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗ್ರಸ್ತಂ ರಾವಣರಾಹು
ಣಾ। ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ಚ ನಕ್ಷತ್ರಂ ರೋಹಿಣೀಂ ಶಶಿನಃ ಪ್ರಿಯಾಮ್॥ ಸಮಾಕ್ರಮ್ಯ ಬುಧಸ್ತಸ್ಥೌ ಪ್ರಜಾನಾಮಶುಭಾವ
ಹಃ। ಸಧೂಮಪರಿವೃತ್ತೋರ್ಮಿಃ ಪ್ರಜ್ವಲನ್ನಿವ ಸಾಗರಃ॥ ಉತ್ಪಪಾತ ತದಾ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಸ್ಪೃಶನ್ನಿವ ದಿವಾಕರಮ್। ಶಸ್ತ್ರವರ್ಣ
ಸ್ಸುಪರುಷೋ ಮಂದರಶ್ಮಿರ್ದಿವಾಕರಃ॥ ಅದೃಶ್ಯತ ಕಬಂಧಾಂಕಸ್ಸಂಸಕ್ತೋ ಧೂಮಕೇತುನಾ। ಕೋಸಲಾನಾಂ ಚ ನಕ್ಷ
ತ್ರಂ ವ್ಯಕ್ತಮಿಂದ್ರಾಗ್ನಿದೈವತಮ್॥೩೨॥ ಆಕ್ರಮ್ಯಾಂಗಾರಕಸ್ತಸ್ಥೌ ವಿಶಾಖಾಮಪಿ ಚಾಂಬರೇ। ದಶಾಸ್ಯೋ ವಿಂಶತಿಭುಜಃ
ಪ್ರಗೃಹೀತಶರಾಸನಃ॥೩೩॥ ಅದೃಶ್ಯತ ದಶಗ್ರೀವೋ ಮೈನಾಕ ಇವ ಪರ್ವತಃ। ನಿರಸ್ಯಮಾನೋ ರಾಮಸ್ತು ದಶಗ್ರೀವೇಣ ರಕ್ಷ
ಸಾ॥೩೪॥ ನಾಶಕ್ನೋದಭಿಸಂಧಾತುಂ ಸಾಯಕಾನ್ ರಣಮೂರ್ಧನಿ। ಸ ಕೃತ್ವಾ ಭ್ರುಕುಟಿಂ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಕಿಂಚಿತ್ಸಂರಕ್ತಲೋ
ಚನಃ॥೩೫॥ ಜಗಾಮ ಸುಮಹಾಕ್ರೋಧಂ ನಿರ್ದಹನ್ನಿವ ಚಕ್ಷುಷಾ॥ ... ... ॥೫೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಸ್ಯ ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯ ವದನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮಸ್ಯ ಧೀಮತಃ। ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ವಿತ್ರೇಸುಃ ಪ್ರಾಕಂಪತ ಚ ಮೇದಿನೀ॥ ಸಿಂಹ
ಶಾರ್ದೂಲವಾನ್ ಶೈಲಸ್ಸಂಚಚಾಲ ಚಲದ್ರುಮಃ। ಬಭೂವ ಚಾತಿಕ್ಷುಭಿತಸ್ಸಮುದ್ರಸ್ಸರಿತಾಂ ಪತಿಃ॥೨॥ ಖರಾಶ್ಚ ಖರನಿ
ರ್ಘೋಷಾ ಗಗನೇ ಪರುಷಾ ಘನಾಃ। ಔತ್ಪಾತಿಕಾ ವಿನರ್ದಂತಸ್ಸಮಂತಾತ್ಪರಿಚಕ್ರಮುಃ॥ ರಾಮಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧ
ಮುತ್ಪಾತಾಂಶ್ಚಾಪಿ ದಾರುಣಾನ್। ವಿತ್ರೇಸುಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ರಾವಣಂ ಚಾವಿಶದ್ಭಯಮ್॥ ವಿಮಾನಸ್ಥಾಸ್ತದಾ ದೇವಾ ಗಂಧ
ರ್ವಾಶ್ಚ ಮಹೋರಗಾಃ। ಋಷಿದಾನವದೈತ್ಯಾಶ್ಚ ಗರುತ್ಮಂತಶ್ಚ ಖೇಚರಾಃ॥ ದದೃಶುಸ್ತೇ ತದಾ ಯುದ್ಧಂ ಲೋಕಸಂವರ್ತಸಂ
ಸ್ಥಿತಮ್। ನಾನಾಪ್ರಹರಣೈರ್ಭೀಮೈಃ ಶೂರಯೋಸ್ಸಂಪ್ರಯುಧ್ಯತೋಃ॥೬॥ ಊಚುಸ್ಸುರಾಸುರಾಸ್ಸರ್ವೇ ತದಾ ವಿಗ್ರಹಮಾ
ಗತಾಃ। ಪ್ರೇಕ್ಷಮಾಣಾಸ್ತದಾ ಯುದ್ಧಂ ವಾಕ್ಯಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಟವತ್॥೭॥ ದಶಗ್ರೀವಂ ಜಯೇತ್ಯಾಹುರಸುರಾಸ್ಸಮವ
ಸ್ಥಿತಾಃ। ದೇವಾ ರಾಮಮಥೋಚುಸ್ತೇ ತ್ವಂ ಜಯೇತಿ ಪುನಃ ಪುನಃ॥೮॥ ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇ ಕ್ರೋಧಾದ್ರಾಘವಸ್ಯ ಸ ರಾವಣಃ।
ಪ್ರಹರ್ತುಕಾಮೋ ದುಷ್ಟಾತ್ಮಾ ಸ್ಪೃಶನ್ ಪ್ರಹರಣಂ ಮಹತ್॥೯॥ ವಜ್ರಸಾರಂ ಮಹಾನಾದಂ ಸರ್ವಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಮ್। ಶೈಲ
ಶೃಂಗನಿಭೈಃ ಕೂಟೈಶ್ಚಿತಂ ದೃಷ್ಟಿಭಯಾವಹಮ್॥೧೦॥ ಸಧೂಮಮಿವ ತೀಕ್ಷ್ಣಾಗ್ರಂ ಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿಭಯಾವಹಮ್। ಅತಿರೌ
ದ್ರಮನಾಸಾದ್ಯಂ ಕಾಲೇನಾಪಿ ದುರಾಸದಮ್॥೧೧॥ ತ್ರಾಸನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ದಾರುಣಂ ಭೇದನಂ ತದಾ। ಪ್ರದೀಪ್ತಮಿ
ವ ರೋಷೇಣ ಶೂಲಂ ಜಗ್ರಾಹ ರಾವಣಃ॥೧೨॥ ತಚ್ಛೂಲಂ ಪರಮಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಧ್ಯೇ ಜಗ್ರಾಹ ವೀರ್ಯವಾನ್। ಅನೇಕೈಸ್ಸಮರ
ಶೂರೈ ರಾಕ್ಷಸೈಃ ಪರಿವಾರಿತಃ॥೧೩॥ ಸಮುದ್ಯಮ್ಯ ಮಹಾಕಾಯೋ ನನಾದ ಯುಧಿ ಭೈರವಮ್। ಸಂರಕ್ತನಯನೋ ರೋಷಾ
ತ್ಸ್ವಸೈನ್ಯಮಭಿಹರ್ಷಯನ್॥ ಪೃಥಿವೀಂ ಚಾಂತರಿಕ್ಷಂ ಚ ದಿಶಶ್ಚ ಪ್ರದಿಶಸ್ತಥಾ। ಪ್ರಾಕಂಪಯತ್ತದಾ ಶಬ್ದೋ ರಾಕ್ಷಸೇಂ
ದ್ರಸ್ಯ ದಾರುಣಃ॥೧೫॥ ಅತಿನಾದಸ್ಯ ನಾದೇನ ತೇನ ತಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ। ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ವಿತ್ರೇಸುಸ್ಸಾಗರಶ್ಚ ಪ್ರಚುಕ್ಷುಭೇ॥
ಸ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಮಹಾವೀರ್ಯಶ್ಶೂಲಂ ತದ್ರಾವಣೋ ಮಹತ್। ವಿನದ್ಯ ಸುಮಹಾನಾದಂ ರಾಮಂ ಪರುಷಮಬ್ರವೀತ್॥೧೭॥ ಶೂ
ಲೋಽಯಂ ವಜ್ರಸಾರಸ್ತೇ ರಾಮ ರೋಷಾನ್ಮಯೋದ್ಯತಃ। ತವ ಭ್ರಾತೃಸಹಾಯಸ್ಯ ಸದ್ಯಃ ಪ್ರಾಣಾನ್ ಹರಿಷ್ಯತಿ॥೧೮॥ ರ
ಕ್ಷಸಾಮದ್ಯ ಶೂರಾಣಾಂ ನಿಹತಾನಾಂ ಚಮೂಮುಖೇ। ತ್ವಾಂ ನಿಹತ್ಯ ರಣಶ್ಲಾಘಿನ್ ಕರೋಮಿ ತರಸಾ ಸಮಮ್॥೧೯॥ ತಿಷ್ಠೇ
ದಾನೀಂ ನಿಹನ್ಮಿ ತ್ವಾಮೇಷ ಶೂಲೇನ ರಾಘವ। ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ಸ ಚಿಕ್ಷೇಪ ತಚ್ಛೂಲಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಃ॥೨೦॥ ತದ್ರಾವಣಕರಾ
ನ್ಮುಕ್ತಂ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲಾಸಮಾಕುಲಮ್। ಅಷ್ಟಘಂಟಂ ಮಹಾನಾದಂ ವಿಯದ್ಗತಮಶೋಭತ॥೨೧॥ ತಚ್ಛೂಲಂ ರಾಘವೋ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಜ್ವಲಂತಂ ಘೋರದರ್ಶನಮ್। ಸಸರ್ಜ ವಿಶಿಖಾನ್ ರಾಮಶ್ಚಾಪಮಾಯಮ್ಯ ವೀರ್ಯವಾನ್॥೨೨॥ ಆಪತಂತಂ ಶರೌಘೇ
ಣ ವಾರಯಾಮಾಸ ರಾಘವಃ। ಉತ್ಪತಂತಂ ಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿಂ ಜಲೌಘೈರಿವ ವಾಸವಃ॥೨೩॥ ನಿರ್ದದಾಹ ಸ ತಾನ್ ಬಾಣಾನ್ ರಾ
ಮಕಾರ್ಮುಕನಿಸ್ಸೃತಾನ್। ರಾವಣಸ್ಯ ಮಹಾಶೂಲಃ ಪತಂಗಾನಿವ ಪಾವಕಃ॥೨೪॥ ತಾನ್ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭಸ್ಮಸಾದ್ಭೂತಾನ್

ಶೂಲಸಂಸ್ಪರ್ಶಚೂರ್ಣಿತಾನ್ | ಸಾಯಕಾನಂತರಿಕ್ಷಸ್ಥಾನ್ ರಾಘವಃಕ್ರೋಧಮಾಹರತ್ ॥೨೯॥ ಸತಾಂಮಾತಲಿನಾನೀತಾಂ
ಶಕ್ತಿಂವಾಸವನಿರ್ಮಿತಾಂ|ಜಗ್ರಾಹಪರಮಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾಘವೋರಘುನಂದನಃ॥ ಸಾತೋಲಿತಾಬಲವತಾಶಕ್ತಿರ್ಘಂಟಾಕೃತ
ಸ್ವನಾ|ನಭಃಪ್ರಜ್ವಾಲಯಾಮಾಸಯುಗಾಂತಾಗ್ನಿಸಮಪ್ರಭಾ॥ ಸಾಕ್ಷಿಪ್ತಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯತಸ್ಮಿನ್ ಶೂಲೇಪಪಾತಹ|ಭಿ
ನ್ನಶ್ಶಕ್ತ್ಯಾತದಾಶೂಲೋನಿಪಪಾತಮಹಾದ್ಯುತಿಃ॥ಸಾಧುಸಾಧ್ವಿತಿಘೋಷಾನಿಪ್ರಶಶಂಸುರಘೋತ್ತಮಂ|ನಿರ್ಬಿಭೇದತತೋ
ಬಾಣೈರ್ಹಯಾನಸ್ಯಮಹಾಜವಾನ್ ॥ ರಾಮಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ಮಹಾವೇಗೈರ್ವಜ್ರಕಲ್ಪೈಶ್ಶಿತೈಸ್ತ್ರಿಭಿಃ| ನಿರ್ಬಿಭೇದೋರಸಿತ
ದಾರಾವಣಂನಿಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ॥೩೦॥ರಾಘವಃಪರಮಾಯತ್ತೋಲಲಾಟೇಪತ್ರಿಭಿಸ್ತ್ರಿಭಿಃ| ಸಶರೈರ್ಭಿನ್ನಸರ್ವಾಂಗೋಗಾತ್ರಪ್ರ
ಸ್ರುತಶೋಣಿತಃ॥೩೧॥ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಸಮೂಹಸ್ಥಃಫುಲ್ಲಾಶೋಕಇವಾಬಭೌ | ಸರಾಮಬಾಣೈರತಿವಿದ್ಧಗಾತ್ರೋನಿಶಾಚ
ರೇಂದ್ರಃಕ್ಷತಜಾರ್ದ್ರಗಾತ್ರಃ ॥ ಜಗಾಮಖೇದಂಚಸಮಾಜಮಧ್ಯೇಕ್ರೋಧಂಚಚಕ್ರೇಸುಭೃಶಂತದಾನೀಂ॥ ... ॥೩೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುರುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸತೇನತುತದಾಕ್ರೋಧಾತ್ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇನಾರ್ದಿತೋರಣೇ | ರಾವಣಸ್ಸಮರಶ್ಲಾಘೀತತಃಕ್ರೋಧಮುಪಾಗಮತ್ ॥೧॥
ಸದೀಪ್ತನಯನೋರೋಷಾಚ್ಚಾಪಮಾಯಮ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ | ಅಭ್ಯರ್ದಯತ್ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾಘವಂಪರಮಾಹವೇ ॥೨॥
ಬಾಣಧಾರಾಸಹಸ್ರೈಸ್ತುಸತೋಯದಇವಾಂಬರಾತ್ | ರಾಘವಂರಾವಣೋಬಾಣೈಸ್ತಟಾಕಮಿವಪೂರಯತ್ ॥೩॥ ಪೂರಿ
ತಶ್ಶರಜಾಲೇನಧನುರ್ಮುಕ್ತೇನಸಂಯುಗೇ | ಮಹಾಗಿರಿರಿವಾಕಂಪ್ಯಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋನಪ್ರಕಂಪತೇ ॥೪॥ ಸಶರೈಶ್ಶರಜಾಲಾ
ನಿವಾರಯನ್ಸಮರೇಸ್ಥಿತಃ | ಗಭಸ್ತೀನಿವಸೂರ್ಯಸ್ಯಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೫॥ ತತಶ್ಶರಸಹಸ್ರಾಣಿಕ್ಷಿಪ್ರಹಸ್ತೋನಿ
ಶಾಚರಃ | ನಿಜಘಾನೋರಸಿಕ್ರುದ್ಧೋ ರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೬॥ ಸಶೋಣಿತಸಮಾದಿಗ್ಧಸ್ಸಮರೇಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಃ|ದೃ
ಷ್ಟಃಫುಲ್ಲಇವಾರಣ್ಯೇಸುಮಹಾನ್ಕಿಂಶುಕದ್ರುಮಃ ॥೭॥ ಶರಾಭಿಘಾತಸಂರಬ್ಧಸ್ಸೋಪಿಜಗ್ರಾಹಸಾಯಕಾನ್ | ಕಾಕುತ್
ಸ್ಥಸ್ಸುಮಹಾತೇಜಾಯುಗಾಂತಾದಿತ್ಯತೇಜಸಃ ॥೮॥ ತತೋನ್ಯೋನ್ಯಂಸುಸಂರಬ್ಧಾವುಭೌತೌರಾಮರಾವಣೌ | ಶರಾಂ
ಧಕಾರೇಸಮರೇನೋಪಾಲಕ್ಷಯತಾಂತದಾ ॥೯॥ ತತಃಕ್ರೋಧಸಮಾವಿಷ್ಟೋರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮಜಃ | ಉವಾಚರಾವಣಂ
ವೀರಃಪ್ರಹಸ್ಯಪರುಷಂವಚಃ ॥೧೦॥ ಮಮಭಾರ್ಯಾಜನಸ್ಥಾನಾದಜ್ಞಾನಾದ್ರಾಕ್ಷಸಾಧಮ | ಹೃತಾತೇವಿವಶಾಯಸ್ಮಾತ್ತ
ಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂನಾಸಿವೀರ್ಯವಾನ್ ॥೧೧॥ ಮಯಾವಿರಹಿತಾಂದೀನಾಂವರ್ತಮಾನಾಂಮಹಾವನೇ| ವೈದೇಹೀಂಪ್ರಸಭಂಹೃತ್ವಾ
ಶೂರೋಹಮಿತಿಮನ್ಯಸೇ ॥೧೨॥ ಸ್ತ್ರೀಷುಶೂರವಿನಾಥಾಸುಪರದಾರಾಭಿಮರ್ಶಕ | ಕೃತ್ವಾಕಾಪುರುಷಂಕರ್ಮಶೂರೋ
ಹಮಿತಿಮನ್ಯಸೇ ॥೧೩॥ ಭಿನ್ನಮರ್ಯಾದನಿರ್ಲಜ್ಜಚಾರಿತ್ರೇಷ್ವನವಸ್ಥಿತ | ದರ್ಪಾನ್ಮೃತ್ಯುಮುಪಾದಾಯಶೂರೋಹಮಿ
ತಿಮನ್ಯಸೇ ॥೧೪॥ ಶೂರೇಣಧನದಭ್ರಾತ್ರಾಬಲೈಸ್ಸಮುದಿತೇನಚ | ಶ್ಲಾಘನೀಯಂಯಶಸ್ಯಂಚಕೃತಂಕರ್ಮಮಹತ್ತ್ವ
ಯಾ ॥೧೫॥ ಉತ್ಸೇಕೇನಾಭಿಪನ್ನಸ್ಯಗರ್ಹಿತಸ್ಯಾಹಿತಸ್ಯಚ | ಕರ್ಮಣಃಪ್ರಾಪ್ನುಹೀದಾನೀಂತಸ್ಯಾದ್ಯಸುಮಹತ್ಫಲಮ್॥
ಶೂರೋಹಮಿತಿಚಾತ್ಮಾನಮವಗಚ್ಛಸಿದುರ್ಮತೇ|ನೈವಲಜ್ಜಾಸ್ತಿತೇಸೀತಾಂಚೋರವದ್ವ್ಯಪಕರ್ಷತಃ ॥೧೬॥ ಯದಿಮತ್ಸನ್ನಿ
ಧೌಸೀತಾಧರ್ಷಿತಾಸ್ಯಾತ್ತ್ವಯಾಬಲಾತ್|ಭ್ರಾತರಂತುಖರಂಪಶ್ಯೇಸ್ತದಾಮತ್ಸಾಯಕೈರ್ಹತಃ ॥೧೭॥ ದಿಷ್ಟ್ಯಾಸಿಮಮ
ದುಷ್ಟಾತ್ಮಂಶ್ಚಕ್ಷುರ್ವಿಷಯಮಾಗತಃ | ಅದ್ಯತ್ವಾಂಸಾಯಕೈಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ನಯಾಮಿಯಮಸಾದನಂ ॥೧೮॥ ಅದ್ಯತೇಮ
ಚ್ಛರೈಶ್ಛಿನ್ನಂಶಿರೋಜ್ವಲಿತಕುಂಡಲಂ|ಕ್ರವ್ಯಾದಾವ್ಯಪಕರ್ಷಂತುವಿಕೀರ್ಣಂರಣಪಾಂಸುಷು॥೨೦॥ನಿಪತ್ಯೋರಸಿಗೃಧ್ರಾ
ಸ್ತೇಕ್ಷಿತೌಕ್ಷಿಪ್ತಸ್ಯರಾವಣ|ಪಿಬಂತುರುಧಿರಂತರ್ಷಾದ್ಬಾಣಶಲ್ಯಾಂತರೋತ್ಥಿತಂ॥ ಅದ್ಯಮದ್ಬಾಣಭಿನ್ನಸ್ಯಗತಾಸೋಃಪ
ತಿತಸ್ಯತೇ|ಕರ್ಷಂತ್ವಂತ್ರಾಣಿಪತಗಾಗರುತ್ಮಂತಇವೋರಗಾನ್ ॥ಇತ್ಯೇವಂಸಂವದನ್ವೀರೋರಾಮಶ್ಶತ್ರುನಿಬರ್ಹಣಃ|ರಾ
ಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂಸಮೀಪಸ್ಥಂಶರವರ್ಷೈರವಾಕಿರತ್ ॥ಬಭೂವದ್ವಿಗುಣಂವೀರ್ಯಂಬದ್ಧವೈರಸ್ಯಸಂಯುಗೇ | ರಾಮಸ್ಯಾಸ್ತ್ರಬ
ಲಂಚೈವಶತ್ರೋರ್ನಿಧನಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ॥ಪ್ರಾದುರ್ಬಭೂವುರಸ್ತ್ರಾಣಿಸರ್ವಾಣಿವಿದಿತಾತ್ಮನಃ | ಪ್ರಹರ್ಷಾಚ್ಚಮಹಾತೇಜಾ
ಶ್ಶೀಘ್ರಹಸ್ತತರೋಭವತ್॥ ಶುಭಾನ್ಯೇತಾನಿಚಿಹ್ನಾನಿವಿಜ್ಞಾಯಾತ್ಮಗತಾನಿಸಃ|ಭೂಯಏವಾರ್ದಯದ್ರಾಮೋರಾವಣಂರಾ
ಕ್ಷಸಾಂತಕೃತ್ ॥೨೬॥ಹರೀಣಾಂಚಾಶ್ಮನಿಕರೈಶ್ಶರವರ್ಷೈಶ್ಚರಾಘವಾತ್|ಹನ್ಯಮಾನೋದಶಗ್ರೀವೋವಿಘೂರ್ಣಹೃದಯೋ
ಭವತ್॥೨೭॥ಯದಾಚಶಸ್ತ್ರಂನಾರೇಭೇನವ್ಯಕರ್ಷಚ್ಛರಾಸನಂ|ನಾಸ್ಯಪ್ರತ್ಯಕರೋದ್ವೀರ್ಯಂವಿಕ್ಲವೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥ಕ್ಷಿ
ಪ್ತಾಶ್ಚಾಪಿಶರಾಸ್ತೇನಶಸ್ತ್ರಾಣಿವಿವಿಧಾನಿಚ | ಮರಣಾರ್ಥಾಯವರ್ತಂತೇಮೃತ್ಯುಕಾಲೇಭ್ಯುಪಸ್ಥಿತೇ ॥೨೯॥ ಸೂತಸ್ತುರ
ಥನೇತಾಸ್ಯತದವಸ್ಥಂಸಮೀಕ್ಷ್ಯತಂ | ಶನೈರ್ಯುದ್ಧಾದಸಂಭ್ರಾಂತೋರಥಂತಸ್ಯಾಪವಾಹಯತ್ ॥ ... ॥೩೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸತುಮೋಹಾತ್ಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಃಕೃತಾಂತಬಲಚೋದಿತಃ|ಕ್ರೋಧಸಂರಕ್ತನಯನೋರಾವಣಸ್ಸೂತಮಬ್ರವೀತ್॥

ಹೀನವೀರ್ಯಮಿವಾಶಕ್ತಂಪೌರುಷೇಣವಿವರ್ಜಿತಂ| ಭೀರುಂಲಘುಮಿವಾಶಕ್ತಂವಿಹೀನಮಿವತೇಜಸಾ ||೨|| ವಿಮುಕ್ತಮಿವ
ಮಾಯಾಭಿರಸ್ತ್ರೈರಿವಬಹಿಷ್ಕೃತಂ|ಮಾಮವಜ್ಞಾಯದುರ್ಬುದ್ಧೇಸ್ವಯಾಬುದ್ಧ್ಯಾವಿಚೇಷ್ಟಸೇ ||೩|| ಕಿಮರ್ಥಂಮಾಮವಜ್ಞಾ
ಯಮಚ್ಛಂದಮನವೇಕ್ಷ್ಯಚ| ತ್ವಯಾಶತ್ರೋಸ್ಸಮಕ್ಷಂಮೇರಥೋಯಮಪವಾಹಿತಃ || ತ್ವಯಾದ್ಯಹಿಮಮಾನಾರ್ಯಚಿರ
ಕಾಲಸಮಾರ್ಜಿತಃ|ಯಶೋವೀರ್ಯಂಚತೇಜಶ್ಚಪ್ರತ್ಯಯಶ್ಚವಿನಾಶಿತಃ|| ಶತ್ರೋಃಪ್ರಖ್ಯಾತವೀರ್ಯಸ್ಯರಂಜನೀಯಸ್ಯವಿಕ್ರ
ಮೈಃ|ಪಶ್ಯತೋಯುದ್ಧಲುಬ್ಧೋಹಂಕೃತಃಕಾಪುರುಷಸ್ತ್ವಯಾ || ಯಸ್ತ್ವಂರಥಮಿಮಂಮೋಹಾನ್ನಚೋದ್ವಹಸಿದುರ್ಮ
ತೇ|ಸತ್ಯೋಯಂಪ್ರತಿತರ್ಕೋಮೇಪರೇಣತ್ವಮುಪಸ್ಕೃತಃ||ನಹಿತದ್ವಿದ್ಯತೇಕರ್ಮಸುಹೃದೋಹಿತಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ|ರಿಪೂಣಾಂಸ
ದೃಶಂಚೈನತತ್ತ್ವಯ್ಯೈತದನುಷ್ಠಿತಮ್||೮||ನಿವರ್ತಯರಥಂಶೀಘ್ರಂಯಾವನ್ನೋಪೈತಿಮೇರಿಪುಃ|ಯದಿವಾಪ್ಯುಷಿತೋಸಿತ್ವಂ
ಸ್ಸ್ಮರ್ಯಂತೇಯದಿವಾಗುಣಾಃ||೯|| ಏವಂಪರುಷಮುಕ್ತಸ್ತುಹಿತಬುದ್ಧಿರಬುದ್ಧಿನಾ| ಅಬ್ರವೀದ್ರಾವಣಂಸೂತೋಹಿತಂಸಾ
ನುನಯಂವಚಃ ||೧೦|| ನಭೀತೋಸ್ಮಿನಮೂಢೋಸ್ಮಿನೋಪಜಪ್ತೋಸ್ಮಿಶತ್ರುಭಿಃ| ನಪ್ರಮತ್ತೋನನಿಸ್ನೇಹೋವಿಸ್ಮೃತಾ
ನತುಸತ್ಕ್ರಿಯಾಃ||೧೧|| ಮಯಾತುಹಿತಕಾಮೇನಯಶಶ್ಚಪರಿರಕ್ಷತಾ| ಸ್ನೇಹಾತ್ಪ್ರಸನ್ನಮನಸಾಪ್ರಿಯಮಿತ್ಯಪ್ರಿಯಂ
ಕೃತಮ್ ||೧೨|| ನಾಸ್ಮಿನ್ನರ್ಥೇಮಹಾರಾಜತ್ವಂಮಾಂಪ್ರಿಯಹಿತೇರತಂ | ಕಶ್ಚಿಲ್ಲಘುರಿವಾನಾರ್ಯೋನದೋಷಂಗಂತುಮ
ರ್ಹಸಿ ||೧೩|| ಶ್ರೂಯತಾಂತ್ವಭಿಧಾಸ್ಯಾಮಿಯನ್ನಿಮಿತ್ತಂಮಯಾರಥಃ | ನದೀವೇಗಇವಾಂಭೋಭಿಸ್ಸಂಯುಗೇವಿನಿವರ್ತಿ
ತಃ ||೧೪|| ಶ್ರಮಂತವಾವಗಚ್ಛಾಮಿಮಹತಾರಣಕರ್ಮಣಾ|ನಹಿತೇವೀರ್ಯಸೌಮುಖ್ಯಂಪ್ರಹರ್ಷಂಚೋಪಧಾರಯೇ||೧೫||
ರಥೋದ್ವಹನಖಿನ್ನಾಶ್ಚತಇಮೇರಥವಾಜಿನಃ |ದೀನಾಘರ್ಮಪರಿಶ್ರಾಂತಾಗಾವೋವರ್ಷಹತಾಇವ ||೧೬|| ನಿಮಿತ್ತಾನಿಚಭೂ
ಯಿಷ್ಠಂಯಾನಿಪ್ರಾದುರ್ಭವಂತಿನಃ | ತೇಷುತೇಷ್ವಭಿಪನ್ನೇಷುಲಕ್ಷಯಾಮ್ಯಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ||೧೭|| ದೇಶಕಾಲೌಚವಿಜ್ಞೇಯೌ
ಲಕ್ಷಣಾನೀಂಗಿತಾನಿಚ | ದೈನ್ಯಂಖೇದಶ್ಚಹರ್ಷಶ್ಚರಥಿನಶ್ಚಬಲಾಬಲಮ್ || ೧೮ || ಸ್ಥಲನಿಮ್ನಾನಿಭೂಮೇಶ್ಚಸಮಾನಿವಿಷಮಾ
ಣಿಚ | ಯುದ್ಧಕಾಲಶ್ಚವಿಜ್ಞೇಯಃಪರಸ್ಯಾಂತರದರ್ಶನಂ ||೧೯|| ಉಪಯಾನಾಪಯಾನೇಚಸ್ಥಾನಂಪ್ರತ್ಯಪಸರ್ಪಣಂ|
ಸರ್ವಮೇತದ್ರಥಸ್ಥೇನಜ್ಞೇಯಂರಥಕುಟುಂಬಿನಾ ||೨೦||ತವವಿಶ್ರಮಹೇತೋಶ್ಚತಥೈಷಾಂರಥವಾಜಿನಾಂ | ರೌದ್ರಂವರ್ಜ
ಯತಾಖೇದಂಕ್ಷಮಂಕೃತಮಿದಂಮಯಾ ||೨೧|| ನಮಯಾಸ್ವೇಚ್ಛಯಾವೀರರಥೋಯಮಪವಾಹಿತಃ|ಭರ್ತೃಸ್ನೇಹಪರೀತೇ
ನಮಯೇದಂಯತ್ಕೃತಂವಿಭೋ||೨೨||ಆಜ್ಞಾಪಯಯಥಾತತ್ತ್ವಂವಕ್ಷ್ಯಸ್ಯರಿನಿಷೂದನ|ತತ್ಕರಿಷ್ಯಾಮ್ಯಹಂವೀರಗತಾನೃ
ಣ್ಯೇನಚೇತಸಾ ||೨೩||ಸಂತುಷ್ಟಸ್ತೇನವಾಕ್ಯೇನರಾವಣಸ್ತಸ್ಯಸಾರಥೇಃ | ಪ್ರಶಸ್ಯೈನಂಬಹುವಿಧಂಯುದ್ಧಲುಬ್ಧೋಬ್ರವೀ
ದಿದಮ್ ||೨೪|| ರಥಂಶೀಘ್ರಮಿಮಂಸೂತರಾಘವಾಭಿಮುಖಂಕುರು| ನಾಹತ್ವಾಸಮರೇಶತ್ರೂನ್ನಿವರ್ತಿಷ್ಯತಿರಾವಣಃ||
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತತಸ್ತುಷ್ಟೋರಾವಣೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ | ದದೌತಸ್ಮೈಶುಭಂಹ್ಯೇಕಂಹಸ್ತಾಭರಣಮುತ್ತಮಮ್ ||೨೬||
ಶ್ರುತ್ವಾರಾವಣವಾಕ್ಯಂತುಸಾರಥಿಸ್ಸನ್ನ್ಯವರ್ತತ||ತತೋದ್ರುತಂರಾವಣವಾಕ್ಯಚೋದಿತಃಪ್ರಚೋದಯಾಮಾಸಹಯಾ
ನ್ಸಸಾರಥಿಃ | ಸರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯತತೋಮಹಾರಥಃಕ್ಷಣೇನರಾಮಸ್ಯರಣಾಗ್ರತೋಭವತ್ || ... ||೨೭||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷಡುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋಯುದ್ಧಪರಿಶ್ರಾಂತಂಸಮರೇಚಿಂತಯಾಸ್ಥಿತಂ| ರಾವಣಂಚಾಗ್ರತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಯುದ್ಧಾಯಸಮುಪಸ್ಥಿತಂ||
ದೈವತೈಶ್ಚಸಮಾಗಮ್ಯದ್ರಷ್ಟುಮಭ್ಯಾಗತೋರಣಂ|ಉಪಗಮ್ಯಾಬ್ರವೀದ್ರಾಮಮಗಸ್ತ್ಯೋಭಗವಾನೃಷಿಃ||೨|| ರಾಮ
ರಾಮಮಹಾಬಾಹೋಶೃಣುಗುಹ್ಯಂಸನಾತನಂ | ಯೇನಸರ್ವಾನರೀನ್ವತ್ಸಸಮರೇವಿಜಯಿಷ್ಯಸಿ ||೩|| ಆದಿತ್ಯಹೃದಯಂ
ಪುಣ್ಯಂಸರ್ವಶತ್ರುವಿನಾಶನಂ| ಜಯಾವಹಂಜಪೇನ್ನಿತ್ಯಮಕ್ಷಯಂಪರಮಂಶುಭಂ ||೪|| ಸರ್ವಮಂಗಳಮಾಂಗಲ್ಯಂಸರ್ವ
ಪಾಪಪ್ರಣಾಶನಂ | ಚಿಂತಾಶೋಕಪ್ರಶಮನಮಾಯುರ್ವರ್ಧನಮುತ್ತಮಂ ||೫|| ರಶ್ಮಿಮಂತಂಸಮುದ್ಯಂತಂದೇವಾಸುರ
ನಮಸ್ಕೃತಂ | ಪೂಜಯಸ್ವವಿವಸ್ವಂತಂಭಾಸ್ಕರಂಭುವನೇಶ್ವರಂ ||೬|| ಸರ್ವದೇವಾತ್ಮಕೋಹ್ಯೇಷತೇಜಸ್ವೀರಶ್ಮಿಭಾವನಃ|
ಏಷದೇವಾಸುರಗಣಾನ್ಲೋಕಾನ್ಪಾತಿಗಭಸ್ತಿಭಿಃ ||೭|| ಏಷಬ್ರಹ್ಮಾಚವಿಷ್ಣುಶ್ಚಶಿವಃಸ್ಕಂದಃಪ್ರಜಾಪತಿಃ| ಮಹೇಂದ್ರೋ
ಧನದಃಕಾಲೋಯಮಸ್ಸೋಮೋಹ್ಯಪಾಂಪತಿಃ ||೮|| ಪಿತರೋವಸವಸ್ಸಾಧ್ಯಾಹ್ಯಶ್ವಿನೌಮರುತೋಮನುಃ | ವಾಯುರ್ವ
ಹ್ನಿಃಪ್ರಜಾಃಪ್ರಾಣಾಋತುಕರ್ತಾಪ್ರಭಾಕರಃ ||೯|| ಆದಿತ್ಯಸ್ಸವಿತಾಸೂರ್ಯಃಖಗಃಪೂಷಾಗಭಸ್ತಿಮಾನ್ |ಸುವರ್ಣಸ
ದೃಶೋಭಾನುಃಸ್ವರ್ಣರೇತಾದಿವಾಕರಃ||೧೦|| ಹರಿದಶ್ವಸ್ಸಹಸ್ರಾರ್ಚಿಸ್ಸಪ್ತಸಪ್ತಿರ್ಮರೀಚಿಮಾನ್ |ತಿಮಿರೋನ್ಮಥನಶ್ಶಂ
ಭುಸ್ತ್ವಷ್ಟಾಮಾರ್ತಾಂಡಅಂಶುಮಾನ್ ||೧೧|| ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಶ್ಶಿಶಿರಸ್ತಪನೋಭಾಸ್ಕರೋರವಿಃ | ಅಗ್ನಿಗರ್ಭೋದಿತೇಃ
ಪುತ್ರಶ್ಶಂಖಶ್ಶಿಶಿರನಾಶನಃ ||೧೨|| ವ್ಯೋಮನಾಥಸ್ತಮೋಭೇದೀಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಪಾರಗಃ|ಘನವೃಷ್ಟಿರಪಾಂಮಿತ್ರೋವಿಂ
ಧ್ಯವೀಥೀಪ್ಲವಂಗಮಃ ||೧೩|| ಆತಪೀಮಂಡಲೀಮೃತ್ಯುಃಪಿಂಗಳಸ್ಸರ್ವತಾಪನಃ| ಕವಿರ್ವಿಶ್ವೋಮಹಾತೇಜಾರಕ್ತಸ್ಸರ್ವ

ಭವೋದ್ಭವಃ॥೧೪॥ನಕ್ಷತ್ರಗ್ರಹತಾರಾಣಾಮಧಿಪೋವಿಶ್ವಭಾವನಃ| ತೇಜಸಾಮಪಿತೇಜಸ್ವೀದ್ವಾದಶಾತ್ಮನ್ನಮೋಽಸ್ತುತೇ॥೧೫॥
ನಮಃಪೂರ್ವಾಯಗಿರಯೇಪಶ್ಚಿಮಾಯಾದ್ರಯೇನಮಃ|ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣಾನಾಂಪತಯೇದಿನಾಧಿಪತಯೇನಮಃ॥೧೬॥ಜಯಾಯ
ಜಯಭದ್ರಾಯಹರ್ಯಶ್ವಾಯನಮೋನಮಃ| ನಮೋನಮಸ್ಸಹಸ್ರಾಂಶೋಆದಿತ್ಯಾಯನಮೋನಮಃ॥೧೭॥ನಮಉಗ್ರಾಯ
ವೀರಾಯಸಾರಂಗಾಯನಮೋನಮಃ | ನಮಃಪದ್ಮಪ್ರಬೋಧಾಯಮಾರ್ತಾಂಡಾಯನಮೋನಮಃ ॥೧೮॥ ಬ್ರಹ್ಮೇಶಾನಾ
ಚ್ಯುತೇಶಾಯಸೂರ್ಯಾಯಾದಿತ್ಯವರ್ಚಸೇ | ಭಾಸ್ವತೇಸರ್ವಭಕ್ಷಾಯರೌದ್ರಾಯವಪುಷೇನಮಃ॥೧೯॥ ತಮೋಘ್ನಾಯಹಿ
ಮಘ್ನಾಯಶತ್ರುಘ್ನಾಯಾಮಿತಾತ್ಮನೇ | ಕೃತಘ್ನಘ್ನಾಯದೇವಾಯಜ್ಯೋತಿಷಾಂಪತಯೇನಮಃ॥೨೦॥ ತಪ್ತಚಾಮೀಕ
ರಾಭಾಯವಹ್ನಯೇವಿಶ್ವಕರ್ಮಣೇ|ನಮಸ್ತಮೋಽಭಿನಿಘ್ನಾಯರುಚಯೇಲೋಕಸಾಕ್ಷಿಣೇ॥೨೧॥ ನಾಶಯತ್ಯೇಷವೈಭೂತಂತ
ದೇವಸೃಜತೇಪುನಃ|ಪಾಯತ್ಯೇಷತಪತ್ಯೇಷವರ್ಷತ್ಯೇಷಗಭಸ್ತಿಭಿಃ॥ಏಷಸುಪ್ತೇಷುಜಾಗರ್ತಿಭೂತೇಷುಪರಿನಿಷ್ಠಿತಃ|ಏಷಏ
ವಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಂಚಫಲಂಚೈವಾಗ್ನಿಹೋತ್ರಿಣಾಮ್॥೨೩॥ ವೇದಾಶ್ಚಕ್ರತವಶ್ಚೈವಕ್ರತೂನಾಂಫಲಮೇವಚ | ಯಾನಿಕೃತ್ಯಾ
ನಿಲೋಕೇಷುಸರ್ವಏಷರವಿಃಪ್ರಭುಃ ॥೨೪॥ ಏನಮಾಪತ್ಸುಕೃಚ್ಛ್ರೇಷುಕಾಂತಾರೇಷುಭಯೇಷುಚ| ಕೀರ್ತಯನ್ಪುರುಷಃಕ
ಶ್ಚಿನ್ನಾವಸೀದತಿರಾಘವ ॥೨೫॥ ಪೂಜಯಸ್ವೈನಮೇಕಾಗ್ರೋದೇವದೇವಂಜಗತ್ಪತಿಮ್ | ಏತತ್ತ್ರಿಗುಣಿತಂಜಪ್ತ್ವಾಯುದ್ಧೇಷು
ವಿಜಯಿಷ್ಯಸಿ ॥೨೬॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಕ್ಷಣೇಮಹಾಬಾಹೋರಾವಣಂತ್ವಂವಧಿಷ್ಯಸಿ|ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತದಾಗಸ್ತ್ಯೋಜಗಾಮಚಯ
ಥಾಗತಮ್ ॥೨೭॥ ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾನಷ್ಟಶೋಕೋಽಭವತ್ತದಾ | ಧಾರಯಾಮಾಸಸುಪ್ರೀತೋರಾಘವಃಪ್ರಯ
ತಾತ್ಮವಾನ್॥೨೮॥ ತ್ರಿರಾಚಮ್ಯಶುಚಿರ್ಭೂತ್ವಾಧನುರಾದಾಯವೀರ್ಯವಾನ್ | ಆದಿತ್ಯಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಜಪ್ತ್ವಾತುಪರಂಹರ್ಷ
ಮವಾಪ್ತವಾನ್॥೨೯॥ ರಾವಣಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಹೃಷ್ಟಾತ್ಮಾಯುದ್ಧಾಯಸಮುಪಾಗಮತ್|ಸರ್ವಯತ್ನೇನಮಹತಾವಧೇತಸ್ಯಧೃ
ತೋಽಭವತ್ ॥೩೦॥ ಅಥರವಿರವದನ್ನಿರೀಕ್ಷ್ಯರಾಮಂಮುದಿತಮನಾಃಪರಮಂಪ್ರಹೃಷ್ಯಮಾಣಃ|ನಿಶಿಚರಪತಿಸಂಕ್ಷಯಂವಿ
ದಿತ್ವಾಸುರಗಣಮಧ್ಯಗತೋವಚಸ್ತ್ವರೇತಿ ॥ ... ... ॥೩೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಸರಥಂಸಾರಥಿರ್ಹೃಷ್ಟಃಪರಸೈನ್ಯಪ್ರಧರ್ಷಣಮ್ | ಗಂಧರ್ವನಗರಾಕಾರಂಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಪತಾಕಿನಮ್॥ಯುಕ್ತಂ
ಪರಮಸಂಪನ್ನೈರ್ವಾಜಿಭಿರ್ಹೇಮಮಾಲಿಭಿಃ| ಯುದ್ಧೋಪಕರಣೈಃಪೂರ್ಣಂಪತಾಕಾಧ್ವಜಮಾಲಿನಮ್ ॥ ಗ್ರಸಂತಮಿವ
ಚಾಕಾಶಂನಾದಯಂತಂವಸುಂಧರಾಮ್ | ಪ್ರಣಾಶಂಪರಸೈನ್ಯಾನಾಂಸ್ವಸೈನ್ಯಾನಾಂಪ್ರಹರ್ಷಣಮ್॥ ರಾವಣಸ್ಯರಥಂ
ಕ್ಷಿಪ್ರಂಚೋದಯಾಮಾಸಸಾರಥಿಃ | ತಮಾಪತಂತಂಸಹಸಾಸ್ವನವಂತಂಮಹಾಧ್ವಜಮ್ ॥೩॥ ರಥಂರಾಕ್ಷಸರಾಜಸ್ಯನ
ರರಾಜೋದದರ್ಶಹ | ಕೃಷ್ಣವಾಜಿಸಮಾಯುಕ್ತಂಯುಕ್ತಂರೌದ್ರೇಣವರ್ಚಸಾ ॥೪॥ದೀಪ್ಯಮಾನಮಿವಾಕಾಶೇವಿಮಾನಂ
ಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಮ್|ತಟಿತ್ಪತಾಕಾಗಹನಂದರ್ಶಿತೇಂದ್ರಾಯುಧಾಯುಧಮ್ ॥೬॥ಶರಧಾರಾವಿಮುಂಚಂತಂಧಾರಾಸಾರಮಿವಾಂ
ಬುದಮ್ | ತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಮೇಘಸಂಕಾಶಮಾಪತಂತಂರಥಂರಿಪೋಃ ॥೭॥ ಗಿರೇರ್ವಜ್ರಾಭಿಮೃಷ್ಟಸ್ಯದೀರ್ಯತಸ್ಸದೃಶಸ್ವನಮ್ |
ವಿಸ್ಫಾರಯನ್ವೈವೇಗೇನಬಾಲಚಂದ್ರನತಂಧನುಃ ॥೮॥ ಉವಾಚಮಾತಲಿಂರಾಮಃಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸ್ಯಸಾರಥಿಮ್|ಮಾತಲೇಪಶ್ಯ
ಸಂರಬ್ಧಮಾಪತಂತಂರಥಂರಿಪೋಃ ॥ಯಥಾಪಸವ್ಯಂಪತತಾವೇಗೇನಮಹತಾಪುನಃ | ಸಮರೇಹಂತುಮಾತ್ಮಾನಂತಥಾನೇನ
ಕೃತಾಮತಿಃ॥ತದಪ್ರಮಾದಮಾತಿಷ್ಠನ್ಪ್ರತ್ಯುದ್ಗಚ್ಛರಥಂರಿಪೋಃ |ವಿಧ್ವಂಸಯಿತುಮಿಚ್ಛಾಮಿವಾಯುರ್ಮೇಘಮಿವೋತ್ಥಿ
ತಮ್॥ಅವಿಕ್ಲಬಮಸಂಭ್ರಾಂತಮವ್ಯಗ್ರಹೃದಯೇಕ್ಷಣಮ್|ರಶ್ಮಿಸಂಚಾರನಿಯತಂಪ್ರಚೋದಯರಥಂದ್ರುತಮ್॥ಕಾಮಂನ
ತ್ವಂಸಮಾಧೇಯಃಪುರಂದರರಥೋಚಿತಃ|ಯುಯುತ್ಸುರಹಮೇಕಾಗ್ರಸ್ಸ್ಮಾರಯೇತ್ವಾಂನಶಿಕ್ಷಯೇ ॥ ಪರಿತುಷ್ಟಸ್ಸರಾಮ
ಸ್ಯತೇನವಾಕ್ಯೇನಮಾತಲಿಃ|ಪ್ರಚೋದಯಾಮಾಸರಥಂಸುರಸಾರಥಿಸತ್ತಮಃ ॥೧೪॥ಅಪಸವ್ಯಂತತಃಕುರ್ವನ್ರಾವಣಸ್ಯ
ಮಹಾರಥಮ್ |ಚಕ್ರೋತ್ಕ್ಷಿಪ್ತೇನರಜಸಾರಾವಣಂವ್ಯವಧೂನಯತ್॥ತತಃಕ್ರುದ್ಧೋದಶಗ್ರೀವಸ್ತಾಮ್ರವಿಸ್ಫಾರಿತೇಕ್ಷಣಃ|
ರಥಪ್ರತಿಮುಖಂರಾಮಂಸಾಯಕೈರವಧೂನಯತ್ ॥೧೬॥ ಧರ್ಷಣಾಮರ್ಷಿತೋರಾಮೋಧೈರ್ಯಂರೋಷೇಣಲಂಘಯನ್ |
ಜಗ್ರಾಹಸುಮಹದ್ವೇಗಮೈಂದ್ರಂಯುಧಿಶರಾಸನಮ್ ॥೧೭॥ಶರಾಂಶ್ಚಸುಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಸಮಪ್ರಭಾನ್ |ತದಾ
ಘೋರತರಂಯುದ್ಧಮನ್ಯೋನ್ಯವಧಕಾಂಕ್ಷಿಣೋಃ ॥೧೮॥ ಪರಸ್ಪರಾಭಿಮುಖಯೋರ್ದೃಪ್ತಯೋರಿವಸಿಂಹಯೋಃ|ತತೋ
ದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಃಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ ॥೧೯॥ ಸಮೀಯುರ್ದ್ವೈರಥಂದ್ರಷ್ಟುಂರಾವಣಕ್ಷಯಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ | ಸಮು
ತ್ಪೇತುರಥೋತ್ಪಾತಾದಾರುಣಾರೋಮಹರ್ಷಣಾಃ॥೨೦॥ರಾವಣಸ್ಯವಿನಾಶಾಯರಾಘವಸ್ಯಜಯಾಯಚ|ವವರ್ಷರುಧಿರಂ
ದೇವೋರಾವಣಸ್ಯರಥೋಪರಿ ॥ ೨೧ ॥ ವಾತಾಮಂಡಲಿನಸ್ತೀಕ್ಷ್ಣಾಹ್ಯಪಸವ್ಯಂಪ್ರಚಕ್ರಮುಃ | ಮಹದ್ಗೃಧ್ರಕುಲಂಚಾ
ಸ್ಯಭ್ರಮಮಾಣಂನಭಃಸ್ಥಲೇ॥೨೨॥ ಯೇನಯೇನರಥೋಯಾತಿತೇನತೇನಪ್ರಧಾವತಿ | ಸಂಧ್ಯಯಾಚಾವೃತಾಲಂಕಾಜಪಾಪು

ಪ್ಪನಿಕಾಶಯಾ ||೨೩|| ದೃಶ್ಯತೇಸಂಪ್ರದೀಪ್ತೇವದಿವಸೇಪಿವಸುಂಧರಾ| ಸನಿರ್ಘಾತಾಮಹೋಲ್ಕಾಶ್ಚಸಂಪ್ರಚೇರುರ್ಮಹಾಸ್ವನಾಃ ||೨೪|| ವಿಷಾದಯಂಸ್ತೇರಕ್ಷಾಂಸಿರಾವಣಸ್ಯತದಾಹಿತಾಃ |ರಾವಣಶ್ಚಯತಸ್ತತ್ರಸಂಚಚಾಲವಸುಂಧರಾ ||೨೫|| ರಕ್ಷಸಾಂಚಪ್ರಹರತಾಂಗೃಹೀತಾಇವಬಾಹವಃ | ತಾಮ್ರಾಃಪೀತಾಸ್ಸಿತಾಃಶ್ವೇತಾಃಪತಿತಾಸ್ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಯಃ ||೨೬|| ದೃಶ್ಯಂತೇರಾವಣಸ್ಯಾಂಗೇಪರ್ವತಸ್ಯೇವಧಾತವಃ | ಗೃಧ್ರೈರನುಗತಾಶ್ಚಾಸ್ಯವಮಂತ್ಯೋಜ್ವಲನಂಮುಖೈಃ ||೨೭|| ಪ್ರಣೇದುರ್ಮುಖಮೀಕ್ಷಂತ್ಯಸ್ಸಂರಬ್ಧಮಶಿವಂಶಿವಾಃ|ಪ್ರತಿಕೂಲಂವವೌವಾಯೂರಣೇಪಾಂಸೂನ್‌ಸಮಾಕಿರನ್ ||೨೮|| ತಸ್ಯರಾಕ್ಷಸರಾಜಸ್ಯಕುರ್ವನ್‌ದೃಷ್ಟಿವಿಲೋಪನಂ | ನಿಪೇತುರಿಂದ್ರಾಶನಯಃಸೈನ್ಯೇಚಾಸ್ಯಸಮಂತತಃ ||೨೯|| ದುರ್ವಿಷಹ್ಯಸ್ವನಾಘೋರಾವಿನಾಜಲಧರಸ್ವನಂ | ದಿಶಶ್ಚಪ್ರದಿಶಸ್ಸರ್ವಾಬಭೂವುಸ್ತಿಮಿರಾವೃತಾಃ ||೩೦|| ಪಾಂಸುವರ್ಷೇಣಮಹತಾದುರ್ದರ್ಶಂಚನಭೋಽಭವತ್|ಕುರ್ವಂತ್ಯಃಕಲಹಂಘೋರಂಶಾರಿಕಾಸ್ತದ್ರಥಂಪ್ರತಿ ||೩೧|| ನಿಪೇತುಶ್ಶತಶಸ್ತತ್ರದಾರುಣಂದಾರುಣಾರುತಾಃ| ಜಘನೇಭ್ಯಃಸ್ಫುಲಿಂಗಾಂಶ್ಚನೇತ್ರೇಭ್ಯೋಶ್ರೂಣಿಸಂತತಮ್ |ಮುಮುಚುಸ್ತಸ್ಯತುರಗಾಸ್ತುಲ್ಯಮಗ್ನಿಂಚವಾರಿಚ| ಏವಂಪ್ರಕಾರಾಬಹವಃಸಮುತ್ಪಾತಾಭಯಾವಹಾಃ |ರಾವಣಸ್ಯವಿನಾಶಾಯದಾರುಣಾಸ್ಸಂಪ್ರಜಜ್ಞಿರೇ|ರಾಮಸ್ಯಾಪಿನಿಮಿತ್ತಾನಿಸೌಮ್ಯಾನಿಚಶುಭಾನಿಚ||೩೪|| ಬಭೂವುರ್ಜಯಶಂಸೀನಿಪ್ರಾದುರ್ಭೂತಾನಿಸರ್ವಶಃ | ನಿಮಿತ್ತಾನಿಚಸೌಮ್ಯಾನಿರಾಘವಃಸ್ವಜಯಾಯಚ || ದೃಷ್ಟ್ವಾಪರಮಸಂಹೃಷ್ಟೋಹತಂಮೇನೇಚರಾವಣಮ್ || ತತೋನಿರೀಕ್ಷ್ಯಾತ್ಮಗತಾನಿರಾಘವೋರಣೇನಿಮಿತ್ತಾನಿನಿಮಿತ್ತಕೋವಿದಃ|ಜಗಾಮಹರ್ಷಂಚಪರಾಂಚನಿರ್ವೃತಿಂಚಕಾರಯುದ್ಧೇಹ್ಯಧಿಕಂಚವಿಕ್ರಮಮ್||೩೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತಃಪ್ರವೃತ್ತಂಸುಕ್ರೂರಂರಾಮರಾವಣಯೋಸ್ತದಾ|ಸುಮಹದ್ದ್ವೈರಥಂಯುದ್ಧಂಸರ್ವಲೋಕಭಯಾವಹಮ್|| ತತೋರಾಕ್ಷಸಸೈನ್ಯಂಚಹರೀಣಾಂಚಮಹದ್ಬಲಂ |ಪ್ರಗೃಹೀತಪ್ರಹರಣಂನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಂಸಮತಿಷ್ಠತ||೨|| ಸಂಪ್ರಯುದ್ಧೌತತೋದೃಷ್ಟ್ವಾಬಲವನ್ನರರಾಕ್ಷಸೌ |ವ್ಯಾಕ್ಷಿಪ್ತಹೃದಯಾಸ್ಸರ್ವೇಪರಂವಿಸ್ಮಯಮಾಗತಾಃ ||೩|| ನಾನಾಪ್ರಹರಣೈರ್ವ್ಯಗ್ರೈರ್ಭುಜೈರ್ವಿಸ್ಮಿತಬುದ್ಧಯಃ | ತಸ್ಥುಃಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಚಸಂಗ್ರಾಮಂನಾಭಿಜಗ್ಮುಃಪರಸ್ಪರಮ್ ||೪|| ರಕ್ಷಸಾಂರಾವಣಂಚಾಪಿವಾನರಾಣಾಂಚರಾಘವಂ | ಪಶ್ಯತಾಂವಿಸ್ಮಿತಾಕ್ಷಾಣಾಂಸೈನ್ಯಂಚಿತ್ರಮಿವಾಬಭೌ ||೫|| ತೌತುತತ್ರನಿಮಿತ್ತಾನಿದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣರಾಘವೌ |ಕೃತಬುದ್ಧೀಸ್ಥಿರಾಮರ್ಷಾಯುಯುಧಾತೇಹ್ಯಭೀತವತ್||೬|| ಜೇತವ್ಯಮಿತಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋಮರ್ತವ್ಯಮಿತಿರಾವಣಃ | ಧೃತೌಸ್ವವೀರ್ಯಸರ್ವಸ್ವಂಯುದ್ಧೇದರ್ಶಯತಾಂತದಾ||ತತಃಕ್ರೋಧಾದ್ದಶಗ್ರೀವಃಶರಾನ್ಸಂಧಾಯವೀರ್ಯವಾನ್|ಮುಮೋಚಧ್ವಜಮುದ್ದಿಶ್ಯರಾಘವಸ್ಯರಥೇಸ್ಥಿತಮ್|| ತೇಶರಾಸ್ತಮನಾಸಾದ್ಯಪುರಂದರರಥಧ್ವಜಂ|ರಥಶಕ್ತಿಂಪರಾಮೃಶ್ಯನಿಪೇತುರ್ಧರಣೀತಲೇ||ತತೋರಾಮೋಽಭಿಸಂಕ್ರುದ್ಧಶ್ಚಾಪಮಾಯಮ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್|ಕೃತಪ್ರತಿಕೃತಂಕರ್ತುಂಮನಸಾಸಂಪ್ರಚಕ್ರಮೇ ||ರಾವಣಧ್ವಜಮುದ್ದಿಶ್ಯಮುಮೋಚನಿಶಿತಂಶರಂ|ಮಹಾಸರ್ಪಮಿವಾಸಹ್ಯಂಜ್ವಲಂತಂಸ್ವೇನತೇಜಸಾ||ಜಗಾಮಸಮಹೀಂಭಿತ್ತ್ವಾದಶಗ್ರೀವಧ್ವಜಂಶರಃ|ಸನ್ನಿಕೃತ್ತೋಽಪತದ್ಭೂಮೌರಾವಣಸ್ಯರಥಧ್ವಜಃ ||ಧ್ವಜಸ್ಯೋನ್ಮಥನಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣಸ್ಸುಮಹಾಬಲಃ |ಸಂಪ್ರದೀಪ್ತೋಽಭವತ್ಕ್ರೋಧಾದಮರ್ಷಾತ್ಪ್ರದಹನ್ನಿವ||ಸರೋಷವಶಮಾಪನ್ನಃಶರವರ್ಷಂಮಹದ್ವಮನ್| ರಾಮಸ್ಯತುರಗಾನ್‌ದೀಪ್ತೈಃಶರೈರ್ವಿವ್ಯಾಧರಾವಣಃ || ತೇವಿದ್ಧಾಹರಯಸ್ತತ್ರನಾಸ್ಖಲನ್ನಾಪಿಬಭ್ರಮುಃ|ಬಭೂವುಃಸ್ವಸ್ಥಹೃದಯಾಃಪದ್ಮನಾಳೈರಿವಾಹತಾಃ||೧೫|| ತೇಷಾಮಸಂಭ್ರಮಂದೃಷ್ಟ್ವಾವಾಜಿನಾಂರಾವಣಸ್ತದಾ| ಭೂಯಏವಸುಸಂಕ್ರುದ್ಧಶ್ಶರವರ್ಷಂಮುಮೋಚಹ ||೧೬|| ಗದಾಶ್ಚಪರಿಘಾಶ್ಚೈವಚಕ್ರಾಣಿಮುಸಲಾನಿಚ|ಗಿರಿಶೃಂಗಾಣಿವೃಕ್ಷಾಂಶ್ಚತಥಾಶೂಲಪರಶ್ವಧಾನ್ ||೧೭|| ಮಾಯಾವಿಹಿತಮೇತತ್ತುಶಸ್ತ್ರವರ್ಷಮಪಾತಯತ್|ತುಮುಲಂತ್ರಾಸಜನನಂಭೀಮಂಭೀಮಪ್ರತಿಸ್ವನಂ ||೧೮|| ತದ್ವರ್ಷಮಭವದ್ಯುದ್ಧೇನೈಕಶಸ್ತ್ರಮಯಂಮಹತ್|ವಿಮುಚ್ಯರಾಘವರಥಂಸಮಂತಾದ್ವಾನರೇಬಲೇ ||೧೯|| ಸಾಯಕೈರಂತರಿಕ್ಷಂಚಚಕಾರಾಶುನಿರಂತರಂ|ಸಹಸ್ರಶಸ್ತತೋಬಾಣಾನಶ್ರಾಂತಹೃದಯೋದ್ಯಮಃ ||೨೦|| ಮುಮೋಚಚದಶಗ್ರೀವೋನಿಸ್ಸಂಗೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ | ವ್ಯಾಯಚ್ಛಮಾನಂತಂದೃಷ್ಟ್ವಾತತ್ಪರಂರಾವಣಂರಣೇ ||೨೧|| ಪ್ರಹಸನ್ನಿವಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಸಂದಧೇಸಾಯಕಾನ್ಶಿತಾನ್ | ಸಮುಮೋಚತತೋಬಾಣಾನ್ರಣೇಶತಸಹಸ್ರಶಃ ||೨೨|| ತಾನ್‌ದೃಷ್ಟ್ವಾರಾವಣಶ್ಚಕ್ರೇಸ್ವಶರೈಃಖಂನಿರಂತರಂ |ತತಸ್ತಾಭ್ಯಾಂಪ್ರಮುಕ್ತೇನಶರವರ್ಷೇಣಭಾಸ್ವತಾ ||೨೩|| ಶರಬದ್ಧಮಿವಾಭಾತಿದ್ವಿತೀಯಂಭಾಸ್ವದಂಬರಂ| ನಾನಿಮಿತ್ತೋಽಭವದ್ಬಾಣೋನಾತಿಭೇತ್ತಾನನಿಷ್ಫಲಃ ||೨೪|| ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಭಿಸಂಹತ್ಯನಿಪೇತುರ್ಧರಣೀತಲೇ |ತಥಾವಿಸೃಜತೋರ್ಬಾಣಾನ್ ರಾಮರಾವಣಯೋರ್ಮೃಧೇ || ಪ್ರಾಯುಧ್ಯತಾಮವಿಚ್ಛಿನ್ನಮಸ್ಯಂತೌಸವ್ಯದಕ್ಷಿಣಂ | ಚಕ್ರತುಶ್ಚಶರೌಘೈಸ್ತೌನಿರುಚ್ಛ್ವಾಸಮಿವಾಂಬರಂ ||೨೬ || ರಾವಣಸ್ಯಹಯಾನ್ರಾಮೋಹಯಾನ್ ರಾಮಸ್ಯರಾವಣಃ|ಜಘ್ನತುಸ್ತೌತಥಾನ್ಯೋನ್ಯಂಕೃತಾನುಕೃತಕಾರಿಣೌ ||೨೭|| ಏವಂತೌತುಸುಸಂ

ಕ್ರುದ್ಧಾ ಚಕ್ರತುರ್ಯುದ್ಧಮದ್ಭುತಂ। ಮುಹೂರ್ತಮಭವದ್ಯುದ್ಧಂ ತುಮುಲಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಮ್ ॥೨೯॥ ಪ್ರಯುಧ್ಯಮಾನಸ್ಸಮರೇ ಮಹಾಬಲಶ್ಶಿತೈಶ್ಶರೈ ರಾವಣೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಮ್। ಧ್ವಜಾಪಪಾತೇನ ಸ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪೋ ಭೃಶಂ ಪ್ರಚುಕೋಧ ತದಾ ರಘೂತ್ತಮೇ ॥ ... ... ॥೩೦॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ — ಏಕೋನದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತೌ ತದಾ ಯುಧ್ಯಮಾನೌ ತು ಸಮರೇ ರಾಮರಾವಣೌ । ದದೃಶುಸ್ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ವಿಸ್ಮಿತೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥೧॥ ಅರ್ದಯಂತೌ ತು ಸಮರೇ ತಯೋಸ್ತೌ ಸ್ಯಂದನೋತ್ತಮೌ । ಪರಸ್ಪರಮಭಿಕ್ರುದ್ಧೌ ಪರಸ್ಪರಮಭಿದ್ರುತೌ ॥೨॥ ಪರಸ್ಪರವಧೇ ಯುಕ್ತೌ ಘೋರರೂಪೌ ಬಭೂವತುಃ । ಮಂಡಲಾನಿ ಚ ವೀಥೀಶ್ಚ ಗತಪ್ರತ್ಯಾಗತಾನಿ ಚ ॥ ದರ್ಶಯಂತೌ ಬಹುವಿಧಾಂ ಸೂತಸಾಮರ್ಥ್ಯಜಾಂ ಗತಿಂ । ಅರ್ದಯನ್ ರಾವಣಂ ರಾಮೋ ರಾಘವಂ ಚಾಪಿ ರಾವಣಃ ॥ ಗತಿವೇಗಂ ಸಮಾಪನ್ನೌ ಪ್ರವರ್ತನನಿವರ್ತನೇ । ಕ್ಷಿಪತೋಶ್ಶರಜಾಲಾನಿ ತಯೋಸ್ತೌ ಸ್ಯಂದನೋತ್ತಮೌ ॥ ಚೇರತುಸ್ಸಂಯುಗಮಹೀಂ ಸಾಸಾರೌ ಜಲದೌ ಯಥಾ । ದರ್ಶಯಿತ್ವಾ ತದಾ ತೌ ತು ಗತಿಂ ಬಹುವಿಧಾಂ ರಣೇ ॥ ಪರಸ್ಪರಸ್ಯಾಭಿಮುಖೌ ಪುನರೇವ ಚ ತಸ್ಥತುಃ । ಧುರಂ ಧುರೇಣ ರಥಯೋರ್ವಕ್ತ್ರಂ ವಕ್ತ್ರೇಣ ವಾಜಿನಾಮ್ ॥ ಪತಾಕಾಶ್ಚ ಪತಾಕಾಭಿಸ್ಸಮೇಯುಃ ಸ್ಥಿತಯೋಸ್ತದಾ । ರಾವಣಸ್ಯ ತತೋ ರಾಮೋ ಧನುರ್ಮುಕ್ತೈಶ್ಶಿತೈಶ್ಶರೈಃ ॥ ಚತುರ್ಭಿಶ್ಚತುರೋ ದೀಪ್ತೈರ್ಹಯಾನ್ ಪ್ರತ್ಯಪಸರ್ಪಯತ್ । ಸ ಕ್ರೋಧವಶಮಾಪನ್ನೋ ಹಯಾನಾಮಪಸರ್ಪಣಾತ್ ॥ ಮುಮೋಚ ನಿಶಿತಾನ್ ಬಾಣಾನ್ ರಾಘವಾಯ ನಿಶಾಚರಃ । ಸೋಽತಿವಿದ್ಧೋ ಬಲವತಾ ದಶಗ್ರೀವೇಣ ರಾಘವಃ ॥೧೦॥ ಜಗಾಮ ನ ವಿಕಾರಂ ಚ ನ ಚಾಪಿ ವ್ಯಥಿತೋಽಭವತ್ । ಚಿಕ್ಷೇಪ ಚ ಪುನರ್ಬಾಣಾನ್ ವಜ್ರಪಾತಸಮಸ್ವನಾನ್ ॥೧೧॥ ಸಾರಥಿಂ ವಜ್ರಹಸ್ತಸ್ಯ ಸಮುದ್ದಿಶ್ಯ ನಿಶಾಚರಃ । ಮಾತಲೇಸ್ತು ಮಹಾವೇಗಾಶ್ಶರೀರೇ ಪತಿತಾಶ್ಶರಾಃ ॥ ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಮಪಿ ಸಂಮೋಹಂ ವ್ಯಥಾಂ ವಾ ಪ್ರದದುರ್ಯುಧಿ । ತಯಾ ಧರ್ಷಣಯಾ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಾತಲೇರ್ನ ತಥಾತ್ಮನಃ ॥ ಚಕಾರ ಶರಜಾಲೇನ ರಾಘವೋ ವಿಮುಖಂ ರಿಪುಂ । ವಿಂಶತಂ ತ್ರಿಂಶತಂ ಷಷ್ಟಿಂ ಶತಶೋಽಥ ಸಹಸ್ರಶಃ ॥ ಮುಮೋಚ ರಾಘವೋ ವೀರಃ ಸಾಯಕಾನ್ ಸ್ಯಂದನೇ ರಿಪೋಃ । ರಾವಣೋಽಪಿ ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಥಸ್ಥೋ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥ ಗದಾಮುಸಲವರ್ಷೇಣ ರಾಮಂ ಪ್ರತ್ಯರ್ದಯದ್ರಣೇ । ತತ್ಪ್ರವೃತ್ತಂ ಮಹದ್ಯುದ್ಧಂ ತುಮುಲಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಂ ॥ ಗದಾನಾಂ ಮುಸಲಾನಾಂ ಚ ಪರಿಘಾಣಾಂ ಚ ನಿಸ್ವನೈಃ । ಶರಾಣಾಂ ಪುಂಖವಾತೈಶ್ಚ ಕ್ಷುಭಿತಾಸ್ಸಪ್ತ ಸಾಗರಾಃ ॥ ಕ್ಷುಬ್ಧಾನಾಂ ಸಾಗರಾಣಾಂ ಚ ಪಾತಾಳತಲವಾಸಿನಃ । ವ್ಯಥಿತಾಃ ಪನ್ನಗಾಸ್ಸರ್ವೇ ದಾನವಾಶ್ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ ॥ ಚಕಂಪೇ ಮೇದಿನೀ ಕೃತ್ಸ್ನಾ ಸಶೈಲವನಕಾನನಾ । ಭಾಸ್ಕರೋ ನಿಷ್ಪ್ರಭಶ್ಚಾಸೀನ್ನ ವವೌ ಚಾಪಿ ಮಾರುತಃ ॥ ತತೋ ದೇವಾಸ್ಸಗಂಧರ್ವಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚ ಪರಮರ್ಷಯಃ । ಚಿಂತಾಮಾಪೇದಿರೇ ಸರ್ವೇ ಸಕಿನ್ನರಮಹೋರಗಾಃ ॥೨೦॥ ಸ್ವಸ್ತಿ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಸ್ತು ಲೋಕಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತು ಶಾಶ್ವತಾಃ । ಜಯತಾಂ ರಾಘವಸ್ಸಂಖ್ಯೇ ರಾವಣಂ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಮ್ ॥೨೧॥ ಏವಂ ಜಪಂತೋಽಪಶ್ಯಂಸ್ತೇ ದೇವಾಸ್ಸರ್ಷಿಗಣಾಸ್ತದಾ । ರಾಮರಾವಣಯೋರ್ಯುದ್ಧಂ ಸುಘೋರಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಮ್ ॥೨೨॥ ಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರಸಾಂ ಸಂಘಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಯುದ್ಧಮನೂಪಮಂ । ಗಗನಂ ಗಗನಾಕಾರಂ ಸಾಗರಸ್ಸಾಗರೋಪಮಃ ॥ ರಾಮರಾವಣಯೋರ್ಯುದ್ಧಂ ರಾಮರಾವಣಯೋರಿವ । ಏವಂ ಬ್ರುವಂತೋ ದದೃಶುಸ್ತದ್ಯುದ್ಧಂ ರಾಮರಾವಣಂ ॥ ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಹಾಬಾಹೂ ರಘೂಣಾಂ ಕೀರ್ತಿವರ್ಧನಃ । ಸಂಧಾಯ ಧನುಷಾ ರಾಮಃ ಕ್ಷುರಮಾಶೀವಿಷೋಪಮಂ ॥ ರಾವಣಸ್ಯ ಶಿರಶ್ಛಿಂದಚ್ಛ್ರೀಮಜ್ಜ್ವಲಿತಕುಂಡಲಂ । ತಚ್ಛಿರಃ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ದೃಷ್ಟಂ ಲೋಕೈಸ್ತ್ರಿಭಿಸ್ತದಾ ॥ ತಸ್ಯೈವ ಸದೃಶಂ ಚಾನ್ಯದ್ರಾವಣಸ್ಯೋತ್ಥಿತಂ ಶಿರಃ । ತತ್ಕ್ಷಿಪ್ರಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಹಸ್ತೇನ ರಾಮೇಣ ಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರಿಣಾ ॥ ದ್ವಿತೀಯಂ ರಾವಣಶಿರಶ್ಛಿನ್ನಂ ಸಂಯತಿ ಸಾಯಕೈಃ । ಛಿನ್ನಮಾತ್ರಂ ತು ತಚ್ಛೀರ್ಷಂ ಪುನರನ್ಯತ್ಸ್ಮ ದೃಶ್ಯತೇ ॥ ತದಪ್ಯಶನಿಸಂಕಾಶೈಶ್ಛಿನ್ನಂ ರಾಮಸ್ಯ ಸಾಯಕೈಃ । ಏವಮೇಕಶತಂ ಛಿನ್ನಂ ಶಿರಸಾಂ ತುಲ್ಯವರ್ಚಸಾಂ ॥ ನ ಚೈವ ರಾವಣಸ್ಯಾಂತೋ ದೃಶ್ಯತೇ ಜೀವಿತಕ್ಷಯೇ । ತತಸ್ಸರ್ವಾಸ್ತ್ರವಿದ್ವೀರಃ ಕೌಸಲ್ಯಾನಂದವರ್ಧನಃ ॥ ಮಾರ್ಗಣೈರ್ಬಹುಭಿರ್ಯುಕ್ತಶ್ಚಿಂತಯಾಮಾಸ ರಾಘವಃ । ಮಾರೀಚೋ ನಿಹತೋ ಯೈಸ್ತು ಖರೋ ಯೈಸ್ತು ಸದೂಷಣಃ ॥೩೧॥ ಕ್ರೌಂಚಾರಣ್ಯೇ ವಿರಾಧಸ್ತು ಕಬಂಧೋ ದಂಡಕಾವನೇ । ತ ಇಮೇ ಸಾಯಕಾಸ್ಸರ್ವೇ ಯುದ್ಧೇ ಪ್ರತ್ಯಾಯಿಕಾ ಮಮ ॥೩೨॥ ಕಿಂ ನು ತತ್ಕಾರಣಂ ಯೇನ ರಾವಣೇ ಮಂದತೇಜಸಃ । ಇತಿ ಚಿಂತಾಪರಶ್ಚಾಸೀದಪ್ರಮತ್ತಶ್ಚ ಸಂಯುಗೇ ॥೩೩॥ ವವರ್ಷ ಶರವರ್ಷಾಣಿ ರಾಘವೋ ರಾವಣೋರಸಿ । ರಾವಣೋಽಪಿ ತತಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ರಥಸ್ಥೋ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥೩೪॥ ಗದಾಮುಸಲವರ್ಷೇಣ ರಾಮಂ ಪ್ರತ್ಯರ್ದಯದ್ರಣೇ । ತತ್ಪ್ರವೃತ್ತಂ ಮಹದ್ಯುದ್ಧಂ ತುಮುಲಂ ರೋಮಹರ್ಷಣಮ್ ॥೩೫॥ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಚ ಭೂಮೌ ಚ ಪುನಶ್ಚ ಗಿರಿಮೂರ್ಧನಿ । ದೇವದಾನವಯಕ್ಷಾಣಾಂ ಪಿಶಾಚೋರಗರಕ್ಷಸಾಂ ॥೩೬॥ ಪಶ್ಯತಾಂ ತನ್ಮಹದ್ಯುದ್ಧಂ ಸರ್ವರಾತ್ರಮವರ್ತತ । ನೈವ ರಾತ್ರಂ ನ ದಿವಸಂ ನ ಮುಹೂರ್ತಂ ನ ಚ ಕ್ಷಣಮ್ ॥೩೭॥ ರಾಮರಾವಣಯೋರ್ಯುದ್ಧಂ ವಿರಾಮಮುಪಗಚ್ಛತಿ ।

ದಶರಥಸುತರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಯೋರ್ಜಯಮನವೇಕ್ಷ್ಯ ರಣೇ ಸ ರಾಘವಸ್ಯ । ಸುರವರರಥಸಾರಥಿರ್ಮಹಾತ್ಮಾ ರಣಗತಮೇನ
ಮುವಾಚ ವಾಕ್ಯಮಾಶು ॥ ... ... ॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಥ ಸಂಸ್ಮಾರಯಾಮಾಸ ರಾಘವಂ ಮಾತಲಿಸ್ತದಾ । ಅಜಾನನ್ನಿವ ಕಿಂ ವೀರ ತ್ವಮೇನಮನುವರ್ತಸೇ ॥೧॥ ವಿಸೃಜಾಸ್ಮೈ
ವಧಾಯ ತ್ವಮಸ್ತ್ರಂ ಪೈತಾಮಹಂ ಪ್ರಭೋ । ವಿನಾಶಕಾಲಃ ಕಥಿತೋ ಯಸ್ಸುರೈಸ್ಸೋಽದ್ಯ ವರ್ತತೇ ॥೨॥ ತತಸ್ಸಂಸ್ಮಾರಿತೋ
ರಾಮಸ್ತೇನ ವಾಕ್ಯೇನ ಮಾತಲೇಃ । ಜಗ್ರಾಹ ಸ ಶರಂ ದೀಪ್ತಂ ನಿಶ್ವಸಂತಮಿವೋರಗಂ ॥೩॥ ಯಮಸ್ಮೈ ಪ್ರಥಮಂ ಪ್ರಾದಾದ
ಗಸ್ತ್ಯೋ ಭಗವಾನೃಷಿಃ । ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಂ ಮಹಾಬಾಣಮಮೋಘಂ ಯುಧಿ ವೀರ್ಯವಾನ್ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ನಿರ್ಮಿತಂ ಪೂರ್ವಮಿಂದ್ರಾ
ರ್ಥಮಮಿತೌಜಸಾ । ದತ್ತಂ ಸುರಪತೇಃ ಪೂರ್ವಂ ತ್ರಿಲೋಕಜಯಕಾಂಕ್ಷಿಣಃ ॥ ಯಸ್ಯ ವಾಜೇಷು ಪವನಃ ಫಲೇ ಭಾಸ್ಕರಪಾವ
ಕೌ । ಶರೀರಮಾಕಾಶಮಯಂ ಗೌರವೇ ಮೇರುಮಂದರೌ ॥ ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನಂ ವಪುಷಾ ಸುಪುಂಖಂ ಹೇಮಭೂಷಿತಂ । ತೇಜಸಾ
ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಕೃತಂ ಭಾಸ್ಕರವರ್ಚಸಂ ॥ ಸಧೂಮಮಿವ ಕಾಲಾಗ್ನಿಂ ದೀಪ್ತಮಾಶೀವಿಷಂ ಯಥಾ । ಪರನಾಗಾಶ್ವಬೃಂದಾ
ನಾಂ ಭೇದನಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಕಾರಿಣಮ್ ॥ ದ್ವಾರಾಣಾಂ ಪರಿಘಾಣಾಂ ಚ ಗಿರೀಣಾಮಪಿ ಭೇದನಂ । ನಾನಾರುಧಿರಸಿಕ್ತಾಂಗಂ ಮೇದೋದಿ
ಗ್ಧಂ ಸುದಾರುಣಂ ॥ ವಜ್ರಸಾರಂ ಮಹಾನಾದಂ ನಾನಾಸಮಿತಿದಾರಣಂ । ಸರ್ವವಿತ್ರಾಸನಂ ಭೀಮಂ ಶ್ವಸಂತಮಿವ ಪನ್ನಗಂ ॥
ಕಂಕಗೃಧ್ರಬಲಾಕಾನಾಂ ಗೋಮಾಯುಮೃಗರಕ್ಷಸಾಂ । ನಿತ್ಯಂ ಭಕ್ಷಪ್ರದಂ ಯುದ್ಧೇ ಯಮರೂಪಂ ಭಯಾವಹಂ ॥ ನಂ
ದನಂ ವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ರಕ್ಷಸಾಮವಸಾದನಂ । ವಾಜಿತಂ ವಿವಿಧೈಃ ಪಕ್ಷೈಶ್ಚಾರುಚಿತ್ರೈರ್ಗರುತ್ಮತಃ ॥೧೨॥ ತಮುತ್ತಮೇ
ಷುಂ ಲೋಕಾನಾಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುಭಯನಾಶನಂ । ದ್ವಿಷತಾಂ ಕೀರ್ತಿಹರಣಂ ಪ್ರಹರ್ಷಕರಮಾತ್ಮನಃ ॥ ಅಭಿಮಂತ್ರ್ಯ ತತೋ ರಾ
ಮಸ್ತಂ ಮಹೇಷುಂ ಮಹಾಬಲಃ । ವೇದಪ್ರೋಕ್ತೇನ ವಿಧಿನಾ ಸಂದಧೇ ಕಾರ್ಮುಕೇ ಬಲೀ ॥ ತಸ್ಮಿನ್ ಸಂಧೀಯಮಾನೇ ತು ರಾಘವೇಣ ಶ
ರೋತ್ತಮೇ । ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ವಿತ್ರೇಸುಶ್ಚಚಾಲ ಚ ವಸುಂಧರಾ ॥ ಸ ರಾವಣಾಯ ಸಂಕ್ರುದ್ಧೋ ಭೃಶಮಾಯಮ್ಯ ಕಾರ್ಮುಕಂ ।
ಚಿಕ್ಷೇಪ ಪರಮಾಯತ್ತಸ್ತಂ ಶರಂ ಮರ್ಮಘಾತಿನಮ್ ॥೧೬॥ ಸ ವಜ್ರ ಇವ ದುರ್ಧರ್ಷೋ ವಜ್ರಿಬಾಹುವಿಸರ್ಜಿತಃ । ಕೃತಾಂ
ತ ಇವ ಚಾವಾರ್ಯೋ ನ್ಯಪತದ್ರಾವಣೋರಸಿ ॥೧೭॥ ಸ ವಿಸೃಷ್ಟೋ ಮಹಾವೇಗಶ್ಶರೀರಾಂತಕರಶ್ಶರಃ । ಬಿಭೇದ ಹೃದಯಂ ತಸ್ಯ
ರಾವಣಸ್ಯ ದುರಾತ್ಮನಃ ॥೧೮॥ ರುಧಿರಾಕ್ತಸ್ಸ ವೇಗೇನ ಜೀವಿತಾಂತಕರಶ್ಶರಃ । ರಾವಣಸ್ಯ ಹರನ್ ಪ್ರಾಣಾನ್ ವಿವೇಶ ಧರಣೀ
ತಲಮ್ ॥೧೯॥ ಸ ಶರೋ ರಾವಣಂ ಹತ್ವಾ ರುಧಿರಾರ್ದ್ರೀಕೃತಚ್ಛವಿಃ । ಕೃತಕರ್ಮಾ ನಿಭೃತವತ್ಸ್ವತೂಣೀಂ ಪುನರಾಗಮ
ತ್ ॥೨೦॥ ತಸ್ಯ ಹಸ್ತಾದ್ಧತಸ್ಯಾಶು ಕಾರ್ಮುಕಂ ತತ್ಸಸಾಯಕಂ । ನಿಪಪಾತ ಸಹ ಪ್ರಾಣೈರ್ಭ್ರಶ್ಯಮಾನಸ್ಯ ಜೀವಿತಾತ್ ॥
ಗತಾಸುರ್ಭೀಮವೇಗಸ್ತು ನೈರೃತೇಂದ್ರೋ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ । ಪಪಾತ ಸ್ಯಂದನಾದ್ಭೂಮೌ ವೃತ್ರೋ ವಜ್ರಹತೋ ಯಥಾ ॥
ತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಪತಿತಂ ಭೂಮೌ ಹತಶೇಷಾ ನಿಶಾಚರಾಃ । ಹತನಾಥಾ ಭಯತ್ರಸ್ತಾಸ್ಸರ್ವತಸ್ಸಂಪ್ರದುದ್ರುವುಃ ॥೨೩॥ ನ
ರ್ದಂತಶ್ಚಾಭಿಪೇತುಸ್ತಾನ್ ವಾನರಾ ದ್ರುಮಯೋಧಿನಃ । ದಶಗ್ರೀವವಧಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ವಿಜಯಂ ರಾಘವಸ್ಯ ಚ ॥೨೪॥ ಅರ್ದಿ
ತಾ ವಾನರೈರ್ಹೃಷ್ಟೈರ್ಲಂಕಾಮಭ್ಯಪತನ್ ಭಯಾತ್ । ಗತಾಶ್ರಯತ್ವಾತ್ಕರುಣೈರ್ಬಾಷ್ಪಪ್ರಸ್ರವಣೈರ್ಮುಖೈಃ ॥೨೫॥
ತತೋ ವಿನೇದುಸ್ಸಂಹೃಷ್ಟಾ ವಾನರಾ ಜಿತಕಾಶಿನಃ । ವದಂತೋ ರಾಘವಜಯಂ ರಾವಣಸ್ಯ ಚ ತದ್ವಧಮ್ ॥೨೬॥ ಅಥಾಂತರಿಕ್ಷೇ
ವ್ಯನದತ್ಸೌಮ್ಯಸ್ತ್ರಿದಶದುಂದುಭಿಃ । ದಿವ್ಯಗಂಧವಹಸ್ತತ್ರ ಮಾರುತಸ್ಸುಸುಖಂ ವವೌ ॥೨೭॥ ನಿಪಪಾತಾಂತರಿಕ್ಷಾಚ್ಚ ಪು
ಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಸ್ತದಾ ಭುವಿ । ಕಿರಂತೀ ರಾಘವರಥಂ ದುರವಾಪಾ ಮನೋರಮಾ ॥೨೮॥ ರಾಘವಸ್ತವಸಂಯುಕ್ತಾ ಗಗನೇಪಿ ಚ
ಶುಶ್ರುವೇ । ಸಾಧು ಸಾಧ್ವಿತಿ ವಾಗಗ್ರ್ಯಾ ದೇವತಾನಾಂ ಮಹಾತ್ಮನಾಮ್ ॥೨೯॥ ಆವಿವೇಶ ಮಹಾಹರ್ಷೋ ದೇವಾನಾಂ ಚಾರಣೈ
ಸ್ಸಹ । ರಾವಣೇ ನಿಹತೇ ರೌದ್ರೇ ಸರ್ವಲೋಕಭಯಂಕರೇ ॥೩೦॥ ತತಸ್ಸಕಾಮಂ ಸುಗ್ರೀವಮಂಗದಂ ಚ ಮಹಾಬಲಂ । ಚಕಾ
ರ ರಾಘವಃ ಪ್ರೀತೋ ಹತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವಂ ॥೩೧॥ ತತಃ ಪ್ರಜಗ್ಮುಃ ಪ್ರಶಮಂ ಮರುದ್ಗಣಾ ದಿಶಃ ಪ್ರಸೇದುರ್ವಿಮಲಂ ನ
ಭೋಽಭವತ್ । ಮಹೀ ಚಕಂಪೇ ನ ಹಿ ಮಾರುತೋ ವವೌ ಸ್ಥಿರಪ್ರಭಶ್ಚಾಪ್ಯಭವದ್ದಿವಾಕರಃ ॥೩೨॥ ತತಸ್ತು ಸುಗ್ರೀವವಿಭೀ
ಷಣಾಂಗದಾಸ್ಸುಹೃದ್ವಿಶೇಷಾಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಾಸ್ತದಾ । ಸಮೇತ್ಯ ಹೃಷ್ಟಾ ವಿಜಯೇನ ರಾಘವಂ ರಣೇಽಭಿರಾಮಂ ವಿಧಿನಾಭ್ಯಪೂ
ಜಯನ್ ॥೩೩॥ ಸ ತು ನಿಹತರಿಪುಸ್ಸ್ಥಿರಪ್ರತಿಜ್ಞಃ ಸ್ವಜನಬಲಾಭಿವೃತೋ ರಣೇ ರರಾಜ । ರಘುಕುಲನೃಪನಂದನೋ ಮಹೌ
ಜಾಸ್ತ್ರಿದಶಗಣೈರಭಿಸಂವೃತೋ ಯಥೇಂದ್ರಃ ॥ ... ... ॥೩೪॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕಾದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಭ್ರಾತರಂ ನಿಹತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಯಾನಂ ರಣನಿರ್ಜಿತಂ । ಶೋಕವೇಗಪರೀತಾತ್ಮಾ ವಿಲಲಾಪ ವಿಭೀಷಣಃ ॥ ವೀರ ವಿಕ್ರಾಂ
ತ ವಿಖ್ಯಾತ ವಿನೀತ ನಯಕೋವಿದ । ಮಹಾರ್ಹಶಯನೋಪೇತ ಕಿಂ ಶೇಷೇಽದ್ಯ ಹತೋ ಭುವಿ ॥೨॥ ವಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ದೀರ್ಘೌ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟೌ ಭುಜೌ

ವೇಂಗದಭೂಷಿತೌ । ಮುಕುಟೇನಾಪವೃತ್ತೇನ ಭಾಸ್ಕರಾಕಾರವರ್ಚಸಾ ॥೩॥ ತದಿದಂ ವೀರಸಂಪ್ರಾಪ್ತಂ ಮಯಾ ಪೂರ್ವಂ ಸ
ಮೀರಿತಂ । ಕಾಮಮೋಹಪರೀತಸ್ಯ ಯತ್ತೇ ನ ರುಚಿತಂ ವಚಃ ॥ ಯನ್ನ ದರ್ಪಾತ್ಪ್ರಹಸ್ತೋ ವಾ ನೇಂದ್ರಜಿನ್ನಾಪರೇ ಜನಾಃ । ನ
ಕುಂಭಕರ್ಣೋತಿರಥೋ ನಾತಿಕಾಯೋ ನರಾಂತಕಃ ॥ ನ ಸ್ವಯಂ ತ್ವಂ ಚ ಮನ್ಯೇಥಾಸ್ತಸ್ಯೋದರ್ಕೋಯಮಾಗತಃ । ಗತಸ್ಸೇತು
ಸ್ಸುನೀತಾನಾಂ ಗತೋ ಧರ್ಮಸ್ಯ ವಿಗ್ರಹಃ ॥ ಗತಸ್ಸತ್ತ್ವಸ್ಯ ಸಂಕ್ಷೇಪಃ ಪ್ರಸ್ತಾವಾನಾಂ ಗತಿರ್ಗತಾ । ಆದಿತ್ಯಃ ಪತಿತೋ ಭೂ
ಮೌ ಮಗ್ನಸ್ತಮಸಿ ಚಂದ್ರಮಾಃ ॥ ಚಿತ್ರಭಾನುಃ ಪ್ರಶಾಂತಾರ್ಚಿರ್ವ್ಯವಸಾಯೋ ನಿರುದ್ಯಮಃ । ಅಸ್ಮಿನ್ನಿಪತಿತೇ ಭೂಮೌ ವೀ
ರೇ ಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂ ವರೇ ॥ ಕಿಂ ಶೇಷಮಿವ ಲೋಕಸ್ಯ ಹತವೀರಸ್ಯ ಸಾಂಪ್ರತಂ । ರಣೇ ರಾಕ್ಷಸಶಾರ್ದೂಲೇ ಪ್ರಸುಪ್ತ ಇವ ಪಾಂಸು
ಷು ॥ ಧೃತಿಪ್ರವಾಳಃ ಪ್ರಸವಾಗ್ರಪುಷ್ಪಸ್ತಪೋಬಲಶ್ಶೌರ್ಯನಿಬದ್ಧಮೂಲಃ । ರಣೇ ಮಹಾನ್ ರಾಕ್ಷಸರಾಜವೃಕ್ಷಸ್ಸಂಮರ್ದಿ
ತೋ ರಾಘವಮಾರುತೇನ ॥ ತೇಜೋವಿಷಾಣಃ ಕುಲವಂಶವಂಶಃ ಕೋಪಪ್ರಸಾದಾಪರಗಾತ್ರಹಸ್ತಃ । ಇಕ್ಷ್ವಾಕುಸಿಂಹಾವಗ್ರ
ಹೀತದೇಹಃ ಸುಪ್ತಃ ಕ್ಷಿತೌ ರಾವಣಗಂಧಹಸ್ತೀ ॥ ಪರಾಕ್ರಮೋತ್ಸಾಹವಿಜೃಂಭಿತಾರ್ಚಿರ್ನಿಶ್ವಾಸಧೂಮಸ್ಸ್ವಬಲಪ್ರತಾಪಃ ।
ಪ್ರತಾಪವಾನ್ ಸಂಯತಿ ರಾಕ್ಷಸಾಗ್ನಿರ್ನಿರ್ವಾಪಿತೋ ರಾಮಪಯೋಧರೇಣ ॥ ಸಿಂಹರ್ಕ್ಷಲಾಂಗೂಲಕಕುದ್ವಿಷಾಣಃ ಪರಾಭಿಜಿ
ದ್ಗಂಧನಗಂಧಹಸ್ತೀ । ರಕ್ಷೋವೃಷಶ್ಚಾಪಲಕರ್ಣಚಕ್ಷುಃ ಕ್ಷಿತೀಶ್ವರವ್ಯಾಘ್ರಹತೋವಸನ್ನಃ ॥ ವದಂತಂ ಹೇತುಮದ್ವಾಕ್ಯಂ ಪ
ರಿದೃಷ್ಟಾರ್ಥನಿಶ್ಚಯಂ । ರಾಮಶ್ಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟಮಿತ್ಯುವಾಚ ವಿಭೀಷಣಮ್ ॥ ನಾಯಂ ವಿನಿಷ್ಟೋ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಃ ಸಮರೇ ಚಂಡವಿ
ಕ್ರಮಃ । ಅತ್ಯುನ್ನತಮಹೋತ್ಸಾಹಃ ಪತಿತೋಯಮಶಂಕಿತಃ ॥ ನೈವಂ ವಿನಷ್ಟಾಃ ಶೋಚ್ಯಂತೇ ಕ್ಷತ್ರಧರ್ಮವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ । ವೃ
ದ್ಧಿಮಾಶಂಸಮಾನಾ ಯೇ ನಿಪತಂತಿ ರಣಾಜಿರೇ ॥೧೬॥ ಯೇನ ಸೇಂದ್ರಾಸ್ತ್ರಯೋ ಲೋಕಾಸ್ತ್ರಾಸಿತಾ ಯುಧಿ ಧೀಮತಾ । ತಸ್ಮಿನ್ಕಾಲ
ಸಮಾಯುಕ್ತೇ ನ ಕಾಲಃ ಪರಿಶೋಚಿತುಂ ॥೧೭॥ ನೈಕಾಂತವಿಜಯೋ ಯುದ್ಧೇ ಭೂತಪೂರ್ವಃ ಕದಾಚನ । ಪರೈರ್ವಾ ಹನ್ಯತೇ ವೀ
ರಃ ಪರಾನ್ವಾ ಹಂತಿ ಸಂಯುಗೇ ॥ ಇಯಂ ಹಿ ಪೂರ್ವೈಃ ಸಂದಿಷ್ಟಾ ಗತಿಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಸತ್ಕೃತಾ । ಕ್ಷತ್ರಿಯೋ ನಿಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇ ನ ಶೋಚ್ಯ
ಇತಿ ನಿಶ್ಚಯಃ ॥೧೯॥ ತದೇವಂ ನಿಶ್ಚಯಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತತ್ತ್ವಮಾಸ್ಥಾಯ ವಿಜ್ವರಃ । ಯದಿಹಾನಂತರಂ ಕಾರ್ಯಂ ಕಲ್ಪ್ಯಂ ತದನುಚಿಂ
ತಯ ॥೨೦॥ ತಮುಕ್ತವಾಕ್ಯಂ ವಿಕ್ರಾಂತಂ ರಾಜಪುತ್ರಂ ವಿಭೀಷಣಃ । ಉವಾಚ ಶೋಕಸಂತಪ್ತೋ ಭ್ರಾತುರ್ಹಿತಮನಂತರಂ ॥
ಯೋಯಂ ವಿಮರ್ದೇಷು ನ ಭಗ್ನಪೂರ್ವಃ ಸುರೈಸ್ಸಮೇತೈಸ್ಸಹವಾಸವೇನ । ಭವಂತಮಾಸಾದ್ಯ ರಣೇ ವಿಭಗ್ನೋ ವೇಲಾಮಿವಾಸಾ
ದ್ಯ ಯಥಾ ಸಮುದ್ರಃ ॥೨೨॥ ಅನೇನ ದತ್ತಾನಿ ಸುಪೂಜಿತಾನಿ ಭುಕ್ತಾಶ್ಚ ಭೋಗಾ ನಿಭೃತಾಶ್ಚ ಭೃತ್ಯಾಃ । ಧನಾನಿ ಮಿತ್ರೇಷು ಸಮ
ರ್ಪಿತಾನಿ ವೈರಾಣ್ಯಮಿತ್ರೇಷು ಚ ಯಾಪಿತಾನಿ ॥ ೨೩ ॥ ಏಷೋಗ್ನಿಹೋತ್ರೀ ಚ ಮಹಾತಪಾಶ್ಚ ವೇದಾಂತಗಃ ಕರ್ಮಸು ಚಾಗ್ರ್ಯ
ವೀರ್ಯಃ । ಏತಸ್ಯ ಯತ್ಪ್ರೇತಗತಸ್ಯ ಕೃತ್ಯಂ ತತ್ಕರ್ತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ತವ ಪ್ರಸಾದಾತ್ ॥ ಸ ತಸ್ಯ ವಾಕ್ಯೈಃ ಕರುಣೈರ್ಮಹಾ
ತ್ಮಾ ಸಂಬೋಧಿತಸ್ಸಾಧು ವಿಭೀಷಣೇನ । ಆಜ್ಞಾಪಯಾಮಾಸ ನರೇಂದ್ರಸೂನುಃ ಸ್ವರ್ಗೀಯಮಾಧಾನಮದೀನಸತ್ತ್ವಃ ॥ ಮರ
ಣಾಂತಾನಿ ವೈರಾಣಿ ನಿರ್ವೃತ್ತಂ ನಃ ಪ್ರಯೋಜನಂ ॥ ಕ್ರಿಯತಾಮಸ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರೋ ಮಮಾಪ್ಯೇಷ ಯಥಾ ತವ ॥ ॥೨೬॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ರಾವಣಂ ನಿಹತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಘವೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ । ಅಂತಃಪುರಾದ್ವಿನಿಷ್ಪೇತೂ ರಾಕ್ಷಸ್ಯಶ್ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಃ ॥೧॥ ವಾರ್ಯ
ಮಾಣಾಸ್ಸುಬಹುಶೋ ವೇಷ್ಟಂತ್ಯಃ ಕ್ಷಿತಿಪಾಂಸುಷು । ವಿಮುಕ್ತಕೇಶ್ಯೋ ದುಃಖಾರ್ತಾ ಗಾವೋ ವತ್ಸಹತಾ ಇವ ॥ ಉತ್ತರೇಣ ವಿನಿ
ಷ್ಕ್ರಮ್ಯ ದ್ವಾರೇಣ ಸಹ ರಾಕ್ಷಸೈಃ । ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಯೋಧನಂ ಘೋರಂ ವಿಚಿನ್ವಂತ್ಯೋ ಹತಂ ಪತಿಮ್ ॥೩॥ ರಾಜಪುತ್ರೇತಿ ವಾದಿ
ನ್ಯೋ ಹಾ ನಾಥೇತಿ ಚ ಸರ್ವಶಃ । ಪರಿಪೇತುಃ ಕಬಂಧಾಂಕಾಂ ಮಹೀಂ ಶೋಣಿತಕರ್ದಮಾಮ್ ॥ ತಾ ಬಾಷ್ಪಪರಿಪೂರ್ಣಾಕ್ಷ್ಯೋ ಭ
ರ್ತೃಶೋಕಪರಾಜಿತಾಃ । ಕರಿಣ್ಯ ಇವ ನರ್ದಂತ್ಯೋ ವಿನೇದುರ್ಹತಯೂಥಪಾಃ ॥೫॥ ದದೃಶುಸ್ತಂ ಮಹಾವೀರ್ಯಂ ಮಹಾಕಾ
ಯಂ ಮಹಾದ್ಯುತಿಂ । ರಾವಣಂ ನಿಹತಂ ಭೂಮೌ ನೀಲಾಂಜನಚಯೋಪಮಮ್ ॥೬॥ ತಾಃ ಪತಿಂ ಸಹಸಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಶಯಾ
ನಂ ರಣಪಾಂಸುಷು । ನಿಪೇತುಸ್ತಸ್ಯ ಗಾತ್ರೇಷು ಛಿನ್ನಾ ವನಲತಾ ಇವ ॥೭॥ ಬಹುಮಾನಾತ್ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಕಾಚಿದೇನಂ ರುರೋದ
ಹ । ಚರಣೌ ಕಾಚಿದಾಲಿಂಗ್ಯ ಕಾಚಿತ್ಕಂಠೇವಲಂಬ್ಯ ಚ ॥೮॥ ಉದ್ಧೃತ್ಯ ಚ ಭುಜೌ ಕಾಚಿದ್ಭೂಮೌ ಸ್ಮ ಪರಿವರ್ತತೇ । ಹತ
ಸ್ಯ ವದನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಕಾಚಿನ್ಮೋಹಮುಪಾಗಮತ್ ॥೯॥ ಕಾಚಿದಂಕೇ ಶಿರಃ ಕೃತ್ವಾ ರುರೋದ ಮುಖಮೀಕ್ಷತೀ । ಸ್ನಾಪಯಂ
ತೀ ಮುಖಂ ಬಾಷ್ಪೈಸ್ತುಷಾರೈರಿವ ಪಂಕಜಮ್ ॥೧೦॥ ಏವಮಾರ್ತಾಃ ಪತಿಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾವಣಂ ನಿಹತಂ ಭುವಿ । ಚುಕ್ರುಶು
ರ್ಬಹುಧಾ ಶೋಕಾದ್ಭೂಯಸ್ತಾಃ ಪರ್ಯದೇವಯನ್ ॥ ೧೧ ॥ ಯೇನ ವಿತ್ರಾಸಿತಃ ಶಕ್ರೋ ಯೇನ ವಿತ್ರಾಸಿತೋ ಯಮಃ । ಯೇನ
ವೈಶ್ರವಣೋ ರಾಜಾ ಪುಷ್ಪಕೇಣ ವಿಯೋಜಿತಃ ॥೧೨॥ ಗಂಧರ್ವಾಣಾಮೃಷೀಣಾಂ ಚ ಸುರಾಣಾಂ ಚ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ಭಯಂ
ಯೇನ ಮಹದ್ದತ್ತಂ ಸೋಯಂ ಶೇತೇ ರಣೇ ಹತಃ ॥೧೩॥ ಅಸುರೇಭ್ಯಸ್ಸುರೇಭ್ಯೋ ವಾ ಪನ್ನಗೇಭ್ಯೋಪಿ ವಾ ತಥಾ । ನ ಭಯಂ ಯೋ ವಿ
ಜಾನಾತಿ ತಸ್ಯೇದಂ ಮಾನುಷಾದ್ಭಯಮ್ ॥೧೪॥ ಅವಧ್ಯೋ ದೇವತಾನಾಂ ಯಸ್ತಥಾ ದಾನವರಕ್ಷಸಾಂ । ಹತಸ್ಸೋಯಂ ರಣೇ ಶೇ

ತೇಮಾನುಷೇಣಪದಾತಿನಾ॥೧೫॥ಯೋನಶಕ್ಯಸ್ಸುರೈರ್ಹಂತುಂನಯಕ್ಷೈರ್ನಾಸುರೈಸ್ತಥಾ।ಸೋಯಂಕಶ್ಚಿದಿವಾಸತ್ವೋಮೃ
ತ್ಯುಂಮರ್ತ್ಯೇನಲಂಭಿತಃ ॥೧೬॥ ಏವಂವದಂತ್ಯೋಬಹುಧಾರುರುದುಸ್ತಸ್ಯತಾಃಸ್ತ್ರಿಯಃ । ಭೂಯಏವಚದುಃಖಾರ್ತಾ
ವಿಲೇಪುಶ್ಚ ಪುನಃಪುನಃ ॥೧೭॥ ಅಶೃಣ್ವತಾಚಸುಹೃದಾಂವಚನಂಹಿತವಾದಿನಾಂ। ಮರಣಾಯಾಹೃತಾಸೀತಾಘಾತಿತಾಶ್ಚ
ನಿಶಾಚರಾಃ॥೧೮॥ ಏತಾಸ್ಸಮಮಿದಾನೀಂತೇವಯಮಾತ್ಮಾಚಪಾತಿತಾಃ। ಬ್ರುವಾಣೋಪಿಹಿತಂವಾಕ್ಯಮಿಷ್ಟೋಭ್ರಾತಾವಿ
ಭೀಷಣಃ ॥೧೯॥ ಧೃಷ್ಟಂಪರುಷಿತೋಮೋಹಾತ್ತ್ವಯಾತ್ಮವಧಕಾಂಕ್ಷಿಣಾ । ಯದಿನಿರ್ಯಾತಿತಾತೇಸ್ಯಾತ್ಸೀತಾರಾಮಾಯ
ಮೈಥಿಲೀ ॥೨೦॥ ನನಸ್ಸ್ಯಾದ್ವ್ಯಸನಂಘೋರಮಿದಂಮೂಲಹರಂಮಹತ್ । ವೃತ್ತಕಾಮೋಭವೇದ್ಭ್ರಾತಾರಾಮೋಮಿತ್ರ
ಕುಲಂಭವೇತ್ ॥೨೧॥ ವಯಂಚಾವಿಧವಾಸ್ಸರ್ವಾಸ್ಸಕಾಮಾನಚಶತ್ರವಃ। ತ್ವಯಾಪುನರ್ನೃಶಂಸೇನಸೀತಾಂಸಂರುಂಧತಾ
ಬಲಾತ್ ॥೨೨॥ ರಾಕ್ಷಸಾವಯಮಾತ್ಮಾಚತ್ರಯಂತುಲ್ಯಂನಿಪಾತಿತಂ।ನಕಾಮಕಾರಃಕಾಮಂವಾತವರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವ ॥
ದೈವಂಚೇಷ್ಟಯತೇಸರ್ವಂಹತಂದೈವೇನಹನ್ಯತೇ । ವಾನರಾಣಾಂವಿನಾಶೋಯಂರಕ್ಷಸಾಂಚಮಹಾಹವೇ ॥೨೩॥ ತವಚೈವ
ಮಹಾಬಾಹೋದೈವಯೋಗಾದುಪಾಗತಃ ।ನೈವಾರ್ಥೇನನಕಾಮೇನವಿಕ್ರಮೇಣನಚಾಜ್ಞಯಾ॥೨೪॥ಶಕ್ಯಾದೈವಗತಿರ್ಲೋ
ಕೇನಿವರ್ತಯಿತುಮುದ್ಯತಾ । ವಿಲೇಪುರೇವಂದೀನಾಸ್ತಾರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಯೋಷಿತಃ ॥ಕುರರ್ಯಇವದುಃಖಾರ್ತಾಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾ
ಕುಲೇಕ್ಷಣಾಃ ॥೨೫॥ ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯೋದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಸಾಂವಿಲಪಮಾನಾನಾಂತದಾರಾಕ್ಷಸಯೋಷಿತಾಂ । ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಪತ್ನೀಪ್ರಿಯಾದೀನಾಭರ್ತಾರಂಸಮುದೈಕ್ಷತ ॥
ದಶಗ್ರೀವಂಹತಂದೃಷ್ಟ್ವಾರಾಮೇಣಾಚಿಂತ್ಯಕರ್ಮಣಾ । ಪತಿಂಮಂಡೋದರೀತತ್ರಕೃಪಣಾಪರ್ಯದೇವಯತ್ ॥೨॥ ನನು
ನಾಮಮಹಾಭಾಗತವವೈಶ್ರವಣಾನುಜ । ಕ್ರುದ್ಧಸ್ಯಪ್ರಮುಖೇಸ್ಥಾತುಂತ್ರಸ್ಯತ್ಯಪಿಪುರಂದರಃ॥೩॥ ಋಷಯಶ್ಚಮ
ಹೀದೇವಾಗಂಧರ್ವಾಶ್ಚಯಶಸ್ವಿನಃ । ನನುನಾಮತವೋದ್ವೇಗಾಚ್ಚಾರಣಾಶ್ಚದಿಶೋಗತಾಃ ॥ ಸತ್ವಂಮಾನುಷಮಾತ್ರೇಣರಾ
ಮೇಣಯುಧಿನಿರ್ಜಿತಃ । ನವ್ಯಪತ್ರಪಸೇರಾಜನ್ಕಿಮಿದಂರಾಕ್ಷಸರ್ಷಭ॥ಕಥಂತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಾಕ್ರಮ್ಯಶ್ರಿಯಾವೀರ್ಯೇಣ
ಚಾನ್ವಿತಂ । ಅವಿಷಹ್ಯಂಜಘಾನತ್ವಾಂಮಾನುಷೋವನಗೋಚರಃ॥ಮಾನುಷಾಣಾಮವಿಷಯೇಚರತಃಕಾಮರೂಪಿಣಃ ।
ವಿನಾಶಸ್ತವರಾಮೇಣಸಂಯುಗೇನೋಪಪದ್ಯತೇ ॥೭॥ ನಚೈತತ್ಕರ್ಮರಾಮಸ್ಯಶ್ರದ್ದಧಾಮಿಚಮೂಮುಖೇ । ಸರ್ವತಸ್ಸ
ಮುಪೇತಸ್ಯತವತೇನಾಭಿಮರ್ಶನಂ ॥೮॥ ಅಥವಾರಾಮರೂಪೇಣವಾಸವಸ್ಸ್ವಯಮಾಗತಃ । ಮಾಯಾಂತವವಿನಾಶಾಯ
ವಿಧಾಯಾಪ್ರತಿತರ್ಕಿತಾಂ ॥೯॥ ಯದೈವವಾನರೈರ್ಘೋರೈರ್ಬದ್ಧಸ್ಸೇತುರ್ಮಹಾರ್ಣವೇ । ತದೈವಹೃದಯೇನಾಹಂಶಂ
ಕೇರಾಮಮಮಾನುಷಂ ॥೧೦॥ ಯದೈವಚಜನಸ್ಥಾನೇರಾಕ್ಷಸೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವೃತಃ । ಖರಸ್ತುನಿಹತೋಭ್ರಾತಾತದೈವಾಸೌ
ನಮಾನುಷಃ ॥೧೧॥ ಯದೈವನಗರೀಂಲಂಕಾಂದುಷ್ಪ್ರವೇಶಾಂಸುರೈರಪಿ । ಪ್ರವಿಷ್ಟೋಹನುಮಾನ್ವೀರ್ಯಾತ್ತದೈವವ್ಯಥಿ
ತಾವಯಂ ॥೧೨॥ಅಥವಾವಾಸವೇನತ್ವಂಧರ್ಷಿತೋಸಿಮಹಾಬಲ । ವಾಸವಸ್ಯಕುತಶ್ಶಕ್ತಿಸ್ತ್ವಾಂದ್ರಷ್ಟುಮಪಿಸಂಯು
ಗೇ ॥೧೩॥ ಮಹಾವೀರ್ಯಂಮಹಾಸತ್ವಂದೇವಶತ್ರುಂಭಯಾವಹಂ ।ವ್ಯಕ್ತಮೇಷಮಹಾಯೋಗೀಪರಮಾತ್ಮಾಸನಾತನಃ ॥
ಅನಾದಿಮಧ್ಯನಿಧನೋಮಹತಃಪರಮೋಮಹಾನ್। ತಮಸಃಪರಮೋಧಾತಾಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಧರಃ ॥೧೫॥ ಶ್ರೀವತ್ಸವಕ್ಷಾ
ನಿತ್ಯಶ್ರೀರಜಯ್ಯಶ್ಶಾಶ್ವತೋಧ್ರುವಃ । ಮಾನುಷಂವಪುರಾಸ್ಥಾಯವಿಷ್ಣುಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ ॥೧೬॥ ಸರ್ವೈಃಪರಿವೃತೋ
ದೇವೈರ್ವಾನರತ್ವಮುಪಾಗತೈಃ । ಸರ್ವಲೋಕೇಶ್ವರಸ್ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲೋಕಾನಾಂಹಿತಕಾಮ್ಯಯಾ ॥೧೭॥ ಸರಾಕ್ಷಸಪರೀವಾ
ರಂಹತವಾಂಸ್ತ್ವಾಂಮಹಾದ್ಯುತಿಃ । ಇಂದ್ರಿಯಾಣಿಪುರಾಜಿತ್ವಾಜಿತಂತ್ರಿಭುವನಂತ್ವಯಾ ॥ಸ್ಮರದ್ಭಿರಿವತದ್ವೈರಮಿಂ
ದ್ರಿಯೈರೇವನಿರ್ಜಿತಃ । ಕ್ರಿಯತಾಮವಿರೋಧಶ್ಚರಾಘವೇಣೇತಿಯನ್ಮಯಾ ॥೧೯ ॥ ಉಚ್ಯಮಾನೋನಗೃಹ್ಣಾಸಿತಸ್ಯೇಯಂ
ವ್ಯುಷ್ಟಿರಾಗತಾ । ಅಕಸ್ಮಾಚ್ಚಾಭಿಕಾಮೋಸಿಸೀತಾಂರಾಕ್ಷಸಪುಂಗವ ॥೨೦॥ ಐಶ್ವರ್ಯಸ್ಯವಿನಾಶಾಯದೇಹಸ್ಯಸ್ವಜನಸ್ಯ
ಚ । ಅರುಂಧತ್ಯಾವಿಶಿಷ್ಟಾಂತಾಂರೋಹಿಣ್ಯಾಶ್ಚಾಪಿದುರ್ಮತೇ ॥ ೨೧ ॥ ಸೀತಾಂಧರ್ಷಯತಾಮಾನ್ಯಾಂತ್ವಯಾಹ್ಯಸದೃ
ಶಂಕೃತಂ । ವಸುಧಾಯಾಶ್ಚವಸುಧಾಂಶ್ರಿಯಃಶ್ರೀಂಭರ್ತೃವತ್ಸಲಾಂ ॥ ೨೨ ॥ ಸೀತಾಂಸರ್ವಾನವದ್ಯಾಂಗೀಮರಣ್ಯೇ
ವಿಜನೇಶುಭಾಂ । ಆನಯಿತ್ವಾತುತಾಂದೀನಾಂಛದ್ಮನಾತ್ಮಸ್ವದೂಷಣ ॥೨೩॥ ಅಪ್ರಾಪ್ಯಚೈವತಂಕಾಮಂಮೈಥಿಲೀಸಂ
ಗಮೇಕೃತಂ ।ಪತಿವ್ರತಾಯಾಸ್ತಪಸಾನೂನಂದಗ್ಧೋಸಿಮೇಪ್ರಭೋ॥ತದೈವಯನ್ನದಗ್ಧಸ್ತ್ವಂಧರ್ಷಯಂಸ್ತನುಮಧ್ಯ
ಮಾಂ । ದೇವಾಬಿಭ್ಯತಿತೇಸರ್ವೇಸೇಂದ್ರಾಸ್ಸಾಗ್ನಿಪುರೋಗಮಾಃ ॥ಅವಶ್ಯಮೇವಲಭತೇಫಲಂಪಾಪಸ್ಯಕರ್ಮಣಃ । ಘೋರಂ
ಪರ್ಯಾಗತೇಕಾಲೇಕರ್ತಾನಾಸ್ತ್ಯತ್ರಸಂಶಯಃ॥೨೬॥ ಶುಭಕೃಚ್ಛುಭಮಾಪ್ನೋತಿಪಾಪಕೃತ್ಪಾಪಮಶ್ನುತೇ । ವಿಭೀಷಣಸ್ಸು
ಖಂಪ್ರಾಪ್ತಸ್ತ್ವಂಪ್ರಾಪ್ತಃಪಾಪಮೀದೃಶಂ ॥೨೭॥ ಸಂತ್ಯನ್ಯಾಃಪ್ರಮದಾಸ್ತುಭ್ಯಂರೂಪೇಣಾಭ್ಯಧಿಕಾಸ್ತತಃ । ಅ
ನಂಗವಶಮಾಪನ್ನಸ್ತ್ವಂತುಮೋಹಾನ್ನಬುಧ್ಯಸೇ ॥೨೮॥ ನಕುಲೇನನರೂಪೇಣನದಾಕ್ಷಿಣ್ಯೇನಮೈಥಿಲೀ । ಮಯಾಧಿಕಾವಾ

ತುಲ್ಯಾವಾತ್ಮಾನಂ ತು ಮೋಹಾನ್ನ ಬುಧ್ಯಸೇ ॥೨೯॥ ಸರ್ವಥಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ನಾಸ್ತಿ ಮೃತ್ಯುರಲಕ್ಷಣಃ । ತವ ತಾವದಯಂ ಮೃತ್ಯುರ್ಮೈಥಿಲೀಕೃತಲಕ್ಷಣಃ ॥೩೦॥ ಸೀತಾನಿಮಿತ್ತಜೋ ಮೃತ್ಯುಸ್ತ್ವಯಾ ದೂರಾದುಪಾಹೃತಃ । ಮೈಥಿಲೀ ಸಹ ರಾಮೇಣ ವಿಶೋಕಾ ವಿಹರಿಷ್ಯತಿ ॥ ಅಲ್ಪಪುಣ್ಯಾ ತ್ವಹಂ ಘೋರೇ ಪತಿತಾ ಶೋಕಸಾಗರೇ । ಕೈಲಾಸೇ ಮಂದರೇ ಮೇರೌ ತಥಾ ಚೈತ್ರರಥೇ ವನೇ ॥೩೨॥ ದೇವೋದ್ಯಾನೇಷು ಸರ್ವೇಷು ವಿಹೃತ್ಯ ಸಹಿತಾ ತ್ವಯಾ । ವಿಮಾನೇನಾನುರೂಪೇಣ ಯಾ ಯಾಮ್ಯತುಲಯಾ ಶ್ರಿಯಾ ॥ ಪಶ್ಯಂತೀ ವಿವಿಧಾನ್ ದೇಶಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತಾಂಶ್ಚಿತ್ರಸ್ರಗಂಬರಾ । ಭ್ರಂಶಿತಾ ಕಾಮಭೋಗೇಭ್ಯಃ ಸಾಸ್ಮಿ ವೀರ ವಧಾತ್ತವ ॥ ಸೈವಾನ್ಯೇವಾಸ್ಮಿ ಸಂವೃತ್ತಾ ಧಿಗ್ರಾಜ್ಞಾಂ ಚಂಚಲಾಃ ಶ್ರಿಯಃ । ಹಾ ರಾಜನ್ ಸುಕುಮಾರಂ ತೇ ಸುಭ್ರು ಸುತ್ವಕ್ಸಮುನ್ನಸಮ್ ॥ ಕಾಂತಿಶ್ರೀದ್ಯುತಿಭಿಸ್ತುಲ್ಯಮಿಂದುಪದ್ಮದಿವಾಕರೈಃ । ಕಿರೀಟಕೂಟೋಜ್ಜ್ವಲಿತಂ ತಾಮ್ರಾಸ್ಯಂ ದೀಪ್ತಕುಂಡಲಮ್ ॥ ಮದವ್ಯಾಕುಲಲೋಲಾಕ್ಷಂ ಭೂತ್ವಾ ಯತ್ಪಾನಭೂಮಿಷು । ವಿವಿಧಸ್ರಗ್ಧರಂ ಚಾರು ವಲ್ಗುಸ್ಮಿತಕಥಂ ಶುಭಮ್ ॥ ತದೇವಾದ್ಯ ತವೇದಂ ಹಿ ವಕ್ತ್ರಂ ನ ಭ್ರಾಜತೇ ಪ್ರಭೋ । ರಾಮಸಾಯಕನಿರ್ಭಿನ್ನಂ ರಕ್ತಂ ರುಧಿರವಿಸ್ರವೈಃ ॥ ವಿಶೀರ್ಣಮೇದೋಮಸ್ತಿಷ್ಕಂ ರೂಕ್ಷಂ ಸ್ಯಂದನರೇಣುಭಿಃ । ಹಾ ಪಶ್ಚಿಮಾ ಮೇ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಾ ದಶಾ ವೈಧವ್ಯಕಾರಿಣೀ ॥ ಯಾ ಮಯಾಸೀನ್ನ ಸಂಬುದ್ಧಾ ಕದಾಚಿದಪಿ ಮಂದಯಾ । ಪಿತಾ ದಾನವರಾಜೋ ಮೇ ಭರ್ತಾ ಮೇ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥೪೦॥ ಪುತ್ರೋ ಮೇ ಶಕ್ರನಿರ್ಜೇತಾ ಇತ್ಯೇವಂ ಗರ್ವಿತಾ ಭೃಶಮ್ । ದೃಪ್ತಾರಿಮರ್ದನಾಃ ಶೂರಾಃ ಪ್ರಖ್ಯಾತಬಲಪೌರುಷಾಃ ॥ ಅಕುತಶ್ಚಿದ್ಭಯಾ ನಾಥಾ ಮಮೇತ್ಯಾಸೀನ್ಮತಿರ್ದೃಢಾ । ತೇಷಾಮೇವಂಪ್ರಭಾವಾನಾಂ ಯುಷ್ಮಾಕಂ ರಾಕ್ಷಸರ್ಷಭ ॥ ಕಥಂ ಭಯಮಸಂಬುದ್ಧಂ ಮಾನುಷಾದಿದಮಾಗತಮ್ । ಸ್ನಿಗ್ಧೇಂದ್ರನೀಲಸಂಕಾಶಂ ಪ್ರಾಂಶುಶೈಲೋಪಮಂ ಮಹತ್ ॥ ಕೇಯೂರಾಂಗದವೈಡೂರ್ಯಮುಕ್ತಾಹಾರಸ್ರಗುಜ್ಜ್ವಲಮ್ । ಕಾಂತಂ ವಿಹಾರೇಷ್ವಧಿಕಂ ದೀಪ್ತಂ ಸಂಗ್ರಾಮಭೂಮಿಷು ॥ ಭಾತ್ಯಾಭರಣಭಾಭಿರ್ಯದ್ವಿದ್ಯುದ್ಭಿರಿವ ತೋಯದಃ । ತದೇವಾದ್ಯ ಶರೀರಂ ತೇ ತೀಕ್ಷ್ಣೈರ್ನೈಕೈಶ್ಶರೈಶ್ಚಿತಮ್ ॥ ಪುನರ್ದುರ್ಲಭಸಂಸ್ಪರ್ಶಂ ಪರಿಷ್ವಕ್ತುಂ ನ ಶಕ್ಯತೇ । ಶ್ವಾವಿಧಃ ಶಲಲೈರ್ಯದ್ವದ್ಬಾಣೈರ್ಲಗ್ನೈರ್ನಿರಂತರಮ್ ॥ ಸ್ವರ್ಪಿತೈರ್ಮರ್ಮಸು ಭೃಶಂ ಸಂಛಿನ್ನಸ್ನಾಯುಬಂಧನಮ್ । ಕ್ಷಿತೌ ನಿಪತಿತಂ ರಾಜನ್ ಶ್ಯಾವಂ ರುಧಿರಚ್ಛವಿ ॥೪೭॥ ವಜ್ರಪ್ರಹಾರಾಭಿಹತೋ ವಿಶೀರ್ಣ ಇವ ಪರ್ವತಃ । ಹಾ ಸ್ವಪ್ನಃ ಸತ್ಯಮೇವೇದಂ ತ್ವಂ ರಾಮೇಣ ಕಥಂ ಹತಃ ॥೪೮॥ ತ್ವಂ ಮೃತ್ಯೋರಪಿ ಮೃತ್ಯುಃ ಸ್ಯಾಃ ಕಥಂ ಮೃತ್ಯುವಶಂ ಗತಃ । ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಸುಭೋಕ್ತಾರಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯೋದ್ವೇಗದಂ ಮಹತ್ ॥೪೯॥ ಜೇತಾರಂ ಲೋಕಪಾಲಾನಾಂ ಕ್ಷೇಪ್ತಾರಂ ಶಂಕರಸ್ಯ ಚ । ದೃಪ್ತಾನಾಂ ನಿಗ್ರಹೀತಾರಮಾವಿಷ್ಕೃತಪರಾಕ್ರಮಮ್ ॥ ಲೋಕಕ್ಷೋಭಯಿತಾರಂ ಚ ನಾದೈರ್ಭೂತವಿರಾವಿಣಮ್ । ಓಜಸಾ ದೃಪ್ತವಾಕ್ಯಾನಾಂ ವಕ್ತಾರಂ ರಿಪುಸನ್ನಿಧೌ ॥೫೧॥ ಸ್ವಯೂಥಭೃತ್ಯವರ್ಗಾಣಾಂ ಗೋಪ್ತಾರಂ ಭೀಮವಿಕ್ರಮಮ್ । ಹಂತಾರಂ ದಾನವೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಯಕ್ಷಾಣಾಂ ಚ ಸಹಸ್ರಶಃ ॥ ನಿವಾತಕವಚಾನಾಂ ಚ ಸಂಗ್ರಹೀತಾರಮಾಹವೇ । ನೈಕಯಜ್ಞವಿಲೋಪ್ತಾರಂ ತ್ರಾತಾರಂ ಸ್ವಜನಸ್ಯ ಚ ॥೫೩॥ ಧರ್ಮವ್ಯವಸ್ಥಾಭೇತ್ತಾರಂ ಮಾಯಾಸ್ರಷ್ಟಾರಮಾಹವೇ । ದೇವಾಸುರನೃಕನ್ಯಾನಾಮಾಹರ್ತಾರಂ ತತಸ್ತತಃ ॥೫೪॥ ಶತ್ರುಸ್ತ್ರೀಶೋಕದಾತಾರಂ ಗೋಪ್ತಾರಂ ಸ್ವಬಲಸ್ಯ ಚ । ಲಂಕಾದ್ವೀಪಸ್ಯ ಗೋಪ್ತಾರಂ ಕರ್ತಾರಂ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾಮ್ ॥ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಕಾಮಭೋಗಾನಾಂ ದಾತಾರಂ ರಥಿನಾಂ ವರಮ್ । ಏವಂಪ್ರಭಾವಂ ಭರ್ತಾರಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮೇಣ ಪಾತಿತಮ್ ॥ ಸ್ಥಿರಾಸ್ಮಿ ಯಾ ದೇಹಮಿಮಂ ಧಾರಯಾಮಿ ಹತಪ್ರಿಯಾ । ಶಯನೇಷು ಮಹಾರ್ಹೇಷು ಶಯಿತ್ವಾ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ ॥ ಇಹ ಕಸ್ಮಾತ್ಪ್ರಸುಪ್ತೋಽಸಿ ಧರಣ್ಯಾಂ ರೇಣುಪಾಟಲಃ । ಯದಾ ಮೇ ತನಯಶ್ಶಸ್ತ್ರೈರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೇಂದ್ರಜಿದ್ಯುಧಿ ॥ ತದಾಸ್ಮ್ಯಭಿಹತಾ ತೀವ್ರಮದ್ಯ ತ್ವಸ್ಮಿ ನಿಪಾತಿತಾ । ನಾಹಂ ಬಂಧುಜನೈರ್ಹೀನಾ ಹೀನಾ ನಾಥೇನ ತು ತ್ವಯಾ ॥೫೯॥ ವಿಹೀನಾ ಕಾಮಭೋಗೈಶ್ಚ ಶೋಚಿಷ್ಯೇ ಶಾಶ್ವತೀಸ್ಸಮಾಃ । ಪ್ರಪನ್ನೋ ದೀರ್ಘಮಧ್ವಾನಂ ರಾಜನ್ನದ್ಯಾಸಿ ದುರ್ಗಮಮ್ ॥೬೦॥ ನಯ ಮಾಮಪಿ ದುಃಖಾರ್ತಾಂ ನ ಜೀವಿಷ್ಯೇ ತ್ವಯಾ ವಿನಾ । ಕಸ್ಮಾತ್ತ್ವಂ ಮಾಂ ವಿಹಾಯೇಹ ಕೃಪಣಾಂ ಗಂತುಮಿಚ್ಛಸಿ ॥೬೧॥ ದೀನಾಂ ವಿಲಪಿತೈರ್ಮಂದಾಂ ಕಿಂ ವಾ ಮಾಂ ನಾಭಿಭಾಷಸೇ । ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನ ಖಲ್ವಭಿಕ್ರುದ್ಧೋ ಮಾಮಿಹಾನವಕುಂಠಿತಾಮ್ ॥೬೨॥ ನಿರ್ಗತಾಂ ನಗರದ್ವಾರಾತ್ಪದ್ಭ್ಯಾಮೇವಾಗತಾಂ ಪ್ರಭೋ । ಪಶ್ಯೇಷ್ಟದಾರದಾರಾಂಸ್ತೇ ಭ್ರಷ್ಟಲಜ್ಜಾವಕುಂಠಿತಾನ್ ॥ ಬಹಿರ್ನಿಷ್ಪತಿತಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಕಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ನ ಕುಪ್ಯಸಿ । ಅಯಂ ಕ್ರೀಡಾಸಹಾಯಸ್ತೇ ನಾಥ ಲಾಲಪ್ಯತೇ ಜನಃ ॥ ನ ಚೈನಮಾಶ್ವಾಸಯಸೇ ಕಿಂ ವಾ ನ ಬಹುಮನ್ಯಸೇ । ಯಸ್ತ್ವಯಾ ವಿಧವಾ ರಾಜನ್ ಕೃತಾ ನೈಕಾಃ ಕುಲಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥ ಪತಿವ್ರತಾ ಧರ್ಮಪರಾ ಗುರುಶುಶ್ರೂಷಣೇ ರತಾಃ । ತಾಭಿಶ್ಶೋಕಾಭಿತಪ್ತಾಭಿಶ್ಶಪ್ತಃ ಪರವಶಂ ಗತಃ ॥೬೬॥ ತ್ವಯಾ ವಿಪ್ರಕೃತಾಭಿರ್ಯತ್ತದಾ ಶಪ್ತಂ ತದಾಗತಮ್ । ಪ್ರವಾದಸ್ಸತ್ಯ ಏವಾಯಂ ತ್ವಾಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಯಶೋ ನೃಪ ॥ ಪತಿವ್ರತಾನಾಂ ನಾಕಸ್ಮಾತ್ಪತಂತ್ಯಶ್ರೂಣಿ ಭೂತಲೇ । ಕಥಂ ಚ ನಾಮ ತೇ ರಾಜನ್ ಲೋಕಾನಾಕ್ರಮ್ಯ ತೇಜಸಾ ॥ ನಾರೀಚೌರ್ಯಮಿದಂ ಕ್ಷುದ್ರಂ ಕೃತಂ ಶೌಂಡೀರ್ಯಮಾನಿನಾ । ಅಪನೀಯಾಶ್ರಮಾದ್ರಾಮಂ ಯನ್ಮೃಗಚ್ಛದ್ಮನಾ ತ್ವಯಾ ॥೬೯॥ ಆನೀತಾ ರಾಮಪತ್ನೀ ಸಾ ತತ್ತೇ ಕಾತರ್ಯಲಕ್ಷಣಮ್ । ಕಾತರ್ಯಂ ಚ ನ ತೇ ಯುದ್ಧೇ ಕದಾಚಿತ್ಸ್ಮರಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ತತ್ತು ಭಾಗ್ಯವಿಪರ್ಯಾಸಾ

ನ್ನೋನಂತೇಪಕ್ಷ್ಮಲಕ್ಷಣಂ।ಅತೀತಾನಾಗತಾರ್ಥಜ್ಞೋವರ್ತಮಾನವಿಚಕ್ಷಣಃ॥೭೧॥ಮೈಥಿಲೀಮಾಹೃತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಧ್ಯಾ
ತ್ವಾನಿಶ್ವಸ್ಯಚಾಯತಂ । ಸತ್ಯವಾಕ್ಸಮಹಾಭಾಗೋದೇವರೋಮೇಯದಬ್ರವೀತ್॥೭೨॥ ಸೋಽಯಂರಾಕ್ಷಸಮುಖ್ಯಾನಾಂವಿ
ನಾಶಃಪರ್ಯುಪಸ್ಥಿತಃ।ಕಾಮಕ್ರೋಧಸಮುತ್ಥೇನವ್ಯಸನೇನಪ್ರಸಂಗಿನಾ॥ನಿರ್ವೃತ್ತಸ್ತ್ವತ್ಕೃತೇಽನರ್ಥಃಸೋಽಯಂಮೂಲಹ
ರೋಮಹಾನ್। ತ್ವಯಾಕೃತಮಿದಂಸರ್ವಮನಾಥಂರಕ್ಷಸಾಂಕುಲಮ್ ॥ ನಹಿತ್ವಂಶೋಚಿತವ್ಯೋಮೇಪ್ರಖ್ಯಾತಬಲಪೌ
ರುಷಃ।ಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವಾತ್ತುಮೇಬುದ್ಧಿಃಕಾರುಣ್ಯೇಪರಿವರ್ತತೇ॥ಸುಕೃತಂದುಷ್ಕೃತಂಚತ್ವಂಗೃಹೀತ್ವಾಸ್ವಾಂಗತಿಂಗತಃ।
ಆತ್ಮಾನಮನುಶೋಚಾಮಿತ್ವದ್ವಿಯೋಗೇನದುಃಖಿತಾ ॥ ಸುಹೃದಾಂಹಿತಕಾಮಾನಾಂನಶ್ರುತಂವಚನಂತ್ವಯಾ।ಭ್ರಾತೄ
ಣಾಂಚಾಪಿಕಾರ್ತ್ಸ್ನ್ಯೇನಹಿತಮುಕ್ತಂತ್ವಯಾನಘ ॥ ಹೇತ್ವರ್ಥಯುಕ್ತಂವಿಧಿವಚ್ಛ್ರೇಯಸ್ಕರಮದಾರುಣಂ।ವಿಭೀಷಣೇನಾ
ಭಿಹಿತಂನಕೃತಂಹೇತುಮತ್ತ್ವಯಾ॥ ಮಾರೀಚಕುಂಭಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂವಾಕ್ಯಂಮಮಪಿತುಸ್ತದಾ। ನಶ್ರುತಂವೀರ್ಯಮತ್ತೇ
ನತಸ್ಯೇದಂಫಲಮೀದೃಶಂ ॥೭೯॥ ನೀಲಜೀಮೂತಸಂಕಾಶಪೀತಾಂಬರಶುಭಾಂಗದ।ಸ್ವಗಾತ್ರಾಣಿವಿನಿಕ್ಷಿಪ್ಯಕಿಂಶೇಷೇರುಧಿ
ರಾಪ್ಲುತಃ॥ಪ್ರಸುಪ್ತಇವಶೋಕಾರ್ತಾಂಕಿಂಮಾಂನಪ್ರತಿಭಾಷಸೇ। ಮಹಾವೀರ್ಯಸ್ಯದಕ್ಷಸ್ಯಸಂಯುಗೇಷ್ವಪಲಾಯಿನಃ॥
ಯಾತುಧಾನಸ್ಯದೌಹಿತ್ರೀಂಕಿಂಚಮಾಂನಾಭ್ಯುದೀಕ್ಷಸೇ। ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠಕಿಂಶೇಷೇಪ್ರಾಪ್ತೇಪರಿಭವೇನವೇ॥೮೨॥ ಅದ್ಯವೈ
ನಿರ್ಭಯಾಲಂಕಾಂಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸ್ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಯಃ ।ಯೇನಸೂದಯಸೇಶತ್ರೂನ್ಸಮರೇಸೂರ್ಯವರ್ಚಸಾ ॥೮೩॥ ವಜ್ರೋ
ವಜ್ರಧರಸ್ಯೇವಸೋಽಯಂತೇಸತತಾರ್ಚಿತಃ। ರಣೇಶತ್ರುಪ್ರಹರಣೋಹೇಮಜಾಲಪರಿಷ್ಕೃತಃ ॥೮೪॥ ಪರಿಘೋವ್ಯವಕೀರ್ಣ
ಸ್ತೇಬಾಣೈಶ್ಛಿನ್ನಸ್ಸಹಸ್ರಧಾ। ಪ್ರಿಯಾಮಿವೋಪಗೂಹ್ಯತ್ವಂಶೇಷೇಸಮರಮೇದಿನೀಂ॥೮೫॥ ಅಪ್ರಿಯಾಮಿವಕಸ್ಮಾಚ್ಚಮಾಂ
ನೇಚ್ಛಸ್ಯಭಿಭಾಷಿತುಂ। ಧಿಗಸ್ತುಹೃದಯಂಯಸ್ಯಾಮಮೇದಂನಸಹಸ್ರಧಾ॥ ತ್ವಯಿಪಂಚತ್ವಮಾಪನ್ನೇಫಲತೇಶೋಕಪೀಡಿ
ತಂ। ಇತ್ಯೇವಂವಿಲಪಂತ್ಯೇವಬಾಷ್ಪವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನಾ॥೮೬॥ ಸ್ನೇಹಾವಸ್ಕನ್ನಹೃದಯಾದೇವೀಮೋಹಮುಪಾಗಮತ್ । ಕ
ಶ್ಮಲಾಭಿಹತಾಸನ್ನಾಬಭೌಸಾರಾವಣೋರಸಿ॥೮೮॥ ಸಂಧ್ಯಾನುರಕ್ತೇಜಲದೇದೀಪ್ತಾವಿದ್ಯುದಿವಾಸಿತೇ।ತಥಾಗತಾಂಸಮುತ್ಥಾ
ಪ್ಯಸಪತ್ನ್ಯಸ್ತಾಭೃಶಾತುರಾಃ॥ ಪರ್ಯವಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸೂರುದಂತ್ಯೋರುದತೀಂಭೃಶಂ।ನತೇಸುವಿದಿತಾದೇವಿಲೋಕಾ
ನಾಂಸ್ಥಿತಿರಧ್ರುವಾ॥೯೦॥ ದಶಾವಿಭಾಗಪರ್ಯಾಯೇರಾಜ್ಞಾಂಚಂಚಲಯಾಶ್ರಿಯಃ।ಇತ್ಯೇವಮುಚ್ಯಮಾನಾಸಾಸಶಬ್ದಂಪ್ರರು
ರೋದಹ॥೯೧॥ಸ್ನಾಪಯಂತೀತ್ವಭಿಮುಖೌಸ್ತನಾವಸ್ರಾಂಬುವಿಸ್ರವೈಃ।ಏತಸ್ಮಿನ್ನಂತರೇರಾಮೋವಿಭೀಷಣಮುವಾಚಹ॥
ಸಂಸ್ಕಾರಃಕ್ರಿಯತಾಂಭ್ರಾತುಸ್ಸ್ತ್ರಿಯಶ್ಚೈತಾನಿವರ್ತಯ।ತಂಪ್ರಶ್ರಿತಸ್ತತೋರಾಮಂಶ್ರುತವಾಕ್ಯೋವಿಭೀಷಣಃ।ವಿಮೃ
ಶ್ಯಬುದ್ಧ್ಯಾಧರ್ಮಜ್ಞೋಧರ್ಮಾರ್ಥಸಹಿತಂವಚಃ।ರಾಮಸ್ಯೈವಾನುವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಮುತ್ತರಂಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ॥೯೩॥ ತ್ಯಕ್ತಧ
ರ್ಮವ್ರತಂಕ್ರೂರಂನೃಶಂಸಮನೃತಂತಥಾ । ನಾಹಮರ್ಹೋಽಸ್ಮಿಸಂಸ್ಕರ್ತುಂಪರದಾರಾಭಿಮರ್ಶಿನಂ ॥೯೪॥ ಭ್ರಾತೃ
ರೂಪೋಹಿಮೇಶತ್ರುರೇಷಸರ್ವಾಹಿತೇರತಃ।ರಾವಣೋನಾರ್ಹತೇಪೂಜಾಂಪೂಜ್ಯೋಽಪಿಗುರುಗೌರವಾತ್ ॥೯೫॥ ನೃಶಂಸಇತಿ
ಮಾಂಕಾಮಂವಕ್ಷ್ಯಂತುಮನುಜಾಭುವಿ। ಶ್ರುತ್ವಾತಸ್ಯಾಗುಣಾನ್ಸರ್ವೇವಕ್ಷ್ಯಂತಿಸುಕೃತಂಪುನಃ ॥೯೬॥ತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾ
ಪರಮಪ್ರೀತೋರಾಮೋಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಃ । ವಿಭೀಷಣಮುವಾಚೇದಂವಾಕ್ಯಜ್ಞೋವಾಕ್ಯಕೋವಿದಮ್॥ತವಾಪಿಮೇಪ್ರಿ
ಯಂಕಾರ್ಯಂತ್ವತ್ಪ್ರಭಾವಾಚ್ಚಮೇಜಿತಂ।ಅವಶ್ಯಂತುಕ್ಷಮಂವಾಚ್ಯೋಮಯಾತ್ವಂರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ ॥ ಅಧರ್ಮಾನೃತಸಂ
ಯುಕ್ತಃಕಾಮಂತ್ವೇಷನಿಶಾಚರಃ । ತೇಜಸ್ವೀಬಲವಾನ್ಶೂರೋಸಂಯುಗೇಷುಚನಿತ್ಯಶಃ॥ ಶತಕ್ರತುಮುಖೈರ್ದೇವೈಃಶ್ರೂ
ಯತೇನಪರಾಜಿತಃ । ಮಹಾತ್ಮಾಬಲಸಂಪನ್ನೋರಾವಣೋಲೋಕರಾವಣಃ ॥ ಮರಣಾಂತಾನಿವೈರಾಣಿನಿವೃತ್ತಂನಃಪ್ರ
ಯೋಜನಂ। ಕ್ರಿಯತಾಮಸ್ಯಸಂಸ್ಕಾರೋಮಮಾಪ್ಯೇಷಯಥಾತವ॥ತ್ವತ್ಸಕಾಶಾದ್ದಶಗ್ರೀವಃಸಂಸ್ಕಾರಂವಿಧಿಪೂರ್ವಕಂ।
ಪ್ರಾಪ್ತುಮರ್ಹತಿಧರ್ಮಜ್ಞತ್ವಂಯಶೋಭಾಗ್ಭವಿಷ್ಯಸಿ ॥ ರಾಘವಸ್ಯವಚಃಶ್ರುತ್ವಾತ್ವರಮಾಣೋವಿಭೀಷಣಃ।ಸಂಸ್ಕಾ
ರೇಣಾನುರೂಪೇಣಯೋಜಯಾಮಾಸರಾವಣಮ್ ॥ಚಿತಾಂಚಂದನಕಾಷ್ಠಾನಾಂಪದ್ಮಕೋಶೀರಸಂವೃತಾಂ । ಬ್ರಾಹ್ಮ್ಯಾ
ಸಂವೇಶಯಾಂಚಕ್ರೂರಾಂಕವಾಸ್ತರಣಾವೃತಾಮ್॥ ವರ್ತತೇವೇದವಿಹಿತೋರಾಜ್ಞೋವೈಪಶ್ಚಿಮಃಕ್ರತುಃ।ಪ್ರಚಕ್ರೂರಾಕ್ಷ
ಸೇಂದ್ರಸ್ಯಪಿತೃಮೇಧಮನುತ್ತಮಮ್ ॥ ವೇದಿಂಚದಕ್ಷಿಣಪ್ರಾಚ್ಯಾಂಯಥಾಸ್ಥಾನಂಚಪಾವಕಂ । ಪೃಷದಾಜ್ಯೇನಪೂರ್ಣಾ
ಂಚಸ್ರುವಂಸ್ಕಂಧೇಪ್ರಚಿಕ್ಷಿಪುಃ ॥ ಪಾದಯೋಶ್ಶಕಟಂಪ್ರಾದುರಂತರೂರ್ವೋರುಲೂಖಲಂ ।ದಾರುಪಾತ್ರಾಣಿಸರ್ವಾಣಿಅರ
ಣಿಂಚೋತ್ತರಾರಣಿಂ ॥ ದತ್ತ್ವಾತುಮುಸಲಂಚಾನ್ಯದ್ಯಥಾಸ್ಥಾನಂವಿಚಕ್ಷಣಾಃ । ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟೇನವಿಧಿನಾಮಹರ್ಷಿವಿಹಿತೇ
ನಚ। ತತ್ರಮೇಧ್ಯಂಪಶುಂಹತ್ವಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಸ್ಯರಾಕ್ಷಸಾಃ। ಪರಿಸ್ತರಣಿಕಾಂರಾಜ್ಞೋಘೃತಾಕ್ತಾಂಸಮವೇಶಯನ್ ॥
ಗಂಧೈರ್ಮಾಲ್ಯೈರಲಂಕೃತ್ಯರಾವಣಂದೀನಮಾನಸಾಃ । ವಿಭೀಷಣಸಹಾಯಾಸ್ತೇವಸ್ತ್ರೈಶ್ಚವಿವಿಧೈರಪಿ ॥ ಲಾಜೈಶ್ಚಾ
ವಕಿರಂತಿಸ್ಮಬಾಷ್ಪಪೂರ್ಣಮುಖಾಸ್ತದಾ । ದದೌಚಪಾವಕಂತಸ್ಯವಿಧಿಯುಕ್ತಂವಿಭೀಷಣಃ ॥೧೧೦॥ ಸ್ನಾತ್ವಾಚೈ

ವಾರ್ದ್ರವಸ್ತ್ರೇಣ ತಿಲಾನ್ದೂರ್ವಾಭಿಮಿಶ್ರಿತಾನ್ | ಉದಕೇನ ಚ ಸಂಮಿಶ್ರಾನ್ ಪ್ರದಾಯ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕಮ್ ||೧೧೩|| ಪ್ರದಾಯ
ಚೋದಕಂ ತಸ್ಮೈ ಮೂರ್ಧ್ನಾ ಚೈನಂ ನಮಸ್ಯ ಚ | ತಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯೋಽನುನಯಾಮಾಸ ಸಾಂತ್ವಮುಕ್ತ್ವಾ ಪುನಃ ಪುನಃ || ಗ
ಮ್ಯತಾಮಿತಿ ತಾಸ್ಸರ್ವಾ ವಿವಿಶುರ್ನಗರಂ ತದಾ | ಪ್ರವಿಷ್ಟಾಸು ಚ ಸರ್ವಾಸು ರಾಕ್ಷಸೀಷು ವಿಭೀಷಣಃ ||೧೧೫|| ರಾಮಪಾ
ರ್ಶ್ವಮುಪಾಗಮ್ಯ ತದಾತಿಷ್ಠದ್ವಿನೀತವತ್ | ರಾಮೋಽಪಿ ಸಹ ಸೈನ್ಯೇನ ಸಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ || ಹರ್ಷಂ ಲೇಭೇ ರಿಪುಂ ಹತ್ವಾ
ಯಥಾ ವೃತ್ರಂ ಶತಕ್ರತುಃ || ... ... ||೧೧೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತೇ ರಾವಣವಧಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ | ಜಗ್ಮುಸ್ತೈಸ್ತೈರ್ವಿಮಾನೈಃ ಸ್ವೈಃ ಕಥಯಂತಶ್ಶುಭಾಃ ಕಥಾಃ ||
ರಾವಣಸ್ಯ ವಧಂ ಘೋರಂ ರಾಘವಸ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಮ್ | ಸುಯುದ್ಧಂ ವಾನರಾಣಾಂ ಚ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯ ಚ ಮಂತ್ರಿತಮ್ || ಅನುರಾ
ಗಂ ಚ ವೀರ್ಯಂ ಚ ಸೌಮಿತ್ರೇರ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ ಚ | ಕಥಯಂತೋ ಮಹಾಭಾಗಾ ಜಗ್ಮುರ್ಹೃಷ್ಟಾ ಯಥಾಗತಮ್ || ರಾಘವಸ್ತು ರ
ಥಂ ದಿವ್ಯಮಿಂದ್ರದತ್ತಂ ಶಿಖಿಪ್ರಭಮ್ | ಅನುಜ್ಞಾಯ ಮಹಾಭಾಗೋ ಮಾತಲಿಂ ಪ್ರತ್ಯಪೂಜಯತ್ || ರಾಘವೇಣಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತೋ
ಮಾತಲಿಶ್ಶಕ್ರಸಾರಥಿಃ | ದಿವ್ಯಂ ತಂ ರಥಮಾಸ್ಥಾಯ ದಿವಮೇವಾರುರೋಹ ಸಃ || ತಸ್ಮಿಂಸ್ತು ದಿವಮಾರೂಢೇ ಸುರಸಾರಥಿಸತ್ತ
ಮೇ | ರಾಘವಃ ಪರಮಪ್ರೀತಃ ಸುಗ್ರೀವಂ ಪರಿಷಸ್ವಜೇ || ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಚ ಸುಗ್ರೀವಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನ ಪ್ರಚೋದಿತಃ | ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ
ಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠೈರಾಜಗಾಮ ಬಲಾಲಯಮ್ ||೭|| ಅಬ್ರವೀಚ್ಚ ತದಾ ರಾಮಃ ಸಮೀಪಪರಿವರ್ತಿನಮ್ | ಸೌಮಿತ್ರಿಂ ಸತ್ತ್ವಸಂಪನ್ನಂ
ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ದೀಪ್ತತೇಜಸಮ್ ||೮|| ವಿಭೀಷಣಮಿಮಂ ಸೌಮ್ಯ ಲಂಕಾಯಾಮಭಿಷೇಚಯ | ಅನುರಕ್ತಂ ಚ ಭಕ್ತಂ ಚ ಮಮ ಚೈ
ವೋಪಕಾರಿಣಮ್ ||೯|| ಏಷ ಮೇ ಪರಮಃ ಕಾಮೋ ಯದೀಮಂ ರಾವಣಾನುಜಮ್ | ಲಂಕಾಯಾಂ ಸೌಮ್ಯ ಪಶ್ಯೇಯಮಭಿಷಿಕ್ತಂ
ವಿಭೀಷಣಮ್ ||೧೦|| ಏವಮುಕ್ತಸ್ತು ಸೌಮಿತ್ರೀ ರಾಘವೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ | ತಥೇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತು ಸಂಹೃಷ್ಟಃ ಸೌವರ್ಣಂ ಘಟ
ಮಾದದೇ ||೧೧|| ತಂ ಘಟಂ ವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂ ಹಸ್ತೇ ದತ್ತ್ವಾ ಮನೋಜವಾನ್ | ಆದಿದೇಶ ಮಹಾಸತ್ತ್ವಾನ್ ಸಮುದ್ರಸಲಿಲಾನ
ಯೇ ||೧೨|| ಅತಿಶೀಘ್ರಂ ತತೋ ಗತ್ವಾ ವಾನರಾಸ್ತೇ ಮಹಾಬಲಾಃ | ಆಗತಾಸ್ತಜ್ಜಲಂ ಗೃಹ್ಯ ಸಮುದ್ರಾದ್ವಾನರೋತ್ತಮಾಃ ||
ತತಸ್ತ್ವೇಕಂ ಘಟಂ ಗೃಹ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯ ಪರಮಾಸನೇ | ಘಟೇನ ತೇನ ಸೌಮಿತ್ರಿರಭ್ಯಷಿಂಚದ್ವಿಭೀಷಣಮ್ ||೧೪|| ಲಂಕಾಯಾಂ
ರಕ್ಷಸಾಂ ಮಧ್ಯೇ ರಾಜಾನಂ ರಾಮಶಾಸನಾತ್ | ವಿಧಿನಾ ಮಂತ್ರದೃಷ್ಟೇನ ಸುಹೃದ್ಗಣಸಮಾವೃತಮ್ ||೧೫|| ಅಭ್ಯಷಿಂಚತ್ಸ
ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಶುದ್ಧಾತ್ಮಾನಂ ವಿಭೀಷಣಮ್ | ತಸ್ಯಾಮಾತ್ಯಾ ಜಹೃಷಿರೇ ಭಕ್ತಾ ಯೇ ಚಾಸ್ಯ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ||೧೬|| ದೃಷ್ಟ್ವಾಭಿಷಿ
ಕ್ತಂ ಲಂಕಾಯಾಂ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂ ವಿಭೀಷಣಮ್ | ರಾಘವಃ ಪರಮಾಂ ಪ್ರೀತಿಮಾಜಗಾಮ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ||೧೭|| ಸ ತದ್ರಾಜ್ಯಂ
ಮಹತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ರಾಮದತ್ತಂ ವಿಭೀಷಣಃ | ಪ್ರಕೃತೀಸ್ಸಾಂತ್ವಯಿತ್ವಾ ಚ ತತೋ ರಾಮಮುಪಾಗಮತ್ ||೧೮|| ಅಕ್ಷತಾನ್
ಮೋದಕಾನ್ ಲಾಜಾನ್ ದಿವ್ಯಾಸ್ಸುಮನಸಸ್ತದಾ | ಆಜಹ್ರುರಥ ಸಂಹೃಷ್ಟಾಃ ಪೌರಾಸ್ತಸ್ಮೈ ನಿಶಾಚರಾಃ ||೧೯|| ಸ ತಾನ್
ಗೃಹೀತ್ವಾ ದುರ್ಧರ್ಷೋ ರಾಘವಾಯ ನ್ಯವೇದಯತ್ | ಮಂಗಳ್ಯಂ ಮಂಗಳಂ ಸರ್ವಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಯ ಚ ವೀರ್ಯವಾನ್ ||೨೦|| ಕೃ
ತಕಾರ್ಯಂ ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಮೋ ವಿಭೀಷಣಮ್ | ಪ್ರತಿಜಗ್ರಾಹ ತತ್ಸರ್ವಂ ತಸ್ಯೈವ ಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ ||೨೧|| ತ
ತಃ ಶೈಲೋಪಮಂ ವೀರಂ ಪ್ರಾಂಜಲಿಂ ಪಾರ್ಶ್ವತಃ ಸ್ಥಿತಮ್ | ಅಬ್ರವೀದ್ರಾಘವೋ ವಾಕ್ಯಂ ಹನೂಮಂತಂ ಪ್ಲವಂಗಮಮ್ ||೨೨||
ಅನುಮಾನ್ಯ ಮಹಾರಾಜಮಿಮಂ ಸೌಮ್ಯಂ ವಿಭೀಷಣಮ್ | ಗಚ್ಛ ಸೌಮ್ಯ ಪುರೀಂ ಲಂಕಾಮನುಜ್ಞಾಪ್ಯ ಯಥಾವಿಧಿ ||೨೩||
ಪ್ರವಿಶ್ಯ ರಾವಣಗೃಹಂ ವಿಜಯೇನಾಭಿನಂದ್ಯ ಚ | ವೈದೇಹ್ಯೈ ಮಾಂ ಕುಶಲಿನಂ ಸಸುಗ್ರೀವಂ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್ ||೨೪|| ಆಚ
ಕ್ಷ್ವ ಜಯತಾಂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾವಣಂ ಚ ಮಯಾ ಹತಮ್ | ಪ್ರಿಯಮೇತದುದಾಹೃತ್ಯ ಮೈಥಿಲ್ಯಾಸ್ತ್ವಂ ಹರೀಶ್ವರ ||೨೫|| ಪ್ರತಿ
ಗೃಹ್ಯ ತದಾದೇಶಮುಪಾವರ್ತಿತುಮರ್ಹಸಿ | ... ... ||೨೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಇತಿ ಪ್ರತಿಸಮಾದಿಷ್ಟೋ ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ | ಪ್ರವಿವೇಶ ಪುರೀಂ ಲಂಕಾಂ ಪೂಜ್ಯಮಾನೋ ನಿಶಾಚರೈಃ ||೧||
ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಚ ಮಹಾತೇಜಾ ರಾವಣಸ್ಯ ನಿವೇಶನಮ್ | ದದರ್ಶ ಶಶಿನಾ ಹೀನಾಂ ಸಾತಂಕಾಂ ರೋಹಿಣೀಮಿವ ||೨|| ವೃಕ್ಷಮೂ
ಲೇ ನಿರಾನಂದಾಂ ರಾಕ್ಷಸೀಭಿಸ್ಸಮಾವೃತಾಮ್ | ನಿಭೃತಃ ಪ್ರಣತಃ ಪ್ರಹ್ವಃ ಸೋಽಭಿಗಮ್ಯಾಭಿವಾದ್ಯ ಚ ||೩|| ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಮಾ
ಗತಂ ದೇವೀ ಹನೂಮಂತಂ ಮಹಾಬಲಮ್ | ತೂಷ್ಣೀಮಾಸ್ತ ತದಾ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ಪ್ರಮುದಿತಾಭವತ್ ||೪|| ಸೌಮ್ಯಂ
ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಮುಖಂ ತಸ್ಯಾ ಹನೂಮಾನ್ ಪ್ಲವಗೋತ್ತಮಃ | ರಾಮಸ್ಯ ವಚನಾತ್ಸರ್ವಮಾಖ್ಯಾತುಮುಪಚಕ್ರಮೇ ||೫|| ವೈ
ದೇಹಿ ಕುಶಲೀ ರಾಮಸ್ಸಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಃ | ವಿಭೀಷಣಸಹಾಯಶ್ಚ ಹರೀಣಾಂ ಸಹಿತೋ ಬಲೈಃ ||೬|| ಕುಶಲಂ ತ್ವಾಹ ಸಿ
ದ್ಧಾರ್ಥೋ ಹತಶತ್ರುರರಿಂದಮಃ | ವಿಭೀಷಣಸಹಾಯೇನ ರಾಮೇಣ ಹರಿಭಿಸ್ಸಹ ||೭|| ನಿಹತೋ ರಾವಣೋ ದೇವಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯ

ನಯೆನಚ । ಪೃಷ್ಟ್ವಾತುಕುಶಲಂರಾಮೋವೀರಸ್ತ್ವಾಂರಘುನಂದನಃ ॥೮॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಪರಮಪ್ರೀತಃಕೃತಾರ್ಥೇನಾಂತ
ರಾತ್ಮನಾ । ಪ್ರಿಯಮಾಖ್ಯಾಮಿತೇದೇವಿತ್ವಾಂತುಭೂಯಸ್ಸಭಾಜಯೇ ॥೯॥ ದಿಷ್ಟ್ಯಾಜೀವಸಿಧರ್ಮಜ್ಞೇಜಯೇನಮಮಸಂ
ಯುಗೇ । ಲಬ್ಧೋನೋವಿಜಯಸ್ಸೀತೇಸ್ವಸ್ಥಾಭವಗತವ್ಯಥಾ ॥೧೦॥ ರಾವಣಶ್ಚಹತಶ್ಶತ್ರುರ್ಲಂಕಾಚೇಯಂವಶೇಸ್ಥಿತಾ । ಮ
ಯಾಹ್ಯಲಬ್ಧನಿದ್ರೇಣಧೃತೇನತವನಿರ್ಜಯೇ ॥೧೧॥ ಪ್ರತಿಜ್ಞೈಷಾವಿನಿಸ್ತೀರ್ಣಾಬಧ್ವಾಸೇತುಂಮಹೋದಧೌ । ಸಂಭ್ರಮ
ಶ್ಚನಗಂತವ್ಯೋವರ್ತಂತ್ಯಾರಾವಣಾಲಯೇ ॥೧೨॥ ವಿಭೀಷಣವಿಧೇಯಂಹಿಲಂಕೈಶ್ವರ್ಯಮಿದಂಕೃತಂ । ತದಾಶ್ವಸಿಹಿವಿಶ್ವ
ಸ್ತಾಸ್ವಗೃಹೇಪರಿವರ್ತಸೇ ॥೧೩॥ ಅಯಂಚಾಭ್ಯೇತಿಸಂಹೃಷ್ಟಸ್ತ್ವದ್ದರ್ಶನಸಮುತ್ಸುಕಃ । ಏವಮುಕ್ತಾಸಮುತ್ಪತ್ಯಸೀ
ತಾಶಶಿನಿಭಾನನಾ ॥೧೪॥ ಪ್ರಹರ್ಷೇಣಾವರುದ್ಧಾಸಾವ್ಯಾಜಹಾರನಕಿಂಚನ । ಅಬ್ರವೀಚ್ಚಹರಿಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಸೀತಾಮಪ್ರತಿಜ
ಲ್ಪತೀಂ ॥೧೫॥ ಕಿನ್ನುಚಿಂತಯಸೇದೇವಿಕಿನ್ನುಮಾಂನಾಭಿಭಾಷಸೇ । ಏವಮುಕ್ತಾಹನುಮತಾಸೀತಾಧರ್ಮೇವ್ಯವಸ್ಥಿತಾ ॥
ಅಬ್ರವೀತ್ಪರಮಪ್ರೀತಾಹರ್ಷಗದ್ಗದಯಾಗಿರಾ । ಪ್ರಿಯಮೇತದುಪಶ್ರುತ್ಯಭರ್ತುರ್ವಿಜಯಸಂಶ್ರಿತಂ ॥೧೬॥ ಪ್ರಹರ್ಷ
ವಶಮಾಪನ್ನಾನಿರ್ವಾಕ್ಯಾಸ್ಮಿಕ್ಷಣಾಂತರೇ । ನಹಿಪಶ್ಯಾಮಿಸದೃಶಂಚಿಂತಯಂತೀಪ್ಲವಂಗಮ ॥೧೭॥ ಮತ್ಪ್ರಿಯಾಖ್ಯಾ
ನಕಸ್ಯೇಹತವಪ್ರತ್ಯಭಿನಂದನಂ । ನಚಪಶ್ಯಾಮಿತತ್ಸೌಮ್ಯಪೃಥಿವ್ಯಾಮಪಿವಾನರ ॥೧೮॥ ಸದೃಶಂಮತ್ಪ್ರಿಯಾಖ್ಯಾನೇ
ತವದಾತುಂಭವೇತ್ಸಮಂ । ಹಿರಣ್ಯಂವಾಸುವರ್ಣಂವಾರತ್ನಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ ॥೨೦॥ ರಾಜ್ಯಂವಾತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುನೈತದರ್ಹ
ತಿಭಾಷಿತುಂ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುವೈದೇಹ್ಯಾಪ್ರತ್ಯುವಾಚಪ್ಲವಂಗಮಃ ॥೨೧॥ ಗೃಹೀತಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಸೀತಾಯಾಃ
ಪ್ರಮುಖೇಸ್ಥಿತಃ । ಭರ್ತುಃಪ್ರಿಯಹಿತೇಯುಕ್ತೇಭರ್ತುರ್ವಿಜಯಕಾಂಕ್ಷಿಣಿ ॥೨೨॥ ಸ್ನಿಗ್ಧಮೇವಂವಿಧಂವಾಕ್ಯಂತ್ವಮೇವಾ
ರ್ಹಸಿಭಾಷಿತುಂ । ತವೈತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಸಾರವತ್ಸ್ನಿಗ್ಧಮೇವಚ ॥೨೩॥ ರತ್ನೌಘಾದ್ವಿವಿಧಾಚ್ಚಾಪಿದೇವರಾಜ್ಯಾದ್ವಿಶಿಷ್ಯ
ತೇ । ಅರ್ಥತಶ್ಚಮಯಾಪ್ರಾಪ್ತಾದೇವರಾಜ್ಯಾದಯೋಗುಣಾಃ ॥೨೪॥ ಹತಶತ್ರುಂವಿಜಯಿನಂರಾಮಂಪಶ್ಯಾಮಿಸುಸ್ಥಿತಂ ।
ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಮೈಥಿಲೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ ॥೨೫॥ ತತಶ್ಶುಭತರಂವಾಕ್ಯಮುವಾಚಪವನಾತ್ಮಜಂ । ಅತಿಲಕ್ಷಣಸಂ
ಪನ್ನಂಮಾಧುರ್ಯಗುಣಭೂಷಿತಂ ॥೨೬॥ ಬುಧ್ಯಾಹ್ಯಷ್ಟಾಂಗಯಾಯುಕ್ತಂತ್ವಮೇವಾರ್ಹಸಿಭಾಷಿತುಂ । ಶ್ಲಾಘನೀಯೋ
ನಿಲಸ್ಯತ್ವಂಪುತ್ರಃಪರಮಧಾರ್ಮಿಕಃ ॥೨೭॥ ಬಲಂಶೌರ್ಯಂಶ್ರುತಂಸತ್ವಂವಿಕ್ರಮೋದಾಕ್ಷ್ಯಮುತ್ತಮಂ । ತೇಜಃಕ್ಷಮಾ
ಧೃತಿಃಸ್ಥೈರ್ಯಂವಿನೀತತ್ವಂನಸಂಶಯಃ ॥೨೮॥ ಏತೇಚಾನ್ಯೇಚಬಹವೋಗುಣಾಸ್ತ್ವಯ್ಯೇವಶೋಭನಾಃ । ಅಥೋವಾಚಪುನ
ಸ್ಸೀತಾಮಸಂಭ್ರಾಂತೋವಿನೀತವತ್ ॥೨೯॥ ಪ್ರಗೃಹೀತಾಂಜಲಿರ್ಹರ್ಷಾತ್ಸೀತಾಯಾಃಪ್ರಮುಖೇಸ್ಥಿತಃ । ಇಮಾಸ್ತುಖ
ಲುರಾಕ್ಷಸ್ಯೋಯದಿತ್ವಮನುಮನ್ಯಸೇ ॥೩೦॥ ಹಂತುಮಿಚ್ಛಾಮ್ಯಹಂಸರ್ವಾಯಾಭಿಸ್ತ್ವಂತರ್ಜಿತಾಪುರಾ । ಕ್ಲಿಶ್ಯಂತೀಂ
ಪತಿದೇವಾಂತ್ವಾಮಶೋಕವನಿಕಾಂಗತಾಂ ॥೩೧॥ ಘೋರರೂಪಸಮಾಚಾರಾಃಕ್ರೂರಾಃಕ್ರೂರತರೇಕ್ಷಣಾಃ । ರಾಕ್ಷ
ಸ್ಯೋದಾರುಣಕಥಾವರಮೇತತ್ಪ್ರಯಚ್ಛಮೇ ॥೩೨॥ ಮುಷ್ಟಿಭಿಃಪಾಣಿಭಿಸ್ಸರ್ವಾಶ್ಚರಣೈಶ್ಚೈವಶೋಭನೇ । ಇಚ್ಛಾಮಿ
ವಿವಿಧೈರ್ಘಾತೈರ್ಹಂತುಮೇತಾಸ್ಸುದಾರುಣಾಃ ॥೩೩॥ ಘೋರೈರ್ಜಾನುಪ್ರಹಾರೈಶ್ಚದಶನಾನಾಂಚಪಾತನೈಃ । ಭಕ್ಷ
ಣೈಃಕರ್ಣನಾಸಾನಾಂಕೇಶಾನಾಂಲುಂಚನೈಸ್ತಥಾ ॥೩೪॥ ನಖೈಶ್ಶುಷ್ಕಮುಖೀಭಿಶ್ಚದಾರಣೈರ್ಲಂಘನೈಸ್ತಥಾ । ನಿಪಾ
ತ್ಯಹಂತುಮಿಚ್ಛಾಮಿತವವಿಪ್ರಿಯಕಾರಿಕಾಃ ॥೩೫॥ ಏವಂಪ್ರಕಾರೈರ್ಬಹುಭಿರ್ವಿಪ್ರಕಾರೈರ್ಯಶಸ್ವಿನಿ । ಹಂತುಮಿಚ್ಛಾ
ಮ್ಯಹಂದೇವಿತವೇಮಾಃಕೃತಕಿಲ್ಬಿಷಾಃ ॥೩೬॥ ಏವಮುಕ್ತಾಹನುಮತಾವೈದೇಹೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಉವಾಚಧರ್ಮಸಹಿತಂಹ
ನೂಮಂತಂಯಶಸ್ವಿನೀ ॥ ರಾಜಸಂಶ್ರಯವಶ್ಯಾನಾಂಕುರ್ವತೀನಾಂಪರಾಜ್ಞಯಾ । ವಿಧೇಯಾನಾಂಚದಾಸೀನಾಂಕಃಕುಪ್ಯೇ
ದ್ವಾನರೋತ್ತಮ ॥೩೭॥ ಭಾಗ್ಯವೈಷಮ್ಯಯೋಗೇನಪುರಾದುಶ್ಚರಿತೇನಚ । ಮಯೈತತ್ಪ್ರಾಪ್ಯತೇಸರ್ವಂಸ್ವಕೃತಂಹ್ಯುಪ
ಭುಜ್ಯತೇ ॥೩೮॥ ಪ್ರಾಪ್ತವ್ಯಂತುದಶಾಯೋಗಾನ್ಮಯೈತದಿತಿನಿಶ್ಚಿತಂ । ದಾಸೀನಾಂರಾವಣಸ್ಯಾಹಂಮರ್ಷಯಾಮೀಹದು
ರ್ಬಲಾ ॥೪೦॥ ಆಜ್ಞಪ್ತಾರಾವಣೇನೈತಾರಾಕ್ಷಸ್ಯೋಮಾಮತರ್ಜಯನ್ । ಹತೇತಸ್ಮಿನ್ನಕುರ್ಯುರ್ಹಿತರ್ಜನಂವಾನರೋತ್ತ
ಮ ॥೪೧॥ ಅಯಂವ್ಯಾಘ್ರಸಮೀಪೇತುಪುರಾಣೋಧರ್ಮಸಂಸ್ಥಿತಃ । ಋಕ್ಷೇಣಗೀತಃಶ್ಲೋಕೋಮೇತನ್ನಿಬೋಧಪ್ಲವಂಗ
ಮ ॥೪೨॥ ನಪರಃಪಾಪಮಾದತ್ತೇಪರೇಷಾಂಪಾಪಕರ್ಮಣಾಂ । ಸಮಯೋರಕ್ಷಿತವ್ಯಸ್ತುಸಂತಶ್ಚಾರಿತ್ರಭೂಷಣಾಃ ॥
ಪಾಪಾನಾಂವಾಶುಭಾನಾಂವಾವಧಾರ್ಹಾಣಾಂಪ್ಲವಂಗಮ । ಕಾರ್ಯಂಕರುಣಮಾರ್ಯೇಣನಕಶ್ಚಿನ್ನಾಪರಾಧ್ಯತಿ ॥ ಲೋಕ
ಹಿಂಸಾವಿಹಾರಾಣಾಂರಾಕ್ಷಸಾಂಕಾಮರೂಪಿಣಾಂ । ಕುರ್ವತಾಮಪಿಪಾಪಾನಿನೈವಕಾರ್ಯಮಶೋಭನಂ ॥೪೫॥ ಏವಮು
ಕ್ತಸ್ತುಹನುಮಾನ್ಸೀತಯಾವಾಕ್ಯಕೋವಿದಃ । ಪ್ರತ್ಯುವಾಚತತಸ್ಸೀತಾಂರಾಮಪತ್ನೀಂಯಶಸ್ವಿನೀಂ ॥೪೬॥ ಯುಕ್ತಾ
ರಾಮಸ್ಯಭವತೀಧರ್ಮಪತ್ನೀಯಶಸ್ವಿನೀ । ಪ್ರತಿಸಂದಿಶಮಾಂದೇವಿಗಮಿಷ್ಯೇಯತ್ರರಾಘವಃ ॥೪೭॥ ಏವಮುಕ್ತಾಹನು
ಮತಾವೈದೇಹೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ಅಬ್ರವೀದ್ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿಭರ್ತಾರಂವಾನರೋತ್ತಮ ॥೪೮॥ ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾ

ಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ । ಹರ್ಷಯನ್ಮೈಥಿಲೀಂವಾಕ್ಯಮುವಾಚೇದಂಮಹಾದ್ಯುತಿಃ ॥೨೯॥ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಾನನಂ
ರಾಮಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸ್ಯಾರ್ಯೇಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ। ಸ್ಥಿರಮಿತ್ರಂಹತಾಮಿತ್ರಂಶಚೀವತ್ರಿದಶೇಶ್ವರಮ್ ॥೩೦॥ ತಾಮೇವಮುಕ್ತ್ವಾರಾಜಂ
ತೀಂಸೀತಾಂಸಾಕ್ಷಾದಿವಶ್ರಿಯಂ। ಆಜಗಾಮಮಹಾವೇಗೋಹನೂಮಾನ್ಯತ್ರರಾಘವಃ ॥ ॥೩೧॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷೋಡಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಉವಾಚಹನುಮಾನ್ಪ್ರಾಜ್ಞಮಭಿಗಮ್ಯಪ್ಲವಂಗಮಃ । ರಾಮಂವಚನಮರ್ಥಜ್ಞೋವರಂಸರ್ವಧನುಷ್ಮತಾಮ್ ॥
ಯನ್ನಿಮಿತ್ತೋಽಯಮಾರಂಭಃಕರ್ಮಣಾಂಚಫಲೋದಯಃ। ತಾಂದೇವೀಂಶೋಕಸಂತಪ್ತಾಂಮೈಥಿಲೀಂದ್ರಷ್ಟುಮರ್ಹಸಿ॥
ಸಾಹಿಶೋಕಸಮಾವಿಷ್ಟಾಬಾಷ್ಪಪರ್ಯಾಕುಲೇಕ್ಷಣಾ।ಮೈಥಿಲೀವಿಜಯಂಶ್ರುತ್ವಾತವಹರ್ಷಮುಪಾಗಮತ್ ॥ಪೂರ್ವಕಾತ್
ಪ್ರತ್ಯಯಾಚ್ಚಾಹಮುಕ್ತೋವಿಶ್ವಸ್ತಯಾತಯಾ ।ಭರ್ತಾರಂದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿಕೃತಾರ್ಥಂಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಮ್ ॥ ಏವಮು
ಕ್ತೋಹನುಮತಾರಾಮೋಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಃ । ಅಗಚ್ಛತ್ಸಹಸಾಧ್ಯಾನಮಾಸಸಾದಬಾಷ್ಪಪರಿಪ್ಲುತಃ ॥೫॥ ದೀರ್ಘಮುಷ್ಣಂ
ವಿನಿಶ್ವಸ್ಯಮೇದಿನೀಮವಲೋಕಯನ್ । ಉವಾಚಮೇಘಸಂಕಾಶಂವಿಭೀಷಣಮುಪಸ್ಥಿತಮ್॥ದಿವ್ಯಾಂಗರಾಗಾಂವೈದೇಹೀಂ
ದಿವ್ಯಾಭರಣಭೂಷಿತಾಂ।ಇಹಸೀತಾಂಶಿರಸ್ಸ್ನಾತಾಮುಪಸ್ಥಾಪಯಮಾಚಿರಮ್॥ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣತ್ವರಮಾಣೋ
ವಿಭೀಷಣಃ । ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಂತಃಪುರಂಸೀತಾಂಸ್ತ್ರೀಭಿಸ್ಸ್ವಾಭಿರಚೋದಯತ್॥ತತಸ್ಸೀತಾಂಮಹಾಭಾಗಾಂದೃಷ್ಟ್ವೋವಾಚ
ವಿಭೀಷಣಃ । ಮೂರ್ಧ್ನಿಬದ್ಧಾಂಜಲಿಃಶ್ರೀಮಾನ್ವಿನೀತೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ ॥೯॥ ದಿವ್ಯಾಂಗರಾಗಾವೈದೇಹಿದಿವ್ಯಾಭರಣ
ಭೂಷಿತಾ । ಯಾನಮಾರೋಹಭದ್ರಂತೇಭರ್ತಾತ್ವಾಂದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛತಿ ॥೧೦॥ಏವಮುಕ್ತಾತುವೈದೇಹೀಪ್ರತ್ಯುವಾಚವಿಭೀ
ಷಣಂ । ಅಸ್ನಾತಾದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿಭರ್ತಾರಂರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪ॥೧೧॥ ತಸ್ಯಾಸ್ತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಪ್ರತ್ಯುವಾಚವಿಭೀಷ
ಣಃ । ಯಥಾಹರಾಮೋಭರ್ತಾತೇತತ್ತಥಾಕರ್ತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೨॥ ತಸ್ಯತದ್ವಚನಂಶ್ರುತ್ವಾಮೈಥಿಲೀಭರ್ತೃದೇವತಾ ।ಭ
ರ್ತೃಭಕ್ತ್ಯಾವೃತಾಸಾಧ್ವೀತಥೇತಿಪ್ರತ್ಯಭಾಷತ ॥ ೧೩ ॥ ತತಸ್ಸೀತಾಂಶಿರಸ್ಸ್ನಾತಾಂಯುವತೀಭಿರಲಂಕೃತಾಂ । ಮಹಾ
ರ್ಹಾಭರಣೋಪೇತಾಂಮಹಾರ್ಹಾಂಬರಧಾರಿಣೀಮ್ ॥೧೪॥ ಆರೋಪ್ಯಶಿಬಿಕಾಂದೀಪ್ತಾಂಪರಾರ್ಧ್ಯಾಂಬರಸಂವೃತಾಂ।ರ
ಕ್ಷೋಭಿರ್ಬಹುಭಿರ್ಗುಪ್ತಾಮಾಜಹಾರವಿಭೀಷಣಃ ॥೧೫॥ ಸೋಽಭಿಗಮ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನಂಜ್ಞಾತ್ವಾಽಪಿಧ್ಯಾನಮಾಸ್ಥಿತಂ।ಪ್ರ
ಣತಶ್ಚಪ್ರಹೃಷ್ಟಶ್ಚಪ್ರಾಪ್ತಾಂಸೀತಾಂನ್ಯವೇದಯತ್ ॥೧೬॥ ತಾಮಾಗತಾಮುಪಶ್ರುತ್ಯರಕ್ಷೋಗೃಹಚಿರೋಷಿತಾಂ । ಹ
ರ್ಷೋದೈನ್ಯಂಚರೋಷಶ್ಚತ್ರಯಂರಾಘವಮಾವಿಶತ್ ॥೧೭॥ ತತಃಪಾರ್ಶ್ವಗತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸವಿಮರ್ಶಂವಿಚಾರಯನ್ ।ವಿ
ಭೀಷಣಮಿದಂವಾಕ್ಯಮಪ್ರಹೃಷ್ಟೋಬ್ರವೀತ್ತದಾ ॥೧೮॥ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪತೇಸೌಮ್ಯನಿತ್ಯಂಮದ್ವಿಜಯೇರತ । ವೈದೇಹೀ
ಸನ್ನಿಕರ್ಷಂಮೇಶೀಘ್ರಂಸಮುಪಗಚ್ಛತು ॥೧೯॥ ಸತದ್ವಚನಮಾಜ್ಞಾಯರಾಘವಸ್ಯವಿಭೀಷಣಃ । ತೂರ್ಣಮುತ್ಸಾರಣೇ
ಯತ್ನಂಕಾರಯಾಮಾಸಯತ್ನತಃ ॥೨೦॥ ಕಂಚುಕೋಷ್ಣೀಷಿಣಸ್ತತ್ರವೇತ್ರಜರ್ಝರಪಾಣಯಃ । ಉತ್ಸಾರಯಂತಃಪು
ರುಷಾಸ್ಸಮಂತಾತ್ಪರಿಚಕ್ರಮುಃ ॥೨೧॥ ಋಕ್ಷಾಣಾಂವಾನರಾಣಾಂಚರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚಸರ್ವಶಃ । ಬೃಂದಾನ್ಯುತ್ಸಾರ್ಯ
ಮಾಣಾನಿದೂರಮುತ್ತಸ್ಥುರಸ್ತದಾ ॥ತೇಷಾಮುತ್ಸಾರ್ಯಮಾಣಾನಾಂಸರ್ವೇಷಾಂಧ್ವನಿರುತ್ಥಿತಃ ।ವಾಯುನೋದ್ವರ್ತಮಾ
ನಸ್ಯಸಾಗರಸ್ಯೇವನಿಸ್ವನಃ ॥ ಉತ್ಸಾರ್ಯಮಾಣಾಂಸ್ತಾನ್ದೃಷ್ಟ್ವಾಸಮಂತಾಜ್ಜಾತಸಂಭ್ರಮಾನ್ । ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಾತ್ತದಮ
ರ್ಷಾಚ್ಚವಾರಯಾಮಾಸರಾಘವಃ ॥ ಸಂರಬ್ಧಶ್ಚಾಬ್ರವೀದ್ರಾಮಶ್ಚಕ್ಷುಷಾಪ್ರದಹನ್ನಿವ । ವಿಭೀಷಣಂಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞಂ
ಸೋಪಾಲಂಭಮಿದಂವಚಃ॥ಕಿಮರ್ಥಂಮಾಮನಾದೃತ್ಯಕ್ಲಿಶ್ಯತೇಽಯಂತ್ವಯಾಜನಃ । ನಿವರ್ತಯೈನಮುದ್ವೇಗಂಜನೋ
ಽಯಂಸ್ವಜನೋಮಮ ॥೨೬॥ ನಗೃಹಾಣಿನವಸ್ತ್ರಾಣಿನಪ್ರಾಕಾರಾಸ್ತಿರಸ್ಕ್ರಿಯಾಃ । ನೇದೃಶಾರಾಜಸತ್ಕಾರಾವೃತ್ತಮಾ
ವರಣಂಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥ ೨೭ ॥ ವ್ಯಸನೇಷುನಕೃಚ್ಛ್ರೇಷುನಯುದ್ಧೇಷುಸ್ವಯಂವರೇ । ನಕ್ರತೌನೋವಿವಾಹೇಚದರ್ಶನಂದೂಷ್ಯತೇ
ಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥೨೮॥ ಸೈಷಾಯುದ್ಧಗತಾಚೈವಕೃಚ್ಛ್ರೇಚಮಹತಿಸ್ಥಿತಾ । ದರ್ಶನೇಽಸ್ಯಾನದೋಷಸ್ಸ್ಯಾನ್ಮತ್ಸಮೀಪೇವಿಶೇಷತಃ ॥
ತದಾನಯಸಮೀಪಂಮೇಶೀಘ್ರಮೇನಾಂವಿಭೀಷಣ । ಸೀತಾಪಶ್ಯತುಮಾಮೇಷಾಸುಹೃದ್ಗಣವೃತಂಸ್ಥಿತಂ ॥೩೦॥ ಏವಮು
ಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣಸವಿಮರ್ಶೋವಿಭೀಷಣಃ । ರಾಮಸ್ಯೋಪಾನಯತ್ಸೀತಾಂಸನ್ನಿಕರ್ಷಂವಿನೀತವತ್ ॥೩೧॥ ತತೋಲಕ್ಷ್ಮ
ಣಸುಗ್ರೀವೌಹನೂಮಾಂಶ್ಚಪ್ಲವಂಗಮಃ । ನಿಶಮ್ಯವಾಕ್ಯಂರಾಮಸ್ಯಬಭೂವುರ್ವ್ಯಥಿತಾಭೃಶಮ್ ॥ ೩೨ ॥ ಕಳತ್ರನಿ
ರಪೇಕ್ಷೈಶ್ಚ ಇಂಗಿತೈರಸ್ಯದಾರುಣೈಃ । ಅಪ್ರೀತಮಿವಸೀತಾಯಾಂತರ್ಕಯಂತಿಸ್ಮರಾಘವಮ್ ॥ ೩೩ ॥ ಲಜ್ಜಯಾತ್ವವ
ಲೀಯಂತೀಸ್ವೇಷುಗಾತ್ರೇಷುಮೈಥಿಲೀ । ವಿಭೀಷಣೇನಾನುಗತಾಭರ್ತಾರಂಸಾಭ್ಯವರ್ತತ ॥ ೩೪ ॥ ಸಾವಸ್ತ್ರಸಂರುದ್ಧ
ಮುಖೀಲಜ್ಜಯಾಜನಸಂಸದಿ । ರುರೋದಾಸಾದ್ಯಭರ್ತಾರಮಾರ್ಯಪುತ್ರೇತಿಭಾಷಿಣೀ ॥೩೫॥ ವಿಸ್ಮಯಾಚ್ಚಪ್ರಹರ್ಷಾಚ್ಚ
ಸ್ನೇಹಾಚ್ಚಪತಿದೇವತಾ ।ಉದೈಕ್ಷತಮುಖಂಭರ್ತುಸ್ಸೌಮ್ಯಂಸೌಮ್ಯತರಾನನಾ ॥ ಅಥಸಮಪನುದನ್ಮನಃಕ್ಲಮಂಸಾಸು

ಚಿರಮದೃಷ್ಟಮುದೀಕ್ಷ್ಯ ವೈ ಪ್ರಿಯಸ್ಯ। ವದನಮುದಿತಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಕಾಂತಂ ವಿಮಲಶಶಾಂಕನಿಭಾನನಾ ತದಾಸೀತ್॥೩೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಂತುಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥಿತಾಂಪ್ರಹ್ವಾಂರಾಮಸ್ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಮೈಥಿಲೀಂ ।ಹೃದಯಾಂತರ್ಗತಕ್ರೋಧೋವ್ಯಾಹರ್ತುಮು
ಪಚಕ್ರಮೇ॥ಏಷಾಸಿನಿರ್ಜಿತಾಭದ್ರೇಶತ್ರುಂಜಿತ್ವಾಮಯಾರಣೇ। ಪೌರುಷಾದ್ಯದನುಷ್ಠೇಯಂತದೇತದುಪಪಾದಿತಂ॥ ಗತೋಽ
ಸ್ಮ್ಯಂತಮಮರ್ಷಸ್ಯಧರ್ಷಣಾಸಂಪ್ರಮಾರ್ಜಿತಾ। ಅವಮಾನಶ್ಚಶತ್ರುಶ್ಚಮಯಾಯುಗಪದುದ್ಧೃತೌ॥ ಅದ್ಯಮೇಪೌ
ರುಷಂದೃಷ್ಟಮದ್ಯಮೇಸಫಲಶ್ಶ್ರಮಃ।ಅದ್ಯತೀರ್ಣಪ್ರತಿಜ್ಞತ್ವಾತ್ಪ್ರಭವಾಮೀಹಚಾತ್ಮನಃ॥ಯಾತ್ವಂವಿರಹಿತಾನೀತಾ
ಚಲಚಿತ್ತೇನರಕ್ಷಸಾ।ದೈವಸಂಪಾದಿತೋದೋಷೋಮಾನುಷೇಣಮಯಾಜಿತಃ॥ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತಮವಮಾನಂಯಸ್ತೇಜಸಾನಪ್ರ
ಮಾರ್ಜತಿ।ಕಸ್ತಸ್ಯಪುರುಷಾರ್ಥೋಽಸ್ತಿಪುರುಷಸ್ಯಾಲ್ಪತೇಜಸಃ ॥ ಲಂಘನಂಚಸಮುದ್ರಸ್ಯಲಂಕಾಯಾಶ್ಚಾಪಿಮರ್ದನಂ ।
ಸಫಲಂತಸ್ಯಚಶ್ಲಾಘ್ಯಮದ್ಯಕರ್ಮಹನೂಮತಃ ॥ ಯುದ್ಧೇವಿಕ್ರಮತಶ್ಚೈವಹಿತಂಮಂತ್ರಯತಶ್ಚಮೇ । ಸುಗ್ರೀವ
ಸ್ಯಸಸೈನ್ಯಸ್ಯಸಫಲೋಽದ್ಯಪರಿಶ್ರಮಃ॥ನಿರ್ಗುಣಂಭ್ರಾತರಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಯೋಮಾಂಸ್ವಯಮುಪಸ್ಥಿತಃ। ವಿಭೀಷಣಸ್ಯಭ
ಕ್ತಸ್ಯಸಫಲೋಽದ್ಯಪರಿಶ್ರಮಃ ॥ ಇತ್ಯೇವಂಬ್ರುವತಸ್ತಸ್ಯಸೀತಾರಾಮಸ್ಯತದ್ವಚಃ।ಮೃಗೀವೋತ್ಫುಲ್ಲನಯನಾಬಭೂವಾ
ಶ್ರುಪರಿಪ್ಲುತಾ ॥೧೧॥ ಪಶ್ಯತಸ್ತಾಂತುರಾಮಸ್ಯಭೂಯಃಕ್ರೋಧೋವ್ಯವರ್ಧತ । ಪ್ರಭೂತಾಜ್ಯಾವಸಿಕ್ತಸ್ಯಪಾವ
ಕಸ್ಯೇವದೀಪ್ಯತಃ॥೧೨॥ಸಬದ್ಧ್ವಾಭ್ರುಕುಟೀಂವಕ್ತ್ರೇತಿರ್ಯಕ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿತಲೋಚನಃ । ಅಬ್ರವೀತ್ಪರುಷಂಸೀತಾಂಮಧ್ಯೇವಾನರ
ರಕ್ಷಸಾಂ ॥ ಯತ್ಕರ್ತವ್ಯಂಮನುಷ್ಯೇಣಧರ್ಷಣಾಂಪರಿಮಾರ್ಜತಾ।ತತ್ಕೃತಂಸಕಲಂಸೀತೇಶತ್ರುಹಸ್ತಾದಮರ್ಷಣಾತ್॥
ನಿರ್ಜಿತಾಜೀವಲೋಕಸ್ಯತಪಸಾಭಾವಿತಾತ್ಮನಾ । ಅಗಸ್ತ್ಯೇನದುರಾಧರ್ಷಾಮುನಿನಾದಕ್ಷಿಣೇವದಿಕ್ ॥ ವಿದಿತಶ್ಚಾಸ್ತುತೇಭ
ದ್ರೇಯೋಽಯಂರಣಪರಿಶ್ರಮಃ। ಸುತೀರ್ಣಸ್ಸುಹೃದಾಂವೀರ್ಯಾನ್ನತ್ವದರ್ಥಂಮಯಾಕೃತಃ ॥೧೫॥ ರಕ್ಷತಾತುಮಯಾವೃ
ತ್ತಮಪವಾದಂಚಸರ್ವಶಃ । ಪ್ರಖ್ಯಾತಸ್ಯಾತ್ಮವಂಶಸ್ಯನ್ಯಂಗಂಚಪರಿರಕ್ಷತಾ ॥೧೬॥ ನಿರ್ಜಿತಾಸಿಮಯಾಭದ್ರೇಶತ್ರುಹ
ಸ್ತಾದಮರ್ಷಣಾತ್ । ಪ್ರಾಪ್ತಚಾರಿತ್ರಸಂದೇಹಾಮಮಪ್ರತಿಮುಖೇಸ್ಥಿತಾ ॥೧೭॥ ದೀಪೋನೇತ್ರಾತುರಸ್ಯೇವಪ್ರತಿಕೂಲಾ
ಸಿಮೇದೃಢಂ। ತದ್ಗಚ್ಛಹ್ಯಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾಯಥೇಷ್ಟಂಜನಕಾತ್ಮಜೇ॥೧೮॥ಏತಾದಶದಿಶೋಭದ್ರೇಕಾರ್ಯಮಸ್ತಿನಮೇತ್ವಯಾ।ಕಃ
ಪುಮಾನ್ಹಿಕುಲೇಜಾತಃಸ್ತ್ರಿಯಂಪರಗೃಹೋಷಿತಾಂ॥೧೯॥ತೇಜಸ್ವೀಪುನರಾದದ್ಯಾತ್ಸುಹೃಲ್ಲೇಖ್ಯೇನಚೇತಸಾ।ರಾವಣಾಂ
ಕಪರಿಭ್ರಷ್ಟಾಂದೃಷ್ಟಾಂದುಷ್ಟೇನಚಕ್ಷುಷಾ ॥೨೦॥ ಕಥಂತ್ವಾಂಪುನರಾದದ್ಯಾಂಕುಲಂವ್ಯಪದಿಶನ್ಮಹತ್।ತದರ್ಥಂನಿರ್ಜಿ
ತಾಮೇತ್ವಂಯಶಃಪ್ರತ್ಯಾಹೃತಂಮಯಾ ॥೨೧॥ ನಾಸ್ತಿಮೇತ್ವಯ್ಯಭಿಷ್ವಂಗೋಯಥೇಷ್ಟಂಗಮ್ಯತಾಮಿತಃ । ಇತಿಪ್ರವ್ಯಾ
ಹೃತಂಭದ್ರೇಮಯೈತತ್ಕೃತಬುದ್ಧಿನಾ ॥೨೨॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇಭರತೇವಾತ್ವಂಕುರುಬುದ್ಧಿಂಯಥಾಸುಖಂ । ಸುಗ್ರೀವೇವಾನರೇಂ
ದ್ರೇವಾರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರೇವಿಭೀಷಣೇ ॥೨೩॥ ನಿವೇಶಯಮನಸ್ಸೀತೇಯಥಾವಾಸುಖಮಾತ್ಮನಃ । ನಹಿತ್ವಾಂರಾವಣೋದೃಷ್ಟ್ವಾ
ದಿವ್ಯರೂಪಾಂಮನೋರಮಾಂ ॥ ಮರ್ಷಯೇತಚಿರಂಸೀತೇಸ್ವಗೃಹೇಪರಿವರ್ತಿನೀಂ ॥ ತತಃಪ್ರಿಯಾರ್ಹಶ್ರವಣಾತದಪ್ರಿ
ಯಂಪ್ರಿಯಾದುಪಶ್ರುತ್ಯಚಿರಸ್ಯಮೈಥಿಲೀ। ಮುಮೋಚಬಾಷ್ಪಂಸುಭೃಶಂಪ್ರವೇಪಿತಾಗಜೇಂದ್ರಹಸ್ತಾಭಿಹತೇವಸಲ್ಲಕೀ॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾದಶೋತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏವಮುಕ್ತಾತುವೈದೇಹೀಪರುಷಂರೋಮಹರ್ಷಣಂ।ರಾಘವೇಣಸರೋಷೇಣಭೃಶಂಪ್ರವ್ಯಥಿತಾಭವತ್॥ಸಾತದಶ್ರು
ತಪೂರ್ವಂಹಿಜನೇಮಹತಿಮೈಥಿಲೀ । ಶ್ರುತ್ವಾಭರ್ತೃವಚೋರೂಕ್ಷಂಲಜ್ಜಯಾವ್ರೀಳಿತಾಭವತ್ ॥ ಪ್ರವಿಶಂತೀವಗಾತ್ರಾಣಿ
ಸ್ವಾನ್ಯೇವಜನಕಾತ್ಮಜಾ।ವಾಕ್ಛಲ್ಯೈಸ್ತೈಸ್ಸಶಲ್ಯೇವಭೃಶಮಶ್ರೂಣ್ಯವರ್ತಯತ್॥೩॥ತತೋಬಾಷ್ಪಪರಿಕ್ಲಿಷ್ಟಂಪ್ರಮಾ
ರ್ಜಂತೀಸ್ವಮಾನನಂ।ಶನೈರ್ಗದ್ಗದಯಾವಾಚಾಭರ್ತಾರಮಿದಮಬ್ರವೀತ್॥ಕಿಂಮಾಮಸದೃಶಂವಾಕ್ಯಮೀದೃಶಂಶ್ರೋತ್ರ
ದಾರುಣಂ। ರೂಕ್ಷಂಶ್ರಾವಯಸೇವೀರಪ್ರಾಕೃತಃಪ್ರಾಕೃತಾಮಿವ ॥ ನತಥಾಸ್ಮಿಮಹಾಬಾಹೋಯಥಾತ್ವಮವಗಚ್ಛಸಿ।
ಪ್ರತ್ಯಯಂಗಚ್ಛಮೇಯೇನಚಾರಿತ್ರೇಣೈವತೇಶಪೇ॥ ಪೃಥಕ್ಸ್ತ್ರೀಣಾಂಪ್ರಚಾರೇಣಜಾತಿಂತಾಂಪರಿಶಂಕಸೇ।ಪರಿತ್ಯಜೇಮಾಂ
ಶಂಕಾಂತುಯದಿತೇಹಂಪರೀಕ್ಷಿತಾ॥ಯದ್ಯಹಂಗಾತ್ರಸಂಸ್ಪರ್ಶಂಗತಾಸ್ಮಿವಿವಶಾಪ್ರಭೋ। ಕಾಮಕಾರೋನಮೇತತ್ರದೈವ
ತಂತ್ರಾಪರಾಧ್ಯತಿ ॥೮॥ ಮದಧೀನಂತುಯತ್ತನ್ಮೇಹೃದಯಂತ್ವಯಿವರ್ತತೇ । ಪರಾಧೀನೇಷುಗಾತ್ರೇಷುಕಿಂಕರಿಷ್ಯಾಮ್ಯನೀ
ಶ್ವರಾ॥೯॥ಸಹಸಂವೃದ್ಧಭಾವಾಚ್ಚಸಂಸರ್ಗೇಣಚಮಾನದ।ಯದ್ಯಹಂತೇನವಿಜ್ಞಾತಾಹತಾತೇನಾಸ್ಮಿಶಾಶ್ವತಂ ॥೧೦॥ ಪ್ರೇಷಿತ
ಸ್ತೇಯದಾವೀರೋಹನೂಮಾನವಲೋಕಕಃ। ಲಂಕಾಸ್ಥಾಹಂತ್ವಯಾವೀರಕಿಂತದಾನವಿಸರ್ಜಿತಾ ॥೧೧॥ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂವಾನ
ರೇಂದ್ರಸ್ಯತ್ವದ್ವಾಕ್ಯಸಮನಂತರಂ।ತ್ವಯಾಸಂತ್ಯಕ್ತಯಾವೀರತ್ಯಕ್ತಂಸ್ಯಾಜ್ಜೀವಿತಂಮಯಾ॥ನವೃಥಾತೇಶ್ರಮೋಽಯಂ
ಸ್ಯಾತ್ಸಂಶಯೇನ್ಯಸ್ಯಜೀವಿತಂ।ಸುಹೃಜ್ಜನಪರಿಕ್ಲೇಶೋನಚಾಯಂನಿಷ್ಫಲಸ್ತವ॥ತ್ವಯಾತುನರಶಾರ್ದೂಲಕ್ರೋಧಮೇವಾ

ನುವರ್ತಿನಾ। ಲಘುನೇವಮನುಷ್ಯೇಣಸ್ತ್ರೀತ್ವಮೇವಪುರಸ್ಕೃತಮ್॥೧೪॥ಅಪದೇಶೇನಜನಕಾನ್ನೋತ್ಪತ್ತಿರ್ವಸುಧಾತಲಾತ್॥ ಮಮವೃತ್ತಂಚವೃತ್ತಜ್ಞಬಹುತೇನಪುರಸ್ಕೃತಮ್॥ನಪ್ರಮಾಣೀಕೃತಃಪಾಣಿರ್ಬಾಲ್ಯೇಬಾಲೇನಪೀಡಿತಃ। ಮಮಭಕ್ತಿಶ್ಚ ಶೀಲಂಚಸರ್ವಂತೇಪೃಷ್ಠತಃಕೃತಮ್॥ ಏವಂಬ್ರುವಾಣಾರುದತೀಬಾಷ್ಪಗದ್ಗದಭಾಷಿಣೀ।ಅಬ್ರವೀಲ್ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಸೀತಾದೀನಂ ಧ್ಯಾನಪರಂಸ್ಥಿತಮ್॥ಚಿತಾಂಮೇಕುರುಸೌಮಿತ್ರೇವ್ಯಸನಸ್ಯಾಸ್ಯಭೇಷಜಂ। ಮಿಥ್ಯಾಪವಾದೋಪಹತಾನಾಹಂಜೀವಿತುಮು ತ್ಸಹೇ॥೧೮॥ ಅಪ್ರೀತಸ್ಯಗುಣೈರ್ಭರ್ತುಸ್ತ್ಯಕ್ತಾಯಾಜನಸಂಸದಿ। ಯಾಕ್ಷಮಾಮೇಗತಿರ್ಗಂತುಂಪ್ರವೇಕ್ಷ್ಯೇಹವ್ಯವಾಹ ನಂ॥ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುವೈದೇಹ್ಯಾಲಕ್ಷ್ಮಣಃಪರವೀರಹಾ। ಅಮರ್ಷವಶಮಾಪನ್ನೋರಾಘವಾನನಮೈಕ್ಷತ॥ ಸವಿಜ್ಞಾ ಯತತಶ್ಛಂದಂರಾಮಸ್ಯಾಕಾರಸೂಚಿತಂ। ಚಿತಾಂಚಕಾರಸೌಮಿತ್ರಿರ್ಮತೇರಾಮಸ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್॥ಅಧೋಮುಖಂತದಾ ರಾಮಂಶನೈಃಕೃತ್ವಾಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ। ಉಪಾಸರ್ಪತವೈದೇಹೀದೀಪ್ಯಮಾನಂಹುತಾಶನಮ್॥ಪ್ರಣಮ್ಯದೇವತಾಭ್ಯಶ್ಚಬ್ರಾಹ್ಮ ಣೇಭ್ಯಶ್ಚಮೈಥಿಲೀ। ಬದ್ಧಾಂಜಲಿಪುಟಾಚೇದಮುವಾಚಾಗ್ನಿಸಮೀಪತಃ॥ ಯಥಾಮೇಹೃದಯಂನಿತ್ಯಂನಾಪಸರ್ಪತಿರಾಘ ವಾತ್। ತಥಾಲೋಕಸ್ಯಸಾಕ್ಷೀಮಾಂಸರ್ವತಃಪಾತುಪಾವಕಃ॥ಯಥಾಮಾಂಶುದ್ಧಚಾರಿತ್ರಾಂದುಷ್ಟಾಂಜಾನಾತಿರಾಘವಃ।ತ ಥಾಲೋಕಸ್ಯಸಾಕ್ಷೀಮಾಂಸರ್ವತಃಪಾತುಪಾವಕಃ॥ಕರ್ಮಣಾಮನಸಾವಾಚಾಯಥಾನಾತಿಚರಾಮ್ಯಹಂ। ರಾಘವಂಸ ರ್ವಧರ್ಮಜ್ಞಂತಥಾಮಾಂಪಾತುಪಾವಕಃ॥ಆದಿತ್ಯೋಭಗವಾನ್ವಾಯುರ್ದಿಶಶ್ಚಂದ್ರಸ್ತಥೈವಚ।ಅಹಶ್ಚಾಪಿತಥಾಸಂಧ್ಯೇರಾ ತ್ರಿಶ್ಚಪೃಥಿವೀತಥಾ॥ಯಥಾನ್ಯೇಪಿವಿಜಾನಂತಿತಥಾಚಾರಿತ್ರಭೂಷಿತಾಂ।ತಥಾಲೋಕಸ್ಯಸಾಕ್ಷೀಮಾಂಸರ್ವತಃಪಾತು ಪಾವಕಃ॥ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತುವೈದೇಹೀಪರಿಕ್ರಮ್ಯಹುತಾಶನಂ। ವಿವೇಶಜ್ವಲನಂದೀಪ್ತಂನಿಸ್ಸಂಗೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ॥ಜನಸ್ಸ ಸುಮಹಾಂಸ್ತತ್ರಬಾಲವೃದ್ಧಸಮಾಕುಲಃ।ದದರ್ಶಮೈಥಿಲೀಂತತ್ರಪ್ರವಿಶಂತೀಂಹುತಾಶನಮ್॥ಸಾತಪ್ತನವಹೇಮಾಭಾ ತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣಾ।ಪಪಾತಜ್ವಲನಂದೀಪ್ತಂಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯಸನ್ನಿಧೌ॥ದದೃಶುಸ್ತಾಂಮಹಾಭಾಗಾಂಪ್ರವಿಶಂ ತೀಂಹುತಾಶನಂ। ಸೀತಾಂಕೃತ್ಸ್ನಾಸ್ತ್ರಯೋಲೋಕಾಃಪುಣ್ಯಾಮಾಜ್ಯಾಹುತೀಮಿವ॥೩೨॥ ಪ್ರಚುಕ್ರುಶುಃಸ್ತ್ರಿಯಸ್ಸ ರ್ವಾಸ್ತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾಹವ್ಯವಾಹನೇ।ಪತಂತೀಂಸಂಸ್ಕೃತಾಂಮಂತ್ರೈರ್ವಸೋರ್ಧಾರಾಮಿವಾಧ್ವರೇ॥೩೩॥ದದೃಶುಸ್ತಾಂ ತ್ರಯೋಲೋಕಾದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾಃ। ಶಪ್ತಾಂಪತಂತೀಂನಿರಯೇತ್ರಿದಿವಾದ್ದೇವತಾಮಿವ॥೩೪॥ ತಸ್ಯಾಮಗ್ನಿಂವಿಶಂ ತ್ಯಾಂತುಹಾಹೇತಿವಿಪುಲಸ್ಸ್ವನಃ। ರಕ್ಷಸಾಂವಾನರಾಣಾಂಚಸಂಬಭೂವಾದ್ಭುತೋಪಮಃ॥ ... ॥೩೫॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕೋನವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತತೋಹಿದುರ್ಮನಾರಾಮಃಶ್ರುತ್ವೈವಂವದತಾಂಗಿರಃ। ದಧ್ಯೌಮುಹೂರ್ತಂಧರ್ಮಾತ್ಮಾಬಾಷ್ಪವ್ಯಾಕುಲಲೋಚ ನಃ॥ತತೋವೈಶ್ರವಣೋರಾಜಾಯಮಶ್ಚಾಮಿತ್ರಕರ್ಶನಃ। ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೋಮಹೇಂದ್ರಶ್ಚವರುಣಶ್ಚಪರಂತಪಃ॥ಷಡರ್ಧನ ಯನಃಶ್ರೀಮಾನ್ಮಹಾದೇವೋವೃಷಧ್ವಜಃ। ಕರ್ತಾಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯಬ್ರಹ್ಮಾಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂವರಃ॥ ಏತೇಸರ್ವೇಸಮಾಗ ಮ್ಯವಿಮಾನೈಸ್ಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭೈಃ।ಆಗಮ್ಯನಗರೀಂಲಂಕಾಮಭಿಜಗ್ಮುಶ್ಚರಾಘವಮ್॥ತತಸ್ಸಹಸ್ತಾಭರಣಾನ್ಪ್ರಗೃಹ್ಯವಿ ಪುಲಾನ್ಭುಜಾನ್।ಅಬ್ರುವಂಸ್ತ್ರಿದಶಶ್ರೇಷ್ಠಾಃಪ್ರಾಂಜಲಿಂರಾಘವಂಸ್ಥಿತಂ॥ಕರ್ತಾಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯಶ್ರೇಷ್ಠೋಜ್ಞಾನವ ತಾಂವರಃ।ಉಪೇಕ್ಷಸೇಕಥಂಸೀತಾಂಪತಂತೀಂಹವ್ಯವಾಹನೇ॥ಕಥಂದೇವಗಣಶ್ರೇಷ್ಠಮಾತ್ಮಾನಂನಾವಬುಧ್ಯಸೇ। ಋತಧಾ ಮಾವಸುಃಪೂರ್ವಂವಸೂನಾಂತ್ವಂಪ್ರಜಾಪತಿಃ॥ತ್ರಯಾಣಾಂತ್ವಂಹಿಲೋಕಾನಾಮಾದಿಕರ್ತಾಸ್ವಯಂಪ್ರಭುಃ।ರುದ್ರಾ ಣಾಮಷ್ಟಮೋರುದ್ರಸ್ಸಾಧ್ಯಾನಾಮಸಿಪಂಚಮಃ॥ಅಶ್ವಿನೌಚಾಪಿತೇಕರ್ಣೌಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೌಚಚಕ್ಷುಷೀ।ಅಂತೇಚಾದೌ ಚಲೋಕಾನಾಂದೃಶ್ಯಸೇತ್ವಂಪರಂತಪ॥ಉಪೇಕ್ಷಸೇಚವೈದೇಹೀಂಮಾನುಷಃಪ್ರಾಕೃತೋಯಥಾ। ಇತ್ಯುಕ್ತೋಲೋಕಪಾ ಲೈಸ್ತೈಃಸ್ವಾಮೀಲೋಕಸ್ಯರಾಘವಃ॥ ಅಬ್ರವೀತ್ತ್ರಿದಶಶ್ರೇಷ್ಠಾನ್ರಾಮೋಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಃ।ಆತ್ಮಾನಂಮಾನುಷಂ ಮನ್ಯೇರಾಮಂದಶರಥಾತ್ಮಜಮ್॥ಯೋಹಂಯಸ್ಯಯತಶ್ಚಾಹಂಭಗವಾಂಸ್ತದ್ಬ್ರವೀತುಮೇ।ಇತಿಬ್ರುವಂತಂಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಬ್ರಹ್ಮವಿದಾಂವರಃ॥ಅಬ್ರವೀಚ್ಛೃಣುಮೇರಾಮಸತ್ಯಂಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮ।ಭವಾನ್ನಾರಾಯಣೋದೇವಃಶ್ರೀಮಾಂ ಶ್ಚಕ್ರಾಯುಧೋವಿಭುಃ॥ಏಕಶೃಂಗೋವರಾಹಸ್ತ್ವಂಭೂತಭವ್ಯಸಪತ್ನಜಿತ್।ಅಕ್ಷರಂಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯಂತ್ವಂಮಧ್ಯೇಚಾಂತೇ ಚರಾಘವ॥ ಲೋಕಾನಾಂತ್ವಂಪರೋಧರ್ಮೋವಿಷ್ವಕ್ಸೇನಶ್ಚತುರ್ಭುಜಃ। ಶಾರ್ಙ್ಗಧನ್ವಾಹೃಷೀಕೇಶಃಪುರುಷಃಪುರುಷೋ ತ್ತಮಃ॥ ಅಜಿತಃಖಡ್ಗಧೃಗ್ವಿಷ್ಣುಃಕೃಷ್ಣಶ್ಚೈವಬೃಹದ್ಬಲಃ। ಸೇನಾನೀರ್ಗ್ರಾಮಣೀಶ್ಚತ್ವಂಬುದ್ಧಿಸ್ಸತ್ತ್ವಂಕ್ಷಮಾದಮಃ। ಪ್ರಭವಶ್ಚಾವ್ಯಯಶ್ಚತ್ವಮುಪೇಂದ್ರೋಮಧುಸೂದನಃ। ಇಂದ್ರಕರ್ಮಾಮಹೇಂದ್ರಸ್ತ್ವಂಪದ್ಮನಾಭೋರಣಾಂತಕೃತ್॥ ಶರಣ್ಯಂಶರಣಂಚತ್ವಾಮಾಹುರ್ದಿವ್ಯಾಮಹರ್ಷಯಃ।ಸಹಸ್ರಶೃಂಗೋವೇದಾತ್ಮಾಶತಜಿಹ್ವೋಮಹರ್ಷಭಃ॥ತ್ವಂತ್ರಯಾ ಣಾಂಹಿಲೋಕಾನಾಮಾದಿಕರ್ತಾಸ್ವಯಂಪ್ರಭುಃ। ಸಿದ್ಧಾನಾಮಪಿಸಾಧ್ಯಾನಾಮಾಶ್ರಯಶ್ಚಾಸಿಪೂರ್ವಜಃ॥ ತ್ವಂಯಜ್ಞ

ಸ್ತ್ವಂವಷಟ್ಕಾರಸ್ತ್ವಮೋಂಕಾರಃಪರಂತಪಃ।ಪ್ರಭವಂನಿಧನಂವಾತೇನವಿದುಃಕೋಭವಾನಿತಿ॥ ದೃಶ್ಯಸೇಸರ್ವಭೂತೇಷು
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷುಚಗೋಷುಚ।ದಿಕ್ಷುಸರ್ವಾಸುಗಗನೇಪರ್ವತೇಷುದರೀಷುಚ॥ಸಹಸ್ರಚರಣಃಶ್ರೀಮಾನ್ಶತಶೀರ್ಷಸ್ಸಹಸ್ರದೃ
ಕ್।ತ್ವಂಧಾರಯಸಿಭೂತಾನಿವಸುಧಾಂಚಸಪರ್ವತಾಂ॥೨೨॥ ಅಂತೇಪೃಥಿವ್ಯಾಸ್ಸಲಿಲೇದೃಶ್ಯಸೇತ್ವಂಮಹೋರಗಃ। ತ್ರೀನ್
ಲೋಕಾನ್ಧಾರಯನ್ರಾಮದೇವಗಂಧರ್ವದಾನವಾನ್ ॥೨೩॥ ಅಹಂತೇಹೃದಯಂರಾಮಜಿಹ್ವಾದೇವೀಸರಸ್ವತೀ । ದೇವಾರೋಮಾಣಿಗಾ
ತ್ರೇಷುರೋಮಾಣಿನಿರ್ಮಿತಾಬ್ರಹ್ಮಣಃಪ್ರಭೋ ॥೨೪॥ ನಿಮೇಷಸ್ತೇಭವೇದ್ರಾತ್ರಿರುನ್ಮೇಷಸ್ತೇಭವೇದ್ದಿವಾ । ಸಂಸ್ಕಾರಾಸ್ತೇ
ಭವನ್ವೇದಾನಾಸ್ತ್ಯದಸ್ತಿತ್ವಯಾವಿನಾ ॥೨೫॥ ಜಗತ್ಸರ್ವಂಶರೀರಂತೇಸ್ಥೈರ್ಯಂತೇವಸುಧಾತಲಂ । ಅಗ್ನಿಃಕೋಪಃಪ್ರಸಾದ
ಸ್ತೇಸೋಮಃಶ್ರೀವತ್ಸಲಕ್ಷಣ॥ ತ್ವಯಾಲೋಕಾಸ್ತ್ರಯಃಕ್ರಾಂತಾಪುರಾಸ್ವೈರ್ವಿಕ್ರಮೈಸ್ತ್ರಿಭಿಃ। ಮಹೇಂದ್ರಶ್ಚಕೃತೋರಾಜಾ
ಬಲಿಂಬಧ್ವಾಮಹಾಸುರಂ॥೨೭॥ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಭವಾನ್ವಿಷ್ಣುರ್ದೇವಃಕೃಷ್ಣಃಪ್ರಜಾಪತಿಃ । ವಧಾರ್ಥಂರಾವಣಸ್ಯೇಹಪ್ರವಿ
ಷ್ಟೋಮಾನುಷೀಂತನುಂ॥೨೮॥ ತದಿದಂನಃಕೃತಂಕಾರ್ಯಂತ್ವಯಾಧರ್ಮಭೃತಾಂವರ । ನಿಹತೋರಾವಣೋರಾಮಪ್ರ
ಹೃಷ್ಟೋದಿವಮಾಕ್ರಮ ॥೨೯॥ ಅಮೋಘಂಬಲವೀರ್ಯಂತೇಅಮೋಘಸ್ತೇಪರಾಕ್ರಮಃ।ಅಮೋಘಂದರ್ಶನಂರಾಮಅಮೋ
ಘಸ್ತವಸ್ತವ ॥೩೦॥ ಅಮೋಘಾಸ್ತೇಭವಿಷ್ಯಂತಿಭಕ್ತಿಮಂತಶ್ಚಯೇನರಾಃ। ಯೇತ್ವಾಂದೇವಂಧ್ರುವಂಭಕ್ತಾಃಪುರಾಣಂಪುರು
ಷೋತ್ತಮಂ ॥೩೧॥ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿಸದಾಕಾಮಾನಿಹಲೋಕೇಪರತ್ರಚ । ಇಮಮಾರ್ಷಂಸ್ತವಂದಿವ್ಯಮಿತಿಹಾಸಂಪುರಾ
ತನಂ ॥೩೨॥ ಯೇನರಾಃಕೀರ್ತಯಿಷ್ಯಂತಿನಾಸ್ತಿತೇಷಾಂಪರಾಭವಃ ॥ ... ... ॥೩೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಶುಭಂವಾಕ್ಯಂಪಿತಾಮಹಸಮೀರಿತಂ । ಅಂಕೇನಾದಾಯವೈದೇಹೀಮುತ್ಪಪಾತವಿಭಾವಸುಃ ॥೧॥
ಸವಿಧೂಯಚಿತಾಂತಾಂತುವೈದೇಹೀಂಹವ್ಯವಾಹನಃ । ಉತ್ತಸ್ಥೌಮೂರ್ತಿಮಾನಾಶುಗೃಹೀತ್ವಾಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ ॥೨॥ ತ
ರುಣಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಾಂತಪ್ತಕಾಂಚನಭೂಷಣಾಂ । ರಕ್ತಾಂಬರಧರಾಂಬಾಲಾಂನೀಲಕುಂಚಿತಮೂರ್ಧಜಾಂ ॥೩॥ ಅ
ಕ್ಲಿಷ್ಟಮಾಲ್ಯಾಭರಣಾಂತಥಾರೂಪಾಂಮನಸ್ವಿನೀಂ । ದದೌರಾಮಾಯವೈದೇಹೀಮಂಕೇಕೃತ್ವಾವಿಭಾವಸುಃ ॥೪॥ ಅ
ಬ್ರವೀಚ್ಚತದಾರಾಮಂಸಾಕ್ಷೀಲೋಕಸ್ಯಪಾವಕಃ । ಏಷಾತೇರಾಮವೈದೇಹೀಪಾಪಮಸ್ಯಾನವಿದ್ಯತೇ ॥೫॥ ನೈವವಾಚಾ
ನಮನಸಾನಚಧ್ಯಾನಾನ್ನಚಕ್ಷುಷಾ । ಸುವೃತ್ತಾವೃತ್ತಶೌಂಡೀರಾನತ್ವಾಮತಿಚಚಾರಹ ॥೬॥ ರಾವಣೇನಾಪನೀತೈಷಾ
ವೀರ್ಯೋತ್ಸಿಕ್ತೇನರಕ್ಷಸಾ । ತ್ವಯಾವಿರಹಿತಾದೀನಾವಿವಶಾನಿರ್ಜನಾದ್ವನಾತ್ ॥೭॥ ರುದ್ಧಾಚಾಂತಃಪುರೇಗುಪ್ತಾತ್ವಚ್ಚಿ
ತ್ತಾತ್ವತ್ಪರಾಯಣಾ । ರಕ್ಷಿತಾರಾಕ್ಷಸೀಸಂಘೈರ್ವಿಕೃತೈರ್ಘೋರದರ್ಶನೈಃ ॥೮॥ ಪ್ರಲೋಭ್ಯಮಾನಾವಿವಿಧಂಭರ್ತ್ಸ್ಯಮಾ
ನಾಚಮೈಥಿಲೀ । ನಾಚಿಂತಯತತದ್ರಕ್ಷಸ್ತ್ವದ್ಗತೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ ॥೯॥ ವಿಶುದ್ಧಭಾವಾಂನಿಷ್ಪಾಪಾಂಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀ
ಷ್ವರಾಘವ । ನಕಿಂಚಿದಭಿಧಾತವ್ಯಮಹಮಾಜ್ಞಾಪಯಾಮಿತೇ ॥೧೦॥ ತತಃಪ್ರೀತಮನಾರಾಮಃಶ್ರುತ್ವೈತದ್ವದತಾಂವ
ರಃ । ದಧ್ಯೌಮುಹೂರ್ತಂಧರ್ಮಾತ್ಮಾಬಾಷ್ಪವ್ಯಾಕುಲಲೋಚನಃ ॥೧೧॥ ಏವಮುಕ್ತೋಮಹಾತೇಜಾಧೃತಿಮಾನ್ದೃ
ಢವಿಕ್ರಮಃ । ಅಬ್ರವೀತ್ತ್ರಿದಶಶ್ರೇಷ್ಠಂರಾಮೋಧರ್ಮಭೃತಾಂವರಃ ॥೧೨॥ ಅವಶ್ಯಂತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುನಸೀತಾಪಾಪ
ಮರ್ಹತಿ। ದೀರ್ಘಕಾಲೋಷಿತಾಹೀಯಂರಾವಣಾಂತಃಪುರೇಶುಭಾ॥೧೩॥ ಬಾಲಿಶಃಖಲುಕಾಮಾತ್ಮಾರಾಮೋದಶರಥಾತ್ಮ
ಜಃ । ಇತಿವಕ್ಷ್ಯಂತಿಮಾಂಸಂತೋಜಾನಕೀಮವಿಶೋಧ್ಯಹಿ ॥೧೪॥ ಅನನ್ಯಹೃದಯಾಂಭಕ್ತಾಂಮಚ್ಚಿತ್ತಪರಿರಕ್ಷಿಣೀಂ ।
ಅಹಮಪ್ಯವಗಚ್ಛಾಮಿಮೈಥಿಲೀಂಜನಕಾತ್ಮಜಾಂ॥೧೫॥ಪ್ರತ್ಯಯಾರ್ಥಂತುಲೋಕಾನಾಂತ್ರಯಾಣಾಂಸತ್ಯಸಂಶ್ರಯಃ।
ಉಪೇಕ್ಷೇಚಾಪಿವೈದೇಹೀಂಪ್ರವಿಶಂತೀಂಹುತಾಶನಮ್ ॥೧೬॥ ಇಮಾಮಪಿವಿಶಾಲಾಕ್ಷೀಂರಕ್ಷಿತಾಂಸ್ವೇನತೇಜಸಾ।ರಾವಣೋ
ನಾತಿವರ್ತೇತವೇಲಾಮಿವಮಹೋದಧಿಃ॥೧೭॥ ನಹಿಶಕ್ತಸ್ಸದುಷ್ಟಾತ್ಮಾಮನಸಾಪಿಹಿಮೈಥಿಲೀಂ।ಪ್ರಧರ್ಷಯಿತುಮಪ್ರಾ
ಪ್ಯಾಂದೀಪ್ತಾಮಗ್ನಿಶಿಖಾಮಿವ ॥೧೮॥ ನೇಯಮರ್ಹತಿಚೈಶ್ವರ್ಯಂರಾವಣಾಂತಃಪುರೇಶುಭಾ । ಅನನ್ಯಾಹಿಮಯಾಸೀತಾ
ಭಾಸ್ಕರೇಣಪ್ರಭಾಯಥಾ ॥೧೯॥ ವಿಶುದ್ಧಾತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುಮೈಥಿಲೀಜನಕಾತ್ಮಜಾ । ನಹಿಹಾತುಮಿಯಂಶಕ್ಯಾಕೀರ್ತಿ
ರಾತ್ಮವತಾಯಥಾ ॥೨೦॥ ಅವಶ್ಯಂತುಮಯಾಕಾರ್ಯಂಸರ್ವೇಷಾಂವೋವಚಶ್ಶುಭಂ । ಸ್ನಿಗ್ಧಾನಾಂಲೋಕಮಾನ್ಯಾನಾಮೇ
ವಂಚಬ್ರುವತಾಂಹಿತಮ್ ॥೨೧॥ ಇತ್ಯೇವಮುಕ್ತ್ವಾವಚನಂಮಹಾಬಲಃಪ್ರಶಸ್ಯಮಾನಃಸ್ವಕೃತೇನಕರ್ಮಣಾ । ಸಮೇ
ತ್ಯರಾಮಃಪ್ರಿಯಯಾಮಹಾಬಲಸ್ಸುಖಂಸುಖಾರ್ಹೋನುಬಭೂವರಾಘವಃ ॥ ... ... ॥೨೨॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಏಕವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಶುಭಂವಾಕ್ಯಂರಾಘವೇಣಸುಭಾಷಿತಂ । ಇದಂಶುಭತರಂವಾಕ್ಯಂವ್ಯಾಜಹಾರಮಹೇಶ್ವರಃ ॥೧॥
ಪುಷ್ಕರಾಕ್ಷಮಹಾಬಾಹೋಮಹಾಬಲಪರಂತಪ।ದಿಷ್ಟ್ಯಾಕೃತಮಿದಂಕರ್ಮತ್ವಯಾಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂವರ ॥೨॥ ದಿಷ್ಟ್ಯಾ

ಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯಪ್ರವೃದ್ಧಂದಾರುಣಂತಮಃ। ಅಪಾವೃತ್ತಂತ್ವಯಾಸಂಖ್ಯೇರಾಮರಾವಣಭಂಜಯಮ್॥೩॥ ಆಶ್ವಾಸ್ಯ
ಭರತಂದೀನಂಕೌಸಲ್ಯಾಂಚಯಶಸ್ವಿನೀಂ। ಕೈಕೇಯೀಂಚಸುಮಿತ್ರಾಂಚದೃಷ್ಟ್ವಾಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾತರಮ್ ॥ ಪ್ರಾಪ್ಯರಾ
ಜ್ಯಮಯೋಧ್ಯಾಯಾಂನಂದಯಿತ್ವಾಸುಹೃಜ್ಜನಂ। ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಂಕುಲೇವಂಶಂಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾಮಹಾಬಲ॥೫॥ಇಷ್ಟ್ವಾ
ತುರಗಮೇಧೇನಪ್ರಾಪ್ಯಚಾನುತ್ತಮಂಯಶಃ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋಧನಂದತ್ವಾತ್ರಿದಿವಂಗಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥೬॥ ಏಷರಾಜಾಪಿ
ತಾಸ್ತುಭ್ಯಂವಿಮಾನಸ್ಥಃಪಿತಾದಶರಥಸ್ತವ। ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಮಾನುಷೇಲೋಕೇಗುರುಸ್ತವಮಹಾಯಶಾಃ ॥೭॥ ಇಂದ್ರಲೋಕಂಗತಃಶ್ರೀಮಾಂ
ಸ್ತ್ವಯಾಪುತ್ರೇಣತಾರಿತಃ। ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾತ್ವಮೇನಮಭಿವಾದಯ॥೮॥ ಮಹಾದೇವವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಕಾಕುತ್ಸ್ಥ
ಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ। ವಿಮಾನಶಿಖರಸ್ಥಸ್ಯಪ್ರಣಾಮಮಕರೋತ್ಪಿತುಃ ॥ ೯ ॥ ದೀಪ್ಯಮಾನಂಸ್ವಯಾಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾವಿರಜೋಂಬರ
ಧಾರಿಣಂ। ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾದದರ್ಶಪಿತರಂವಿಭುಃ ॥೧೦॥ ಹರ್ಷೇಣಮಹತಾವಿಷ್ಟೋವಿಮಾನಸ್ಥೋಮಹೀಪತಿಃ।
ಪ್ರಾಣೈಃಪ್ರಿಯತರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪುತ್ರಂದಶರಥಸ್ತದಾ ॥೧೧॥ ಆರೋಪ್ಯಾಂಕಂಮಹಾಬಾಹುರ್ವರಾಸನಗತಃಪ್ರಭುಃ।
ಬಾಹುಭ್ಯಾಂಸಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯತತೋವಾಕ್ಯಮುವಾಚಹ॥೧೨॥ ನಮೇಸ್ವರ್ಗೋಬಹುಮತಃಸಮ್ಮಾನಶ್ಚಸುರರ್ಷಿಭಿಃ।ತ್ವಯಾ
ರಾಮವಿಹೀನಸ್ಯಸತ್ಯಂಪ್ರತಿಶೃಣೋಮಿತೇ ॥ ೧೩ ॥ ಅದ್ಯತ್ವಾಂನಿಹತಾಮಿತ್ರಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸಂಪೂರ್ಣಮಾನಸಂ। ನಿಸ್ತೀ
ರ್ಣವನವಾಸಂಚಪ್ರೀತಿರಾಸೀತ್ಪರಾಮಮ ॥೧೪॥ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಯಾನಿಚೋಕ್ತಾನಿವಾಕ್ಯಾನಿವದತಾಂವರ। ತವಪ್ರವ್ರಾ
ಜನಾರ್ಥಾನಿಸ್ಥಿತಾನಿಹೃದಯೇಮಮ ॥೧೫॥ತ್ವಾಂತುದೃಷ್ಟ್ವಾಕುಶಲಿನಂಪರಿಷ್ವಜ್ಯಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ। ಅದ್ಯದುಃಖಾದ್ವಿಮು
ಕ್ತೋಽಸ್ಮಿನೀಹಾರಾದಿವಭಾಸ್ಕರಃ ॥೧೬॥ ತಾರಿತೋಹಂತ್ವಯಾಪುತ್ರಸುಪುತ್ರೇಣಮಹಾತ್ಮನಾ। ಅಷ್ಟಾವಕ್ರೇಣಧರ್ಮಾ
ತ್ಮಾತಾರಿತೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಯಥಾ ॥೧೭॥ ಇದಾನೀಂತುವಿಜಾನಾಮಿಯಥಾಸೌಮ್ಯಸುರೇಶ್ವರೈಃ। ವಧಾರ್ಥಂರಾವಣಸ್ಯೇ
ದಂವಿಹಿತಂಪುರುಷೋತ್ತಮ ॥೧೮॥ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಖಲುಕೌಸಲ್ಯಾಯಾತ್ವಾಂರಾಮಗೃಹಂಗತಂ। ವನಾನ್ನಿವೃತ್ತಂಸಂಹೃ
ಷ್ಟಾದ್ರಕ್ಷ್ಯತ್ಯರಿನಿಷೂದನ ॥೧೯॥ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಃಖಲುತೇರಾಮನರಾಯೇತ್ವಾಂಪುರೀಂಗತಂ। ಜಲಾರ್ದ್ರಮಭಿಷಿಕ್ತಂಚ
ದ್ರಕ್ಷ್ಯಂತಿವಸುಧಾಧಿಪಮ್ ॥೨೦॥ ಅನುರಕ್ತೇನಬಲಿನಾಶುಚಿನಾಧರ್ಮಚಾರಿಣಾ। ಇಚ್ಛಾಮಿತ್ವಾಮಹಂದ್ರಷ್ಟುಂಭರತೇನ
ಸಮಾಗತಂ ॥೨೧ ॥ ಚತುರ್ದಶಸಮಾಸ್ಸೌಮ್ಯವನೇನಿರ್ಯಾಪಿತಾಸ್ತ್ವಯಾ। ವಸತಾಸೀತಯಾಸಾರ್ಧಂಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಚಧೀ
ಮತಾ ॥೨೨॥ ನಿವೃತ್ತವನವಾಸೋಸಿಪ್ರತಿಜ್ಞಾಸಫಲಾತವ। ರಾವಣಂಚರಣೇಹತ್ವಾದೇವಾಸ್ತೇಪರಿತೋಷಿತಾಃ ॥ ೨೩ ॥ ಕೃ
ತಂಕರ್ಮಯಶಶ್ಶ್ಲಾಘ್ಯಂಪ್ರಾಪ್ತಂತೇಶತ್ರುಸೂದನ। ಭ್ರಾತೃಭಿಸ್ಸಹರಾಜ್ಯಸ್ಥೋದೀರ್ಘಮಾಯುರವಾಪ್ನುಹಿ ॥೨೪॥
ಇತಿಬ್ರುವಾಣಂರಾಜಾನಂರಾಮಃಪ್ರಾಂಜಲಿರಬ್ರವೀತ್।ಕುರುಪ್ರಸಾದಂಧರ್ಮಜ್ಞಕೈಕೇಯ್ಯಾಭರತಸ್ಯಚ॥ಸಪುತ್ರಾಂ
ತ್ವಾಂತ್ಯಜಾಮೀತಿಯದುಕ್ತಾಕೈಕಯೀತ್ವಯಾ। ಸಶಾಪಃಕೈಕಯೀಂಘೋರಸ್ಸಪುತ್ರಾಂನಸ್ಪೃಶೇತ್ಪ್ರಭೋ ॥೨೬॥ಸತ
ಥೇತಿಮಹಾರಾಜೋರಾಮಮುಕ್ತ್ವಾಕೃತಾಂಜಲಿಂ। ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಚಪರಿಷ್ವಜ್ಯಪುನರ್ವಾಕ್ಯಮುವಾಚಹ॥೨೭॥ರಾಮಂಶು
ಶ್ರೂಷತಾಭಕ್ತ್ಯಾವೈದೇಹ್ಯಾಸಹಸೀತಯಾ।ಕೃತಾಮಮಮಹಾಪ್ರೀತಿಃಪ್ರಾಪ್ತಂಧರ್ಮಫಲಂಚತೇ॥೨೮॥ಧರ್ಮಂಪ್ರಾ
ಪ್ಸ್ಯಸಿಧರ್ಮಜ್ಞಯಶಶ್ಚವಿಪುಲಂಭುವಿ। ರಾಮೇಪ್ರಸನ್ನೇಸ್ವರ್ಗಂಚಮಹಿಮಾನಂತಥೈವಚ ॥೨೯ ॥ ರಾಮಂಶುಶ್ರೂಷ
ಭದ್ರಂತೇಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧನ। ರಾಮಸ್ಸರ್ವಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯಶುಭೇಷ್ವಭಿರತಸ್ಸದಾ ॥೩೦ ॥ ಏತೇಸೇಂದ್ರಾಸ್ತ್ರಯೋಲೋ
ಕಾಸ್ಸಿದ್ಧಾಶ್ಚಪರಮರ್ಷಯಃ। ಅಭಿಗಮ್ಯಮಹಾತ್ಮಾನಮರ್ಚಂತಿಪುರುಷೋತ್ತಮಮ್ ॥೩೧॥ ಏತತ್ತದುಕ್ತಮವ್ಯಕ್ತ
ಮಕ್ಷರಂಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ಮಿತಂ। ದೇವಾನಾಂಹೃದಯಂಸೌಮ್ಯಗುಹ್ಯಂರಾಮಃಪರಂತಪಃ॥೩೨॥ಅವಾಪ್ತಂಧರ್ಮಚರಣಂಯ
ಶಶ್ಚವಿಪುಲಂತ್ವಯಾ। ರಾಮಂಶುಶ್ರೂಷತಾಭಕ್ತ್ಯಾವೈದೇಹ್ಯಾಸಹಸೀತಯಾ ॥೩೩॥ ಸತಥೋಕ್ತ್ವಾಮಹಾಬಾಹುರ್ಲ
ಕ್ಷ್ಮಣಂಪ್ರಾಂಜಲಿಂಸ್ಥಿತಂ। ಉವಾಚರಾಜಾಧರ್ಮಾತ್ಮಾವೈದೇಹೀಂವಚನಂಶುಭಮ್ ॥ ೩೪ ॥ ಕರ್ತವ್ಯೋನತುವೈದೇಹಿ
ಮನ್ಯುಸ್ತ್ಯಾಗಮಿಮಂಪ್ರತಿ। ರಾಮೇಣತ್ವದ್ವಿಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂಕೃತಮೇತದ್ಧಿತೈಷಿಣಾ॥೩೫॥ನತ್ವಂಸುಭ್ರುಸಮಾಧೇಯಾಪತಿ
ಶುಶ್ರೂಷಣಂಪ್ರತಿ। ಅವಶ್ಯಂತುಮಯಾವಾಚ್ಯಮೇಷತೇದೈವತಂಪರಂ ॥ ೩೬ ॥ ಇತಿಪ್ರತಿಸಮಾದಿಶ್ಯಪುತ್ರೌಸೀತಾಂ
ತಥಾಸ್ನುಷಾಂ। ಇಂದ್ರಲೋಕಂವಿಮಾನೇನಯಯೌದಶರಥೋಜ್ವಲನ್ ॥ ... ... ॥೩೭॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ದ್ವಾವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪ್ರತಿಯಾತೇತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥೇಮಹೇಂದ್ರಃಪಾಕಶಾಸನಃ। ಅಬ್ರವೀತ್ಪರಮಪ್ರೀತೋರಾಘವಂಪ್ರಾಂಜಲಿಂಸ್ಥಿತಂ॥ ಅಮೋ
ಘಂದರ್ಶನಂರಾಮತವಾಸ್ಮಾಕಂಪರಂತಪ। ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತಾಃಸ್ಮತೇನತ್ವಂಬ್ರೂಹಿಯನ್ಮನಸೇಚ್ಛಸಿ॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಕಾ
ಕುತ್ಸ್ಥಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚಕೃತಾಂಜಲಿಃ। ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾಸೀತಯಾಸಹಭಾರ್ಯಯಾ॥ ಯದಿಪ್ರೀತಿಸ್ಸಮುತ್ಪನ್ನಾಮ
ಯಿಸರ್ವಸುರೇಶ್ವರ। ವಕ್ಷ್ಯಾಮಿಕುರುತೇಸತ್ಯಂವಚನಂವದತಾಂವರ ॥ ಮಮಹೇತೋಃಪರಾಕ್ರಾಂತಾಯೇಗತಾಯಮಸಾದ

ನಂ। ತೇಸರ್ವೇಜೀವಿತಂಪ್ರಾಪ್ಯಸಮುತ್ತಿಷ್ಠಂತುವಾನರಾಃ॥ಮತ್ಕೃತೇವಿಪ್ರಯುಕ್ತಾ ಏಪುತ್ರೈರ್ದಾರೈಶ್ಚವಾನರಾಃ। ತಾನ್
ಪ್ರೀತಮನಸಸ್ಸರ್ವಾನ್ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿಮಾನದ॥ವಿಕ್ರಾಂತಾಶ್ಚಹಿಶೂರಾಶ್ಚನಮೃತ್ಯುಂಗಣಯಂತಿಯೇ। ಕೃತಯ
ತ್ನಾವಿಪನ್ನಾಶ್ಚಜೀವಯೈತಾನ್ಸುರರ್ಷಭ॥ ಮತ್ಪ್ರಿಯೇಷ್ವಭಿರಕ್ತಾಶ್ಚನಮೃತ್ಯುಂಗಣಯಂತಿಚ। ತ್ವತ್ಪ್ರಸಾದಾತ್ಸಮೇ
ಯುಸ್ತೇವರಮೇತದಹಂವೃಣೇ॥೯॥ ನೀರುಜಾನ್ನಿರ್ವ್ರಣಾಂಶ್ಚೈವಸಂಪನ್ನಬಲಪೌರುಷಾನ್। ಗೋಲಾಂಗೂಲಾಂಸ್ತಥೈವ
ರ್ಕ್ಷಾನ್ದ್ರಷ್ಟುಮಿಚ್ಛಾಮಿಮಾನದ॥ಅಕಾಲೇಚಾಪಿಪುಷ್ಪಾಣಿಮೂಲಾನಿಚಫಲಾನಿಚ। ನದ್ಯಶ್ಚವಿಮಲಾಸ್ತತ್ರತಿಷ್ಠೇಯುರ್ಯ
ತ್ರವಾನರಾಃ॥ಶ್ರುತ್ವಾತುವಚನಂತಸ್ಯರಾಘವಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ। ಮಹೇಂದ್ರಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚೇದಂವಚನಂಪ್ರೀತಿಲಕ್ಷಣಮ್॥೧೦॥
ಮಹಾನಯಂವರಸ್ತಾತತ್ವಯೋಕ್ತೋರಘುನಂದನ। ದ್ವಿರ್ಮಯಾನೋಕ್ತಪೂರ್ವಂಚತಸ್ಮಾದೇತದ್ಭವಿಷ್ಯತಿ॥೧೧॥ ಸ
ಮುತ್ಥಾಸ್ಯಂತಿಹರಯೋಯೇಹತಾಯುಧಿರಾಕ್ಷಸೈಃ। ಋಕ್ಷಾಶ್ಚಸಹಗೋಪುಚ್ಛಾನಿಕೃತ್ತಾನನಬಾಹವಃ॥೧೨॥ ನೀರುಜಾ
ನಿರ್ವ್ರಣಾಶ್ಚೈವಸಂಪನ್ನಬಲಪೌರುಷಾಃ। ಸಮುತ್ಥಾಸ್ಯಂತಿಹರಯಸ್ಸುಪ್ತಾನಿದ್ರಾಕ್ಷಯೇಯಥಾ॥೧೩॥ ಸುಹೃದ್ಭಿ
ರ್ಬಾಂಧವೈಶ್ಚೈವಜ್ಞಾತಿಭಿಸ್ಸ್ವಜನೈರಪಿ। ಸರ್ವಏವಸಮೇಷ್ಯಂತಿಸಂಯುಕ್ತಾಃಪರಯಾಮುದಾ॥೧೪॥ ಅಕಾಲೇಪುಷ್ಪ
ಶಬಲಾಃಫಲವಂತಶ್ಚಪಾದಪಾಃ। ಭವಿಷ್ಯಂತಿಮಹೇಷ್ವಾಸನದ್ಯಶ್ಚಸಲಿಲಾಯುತಾಃ॥೧೫॥ ಸವ್ರಣೈಃಪ್ರಥಮಂಗಾತ್ರೈ
ಸ್ಸಂವೃತ್ತೈರ್ನಿರ್ವ್ರಣೈಃಪುನಃ। ತತಸ್ಸಮುತ್ಥಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಸುಪ್ತ್ವೇವಹರಿಪುಂಗವಾಃ॥೧೬॥ ಬಭೂವುರ್ವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇಕಿ
ಮೇತದಿತಿವಿಸ್ಮಿತಾಃ। ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಪರಿಪೂರ್ಣಾರ್ಥಂದೃಷ್ಟ್ವಾಸರ್ವೇಸುರೋತ್ತಮಾಃ॥೧೭॥ ಊಚುಸ್ತೇಪ್ರಥಮಂಸ್ತುತ್ವಾ
ಸ್ತವಾರ್ಹಂಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಂ। ಗಚ್ಛಾಯೋಧ್ಯಾಮಿತೋವೀರವಿಸರ್ಜಯಚವಾನರಾನ್॥೧೮॥ ಮೈಥಿಲೀಂಸಾಂತ್ವಯಸ್ವೈನಾ
ಮನುರಕ್ತಾಂತಪಸ್ವಿನೀಂ। ಶತ್ರುಘ್ನಂಚಮಹಾತ್ಮಾನಂಮಾತೄಸ್ಸರ್ವಾಃಪರಂತಪ॥೨೦॥ ಭ್ರಾತರಂಪಶ್ಯಭರತಂ
ತ್ವಚ್ಛೋಕಾದ್ವ್ರತಧಾರಿಣಂ। ಅಭಿಷೇಚಯಚಾತ್ಮಾನಂಪೌರಾನ್ಗತ್ವಾಪ್ರಹರ್ಷಯ॥೨೧॥ಏವಮುಕ್ತ್ವಾತಮಾಮಂ
ತ್ರ್ಯರಾಮಂಸೌಮಿತ್ರಿಣಾಸಹ। ವಿಮಾನೈಸ್ಸೂರ್ಯಸಂಕಾಶೈರ್ಹೃಷ್ಟಾಜಗ್ಮುಸ್ಸುರಾದಿವಂ॥ಅಭಿವಾದ್ಯಚಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸ
ರ್ವಾಂಸ್ತಾಂಸ್ತ್ರಿದಶೋತ್ತಮಾನ್। ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವಾಸಮಾಜ್ಞಾಪಯತ್ತದಾ॥ತತಸ್ತುಸಾಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಮಪಾಲಿ
ತಾಮಹಾಚಮೂರ್ಹೃಷ್ಟಜನಾಯಶಸ್ವಿನೀ। ಶ್ರಿಯಾಜ್ವಲಂತೀವಿರರಾಜಸರ್ವತೋನಿಶಾಪ್ರಣೀತೇವಹಿಶೀತರಶ್ಮಿನಾ॥೨೩॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ತ್ರಯೋವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ತಾಂರಾತ್ರಿಮುಷಿತಂರಾಮಂಸುಖೋತ್ಥಿತಮರಿಂದಮಂ। ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಜಯಂಪೃಷ್ಟ್ವಾವಿಭೀಷ
ಣಃ॥ಸ್ನಾನಾನಿಚಾಂಗರಾಗಾಣಿವಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾಭರಣಾನಿಚ। ಚಂದನಾನಿಚದಿವ್ಯಾನಿಮಾಲ್ಯಾನಿವಿವಿಧಾನಿಚ॥ ಅಲಂಕಾರವಿದ
ಶ್ಚೇಮಾನಾರ್ಯಃಪದ್ಮನಿಭೇಕ್ಷಣಾಃ। ಉಪಸ್ಥಿತಾಸ್ತ್ವಾಂವಿಧಿವತ್ಸ್ನಾಪಯಿಷ್ಯಂತಿರಾಘವ॥ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ವತತ್ಸರ್ವಂಮದ
ನುಗ್ರಹಕಾಮ್ಯಯಾ। ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚವಿಭೀಷಣಮ್॥ ಹರೀನ್ಸುಗ್ರೀವಮುಖ್ಯಾಂಸ್ತ್ವಂಸ್ನಾ
ನೇನಾಭಿನಿಮಂತ್ರಯ। ಸತುತಾಮ್ಯತಿಧರ್ಮಾತ್ಮಾಮಮಹೇತೋಸ್ಸುಖೋಚಿತಃ॥೫॥ಸುಕುಮಾರೋಮಹಾಬಾಹುಃಕುಮಾ
ರಸ್ಸತ್ಯಸಂಶ್ರವಃ। ತಂವಿನಾಕೈಕಯೀಪುತ್ರಂಭರತಂಧರ್ಮಚಾರಿಣಂ॥೬॥ ನಮೇಸ್ನಾನಂಬಹುಮತಂವಸ್ತ್ರಾಣ್ಯಾಭ
ರಣಾನಿಚ। ಇತಏವಪಥಾಕ್ಷಿಪ್ರಂಪ್ರತಿಗಚ್ಛಾಮಿತಾಂಪುರೀಮ್॥೭॥ ಅಯೋಧ್ಯಾಮಾಗತೋಹ್ಯೇಷಪಂಥಾಃಪರಮದುರ್ಗ
ಮಃ। ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚವಿಭೀಷಣಃ॥೮॥ ಅಹ್ನಾತ್ವಾಂಪ್ರಾಪಯಿಷ್ಯಾಮಿತಾಂಪುರೀಂಪಾರ್ಥಿವಾ
ತ್ಮಜ। ಪುಷ್ಪಕಂನಾಮಭದ್ರಂತೇವಿಮಾನಂಸೂರ್ಯಸನ್ನಿಭಮ್॥೯॥ಮಮಭ್ರಾತುಃಕುಬೇರಸ್ಯರಾವಣೇನಾಹೃತಂಬಲಾ
ತ್। ಹೃತಂನಿರ್ಜಿತ್ಯಸಂಗ್ರಾಮೇಕಾಮಗಂದಿವ್ಯಮುತ್ತಮಂ॥೧೦॥ ತ್ವದರ್ಥಂಪಾಲಿತಂಚೈತತ್ತಿಷ್ಠತ್ಯತುಲವಿಕ್ರಮ। ತ
ದಿದಂಮೇಘಸಂಕಾಶಂವಿಮಾನಮಿಹತಿಷ್ಠತಿ॥೧೧॥ ತೇನಯಾಸ್ಯಸಿಯಾನೇನತ್ವಮಯೋಧ್ಯಾಂಗತಜ್ವರಃ। ಅಹಂತೇಯದ್ಯನು
ಗ್ರಾಹ್ಯೋಯದಿಸ್ಮರಸಿಮೇಗುಣಾನ್॥ ವಸತಾವದಿಹಪ್ರಾಜ್ಞಯದ್ಯಸ್ತಿಮಯಿಸೌಹೃದಂ। ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವೈದೇ
ಹ್ಯಾಚಾಪಿಭಾರ್ಯಯಾ॥ ಅರ್ಚಿತಸ್ಸರ್ವಕಾಮೈಸ್ತ್ವಂತತೋರಾಮಗಮಿಷ್ಯಸಿ। ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತಸ್ಯಮೇರಾಮಸಸೈನ್ಯಸ್ಸ
ಸುಹೃದ್ಗಣಃ॥ ಸತ್ಕ್ರಿಯಾಂವಿಹಿತಾಂತಾವದ್ಗೃಹಾಣತ್ವಂಮಯೋದ್ಯತಾಂ। ಪ್ರಣಯಾದ್ಬಹುಮಾನಾಚ್ಚಸೌಹೃದೇನಚರಾ
ಘವ॥ಪ್ರಸಾದಯಾಮಿಪ್ರೇಷ್ಯೋಽಹಂನಖಲ್ವಾಜ್ಞಾಪಯಾಮಿತೇ। ಏವಮುಕ್ತಸ್ತತೋರಾಮಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚವಿಭೀಷಣಂ॥ ರಕ್ಷ
ಸಾಂವಾನರಾಣಾಂಚಸರ್ವೇಷಾಮೇವಶೃಣ್ವತಾಂ। ಪೂಜಿತೋಽಹಂತ್ವಯಾಸೌಮ್ಯಸಾಚಿವ್ಯೇನಪರಂತಪ॥ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾಚ
ಚೇಷ್ಟಾಭಿಸ್ಸೌಹೃದೇನೋತ್ತಮೇನಚ। ನಖಲ್ವೇತನ್ನಕುರ್ಯಾಂತೇವಚನಂರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ॥ ತಂತುಮೇಭ್ರಾತರಂದ್ರಷ್ಟುಂಭರತಂ
ತ್ವರತೇಮನಃ। ಮಾಂನಿವರ್ತಯಿತುಂಯೋಽಸೌಚಿತ್ರಕೂಟಮುಪಾಗತಃ॥ ಶಿರಸಾಯಾಚತೋಯಸ್ಯವಚನಂನಕೃತಂಮ
ಯಾ। ಕೌಸಲ್ಯಾಂಚಸುಮಿತ್ರಾಂಚಕೈಕೇಯೀಂಚಯಶಸ್ವಿನೀಂ। ಗುರೂಂಶ್ಚಸುಹೃದಶ್ಚೈವಪೌರಾಂಶ್ಚತನಯೈಸ್ಸಹ। ಉ

ಘನಸ್ಥಾಪಯಮಿಸ್ತ್ರೀಷ್ವಂವಿಮಾನಂರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರ ॥ ಕೃತಕಾರ್ಯಸ್ಯಮೇವಾಸಃಕಥಂಚಿದಿಹಸಂಮತಃ।ಅನುಜಾನೀಹಿಮಾಂ
ಸೌಮ್ಯಪೂಜಿತೋಽಸ್ಮಿ ವಿಭೀಷಣ॥ಮನ್ಯುರ್ನಖಲುಕರ್ತವ್ಯಸ್ತ್ವರಿತಸ್ತ್ವಾನುಮಾನಯೇ। ತತಃಕಾಂಚನಚಿತ್ರಾಂಗಂವೈ
ಡೂರ್ಯಮಯವೇದಿಕಂ ॥ ಕೂಟಾಗಾರೈಃಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂಸರ್ವತೋರಜತಪ್ರಭಂ।ತಸ್ಮಿನ್ರುಶಿಖರಾಕಾರಂನಿರ್ಮಿತಂವಿಶ್ವಕರ್ಮ
ಣಾ ॥೨೩॥ ಬಹುಭಿರ್ಭೂಷಿತಂಹರ್ಮ್ಯೈರ್ಮುಕ್ತಾರಜತಸನ್ನಿಭೈಃ । ತತಃಸ್ಫಟಿಕಚಿತ್ರಾಂಗೈರ್ವೈಡೂರ್ಯೈಶ್ಚವರಾ
ಸನೈಃ ॥೨೪॥ ಮಹಾರ್ಹಾಸ್ತರಣೋಪೇತೈರುಪಪನ್ನಂಮಹಾಧನೈಃ । ಪಾಂಡರಾಭಿಃಪತಾಕಾಭಿರ್ಧ್ವಜೈಶ್ಚಸಮಲಂ
ಕೃತಂ ॥೨೫॥ ಶೋಭಿತಂಕಾಂಚನೈರ್ಹರ್ಮ್ಯೈರ್ಹೇಮಪದ್ಮವಿಭೂಷಿತಂ । ಪ್ರಕೀರ್ಣಂಕಿಂಕಿಣೀಜಾಲೈರ್ಮುಕ್ತಾಮ
ಣಿಗವಾಕ್ಷಿತಂ ॥೨೬॥ ಘಂಟಾಜಾಲೈಃಪರಿಕ್ಷಿಪ್ತಂಸರ್ವತೋಮಧುರಸ್ವನಂ । ಉಪಸ್ಥಿತಮನಾಧೃಷ್ಯಂತದ್ವಿಮಾನಂಮ
ನೋಜವಮ್ ॥೨೭॥ ನಿವೇದಯಿತ್ವಾರಾಮಾಯತಸ್ಥೌತತ್ರವಿಭೀಷಣಃ ॥ ... ... ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಉಪಸ್ಥಿತಂತುತಂದೃಷ್ಟ್ವಾಪುಷ್ಪಕಂಪುಷ್ಪಭೂಷಿತಂ। ಅವಿದೂರಸ್ಥಿತೋರಾಮಂಪ್ರತ್ಯುವಾಚವಿಭೀಷಣಃ॥ ಸ
ತುಬದ್ಧಾಂಜಲಿಃಪ್ರಹ್ವೋವಿನೀತೋರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಃ। ಅಬ್ರವೀತ್ತ್ವರಯೋಪೇತಃಕಿಂಕರೋಮೀತಿರಾಘವಮ್॥ತಮಬ್ರವೀ
ನ್ಮಹಾತೇಜಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಯೋಪಶೃಣ್ವತಃ । ವಿಮೃಶ್ಯರಾಘವೋವಾಕ್ಯಮಿದಂಸ್ನೇಹಪುರಸ್ಕೃತಂ॥ ಕೃತಪ್ರಯತ್ನಕರ್ಮಾಣ
ಸ್ಸರ್ವಏವವನೌಕಸಃ । ರತ್ನೈರರ್ಥೈಶ್ಚವಿವಿಧೈರ್ಭೂಷಣೈಶ್ಚಾಪಿಪೂಜಯ॥ಸಹೈಭಿರಜಿತಾಲಂಕಾನಿರ್ಜಿತಾರಾಕ್ಷ
ಸೇಶ್ವರ।ಹೃಷ್ಟೈಃಪ್ರಾಣಭಯಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾಸಂಗ್ರಾಮೇಷ್ವನಿವರ್ತಿಭಿಃ॥ ತಇಮೇಕೃತಕರ್ಮಾಣಃಪೂಜ್ಯಂತಾಂಸರ್ವವಾ
ನರಾಃ।ಧನರತ್ನಪ್ರದಾನೇನಕರ್ಮೈಷಾಂಸಫಲಂಕುರು॥ ಏವಂಸಮ್ಮಾನಿತಾಶ್ಚೈತೇಮಾನದಾಹರ್ಷ್ಮಾನದತ್ವಯಾ। ಭವಿ
ಷ್ಯಂತಿಹಿಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾಸ್ಸರ್ವೇದೈರುಚಿಯೂಥಪಾಃ॥ತ್ಯಾಗಿನಂಸಂಗೃಹೀತಾರಂಸಾನುಕ್ರೋಶಂಯಶಸ್ವಿನಂ।ಯತಸ್ತ್ವಾಮ
ವಗಚ್ಛಂತಿತತಸ್ಸಂಬೋಧಯಾಮ್ಯಹಮ್॥ಐಶ್ವರ್ಯಾತ್ತ್ಯಕ್ತಂಗುಣೈಸ್ಸರ್ವೈರಭಿಹಂತಾರಮಾಹವೇ । ಭಜಂತೇನ್ಯಪತಿಂಸೈನ್ಯಾ
ಸ್ಸಂತ್ಯಕ್ತ್ವಾದುಷ್ಟಮಿಪತೇರ್ವ್ರತಮ್ ॥೯॥ ಹೀನಮೇತೈರ್ಗುಣೈಸ್ಸರ್ವೈರಭಿಹಂತಾರಮಾಹವೇ।ತ್ಯಜಂತಿನೃಪತಿಂಸೈನ್ಯಾಸ್ಸಂ
ಸ್ತ್ಯಕ್ತ್ವಾದುಷ್ಟಮಿಪತೇರ್ವ್ರತಮ್ ॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣವಾನರಾಂಸ್ತಾನ್ವಿಭೀಷಣಃ। ರತ್ನಾರ್ಥಸಂವಿಭಾಗೇನಸರ್ವಾನೇ
ವಾಭ್ಯಪೂಜಯತ್ ॥೧೦॥ ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣವಾನರಾಂಸ್ತಾನ್ವಿಭೀಷಣಃ। ರತ್ನಾರ್ಥಸಂವಿಭಾಗೇನಸರ್ವಾನೇ
ವಾಭ್ಯಪೂಜಯತ್॥೧೧॥ತತಸ್ತಾನ್ಪೂಜಿತಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾರತ್ನೈರರ್ಥೈಶ್ಚಯೂಥಪಾನ್ । ಆರುರೋಹತತೋರಾಮಸ್ತದ್ವಿ
ಮಾನಮನುತ್ತಮಮ್॥ ಅಂಕೇನಾದಾಯವೈದೇಹೀಂಲಜ್ಜಮಾನಾಂಯಶಸ್ವಿನೀಂ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನಸಹಭ್ರಾತ್ರಾವಿಕ್ರಾಂತೇನಧ
ನುಷ್ಮತಾ॥ ಅಬ್ರವೀಚ್ಚವಿಮಾನಸ್ಥಃಕಾಕುತ್ಸ್ಥಸ್ಸರ್ವವಾನರಾನ್ । ಸುಗ್ರೀವಂಚಮಹಾವೀರ್ಯಂರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂವಿಭೀಷ
ಣಮ್॥ ಮಿತ್ರಕಾರ್ಯಂಕೃತಮಿದಂಭವದ್ಭಿರ್ವಾನರೋತ್ತಮಾಃ। ಅನುಜ್ಞಾತಾಮಯಾಸರ್ವೇಯಥೇಷ್ಟಂಪ್ರತಿಗಚ್ಛತ ॥ ಯ
ತ್ತುಕಾರ್ಯಂವಯಸ್ಯೇನಸುಹೃದಾವಾಪರಂತಪ।ಕೃತಂಸುಗ್ರೀವತತ್ಸರ್ವಂಭವತಾಧರ್ಮಭೀರುಣಾ ॥ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಪ್ರತಿ
ಯಾಹ್ಯಾಶುಸ್ವಸೈನ್ಯೇನಾಭಿಸಂವೃತಃ । ಸ್ವರಾಜ್ಯೇವಸಲಂಕಾಂಯಾಂಮಯಾದತ್ತೇವಿಭೀಷಣ ॥ ೧೭ ॥ ನತ್ವಾಂಧರ್ಷಯಿ
ಯಾತ್ಯಾಶುಸ್ವಸೈನ್ಯೇನಾಭಿಸಂವೃತಃ । ಸ್ವರಾಜ್ಯೇವಸಲಂಕಾಯಾಂಮಯಾದತ್ತೇವಿಭೀಷಣ ॥೧೮॥ ಅಭ್ಯನುಜ್ಞಾತು
ಮಿಂದ್ರಾದ್ಯಾಸ್ಸೇಂದ್ರಾಅಪಿದಿವೌಕಸಃ । ಅಯೋಧ್ಯಾಂಪ್ರತಿಯಾಸ್ಯಾಮಿರಾಜಧಾನೀಂಪಿತುರ್ಮಮ ॥೧೯॥ ಊಚುಃಪ್ರಾಂ
ಮಿಚ್ಛಾಮಿಸರ್ವಾಂಶ್ಚಾಮಂತ್ರಯಾಮಿವಃ। ಏವಮುಕ್ತಾಸ್ತುರಾಮೇಣವಾನರಾಸ್ತೇಮಹಾಬಲಾಃ॥೧೯॥ಊಚುಃಪ್ರಾಂ
ಜಲಯೋರಾಮಂರಾಕ್ಷಸಶ್ಚವಿಭೀಷಣಃ । ಅಯೋಧ್ಯಾಂಗಂತುಮಿಚ್ಛಾಮಃಸರ್ವಾನ್ನಯತುನೋಭವಾನ್ ॥೨೦॥ ಉದ್ಯು
ಕ್ತಾವಿಚರಿಷ್ಯಾಮೋವನಾನಿನಗರಾಣಿಚ । ದೃಷ್ಟ್ವಾತ್ವಾಮಭಿಷೇಕಾರ್ದ್ರಂಕೌಸಲ್ಯಾಮಭಿವಾದ್ಯಚ ॥೨೧॥ ಅಚಿರೇಣಾ
ಗಮಿಷ್ಯಾಮಃಸ್ವಾನ್ಗೃಹಾನ್ನೃಪತೇಸ್ಸುತ।ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಧರ್ಮಾತ್ಮಾವಾನರೈಸ್ಸವಿಭೀಷಣೈಃ ॥೨೨॥ ಅಬ್ರವೀದ್ರಾ
ಘವಃಶ್ರೀಮಾನ್ಸಸುಗ್ರೀವವಿಭೀಷಣಾನ್ । ಪ್ರಿಯಾತ್ಪ್ರಿಯತರಂಲಬ್ಧಂಯದಹಂಸಸುಹೃಜ್ಜನಃ ॥೨೩॥ ಸರ್ವೈರ್ಭವ
ದ್ಭಿಸ್ಸಹಿತಃಪ್ರೀತಿಂಲಪ್ಸ್ಯೇಪುರೀಂಗತಃ । ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾರೋಹಸುಗ್ರೀವವಿಮಾನಂವಾನರೈಸ್ಸಹ ॥ ೨೪ ॥ ತ್ವಮಪ್ಯಾರೋಹ
ಸಾಮಾತ್ಯೋರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರವಿಭೀಷಣ । ತತಸ್ತತ್ಪುಷ್ಪಕಂದಿವ್ಯಂಸುಗ್ರೀವಸ್ಸಹಸೇನಯಾ ॥೨೫॥ ಅಧ್ಯಾರೋಹತ್ತ್ವರಾಶ್ರೀ
ಮಾನ್ಸಾಮಾತ್ಯಸ್ಸವಿಭೀಷಣಃ। ತೇಷ್ವಾರೂಢೇಷುಸರ್ವೇಷುಕೌಬೇರಂಪರಮಾಸನಂ ॥೨೬॥ ರಾಘವೇಣಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಮು
ತ್ಪಪಾತವಿಹಾಯಸಂ।ಯಯೌತೇನವಿಮಾನೇನಹಂಸಯುಕ್ತೇನಭಾಸ್ವತಾ॥೨೭॥ಪ್ರಹೃಷ್ಟಶ್ಚಪ್ರತೀತಶ್ಚಬಭೌರಾಮಃಕು
ಬೇರವತ್।ತೇಸರ್ವೇವಾನರಾಹೃಷ್ಟಾರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚಮಹಾಬಲಾಃ ॥ ಯಥಾಸುಖಮಸಂಬಾಧಂದಿವ್ಯೇತಸ್ಮಿನ್ನುಪಾವಿಶನ್ ॥೨೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಪಂಚವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅನುಜ್ಞಾತಂತುರಾಮೇಣತದ್ವಿಮಾನಮನುತ್ತಮಂ । ಉತ್ಪಪಾತಮಹಾಮೇಘಃಶ್ವಸನೇನೋದ್ಧತೋಯಥಾ॥೧॥ಪಾ
ತಯಿತ್ವಾತತಶ್ಚಕ್ಷುಃಸರ್ವತೋರಘುನಂದನಃ।ಅಬ್ರವೀನ್ಮೈಥಿಲೀಂಸೀತಾಂರಾಮಶ್ಶಶಿನಿಭಾನನಾಂ॥೨॥ ಕೈಲಾಸಶಿಖರಾ

ಕಾರೇತ್ರಿಕೂಟಶಿಖರೇಸ್ಥಿತಾಂ । ಲಂಕಾಮೀಕ್ಷಸ್ವವೈದೇಹಿನಿರ್ಮಿತಾಂವಿಶ್ವಕರ್ಮಣಾ ॥೩॥ ಏತದಾಯೋಧನಂಪಶ್ಯಮಾಂ
ಸಶೋಣಿತಕರ್ದಮಂ । ಹರೀಣಾಂರಾಕ್ಷಸಾನಾಂಚಸೀತೇವಿಶಸನಂಮಹತ್ ॥೪॥ ಅತ್ರದತ್ತವರಶ್ಶೇತೇಪ್ರಮಾಥೀರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವ
ರಃ । ತವಹೇತೋರ್ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿರಾವಣೋನಿಹತೋಮಯಾ ॥೫॥ ಕುಂಭಕರ್ಣೋತ್ರನಿಹತಃಪ್ರಹಸ್ತಶ್ಚನಿಶಾಚರಃ । ಧೂಮ್ರಾಕ್ಷ
ಶ್ಚಾತ್ರನಿಹತೋವಾನರೇಣಹನೂಮತಾ ॥೬॥ ಲಕ್ಷ್ಮಣೇನೇಂದ್ರಜಿಚ್ಚಾತ್ರರಾವಣಿರ್ನಿಹತೋರಣೇ । ಅಂಗದೇನಾತ್ರನಿಹತೋವಿಕ
ಟೋನಾಮರಾಕ್ಷಸಃ ॥ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಶ್ಚದುರ್ಧರ್ಷೋಮಹಾಪಾರ್ಶ್ವಮಹೋದರೌ । ಅಕಂಪನಶ್ಚನಿಹತೋಬಲಿನೋನ್ಯೇಚರಾ
ಕ್ಷಸಾಃ ॥ ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚಾತಿಕಾಯಶ್ಚದೇವಾಂತಕನರಾಂತಕೌ । ಯುದ್ಧೋನ್ಮತ್ತಶ್ಚಮತ್ತಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಾಪ್ರವರಾವುಭೌ ॥ ನಿಕುಂ
ಭಶ್ಚೈವಕುಂಭಶ್ಚಕುಂಭಕರ್ಣಾತ್ಮಜೌಹತೌ । ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರಶ್ಚದಂಷ್ಟ್ರಶ್ಚಬಹವೋರಾಕ್ಷಸಾಹತಾಃ ॥ ಮಕರಾಕ್ಷಶ್ಚದು
ರ್ಧರ್ಷೋಮಯಾಯುದ್ಧೇನಿಪಾತಿತಃ । ಅಕಂಪನಃಕಂಪನಶ್ಚಶೋಣಿತಾಕ್ಷಶ್ಚರಾಕ್ಷಸಃ ॥೧೧॥ ಯೂಪಾಕ್ಷಶ್ಚಪ್ರಜಂಘಶ್ಚ
ಹತೋತ್ರಮಹಾಹವೇ । ವಿದ್ಯುಜ್ಜಿಹ್ವೋತ್ರನಿಹತೋರಾಕ್ಷಸೋಭೀಮದರ್ಶನಃ ॥೧೨॥ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೀಹತಸ್ತ್ವತ್ರಸುಷೇಣೇನ
ಮಹಾತ್ಮನಾ । ಯಜ್ಞಶತ್ರುಶ್ಚನಿಹತಃಸುಪ್ತಘ್ನಶ್ಚಮಹಾಬಲಃ ॥೧೩॥ ಸೂರ್ಯಶತ್ರುಶ್ಚನಿಹತೋಬ್ರಹ್ಮಶತ್ರುಸ್ತಥಾಪರಃ ।
ಅತ್ರಮಂಡೋದರೀನಾಮಭಾರ್ಯಾಂತಂಪರ್ಯದೇವಯತ್ ॥೧೪॥ ಸಪತ್ನೀನಾಂಸಹಸ್ರೇಣಸಾಗ್ರೇಣಪರಿವಾರಿತಾ । ಏತತ್ತುದೃ
ಶ್ಯತೇತೀರ್ಥಂಸಮುದ್ರಸ್ಯವರಾನನೇ ॥೧೫॥ ಯತ್ರಸಾಗರಮುತ್ತೀರ್ಯತಾಂರಾತ್ರಿಮುಷಿತಾವಯಂ । ಏಷಸೇತುರ್ಮಯಾ
ಬದ್ಧಸ್ಸಾಗರೇಸಲಿಲಾರ್ಣವೇ ॥ ತವಹೇತೋರ್ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿನಲಸೇತುಸ್ಸುದುಷ್ಕರಃ । ಪಶ್ಯಸಾಗರಮಕ್ಷೋಭ್ಯಂವೈದೇಹಿವರುಣಾ
ಲಯಂ ॥ ಅಪಾರಮಭಿಗರ್ಜಂತಂಶಂಖಶುಕ್ತಿನಿಷೇವಿತಂ । ಹಿರಣ್ಯನಾಭಂಶೈಲೇಂದ್ರಂಕಾಂಚನಂಪಶ್ಯಮೈಥಿಲಿ ॥೧೮॥ ವಿ
ಶ್ರಮಾರ್ಥಂಹನುಮತೋಭಿತ್ತ್ವಾಸಾಗರಮುತ್ಥಿತಃ । ಏತತ್ಕುಕ್ಷೌಸಮುದ್ರಸ್ಯಸ್ಕಂಧಾವಾರನಿವೇಶನಂ ॥೧೯॥ ಏತತ್ತು
ದೃಶ್ಯತೇತೀರ್ಥಂಸಾಗರಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ । ಸೇತುಬಂಧಇತಿಖ್ಯಾತಂತ್ರೈಲೋಕ್ಯೇನಾಭಿಪೂಜಿತಂ ॥೨೦॥ ಏತತ್ಪವಿತ್ರಂಪ
ರಮಂಮಹಾಪಾತಕನಾಶನಂ । ಅತ್ರಪೂರ್ವಂಮಹಾದೇವಃಪ್ರಸಾದಮಕರೋತ್ಪ್ರಭುಃ ॥೨೧॥ ಅತ್ರರಾಕ್ಷಸರಾಜೋಯಂ
ಮಾಜಗಾಮವಿಭೀಷಣಃ । ಏಷಾಸಾದೃಶ್ಯತೇಸೀತೇಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಚಿತ್ರಕಾನನಾ ॥೨೨॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯಪುರೀರಮ್ಯಾಯತ್ರವಾ
ಲೀಮಯಾಹತಃ । ಅಥದೃಷ್ಟ್ವಾಪುರೀಂಸೀತಾಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂವಾಲಿಪಾಲಿತಾಂ ॥೨೩॥ ಅಬ್ರವೀತ್ಪ್ರಶ್ರಿತಂವಾಕ್ಯಂರಾಮಂ
ಪ್ರಣಯಸಾಧ್ವಸಾ । ಸುಗ್ರೀವಪ್ರಿಯಭಾರ್ಯಾಭಿಸ್ತಾರಾಪ್ರಮುಖತೋನೃಪ ॥೨೪॥ ಅನ್ಯೇಷಾಂವಾನರೇಂದ್ರಾಣಾಂಸ್ತ್ರೀ
ಭಿಃಪರಿವೃತಾಹ್ಯಹಂ । ಗಂತುಮಿಚ್ಛೇಸಹಾಯೋಧ್ಯಾಂರಾಜಧಾನೀಂತ್ವಯಾಸಹ ॥೨೫॥ ಏವಮುಕ್ತೋಥವೈದೇಹ್ಯಾ
ರಾಘವಃಪ್ರತ್ಯುವಾಚತಾಂ । ಏವಮಸ್ತ್ವಿತಿಕಿಷ್ಕಿಂಧಾಂಪ್ರಾಪ್ಯಸಂಸ್ಥಾಪ್ಯರಾಘವಃ ॥೨೬॥ ವಿಮಾನಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯಸುಗ್ರೀ
ವಂವಾಕ್ಯಮೇತದುವಾಚಹ । ಬ್ರೂಹಿವಾನರಶಾರ್ದೂಲಸರ್ವಾನ್ವಾನರಪುಂಗವಾನ್ ॥೨೭॥ ಸ್ವದಾರಸಹಿತಾಸ್ಸರ್ವೇಹ್ಯ
ಯೋಧ್ಯಾಂಯಾಂತುಸೀತಯಾ । ತಥಾತ್ವಮಪಿಸರ್ವಾಭಿಃಸ್ತ್ರೀಭಿಸ್ಸಹಮಹಾಬಲ ॥೨೮॥ ಅಭಿತ್ವರಸ್ವಸುಗ್ರೀವಗಚ್ಛಾ
ಮಃಪ್ಲವಗೇಶ್ವರ । ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುಸುಗ್ರೀವೋರಾಮೇಣಾಮಿತತೇಜಸಾ ॥೨೯॥ ವಾನರಾಧಿಪತಿಶ್ಶ್ರೀಮಾಂಸ್ತೈಶ್ಚಸರ್ವೈ
ಸ್ಸಮಾವೃತಃ । ಪ್ರವಿಶ್ಯಾಂತಃಪುರಂಶೀಘ್ರಂತಾರಾಮುದ್ವೀಕ್ಷ್ಯಸೋಬ್ರವೀತ್ ॥೩೦॥ ಪ್ರಿಯೇತ್ವಂಸಹನಾರೀಭಿರ್ವಾನ
ರಾಣಾಂಮಹಾತ್ಮನಾಂ । ರಾಘವೇಣಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾಮೈಥಿಲೀಪ್ರಿಯಕಾಮ್ಯಯಾ ॥೩೧॥ ತ್ವರತ್ವಮಭಿಗಚ್ಛಾಮೋಗೃ
ಹ್ಯವಾನರಯೋಷಿತಃ । ಅಯೋಧ್ಯಾಂದರ್ಶಯಿಷ್ಯಾಮಸ್ಸರ್ವಾದಶರಥಸ್ತ್ರಿಯಃ ॥೩೨॥ ಸುಗ್ರೀವಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾತಾರಾ
ಸರ್ವಾಂಗಶೋಭನಾ । ಆಹೂಯಚಾಬ್ರವೀತ್ಸರ್ವಾವಾನರಾಣಾಂತುಯೋಷಿತಃ ॥ ಸುಗ್ರೀವೇಣಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾಗಂತುಂಸ
ರ್ವೈಶ್ಚವಾನರೈಃ । ಮಮಚಾಪಿಪ್ರಿಯಂಕಾರ್ಯಮಯೋಧ್ಯಾದರ್ಶನೇನಚ ॥೩೪॥ ಪ್ರವೇಶಂಚಾಪಿರಾಮಸ್ಯಪೌರಜಾನಪ
ದೈಸ್ಸಹ । ವಿಭೂತಿಂಚೈವಸರ್ವಾಸಾಂಸ್ತ್ರೀಣಾಂದಶರಥಸ್ಯಚ ॥೩೫॥ ತಾರಯಾಚಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾಸ್ಸರ್ವಾವಾನರಯೋ
ಷಿತಃ । ನೇಪಥ್ಯಂವಿಧಿಪೂರ್ವೇಣಕೃತ್ವಾಚಾಪಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ॥೩೬॥ ಅಧ್ಯಾರೋಹನ್ವಿಮಾನಂತತ್ಸೀತಾದರ್ಶನಕಾಂಕ್ಷಯಾ ।
ತಾಭಿಸ್ಸಹೋತ್ಥಿತಂಶೀಘ್ರಂವಿಮಾನಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯರಾಘವಃ ॥ ೩೭ ॥ ಋಶ್ಯಮೂಕಸಮೀಪೇತುವೈದೇಹೀಂಪುನರಬ್ರವೀ
ತ್ । ದೃಶ್ಯತೇಸೌಮಹಾನ್ಸೀತೇಸವಿದ್ಯುದಿವತೋಯದಃ ॥ ೩೮ ॥ ಋಶ್ಯಮೂಕೋಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠಃಕಾಂಚನೈರ್ಧಾತುಭಿರ್ವೃ
ತಃ । ಅತ್ರಾಹಂವಾನರೇಂದ್ರೇಣಸುಗ್ರೀವೇಣಸಮಾಗತಃ ॥೩೯॥ ಸಮಯಶ್ಚಕೃತಸ್ಸೀತೇವಧಾರ್ಥಂವಾಲಿನೋಮಯಾ । ಏ
ಷಾಸಾದೃಶ್ಯತೇಪಂಪಾನಳಿನೀಚಿತ್ರಕಾನನಾ ॥೪೦॥ ತ್ವಯಾವಿಹೀನೋಯತ್ರಾಹಂವಿಲಲಾಪಸುದುಃಖಿತಃ । ಅಸ್ಯಾಸ್ತೀ
ರೇಮಯಾದೃಷ್ಟಾಶಬರೀಧರ್ಮಚಾರಿಣೀ ॥೪೧॥ ಅತ್ರಯೋಜನಬಾಹುಶ್ಚಕಬಂಧೋನಿಹತೋಮಯಾ ॥ ದೃಶ್ಯತೇಚಜನಸ್ಥಾ
ನೇಸೀತೇಶ್ರೀಮಾನ್ವನಸ್ಪತಿಃ ॥೪೨॥ ಯತ್ರಯುದ್ಧಂಮಹದ್ವೃತ್ತಂತವಹೇತೋರ್ವಿಲಾಸಿನಿ । ರಾವಣಸ್ಯನೃಶಂಸಸ್ಯಜಟಾ
ಯೋಶ್ಚಮಹಾತ್ಮನಃ ॥೪೩॥ ಖರಶ್ಚನಿಹತೋಯತ್ರದೂಷಣಶ್ಚನಿಪಾತಿತಃ । ತ್ರಿಶಿರಾಶ್ಚಮಹಾವೀರ್ಯೋಮಯಾಬಾಣೈರ

ಜಿಹ್ಮಗೈಃ ||೩೪|| ಏತತ್ತದಾಶ್ರಮಪದಮಸ್ಮಾಕಂವರವರ್ಣಿನಿ|ಏಷಗೋದಾವರೀರಮ್ಯಾಪ್ರಸನ್ನಸಲಿಲಾಶಿವಾ ||೩೫|| ಅಗ
ಸ್ತ್ಯಸ್ಯಾಶ್ರಮೋಹ್ಯೇಷದೃಶ್ಯತೇಪಶ್ಯಮೈಥಿಲೀ|ಪರ್ಣಶಾಲಾತಥಾಚಿತ್ರಾದೃಶ್ಯತೇಶುಭದರ್ಶನಾ ||೩೬|| ಯತ್ರತ್ವಂರಾಕ್ಷಸೇಂ
ದ್ರೇಣರಾವಣೇನಹೃತಾಬಲಾತ್|ದೀಪ್ತಶ್ಚೈವಾಶ್ರಮೋಹ್ಯೇಷಸುತೀಕ್ಷ್ಣಸ್ಯಮಹಾತ್ಮನಃ ||೩೭|| ವೈದೇಹಿದೃಶ್ಯತೇಚಾತ್ರಶರ
ಭಂಗಾಶ್ರಮೋಮಹಾನ್ | ಉಪಯಾತಸ್ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷೋಯತ್ರಶಕ್ರಃಪುರಂದರಃ ||೩೮|| ಏತೇಹಿತಾಪಸಾವಾಸಾದೃಶ್ಯಂತೇತ
ನುಮಧ್ಯಮೇ | ಅತ್ರಿಃಕುಲಪತಿರ್ಯತ್ರಸೂರ್ಯವೈಶ್ವಾನರಪ್ರಭಃ ||೩೯|| ಅತ್ರಸೀತೇತ್ವಯಾದೃಷ್ಟಾತಾಪಸೀಧರ್ಮಚಾರಿ
ಣೀ | ಅಸ್ಮಿನ್ದೇಶೇಮಹಾಕಾಯೋವಿರಾಧೋನಿಹತೋಮಯಾ ||೪೦|| ಅಸೌಸುತನುಶೈಲೇಂದ್ರಶ್ಚಿತ್ರಕೂಟಃಪ್ರಕಾಶತೇ |ಯ
ತ್ರಮಾಂಕೈಕಯೀಪುತ್ರಃಪ್ರಸಾದಯಿತುಮಾಗತಃ ||೪೧|| ಏಷಾಸಾಯಮುನಾದೂರಾದ್ದೃಶ್ಯತೇಚಿತ್ರಕಾನನಾ | ನಾ
ನಾದ್ವಿಜಗಣಾಕೀರ್ಣಾಸಂಪ್ರಪುಷ್ಪಿತಕಾನನಾ ||೪೨|| ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮೋಹ್ಯತ್ರಶ್ರೀಮಾನೇಷಪ್ರಕಾಶತೇ | ಏಷಾತ್ರಿಪ
ಥಗಾಗಂಗಾದೃಶ್ಯತೇವರವರ್ಣಿನಿ ||೪೩|| ಬಹುತೀರ್ಥಸಮಾಯುಕ್ತಾತ್ರಿಷುಲೋಕೇಷುಪಾವನೀ | ಶೃಂಗಿಬೇರಪುರಂಚೈತದ್ಗು
ಹೋಯತ್ರಸಮಾಗತಃ ||೪೪|| ಏಷಾಸಾದೃಶ್ಯತೇಸೀತೇಸರಯೂರ್ಯೂಪಮಾಲಿನೀ | ನಾನಾತರುಗಣೈಃಕೀರ್ಣಾಸಂಪ್ರ
ಪುಷ್ಪಿತಕಾನನಾ ||೪೫|| ಏಷಾಸಾದೃಶ್ಯತೇಯೋಧ್ಯಾರಾಜಧಾನೀಪಿತುರ್ಮಮ | ಅಯೋಧ್ಯಾಂಕುರುವೈದೇಹಿಪ್ರಣಾಮಂ
ಪುನರಾಗತಾ ||೪೬|| ತತಸ್ತೇವಾನರಾಸ್ಸರ್ವೇರಾಕ್ಷಸಶ್ಚವಿಭೀಷಣಃ | ಉತ್ಪತ್ಯೋತ್ಪತ್ಯದದೃಶುಸ್ತಾಂಪುರೀಂಶುಭದರ್ಶ
ನಾಂ ||೪೭|| ತತಸ್ತುತಾಂಪಾಂಡರಹರ್ಮ್ಯಮಾಲಿನೀಂವಿಶಾಲಕಕ್ಷ್ಯಾಂಗಜವಾಜಿಸಂಕುಲಾಂ | ಪುರೀಮಯೋಧ್ಯಾಂದ
... ... ||೪೮||
ದೃಶುಃಪ್ಲವಂಗಮಾಃಪುರೀಂಮಹೇಂದ್ರಸ್ಯಯಥಾಮರಾವತೀಂ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಷಡ್ವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಪೂರ್ಣೇಚತುರ್ದಶೇವರ್ಷೇಪಂಚಮ್ಯಾಂಲಕ್ಷ್ಮಣಾಗ್ರಜಃ | ಭರದ್ವಾಜಾಶ್ರಮಂಪ್ರಾಪ್ಯವವಂದೇಪ್ರಯತೋಮು
ನಿಂ ||೧|| ಸೋಽಪೃಚ್ಛದಭಿವಾದ್ಯೈನಂಭರದ್ವಾಜಂತಪೋಧನಂ| ಶೃಣೋಷಿಕಚ್ಚಿದ್ಭಗವನ್ಸುಭಿಕ್ಷಾನಾಮಯಂಪುರೇ ||
ಕಚ್ಚಿಚ್ಚಯುಕ್ತೋಭರತೋಜೀವಂತ್ಯಪಿಚಮಾತರಃ | ಏವಮುಕ್ತಸ್ತುರಾಮೇಣಭರದ್ವಾಜೋಮಹಾಮುನಿಃ ||೩|| ಪ್ರ
ತ್ಯುವಾಚರಘುಶ್ರೇಷ್ಠಂಸ್ಮಿತಪೂರ್ವಂಪ್ರಹೃಷ್ಟವತ್ | ಪಂಕದಿಗ್ಧಸ್ತುಭರತೋಜಟಿಲಸ್ತ್ವಾಂಪ್ರತೀಕ್ಷತೇ ||೪|| ಪಾದುಕೇ
ತೇಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಸರ್ವಂಚಕುಶಲಂಗೃಹೇ | ತ್ವಾಂಪುರಾಚೀರವಸನಂಪ್ರವಿಶಂತಂಮಹಾವನಮ್ ||೫|| ಸ್ತ್ರೀತೃತೀಯಂಚ್ಯು
ತಂರಾಜ್ಯಾದ್ಧರ್ಮಕಾಮಂಚಕೇವಲಂ | ಪದಾತಿಂತ್ಯಕ್ತಸರ್ವಸ್ವಂಪಿತುರ್ವಚನಕಾರಿಣಮ್ ||೬|| ಸರ್ವಭೋಗೈಃಪರಿತ್ಯ
ಕ್ತಂಸ್ವರ್ಗಾಚ್ಚ್ಯುತಮಿವಾಮರಂ | ದೃಷ್ಟ್ವಾತುಕರುಣಾಪೂರ್ವಂಮಮಾಸೀತ್ಸಮಿತಿಂಜಯ ||೭|| ಕೈಕೇಯೀವಚನೇಯು
ಕ್ತಂವನ್ಯಮೂಲಫಲಾಶಿನಂ |ಸಾಂಪ್ರತಂಸುಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಂಸಮಿತ್ರಗಣಬಾಂಧವಮ್ ||೮|| ಸಮೀಕ್ಷ್ಯವಿಜಿತಾರಿಂತ್ವಾಂ
ಮಮಪ್ರೀತಿರನುತ್ತಮಾ | ಸರ್ವಂಚಸುಖದುಃಖಂತೇವಿದಿತಂಮಮರಾಘವ ||೯|| ಯತ್ತ್ವಯಾವಿಪುಲಂಪ್ರಾಪ್ತಂಜನ
ಸ್ಥಾನವಧಾದಿಕಂ | ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಥೇನಿಯುಕ್ತಸ್ಯರಕ್ಷತಸ್ಸರ್ವತಾಪಸಾನ್ ||೧೦|| ರಾವಣೇನಹೃತಾಭಾರ್ಯಾಬಭೂವೇಯ
ಮನಿಂದಿತಾ | ಮಾರೀಚಮರಣಂಚೈವಜಟಾಯುಮರಣಂತಥಾ ||೧೧|| ಕಬಂಧದರ್ಶನಂಚೈವಪಂಪಾಭಿಗಮನಂತಥಾ |
ಸುಗ್ರೀವೇಣಚತೇಸಖ್ಯಂಯಚ್ಚವಾಲೀಹತಸ್ತ್ವಯಾ ||೧೨|| ಮಾರ್ಗಣಂಚೈವವೈದೇಹ್ಯಾಃಕರ್ಮವಾತಾತ್ಮಜಸ್ಯಚ|ವಿದಿತಾ
ಯಾಂಚವೈದೇಹ್ಯಾಂನಲಸೇತುರ್ಯಥಾಕೃತಃ ||೧೩|| ಯಥಾವಾದೀಪಿತಾಲಂಕಾಪ್ರಹೃಷ್ಟೈರ್ಹರಿಯೂಥಪೈಃ |ಸಪುತ್ರ
ಬಾಂಧವಾಮಾತ್ಯಸ್ಸಬಲಸ್ಸಹವಾಹನಃ ||೧೪|| ಯಥಾವಿನಿಹತಸ್ಸಂಖ್ಯೇರಾವಣೋದೇವಕಂಟಕಃ | ಸಮಾಗಮಶ್ಚತ್ರಿದಶೈರ್ಯ
ಥಾದತ್ತಶ್ಚತೇವರಃ ||೧೫|| ಸರ್ವಂಮಮೈತದ್ವಿದಿತಂತಪಸಾಧರ್ಮವತ್ಸಲ | ಅಹಮಪ್ಯತ್ರತೇದದ್ಮಿವರಂಶಸ್ತ್ರಭೃತಾಂವ
ರ ||೧೬|| ಅರ್ಘ್ಯಂಪ್ರತಿಗೃಹಾಣೇದಮಯೋಧ್ಯಾಂಶ್ವೋಗಮಿಷ್ಯತಿ| ತಸ್ಯತಚ್ಛಿರಸಾವಾಕ್ಯಂಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯನೃಪಾತ್ಮಜಃ ||
ಬಾಢಮಿತ್ಯೇವಸಂಹೃಷ್ಟೋಧೀಮಾನ್ವರಮಯಾಚತ | ಅಕಾಲಫಲಿನೋವೃಕ್ಷಾಃಸರ್ವೇಚಾಪಿಮಧುಸ್ರವಾಃ ||೧೮|| ಫಲಾ
ನ್ಯಮೃತಕಲ್ಪಾನಿಬಹೂನಿವಿವಿಧಾನಿಚ |ಭವಂತುಮಾರ್ಗೇಭಗವನ್ನಯೋಧ್ಯಾಂಪ್ರತಿಗಚ್ಛತಃ ||೧೯|| ತಥೇತಿಚಪ್ರತಿಜ್ಞಾತೇವ
ಚನಾತ್ಸಮನಂತರಂ | ಅಭವನ್ಪಾದಪಾಸ್ತತ್ರಸ್ವರ್ಗಪಾದಪಸನ್ನಿಭಾಃ ||೨೦|| ನಿಷ್ಫಲಾಃಫಲಿತಾಶ್ಚಾಸನ್ವಿಪುಷ್ಪಾಃಪು
ಷ್ಪಶಾಲಿನಃ | ಶುಷ್ಕಾಶ್ಚಸಹಪತ್ರಾಶ್ಚನಗಾಶ್ಚೈವಮಧುಸ್ರವಾಃ ||೨೧|| ಸರ್ವತೋಯೋಜನಾತ್ರೀಣಿಗಚ್ಛತಾಮಭವಂ
ಸ್ತದಾ || ತತಃಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃಪ್ಲವಗರ್ಷಭಾಸ್ತೇಬಹೂನಿದಿವ್ಯಾನಿಫಲಾನಿಚೈವ | ಕಾಮಾದುಪಾಶ್ನಂತಿಸಹಸ್ರಶಸ್ತೇಮುದಾ
... ... ||೨೨||
ನ್ವಿತಾಸ್ಸ್ವರ್ಗಜಿತೋಯಥೈವ ||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಸಪ್ತವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಅಯೋಧ್ಯಾಂತುಸಮಾಲೋಕ್ಯಚಿಂತಯಾಮಾಸರಾಘವಃ|ಪ್ರಿಯಕಾಮಃಪ್ರಿಯಂರಾಮಸ್ತತಸ್ತ್ವರಿತವಿಕ್ರಮಃ ||

ಚಿಂತಯಿತ್ವಾತತೋದೃಷ್ಟಿಂವಾನರೇಷುನಿಪಾತಯನ್ | ಉವಾಚಧೀಮಾನ್ತೇಜಸ್ವೀಹನೂಮಂತಂಪ್ಲವಂಗಮಂ॥ ಅಯೋ
ಧ್ಯಾಂತ್ವರಿತೋಗಚ್ಛಕ್ಷಿಪ್ರಂಪ್ಲವಗಸತ್ತಮ | ಜಾನೀಹಿಕಚ್ಚಿತ್ಕುಶಲೀಜನೋನೃಪತಿಮಂದಿರೇ ॥೩॥ ಶೃಂಗಿಬೇರಪುರಂಪ್ರಾ
ಪ್ಯಗುಹಂಗಹನಗೋಚರಂ | ನಿಷಾದಾಧಿಪತಿಂಬ್ರೂಹಿಕುಶಲಂವಚನಾನ್ಮಮ ॥ ಶ್ರುತ್ವಾತುಮಾಂಕುಶಲಿನಮರೋಗಂವಿಗ
ತಜ್ವರಂ | ಭವಿಷ್ಯತಿಗುಹಃಪ್ರೀತಃಸಮಮಾತ್ಮಸಮಸ್ಸಖಾ ॥ ಅಯೋಧ್ಯಾಯಾಶ್ಚತೇಮಾರ್ಗಂಪ್ರವೃತ್ತಿಂಭರತಸ್ಯಚ | ನಿವೇ
ದಯಿಷ್ಯತಿಪ್ರೀತೋನಿಷಾದಾಧಿಪತಿರ್ಗುಹಃ ॥ ಭರತಸ್ತುತ್ವಯಾವಾಚ್ಯಃಕುಶಲಂವಚನಾನ್ಮಮ | ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಂಶಂಸಮಾಂತ
ತ್ರಸಹಭಾರ್ಯಂಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ॥ ಹರಣಂಚಾಪಿವೈದೇಹ್ಯಾರಾವಣೇನಬಲೀಯಸಾ | ಸುಗ್ರೀವೇಣಚಸಂಸರ್ಗಂವಾಲಿನಶ್ಚವ
ಧಂರಣೇ ॥ ಮೈಥಿಲ್ಯನ್ವೇಷಣಂಚೈವಯಥಾಚಾಧಿಗತಾತ್ವಯಾ | ಲಂಘಯಿತ್ವಾಮಹಾತೋಯಮಾಪಗಾಪತಿಮವ್ಯಯಂ ॥
ಉಪಯಾನಂಸಮುದ್ರಸ್ಯಸಾಗರಸ್ಯಚದರ್ಶನಂ | ಯಥಾಚಕಾರಿತಸ್ಸೇತೂರಾವಣಶ್ಚಯಥಾಹತಃ ॥೧೦॥ ವರದಾನಂಮಹೇಂ
ದ್ರೇಣಬ್ರಹ್ಮಣಾವರುಣೇನಚ | ಮಹಾದೇವಪ್ರಸನ್ನಂಚಪಿತ್ರಾಮಮಸಮಾಗಮಂ ॥ ಉಪಯಾತಂಚಮಾಂಸೌಮ್ಯಭರತ
ಸ್ಯನಿವೇದಯ | ಸಹರಾಕ್ಷಸರಾಜೇನಹರೀಣಾಂಪ್ರವರೇಣಚ ॥೧೩॥ ಏತಚ್ಛ್ರುತ್ವಾಯಮಾಕಾರಂಭಜತೇಭರತಸ್ತದಾ | ಸಚತೇ
ವೇದಿತವ್ಯಸ್ಸ್ಯಾತ್ಸರ್ವಂಯಚ್ಚಾಪಿಮಾಂಪ್ರತಿ ॥ ಜಿತ್ವಾಶತ್ರುಗಣಾನ್ರಾಮಃಪ್ರಾಪ್ಯಚಾನುತ್ತಮಂಯಶಃ | ಉಪಯಾತಿ
ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಃಸಹಮಿತ್ರೈರ್ಮಹಾಬಲೈಃ ॥೧೪॥ ಜ್ಞೇಯಾಶ್ಚಸರ್ವೇವೃತ್ತಾಂತಾಭರತಸ್ಯೇಂಗಿತಾನಿಚ | ತತ್ತ್ವೇನಮುಖವರ್ಣೇ
ನದೃಷ್ಟ್ಯಾವ್ಯಾಭಾಷಣೇನಚ ॥೧೫॥ ಸರ್ವಕಾಮಸಮೃದ್ಧಂಹಿಹಸ್ತ್ಯಶ್ವರಥಸಂಕುಲಂ | ಪಿತೃಪೈತಾಮಹಂರಾಜ್ಯಂ
ಕಸ್ಯನಾವರ್ತಯೇನ್ಮನಃ ॥೧೬॥ ಸಂಗತ್ಯಾಭರತಃಶ್ರೀಮಾನ್ರಾಜ್ಯಾರ್ಥೀಚೇತ್ಸ್ವಯಂಭವೇತ್ | ಪ್ರಶಾಸ್ತುವಸುಧಾಂಕೃ
ತ್ಸ್ನಾಮಖಿಲಾಂರಘುನಂದನಃ ॥೧೭॥ ತಸ್ಯಬುದ್ಧಿಂಚವಿಜ್ಞಾಯವ್ಯವಸಾಯಂಚವಾನರ | ಯಾವನ್ನದೂರಂಯಾತಾಸ್ಸ್ಮ
ಕ್ಷಿಪ್ರಮಾಗಂತುಮರ್ಹಸಿ ॥೧೮॥ ಇತಿಪ್ರತಿಸಮಾದಿಷ್ಟೋಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ | ಮಾನುಷಂಧಾರಯನ್ರೂಪಮ
ಯೋಧ್ಯಾಂತ್ವರಿತೋಯಯೌ ॥ ಅಥೋತ್ಪಪಾತವೇಗೇನಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ | ಗರುತ್ಮಾನಿವವೇಗೇನಜಿಘೃಕ್ಷನ್ಭು
ಜಗೋತ್ತಮಮ್ ॥೨೦॥ ಲಂಘಯಿತ್ವಾಪಿತೃಪಥಂಭುಜಗೇಂದ್ರಾಲಯಂಶುಭಂ | ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ಭೀಮಂಸನ್ನಿಪಾ
ತಮತೀತ್ಯಚ ॥೨೧॥ ಶೃಂಗಿಬೇರಪುರಂಪ್ರಾಪ್ಯಗುಹಮಾಸಾದ್ಯವೀರ್ಯವಾನ್ | ಸವಾಚಾಶುಭಯಾಹೃಷ್ಟೋಹನೂಮಾನಿ
ದಮಬ್ರವೀತ್ ॥೨೨॥ ಸಖಾತುತವಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ | ಸಹಸೀತಸ್ಸಸೌಮಿತ್ರಿಸ್ಸತ್ವಾಂಕುಶಲಮ
ಬ್ರವೀತ್ ॥ ಪಂಚಮೀಮದ್ಯರಜನೀಮುಷಿತ್ವಾವಚನಾನ್ಮುನೇಃ | ಭರದ್ವಾಜಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಂದ್ರಕ್ಷ್ಯಸ್ಯದ್ಯೈವರಾಘವಮ್ ॥
ಏವಮುಕ್ತ್ವಾಮಹಾತೇಜಾಸ್ಸಂಪ್ರಹೃಷ್ಟತನೂರುಹಃ | ಉತ್ಪಪಾತಮಹಾವೇಗೋವೇಗವಾನವಿಚಾರಯನ್ ॥ ಸೋಪಶ್ಯ
ದ್ರಾಮತೀರ್ಥಂಚನದೀಂವಾಲುಕಿನೀಂತಥಾ | ವರೂಥಾಂಗೋಮತೀಂಚೈವಭೀಮಂಸಾಲವನಂತಥಾ ॥ ಪ್ರಜಾಶ್ಚಬಹುಸಾ
ಹಸ್ರಾಃಸ್ಫೀತಾನ್ಜನಪದಾನಪಿ | ಸಗತ್ವಾದೂರಮಧ್ವಾನಂತ್ವರಿತಃಕಪಿಕುಂಜರಃ ॥ ಆಸಸಾದದ್ರುಮಾನ್ಫುಲ್ಲಾನ್ನಂ
ದಿಗ್ರಾಮಸಮೀಪಗಾನ್ | ಸ್ತ್ರೀಭಿಸ್ಸಪುತ್ರೈರ್ವೃದ್ಧೈಶ್ಚರಮಮಾಣೈರಲಂಕೃತಾನ್ ॥ ಸುರಾಧಿಪಸ್ಯೋಪವನೇಯಥಾಚೈ
ತ್ರರಥೇದ್ರುಮಾನ್ | ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರೇತ್ವಯೋಧ್ಯಾಯಾಶ್ಚೀರಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರಮ್ ॥ ದದರ್ಶಭರತಂದೀನಂಕೃಶಮಾಶ್ರಮ
ವಾಸಿನಂ | ಜಟಿಲಂಮಲದಿಗ್ಧಾಂಗಂಭ್ರಾತೃವ್ಯಸನಕರ್ಶಿತಮ್ ॥೩೦॥ ಫಲಮೂಲಾಶಿನಂದಾಂತಂತಾಪಸಂಧರ್ಮಚಾರಿ
ಣಂ | ಸಮುನ್ನತಜಟಾಭಾರಂವಲ್ಕಲಾಜಿನವಾಸಸಮ್ ॥ ನಿಯತಂಭಾವಿತಾತ್ಮಾನಂಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಸಮತೇಜಸಂ | ಪಾದುಕೇತೇ
ಪುರಸ್ಕೃತ್ಯಶಾಸಂತಂವೈವಸುಂಧರಾಮ್ ॥೩೨॥ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಸ್ಯಲೋಕಸ್ಯತ್ರಾತಾರಂಸರ್ವತೋಭಯಾತ್ | ಉಪಸ್ಥಿ
ತಮಮಾತ್ಯೈಶ್ಚಶುಚಿಭಿಶ್ಚಪುರೋಹಿತೈಃ ॥ ಬಲಮುಖ್ಯೈಶ್ಚಯುಕ್ತೈಶ್ಚಕಾಷಾಯಾಂಬರಧಾರಿಭಿಃ | ನಹಿತೇರಾಜಪು
ತ್ರಂತಂಚೀರಕೃಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರಮ್ ॥ ಪರಿಭೋಕ್ತುಂವ್ಯವಸ್ಯಂತಿಪೌರಾಸ್ತೇಧರ್ಮವತ್ಸಲಾಃ | ತಂಧರ್ಮಮಿವಧರ್ಮ
ಜ್ಞಂದೇಹವಂತಮಿವಾಪರಂ ॥ ಉವಾಚಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ವಾಕ್ಯಂಹನೂಮಾನ್ಮಾರುತಾತ್ಮಜಃ | ವಸಂತಂದಂಡಕಾರಣ್ಯೇಯಂ
ತ್ವಂಚೀರಜಟಾಧರಂ ॥ ಅನುಶೋಚಸಿಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂಸತ್ವಾಂಕುಶಲಮಬ್ರವೀತ್ | ಪ್ರಿಯಮಾಖ್ಯಾಮಿತೇದೇವಶೋಕಂತ್ಯಜ
ಸುದಾರುಣಂ ॥ ಅಸ್ಮಿನ್ಮುಹೂರ್ತೇಭ್ರಾತ್ರಾತ್ವಂರಾಮೇಣಸಹಸಂಗತಃ | ನಿಹತ್ಯರಾವಣಂರಾಮಃಪ್ರತಿಲಭ್ಯಚಮೈಥಿ
ಲೀಂ ॥ ಉಪಯಾತಿಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಃಕಪಿಭಿಃಸಮಹಾಬಲೈಃ | ಲಕ್ಷ್ಮಣಶ್ಚಮಹಾತೇಜಾವೈದೇಹೀಚಯಶಸ್ವಿನೀ ॥ ಸೀತಾ
ಸಮಗ್ರಾರಾಮೇಣಮಹೇಂದ್ರೇಣಯಥಾಶಚೀ | ಏವಮುಕ್ತೋಹನುಮತಾಭರತಃಕೈಕಯೀಸುತಃ ॥ ಉತ್ಪಪಾತತದಾ
ಹೃಷ್ಟೋಹರ್ಷಾನ್ಮೋಹಂಜಗಾಮಹ | ತತೋಮುಹೂರ್ತಾದುತ್ಥಾಯಪ್ರತ್ಯಾಶ್ವಸ್ಯಚರಾಘವಃ ॥ ಹನೂಮಂತಮುವಾ
ಚೇದಂಭರತಃಪ್ರಿಯವಾದಿನಂ | ಅಶೋಕಜೈಃಪ್ರೀತಿಮಯೈಃಕಪಿಮಾಲಿಂಗ್ಯಸಂಭ್ರಮಾತ್ ॥ ಸಿಷೇಚಭರತಃಶ್ರೀಮಾನ್ವಿಪು
ಲೈರಶ್ರುಬಿಂದುಭಿಃ | ದೇವೋವಾಮಾನುಷೋವಾತ್ವಮನುಕ್ರೋಶಾದಿಹಾಗತಃ ॥ ಪ್ರಿಯಾಖ್ಯಾನಸ್ಯತೇಸೌಮ್ಯದದಾಮಿಬ್ರು

ಪತೇಃ ಪ್ರಿಯಮ್ । ಗವಾಂ ಶತಸಹಸ್ರಂ ಚ ||೧೯|| ಗ್ರಾಮಾಣಾಂ ಚ ಶತಂ ಪರಮ್ ||ಸಕುಂಡಲಾಶ್ಶುಭಾಚಾರಾ ಭಾರ್ಯಾಃ ಕನ್ಯಾಶ್ಚ ಷೋಡ
ಶ । ಹೇಮವರ್ಣಾಸ್ಸುನಾಸೋರೂಶ್ಶಶಿಸೌಮ್ಯಾನನಾಃ ಸ್ತ್ರಿಯಃ || ಸರ್ವಾಭರಣಸಂಪನ್ನಾಸ್ಸಂಪನ್ನಾಃ ಕುಲಜಾತಿಭಿಃ ||
ನಿಶಮ್ಯ ರಾಮಾಗಮನಂ ನೃಶಂಸಭ್ರಾತುರಾಕಪಿಪ್ರವೀರಸ್ಯ ತದದ್ಭುತೋಪಮಮ್ || ಪ್ರಹರ್ಷಿತೋ ರಾಮದಿದೃಕ್ಷಯಾಭವತ್ಪು
ನಶ್ಚ ಹರ್ಷಾದಿದಮಬ್ರವೀದ್ವಚಃ || ಸವಿ... ... ... ||೪೬||

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ—ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತ್ಯುತ್ತರಶತತಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಬಹೂನಿ ನಾಮ ವರ್ಷಾಣಿ ಗತಸ್ಯ ಸುಮಹದ್ವನಮ್ । ಶೃಣೋಮ್ಯಹಂ ಪ್ರೀತಿಕರಂ ಮಮ ನಾಥಸ್ಯ ಕೀರ್ತನಮ್ || ಕಲ್ಯಾಣೀ
ಬತ ಗಾಥೇಯಂ ಲೌಕಿಕೀ ಪ್ರತಿಭಾತಿ ಮಾ । ಏತಿ ಜೀವಂತಮಾನಂದೋ ನರಂ ವರ್ಷಶತಾದಪಿ || ರಾಘವಸ್ಯ ಹರೀಣಾಂ ಚ ಕಥಮಾ
ಸೀತ್ಸಮಾಗಮಃ । ಕಸ್ಮಿನ್ದೇಶೇ ಕಿಮಾಶ್ರಿತ್ಯ ತತ್ತ್ವಮಾಖ್ಯಾಹಿ ಪೃಚ್ಛತಃ || ಸ ಪೃಷ್ಟೋ ರಾಜಪುತ್ರೇಣ ಬೃಸ್ಯಾಂ ಸಮುಪವಿ
ಶಿತಃ । ಆಚಚಕ್ಷೇ ತತಸ್ಸರ್ವಂ ರಾಮಸ್ಯ ಚರಿತಂ ವನೇ || ಯಥಾ ಪ್ರವ್ರಾಜಿತೋ ರಾಮೋ ಮಾತುರ್ದತ್ತೌ ವರೌ ತವ । ಯಥಾ ಚ ಪುತ್ರ
ಶೋಕೇನ ರಾಜಾ ದಶರಥೋ ಮೃತಃ || ಯಥಾ ದೂತೈಸ್ತ್ವಮಾನೀತಸ್ತೂರ್ಣಂ ರಾಜಗೃಹಾತ್ಪ್ರಭೋ । ತ್ವಯಾಯೋಧ್ಯಾಂ ಪ್ರ
ವಿಷ್ಟೇನ ಯಥಾ ರಾಜ್ಯಂ ನ ಚೇಪ್ಸಿತಮ್ || ಚಿತ್ರಕೂಟಂ ಗಿರಿಂ ಗತ್ವಾ ರಾಜ್ಯೇನಾಮಿತ್ರಕರ್ಶನಃ । ನಿಮಂತ್ರಿತಸ್ತ್ವಯಾ ಭ್ರಾತಾ ಧ
ರ್ಮಮಾಚರತಾ ಸತಾಮ್ || ಸ್ಥಿತೇನ ರಾಜ್ಞೋ ವಚನೇ ಯಥಾ ರಾಜ್ಯಂ ವಿಸರ್ಜಿತಮ್ । ಆರ್ಯಸ್ಯ ಪಾದುಕೇ ಗೃಹ್ಯ ಯಥಾಸಿ ಪುನರಾಗತಃ ||
ಸರ್ವಮೇತನ್ಮಹಾಬಾಹೋ ಯಥಾವದ್ವಿದಿತಂ ತವ । ತ್ವಯಿ ಪ್ರತಿಪ್ರಯಾತೇ ತು ಯದ್ವೃತ್ತಂ ತನ್ನಿಬೋಧ ಮೇ || ಅಪಯಾತೇ ತ್ವಯಿ
ತದಾ ಸಮುದ್ಭ್ರಾಂತಮೃಗದ್ವಿಜಮ್ । ಪರಿದ್ಯೂನಮಿವಾತ್ಯರ್ಥಂ ತದ್ವನಂ ಸಮಪದ್ಯತ || ತದ್ಧಸ್ತಿಮೃದಿತಂ ಘೋರಂ ಸಿಂಹ
ವ್ಯಾಘ್ರಮೃಗಾಯುತಮ್ । ಪ್ರವಿವೇಶಾಥ ವಿಜನಂ ಸುಮಹದ್ದಂಡಕಾವನಮ್ || ತೇಷಾಂ ಪುರಸ್ತಾದ್ಬಲವಾನ್ಗಚ್ಛತಾಂ ಗಹ
ನೇ ವನೇ । ವಿನದನ್ಸುಮಹಾನಾದಂ ವಿರಾಧಃ ಪ್ರತ್ಯದೃಶ್ಯತ || ತಮುತ್ಕ್ಷಿಪ್ಯ ಮಹಾನಾದಮೂರ್ಧ್ವಬಾಹುಮಧೋಮುಖಮ್ ।
ನಿಖಾತೇ ಪ್ರಕ್ಷಿಪತಾಂ ತೌ ಸ್ಮ ನದಂತಂ ಕುಂಜರಮ್ || ತತ್ಕೃತ್ವಾ ದುಷ್ಕರಂ ಕರ್ಮ ಭ್ರಾತರೌ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣೌ । ಸಾಯಾ
ಹ್ನೇ ಶರಭಂಗಸ್ಯ ರಮ್ಯಮಾಶ್ರಮಮೀಯತುಃ || ಶರಭಂಗೇ ದಿವಂ ಪ್ರಾಪ್ತೇ ರಾಮಸ್ಸತ್ಯಪರಾಕ್ರಮಃ । ಅಭಿವಾದ್ಯ ಮುನೀನ್
ಸರ್ವಾನ್ಜನಸ್ಥಾನಮುಪಾಗಮತ್ || ಚತುರ್ದಶ ಸಹಸ್ರಾಣಿ ರಕ್ಷಸಾಂ ಭೀಮಕರ್ಮಣಾಮ್ । ಹತಾನಿ ವಸತಾ ತತ್ರ ರಾಘ
ವೇಣ ಮಹಾತ್ಮನಾ ||೧೬|| ಏಕೇನ ಸಹಸಂಗಮ್ಯ ರಣೇ ರಾಮೇಣ ದಾರುಣೇ । ಅಹ್ನಶ್ಚತುರ್ಥಭಾಗೇನ ನಿಶ್ಶೇಷಾ ರಾಕ್ಷಸಾಃ ಕೃತಾಃ ||
ಮಹಾಬಲಾ ಮಹಾವೀರ್ಯಾಸ್ತಪಸೋ ವಿಘ್ನಕಾರಿಣಃ । ನಿಹತಾ ರಾಘವೇಣಾಜೌ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿತಃ || ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚ ವಿನಿ
ಷ್ಪಿಷ್ಟಾಃ ಖರಶ್ಚ ನಿಹತೋ ರಣೇ । ದೂಷಣಂ ಚಾಗ್ರತೋ ಹತ್ವಾ ತ್ರಿಶಿರಾಸ್ತದನಂತರಮ್ || ತತಶ್ಶೂರ್ಪಣಖಾ ನಾಮ ರಾಮಪಾ
ರ್ಶ್ವಮುಪಾಗತಾ । ತತೋ ರಾಮೇಣ ಸಂದಿಷ್ಟೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ಸಹಸೋತ್ಥಿತಃ || ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಖಡ್ಗಂ ಚಿಚ್ಛೇದ ಕರ್ಣನಾಸಂ ಮಹಾ
ಬಲಃ । ತತಸ್ತೇನಾರ್ದಿತಾ ಬಾಲಾ ರಾವಣಂ ಸಮುಪಾಗತಾ || ರಾವಣಾನುಚರೋ ಘೋರೋ ಮಾರೀಚೋ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಃ । ಲೋ
ಭಯಾಮಾಸ ವೈದೇಹೀಂ ಭೂತ್ವಾ ರತ್ನಮಯೋ ಮೃಗಃ || ಅಥಾಬ್ರವೀತ್ತದಾ ರಾಮಂ ವೈದೇಹೀ ಗೃಹ್ಯತಾಮಿತಿ । ಅಹೋ ಮ
ನೋಹರಃ ಕಾಂತ ಆಶ್ರಮೋ ನೋ ಭವಿಷ್ಯತಿ || ತತೋ ರಾಮೋ ಧನುಷ್ಪಾಣಿರ್ಧಾವಂತಮನುಧಾವತಿ । ಸ ತಂ ಜಘಾನ ಧಾವಂತಂ ಶ
ರೇಣಾನತಪರ್ವಣಾ || ಅಥ ಸೌಮ್ಯ ದಶಗ್ರೀವೋ ಮೃಗಂ ಯಾತೇ ತು ರಾಘವೇ । ಲಕ್ಷ್ಮಣೇ ಚಾಪಿ ನಿಷ್ಕ್ರಾಂತೇ ಪ್ರವಿವೇಶಾಶ್ರಮಂ
ತದಾ || ಜಗ್ರಾಹ ತರಸಾ ಸೀತಾಂ ಗ್ರಹಃ ಖೇ ರೋಹಿಣೀಮಿವ । ತ್ರಾತುಕಾಮಂ ತತೋ ಯುದ್ಧೇ ಹತ್ವಾ ಗೃಧ್ರಂ ಜಟಾಯುಷಮ್ ||
ಪ್ರಗೃಹ್ಯ ಸೀತಾಂ ಸಹಸಾ ಜಗಾಮಾಶು ಸ ರಾವಣಃ । ತತಃ ಪರ್ವತಸಂಕಾಶಾಸ್ಸ್ಥಿತಾಃ ಪರ್ವತಮೂರ್ಧನಿ || ಸೀತಾಂ ಗೃಹೀ
ತ್ವಾ ಗಚ್ಛಂತಂ ವಾನರಾಃ ಪರ್ವತೋಪಮಾಃ । ದದೃಶುರ್ವಿಸ್ಮಿತಾಸ್ತತ್ರ ರಾವಣಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಮ್ || ತತಶ್ಶೀಘ್ರತರಂ ಗತ್ವಾ
ತದ್ವಿಮಾನಂ ಮನೋಜವಮ್ । ಆರುಹ್ಯ ಸಹ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಪುಷ್ಪಕಂ ಸ ಮಹಾಬಲಃ ||೨೯|| ಪ್ರವಿವೇಶ ತತೋ ಲಂಕಾಂ ರಾವಣೋ
ಲೋಕರಾವಣಃ । ತಾಂ ಸುವರ್ಣಪರಿಕ್ರಾಂತೇ ಶುಭೇ ಮಹತಿ ವೇಶ್ಮನಿ ||೩೦|| ಪ್ರವೇಶ್ಯ ಮೈಥಿಲೀಂ ವಾಕ್ಯೈಸ್ಸಾಂತ್ವಯಾಮಾ
ಸ ರಾವಣಃ । ತೃಣವದ್ಭಾಷಿತಂ ತಸ್ಯ ತಂ ಚ ನೈರೃತಪುಂಗವಮ್ || ಅಚಿಂತಯಂತೀ ವೈದೇಹೀ ಅಶೋಕವನಿಕಾಂ ಗತಾ । ನ್ಯ
ವರ್ತತ ತತೋ ರಾಮೋ ಮೃಗಂ ಹತ್ವಾ ಮಹಾವನೇ || ನಿವರ್ತಮಾನಃ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಗೃಧ್ರಂ ಪ್ರವಿವ್ಯಥೇ । ಗೃಧ್ರಂ ಹ
ತಂ ತದಾ ದಗ್ಧ್ವಾ ರಾಮಃ ಪ್ರಿಯಸಖಂ ಪಿತುಃ || ಮಾರ್ಗಮಾಣಸ್ತು ವೈದೇಹೀಂ ರಾಘವಸ್ಸಹಲಕ್ಷ್ಮಣಃ । ಗೋದಾವರೀಮನ್ವ
ಚರದ್ವನೋದ್ದೇಶಾಂಶ್ಚ ಪುಷ್ಪಿತಾನ್ || ಆಸೇದತುರ್ಮಹಾರಣ್ಯೇ ಕಬಂಧಂ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಮ್ । ತತಃ ಕಬಂಧವಚನಾದ್ರಾಮಸ್ಸತ್ಯ
ಪರಾಕ್ರಮಃ || ಋಶ್ಯಮೂಕಂ ಗಿರಿಂ ಗತ್ವಾ ಸುಗ್ರೀವೇಣ ಸಮಾಗತಃ । ತಯೋಸ್ಸಮಾಗಮಾತ್ಪೂರ್ವಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಹಾರ್ದೋ
ವ್ಯಜಾಯತ || ಭ್ರಾತ್ರಾ ನಿರಸ್ತಃ ಕ್ರುದ್ಧೇನ ಸುಗ್ರೀವೋ ವಾಲಿನಾ ಪುರಾ । ಇತರೇತರಸಂವಾದಾತ್ಪ್ರಗಾಢಃ ಪ್ರಣಯಸ್ತಯೋಃ ||
ರಾಮಸ್ಯ ಬಾಹುವೀರ್ಯೇಣ ಸ್ವರಾಜ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯಪಾದಯತ್ । ವಾಲಿನಂ ಸಮರೇ ಹತ್ವಾ ಮಹಾಕಾಯಂ ಮಹಾಬಲಮ್ || ಸುಗ್ರೀವಃ

ಸ್ಥಾಪಿತೋರಾಜ್ಯೇಸಹಿತಸ್ಸರ್ವವಾನರೈಃ।ರಾಮಾಯಪ್ರತಿಜಾನೀತೇರಾಜ್ಞಸ್ತ್ವಂಚ[illegible]ಮಂತಂಸ್ತ್ವವ[illegible]ನಾನರೇಂಗೆ
ಣಸುಗ್ರೀವೇಣಮಹಾತ್ಮನ।ದಶಕೋಟ್ಯಃಪ್ಲವಂಗಾನಾಂಸರ್ವಾಃಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸ್ಸಿರೂಶ್ಯಂದಿರೆ ॥೩॥ಶೃಂ[illegible]
ಪರ್ವ್ವತಸತ್ತಮೇ।ಭೃಶಂಶೋಕಾಭಿತಪ್ತಾನಾಂಮಹಾನ್ಕಾಲೋತ್ಯವರ್ತತ।ತತ್ರಜಃ ತುಮಾಂಕುಶೇ[illegible]
ವೀರ್ಯವಾನ್। ಸಮಾಖ್ಯಾತಿಸ್ಮ ವಸತಿಂಸೀತಾಯಾರಾವಣಾಲಯೇ ॥ಸೋಽಹಂ॥ [illegible]ಂಪ್ರವೃತ್ತಿ[illegible]
ದನ್।ಆತ್ಮವೀರ್ಯಂಸಮಾಸ್ಥಾಯಯೋಜನಾನಾಂಶತಂಪ್ಲುತಃ॥ತತ್ರಾಹಮ್ಮೈಕ್ಷಿರನ್ವಮ।ಸಿದ್ಧಾ[illegible]ಂ।[illegible]
ಶೇಯಮಸ್ತ್ರಾಂಮಲಿನಾಂನಿರಾನಂದಾಂತಪಸ್ವಿನೀಂ ॥ ತತಸ್ಸಮೇತ್ಯವಿಧಿವತ್ಪೃಗತಸ್ಸ್ವೇನೇಣಚಸಂ[illegible]
ಯಾದತ್ತಮಂಗುಳೀಯಮನುತ್ತಮಂ ॥ ಮಾಂದೃಷ್ಟ್ವಾವೈದೇಹೀಹೃಷ್ಟಾಭಾತಿವೈ ಮುಮಾಸಗಾಃ[illegible]
ದೃಷ್ಟ್ವಾಸರ್ವಮನಿಂದಿತಾ॥ರಾವಣಸ್ಯಮನುಃಕಾಂತಾಮಶೋಕವನಿಕಾಽಽಶ್ರಮಾಶ್ರಿಂಹತಃ॥೧೦॥[illegible]
ಸಪುಂಗವಾನ್ ॥ ಲಂಕಾಂಚಭಸ್ಮಸಾತ್ಕೃತ್ವಾಪ್ರಹೃಷ್ಟೇನಾಂತರಾತ್ಮನಾ।ಪುಸ್ಯಶ್ಚಯಾತಂಚ[illegible]
ಮಣಿಃ ॥ ಅಭಿಜ್ಞಾನಂಮ್ರಣಿಂಲಬ್ಧ್ವಾಚರಿತಾರ್ಥೋಹಮಾಗತಃ।ಮಯಾಚಸಕ್ತಃ॥ಯಾರಂಭಜತ್[illegible] ॥
ಅಭಿಜ್ಞಾನಂಮಯಾದತ್ತಮರ್ಚಿಷ್ಮಾನ್ಸಮಹಾಮಣಿಃ।ಶ್ರುತ್ವಾತುಮೈಥಿಲೀತಂ॥ಯತ್ತಮಂ[illegible] ॥ ಜೀವಿ
ತಾಂತಮನುಪ್ರಾಪ್ತಃಪೀತ್ವಾಮೃತಮಿವಾತುರಃ । ಉದ್ಯೋಜಯಿಷ್ಯನ್ನುದ್ಯೋಗಂ[illegible] ॥ ಜಘಾನ
ಸುರಿಪಲೋಕಾಂತೇಸರ್ವಾನ್ಲೋಕಾನ್ವಿಭಾವಸುಃ । ತತಸ್ಸಮುದ್ರಮಾಸಾದ್ಯಶಾವ[illegible] । ಪಿತ್ಸ್ಮಯಮಹ[illegible] ಅತರಸ್ತ್ವ
ಪಿವೀರಾಣಾಂವಾಹಿನೀತೇನಸೇತುನಾ। ಪ್ರಹಸ್ತಮವಧೀನ್ನೀಲಃಕುಂಭಕರ್ಣಂಜಜಂ[illegible] । ಪ[illegible]ರಾವಣಸು
ತಂಸ್ವಯಂರಾಮಸ್ತುರಾವಣಂ । ಸಶಕ್ರೇಣಸಮಾಗಮ್ಯಯಮೇನವರುಣೇನಚಶಿವೇ[illegible]
ಥಾದಶರಥೇನಚ । ತೈಶ್ಚದತ್ತವರಃಶ್ರೀಮಾನ್ಋಷಿಭಿಶ್ಚಸಮಾಗತಃ ॥೫೫॥ ಸುರ[illegible]
ತಪಃ । ಸತುದತ್ತವರಃಪ್ರೀತ್ಯಾಮುನಿಭಿಶ್ಚಸಮಾಗತಃ ॥೫೬॥ ಪುಷ್ಪಕೇಣ[illegible] ।
ತಾಂಗಂಗಾಂಪುನರಾಸಾದ್ಯವಸಂತಂಮುನಿಸನ್ನಿಧೌ ॥೫೭॥ ಅವಿಘ್ನಂಪುಷ್ಯಯೋಗೇನ[illegible] । ತ
ತಸ್ತುಸತ್ಯಂಹನುಮದ್ವಚೋಮಹಜ್ನಿಶಮ್ಯಹೃಷ್ಟೋಭರತಃಕೃತಾಂಜಲಿಃ । [illegible]
ರಸ್ಯಪೂರ್ಣಃಖಲುಮೇಮನೋರಥಃ ॥ ... ... [illegible] ... ॥೫೮॥

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣೇ ಯುದ್ಧಕಾಂಡೇ— ಏಕೋನತ್ರಿಂ[illegible]ಮಸ್ಸರ್ಗಃ.

ಶ್ರುತ್ವಾತುಪರಮಾನಂದಂಭರತಸ್ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ । ಹೃಷ್ಟಮಾಜ್ಞಾಪಯಾಮಾಸ[illegible]ಪರವೀರಹಾ॥೧॥ ದೈ
ವತಾನಿಚಸರ್ವಾಣಿಚೈತ್ಯಾನಿನಗರಸ್ಯಚ । ಸುಗಂಧಮಾಲ್ಯೈರ್ವಾದಿತ್ರೈರರ್ಚಂತುಶುಚಯೋನರಾಃ॥೨॥ ಸೂತಾಸ್ಸ್ತು
ತಿಪುರಾಣಜ್ಞಾಃಸರ್ವೇವೈತಾಳಿಕಾಸ್ತಥಾ । ಸರ್ವೇವಾದಿತ್ರಕುಶಲಾಗಣಿಕಾಶ್ಚಾಪಿಸರ್ವಶಃ॥೩॥ರಾಜದಾರಾಸ್ತಥಾಮಾತ್ಯಾಃ
ಸೈನ್ಯಾಸ್ಸೇನಾಗಣಾಂಗನಾಃ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚಸರಾಜನ್ಯಾಃಶ್ರೇಣಿಮುಖ್ಯಾಸ್ತಥಾನರಾಃ ॥೪॥ ಅಭಿನಿರ್ಯಾಂತುರಾಮಸ್ಯ
ದ್ರಷ್ಟುಂಶಶಿನಿಭಂಮುಖಂ । ಭರತಸ್ಯವಚಶ್ಶ್ರುತ್ವಾಶತ್ರುಘ್ನಃಪರವೀರಹಾ ॥೫ ॥ ವಿಷ್ಟೀರನೇಕಸಾಹಸ್ರಾಶ್ಚೋದ
ಯಾಮಾಸವೀರ್ಯವಾನ್ । ಸಮೀಕುರುತನಿಮ್ನಾನಿವಿಷಮಾಣಿಸಮಾನಿಚ ॥೬॥ ಸ್ಥಲಾನಿಚನಿರಸ್ಯಂತಾಂ[illegible]ಗ್ರಾಮಾದಿ
ತಃಪರಂ । ಸಿಂಚಂತುಪೃಥಿವೀಂಕೃತ್ಸ್ನಾಂಹಿಮಶೀತೇನವಾರಿಣಾ ॥೭॥ ತತೋಽಭ್ಯವಕಿರಂತ್ವನ್ಯೇಲಾಜೈಃಪುಷ್ಪೈಶ್ಚಸರ್ವ
ಶಃ । ಸಮುಚ್ಛ್ರಿತಪತಾಕಾಸ್ತುರಥ್ಯಾಃಪುರವರೋತ್ತಮೇ ॥೮॥ ಶೋಭಯಂತುಚವೇಶ್ಮಾನಿಸೂರ್ಯಸ್ಯೋದಯನಂಪ್ರತಿ।
ಸ್ರಗ್ದಾಮಮುಕ್ತಾಪುಷ್ಪೈಶ್ಚಸುಗಂಧೈಃಪಂಚವರ್ಣಕೈಃ॥೯॥ರಾಜಮಾರ್ಗಮಸಂಬಾಧಂಕಿರಂತುಶತಶೋನರಾಃ।ಬ್ರಾ
ಹ್ಮಣಾಶ್ಚಸರಾಜನ್ಯಾಃಶ್ರೇಣಿಮುಖ್ಯಾಸ್ತಥೋನರಾಃ ॥೧೦ ॥ ಅಭಿನಿರ್ಯಾಂತುರಾಮಸ್ಯದ್ರಷ್ಟುಂಶಶಿನಿಭಂಮುಖಂ । ದೃ
ಷ್ಟಿರ್ಜಯಂತೋವಿಜಯಃಸಿದ್ಧಾರ್ಥೋಹ್ಯರ್ಥಸಾಧಕಃ॥೧೧॥ ಅಶೋಕೋಮಂತ್ರಪಾಲಶ್ಚಸುಮಂತ್ರಶ್ಚಾಪಿನಿರ್ಯಯುಃ।
ಮತ್ತೈರ್ನಾಗಸಹಸ್ರೈಶ್ಚಶಾತಕುಂಭವಿಭೂಷಿತೈಃ ॥೧೨॥ ಅಪರೇಹಮಕಕ್ಷ್ಯಾಭಿಸ್ಸಗಜಾಭಿಃಕರೇಣುಭಿಃ । ನಿರ್ಯಯು
ಸ್ತುರಗಾಕ್ರಾಂತೈರಥೈಶ್ಚಸುಮಹಾರಥಾಃ ॥೧೩॥ ತತೋಯಾನಾನ್ಯುಪಾರೂಢಾಸ್ಸರ್ವಾದಶರಥಸ್ತ್ರಿಯಃ।ಕೌಸಲ್ಯಾಂ
ಪ್ರಮುಖೇಕೃತ್ವಾಸುಮಿತ್ರಾಂಚಾಪಿನಿರ್ಯಯುಃ ॥೧೪॥ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಸಹಿತಾಸ್ಸರ್ವಾನಂದಿಗ್ರಾಮಮುಪಾಗಮನ್ ।ಅಶ್ವಾ
ನಾಂಖುರಶಬ್ದೇನರಥನೇಮಿಸ್ವನೇನಚ ॥೧೫॥ ಶಂಖದುಂದುಭಿನಾದೇನಸಂಚಚಾಲೇವಮೇದಿನೀ।ಕೃತ್ಸ್ನಂಚನಗರಂತತ್ರಾನಂ
ದಿಗ್ರಾಮಮುಪಾಗಮತ್ ॥೧೬॥ ದ್ವಿಜಾತಿಮುಖ್ಯೈರ್ಧರ್ಮಾತ್ಮಾಶ್ರೇಣಿಮುಖ್ಯೈಸ್ಸನೈಗಮೈಃ ।ಮಾಲ್ಯಮೋದಕಹ
ಸ್ತೈಶ್ಚಮಂತ್ರಿಭಿರ್ಭರತೋವೃತಃ ॥೧೭॥ ಶಂಖಭೇರೀಪ್ರಣಾದೈಶ್ಚಬಂದಿಭಿಶ್ಚಾಭಿನಂದಿತಃ । ತುರಗಾಣಾಂಸ
ಹಸ್ರೈಶ್ಚಗಜೈರ್ಮುಖ್ಯೈರ್ನರಾಣಾಂತೈಃ ॥೧೮॥ ಪದಾತೀನಾಂಸಹಸ್ರೈಶ್ಚ[illegible]ಯಯುಃ।ಶಂಖ ಭೇರೀನಾ

ದೈಶ್ಚ ವಂದಿಭಿಶ್ಚಾಭಿವಂದಿತಃ ||೧೯|| ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯೌ ಗೃಹೀತ್ವಾ ತು ಶಿರಸಾ ಧರ್ಮಕೋವಿದಃ | ಪಾಂಡುರಂ ಛತ್ರಮಾದಾಯ
ಶುಕ್ಲಮಾಲ್ಯೋಪಶೋಭಿತಂ ||೨೦|| ಶುಕ್ಲೇ ಚ ವಾಲವ್ಯಜನೇ ರಾಜಾರ್ಹೇ ಹೇಮಭೂಷಿತೇ | ಉಪವಾಸಕೃಶೋ ದೀನಶ್ಚೀರಕೃ
ಷ್ಣಾಜಿನಾಂಬರಃ ||೨೧|| ಭ್ರಾತುರಾಗಮನಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ತತ್ಪೂರ್ವಂ ಹರ್ಷಮಾಗತಃ | ಪ್ರತ್ಯುದ್ಯಯೌ ತತೋ ರಾಮಂ ಮ
ಹಾತ್ಮಾ ಸಚಿವೈಸ್ಸಹ ||೨೨|| ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ಭರತೋ ವಾಕ್ಯಮುವಾಚ ಪವನಾತ್ಮಜಂ | ಕಚ್ಚಿನ್ನ ಖಲು ಕಾಪೇಯೀ ಸೇವ್ಯತೇ ಚ
ಲಚಿತ್ತತಾ ||೨೩|| ನಹಿ ಪಶ್ಯಾಮಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಂ ರಾಮಮಾರ್ಯಂ ಪರಂತಪಂ | ಕಚ್ಚಿನ್ನ ಖಲು ದೃಶ್ಯಂತೇ ವಾನರಾಃ ಕಾಮರೂ
ಪಿಣಃ ||೨೪|| ಅಥೈವಮುಕ್ತೇ ವಚನೇ ಹನೂಮಾನಿದಮಬ್ರವೀತ್ | ಅರ್ಥಂ ವಿಜ್ಞಾಪಯನ್ನೇವ ಭರತಂ ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಮ್ ||೨೫||
ಸದಾಫಲಾನ್ ಕುಸುಮಿತಾನ್ ವೃಕ್ಷಾನ್ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಮಧುಸ್ರವಾನ್ | ಭರದ್ವಾಜಪ್ರಸಾದೇನ ಮತ್ತಭ್ರಮರನಾದಿತಾನ್ ||೨೬||
ತಸ್ಯ ಚೈಷ ವರೋ ದತ್ತೋ ವಾಸವೇನ ಪರಂತಪ | ಸಸೈನ್ಯಸ್ಯ ತಥಾತಿಥ್ಯಂ ಕೃತಂ ಸರ್ವಗುಣಾನ್ವಿತಮ್ ||೨೭|| ನಿಸ್ವನಃ ಶ್ರೂ
ಯತೇ ಭೀಮಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾನಾಂ ವನೌಕಸಾಂ | ಮನ್ಯೇ ವಾನರಸೇನಾ ಸಾ ನದೀಂ ತರತಿ ಗೋಮತೀಂ ||೨೮|| ರಜೋವರ್ಷಂ ಸ
ಮುದ್ಧೂತಂ ಪಶ್ಯ ವಾಲುಕಿನೀಂ ಪ್ರತಿ | ಮನ್ಯೇ ಸಾಲವನಂ ರಮ್ಯಂ ಲೋಲಯಂತಿ ಪ್ಲವಂಗಮಾಃ ||೨೯|| ತದೇತದ್ದೃಶ್ಯತೇ
ದೂರಾದ್ವಿಮಲಂ ಚಂದ್ರಸನ್ನಿಭಂ | ವಿಮಾನಂ ಪುಷ್ಪಕಂ ದಿವ್ಯಂ ಮನಸಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿರ್ಮಿತಮ್ ||೩೦|| ರಾವಣಂ ಬಾಂಧವೈ
ಸ್ಸಾರ್ಧಂ ಹತ್ವಾ ಲಬ್ಧಂ ಮಹಾತ್ಮನಾ | ತರುಣಾದಿತ್ಯಸಂಕಾಶಂ ವಿಮಾನಂ ರಾಮವಾಹನಮ್ ||೩೧|| ಧನದಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದೇನ
ದಿವ್ಯಮೇತನ್ಮನೋಜವಂ | ಏತಸ್ಮಿನ್ ಭ್ರಾತರೌ ವೀರೌ ವೈದೇಹ್ಯಾ ಸಹ ರಾಘವೌ ||೩೨|| ಸುಗ್ರೀವಶ್ಚ ಮಹಾತೇಜಾ ರಾಕ್ಷಸ
ಶ್ಚ ವಿಭೀಷಣಃ | ತತೋ ಹರ್ಷಸಮುದ್ಭೂತೋ ನಿಸ್ವನೋ ದಿವಮಸ್ಪೃಶತ್ ||೩೩|| ಸ್ತ್ರೀಬಾಲಯುವವೃದ್ಧಾನಾಂ ರಾಮೋಽಯ
ಮಿತಿ ಕೀರ್ತಿತೇ | ರಥಕುಂಜರವಾಜಿಭ್ಯಸ್ತೇಽವತೀರ್ಯ ಮಹೀಂ ಗತಾಃ ||೩೪|| ದದೃಶುಸ್ತಂ ವಿಮಾನಸ್ಥಂ ನರಾಸ್ಸೋಮಮಿವಾಂ
ಬರೇ | ಪ್ರಾಂಜಲಿರ್ಭರತೋ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಹೃಷ್ಟೋ ರಾಘವೋನ್ಮುಖಃ ||೩೫|| ಸ್ವಾಗತೇನ ಯಥಾರ್ಥೇನ ತತೋ ರಾಮಮಪೂಜ
ಯತ್ | ಮನಸಾ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಸೃಷ್ಟೇ ವಿಮಾನೇ ಭರತಾಗ್ರಜಃ ||೩೬|| ರರಾಜ ಪೃಥುದೀರ್ಘಾಕ್ಷೋ ವಜ್ರಪಾಣಿರಿವಾಪರಃ | ತ
ತೋ ವಿಮಾನಾಗ್ರಗತಂ ಭರತೋ ಭ್ರಾತರಂ ತದಾ ||೩೭|| ವವಂದೇ ಪ್ರಯತೋ ರಾಮಂ ಮೇರುಸ್ಥಮಿವ ಭಾಸ್ಕರಂ | ತತೋ ರಾ
ಮಾಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಂ ತದ್ವಿಮಾನಮನುತ್ತಮಂ ||೩೮|| ಹಂಸಯುಕ್ತಂ ಮಹಾವೇಗಂ ನಿಷ್ಪಪಾತ ಮಹೀತಲೇ | ಆರೋಪಿತೋ ವಿ
ಮಾನಂ ತದ್ಭರತಸ್ಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ ||೩೯|| ರಾಮಮಾಸಾದ್ಯ ಮುದಿತಃ ಪುನರೇವಾಭ್ಯವಾದಯತ್ | ತಂ ಸಮುತ್ಥಾಪ್ಯ ಕಾಕು
ತ್ಸ್ಥಶ್ಚಿರಸ್ಯಾಕ್ಷಿಪಥಂ ಗತಂ ||೪೦|| ಅಂಕೇ ಭರತಮಾರೋಪ್ಯ ಮುದಿತಃ ಪರಿಷಸ್ವಜೇ | ತತೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣಮಾಸಾದ್ಯ ವೈದೇಹೀಂ
ಚ ಪರಂತಪಃ ||೪೧|| ಅಭಿವಾದ್ಯ ತತಃ ಪ್ರೀತೋ ಭರತೋ ನಾಮ ಚಾಬ್ರವೀತ್ | ಸುಗ್ರೀವಂ ಕೈಕಯೀಪುತ್ರೋ ಜಾಂಬವಂತಂ
ತಥಾಂಗದಂ || ಮೈಂದಂ ಚ ದ್ವಿವಿದಂ ನೀಲಮೃಷಭಂ ಪರಿಷಸ್ವಜೇ | ಸುಷೇಣಂ ಚ ನಲಂ ಚೈವ ಗವಾಕ್ಷಂ ಗಂಧಮಾದನಂ || ಶ
ರಭಂ ಪನಸಂ ಚೈವ ಭರತಃ ಪರಿಷಸ್ವಜೇ | ತೇ ಕೃತ್ವಾ ಮಾನುಷಂ ರೂಪಂ ವಾನರಾಃ ಕಾಮರೂಪಿಣಃ || ಕುಶಲಂ ಪರಿಪೃ[illegible]
ತೇಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾ ಭರತಂ ತದಾ | ಅಥಾಬ್ರವೀದ್ರಾಜಪುತ್ರಃ ಸುಗ್ರೀವಂ ವಾನರರ್ಷಭಂ || ಪರಿಷ್ವಜ್ಯ ಮಹಾತೇಜಾ ಭರತೋ
ಧರ್ಮಿಣಾಂ ವರಃ | ತ್ವಮಸ್ಮಾಕಂ ಚತುರ್ಣಾಂ ತು ಭ್ರಾತಾ ಸುಗ್ರೀವ ಪಂಚಮಃ || ಸೌಹೃದಾಜ್ಜಾಯತೇ ಮಿತ್ರಮಪಕಾರೋ
ಽರಿಲಕ್ಷಣಂ | ವಿಭೀಷಣಂ ಚ ಭರತಃ ಸಾಂತ್ವಯನ್ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ ||೪೭|| ದಿಷ್ಟ್ಯಾ ತ್ವಯಾ ಸಹಾಯೇನ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಸು
ದುಷ್ಕರಂ | ಶತ್ರುಘ್ನಶ್ಚ ತದಾ ರಾಮಮಭಿವಾದ್ಯ ಸಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ||೪೮|| ಸೀತಾಯಾಶ್ಚರಣೌ ಪಶ್ಚಾದ್ವವಂದೇ ವಿನಯಾನ್ವಿತಃ |
ರಾಮೋ ಮಾತರಮಾಸಾದ್ಯ ವಿಷಣ್ಣಾಂ ಶೋಕಕರ್ಶಿತಾಂ ||೪೯|| ಜಗ್ರಾಹ ಪ್ರಣತಃ ಪಾದೌ ಮನೋ ಮಾತುಃ ಪ್ರಸಾದಯನ್ |
ಅಭಿವಾದ್ಯ ಸುಮಿತ್ರಾಂ ಚ ಕೈಕೇಯೀಂ ಚ ಯಶಸ್ವಿನೀಂ ||೫೦|| ಸಮಾತ್ರಾಶ್ಚ ತಥಾ ಸರ್ವಾನ್ ಹರ್ಷಯನ್ ಪ್ರಣತಸ್ತದಾ | ಸ್ವಾ
ಗತಂ ತೇ ಮಹಾಬಾಹೋ ಕೌಸಲ್ಯಾನಂದವರ್ಧನ ||೫೧|| ಇತಿ ಪ್ರಾಂಜಲಯಸ್ಸರ್ವೇ ನಾಗರಾ ರಾಮಮಬ್ರುವನ್ | ತಾನ್ಯಂಜ
ಲಿಸಹಸ್ರಾಣಿ ಪ್ರಗೃಹೀತಾನಿ ನಾಗರೈಃ ||೫೨|| ವ್ಯಾಕೋಶಾನೀವ ಪದ್ಮಾನಿ ದದರ್ಶ ಭರತಾಗ್ರಜಃ | ಪಾದುಕೇ ತೇ ತು ರಾಮಸ್ಯ
ಗೃಹೀತ್ವಾ ಭರತಸ್ಸ್ವಯಂ ||೫೩|| ಚರಣಾಭ್ಯಾಂ ನರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಯೋಜಯಾಮಾಸ ಧರ್ಮವಿತ್ | ಅಬ್ರವೀಚ್ಚ ತದಾ ರಾಮಂ
ಭರತಸ್ಸ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ ||೫೪|| ಏತತ್ತೇ ರಕ್ಷಿತಂ ರಾಜ್ಯಂ ನ್ಯಾಸಂ ನಿರ್ಯಾತಿತಂ ಮಯಾ | ಅದ್ಯ ಜನ್ಮ ಕೃತಾರ್ಥಂ ಮೇ ಸಂವೃತ್ತ
ಶ್ಚ ಮನೋರಥಃ ||೫೫|| ಯಸ್ತ್ವಾಂ ಪಶ್ಯಾಮಿ ರಾಜಾನಮಯೋಧ್ಯಾಂ ಪುನರಾಗತಂ | ಅವೇಕ್ಷತಾಂ ಭವಾನ್ ಕೋಶಂ ಕೋಷ್ಠಾ
ಗಾರಂ ಪುರಂ ಬಲಂ || ಭವತಸ್ತೇಜಸಾ ಸರ್ವಂ ಕೃತಂ ದಶಗುಣಂ ಮಯಾ | ತಥಾ ಬ್ರುವಾಣಂ ಭರತಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತಂ ಭ್ರಾತೃ
ವತ್ಸಲಂ ||೫೭|| ಮುಮುಚುರ್ವಾನರಾ ಬಾಷ್ಪಂ ರಾಕ್ಷಸಶ್ಚ ವಿಭೀಷಣಃ | ತತಃ ಪ್ರಹರ್ಷಾದ್ಭರತಮಂಕಮಾರೋಪ್ಯ ರಾ
ಘವಃ ||೫೮|| ಯಯೌ ತೇನ ವಿಮಾನೇನ ಸಸೈನ್ಯೋ ಭರತಾಶ್ರಮಂ | ಭರತಾಶ್ರಮಮಾಗಮ್ಯ ಸಸೈನ್ಯೋ ರಾಘವಸ್ತದಾ ||
ಅವತೀರ್ಯ ವಿಮಾನಾಗ್ರಾದವತಸ್ಥೇ ಮಹೀತಲೇ | ಅಬ್ರವೀಚ್ಚ ತದಾ ರಾಮಸ್ತದ್ವಿಮಾನಮನುತ್ತಮಂ ||೬೦|| ವಹ ವೈಶ್ರವ